4.11—4

[illegible] esfrujles 12 non [illegible]

et non absconditur in malis inimicus

la posperidad no de muestra el amigo, e el enfe[rmo]

como la adversidad de muestra al enemigo

[illegible]

Job probus [illegible]

[illegible]

le mas [illegible] ccungsi [illegible] mimt [illegible]

[illegible] Job paso [illegible] mas [illegible]

[illegible] sin pueblo pa [illegible] no [illegible] dabis e [illegible]

e [illegible] ne ma [illegible] de la [illegible]

3 de mimt [illegible] como [illegible]

mui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

y [illegible] bien al paralitico [illegible] mala [illegible]

4 para manifestar la gloria de [illegible] dixe

de [illegible] y de [illegible]

5 para principio y demostracion de [illegible]

[illegible] sicut dathan chore abiron

[illegible] per [illegible] y [illegible] conmigo

[illegible] desto enfermo [illegible]

[illegible] duplicaron [illegible]

[illegible] de [illegible] a las [illegible]

[illegible] temporales [illegible] por [illegible]

4·11—4

Eccl[esiast]es 12 non agnoscit in bonis amicus,
et non absconditur in malis inimicus
la prosperidad no de muestra el amigo asi
como la adversidad de muestra al enemigo

[illegible] Job [illegible]
Job probat inclinat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] olles

[illegible] multiplicare causis [illegible] [illegible] [illegible]
1 Job por [illegible] [illegible] acia mas meres
2 a semejanbla para no [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
3 [illegible] [illegible] [illegible] como [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
y da bien al paralitico [illegible] mals
4 para manifestar la gloria de dios [illegible] dixit
de ceco nato y de lazaro.
5 para principio y demostracion de las penas
[illegible] infierno sicut dathan choree [illegible]
[illegible] herodes percussit angelus y fue comido
de gusanos y desto enfermo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] con tribulaciones [illegible]
y assi [illegible] nos dezir a los [illegible] [illegible]
y temporales que nos [illegible] por nos [illegible]

Iob probat: inclinat pennam: sese ma-
ni stat in ecco: purgat mariam:
punit herodem.

fuerto nu nez 4 48.

de la Comp.a de Jesus de
Granada

No.
A 12
316

de la compañia de Jhs de Granada. [illegible]
R. 40924

Aurea Roſa ſuper euangelia.

Aurea Roſa preclariſſimā totius anni/tam feſtiualiū ꝙ tp̄aliū cōtinēs euāgeliorū declaratiōnē cō rituū ordinis Predicatorū/necnō ꝛ curie: Per acutiſſimū theologie ſacre lumē doctorē/ꝛ magiſtrū Silueſtrem de Prierio pedemontanū ſacri ordinis predicti profeſſorē: Flores ꝛ Roſas cunctarū expoſitionū ſanctorū doctorū ſup eis in lucem exiliens. Premiſſis Tabulis ꝛ Repertorio materias predicabiles egregie luculenterq; indicantibus. Que oīa nunꝗ admodum caſtigatiora ſunt excuſa.

1533

¶ Jacobi huyon trecenſis in auree Roſe commenda tionem epigramma.

Hec roſa nectarei q̄ fluxit ab vrbe fontis
Nūc viget: ac rutilo clarior igne micat.
Tēpore cōtinuo varios diffūdit odores:
Purpureūq; ſuū tollit ad aſtra caput.
Argutū ſpecimen ꝑducēs: explicat omne
Quod fuit obſcurū pluribꝰ ipſa viris.

¶ Incipit tabula ſecundū ordinem alphabeti complectens oēs materias predicabiles ſeu tractabiles tā de tēpore q̄ de ſanctis in hoc opuſculo contentas.

¶ De litera. A.

Amor dei eſt magnus ꝓpter quatuor. fo. ccxij. G
Apire multipliciter capitur. fo. ccxiiij. A
Apoſtoli q̄ūo nouerunt ea q̄ erāt fidei. f. ccxxij. C
Amor dei ad hoiem oñdit in tribꝰ. fol. ccxix. H
Auditores verbi dei quatuor debent habere. fol. ccxxxvj. L
Arbor fructifera eſt duplex. fo. ccxlj. C
Arbor iterum eſt triplex. fo. eodē. K
Appropinquat chriſtus eccl'ie tripliciter. folio. ccxlv. G
Aſpis allutie declarantur. fo. ccl. G.
Actuū ſpiritualium tria ſunt principia folio. cclij. J
Agētia ſubordinata ſunt tria. f. cclvij. B
Angelus qualiter viſibilem ſe exhibeat. folio. cclxxvij. L
Aliquid dicitur de veritate humane nature dupliciter. folio. ccxciiij. G
Aqua lateris xp̄i vn̄ ꝓceſſerit. f. ccxcix. D
Adoratur aliq̄d adoratiōe latrie multipliciter. fo. eodem. G
Aliquid annūtiat d̄ aliquo multipliciter folio. ccciij. A
Abſolutionis verba q̄ ſint. fol. cccxlv. M
Antichriſtus habebit angelū cuſtodem. folio. ccclxiij. E
Angeli cuſtodia ad q̄d valeat. ccclxiij. G
Autoritas eccleſie eſt regula fidei. folio. ccclxx. J
Angeli gaudent de penitentia peccatoris. fo. cccvj. J
Adorare imagines qualiter liceat. folio. cccxxiij. L
Alee ludꝰ an ſit ſp mortalis. cccxxxiiij. D
Alee ludum inſpectores an peccent. folio. cccxxxiiij. E
Apparitio poteſtatis chriſti in iudicio cōſtat ex multis. fo. xiij. L
Amen amen dico vobis an ſit iuramentum. fo. xiiij. D
Annuntiatio per angelum fieri debuit multis cauſis fo. xvij. G
Anna tres habuit viros. fol. xxj. H
Angeli qualiter dant gloriam deo. folio. xxxiiij. H
Apud ſignificat quatuor. fol. xxxvij. G
Anne beatiſſime cōmendatio. fo. xlvj. H
Admiratio duplex. fo. lxv. D
Angeli quater ſeruierunt chriſto in mūdo ſpecialiter. fo. lxxxviij. E
Angelꝰ caret q̄titate cōtinua. f. xcviij. F
Angelus dupliciter mouetur. fo. eodē. G
Anna mater marie tres habuit viros. folio. cix. D
Aqua ſaliens qualiter debet intelligi. folio. cxxviij. C
Aqua duplex. cxxxij. A
Apparuit xp̄s in reſurrectione ſepties. folio. clxxxvij. F
Ambulatio ordinata eſt reſurrectionis ſignum. fol. clxxxviij. K
Analogia quid ſit. fo. ij. L
Allegoricus ſenſus. fo. iiij. G
Allegoria multas ſpecies h3. fo. eod̄. G
Antifraſis diffinitio. fol. eodē. H
Antiſmos. fo. v. A

¶ De litera B.

Benedicēdꝰ eſt cibus ꝓpter tria. fo. ccxxxix. K
Bona quatuor deus nobis cōmiſit. fo. cclxix. F
Beatitudo vna non pōt eē ſe eſſe in alia. fo. cclxxxviij. L
Beatitudo eſt ꝯplex. fo. ccclxv. L
Beatitudinibu correſpondent ſeptem premia. fo. ccclxvj. B
Bona facta ī mortali qualiter ſe habēt. folio. cccxviij. D
Beatus multipliciter poſſidet regnum. folio. xc. G
Bonorꝫ & malorꝫ differētia fo. cxiij. H
Baptizari debuit xp̄s baptiſmo Joannis. fo. lviij. G
Baptizatus eſt chriſtus cōuenienti etate. folio eodem. H
Bethleē q̄re xp̄s voluit naſci. fo. xxxij. K

¶ De litera C.

CReatū agēs ⁊ increatū quomodo differunt.fol.ccxxiij.G
Cōuiuia fiunt propter multa. fol.ccxxv.E
Chaos multa deſignat.folio. ccxxvij.D
Cena quadruplex. fol.ccxxviij.K
Compellūtur aliqui duplr̄.fol.ccxxx.A
Cauſa duplex. fol.clxxviij.L
Contēplatiuā vitam cupiēs debet eſſe ſolitarius. fo.cclxxix.L
Currendum non eſt ad miracula concurrentibus duobus. fol.ccxcvj.M
Cerimonialia ⁊ prophetias xp̄s impleuit. fol.ccclvij.B
Crux duplex. fol.ccclxxvj.G
Corpa formaliora ſūt ſupiora. ccciij.M
Celorū aliq̄ ſūt viſibiles aliij nō.ccciij.A
Celū motū eſt in aduētu xp̄i.fo.cccxij.K
Crux adoratur tripliciter.fo.cccxxiij.E
Corpus chriſti myſticum diſtinguitur tripliciter. fol.iij.D
Cedar fuit filius hiſmael a quo deſcenderunt ſaraceni. fol.j.E
Crucis apparitio in iudicio. fol.xiij.H
Cōmendatio Joannis a xp̄o. fol.xv.D
Calices tres hꝫ deꝰ i hac vita.fol.cxj.A
Correctio duplex. fol.cxxij.A
Corrigendi tempus. fol.eodem.G
Corpus qualiter organizatur in vtero. folio. cxxxvj.L
Cecus efficitur peccator a tribꝰ.cxliij.K
Confeſſio triplex. fo.xlvj.K
Circuncisionis preceptum quare datū eſt. folio.xlvij.H
Circuncisionis vulnus qualem effectū habebat. fo.xlviij.A
Circuncidi voluit xp̄s ⁊ quare. xlviij.K
Circuncisio eſt imperfectior baptiſmo. folio. xlix.B
Calciatus an incederit xp̄s. fo.xxix.K
Clarificatus eſt xp̄s tripliciter.clxiij.A

¶De litera D.

DJuina ſub figuris corporum vilium q̄ nobilium magis debent tradi.folio. vij.L
Dormit deus ſemper alicubi. fo.lxvij.A
Denarius qualiter deus dicit duplici cauſa. fo.lxxj.H
Dānādi an plures q̄ ſaluādi.fo.lxxij.J
Diligere ꝓximū tenemur multiplici ratione. lxxix.L
Damnati vellent mutare ſtatū ſuū:ſed non ſaluari. fo.ccxxvij.F
Diabolus pōt facere oēs effectus naturales. fo.lxxxvij.G
Detrahebāt iudei miraculis chriſti dupliciter. fo.xciij.B
Diabolū eſſe mendacem dupliciter intelligitur. fo.xcvij.E
Dominari dupliciter ſumit. fo.cx.G
Diabolus ingrediens hoīem quare impedit ſenſus. fo.cxvij.L
Demonū eiectores tria genera inueniebantur. fo.cxviij.H
Diſcipuli manus non lauabant ⁊ quare. fo.cxxiij.G
Dedicatio fuit triplex i hierl'm.f.clv.L
Dextera a tribꝰ modis capit. fo.xc.B
Diuitie incitāt ad quatorpctā.f.ccxx.H
Diuitis mali iniqua fuit petitio.folio. ccxxvij.G
Delitie ſpirituales habent tres gradus folio. ccxxix.G
Diuina ſapiētia dr̄ multiplr̄.f.ccxxxij.F
Diuitie dicuntur mā̄mona iniquitatis. folio. ccxliij.F
Diligere deum debemus multiplici ratione. fo.cclxij.E
Dedicationis euangelium qualiter exponitur. fo.cccv.H
Deſperatio ē pena maxima.fo.ccclxx.F
Diſcipulum chriſti tria licet habere.folio. fo.ccclxxv.C
Diſcipulus xp̄i quis dr̄ duplr̄.fo.eo.D
Deſtructio hierl'z fuit figura deſtructionis mundi. fo.eod.M
Docere ſcripto melius eſt q̄ verbo.folio. cccvij.F

¶De litera. E.

EXauditur peccator dupliciter. fo.cxliij.D
Eleemoſyna dꝫ fieri in duplici neceſſitate. fo.cccxlij.G
Etates hominis ſunt ſex.folio. cclviij.F
Ego ſum panis vite qualiter intelligitur. fo.ccvj.E
Enigma quid ſit. fo.iiij.H
Equiuocationis et fallacie diſtinctio. fo.v.A.
Expoſitio ſup hoc verbo virtutes celorū mouebuntur. fo.xiij.F
Eleemoſyna dꝫ eſſe occulta.fo.lxxxj.D
Eleemeſyne verſus,ibidem.
Eſurientes impleuit bonis,qualiter exponitur. fo.xxiiij.A

¶De litera. F.

FJdes vꝫ ad multa.f.xxij.M
Fructuū triplex differentia folio. lxxv.F
Frater ſoror,⁊ magiſter xp̄i q̄s efficitur duplr̄.fo.xcv.D
Filius prodigi non erat dignꝰ noīe filij ꝓpter quinq̄. fo.cxv.H
Febricitās eſt aīa peccatrix.fo.cxxvj.L
Febres comparantur diuerſis peccatis folio. cxxvij.G
Fleuit xp̄s in morte lazari ⁊ quare.folio. cxlvij.E
Fenerator duplr̄ capit. fo.clix.L
Fatum quid ſit. fo.liij.H
Filij cōiter ſunt ſicut p̄res.fo.ccclxvj.D
Fecit potentiā in brachio ſuo,qualiter exponitur. fo.xxij.H
Filij lucis dicuntur boni multipliciter folio ccxliij.B
Fleuit xp̄s pluries. fo.ccxlv.D
Fragmenta panis voluit deus colligi ⁊ quare. fo.cclxxiiij.L

¶De litera. G.

GAudium angelis de noſtra cōuerſione. fo.ccxxxij.L
Glorificatio iuſtorum que ſit, folio. cj.L.⁊.M
Gratiā fecit nobis deꝰ duplr̄.fo.xliij.D
Gratia triplex fuit in xp̄o. fo.lvij.E

¶De litera. H.

HOminis ſpūalis ad deū eſt triplex aſſimilatio.fo.xliij.B
Herodes turbatus eſt propter duo. fo.liiij.D
Humilitatis tres gradus. folio. xxiij.A
Herodes tres fuerunt. fo.xiiij.K
Hoīs ſtatus eſt triplex ſcd̄m rationem. folio. lvj.C
Homo in ſtatu innocētie fuit drachma fo. ccxxxij.G
Honores incongrui non debent appeti. fo.cclix.M
Homo docendo ppl'm qualiter ſe habere debeat. fo.cclxxxiij.B
Hō p ſenſus cognoſcit res. fo.xxxv.K
Hereſi cōſummate multa requiruntur. fo. cclxxxv.D
Hereſis cā cognoſcitur. fo.eo.H
Herodis crudelitas tripliciter declaratur. fo.ccclij.E

¶De litera. J.

ILlicituꝫ triplex. fo.ccxxx.M
Judicium quādo eſt licitū. fo. ccxxxiij.D
Ignorantia regnauit in populo iudaico. fo.ccxxxvij.A
Ira an ſit ſemp peccatū. fo.ccxxxvij.K
Ire gradus ſunt tres. fo.ccxxxviij.C
Judeorū filij virtute dei demones eijciebant. fo.cclxxxviij.H
Incautiones vn̄ habeant efficaciam ſanatiuam. fo.cclxxviij.A
Jheruſalē deſtructio. fo.ccclxxiiij.D
Judicij generalis ſigna. fo.eo.G
Ingratitudo hꝫ tres gradus.
Jeiunandi modus q̄s ſit. fo.cccxxj.F
Indulgētie q̄liter valeant.f.cccxxiij.B
Impotens quis dicit. fo.cccxxxvj.B
Jheruſalē a multis diuerſis noībꝰ fuit nominata. fo.ix.F
Juſtificando impiū infundunt oēs virtutes. fol.xj.C
Judiciū vniuerſale precedent multa ſigna. fo.xij.B
Joannes ſignificat populum hebraicū duplici ratione. fo.xv.G
Joannes dicitur angelus triplici ratione. fo.xvj.K
Juſtitia legalis dr̄ dupliciter.fo.lxix.K
Judicatur homo immediate poſt mortem. fo.lxxxix.B
Judicandi ſunt quinq̄ modi.fo.eod.D
Judicabunt homines aliqui cum xp̄o,

folio. eodem.E
Indicabit angelos deus quantum ad tria. folio.lxxxix.K
Iudicio vniuerſali cõparebunt omnes homines. fo.eo.L
Inuidia quale ſit peccatũ. fo.cxxj.B.
Infidelitas quale ſit peccatũ. fo.clvj.C
Ioannis ſingularitas conſiſtit in quatuor. fo.xliiij.H
Ioſeph tẽpore paſſionis erat mortuus folio. lx.H
Ioſeph erat triginta annorum quando ſtetit coram pharaone. fo.xxiiij.H
Ioannes fuit valde nobilis. fo.xxv.K
Ioannem baptiſtam chriſtum precedere conueniens fuit. fo.eod.L
Ioãnes doctrinam ſuam dupliciter cõfirmauit. fo.xxvj.E
Ioannes dicitur vox. fo.eo.G
Iudea figuratur per deſertum.ibidem.
Iudei miſerũt legationem ad Ioannẽ duplici cauſa. fo.xxvij.K
Ioãni reuerentiam magnam facere iudei in ſua legatione. fo.eodem.L
Ioannem interrogant an ſit propheta tripliciter. fo.xxviij.A
Ioãnes clamabat ꝓpt̃ quatuor.xxix.A
Ioſeph non apparuit angelus manifeſte. folio.xxxj.F
Ioſeph apparuit angelus triplici cauſa. fo.ibidem.
Ioannes dr̃ lucerna. fo.xlij.A
Inferni ſunt plures. fo.clxxxv.I

¶De litera. L.

Literalis ſenſus dignitas. folio. vj.K
Literalis ſenſus:quis ſit potior. fo.viij.C
Loq̃mur de oĩa ſcienti multiplici ratione. fo.lxxxj.L
Legalia xp̃s aliq̃ obſeruabat.f.cxxix.E
Lapidatione non vtitur noua lex.folio. cxxxiij.M
Legalia ceſſare debuerũt:triplici ratione. fo.xlix.D
Lux manifeſtata eſt mundo tripliciter folio. xl.H
Lupus tectus pelle ouina qualiter cognoſcitur. fo.clvij.D
Locut⁹ eſt xp̃s ſepties ĩ cruce.f.clxxx.K
Legem diuinam contemnit quis dupliciter. fo.ccxlviij.D
Latria qualiter exponit̃. fo.cccxxiij. C
Leges humane nõ potuerũt oĩa ꝓhibere que ſunt cõtra virtutẽ.fo.ccxlviij.D

¶De litera. M.

Maria fuit virgo in cõcipiendo diuerſis rõnib⁹.f.xvij.M
Maria fuit virgo in partu. folio. xviij.A
Maria qualr̃ fuit virgo poſt partum probatur. fo.eodem.B
Maria fuit fortis in oĩbus. fo.cij.M
Maria qualr̃ mirabatur de his q̃ audiebat. fo.xlv.E
Mariam beatificant iudei multipliciter. fo.xxiij.D
Maria ſuſcepit oĩa ſacr̃a. fo.xxvj.C
Maria an p̃ſciuerit mortẽ xp̃i.f.clxvj.G
Maria v̾go an cõfitebat̃.f.cccxxxviij.F
Marie pulcritudo. fo.eodem.K
Magdalene cronica. fo.clxxxv.F
Magdalene lachryme multiplr̃ habuere effectum. fo.clxj.B
Miracula faciunt ſancti dupliciter.folio. ccxvj.H
Moralis ſenſus diffinitio. fo.ij.L
Mõtes duo in iudea ſingulares.f.ix.B
Moralitas hierlm̃. fo.x.M
Maieſtas in iudicio apparebit ex duobus. fo.xiij.M
Miracula xp̃i ꝓbabãt eũ eſſe filiũ dei multipliciter. fo.xvj.A
Mundus cõparatur agro. fo.lxviij.B
Mali ꝓpter quatuor non debent eradicari. fo.eodem.E
Murmur multiplr̃ capitur. fo.lj.G
Mori voluit Chriſtus hieruſalẽ ꝓpter multa. fo.lxxvj.A
Mortis incertitudo vꝫ ad duo.lxxxix.B
Malorũ ſunt tria genera. fo.xciij.L
Medico aſſimilatur xp̃s. fo.cxx.E
Manus xp̃i apparet virtuoſiſſima.folio. cxxvij.A
Meſſis ſpũalis triplr̃ capit̃.fo.cxxxij.G
Miracula fecit deus triplici ratione.folio. cxlij.B
Miracula magna faciens xp̃s nõ cõſueuit orare. fo.cxlviij.A
Monarchia quid ſit. fo.xxv.C
Mulierum ruine que ſint cauſe.f.clix.A
Miſericordiã dei tria ĩducũt.f.ccxxxij.E
Miſericordie diffinitio. fo.ccxxxiij.A
Manſiones multe ſunt in deo.f.ccclv.L
Miſericordia an ſit in deo. fo.cccvij.E
Mot⁹ qualiter diuerſificant̃.f.cccvij.B
Mulieres alios capillos a ſuis ponẽtes an peccent. fo.cccxix.K

¶De litera. N.

Natiuitas hoĩs eſt triplex.folio. ccxx.L
Naſci voluit xp̃s vno tẽpore concipi ⁊ mori ſex rationibus. fo.xvij.E
Naſci debuit xp̃s de virgine de ſponſata triplici ratione. fo.xviij.D
Noctis vigilie ſunt quatuor.fo.lxxxij. I
Nauem penitentie intrantes patiũtur a quatuor ventis. fo.lxxxiij.L
Nubes quid ſignificent. fo.cij.H
Nature bonum ſumit̃ triplr̃.fo.cxiiij.K
Nox duplex. fo.ccxlj.D
Nuptijs interfuit xp̃s duplici ratione folio. lx.I
Nauiculam xp̃s aſcẽdit ꝓpter multa. folio. lxvj.D
Natiuitas duplex. fo.clxxiij.L
Nauis qualiter ſignificat cathedram p̃dicatoris. fo.ccxxxvj.E
Non omne q̛ eſt ꝯtra ſcripturã eſt mortale. fo.cccxx.D

¶De litera. O.

Oliueti mons cur ſic dicitur. folio. ix.H
Oliueti montem xp̃s aſcẽdit multiplici rõne. fo.eo.H
Oratio duplex. fo.lxxxj.H
Orandũ eſt ſilenter ꝓpter tria.fo.eod.K
Orationis cõditiones. fo.eod.M
Opatio xp̃i duplex. fo.lxxxviij.M
Offenſam duplici habet quilibet contra deum. fo.xxiiij.C
Oues xp̃i qualr̃ cognoſcunt̃. fo.clvij.D
Orare voluit xp̃s ſecrete ⁊ q̃re. f.clxv.G
Oratio xp̃i an fuerit ſp̃ exaudita.f.eo.K
Officiales duos ſeueros habuit deus in antiqua lege. fol.ccxxx.G
Opa xp̃i fuerũt alia ab hoĩb⁹.f.cccxij.H
Opera xp̃i cõgruebant fini. fo.cclxxix.H
Originalis pcti pena q̃ ſit. fo.cccxviij.A
Oſtiũ dr̃ chriſtus. fo.ccxiiij.D

¶De litera. P.

Pacis diffinitio. fo.cxcj.D
Pax triplex.ibidem.
Paſtoris boni ſigna. folio. ccxiiij.M
Punitio infernalis diuitum ⁊ auarorum. fol.ccxxvj.E
Penitentia triplex. fo.ccxxxij.D
Proximo exhibetur bonum dupliciter. folio. ccxxxiij.B
Paſſiones includunt peccatum dupliciter. fo.ccxxxvij.L
Preceptũ impletur duplr̃. fo.cclij.M
Paſſionũ aĩe q̃tuor ſunt gñа.f.cclviij.L
Proximus offendit̃ in duob⁹.fo.cclxix.H
Panes q̃ſo fuerũt mltiplicati.f.ccxliiij.H
Predeſtinat⁹ dr̃ aliq̃s duplr̃.f.cclxxvj.B
Poteſtas diaboli duplex.fo.cclxxxviij.H
Panes q̃nq̃ ſunt q̃nq̃ ſenſ⁹.f.cclxxxix.B
Pecunias habere in cõi an repugnet pfectioni religionis. fo.eodem.C
Paſſus eſt xp̃s in perfectiſſima etate. folio. ccxcviij.D
Paſtores obligarent ſe ad exercendũ officium paſtorale. fo.ccc.L
Penitentiam iniunctam an poſſit mutare confeſſor. fo.cccxlvj.B
Penitentia in extremis que ſit.fo.eo.D
Peccata priuatim cõmiſſa deus punit temporali pena. fo.ccclj.L
Petrus qualiter dicit̃ petra.fo.ccclv.B
Preductionẽ ſuã predixerat xp̃s in nocte cene. fo.eodem.K
Prelati ſunt ſal. fo.ccclvj.L
Preceptorꝫ tria gñа ĩ vet.leg.f.ccclvij.A
Pueri mortui in originali qualiter erũt folio. ccclxx.A
Predeſtinatio qualr̃ attendit̃.f.cccv.G
Pietas ad oĩa vtilis eſt. fol.cccvij.D
Prefertur q̃s alicui triplr̃.fo.cccxviij.L
Periurantium pena. fo.cccxxviij.I
Prophetia duplex. fo.j.L
Parabolice ſeu metaphorice quare tra

duntur multa in ſcriptura. fo.vij.H
Preſſura bonorū in iudicio erit prior. fol.xiij.D
Premium dicitur denarius. fol.lxx.A
Penitentia diuerſis horis operarios ad vineam conducit. fo.lxx.L
Predicator ē velut cophin⁹. fo.lxxiij.F
Peccati ſeruus homo dicitur. fo.xcvj.C
Paſſionem chriſtus predixit multiplici ratione. fol.cix.A
Primatū eccleſie concupiſcere an ſit malum. fol.cx.L
Peccatum futurum dupliciter poſſum⁹ publicare. fo.cxxij.C
Prohibet xp̄s demonibus ne aſſerant eū eſſe chriſtum. fo.cxxvij.F
Pecuniam quare habuit xp̄s. fo.cxxix.A
Predicare poſt prandium an ſit malum. fol.cxxxiij.H
Peccator an alium peccatorē poſſit corrigere. fo.cxxxiiij.G
Pena duplex ſm ſctm̄ thomā. fol.cxl.M
Poteſtatē gratiam ſuſcipiēdi dedit de⁹ dupliciter. fol.xliij.D
Preſentationi xp̄i in templo fuere quinq̄ perſone. fo.xlvij.B
Peccatum originale tria complectitur folio. xlviij.C
Perdimus chriſtum ſepe propter quatuor. fol.lvj.F
Perditus ieſus ab anima: recuperatur per quatuor contraria. fo.eodē.L
Preceptū domini eſt triplex. fo.lxiiij.D
Peccati debitum deus dimittit multipliciter. fol.clx.A
Prophetie quid requiratur. fol.clxij.G
Petrum permiſit deus cadere ⁊ quare. fo.clxxv.A
Pilatus liberare chriſtum voluit multiplici cauſa. fo.clxxix.B
Pati xp̄m oportuit ꝑpter mlt̄a. fo.cxc.B
Panem chriſtus benedixit in emaus ꝑpter tria. fo.eodem.K
Petim⁹ dupl'r in nomine xp̄i. fol.cciij.K
Predicatio euangelij chriſti dupliciter capitur. fo.ccvij.L

¶De litera. Q

Quinq̄ panes exhibet nobis chriſtus. fol.cclxxiiij.I
Quadraginta diebus: quare xp̄s ieiunauit. fo.lxxxiiij.G

¶De litera. R

Religionez ingredi: quis pōt tripliciter. fol.cccxlviij.E
Regnum dei eſtati comparatur. fo.xiiij.D
Regnum celorum aliquādo ſumitur quatuor modis. fo.lxvij.G
Religioſi an pugnent contra ſinder eſim. fo.ccclxxvij.G
Regio triplex. fol.cxiiij.H
Reges tres an dferebāt coronas. f.lij.B
Regum quilibet obtulit munera tria rōne multiplici. fol.lv.F
Reconſiliationem humane nature fecit deus propter duo. fo.xxiiij.D
Reſurrectio xp̄i nō debuit omnibus manifeſtari. folio.clxxxvij.F ⁊ G
Reconciliatio fratris an ſit ſemper fienda. fo.cccvij.B
Reſurgere xp̄z fuit ꝯueniēs. f.clxxxvj.G
Res emit aut vēdit dupl'r. fo.cccxxj.M
Reſurrexit xp̄s cum corpore glorioſo et quare. fo.clxxxvij.B
Rogatur xp̄s dupliciter. fol.cciij.G
Regul⁹ ſumit trib⁹ modis. fo.cclxvij.D

¶De litera. S

Sacramentum altaris a quibus dēat ſumi. fo.ccxxiiij.H
Sacramētū altaris quare fuit inſtitutū. fo.eo.G
Serpēti aſſimilat xp̄s multiplici ratione. fol.ccxxiij.A
Sancti qual'r ſuſcipiūt alas. f.ccxliij.I
Sabbatum tripl'r ſumitur. fo.ccxlviij.F
Saliua triplex. fo.cclj.C
Septuagieſſepties quomodo intelligitur. fo.cclxviij.L
Sanabat xp̄s animam ſicut corpus. folio.cclxxiij.L
Sāguis reſurrectiōis q̄s fuerit. f.ccxc.K
Sanguis dicitur de itegritate humane nature. fo.ccxciiij.L
Sanguis exponit dupl'r. fo.ccxcv.I
Sanguis in Cruce effuſus fuit diuinitati vnitus. fol.ccxcviij.E
Sanguis chriſti pars dicit eſſe in terra tripliciter. fo.ccxcix.E
Spiritumſanctū dare nō debuit Chriſtus apoſtolis cum adhuc eſſet cum eis. fo.cccj.K
Sentire ⁊ intelligere qualiter ſunt operationes immanentes. fol.cccij.D
Spirituſſancti miſſio nō intelligit ſcd̄m miſſionem imaginariam. folio.ccciij.D
Sapientes multi iudeorum conuerſi ſunt. fol.cccx.G
Signa data ſunt fidelibus non infidelibus. fol.cccxvj.K
Sermo chriſti tria comprehendit. folio. ccx.A
Spiritus aduocat⁹ dicit. fol.ccxj.D
Scripture claues habentur per ſeptē regulas fol.j.A
Scriptura diuina aliq̄n cum bonis cōmendat bonos. fol.j.B
Scriptura ſacra aliq̄n ponit vnū temp⁹ pro alio quatuor modis. fo.j.H
Scripturā cum difficultate attendimus duplici cauſa. fo.ij.D
Scripture ſenſus ad quatuor reducunt. folio. ij.K
Senſus literalis quis ſit. fo.iij.G
Senſus literales ſunt plures in eadē litera. fo.v.C
Salamon xp̄i figura tripliciter cōſyderatur. fol.v.K
Senſus ſpūalis quis ſit. fo.vj.D
Solis obſcuratio in iudicio dupliciter accipitur. fol.xij.H
Seminator eſt chriſtus. fo.lxxiij.D
Scriptura oleū nominatur. f.lxxviij.M
Scandalum duplex. fol.cxxv.H
Scitis ſpiritualis tripliciter accipit. folio. cxxx.A
Salus ex iudeis fuit tripl'r. folio.cxxxj.A
Similitudinarie quare chriſtus loquebatur. fol.cxxxij.D
Signū tripliciter accipitur. fol.xj.L
Stella regum an fuerit nouiter creata. folio. liij.D
Sciētia quadruplex fuit in xp̄o. f.lvij.G
Spūſſcti dona colūba deſignat. fo.lix.G
Spūſſanctus ſuper apoſtolos apparuit propter duo. fo.eodem.K
Sanctitas dicit duo. fo.xxiij.G
Seculum ſemper ſtat. fo.lxxj.B
Siliqua quatuor ſignificat. fo.cxv.A
Sabbatū dedicatur virgini. fo.lxxxiij.D
Suſcepit iſrael puerum ſuum exponitur. fo.xxiij.A
Sanguis in muliere eſt triplex i. indiuiduo. fo.xxx.F
Somnijs credere faciliter leue eſt. folio. xxxj.G
Spirituſſanct⁹ quare non dicitur pater chriſti. fol.eodem.G
Soles tres apparuerūt in hyſpania. folio. xxxiij.K
Sanguinē fudit chriſtus multoties. folio. clxxxj.H
Spiritumſanctū trina vice dedit Chriſtus. fol.cxcviij.B
Sarcoſmos quid ſit. fo.iiij.M
Stelle plures ſūt maiores tota terra. folio. xij.K

¶De litera. T

Temporis circunſtantia qualiter aggrauat peccatum. folio. cccxlvj.H
Textus habet duplicē ſenſum. fol.j.G
Textus ſcripture an ſcd̄m quatuor ſenſus exponitur. fo.vj.D
Tabula ad euangelia ꝑquirēda in hoc libro. fo.viij.G
Turbe tres honores fecere xp̄o in palmis. fo.xj.D
Tentari chriſtum fuit conueniens multiplici cauſa. fol.lxxxiiij.C
Tentatio agit tribus modis. f.lxxxiiij.B
Templū dupliciter dicitur. fo.lxxxiij.C
Turbā in deſerto xp̄s quatuor modis ſatiauit. fo.cccviij.E

¶De litera. V

Vani homines auertunt ſe a iuſtitia. fo.ccclxvj.B
Veſtimenta quinq̄ hūana reprehenſibilia. fo.ccxxv.D
Veſtimētis precioſis non dz homo gloriari. fo.eod.I
Venialia cōparant feſtuce. f.ccxxxiij.M
Veſtimentū xp̄i dicitur myſterium incarnationis. fo.cclxxiij.A

Voto quid requiratur. fo.cccxlviij.G
Viri perfecti erant ſequentes pauptatem. fol.cccliij.M
Veſtis nuptialis que ſit. fo.cccxvj.E
Venditio qualr' deat exerceri. fo.cccxxv.F
A Vendere põt qui rem quãtũ poteſt concurrentibus tribus. fo.ibidẽ.F
Vſure diffinitio. fo.cccxxviij.A
Viniunt Chriſto aliqd diuerſimode. fo.j.C
Virgo beata fuit annoꝝ.xiiij.qñ gabriel eam ſalutauit. fo.xvij.F
Virgo volens mariã imitari cõditiões quinqꝫ debet habere. fo.xviij.H
Verbum dei eſt multiplex. fol.lxxiiij.G
Verbum aſſimilat' ſemini iacto in terrã propter multa. fo.lxxiiij.I
Verſus cõtinẽtes ieiunij ritũ. f.lxxviij.K
Vinea ad hoc qd fructificet multa requiruntur. fo.cxij.D
Vigiles ꝛ cuſtodes noſtri eſſe debemus. folio. cxix.H
Verba xpĩ dicuntur vba gratie. f.cxx.D
Vinum quadruplex. fo.lxj.E
Vinum in nuptijs an eſſet albũ. f.lxij.D
Verbi differentia. fo.xxxvj.A
Vita ſumitur duobus modis. fo.clxiij.K
Vado ad patrem qualiter exponitur. folio. cciiij.G
B

De litera. X

Xps diſcretior fuit ceteris hominibus. fol.ccxxviij.D
Xps tripl'r apoſtolos vocauit. fo.cccxxv.F
Xps in ſua reſurrectiõe aſſũpſit qd fuit neceſſariũ ad perfectionẽ humane nature. fol.ccxcviij.K
Xps probat ſe eſſe deum. fol.ccclvj.A
Xps quare dicitur agnus. fo.ccclxxij.A
Xps aduentus ſui hieruſalem ſigna dedit. fol.x.A D
Xps tria dixit de ioanne. fo.xvj.G
Xps habuit triplicẽ plenitudinẽ. f.xix.A
Xps quater fuit illuſus. fol.lxxvj.C
Xps voluit diſponſata naſci. fol.xxx.C

De litera. Y

pocritarũ venenum eſt multum nociuum. fo.ccxl.H
Ypocritarũ opera cognoſcuntur. fo.ccxlj.A
Ypocritarum tres fructus. folio. eodem.F
Ymago nl'la ẽt ec ymago dei. f.cccxlv.K
Ymagines quare fuerũt ordinate a chriſto. fo.cccxxiiij.D
Yſaye prophetia dicitur liber quadruplici ratione. fol.xxvj.D E
Ymagines fuerunt introducte a xpo. folio. cccxxiiij.E

De litera. Z

Zache an fuerit ex ꝓgenie abrahe. folio. cccl.L
Ꝯtactus differentia. cccxlv.G

Finis tabule materiarum ꝑdicabiliũ decretis questionibus que habent ſingularem tabulam ꝛ inſignẽ.

Ad inclytũ comitẽ militemqꝫ clariſſimũ Ludouicũ Thieneum Vincentium Reuerendi patris Magiſtri Siluestri Prieratis: almi ordinis Predicatorũ. In Auream Roſam. Prefatio.

Non poſſum generoſe comes: mileſqꝫ clariſſime natura: pfeſſione: necnon inuidorum muſitationibus prepeditus, mei pectoris arcana reſerare nec quẽ mẽte concepi: lingua proferre ſermonem. Nã cunctis execrabilis eſt nõ ſolũ falſus atqꝫ adulatorius ſermo: ſed verus quoqꝫ modo blandictis ſpeciẽ preſſeferat mihiqꝫ precipue cui adeo ſemper horrori fuit ſubdola ꝛ palpans adulatio: vt plerunqꝫ ac ſepius affabilitati qua quis ad amicos verbis ſeſe habet ꝛ moderatur (vt decet) minus quẽ virtus
B ipſa requirat indulgeam. Sed neqꝫ me veritatis, inſuperabilis ꝛ immenſa virtus: tametſi (Joanne os auri teſte) inuictis pectoribus violentiam facit. atqꝫ illa cogit: in laudes artiſſima ſilentia rumpere: et effringere compuliſſet: ſi nõ te vnũ preſtantiſſimo ꝛ ampliſſimo honore dignum ꝛ noſtro qualicunqꝫ munuſculo offerendum merito ꝛ iudicaſſem ꝛ dilegiſſem: Nemo quippe niſi demens aut inuidus egre tulerit: quin potius equo animo prudens ꝛ optimus quiſqꝫ ſuſcipiet ſi iudicij mei et pro hereſis cauſas ediſſeram: ac perinde calamo quip
C piam dilabatur: quod laudem ſonuiſſe contigerit. Quis enim credi velit inſcius vel iudicaſſe vel delegiſſe. Profecto tam ve cordis animi eſt nemo Raptiſſime nihilominus et quã breuiſſime. ſi qua emerſerint ſeu verius irrepſerint actionum meritaꝫ virtutumqꝫ ſplendores attingam. Neqꝫ enim is ſum D aut me eſſe crediderim: qui huius alme ciuitatis ſeu thienei generis vel certe magnificentie tue preconia que per omnem Italiam nunc ꝛ olim celeberrima ſonuere: elucubrare: aut velim aut poſſim: quippe qui id mihi et incongruũ ꝛ impoſſibile iudicarim. Grandes etenim rerum materias ingenia parua non ſufferunt: nec poſſunt epiſtolari breuitate vel anguſtia comprehendi. Pauciſſimis nihilominus meam obſeruantiam in te: ac thienenſes vniuerſos: quicque animo nuperrime celitus illapſum ſit innotuiſſe velim. Si autem quẽadmodum philoſophorum princeps Ariſtoteles teſtatur homines E in cognita prius inſolitaqꝫ mirantur. Precipue vero cum repente mentis ante aciem magna ardua: ingentia ve conſtiterint: ſiqꝫ ſtupor ac extaſis indagatricem rerum mẽtem conſtituit: acri iudicio omne quod tuum quod Thienenſium: quod Vincẽtie eſt: explorare me vis nature cogit. Nam cum ex ſtudiorum matre Bononia quo me diſciplinarũ gratia contuleram. Vincẽtiã remeaſſem: preter: quinimo ꝛ contra omnẽ meum cogitatũ: agrum non modo ameniſſimũ quippe qui cãpeſter ac montuoſus eſt: et viuacibus aqs irriguus: ſed F ꝛ omni pomorum ac frugũ genere fertiliſſimum deprehendi. Ciuitatem vero ipſam tanta diuitiarum copia: tanto nobilitatis ſplendore: tanta morum elegantia ſuffertam:

vt ſereni ac rutilantis ridentiſqꝫ ce
li typum meis oculis inferret hec
regio: ⁊ contemplari queque tāta:
G tanqꝫ inopina rerum varietas im-
pulerit etiam repugnantez. Hic fa
milias quamplures nobiles: inge-
nuas: īclitaſqꝫ ſanguinis vetuſtate:
gloꝛia diuitiarum et virtutum ſplē
dere conſpexi. Sed quoniaz pacto
ſit hominum nature confertum: e
plurimis que placent bonis vnum
pꝛeceteris beniuolentia: dilectione
⁊ amoꝛe pꝛoſequi: ipſa me tuuc ma
giſtra rerum experientia docuit.
Nam ex illis omnibus vna Thie-
nenſis meos affectus in ſe cōuertit:
ſiue claritate ſanguinis ſiue moꝛuz
facilitate ſeu certe quia nihil tam
incertum nature: quem diligentem
ſe diligere. Hanc ⁊ enim mee reli-
H gioni deditiſſimam ſi negarint lin-
gue opera teſtantur: quamquam ſe
quoqꝫ pꝛopter ſe obſeruādiſſimam
pꝛebeat: quippe quam non modo
Uincentie: ſed totius. Emilie nec-
non ligurie ⁊ vt ita dixerim. Italie
decus: gloꝛiam: ⁊ ſpecimen fuiſſe re
gum pꝛiuilegia apud nos depoſi-
ta imperatoꝛum pontificum teſtan
tur. Uerum pꝛeclaras illuſtreſqꝫ pꝛ-
ſapias nonnunqꝫ cerni datur: ſed
que ſtipitum nebuloſitate maculen
tur. De hac vero nihil non magnifi
cum: non gloꝛioſum: non inclytum
legeris. Cuncti fere generis huius
alumni: ductoꝛes armoꝛum: ſeu iu-
re periti vel equeſtri oꝛdine clari: ſe
piſſime quoqꝫ comites fuere. Nec
vera loquenti pꝛeſentium memoꝛia
I ſimul ⁊ veteruz monimenta teſtimo
nio deſunt. Et quidem per plures
hoc pꝛeclarum genus ab athenis vꝛ
be grecie floꝛētiſſima: oppido agri
Uincentini nomen attuliſſe ac tem
poꝛuz ſucceſſu ſublata colliſione vo
cabuloque coꝛrupto: necnon latino
ſermone conſequente vulgarem ab
eodem nomen Thieneum ſuſcepiſ-
ſe volunt. Sed quia id nec verum K
nec impoſſibile facile affirmaueriz:
ad mihi exploꝛatiſſima conuertoꝛ.
Tres quippe germanos (ſilentio
pꝛemiſſis antiquioꝛibus) claros eq̄
ſtri atque aurato oꝛdine extitiſſe:
Uincentium: marcum: ⁊ melioꝛan-
tiam: ſcripture veteres aſtruūt. In-
clyto martyꝛi chꝛiſti Uincentio in
thienarum oppido: baſilicam cum
iurepatronat⁹ iſti fundarunt: quo
pꝛeſenti quoqꝫ tēpeſtate clarus mi-
les ac doctoꝛ Leonardus necnon
celeberrimus iuris interpꝛes Alo-
uiſius fratreſqꝫ potiuntur. Sed ne
volumen cogamur efficere. Uincen
tij ac melioꝛantie genus tantummo
do quantum pꝛeſentis eſt operis ex
parte tetigiſſe ſuffecerit. Hic gene L
roſus eques Uincentius duo clara
ſydera generauit. Marcum ſcilicet
auratum militem ⁊ Simonem pe-
trum non militem ſolum: ſed omni
quoqꝫ humano iure doctiſſimum.
Is ſub dominis ſcaligeris tāta glo
ria: tanta autoꝛitate: tanta deniqꝫ
potentia claruit vt maſtinum vero-
nenſium pꝛincipez eliminatum pꝛin
cipatu a fratre degenere: pꝛopꝛijs
viribus ad perditum iam imperiū
reuocarit: quo motus facinoꝛe Ma
ſtinus totius imperij vices eidem
contulerit. Huius ſobolem ſi per-
currere velim mihi citius tempus
abibit q̄ꝫ geſtarum rerum gloꝛioſa
facinoꝛa. Hic namqꝫ maximus ille M
iuriſconſultus Agutio pꝛodijt: qui
virtutis pꝛobitate romam accitus
pꝛimum ſacri palatij auditoꝛ effe-
ctus: dehinc vero rote: ⁊ tandez ad

hiſpaniarum regem legatus cum
geſtarum rerum gloꝛia clarus eua
ſiſſet pileo donatus: in ipō regreſſu
A vita functus eſt. Hinc quoqꝫ Joan
nes ille cognomento taurus Agu-
tionis germanus: iuriſconſultus
acerrimus ⁊ vir per cūcta laudabi-
lis. Hic a rege Karolo neapolim
conſiliarius accerſitus: pꝛimū qui-
dem eſt militari gloꝛia in ſolēni triū
pho necnon multis oppidis ciuita-
tibuſqꝫ donat⁹. Dehinc vo adopta
tus in regem: ⁊ filium regine pan-
nonie ſed negat⁹ a populo parthe-
nopem denuo petens: necdum pu-
beſcentez Ladiſlauum Karoli filiū:
quem dominandi libidine apud ga
ietam mater relegarat: ſuo cōſilio
quoqꝫ fretum ſuffragio ſedibus ⁊ re
gno paternis (illa negāte) reſtituit:
a quo pꝛerogatiuis innumeris de-
B coꝛatus: ⁊ vice rex in expeditionem
contra tuſcos rege pꝛoperante de-
letus eſt. De hinc quoqꝫ poſt regis
interitum Mediolanum per virtu-
tum comitem cum maxima gloꝛia
deductus Philippi marie ducis tu
toꝛ ⁊ gubernatoꝛ fauſte ⁊ q̄ꝫ gloꝛio-
ſe fuit. Ac tandem longo ſenio fati
gatus: plenus dierum: plenioꝛ glo
rie: pleniſſimus meritoꝛum dulcem
patriam reuiſcens poſtea q̄ꝫ in ceno
bio ſancte coꝛone. Pꝛedicatoꝛuz oꝛ
dinis ſacellum perfecit: quod apo-
ſtoloꝛum inſcribitur auroqꝫ veſtiuit
ſumptu magnifico vniuerſam ciui-
tatem ſuffuſam lachꝛymis derelin-
quens in ea quam fabꝛefecerat ba-
ſilica tumulatus: ſuo cum nepote
Marco requieuit: ſaluatoꝛem expe
ctans ⁊ aduentū gloꝛie magni dei.
C Hic qui oꝛbis imperium ⁊ immoꝛ-
tales laudes meruiſſe videbat (mo
do lectio me vera docuerit) rei fa-
miliaris ⁊ pꝛobitatis ſue filios tres
heredes potiſſimuz reliquit. Uale-
rianum armoꝛum imperatoꝛem: a
quo hi quoꝛum paulo ante memini D
mus. Alouiſius fratreſqꝫ pꝛodiere:
necnon Odoardum iuriſconſultū.
ex quo Agutio. Conraduſqꝫ Simo
nem quoqꝫ iuris humani doctiſſi-
mum: qui celebꝛi philoſopho gaie-
tano autoꝛ vite fuit: cuius doctri-
nis: magna ſunt ex parte nutritus.
Quippe quoniam pꝛeclara volumi
na in librum phyſicoꝛum: necnon in
librum de anima: de celo quoqꝫ et
mundo: ⁊ in libꝛuz metheoꝛoꝛum et
multa generis eiuſdem poſteris le-
genda reliquit. Gregoꝛio quoque
⁊ Roberto ductoꝛibus armoꝛū fra
tribuſqꝫ vite munus is cōtulit. Cū-
cta nihilominus poſt habenda ſunt
clara facinoꝛa: quoniam in clemen-
tez omnis noſtra vergit oꝛatio. Hic E
namqꝫ generoſus eques melioꝛan-
tia ſatus gloꝛioſiſſimum militez ia
cobum Thieneum generauit: cu-
ius eximiam pꝛobitatem necnon ex
cellentiam ſingularem ⁊ immoꝛta-
le decus verbo vnico expꝛeſſiſſe ve
lim. Totius quippe ciuitatis voto
hunc illuſtriſſimo Uenetoꝛum ſena-
tui Uincentie claues ciuitatumqꝫ
dediſſe annui ⁊ perennes redditus
aurei mille teſtantur: quibus ſua
cū poſteritate donatus eſt. Ab hoc
quatuoꝛ effluxere viri ſyderib⁹ cla-
rioꝛes: quoꝛuz plurimi potuere me
miniſſe Marcus ſuo genitoꝛi com-
parandus in gloꝛia comes inclyt⁹
quinti milleſqꝫ. tuus Ludouice mu
tuiſqꝫ germani Jacobi militis pa-
reus necnon illius qui rebus huma F
nis: necdum maturus exceſſit ga-
leam iuriſconſulti: elegantia coꝛpo
ris itgenij celebꝛitate et ſermonis

facundia preſtantiſſimi. Is veluti
ſingulare iubar generi thieneo per
petuum ſplendorem attulit: dum
G probitatis eius ornamentis impul
ſus ceſar: inſigne iouis aquilam bi
cipitem ferre: epiſtolas candida ce
ra (decus imperiale) conſignare: ef
ficere tabelliones: ⁊ eos quos ille-
gitimos appellamus: legitimos et
facultatum ſucceſſores inſtituere:
plurimaqꝫ id genus quinimo comi
tem eſſe comiteſqꝫ naſci per eũ po
ſteros contulit. Secundo loco Ioã
nes emicuit eques ac iuris inter-
pres: ex quo Leonardus miles do
ctorqꝫ Iacobus quoqꝫ iunior eque
miles. Tertio vero Clemens co-
mes mileſqꝫ: ex quo Antonius ac
Ioannes comites claruere. Poſtre
mo vero Antonius eques et cele-
bratiſſimꝰ vtriuſqꝫ iuris interpres
quo Franciſcus comes mileſqꝫ vi-
H te primordia ſumpſit. Quid plura?
Deficiet et abibit potiꝰ tp̄s q̃ huiꝰ
inclyte familie viros preclaros enu
meraſſe cõtingat. Sed iã (vt reor)
quiſqꝫ perſpicuum cernit ꝙ huius
magnifice ciuitatis ac totius Ita
lie decus et gloria fuit iſta proge-
nies. O glorioſam ⁊ omni laude ef
ferendam propaginem. O clarum
et ſumma veneratione proſequen-
dum ſanguinem. O vere nobiles vi
ros. Nam ſi nobilitas ſanguinis eſt
antiquate diuitie: animi vero pro-
bitas virtuſqꝫ: quantum ſunt nobi
les hi quorum non modo diuitie ve
rumetiã nobilitas antiqua proba
tur: ⁊ qui animi virtutem heredita
tis (vt ita dixerim) iure poſſederint
I Si nobiliores hi dicuntur qui no-
bilibus venerationi et obſeruatio-
ni ſunt quid niſi nobiliſſimi hi qui
principio magno pretio ſemper fue
re? Eiuſmodi profecto thienenſes
conſtat. Nã ſub ſcalanis ſimon. Pe
trus Ioãnes taurus ſub comite vir
tutum: ſub illuſtriſſimo quoqꝫ Vene K
torũ imperio Iacobus floruit. Dũ
iſta me contemplantem rapuere ſo
lē ac lunã: clarumqꝫ ſydus ab vtro-
qꝫ deductum conſpexi. Nam te Lu
douice mi: gloria probitaſqꝫ geni-
toris ⁊ aui ſanguis claritas: affluẽ-
tia diuitiarum ſumptumqꝫ magni-
ficentia: numeroſa ⁊ compta fami-
lia: ſed longe amplius morem ve-
nuſtas: ⁊ ſingularis clementie ac be
gninitatis ſplendor: ac ſi ſola inter
ſydera extulere. Cui deus optimꝰ
maximus: necnon eſtenſis ac mala
teſtens ſanguis conſortem non mi-
nus ornatam moribus quam ſan-
guine claram Adrianam contulit.
Accedit inſuper vtriuſqꝫ ſplendo-
ribus generoſa ſoboles Ioannes
Galeam eque comes: corporis ele- L
gantia ſimul ⁊ animi virtute dona
tus: qui cum omni morum honeſta
te ⁊ ſanctimonia ac ſi omnipotenti
deo in religione famuletur prepe-
ditus ⁊ ornatus ſit. Tanto ſtudio
virtutes omnes: precipueqꝫ ſtudia
literarum inſequitur: vt arridente
ſibi vndiqꝫ ſecunda fortuna: volu-
ptates omnes ac vitia: quibus af-
fluere ſolet effrenata iuuentus cal-
caſſe videatur. Et nedum parentũ:
ſed iuuentutis ac patrie decus ⁊ ho
nor: non modo mea verumetiã om-
nium ſententia cenſeatur. Quapro
pter me vobis tanta charitate de-
uinxiſtis vt nil gratius duxerim q̃
veſtris affectibus facere: ſatis qui- M
bus omne quod valeo deuoui. Cũ
vero cuncta que retuli ⁊ multo plu
ra mirarer: precipue vero quantũ
tu tuaqꝫ cõiunxit: tuuſqꝫ natus di-

uinis verbis oblectamini adeo vt
pene cuncta veſtra iucunda collo-
quia de diuinis ſint rebus: ⁊ quam
A maxime ſiqua vigilantiorem ſen-
ſum efflagitant: forte me tua incly
ta cõſors rogarit quod offerre de-
buiſſem lectionem. ſcilicet euange-
licam qua ſeſe animus qua otium
tueretur: ⁊ ſpiritualibus delitijs re
focillatus: aduerſus vitia fortius
dimicaret. Tale profecto aliquid
me facturum: dum inclyta ciuitas.
Ferraria turbinibus quateretur.
letali valitudine laborans: altiſſi-
B mo tota mente deuoueram. Mee
igitur ſponſioni: illius vero religio
ſe petitioni: necnon ſp̄uali ſolatio
atqꝫ honori tuo volens cõſulere: tã
ta animi promptudine: tanta men-
tis iucunditate: tãto deniqꝫ cordis
iubilo id explẽdum ſuſcepi vt tam
⁊ ſi grauiſſimum onus id ſit: leuiſſi
mum dixerim. Diuina igitur gra-
tia ſuffragante manum vltimã la
boribus inieci. Suſcipe igitur co-
mes inclyte paruitatis mee per exi
guum quidem: ſed magno corde re
propter elaboratũ opuſculum: qđ
per amplius caſtigare ⁊ replere flo
ribus quam pandere maluiſſem ſi
non me preces amicorũ coegiſſent.
Moribus autem plurimorum me
obijcio (de inuidis loquor) qui pro C
prijs malis ⁊ bonis alienis torque-
ri ſolent: ſed ſi amicorum votis ob-
temperem ſi quoqꝫ vos hac lectio-
ne profeciſſe nouerim: quemadmo
dum ⁊ appeto ⁊ ſpero id mihi ſatis
ſuperqꝫ gratulabor.

Vale felix.

¶ Incipit Argumētū in Auream Roſam viri eruditiſſimi Magiſtri Silueſtri de Prierio ordinis predicatorum.

Conſueuere diuini verbi proclamatores ac innumera fidelium chriſti multitudo: ſancti euangelij ſenſum literalē ſymbolicumq; perquirere. Utrorumq; igitur votis pro poſſe facere ſatis inſtitui: ⁊ Auream Roſam que cētum circiter latis folijs conſtet ⁊ que literalis ſenſus odores: myſticorumq; redoleat: non ſolum predicatorū ordini verumetiam Romane curie (tabula ſuffragāte) cōmunē elucubrare. Quatuor autē partibus ſiue tractatibus opus omne abſoluam. Horum primus de ſenſibus erit diuinorum eloquiorum: ac regulis exponēti ſcripturas. Quia enim ſpirituāles ſenſus in infinitum excreſcere atq; multiplcari poſſunt: ne in immenſum opus noſtrū proficiſceretur: id egi vt primo tractatu ſuffragante: necnon quorundam euangeliorum quadripartita expoſitione qliq; vel rudis huiuſmodi ſenſuū genera ⁊ agnoſcere et excogitare poſſit. Secundus vero temporalium euangeliorum expoſitionem: ſemper quidem literalem: ſepe vero etiam Allegoricam ⁊ Anagogicam et Moralem continet. Tertio vero loco queſtiunculas: tum theologicas: ac pertinentes: tum etiam morales: euangelijs quidē impertinentes: ſed tamen euangelij doctoribus oportunas veluti qōlibet vnum ſubijciam. poſtremo ſanctorum euangelia erunt perſtringēda breuiſſime: his tantuz modo elucidatis: que difficilioribus nodis eſſent implicita. Ea vero poſt antiquorum doctrinam tanti laboris neceſſitas fuit vt omnes ſanctorum expoſitiones vno loco cōgeſte/ elucidate: ⁊ cōſonantes quantum licet habeātur. Sancte vero romane eccleſie omnia dicenda committo.

¶ Explicit argumentum.

¶ Incipit aurea roſa.

Capitulum primū de regulis exponendis ſacrā ſcripturam.

A Propter diuini ſermonis profunditatē quibuſdā regulis ad intellectū ⁊ expoſitionē euāgeliorū opus eſt: quas adducit Iſi. in li. de ſummo bono. c. xx. q̄ claues ſanctarū ſcripturarū dicunt: eo ꝙ ꝑ ipſas ad intellectū earū introducimur. ¶ Prima ergo regula eſt ꝙ ꝓpter cōnexionē capitis ad reliqua mēbra: ſeu ad ſuū propriū corp9 ſacra ſcriptura quaſi ſub vno contextu ⁊ ſub vna pſona loquēs: mō loquit de vno mō de alio. Huiꝰ exēplū habet Eſa. lxj. ca. Induit inqt me dn̄s veſtimēto ſalutis: ⁊ indumēto iuſtitie circūdedit me quaſi ſpōſum decoratū corona: ⁊ quaſi ſpōſaz ornatā monilibꝰ ſuis. Qō em̄ ibi dicit quaſi ſpōſum intelligit de capite. ſ. xp̄o. ⁊ qō ſubdit: quaſi ſpōſam: intelligit de corpe xp̄i ſpūali ſeu myſtico. i. eccl'ia.
B Silr Can̄. ſ. c. vbi dr. Oſculet me oſculo oris ſui: qr meliora ſunt vbera tua vino. Cū em̄ dr oſculet: verbū eſt ſpōſe. i. eccleſie frui deſyderātis amplexu ſponſi. i. xp̄i. Cū vero ſubiūgit. qr meliora ſūt ⁊c. vbū eſt ſpōſi ſpōſam cōmēdātis. Un̄ in talibꝰ ſic ꝯnexis rōne p̄dicta dz prudēs lector attendere: qd capiti: ⁊ qd mēbris ꝯueniat. ¶ Scd̄a rl'a eſt ꝙ diuina ſcriptura aliqn̄ ſimul cū bonis ꝯmēdat malos. ⁊ cū malis vitupat bonos. Et aliqn̄ i eodē ꝯtextu exp̄mit qd ad malos ⁊ qd ad bonos ptineat. Rō iſtiꝰ rl'e eſt: qr corpus xp̄i qō eſt eccl'ia multiplr ſumi pōt: vcz ex his q̄ docet. s. Tho. iij. q. viij. arg. iij. Cū ei corpꝰ xp̄i dicant creature rōnales: q̄ ei ſūt vnite ſiue ſint hoies ſiue Angeli: ſicut multiplr aliq̄ dicunt xp̄o vniti ita multiplex ē eccl'ia ⁊ corpꝰ xp̄i. Uniunt āt vt ibidē dr aliqd xp̄o. ¶ Primo
C ꝑ gloriā: vt ſcti q̄ iā ſūt i pr̄ia. ¶ Scd̄o ꝑ charitatē: vt iuſti q̄ adhuc ſunt in via. ¶ Tertio per fidem: vt fideles pctōres. ¶ Quarto aliq̄ vniunt: qr ſūt i potētia vt vniant ⁊ de facto aliqn̄ vnient vt p̄deſtinati: q̄ tn̄ adhuc nō credūt ſed credēt in futurū. ¶ Quinto aliq̄ vniunt qr pn̄t vniri ⁊ tn̄ nūq; vnient xp̄o: vt q̄ nō credūt neq; credēt in poſterū. Quāuis D
aūt q̄nq; modis aliq̄ xp̄o dicant vniri: tn̄ actualiter vniti nō ſūt niſi q̄ vniunt aliq̄ triū p̄mor modoꝝ. Et ſic triplex pt diſtigui corpꝰ xp̄i myſticū ſcz gl'ioſuz vt ſcti q̄ ſūt i patria ⁊ nō glorioſuz ſz tn̄ verū vt ſunt mēbra vnita ꝑ charitatē. et iterū nō glorioſuz neq; verū ſed fictū: vt mēbra vnita ꝑ ſolā fidē: q̄ ſunt mēbra mortua ⁊ arida. Uerū tamē vniti ꝑ ſolā fidē ⁊ vniti per fidē ⁊ charitatē omnes ſunt eccleſia: ſi cōſideret modus vnionis qui eſt per fidē qui vtriſq; cōis eſt nō aūt ſi ꝯſyderet modus vnionis q̄ eſt ꝑ charitatē. Sed qr iſte modus vnionis ꝑ charitatatē eſt nobis incognitꝰ. Hinc eſt ꝙ due tm̄ dicuntur eſſe eccl'ie. ſ. triūphās: q̄ eſt vnitoꝝ ꝑ gloriā. ⁊ militās q̄ eſt vnitorū ꝑ fidē: ſiue tales ſint vniti ꝑ charitatē ſiue nō. Et iō eccl'ia militans cōtinet bonos ⁊ malos. vn̄ aſſil'at ſagene miſſe i mari in q̄ ſunt boni piſces cū E
malis anq; ad littꝰ trahat. Mat. xiij. Et ſilr aſſil'at agro in q̄ creſcūt cū tritico et zizania ſeu lolia. Matt. xiij. Hac g̃ rōne aliqn̄ cū bonis cōmēdant mali cōmixti. vt Oſe. xj. Puer iſrael ⁊ dilexi eū. Aliqn̄ ecōuerſo boni vituperant cū malis: vt Eſa. j. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū ⁊ aſinus p̄ſepe dn̄i ſui. iſrael aūt me nō cognouit ⁊ ppl'us meus nō intellexit. Aliqn̄ ēt in eodē ꝯtextu exprimit qd ad bonos ⁊ qd ad malos ptineat. ſicut Can̄. ſ. dr. Nigra ſuz ſz formoſa filie hierl'z ſicut tabernacula cedar ſicut pelles ſalomonis. Uerba em̄ iſta ſunt ſpōſe. i. eccl'ie q̄ rōne maloꝝ ꝯtētoꝝ i ea dr. Nigra ſuz ſz rōne bonoꝝ ſubiūgit: ſz formoſa. Et qō ſubdit q̄ſi ꝓ exēplo: ſicut tabernacula cedar: ad malos refert. Cedar ei fuit filiꝰ Iſmael vt hr Ge. xxv. a quo deſcēderūt ſaraceni. Qō vo ſubdit ſicut pel- F
les ſalomōis. refert ad bonos. per ſalomonē ei hic intelligit ip̄e deꝰ ſm expoſitores cahol'. ⁊ hebreos. Et iō pelles eiꝰ dicunt pelles qbꝰ tabernaculū dn̄i operiebat: i q̄ bōi colebāt deū. Tertia rl'a ē ꝙ aliqn̄ ſub eadē lr̄a accipit ſēſus hiſto-

ric⁹ ſeu lr̄alis ⁊ myſtic⁹. Pro cui⁹ noti-
tia ſciēdū eſt ꝙ ſicut ifra patebit. Aliqñ
vna lr̄a ſeu vn⁹ text⁹ hȝ duplicē ſenſuȝ
G lr̄alē. Verbigr̄a. dr̄. j. Paral. c. xvij. ⁊ ſūt
ỽba dei. Ego ero illi i prē ⁊ ipē erit mi
hi i filiū. Iſte ei text⁹ ad lr̄aȝ itelligiꝫ de
Salomōe filio Dauid cui de⁹ fuit pr̄ ꝑ
adoptionē ⁊ ſilr̄ ad literā̄ intelligaꝫ de
xp̄o ſilio dei ꝑ naturā̄. Et q̄dē ꝙ itelliga
tur ad lr̄am de Salomōe filio Dauid:
ptȝ legēti capl̄ȝ illō. Null⁹ ei niſi ſtoli-
dus alr̄ ſeriē illi⁹ text⁹ accipiet. Vñ ⁊ ꝺ
Salomōe ab oib⁹ hebreis lr̄alr̄ exponiꝫ
⁊ ſilr̄ a catholicis. Qꝺ āt ēt ad lr̄aȝ itelli
giꝫ de xp̄o ꝓbo. Nā̄ ſicut docet Aug. ꝯ
Vincē. donatiſtā̄: nullus ſufficiēter pōt
ex ỽbis ſacre ſcripture arguere ⁊ ꝓbare
niſi ſumat illa i ſenſu lr̄ali. Apl̄s āt ad
Heb. j. arguit ex p̄dictis ỽbis ꝙ xp̄s fuit
maior angel̄. Et q̄ ſufficiēter ſupponiꝫ
ꝓbare ꝯñs ē ꝙ p̄dicta ỽba accipiat i ſen
ſu lr̄ali: cū ea dr̄ ꝺ xp̄o eē dicta. Lȝ āt li-
teralr̄ exponaꝫ iſte paſſ⁹ ꝺ ſalomōe ⁊ ꝺ
xp̄o tñ ſcd̄a expoſitio q̄ ſcȝ p̄poniꝫ ꝺ xp̄o
eſt aliq̄ mō ſpūalis ⁊ myſtica. i. ſȝ q̄d in
H quātū Salomō fuit figura xp̄i ⁊ ſic itel
ligēda ē rl̄a. Quarta rl̄a ē ꝙ diuina ſcri
ptura aliqñ i eadē ỽboꝝ ſerie ꝺ gñe trā
ſit ad ſpēȝ: ⁊ de toto ad ptē vl̄ ecōuerſo.
Nā̄ Eſa. xiij. primo loquiꝫ ꝯ Babylonē
ſpāl̄r dicēs. On⁹ Babylōis: ⁊ trāſit ſta
tiȝ ad loq̄ndū ꝺ toto mūdo gñaliter di
cēs. A ſūmitate celi dñs: ⁊ vaſa furoris
ei⁹ vt diſꝑdat oēȝ terrā̄. Poſtea iteꝝ re
grediꝫ ad loq̄ndū ꝯ Babylonē ſpāliter
dicēs. Ecce ego ſuſcitabo ſuꝑ vos Me-
dos: q̄ argētū nō q̄rāt ⁊c. Nā̄ dari⁹ me-
dus cū Cyro nepote ſuo cepit Babylo-
niā̄ ⁊ Balthaſar regē ei⁹ occidit. vt hr̄
Dañ. v. Quīta rl̄a ē ꝙ diuina ſcriptura
aliqñ ponit vnū tp̄s ꝓ alio. Hoc aūt q̄-
tuor modis ꝯtigere ſolet. Vno mō ꝑ ſy-
necdochē: qñ ps tp̄is ꝓ toto poniꝫ ſicut
dr̄ xp̄s trib⁹ dieb⁹ in ſepulcro iacuiſſe. ⁊
tñ ꝯſtat ꝙ p̄ma ⁊ vltima dies itegre nō
fuerūt alio mō ꝓpter minutias tp̄is q̄
I i ſacra ſcriptura aliqñ cōputanꝫ aliqñ
ỽo nō ⁊ ꝯſequēter ſcriptura loquēs de
aliq̄ nūero annoꝝ i diuerſis locis nō po
nit p̄ciſe eūdē nūerū vbiq; eo. ſ. ꝙ p̄dicte
minutie i vno loco cōputanꝫ. nō in alio.

Hoc aūt frequēter ptȝ in libris Regū. ⁊
Paral. Tertio mō ꝯtingit eo ꝙ ꝯputatio
annoꝝ icipit i vno loco a p̄ori termīo in
alio a poſteriori: ſicut Ge. xv. dictū fuit
Abrae ꝙ ſemē ei⁹ futurū erat ꝑegrinū K
q̄dringētis annis. ⁊ tñ de iſta ꝑegrina-
tiōe ſeu māſiōe i egypto dr̄ Exo. xij. qꝺ
fuit q̄dringētoꝝ ⁊ trigīta annoꝝ: q̄ cō-
putatio hui⁹ maioris nūeri icipit a tp̄e
q̄ dictū fuit Abrae Geñ. xij. Egredere ꝺ
terra tua ⁊c. Cōputatio aūt minoris ici
pit a natiuitate Iſaac: q̄ fuit trigeſimo
anno poſt egreſſuȝ Abrae ꝺ Arā̄. Quar
to mō ꝯtingit: eo ꝙ diuina ſcriptura ali
qñ de futuro loquiꝫ ꝑ modū p̄teriti ꝓꝑ
certitudinē ꝓphetie ⁊ diuīe p̄ſcie: ex q̄
ſit reuelatio ipi ꝓphete. Hui⁹ exēplū hr̄
Lu. j. vbi btā virgo volēs docere ꝙ dñs
diſꝑderet iudeos ſuꝑbos de regno iu-
dee ⁊ diſꝑgēdo ꝑ mūdū humiliaret eos:
⁊ exaltaret humiles gētiles i xp̄m credi
turos: ait loquēs i p̄terito. Diſperſit ſu
ꝑbos mēte cordis ſui. Depoſuit potētes
de ſede ⁊c. Aduertēdū tñ eſt ꝙ duplex ē
ꝓphetia. ſ. cōminatiōis: ⁊ abſolute p̄nū-
tiatiōis. In p̄ia nō p̄diciꝫ id qꝺ de⁹ vi- L
det eē futuꝝ: ſeu id qꝺ ē i p̄ſcia dei: ſȝ id
qꝺ eſt i ordine cauſaꝝ ſecūdaꝝ. In ſcd̄a
ỽo p̄diciꝫ id qꝺ de⁹ videt eē futuꝝ. Hu-
ius exēplū hr̄. iiij. Re. xx. vbi dr̄ ꝙ Eſaias
p̄dixit. Ezachie ꝙ de illa egritudīe mo-
rereꝫ. Certū ē aūt ꝙ mors Ezechie erat
in cauſis ſcd̄is: q̄ illa egritudo erat mor
talis ⁊ cā̄ ſufficiēs ī mortis: ſȝ tñ nō erat
in p̄ſentia dei: q̄ de⁹ nō videbat mortē
ex illa īfirmitate futurā̄: alioq̄n de⁹ fuiſ
ſet decept⁹: cū Ezechias fuerit ab illa
egretudine liberat⁹. Que ergo p̄dicunꝫ
p̄mo mō nō eueniūt ſemꝑ: vt ptȝ de p̄di
cta morte: ⁊ de ſubuerſiōe. Niniue Io-
ne. iij. Iō in talib⁹ nō hȝ locū iſte mod⁹
loquēdi de futuro ac ſi eēt p̄teritū: ſȝ ſo
lū in his q̄ p̄dicunꝫ ſcd̄o mō: q̄ talia īfa
libiliter eueniūt. ¶ Sexta rl̄a eſt ꝙ in
ſacra ſcriptura nō ſemꝑ eodē ordine ge
ſta ſcribunꝫ; ⁊ ſiūt ſȝ aliqñ ꝑ anticipatio
nē poſteri⁹ geſta pri⁹ ſcribuntur. Aliqñ M
ỽo ꝑ recapitulationē ſit ecōuerſo: q̄. ſ.
pri⁹ facta poſteri⁹ ſcribunꝫ. Exēplū hu-
ius hr̄ in Geneſi. Nā̄ Geñ. x. dr̄ de filijs
Noe. Ab his diuiſe ſunt iſule gētiū in

rationib⁹ ſuis vnuſq̄ſq; ſm linguā̄ ſuā̄.
Et poſt in. ca. xj. dr̄. Erat aūt terra labij
vni⁹ ⁊ ſermonū eorūdē. Ex q̄ ptȝ ꝙ illꝺ
qꝺ in. c. x. diciꝫ de diuiſiōe linguarū: eſt
A dictū ꝑ anticipationē: cū in ſequēti. i. in
xj. dicaꝫ (ꝙ terra erat vni⁹ labij). i. vni⁹
līgue. Silr̄ in Geneſi poſtq̄ꝫ Moyſes in
c. j. deſcripſerat creationē celi ⁊ terre et
ornatū ⁊ diſtantiā̄ ptiū mūdi: ſtatim in
c. ſeq. i. ſcd̄o dr̄. Iſte ſunt gñatiōes celi ⁊
terre in die quo create ſunt. Ex quo ptȝ
ꝙ hoc dr̄ ꝑ recapitulationē. Septia rl̄a
eſt de diabolo ⁊ ei⁹ corꝑe. Sicut eñ dr̄
btūs Greg. i q̄dā̄ Home. certe iniquoꝝ
oīm diabol⁹ caput eſt ⁊ hui⁹ capitis mē
bra ſunt oēs iniqui. Iō ꝓpter cōnexio-
nē capitis ad mēbra ſcriptura loquēs
de vno in eodē cōtextu trāſit ad loquē
dū de alio. ſicut Eſa. xiiij. loquēs de re-
ge Babylōis q̄ erat diaboli mēbrū. trā-
ſit ad loquēdū de p̄ncipe demonū: cum
ſubdiꝫ ibidē. Qūo cecidiſti lucifer de ce
lo q̄ mane oriebaris. ⁊ ſilr̄ Ezech. xxviij.
loquēs ꝺ principe. tyri trāſit ad loquē-
dū ꝺ diabolo: cū ſubdiꝫ ibi. Tu ſignacu
lū ſilr̄itudinis plen⁹ ſapiētia: ꝑfect⁹ de
B core i delitijs paradiſi dei fuiſti. Omni
bus igiꝫ his regulis: vel quibuſdā̄ earū
neceſſe eſt frequēter vti ad intellectum
ſancti euangelij: vt in proceſſu patebit.

☞ Capitulū. ij. qꝺ ſacra ſcriptura habet plures ſenſus ſub eadē litera.

E St aūt rurſus aduertendū
qꝺ diuina ſcriptura plures
hȝ ſenſus. Sēſus q̄dē multis
modis ſumi cōſueuit. Sȝ tñ
q̄ꝫtū ad p̄ñs ꝑtinet ꝑ ſenſuȝ
accipim⁹ id qꝺ mēs q̄uis oratiōe ſeu ꝓ-
poſitiōe vel ſnīa audita vel lecta in ſe-
metipſa ꝯcipit. Eſt ḡ ſenſus idē qꝺ ſnīa.
ſeu cōcept⁹ mētalis ꝯplex⁹: eo mō q̄ di-
cere ꝯſueuim⁹ ꝙ orō ꝑfecta ꝑfectū ſen-
ſum i aīo auditoris gñat. Hȝ ergo diui-
na ſcriptura pl̄es ſenſus. q̄ ex oratiōe
eadē audita mlt̄e cōcipiunꝫ i aīo ſnīe ⁊
C ỽitates. Vñ bea. Hie. loquēs ꝺ Apo. ait.
In ſingulis ỽbis mltiplices latēt itelli
gētie. Hui⁹ āt rōnē aſſignat doctor. s. tā̄
in. j. ꝑ. q. j. ⁊ i qꝺlibetis quodl̄. vij. q. vj.
Ex cuius doctrina ſciendū eſt qꝺ ſacra
ſcriptura ad hoc eſt diuinit⁹ ordiata: vt

ꝑ eā̄ nobis ỽitas manifeſteꝫ neceſſaria
ad ſalutē. Dupl̄r aūt pōt aliqua ỽitas
exprimi ⁊ manifeſtari: ỽbis. ſ. ⁊ reb⁹ in-
q̄ꝫtū ỽba res ipas ſignificāt: ⁊ vna res eēt
pōt eē ſignū alteri⁹ rei. De⁹ aūt cū ſit oiȝ D
reꝝ autor: nō ſolū ỽba: ſȝ ēt res pōt accō
modare ad ſignificādū vt vna ſit in figu
rā̄ alteri⁹. Vñ diuina ſcp̄tura ỽitatē no-
bis ⁊ ꝑ ỽba manifeſtat: ꝙ ꝑtinet ad ſen
ſum lr̄alē: ⁊ ēt ꝑ res: qꝺ ꝑtinet ad ſpūa-
lē. Sȝ forte diceret aliq̄s ꝙ hoc nō vr̄ cō
niēter fieri. Nam diuina ſcriptura ordi
naꝫ ad hoc: vt ỽitatē cognoſcam⁹. Hāc
aūt. ſ. cognitionē ỽitatis facit nobis dif
ficilē iſta ſenſuū varietas: q̄ ꝯfundit in
tellectū. Ad ꝺ r̄ñdet. s. Tho. ꝙ ſm Aug.
lib. de doctrina xp̄iana. De⁹ ad noſtrā̄
vtilitatē ſtatuit vt veritas nobis ꝑ ſcri
pturā̄ cū aliq̄li difficultate innoteſcat.
Pri⁹ eñ ex hoc tolliꝫ faſtidiū. q̄ difficul
tas attētionē excitat: q̄ faſtidiū expellit.
Scd̄o tolliꝫ occaſio ſuperbiēdi ex hoc ꝙ
hō videt ſe ỽitatē aut nullo mō: aut cū
difficultate poſſe ꝑcipere. Et tertio ex ꝺ
fidei ỽitas ab infideliū irriſiōe tuta eſt E
⁊ ſecura. Vñ monet dñs Mat. vij. Nolite
ſctm̄ dare canib⁹. Itē ꝯ p̄dicta arguiꝫ.
Nā̄ ſi in diuina ſcriptura eſſet iſta ſen-
ſuū multiplicitas: eēt nobis magna er-
roris occaſio. Quilibet eñ poſſet diuine
ſcripture aſſignare ſenſuȝ ꝓ libito ſuo ⁊
dicere ꝙ ille ē ſenſus ſpūſſcti. Ad hoc di
cit. s. Tho. ꝙ ſȝ Aug. lib. de doctria xp̄ia
na. Nihil i diuia ſcriptura tradiꝫ ꝑ ſen-
ſum ſpūalē in aliquo loco. qꝺ ſit neceſſa
riū ad ſalutē: ꝙ non tradaꝫ ꝑ literalē in
alio. Vñ nō pōt quiſq; ad libitū ſuū aſſi
gnare ſenſum ſpūalē. quia opȝ qꝺ talis
ſenſus ſemꝑ habeat fundamentū in ali
quo literali alioquin repudiaꝫ. Itē ꝯtra
Nā̄ ſm philoſophū: lȝ multa poſſimus
ſimul ſcire: tñ nō poſſum⁹ ſimul niſi vnū
intelligere. Prophete ergo q̄ diuina ver
ba ſcribebāt: dū ſcribebāt nō intellige-
bāt niſi vnū. ergo neq; exprimebāt niſi
vnū q̄ voces ⁊ litere ſeu ſcripture ſūt ſi F
gna cōceptuū mentaliū ⁊ eiſdem ſubor
dināntur. Ad hoc reſpōdet qui ſupra: qꝺ
p̄ncipalis autor diuine ſcripture ē ſpi-
ritusſanctus: qui oīa ſimul intelligit: ſȝ
ꝗ vnus hō pōt duo ſimul intelligere qñ

vnū eſt figura alteriꝰ.ſicut ſimul appꝛe
hendimus imaginē ⁊ imaginatū.Pꝛo=
phete ergo ſiƚ itelligebāt pn̄tia ⁊ futu=
G ra ꝑ pſentia ſignificata.Unde ⁊ beatus
Hierony.dicit ſuꝑ Oſee.ꝙ ꝓphete ita
loquebanƚ de pꝛeſentibꝰ ꝙ intendebāt
futura ſignificare.Imo ſicut innuit idē
s.Tho.in.q.de po.q.iiij.ar.j.nō eſt incō
uenieñs ꝙ diuina ꝟtute Moyſi ⁊ alijs ꝓ
phetis fuerint reuelate oēs ꝟitates:q̄s
nos de aliquo textu ꝯcipere poſſumꝰ:⁊
eas ſub vna ſerie lr̄e fuiſſe ab eiſdē po
ſitas.Sz tn̄ dato ꝙ aliq̄d ꝑ ꝟba Moyſi
ſignificeƚ qd̄ Moyſes nō intellexit:ſtat
ꝙ ſpūſſanctꝰ illud ſignificauerit ⁊ expſ
ſerit ꝑ Moyſen.⁊ ſic de alijs ꝓphetis.
Itē ꝫ:qꝛ ſm̄ Aug.ſuꝑ Geñ.ad lit.Ma=
ioꝛ eſt ſcripture authoꝛitas q̄ȝ humani
generis capacitas.Sz ſenſus ſpūalis
nulliꝰ eſt authoꝛitatis cū ex eo nihil ꝓ=
bari poſſit:vt dictū ē.Ergo talis ſenſus
nō eſt ſenſus diuine ſcripture.Ad h̄ dꝛ:
ꝙ ſenſus ſpūalis quātū eſt i ſe:eſt maxi
me authoꝛitatis.Sz qꝛ nos illū ex cer=
titudine nō cognoſcimꝰ:iō ex illo argue
re nō poſſumus.Quod vero illud nō co
gnoſcimꝰ cā eſt:qꝛ iſte ſenſus eſt ſm̄ ꝙ
vna res ſignificat aliā ꝑ quādā aſſimi=
lationē.Poteſt aūt vna res aſſimilari
H diuerſis ſicut leo aſſimilaƚ xp̄o rōne foꝛ
titudinis:⁊ diabolo rōne rapacitatis.
Si ergo aliq̄d dicat ſcriptura de leone
nō ſuȝ certus ſi de xp̄o loquiƚ.an de dia
bolo.⁊ nō poſſum inferre ⁊ ꝯcludere ꝙ
talia ſint dicta de xp̄o vel diabolo.Sic
ergo ptȝ q̄ſo ſacra eloquia plures cōti
nent ſenſus qd̄ nulli ſciētie humane cō
uenire pōt.Licet em̄ homo poſſit finge
re aliquā ſimilitudinē ad aliq̄d ſignifi
candū:vt poete faciūt.tn̄ nō poſſunt oꝛ
dinare ſic res ꝙ vna res facta ſit ſignū
neceſſariū.i.infallibile fiende:ſicut pōt
deus.Quādo aūt aliqua ꝑ ſimilitudines
ficta s ſignificanƚ:q̄ ſolū ad ſignificādū
ſunt facte:talis ſignificatio ꝑtinet ſolū
ad ſenſuȝ literalē:q̄ ſolꝰ i ſciētijs huma
I nis inuenif.Un̄ dicit btūs Greg.iij.mo
ra.Sacra ſcriptura oēs ſciētias atq̄ȝ do
ctrinas ipſo locutionis ſue moꝛe trāſcē
dit qꝛ vno eodēq̄ȝ ſermone dum narrat
geſtum ꝓdit myſterium.hec ille.

☞ Capitulū.iij.ꝙ oēs ſenſus ſcri
pture ad quatuoꝛ reducuntur.

Rurſus autē ſcire opȝ ꝙ oēs K
ſacre pagine ſenſus ad qua
tuoꝛ reducunƚ q̄ ſunt Lite=
ralis:⁊ Allegoꝛicus:Moꝛa=
lis:⁊ Anagogicꝰ.Diciƚ aūt
literalis ſenſus eo ꝙ ab ipſa lr̄a.ſeu ab
ipſis vocibus accipiatur immediate eo
mō quo infra diceƚ.¶ Allegoꝛicꝰ ꝟo dꝛ
ab allegoꝛia.Eſt aūt allegoꝛia tropꝰ ſeu
figura q̄ dꝛ vnū ⁊ aliud ſignificaƚ.Hac
vſus ē ꝟgiliꝰ cū ait.Claudite iā riuos
pueri ſat pꝛata bibert.i.iponite finē car
minibꝰ ⁊ cāticis vr̄is:qꝛ ſatis dixiſtis ⁊
cātaſtis.Silr̄ ſaluatoꝛ Jo.iiij.Reſpicite
inq̄t regiōes qꝛ albe ſunt ad meſſem.i.
ppl'i ſunt diſpoſiti et ꝓpinq̄ vt ꝑ fidē q̄
credituri ſunt deo ꝯgregēƚ i hoꝛreū ſeu
gremiū eccl'ie militātis:ac tādē etiam
triūphātis:bonis opibꝰ ſuccedētibꝰ fi=
dei.Dr̄ aūt allegoꝛia ſm̄ aliquos:ab al
lon:qd̄ eſt alienū:⁊ logos ſermo:vel go
re dicere.Un̄ allegoꝛia q̄ſi alieni loquiū
dꝛ.Elegātes ꝟo inuerſionē interp̄tanƚ
qꝛ.ſ.vt dictū eſt:aliō dꝛ ⁊ aliud ſignifi=
caƚ.Qn̄ igiƚ iſta allegoꝛia fit rebꝰ:⁊ nō
ꝟbis ad ſenſum ſpūalē ꝑtinet q̄ allego L
ricꝰ dꝛ.Qn̄ aūt fit verbis ad literalē.Sz
de hoc diceƚ diffuſe i ſequētibꝰ.¶ Mo=
ralis ꝟo dꝛ:eo ꝙ ad inſtructionē moꝛū
trahaƚ.Exēplū huiꝰ hr̄.Joā.vij.vbi dꝛ.
Ambulabat ieſus in galileā.Nō em̄ vo
lebat i iudeā ambulare.Jeſus em̄ iter
p̄taƚ ſaluatoꝛ ⁊ ſignificat moꝛaliter eū
q̄ ſe ⁊ alios q̄rit ad eternā ſalutē ꝑduce
re.Galilea vero interpꝛetaƚ rota vel
trāſmigratio:⁊ ſignificat tribulationes
huiꝰ vite.Sz iudea q̄ interp̄taƚ gloꝛifi=
catio:ſignificat adulatiōes ⁊ applau=
ſus.Qui ergo ſalutē q̄rit potiꝰ dȝ i ga
lileā q̄ȝ in iudeā ꝓficiſci:qꝛ vtiliꝰ eſt ei
exp̄obꝛatoꝛes q̄ȝ adulatoꝛes audire.
Anagogicꝰ aūt dꝛ ab anagoge:ſeu ana
gogia.qd̄ idē ē.Eſt aūt anagogia ſermo
de ſuꝑnis ac ſummis rebꝰ.Diciƚ em̄ ab
ana.qd̄ eſt ſurſuȝ.⁊ goge:qd̄ eſt ductio.
inde anagoge vel anagogia ſurſuȝ du M
ctio.vel ſurſum ducēs.Huius exēpluȝ
habeƚ:⁊ oīm aliorū in hac dictione hie
ruſalē:que ſm̄ ſenſuȝ literalē ſignificat

quandam ciuitatē que fuit ſedes regni
in iudea.⁊ fuit ꝑ Melchiſedech funda=
ta:⁊ ꝑ Salomonē dilatata ⁊ foꝛtifica=
A ta.⁊ ꝑ Neemiā reedificata.¶ Sed mo=
raliter ſignificat animā fidelē ſm̄ quē
ſenſum dꝛ Eſa.lij.Cōſurge ſede hieru=
ſalē ⁊c.Allegoꝛice ꝟo ſignificat eccleſiā
militātē:ſm̄ quē ſenſuȝ diciƚ Apoc.xxj.
Uidi ciuitatē ſanctā hieruſalē nouam
deſcēdentē de celo ſicut ſponſam oꝛna=
tā viro ſuo.Anagogice vero ſignificat
eccleſiā triūphantē:ſm̄ quē ſenſum di
ciƚ Gal.iiij.Illa que ſurſum eſt hieruſa
lē eſt libera:q̄ eſt mater noſtra.Et ſicut
exēplum poſitū eſt in vna dictione:ita
poni pōt in vna oꝛatione.Unde cū diciƚ
in Ps̄.Lauda hieruſalem dn̄m lauda
deū tuū ſyon.Quoniā cōfoꝛtauit ſeras
poꝛtarū ⁊c.quatuoꝛ modis exponi pōt
B ¶ Notandū eſt tn̄ qd̄ cū aliq̄d traditur
nobis de futura vita immediate ꝑ vo=
ces tā illud nō ꝑtinet ad ſenſuȝ anago
gicū:ſed literalē.Cum vero ꝑ res tradi
tur tunc ad anagogicū ꝑtinet.Cū igiƚ
quatuoꝛ ſint ſenſus.Literalis eſt ſm̄
qd̄ per voces aliquid geſtuȝ ſeu aliqua
veritas expꝛimiƚ ꝓpꝛie vel methapho
rice.Anagogicus vero qn̄ ꝑ res ſignifi
catur aliquid in patria ſperandū.Alle
goꝛicus vero ſm̄ ꝙ per res ſignificatur
aliq̄d in noua lege credendū.Moꝛalis
aūt ſm̄ ꝙ res ſignificatur ꝑ aliq̄d ope=
randū.Unde de hoc extant verſus ta=
les.Litera geſta docet q̄d credas allego
ria.Moꝛalis q̄d agas:quo tendas ana
gogia.Ad hos quatuoꝛ ſenſus ꝑtinent
oēs ſenſus de q̄bꝰ mētio fit in doctrina
ſanctoꝛū.Un̄ cū dicit Augu.in libꝛo de
vtilitate credēdi qd̄ ſcriptura q̄ teſtm̄
vetus vocaƚ:quadrifariā tradiƚ.ſ.ſm̄
hiſtoꝛiā:ſꝫ etymologiā:ſm̄ analogiā:
et ſecundum allegoꝛiam.Tres pꝛimi
ſenſus.ſ.hiſtoꝛia etymologia ⁊ analo=
gia ꝑtinent ad literalē.Nā hiſtoꝛia eſt
(vt ipſemet Aug.exponit)qn̄ aliq̄d ſim
pliciter ꝓponitur.vt Deuƚ.xxiiij.Si ac
C ceperit homo vxoꝛem:⁊ odio habuerit
eaȝ:⁊ nō inuenerit gratiā ante oculos
eius ꝓpter aliquā feditatem:ſcribet li
bellum repudij:⁊ dabit in manu illiꝰ:et
dimittet eā de domo ſua.Etymologia
aūt eſt cū cā dicti aſſignaƚ.ſicut Matth.
xviij.aſſignaƚ cauſa quare Moyſes ꝑ=
miſit libellū repudij:cū diciƚ.Ad duri=
tiā coꝛdis veſtri ⁊c.i.iō ꝑmiſit Moyſes D
vt poſſitis repudiare vxoꝛes.nō qꝛ ſit
licitū:ſed ꝓpter duritiam veſtri coꝛdis
ne malū grandius.i.vxoꝛicidiū ꝑpetra=
retis.Analogia vero eſt:cum veritas
vnius ſcripture oſtendiƚ alteri nō re=
pugnare.Sicut act.ix.diciƚ ꝙ comites
Pauli erāt audiētes quidē vocē:nemi
nē aūt videntes.Sed i ſequētibꝰ.i.c.xxij.
dꝛ.Et q̄ mecū erāt lumē quidē videbāt
ſed vocē nō audiebāt.Ecce repugnan=
tiā apparentē:q̄ tn̄ tolliƚ cū ſubiungit.
Paulus eius q̄ loquebaƚ mecū.i.audie
runt quidē vocē meā cū dicerē.Domi=
ne q̄d me vis facere:Sed nō audierūt
vocē chꝛiſti dicētis.Saule ſaule q̄d me
ꝑſequeris.Uel certe huius exēpluȝ ha
betur ꝯuenientiꝰ ad Romā.x.vbi apl's
oſtendit ꝙ illud verbū Eſa.Inuentus
ſuȝ ⁊c.nō repugnat ꝓmiſſionibꝰ factis
patriarchis dicēs.Nunq̄d repulit dn̄s
populū ſuū:abſit:Nā ⁊ ego iſraelita
⁊c.Et deinde adducit aliā ſcripturā per
quā facit cōcoꝛdiā:qꝛ.ſ.lȝ ſint aliqui iu E
deoꝛū repulſi tn̄ reliquie ſaluate ſunt
vt ptȝ ibi poꝛro i pꝛedictis verbis.Au=
guſtinus ꝑ allegoꝛiā tres reliquos ſen
ſus q̄ ſunt ſpūales accipit.Senſus etiā
parabolicus ad literalē ꝑtinet vt pate
bit.Tropologicus vero ſenſus idē eſt
ꝙ moꝛalis.Et diciƚ a tropos cōuerſio
qꝛ.ſ.ad cōuerſionē ⁊ infoꝛmationē mo=
rum pertineat.Ex oībus autem in hoc
capitulo dictis talem poſſumus diuiſio
nē colligere.Senſus em̄ ſacre ſcriptu
re eſt duplex.ſ.Spūalis ⁊ literalis.Spi
ritualis eſt triplex.ſ.Allegoꝛicꝰ.Ana=
gogicꝰ.⁊ Moꝛalis.Sz literalis eſt du=
plex.ſ.Impꝛopꝛiꝰ vt parabolicꝰ quo ꝑ
voces aliq̄d ſignificaƚ figuratur ⁊ me=
taphoꝛice.⁊ Pꝛopꝛiꝰ quo aliq̄d ꝑ voces
ſignificaƚ pꝛopꝛie.Et iſte.ſ.pꝛopius eſt
triplex.ſ.Hiſtoꝛicꝰ.Etymologicꝰ:⁊ Ana
logicus.Et rurſus hiſtoꝛicus eſt tā mul F
tiplex q̄ȝ multiplices ſunt veritates q̄
poſſint litere adaptare ſola circūſtan
tia eiꝰ:vt in ſequentibus patebit.

☞ Capl'm.iiij.q̄s ſenſus ſit lr̄alis.

AD maiorem autem p̄dicto-
rū euidentiā oportet dili-
G genter diſcutere q̄s ꝓprie
dicat̄ ſenſus literalis.Eſt
eñ i hoc nō mediocris in-
ter peritos ↄcertatio.Quidā ergo dicūt
ꝙ ſenſus literalis eſt ſm quē aliqua hi
ſtoria narrat̄ ad literā.Cōfirmāt aūt di
ctū ſuū:q᷑ hoc videt̄ inuere beatꝰ Gre
go.in.iij.moraliū:q̄ de ſenſu literali lo
quēs:ait.Dū narrat geſtū prodit my-
ſteriū:⁊ ſimiliter idē habet̄ i p̄dictis ꝟſi
bus.ſ.Litera geſta docet.Sꝫ iſta opi-
nio eſt valde irrationabilis:q᷑ ex ea
ſeq̄t̄ q̄ᵭ ſola hiſtorialia i diuina ſcriptu
ra haberēt ſenſum lr̄alem ⁊ ↄñr doctri
nalia ſeu ſapiētialia.cuiuſmodi ſunt
parabole:ſapiētia:ecclr̄iaſtes:ecclr̄iaſti
cus:⁊ oēs epiſtole beati Pauli carerēt
ſenſu literali:⁊ cōſequēter oī alio ſenſu
cū ſpūalis ſup literali fundet̄.Idē etiā
ſequit̄ de oībus libris prophetarū.Mo
tiuum aūt iſtorū inualidū eſt.Nā tam
Gregorius q̄ȝ metriſta per rem geſtam
accipiunt rem veram:que ſolum ad ſi-
gnificandum non eſt ficta:ſed eſt a deo
H vel ab aliqua creatura ad aliū finē effe
cta.Quidā vero alij dicūt ꝙ ſenſus q̄-
dā literalis eſt ſm quem voces ſignifi-
cant res immediate:ſed tñ nō oīs ſen-
ſus literalis eſt talis.Nā ſunt quedaꝫ
in diuina ſcriptura tradita:q̄ ſi accipiā-
tur ſecundū q̄ᵭ voces immediate ſigni
cant res:ſunt falſa:vt pꝫ in locutiōibꝰ
parabolicis:vt puta Daniel.viij.vbi di
cit̄ q̄ᵭ hircus caprarū ab occidente cū
impetu ferebat̄ hn̄s cornu:inſigne iter
oculos.⁊ cōtriuit cornua arietis ſtātis
ante paludē.Hoc eñ nunq̄ȝ veruꝫ fuit
ſicut ſonant verba.Sed hircus ille fuit
regnū grecorū.Et cornu eius fuit Ale-
xā.magnus primꝰ eiuſdem regni rex.
Ideo dicūt iſti ꝙ opꝫ ſuperaddere ⁊ di
cere ꝙ ſenſus literalis ē ille quē autor
intēdit:q̄ autor inquiūt deꝰ eſt.Sꝫ iſta
opinio q̄ȝuis ſit cuiuſdā magni viri:et
tā latine q̄ȝ hebraice docti:tñ ſtare non
I pōt:⁊ arguo ſic.Si ſenſus literalis eſt
quē intēdit deꝰ:aut eſt ille quē intēdit
immediate ꝑ voces:aut quē intēdit me
diātibꝰ rebus.Si dicas primū:ſic vera
eſt opinio quā negaſti.ſ.ꝙ oīs ſenſus
literalis eſt q̄ immediate ꝑ voces acci-
pitur.Si vero dicas ſcđm:ſic ſequit̄ ꝙ
oīs ſenſus ſpiritualis ſit literalis cum
omnis talis ſit mediantibꝰ rebꝰ itentꝰ
a deo.Nō ergo ē iſta opinio vera neq̄ȝ
motiuū eiꝰ eſt efficax:vt patebit.Dico K
ergo ꝙ ſenſus literalis eſt ille quē au
tor ſcripture itēdit immediate ꝑ voces:
⁊ quē intellectꝰ prudētis vt ſic imme-
diate ↄcipit.auditis vocibꝰ dū ꝓferun
tur:aut viſis dū ſcripte legunt̄.Hoc au
tē et rōne ſuadeo ⁊ authoritate ꝓbat̄.
Rōne ſic.Suppono eñ p̄mo ꝙ oīs ſen
ſus ſacre ſcripture ſit literalis vel ſpūa
lis.Scđo ꝙ literalis eſt primꝰ ante oēs
cū ſcđm ſanctos ſit fundamētū oīm alio
rū.Tunc ſic.Iſta opinio quā ſequimur
non hꝫ inſtantiā neq̄ȝ falſitatem niſi in
parabolice traditis.Sed in talibꝰ non
hꝫ falſitatē.Nā prudēs audiēs aliquā
parabolā vel fictam ſimilitudinem:vt
eſt predicta recitata de hirco aut cōci-
pit primo aliq̄d ſignificatū ꝑ tales vo-
ces proprie aut non.Si primū ſequit̄
ꝙ primus ↄceptus ſeu ſenſus a diuina
ſcriptura ſumptꝰ ſit falſus:⁊ tñ eſt ſen
ſus literalis vt pꝫ ex vtroq̄ȝ p̄ſuppoſi-
to.Nihil eñ ꝓprie ſignificatuꝫ ꝑ tales L
voces pōt cōcipi:q̄ᵭ ſit verū.Et ſi dica
tur ꝙ ſenſus lr̄alis nō eſt primꝰ ſimplr̄
ſed inter veros:tñ nō eſt ꝓbabile ꝙ ali
qua ſit ſcriptura q̄ prima frōte habeat
apud prudētes ſenſum falſum aliquē:
nullū aūt verū:cū hoc videat̄ repugna
re fini ꝓpter quē tradita eſt.Si aūt ſm
habeo intentū.ſ.ꝙ aliq̄d pōt imediate
ꝑ voces ↄcipi:q̄ᵭ ꝑ ipſas voces nō ſigni
ficat̄ ꝓprie.Unde dico ꝙ audiens p̄di
cta nō cōcipit ꝑ intellectū ꝙ fuerit q̄dā
hircus vnū tantūmodo habens cornu
in fronte:ſed hoc imaginat̄ tantum ⁊ ꝑ
intellectū cōcipit aliq̄d ſignificatum ꝑ
iſta in ſpeciali vel ſaltē in gn̄ali:intelli
gēdo ꝙ talia nō ſunt res:ſꝫ rerū ſigna.
Et q̄ȝuis forte aliq̄s rudis ita ↄciperet
tñ cōiter hoīes aſſueti ſcripturis nō ſic
cōciperent aliq̄d ſignificatū ꝑ talia im M
mediate.Et hoc ſufficit ad hoc ꝙ talis
conceptus dicat̄ immediate ſumptus
a vocibus.q᷑.ſ.docti cōiter immediate
ſic cōcipiunt ꝑ intellectū:q̄ȝuis ꝑ phan
taſiam imaginētur ꝓpria vocū ſignifi-

cata:puta hircū vnꝰ cornu tm̄.Proba
tur etiā authoritate.Nā doctor ſanctꝰ
quodlib.vij.q.vj.arti.ij.ſic dicit expreſ-
ſe.Et ſimiliter.j.q.j.art.vlt.Et ſimiliter
A idē tenet magiſter Nico.de Ly.in.j.ſuo
ꝓlogo ſup diuina ſcriptu.Ad motiuuꝫ
aūt oppoſite opinionis:dico ꝙ ꝑ voces
dupliciter ſignificat̄ aliq̄d immediate.
vno modo ꝓprie.alio mō tranſumpti-
ue ſeu metaphorice ſicut riſus ſignifi-
cat actum ridendi proprie:⁊ metapho
rice pulcritudinē ſeu decorē:vel flori-
tionē prati.Et ſimiliter hircus ꝓprie:ſi
gnificat animal brutū tale.Sed meta
phorice ſignificat regnū grecorū:quod
fuit magne laſciuie.p̄cipue in ſuo pri-
mo rege alexandro.Dico ergo ꝙ para-
bolice tradita in diuinis libris ſi ſumā-
tur quo ad ſignificata immediata ⁊ ꝓ-
pria vocū cōtinēt falſitatē.Modo nul-
lus eſt q̄ ita cōcipiat niſi ſtolidus.ſicut
cū dicit̄:pratū ridet:nō cōcipimꝰ ꝙ pra
tū habeat os ⁊ more hoīm rideat:ſed ꝙ
floribꝰ ⁊ viridate ſua decoret̄.Iſtā ſo-
lutionē exp̄ſſe innuit.s.Tho.i locis p̄-
B allegatis.Sed ↄ̄ iſta arguo ſic.Si ſen-
ſus ꝑabolicus ideo literalis eſt q᷑ me-
taphorice ꝑ voces ſignificat ꝓpter ali-
quā ↄuenientiā metaphorici ſignifica-
ti ad ꝓpriū:ſequit̄ ꝙ oīs ſenſus ſpūa-
lis eadē ratione erit literalis.Sicut eñ
hoc nomē hierl̄m ꝓprie ſignificat ma-
terialē ciuitatē i q̄ xp̄s ē realr̄ ⁊ corpalr̄
immolatꝰ:⁊ in q̄ aplr̄i ſpm̄ſanctū in for
ma ignis ſuſceperunt:ita metaphorice
ſignificat ecclr̄iam militantē.in qua im
molatur xp̄s in ſacramēto ⁊ triūphan-
tē:in qua ſcti inebriant̄ ab vbertate di
uini amoris.Ad hec reſpondet̄ ſcđꝫ mē
tē doctoris ſcti ſic Res eñ ſunt in du-
plici differētia quedā eñ ſunt vere res
ſeu fuerūt:⁊ ꝓducte ſunt ad ſuos fines
ꝓprios:vt Iſmael ⁊ Iſaac filij vere fue
runt Abrae.Quedā vero ſunt ſeu fue-
rūt res nō vere ꝓducte ad ꝓpriū finē:
ſed ficte:vel ꝓducte ſolū ad ſignifican
C dum:⁊ non ad aliquē finē eis ꝓprium.
Sicut ea q̄ d̄t Daniel de hirco caprarū
vbi.s̄.In primis ergo oīs ſenſus ſum-
ptus iuxta ſignificatū ſcđariū vocū eſt
ſenſus ſpūalis:eo ꝙ p̄cedat vnus aliꝰ
ſenſus ſeu intellectualis cōceptus:ſum
ptus ſm ꝓpria vocū ſignificata:nō aūt i
ſcđis ꝓꝑ oppoſitā rōnē.¶Sꝫ rurſus ar
guo ꝙ iſta nō ſint bñ dctā.Nā ſicut hr̄. D
Mat.xxi.xp̄s ex bethania i hierl̄m q̄dā
mane ad p̄dicādū ꝓficiſcēs eſuryt.⁊ ac
ceſſit ad arborē fici:ſi forte i eā aliquos
fructꝰ inueniret.Et tñ ſicut dicit̄ Mar.
xj.nō erat tēpus in quo talis arbor poſ
ſet aut deberet habere ſua poma.Cūq̄ȝ
eam plenā folijs ⁊ fructibꝰ.vacuā inue
niſſet:maledixit ei dicens.Nunq̄ȝ ex te
naſcat̄ fructꝰ i ſempiternū.Certū ē aūt
ꝙ oīa iſta vere ⁊ nō ficte geſta fuerunt
q᷑ fuit vera eſuries ⁊ verꝰ acceſſꝰ:vera
arbor:vera maledictio ⁊ vera areſa-
ctio ſcđm doctrinā ſctōꝝ.Et nihilomi-
nus ſenſus literalis non ſumit̄ hic ſm
ꝓpria vocū ſignificata:ſed ſm ſecūda-
ria.Nā oēs ſancti ⁊ non ſancti hūc paſ
ſum literaliter exponunt de ſynagoga
iudeorū.Ad quā xp̄s eſuriēs:ſeu deſi-
derans eiꝰ ſalutē fructus bonorū ope-
rū queſiturus aduenit.Sed eam folijs
verborū refertam ⁊ fructibꝰ bonorum E
operū vacuā inueniēs maledictiōi ſub
iecit:⁊ areſacta eſt.i.diſſipata:⁊ vbiq̄ȝ
terrarū longe lateq̄ȝ diſperſa.Incōue-
niēter ergo dictū eſt ꝙ in veris rebus
nunq̄ȝ literalis ſenſus penes ſcđaria
ſignificata accipiendus eſt.Ad hoc di-
co ꝙ argumentū ꝓcedit ex incōſidera-
tione eorū q̄ diximꝰ.Licet eñ iſta fue-
rint vere res:nō tñ fuerunt ad ꝓprios
fines facte:ſed ſolū ad ſignificādū.Illa
eñ xp̄i eſuries nō fuit nālis ſm Nico.
de Ly.Unñ ⁊.s.Tho.ſup Matth.dicit ꝙ
eſuryt qñ voluit.In ſero eñ fuerat ho
ſpitatꝰ in domo nobiliſſime ⁊ ditiſſime
mr̄one Marthe.Et qñ eſuryt erat val-
de mane.Ideo eſuries illa nō fuit cau
ſata ad ꝓpriū finē eſuriei.puta vt per
aſſumptionē cibi reſtauret̄ deperdituꝫ
ſed ad ſignificandū deſideriū xp̄i ꝓ ſa-
lute iudeoꝝ.Silr̄ illa q̄ſitio fructuū nō
fuit ad ꝓpriū finē:puta ad inuenien- F
dum q᷑ tēpus non erat illorū fructuuꝫ
niſi forte q̄s dicat ꝙ ignorabat xp̄s q̄ᵭ
nō ignorabat ruſticꝰ colonus.ſ.ficū an
te paſcha priuari fructibꝰ.Silr̄ etiā il-
la maledictio ⁊ areſactio fuerīt ad ſigni

ficandũ maledictionē ⁊ diſperſionē iu-
deoꝝ: ⁊ nõ arboris: que nõ erat in cul-
pa. Non aũt diximꝰ nos in oĩbus veris
rebus literalē ſenſuʒ eſſe ſecũdũ ꝓpria
vocum ſignificata: ſed in oĩbus veris ⁊
ad ꝓpriũ finē ꝓductis. Secus in rebus
fictis: aut in veris: ſed tñ ſoluʒ ad ſigni
ficandum factis.

Capitulum quintum de
ſenſu allegorico ſpecialiter.

G RUrſus expedit nobis circa
allegoricũ ſenſum ſpãliter
inſiſtere: vt plenius agno-
ſcat. Eſt eñ de hoc etiaʒ nõ
parua qõ plerũqꝫ. Sciendũ
eſt ergo ꝙ allegoria de qua ſupra dixi-
mus ꝙ eſt figura qua aliud dr̃ ⁊ aliud
ſignificatur: in multas ſpẽs diuidit. Ex
quibꝰ ſeptē eminēt: q̄ ſunt Jronia. Anti
phraſis Enigma. Charictiſmos. Paroe
mia. Sarcoſmos. et Antiſmos. Jronia
eſt figura ꝑ cõtrariũ oñdēs qđ conat. i.
qđ appetit ⁊ deſyderat: vt cũ q̄s ſic lau
dat vt vituperare intelligat: ex ỽbis q̄-
dem laudē ſigñs: ſʒ ex circũſtãtijs vitu-
perationē ſicut Mar. xv. dicebatur xp̃o.
Aue rex iudeoꝝ. Et dr̃ ab iron qđ eſt cõ
H trariũ: ⁊ ononia: qđ eſt nomē ſeu nota-
mētis. Facit eñ ꝓnũtiationē mēti 9riã.
Uel ſcđm alios dr̃ ab iron: ꝙ eſt eleua-
tio: eo ꝙ cũ quadã vocis eleuatiõe fiat.
Unde ⁊ a Tullio dr̃ exclamatio (Anti-
phraſis eſt ſermo ecõtrario intelligēdꝰ:
ſicut lucus a lucēdo dr̃: cũ ſit tenebroſꝰ.
et ꝑce a ꝑcēdo ꝙ nulli parcãt: ⁊ manes
quaſi mites: cũ ſint terribiles. Et differt
ab ironia ſm aliq̄s: q2 fit in vnica dictio
ne: ſicut ironia in oꝛõne. ſm alios ỽo: q2
ironia ſola ꝓnũtiatiõe indicat qđ cupit
itelligi: vt cũ male agēti dr̃: bñ oparis.
Antiphraſis aũt nõ ꝓnũtiatiõe: ſed vo
ce ꝓnũtiantis ſignificat cõtrariũ. Nam
cõponit ex anti qđ eſt 9tra: ⁊ phraſis lo
cutio. Enigma ỽo eſt obſcura ſnĩa ꝑ oc
cultã rerũ ſilitudinē ſicut dixit Sanſon
Judic. xiiij. de comedēte. i. leone exiuit
cibus. i. fauus mellis in leonis oꝛe poſt
I eiꝰ mortē ab apibꝰ cõgeſtꝰ. Jtē enigma
eſt: cũ dr̃: mater me genuit: eadem mox
gignitur ex me: cũ ſignificetur aquã in
glaciē cõuerti: ⁊ rurſum ex eadē efflue-
re. Dicitur aũt ſm aliq̄s ab e: qđ eſt ex-
tra: ⁊ nigmos: qđ eſt liquidũ ſeu mani- K
feſtũ eo ꝙ enigma ſit q̄d imanifeſtũ: ſeu
nõ patēs: niſi difficulter. Secũdũ alios
aũt dr̃ ab en qđ eſt in: ⁊ nigma quod eſt
imago: quaſi ſnĩa in imagine ſeu obſcu
ritate poſita. Sed Charictiſmos eſt tro
pus ſeu figura quo dura ⁊ aſpera dicta
gratiꝰ ⁊ mitiꝰ ꝓferũtur: ſicut cũ aliquē
⁊ ſpuriũ ⁊ filiũ ſacerdotis aſſerere volē
tes dicimꝰ: hic eſt de ſtirpe Aaron. Et ſi
militer Gen. xxix. cũ Jacob fuiſſet pro
ſua dilecta Rachel ſeptē annis: ⁊ nocte
ꝑ dolũ doꝛmiſſet cum Lia. dixit ſocero.
Quare ĩpoſuiſti mihi: id eſt q̄re me de-
cepiſti. Unde leniſſimo ỽbo grauiſſimã
quã patiebat expreſſit iniuriã. Et dicit
a charis qđ eſt grã ⁊ mos moris: q̄ſi gra
tioſus mos ⁊ vrbanitatis plenꝰ. Paroe
mia aũt eſt accõmodatũ rebꝰ tꝑibuſqꝫ
ꝓuerbiũ. Rebus quidē: vt Act. ix. durũ
eſt tibi cõtra ſtimulũ calcitrare. i. foꝛtio
ri te reſiſtere. Tēpoꝛibꝰ ỽo: vt lupus eſt L
in fabula. i. tace. Unde dr̃ Lupus eſt in
fabula: cũ q̄s in media locutione tacet.
Sicut eñ dicit btũs Ambroſiꝰ in hexa-
meron: lupꝰ ſi prioꝛ hoīeʒ viderit: vocē
aufert. Huius rõnē aſſignãt quidã na-
turales: eo qđ lupus tanq̄ aĩal veneno
ſum aerē inficit: q̄ attractus ab hoīe ad
vocales arterias ingreditur ⁊ formã de
vocis ỽtutē eripit. Quod ſi hõ prioꝛ vi-
derit lupũ: naturaliter cõfoꝛtat adeo: vt
infici nequeat. Hic tropꝰ adeo late ptʒ
vt liber Salomõis quē nos parabolas
appellamꝰ apud grecos ex eo nomē ſu-
mat. Et dr̃ ſm aliq̄s parocinia: ſcriben
tes a para qđ eſt iuxta: ⁊ ciniũ qđ eſt mo
dulus ſeu cantus quaſi accõmodatũ ꝓ-
uerbiũ ſm res vel tꝑa: eo modo quo bñ
⁊ accõmodate loquētes cõſueuimꝰ dice
re bene ceciniſſe. Sed tñ cum ſit dictio
greca: ⁊ ſcribat parimia qđ interpretat
ꝓuerbiũ talē reuera nõ recipit ethymo
logiã. Sarcoſmos autē eſt irriſio plena M
odio: atqꝫ hoſtilis: auxiliãte modo dicē-
di ſignificata. põt ēt interꝑtari iocus cũ
amaritudine vt Matth. xxvij. Alios ſal-
uos fecit: ſeipm̃ nõ põt ſaluũ facere. Si
rex iſrael eſt ⁊c. Dicit aũt ſm quoſdã a
ſarcon qđ eſt coꝛroſio: ⁊ mos moris: q̄ſi

mos coꝛroſiꝰ. Poꝛro. Antiſmos ē figura
A qua q̄d faceta vrbanitate expolit: vt di-
cit Saul. j. Regũ. xx. Fili mulieris vltro
virũ rapiētes. i. fili meretricis. ⁊ ſilr cuʒ
vulgo dr̃: ⁊ fili mulieris baſſiate. Et dr̃
ab antos qđ eſt flos: ⁊ mos. Jnde antiſ-
mos tropus floride ſeu vrbane ỽtutis.
Cũ igit multe ⁊ varie ſint allegorice ſpe
cies opʒ rurſus ſciri ꝙ tribꝰ modis alle
goꝛice ſignificat: ſm venerabilē Bedã
ſcʒ rebus tm̃/ỽbis tm̃: ⁊ rebꝰ ac verbis
ſimul. Exemplũ primi hr̃ in duobus fi-
lijs Abꝛae: ꝑ quos iuxta doctrinã apl̃i
ad Gal. iiij. duo teſtamēta. ſ. vetꝰ ⁊ no-
uũ allegoꝛice ſignificat. Exēplũ ỽo ſcđi
Eſa. xj. vbi dr̃. Egredict ỽga de radice
Jeſſe: ⁊ flos de radice eiꝰ aſcēdet. Et ſilr
Jo. iiij. Reſpicite regiões ⁊c. Exēplũ ỽo
tertij hr̃ in xp̃i vēditione q̄ ſignificat fa
ctis in venditione Joſeph. Ge. xxxvij. et
ỽbis in Zacha. xj. vbi dr̃. Appenderũt
B mercedē meã triginta argēteis. Cũ er-
go dicimus ſenſum diuine ſcripture al-
legoricũ dici ab allegoꝛia: non loq̄mur
de allegoꝛia facta ꝑ ỽba imediate. Ta
lis eñ l oĩ ſua ſpē ꝑtinet ad ſenſuʒ lr̃alē
ſiue illo mõ ſignificet aliq̄d hiſtoꝛialr
geſtũ: ſiue ꝑtinēs ad fidē vel moꝛes: aut
ad futurã felicitatē. Sed tũc ꝑ allego-
riã itelligimꝰ eã q̄ fit rebꝰ tm̃ imediate.
Et ſic ptʒ q̄s ſenſus ſit dicēdus allegori
cus. Quia ỽo ſenſus moꝛalis ⁊ anago-
gicus nõ habēt ſpãles difficultates: de
his nihil ſpecialiter dicendũ putamus.

Capitulum. vj. ꝙ in eadem li-
tera ſunt plures ſenſus literales.

POſtquã vidimꝰ quot et qui
ſunt diuine ſcripture ſenſꝰ
reſtat vna difficultas enu-
C cleanda. An ſcʒ diuina ſcri
ptura ſub eadē lr̃a 9tinere
poſſit multos ſenſus lr̃ales hiſtoꝛicos.
De hoc eñ viri magni nõnunq̄ diſſen
tiũt. Et omiſſis alijs: etiã eoꝝ q̄ ſequun
tur doctrinã. ſ. Tho. quidã tenēt partē
affirmatiuã: q̄dã ỽo negatiuã. Et ſecũ
dã tenētes partē mouētur ex ỽbis eiuſ
dē ſcti Tho. Nã ipſe in. j. parte. q. j. ar.
vlti. querit vtrũ ſacra doctrina ſub vna
lr̃a habeat plures ſenſus. ſ. literalē alle
goꝛicũ ⁊c. Et prĩo loco arguit ꝙ non ſic.
Multiplicitas inquit ſenſuũ ĩ vna ſcri-
ptura parit cõfuſionē ⁊ deceptionē: et
tollit arguēdi firmitatē. Uñ ex multipli D
cibꝰ ꝓpoſitionibꝰ nõ ꝓcedit argumen
tatio: ſed ſm hoc alique fallacie aſſignã
tur. Sacra aũt ſcriptura dʒ eſſe efficax
ad oſtendēdũ veritatē abſqꝫ oĩ fallacia
Non ergo debēt in ea ſub vna lr̃a plu-
res ſenſus tradi. Ecce argumentũ ſcti
Tho. Sequitur reſpõſio eiuſdē. Ad pri
mũ inquit dicendũ ꝙ multiplicitas ho-
rum ſenſuũ nõ facit equiuocationē aut
aliã ſpēm multiplicitatis: q2 ſenſus iſti
nõ multiplicãtur ꝓpter hoc ꝙ vna vox
multa ſignificet. ſed q2 ipſe res ſignifica
te ꝑ voces aliaꝝ rerũ pñt eſſe ſigna. Et
ita ēt nulla cõfuſio ſequit in ſacra ſcri-
ptura cũ oēs ſenſus fundent ſup vnũ. ſ.
lr̃alē: ex quo ſolo põt trahi argumentũ
Hec. ſ. Tho. in foꝛma. Ex q̄bus arguũt
q̄dã ſic. Si ſenſus multiplicarent ĩ ſcri-
ptura ex hoc ꝙ vna vox mlťa ſignificat
in diuina ſcriptura eēt aliqua mlťiplici
tas. Sed ſi ſub eadē lr̃a ſunt plẽs ſenſꝰ E
lr̃ales hiſtoꝛici: hoc ē q2 vna vox multa
ſigt: ergo ſi ita ē ĩ diuina ſcriptura eſſet
mlťiplicitas: qđ eſt ĩpoſſibile. Sed iſta
opinio ſuſtineri nõ põt ⁊ motiuũ etiã ē
inefficax vt patebit. Primũ. ſ. ꝙ hec opi
nio ſit inanis: ptʒ rõne ſupra inducta q̄
ad illa ỽba: ego ero illi in prẽm. Nam
ab oĩbus expoſitoꝛibꝰ exponunt ad lite
rã de Salomone. Et apl̃s ad Heb. j. ad
lr̃aʒ de xp̃o illa ỽba allegat. Patet etiã
autoꝛitate. Nã ipſe doctoꝛ ſctũs prima
parte vbi ſupra in coꝛꝑe arg. ⁊ ſunt vlti
ma eiꝰ ỽba ſic dicit. Q2 ỽo ſenſꝰ lr̃alis
eſt ille quē intēdit autoꝛ. Autoꝛ aũt ſa-
cre ſcripture deus eſt: q̄ oĩa ſimul ſuo in
tellectu cõprehēdit nõ eſt incõueniēs:
vt Aug. dicit. xij. 9feſſio eſt ēt ſm lr̃alez
ſenſum in vna lr̃a ſacre ſcripture plẽs
ſunt ſenſus. Hec ille ĩ foꝛma. Jtē in q̄õ-
nibꝰ de po. dei. q. iiij. ar. j. loquēs de ſen
ſu lr̃ali ait. Omnis ỽitas q̄ põt diuine F
ſcripture adaptari ſola circũſtãtia lr̃e
eſt ſenſus eiꝰ. Ex quo infert qđ cũ docto
res ſcti exponēdo primũ capitulũ Ge-
neſis in duos ſenſus diuidãtur quilibʒ
illoꝝ eſt ſenſus diuine ſcripture ⁊ claꝝ
eſt. qđ loquit de lr̃ali: vt ptʒ intuēti. Jdē

autem ſenſit Augu.xij.cõfeſſi.ꝛ Nicol.
de lyra ꝛ paul.burgẽſis:ꝛ multi alij ſo
lẽnes doctores. Dico ergo ꝙ mltos ſen
ſus põt diuina ſcriptura ſub eadẽ lite-
G ra hr̃e lr̃ales:nec tñ aliqs eorū põt eſſe
falſus:qꝛ ille ſenſus eſt lr̃alis:quẽ deus
imediate ꝑ voces intẽdit ſignificare:po
teſt aũt deus ſimul multas ꝟitates intẽ
dere nõ aũt aliquã falſitatẽ. Ad motiuũ
aũt alterius opinionis reſpõſurꝰ ꝑmit-
to quedã. Sciendũ ergo eſt qꝺ aliud eſt
equiuocatio:ꝛ aliud fallacia ſeu dece-
ptio ſm equiuocationẽ. Et ſilr̃ aliud eſt
multiplicitas:ꝛ aliud fallacia ſm multi
plicitatẽ. Ubicũqꝫ eñ eſt fallacia equi-
uocatiõis eſt ẽt equocatio:nõ aũt econ-
uerſo. Exẽpli grã Iſta dictio canis dici
tur equiuoca:qꝛ multa ſignificat ſm ra
tiones diuerſas.ſ.canẽ terreſtrẽ: mari-
nũ ꝛ celeſtẽ. Si ergo fiat tale argumẽtũ.
Oĩs canis põt latrare celeſte ſidus eſt
canis:ergo celeſte ſidus põt latrare. Si
qs neſciat argumẽtũ diſſoluere.erit hic
fallacia equocatiõis: ꝛ etiã equocatio.
Si vero arguatᷣ ſic:oĩs canis eſt ſubſtã
H tia:ergo celeſte ſidus eſt ſubſtãtia: erit
qdẽ hic equocatio:nõ aũt fallacia equo
catiõis:eo ꝙ oẽs ꝓpoſitiões ſint vere i
oĩ ſuo ſenſu. Licet aũt in diuina ſcriptu
ra nulla poſſit eẽ fallacia: põt tñ in ea
eſſe equocatio:cũ multe dictiões equo-
ce vel analogice in ea ponãtur: vt pꝫ
legẽti ſacros codices. Et multiplicitate
ergo ſenſus lr̃alis ꝛ ſpũalis: neqꝫ dece-
ptio ſeu fallacia:neqꝫ multiplicitas ac-
ceſſit i diuina ſcriptura: vt teſtatᷣ ſctũs
Tho.vbi ab aduerſarijs allegatᷣ. Sed
ex multiplicitate ſenſuũ lr̃alium ſequitᷣ
quidẽ multiplicitas puta equiuocatio:
ſed nõ ſequitᷣ aliqua fallacia puta oẽs
ꝓpoſitiões ſacre ſcripture i oĩ ſenſu quẽ
poſſunt hr̃e vere ſunt. Nihil eñ eſt ſen
ſus ſcripture lr̃alis niſi ſit verꝫ ꝛ adapta
bile lr̃e:ſalua eiꝰ circũſtãtia. Ex his aũt
I pꝫ ſolutio argumẽti. Dico eñ qꝺ illud
qꝺ ibi infertᷣ.ſ.ꝙ in diuina ſcriptura eſ-
ſet multiplicitas:nõ ẽ ĩpoſſibile: vt iſti
credũt:ſꝫ eſt verꝫ cũuis in ea nõ ſit dece
ptio ex mltiplicitate: vt dictũ eſt. Et ſi q̃
ratur quõ ſit iſta multiplicitas. Dico ꝙ
tribꝰ modis eſſe põt. vt occurrit ad pñs

Uno mõ ꝑ dictionẽ mere equocã. Alio
mõ ꝑ analogiã. ꝛ Tertio mõ ex eo ꝙ ꝓ
priũ ſignificatũ vniꝰ vocis eſt figura et
imago (vt ita dicamꝰ) alterius rei. ſicut
Salomõ fuit expreſſa figura xp̃i. Tunc K
eñ lꝫ que de tali dñr vt res eſt: de nullo
alio intelligãtur niſi ſpũaliter tñ q̃ dñr
de figura vt figura eſt:imediate intelli-
guntur dici de figurato etiã lr̃alitᷣ. Sed
tñ iſto tertio mõ nõ cauſatᷣ ſenſus mere
lr̃alis ſm aliquos. Ad intellectũ aũt ho
rum ſciendũ eſt: ꝙ qñ aliqs fuit figura
alteriꝰ puta Salomõ xp̃i:tripliciter põt
cõſyderari. Uno mõ ſolũ inquãtũ eſt fi-
gura. Alio mõ inquãtũ eſt qdã res in ſe
preciſe ꝛ ſolũ. Tertio modo inquãtũ eſt
quedã res ꝛ figura alteriꝰ. Que ergo di
cũtur de Salomone primo mõ.i.ſolũ in
qꝫtũ eſt figura xp̃i. verificãtur ſolum de
xp̃o: vt.pſ̃.lxxj.dr̃.ꝛ dñabitᷣ a mari vſqꝫ
ad mare. ꝛ a flumine vſqꝫ ad terminos
orbis terrarꝫ. Iſta eñ Salomõi de quo
dñr cõuenire nõ pñt. Que ꝟo dñr de eo
ſolũ vt qdã res fuit: cõueniũt ei ſoli: et
nõ xp̃o ſicut ꝙ fecit tẽpla idolorꝫ.iij.reg.
L xj. Que ꝟo dñr de eo vtroqꝫ mõ: verifi-
cãtur de vtroqꝫ ſed veriꝰ ꝛ principaliꝰ
de xp̃o. ſicut eſt illud. Ego ero illi in pa-
trẽ ꝛ ipſe erit mihi in filiũ.j. Paralᷣ.xx.et
j.reg.vij. His aũt tribꝰ modis põt aliqd
dici de quacũqꝫ imagine. Unde de cru-
ce dicimꝰ qꝺ eſt redẽptio mũdi: quo ad
primũ ꝛ ꝙ eſt lignũ:quo ad ſcꝺꝫ. ꝛ ꝙ eſt
aliqd quo ad tertiũ. Arguitur aũt cõtra
iſta q̃ dicta ſunt:ſic. Nã lꝫ ex multiplici
tate ſenſuũ lr̃aliũ i diuina ſcriptura nõ
ſequatᷣ fallacia vel deceptio: ſequitᷣ tñ
qꝺ ipſa ſit inefficax ad arguendũ qñ hꝫ
plures tales ſenſus qꝛ arguere ab ipſo
textu ad aliquẽ illorꝫ ſenſuũ erit argue-
re a tota diſiũctiua ad vnã partẽ eiꝰ de
terminatã:qꝺ ſm rl̃as dialectice repu-
tatur illicitũ. Ad hoc reſpõdetur ꝙ lꝫ a
ſolo ſenſu lr̃ali ſumatᷣ efficax argumen
M tũ:nõ tñ ab oĩ ſenſu lr̃ali:neqꝫ ad omnẽ
lr̃alẽ ſenſuꝫ ſumitᷣ argumentũ efficax:
ſed ſolũ ab illo ſenſu: ꝛ ad illũ ſenſum q̃
euidẽter cõſtat aut ꝯſtare põt ꝙ per vo
ces exprimatᷣ imediate ꝓprie: vl̃ figura
tiue. Ad maiorẽ tñ horũ euidentiã ſciẽ-
dum eſt ꝙ qñ ſub eodẽ textu traduntur

ſenſus diuerſi: vt tradũt ſcti quo ad pri
mũ capi.libri Geneſeos:ſi hmõi ſenſus
diuerſi in aliquo cõcordãt:põt ſumi in-
de argumentũ efficax:ſaltẽ in hoc i quo
A cõcordãt. Exẽplũ huius hr̃. Daniel. ix.
in cõputatione.lxx. hebdomadarũ vbi
lꝫ expoſitores tã latini q̃ꝫ hebrei diuer-
ſimode ſe habeãt quo ad terminũ i quo
hebdomade incipiũt: ꝛ quo ad ꝓgreſſuꝫ
cõputatiõis: qꝛ tñ ſm oẽs terminꝰ earꝫ
vltimꝰ iamdiu trãſiuit in ꝑteritũ: ideo
ex ipſa autoritate argumẽtũ efficax ſu-
mitur ad cõcludendũ ꝙ iamdiu xp̃s ad
uenit. Ex quibꝰ ſequitur ꝙ cũ ſenſus li-
teralis ſacre pagine in quibuſdã locis
nõ ſit idem apud oẽs: ideo põt cõtinge-
re: ꝙ ex aliquo ſenſu literali poſſet ſumi
argumentũ validũ cõtra q̃ſdã: puta cõ-
tra tenẽtes eiuſdẽ ſenſum lr̃alẽ: nõ aũt
cõtra alios nõ tenẽtes illuꝫ niſi qñ vo-
ces ita illũ ꝑtendũt qꝺ rõnabiliter ne-
gari nõ põt. Iſta aũt diuerſitas ſepe cõ
tingit inter nos et ĩfideles. Sũt eñ qdã
ſcripture textꝰ quorꝫ ſenſus q̃ eſt verus
ꝛ lr̃alis apꝺ catholicos nõ ſufficit vt ex
B eo ſumãt validũ argumentũ ꝯ ĩfideles
ſeu hereticos. Talis eſt ille textꝰ pſalmi
ſte. Uerbo dñi celi firmati ſunt. Senſus
eñ verus ꝛ lr̃alis apud catholicos eſt:
ꝙ verbo dñi.i.filio patri celi ſunt firma
ti. Uñ ꝛ Io.j.dr̃. Et ꝟbũ erat apud deũ.
Et infra. Oĩa ꝑ ipm.ſ.verbũ facta ſunt.
Sed ex ꝑdicto textu ĩfideles nullã realẽ
diſtinctionẽ in diuinis admittẽtes: ſed
oẽm multitudinẽ ꝑſonarũ negãtes con
uinci nõ pñt. Dicũt eñ ꝙ loquitᷣ ꝓphe-
ta more humano. ſicut cũ de mãdato ali
cuius dñi aliqua fiũt. dr̃ ꝙ ſunt ꝟbo eiꝰ
facta. Sumitᷣ tñ ex hmõi textu argumẽ
tum validũ apud fideles: q̃ diſtinctionẽ
diuinarũ ꝑſonarũ in diuinis admittũt.
Et ſilr̃ forte argumẽtabatᷣ aplꝰs ad he
breos fideles ex ſenſu quẽ ipſi admitte
bant. Eſt tñ aliqs ſenſus diuine ſcriptu
re vbiqꝫ aut fere vbiqꝫ: q̃ ita patẽter eſt
C lr̃alis: ꝙ negari niſi ꝓteruenien do nõ
põt. Et ex tali ſumitᷣ argumentũ apud
oẽs admittẽtes textũ. Et taliter argue-
re nõ eſt arguere a tota diſiũctiua ad al
terã partẽ: cũ nõ accipiatᷣ textꝰ vt cõis
duobꝰ ſenſibꝰ: ſꝫ vt limitatꝰ ad vnum.

Qñ aũt textus accipitᷣ vt cõis pluribꝰ
ſenſibꝰ quorꝫ quilibet ſupponitur verꝰ:
tunc textus nõ tenet locũ diſiũctiue vir
tualis: ſꝫ copulatiue: a quo ad ſingulas
partes eſt conſequentia bona.

¶ An quilibet ſcripture textꝰ ſm
quatuor ſenſus exponatur. Ca.vij.

POſt premiſſa videre reſtat: D
an q̃libet paſſꝰ diuine ſcri-
pture poſſit ſꝫ oẽs quatuor
ꝑdictos ſenſus exponi vel
nõ. Ad intellectũ aũt iſtius
difficultatis ſciendũ eſt ex doctrina ſcti
doctores vbi.ſ. ꝙ iſti q̃tuor ſenſus ſic ac
cipiẽdi ſũt. Dictũ eñ eſt ꝙ ꝓpterea iſti
ſenſus multiplicantᷣ: qꝛ deꝰ nõ ſolũ põt
ſignificare vocibꝰ vt hoies: ſꝫ etiã rebꝰ
eo modo quo ꝓphete multoties actibꝰ
ſuis futura ꝑdixerũt. Senſus ergo lr̃a-
lis vt dictũ eſt ille ẽ quẽ deus intẽdit im
mediate ꝑ voces ſignificare. Uel eſt ille:
quẽ prudẽs vt prudẽs ſeu recte accipit
ex ipſis vocibꝰ imediate. Alij ꝟo ſic acci
piẽdi ſunt. Senſus eñ ſpũalis vt dictũ
eſt: cõſiſtit i hoc: ꝙ q̃dã res ꝑ alias expri
mũtur. Ideo aũt talis ſenſus ſpũalis dr̃:
qꝛ figurari cõſueuit inuiſibilibꝰ ꝛ ſpũa
E libus aſcribit: ſicut figurare cõuenit vi
ſibilibꝰ ꝛ corporeis: ſm btm̃ Dio. Ueri-
tas aũt quã deus nobis ſic manifeſtat.ſ.
ꝑ rerꝫ figuras ad duo ordinatᷣ.ſ. ad recte
credẽdũ: ꝛ recte operãdũ. Si ergo ad re
cte operãdũ ordinatᷣ ſic eſt ſenſus mora
lis: q̃ alio noĩe tropologicus appellatᷣ.
Si ꝟo ordinatᷣ ad recte credẽdũ opꝫ di-
ſtiguere ſm ordinẽ credibiliũ. Sicut et
dicit bea. Dio. iiij.ca. de cele. hierar. ſta
tus eccl̃ie militãtis mediꝰ eſt inter ſtatũ
ſynagoge ꝛ ſtatũ eccl̃ie triũphãtis. Uñ
vetus teſtm̃ fuit figura noui ꝛ nouũ ſi-
mul ꝛ vetus ſunt figura celeſtiũ. Sen-
ſus ergo ordinatus ad recte credendũ:
fundatꝰ i illa figuratiõe qua vetꝰ teſtm̃
figura eſt noui dr̃ allegoricꝰ q̃ alio noĩe
tropologicꝰ appellatᷣ. Sed fũdatꝰ i figu
F ratiõe reliq̃ dr̃ anagogicꝰ. Nec ea q̃ hic
dñr repugnãt dictis qbus aſſerimꝰ: ꝙ
anagogia docet ſperãda. Nã ea q̃ d fu-
tura vita credimꝰ: etiã nos qñqꝫ viſu-
ros ſpamꝰ. Cũ ergo q̃ritᷣ: an q̃libet paſ-
ſus diuine ſcripture oibꝰ ꝑdictis ſenſi-

bus exponēdꝰ ſit? Dicēdū eſt ꝙ nō. Di-
cit em̄ Aug. ij. ſup Gen̄. ꝙ i q̄buſdā ſolꝰ
ſenſus lr̄alis eſt q̄rēdꝰ. Hoc aūt manife
ſte pꝫ. Sūt em̄ multa in libꝛis canonicis
tā veteris q̄ꝫ noui teſtamēti: q̄ ſolū hūc
habēt ſenſuꝫ. vt ſunt duo p̄cepta chari
tatis in q̄bus tota lex pendet ⁊ ꝓphete
G vt dicit̄. Mat. xxij. Licet em̄ in illis duo
bus p̄ceptis. ſ. Diliges dn̄ꝫ deū tuū ex to
to coꝛ. tuo. ⁊ ꝓximū tuū ſicut teip̄m: mul
ta ꝯtineant̄. expoſitiōe digna: tā de ob-
iecto charitatis: q̄ꝫ de actu ⁊ oꝛdīe eius:
oīa tn̄ illa ad ſenſuꝫ ꝑtinēt lr̄alē. Nō em̄
ꝑ hāc rem ꝓximꝰ vel diliges: aliq̄ iterū
figurant̄. Et idē eſt cōiter de alijs p̄rece
ptis decalogi. In euāgelio ēt multa tra
dunt̄ hoc ſolo ſenſu exponibilia. q̄ eā ad
modū ſūt tradita ꝑ modū p̄cepti: vt Jo.
xxiiij. Creditis i deū: ⁊ i me credite. Uel
ꝑ modū ꝯſilij: vt Mat. xix. Si vis ꝑfectꝰ
eſſe vade ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊ da pau-
peribꝰ. Silr̄ cū Lu. viij. xp̄s interp̄tatur
H parabolā ſuā dicens: ſemē eſt v̄bū dei:
manifeſtū eſt ꝙ illa v̄ba interpꝛetatiua
nō eſt neceſſe habere alios ſenſus ſpūa
les cū ipſamet iterp̄tatio ſit expoſitiua
p̄cedētis perabole. Cū his tn̄ ſtat ꝙ illa
ꝑabola foꝛte mlt̄os habebat ſenſus lr̄a
les: ſꝫ ꝙ ſemē pōt ſignificare mlt̄a. Idē
etiā eſt de ep̄lis bti Pauli vbiqꝫ vel q̄ſi
ſ. vnicū hn̄t ſenſum. Sic ergo pꝫ rn̄ſio
ad q̄ſitū. Un̄ doctoꝛ ſanctꝰ q̄olibet. viij.
vbi ſupꝛa ſic ꝯcludit ꝯ dubiū ⁊ dicit. Sa
cra ſcriptura q̄n̄qꝫ exponēda eſt iſtis q̄-
tuoꝛ ſenſibꝰ q̄n̄qꝫ tribꝰ: q̄n̄qꝫ duobꝰ: q̄n̄qꝫ
vno tm̄. Un̄ ea q̄ ſm̄ lr̄alē ſenſum ad fa-
cta veteris teſtamēti ſpectēt: poſſent q̄-
tuoꝛ ſenſibus exponi. Silr̄ ea q̄ ad lr̄am
de xp̄o capite dicunt̄ poſſent exponi lr̄a
liter de xp̄i geſtis: ⁊ allegoꝛice referēdo
ea ad eius coꝛpꝰ myſticū ⁊ moraliter re
ferēdo ea ad moꝛes nr̄os q̄ ſꝫ eū regl̄ari
debēt: ⁊ anagogice inq̄ꝫtū in ip̄o xp̄o eſt
nobis iter gl̄ie demonſtratū. Illa aūt q̄
lr̄aliter de eccl̄ia dicunt̄ pn̄t exponi mo
raliter ⁊ anagogice: nō aūt allegoꝛice:
niſi foꝛte ſꝫ ꝙ geſta p̄mitiue eccl̄ie expo
I nunt̄ de futuro ſtatu eccl̄ie pn̄tis Que
v̄o ſm̄ lr̄aꝫ dn̄r moraliter nō ꝯſueuerūt
exponi: niſi anagogice. Et illa q̄ ſm̄ ſen
ſuꝫ lr̄alē ꝑtinēt ad ſtatū gl̄ie nullo alio
ſenſu ꝯſueuerūt expōi. Hec ſctūs Thō.
ex q̄bꝰ multa patēt ad ꝓpoſitū. Et vlte
rius etiā pꝫ quō oīa q̄ imediate ꝑ voces
tradunt̄ ad ſenſum lr̄alē ꝑtinēt ſiue ad
moꝛes: ſiue ad fidē: ſiue ad ſpē ꝑtineāt.

¶ De dignitate ſenſus literalis. Capitulum. viij.

Queritur autē cū multi ſint K
eiuſdē litere ſenſus vtrum
literalis ſit inter oēs p̄ſtā-
tioꝛ? Arguit̄ em̄ ꝙ nō. Pri
mo ſic. Nā ſenſus q̄ occidit
nō eſt dignioꝛ viuificāte. ſꝫ ſenſus litera
lis occidit cū ſit fundatꝰ in litera q̄ occi-
dit. ij. Coꝛin. iij. ſpūalis aūt viuificat q̄ꝛ
fundat̄ ſup ſpūali ſignificatione. Un̄ ibi
ſubdit̄. Spūs aūt viuificat. Secūdo ille
ſenſus eſt dignioꝛ ꝑ quē habemꝰ doctri
nam digniorem vt de ſe pꝫ ſed ſenſus
ſpūalis eſt hmōi. Nā ꝑ ſenſuꝫ lr̄alē ha-
bemus geſta. ꝑ allegoꝛicū aūt habemꝰ
ea q̄ ꝑtinēt ad fidē ꝑ anagogicū ſperan
da q̄ ad ſpē: ⁊ ꝑ moralē agēda q̄ ad cha L
ritatē ſimiliter ꝑtinēt. Tertio finis nobi
lioꝛ eſt his q̄ ſunt ad finē: ſꝫ ſpūalis ſen
ſus finis eſt lr̄alis q̄ eſt fundamētū ſpūa
lis. Quarto ille ſenſus in quo aliq̄ falſi
tas repetit̄ nō eſt dignioꝛ eo q̄ oīno eſt
ſine falſitate. ſꝫ in ſenſu literali aliquā
inuenit̄ falſitas: puta ꝙ deus localiter
moueat̄ deſcēdēdo ad vidēdū turriꝫ ⁊c.
Gen̄. xj. nō aūt in ſpūali. Quinto illa q̄
ſunt interioꝛa ſunt dignioꝛa tā i ſpūali
bus q̄ꝫ in ꝯpalibꝰ. In coꝛpalibꝰ cū inte
rioꝛa ſunt in q̄bꝰ p̄ncipaliter ꝯſiſtit ani
maliū vita: vt coꝛ. Et ſimiliter in ſpūali
bus iterioꝛa ſunt dignioꝛa: vt pꝫ de ar-
ca federis dn̄i. Exo. xl. vbi dꝛ ꝙ ipſa fuit
in ſctā ſanctoꝝ: alia aūt magis vel minꝰ
appꝛopinquabāt ſꝫ oꝛdinē ſanctitatis
Silr̄ in ſacramētis eccl̄ie inuiſibilis gra-
tia q̄ interius dat̄: dignioꝛ eſt viſibili foꝛ
ma q̄ eſt q̄d exterius. Senſus aūt lr̄alis
dꝛ eſſe ſcriptus extra librū ⁊ ſpūalis in-
tus: vt pꝫ Apoc. v. vbi dꝛ. Uidi librū ſcri
ptū intꝰ ⁊ foꝛis ſm̄ expoſitoꝛes. Sexto M
humana notitia ꝯmuniter p̄cedit a mi
nus ꝑfectis ad perfectioꝛa: in ſtudio au
tē ſcripture incipit̄ a ſenſu literali. Se-
ptimo. Ille ſenſus eſt dignioꝛ q̄ ſupplet
defectū alterius: ſꝫ talis eſt ſpiritualis

aliq̄ñ reſpectu literalis. Nā dicit Greg.
in moꝛa. Cum oꝛdo hiſtoꝛie deficit ſeſe
nobis intellectus myſticus quaſi aptis
ianuis oſtendit: ac ſi patenter clamet.
A Quia rōneꝫ litere defeciſſe cognoſcitis
reſtat vt ad ſpūalē ſenſum ſine dubita-
tione redeatis. In ꝯ̄riū arguit̄: q̄ꝛ ꝓpter
q̄d vnū quodqꝫ ⁊ illud magis eſt: pꝛimo
poſteri. Sꝫ ſenſus ſpiritualis nō eſt ho
noꝛabilis niſi rōne alicuiꝰ literalis cui
cōcoꝛdat Nā ſi nulli literali ꝯcoꝛdat re
pꝛobat̄ vt ex dictis pꝫ. Igit̄ literalis in-
ter omnes eſt digniſſimus. Reſpondeo.
Iſtā queſtionē bene diſputat dn̄s Pau
lus burgen̄. in additionibꝰ ſuis ad Ni-
colaū de lyꝛa ſup Gen̄. vbi etiā determi-
nat. Ex eius ergo doctrina ſciendū eſt:
ꝙ ſacra doctrina vna exiſtēs ſpeculati-
ua eſt ⁊ pꝛactica. Loquēdo ergo de ea vt
eſt ſpeculatiua. dico ꝙ ſenſus lr̄alis et
ſpūalis pn̄t dupl̄r ꝯparari. Uno modo
vniuerſaliter reſpectu totius ſcripture
in cōi. Alio mō particulariter ſm̄ parti
cularia loca ſcripture. Si ꝯputent̄ p̄mo
modo: ſic vno modo p̄eminet ſenſus li-
teralis: ⁊ alio mō ſpūalis ⁊ literalis ſunt
B equalis dignitatis. Nā ſicut dicit Ariſt.
j. de anima: vna ſcia loquēdo de ſpecu-
latiua ē dignioꝛ alia vꝉ rōne materie de
qua tractat vꝉ rōne ſue certitudinis. Un̄
dicit phs in. xj. de aīalibꝰ. ꝙ minimū q̄d
pōt haberi de cognitione reꝝ altiſſima
rū: deſiderabiliꝰ eſt q̄ꝫ certiſſima cogni-
tio q̄ habet̄ ꝯ minimis rebꝰ puta ꝙ duo
et tria ſunt q̄nqꝫ. Itaqꝫ ſi vniuerſaliter
iſti ſenſus ꝯparent̄: ſunt eq̄les quantuꝫ
ad dignitatē materie de q̄ agit̄. De eo-
dē em̄ agit̄ ſm̄ vtrumqꝫ ſenſum. ſ. de deo
⁊ de creaturis ſꝫ ꝙ i deū referunt̄. Quā
tū v̄o ad certitudinē: ſic dignioꝛ ē litera
lis q̄ꝛ ab eiꝰ certitudine depēdet alioꝝ
ſenſuū certidudo. Un̄ dicit Aug. de do-
ctrina xp̄iana. Nihil eſt q̄d occulte i ali
quo loco ſacre ſcripture tradit̄: q̄d non
alibi manifeſte exponat̄. Un̄ ⁊ ſm̄ ſctūꝫ
C Thomā. vbi. ſ. Spūalis expoſitio ſemꝑ
ab aliqua literali dꝫ habere fulcimētuꝫ
Si vero ꝯparent̄ particulariter: ſic cla-
rū ⁊ aptum eſt ꝙ plerūqꝫ ſpūalis litera
lē: dignitate vincit materie ſubiecte ſi-
cut cuꝫ legit̄ de abꝛaam. Gen̄. xxj. quod
duos filios habuit: q̄d vt dictum eſt ſu-
pꝛa: exponit̄ ab apoſtolo. Gala. iiij. alle
goꝛice de duobus teſtamētis. Patet em̄
ꝙ ſenſus allegoꝛicus ibi dignioꝛ eſt hi- D
ſtoꝛiali. Si v̄o loquamur de ſacra ſcri-
ptura ſm̄ ꝙ ꝯpꝛehēdit ſub ſe pꝛacticaꝫ
ſciam ſic etiā illi ſenſus pn̄t ꝯparari vni
uerſaliter ⁊ particulariter: ⁊ ſi q̄dē vni-
uerſaliter fiat ꝯparatio eiuſdē dignita
tis ſunt vterqꝫ. Illa em̄ ſcia pꝛactica: vꝉ
etiā ars dignioꝛ eſt q̄ ad vlterioꝛē finē
oꝛdinat̄: ſicut ciuilis dignioꝛ eſt milita
ri. j. ethic. eo ꝙ pꝛima habeat ꝓ fine bo-
nū ciuitatis ſcd̄a v̄o bonū exercitꝰ. Cō-
ſtat aūt ꝙ finis vltimꝰ totius ſacre do-
ctrine: vt eſt pꝛactica eſt vnus ⁊ idē ſm̄
vtrūqꝫ ſenſuꝫ: eterna. ſ. felicitas. Si aūt
ꝯparētur ſcd̄o mō: ſic dico ꝙ in q̄buſdā
locis ſenſus ſpūalis eſt dignioꝛ tanq̄ꝫ ꝓ
pinq̄oꝛ vltimo fini: vt pꝫ in multis p̄ce
ptis cerimonialibꝰ ſicut cū dicit̄ Deut.
xxv. Nō ligabis os bouis terētis i area
fruges tuas? Q̄d exponit̄ ab ap̄lo. Coꝛi.
ix. ſpūaliter de p̄dicatoꝛe: q̄ oſ̄dit ꝙ ſen-
ſus lr̄alis modice ſit vtilitatis i hoc paſ
ſu dicēs. Nūquid de bobꝰ cura eſt deo? E
quaſi diceret. Nō habet deꝰ talē curam
de bobus. vt ꝓpter eos daret legeꝫ ho-
mini q̄ eſt boue dignioꝛ. Sꝫ ſicut ſubiū-
git apoſtolus ꝓpter nos vtiqꝫ dicit Sūt
tn̄ multe alie cōſyderatiōes ſꝫ quas ſen
ſus literalis p̄eminet ſpūalibus quarū
vna eſt ex parte extenſiouis: q̄ꝛ. ſ. q̄libet
particula ſcripture hꝫ ſenſum literalē:
nō autē ſpiritualē: vt pꝫ ex dictis. Alia
v̄o eſt ex parte vniuerſalitatis ſeu ꝯmu
nitatis. Nā ſenſus literalis eſt cōioꝛ: q̄ꝛ
oīs ꝑcipiens ſpūalem ꝑcipit neceſſario
literalē: ſed nō ecōuerſo. Un̄ nullus eſt
adeo rudis q̄n ex literali ſenſu fructum
poſſit repoꝛtare. Iuxta illud Auguſt. de
ſentē. ꝓſpe. Doctrina in q̄t ap̄lica eſt tā
ſalubꝛis atqꝫ vitalis vt ꝓ capacitate vtē
tiū neminē ſui relinquat expoꝛtē: ſiue em̄
ſint parui ſiue magni: habent i ea vn̄ al
lātur ⁊ vn̄ ſatient̄. Hec ille. ad argumē F
ta aūt facta. Rn̄detur. Et ad pꝛimū q̄dē
dico ꝙ apoſtolus nō intelligit ꝑ lr̄aꝫ ſen
ſum literalē neqꝫ ꝑ ſp̄m ſenſum ſpūalē
ſed ꝑ lr̄am intelligit legē moyſi q̄ data
fuit in literis ſcriptis in tabulis decalo

gi: ꝛ libris moyſi. Dicit aūt hec lex occi
dere occaſionaliter inquantū faciebat
pcti notitiā: ex qua notitia occaſionali-
ter augebat pctm̄ ex malitia hūana. Ni
timur em̄ i vetitū ſemp: nō autē dabat
G grāz qꝛ ſacrā veteris legis nō ꝯferabāt
gratiaz. Et iō dꝛ q̄ litera occidit. p ſpm̄
autē intelligit legē nouā datā in ſpiri
tuſctō in forma ignis: ꝛ iuiſibiliter i cor
dibus hōim: iuxta pphetiā. Hie. xxxj.
dabo inqt legē meā in viceribus eoꝝ ꝛ
in cordibus eoꝝ ſcribā eā. Hec lex dꝛ vi
uificare: qꝛ eſt lex gratie ſanātis vulne
ra pctōꝝ. Sacrā em̄ noue legis ſūt cau
ſa grē. Ad ſcōm aūt dico: q̄ in argumē-
to aſſumit vnū falſum: ſcȝ q̄ p ſenſuȝ li
teralē nō tradant nobis credēda: ꝛ ſpe
rāda et agēda: ſȝ ſolū geſta: imo dico q̄
p illū tradunt geſta: vt pȝ de ſe. Et ſimi
liter gerēda ſeu faciēda vt ptȝ de duo-
bus p̄ceptis charitatis. Et ſilr ſperāda
vt Apoc. ij. vbi dꝛ. Eſto fidelis vſq̄ ad
mortē: ꝛ dabo tibi coronaȝ vite. Et ſilr
credēda: vt Deut. vj. Audi iſrael: deus
tuus deꝰ vnꝰ eſt. Et ſilr. Mat. xxviij. do
H cemur trinitatē pſonaꝝ cuȝ dicitur Ba
ptizātes eos in noīe patris: ꝛ filij ꝛ ſpi-
ritusſancti. Ad tertiū dico: q̄ ſenſus lrā
lis nō eſt ppter ſpūalē: ſicut ppter ſuū
finē: ſ̄z quis ſit fundamētū eiꝰ. Nā ꝛ xp̄s
eſt fundamentū aplōꝝ: ꝛ ſubſtātia eſt
fundamētū accidentiū: ꝛ tn̄ talia funda
mēta nō ſunt pptere a i eis q̄ fundant:
ſicut ppter ſuos fines principales q̄cq̄d
ſit de fundamento in materialibus. Ad
quartuȝ dicō: q̄ neq̄ in literali neq̄ in
ſpūali ſenſu diuine ſcripture eſt aliqua
falſitas. Sciendū tn̄ eſt q̄ in diuina ſcri
ptura multa tradunt pabolice ſeu me-
taphorice: id eſt ſub aliqua ſimilitudi-
ne rerū corpaliū. Et hoc ppter duo. Pri
mo propter neceſſitatē. Sicut em̄ dicit
btūs Dinyoſius. j. c. celeſtis hierar. debi
litas noſtre cognitionis tāta eſt q̄ diui
na intelligere nō pōt: niſi varietate ſa-
I croꝝ velaminū circūuelata ſint. Scdō
ppter vtilitatē vt. ſ. rudes q̄ nō pn̄t di-
uina etiā velata capere, eo q̄ ſola corpa
lia quodā mō capiūt ſub talibꝰ corpa-
liū ſilitudinibus doceant. Un̄ ſaluator.
Mat. xiij. poſtq̄ pponit ſimilitudinem
dicēs. Exit q̄ ſeminat ꝛc. ait diſciplis ad
partē. Uobis datū eſt noſſe myſteriū re
gni dei: ceteris aūt in parabolis. Nec tn̄
in talibꝰ eſt falſitas: qꝛ lrālis ſenſus nō
eſt is quē voces pprie exprimūt ſȝ quē
metaphorice. Cū em̄ dꝛ deus deſcēdere K
ad vidēdū: nō eſt ſenſus lrālis q̄ tanq̄
magnus q̄dā dn̄s vadat ſpaciatū paſ-
ſim ſȝ ſenſus eſt q̄ deꝰ ad modū hoīs ſe
faciētis ſe habeat. Et nota q̄ qn̄ diuina
ſcriptura aliq̄d parabolice de deo tra-
dit: vtit ſimilitudine creaturaꝝ viliū et
magis diſtātium a deo, ne ſcȝ credat q̄
ſenſus ſcripture ſit ille quē voces pprie
exprimūt. Et idē credo in q̄libet parabo
la q̄ ſcȝ ſemp diuina ſcriptura vtit: aut
talibꝰ v̄bis: aut tali ſimilitudine q̄ ani
mus cuiuſlibet prudētis itelligit cōiter
q̄ talia nō dicūtur pprie: ſȝ metaphori
ce. Et hāc doctrinā itēdit ſan. Tho. j. pte
q. j. ar. ix. in rn̄ſione ad tertiū argumen-
tū: vbi dicit. Sicut docet Dionyſiꝰ. c. ij.
celeſtis herar. magis eſt ꝯueniēs q̄ diui
na in ſcripturis tradant ſub figuris vi-
liū corporū q̄ȝ corporū nobiliū: ꝛ hoc p-
pter tria. Primo qꝛ ppter hoc magis li- L
beratꝰ humanꝰ animꝰ ab errore. Mani-
feſtū em̄ apparet: q̄ hec ſm̄ pprietatem
nō dicunt de diuinis q̄ poſſet eē dubiū
ſi ſub figuris nobiliū corpoꝝ deſcriberē
tur diuina maxime apud illos q̄ nihil
aliō a corpibꝰ nobilibꝰ excogitare noue
rūt. Scdō qꝛ hic modꝰ ꝯueniētior eſt co
gnitioni quā de deo habemꝰ i hac vita.
Magis em̄ manifeſtat nobis de ipo q̄d
nō eſt q̄ȝ q̄d eſt. ꝛ iō ſimilitudines illarū
rerū q̄ magis elōgant a deo veriorē no
bis faciunt eſtimationē q̄ ſit ſupra illō
q̄ō de eo dicimus vel cogitamꝰ. Tertio
qꝛ p hmōi diuina magis occultant in di
gnis. Hec ille. Ad quintū dico: q̄ ſi liber
ſacre ſcripture de quo habet Apoc. v. ꝛ
Ezech. ij. dicat ſcriptꝰ foris rōne ſenſus
literalis: non tn̄ dꝛ ſcriptꝰ intus ſolū rō-
ne ſpiritualis: imo rōne lrālis eſt ſcriptꝰ
intus ꝛ foris: qꝛ p ſenſuȝ literalē tradū- M
tur nobis q̄dā ſumme intima ꝛ ſecreta
ptinentia ad ſenſum allegoricū et ana-
gogicū. Un̄ ex hoc habet: q̄ lrālis ſit po
tior: vtpote vniuerſalior ꝛ communior:
iuxta illud ad Ro. j. Sapiētibꝰ ꝛ iſcipiē-

tibus debitor ſum. Ad ſextū dico q̄ ſicut
ſtudium humanarū ſciētiaꝝ icipit a p̄n
cipijs nrālr notis ſic ſtudiuȝ ſacre ſcri-
pture recte ordinatū icipit ab articulis
fidei diuinitꝰ i ſacra ſcriptura reuelatꝭ
A q̄ fundat i eiꝰ ſenſu lrāli. Ex his vna cū
alijs i ſacra ſcriptura lrālr traditis ſeu
p verā ꝛ rectā rōnē iuētis pcedit ad ali
qua alia pbāda. Per iſtū āt pceſſuȝ de-
uenit ad oīa q̄ i ſacra theologia v̄aciter
tradunt a magiſtris: q̄ oīa ad lrālē ſen-
ſum ipſiꝰ ſcripture reducūt. Ex his aūt
pȝ: q̄ ſtudiū ſcripturaꝝ a ſenſu lrāli in
cipit: ꝛ i his q̄ ab eo argumētatiue dedu
cunt ꝯſumat. Ad argumētū ergo cū dꝛ
q̄ cognitio noſtra icipit ab ipfectis: ve-
rū ē: q̄ ad ſimpliciū itelligētiā: q̄ ab vni-
uerſalioribꝰ icipit. Notitia āt ꝯplexa in
cipit a pfectioribꝰ Nā icipit ab itellectu
i. habitu p̄ncipiorū: ꝛ terminat ad ſciē-
tiā. i. habitū ꝯcluſionū. Ad ſeptimū dico:
q̄ ex illa autoritate. Greg. nō debemus
exiſtimare q̄ ſenſus lrālis i aliquo loco
ſcripture deficiat: ſic q̄ vel falſum iclu-
dat: vel ſit penitus inutilis. Nā ex p̄mo
infirmaret tota diuine ſcripture auto-
B ritas: vt Aug. dicit Scōm etiā eſt cōtra
aplm dicentē ad Rom̄. xv. Quecūq̄ ſcri
pta ſunt: ad nrāȝ doctrinā ſcripta ſunt.
Sȝ itēdit btūs Grego. q̄ ſenſus aliqn̄ q̄
p voces pprie exp̄mit falſus eſt: quē li
teralē appellare lȝ iproprie aliquo mō
poſſumꝰ Et qn̄ icidit talis ſenſus: vt pu
ta cū dicit hircū habere tm̄ vnū cornu:
tūc ad ſenſū myſticū opȝ recurrere. i. ad
literalē ſȝ iproprie p voces expreſſum:
q̄ iō myſticꝰ dꝛ: qꝛ perabolicus q̄uis ve
re ſit lrālis. Et hoc idē aſſerit btūs Hie-
ronymꝰ dicens. Cū hiſtoria aut impoſ-
ſibilitatē habet: aut turpitudinē: ad al-
tiora trāſmittit. i. ad ſenſuȝ myſticū mō
expoſito. Et hec de queſtione.

Quis ſenſus lrālis ſit potior.

Capitulum nonum.

C VLtimo reſtat vt circa ſen-
ſum literalē adhuc vnā ſol
uamus difficultatē. Cū em̄
idē textus plures habeat li
terales ſenſus: vt cū ab ex-
poſitoribus plures expoſitiones tradū-
tur q̄dam erit cenſenda potior. Ad hoc
ſic reſpōdendū eſt. Dico em̄ q̄ literales
expoſitores aliqn̄ tradūt ſenſus icō-
poſſibiles: ꝛ tūc neceſſario alter ſeu vnꝰ
eorū tm̄ eſt literalis: qꝛ vnꝰ eoꝝ neceſſa-
rio eſt falſus. Exēplū huiꝰ habet. Dan̄.
x. vbi Angelꝰ miſſus ad docendū. Da- D
nielē: dicit ei. Princeps regni pſarū re-
ſtitit mihi. xxj. diebꝰ. Ubi p p̄ncipē. Per
ſarū ſȝ btm̄ Greg. intelligit Angelꝰ bo
nus q̄ hȝ curā illius regni q̄ nolebat q̄
filij iſrael liberarent: et egrederent de
regno pſaꝝ in quo multa bona faciebāt
docēdo fidē vniꝰ dei. Sȝ ſm̄ aliq̄s alios
fuit angelꝰ malꝰ q̄ reſiſtebat bōo. Quid
aūt horū verū ſit nō ſpectat ad p̄ſentem
ꝯſyderationē. Cū v̄o ſenſus plres ſunt
cōpoſſibiles: ille vr̄ ceteris paribus ma
gis p̄ferēdus q̄ magis innitit rōni. Un̄
quo q̄ſq̄ magis rōni innitit eo maioris
autoritatis eius v̄ba eſſe vident. vt dꝛ
in decretis. di. xx. c. decretales. Itē q̄ ma
gis cōſonat litere. Un̄ ſm̄ Augu. de do-
ctri. xp̄iana. dubia ſunt determinanda
ſm̄ ſnīam: q̄ de ſcripturaꝝ planioribus
locis accipit. Planiora aūt loca ſunt in
q̄bus planior eſt ꝯſonātia ad textū. Itē E
p̄ferendꝰ eſt quē tradūt ſcti his qꝛ non
ſanctis tradunt. Un̄ i decretis in p̄dicto
ca. dꝛ. In ſacrarū literarū expoſitionibꝰ
ſcti doctores ſummis pōtificibꝰ p̄ponūt
Maxime aūt ſi nō ſcti ſint infideles: pre
dicta itelligunt habere veritatē. qꝛ ſem
per ſenſus ſanctorū imo catholicorū oīū
pferēdus ē. Tū qꝛ magis p̄ſumendū eſt
q̄ illi q̄ i gremio ecclie ſūt: cui ecclie xp̄s
pmiſit ſpūȝ v̄itatis: verū ſenſuȝ habeāt
ſcripturarū q̄ȝ infideles q̄ veritati fidei
cōiter aduerſant. Tū ne p hoc det ifide
libus occaſio credēdi q̄ ipſi meliꝰ q̄ȝ ca-
tholici ſacraȝ ſcripturam nouerint ex-
planare. Qꝛ tū vbi pluralitas ſenſuum
lrāliū occurrit raro ꝯtingit q̄ vnꝰ eoꝝ ſȝ
oīa p̄dicta ancellat reliquos: ſȝ potiꝰ vnꝰ
eoꝝ p̄cellit in vno: alijs i alio. Idcirco in
talibus videt habere locū illud ad Ro.
xiiij. Unuſq̄ſq̄ in ſuo ſenſu abūdet: ſal- F
ua ſemp ſanctoꝝ reuerētia ꝛ autoritate.
His igit prelibatis iā ad expoſitionem
ſanctoꝝ euangeliorū accedamus a dn̄i-
ca prima de aduētu inchoantes.

Finit tractatus Primus.

☞ Tabula ad euãgelia perquirẽda
in Aurea roſa iuxta morem Curie.

Q Uicũqꝫ euangelium ſe-
G cundum curiã Romanã
currens in hoc opuſcu-
lo ſuo loco minime in-
uenerit annotatum: ad ſubiectam
tabulam recurrat.

Agitur dñica prima in aduẽtu euã-
geliũ curiale require in dñica.ij. in ad-
uẽtu. Do.aũt.ij.require in domi.iij.
eiuſdẽ aduẽt⁹. Domi.aũt.iij.requi-
re in domi.iiij. Domi.aũt.iiij.requi-
re in ſabbato q̃tuoꝛ tẽpoꝛũ. In octa-
ua aũt epiphanie require in fine libꝛi.
Feria.iij.prime hebdomade in quadra-
geſima require in.ij.quadrageſime.
Domi.aũt.ij.in quadrageſima req̃re in
ſabbato p̄cedẽti. Sabbato aũt poſt
dñicã in paſſione req̃re in fine libꝛi.
H In vigilia ꝓ aſcẽſiõis req̃re in ſabba-
to añ dñicã palmarũ. Notãdũ eſt ꝓ
ꝙ domi. in qua eſt feſtũ ſctẽ trinitatis
curia appellat domi.j.poſt pẽthecoſtẽ:
ita ꝙ.j.domi. poſt feſtũ trinitatis eſt.ij.
poſt penthe. Igitur domi.ij. poſt pen-
the. require euãgeliũ curiale in domi.
ij.poſt feſtũ trinitatis. Domi.aũt.iij.
poſt pẽthe. require in domi.iij. poſt fe-
ſtũ trinitatis. ⁊ domi.iiij.require.i.v.et
v.require in.vj.⁊.vj.in.vij.⁊.vij.in.viij.
⁊ ſic deinceps vſqꝫ aũ domi.xxiij. Do
mini.aũt.xxiiij.poſt pẽthe. require in fi
ne libꝛi. In feſto aũt.s.Tho.marty-
ris require domi.j.poſt octauas paſche.
Euãgeliũ aũt ſcti Anto. de padua oꝛdi
nis bti patris Frãciſci require in feſto
bti pr̃is Domi. Sanctoꝛũ vero Ciriaci
Largi ⁊ Smaragdi req̃re in die aſcẽſio
nis. Scti aũt Petronij require domi.
j.poſt octauas paſche. Beati vero pa-
tris Frãciſci require in feſto.ſ.Mathie.
In cõi vero apoſtoloꝝ euãgeliũ. Hec
mãdo vobis: require in feſto. Simonis
I ⁊ iude. Et euãgeliũ. Ecce mitto: in feſto
Tiburtij ⁊ Ualeriani. Et euãgeliũ. Ec
ce nos: i ꝯmemoꝛatiõe bti Pauli. Et
euangeliũ deſignauit: in feſto beati Lu.
In cõi aũt vni⁹ martyꝛis euãgeliũ. No
lite arbitrari require in feſto ſcti Ualẽti
ni. Et euãgeliũ. Nihil opertũ in feſto
ſcti Theodoꝛi. Et euangeliũ. Si quis
venit ad me: req̃re in fine libꝛi. In cõi
aũt plurimoꝛũ martyꝛũ euãgeliũ. Cõfi
teoꝛ. require in feſto bti Mathie. Et K
euangeliũ. Qui vos audit. req̃re in feſto
ſcti felicis. Et euãgeliũ. Sedente re-
q̃re in fi.libꝛi. Et ſimiliter euãgeliũ
Ue vobis. In cõi aũt ꝯfeſſoꝝ euãge
liũ. Uos eſtis: req̃re in feſto bti pr̃is Do
minici. Euãgeliũ aũt. Uidete: req̃re
in fine libꝛi. Et ſimiliter euãgeliũ No
lite timere. Cetera non mutantur.

¶ Finit tabula.

☞ Incipit tractatus ſecundus Au-
ree Roſe.

☞ Dominica prima in aduentu.
Textus euange. Mat.xxj.

C Um appꝛopinquaſſet Je-
ſus hieroſolymis ⁊ ve- L
niſſet bethſage ad mon-
tẽ oliueti: tũc miſit duos
diſcipulos dicens eis: Ite in ca-
ſtellum quod contra vos eſt: ⁊ ſta-
tim inuenietis aſinam alligatam
⁊ pullum cum ea: ſoluite ⁊ adduci
te mihi. Et ſi quis vobis aliquid
dixerit: dicite qꝛ dominus his op⁹
habet: et confeſtim dimittet eos.
Hoc autem totum factum eſt vt
adimpleretur qđ dictũ eſt ꝑ ꝓphe
tã dicentẽ. Dicite filie ſyon. Ecce
rex tuus venit tibi manſuetus ſe-
dẽs ſuper aſinã ⁊ pullũ filiũ ſubiu
galis. Euntes autẽ diſcipuli fece-
runt ſicut pꝛecepit illis Jeſus: et
adduxerunt aſinã et pullum: ⁊ im
poſuerunt ſuper eos veſtimenta
ſua et eũ deſuper ſedere fecerunt.
Plurima aũt turba ſtrauerunt ve-
ſtimẽta ſua in via. Alij autẽ cede-
bãt ramos de arboꝛibus ⁊ ſterna- M
bant in via. Turbe aũt q̃ pꝛecede-
bãt ⁊ q̃ ſequebant clamabãt dicen-
tes. Oſanna filio dauid bñdictus
qui venit in noĩe domini.

Cum appꝛo-

C Um appꝛopinquaſſet Je-
ſus Hieroſolymis, ⁊ veniſ-
ſet Bethſage ⁊c. Matth.xxj.
Poſtq̃ꝫ de q̃tuoꝛ euãgelice
A lectionis ſenſib⁹ tractatũ ꝑ
miſim⁹: quo q̃ſqꝫ lr̃alẽ ſenſum ab alle-
goꝛico ⁊ anagogico ⁊ moꝛali diſcernere
poſſit: necnõ ẽt tabella qua q̃ſqꝫ euãge
lia ſm curiã occurrẽtia in hoc volumie
ꝑquirat qđ ſm oꝛdinẽ p̄dicatoꝝ pꝛimo
deide ꝓ ẽt ſm curiã ꝯdit: ſupeſt vt ſm
eoſdẽ ſenſus euãgelicas lectiões expo-
nam⁹. Circa lectionẽ ꝓ p̄ſentẽ ⁊ circa
alias qõnes mouẽdas ad tertiũ tracta
ctũ reſeruãtes ipm textũ. pꝛio auxiliã-
te deo tẽtemus aperire. Iſtud aũt ſacrũ
euãgeliũ legit bis i anno.ſ. in dñica pal
marũ ſm ſenſum lr̃alẽ: ⁊ in hac ſm alle
goꝛicũ: vel melius ſm quãdã adapta-
tionẽ ⁊ repꝛeſentationẽ eccleſie que ꝑ
aduẽtũ xp̄i in Hieruſalẽ ad paſſionẽ re
pꝛeſentat ei⁹ aduentũ ad humanã na-
turã ꝑ incarnationẽ. Quẽadmodũ aũt
ptꝫ ex dictis quatuoꝛ recepit expoſitio-
nes. Et circa ipſum vidẽda ſunt tria ꝯ ã
B cta que in eo tãgunt: ⁊ dicuntur: miſſio
executio: ⁊ ꝓceſſio: in quib⁹ tanguntur
multa pulcra documẽta ſpectantia ad
ſpiritualẽ aduentũ dñi nr̃i ieſu xp̄i per
gratiã ad aias noſtras. Quãtũ ergo ad
pꝛimũ ꝓ intellectu oim dicẽdoꝛũ in pꝛe
ſenti euãgelio ⁊ in multis ſequẽtiũ opꝫ
aliqua pꝛemittere de ſitu ⁊ edificio ciui
tatis pꝛedicte. Sciendũ eſt igitur vt ex
varijs autoꝛibus colligitur: ꝙ duo ſunt
in iudea mõtes ⁊ vn⁹ eoꝛũ oꝛientalis di
cit mons oliueti. Alius autẽ occidenta
lis dicitur mons ſyon. In radice mõtis
oliueti a parte oꝛiẽtali eſt bethania: q̃
diſtat ab hieruſalẽ ſtadijs.xv. vt dicitur
Jo.xj. ſiue quaſi duobus miliarib⁹. In
declini autẽ eiuſdem montis ab occidẽ
te erat vna villa que dicebat bethſage
que erat ſacerdotũ. Inter iſtos autem
duos mõtes eſt vallis media que dicit
vallis Joſaphat que eſt latitudinis mil
C le paſſuũ vel circa ſeu vni⁹ miliarij. per
mediũ iſtius vallis labitur toꝛrens ce-
dron qui fluit a ſeptẽtrione in meridiẽ.
In reliquo autẽ monte.i.ſyon ſunt tres
colles a ſe inuicem diſtincti vallib⁹ in-
teruenientib⁹. Unus eoꝛum ſuper oẽs
excelſioꝛ ad meridiẽ erat qui vt mihi vi
detur ex decurſu diuine ſcripture: maxi
me pꝛimi ⁊ ſecũdi libꝛi. Machabeoꝛum
retinuit ſibi nomen ꝓpꝛiũ totius mon- D
tis ſyon. Et in hoc colle erat vna pars
ciuitatis hieruſalẽ que dicebat ciuitas
ſuperioꝛ. deide ad ſeptẽtrionẽ erat ali⁹
collis humilioꝛ q̃ dicebat actu: ſm Jo-
ſephum ſupꝛa quẽ erat alia pars ciuita
tis que dicebatur ciuitas inferioꝛ. Eſt ⁊
tertius collis qui dicebatur moꝛia ad
oꝛientẽ ⁊ imminens valli ⁊ toꝛrẽti: ſup
quẽ erat templũ: de cuius fabꝛica ſuo lo
co dicemus. Oẽs autem iſti tres colles
erãt infra muros hieruſalẽ: ad oꝛiẽtem
habẽtes toꝛrẽtẽ cedrõ: ad occidẽtẽ ve-
ro erat magnũ pꝛecipitiũ. Erat aũt hec
ciuitas parua adeo qđ circuitus eius
ẽt ad q̃rtũ miliare nõ attingebat: teſte
Joſepho q̃ ait totũ ciuitatis in giro ſpa
tiũ triginta trib⁹ ſtadijs finiebat. Octo
eñi ſtadia vnũ miliare faciũt iuxta do-
ctrinã illoꝝ verſuũ. Ex q̃tuoꝛ granis cõ
ponit digit⁹ vn⁹. Eſt quater i palmo di
git⁹: q̃ter i pede palm⁹. Quinqꝫ pedes E
paſſum faciũt: paſſus q̃ꝫ cẽtũ. Uiginti-
quinqꝫ ſtadiũ dant: ſed miliare. Octo
dabũt ſtadia duplatũ dat tibi leucam.
Non obſtante autem tam paruo muro
rum ambitu ſuper his trib⁹ muris erãt
clxxiiij. turres pulcre teſte Joſepho ⁊
abſqꝫ his quas herodes fecerat: q̃ erãt
multe ⁊ mirabiles. Ex his ſequitur qđ
hec ciuitas caſtrũ ſeu foꝛtalicũ videba
tur. His ergo viſis dicamus. (Cum ap-
pꝛopinquaſſet ⁊c.) Sciẽdum eſt autem
ꝙ verus textus habet (cum appꝛopin-
quaſſent) in plurali.ſ. Jeſus ⁊ diſcipuli
eius. Eccleſia tamen recitat in ſingula-
ri: qꝛ nõ voluit ꝙ repeterentur tot no-
mina maxime qꝛ neceſſario bis fuiſſet
hoc nomẽ Jeſus repetitũ: ſecũdũ ꝙ ſũt
ibi duo ꝟba: vnũ pluralis nũeri: ⁊ aliũ
ſingularis.ſ. appꝛopiaquaſſent ⁊ miſit.
(cũ ergo ieſus appꝛopinquaſſet hieroſo F
lymis).i. diſtaret circa per miliare. Eſt
aũt ſciendũ ꝙ vt ex varijs autoꝛibus ⁊
locis ſcripture colligit lꝫ hec ciuitas olĩ
multa habuerit noĩa: tñ quãtũ ad pñs
ꝑtinet dicta eſt pꝛio ſalẽ a ſem filio noe:

q̄ eā dē edificauit ⁊ primꝰ regnauit ī ea.
Nec eſt ↄtra hoc ꝙ ſupra eā diximꝰ edi
ficaſſe melchiſedech: qꝛ ſm hebreos et
ſʒ.s. Tho. Heb. vij. idē fuit ſem q̄ ⁊ mel
B chiſedech. Deīde dicta eſt hiebꝰ: a quo-
dā q̄ hiebꝰ dicebaꝛ. ⁊ eā dilatauit vel a
hiebuſeis habitatoribꝰ eius. Ex hiebꝰ
aūt ⁊ ſalē ꝑ cōpoſitionē dicta eſt tertio
hieruſalē. Quarto vero a ſalomone qui
eā cinxit triplici muro dicta eſt hieroſo
lyma quaſi hieroſolymonia. Et quinto
a poetis per corruptionē dicta eſt ſoly-
ma. Sequiꝛ: (⁊ veniſſet bethfage.) Beth
fage erat ſm Hie. quedā villa ſacerdo-
tū: q̄ licet nō habuerint hereditatē ſeu
agros ad colendū: tñ habuerūt domos
ad habitādū: ad quas declinabāt per-
acto officio ſuo in tēplo: ⁊ etiā ad aīalia
ꝓ ſacrificijs nutriēda. Uñ ſm Orig. in-
terpretaꝛ domus maxillarū. qꝛ maxilla
ꝓpria pars erat ſacerdotū: vt idē ait.
Sequiꝛ: (ad mōtē oliueti) hic mōs ſic di
ctus eſt: qꝛ ſit oliuis cōſitus. Habet etiā
palmas: qꝛ vt diciꝛ Jo. xij. hec turba de
qua in p̄nti euāgelio legiꝛ ꝙ cedebat ra
H mos de arboribꝰ: habuit in manibꝰ ra
mos palmarū. Dicebaꝛ aūt ēt mōs triū
luminum: qꝛ habebat ab occidēte lumē
ignis lucentis in tēplo ⁊ ab oriēte lumē
ſolis: qui ex hoc mōte oriebaꝛ ciuitati ex
aduerſo poſite ⁊ ex ſe ꝓducebat oleū vñ
nutriꝛ lumē. Ex hac aūt parte venit do
minꝰ ieſus ad ciuitatē. P̄rio: qꝛ ibi habe
bat multos familiares. ſ. in illo monte.
Scđo qꝛ inde ex eodē poſt paſſionē aſcē
ſurꝰ erat in celū vt oſtenderet ꝙ via cōſcē
dēdi ad celū xp̄o fuit paſſio: nobis autē
humilis patientia. Tertio myſtice ſm
Amb. vt nouellas oliuas in ſublimi vir
tute plātaret. i. ſe plātaturū oſtēderet. Et
ꝑ nouas oliuas itelligit gētes nouiter
ↄuerſas. Inde aūt miſit diſcipulos duos
p̄mo ꝓpter fraternā ſocietatē. Scđo ꝓ
pter verbi authoritatē. Tertio ſm Be-
dā ⁊ Uictorinū vt ſignificet p̄dicatores
debere habere ſciētiā ⁊ mūditiā. Uel in
I ſignū ꝙ apoſtoli erāt ſoluturi duos po
pulos: vt dicetur. Et iō ſequiꝛ (tūc miſit
duos de diſcipulis.) Qui fuerint hi duo
diſcipuli certū ñ habeꝛ. Dicit tñ Chry.
⁊ Magiſter hiſtoriarū ꝙ creduntꝛ fuiſſe
Petrꝰ ⁊ Philippꝰ ⁊ intellige de philip-
po apoſtolo ſʒ. s. Thomā. Iſte em̄ fuit q̄
p̄dicauit ſamarie Act. viij. Innuūt etiā
K Chry. ⁊ Magiſter ꝙ iſte philippus ſit
apl's: ex hoc ꝙ eū appellāt philippū ſim
pliciter: nihil limitādo. Et lʒ in. iij. di. ij.
q. ij. ar. iij. ad p̄mū: dicaꝛ ꝙ fuit vnꝰ ex
ſeptē diaconibꝰ: tñ ibi loquiꝛ. s. Tho. ſʒ
opinionē. quā ibi recitat: vt ptʒ intuen
ti. Hoc aūt vt dicunt Chry. ⁊ Magr̄ fuit
in ſignū ꝙ ibi primo adducerenꝛ gētes
ad xp̄m Petrꝰ quidē corneliū cū ſua do
mo. Philipꝰ ꝟo ſamariā. Sequiꝛ (ite in
caſtellū) i. in hierl'm q̄ dicta eſt caſtellū:
eo ꝙ eſſet ſicut vnū fortaliciū. Caſtellū
em̄ aliqñ īportat fortaliciū. Uñ dicunꝛ
eccl'ie incaſtellate. i. fortificate ac muni-
te ↄ̄ hoſtes. Uel ſm aliq̄s hec ciuitas dr̄
caſtellū d'ſpectiue ꝓpter ſuas iniq̄tates
(Qđ ↄ̄ vos ē) Nota ↄ̄ nō ſolū ſʒ ſitū loca
lē: qꝛ iſti erāt ſuꝑ vno mōte a p̄te oriētis
⁊ ciuitas ſuꝑ alio ex oppoſita p̄te occi-
L dētis: ſed ēt ſm volūtatis affectū: qꝛ iſti
erāt xp̄i diſcipuli: illi ꝟo inimici. (Et in
uenietis aſinā alligatā.) Hec aſina erat
pauperū: vt dicit Rabanꝰ. ⁊ q̄ ea vteba
tur: eam paſcebat. (Et pullū cū ea.) hic
pullꝰ erat filiꝰ eiꝰ: ⁊ ſuꝑ eū adhuc nullꝰ
ſʒ erat: vt diciꝛ Lu. xix. (Soluite ⁊ addu
cite mihi. ⁊ ſi q̄s vobis aliq̄d dixerit: dici
te: qꝛ dñs his opꝰ habet.) Scđm Chry.
ſuꝑ Matth. nō dixit dñs noſter vel dñs
tuus: ſed dñs ſimpliciter: vt intelligaꝛ
chriſtus eſſe dominus oīm. (Et conte-
ſtim dimittet eos) Scđm Chry. intelligē
tur quia xp̄s dimitteret iumēta ad loca
ſua pacto ope. ſm gloſſam vero intelli
giꝛ de dño iumētorū: qui ea ſtatim dimiſ
ſurus erat in obſequiū xp̄i. Sed ſi aſina
erat pauperū q̄ñ habere poterat dñm.
Ad hoc diciꝛ ꝙ habebat dñm cuſtodien
tē: ſed nō poſſidētē. Uñ Luce. xx. c. dr̄ ꝙ
dixerūt dñi. i. cuſtodes: quid ſoluitis pul
lū? Seruabaꝛ aūt vt Petrꝰ de ſcala di-
cit vt ſeruiret pauperibus in deferēda
M aqua de qua ibi erat penuria. Eſt autē
notandū qđ ſm Magiſtrū hiſtor. in hac
die ſcilicet palmarum: ⁊ in hoc itinere
chriſtꝰ arbori maledixit: Nā ſm Mar.
iſta maledictio narraꝛ ante eiectionem
vendentiū de tēplo quā cōſtat exercita

tā fuiſſe ī die oliuarū. Qđ vero alia die
iſta maledictio dr̄ facta ſʒ Mat. ⁊ Mar.
intelligiꝛ per recapitulationē dictū ſm
eūdē. Magiſtrū hiſto. Sequitur (hoc aūt
A totū factū eſt) vt impleretꝛ quod dictum
eſt per ꝓphetā. i. per zachariā. ix. c. di-
centē. Eſt aūt ſciendū ꝙ propheta vi-
dens malitiā iudeoꝝ ꝙ xp̄o cōtradictu
ri erāt vt inexcuſabiles eſſent. dedit eis
duo ſigna aduentꝰ eiꝰ in hieruſalē. Pri-
mum ꝙ aſcenderet ſuper aſinā. Secun
dum ꝙ cum iubilo populorū intraret ⁊
exaltatione. Et vtrūq; in p̄ſenti euāge
lio narraꝛ impletum. (Dicite filie ſyon)
id eſt hieruſalē: que ſm Rabanum erat
ſita in monte ſyon. ⁊ hec rōne diciꝛ eiꝰ
filia. Uel ſm aliq̄s hic ſyō nō ſtat ꝓ mō
te: ſʒ ꝓ colle: in q̄ erat ſuperior ciuitas:
cuiꝰ inferior dicebaꝛ: filia: eo quod ab il
la parte protegeretur: cū ille mōs eſſet
ſicut fortaliciū. (Ecce rex tuꝰ venit tibi.)
Chryſoſtomus. Si intellexeris vt ſal-
uet te. Hec ille ſi non intellexeris venit
cōtra te (Manſuetus) vt ſcʒ plus ameꝛ
q̄ꝫ timeatur: ſm Chryſo. Et loco eiꝰ qđ
B hic diciꝛ manſuetus: ꝓpheta habet iu-
ſtus: ⁊ ſaluator: ⁊ pauper: que ſunt inſi
gnia regis nr̄i. ſ. iuſtitia: pietas: ⁊ pau-
pertas dātis nobis exēplū paupertatis
⁊ tēperātie. vt. ſ. neceſſarijs ſimꝰ cōtenti.
Unde ſubditur. (Sedens ſuper aſinā ⁊
pullū filiū ſubiugalis) nō ſuper equum
frementē litis ac diſcordie amatorē: ſed
ſuꝑ aſinā pacis ⁊ trāquillitatis amicā
ſm Chry. Et ſm magiſtrū hiſtoriarum
aſina latine: grece ſubiugalis dicitur.
Non ergo illa aſina dicebaꝛ ſubiugalis
quaſi eſſet ſubiugo oneꝝ poſita ſed vo-
cabulum grecū eſt. ⁊ aſinā ſignificat vt
ſit idē filius ſubiugalis quod filiꝰ aſine.
Eſt tamē notandū ꝙ bea. Marcus alle
gās iſtā ꝓphetiā in nōnullis ꝟbis diſſo
nat a textu: ſed tñ eſt eadem ſnīa oīno.
⁊ ꝑ alia verba aliquātulū explanata.
Et de hoc nō eſt curādū. qꝛ ſm Hilariū
nō ſermoni res: ſʒ rei ſermo ſubiectꝰ eſt.
C ¶ Eſt āt hic triplex dubitatio. P̄ria: qꝛ
zacharias dicit ſedēs ſuꝑ pullū nihil di
cēs de aſina: ſicut allegat Mattheꝰ. Et
magiſter q̄dē hiſtoriarū dicit ꝙ ita ē: ſʒ
Mattheus addidit aſinā ꝓpter myſte-
riū. de quo infra diceꝛ. ſʒ nō eſt rōni cō-
ſentaneū ꝙ ꝑꝑ aliqđ myſteriū ſignificā
dū falſe allegauerit ſcripturā. ideoq; nō
dicit magr̄ vt credo ſimpliciter ita eſſe:
ſʒ iuxta ſeptuaginta interpretes ſm q̄s D
de pullo tm̄ fit mētio. Uñ Aug. de cōſen
ſu euāgeli. dicit ꝙ Mattheꝰ ſcripſit he-
braice: iō adduxit prophetiā vt iacet in
hebraico: vbi de vtroq; animali fit mē-
tio. Septuaginta vero interpretes non
trāſtulerūt niſi d' pullo: īſpirati vt dr̄ eo
ſpiritu q̄ fuerat ſcriptura dictata: qđ ex
ipſa mirabili que predicatur cōſenſiōe
firmatū eſt. Sed aduerte ꝙ ea q̄ Augu.
dicit ſunt optime dicta et vera: excepto
eo qđ dicit de ↄſenſione interpretū. quā
Hieronymꝰ rationabiliter reprobat in
ꝓlogo ſuꝑ pētatheu. Cuius nec ipſe Au
guſtinus eā affirmet: ſʒ dr̄ ꝙ predicaꝛ:
id eſt diciꝛ ⁊ affirmaꝛ. Quidā eſt dicunt
ꝙ exiſtētes in ſeptuaginta cellulis oēs
ſeperatim eodē mō tranſtulerunt. ſʒ eſt
fictio: qꝛ vt allegat Hieronymus: Jo-
ſephꝰ dicit eos in vna baſilica fuiſſe. Et
erāt vt quibuſdā placet: ſeptuaginta- E
duo: videlicet ſex ex qualibet tribu: li-
cet cōmuniter dicanꝛ ſeptuaginta pro-
pter denariorū integritatē. Siue ergo
ſpiritu ſctō inſpirati ſiue nō aliter trāſ
tulerūt q̄ꝫ habeaꝛ ī hebraico. Scđa dubi
tatio eſt: q̄ñ eſt ꝓbabile ꝙ in vno milia
rio duo iumēta xp̄s aſcēderit? R̄ñdeꝛ ꝙ
vt dicit Remigiꝰ potuit ſuꝑ vtrūq; aīal
ſucceſſiue ſedere. Et cōiter ſm expoſito
res d' facto ita fuit: qꝛ p̄rio ſedit ſuꝑ pul
lū ſm Nico. de ly. ī ſignū ꝙ ppl's gētilis
quē ſignificabat: ſubijcereꝛ chriſto per
fidē prius q̄ꝫ iudaicus: hoc aūt nō eſt ſic
intelligēdū quaſi totus vel maior pars
populi gentilis crediderit plꝰ q̄ꝫ iudai-
ci: ſed quia ille populꝰ qui ſubiectꝰ eſt
xp̄o primū: ꝓ maiori p̄te fuit ex gētilibꝰ
⁊ qꝛ capita gētiliū id eſt roma ⁊ ceſares
crediderūt: non autē hieruſalē ⁊ prin-
cipes iudeorū: niſi forte poſtq̄ꝫ ex ea iu-
dei expulſi ſunt ꝑ Titū. Sʒ qꝛ vt dr̄ Hie.
pullꝰ erat laſciuus ⁊ frenorū impatiēs F
⁊ iuxta Lucā erat īdomitꝰ. ⁊ cōſequēter
oſtēdebat aliquam inſolentiā: ideo de-
ſcendens de pullo dñs aſcendit aſinā.
Sʒ btūs Hie. ſic dicit. Sed videꝛ ꝙ ſu-

ꝑ vtrūq; animal i paruo itineris ſpa-
tio dñs ſedere nequiuerit. Ergo cum hi-
ſtoria aut ipoſſibilitatē habeat: aut tur-
pitudinē: ad altiora trāſmittimur: qua-
ſi ad myſticū ſenſuz. Hec ille. Et intēdit
B ꝙ dñs ſup vtrūq; ſedit: ad ſignificandū
id qḋ ſtatim dicā. Et ſiquidē ſolum ad ſi
gnificandum feciſſet: ſequens allegoria
eſſet ſenſus lr̄alis. Tertia dubitatio eſt
quare euāgeliſte ita diſſonāt: qꝛ de aſi-
na ſolus Matt. facit mētionē. Et rñdet
Augu. de ꝯſenſu euange. ꝙ nulla eſt re-
pugnātia ſi ſup vtrūq; ſedit ꝙ dicat̃ ſu
per altero eoꝝ ſediſſe. Ideo autē ſm eū
⁊ Chry. Lucas: Marcꝰ ⁊ Joānes tacēt
de aſina: qꝛ tacet̃ in trāſlatiōe. Septua-
ginta interp̄tuz ſm quā loq̄bātur. Mat.
ṽo cōmemorat aſinā: qꝛ hebraice ſcri-
pſit. Eſt ēt alia cauſa ſm Rabanū: qꝛ ſcꝫ
iſta aſina ſignificat ſynagogā: cui Mat.
euāgelium ſcripſit eo ꝙ. ſ. hebreis ſcri-
pſit. Et idē vt credo intendit magiſter
hiſtoriarū. Allegorice autē ſciēdum eſt
ꝙ in allegorijs ⁊ anagogijs nō opꝫ ſi-
milē quātū ad omnia velle perquirere
vt ptꝫ de ſe in multis. Uide de hoc dñi
H ca. x. poſt feſtū trinitatis. Sciendū etiā
ꝙ vita glorioſa quā xp̄s poſt reſurre-
ctionē habuit eſt mons oliueti. ſ. mie: in
quo eſt bethfage. i. domus ſacerdotum
ſeu beatorū q̄ dicunt̃ ſacerdotes. Apoc,
j. Feciſti nos deo noſtro regnū ⁊ ſacer
dotes. ſed duo diſcipuli miſſi ſm Remi
giū ſunt due partes diſcipulorū xp̄i: q̄
diuiſerunt ſe: vt q̄dam in gentibꝰ qui-
dā i circūciſione ſeu in iudea euangeli
zarent. Caſtellū iſtud ſm Hierony. eſt
mundus cōtra apoſtolos exiſtēs eo ꝙ
iugum doctrinarū nollet ſuſcipere. Et
ſimiliter ſm eundē aſina domita eſt ſy-
nagoga hebreorū: q̄ iugum diuine le-
gis traxerat: ſꝫ pullus indomitꝰ eſt po
pulꝰ gentilis qui legē non acceperat a
deo. Aſſimilant̃ aūt ſm Chry. hoies añ
aduentū xp̄i iſtis iumētis q̄ ſunt imun
I da: rudia: ſtulta: ⁊ infirma et alligata.
Fuerūt em̄ tūc hoies imūdi ꝯſciētia: ru-
des intelligentia diuinorū ſtulti veſa-
nia idolorū: infirmi in bono opere liga
ti ſub diabolica ptāte. Dñs ergo d̄ mō-
te oliueti miſit ad ſoluendū aſinā a dia

bolica ptāte: ⁊ ad ducēdā ad ſe: qñ poſt
reſurrectionē dixit Marci. xvj. Euntes
in mūdū vniuerſum p̄dicate euange-
lium oī creature. i. gētibus ⁊ iudeis. No
ta tñ ꝙ ſm Hilariū p aſinā ⁊ pullūetiā
duos gentiles pp̄los poſſumꝰ intellige K
re. ſ. p aſinā ſamaritas: q̄ aliquo mō ſer
uiebāt ſub lege moyſi: quos philippus
ſoluit p pullum ṽo reliquos gētiles: q̄s
petrꝰ ſoluit in cornelio: q̄ fuit primitie
gētiū aliq̄ mō. ¶ Anagogice vero ſcien
dū eſt ꝙ hiericho a q̄ veniebat xp̄s iter
pretat̃ luna. ⁊ ſignificat pñtē vitā inſta
bilē tanq̄ lunā hierl'm ṽo d̄r viſio pa-
cis: ⁊ ſignificat futurā beatā vitā: in q̄
vr̃ deꝰ. Ip̄e q̄ppe ē pax nr̃a: ad Eph. ij.
Jeſus ṽo interp̄tat̃ ſaluator: ⁊ ſignifi-
cat eum q̄ ſe ⁊ alios vellet fieri ſaluos.
Iſtū volēte a hierico ire in hierl'm opꝫ
trāſire p mōtē oliueti. i. venire ad me-
ditationē de mia. Ex q̄ mōte dꝫ mittere
duos diſcipulos. i. vt Hier. dicit ſciaꝫ ⁊
opa. Opꝫ em̄ q̄ ad miam dei hr̃e ſciaꝫ. i.
credulitatē ꝙ p illā ſolā ſaluet̃. vñ Au
gu. de ſentētijs ꝓſperi ad celeſtis hierl'ꝫ
ꝯſortiū ñ aſcēdit niſi q̄ toto corde ꝯfitet̃
nō ꝓprij opis ſꝫ diuini mūeris eē ꝙ aſcē L
dit. Hec ille. Quo ad miaꝫ ſuā ꝓpriā oꝫ
ꝙ hēat opa pietatꝫ exhibita ꝓmo ſal
tē i volūtate. vt Mat. xxv. illi q̄ nō fece
rūt eleemoſynā i die iudicij adiudica-
bunt̃ eterno ſupplicio. Iſti duo diſcipu
li adducūt aſinā ⁊ pullū. i. ſpē ⁊ timorē
Opa q̄dā em̄ adducūt ſpē qꝛ vt d̄t magr̃
ſen. ⁊. s. Tho. iij. diſ. xxvj. ſpes ex grā dei
⁊ meritis ꝓuenit. Et ſpes q̄ incitat ſigni
ficat velocē pullū. Scia ṽo adducit ti-
morē retardētē. Et his duobꝰ iumētis
aīa ſecure vehit: nō āt ſola ſpe aut ſolo
timore. Moralr̃ aūt ſciēdū ē ꝙ hierl'm
ē aīa aſina ṽo onerifera ⁊ ſtolida ē caro:
pullꝰ ṽo carnalis affectꝰ. Et vtrūq; a
diabolo p pctm̄ ligat̃ vt ſeruiat pctō. vñ
dicit Chry. ſup Mat. Anteq̄ peccemꝰ li
berū habemꝰ arbitriū ſeq̄ volūtatē dia
boli an nō ꝙ ſi ſemel peccātes obliga-
uerimꝰ nos opibꝰ eiꝰ. iā nr̃a ṽtute eua M
dere nō poſſumꝰ: ſꝫ ſicut nauis fracto
gubernaculo illuc ducit̃ vbi tēpeſtas
voluerit: ſic ⁊ hō diuine grē auxilio ꝑ-
dito p pctm̄ nō qḋ vult agit: ſꝫ qḋ dia-

bolus vult: ⁊ niſi dñs valida manu mie
ſue ſoluerit eū. vſq; ad mortē i pctōꝝ
ſuoꝝ vinculis pmanebit hec ille. Hanc
aſinā xp̄s p duos diſcipl'os. i. duos motꝰ
A ſoluit ⁊ adducit ad ſe anq; velit intrare
aīaꝫ. nā amor ipetrat veniā ⁊ tradit Lu.
ij. dimiſſa ſūt ei pctā mlt'a: qm̄ dilexit ml'
tū. per timorē āt ſoluit̃. Timor em̄ dñi
expellit pctm̄. Sap. j. Dꝫ ergo aīa aſſi-
due orare deū vt ſoluat̃ ſuꝰ malꝰ affe-
ctus ⁊ trahat̃ ad deū. Aug. i hom. Nū-
dū traheris: ora vt traharis h̄ ille. Dꝫ ēt
nō calcitrare qñ deus ſoluit p motꝰ p̄di
ctos. Uerbi grā: qñ immittit tibi timorē
mortis ⁊ gehēne vult ſoluere. noli g̃ reſi
ſtere diuine motioni calcitrādo. Signi
ficant̃ āt i p̄dictꝫ ml'ta alia allegorice ⁊
anagogice ⁊ moralr̃: ſꝫ h̄ pauca exp̄ſſi
vt q̄ſq; p ſeip̄m diſcat excogitare iſtos
ſenſus ſpūales quos oēs ſi vellē expri-
mere nr̃a expoſitio nō eēt portatilis vt
intendo. Et hec de primo. ¶ Scōm pū-
ctū euāgelij eſt ꝙ diſcipuli executi ſūt
imperiū xp̄i: cū d̄r (euūtes aūt diſcipuli
B fecerūt ſicut p̄cepit illis Jeſus ⁊ adduxe
rūt aſinā ⁊ pullū: ⁊ ipoſuerū ſup eos ve
ſtimēta ſua: ⁊ eū d̄ſup ſedere fecer̃t) Et
q̄dē lr̄alr̃ iſta ps ex dictis ⁊ ex ſe ptꝫ. Al
legorice ṽo ptꝫ ex dictis vñ apl'i ipleue
rūt impiū xp̄i qñ diſperſi ad predicādū
mūdū ꝯuerter̃t ad fidē: vñ Mar. vbi. s̄.
Ait illi ꝓfecti p̄dicauer̃t vbiq; ⁊c. veſtes
apl'ice q̄bꝰ ornarūt iumēta vt xp̄s deſu
per ſederet. ſūt ip̄a apl'ica doctrina quā
apl'i ⁊ doctores tradiderunt ſm Hiero.
Poſſumus ēt dicere ꝙ ſūt virtutes ſctē:
maxie charitas. xp̄s em̄ duplr̃ regnat in
aliq̄: vno mō p fidē ſolā. q̄ regnat i toto
regno eccl'ie militātis i quo ſūt ēt mali.
Alio mō p grām. Ad primū req̄rit̃ fides
ſeu apl'ica doctrīa. ad ſcḋꝫ ṽo charitas
⁊ ṽtutes. Anagogice āt ſciēdū ē ꝙ hō a
hierico i celeſtē hierl'm ꝯſcendēs p opa
mie q̄bꝰ ꝓmo ſeruiuit: ⁊ p hūilitatē q̄
C ſe totū deo ſubijcit ſperādo in eius mia
ſic ornatur veſtibus apl'icis. i. grā quā
conſequitur p ſacr̃a eccl'ie ab apl'is vel
eoꝝ ſucceſſoribꝰ diſpēſata ⁊ ṽtutibꝰ ſeu
gratijs ſacr̃alibꝰ ꝙ i ip̄o ſuo trāſitu xp̄s
adeſt ſaltē in effectu ⁊ ml'titudo ſctōꝝ
ꝯita ſecurꝰ ⁊ cuꝫ gl'ia trāſit: xp̄o totalr̃

p amorē in eiꝰ corde ſedēte. Moralr̃ ṽo
ſciēdū eſt ꝙ in iuſtificatione impij ifun
dunt̃ oēs ṽtutes. vide. s. tho. j. ij. q. lxiij.
⁊. q. lxv. Iō poſtq̄ caro ⁊ carnalis affe-
ctus ad deū p ꝯuerſionē adducit̃ ornat̃ D
volūtas ⁊ alij appetitꝰ veſtibꝰ ṽtutū ⁊
tūc xp̄s intrat i hierl'm. i. in aīaꝫ: ⁊ ꝯfert
ei maximā iubilationē: vt dicet̃. Ter-
tiū punctū euāgelij eſt ꝙ xp̄s ciuitatem
hierl'm cū magna gl'ia ⁊ letitia itrauit
amicorū ſuoꝝ. Qḋ ꝓphetauerat zacha
rias vbi. s̄. dicēs: exulta. i. exultabis filia
ſyon. Lr̄aliter ergo circa hoc ſciēdū eſt
ꝙ ſicut pꝫ p. s. Matt. xp̄m multa turba
ſeq̄bat̃ ſicut etiā dicit btūs Jo. c. ij. ml'ti
q̄ erāt i hierl'm audiētes ꝙ Jeſus adue
niret exierūt obuiā ei: maxie qꝛ audiue
rāt de ſuſcitatione Lazari. ⁊ ſic xp̄s re-
māſit in medio turbarū ita ꝙ aliq̄ p̄ce-
debāt: aliq̄ ſeq̄bant̃. Et iſte turbe tres
honores fecerūt xp̄o. Prio em̄ ſtrauerūt
veſtes ſuas in via. Scḋo ſtrauer̃t viri-
des ramos. Tertio magnis vocibus pu
blice eum laudabāt: tenētes ramos pal
maꝝ in manibꝰ vt d̄t btūs Jo. Dr̃ ergo
(pl'ima aūt turba ſtrauerunt veſtimēta E
ſua i via. alij aūt cedebāt ramos d̄ arbo
ribꝰ ⁊ ſternebāt i via. Turbe aūt q̄ p̄ce-
debāt ⁊ q̄ ſequebant̃ clamabāt dicētes
oſanna filio dauid) Oſanna ſm magr̃m
hiſto. ⁊ Hier. ⁊ Remig. eſt dictio tota he
braica nō ſimplex ſꝫ cōpoſita ex duabꝰ
dictiōibꝰ. Quaꝝ vna nō eſt integra ma
nēs: ſed pdit vocalē. i. ⁊ ob hoc d̄r ꝯponi
ex corrupto ⁊ itegro. Cōponit̃ em̄ ex oſi:
qḋ latine d̄r ſalua: ⁊ anna ꝙ eſt interie-
ctio optātis. ide oſanna. i. ſalua obſecro
Qꝛ em̄ illā iteriectionē nō habemꝰ: loco
eiꝰ ponimus ṽbū hoc. ſ. obſecro. vt dicit
magr̃ hiſto. Qḋ ṽo ſubdit̃ (filio Dauid)
pōt eē ꝙ ly filio ſit vna dictio vel due: vt
magr̃ hiſto. d̄t. Prio mō ſic legat̃. Clama
bāt filio Dauid. i. ad filiū Dauid: oſan
na. Uel ſic oſanna filio Dauid. i. filiū da
uid: ita ꝙ ly filio ſit ablatiui caſus vt F
vult Hugo card. Et iſto mō petitio quā
importat ly oſanna dirigit̃ ad deū. Sꝫ
ſcḋo mō ſic Clamabāt. o fili dauid oſan
na. Eſt autē notādū ꝙ vt elicit̃ Mat. xij.
qꝛ iudei expectabāt Meſſiā xp̄m ex ge-
nere Dauid apud eos vſus ſic inualue

rat vt xp̄m appellarēt filiū Dauid. Vñ
diceret Oſanna fili Dauid:ē dicere ſal
ua xp̄e. Et i hoc ſm̄ Hiero. ſignificabāt
ꝙ aduentus xp̄i ſalus ſit mundi (Bñdi
ctus).i. glorioſus ſit (q̄ venit).i. q̄ incar=
G nat⁹ eſt. (in nomine.i. ad honorē. (dñi)
i. dei patris: quē glorificauit. Sicut aūt
elicitur a.s. Tho. Ro. xij. bñdicere tri=
pliciter ſumit.ſ. enūtiatiue: ⁊ eſt idē qd̄
laudare ⁊ iperatiue: ⁊ eſt idē qd̄ ꝯferre
aliqd̄ bonū ⁊ optatiue: ⁊ ē optare bonū
Et p̄mū ac tertiū ꝯuenit oib⁹ ⁊ reſpectu
oim etiā dei quē laudam⁹ ⁊ cui optam⁹
bonū: puta ꝙ glorificet i mūdo: ⁊ cui cō
gaudem⁹ i bonis q̄ hʒ. Sed ſcd̄m cōue=
nit deo ſoli ꝑ autoritatē miniſtris aūt
ei⁹ ꝑ miniſteriū. Iſti igit bñdicebāt xp̄o
primo ⁊ tertio mō. ¶ Allegorice aūt ſciē
dū ē ꝙ poſtq̄ꝫ xp̄s aſcēdit ꝑ fidē aſinā ⁊
pullū: illi q̄ erāt i ſocietate xp̄i ceperūt
ſternere veſtes i via ſm̄ Hie. pedib⁹ aſi
ne ne alicubi offendat i lapidē: ne cal=
cet ſpinā: ne labat i foueam. Hec ille.
Per qd̄ ſignificat ꝙ de⁹ aliter hʒ ꝓuidē
tiā de bonis: ⁊ aliter de malis. Vide. s.
Tho. de veri. q. v. arti. viij. Tūc etiam
H cepit publice laudari de⁹ i xp̄o. q² ante
gētiū cōuerſionē not⁹ i iudea de⁹ vt di
cit p̄s. ſed poſt repleta eſt terra ſcientia
dñi ſicut aque maris operiētis. Eſa. xj.
Et ſm̄ Remig. veſtimēta i via. i. ſua cor
pora ſtrauerūt martyres. Et ramos p̄=
ſcindūt de arborib⁹ q̄ exēpla accipiūt a
doctria ⁊ vita ſctōꝝ: ſm̄ eūdē. ¶ Anago
gice aūt ſciēdū ē: ꝙ hic ſignificat ſocietas
quā faciūt boni angeli aīe trāſeūti ab
hierico i hierl'm ⁊ letitia ſctōꝝ i ſalute
electoꝝ. Tota eñ ciuitas celeſtis moue
tur i iubilatiōe magna. ¶ Moral'r autē
ſciendū eſt ꝙ poſtq̄ꝫ aīa fuerit a pctō ſo
luta ⁊ ornata virtutib⁹ ⁊ i ſua volūtate
ceperit eē xp̄s: tūc tota ciuitas hierl'm
letatur ſpūali letitia. i. tota aīa iucun=
datur. Dulce eſt eñ ſeruire deo. Unde
Hiere. ij. Scito ⁊ vide ꝙ malū eſt tibi ⁊
amarū reliquiſſe te dñm. Aug. de ſen. ꝓ
ſpe. Arta eſt via que ducit ad vitā: ⁊ tñ
I ꝑ ipſam niſi dilatato corde nō currit: q²
iter virtutū quo paupes xp̄i gradiunt:
amplum eſt fidelium ſpei: ⁊ ſi artum in
fideliū vanitati hec ille. Unde Mat. xj.
Iugū meū ſuaue eſt ⁊ onus meū leue.

¶ Dñica. ij. aduentus domini.

¶ Textus euangelij. Luc. xxj.

ERunt ſigna in ſole ⁊ lu=
na ⁊ ſtellis ⁊ i terris p̄ſſu= K
ra gētiū pre cōfuſione ſo
nitus maris ⁊ fluctuum:
areſcentib⁹ hoibus p̄ timore ⁊ ex=
pectatione que ſupueniēt vniuer=
ſo orbi. Nā virtutes celoꝝ moue=
buntur. Et tūc videbūt filiū hois
venientē in nube cū ptāte magna
⁊ maieſtate. His aūt fieri incipien
tib⁹ reſpicite ⁊ leuate capita vr̄a:
qm̄ appropinquat redēptio vr̄a.
Et dixit illis ſimilitudinē. Videte
ficulneā ⁊ oēs arbores cū ꝓducūt
iam ex ſe fructū: ſcitis qm̄ ꝓpe eſt
eſtas Ita ⁊ vos cuʒ videritis hec
fieri: ſcitote qm̄ ꝓpe eſt regnū dei.
Amen dico vobis q² nō preteribit
generatio hec: donec oia fiant. Ce
lum ⁊ terra tranſibunt: verba au= L
tem mea non tranſibunt.

¶ Dñica. ij. aduentus dñi.

ERunt ſigna i ſole. Luc. xxj.
Dñs ac redēptor nr̄ para=
tos nos inenire deſyderās
ſeneſcentē mūdū q̄ mala ſe
quant denūtiat. vt nos ab
ei⁹ amore ꝯpeſcat. Appropinquāte ei⁹
termino quāre pſecutiōes ꝓueniātino
teſcit: vt ſi deū metuere in tranq̄llitate
nolumus: vicinū ei⁹ iudiciū: vel pſecu=
tionib⁹ attriti timeam⁹. Hec Grego. in
homil. Vñ i p̄nti euāgelio qd̄ totū ē de
iudicio gñali: tria facit xp̄s. Prio eñ p̄=
dicit q̄dē terribilia. ſcd̄o reddit cām ta=
liū. Tertio ꝯſolat corda electoꝝ. Quātū
ad p̄mū ſciēdū ē ꝙ p̄ns euāgeliū nō pōt
exponi allegorice: q² oia q̄ i eo tradunt
l'raliter ptinēt ad credēda i noua lege.
Quāuis aūt aliqñ ea q̄ tradunt l'ral'r ꝑ
tinentia ad ſenſum allegoricū poſſint M
exponi anagogice: tñ nō eſt ſemꝑ hoc ne
ceſſe nec aliqñ poſſibile: vt vr̄ eſſe in ꝓ
poſito. L'raliter ergo ⁊ moraliter vel li
teraliter tñ exponam⁹ p̄ns euāgeliuꝫ ꝑ

Dicit ergo (Erūt ſigna) Ubi aduertēdū
eſt: ꝙ ſigna p̄cedēt futurū iudiciū. Pri=
mo ſm̄ Chry. vt oñdat tunc dñs ꝓpter
quē facta ſunt corpea interire. ſ. hō vel
genus humanū. Scd̄o ſm̄ Greg. q² iuſte
A nos oia feriunt. vt quot pri⁹ in mundo
habuimus gaudia tot poſtmodū ſentia
mus tormēta. Hec ille. Tertio vt oñdat
de⁹ offenſus ſicut offenſo dño turbat fa
milia. Et q̄rto ſm̄ doctrinā. s. Tho. iiij.
di. xlviij. aduētū dñi ad iudiciū aliq̄ ſi=
gna p̄cedēt q² h̄ facit ad autoritatē quā
tāt⁹ iudex hr̄e dʒ vt ꝑ talia iudicia di=
ſponant hoīes ad ſe ei ſubijciēdū. Vñ ⁊
ꝑꝑ h̄ i forma gl'ioſa iudicabit. Nec tñ ꝯ
hoc eſt illud apl'i. j. The. v. Cū dixerint
pax ⁊ ſecuritas: tūc repētin⁹ veniet ite
rit⁹. Verbū eñ apl'i ſm̄ Aug. ad eſich.
intelligit de pſecutorib⁹ ſctōꝝ. nā tūc
boni areſcēt p̄ timore vt d² hic. Vel pōt
dici ꝙ poſt mortē antixp̄i et añ initiuꝫ
ſignoꝝ: impij nō vidētes ꝯſummari mū
dū: vt timebāt ⁊ credebāt dicēt: pax ē ⁊
ſecuritas: ⁊ tūc ſtatim incipiēt ſigna ter
rere. Et q² totū tp̄s q̄ ſequit initiū ſigno
rū d² dies iudicij cōtinere: iō d² interi=
B tus repēte venire: q² illa ſigna repente
veniēt. Et iſto ēt mō itelligit ꝙ veniet
illa dies vt fur. ſ. quo ad initiū ſignorū
⁊ etiā quātū ad ipaꝫ diē quā illa ſigna
nō manifeſtabūt determinate Hec oia.
s. Tho. q̄b⁹ addit ſm̄ Io. do. ꝙ in p̄mo
aduētu xp̄s venit occult⁹: q̄uis tp̄s eſ=
ſet ꝑ ſcripturā determinatū: ſʒ i ſcd̄o ve
niet manifeſt⁹: ⁊ tp̄s erit icertū iō p̄mū
aduētū nō p̄ceſſerūt ſigna ſicut p̄cedēt
ſcd̄m. Que aūt ſint iſta ſigna nō ē certū
ſm̄. s. Tho. Btūs q̄dē Hiero. dicit ſe in
annalib⁹ hebreoꝝ. vt etiā teſtat Magr̄
hiſt. reperiſſe. xv. ſigna q̄ dieb⁹. xv. p̄ce=
dēt iudiciū. vtrū aūt illi dies erūt cōti=
nui vel interpolati nō eſt certū. Prima
die eriget ſe mare cubitis. xl. ſuꝑ altitu=
dinē mōtiū: ſtans tñ i loco ſuo q̄ſi mur⁹
Scd̄a aūt tñ deſcēdet vt vix poſſit vide
ri. Tertia āt oēs marie belue ſuꝑ aquā
maris appꝫētes dabūt mugit⁹ vſq̄ꝫ ad cē
C lum Quarta ardebit mare ⁊ oēs aque.
Quinta herbe ⁊ arbores dabūt rorem
ſanguineū. Sexta ruēt oia edificia. Se
ptima petre adinuicē collident. Octa=
ua fiet gñalis terremotus. Nona equa
bit terra. Decima exibūt hoīes de ca=
uernis ⁊ ibunt velut amētes. ⁊ nō pote
rūt mutuo loq̄. Undecia ſurgēt mortuo
rū oſſa ⁊ ſtabūt ſuꝑ ſepulcris. Duodecia
cadēt ſtelle de celo. Tertiadecima mo D
rieāt hoīes viuentes vt cū mortuis re=
ſurgāt. Quartadecima ardebit celū. i.
aer ⁊ terra. Quītadecima oēs reſurgēt:
⁊ fiet celū nouū. terra noua. Iſta tñ ſi=
gna: vt d̄t. s. Tho. hier. nō aſſerit. nec vi
dent multū ſʒ parū ꝓbabilia. Sil'r etiā
ſigna q̄ vr̄ dñs i euāgelio dare: ſm̄ Au
gu. ad Eſich. forte nō ꝑtinēt ad diē illā
niſi dicat ꝙ tūc illa ſigna erūt maiora q̄ꝫ
añ. Qd̄ ſm̄ quā mēſurā fiat incertū eſt.
Sequit (in ſole) q². ſ. obſcurabit vt di=
cet. Sed q̄re poti⁹ non fiet in eo tale ſi=
gnū vt ſtet: ſicut tpo Ioſue: ⁊ eiuſdē decē
vel retrocedat. ſicut tꝑe ezechie: ⁊ Eſa.
xxxviij. Ad hoc d̄t dñs petr⁹ de ſcala. ꝙ
fiet vt culpe. i. pctō qd̄ ē tenebra rñdeat
pena: vñ obſcurat⁹ fuit ꝓ pctō egyptio
rū. Exo. x. ⁊ ꝓ pctō iudeoꝝ ⁊ in paſſiōe
dñi. ⁊ tūc obſcurabit ꝓ pctō oīm. Iſta
aūt obſcuratio aliqñ d² erubeſcentia. E
Eſa. xxiiij. Erubeſcet ſol aliqñ obtene=
bratio Ioel. ij. Sol cōuertet i tenebras
Apo. vj. Aliqñ denigratio. Sol fact⁹ eſt
niger q̄ſi ſacc⁹ ſillicin⁹. Hec ex illo (⁊ lu
na ⁊ ſtellis). i. i pulcriori ⁊ euidentiori
parte mūdi ſicut hois turbatio primo
apparet in facie. Licet eñ de⁹ i ſe ſemꝑ
ſit quiet⁹ tñ tunc oſtēdet ſe turbatum
q̄ſi volet exercere vindictā ⁊ facere effe
ctū irati. Eſt aūt ſciēdū ꝙ i ipſo xp̄i ad
uētu xp̄o veniēte ⁊ reſurgētib⁹ ſctis ſm̄
ſctm̄ Tho. vbi. s. fient q̄dā mirabilia in
celeſtibus corporib⁹ ⁊ in alijs. Nā tot⁹
mūdus ponet in quodā ſtatu incorru=
ptionis: q² corrumpētur oia mixta: vt
animalia: plante ⁊ mineralia. ⁊ nunq̄ꝫ
decetero erit generatio aut corruptio:
q² ceſſabit cauſa oīs motus. ſ. motus ce
li. q² firmabit celum ſole exiſtēte i oriē
te: ⁊ luna plena in occidente in quib⁹
locis ſunt creata. ⁊ ꝯſequēter in eiſdem
cōplent circulationes ſuas q̄ non debēt F
incōplete manere deinde remanebūt te
nebre ſolū apud infernū. vñ ps iterior
terre nobilitabit ꝑ rōnales ſpūs alli=

gatos.Exterior ꝟo erit peruia vt vitrū
aqua vt cryſtallū:aer vt celū. Ignis lu
cebit vt luminaria celi.Et ipſa lumina
ria celi:multomagiſlucebūt ꝙ mō Eſa.
xxx.Erit lux lune ſicut lux ſol.ꝛlux ſolis
G ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē dierū:ita ꝙ
lux vni⁹ diei tūc erit tāta ſicut eſt modo
lux ſeptē dieꝝ ſi ſimul poneref. In die
qua alligauerit dñs vuln⁹ ppl'i ſui.i.in
die reſurrectiōiſqñ ſanabimur quo ad
corp⁹ remotis penalitatib⁹:ſicut mō ſu
mus ſanati q̄ ad aīam ꝑ ſacramēta.Et
ſic ptʒ ꝙ tot⁹ mūdus innouabif.Oīa p̄=
dicta ꝛ ratio predictoꝝ ex ſctō Tho.vbi
ſ.patet.¶Sed iſta forte ꝓprie nō pñt
dici ſigna futuri iudicij qꝛ ſimul cū ad=
uentu fient iudicis.Que aūt ſint iſta ſi
gna de quib⁹ loquitur euangeliū: dicif
Mat.xxiiij.nā ſol inq̄t obſcurabif ꝛ lu=
na nō dabit lumen ſuū ꝛ ſtelle cadēt de
celo.Erit tñ p̄ter hec vnū ſignū iſtis cōe
toti corpori celi.i.oībus ſpheris ꝛ ſtellis
qꝛ.ſ.cū oīa nunc moueātur p̄ter celū em
pyreū.tunc oīa moueri ceſſabūt ſm do=
ctrinā fidei ꝛ ſanctoꝝ:vt patet.iiij.tra=
cta.c.vlti.Fient aūt ꝛ multa alia in celo
H q̄ nō dñr ſigna : nō precedēt iudicē ſal
tem diu vt innouatio ꝛ nubes ꝛ hmōi.
¶Iſta vero obſcuratio ſolis ꝛ lune du=
plicif accipif.Uno mō ſʒ ꝙ Euſe.chry.
et Hie.dicūt.qꝛ tāta erit claritas xp̄i ꝙ
luminaria celi eo p̄ſente nō videbūtur
ꝗuis erūt lucida tunc plus ꝙ mō.ſicut
neqꝫ modo videtur ſtelle orto ſole. Nō
eſt aūt intelligendū ꝙ iſti ſcti velint ne=
gare quin p̄cedat aduentū xp̄i alia ob=
ſcuratio ſolis ꝛ lune:qꝛ hoc exp̄ſſe dicit
ſcriptura.Ioelis.ij. Sol inq̄t ꝯuertetur
in tenebras ꝛ luna in ſanguinē anteqꝫ
veniat dies dñi magnus.Et iō ꝗuis ſit
verū qđ dicūt:tñ vt dicit Raban⁹ et.s.
Tho.vbi.ſ.hoc poterit eſſe alio mō. qꝛ
ſcʒ in rei veritate ſol ꝛ luna obſcurabū=
I tur ſucceſſiue vel ſimul diuina virtute.
Sed.s.tho.vult hoc fieri añ iudiciuʒ:vt
ſonāt ꝟba Ioel.Rab.autē nō hʒ ꝓ incō
ueniēti ꝙ etiā fiat p̄nte xp̄o ad terrorē.
Peracto ꝟo iudicio erit lux lune vt lux
ſolis ſicut dicit Eſa.ſed tñ nō eſt repu=
gnātia inter.s.Tho.ꝛ Rab.qꝛ hoc pote
rit eſſe.añ vt ſit ſignū ꝛ etiā tūc ad terro

rē.Uel hoc erit vſqꝫ quo xp̄s appareat
quo apparēte lumē reſtituef ſoli ꝛlune
ſʒ nō apparebūt ꝓpter xp̄i claritatem.
Quō ꝟo ſtelle de celo ſint caſure opʒ in
dagare.ꝛ certū eſt ꝙ i rei ꝟitate de celo
cadere nequeūt. P̄rio qꝛ celeſtia corpa K
ſunt incorruptibilia ꝛ ꝯñr idiuiſibilia.
Scđo qꝛ nō eēt loc⁹ i quo recipi poſſēt.
Qđ ptʒ.Nā ſicut docet Ariſt.i li.de gña
tiōe:aqua eſt decuplo maior terra:ꝛaer
decuplo maior aq̄:ꝛ ignis decuplo ma=
ior aere.Ex quo ſequif ꝙ totū ſpatiū ꝙ
eſt infra celū pōt cōtinere totā terrā mi
lies centies ꝛ vndecies p̄ciſe. Eſt rurſ⁹
ſciendū ꝙ ſm ſapiētes:vt teſtaf Orige
nes ꝛ.s.Tho.ꝛ multi alij.Oēs ſtelle ſūt
maiores terra:vel ſaltē ille q̄ ſunt viſu
notabiles:vt dicit Alfragan⁹.Hui⁹ aūt
ſignū eſt ꝙ q̄libet ſtella reſpectu celi eſt
alicui⁹ quātitatis:vt ptʒ ad ſenſuʒ.Ter
ra ꝟo reſpectu celi nulli⁹ eſt ſenſibilis
quātitatis:ſed ſe hʒ vt punctū.vt ptʒ ex
vſu aſtrolabij. Quia aſtrologus ita eo
vtitur in ſupficie terre:ac ſi eēt in cētro
eius.Cū ergo ſtelle etiā notabiles ſint
multo ppl'es ꝙ mille.c. ꝛ.xj. nō pñt hr̄e L
locū niſi i celo.¶Argueret aūt forte ali=
q̄s cōtra p̄dicta.Nā ſol eſt maior terra.
vt tradūt ſapiētes:ꝛ etiā ꝓbaf.Nam ſi
eēt ei eq̄lis:vmbra terre ab eo cauſata
eſſet cōtinue equalis:ꝛ ꝓtenderef i infi
nitū ꝛ ſic eclipſaret ſupiores planetas:
ꝛ ſtellas fixas.Qđ ad ſenſuʒ eſt falſum.
Idē ſequif ſi ſol eſſet minor terra:qꝛ tūc
vmbra terre quāto magis a terra diſta
ret:eſſet maior:ꝛ hoc in infinitū vt ex ꝑ
ſpectiua ptʒ.Luna vero eſt minor ter=
ra ſm eoſdē:ꝛ ꝓbaf.Nam ſol eſt maior
terra:ergo vmbra terre ꝙ p̄mū elōga
tur a terra ē minor terra.Et tñ ipa vm
bra eſt maior ꝙ luna:vel ſaltē ei equa=
lis.vt ptʒ ad ſenſum: qꝛ aliqñ i eclipſi lu
ne occupat totā lunā.Ex his aūt ſequif
ꝙ ſi ſtelle ſunt maiores terra:ꝙ ſint ma
iores luna:qđ eſt ꝯtra diuinā ſcripturā
q̄ dicit ꝙ fecit deus duo luminaria ma M
gna.Geñ.j.Rñdeo ꝛ cōcedo ꝙ luna eſt
minor ſtellis in veritate.ſed qꝛ eſt vici=
nior nobis:cū ſit in p̄rio celo vr̄ maior.
Et ſm.s.Tho.ij.di.xv.ꝛ.j.parte.q.lxx.
rōne huius apparētie vl' rōne ſue vir=

tutis.diuina ſcriptura lunā appellat lu
minare magnū.Cuʒ ergo vere ſtelle de
celo cadere nequeāt.verbū p̄dictū expo
nitur multipl'r. P̄rio ſm Chryſ. Hiero.
A Orig.ꝛ Rab.exponif qꝛ cadēt de celo.i.
priuabunf ſua luce:vel ꝓpter p̄ſentiā
maioris luminaris.ſ.xp̄i:vt dicit Chry.
ꝛ Hiero.vel ꝓpter fumū aſcendentē qñ
purgabif mūdus:vt dicit Orige.vel di
minut⁹ quocūqꝫ mō.Alij ꝟo exponūt de
ſtellis q̄ cadūt cōtinue ſm apparentiaʒ
in nocte.Sūt em̄ quidā vapores ſicci ꝛ
calidi q̄ a ſole eleuātur vſqꝫ ad ſupiorē
partē aeris.vñ cum fuerint calefacti a
ſphera ignis vicina incēdif illa materia
a parte ſuperiori incipiēs vſqꝫ ad infe
riorē:ꝛ ſic vr̄ cadere ignis vl' ſtella.Sed
iſta frequentius ꝛ cū maiori admiratio
ne fient inſtāte iudicio. Sequif(ꝛ i ter=
ris)maxime maritimis(p̄ſſura gentium
pre ꝯfuſione ſonit⁹ maris ꝛ fluctuū).Ex
ſignis em̄ apparētibus in celo ꝛ ꝯñr in
parte inferiori hoīes aliqđ magnū futu
rum verebunf:p̄cipue vero ex inſolita
maris turbatiōe.Uñ areſcēt.i. tabeſcēt
ſqualore ꝛ macie:tam boni ꝙ mali ſm
Euſebiū.Uñ ſubdif. (Areſcētib⁹ hoīb⁹
B pre timore ꝛ expectatione)coꝝ.ſ.(q̄ ſu=
perueniēt vniuerſo orbi)q̄ aūt ſint iſta
dicef infra.¶Eſt aūt aduertendū ꝙ ſm
Augu.ꝛ Ambro.p̄dicta habēt aliū ſen=
ſum:quē quidā dicūt myſticū ſeu alle=
goricū.Sed reuera forte eſt l'ralis ſigni
ficat⁹ ꝑ voces metaphorice. Stella em̄
cadens nō eſt vera res: ſed ficta. Unde
ait Aug.ad Eſechi.Sed ne dñs appro=
pinquāte ſcđo aduētu ſuo ea ꝓ magno
dixiſſe videaf q̄ huic mūdo etiā añ eius
primū aduentū fieri cōſueuerāt:ꝛ irri=
deamur ab eis q̄ plura in hiſtoria gen=
tiū ꝛ maiora legerunt.Hec q̄ dicta ſunt
melius exiſtimo intelligi. Hec ille. Uñ
ſm eundē Augu.eccl'ia eſt ſol ꝛ luna et
ſtelle cui dictū eſt:pulcra vt luna.electa
vt ſol: q̄ tunc nō apparebit ꝑſecutorib⁹
vltra modū ſeuiētib⁹.Hec ille.Ambro.
C ꝟo ꝑ ſolē xp̄m intelligit:cui⁹ radius eſt
fides.Obſcuraf ergo ſol ſm eū:cū defi=
cit fides.Et luna.i.eccl'ia:qñ inter ipaʒ
ꝛ xp̄m carnalia ꝛ terrena vitia opponū
tur.Per ſtellas ꝟo intelligunf viri glo=

rioſi in eccl'ia:q̄ ꝑſecutiōis tp̄e cadūt:vt
idē dicit.Qđ ꝟo ſubdif:(ꝛ in terris p̄ſſu
ra gentiū)ſm Augu.vbi.ſ.nō intelligif
de gentib⁹ bñdicēdis in ſemine Abrae
ſed q̄ in iudicio ſtabūt ad ſiniſtrā. Uide D
tur aūt mihi ꝙ ſi iſta p̄ſſura ſumaf acti
ue:ſic ꝑtinet ad malos:q̄ tūc p̄muent.i.ꝑ=
ſequenf bonos.Si ꝟo ſumaf paſſiue.ſic
erit oīm:qꝛ erit ꝓpter illa q̄ ſupuenient
vniuerſo orbi.i.oībus bonis ꝛ malis vt
vr̄ velle Euſebi⁹.Sed tñ p̄ſſura bono=
rū citi⁹ incipiet:qꝛ lumine fidei ꝛ inſpi
ratiōis diuine citi⁹ agnoſcet futura ma
la alijs dicētib⁹:pax ꝛ ſecuritas:ꝛ citi⁹
termiabif ꝑ eleuationē capitū.i.cordiū
exhilaratiōnē deo cōfortāte. P̄reſſura
ꝟo maloꝝ nūqꝫ finief:ꝛ ſemꝑ ex q̄ ince=
perit ꝓficiſcef de malo in peius.Et hac
rōne iſta ſm Gre.ꝛ Aug.ſunt dicta ꝯtra
reprobos.Qđ ꝟo ſubdif(nā virtutes ce
loꝝ mouebūtur)ſm Augu.intelligif:qꝛ
aliq̄ fortes in ꝑſecutione turbabuntur.
¶Moraliter hic ſignificanf multa hoīʒ
gña in q̄b⁹ erūt:ꝛ ſunt mlta ſigna.Nā i
ſole.i.in p̄latis q̄ ſunt lux mūdi(vt dicif
Mat.v.)eſt obſcuratio ꝑ ignorātiā ꝛ vi E
tam infamē.In luna ꝟo.i.in principib⁹
ſcl'arib⁹ q̄rū ptās ad eccl'iā ſe hʒ:vt lūa
ad ſolē.extra q̄ ma.ꝛ obe.inſolite.eſt ap
paritio ſanguinis ꝑ crudelitatē:ꝛ impu
dicitiā.In ſtellis ꝟo.i.religioſis eſt ca=
ſus a celo ꝑ apoſtaſiā ꝛ inobediētiā.In
terra aūt.i.in agricolis ſeu ruſticis eſt
p̄ſſura paſſiue:illata a celo. i. ſupiorib⁹
eorū.In hoīb⁹ aūt.i.mercatorib⁹ ſic di=
cti ꝑꝑ politicā ciuilitatē ꝛ aſtutiā ē ar=
refactio cordis ꝑꝑ cupiditatē ꝛ materiā
In virtutib⁹ aūt celeſtib⁹.i. p̄dicatori=
bus eſt ꝯmotio ꝓpter puſillanimitatē.
qꝛ ſunt canes muti nō valētes latrare.
Eſa.lvj.ꝛ ꝓpter inutiles diſcurſus:cuʒ
deberēt i ꝯtēplatiōe q̄eſcere: exēplo xp̄i
ſecedētis in deſertū poſt ſermonē Ioā.
vj.In mari aūt.i.in pctōrib⁹ habētib⁹
cōſciētiā amaricatā.eſt ſon⁹ maloꝝ ꝟ= F
borū ꝛ fluct⁹ vari⁹ vitioꝝ.¶Quantum
ad ſcđm punctū ſciēdū eſt:qđ cū dr̄.Nā
ꝟtutes celoꝝ tangif duplex cā p̄dictoꝝ.
Una eſt effectiua.i.angeli q̄ imediate ꝓ
curabūt talia.Et alia finalis.i.aduent⁹
iudicis ad cui⁹ autoritatē p̄dicta ordi=

nantur.Eſt ēt ſciēdū ꝙ ꝑ ꝟtutes celoꝝ
mlta poſſumꝰ intelligere:ſicut docet.s.
Tho.vbi.ſ.Pꝛimo ꝑ ꝟtutes celoꝝ intelli
gūtur oēs angeli(ꝗ vt ipe ⁊ Magi. ſen.
G dicit)mouebunt.i.admirabūtur:qꝛ hē-
būt nouā cōſyderationē de rebꝰ ad quā
ꝑ ſpēs naturales ꝑtingere nō poterāt.
Nec tñ ſequit ꝙ i eis mō ſit ignorātia ſʒ
ne ſciētia inquantū neſciūt q̄cūqꝫ deus
facere pōt cū illū nō ꝯpꝛehēdāt.Uel ſm
Chry.⁊ Bedā mouebūtur:qꝛ nō intre-
pide ſtabūt in iudicio vidētes tātā mul
titudinē cōdēnari.Uñ Job.xxvj.Colū-
ne celi cōtremeſcēt ad nutū eiꝰ.Sed di-
ctū iſtoꝝ opʒ itelligere iꝑꝛopꝛie: vt.ſ.ſit
timoꝛ reuerētie ⁊ admiratiōis. Uel ſm
Gre.mouebunt:qꝛ i aduētu diſtricti iu
dicis viſibiliter apparebūt ad nos pu-
niēdos.Alio mō(vt dicit idē.s. Tho.) ꝑ
ꝟtutes celoꝝ pōt intelligi vnꝰ oꝛdo an
gelicꝰ ſic dictꝰ ꝗ tūc mouebit:qꝛ coꝝ eſt
mirabilia facere ſm Greg.qꝺ tūc maxi-
me accidet.Uel qꝛ vt dicit.s. Tho. eoꝝ
eſt moueř celos.Uñ ⁊ celoꝝ ꝟtutes dñr
⁊ tunc mouebunt:qꝛ mouere ceſſabunt
q̄ſi.ſ.a ſuo officio mouēdi amote.Tertio
H ſm Chry.ꝑ virtutes celoꝝ pñt intelligi
oēs angeli ꝗ ꝓſunt rebꝰ ſenſibilibꝰ qui
abſoluēt a ſuo miniſterio.Uide ſi vis.ſ.
q.cix.quō ſinglis ſpēbus rerū coꝛpoꝛa-
liū ꝓponunt angeli ⁊ ꝓuincijs ⁊ hoībꝰ.
Sequit.(⁊ tūc videbūt:filij hois) Uide-
būt inqꝫ ſm Aug.tā fideles ꝙꝫ infideles
vtpote qꝛ erit ſole ſplendidioꝛ.Et ſcdm
Theo.videbit tā ipe ꝙꝫ crux ſua: vt dꝛ
Mat.xxiiij.⁊ ꝯñr ab oībus cognoſcetur.
Quō aūt apparebit crux eſt triplex opi
nio.Pꝛima ꝙ apparebit i ſigno ſuo.i.in
cicatricibꝰ xpi.Scda ꝙ apparebit in ſe
ipſa crux i q̄ xps pepēdit ab angelis de
lata ad cōſolationē fideliū.⁊ īfideliū cō
fuſionē.Tertia ꝙ apparebit in aliquo
ſigno ſuo foꝛmato i modū crucis.Et iſta
mēs vř euangeliſte Matthei dicētis. ꝙ
appebit ſignū filij hois i celo.Et vt cre-
do erit lux q̄dā ad inſtar crucis denſioꝛ
I reliq̄ celi luce:vł lux remiſſioꝛ ad inſtar
vmbꝛe.Uocat aūt ſe xps filiū hois ſcdm
aliq̄s eo ꝙ ſit filiꝰ ſolū vnius ꝗ vero ex
maſculo ⁊ femina gñant ſunt filij hoīʒ.
Sed qꝛ etiā Ezechiel dictꝰ eſt filiꝰ hoīs

foꝛte meliꝰ dꝛ ꝙ xps ſic ſe vocat in ſignū
hūilitatis cū poſſet ſe vocare filium dei.
Quidā aūt faciūt ſicut mulus:ꝗ interro
gatus(vt fingit)de gñe ſuo noluit ſe fa-
teri filiū aſine.ſed dixit ſe filiū eq̄ regis K
frācie.Notāter dꝛ filiū hois: qꝛ iudica-
bit in foꝛma hūana qꝛ ēt legē euāgelicā
dedit in foꝛma hūana.Eiuſdē eñ eſt le
gem ꝯdere ⁊ ſm eā iudicare.Itē qꝛ i ea-
dē foꝛma iudicatꝰ eſt ⁊ ꝯñr in eadē iudi
cabit vt poſſit ab impijs videri ſm glo.
Jo.v.(venientē i nube)ſm aliq̄s ꝑ iſtaʒ
nubē intelligit ſocietas ſctoꝝ exiſtētiū
cū eo ꝗ nubes dñr eo ꝙ a terrenis fuert
eleuati.Erūt aūt in ſocietate xpi veniē-
tes ſaltē angeli ⁊ foꝛte illi ſcti:ꝗ añ iudi
ciū reſurrexerūt:ſi ꝗ ſunt:⁊ quicūqꝫ ſint
illi.De reliq̄s ꝟo dicit aplus.j.The.iiij.
Rapiemur cū illis ſcʒ ꝗ añ doꝛmierāt:
obuiā xpo in aera.Ex quo vř ꝙ xpo ve-
niēte aliꝗ ſcti erūt in terra ⁊ eleuabūtur
vt aues obuiā xpo:qꝺ maxime ꝯtinget
illis ꝗ mō ſunt pauperes ⁊ viles ꝓpter
dñm:diuitibꝰ tūc ſine nūero remanēti-
bus in terra.Repoſita eſt hec ſpes mea
in ſinu meo.Job.xix.Scdm alios vero ꝑ L
nubē intelligit nubes materialis ꝗ xpo
ꝓbebit obſequiū ad decoꝛē nō ad neceſ
ſitatē.Uñ Aug.ad Eſichiū. Sic veniet
ſicut abijt nubes aūt ſuſcepit eū ab ocu
lis eoꝝ.Hec ille.ad quē aūt locū xps tūc
ſit vēturꝰ.Uide.ſ.feria.ij.poſt.j.dñicam
q̄dragesime.(cū ꝑtāte magna ⁊ maieſta
te)accepta a deo pře ꝓpter ſue paſſiōis
meritū.Gre.i homil.In ꝑtāte ⁊ maieſta-
te viſuri ſunt quē in hūilitate poſitū au
dire noluerūt:vt ꝟtutē eiꝰ tanto tūc di
ſtrictiꝰ ſentiāt:quāto nunc ceruicē coꝛ-
dis ad eiꝰ patiētiā nō inclināt. Hec ille
appebit aūt iſta ꝑtās xpi pꝛio ex mūdi
cōflagratiōe.ps.Ignis añ ipſum ꝓcedet
⁊ inflāmabit in circuitu inimicos eius.
¶Scdo ex iudicādoꝝ multitudine: qꝛ
cōgregabit oēs gētes i valle Joſaphat.
vt ꝑʒ Joel.iij.¶Tertio ex coꝛpoꝝ ſuſci
tatione:qꝛ oēs reſurgemꝰ cū coꝛpoꝛibꝰ M
nřis:vt ꝑʒ.j.Coꝝ.xv.¶Quarto ex vo-
cis magnitudine.Chryſo. Uere magna
vox cui oīa obediūt elemēta:ꝗ petra ſci-
dit poꝛtas inferi aperit:⁊ vincula moꝛ-
tis dirūpit.Hec ille.¶Quinto ex obſe-

quio nubiū:vt hic ꝑʒ.¶Sexto ex inno
uatiōe celi ⁊ terre ⁊ oīm elemētoꝝ.Apo
ca.xxj.Ecce noua facio oīa.¶Septimo
A ex iudiciaria autoꝛitate:qꝛ pater oē iu-
diciū dedit filio.Jo.v.¶Octauo ex ele-
ctoꝛū glificatione.Mat.xiij.Tūc fulge-
būt iuſti ſicut ſol. ¶Nono ex ſocietatis
nobilitate:qꝛ dñs ad iudiciuʒ veniet cū
ſenioꝛibꝰ ppli ſui.Eſa.iij.Itē oēs ange
li eius cū eo.Mat.xxv.ca.Maieſtas etiā
ex ꝓdictis appebit ⁊ rurſus ex glia hūa
nitatis ſue ꝗ erit glioſa.Pꝛimo qꝛ dʒ iu
dex eminere iudicādis:quoꝝ aliꝗ.ſ. ele
cti habebūt coꝛpa glioſa.i.dotata doti-
bus claritatꝫ/agilitatis/ īpaſſibilitatꝫ/
⁊ ſubtilitatꝫ.Scdo qꝛ i pꝛio aduētu xps
ꝗ venerat iudicādus apparuit i foꝛma
infirmitatis ergo veniēs iudicare appa
rebit i foꝛma oppoſita ſicut iudicare et
iudicari opponūtur.¶Moꝛaliter autē
hic admonemur vt toto tpe vite nře q̄-
ramus xpo regi ꝓ ſanguine fuſo ⁊ cru-
ce tolerata:oꝛe ⁊ ope.grās agere ne con
fundamur i die iudicij qñ i aere videbi
mus ſigna crucis ⁊ vulnerū eiꝰ.Lūc eñ
ſm Chry.ſic loquet.Ego ꝓpter vos hō
factꝰ ſum:ꝓpter vos alligatꝰ:deluſus:
ceſus ⁊ crucifixus.Ubi eſt tātarū iniu-
riaꝝ meaꝝ fructꝰ?Ubi ſeruitꝰ quā mihi
B ꝓ ſanguinis ꝓtio reddidiſtis?Hec ille.
¶Quantū ꝟo ad tertiū punctū ſciēdū
eſt:ꝙ xps electos ſuos cōſolat. Greg.in
homil.Qꝛ ꝓmiſſa cōtra repꝛobos dicta
ſunt mox ad electoꝝ conſolationē ꝟba
ꝟtunt.Nā ſubdit(his aūt fieri incipiēti
bus leuate capita vřa).i.exhilarate coꝛ
da:qꝛ dū finitur mūdus cuiꝰ amici non
eſtis.ꝓpe fit redēptio quā q̄ſiſtis.In ſa
cra eñ ſcriptura ſepe caput ꝓ mēte po
nitur:qꝛ ſicut capite regūt mēbꝛa:ita co
gitatiōes mēte diſponunt.Capita ergo
leuare:eſt mētes nřas ad gaudia pꝛie
celeſtis erigere.Hec ille.(qm̄ appꝛopin
quat redēptio vřa)Theo.i.ꝑfecta coꝛ-
poꝛis ⁊ aīe libertas.Sicut eñ pꝛimꝰ ad
uētus dñi fuit ad refoꝛmationē aīarum
C nřaꝝ.ſic ſcds ad refoꝛmationē coꝛpoꝛū
celebꝛat.Hec ille. Gre.i homil. Qꝺ aūt
calcari mūdus ac deſpici debeat:ꝓui-
da dñs ꝯparatiōe manifeſtat:cū ſubdit
Uidete ficulneā ⁊ oēs arboꝛes:cū ꝓdu

ducūt iam ex ſe fructū:ſcitis qm̄ ꝓpe eſt
eſtas:ita ⁊ vos cū videritis hec fieri ſci-
tote(qm̄ ꝓpe eſt regnū dei)q̄ſi dicat. Si
cut ex fructu arboꝛis vicina eſtas cogno D
ſcit:ita ex ruina mūdi ꝓpe eē cognoſcit
regnū dei.Ex hoc oſtēdit:qꝛ fructꝰ mūdi
ruina eſt.Ad hoc ei germinat.vt q̄cūqꝫ
germinauerit cladibus cōſumat.Bene
aūt regnū dei eſtati cōparat: qꝛ meroꝛ-
ris nři nebule trāſeūt:⁊ vite dies eterni
ſolis claritate fulgeſcūt.Hec ille. Euſe.
Sicut eñ in hac vita ſol.hyeme recedē-
te:ac ſuccedēte vere radiū calidum mit
tēs fouet ac viuificat humi cōdita ſemi
na:exuētia ꝓſtinā figurā pullulāt autē
noua variū viroꝛē habētia:ſic ⁊ glioſus
vnigeniti dei aduētus viuificatiuis ra
dijs illuſtrās nouū ſclm:dudū cōdita ꝑ
totū mūdū ſemina.ſ.doꝛmiētes i pulue
re terre potioꝛibꝰ coꝛpoꝛibꝰ ꝙꝫ pꝛius ꝓ
ducet i lucē:ac ꝯfutata moꝛte regnabit
deiceps vita ſcli noui.Hec ille. Oīa aūt
ꝓdicta ꝯcludit dñs ſm Gre.ſub magna
certitudine:imo ſm Bed.ſi dicere lʒ ſub
ſuo mō iurauit:cū dicit(Amē dico vob)
amē q̄ppe vt dicit Bed. interꝓtat verū
ac ſi dicat:veꝝ dico vobis.Utruʒ ꝟo ſit
iuramētū?Dico ꝙ nō.Licet magř hiſt. E
dicat ꝙ ſic:qꝛ xps nō ita freq̄ntaſſet illō
(qꝛ nō ꝑtibit gñatio hec donec oīa fiāt)
i.nō ꝑteribit genꝰ iudeoꝝ:ſm aliq̄s vł
humanū genꝰ.ſm eūdē Bed.vel eccłia
nouiter generāda.ſm Euſe.⁊ Theo.ꝗ
ex hoc elicit ꝙ ipſa xpianitas nūqꝫ def
ciet:neqꝫ fides Jeſu xpi (celum ⁊ terra
trāſibūt:ꝟba aūt mea nō trāſibūt).i.vt
vř innuere Greg.⁊ Hier.dicit.Facilꝰ
eſt iſta perire:qꝺ tñ eſt impoſſibile:ꝙꝫ
mea ꝟba nō ipleri.Uel poſſumꝰ dicere
ꝙ reuera trāſibit celū ꝙtū ad accidētia
ſua:qꝛ ceſſabit moueri:⁊ āplioꝛē lucē ſu
ſcipiet:⁊ ſilř terra:vt ex dictis ꝑʒ tñ ꝙ-
tū ad eſſentiā ⁊ ſubſtātiā ſuā vtrūqꝫ ſta
bit ieternū.Uñ Ecc̄les.j.Terra ineter-
nū ſtat Beda.Apta rōne celū ⁊ terra ꝑ
eā quā nūc hñt imaginē trāſeāt:attñ ꝑ F
eſſētiā ſine fine ſubſiſtūt.hec ille.¶Mo
ralř aūt hic inſtruimur vt mūdū trāſeū
tē deſpiciamꝰ.Si eñ trāſeūt icoꝛruptī
bilia:vt celū ⁊ terra:ꝙto magis coꝛru-
ptibilia ⁊ vana.Hier.ad Helio.ꝺ moꝛte

nepo. Xerſes ille res potentiſſimus qui
ſubuertit mõtes: maria cõſtrauit: cũ de
ſublimi loco infinitã hominũ multitudi
nẽ ⁊ innumerabilẽ vidiſſet exercitũ: fle-
uiſſe dr̃ ꝙ poſt cẽtũ annos nullus eorũ
G quos tũc videbat ſuperfuturꝰ eſſet. Nõ
ſi poſſemus in talẽ conſcendere ſpeculã
de qua vniuerſam terrã ſub noſtris pe
dibus cerneremꝰ. Iã tibi oſtẽderẽ totiꝰ
mũdi ruinas gẽtes gẽtibꝰ et regnis re-
gna colliſa: alios torqueri: alios necari:
alios abſorberi fluctibꝰ: alios ad ſerui-
tutẽ trahi. Hic nuptias: ibi plãctũ: illos
naſci: iſtos mori: alios affluere diuitiis:
alios mẽdicare: ⁊ nõ Xerſis tm̃ exercitũ
ſꝫ totius hoies mũdi breui ſpatio defu
turos. Vincit̃ ſermo rerũ magnitudie ⁊
minꝰ eſt oẽ qð loquimur. Redeamꝰ igit̃
ad nos: ⁊ quaſi e celo deſcẽdentes pau-
liſꝑ nr̃a videamus. Sẽtis ne obſecro qñ
infans: qñ puer: qñ iuuenis: qñ robuſte
etatis: qñ ſenex factus ſis? Quotidie mo
rimur, quotidie ꝯmutamur: ⁊ tamẽ eter
nos nos eſſe credimus. Hec ille.

H Dñica tertia aduentus.
¶ Textus euange. Matth. xi.

Cum audiſſet Joannes
in vinculis opera chri-
ſti mittens duos de di-
ſcipl'is ſuis ait illi. Tu
es qui venturus es: an aliũ expe-
ctamus? Et reſpondens Ieſus ait
illis. Euntes renũtiate Joãni que
audiſtis ⁊ vidiſtis: Ceci vident:
claudi ambulant: leproſi mundan
tur: ſurdi audiunt: mortui reſur-
gunt: pauperes euãgelizãtur. Et
btũs eſt q̃ nõ fuerit ſcandalizatus
in me. Illis aũt abeũtibꝰ cepit Je
ſus dicere ad turbas de Joanne.
I Quid exiſtis in deſertum videre
Arũdinẽ vento agitatam. Sed q̃d
exiſtis videre: Hominẽ mollibus
veſtitũ? Ecce q̃ mollibus veſtiun-
tur in domibus regũ ſunt. Sed q̃d
exiſtis videre ꝓphetam? Etiã di-
co vobis ⁊ plus q̃ ꝓphetam. Hic
eſt enim de quo ſcriptum eſt. Ecce
mitto angelũ meũ añ faciẽ tuam:
q̃ preparabit viam tuam ante te.

Cum audiſſet Joãnes in vin
culis ⁊c. Mat. xi. in pñti euã
ge. tãguntur tria pũcta. Pri K
mũ eſt Joãnis interrogatio
Secũdũ chriſti rñſio. Tertiũ
Joãnis ꝯmẽdatio. ¶ Quãtum ad ṗmũ
ſciẽdũ eſt: ꝙ tres fuerũt herodes ſecũdũ
Chronicas. Primus dictꝰ eſt aſcalonita
cuius pater idumeꝰ ⁊ nõ iudeꝰ fuit. Hic
fuit rex in iudea ⁊ occidit inocẽtes. Se-
cũdus dictꝰ eſt antipas q̃ fuit huiꝰ ṗmi
herodis filiꝰ: ⁊ nõ fuit rex: ſꝫ tetrarcha:
vt dr̃ Lu. iii. i. dñs i quarta ꝑte regni pa
tris ſui. a tetras qð ẽ q̃tuor: ⁊ archos ṗn
ceps q̃ſi q̃rtus in regno ṗnceps. Mortuo
eñ herode aſcalonita Ro. diuiſerũt re-
gnũ eiꝰ in duas medietates: ⁊ vnã dede
rũt archelao. Reliquã aũt diuiſerunt in
duas: dãtes vna herodi: ⁊ reliquã phi
lippo frĩ ſuo. Hic occidit Joãnẽ. Ter-
tius dictus eſt agripa: q̃ fuit filiꝰ ariſto-
boli filii herodis Aſcalonite. Hic fuit iu L
deus vt teſtat̃ Joſephꝰ. i. fuit circũciſus
ſicut ⁊ ariſtobolus pater ſuꝰ: ⁊ a roma-
nis factus fuit rex i parte vna regni iu
deorꝫ: nõ tñ regnauit in hieruſalẽ: ſꝫ vl-
tra iordanem. Nã vt dicitur in hiſtoria
Eccleſiaſtica: duꝫ hieruſalẽ erat euertẽ
da: fideles ibidẽ exiſtẽtes admoniti ſũt
ꝑ angelũ trãſire iordanem ad regnum
agrippe ꝯfederati romanis. Hic hero-
des occidit iacobũ fratrẽ Joãnis ꝟſus.
Aſcalonita necat pueros: Antipa Joã
nẽ Agrippa Jacobũ: claudẽs in carcere
petrum. Joãnes ergo incarceratꝰ eſt ab
herode antipa. Huius cãm potiſſimam
tãgit Marc. vi. ⁊ Matth. xiiii. Herodias
eñ filia ariſtoboli vt tradit ioſephus et
Magiſter hiſt. nupſit philippo fratri pa
tris ſui. Sꝫ herodes frater patris ⁊ ma-
riti eius amore captꝰ rapuit illã: ea tñ M
ꝯſentiẽte: ſed nõ marito: qð illicitũ fuit.
Hoc ergo Joãnes arguebat. Metuens
ergo herodias ne herodes ad ṗdicatio-
nem Joannis eã dimiſſaꝫ marito reſti-
tueret ſuggeſſit herodi vt ioãnẽ carceri
bus traderet: qð ⁊ fecit. Alii aũt vt ioſe-

phus vltra hoc aliã aſſignant cauſam
q̃. ſ. Joãnes predicabat iuſtitiam ⁊ ſo-
brietatẽ: ⁊ baptiſmũ: ⁊ iõ multus ppl'us
eũ ſeq̃bat̃: Herodes ergo tumultũ ppl'i
timẽs recluſit illũ. Tertia cã ſolet aſſi-
A gnari: q2 ioãnes magnũ regẽ poſt ſe vẽ
turũ ṗdicabat. Ordinauerãt aũt roma-
ni ne q̃s ſine ſenatꝰ autoritate rex dice-
ret̃. Vñ herodes offenſa ceſaris timuit
⁊ Joan. in vinculis detinuit. Dicit̃ ẽ go
(cũ audiuiſſet Jo.) ꝑ diſcipulos ſuos. ſ.
vt patet Lu. vii. (in vinculis opa xp̃i.)
¶ Sciendũ eñ ꝙ xp̃s lꝫ ante ioãnis car
cerẽ ṗdicauerit ⁊ fecerit aliqua miracu
la ⁊ baptizauerit: vt pꝫ Jo. iiii. tñ nõ pre
dicauit multũ publice: vt q̃dã dicũt. Vñ
btũs Mat. vr̃ ṗdicationẽ xp̃i a ioannis
carcere inchoare. Mat. iiii. Sed ioanne
tradito xp̃s ꝓpter doctrinã ⁊ miracula
magna ⁊ frequẽtiã fuit i magna fama:
⁊ opa eiꝰ vbiq̃ diuulgabant̃. vñ et ad
Jo. incarceratũ ꝑuenit hoc. et ꝓpterea
dicitur audiuiſſe opa xp̃i. Sequit̃: (mit-
tens duos de diſcipulis ſuis ait illi: tu
es qui vẽturus es: an aliũ expectamꝰ?)
Sed hic eſt magna queſtio quam btũs
Greg. mouet di. Querẽdũ nobis ẽ: Joã
nes ꝓpheta ⁊ plꝰ q̃ ꝓpheta q̃ veniẽtẽ
ad baptiſmũ dñm oñdit di. Ecce agnus
dei: ecce q̃ tollit pctã mũdi. cur i carcere
poſitꝰ mittẽs diſcipl'os req̃rit: tu es q̃ vẽ
turus es: an ali. ex. tãq̃ ſi ignoraret quẽ
oñderat ⁊ an ipe ſit neſciat. quẽ ꝓphetã
do: baptizãdo: oñdẽdo ipꝫ eſſe clamaue
rat. Hec ille. ſicut aũt recitat. ſ. Tho. ii.
ii. q. ii. ar. vii. ad ſm: tres fuerũt ſolẽnes
modi rñdendi ad iſtã q̃õnẽ. Primus eſt
bti Ambr. dicẽtis. Nõ fide ſꝫ pietate du
bitauit. Dubitauit ẽt petrꝰ dicẽs. Propi
tius tibi eſto dñe: nõ fiat h̃. Hec ille ⁊ vr̃
velle Ambr. ꝙ Jo. ſciuit q̃dẽ morteꝫ xp̃i
eſſe ꝓphetatã: ſed cõpatiebatur ⁊ admi
rabatur: ꝙ tm̃ vellet ſuſtinere oppro-
briũ. Sed Chryſo. in homil'. videt̃ im-
pugnare iſtã reſponſionẽ: verũtñ ipe eã
C nõ ipugnat: ſꝫ itẽdit aſſerere ꝙ Joãnes
credidit xp̃m moriturꝫ: qð opinio iſta cõ
cedit: cũ q̃ ſtat ꝙ nõ ex rei ignorãtia ſed
ex rei magnitudine admirabat̃ et ꝯpa-
tiebat̃. Alius modus eſt Chry. i homil'.
Hiero. ⁊ Nico. de ly. et Hila. ꝙ ioannes
non dubitauit: ſed diſcipuli ſui qui zelã
tes pro magiſtro ſuo: tãq̃ xp̃s ei faceret
concurrentiã habebãt aliqualẽ inuidiã
ad xp̃m ⁊ diſicpulos eius: vt Joã. iii. eli
cit: ⁊ etiam icrudeli erãt. vñ ſe phariſeis
aſſociabãt: vt pꝫ Mat. ix. Moriturꝰ er- B
go Joãnes voluit eos ab errore: ⁊ ab in
uidia liberare: ideo miſit illos ad xp̃m
vt vidẽtes eius miracula ſanarent̃ i ſpi
ritu. Sed ꝯ hũc modũ arguit Paulꝰ bur
geñ. q2 nõ videt̃ inquit ꝯſonare litere ſe
quẽti nõ. eñ rñſio xp̃i dirigit̃ ad diſcipu
los ſꝫ ad ioãnẽ. Sꝫ ad hoc dr̃ ꝙ ſicut ioã
nes cauẽs diſcipulorũ cõfuſionẽ inter-
rogat in perſona ſua ita xp̃s curialitate
vtẽs eadẽ rõne reſpondet ꝟbis q̃dẽ ioã
ni: ſꝫ factis miraculorꝫ diſcipulis tertiꝰ
modꝰ eſt Gre. i homil'. ⁊ bti Hier. Ait eñ
Gre. Querit vt ſciat ſi is q̃ ꝑ ſe i mũdũ ve
nerat: ẽt ad iferni clauſtra dſcẽdat. Hec
ille. Vñ ſciẽdũ eſt ꝙ ioãnes ſciuit ꝟtutẽ
paſſiõis xp̃i vſq̃ ad limbũ debere ꝑtin-
gere: q2 h̃ ṗdixerat zacha. ix. di. Tu q̃ꝫ in
ſanguine teſtamẽti emiſiſti victos tuos
de lacu. i q̃ nõ erat aq̃. Sꝫ tñ neſciuit an
xp̃s ꝑſonaliter illuc deſcenſurus eẽt nec D
h̃ credere tenebat̃ añq̃ eſſet ipletũ vt di
cit. ſ. Tho. vbi. ſ. de hoc ergo dubitat et
q̃rit ſm Hiero. ⁊ Gre. vt xp̃i aduẽtũ nũ-
tiet apud iferos: nõ ad ꝯuertẽdũ ppl'os
ſed ad ꝯſolandum vt dicit gl. Cõtra iſtũ
modũ vr̃ arguere Chry. in homil'. ⁊ reue
ra nihil dicit ꝯtrium: ſed ipſe intẽdit ſolũ
ꝙ Joã. nolebat ṗdicare fidẽ apud infe-
ros: vt aliq̃s nouiter crederet. Et h̃ ideꝫ
Hir. ⁊ Gre. nõ negarẽt. Cõtra btm̃ Gre.
ſpãliter arguit Nico. de lyr. dicẽs. Gre.
dicit ꝙ Joã. dubitauit an xp̃s eſſet paſ-
ſurus ⁊ moriturꝰ: ſed hoc nõ eſt rõnabi
le: q2 plꝰ q̃ ꝓpha ignoraſſet qð ꝓphete
ſciuerũt ⁊ ṗdixerũt in multis locis. Itẽ
q2 ipſe dixit. Ecce agnꝰ dei: ⁊ ſm Chry.
agnũ vocãs crucẽ diuulgat. Ad iſta rñ-
det: ꝙ iſte falſe allegat Greg. et hoc pꝫ
prio ex ꝟbis eius. ſ. allegatis. Scðo ex E
ſ. Tho. vbi. ſ. Nõ eñ Gre. di. Joãnẽ du
bitaſſe de morte xp̃i: ſed de eiꝰ deſcenſu
ad inferos in ꝑſona. Verũ eſt tñ ꝙ i vno
loco homil'. videt̃ Gre. dicere ꝙ iſte ei im
ponit. Ait eñ loquẽs i ꝑſona ioãnis ad
xp̃m: ſicut ꝑ hoibꝰ naſci dignatꝰ es, an

etiã ꝛ ꝓ hoĩb⁹ mori ꝛ ad iſerni clauſtra
deſcẽdere digneris. Iſinua: Hec ille. Sꝫ
intendit Greg. dicere ꝙ ioãnes dubita
uit de iſta copulatiua. ſ. xp̃s morietur ꝛ
xp̃s deſcendet ad inferos ꝑſonaliter rõ
G ne ſcd̃e ꝑtis: facit tñ mẽtionez de p̃ma:
qꝛ mors erat xp̃o via ad ꝑſonalẽ deſcẽ
ſum. Uñ ptꝫ ꝙ allegat cõtra mẽtẽ ſuaꝫ
ꝛ trũcate. Dicit tñ ꝙ aliqua antiq̃ ho=
miliaria bene correcta nõ hñt ly mori.
¶ Allegorice ſciẽdũ eſt ꝙ Ioãnes ſigni
ficat ppl'm hebraicũ. Primo qꝛ fuit p̃=
curſor xp̃i: ſicut ꝛ ille ppl's mũdum di=
ſpoſuit ad credẽdũ xp̃o p̃nũtiãdo illũ.
Scd̃o qꝛ interp̃tat gr̃a dei: ꝛ ſignificat
illũ cui dedit de⁹ multa dona vel gr̃as:
ſicut fecit huic ppl'o. pſ. Nõ fecit taliter
oi. i. nulli nationi. ſ. ante nouã legẽ. Hic
populus circa mortẽ ſuã. i. finẽ mundi
ſiue in vltima etate eſt in viculis erro=
ris diabolice ptãtis: ſꝫ appropinquãte
mũdi termino tot⁹ ꝯuerret ad xp̃m. pſ.
Cõuertent ad veſperã Rom. xj. Cecitas
ex ꝑte ꝯtigit in iſrael donec plenitudo
gẽtiũ ſubintrauerit ꝛ tũc oĩs iſrael ſal=
H uus fiet. Hoc aũt credo futurũ qñ totus
mund⁹ ſuſcipiet fidẽ xp̃i ꝑ ſanctã p̃di=
cationẽ euãgelij: de qua vide ĩfra dñi=
ca. x. poſt feſtũ trinitatis. Et tũc mittet
ad xp̃m duos diſcipulos itellectũ. ſ. ꝛ af
fectũ: vt informet ꝛ iſlãmet de xp̃o: ꝑ in
tellectũ ſcrutãdo facta ei⁹: ꝛ ꝑ voluntã
tẽ approbãdo ꝛ amãdo. Ul' aliter. Ut ei
ait Hilari. i Ioãne forma legis lata eſt
Chriſtũ eñ lex annũtiauit ꝛ remiſſionẽ
pctõꝝ p̃dicauit: ꝛ regnũ celoꝝ ſpopõdit
ꝛ Ioãnes totũ h' op⁹ legis expleuit. Igi
tur ceſſante iã lege q̃ pctis plebis iclu=
ſa ne xp̃s poſſet itelligi q̄ſi viculis ꝛ car
cere icludebat ad euãgelia ꝯſulẽda lex
mittit: vt iſidelitas fidẽ dictoꝝ ꝯtẽplet
in factis. Hec ille. Amb. ꝛ fortaſſe iſti di
ſcipuli q̃s miſit ſunt duo ppl'i: vn⁹ q̃ ex
iudeis credidit: ꝛ alter ex gẽtib⁹. Hec il
le. ¶ Anagogice ṽo Ioãnes ſignificat fi
delẽ moriturũ q̃dẽ ſed tñ adhuc exiſtẽ
I tẽ in carcere corꝑis: gr̃am gratũ faciẽ=
tẽ vel gratis datã habẽtẽ: ꝛ tñ īter ſpẽ
ꝛ deſperationẽ ſue ſalutis vacillãtem.
Hic ad xp̃ꝫ docẽtẽ ꝛ ſanãtẽ mittit duos
diſcipulos. xp̃s eñ exiſtens in dextera
patris docet beatos de ſecretis ſue di=
uinitatis: ꝛ eoſdẽ ſanat ex omni corpo=
ris ꝛ aĩe languore. Apoc. xxj. Abſterget
deus omnẽ lachrymã ab oculis ſctõꝝ.
Iſti duo diſcipuli ſunt deſyderium ſue K
ſalutis ꝛ eiuſdẽ petitio. Tu es inq̃t qui
vẽturus es in ꝑſona vel in effectu ad li
berãdũ me in puncto mortis an alium
expectamus. ſ. inimicũ. q̄ſi diceret Deſy
dero ꝛ peto vt tu ipſe mihi aſſiſtas ꝛ li
beres me pſ. Saluũ me fac deus quo=
niã intrauerũt aq̃ vſq3 ad animã meã.
¶ Moraliter Ioãnes. i. habẽs gratiaꝫ
gratũ facientẽ vel gratis datã exiſtẽs
in carcere pctõꝝ: ꝓpter reatũ p̃teritoꝝ
vel ꝑiculũ futuroꝝ: dꝫ ad xp̃m mittere
intellectũ ꝛ affectum vt liberet. Mittit
aũt iſta qñ intellectũ ꝛ volũtatẽ exercet
in diuina ſcriptur: a que docet ꝛ ſanat.
amb. Sermo xp̃i medicamentũ eſt. Hec
ille. Si vero ſit in vinculis tribulatio=
nuꝫ: dꝫ iſtos mittere vt ꝯſolet. pſ. Quã
dulcia faucib⁹ meis eloq̃a tua ſuꝑ mel
ori meo. Et ſi ſit in vinculis religionis
dꝫ mittere vt ꝯſeruet Hie'. Ama ſcien=
tiã ſcripturaꝝ ꝛ carnis vitia nõ amabis L
Hec ille. Nota. ꝙ Hie. nõ dicit habeto:
ſꝫ ama ſciam: qꝛ nõ ſufficit ad xp̃m mit
tere intellectũ ſed optꝫ mittere affectũ.
Et per ſciam ſcripturaꝝ intelligit rem
ſcitã ex ſcripturis q̃ docẽt oẽs virtutes:
ſed p̃cipue humilitatẽ ꝛ charitatẽ. Qui
tñ etiã ipſa ſcripturaꝝ eruditione ve=
hemẽter: lꝫ ianiter letaret: eoipſo a car
nalib⁹ vitijs remotior eẽt: ip̃a exercita=
tione mitigat⁹. ¶ Quãtũ ad ſcd̃ꝫ pũctũ
ſciẽdũ eſt ꝙ xp̃s nõ ſtati eis dedit rñſuꝫ
ſꝫ multos curauit añq̃ exponerẽt lega
tionẽ ſuam: eis tñ p̃ñtib⁹ vel ſaltẽ añq̃
eis rñderet. alioq̃n nõ potuiſſent renũ=
tiare q̃ vidiſſent ſꝫ tm̃q̃ audiuiſſent. Uñ
Luc. vij. dr̃. i ip̃a hora curauit multos a
lãguorib⁹ ꝛ plagis ꝛ ſpiritib⁹ malis et
cecis multis donauit viſuꝫ. Deĩde di=
xit (Ite renũtiate Ioãni q̃ audiſtis ꝛ vi
diſtis: ceci) nõ ſubiectiue ſed denoiatiue
i. q̃ pri⁹ ceci erãt: (ceci vidẽt claudi am M
bulãt leproſi mãdant ſurdi audiũt mor
tui reſurgũt: paupes euãgelizant) paſ=
ſiue. i. docent ſm dñm Petruꝫ de ſcala.
Uel euãgelizant actiue vt hoc ṽbũ de=

ponẽs ſit ſm antiquã grãmaticã vt vr̃
ſentire Hiero. di. paupes euãgelizãtes
oñdit (ꝛ btũs q̃ nõ fuerit ſcãdalizatus
in me) In his ṽbis ſm Greg. ſaluator
dedit iſtã rñſionẽ. Ego multa bñficia ex
A hibeo mũdo: ꝛ i meritũ eoꝝ turpiſſima
morte ꝯdẽnabor. Grego. acſi apte dicat.
Mira q̃dẽ facio: ſꝫ abiecta ꝑpeti nõ de
dignor. Ex q̃ pꝫ ꝙ rñſio xp̃i p̃t adapta=
ri trib⁹ modis ſupradictis exponẽdi in
terrogationẽ Ioãnis. Nã Ambr. dice=
ret ꝙ xp̃s ioãni ꝯpatiẽti ꝛ admirãti an
mori dñs ꝓ ſuis inimicis dignaret: ip̃e
rñdit affirmatiue ꝙ oĩno moreret: etiã
poſt miracula ꝛ doctrinã q̃b⁹ efficeret
famoſus qd̃ graui⁹ eſt q̃ ſimpl'r mori.
Quãto eñ erat magis cognit⁹ xp̃s: tã=
to hẽbat de plurib⁹ erubeſcere. Chry.
ṽo dicit ꝙ xp̃s vidẽs icredulitatẽ diſci
puloꝝ Ioãnis nõ dicit eis: ego ſum: qꝛ
forte nõ credidiſſent ſꝫ factis oñdit ſe eſ
ſe xp̃m: curãdo multos vt dixim⁹. Illa
eñ miracula ꝓbabãt eũ eẽ xp̃ꝫ filiũ dei
multipliciter. Primo rõne ꝓphetie: quia
B iſta miracula ꝛ alia ſub ꝓpria forma eſ
ſe fiẽda ꝑ xp̃ꝫ olim. Eſaias p̃dixit. xxv.
ca. De⁹ inq̃t ip̃e veniet ꝛ ſaluabit nos.
Tũc apient oculi cecoꝝ: ꝛ aures ſurdo
rũ patebũt. Tũc ſaliet ſicut c̃u⁹ claud⁹
ꝛ aperta erit ligua mutoꝝ. Et. c. lxj. dr̃
Euãgelizare paupib⁹ miſit me. loquẽs
ſ. in ꝑſona xp̃i. Scd̃o rõne abũdãtie: qꝛ
nullus ꝓpheta tot ſigna fecerat. Uñ io.
vij. dr̃. Chriſtᵘ cũ venerit nunq̃d plura
ſigna faciet q̃ h' facit? Tertio rõne mo=
di faciẽdi qꝛ ex ptãte ꝓpria ſuo mlt'oties
ꝛ nõ rogãdo faciebat. Quarto ex fine fa
ciẽdi. Faciebat eñ ad ꝓbãdũ ꝙ ſua do
ctrina ꝯtinebat ṽitatẽ. Uñ Mat. ix. Ut
aũt ſciatis ꝙ fili⁹ hoĩs hꝫ ptãtẽ i terra
dimittẽdi pctã tũc ait paralytico tibi dico
ſurge. Lꝫ aũt forte aliq̃ iſtaꝝ rõnum nõ
arguãt xp̃m fuiſſe deũ ꝑ ſe p̃ciſe: tñ oẽs
ſimul vel aliq̃ eaꝝ h' arguũt: p̃cipue vlti
C ma. Cũ ergo miracula fierẽt a deo: de⁹
reddebat teſtimoniũ doctrĩe xp̃i q̃ ſe di
cebat deũ. Aut q̃ illa doctrina erat ṽa
aut de⁹ affirmabat falſuꝫ eẽ veꝝ qd̃ eſt
ĩpoſſibile. Et nota ꝙ hac rõne iudei in
ſolubiliter ꝯuincunt. Ip̃i eñ ꝯcedũt in
libro ſuo q̃ ĩtitulat de Ieſu nazareni ge
neratiõe ꝙ Ieſus nazaren⁹ ſuſcitauit
mortuos ĩ ṽtute noĩs dñi tetragrãmatõ
qꝛ ip̃e ſciuit illud optĩe ꝓferre: cũ inue=
nerit illud ĩ q̃dã lapide tẽpli optĩe ſcri=
ptũ. Et q̃cũq3 noſſet illã ꝓlationẽ poſſet
idẽ facere vt dicũt. Rñdit etiã xp̃s iſtis D
ṽbis ſm Chry. cũ dicit (beat⁹ q̃ nõ fue=
rit ſcãdalizat⁹ ĩ me) Latẽter eñ iſtos q̃
ĩ eo ſcãdaliſabant tetigit. Gre. ṽo. dice
ret ꝙ xp̃s affirmatiue rñdit Ioãni ꝙ. ſ.
ꝑſonal'r deſcẽderet ad iferos. Uñ ait ex
ꝑſona xp̃i. Quia ego moriẽdo te ſubſe=
quor: cauendũ valde eſt hominib⁹ ne in
me mortẽ deſpiciãt q̃ ſigna venerãtur.
Hec ille. Et videt velle beat⁹ Gre. ꝙ xp̃s
fecit argumentuꝫ a maiori ſic. Si mori
poſt tantã gloriã ꝛ miracula facta non
dedignor: multo min⁹ ad infernuꝫ vi=
ctor mortis deſcendere dedignabor.
¶ Allegorice aũt ſignificat ꝙ iudeis cõ
ſulẽtib⁹ xp̃m in ſcripturis ſanctis: ip̃e
ꝑ illas ꝓphetias q̃s videbunt ꝛ facta q̃
audiãt enarrari ſe affirmabit eſſe illũ
queꝫ prophete venturum predixerant
¶ Anagogice ṽo ſignificat ꝙ xp̃s aĩam E
agonizãtẽ in morte cõfortat reducẽdo
ei ad memoriã vel iſpirãdo ea q̃ ip̃a vĩ
dit i vta exempla de miĩa ꝛ bñficijs dei ꝛ
q̃ audiuit ab alijs maxĩe a libris ſãctis
ꝛ ſic eam conſolatur.
¶ Moraliter vero ſignificat ꝙ anima
exiſtens in p̃dictis vinculis: in diuinis
ſcripturis ĩuenit qd̃ q̃rebat: vt ex dictis
põt eẽ manifeſtũ. Quãtũ ad tertiũ ſciẽ
dũ eſt ꝙ ſicut dicit Chry. diſcipl'is Ioã
nis ſatiſfactũ erat ꝑ ſigna q̃ viderãt: ſꝫ
tñ turbis ſatiſfaciendũ erat q̃ ex ṽbis
Ioannis que ꝑ diſcipulos miſit multa
incõuenĩẽtia ſubintellexerãt. Poterãt
eñ cogitare. vt idẽ dicit ꝙ Ioã. cũ Ieſu
vellet altercari ex inuidia: vel qd̃ eẽt fa=
ctus timidior ex carcere: vel ꝙ ianiter
fuiſſet locut⁹ qñ ꝑhibuit teſtimonium
xp̃o: vel etiã ſm Hila. ꝙ id qd̃ p̃miſerat
de ſcãdalo dictũ ꝓpter Ioãnẽ eẽt. ideo
xp̃s vult Ioãnẽ ꝯmẽdare. Non tñ erat
iſta ꝯmẽdatio fiẽda corã diſcipl'is Ioã F
nis. Primo ſꝫ Chry. ne videret adl'atorie
loq̃. Scd̃o ſꝫ alios quia diſcipulos Ioã
nis ꝯfirmaſſet in ſuo errore q̃ credide=
rant Ioannem eſſe xp̃m. Ideo dr̃ (illis

aūt abeuntibꝰ cepit Jeſus dicere ad tur
bas de Joāne). Sed quare xp̄s nō rep̄=
hēdit heſitatiōes turbarū ⁊ diſcipuloꝝ.
Joānis ſicut Mat.ix. arguit iudeos di=
G cens: vt q̄d cogitatis mala in cordibus
veſtris? Ad hoc dr̄ Chꝛy. ꝙ iudei ex ma
litia peccabant: iſti vero ex infirmitate.
¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ xp̄s tria dicit d̄ Joā
ne p̄ q̄ oēm ſiniſtrā opinionē turbarum
excludere voluit. Pꝛimo em̄ dicit ꝙ non
erat leuis: vt mō vnū mō aliud diceret.
Unde ſubditur (Quid exiſtis in deſertū
videre) q̄n.ſ. ſm̄ gl. Joānes in deſerto p̄
dicabat (arundinē vēto agitatā?) Gre.
in homil. Qđ nō aſſerēdo ſꝫ negādo in
tulit. Arūdinē em̄ mox vt ante cōtingit
ī partē alterā.i. flectit: per quā carnalis
animꝰ deſignat̄ q̄ mox vt fauore vl' de=
tractiōe tāgit̄ in partem quālibet incli
nat̄. Arūdo ergo vento agitata Joānes
nō erat: quē a ſtatu ſua rectitudine nul
la rerum varietas inflectebat. Hec ille.
Scđo dicit: ꝙ nō erat adulatoꝛ: vt falſi=
tatē dixiſſe ad cōplacendū videret̄. Adu
latores em̄ iō in magnatibꝰ adulant̄ vt
H fruant̄ delitijs ciborū ⁊ veſtium. Nā ⁊
ab aula adulatoꝛ dr̄. Un̄ vt narrat Ua=
le.li.iiij. Cū q̄dā diceret Diogeni olera
lauāti. Si Dionyſio adulari velles iſta
nō ederes: Ille r̄ndit: Si iſta edere vel=
les Dionyſio adulari nolles. Joānes g̊
q̄ oēs delitias contēpſerat: nō erat adu
latoꝛ: iō ſequit̄ (ſed q̄d exiſtis videre ho
minē mollibꝰ veſtitum?) Quaſi dicat:
non. Hiero. locuſtis veſcit̄ ⁊ melle ſylue
ſtri pili cameloꝝ ſunt tegmē eiꝰ. Hec il
le. Unde ſubdit̄: (ecce q̄ mollibꝰ veſtiū=
tur: in domibꝰ regū ſunt) q: ſcꝫ eis fauēt
⁊ adulātur. Grego. in carcere em̄ detru
ſus non fuiſſet ſi ſciuiſſet fauere princi=
pibꝰ. Hec ille. Tertio dicit ꝙ fuit plꝰ q̄
ꝓpheta: ac p̄ ꝯn̄s nō fuit ī xp̄i cognitiōe
deceptꝰ. Un̄ ſubditur (ſed q̄d exiſtis vi=
dere: prophetā? etiā dico vobis: plꝰ q̄
ꝓphetā) Joānes ſm̄ Greg. plꝰ q̄ ꝓphe
to dicit̄: q: xp̄m nō ſolū p̄dixit futurū vt
I ceteri prophete: ſꝫ etiā preſentē mōſtra
uit Sed ſm̄ Hie. dicitur. ⁊ ꝓpter hoc: ⁊
q: ſuū dn̄ꝫ meruit baptizare. Secūdꝫ
Chryſo. vo q: fuit angelꝰ: ideſt nuntiꝰ
ꝓpinquꝰ xp̄o. Nā ſm̄ Greg. angelꝰ gre
ce latine nūtiꝰ dicitur. Et intēdit Chꝛy
ſo. ꝙ fuit nuntiꝰ de re p̄ſenti. ⁊ nō ſolum
de vētura. Un̄ dicit ꝙ fuit ꝓpe xp̄m et
ob hoc ceteris maioꝛ ꝓphetis. Un̄ ſub=
ditur (hic eſt enim de quo ſcriptum eſt) K
ſcꝫ. Malach.iij. Ubi deus pater alloqui
tur filiūꝫ dicēs (ecce ego mittā angelū)
id eſt Joānē (ante faciē tuā) id eſt ꝓpe
te ſm̄. Chꝛy. (q̄ preparabit viā tuā an=
te te) id eſt predicādo ⁊ baptizādo red
det tibi peruia auditoꝝ coꝛda: vt dicit
glo. ¶ Dicit̄ autē Joānes angelus. Pꝛi
mo ꝓpter dignitatē officij ſm̄ Remigi.
q:.ſ. fuit diuinoꝝ annūtiatoꝛ. Angelus
em̄ dicit̄ nuntius Scđo q: fuit ſacerdos
dn̄i. Oīs em̄ ſacerdos angelꝰ dei exerci
tuum eſt Malach.iij. ¶ Tertio rōne pu
ritatis ſm̄ Chꝛy. q:.ſ. vitā angelicā du=
xit. Alij dicūt eum eſſe plꝰ q̄ ꝓphetam:
non q: fuit angelus: ſed q: prophetauit
de xp̄o. et alij prophete ꝓphetauerunt
de eo: ⁊ ad hoc ꝓbādum dicūt xp̄m ad=
duxiſſe autoꝛitatē. Malach.iij. Uel ſm̄
alios ꝙ nō p̄dixit xp̄m futurū: ſed p̄ſen
tē mōſtrauit. Et ad hoc ſm̄ eos xp̄s ad= L
duxit illā autoꝛitatem Chꝛiſtus igitur
ſm̄ Chꝛy. arguit ſic. Fuit plꝰ q̄ ꝓpheta
q: fuit angelꝰ. ſm̄ alios autē ſic. fuit plꝰ
q̄ ꝓpheta quia ꝓphetatus fuit. Et ſm̄
alios: q: xp̄m digito mōſtrauit. De hoc
aūt vide etiā īfra dn̄ica.iiij. aduentus.
¶ Allegoꝛice poſtq̄ fuerit ſatiſfactuꝫ p̄
diuinas ſcripturas diſcipulis Joā.i. in
tellectui ⁊ affectui hebreoꝝ: q̄n.ſ. iſte po=
pulꝰ xp̄m ſuſcipiet ⁊ amabit: tūc iſtemet
ppl's erit tante virtutis vt merito a xp̄o
poſſit commēdari de firmitate in fide: ⁊
de p̄n̄tia ⁊ ſcientia ſcripturaꝝ. Un̄ ap̄ls
ad Rom̄.xi. Sed illoꝝ.ſ. iudeoꝝ delicto:
ſalus eſt gētibus.ſ. occaſional'r: inq̄tuꝫ
ex hoc ap̄li relicta iudea trāſierunt ad
cōuertēdum gētiles: vt illos.ſ. gētiles:
emulētur.ſ. iudei: ꝙ ſi delictū diuitie ſūt
mundi occaſional'r et diminutio eoꝝ.i.
pauci viri.ſ. ap̄li: diuitie gētiū: q̄to ma=
gis plenitudo eoꝝ. q̄n.ſ. oēs ad dn̄m cō=
uertent̄. ¶ Anagogice. poſtq̄ diabolus M
egreſſurā animā in agonis conſtituerit
xp̄s laudat eā p̄ ſe vel p̄ angelos.i. facit
vt opera bona ⁊ laudabilia q̄ exercuit:
adducant̄ in iudicio ꝯ̄ mala obiecta. Un̄
dicitur

dr̄ Da.v. Appēſus es in ſtatera ⁊ inuē=
tus es minꝰ habēs. Qđ de malis intelli
git̄. Boni em̄ habent ſatis vel plꝰ q̄ ſit
neceſſe ad moꝛi in gr̄a: et ſi nō ad ſtati
A euolare aliq̄n. ¶ Moꝛaliter iſtruimur.
¶ Pꝛio ꝙ aīa libēter dꝫ velle conſulere
diuinas ſcripturas legēdo vel audiēdo
verbum dei: q: vt experiētia docet tales
cōiter ſūt viri moꝛigerati ⁊ laude digni.
¶ Scđo vt dr̄ Hier. rigidā veſtē: ⁊ auſte
rā predicationē: vitare debere aulas re
gū vel molliū hoīm palatia declinare.
Hec ille. ¶ Tertio inſtruimur de cultu
veſtiū. Gre. in homi. Nemo exiſtimet in
fluxu ⁊ ſtudio pretioſaꝝ veſtiū peccatū
deeſſe: q: ſi hec culpa nō eſſet: nullo mō
dn̄s Joānē de veſtimēti ſui aſperitate
laudaſſet: ⁊ nequaq̄ petrꝰ feminas a
p̄tioſaꝝ veſtiū appetitu ꝯpeſceret dicēs
Non in veſte pretioſa. Hec ille. Uerba
tn̄ iſta ſunt intelligēda q̄n eſt notabilis
exceſſus. aliter ei nō pōt dici veſtis p̄tio
ſa cōparatiue ad pſonā que ea vtitur.

Feria.iiij. poſt dn̄icā.iij. Aduētus.

Textus euangelij Luce.i.

B MIſſus eſt angelus Ga=
briel a deo in ciuitatem
gallilee cui nomē naza
reth: ad virginem deſpō
ſatā viro cui nomen erat Joſeph
de domo Dauid. ⁊ nomē v̄ginis
maria. Et igreſſus angelus ad eā
dixit. Aue gratia plena dominus
tecum benedicta tu in mulieribus.
Que cum audiſſet turbata eſt in
ſermone eius et cogitabat qualis
eſſet iſta ſalutatio. Et ait angelus
ei. Ne timeas maria: inueniſti em̄
gratiam apud deum Ecce conci=
pies in vtero ⁊ paries filium: ⁊ vo=
cabis nomen eius Jeſum. Hic erit
magnus ⁊ filius altiſſimi vocabi=
tur. Et dabit illi dominꝰ deus ſe=
dem Dauid patris eius ⁊ regna=
C bit in domo Jacob ineternū: ⁊ re=
gni eiꝰ non erit finis. Dixit autem
Maria ad angelum: q̄uo fiet iſtud
q̄n viro non cognoſco? Et reſpon
dēs angelus: dixit ei. Sp̄ūſſanctꝰ
ſuperueniet in te et virtus altiſſi=
mi obūbꝛabit tibi. Ideoq̄ ⁊ quod
naſcet̄ ex te ſanctū vocabitur filiꝰ D
dei. Et ecce helizabeth cognata
tua ⁊ ipa ꝯcepit filiū ī ſenectute ſua.
⁊ hic mēſis eſt ſextꝰ illi que vocat̄
ſterilis: q: nō erit impoſſibile apud
deū omne verbū. Dixit aūt maria
Ecce ancilla domini: fiat mihi ſm̄
verbum tuum.

MIſſus eſt angelꝰ gabꝛiel ⁊c.
Luc.i. In preſenti euāge=
lio q̄tuoꝛ pūcta tāgunt̄ que
dicunt̄ ſalutatio: perturba
tio: interrogatio: reſpōſio:
¶ Quātū ad pꝛimū ſciēdū eſt ꝙ ea q̄ in
p̄n̄ti euāgelio ſcribunt̄ fuerūt geſta ſe=
xto mēſe a cōceptiōe p̄curſoꝛis: vt p̄riꝰ
dixerat euangeliſta: ⁊ infra dicet ange
lus. Fuit autē Joānes cōceptꝰ circa fi=
nē ſeptēbꝛis: vt tradūt ſancti: iō xp̄s vt
dicit magiſter hiſto. ⁊ beda: fuit conce=
ptus.xxv. die Martij. ⁊ eadē die paſſus E
reuolutis.xxxiij. annis ſm̄ eundem.
mag. ⁊.xxv. decēbꝛis natus ſm̄ eundē.
Be. ¶ Querit̄ vero quare dn̄s voluerit
tali t̄pe naſci in vtero.i. cōcipi ⁊ moꝛi?
Et r̄ndet Nico. goꝛrā qđ ſic voluit pꝛio
ꝓpter mūdi in illo t̄pe creationē.ſ. vt eo
t̄pe recrearet̄: quo fuerat creatus.ſ. ſm̄
cōioꝛē opinionē quā iſte hic videt̄ ſeq̄.
Scđo ꝓpter ſolis ad nos reuerſionē: q:
tūc timētibꝰ deū oꝛtꝰ eſt ſol iuſtitie. Ma
lach.vl. Tertio pp̄ noctis diminutionē
⁊ diei augmētationē: q: tūc aucta ē dei
cognitio Ro.xiij. Nox p̄ceſſit: dies autē
appꝛopinquauit. Quarto pp̄ t̄pis dulce
dinē q: tūc ſtillauerunt montes dulce=
dinē ⁊c. Amos.ix. Quīto pp̄ auiū modu
lationē: q̄ in vere incipiūt gaudere: ſicut
tūc gauiſi ſūt ſc̄ti iuxta illud Eſa.ix. Le
tabunt̄ coꝛā te. Sexto pp̄ illiꝰ t̄pis ſc̄tifi
cationē: q̄ magis īdigebat q̄ aliđ: q: eſt
magis diſſolutū: vt vbi ſolet abundare
delictū: ſup̄abūdet ⁊ gr̄a. Ro.v. Btā aūt
virgo tūc fuit annoꝝ.xiiij. q̄n.ſ. eam ga F
bꝛiel ſalutauit. Nā ſicut tradūt hiſto. ⁊
epiphaniꝰ: quartodecimo anno conce=
pit: ⁊ in q̄ntodecimo peperit xp̄m: ⁊ cuꝫ

eo fuit trigintatrib⁹. ⁊ ſm eūdē epipha-
niū poſt ei⁹ paſſionē vigintiquatuoꝛ ſu
peruixit: vel qđ ꝓbabilius eſt ſm alios
duodeciʒ tm̄ anō: vn̄ ⁊ ſexagenaria moꝛ
G tua eſt. ¶ Querit aūt. s. Tho. iij. par. q.
xxx., vtrū neceſſariū fuerit annūtiari vir
gini a deo ꝙ in ea futurū erat. Et ꝯclu
dit ꝙ ſic. Pꝛio vt ſeruaret̄ cōgru⁹ oꝛdo:
vt. ſ. virgo pri⁹ mēte ꝙ̄ coꝛpoꝛe deū cōci
peret: cū hoc ſit lōge meli⁹ ſcđm Augu.
lib. de virgi. Scđo vt ipſa certioꝛ teſtis
eſſet. Tertio vt volūtarie ſe ad obſequiū
offerret dicēdo. Ecce ancilla dn̄i. Quar
to vt oñderet m̄rimoniū ſpūale fieri in-
ter deū ⁊ humanā naturā: dū expectat̄
virginis ꝯſenſus. ¶ Debuit aūt iſta an
nūtiatio ꝑ angelū fieri. vt ibidē dr̄. Pꝛio.
qꝛ hoc ꝯuenit diuino oꝛdini: quo de⁹ re
uelat infimis ꝑ medios. Nec tn̄ ſequit̄
ex hoc ꝙ eſſet edocēda ꝑ virū qꝛ ei non
erat ſubiecta: eo ꝙ cū integritate pepe-
rit: iō pri⁹ fuit edocta ꝙ̄ ioſeph. Et ſcđo
h̄ cōuenit humane reparatiōi: vt ſicut
pꝛia ꝑditio fuit diabolo ad mulierē mit
tēte ſerpētē: ita reparatio fieret deo ad
H virginē mittēte angelū. Et tertio cōue-
nit hoc virginitati marie: qꝛ ſm Hiero.
ſemꝑ ē angelis cognata ꝟginitas. Exi-
ſtimāt aūt quidā iſtū angelū fuiſſe d̄ ſu
pꝛemo angeloꝝ oꝛdine. i. cherubin: eo ꝙ
Gre. dicat ſic. Ad hoc quippe myſteriū
ſummū angelū venire dignū fuerat qui
ſummū oīm nūtiabat. Hec ille. Sʒ vt di
cit. s. Tho. vbi. ſ. ex hoc nō habet̄ ꝙ fue
rit ſumm⁹ inter oēs: ſed ſolū inter ange
los: qꝛ fuit archangel⁹ vt eccleſia cātat.
Et etiā Greg. dicit ꝙ archāgeli ſumma
nuntiāt. Et ſubiūgit. s. Tho. ꝙ credibi-
le eſt ꝙ īter archāgelos fuerit ſumm⁹.
Debuit aūt virgini ſub coꝛpoꝛali ſpecie
a ppare re: ſm. s. Tho. vbi. ſ. qꝛ hoc ꝯue
nit rei nūtiate. ſ. vt iſta viſio cōfoꝛmaret̄
viſibili dei appariti ōi in carne ad quā
oēs ꝑores apparitiōes viſibiles fuerāt
oꝛdinate. Et etiā cōuenit dignitatis vir
ginis vt mēte ⁊ ſenſib⁹ viſione angelica
I frueret̄ q̄ mēte: ⁊ coꝛpoꝛe fuerat dn̄m ſu
ſceptura. Et ēt certitudini ei⁹ qđ nūtia
bat̄: qꝛ certi⁹ apprehēdim⁹ q̄ oculis ſub
iecta ſunt: ꝙ̄ q̄ imaginamur tm̄mō. Et
nō eſt dubiū theologo quō poſſit angel⁹
bon⁹ ⁊ etiā mal⁹ coꝛpoꝛaliter appare-
re: qꝛ pōt coꝛpoꝛa inferioꝛa localiter ad
nutū mouere: ⁊ ꝯn̄r figurare dūmō nō
variet̄ oꝛdo nature qđ fieret ſi elemēta
K ſm totū mutarent̄ localiter. Vn̄ pōt q̄dē
etiā diabol⁹ mouere mōtē ſʒ nō totā ter
rā. Narrauit aūt mihi q̄dā religioſus fi
de dign⁹ ſe vidiſſe oculis ꝓpꝛijs nicro-
mātē: q̄ fecit in aere apparere quaſi nu
bē: q̄ deſcēderet ⁊ paulatim ingroſſare
tur. deinde ibi apparuere papiliōes: et
tādē qn̄ fuerūt in terra vēdebant̄ q̄nde
cim ſcutiferi pulſantes varia inſtr̄a. de-
inde pari mō affuerūt quindecim puel-
le cū pulſantib⁹ cātātes. Iſte religioſus
optim⁹ eſt pulſatoꝛ in lyꝛa: ⁊ tn̄ ſe nihil
ſcire dicit poſtꝙ̄ illā ſenſit melodiā nec
ſe vnꝙ̄ niſi tūc vidiſſe pulcras creatu-
ras. Qđ ſi ita potuit diabol⁹: q̄d creden
dū eſt de angelo beato. ¶ Dicam⁹ ergo
(Miſſus eſt) ſub ſpecie coꝛpoꝛali (ange-
lus) extēſo noīe: reuera aūt fuit archan
gelus (gabꝛiel) Greg. idcirco priuato no
mine cēſet̄ vt ſignet̄ ꝑ vocabulū in ope-
ratiōe quid valeat. Gabꝛiel enī dei foꝛ-
L titudo nominat̄ ꝑ deiergo foꝛtitudinē
nūtiandus erat: q̄ virtutū dn̄s ⁊ potēs
in pꝛelio: ad debellādas ꝑtātes aereas
veniebat. Hec ille. (adeo) Baſi. Adeunt
aūt nos celeſtes ſpūs nō quaſi ex ſeipſis:
ſed ex eo ꝙ diuine ſapiētie decoꝛē con-
ſpiciunt. Hec ille. Id eſt ex hoc ꝙ in di-
uina ſapientia vident deū velle nobis
aliq̄d per eos eſſe manifeſtū (in ciuitatē
gallileecui nomē nazareth) vt retrahe-
ret nos a ſuperbia. qꝛ voluit in ciuitate
villi cōcipi: ⁊ in glorioſa. i. in hieruſalē
confundi. Et vt impleret̄ ꝓphetia. Qm̄
nazareus vocabitur: nō a natiuitate: ſʒ
a cōceptione ⁊ cōuerſatione ſua. Poꝛro
dicta ꝓphetia ſm btm̄ Hie. ⁊ btm̄ Tho.
ſumpta eſt Eſa. xl. Egrediet̄ inquit vir
ga de radice ieſſe: qui ſcʒ fuit pater Da
uid. ⁊ flos de radice ei⁹ aſcēdet. Vbi ve
ritas hebꝛaica habet: ⁊ nether. i. naza-
reus. de radice eius aſcendet. (ad virgi
nē) ſicut docet Tho. iij. par. q. xxviij. btā M
Maria fuit ſemꝑ virgo. nā fuit virgo in
ꝯcipiendo xp̄ʒ. Pꝛio: qꝛ xp̄s ē fili⁹ n̄ālis
dei: iō ꝑꝑ reuerētiā tāti p̄ris nō debuit
aliū h̄re. Scđo qꝛ ē ꝟbū: q̄ ſicut ſine coꝛ

ruptiōe coꝛdꝭ ꝯcipit̄ ita ⁊ ſine coꝛruptiōe
matris. Tertio quia debuit xp̄s eſſe ſine
pctō: qđ eſſe nō potuit niſi ſine ſeminū
cōmixtione cōciperet̄. vn̄ vt recitat Au
A gu. cōtra Iulia. lib. iij. Beati Ambꝛoſij
expꝛeſſa ſn̄ia eſt xp̄m aliter non potuiſſe
expertē eſſe delicti: niſi expers eſſet illi⁹
cōceptionis quā cōmixtio viri ⁊ mulie-
ris operat̄. Hec ille. Quarto. qꝛ ipſa ſua
xp̄i natiuitas exemplar fuit nr̄e ſpūalis
q̄ deo naſcimur ex eccleſia virgine: ⁊ nō
ex volūtate carnis. Dicere aūt oppoſitū
pertinet ad hereſim ebionitarū ⁊ teren
tij: qui dicūt xp̄m ex virili ſemine natū.
Fuit etiā ſm eundē virgo in partu: iu-
xta ꝓphetiā. Eſa. vij. Ecce virgo conci
piet ⁊ pariet filiū. Et hoc pꝛimo qꝛ ver-
bū ſine coꝛruptione concipitur ⁊ ꝓfert̄.
Scđo qꝛ venit tollere coꝛruptionē ⁊ nō
ſufficere illā. Tertio qꝛ nō debebat mi-
nuere honoꝛē matris: qui eam pꝛecepit
honoꝛare. Nec obſtat ꝙ Ambꝛo. ſuper
Luc. dicit xp̄m aperuiſſe matris vuluā.
Nā per apertionē intelligit exitū vt di
B cit idē. s. Tho. qui tn̄ exitus fuit clauſo
vtero ſicut in reſurrectione. clauſo ſe-
pulcro. Fuit etiam virgo poſt partū: vt
idē dicit. Pꝛimo qꝛ oppoſitum derogat
xp̄o ſcʒ dicere vt dicit Heluidius hereti
cus: ꝙ poſt xp̄m genuit alios filios. Si-
cut enī patris ita et matris debuit eſſe
vnigenitus tanꝙ̄ germē perfectiſſimū.
Scđo derogat etiā ſpirituiſancto: qꝛ ſa
crariū eius in quo xp̄i coꝛpus foꝛmaue
rat: poneret̄ fuiſſe violatū. Et etiā bea-
te virgini: que ingratiſſima videretur:
ſi tanto filio nō fuiſſet cōtenta: ⁊ virgini
tatē miraculoſe conſeruatā ſponte vo-
luiſſet amittere. Et ēt derogat Ioſeph:
qui tentaſſet maculare id vnde angelo
reuelāte cognouerat xp̄i coꝛpus a ſpiri
tu ſancto foꝛmatū. Nec obſtat his ꝙ do
min⁹ dicit̄ habere fratres ab euangeli-
ſtis: qꝛ moꝛe ſcripturarū ꝯſāguinei. i. ſo
roꝛū filij fratres appellant̄. ſm Hic. Nō
C obſtat etiā illud Mat. j. Non cognoſce-
bat eam donec peperit filiū. qꝛ ly donec
aliquādo dicit tēpus certū poſt quod fit
aliquid qđ ante nō fiebat ſed aliquādo
impoꝛtat tēp⁹ infinitū: vt in Pſal. Ocu
li noſtri ſemper ad dn̄m donec miſerea
tur noſtri. Et rurſum. Dixit dn̄s domi-
no meo ⁊c. Dicitur etiā xp̄s pꝛimogeni-
tus: eo ꝙ pꝛioꝛem fratrē non habuerit:
non qꝛ habuerit ſequētē. (deſponſatā.
viro) ſicut docet. s. Tho. vbi. ſ. q. xxix. de
buit xp̄s de virgine deſponſata naſci. D
Pꝛimo ex parte ſua: ne. ſ. moꝛe illegiti-
mi repelleretur ⁊ vt cōſueto modo ſua
genealogia per virū poſſet deſcribi: et
vt ioſeph gereret pueri curaʒ: ⁊ vt hoc
myſterium diabolo celaretur: ne cōtra
puerū duri⁹ ſeuiret. Sicut enī dicit Oꝛi
ge. ſi non habuiſſet virum ſtatim diabo
lo ſurrepſiſſet cogitatio: ꝙ talis partus
q̄ videbatur diuinus eſſet aliquid hu-
mana natura ſublimi⁹. Scđo hoc etiaʒ
fuit cōueniēs ex parte virginis: ne ve-
lut adultera lapidaretur. Hac enim pe
na etiā puella nubilis plectebatur vt
patet. Deut. xxij. Et ne infamaret̄ ⁊ vt
a ioſeph nutriretur. Et tertio fuit cōue
niens ex parte noſtra. vt. ſ. ioſeph eſſet
teſtis ꝙ xp̄s ſit de virgine natus. et vt
credibilioꝛa eſſent verba beate marie ſe
virginem aſſerentis: ⁊ vt tollat̄ virgini E
bus fatuis excuſationis occaſio cum ex
ſua in cautela infament̄. Dixiſſent enī
etiam matrē domini fuiſſe infamatā: ⁊
vt ſignificentur eccleſia virgo vni viro
chꝛiſto deſponſata: ⁊ vt virginitas ⁊ nu
ptie in vna perſona honoꝛarentur con
tra hereticos alteri eoꝛum detrahētes.
Diabol⁹ autē vt idem ſanctus Thom̄.
dicit pꝛohibebatur diuinitus a perſcru
tanda eius virginitate. De iſta materia
loquēs Ambꝛo. ait. Bene autem vtrūꝗ
poſuit ſcriptura: ⁊ vt deſponſata eſſet
⁊ virgo. Virgo: ⁊ vt expers virilis con-
ſoꝛtij videret̄ deſponſata: ne temerate
virginitatis adureretur īfamia cui gra
uis ali⁹ coꝛruptele videret̄ inſigne pꝛe
ferre. Maluit autē aliquos domin⁹ de
ſuo oꝛtu ꝙ̄ de matris pudoꝛe dubitare.
Sciebat enim teneram eſſe virginis ve
recundiā: ⁊ lubꝛicā famā pudoꝛis. Nec
putauit oꝛt⁹ ſui fidē m̄ris iniurīs aſtruē F
dā. Nec decuit ſiniſtra virginib⁹ opi-
nione viuētib⁹ velamē excuſationis re
relinq̄: ꝙ infamata quoꝗ mater dn̄i vi
deret̄. Quid aūt iudeis: quid heredi poſ
ſet aſcribi: ſi natū viderent̄ ex adulterio

ꝓſequi? Quemadmodū aūt ipſe diceret:
Non veni legē ſoluere ſed adimplere
ſi videret cepiſſe a legis iniuria: cū par
tus innupte lege dānet? Quāq etiam
G fides verbis marie magis aſciſcit̄ ⁊ mē
dacij cā magis remouet̄. videret̄ enim
culpā: obūbrare voluiſſe mēdacio: in=
nupta pregnans. Cauſam aūt mentiē
di deſponſata nō habuit: cū cōiugij pre
mium ⁊ gratia nuptiarū: partus ſit fe=
minarū. Non mediocris quoq cā eſt vt
virginitas falleret marie principē mū
di qui cū deſponſatā viro cerneret: par
tū nō potuit habere ſuſpectū. Hec ille
(cui nomē erat ioſeph ð domo Dauid)
ſm Bedā hoc qð dicit̄ de domo dauid
nō ſolū ad ſponſum: ſed ad ſponſam q̄z
refert̄: qꝛ p̄ceptū legis erat vt de ſua tri
bu vel familia acciperet q̄ſq vxorem.
De hoc aūt multa dicit Paul⁹ burgeñ.
In additionib⁹ ad Nico. de Ly. ſuper
Mat. j. ca. Sed tñ forte breuiter poſſet
dici: ꝙ beatus Mattheus voluit oſtēde
re xp̄m ex dauid deſcendiſſe fidelibus q̄
tēpore xp̄i viuebāt. Ideo ſufficiēs fuit
ꝙ oſtenderit ioſeph deſcēdiſſe a dauid
H qꝛ fidelib⁹ tunc cōſtabat ꝙ maria erat
de eadē familia cuꝫ ioſeph. ⁊ forte iſta
eſt mens gloſſe ⁊ ſanctorū: in illo paſſu
(⁊ nomen virginis maria.) Dicit aūt. s.
Tho. ſup Mat. ꝙ maria interpretatur
ſtella maris: vel illuminatrix: ſyriace
vero dña, Bed. Maria hebraice ſtella
maris: ſyriace vero dña vocat̄. ⁊ merito
qꝛ hec totius mūdi dñm lucem ſeculis
meruit generare perennē. Hec ille. Vir
bo aūt que iſtam vult imitari dꝫ habe
re multa. Primo dꝫ eſſe clauſa nō va=
gabunda. Eccl̄. xlij. Filia patris abſcō
dita eſt: nequādo polluat̄ in virginita=
te ſua. Vñ dina qꝛ egreſſa ē vt videret
alias mulieres: opp̄ſſa eſt a ſichē. Geñ.
xxiiij. Et ſcðo tacita ī cogitatiōe diuino
rū ſemp exiſtēs. ij. Cor. v. Innupta vir=
go cogitat q̄ dei ſunt: quō placeat deo
Unde Eccl̄. xxvj. Datū dei mulier ſen
I ſata. ⁊ tacita. Et tertio honeſta ⁊ cōpo=
ſita cum diſciplina. Hieremie. ij. Nun=
quid obliuiſcit̄ virgo ornamēti ſui? Ex
quo elicitur ꝙ naturale eſt mulieri or=
nari: ſed faciat vt fecit Heſter: q̄ cōten=
ta fuit ornatu quē ſibi tradidit virginū
cuſtos Egeus: nec aliud q̄ſiuit vt ptꝫ
Heſter. ij. Et quarto humilis ⁊ deuota.
Eſa. xlvij. Deſcēde ſede in puluere vir
go filia Babylon. Et quinto ſollicita in
ſui cuſtodia: maxime per abſtinentiā ⁊ K
mortificationē corporis: ⁊ ſolitudinē ⁊
ſenſuū maxime oculorū cōtinentiā Hie
remie. xxx. Uſq quo delitijs diſſolueris
filia vaga. Omnia eñ iſta fuiſſe in iſta
virgine teſtatur Ambr. libro de virgine
⁊ elicit̄ ex hoc ꝙ clauſa manebat: quod
eſſe nō poſſet niſi haberet p̄dicta. Et de
hoc ſubdit̄ (⁊ ingreſſus angelus ad eā)
Ex hoc elicit Bernar. ꝙ ī cubiculo erat
imo debebat eſſe ī maxima cōtēplatio=
ne ⁊ eleuatione mētis: vt ꝓbat Alber=
tus magnus ſuper Miſſus eſt. Nā ſi p̄
curſor debuit annuntiari. patre occu=
pato ī ſacrificio dei multo forti⁹ ſimile
de xp̄o oportet credere. Vñ rationabi=
le eſt ꝙ de myſterio incarnationis co=
gitaret ꝓpter qð ⁊. s. Vincē. cōtēplatur
ꝙ legerat illud Eſa. vij. Ecce virgo ⁊c.
(Dixit: Aue). i. ſine ve. ſupple ſis: ab a
qð eſt ſine: ⁊ ve: ſm Gorrā. ⁊ in hoc ſa=
lutat eā: qꝛ ſalutare eſt ſalutē ſeu bonū
optare. q. d. O btā virgo ſis ſine ve pu=
doris in cōcipiēdo: laboris in portādo:
⁊ doloris ī pariēdo. Itē ſis ſine ve ꝯcupi L
ſcētie ⁊ culpe. ſ. actualis ⁊ pene eiuſdē
Qualis aūt ſit cui talia optat ſubdit di
cēs (gratia plena.) Hiero. Et bene gra=
ria plena qꝛ ceteris per partes p̄ſtatur
Marie vero ſimul ſe totā infudit gratie
plenitudo. Hec ille. Quō aūt ſic dicatur
ꝓpter gratie plenitudinē. s. Tho. iij. q.
xxij. art. v. ſic dicit. Quāto aliqd magis
appropinquat principio ī quolibet ge
nere tāto magis participat effectū eius
ſicut angeli magis participāt de boni=
tatibus diuinis q̄ hoies ſm Dioñ. iiij.
ca. celeſtis hierar. Cū igit̄ principiū gra
tie ſit xp̄s aut horitatiue ſm diuinitatē
⁊ ſm humanitatē inſtrumētaliter: ſm
illud Jo. j. Gratia ⁊ veritas per Jeſum
xp̄m facta eſt: cui xp̄o btā virgo fuit ſm M
humanitatē ꝓpinquiſſima. qꝛ ex ea na
tura humanam accipit pre ceteris ipa
debuit a xp̄o gratie plenitudinē obtine
re: ita ꝙ recipiendo in ſe authorē gra=

tie: de cuius ſcꝫ plenitudine oēs accipi
mus. Jo. j. Ipſa quoq quodam modo
gratiā ad oēs deriuaret. Ibi etiā ad ſe
cundū diſtinguit pulcre triplicē perfe=
A ctionē gratie ei⁹. ⁊ ibi vide ſi placet. In
tertio etiā di. xiij. q. j. arti. ij. q. j. vbi intē
dit virtualiter ſic dicere. Cum illud ple
ne habeat̄ qð ſm oēs differentias ⁊ mo
dos ⁊ effectus ſuos habet̄: xp̄s habuit
triplicē plenitudinē grē. Pria eſt finis
qꝛ cū finis grē ſit ꝯiungere deo: ipſe ſm
ꝙ hō fuit cōiunctus diuinitati ꝑ cogni=
tionē: amorē: fruitionē ⁊ ꝑ vnionem in
ꝑſona. Scða eſt efficiētie: qꝛ ſic in ſe eſt
gratia ꝑfectus ꝙ ex ipſo ī alios oēs de
riuat̄: quorū aliquos facit cooperato=
res dei: vt ⁊ ipſi ꝑ miniſteriū alios ad
gratiā inducāt: vt dicit̄. j. Cor. iij. Ter=
tia eſt formalis cauſe qꝛ data eſt ei gra
tia ꝑficiens ipſum q̄tū ad oēs virtutes
⁊ vſus oēs virtutū ⁊ oēs effect⁹ gratie
gratis date ⁊ remotionē omnis peccati
etiā originalis. Prima reſpicit gratiaꝫ
vnionis ſecunda capitis: tertia vero gra
tiaꝫ ſingularē ipſius. Et tertia quadru
plex. eſt. ſ. ſingularis q̄ eſt xp̄i. Et ſuffi=
B ciētie: q̄ fuit in Stephano ⁊ in alijs ſan
ctis ꝑfectis grā formaliter q̄tū ad oēs
virtutes ⁊ expulſionem oīm mortaliuꝫ
Et ſpecialis prerogatiue: que eſt beate
virginis que habuit grām repellētem:
etiā venialia. Et copie q̄ eſt eccleſie: cui
nulla grarū deeſt q̄n ſit ī aliquo mēbro
rū ſuorū de qua Eph. iiij. vt adimpleret
oīa hoc ibi virtualr ⁊ quaſi verbotenus.
¶ Sed adde ex Nico. Gor. ꝙ eius intel
lectus fuit plen⁹ veritate: qꝛ cōſerua=
bat oīa verba hic. Lu. iiij. Et ſcðo affe=
ctus plen⁹ charitate: iuxta illud Cañ.
ij. nuntiate dilecto meo qꝛ amore lan
gueo. Et tertio caro puritate: iuxta illð
cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea et
macula nō eſt ī te. ſ. ſpūalis vel corpora
lis poſt ſanctificationē. Et quarto ma=
nus pietate: ſm id Prouer. vlti. Manū
C ſuā aperuit inopi. imo ipſa faciebat q̄=
ſtū ꝓ pauperib⁹. Et vocabat̄ queſtua=
ria. vñ Hiero. ad Helio. de contemptu
ſeculi. Hic. ſ. xp̄s eſt ille fabri ⁊ queſtua
rie fili⁹. Et quinto mores honeſtate ſm
illud Cañ. vij. Quā pulcri ſunt greſſus
tui. Et ſexto ligua dulcedine ſm illud
Cañ. iiij. Mel ⁊ lac ſub lingua eius. Et
ſeptimo vita ſanctitate: ſm illud Pro=
uer. xxx. Multe filie cōgregauerunt di=
uitias tu ſupergreſſa es vniuerſas. Eſt
aūt ſciendū vt docet. s. Tho. iij. part. q.
xxx. ꝙ angleus intendebat virginē at= D
tentā reddere. ideo curauit eā in admi
rationem inducere ex qua attētio ſeqt̄.
Unde ſalutauit eam nouo modo: ⁊ cuꝫ
magna reuerentia. qꝛ vt idem dicit. Ue
re humili cuiuſmodi erat beata virgo
nihil eſt tā īſolitū ⁊ mirabile q̄ ſua ex=
altatio (dñs tecū) Quidā exiſtimāt ꝙ q̄ñ
angelus virginē ſalutauit ſtatim cōce
perit: aut iam conceperat dñm. Unde
dicit Hierony. Preceſſit nuntiū ſuum
deus. Hec ille. Et augu. in ſermone de
natiuitate dñi. Dñs tecū: magis q̄ me
cum. Ipſe eñ in tuo eſt corde: in tuo ſit
vtero: adimplet menteꝫ: adimpleat vē
trem. Hec ille. Item idem aſſeritur in
quadā lectione que legitur in eccleſijs
aliquibus cathedralibus in die an=
nuntiationis: ⁊ ibi pro probatione ad=
ducitur qꝛ angelus non dicit Aue Ma
ria replenda ſed plena. nec dñs veniet E
in te ſꝫ dñs tecū. Sed iſta ſunt exp̄ſſe cō
tra magiſtrum. in. iij. diſ. iij. vbi dicit: ꝙ
poſt ꝯſenſum virginis venit ī eā ſpūſ=
ſanctus: potentiam dei verbi recepti=
uam p̄parans ⁊ generatiuā. Et concor
dat Ber. ſup miſſus eſt: q̄ homil̄. iij. vo=
lens oſtendere cōſenſum virginis fuiſ
ſe tunc neceſſariū ad conceptionē allo=
quens virginem ait. Statim liberabi=
mur ſi conſentis. ⁊ infra. Reſponde an
gelo: imo ꝑ angelū dño: verbum ꝓfert
tuū ⁊ ꝯcipe diuinū hec ille. Itē ē ꝯ ſan
ctū Tho. iij. par. q. xxx. qui dicit: ꝙ req̄=
rebat̄ cōſenſus virginis. Itē eſt contra
euangeliū: qꝛ angelus poſtq̄ virginem
ſalutauit dixit. Ecce cōcipies. Itē dixit
Uocabis nomen eius Jeſum ⁊ tñ Luc.
ij. dicitur: ꝙ hoc nomen fuit vocatū ab F
angelo priuſq̄ in vtero conciperet̄. Igi
tur xp̄s fuit conceptus ſtatim poſt con=
ſenſum virginis vel in ipſo ꝯſenſu. Ad
motiua aūt dicte opinionis: dico ꝙ bea
tus Hierony. loquit̄ de exiſtētia dei in
virgine per eſſentiā: preſentiā ⁊ poten

tiam ⁊ per gratiā ſpecialem:nō autē ꝑ
incarnationē.Dictū vero Augu.eſt pro
nobis qꝛ non dicit eſt in vtero tuo:ſed
ſit:ac ſi dicere vellet angelus.Opto vt
conſentias maria.⁊ cōſequenter conci=
G pias.Ad probationes cōtētas in lectio
ne patet ex dictis(Benedicta tu in mu
lieribus)Grego.vna.ſ.pre cunctis mu
lieribus.¶Moraliter qꝛ maria inter=
pretatur ſtella maris:ſignificatur ꝙ q̄=
libet dꝫ habere ſemꝑ oculū ad hoc cele
ſte ſidus ſi non vult ſubmergi fluctibꝰ
huius mundani ⁊ ꝓcelloſi maris.Ber
nar.in ſecūda homiꝉ.ſuper Miſſus eſt.
Maria eſt nobilis illa ſtella ex iacob or
ta:cuius radius vniuerſum orbē illu=
minat:cuiꝰ ſplendor:⁊ fulget in ſupe=
ris ⁊ inferos penetrat:teras etiā perlu
ſtrans ⁊ calefaciens magis mentes q̄
corpora fouet virtutes excoquit vitia.
Ipſa inquā eſt ꝑclara et eximia ſtella
ſuꝑ hoc mare magnū ⁊ ſpatioſum ne=
ceſſario ſublimata:micās meritis:illu=
ſtrās exēplis.O q̄ſquis te intelligis in
huius ſeculi ꝓfluuio magis inter tē=
peſtates ⁊ ꝓcellas fluctuare q̄ ꝑ terrā
H ambulare:ne auertas oculos a fulgore
huius ſideris ſi non vis obrui ꝓcellis.
Si inſurgunt venti tētationū.ſi incur=
ris ſcopulos tribulationū reſpice ſtellā
voca Mariā.Et infra in ꝑiculis:in an
guſtijs:in rebus dubijs.Mariā cogita:
Mariā inuoca.Nō recedat a corde:nō re
cedat ab ore.Et vt orōnis eiꝰ impetres
ſuffragiū ne deſeras ↄuerſatiōis exēplū
Ipſā ſequēs nō deuias:ipſā rogās
nō deſꝑas:ipſam cogitās nō erras:ipſa
tenente nō corruis:ipſa ꝓtegente non
metuis:ipſa duce non fatigaris:ipſa ꝓ
pitia ad portū ſalutis ꝑuenis.Sic in te
metipſo experiris q̄ merito dictum ſit ⁊
nomē virginis Maria.Hec ille.Et hoc
de primo.¶Quātū ad ſcdm ſciēdū eſt
ꝙ vt dicit Ambro.ſuꝑ lucam.⁊.s.Tho.
iij.par.q.xxx.Tremit homo ad viſionē
corporalē ⁊ etiā imaginariā angeli.Et
I ratio eſt:qꝛ homo ſuꝑ ſe eleuatur:ſicut
etiam fit calore ad interiora recurren=
te quoties homo timet:aut aliquid ſimi
le patitur.Propter hec autē:vt dicit.s.
Tho.nō dꝫ nobis ſubtrahi angelica vi
ſio.Primo qꝛ hoc eſt dignitatis.Scdo
qꝛ vt ait Orige.ſemꝑ angelus apparēs
medetur tali timore ſi eſt bonus:⁊ ī hoc
ipſo inquit cognoſciꝉ eſſe bonꝰ.Timuit
ergo btā virgo ſicut ⁊ alij ⁊ ſpecialiter
vt ait.b.Tho.qꝛ angelꝰ ſub forma hoīs K
intrauit ad cuius aſpectū trepidare vir
ginū eſt:vt ait Ambro.potuit em̄ eſſe vt
prima facie nō cognouerit angelū eſſe
ſed virū eū qui videbaꝉ crediderit eſſe.
Et ſubiungit.s.Tho.Quidā tñ dicunt
ꝙ nō eſt turbata in viſione angelica.cū
aſſueta eſſet angelos videre:ſꝫ in his q̄
nūtiabanꝉ.Iſta ē ſnīa gregorij q̄ ait.Cū
aſſueta eſſet his viſionibꝰ:euangeliſtā
turbationē nō viſioni:ſed relatis attri
buit dicēs(turbata eſt in ſermone eiꝰ.)
Hec ille.Vñ ſubdiꝉ:(⁊ cogitabat qua=
lis eſſet iſta ſalutatio.)Unde in hoc ſm
greg.vitauit incredulitatē zacharie:et
leuitatē eue:qꝛ nec fuit incredula nec
ſtatim credidit:ſꝫ dictū examinauit.Co
gitabat aūt ſm eūdē ſi ſalutatio erat a
viro ꝯ ſuū pudorē vel diuina ad aliquā
ſanctitatē:cū ꝺ deo faceret mētionē:di
cēs dñs tecū.Scdm Amb.aūt mirabaꝉ
etiā nouā ſalutādi formā:q̄ nunq̄ ante L
cōperta fuerat.vñ ait Orig.ꝙ ſi ſciuiſ=
ſet maria ad aliū quēpiā ſiꝉem eſſe fa=
ctū ſmonē.vtpote q̄ habebat legis ſciē
tiā:nunq̄ eā q̄ſi peregrina talis ſaluta
tio terruiſſet.Hec ille.Sꝫ qꝛ eā angelꝰ
ex noua ſalutatione territā vidit q̄ſi fa
miliariꝰ notā ſm Beꝺ.vocās ex nōie eā
cōfortat.Vñ ſequiꝉ:(⁊ ait angelꝰ ei.Ne
timeas maria.)q̄ſi diceret ſm eūdē:nō
veni deceptu rꝰ q̄ſi miniſter ſathane ne
q̄ violaturꝰ:ſꝫ diuina myſteria reuela
turꝰ.Chry.Qui apud deū mereꝉ grām
nō hꝫ q̄d timeat.Vñ ſequiꝉ(Inueniſti
em̄ grāꝫ apud deū)Greg.Inuenit gra
tiā ꝟgo corā deo:qꝛ ſplēdore pudicitie
ꝓpriā exornās aīam gratū deo ſe habi
taculū ꝑparauit nec ſolū celibatū inuio
labilē ↄſeruauit ſꝫ etiā imaculatā con=
ſciētiā cuſtodiuit.hec ille.¶Eſt aūt ſciē
dū ꝙ ſm ↄſuetū modū loquēdi ſcriptu M
re q̄ñ aliq̄s alicui placet:dꝛ iuenire gra
tiā apud illū vel in oculis eiꝰ.Qꝺ vero
virgo ſumme placuerit deo oſtendiꝉ cū
ſubiūgiꝉ.(Ecce ↄcipies ī vtero ⁊ paries)
Notanter dicit cōcipies in vtero:quaſi
diceret.Nō ↄcurreret maſculꝰ ab ex:ſꝫ
in te formabiꝉ partꝰ ſicut nucleꝰ ī nuce
auellana.Hiere.xxxj.Nouū faciet dñs
A ſuꝑ terrā femina circūdabit virū.(⁊ vo
cabis nomē eiꝰ ieſuꝫ).Nō dicit īpones
ſꝫ vocabis:qꝛ iſtud nomē fuit īpoſitū a
deo genitore:vt dicit Gre.Et ſm Be=
dā ieſus iterpretaꝉ ſaluator ſiue ſalu=
taris:itō optīe ↄuenit xpo:qꝛ ſolꝰ fuit ſpi
ritualis ⁊ vniuerſalis ſaluator.Vñ vt
docet.s.Tho.iij.q.xxxvij.hoc nomē eſt
nouū rōne talis ſalutis.ſ.ſpūalis ⁊ vni
uerſalis.alijs aūt ↄuenit ſꝫ aliq̄s ſpāles
⁊ nō vniuerſales ſalutes.Vñ ſꝫ Cyri.qꝛ
hoc nomē aliq̄ mō alijs cōe eſt:ad ſigni
ficandū ꝙ iſte q̄ cōcipitur diſſimilis eſt
alijs.ſubiūgit angelꝰ(Hic erit magnus
⁊ filiꝰ altiſſimi vocabiꝉ)Filij dei ī diui=
na ſcriptura ꝑ adoptionē dicunꝉ oēs q̄
ſunt in grā:iuxta illud.Pſalmi.Ego di
xi dij eſtis:⁊ ꝑ creationē gñaliter oēs:⁊
ꝑ aſſimilationē ī natura īcorporea ſoli
angeli:ſm illud Iob.j.Cū veniſſent:fi=
B lij dei vt aſſiſterent corā dño.Sꝫ ꝑ na=
turā iſte ſolus eſt filiꝰ altiſſimi.Sequiꝉ
(Et dabit illi dñs deꝰ ſedē dauid prīs
eiꝰ.)Eſt aūt ſciendū ꝙ ſicut materialis
hierl'm ſignificauit eccl'iam militātem
⁊ triūphātē:ita regnū dauid cuiꝰ ſedes
fuit ī hierl'm ſignificauit regnū xpi ſuꝑ
vtrāq; eccleſiā.Nō ergo iſta ſic debent
intelligi q̄ſi velit angelꝰ dicere ꝙ deus
daturꝰ eſſet xpo tꝑale regnū dauid hoc
em̄ eſt ꝯ ſcripturā Io.xviij.vbi ipſe di=
cit.Regnū meū nō eſt de hꝰ mūdo.i.non
eſt tꝑale ſeu materiale.Itē Hiere.xxij.
vbi de iechonia rege dꝛ.Scribe virū iſtū
ſterilē nō erit de ſemine eiꝰ vir q̄ ſedeat
ſuꝑ ſoliū dauid.Beata aūt ꝟgo ex qua
natus eſt xp̄s deſcēdit a iechonia:vt pꝫ
Mat.j.Poſt iechoniā ergo nullus de ſe
mine eius fuit rex ī regno materiali da
uid ſm Nico.de ly.Vñ Ioā.hircanus ⁊
alij q̄ ante herodē aſcalonitā fuerūt re
C ges ī iudea ſm eū fuerūt de tribu ſacer
dotali ⁊ non de tribu iuda.Sed tñ illa
que iſte dicit videnꝉ eſſe cōtra illud Ge
ne.xlix.Non auferetur ſceptrū ⁊c.vbi ha
beꝉ ꝙ vſq; ad xp̄m ſemꝑ debuit eſſe rex
vel dux de tribu iuda.Vñ ⁊ magr̄ hiſto.
dicit ꝙ vſq; ad captiuitatē babylonicā
gubernauerūt reges de tribu iuda:poſt
illā ꝟo īmediate gubernauerūt duces
⁊ poſt duces iterū reges vſq; ad herodē.
Sed vt pꝫ Gen̄.xlix.ad hoc diceretur ſm D
eū ꝙ verbū iacob intelligiꝉ de regibꝰ ⁊
ducibus deſcendētibus a iuda ꝑ lineā
maſculinā vt Zorobā.vel ꝑ feminineam
vt machabei q̄ ſacerdotes fuerūt:⁊ ↄñr
de tribu leui:q̄ tñ fuit mixta cū tribu re
gia vt multipliciter pꝫ.Hie.ꝟo loquiꝉ
de linea maſculina.ſm quā beata vir=
go deſcendit a iuda.⁊ ſic etiā credo ꝙ lo
quiꝉ magiſter.De regno ergo ſpūali lo
quiꝉ angelꝰ.Vñ Baſi.Nō in materiali
ſede dauid ſedit dñs tranſlato iudaico
regno ab herodē:ſed ſedē dauid appel
lat in qua reſidet idiſſolubile regnū eiꝰ
Hec ille.Et ſm Chry.ꝑ domū iacob in
telligūꝉ illi q̄ ex iſrael.crediderūt cū dꝛ:
(⁊ regnabit ī domo iacob ī eternū.)Vel
ſm Bedā intelligiꝉ tota eccl'ia:q̄ deſcē
dit ex bona radice vel incerta eſt(cum
eſſet oleaſter)in bonā oliuā:vt hꝛ Ro.
xj.Et intendit ꝙ ex bona radice deſcen
derint aliq̄ de eccl'ia.i.apl'i ⁊ ceteri de= E
ſcēdētes a iacob:alij ꝟo(vt gētiles)fuēt
incerti ꝑdictis q̄ ſunt eccl'ie fundamen
ta.(⁊ regni eiꝰ nō erit finis.)Greg.Non
ſolū inquātū deus:ſed ⁊ in eo ꝙ homo.
Et in ꝑſenti q̄dem habet regnū multo=
rum:finaliter ꝟo vniuerſorū cū ei oīa
ſubijcienꝉ.Hec ille.Nota ꝙ regnū xpi
in quo ꝑ vicarium regnat nō habebit
finē ante finē mūdi:ſed illud in quo re
gnat ꝑſonaliter:carebit fine ſimpliciꝉ.
¶Moralr̄ docenꝉ virgines iuxta do=
ctrinā ambroſij dicentis.Diſce aūt vir
go verecūdiā:qꝛ pauebat trepidare em̄
ꝟginū ē:⁊ ad oēs viri igreſſus pauere:
oēſq; viri affatus vereri.Diſce ꝟgo ver
borū vitare laſciuiā.Maria etiam ſa=
lutationem angeli verebatur.Hec ille.
¶Quātū ad tertiū ſciēdū eſt ex doctri=
na.s.Tho.iij.q.xxix.ꝙ beata virgo vo= F
uit virginitatē ſuā deo:qꝛ laudabiliora
ceteris paribus ſunt q̄ fiūt ex voto.Nō
tñ vouit abſolute añ deſpōſationē:qꝛ
añ xpi ortū dei ppl's carne ꝓpagabaꝉ:
ſicut modo ꝑ baptiſmū:ideo gñationi
oportebat inſiſtere.Dicit tñ ſctūs Tho.

in.iiij.di.xlix.ꝙ Helias ⁊ Hieremias tra
ditur ſemꝑ fuiſſe ꝟgines:qꝛ lꝫ tūc ꝟgi
nitas nō eſſet in tāto ꝑtio vt modo tñ di
cit.s.Tho.iij.diſt.xxxiij.ꝙ poſt ſufficien
G tē multiplicationē hūani gñis fuit lici=
ta in lege Moyſi ⁊ nature integre: non
aūt ante ſufficientiā talē.Sed qꝛ vt di=
cit in tertia parte videbatur lege ꝓhibi
ta:ideo vouit cōditionate ſi deo place=
ret.Quo cognito poſt deſpōſationē per
diuinā inſpirationē vouit abſolute de
cōmuni cōſenſu anteꝗ̄ ſalutaretur ab
angelo.Unde dixit angelo(qm̄ virū nō
cognoſco)qḋ nō dixiſſet:ſi votū virgini=
tatis nō habuiſſet.Sciēs ergo btā Ma=
ria votū ſuū:ait ad angelum:(quō fiet
iſtud?)Ambroſius.Tēperatioꝛ eſt iſta
reſpōſio ꝗ̄ verba ſacerdotis:q̄ ait.Un=
de hoc ſciā?Negat ille ſe credere: et q̄ſi
fidei adhuc aliū querit autoꝛē:iſta ſe fa
cere ꝓfitetur:nec dubitat eſſe ſciendū
qḋ quō fieri poſſit inq̄rit.Legerat Ma=
ria ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium:
ideo credidit futurū:ſed quō fieret ante
nō legerat.Non eñ quēadmodū fieret
H vel ꝓphete tāto fuerat reuelatū.Tan=
tum eñ myſteriū nō hoīs fuit:ſed ange
li oꝛe ꝓmēdū.Hec ille.Qui videt̄ velle
ꝙ eſaias ꝓſciuerit quidē virginē pari=
turā:ſed ignoꝛauerit modū:an.ſ.virtus
ſpūſſcti ſuppleret vicē maſculi vel alr̄.
(Qm̄ virū nō cognoſco)ſm̄ Greg.nazā.
in hoc innuit ꝙ ſuū coꝛpus quaſi quod=
dam ſacrificiū obtulerat deo.¶Moꝛali
ter docemur quantā ſollicitudinē de=
beat quiſꝗ̄ hr̄e implēdi votū ſuū ſiquid
eſt deo ꝓmiſſum:qꝛ virgo lꝫ ab angelo
ex parte dei moneret̄ de filio ꝯcipiēdo:
tñ in oppoſitū allegauit votū ſuū.Item
quantū placeat deo ꝙ homo adhibeat
fidem dictis ſuis:qꝛ Maria credēdo me
ruit edoceri ⁊ eligi in matrē.Unde ait
heliſabeth.Luc.j.Beata q̄ credidiſti:qꝛ
perficiētur ea que dicta ſunt tibi a dño.
I Econtrario infidelitas ei valde diſpli=
cet:vnde ꝑcuſſit zachariā incredulū vt
ptꝫ Luc.j.Quantū ad quartū ait grec.
Conſydera qualiter virgini ſoluit du=
bium angelus:⁊ explanat intemeratū
cōnubiū ⁊ ineffabilē partum.Sequitur
cm̄.(Et rn̄dens angelus dixit ei.Spiri=
tuſſanctus ſuperueniet in te.Hec ille.
Q.d.ſm̄ Chꝛy.Noli querere naturalē
oꝛdinem:qui eſt per concubitū viri imo
ſi virū cognouiſſes electa nō fuiſſes.no
tanter autē dicitur ſuꝑueniet:qꝛ vt te= K
ſtatur Nico.de ly.pꝛius in eā venerat
eam a pctō oꝛiginali mūdando adhuc
dum eſſet in vtero:vt cōius exponitur.
Eodē modo exponere docet Magiſter
ſen.iij.di.iij.dicēs.Mariā quoꝗ̄ totam
ſpūſſctūs in eā ꝑueniēs a pctō pꝛoꝛſus
purgauit:⁊ a fomite peccati etiā libera
uit:vel fomitē ipſum penitus euacuan
do:vt quibuſdā placet vel ſic debilitan
do ⁊ extenuādo vt ei peccandi occaſio
nullaten⁹ poſtmodū extiterit.Hec ille.
Pꝛo his vide.s.Tho.iij.par.qō.xxij.et
iij.diſt.iij.Deinde ſuperuenit ſm̄ maio
rem gr̄e plenitudinē in cōceptione filij.
Nam vt docet.s̄.Tho.vbi.s̄.cū i vtero
matris eſſet:tātā accepit abūdātiā gr̄e
ꝙ fuit ab oꝛigīali mūdata:⁊ fomes.i.in
clinatio habitualis ad malū.remā ſit in
ea ligatus.In ipſa vero cōceptione xp̄i
in qua debuit pꝛimo apꝑere imunitas
a pctō:fuit ab ea fomes ſublat⁹ ex toto L
qꝛ ex ꝓle in matrē facta eſt redundan=
tia imunitatis:vñ dꝛ Ezechi.xliij.Glia
dei ingrediebat̄ per poꝛtā oꝛiētalē.i.ꝟ=
ginē:⁊ terra.i.caro ꝟginis:ſplendebat
a maieſtate ei⁹.ſ.dñi Jeſu xp̄i.Sequit̄:
(et virtus altiſſimi).i.xp̄s:q̄ ſm̄ Chꝛyſo.
altiſſimi regis ꝟtus eſt obūbꝛabit tibi.
hoc aūt tripliciter exponit̄.Nā Grego.
xviij.moꝛal.exponit hoc dupl'r ſub his
ꝟbis dicens.Per obūbꝛationis vocabu
lum incarnādi dei vtraꝗ̄ natura ſigni
ficatur.Umbꝛa eñ a lumine foꝛmatur
et coꝛpoꝛe.Deus ergo per diuinitatem
lumen eſt.Quia ergo lumē incoꝛpoꝛeū
in eius erat vtero coꝛpoꝛandū.recte ei
dꝛ:virtus altiſſimi obūbꝛabit tibi.i.coꝛ
pus in te hūanitatis.accipiet incoꝛpo=
reū lumen diuinitatis.Hoc etiā Marie
dꝛ ꝓpter mētis refrigeriū celitus datū.
Hec ille.Qui intendit pꝛimo ſic dicere. M
Obumbꝛabit tibi.i.vmbꝛā faciet in te:
per lumē deitatis ⁊ coꝛpus hūanitatis.
Et ſcḋo.Obumbꝛabit tibi.i.per gr̄am
refrigerabit mentē tuā:totaliter aufe=
rendo a te eſtū cōcupiſcētie.i.fomitē:et
dādo celeſtē cōſolationē.Ac ſi diceret.
Pudoꝛi tuo ne timeas:qꝛ caſtioꝛ ⁊ pu=
rioꝛ remanebis.Gre.aūt nazā.exponit
ſic.Nā ſicut vmbꝛa demonſtrat figurā
E coꝛpis a quo ꝓcedit:ita fili⁹ i carne de=
mōſtrat paternā ſeu foꝛmatiuā ꝟtutē.
ideo coꝛpus xp̄i aſſimilat̄ vmbꝛe qꝛ in
eo erant iudicia foꝛmātis diuinitatis.
Seq̄tur.(Ideoꝗ̄ qḋ naſcet̄ ex te ſctm̄)
non dicit ſctūs homo vel ſctūs deus:ſed
ſctm̄ neutral'r:vt cōplectatur vtrūꝗ̄: et
ſctm̄ abſolute vt intelligat̄ ꝙ ꝑſona na
ſcēs intelligit̄ vniuerſal'r omnē ſctītatē
habere.Hac eñ rōne dꝛ etiā deus abſo
lute qui eſt.Exoḋ.iij.vt intelligatur vni
uerſal'r hr̄e i ſe totā ꝑfectionē eſſēdi.Se
quit̄ vocabit̄(fili⁹ dei(.ſ.dei pr̄is:⁊ hoc ꝑ
naturā:nō per adoptionē:vt alij grego.
Tu aūt attēde q̄l'r ꝟgini totā trinita=
tē angel⁹ edidit:dū ſpm̄ſctm̄ ꝯmemoꝛat
E ꝟtutē ⁊ altiſſimū.Hec ille.Sed qꝛ vt di
cit Chꝛy.iſta ſūt alta ⁊ ꝓfunda:iō ſub=
dit exēplū ſenſibile dicēs.(Et ecce He=
lizabeth cognata tua).i.conſanguinea.
Ubi aduertēdū eſt ꝙ vt idē dicit:ange
l⁹ nō ꝯmemoꝛauit mulieres antiq̄s:pu
F ta Sarā:rebeccā aut Rachelā:ſed ꝓſē=
tē vt magis coꝛroboꝛaret ꝟginē.Et ea=
dē de cauſa ſm̄ eūdē cōmemoꝛat etatē
dicēs:(⁊ ipſa concepit filiū in ſenectute
ſua:)⁊ defectū nature cū ſubdit(et hic
menſis eſt ſextus illi q̄ vocatur ſterilis)
Eſt aūt notādū ſm̄ eūdē ꝙ nō ſtati a ꝓn
cipio ꝯceptiōis Helizabeth āgel⁹ appa
ruit ꝟgini.ſꝫ ſexto mēſe:vt grauis alu⁹
ꝓberet argumētū.Et nota ēt ꝙ iſte ſex=
tus mēſis eſt Marti⁹:qui ſext⁹ eſt a ꝯce
ptiōe ꝓcurſoꝛis:nō ꝯputatꝫ vltimis die
bus ſeptēbꝛis ſm̄ moꝛē ſcripture:vt di
cit Goꝛrā q̄ nō ꝯſueuit ꝯputare niſi mē=
ſes integros.Uel vt idē dicit eſt ſextus
ꝯputādo moꝛe hebꝛeoꝛū:q̄ nō incipiūt a
capite mēſis:ſed lunatiōis.Eſt aūt du=
biū quō Helizabeth potuerit eſſe cogna
ta.i.cōſanguinea eius a cognatione: qꝛ
beata virgo fuit de tribu iuda:vt ſctī et
G hiſto.tradūt:⁊ helizabeth de tribu leui:
qꝛ fuit de filiab⁹ Aarō? Luc.j.Ad hec
dico ꝙ ſm̄ ſcripturā trib⁹ leui ⁊ iuda:ſi
ue tribus ſacerdotalis ⁊ regia fuerunt
mixte:eo ꝙ leuite nō haberēt heredita
riā poſſeſſionē:⁊ ꝯſequēter ex tali matri
monio nō ꝯfundebant̄ tribuū ſoꝛtes ꝓ=
pter quā cōfuſionē tollēdā pꝛohibitum
erat matrimoniū inter tribū ⁊ tribum:
Sciēdū eſt ergo ꝙ ſm̄ hiſtoꝛias due fue H
rūt ſoꝛoꝛes:ſcꝫ āna ⁊ iſmeria.Et ſm̄ bea
tū Hiero.vna earū.i.anna ⁊ cōſequēter
reliq̄ fuit de bethleē q̄ eſt de tribu iuda.
Iſmeria ergo genuit helizabeth ex aliq̄
viro ꝺ tribu leui.Anna ꝟo tres habuit
viros:ex quoꝝ quolibet vnā genuit filiā
nomie mariā.Et pꝛimā q̄ chꝛiſtū pepe=
rit genuit ex Joachī qui fuit de tribu iu
da.Uñ ꝟſus.Anna ſolet dici tres conce
piſſe marias.Quas genuere viri Joa=
chi cleophas ſalomeꝗ̄.Has duxere viri
ioſeph alpheus zebedeus.Pꝛima parit
xp̄m iacobū ſecūda minoꝛem.Et ioſeph
iuſtū peperit cū ſimōe iudā.Tertia ma
ioꝛē iacobū volucrēꝗ̄ ioānem.finaliter
aūt angel⁹ ꝯcludit ꝟgini dicēs.(Quia
nō erit impoſſibile apud deū omne ver
bū)De⁹ eñ ſm̄ doctrinā ſanctoꝝ pōt oē
quod contradictionem non implicat.
iſta autem ſola que implicant contradi
ctionem deus nequit:ſed talia non poſ=
ſunt mēte cōcipi.⁊ ſi poſſint oꝛe ꝓferri: I
vt teſtat̄ Ariſt.iiij.Metaphiſice:puta ꝙ
aliquid ſit ⁊ nō ſit:⁊ cōſequēter talia nō
poſſunt dici verbū coꝛdis.i.ꝯcept⁹.De⁹
ergo ꝗ̄uis nō poſſit ꝯtradictoꝛia tñ pōt
omne verbū.i.oē qḋ cōcipi pōt ab ho
mine vel angelo vel etiā a ſeipſo.Audi
tis ergo his virgo mentē ſuā cū ſumma
deuotiōe ſubmiſit deo.Ambꝛo.vide hu
militatē ꝟginis: vide deuotionē.Seq̄t̄
eñ.(Dixit aūt maria.Ecce ancilla dñi)
Ancillā ſe dicit q̄ mater eligitur nec re=
pētina exaltat ē ꝓmiſſiōe.Mitē eñ hu=
milēꝗ̄ paritura:humilitatē debuit etiā
ipſa ꝓferre:Hec ille.Oꝛauit autem vt
dominus dignaretur implere que dixe=
rat:dicens.(Fiat michi ſm̄ verbū tuū).
Et tūc ſtatim xp̄s fuit in eius vētre ꝯce
pt⁹:⁊ angelus ſm̄ Bedā celum repetit.
¶Moꝛaliter i ꝓdictis de multis inſtrui
mur q̄ Euſebi⁹ ſub his verbis includit K
dicēs.Alius aliud quoddā in ꝓſenti ſer
mone ꝟginis extollet apicibus:hic q̄dē
ꝯſtātiā:hic obediētē ꝓꝛōptitudinē:ali⁹
q̄ nō allecta eſt tā ſplēdidis ⁊ arduis ꝑ

magnum archangelum promiſſis polli-
citis:alius ꝙ nõ exceſſit modũ in dãdo
inſtantias:ſed equaliter cauit Eue le-
uitatẽ ⁊ zacharie inobedientiã mihi au-
tem humilitatis profunditas non minꝰ
G conſpicitur admiranda. Hec ille.

Feria ſexta poſt dominicam ter-
tiam. Aduentus.

¶ Textus euangelij. Lu. j. ca.

EXurgens Maria abijt in
montana cum feſtinatio-
ne in ciuitatem Iuda. ⁊
intrauit in domũ zacha-
rie: ⁊ ſalutauit helizabeth. Et fa-
ctum eſt vt audiuit ſalutationem
Marie helizabeth exultauit infãs
in vtero eius. Et repleta eſt ſpiri-
tuſancto helizabeth: ⁊ exclamauit
voce magna ⁊ dixit. Benedicta tu
in mulieribus ⁊ benedictus fructꝰ
vẽtris tui. ⁊ vnde mihi hoc vt ve-
niat mater domini mei ad me. Ec-
ce enim vt facta eſt vox ſalutatio-
H nis tue in auribus meis exultauit
in gaudio infans in vtero meo. Et
beata que credidiſti quoniã perfi-
cientur ea que dicta ſunt tibi a do-
mino. Et ait Maria. Magnificat
anima mea dñm. Et exultauit ſpi-
ritus meus in deo ſalutari meo.

EXurgẽs maria abijt in mon-
tana ⁊c. Luce. j.) Sicut di-
cit lucas poſtꝗ̃ angelus ha-
buit virginis conſenſum di-
ſceſſit ab illa. Maria aũt qꝛ
audiuerat ab angelo ſm Ambroſiũ ꝙ
helizabeth cõcepiſſet ſtatĩ p̃ gaudio ad
viſitãdum illam perrexit: vt tãgitur in
preſenti euãgelio. In quo ſunt tria pũ-
cta q̃ ſunt viſitatio: exultatio: ⁊ gratiaꝝ
actio. Quãtũ ad primũ dr. (Exurgẽs au-
I tẽ Maria) a quiete orationis ⁊ contem-
plationis: cui in ſua camerula vacãs cũ
deo ⁊ angelis verſabat̃. (abijt in mõta-
na) iudee. vbi erat hieruſalẽ (cũ feſtina-
tiõe) ⁊ hoc ꝓpter gaudiũ ſm glo. vel qꝛ
ieſus ſm Ori. feſtinabat ſctificare Ioã-
nẽ adhuc exiſtẽtẽ in vtero. Uel ſm am-
bro. ne diu moraretur in publico: qꝛ ſcꝫ
ꝟgo ſolitudini vacare ſolita erubeſce-
bat in publico (in ciuitatẽ iuda.) Hec ci-
uitas ſm Bedã ⁊ mag. hiſt. eſt hieruſa-
lẽ. Unde vt idẽ magiſter dicit: hic iuda
ſtat pro regno ⁊ nõ ꝓ tribu qꝛ hieruſalẽ K
nõ fuit in tribu iuda ſed beniamin. Et
reuera cõfinia iude ⁊ bẽiamin trãſibãt
ꝑ hieruſalẽ: vt ptꝫ Joſue. xv. ⁊. xviij. ſed
tñ maior pars ciuitatis erat in tribu bẽ-
iamin: ⁊ minor in tribu iuda (⁊ intrauit
in domũ zacharie) vt feruiret pregnãti
Helizabeth: ſm Ambro. et glo. Uel ſm
Chryſ. vt cõferret cũ helizabeth de his
ita mirandis q̃ alijs dicere nolebat. Tũ
qꝛ fidẽ nõ adhibuiſſent. Tũ qꝛ dixiſſent
eã ſuũ velle palliare peccatũ. Unde vt
ait Grego. Ad ſolã cõfugit helizabeth.
Unde ſubdit̃ (⁊ ſalutauit helizabeth.)
¶ Moraliter maria cõcipiens Jeſum. i.
anima penitẽs ſtatim vadit in mõtana
i. ad conuerſationẽ celeſtẽ: in ciuitatem
iuda. i. confitentiũ dño. i. vicario domi-
ni ſua peccata cõfitetur. Itẽ moraliter
docẽtur hic virgines: id qđ Amb. tradit
di. Diſcite virgines nõ demorari in pla-
teis nõ aliquos in publico miſcere ſer- L
mones. Diſcite vos ſancte mulieres ſe-
dulitatẽ quẽ pregnãtibus debeatis ex-
hibere cognatis. Mariã enim que ſola
in intimis penetralibꝰ verſabatur: non
a publico ꝟginitatis pudor: nõ a ſtudio
aſperitas mõtiũ: nõ ab officio ꝓlixitas
itineris: retardauit. Diſcite etiã virgi-
nes humilitatẽ marie venit propinqua
ad proximã: iunior ad ſeniorẽ: nec ſolũ
venit: ſed ⁊ prior ſalutauit. Decet enim
vt quãto caſtior virgo tãto humilior ſit
noueritqꝫ deferre ſenioribꝰ ſit magiſtra
humilitatis in qua eſt profeſſio caſtita-
tis. Hec ille. ¶ Quãtũ ad ſcđm ſciẽdum
eſt: ꝙ circa iſtã exultationẽ precurſoris
eſt dubitatio. Utrũ facta fuerit a deo p̃-
curſore hoc neſciẽte: vel fuerit in eo mi-
raculoſe acceleratus vſꝰ rõnis ⁊ liberi
arbitrij? Aug. ergo ad dardanũ hoc ſub M
dubio derelinq̃t di. ꝙ ſiue ſic ſiue ſic fa-
ctũ ſit vtrũqꝫ diuine oĩpotẽtie aſcribẽdũ
eſt. grecꝰ vero expoſitor ſẽtit: ꝙ Joãnes
tunc habuit rationis vſum. Ait eñ pro-
pheta parẽte acutiꝰ videt ⁊ audit: ſalu-

tatqꝫ prophetatũ. Hec ille. Itẽ videtur
Amb. ſentire: ſed tamen hoc nõ dicit ex-
preſſe: quia verba eius faciliter poſſũt
exponi ad oppoſitũ ſenſum. Sãctus au-
A tẽ doctor tenet ꝙ vſum ratiõis tunc nõ
habuit aut liberi arbitrij. vt ptꝫ. iij. par-
te. q. xxvij. ar. vj. ⁊ hoc ideo. quia Aug.
ad illã partem declinat: qꝛ dicit euãge-
liũ. Exultauit infans: ⁊ non dicit credi-
dit. Exultare enim etiã peccoꝝ eſt iux-
ta illud pſ. Mõtes exultaſtis ſicut arie-
tes. Unde dicit̃ (et factũ eſt vt audiuit
ſalutationẽ Marie Helizabeth: exulta-
uit in gaudio infãs i vtero eius.) ¶ Eſt
aũt rurſus ſciendũ: ꝙ tñ quatuor fue-
runt in vtero ſanctificati. Primꝰ eſt xp̃s
vt ptꝫ luc. j. Deinde. b. ꝟgo. Et lꝫ hoc
ſcriptura nõ dicat: tñ ſic credit̃: qꝛ non
fuit in grã minor hieremia vel Joãne.
Tertius fuit hieremias. Et q̃rtus Joã-
nes. Et lꝫ videat̃ aug. dubie loq̃ ad dar-
danũ de hoꝝ duoꝝ ſctificatiõe. Tñ vt di-
cit ſctũs Tho. vbi. ſ. ſic tenẽdũ eſt. qꝛ de
hieremia dr Hie. j. Anteqꝫ exires de vul-
ua ſctificaui te. Et de Joãn. Luc. j. Spũ
B ſctõ replebit̃ adhuc ex vtero mr̃is ſue.
Origenes. Nõ añ repletus fuerat ſpiri-
tuſctõ: donec aſſiſteret q̃ xp̃m gerebat i
vtero. Tũc aũt ⁊ ſpũ erat plenꝰ ⁊ reſul-
tabat in parẽtẽ. Uñ ſequit̃: (⁊ repleta ẽ
ſpũſctõ helizabeth). Nõ aũt dubiũ eſt:
quin q̃ tũc repleta eſt ſpũſctõ: ꝑꝑ filiũ ſit
repleta. Hec ille. Dicit̃ aũt repleta: quia
magnꝰ ipetꝰ amoris ⁊ ſpũſſctũs inuaſit
eã: qꝛ ad iſtũ effectũ ↄcurrit Joãnes: ⁊ p̃-
ſentia xp̃i: ⁊ ipſa orõ ꝟginis ſalutãtis:
Salutatio eñ icludit depcationẽ ⁊ pe-
titionẽ aliquã ꝓ ſalutato. Jõ ſubdit̃ (et
exclamauit voce magna) cordis ⁊ corpo-
ris (⁊ dixit Bñdicta tu inter mulieres).
i. ſup oẽs mulieres. Origen. Nulla eñ
fuit vnqꝫ tãte grẽ particeps: aut eẽ po-
terit. Uniꝰ eñ diuini germinis parẽs ẽ
vnica. Hec ille. (⁊ bñdictꝰ fructꝰ ventris
C tui) ſm Theo. ideo eſt bñdictus qꝛ ſine
pctõ cõceptus. Ideo ergo illud ſubiun-
git: qꝛ alie ſancte femie genuerũt filios
quidẽ: ſꝫ nõ ſine peccato. Uel ſm eundẽ
ideo hoc ſubiũgit̃ quaſi aſſignãdo cau-
ſam bñdictionis marie inter oẽs mulie-
res. Nã i ſcriptura aliqñ vt dicit idẽ ly
⁊ ſtat pro qꝛ. ¶ Sciẽdũ ꝟo ex ſctõ Tho.
Ro. xij. lib. iij. ꝙ bñdicere ↄtingit triplr.
ſ. enũtiatiue laudãdo: ⁊ iperatiue cau-
ſando bonũ in perſona bñdicta: ⁊ opta-
tiue deſyderãdo. Licet igit̃ imperando D
ſolus deꝰ bñdicat per authoritatẽ ⁊ ſa-
cerdos per miniſteriũ. tñ primo modo
poſſumus deũ ⁊ creaturã benedicere: ⁊
ab eiſdẽ bñdici. Et ſimiliter tertio mo-
do: lꝫ deo proprie nõ optemus bonũ ni-
ſi extrinſece optãdo gloriã eius in crea-
tura cũ ſciamus illũ omnia habere que
habere põt. ſed cõgaudemus ei. Sic er-
go ptꝫ quõ benedictio cõpetat ⁊ virgini
⁊ fructui eiuſdẽ. Fructũ aũt vẽtris ma-
rie dñm dixit ſm Origenẽ. Unde ſequit̃
(et vnde hoc mihi vt veniat mater dñi
mei ad me) ſm Amb. hoc nõ dicit quaſi
ignorans: cũ ſciret eſſe ſpũſſcti opus: vt
ſanctificaretur precurſor: ſed vult dice-
re ſe hoc nõ premeruiſſe. Sequitur (ecce
enim) vt facta eſt vox ſalutationis tue i
auribus meis: exultauit in gaudio in-
fans in vtero meo. Iſta exultatio vt di-
ctũ eſt fuit diuinitus in infante: nõ hu-
manitus ab infante per vſum ratiõis. E
(⁊ beata q̃ credidiſti: qm̃ perficiẽtur ea
q̃ dicta ſunt tibi a dño.) Ex his autẽ pa-
tet ſm Orige. ꝙ helizabeth fuit tacta a
ſpũ prophetico de preterito ⁊ de p̃ſenti
⁊ de futuro: qꝛ cognouit mariã credidiſ-
ſe angelo: et eſſe redẽptoris matrẽ: quẽ
vocauit dñm ſuũ: ⁊ perficienda eſſe di-
uina ꝓmiſſa. Quãuis poſſet dici: ꝙ ex
letitia ioãnis argutiue cognouit adeſſe
eũ cuius ſm angelũ erat p̃curſor: ⁊ hoc
inſpiratione diuina lꝫ nõ prophetica.
Primũ tñ eſt melius: qꝛ dicitur fuiſſe re-
pleta ſpũſctõ. Et dicit gl. ꝙ repleuit eã
filius ſuus: nõ quidẽ autoritate vt deꝰ:
aut miniſterio vt exhibẽs ſacramenta.
nec merito vt ieiunãs pro aliq̃. ſꝫ priui-
legio: qꝛ. ſ. deꝰ repleuit matrẽ grã filij. i.
vt eſſet idonea mater tãti filij. vt videt̃
velle Gor. Dixit aũt mariã beatã qꝛ cre- F
diderit: eo ꝙ fides valeat ſm Gor. ad
multa. Primo ad cognoſcẽdũ diuina: ſi-
cut lux ad videndũ colorata. Eſa. vij. ſm
aliã lrãꝫ. niſi credideritis nõ itelligetiſ.
Scđo ad defẽdẽdũ cognita. ſicut notitia
ad defẽdẽdũ vera. pſ. Credidi propter

q̇ḋ locut⁹ ſum. Eph. vj. In oĩbus ſumē
tes ſcutū fidei. Tertio ad imperanduꝫ
miracula ſicut cōſenſus ad contrahen=
dū coniugia Joā. xj. Si credideris vide
bis mirabilia. Unde etiā hodie deuoti
vidēt miranda: q̄ increduli videre non
G merentur: qꝛ ſcꝫ non credūt; cum tn̄ ha
beant ſufficiētē cauſam credēdi: vtpo
te qꝛ vidēt miracula apoſtolorū ꝛ chri=
ſti in ſuo effectu: id eſt ſubiugatiōe Ro=
me ꝛ romani imperij: ꝛ mūdi cōuerſio=
ne: ꝛ apoſtolorū ac euāgeliſtarum atqꝫ
doctorū ꝯſcriptione qꝛ ſi gētilibus ido=
latris cōſcribētibus hiſtorias fides ad=
hibet̄: quare nō adhibeat̄ xp̄ianis ma
xime talibus quales predicti fuerunt.
Quarto ad ſuſtinenduꝫ aduerſa: ſicut
firmū fundamētū ad ſtandū ꝯtra tēpe=
ſtuoſa. Sap. xvj. Sermo tuus hos q̄ cre
dūt in te ꝯfirmat. Et. ij. Thim. j. Patior
ꝛ nō ꝯfundor. Scio em̄ cui credidi ꝛ cer
tus ſum. Quinto ad viuendū i gratia ſi=
cut radix ad viuificādū arbuſta. Abac.
ij. Juſtus in fide viuit. Sexto ad vitan=
dū picula extrema: ſicut aſpect⁹ iaculi
ad vitādū illud Joā. xj. Omnis q̄ viuit ꝛ
H credit in me nō morief̄ ineternū. ſ. mor
te iſernali. Et lꝫ hoc faciat fides forma
ta charitate: tn̄ etiaꝫ informis maxime
ad hoc ꝯfert: ſicut ad recedēdū a malo.
Septimo ad lucrādū gaudia eterna: ſi=
cut adoptatio in filiū ad habendū bo=
na paterna. Mar. vl. Qui crediderit et
baptizatus fuerit ſaluus erit.

¶ Moraliter dicemur ꝙ anima ꝯcipiēs
Jeſum ꝛ in alta ſe recipiēs ꝑ ꝯtēplatio
nē: ꝛ ſanctā ſiue celeſteꝫ ꝯuerſationē le
tificat Helizabeth ꝛ Joānē. Helizabeth
em̄ interpretat̄ dei mei ſalus: ꝛ ſignifi=
cat deū ſaluatorē. Joānes vero interp̄
tat̄ cui datū eſt vel in quo eſt gratia: ꝛ ſi
gnificat angelos ꝛ alios beatos haben
tes gratiā conſummatā: qui omnes ſu=
per ſanctitate noſtra letantur.

¶ Q antū ad tertiū eſt ſciēdū ꝙ ꝯſueue
rūt antiq̄ patres quādo aliq̇ḋ beneficiū
I ſingl'are recipiebāt a deo facere cāticū
aliq̇ḋ ad gratias reddēdas. Unde ſub=
merſis egyptijs in mari rubro: cātauit
Maria ſoror Moyſi canticū dicēs. Cā=
temus dn̄o Exodi. xv. Similiter Anna
mater Samuelis cū eſſet ſterilis canta
nit pro Samuele filio dicēs. Exultauit
cor meū in dn̄o. j. Reg. ij. c. Similiter can
tauit zacharias ꝑ Joāne dicēs Bene=
dictus dn̄s deus iſrael. Luce. j. Et ſimi
liter multi alij. Unde ꝛ quidā dicūt ꝙ K
propterea egrotauit Ezechias vſqꝫ ad
mortē. iiij. Reg. xx. qꝛ tanq̄ ingrat⁹ nō
cantauit dn̄o quādo proſtrauit exerci=
tū innumerabilē Sennacherib. iiij. Re
gū. xix. Sic etiā beata v̄go cantauit: iō
dicit̄ (ꝛ ait Maria) Jſtud eſt virtualiter
titulus cantici. Intitulatur em̄ canticū
marie. (Magnificat aīa mea dominuꝫ)
q̄ſi diceret O helizabeth tu me magnifi
cas: ſed ego magnifico. i. laudo dn̄m at=
tribuens eius bonitati oīa hec. Uel ſm̄
Gregoriū anima marie dominū magni
ficat: qn̄ ipſa ſeipſam fructib⁹ bonoruꝫ
operꝫ ad dei laudē exornat. Unde dicit.
Origenes. ꝙ deus in ſe neqꝫ magnifica
ri neqꝫ diminui pōt. ſed dr̄ magnificari
magnificata ſua imagine. i. anima. (et
exultauit.) Exultare extra ſalire eſt: et
ſignificat imenſitatē gaudij tantaꝫ eſſe
vt non poſſit in ſecreto celari: ſꝫ ſignis
manifeſtet̄: (ſpūs meus). i. anima mea L
ſm̄ Baſiliū. Sciēdū eſt em̄ ꝙ vt colligit̄
ex ſancto Thom̄. j. q. xxxvj. ar. j. di. x. et
iiij. contra. c. xviij. ly ſpirit⁹ impoſitum
eſt ad ſignificādaꝫ ſubtilitatem nature
alicuius: que ſubtilitas attendit̄ per re
motionē a materia. vn̄ ꝑpter ſubtilita
tē incorporea. i. deū: angelū ꝛ animā di
cimus ſpūs. Inde eſt etiā ꝙ amātes et
concordes dicimus eſſe cōſpiratos vel
vnius ſpūs: qꝛ etiā dicim⁹ eos eſſe vnū
cor ꝛ vnā animā dicente ariſto. ix. Eth.
ꝙ ꝓpriū eſt amicorū vnā animā in duo
bus corporib⁹ eſſe. Corpa etiā aliqua
ꝑpter ſubtilitatē dicunt̄ ſpūs. vt aer. ꝛ
q̄dā alia corpa in aīalibus ex alimētis
generata. Et inde eſt ꝙ attractio aeris
ꝛ expulſio dr̄ inſpiratio ꝛ reſpiratio. Et
inde etiā vētus dicit̄ ſpūs. Et vt dictuꝫ
eſt ſubtiliſſimi vapores ꝑ quos anime
virtus diffundit̄ ad corpis partes. Igit̄ M
beata virgo hic ſpūm dicit aīam quātū
ad ptem ſuperiorē. id eſt vt eſt intelle=
ctualis: et cōmunicat cum angelis (in
deo.) In hoc virgo docet ſuū decātare:

ꝛ ſuū gaudium nō eſſe vanū ſed eſſe in
deo. i. de deo. Cogitās em̄ diuinam pie
tatem ꝛ beneficiū exbibitum a deo. et
exhibendum humano generi: gaudens
de ſuo ꝛ aliorū ſpirituali bono exulta=
A uit (ſalutari meo.) Salutare idē eſt q̇ḋ
ſaluator. Et in hoc ipſa dicit xp̄m ꝑ ſe
quoqꝫ veniſſe moriturū. Un̄ xp̄s dr̄ redē
ptor oium. Deinde ſubiungit cām ſue
laudis ꝛ exultationis dicēs (qꝛ reſpexit
humilitatē ancille ſue) Humilis dr̄ qua
ſi humi accliuis: ſiue ad terrā iclinat⁹.
Humilis ergo eſt aliq̇s dupl'r. Uno mo
do ꝑ virtutē ſe ſpōte ꝑpter deū depri=
mēdo: ꝛ de ſe nō p̄ſumēdo magna. Jſto
mō humilitas eſt v̄tus: ꝛ humilis v̄tuo
ſus. Alio modo aliq̇s eſt humilis ꝑ ne=
ceſſitatē: vt qꝛ eſt pauꝑ vel tribulat⁹. ꝛ
iſte nō eſt virtuoſus: qꝛ ipſe nō ſeipſum
humiliat: vn̄ verius dr̄ humilitat⁹ q̄ hu
milis: nec humilitas iſto mō eſt virtus.
Jſto modo loquebat̄ Daniel. iij. c. dicēs
Humiles ſumus in vniuerſa terra ho=
die ꝑpter pctā noſtra. Beata ergo v̄go
ſm̄ grecū expoſitorē ꝛ Aug. ꝛ Orige. Be
B dā. ꝛ Bernadū ꝛ cōiter ſm̄ oēs: loquit̄
de hūilitate q̄ eſt v̄t⁹. Un̄ ſenſus eſt. Bn̄
laudo ꝛ merito exulto: qꝛ de⁹ reſpexit. i.
approbauit humilitatē ancille ſue: ex
me ſumēdo carnē. Nec iſta dicit ad ia=
ctantiā. ſꝫ ad oñdendā veritatē ad dei
laudē ꝛ cōmendationē humilitatis: qꝛ
vt dicūt ſcti: plus fuit diſpoſita vt eſſet
dei mater q̄ ex quacūqꝫ alia v̄tute. poſ
ſumus aūt etiā exponere de humilita=
te ſcḋo modo q̄ eſt q̄dā modicitas ꝛ ob=
ſcuritas. Beata em̄ v̄go erat modica ꝛ
obſcura quo ad homines mundi q̄ eius
merita neſciebāt: ſꝫ deus exaltauit eā
ſuꝑ omnes mulieres. Ideo dicit. Bene
laudo ꝛ merito exulto: qꝛ deus reſpexit
oculo pietatis ꝛ clemētie humilitatē. i.
modicitatē ꝛ obſcuritatem ancille ſue.
Scḋm aūt vtrūqꝫ exponendi modū me
rito ſubiūgit̄ quedā eius ꝓphetia de fu
C turo. cū dicit̄ (ecce em̄ ex hoc) id eſt ab=
hinc ſeu ex hoc tēpore: vel ex hoc: id eſt
ꝑpter hoc bn̄ficiū q̇ḋ deus mihi ꝯtulit.
(Beatā me dicēt omnes generationes)
non ſolum fideliū: ſꝫ ꝛ infideliū: nō he=
braicorum: ſed etiā latinorum ꝛ greco=
rum. Sciendū em̄ ꝙ generatio aliq̄n ſu
mitur ꝑ populo: vt ſi dicamus iudeos
eſſe vnā ḡnationē ꝛ gentiles aliā ꝛ xp̄ia
nos aliā. Aliq̄n v̄o ſumit̄ ꝑ etate ma=
xime qua ꝯſueuit vn⁹ homo durare: ſi=
cut Geñ. xv. dicit̄. Generatiōe q̄rta re= D
uertent̄ huc. Et vtroqꝫ mō loquit̄ v̄go.
Nā magnificabit̄ in ppl'o dei: q̄diu du
rabit iſta vita ꝛ futura: ꝛ ſimiliter ma=
gnificabit̄ ab oībus ppl'is. Nā ſarace=
ni in ſuo alchorano hn̄t ſcriptū: ꝛ ſunt
v̄ba Mahumeti: Dixerūt āgeli ad Ma
riā. O maria deus elegit ꝛ purificauit te
ꝛ elegit te ſuꝑ mul'ieres ſeculoꝝ. Et mul
ta alia ad laudē ei⁹ vtpote ꝙ eius fili⁹
fuit verus ꝓpheta: ꝛ ꝙ viuus celū aſcē
dit: ꝙ vētur⁹ eſt iudicare viuos ꝛ mor=
tuos: ꝛ ſimilia. Un̄ apḋ eos blaſphemās
eā grauiter punit̄. Judei quoqꝫ perfidi
beatificāt eā multipl'r. Primo q̄dem qn̄
cōuertūtur. Scḋo in ſcripturis quas in
ſynagogis legūt q̄ illā laudant. Tertio
laudabūt in fine ſeculi qn̄ oēs cōuerten
tur. Quarto laudāt eā in ſuis hiſtorijs:
qꝛ ioſeph⁹ iudeus valde magnificat fi=
liū eius. xviij. li. antiq̄. c. ix. dicens. Fuit E
iiſdē tꝑibus ieſus ſapiēs vir: ſi tn̄ eum
virū noīare fas eſt. Erat em̄ mirabiliū
operū effector. ꝛ doctor oīm eoꝝ hoīum
q̄ libēter audiūt q̄ vera ſunt. Et multos
quidē iudeoꝝ: multos etiā ex gētib⁹ ſi=
bi adiūxit. Xp̄s hic erat. Hūc accuſatio
ne primoꝝ noſtre gētis virū cū pilatus
in crucē agēdū decreuiſſet: nō deſerue=
rūt hi q̄ ab initio eū dilexerūt. Apparuit
em̄ eis tertia die iterū viu⁹: ſm̄ ꝙ diuini
tus inſpirati ꝓphete vel hec vel alia de
eo innumera miracula futura eſſe p̄di=
xerāt. Sed ꝛ in diē hodiernū xp̄ianorū
q̄ ab ipſo nūcupati ſunt ꝛ nomē pſeue=
rat ꝛ gen⁹. hec ille. Propter tales ergo
laudes letat̄ v̄go nō inaniter: ſꝫ inquā
tū in talib⁹ laudib⁹ reſultat honor dei ꝛ
bonū animarū. Subdit aūt ſm̄ Theo.
cauſam quare laudanda foret dicens.
(Qꝛ fecit mihi magna) Theo. Que tibi
magna fecit? Credo vt creatura ederes F
creatorē famula dn̄ꝫ generares: vt per
te mundū deus redimeret: ꝑ te illumi=
naret: per ꝛ ad vitā reuocaret. Hec ille.
Uel ſꝫ Titū (fecit ei magna) vt eſſet vir=

go ⁊ mater: nõ cuiuſcũq3: ſ3 dei. Hec eñ
eſt vera ⁊ catholica ſnīa. Maria eſt ve-
re ⁊ proprie mater dei: vt p3 p. s. Tho.
iij. par. q. xxxv. ⁊ q. xxv. ⁊ iij. diſt. iij. ⁊ iiij.
cõtra cap. xliij. Subiungit aũt qs iſta fe
cerit: q2 eſt ille (q̄ potẽs eſt). ſ. ſimpl'r ſi-
G ne limitatiõe i. oīpotens (⁊ ſctm̄ nomen
eius) nõ rõne ſyllabaꝝ: vt dicit Hila. ſ3
rõne rei ſignificate. Eſt eñ ſctũs deus
in ſe: ⁊ effectiue q2 alios facit ſctõs. vñ
dicit̄ ſanctus ſctõꝝ: Sicut eñ docet. s.
Tho. iij. q. lxxxj. ar. viij. Sãctitas dicit
duo. Primo dicit immunditiã a pctõ:
ꝙ p3. Nã agios grece qð latine dicit̄
ſanctus: ab a qð eſt ſine: ⁊ gios ſiue ge
(vt alijs placet) qð eſt terra. Et ſctũs la
tine ſm Iſido. dicit̄ quaſi ſanguine tin
ctus: ſanguine inqnã hoſtie ad purifi-
cãdũ. Scðo dicit firmitatẽ. Unde antiq̄
dicebãt ſancta q̄ ita erãt lege munita:
vt nullo modo liceret ea violare. Deꝰ
ergo eſt ſanctiſſimꝰ: q̄ nec h3 nec habe-
re põt iniquitatẽ. Deinde btã virgo cõ
uertit ſe ſm Bedã a ſpecialibꝰ donis
ad gñalia dicẽs (⁊ miſericordia eiꝰ a ꝓ-
H genie in ꝓgenies). i. ſm eundẽ Bed. nõ
ſolum mihi cõtulit deꝰ dona: ſed oī tpe
vſq3 in eternũ largit̄ bñficia. Sed iſta
beneficia non exhibet oībus ſm Grecũ
expoſitorẽ: ſed (timẽtibus eũ) qui. ſ. in ti
more caſto ⁊ filiali ſeruiunt deo. Sed
iſta v̄ba Greci op3 intelligere de colla-
tione glorie ⁊ grĩe. Nã deꝰ malis mul-
ta p̄ſtat alia beneficia: tã quo ad bona
fortune ꝙ̃ quo ad bona nature. Q2 v̄o
nõ oẽs timẽt deũ. Ideo btã v̄go ꝓphe
tando de futuro ⁊ tñ vtens v̄bo p̄teriti
tpis: eo ꝙ talia ita haberet certa acſi
pacta iã fuiſſent: ſubiũgit (Fecit poten
tiã in brachio ſuo). i. xp̄o ſeu filio ſuo ſ3
Theo. ⁊ Bedã. Deus eñ pater p filiũ
operat̄ ſicut homo p brachiũ. Uel ver-
bũ dei dr̄ brachiũ ſm alios: q2 ſicut bra
chiũ eſt a corpore ⁊ manus ab vtroq3:
ita filiꝰ ⁊ a p̄re ⁊ ſpũſſanctꝰ ab vtroq3.
In xp̄o ergo fecit potẽtiã deus: q2 eũ fe
cit potentẽ. Uel p potentiã intelligitur
effectus potẽtie: puta victoria de inimi
cis quã deus fecit in brachio. i. p bra-
chium ſuũ p qð oīa facta ſunt. In bra-
chio igit̄ ſuo. i. in xp̄o fecit potentiam. i.
opera mire poteſtatis. Primo mundu3
creãs q2 omnia p ipſum facta ſunt Io.
j. ſicut artifex fecit ſcutella3 de luto per
cõceptũ ſuum filius eñ dei eſt cõceptꝰ
ſeu verbũ patris. Uñ Eſa. xlviij. Manꝰ
mea fundauit terrã: ⁊ dextera mea mẽ
ſa ẽ celos. Et Eccli. xxxviij. In brachio K
ſuo formabit lutũ. Secundo diabolũ ⁊
ſuos deijciẽdo a regno qð ſuper homi-
nes ſibi p tyrãnidẽ vſurpauit. Pſalmi
ſta tu humiliaſti ſicut vulneratũ ſuper-
bu3: in brachio tuo diſperſiſti inimicos
tuos. Tertio mundũ redimẽdo nõ ſolũ
a poteſtate diaboli ſed ab omni malo
culpe: ⁊ finaliter etiã pene. pſ. Rede-
miſti in brachio tuo populũ tuũ. Quar
to ouẽ p̄ditã in celum reportando. Eſa.
iiij. In brachio ſuo cõgregauit agnos.
Quinto totũ mundũ iudicãdo. Eſa. vj.
Brachia mea pp̄los iudicabunt. i. xp̄s ⁊
aſſeſſores i iudicio vniuerſali. ſ. apoſto
li ⁊ alij q̄ paupertatẽ voluntariã ſerua
uerint. Sexto iudeorũ regnũ euertẽdo:
⁊ iudeos ſuperbos ⁊ obſtinatos per mũ
dum diſpergẽdo. Uñ ſubdit̄ (diſp̄ſit ſu-
perbos mẽte cordis ſui) id eſt ſuperbos L
in mẽte ſua ꝙ̃uis haberẽt humilitate3
ad extra: vt iudei: ⁊ maxime pharifei:
hypocrite. Et p ſuperbos ſm Theo. et
Cyril. nõ ſolũ iudeos: ſ3 etiã demones
poſſumus intelligere q̄s xp̄s moriendo
ſeparauit ⁊ ab eis abſtulit predã: id eſt
iuſtos in inferno detẽtos detinẽtes de-
mones effugãdo. Fere autẽ eadẽ ſentẽ
tia ſub alijs v̄bis ſubiungit̄ cũ dr̄ (depo
ſuit potentes) ideſt poteſtate abutẽtes.
Poteſtas eñ eſt a deo: vt patet Roma.
xiij. ſed abuſus eius a diabolo ⁊ mali-
tia humana (de ſede ⁊ exaltauit humi-
les) q̄ exponẽs Cyril. ait magna ſapiẽ-
bant demones ⁊ diabolꝰ gentiliũ ſapiẽ
tes: phariſei ⁊ ſcribe. Hos tñ depoſuit ⁊
erexit humiliãtes ſe ſub potenti manu
dei: dãs illis v̄tutẽ calcãdi ſerpentes: ⁊
ſcorpiões: oẽmq3 ptãtẽ inimici. Erãt ⁊
qñq3 iudei ptãte ſupbi: ſ3 ꝓſtrauit hos M
incrudelitas ex gẽtibus aũt ignobiles ⁊
humiles: p fidẽ ad apicẽ ꝯſcẽderũt. Hec
ille. Uel ſm grecũ: depoſuit potẽtes de-
mones dñs de ſede. i. de volũtate hũa-
na: cui inſederant merito pcti Ade: et

exaltauit humiles. i. hoies humiliatos
a diabolo. Qð vero ſequit̄ (eſuriẽtes im
pleuit bonis: ⁊ diuites dimiſit inanes)
duplicẽ h3 expoſitionẽ literalẽ. Primo
eñ exponit̄ ſm glo. ⁊ Baſiliũ: de eſurie
A ⁊ diuitijs corpalibus: q2 deus pleruq3
humiliat vnũ ⁊ ſubleuat aliũ pauperẽ
facit eum q̄ erat diues: ⁊ ditat pauperẽ
vt dixit Anna. j. Reg. ij. Alio mõ exponi
tur de eſurie ſpũali: q̄ erat in toto mũdo
excepta iudea. Totus eñ mũdus eſu-
riebat veritatẽ diuine cognitionis ⁊ il-
la nõ habebat cũ ſeruiret idolis. Hac v̄i
tate erãt iudei pleni ꝓpter ſcripturas.
⁊ dimiſſi ſunt inanes ꝓpter infidelita-
tẽ vacui fidei v̄itate. Econuerſo gẽtiles
eſuriẽtes merito fidei ſunt v̄itate reple
ti. Poſt gñalia aũt bñficia ſpãliter deſcẽ
dit v̄go ad incarnationẽ filij dei dicẽs
(ſuſcepit.) Hoc aũt tripliciter exponit̄.
Primo bñdicendo ſic: Iſrael. i. pp̄ls iſ-
raeliticus: ſuſcepit puerũ. i. Ieſum xp̄m
ſuũ. i. ſibi ꝓmiſſu3. ⁊ ſibi ſpãl'r miſſum:
B ⁊ exhibitũ. Et q2 illũ ſuſcepit iſrael: iõ
recordatꝰ ſupple eſt miſericordie ſue. i.
ſibi a deo repromiſſe ⁊ p̄ñtialiter exhi-
bite. Iuxta illud Eſa. ix. paruulꝰ natus
eſt nobis ⁊ filiꝰ ⁊c. Loquit̄ eñ in pſona
illius pp̄li ⁊ de futuro p modu3 p̄teriti
ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie. Unde ide3
Eſa. lxiiij. Miſerationũ dñi recordabor
Scðo meliꝰ ſic. Deus q̄ diuites dimiſit
inanes: ſuſcepit p incarnatione3 iſrael
nõ quaſi totum illũ populu3 aſſumpſe-
rit: ſed q2 aſſumpſit illã hũanitate3 xp̄i
que fuit de ſemine iſrael: eo modo quo
dicit apoſtolꝰ Hebre. c. ij. Semẽ Abrae
apprehẽdit. Iſrael inquã puerũ ſuũ. i.
ſeruũ humilẽ ⁊ obediẽtẽ. Et hoc q2 ipſe
deus fuit memor miſericordie ſue. i. ſibi
ꝯſuete ⁊ a ſe ꝓmiſſe Abrae ⁊ ſemini eiꝰ.
Iſti duo modi exponẽdi poſſunt habe-
ri a Gorrã ſed exponit̄ tertio optime: vt
ſit ſenſus ſm Bedã ⁊ Baſiliũ Deus ſu
C ſcepit ad amicitiã ⁊ gratiã (iſrael pue-
rũ ſuum). i. pp̄lm iudaicũ q̄ in parte cre
didit ⁊ ſi nõ in toto iquãtũ eũ ſibi p in-
carnationẽ ſui filij recõciliauit: ⁊ nõ ſo-
lum ipſum ſed totũ mũdũ. Eſt aũt ſciẽ-
dũ ꝙ quilibet habet duplicẽ offenſam
cõtra deũ. Una eſt cõis: que dicitur of-
fenſa vel peccatũ nature: vt eſt peccatũ
originale. Alia eſt ꝓpria q̄ dicitur per-
ſonalis: vt peccatum actuale. Deus er
go in xp̄o recõciliauit ſibimetipſi totu3
mundũ quo ad primã offenſam et quo
ad ſecũda3 ſufficiẽter: q2 paſſio xp̄i fuit D
ſufficiẽs ſatiſfactio ꝓ omnibꝰ peccatis
actualibꝰ factis aut factibilibus ⁊ pro
originali. Non autem reconciliauit ſibi
totum mundum efficaciter. q2 ſanguis
eius non habet efficaciã niſi in his qui
baptizant̄ ⁊ conuertunt̄ ad deum. Nõ
ergo ſuſcepit deus totũ pp̄l3 iſrael per
recõciliationẽ efficacẽ ſed ſolũ per ſuffi-
cientẽ. Appellat tñ beata virgo pp̄lm
iſtũ puerũ dei. id eſt humilẽ ⁊ obedien-
tem dicẽs: puerũ ſuum hoc aũt facit per
ſecundã regulã ſuperius aſſignatã. q2
ſc3 cũ bonis aliq̄ñdo laudantur mali.
Iſtã aũt reconciliationem ⁊ ſuſceptio-
nẽ deus fecit ꝓpter duo. Primo ꝓpter
ſuã miſericordiã. Secundo ꝓpter pro-
miſſionẽ quã fecerat patribus: p̄cipue
Abrae: dicẽs. Gene. xij. In te. i. ſemine
tuo bñdicent̄ vniuerſe cognatiões. Hec E
autẽ duo tangit beata virgo dicẽs (re-
cordatus) id eſt ad modũ recordãtis ſe
habens (miſericordie ſue. ſicut locutus
eſt) ideſt repromiſit (ad patres noſtros)
ſc3 patriarchas ⁊ ꝓphetas. Uñ ſubiun-
git̄ (Abraã ⁊ ſemini eius) p ſemẽ aute3
eius ſc3 Abrae intelliguntur illi qui ſe-
quunt̄ fidem Abraam. Quod autẽ ſub-
ditur (in ſecula) referendu3 eſt ad illud
quod dixerat: ſuſcepit quia vt dicit glo.
promiſſio hereditatis nullo fine laude
tur. Eſt ergo ſenſus (deus recordatus
ſue mie ſuſcepit iſrael puerum ſuũ in ſe
cula) id eſt in eternum (ſicut locutus eſt
ad patres noſtros). i. ſicut dixit (Abraã
⁊ ſemini eius) Amen.

☞ Sabbato poſt dominicam
tertiam aduentus.

☞ Textus euangelij Luce ca
pitulo. iij.

ANno quĩtodecimo impe
rij Tyberij ceſaris ꝓcu F
rãte põtio pilato iudeã
tetrarcha ãt galilee He
rode: Philippo aũt f̄re eius tetrar

cha ituree ⁊ traconitidis regionis
⁊ lyſania abiline tetrarcha ſub pn
cipibꝰ ſacerdotū Anna ⁊ Caypha
G factū eſt verbū dn̄i ſuper Joanem
Zacharie filiū in deſerto. ⁊ venit in
oēm regionē iordanis predicans
baptiſmū penitentie in remiſſionē
pctoꝝ: ſicut ſcriptū ē i libro ſermo
nū Eſaie prophete. Vox clamātis
in deſerto parate viā dn̄i: rectas fa
cite ſemitas eius: oīs vallis imple
bitur: ⁊ oīs mons ⁊ collis humilia=
biť ⁊ erūt praua indirecta ⁊ aſpe=
ra in vias planas: ⁊ videbit oīs ca
ro ſalutare dei.

ANno quintodecimo impe=
rij Tyberij Ceſa. Luc. iij.
Hic incipit tertiū capitulū
euāgelij Luc. Jn quo poſt
ꝙ egerat de his q̄ circa xpꝫ
⁊ a xp̄o facta erāt vſqꝫ ad. xij. annū pre
termiſſis oībus geſtis eiꝰ a. xij. vſqꝫ ad
xxx. trāſit ad narrādū ea q̄ xp̄s geſſit tri
H bus vltimis annis vite ſue. Jn p̄n̄ti er=
go euāgelio tāgunť tria puncta: q̄ ſunt
tp̄is aſſignatio: p̄dicatoris deſcriptio: ⁊
p̄dicatiōis explicatio. ¶ Quātū ad pri=
mū literaliter ſciēdū eſt. Prio ſm chro=
nicas: ꝙ Tyberius ſucceſſit Octauia=
no auguſto: ſub quo natꝰ eſt xp̄s. ſ. xlij.
anno imperij ſui. Et ſimiliter ſub eodē
natꝰ eſt Joānes bap. ante per dimidiū
annū. auguſtus aūt imperauit. lvij. an=
nis: ⁊ menſibꝰ ſeptē: ſm magiſtrū hiſto.
Ex quo ptꝫ ꝙ anno. xv. imperij Tybe=
rij Joānes fuit. xxx. annorum vel circa.
Hoc aūt eſt tēpus predicationi debitū:
qꝛ tūc incipit vigere virilis etas. Unde
Joſeph. xxx. annorū erat qn̄ ſtetit corā
Pharaone Geñ. xlj. ⁊ Ezechiel qn̄ ince=
pit ꝓphetizare Ezech. j. ſciēdū eſt ſcdo
ꝙ ſm hiſtorias Herodes aſcalonita cū
regnaſſet in iudea. xxxvij. annis mor=
I tuꝰ eſt. Sub iſto natꝰ eſt dn̄s: ⁊ iſte pue
ros innocētes occidit. Habuit autē ſex
hos filios. ſ. antipatrum ⁊ Doſide. Ha=
buit ēt Alexādrū ⁊ Ariſtobolū ex Ma=
riāne vel mariame. Jſta Mariānes ſm

Joſephū fuit immenſe pulchritudinis
⁊ caſtitatis: ⁊ immēſe ab Herode dile=
cta: ſed Salome ſoror Herodis ſuis de
tractionibus fecit eā ſuſpectā de incon
K tinētia ⁊ eo vſqꝫ negotiū ꝓductū eſt: ꝙ
Mariamē rex decapitari fecit. Poſtmo
dū vero ex amore quaſi inſaniuit: ⁊ in
ſolatiū ſui doloris ordinauit famulis vt
interdū ꝑ domū regina Mariānes vo=
caret. Nec ceſſauit lingua Salome do=
nec filios Mariānes Alexādrū ⁊ Ariſto
bolū matri ſociauit. Spargebat eñ in
pp̄lo ꝙ ſtomacati eſſent aīo aduerſus
mr̄is iterfectorē. ac tādē eo vſqꝫ res acta
eſt ꝙ duo iuuenes nobiliſſimi ⁊ doctiſſi
mi; vitā laq̄o finierūt. Antipater qꝫ ab
eodē morte dānatꝰ eſt: eo ꝙ exultauerit
in vinculis nūtiata: ſibi lꝫ falſo morte
p̄ris. Habuit ēt ⁊ alios tres. ſ. archelaū
ex mathaca: ⁊ Herodē antipā ⁊ Philip
pū ex Cleopatra. Quidā tñ dn̄t ꝙ Phi=
lippus fuit ex Mariame. Mortuo ergo
Herode magno ſeu Aſcalonita diſſen=
tio fuit inter tres filios eiꝰ ſupſtites de
regno hn̄do. Archelaus dicebat ſibi re
gnū deberi merito etatis: ⁊ vltimi ſeu
L ſcdi teſtamēti voto. Antipas ecōuerſo
dicebat p̄mū teſtm̄ debere ſeruari qꝛ il
lud Herodes magnꝰ fecerit mentis ſue
cōpos. ſcdm̄ vo fecerat mēte alienatꝰ.
Et multa hmōi hincinde allegata fue=
rūt. Tādē Ceſar de ꝯſilio ſenatꝰ monar
chiā Herodis magni diuiſit i q̄tuor te=
trarchias. Duas eaꝝ d̄dit Archelao ſcꝫ
iudeā ⁊ idumeā. ⁊ ſamariā tertiā dedit
Herodi antipe ſcꝫ galileā: q̄rtā vo P̄hi
lippo. ſ. itureā ⁊ traconitidē regionē. Uñ
archelaꝰ nūqꝫ fuit monarcha ſꝫ fuit diar
chus: ⁊ ſm magi. hiſto. ix. anno. ſui pnci
patꝰ fuit miſſus i exiliū apꝰ viēnā vbi ⁊
mortuꝰ eſt. Glo. tñ d̄t eū. x. annis regnaſ
ſe. qꝛ. ſ. tetigit de decimo. Contra: qꝛ alij
dn̄t ꝙ fuit miſſus Lugdunū. Ad hoc d̄r
ꝙ ſucceſſiue p̄t qd̄ dn̄t iſti fuiſſe: ⁊ qd̄ d̄t
magr̄: cū q̄ eſt Joſephꝰ. Si vo aliqn̄ di=
cať fuiſſe monarcha itelligiť ſm opinio
M nē vulgi ⁊ ſuā ſpē: vt d̄t magr̄ hiſto. qꝛ
impator ꝓmiſerat ei ꝙ efficereť rex ſi b̄
mereret. Et ſic itelligiť dictū Aug. dicē
tis eū tenuiſſe monarchiā cꝰius dici poſ
ſit ꝙ tenuit monarchiā. ſ. pncipatū vnū
ſeu regnum:

ſeu regnum: quia tenuit maiorem et
principaliorē partē eiꝰ mortuo aūt ar=
chelao iudea regebať ꝑ romanos preſi=
des quoꝝ primꝰ fuit pōponiꝰ. ſcd̄s mar
chus tertiꝰ anniꝰ ruffus: q̄rtꝰ valerius:
A q̄ntꝰ pōtiꝰ pilatꝰ. De lyſania vo de quo
hic fit mētio: q̄dā vt Bed. hic in gl. dicūt
ip̄m fuiſſe filiū Herodis aſcalo. q̄dā vt
ioſephꝰ filiū ptolomei de libano ex ale=
xādria ſorore antigoni filij ariſtoboli fi=
lij alexādri filij ioānis. Sꝫ cuiuſcūqꝫ fi=
lius fuerit nō mutať hiſtorie vitas ⁊ po
tuit eē ꝙ duo fuerūt lyſanie ⁊ de eo qui
fuit herodis filiꝰ agiť hic. His viſis acce
damus ad textū. Deſcribēs g̃. b. Lu. tp̄s
q̄ p̄curſor ſuū icepit exercere p̄dicationē
d̄t āno. xv. iperij tyberij ceſa. ſm Greg. ⁊
Ori. i viſionibꝰ ꝓphaꝝ mētio fiebat ſolū
de pncipibꝰ iudeorū; vt cū d̄r viſio eſaie
in diebꝰ Ozie Joathā achā ⁊ ezechie re=
gū iuda. Sꝫ i euāgelio ꝙ gētibꝰ ⁊ iudeis
p̄dicādū erat: vtriuſqꝫ gētis pncipes cō
memorant. Et qꝛ vt ſubiūgit. Gre. iudea
erat ꝑ culpa ꝑfidie diſpergēda. Gētili=
tas vo ꝑ fidē in vnū colligēda. Jn regno
B iudee multi ꝑ partes pnciparí dicūť. Jn
romana vo republica tm̄ vnꝰ. i. tyberiꝰ.
Oē eñ regnū in ſe diuiſuꝫ deſolabiť. (ꝓ
curāte pōtio pilato iudeā) ſm Nico. de
ly. pōtiꝰ eſt nomen ꝓpriū: pilatꝰ vo eſt
cognomē: qd̄ ex duobꝰ ſuadet. Prio qꝛ
nomē ꝓpriū cōſueuit p̄mitti cognomē.
Jtē qꝛ pōtiꝰ ꝓ noīe ꝓprio eſt: valde vſi=
tatū in burgūdia. Uñ fuit pilatꝰ qui fuit
lugdunū. Quō aūt ſit cognominatus pila
tus nō eſt certū. tñ legiť in q̄dā hiſto. qd̄
fuit ſpuriꝰ filiꝰ cuiuſdā regis q̄ tirus di
cebať: q̄ ꝯcubuit cū quadā muliere q̄ di=
cebať pila filia cuiuſdam molēdinarij q̄
dicebať atus: inde ex noīe p̄ris ⁊ filie fi=
lius filie eſt pilatꝰ appellatꝰ: ſed a pōtio
inſula q̄ eſt vicina crete accepit cogno=
mē ꝓpter ſagacitatē qua in ea vſus eſt.
q̄cq̄d tñ de hoc ſit qd̄ videť fabuloſum:
certū eſt ꝙ tp̄e tyberij ꝓcurauit. i. guber
C nauit iudeā: ⁊ incipit ſm Be. guberna=
re anno. xij. tyberij. ⁊ per. x. annos cōti=
nuos gubernauit eandē (tetrarcha autē
gallilee herode). ſ. exiſtēte. Monarchia
d̄r vnꝰ pncipatꝰ: a mono qd̄ eſt vnū: ⁊ ar
chos pnceps. Tetrachia vo d̄r quarta

pars pncipatꝰ: a tetras ꝙ eſt q̄tuor: ⁊ ar
chos inde tetracha dictꝰ eſt q̄ erat prin
ceps in quarta ꝑte vnꝰ principatꝰ vel
regni ⁊ talis fuit herodes iſte antipas
in regno herodis aſcalonite. ⁊ ſilr̄ Phi=
D lippꝰ huiꝰ herodis frater. vñ ſubdiť (phi
lippo aūt fr̄e eiꝰ tetrarcha ituree ⁊ tra
conitidis regionis ſupple exiſtēte. Eſt
aūt ſciēdū ꝙ vt dicit Bed. romani ſemo
to archelao de ſua diarchia. ad minuen
dā iudeoꝝ ſupbiā: pncipatū archelai di
uiſerūt i duas tetrarchias: ⁊ ſic remāſe=
rūt vt ait q̄tuor tetrarche. ſ. pilatꝰ: hero
des: philippꝰ: ⁊ liſania. Uñ ſubdiť (Et li
ſania) qd̄ ē nomē viri (abiline) q̄ ſm Gl.
interť. eſt regio (tetrarcha) ſupple exñte
Aiaduertēdū eſt aūt ꝙ Bed. Pilatū ꝓ=
curatorē large tetrarchā dixit: cum te=
trarchia ex hereditaria ſucceſſione de=
beať non aūt ꝓcuratoris offm̄. Et qꝛ vt
ait Greg. redēptor nr̄ quē Joānes p̄di=
cabat. ſimul rex fuit ⁊ ſacerdos: iō tp̄a
p̄dicatiōis Joānis nō ſolū ꝑ regnū: ſed
etiā ꝑ ſacerdotiū deſignanť. Uñ ſubdiť
(ſub principibꝰ ſacerdotū) nō ſilr̄ ſed ſuc
E ceſſiue exiſtētibus (anna ⁊ caypha) Eſt
aūt ſciēdū vt teſtať Joſephꝰ ⁊ Magr̄ hi
ſto. ꝙ tūc tp̄is ſacerdotiū ſm genealo=
giā ⁊ gn̄is dignitatē nō dabať: vt erat
mos in lege ſꝫ paſſim a romanis vende
bať: adeo ꝙ nō ſolū ſingulis annis: ſed
etiā pluries i vno āno ſummꝰ ſacerdos
mutabať. Et iō a. xv. anno Tyberij: in
q̄ Joānes incepit p̄dicare: vſqꝫ ad. xviij.
eiuſdē: in q̄ paſſus eſt xp̄s: fuerūt pl'es
qꝫ duo ſummi ſacerdotes. Fuerunt eñ
q̄nqꝫ ſm Bed. ⁊ Joſephū: ſed ſm Bed.
Annas fuit ſacerdos ſummꝰ qn̄ Joan.
incepit p̄dicare: et Cayphas qn̄ xp̄s eſt
paſſus: iō iſti duo noīanť tribꝰ i medio
dimiſſis: ⁊ etiā qꝛ duo ꝯtulerunt ad xp̄i
paſſionē. ecce primū. Sꝫ moralr̄ hic in=
ſtruimur ꝙ q̄ ſuis ſe ꝯſolationibꝰ ꝓpter
deū priuāt: merenť diuinas vt Joānes
q̄ in deſto recepit illuminationē ꝓphe
ticā: vt hic d̄r. ⁊ ſilr̄ q̄ ꝓpter deū aggre=
F diunť aſpa: vt fecit ipſe ⁊ Eſaias: ⁊ alij.
Uñ Hier. ad Amicū de ſciētia legis. Di
cat vnuſq̄ſqꝫ ꝙ velit: ego interim de me
ꝑ ſēſus mei tenuitate iudicaui meliꝰ eē
cōfundi corā pctōribꝰ ſup terrā qꝫ corā

angelis ſctis in celo: vel vbicūq; dñs iu
diciū ſuū voluerit demonſtrare. Eſaias
G vir i ſua gente nobiliſſim⁹ q̄ ſocer regis.
Ezechie fuiſſe refert iuſſu dñi depoſito
cilicio nudus īcedit: nec tā ardui p̄cepti
pudore deterrit⁹ eſt quo min⁹ dei impe
riū ſequeret: q̄ nihil honeſti⁹ eſſe hoi q̄
creatori ſuo parere iudicabat. Joannes
quoq; nobilis ⁊ in carne ⁊ in ſpū natus
cilicium a pueritia inhabitū: ⁊ locuſtas
elegit in cibū: q̄ nec pcti ↄſciētia nec pau
pertatis inopia ad huius gl'iam oneris:
ſ; ſola futura ſcī'i btitudine trahebatur.
Hec ille. Uñ nō ē mir̄ ſi fuerūt dei amici
⁊ ſecretarij. ¶ Quātū ad ſcd̄z lr̄al'r ſcien
dū eſt ꝙ deſcriptio tp̄e p̄dicatiōis p̄cur=
ſoris deſcribit pſona ei⁹. Ubi aduertēdū
eſt ꝙ ſicut dicit Amb. volēs btūs Lucas
oñdere Joānē eſſe ꝓphetā vſus eſt mō
loq̄ndi quo ſcriptura vtit circa ꝓphetas
dicēs (factū eſt v̄bū dei) Chry. Uerbū dñi
hic mādatū eē d̄r: q̄ nō a ſe venit zacha
rie fili⁹: ſ; a deo ip̄z monēte. Hec ille. Se
quit (ſup Joānē zacharie filiū.) Op; aūt
hic dicere aliqua ꝓ notitia hui⁹ pſone:
⁊ qualitatē ei⁹. ¶ Sciēdū eſt g̊ ꝙ q̄dā vt
H Beð. Amb. ⁊ magr̄ hiſto. dicūt iſtū zacha
riā fuiſſe ſummū ſacerdotē in pp̄ło he=
breoꝝ. nec eſt aliq̄s ſctōꝝ q̄ hoc neget ve
rūtñ Nico. de ly. iſtud nō approbat: ſed
tz eū ſimplicē ſacerdotē fuiſſe: ꝓpter qđ
do. Paul⁹ burg. lōgā cōcertationē facit
aduerſus eūdē Nic. Que aūt ſit veritas
incertū eſt mihi: credo tñ ꝙ eſſet diſtin=
guēdū ſicut elicit ex Gor. ⁊ Jac. đ vora.
q̄ dicit ꝙ Dauid volēs diuinū cultū am
pliare: vt habet. j. Paral'. xxiiij. ordina=
uit vigintiquatuor ſummos ſacerdotes
inter quos tñ vn⁹ erat oim illoꝝ ſumm⁹.
Ex quib⁹ videt ꝙ ſumm⁹ ſacerdos dice
ret aliq̄s ſimpl'r: ⁊ iſte erat tm̄ vn⁹: ⁊ p̄z
q̄d ⁊ iſti erant. xxiiij. q̄ dicebant ſūmi: q̄
nō erāt ſimplices ſacerdotes: ⁊ forte oēs
erāt equales in ordine: ſed vn⁹ de nūero
eoꝝ vel extra p̄eminebat iuriſditiōe: eo
mō quo ep̄s ⁊ archiep̄s ſe hñt. Non g̊ za
I charias fuit ſimpl'r ſumm⁹ ſacerdos ſm
Nico. de ly. qđ rōnabile eſt: cū ipſe eſſet
ſctūs ⁊ ſacerdotiū venale. Quicq̄d ſit ſm
Bedā ⁊ Amb. ſ; tñ ꝙ eēt vel ſimpl'r ſum
mus vel ſaltē ſm q̄d: nō vr̄ dubitabile:

q̄ vt p; Luce. j. fuit de vice abia: q̄ fuit
de nūero illo. xxiiij. ſumm⁹ inter eos ſcd̄z
aliq̄s. Uñ ſm ſctōs Joannes fuit valde
nobilis. Uñ Hiero. ad amicū de ſciētia le
gis ait. Joānes nobilis in carne ⁊ in ſpū K
nat⁹. Nota in carne ꝓpter predicta ⁊ in
ſpū q̄ fuit ſanctificat⁹ in vtero. Uñ tāq;
dño cōſecrat⁹ i ſua pueritia deſertū pe=
tijt. Et quidē qua etate iuerit in deſertū
nō eſt certū: ſed tamē certū eſt ꝙ in ſua
pueritia. Nā Luce. j. dicit. Puer erat in
deſertis locis vſq; in diē oſtenſionis ſue
ad iſrael. iō etiā ſequit in preſenti euā=
gelio (in deſerto) ſc; exiſtentem. ¶ Mora
liter Joānes q̄ interp̄tat in quo eſt gr̄a
fili⁹ zacharie qui interpretat memorās
dñm vel auxiliū dñi: exiſtens in deſerto
pñie ⁊ ſolite cōtēplationis dei ſuſcipit in
ſe verbū dñi. i. diuinas inſpirationes; vt
dictū eſt: ⁊ cōſequēter letat. Pſ. Renuit
cōſolari aīa mea. ſ. tp̄alib⁹ voluptatib⁹
affectās aſperitatē pñie. Et ſequit. Me=
mor fui dei. ſ. per cōtēplationē ⁊ delecta
tus ſum per celeſtē cōſolationē. ¶ Quā=
tum ad tertiū ſciēdum eſt ꝙ vt tradit. s.
Tho. iij. par. q. xxxiij. fuit valde cōueniēs
vt Joānes precederet xp̄m baptizādo. L
Primo q̄ chriſt⁹ debebat ⁊ ipſe venire
ad baptiſmū vt cōſecraret aquas. Secū
do vt xp̄m veniſſe nūtiaret turbis cōcur
rentibus ad baptiſmū. Tertio vt aſſue=
faceret hoīes ad baptiſmū xp̄i. Quarto
vt inducēdo hoīes ad penitētiā p̄pararet
ret eos ad digne ſuſcipiendū baptiſmū
xp̄i. Fuit aūt illđ baptiſma a deo quātū
ad ritū ⁊ modū baptizādi: q̄ ex familia
ri inſtinctu ſpūſſācti ſic faciebat: ſ; quo
ad ſuū effectū fuit ab hoib⁹: q̄ nihil ibi
fiebat qđ hō facere nō poſſet nā ſm ſan=
ctos p illđ nō remittebant peccata neq;
gr̄a conferebat: qđ p;: q̄ forma in qua
baptizabat erat hec? Ego te baptizo in
noīe vētiri. Hic aūt non exprimit p̄ſens
gr̄a ſed futura. Hec ex. s. Tho. Dicit er=
go btūs Lucas ꝙ Joānes accepto mā=
dato a dño vt p̄dicaret exiēs deſertū (ve
nit in oēm regionē iordanis). i. circa ior= M
danē. vbi iā poterat habere auditores
(p̄dicans) añq; xp̄s. ⁊ hoc ſm Chry. q̄ l;
xp̄s eſſet perſona venerabilis: tamen in
ſua cauſa nō erat teſtis idoneus ideoq;

preceſſit Joannes predicans (baptiſmū
penitētie in remiſſionē peccatorū) Gre.
Cūctis legentib⁹ liquet: q̄ Joānes ba=
ptiſmū penitētie nō ſolū predicauit: ve=
A rūetiā quibuſdā dedit tñ baptiſmū ſuū
in remiſſionē peccatorū dare nō potuit.
Hec ille. Et intēdit btūs Gre. ꝙ baptiſ=
mus Joānis fuit quidē baptiſmus peni
tentie: ⁊ ſm magiſtrū hiſtoria. q̄ bapti=
zādos hortabat penitere. ⁊ non niſi pe=
nitentes baptizabat ſed tñ nō fuit in re
miſſionē peccatorū: q̄ in eo nō remitte=
bant peccata. Uñ nō dicit euāgeliſta qđ
venit baptizās in remiſſionē pctōrū ſed
venit predicās baptiſmū penitētie. i. ba
ptiſmū xp̄i in remiſſionē pctōrū? Nā ba
ptizabat ſm ſuū: ⁊ p̄dicabat baptiſmu;
xp̄i. Uerūtamē ſm. s. Thom. vbi. ſ. ⁊ ſm
Chry. etiā baptiſmus Joānis pōt dici
in remiſſionē peccatorū dat⁹: nō effecti=
ue ſ; diſpoſitiue inquātū ad pñiam di=
ſponebat. ¶ S; nunquid baptizati iſto
Joānis baptiſmate denuo tenebantur
baptizari baptiſmo xp̄i vel nō? Ad hoc
rñdet. s. Tho. vbi. ſ. Pro quo ſciēdū eſt
B ꝙ magiſter ſen. iiij. diſt. ij. ſenſit ꝙ taliter
baptizati ſc; baptiſmo Joānis: qui ſpe;
ponebāt in eo neſciētes ſpiritūſctm̄: te=
nebant denuo baptizari: nō aūt qui ſcie
bant patrem filiū ⁊ ſpūſctm̄: ⁊ ponebāt
ſpem in baptiſmo xp̄i: tales em̄ vt dicit
nō rebaptizabant: ſed tm̄ apl'i impone=
bant eis man⁹. S; hoc nō tenet verum.
nam ille baptiſm⁹ non imprimebat gra
tiā neq; characterē: cū eſſet in aqua ſolū
iſtos autē defectus fides vel ſpes bapti
zati ſupplere nequit. Manuū aūt impo
ſitionem acceperūt baptizari a philip=
po qui dabat baptiſmū chriſti. Unde ſm
Chry. etiā ipſe Joānes fuit a xp̄o bapti
zat⁹ ſaltem in ſpiritu: ſm Hiero. ⁊ ſimi=
liter apl'i: vt vult Aug. ad Seleuciū. hec
ex. s. Tho. Et idem de beata virgine cre
dendū eſt: non obſtāte ꝙ in vtero fuerit
ab originali mūdata. Nā vt probat Al=
ber. magnus ſuper miſſus eſt ipſa ſuſce=
pit omnia ſacramenta que omnibus ho
minib⁹ erāt ꝓmulgata. Primo ad ſui hu
C miliationē. Scđo ne ſcādalizaret ignorā
tes ſuā ſctificationē. Tertio vt obediret
Et quarto vt cōfutaret hereſim dicētiū:

ꝙ nō erat hō vel femina: ſ; angel⁹. A ba
ptiſmate autē accepit characterē et au=
gmētum meritorū: ⁊ ſimiliter a cōfirma
tione aliū characterē ⁊ augmentū ſimi=
liter vt prius. Ab euchariſtia vero me= D
moriā paſſionis filij: ⁊ ſolatiū de abſen=
tia ei⁹ ⁊ actualē deuotionē. A matrimo
nio habuit: fidē ꝓlem ⁊ ſacramentū ⁊ au
gmentū vt prius. Ab extrema vnctione
habuit ſignū perfecte victorie ⁊ future
glorie: ⁊ loco remiſſionis venialiū remiſ
ſionē doloris in morte. Sua cōfeſſio non
fuit pctōrū: ſed recognitio meritorū dei.
Hec ex Alb. Poſſumus tñ dicere ꝙ cōdi=
tionaliter cōfitebat q̄ neſciebat forte ſe
eſſe immunem a veniali pctō. Sequitur
(ſicut ſcriptum eſt in lib. ſermonū Eſaie
ꝓphete) Dicit aūt ꝓphetia Eſaie liber
ſermonū poti⁹ q̄ aliorum ꝓphetarū ſm
Gorrā. Prio: q̄ ille liber eſt alijs ꝓphe=
ticis eloquētior. Scđo: q̄ eſt etiā maior
Tertio: q̄ procedit moraliter: ſicut fit in
ſermonib⁹: modo. ſ. cōminando: ⁊ mō cō
ſolādo. Et quarto: q̄ loquit ad preſen=
tes. i. cōtribules ſuos. ſermo em̄ fit ad p̄= E
ſentes. Hec ex illo qui videt velle ꝙ ſer=
mo ſit oratio eloquēs lōga exhortatoria
morū ⁊ vocalis p̄cipue. ¶ Eſt aūt ſcien=
dū ꝙ due perſone fuerunt excellentes:
que tñ in vita ſua miracula non legunt
feciſſe. ſ. beata virgo ⁊ Joānes baptiſta
Nā ſicut dicit. s. Tho. iij. par. q. xxvij. ar.
v. btā virgo excellētiſſime habuit gra=
tiā miraculorū. ſ; nō vſum eius: ⁊ ſimili
ter Joannes ſignū fecit nullū vt dicitur
Joā. x. Miracula enim facere conuenie=
bat ſolū predicatorib⁹ fidei q̄ p illa erat
fundāda. Hinc eſt ꝙ vt idē. s. Tho. dicit
iij. par. q. xxxiij. ar. ij. Joānes doctrinam
ſuā dupl'r cōfirmauit. Prio p ſanctitatē
vite. Scđo p ſcripturā vt patet Joan. j.
vbi inquirentibus quis eſſet: dixit. Ego
vox clamantis in deſerto: dirigite viam
dñi: ſicut d̄t Eſaias ꝓpheta. Et hac eadē
rōne btūs Lucas h̄ allegat Eſaiā. Quid
aūt ſcriptū ſit i Eſaia. ſubiūgit (vox cla F
mātis i d̄ſerto.) ¶ Proq̄ ſciēdū ē ꝙ iſtā ꝓ
phetiā q̄ hr̄ Eſa. xl. iudei exponūt ad lite
rā ſm Nic. de ly. ſup Luc. de reditu a ca
ptiuitate baby. Tūc em̄ d̄nt fuiſſe mōtes
hūiliatos: ⁊ repletas valles: vt dei ppl's

cõmodi⁹ ambularet. Uerũ idẽ Nico.de
lyra ſup Eſa.inuehit ꝯ quoſdã catholi
cos iudaizãtes plus ꝙ iudei:q̄ ꝑdictam
exponũt de ritu a ꝑdicta captiuitate:cũ
vt dicit:iudei totũ hoc caplm exponant
G ad lrãm de xp̄o.Quicqd aũt ſit de v̄bis
ei⁹:tñ hec ꝓphetia ad lrãz intelligit̃ de
aduẽtu meſſie:vt ptʒ Mar.j.ꝛ Joã.j.et
Mat.iij.ꝛ Lu.iij.ꝛ ſic exponit̃.Nã vt di
cit.s.Tho.ſup Jo.vox origine poſterior
eſt verbo ſed notitia prior.Uñ ſm Am-
bro.beatus Jo.dr vox:qr ſicut ꝑ vocem
manifeſtat̃ verbũ cordis.i.cõceptus no
ſtre mẽtis:qui eſt voce dignior:ita ꝑ Jo.
manifeſtatus eſt xp̄s:q̄ eſt verbum eter
ni patris.Qđ aũt ſequit̃:(clamantis in
deſerto)dupl'r exponit̃ ſm.s.Tho.ſup
Joã.¶Pro hoc ergo ſciendũ eſt ꝙ ꝑ de
ſertũ ſm aliquos hic ad literã intelligit̃
iudea:q̄ erat derelicta a deo.Deſertum
eñ ſm Greg.dr quaſi derelictum.Erat
aũt tunc derelicta q̈tum ad q̄nqʒ nota-
bilia q̄ erãt in primo tẽplo:ꝛ deficiebãt
in ſcđo:vt dr in Cãhendri hieroſolymi
tano q̄ apud iudeos eſt liber autẽticus.
H Primũ eſt ignis cõtinu⁹ in altari holo-
cauſtoꝝ:q̄ etiã ſub diuo (vt dr) nõ extin
guebat̃ a vẽto vel pluuia.Scđm eſt ar-
ca teſtamẽti.Uñ hiere.v.Jn dieb⁹ illis
non dicẽt vltra arca teſtamẽti dñi:nec
aſcẽdet ſup cor nec recordabunt̃ illi⁹.
Tertiũ eſt vnctio regũ ꝛ põtificũ qr põ-
tifices q̄ fuerũt poſt captiuitatẽ babylo
nicã:nõ fuerunt inſtituti ꝑ vnctionẽ ſa
crã:ſed frequẽter ꝑ reges vẽdẽtes ſacer
dotium:ſil'r nec reges.Quartũ eſt diui-
nitas:q̄ in primo tẽplo.i.ſalomonis di-
cebat̃ ꝓ tãto habitare:qr ibi a ſacerdo-
te audeibãtur diuina reſpõſa:non aũt
in ſcđo.Quitũ eſt vrim ꝛ thumi.i.doctri
na ꝛ veritas.Erat aũt ſm Joſephũ q̄dã
fulgor ſubito ꝓſiliẽs de lapidib⁹ ratio-
nalis ꝛ ſuphumeralis qñ deus accepta
bat ꝑces ſummi ſacerdotis.De quo di-
cit idẽ Joſeph⁹.iij.lib.antiqui.ꝙ defecit
ꝑ.cc.annos anteꝙ inciperet ſcribere li-
I brũ illum:quẽ ſcripſit ad minus ꝑ.xlij.
poſt paſſionẽ dñi.Qđ aũt dr in predicto
libro de arca:videt̃ dubiũ:qr magiſter
hiſto.probat cubitum de quo fit mẽtio
in fabricatione arce:nõ eſſe cubitũ geo-

metricũ:ſed humanũ ex altari lateranẽ-
ſi:in quo vt dicit̃ eſt incluſa.Sed tñ pri-
mũ videt̃ veri⁹:qr tradunt hebrei ꝙ a
tẽpore captiuitatis babylonice neſcit̃
vbi ſit arca illa.Et Hugo cardinalis in
poſtilla ſup Hiere.ca.iij.dicit ꝙ iudei re K
uerſi de captiuitate babylonica:fecerũt
arcã ſimilẽ ei quã fecerat Moyſes:quã
loco ei⁹ poſuerũt in tẽplo ſcđo.ꝛ nũc eſt
rome.Et idẽ dicũt q̄dã alie poſtille ſine
titulo:in eodẽ paſſu ꝛ idẽ innuit ꝛ cõti-
net text⁹ Hiere.bñ intellect⁹.Sil'r etiã
ij.Mach.ij.c.dr ꝙ tpe dicte captiuitatis
Hiere.abſcõdit eã in mõte in quo mor-
tu⁹ eſt moyſes.Et tñ forte ꝙ illa nõ ſunt
vera:ꝛ forte ꝙ ſic.De hoc tñ tene vt pla
cet qr libri Macha.non ſunt de canone
vt ptʒ ꝑ Hiero.in ꝓlogo galeato.Quia
tñ eccleſia eos ſuſcepit legendos:vt ip̄e
dicit in ꝓlogo ſup libros Macha.lʒ in-
ter apocrypha ſcripturarũ cõputant̃:vt
idẽ innuit i ꝓlogo galeato:videt̃ ꝙ iſta
ſint vera.Et lʒ contra hoc aliqua fiant
argumẽta tñ nullius ſunt momẽti?Qđ
ergo dicit magiſter hiſt.neceſſariã non L
hʒ rationẽ niſi ad hunc ſenſum.ꝙ rome
eſt arca Moyſi.nõ quã ipſe fecerit;ſed
q̄dã ſimilis q̄ fuit in tẽplo ſcđo:loco il-
lius quã Moyſes fecit:ſicut ꝛ ipſa mẽ-
ſa aurea q̄ erat in ſancta ſanctoruʒ:q̄ lʒ
nõ eſſet eiuſdẽ quãtitatis cũ arca:tñ mẽ
ſurabat̃ cubito eiuſdẽ rõnis.Joſephus
aũt.vij.de bello iudaico.ca.xxvj.in ſine
enumerãs ea q̄ in tẽplo reperta ſunt hie
roſoly.ꝛ ad triũphũ veſpaſiani:ꝛ titi ro
mã deuecta:nominat mẽſam:ꝛ cãdela
brũ legẽ iudeorũ.i.vt credo arcã cũ ta-
bulis lapideis ſcripti humanit⁹.Unde
in fornice triũphi eorũ videntur exciſa
marmorea tabella quaſi vna ex duab⁹
q̄ erant in arca federis:tñ dʒ dici ꝙ fuit
ſimilis illis ab hoibus ſcripta:vel fuit
tabella cõtinẽs aliq̄d in honorẽ ceſaris
vtriuſqʒ.Si autem ibi fuiſſet vera arca
moyſi aut ibi fuiſſent vere tabelle lapi
dee ſcripte digito dei ꝛ nõ ſimiles illis:
nullo pacto Joſephus hoc tacuiſſet.De M
hac aũt ſicut recitat Hugo ſup.ij.Ma-
cha.Epiphanius ſic ſcribit Hiere.tem
plũ euertendũ ꝑnoſcens arcã teſtamen
ti cum his que in eadẽ erant tulit:ꝛ pre

cibus ſuis eã abſorberi fecit in petram:
petrã vero digito deſignans dei nomen
impreſſit:ꝛ factũ eſt ſigillũ in ſimilitudi
nẽ ſculpture que ferro cauat̃:ꝛ ip̄m dei
nomẽ nubis operimento ita celatũ eſt
A vt ex tunc nec locũ quis cognoſcere q̄at
nec nomen legere vſqʒ in hunc diem ꝛ
vſqʒ in finẽ.Et priſtine figure inſtar il-
lic ſepe nubes ꝛ ignis fit nocturno tẽpo
re eo ꝙ gloria dei ab eius lege nõ deſi-
nat.Eſt aũt petra illa in heremi terra:
inter duos montes in q̄bus iacẽt Moy
ſes ꝛ Aaron.Hec epiphani⁹ cũ multis
alijs de arce hui⁹ manifeſtatione fictã
que vix poſſunt intelligi:qr vident̃ pro-
phetice ꝛ allegorice dicta.Jdẽ aũt Hu-
go tenet ꝙ tũc manifeſtabit̃ qñ cõuertẽ
tur ad xp̄i fidẽ oẽs iudei.Si aũt de⁹ ali
quo modo mihi incognito eam voluit eſ
ſe Rome.ergo de hoc nihil temere affir-
mo.ſed ex his que recitaui quiſqʒ for-
met ſibi fidem vt ei placet.Quidam er
go vt Chry.ſic exponunt:vt ipſe Joan.
fuerit q̄ in deſerto clamauerit.i.i iudea
vel ad literã in deſerto iudee.Et tunc
ly clamantis ſtat intranſitiue.i.vox cla
B mans:ſicut dicit̃.ciuitas vincentie.Alij
vero exponunt vt xp̄s fuerit clamãs in
deſerto.i.in iudea:ꝛ Joã.fuerit ei⁹ vox
ꝛ ſic dicit̃ vox clamantis in deſerto:acſi
dicat̃ vox xp̄i.Nec huic expoſitioni re-
pugnat qđ ſubdit̃:(parate viã dñi.)Li-
cet eñ xp̄s hoc non clamauerit ꝑ ſeip̄m
clamauit.tñ ꝑ Joã.vocem ſuã:vel etiã
ꝑ ſeipſum:vt aliqui dicunt:hoc predi-
cauit in ſententia:cum dixit:penitẽtiã
agite.Sequit̃ ergo:(parate viã dñi re-
ctas facite ſemitas eius) Dixit autẽ.s.
Tho.ſup Joan.ꝙ via ad recipiendum
deũ parata ꝛ recta eſt via iuſtitie ſcđm
illud Eſa.xxvj.Semita iuſti recta eſt.
Tunc autẽ ſemita iuſti recta eſt inquit
qñ homo totus ſubijcit̃ deo intellectu.ſ.
ꝑ fidem voluntate ꝑ amorẽ:opatione ꝑ
obediẽtiã.Sed ſm Amb.ꝛ Orig.ꝑ vias
C ꝛ ſemitas dñi intelligunt̃ corda.Greg.
Uia dñi ad cor dirigit̃ cum veritatis ſer
mo humiliter audit̃.via dñi ad cor diri
gitur:cũ ad ꝑceptũ vita ꝑparatur.Hec
ille.Et ſi obijciatur:qr dr Hiere.x.Scio
dñe ꝙ non eſt hois via eius nec viri vt

dirigat greſſus ſuos.Rñdet Gorrã di-
cẽs ꝙ ſolus deus dirigit viã hois ꝑ gra
tiã.ſed nos dirigimus preparando nos
ad dirigi.i.faciendo qđ in nobis eſt vt
adiuuemur a deo.Sequit̃(ois vallis ad
implebitur:ꝛ ois mons ꝛ collis humilia D
bit̃)Scđm Gre.in homil.(ꝑ colles ꝛ mõ-
tes intelligunt̃)ſupbi iudei.ꝑ valles v̄o
humiles gentiles q̄ ꝑ fidẽ eleuati ſunt
ꝛ plenitudinẽ gratie receperũt.Uel ſm
Chry.ꝑ mõtes ꝛ colles gñaliter intelli-
guntur ſuperbi quos xp̄s humiliat:per
valles humiles quos exaltat.Sequitur
(ꝛ erũt praua in directa ꝛ aſpera i vias
planas).¶Nota ꝙ erunt:idem eſt acſi
dicat ꝛ cõuertent̃ praua.i.iniuſta cor-
da:in directa.i.ſancta ꝛ iuſta.ꝛ aſpa.i.
mẽtes iracũde in vias planas.i.in mã-
ſuetudinem.Greg.in homil.Praua di-
recta fiunt cũ malorũ corda ꝑ iniuſtitiã
detorta:ad iuſtitie regulã dirigũt̃.Aſpe
ra aũt in vias planas immutant̃:cũ im
mites ꝛ iracũde mẽtes:ꝑ infuſionẽ gra
tie ad leuitatẽ:mãſuetudinis redeunt.
Hec ille.Sequitur(ꝛ videbit ois caro).i.
ois homo ſm Chryſ.vt iudei ꝛ gẽtiles: E
eſt eñ diſtributio ꝓ generibus ſingulo
rũ ſi non ꝓ ſinguiis generum(ſalutare)
i.ſaluatorem Jeſuʒ(dei noſtri).i.deũ pa
tris qui illũ miſit in mũdũ.Uel ſm Gre.
in homil.hoc refertur ad diem iudicij in
quo omnes videbunt chriſtum.
¶Moraliter Joãnes ſignificat eũ i quo
eſt gratia.Jſte exiẽs de deſerto ſue cõtẽ
plationis:cũ fuerit inter hoies clamat
ꝛ hortat̃ dirigere corda ad xp̄m ꝑ peni-
tentiã ſuſcipiendã.Uñ Mat.xij.Ex abũ
dantia cordis os loquitur.

&c Dñica.iiij.Aduentus.

¶Textus euange.Joã.j.ca.

MIſerunt iudei ab hiero-
ſolymis ſacerdotes ꝛ le
uitas ad Joannẽ vt in-
terrogarẽt eũ.Tu quis
es?Et ꝯfeſſus eſt:ꝛ nõ negauit.Et
cõfeſſus eſt:qr nõ ſum ego xp̄s.Et
interrogauerũt eũ.Quid ergo:He F
lias es tu?Et dixit.Nõ ſum.Pro-
pheta es tu?Et rñdit Nõ.Dixerũt

ergo ei. Quis es vt rñſum demus
his q̄ miſerūt nos? Quid dicis de
te ipſo? Ait Ego vox clamantis in
deſerto. Dirigite viam dñi: ſicut di
G xit Eſaias ꝓpheta. Et q̄ miſſi fue=
rant erāt ex phariſeis. Et interro
gauerunt eū ⁊ dixerūt ei. Quid er
go baptizas? Si tu nō es xp̄s? neq̄
Helias: neq̄ propheta? Rñdit eis
Joā. dicēs: Ego baptizo in aqua
medius aūt veſtrū ſtetit quē vos
neſcitis. Ipſe eſt q̄ poſt me ventur⁹
eſt: q̄ ante me fact⁹ eſt: cui⁹ ego nō
ſum dignus vt ſoluā ei⁹ corrigiā
calciamēti. Hec in Bethania fa=
cta ſunt trans Jordanē. vbi erat
Joannes babtizans.

Miſerunt iudei ab hieroſoly
mis ſacerdotes et leuitas)
Joā. j. apud iudeos tres opi
niones de Joāne eſſe vide=
bant. Quidā enim dicebant
H ipſum eſſe xp̄m ꝓpter ſanctitatē ⁊ au=
thoritatem baptizandi. Quidā vero ꝙ
erat Helias ꝓpter habitationem in de
ſerto ⁊ aſperitatem in victu ⁊ veſtitu: ⁊
zelum dei. Aliqui vero ꝙ eſſet vn⁹ ma=
gnus propheta de prioribus reſuſcita=
tus propter gratiā ꝓphetādi. ſicut gloſ
ſa videtur innuere. Jdeo ad eum nun
tios miſerunt iudei. vt ſup his ſcirēt ve
ritatem: vel ꝓpter aliā cauſam q̄ dice=
tur. Continet aūt p̄ſens euangeliū tria
puncta q̄ ſunt legatio: iterrogatio: diſce
ptatio. ¶ Quātū ad primum literaliter
ſciendū eſt: ꝙ vt dicit magiſter hiſto. et
Orig. tēpore quo Joannes baptizabat
erat opinio cōis: ꝙ adeſſet tēp⁹ Meſſie
preſens vel ſtatim futurū: ⁊ maxime in
Hieruſalē: vbi erat ſtudium legis ⁊ ꝓ=
phetarum. Uidebāt eñ ſe perdidiſſe re
gnum cū regnaret ſuper eos herodes
idumeus. Hoc aūt erat datū pro ſigno
aduentus meſſie ad iacob. Geñ. xlix. c.
I vbi dicitur. Non auferetur ſceptrū de
iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat
qui mittendus eſt. Jtē videbant hebdo
madas que ab angelo fuerant aſſigna=
te Dañ. ix. poſt quas habebat mori xp̄s:
eſſe cōpletas vel ſtatim cōplendas. Nā
ſcđm vnā cōputationē fuerunt cōplete
in natiuitate xp̄i: ſcđm aliā vero in paſ
ſione eiuſdem. Ex alia autem parte vi=
dentes cōuerſationē ⁊ ſanctitatē Joan K
nis ⁊ authoritatē: miſerūt ad eū legatio
nē. Cauſa aūt miſſionis ſm Chryſ. po=
tuit fuiſſe duplex. Prima q̄ crediderūt
vel ſaltem ſuſpicabantur vehemēter.
Joānē eſſe xp̄m. Jn hanc cauſam cōſen
tit vt aliquibus videt̄ Orig. qui vult ꝙ
iudei cū reuerentia ⁊ ſimplici corde le=
gationem fecerunt ad illū. Cur vero ma
gis crediderint Joannē q̄ Jeſum eſſe
xp̄m? eſt dicendū ſm Chry. ꝙ ex triplici
cauſa fuit. Primo ꝓpter aſperitatē ha=
bitus: q̄ xp̄s habuit veſtes cōes: Joan=
nes aūt de pilis camelorum. Scđo pro=
pter parcitatem victus: q̄ Joānes vte=
batur locuſtis et melle ſilueſtri: ⁊ vita=
bat cōſortia iniquorū: xp̄s vero viuebat
cōiter: ⁊ cū peccatoribus mādūcabat.
Chriſtus eñ ſicut dicit. s. Tho. iij. parte
q. xl. fuit datus in exemplum oim vnde L
cōem vitā duxit. Tertio ꝓpter generis
claritatem: q̄ Joannes fuit filius ſum
mi pontificis: Jeſus aūt putabat̄ filius
fabri ex paupercule mulieris. Alia cau
ſa ſm Chryſ. potuit fuiſſe. Nā Joānes
multum deferebat xp̄o: ⁊ multos ad illū
mittebat. Judei vero ſupbi idignabant̄
ſubijci xp̄o. ⁊ potius volebāt ſubeſſe ioā
ni: ꝓpter ea ab illis dictū eſt ꝙ potius
credebat̄ xp̄s q̄ ieſus: ⁊ ideo miſerunt
legationem vt allicerent eum ad hoc vt
ſe vellet fateri xp̄m: q̄uis non eſſet. Jn
hanc cauſam videt̄ declinare Chry. vt
ei. s. Tho. ⁊ aliqui imponunt Quicquid
tñ ſit de hoc certū eſt ꝙ iſta legatio fuit
ſolēniſſima: ⁊ in ea magnam reuerētiā
exhibuerunt ei iudei. Hoc aūt notatur
ſcđm. s. Tho. ſup Joannē ex quatuor.
Primo ex perſona mittentiū: q̄ (miſe=
runt iudei) id eſt viri de tribu iuda: que
erat tribus regia. Scđo ex loco miſſio=
nis: q̄ (ab hieruſalē) que erat ciuitas re M
gia in qua vigebat cultus dei ⁊ ſtudiū
diuine legis. Tertio ex pſona eorū quos
miſerunt: q̄ (ſacerdotes ⁊ leuitas) in qui
bus tam mores q̄ ſcientia legis dicebāt

eminere. Quarto ex modo proponendi
ſuam legationē: q̄ (vt interrogarēt eū)
tanq̄ parati credere (tu quis es?) E con
trario dicebant chriſto: tu de teipſo te=
ſtimonium perhibes: teſtimonium tuū
A non eſt verum. Hec ex illo. ¶ Moraliter
Joannes ſignificat pſonā fidelem: ma=
xime religioſam. Jſta efficitur in opinio
ne ſanctitatis per ea que populi vident
ab extra. vnde cū xp̄s eſſet ſanctior ioā=
ne in veritate: econtrario erat in ſentē=
tia hominum. Stulti ergo ſunt qui vo=
lunt credi ꝙ ſint boni: ⁊ tñ volunt exem
pla mala monſtrare. ¶ Quātū ad ſecū
dū ſciēdum eſt ꝙ tres interrogationes
iſti fecerunt. Prima iam tacta eſt nam
dixerunt (tu qui es?) Sed quare fecerūt
iſtas interrogationes: nunqd erat igno
tus cum eſſet nobiliſſimus. ⁊ vt dicitur
Luce. j. Factus ſit timor magnus ſuper
oīa montana iudee. i. in hieruſalē. tem=
pore. ſ. natiuitatis eius. Jtē ipſi vident̄
fuiſſe ab eo baptizati: q̄ Mar. j. d̄r Egre
diebatur ad eū oīs iudee regio ⁊ hiero=
ſolymite vniuerſi. ⁊ baptizabāt̄ ab illo.
¶ Ad hoc rñdet̄ ꝙ ſm Chry. nō interro
B gant quaſi ignorantes: ſed vt alliciant
eum: vt ſe xp̄m eſſe dicat. Uel dicendū
eſt ꝙ licet cognoſcerent perſonam eius
tamen ignorabant officium. Uel ſicut di
cit Origeñ. q̄uis ſcirent eum filium za=
charie tamen dubitabant ſi forte q̄ ex=
expectabat̄ Helias apparuiſſe in Joā=
ne: ſicut ⁊ de xp̄o erat varia opinio q̄buſ
dā dicētib⁹ ꝙ eēt helias: alijs xo ꝙ hie
remias. aut vn⁹ ex ꝓphet̄. Et itellige ꝙ
dubitabāt an eſſet Helias: ſꝫ magis pē
debāt ꝙ eſſet xp̄s: ſi ſimpl'r intēdebant.
Eo eñ tp̄e erat apud iudeos i authori=
tate dogma illud ꝙ anime a corpore mi
grarent in corpus: ideoq̄ credebāt ani
mā helie i corpore apparuiſſe Joānis.
⁊ hoc idem quidam heretici crediderūt
vt referunt Orige. ⁊ s. Tho. ſed dicunt
Joā. negaſſe ſe eſſe heliā ex ignorantia.
C Sed cōtra inquit Ori. q̄ irrationabile:
videt̄ ꝓphetā illuminatū a ſpūſancto
⁊ de vnigenito tanta narrantem igno=
raſſe an ſua anima aliquando fuerit in
helia. s. Tho. autem videtur ſentire vt
patebit ꝙ ipſi credebant Joannem eſſe
heliam in corpore ⁊ anima: ꝙ licet i eius
natiuitate mirati ſint vniuerſi: tamen
non eſt credibile eos ſic crediſſe: q̄ et
Mar. xij. habetur ſimile de herode: qui
credebat xp̄m eſſe Joānē quē decollaue
rat: ⁊ tñ diu ante decollationē Joānis D
xp̄s p̄dicauerat ⁊ fuerat notus. Et ideo
inquit ex ſimili amentia ⁊ craſſitudine:
iudei querebāt a Joanne an ipſe eſſet
helias: hec ex illo. Et intellige ꝙ crede=
bant ip̄m eſſe heliā: ſed cū aliqua heſita
tione: ⁊ ſuſpitione de oppoſito ideoq̄ di
uerſa interrogāt. Sequit̄ (⁊ cōfeſſus eſt)
ſcꝫ veritatē ſm Orige. ⁊ ſanctum Tho.
(⁊ non negauit) . ſ. veritatē: q̄uis nega=
uerit ſe xp̄m. Uel qđ dicit̄ (⁊ nō negauit)
pōt intelligi: q̄ poſtq̄ vnū cōfeſſus eſt
nō negauit poſtea illud: ſed firmus ſte=
tit in confeſſione. Quid vero ſit cōfeſſus
oſtendit̄ cū ſubdit̄ (⁊ cōfeſſus eſt: q̄ non
ſum ego xp̄s) Licet eñ de hoc ſpeciali=
ter nō interrogaſſent: tñ rñdit ad mētē
eorū ſiue ſimpl'r ſiue malitioſe interro=
garent. Sequit̄ interrogatio ſecunda (⁊
interrogauerunt eū. Quid ergo: helias
es tu?) Quod ideo interrogant ſm Au= E
gu. ⁊ Chryſ. q̄ nouerant ꝙ helias pre=
curſurus erat xp̄ꝫ Malac. iiij. Ecce ego
mittam vobis heliā ꝓphetā anteq̄ ve=
niat dies dñi. s. autem Tho. dicit eos ſic
interrogare: q̄ habentes ex ſcripturis
heliam non fuiſſe mortuū ſed raptū vi=
uum p turbinē in celū: crediderunt eū
ſubito iter eos aparuiſſe. ⁊ redit in idē.
Sed cōtra: q̄ erat eis notus vnde dicit̄
Lu. j. ꝙ mirati ſunt vniuerſi. Ad hoc di
cit. s. Tho. eodē modo quo ſupra dictū
eſt. Uel ſicut dicunt aliqui: puta Orige.
occaſio interrogationis potuit eſſe: quo
rūdam iudeorū error qui animā credi=
derūt de corpore in corpus trāſferri. Uñ
q̄ Joānes ſimilis helie in multis vide=
batur dubitauerunt an eſſet helias. Se
quit̄ (⁊ dixit nō ſū). ſ. helias. Sed Gre.
hic mouet queſtionem q̄ dñs requiſit⁹
a diſcipulis de helie aduentu de quo di F
cebatur ꝙ xp̄m deberet p̄cedere: rñdit
dicens Joannes ipſe eſt helias. Matth.
xi. Ad hoc aūt rñdet idem Greg. ⁊ cōiter
alij: ⁊ iſtā q̄ſtionem ſoluit angelus. Lu.
ij. ipſe inquit precedet ante eū in ſpū et

virtute helie. Nõ ergo fuit helias in ꝑ-
ſona ſʒ in ſpiritu ⁊ virtute et ſilitudine
vite: vt pʒ ex dictis. Vterqꝫ em̄ fuit ere-
mita: ⁊ vterqꝫ cõſequēter parcus in cibo
G ⁊ potu: ⁊ vterqꝫ duris veſtibus opertus
et vterqꝫ virtutis zelator. vñ ille contra
achã: iſte ꝯtra herodē pugnauit ⁊ vter-
qꝫ alicuiꝰ dñici aduētus precurſor. Se-
quitur tertia interrogatio cū dicit (pro-
pheta es tu?) Pro qua ſciendū eſt ꝙ iu-
dei ſicut expectabāt heliã: ita expecta-
bāt quēdã magnū ꝓphetã: de quo puta
bāt ꝓphetaſſe moyſen. Exod. xviij. Pro
phetã inqt ſuſcitabit vobis dñs de fra-
tribꝰ veſtris. ⁊ tñ iſta ꝓphetia intelligē-
da eſt de xp̄o. Sicut em̄ dicit Ori. iudei
male ſcripturã itelligētes: tres ꝑſonas
excellētes expectabāt. ſ. xp̄ʒ: heliã: ⁊ iſtū
prophetã. Tripliciter ergo pōt intelligi
iſta tertia interrogatio. Primo modo in
telligit̃ ſm Orige. de iſto ꝓpheta de quo
dicit̃. Exo. xviij. Vñ in greco ponit̃ ly ꝓ-
pheta cū articulo denotãte ꝙ ſtat anto
nomaſice ꝓ illo ꝓpheta excellēte. Scdm
vero aliquos alios intelligit̃ de helizeo.
qꝛ vt dicit. ſ. Tho. ad tres ꝑſonas vide-
H bat̃ pertinere officiū baptizãdi: qꝺ ioan
nes exercebat. ſ. ad xp̄m: de quo dicitur
Ezech. xxxvj. effundã ſuꝑ vos aquã mū
dã ⁊ ad heliã q̄ diuiſit aq̄s iordanis. iiij.
reg. ij. ⁊ ad helizeū cuius p̄cepto naamã
ſe lauit in iordane: q̄ etiã heliſeus dicit̃
excellēs ꝓpheta propter mirãda ſigna
q̄ fecit. Tertio intelligit̃ ſcdm Grego. de
propheta in cõmuni. Secūdū ergo pri-
mã ⁊ ſecūdã acceptionē: nulla eſt diffi-
cultas: cū ioãnes rñdet. Nõ ſum. ſ. pro-
pheta ille de quo ꝓphetauit moyſes: ne
qꝫ ſum helizeus. Sʒ ſm tertiã eſt q̄ſtio:
qꝛ ipſe fuit plus q̄ꝫ propheta. Soluit̃ au
tē a. b. Augu. ⁊. ſ. Tho. qꝛ nõ eſt ioannes
propheta: ſed maior ꝙ propheta. Sʒ cõ
tra hoc arguit Nico. de ly. qꝛ minus in-
cluditur in maiori ſicut quaternariꝰ in
quinario. ideo qui eſt plꝰ q̄ꝫ propheta: ē
etiã propheta. Sed ad hoc ſic dico. Et ſi
I em̄ maius includat minus: nõ tñ eſt mi
nus neqꝫ quinarius eſt quaternariꝰ. Et
eodē modo neqꝫ plꝰ q̄ꝫ propheta eſt pro
pheta: q̄uis includat virtualiter ꝓphe
tam. ⁊ hoc ſi ſumamus prophetã ſm ra-

tionē nominis a procul fando ſcilicet qꝛ
predicit futura. nã plus q̄ꝫ propheta nõ
ſolū predicit futura: ſʒ mõſtrat p̄ſentia.
Et ſi cõtra hoc obijciatur: quia ad pro-
phetã ſpectat etiã p̄ſentia occulta dice- K
re quia talia ſunt procul a cognitiõe hu
mana. Dico ꝙ magis diſtant futura: qꝛ
nõ eſt aliqꝺ p̄ſens qꝺ non poſſit ab aliq̄
creatura cognoſci. Et ſi arguatur qꝛ ſm
hoc maioris virtutis erit cognoſcere fu-
tura q̄ꝫ preſentia tm̄. Dico ꝙ verū eſt: ſʒ
cū hoc ſtat ꝙ ſit minoris dignitatis co-
gnoſcere ⁊ demõſtrare hoc preſens qꝺ ē
xp̄s q̄ꝫ futura cognoſcere. Maioris inq̄ꝫ
non ratione cognitionis: ſed ratione rei
cognite: vel ratione officij ad qꝺ talis de
mõſtrator eligit̃. Vel aliter dico ad obie
ctionē ꝙ futura ſunt magis procul q̄ꝫ p̄
ſentia extēſiue qꝛ. ſ. diſtãt cognitione et
euētu ſimul: preſentia ꝟo occulta cogni
tiõe ſolū. Hec igitur ſm rationē nõis di
ci poſſunt: ⁊ ſic intelligitur ſolutio Aug.
dicētis ꝙ plus q̄ꝫ ꝓpheta. ſ. vt ſic. i. vt oſtē
dit preſentia nõ eſt proprie ⁊ ſtricte pro
pheta. Sed tñ in rei veritate. Joannes
fuit ꝓpheta: vt patet teſtimonio patris
eius. Lu. j. Q̄uis nõ debeat denominari L
proprie ꝓpheta: ſed plus q̄ꝫ propheta. i.
baptiſta vel precurſor ⁊ angelus. qꝛ pro
prie res denominat̃ a ſua vltima perfe-
ctione ⁊ dignitate: puta ſacerdos a ſa-
cerdotio: ⁊ nõ a diaconatu. Dato aūt ꝙ
plus q̄ꝫ propheta ſit ꝓpheta: nõ tñ eſt ꝓ
pheta tm̄. ⁊ ſic ſoluit Grego. Et ſic intel-
ligitur etiã ſolutio Auguſtini ⁊. ſ. Tho-
me qui dicunt ꝙ negauit ſe eſſe ꝓphetã
ſimpliciter. i. p̄ciſe. Sʒ qꝛ nihil adhuc af-
firmatiue reſpõderat Joãnes: ideo fa-
ciūt quartã interrogationē qua de nul-
lo ſpecialiter interrogãt dicētes. (Quis
es? vt reſpõſum demus his qui miſerūt
nos. quid dicis de teipſo?) ſm Chryſ. hoc
nõ interrogãt vt poſſint dare reſpõſum
mittētibus: vt dicūt. Nã habita repon-
ſione affirmatiua tacuiſſent ⁊ nõ fuiſſēt
cõuerſi ad reprehēſiones. Sed tñ beatꝰ
Joãnes reſpõdit: (ego vox clamãtis in M
deſerto:) Jſta patēt ex dictis in precedē
ti euangelio. Sed tamē adhuc ſciēdum
eſt ſm. ſ. Tho. ſuper Jo. ꝙ ratio literalis
quare Joannes clamauerit in deſerto:

eſt vt in deſerto manēs immunis eſſet
ab oī peccato: ⁊ ꝯſequēter dignior chri-
ſto teſtimoniū ferret: ⁊ illud ex ſua vita
eſſet credibiliꝰ. Myſtica vero eſt vt oſtē
A datur ꝙ de cetero doctrina dei nõ debe
ret eſſe tm̄ in hieruſalē: ſʒ in deſerto gen
tilitatis. ¶ Clamabat aūt ſm eundē ꝓ-
pter quatuor. Primo ad oſtendēdum ꝙ
xp̄s in ſe ⁊ in Joanne manifeſte loq̄bat̃:
qꝛ clamor manifeſtationē importat: in
ꝓphetis. aūt nõ clamauit: qꝛ tenebroſa
aqua in nubibus aeris: i. ſciētia in pro-
phetis. Secundo qꝛ iudei erãt diſtãtes.
Tertio: qꝛ erãt ſurdi. Quarto qꝛ cum in
dignatione loq̄bantur quaſi irã deme-
ruiſſent. ¶ Moraliter Joãnes qui inter
pretatur gratia dñi ſignificat virum iu
ſtū: ad quē ex hieruſalē: ſcʒ celeſti mittū-
tur nūtij. i. angeli: interrogãtes eū. Tu
quis es? i. inſpirantes eū ad cognitionē
ꝓprie fragilitatis ⁊ iniq̄tatis: ⁊ ipſe con
fitetur veritatē: quia iuſtus eſt accuſa-
tor ſui. Jtē iterrogãt: ſi eſt Helias: quod
interpretat̃ robuſtꝰ dominator: ſcʒ paſ-
ſionū ſuarū. Jtē interrogãt ſi eſt ꝓphe-
ta. i. preuidēs ⁊ precõſyderãs futura in
morte. ⁊ in iudicio: ⁊ reſpõdet. Nõ quan
do ita eſt: vel quando eſt quidē: ſʒ nõ vt
debitum eſt ⁊ hec repõſio eſt in cogita-
tione ⁊ in ſacramentali confeſſione.
B ¶ Quantū ad tertiū: in tertia parte euã
gelij tangitur quedã diſceptatio: qꝛ iſti
acriter reprehendebãt Joannē. ⁊ ille hu
militer ſe excuſabat. Eſt aūt ſciēdum ꝙ
euangeliſta curauit oſtēdere ꝙ iſti calū
nioſe ⁊ ex inuidia iterrogabãt ⁊ amoue-
re a mētibus noſtris admirationē de tã
preſumptuoſa temeritate iſtorū dicēs:
(Et qui miſſi fuerãt erãt ex phariſeis.)
Quaſi diceret. Nõ eſt mirandū de teme
ritate eoꝝ: quia erãt ex phariſeis: quod
interpretatur diuiſis. Erãt enim q̄dam
religioſi diuiſi ab alijs per cultū exterio
rē quibus vt ait. ſ. Tho. ſua religio au-
ſum prebebat. Et vt idē dicit inter om-
nes alios inſidioſe ⁊ calumnioſe ſe habe
bãt ad Chriſtū. Et nota ſm Orige. ꝙ iſti
C ſunt alij nūtij a predictis: ideo illi tanq̄ꝫ
ſacerdotes ⁊ leuite modeſte locuti ſunt
ſed ſm Augu. ⁊ Chryſo. illi idē fuerūt:
qui ſimul phariſei erant ⁊ ſacerdotes et

leuite: quod aperte innuit euangeliſta
qui dicit prius: ꝙ miſerunt iudei ſacer-
dotes ⁊ leuitas: ⁊ deinde dicit ⁊ qui miſ
ſi fuerant erant ex phariſeis. Sequitur
(⁊ interrogauerūt eū q̄d ergo baptizas? D
ſi tu nõ eſt chriſtus neqꝫ Helias neqꝫ ꝓ-
pheta.) Ex hoc videtur ꝙ illi met nuntij
fuerūt: qui de helia ⁊ propheta interro-
gauerãt: ⁊ nūc ſm mentē Chry. aperiūt
dolū ſuū qui latuerat: qꝛ cū non potuiſ-
ſent illū blãditijs ſubuertere ad dura ſe
conuertūt Grego. Sanctus quiſqꝫ cum
peruerſa mente requiritur: a bonitatis
ſue ſtudio nõ mutat̃. Vñ Joãnes contra
verba inuidie p̄dicamēta reſpõdet vite
Hec ille. Unde ſubditur: (Rñdit dicens:
ego baptizo in aqua.) quaſi diceret. non
miremini de meo baptiſmate: qꝛ eſt ſo-
lū preparatoriū ad baptiſmū xp̄i. nam
ego baptizo in aqua. i. ſm. ſ. Tho. corpo
ra tantū: ⁊ nõ animas lauo qꝺ nõ ſuffi-
cit ad ꝯpletum baptiſmū. ſʒ ille qui erit
deus ⁊ homo: lauabit corpus ⁊ ſpiritū.
Unde de xp̄o ſubditur (medius autē ve-
ſtrū ſtetit quē vos neſcitis.) hoc autem
exponit̃ primo ſm Chry. ſic vt ad cõuer
ſationē referat̃. Medius ergo veſtrū ſte
tit cõmuniter ꝯuerſando: quē vos neſci
tis. qꝛ neſcitis quis ſit ⁊ vnde ſit: qꝛ deus
eſt ⁊ a deo ⁊ a matre tantūmodo. Secū-
do exponit̃ ſm Orig. q̄tū ad deitatē. Nã E
dicit̃ Hiere. xxiij. Celū ⁊ terrã impleo di
cit dñs. Medius ergo. i. in medio veſtrū
ſtetit ſm deitatē eo modo quo aīa ſtat in
medio ⁊ in omni parte corporis quē vos
neſcitis etiã ſi videatis eius hūanitatē.
Tertio modo exponitur ſm eundē Ori.
q̄tum ad efficientiã ſeu influentiã: nam
cor eſt in medio animalis. ⁊ ponit̃ aliqñ
pro intellectu: iuxta illud pſ. Dixi inſi-
piēs in corde ſuo. licet intellectus nõ ſit
potētia alligata organo qꝛ a corde ſicut
a principali membro ꝓcedit vita ⁊ mo-
tus ⁊ operatio animalis. Chriſtus ergo
cū ſit verbū et ſapientia: per effectū ſuū
eſt in omni intellectu: cū omne verbū et
omnis ſapiētia ſit quedã participatio di
uini ꝟbi. Et qꝛ intellectus pro corde po F
nitur: ſequitur ꝙ ꝑ effectū ſuū ſit aliquo
modo medius. i. in corde qꝺ eſt in medio
oīm. quē vos o ſuperbi phariſei neſcitis

excecati ſupbia ⁊ mala volūtate. Quar
to ſm .ſ. Tho. ⁊ aliquos ſic exponitur: vt
in hoc arguant̃ ſacerdotes ⁊ leuite: qui
ſciebāt xp̄m venturū ꝑ ſcripturas. Me=
G dius inquit veſtrū ſtetit. ſ. in ſcriptura:
quā quotidie legitis quē tñ vos neſcitis
adeo vt nō agnoſcatis preſentē quē fu=
turū putatis. Sequit̃: (ipſe eſt qui poſt
me venit: qui añ me factus eſt.) Hoc aūt
exponit̃ primo ſm Chry. Greg. ⁊ Orig.
ſic. (Poſt me venit) naſcēdo: baptizādo:
p̄dicādo. nā tota vita ⁊ ꝯuerſatio ⁊ pre=
dicatio ⁊ baptizatio Joānis fuit ordina
ta ad ſuſceptionem xp̄i. venit eñ vt oēs
crederēt per illū Jo. j. (qui ante me factꝰ
eſt) dignitate ⁊ ſanctitate q̄ꝛ me oportet
minui illū autē creſcere. Jo. iij. Uel ſcd̄o
mō pōt exponi referēdo ad ipſaꝫ perfe=
ctionē xp̄i inquātū erat homo: que fuit ꝑ
gratiā ⁊ virtutes ⁊ ſciētias. Licet enim
Joā. ꝓus fuerit cōceptus ⁊ natus: tñ an
teq̃ꝫ Joānes naſceret̃ xp̄s fuit factꝰ per=
fectus homo ⁊ multo excellētius q̄ꝫ aliq̄
H tēpore fuerit Joannes. Unde ſubditur
(Cuius nō ſum dignꝰ vt ſoluā corrigiā
calciamēti eius.) qd̄ allegorice dictū eſt.
Hoc eñ ſm Chry. voluit dicere: ꝙ nō eſ=
ſet dignus eſſe miniſter eius. ſm Greg.
vero voluit dicere ꝙ nō erat dignꝰ vſur
pare ſibi nomē xp̄i: q̄ eſt ſpōſus eccleſie.
Nā ſm morē legis moſaice. vt pꝫ Deu.
xxv. cū quis relicta vxore ſine ſemīe mo=
riebat̃: propinquior ei accipiebat vxorē
eius: ⁊ ſuſcitabat ei ſemē. ꝙ ſi ꝓpinquiſ=
ſimus hoc facere renuebat: ille qui ſcd̄o
loco erat acipiebat eā. ita tñ ꝙ prius ſol
uebat calciamentū de pede prioris. Uel
aliter ſm eūdē quia per calciamēta q̄ ex
mortuorū aīaliū pellibꝰ fiūt humanitas
noſtra mortalis deſignat̃: ꝑ pedes ꝟo di
uinitas. Soluere igitur corrigiā calcia=
mēti eſt enucleare myſteriū incarnatio=
nis. qd̄ nullus ſufficit. Licet aūt iſti duo
I ſenſus Gregorij videantur ſpirituales:
tñ credo ꝙ ſint literales: maxime p̄mus
Ad certitudinē autē huius rei ſubiūgit̃
locus cū dr̄ (Hec in bethania facta ſunt
trās iordanem vbi erat Joannes bapti
zans.) in media. ſ. multitudine: vt dicit
Chry. Et ſm eūdē exemplaria emēdata
nō habēt bethania: q̄ꝛ eſt in mōte oliue=
ti: ſꝫ habēt bethabora: que eſt villa trās
iordanē. ⁊ idē tenet Orig. Uerūtñ pōt di
ci vt dicit. ſ. Tho. ſuper Joan. ꝙ cū libri
tā greci q̄ꝫ latini nō bethabora: ſed be=
thania dicāt duplex eſt bethania. vna i K
mōte oliueti: alia trās Jordanē. Sꝫ hec
proprie non bethania ſed bethabora dr̄
ſm Orig. ⁊ Chry. vt dcm̄ eſt. ¶ Moralit̃
ioānes qui preparat viā xp̄o ad cor hu=
manū ſignificat predicatorē. Debet er=
go p̄dicator eſſe vox perfecta. Eſt aūt ꝑ=
fecta vox ſm Iſi. ſi eſt alta: ſuauis: ⁊ cla=
ra. dꝫ ergo p̄dicatio propter celeſtia eſſe
feruēs ⁊ nō obſcurata ſcādalis vel igno
rātia. Debet ēt clamare ⁊ dirigere ſicut
Joānes. Qūo autē eſt an xp̄s incederet
calciatus vel diſcalciatꝰ: Uidet̃ eñ ꝙ di
ſcalciatus incederet aliq̄bus: quibuſdā
vero videt̃ oppoſitū: ⁊ magna eſt cōcer=
tatio de hoc iter Nic. de ly. ⁊ paulū bur=
geñ. Mar. j. Sed veritas eſt id qd̄ Aug.
dicit in li. de verbis dñi: vbi ait. De his
calciamētis quibꝰ calciati ſumus cōfor
tat me dñs Jeſus q̄ꝛ niſi calciatꝰ fuiſſet:
de eo Joānes nō dixiſſet. Cuius nō ſum
dignꝰ corrigiā calciamēti ſoluere. Sur= L
repat ergo humana p̄ſumptio dicēs: ego
euāgeliū ſeruo q̄ꝛ nudo pede ambulo.
Hec ille. Qd̄ vero dr̄ Matth. x. ꝙ xp̄s p̄ce
pit aplīs ne portarēt calciamēta: intelli
git̃ ſm. ſ. Tho. ſuper Mat. ⁊ Aug. de con.
euā. ne portarēt calciamēta alia ab his
quibꝰ actu erāt calciati. Uñ ⁊ ſm Mar.
ca. vj. erāt calciati ſandalijs: q̄ vt dicit. ſ.
Tho. ſup Mat. erāt calciamēta paupeꝝ.
¶ Pro his aduerte ꝙ illa ꝟba q̄ ibi po=
nunt̃. ſ. Mat. x. vbi ꝟtualiter dr̄. Nolite
poſſidere aurū neq̃ꝫ argentū: neq̃ꝫ pecu=
niā in zonis veſtris: nō perā in via. neq̃ꝫ
duas tūicas. i. veſtes duplices. vt expo=
nit. ſ. Tho. ſuper Mat. neq̃ꝫ calciamēta:
neq̃ꝫ virgā. dignus eſt eñ operariꝰ mer=
cede ſua. Iſta inq̃ꝫ ꝟba dupliciter expo=
nūtur. Primo ſm Hiero. ⁊ Chry ſo. q̄ di=
cūt ꝙ iſta fuerūt aplīs tradita per modū M
p̄cepti: ſolū pro eo tēpore quo p̄dciabāt
iudeis q̄ p̄dicatoribus prouidere cōſue
uerāt. i. vſq̃ꝫ ad xp̄i paſſionē. Et huic cō
ſonat dictū xp̄i tēpore ſue mortis: qd̄ hꝫ
Lu. xxij. Quādo miſi vos inquit ſine ſac
culo. i. burſa. ⁊ pera: ⁊ calciamētis: nūq̄d

aliquid defuit vobis: At illi dixerūt: Ni=
hil. Dixit ergo eis. Sꝫ nūc q̄ habet ſaccu
lū tollat ſimiliter ⁊ perā. ⁊ hoc iō q̄ꝛ ex=
tūc habebāt gētibꝰ p̄dicare. Aug. ꝟo ex
A ponit vt in iſtis ꝟbis nihil fuerit p̄ceptū
aplīs neq̃ꝫ ꝯſultū ſꝫ fuerit eis data licē=
tia. ꝯſequēter (vt dicit) meliꝰ faciebāt qui
iſta nō accipiēdi ſumptꝰ ab his quibꝰ p̄=
dicabāt ⁊ ſuabāt q̄ꝫ ſuātes. Uñ ⁊ Pau=
lus lucrabat̃ manibus ſuis ne acciperet
ab alijs. Sciendum eſt etiā ꝙ Marc. vj.
dicitur ꝙ apoſtoli deberēt portare vir=
gā qd̄ hic. Mat. negat. ſed vt dicit Aug.
vnꝰ metaphorice: ⁊ aliꝰ ad literā ſumit
virgā. Mat. ergo vt quidā dicūt ꝑ virgā
intelligit ſubſidiū temporaliū. Mar. ꝟo
ad lr̄aꝫ accepit: q̄ꝛ iudeorū doctores ꝟgā
in ſignū doctrine ferre ꝯſueuerūt. Amē.

☞ In vigilia natiuitatis domini.
☞ Textus euang. Mat. j. cap.

Cum eſſet deſponſata ma
ter Jeſu Maria Joſeph
anteq̃ꝫ cōuenirēt inuēta
eſt in vtero habēs de ſpi
rituſctō. Joſeph aūt vir eius cum
B eſſet iuſtus ⁊ nollet eam traducere:
voluit occulte dimittere eam. Hec
aūt eo cogitāte: ecce angelus dñi i
ſomnis apparuit ei dicēs. Joſeph
fili dauid noli timerre accipere ma
riam cōiugem tuam. Quod enim i
ea natū eſt: de ſpiritu ſancto eſt. Pa
riet autem filium et vocabis nomē
eius ieſum. Ipſe enim ſaluū faciet
populum ſuum a peccatis eorum.

Cum eſſet deſponſata mater
Jeſu) Mat. j. In p̄ſenti euā
gel. tangūtur tria pūcta: q̄
ſunt. Conceptio: fluctuatio.
reuelatio. ¶ Quātū ad pri=
mū ſciēdū eſt literaliter ꝙ ſm doctrinā.
ſ. Tho. iij. per. q. xxix. ar. ij. beata virgo
quādo cōcepit xp̄ꝫ erat deſpōſata ⁊ etiā
domi habita q̄ꝛ ſcꝫ iam adduxerat eam
C Joſeph ad domū ſuā. Aliter eñ nō fuiſ=
ſet ſufficienter prouiſum fame eius. ſ. ſi
nō fuiſſet tpe ſui cōceptus in domo ſpōſi
q̄ꝛ ſm Chry. dedecus eſt puelle etiā de=
ſpōſate in domo paterna cōcipere. Sed
hic eſt duplex dubitatio. Prima quare
Chriſtus voluit de deſponſata naſci?
Ad hoc rñdetur. vt. ſ. feria quarta poſt
tertiā dñicā. Scd̄a quare ſi erat iā i do=
mo ſpōſi nō ꝯuenerāt carnaliter. ad hoc D
dr̄ ꝙ mos fuit apud iudeos habere de=
ſpōſatas per aliq̄t dies i domo ſpōſi añ
carnalē copulā. In his aūt diebus orō=
nibꝰ vacabāt: implorādo miſericordiā
dñi vt pꝫ Thobi. viij. Res ergo ita acta
eſt. Maria enim vouit virginitatē deo ſi
ei placeret ꝯmittēs ſe diuine diſpoſitiōi:
nupſit ⁊ cōſenſit in copulā cōiugalē ex=
plicite: q̄ ꝯſiſtit in vinculo animoꝝ ⁊ nō
corpoꝝ. glo. inſti. de pa. po. §. j. In carna
lē aūt implicite ſi deo placeret. Uñ fuit
ibi verū mr̄imoniū. vt pꝫ ꝑ. ſ. Tho. vbi
ſ. Deinde fuit ꝑ aliq̄s dies i domo ſpōſi
in illis diebꝰ añ carnalē copulā Joſeph
cognouit votū Marie: vt credit̃ d̄ ꝟgini
tate ꝟuāda ⁊ abſolute tūc vterq̃ꝫ vouit.
Ipſe eñ Joſeph tūc erat ꝟgo: q̄ꝛ nunq̄ꝫ
credēdū eſt xp̄ꝫ matrē ꝯmēdare voluiſſe
niſi ꝟgini. Deīde angelꝰ apparuit ꝟgi=
ni ⁊ cōcepit. Poſt cōceptū ꝟo virgo fuit
cū Helizabeth tribꝰ mēſibus iō cū rediijt
apꝑuit grauida. Dr̄ ergo (cū eēt deſpō=
ſata) imo ⁊ ad domū ſpōſi adducta (mr̄ E
Jeſu). i. ſaluatoris. (maria) que dr̄ ſtella
maris (Joſeph) q̄ fuit faber lignariꝰ. Et i
h̄ ſignificat̃ ſꝫ Chry. ꝙ xp̄s ꝑ lignū cruc̄
ſaluaret mūdū. (añq̃ꝫ ꝯuenirēt) carnalit̃
ſm. Chry. q̄uis ꝯueniſſent in vna domo
(inuēta ē). ſ. ab ipō Joſeph ſꝫ Hiero. (in
vtero hñs). i. grauida (de ſpū ſctō). i. ꝟtu
te ſpūſſcti ſm Chry. Qui ſpūſſctūs in cō
ceptiōe ſuppleuit locū maris. ¶ Pro hoc
nota ex doctrina. ſ. Tho. iij. ꝑ. qō. xxxj. ꝙ
in femina triplex eſt ſanguis ſupfluus i
indiuiduo. ¶ Primꝰ eſt ſāguis q̄ iā trāſi
uit in ſemē. Iſte eſt impfectus. in gñe ſe=
minū. vt dr̄ in lib. de gñatione aīalium.
Uñ ad gñationē nō req̄rit̃: nec de tali cō
cepit virgo. q̄ꝛ iſte nō deducit̃ ad matri=
cē ꝑ reſolutionē: niſi interueniēte ꝯcupi
ſcentia. ¶ Alius eſt ſanguis mēſtruus q̄ F
ē quoddē nature purgamētū ⁊ ꝑ ſingu=
los mēſes emittit̃. Eſt aūt tertiꝰ ſāguis
valde digeſtꝰ. q̄ nō trāſiuit i ſemē: ⁊ tñ ē
purgatꝰ ꝑ expulſionē mēſtrui. Iſtū natu
ra ꝑꝑat gñatiōi: ⁊ ex iſto ꝯcepit ꝟgo ſpi=

ritu ſācti deducēte illuȝ ad matricē: ſicut
in alijs deducit̃ ꝑ ſemen maris. ¶ Et no
ta ꝙ tota trinitatis fecit iſtū effectuȝ: qꝛ
indiuiſa ſunt opa trinitatis ad extra. ſ꞉ȝ
regulā Theologoꝝ. ſed tñ attribuit̃ ſpū
G ſancto ſm. ſ. Tho. vbi. ſ. q. xxxij. Nā iſtā
incarnationē fecit deus ex bonitate: et
natura humana eſt aſſumpta ex gratia
⁊ ad hoc facta eſt aſſumptio vt ille hō eſ
ſet ſanctus. ¶ Manifeſtū eſt aūt ꝙ boni
tas ⁊ grã attribuuntur ſpirituiſancto ⁊
ſanctificatio fit ꝑ ſpiritūſanctū. ¶ Item
nota ꝙ iſta ꝑpoſitio: de: im portat efficiē
tiam ⁊ cōſubſtantialitatem ⁊ vtrūqꝫ cō=
uenit ſpūiſctō reſpectu xp̄i ꝯſubſtātiali=
tas q̄dē rōne pſone efficētia ꝟo ratione
nature aſſumpte: vt pȝ vbi. ſ. Aug. tñ di
cit: ꝙ qñ vna diuina pſona nominat̃. ſ.
in reb⁹ ad extra de q̄bus loquit̃: tota tri
nitas intelligit̃. Uñ eſſe cōceptū de ſpū=
ſancto, eſt eſſe cōceptū virtute dei. ¶ Eſt
aūt ſciendū ꝙ ſicut dicit beatus Hiero.
Heluidius hereticus q̄ exiſtimauit bea
tā Mariā poſt xp̄ȝ multos filios habuiſ
ſe hūc ſumit argumētū: ſic arguens. Si
maria ⁊ Joſeph nunqꝫ ꝯueniſſent euā=
geliſta nō dixiſſet anteqꝫ cōuenirēt. Ad
hoc reſpōdet beatus Hero. ꝑ diſtinctio=
H nē. Nā iſta dictio anteqꝫ im portat ordi
nē ad futurum dupliciter. Uno mō rea=
liter. vt ſi dico Heri anteqꝫ veniret veſpe
ra ꝑceſſit meridies. Sēſus eſt eñ: ꝙ ꝑus
venit meridies: deinde veſpera. ¶ Alio
mō ſm rōnem vel intentionē: vt ſi dico
anteqꝫ rome pranderē in portu nauiga
ui ad africam. Nō eñ eſt ſenſus ꝙ poſt
nauigationē ad africam ſim praſus Ro
me in portu: ſȝ ſenſus eſt ꝙ intēdebam
prādere ⁊ ꝑoccupatus ſum a vētis: ⁊ nō
praſus nauigaui. Remigi⁹ aūt exponit:
anteqꝫ ꝯuenirēt ad ſolenneȝ celebratio
nē nuptiarū ⁊ non anteqꝫ conuenirent
carnaliter. ⁊ ſic ceſſat obiectio.
¶ Moraliter inſtruimur ꝙ q̄ abſtinēt a
voluptatib⁹ corꝑalib⁹ ſicut iſta ſponſa
q̄ in domo mariti ſe ꝯtinebat: ꝯcipiūt de
ſpūſctō qꝛ ꝑcipiūt in mētē delectationē
I ſpūalem. Ps. Renuit ꝯſolari aīa mea. ſ.
ſenſualiter: ⁊ ſequit̃ memor fuit dei et
delectatus ſum. ¶ Quātū ad ſcōm dicit̃
(Joſeph aūt vir ei⁹ cū eſſet iuſt⁹ ⁊ nollet

eā traducere). i. ꝑpalare ſm gl. vel duce
re in ꝯiugiū ſ꞉ȝ Orige. (voluit occulte di
mittere eā.) ¶ Pro quo ſciēdū eſt: ꝙ poſt
qꝫ maria regreſſa eſt ab helizabeth poſt
tres mēſes: ioſeph vidēs eā turgido vē= K
tre habuit argumēta inſolubilia ex vtra
qꝫ ꝑte vt ita dicā. Ex vna eñ ꝑte vide=
bat vētrē ⁊ ſciebat ſe nō eſſe in cā: et ꝙ
ſpōſa fuerat abſens tāto tꝑe: ex alia ꝟo
nouerat volūtatē ꝟginis cū qua voue=
rat ꝟginitatem ⁊ ſm Chry. exiſtimabat
impoſſibile mariam cecidiſſe. Circa hoc
ergo eſt triplex opinio. Quidā eñ vt Am
bro. ⁊ Aug. dicūt: ꝙ declinauit ad illam
ꝑtē qua ſuſpicabat̃ ꝙ Maria adulteraſ
ſet. ⁊ huic opinioni. s. Tho. in. iij. ꝑ. iij. q.
xxix. ar. ij. ad tertiū vr̃ fauere. Sȝ ꝯ hoc
ſtatim orit̃ dubitatio. Si eñ ſuſpicabat̃
ꝙ eēt adultera: q̄ūo erat iuſtus ſi nole=
bat eā traducere. i. ꝑpalare ad hoc ſol=
uit primo Chry. di. ꝙ euāgeliſta nomi=
nat eū iuſtū a iuſtitia legali vel gñali: q̄
dr de omi ꝟtute ita ꝙ iō dict⁹ eſt iuſt⁹.
qꝛ pius. nō aūt dict⁹ eſt iuſt⁹ a iuſtitia q̄
eſt virt⁹ cardinalis ⁊ ſpālis. Scōo ſol= L
uit Augu. ꝙ iſtud pctm̃ erat occultū: ita
ꝙ ipſe ſol⁹ de hoc poterat aduertere: iō
nō erat publice denūtiādū. Tertio ſol=
uit Raba. ꝙ iuſtus fuit i hoc ꝙ nolebat
ei cohabitare: ſȝ pi⁹ in hoc ꝙ noluit eaȝ
traducere. Quidā ꝟo vt Orige. ⁊ Remi.
dicūt ꝙ declinauit ad aliā ꝑtē: qꝛ ſciēs
xp̄m de ꝟgine naſciturū. ⁊ ꝙ maria eēt
de ſemine dauid ⁊ tāte ſctitatis credit:
ꝙ eſſet iſta. iō indignū ſe reputauit eius
cohabitatiōe vñ nolebat eaȝ traducere
i. ad ſe ducere in ꝯiugē: ſȝ volebat eā re=
pudiare. Et huic opiniōi. s. Tho. fauet.
in. iiij. di. xxx. q. ij. ar. ij. ad vltimū. Quidā
ꝟo dicūt ꝙ erat ꝑplexus. ⁊ hui⁹ ſnie vi=
det̃ eſſe Hiero. q̄ ait. Hoc teſtimoniū ma
ximū eſt ꝙ ioſeph ſciēs ei⁹ caſtitatē ⁊ ad
mirās qđ euenerat: celat ſilētio: cui⁹ my
ſteriū neſciebat. Hec ille. Mihi appet ꝙ
ſcdaȝ opinionē deſtruat angel⁹ q̄ volēs
ſuadere ioſeph ne timeret accipere eaȝ:
dicit ꝙ ꝯceperat de ſpūſctō. Hoc eñ fuiſ A
ſet magis eū terrere ſi rōne ſanctificatis
eā deſerere volebat. Sȝ nec eſt rōnabi=
le ꝙ abſolute ⁊ certitudinaliter iudica=
uerit eā eſſe adulterā cū ſciret vnā ꝟgi=

nē pariturā: vt dicit Hie. ⁊ veriſilr poſ=
ſet dubitare de iſta. Relinquit̃ ergo ter=
tia opinio vt vera. Et ſic ex humilitate
nolebat cohabitare tāte ſctitati ex vna
ꝑte. vt di. s. Tho. in. iiij. ⁊ ex pietate nole
B bat eā traducere. i. publice diffamare. vt
idē dicit in. iij. par. Ange. aūt iuſſit eū nō
timere: ꝯ illā hūilitatē: ⁊ dicit ꝯceptionē
fuiſſe ſctām: ꝯ ſuſpitionē. Sȝ quare ꝟgo
fluctuāti ſecretū dei nō reuelauit? Rñ=
det. b. Uin. ꝙ neſciebat ſi placeret deo
⁊ firmiter credebat ꝙ de⁹ hoc reuelaret
cū eſſet oportunū: ſicut ⁊ fecit. Eſt aūt h̓
vnū euidēs ſignū ꝙ alicui⁹ reuelatiōes
a deo ſint: ꝙ eas nō manifeſtat etiā vbi
videt̃ oportunū: qꝛ ſunt cuȝ humilitate.
¶ Moraliter iſtruimur ꝙ qñ q̄s eſt ꝑple
xus ſuꝑ alicui⁹ delicto: poti⁹ ad miaȝ qꝫ
ad iuſtitiaȝ declinādū eſt. Cuȝ eñ ſunt
ꝑtiū iura obſcura: reo fauēdū eſt potius
qꝫ actori extra de reg. iu. li. vj. Et ꝑmum
debem⁹ deū imitari q̄ in pñti vita eſt ad
miam ꝓnior. qꝫ ad iuſtitiā. ¶ Quātū ad
tertiū ſciēdū eſt ꝙ ſicut dicit Remigi⁹.
C Si Joſeph ꝯſiliū ſuū ꝑfeciſſet: oīno bea
ta ꝟgo fuiſſet aliquo mō infamata iōqꝫ
de⁹ ſtatiȝ mutauit ei⁹ ꝯſiliū. Uñ dr (Hec
aūt eo cogitāte) gl. in q̄ notat̃ anim⁹ ſa=
piētis q̄ nil timere vult iſipere. Hec illa
Chry. in homil. Notat̃ ēt māſuetudo io=
ſeph: qꝛ nulli enarrauit ſuā ſuſpitioneȝ
neqꝫ ei q̄ ſuſpecta erat. ſȝ in ſe cogitabat
Hec ille. Seqtur (ecce āgel⁹ apparuit i
ſomnis ioſeph dicēs) tūc eñ aīa q̄etatis
ſenſib⁹ aptior ē ad ꝑcipiēda diuina. Et
in ſummo q̄dē nō habet̃ vſus rōnis qꝫ=
tū ad iudicare eo ꝙ iudiciū fiat ꝑ reſo=
lutionē ad pria principia cognitionis. i.
ad ſenſus q̄ tūc ligant̃ oēs aūt q̄dā: ha=
bet̃ tñ tūc qꝫtū ad ꝑcipe. ¶ Eſt aūt notā
dū ſm Chry. ꝙ āgel⁹ nō apparuit ei ma
nifeſte: qꝛ erat valde fidelis Paſtoribus
autem apparuit manifeſte quia indige
bant. tanqꝫ rudes: ſicut ⁊ zacharias ꝓ=
D pter incredulitatē. ⁊ b. virgo propter ea
ꝙ pria erat q̄ de ſummis rebus inſtrue
batur ⁊ iterum qꝛ erat vera mater. non
aūt Joſeph ver⁹ pater. ¶ Eſt aūt notan
dū ꝓ dicto Chry. ꝙ ſm btm̃ Diony. ad
diuinā ꝓuidētiā ꝑtinet reꝝ naturā nō
deſtruere ſȝ ſaluare. Igit̃ deus vult na

turales ſuas opationes ⁊ ſuos effectus
hr̃e: nec ꝑter illas aliq̄d facit ſine neceſ=
ſitate: ⁊ vbi ille deficiūt: ipe ſupplet: qꝛ
nec abūdat in ſuꝑfluis: nec deficit in ne
ceſſarijs ſicut nec natura quā ipſe iſti=
tuit. Nunqꝫ igit̃ de⁹ facit mirarula. vbi D
vel qñ naturales cauſe ꝓducere ⁊ effi=
cere poſſunt aliq̄ vbi qñ ⁊ quō de⁹ vult
illa ꝓduci: ſȝ letat̃ intueri creaturas fa
ciētes ſuos effect⁹: ſicut nec prudēs rex
ſe intromittat de officijs ſubdictoꝝ. niſi
vbi illi deficiūt. Silr etiā deus nō admo
net aliquē ſpālr vbi ſufficiūt ſcriptura=
rū ⁊ ſctoꝝ monitiōes. neqꝫ oñdit viſionē
in ſomnis vbi ſufficit iſpiratio cordis: ne
qꝫ oñdit viſionē corꝑalē et ſenſibilē vbi
ſufficit imaginaria ⁊ in ſomnis: vt i ꝓpo
ſito: nec facit duas vbi ſufficit vna. ſm
illō Job. xxxiij. Semel loquit̃ de⁹ ⁊ ſcdo
idipm nō repetit. ¶ Eſt etiā notādū ꝙ
ſicut credere faciliter ſomnijs leue eſt ⁊
ꝑiculoſuȝ. ita ēt nimis tarde credere vbi
ꝯcurrūt ſigna bona de q̄b⁹ ſcti loquunt̃.
⁊ de q̄b⁹ forte dicet̃ in q̄ōnib⁹ vr̃ infide E
litatis. vñ Chry. ꝯmēdat ioſeph: ꝙ credi
derit angelo apparēti i ſomnis: ⁊ zacha
rias fuit punitus: qꝛ nō credidit angelo
apparēti tꝑe ſacrificij ꝙ ſignū erat bone
apparitionis. In hac tñ re gñalem regu
lā oīb⁹ ſufficiēteȝ dare credo ipoſſibile:
niſi ꝙ ſe q̄ſqꝫ ſpūalis pr̃is ꝯſilio hūiliter
ꝯmittat. (Joſeph fili Dauid) iō Dauid
ꝯmemorat ſm Chry. qꝛ de xp̄o loq̄ vole=
bat q̄ ꝓmiſſus fuerat dauid. (Noli time
re accipe). i. int⁹ retinere ſm Chry. qꝛ iā
mēte dimiſſa erat. Uel ſ꞉ȝ Rab. noli time
re accipe ad aſſiduā cohabitationē (ma
riam coniugē tuā) ſm Amb. Maria dr
coniunx celebratione nuptiarum: non
corporum copulatione.
¶ Et nota ſm Chry. ſuꝑ mat. ꝙ triplici
cā angel⁹ appuit Joſeph. Prio ne iuſt⁹
peccaret. Scdo ꝓpt honorē marie. Ter
tio vt diligētius ſe cuſtodiret ab illa qꝫ
ꝑus. Apparuit tñ poſt ꝯceptionē ꝟgi= F
nis nō añ: ſm eūdē: ne ioſeph dubitaret
ſicut ⁊ zacharias cū mai⁹ ſit ꝟginē ꝯcipe
qꝫ ſterilē. (Qđ eñ in ea natū ē.) Nō di=
cit de ea. qꝛ loquit̃ de natiuitate i vtero
nō ex vtero (de ſpūſctō eſt). Nā ſicut di=
cit. s. Tho. ſuꝑ Mat. i ſemine maris eſt

ͬtͫ formatiua q̄eſt i ſpiritibꝰ: ⁊ deducit
materiā ad matricē ⁊ eam ibi fouet: et
corpulēta ſubſtātia. Spūſſctūs ꝙ tenuit
vicē ſeminis quo ad primū nō aūt quo
ad ſcōm. Sȝ quare nō dꝛ ſpūſſanctꝰ pr̃
G xpi. Rn̄det Aug. ꝙ ēt de hoīe aliqd na=
ſcit̃ qd̄ tn̄ nō ē hoīs filiꝰ vt ꝟmis: ⁊ capil
lus. Et itēdit Aug. ꝙ opȝ filiū eſſe eiuſdē
nature cū pr̃e. Xp̄s ergo vt dicit. s. Tho.
vbi. s. nō eſt filiꝰ ſpūſſcti q̄ ad naturā hu
manā cū nō ſit eiuſdē nature cū eo: nec
q̄ ad diuinā: qꝛ nihil accepit filiꝰ a ſpū=
ſctō: ſȝ bn̄ ecōuerſo. Sȝ. iij. p. q. xxxij. aſſi=
gnat aliā rōnē. ſ. Tho. d̄ h̄ dicēs. Qd̄ ali
qd dꝛ de aliq̄ ſȝ ꝓpriā ⁊ pfectā rōnē nō
dȝ dici ſȝ ipfectā: ſicut qꝛ ſocrates eſt ꝓ
prie hō nō dꝛ hō eo mō quo imago hoīs
dꝛ hō: ēt ſi ipſe alteri hoī aſſimilet̃. Qꝛ ꝙ
xp̄s eſt filiꝰ dei vere ⁊ pfecte ⁊ ꝓprie p
eternā gn̄ationē nō dȝ dici filius dei ſm
creationē vl' iuſtificationē i natura hūa
na. Jō ſoliꝰ eterni pr̄is eſt filius. nō aūt
ſpūſſcti vel totiꝰ trinitatis. (pariet autē
filiū ⁊ vocabis) ſm Rab. nō dicit ipones
ſȝ vocabis: qꝛ ipoſitū eſt hoc nomē a deo
H (nomē eiꝰ ieſuȝ) ſaluatorē. Nā ſm Hie.
ieſus hebreo ſermōe ſaluator dꝛ. vn̄ ſub
dit̃ (ipe em̄ ſaluū faciet ppl'm ſuū). i. po=
pulū ſanguine ſuo ſctificatū. ſ. xp̄ianuȝ:
nō aūt ſuū. i. iudaicū: q̄ ꝯſueuerat eē po=
pulꝰ dn̄i. Nā dꝛ Daniel. ix. c. Nō erit eiꝰ
ppl's q̄ eū negaturꝰ ē (a pctīs eoꝝ) Ergo
iſta salꝰ ſpūalis eſt: nec vnq̄ꝫ hactenus
fuit talis ſaluator: ⁊ ꝯſequēter illud no=
mē fuit nouum quātū ad ſignificatum.
¶ Moral'r docemur ꝙ cū iuſtꝰ hō bono
fine moue t̃ ſi nō ſit p̄ceps ſȝ dliberet ſe.
cū an bn̄ vel male faciat: non deeſt ei di=
uinum cōſilium quo retrahatur a malo.

In nocte natiuitatis dn̄i.

Textus euange. Luc. ca. ij.

Exijt edictuȝ a ceſare au=
guſto vt deſcriberet̃ vni=
uerſus orbis. Hec deſcri=
ptio p̄ma facta eſt a p̄ſide
I ſyrie cyrino. Et ibāt oēs vt ꝓfiterēt̃
ſinguli in ſuā ciuitatē. Aſcēdit aūt
⁊ ioſeph a galilea ad ciuitatē naza
reth in iudeā ciuitatē dauid q̄ vo=
cat̃ bethlecm: eo ꝙ eſſet de domo ⁊
familia dauid: vt ꝓfiteret̃ cū maria
deſpōſata ſibi vxore p̄gnāte. Fctm̄
eſt aūt cū eſſent ibi ipleti: ſunt dies
vt pareret. Et pepit filiū ſuū primo
K genitū. Et pānis eū inuoluit: ⁊ re=
clinauit eū in p̄ſepio: qꝛ nō erat ei lo
cus in diuerſorio. Et paſtores erāt
in regione eadē vigilātes ⁊ cuſto=
diētes vigilias noctis ſupra gregē
ſuū. Et ecce angelꝰ dn̄i ſtetit iuxta
illos. ⁊ claritas dei circūfulſit illos.
Et timuerūt timore magno. Et di
xit illis āgelꝰ. Nolite timere. Ecce
em̄ euāgelizo vobis gaudium ma=
gnū qd̄ erit oī pplo: qꝛ natꝰ eſt vo=
bis hodie ſaluator q̄ eſt xp̄s dn̄s in
ciuitate Dauid. Et hoc vobis ſi=
gnū. Inuenietis infantē pannis in
uolutū ⁊ poſitū i p̄ſepio. Et ſubito
fctā eſt cū angelo multitudo mili=
tie celeſtis laudātiū deū et dicētiū.
Gloria in altiſſimis deo: ⁊ in terra
L pax hominibus bone voluntatis.

Exijt edictū a ceſare auguſto)
Lu. ij. In p̄nti euāgelio tan=
gunt̃ tria pūcta que ſunt de=
ſcriptio: ꝑturitio reuelatio.
¶ Quātū ad primū l'ral'r an̄=
q̄ꝫ veniamꝰ ad tex. ſciēdū ē ꝙ ſȝ chroni=
cas ⁊ ſctōs: dn̄s ieſꝰ natꝰ ē ſub ipio augu
ſti ſub q̄ tāta fuit pax. xij. an. circa tp̄s na
tiuitatis xp̄i. ſ. an̄ et poſt ꝙ ad l'raȝ vide=
bat̃ ipletū illud Eſa. ij. Cōflabūt gladios
ſuos i vomeres. Et i hac pace fecit edi=
ctū Auguſtꝰ vt orbis deſcriberet̃: mittēs
p vniuerſas regiones p̄poſitos gn̄ale ꝓ=
mulgās edictū: vt ciuitatū p̄ſides ad ſuā
p̄ntiā oēs ptinētes ad ciuitates ꝯuoca=
rēt de caſtellis ⁊ villis ⁊ ꝙ q̄libet ꝓ ca=
pite ſuo. i. ꝓ iſcriptiōe capitis ſui offer=
ret argēteū nūmū ptij. x. nūoꝝ vſualiū:
⁊ romano ipio ꝓfiteret̃ ēt ore ſe eē ſubie
M ctū. Uoluit em̄ Auguſtꝰ ſcire numeꝝ ꝓ=
uinciarū in orbe: ⁊ ciuitatū i ꝓuincijs: ⁊
capitū in ciuitatibꝰ: vt. ſ. tributa hone=
ſta ⁊ cōgrua iponerent̃: ſm aliquos: vel
forte humana curioſitate aut leuitate
ductus. Huius aūt ſubiectionis exhibi=

tio dicta eſt ꝓfeſſio qꝛ ſe ſubditos ꝓfite
bant̃ hoīes impio romano. Dicta eſt ēt
deſcriptio: qꝛ ꝓfitētiū noīa ſcribebant̃.
Uoluit āt dn̄s naſci tpe talis pacis. Pri
mo vt oñderet ſe pacē inter deū ⁊ hoīes
A factuꝝ. Scdo. vt oñderet ſe pacē dilige=
re. Tertio vt diſcipuli liberius poſſent ꝑ
orbē ad p̄dicādū diſcurrere. Lȝ em̄ tpe
p̄dicationis eoꝝ nō eſſet tāta pax ap̄liꝰ
in flore: tn̄ remanebāt veſtigia eiꝰ. Iſta
ꝙ tāgit euāgeliſta breuiter. d. (Exijt. edi
ctū) i. ꝯſtitutio ſeu decretū (a ceſare Au
guſto:) ceſar fuit primꝰ romanus impa=
tor: a quo oēs romani impatores ceſa=
res ſunt appellati; ſicut q̄libet rex egy=
pti Pharao. Auguſtꝰ aūt fuit Octauia=
nus ſic dictꝰ ſcōm Bed. ⁊ multos ab au=
gēdo rēpublicā: vel forte veriꝰ ſm alios
ab augurio ſeu q̄dā diuinationis ſpecie
q̄ p volucrū guſtū antiq̄ diuiabāt: q̄ dice
bat̃ auguſtꝰ: q̄ſi auiū guſtus. Proijcie=
bāt em̄ auibꝰ eſcā ꝯtēplātes qd ⁊ qual'r
guſtarēt. (vt deſcriberet̃ vniuerſus or=
bis) ſm gl. interlineare inuenit̃ aliꝰ tex=
tus talis (vt ꝓfiteret̃ vniuerſꝰ orbis ter
B re) ⁊ idē ſonat. Eſt aūt hic pabole vel ſy
necdoche: qꝛ nūq̄ꝫ vniuerſuȝ orbē ſubiu
garūt romani: ſm ꝙ dicit Hugo de ſctō
Jaco. ſȝ maiorē ptē tm̄. (Hec deſcriptio
p̄ma fctā eſt a preſide Syrie cyrino) ſm
Bedā iſta deſcriptio pria dꝛ: vel qꝛ fuit
p̄ma vniuerſalis. Nā pticulares fuerūt
alie vt pȝ d̄ ea quā fecit Joab ex p̄cepto
dauid. Ul' ſm alios pria oīm fctā eſt de=
ſcriptio in ſyria q̄ eſt in medio mūdi. et
deinde p circuitū vſq̄ꝫ ad fines terraꝝ:
vel ſm mag. hiſto. qꝛ ſingl'is annis fie=
bat hmōi deſcriptio poſt natiuitatē xp̄i
(⁊ ibāt oēs vt ꝓfiterent̃ ſinguli i ciuita=
tē ſuā) vbicūq̄ꝫ habitarēt ſm magi. hiſt.
qd̄ intelligo dūmō eſſent in ꝓuicia. Et vt
dicit Bed. diuina ꝓuidētia factū ē vt. ſ.
dn̄s alibi ꝯceptus: ⁊ alibi natꝰ: icidiātis
herodis furorē faciliꝰ euaderet. Uel ſm
Chry. vt impleret̃ ꝓphetia illa. Mic. v.
Et tu bethleē effrata paruulꝰ es i milibus
C iuda. Ex te em̄ egredie t̃ q̄ ſit dn̄ator i iſrl'
⁊ egreſſus eiꝰ a pricipio a diebꝰ eterni=
tatis. Uide ifra in die epiphie. (Aſcēdit
aūt ⁊ Joſeph a galilea de ciuitate naza
ret in iudeam ciuitatē) Nota ꝙ h̄ iudea
ſtat adiectiue qꝛ dꝛ bethleē iudea ciui=
tas eo ꝙ in tribu ſit iude (Dauid) hoc dꝛ
ſm grecū vt oñdat̃ ꝯpleta ꝓmiſſio facta
Dauid de fructu vētris ſui ſeſſuro ſup
ſedē eius (q̄ vocat̃ bethleē) Aſcēdit in q̄ꝫ
D Joſeph (eo ꝙ eſſet de domo ⁊ familia da
uid vt ꝓfiteret̃ cū Maria deſpōſata ſibi
vxore p̄gnāte) Dubiū ē aūt vtrū mulie=
res ꝓfiterent̃. ⁊ viſibile eſt ꝙ nō btā tn̄ ma
ria ſm aliquos fuit vnica pr̄i ⁊ heres: ⁊
ꝯſr̄ habebat profiteri. Quod ſi veruȝ eſt:
ly cum maria referēdum eſt ad ly profi
teretur: et non ly aſcendit.
¶ Allegorice ex doctrina Bede Theo. ⁊
Ambro. ſciendū eſt ꝙ Auguſtus eſt xp̄s.
Beda. Chriſtus vocabulum auguſti pfe
ctiſſime cōpleuit: vt pote ſuos ⁊ augere
deſyderans ⁊ augere ſufficiēs. Hec ille.
Hic fecit edictuȝ vt ſubuerſis vbiq̄ꝫ ter
rarum culturis idolorum vbi regi chri=
ſto ſubiugato mundo omnes ꝓfiteātur
in baptiſmate. Mar. vl. Qui crediderit
et baptizatus fuerit ſaluus erit: qui ve=
ro non crediderit condemnabit̃. In hac
profeſſione fidei argēteus ⁊ nouus cen=
E ſus offerendus eſt. i. cenſus eccleſie: ſm
Ambro. Abolito cenſu veteri ſynagoge.
Et iſte cenſus de quo loquitur Amb. eſt
cenſus iuſtitie que in noua lege eſt abū=
dantior q̄ꝫ in veteri. Oportet autē ꝓfite
ri in ſua ciuitate. i. ciuiū vnitate q̄ eſt ec
cleſia: et non in conuenticulis heretico
rum vel ſchiſmaticorum.
¶ Anagogice ꝟo ex doctrina Bede ſciē
dum eſt: ꝙ ciuitas noſtra eſt ſuperna
hieruſalem. Duas enim habemus ciui=
tates. ſ. tēporalem. i. eccleſiam militārē:
⁊ eternā ſcilicet eccleſiā triumphanteȝ.
Heb. xiij. Nō em̄ habemus hic manēteȝ
ciuitatem. Ad hāc quotidie de galilea:
q̄ interpretat̃ rota: ⁊ ſignificat mūdanā
conuerſationē: debemus accedere p bo
na opa ⁊ per ſpem ⁊ deſyderium: ⁊ tan
dem offeremus deo cenſum. i. animam
noſtrā in qua eſt dei imago: quā tūc deꝰ
pfecte poſſidebit ⁊ cōſequenter tanq̄ꝫ ve
F rus dn̄s aſſumet nos in ſuā ꝓtectioneȝ.
¶ Moraliter ciuitas noſtra eſt vel mate
rialis eccl'ia vel ipſa aīa noſtra. Ad hāc
q̄libet ex volubilitate occupationū dȝ ſe
pe aſcēdere ⁊ ꝓfiteri. i. confiteri diuinaȝ

bonitatẽ ꝛ ſuã iniq̃tatẽ: ꝛ dʒ offerre de-
nariũ.i.ꝓpoſitũ faciẽdi volũtatẽ dei: ſeu
offerre coꝛ ſuũ. Hic aũt nũm⁹ valet vir-
tualiter obſeruãtiã.x.preceptoꝝ legis.
G ¶ Quãtũ ad ſcõm dꝛ (factũ eſt autẽ cum
eſſent ibi: impleti ſunt dies vt pareret)
iſti dies ſunt diuerſimode a diuerſis aſ-
ſignati. Nã ſm aliquos a creatiõe mũdi
vſq; ad xp̄i natiuitatẽ fluxerũt anni.vj.
milia. Iſta fuit opinio Methodij: ſed
poti⁹ myſtice q̃ hiſtorialiter loquit. Se
cundũ alios vero.v.milia.ccxxviij. ſm
Euſebiũ ꝟo ceſarieñ. in chronicis q̃nq;
milia.ꝛ.cxcix. ſm Mag. vero hiſto. q̃ hoc
dicit eſſe ſm.lxx. interpretes. fluxerunt
ãni.v.milia.ꝛ.cxcvj. Ab Abraã ꝟo duo
milia.cxij. ſm hebreos tñ ſũt multo pau
ciores. Et fuit ann⁹.xlij.imperij Augu.
ita tñ vt regno Augu. addam⁹ duode-
cim annos q̃ fluxerũt a morte Julij ceſa
ris vſq; ad atticũ bellũ. Fuit etiã annus
xxx. Herodis. Et fuit nox dominice dei:
ſm Magr̃m hiſto. Et fuit ſolſtitium hye
male ſm cõpotũ. Et tũc ſm aliquos in-
choata eſt etas.vj. ſm alios ꝟo in baptiſ
mo xp̄i ꝛ ſm alios in paſſiõe. Sed q̃ueri
H tur: quare xp̄s voluerit naſci nõ alio ſed
tali tp̄e. Rñdet ſm Gre. q̄ voluit naſci
in predicto ſolſtitio qñ dies incipit cre-
ſcere ꝛ nox minui: ad ſignificãdũ q̄ igno
rãtie ꝛ peccatoꝝ tenebris effugatis: im
pleret terra ſciẽtia dñi ꝛ operib⁹ virtu-
tũ. Sed cõtra qꝛ ſolſtitiũ p̄cedit natiuita
tẽ xp̄i ꝑ dies aliquos. Ad hoc dico q̄ ſicut
ex cõpoto ptʒ ſol ſuũ curſum annualem
agit in.ccclxv. dieb⁹ ꝛ fere ſex horis que
ſex hore de quarto in quartũ annũ ſine
cõputatione reſeruate in quarto anno
faciũt vnã diẽ naturalẽ que dicit: biſſe-
xtilis: eo q̄ bis ꝓnũtiam⁹ illo anno. vel
Kal. Martij vbi interponit illa dies: vel
qꝛ eſt ex biſſis momẽtoꝝ talis dies colle
cta. Pro hoc aũt vide cõpotũ. ¶ Sciẽdũ
eſt etiã rurſus ex eodẽ q̄ Joãnes bapti
ſta in ſolſtitio nat⁹ eſt eſtiuali qñ incipie
bat decreſcere dies ſicut ꝛ chriſt⁹ in hye
I mali qñ creſcere incipiebat. Vñ dixit ip̄e
Joãnes vt habet Jo.iij. Illũ opʒ creſce-
re: me aũt minui. Nũc vero retroceſſerũt
ſolſtitia: ꝛ hoc qꝛ ann⁹ ſolaris non com-
pletur preciſe ꝑ.ccclxv. dies et ſex horas
ſed deficiũt octo momẽta que ſunt quin-
ta pars vnı⁹ hore: ꝛ ita in quinq; annis
erram⁹ in cõputãdo vna hora. ꝛ in.cxx.
annis vna die. Et niſi veniat finis mun
di: vel colligat iſte erroꝛ: adhuc feſtũ na K
tiuitatis chriſti celebrabit vbi nũc cele-
brat feſtũ Joãnis baptiſte: ꝛ econuerſo:
et oĩa feſta hyemalia erunt eſtiualia: et
ecõuerſo. Secundũ Bedã vero tũc na-
ſci voluit qñ mox nat⁹ cẽſus redderet
ceſari: vt ꝓpter liberationẽ noſtrã ipſe
ſubderet ſeruitio. Sʒ quare voluit naſci
in bethleẽ? Rñdet.s. Tho.iij.p.q.xxxv.
arti.vij. dicẽs. Xp̄s in bethleẽ naſci de-
buit ꝛ voluit: vt ex loco natiuitatis pro-
miſſio facta Dauid de xp̄o oñderet eẽ cõ
pleta. Scõo qꝛ bethleẽ interpretat domus
panis ipſe eñ eſt panis viuus. Ele
git aũt hieruſalem paſſioni: ſicut elegit
eã vt eſſet ſedes regni ꝛ ſacerdotij. Nã
regnum et ſacerdotiũ Chriſti precipue
ſunt in paſſione cõfirmata. Et vt cõfun
dat eos q̃ d̃ nobili ciuitate gloriant ꝛ in
ea volũt honorari. Ipſe eñ voluit in hu
mili naſci: ꝛ in glorioſa cõfundi ꝑ igno-
miniã paſſionis. Nõ aũt elegit romam L
ne ecõuerſio mũdi aſcriberet romanoꝝ
potẽtie: ſʒ tñ in ea poſuit caput eccleſie
ſue: in ſignũ perfecte victorie ꝛ ſue po-
tẽtie. Juxta illud Eſa.xxvj. Ciuitatẽ ſu
blimen hũiliabit.ſ. romã cõculcabit eã
pes pauperis.ſ. xp̄i greſſus egenoꝝ.ſ. di
ſcipuloꝝ eius. Hec ex.s. Tho. (ꝛ peperit
filiũ ſuũ.) Lʒ eñ de⁹ ſit qui nat⁹ eſt tñ ve
re eſt fili⁹ virginis ꝛ ip̄a vere eſt mater
dei: vt ptʒ per.s. Tho.iij.par.q.xxv. (pri
mogenitũ.) Primogenit⁹ hic dicitur ſm
Hie. ꝛ Magiſtrũ hiſto. nõ poſt quẽ ali⁹
natus eſt ſed ante quã nullus. Unde ꝛ
Nu.iij. mandat redimi primogenitus
poſt menſem. Cõſtat aũt q̄ tũc non pote
rat habere alium poſt ſe. (ꝛ pãnis eũ in-
uoluit) per ſeip̄m ſine ioſeph ꝓpter reue
rentiã ꝛ ſine obſtetricib⁹. Nã req̃runtur
obſtetrices ꝓpt dolorẽ pariẽtis. Btã au
tẽ ꝟgo ſine dolore pepit ſicut ꝛ ſine pctõ M
cõcepit. vt patet.iij.q.iij. Vñ liber de in-
fantia ſaluatoris q̃ aſſerit ibi fuiſſe mu-
lierculas nõ eſt autẽtic⁹: ſʒ apocriphus
Hieronymus. Nulla ibi obſtetrix nul-
la muliercularum ſedulitas interceſſit.
Hec ille.

Hec ille. ¶ Nota q̄ pãni ſunt vile gen⁹
veſtimenti ſm aliquos: vñ pãnoſus dꝛ
q̃ vilibus induit. Videt aũt q̄ pãnoſus
ſonet abundantiã pãni. ꝛ ꝓprie cõpetit
A pauperib⁹: q̃ ſimul cũ nouis induũt vete
ra ꝛ multiplr̃ reſarciata. Ideo hic Gre.
exclamat di. O admirabilẽ coartationẽ
ꝛ peregrinationẽ quã ſubijt q̃ ↄtinet oꝛ-
bẽ. Ab initio captat penuriã vt eã in ſe-
ipſo doceat. Mirũ ſi voluiſſet: venire
poterat in mouẽdo celũ ꝛ terrã cõcutiẽ-
do emittẽs fulmina. Nõ aũt ſic proceſſit
Nõ eñ ꝑdere ſed ſaluare volebat: ꝛ ab
ip̄is p̄mordijs humanã ↄculcare ſuper-
biã. atq; iõ nõ tm̃ hõ fit ſʒ etiã hõ paup:
ꝛ pauperẽ matrẽ elegit: q̃ caret his q̃b⁹
infantẽ natũ reclinet. Hec ille (ꝛ reclina-
uit eũ in p̄ſepio.) Q̃ꝛ ibi fuerit p̄ſepe aſ
ſignat magr̃ hiſt. qꝛ Joſeph illud fecerat
aſino ꝛ boui q̃s duxerat ſecũ. Aſinũ q̃dẽ
ſm Nico. de ly. ad vehẽdã ſpõſam. Bo-
uẽ ꝟo ad vẽdẽdũ vt ex p̄tio faceret expẽ
ſas. Iſta tñ nõ ſunt certa: ſed tñ ꝑſuadet
ea Magi. hiſto. Primo ꝑ ꝓpheciã: maxime
B Abach.iij. ſm ſeptuaginta interp̄tes vbi
dꝛ. Dñe audiui auditũ tuũ ꝛ timui ↄſide
raui opa tua ꝛ expaui: i medio duũ aĩa-
liũ inoteſceris. Et ſcõo ꝑ ↄſuetudinẽ pi-
ctoꝝ q̃ ſic pingũt. Pictura eñ vniuerſal
tp̄e ꝛ loco.i. vniformis ſemp ꝛ vbiq; fa-
cit ꝓbabile argumẽtũ quia picture libri
ſunt idiotarũ. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ q̄ multa
ſunt q̃ ſcripta nõ legim⁹: ꝛ tñ certa ea te
nem⁹: qꝛ ab ãtiq̃s ad iuniores ꝑ gñatio
nes deuenerũt. vt ptʒ p̄cipue in formis
ſacramẽtoꝝ: ſm.s. Tho. i multis locis: ꝛ
tale q̃d fuit forte de iſto aſino ꝛ boue. Di
cit aũt magr̃ hiſto. q̄ fenũ ſup quo iacuit
xp̄s trãſlatũ dꝛ: ꝛ eſt rome.i. ſancta ma-
ria maiori. Qꝛ ꝟo xp̄s nat⁹ ẽ ſaluo pu-
dore mr̃is: ita vẽtrẽ exiuit ſicut vitrũ pe
netrat radius ſolaris: ita q̄ fuerunt duo
corpora ſimul. Poſuit aũt ſe xp̄s mox na
tus: vt q̃buſdã placet ſup nudã terrã tñ
C oculos mr̃is orãtis ꝑꝑ humilitatis ꝛ au
ſteritatis exẽplũ: (qꝛ nõ erat ei loc⁹ in di
uerſorio) id eſt in hoſpitalaria ſm aliq̃s
a diuertẽdo. Hoſpitiũ eñ vocat diuerſo
riũ ſm ↄſuetudinẽ ſcripture. vt ptʒ Geñ.
xlij. a diuertẽdo. Vel ſm Magi. hi. diuer
ſoriũ eſt loc⁹ iter duas domos coopt⁹ in
quo ↄuenire ↄſueuerãt ciues ad ↄfabulã
dũ. Idẽ vr̃ dicere glo. Be. vt dicat diuer
ſoriũ qꝛ diuerſa oſtiſcia hẽat.i. duas por
tas: q̃uis Iſi. dicat q̄ ſic dꝛ qꝛ diuerſi ad
illud ↄueniãt ſiue ſm alios a diuertẽdo.
qꝛ.ſ. hoĩes poſt viã illuc diuertãt: qđ idẽ D
eſt. Sʒ reuera p̄ma expoſitio videt rõna
bilioꝛ qꝛ ſi ſecundo mõ ſumit diuerſoriũ
vtiq; habuiſſet dñs locũ i diuerſorio: vbi
ẽt iumẽta manebãt. In hoſpitio aũt nõ
habuit locũ ſm.s. Vin. Primo ꝓpter mul-
titudinẽ nobiliũ q̃ ad ꝓfitẽdũ ↄuenerãt:
cũ illa ciuitas eſſet ornata nobilibus de
gñe Dauid. Scõo qꝛ tarde venerãt t-
pore maria p̄gnãte. Tertio qꝛ erãt pau-
peres ꝛ hoſpitalarij libẽter diuites reci-
piebãt. Poſſemus tñ dicere q̄ cũ diuer-
ſoriũ a diuertẽdo dictũ ſit: ſignificat ho-
ſpitiũ ad qđ diuertebãt ꝑegrini: ꝛ q̄ ta-
le reductũ ad qđ diuertebãt ciues: ẽt di-
cebat diuerſoriũ ꝛ in vno habuerunt lo
cum imo in eo nat⁹ eſt xp̄s: ſʒ nõ in alio:
ꝛ de hoc loquit euãgeliſta. Vñ Nic. gor.
vult xp̄ʒ natũ eſſe i diuerſorio. Et qđ dꝛ: E
nõ erat ei loc⁹ in diuerſorio: exponit ſic
q̄ nõ erat locus in diuerſorio alius a p̄-
ſepio in quo reclinaret filiũ: ꝛ ſic ſumit
diuerſoriũ ſcõo modo. Sed tñ nota q̄ cũ
dꝛ xp̄s natus in diuerſorio ſcõo mõ ſumi
tur diuerſoriũ ꝑ quãdã ſimilitudinẽ qꝛ
natus eſt in cripta: ꝛ nõ in porticu inter
duas domos. ¶ Allegorice diuerſorium
mediũ inter duas domos: eſt eccl̃ia me-
dia inter paradiſum ꝛ mundũ vel infer
num. In hac in p̄ſepio.i. in altari ponit
xp̄s in ſacramẽto añ bouem ꝛ aſinũ.i. iu
deũ ꝛ gẽtilẽ cõuerſum tñ. ꝛ hoc vt hoĩes
mutata beſtiali vita: non feno volupta
tis: ſʒ pane celeſtis ↄſolationis paſcant.
Cyrillus. Reperit xp̄s hoĩeʒ factũ beſtia
lẽ in aĩa: ꝛ iõ in preſepio loco pabuli po
nitur: vt vitã beſtialẽ mutãtes ad cõſo-
nã hoĩ ꝑducamur ſciam: ꝑringẽtes nõ fe
nũ ſʒ panẽ celeſtẽ vite corpus. Hec ille. F
¶ Anagogice diuerſoriũ in quo peregri
ni ↄſummato ſuo curſu diuertũt: eſt vita
btã ꝛ in eo añ bouẽ ꝛ aſinũ ponit xp̄s in
cibũ ſempiternũ. Significãt aũt iſta aĩa
lia viros operatiuos ꝛ non doctos. Non
enim docti ex hoc q̄ docti ſaluantur: ſed
ex hoc q̄ opatiui. Jac.j. Eſtote factores

verbi ⁊ nō auditores tm̄. Et ꝑ bouē ha-
bentē arma inuaſiua intelligant̄ poten
tes: ꝑ aſinū vero minores. ¶ Moraliter
aūt hic diuerſoriū ſignificat cōſciētiam
G ad quā ꝗlibet recurrit poſt ſuas opera-
tiones. In hac ꝗ operant̄ inueniūt xp̄m
cōſolātē ⁊ paſcētē. Nullꝰ eſt em̄ ita ma-
lus ꝗn de bono oꝑe gaudeat ſm̄ ph̄m.
⁊ multo magis bonꝰ gaudet. ¶ Morali-
ter etiā xp̄s voluit ſignificare multa ad
quoꝝ nos oꝑationē conari debemꝰ: que
Bed. exp̄mit dicēs Qui totū mūdū va-
rio veſtit ornatu: pānis vilibꝰ inuoluit̄
vt nos ꝓmā ſtolā ꝑcipere valeamus.
Per quē omnia facta ſunt manꝰ pedeſq̄
aſtringit̄: vt nr̄e manꝰ ad opꝰ bonū extē
te: pedes ſint i viā pacis directi. Duri p̄
ſepis anguſtia ꝯtinet̄: cui celū ſedes: vt
nos ꝑ celeſtis regni gaudia dilatet. Qui
panis eſt angeloꝝ: in p̄ſepio reclinat̄: vt
nos ꝗſi ſctā aīalia carnis ſue frumēto re
ficiat. Qui aūt ad dexterā pr̄is ſedet in
diuerſorio loco eget: vt nobis in domo
pr̄is ſui multas māſiōes p̄pararet. Hec
ille. ¶ Quātū ad tertiū lr̄alr̄ ſciēdū ē ꝙ
H deꝰ in ip̄a hora natiuitatis xp̄i mlt̄a ꝑ di
uerſas ptes mūdi oñdit mirabilia. nā ſi-
cut tradūt hiſt. in illa nocte vinee engad
di ꝗ balſamū ꝓducūt: fecerūt flores ⁊ fru
ctus ⁊ liquorē ꝓtulerūt. Et ſil̄r iuxta Ja
co. de vora. ꝗuis aliqꝰ ſit dubiū an itel
ligat̄ de ppl̄o iudeorū. Dicit btūs Hier.
ſuꝑ illo v̄bo. Lux orta ē eis. ꝙ i eadē no-
cte oēs ſodomite mortui ſunt. Noluit ei
xp̄s tm̄ nefas impunitū manere in hu-
mana natura: eo naſcēte in eadē. Itē ſi-
cut tradūt hiſtorie: romani ꝑꝑ magnā
pacē ꝗ i mūdo fuerat tēplū pacis edifica
rūt: ⁊ rn̄ſo accepto ab oraculo ꝙ tūc rue-
ret cū virgo pareret: exiſtimātes ipoſſibi
le v̄ginē parere poſſe poſuerūt titulū in
frōte eiꝰ tale: Tēplū pacis eternū. Sꝫ in
eadē hora corruit ⁊ mō ibi eſt eccl̄ia ſctē
marie noue. Itē rome (vt teſtat̄ Horoſiꝰ
⁊ Strabo) fons aq̄ in liquorē olei verſus
eſt ⁊ vſq̄ in tyberim fluxit: ⁊ tota illa die
I largiſſime emanauit: ſignificās romā fu
turā eſſe in qua ſedes eccl̄ie poneret̄ in
cuiꝰ medio fons eſt oleū diuine mīe ma
nās. i. baptiſmꝰ. Itē (vt teſtat̄ Chry.) le-
git̄ in ꝗbuſdā hiſtorijs ꝗ tn̄ nō ſunt au-
tētice: ꝙ eadē hora magis ſm̄ quēdā re-
tū oratibꝰ: ſtella hn̄s in ſe infantē cū cru
ce in frōte apparuit: ⁊ alloquēs eos mi-
ſit in iudeā ꝗrere ⁊ ſalutare nouū regē.
Itē eadē die (ſm̄ hiſt. ⁊ s. Tho. iij. par.) K
tres ſoles apparuerūt i hiſpania: ꝗ pau
lati i vnū ꝯuerſi ſūt ſignificātes diuinita
tē animā ⁊ corpꝰ i vnā ꝯueniſſe ꝑſonā.
Itē (vt ait Inno. iij.) Octauianꝰ auguſtꝰ
intantū ſenatui placuit vt eū ꝓ deo cole
re vellēt: qd̄ prudēs impator reuereba-
tur: ſe mortalē itelligēs. Ad inſtātiā aūt
ſenatꝰ vocata eſt ſibylla: vt ſciret̄ ſi poſt
eū aliqs maior futurꝰ eēt. Cū ergo i die
natiuitatis ꝯciliū ꝯuocaſſent: ⁊ ſibylla i
camera ſuꝑ h̄ oraculis inſiſteret in me-
dia die circulꝰ aureꝰ apparuit circa ſolē
⁊ i medio pulcerrima v̄go puerū geſtās
in gremio. Cūq̄ impator ſibylla hoc mō
ſtrāte miraret̄: audiuit vocē dicētē. Hec
eſt ara celi. Et ſibylla ait̄. Hic maior te
eſt hūc adora. Illa camera mō dicit̄ ſctā
maria ara celi. Itē ſm̄ multos p̄cipue.
s. Vin. ⁊ Nico. de ly. xp̄o exeūte virginis
vterū: nox in claritatē diei ꝯuerſa eſt iu L
xta ꝓphetiā ps̄. Et nox ſicut dies illumi
nabit̄. Et hoc videt̄ ꝯſonū his ꝗ dicunt̄
de apparitiōe angelica quā dei claritas
ꝯcomitata ē ⁊ mlt̄o magis circa loca vici
na ſoli iuſtitie ⁊ lumini gētiū lux ſubita
coruſcauit. Nā dicit̄ (⁊ paſtores erāt in
regiōe eadē.) Diſtabāt em̄ ꝑ miliare ſm̄
Mag. hiſt. (vigilātes ⁊ cuſtodiētes vigi-
lias noctis ſuꝑ gregē ſuū.) Dicit magr̄
hiſto. ꝙ mos antiquoꝝ fuit in vtroq̄ ſol
ſtitio vigilare ad reuerētiā ſolis: ⁊ forte
hoc vſq̄ ad iudeos erat deriuatū ⁊ extē
ſum. Sꝫ qꝛ h̄ erat idololatrare. forte me-
lius dr̄ ꝙ ꝓpter ꝑicula gregis vigilabāt
vt videt̄ dicere textꝰ. Et erāt viri ſimpli
ces ⁊ boni. Vn̄ ait Chry. Nō aūt angelꝰ
iuit hieroſolymā: non reqſiuit ſcribas ⁊
phariſeos. Erāt ei corrupti ⁊ p̄ inuidia
cruciarent̄: ſꝫ hi erāt ſcituri antiquā cō-
uerſationē patriarchaꝝ ⁊ moyſi colētes M
Eſt aūt ſemita ꝗdā ad ꝓphetiā ꝑducēs
inocētia. Hec ille. Vn̄ ſubdit (⁊ ecce ange
lus dn̄i ſtetit iuxta illos.) ⁊ hoc in corpo
re aſſumpto in hora natiuitatis xp̄i: vt
rōnabiliter credi pōt (⁊ claritas dei cir-
cunfulſit illos.) Dicit̄ claritas dei clari-

tas ſupernaturalis: ⁊ miraculoſa quam
deꝰ inuſitato modo ꝓduxit. Et nota ſm̄
Bed. ꝙ nūq̄ an̄ angeli cū luce apparuiſ
ſe legunt̄: qꝛ hoc priuilegiū ſeruabat̄ illi
tꝑi qn̄ exortū eſt lumē in tenebris. (⁊ ti-
A muerūt timore magno) qꝛ naturalr̄ p̄ſen
tia angelica hūc ꝓducit effectū in hoie:
maxie cōcomitāte inuſitata luce. Sꝫ an
gelus bonꝰ talē timorē fugat ſm̄ Grecū
s. Tho. ⁊ alios ſanctos. iō ſubdit̄: (⁊ di-
xit illis angelꝰ: nolite timere ecce enim
euāgelizo). i. annūtio (vobis gaudiū ma
gnum qd̄ erit oi ppl̄o). ſ. gētili ⁊ iudaico
(qꝛ natus eſt vobis). i. hoibus (hodie ſal
uator.) Dicit hodie: lꝫ eēt nox: qꝛ nox ps
eſt naturalis diei: vel qꝛ illa nox in diē
cōuerſa erat rōne claritatis: vel qꝛ nun
tiabat ſolē exortū vel ſm̄ aliquos quia
nūtiabat leta. Nā in triſtibus cōſueuit
noiari nox: iuxta Illud Mat. xxvij. Oēs
vos ſcādalū patiemini in me in iſta no-
cte. Sꝫ ꝗre hoc nūtiatū ē paſtoribꝰ dicē-
te Paulo. j. Cor. ij. Sapientiā loquimur
inter ꝑfectos? Ad hoc dicit Gorrā ꝙ ſa
B piētiā ſubtili idagatiōe loq̄ nō debemꝰ
niſi inter ꝑfectos ſꝫ ſecꝰ ſimplici narra-
tiōe. Xp̄s igit̄ ſuā natiuitatē diuerſis di
uerſimode manifeſtauit: vt ſcribis ⁊ ſa-
cerdotibꝰ ꝑ ſcripturā quā nouerāt ma-
gis v̄o ꝗ aſtrologi erāt ꝑ ſtellā: paſtori-
bus aūt ꝗ quo ad vtrūq̄ erant ignari ꝑ
apertā locutionē. Hoc autē fuit. Primo
rōne innocētie eoꝝ vt dicit Chry. Scd̄o
ad approbandū offm̄ paſtorale. Tertio
ad oñdēdū ꝙ natꝰ erat agnꝰ. Quarto ad
oñdēdū ꝙ natꝰ erat paſtor: ouē ꝑditā ꝗ
ſiturꝰ. Quīto ad oñdēdū ꝙ ſpūales pa-
ſtores vigilātes p̄ ceteris merent̄ videre
ſublimia. Sꝫ ꝗre āgelꝰ dixit illd̄ gaudiū
eē magnū? Ad h̄ dico ꝙ ē magnū intēſi-
ue: ita ꝙ in vno apud recte ſentientē nō
pōt eē maiꝰ. Qꝛ em̄ ſūmū deſideriū nr̄m
eſt aſſequi finē vltimū: id qd̄ facit nobis
ipoſſibilitatē acq̄rēdi illū eſt maxie dolo
roſuꝫ ⁊ penoſuꝫ: puta clauſio celi: ⁊ icar
ceratio inferni: ⁊ ꝯſeq̄nter id qd̄ remouet
C hoc malū opꝫ eē maxie gaudioſū. Eſt ēt
maximū extēſiue iurſum. Ber. Magnū
eſt hodierne feſtiuitatis gaudiū ꝙ celū
replet an̄q̄ terrā. Itē etiā i deorſum: qꝛ
vſq̄ ad īfernū penetrauit: vt poſſimꝰ de
exn̄tibꝰ i lymbo dicere illd̄. Heſter. viij.
Judicis noua lux oriri viſa eſt. Et i latū
qꝛ replet mūdū: qꝛ ē cōe oi ppl̄o. i. gētili
⁊ iudaico: vt dictū ē vt ꝯueniat ſingulis
de ppl̄o vl̄ oi ppl̄o. i. eccl̄ie ꝗ integrat̄ ex D
oi ppl̄o: vt exponit gor. Et i lōgū: qꝛ a p̄n
cipio mūdi vſq̄ ad finē extēdit̄. Sicut ei
nos letamur de nato ita antiq̄ de naſci-
turo: iuxta illd̄. Jo. viij. Abraā exultauit
vt videret diē meū vidit ⁊ gauiſus eſt.
(Qui eſt xp̄s dn̄s.) Sicut aūt dt̄. s. Tho.
iij. ꝑ. q. xvj. Jeſus ſig̃t naturā hūanā: ſi-
cut deꝰ diuinā: ſꝫ xp̄s ſig̃t vtrūq̄. ⁊ xp̄s
grece latine dr̄ vnctꝰ. Inūgebant̄ aut re
ges ⁊ pōtifices iō xp̄s tāq̄ rex ⁊ pōtifex
inūctꝰ eſt a deo ſꝫ hūanitatē plenitudi-
ne gr̄e ⁊ charitatis ꝗ dr̄ vnctio. j. Joā. ij.
Vnctio docet vos (in ciuitate dauid). i.
bethleē. vn̄ ortꝰ eſt dauid. (⁊ h̄ vobis ſi-
gnū) ſupple eſt vel erit ꝗ ſcietis ita eē vt
dico (inuenietis infātē pānis inolutū ⁊
poſitū in p̄ſepio.) Per hoc ſignū voluit
angelꝰ innuere paſtoribꝰ ꝙ xp̄s nō vene
rat ad tꝑaliter regnādū. vt ſcribe ⁊ pha
riſei expectabāt. vel pōt dici qd̄ hoc fuit
ꝓpriū ſignū ſaluatoris nati. ¶ Ad cuiꝰ E
euidētiā ſciēdū eſt ꝙ tm̄ duo fuerūt ſal
uatores ppl̄i iſrl̄ ꝗ eū exn̄tē extra ſuā ter
rā liberauerūt. ſ. Moyſes ꝗ liberauit eū
a ſeruitute egyptiaca. Exo. xiij. ⁊ Cyrus
ꝗ eū liberauit de captiuitate babyloni-
ca. j. Eſd. j. ⁊ vterq̄ fuit xp̄i figura: ⁊ ſil̄r
vterq̄ nouiter natꝰ fuit inuētꝰ i magna
pauptate. Nā moyſen inuenit filia pha
raonis i fiſcella iuncea. Exo. ij. De Cyro
vero legit̄ ꝙ aſtiages rex ꝑſaꝝ vidit in
ſomnis vitē exeūtē d̄ vtero filie ſue: ⁊ to
tā aſiā occupātē. Et ꝑ ꝯiectores ſōnioꝝ
itellexit ꝙ illa eēt paritura regē. Quā-
obrē timēs ꝑder̄ regnū illā tradidit pau
ꝑi militi: deīde iuſſit ptū occidi. Sꝫ ꝯpaſ
ſiōe ductꝰ is cui mādatū dederat: expo-
ſuit iſantē fortūe reliquēs eū i ꝗdā ſylua
quē paſtoris cuiuſdā catula lactauit. Pa
ſtor āt volēs ſcire ꝗ catula freq̄nter decli
naret: obſuauit eā ⁊ puerū inuenit: quē
vxori ſue nutriēdū tradidit: ⁊ tādē rex ꝑ F
ſaꝝ ⁊ medoꝝ factꝰ ē. Cū ḡ figuratū ⁊ fi-
gura ꝯueniāt xp̄s i pauptate natꝰ ē. Et
poſtq̄ āgelꝰ ān̄ūtiauit xp̄i natiuita. ſecu
ta ē mlt̄a exltatio. āge. q̄ ſ. iudicabāt ꝙ ſe

des vacue in celo eſſent iplēde. vñ ſub=
dit. (⁊ ſubito facta eſt cū angelo multitu
do militie celeſtis). i. angelo₊ bono₊. q̄
ſm Beð. eo ꝙ ꝓ nobis ꝯ demones pu=
gnēt dicunt exercit⁹: cū ſint valde mul
G ti. Uel dicūt exercit⁹ nō ab ipſa pugna
ſolū: ſed ab exercendo. oīa diuina opa ⁊
officia exceptis dūtaxat his q̄ a ſolo deo
fieri pñt. ¶ Et nota ꝙ i veteri teſtō aliqñ
legit appuiſſe: vn⁹ angel⁹ tm̄: vt Judic.
xiij. Aliqñ duo. vt Geñ. xix. Aliqñ tres vt
Geñ. xviij. qñ abrahā tres vidit: ⁊ vnū
adorauit. Aliqñ ſex. vt Ezec. ix. Ecce vi
ri ⁊c. Aliqñ plēs idetermināte. vt Geñ.
xxxij. fuerūtq₃ obuiā angelo dei Aliqñ
exercit⁹ eo₊: ſ₃ ꝑ modū viſionis. vt. iiij.
Re. vj. dr̄ Ecce mōs plen⁹ curruū. ſ₃ hic
appuit exercit⁹ nō tm̄ i viſione: ſ₃ in re
mediātib⁹ corporib⁹ aſſumptis ⁊ cū lu=
ce. vel ſi nō oēs appuerūt tñ fuerūt vere
pñtes ⁊ ſunt auditi. hoc aūt fuit in ſi=
gnū ꝙ aliqd mai⁹ ſolito nūtiabat (lau=
dātiū deū ⁊ dicentiū. glīa in altiſſimis
deo.) Licet eñ de⁹ vbiq₃ ſit glioſus ⁊ a
creatura glificat⁹: hoc tñ ſpeciali⁹ eſt in
celo vbi ſunt nobiliſſima corpa ⁊ bti di=
H uinitatē cōtēplantes. vñ ſup celos dr̄ eē
glīa ei⁹. S₃ ꝯ qr qð ꝑ ſup abūdātiā dr̄
vni ſoli ꝯuenit ergo nō eſt niſi vn⁹ altiſ
ſim⁹. Solutio. Un⁹ ē altiſſim⁹ ſimplr̄ ſ₃
ſm qd ⁊ i diuerſis gñib⁹ ſunt diuerſa al
tiſſima: puta i corporib⁹ celū in angelis
vnus ⁊ in hoibus mlti eq̄les ſibi ꝗuis
hic ꝑ altiſſima itelligāt celi: ꝙ l₃ nō ſint
altiſſimi ſimplr̄. ſunt tñ altiſſmi. valde
alti. Uñ aūt ſumptū ſit reſiduū illi⁹ hym
ni. Dico ꝙ ſm Gor. ⁊ chronicas illud
addidit Hila. ⁊ deinde Theleſphorus
papa ſtatuit illū eſſe a ſolis epīs icipiē=
dū. deinde Simachus a ſolis ſacerdoti
bus in dieb⁹ feſtis: eo ꝙ ipſi angeli ſint
dei. Notanter aūt angeli dāt glīam deo
qr (vt dicit Gor.) de⁹ vr̄ ſibi tria reſeruaſ
ſe. Primo vindictā. Ro. xij. Mihi vīdictā
⁊ ego retribuā. ⁊ Deu. xxxij. Mea ē vltio.
⁊ ego retribuā eis i tpe. Scðo iudiciū de
I oib⁹ bonis ⁊ malis. Ro. xiiij. Tu q̄s es q̄
iudicas alienū ſeruū. Tertio glīā de bo
nis Eſa. xliij. Gloriā meā alteri nō da=
bo (⁊ in terra pax hoib⁹.) Cyril. Hec aūt
pax ꝑ xp̄m facta ē Recōciliauit eñ nos
ꝑ ſe deo ⁊ patri: culpā hoſtilē de medio
auferēs. Duos pplōs in vnū hoiem pa
cificauit: ac celicolas ⁊ terre nos in vnū
gregē cōpoſuit. hec ille Beð. Quib⁹ aūt
hoibus pacē poſcant angeli exponunt
K dicentes (bone volūtatis) eis. ſ. q̄ xp̄m ſu
ſcipiūt natū. Nō eñ eſt pax ipiis. ſ₃ pax
multa diligētib⁹ nomē dei. Hec ille. Ex q̄
bus pt₃ ꝙ iſta intelligūt de pace bona ⁊
ſpūali quā xp̄s venit mittere i terrā. nō
aūt de mala. que eſt cōcordia i malo. hāc
eñ venit auferre. vñ Mat. x. dr̄. Nō ve=
ni pacē mittere in terrā. ſ₃ gladiū. Alle=
gorice ſciēdū eſt ꝙ paſtores vigiles i no
cte ſunt ſm Greg. boni plati ⁊ doctores
ſollicitā curā de aīabus gerētes i nocte
pñtis exilij ꝯtētamēta lupo₊. i. demonū
Jſti merēt de celeſtib⁹ myſterijs edoceri
⁊ gaudio magno pfrui. Itē nato xp̄o ꝑ
fidē in cordib⁹ fideliū laus magna ſecu
ta ē ꝑ vniuerſum orbē. ⁊ lux imēſe itelli
gētie ſupno₊. ¶ Anagogice vo ſciēdū
ꝙ xp̄s ſignificat eū q̄ ſe ⁊ alios vult ſal=
uari. Jſte naſcit dū morit. qr aliā ingre=
dit vitā. Egreſſa ḡ aīa iuſti de vtero ma
rie. i. ð corpe. tenebre vertūt i lucē. qr iſta
L ti₃ itelligit mō angelico. ēt ſi ſit mala vt
pʒ ꝑ. s. Th. i. ꝑ. q. lxxxiij. ⁊ ſi ſit bōa pficit
btifica viſiōe ſtati vl' poſt plenā purga
tionē. ¶ Moralr̄ iſtruūt paſtores. i. plati
ꝙ ſi volūt ꝑcipe claritatē eterne viſiōis
⁊ ꝯfabulationē angelicā vel ꝯſortiū de=
bēt vigilare: qr ꝓ grege admiſtrato red
dituri ſunt rōnē. Inſtruunt etiā mēbra
xp̄i vt pauptatē ⁊ aſpitatē vite cū ſuo
capite āplecti debeāt Itē iſtruūt iuxta
doctrinā Be. di. Uno angelo vno euāge
lizāte nūtio natū in carne deū mox mul
titudo militie celeſtis i laudē ꝯditoris ꝓ
rūpit: vt ⁊ xp̄o deuotionē impēdāt ⁊ nos
ſuo exēplo inſtruāt q̄ties aliq̄s firmū ſa
cre eruditiōis vbū ſonuerit: vl' ipi q̄ pie
tat₃ ſūt ad mētē reduxerim⁹ deo ſtatim
laudes ore corde ⁊ ope reddam⁹. hec ille

In aurora miſſe natiuitatis dñi.

Textus euange. Luc. ij. cap.

M Paſtores loquebant adin
uicem. Trāſeamus vſq₃
bethleē ⁊ videamus hoc
verbū qð factū eſt: qð fe

cit dñs ⁊ oſtēdit nobis. Et venerūt
feſtinātes ⁊ inuenerūt mariā ⁊ Jo=
ſeph ⁊ infantē poſitū in pſepio. Ui
A dētes aūt cognouerūt de verbo qð
dcm̄ erat illis de puero hoc. Et oēs
q̄ audiuerūt mirati ſunt: ⁊ de his q̄
dicta erāt a paſtoribus ad ipſos.
Maria aūt cōſeruabat oīa verba
hec cōferens in corde ſuo. Et reuer
ſi ſunt paſtores glorificantes ⁊ lau
dantes deū in oībus q̄ audierāt et
viderāt ſicut dictū eſt ad illos.

Paſtores loquebant adinui
cē.) Luc. ij. In pñti euāgelio
tangunt tria puncta: q̄ ſunt
Inq̄ſitio: inuētio: exultatio.
¶ Quātū ad primū lr̄aliter
ſciendū eſt ꝙ paſtores nocte venerūt in
bethleē: qr dicit Lucas ꝙ recedēte an=
gelo (loquebant adinuicē dicētes. Trāſ
eamus vſq₃ bethleē ⁊ videam⁹ hoc ver
bū.) Per vbū ſm Beð. intelligit verbū
B eternū ⁊ ſic exponit ſm eū. Uideam⁹ hoc
verbū qð factū eſt. i. verbū qð ſemꝑ erat
videamus q̄uo ſit caro factū. Siquidem
ſcðm aliquos fuerūt intus illuminati a
deo. Seq̄t (qð fecit dñs ⁊ oñdit nobis). i.
ſm Beð. Uideam⁹ q̄uo vbū ip₃ ſe fecit.
ſc₃ hoiē₃ ⁊ oſtēdet nobis carnē ſuā. Nā
ſm Ambr. cū caro videt verbū videt. et
intellige ꝙ videt verbū: nō tñ ꝙtum ad
oēm ſuā naturā. ſed ſolū quo ad huma=
nā. Pōt etiā exponi ſcðo ſic: vt ꝑ verbū
intelligat res: nō quecunq₃: ſed digna ⁊
magna iuxta illud. Eſa. xxxix. Nō fuit
res digna verbo. i. pretioſa quā nō oſtē
deret eis. Uerumtñ in diuina ſcriptura
verbū ꝯſueuit accipi ꝓ facto ſiue ꝓ qua
cunq₃ re geſta. Jſto modo dixit Dauid
ij. Reg. j. fugienti de prelio. Quod eſt ver
bum qð factū eſt. i. q̄uo ſe res habuit: et
ſic pt₃ textus. ¶ Sciendū tñ ꝙ in greco
non habetur qð fecit ſed ſolum qð dñs
C oſtendit nobis. (⁊ venerunt feſtinantes
principaliter ex deſiderio videndi xp̄m
⁊ ſecundario vt citius redirent ad gre=
gē: forte ſine cuſtodia derelictū. Sed ad
pleniorem dictorū intelligentiā ſciendū
eſt ꝙ. s. Tho. in. iij. q. xvj. ar. vj. q̄rit vtrū
hec ꝓpoſitio ſit vera. de⁹ factus eſt hō:
Et rñdet ꝙ ſic. qr vnūquodq₃ dr̄ eſſe fa=
ctū illud qð de nouo incipit ꝑdicari de
xp̄o. Et eodē mō pōt dici ꝙ Beð. dt vbū
D eſſe factū hoiem vel carnem. i. hominē a
ꝑte denominādo totū: qr ſicut eſſe hoie₃
vere predicatur de deo: ita etiā vere ꝑ=
dicatur de verbo dei. ¶ Moralr̄ inſtrui
mur ꝙ ſi volumus xp̄m inuenire nō de
bemus q̄rere illum cum deſidia ⁊ negli
gentia ſed feſtinanter vt dicit Ambro.
¶ Quātū ad ſcðm ſciēdū ꝙ pt₃ vſq₃ ibi
(conferens in corde ſuo.) Scðm eñ do=
ctrinā Beð. ꝯferebat q̄ ꝑ ꝓphetias ſcie=
bat futura de xp̄o cū his q̄ videbat im=
pleta: qð beate virgini erat valde dele
ctabile: ⁊ nobis valde vtile qr beata vir
go pleniſſime potuit de xp̄i myſterijs
alios docere. Cetera q̄ dici poſſent circa
hoc euangelium literaliter patere facis
liter poſſunt ex dictis.

In die natiuitatis dñi. Ad miſ=
ſam maiorem.

Textus euange. Jo. j.

In pricipio erat verbū:
⁊ verbū erat apud deū ⁊ E
de⁹ erat verbū. Hoc erat
in principio apud deu₃.
Oīa per ip̄m facta ſunt ⁊ ſine ipſo
factū eſt nihil. Qð factū eſt in ipſo
vita erat: ⁊ vita erat lux hoīm. Et
lux in tenebris lucet ⁊ tenebre eam
nō cōprehenderūt. Fuit homo miſ
ſus a deo cui nomē erat Joannes.
Hic venit in teſtimonium vt teſti=
moniū phiberet de lumine vt oēs
crederent ꝑ illū. Non erat ille lux:
ſed vt teſtimoniū phiberet de lumi
ne. Erat lux vera q̄ illuminat oēm
hoiem venientē in hūc mundū. In
mūdo erat ⁊ mundus ꝑ ip̄m factus
eſt: ⁊ mundus eū nō cognouit. In
ꝓpria venit ⁊ ſui eū nō receperūt.
Quotquot aūt receperūt eū dedit F
eis ꝑtātē filios dei fieri: his q̄ cre=
dūt in noīe ei⁹. Qui nō ex ſangui=
nib⁹: neq₃ ex volūtate carnis: neq₃

ex voluntate viri:ſed ex deo nati
ſunt. Et verbũ caro factũ eſt ⁊ ha-
bitauit in nobis ⁊ vidimus gloriã
eius gloriã quaſi vnigeniti a patre
G plenũ gratie ⁊ veritatis.

IN principio erat verbum)
⁊c. Jo. j. Joannes euangeli
ſta dictꝰ eſt aqlã: qꝛ ceteris
euãgeliſtis altiꝰ inſonuit ⁊
maxime in p̄ſenti euãgelio
qḋ diuidit̃ p̄ncipalr̃: in duas partes. Jn
prima em̃ agit de verbi diuinitate. Jn
ſcđa de eius humanitate: ibi (fuit homo
miſſus a deo) Prima ps diuidit̃ i duas.
Primo em̃ manifeſtat verbũ q̃tũ ad eiꝰ
eſſentiã. Scđo quãtũ ad eiꝰ potẽtiã: ibi
(oĩa ꝑ ipm̃ facta ſunt.) ¶ Quãtũ ad pri
mũ ſoluit Jo. iiij. mirabiles q̃ones. Pri-
ma em̃ qḋ q̄ de verbo formari põt eſt qñ
erat verbũ. ſ. ab eterno vel ex tpe: ⁊ hãc
ſoluit dicẽs (in principio erat ꝟbũ.) Pro
intellectu aũt ſolutionis declaremꝰ tria
verba poſita i ea q̄ ſunt. Uerbũ. Jn prin
cipio: ⁊ Erat. ¶ Sciendũ eſt ergo ꝙ ſm
H Aug. xv. lib. de trini. ⁊ Dama. j. lib. in no
bis eſt triplex verbũ. ſ. intelligibile: q̄ rẽ
ipſam ꝑ ſuã ſpeciẽ cogitamus ſm ꝙ hõ
actualiter ſibiipſi quodã mõ loquit̃ ituẽ
do qḋ latebat in memoria. Et iſtud ver
bũ nihil aliud eſt q̃ ↄceptus mẽtis q̄ eſt
q̃dã imago rei exiſtẽtis ex aĩaꝫ quã ima
ginẽ intellectꝰ format vt poſſit in ea vi-
dere rẽ cuiꝰ eſt imago: etiã ſi talis res nõ
ſit p̄ſens: imo etiã ſi nullo mõ ſit exiſtẽs
in rerũ natura. Eſt ſcđo ꝟbũ imaginabi
le: quo ſpeciẽ vocis ꝓferẽde apud nos
formamus. Eſt ⁊ tertio verbũ ſenſibile:
ſcđm qḋ vocẽ ipſam ꝓferimus. Cũ pri-
mo verbo hꝫ ſil̃itudinẽ verbũ eternali-
ter genitũ cũ ſcđo ꝟo verbũ vt incarna
ri preuiſum cũ tertio aũt ipm̃ verbũ in-
carnari in quãtũ incarnatũ. Uñ ſicut di-
cit Aug. vbi. ſ. nec verbũ imaginabile.
nec verbũ vocale gerit ſimilitudinẽ ver
bi increati: ſed ſolũ verbũ intelligibile.
I Hec aũt ſimilitudo põt attẽdi q̄ ad hoc:
qꝛ ſicut verbũ itelligibile in nobis hꝫ ex-
preſſaꝫ ſimilitudinẽ: imo ẽ exp̄ſſa ſil̃itu
do illiꝰ rei q̄ latebat i memoria. ita ꝟbũ
dei eſt exp̄ſſa ſil̃itudo pr̃is. Et ſicut i ver
bo facĩẽda diſponimꝰ: nec aliq̃d facimꝰ
qḋ nõ priꝰ ꝟbo mẽtali nobis loquamur
ita deꝰ nihil facit qḋ nõ priꝰ i ꝟbo diſpo
ſuit. Et oĩa iſta habent̃ ab Augu. vbi. ſ.
Eſt etiã quantũ ad hoc ſil̃itudo: qꝛ ſicut
filiꝰ dei emanat a pr̃e: ⁊ eſt iſta emana- K
tio intellectualis: nõ materialis: ita ver
bũ emanat ab intelligẽte nõ materiali
ter ſed itellectualiter. Eſt ergo ſil̃itudo
inter verbũ creatũ ⁊ increatũ q̄ ad ema
nationẽ: ⁊ emanationis modũ ſeu ima-
terialitatẽ: ⁊ quo ad emanãtis ſil̃itudi-
nẽ: qꝛ vtrũq ꝟbũ ẽ ſil̃e intelligẽti qñ idẽ
intelligit ſe qꝛ ſemꝑ verbũ eſt ſil̃itudo in
tellecti ꝑ verbũ. Modus aũt originis et
emanationis ꝟbi ſic aliqualiter videri
põt. Hõ em̃ ꝑ ſenſus cognoſcit res. Sen
ſus aũt exteriores q̄ ſunt q̃nq: viſus: ol
factus: auditꝰ: guſtus: ⁊ tactus: nuntiãt
ſenſui cõi: cuius officiũ eſt ꝑcipere oĩa q̄
ꝑcipiuntur a ſingulis q̃nq ſenſuũ exte
riorũ ⁊ inter illa diiudicare: ſed tñ nihil
app̄hendit niſi ſit p̄ſens id qḋ apprehẽ
dit. Jſte aũt annuntiat phãtaſie que eſt
de re etiã abſente. ⁊ illa intellectui. Si
militudo ergo rei q̄ primo fuit accepta L
ꝑ ſenſũ exteriorẽ: quãto ad altiorẽ potẽ
tiã deducit̃: tanto efficit̃ purior. Uñ cũ
ꝑuenerit ad phãtaſiã tantũ eſt iã depu
rata ꝙ ſupueniente luce ſpũali intelle-
ctus agẽtis cauſatur in intellectu poſſi-
bili ſpẽs quedã rei intelligibilis ꝑ quã
intellectus rẽ intelligit: ſicut ignis ꝑ ca
lorẽ calefacit. Sicut em̃ forma natura-
lis eſt principiũ actꝰ cõſimilis i re natu
li: ita p̄dicta forma intelligibilis i intel-
lectu exiſtens eſt principiũ cõſimilis cõ
ceptꝰ i intelligẽte. Sicut em̃ calidum ꝑ
ſuũ calorẽ calefacit cauſando aliũ calo
rẽ. ita intellectꝰ ꝑ talẽ ſpeciẽ itelligẽdo
cauſat i ſeipſo aliã ſpẽm eiuſdẽ rei: q̄ ꝓ
prie dr̃ verbũ ſiue cõceptꝰ itellectualis q̄
ſil̃is eſt illi forme ꝑ quã intellectꝰ intelli
git: q̄ ad hoc ꝙ ambo idẽ rep̄ñtãt: tñ ver
bũ ſeu ſcđa ſpecies ꝑfectior eſt q̃ prima
⁊ ab ea differt realr̃ ⁊ ſpecifice. lꝫ nõ dif
ferat realiter ab intellectione q̄ ꝓducit̃:
qꝛ ſe hꝫ ad eã vt terminꝰ ad motũ. ſi tñ M
ꝓduceret̃ ꝑ itellectionẽ effectiue: differ-
ret ab ea realiter. Modo ꝓducit̃ ab ea
ꝑ modũ cauſe materialis ſeu diſpoſitio

nis ſicut ⁊ terminꝰ ꝑ modũ: eo ꝙ impfe-
ctũ ſit via ad ꝑfectũ. Sic ergo i iſta itel
ligibili origine forma ſeu ſpẽs itelligibi
lis accepta a phãtaſia eſt id q̄ intellectꝰ
intelligit ⁊ intelligẽdo ꝟbũ ꝓduxit. ipe
A ꝟo ↄceptꝰ elicitꝰ ab itellectu itelligẽtis
dr̃ ꝟbũ genitũ. Per iſtũ ergo modũ ſil̃r i
diuinis dici põt ꝙ diuina eſſentia vel
ſubſtãtia q̄ ſe hꝫ ad paternũ itellectũ q̄ſi
ꝑ modũ forme itelligibilis: ẽ id formale
principiũ q̄ pr̃ itelligit: ⁊ itelligẽdo ꝟbũ
ꝓducit. i. format i ſeipo ſimilimũ ↄceptũ
q̄ dr̃ ꝟbũ. Jpſe ꝟo pr̃ intelligẽs eſt gene
rãs. ſed id qḋ ↄcipit in intuitu ſue eſſen
tie ẽ ꝟbũ genitũ ab ipo ꝑfecte totã pr̃is
eſſentiã rep̄ſentãs. ¶ Eſt aũt ſciendũ ꝙ
hoc ꝟbũ dei a nr̃o differt i tribꝰ. Primo
qꝛ ſm Aug. verbũ noſtrũ prius eſt for-
mabile q̃ formatũ. nã cũ volo cõcipere
verbũ ſeu lapidis rõnẽ opꝫ ꝙ ad hoc rõ
cinando ꝑueniã. ⁊ h̊ reqrit̃ i oĩ eo ꝙ vo
lumꝰ itelligere niſi forte i p̄mis p̄ncipiis
q̄ ſtatiꝫ ⁊ ſine diſcurſu itelligimꝰ vt puta
ꝙ totũ eſt maiꝰ ſua pte ⁊ i p̄mis cõcepti
bus notiſſimis nobis q̃diu aũt intelle-
B ctꝰ ſic rõcinãdo diſcurrit iactat̃ hac atq
illac: ⁊ formatio ꝟbi necdũ ꝑfecta ẽ: niſi
qñ ipaꝫ rõnẽ rei ꝑfecte ↄceperit. ⁊ tũc p̄-
mo hꝫ ꝑfectã rõnẽ ꝟbi. Et hic ẽ ꝙ i aĩa
nr̃a ẽ ipſa cogitatio. i. diſcurſus iq̄ſitiõis
⁊ eſt ꝟbũ formatũ ſm ꝑfectã ↄtẽplatio-
nẽ ꝟitatis. Et ſic ptꝫ ꝙ ꝟbũ nr̃m de po-
tẽtia ad actũ ꝓgredit̃. Sꝫ ꝟbũ dei ſemꝑ
eſt i actu: alioqn deꝰ cognoſceret nouit̃ q̄
priꝰ ignorabat: iõ nomẽ cogitatiõis ver
bo dei ꝓprie nõ ↄuenit. Uñ dicit Aug. in
lib. de trini. ꝙ ſic dicẽdũ ẽ ꝟbũ dei vt co
gitatio nõ dicat̃ ne q̃d q̄ſi volubile cre-
dat̃ in deo. Scđa differẽtia ẽ qꝛ ꝟbũ di-
uinũ ꝑfectiſſimũ ẽ: nr̃ꝫ ꝟo impfectũ. Qꝛ
em̃ nõ poſſumꝰ oĩa q̄ ſunt i aĩa ⁊ ſcia nr̃a
vno verbo exprimere opꝫ ꝙ ſint plura
ꝟba impfecta ꝑ q̄ diuiſim exp̄mamꝰ q̄ i
nr̃a ſcia cõtinent̃. Jn deo aũt nõ ẽ ſic: nã
ipe vno ſimplici intuitu ſeipm̃ cognoſcẽ
C do oĩa cognoſcit. ⁊ iõ ẽ vnicũ ꝟbũ diui-
nũ exp̄ſſiuũ totiꝰ qḋ in deo ẽ ⁊ etiã oĩm
creaturarũ: alr̃s eſſet impfectũ. Uñ dicit
Aug. ꝙ ſi aliq̃d minꝰ eſſet i ꝟbo q̃ in di
cẽtis ſcia cõtineat̃: impfectũ eſſet cũ er-
go ſit ꝑfectiſſimũ: eſt tm̃ vnũ. Tertia dif
ferẽtia eſt qꝛ verbũ nr̃m nõ ẽ eiuſdẽ na
ture nobiſcũ: diuinũ aũt eſt eiuſdẽ natu
re cũ deo: ⁊ ſubſiſtit i natura diuina. Nã
cõceptus intellectualis ſiue rõ intelle-
cta: quẽ intellectꝰ nr̃ format de re itelle
cta: hꝫ eſſe itelligibile tm̃ i aĩa nr̃a: cuiꝰ D
itelligere nõ eſt idẽ qḋ ſuũ naturale eſſe
vel eſſentia qꝛ aĩa nõ eſt ſua opatio. Et
ideo verbũ qḋ format intellectꝰ noſter
nõ eſt de eſſentia aĩe ſed eſt eiꝰ accidẽs.
in deo autẽ idem eſt intelligere ⁊ eſſe:
ideo ꝟbũ in diuinis nõ ẽ accidẽs. ſꝫ ad
eſſentiã ipſam diuinã ꝑtinet. vñ opꝫ ꝙ
ſit ſubſiſtẽs ⁊ deꝰ: qꝛ q̄cq̄d ẽ natura dei ẽ
deꝰ. Uñ dr̃ damaſ. ꝙ ꝟbũ diuinũ ſubſtã
tiale ẽ i hypoſtaſi exiſtẽs reliq̃ ꝟo ꝟba. i.
nr̃a: ſunt ꝟtutes aĩe ex p̄miſſis pꝫ ꝙ ver
bũ ꝓprie loquẽdo ſemꝑ accipit̃ ꝑſonalr̃
in diuinis cũ iportet q̃d exp̄ſſum. ⁊ origi
natũ i intelligẽte: origo aũt i diuinis nõ
niſi ad ꝑſonã ꝑtinet. Pꝫ etiã hoc ꝟbuꝫ
eſſe coeternũ ei a q̄ ꝓcedit qꝛ ñ priꝰ fuit
formabile q̃ formatũ: ſꝫ ſemꝑ ẽ in actu.
Ptꝫ etiã ꝙ ẽ pr̃i eq̄le ꝑ oĩa cũ ſit ꝟbũ ꝑ-
fectiſſimũ: totiꝰ eſſentie pr̃is exp̄ſſiuũ ⁊
cõtẽtiuũ. Ptꝫ etiã ꝙ cũ in q̄libet natura id E
qḋ ꝓcedit hñs verã ſil̃itudinẽ eiꝰ a quo
ꝓcedit vocet̃ filiꝰ. ⁊ hoc ꝟbũ ꝓcedat in
ſil̃itudine ⁊ idẽtitate nature eiꝰ a q̄ ꝓce
dit: vere ⁊ ꝓprie dr̃ filiꝰ: ⁊ eius ꝓductio
dr̃ gñatio. Et ſic ptꝫ declaratio prime di
ctionis. ¶ Sed hic occurrũt q̃tuor q̄ſtio
nes. Pria eſt Chry. q̄re Joãnes dimittẽs
pr̃em ſtatim incepit a filio dicẽs. (Jn p̄n
cipio erat ꝟbũ.) Ad hoc dr̃ ꝙ iõ eſt: qꝛ ꝑ
filiũ ducimur in notitiã pr̃is. Uñ infra
x. Pr̃ manifeſtaui nomẽ tuũ. Jdeo volẽs
euãgeliſta fideles adducere ad notitiã
pr̃is: ſtatim incepit a filio ⁊ ↄtinuo ſub-
iũgit de pr̃e dicẽs (⁊ ꝟbũ erat apud deũ)
ſcꝫ pr̃eꝫ. Põt etiã dici ꝙ pr̃ i veteri teſt.
erat oĩbus cõiter notus in rõne dei: ⁊ ſi
nõ in rõne pr̃is: filiꝰ aũt ignorabat̃. Jõ
in no. teſt. in quo agit̃ de cognitione ꝟbi
ab eiꝰ notitia icipit euãgeliſta. ¶ Scđa
queſtio eſt etiã Chry. Cũ em̃ verbũ ꝓce
dat vt filiꝰ: q̄re dixit verbũ ⁊ nõ filiꝰ: Ad
hoc rñdet̃ ſm aliquos tripl̃r. Primo di F
cẽdo ꝙ hoc fit ad tollẽdã carnalis gña-
tionis cõcupiſcẽtiã: quẽ filiꝰ dat intelli
gere. Dicit̃ ergo ꝟbũ: ne credat̃ ꝑ ↄcipi

ſcẽtiam deus genuiſſe. Scðo ſit ratione
actꝰ:qꝛ verbũ hꝫ nũtiare qð occultũ eſt i
corde ⁊ ad hoc filiꝰ venit in mũdũ: ⁊ iõ
dr verbũ. Tertio:qꝛ in euãgelio Joãnis
agit̃ de filio ſm ꝙ ꝑ ipſum creatura ra-
G tionalis reducit̃ ad patrẽ tanq̃ ad p̃mã
ſimilitudinẽ ⁊ exẽplar. Sꝫ verbũ ẽ pri-
ma ſimilitudo itellectꝰ: q̃ patri attribui
tur:vt dicit.ſ.Anſel. Eſt etiã tertia q̃ſtio
Au.in lib.lxxxiij.q̃ſtionũ talis. Nã i gre
co vbi nos habemus ṽbũ : habet̃ logos
ꝙ ſignificat ⁊ verbũ ⁊ rationẽ. Quare er
go trãſlator trãſtulit verbũ potiꝰ q̃ ra-
tionẽ:cũ vtrũq̃ ſit in mẽte? Ad hoc dicit̃
ꝙ ſimilitudo q̃ eſt in mẽte: eſt principiũ
cognoſcẽdi rẽ extra:etiã faciẽdi illã. Qñ
ergo eſt principiũ cognoſcẽdi tñ ⁊ nõ fa
ciẽdi: dicit̃ ratio vel ideo aliquo modo:
qꝛ ratio proprie ſm.ſ.Tho.nominat cõ-
ceptũ mẽtis:ſm ꝙ in mente eſt:etiã ſi ꝑ
illã nihil exteriꝰ fiat. Qñ vero eſt princi
piũ cognoſcẽdi ⁊ faciẽdi ſimil̃:dr exẽplar
⁊ verbũ:ꝑ qð ſm.ſ.Tho.ſuꝑ Joã. ſignifi
cat reſpectꝰ ad exteriora. Vñ.ſ.Tho. ij.di.
xij.dicit ꝙ verbũ in diuinis ꝓprie ipor-
H tat rationẽ forme exẽplaris:qꝛ eſt ars.
Et.iiij. contra gen.c.ij. dicit ꝙ verbum
dei reſpectu dei ẽ imago:ſꝫ reſpectu crea
turaꝝ eſt exẽplar. Sic ergo qꝛ euangeli
ſta intẽdebat ꝙ deꝰ ꝑ verbũ ſuũ nõ ſolũ
ſciret:ſꝫ etiã faceret oĩa:ideo cõuenien-
tius verbũ q̃ ratio trãſlatũ eſt. Eſt autẽ
⁊ quarta q̃ſtio Orig. Nã diuina ſcriptu
ra de hoc ṽbo i pluribꝰ locis loquẽs: nõ
appellat ipſum verbũ abſolute:ſed ṽbũ
dei:q̃re ergo Joãnes appellat ipꝫ ṽbuꝫ
abſolute? Ad hoc dicit̃ ꝙ lꝫ ſint multe ve
ritates tñ vna eſt veritas abſoluta:q̃ per
eſſentiã ſuã eſt veritas. i. ipſum diuinũ
eſſe.quo oĩa vera ſunt ṽa : ⁊ eodẽ modo
eſt vna abſoluta ſeu abſtracta ſapiẽtia.
i. diuina:⁊ ſil̃r vnũ ṽbũ:cuiꝰ participa-
tione oĩa alia ṽba ſunt verba. Sicut ãt
greci qñ talẽ rẽ abſolutã ſignificare vo-
I lũt apponũt articulũ:ita hic ad talẽ emi
nẽtiã ſignificãdã dictũ eſt ṽbũ abſolute
ſine limitatione. ¶ Cõſiderãdũ ẽ ſecũdo
q̃d ſignificet̃ ꝑ hoc ꝙ dr in p̃ncipio. Eſt
aũt p̃ncipiũ originis:ſicut fõs eſt princi-
piũ riuuli ab eo ꝓcedẽtis:⁊ ẽ p̃ncipiũ du
rationis:ſicut mane eſt p̃ncipiũ diei. Pri

mo modo accipiẽdo principiũ nõ de p̃n
cipio:ſtat ꝓ perſona p̃ris:q̃ eſt fons dei-
tatis ⁊ principiũ nõ ſolũ creaturaꝝ: ſed
etiã oĩs diuini proceſſus: vt dicit beatꝰ
Diony. Pater eñ eſt p̃cipiũ filij ⁊ ſpũſ
ſcti. Scðm hoc ergo dicit̃. (Jn principio K
erat verbũ).i. in patre filiꝰ: cõtra errorẽ
Arrij:q̃ dicit filiũ eſſe creaturã. Hec aũt
expoſitio eſt Aug. ⁊ Orige. Dicit̃ aũt fi-
lius eſſe in patre:qꝛ eiuſdẽ eſt ſubſtãtie
cũ patre. Cũ eñ filiꝰ ſit ſua eſſentia:i q̃cũ
q̃ eſt eſſentia filij eſt ipſe filius. Qꝛ ergo
in patre eſt eſſentia filij per cõſubſtãtia
litatẽ:cõſequẽs eſt. vt etiã in patre ſit fi-
lius. Nec tñ ſequitur ꝙ filiꝰ ſit in filio: ſi
in filio eſt eſſentia filij:qꝛ ad eſſe in ali-
quo iſto mõ nõ ſufficit idẽtitas ad illud
qð eſt i aliquo:ſꝫ req̃rit̃ diſtinctio rõnis
inter illud qð eſt i aliquo ⁊ in quo aliq̃d
eſt. Vñ dicimus deitatẽ eſſe in deo: non
aũt in deitate:nec deũ eſſe in deo. licꝫ ſit
idẽ deitati q̃ eſt in deo. Scðm aũt ꝙ pri
cipiũ ſumit̃ ꝓ p̃ncipio duratiõis : ſic eſt
ſeſꝰ. Jn p̃ncipio erat ṽbũ.i. añ oĩa ſcꝫ ẽt
imaginabilia creabilia:ſiue in eternita
te erat filiꝰ:vt Aug. exponit cõtra erro- L
rẽ Neſtorij ⁊ Claudij:q̃ ponũt filiũ habe
re duratiõis p̃ncipiũ. Et deſignat̃ ꝑ hoc
verbi etnitas : ſꝫ Baſi. ⁊ Hila. Per hoc
eñ qð dr in principio erat ṽbũ oſtendit̃
ꝙ quodcũq̃ principiũ durationis acci-
piat̃:ſiue reꝝ corruptibiliũ:qð eſt t̃pa:ſi
ue euiternaꝝ vel icorruptibiliũ ſiue to-
tius mũdi:qð eſt euũ ſiue quodcũq̃ t̃ps
imaginatũ extẽſum ꝑ infinita ſecula: i il
lo principio iã erat ṽbũ. Vñ dicit Hila.
ij. de tri. Pone qð voles tue opiniõis p̃n-
cipiũ iã erat ṽbũ. Prouer. viij. Dñs poſ
ſedit me in initio viaꝝ ſuaꝝ anteq̃ quic
q̃ faceret. Qð aũt p̃cedit oĩs durationis
poſſibilis principiũ eſt eternũ. Sic ergo
ſm primã expoſitionẽ itelligit̃ verbi ad
patrẽ cõſubſtãtialitas:ſm ſcðã vero co
eternitas. ¶ Conſiderãdũ eſt tertio q̃re
dicat erat ⁊ nõ fuit? Ad hoc dicẽdũ eſt. ꝙ
erat:eſt preteritũ iperfectũ:⁊ iõ bñ con- M
gruit ad ſignificãdũ diuinã eternitatẽ.
quã opꝫ ſignificare ꝑ verba tẽporalia. lꝫ
ſit ſupra oĩe tẽpꝰ. Qð eñ futuꝝ eſt nõ-
dũ eſt actu:ſꝫ per hoc nõ deſignat̃ fuiſ-
ſe. Preteritũ autẽ ꝑfectũ deſignat aliq̃d.

extitiſſe ⁊ iã eſſe terminatũ. ⁊ eſſe deſijſ-
ſe. Sed p̃teritũ impꝑfectũ deſignat aliq̃d
extitiſſe:ſꝫ terminatũ nõ eſſe:nec eſſe de-
ſijſſe. ſꝫ adhuc remanere qꝛ p̃teritũ im-
A perfectũ deſignat p̃teritũ terminatũ ad
p̃ſens ⁊ conſequẽter qð adhuc nunc eſt.
Et ideo ly erat qð eſt preteritũ imperfe
ctũ cõueniẽter ponit̃:ad ſignificandam
eternitatẽ ⁊ permanẽtiã diuini eſſe qð
cõpetit verbo diuino. Et vniuerſalit̃ hoc
verũ eſt in his q̃ in deo nõ importãtur ꝑ
modũ motus: vt patet per.ſ. Tho.j.diſt.
viij.q.ij. ¶ Sed q̃rũt heretici : quomodo
eſſe poteſt genitum coeternũ generãti?
Ad qð dicendũ eſt ꝙ cauſa producens
aliquẽ effectũ per motũ ſucceſſiuũ men
ſuratũ tẽpore:neceſſario p̃cedit ſuũ effe
ctũ:ſicut pater in humanis filiũ ſuũ: qꝛ
neceſſe eſt cãm eſſe in principio illiꝰ mo
tus quo mouet:cũ mouere non poſſit qð
nõ eſt:effectꝰ vero poni nõ p̃ot niſi in fi-
ne eiuſdẽ qꝛ ceſſat oĩs motꝰ ꝓducto effe-
ctu ⁊ õñr in toto tẽpore illiꝰ motꝰ eſt cã
⁊ nõ effectus. Sꝫ quãdo cã ꝓducit ſine
motu ſucceſſiuo:in eodẽ inſtãti ponitur
B poſſibiliter cauſa ⁊ effectus : ſicut ſi nũc
deus crearet vnũ aliũ ſolẽ:in primo in-
ſtãti ſui eſſe illuminaret aerẽ:qꝛ nõ illu
minat per motũ ſꝫ ꝑ ſubitã mutationẽ:
⁊ multo magis:ſi cã nõ ꝓduceret ꝑ mo-
tũ nec ꝑ mutationẽ:ſed ꝑ ſimplicẽ ema-
nationẽ ſicut deus creat: vel ꝑ operatio
nẽ manẽtẽ in agẽte ſicut deꝰ generat fi-
liũ: ⁊ ſpirat ſpm̃ ſcm̃. ¶ Sciẽdũ eſt igitur
ꝙ deꝰ ab eterno ſeipſũ ꝑfecte intelligit.
alr̃ eñ nõ eẽt purꝰ actus ſi de potẽtia in
telligẽtie fieret actu intelligẽs. Et ideo
neceſſe eſt ꝙ ab eterno ſemꝑ verbũ per
fectũ ꝓducat. Nõ eñ q̃ñq̃ itelligit ⁊ q̃ñ-
q̃ nõ intelligit:ſꝫ ſemꝑ intelligit vt ha-
bet̃. xij. Metaph. Et ita ab eterno ⁊ ſẽꝑ
ṽbũ ꝓducit. Huiꝰ ãt rei aliqualis ſimi
litudo appet i igne ⁊ i ſplẽdore ab igne
ꝓducẽte:q̃ nõ ꝓcedit ſucceſſiue ſꝫ ſubi-
C to. Vñ ſi ignis vel ſol eſſet eternus:ſplẽ-
dor ab illo ꝓcedẽs eſſet coeternꝰ. Propt̃
qð ⁊ filius dicit̃ ſplẽdor patris ad Heb.
j. Qui cũ ſit ſplẽdor glorie ⁊ figura ſub-
ſtãtie patris ⁊c. Sꝫ in hac ſimilitudine
deficit cõnaturalitas: ſicut in filiatione
humana deficit coeternitas eo ꝙ filius

nõ ſubito:ſed ſucceſſiue ꝑ motũ generet̃
Oportet ergo ex diuerſis ſimilitudinibꝰ
ſenſibiliũ in diuinã cognitionẽ ꝑueni-
re qꝛ vna nõ ſufficit. Et hoc eſt qð dicit̃ i
libro effeſini cõcilij. Coexiſtere ſemꝑ pa D
tri filiũ ſplẽdor tibi denũtiet:impaſſibili
tatẽ natiuitatis oſtẽdat verbũ cõſubſtã
tialitatẽ vero tibi nomẽ filij denuntiet.
Nominamus ergo filiũ diuerſis nomi-
nibus ad exprimendã perfectionẽ eius
q̃ nomine vno exprimi nõ poteſt. Ut eñ
oſtẽdatur patri cõnaturalis dr filius: vt
oſtendatur omnino ſimilis ſiue in nullo
diſſimilis dr imago: vt oſtẽdatur coeter
nus dicitur ſplẽdor: vt oſtẽdatur imma
terialiter genitus dr verbũ. ¶ Scða aũt
queſtio eſt: vbi erat verbũ:quã euange-
liſta ſoluit cũ ſubiungit:(⁊ verbum erat
apud deũ) Jn hac aũt ſolutiõe dat intel
ligere diſtinctionẽ perſonalẽ verbi geni
ti a ſuo genitore:que diſtinctio cõſurgit
ex oppoſita relatione originis. Genitũ
eñ opponitur relatiue ad genitorẽ. Op
poſite aũt relatiões nõ poſſunt ineſſe ei
dẽ ſuppoſito vel perſone: ⁊ iõ neceſſe eſt
genitũ verbũ eſſe diſtinctũ in perſona a E
generãte ꝙ denotauit euangeliſta cum
ait:(⁊ verbũ erat apud deũ.) gl. i. filius
apud patrẽ ſicut vna ꝑſona apud aliã.
Jſta eñ diſtinctio ſignificat̃ per ly apð
qð ẽ p̃poſitio: ⁊ iõ diſtinctionẽ importat
qꝛ oĩs p̃poſitio eſt trãſitiua. Cõueniẽter
aũt vebũ dicit̃ eſſe apud deũ ⁊ nõ apud
deitatẽ:quia hoc nomẽ deitas ſignificat
diuinitatẽ abſolute ⁊ in abſtracto ſꝫ hoc
nomẽ deꝰ ſignificat diuinitatẽ in ſuppo
ſito ⁊ q̃ſi concretiue. Si ergo ṽbũ diceret̃
eẽ apud deitatẽ:per hoc ſignificaret̃ ver
bũ eſſe diſtinctũ nõ ſolũ a ꝑſona patris
ſꝫ ẽt a deitate abſolute ſũpta. qð eſt ab-
ſurdũ. Verbũ eñ dei ẽ idẽ qð ſua deitas
cũ inter ṽbũ ⁊ deitatẽ nulla cadat oppo
ſitio relatiua:q̃ poſſit eẽ cã realis diſtin-
ctionis. Sꝫ hoc nomẽ deus cũ ſignificet
deitatẽ vt in ſuppoſito hꝫ virtutẽ ſigni- F
ficatiõis vocabuli ſuppõere ꝓ quocũq̃
ſuppoſito diuine nature: ſic hoc nomen
homo p̃ot ſupponere ꝓ quocũq̃ ſuppoſi
to humanitatis. Qð aũt hoc nomẽ deus
ſupponat determiate ꝓ ꝑſona p̃ris ⁊ fi-
lij: hꝫ ex natura termini cui adiungit̃: vt

cū dr̄ deus generat deū. In ſubiecto eñ
ſupponit ꝓ pſona illa cui cōuenit gene-
rare, ſ. pſona pr̄is ⁊ ecōuerſo i p̄dicato ſtat
ꝓ pſona cui cōuenit gn̄ari. i. ꝓ pſona fi-
G lij. Et ſilr̄ cū dicit̄ verbū erat apud deū
neceſſe eſt ꝙ ly. deū ſtet ibi ꝓ pſona pa-
tris ꝓp diſtinctionē ꝟbi qd̄ dr̄ eſſe apud
deū: q̄ diſtinctio importat̄ ex virtute hu-
ius ꝓpoſitionis apd̄. ¶ Eſt aūt ſciēdum
ꝙ ly apud ſignificat q̈tuor: ꝓ q̄ q̈tuor ob-
iectiones ꝯtra fidei veritatē moueri poſ-
ſibiles determinant̄. Significat eñ ſubſi-
ſtētiā in recto: qꝛ ea q̄ ſubſiſtētiā nō ha-
bēt nō dicūt̄ ꝓprie eſſe apud aliq̄d: ſicut
nō dicimꝰ albedinē eſſe apud hoīez: dici-
mus aūt hoīez eſſe apud hoīem qꝛ vtꝗ
ſubſiſtit. Scd̄o ſignificat authoritatem
in obliquo. Nō eñ ꝓprie dr̄ rex eſſe apd̄
militē: ſꝫ miles apud regē. Tertio dicit
diſtinctionē. Nō eñ ꝓprie aliqs dr̄ eſſe
apud ſeipſum: ſꝫ vnus homo apud aliū
Quarto ſigāt coniūctionē quādā ⁊ ſocie-
tatē. Cū eñ aliqs dr̄ eſſe apd̄ aliū: ſignifi-
cat̄ inter eos quedā ſocialis coniunctio.
Scd̄m aūt iſtas ꝯditiōes importatas in
ſignificatione huius ꝓpoſitionis apd̄: cō-
H uenienter euāgeliſta hāc clauſulā ſcd̄az.
ſ. (ꝟbū erat apd̄ deū) ſubiūgit p̄me clau-
ſule. ſ. (in pn̄cipio erat ꝟbū.) vt ſic ꝑ iſtā
ſcd̄am clauſulā excludat̄ q̈tuor dubita-
tiōes: q̄ inſurgebāt ex duplici expoſitiōe
clauſule p̄me. Si eñ exponat̄ ſic: in pn̄ci-
pio. i. ante oīa: iſurgūt due dubitatiōes
quaꝝ p̄ma talis eſt. Ante oīa nihil erat.
vbi ergo ſeu in quo loco verbū erat: ſi añ
oīa erat? Hec obiectio ꝓcedit ſm imagi-
nationē eoꝝ q̄ ponūt nihil poſſe ꝯſiſtere
ſine loco. Credūt eñ ꝙ oē qd̄ eſt alicubi
i. in aliquo loco ſit. Hec aūt obiectio exclu-
ditur cū dr̄: (apd̄ deū) Deſignat enim ly
apd̄ ſocialē coniūctionē: vt ſit ſenſus ſm
Baſi. Ubi ergo erat ꝟbū? Rn̄det euāge-
liſta. Apd̄ deū: nō i aliquo loco: cū circū-
ſcriptibile ſit ſed apd̄ patrē: q̄ nullo loco
circūſcribit̄ vel cōp̄hēditur. Scd̄a q̄ſtio
eſt talis: Tu dicis ꝙ ꝟbū erat in princi-
I pio. i. añ oīa: Sꝫ qd̄ eſt ante oīa: nō videt̄
ab aliquo ꝓcedere cū illud a quo aliq̄d
ꝓcedit videatur prius eo qd̄ ꝓcedit ab
illo. Ergo verbū nō ꝓcedit ab alio. Sed
hec obiectio excludit̄ per hoc ꝙ ly apud
importat authoritatē in caſuali ſeu obli-
quo: vt ſit ſenſus ſm Hila. A quo eſt ver-
bū ſi eſt añ oīa? Reſpōdet euāgeliſta ꝙ
verbū erat apd̄ deū: quaſi diceret: Licet
ꝟbū careat principio durationis: nō tñ K
caret pn̄cipio originis vel authore. erat
eñ apud authorē añ oīa. ¶ Si ꝟo expo-
nat̄ in pn̄cipio. i. in pr̄e: iſurgūt due alie.
Quaꝝ p̄ma talis eſt. Si ꝟbū erat in pn̄-
cipio. i. filius in pr̄e: ꝟbū nō videt̄ eē ſub-
ſiſtēs. nā qd̄ in alio eſt nō ſubſiſtit in ſe.
Soluit̄ aūt ſm ly ꝙ apd̄ dicit ſubſiſtētiā
in recto ⁊ ſēſus eſt ſm Chry. Uerbū erat
in pn̄cipio nō vt accidēs: ſꝫ erat apd̄ deū
vt ſubſiſtēs ⁊ hypoſtaſis diuina. Scd̄a q̄-
ſtio eſt talis. Qd̄ eſt i aliquo: nō eſt ab eo
diſtinctū. ſi ergo filius eſt in patre: nō ē
diſtinctꝰ a patre. Soluit̄ aūt ſm ꝙ ly apd̄
dicit diſtinctionē: vt ſit ſenſus ſꝫ Alcui.
⁊ Bedā. Uerbū erat apd̄ deū. i. ſic erat in
patre per ꝯſubſtātialitatē nature: ꝙ tñ
eſt apud ipſum: ꝑ diſtinctionē perſone:
Sic ergo ꝑ hāc clauſulā: ⁊ ꝟbū erat apd̄
deū oſtēditur coniūctio ꝟbi ad patrē i na-
tura: ſm Baſi. diſtinctio aūt in pſona ſꝫ
Bed. ⁊ Alcui. ⁊ ſubſiſtētia ꝟbi i natura L
ſm Chry. ⁊ authoritas originis pr̄is ad
filiū ſm Hilariū. ¶ Tertia aūt q̄ſtio eſt:
q̄d erat ꝟbū quā ſoluēs Joannes ait (et
deus erat ꝟbū) Hec aūt eſt tertia clauſu-
la q̄ cōuenientiſſime ponitur poſt ſcd̄am.
Quia eñ dixerat de ꝟbo: qñ erat et vbi
erat: reſtabat dicere q̄d erat: qd̄ dicit di-
cēdo (⁊ deꝰ erat ꝟbū). i. verbū erat deus.
Quia eñ dixerat ꝟbū eſſe apd̄ deū: ⁊ ly
apd̄ dicit diſtictionē; potuiſſet q̄s crede-
re ꝙ ꝟbū erat apud deū patrē diſtinctū
ab ipſo in natura: iō ad hoc excludendū
ſtatim ſubdit cōſubſtātionalitatē verbi
ad pr̄em di. (⁊ deꝰ erat ꝟbū) q̄ſi di. Non
erat ſeparatū a patre per nature diuer-
ſitatē: cū eſſet deꝰ ſicut ⁊ pater. ¶ Sꝫ no-
tādū eſt ꝙ circa hāc clauſulā Orige. tur-
piter errauit: ex modo loq̄ndi q̄ habet̄ i
greco. Cōſuetudo eſt eñ in greco. ꝙ pre-
ponūt nomini articulum qñ voluit deſi- M
gnare diſtictionē quādā. Quia ergo in
euāgelio Joā. huic noī qd̄ eſt ꝟbū: cum
dr̄ in principio erat verbū. ⁊ ſilr̄ huic no-
mini qd̄ eſt deꝰ cū dr̄. ⁊ ꝟbū erat apud
deū: apponit̄ articulꝰ vt dicat̄ ly ꝟbū et

ly deū ad ſignādū diſtinctionē ⁊ eminē-
tiā verbi diuini ad alia verba. ⁊ pn̄cipa-
litatē patris in diuinitate. ſꝫ tñ cū dr̄ ꝟ-
bū erat deus: nō apponit̄ articulꝰ huic
A nomini deꝰ qd̄ ſupponit ꝓ perſona filij.
ideo blaſphemauit Orig. dicēs: ꝙ ꝟbū
nō eſſet ille deus q̄ eſt pr̄. i. deus ꝑ eſſen-
tiā. lꝫ ſit ꝟbū ꝑ eſſentiā ⁊ deꝰ participa-
tione: ſolꝰ vero pr̄ eſt deus ꝑ eſſentiā. Et
ſic ponebat filiū minorē pr̄e. Sꝫ hoc nō
eſt verū ſm Chry. Si eñ nūꝗ poneret̄
articulꝰ ad ly deꝰ: niſi qñ p̄dicat̄ de pr̄e
nūꝗ apponeret̄ qñ p̄dicat̄ de filio. Sed
cōtrariū huiꝰ apparet ꝑ duas authorita-
tes apl̄i. Dicit eñ in ep̄la ad Tit. Expe-
ctātes beatā ſpē ⁊ aduētū glorie magni
dei qd̄ de filio intelligit̄. ⁊ tñ in greco ap-
ponit̄ articulꝰ ad ly dei. Itē ad Ro. ix. dr̄
xp̄s eſt ſuꝑ oīa deus bn̄dictus in ſecula
vbi ēt in greco apponit̄ articulus. Et ſic
ptꝫ falſum qd̄ Orige. finxit. Rō aūt q̄re
nō apponit̄ hic articulꝰ aſſignat̄ a Chry.
qꝛ. ſ. euāgeliſta iā bis nominauerat deū
cū appoſitiōe articuli. ⁊ iō nō erat neceſ-
ſe iteꝝ replicare. ¶ Quarta aūt queſtio
B eſt quomodo erat verbū: ⁊ hāc ſoluit ꝑ
quartā clauſulā. d. (hoc erat in pn̄cipio
apd̄ deū) Hec aūt clauſula pulcherrimo
ordine introducit̄ poſt p̄cedētē. Ex hoc
eñ ꝙ euāgeliſta dixerat ꝙ ip̄m ꝟbū erat
deꝰ duplex falſus intellectꝰ inſurgebat
apd̄ nō recte intelligētes. Unꝰ apd̄ q̄ſdā
gētiles q̄ ponebāt duo cōtraria pn̄cipia
⁊ eoꝝ cōtrarias volūtates: vñ itroducūt
iouē pugnaſſe cū ſaturno. Et hūc errorē
ſecutꝰ ē Manicheꝰ q̄ poſuit duo ꝯtraria
pn̄cipia. ſ. deū lucis ⁊ deū tenebraꝝ. Et
ꝯtra iſtū errorē dicit dñs. Exo. xx. Dñs
deus tuꝰ deus vnꝰ eſt. Poſſent ergo iſti
in ꝟbis euāgeliſte ſui erroris fulſimētū
ſumere. vt aliū crederēt deū eē apd̄ quē
erat ꝟbū ⁊ aliū ip̄m ꝟbū. Hoc ergo exclu-
dit euāgeliſta di. (hoc erat i pn̄cipio apd̄
deū) q̄ſi di. ſꝫ Hila. Ita dico ꝙ verbū eſt
deus. qd̄ tñ nō ē hn̄s diuiſā deitatē: ſꝫ ē
apd̄ deū in vna ⁊ eadē natura in q̄ ip̄e ē.
C Itē. ne ꝑ hoc ꝙ dixerat: ꝟbū erat deꝰ in-
telligeret̄ ꝙ hr̄et cōtrariā volūtatē ad-
didit ꝙ hoc. ſ. ꝟbū erat i pn̄cipio apd̄ deū
ſ. pr̄em nō diuiſū ab ipſo nō ei cōtrariū
ſꝫ hn̄s cū eo idētitatē nature ⁊ cōcordiā
volūtatis. ¶ Alius error poterat elici ex
p̄miſſis ꝟbis ab arrianis: q̄ ponūt filiū mi-
norē pr̄e. qꝛ dicit̄ ifra. ix. Pat̄ maior me
eſt. Dicūt eñ ꝑuerſe intelligētes filiū eē
minorē pr̄e. ⁊ q̈tū ad eternitatē et q̈tū D
ad diuinitatem. Ut ergo euāgeliſta hoc
excluderet addidit. Hoc erat in pn̄cipio
apd̄ deū. Arriꝰ eñ primā cl̄am. ſ. in pn̄ci-
pio erat ꝟbū: admittit: nō tñ vult ꝙ pn̄-
cipiū accipiat̄ ibi ꝓ pr̄e: ſꝫ pro principio
creaturaꝝ dicēs ꝙ ꝟbū erat in pn̄cipio
creaturaꝝ ſicut digniſſima creatura: ſꝫ
nequaꝗ pr̄i coeternū. Sꝫ hoc excludit̄ ſm
Chry. ꝑ iſtā cl̄am: qꝛ hoc erat in pn̄cipio
nō ſolū creaturaꝝ: ſꝫ apud deū. i. ex quo
deꝰ fuit. Nūꝗ eñ pr̄ fuit ſolitarius ſine
ꝟbo. Itē arrius ꝯcedit ꝙ verbū eſt aliq̄-
modo deꝰ: ſꝫ tñ minor pr̄e. ſꝫ hoc excludi-
tur ꝑ ea q̄ ſequūt̄. Duo eñ ꝓpria magni
dei q̄ Arriꝰ ſinglr̄ pr̄i attribuebat. ſ. eter-
nitas ⁊ oīpotētia: in quocūꝗ ergo ē iue-
nire illa duo ille eſt verꝰ ⁊ magnꝰ deus.
Sed iſta duo euāgeliſta filio attribuit.
Nā ei attribuit eternitatē: cū dicit. Hoc
erat in pn̄cipio apd̄ deū. i. verbū nō ſolū
erat in pn̄cipio creaturaꝝ: ſꝫ in pn̄cipio
i. ab eterno apd̄ deū accipiēs eſſe ⁊ eter- E
nitatē ab ipſo. Oīpotētiā vero ꝑ hoc qd̄
ſubdit oīa ꝑ ip̄m facta ſunt. Si q̄s ergo
diligēter cōſyderet has q̈tuor clauſulas
iueniet ꝑ illas deſtrui oēs errores q̄ in-
ſurgūt cōtra ꝟbi diuinitatē. Nā q̄dā he-
retici ſicut Ebiō ⁊ Cherintꝰ dixerūt xp̄z
nō p̄extitiſſe btē ꝟgini ſꝫ ab ea ſumpſiſ-
ſe eſſēdi ⁊ duratiōis pn̄cipiū ponētes eū
eſſe hoīez purū: ſꝫ diuinitatē ꝑ bona op̄a
meruiſſe. Hoc ergo excludit̄ cū dr̄: in pn̄-
cipio. i. ab eterno erat ꝟbū. Sabelliꝰ aūt
cōfitebat̄ illū eſſe verū deū eternū: dice-
bat tñ ꝙ nō erat alia pſona pr̄is ⁊ filij:
ſꝫ vna ⁊ eadē cōfundēs trinitatē pſona-
rū. Hoc aūt excludit̄ cū dr̄: ⁊ ꝟbum erat
apud deū. i. filius apud patrē ſicut aliꝰ
apud aliū. Eunomius vero omnino po-
ſuit filium diſſimilem patri. Et hoc ex-
cluditur: cum dicitur. ⁊ deus erat verbū
Arrius vero dicebat filiū patre minorē: F
qd̄ excludit̄ cū dr̄: hoc erat in principio
apud deū (Oīa ꝑ ip̄m facta ſunt) ⁊c. Hic
euāgeliſta oñdit verbi virtutē ⁊ poten-
tiā. Primo reſpectu exiſtētiū. Secundo

reſpectu viuẽtiū:ibi (qđ factū eſt).Ter
tio reſpectu rõnalium:ibi(et vita erat)
Hoc eñ verbū eſt eſſe exiſtentiā. Uita
viuẽtiū:⁊ Sapiẽtia rõnalium. ¶ Dicit
ergo ꝯtum ad primū(oīa)ſcʒ viſibilia:⁊
G inuiſibilia.Augu.Oīs forma:oīs cõpa-
go:oīs ꝯcordia partiū per ipm̄.ſ.ꝟbū a
patre genitū facta ſunt.i.ꝯdita ⁊ in eſſe
ꝓducta.¶ Et hoc arguit Augu.filiū nõ
eſſe creaturā ꝯ Arriū:qꝛ ſi oīa ꝑ ipm̄ fa-
cta ſunt ergo ipm̄ ꝟbū nõ eſt factū. Nõ
eſt eñ intelligibile ꝙ aliquid ſit ſibiipſi
principiū ⁊ cauſa eſſendi.Si aūt nõ eſt
factū ergo eſt patri ꝯſubſtātiale ⁊ coe-
ternum.Sed vitādus eſt hic duplex er
ror Orige.Unꝰ eſt:qꝛ blaſphemat ſpm̄
ſctm̄ dicens illū eſſe factū inter oīa:⁊ ſic
eſſe creaturā.Hoc autẽ eſt hereticū cuʒ
ſit eiuſdẽ ſubſtātie nature ⁊ glīe cū pr̄e
⁊ filio.Juxta illud Mat.vlt.Docete oẽs
gẽtes baptizātes eos in noīe patris ⁊ fi
lij ⁊ ſpiritusſancti.Et iuxta illud.i.Jo.
v.Tres ſunt q̄ teſtimonium dant in ce
lo:pater:verbuʒ:⁊ ſpūſſanctꝰ.⁊ hi tres
H vnuʒ ſunt.Cū ergo dicit euāgeliſta:oīa
ꝑ ipm̄ facta nõ eſt intelligẽdum ſimpli-
citer omnia:ſed in genera creaturarū ⁊
rerū factarum.tanq̄ʒ dicat. Oīa facta ꝑ
ipm̄ ſunt facta.Scđs error Orig.eſt:qꝛ
ipſe ſic dicit.Oīa facta a pr̄e ꝑ verbū:ſi-
cut aliqđ fit a maiori ꝑ minorẽ.Un̄ po-
nit filium in rerum productione fuiſſe
quaſi inſtrumẽtum ⁊ organum patris.
Sed ꝙ ꝑ iſtā ꝓpoſitionẽ ꝑ:nõ ſignificet
minoritas i obliquo ſeu ꝟbo pꝫ ex plu
ribus ſcripture locis . Dicit eñ apl's.i.
Cor.i.loquẽs de patre.Fidelis deus ꝑ
quẽ vocati eſtis in ſocietatẽ filij eiꝰ.Er
go ſi ly per ſemꝑ ſignificaret minorita-
tẽ in obliquo : ſequit ꝙ pater ſit minor
filio.Ad huius autẽ dicti maiorẽ euidẽ
tiā opʒ intelligere:ꝙ cū dicimus ꝑatrẽ
opari ꝑ filiū ly ꝑ:notat aliquā cām ope
rationis.Hoc aūt põt intelligi duplici-
ter.Uno mõ ita ꝙ filiꝰ ſit cā ⁊ principiū
I operādi ipſi pr̄i:ꝙ nullo modo cõcedit.
Sicut eñ filius ipſi patri nõ eſt princi-
piū eſſendi:ita nec operādi.Alio modo
ita ꝙ filius habeat a patre ꝟtutẽ ope-
randi ⁊ hoc verum eſt. Nec tñ ſequitur
ꝓpter hoc ꝙ filius ſit minor patre. Nā
cū dico aliqđ opari ꝑ ꝟtutẽ quā accepit
ab alio ; dupl'r intelligit. Aliqñ eñ illa
virtus nõ eſt eadẽ dātis ⁊ accipientis ⁊
tūc accipiẽs illā eſt dāte minus:⁊ inſtru-
mentū:vel organū eius:ſicut deus dr̄ ꝑ
celeſtia corpa q̄bus ꝟtutẽ opatiuā ꝯtu-
lit multa in iſtis inferioribꝰ agere.aliqñ K
ꝟo vna numero ꝟtus eſt dātis illā ⁊ ac-
cipiẽtis:ſicut ẽ in ꝓpoſito:qꝛ.ſ. vna nu-
mero virtꝰ eſt pr̄is ⁊ filij: lʒ illā habeat
filius a pr̄e:⁊ tūc nõ opʒ accipiẽs eſſe mi
nus dāte:⁊ ꝯſequẽter nec pr̄e minor eſt
filius nec pr̄is inſtr̄m. Igit ly per nõ di
cit habitudinẽ cauſe inſtrumẽtalis:nec
ſup pricipalis:ſicut cū dr̄ rex opari ꝑ mi
niſtrū:ſʒ cauſe ſub autoritatiue.i.habẽ-
tis ꝟtuteʒ ab alio in quo eſt autoritas.
Et ad hūc ſenſum dicit etiā habitudinẽ
cauſe medie . Lʒ aūt oīa dicant facta ꝑ
ſpm̄ſanctū:tñ magis ꝓprie dicūtur per
ꝟbū oīa facta ſunt:qꝛ cū ly ꝑ:dicat habi
tudinẽ cāe efficiẽtis ⁊ exẽplaris.oīa ſunt
facta ꝑ filiū vtroqʒ mõ:ſed per ſpm̄ſctm̄
prio mõ tm̄ cū ſpiritusſancti vt ſic nõ di-
cat exẽplar ⁊ ſimilitudinẽ ſicut ꝟbū.Poſ
ſunt etiā oīa dici facta in filio ſʒ illđ pſ. L
Oīa in ſapiẽtia feciſti vt ſit ſenſus i ipõ
i.ꝟtute eiꝰ nõ tñ ꝓprie ab ipõ vel ex ipõ
ꝟbo ſʒ aliquos qꝛ he ꝓpoſitiones in ſuo
caſuali notāt pricipalitatẽ caſualitatis
q̄ nõ eſt in filio:ſʒ in patre. ¶ Et aduer-
tẽdum eſt ꝙ notāter dixit euāgeliſta fa
cta:⁊ nõ genita:ad excludendū errores
eorꝫ q̄ dixerunt deū oīa ꝓduxiſſe de ſub-
ſtantia ſua (Et ſine ipſo factū eſt nihil.)
Iſtā etiam aliq̄ ꝑuerſe intellexerūt ſicut
Manichei:q̄ ponebāt duo pncipia.Unū
ſ.corruptibiliū:⁊ aliud icorruptibiliuʒ:
Dicit ergo ꝑuerſus Manicheꝰ:ꝙ poſt-
q̄ʒ Joānes dixerat:oīa ꝑ ipʒ facta ſunt:
ne crederet ꝟbū eſſe rerꝫ corruptibiliuʒ
cām ſtatim ſubiūxit.⁊ ſine ipſo factū eſt
nihil.i.corruptibilia q̄ dicunt nihil:eo ꝙ
eorꝫ eſſe ꝯtinue trāſmutat ⁊ i nihilū ten
dit. Sed iſte error procedit ex ꝑuerſo in
tellectu litere . Nõ eñ ly nihil ponit ibi M
affirmatiue niſi forte reſpectu ꝓuationū
que ſunt in malo culpe ſicut ipſi intelli-
gunt:ſed negatiue;vt ſit ſenſus ; ita oīa
ſunt facta ꝑ verbū vt nihil ſit ꝑticipans
eſſe ſeu factū qđ nõ ſit factum ꝑ ipſum.

Et ratio huius eſt euidẽs . Quicūqʒ eñ
aliqđ facit opꝫ ꝙ preconcipiat illud in
ſapiẽtia ſua q̄ eſt forma ⁊ ratio rei facte.
ſicut forma in mẽte artificis precõcepta
eſt ratio domꝰ faciẽde.Sic ergo deus ni
A hil facit niſi qđ in intellectu ſuo precõ-
cepit:⁊ hec ꝓcõceptio eſt ꝟbū:quo ſeipʒ
dicit ⁊ oīa q̄cūqʒ facit:vt dicit Augu.Un̄
impoſſibile eſt ꝙ pater aliqđ operet ni-
ſi per filiū:q̄ eſt ſapiẽtia ab eterno ꝓcon
cepta . Un̄ dicit Augu . lib . de trinitate
Uerbū eſt ars plena omnium rationū vi
uentiū . Et ſic pꝫ ꝙ pater omnia facit ꝑ
filiū q̄ eſt verbū eius . Juxta illud Pro-
uer.ix. Cū eo eram cuncta componens:
¶ Sed cõtra.Nā ſi ly nihil:tenet nega-
tiue:ſuꝑflue additum eſt: ⁊ ſine ipſo fa-
ctum eſt nihil:qꝛ hoc poterat intelligi ꝑ
id:omnia per ipſum facta ſunt.Solutio
Illa clauſula addita ſm̄ multos multi
pliciter introducit.Primo ſm̄ Chry.ne
aliq̄s per ꝟbum intelligeret facta ſoluʒ
illa que enarrat Moyſes.i.viſibilia. Et
B hac rõne apl's dixit omnia ꝑ ipm̄ facta
ſunt ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia.Et ſe-
cūdo ſm̄ eundẽ ne q̄s crederet ꝑ ꝟbū fa
cta ſolū oīa illa q̄ alij euāgeliſte narrāt
eū feciſſe:vt illuminaſſe cecos ⁊c. ¶ Ter
tio ſm̄ Hila.ad oſtẽdendū ꝙ ꝟbū habet
virtuteʒ opatiuā ab alio:ne.ſ.intelligat
pater excludi ab iſta cauſalitate. Nā ly
ſine ipſo:valet ly non ſolꝰ: vt ſit ſenſus.
Nõ ipẽ ſolꝰ eſt ꝑ quẽ facta ſunt omnia.
ſed ipſe eſt vnus ſine quo factū eſt nihil
q.d.Sic ꝑ eū facta ſunt omnia : vt tñ pa
ter oīa cuʒ eo fecerit.Hec.s.Tho.de mẽ
te Hilarij. Et videt mihi ꝙ intẽdat iſtū
modum loquẽdi eſſe ſimilem ei quo vti-
mur circa principẽ ⁊ conſiliariū:qꝛ con-
ſiliariū dicimus oīa facere.i.ſine eo fieri
nihil:ita ꝙ ſcđm exponit primū. vt.ſ. nõ
intelligatur omnia facere principaliter
vt rex.In quadā aūt homil'.q̄ icipit Uox
ſpiritualis aquile. ⁊ a q̄buſdā attribuit
Origeni. ponit alia expoſitio ſatis pul-
C cra. Qđ eñ apud nos dr̄ ſine ipſo in gre
co ſm̄ aliquos ponit extra ipſum. Dicit
ergo euangeliſta ꝙ ita oīa ꝑ ipm̄ facta
ſunt: ꝙ tñ ſine ipſo.i. extra ipm̄ factum
eſt nihil . vt oſtẽdat ꝑ verbū ⁊ in verbo
oīa ꝯſeruari.Juxta illud Heb.i.Portās
oīa verbo virtutis ſue.Artifex eñ crea-
tus nõ eſt cauſa rei niſi quātum ad fieri
ſicut edificator eſt cauſa fieri domus ſʒ
nõ eſſendi . Subſiſtit eñ in ſuis princi-
pijs poſtq̄ʒ facta eſt . Et ideo ſubtracta D
influẽtia edificationis domus nihilomi
nus in eſſe ꝯſeruatur . qꝛ eſſe ſuum non
dependet ab artifice.Sed artifex increa
tus.i.ꝟbum diuinū(qđ ita eſt ars ꝙ etiā
eſt artifex)eſt cā totius eſſe rei: quātum
ad ſua ꝑincipia in q̄bus ſubſiſtit vna-
queqʒ res. Et iđ q̄libet res i eſſe ꝓducta
indiget eius ꝯſeruatione et cõtinua in-
fluẽtia ad hoc vt ſubſiſtat.Ut ergo oſtẽ-
deret euāgeliſta omnia depẽdere a ver
bo quantū ad fieri ⁊ quantū ad eſſe : di-
xit(ſine ipſo factū eſt nihil)id eſt nihil fa
ctū eſt extra ipſum qꝛ ipſum ambit om-
nia ſua ꝟtute mirabili:oīa in eſſe cõſer-
uans:ſicut ſol ꝯſeruat in are lumẽ. ¶ Ter
tio mõ exponit hec ꝑticula ſm̄ Augu.
⁊ Ori. ⁊ multos alios:vt ꝑ ly nihil intel
ligat pctm̄ . Qꝛ eñ euāge. dixerat oīa ꝑ
ipʒ facta ſunt:poſſet aliq̄s intelligere ꝙ E
etiā pctm̄ fieret ꝑ ipm̄:ad qđ excludẽdū
ſubdit:nihil.i. pctm̄ factuʒ eſt ſine ipſo.
pctm̄ eñ nihil eſt ⁊ nihil fiunt hoīes cuʒ
peccāt. Nā pctm̄ eſt actus humanus.i.
deliberatus:malus.i.deordinatus.Iſta
autẽ deordinatio eſt priuatio debiti or-
dinis: oīs aūt ꝓuatio nihil eſt.Cū igitur
iſta deordinatio ſit formaliter pctm̄ ſi-
cut ipſe actus materialr ſequit ꝙ pctm̄
formalr ⁊ eſſentialiter nihil ẽ.Uidemus
aūt ꝙ ars nõ eſt cā alicuius defectꝰ ꝑ ſe
in artificiatis. ſʒ eſt cā ꝑfectiõis ⁊ forme
defectꝰ āt i artificiatis ꝯtingit ex duobꝰ
ſ.ex ꝑuerſa volūtate. artificis q̄ agit pre
ter regulas artis . vel forte ex hoc ꝙ nõ
bñ ſcit regulas artis.Uerbū aūt diuinū
eſt ars ꝑfectiſſima plena oīm rõnū viuẽ
tiū:⁊ incõmutabiliū ⁊ habet voluntatem
rectiſſimā . Et iđ nullo mõ poteſt eſſe cā
alicuius inordinationis mali culpe qđ
ab vltimo fine deordinat.Sʒ cauſa mali
culpe eſt ipſa volūtas ex libertate ſua de
uians ab arte incommutabili.Sic ergo F
iſta vltima particula addit ad oñdẽdū
verbi vniuerſalem cauſalitatem.ſecūdū
Chry. vel virtutẽ verbi conſeruatiuam
ſm̄ Orige vel cauſalitatis puritatẽ: qꝛ

fcʒ ſic eſt cã boni ꝙ nullo modo peccati:
(qȝ factum eſt in ipo vita erat). Hic euã
geliſta oñdit verbũ eſſe principiũ viuẽ
tium. Eſt autem hic multiplex pũctua=
G tio. ¶ Prima eſt manichei q̃ ex hoc mot⁹
eſt ad dicendum etiã lapides viuere ſic
punctuãs. Qȝ factũ eſt in ipſo. punct⁹.
i. ꝑ ipm: vita erat: ⁊ ꝯñ viuebat. Sʒ hoc
experiẽtia docet falſum. ¶ Scȝa eſt Au
gu. i hoc ſenſu (qȝ factũ eſt) ex tꝑe. i. crea
tuʒ in prima conditione: locis tꝑibuſqꝫ
diſcretũ: gñibus ⁊ formis numeriſqꝫ di=
ſtinctũ: ſenſibilib⁹ ⁊ itelligibilib⁹ ſubſtã
tijs ꝯpactũ ⁊ ꝯgregatũ. hoc totũ (i ipo vi
ta erat) Lʒ em̃ i ſe nõ oia ſint vita: imo
nec viuãt: tñ vt ſunt in ꝟbo oia ſunt vi=
ta: qꝛ ſunt vietas. Iſte aũt termin⁹ vita
tripliciter põt exponi. Prio ꝑ ꝟbum: et
tũc eſt ſenſus. Qȝ factũ eſt in ipſo ꝟbo
erat vita. i. viuebat ꝑ verbum: ſeu ꝑma
nentiaʒ ⁊ ꝯſeruationẽ in eſſe habebat.
Uñ Chry. Nomẽ vite nõ ſolum ꝯditio=
nis eſt: ſʒ etiã ꝓuidẽtie. ſ. q̃ eſt ſm per=
manentiã. Uñ etiã philoſophus dicit ꝙ
oẽs res viuunt ꝑ vitam primã. Uel põt
exponi ꝑ participium: et tũc eſt ſenſus.
Qȝ factum eſt in ipo vita erat. i. erat vi
H uens in ipſo ſm rõnem intelligibilẽ: qꝛ
in eo ſunt rõnes omnium viuẽtium ſm
Augu. Que rerum rationes ſeu ſimili=
tudines dicunt̃ res: non ſimpliciter ſed
in eſſe intelligibili. Sicut em̃ hec res de
mõſtrata: puta ariſtoteles eſt homo in
eſſe reali ita ſimilitudo eius q̃ eſt in in=
tellectu dicit̃ homo in eſſe intelligibili.
Unde ⁊ ſi null⁹ homo exiſtat in eſſe rea
li: adhuc ille q̃ per intellectum ꝯciperet
hominẽ vere poſſet dicere homo eſt ani
mal. ſ. in eſſe intelligibili nõ in eſſe rea=
li. Hominẽ aũt eſſe aĩal in eſſe intelligi=
bili nihil aliud eſt q̃ꝫ animal eſſe de in=
tellectu hoĩs. Sed hominem eſſe aĩal in
eſſe reali: eſt hoĩem actu extra itellectũ
habere materiã ſenſitiuã. Sic ergo cuʒ
diuinum ꝟbum ab eterno oia intellexe
rit: omnia ab eterno erant in eo: nõ ſm
I eſſe reale rerũ. ſed ſm eſſe intelligibile.
¶ Sed cõtra. Aut eſſe rerũ reale erat in
verbo aut nõ. Si primũ: ergo res erat in
ꝟbo ſʒ eſſe reale anteq̃ꝫ fierẽt. Si ſcõm
ergo nõ oia erãt in verbo. Ad hoc dico
ꝙ ipſum quoqꝫ reale eſſe erat in verbo:
ſed in verbo non erat reale eſſe rerum ſʒ
intelligibile: ita ꝙ ⁊ ipm in ꝟbo fuit in=
telligibiliter ſicut ⁊ alia. Semꝑ em̃ effe=
ctus ſunt in cauſis non ſm modũ ꝓpriũ K
ſʒ ſm modũ ſuaꝝ cauſarũ: ſicut effectus
interiores ꝯtinent̃ in ſole ſʒ modũ ſola
ris virtutis. Qꝛ ergo prima ⁊ vniuerſa=
lis cã oium entiuʒ. ſ. verbũ diuinũ viuit
vita puriſſima intellectuali. ideo ſignã=
ter dicit euãgeliſta ꝙ vniuerſaliter non
ſolũ viuentia ſed omne qȝ factuʒ eſt in
ipſo vita erat: qꝛ oia creata ꝑexiſtebant
in puriſſima luce intelligentie eius ſm
quã viuit vita nobiliſſima ⁊ voluptuoſiſ
ſima, vt hꝛ. xij. meta. Uel põt exponi ly vi
ta ꝑ aduer. ſʒ Ori. Et tũc eſt ſenſus Qȝ
factũ eſt ipo vita erat. i. vitaliter ſeu eter
naliter. Eternitas em̃ ꝓprie eſt vita eter
ni. i. dei. Nã dicit. ꝙ oia in verbo vitali=
ter: cauſaliter: ⁊ vniformiter ſubſiſtunt.
Et dicit vitaliter. i. eternaliter: ne crea=
tis videat̃ derogare imutabilitati creã=
tis. ex hoc ſcʒ qȝ aliq̃d de nouo ꝓductũ
eſt. Hoc em̃ fit ſine aliqua mutatiõe vo=
lũtatis ꝟbi diuini qȝ ab eterno imobili
ter diſpoſuit i vitali luce ſue ſapiẽtie ꝙ L
creatura inciperet in tali tꝑe. ⁊ nõ ante.
Et ſic creature tꝑalis ꝓductio eſt nou⁹
effectus eterne volũtatis ꝟbi diuini ſem
per imobiliter ꝑmanẽtis. Et iſtã imuta
bilẽ eternitatẽ optime determinauit no
mine vite. Per vitã em̃ ſignificat̃ eterni
tas q̃ ex vita ꝯtinuãs eſſe: cum eternitas
ſm boetiũ ſit interminabilis vite tota ſi
mul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio. Itẽ dicit cauſali=
ter: ne creatio videat̃ derogare ꝑtãti. qꝛ
tota ratio facti eſt potẽtia facientis. vnde
nõ eguit materia: qꝛ cũcta creata ꝓdu=
xit per actum qui in agẽte eſt ⁊ nõ in re
acta. Itẽ dicit vniformiter: ne videat̃ de
rogare diuine ſimplicitati: qꝛ tam mul=
tiplicia ⁊ varia fecit. Omnia em̃ ſunt in
ipſo vniformiter: ſicut docet in trib⁹ exẽ
plis. Primuʒ eſt de ſole in quo eſt vnifor
miter ſm vnã ſimplicem virtutem ⁊ cau
ſaliter omnis multitudo terre naſcẽtiũ. M
Secundum eſt de puncto: quod eſt cen=
trum ad quod cõcurrit infinit⁹ linearũ
numerus ab ipſo productarum: q̃ꝫuis
ipſuʒ ſit ſimplex. A centro em̃ ad circũ=

ferentiam infinite linee trahi poſſunt cũ
circuli ſuperficies in infinitũ ſit diuiſibi=
lis. Tertiũ eſt de arte artificis: i qua res
multiplices vnum ſunt ⁊ in anima eius
viuunt. Uerbi gratia. Faber qui facit ar
A cam primo habet in mente ſua: deinde
fabricando extra ponit. Arca autem
facta putreſcit: ſʒ tñ ex illa q̃ eſt in mẽte
ſua põt aliã fabricare. Arca em̃ i opere
nõ eſt vita: ſʒ in mẽte: qꝛ ſcʒ viuit i mẽte
artificis vbi eſt artificiatũ añq̃ꝫ fiat. Et
ſic cũ dicit (vita erat in ipſo) ly in: ſm pri
mã expoſitionẽ dicit habitudineʒ cauſe
efficientis. ſm autẽ aliam dicit habitu=
dinẽ eſſendi in aliquo: ſed ſcõm tertiam
dicit habitudinẽ ad exemplar eternũ in
quo omnia ꝑexiſtebãt vita intellectuali:
⁊ inde prodibãt vt ſubſiſterent in pro=
prijs naturis. ¶ Tertia punctuatio eſt
Origenis pro qua ſcito: ꝙ cũ de deo vel
filio dei aliq̃d dicat̃ tripl̃r. ſ. ſm ſe tantũ
ſiue abſolute: vt deus ⁊ comparatiue ad
nos tantũ: vt redẽptor: et vtroqꝫ modo:
vt ſapiẽs viuẽs: in ſecũdis ac tertijs po=
B teſt addi ly factus: ⁊ ſi non in primis vt
dicat̃ factus nobis ſapiẽtia et redẽptor
nõ aũt deus. Igit̃ Orig. ſic legit. Qȝ fa=
ctũ eſt in ipſo: pũctus: vita erat volẽs ꝑ
hoc ſignificari factũ eſſe vt verbũ quod
in ſeipſo erat vita. ſit noniter factũ vita
nobis: inquantũ nos viuificauit. Ideoqꝫ
ſtatim ſubdit̃ (⁊ vita erat lux hoĩm) Sed
licet ſentẽtia ſit vera: tñ expoſitio eſt ex=
torta. ¶ Quarta eſt Hilarij. ij. de trinita
te virtualiter. Pro qua ſciẽdũ eſt ꝙ ſi qs
eſſet pater habẽs filium paulatim ꝑtin
gentẽ ad perfectã virtutẽ pr̃is vt in hu
manis: pater multa faceret ꝑ ipm que
tñ nõ faceret ſine eo. Quia ergo aliqs ſu
ſpicari poſſet: ꝙ q̃dam alia ab illis oib⁹
q̃ per filiũ facta ſunt: fuerint facta nõ ꝑ
filiũ nec ſine filio: idõ poſtq̃ꝫ dixerat euã=
geliſta: oia per ipm facta ſunt. ⁊ ſine ipo
factũ eſt nihil. ſm Hila. ad excludenduʒ
C illũ ſenſum ſubiungit̃: qȝ factũ eſt: pun
ctus in ipſo. i. per ipm. ſ. factũ eſt ⁊ nõ ſo
lũ non ſine ipſo. Et ratio huius ſubiũgit̃
cum dr̃ Uita erat. Licet em̃ viuens poſ=
ſit eſſe imꝑfectũ. tñ in ipſa vita abſolute
non põt ꝓcedere imperfectum vt aliq̃d
fiat non ſine ipſo: ⁊ non per ipſum filiuʒ
qui eſt vita. ¶ Quinta pũctuatio eſt in
qua ly in: dicit habitudinẽ ad materiã
ſiue ſubiectũ: ⁊ tunc punctuat̃ ſic: qȝ fa
ctũ eſt in ipſo). i. circa ipʒ vt incarnatio:
paſſio: reſurrectio: ſecũdũ Hila. ⁊ Amb. D
(vita era). i. cauſa vite nobis. Uñ infra
ix. Ego ſum reſurrectio ⁊ vita. Unde ait
Ambr. Ipſius diuinitas vita eſt: ipſius
paſſio mors vuln⁹ ſanguis ſepultura et
reſurrectio vita eſt vniuerſorũ. Hec ille.
¶ Sexta pũctuatio eſt omnino diuerſa
ſm Chry. Ipſe em̃ vult ꝙ id quod dicit̃
ꝙ factũ eſt totuʒ includatur ſub prima
clauſula: vt dicat̃ ſic (ſine ipſo factuʒ eſt
nihil qȝ factũ eſt). Et hoc dicit̃ ſm eũ ad
excludẽdum illoꝝ errorem: qui dicebãt
ſpm̃ ſctm̃ eſſe factũ a ꝟbo ⁊ conſequẽter
eſſe creaturaʒ. Qꝛ ergo euãgeliſta dixe=
rat ſine ipſo factũ eſt nihil: ne crederet̃
aliqs ꝙ predicta locutio ſe extenderet
ad ꝑſonam ſpiritusſancti: euangeliſta
determinat intellectum proprium cum
addit ad predictam clauſulam (quod fa
ctum eſt) acſi dicat. Sine ipſo factuʒ eſt E
nihil: nihil dico qȝ factũ ſit: ⁊ non inclu=
dit̃ ꝑſona ſpiritusſancti: que nõ eſt facta
ſʒ originata a pr̃e ⁊ filio ꝑ ꝓceſſum amo
ris. Quod vero poſtea ſequit̃ (in ipſo vi
ta erat) introducitur ſm euʒ ꝓpter duo.
Unum eſt vt poſt productionem omniũ
rerum oſtẽdatur indeficientia cauſali=
tatis nõ ſolum ad res ꝓductas: ſed etiã
ꝓducẽdas: q̃ſi diceret. In ipſo vita erat
qua non totum ꝓducere potuit ſed etiã
qua indeficientẽ influxum ⁊ cauſalitatẽ
abſqꝫ minorationis diſpendio hʒ ad res
continue ꝓducẽdas: vt pote ſicut fons
viuus qui non minoratur ex continuo
defluxu. Aqua vero non viua ⁊ collecta
cuʒ fluit minoratur ⁊ deficit. pſ. Apud
te eſt fons vite. ¶ Secundum vt oſten=
datur gubernatio rerum etiam eſſe per
verbum. Quia enim in ipſo vita erat oſt
ditur quod non ꝓducit res ꝑ neceſſita=
tẽ nature: ſed ꝑ voluntatẽ ⁊ intellectuʒ
⁊ ꝙ res ꝓductas gubernabat. Et quia
Chry. eſt tante autoritatis in ſuis expo F
ſitionibus apud grecos: ꝙ vbi aliq̃d ex=
poſuit in ſacra ſcriptura nullam aliam
expoſitionem admittunt: ideo in oibus
libris grecis ſic inuenitur punctuatum

ſicut punctuat Chry. ſ. hoc modo. Sine
ipſo factũ eſt nihil quod factum eſt. Ali
qui autẽ iſtum modum legendi repre=
B hendẽdum putãt: qꝛ ly quod factum eſt
ſm eum eſſet ſuperfluum: cũ ly nihil ſeu
nullũ ens quod ei equipollet habeat ly
ens diſtributum ſolum pro factis.
¶ Sꝫ poſſet dici ꝙ ſupfluit apud bene
cõcipiẽtes: ⁊ tñ neceſſario apponit̃ pro=
pter alios: vt ipſe dicit. Credo aũt cũ ſub
vna litera ſcripture ſint multi ſenſus lr̃a
les vt ſupra dictum eſt: ⁊ tñ vnus aliqñ
ſit alio planior ⁊ principalior in ſcriben
tis intẽtione: ꝙ principalr̃ ſenſus euã=
geliſte ſic pũctuãdo eo modo quo pun=
ctuant latini ⁊ multi alij greci ſcꝫ ſic. Et
ſine ipſo factum eſt nihil. punct⁹. Qđ fa
ctum eſt ⁊c. Et rõ eſt: qꝛ euangeliſta in
prima parte euãgelij vſqꝫ ſcꝫ ad illũ lo=
cum: fuit homo: ſic ꝯcatenat ſententias
oẽs. Primo de eſſentia verbi: ⁊ Scđo de
eius potentia: ibi. Omnia per ipſm facta
ſunt vt finis prime ſit principium ſecun
de. Quam concatenationẽ punctuatio
H Chry. ſoluit. Nec eſt inſtãtia de illa ſen
tentia: hoc erat in principio apud deũ:
qꝛ ly hoc ſumit̃ ꝓ verbo quod fuerat fi=
nis prioris. (Et vita erat lux hominũ.)
¶ Hic oſtẽdit euãgeliſta ꝙ v̄bum diui=
nũ eſt principiũ illuminariũ ꝑ qđ ꝓdu=
cunt̃ rationalia et ponit tres clauſulas
in quaꝝ pˀma deſcribit quandã vniuer
ſalẽ lucem dicens. (Et vita) ideſt v̄bum
vel filius in quo viuunt oĩa. (Erat lux
hoim.) Nõ autẽ dixit angeloꝝ: lꝫ ſit lux
eoꝝ. Prio ſm Chry. qꝛ intendit tradere
notitiã de verbo ſm ꝙ ad ſalutẽ hoim
ordinat̃. Scđo ſm Orige. qui a nomine
hoim intellexit omnem intellectualem
creaturã: ⁊ hoc a fortiori qꝛ angeli ma
gis illa luce participant. Erat inqꝫ lux
ſcilicet manifeſtãs ſeipſam mundo tri=
pliciter. ¶ Primo per ſcripturã. Unde
Orig. Eloquia diſce diuina ⁊ eoꝝ omni
no cõcipies intellectũ: id eſt cognoſces
verbum. Hec ille. ¶ Secundo ꝑ creatu=
I ram. Senſu inquit corporeo formas ac
pulcritudines ꝑſpice ſenſibiliũ ⁊ in his
oĩbus nihil tibi veritas declarabit pre=
ter ipſm qui fecit omnia. In pulcritudi=
ne eñ ⁊ decore artificiati relucet pulcri=
tudo et decor artificij. Hec ille. ¶ Tertio
per aſſumptaꝫ humanitatẽ. Unde dicit
idẽ Origenes. Lux eſt dñs ieſus chriſtus
qui in humana natura omni rationali
nature ſeipſum manifeſtauit: ſueqꝫ diui
nitatis qua patri equalis eſt abdita my K
ſteria. Hec ille. ¶ In ſecunda clauſula
ponit eiuſdẽ lucis irradiationẽ dicens
(⁊ lux in tenebris lucet). Hoc autem ex=
ponitur primo ſm naturalẽ theoricã ſi=
cut enim aer per ſe nõ lucet ſed tenebro
ſa ſuſtãtia eſt: capax tamen radij ſola=
ris. ita natura noſtra ꝑ ſe cõſiderata eſt
quedã tenebroſa ſubſtantia: ſed tamen
capax lucis diuine ſapientie. Inſuꝑ aer
dũ ſolis radios percipit non dicitur per
ſe lucere: ſed lux ſolis que in eo apparet.
Similiter noſtra rationalis natura dũ
diuinum lumẽ poſſidet: ⁊ nõ ꝑ ſe res in=
telligibiles vt deũ ⁊ ea q̃ ſunt fidei reco=
gnoſcit: non dicitur lucere per ſe: ſed lux
diuina in eã ſuperueniens ⁊ apparens.
Lux ergo in tenebris lucet: dum verbuꝫ
quod eſt lux ⁊ vita hominũ in noſtra na
tura que tenebroſa eſt lucere nõ deſinit: L
eam continendo ⁊ conſeruando per na
turã ⁊ reformãdo per gratiã. ¶ Notan=
dum eſt autem ꝙ verbum eſt lux hoim.
Primo per modum obiecti: qꝛa ſolis ho
minibus ideſt intellectualib⁹ creaturis
eſt conſpicabile. Scđo per modum cau=
ſe efficiẽtis: qꝛ eſt cauſa noſtri luminis.
Tertio formaliter. nõ in ſe ſꝫ in ſua par
ticipatione ⁊ ſimilitudine. qꝛ ipſum lu=
mẽ quo formaliter videmus eſt quedã
participatio ⁊ ſimilitudo luminis diui=
ni ſm illud pſ. Signatum eſt ſuper nos
lumen vultus tui domine. Sed quoniã
ipſa lux increata oĩ creature incõprehen
ſibilis eſt: ſubdit̃ tertia clauſula in qua
declarat̃ lucis ſubtractio: cũ dicitur (⁊ te
nebre eam nõ cõprehenderunt) quod ex
ponitur. Primo ſm Orig. qꝛ nulla crea=
tura põt cõprehẽdere iſtã lucem. i. intel
ligere, quid vel qualis ſit deus. Illud eñ M
intellectu comprehenditur qđ perfecte
⁊ totaliter intelligit̃. Scđo exponitur ꝑ
allegoriam ſic. Tenebra eſt humanum
genus originali peccato infectũ. Qua=
ſi ergo ſi aliquis querat. quare non oẽs
illuminantur cum verbum dei ſit lux?

Rñdet tacite dicẽs. Lux quãtũ eſt de ſe
lucet in tenebris: id eſt in humano gñe
cui oſtẽdit ſue veritatis cognitionẽ per
ſcripturã: per creaturã ⁊ per preſentiã
A ſuam: qua mundo viſibiliter corporalis
apparuit in carne aſſumpta: ſꝫ tenebre
id eſt oẽs vniuerſaliter peccato obſcura
ti vel ſpecialiter iudei ea ſcꝫ lucẽ ſe offe
rentem nõ cõprehenderũt. i. cognitionẽ
eius nõ acceperũt: qꝛ oculos aperire no
luerunt: ſe preparãdo. Chry. Sicut ſola
ri radio non eſt frui non aperientẽ ocu=
los, ita nec claritate hac participare niſi
expãdentẽ vehementer anime oculum.
Hec ille. Fuit (homo miſſus a deo.)
¶ Tractaturus euãgeliſta de humana=
tione verbi. Primo pertractat de eius
precurſore q̃ miſſus eſt tanqꝫ lucifer añ
ſolẽ: vt homines diſponeret ad lucis in=
acceſſibilis verbi ſuſceptionem ⁊ perce
ptionẽ. De Joãne autem loquẽs euãge
liſta tria declarat ſcꝫ eius dignitatẽ: ⁊ ei⁹
vtilitatem: ibi (hic venit) ⁊ eius a verbo
diſtantiã. ibi (nõ erat ille lux). Quãtum
B ad primũ dicit (fuit homo). i. natura hu=
milis: ſꝫ officio ſublimis: quia (miſſus a
deo) quaſi eius nuntius: honorabilis vo
cabulo: vtpote (cui nomẽ erat Joãnes)
deo. ſ. diſponẽte ⁊ ordinante. Dicitur eñ
Joannes idem quod in quo eſt gratia.
¶ Eſt aũt ſciendũ ꝙ peritiores grãmati
ci interdũ ad oſtẽtationẽ ſui ingenij pre
termiſſo cõi vſu excogitãt noua: non tñ
meliora veteribus: ſed qui iudicio carẽt
exiſtimãt ꝙ nõ bñ dicat̃ niſi per nouita=
tẽ. Dicũt igitur moderni: cui nomẽ erat
Joãni, quo loquẽdi Hiero. quoqꝫ vtit̃ in
vita bti Pauli primi eremite: ſꝫ codices
ſacri grauitatis cauſa vtuntur nrõ caſu.
Dr̃ ergo hõ ad tollẽdã hereticoꝝ ꝑfidiã
q̃ dixerũt illũ fuiſſe angelũ: eo ꝙ dñs de
ipſo introducit illud Malac. ij. Ecce mit
to angelũ meũ. Sed homo fuit: vt dicit̃
quantũ ad nature cõditionẽ: angel⁹ aũt
ibi dictus eſt: aut propter officij dignita
tẽ: qꝛ angel⁹ idẽ eſt qđ nũti⁹ ⁊ ille nũtia
uit xp̃m: aut ꝓpter vite puritatẽ: qꝛ licet
C homo fuit: tñ habuit angelicã puritatẽ.
Item dicitur homo ad oſtendẽdũ cõue=
nientiã officij eius. Debebat eñ de luce
increata teſtificari hominib⁹ ⁊ ideo de=
buit homo eſſe connaturalis alijs vt ſic
cuꝫ poſſent intelligere. Tertio homo dr̃
ad ſubleuãdam hominũ fiduciã. Si eñ
hominẽ fragilẽ ⁊ infirmũ de⁹ tm̃ ſubli= D
mauit: vt eũ ſuũ faceret p̄curſorẽ nullus
hõ de ſeipſo deſperare debet. Sed ne qˀs
dubitaret huic homini credere: qꝛ om=
nis homo mendax: ideo dicitur (miſſus
a deo) vt ex hoc ſm Chryſ. credas que=
cunqꝫ dicit eſſe verba mittẽtis. Uñ an=
gelus dr̃ cuius ꝓprium eſt nihil ꝓpriũ
dicere. Cum autem ſm. s. Tho. triplici=
ter aliqˀs mittat̃ a deo. ſ. ꝑ inſpirationẽ
Eſa. xlviij. Miſit me dñs ⁊ ſpũs ꝑ inte=
riorẽ inſpirationẽ ⁊ per apertã viſioneꝫ
Eſa. vij. Audiui vocem dñi dicentis. quẽ
mittã ⁊c. Et per prelati miſſionẽ q̃ gerit
perſonã dei ſm illud. ij. Co. ij. Si cui do=
naui ꝓpter vos in ꝑſona xp̃i. Joãnes po
teſt dici miſſus duob⁹ primis modis. Ca
uẽdus eſt aũt Origenis error. Dicit eñ
oẽs animas ſimul ab initio fuiſſe crea=
tas: ſed poſtmodũ ſm diuerſa merita di
uerſis corporib⁹ alligatas. Sic ergo poſ
ſet quis intelligere Joãnẽ miſſum a deo E
in hũc mũdũ quaſi pri⁹ extitiſſet in alio:
ſicut ⁊ fili⁹ dei dr̃ miſſus in carne. Hic eĩ
ſenſus eſt heretic⁹: qꝛ humana aĩa creã
do infundit̃ corpori ⁊ infundẽdo creat̃.
Nã de Jacob ⁊ Eſau dr̃ Ro. ix. Cũ nõdũ
nati eſſẽt aut aliqđ egiſſẽt boni aut ma
li. In his eñ verbis apoſtoli habetur ꝙ
anime illorũ paruulorũ añ natiuitatem
ſuã nulla habuerũt merita. Dicit̃ ergo
miſſus: qꝛ poſtqꝫ fuit hõ nat⁹ de⁹ ex ſpũa
li reuelatione miſit illũ ad p̄dicãdũ ⁊ ba
ptizãdũ. Uel põt dici miſſus: nõ qꝛ p̄fuit
in alio mũdo: ſed qꝛ prefuit ab eterno in
diuina ꝓuidẽtia fuit ergo magne humi
litatis qꝛ hõ magne auctoritatis: qꝛ miſ
ſus a deo magne ſanctitatis: qꝛ nomẽ ei
erat Joannes. i. in quo eſt grã: ſic eñ in=
terpretatur. Cõpetebat autẽ ei hoc no=
men. Prio qꝛ maxime in eo diuina gra=
tia abũdauit Lu. j. Spũſancto replebit̃
adhuc ex vtero matris ſue. Itẽ ſcđo: qꝛ F
ab ipſo incepit tẽpus gratie. Mat. xv. A
diebus Joãnis baptiſte regnũ celorum
vim patit̃. Uel tertio ad oſtendẽdũ qđ a
deo nõ fuit ꝓpter ſua merita miſſus: ſꝫ
ꝓpter diuinam grãm ⁊ miſericordiã. I.

Coꝛ.xv.Gr̃a dei ſum id qđ ſuʒ.Deinde
euãgeliſta declarat vtilitatē miſſionis.
Joãnis.Dicit ergo(hic venit) volũtarie
obediendo mittenti eũ a deſerto (in te=
G ſti.vt teſti.perhiberet de lumine).ſ.ꝟbo
ꝗ̃rũ ad eius miraculoſam cõceptionē ⁊
natiuitatē.Et nota ꝙ verbũ ſupꝛa lucē
dixit:hic aũt appellat lumen: qꝛ lux dici
tur in ſuo fonte conſiſtens: puta in ſole:
ſed lumen vt in alieno coꝛpoꝛe eſt puta
in aere.Et ſimiliter verbũ i ſe lux eſt: ſʒ
in humana natura lumē.⁊ ſic de eo nũc
tractat (vt oēs crederent per illũ) Ecce
finis ⁊ fructꝰ huiꝰ teſtis ⁊ teſtimonij eiꝰ:
vt.ſ.oēs hoīes ſuſciperent irradiationē
veri luminis.Duplex eſt autem eiꝰ irra
diatio vel participatio.ſ.per fidē et per
apertã viſionē.Et pꝛima eſt via ad ſecũ
dã: qꝛ niſi credideritis non intelligetis.
Eſa.vij.ſm aliã literam iõ dicit vt oēs
crederent per illũ.Nõ eñ ſtatim aperte
eum cognoſcerent.Crederēt inquã per
illum:ſed nõ in illum: qꝛ fides innititur
pꝛime veritati que infallibilis eſt.¶Sʒ
hic oꝛitur queſtio Manichei: qui negat
H omnia teſtimonia ꝓphetarũ de xp̃o.Di
cit enim ꝙ fruſtra Joãnes ⁊ alij ei teſti=
moniũ perhibent: qꝛ eſt lumen puriſſi=
mũ lumen autē ſe ⁊ alia manifeſtat: iõ
nõ indiget manifeſtari ab aliquo.vnde
videt̃ ſuperflue.dictũ vt teſtimoniũ per
hiberet de lumine.(Sʒ a ſanctis multi
plex aſſignat̃ ratio: quare xp̃s voluit a
ꝓphetis habere teſtimonia.Una eſt ſm
Chꝛy.⁊ Diony.Qꝛ qđ in ſe clarum eſt ⁊
certũ alicui põt eſſe dubiũ ⁊ obſcurum:
et cõſequenter indiget manifeſtari: non
ꝓpter ſe: ſʒ ꝓpter infirmitatē alterius.
Si ergo xp̃s nõ ꝓpter ſe egebat Joãnis
teſtimonio vel alterius: vnde Joã.ij.di=
citur.Ego teſtimoniũ ab hoīe nõ acce=
pio.Sed hmõi teſtimonio fuerunt neceſ
ſaria propter humanã infirmitatē cui
ipſʒ lumē impꝛopoꝛtionatũ erat.Jdeoqʒ
ꝗdã hoīes pꝛe alijs ſunt de rebus diui=
nis illuminati: vt alijs ab eis humano
I mõ cognitionē acciperēt diuinoꝛũ.Et iõ
dicitur vt oēs crederēt ꝑ illũ.Origenes
aũt aſſignat tres alias rõnes.Et pꝛima
eſt.Qꝛ licet ipſe ꝓpter ſe hmõi non indi
geat:tñ hoc voluit fieri vt quoſdam ho=
mines exaltaret.Sicut eñ deꝰ põt oīa
ꝑ ſeipm̃ immediate ꝓducere ſine admi=
niculo alicuiꝰ creature ⁊ tñ cõicauit cau
ſis creatis vt poſſint: ⁊ ipſe cauſare ⁊ fa
cere: vt nobilitet̃ creature.quaſi coagē=
tes creatoꝛi.Sic etiã maiorē ſui cogni= K
tionē dedit quibuſdã hoībꝰ.⁊ per illos
alios ad ſe adduxit ⁊ ſe eis manifeſtauit
ꝗ̃uis totũ ꝑ ſeipm̃ potuiſſet explere.Se
cũda eſt: qꝛ miracula per que xp̃s mani
feſtauit ſeipſuʒ mũdo: tēpoꝛaliter facta
tranſierũt ⁊ pauci illa viderũt.Teſtimo
nia aũt ſcripturarũ ſtabilia ſunt ⁊ ad po
ſteros ꝑuenerũt: ⁊ hac de cauſa miracu=
la ſunt ja diuncta.Tertia eſt: qꝛ hoīes ad
fidē ↄuertēdi diuerſimode diſpoſiti erãt
Quidã eñ per miracula: quidã per ra=
tiones ⁊ argumēta magis mouentur.j.
Coꝛ.j.Judei ſigna petũt: ⁊ greci ſapien=
tiã querũt.Jõ xp̃s vtroqʒ mõ voluit ma
nifeſtari: vt oībꝰ ꝓuideret cõgruētē me=
dicinã.Sed hic obijcit̃ cõtra hoc ꝙ dicit̃
(vt oēs crederēt per illũ) qꝛ cũ nõ oēs cre
diderint: videt̃ ꝙ btũs Joãnes ⁊ deꝰ ſint
ſuo fine fruſtrati.Sed ad hoc dicit̃ ꝙ du L
plex eſt finis.ſ.in ſe ⁊ i altero.ſicut finis
medici in ſe eſt mederi: in altero ꝟo eſt
ſanari.Fruſtrari ḡ fine in ſe dicit impꝑ=
fectionē: nõ aũt fine in alio.Nã ſicut di=
cit Ph̃s: nõ ſemꝑ ſanat medicꝰ: nec rhe=
toꝛ ſemꝑ ꝑſuadet: ſʒ ſi nihil omiſerit de
cõtingētibꝰ: eũ ꝑfecte operatũ dicimus.
Teſtimoniũ ergo ⁊ doctrina Joãnis oꝛ=
dinabat̃ ad hoc vt oēs hoīes in xp̃m cre
derēt: ſʒ ꝙ nõ oēs crediderit: fuit ex iniuſ
titia ⁊ ꝑuerſitate eoꝛũ: ⁊ ſic habuit fineʒ
in ſe quãuis nõ in altero.Uel dicēdũ ꝙ
finis Joãnis fuit facere qđ in ſe erat: vt
oēs crederēt.⁊ ſimiliter eſt fruſtratꝰ ſe=
cundo: nõ pꝛimo ⁊ pꝛincipali.Finis au=
tem dei ab eo volitꝰ in miſſione Joãnis
antecedēter fuit vt oēs crederēt.nõ aũt
cõſequēter.Que aũt vult antecedenter.
nõ ſemꝑ implent̃.Dicit̃ aũt quis velle
antecedēter illud qđ vult ꝗ̃tum in ſe eſt M
⁊ ſm ſuã naturam conſideratum: vt iu
dex vult vitam omnium ciuium.Conſe=
quenter autē vult quis illud quod vult
omnibus conſideratis: vt iudex latro=
nem moꝛi cõſyderata eius malitia.De=
inde ponit diſtinctionem inter verbum

⁊ Joannem dicens (non erat ille lux).i.
Joannes non erat verbum in quē crede
re deberent: ſed ſupple miſſus erat (vt
teſtimonium perhiberet de lumine).i.
A verbo incarnato.Sed contra.Uidet̃ eñ
ꝙ Joãnes eſſet lux: quia dicitur Mat.v.
Uos eſtis lux mũdi.Reſpõdeo: videmꝰ
in incoꝛpoꝛalibus ꝙ quedam lucent ⁊ lu=
cem habent a ſe: vt ſol: quedam vero lu
cent ⁊ lucē habent ab alio: vt luna.Sic
etiam in ſpiritualibꝰ vna lux eſt fonta=
lis ⁊ pꝛima: lucens quidē ſed nõ illumi=
nata: que eſt deus.Alia eſt ſecundaria
⁊ participata: que eſt in ſanctis.Sancti
ergo dicuntur lux inquantũ habent lu=
cem quandã ſpiritualem gratiã.ſ.⁊ ſa=
pientiam: per quam etiam alios illumi
nant.Magis pꝛopꝛie tñ dicunt̃ lumina
ria.i.vaſa lucis cõtētiua.Unde ⁊ Joan
nes dicitur lucerna Jo.v.Erat ergo lux
ꝑ participationē: ⁊ nõ erat lux per eſſen
tiam.Orig.Lucerna ardens erat: ſʒ nõ
pꝛopꝛio ignej ſuccēſus: ardebat lucens:
ſed nõ ꝓpꝛia luce lucebat.ſtella matuti
na erat: ſʒ nõ a ſeipſo ꝓpꝛiũ lumē acce=
perat: ſʒ gratia ipſius quē p̃cedebat in
B eo ardebat ⁊ fulgebat.Hec ille (Erat lux
vera.) Hic agit euangeliſta de incarna=
tione verbi: de quo dicit: (erat lux vera.)
¶Eſt autē ſciendũ ꝙ verum aliquãdo
diuiditur cõtra falſum: aliquãdo contra
figurale: aliquãdo cõtra participatum
vel participãs.Jn mũdo ergo fuit mul=
tiplex lux.Pꝛima fuit falſa ſcilicet ſcien
tia mundana: quã habuerunt philoſo=
phi: de quibus dicitur ad Ro.j.Euanue
rũt in cogitationibus ſuis.Alia fuit ve
ra quidē ſed figuralis vt ſcientia legis ⁊
ꝓphetaꝝ.Tertia fuit nõ falſa neqʒ figu
ralis: ſed tamen participata.vt ſcientia
apoſtoloꝛũ.Uerbum igitur eſt lux vera:
non falſa neqʒ figuralis neqʒ participa
ta ſed per eſſentiã ſuã.Jtem lux vera id
eſt puriſſima ⁊ clariſſima: que oīa reſpi
cit ⁊ nullis inficitur ſoꝛdibꝰ.Unde Au=
C guſtinus.ij.libꝛo de libero arbitrio.Ue
ritatis et ſapientie pulcritudo nec per=
agitur tempoꝛe nec migrat locis: nec no
cte intercipitur: nec vmbꝛa includitur:
nec coꝛpoꝛis ſenſibus ſubiacet.Cernen
tes ſe mutat in meliꝰ: a nullo in deteriꝰ
cõmutatur.Hec ille.Uel vera id eſt incõ
mutabilis: qꝛ (vt dicit Aug.) veritas eſt
incõmutabilis.Jd eñ ſolũ vere eſt qđ in
cõmutabile eſt.Eſt autē notãdũ ꝙ lux
coꝛpalis eſt pꝛincipiũ gñationis in iſtis
inferioꝛibus: qꝛ radius ſolaris ſm Dio D
ny.ad gñationē coꝛpoꝛũ viſibiliũ cõfert:
⁊ ad vitã ipſam mouet: nutrit ⁊ auget.
Scđo eſt pꝛincipiũ manifeſtationis om
nium viſibilium.Unde ad Epheſios.v.
Omne quod manifeſtatur lumē eſt.Un
de ⁊ oīs coloꝛ in lumine.i.per lumen vi=
detur ſm Ph̃m.Tertio eſt pꝛincipium
pulcritudinis omnium coꝛpoꝛũ.Pulcri
tudo enim conſiſtit in debita ꝓpoꝛtiõe
partiũ: ⁊ claritate decēter ſuperfuſa id
eſt ſm cõuenientē coloꝛē.Sic etiam lux
ſpiritualis.i.diuinũ verbum vel diuina
ſapiētia: eſt pꝛincipiũ ⁊ cauſa quare ali
ꝗd pꝛoducitur.Pſ.Omnia in ſapiētia fe
ciſti.Et quare aliquid ſcitur ⁊ manifeſta
tur.ſm illud Eccle.j.Fons ſapiētie ver
bũ dei in excelſis.Et quare aliꝗd deco=
ratur.Unde Diony.dicit ꝙ deus dr̃ pul
critudo ſicut oīs cõſonantie ⁊ claritatis
cauſa.(Que illuminat oēm hoīem veniē E
tem in huc mundũ.) Omne enim qđ eſt
per participationē deriuatur ab eo qđ
eſt per eſſentiam.ſicut omneqʒ eſt igni=
tum eſt ignitum ab aliquo.quod eſt per
eſſentiam ignis.Quia ergo verbũ eſt ꝑ
eſſentiam lux: opoꝛtet ꝙ omne lucēs lu=
ceat per eius participationē: ⁊ ideo ver
bũ illuminat omnem hominē.¶Eſt au
tem notãdũ ꝙ Origenes hic diſtinguit
triplicē mũdũ ſcʒ ſuperioꝛē: qui eſt ſub=
ſtantiarũ immaterialiũ inferioꝛē: ꝗ eſt
coꝛpoꝛeoꝛũ: ⁊ mediũ qui eſt hoīm ex coꝛ=
poꝛe ⁊ ſpiritu compoſitoꝛũ.Põt aũt ad=
di quartꝰ qui eſt peccatoꝛũ rebꝰ mundi
fruentium.de quo quarto dicit̃.j.Joã.ij.
Omne quod in mundo eſt: concupiſcē=
tia carnis eſt: aut concupiſcentia ocu=
loꝛum: aut ſuperbia vite.Jtē Joã.xvj.
Ploꝛabitis ⁊ flebitis vos.mundus au= F
tem gaudebit in pꝛimum venit homo
per contemplationem vel ſpiritualem
generationem.Jn ſecundum per gene=
rationem carnalem.Jn tertium viuen=
do ſm rationem.Jn quartum inherēdo
creature per inoꝛdinatum amoꝛem.Si

ergo qđ hic dr intelligat de aduetu ho-
minis in primum mundū: ſic pōt dupli
citer exponi. Primo. ſ. de hoie veniente
in ſuperiorē mundum p baptiſmi rege
neratione: ꝛ talis illuminat niſi ponat
G obicē ſeu fict⁹ accedat: q2 recipit lumen
gratie. ſic exponit Orige. Scđo vt venit
in illum p contēplationē: ſic p homines
intelligunt mētes. Mens em̄ hominis
cum ſit principale in eo: dr totus homo
ſicut rex totum regnū: ꝛ vnū quodq3 di-
citur eſſe illud qđ eſt principale in eo:
ſm Phm. ix. ethicoꝝ. Tunc autē pcipue
mens a deo illuminat: cum aſcēdit in cō
templationem diuinoꝝ. ij. ad Corin. iij.
Nos autē reuelata facie ꝛc. Si autē in-
telligat de aduētu in ſecundū mūdū: ſic
pōt exponi tripliciter. Uno modo vt in-
telligat de illuminatione naturali. Oīs
em̄ homo q̄ naſcit in hoc mūdo ab eter-
na luce recipit lumen intellectus vel ra
tionis. Alio modo vt intelligat de gra-
tuita. Oibus em̄ hominib⁹ q̄tum in ſe eſt
lumen infundit: q̄uis nō oēs illud reci
piāt. Dionyſius. ij. eccleſiaſtice hierar.
H Semp intellectualibus vultib⁹: diuinū
expanſum eſt lumen nr̄mq3 eſt recipere
vel nō recipere de lumine ſibi pſente. ꝛ
iſto modo exponit Chry. Tertio iterum
exponit de lumine gratie: vt ſit accōmo
da diſtributio: ꝛ ſit ſenſus ꝙ pdicta lux
illuminat lumine gr̄e oēs q̄ illuminat.
Licet ergo nō illuminentur oēs: tn̄ nul
lus illuminat niſi p hoc lumē: hec autē
eſt expoſitio Augu. Et ponit exēplum.
de magiſtro qui docet oēs pueros ciui-
tatis: nō q2 oēs pueri doceantur: ſed q2
nullus niſi p ipm̄ docet. Si autē intelli-
gatur de aduētu hominis in tertiū mū-
dum: ſic exponit Ambr. de viuētib⁹ mo
do humano rōnabiliter ſic dicēs. Illu-
minat illū q̄ ad imaginē ꝛ ſimilitudinē
dei viuit: q̄ ſe hoiem eſſe cognoſcit vt re
fugiat equoꝝ libidinē: feraꝝ rabiē: lepu
ſculoꝝ formidinē: vulpium fraudē: ra-
pinā lupoꝝ. Hec ille. Pōt etiam exponi
I de aduentu in quartū mūdū. ſ. in pctm̄.
Tales em̄ ceci ſunt: indigentes lumine
nō vt intrent talē mundum: ſed vt inde
exeāt ꝛ intrēt ad primū mundū vel ad
ſcđm vel tertiū. Ad hos aūt illuminan-

dos ſpiritualiter xps venit. Mat. ix. Nō
veni vocare iuſtos: ſed pctōres ad peni
tentiā. Sed ſi q̄s nō illuminant inexcu-
ſabiles ſunt: q2 iſta lux vera eſt: ꝛ illu-
minat quātū eſt de ſe oēm hoiem veniē
K tem in hunc mudū. Unde ad maiorē ex-
preſſionē inexcuſabilitatis eoꝝ q̄ non
illuminant. ſubiungitur (in mūdo erat)
quaſi diceret. Hoc viſibile preſens eis
aderat. Poſſet em̄ aliq̄s dicere. Si lux
illuminans eſt: quō illuminat cum non
oēs illuminent lumine ſuo? Et reſpon-
det q2 debuerāt cognoſcere. (Nā in mū
do). i. in vniuerſitate ꝯdita (erat) etiam
ante incarnationē. ſ. p pſentiā ſue diui-
nitatis: ꝛ potentiā regendo ꝛ gubernā-
do mundū nō vt pars mundi: ſed vt fa-
ctor eius. Unde erat mūdo vt in ſpecu-
lo ſuo: vt in domo ſua: vt in opere ſuo:
(Et mūdus p ipm̄ factus eſt. (Hoc dicit:
q2 iſta eſt cauſa ꝙ in mundo eſſet: q2 mū
dus p ipſum factus eſt. Semp em̄ cau-
ſa dz eſſe cōiuncta effectui: ſi eſt cauſa
in fieri ꝛ in eſſe. Uel hoc dicit ne aliquis
L ex hoc ꝙ dixerat lucē eſſe in mundo cre
deret ꝙ ab eterno i mūdo fuiſſet. Si em̄
mundus factus eſt poſtq̄. ſ. non fuit hz
initiū nec erat lux in mūdo ab eterno ſz
poſtq̄ factus eſt mundus. ¶ Et notan-
dū eſt ꝙ cum dicit per ipm̄: quinq3 poſ-
ſunt notari: rōne huius prepoſitiōis p:
ſcz identitas operationis in pr̄e ꝛ filio:
Diſtinctio pſonalis vtriuſq3 Autoritas
in patre reſpectu filij cauſa efficiens in
filio reſpectu facture: ꝛ cā exemplaris.
Quāuis aūt ſic cognoſcere potuerint: tn̄
noluerūt vnde ſubdit. (Et mundus) mū
di amatores ſm Greg. ꝛ Aug. ꝛ Chryſ.
vel ſm Orig. mūdus. i. hoies mundum
inhabitātes (eum). ſ. eſſe creatorem ꝛ re
demptorē mundi (nō cognouit.) cogni-
tione ſpeculatiua: q2 nec p ſcripte legis
ſymbola: nec p viſibilis creature paradi
gmata: vt dicit Ori. Nec cognitiōe pra
ctica ſiue p affectū: q2 cū deū cognouiſ-
ſent nō ſicut deū glorificauerunt. Ro. j.
M ¶ Et nota ꝙ lz philoſophi cognouerint
deum naturaliter: tn̄ myſteriū trinita-
tis ignorauerunt: ꝛ cōſequēter verbi p-
ſonā ſimiliter. Quia ergo in mundo exi
ſtens p diuinitatē nō eſt agnitus: ideo

(in propria venit) p aſſumptionē huma
nitatis: in ppria inquā primo. i. in mū
dum: q̄ ab eo factus eſt ſm Orig. Uel ſe
cūdo in ppria. ſ. inter iudeos. ſm Chry.
A qui fuerūt dei ppl's peculiaris. ꝛ dicunt
eius pprij rōne electionis in Abraā rō-
ne redēptiōis ab egypto: rōne datiōis
legis: ratione cultus ſpecialis: rōne miſ
ſionis filij: q̄ nō eſt miſſus niſi ad oues q̄
perierāt domus iſrael. Mat. xv. Uel ter
tio in ppria venit. ſ. in naturā humanā:
quā cōdidit ꝛ aſſumpſit (ꝛ ſui). i. q̄cunq3
hoies: q̄ ſunt ſui creatione: eū nō recepe
runt). ſ. in carnis infirmitate miraculis
coruſcantē: nō receperūt in quā pfidez.
Uel ſui. i. iudei vel eius cognati eum nō
receperūt: ſicut meſſiam ꝛ creatorē ſuū:
imo offenderunt eiecerunt ꝛ occiderūt:
ſm Chry. Uel nō receperūt p amorē q2
gratie obicē poſuerunt. Quia tn̄ nō oēs
eum repulerunt: ſed quodā receperunt
per fidē ꝛ amorē ſubdit. (Quotquot au-
tem). i. oēs cuiuſq3 ſexus vel cōditionis
vel etatis: vel ſtatus: vel gentis (qui re-
ceperunt eū). ſ. intellectu per fidem: ꝛ in
affectu p amorē: (dedit eis poteſtatē fi-
B lios dei fieri.) Ad cuius euidentiā ſcien
dū eſt ꝙ filij dei dicunt aliqui p aſſimi-
lationē ad deū. Eſt autē triplex aſſimi-
latio ſpūalis hois ad deū. Una quidez
eſt in preſenti vita p infuſionē gr̄e qua
adoptamur i dei filios. ad Ro. viij. Nō
accepiſtis ſpiritū ſeruitutis iterū in ti-
more ꝛc. Alia eſt p operum pfectionem.
Mat. v. Diligite inimicos veſtros: bene
facite his q̄ oderunt vos: vt ſitis filij pa
tris veſtri. Alia eſt p adoptionē glorie q̄
perficitur in beatis ꝛ quātū ad animā:
q2 vt dicitur. j. Jo. iij. Cum apparuerit:
ſimiles ei erimus: q2 videbimus eum ſi
cuti eſt. Et q̄tum ad corpus. q2 reforma
bit corpus humilitatis noſtre ad Phil.
iiij. Si ergo loquamur de ptāte qua q̄s
pōt fieri dei filius per gloriā et pfectas
operationes: iſta verba non habent dif
ficultatem: q2 iſta poteſtas eſt gratia: q̄
C habita pōt facere homo opera merito-
ria ꝛ cōſequēter adipiſci gloriā. Si vo
loquamur de filiatione per gratiā inſur
git dubitatio: q2 gratia nō eſt in noſtra
poteſtate: vt videt loquendo de poteſta

te nature. loquendo autem de poteſtate
gratie: tunc hoc ipm̄ quod eſt habere ta
lem poteſtatem. ſ. gratiam. eſt eſſe filios
dei. Ideo dicendū eſt ꝙ iuſtificatio per
gratiā que fit in adultis: requirit motū
liberi arbitrij ꝛ conſenſus. Et q2 in po- D
teſtate hois eſt vt conſentiat: ideo dedit
eis poteſtatem filios dei fieri. Dedit igi
tur poteſtatē ſuſcipiendi gratiaz dupli
citer. Uno modo gratiā preparādo ꝛ ho
minibus proponēdo ſicut q̄ facit librū
ꝛ proponit homini ad legendum: dicit
dare poteſtatem legendi. Gratia autem
eſt facta per xpm̄ ꝛ nobis prepoſita: nō
quaſi ſeorſum ab aīa xps gratiā creaue
rit cuz ſit accidens: qđ in ſubſtātia crea
tur vel potius concreatur: ſed q2 inſti-
tuit ſacramenta quibus gratia in nobis
fit. Uñ gratiā fecit dupliciter. Primo q̄ſi
remouendo prohibens. i. placando deū
ſicut medicina fecit ſanuz que remouet
malos humores. Et ſcđo fecit eā in ſua
cauſa. i. in ſacramētis. Alio modo mouē
do liberū arbitrium ad ſuſceptionē gra
tie: iuxta illud Threñ. vltimo Conuer-
te nos dñe ad te ꝛ cōuertemur quaſi di E
cat ipſa oblata bona recipere nō vale-
mus niſi ad ea recipere largiaris. Iſta
poteſtas nō eſt ipſa gratia gratū faciēs:
ſed eſt inuitatio ꝛ motio ſeu vt ita dicā
adiuuatio ad gratiā cōſequendā. Iſta
autem duo de⁹ oībus quantū in ſe fuit
exhibuit ſed quidā nō cōſenſerunt mo
tioni diuine. Unde dicit Chry. Non di-
cit euangeliſta fecit eos filios q2 opus
eſt ſtudio noſtro. Hec ille. (Dedit eis er
go poteſtatē filios dei fieri) per gratiam
adoptionis: qđ eſt magne dignitatis. j.
Jo. iij. Uidete qualē charitatē ꝛc. Item
magne vtilitatis: quia ſi filij ꝛ heredes.
Ro. viij. (his q̄ credunt in noīe eius). i. in
re ꝛ v̄tute nominis ei⁹: qđ eſt emanuel.
ſm glo. ſ. his q̄ credunt xpm̄ eſſe verum
deū ꝛ verū hoiez. His in q̄ data ē hec po
teſtas. Et lz ſint multi alij articuli quos
opz credere iſte tn̄ ſpecialiter facit filios F
dei cōgruum em̄ eſt: vt q̄ credūt filiū dei
eſſe filiū hois: ipſi propter dignitatē ſue
nature quā in illo adorant: fiāt filij dei
per adoptionē (Qui nō ex ſanguinib⁹)
ſupple nati ſunt: filij per adoptionem.

Grammatice aũt loquẽdo:ſanguis non
hꝫ plurale:pluraliter tñ dicit ex ſangui=
nibus:qꝛ in greco hꝫ plurale vel vt oſtẽ
dat ꝙ plura currũt materialiter.i.plura
materialia ad gñationẽ carnalẽ.Cõcur
G rit eñ ſemẽ maris ⁊ femine:lꝫ vnũ hoꝝ
ſm phm ſit materia ex qua fit ꝓles.ſ.ſe
mẽ|vel ſanguis femine aliđ aũt lꝫ ſit qđ
materiale:tñ nõ eſt cã materialis:ſꝫ eſt
cauſa efficiens ꝓxima.Vñ in hoc oſten=
dit ꝙ ſpũalis filiatio nõ cõuenit cũ car
nali in cã materiali ⁊ ꝯſequẽter ꝙ neqꝫ
in cauſa motiua:cũ ſubiũgit(neqꝫ ex vo
luntate carnis)Aug.i.ex cõcupiſcentia
mulieris q̃ dꝫ eſſe ſubiecta homini:ſicut
caro ſpiritui.Et dicit mulier ſcđꝫ aliq̃s
caro.qꝛ prima.ſ.eua formata eſt de car=
ne.i.coſta viri.Geñ.ij.(Neqꝫ ex volũta
te viri).i.ex cõcupiſcẽtia virili.Ori.Car
nis noĩe femineũ:viri ꝟo noĩe maſculi=
nũ dſignauit habitũ.Hec ille.Appetitũ
vero oẽm vocat voluntatẽ.Et iſto mo=
do cõcupiſcentia carnalis tã viri q̃ꝫ mu
lieris dicit volũtas.s.Tho.autẽ vult ꝙ
H p hec duo intelligant duo principia ſeu
motiua ad carnalẽ gñationẽ:q̃ ſunt:vo
luntas ⁊ appetitꝰ ſenſitiuus:quorũ pri
mus dicitur voluntas|viri ⁊ ſecundus
voluntas carnis.Sed ſiue ſic:ſiue ſic in=
telligat ex his non naſcimur filij dei.ſi=
cut neqꝫ ex ſanguinibꝰ(ſed ex deo nati
ſunt).i.ex diuina ꝟtute ⁊ opatione.Vñ
ly ex nõ dicit cauſam materialẽ ſꝫ effe=
ctiuã:que eſt diuina virtus:filios dei ef
ficiens p baptiſmi regenerationẽ:per
fidẽ ⁊ internã iſpirationẽ.Vel dicit cau
ſam exẽplarẽ.i.ex deo nati ſunt p imita
tionẽ.Sicut eñ dicit.s.Th.ly a denotat
ſemp cauſam mouentẽ:⁊ intellige qñ di
cit cauſam ⁊ non principiuꝫ motus.Et
ly.de cauſam materialem ⁊ effectiuam
cõſubſtantialem:qꝛ dicimus fabꝛũ fa=
cere cutellũ de ferro:⁊ patrẽ generare fi
liũ de ſeipſo:qꝛ ſcꝫ aliqđ ſui cõcurrit ali
quo modo ad generationẽ filij.Et ly ex
cauſam materialẽ ⁊ efficientẽ nõ tñ cõ=
ſubſtantialẽ:⁊ intellige neceſſario:licet
I aliqñ eã poſſit dicere:qꝛ filius dei pro=
ceſſit ex patre.Igitur viri iuſti dicuntur
nati ex deo:qꝛ non ſunt de eius ſubſtã=
tia:ſed de filio naturali ſingulariter di=
citur ꝙ de deo patre natus eſt.Hec ex
illo.Ex his autem verbis arguunt here
tici ꝙ generatio hoĩm nõ ſit a deo.Naꝫ
vt dicunt filij dei nõ naſcuntur ex ſan=
guinibus.i.ex cõmixtione ſeminis mate
rialis ⁊ femine:ſed filij diaboli.Ex hoc K
autẽ arguunt ꝯſequẽter ꝙ matrimoniũ
ſit peccatum.Sed error iſte procedit ex
manifeſta ignorantia.Joannes eñ fa=
cit diſtinctionẽ inter carnalẽ ⁊ ſpiritua
lem generationẽ:vt pferat ſpiritualem
carnali:qꝛ ſpiritualis eſt a deo imme=
diate carnalis ꝟo mediãte cõmixtione
maris ⁊ femine.Nõ aũt ſequit ꝙ ſi ſint
iſte due generationes alio ⁊ alio mõ ꝙ
ꝓpter hoc vna ſit a deo alia a diabolo.
ſed vtraqꝫ eſt a deo:vna tñ immediate
alia vero mediantibus cauſis ſecundis
id eſt maſculo ⁊ femina.quibus deꝰ vir
tutẽ generatiuã cõtulit ⁊ cõſeruat.(Et
verbũ caro factũ eſt.(Hic docet euange
liſta moduꝫ quo verbũ venit ad nos ne
alicui incredibile videret ꝙ nos ſumus
effecti filij dei.Orige.Si filius dei factꝰ
eſt homo qđ mirũ ſi homo credẽs in filiũ
dei filius dei futurus ſit.hec ille.Verbũ
ergo qđ erat in principio apud deũ(ca= L
ro factũ eſt).i.verꝰ homo p ſynecdochẽ.
Vel ſcđm Chry.ſubiungit(⁊ verbũ caro
factũ eſt.)Ad oſtẽdendũ ꝙ verbũ hꝫ po
teſtatẽ:vt det poteſtatẽ filios dei fieri.
Sed cũ verbũ dei ſit incõmutabile quo
modo põt in eo intelligi aliqua factio:vt
dicatur caro factũ?Ad hec dꝛ ꝙ dꝫ ſic ex
poni litera.(Verbũ caro factuꝫ eſt).i.fa
ctũ eſt vt verbũ eſſet caro ſeu verus hõ
nõ qꝛ deitas ſit cõuerſa in humanitatẽ:
vel ecõuerſo.ſed qꝛ deitas traxit huma
nitatẽ ad participationẽ ſui eſſe.ſicut ⁊
anima trahit cibũ dando ei eſſe huma=
num:inquãtũ facit cibũ eſſe carnẽ hu=
manã vel os ⁊ hmõi.Vel verbũ caro fa
ctũ eſt.i.carnẽ aſſumpſit.ſicut homo fit
albus p aſſumptionẽ albedinis.Verbũ
igitur caro factum eſt non per ſui muta
tionem:ſed p carnis aſſumptionẽ ita ꝙ
factio non ponit mutationeꝫ in verbo: M
ſed in aſſumpta natura.Dicitur eñ ver
bũ caro factũ per vnionẽ ad carnẽ.vnio
autem eſt relatio:relationes autem no
uiter dicte de deo per reſpectũ ad crea=

turas non importãt mutationem ex
parte dei ſꝫ ex parte creature nouo mo=
do ſe habentis ad deũ.(Et habitauit in
nobis).i.in noſtra natura:ſm Chryſ.et
A Hila.ſ.habitu inuentus vt homo.Et in
hoc notant tria.Primo diuine ⁊ huma=
ne nature diſtinctio p hoc qđ dicitur in
nobis.i.in natura noſtra.Quod eñ in=
habitat aliquid diſtinguit ab eo qđ in=
habitatur.Sed verbũ diuinũ inhabita
naturã humanã in xp̃o:qꝛ i ip̃o habitat
plenitudo diuinitatis corporaliter.Co
lo.ij.Ergo natura verbi ſm quã eſt deꝰ
remanet diſtincta a natura humana.
ſm quam eſt homo.Et in hoc excludit
error eorũ qui dixerũt aliquid verbi in
carnẽ cõuerſum:ſicut cũ ex farina fit pa
nis ⁊ cõſequenter naturas eſſe permix=
tas.Et eorũ qui dixerunt naturam diui
nam cõuerſam in humanã.Cũ eñ cre=
damus aiam incorporeã vniri corpori:
ita ꝙ ex his fiat vere vnum:ſilr credere
debemus ſubſtãtiã diuinã incorporeã
vniri anime ⁊ carni:ita ꝙ ex tribꝰ ſub=
B ſtantijs.ſ.deitate aia et carne ſit vnus
xp̃s.ita tñ ꝙ nec natura deitatis cõuer
ſa ſit in aiam vel carnẽ:nec econuerſo.
ſicut nec caro in aiam:neqꝫ aia i carnem
cõuertit:nec ambe nature intelligant cõ
ſtituere vnũ tertiũ diſtinctũ ab vtriſqꝫ.
¶Scđo notat nature diuine immutatio
in hoc qđ dicit:⁊ habitauit qꝛ habitare
dicitur ab habitu ſcđm aliquos.Vel ſal
teꝫ iſta habitatio fuit per hoc ꝙ habitu
eſt xp̃s inuentus vt homo.Habitus au
tẽ nõ mutat habentẽ:ſed econuerſo qꝛ
habitus participat formã habẽtis.⁊ nõ
ecõuerſo.Sic quodãmodo ſe hꝫ in iſta
beata vnione verbi ad naturã humanã.
Ipſa eñ eleuatur ad participandũ eſſe
ſuppoſiti eterni.ipſo tñ ſuppoſito imper
mutabili permanente oĩno.Tertio no=
tatur vnionis ꝑpetuitas:p hoc qđ dꝛ:⁊
habitauit in nobis.Semp eñ(vt dicit
Chry.)filius dei hoc tabernaculũ inha=
bitauit:ita ꝙ etiã i mortis triduo verbũ
C diuinũ remãſit pſonaliter vnitũ illi bea
te anime exiſtẽti i inferno:⁊ etiã corpo=
ri iacẽti in ſepulcro.Nũqꝫ eñ verbũ di
uinũ reliqt ſubſtãtiales ptes humane
nature.Vel habitauit in nobis.i.inter
nos ap̃los familiariter ꝯuerſatꝰ ẽ.Qđ
ideo addit:vt oñdat mirabilis ꝯdeſcẽſio
filij dei ad hoies iter q̃s ſic ꝯuerſatꝰ eſt:
vt videret q̃ſi vnꝰ ex illis.Nõ ſolũ enim
voluit hoibꝰ aſſimilari i natura ſꝫ etiaꝫ D
i ꝯuerſatiõe ⁊ familiari ꝯuictu:abſqꝫ tñ
pctõ.vt ſic hoies dulcedine ſue ꝯuerſa=
tionis allecti ad ip̃m ꝯuerterẽt.Eſt aũt
circa illã ſnia ꝟbũ caro factũ eſt:multi=
plex error deuitãdꝰ ſm diuinas ſcriptu
ras:⁊ fidei xp̃iane ſniam.Primꝰ ẽ Euti
cetis.q̃ dixit diuinã ⁊ humanã naturã
ſic in xp̃o fuiſſe cõmixtas.vt eadẽ fuerit
natura dei ⁊ hois:ac ſi verbũ vel aliqđ
eius ſit cõuerſum in carnẽ ⁊ nõ aſſum=
pſerit carnẽ ꝯ illud.Ego deus ⁊ nõ mu
tor.Malach.iij.Scđs ẽ Arrũ.q̃ lꝫ nõ cre
diderit ꝟbũ in carnẽ mutatũ:ſꝫ ꝙ eã a ſ
ſumpſerit:tñ dixit ꝙ aſſumpſit carnẽ ſi
ne aia:loco cuiꝰ aie ibi erat ꝟbũ.ꝯ illud
Matt.xxvj.Triſtis ẽ aia mea ⁊c.Tertiꝰ
fuit appollinaris q̃ dixit ꝟbũ aſſumpſiſ
ſe aiam:ſꝫ ſenſitiuã tm̃ ⁊ nõ itellectiuã:
loco cuiꝰ in corpore xp̃i dixit eſſe verbũ.
ꝯ illud Mat.viij.Miratus eſt Jeſus:qđ E
nec i diuinitate nec in aia ſenſitiua nec
in carne xp̃i inueniri põt.Iſte aliqñ ſecu=
tus eſt Arrũ.ſꝫ ꝓpter authoritates co=
actus eſt i xp̃o aliquã aiaꝫ ponere.Pre
terea xp̃s ſm hoc nõ aſſumpſiſſet carnẽ
humanã:qꝛ ſicut nõ eſt caro ſine aia ita
non eſt caro humana ſine anima hu=
mana q̃ ẽ itellectiua.Sꝫ ꝯ.Si eñ aſſum
pſit carnẽ ſic aiatã:quare euãgeliſta mẽ
tionẽ nõ facit de aia itellectiua.Rñdeo
Primo vt oſtẽderet veritatẽ incarnatio
nis:ꝯ manicheos dicẽtes ꝟbũ aſſumpſiſ
ſe carnẽ phantaſticã tm̃.Scđo vt oñde
ret maiorẽ dignationẽ dei aſſumẽtis nõ
ſolũ aiaꝫ rõnalẽ:verũ etiã carnẽ magis
a ſe diſtantẽ.Tertio vt oñderet ꝟitatẽ
⁊ ſingularitatẽ vniõis i xp̃o.qꝛ in aliis
hoibꝰ vnit deus quãtũ ad animã ſolũ.
Quarto vt oſtẽderet ꝯgruitatẽ hũane re
parationis:qꝛ hõ p carnẽ infirmabat.Sꝫ
ꝯ.Si ꝟbũ caro factũ eſt qꝛ carnẽ aſſum= F
pſit q̃re nõ dixit euãgeliſta.ꝟbũ carneꝫ
aſſumpſit:ſꝫ caro factũ ẽ?Rñdeo:vt ex=
cluderet errorem Neſtorij dicẽtis i xp̃o
fuiſſe duas pſonas ⁊ duos filios.ſ.dei ⁊
ꝟginis.q̃ ſi eſſet verus:falſa eẽt hec:deꝰ

factus eſt homo: q̄ꝛ impoſſibile eſt alteꝝ
duoꝝ ſingulariū diuerſoꝝ̄ ſuppoſito p̄-
dicati de altero. ⁊ iſte eſt quartus error.
Quintꝰ eſt eoꝝ̄ q̄ nō intelligētes modū
B incarnatiōis: dixerunt in xp̄o eſſe quidē
vnā perſonā dei ⁊ hoīs: ſʒ duas hypoſta
ſes vel duo ſuppoſita. ſ. humanū tēpo-
rale: ⁊ diuinū eternū. Sʒ ſʒ hoc iſta ſal-
uari nō pōt: deus factꝰ ē homo: ⁊ iſta: hō
factus eſt deus: ⁊ ideo hec opinio dāna-
ta eſt in q̄nto ꝯcilio. (Et vidimꝰ ⁊c.) Hic
euāgeliſta declarat diuini verbi excellē
tiā. Cōtinuat̄ aūt iſta pars ad precedē-
tia: vt ſic quaſi argumētū eius qḋ dixe-
rat verbū caro factū eſt. q. d. Ex hoc ſcio
qḋ verbū dei eſt īcarnatum: q̄ꝛ ego ⁊ alij
ap̄li (vidimus gl'iam eius.) Cū aūt de q̄-
buſdā hoībus legit̄ ꝙ apparuerūt gl'io-
ſi: ſicut de moyſe dicit̄. Exod. xxxiiij. ꝙ fa
cta eſt facies eius ſplēdida: vel cornuta
ſm aliā l'ram. poſſet aliq̄s dicere ꝙ ex h̄
nō pōt argui ꝙ ille homo fuerit filiꝰ dei
q̄ꝛ glorioſus apparuit. ideo ſubiūgitur.
H (gloriā quaſi vnigeniti a patre.) ac ſi di-
cat. Gl'ia eius nō eſt q̄ſi angeli vel moy-
ſi vel helie aut heliſei ſʒ quaſi vnigeniti.
Eſt aūt hec gl'ia quā Joānes ⁊ q̄dā alij
viderunt ſingularis: ⁊ eius ſingularitas
cōſiſtit in q̄tuor. Primo in teſtimonio pa
tris qḋ reddit filio ī mōte thabor. Scḋo
in ſubiectione angeloꝝ miniſtrātiū ſibi.
Math. iiij. cū ante homines eſſent ange
li ſubiecti. Tertio in obedientia totius
nature. Matthei. ix. Qualis eſt hic quia
mare ⁊ venti obediūt ei. Quarto in mo-
do docēdi vel operādi: q̄ꝛ loquebat̄ tanq̄ꝫ
dn̄s ⁊ poteſtatē habēs. Mat. v. Ego aūt
dico vobis. Vn̄ in fine illius ſermōis di-
citur ꝙ erat docēs: quaſi poteſtatem ha
bēs. Moyſes aūt dicebat. Hec dicit dn̄s.
Itē faciebat ꝓpria authoritate miracu
la Matth. j. Quenā eſt hec noua doctri-
na. q̄ꝛ ſpiritibꝰ ⁊c. Illud aūt quaſi non ē
nota ſimilitudinis: ſʒ eſt exp̄ſſiuū verita
tis. Et eſt ſimile ſm Chryſ. ſicut ſi aliq̄s
vidiſſet regē cū multiplici gl'ia inceden-
I tē: ⁊ interrogatus ab aliquo qualis rex
fuiſſet: volēs totā illā multiplicē gl'iam
breuiter aperire vnico ſermone explica
ret dicēs: ꝙ ipſe īcederet ſicut rex. i. ſicut
regē decebat. Et ita facit euāgeliſta de
verbo incarnato: quia nō valēs gloriam
eius exprimere: dicit eā fuiſſe quaſi vni
geniti. i. ſicut decebat vnigenitū dei pa-
tris. ac ſi dicat. Ita vidimꝰ eū ſanctitate
vite pollere: doctrina preclara: ⁊ glorio K
ſiſſimis miraculis coruſcare: ſic in morte
ſua celeſtia corpora immutare: ſic victo
rioſe a mortuis reſurgere: ſic mirabilit̄
ad celos. imo ſuper oēs celos ſua virtute
cōſcēdere: ſic deniq̄ꝫ in miſſione ſpūſſcti
corda diſcipuloꝝ plena cognitione ve-
ritatis illuſtrare: vt nullus niſi inſanus
dubitare poſſit ip̄m fuiſſe verū filiū dei
vnigenitū ſingl'ari ⁊ ieffabili gl'ia decora
tū. Unde ſubiūgit adhuc de iſta gloria
dicēs. Uidimus inq̄ꝫ (Plenū gratie ⁊ ve
ritatis.) Qḋ exponitur primo ſm Bedā
et Orig. ſic Plenū gratie q̄tū ad huma-
nitatē: ⁊ veritatis q̄tū ad diuinitatem:
que eſt veritas prima ⁊ puriſſima. Se-
cūdo ſic. Plenū gratie in effectu q̄ꝛ ple-
nus fuit chariſmatibus ſpūſſcti ⁊ veri-
tatis intellectu: q̄ꝛ ab inſtāti cōceptiōis
habuit ſciētiam diuinā ⁊ humanā. Uel
plenū gratie: vt remittat peccata: ⁊ ve- L
ritatis: vt impleat promiſſa. Uel poſſunt
quarto ſm ſanctū Thomā iſta verba ex
poni de vnione perſonali humane na-
ture ad verbū diuinū: ⁊ de perfectiōe ani
me eius ⁊ de capitis dignitate. Quantū
eñ ad primū fuit xp̄s plenꝰ gratia. Ad
hoc eñ alicui datur gratia: vt vniatur
deo per illā. Tūc ergo aliq̄ gratia ple-
nus eſt: quādo perfectiſſime deo vnitur
In xp̄o aūt eſt vnita hūana natura natu
re diuine in vnitate ſuppoſiti. Et ideo ē
inuenire ibi plenā ⁊ perfectā cōiunctio
nē ad deū: q̄ꝛ talis fuit illa vnio vt oēs
actus tā diuine q̄ꝫ humane nature eſſēt
actꝰ eiuſdē ſuppoſiti ſeu perſone. Fuit
ergo plenus gratia xp̄s ſm humanitatē
in q̄tū hoc ſingulare donū ex mera gra-
tia nullis precedētibus meritis accepit
vt eſſet illa natura in perſona filij dei.
Fuit etiā plenꝰ veritate. q̄ꝛ humana na
tura in xp̄o peruenit ad ipſam veritatē M
diuinā ratiōe vnionis perſonalis: ita vt
veraciter dicatur ꝙ ille homo demōſtra
to xp̄o eſt veritas prima. Unde dicitur
Col. ij. ꝙ in ipſo ſunt oēs theſauri ſapiē
tie ⁊ ſciētie dei abſconditi. Nec mirū: q̄ꝛ

vt ibi poſt pauca ſubditur. In ipſo habi
tat plenitudo diuinitatis corporaliter.
Et ſimiliter q̄tū ad ſcḋm fuit plenꝰ gra
tia inquantū eius anima fuit plena gra
A tia q̄ꝛ oīa dona ſpūſſancti accepit abſq̄ꝫ
mēſura. Joan. iij. Nō eñ ad mēſurā dat
deꝰ ſpm̄. Et ſicut dicit Aug. ſicut ī ſingl'is
mēbris corporis eſt vnus ſenſus cōmu-
nis. i. tactus. in capite vero ſunt oēs. ita
omnes gratie ſunt ſuperabundāter in
capite xp̄i in alijs vero ſctis eſt vnū cō-
mune donū gratuitum. i. charitas. in di
uerſis vero ſunt diuerſa ſpecialiat quia
diuiſiones gratiarū ſunt. j. ad Cor. xij. Et
plenus veritate: q̄ꝛ eius anima pretioſa
aliquo modo cognouit oēm veritatem ⁊
ſciētiam. Unde dixit ei Petrus. Dn̄e tu
omnia ſcis. Joan. vlti. Quātum etiā ad
tertiū inquantū eſt caput eccleſie dicitur
plenus gratia: inquantū fecit gratiā iu-
ſtificādo qḋ lex nō poterat vt p̄ꝫ. Rom̄.
viij. Fecit etiā veritatē inquantū figu-
ras legis: ⁊ patrū promiſſiones adimple
uit. Itē dicit̄ plenus gratia: q̄ꝛ ipſam in
nos gratioſis verbis effudit dicendo.
Luc. xxj. Omnis populus manicabat. i.
B mane venire ſtudebat ⁊c. Et veritate q̄ꝛ
non docebat in figuris ⁊ enigmate. ſed ī
veritate ⁊ aperte. Hec ex illo.

Dominica infra octauam nati
uitatis domini.

Textꝰ euāgelij Luce. cap. ij.

ERāt ioſeph ⁊ maria ma-
ter Jeſu mirantes ſuper
his que dicebantur de il-
lo. Et benedixit illis Sy
meon: ⁊ dixit ad Mariam matrem
eius. Ecce poſitus eſt hic in ruinā ⁊
in reſurrectionē multoꝝ̄ in iſrael ⁊
in ſignū cui cōtradicetur. Et tuam
ipſius animā pertranſibit gladius
vt reuelētur ex multis cordibus co
gitationes. Et erat Anna ꝓphetiſ
ſa filia Phanuel: de tribu Aſer. hec
C proceſſerat in diebus multis ⁊ vi-
xerat cū viro ſuo annis ſeptē a virginitate ſua.
Et hec vidua erat vſ-
que ad annos octogintaquatuor
que non diſcedebat de templo ieiu
nijs ⁊ obſecrationibus ſeruiens no
cte ac die. Et hec ipſa hora ſuper-
ueniens confitebatur dn̄o ⁊ loque- D
batur de illo omnibꝰ qui expecta-
bant redemptionem Iſrael. Et vt
per fecerunt omnia ſecundum legē
domini: reuerſi ſunt in galileā in ci-
uitatem ſuam nazareth. Puer aūt
creſcebat ⁊ cōfortabatur plenus ſa
pientia. Et gratia dei erat cū illo.

ERant Joſeph ⁊ maria mater
Jeſu mirantes ⁊c. (Lu. ij. In
p̄ſenti euang. tangūtur tria
pūcta q̄ ſunt. prenuntiatio:
confirmatio: ⁊ cōſummatio.
¶ Quantū ad primū literaliter ſciendū
eſt ꝙ ea q̄ in preſenti euangelio dicunt̄:
ſunt facta q̄n̄ beata virgo poſt partū et
circunciſionē filij in die ſue purificatio-
nis iuit ad tēplū ⁊ Symeon accepit xp̄ꝫ
ī brachijs ſuis. Dicit ergo. ſ. Luc. (Erāt
pater eius ⁊ mater.) ¶ Sciēdum eſt ſm
Bedā ꝙ Joſeph dictus eſt pater xp̄i: q̄ꝛ
ita erat cōis fama: nō quia vere ita eēt: E
ſm Augu. vero in lib. de bono cōiug. hoc
ideo eſt: q̄ꝛ Joſeph vere fuit maritus et
cōiunx Marie: vnde multo melius po-
tuit dici pater xp̄i q̄ꝫ ſi filiū aliūde ado-
ptaſſet (Mirātes ſuper his que dicebā-
tur de illo) nō ſolū a Symeone vt dicit. ſ.
Luc. ſʒ etiā ab angelo ⁊ a paſtoribꝰ ſm
Orig. ⁊ a magis ſm alios. ¶ Eſt aūt hic
vna magna dubitatio quomodo. ſ. Ma-
ria poterat mirari de his que audiebat.
nā admiratio eſt de re inſolita ⁊ incogni
ta: vt pater. j. Metaph'i. Beate aūt virgi
ni iſta non erant incognita: q̄ꝛ erat edo-
cta per angelū ⁊ per ꝓphetias quas ſm
Orige. ⁊ Amb. ⁊ legebat ⁊ intelligebat.
Ideo q̄ꝛn̄s eſt ꝙ mirari non potuerit Ad
hoc reſpōdetur primo ꝙ lʒ beata virgo
ſciret talia: vere tn̄ potuit admirari: quia F
qḋ vno modo ſcitur: alio modo ignorat̄:
ſicut xp̄s multa ſciebat per inſpirationē
que ignorabat ꝑ experientiā. Vn̄ quan-
do illa experiebat̄ vere mirabat̄ ſecun-
dū quoſdā. vt habet̄ Matth. viij. de fide
cēturionis. Alio modo reſpōdet. ſ. Tho.

ſm ea q̄ dicit ſuper math. ſ. ꝙ duplex eſt
admiratio. Una q̄ eſt ex ignorātia: ⁊ iſta
nō cadit in habēte ſcientiā. Alia que eſt
ex magnitudine rei: vt cum aliquid per
G imaginationē apprehēditur vt magnū:
⁊ iſta cōuenit habēti notitiā rei de qua
mira᷑. Poſſumus etiam dicere tertio ꝙ
beata virgo lȝ ſciret q̄dā eoꝝ q̄ de xp̄o
dicebāt᷑: tn̄ etiā quedā ignorabat: vt pu
ta ꝙ eſſet Symeōi reuelatꝰ ⁊ ꝓmiſſꝰ: ⁊
de his mirabā᷑: Poſtea qn̄ Symeon (de
cuius ꝟbis iſtis mirabat᷑) cōpleuerat q̄
de eo dicere voluit: cōuertit ſe ad ioſeph
et Mariā. vnde dicitur (Et benedixit il-
lis Symeō) Sȝ cōtra. Qꝛ beata ꝟgo ma
ioꝛ erat Symeone: ergo ab eo nō debuit
bn̄dici. Ad hoc rn̄det᷑ primo ꝙ Symeon
fuit minoꝛ beata Maria q̄tū ad meritū:
ſȝ nō q̄tū ad effectū. qꝛ erat ſacerdos ꝑȝ
aliquos. Uel dico ſcd̄o ꝙ bn̄dicere ſm .ſ.
Tho. ſuper epiſtola ad Ro. xij. contingit
tripliciter. ſ. enūtiatiue laudando ⁊ ma-
gnificādo: ⁊ imperatiue cauſando boni-
H tatē ⁊ ſanctitatē i eo qui bn̄dicit᷑: ⁊ opta-
tiue ſcilicet optādo ⁊ deſyderādo bona.
Bn̄dicere ergo imperatiue cōuenit ſoli
deo ꝑ authoꝛitatē: cuiꝰ bn̄dictio eſt cau-
ſa bonitatis ⁊ ſctitatis in nobis: per mi-
niſteriū āt ꝯuenit miniſtris dei ſȝ bn̄di-
cere laudādo aut optādo cōuenit cuili-
bet: vnde ⁊ .ſ. Lucas dicit ꝙ ſymeō be-
nedixit deū ſcilicet laudādo ⁊ optando
gloꝛiā ei: vel in eius gloꝛiā cōplacendo.
Si ergo bn̄dixit deū: q̄d mirū ſi iſto mo
do benedixit Marie ⁊ Joſeph. Sȝ qꝛ be-
nedictio iſta fuit cōmunis Marie ⁊ Jo-
ſeph: eo ꝙ pat᷑ eſſet putatiuus: ideo ſm
Aug. lib. de bono cōiug. vt oſtēdat euan
geliſta ꝙ ſoliꝰ Marie ſit filius veraciter
dn̄s Jeſus xp̄s: ſubiūgit (Et dixit ad ma
riā matrē eius. Ecce poſitus eſt hic i rui
nā ⁊ in reſurrectionē multoꝝ in Jſrael)
Jſta aūt multipliciter exponūt᷑. Primo
vt recitat Ori. vt dicatur ſaluatoꝛ in rui
nā infideliū: ⁊ in reſurrectionē creden-
tiū apoſtoloꝝ ⁊ alioꝝ eſſe a deo poſitꝰ:
qd̄ ſecūdū Gre. intelligēdū eſt q̄tū ad tē
I poꝛalē deſtructionē ⁊ diſperſionē iudeo
rū: ⁊ etiā quantū ad ſpiritualē ſalutē: a
qua ceciderūt per infidelitatē. Sȝ cōtra
iſtū modū exponēdi arguitur ſic. Nā ſi

ſaluatoꝛ poſitus eſt in ſpiritualē ruinā: ⁊
eſſet cauſa peccati: qd̄ eſt falſum. Ad hoc
ergo reſpōdet Gre. nazā. dicēs. Diuinū
ꝓpoſitū eſt ſolus ⁊ deificatio ſingulo-
rū: caſus autē ſubleuatio cōſiſtit in plu- K
riū intētione credentiū ⁊ nō credentiū.
Hec ille. Et intendit dicere ꝙ aliqui ex
bonis operibꝰ xp̄i ſumpſerūt occaſionē
ruine: cum tn̄ xp̄s intēderet eos exaltare
q̄tū in ſe erat: vnde Chry. dicit ꝙ ſalua
toꝛ erat ſicut lux q̄ delectat oculos ſanos
⁊ infirmos cōturbat. Nō ergo fuit cauſa
ruine: ſȝ occaſio; nō data ſed aſſumpta.
Jtē arguitur ſic. Si xp̄s eſt poſitꝰ in rui
nā multoꝝ: ſequit᷑ ꝙ aliqui boni cecidiſ
ſent in aduētu xp̄i. qꝛ ruere nō poterāt
niſi qui ſtabāt: qd̄ eſt falſū. ⁊ cōtra Gre.
nazā. Ad h̄ dicit Gre. ꝙ dicūt᷑ aliq̄ tūc ce
cidiſſe nō qꝛ d̄ bonis ſint facti mali: ſȝ qꝛ
de malis facti ſūt peioꝛes: ⁊ ꝯſequēt᷑ me-
rebāt᷑ maioꝛē penā: puta dānationē eter
nā ⁊ tēpoꝛalē ruinā ciuitatis hierlȝ. Alio
modo exponit᷑ ſm eūdē Orig. vt aliquis
dicat᷑ ruere qn̄ in eo peccatū occiditur ⁊
deſtruit᷑: reſurgere vero qn̄ poſt pctā vir
tuoſe cōuerſat᷑. Chry. Reſurrectio q̄dē L
eſt ꝯuerſatio noua. Cū em̄ laſciuus ca-
ſtus efficit᷑: auarus miſericoꝛs: atrox mā
ſuetus: reſurreccio celebꝛat᷑. Moꝛit᷑ q̄dē
pctm̄ reſurgit vero iuſtitia. Hec ille. Se
quit᷑ (Et in ſignū cui cōtradicet᷑) nō q̄dē
q̄tū ad eius volūtatē bn̄placiti iuxta il
lud Job. xj. Si ſubuerterit oīa: quis con
tradicet ei: ſȝ q̄tū ad volūtatē ſigni. q̄ eſt
ꝑceptū vel cōſiliū ⁊ quātū ad aliqua alia
vn̄ hoc triplicit᷑ exponit᷑ ſȝ gloſſā. Nā
ſignū tripl'r ſumit᷑. Primo ꝓ re aliquod
aliud ſignificāte: eo mō q̄ circulū taber-
ne ſignū dicimꝰ. Alio modo ſumit᷑ ſignū
pro miraculo. eo modo quo dicit᷑ Act. vj.
ꝙ ſtephanꝰ faciebat ꝓdigia ⁊ ſigna ma
gna in populo. Tertio modo ſumit᷑ pro
eo qd̄ ſignat. i. diſtinguit ⁊ diſcernit ali-
quid ab alijs: ad qd̄ aſpiciendū eſt: ſicut
vexilla que diſcernūt milites ⁊ quarta q̄
diſtinguit locū ad quē ſagitta eſt iacien M
da. Gloſſa ergo ſumēdo ſignū ꝑmo mo-
do: dicit xp̄m eſſe poſitū in ſignū ratione
euāgelij qd̄ ſignificat facta xp̄i: cui euā-
gelio cōtradicitur a multis in multis: vt
puta in hoc qd̄ dicit᷑ Matth. x. Ueni ſepa

rare hominem aduerſus patrem. Sed
ſecūdo modo ſumendo poſitus dicit᷑ in
ſignū ratione miraculoꝝ que fecit ⁊ que
circa eum facta ſunt. Omnia enim vt di
A cit glo. que de Chriſto narrātur ſunt ſi-
gna: puta ꝙ natus eſt de virgine ꝙ re-
ſurrexit: ⁊ huiuſmodi: quibus ab infide-
libus cōtradicitur. Sȝ tertio mō ſumen-
do ſm glo. poſitus eſt i ſignū ratiōe cru-
cis que eſt chriſtianoꝝ vexillū: ad qd̄ re
ſpicere debēt oēs xp̄i milites exiſtētes in
ꝑlio aduerſus inimicū. Huic ſigno con-
tradicitur: qꝛ cū ſit mūdi ſalus ⁊ redem-
ptio ab aliquibꝰ d̄r eſſe aliquid ridiculo
ſum ⁊ latronū ſuppliciū. Poſſumus aūt
⁊ aliter exponere. Nā ſignū aliqn̄ eſt ali
quid ad qd̄ aſpiciūt homines vt ſignum
ad ſagittādū: ⁊ ſic xp̄s ratione miraculo
rū ⁊ doctrine ⁊ cōuerſationis ſue dictus
eſt metaphoꝛice ſignū: qꝛ in ſe cōuerte-
bat oculos omniū. Huic ſigno cōtradixe
runt iudei q̄ ad miracula dicētes. Mar.
iij. (in beelzebub). i. per virtutē maximi
demōis (eijcit demonia) ⁊ quo ad doctri
nā ⁊ cōuerſationē dicētes: ꝙ erat ſedu-
B ctoꝛ turbaꝝ: vt patet Joan. vij. ⁊ ꝙ erat
malefactoꝛ: vt patet eiuſdē. xviij. Un̄ re-
ꝓbauerūt eū ⁊ cruci affixerūt: ideo ſub-
dit᷑ (⁊ tuā ipſius animā ꝑtrāſibit gladiꝰ)
Cōſtruitur aūt iſta ſentētia dupliciter:
vt dicit magr̄ hiſto. Primo ſic. O Maria,
gladius ipſiꝰ. ſ. xp̄i: aīam tuā ꝑtranſibit.
Scd̄o ſic. O Maria gladius pertranſibit
aīam ipſius xp̄i q̄ tua eſt ꝓꝑ immēſitatē
tui amoꝛis ad illū: ⁊ ecōtra. Exponit᷑ āt
iſta ꝓphetia Symeonis tripl'r. Primo
ſm Orig. ꝑ gladiū itelligēdo doloꝛē quē
ex paſſione xp̄i ſuſcepit: q̄ ꝑtrāſiuit aīaȝ
eo modo quo materialis gladius ꝑtrāſ-
it coꝛpus: quia. ſ. ille doloꝛ fuit intimus.
Un̄ ait Orig. Opoꝛtet intelligi gladium
dn̄ice paſſionis aīam Marie pertrāſiuiſ
ſe: q̄ ⁊ ſi xp̄m vtpote dei filiū ſpōte ꝓꝑa
moꝛi: moꝛtēq̄ʒ ipſam non dubitaret ſua
C moꝛte deuictuꝝ: ex ſua tn̄ carne ꝓgeni
tū nō ſine doloꝛis affectu potuit videre
crucifigi. Hec ille. Scd̄o expōit᷑ ſȝ Amb.
ꝑ gladiū ſumēdo ꝟbū dei. vn̄ ait. Prudē
tiā Marie non ignarā myſterij celeſtis.
Symeō oſtēdit. Uiuū eſt em̄ ꝟbū dei et
validū ⁊ acutiꝰ oī gladio ancipiti pertin

gēs vſq̄ʒ ad diuiſionē anime ⁊ ſpūs: Hec
ille. Et itēdit ꝙ xp̄s ex efficacia ſue ſmo
nis diuideret inter ſpm̄ ⁊ animā. i. inter
rationē ⁊ carnē vel ſenſum: ne ratio ſen D
ſualitati cōſentiret. Tertio exponit᷑ ſm
Aug. per gladiū ſumēdo dubitationē q̄
ex ſtupoꝛe cōſurgit: ⁊ doloꝛē infligit. Un̄
ait. Uel ꝑ hoc intelligit᷑ ꝙ Maria in moꝛ
te dn̄i ſtupoꝛe quodā dubitauit: vidēs fi
liū dei ſic humiliatū vt vſq̄ʒ ad moꝛtē de
ſcēderet. Et ſicut gladiꝰ ꝑtrāſiens iuxta
hoīem timoꝛē facit: nec ꝑcutit: ita ⁊ du-
bitatio meſtitiā fecit: nō tn̄ occidit: qꝛ nō
ſedit in aīo: ſed ꝑtrāſiuit quaſi ꝑ vmbrā.
Hec ille. Et itēdit vt dicit. ſ. Tho. iij. par.
q. ij. vij. ar. Quarto ꝙ dubitatio illa non
fuit infidelitatis: ſȝ ſtupoꝛis: dū cōpara
ret mirifica ⁊ excelſa q̄ de xp̄o nouerat.
vilibꝰ ⁊ ꝯtēptibilibus q̄ patiebat᷑. Utrū
ꝟo b. Maria ſit occiſa coꝛpoꝛali gladio
videt᷑ incertū. Un̄ dicit Jſido. li. de vita ⁊
obitu ſctoꝝ. Incertū q̄dē eſt vtrum Sy
meō ꝓ materiali gladio dixerit: an ꝓ ꝟ-
bo dei valido ⁊ acutioꝛe oī gladio anci-
piti. Spālit᷑ tn̄ nulla docet hiſtoꝛia Ma-
riā gladij aīaduerſiōe ꝑēptā: nec obitus E
eius vſq̄ʒ legit᷑ q̄uis repiat᷑ ſepulcrum.
Hec ille. Alb. aūt ſuꝑ miſſus eſt: ꝓbat ꝙ
ex amoꝛe ſit moꝛtua ita ꝙ cōtemplādo ⁊
ardēdo tm̄ illa btā aīa ferebat᷑ in deū ꝑ
amoꝛē ꝙ limites coꝛpoꝛis penitꝰ exiuit.
Un̄ dicta verba quarto exponit Ber. de
gladio amoꝛis dei: q̄ inquit. Aīaȝ marie
nō tm̄ cōfixit ſȝ ꝑtrāſiuit vt veniret vſq̄ʒ
ad nos q̄ ꝑ eā i diuinū amoꝛē ꝯſurgimꝰ:
⁊ ſic de plenitudīe eius oēs acciperemꝰ.
Sequit᷑: (vt reuelēt᷑ ex multis coꝛdibꝰ co-
gitatiōes). Eſt aūt ſciēdū ſm Grec. ꝙ ly:
vt aliqn̄ ſtat cauſaliter vt ſi dicā: xp̄s eſt
moꝛtuus. vt nos redimeret. Nā ly vt di
cit cauſam finalē ꝓꝑ quā xp̄s moꝛiebat᷑.
Aliqn̄ aūt ſtat cōcomitatiue vel cōſecuti
ue: vt ſi dicā: ꝙ iudei occiderūt xp̄m vt ꝑ
romanos diſperderētur. Hic aūt ſtat cō-
ſecutiue ſm Gre. ſm primā expoſitio- F
nē qꝛ ex xp̄i paſſiōe euenit vt manifeſta
rent᷑ odia iudeoꝝ in xp̄m: qui eū nō ſolū
affixerūt cruci: ſȝ ēt ſic affixū deridebāt
et blaſphemabāt. Uel reuelate ſunt du-
bitationes diſcipuloꝝ qui fidē perdide
rūt. iuxta tertiā expoſitionē: qꝛ gladius

dubitationis nõ ptrãſiuit animas eorũ: ſ3 ſe in illis firmauit. Uel ſtat ly vt ſinaliter: iuxta ſecũdam expoſitionẽ. Ad hoc enĩ ſit ꝟbũ ad aiaꝫ vt reuelenꝶ cogitationes. i. confiteanꝶ homines ſua peccata.

G ¶ Moraliter ſciẽdũ eſt ꝙ ꝗlibet dꝫ ſemper aſpicere ad xp̃m p ↄtẽplationeꝫ: ita ꝙ nõ deficiat oculus de capite tuo. i. de xp̃o. Uñ Eccl. ij. Sapiẽtis oculo in capite ei⁹ ⁊ hoc ideo: qꝛ poſitus eſt nobis in ſignũ: in pſepio ꝗdẽ in ſignũ pauptatis ⁊ humilitatis in cruce in ſignũ patiẽtie ⁊ obediẽtie in ſepulcro in ſignũ ꝗetis et ↄtẽplationis in inferno in ſignũ charitatis: in celo in ſignũ victorie Apocal. iij. Qui vicerit dabo ei ſedere ⁊ ſedebit mecũ in throno meo ſicut ego vici ⁊ ſedi cũ pře meo. Huic ſigno contradicunt mali hoĩes: nõ p ꝟba ſ3 facta: qꝛ ſigno hũilitatis ↄtradicũt ſupbi: ⁊ ſic de alijs. ¶ Quãtũ ad ſm ſciẽdũ ꝙ Anna vidua cõfirmauit ꝗ̃ Symeõ ſenex ď xp̃o predicauerat. Amb. Prophetauit Symeõ ꝓphetauerat copulata ↄiugio: ꝓphetauerat ꝟgo: debuit etiã vidua ꝓphetare: neqᷓ ꝓ

H feſſio deeſſet aut ſexus. Hec ille. Jõ dꝛ (⁊ erat anna propheti ſſa filia Phanuel). ¶ Notãdũ vero ꝙ lꝫ ſm iura humana: mulier plerũqꝫ non recipiaꝶ in teſtimoniũ: tñ ſm glo. in pconio xp̃i per quẽ vita reddita ẽ ipſa viro. i. Symeoni ↄiungiꝶ: qꝛ vita mũdi p virũ ⁊ mulierẽ pdita erat. Uel dicẽdum eſt ꝙ lꝫ teſtimoniũ mulieris ſit imperfectũ rõne ſexus: ꝗ eſt fragilis: ſecus tñ ratione ſanctitatis (de tribu Aſer) ſm The. euãgeliſtã ſerioſe deſcribit iſtam Annã per prẽm ⁊ tribũ ꝓpter certitudinẽ hiſtorie. Uel ſꝫ Greg. nazã. vt diſtinguat eã ab alijs ꝗ forte tũc tẽporis eodẽ noĩe vocabanꝶ. De hac Anna ſic dicit Amb. Anna ꝟo: ſtipẽdijs viduitatis ⁊ morib⁹ talis iducꝶ: vt digna fuiſſe credaꝶ: ꝗ redemptionẽ oĩm nũtiaret. Hec ille. Uñ euãgeliſta ↄmẽdat eaꝫ. Primo ab etate dicẽs: (hec pceſſerat in

I dieb⁹ multis.) Scđo a ꝟginitate ſeruata añ matrimoniũ dicẽs (⁊ vixerat cũ viro ſuo annis. vij. a virginitate ſua) Tertio a viduitate ſeruata poſt mortẽ ↄiugis ſui. (⁊ hec vidua erat vſqꝫ ad annos octoginta quatuor) Quarto ab aſſiduitate viſitandi tẽplũ dñi dicens (que non diſcedebat de tẽplo) ſm modũ. ſ. loquẽdi: ꝗ aſſidue ↄuerſantẽ in aliquo loco dicimus ab illo nõ diſcedere. Quinto ab aſſiduitate ieiunũ ⁊ orõnis dicẽs (ieiunijs ⁊ obſecrationib⁹ ſeruiens nocte ac

K die). Juſte ergo vt ait Orig. ſctã mulier ſpm̃ ꝓphetandi meruit accipere: qꝛ longa caſtitate: lõgis ieiunijs ad hoc culmẽ aſcẽderat. Hec ille. Sequiꝶ (Et hec ipſa hora) qua Symeõ (iſta dicebat) ſupueniens ↄfitebaꝶ dño. ¶ Eſt aũt ſciendu3 ſicut dicit. s. Tho. ij. ij. q. iij. ar. j. ꝙ triplex eſt cõfeſſio. Prima. ſ. ꝗ eſt actus fidei: vt cũ quis cõfiteꝶ ſe credere in vnũ deum. Scđa ꝗ eſt actus latrie. i. gr̃arum actio ⁊ laudatio dei: ad quã hortaꝶ. pſ. di. Cõfitemi dño. i. laudate deũ. Tertia eſt act⁹ pñie: qua ꝗs confiteꝶ pctã ſua. Hic autẽ loquiꝶ euangeliſta de ſcđa cõfeſſione ſꝫ Greg. nazã. Unde ſequiꝶ (⁊ loq̃baꝶ de illo). ſ. dño Jeſu xp̃o quẽ magnificabat et pdicabat (oĩbus qui expectabãt redemptionẽ iſrael). i. Meſſiam regẽ ꝑ quẽ redimerenꝶ vere a ſeruitute ſpũali. i. pcti ⁊ diaboli: vel a ſeruitute tpali ſꝫ opinionẽ aliquorũ iudeorũ ꝗ exiſtimabãt xp̃ꝫ venturũ tanꝗ̃ regẽ carnalẽ. Dicit aũt Gre.

L nazã. ꝙ ideo in euãgelio nõ exprimit ꝗd Anna de xp̃o dixerit: qꝛ forte dixit aliꝗd modicũ ⁊ nõ clare. Uel ſm alios ad innuendũ ꝙ mulier in eccłia loq̃ nõ dꝫ ſꝫ tacere: iuxta doctrinã apłi. j. Cor. xiiij. Sicut tñ paucorũ pꝛiuilegia nõ faciũt legẽ cõem. ita ecõuerſo lex cõis non tollit ꝗn alicui fiat pꝛiuilegiũ gr̃a ſctitatis. Et ꝙ dicit gl. eã ieiunijs ⁊ orõnib⁹ accepiſſe ꝓpheciã: ſꝫ nõ autoritatẽ docẽdi: intelligiꝶ inquãtũ mulier ſꝫ Gorrã: nõ inquãtũ ſctã. qꝛ tñ mulier erat nõ extẽdit ſermonẽ ſuũ. ¶ Allegorice ſꝫ Gre. nazã. Symeõ interptaꝶ ſꝫ aliꝗs obediẽtia vł auditor merorís ſignificat legem Moyſi cũ ſene moꝛituro moꝛiturã. Sed anna ꝗ interpretaꝶ gratia ſignificat legẽ nouã: ꝗ eſt lex gratie quã xp̃s fouet viuẽtẽ. In

M medio horũ xp̃s fuit. Eſt aũt notãdũ ꝗnqꝫ fuiſſe annas: ꝗ ſunt mr̃ Samuelꝶ. j. Re. ſ. ⁊ vxor Raguelis. Tho. iij. ⁊ Uxor Thobie ſenioris Tho. j. ⁊ filia Phanuel de ꝗ habeꝶ hic, ⁊ mater beate ꝟginis de qua

nõ habetur in canone. Et qꝛ Anna interptaꝶ gr̃a: vt dictũ eſt: ⁊ omnes pdicte fuerũt ſctẽ et gratioſe ſignificãt ꝗnqꝫ gr̃as. Prima ſignificat gr̃am orãdi. Uñ dicit. j. Reg. j. effudi aiam meaꝫ in ↄſpectu dñi.

A Scđa gr̃am alios edificãdi: qꝛ Raguel interptaꝶ paſtor dei. Tertia gr̃am ſlẽdi pctã ⁊ incolatũ hui⁹ vite: qꝛ Thobias interptaꝶ duct⁹ ad luctũ. Quarta gr̃aꝫ reuelationis ſecretorũ: qꝛ Phanuel iterptatur facies dei. Quinta gr̃aꝫ reſurgẽdi a pctis. qꝛ fuit vxor Joachim. ꝗ interptaꝶ rñſio. Qui enĩ reſurgit a pctõ rñdet deo vocãti ⁊ nõ facit more ſurdorũ. ¶ Similiter notãdũ eſt ſm ſcripturã ꝗtuor fuiſſe ꝓphetiſſas ꝗ ſunt Maria ſoror moyſi Exo. xv. ⁊ Delbora Judicũ. iiij. ⁊ Olda. iiij. Re. xxij. ⁊ Anna vidua hic deſignata. Pria interptaꝶ dux: ſecũda Apis. ꝗ. ſ. in pricipio pũgit. ⁊ in fine vngit. Tertia diſcretio mea. Quarta rñdẽs. ſ. reddẽdo ſuum vnicuiqꝫ. Prima ſignificat fortitudinem. Scđa tẽperãtiã. Tertia prudentiã. ⁊ Quarta iuſtitiã. ¶ Anagogice Anna vidua eccłiã ſignificat ſanctorũ: ꝗ vi

B duata pñtia ſui ſponſi ieiunijs et obſecrationib⁹ vacat ⁊ in fine dierũ vite ſue illũ cũ gaudio videre mereꝶ ⁊ i tẽplo celeſtis hierłm. Significat etiã ſingulas ſctõrũ aias eadẽ rõne. ¶ Notandũ eſt ẽt ꝙ pñtationi dñi in tẽplo iterfuerũt ꝗnqꝫ pſone: ſignificantes illos ꝗ in tẽplo vite eterne videbũt xp̃m aſtãtẽ vł melius ſedẽtẽ ad pſentiã pr̃is in dextera Hę fuerũt ieſus ſignificãs innocẽtes. ⁊ Maria id eſt amarũ mare: ſignificãs penitẽtes ⁊ Joſeph. i. accreſcẽs: ſignificãs pficientes ⁊ Symeõ. i. audiẽs. ſ. miſerias ꝓximorum: ſignificãs pfectos in vita actiua et Anna ſignificãs pfectos in vita contẽplatiua. ¶ Moraliter hic inſtruunꝶ coniugati per Mariã ⁊ Joſeph vt ſimul ꝑgãt ad tẽplũ ſuperne hieruſalem portãtes xp̃m in cordibus ſuis per amorẽ mutuum ſm deum: vt tandẽ audiant in eodẽ templo laudes dei. Et ꝟgines in An

C na virgine vt ſe immaculatas viris ſuis ↄſeruẽt. vt tandeꝫ xp̃m videre mereanꝶ in matrem. Uidue ꝗ3 in Anna vidua vt pudicitiã conſeruent ꝑ ieiunia ⁊ orationes. Et ſilr̃ ſenes in Symeone vt xp̃m ꝗrant in tẽplo ⁊ nõ in pdijs ſuis. Et ſilr̃ pueri in puero Jeſu vt pmitrãt ſe portari. i. gubernari a parẽtibus. ¶ Quantũ ad tertiũ tãgiꝶ ↄſummatio ſiue adimpletio diuine legis: cuꝫ dꝛ (⁊ vt pfecerũt oia ſm legẽ dñi (. ſ. de oblatione faciẽda

D dño ꝑ Marie purgatione (reuerſi ſunt in galileã ciuitatẽ ſuam nazareth). Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ beatus Matthe⁹ hic dicit xp̃m angelo monẽte fuiſſe delatũ in egyptũ: ⁊ poſtmodũ ex egypto in nazareth. Sed. b. Luc. ſm Bedã qꝛ ſciebat beatũ Matt. hoc diffuſe narraſſe: illud omiſit ſcꝫ fugã xp̃i ad egyptũ. Qñ autẽ angelus monuerit Joſeph: quidã dicũt ꝙ in via cũ a ꝟginis purificatiõe reuertereꝶ. quidã ꝟo ꝙ in nazareth qꝛ cũ Herodes nõ eſſet ꝗſitur⁹ puerũ ſtatim poſt purificationẽ: ſed poſt annũ vel amplius: nõ eſt pbabile ꝙ angelus eũ fugere coegerit cũ puero ſtatim acta purificatione. ¶ Ruſus ſciẽdum eſt: ꝙ galilea aliqñ eſt nomen ſubſtãtiuum ſignificãs prouinciã. Aliqñ vero adiectiuum ſignificãs rem ꝓuincie. Hic autẽ ſm aliquos

E ſtat adiectiue. Aliqui tñ textus habẽt in galileam in ciuitatem ſuam Nazareth: ⁊ ſic ſtat ſubſtãtiue. Et hec eſt litera greci textus ¶ Sciẽdum vero ꝙ ſicut cõcipi ita et nutriri voluit in Nazareth: ſm Gorrã: vt ſignificaret ꝙ ſicut ſua conceptio fuit florida ſine originali ſic ⁊ ↄuerſatio ſui flordia ſine actuali pctõ. Sequitur (Puer autẽ creſcebat). ſ. corpore. Ex quo ptꝫ ſm Athanaſiũ ꝙ caro non erat cõuerſa in deitatem (⁊ confortabaꝶ) ſpiritu ſm Cyrillum inquãtum ſm ꝓgreſſum etatis oſtendebat ſapiẽtiam ſm eũdem Cyrillum et Theophi. Poſſumus autem hoc exponere de viribus corporis que in eo erant dietim fortiores (plenius ſapiẽtia). ſ. diuina: ⁊ humana beatifica: ⁊ humana infuſa ⁊ humana experimẽtali. Et vide de hoc ꝗ ſcribũꝶ infra dñica infra octa. epi. (⁊ gr̃a dei erat in illo). ſ. gr̃a gratũ faciens. i. gr̃a ſingularis

F pſone: gr̃a capitis: ⁊ gr̃a vnionis. Uide ibidem. Reliqui ſenſus quos iſta pars patitur faciliter patent ex dictis.

¶ In circumciſione dñi. Textus euangelij. Luc. ij.

Oſtq̃ conſummati ſunt
dies :octo vt circũcidere
tur puer: vocatũ eſt nomẽ
eius Jeſus : quod voca=
G tum eſt ab angelo priuſq̃ in vtero
conciperetur.

Oſtq̃ cõſummati ſunt dies
octo vt circũcideret puer ꝛc.
Luc.ij. Circa circuncisionem
de qua in preſenti euãgelio
agit tria pũcta ſunt vidẽda:
que ſunt Tẽporis diffinitio: vulneris il
latio: ꝛ nois ipoſitio: ꝛ hec tria tangũtur
in euãgelio. ¶ Qãtũ ad primũ ſciendũ
eſt ex doctrina ſancti Tho. in .iiij. diſtin.
j. qõ. ij. p totum. q̃ ſm ſucceſſionẽ tẽpo
rum quãto magis appropinquabat ad
chriſtũ: tanto magis debebãt articuli fi
dei explicari. Jdeo neceſſarium fuit vt
daret a deo preceptũ de circũciſione fiẽ
da ꝓpter duo. Primo vt ppl's dei p ali
qd corpale ſignũ diſtingueret ab alijs.
Scdo q: expreſſius ſignificabat ablatio
nem originalis pcti eſſe fiendã q̃ ante
H fuiſſet p aliqd ſignũ ſignificata. Et hoc
ꝓpter multa. Primo rõne mẽbri in quo
fiebat. q: p illd deſcẽdit originale. Scdo
q: fiebat ſm circularẽ figuram q̃ circula
tio fuit in originali dũ pſona infecit na
turã: ꝛ natura pſonã. Tertio rõne pene
cõtra delectationẽ ↄcupiſcẽtie in qua vi
get fomes q̃uis illa pena non fuerit ad
ſatiſfaciendũ. Quarto q: ſangis ibi fu
ſus ſignificabat xpi paſſionẽ qua origi
nalis culpa ſublata eſt. Debuit aũt da
ri hoc preceptũ de circũciſione añ legem
ſcriptã. i. ante legẽ moſaicam. q: lex da
ri nõ potuit niſi pplo adunato ꝛ diſtin
ctoꝝ q̃ diſtictio p circũciſionẽ fuit. Debuit
aũt differri vſq̃ ad tpa abrae: q̃ primus
accepit p̃ceptũ de hac circũciſione. Ante
eñi fere oẽs erãt fideles. Naz tunc. ſ. tpe
abrae d: idololatria incepiſſe ꝛ abũda
I uit infidelitas: ꝛ vitiũ cõtra naturam.
Jdeo tunc debuit fieri ꝓmiſſio de naſci
turo xpo qui peccata mundaret ꝛ ſignũ
fidei atq̃ caſtitatis cõtra infidelitatẽ et
luxuriã poni. Non autẽ debuit dari om
nibus populis. q: data fuit vt populus
ex quo xps erat naſciturus ſpãli ſctita
te p̃ omnibus pplis fulgeret. ¶ Scõtra:
q: dabatur ↄtra originale pctm̃ qd om
nibus erat cõmune. Jtẽ cõtra q: dabat
in ſignum fidei abrae: quã oẽs imitari
tenebant. Reſpondet. Ad primũ quidez
dicit: q̃ nõ erat ſolũ contra originale ſ3 K
etiã erat in ſignuz naſcituri ex abraam.
Contra originale aũt remanebant alia
priora remedia. Ad ſecũdum dicitur q̃
nõ oẽs tenebantur imitari abraaz q: nõ
erat notus oibus: neq̃ oib9 dat9 in exẽ
plũ: l3 oẽs tenerent ad fidẽ ei9 Hiſmael
aũt ꝛ eſau tenebant ad circũciſionẽ ſolã
dum erãt de familia parentũ: nõ autem
poſt ſeparationẽ ab eis q: ſolus popul9
peculiaris circũcidebat. Nec etiã dan
dum fuit hoc preceptuz feminis: q: da
batur cõtra originalẽ culpam que eſt a
generante actiue. i. a patre: non autẽ da
batur cõtra penalitatẽ corporis: q̃ ſunt
ab adminiſtrante materiam. i. a matre.
Et licet trãſgreſſio p̃ma a femina ince
perit: tñ ipſa non fuit cauſa peccati ori
ginalis: q: ſi vir nõ peccaſſet: etiã peccã
te femina nõ cõtraherem9 illud. Et etiã L
diſtinctio populi eſt p̃ncipaliter p viros
¶ Eſt aũt ſciẽdũ q̃ circunciſio erat ſa
cramẽtũ veteris legis ꝛ erat etiã ſub p̃
cepto. Jnquãtum ergo erat ſacrm̃ omni
tpe poterat fieri ꝛ habebat ſuũ effectuz.
inquantũ vero erat p̃ceptũ requirebat
dies octaua neceſſario. Cauſa huius de
terminati tpis eſt multiplex. Pria eſt te
neritudo pueri. Vñ nõ licebat anticipa
re octauã diẽ in aliquo caſu. ſicut dicit
Hugo de ſctõ Victo. quãuis alij dicant
oppoſitũ. Q: id qd alij aſſerunt neq̃ ex
ſcriptura neq̃ ex cõſuetudine iudeoruz
habet. ¶ Et ſic obijciat q̃ populo dei exi
ſtente in deſerto multi nõ ſunt circũciſi
et ↄſequẽter poterat tardari vltra octo
dies. Dicit ſ3 Nico. de ly. q̃ cũ illis fuit
diſpẽſatũ q: erant in itinere ꝛ neſciebãt
qñ haberent mouere caſtra: ꝛ qñ q̃eſce
re: q: ad imperium dñi ibant ꝛ ſtabant. M
Silr etiã q̃ moriebãtur incircũciſi non
ob hoc dãnabãtur: q: erãt ↄtra origina
le pctm̃ alia remedia. Quãuis etiã poſ
ſit ſm alios dici probabiliter q̃ in deſer
to nullus ſit mortu9 q̃ ibi fuerit natus.

q̃uia non erat in tribubus eorũ infirm9:
vt dicit pſal. Sic ergo patet illa parti
cula euangelij qua dicitur (ꝛ poſtq̃ cõ
ſummati ſunt dies octo.)
¶ Quãtũ ad ſm ſciendũ eſt q̃ circunci
A ſio erat circularis inciſio anterioris pel
lis mẽtule. Et hoc mẽbrum ↄueniẽter
determinatũ eſt ad hoc vulnus ſuſcipiẽ
duz inquãtũ circũciſio erat p̃ceptũ ꝛ in
quãtuz erat ſacramẽtũ q: erat ſignũ ori
ginalis abolẽdi: ꝛ xpi naſcituri: ꝛ ſeruã
de caſtitatis. Fiebat autẽ cultello lapi
deo: ſed nõ erat hoc neceſſariũ: vt patet
ex iudeorũ vſu. Verũtñ aliq̃ formoſe vt
ea quã fecit Joſue fuerũt facte cultro la
pideo in ſignũ q̃ pfecta circunciſio oim
maloꝝ fieret p petrã ſpũalẽ. i. xp3. ¶ S3
quẽ effectũ habebat hmõi vulnus? Re
ſpõdet q̃ i rei v̇itate nõ imprimebat cha
racterẽ i anima. Eſt aũt character ſpũa
lis ſignũ diſtinguẽs p hoc q̃ i aliquo ſta
tu ꝓfectionis ↄſtituit. Circũciſio aũt pri
cipaliter ordinabatur ad purgãduz per
B ſe: non aũt ad diſtinguẽdũ: ſed ſolũ ex cõ
ſequẽti et per accidens inquãtũ aliqui
erãt circũciſi aliqui nõ. Jn anima ergo
habebat ſolum principalẽ effectum. Et
non poterat iterari: nõ q: maneret cha
racter ipreſſus in ea. ſed q: non iteraba
tur cauſa eius. Qui vero fictus accede
bat ad eã: recedente fictione ↄſequebat
effectum nõ ꝓpter ſpiritualẽ characte
rẽ: ſed ꝓpter exteriorem corporalẽ. Pur
gabat aũt ab originali peccato: ſicut oẽs
dicunt. q: ſemꝑ oportuit eſſe aliqd reme
diuz contra originale virtute paſſionis
xpi in quolibet ſtatu. Nã q: ab alio ſiue
per aliũ illud cõtrahimus. etiã p alium
ab illo liberamur. Jtẽ añ vſum rationis
oportuit eſſe cõtra pctm̃ aliqd habẽs ef
ficaciã ex opere operato: ꝛ hoc eſt circũ
ciſio. Aliter tñ auferebat originale q̃ ba
ptiſm9. Jn pctõ q̃dez originali tria ſunt
ſ. culpa ꝛ reatus priuationis viſionis dei:
ꝛ fomes. i. cõcupiſcentia habitualiter in
C clinãs ad malũ. Prima ergo duo tã per
baptiſmũ q̃ per circũciſionez tollunt ex
toto: ſm Greg. ſed cõcupiſcentia ſoluz ex
pte. Circũciſio ergo q̃ erat pticularis in
ciſio: directe cauſabat ꝛ ſignificabat di
minutionẽ fomitis: ꝛ ↄſequẽter alia duo.
Baptiſmus v̇o q̃ eſt ablutio: prĩs culpã
deide alia aufert. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ q̃ p
circũciſionẽ non ↄſeq̃bat qs fructũ pfe
cte liberationis ab originali: q: nõ apie
bat ianuã celi. Vnde Joãnes circunci D
ſus: eſt etiã baptizatus. Auferebat eñi
ſolũ impedimẽtũ pſone ſtãte impedimẽ
to nature. Si tñ tunc fuiſſet baptiſmus
nõ aperuiſſet ianuã: ꝛ modo ſi eſſet circũ
ciſio apiret: eo q̃ paſſio xpi ſit pacta: v̇tu
te eius baptiſmus ianuã celi apit. Põt
autem aliqd corporale eſſe inſtrumen
tũ motiui qd aliqñ fuit l3 mõ nõ ſit ſicut
forme ſunt velut inſtrumẽta generan
tiũ: non aũt eius qd nec eſt nec fuit. Tol
lebat autez pctã actualia ſi illa inuenie
bat: q: de9 nõ pcit ex pte. ¶ S3 ↄ: q: vt d:
Ad Ro. v. Ex opibus legis null9 iuſtifi
cat: ꝛ tñ alia ſacrificia ꝛ opa nõ erãt mi
nus honeſta q̃ circũciſio. Quia ergo illa
nõ iuſtificabant: ergo neq̃ circũciſio. Ad
hoc d: q̃ illa ſacrificia nõ ordinabãtur
ad tollẽda pctã: ſed ad ſatiſfaciendum
ꝓ eis: circũciſio v̇o ordinabat ad tollen E
da pctã: ideo illa nõ auferebãt pctã ſi
cut circũciſio. Sed nunq̃d circũciſio ↄfe
rebat gratiã? Solutio. Ad hoc dicitur q̃
ſacra noue legis ſunt cã inſtrumẽtalis
gratie: p q̃ deus iuſtificat aiam: ſm Au
gu. ↄ Fauſtũ. Sacramẽta aũt veteris le
gis nõ cauſabãt gratiã propria virtute:
q: ex lege fuiſſet iuſtitia: ꝛ cõſequenter
xps gratis mortu9 fuiſſet. Neq̃ virtute
paſſionis xpi: q: paſſio chriſti nõ põt ap
plicari hoi p ſacra niſi mediãte vſu reꝝ
exterioꝝ p quas agit. Eſt ãt ipoſſibile q̃
paſſio xpi vl' qdcũq̃ agẽs añq̃ ſit vel fuẽ
rit: actu moueat p res exteriores. vt di
ctũ eſt q̃uis poſſit mouere p interiorem
apprehẽſionẽ. Vñ iſto modo. ſ. p fidẽ paſ
ſio xpi iuſtificabat veteres: nõ aũt p ſa
cramẽta que erãt ſolum quedam ꝓteſta
tiones illius fidei. ¶ Sed cõtra: q: dicit
Beda q̃ effectum baptiſmi oliz habuit
circũciſio. Ad hoc dicũt q̃dã q̃ circũciſio
habuit effectũ baptiſmi quo ad hoc q̃
delebat pctm̃: ſ3 nõ quo ad h̃ q̃ cõferret F
grãz. S3 hoc eſt impoſſibile: q: pctã non
tollunt niſi p grãz. Juxta illd Ro. iij. Ju
ſtificati igit gratis p gratiã ipſius. Qui
dam vero dicũt q̃ conferebat gratiam

ꝗtū ad effectꝰ remotiuos culpe:nō aūt
ꝗtum ad poſitiuos.¶ Cōtra:p̄io qꝛ ꝭ
G ordinē cauſe formalis effectus poſitiui
ſunt priores remotiuis.qꝛ forma nō ex=
cludit priuationē niſi informādo ſm tū
cauſam materialē eſt ecōuerſo.¶ Item
ꝫ qꝛ poteſtas pueniēdi ad gloriā q̄ tunc
dabaꝛ eſt vltimus effectꝰ poſitiuus gr̄e.
Quidā vero dicunt ꝙ ꝯferebat gratiā
etiā quātum ad effectꝰ poſitiuos aliq̄s:
ſed nō oēs:qꝛ nō reprimebat impellētē
ꝯcupiſcētiā.¶ Sed ꝫ:qꝛ oīs gr̄a ꝗtun=
cūꝗ minima ad hoc ſufficit.Ideo dicen
dū eſt ꝙ circūciſio ſicut ⁊ alia ſacra illiꝰ
legis:nō iuſtificabat:ſꝫ ſolū erat ſignū
et ꝓteſtatio fidei iuſtificātis.¶ Eſt aūt
ſciendū ꝙ ante circūciſionē valebat ad
remiſſionē originalis peccati ſola fides
ꝓpria in adultis:⁊ in puulis aliena:q̄
ꝑ fidē cōiungebanꝛ hoīes ad paſſionem
chriſti etiā ſi talis fides fuiſſet īformis.
Uñ lꝫ adultus nō iuſtificareꝛ ꝑ ſuā fidē
informē tū ꝑ illā erat cauſa iuſtificatio
nis paruuli:qꝛ iuſtificabat rōne obiecti
et nō rōne credētis.formitas autē ⁊ in=
formitas ſunt cōditiones fidei ex parte
H obiecti.Et eadē rōne iuſtificabat fides
et non charitas:qꝛ fides ad cognitionē
pertinet:ideoꝗ magis pōt mediatorē ⁊
cauſam ſalutis reſpicere ꝙ charitas q̄
ad effectū ꝑtinet ⁊ eſt de eo ꝙ eſt ſibi bo
num.Sufficiebat autē paruulis aliena
fides.i.motus fidei relatus ad ſalutem
pueri a quocunꝗ ꝗuis magis hoc ꝑti=
neret ad parētes.nec req̄rebaꝛ:exterior
ꝓteſtatio fidei ſm opinionē ꝯmuniorē.
Nec tū ſequiꝛ ꝙ poſſent pueri iuſtifica
ri in vtero.qꝛ q̄ ad hoīm cognitionē nō
erāt a matre diſtincti.¶ Sed ꝫ:qꝛ mo=
do ſola fides nō ſufficit.ergo eſſet modo
minoris efficacie ꝙ tunc:qđ eſt falſum.
Reſpōdetur negādo argumētum.Nā
lex nō eſt minoris efficacie in religioſo
ꝙ i laico:⁊ tū religioſo nō ſufficit obſer=
uare decē legis p̄cepta:qđ ſufficit laico.
Eſt eñ aliq̄d annexū fidei ꝙ neceſſe eſt
I obſeruare:vcꝫ ablutio baptiſmalis.In
adultis aūt req̄rebaꝛ ſacrificiū vl̄ aliqđ
hmōi:qꝛ licet iſta ſacra non eſſent de ne
ceſſitate ſed voto celebrarenꝛ:tamē tē=
pore oportuno ipſa fides inſtigabat ad

ſe propalādū ad honorē dei:⁊ tūc effica
cia remiſſionis nō erat ex ſignis exterio
ribꝰ ſed ex ſola fide q̄ ſola ſufficiebat ſi=
cut ⁊ nūc ei qui nō ex cōtēptu ſacramē=
ta dimittebat ſicut etiā de charitate dici
mus ꝙ ſufficit motꝰ interior.ſed ſi tū tē= K
pus adeſt requiritur exterior.Sic ergo
ptꝫ quid ſit circunciſio:⁊ q̄s eius effectꝰ:
⁊ cōſequenter patet illa particula euā=
gelij qua diciꝛ (vt circūcidereꝛ puer.) Sꝫ
quare voluit xp̄s circūcidi ſi peccato ca=
ruit? Bern̄.Ad quid tibi neceſſaria circū
ciſio dn̄e Jeſu:qui pctm̄ nec commiſiſti:
nec cōtraxiſti? Quod eñ ipſe nō feceris
etas ipſa manifeſtat:ꝙ vero non cōtra=
xeris multo certius probat patris diui=
nitas ⁊ virginitas matris.Hec ille.Ad
hoc diciꝛ:ꝙ hoc voluit facere.Primo vt
oſtēderet in ſe carnis veritatē cōtra Ma
nicheū qui dicit ꝙ illa caro fuit phāta=
ſtica.Et ꝯtra apollinarē:qui dixit eā cō
ſubſtantialē eſſe diuinitati.Et cōtra Ua
lentinū qui dixit illā de celo fuiſſe allatā
Scđo vt approbaret circunſionem.Ter
tio vt ſe oſtēderet de gn̄e Abraā.Quar=
to ne illū iudei tanꝗ incircūciſum repel L
lerēt.Quinto ad exēplū obediētie.Se=
xto ne reſpueret remediū carnis peccati
cuiꝰ ſimilitudinē habebat.Septimo vt
ſubſtinēdo onera legis:alios liberaret.
¶ Sed cōtra:qꝛ ſoluebat ſabbatum er=
go a ſimili debebat ſoluere circunciſio=
nē? Reſpondeꝛ ꝙ non eſt ſimile:qꝛ cōue
niens erat vt ſe dominū legis oſtēderet
in etate perfecta ſoluēdo legē nō autē in
puerili.Itē cōtra qꝛ nō fuit in Abraam
decimatus ſm glo.Heb.vij.eo qđ deci=
matio eſt figura medicine contra origi=
nale peccatū ergo a ſimili nō debuit cir
cūcidi:qꝛ etiā ipſa circūciſio fuit ſignum
eiuſdē medicine? Rn̄deꝛ ꝙ nō eſt ſimile:
qꝛ decimatio fuit ſolū ſignū talis medici
ne:nō aūt circūciſio.qꝛ habuit alias vtili
tates ⁊ cauſas.¶ Quātū ad tertiū ſcien
dū eſt ꝙ in circūciſiōe iponebanꝛ noīa ſi
cut mō in baptiſmo:qꝛ añ pueri hēbāt
imperfectū eſſe.Iō glo.Prouer.iiij.dicit M
ꝙ Salomon dicit ſe fuiſſe vnigenitū co=
rā matre ſua:qꝛ ſcꝫ habuit quidē vteri=
num fratrē:ſed ille mortuus eſt ſine no
mine quaſi nūꝗ fuiſſet.Cōuenientiſſime
autem

autē in circūciſione ſaluator dictꝰ eſt Je
ſus.Nomina quidē ſpecierū,debēt rerū
proprietatibꝰ cōuenire vt ptꝫ.iiij.Me=
ta.qꝛ rō quā nomē ſignificat eſt diffini=
A tio q̄ dicit rei naturā.Noīa vero ſingu=
lariū imponunꝛ a proprietate eoꝝ vel a
tp̄e:ſicut natꝰ in die ſancti Nicolai dici
tur aliq̄s Nicolaus:vel cognatiōe ſicut
Joannē quidā volebāt nominare Za=
chariā.Lu.j.vel ab euētu:ſicut Joſeph
p̄mogenitū ſuū appellauit manaſſeꝫ:di
cēs:Obliuiſci me fecit deꝰ laborū meoꝝ.
Geñ.xlj.Manaſſes eñ interpretaꝛ obli
uioſus vel qui oblitus eſt.Uel ex qualita
te naſcētꝭ ſicut Eſau qꝛ rufus natꝰ ē:ſic
fuit noīatus.Geñ.xxv.quia Eſau inter
pretaꝛ rufus.Qñ ergo nomina imponū
tur a deo ſignificāt aliqđ donum gratie
collatū ei cui nomē imponitur.Chriſto
aūt ꝑ gr̄am datū eſt vt ſaluaret oēs:iō
Jeſus dictus eſt quod interpretaꝛ ſal=
uator.In omnibus aūt alijs noībus eiꝰ
ſignificaꝛ aliquo mō id qđ importaꝛ hoc
B noīe.Hoc aūt nomē fuit ei nouum rōne
ſpiritualis ⁊ vniuerſalis ſalutis q̄ nulli
alij potuit cōpetere:ꝗuis alia rōne fue
rit hoc nomen alijs communicatū.Sic
ergo patet litera.cum dicitur (vocatū
eſt) ſcilꝫ primo a deo qui illud impoſuit:
⁊ ſecundo ab angelo (nomē eius Jeſus)
Et nō dicit vocauerūt:ſeu impoſuerūt:
ſed vocatū eſt (eo ꝙ vocatū eſt ab ange=
lo priuſꝗ in vtero conciperetur) quia
angelꝰ hoc nomē protulit anteꝗ Maria
cōſentiret.Sed poſſet aliquis querere.
Si chriſtus eſt circunciſus:quare ⁊ nos
nō circūcidimur? Ad hoc rn̄deꝛ ꝙ cir=
cūciſio debebat ceſſare in aduētu perfe
ctionis ſacramēti ad idē ordinati.i.ba
ptiſmi alioq̄n gr̄a faceret per duo id ad
qđ ſufficit vnum.Eſt autē circūciſio im=
perfectior bapiſmo.Primo qꝛ nō ſigni=
ficabat ita expreſſe ablutionē ⁊ emunda
tionem a peccato.Scđo qꝛ in ea nō cōſe
rebatur gr̄a in tāta abūdātia.Tertio qꝛ
C nō erat ita omnibus populis cōis ſicut
baptiſmꝰ:cū ſolis iudeis cōueniret.Sꝫ
cōtra qꝛ figuratiua que ſignificabāt tūc
aliq̄d qđ ſemꝑ faciēdū eſt:ſemꝑ durant:
vt pateꝛ de purificatione:q̄ deuotionē
ſignificat.Sed exterior circunciſio ſigni

ficat cordialē ſeu circunciſionē cordis q̄
ſemꝑ faciēda eſt:ꝗ ſemꝑ dꝫ durare? Rñ
deꝛ ꝙ p̄ncipale ſignificatū exterioris cir
cūciſiōis erat ablatio originalis q̄ ñ ſem
ꝑ faciēda erat ꝑ circūciſionē:ſꝫ aliq̄n ꝑ D
baptiſmū ex ꝯſeq̄nti aūt ſignificat circū
ciſionē cordis.¶ Et ſciēdū ꝙ nō ſolū cir
cūciſio ſꝫ ēt alia legalia:cerimonialia:⁊
ſignificatiua debuerūt ceſſare.Prio qꝛ ſi
cut p̄ñte corpe ceſſat vmbra:ſic p̄ñte veri
tate debet ceſſare figura.Si eñ adhuc
agnꝰ paſcalis immolareꝛ adhuc ſignifi=
careꝛ ꝙ xp̄s eſſet crucifigēdus qđ eſt here=
ticū.Scđo qꝛ nō cōferebaꝛ gr̄a in eis in
tāta copia quātā req̄rit ſtatꝰ noui teſta=
mēti.Tertio qꝛ talia data ſunt illi popu
lo tanꝗ imꝑfecto:vt retrahereꝛ ab ido=
loꝝ cultura iō hūano gn̄e exiſtēte in ꝑfe
cta etate debuerūt alia ꝑfectiora iſtitui.
Sꝫ ꝯtra qꝛ nūꝗ legiꝛ deꝰ illa reuocaſſe.
Ad hoc dr̄ qđ dn̄s iſta reuocauit in ipſo
ſuo facto adimplēs illud qđ in figuris ꝑ
ceſſerat obſeruādū.Iuxta illđ ꝯſumma
tū eſt.Xp̄s eñ impleuit totā legē mora=
lia q̄dā elucidādo ⁊ eis apponēdo ꝯſilia E
cerimonialia aūt ⁊ figuratiua eis appo
nēdo veritatē.Quo aūt legalia aliq̄n ſine
pctō potuerit obſeruari:⁊ quo nō:ē mul
tiplex opinio.Hie.eñ tenet ꝙ circūciſio
⁊ alia hmōi legalia ſtatiꝫ poſt xp̄i paſſio
nē fuerūt mortifera.nec poterāt ſine pctō
obſuari.⁊ qñ obijciebaꝛ ei ꝙ Petrꝰ apl̄s
ea ſeruauit:vt ptꝫ Gal.ij.ꝓpter qđ pau
lus eū corā hoībꝰ rep̄hēdit:dicebat bea.
Hie.ꝙ Petrꝰ diſpēſatorie.i.ſimulate il
la ſeruauit:ne iudei ſcandalizarenꝛ de
hoc ꝙ cū gētibus comedēs cibis gentiū
vteretur:⁊ Paulꝰ eū diſpēſatorie repre
hēdit:ne gentiles quoꝝ ipſe Paulꝰ erat
apoſtolꝰ neceſſariū crederēt taliū ciboꝝ
vſum.Iō Petrꝰ a culpa:⁊ Paulꝰ a pca
ti reprehēſione excuſatur.Sed cōtra:qꝛ
ſm hec apl̄i ꝓpꝛ ſcādalū dimiſiſſent ve=
ritatē doctrine:⁊ Paulꝰ q̄ ad Gal.dicit
Petrū fuiſſe rep̄hēſibilē ficte loquereꝛ.
Iō melius dicit Aug.diſtinguēs tria tē
F pora.Dicit eñ ꝙ añ paſſionē nō fuerūt
iſta mortua nec mortifera ſꝫ neceſſaria
ad ſalutē.Sꝫ poſt paſſionē ſtatim añꝗ
eſſet euāgeliū diuulgatū fuerūt mortua
i.nō neceſſaria ad ſalutē:nō aūt morti=

ſera: qꝛ poterāt a iudeis ſine pctō obſer
uari. nō quaſi eſſent alicuiꝰ virtutis: aut
ſine eis grā xpi haberi nō poſſet: ſed ne
G videret lex vetꝰ reprobāda: ſi ſtati quaſi
idololatria fugeret. Uñ fuit ꝓpter hoc
mr̄ ſynagoga ad tumulū cū honore du-
cēda. Sꝫ poſt diuulgationē euāgelij fue
rūt mortifera. Jō apoſtoli medio tēpore
talis vere nō diſpenſatione vel ſimula-
torie ſeruauerūt ⁊ Paulꝰ ꝓ petrū re-
prehēdit: qꝛ ita incaute ſe habuit vt eiꝰ
exēplo aliqui obſeruarēt hec quaſi ne-
ceſſaria. Jō dixit ei Paulꝰ. Si tu iudeꝰ
cū ſis gētiliter viuis: qꝛ ſcꝫ cū gētibꝰ exi
ſtens comedebat de cibis eorū: quō co-
gis gētes iudaizare: qꝛ. ſ. ꝓpter aduētū
aliquorū iudeorū quos timuit ſcādali-
zare: dimiſit cibos gentiliū vtēdo cibis
iudeorū. Hec tñ culpa fuit leuis. Sed cō
tra. Jſta eñ nō ſunt de ſe mala: qꝛ nūꝙ̄
licuiſſent: que autē nō ſunt de ſe mala:
poſſunt bona intētiōe fieri. Ad hec dici
tur ꝙ vna circūſtantia variata puta tē-
pus actus ſit de ſe bonus vel malus. Jō
iſta tēpore diuulgati euāgelij ſunt de ſe
mala nec poſſunt bona intētiōe fieri. Jtē
H cōtra: qꝛ Act. xv. dicitur qð fuit magna
dubitatio inter chriſtianos an gentiles
tenerent circūcidi: et queſtio delata eſt
ad apoſtolos in hieruſalē. Et rñderunt
ſic. Uiſuꝫ eſt ſpūiſancto ⁊ nobis nihil vo
bis imponere oneris ꝙ̄ hec neceſſaria:
vt abſtineatis vos ab immolatione ſi-
mulacrorū ⁊ ſanguine ⁊ ſuffocato ⁊ for-
nicatione. a qbꝰ abſtinētes bñ facietis.
Et gloſſa ibi dicit ꝙ iſta ſunt neceſſaria.
Ad hoc reſpōdetur ꝙ de his que hic di
cūtur triplex eſt opinio. Prima eſt illud
p̄ceptū apoſtolorū ad literā manet. Sꝫ
cōtra: qꝛ nihil eſt immūdū ꝑ xp̄m: ⁊ nihil
reijciēdū qð cū gratiarū actiōe ꝑcipit: vt
ðꝛ ad Titū. iiij. Jtē cōtra: qꝛ illud prece-
ptū de nō comedēdo ſuffocato eſt cerimo
I niale ſicut et alia. Alia opinio eſt ꝙ in-
telligit ſpūaliter de ſanguine humano et
ſuffocatiōe pauperū. Sed cōtra iſtā opi
nionē eſt Hie. ſup Ezech. q̄ dicit ꝙ apl'i
nō ſpūaliter: ſed ad literā loq̄bant. Alia
opinio eſt ꝙ apl'i nō rñderūt precipiēdo
abſolute vt illa obſeruarent gētiles: ſed
intendebāt prouidere vt ſimul pacifice
iudei ⁊ gētiles poſſent ↄuerſari. Jō pro
hibuerūt fornicationē: tanꝙ̄ per ſe ma-
lā quā gētes nō credebāt pctm̄: ⁊ ſuffo-
catū: qꝛ erat abhominabile iudeis pro-
K pter ↄſuetudinē: et immolatū idolis: qꝛ
faciebāt ſuſpitionē de idololatria. Gloſ
ſa vero illa q̄ dicit ꝙ ſūt neceſſaria lo-
q̄tur q̄ ad ſenſum myſticū: vel quo ad cōi
tatē vite ⁊ pacem. Ubi eñ vel qñ iſta cō
turbabāt cōem iudeorū ⁊ gentiliū vitā
erāt ꝓhibita: ita ꝙ ſine pctō q̄ſtalia nō
poterat exercere. ¶ Allegorice ſciēdum
eſt ꝙ circūciſio ſignificabat purgationē
fiēdā ꝓpter xp̄m in paſſione. ¶ Anago-
gice ꝟo depoſitionē carnis ⁊ ſanguis cor
ruptibilis in btā reſurrectione. ¶ Mora
liter vero fuit ſignū ſeruāde caſtitatis q̄
cūꝗ ſup hoc euāgelio dicta ſunt ex do-
ctrina. s. Tho. ſumpta ſunt. iiij. di. ij. ⁊. iij.
par. q. lxij. ⁊. q. xxxvij. Quid autē actū ſit
de illa carne ablata per circuncıſionē vi
de in die paſche.

In vigilia Epiphanie.

Textus euangelij. c. ij.

DEfuncto herode ecce an
gelꝰ dñi apparuit in ſom
L nis Joſeph in egypto di
cēs. Surge ⁊ accipe pue
rū ⁊ matrē eiꝰ ⁊ vade ī terrā iſrael.
Defuncti ſunt enim qui querebant
animā pueri. Qui cōſurgens acce-
pit puerū ⁊ matrem eius ⁊ venit in
terrā iſrael. Audiens aūt ꝙ arche-
laus regnaret in iudea pro herode
patre ſuo timuit illo ire. Et admo-
nitus in ſomnis ſeceſſit in partes
galilee. Et veniēs habitauit in ciui
tate que vocatur nazareth vt adim
pleretur qð dictum eſt per prophe-
tas: qm̄ nazareus vocabitur.

M DEfuncto herode ecce angelꝰ
dñi apparuit ī ſomnis ioſeph
⁊c. Mat. ij. Jn hoc euā. tāgū-
tur tria pūcta: q̄ ſunt Juſſio.
Executio. Admonitio. Quā-
tū ad primū ad intellectū ſequētiū ſciē-
dū eſt ꝙ res de qua dicturi ſumꝰ ita fuit
geſta. Poſtꝙ̄ magi adorauerūt xp̄m btā
virgo (vt credit) fuit vſqꝫ ad purificatio
nē in illo tugurio: ⁊ deinde ipa ſimul cū
Joſeph tpe ſuo portauerūt puerum Je
A ſuꝫ ad tēplū vt offerrēt par turturū aut
duos pullos colūbarū: qð fuit factuꝫ in
die purificatiōis. Et qꝛ ad teſtimoniū ſy
meonis ⁊ Anne: factū eſt murmur ī hie-
ruſalē ꝙ xp̄s aduenıſſet: iō herodes val
de temuit: ⁊ de occiſione puerorū ciuita
tis bethleē cogitauit. Sꝫ quare hoc nō
cogitauit in aduētu magorum? Ad hoc
dicit Magr̄ hi. ꝙ herodes vidēs magos
nō reuerſos ad ſe credidit eos fuiſſe de-
luſos ex fallaci ſtella: ⁊ ob hoc erubuiſſe
ad regē venire. Sed poſtꝙ̄ ad aures eiꝰ
peruenerūt dicta paſtorū ⁊ ſymeonis ⁊
Anne tunc credidit ſe illuſum a magis:
vt dicit btūs Mattheus ⁊ cogitauit per
ſeq̄ ſaluatorē iō angelꝰ monuit Joſeph
⁊ fugit in egyptū in ciuitatē hierapolim
vbi fuit vſqꝫ ad obitū herodis. i. ſeptem
annis: vt dixit Magiſter hiſto. Nam tri
geſimo anno regni herodis ſcdm̄ chroni
B cas natus eſt dominus: et trigeſimoſe-
ptimo regni ſui ille interijt: ⁊ dominꝰ re
greſſus eſt de egypto eo defuncto. Et ſic
fuit ibi ſeptē annis cōpletis ⁊ forte pa-
rū plus: qꝛ nō cōſueuerūt minutie cōpu-
tari. Quidā tamē dicūt ꝙ in egypto fuit
q̄nꝗ annis. Sciēdū eſt etiā vt tradit Jo
ſephus ⁊ hiſtoria eccleſiaſtica ⁊ Magr̄
hiſto. ꝙ herodes poſt multa flagitia ita
a deo ꝑcuſſus eſt: vt manifeſta ī eo ap-
pareret vindicta diuina. Nā cū ſeptua-
ginta vel circiter eſſet annoꝝ. infirmatꝰ
eſt. vñ deſperās ſe poſſe liberari irrōna
bili furia ⁊ amaritudine mētis accēſus
eſt: eo ꝙ filiū ſuū antipatrū cognouerit
de ſua morte tractaſſe: ⁊ iterum qꝛ a iu
deis ſe cōtēni putabat: mortē ſuā liben
ter expectātibꝰ. Porro morbus eius iu-
deis amarior reddebatur. habebat in-
tolerabilē ignē in viſceribꝰ. Appetēbat
infinitū cibum: nec vnꝗ̄ poterat ſatiari.
Jnteſtina erāt vlcerata ⁊ putrida ⁊ feti
da. Doloribꝰ cholicis ſeuiſſimis crucia-
C bat: pedes tumebāt: verēda putredine
corrupta ſcatebāt vermibꝰ: pruritus in
credibilis totā occupauerat cutē: in oībꝰ
mēbris erat ↄtractꝰ. Deniꝗ a medicis
ī olei doliū miſſus: ita ibi defecit vt mor
tuus ab oībꝰ putaret. vñ grādis ſeruoꝝ
vlulatꝰ ↄcitatꝰ eſt ꝓpter qð antipater fi
lius eiꝰ in vinculis exultauit. Qð hero-
D des cōperiēs ſtatim eū iuſſit occidi: occi-
ſis priꝰ duobꝰ alijs elegātiſſimis filij: cū
regina mariame eoꝝ genitrice. Hūc tñ
vlulatū quē Joſephus excitatū tūc dicit
Magr̄ hiſt. dicit exortū: qꝛ ſeipm̄ voluit
iugulare gladio quo pomū purgabat.
Res ergo fuit vera: ſed rei cauſa icerta.
Uel forte bis fuit iſte clamor. Deide mi
litibꝰ erogauit pecuniā: ⁊ ex oī regno ſuo
principales iudeorū euocauit ſub pena
mortis: quos in hippodromio. i. in clau-
ſtro ſui palatij ſm̄ aliquos iuſſit includi
vel in loco vbi equoꝝ curſu certatur ab
hippos equus ⁊ dromos curſus. Et ad-
uocās ſororē ſuā ſalome ⁊ virum eius
Alexandrū. dixit ſibi ineſſe grauiſſimū
dolorē. quo iudei in ſua morte quā futu
rā cito videbat: letarent. Ut ergo iniqui
iudei plorēt ex āio: oēs incluſos in hip-
podromo ſagittis afficite. Et poſtꝙ̄ ſic
ordinauit ille infelix poſt quinꝗ dies a
E morte ſui filij mortuꝰ eſt. Et tūc angelꝰ
monuit Joſeph vt rediret ad terrā iſ-
rael. Uñ dicit. (Defūcto aūt herode an-
gelus dñi apparuit ī ſomnis Joſeph in
egypto dicēs) Et hoc ſm̄ Diony. in cele
ſti Hierar. apparet qð dñs Jeſus factus
hō ſubijciebat ordinatiōi diuine ꝑ ange
los exercite vt hoies. Et ſm̄ Chry. appa
ret ꝙ Joſeph fuit electꝰ in miniſteriuꝫ.
Marie eūdo ad egyptū ⁊ inde redeūdo.
Et videt velle Chry. qð hec ſit ratio: qꝛ
angelꝰ apparuit. Joſeph non Marie: qꝛ
ipſe erat ductor ⁊ gubernator eiꝰ: ꝙ̄uis
ēt potuerit priꝰ apparuiſſe Marie. Ap-
paruit aūt in ſomnis: qꝛ tūc mens quie-
tior eſt quietatis exterioribꝰ ſenſibꝰ. iōꝗ
ſupernis reuelationibꝰ aptior eſt ex cō-
ſequēti. (Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrē
eiꝰ: ⁊ vade in terrā iſrael.) Nō ſpecificat
aliquā ciuitatem: vt ex frequenti appa-
ritione angeli Joſeph cōfortaret. Appa
ruit eñ ſecūdo angelus cū fuit in terra
F iſrael: docens eū ſpecialiter de loco. Se-
quit (Defuncti ſunt eñ q̄ querebāt ani-
mā pueri) Hie. Ex hoc loco intelligimꝰ
nō ſolū Herodē: ſed ēt ſacerdotes ⁊ ſcri
bas eo tpe necē dñi fuiſſe meditatos. ſ il

le. Nã euãgeliũ non dicit defunct⁹:ſed
defuncti. Iſti aũt ſm Remigiũ ⁊ Chry.
fuerunt occiſi p ſalomen ⁊ Alexãdrũ in
hippodromio in vindictã puerorũ inno
G centiũ. Veruntñ qꝛ Joſephus dicit ꝙ ſa
lome ⁊ Alexãder iudeos ex hippodro=
mio liberos reliquerũt:ideo aliter dici
põt ſicut ⁊ dicit ibidẽ Remig.⁊.s.Tho.
ſup Matt. ꝙ plurale p ſingulari ponit:
vt dicat defuncti.i.defunctus:⁊ iſta vi=
detur eſſe veritas:qꝛ non eſt veriſimile
iudeos conſpiraſſe in mortem puerulí.
¶ Allegorice exponẽdo ſm venerabilẽ
Bed. in homil. cũ dr ꝙ occiſis innocẽti=
bus nõ lõge poſt obijt herodes:⁊ ſalua
tor rediјt ad terrã iſrl' ſignificat ꝙ occi=
ſis martyrib⁹ p xp̃o deficerẽt ĩpatores
et pax redderet eccl'ie:⁊ ſcti q̃ latuerãt
ad ſua loca redirẽt. Vel ſm eũdẽ ſignifi
cat ꝙ defũcto herode.i.ſopita flãma mo
derne inuidie iudeorũ fides recipiet a iu
deis p̃dicãtib⁹ Enoch ⁊ Helia. Iſti duo
eñi viuunt. vt ptz p ſctm Tho.iij.par.q.
xlix.ar.v.⁊.iij.di.xviij.⁊.j.par.q.cij.arg.
ij. Vñ de enoch dr Geñ.v. Nõ apparuit
H qꝛ tulit eũ de⁹. De Helia vo habet.iiij.
Reg.ij. ꝙ raptus eſt in curru igneo. Et
ſm ſanctũ Tho.in locis p̃allegatis:nõ
fuit rapt⁹ in celũ empyreũ ſed in aereũ
et viuit cũ Enoch in paradiſo terreſtri.
¶ Anagogice ſignificat ꝙ defuncto he=
rode.i.ſupato diabolo illi q̃ fuerãt ĩ Egy
pto.i.ĩ tenebris tribulationũ:nã egypt⁹
ĩterp̃tat tenebre ſiue tẽtationũ recipiũt
angelũ.i.nuntiũ:ſiue inſpirationẽ ma=
gne ſpei in ſõnis.i.tpe mortis:qñ iã ſen
ſus oẽs ligant:vt vadãt in terrã iſrl'.i.
videntiũ deũ cũ puero:⁊ matre.i.cũ miſe
ricordia chriſti ⁊ meritis beate vginis.
¶ Moralr inſtruimur vt ſuportem⁹ pa
tiẽter aduerſa ſicut ⁊ xp̃s. Qđ ſi feceri=
mus deus poſt aduerſa dabit quietem
mentis vel etiam corporis. Tob.iij.
poſt tempeſtatem tranquillum facis.
¶ Quantũ ad ſcđm literalr ſciendũ eſt
ꝙ herodes magn⁹ ſeu aſcalonita duo
I fecit teſtamenta:vt tradũt hiſtorici. In
pͥo heredez regni iſtituit ãtipatrũ:⁊ ei
ſubſtituit herodẽ ãtipã. Sz qꝛ ille p ve=
nenũ ↄſpirauit ĩ mortẽ Hero. Herodes
illũ vĩculis alligauit:⁊ moritur⁹ occidit:
vt.s̃.dictũ eſt.eo ꝙ audita eius morte ĩn
vinculis exultaſſet. Et tũc aliud cõdẽs
teſtamẽtũ:herodẽ regni cõſtituit arche
laum:repudiato herode antipa:ita tñ
ꝙ archela⁹ ab augusto ſuſciperet diade
ma. Iuit ergo archelaus romã vt coro= K
nã ſuſciperet regni. Sed ⁊ antipas ſilr
iuit romã.⁊ ſilr philippus vt partẽ re=
gni obtinerẽt. Archelaus deberi ſibi re=
gnum dicebat etatis merito:⁊ vigore ſe
cũdi teſtamẽti. Ecõtra antipas dicebat
primũ teſtm̃ eſſe ſeruãdũ:eo ꝙ illud pr
mẽtis cõpos edidiſſet:reliquũ vo cũ iã
eſſet mẽtecaptus vtpote q̃ ſeipm̃ gladio
voluiſſet iugulare. Deniq3 auguſtus di
uiſit herodis regnũ in quatuor partes ⁊
duas dedit. Archelao et alijs ſingulis
vnã. Quia ergo archilaus ↄſtitut⁹ erat
rex a patre quãtũ ĩ ſe erat fauebat reb⁹
geſtis a patre:ideo Joſeph timuit ire ad
terras Archelai. Dicit ergo (. Qui con=
ſurgẽs) ad imperiũ dñi:ſicut ver⁹ obe=
diens (accepit puerũ ⁊ matrẽ ei⁹) nõ di=
cit filiũ ſuũ:ſed puerũ ⁊ matrẽ eius:qꝛ
nõ erat vere pater: (⁊ venit in terram
iſrael. Audiẽs aũt ꝙ archelaus regna= L
ret ĩ iudea p herode patre ſuo.) Sz q̃ri=
tur:ſi archilaus nõ fuit factus rex ab au
guſto:ſz diarch⁹:qͦuis fuerit ſibi regnũ
miſſum ſi illud mereret:quõ hic ſtatim
poſt mortẽ herodis regnauit in iudea?
ad hec dr ꝙ ſm.s.Tho.ſup Mattheum
poſt mortẽ p̃ris ſtatim iſte occupauit re
gnũ ⁊ vſurpauit:⁊ qͦuis Joſephus dicat
ꝙ tunc anteq̃ Auguſtum ↄſuleret ab=
ſtinuerit nomine regis et diademate:ta
men de facto ſe gerebat vt regem:vt ex
eodem ioſepho patet. Vel dici poteſt ſm
Glo. ꝙ diarchum regẽ appellauit euan
geliſta. (timuit illo).i.ad locũ illũ. (ire.)
Illo eñi eſt aduerbiũ loci ⁊ acuit vltimã
¶ Sz Aug. de ↄſen. euã. mouet queſtio
nẽ:quõ verũ eſt qđ dr Luc.ij. ꝙ per ſin=
gulos annos parẽtes ei⁹ aſcendebãt in
hierl'm:ſi timore archelai illuc phibebã
tur accedere:⁊ ſoluit ipſe ibidẽ duplr.
Primo qꝛ aliud ẽ ſemel ĩ anno p vnam M
diẽ ĩ tãta ppl'i multitudine ire ĩ hierl'm
aliud cõtinue ibi ↄueſari. Primo eñi mõ
facillime potuiſſent latere:ñ ſcđo. Alio
modo ſoluit:qꝛ qđ dicit p ſingulos an=
nos aſcẽdiſſe in hierl'm accipi põt poſt=
q̃ iã nõ metuebat archelaus:q̃ ſolũ no
uem annis ſm Joſephum regnauit.
A ¶ Allegoria ⁊ anagogia hui⁹ partis cũ
ſequẽti tradit. ¶ Moralr aũt iſtruimur
ꝙ nullus ita dz in deo ↄſidere qn faciat
totũ qđ põt ſicut Joſeph q̃ qͦuis p̃ceptũ
dñi haberet eundi ad terrã iſrael:tñ nõ
ibat ita ſecurus quin ſollicitaret de lo=
co in quo poſſet melius latere. Itẽ mora
liter hic ſignificat ꝙ q̃ eſt in egypto.i.te
nebris pctõrũ ⁊ mũdane ↄuerſatiõis ad
angeli monitionẽ.i.inſtinctũ diuine in=
ſpirationis:q̃ p angelũ aut ſemp aut in
plurib⁹ fit:dz inde recedere ⁊ accipere
Mariã.i.amaritudinẽ pñie:⁊ Jeſuz ſal
uatorẽ.i.ſpem ⁊ deſyderiũ ſalutis:⁊ p=
ficiſci in terrã iſrael.i.videntiũ deũ:p lu
mẽ gr̃e ⁊ gl'ie. Nota etiã hic felix cõſor=
tiũ Marie.ſ.pñie:⁊ pueri Jeſu.i.purita
tis cõſciẽtie:⁊ Joſeph.i.pfectus iuſtitie
Qđ cõſortiũ inuenit ĩ ſtatu vt ĩ Bethleẽ
Lu.ij. Inuenerũt mariã:⁊ Joſeph ⁊ in=
fantẽ ⁊c. Et ĩgreſſu ad egyptũ:vt Mat.
B ij. ſicut.s̃.dcm̃ ẽ. Et ĩ regreſſu ab egypto
vt hic. Et hoc in ſignũ ꝙ ſiue ſtes ſiue fu
gias ſiue regrediaris nũq3 hos comites
deſeras. ¶ Quantũ ad tertiũ literalr
ſciẽdũ ẽ ꝙ vt ex dictis ptz poſtq̃ Joſeph
ingreſſu eſt terras iſrael:fuit pplexus:
ideo dr (Et admonitus ĩ ſomnis) ab an=
gelo ei ſcđo apparẽte:⁊ ſpecificãte locũ
ad quẽ declinaret ſm.s.Tho.ſup Mat.
(ſeceſſit in partes galilee.) ¶ Sz quare
nõ timuit ire in galileã cũ ibi alius fili⁹
herodis regnaret.ſ.herodes antipas?
Rñdet Nico. de ly. ꝙ iſte herodes erat
indignatus patri:q̃ eũ qͦtũ ĩ ſe erat ſua
regni parte priuauerat. Sed.s.Th.vbi
s̃.dicit ꝙ iſta fuerũt ſtatim poſt mortez
Herodis qñ totũ regnũ occupauerat ar
chelaus. ¶ Sed tũc inſurgit alia q̃ſtio
qꝛ ſi in regno preerat archilaus:etiã in
galilea regnabat:quare ergo nõ timuit
ire in galileã? Rñdet.s.Tho.vbi.s̃.⁊ gl.
ꝙ facili⁹ poterat latere in iſta parte:qꝛ
C ibi nõ erat ſedes regni ſz ĩ hierl'm. Sed
iterũ eſt alia q̃ſtio:qꝛ videt Mattheus
dicere ꝙ Joſeph q̃ſi p accidens ſeceſſit
in galileã cũ intenderet ire in iudeam?
Lucas vero dicit ꝙ in galilea habuit p
priũ habitaculũ:⁊ cõſequẽter ſi ibi erat
ppriũ habitaculũ.⁊ ibi etiã ſecur⁹ mo=
rabatur videt ꝙ ex principali intẽtione
voluerit ire in galileã. Soluit aũt Aug.
de cõſen. euã.⁊.s.Tho.vbi.s̃.qꝛ angel⁹
in egypto dixit Joſeph. vt iret ad terrã D
iſrael;q̃ principaliter erat terra iuda:qͦ3
uis large includeret etiã galileã ⁊ ſi nõ
ſtricte:ideo voluit ire in iudeã qͦuis ha
bitaculũ haberet in galilea. Aliter iterũ
ſoluit Aug. ibidẽ:qꝛ.ſ.forte parẽtib⁹ xp̃i
dignũ videbatur ꝙ puer habitaret vbi
erat tẽplũ dñi.ſ.ĩ hierl'm ⁊ forte fieri p=
curaſſent niſi ibi regnaſſet Archelaus.
(Et veniẽs habitauit in ciuitate q̃ voca
tur nazareth vt adimpleret qđ dictũ eſt
per pphetas:qm̃ nazareus vocabitur.)
Iſtud dictũ qm̃ nazareus vocabit. ſm
Nico. de Ly.⁊.s.Tho.iij.p.q.xxxv.arti.
vij.⁊ beatũ Hiero. ſumptũ ẽ Eſa.xj.vbi
dicit (Egredietur virga).i.beata Maria
q̃ fuit virga gracilis paupertate ⁊ hu=
militate flexibilis. (de radice ieſſe).i.de
Dauid:cui⁹ pater dicebat ieſſe:fili⁹ eñi
dicit radix p̃ris:nõ qꝛ det ei nutrimẽtũ:
ſed qꝛ mortuo p̃re remanere ſolet filius E
quaſi aliq̃d eius:ſicut cõfractis ramis ⁊
⁊ trunco ſtat radix arborea. Ecõtra aũt
etiã pr vel mater dr radix filij:q̃ inde p
ducit ſicut ramus ⁊ flos ⁊ fructus de ra
dice. (Et flos).i.xp̃s puriſſimus ſine oĩ
pctõ:q̃ fructũ nr̃e ſalutis ptulit. (de ra=
dice ei⁹).i.de radice radicis.ſ.de btã ma
ria (aſcẽdet) Vbi hebraica veritas hz:et
nazare⁹ de radice ei⁹ aſcẽdet:vt Hiero.
teſtatur. Paulus aũt burgenſis ↄ iſta di
cit q̃dã friuola:ſz ſtãdũ eſt dicto Hiero.
¶ Sed hic eſt q̃ſtio vna qꝛ.ſ.dixit p p=
phetas ĩ plurali:ſi ſol⁹ Eſa. h' dicit. Ad
hoc rñdet.b.Hie.⁊.s.Tho.ſup Mat.ꝙ h'
dictũ nazare⁹ vocabit ĩ ppria forma:et
ſm ꝙ nazare⁹ interpretat florid⁹:inue
nit Eſa.xj.ſed ſm interpretationẽ qua
interpretat ſctis:iuſtus ⁊ inũctus:in=
uenitur ĩ multis pphetis. Vel ſz Chry.
alij ſunt pphete q̃ nõ ſunt apđ nos ĩ ca
none:vt Nathã ⁊ Eſdr. Eſt aũt notãdũ F
ꝙ cõgrue xp̃s dict⁹ ẽ nazare⁹.qꝛ fuit ſin
gulariter floridus elegãtia corpis ⁊ mẽ
tis puritate:⁊ ſingulariter ſctãs.i.ſan=
guine tinctus acerbitate paſſionis:⁊ ſin

ſingulariter iuſtus plenitudine virtutis ⁊
inuinctus charitate ⁊ grã ſingularis pſo
ne ⁊ capitis ⁊ vnionis. Iſte pulcerrimꝰ
flos floruit in nazareth ꝑ cõceptionẽ: vt
ſicut flos ꝯciperet in flore .i. in nazareth:
G ⁊ de flore .i. ꝟgine mẽte corporeqꝫ pul-
cerrima: ⁊ i tpe florũ .i. in martio. Appa
ruit aũt in bethleẽ ꝑ natiuitatẽ: vt ſicut
panis viuus i domo panis panẽ grẽ mi
niſtraret. Emarcuit aũt in hierl'm ꝑ paſ
ſionẽ. Et qꝛ marceſcẽdo fructꝰ ꝓtulit in
ſtar floris materialis: iterũ ꝑ fructũ ſuũ
refloruit in reſurrectione ⁊ aſcenſione.
¶ Allegorice ſm Hila. Ioſeph ſignificat
apl'os q̄ xp̄m ꝑ mũdũ habebãt ſua p̄di-
catiõe deferre. Hi herode mortuo .i. dia
bolo cũ ppl'o eiꝰ in xp̄i paſſione dep̄dito
iuſſi ſũt p̄dicare iudeis .i. ouibꝰ q̄ pierũt
domus iſrael: ſed manẽte i iudea here-
ditaria infidelitate quã diabolꝰ ſemina
uit: metuũt: ⁊ recedũt: admoniti a ſpũ-
ſctõ: vt vadãt ad p̄dicãdũ gẽtibꝰ. Uel ſꝫ
Raba. hec vltima deſignant eccl'ie tpa:
qñ plurimis iudeorũ ad predicationem
H Enoch ⁊ Helie cõuerſis ceteri ad iſtitu-
tũ antixp̄i cõtra fidẽ pugnabunt. Pars
igit iudee in qua regnabat archelaꝰ an
tixp̄i ſequaces oñdit. Nazareth aũt ga-
lilee partẽ eius gẽtis q̄ fidẽ eſt ſuſceptu
ra deſignat. hec ille. Nec intendit dice-
re Rab. ꝙ nõ oẽs iudei qñqꝫ cõuerten-
tur: ſed qȯ prius cõuertet pars q̄ totũ.
¶ Anagogice aũt ſignificat ꝙ aſcẽdes
ab egypto .i. ab hoc tenebroſo mũdo ad
terrã iſrael .i. viſionis dei: qñ cauſaꝫ hꝫ
timoris .i. qꝛ nõ fecit plenã ſatiſfactionẽ
de pctis ſuis anteqꝫ accedat ad celeſtẽ
hierl'z diuertit ad galileã .i. rotã tribula
tionis purgatorij: vt ide trãſmigret ad
celum. ¶ Moraliter inſtruimur vt ſicut
a xp̄o dicimur xp̄iani: ita a nazareo di-
camur nazarei .i. floridi ꝑ puritatẽ: ſcti
ꝑ ſanguinis xp̄i deuotionem. Dicamur
inqꝫ non ſolo nomine ſed re.

In epiphania dñi.

Textus euang. Matt. ij. cap.

I CUm natus eſſet Ieſus in
Bethleẽ iude in diebus
Herodis regis: ecce ma
gi ad oriente venerunt
hieroſolymã dicentes. Ubi eſt q̄ na
tus eſt rex iudeorũ. Uidimus enim
ſtellã eius in oriente: ⁊ venimꝰ ado
rare eũ. Audiens aũt herodes rex
turbatꝰ eſt ⁊ oĩs hieroſolyma cum K
illo. Et cõgregãs oẽs principes ſa-
cerdotũ ⁊ ſcribas ppl'i: ſciſcitabat
ab eis vbi xp̄s naſceret. At illi di-
xerunt ei. In bethleẽ iude. Sic eñ
ſcriptũ eſt ꝑ ꝓphetã. Et tu Beth-
leẽ terra iuda nequaqꝫ minima es i
principibꝰ iuda. Ex te eñ exiet dux
q̄ regat ppl'm meũ iſrael. Tunc he-
rodes clam vocatis magis diligẽ
ter didicit ab eis tẽpus ſtelle q̄ ap-
paruit eis. Et mittẽs illos in beth
leem: dixit. Ite ⁊ iterrogate diligẽ
ter de puero. Et cũ inueneritis re-
nuntiate mihi vt ⁊ ego veniẽs ado
rẽ eũ. Qui cũ audiſſent regẽ abie-
runt. Et ecce ſtella quã viderãt in
oriẽte antecedebat eos: vſqꝫ dũ ve L
niens ſtaret ſupra vbi erat puer.
Uidẽtes aũt ſtellã gauiſi ſunt gau-
dio magno valde. Et intrantes do
mũ: inuenerũt puerum cum maria
mare eius. Et ꝓcidentes adoraue
runt eũ. Et apertis theſauris ſuis
obtulerunt ei munera: aurũ: thus:
⁊ myrrhã. Et rñſo accepto in ſom-
nis ne redirẽt ad herodẽ: ꝑ aliam
viam reuerſi ſunt in regionem ſuã.

CUm natus eſſet Ieſus in
bethleem iude ⁊c. Mat. ij.
Dies epiphanie ẽ celebris
qꝛ in ea xp̄s baptizatus eſt.
⁊ aquã cõuertit i vinũ anno
ſequẽti: ⁊ magi illũ adorauerunt. Iſta
eñ facta fuiſſe illo die ptꝫ ex offõ ſed de
tertio tñ fit mẽtio in p̄ſenti euãgelio in
quo tãgunt tria puncta: q̄ ſunt. Cõtur-
batio: ꝯſultatio: ⁊ adoratio. Quãtum ad M
primũ i quo tãgit ꝯturbatio herodis et
hieroſolymitaꝝ ꝓpter aduentũ mago-
rũ: ꝓ itellectu textꝰ opꝫ videre multa et
ante oĩa q̄ fuerint iſti magi. Quãtũ ergo

ad nomẽ vt inuenit i hiſtorijs latine di
cunt Gaſpar: Balthaſar: Melchior. he-
braice ꝟo ſm Mag. hiſt. dicti ſunt Apel
lius: Amecus: Damaſcus: grece ꝟo ſm
A eundẽ Galgalat. Magalath. Saracin:
Quãtũ ꝟo ad offm̄ ⁊ cõditionẽ vel qua-
litatẽ ſuã q̄ eſſent: triplex ẽ opinio: ſm ꝙ
hoc nomẽ magus ꝙ ẽ grecũ .ſ. magos tri
pl'r ſumit. Aliqñ eñ magus idẽ ẽ qȯ illu
ſor: ⁊ ſic vt recitat Mag. hi. q̄dã dicũt ab
effectu dictos fuiſſe magos ſolũ poſtqꝫ
illuſerũt herodi: nõ regrediẽdo ad illuꝫ
vt rogauerat: ⁊ etiã vt ꝓmiſerãt illi ſm
ꝙ rõnabil'r credit: qꝛ ſimpl'r ãbulabãt.
Aliqñ ꝟo magus idẽ ẽ qȯ maleficꝰ vl' in
cãtator: ⁊ ſic Chry. ⁊ Aug. dicũt iſtos fuiſ
ſe magos. ſꝫ ad xp̄m veniſſe penitẽtes: ⁊
in ſpe mie ꝯſequẽde. Aliqñ aũt pſice ma
gus: hebraice dr̄ ſcriba: grece phs. latie
amator ſapiẽtie vl' ſapiẽs: ⁊ ſic cõis opi
nio ẽ ꝙ dicti ſint magi a ſapie ſue ma-
gnitudine: ⁊ ſic tꝫ .s. Tho. vt vr̄ ⁊ Mag.
hiſt. ⁊ Rab. ⁊ Nico. de ly. q̄ etiã dicit eos
fuiſſe reges: qꝛ tunc ſapiẽtes phi regna
bãt. Utrũ aũt fuerit reges deferentes co
ronas: nõ habeo certũ q̄uis ſit ꝓbabile
B ex ꝯſuetudine vniuerſali pictorũ. Et ſi
eñ pictoribꝰ a poetis videat ꝯceſſa licẽ
tia fingẽdi tñ ꝯſuetudo pingẽdi vl'r i vno
mõ rẽ ꝑtinẽtẽ ad diuina. videt facere ꝓ
babile argumentũ. Unde ex hac Magi
ſter hiſto. arguit ꝙ in chriſti natiuitate
fuerint aſinus ⁊ bos. Probabile eſt etiã
beatum Geor. cum ſerpente dimicaſſe
etiam ſi nullibi autentice legeretur pro
pter vniuerſalitatem picture: non au-
tẽ eſt ꝓbabile ꝙ lanceã capiti vel alio
admonuerit: qꝛ hoc non pingit vl'r vno
modo: ſꝫ dici ꝯſueuit ꝙ in ea pte corpo-
ris eũ ꝑcuſſit q̄ pictoribus placet. Fue-
runt tñ reges a regendo .i. dñi qꝛ dicit .s.
Th. ꝙ fuerũt potẽtes. Quãtũ a ſit ad pa
triã vñ venerũt: lꝫ ſit certũ ꝙ ab oriente
venerit qꝛ hoc dicit euãgeliſta. tñ a q̄ de
terminata pte oriẽtis venerint nõ ẽ cer
tũ. Quidã eñ dicũt ꝙ venerũt de ſaba:
C q̄dã ꝟo ꝙ de arabia: q̄dã ꝙ de chaldea:
q̄dã ꝙ de pſide: vt dicit .s. Tho. ¶ Sed
ſciẽdũ ẽ vt dicit Iſid. xiiij. ethy. ꝙ ſaba ⁊
arabia eſt vna met regio: ad oriẽtẽ hñs
pſidẽ ⁊ ad ſeptẽtrionẽ caldeã. vñ oĩa pñt
faciliter ꝯcordari: qꝛ veniẽdo de arabia
poterũt dici aliq̄ mõ de oĩbꝰ p̄dictis lo-
cis veniſſe vel qꝛ fuerũt potẽtes nõ vene
rũt oẽs ab eadẽ regiõe. ꝯſyderata vniuſ
cuiuſqꝫ habitatiõe: q̄uis oẽs venerit ab
vno loco in q̄ ſil' ꝯuenerũt i vnũ. Ut aũt D
ꝙ ſint ꝯgregati i pſide: ſm .ſ. Tho. ⁊ tñ a
mltis alijs locis venert. ¶ Quãtũ ꝟo ad
cãm ſui aduẽtꝰ ſciẽdũ ẽ ꝙ deꝰ xp̄ꝫ vẽturꝝ
eſſe reuelauit iudeis ꝑ ꝓphetas: ⁊ nõ ſo
lũ iudeis ſꝫ ẽt mltis gẽtilibꝰ: ſꝫ .s. Tho.
Uñ vt ihe narrat. ii. ij. tpibꝰ. Cõſtã. ⁊ he
lene (al's birene) in fris eiꝰ: reptꝰ ẽ hõi ſe
pulcro laminã aureã hñs i pectore in q̄
ſcriptũ erat. Naſcet xp̄s de ꝟgine ⁊ cre
do i eũ. Sub Cõſtã. ⁊ Helene tpibꝰ o ſol
iterũ me videbis. Et ſil'r Iob. ix. ait Scio
ꝙ redẽptor meꝰ viuit: ⁊ i nouiſſimo die
de terra ſurrecturꝰ ſuꝫ: ⁊ tñ fuit gẽtilis.
Sil'r ẽt ſibylle mlta p̄dixerũt. Iſti g̃ ma-
gi aliquã ꝓphetiã ſũt ſecuti. Sicut aũt
teſtat .s. Tho. iij. q. xxxvj. Chry. refert ꝙ
in extremis oriẽtis gẽs fuit: vt idẽ Chr.
dicit ſe audiuiſſe: hñs ꝓphetiã ex noie
ſeth filij ade de ortu huiꝰ ſtelle q̄ magis
apparuit: ⁊ de muneribꝰ offerẽdis regi E
naſcituro. Et poſuerũt duodecim explo
ratores q̄ de nocte certis tpibꝰ aſcẽde-
bãt in mõtẽ vbi poſt eã viderũt. Alij ꝟo
dicũt vt ibi dicit .s. Tho. ꝙ iſti ſunt ſecu
ti ꝓphetiã Balaã: cuiꝰ fuerũt ſucceſſo-
res: ⁊ hoc verius eſt: qꝛ habet in libro ve
teris ⁊ no. teſta. ⁊ hoc tenet Remigius ⁊
Mag. hiſt. ⁊ cõiter expoſitores: Prophe
tia aũt Balaã habet Nume. xxiiij. vbi
dicit ipſe Balaã ꝓphetãdo: lꝫ nõ ſoluꝫ
gẽtilis verũ ẽt peſſimꝰ nõ fuerit. Deꝰ eñ
cogebat eũ bñdicere ppl'o dei ⁊ loq̄ veri
tatẽ. Ait ergo (videbo eũ) .ſ. xp̄m (ſed nõ
ꝓpe intuebor eum ſed nõ modo:) qꝛ. ſcꝫ
vidit eũ per ſucceſſores ſuos (oriet ſtella
ex iacob) .i. a pte iudee: quam habitant
filij iacob: apparebit ſtella (⁊ conſurget
virga de iſrael) id eſt xp̄s naſcet de ſemi
ne iſrael ſeu iacob (et ꝑcutiet oẽs du-
ces moab.) id eſt demones: quos priua- F
uit imperio vel duces moab .i. idolola-
tras: q̄s exterminauit. Apud moabitas
eñ multũ vigebat idololatria (⁊ erit idu
mea poſſeſſio eiꝰ) .i. Roma: q̄ ſꝫ Rab. Sa
lomon iudeũ ꝑ idumeã ſignificat. Iſti

ergo magi viderūt ſtellā iſtā vbicunqꝫ
vel quādocūqꝫ viderūt: ⁊ ſtati inſpirati
a deo cognouerūt natū eſſe xp̄m. Nā ec=
cleſia cātat. Uidētes ſtellā magi dixerūt.
G Hoc ſignū magni regis eſt: eamus ⁊ in=
quiramus eū. ⁊ offeramus ei munera. ſ.
aurū: thus: ⁊ myrrhā. Dicit ergo euāge
liſta (Cū natus eſſet Jeſus in bethleē iu
de.) Sicut eñi dicit glo. due ſunt bethleē
vna in terra iuda: alia in terra zabulō:
ad cuius differentiā addit iude. Jn hoc
aūt euāgeliſta notat impletā ꝓphetiā
Michee. v. de qua infra dicet. Et ſimili=
ter ſm Ra. ꝓphetia Jacob. Geñ. xlix. cū
ſubiūgit. (Jn diebꝰ Herodis regis.) Jſte
eñi herodes fuit alienigena: qꝛ fuit filiꝰ
antipatri aſcalonite ꝓſeliti: ſꝫ hiſtorias
⁊ a romanis factus eſt rex. Prophetaue
rat aūt Jacob hoc eſſe ſignū meſſie: quā=
do iudas ꝑderet principatū dicēs. Non
auferet ſceptrū de iuda: ⁊ dux de femore
eius: donec veniat qui mittēdꝰ eſt: ⁊ ipſe
erit expectatio gētium. Jdeo ad oſtendē
dū ꝓphetiā ꝯpletā dicitur: herodis ⁊ nō
ceſaris. Oſtēdit etiā in hoc ſm Chry. cō
pleta ꝓphetia Danielis de ſeptuagita
H hebdomadibꝰ annoꝝ: qꝛ vt dicit tēpo=
re regni herodis fuerūt cōſummate. Ad
ditur aūt regis ſm Chry. qꝛ aliꝰ fuit he=
rodes qui occidit ioannē: ſed ille nō fuit
rex. Et ꝙuis herodes agrippa fuerit rex
triū tetrarchiarum: ſm Magiſtrū hiſt. tñ
fuit multo tp̄e poſt. Uide de his in euan
gelio ſabbato ante quartā dñicā aduē=
tus. (Ecce magi ab oriēte venerūt hiero
ſolymā.) i. hieruſalē ciuitatē regiā in q̄
natū crediderūt regē. Uenerūt in quā ſe
quētes ſtellā quā dixerūt ſe vidiſſe: que
eos p̄cedebat: ꝙuis h̄ (vt dicit. ſ. Tho.)
apud aliquos nō ſit certū ſcꝫ ꝙ ſtella pre
ceſſerit eos anteqꝫ apuliſſent hieroſoly=
mā. Nā Magr̄ hiſto. videt dicere ꝙ ma=
gi exiſtētes in oriente viderūt ſtellā ſup
iudeā immotā q̄ tūc p̄mo cepit moueri
quādo egreſſi ſunt de hieruſalē: vt euā=
geliū videt dicere. Sꝫ Chry. ⁊ ſ. Tho. et
I cōmuniter expoſitores tenent ꝙ in toto
itinere eos dixerit precedēdo ſicut filios
iſrael in deſerto p̄cedebat nubes ꝑ diē:
⁊ ignis ꝑ noctē: vt dicit Exod. iii. ⁊ ꝙ diſ
paruit ipſis appropinquātibus ad ciui

tatē regiā. i. hieruſalē. ¶ Sed hic eſt que
ſtio vna quā mouet beda. Si eñi iſti fue
rūt chaldei vel pſe aut de vltimis finibꝰ
oriētis quō in tā paruo tēpore potuerūt
vſqꝫ in iudeā venire? Nā in tredecim K
diebus venerūt: qꝛ feſtū de aduētu eoꝝ
celebratur tredecima die a natiuitate
xp̄i: ⁊ fuit eodē anno quo xp̄s natꝰ eſt: qꝛ
aliter ſi fuiſſet anno ſequēti nō inueniſ=
ſent eū in bethleem: ſed in egypto. Ad h̄
dicit Remigius ꝙ aliqui hoc ſolēt attri=
buere potentie xp̄i. Glo. vero dicit ꝙ eſt
qꝛ habuerūt equos arabicos ⁊ dromeda=
rios: qui ſunt veloces. Remigius vero
dicit ꝙ ſi fuerunt ſucceſſores balaā: eo=
rum regio non multū diſtabat a iudea.
Poſſumus aūt nos dicere ꝙ omnes iſte
tres cauſe cōcurrerūt. ſ. diuina virtꝰ: ad=
iuuās: ⁊ velocitas iumentoꝝ: ⁊ diſtātia
moderata itineris. ¶ Sꝫ tūc mouet Re=
migius queſtionē: quomodo dicūtur ve
niſſe ab oriēte: ſi venerūt ex regno balaā
parū diſtāte? Ad hoc aūt dicit. ſ. Tho. ſu
per Matth. ꝙ poſſunt dici ab oriēte ve=
niſſe dupliciter. Uno modo: qꝛ venerūt
ab aliqua regione oriētali reſpectu iu=
dee: ſed propinqua. Alio modo: qꝛ vene L
rūt in extremis oriētis partibus. Et iſto
modo loquitur Chry. ſuper Mattheum
dicēs. ꝙ ſtella apparuit eis ⁊ p̄ceſſit eos
per biēniū ante xp̄i natiuitatē. ꝙuis for
te Chryſo. nō loquatur aſſertiue: ſꝫ reci=
tatiue. (Dicentes. Ubi eſt qui natus eſt
rex iudeoꝝ?) Multi nati fuerāt ⁊ mor=
tui reges iudeoꝝ: vt dicit Augu. in ſer=
mo. de Epipha. ſꝫ nullū adorādū queſie
runt magi. Nō eñi querebāt regē quē=
cunqꝫ: ſꝫ magnū qui ſalutis humane au
thor exiſteret: quē celo teſte natū didiciſ
ſent. Uñ ait idē Augu. Jacebat in preſe=
pio puer ortu recēs: exiguus corpe: cōtē
ptibilis paupꝫtate: ſed magnū aliqđ la=
tebat in paruo: qđ illi hoīes primitie gē=
tiū nō terra portāte ſꝫ celo narrāte di=
dicerūt. Hec ille. ¶ Sed quare iſti magi
regnāte Herode nō timebāt aliū regeꝫ M
querere? Rñdet ſāctꝰ Tho. ſup Matth.
qđ zelo fidei mouebant. Uñ dicit Chry.
qđ iam parati erāt ꝓ tali rege mori. Ut
dicere poſſumꝰ ꝙ ſicut hūc puerū credi=
derūt in regia vrbe natū: ita crediderūt

ex ſtirpe regia deſcēdiſſe ꝑ virile ſemen:
vel v̄tute dei: ſicut multe nobiles femie
tradebant cōcepiſſe ex cōcubitu deoꝝ:
⁊ cōſequēter crediderūt ꝓ̄ma facie regē
A ⁊ populū de tali īfante gaudere. Nec vi
det icōueniēs dicere ꝙ a p̄cipio nō co
gnouerūt ſpecial'r oēm modū gn̄atiōis
tā magni regis: ſꝫ crederēt eū ſpāli dei
ꝓuidētia ſeculo deſtinatū ad aliqđ ma=
gnū ⁊ nō ſolū ad materiale regimē vt ce
teri reges (Uidimꝰ.) Utrum v̄bo p̄teriti
ꝑfecti: qꝛ deſierāt ſtellā videre ſm oēs
ſiue eos aliqñ p̄ceſſerat ſiue nō. Sꝫ qua=
re deꝰ eos ꝓ̄uauit tāto ſolatio? Ad hoc
cōiter adducūt doctores duas rōnes. Et
p̄ia eſt ꝓpter iſtos magos. vt. ſ. adirent
regiā vrbē: in qua edocerent ꝓphetico
teſtimonio de rege naſcituro ⁊ loco nati
uitatis eiꝰ: ſicut p̄iꝰ edocti fuerāt celeſti
ſigno. Alia eſt: vt natiuitas xp̄i ī vrbe re
gia annūtiaret: ⁊ cōſequēter iudei īexcu
ſabiles eſſent. (Stellā eiꝰ) Glo. i. ꝓp̄iaꝫ
qꝛ hāc creauit ad oſtēſionē ſui. Nō eniꝫ
iſta ſtella fuit vna celeſtiū ſtellaruꝫ ſm
Remig. Chry. ⁊ ſanctū Tho. qđ probat
Chry. ⁊ ſctūs Tho. iii. par. q. xxxvi. mul=
B tis rōnibꝰ. P̄ia qꝛ ferebat ab arcto. i. ſe=
ptētrione vbi eſt arctos. i. vrſa ſtellaꝝ ī
celo ī meridiē: qꝛ ſic iacet iudea ad ꝑſidē
vñ venerūt. Sꝫ ſi verum eſt hoc qđ dicit
Jſido. ⁊ ſctūs Tho. quō venerūt ab oriē=
te? Ad hoc dico ꝙ ſi veniſſent directe a
ſeptētriōe: nō poſſent dici vēiſſe ab oriē
te: ſecꝰ ſi ab aliquo loco venerūt: cuiꝰ me
ridianꝰ ſit magis ad orientē qꝫ meridia
nus iudee. et ſi tali loci circulꝰ paralellꝰ
equinoctiali vel tropico eſſet borealior
quā circulꝰ iudee eidē paralellꝰ. Dicerēt
eñi a ſeptentrione ⁊ ab oriēte veniſſe: et
ita fuit de facto. Scđa rō eſt: qꝛ appare=
bat nō ſolū in nocte: ſed ēt in media die.
Tertia: qꝛ exiſtēs ī noſtro hemiſpherio
nō ſupueniēte aliquo īpedimēto occul=
tabat aliqñ. Quarta qꝛ nō hēbat conti=
nuū motū: ſicut neqꝫ colūna ī deſerto. ſꝫ
ſtātibꝰ magis ſtabat. Quinta: qꝛ erat ꝓ=
C pe terrā. aľr eñi non potuiſſet diſtincte
oſtēdere locū ī quo latebat xp̄s. Et ſub=
iūgit. s. Tho. ꝙ h̄ ipm ꝙ ꝓpe terrā fere
bat eſt ſignū ꝙ magi exiſtētes in oriēte
nō viderūt illā exiſtentē in iudea ꝙuis

hoc ab aliquibꝰ dubiū relinquat. Unde
qđ ſubdit. ſ. (in oriēte) ſm glo. dubiū eſt
vtrū ſic ſit itelligēdū quaſi ipſi exiſtētes
in oriēte viderint ſtellā ēt ī oriēte exiſtē=
tem: vľ exiſtentē in iudea. Quid aūt fue D
rit hec ſtella dubiū eſt. Chry. dicit qđ vř
fuiſſe virtꝰ rōnalis. Uñ aliqui dicūt qđ
fuit ille angelꝰ q̄ paſtoribꝰ appuit. Alij
v̄o vt Remi. dicūt ꝙ fuit ſpūſſctūs q̄ ēt
in ſpecie colūbe ſup xp̄m baptizatū ap=
paruit. Sꝫ tñ. s. Tho. iii. par. q. xxxvi. ar.
v. ⁊ ſup Matth. dicit ꝓbabiliꝰ eſſe ꝙ fue
rit vera ſtella nouiter creata ſeu cōdita
ī aere. Et rō eſt ꝓ̄mo: qꝛ hoc cōueniebat
xp̄o. Celeſtis eñi rex debuit ꝑ celeſte iu=
diciū manifeſtari: iudeis quidē per cele=
ſtes angelos ꝑ q̄s legē acceperāt: vt đr
Gal. iiii. Gētilibꝰ aūt ꝑ celeſte ſydus: qꝛ
ex creaturis maxie celeſtibꝰ ī dei cogni=
tionē venerāt vt đr ad Roma. i. Scđo:
qꝛ hoc cōueniebat ipſis magis ſeu gēti=
libꝰ: qꝛ eoꝝ vocatio ad fidē ꝓmiſſa eſt
Abrae in ſiſitudine ſtellaꝝ īnūerabi=
liū. Geñ. xiii. Uel pōt addi ad dicta ſācti
Tho. ꝙ ſm Greg. iudeis tāqꝫ rōne vtēti
bus rōnale animal. i. angelꝰ debuit an=
E nūtiare xp̄m. gētes vero qꝛ rōne vti ne=
ſciebāt non ꝑ voces ſed ꝑ ſigna ꝑducū=
tur ad chriſtū qñ ipſe adhuc paruulꝰ nō
loquebat: qñ aūt iam loquebat ꝑ loquē
tes apoſtolos ſunt ꝯuerſi. Dicit autem
Greg. angelū animal rōnale: vľ loquēs
ſm opinionē eoꝝ q̄ angelos habere cor=
pora dicunt. vel qꝛ apparebat in forma
aialis rōnalis. i. hoīs vel qꝛ aliqđ hꝫ cō=
mune cū tali aiali. ſ. potētiā altiorē ſen=
ſitiuis ſiue ſit intellectꝰ ſiue rō: eo modo
quo etiā homo aliquo mō dici pōt ange
lus. Et hoc metaphorice ꝓpter aliquā
ſiſitudinem. Tertia aūt expoſitio eſt de
mēte Gregorij. vt pꝫ. i. q. lib. ar. i. ad ſecū
dū. Sed tñ ad p̄dictoꝝ notitiā aduerte
qđ p̄dicte opiniōes de illa ſtella nō ſunt
F vſqꝫquaqꝫ diſſonātes. Licet eñi. s. Tho.
dicat ꝙ fuit vera ſtella: non tñ negaret
quin moueret ab angelo: ſꝫ hoc diceret:
qꝛ ſm doctrinā eiꝰ deus nō operat mo=
tū localē corpoꝝ imediate: ſꝫ mediātī=
bus creaturis: quaꝝ nulla p̄ter angelū
potuit ſtellaꝫ illo mō mouere: niſi dicat
cōtra oēm philoſophicā doctrinā: ꝙ ipſa

ex ſui natura tali motu moueret. Qui
aūt dicūt ꝙ fuit angelꝰ: intendunt forte
dicere qđ illud corpus qđ videbat: erat
aer ab āgelo cōdēſatus: eo mō quo ēt de
G mōeſcū luce apparēt. Utrū aūt. s. Tho.
diceret ꝙ erat de natura celeſti formata
in aere: vel de natura aerea miraculoſe
formata meliꝰ ꝙ: poſſint angeli aerē cō=
dēſare: nō habeo certū: ſed magis credo
ſcdm. Sed de iſta ſtella ꝗd factū eſt? Re
ſpōdeo ꝙ Magiſter hiſto. de hoc ſic di=
cit. Stella hec peracto officio ſuo mox eſ
ſe deſijt: reuertēs in preiacentē materiā
vñ ſumpta fuerat. Quidā tñ tradūt Be.
voluiſſe qđ in puteū bethleemitē ceciđe
rit ⁊ poſt in diebus Paule ⁊ Euſtochij
quaſdā ꝟgines deo dicatas eā miracu=
loſe vidiſſe. Qđ qꝛ fabuloſuꝫ exiſtimaue
rūt fratres cū quibꝰ monaſticā ducebat
vitā: eū a cōione quoqꝫ ſeparauerūt. Hec
ille. ¶ Circa ꝑdicta ſciēdū eſt qđ in ꝑdi=
ctis ꝟbis quidā occaſionē errādi ſum=
pſerunt. Et primo priſcianiſte: qui ex hoc
H dixerūt ꝙ oēs hoim actus regunt fato.
Scdo Manichei: ꝗ ſicut reprobāt fatū:
ita reprobāt euāgeliū beati Matthei: qꝛ
dicūt ꝙ in hoc loco affirmat fatum. Ad
horū ergo itellectū ſcire opꝫ ꝗd ſit fatū.
⁊ quō eſt ⁊ quō nō. Sciēdū eſt ergo ꝙ in
rebus hūanis multa videmꝰ caſualiter
⁊ ꝑ accidēs accidere: ſicut qđ aliqs ꝗrēs
vnū hoiez: inueniat aliū de quo non co=
gitabat. Qđ aūt eſt caſuale ⁊ fortuitū re
ſpectu vnius cauſe: aliquando reſpectu
alterius cauſe ſuperioris eſt per ſe inten
tū ⁊ nō fortuitū vel caſuale: ſicut ſi aliqs
dñs mittat duos ſeruos ad eūdem locū
per diuerſas vias. ⁊ vnus eoꝝ neſciat đ
alio. Qđ eñ ſibi inuicē occurrant in tali
loco: eſt per accidens ⁊ caſuale reſpectu
intētionis: nō quidē dñi: ſed ſeruoꝝ. Se
cūdū hoc ergo duplex fuit opinio de fa=
to. Dicitur enim fatū a faris vel fare fa
tur: quaſi quoddā ꝓlocutiuū ⁊ preor=
dinatiuum. Quidā ergo dixerunt ꝙ iſta
I caſualia ⁊ cōtingētia nō reducunt in ali=
quā ſuperiorē cauſam illa ordinantem.
Iſti antē abſtulerūt ⁊ negauerūt fatū et
vniuerſaliter prouidentiā diuinā circa
huiuſmodi. Et ſecūdū Aug. hec fuit opi
nio Tulij. Quidā vero reducūt ea in ali

quā cauſam illa ordinātē: ſed a qua cau
ſa iſta ordinatio fiat: eſt differētia. Qui
dā enim dixerūt ꝙ corpora celeſtia om=
nia iſta cōtigētia ordināt: ⁊ ſecūdū iſtos K
fatū nihil aliud eſt ꝙ influxus ſyderum.
Alij vero iſta cōtingētia reducūt in diui
nā prouidētiā. Primo ergo modo fatum
negādū eſt: quia actus humani nō regū
tur quaſi ex neceſſitate ſecūdū ſyderum
diſpoſitionē vel influxū. qđ multipliciter
patet. Primo ſic. Impoſſibile eſt enim ꝙ
virtus corporalis directe agat in incor
porēā: qꝛ inferius in ordine nature non
agit in ſuperius. In anima aūt vt patet
per Ariſt. in lib. de anima: ſunt quedam
potētie eleuate ſupra corpus: vt volun=
tas ⁊ intellectus. quedā vero ſunt orga
nis affixe: vt ſenſitiue ⁊ vegetatiue. Cor
pora igitur celeſtia ꝗuis directe agant
ſupra corpora inferiora: ⁊ immutēt ea ꝑ
ſe: ⁊ potētias organicas per accidēs: eo
modo quo hoiem iracūdū ſiue pronū ad
irā dicimus ex celeſtibus corporibus. tñ
directe electio eſt in volūtate. Uñ nunqꝫ L
pōt fieri diſpoſitio. in corpore humano
quin ſuperueniat electio ⁊ iudiciū libe=
ri arbitrij. Uñ qcūqꝫ poneret liberū arbi
triū ſub corporibus celeſtibꝰ: neceſſario
poneret intellectū a ſenſu non differre.
Scdo qꝛ per hoc excluditur omnis cultꝰ
diuinus ⁊ regimē reipublice: qꝛ omnia
eſſent de neceſſitate: ⁊ ꝯſequēt nō opor=
teret cōſiliari vel aliquid prouidere qđ
eſt contra naturalē inclinationē hoim ꝗ
vana eſſe nō pōt: cu ſit a deo datore na=
ture: qui nihil vanū poteſt efficere. Ter
tio qꝛ hoc eſſet attribuere deo malitias
hoim: qđ eſſet ipſum infamare: qꝛ ſyde=
ra creauit. Aug. Accuſans deū creatorē
ſyderū dū excuſant reū perpetratorē ſce
lerū. Hec ille. De hmōi dicit Chry. ſup
Mat. Si aliquis adulteria ⁊ homicidia
facit ꝑ ſtellā: magna eſt iniquitas ſtella
rū illarū maior aūt illiꝰ qui creauit ſtel=
las. Nā cū ſit preſcius futuroꝝ deus: ex M
quo tāta iniqtas erat futura ꝑ ſtellas: ſi
noluit emēdare: nō eſt bonus. ſi aūt vo=
luit ⁊ nō potuit. impotēs eſt. Si ēt ſtelle
eſt ꝙ boni ſimus aut mali ergo nec bo=
nū noſtrū laudādū eſt: nec vituperādū
malū: qꝛ nec in nobis eſt volūtariꝰ actꝰ.

Ut qđ eñ mali mei penā ſuſcipiā: ꝗ nō
volūtate ſꝫ neceſſitate ꝯmiſi. Ipa deniqꝫ
mādata dei ne peccēt hoies: aut hortamē
ta vt faciāt bonū hāc iſipiētiā deſtruūt.
A Quis eñ iubet aliquē ne faciat malū ꝙ
nō pōt declinare: aut vt faciat bonū ad
qđ nō pōt ꝑuenire. Hec ille. Et nota ꝙ
iſta ꝟba Chr. multū faciūt ꝯtra quoſdā
phātaſticos dicētes: ſi deꝰ ſcit me dānādū
fore aliter eſſe non pōt. Iſto ergo mō ne
gādū eſt fatū. Uñ. Greg. dicit. Abſit a fi=
deliū mētibꝰ vt fatū aliqđ eē dicāt. Hec
ille. Si ꝟo ſumat fatū ꝓ diuina ꝓuiden
tia: ſic aliqđ eſt. ſꝫ qꝛ cū infidelibꝰ nihil
debemꝰ habere cōe idō nō debemꝰ diui=
nā ꝓuidētiā hoc nomine vocare. Uñ ait
de h Aug. Sciētiā teneas linguā corri=
gas. Cū ergo. b. Math. recitat dicēs: vidi
mus ſtellā eiꝰ: nō affirmat fatū ꝑmo mō
qꝛ illa ſtella nō dr fuiſſe xpi: quaſi vita xpi
depēderet a ſtella: ſꝫ ecōuerſo motꝰ ſtelle
depēdebat a xpo. Seqt. (Et venimꝰ ado
rare eū). Porro ly venimꝰ dꝫ ꝓferri me=
dia breui: vt dr determinaſſe Biſarion.
B Primo qꝛ in greco ponit ꝑteriti tēporis.
Scdo qꝛ ipſi credebāt iā ſe veniſſe ad lo
cū vbi puer eſſet. Hic ꝗrit Aug. i. ſer. epi
phanie. A quo magi didicerit ꝙ ſtella vi
ſa ſignificaret natū eē regē adoratione
dignū. Ad hoc dicit ipe ibi ꝙ angelꝰ eos
edocuit. Leo vero dicit ꝙ fuerūt intrin=
ſecꝰ inſpirati. Credo aūt vtrūqꝫ fuiſſe ve
rū aliquo mō qꝛ angelꝰ nō apparuit eis
ſub rōnali forma vt videt velle Grego.
ſꝫ eos docuit reuelādo ꝓuiſionē ⁊ iſpirā
do: ſicut ēt fecit poſtqꝫ adorauerāt xpm.
Itē aug. lib. q. no. ⁊ ve. te. dicit ꝙ ex pro=
phetia Balaā id cognouerūt viſa ſtella
inſinuata. Uñ qualitercūqꝫ cognouerit tenē
dū eſt vt dicit. ſ. Tho. iij. q. xxxvj. ꝙ diui=
nitꝰ fuerūt edocti reuereri xpm: quē nō
ꝗrebāt ſicut regē terrenū. Erubuiſſent
etēm vidētes preſepe ⁊ pānos viles. Et
intellige ꝙ nō ꝗrebāt eū vt regē terrenū
i. ꝯſueto more regio natū ⁊ regnatuꝝ. cū
quo ſtat ꝙ crediderint eū tēporaliter re
C gnatuꝝ ⁊ natū ſub diſtinctione ex ſemi
ne hūano vel ope dei: ⁊ ad aliqđ magnū
ordinatū. i. ad ſpūalē mūdi ſalutē. Uñ nō
erubuerūt pānos. qꝛ habebāt teſtimoniū
ſtelle ꝙ eēt ſpūalit miſſus a deo. Uñ aūt

eū qſiſſēt vt regē aliq mō terrenū. nō exi=
ſtimaſſēt eū natū i vrbe regia: ⁊ oibꝰ eſſe
notā natiuitatē eiꝰ: vt vr. Credo igit ꝙ a
ꝑncipio crediderūt eū regē terrenū ma=
gnū ꝑ ceteris ⁊ mirabilr a deo miſſū ꝑ D
ceteros: ⁊ deīde ſūt paulati đ myſterijs
eiꝰ edocti. Querebāt. n. vt regē meſſiā ex
pectatū a iudeis vt inuit i ſeqntibꝰ. de ꝗ
ꝯſueuerāt cōit iudei ⁊ alij ſentire ꝙ re=
gnaret ēt tpalr. Uñ ēt Herodes turbatꝰ ē
qđ nō fuiſſet ſi dixiſſēt ſe regē ſpūalē quęſi
uiſſe aut ꝗrere. Nō aūt eſt ꝑdicandū qđ
hec ſtella apparuit i forma crucis vl cru
cifixi vl hoīs: ſm. ſ. Tho. i opuſcul. qꝛ nō
eſt certū. Sed qꝛ vt dicit Aug. ſicut magi
deſyderāt redēptorē: ita herodes timet
ſucceſſorē. idō ſeqt. (Audiēs aūt herodes
rex turbatꝰ eſt.) Propter duo turbatꝰ eſt
herodes. Primo ſꝫ Chr. ne rege iudeoꝝ ex
iudeis nato ipe tāqꝫ idumeꝰ ⁊ alienꝰ cū
ſua poſteritate pelleret e regno. Scdo
vt dicit glo. timuit ꝓpt irā romāoꝝ. De
creuerūt. n. romani ne qs rex vel deus ſi
ne eorū conſilio diceret. Hec ille (. Et ois
hieroſolyma cū illo). i. tota hierlꝫ. Time
bat. n. ne herodes ꝓꝑ regē iudeorū natū E
oē genꝰ iudeoꝝ iſeqret. ſm Chr. Ul tur=
bati ſunt illi ꝗ fauebāt herodi. vñ ſumit
hic totū ꝓ parte. Uel turbati ſunt appa=
rēter tātū. ¶ Moralr docemur iuxta do
ctrinā Chr. ſup Mat dicētis. Sēꝑ gran=
dis poteſtas maiori timori ſubiecta eſt.
Sicut. n. ramos arborū i excelſo poſitoꝝ
i ſiluis cū aura flauerit mouet. ſic ⁊ ſubli
mes hoies ēt leuis nūtij fama ꝑturbat
hūiles aūt ſicut i cōualle pleruqꝫ i trāqͥl G
litate ꝯſiſtūt. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcdm
ſciēdū eſt ꝙ Herodes auditis magis ſta
tim cogitauit ꝑdere xpꝫ idō voluit diligē
ter inueſtigare locū natiuitatis eiꝰ ab il
lis ꝗ ſcrꝑturas ⁊ genealogias nouerāt iu
deoꝝ. Uñ ſubdit (. Et cōgregās oēs ꝑnci
pes ſacerdotū ⁊ ſcribas ppli). i. legis do=
ctores ſm Remig. ꝗ ēt dicit qđ nō ſunt di
cti ſolū ab officio ſcribēdi: ſꝫ ab iterꝑta=
tiōe ſcripture (ſciſcitabat ab eis vbi xpus
naſceret). Intellexit. n. hūc regē dictū eē F
xpꝫ ex cōuerſatione cū iudeis. Sꝫ ſi He
rodes nō credebat ſcripture: ꝗre ſciſcita
bat. Si credebat ꝗre ſperabat ſe poſſe ꝑ
dere xpm. Ad h dicit Chry. ſuper Mat.

ꝛ ſiľr.s.Tho.ꝙ credebat quidē ſed impͥ
fecte:qꝛ diabolus vt dicit Chry.incita=
bat eū;ſicut mľti pctōꝛes nō pfecte cre=
dūt toꝛmēta inferni.Sciſcitabaꞇ autē ꝛ
G interrogabat iudeoꝝ pͥncipes ꝛ ſcribas
publice.vt teſtes hřet apō romanos ꝙ
diligentē feciſſet inqͥſitionē.ſed magos
q̄s noluit hr̄e teſtes nō interrogauit de
tpe ſtelle palā;ſed clācūlo.(At illi)habi
ta collatiōe inter ſe(dixerūt ei.In beth=
leē iude.)Quare xp̄s voluerit in Beth=
leē naſci:vide i euāgelio natalis ad me
diā noctē. Eſt aūt ſciēdū vt dicit Chry.
ꝙ cū iſti iudei debuiſſent Herodi celare
myſteriū dei:nō ſolū illud pdiderūt ſꝫ
adducūt pphericū teſtimoniū dicētes.
(Sic eñ ſcriptū ē p pphetā).ſ. Micheā
v.c.Et tu bethleē terra iuda:nequaq̄
minima es in principib⁹ iuda.Ex te eñ
exiet dux q̄ regat ppľm meū iſrľ.Eſt au
tē notādū ꝙ iſta pphetia nō allegaꞇ ab
iſtis vt iacet i pphera:vbi ſic dr̄.(Et tu
bethleē effrata paruulus es in milibus
H iuda.Ex te eñ mihi egredieꞇ q̄ ſit dn̄a=
toꝛ in iſrľ)ex q̄ ptꝫ ꝙ aliqua mutauerūt.
Et hec ſm glo.ꝛ.s.Tho.ſup Matt.fece
rūt vel ignoꝛantia:vel vt planius regi
alienigene loquerenꞇ. Vñ mutauerunt
vba ꝛ ſeruauerūt ſenſuꝫ.Loco eñ effra
ta:qđ erat nomē antiquū q̄ diſtiguebaꞇ
ab alia bethleē:ꝛ ignotū regi poſuerūt
terra iuda.¶Eſt aūt ſciēdū vt teſtatur
magr̄ hiſt.ꝛ Nico.de lyꝛa.ꝙ bethleē pri
mo dicta eſt effrata ab vxoꝛe Caleph.ſꝫ
poſt magnā ſterilitatē q̄ fuit tpe Noe=
mi vt ptꝫ Ruth.i.ſuccedēte magna fer=
tilitate dicta eſt bethleē.i.dom⁹ panis.
Nec valet qđ ꝯ hoc obijcit Pau.burgē.
dicens:ꝙ añ Caleph.i.tpe Jacob voca
baꞇ effrata.eo ꝙ Geñ.xlviij.dr̄. Sepeli=
ui eā iuxta viā effrate:q̄ alio noīe appel
laꞇ bethleē.Iſta eñ ſunt foꝛte p antici
patiōnē dicta ꝗuis etiā hoc dubiū ſit et
ad hoc ſuſtinēdū opoꝛteret multa dice=
re.Poſſet aūt dici ꝙ Jacob dixit quidē
I iuxta viā effrate ꝛ ſic effrata fuit nomē
antiquū.ꝛ ſi non impoſitū ab vxoꝛe Ca=
leph/ꝙ vero ſubdiꞇ:q̄ alio nomine ap=
pellatur ꝛc.nō ſunt vba Jacob:ſed ea
interpoſuit ſcriptoꝛ canonis.Qđ vo di=
cit pphera:paruulus es ſcilꝫ vicus:ſm

ſituꝫ in milibus iuda.i.inter milia viro
rū iuda ad te ptinentiū.maxime qꝛ ex te
exiet dux populi mei iſrael:impoꝛtat di
gnitatem ciuitatis quā dignitatem iſti
expreſſerūt dicētes nequaq̄ minima es, K
ſcꝫ dignitate:ꝗuis ſis paruus ſitu(i pͥnci
pibus iuda).i.quo ad principes iuda qꝛ
inde oꝛtus eſt Dauid:ꝛ etiā xp̄s q̄ fue=
rūt digniſſimi principes. Ideo ſequiꞇ:
tā in pphera q̄ȝ in euangeliſta de oꝛtu
xp̄i ducis.¶Eſt aūt ſciendū ꝙ iſta pro=
phetia ad literā non pōt exponi niſi de
xp̄o:qđ ex duobus ptꝫ. Primo qꝛ in trāſ
latione chaldaica cui nullus iudeoꝛum
auſus eſt vnq̄ cōtradicere:habetur ex
te egreditur Meſſias. Secundo:qꝛ ſta=
tim ſubiūgit pphera(ꝛ egreſſus eius a
principio a diebus eternitatis)Et dicit
Chry. ꝙ ſi iſti pphetiā cōplere recitaſ=
ſent Herodes intellexiſſet iſtū regē non
eſſe terrenum ꝛ ꝯñr nō exarſiſſet in tan
tū furoꝛē. Vñ fuerūt cauſa vt ait moꝛtis
innocentū. ¶Moꝛaliter iudei i lege do=
cti q̄ docuerūt magos ꝛ tñ ipſi non cre=
diderūt ſignificāt p̄dicatoꝛes bñ loquē=
tes ꝛ male operātes ſimiles fabꝛis ar=
che Noe:q̄ preſtiterūt alijs vt ſaluarenꞇ L
ꝛ ipſi introierūt diluuiū. ¶Quantū ad
tertiū ſciēdū eſt ꝙ Chryſ. ait Poſtq̄ au
diuit herodes rñſum duplici modo cre=
dibile. Primū qꝛ a ſacerdotibus fuerat
dictū:deinde qꝛ exēplo pphetico fuerat
ꝯpꝛobatum.nō ad deuotionē flectiꞇ na=
ſcituri regis.ſꝫ ad malitiā iterfectionis
eius per dolū. Vidit eñ qꝛ non poterat
magos nec blādimētis flectere:nec mi=
nis terrere:nec animū coꝛrūpere vt cō=
ſentirēt in interfectionē regis futuri:iō
illos decipere cogitauit.Hec ille. Ideo
ſubdiꞇ.(Tūc herodes claꝫ vocatis ma=
gis)clam inq̄.i.occulte. ꝛ hoc ſm Chry.
qꝛ nō cōfidebat de iudeis ne foꝛte quaſi
amantes regē natum proderent ꝯſiliuꝫ
eius(diligēter didicit ab eis tēp⁹ ſtelle q̄
apparuit eis.) Et hoc ſm Remigium
qꝛ timuit qđ euenit.i. ꝙ nō reuerterenꞇ
ad eū.ideo voluit cū loco ſcire tēpus re= M
gis nati vt eū poſſet inuenire.Apparuit
aūt ſtella ſm Chry. vt dictū eſt:ꝛ ſꝫ Au
gu.in ſer.de epipha.biēnio añ xp̄i nati=
uitatē.Sed auguſtinus dicit ꝙ ſolū tūc

inceperūt iter:qñ in die natiuitatis xp̄i
eis reuelatū ē cui⁹ eſſet illa ſtella Chry
ſo.vo vultꝙ multo ante venire ceperūt
Sed alij tenent ꝙ in die natiuitatis xp̄i
pͥmo apparuit. (Et mittēs eos in beth=
A leē dixit.Ite ꝛ interrogate diligenter de
puero).Magi euꝫ regē dicūt:iſte vo pre
runt:qꝛ ex abundantia.i.affectu coꝛdis
os loquiꞇ.(Et cū inueneritis renūtiate
mihi vt ꝛ ego veniēs adoꝛē eū.(Ola hec
dixit vt deciperet magos:qꝛ intendebat
occidere xp̄m.(Qui cum audiſſent regē
abierūt) recedentes de hieruſalē vt irēt
in bethleeꝫ.(ꝛ ecce ſtellam quā viderāt
in oꝛiente)ſed ad igreſſum iudee fuerat
occultata(añcedebat eos)ita pꝑ terrā
ꝙ viā oſtendebat cōtinue(vſq̄ dum ve=
niēs ſtaret ſupꝛa vbi erat puer. Sterit
eñ ſcđm Chry.ſup caput pueri.q.d.Hic
eſt quē queritis.(Videtes autē ſtellā ga
uiſi ſunt gaudio magno valde.) Remi=
gius.Nō ſatis fuit euāgeliſte dicere ga=
uiſi ſunt:ſed addidit gaudio ꝛ magno ꝛ
valde.Hec ille.Gauiſi ſunt ſꝫ Chry. qꝛ
B ſpes eoꝛū nō erat decepta ſed ꝯfirmata.
Gauiſi ſunt gaudio ſꝫ Gl. qꝛ gaudebāt
pꝑter deum q̄ eſt verū gaudiū.ꝛ gaudio
magno ſm eundē:qꝛ de magno gaude=
bāt ꝛ valde ſm Remigium:qꝛ de re pdi
ta ꝛ inuenta magis q̄ȝ de ſemp poſſeſſa
gaudemus.(Et intrātes domū inuene=
rūt puerū)Leo in ſer.Epiphanie.Quā=
titate paruū:aliene opis indignum:fan
di impotētem:ꝛ in nullo ab humane in=
fantie generalitate diſcretuꝫ:qꝛ ſicut ſy
dera erāt teſtimonia ꝙ in eo maieſtateꝫ
inuiſibilis diuinitatis aſſererent. ita p=
batiſſimum debebat eſſe ſempiternā il=
lam eſſentiam filij dei pſonam hominis
ſuſcepiſſe.Hec ille.(Cum maria) ſola ſi=
ne ioſeph ſm Rabanum ne qua ſiniſtra
ſuſpitionis occaſio daretur gētibus(ma
tre eius)in veſte paupere qualē poterat
habere vxoꝛ carpentarij peregre cōſtitu
ta:vt dicit Chry. Vñ ſi terrenū regem.i.
C terreno moꝛe natū ꝛ regnaturū nihil am
plius ceteris regibus habentē queſiuiſ=
ſent fuiſſent confuſi.Sed ſtelle teſtimo=
nio ꝯtēti gaudebāt contēptibilem pue=
rum aſpicere:quem terribilem eis ſpūs
oſtendebat.Unde ſubditur. (Et proci=

dentes adoꝛauerunt eum) ſcilicet ado=
ratione latrie:qꝛ ſecundū ſanctū Tho.
iij.parte.q.xxxvi.intellexerunt eum eſſe
deum qđ ego intelligo tūc cum illum vi
derunt:quia veriſimile eſt ꝙ paulatim D
magis ac magis fuerint diuino lumine
ꝛ amoꝛe pfuſi.tunc autē maxime qñ ve=
raciter aderat rex ꝛ regina celoꝛuꝫ.(Et
apertis theſauris ſuis) Per theſauros
debemus intelligere pꝛecioſa q̄ ferebāt
ad offerendū ꝛ non ad exponēdū p ſuis
expenſis.Et hos theſauros nō aperue=
runt in via. ſꝫ tunc cū voluerunt offerre
munera xp̄o:vt dicit.s.Tho.ſuper Mat
theū.ꝗuis etiam ꝛ aperuerint theſau=
ros ſuos cū receſſerunt de patria qꝛ tūc
inde acceperūt que reponerent ad offe=
rēdum.(Obtulerūt ei munera aurū:th⁹
ꝛ myrrham).Conſuetudo eñ fuit apud
Perſas vt.s.Tho. teſtatur vbi ſupꝛa ꝙ
ſemper cum munere adoꝛabant. ¶Eſt
autē ſciendū vt dicit idem .iij.parte vbi
ſupꝛa ꝙ magi diuinitus fuerunt edocti
de muneribus offerēdis ꝛ reuerētia ex=
hibēda. Et dato vt dicit Chry.ꝙ ipſi nō E
intelligerent ſignificata ſuoꝛum mune=
rum: ſpiritusſanctus qui eos eduxerat
ad chꝛiſtū oꝛdinabat illa munera ad ali
quid ſignificādum.Et ſicut dicit Remi=
gius. Cū reges fuerint tres et munera
tria nō obtulerūt ſinguli ſingula:ſꝫ ſin
guli oīa.i.aurū: thus: ꝛ myrrhā.Ratio
iſtoꝛū munerꝝ lr̄alis ſm ſcꝫ ꝙ ſine ſigni=
ficatione cōſyderātur duplex cōſueuit
aſſignari. Prima qꝛ de talib⁹ cōſuene=
rūt reges arabū facere xenia.Unde di
cit Glo. ꝙ moꝛē ſeruant ſue gentis.Se
cūda qꝛ obtulerūt aurū ꝯ paupertatē:
quā videbāt in matre ꝛ filio.thus ꝯ feto
rē loci.ꝛ myrrhā ad cōfoꝛtādū ꝛ cōſolā
dum pueri mēbꝛa.Myſtica aūt ſm.ſ.ꝙ
munera aliq̄d ſignificāt aſſignatur ab
Aug.in ſermone epi.q̄ ait.Aurum ergo
ſoluiꞇ qꝛ regi cōgruit magno:thus immo
laꞇ vt deo:myrrha p̄betur tanq̄ p ſalu= F
te oīm moꝛituro.Hec ille.(Et rñſo)quia
rñſio nō ſit niſi ad interrogantē.Hic in=
nuiꞇ ſm ꝙ dicit Glo.ꝙ clamauerūt per
affectū ad deū:ꝛ interrogabāt.quid di=
uina iuberet voluntas. (Accepto) nō a
puero ſm glo.ne ante tp̄s reueleꞇ:ꝛ vt

vera humanitas habeat: ſz p ip̄m deū:
vt dicit eadē glo. q̄ tū vt. s. Tho. dicit ſu
per Mat. loquit̄ ſm morē ſcripture. q2 q̄
angelus dicit dr̄ deū dixiſſe: q2 in pſona
dei loquit̄. Un̄ Diony. pbat ꝙ iſtud rñ=
G ſum fuit per angelos. (In ſomnis ne re=
dirēt ad herodē: p aliā viā reuerſi ſunt
in regionē ſuā) Nā deſcēderūt ad mare
ꝛ inde p nauē trāſfretātes i tharſis ab=
ierūt pp̄ter qđ vt teſtat̄ Nico. de ly. hero
des iratus naues tharſenſiū incēdit: iu
xta illā pphetiā. Ps̄. In ſpiritu. i. ira ve
hementi conteret. ſ. herodes vel ↄteres
o deus. i. cōteri pmittes naues tharſis.
¶ Allegorice magi iſti cuȝ ſint primitie
gētium ſignificāt gētes q̄ xp̄o erāt credi
ture: ſacerdotes ꝛ ſcribe pplm iudaicū:
q̄ p maiori pte remāſurus erat in infi=
delitate. Et q2 tradunt̄ fuiſſe tres: ſigni
ficāt ſm gl. gētes ex trib9 mūdi partib9
Aſia Aphrica ꝛ Europa ad xp̄m veniē=
tes. Herodes xo ſignificat diabolū Leo
in ſer. epi. Herodes diaboli pſonā gerit:
cui9 ſicut tūc fuit īcētor: ita nūc q̄ȝ eſt in=
defeſſus imitator. Cruciat̄ eni vocatiōe
H gētium ꝛ quotidiana ptātis ſue deſtru=
ctione torquet̄. Hec ille. q̄ hoc loco nō di
xit herodeȝ eſſe diaboli imitatorē ſȝ ecō
uerſo diabolū herodis. Uterq3 ergo tam
herodes q̄3 diabolus ſm Chry. timet ſui
regni ſucceſſorem. ¶ Anagogice magi a
xp̄o diſtātes ꝛ obſeruātes pphetiaȝ: ſi=
gnificāt viatores ſtudioſos xbi dei. Iſtis
apparet ſtella. i. lumē fidei ꝛ gratie dei.
ducēs eos ad xp̄m exiſtētem in bethleeȝ
i. domo panis. ſeu in loco vberi pleno oī
ſolatio. Hos lumē fidei formate ꝛ grē dei
pducūt hoīes. q̄ ad herodē. i. diabolū decli
nāt ſed illud recuperāt cū redeūt ad q̄=
rendū xp̄m: ꝛ tūc eādē eū inueniūt ꝛ ado
rāt in celo. Et poſt nunq̄3 reuertunt̄ per
viā in qua diabolū inuenerūt. i. p viam
pctī: ſȝ ſemp gradiunt̄ p aliā. i. p viā vo
lūtatis dei. ¶ Moralr̄ iſtruimur i multis
Pmo ꝙ ↄſiderētes in auxilio hūano nō re=
I q̄rēdo ꝛ ſpponēdo diuinū. pdunt diuinū
eo mō quo magi ſtellā declināndo ad ci=
uitatē regiā. Scđo iſtruimur vt offera=
mus xp̄o tria mūera. Greg. in homil. Au
ro ſapiētia deſignat̄. Salom. teſte q̄ ait.
Theſaur9 deſyderabilis requieſcit in ore
ſapiētia. Thure aūt qđ deo incēdit̄: xtus
orōnis exp̄mitur ſm illud. Dirigat̄ orō
mea ſicut incenſum in ↄſpectu tuo. Per
myrrhā xo carnis mortificatio figurat̄.
Nato ergo regi auꝝ offerim9 ſi in cōſpe
K ctu eius ſapiētie luminē ſplēdem9. Thus
offerimus: ſi p orōnē ſtudia deo recolere
valeam9. Myrrhā offerim9: ſi carnis vi
tia p abſtinētiā mortificamus. Hec ille.
Tertio inſtruimur iuxta doctrinā eiuſ=
dē Greg. dicentis. Magnū nobis aliq̄d
magi innuūt: q̄ in regionē ſuā p aliā viā
reuertunt̄. Regio q̄ppe nr̄a paradiſus
eſt. ad quā ieſu cognito redire p viā qua
venim9 phibemur. A regione etem̄ nr̄a
ſupbiēdo: inobediēdo: viſibilia ſeq̄ndo:
cibū vetitū guſtādo diſceſſimus: ſed ad
eā neceſſe eſt vt flendo: obediendo: viſi=
bilia ↄtennēdo: atq3 appetitum carnis
refrenando redeamus Amen.

☞ Dñica infra octa. epiphanie.

☞ Textus euange. Luc. cap. ij.

Cum fact9 eſſet Jeſus an
noꝝ duodecim aſcendē=
tibus parētib9 eius hie=
L roſolymā: ſcđm cōſuetu=
dinē diei feſti. cōſummatiſq3 dieb9
cum redirēt remāſit puer Jeſus in
hierl'm et nō cognouerūt parētes
eius. Exiſtimantes aūt illū eſſe in
comitatu venerūt iter diei ꝛ req̄re=
bāt eū inter cognatos ꝛ notos. Et nō
inuenīētes: regreſſi ſunt in hierl'm:
req̄rentes eū. Et fctm̄ eſt poſt tri=
duū inuenerūt illū in tēplo ſedēteȝ
in medio doctoꝝ: audiēteȝ illos et
interrogātē. Stupebāt aūt oēs q̄
eū audiebāt: ſup prudētia et rñſis
eius. Et vidētes admirati ſunt. Et
dixit mater ei9 ad illū Fili q̄d fe=
ciſti nobis ſic. Ecce pr̄ tuus et ego
dolētes q̄rebamus te. Et ait ad il=
M los. Quid eſt ꝙ me q̄rebatis? Ne=
ſciebatis q2 i his q̄ patris mei ſunt
oportet me eſſe: ꝛ ipſi nō intellexe=
runt verbum qđ locutus eſt ad il=
los. Et deſcendit cum eis et venit

nazareth et erat ſubditus illis. Et
mater eius conſeruabat oīa verba
hec conferens in corde ſuo. Et Je=
ſus pficiebat ſapientia et etate et
A gratia: apud deum ꝛ homines.
Cum factus eſſet Jeſus anno
rum. xij. ꝛc.) Luc. ij. In p̄ſenti
euāgelio tangunt̄ tria pūcta
q̄ ſunt Perditio: Inuētio: In
terrogatio. ¶ Quātū ad pri=
mū litteralr̄ ſciēdū ē: ꝙ ſicut hr̄. Exo. xxv.
ter in annos oīs maſculus ppl'i de iſrl'e
nebat̄ ↄparere in hierl'm in tēplo añ cō=
ſpectū dei. ſ. i die paſche: in die pentheco
ſtes: ꝛ in die ſeu feſto tabernaculoꝝ. Sȝ
cū his q̄ multū diſtabāt a hierl'ȝ erat di
ſpenſatū q̄ ad duo vltima feſta: et tales
erāt galilei. Un̄ Lu. ij. dr̄. Et ibāt paren
tes ei9. ſ. xp̄i p oēs annos in hierl'ȝ i die
ſolenni paſche. Et qđ dr̄. Mat. xj. lex ꝛ p
phete vſq3 ad Jo. nō ſic itelligit̄: q̄ſi i na
tiuitate aut morte Joannis lex deſierit
hr̄e vim obligatiōis: vt dictū eſt i die cir
cūciſionis. ſȝ q2 vſq3 tūc ſola lex vigebat ꝛ
B abide vſq3 ad paſſionē xp̄i currebat cuȝ
euāgelio ſic ꝙ ipſa obligabat. Uide de
his ſi vis rē hr̄e ſubtil'r. c. iiij. di. j. qō. iij.
Dicit ergo btūs Lu. (Cū fact9 eſſet Je=
ſus annoꝝ. xij.) Sicut aūt dicit. b. Greg.
xp̄s ſm etatis mēſurā oñdebat ſapie ſi=
gna. Un̄ eo tpe cepit oñdere ſapientiaȝ
ſuā ſapiēter iterrogādo doctores q̄ apō
nos ↄſueuit hr̄i rōnis vſus. i. xij. anno.
Sciēdū eſt aūt ꝙ añi diſcretionis q̄uis
aſſignent̄ cōiter eē quo ad maſculū. xiiij.
ꝛ quo ad feminā. xij. tñ ingenia excellē=
tia cuiuſmodi erat igeniū xp̄i hoc tēpus
anticipabāt: nec reputabat̄ miraculoſuȝ
ſeu ſup nāle ꝙ puer in āno. xij. oñderet
vſum rōnis: ſȝ erat ſignū excellētis in=
genij. Sȝ ↄ̄: q2 ex his vr̄ ſeq̄ ꝙ añ hoc tp̄s
hō nō poſſit mortaliter peccare: qđ eſt
falſum. Ad hoc dr̄ ex doctrina ſcti Tho.
iiij. di. xxvij. q. ij. ꝙ ſȝ Ari. j. Ethi. triplex
eſt ſtat9 hoīs ſȝ rationē. Primus eſt añ
C primū ſeptēniū. ſcđs eſt ante ſm ſeptē=
niū ꝛ poſt pmū. tertius eſt ante tertiū ꝛ
poſt ſm. In primo hō neq3 p ſe neq3 per
aliū pōt itelligere: vñ ꝛ cōiter peccare nō
pōt: q̄uis aliq̄ñ etiā ante primū ſeptē=
niū aliq̄ peccēt mortaliter: eo ꝙ accelera
tur in eis vſus rōnis. Un̄ ꝛ puer de quo
narrat Greg. in dialogo. q̄ fuit dānatus
nō erat annoꝝ ſeptē. Et dicit. s. Tho.
ꝙ cū ſpōſalia poſſint fieri in ſeptēnio: nō
eſt miꝝ ſi ante poſſit q̄s peccare mortali D
ter. q2 minus iudiciū requirit̄ ad peccā
dū mortaliter q̄3 ad cōtrahēdū ſponſa=
lia q2 ad primū ſufficit iudicare de p̄ſen
ti: ꝛ ad ſecundū oportet iudicare de fu=
turo qđ quis ſpōdet. In ſcđo aūt ſtatu
homo iā poteſt intelligere ab alio: nō tñ
per ſeipſum ſolū inueniēdo ſapientiā.
Ideo tūc pueri mittūtur ad ſcholas et
poſſunt peccare mortalr̄. In tertio vero
homo habet pfectū vſum rationis: intel
ligēdo ab alio ꝛ p ſeip̄m inquerēdo veri
tatē. Hec oīa ex ſctō Tho. (Aſcēdentib9
parētib9 ei9 heroſolymā ſm ↄſuetudinē
diei feſti) Iſta patēt ex dictis (Cōſummā
tiſq3 dieb9) Dieb9 inq̄3 ſeptē q̄bus ſolē=
nitas durabat q̄uis nō oēs eſſent equa
liter ſolēnes. Sȝ gl. dicit qđ durabat die
bus octo: ↄputās illā diē a cuius veſpis
incipiebat ſolēnitas (Cū redirēt remā= E
ſit puer Jeſus in hierl'm) non a caſu vel
obliuione: ſȝ ſtudioſe: vt a pueritia oñ=
deret zelū ſuū circa ſpūalia (ꝛ nō cogno=
uerūt parētes ei9) Beda. Sȝ q̄reret ali=
q̄s quō dei fili9 tāta parētū cura nutrit9:
potuerit obliuiſcēdo relinq̄? Rñdēdū ē:
q2 filijs iſrl' moris fuit vt tpib9 feſtis: vel
hieroſolymā ↄfluētes vel ad ppria re=
deuntes: ſeorſum viri ꝛ ſeorſum femine
incederēt. infanteſq3 vel pueri cū quoli=
bet parēte indifferēter ire potuerūt. ideo
Mariā vel Joſeph viciſſim putaſſe pue
rū Jeſum: quē ſecū nō cernebat cū alte=
ro parēte reuerſum. Hec ille. Un̄ ſequit̄.
Exiſtimātes aūt illū eſſe i comitatu mu
lieꝝ q̄ ad Joſeph: vel viroꝝ q̄to ad Ma
riā (venerūt iter diei ꝛ req̄rebāt eū inter
cognatos ꝛ notos) videntes ꝙ ſecū non
erat. ¶ Moralr̄ iſtruimur qđ xp̄ȝ pp̄ter
quatuor pdim9 ſepe. Pmo pp̄ter ineptā
letitiā ꝛ mūdanā pſperitatē. Naȝ xgo
fugiēdo in egyptū illū nō pdidit: ſȝ eūdo F
ad ſolēne feſtū. ¶ Scđo pp̄ter diſtractio
nē ꝛ pturbationeȝ: q2 xgo illū amiſit in
turba recedendo a hierl'm q̄ interpretat̄
viſio pacis. Tertio pp̄ter vanā fiduciā

In ſapiētia: in fortitudine: in cōſtantia:
in diuitijs: ⁊ hmōi. q꞉ beata ỽgo ꝑdidit
eū ꝯſidēs ꝙ eſſet cū Joſeph. Quarto ꝓ-
pter ignorātiā eorū que dei ſunt: q꞉ dici
G tur ꝙ non cognouerunt parentes eius.
¶ Quātū ad ſcdm ſciēdū eſt lr̄aliter ꝙ
nemo ſine dolore perdit, qd cum amore
poſſidet: vt dicit Greg. Jſti ergo valde
doluerūt de amiſſo Jeſu. Vñ ſequit̄. Et
nō inuenientes regreſſi ſunt in hierl'm
(feſtināter) reqrentes eum. (Et factū eſt
poſt triduū inuenerūt illū) q꞉ dicit gl. ꝙ
vna die egreſſi ſunt a hierl'm, ſcda vero
qſierunt eū inter cognatos ⁊ notos. ter-
tia ỽo regreſſi ſunt in hierl'm ⁊ inuene-
rūt. qd nō eſt ſic intelligēdum quaſi ipa
tertia die inuenerint: ſed quarta q꞉ di-
cit textus qd poſt triduū inuenerūt illū
(in tēplo) nō in theatro vel in foro vel in
ludo ſicut ſolēt pueri inueniri: ſed in lo
co orationi ⁊ doctrine deputato (ſedētē
in medio doctorꝝ) vt meliꝰ oēs poſſet au
dire ⁊ interrogare. De qua materia lo-
qrētur: et quare ſic ꝯueniſſent doctores
in tēplū ad ꝯferendū nō eſt certū. Pro-
babile tñ eſt qd dicit. s. Uincentiꝰ. ſ. ꝙ lo
H qbant̄ de tpe aduētus Meſſie an eſſet
cōpletū (vt tūc erat opinio cōis) vel nō.
⁊ forte de hoc fiebat diſputatio (audien
tē illos) q꞉ decet puerꝝ qūtus eruditū vt
dicit Orige. potius audire magiſtros q̄
velle docere (⁊ interrogātē) Interroga-
bat autē vt idē Orig. ait: nō vt aliqd di
ſceret: ſꝫ vt erudiret. Ex vno qppe do-
ctrine fōte manat ⁊ interrogare ſapiē-
ter ⁊ rñdere. Hec ille. Eſt aūt notādū ꝙ
s. Tho. iij. q. xij. ar. iij. tenet ꝙ xp̄s nihil
ab hoie didicit: q꞉ ipſe eſt caput oim ho
minū nō ſolū in grā ſed et in veritate, ⁊
doctrina: iuxta illud Joā. xvj. in hoc na
tus ſum ⁊ ad hoc veni i mundū vt teſti-
moniū ꝑhibeā ỽitati. Jn quolibet autē
gñe motꝰ: primū mouens nō mouet̄ illo
motu. Fuit aūt ꝯtrā ad ſcientiā acqſitā
doctꝰ a deo q ſic docet ꝑ res factas a ſe
ſicut hō ꝑ voces. Sed ꝯ. Nā cū xp̄s a pri
I cipio neſciuerit oīa ſm ſcientiā experi-
mētalē: ipſe ſicut et qlibet audiēdo ſer-
monē ſignificatiuū poterat dicere ꝙ ne
ſciebat. Sol. Non accōmodauit auditū
doctrine ſermonibꝰ niſi eo tpe quo iam
poterat talia experimētaliter didiciſſe:
q꞉ oportuna etas requirit̄ ad hoc vt hō
accipiat ſciētiā ſicut per inuentionē ita
⁊ ꝑ diſciplinā. Jpſe aūt nihil fecit, qd nō K
cōgrueret etati. Hec ex illo. Uide de his
infra feria. iij. poſt dñicam. iiij. in qua-
drageſima (Stupebant autē oēs qui eū
audiebant ſuper prudentia ⁊ reſponſis
eius,) Grecus. Querit rōnabiliter: au-
dit prudenter: reſpondetq prudētius:
quod ſtuporem faciebat. Hec ille. (Et vi
dētes admirati ſunt.) Ex his elicit̄ ꝙ do-
minus lꝫ in ſua pueritia nō fecerit mira
cula tñ mirabilis habebatur. Beda. Di
uinā linguā ſapientia ꝓdebat: ſed infir
mitatē etas ꝑtēdebat humanā. Hec il
le. Sed quō potuit admirari virgo que
ſciebat eū eſſe deū? Reſpōdeo ꝙ licet ſci
ret eū ſcire oīa per fidē ⁊ ſapiētiſſimū eē
tñ hoc non videret ꝑ experientiā aū. Jō
autē iſta fuerunt ei magna ⁊ aliquo mō
incognita ⁊ ꝯñr cauſa admirationis ra
tiōne magnitudinis et rōne ignorātie.
¶ Moraliter Jeſus ab anima perditus
recuperatur per quatuor contraria his
quibus perdit̄. Primo eñ inuenitur per L
mundani gaudij excluſionē: q꞉ virgo do
lēs queſiuit eū. Scdo per cordis pacifica
tionē: q꞉ reuerſa eſt in hieruſalē vt eū in
ueniret. Tertio per deuotam orationē
⁊ audientiā verbi dei: q꞉ inuenit eum in
templo id eſt in loco orationis et doctri
ne. Quarto per cōpletam ſatiſfactionē ⁊
ſpiritualiuꝫ contēplationem q꞉ inuenit
eum poſt triduuꝫ in medio doctorū. Hi
eñ tres dies ſunt cōtritio cordis: ꝯfeſſio
oris: ſatiſfactio opis. ⁊ ſine his tribus in
actu vel ꝓpoſito nō inuenitur xp̄s. No-
tādū eſt etiam: xp̄s tanq̄ media perſona
in diuinis ⁊ tanq̄ mediator dei ⁊ homi-
nū ꝯtum ſemper dilexerit mediū i quo
cōſiſtit virtus: quā extrema excellentia
corrumpunt. Nā cōceptus eſt in medio
dierꝫ ⁊ noctium, id eſt eqnoctio, q꞉ mē
ſe. vj. a conceptione Joānis q fuit in equi
noctio autumnali. Et natꝰ in medio no
ctis Sap. xviij. dū mediū ſilentiū teneret M
oīa Et poſitꝰ ſm aliquos in diuerſorio:
qd eſt platea in medio domorꝝ: vel ſi fuit
natꝰ in crypta ibi fuit reclinatꝰ in medio
duorꝝ aialium: vt poſſit dici illud Eſa. j.

Cognouit bos poſſeſſorē ſuū: et aſinus
⁊c. Et in medio doctorū inuētus: ⁊ cruci
fixus in medio latronū: in medio terre.
i. i quarto climate, iuxta illud pſ. Ope-
A ratus eſt ſalutē in medio terre. ſ. noſtre
habitabilis. Et poſt reſurrectionē ſtetit
in medio diſcipulorū Jo. xx. Et poſt aſcē
ſionē apparuit Joāni in medio cande-
labrorū aureorꝝ. Apo. j. ¶ Quātū ad ter
tiū literaliter ſciēdū eſt ꝙ btā virgo in-
terrogauit xp̄m nō aūt Joſeph q꞉ nō eſt
auſus: cū firmiter crederet eum eſſe deū,
btā aūt virgo auſa eſt: ꝓpter excellētiſſi
mū amorē ad filiū. Excellēs ei amor do-
minū neſcit. De hoc ait Grecꝰ. Mirāda
dei genitrix maria maternis affecta vi
ſceribus quaſi cū lamentis inquiſitionē
doloroſā oñdit: ⁊ oīa ſicut mr̄ ⁊ fiducialr̄
⁊ hūilr̄ ⁊ affectuoſe exp̄mit. Hec ille. Vñ
dr̄. (Et dixit mr̄ eius ad illū) Joſeph eñ
nūq̄ legit̄ eū allocutꝰ ſꝫ mr̄: q in hoc erat
maioris fiducie. ſm Gorram: Primo q꞉
erat vera mr̄. ⁊ ſcdo q꞉ erat maioris cha
ritatis q foras mittit timorē. j. Jo. iiij. c.
(Fili qd). i. ꝓpter qd (feciſti nobis ſic?)
B quaſi diceret intuliſti nobis maximū do
lorē. Vñ ſubdit̄ (Ecce pater tuꝰ) Appel-
lat autē Joſeph prēm ſm Orig. Uel q꞉
ita erat in opinione vulgi. vel q꞉ educa
uit puerū (Et ego) Ecce qualiter virgo
honorat cōiugē eū ſibi ꝓponēdo (dolē-
tes qrebamꝰ te) nō q꞉ crederēt poſſe per
di puerū: quē deū credebāt: vt dicit Ori.
ſꝫ q꞉ timebāt vt idē ait: ne aſcēdiſſet ce-
lū qñ poſtmodū voluiſſet deſcēſurꝰ. Uel
ſm Glo. timebāt ne ſicut herodes voluit
⁊ non potuit occidere: ⁊ ita alij occidiſ-
ſent. (Et ait ad illos: Quid eſt ꝙ me que
rebatis?) ſcꝫ iter cōſanguineos. q. d. Ma
gis ſum querēdus in occupatione circa
ſpūalia. Vñ ſubdit̄. (Neſciebatis: q꞉ in
his q patris mei ſunt opꝫ me eſſe?) Et in
hoc ſm Cirillū voluit ſe aſſerere verum
C dei pr̄is filiū: quē plus ſua matre ⁊ ſuo
putatiuo pr̄e diligebat. (Et ipſi non in-
tellexerūt verbū qd locutꝰ eſt ad illos.)
Et hec ſm Bedā q꞉ de ſua diuinitate lo
quebat̄. Uel ſm Orig. q꞉ neſciebāt ſi per
ea que pr̄is ſui ſunt vellet intelligere tē
plū vel aliquid altiꝰ tēplo. i. aīas iuſtas
q ſunt poſſeſſio dei: ⁊ in quarū medio eſt
deꝰ. Uel forte pōt dici ꝙ ipſi intellexerūt
quidē ꝙ de ſuo celeſti patre loquebat̄:
ſed tñ quid per illa ỽba vellet innuere
non intellexerunt. Et ſic non intellexerūt D
hec verba quātum ad finem gratia cu-
ius ea puer Jeſus eſt locutus. Et forte
hoc voluit dicere Orig. Uolebat eñ in-
nuere ſm Gorrā qd ad ipſum pertine-
bat tēpli ⁊ ſpiritualiū gubernatio ſicut
ad patrē, et hoc rōne diuinitatis ſue. Et
forte etiā ſic intellexit Beda: ꝯuis etiaꝫ
poſſit dici ꝙ Beda exiſtimauit eos nō in
tellexiſſe ꝙ de ſua diuinitate. i. patre di-
uino loqueretur: q꞉ licet crederent eū fi-
liū dei: tamen non cōſueuerat adhuc de
ſua diuinitate loqui. Et hoc magis cre-
do eū ſenſiſſe. Jgitur illa verba nō intel
lexerūt in ſe iuxta Bedā: q꞉ nō bñ ac-
ceperūt illud, nō me pater. vel nō intel-
lexerūt ea ꝯtrū ad eorū finē iuxta Ori-
genē. (Et deſcēdit cū eis) ad eorū cōſola
tionē (⁊ venit nazareth ⁊ erat ſubditꝰ il
lis:) ad noſtre ſuperbie cōfuſionē. (Ma-
ria autē cōſeruabat oīa verba hec) que E
intellexerat: ⁊ que nōdū intellexerat vt
ait Beda (ꝯferens in corde ſuo) vt intel
ligeret nō intellecta ⁊ letaretur in intel-
lectis ſm illud. Letatꝰ ſum in his que di
cta ſunt mihi. Nā vt ait Beda fuit diſci-
pula chriſti cuiꝰ ỽba nō vt pueri ſed vt
dei ruminabat. ¶ Ad intellectū aūt eorꝫ
q ſequūtur opꝫ videre de grā ⁊ ſapiētia
chriſti. Quantū ad primū ſciendū ex do-
ctrina ſancti Tho. iij. par. q. vij. et. viij. ꝙ
in xp̄o fuit triplex gratia ſcꝫ gratia vnio
nis: que eſt ipſuꝫ vniri humane nature
ad perſonā diuinā: ⁊ gratia habitualis
i. gratum faciens: ⁊ gratia capitis id eſt
ſm quem eſt eccleſie caput: ſed iſte due
ſunt eſſentialiter eadem. Prima gratia
eſt infinita ſicut ⁊ illa ꝑſona. Scda vero
eſt quidē finitum qddā ens: ſed tñ eſt il-
lud ens infinitū ſm rōnē grē: q꞉ ſcꝫ non
limitat̄ in rōne grē: ſed hꝫ oē qd pōt ad F
grām ꝑtinere. Et eñ nulla alia grā pu-
ri hois pōt equari: lꝫ ſit finitū ens: q꞉ nō
ſunt vniꝰ rōnis: cū vna ad aliā cōparet̄
ſicut ꝑticularis virtus ad vniuerſalē. ſi-
cut et nec virtꝰ ignis creſcēdo pōt equa-
re virtutē ſolis. Jſta aūt grā augeri non
potuit. qd ſic ptꝫ. Nā aliqua eſt forma q

augeri non pōt ex parte ſua: qſi.ſ. nō eſt
apta perfectius inueniri in aliquo: ſicut
calor ignis nō pōt eſſe maior. Eſt em̄ in
oib⁹ formis aliq̄s termin⁹ p̄fixus vltra
B quē nō poſſunt inueniri. Aliqua vero eſt
q̄ augeri nō pōt ex pte ſubiecti: qꝛ ſcʒ na
tura ſubiecti nō patit̄ maius augmētū:
ſicut calor ſumm⁹ quē aerꝫ natura patit̄
augeri nō pōt iſto mō. Iſta ḡ gr̄a neutro
mō potuit augeri. Nō pmo mō: qꝛ termi
nus formarū ſumit̄ a fine ad quē ordina
tur. Ordinat̄ aūt iſta gr̄a ad vnionē ad
deū: q̄ vnio ibi tāta fuit ꝙ nō potuit eſſe
aut inueniri maior: qꝛ fuit in pſona. Si
militer neq̄ ſcd̄o: qꝛ illō ſubiectū ſemp
fuit in termino: qꝛ xp̄s ſemp fuit glorio
ſus. Hec oia ex .s. Tho. Quātū ad ſcd̄m
ſciendū eſt ꝙ ex doctrina eiuſdē. iij. par.
q. ix. x. xi. xij. ꝙ in chriſto fuit qua
druplex ſcientia. Prima fuit diuina ſm
quam ſcit oia que fuerūt: ſunt: ⁊ erunt:
⁊ eſſe poſſunt quacūq̄ virtute. Alia fuit
ſciētia btā qua inq̄tū homo glorioſus:
videt in verbo oia que fuerūt: ſunt: ⁊ erūt:
qꝛ oia iſta ad ipm̄ ptinēt: cū ſit oim̄ dn̄s:
⁊ cōſequēter ad beatitudinē ei⁹ pertinet
ꝙ illa cognoſcat. Nō tn̄ nouit oia q̄ eſſe
H poſſunt quacūq̄ virtute. ſ. creature ⁊ dei
qꝛ ſequeret̄ ꝙ inquantū hō cōprehen
deret totū ꝙ de⁹ pōt facere: ⁊ cōſequēter
totā potentiā dei: ⁊ cōſequēter deū. Co
gnoſcit tn̄ oia q̄ eſſe poſſunt virtute crea
ture quam cōprehēdit. Et qꝛ in potētia
creature ſunt infinita: ſm hāc ſcientiam
ſcit infinita. Tertia eſt ſciētia indita vel
infuſa qua cognoſcit eo mō quo angeli
boni ⁊ mali ⁊ aie ſeparate p ſpecies in
fuſas a deo: ⁊ nō acceptas a ſenſu. Aſſū
pſit em̄ animā perfectā: ⁊ cōſequēter in
tellect⁹ ei⁹ nō fuit priuat⁹ eo ad qd̄ erat
in potētia. Per iſtā cognouit oia q̄ natu
raliter ſcire poſſum⁹: ⁊ oia q̄ per potētiā
obediētie ſcim⁹: vt oia myſteria gratie
que reuelant̄ hoib⁹: ⁊ etiā ipſas ſubſtā
tias ſeparatas: eo mō quo aia ſeperata
⁊ etiā oia ſingularia. Qꝛ em̄ illa aia erat
I perfecta fuit actuata oīs eius potētiali
tas tā naturalis q̄ȝ obediētie. Sed intel
lige hoc dictū .s. Tho. de potētia obediē
tie in ordine ad potentiā dei ordinatā:
non ad abſolutā: qꝛ deus poſſet etiā mō

ſpecies creare ⁊ earū ſimiles intellectui
xp̄i imprimere. Quarta fuit ſciētia expe
rimentalis ſeu acquiſita: p hoc ꝙ intelle
ctus ei⁹ agēs abſtrahebat a ſenſibilib⁹
ſpecies intelligibiles. Nō em̄ debuit tā K
nobilis potētia eſſe otioſa. Sm iſtā ſciuit
oia ſcibilia lumine naturali intellectus
agētis. i. oia ſenſibilia: q̄uis nō oia ſit ex
pertus: qꝛ ꝓpter excellentiā ingenij ex
paucis expertis cognouit alia. Dicit er
go btūs Luc. (Et ieſus proficiebat eta
te): ⁊ hoc nō eſt dubiū quo ad aſſumptā
naturā (⁊ ſapientia ⁊ gr̄a) hoc quidā vt
Grego. Nazan. ⁊ Theo. exponūt quo ad
ipſam apparentiā ⁊ manifeſtationē ſa
pientie ⁊ gr̄e ⁊ nō quo ad verū augmētū
ipſorū habituū. Que expoſitio vera eſt
quo ad primū: qꝛ xp̄s in oi etate opera
batur congruentia tempori: ſed tamen
quantū ad ſcd̄m eſt etiā vera de gratia
que ſm habitū non potuit augeri: non
autē de ſapientia: qꝛ ſm ſcientiā acqui
ſitā vere ⁊ realiter profecit vt ptʒ ex di
ctis. Dicendū eſt ergo ꝙ proficiebat ſciē
tia experimentali et gr̄a nō quo ad ipm̄
habitū. ſʒ quo ad ipſos effect⁹ gratie: vt L
dicit .s. Tho. vbi. ſ. qꝛ ſcʒ cōtinue exerce
bat opera virtuoſa in quib⁹ merebatur.
De hoc. ſ. xp̄i merito vide .s. Tho. iij. par.
q. xix. q. xxij. q. xxxiiij. q. xlvj. ⁊ q. xlviij. et
iij. diſt. xviij. ⁊ de veri. q. xxvj. Ibi em̄ te
net ꝙ xp̄s merebatur quolibet actu: et
ꝙ meruit ſibi gloriā corporis ſcʒ inmor
talitatē ⁊ impaſſibilitatē ⁊ hmōi: ⁊ ea q̄
pertinent ad excellentiā eius exteriorē
ſicut eſt aſcēſio. non autē gloriā anime
nec ſcientiam nec gr̄am nec deitatē nec
virtutes. Gorrā tn̄ exponit ꝙ pficiebat
in alijs: ſicut cōſueuit dici ꝙ talis magr̄
multū pficit: qꝛ ſcʒ pficiunt diſcipuli ei⁹
(corā deo ⁊ hoibus). i. in his q̄ ſunt dei ⁊
hoim. Uel corā deo ⁊ hoibus. i. apparen
ter quo ad hoies: ⁊ vere quo ad deū. Hoi
bus em̄ nō cōſtat euidēter aliq̄s horum
pfectū lʒ eis p exteriora appareat. Sed
cōtra p̄dicta arguit̄ p Nic. de ly. qꝛ duo M
habit⁹ eiuſdē rōnis nō poſſunt ſimul eē
in eodē ſubiecto vt oēs affirmāt ſed ſciē
tia indita ⁊ acquiſita ſunt eiuſdē rōnis:
ſicut ⁊ ocul⁹ product⁹ a natura ⁊ mira
culoſe dat⁹: idō xp̄s inquit nō habuit ex

perimentalē ſcientiam. Iſta difficultas
ꝓlixum exigit ſermonē. qꝛ de hoc certāt
Pau. bur. ⁊ replicator cōtra eū ſed q̄ ſub
tiliter vult videre veritatē videat. c. iij.
A ſ. di. xiiij. Quātū ad rōnē tn̄ Nico. de ly.
dico. Primo ꝙ aliq̄ habit⁹ nō ſunt vnius
rōnis: lʒ ſint de eodē obiecto materiali
ter. Nā tā naturalis q̄ȝ aſtrologus de
monſtrat eandē cōcluſionē. ſ. ꝙ terra eſt
ſpherica: ⁊ cōſtat ꝙ ille ſcie nō ſunt eiuſ
dē rōnis eo ꝙ ſunt p diuerſa principia.
Unitas em̄ ſciētie ſumit̄ ex vnitate obie
cti: diuerſitas vero ex diuerſitate princi
piorū: vt ptʒ. j. poſteriorū. Dico ſcd̄o qd̄
ſm aliquos ita eſt in ꝓpoſito ſic ꝙ ſciētia
indita ⁊ acq̄ſita ſunt p diuerſa media. i.
p ſpēs infuſas ⁊ acq̄ſitas q̄ lʒ ſint aliq̄n
eiuſdē rōnis. i. qn̄ repreſentāt idē eodē
modo: vt ſpēs geometricales q̄s habuit
Salomō diuinit⁹ vel ſaltē Adā ⁊ quas
nos habemus: vt ptʒ. j. q. xciiij. ar. iij. ad
primū: tn̄ aliq̄n differūt rōne ⁊ ſpecie: vt
in xp̄o ⁊ qualibet aia ſeparata: vt ptʒ. iij.
q. ix. ar. iij. Dico tertio ꝙ q̄cq̄d ſit de hoc:
B tn̄ iſte ſciētie i xp̄o. ſ. ſcia indita ⁊ acq̄ſita
nō ſuerūt de eodē formali ⁊ adeq̄to ob
iecto vt ptʒ vbi. ſ. imo nec de eodē par
tiali eodē mō. qꝛ aliter rep̄ſentant: vna
ſcʒ naturā cōmunē tm̄: reliqua vero. i. in
fuſa etiā idiuidua. Nec eſt ſimile de ocu
lo: qꝛ a quocūq̄ ꝓducat̄ habet idē obie
ctū adequatū ⁊ formale. nō aūt habit⁹. ⁊
ex eiſdē principijs viſus fertur in rē vi
ſam nō autē illi habit⁹: qꝛ differūt ſpēs
infuſe ab acq̄ſitis in rep̄ſentādo: cū rep̄
ſentant naturā vniuerſalē nō preciſe: vt
acq̄ſite: ſed cū indiuiduis ⁊ accidētib⁹
vt dictū eſt. Si tn̄ inter ſpēs iſtas nō eēt
differētia niſi p eſſe acq̄ſitas a reb⁹ ⁊ da
tas a deo: vt iſte credidit nos credere: eſ
ſent eiuſdē rōnis ſicut ⁊ ocul⁹ dat⁹ a na
tura ⁊ a deo. ¶ Moralr̄ in toto iſto euā
gelio mr̄ iſtruit mr̄es q̄lo ſe habeāt ad
filios qꝛ dn̄t ad eos h̄re diſcretū amorē:
eos a pueritia aſſueſaciēdo ſpūalib⁹ ⁊ ti
C morē ne cadāt in man⁹ archelai, vel alte
rius inimici, id eſt diaboli. ⁊ correctionē
maternā, q̄ eſt cū amore ⁊ diſcretiōe iter
rogādo poti⁹ q̄ȝ cōuiciādo: maxie qn̄ ſūt
manſueti. Scd̄o fili⁹ inſtruit filios vt ad
patrē celeſtē ſe habeāt reuerēter eū ppo

nēdo alijs. Ad p̄res vero ſpūales vt ſunt
doctores: ita ſe habeāt quaſi audiētes ⁊
interrogātes ⁊ rn̄dētes. nō vt arguētes:
neq̄ qd̄ frequēter accidit: vt beneficium
nō recognoſcētes. Ad patrē vero ⁊ ma D
trem carnalē ſe habeāt obediēter. Erat
enim xp̄s ſubditus illis.

In octaua Epiphanie.
Text⁹ euan. Mat. cap. iij.

Venit Ieſus a galilea in
iordanē ad Ioanē vt ba
ptizaret̄ ab eo. Ioannes
aūt ꝓhibebat eū dicens.
Ego a te debeo baptizari ⁊ tu ve
nis ad me. Reſpondēs aūt ieſus di
xit ei. Sine modo: ſic em̄ decet nos
implere omnē iuſtitiam. Tunc di
miſit eum. Baptizatus aūt ieſus:
cōfeſtim aſcendit de aqua. Et ecce
aperti ſunt ei celi: ⁊ vidit ſpiritum
dei deſcendentem ſicut columbam
⁊ venientem ſup ſe. Et ecce vox de E
celis dicens. Hic eſt filius meus di
lectus in quo mihi complacui.

Venit ieſus a galilea in ior
danē ⁊c. Matt. iij. In p̄ſenti
euā. tāgunt̄ tria pūcta que
ſūt Recuſatio: Reprobatio:
protestatio. Quātū ad pri
mū literaliter ſciendū eſt: ꝙ Ioānes ex
humilitate baptizare xp̄m recuſabat.
Porro de iſto Ioānis baptiſmate mul
ta ſcripſim⁹ ſup euāgelio in ſabbato an̄
quartā dn̄icā aduent⁹. Nūc etiā ſcien
dū eſt ex doctrina .s. Tho. iij. p. q. xxxviij.
ꝙ xp̄s debuit baptizari. Primo ſm Amb.
et Chry. ⁊ alios ſctōs vt ſctificaret aq̄s
Scd̄o vt dicit Chry. ꝙ ſuſceperat natu
rā peccatricē ⁊ ſimilitudinē carnis pcti:
idō voluit explere que tali nature cōgrue
bāt in alijs, ⁊ ſi nō in ſe. Tertio ſm Au
gu. vt faceret ꝙ p̄cipere volebat. Sunt
aūt alie cauſe preter iſtas ſm Chryſ. ſcʒ
vt teſtimoniū acciperet a Ioāne ⁊ vt ei⁹ F
predicationē cōfirmaret: ⁊ vt oñderet te
ſtimoniū eius fuiſſe verū quo dixerat ve
niet fortior me ⁊c. quod factum eſt in
celi apertione. Et preter has ponit ad

huc alias Damaſcenus:vt.ſ.trinitatis
myſteriū reuelet̄ in voce ⁊ colūba ⁊ aſ=
ſumpta humanitate:⁊ vt ſit typus ⁊ ſub
ſcriptio nobis ad baptizandū.i.vt nos
exēplo eiꝰ baptiſmū ſuſcipiamus.Non
G aūt debuit baptizari baptiſmo ſpūali:
qꝛ i tali ipe ē primū mouēs ⁊ ſanctificās
iō nō debuit moueri ab alio.Sed bapti
zari debuit baptiſmo Joānis cū ipe ſuo
ꝓprio baptizaret.Primo qꝛ ipſi nō cō=
petebat baptiſmꝰ i ſpū.Scḋo ſm Beḋ.⁊
magr̄m hiſt.vt approbaret baptiſmum
Joā.iij.ſm Greg.nazā.vt ſanctificaret
aquas.⁊ ꝓpter alia ſupradicta.Eſt au=
tem ſciendum ꝙ ſm Auguſt.⁊ Chryſo.
xp̄s qn̄ baptizatꝰ ē ꝯpleuerat.xxx.annū
⁊ inceperat.xxxj.tredecim dies hn̄s de
illo.Et ſm iſtā opinionē xp̄s vixit.xxxij.
annis ⁊ dimidio.i.tantū plus quātū fu
xit a natali ad paſcha.Sꝫ ſm Magr̄m
hiſt.⁊ alios quoꝝ opinio cōiter tenetur
tūc xp̄s inceperat.xxx.annū.xiij.dies ha
bens de illo:⁊ ſm hoc vixit.xxxij.annis
H cū dimidio:qꝛ vt teſtat̄ idē Magiſter hi
ſto.eadē die āno reuoluto ꝯuertit aquā
in vinū.⁊ ſequēti paſchate.xxxj.anni in
carceratꝰ eſt Joā.⁊ in paſchate ſequēti.
xxxij.anni decollatus eſt ⁊ in tertio pa=
ſchate.xxxiij.anni crucifixꝰ eſt dn̄s.Cō=
uenienti ergo etate babtizatus eſt dn̄s
ſm.s.Tho.vbi.ſ.Primo qꝛ baptizabat̄
quaſi ex tūc incepturus p̄dicare:ad qḋ
reqrit̄ etas ꝑfecta q̄ eſt.xxx.annoꝝ.Nā
Joſeph dn̄m egypti ⁊ dauid regnū iſrl̄.
⁊ Ezechiel ꝓphetiā.xxx.anno accepit.
Scḋo qꝛ i tali etate poſſunt oīa peccata
cadere in hoīe:⁊ ideo vſqꝫ tūc ſeruaue=
rat legē quā ſoluere volebat:ne dicerēt
iudei ꝙ ſoluebat legem quia eam im=
plere nō poterat.Tertio vt oñdat bapti
ſmū viros ꝑfectos gn̄are.Nec tn̄ hi qbꝰ
ꝑiculū imminet debēt vſqꝫ ad illā etatē
differre baptiſmū.Et nota ꝙ Daniel:ſa
piētia i pueritia eſt mōſtrata:qꝛ nō fuit
datus oībꝰ i exēplū vt xp̄s exiſtēs ꝗ.xxx.
annoꝝ(venit Jeſus a galilea in iorda=
I nē ad Joāne vt baptizaret̄ ab eo.)Ubi
ſciēdū ē ꝙ ſm.s.Tho.vbi.ſ.xp̄s debuit
in iordane baptizari.qꝛ ꝑ illū filij iſrl̄.
terrā ꝓmiſſionis intrauerunt:ſicut nos
regnū celoꝝ ꝑ baptiſmū intramus.Un̄
⁊ helias rapiēdꝰ in celū in curru igneo:
eius aquas diuiſit vt hr̄.iiij.Re.ij.ſigni
ficās ꝙ ꝑ aquā baptiſmi ⁊ ignē ſpūſcti
ptꝫ nobis aditus in celū.Nō aūt debuit
baptizari in mari rubro.qꝛ ſignificauit
baptiſmū inquātū in eo remittunt̄ pctā K
nō inquātū aperit ianuā qḋ eſt princi=
palis eiꝰ effectꝰ.ſꝫ iſto mō illū figurauit
trāſitꝰ iordanis.Et nota ꝙ vt dicit Au
gu.in ſer.epipha.multa miranda facta
ſunt in hoc flumine.Nā aque eius abie
runt retrorſum:⁊ ſic mō pctā retrorſuꝫ
cōuerſa ſunt.⁊ aque eiꝰ fuerūt diuiſe:et
ſic mō in eo xp̄s fecit diuiſionē pctōꝝ.
(Joā.aūt ꝓhibebat eū)ſciens eū veruꝫ
deū ⁊ lauacro nō indigere:ſm Hila.Sꝫ
cōtra qꝛ ſi ſciebat eū verū deū tenebat̄
cōcordare eiꝰ volūtati:⁊ nō ꝓhibere eū.
Ad hoc dicit̄ ꝙ Joānes neſciuit an xp̄s
reqrirēs baptizari:faceret tētando eiꝰ
humilitatē:an exprimēdo ſuā diffinitā
volūtatē.Ideo ꝓhibendo nō diſcorda=
bat a volūtate diuina:volēdo ſeruare
humilitatē.Quia tn̄ ſm gl.ſpūs i momē
to eū docuit qḋ prius neſciuit iō bn̄fecit
illū admittēdo(dicēs.Ego a te debeo ba
ptizari)cuius eſſet ab originali mūdatꝰ: L
rōne dicta in p̄dicto euāgelio.Uel vt di
cit magr̄ hiſto.Joā.loquit̄ in ꝑſona hu=
mani generis.Uel ſm glo.a te debeo ba
ptizari.i.mūdari ab originali:qḋ ſm.s.
Tho.ſuꝑ Mat.intelligit̄ quātū ad infe=
ctionē nature nō ꝑſone:cū iam eſſet ſan
ctificatus(⁊ vt venis ad me)quaſi dice=
ret ſm Chry.ſuꝑ Mat.Eſt aliqua rō vt
tu me baptizes quatenꝰ iuſtus efficiar:
nō aūt ꝙ ego te baptizem:qꝛ neqꝫ tu in=
diges:neqꝫ ego ſum dignus.
¶Moralr̄:q̄ vult baptizari dꝫ venire a
galilea.i.trāſmigratiōe vite p̄terite i ior
danē.i.deſcēſuꝫ humilitatis.Qui eñ ad
baptiſmū fictus accedit nō cōſequitur
gratiā dei:⁊ ſi cōſequat̄ characterē.De
hoc vide.iij.q.lxix.⁊.iiij.di.iiij.
¶Quātū ad ſcḋꝫ lr̄alr̄ ſciēdū eſt:ꝙ xp̄s
nō acceptauit ſed repudiauit excuſatio
nē Joānis.vn̄ ſequit̄(rn̄dēs aūt Jeſus M
dixit ei.Sine mō).i.ꝑmitte nūc.ſ.me ba=
ptizari a te.Hiere.Pulcre dixit mō:vt
oñderet xp̄s i aq̄ a Joāne.Joānē aūt a
xp̄o i ſpū baptizādū.Hec ille.Et i hoc di

cit Chry.ſuꝑ Mat.ꝙ oñdit̄ xp̄m poſtea
baptizaſſe Joānē etiā i aq̄.⁊ hoc exp̄ſſe
ſcriptū legit̄ i qbuſdā libris apocriphis
Cū eñ dr̄.ſine mō.ſ.in p̄nti ſubintelligi
tur.q.d.al's.i.in poſterū ego ſinā te ba=
A ptizari baptiſmo meo a me.(Sic eñ de
cet nos)maiores q̄ exēplū ſumus alioꝝ
(implere oēm iuſtitiā).i.humilitatē ſuffi
ciētē ⁊ ꝑfectā ⁊ ſuꝑabundantē ſm Ra=
ba.Juſtitia eñ aliqñ ſumit̄ vt eſt ſpālis
virtus cardinalis.Aliqñ ſumit̄ ꝓ omni
virtute ⁊ ſic humilitas eſt iuſtitia cuius
ſunt tres gradus ſm.s.Tho.vbi ſupra.
⁊ Hugo cardi.Primꝰ eſt ſubijcere ſe ma
iori:⁊ nō p̄ferre equali:qḋ eſt humilita=
tis ſufficiētis Scḋs eſt ſubijcere ſe eq̄li
⁊ nō p̄ferre minori:qḋ eſt humilitatis ꝑ
fecte.Tertiꝰ eſt ſubijcere ſe minori:qḋ
eſt ſuꝑabūdātis.Et hec fuit in xp̄o reſpe
ctu Joā.Uel ſic.i.cū humilitate ⁊ ſuꝑne
decet nos iplere oēm iuſtitiā ⁊ oēm ve=
ritatē ⁊ omne p̄ceptū dei:acſi dicat̄ ꝙ hu
militas in oībꝰ decet.Uel ſm Chry.ſic
i.prius faciēdo et poſtea docēdo:decet
nos implere ⁊c.Uel ſic.i.dādo bonū exē
plū.decet nos implere oēm iuſtitiā.i.in
B ducere ad implēdū omne preceptū:ſm
glo.Uel ſm Bedā:implere oēm iuſtitiā
i.inducere ad baptiſmū in quo dat̄ ple=
na iuſtitia.(Tunc dimiſit illū).i.ꝑmiſit
eū vt a ſe baptizaret̄.¶Moraliter iſtru
mur ꝙ vere hūilis cuiuſmodi erat Joā
nes eſt etiā obediēs.Pertinaciter eñ re
ſiſtere nō humilitatis ſed ſuꝑbie indiciū
eſt:qḋ etiā experimētū ꝓbat.qꝛ cōiter q̄
cōtra obedientiā dignitates fugiūt:etiā
cōtra obedientiā ⁊ cōtra virtutē eaſdē
requirunt:vel ſuā humiliationē ferunt
impatiēter.ſicut filij iſrael recuſantes
arma ſumere ꝓ terra ꝓmiſſionis ad im
ꝑiū dn̄i eandē ſine eius licentia arma
ti voluerūt intrare:vt ptꝫ Nume.xiiij.⁊
Deut.j.ca.¶Quātū ad tertiū ſcienduꝫ
eſt literaliter ꝙ baptizato xp̄o debuerūt
aperiri celi.iuxta doctrinā.s.Tho.iij.ꝑ.
q.xxxix.qꝛ xp̄s baptizabat̄ ad dandā effi
caciā baptiſmo noſtro:ideo debuerunt
tunc oſtendi ea q̄ ad baptiſmi noſtri effi
caciā ꝑtinēt:que ſunt celeſtis virtus:et
C fides eccl'ie cū fide baptizati a qbus hꝫ
efficaciā:⁊ apertio celeſtis ianue:que fit
ꝑ eius efficaciā.Apertū eſt ergo celū ad
ſignificandū ꝙ celeſtis virtus ſanctifi=
cat baptiſmū ⁊ ꝙ per fidē intuemur ce=
leſtia:⁊ ꝙ celū virtute baptiſmi intra=
mus.Aperti ſunt aūt xp̄o orāti ad ſigni
ficādū ꝙ oratio eſt nobis neceſſaria poſt D
baptiſmū ꝓpter fomitē remanentē ⁊ ꝓ
pter varia tentamēta.Uel ad ſignifican
dū ꝙ nobis aperiunt̄ virtute orationis
xp̄i.Dicit ergo(Baptizatus aūt Jeſus:
cōfeſtim aſcendit de aqua)qꝛ alueus flu
minis habebat eminentes ripas.Cōfe=
ſtim in quā in ſignū ꝙ baptizatus ſi mo
riat̄ ſtatim euolat.vel fit particeps vi=
te celeſtis ſm Chry.(Et ecce apti ſunt
ei celi)nō ſm corporalē aperturā:vt di=
cit btūs Hiero.ſed ſm ſpūales oculos.
Et rationē aſſignat Chry.ſuꝑ Matt.qꝛ
ſi fuiſſent celi corporaliter aperti nō di
xiſſet euāgeliſta:aperti ſunt ei celi:qꝛ qḋ
corporaliter aperit̄ oībus aperit̄.Apti
ſunt ergo vt dicit.s.Tho.vbi ſupra ſm
viſionē:vt innuit Mar.q̄ dicit ꝙ vidit
celos aꝑtos.⁊ hoc ſm viſionē corporalē
ſm glo.⁊ Be.inquātū tātus fulgor cir=
ca ip̄m apparuit vt celū patuiſſe videre E
tur vel ſm imaginariā:vel ſm intelle=
ctualē vt dicit:inquātū ſcꝫ xp̄s vidit ce=
lū qḋ humano gn̄i fuerat clauſum tunc
eſſe reſeratum.Nec obſtat ſi dicatur ꝙ
ſm hoc celum nō fuiſſet apertū xp̄o ſed
humano generi.Ad hoc eñ dicit Chry.
vbi ſupra.⁊.s.Tho.ſuꝑ Matth.ꝙ id qḋ
merito alicuiꝰ fit dicitur ei fieri ſicut rex
alicui ꝓ alio ſupplicāti dicit.Cōcedo ti
bi hoc vel illud nō aūt illi.Et ſic celum
apertū fuit xp̄o:qꝛ merito eiꝰ fuit aper=
tū.Fuit autē apertū celū ꝑ ſplēdorē ſiue
ſm viſionē baptiſmo:i ſignū ꝙ ꝑ baptiſ
mū ptꝫ nobis aditus eius.Jn paſſione
vero ꝑ impedimēti amotionē:⁊ ꝑ pretij
ſolutionē:⁊ in reſurrectione:ꝑ gl'ie col=
lationem in qua chriſto collata eſt glo=
ria corporis conſequenter ius habendi
locū in celo ſm corpus.⁊ in aſcenſione
ꝑ effectꝰ oñſionē.qꝛ tūc xp̄s quaſi nos in
poſſeſſionē poſuit ⁊ in baptiſmo noſtro F
per virtutis ꝑfectionē.qꝛ.ſ.in eo dantur
nobis virtutes qbꝰ digni reddimur ad
ingreſſum.Ueruñ vt probat.s.Tho.iij.
q.xlix.arti.j.in paſſione ꝓprie apertum

eſt nobis celũ in qua abſoluti ſumus a
pena ꝛ culpa pcti nature qđ eſt pctm̃ pri
mi parẽtis. Jmo etiã liberati ſunt a pec
catis ꝓprijs q̃ p fidẽ: charitatẽ ꝛ ſacra
cõicant paſſioni xp̃i. Hec ex illo. (Et vi-
B dit ſpm̃ dei deſcendentẽ ſicut colũbã)
Ubi aduertendũ eſt iuxta doctrinã ſcti
Tho. in. iij. par. q conuenientiſſime tunc
apparuit ſpũſſanctus. Nã ſm Chry. ea
q̃ tũc gerebant erãt figura eorũ q̃ i nr̃o
baptiſmo erãt gerẽda: in quo ſpũſſctũs
inuiſibiliter deſcẽdit. in illa aũt colũba
apparuit ſpũſſctũs. Nõ eo modo quo fi
lius dei in hoĩe aſſumpto: qꝛ ſicut filius
dei dr̃ hõ: ita ſpũſſctũs diceret colũba ra
tione vnionis pſonalis. Nec viſione ima
ginaria: qꝛ nũq̃ vllus dubitauit (vt di-
cit) quin oculis viſa ſit. Neq; ſicut xp̃s in
petra ſe ſignificãte. qꝛ iſta colũba tũc re
pente extitit poſtea repẽte ceſſauit: ſicut
flamma rubi. Apparuit ergo vt dicit ſpi
ritusſctũs i colũba nõ rõne vnionis ad il
lã ſꝫ rõne ſignificationis. qꝛ. ſ. illa colũ-
ba ſignificabat ſpm̃ſctm̃ vel rõne ſpũa
lis gr̃e q̃ a deo p modũ deſcẽſus deriuatᷣ
iuxta illud. Omne datũ optimũ ꝛ omne
H donũ pfectũ deſurſum eſt deſcẽdẽs a pa
tre luminũ. Jac. j. Apparuit autẽ ſm. s.
Tho. vbi. s. in colũba ꝛ nõ in igne ꝓpter
multa. Primo q̃dem ꝓpter diſpoſitionẽ
q̃ requiritᷣ in baptizando: vt. ſ. q̃s nõ fi-
ctus accedat qꝛ ſicut dr̃ Sap. j. Spũſſan
ctus diſcipline effugiet fictũ. Colũba em̃
eſt aĩal ſimplex: ſm illud Matt. x. Eſtote
ſimplices ſicut colũbe. Scđo ad deſignã
dũ ſeptẽ dona ſpũſſcti q̃ colũba ſuis pro
prietatibus deſignat. Nã ſecus fluenta
habitat: vt viſo accipitre ſe mergat. p qđ
ſignificatᷣ donũ ſapiẽtie. p qđ ſcti ſecus
diuine ſcripture fluẽta reſident: vt in-
curſus euadãt diaboli. Jtẽ colũba me-
liora grana eligit. q ptinet ad donũ ſciẽ
tie qua ſcti ſciẽtias ſanas q̃bus paſcan
tur eligũt. Jtẽ alienos pullos nutrit qđ
ad donũ ꝯſilij ptinet quo ſcti eos q̃ fue-
rãt pulli alieni. i. imitatores diaboli do-
ctrina nutriunt ꝛ exẽplo. Jtẽ nõ lacerat
I roſtro qđ ptinet ad donũ intellect⁹: quo
ſcti bonas ſentẽtias lacerãdo nõ puer-
tunt hereticorũ more. Jtẽ felle caret qđ
ptinet ad donũ pietatis p qđ ſcti ira irra
tionali caret. Jtẽ in cauernis petre nidi
ficat: qđ ptinet ad donũ fortitudinis: q̃
ſcti in plagis mortis xp̃i q̃ eſt petra fir-
ma nidũ ponũt. i. ſuũ refugiũ ꝛ ſpez. Jtẽ
gemitũ hꝫ p cantu: qđ ptinet ad donuꝫ
timoris quo ſancti delectantᷣ in gemitu K
p pctis. Tertio ꝓpter effectũ ꝓpriũ ba
ptiſmi q̃ ẽ remiſſio pctõꝝ ꝛ recõciliatio
ad deũ. Eſt em̃ aĩal mãſuetũ. Et iõ ſicut
Chry. dicit ſup Mat. i diluuio apparuit
hoc animal ramũ ferẽs oliue: ꝛ cõem or
bis terrarũ tranq̃llitatẽ annuntians: ꝛ
inde etiã apparuit in baptiſmo libera-
tionẽ nobis demonſtrãs. Quarto ad de
ſignandũ cõem effectũ baptiſmi q̃ eſt cõ
ſtitutio eccl'iaſtice vnitatis. Eſt em̃ aĩal
amicabile ꝛ gregale. Sup ap'los aũt ap
paruit in ſpẽ ignis propter duo. Primo
ad oñdendũ feruorẽ quo corda eorum
erant cõmouenda ad hoc q xp̃m vbiq;
interpſſuras pdicarẽt. Et ideo etiã i lin
guis igneis apparuit. Scđo qꝛ ſicut di-
cit Chry. cũ oportebat delictis ignoſce-
re: qđ fit in baptiſmo: mãſuetudo neceſ
ſaria erat q̃ demõſtratᷣ in colũba: ſꝫ vbi
adepti ſumus gr̃aꝫ reſtat iudicij tp̃s: qđ L
ſignificatᷣ p ignẽ. Utrũ autẽ illa colũba
fuerit verũ aĩal vel nõ: tenendũ eſt q ſic
qꝛ ſic dicit. s. Tho. in ſumma: vt ptꝫ. iij.
parte vbi. s. ꝛ ſup Joan. vel. xx. Difficul
tates autẽ q̃ circa hoc ſunt in. s. Tho. ſi
de⁹ vitã dabit alibi diſſoluemus. Seq̃-
tur. (Et veniẽtẽ ſup ſe) Hiere. Sedit au
tẽ colũba ſup caput ieſu: ne q̃s putaret
vocem patris ad Joannẽ factã non ad
dñm. Hec ille (Et ecce vox de celis di-
cẽs. Hic eſt filius me⁹ dilectus) Debuit
aũt iſta pr̃is vox audiri ſm. s. Tho. vbi
s. ꝛ ſm Aug. in ſer. de epi. eo q nr̃ ba-
ptiſmus pficitᷣ inuocata trinitate. ideo
in xp̃i baptiſmate tota trinitas debuit
manifeſtari: ſicut ꝛ factũ eſt. Hiero. My
ſterium trinitatis in baptiſmate demõ
ſtratur. Dñs baptizatᷣ: ſpũs deſcẽdit in
habitu colũbe. patris vox teſtimoniũ fi-
lio ꝑhibentis auditᷣ. Hec ille dicitᷣ autẽ
ſm Hila. de trini. hic fili⁹ dilect⁹: qꝛ pro M
prius ꝛ verus eſt fili⁹ origine nõ adoptio
ne (Jn quo mihi ꝯplacui). i. i quo ſiue de
quo letor ꝛ gaudeo ſicut in naturali et
ſicut in adoptato ſm Aug. ſup Joannẽ.

Uel in quo mihi cõ. ſi referatᷣ ad huma-
nitatẽ ſm Remi. intelligitᷣ i q̃ ſolo pctm̃
nõ inueni. Si aũt legatᷣ: in quo mihi cõ-
placui. ſm eũdẽ ſubaudiendũ eſt: pla-
A citũ meũ cõſtituere. vt p eũ opus redẽ-
ptionis explerẽ. Eſt aũt ſciẽdũ ſꝫ Aug.
de cõſen. euã. q Luc. ꝛ Marcus habent
ſic (Tu es filius meus dilectus: in te cõ-
placui mihi) ꝛ ſic fit cõcordantia ſꝫ eũ.
Nõ em̃ dictũ eſt xp̃o. tu es filius me⁹ vt
ipſe adiſceret qđ neſciret. ſed hoc ei ꝓ-
pter circunſtantes dictũ eſt. Et hũc ſen
ſum expreſſit Mat. dicẽs. Hic eſt. Expo
nitᷣ aũt hoc tripl'r. Primo de gr̃a vniõis
vt dictũ eſt: qꝛ. ſ. in eo deus placitũ ſuuꝫ
de nr̃a redẽptione pfecit. Et ſcđo de gr̃a
ſingularis pſone. q. d. Tanta eſt huius
mei dilecti filij gr̃a q in eo nunq̃ inue-
ni aliq̃d mihi diſplicẽs. i. pctm̃ mortale:
veniale: vel origine. Et tertio de gr̃a ca
pitis vt dicatᷣ cõplacui. i. beneplacitum
meũ cõſtitui: ſm Glo. vt tu in quo nihil
eſt niſi bonũ placeas p te ꝛ alij non p ſe
ſed in te: tibi fide ꝛ charitate vniti pla-
B ceant. Hec illa. ¶ Allegorice ſignificatᷣ
q hi q̃ ſuſcepturi erant baptiſmũ xp̃i p
aquã baptiſmalẽ ſuſcepturi erant in ſe
ſpm̃ſctm̃: ꝛ ꝯſequẽter oĩa ei⁹ dona ꝛ vir
tutes infuſas: dummodo orarent. i. mẽ
tem eleuarent in deũ p diſplicentiã pec
catorum ſi forent adulti. ¶ Anagogice
vero ſignificatᷣ q baptizatus ſi decedat
ſtatim aperto celo euolat ad illud ſicut
ꝛ martyres: ꝛ q̃ dignã egerunt pniam.
¶ Moraliter inſtruitur baptizatus ſm
Chry. vt poſt baptiſmũ ſtatim aſcendat
ad virtutes. Et maxime orationi vaca-
re dꝫ. Et tunc meretur doceri de celo p
internam inſpirationem.

☞ Dñica. j. poſt octa. Epiphinie.
☞ Textus euang. Jo. cap. ij.

NUptie facte ſũt in cana
galilee: ꝛ erat mr̃ ieſu ibi.
Uocat⁹ eſt autẽ Jeſus et
diſcipuli ei⁹ ad nuptias.
Et deficiẽte vino: dixit mr̃ ei⁹ ad
C eũ. Uinũ nõ habẽt. Et dixit ei Je-
ſus. Quid mihi et tibi eſt mulier?
Nõdũ venit hora mea. Dicit mr̃ ei⁹
miniſtris. Quocũq; dixerit vobis fa
cite. Erãt autẽ ibi lapidee hydrie
ſex: poſite ſm purificationẽ iudeo-
rũ. capiẽtes ſingule metretas binas
vel ternas. Dicit eis Jeſus. Imple D
te hydrias aque. Et ipleuerũt eas
vſq; ad ſummũ. Et dixit eis ieſus.
Haurite. nũc: ꝛ ferte architiclino.
Et tulerunt. Ut autẽ guſtauit ar-
chiticlinus aquã vinũ factũ ꝛ non
ſciebat vñ eſſet: miniſtri autem ſcie
bant qui hauſerãt aquã: vocat ſpõ
ſum architriclin⁹ ꝛ dicit ei. Omis ho
mo primũ bonũ vinũ ponit: ꝛ cum
inebriati fuerint: tũc id qđ deteri⁹
eſt. Tu autẽ ſeruaſti vinũ bonũ vſq;
adhuc. Hoc fecit initiũ ſignorũ. Je
ſus i cana galilee: et manifeſtauit
gloriã ſuã. Et crediderunt in eum
diſcipuli eius.

NUptie facte ſunt in cana ga
lilee. Jo. ij. Nuptie de q̃bus
in preſenti euang. fit mẽtio E
ſm textũ euãgelij Joãnis di
cuntur facte tertia die. Qđ
dupliciter intelligitur. Uno ſcilicet mõ
vt dicantur ſicut dicit. s. Tho. facte ter-
tia die a teſtimonio q Joannes perhi-
buerat xp̃o. Alio modo vt dicantur fa-
cte tertio die. i. eadem die tertio repeti-
ta. Nam ſm Hiero. ꝛ Aug. ꝛ eccleſie ſen
tentiam ꝛ cõſuetudinẽ vt dicit. s. Tho.
tertiodecimo die a natiuitate ſua dñs
adoratus eſt a magis ꝛ eadẽ die. xxx. an
nis reuolutus baptizatus eſt. ꝛ eadem
die reuoluto ãno vno: hoc miraculo glo
rificat⁹ eſt ꝛ eadẽ die reuoluto anno pa
nes multiplicauit: vt dicit Bed. Ex q̃ ſe
quitᷣ ſm. s. Th. q ad minus ann⁹ vnus
elapſus ſit a baptiſmo vſq; ad nuptias.
Jn q̃ q̃dẽ anno nihil legitᷣ xp̃ꝫ feciſſe niſi
qđ dr̃ Mat. iiij. de ieiunio i deſerto: ꝛ ea
que Joã. ij. ca. refert de teſtimonio Joã
nis ꝛ ꝯuerſione diſcipulorũ. A nuptijs F
aũt inq̃t cepit publice pdicare ꝛ miracu
la facere. Secundum tamen eos q̃ dicũt
inter baptiſmũ xp̃i ꝛ eius paſſionẽ fluxiſ
ſe duos annos cũ dimidio: ẟ qđ hic legitᷣ
de nuptijs eodẽ anno factũ ẽ quo xp̃s ba

ptizatus eſt. Sꝫ his cõtrariatꝰ ſententia
eccleſie p̃dicta vt dicit.ſ.Tho.Circa hoc
aũt miraculũ qđ in euãgelio narratꝰ oc=
currũt tria p̃ſcta:q̃ ſunt.Preparatio.Per=
G petratio.Cõprobatio.¶Quãtũ ad p̃mũ
lr̃alr̃ ſciẽdũ eſt ꝙ tenetꝰ cõiter ꝙ iſte nu
ptie fuerũt Joãnis euãgeliſte:qđ videtꝰ
ſonare dictũ Hiero.in ꝓlogo ſuꝑ euãge
lio eiuſdẽ:q̃ dicit ꝙ dñs eũ volẽtẽ nube
re.i.cõſummare matrimonium: vocauit
de nuptijs.Nõ enim legitꝰ dñm fuiſſe in
alijs nuptijs.Rõnabile eſt ẽtiã ꝙ mater
Jeſu q̃ ſempꝑ amauit ſecretũ ſm Ambr.
nõ fuiſſe ibi:niſi ſibi maxime alter cõiu=
gũ p̃cipue ſpõſus attinuiſſet: vtpote ne
pos ſuus.Dicit tñ magr̃ hiſto. ꝙ hoc nõ
eſt certũ. Dicitꝰ ergo(Nuptie facte ſunt)
Nuptie aliq̃n ſumũtur ꝓ carnali corpo
rũ cõiũctione.Uñ Hiero.Cũ Joſeph vi=
rũ audis Marie nõ tibi ſuſpitio ſubeat
nuptiarũ.Aliq̃n vero nuptie appellantꝰ
nuptiale cõuiuiũ.vt hic.(Jn cana gali=
lee)Cana vinculꝰ eſt in ꝓuincia galilee
ſm Rab.iõ additur galilee.qꝛ ſic diceba
H tur forte ꝛ aliqua alia villa.(Et erat ma
ter Jeſu)ibi inuitata.ſ.ad nuptias: vt eas
ſua honorabili p̃ſentia decoraret.Sicut
aũt teſtatꝰ magr̃ hiſt. quidã dicũt ꝙ tũc
mortuus erat Joſeph ꝛ virgo tranſierat
in cuſtodiã filij.Uñ nõ fuit Joſeph voca
tus ad nuptias:nec deinceps aliq̃d legi
tur de illo in euãgelio . Quicq̃d tñ ſit de
hoc certũ eſt ꝙ tẽpore paſſionis xp̃i ſm
eũdẽ erat mortuus: qꝛ aliter xp̃s ꝟginẽ
nõ cõmẽdaſſet alij.ſ. Joã.Sicut aũt di=
cũt aliq̃ ex hoc apparet ꝙ Jeſus nõdum
manifeſtus erat:qꝛ mater p̃ncipaliter in
uitata eſt:ipſe vero nõ niſi ꝓ reuerentia
matris.Uñ vt dicit.ſ.Tho.premittitur d
matre: vt oſtẽdatꝰ ꝙ Jeſus adhuc igno=
tus erat:ꝛ nõ fuit vocatꝰ quaſi inſignis
ꝑſona: ſed ex quadã familiaritate ſicut
vnus aliorũ.Uel forte nõ fuerũt auſi in=
uitare xp̃m ꝓꝑ eius ſummã religionẽ:qꝛ
nõ erat ſolitus cõuiuia frequẽtare ꝛ nu
ptias.Uocata eſt ergo p̃mo mater. Dei=
I de conſilio eius vocatꝰ eſt filius iõ ſubdi
tur.(Uocatꝰ eſt aũt Jeſus ꝛ diſcipuli eiꝰ
ad nuptias.)Et vocatus venit.Pꝛio ſm
Chry.vt daret nobis humilitatis exẽplũ
qꝛ nõ eſt dedignatus ad nuptias veni=
re ſeruorũ.Jdeo dicit Augu.Erubeſcat
homo eſſe ſuperbꝰ:q̃m factꝰ eſt humilis
deꝰ.Ecce inter cetera filiꝰ hoĩs venit ad
nuptias:qui cũ apud patrẽ eẽt inſtituit
K nuptias.Hec ille.Scđo vt cõdẽnet here
ticos q̃ nuptias illicitas dicũt.Et ſꝫ Be
dã tales heretici fuerũt Tacianꝰ ꝛ Mar
cianus ꝯtra quos ait Si thoro imacula
to ꝛ nuptijs debita caſtitate celebratis
culpa ineſſet: nequaq̃ dñs ad has veni
re:nequaq̃ eas ſignoꝝ ſuoꝝ initijs cõſe=
crare voluiſſet.Nũc aũt qꝛ bona ẽ caſti=
tas cõiugalis:melior cõtinẽtia vidualis
optima ꝑfectio ꝟginalis:ad cõprobãdũ
oĩm electionẽ graduũ:diſcernẽdũ tñ me
ritũ ſingulorũ:ex intemerato ꝟgis vtero
naſci dignatꝰ ẽ a ꝓphetico vidue.Anne
ore morñatꝰ bñdicitur a nuptiaꝝ cele=
bratoribꝰ iã iuuenis inuitatꝰ:ꝛ hos p̃ntia
ſue ꝟtutis honorat. Hec ille(Et deficiẽ
te vino(ex diuina ꝓuidẽtia: vt h̃ ſignoꝝ
p̃ncipio xp̃s inoteſceret (dicit matꝰ Jeſu
ad eũ)mota ꝯpaſſiõe:ꝛ certa de filij po=
teſtate(Uinũ nõ habẽt)ſcꝫ miniſtri ad ꝓ
pinãdũ.Ecce q̃ dulcis inuitatio ad ſub
L ueniẽdũ ꝑ miraculũ qꝛ aliter cõgrue fie
ri nõ poterat.Et in hoc ſm.ſ. Tho.nota
tur reuerẽtia matris ad filiũ qꝛ vt dicit
ex reuerẽtia quã habemꝰ ad deũ:ſuffi=
cit defectus noſtros tantũ exponere:ſm
illđ pſal.Dñe ante te oẽ deſyderiũ meũ.
Qualiter aũt nobis deꝰ ſubueniat nõ ẽ
noſtrũ inq̃rere:qꝛ q̃d oremus ſicut opor
tet neſcimꝰ. Et iõ mater aliorũ defectũ
xp̃o ſimplicitꝰ expoſuit nihil petẽdo . Sꝫ
q̃rit hic Chry.Quid mouit matrẽ ad ali
quid magnũ imaginãdũ de filio: cũ ad=
huc nullũ feciſſet miraculũ vt patebit.
Et ſoluit idẽ:quia ea q̃ in cõceptione et
natiuitate xp̃i viderat ꝛ audiuerat:con
ſeruabat in corde ſuo.Sꝫ tũc vlteriꝰ q̃=
rit idẽ quare nõ ante inuitauerat filiũ ad
miracula faciẽda:?Et ſoluit:ꝙ xp̃s vſq̃
ad h̃ tp̃s cõmuniter ſe habuerat vt alij
M homines:ſalua tñ oĩ modeſtia ꝛ reli=
gioſitate.Jã aũt ceperat manifeſtari.nã
iã vocauerat diſcipulos aliquos:ꝛ rece=
perat teſtimoniũ a Joãne baptiſta.Ma
ter aũt obſequebatꝰ volũtati eius:ꝛ ideo
q̃diu ſciuit ꝙ volebat tacere:non indu
xit vt faceret miracula:ſꝫ ſolũ tũc q̃n vi=

dit ꝙ volebat ſuã gl'iã manifeſtare. Ul'
ẽt poſſumus dicere nõ eſſe icredibile nec
irrõnale ꝙ xp̃s ſue mr̃i reuelauerit qđ
erat facturus.Unde cũ infra viſus fuiſ=
A ſet ꝓponẽti defectũ vini:dediſſe reſpon
ſum negatiuum dicẽs:quid mihi ꝛ tibi:
illa q̃ſi certa de futuro miraculo : dixit.
Quodcunq̃ dixerit vobis facite.Ex his
ergo ptꝫ quomodo fuit p̃paratũ ſeu oc=
caſionatũ miraculum. ¶Allegorice ſm
Aug.ꝛ Bedã per has nuptias ſignificã
tur quedã nuptie ſpirituales: que licet
iã eſſent tũc facte aliquo modo:tñ erant
future ſcđm ſuã manifeſtationem ꝛ cõ=
ſummationẽ predicãtibus apl'is. Uñ ſꝫ
Augu.iſte nuptie ſunt facte in thalamo
vẽtris marie ꝛ ſpõſus fuit verbũ patris
ſpõſa humana caro ſeu humãa natura:
ꝛ cõſequẽter eccl'ia quã ſibi in humani=
tate vniuit . He nuptie ſm Bedã tertia
die fiũt.i.tẽpore gratie: nõ tẽpore natu=
re vel legis ſcripte.Diſcumbẽte aũt dño
defecit vinũ vt melius ſuccederet. ſunt
eñ ſacramẽta digniora in noua lege q̃
in veteri: ꝛ ſcripturarũ ſenſus ſuauior.
B Facte aũt ſunt in Galilea.i.trãſmigra=
tione qua deus factus eſt homo:ꝛ in ca=
na.i.zelo feruẽte diuini amoris qui eum
ad nuptias ꝯduxit.¶Anagogice in Ga
lilea.i.in trãſmigratione: qua ex hoc ſe=
culo migramus:fiũt nuptie in cana.i.in
eo q̃ habet zelũ ſeu amorẽ dei . q̃ nuptie
ſunt eterna gaudia:in quibus eſt Jeſus
ꝛ mater ꝛ diſcipuli eiꝰ.Jn his deficit vi
nũ imperfectũ vt miraculoſum ĩ optimũ
ſuccedat:qꝛ fidei ſuccedit apta viſio ſpei
ꝑfecta cõprehẽſio:charitati aũt imperfe
cte ſucceſſit charitas patrie conſequens
gratiã cõſummatã ꝛ beata fruitio:qui=
bus fit vt animꝰ inebrietur gaudio. De
his vide.ſ.Tho.iiij.di.xlix. di.iiij.ar.v.q.
iij.ſi vis.¶Moral'r in hoc ꝙ nuptie fiũt
in cana qđ interpretatꝰ zelus : ſignifica=
tur ꝙ cõiuges debẽt habere zelũ diſcre=
C tũ ad inuicẽ.Eſt ãt triplex zelus. ſ. nimiꝰ
cũ alter eoꝝ eſt zelotipus:qđ reprehẽdi=
tur in viro.Eccl'.viij.Nõ zeles vxorẽ ſi=
nus tui. Et in vxore. Eccl'.xxvj. Dolor
cordis ꝛ luctꝰ mulier zelotipa. Et ſecun
dus zelus modicus quo alter alterũ for
nicãtẽ ſuſtinet:.ũ tñ ſm Aug.lib.I.hom.
debeat vxor q̃tuor modis virũ corrigẽ
re de hoc ꝛ a fortiori vir vxorẽ.Admonẽ
do.ſ.obiurgãdo eccl'iam interpellãdo:ꝛ
deũ exorãdo. Eſt tertius zelus diſcretꝰ:
D de quo apl's.Epheſ.v.Uiri diligite vxo=
res vr̃as ſic xp̃s dilexit eccl'iã.vt.ſ.ſi pec=
cauerit ꝛ peniteant recipiatis eas. Et.j.
Corin. vij. Uiri debent diligere vxores
ſuas:vt corpora ſua vt.ſ.corpus ſuũ nũ
q̃ alteri diuidãt. Et Ephe.v. Unuſq̃ſq̃
vxorem ſuam vt ſeipſum diligat ſcꝫ cor
diali ꝛ affectuoſo amore Et ecõuerſo de
vxoribus intelligẽdũ eſt.¶Moraliter ẽt
ſciẽdũ ẽ ꝙ in nuptijs q̃ fiũt iter aĩam ꝛ
deũ:eſt ſꝫ.ſ.Tho.mr̃ Jeſu ſicut nuptiaꝝ
cõciliatrix.qꝛ eius interceſſione cõiũgi=
mur xp̃o ꝑ gr̃am.Eccl'.xxiiij.Jn me oĩs
ſpes vite ꝛ ꝟtutis.Et Jeſus ſicut verus
ſpõſus. Jo.iij. Qui hꝫ ſpõſam ſpõſus ẽ.
Et diſcipl'i vt paranymphi q̃ſi cõiũgen=
tes eccl'iam xp̃o.j.Coꝝ.xj. Deſpõdi vos
vni viro ꝛc.Hec ille. Jn his nuptijs ali=
quãdo deficit vinũ. Pro q̃ ſciẽdũ ẽ ꝙ q̃=
druplex ẽ vinũ.Primũ ẽ demẽtãtꝫ laſci
E uie.Eſa.v.Cithara ꝛ lyra ꝛ tybia ꝛ tym
panũ ꝛ vinũ i ꝯuiuijs veſtris.Scđꝫ leti=
ficãtis inocẽtie.Ps.Uinum leti. cor. ho.
Tertiũ exercitãtis penitẽtie.Luc.x.Alli
gauit vulnera eiꝰ infũdẽs oleũ ꝛ vinũ.
Quartũ felicitãtis gl'ie.Mat.xvj.Donec
illud bibã vobiſcũ no.i regno dei.Et de
tribus vltimis Mat.rogat ꝓ nobis filiũ
dicẽs.Uinũ nõ hñt. Qui iubet vaſa cor=
dis noſtri ĩpleri aqua lachrymaꝝ q̃ cõ=
uertitur in vinũ celeſtiũ cõſolationũ:cu
ius ſuauitas niſi guſtetꝰ ignoratꝰ:iuxta il
lud.Ps.Guſtate ꝛ videte q̃m ſuauis eſt
dñs . ¶Quãtũ ad ſcđm tãgitꝰ ꝑpetratio
miraculi.Circa qđ ſciẽdũ eſt qđ reſpõſio
xp̃i ad ꝟginẽ eſt aliqual'r obſcura.Nã ſe
quitꝰ.(Et dicit ei ieſus.Quid mihi ꝛ tibi
eſt mulier)? Jn his aũt verbis vt teſtatꝰ.
ſ.Tho.occaſionẽ ſumpſit multiplex here
ſis.Manicheus eñ dicit xp̃m nõ habuiſ
F ſe verũ corpus ſꝫ phãtaſticũ ꝛ apparẽs
tñ:iõ ſenſus eſt ſꝫ eũ.(Quid mihi ꝛ tibi
eſt mulier)quaſi diceret.Nihil:qꝛ nõ ha
beo illã naturã quã me credis habere.
Ualẽtinꝰ aũt dixit xp̃m habuiſſe quidẽ
verũ corpꝰ.ſꝫ illud de celo attuliſſe:nec
aliq̃d aſſumpſiſſe de ꝟgie; iõ ſic exponit.

(Quid mihi.⁊c.) q̃ſi diceret. Nihil habeo
qđ a te acceperim. Hebion aũt dixit xp̃m
ex virili ſemine cõceptũ vt ceteri fuiſſe:
⁊ matrẽ eius poſt partũ v̾ginẽ nõ fuiſſe.
G Heluidius aũt infelix dixit xp̃m cõceptũ
⁊ natũ de vigine: ſed illã poſt de Joſeph
habuiſſe alios filios: ⁊ cõſequẽter virgi-
nitatẽ poſt partũ ꝑdidiſſe. Et hi duo in
argumẽtũ ſue ꝑfidie accipiũt hoc ꝙ xp̃s di
cit mulier. Dicit̃ eñ mulier q̃ſi molliẽs
herũ vel virũ: ⁊ ſonat corruptã. Conſtat
aũt iſta eſſe cõtra veritatẽ ſacre ſcriptu-
re. Dicit̃ eñ. Ro. j. Qui factꝰ eſt ei ex ſe-
mine dauid ſm̃ carnẽ. Nõ eñ xp̃s dr̃ fa
ctus ex ſemine Dauid rõne diuine na-
ture: nec ẽt ratiõe aĩe: qꝛ illa nõ eſt ex ſe-
mine: ſʒ infundit̃ a deo ꝑ creationẽ. Eſt
eñ aĩa itellectiua ab extrinſeco vt dicit
phꝰ i li. de aĩalibus ergo hoc dr̃ ratione
corporis. ergo habuit verũ corpꝰ ꝯ Ma-
nicheũ. Jteꝝ ex hoc ſequit̃ ꝙ illud corpꝰ
nõ fuit celeſte: ſʒ ex ſemĩe Dauid. i. ſum
H ptũ de v̾gine q̃ ꝓceſſit ex ſtirpe Dauid:
cõtra Ualẽtinũ. preterea ſm̃ vtrũq3 iſto
rũ virgo nõ fuiſſet mr̃ xp̃i: qꝛ de rõne ma
tris ẽ miniſtrare materiã vñ formet̃ cor
pus filij. Mẽtit̃ ergo ſʒ iſtos vel decipit̃
euãgeliſta: dicẽs ꝙ erat mr̃ Jeſu ibi. Et
ſic tollit̃ v̾itas ſcripture: ꝯſequẽter fun
damẽtũ fidei. Notãdũ etiã ꝙ mulier nõ
ſemꝑ ſonat in carnis corruptionẽ: ſʒ ali
quãdo notat ſexus diſtinctionẽ. Uñ Ge-
ne. ij. dixit Adã. Mulier quã dediſti mi
hi ⁊c. ⁊ cõſtat ꝙ tũc erat virgo. Erãt eñ
ambo in paradiſo vbi nũq3 ſe carnaliter
cognouerũt. Et ſic accipit̃ hic. ⁊ Gal. iiij.
factũ ex muliere. Hec oĩa ex illo. Qđ v̾o
ſequit̃. (nõdũ venit hora mea.) Priſcilia
niſte aſſumũt ad cõfirmationẽ ſui erro-
ris: vt. ſ. Tho. teſtat̃. Dicũt eñ oĩs actꝰ
hũanos regi ⁊ diſponi ſm̃ diſpoſitionẽ
ſtellarũ: ⁊ iõ certis horis ſm̃ eos hõ co-
git aliqđ facere qđ alr̃s facere nequiuiſ-
ſet: ſm̃ ꝙ ſtelle diuerſimode diſponunt̃.
Uñ ſenſus eſt ſm̃ eos. Nõdũ venit ho-
ra mea: fatalis. ſ. in qua aliquid tale face
I re poſſum. Pʒ aũt hoc falſum eſſe i quo
libet hoĩe. Jmpoſſibile eſt eñ ꝙ corpus
quodcũq3 directe agat i ſpũm: qꝛ oẽ agẽs ẽ
nobilius patiẽte: ⁊ oĩs ſpũs eſt oĩ corpo
re melior ⁊ nobilior. Sʒ in aĩa ſunt q̃dã
potẽtie oĩno imateriales ⁊ in corpore. ſ.
intellectus ⁊ volũtas. Et cõſequẽter nul
lũ corpꝰ directe põt in illas imprimere.
Actus aũt aliarũ potẽtiarũ imperant̃ a
voluntate. Ambulo eñ ⁊ loq̄r qꝛ volo. ⁊
ſic de alijs. Excipiũt̃ tñ potẽtie vegetati- K
ue partis: vt digeſtiua ⁊ expulſiua ⁊ hu
iuſmodi: quarũ actus nõ ſubſunt volun
tatis imperio. Cũ ergo volũtas ſit libera
hõ liberã hʒ electionẽ i oĩbꝰ actibꝰ ſuis:
tã potẽtie intellectiue q̃ʒ appetitꝰ ſenſiti
ui ⁊ hmõi potẽtiaꝝ. Uerũ ẽ tñ ꝙ corpora
celeſtia directe agũt in oĩa corpora infe
riora: ⁊ iõ ẽt hũana corpora hñt diuer-
ſas cõplexiões ſm̃ diuerſas ꝯſtellatiões
ſub q̄bꝰ ſunt gñata ex cõplexione ãt cor
poris etiã animus ad aliqđ inclinat̃. Uñ
vnus eſt magis diſpoſitus ad irã ⁊ aliꝰ
ad triſtitiã libertas tñ eligẽdi ſemꝑ ma
net penes volũtatẽ. Uñ videmus ꝙ ali-
q̄s magis diſpoſitꝰ ad luxuriã eligit ha-
bitũ caſtitatis: aliꝰ vero minꝰ diſpoſitꝰ
ad luxuriã eligit vitã luxurioſaʒ. Jõ di-
cit Ptolo. ꝙ ſapiẽs dñabit̃ aſtris. Si er-
go nulli hoĩ neceſſitatẽ imponũt: multo
minus impoſuerũt xp̃o. Hec oĩa tradit.
ſ. Tho. in locis q̃ʒ pluribꝰ. Sciẽdũ ẽ ergo L
vt dicit Alchuinus xp̃s nõ venit ad nu
ptias vt doceret mr̃es cõtẽnere. qꝛ vt di
cit Chry. Ualde venerabatur matrẽ: cui
ſpõte erat ſubiectꝰ. Uñ ꝑdicta verba nõ
dixit q̃ſi cõtẽnens matrẽ. Habẽt aũt du-
plicẽ expoſitionẽ. Prima eſt Aug. pro q̃
ſciẽdũ eſt ꝙ xp̃s eſt vna ꝑſona in duabꝰ
naturis: diuina. ſ. ⁊ hũana: ⁊ quedã ei cõ
ueniũt ſʒ vnã naturã. q̃dã ſm̃ aliã: ſicut
idẽ hõ intelligit ſm̃ animã: et ambulat
ſm̃ corpꝰ. Facere ergo miracula cõpete
bat xp̃o ſm̃ diuinã naturã quã accepit
a patre: ſʒ pati ⁊ mori: ſm̃ hũanã quã ac
cepit a mr̃e. Rogãti ergo mr̃i vt faciat
miraculũ: reſpõdet. (q̃d mihi ⁊ tibi ẽ mu
lier) quaſi diceret ſm̃ Aug. Ex eo qđ acce
pi a te qđ mihi ⁊ tibi eſt cõe nõ habeo ꝙ
miracula faciã: ſʒ ꝙ poſſum mori: ⁊ tũc
recognoſcã te ſicut verã matrẽ. (nõdum
eñ venit hora mea) nõ quidẽ hora fata M
lis ſm̃ Aug. ſʒ hora mee paſſionis: vt ap
pareat quid habeã a te. Alia eſt expoſi-
tio. Chry. ſm̃ quã ſenſus eſt talis: (quid
mihi ⁊ tibi eſt mulier) quaſi diceret. Jſte

defectꝰ vini nõ ꝑtinet ad me vel ad te: ſʒ
ad eos q̃ debuerũt ꝓuidere. Si tñ vis vt
ex abũdãti ſuppleã defectũ eoꝝ expecta
qꝛ (nõdũ venit hora mea) oportuna. ſ. ad
A faciẽdũ miraculũ. Licet eñ deficiat vi-
nũ: tñ adhuc nõ eſt manifeſtus iſte defe
ctus: quẽ tñ oportet eẽ manifeſtũ vt etiã
manifeſtũ ſit ⁊ gratius ſequẽs fiat mira
culũ. Btã aũt v̾go intellexit ſuã petitio
nẽ nõ eſſe repulſam: imo ſm̃ aliq̄s credẽ
dũ eſt ꝙ nũq3 aliqđ ab eo petijt qđ ille nõ
fecerit. Qđ eſt veriſimile. qꝛ cũ habuerit
ſapiẽtiã ⁊ oĩa dona ſpũſſcti excellentiſſi
me fuit diſcreta in petẽdo. ¶ Sʒ quare
xp̃s genitricẽ ſuã nõ appellauit mater-
no nomine? Dico ꝙ beata virgo tanto
amore ferebat̃ in filiũ ꝙ interdũ debili-
tabat̃ in corpore. Qđ filius ſciẽs a v̾bis
dulcibus interdũ canebat: ideoq3 eã hic
appellauit mulierẽ ne dulcedine verbi
materni alteraret̃: ⁊ ſimiliter i cruce po
ſitus ne crepuiſſet. (Dixit mr̃ eius mini
ſtris: quodcũq3 dixerit vobis facite) qua
ſi diceret ſm̃ Bedã. Licet videat̃ negare
B qđ petit̃ tñ faciet. (Erãt aũt ibi lapidee
hydrie ſex.) Hydria ꝓprie eſt vas aqua
ticũ ſcđʒ Bedã: dicta ab hydor grece qđ
eſt aqua latine. Et ideo ex hoc ſicut dicit
Chry. tollit̃ oĩs ſuſpitiõis occaſio. Si. n.
illa vaſa prius cõtinuiſſent vinũ. poſſet
quis ſuſpicari ꝙ parũ vini remãſiſſet: ⁊
illud ſaporẽ aliquẽ dediſſet aque: qđ tñ
fuit impoſſibile in vaſis aqueis: ⁊ in tã-
ta aque multitudine. Jõ ponit̃ numerꝰ
vaſorũ ⁊ quãtitas eorũ infra poſite ſm̃
purificationẽ iudeorũ. Judei de facili cõ
trahebãt quaſdã imũditias ſeu irregu-
laritates legales: vt puta ex tactu aĩalis
mortui q̃ plerũq3 aquarũ lotione mũda
bãtur. Jlla aũt regio. i. paleſtina in aq̃ſa
eſt. vt dicit Chry. Et iõ in cõuiuijs para-
bãt aquã in hydrijs vt poſſent ſe lauan-
do ab illis immũditijs purgare. (capiẽ-
tes ſingule metretas binas vel ternas.)
C i. alie capiebãt binas ⁊ alie ternas. Uel
ſm̃ gloſ. hoc verbũ eſt exiſtimãtis ⁊ ne-
ſciẽtis ſi ſingule caperent binas vel ter-
nas. Metreta aũt eſt quedã mẽſura di-
cta a metrõ qđ mẽſura eſt. Huius quãti
tatis diuerſimode a diuerſis tradit̃: ſʒ ve
rius ẽ vt dicamꝰ ꝙ de mẽſuraꝝ quãtita
te nihil certũ habemus: qꝛ ſcđʒ tp̃a ⁊ re-
giones variãt̃. Alicubi tñ metreta ẽ onꝰ
muli vniꝰ. (Dicit eis) i. miniſtris. (Jeſꝰ
implete hydrias aq̃) ſcđm Chr. iubet mi
niſtros iplere hydrias: vt ſint miraculi D
teſtes (⁊ impleuerũt eas vſq3 ad ſummũ
⁊ ſubaudi ſtatĩ in vinũ ꝯuerſa eſt. ¶ Sʒ
hic ſolet q̃ri. vtrũ illud vinũ eſſet albũ vl̾
nigrũ. Et cõmuniter cõſueuit rñdere. qđ
erat nigrũ vt miraculũ appareret nõ ſolũ
ſcđm ſaporẽ: ſʒ ẽt ſcđm colorẽ. qđ euiden
tius ſcđm nigrũ q̃ʒ ſcđm albũ fit. Et hoc
videt̃ ſentire eccl̃ia q̃ cãtat: aq̃ rubeſcũt
hydrie. Jſta tñ nõ cogũt. Nã ad ꝑmũ di-
ceret̃ qđ nõ oportet miraculũ eẽ euiden-
tiſſimũ ſʒ ſufficit eſſe euidẽs talit̃ vt nul-
lius ambigat qđ potuit eſſe ſcđm ſaporẽ
ſolũ: ⁊ ſcđm ſaporẽ ⁊ colorẽ vini albi qui
a colore aque diſtinguit̃ cõiter. Ad ſcđm
dr̃ duplr̃. Primo ꝙ illa authoritas ẽ ad
oppoſitũ potius q̃ʒ ad ꝓpoſitũ: qꝛ nõ di-
cit ꝙ hydrie ruberẽt: ſʒ qđ rubeſcerẽt. i.
inciperẽt tẽdere ad rubedinẽ. qđ ꝓprie
eis cõuenit rõne coloris vini albi. Scđo
ꝙ cauſa metri ſic dictũ ẽ rubeſcũt: acſi
dicat̃ colorẽ vini ſumũt: q̃ vt plurimũ ẽ
rubeꝰ. Uñ ⁊ vinũ ſãguis dicit̃ vue. Qui- E
dã vero vident̃ tenere ꝙ fuerit album.
Nã Architriclinꝰ illud nõ cognouit do-
nec guſtauit. Uñ dr̃ Hugo cardinalis: ꝙ
credebat ẽe aquã id qđ erat factũ vinũ.
Sʒ neq3 iſta rõ cogit: qꝛ in euãgelio non
habet̃ ꝙ ille cognouerit eſſe vinũ anteq3
guſtaſſet: ſʒ poſtq3 guſtũ cognouit illud
eſſe vinũ bonũ. i. melius hugo aũt dictũ
ſuũ nõ probat. Et reuera circa hoc vr̃ te
nendũ ꝙ fuerit nigrũ propter rationes
predictas que licet ſint ſolubiles: tñ ſunt
probabiles ⁊ rurſum: quia ſecũdũ doctri
nã medicoꝝ omnibꝰ cõputatis vinũ ni-
grũ ſimpliciter eſt melius albo. vñ vinũ
nigrũ dicit̃ vinũ ſimpliciter qꝛ vinũ ſim-
pliciter appellatur ſanguis vue vt pʒ.
Geñ. xlix. xp̃s autẽ fecit vinũ optimũ in
ter oĩa q̃ vnq3 ꝑduxerit natura: qꝛ ſicut
ars nõ põt attingere ad ꝑfectionẽ natu- F
re i operãdo: ita nec natura deũ põt imi
tari ꝑfecte i operibꝰ ſuis vt dicet̃. Etq3-
uis ad hoc poſſit dici ꝙ xp̃s fecit optimũ vi
nũ non ſimplr̃ ſed in genere ſuo ſcʒ ni-
gri vel albi: tñ veriſſĩe eſt ꝙ fecerit opti-

mum ſimplr.i.nigrū:ſeu declinãs ad ni
gredinē: ⁊ tanto magis quãto in regiõe
illa vina cõiter ſunt alba:qꝛ ceteris pari
bus rariora ſunt pretioſiora:⁊ a fortiori
ſi rariora etiã ſint in rei veritate melio=
G ra:vt in ꝓpoſito. Si eñ non declinaſſet
ad nigredinē eccleſia nõ vterek illoꝝ bo:
rubeſcunt: qꝛ vinū albū nõ rubeſcit ſed
flaueſcit.¶ Hic etiã q̃rit Chryſo.Quare
nõ creauit vinū: qđ eſt ſignū maioris po
tētie; q̃ vinū ex aqua facer̃.Et rñdet aſ
ſignãdo duas cauſas.Pria eſt:qꝛ lz illđ
ſit mai⁹ nõ tñ eſt euidēs ⁊ credibile mul
tis:ideo humane capacitati ↄdeſcendēs
potius ex aqua q̃ ex nihilo fecit vinum.
Alia eſt vt ↄfundat errorem Manichei
⁊ Marcionis q̃ dixerūt diabolū eſſe oim
viſibiliū creatorē:deū aũt bonū non niſi
inuiſibiliū. Si eñ hoc eſſet verū:xp̃s nõ
fuiſſet vſus viſibilibus creaturis: qꝛ in
hoc apparuit filius dei:vt diſſoluat opa
diaboli. Jo.iij. Sed vltra has rõnes.s.
Tho.addit tertiã myſticã: vt.ſ.xp̃s oñ=
deret ſe nõ cõdere nouã doctrinã vete=
ri reprobata:ſed ipleta dū qđ illa figura
bat ⁊ ꝓmittebat ipſe exhibuit.¶ Mora
H liter docemur:qñ aliqñ aliqđ a xp̃o pe=
timus qđ tūc nõ dat:⁊ tñ poſtea dabit ꝓ
pter aliquē bonū reſpectū ſicut dnre vi=
ſus eſt rñdere matri cuius tñ petitionez
fecit.Augu. Quedã petita nõ negant:
ſz vt cõgruo dent tempore differuntur.
Hec ille. Itē inſtruimur vt q̃cūq; iuſſerit
deus faciamus; nihil diſceptãtes de eo
qđ iuſſerit exēplo iſtorum miniſtrorum.
¶ Quãtum ad tertiū ſciendū eſt ꝙ con=
uerſa aqua ĩ vinū(dixit eis)ſcꝫ miniſtris
(Jeſus Haurite nūc) quaſi diceret quia
eſt hora oportuna(⁊ferte architriclino.)
¶ Sciēdū ē aũt vt ex decurſu diuine ſcri
pture pz et teſtar̃.ſ.Tho. ꝙ antiqui ſole
bant comedere in lectis: vñ comedētes
in ſcriptura dicūtur accūbere vel recū=
bere.Et inde ſcamna quib⁹ ad menſas
ſedemus lecti dicunt ſiue thori.Et inde
I locus habēs tres ordines mēſaꝝ ⁊ ſcã=
norum vt refectoria religioſorū dr tricli
niū a tris.i.tres ⁊ cline.i.lectus vel thor⁹
Dicit ergo architriclinū a trib⁹ dictio=
nibus q̃ ſunt cline:⁊ tris ⁊ archos prin=
ceps vel principalis. Inde architricli=
nus princeps triclinij. Fuit eñ iſte ſm
Alchuinū primus inter cõuiuas: vt pu
ta aliqs ex ſacerdotib⁹ iudeoꝝ: vt q̃daz
opinant.Sz ſm Chry. fuit is q̃ preerat
cõuiuio:q̃ adhuc erat ieiunus:ideo dñs
voluit ꝙ iudex eſſet vini.(Et tulerūt).i.
portauerūt obediētes. Sz quare nõ mã
dauit eis vt dicerēt Architriclino.ꝙ ip̃e
aquã mutaſſet in vinū.Rñdet Chryſo.
ꝙ ad humilē nõ ꝑtinet ſua facta gl'ioſa
narrare.Hz eñ hoc ſupbie ſpeciem.(Ut
autē guſtauit).i. ſtatim poſtq̃ guſtauit;
(architriclinus aquã vinū factū)i.ↄuer=
ſum in vinū(⁊ nõ ſciebat vñ eſſet)qđ ad
dit ne credat aliq̃ fictio ex ꝑte Architri=
clini ↄmēdãs vinū:(miniſtri aũt ſciebãt
q̃ hauſerãt aquã) vñ veraciter ꝓprijs
oculis viderãt aquã purã in vinū ↄuer
ſam(vocat ſpõſuz architriclin⁹).ſ.igno=
rãs ỽtutē miraculi ⁊ admirãs ſuauita=
tē vini.Uocat inq̃ vt ip̃m arguat velut
ỽitatē ingrat (et dicit ei Omnis homo)
ſm ↄſuetudinē generalē(primū).i.in p̃n
cipio ↄuiuij qñ ſenſus ſunt ex ieiunio vi
uaces ad diſcernēdum(bonū vinū ponit
⁊ cū inebriati fuerint).i. cū multū pota=
uerint: tūc ſupple ponit vinū (qđ dete=
rius eſt) qꝛ vini deterioritas nõ ita ꝑci=
pit infecto palato; et qꝛ vt dicit.s.Tho.
minus bibūt;⁊ qꝛ vinū bonū in quãtita=
te ſumptū cū quãtitate cibi nimis gra=
uat:vt dicit idē.(Tu aũt) cõtra genera=
lē cõſuetudinē ⁊ cõtra rõnē(ſeruaſti vi
nū bonū).i.melius vſq; adhuc.i. vſq; ad
hanc horam qua ſumus in fine cõuiuij.
Nunq̃ fuit in natura vinū iſto ꝑtioſi⁹;
qꝛ nunq̃ agēs inferi⁹ equatur ſuꝑiori.
Tria aũt ſunt agētia ſubordinata.ſ.de⁹
natura ⁊ ars:ſicut dictū eſt.Jõ ſicut ars
nunq̃ põt equari nature ſed illã imitat
vt põt: vt ptꝫ qꝛ roſa artis nunq̃ eſt eq̃
ꝑfecta vt roſa nature: ita natura in ope
re ſuo:nunq̃ poteſt equari deo. Et ideo
ſicut dicit Chry.hoc eſt generalē omni=
bus miraculis xp̃i: ꝙ terminant ad ali=
q̃d ꝑfecti⁹ q̃ poſſit natura cauſare.Nū=
q̃ eñ natura poſſet dare ita clarū ⁊ acu
tū viſuꝫ:ſicut ipſe dedit ceco nato ⁊ nū=
q̃ fecit vinū ita bonū ſicuti fuit iſtud(h
fecit initiū ſignoꝝ ieſus in cana galilee.
Iſta ỽba exponūtur a diuerſis diuerſi=

mode. Primo ſic.Hoc fecit initiū ſignoꝝ
in publico.ſ. qꝛ alia fecerat in priuato
ſicut creationē vel miraculoſam forma
tionē ſtelle:⁊ vocationē magorū.Uel ſe=
cūdo qꝛ hoc fuit primū ſignū ad manife
A ſtationē ſue glorie. Nã ꝙ ſtellã creauit
⁊ ꝙ idola egypti corruere fecit: nõ iſta
manifeſtauerūt eū eſſe deū qꝛ nõ fuerūt
ita nota ⁊ publica vt multis ↄſtaret hec
eſſe ab illo. Uel hoc fuit primū in cana
galilee:qꝛ iam alibi fecerat alia ſicut in
baptiſmo ⁊ ieiunio.Et iſtū ſenſum p̃ten
dūt ỽba euãgelij. Nã dicit euãgeliſta:
ꝙ hoc fecit initiū ſignoꝝ ieſus ĩ cana ga
lilee nõ abſolute ⁊ vniuerſalr.Sz in.iij.
ꝑte.q.xliij.dicit.ſ.Tho. ꝙ xp̃s nõ debuit
ꝑ miracula ſuam deitatē ⁊ doctrinã aſ=
ſerere añ ꝑfectã etatē:q̃ eſt triginta an=
noꝝ. Nã añ iſtud tp̃s nõ cõpetit docere
ſꝫ ſanctos. Nec etiã manifeſtare debuit
deitatē qꝛ fuiſſet decredita humanitas.
Uñ tz ibi.s.Tho. ⁊ ſilr ſuꝑ Joã.ꝙ cepit
facere miracula in nuptijs. Sz q̃tū ego
B capio in hac re iſta eſt ſnia ſcti.Tho. Pri
mū miraculū qđ xp̃s fecit publicū et ad
publicandū deitatē:⁊ ↄfirmandã doctri
nã ſuã fuit iſtud.⁊ hãc ſniaꝫ tꝫ magiſter
hiſt.Uel poſſum⁹ dicere ⁊ redit in idē ꝙ
lz añ p̃ſens miraculū de⁹ fecerit multa
miracula ĩ xp̃o ⁊ circa xp̃m:tñ p̃mū ꝙ fe
cit de⁹ ꝑ xp̃m fuit iſtud(Et manifeſtauit
gloriã ſuã).i.latētē deitatē.⁊ hoc q̃tū in
ſe fuit ſm Chry. lz multi tūc illã nõ co=
gnouerint.Uel gloriã ſuã ſꝫ ſctm̃ Tho.
i.potētiã ſuam qua eſt glorioſus.Et cre
diderūt in eū diſcipuli ei⁹).¶ Sed. Aug.
de cõſen.euã. hic mouet q̃õnē.Si eñ tūc
crediderūt in eū: quõ erant diſcipuli qñ
ſunt ad nuptias vocati.Et ſoluit idē ꝙ
diſcipuli fuerūt vocati nõ ꝙ diſcipuli eſ
ſent tꝑe inuitatiõis.ſꝫ qꝛ futuri erãt. Nõ
eſt autē intelligēdū ſm hãc expoſitionē.
Aug.q̃ et ē.ſ.Tho.ꝙ tūc nullo mõ eſſent
diſcipuli vel a xp̃o vocati: qꝛ iã multos
vocauerat.ſ.andreã. petrū Nathanae=
C lem Philippū ⁊ vnū aliū:ſed dicēdū eſt
vt cõiter dr.⁊ dicit Magiſter hiſt.ꝙ mul
ti eoꝝ fuerūt trib⁹ vicib⁹ vocati a xp̃o q̃ꝝ
vocationū due vl' vna vident fuiſſe poſt
has nuptias:nõ aũt p̃ma. Prio eñ ſunt
vocati ad xp̃i notitiã. de quã vocatione
habet Jo.j. vbi hr̃ ꝙ duo ex diſcipulis
Joãnis audiētes eū dicētē de Jeſu. Ec=
ce agn⁹ dei q̃ſierūt locū vbi maneret: et
mãſerunt apud eū die illo ⁊c. Scđo:ad
xp̃i familiaritatē:qñ.ſ.turbis irruentib⁹
aſcēdit in vnã nauē q̃ erat Simonis:⁊ D
capta multitudine piſciū vocauerūt ſo=
cios.ſ.Jacobū ⁊ Joannē:vt ptꝫ Luc.iij.
Tūc eñ ſecuti ſunt eū:ſꝫ tñ ad ꝓpria re
dierūt ſm aliquos. Tertio ad xp̃i diſci=
pulatū ſicut qñ ambulãs iuxta mare ga
lilee vocauit eos de piſcatiõe dicēs.Ue=
nite poſt me.⁊c.vt pꝫ Mat.iiij.Tūc eñ vo
cauit Petrū:⁊ Andreã: Jacobū:⁊ Joan
nē.⁊ſecuti ſunt eū ꝑſeuerãter.Quãuis di
ci poſſit ꝙ adhuc null⁹ eſſet vocat⁹:ſicut
innuit Magr̃ hiſt. Et ꝙ Joãnes p̃mittit
nuptijs vocationē aliquoꝝ: intelligitur
anticipatiue dictū.Sz primū eſt verius.
Uel ſicut exponit.s.Tho.crediderūt tūc
in eū ſicut in verū deū: qđ ante nõ fece=
rãt:ſꝫ crediderãt ei tanq̃ viro bono ⁊ p̃
dicãti ſana ac iuſta.Uel crediderūt viſo
miraculo:magis q̃ añ ſine miraculo cre
diderãt ſolo Joãnis teſtimonio.¶ Alle= E
gorice ex Aug.⁊ Beđ.⁊ Alchui.ſciēdum
eſt: ꝙ ꝑ vinū intelligit ſcripturaꝝ ſen=
ſus.Beđ.Apparēte dño in carne:vino=
ſa legalis ſenſus ſuauitas paulatim ce=
pat ob carnalē phariſeorū interp̃tatio=
nē a p̃ſtina ſua ỽtute deficere. Hec ille.⁊
deficiēte h' vino xp̃s fecit ex aq̃ vinū ſm
Aug.qñ aperuit illis ſenſuꝫ vt intellige
rēt ſcripturas.Sic eñ ſapit ⁊ iebriat: ꝙ
neq; ſapiebat neq; iebriabat. Nil eñ ſa
pit diuina ſcriptura niſi in ea intelligat
xp̃s.Sex hydrie ſm eundē ſunt ſex eta=
tes in q̃b⁹ loquit lex ⁊ ꝓphetia:q̃ ſex eta
tes inter iſtos terminos ↄputant:q̃ ſunt
Adã: Noe: Abraã David: Trãſmigra=
tio babylonis: Joannis baptiſta Finis
mūdi.Impleri aũt hydrias ſm eūdē eſt
ĩpleri ꝓphetias.Et ſm Alchuinū :mini
ſtri ſunt doctores noui teſtamēti Archi
triclinus aũt eſt aliqs principalis inter
eos. ¶ Moralr iſta aq̃ ſignificat laſci=
uiã iuuenilē:q̃ dꝫ nuptiaꝝ tꝑe ↄuerti in F
vinū bonū ⁊ deo gratū.i.vſum mrimonij
licite:⁊ fidelr obſeruatū. Dꝫ iquã ↄuer
ti q̃tū ad ſubſtãtiã vt iã nõ ſit in ope et
q̃tū ad ſaporē vt iã nõ ſit in volūtate:⁊

ꝗtū ad colorē vt iā nō ſit in malo exem
plo. Nō eñ dꝫ cōiunx familiaria collo-
quia habere cum perſonis ſuſpectis.
Dñica.ij. poſt octa. epipha.
G Textus euangelij. Mat. viij.

Cum deſcēdiſſet ieſus de
mōte ſecute ſūt eū turbe
multe. et ecce leproſus ve-
niēs adorabat eū dicēs:
Dñe: ſi vis potes me mūdare. Et
extēdēs ieſus manum tetigit eum
dicens. Uolo. Mundare. Et confe-
ſtim mundata eſt lepra eius. Et ait
illi ieſus. Uide nemini dixeris: ſed
vade oſtende te ſacerdoti ⁊ offer
munus quod precepit moyſes in
teſtimonium illis. Cum autem in-
troiſſet capharnaum acceſſit ad eū
Centurio rogans eū ⁊ dicens. Do-
mine puer meus iacet in domo pa-
H ralyticꝰ ⁊ male torquetur: ⁊ ait illi
Jeſus. Ego veniam ⁊ curabo eū.
Et rñdēs centurio ait. Domine nō
ſum dignꝰ vt intres ſub tectū meū
ſed tm̄ dic verbo ⁊ ſanabitur puer
meus. Nam et ego hō ſum ſub ptā-
te cōſtitutꝰ habēs ſub me milites.
Et dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio ve
ni ⁊ venit: ⁊ ſuo meo: fac hoc ⁊ fa-
cit. Audiēs autē ieſus miratꝰ ē: et
ſequētibꝰ ſe dixit. Amē dico vobis
non inueni tātam fidē in iſrl̄. Dico
autem vobis ꝙ multi ab oriente et
occidēte venient: ⁊ recumbent cuꝫ
abraā ⁊ iſaac ⁊ iacob: in regno ce-
lorū. Filij aūt regni eijcient in te-
nebras exteriores ibi erit fletus ⁊
ſtridor dentiuꝫ. Et dixit ieſus Cē-
turioni: vade: ⁊ ſicut credidiſti fiat
I tibi ⁊ ſanatus eſt puer in illa hora.

Cuꝫ deſcēdiſſet Jeſus de mō
te ⁊c. Matt. viij. In pñti euā.
tāgunt tria pūcta. Que ſunt
Emūdatio: Supplicatio: Ex
auditio. ¶ Quantū ad pmuꝫ
literaliter ſciēdū eſt ſm̄ Hiero. ꝙ chriſtꝰ
in monte docuerat et pmulgauerat le-
gem euāgelicā ideo volebat eā cōfirma
re miraculꝭ. qꝛ per naturalē rationē ꝓba
ri nō poteſt. Dicit ergo (cum diſcēdiſſet
Jeſus de mōte) in quo diſcipulos docue K
rat (ſecute ſunt eū turbe multe.) Aliqui
propter deuotionem et doctrine ſuaui-
tatē. Aliqui propter curioſitatem: vt. ſ.
audirēt noua ⁊ viderēt miracula. Aliq̄ ꝓ
pter inuidiā vt ei inſidiarent: cuiuſmodi
erāt phariſei. Aliq̄ ꝓpter īfirmitatē vt ſa
narent: ſicut iſte leproſꝰ de q̄ ſequit. (Et
ecce leproſus veniēs) q̄. ſ. i montē aſcēde
re nō valebat: ſm̄ Chry. ¶ Sciēdū ſo vt
dicit Chry. ꝙ dñs poſt ſermonē in mō-
te factū facit miracula ſanādo: vt doctri
nā ɔfirmet ⁊ pmo ſanādo leproſuꝫ deor
ſuꝫ poſt deſcēſuꝫ: vt ſignificet legē euā-
gelicā datā in mōte ſꝫ Aug. ſupra legē
Moyſi eſſe q̄ leproſuꝫ excludit. Uel prio
ſanat iudeū leproſuꝫ: ⁊ ſcdo ſeruū Cētu
rionis gētilē: ⁊ tertio ſocrū petri: in ſignū
ꝙ pmi credētes fuerūt iudei deinde gē-
tiles: ⁊ vltimo reliq̄ credēt iudeoꝝ. In ſi-
gnū cuiꝰ miſſa icipit i dextro cornu alta
ris: ⁊ in euāgelio tēdit ad ſiniſtrū: ⁊ tan
dē reuertit ad dextrū (Adorabat euꝫ di- L
cēs) Adoratio multipliciter ſumit. vt pꝫ
iij. p. q. xxv. Eſt eñ adoratio latrie qua
aliq̄d veneramur: ſicut pncipiū oīm reꝝ
⁊ iſta ſoli deo ɔuenit. Eſt ⁊ adoratio du-
lie: q̄ adoramꝰ creaturas rōnales excellē
tes: qbꝰ cōicat diuina excellētia: aut rō-
ne regiminis: aut rōne ſctitatis. Et iſto
mō ſepius legunt ēt ſcti adoraſſe reges:
ſicut Nathā adorauit Dauid. Eſt ⁊ alia
adoratio q̄ eſt ſpēs dulie: ⁊ hyperdulya
dr̄ qua adoramꝰ rōnales creaturas ha-
bētes ſpūalē vnionē ⁊ rōnalē ad deū: vt
beatā vginē. ij. ij. q. ciij. Iſte aūt leproſus
ſm̄ Chry. ſup Mat. adorauit xp̄ꝫ latria:
qꝛ cognouit eū eſſe deū: vt manifeſtat: cū
dicit (Dñe ſi vis pōt me mūdare) ac ſi di
cat ſm̄ Orig. Dñe oīa p te facta ſunt. tu
ergo ſi vis pōt me mūdare. Uolūtas eñ
tua opus eſt: ⁊ opa tue volūtati obediūt.
Hec ille. Et ſm̄ Chry. cū dicit: ſi vis non M
dubitat quin xp̄s velit oē qd̄ bonū eſt: ſꝫ
dubitabat an ſibi expediat curatio. (Et
extendens manū tetigit eū dicens) Cuꝫ
aūt poſſet ſolo vbo curare: voluit eū tā-
gēre: vt oñderet manum ſuā eſſe diuini
tatis organū. Et ſm̄ Chry. vt oñderet ſe
eſſe ſupra legē q̄ leproſuꝫ tāgere ꝓhibe-
bat. Un̄ ⁊ Heliſeus nō tetigit Naaman.
Et lꝫ ſm̄ ꝙ dicit idē Chry. xp̄s videret
A facere ɔtra vba legis: tñ nō faciebat cō-
tra intētionē eius: qꝛ lex ꝓhibuit hoc ne
tāgens inficeret. Nō erat ergo ꝓhibitū
ei q̄ tangēdo curaret. Un̄ ⁊ Helias ⁊ He
liſeus tetigerūt mortuū ad ſuſcitanduꝫ
vt pꝫ. iij. Reg. xvij. ⁊ iiij. Reg. iiij. dicit au
tē. s. Tho. ſ. ij. q. ciij. ar. ij. ad quartū ꝙ ta
ctus leproſi erat in lege ꝓhibitꝰ: qꝛ ex eo
incurrebat homo quandā immūditiam
irregularitatis: ſicut ex tactu mortui quā
incurrere nō poterat leproſi mundator
xp̄s. Uel ſꝫ Chry. vt indicet mūdo nihil
eſſe immūdū. Uel ſm̄ Orig. ⁊ Rabanū te
tigit ꝓpter humilitatē vt doceret nullū
deberi ſpērni. Uel ſm̄ Rabanū vt oñdat
ſe nō habere corpus phantaſticū (Uolo.
Mūdare) ſꝫ Hiero. ly mūdare. nō eſt in-
finitiui ſꝫ impatiui modi: ⁊ eſt principiū
vſus: ſic ꝙ ille due dictiones. Uolo: Mū
B dare ſunt virtualiter duo vſus: ſiue due
ſentētie. Qꝛ eñ ille dixerat: ſi vis dixit.
Uolo ⁊ qꝛ dixerat: potes me mūdare: di-
xit. Mūdare: (⁊ cōfeſtim mundata eſt le-
pra eius.) ¶ Eſt aūt ſciēdum: ꝙ pcepta
veteris legis cerimonialia vſq; ad xp̄i
paſſionē durauerūt. Ideo xp̄s illa ſerua
uit ⁊ ſeruari mādauit alijs. Erat autem
ſcriptū in lege Leui. xiiij. ꝙ mādatus a
lepra nō debebat reſtitui ad cōem habi
tationē hoim niſi prius iudicaret mun-
datus p ſacerdotis iudiciū: ⁊ facta obla
tione dño ꝓ ſua emundatione. Sequit
ergo (⁊ dixit illi Jeſus vide nemini dixe
ris) ſupple te eē mūdatū. ſ. anteq̄ pege-
ris q̄ in lege iubent. ſm̄ Chry. et iudicio
ſacerdotis diiudiceris mūdatꝰ ad quē p
tinet ſic iudicare: ne ſacerdotes audien
tes eū tactu ſanatū odio xp̄i repellerēt il
lū. Sꝫ ſm̄ Chry. in homil. hoc dr̄ vt diſca
C mus ꝓprias laudes nō q̄rere: ſicut alij
iuſſit vt diceret quāta feciſſet ei deus vt
diſcamꝰ q̄rere gl̄iaꝫ dei. Uel ſꝫ Raba. vt
doceret nō eſſe vulgāda nr̄a bñficia. Uel
ſm̄ eundē: ⁊ Hiero. qꝛ ipm factū ſe ſuffi
ciēter declarabat. Sꝫ reſtat dubium qꝛ
iſte tenebat obedire xp̄o: ⁊ tñ approbat
vt videt a btō Marco. ſ. c. dicēte: ꝙ vbiq̄
q̄ diffamauit eū. Ad hoc dicūt quidā ꝙ
triplex eſt dñi pceptū. ſ. Primū ad exe-
quēdū: vt illud Exod. xx. Honora patrē
tuū ⁊c. ⁊ Scdm ad ꝓbādū: vt pceptum D
Abrae de occiſiōe Iſaac. gen. xxij. ⁊ Ter
tiū ad inſtruēdū: vt iſtud: p qd̄ xp̄s vo-
luit nos inſtruere de his q̄. ſ. dicta ſunt.
In prio eſt voluntas diuina de actꝰ im-
pletiōe: ⁊ in ſcdo de pparatione ad im-
plēdū. Un̄ Ambr. lib. d patriar. ptractās
illud: ne extēdas ⁊c. dicit Affectū inq̄ſi-
uit nō factū exigit: ⁊ in tertio eſt ſolū re-
ſpectu alicuiꝰ: qd̄ erat in illo pcepto: pu
ta exēplū humilitatis vt latere velimꝰ.
Et iſta ɔſonāt. ſ. Tho. ij. ij. q. ciij. ar. iiij.
primā ſic dicēti in fiñ. Dñs cecis dixit vt
miraculū occultarēt. ſ. Mat. ix. nō quaſi
intēdēs eos p vtutē diuini pcepti obli
gare: ſed ſicut dicit Greg. xx. moral. ſer-
uis ſuis exēplum dedit vt ipſi quidē vir
tutes ſuas occultare deſyderent: ⁊ tñ vt
alij eoꝝ exemplo pficiāt pdant etiā in
uiti. Hec ex illo. (Sed vade oſtēde te ſa-
cerdotibus) Hiero. Mittit aūt eū ad ſa-
cerdotes ꝓpter humilitatē vt ſacerdoti E
bus deferre videat. Deinde videntēs
mundatū leproſum ſi crederēt ſaluato-
ri ſaluarent: ſi nō crederēt: inexcuſabi-
les fierēt: et ſimilr ne qd̄ in eo ſepiſſime
criminabant legē infringere videretur.
Hec ille. (Et offer munus tuū qd̄ pcepit
Moyſes). ſ. Leui. xiiij. ſ. pullos turturū
⁊c. (in teſtimoniū illis) ſm̄ Chryſ. ſuper
Matth. nō eſt ſenſus ꝙ precepit in teſti
moniū illis. ſed offert in teſtimoniū illis
id eſt in accuſationē ⁊ atteſtationē: q. tñ
que nūc erāt fiēda: ſeci. ſ. p̄uidebat eñ
xp̄s vt idē in homil. dicit: ꝙ ex hoc nihil
proficerēt illi in bonū emēdationis. ⁊ tñ
non omiſit facienda. Uel ſm̄ Orige. offer
munus tuū vt oēs q̄ viderint te illud
portare miraculo credāt. Uel ſm̄ Chry.
ſuper Matth. vt ſi vellent illū quaſi im-
mūdū repellere dicere poſſet: quare mu-
nus accipitis ſi mundus nō ſum. Qua-
re autē modo iſta lex non obſeruet: vi- F
de ſupra in die circūciſionis. ¶ Sed re-
ſtat dubiū circa hoc miraculum: qꝛ glo.
dicit illud factū anteq̄ intraret Jeſus
Capharnaū: et tñ dicit Luce. v. Actum

eſt in vna ciuitatū. Glo. i. Capharnaū. ⁊
ecce vir plenus lepra. Ad hoc dicit Be=
da ſuper Luc. ꝙ xp̄s in Capharnaū bis
venit. Prio incarcerato Ioāne qn̄ fecit
B tria miracula que narrat Lucas. ſ. iiij.
c. vbi dicit ꝙ ſanauit demoniacū: ⁊ ſocrū
Petri: ⁊ cōcludi fecerit multitudinē pi=
ſciū: ſicut ibi dicit̄ ca. v. ⁊ deinde mūda=
uit iſtū leproſum. Et ſcd̄o quādo deſcen
dit de mōte: vt hic dicitur ⁊ habet̄ Luce.
vij. Eſt igit̄ hoc miraculū factū in Ca=
pharnaū vt dicit Lucas ⁊ anteq̄ȝ intra
ret capharnaū xp̄s ſecūda vice: vt dicit
illa glo. Itē gloſſa videt̄ velle ꝙ primo
ſanatꝰ ſit iſte leproſus deinde ſeruꝰ Cē
turionis: ⁊ tamē glo. Mar. videt̄ velle ꝙ
iſte ſit ſanatꝰ quarto loco. Sed rn̄det̄ ꝙ
fuit ſanatus primo loco ſm ordinē hiſto
rie quē Matth. ſeqnit̄: ſȝ quarto loco ſm
ordinē myſticū quē ſequit̄ Lucas ſm it
[illegible] curationem demoniaci: qꝛ maior eſt
cura deo de aīa q̄ȝ de corpe. Nā euāgeli
ſte multa anticipando ⁊ recapitulando
ſcribunt. Et ita facit hic alter euangeli=
ſtarū: et vt credo Luc. ſicut patet ex or=
C dine quē ſeruat magiſter hiſto.
¶ Allegorice hic ſignificatur qd̄ Be. ex=
primit dicēs. Uir iſte genꝰ eſt humanū
q̄ nō ſolū leproſus verūetiā iuxta euāge
liū Luce plenus lepra fuiſſe deſcribit̄.
Oēs eñ peccauerunt ⁊ egent gloria dei:
ita. ſ. vt extenta manu ſaluatoris: hoc eſt
in carnato dei v̄bo humanāq̄ȝ cōtingē=
te naturā: ab errore priſci veritate mū=
det̄: ⁊ q̄ diutiꝰ abominabiles ⁊ a caſtris
ppl̄i dei deiecti iā aliqn̄ tēplo reddi: ⁊ ſa
cerdoti queant offerre hoſtiā viuentem
illi. ſ. cui dicit̄. Tu es ſacerdos ineternū.
Hec ille. ¶ Anagogice autē hic ſignifica
tur ꝙ xp̄s poſt incarnationē ⁊ p̄dicatio=
nē ſuā deſcēdēte de monte. i. veniēte de
celo ad iudiciū: pfecte mundat̄ leproſus
i. pctōr in capharnaū. i. in villa ꝯſolatio
nis. Lȝ eñ ſit gn̄s hūanū. ſ. p xp̄i paſſio=
nē ſanatū a pctō: ſic ꝙ remediū hȝ ꝯ oīa
peccata: tñ ſtat inclinatio ad malū que
D tunc tollet̄ ⁊ ſimiliter paſſibilitas atq̄ȝ
mortalitas corporū. ¶ Moraliter ſigni=
ficat̄: qd̄ Remigi. exprimit dicēs. Per le=
proſum: deſignat̄ pctōr. Nā pctm̄ immū
dā ⁊ variā animā facit. Qui ante xp̄m
ꝓcedit qn̄ de priſtinis pctīs cōfundit̄. ⁊
tñ debet ꝯfiteri: ⁊ remediū penitētie po=
ſtulare. Nā leproſus vulnꝰ oſtēdit: ⁊ re
mediū poſtulauit. Extēdit aūt dn̄s ma=
nū qn̄ auxiliū diuine miſerationis inten
dit: ⁊ ſtatim cōſequit̄ remiſſionē delicto
rū nec debet eccleſie recōciliari niſi iudi
cio ſacerdotis. Hec ille. Quātū ad ſcd̄m
tangit̄ ſupplicatio cēturionis. Literali=
ter ergo ſciēdum eſt: ꝙ iſte Cēturio ſicut
habet̄ Lu. vij. nō acceſſit prio perſonal'r
ter ad xp̄m ſed miſit ſeniores iudeoꝝ: qꝛ
ibi dr̄: reputabat ſe indignū accedere ad
xp̄m: cū eſſet gētilis. Ieſus aūt ibat cū ſe
nioribus ad domū Cēturionis ⁊ cū ꝓpe
domū eſſet miſit: vt idē Luc. dicit: ami=
cos ſuos dicēs. Dn̄e nō ſum dignus vt
intres ſub tectū meū ⁊ etiā ipſe poſtmo
dū amicos ſecutus eſt: ſm aliquos: et q̄
p amicos mādauerat ꝓprio ore replica
uit. Et ſm iſta q̄ dicit Lu. opȝ intellige=
re v̄ba Mat. qui breuiter hiſtoriā tetigit
dicit̄ ergo (Cū introiſſet Capharnaū) q̄
erat p̄ncipalis ciuitas galilee (acceſſit
ad eum Cēturio) Cēturio iſte ſm Aug. ⁊
Chry. erat gētilis. i. miles romanus ha=
bens ſub ſe milites centū ad cuſtodiā ci
uitatis: ne rebellaret. Hic auditis mira
culis xp̄i plus credidit q̄ȝ audiuit: vt di=
cit Chry. id̄ acceſſit ad dn̄m. ¶ Cōtra qꝛ
lucas dicit ꝙ miſit. Ad hoc dicit Aug. ꝙ
acceſſit p amicos: non aūt perſonaliter.
Qd̄ eñ p aliū facimꝰ p noſipſos facere
dicimur: ſm ph̄m in. ij. Eth. Chry. aūt di
cit ꝙ miſit prio ſeniores ⁊ poſtmodū ip̄e
ſecutus eſt. Et vtrūq̄ȝ. ſ. dictum Aug. et
Chry. forte fuit verū (rogās eū ⁊ dicēs)
p os ſeniorū (Dn̄e puer meus). i. ſeruus
ſm Chry. (iacet in domo paralyticꝰ). i.
mēbris diſſolutus ⁊ deſtitutꝰ (⁊ male tor
quet̄) ſm Raba. oīa iſta de puero ſuo di
xit: vt ſue anime mōſtraret anguſtias: ⁊
flecteret dn̄m Chry. autē in homil. dicit
quoſdam aſſerere qd̄ iſta dicat cēturio:
q̄ſi ſe excuſans ꝙ eū non adduxiſſet ad
dn̄m. ¶ Et nota ꝙ iſte cēturio ſm eun=
dē Chry. oſtēdit bonitatē in hoc ꝙ ſolli
citat̄ p ſeruo. ⁊ fidē ſm gloſ. qꝛ credidit
xp̄m abſentē poſſe ꝯferre ſalutē ⁊ ſapiē
tiā ſm Glo. in quātū nihil rogauit ſȝ tñ
expoſuit oñdēs ſe ſcire ꝙ xp̄s eēt potēs
ad faciendū:

ad faciēdū: ſapiēs ad intelligēdū: ⁊ miſe
ricors ad exaudiendū. ¶ Allegorice ſm
aug. capharnaū. i. villa pinguedinis ⁊ cō
ſolationis. ſ. ſp̄ūalis eſt eccl'ia militās. Cē
A turio iſte ſignificat primitiuos xp̄ianos
ſm Remi. ad quorū fidē cōparata fides
iudeorū: eſt infidelitas. Hic rogat ꝓ ſer=
uo ſm Remigiū: qꝛ primi gētiles cōuer=
ſi rogarūt ꝓ cōuerſione totiꝰ gētilitatis:
vel ꝓ cōuerſione iudeorū ſm aliquos, q̄
erāt romanoꝝ ſerui. ¶ Moraliter p cētu
rionē p̄lati ſignificant̄ q̄ de ſalute ſubdi
toꝝ debēt eſſe ſolliciti. Iſti debēt ꝓ ſalu
te ſubditoꝝ accedere ad xp̄m p cōtēpla
tionē. ⁊ ei ſupplicare per orationem ⁊c.
¶ Quātū ad tertiū ſciēdū eſt l'raliter qd̄
xp̄s audita petitiōe cēturionis ſtatuit il
lū exaudire. id̄ dr̄. (Et ait illi Ieſꝰ). ſ. p ſe
niores iudeoꝝ (ego veniā ⁊ curabo eū) ſȝ
Chry. xp̄s ꝯſueuit vbiq̄ȝ volūtatē ſequi
ſupplicātiū hic aūt plꝰ ſpōdet q̄ȝ rogatꝰ
fuerit, qꝛ n̄ fuit rogatꝰ vt pſonal'r accede
ret (Et rn̄dēs cēturio ait illi) nō p os ſuū
prio ſȝ p os amicoꝝ vt dr̄ Lucas: q̄uis
B poſtmodū ⁊ ip̄e poſt amicos veniens: vt
ait Chry. eadē v̄ba ꝓtulit dicēs (Dn̄e nō
ſum dignꝰ vt intres ſub tectū meum) ſm
Raba. iſte ꝓpter ꝯſciam vite gētilis gra
uari magis ſe dignatiōe putauit dn̄i q̄ȝ
iuuari: maxie: qꝛ vt dicit Magr̄ hiſt. Iſte
forte idola habebat in domo: id̄ verebat̄
recipere xp̄m. (Sȝ tm̄ dic v̄bo ⁊ ſanabit̄
puer meꝰ) ſm Hiero. in hoc oñdit ſe xp̄i
diuinitatē credidiſſe: ⁊ ſimiliter ſȝ Chry.
ſup Matth. qui ait. Sciebat qm̄ aſtabāt
illi inuiſibiliter angeli miniſtrātes: que
verba eiꝰ vertūt in opus. Qd̄ ⁊ ſi angeli
ceſſent: tñ infirmitates p̄ceptis eiꝰ iuuā=
tibꝰ expellunt̄. Hec ille. Id̄ ſubdit̄: (Nā
⁊ ego hō ſum ſub poteſtate) imperatoris
⁊ p̄ſidis (cōſtitutꝰ habēs ſub me milites:
⁊ dico huic vade: ⁊ vadit: ⁊ alio veni: et
venit: ⁊ ſeruo meo fac hoc: ⁊ facit) ac ſi di
cat ſm Chry. ſup Mat. Sicut ego ſū ſub
alteriꝰ ptāte: ⁊ tñ iubendi ptātē habeo:
C ita ⁊ tu q̄uis ſis ſub patris poteſtate in
quātū hō: habes tñ poteſtatē iubēdi an=
gelis. Uel ſm Auguſtinū de verbis dn̄i.
Si ego ſub poteſtate conſtitutus habeo
iubēdi poteſtatē: q̄ȝtū pōt tu cui oīm ſer
uiunt poteſtates. Hec ille. Gloſſa. Po=
tes ergo per angelorum miniſteriū ſine
corporis p̄ſentia dicere infirmitati vt re
cedat ⁊ recedet: ⁊ ſanitati vt veniat ⁊ ve
niet. Hec illa. (Audiēs autē ieſus) verba
ſcȝ. Cēturionis fide plena (miratus eſt.) D
¶ Sed cōtra: qꝛ admiratio ex ignoran=
tia ꝓuenit. Ad hoc dicūt Augu. ⁊ Chry.
ꝙ illa admiratio fuit exēplū ad oñdēdū
ꝙ Cēturio erat mirādus. Sȝ. s. Tho. ſu
per Matt. dicit: ꝙ duplex eſt admiratio.
Una ſcȝ q̄ ꝓuenit ex ignorātia: ⁊ iſta nō
cadit in deo. Alia que ꝓuenit ex apprehē
ſione aliciuꝰ magni: q̄ apprehēſio eſt ſm
imaginationē vel phātaſiā: ⁊ iſta fuit in
xp̄o. Nico. de ly. ponit in hoc loco ſciētiā
quadruplicē in xp̄o: iuxta ea q̄ ſcripſimꝰ
s. dn̄ica infra octa. Epi. et dicit ꝙ ſm ex=
perimētalē potuit vere mirari ſicut et
ignorare: lȝ aūt xp̄s ab eterno cognouiſ=
ſet cēturionis fidē ⁊ fidei cauſam: fidem
tñ illā nō erat expertꝰ: nec tūc fidei cau=
ſam p iſtā ſcientiā ſciuit niſi argutiue ⁊
ſyllogizādo: id̄ miratꝰ eſt. Et iſta expoſi
tio Nico. de lyra eſt valde pulcra: et ſm
mentē. s. Tho. iij. par. q. xij. Sed ipſemet E
Nico. poſtmodū Luc. ij. iſtā ſciētiā expe=
rimētalē negat in xp̄o. (Et ſequentibꝰ ſe
dixit: amē). i. fideliter ⁊ vere dico vobis.
nō inueni tantā fidē in iſrael.) Sed ꝯ: qꝛ
patriarche ⁊ ꝓphete fuerūt fideliſſimi.
Ad hoc dicit Hie. ⁊ Magr̄ hiſt. ꝙ dn̄s nō
loquebat̄ quo ad p̄teritū tp̄s: ſed quo ad
illud qd̄ p̄ns erat. Sed iterū cōtra videt̄
eſſe inſtātia de apoſtolis ⁊ marta ⁊ ma
ria. Ad hoc dicit̄ ſm Magr̄m hiſt. ꝙ noīe
iſrael nō intelligunt̄ illi q̄ xp̄m ſequebā
tur: q̄bꝰ loq̄bat̄. Loquebat̄ aūt vt videt̄
oībus ſuis diſcipulis q̄uis ibi forte oēs
nō eſſent: qꝛ illi q̄ ibi aderāt rep̄ſentabāt
totū collegiū diſcipuloꝝ. Chry. aūt dicit
ꝙ fides aliqua dicit̄ magna abſolute et
cōparatiue. Fides ergo Cēturionis fuit
magna ⁊ mira cōparatiue: nō abſolute:
ſicut ſi ruſticꝰ aliquid ſapiēter dicat: eſt
mirū: non autē ſi hoc dicat ph̄us. Et intē F
dit Chry. ꝙ fides Centurionis abſolute
fuit minor fide diſcipulorū: ſed cōſyde=
rando ꝙ gētilis erat fuit maior. qꝛ neq̄ȝ
miraculum viderat: neq̄ȝ ſermonem au
dierat. Secundū Hiero. fides centurio=
nis commendatur non ſicut fides illius

perſone:ſed ſicut fides gentiū quā ſigni
ficat:fuit autē maioꝛ fides gētiū fide iu=
deoꝝ. Nico. de ly. videt̄ dicere ꝙ per iſ=
rael intelliguntur principales ppl'i illius
B q̄ nō crediderūt:ſed alios auerterūt a fi=
de. Sed q̄d dicemꝰ de btā virgine. Di=
co ꝙ q̄libet ꝑdictarū reſpōſionū adapta
tur beate virgini. Ulterius dico ꝙ xp̄s cō
parat centurionem eis qui crediderunt
poſtꝙ ipſe cepit predicare ⁊ diſcurrere
ꝑ populū illū: ⁊ hoc notat̄ in illo verbo
inueni. (Nō eñ inuenit̄ niſi qđ queritur.
Beata autem virgo credidit anteꝙ xp̄s
naſceretur. Sequit̄ (Dico aūt vobis qđ
multi) nō aūt oēs: vt ait Aug. (ab oriēte
⁊ occidēte venient). i. Ab oībus partibꝰ
mūdi ſm Aug. Hic Orig. mouet queſtio
nē: quare dicitur hic multi: cum alibi di
catur pauci ſunt electi. Soluit autem ꝙ
per ſingulas generationes pauci ſunt
electi: ſed ſimul ſunt multi. Uide de hoc
infra dominica in ſeptuageſima. (Et re=
cumbent) non carnaliter iacendo: ſʒ ſpi
H ritualiter quieſcendo: ſm Auguſti. (cum
Abraā et Jacob in regno celoꝝ). i. in
eccleſia triumphāti poſt laboꝛes perpeſ
ſos in eccleſia militāti. (Filij aūt regni)
i. iudei: quia filij regni dicuntur ſm Hie
ro. quia in eis deꝰ ante regnauerat. ſm
Chry. autem qꝛ eis erat regnū prepara
tū: cum ad eos principaliter fuerit xp̄s
miſſus. (eijcient̄ in tenebras exterioꝛes)
Interioꝛes ſunt tenebre ignoꝛantie vel
culpe exterioꝛes ſunt tenebre gehenne.
Dicit̄ autē culpa tenebra ſm. s. Tho. ſu
per Joan. i. qꝛ caret lumine rationis. ſe=
cundo qꝛ fit in tenebris. tertio quia du=
cit ad tenebras exterioꝛes. i. gehēne. Nā
in inferno erunt tenebre vt patet per. s.
Tho. iiij. diſtin. xxv. ⁊ nō lux niſi quantū
ſufficit ad videndū aliqua afflictiua. Et
ſi queritur: quare ignis ille nō lucet? Di
cunt aliqui ꝙ hoc eſt: qꝛ ille ignis eſt in
medio terre: ideo famoſus eſt ⁊ obſcurꝰ.
I Uel pōt dici ꝙ hoc eſt diuinitꝰ. Unde ſm
Grego. lucet ad penā ⁊ nō ad ſolatium.
Uel pōt dici melius ꝙ ignis ille natura=
liter nō lucet: licet ſit ibi diuinitus qꝛ vt
patet. iiij. diſti. xliiij. q. iij. ar. ij. q. ij. ignis
nō lucet accēſus in ꝓpria materia neqꝫ
in aliena terreſtri vt in ſulphurea nec in
fumo groſſo. Et intellige ꝙ nō lucet in
iſtis clare: ſʒ aliqualiter luceat. Reuera
tñ ad hoc cōcurrit virtus dei in quantū il
lū tenet ibi: ⁊ materia in qua eſt accēſus
qꝛ eſt in ꝓpria: vel in terreſtri: ⁊ circūclu K
ſio terre nō permittētis lucē ſolarē per
aliqđ ſpiraculum ingredi ad illū: ⁊ cōſe
quēter reprimentis exhalationem fumi.
q̄ vt videt̄ ibi: eſt ⁊ groſſus: qꝛ ille ignis
videt̄ accēſus in materia ſulphurea q̄tū
ad ſuas extremitates ſaltē ſm illud pſ.
Ignis ſulphur ⁊c. (Ibi erit fletus ⁊ ſtri=
doꝛ dentium) Haymo. per metaphoꝛam
mēbroꝝ penas deſcribit toꝛmētoꝝ.
Sciēt eñ oculi fumo toꝛti lachrymas ꝓ
ducere: dentes vero a nimio frigoꝛe ſtri
dere. Oñdit̄ ergo ꝙ reprobi in inferno ⁊
caloꝛē intolerabilē ⁊ frigus ſuſtinebunt:
ſm illud Job. xxiiij. Tranſierūt ab aquis
niuiū ad caloꝛē nimium. Hec ille. Sicut
aūt pꝫ ex. s. Tho. iiij. di. l. ⁊. iiij. cōtra gē=
tiles. clxxxix. ⁊ quolibet. vij. q. v. in fletu
eſt aliquid ſpūale. ſ. triſtitia: ⁊ hoc erit in L
oībꝰ dānatis: etiā ſpiritibꝰ. Eſt etiā ali=
quid coꝛpoꝛale: qđ eſt ſine generatione
⁊ coꝛruptione: vt turbatio capitis ⁊ ocu
loꝝ: ⁊ hoc etiā erit in oībꝰ dānatis poſt
reſurrectionē. Et etiā aliquid coꝛpoꝛale
qđ habet generationē et coꝛruptionem
annexā: vt reſolutio lachrymarū hoc nō
erit ceſſante primo motu: qui eſt oīs ge=
nerationis ⁊ coꝛruptiōis cauſa. Stridoꝛ
quoqꝫ dentiū eadē rōne ibi erit: vt pꝫ in
locis allegatis: qꝛ nō impoꝛtat alteratio
nē: ſʒ ſolū motū localē: ſicut capitis tur=
batio ⁊ oculoꝝ (Et dixit ieſus cētnrioni.
Uade ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi). q. d. ſm
Chry. ſm fidei mēſurā remetiet̄ tibi (Et
ſanatus eſt puer ex illa hoꝛa) Chry. Ubi
velocitatē admirare: neqꝫ eñ ſolū cura=
re: ſed inopinate ⁊ in momento tp̄is hoc
facere virtutē xp̄i oſtendebat. Hec ille.
¶ Allegoꝛice pꝫ ex dictis. ¶ Anagogice
vero ſignificat̄ ꝙ in capharnaū id eſt in
celo ſanabit̄ peralyſis noſtra. ſ. defectus
coꝛpoꝛalis: qꝛ tūc refoꝛmabitur coꝛpus M
hūilitatis noſtri: ſm illud Phil. iij. Sal=
uatoꝛē expectamꝰ ⁊c. ¶ Moꝛaliter autē
docemur iuxta doctrinā Grego. dicētis.
Hic ſuperbia noſtra retunditur: qui in
hoībus non naturā qua ad imaginē dei

facti ſumꝰ: ſed honoꝛē ⁊ diuitias vene=
ramur. Redēptoꝛ autē noſter vt oſtēde=
ret quoniā que alta ſunt hominibꝰ: ſan=
ctis deſpiciēda ſunt: ⁊ que deſpecta ſunt
A hominibꝰ: ſctis deſpiciēda non ſunt. Ad
filium reguli ire noluit: ad ſeruum autē
cēturionis ire paratꝰ fuit. Hec ille. ¶ Itē
moꝛaliter ſciēdū eſt ꝙ iſte qui erat ſeruꝰ
⁊ paralyticus ⁊ male toꝛquebat̄ ſignifi=
cat peccatoꝛē. Nā peccatoꝛ eſt ſeruꝰ dia
boli ⁊ peccatoꝝ: iuxta illud. ij. Pet. ij. A
quo quis ⁊c. ⁊ Jo. viij. Oīs qui facit pec=
catum ⁊c. Et etiā paralyticꝰ. nā paraly
ſis eſt moꝛbus reddens mēbra mollia ⁊
diſſoluta ⁊ diſſipata. Similiter pctōꝛ: eſt
mollis cedens omni tentationi ⁊ aduer
ſitatis ⁊ diſſolutus non habēs vinculū
timoꝛis vel amoꝛis: ⁊ diſſipatus. i. cōfra
ctus: nullum bonum propoſitū valēs re
tinere. Similiter etiā toꝛquet̄ in ꝓſperis
ꝑ curā ſuperfluā: ⁊ male toꝛquet̄ in ad=
uerſis ꝑ impatiētiā: ⁊ peſſime toꝛquetur
inter peccata: iuxta illud Amb. Que pe
na grauioꝛ ꝙ interius vulnus cōſciētie.

Dñica. iij. poſt octa. Epipha.

B Textus euan. Mat. viij.

A Scēdente ieſu in nauicu
lā ſecuti ſunt eū diſcipuli
eiꝰ ⁊ ecce motus magnꝰ
factꝰ eſt in mari: ita vt na
uicula operiretur fluctibꝰ. Ipſe ve
ro doꝛmiebat. Et acceſſerunt ⁊ ſu=
ſcitauerūt eum dicētes. Dñe ſalua
nos: perimus. Et dicit eis Jeſus
Quid timidi eſtis modice fidei.
Tūc ſurgens imperauit ventis et
mari: et facta eſt tranquillitas ma=
gna. Poꝛro homines mirati ſunt di
centes. Qualis eſt hic. Quia venti
et mare obediunt ei.

A Scēdēte ieſu i nauiculā ⁊c.
Mat. viij. in iſto euāgelio tā
C gunt̄ tria pūcta q̄ ſunt. peri
clitatio: excitatio: liberatio.
¶ Quātū ad primū literali
ter ſciendū eſt ꝙ ſicut dicit Orig. cū mul
ta magna ⁊ admiranda oñdiſſet xp̄s in
terra trāſijt ad mare vt ibidē excellētia
opa demōſtraret quatenꝰ terre mariſqꝫ
dñm ſe eſſe cunctis oñderet. Hec ille. Jđ
dꝛ: (Aſcēdēte ieſu in nauiculā) Chriſtꝰ
vt dicit btūs Mat. pauloante vidēs tur= D
bas multas circa ſe ꝓpter miracula que
fecerat in galilea: vbi ſanauerat lepro=
ſum deſcendēs de monte: ⁊ ſeruū centu=
rionis cū introijſſet capharnaū ⁊ ſocrū
Symonis: que tenebatur magnis febri=
bus: voluit deſerere galileam et tranſire
mare galilee. Aſcēdit ergo nauiculā vt
iret vltra lacū illū: propter multa ſm. s.
Tho. ſuper Matt. Primo vt oñderet in=
firmitatē humane nature: que aliqñ in=
diget repauſatiōe. Uñ dicit̄ Mar. vj. Ue=
nite ſeoꝛſum in deſertū ⁊ requieſcite pu
ſillum. Scđo vt cōplaceret diſcipulis: iō
aliquādo aſcēdebat cū eis in montē: ali=
quādo ibat in deſertū: aliqñ in nauem.
Tertio vt daret nobis exemplū declinā
di fauoꝛes humanos. Quarto ad miti=
gandū inuidiā iudeoꝝ. (Secuti ſunt eū
diſcipuli eiꝰ.) Scđm Chry. accepit xp̄s
diſcipulos. Primo vt in fluctibꝰ aſſue=
ſcerēt nō timere pericula. Scđo vt dum E
viderent ſe fluctuare ⁊ periclitari: non
eleuarent̄ in ſuperbiā ex hoc ꝙ ipſos ce
teris dimiſſis aſſumpſerat. (Et ecce mo=
tus magnus factus eſt in mari). i. in la=
cu moꝛe hebraici ſermonis: q̄ oīs aqua=
rū cōgregatio mare nūcupat̄: ſiue dulcis
ſiue ſalſa: vt ait Beda. (ita vt nauicula
operiret̄ fluctibꝰ). i. vndis: ⁊ cōſequenter
ſpes ſalutis erat ablata. ¶ Eſt aūt ſcien
dū ſm Ori. ⁊ ſctōs ꝙ iſta tēpeſtas nō eſt
facta ex naturali cā q̄ eſt ſydus aliqđ ma
xime de erraticis vel ventꝰ aut aliud cō
turbās fundum maris: vel vētꝰ gñatus
alibi ⁊ flās ſupra mare. Fundū aūt ma=
ris ꝯturbat vētꝰ ibi gñatꝰ: ⁊ ēt balena:
vt dicit. s. Tho. ſuꝑ Job: ſʒ ex ꝟtute ⁊ oꝛ
dinatiōe diuina fuit. ⁊ hoc ꝑꝑ duas rō=
nes ꝑꝑ quas voluit diſcipulos aſcēdere
in nauim: ſm Chry. ⁊ tertio ſm Orig. vt
manifeſtaret̄ virtꝰ xp̄i. Uñ magna tēpe= F
ſtas facta eſt: vt magnum appareret mi
raculum. ¶ Allegoꝛice iſta nauis ſm. s.
Thom. ſuper Mat. eſt eccleſia: ſuꝑ quā
aſcendit chriſtus per fidem: ⁊ in qua cū
chriſto ſunt diſcipuli tāquam paſtoꝛes.
Tēpeſtas vero ſignificat futuras diſci=
puloꝝ anguſtias: de quibus dicitur.

ij.Cor.j.Supra modū grauati ſumus
ſupra virtutē:ita vt tederet nos etiam
viuere.Et ſilr tribulationes ꝑſecutorū
⁊ hereticorū.Mare vero ē pn̄s ſeculū in
quo fluctuare habebat eccl'ia agitata vē
B tis paſſionū ⁊ illiſa ſcopulis tribulatio
nū:expoſita rapinis pyratarū.i.demo=
niorū.Pro hoc aūt ſciendū eſt allegori=
ce deū mltas naues feciſſe.i.nauē inocē
tie:in q̄ poſuit adā:q̄ ⁊ naufragiū ptulit
qn̄ adā peccauit.Deinde nauē ſynago=
ge:in q̄ poſuit hoīes terrenos.i.iudeos:
q̄bus ſolū terrena expreſſe ꝓmiſit:q̄ et
naufragiū ptulit qn̄ gubernatorē xp̄m
negauit ⁊ occidit.Deinde nauē eccl'ie:q̄
ad inſtar nauis fuit anguſta in princi=
pio:⁊ ſilr erit in fine tp̄e antixp̄i ꝓpter
credētiū paucitatē:in medio ꝟo tp̄e eſt:
fuit ⁊ erit valde dilatata:Chryſ.Naui=
gat eccl'ia iſtructa fidei gubernatore fe=
lici curſu ꝑ huius ſeculi mare hn̄s deū
gubernatorem:angelos remiges:por=
tās choros oim ſctōꝝ:erecta in medio
ipſa ſalutari arbore crucis:in quo euā=
H gelice fidei vela ſuſpēdens flāte ſpū ſan
cto ad portū paradiſi ⁊ ſecuritatē q̄etis
eterne deducit.Hec ille.Egredienti hāc
nauem ꝑ mortale nullū remediū ſupeſt
niſi pn̄ia:q̄ eſt ſcd̄a tabula poſt naufra=
giū vt colligit de pe.di.j.ca.multiplex.et
ca.ſcd̄a tabula.⁊ ca.ſup tribus.Cōpara
tur aūt pn̄ia tabule:lz ⁊ ipſa ſit nauis:
q̄ reſpectu innocentie ꝓſpere nō ducit
ad portū.¶Moraliter iſta nauis pn̄iaz
ſignificat q̄ ad ſalutis portuz ducimur.
In hanc q̄ ſequēs xp̄m aſcēderit:lz qua
tiat tētationibꝰ mūdi carnis ⁊ diaboli
tn̄ ꝑueniet tādē ad portū ſalutis ad quē
ſine ipſa nullus poſt pctm̄ pōt attinge=
re.Vn̄ eſt ſicut arca noe:extra quā nulli
patuit ſalus tp̄e diluuij.In hoc tn̄ ē dif
ferentia ſm Chry.de lau.Pau:q̄ i arca
noe leo intrauit ⁊ leo exiuit:ſed ꝑ pn̄iaz
leo.i.ſupbus ingreſſus mutat i ouem.i.
manſuetū.⁊ ſic de alijs.Exiſtentē i hac
naui exigat motus magnus:cauſata
I ꝓcella tētationis primo a cauſa ſupio=
ri.ſ.ſtella.i.a deo ꝑmittēte ad hūiliatio=
nē ⁊ ꝯſeruationē grē.⁊ ſcd̄o a cauſa infe
riori.ſ.fundo maris.i.aliquo tyrāno pſe
quēte.⁊ ꝓpria inclinatione vel paſſione

interius innata.Et tertio a cā media.ſ.
vento.i.demone ſeuiēte.¶Quantū ad
ſcd̄m lrālr ſciendū eſt ꝙ ſicut xp̄s ſtudio
ſe mouit mare:ita ſtudioſe ſubtraxit ſo
latiū pn̄tie ſue q̄damō.vn̄ dr̄.(Ille ꝟo).ſ.
xp̄s(dormiebat)Chry.Si em̄ eo vigilā= K
te facta fuiſſet tēpeſtas:vel nō timuiſ=
ſent:vel nō rogaſſent:vl' neq̄ ipm̄ poſſe
aliq̄ tale facere crederēt.Hec ille.Dor=
miebat ꝟ prio vt diſcipl'os ꝯſtitueret iter
timorē ⁊ ſpē:ſm Chry.⁊.s.Tho.⁊ ſcd̄o
ſm.s.Th.vt oñderet ſe verū hoiez.Qn̄
em̄ volebat ꝓbare ſe eē deū faciebat ali
qd̄ hūanitatis ſignū:ne decrederet hu
manitas.Sz tātū ꝓualebat tēpeſtas ꝙ
coacti ſūt excitare xp̄z Ori.Tāto āt me
tu diſcipuli fuerūt ꝯterriti:⁊ pene ani
mo alienati vt irruerēt in eū ⁊ nō mode
ſte ac leniter ſuggerēt:ſz turbulēter ſu=
ſcitarent eū.vn̄ ſequit.(Et acceſſerūt ad
eū ⁊ ſuſcitauerūt eū.dicētes.Dn̄e ſalua
nos perimꝰ)O veraces diſcipuli ſalua
torē vobiſcū habetis ⁊ periculū timetis.
Vita vobiſcū ē:⁊ de morte ſolliciti eſtis.
Sed reſpondeāt.Paruuli ſumus ⁊ ad= L
huc īfirmi ideo ꝯtimemꝰ.vn̄ ſeq̄t.(Et dicit
eis ieſꝰ.Quid timidi eſtis modice fidei)
quaſi dicat.Si potentē me ſup terrā co
gnouiſtis:q̄re nō creditꝭ ꝙ i mari potēs
ſum.Et ſi mors irrueret nōne eā debui
ſtis ꝯſtātiſſime ſuſtinere?Qui modicū
credit:arguet:q̄ nihil credit ꝯtēnet.Hec
Orig.Sz q̄uo iſti fuerūt modice fidei q̄
dixerūt:ſalua nos?Ad hoc dr̄ ſm.s.Th.
ſup Mat.ꝙ ſi habuiſſēt magnā fidē:ipi
potuiſſent imperare mari.Vel ſm eun=
dē ⁊ Chry.q̄ nō crediderūt ꝙ dormiens
poſſet ſaluare.Vn̄ ēt ſm eūdē Chry.pp
hoc xp̄s nō fecit h' ſignū pn̄tibꝰ turbis.
ne accuſarent diſcipuli modice fidei:ſz
ſeorſum voluit eos arguere ⁊ emēdare.
¶Allegorice hic ſm Hie.ſignificat ꝙ ec
cleſia fluctuāte xp̄s q̄eſcit ⁊ dormit:pa
tiētiā noſtrā ⁊ impiorū pn̄iaz expectās
vt dicit Ori.Excitat aūt ad ſuccurrēdū
orationis ſancte clamoribus ſanctis pa
ſtoribus orantibus pro grece cōmiſſo M
¶Moraliter ꝟo ſignificat ꝙ exiſtētibꝰ
nobis in naui pn̄ie:⁊ flante vento tēta=
tionū ſubtrahit nobis auxiliū diuinum
nō adeo vt ſubmergamur:ſz vt timea=

mus ſubmergi:⁊ tūc debemus xp̄m ex=
citare clamoribus cordis Aug.Excita
xp̄m in corde tuo:vigilet fides tua:tran
q̄llet ꝯſciētia tua:⁊ liberabit nauis tua
A Hec ille.¶Sciēdū eſt tn̄ ꝙ xp̄s ſeu deꝰ
alicubi ſemꝑ dormit.ſ.in inferno:q̄ dā
natos ꝑpetue obliuioni tradidit:nullo
mō eos liberādo:alicubi vero ſemꝑ vi=
gilat.i.in celo q̄ oē ſctōꝝ deſideriū ſta=
tim q̄etat:alicubi ꝟo qn̄q̄ dormit ⁊ qn̄q̄
vigilat.vt in vita pn̄ti:vbi vigilat ſer=
uos ſuos a tētationibꝰ cuſtodiēdo.Ps.
Ecce nō dormitabit neq̄ ⁊c.Et dormit
eos tribulatiōibꝰ exponēdo ideo dicit idē
ꝓpheta.Exurge quare obdormis dn̄e.
¶Quātū ad tertiū literalr ſciendū ē ꝙ
xp̄s viſa oportunitate ꝑpetrādi miracu
lū voluit oñdere potētiā ſuā:ideo ſequit
(Tūc ſurgens impauit ventis ⁊ mari)
Tempeſtas em̄ ſeu inquietudo maris
cauſat vt plurimū effectiue a vētis ma
terialiter aūt ab aquis:ideo vtriſq̄ im=
perauit.Et iſtud imperiū ſeu p̄ceptum
nō fuit factū vocaliter ꝓpter ipſa ele=
menta inſenſibilia:ſz ꝓpter ipſos hoīes
aſtantes:vt.ſ.ꝑ hoc ꝑciperēt ꝙ eiꝰ vir=
B tute ⁊ iperio q̄euit mare.(Et facta ē trā
q̄llitas magna).ſ.ſtatiz ſm Chry.Et in
hoc apparuit miraculū:q̄ vt idez dicit
cū mare quietat naturaliter nō ſtatim
efficit quietuz(Porro hoīes mirati ſunt
dicētes.)Iſti hoīes ſz Ori.nō erāt diſci
pl'i:ſz naute.Nā diſcipl'i ꝑp honorē dn̄i
nullibi appellant hoīes ſz diſcipuli vel
apl'i.Si tn̄ vt ait Hiero.q̄s velit ꝯtēdere
eos fuiſſe diſcipl'os.Dicēdū ē ꝙ recte di
cti ſunt hoīes:q̄ necdū nouerāt potētiā
ſaluatoris:(Qualis ē hic).Vt dicit Gloſ
ſa.Chry.ponit talē textū.Qualis eſt hic
hō?Somnus em̄ ⁊ figura monſtrabant
hominē:ſed mare ⁊ trāquillitas deū ar=
guebant Nō aūt vt ait Orige.interro=
gādo dicunt qualis eſt hic.ſed aſſerētes
ꝙ talis ſit.(Q̄ mare et vēti obediūt ei.)
¶Allegorice ſignificat ꝙ nauis eccl'ie cō
turbat:ſed non ſubmergit:⁊ ceſſant vē
C ti ꝑſecutionū ⁊ hereſum xp̄o deijciente
tyrannos ⁊ hereticos:⁊ ꝙ vſq̄ in finem
durabit.De hoc vide dn̄ica.x.poſt feſtū
trinitatis.¶Moraliter ſignificat ꝙ tē=
tatis clamātibꝰ ad deū ſit trāquillitas

mētis Tob.iij.Poſt tēpeſtatē tranq̄llū
facis:⁊ poſt fletū ⁊ lachrymas cōſolatio
nē inducis.Eſt tn̄ notandū ꝙ allegorice
ſz Raba.iſta nauicula ſignificat crucē:
quā xp̄s aſcēdit ⁊ facta eſt turbatio in
morte eiꝰ ſed ꝑ reſurrectionē excitatus: D
hoc deſiderātibus diſcipulis quietauit
oīa.Vn̄ cantat eccleſia Claro paſchali
gaudio:ſol mundo nitet radio:cū xp̄m
iam apl'i viſu cernunt corporeo.

Dn̄ica.iiij.poſt octa.Epipha.
Textus euang.Mat.ca.xiij.

S Imile factū eſt regnū ce=
lorum hoī qui ſeminauit
Bonū ſemē in agro ſuo.
Cū aūt dormirēt hoīes:
venit inimicus eiꝰ ⁊ ſupſeminauit
zizania in medio tritici:⁊ abijt.Cū
autem creuiſſet herba ⁊ fructuz fe
ciſſet tūc apparuerunt:⁊ zizania.
Accedentes autē ſerui patriſfami
lias dixerunt ei.Dn̄e nōne bonum
ſemen ſeminaſti in agro tuo:Vnde
ergo hz zizania?Et ait illis inimi= E
cus hō hoc fecit.Serui autē dixe=
runt ei.Vis imus ⁊ colligimus ea.
Et ait.Nō:ne forte colligētes ziza
nia eradicetis ſimul cum eis ⁊ tri=
ticum.Sinite vtraq̄ creſcere vſq̄
ad meſſem:⁊ in tēpore meſſis dicā
meſſoribꝰ.colligite primū zizania
⁊ alligate ea in faſciculos ad cōbu
rendum.Triticum aūt congrega=
te in horreum meum.

S Imile factum eſt regnū ce=
lorū homini q̄ ſeminauit bo
nū ſemē in agro ſuo)Matt.
xiij.In pn̄ti euāgelio taugū
tur tria puncta:q̄ ſunt.Ge=
mina ſeminatio.Gemina interrogatio.
Gemina cōgregatio.¶Quantū ad pri=
mū ſcidē eſt:ꝙ totū iſtud euangeliū eſt F
parabolicū vn̄ ſenſus lrālis non eſt ille
quem voces exprimūt proprie ſed quez
improprie.Nō em̄ hic ꝑ meſſores intel=
ligunt aliqui hoīes incidentes meſſem
falcibus ſed meſſores ſignificāt improprie

ꝫ metaphorice angelos:ꝛ hoc ad literaꝫ
iuxta notata in principio huius operis.
Sciendū eſt etiā ex.ſ.Tho.ſuꝑ Mat.ca.
iij.ꝙ regnū celorū:ſiue regnū dei in ſcri
ptura ſumit̃ quatuoꝛ modis.Qñqꝫ eñi
G regnū celoꝝ dr̃ ꝓprie ſocietas ſctōꝝ in
patria:vt Mat.viij.Recūbēt cū Abraā
Iſaac ꝛ Iacob in reguo celorū.Et ſcdo
ipſe xp̄s habitās in nobis ꝑ gratiā Lu.
xviij.Regnū dei intra nos eſt.Et dicit̃
regnū celorū qꝛ ꝑ gratiā qua nos inha=
bitat:inchoat ī nobis viā celeſtis regni:
ꝛ in nobis quandā participationē illi⁹
glorie facit illuminando intellectū per
fidē ꝛ ꝑ amorē inflāmando affectū.Glo
ria eñi illa cōſiſtit in cognoſcēdo ꝛ amā
do deū.Tertio dicitur regnum dei ſcri=
ptura ſacra:ſicut Mat.xxij.dicit xp̄s iu=
deis.Auferetur a vobis regnū dei.i.ſa=
cra ſcriptura q̄ dicit̃ regnū:qꝛ lectio ei⁹
ducit ad regnū.Quarto eccl'ia militans
vt Mat.xiij.Sil'e ē regnū celorū ſagene
miſſe in mari.Et dr̃ regnū celorū.qꝛ ad
H modū celeſtis eccl'ie eſt oꝛdinata vt ī ea
ꝑ ſuperiores illuminent̃ inferiores.Itē
qꝛ ī eā regnat rex celeſtis ꝑ vicariū ſuū.
Itē qꝛ in ea ſola eſt via veniendi ad ce=
leſte regnū.Dicitur ergo(Dixit Ieſus
diſcipulis ſuis parabolā hanc)Parabo
la ſm̄ Hiero.eſt rerū natura diſcordan
tium ſub aliqua ſimilitudine facta com
paratio.Un̄ volunt aliq̄ ꝙ ſm̄ hoc eſſet
parabolica locutio:quoties res diuerſe
genere cōparant̃ ꝛ aſſimilant̃:vt cū di=
citur Io.iij.Sicut Moyſes exaltauit ſer
pentē in deſerto:ita exaltari opꝫ filium
hoīs.Proprie tñ parabola videtur eſſe
hiſtoria ficta ad aliud ſignificandū trā=
ſumptiue:ſiue aliqñ fuerit aliqd tale in
natura ſiue nō:vt cū dicit̃ Lu.viij.Exijt
q̄ ſeminat ſeminare ſemen ſuū.Unde di
citur parabola iuxta ſentētiā a para qđ
eſt iuxta:ꝛ bole ſentētia.Non eñi para=
bole ſenſus eſt id qđ voces pretēdunt ꝓ
prie:ſed eſt id qđ iuxta eſt:quaſi ſcdariū
ꝛ tranſſumptiuū ſignificatū.¶ Eſt autē
I notandum ſm̄ Orig.ꝙ parabola eſt ſi=
militudo ſumpta a re quā eſſe vel fuiſſe
non eſt neceſſe:ſed tñ eſt poſſibile Eni=
gma vero ſumitur a re q̄ nec fuit nec po
tuit eſſe.ſicut cum dicitur.Iudicū cap.

ix.ꝙ ligna iuerunt vt inūgerēt ſibi regē.
Exemplum autem videtur ſumptū a re
q̄ vere eſt vel fuit.Similitudo aūt ē qđ
dam oībus iſtis cōe.Loquebat̃ aūt dñs
in parabolis ſm̄.s.Tho.vbi ſupra.Pri
mo vt ſacra in fidelibus celarent̃:ꝛ con K
ſequenter non irriderent̃.Iuxta illud
Matthei.vij.Nō mittatis margaritas
veſtras ante porcos.Scdo vt rudes fa=
cili⁹ addiſcerent ꝛ retinerēt ſpūalia.Et
pōt addi tertio qꝛ in paleſtina vbi p̄di=
cabat:ita erat conſuetum ſm̄ Hiero.ad
ſuccurrendum memorie.Et quarto ſm̄
Theo.vt attētiores faceret hoīes exaui
ditate intelligendi occulta ꝛ parabola=
rū ſignificata.Sed cōtra.Nā ſecūda rō
ſancti Tho.videt̃ deſtruere primā.Nō
eñi eſt poſſibile ꝙ per eandē ſententiaꝫ
doceat̃ rudis:ꝛ veritas celet̃ aſtuto.Ad
hoc dicere videt̃ Gorrā ꝙ ideo idignis
celatur veritas in parabola:qꝛ ea audi
ta non curant ſenſum inueſtigare:vel
ab alio edoceri:ſicut boni.Un̄ iſti ad ve
ritatē ꝑueniūt iterius vel exterius edo=
cti:ꝛ hoc frequenter.(Simile eſt regnū
celorū).i.filius dei ſm̄ Remi.(hoī q̄ ſemi
nauit bonū ſemē ī agro ſuo.)Nā ipē xp̄s L
in agro ſuo.i.mūdo:vt ipſemet exponit
ſeu eccl'ia militāti exculta eius labore ꝛ
ſanguine(ſeminauit)ꝑ p̄dicationē ſuā ꝛ
apl'orū(bonū ſemē).i.doctrinā ꝛ fidem
catholicā.deinde tangit̃ ali⁹ ſeminatoꝛ
cū dicit̃(Cū aūt doꝛmirent hoīes).i.ne=
gligētius agerēt p̄lati ſm̄ Aug.de ꝯſen.
euāg.Cū aūt tria ſint hoīm gña qb⁹ doꝛ
mire ꝑiculoſuꝫ ē.ſ.paſtorū:gubernatoꝝ
nauiū:ꝛ ianitoꝝ:p̄lati ſūt dñi ꝛ gregis pa
ſtores:nauis eccl'e gubernatores:ꝛ vrbꝫ
eccl'ie ianitores:q̄ ab hoſtib⁹.i.a mali=
gnis ſpiritib⁹ obſeſſa ē.Uel cū doꝛmirēt
i.mortui eēnt hoīes.i.xp̄s ꝛ apl'i:q̄ ſemi
nauerūt.(Uenit inimic⁹ ei⁹).i.diabol⁹ q̄
venit ad ſeminādū.Sꝫ ꝯ:qꝛ diabol⁹ ſi ē
inimic⁹ dei odit deū:ꝫ odit bonū.Ad h̄
dr̃ ꝙ de⁹ ī ſe āudiri nō pōt:cū ſit bonitas
nihil h̄ malo h̄ñs.Un̄ vidēs deū clare nō
pōt illū odire.In ſuis tñ effectib⁹ deus M
odio hr̃ ꝑ accidēs:puta ī ſua iuſta puni=
tiōe:ita ꝙ de⁹ odit̃ vt pūitoꝛ.Hec ē doctri
na.ſ.Th.ſuꝑ Mat.viij.ꝛ.iiij.di.l.ſubtil'r
tñ hāc materiā habes a cap.j.di.j.q.ij.

(Et ſuꝑ ſeminauit zizania).i.lolium qđ
ſil'e eſt tritico.Per zizania ſm̄ Augu.de
ꝯſenſu euāg.duo poſſum⁹ intelligere.ſ.
hereticos vel hereſes:ꝛ ſcādala vel ma
le viuētes xp̄ianos.Sꝫ ꝯ:qꝛ hereſes ſe=
A minate ſunt ēt viuētib⁹ apl'is:vt ptꝫ.j.
Io.ij.Nūc inq̄t antixp̄i multi facti ſunt.
Non ergo poſt doꝛmitionē eoꝝ.Ad hoc
dr̃ ꝙ ꝑ maioꝛi ꝑte fuerūt ſeminate poſt
apl'oꝝ mortē(ī medio tritici).i.in medio
fideliū.Nō eñi curat diabol⁹ ꝙ ſint he=
retici itra īfideles:qꝛ oīno poſſidet illos
oēs(Et abijt).i.occult⁹ fact⁹ eſt ſm̄ Au.
Trāſfigurat eñi ſe ī angelū lucis.ij.Cor.
xj.ꝛ ſub ſpē ꝟitatis ac deuotiōis ſemi=
nat ꝛ fouet hereſes ꝛ ꝑfidiā.(Cū aūt cre
uiſſet herba ꝛ fructū feciſſet:tunc appa
ruerūt ꝛ zizania)qꝛ ſm̄ aliq̄s cū fides ca
tholica vel fideles catholici ꝑ oꝛbē cepiſ
ſent multiplicari:tūc hereſes q̄ latuerāt
ſil'r apparuerūt.Uel aliter ſꝫ Chry.In
p̄ncipio eñi heretici obūbrāt ſeipſos:cū
aūt acceperūt libertatē ꝛ ſermone aliq̄s
cū eis participauerit:tūc venenū effun=
dūt.Hec ille.Et intēdit Chry.vt.s.Th.
ſuꝑ Mat.declarat:ꝙ ꝑ herbā intelligū=
B tur zizania ſiue heretici in p̄ncipio ſuo.
Tūc eñi non apparēt:qꝛ a principio p̄=
dicāt aliqua bona laicis:ꝛ poſtmodū p̄=
dicāt aliq̄ mala de clericis:q̄ laici libēter
audiunt ꝛ eos auertūt a dilectione cleri
corū ꝛ ꝑ ꝯñs eccl'ie ꝛ tūc aperiūt doctri=
nā ſuā q̄ eſt venenū Aug.aūt de cōſen=
ſu euang.ꝑ herbā accipit triticū in prin
cipio ſuo.Homo eñi paruus eſt in p̄nci=
pio ꝛ non diſcernit:ſed cū ceperit ſpūa=
lis eſſe diſcernit q̄cq̄d legerit vel audie=
rit dijudicando inter verum ꝛ falſum.
¶ Moral'r iſte ager eſt mundus:in quo
de⁹ ſeminauit in p̄mis ſuppoſitis ſciam
innocētiā ꝛ felicē vitā.Diabol⁹ aūt ſuꝑ
induxit ſeminādo ignorantiā:culpā et
miſeriā.Sed xp̄s tanq̄ celeſtis agrico=
la de celo attulit ſemina tria cōtraria.ſ.
ſciam:gratiā ꝛ gloriā.Ioā.j.vidim⁹ glo
riam eius:ecce tertiū:plenū gratie:ecce
ſecunduꝫ:ꝛ veritatis:ecce primum.Uel
ager eſt anima nr̃a:in qua xp̄s ſemina
C uit ſemen optimū in baptiſmo:qꝛ ſemi=
nauit grām ꝛ virtutes.q̄ ꝓducūt fruct⁹
bonoꝝ opeꝝ.Sed diabolus ſuggerēdo

ſuꝑ ſeminat zizania.i.loliū qđ ſignificat
omne peccatum.Nam omne pctm̄ tāq̄
loliū facit aīam ſomnolentam ꝛ pigrā.
Precipue vero ſignificat ſuperbiā:aua
ritiam:ꝛ luxuriam.qꝛ zizania habent D
vim ventoſam vt ſuperbi ad aſcenden
dum:ꝛ acutā vt auari ad decipiendū:ꝛ
venenoſam vt luxurioſi ad inficienduꝫ.
Et iſta ſeminant̃ doꝛmiētibus hoīb⁹.i.
p̄latis ꝛ parētibus ꝛ maioꝛib⁹ ꝛ intelle
ctu ꝛ voluntate.Et apparent cū creue=
rit herba.i.ī etate ꝑfecta:vbi hō ceperit
eſſe ſui dñs:nō aūt in puerili.Uel tertio
iſte ager eſt quilibet ſeru⁹ dei:ꝛ hꝫ tres
partes q̄ tāgunt̃ figuraliter Ioſue.xv.ſ.
terrā auſtralē ꝛ arentē.i.corpus mortifi
catū ꝛ purificatū obſcenis humoꝛibus ꝛ
irriguū inferius.i.aīam afflictā ꝛ emittē
tē lachrymas doloꝛis:ꝛ irriguū ſuperi⁹
i.ſpm̄ ſiue ſuperiorē aīe partē emittētē
lachrymas celeſtis ꝯſolationis.In tali
agro pullulat bonū ſemē:ꝛ germinat li
liū caſtitatis in parte arida ꝛ roſa patiē
tie in ꝑte inferius irrigua:ꝛ viola ſuꝑne
cōtēplationis in ꝑte vltima.Sed diabo E
lus nititur iſta ſuffocare:ꝛ plātare vel ſe
minare cōtraria.¶ Quantum ad ſm̄ li
teraliter ſciendū eſt ꝙ ſemꝑ boni hn̄t ze
lū dei ꝯ pctā ꝛ vitia:ꝛ hoc innuit̃ cū ſub
dit̃.(Et accedētes ſerui patrisfamilias
dixerunt ei.Dñe:nonne bonū ſemē ſe=
minaſti in agro tuo:vnde ergo hꝫ ziza=
nia?)Sicut dicit Aug.de ꝯſen.euan.cō
uenienti⁹ ꝑ iſtos ſeruos intelligunt̃ hoīes
ſancti:q̄ꝫ angeli.qꝛ nullus facile aude=
bit dicere angelos neſciuiſſe q̄s ſuꝑſemi
nauerit zizania.Accedunt aūt iuſti ſm̄
Remi.ad patrēfamilias.i.deū nō corpe
ſꝫ corde ꝛ mētis deſyderio.Pres eñi an
tiq̄ eccl'ie p̄mitiue admirātes ꝑfidiā he=
reſum inſurgētiū:ad deū acceſſerūt per
oronē inq̄rētes vñ ager haberet zizania
i.q̄ eſſet hereſum cā.Et fuit eis diuinit⁹
reuelatū vel inſpiratū ꝙ hoc erat dia=
bolicū opus deo ꝑmittēte.Un̄ ſequitur.
(Et ait illis.Inimic⁹ hō h̄ fecit).i.diabo
lus ſm̄ Hiero.Aug.Chry.ꝛ alios.Dicit̃ F
aūt inimic⁹ ſꝫ Chry.ꝓpter iacturā quā
infert hoīb⁹.Uexatio.n.diaboli aduerſ⁹
nos ē.Principiū aūt vexatiōis factū eſt
nō ab inimicitia q̄ eſt ad nos:ſꝫ q̄ eſt ad

deū. Hec ille. Scḋo etiā q̄ꝛ primā inimi=
citiā inter nos ⁊ deū fecit. Dicit͛ aūt dia
bolus hō nō ratione corporis: ſ ratione
mētis: in qua cū ſpiritibꝰ cōuenit homo
⁊ ſecūdo q̄ꝛ primas inimicitias voce hu
mana vt credit͛ expreſſit. ⁊ tertio ab ho=
G mine deuicto dꝛ homo ſ aliquos: vt ab
aphrica ſcipio aphricanꝰ dictꝰ eſt. Uel q̄r
to ꝑꝑ vnitatē membroꝝ ⁊ capitis. ſicut
eñ hō malꝰ ⁊ diaboli mēbra noīe diabo
li appellant͛. Joā. vj. Unꝰ ex vobis dia=
bolus ē. Et ſimiliter mēbra xp̄i noīe xp̄i.
p̄s. Nolite tāgere xp̄os meos: ita ecōuer
ſo caput aſſumit ꝑſonā mēbroꝝ. Act. ix.
Saule ſaule quid me ꝑſequeris? Et ali=
quādo noīatur eoꝝ noīe vt hic. ¶ Seq̄t͛
aūt ſcḋa interrogatio. Pro cuius intelle
ctu ſciēdū ē ex doctrina. ſ. Tho. ij. q̄ō. xj.
ꝙ heretici q̄ntū i ipſis ē nō ſunt ab eccle=
ſia tollerādi: ſ merētur mori: q̄ꝛ peius ē
aīam ꝑimere q̄ꝫ falſare pecuniā: q̄ ſub=
uenit͛ vite corporali. Sꝫ tñ lꝫ ipſi mortē
mereāt͛: eccleſiā tñ decet eſſe miſericor=
dē. Et iō admonet eos ſemel ⁊ ſecūdo ꝓ=
bis: deīde reſecat putrida mēbra corpo
H ris myſtici: excōmunicādo eos vel relin
quēdo brachio ſeculari. Iterū ſciēdū eſt
ex eodē ibidē. q. lxiiij. q̄ḋ licitū eſt ad bo=
nū cōītatis occidere pctōres: qñ hoc ſine
bonoꝝ periculo fieri pōt. Qñ aūt ſine pe
riculo bonoꝝ id fieri neq̄t: ſecꝰ ē. ſicut au
tē dicit. Aug. i lib. de cōſen. euā. cū ſerui
dei vidēt iſta ex diabolica fraude ꝓcede
re aduerſꝰ quē ſe ꝑficere n̄ poſſe cernūt
ſubauriri pōt in eis volūtas exterminā
di hmōi homīes malos: ſ an facere de=
beāt vel nō facere iuſtitiā dei cōſulunt:
vñ ſubdit͛ (Serui aūt dixerūt ei) ꝑ orōnē
querētes diuinū cōſiliū. (Uis imꝰ ⁊ colli=
gimꝰ ea) ſeparādo iſtos hoīes a fidelibꝰ ꝑ
excōicatiōeꝫ: ⁊ tādē ſeculari poteſtati re
linquēdo exterminādos ꝑ mortē corpo=
ralē (Et ait: nō) Et hoc nō dꝫ ꝓpterea ꝙ
ipſi mali hoc mereātur: ſ ꝓpter bonos
p̄ntes aut futuros: ideo ſubdit͛. (Ne for
I te colligētes zizania eradicetis ſimul et
triticū). i. ſeruos dei: q̄ ad iſtar tritici hn̄t
exteriꝰ ruborē ꝑ charitatē ad ꝓximū. ⁊ i
teriꝰ cādorē ꝑ puritatē q̄ habet͛ ad deū: ⁊
tāq̄ꝫ panis triticeus mille cibis cōmixti
mille tribuit ſapores: q̄ꝛ ſciūt gaudere cū
gaudētibꝰ ⁊ flere cū flētibꝰ. Ro. xij. vñ et
de ſe Paulꝰ dꝛ. j. Co. ix. oībꝰ oīa factꝰ ſū.
Ubi aduertēdū eſt ſm Aug. lib. de ꝯſen.
euan. ⁊ alias quatuor eſſe cauſas ꝙ ma
li non debeāt ꝑꝑ bonos eradicari. Pria
q̄ꝛ ꝑ malos excitant͛ boni ad predicādū
et ſcribēdū ⁊ orādū. Uñ q̄ malos eradi=
caret: eradiceret ēt triticū. i. multa bona K
opera: que ſi nō fuiſſent heretici: facta n̄
fuiſſent. Uñ. j. Co. xj. Oportet hereſes eē
vt q̄ probati ſunt manifeſti fiāt i vobis.
Scḋa: q̄ꝛ qui mō eſt malus. cras erit bo
nꝰ. Uñ ſi occiſus fuiſſet paulꝰ nō habere
mus rumēta epl̄arū eiꝰ: neq̄ꝫ ipſū Pau=
lū q̄ in triticū cōuerſus ē. He rōnes ſunt
Aug. Et ſcḋa eſt ēt Hiero. q̄ ait. Dat͛ lo=
cus pnīe: ⁊ monemur ne cito amputemꝰ
fratrē: q̄ꝛ fieri pōt vt ille qui hodie noxio
dānatus eſt dogmate: cras reſipiſcat et
icipiat defēdere veritatē. Hec ille. Ter=
tia eſt ratio. ſ. Tho. ſuꝑ Mat. q̄ꝛ aliq̄ vi=
dent͛ mali ⁊ nō ſunt quos ſi velles ſtatiꝫ
euellere: multos bonos extirpares. j.
Co. iiij. Nolite añ xp̄um iudicare. Quar
ta rō eiuſdē: q̄ꝛ aliqñ mali ſunt magne
ꝑtātis: iō ſi excludāt͛ multo ſecū trahūt:
⁊ cū illis malis multi boni pereūt. Uñ di
cit gl. Aug. ꝙ nec mlt̄itudo nec princeps
debet excōmunicari. ¶ Moraliter ſcien
dū eſt ꝙ preter cauſam zizanioꝝ hic aſſi
gnatā ſunt alie q̄bꝰ inſtrumētaliter vti=
tur inimicus homo. Naſcūt͛ eñ ex culto
rū negligētia. i. deſidia p̄latorū vt ēt hic
dñs innuit. Et ex aeris corruptela: q̄ ſi=
gnificat malorū ſocietatē: q̄ vbiq̄ꝫ ē dā=
noſa: q̄ꝛ i celo ſocietas luciferi fuit alijs
angelis malis occaſio ruine: vt patet. j.
par. q. lxiij. ar. viij. ⁊ in iferno ſocietas de
monū facit horrorē: ⁊ propinquorū facit
dolorē: ⁊ oīm gn̄aliter facit ſtuporē: ⁊ in
mūdo ſocietas malorū corrūpit. Et ter=
tio naſcuntur ex terre malitia: q̄ꝛ ſm. ſ.
Tho. nō oīa pctā ex demonibꝰ immedia
te naſcūt͛: niſi ꝑ quāto ſubuerterūt Adā
⁊ ſtatū innocētie: ſ aliqñ ꝓueniūt ex ꝓ= M
prijs inclinatiōibꝰ ⁊ paſſiōibus. Igitur
ſ. paſtores ⁊ p̄lati qñ vidēt talia pullula
re in ſubditorū cordibus: zelo accēſi cor
rectionis q̄rūt a deo an debeāt talia vi=
tia corrigere: ⁊ deꝰ inſpirat ꝙ aliqñ non
vult ꝙ corrigantur: qñ. ſ. ex correctione

ſecuturū eſt maius incōueniēs. Uñ opꝫ
obſeruare tēpꝰ oportunū correctioni et
etiā correptioni. ¶ Quātū ad tertiū lite
raliter ſciēdū eſt ꝙ ne aliq̄s crederet vi=
A tia deo placere: ⁊ cōſequēter remanere
impunita ſubiūgit͛ (Sinite vtraq̄ꝫ cre=
ſcere). ſ. bonos ⁊ malos (vſq̄ꝫ ad meſſē).
i. finē mūdi. vt dicit Aug. ¶ Sꝫ hic ē que
ſtio quā Hiero. mouet: q̄ꝛ iſta vident͛ eſſe
cōtra illud. Auferte malū de medio vr̄i.
Ad hoc dicit ipſe ꝙ deus loquit͛ qñ res
bene nō poſſunt diſcerni: q̄ꝛ tūc ad iudi
ciū diuinū reſeruant͛. Nā loliū ⁊ triticū i
herba ſimilia ſunt nō in meſſe. Nico. aūt
de ly. dicit ꝙ hoc iō dꝛ q̄ꝛ in caſu nō ſunt
occidēdi mali: puta ſi timeat͛ ſciſma: aut
occiſio fideliū ab eorū fautoribus q̄bus
ceſſantibus his ſint de medio auferen=
di. Uel hoc dꝛ ſm eūdē: q̄ꝛ quātūcunque
eccl̄ia ꝑſequat͛ hereticos: tñ vſq̄ꝫ ad diē
iudicij deꝰ vult ꝑmittere aliquos eē he=
reticos in eccl̄ia. Chry. autē dicit ꝙ ſunt
auferēdi inquātū ſtudia ⁊ ſynodos ⁊ p̄=
dicationes eorū diſſipare oportet: ſꝫ tñ
h ꝓhibemur eos occidere: q̄ꝛ multa ma=
B la ſequūt͛. Aug. vero aliqñ ſenſit nō eſſe
hereticos occidēdos vel cōpellēdos ad
fidē. ſꝫ poſt mutauit opinionē: vt ipſe in
quadā epl̄a dicit: eo ꝙ vidit plerūq̄ꝫ me
liores fuiſſe eos qui vocati fuerāt coacte
vt de Paulo pꝫ. vnde ſenſit eos plecten
dos niſi maius malū timeat͛ vt hic innuit
dñs. Et reuera iſta ēt fuit opinio Chry.
ſi quis recte cōſideret. (Et in tēpore meſ
ſis). i. iudicij. Iſtud eñ preſens tēpus ē
ſeminatiōis cū labore: ſꝫ illud erit ꝯgre
gatiōis cū exultatione quo ad bonas dū
taxat. Pſ. eūtes ibāt ⁊ flebāt ⁊c. (Dicaꝫ
meſſoribꝰ). i. angelis (colligite primū zi=
zania). i. ſeparate malos de medio iuſto
rū. Exibunt eñ angeli ⁊ ſeparabūt ma=
los de medio iuſtorū. Matth. xiij. Nota
primū: q̄ꝛ anteq̄ꝫ ſcti aſcēdāt in celū da=
bit͛ ſentētia ꝯ reprobos vt patet Math.
xxv. Uel ideo primū: q̄ꝛ diſcernētur iniq̄
a bonis: vel ſm ſitū vel ſꝫ manifeſtatio
C nē iniq̄tatū. vel vtroq̄ꝫ modo anteq̄ꝫ tri=
ticū. i. iuſti cōgregēt͛ in horreū vite eter=
ne (Et alligate ea in faſciculos) vt ſꝫ va
rietatē criminū ſit varietas tormentorū
ſm Aug. (Ad cōburendū) in inferno: ſm
Hier. Et hec ē p̄ma cōgegatio. Scḋa ve=
ro notat͛ cū dꝛ Triticum aūt. i. fideles iu=
ſtos; (cōgregate in horreū meū). i. in vi=
tā eternā vbi meſſis ⁊ triticū iā nō expo
nūt͛ grādini tribulationū aut vēto vrē= D
ti tētationū aut rapinis demōioꝝ. ¶ Sꝫ
notādū eſt ꝙ ad meſſores iſtos (vt colli=
git͛ ex preſenti euāgelio) tria ſpectāt ſci
licet p̄rio meſſio: q̄ ē in ſeparatione ma=
lorū a terrenis ac tēporalibꝰ bonis: q̄ di
lexerūt tm̄ ſm Aug. vt ea fecerint mē=
bra ſua: ideoq̄ꝫ tunc ſic dolebūt ſicut ho=
mo in abſciſione mēbrorū. Et ſcḋo colle=
ctio que erit in ſegregatiōe malorū a bo
nis. Et tertio alligatio: qui erit in aſſo=
ciatiōe reproborū ad reprobos ⁊ ad ſpi=
ritus malignos in inferno ꝯre. Sicut i
domo p̄ris māſiōes multe ſunt ꝓ diuer
ſitate virtutis: ſic dānatos diuerſo ſup=
plicio gehēne ignis ſubijcit diſparitas
criminis. ¶ Moraliter licet deꝰ in nobis
modo cū bonis nr̄is toleret multa ma=
la: tñ nō prius cōgregabimur in horreū
vite eterne q̄ꝫ zizania. i. venialia ꝯburā=
tur in purgatorio: ⁊ ſil̄r mortalia de qui E
bus habuimus cōtritionē ſine plena ſa
tiſfactione. Quō aūt remittātur venia=
lia poſt mortem. vide ſan. Thom. iiij. di.
xvj. ⁊. iiij. par. q. lxxxvij.

☞ Dominica in ſeptuageſima.
☞ Textus euāge. Matth. cap. xx.

SImile eſt regnū celorum
homini patrifamilias q̄
exijt primo mane cōduce
re operarios in vineam
ſuā. Cōuētione aūt facta cū opera=
rijs ex denario diurno miſit eos in
vineā ſuā. Et egreſſus circa horam
tertiā vidit alios ſtātes in foro otio
ſos ⁊ illis dixit. Ite ⁊ vos in vineā
meā: ⁊ quod iuſtum fuerit dabo vo
bis. Illi aūt abierūt. Iterū aūt ex=
ijt circa ſextā ⁊ nonā horā ⁊ fecit ſi=
militer. Circa vndecimā vero ex= F
ijt ⁊ inuenit alios ſtātes ⁊ dixit eis
quid hic ſtatis tota die otioſi? Di=
cunt ei. Quia nemo nos conduxit.
Dicit illis. Ite ⁊ vos in vineā meā.

Cum ſero autem factum eſſet dicit
domin⁹ vinee procuratori ſuo. Uo
ca operarios ⁊ redde illis mercedē:
B incipiēs a nouiſſimis vſq; ad ꝑmos
Cū veniſſent ergo qui circa vnde-
cimā horā venerāt acceperūt ſingu
los denarios. Uenientes aūt ⁊ pri-
mi arbitrati ſunt ꝙ plus eſſent ac-
cepturi: acceperūt aūt ⁊ ipſi ſingu-
los denarios. Et accipientes mur-
murabāt aduerſus patrēfamilias
dicētes. Hi nouiſſimi vna hora fe-
cerūt: ⁊ pares illos nobis feciſti: qui
portauimus pōdus diei ⁊ eſtus. At
ille reſpondens vni eorum dixit:
Amice nō facio tibi iniuriā: nonne
ex denario conueniſti mecū? Tolle
quod tuū eſt ⁊ vade. Uolo autem ⁊
huic nouiſſimo dare ſicut et tibi.
Aut nō lʒ mihi facere quod volo?
An oculus tuus neq; eſt quia ego
D bonus ſum. Sic erunt nouiſſimi ꝑ-
mi et primi nouiſſimi. Multi enim
ſunt vocati: pauci vero electi.

SImile eſt regnū celorū homi
ni patrifamilias: q̄ exijt ꝑmo
mane ⁊c.) Mat. xx. In preſen
ti euāg. tāgūtur tria pūcta: q̄
ſunt. Uocatio: remuneratio:
murmuratio. Quātū ad primū literalit
ſciēdū eſt ꝙ iſtud euāgeliū eſt paraboli-
cū: ⁊ iō ſenſus literalis nō eſt quē voces
pretendūt proprie ſʒ quē trāſſumptiue.
Et q: eadē dictio trāſſumptiue multa ſi-
gnificare pōt: vt puta ſero mortē hoīs ⁊
tp̄s gratie ideo multas expoſitiones li-
terales aſſignāt ſcti huius parabole q̄s
oēs ꝓſequemur. Dicit ergo (Sile eſt re-
gnū celoꝝ) i. ſtatus xp̄ianitatis vel eccl'ie
militātis. Quot modis aūt dicat regnū
celorū: vide. ſ. dñica. iiij. poſt octa. epi.
(Homini prīfamilias) Iſte eſt deus cui⁹
E dom⁹ ē mūdus: in quo ſm Chry. tres hʒ
familias: celeſtiū: terreſtriū ⁊ infernorū.
Prima eſt filioꝝ: ſcd̄a militū: tertia incar
ceratorū (qui exijt) De⁹ nō exit mutādo
locū: q: vbiq; eſt cū vbiq; operet̄ cōſer-
uādo res cōditas: ſʒ exit operādo nouos
effectus. Uñ dicit̄ veniſſe in mūdū qñ aſ
ſumpſit carnem ⁊ ad hoīem venire dicit̄
qñ nouiter in eo operat̄ ⁊ infundit cha-
ritatis amorē (Primo mane) Sciēdū ꝙ hic
per diē accipit̄ tota duratio pñtis ſeculi:
vt di. ſ. Tho. ſup Mat. ⁊ Orig. Diuerſe
aūt etates ſunt diuerſe hore huius diei.
Mane ergo mūdi vt Greg. dicit fuit ab
Adā vſq; ad Noe. Et in illa etate ſiue in
illo mane huius mundi deus exijt p̄mo
(cōducere operarios in vineā ſuā) Iſta
vinea ſm Chry. eſt iuſtitia ⁊ intellige ꝙ
eſt iuſtitia legalis. Sʒ ꝓ hoc ſciēdū ē ex
ij. ij. q. lviij. ar. vj. ꝙ iuſtitia legalis dicit̄
dupl'r. Uno mō q̄dā virtus ſp̄alis qui-
dē in eſſendo: ſʒ gn̄alis in cauſando q:
ſ. mouet oēs alias virtutes ⁊ earū actus
ordinat ad ſuū finē. i. bonū cōe. Et i p̄n-
cipe principaliter quaſi ⁊ architectonice:
in ſubditis aūt ſecūdario ⁊ q̄ſi admini-
ſtratiue. Et ſcd̄o q̄libet virtus particula
ris ſʒ q̄ mouet̄ a ꝑdicta virtute. Chry.
ergo loquit̄ de iuſtitia primo mō ⁊ etiaʒ
ſcd̄o: ſic tñ vt iuſtitia ſit q̄ſi quoddā no-
mē collectiuū includēs in ſe virtualiter
oēs virtutes. ſicut eū dr̄ Exo. viij. Uenit
muſca grauiſſima. i. magna multitudo
muſcarū. Et diuerſe vites ſunt diuerſe
ꝟtutes ſm eū: q̄ ſūt diligēter collēde. Sʒ
ſm Greg. iſta vinea eſt vniuerſalis eccle
ſia. in qua videt̄ velle Greg. ꝙ ſit vnica
vitis. i. xp̄s: ſʒ hʒ quaſi infinitos palmi-
tes. q: quot ſctōs protulit quaſi tot pal-
mites miſit. Sʒ tñ ſaluator. Ioā. xv. diſti
guit tria gn̄a palmitū. Quidā eñ ſunt
viti. i. xp̄o adherētes ꝑ fidē: ſʒ nō fructifi
cantes ꝑ operationē: vt fideles pctōres.
Quidā vero nec fructificātes nec adhe-
rētes ſed exciſi: vt heretici et ſciſmatici.
Quidā vero ⁊ adherēt ⁊ fructificant: vt
ſcti exiſtētes in gratia dei ⁊ ſctā charita
te. De primis dicit. Oēm palmitē i me. ſ.
manētē nō ferētē fructū. De ſcd̄is autē.
Siq̄s in me nō manſerit ⁊c. Et vtriq; ad
nihil niſi ad ignē ſūt apti. De tertijs ve D
ro dicit. Qui manet in me ⁊ ego in eo ⁊c.
Operarij vero cōducti ſm Chry. ⁊ Gre.
ſunt oēs recte operātes. Quis ſm Gre.
ꝓprie operarij ſint ꝑlati ⁊ doctores q̄ ſin-
gulis etatib⁹ vocāt̄ ad erudiēdū plebē

fideliū. Uñ mane cōducti fuerūt. Adam
Seth. ⁊ Enoch. Lʒ aūt operarij ſint ꝑdica
tores: tñ q̄libet fidelis ē operari⁹ q: ē ꝑdica
tor dicēdo aliq̄ bona vl' ſaltē bñ operando.
Nā bon⁹ ſmo ⁊ bona ꝑdicatio ē bñ ope-
A rari: q: plus mouēt exēpla q̄ verba: ſm
Greg. (Cōuētiōe aūt facta cū operarijs)
q̄ ꝯuētio ē ꝓmiſſio ꝑmij vite eterne: q̄ qñ
facta ſit ſtatim dicet̄ (ex denario diurno)
i. ꝓ denario diurno. q̄ ſcʒ ꝓ dieta dabat̄.
Remi. Denarius dr̄ q̄ antiq̄t⁹ ꝓ decē nū
mis cōputabat̄: ⁊ figurā regis hʒ. Recte
ergo deſignat̄ ꝑ denariū obſeruati deca
logi ꝑmiū. Hec ille. Et itēdit Remigi⁹ ꝙ
iſtud ꝑmiū dicit̄ denari⁹. Primo: q: ꝓ de-
cē ꝑceptorū obſeruātia dat̄. Scd̄o q: cō-
ſiſtit i impſſiōe diuine imaginis in mēti-
bus nr̄is: q: ſ. ipſa deitas in nobis erit.
ita ꝙ ipſam immediate ſine alia ſpecie
videbim⁹. ⁊ ꝯñr ꝑfecta tūc in nobis erit
dei noſtri imago. Pōt addi tertia ratio.
q: ſcriptura q̄ ē circa denariū ſignificat
ꝑfectā notitiā quā habebimus i deo. Et
quarta. q: circularitas denotat eterni-
tatis poſſeſſionē (Miſit eos i vineā ſuā)
B vt laborādo ſe ꝑmio dignos efficerētur.
¶ Sciēdū tñ ꝙ in vinea materiali aliqñ
laborat̄. nec aliq̄d ſolatiū habet̄ i ea nec
in ſpe futuri premij. Aliqñ vero habet̄:
vt cū ē frondoſa vl' fructib⁹ onuſta. In
ſp̄uali aūt ſemꝑ habet̄ ſolatiū: q: delecta
biliſſimū ē bñ operari: cū ꝟtus ſit ſm natu
rā hoīs q̄ ad ꝑncipalē ei⁹ partē. ⁊ ēt ma-
gna cōſolatio ē credere: ⁊ vt ita dicā ſen
tire deū ſibi ꝓpitiū ⁊ amicū. (Et egreſſ⁹
circa horā tertiā) q̄ hora tertia ſm Gre-
goriū eſt decurſus mūdi a Noe vſq; ad
Abraā. i q̄ ſunt cōducti Noe: Sem: He-
ber: Thare: ⁊ cōſimiles (vidit alios ſtā-
tes in foro otioſos) forū ſm Origenē eſt
oē q̄d extra eccl'iam ē. In hoc eñ mūdo
vēdēdo ⁊ emēdo viuūt hoīes: ⁊ inuicē ſi
bi fraudē faciētes. vitā ſuā ſuſtētāt. Hec
ille. ¶ Sʒ hic eſt q̄ſtio: quō ſancti iſto tē-
C pore cōducti potuerūt eſſe extra eccl'iam
⁊ otioſi? Ad hoc dico ꝙ fides ꝑ naturam
haberi nō pōt: ſʒ ꝑ reuelationē hr̄ ⁊ infu
ſionē: iō oīs homo in ſe cōſideratus infi-
delis ē ⁊ extra vineā. Uñ ēt ipſe Adā q̄
cū fide et grā fuit cōdit⁹: vt pʒ prīa par-
te. q. xcv. ⁊. ij. diſt. xxix. fuiſſe ꝯduct⁹ a ſā-
ctis dicit̄: ⁊ conſequēter fuit extra vineā
q̄ntū erat de ſe. Similiter dico ꝙ nullus
homo ſufficit ſine adiutorio dei ſp̄ali age
re aliq̄d op⁹ meritoriū vite eterne: imo
neq; ꝑfecte bonū moraliter vt pʒ ex. ij.
ſentētiarū. diſtin. xxviij. Ideo oīs homo D
q̄ntū eſt de ſe otioſus eſt: quātūcūq; ſit iu-
ſtus. ſed ꝑ gratiā dei otioſus nō eſt: q̄ eū
ad operādū adiuuat. Quia ergo homo
pōt dici otioſus ⁊ nō otioſus: iō qui hora
prima ſunt cōducti nō ſunt dicti otioſi:
q: nō cōpetebat tp̄i cōductiōis tñ vere
erāt de ſe otioſi. Nec hoc dico quaſi eſſēt
de ſe peccatores. q: vt dicit Chryſ. pctōr
nō eſt otioſus: ſʒ occiſus. Otioſus aūt ē
q̄ nec bonū nec malū facit (Et illis dixit.
Ite ⁊ i vos vineā meā) Iſti ſic dicit Chr.
in hom. ſub incerto pacto cōducunt̄. Uñ
ſubdit̄. (Et q̄d iuſtū fuerit dabo vobis)
huius cauſam aſſignat idē ibidē dicēs.
Sciēs dñs q: preuaricatur⁹ fuerat Adā
⁊ oēs poſtmodū in diluuio fuerāt perituri
certū pactū fecit ad eū: neqñ dicat iō ſe
neglexiſſe iuſtitiā: q: neſciebat q̄ ꝑmia
fuerat recepturus. Iſtis aūt nō fecit pa-
ctū: q: tantū paratus eſt retribuere q̄ntū
mercenarij recipe nō ſperabāt. Hec ille.
Lʒ aūt hoc pactū de quo Chry. loquit̄ in E
ſcripturā nō habeat̄ expreſſe: tñ rōnabi
le eſt ꝙ de⁹ qñ poſuit Adā i paradiſo ad
operādū expoſuerit ei operis mercedē.
Origeñ. vero aſſignat cauſam: q: vocati
hora tertia tñ potuiſſēt ſi voluiſſent ex-
ercere vires ꝙ equale op⁹ feciſſent cum
ꝑoribus iō ꝑmiſſ cōductor ſuo ſtatuit iu
dicio. Et videt̄ velle Orige. ꝙ hoc ſit fa-
ctū ad ſignificādū ꝙ quacūq; etate vl' ho
ra q̄s a deo vocet̄ ad vineā pōt feruen-
ter amādo multū mereri (Iterū aūt exijt
circa ſextā ⁊ nonā horā ⁊ fecit ſimiliter)
Sexta hora ſʒ Greg. ē ab Abraā vſq; ad
Moyſen. nona aūt a Moyſe vſq; ad ad-
uētū dñi. Hora ſexta fuit ꝯduct⁹ Abraā:
Iſaac: ⁊ Iacob: ⁊ duodecim patriarche:
nona ꝟo Moyſes: Aarō: Ioſue: iudices: F
reges: prophete: ⁊ ſacerdotes. Iō aūt cō
iūxit ſextā ⁊ nonā: ſʒ Chry. ſup Matth.
q: in eis vnus populus vocat⁹ eſt. ſ. iu-
deoꝝ. In vndecima aūt eſt vocatus ali⁹
ſcilicet gentilis (Circa vndecimam vero
exijt) Eſt autē ſciendum ꝙ hora ſicut di-

cit Iſido.ꝛ.s.Tho.ſup Joan. eſt aſcēſus
dimidij ſigni.i. ſpatiū q̄ ſup orizōtē aſcē
dit arcꝰ dimidiu ſigni zodiaci. Et qꝛ duo
deciz ſigna in die nāli oriunt̃.xxiiij.ſunt
G hore eiꝰ; ſed inequales ſunt: qꝛ inequa-
liter aſcendūt ſigna. Qꝛ ꝟo in qualibet
nocte ꝛ in q̄libet die artificiali ſiue lon-
ga ſiue breui: aſcēdunt ſex ſigna q̄ nō eq̄
recte vel obliq̄ꝫ aſcendunt. Hinc eſt ꝙ
duodecim ſunt hore diei artificialis: ſꝫ
ille ſunt iequales. Undecima ergo hora
eſt quā nos.xxiij.dicimus cui ſuccedit vl
tima.i.duodecima. Sumūt̃ igit̃ iſte ho-
re inequales ſꝫ aſcenſum zodiaci ſupra
orizontē: qꝛ nō ſemꝑ vniformiter aſcen
dit. Equales ſumunt̃ ſm aſcēſuꝫ eq̄no-
ctialis. Sꝫ quare in meridie dicamꝰ ho-
rā eſſe nonā: cū tñ hac rōne ſit tunc ho-
ra ſexta credo eſſe cām: qꝛ totā diē parti
mur in quatuor ꝑtes equales: quaꝝ due
ſunt añ meridiē ꝛ due poſt. ꝛ quaꝝ q̄libꝫ
ꝯtinet horas tres. Ex hoc eñ fit vt nume
remus horas ꝑ triplicitates.i.accipiēdo
extrema illaꝝ quatuor partiū: ꝛ dicēdo
p̄ma: tertia: ſexta nona duodecima. Sic
H igit̃ factū eſt vt p̄mū ſpatiū poſt meridiē
ꝯtinens tres horas dicat̃ hora nona. Et
ſm hoc hora nona incipit in meridie. et
terminat̃ in pūcto medio inter meridieꝫ
ꝛ occaſum.i.hora horologij.xxi. Undeci
ma ergo hora ſm Greg. eſt ab aduentu
dñi vſq ad finē mūdi. Huic eñ hore ſuc
cedit in vltima.i.futura vita q̄ eſt vltimū
durationis mūdi. Nō opꝫ tñ in ꝑabolis vſ
q ad vngueꝫ oīa q̄drare. In hac vocati
ſunt gētiles. Et lꝫ hora ſexta ꝛ nona ali
q̄ gētiles fuerint vocati; tñ fuerūt pauci.
(Et inuenit alios ſtantes).i. gētiles (ꝛ il
lis dixit. Quid hic ſtatis tota die otioſi?)
Grego. Qui eñ trāſacto tā longo mūdi
tp̄e ꝓ vita ſua laborare neglexerāt. q̄ſi
tota die otioſi ſtabāt. Hec ille. Iſti nō ſo
lū erāt otioſi ſꝫ occiſi. ꝛ nō ſolū erāt extra
vineā ꝯſiderati ſm ſe; ſꝫ ēt de fctō ꝛ abſo
lute extra vineā erāt ꝑ infidelitatē. (Dicūt
I ei. qꝛ nemo nos ꝯduxit) Greg. Nullꝰ q̄p
pe ad eos patriarcha nullꝰ ꝓpheta ad
eos venerat. Et q̄d eſt dicere: nemo nos
ꝯduxit niſi vite nobis viā nemo p̄dica-
uit. Hec ille. Dicit illis (Ite ꝛ vos in vi-
neā meā) ſicut ſupra dictū eſt: ꝙ oīs hō

de ſe eſt otioſus: ita de ſe nihil meret̃ de
p̄mio eterne vite. Opera eñ noſtra non
ſunt meritoria ex ꝯdigno illiꝰ p̄mij: niſi
vt ſunt a ſpūſctō mouēte nos ſiue a gra
tia. vt ptꝫ.iij. di.xviij.ꝛ.ij.di.xxvi.ꝛ pri-
K ma ſcðe.q.cxiij. Jō pōt dici deū ꝓmiſiſ-
ſe redditurū ſe eternā mercedē opibus
noſtris. ſcꝫ vt ſunt a gr̄a: ꝛ nō ꝓmiſiſſe
ſ. vt in ſe ꝯſiderant̃. Uocatis ergo ad vn
decimā horā nulluꝫ premiū ꝓmittit̃: qꝛ
tpi q̄ dicunt̃ vocari nō ꝯgruebat. Uix eñ
videbat̃ ꝙ cenā mererent̃. Uel hoc fit ea
rōne qua dictū eſt ꝙ vocatis hora tertia
nihil certū ꝓmittit̃ ſm Orige. ¶ Mora-
liter ꝑ iſtā vineā intelligit̃ ſm Bern. aīa
ſiue cōſciētia in q̄ laborare debemꝰ: am
putādo palmites luxuriantes carnalis
cōcupiſcētie: eijciēdo lapides ſupbie et
extirpādo ſpinas auaritie. in hac vinea
ſic purgata naſcūtur gēme bonaꝝ cogi-
tationū ꝛ flores bonaꝝ volūtatū: ꝛ fructꝰ
ſiue vue bonoꝝ operū: ꝛ vinū ſpiritua-
liū ꝯſolationū. Dicit tñ Ambr. ad Sipli
ci. Uinea reciſa fructificat: ſemiputata
frōdeſcit: neglecta luxuriat. Hec ille. Ad
L hanc vineā dupl̄r intramꝰ. ſ. ad vinde-
miādū: qð fit in morte. ꝛ ad laborādū: qð
fit dū penitemꝰ de male ꝯmiſſis. Per pe-
nitētiā ergo ad hāc vineā diuerſis horis
cōducunt̃ operarij. Hora eñ prima ſignifi
cat pueritiā in qua aliq̄ vocātur ad vi-
neā. tertia ꝟo iuuētutē: in qua calor na
turalis icipit in ſe ſtare. ſexta virilitatē:
in qua homo eſt in ꝑfecto ſtatu ac ſi ſol
eēt i medio celi. Nona ſenectutē in qua
iā declinat calor naturalis. Undecima ē
in q̄ hō eſt ꝓpe mortis occaſuꝫ. Uocant̃
aūt hoīes diuerſis etatibꝰ ſꝫ ſctm̄ Tho.
inq̄ꝫtū dat̃ eis occaſio veniēdi ad deū iō
q̄dā dicūt: qꝛ nemo nos ꝯduxit nec tñ ex
cuſant̃: qꝛ deꝰ eos ꝯduxiſſet ſi ꝑ eos non
ſtetiſſet. Ad hūc ingreſſum hortat̃ hodie
eccleſia ꝟbis i epiſtola q̄dē hortando ad
certamē ꝯ diabolū. ꝛ in euāgelio ad la-
borē bonoꝝ opeꝝ. ꝛ etiā exēplis. Addu-
cit eñ in exēplū tres magnos pctōres q̄
M totā miſſā ꝯpoſuerūt: Dauid. ſ. q̄ pecca
uit ꝑ luxuriā: ꝛ Paulū q̄ ꝑ ſupbiā. ꝛ Mat
theū q̄ ꝑ auaritiā. Lꝫ eñ nō fuerit vſu-
rariꝰ: tñ fuit telonariꝰ. i. exactor tributo-
rū. Hmōi aūt aliena rapere ꝯſueuerunt

ſub vmbra dominoꝝ. Hortat̃ etiā ꝓmiſ
ſis: qꝛ laborātibus aliq̄bꝰ promittit̃ de-
narius diurnꝰ.i. q̄ pro tota die debet̃: vt
his q̄ in pueritia vocant̃. Aliq̄bꝰ qð iu-
ſtuꝫ eſt: vt vocatis hora tertia: ſexta ꝛ no
A na. Aliquibꝰ nihil vt vocatis in ſenectu
te: eo ꝙ tales ex debito nihil ꝑetere poſ
ſunt. vel ad inuēdū ꝙ ꝑiculoſuꝫ eſt vſq
in tp̄s illud differre penitētiā. Debemꝰ
ergo eccl̄iam hortātē ſeq̄ deponēdo leti
tiā vanā: ſicut ip̄a deponit cātica letitie
eo ꝙ repñtet tp̄s preuaricationis ade et
penitētie nr̄e. ¶ Quātū ad ſm poſt voca
tionē ad laborē venit̃ ꝛ ad remuneratio
nis tp̄s. Uñ dꝛ (Cū ſero aūt factuꝫ eſſet.)
Hic ſunt due expoſitiones ſolēnes. prīa
ē cōīs fere oīꝫ ſctoꝝ: vt Chry. Aug. Beð.
Remig. ꝛ ſilr̄ ꝙ per ſero intelligat̃ finis
mūdi. ꝛ ſm iſtā ſic fit expoſitio (Cū ſero
factū eſſet. i. cū veniſſet dies iudicij: q̄ ſm
Chry. erit ſero ꝛ nō mane: qꝛ erit in fine
huius ſeculi ſtāte iſto ſeculo añq̄ꝫ inci-
piat futuꝝ. Et intellige ſtāte iſto ſeculo
i. iſto ſtatu huiꝰ ſeculi q̄ eſt ſtatus vite et
laboꝝ. Ipſum aūt ſeculū ſeu vniuerſum
B ſemꝑ ſtat. Et hoc ꝓpt̃ duo vt dicit. Prio
qꝛ btitudo future vite eſt merces retri-
buēda: ꝛ iō ante beatitudinē ſit iudiciū.
Scðo ante beatitudinē p̄mittit̃ iudiciū
ne videāt pctōres diei illiꝰ btitudinē. Sꝫ
nunq̄d in die iudicij ſcti nō erūt bti q̄ nūc
ſunt bti ēt mō? Dico ꝙ ſic: qꝛ btitudo nō
amittit̃. ſꝫ tñ iudiciū p̄cedet btitudinem
accidētalē q̄ hr̄ ex loco qꝛ beati nō aſcē-
dēt in celū i corꝑe ꝛ aīa niſi ꝑacto iudi-
cio. ꝛ p̄cedet ēt btitudinē forte q̄ꝫtum ad
multa alia: maxime in his quos dies iu
dicij inuenerit adhuc nō felicitatos. ſed
apoſtolꝰ vr̄ velle. i. ad Co.xv. ꝙ ſanctoꝝ
corꝑa reſurgēt gl̄ioſa cū dotibꝰ quatuor
(Dixit dñs ꝓcuratori ſuo). i. filiꝰ ſpūſctō
ſm Chry. Uel vt dicit glo. pr̄ filio. Et rō
hoꝝ eſt qꝛ filiꝰ oꝑaret̃ ꝑ ſpiritūſctm̄: ꝛ pa
ter ꝑ filiū. Uel ſꝫ Orig. iſte ꝓcurator eſt
aliq̄s āgelꝰ ꝯſtitutꝰ ſuꝑ mercedes retri-
buēdas. Uel ſm Remig. ip̄e xp̄s eſt dñs
C ꝛ ꝓcurator: qð ſic itelligēdo qꝛ q̄ꝫtū deꝰ
eſt dñs ꝛ pr̄familias ī q̄ꝫtū hō aūt eſt ꝓ-
curator miſſus ad ꝓcurādā ſalutē hūa-
nā. ꝛ in die iudicij vocabit oꝑarios vt tri
buat illis mercedē (Uocat operarios). i.

reſurgere iube mortuos (et redde illis
mercedē) tāq̄ꝫ iudex viuoꝝ ꝛ mortuorū.
qꝛ talē teꝯſtitui icipiēs a nouiſſimis vſq
ad p̄mos) Hoc aūt dꝛ ſm Chry. ad oſten
dendū qð dā ſpeciale gaudiū qð fit in ce
lo ſuꝑ penitētia pctōris. Libētius eñ ꝛ D
alacrius facimꝰ ꝙ ex miſericordia ꝛ libe
ralitate q̄ꝫ qð ex iuſtitia facimꝰ. Deus
aūt ſctis patribꝰ reddēs mercedē oſtēdi
dit iuſtus: gētibꝰ autē reddēs q̄ nouiſſi-
me venerūt oſtēdit miſericors: dicente
apl̄o: gētes autē ſuꝑ mīa honorare deū.
Uel vt idē dicit. hoc dꝛ ad oſtēdēdā ma-
ximā miſicordiā dei. Nimia eñ miſeri-
cordia ordinē nō aſpexit. vt dicit. Uel ſꝫ
Aug. de ſpū ꝛ lr̄a: iō priores recipiunt̃ mi
nores: qꝛ minus dilati ſunt. Hec ille. Et
intēdit ꝙ cū vſq ad xp̄i paſſionē clau-
ſum fuerit celū: nō potuerūt ſcti patres
ꝑcipe opis ſuis mercedē ſtatiꝫ poſt mor
tē ſicut gētes q̄ xp̄o mortuo crediderūt.
Nouiſſimi ergo ad fideꝫ vocati priores
remunerant̃: qꝛ breuiori tp̄e poſt ſuum
opus ſunt p̄miati. Uel ſm ſctm̄ Tho. ſu
per Mat. iſta p̄oritas nō iportat tp̄s ſed
dignitatē vt dicant̃ gētes p̄us remune- E
rate. i. copioſius: eo ꝙ abūdātior fuerit
gratia in noua lege q̄ꝫ in veteri: ꝛ ꝯſequē
ter ēt merita potiora. ¶ Eſt aūt alia ex-
poſitio huiꝰ partis q̄ per ſero accipit tp̄s
gr̄e: ſm quā ſic exponēdū eſt. (Cuꝫ ſero
factū eſſet). i. cū tp̄s gr̄e ꝛ diuulgationis
noue legis aduiniſſet (dicit dñs vinee). i.
deus pr̄ (ꝓcuratori ſuo). i. hoī xp̄o. (Uo-
ca oꝑarios ꝛ redde illis mercedē). i. gra
tiā q̄ eſt ꝑs p̄mij. Eſt eñ gl̄ia inchoata ſi
cut ecōuerſo gl̄ia eſt gr̄a ꝯſummata. (In-
cipiēs a nouiſſimis) Priores eñ vocati
fuerūt iudei q̄bꝰ priꝰ data eſt lex ꝛ priꝰ
p̄dicatū eſt euāgeliū: gentes vero nouiſ
ſimi. Sꝫ ecōtrario fuit i p̄mio qꝛ priꝰ da
ta eſt gr̄a noue legis. i. copioſa: ꝑpl̄o gē
tili q̄ credidit q̄ꝫ iudaico q̄ ꝓ ꝑte maiori
in ifidelitate ꝑmāſit: cui tñ dabit̃ in no-
uiſſimis tp̄ibus vel magna vel exigua.
¶ Moral̄r laborātes i vinea ꝯſciētie ali
F qñ vocant̃ ad p̄miuꝫ. i. ſero tp̄e mortis q̄
vocant̃ a xp̄o ꝓcuratore ad cenā ad re-
quiē ꝛ ad mercedē. Et ꝑ iſta tria ſignifi-
cat̃ vna perfecta merces in patria q̄ erit
oīa hec. Dicunt̃ aūt prius remunerari q̄

kardius venerūt ſm Chry. ⁊ ſctm̄ Tho. ad ſignificandū ꝙ gaudiū eſt ſpeciale ſup pctōꝛe penitētiam agēte. Et nota ꝙ intelligunt iſta de operarijs ⁊ nō de otioſis in vinea. Vn̄ dicit Chryſo. ꝙ ſumus
G coducti mercenarij: idō nō debem⁹ operari ſolū q̄ habem⁹ mādicare. i. nō debem⁹ q̄rere ſolū ptinētia ad noſtrū cōmoduȝ: ſed ptinētia ad glīam dei ꝯductoꝛis. Et prius debem⁹ ad opus. i. glīaȝ dei ꝙ̄ ad cibū reſpicere. i. ꝓpriū cōmodū. Et totaȝ diē. i. vitā debemus occupare circa op⁹: et modicū q̄d circa cibū. i. cōmodū nr̄m. Et ſicut mercenari⁹ q̄ die nō fecerit op⁹ ſuū erubeſcit intrare domū ⁊ ſtare corā dn̄o ſuo: ita ⁊ nos debem⁹ facere: erubeſcēdo intrare eccleſiā ⁊ ſtare ante deuȝ. Hec Chry. ſentētialiter. ¶ Quātū ad terciū tāgit murmuratio. ⁊ hȝ iſta pars duplicē expoſitionē vt p̄cedēs. Proſequendo ergo primā dicam⁹. (Cū veniſſent autē q̄ circa vndecimā horā venerāt). i. gētiles (acceperūt ſingulos denarios). i. acceperunt mercedē pro qua ꝯuenerat dominus cū operarijs prima hora cōductis. Dicitur aūt ꝙ acceperunt ſingulos
H denarios: cū tamē vnus ſit deus qui eſt merces nr̄a: ꝓpter duo. ¶ Primo quia lȝ deus ſit vn⁹ denarius: tn̄ ita ſingulis ſufficiet ac ſi eſſet eoꝝ ꝓprius: imo plus gaudēt ſcti quāto fuerint plures poſſeſſores hui⁹ denarij qꝛ q̄libet eoꝝ gaudebit de bono ſuo ⁊ ſocioꝛum. Imo dicit. ſ. Tho. in. xlix. di. quarta: ꝙ ſupioꝛ beatus plus gaudebit de bono inferioꝛis: ꝙ̄ ipſe inferioꝛ: qꝛ cū rō gaudēdi in eis ſit de⁹: quāto q̄s plus gaudebit de deo pl⁹ etiā gaudebit de alijs. Scđo qꝛ lȝ ſit vna beatitudo obiectiue. i. vnū obiectū beatitudinis qđ eſt deus: nō eſt tn̄ vna ſubiectiue: qꝛ diuerſe ſunt ſingulorū viſiones et fruitiones. Viſio aūt eſt formaliter ⁊ eſſentialiter felicitas: qꝛ ſȝ Aug. viſio dei eſt tota merces. (Venientes autē ⁊ primi:
I arbitrati ſunt ꝙ plus eſſent accepturi.) Sed hic eſt qđ. Null⁹ eñ pōt ſcire quātā glīam habeat alius niſi ⁊ ipſe ſit beatus: qđ pȝ. qꝛ nullus pōt videre ꝙ̄tū aliq̄s videat aliq̄d: niſi ⁊ ipſe videat illud. Qui aūt eſt btūs nō pōt credere ꝙ plus ſit acceptur⁹ ꝙ̄ accepit. qꝛ iā in btīs eſſet

erroꝛ: nec eoꝝ deſyderiū nāle eſſet q̄etatū. qđ eſt ꝯ btitudinis rōnē. (Quō ergo potuit hebꝛaicus pp̄ls videre gētiū mercedē: ⁊ credere ſe plus eſſe gloꝛificādū. Cōfirmat rō: qꝛ nō eſt ſic imaginādū q̄ſi
K apta ſit ianua celi i paſſione xp̄i: ⁊ prioꝛ intrauerit gētilis pp̄ls: ⁊ deīde poſt tp̄s intrauerit hebꝛaicus. puta ſcti p̄res qui erāt in lymbo. oēs eñ illi patres intrauerūt anteꝙ̄ gētes ꝯuerterent ⁊ moꝛerētur: ſȝ eſt imaginandū eo mō q̄ expoſuimus. Ad hoc dr̄ ꝙ hic opȝ vti ſcđa regula quā ſupꝛa tetigim⁹: q̄ dr̄ ꝙ diuina ſcriptura in eodē ꝯtextu exprimit aliq̄d ptinēs ad bonos ⁊ aliq̄d ptinēs ad malos. Cōſyderato ḡ toto pp̄lo hebꝛaico q̄dam eoꝝ recipiebāt denariū: puta p̄riarche ⁊ ꝓphete. q̄dā v̄o credebāt ſe pl⁹ accepturos: puta iudei ꝯuerſi tp̄e apoſtoloꝝ. Et ſi dicat: quō iſti cognoſcebāt glīaȝ gētiū q̄ moꝛiebant: cū ipi nō eſſent glīoſi? Dico ꝙ eā nō poterāt videre in ſe ſȝ in ſuo p̄ncipio. i. in grā ſp̄uſſancti: q̄ eq̄ dabat gētibus ſicut ⁊ iudeis ceteris parib⁹. Idō ipſi credebāt ꝙ multo maioꝛ grā deberet ſibi dari ⁊ ꝯñr glīa. ⁊ credebāt ſe futuros eſſe p̄mos in pp̄lo xp̄iano: ⁊ gētes L
eſſe i ꝓſelitoꝝ loco. Vl̄ pōt dici ꝙ nō opȝ in parabolis oīa ſcrutari: ſȝ q̄ ptinēt ad principalē intētionē loquētis. Dicamus ergo. (Venientes ergo aūt ⁊ p̄mi). ſ. ad ingrediēdū regnū celeſte (arbitrati ſunt q̄dā. ſ. eoꝝ q̄ adhuc viuebāt i carne) ꝙ pl⁹ eſſent accepturi) ꝙ̄ gētiles vl̄ nō ſunt q̄dē hoc arbitrati: ſȝ tn̄ tanta eſt dei largitas ꝙ ſi ꝑ ipoſſibile ſic fuiſſent arbitrati: nihilomin⁹ equalē eis mercedē alij accepiſſent. Vn̄ ſubdit. (Acceperūt aūt ⁊ ipſi ſingulos denarios) i. eq̄lē retributioneȝ ſm Greg. ⁊ intellige niſi affuerit ꝑſonalis dr̄ia meritoꝝ. Ex eo eñ ꝙ iude⁹ vl̄ ꝙ grecus eſt q̄s nō eſt diſtictio (Et accipientes murmurabāt aduerſus p̄remfamilias dicētes.) Hic eſt qđ quā Grego. monet dicēs. Sȝ pōt q̄ri. quō murmurare dicti ſunt q̄ ad regnū vocant. Celoꝝ eñ M
regnū null⁹ q̄ murmurat accipit ⁊ null⁹ q̄ accipit murmurare pōt. Hec ille. Ad hoc dr̄ rn̄dēdo ꝙ murmur accipit multipliciter. Primo ꝓ q̄rela iniuſta cū ipatiētia. Scđo ꝓ ꝯfuſione vocū ⁊ ꝯſequēter ꝓ

admiratione: q̄ eſt cā talis ꝯfuſionis aliq̄n ⁊ tertio ꝓ intēſo deſyderio: qđ ſimil̄r aliq̄n eſt cā eiuſdē: ⁊ q̄rto ꝓ ſuſpēſiōe coꝛdis expectātis eadē rōne. Primo mō ſm oēs nō p̄t eſſe in accipiēte regnū celoꝝ: nō qꝛ murmur ſit ſemꝑ moꝛtale: ſȝ qꝛ ē venial̄r talis peccare nō pōt. Quidā ḡ di-
A cūt ꝙ ſcti patres murmurabāt. i. admirabant diuinā clemētiā: in gloꝛificatione ſua ⁊ gētiū. ⁊ ſic exponit btūs Vincēti⁹. Quidā vero ꝙ murmurabāt. i. valde deſiderabāt regnū qđ multo tp̄e expectauerūt in lymbo ⁊ ſic exponit magr̄ Jacobus de vo. Quidā v̄o vt Be. ⁊ Gre. dicūt ꝙ murmurabāt. i. ſuſpēſi multo tp̄e expectabāt. Sȝ oēs iſte expoſitiones ſunt inſufficiētes ꝙ̄uis v̄a aliquo mō dicant. Nā vn⁹ ex talib⁹ murmuratoꝛib⁹ a patrefamilias eſt notat⁹ de inuidia vt videbit. ⁊ ēt dicebat ſe pati iniuriā vt inuitur in textu: qđ nō eēt verū ſm predicta. Poſſet tn̄ ad hoc dici ꝙ in parabolis nō opȝ oīa ſcrutari. ⁊ ſic ſtabunt dicte opi-
B niones ſeu expoſitiōes. Scđo mō ſoluit Chry. dicēs ꝙ in parabolis nō opȝ oīa q̄ dicunt velle iueſtigare: ſȝ facere vi in eo ꝓpter qđ dr̄ aliq̄d. Intēdit ergo ſaluatoꝛ dicere ꝙ tāta erit remuneratio ꝙ ſi poſſibile eſſet aliq̄s murmuraret. Pro intellectu aūt hui⁹ expoſitionis vide q̄ notant dn̄ica. x. poſt trinita. in expoſitione allegoꝛica. Tertio mō ſoluit Magr̄ hiſt. ⁊ alij dicētes ꝙ eſt hic locutio ꝑ ſynereſim. i. ſpōtaneā ꝯfeſſionē: ſeu qđ eſt idem ex p̄ſuppoſitiōe: vt ſi dicat p̄ſuppoſito ꝙ aliq̄ ſic voluiſſent murmurare ſic rn̄derentur. (Amice nō facio tibi iniuriā) ⁊c. Pōt aūt foꝛte dici iuxta p̄dictam ſcđam regulā. ꝙ alij accipiebāt denariū felicitatis ⁊ alij murmurabāt. ſ. illi met qui credebāt ſe plus accepturos. Ad lr̄am eñ in p̄mitiua eccl̄ia iudei conuerſi murmurauerūt de hoc ꝙ ꝯſimilē ſp̄uſſancti grām viderūt dari gētib⁹: ſicut ⁊ ſibi. Nā Act. xj. dr̄ ꝙ cū Pet. rediſſet in hierl̄m baptizato Coꝛnelio gētili ⁊ amicis ei⁹ diſcepta-
C bāt aduerſus illū q̄ erāt ex circūciſiōe. i. iudei dicētes. Quare cōicaſti cū illis qui hn̄t p̄putiū. i. cū gētilib⁹? Et lȝ iſtud murmur videret ꝯ petrū: tn̄ erat ꝯtra dn̄ȝ q̄ miſerat petrū. Lȝ aūt iſta expoſitio foꝛte

alicui videatur noua: tn̄ mihi appareret ꝙ p̄us eam tetigit Magr̄ hiſt. dicēs. Vel pōt trahi murmur ad ſtatū p̄ſentē. Interrogatio aūt, cur pares feciſſet ad futurū. Hec ille. Et ſimil̄r Hiero. dicēs. Ois retrouocatio gētilib⁹ inuidet: ⁊ in euā- D
gelij toꝛquetur grā. Hec ille. vbi nota ꝙ retrouocatio dr̄ iudei retroactis tp̄ib⁹ ad cultū ⁊ vineā dei aūt gentiles vocati. Dicam⁹ ergo. (⁊ accipiētes) aliq̄ hebꝛeorū mercedē (murmurabāt) nō illimet ſȝ alij de eodē populo adhuc in carne viuētes (aduerſus patrēfamilias). i. deuȝ (dicētes) in coꝛde ſuo ꝑ indignationē et inuidiā. (Hi nouiſſimi). i. gētiles q̄ fuerūt nouiſſimi vocatione ſed gratia ⁊ gloria primi (vna hoꝛa fecerūt). i. paꝝ laborauerūt (⁊ pares illos nobis feciſti: q̄ poꝛtauim⁹ pōdus diei ⁊ eſtus) multo. ſ. tp̄e laboꝛādo. Sȝ ꝯ qꝛ gētiles poꝛtauerunt pondus ꝙ̄diu vixerunt ſil̄r aūt ⁊ iudei. Quare ergo illi dicūt ſe plus laboꝛaſſe? Ad hoc dr̄ p̄mo ſȝ Chry. qꝛ antiq̄ hebꝛei ꝙ̄uis nō ꝑ omne ſeculū vixerint: tn̄ vidētur laboꝛaſſe a p̄ncipio ſue natiuitatis E
vſq̄ ad tp̄s in quo acceperūt mercedem ſemꝑ in lymbo expectātes. Et i hoc errauerūt: qꝛ ſpes q̄ differt affligit animum. Prouerb. xiij. Scđo dr̄ ſm eūdē: ꝙ pōd⁹ diei ⁊ eſtus dicunt onera legis moſaice: q̄ gētiles nō poꝛtauerūt. Et intellige mētē Chry. eſſe ꝙ hoc pōd⁹ iudei poꝛtauerūt lōgioꝛi tp̄e ꝙ̄ gētiles laboꝛaſſent nouiter ꝯuerſi: qꝛ iā ille pp̄ls ⁊ ſi nō ſinguli de pp̄lo ꝑ duo milia annoꝝ: vel circa: illam legē poꝛtauerat. Tertio dicitur ſm Greg. ꝙ aliqui illius populi vixerunt lōgiſſimo tp̄e. ⁊ hoc intellige accipiendo ꝙ vnus fuerit fideliū pp̄ls a principio mūdi vſq̄ ad conuerſionem gentiū: qui hebꝛaicus dr̄ ꝙ̄uis nō ſic ſemper fuerit dictus. (At ille rn̄dens) ꝑ reuelationē apoſtolis factā (vni eoꝝ dixit) ſm Remigiū. Per hunc vnum intelligunt oēs q̄ ex iudeis crediderūt: q̄s amicos ꝑ fidem vocat. Sicut enim aliq̄n Petrus loquebatur in perſona olm apoſtoloꝛum: ita qđ vni dr̄ itelligitur dictū multitudini. Et F
hoc factum eſt Act. xj. vbi Petr⁹ reddidit rōnem iudeis murmurantibus de hoc ꝙ baptizauerat Coꝛnelium dicens

qđ ex diuina reuelatiōe fecerat.⁊ ꝙ de‑
ſcendentē ſpm̄ ſctm̄ viderat ſuꝑ gētiles
ſicut ſuꝑ iudeos.(Amice nō facio tibi in
iuriā)ſi do tibi qđ tuū eſt:⁊ alijs idē volo
G dare ex liberalitate mea(Nōne ex dena
rio ꝯueniſti mecū? Tolle qđ tuū eſt ⁊ va
de) Remig.i.tolle mercedē tuā ⁊ vade i
gl'iam.(Uolo aūt ⁊ huic nouiſſimo).i.gē
tili pp'lo (dare ſicut tibi.Aut nō lʒ mihi
qđ volo facere)Quaſi dicat ſic.q: ſi ex mi
ſericordia ⁊ gr̄a trado qđ nō debeo non
pecco(An oculus tuꝰ).i.intētio ſm Re‑
mig.(nequam eſt).i.ꝑuerſus(q: ego bo‑
nus ſum).q.d.ſic:q: iudei vt idē Remi.
dicit:malā habebāt intētionē.i.malam
voluntatē:q: de ſalute gētium dolebāt.
Cōſequēter ponit id ꝓpter qđ dicta eſt
tota parabola cū dr̄.(Sic erunt nouiſſi‑
mi)vocatione.i.gētiles(primi)remune‑
ratiōe eo mō quo expoſitū eſt ſupra.ſ.di
gnitate.Uel hoc intelligit etiā q̄ſtum ad
p̄ſentem ſtatū eccl'ie in quo iudei nō re‑
cūbunt in primo loco:ſicut olim in ſyna
goga.Uñ Remi.Judei de capite mutan
tur in caudā ⁊ nos de cauda mutamur
in caput.Hec ille.Uel ſm Chryſo.hoc dr̄
H ad ſignificādū ꝙ iſti pp'li equales erūt:
⁊ neuter erit altero prior rōne tp̄is . Qđ
aūt ſequit(multi ſunt vocati pauci vero
electi)ſm Chry.nō ad ſuꝑiores ſctōs ꝑti
net ſed ad gētes:qm̄ ex ipſis gētibꝰ mul
tis vocatis pauci ſunt eligendi. Uel ſm
Nico.de Lyra intelligit de iudeis:quia
oēs fuerūt vocati ⁊ pauci crediderunt:⁊
pauciores eligunt ad regnū. Alia expo
ſitio huiꝰ partis tota ex dictis ptʒ.Aliq̄
tñ ꝯ iſtā ſecūdā arguūt ꝙ ſero nō poſſit
dici tp̄s gr̄e:q: illud eſt tp̄s laboris ⁊ nō
mercedis.Sʒ ad hoc dr̄ ꝙ tp̄s gr̄e nō eſt
tp̄s cōſummate mercedis:ſed inchoate.
⁊ idem eſt tp̄s laboris qui natura tantū
⁊ nō duratione precedit gr̄am ſi per la‑
borem ipſum vltimā preparationē ad
I gratiam intelligimus que eſt contritio.
¶Querit aūt vtrū chriſtiani eligēdi ad
gloriā ſint pauciores damnandis ad pe
nam.Uidet em̄ ꝙ ſic. Prio q: hoc videt
hic dicere ſaluator dicens:ꝙ pauci ſunt
electi.Sed q: poſſet aliqs dicere ꝙ loq̄‑
tur cōparatiue ad infideles q̄ multi dā
nant.Arguit ſcdo.q: dicit Greg.Ad fi‑
dem plures veniunt ⁊ ad celeſte regnū
pauci perducunt.Hec ille.Tertio argui
tur: q: qđ eſt ſupra naturalē facultateʒ
alicuius nature: nō cōuenit oibus neq̄
pluribus ſuppoſitis eiꝰ ſed paucioribꝰ
ſicut pauciores ſunt aues loquentes q̄
nō loquētes.Sʒ felicitas eſt ſupra natu
ralē facultatē chriſtianorū.ergo paucio‑
res ſunt ſaluandi. Sed contra q: Mat.
xiij.dr̄ ꝙ angeli ſeparabūt malos de me
dio iuſtorū: ⁊ loquit de fidelibꝰ q̄ ꝓprie
iudicabunt ꝑ diſcuſſionem. Si aūt iuſti
eſſent pauciores malis: dicēdum fuiſſet
vt videt:ſeparabūt iuſtos de medio ma
lorū.Reſpōdeo.Deo ſoli credo eſſe notā
huiꝰ q̄ōnis veritatē: ꝓbabiliter tñ dici
pōt ꝙ maior pars chriſtianorū haben‑
tiū fidē rectā ⁊ viuētiū in obediētia ſctē
romane eccleſie ſaluatur.Et hoc ſuadeo
rōne ⁊ autoritate.Rōne ſic.Nā ſm theo
logos maxime.s. Tho.iiij.diſt.xviij.ab‑
ſolutio ſacerdotis de attrito facit ꝯtritū
i.dolorē imꝑfectū ⁊ inſufficiētē de pecca
tis eundē nūero vel ſpecie facit eſſe per‑
fectū ⁊ ſufficientē ad ſalutem ita ſcʒ ꝙ ſi
ſint duo attriti equaliter dolētes: ⁊ vnꝰ
moriat ſine ſacramētis:ille dānabit.aliꝰ
vero ſi recipiat ſcr̄a ſaluabit. q: in ſuſce
ptiōe eoꝝ ſaltē pnie: ⁊ baptiſmi verā ac
cipiet cōtritionē: q̄uis forte nō ſentiat.
Uidet autē ſatis rōnabileꝙ ſaltē media
pars xp̄ianorū q̄ venerūt ad vſuʒ rōnis
tp̄e ſue mortis recipiāt ſacr̄a:⁊ cū attri‑
tione ideſt aliquali dolore de pctō lʒ in‑
ſufficiēti ad ſalutē: ⁊ ꝓpoſito cauēdi de
futuro. Et lʒ ſi viuerēt forte nō cauerēt:
tñ tūc de hoc nō cogitāt. Juſtificant er‑
go tūc iſti nec eſt rōnabile ꝙ poſt dereli
quant a dño niſi forte raro. Si ergo his
adiungamꝰ pueros decedētes añ vſum
rōnis ⁊ poſt baptiſmum de quibꝰ nō eſt
dubiū. ⁊ decedētes in regulari obſeruā‑
tia religionis de q̄bꝰ eſt valde ꝓbabile
ꝙ ſaluentur.⁊ rariſſimi iſti pereāt:maior
vtriq̄ pars ſaluabit. Authoritate ꝓo ſic.
Nā Mat.xxij. dicit ꝙ de vocatis ad nu‑
ptias.i.ad fidē ſm expoſitionē oim: vnꝰ
ſolꝰ vr̄ recluſus in carcerē ad innuēdā
paucitatē eoꝝ q̄ dānant.Et ſi arguat ꝙ
quinq̄ virgines fuerūt ſapiētes ⁊ quinq̄
fatue.Mat.xxv. Dico qđ ſi talis nūerus
ponitur

ad exprimendā quātitatē ſaluādorum
⁊ dānādorū per virgines exeūtes obuiā
ſpōſo ⁊ portātes lāpades intelligunt ſo
lū illi q̄ venerūt ad vſum rōnis vt poſſet
A habere lāpades ꝓpriarū operationū nō
aūt pueri q̄ nō ꝓprie exeūt obuiā ſed du
cūt ꝑ fidē alienā.Et hoc ergo nō habet
niſi ꝙ medietas vel circa adultoꝝ ſalua
tur.Ad p̄mū & ꝯ dico ꝙ totꝰ mūdꝰ eſt vo
catꝰ ad fidē ⁊ gl'iam:ſʒ pauci ſunt electi
ad gr̄am: et pauciſſimi ad gl'iam.Et ſic
intelligit xp̄s: q̄uis ēt poſſit dici ꝙ loq̄t
de iudeis vt viſum eſt. Ad ſcōm dico qđ
Gre.ibi dr̄ paucos xp̄ianos ſaluari cōpa
ratiue ad oēs xp̄ianos:nō aūt cōparati‑
ue ad dānādos.⁊ hoc eſt dicere ꝙ ſi mil‑
le ſint vocati q̄ venerūt ⁊ ſunt xp̄iani et
ſexcenti ſaluent: iſti ſunt pauci ad mille
ꝯparati:ſʒ nō ad quadrigētos.Ad tertiū
dico ꝙ ſub illa maiori male ſubſumitur
mutādo q̄d in quale ſiue naturā i gr̄am
alioq̄n eq̄ poſſet ſubſumi de beatis:⁊ cō
cludi ꝙ maior pars eorū dānat. Debet
igit ſic ſubſumi.Sʒ felicitas ē ſupra na‑
B turalē facultatē, nō quidē xp̄ianorū qđ
ſonat gr̄am:ſʒ hoim ⁊ ſequit tūc vera cō
cluſio. Uñ dico ꝙ ꝯcludit ꝙ minor pars
hoim ſaluat:q: felicitas de q̄ loq̄mur ex‑
cedit naturā humanā in ſe ꝯſideratā:nō
aūt ꝯcludit de xp̄ianis q̄ cōſequūt gr̄am
dei ꝓ maiori parte: q: lʒ impoſſibile ſit
hoi in puris naturalibꝰ cōſtituto mere‑
ri illā gl'iam non tñ eſt impoſſibile exiſtē
ti in gr̄a. Uñ acquirere illā gl'iam nō eſt
ſupra naturā exiſtētis in gr̄a inquātum
eſt in gr̄a nec eſt ſupra naturā xp̄iani in
quantū xp̄ianus:ſed inquantum homo.
¶Moraliter hic ſignificat qđ quātū eſt
ex parte dei nō eſt dr̄ia qua etate q̄s ac‑
cedat ad vineā cōſciētie laboraturꝰ:q: ſi
maiora fuerint nouiſſimoꝝ merita: no‑
uiſſimi in vocatione erūt primi in p̄mia
tione Chry. Cōpoſita eſt hec parabola
vt eos auditores faceret q̄ in vltima ſe‑
nectute cōuertunt:ne exiſtimarēt ſe mi‑
C nus aliq̄d habituros.Hec ille.Debet tñ
q̄ſq̄ diligēter aduertere ne ſuū laborem
ꝑdat: vel ne otioſum cōtēnat q: dr̄ Gre.
Duo pēſare debemꝰ .Primū eſt vt de ſe
q̄ſq̄ minime p̄ſumat:q: ⁊ ſi iā ad fidē vo
catus eſt vtrum ad regnū eligendus ſit
neſcit.Secundum vero eſt vt vnuſquiſ‑
q̄ proximum ſuum quem iacere in vi‑
tijs conſpicit deſpicere non audeat: q:
diuine miſericordie diuitias ignorat.
Hec ille.Amen. D

☞ Dñica in ſexageſima.

☞ Textus euan.Luce.viij.

Cum turba plurima cōue
niret ⁊ de ciuitatibꝰ pro‑
perarent ad Jeſum dixit
per ſimilitudinē. Exijt q̄
ſeminat ſeminare ſemē ſuū. Et duʒ
ſeminat aliud cecidit ſecus viā ⁊ cō
culcatū eſt: ⁊ volucres celi comede
runt illud. Et aliud cecidit ſupra
petrā: ⁊ natū aruit: q: nō habebat
humorē. Et aliud cecidit inter ſpi‑
nas : et ſimul exorte ſpine ſuffoca‑
uerunt illud.Et aliud cecidit in ter
ram bonam: ⁊ ortum fecit fructum
centuplum. Hec dicens clamabat.
Qui habet aures audiēdi audiat. E
Interrogabāt aūt eū diſcipuli eiꝰ
que eſſet hec parabola.Quibꝰ ipſe
dixit.Uobis datum eſt noſſe myſte‑
rium regni dei:ceteris autem in pa
rabolis: vt videntes non videāt et
audientes non intelligant. Eſt au‑
tem hec parabola. Semen eſt ver‑
bum dei. Qui autem ſecus viam:
hi ſunt qui audiunt. deinde venit
diabolus ⁊ tollit verbum de corde
eorum:ne credentes ſalui fiant Nā
qđ ſupra petrā: qui cum audierint:
cum gaudio ſuſcipiūt verbū. Et hi
radices non habent.quia ad tēpus
credūt. ⁊ in tēpore tētationis rece‑
dūt quod autem in ſpinis cecidit:
hi ſunt qui audierūt ⁊ a ſollicitudi‑
nibus ⁊ diuitijs ⁊ voluptatibꝰ vi‑
te euntes ſuffocantur: ⁊ non referūt
fructū:quod aūt in terraʒ bonā:hi F
ſunt q̄ in corde bono ⁊ optimo au‑
dientes verbum retinent: ⁊ fructuʒ
afferunt in patientia.

Cum turba plurima cõueni-
ret ⁊c. Lu. viij. In p̃ſẽti euã.
tãgunt tria pũcta: q̃ ſunt fi
guralis locutio. Diſciplina
G lis interrogatio: ⁊ Magiſtra
lis explanatio. Quãtũ ad p̃mũ ſciẽdũ ẽ
ꝙ hoc euãgeliũ eſt ꝑabolicũ: iõ ſenſus
lr̃alis ſumẽd' eſt penes ip̃ropriũ ſigni-
ficatũ. Quare aũt in ꝑabolis xp̃s loq̃ret
vide dñica. iiij. poſt oct. epi. Dicamus ḡ
K (Cũ turba plima ꝯueniret) ꝓpter cãs di
ctas dñica. ij. poſt oct. epi. (⁊ de ciuitati-
bus ꝓperarẽt ad ieſum) p̃dicãtẽ iter dũ
ĩ deſrto vel ĩ cãpeſtrib': ĩ q̃ oſtdit maxia
reuerẽtia ⁊ deuotio quã ppl'i habuerũt
ad xp̃m: q̃uis poſtea ſacerdotes ⁊ pha-
riſei: ⁊ ſcribe decepint ppl'm hieroſoly-
tanũ: vt eũ peterẽt crucifigi. Nũc tñ qñ
iſta dixit p̃dicabat ĩ mari galilee ĩ naui:
turba exiſtente in littore vt ptʒ ex textu
euãg. (Dixit ꝑ ſilr̃itudinẽ). i. parabolice
loq̃ndo. Nã ſm Hier. ꝑabola grece: lati
ne dr̃ ſilitudo. Ponit aũt ſilitudinẽ de q̃
dã ſeminãte: cũ dr̃ (Exijt qui ſeminat ſe
minare ſemẽ ſuũ.) Iſtũ ſeminatorẽ ma-
terialis ſeminis nõ ẽ neceſſe fuiſſe ĩ rex
H natura: q2 xp̃s nõ narrat hiſto. ſʒ fingit
ſilitudinẽ ad ſignificãdũ. Deinde dr̃ ꝙ
ſeminis ei' q̃tuor facte fuerũt ptes. Pri
mã tãgit dicẽs. (Et dũ ſeminat aliđ). ſ.
ſemẽ (cecidit ſec' viã: ⁊ ꝯculcatũ eſt ⁊ vo
lucres celi comederũt illud.) Scdaʒ p̃o
dicẽs (⁊ aliđ cecidit ſupra petrã: ⁊ natũ
aruit: q2 nõ habebat humorẽ. Tertiam
aũt dicẽs. (Et aliud cecidit ĩter ſpinas ⁊
ſil' exorte ſpine ſuffocauerũt illud.) Quar
tã q̃ʒ dicẽs. (Et aliud cecidit in terrã bo
nã: ⁊ ortũ fecit fructũ cẽtuplũ) i. cẽtũ ꝓ
vno. Sʒ q2 iſta dicta ſũt obſcure: iõ ſub-
dit. (Hec dicẽs clamabat) eleuata voce
vt magis excitaret auditores. Nec tñ ẽ
ꝯ illud Eſa. xlij. nõ clamabit nec audiet
vox ei' foris: q2 ibi ẽ ſermo de clamore
I ꝯtẽtionis nõ p̃dicatiõis. (Qui hʒ aures
audiendi audiat). Sicut aũt dicit Gre.
aures corpis oẽs q̃ illic aderãt habebãt
Vñ ſm eũ ⁊ Bed. ⁊ Hier. qñ ĩuenit talis
mod' loquẽdi: ſignũ eſt ꝙ in v̄bis dictis
aut ſtatim dicẽdis ſit intellect' myſtic'
i. lr̃alis q̃dẽ ſed parabolic'. Huic aũt pti
euãgelij nullũ ſenſũ habeo aſſignare: q2

in tertia parte ponem' expoſitionẽ xp̃i.
Vnũ tñ documẽtũ hʒ hic p̃dicator: vt nõ
velit oĩb' oĩa ꝓponere: ſʒ formare dʒ ſer
monẽ ſm ꝙ auditoribus cõgruit ſicut ⁊
xp̃s. Quin. li. j. Vaſcula oris auguſti ſu- K
perfuſam humoris copiã reſpuũt: ſen-
ſum aũt influentibus vel etiã ſtillanti-
bus cõplentur. ¶ Quantũ ad ſcðm ſciẽ-
dũ eſt lr̃aliter: ꝙ diſcipuli xp̃i tanq̃ idio
te: nõ intellexerũt ſenſum parabole lr̃a
lẽ quẽ xp̃s intẽdebat: q̃uis intellexerint
ꝓpria vocũ ſignificata: ⁊ iõ ſequit. (In-
terrogabãt aũt eũ diſcipuli ei' que eſſet
hec parabola). i. quid ſignificaret. Inter
rogabãt inquam vt ait Beda: nõ ſtatim
poſtq̃ dixerat parabolã: ſed cũ eſſet ſin-
gularis. i. ſine turba: ſiue eſſet in domo:
vt dicit Nico. de ly. ſiue ĩ naui ſm magi.
hiſt. ⁊ s. Tho. Sicut aũt dicit btũs Mat.
nõ ſolũ diſcipuli interrogauerũt de ſen
ſu parabole: ſʒ etiã q̃re parabolice loq̃re
tur: ſʒ btũs Luc. tacuit de ſcða interroga
tiõe. ⁊ tñ ſm Euſebiũ ponit cãm p̃ncipa
lẽ q̃re dñs loqueret in parabolis dicens
(Vobis). i. bñ volẽtibus ſm Grecũ ⁊ ſim-
plicit dignis (datũ eſt noſſe myſteriũ L
regni dei) Apoſtoli eñ erãt quaſi funda
tores eccl'ie poſt xp̃m. vñ Apoc. xxj. dicit
ꝙ murus ciuitatis habebat fundamẽta.
xij. ⁊ in ipſis. xij. noĩa apoſtolorũ ⁊ anni
ſcripta. Et iõ ad ipſos ptinebat ſcire ſe-
creta eccleſie: q̃ futura erãt in ꝓceſſu ei'
a p̃dicatione xp̃i vſq3 ad finẽ mũdi: q̃ ſe-
creta vocant hic myſteriũ regni dei. i. ec-
cleſie militãtis. Et licet in iſta parabola
nulla videant ſecreta cõtineri q̃ tũc eſſet
futura: tñ cõtinent in alijs que ſimul cũ
iſta dixerat. vt ptʒ videnti textũ euãgeli
ſtarũ. Vel ſm aliquos myſteria regni dei
ſunt ſecreta ſcripture: q̃ dicit regnũ dei:
⁊ in hui' ſignũ ſacerdos oſculat euãge-
liũ aptũ: Aduertẽdũ eſt aũt ꝙ in iſta p̃di
catiõe quã xp̃s fecit in naui q̃tuor dixit
parabolas. Et vt dicit beat' Mar. ſine M
parabola nõ loquebat. qđ non ſic eſt in-
telligendũ quaſi nihil diceret niſi para-
bolice: ſed q2 aliq̃ dicebat clare q̃ turba
ſcire debebat. aliq̃ aũt interponebat pa
rabolica q̃. ſ. ptinebãt ad ſecreta eccl'ie.
Sʒ tñ iſtas parabolas ſm s. Tho. ſuper
Matth. nõ dixit xp̃s anq̃ feciſſet miracu

la: ſʒ poſt. Nã a p̃ncipio ſue doctrine xp̃s
clare docebat ⁊ aperte locut' eſt: q2 dicit
Jo. xv. Si eis locut' nõ fuiſſem pctm̃ nõ
haberẽt. Similiter etiã fecit aperte mi-
A racula q2 dr̃ ibidẽ. Si opa nõ feciſſem in
eis q̃ nemo ali' fecit pctm̃ nõ haberẽt.
Sʒ multi fuerãt ꝑ inuidiã: excecati ⁊ ꝑ-
uertebãt miracula eius attribuẽtes ea
beelzebub ⁊ detrahebãt doctrine. Et ta
lib' xp̃s volebat abſcõdere myſteria re-
gni dei. ⁊ hoc ſm Theo. ne maius pctm̃
haberẽt ſi cõtẽnerẽt illa poſtq̃ agnouiſ-
ſent vel ſm alios ne ea cõtẽnerẽt vel for
te q2 ſm iuſtitiã dei: ꝓpter magnã ſuam
malitiã iã diuinã veritatẽ nõ erãt audi-
turi. O quot ſunt quib' de' multas ſub-
trahit bonas inſpiratiões: q2 alias de-
ſpexerũt. Sequit ergo (Ceteris aũt) inui
dis ⁊ indignis (in parabolis.) ſupple lo-
quor (vt videntes. i. videre ſe putantes:
ſm Theo. (nõ videãt) veritatẽ (⁊ audiẽ-
tes nõ ĩtelligũt) q̃ ego loquor. Vel aliter
vt videntes. ſ. oculo corporali miracula
mea: ⁊ me docentẽ ⁊ conuerſanteʒ inter
hoĩes (nõ videãt oculo ſpũali ipſa myſte
B ria regni dei ⁊ fidei veritatẽ. Hoc eñ me
rẽtur rõne inuidie exequẽtis (Et audiẽ-
tes) auribus corporis verba mea para-
bolica (nõ intelligant) q̃ ꝑ illa ſignificant
myſteria. Beda. Recte eñ in parabolis
audiũt qui clauſis ſenſibus cordis non
curant cognoſcere veritatẽ. Hec ille. Et
ſm hũc ſenſum ly vt: ſtat cauſaliter. Cũ
eñ in auditoribus xp̃i eſſent q̃dã q̃bus
nolebat doctrinã ſubtrahere. i. boni: ⁊ q̃
dã quib' nolebat eã tradere ne irride-
rent: vel q2 hoc diuina iuſtitia exigebat
loquebat ipſe parabolice: vt boni veni-
rẽt ad veritatẽ: principaliter adiuuante
deo: ⁊ ſecũdario ex ſuo deſyderio ⁊ cona
tu intelligẽdi parabolas: inuidia v̄o eũ
nõ attingerẽt: deo deſerẽte: ⁊ eis nõ curã
tib' in veſtigiũ q̃d parabola ſignificaret
Vñ qđ dr̃: vobis datũ eſt ⁊c. nõ ſolum de
apl'is ſʒ de oĩb' diſcipulis intelligitur ⁊
C de oĩb' bonis. Vel vt exponit Gorrã ly
vt ſtat cõſecutiue: nõ cauſaliter q2 indi-
gni verba parabolica deridẽt. quib' tñ
digni meli' docent: ſed iſte ſenſus non
eque bene cõgruit. ¶ Moraliter in hoc
habem' documẽtum ꝙ q̃ diuina bñficia

nõ cognoſcũt cũ grãrũ actione. ſpũaliter
excecant ⁊ priuant cognitione multorũ
ſpũalium. Caueãt ergo qui diuinas in-
ſpirationes nõ mandãt executioni. Pro
uerb. j. Vocaui ⁊ renuiſtis: extendi manũ N
meã ⁊ nõ fuit qui aſpiceret. Deſpexiſtis
oẽ cõſilium meũ: ⁊ increpationes meas
neglexiſtis. Ego q̃ʒ in interitu v̄ro ridebo
⁊ ſubſannabo cũ vobis id quod timeba-
tis aduenerit. Quãtũ ad tertiũ literalr̃
ſciẽdũ eſt ꝙ apoſtolis ⁊ diſcipulis cõpe-
tebat ſcire ſecreta eccleſie ⁊ ſcripture. iõ
ſaluator exponit eis parabolã. Eſt tamẽ
ſciendũ ꝙ illã ſaluator cõpẽdioſe expo-
ſuit: relinquens multa expoſitoribus: iõ
nos debemus dicere quod nobis dicẽdũ
reliquit. Nã ipſe eſt iſte ſeminator ad li-
terã. ⁊ tñ hoc ip̃e ĩ hoc euãgelio nõ dixit.
Dicamus ergo ꝙ iſte ſeminator eſt xp̃s
ſm Bedã ⁊ Chry. ⁊ Theo. ⁊ Euſe. ⁊ Ti
tum ⁊ oẽs. Iſte ſator vt dixi in principio
parabole (exijt) ſm Bedã de ſinu patris
ad mũdũ iſtũ per incarnationẽ: vt teſti-
moniũ ꝑhiberet veritati. i. vt doceret ve
ritatem predicãdo ⁊ verbũ dei ſeminã- O
do. Et ſm Chry. recte aduẽt' xp̃i in car-
nem ad nos dicit exitus. q2 nos non era
mus cũ deo: ſed diſtantes a deo. Et nota
ꝙ ante xp̃m nullus exierat ſeminator.
Euſe. Exierũt aũt nõnulli a patria cele
ſti. ⁊ ad hoĩes deſcenderũt: non tamẽ vt
ſererent: neq3 enim ſatores erant: ſʒ ad-
miniſtratores ſpirit' in miniſteriũ miſſi.
Moyſes etiã ⁊ ꝓphe poſt eũ nõ ſeruerũt
hoĩbus myſteria regni celorũ: ſʒ retrahẽ
do incipientes ab errore nequitie ⁊ ido-
lorũ cultu: quaſi colebãt aĩas hoĩm ⁊ ĩ
noualia redigebãt. Solus aũt olim ſator
verbum dei exiuit euãgelizaturus noua
ſemina. ſ. myſteria regni celorũ. Hec ille.
Predicator aũt eſt velut cophinus ſemi
natoris. Aug. Ego q̃d ſum niſi cophin'
ſeminatoris. Ille in me ponere dignat'
eſt q̃ vobis ſpargo. Nolite attendere ad
vtilitatẽ cophini: ſed ad claritatẽ ſemi-
nis ⁊ ptãtẽ ſeminatoris. Hec ille. (Semi P
nare ſemẽ ſuũ) ⁊ nõ alienũ. Titus. Exijt
autẽ vt ſeminaret ſemẽ ſuũ. Non enim
accepit verbum quaſi mutuatũ: cũ ipſe
naturaliter ſit verbũ diuinũ. Non eſt igi
tur ſuũ propriũ ſemẽ Pauli vel Joãnis:

ſed habēt cū acceperint:xp̄s aūt hꝫ.pro=
priū ſemē:ꝓferens doctrinā ex ſua na=
tura.Uñ ⁊ iudei dicebāt.Qualr hic lr̄as
nouit q̄s nō didicit:Hec ille.His viſis ac
cedamus ad expoſitionē xp̄i.Dicit ergo
G (Eſt aūt hec parabola).i.iſte eſt ſenſus
parabole quē ſtatim dicā(Semen)ſemi
natū a ſemināte.i.a me(eſt verbuꝫ dei).
Eſt aūt multiplex verbū dei.Primū qḋ
deus pater dixit immediate ꝑ ſeipſum
qḋ nihil eſt aliud q̄ꝫ ꝯceptio quā deꝰ pa
ter ab eterno de ſeipſo fecit ⁊ aliꝫ fien=
dis aut factibilibꝰ ab eo.Scḋm ē qḋ ipē
deꝰ dixit ꝑ creaturas puta angelos:vt
lex moſaica.⁊ ꝓphetas:vt libri ꝓpheta
rū.Uerba em̄ horū erāt verba dei ex cu
ius ꝑſona loquebant̄.Tertiū eſt verbū
qḋ xp̄s ꝑ ſeip̄m immediate p̄dicando di
xit.Quartū eſt illud qḋ xp̄s dicit ꝑ p̄di=
catores miniſtros ſuos.De h̄ dicit apl's
j.Theſ.ij.cū accepiſſetis a nobis verbū
auditus dei.accepiſtis illud nō vt ꝟbū
hoīm:ſed ſicut eſt vere verbū dei.Pri=
mū verbū fuit ſeminatū in vētre virgi=
nis:vñ ꝓceſſit ille bñdictꝰ fructꝰ Jeſus
qui vere eſt granū frumēti:qḋ cōtuſum
H ꝑ varios labores ⁊ crucis priſtinū:tres
dedit farinas.ſ.ſanguinē q̄ nos redemit:
aquā qua mūdū lauit:⁊ lachrymas q̄bꝰ
deū placauit.lachrymabat̄ em̄ in cruce
vt dicit apl's Heb.ca.v.Scḋm fuit ſemē
ſeminatū in gente iudaica.ſꝫ ꝓ maiori
parte fuit terra ſterilis ⁊ petroſa ⁊ ſpi=
noſa ⁊ cōculcata a diabolo.Quartū ſe=
minat̄ in fidelibꝰ ꝑplis.De tertio tñ ꝓ=
prie loquit̄ xp̄s.(Semē ergo eſt verbuꝫ
dei).i.p̄dicatio quā p̄dico.Per terrā au
tem ſm̄ Euſe.i.intelliguntur aīe.vel cor
da auditorū:ſeu ipſi auditores.Eſt aūt
ꝟbū dei ſimile ſemini iacto in terrā:ꝓ=
pter multa.Primo ꝑpter virtutē princi
piandi.qꝛ ſicut ſemen eſt principiū i na
turalibꝰ:ita verbū dei i moralibꝰ Ro.x.
Fides ex auditu:auditus aūt ꝑ verbuꝫ
xp̄i.Scḋo ꝑpter ſilitudinē ſpargēdi.Si
cut em̄ ſemē manu accipit̄ anteq̄ꝫ ſpar
gat̄.ſic verbū dꝫ primo manu.i.ope acci
I pi:⁊ poſtea ore ſpargi:ſm̄ illud Act.j.
Cepit ieſus facere ⁊ docere.⁊ Matth.v.
Qui aūt fecerit ⁊ docuerit magnꝰ voca
bit̄ in regno celorū.Tertio ꝑpter vtili=
tatē fructificandi.Eſa.v.Uerbū meū qḋ
egrediet̄ de ore meo reuertet̄ ad me va
cuū.Quarto ꝑpter neceſſitatē reficiēdi
qꝛ.ſ.eſt materia qua reficit̄ aīa:ſicut ſe=
men quo reficit̄ corpus.Deut.iiij.Non
in ſolo pane viuit homo:ſed in oī verbo K
qḋ ꝓcedit de ore dei.Quinto ꝑpter ſilī
tudinē ꝑiclitandi vt ptꝫ hic.Et ſi ꝯ hoc
arguat̄.qꝛ Mat.xiij.dꝛ ꝙ bonū ſemē ſūt
filij regni.Dicit̄ ꝙ quadruplex eſt ſe=
men.ſ.ſeminatū ꝓ nobis:vt xp̄s Gene.
xxij.Jn ſemine tuo bñdicent̄ oēs gētes:
⁊ ſeminatū in nobis:vt ꝟbū dei,de quo
hic:⁊ ſilr gr̄a ⁊ virtutes ⁊ ſeminatū a no
bis.i.oꝑa bona ⁊ documenta ſana.Pſ.
Euntes ibant ⁊ flebāt mittētes ſemina
ſua.⁊ ſeminatū de nobis.i.noſipſi quos
xp̄s ſeminauit in eccleſia ſua ⁊ hoc ha=
betur Mat.xiij.Jſtud ſemen ſm̄ Euſe.
diuiſum eſt principaliter in duas par=
tes.qꝛ qḋdā cecidit i terrā bonā.⁊ illud
vt idē dicit fuit in tres partes diuiſum:
vt videbit̄.quoddā ꝟo i malā:⁊ iſtud ſi
militer eſt diuiſum i tres partes.Et pri
ma pars tāgit̄ cū dicit̄.(Qui aūt ſecus
viā).Sciendū ꝙ ly.qui in duabus pri L
mis clauſulis hr̄ in quibuſdā textibus
quidā ꝟo nō habēt q̄ ſed qḋ in oībꝰ clau
ſulis.Et ſi q̄dā textꝰ habeat qḋ ly:qḋ re
fert ſemen vt dicat̄(Qḋ aūt ſecus viā)
ſupple cecidit.Si vero hꝫ q̄ ſic legatur
(Qui aūt ſecus viā).i.illi auditoris q̄ ſi
gnificant̄ ꝑ terrā ſecꝰ viā poſitā:ſiue illi
q̄ ſuſcipiūt ſemē:acſi illud ſuſciperet̄ in
terra ſecus viā(hi ſunt q̄ audiūt).ſ.ver=
bū dei(deinde venit diabolꝰ)Ubi aduer
tendū ꝙ ſaluator diabolum aſſimilauit
aui:⁊ volucres celi appellauit demones
⁊ hoc ꝑpter multa.Primo qꝛ habitant
celum.i.aerem q̄ eſt locus auiū.Nō em̄
oēs demones ſunt in inferno.⁊ ſi oēs pa
tiant̄ penā inferni.ſed q̄dā ſunt in aere
ex diuina ꝑmiſſione ad exercitiū hoīm
vt ptꝫ ꝑ.ſ.Tho.j.pte.q.lxix.ar.iiij.Scḋo
ꝑpter naturā celeſtē ſeu ſpūalem.ex q̄
debet̄ eis locus celi:eo mō q̄ ſpiritibus
cōpetere pōt locus.Locus em̄ ſubſtan M
tiarū immaterialiū ſm̄ oēs credit̄ celū
vt dīt Ariſt.li.de celo ⁊ mūdo.Aer aūt dꝛ
celū rōne diaphanitatis.Tertio ꝑpter
velocitatē motus.Lꝫ em̄ diabolus non

poſſit i inſtāti moueri vt ptꝫ.j.par.q.liij.
ar.iij.tñ pōt in tp̄e imꝑceptibili moueri
de celo ad terrā:qꝛ in vno inſtāti pōt eē
in celo ⁊ i alio in terra nō ꝑtranſito me=
A dio:vt pꝫ.j.ꝑ.q.liij.ar.ij.⁊.j.di.xxxvij.Et
rō eſt.qꝛ ip̄m moueri ē ip̄m applicari lo
cis diuerſis ſucceſſiue.Cū aūt ex ſe ſint
ſpūs poſſunt ex ſe eſſe nuſq̄ꝫ.Unde ⁊ gre
ci ponunt eos ante mundū corporeū et
ꝯſequēter añ oēm locū creatos:cū q̄bus
ſentit Hier.Et ſi ex ſe ſunt nuſq̄ꝫ:cum ſe
ab vno loco abſoluūt eque ꝓpinqui ſūt
oibus aliꝫs locis ⁊ poſſunt cui volūt ſe
applicare.Et huiꝰ ſimilitudo eſt in no=
ſtra cogitatione:q̄ſi ſe abſoluat ab oī ob
iecto nihil cogitando de ſe eque potēs
eſt vt deinde applicet̄ huic vel illi obie=
cto:⁊ abſoluēdo ſe ab vno pōt applica=
re ſe diſtāti nō ſe applicando ꝓpinquo.
Uenit inquā nō qꝛ illabat̄ i eſſentia aīe
ſed extra ſuggerit nihil violentando(et
tollit verbū de corde eorū.)Ubi aduer=
tendū eſt ꝙ iſtud ſemen dicit̄ cōculcatū
⁊ comeſtū ⁊ ſublatū a diabolo.Duo aūt
B vltima ſunt idē.qꝛ vnū dicit̄ ad exponē
dū aliud.Jſti em̄ auditores ſunt illi quo
rum mentes patent vanis cogitationi=
bus.Per iſtas em̄ mētes tranſeunt oēs
cogitatiōes voluptatū:⁊ ꝯſequēter trāſ
eunt demones illas mētibus inſerētes.
Unde ꝯculcant verbum dei ne fructifi=
cet.Et nō ſolū cōculcāt:ſed comedūt.i.
auferūt inquātū tales ex diabolica ſug
geſtione obliuiſcuntu verbi diuini nō
quaſi illud poſſint demones violenter
auferre.Uñ tollunt ꝓcurādo vt tollat̄.
(Nā qui ſupra petrā).i.illi auditores q̄
ſignificāt̄ ꝑ petrā ſiue petroſaꝫ terrā:vl'
illi q̄ ſic ſuſcipiunt ſemē ac ſi illud ſuſci=
peret̄ ſuꝑ petrā hi ſunt q̄ cū audierint:
cū gaudio ſuſcipiunt verbū ⁊ hi radices
non habent:qꝛ ad tēpus credūt ⁊ in tem
pore tētationis recedunt.Per terrā er=
go petroſam:ſaluator ipſe exponit incō
ſtantes in aduerſis.Beda.Humor ad ra
dicē ſeminis eſt amor:⁊ ꝑſeuerantia vir
C tutis.Hec ille.Greg.in homil'.Multi bo
ne oꝑationis initia ꝓponunt ſed mox vt
fatigari aduerſitatibꝰ vel tētationibus
ceperint inchoata derelinquunt.Petro
ſa ergo terra humorē nō habuit:q̄ hoc
qḋ germinauerat ad fructum perſeuerā
tie nō ꝑduxit.Hec ille.Sed cōtra Hiere.
xxij.Nūquid nō verba mea quaſi ignis
deſuper ⁊ quaſi malleus ꝯterēs petras.
Ergo videtur ꝙ verbū dei debeat pre= D
ualere etiā in petris.Ad hoc dico ꝙ cō
terit petras.i.dura q̄ñ ipſa deſyderant
conteri non aliter de cōi lege:qꝛ deꝰ mo
uet hoīeꝫ ad ſalutē cū libertate arbitrij.
Unde eadē rōne licet bonū ſit fortiꝰ ma
lo:tñ ſpine ſuffocant verbū:qꝛ iſta ſuffo
catio nō eſt ex impotentia ꝟbi.ſed ex ſpi
narū malitia.ꝙ aūt in ſpinis cecidit:hi
ſunt q̄ audierūt ⁊ a ſollicitudinibꝰ ⁊ di=
uitiꝫs ⁊ voluptatibꝰ vite euntes ſuffocā
tur ⁊ nō afferūt fructū)Et ſic ptꝫ ꝙ dñs
ſpinas appellauit ſollicitudines:ſcḋm
Chry.⁊ diuitias ſm̄ Greg.qḋ intelligen
dū eſt inquātuꝫ ſollicitudinē ingerunt.
Uñ ait mirū autē eſt quō dñs ſpinas di
uitias interp̄tatus eſt:cū ille pugnant
iſte delectent.Et tñ ſpine ſunt.qꝛ cogita
tionū ſuaꝝ pūctiōibꝰ mētē lacerāt:⁊ cū
vſq̄ꝫ ad pctm̄ ꝑtrahūt:quaſi inflicto vul E
nere cruentāt.Duo aūt ſunt q̄ diuitiꝫs
iungit:ſollicitudines ⁊ voluptates:q̄ ꝑ
curā mētē oppmūt.⁊ ꝑ affluentiā re=
ſoluūt.Suffocāt aūt ſemē:qꝛ iportunis
cogitationibꝰ gutt̄ mētis ſtrāgulāt:⁊ dū
bonū deſideriū itrare ad cor nō ſinūt:q̄ſi
aditū vitalis flatus vetāt.Hec ille.(Qḋ
aūt in terrā bonā hi ſunt q̄ i corde bono
⁊ optimo ꝟbū retinent)nec ſinūt rapere
diabolū vt hi q̄ ſecꝰ viā(⁊ fructū affert̄)
nec ſinūt ſuffocare ſemē vt hi q̄ in ſpinis
(in patiētia) nec ſunt incōſtātes vt q̄ ſu
pra petrā.Et ſic ptꝫ vt dicit Chry.ꝙ ter
ra bona ꝯrio mō ſe hꝫ ad viā ⁊ petrā et
ſpinas.Grego.Terra ḡ bona fructuꝫ ꝑ
patiētiā reddit.qꝛ nulla ſūt bona q̄ agi
mus ſi nō equanimiter etiā ꝓximorum
mala toleremus.Fructū ergo ꝑ patien
tiā reddūt:qꝛ cū hūiliter flagella ſuſci=
piunt:ad requiē ſublimiter ſuſcipiunt̄.
Hec ille.Eſt āt ſciēdū ꝙ ſicut dīt.b.Mat. F
ſemē qḋ cecidit ſupra terrā bonā attu=
lit fructū aliud cēteſimū:aliud ſexageſi
mū:aliud triceſimū.¶Ad huiꝰ notitiā
ſciēduꝫ eſt ꝙ iſta triplex fructuū differē
tia tripl'r ꝯſiderari pōt.Primo ſm̄ quoſ=
dā ꝑtū ad tres ſtatus fideliū q̄ ſunt:in=

ĩcipientes: ꝑficiẽtes: ⁊ ꝑfecti. Incipiẽtes
ꝓferũt trigeſimũ. qꝛ ſufficit ꝙ habeant
fidẽ trinitatis cũ ĩpletiõe decalogi. Pro
ficientes autẽ ſexageſimũ: q̄ vltra p̄di-
cta implẽt ſex mĩe opa. ſ. neceſſariora: q̄
G enumerant᷑. Mat. xxv. Uel ſub vno inclu
duntur duo. ſ. cibare ⁊ potare. perfecti
vero centeſimũ q̄ numerus eſt ꝑfectus:
qꝛ duplicẽ ſeruant ꝑfectionẽ. ſ. veteris
legꝭ p̄cepta ⁊ euãgelica ꝯſilia. Scdo quã
tũ ad tres ſtatus ſaluandorũ. ſ. cõiuga-
tos: viduas: ⁊ virgines ſm Aug. de ꝯſe.
euãg. vt. ſ. triceſimus ad ꝯiugatos perti
neat: ſexageſimus ad viduas: centeſimꝰ
vero ad virgines. Tertio põt ꝯſyderari
quantũ ad triplicẽ victorie modũ: vt di
cit Aug. ibidem. Quidã enĩ ſic pugnant
cũ amore mũdi vt nõ vincant᷑. Aliȷ̃ vero
ſic illum ſuperãt: vt ſi denuo inſurrexe
rint facile vincãt. Aliȷ̃ vero ſic vincunt
vt ſe oĩno nulla ex parte ꝯmoueãt. Pri
mi habent fructũ triceſimũ: ſcdi ſexage-
ſimũ: tertȷ̃ centeſimũ. Uide de his ſctm̄
Th. iiȷ̃. di. xlix. q. v. ar. ij. q. iiȷ̃. Eſt aũt hic
H vna q̄ſtio qꝛ videt᷑ eſſe ſtultitia ꝓȷ̃cere
ſemẽ īter ſpinas. Ad hoc ſic dicit Chry.
Increpandus eſſet agricola q̄ ſup ſenſi
biles ſpinas ⁊ petrã ⁊ viam ſeminaret.
Nõ enĩ poſſibile ẽ petrã terrã fieri: nec
viam nõ eſſe viã: nec ſpinas nõ eſſe ſpi-
nas. In rationalibꝰ vero ſecus eſt. Poſ
ſibile ẽ enĩ petrã ꝯuerti in terrã pinguẽ
⁊ viam non conculcari: ⁊ ſpinas diſſipa
ri. Hec ille. The. vero dicit. Seminans
non proiecit ſemen ſecus viam ſed ceci-
dit. Qui enĩ ſeminat docet rectũ ſermo-
nẽ. ſed ſermo diuerſimode cadit in au-
dientes vt quidã eorũ via dicant᷑. Hec
ille. Et intendit ꝙ ex parte auditorũ eſt
ꝙ ſemen nõ cadat in terrã bonã: ꝙ pñt
eſſe bona terra ſi volunt. Quilibet ergo
dꝫ ſe preparare ſi vult ꝙ verba dei fa-
ciant fructum in eo. Amen.

☞ Dñica in quinquageſima.
☞ Textus euang. Luc. cap. xviij.

3 [A]Sſumpſit Jeſus duode-
cim diſcipulos ſuos: ⁊ ait
illis. Ecce aſcendimꝰ hie
roſolymã: ⁊ cõſummabũ
tur oĩa q̄ ſcripta ſunt per prophe-
tas de filio hoĩs. Tradet᷑ enĩ genti
bus ⁊ illudet᷑: ⁊ flagellabit᷑ ⁊ ꝯſpue
tur. Et poſtq̄ꝫ flagellauerint occi-
dent eum. ⁊ tertia die reſurget. Et
ipſi nihil horũ intellexerũt. Et erat K
verbũ iſtud abſconditũ ab eis: et
nõ intelligebãt que dicebant᷑. Fa-
ctũ eſt aũt cũ appropinquaret hie-
richo: cecus q̄dã ſedebat ſecus viã
mendicans: ⁊ cũ audiret turbã pre
tereũtẽ: interrogabat q̄d hoc eſſet.
Dixerũt aũt ei ꝙ ieſus nazarenus
tranſiret. Et clamauit dicens: ieſu
fili Dauid miſerere mei. Et qui pre
ibant increpabant eum vt taceret.
Ipſe vero multo magis clamabat.
Fili Dauid miſerere mei. Stãs au
tem ieſus: iuſſit illum adduci ad ſe.
Et cum appropinquaſſet: interro
gauit illum dicens. Quid vis tibi
faciã? At ille dixit. Dñe vt videã.
Et Jeſus dixit illi. Reſpice: fides L
tua te ſaluum fecit: ⁊ confeſtim vi-
dit: ⁊ ſequebat᷑ illum magnificans
deum. Et omnis plebs vt vidit de
dit laudem deo.

[A]Sſumpſit Jeſus. xij. diſci-
pulos ſuos ſecreto ⁊c. Luc.
xviij. In preſenti euãgelio
tãgunt᷑ tria puncta: q̄ ſunt:
Prenũtiatio: Uociferatio:
Miſeratio. ¶ Quantũ ad primũ līraliter
ſciendũ eſt ꝙ xp̄s moriturꝰ lõge ante p̄
dixit diſcipulis paſſiõis ſue ignominiã:
⁊ glīam reſurrectiõis. Et hoc ꝓpter mul
ta. Primo ſm Theo. Grec. ⁊ Chry. vt exer
citati ꝑ expectationẽ: in die paſſionis eſ
ſent firmiores ĩ fide. ſcdo ſm Cyrillũ vt
ſcirẽt qꝛ volũtarie patiebat᷑. Et hoc ẽ qđ
dicitur (Aſſumpſit Jeſus. xij. diſcipulos
ſuos) Aſſumpſit inq̄ꝫ. i. ad ſe ſumpſit: qꝛ
vocauit eos ⁊ duxit ſeorſuꝫ a turba ⁊ ab
aliȷ̃s diſcipulis: vt ſecreto loq̄ret᷑ eis: ſm M
ꝙ dicit Mat. Et hoc ſm Chry. qꝛ iſtud nõ
fuerat reuelandũ ĩfirmioribꝰ ne turba
rent᷑. Erat aũt ibi iudas qꝛ nõdũ ꝯcepe-
rat malũ: vt dicit. s. Tho. ſup Mat. queꝫ
ſm Gorrã xp̄s voluit intereſſe vt audita
ꝓnũtiatiõe paſſiõis vel ſic ab ea ꝓcurã-
da ſuo tp̄e ceſſaret (⁊ ait illis. Ecce aſcẽ
dimꝰ hieroſolymã) Quare ſic dꝛ h̄ ciui-
A tas: vide dñica. j. aduẽtꝰ. Erat aũt ĩ alto
ſita reſpectu totiꝰ terre ꝓmiſſiõis qꝛ erat
in mõtanis. Idõ vndiq̄ꝫ ad eã accedẽtes
aſcẽdebãt: recedẽtes ꝟo deſcẽdebãt (et
cõſummabunt᷑ oĩa q̄ ſcripta ſũt ꝑ ꝓphe
tas.) Fuerũt q̄dã heretici q̄ dixerũt xp̄m
legi ⁊ ꝓphetis docuiſſe ꝯtria. qđ xp̄s p̄ui
dẽs vt ait Bed. oñdit ꝙ ꝑ ꝓphetaꝝ p̄ſa
gia ſue paſſiõis ⁊ poſterioris glīe ſit cele
brata ꝑfectio. Hec ille. Uoluit aũt xp̄s cõ
ſummari in hierl̄m ciuitate ſacerdotali
⁊ regali ꝓp multa: ſm. ſ. Th. ſup Mat. j.
qꝛ ipſe tanq̄ꝫ verus ſacerdos debebat ĩ
ſacerdotali ciuitate offerre hoſtiã deo ꝓ
ſalute generis humani. Obtulit autẽ ſe
ip̄m ſup altare crucis. Scdo qꝛ ꝑ ſuã paſ
ſionẽ acq̄ſiuit ſibi regnũ. Uñ poſt reſur-
rectionẽ dixit. Data eſt mihi oĩs ptãs in
celo ⁊ ĩ terra. Hoc aũt ꝯgrue factũ ẽ ĩ re
gia ciuitate. Tertio põt addi rõ tacta in
euãgelio natiuitatꝭ ĩ nocte: ad exẽplũ. ſ.
hũilitatis. Uoluit enĩ ĩ vrbe vili ꝯcipi: et
B in nobili ꝯfundi: nõ q̄rẽs honorẽ ex pa
tria: neq̄ꝫ fugiẽs ꝯfuſionẽ ex loci nobili-
tate accreſcentẽ in q̄ ꝯfundebat᷑ (de filio
hoĩs). i. de ipſo xp̄o. Quare aũt ſic ſe ap-
pellat: dicũt q̄dã ꝙ idõ ẽ qꝛ vniꝰ tm̄. i. vir
ginis filiꝰ eſt ſꝫ melius dꝛ ꝙ gr̄a hũilita
tis h̄ fecit. qꝛ ẽt aliȷ̃ vt ezechiel dicti ſũt
filiȷ̃ hoĩs. Que aũt ſint iſta q̄ ꝓphete p̄dixe
rũt: pꝫ ex. h. Mat. qꝛ fuerũt tria. ſ. ꝓditio
diſcipuli: quã p̄dixit Dauid dicẽs. Qui
edebat panes meos: ſignificauit. i. ma-
gnã fecit ſup me ſupplãtationẽ. Scdo cõ
dẽnatio ad mortẽ a ſenioribꝰ ⁊ ſcribis: q̄
p̄dicta fuit Sap. ij. vbi dꝛ Morte turpiſ
ſima cõdẽnemꝰ eũ. Tertio ꝙ traderetur
gẽtibꝰ. i. gẽtilibꝰ: puta pilato ⁊ miniſtris
eiꝰ. Et de hoc tertio etiã. h. Lu. hic facit
mẽtionẽ. vñ ſequit᷑. (Tradet᷑ enĩ gẽtibꝰ)
Jo. xviij. Gens tua ⁊ põtifices tui tradi
derũt te mihi (⁊ illudet᷑.) Primo ĩ p̄torio
C principis ſacerdotũ: dicẽdo (Propheti-
za nobis ⁊c.) Lu. xxij. Scdo in p̄torio Pi
lati p̄ſidis Mat. xxvij. Genuflexo añ eũ
illudebãt ei ⁊c. Tertio ĩ p̄torio herodis
Luc. xxiij. Spreuit illũ herodes cũ exer-
citu ſuo ⁊ illuſit ⁊c. Quarto in patibulo
crucis. Lu. xxiij. Illudebãt aũt ei ⁊ mili
tes accedẽtes ⁊ acetũ ⁊c. (⁊ flagellabit᷑)
primo colaphis in facie Matt. xxvj. ⁊ ſcdo
arũdine ĩ capite Mat. xxvij. ⁊ tertio fla- D
gellis in toto corpe Jo. xix. qñ erat cruci
affigẽdus. imo cõiter tenet᷑ ꝙ etiã añ iã
fuerat alias flagellatus. Dicũt enĩ q̄dã
xp̄m fuiſſe primo flagellatũ tota nocte in
domo Cayphe. ⁊ ſcdo mane a pilato ad
placandũ iudeos qñ dixit. Emẽdatũ il-
lũ dimittã. ⁊ tertio iteꝝ a Pilato qñ po-
pulus nõ cõtentꝰ de xp̄i flagellatiõe ⁊ co
ronatione ⁊ irriſione publica corã eodẽ
ꝓplo: petiuit eum crucifigi. qꝛ data ſnĩa
de cruce ⁊ morte iteꝝ eſt flagellatꝰ: eo
ꝙ ſancitũ eſſet a romanis hoiem affigẽ
dũ. crucis prius flagellis eſſe cedendũ.
De ſcda tñ flagellatiõe ſola expreſſe le-
git᷑: ⁊ hoc Joã. xx. lꝫ Matt. xxv. innuat de
tertia: dicẽs ꝙ Pilatꝰ dñm flagellatum
tradidit crucifigẽdũ: ſed forte recapitu
lãdo loquit᷑ (⁊ ꝯſpuet᷑) primo a Judeis ĩ
atrio põtificis. Matth. xxvij. ſcdo a gẽti
bus in atrio p̄ſidis ibidẽ. (Et poſtq̄ꝫ fla
gellauerint occidẽt eũ.) Et ĩ his tãgunt᷑ E
tria q̄ maxime hoies appetũt ſcꝫ hono-
rẽ: ⁊ quietẽ ⁊ vitã quibꝰ Chriſtꝰ fuit pri
uatus: qꝛ fuit illuſus ⁊ flagellatꝰ ⁊ occi-
ſus. Hec aũt oĩa ꝓphete p̄dixerãt Chry
ſo. Hec Eſa. p̄dixerat dicẽs. Obtuli ſca-
pulas meas ad ꝟbera: genas meas ad
alapas: ⁊ faciẽ meã nõ auerti a ſputorũ
dedecore. Sed ⁊ crucis patibulũ predi
xit propheta vbi ait. Tradidit in mor-
tẽ aiam ſuã: ⁊ cũ ſceleratis deputatꝰ eſt.
Hec ille. (Et tertia die reſurget) iuxta il
lud qđ dauid p̄dixerat dicẽs. Nõ dere-
linques animã meã in inferno. Quõ au
tẽ tertia die reſurrexerit: et quare: vide
feria. iiȷ̃. poſt primã dñicam. Quadrag.
(Et ipſi nihil hoꝝ intellexerũt) ⁊ hoc ſm
Cirillũ: qꝛ neſciebãt exq̄ſite ſcripturas
quouſq̄ꝫ poſt reſurrectionẽ ſuã aperuit
illis ſenſum vt intelligerẽt illas. Beda
aũt tres alias rõnes aſſignat dicẽs. Qꝛ F
enĩ diſcipuli maxime eiꝰ vitã diligebãt:
eius mortẽ audire nõ poterãt. Et qꝛ nõ
ſolũ hoiem innocentẽ: ſed ⁊ deũ verum
ſciebãt: hũc nullatenꝰ mori poſſe puta-
bãt. Et qꝛ per parabolas eũ ſepe audi-

reconſueuerãt:quoties aliq̃d de ſua paſ-
ſione dicebat:ad aliud allegorice referẽ
dũ eẽ credebãt.Uñ ſequit̃.(Erat aũt ṽ-
bũ iſtud abſcõditũ ab eis ⁊ nõ intellige-
bãt q̃ dicebãtur) . Judei vero q̃ in eius
G morte cõſpirauerãt: qñ de ſua paſſione
loquebat̃ dicẽs in Joãne.Oportet exal-
tari filiũ hois intelligebãt.Uñ dixerunt.
Nos audiuim⁹ ex lege q̃ xp̃s manet in-
eternũ.Hec ille. ¶Moraliter ſciẽdũ eſt
ꝙ Judas xp̃m ꝓdidit:ſalutãdo:ample-
xãdo:oſculãdo:⁊ ſecũ comedẽdo.Multi
aũt ĩ iſta q̃drageſima ſalutabũt xp̃z ora-
tionẽ dñicã dicẽdo: ⁊ amplectẽtur bra-
chijs timoris ⁊ amoris ꝯſtrigẽdo. ⁊ oſcu
labũtur veritatẽ in cõfeſſione dicẽdo:et
xp̃o ꝑ miſericordiã occurrẽte.pſ.Miſe-
ricordia ⁊ veritas oſculate ſunt . ⁊ comẽ
dẽt cũ illo cõmunicãdo:⁊ tñ ꝓdẽt eũ qui
dã ſtatim poſt paſcha ad vomitũ reuer-
tẽdo.Auari aũt ſymoniaci: ⁊ vſurarũ tã
q̃ Judas tradent q̃ illũ tradidit iudeis
H ex auaritia.Sed inuidi ⁊ maligni:velut
iudei.Pilato ex inuidia . Puſillanimes
aũt ⁊ plus ceſarẽ.i.hoiem q̃ deũ timẽtes
ſicut Pilat⁹ illũ tradidit crucifigẽdũ ex
timore.Itẽ ſciẽdũ ẽ moraliter ꝙ xp̃s vẽ
ditur a ſymoniacis tãq̃ a iuda quo etiã
ſunt peiores aliqñ. q̃ ipſe pecuniã reſti
tuit aliqñ:ſʒ multi iſtoꝝ nũq̃:quoꝝ figu
ra fuit lepra giezi nũq̃ ſatiãda.iiij.Reg.
cap.v.Illudit̃ aũt ab hypocritis de qui
bus d̃r.ij.p.iij.In nouiſſimis diebus ve-
niẽt illuſores ⁊c.Flagellat̃ vero a tyran
nis.pſ.Circũdederũt me canes multi.
Cõſpuit̃ ẽt a blaſphemis.Job.xxx.Fa-
ciẽ meã cõſpuere nõ verẽt̃. Occidit̃ aũt
ab apoſtatis.Heb.vj.Rurſum crucifigẽ-
tes ſibimetipſis filiũ dei.Itẽ ſciẽdũ eſt ꝙ
xp̃s q̃tuor vicib⁹ fuit illuſus.Pr̃io in do-
mo Caiphe cũ velamine capitis. Scd̃o ĩ
domo Herodis cũ veſte alba . Tertio in
domo Pilati cũ purpura . Quarto a iu-
deis in cruce:q̃ eius verba ꝑuertẽtes di
cebãt.Uah q̃ deſtruis tẽplũ dei ⁊c. Pri-
mo mõ illudit ſacerdos ſeruiẽs ꝑ tẽpo
I ralib⁹ quãdo aſſumit amictũ qui ſignifi
cat ſpẽ celeſtiũ.Scd̃o immũd⁹ ſacerdos
ĩduẽs albã q̃ mũditiã ſignificat . Tertio
maliuol⁹ induẽs caſulã:q̃ ſignificat lati
tudinẽ charitatis. Quarto cõtẽnẽs ver-
ba dei cũ aſſumit ſtolã:q̃ gladiũ.i.verbũ
dei ſignificat . Itẽ ſciẽdũ ꝙ q̃tuor vicib⁹
fuit xp̃s ꝑcuſſus.Primo in capite ꝑ arũ
dinẽ.Scd̃o in faciẽ per alapas.Tertio ĩ
collo ꝑ colaphos.Quarto in toto corpe ꝑ
flagella.Per caput xp̄i ſignificãtur pre- K
lati ꝑ faciẽ contẽplatiui:q̃ ſunt pulcrior
eccleſie pars ꝑ collũ p̃dicatores:ꝑ corp⁹
actiui.Qui ergo iſtos iniuſte perturbãt
xp̃m in illis mẽbris ꝑcutiũt ⁊ flagellãt.
Itẽ ſciẽdũ ꝙ xp̄i cõſputio q̃ fuit magna
vilipẽſior:ſm glo. ſignificat cõtumelias
iuſtis illatas in eorũ p̃ntia ꝑ turpis ⁊ in
honeſta verba:q̃ ſunt immũdi oris ſpu-
ta.Occiſores aũt xp̄i ſũt q̃ pauperes ſpo
liãt.Eccl'i.xxxiiij.Qui aufert ĩ ſudore pa
nẽ:quaſi q̃ occidit ꝓximũ ſuũ. Itẽ q̃ pau
perib⁹ nõ tribuũt in extremis neceſſita-
tibus. Amb. Paſce fame moriẽtẽ ſi non
paniſti occidiſti.Hec ille.¶Quãtũ ad ſe
cũdũ literaliter ſciẽdũ eſt ꝙ in via xp̃s
fecit miraculũ q̃d in preſenti euangelio
narrat̃.Primo ſm Grego.ad ſolidãdam
diſcipulorũ fidẽ. Scd̃o ſm Theo.ne in-
ceſſus dñi inutilis eſſet in via:hoc docu-
mẽtũ diſcipl'is ſuis dãs vt ĩ oibus ſim⁹
proficui:⁊ nihil ſit in nobis otioſum.Hec L
ille.Sequit̃ ergo.)Factũ ẽ aũt cũ appro
pinquaret hiericho.)Eſt aũt hiericho ci-
uitas ꝑ Joſue euerſa prius:cũ ad clãgo
rẽ tubarũ ⁊ vociferationẽ ppl'i dei mu-
ri eius corruerũt:vt ptʒ Joſue cap.vj.et
poſt reedificata ꝑ Abiel:vt ptʒ.iij. Regũ
xvj.cecus quidã ſedebat iuxta viã men-
dicãs.Hic eſt duplex q̃ſtio. Pr̃ia q̃ dicit̃
cũ appropinquaret hiericho. Nã beat⁹
Matth.dicit hoc miraculũ factũ ĩ exitu
de hiericho . Scd̃a:q̃ hic d̃r fuiſſe vnus
cecus:ibi vero ꝙ fuerũt duo. Ad has q̃-
ſtiones dupl'r reſpõdet Aug.de cõſen.
euãge.Ad primã em̃ dicit primo ꝙ xp̃s
dict⁹ ẽ a.b.Luc.hic appropinquare hie-
richo:nõ ingrediẽdo ſʒ egrediẽdo:lʒ iſte
mod⁹ loquẽdi ſit inuſitatus. Ad ſcd̃am
dicit ꝙ vnus eoꝝ fuit famoſior ⁊ impor
tunior vnde ⁊.b.Mar.ponit nomẽ eius
⁊ patris eius dicẽs. Bartime⁹ fili⁹ Ti- M
mei.⁊ hũc ſolũ noiat Luc.Sed ſcd̃o mo-
do idẽ ſoluit vtrãq̃ queſtionẽ ⁊ cõſentit
magr̃ hiſt.dicẽs ꝙ ĩ igreſſu ſanauit vnũ.
in egreſſu vero duos:inter quos vn⁹ erat

famoſior:q̃.b.Marcus ſanatũ dicit: de
alio tacẽs.Sʒ mihi magis placet prima
expoſitio.Nã eedẽ interrogatiões ⁊ re-
ſpõſiões ⁊ increpationes facte ſunt cir-
ca eũ quẽ ſm Marcũ ſanauit in exitu ci
A uitatis:⁊ circa eũ de quo loquit̃ Luc.Iõ
vnus ⁊ idẽ videt̃ fuiſſe quẽ.b.Lucas an
ticipatiue loquens dixit ſanatũ ⁊ poſt
narrat q̃d prius erat factũ ſcʒ dñm perã
bulaſſe hiericho.(Et cũ audiret turbã p̃
tereũtẽ.)Cũ xp̃o em̃ egrediẽte de hieri-
co fuit mlťa turba:vt Mat.teſtat̃.primo
q̃ iã xp̃s erat famoſiſſimus in doctrina
⁊ miraculis.Scd̃o:q̃ aſcẽdebat ad feſtũ
paſche ĩ hierl'm:ad q̃d illo tẽpore ois po
pulus Iſrael aſcẽdebat. Tertio q̃ vt di
cit magiſter hiſto.pauci nõ audebãt in-
gredi deſ̃tũ mediũ iter hiericho ⁊ hiel'z:
iõ multi ſociarũt ſe xp̃o . (Interrogabat
q̃d hoc eſſet)⁊ ſm Chry.reſponderunt ei
oculati ſʒ ꝙ credebãt:iõ ſequit̃ (dixerũt
aũt ei ꝙ Jeſus nazarenus tranſiret. Et
clamauit)ex magno deſiderio ſanitatis
(dicens. Jeſu fili Dauid miſerere mei)
B Iſte cecus in verbis iſtis pretẽdit ſe ha
bere magnã fidẽ ad xp̃m:⁊ eum credere
deũ.⁊ hoc q̃ de eo forte ſepi⁹ audierat ⁊
de miraculis eius.Sʒ vñ nouerat iſte ce
c⁹ Jeſum eſſe filiũ Dauid Reſpõdet Ci
ril.In iudaiſmo nutrit⁹ nõ ignorauit ꝙ
de progenie.Dauid deus ſm carnẽ na-
ſceret̃.⁊ iõ ei vt deo loquẽs dicit miſere
re mei.Hec ille.Seruos em̃ dei oramus
vt pro nobis orẽt:deũ vero vt nobis mi
ſereatur . Uel dicere poſſum⁹ ꝙ apd̃ iu
deos Meſſias expectat⁹: q̃ expectaba-
tur de ſemine Dauid.iõ per excellẽtiam
dicebatur filius Dauid ⁊ ſʒ hoc dicere.
Jeſum filiũ Dauid eſt dicere eũ eẽ xp̃z.
Et hoc innuit̃ Matth.xij.vbi dicitur. Et
ſtupebãt oẽs turbe ⁊ dicebãt. Nũquid h̃
eſt filius Dauid. Et ad hũc ſenſum tur-
be dicebãt:Oſanna filio Dauid Matth.
C xxj.Quod vero dicit. Miſerere mei poſ-
ſet quidẽ dici ꝙ tali vtitur modo loquẽ-
di doctus a ſpũſctõ: ſʒ tñ etiã dici poſ-
ſet ꝙ rudes:eo maxime tẽpore etiã ſan-
ctos ſub tali verborũ forma aliquãdo in
uocabãt.Uñ ⁊ Job.xix.dicit̃.Miſeremi-
ni mei miſeremini mei ſaltem vos amici
mei.(Et qui preibãt)xp̃m(increpabant
eũ vt taceret)xp̃s em̃ tũc in via cũ nõ eẽt
otioſus:aut docebat turbã que eũ ſeque
batur vt eũ audiret:aut certe cogitabũ-
dus ⁊ cõtẽplatiuus incedebat. Et iõ q̃
cecus vtroq̃ modo videbat̃ xp̃m impe- D
dire ĩcrepabãt eũ turbe. (Ille ṽo multo
magis clamabat . Fili Dauid miſerere
mei(Timebat em̃ ne voces increpantiũ
impediret vocẽ ſuã ne corporaliter audi
retur a xp̃o iõ vocẽ eleuauit multo ma-
gis clamãdo.¶Allegorice hiericho iter
pretat̃ luna:q̃ eſt quoddã variabile. ⁊ ſi
gnificat noſtrã mortalitem ſm Grego.
Iõ xp̃s venit hiericho , qñ ſuſcepit car-
nẽ:⁊ tũc cecus illuminat⁹ eſt. Quis vero
ſit iſte cecus exprimit Amb. dicẽs.In h̃
ceco typus populi gentilis eſt q̃ ſacra-
mẽto dñico recepit amiſſi luminis clari-
tatẽ.Nihil aũt intereſt vtrũ in vno ceco
medicinã an duob⁹ recipiat:quoniã ex
chã ⁊ Japhet Noe filijs originẽ ducẽs ĩ
duobus cecis duos generis ſui p̃tende-
bat authores.Hec ille.Et nota ꝙ ex ter
tio filio Noe ſcʒ Sem deſcẽdit Abraam
vt patet Luc.iij.⁊ ꝯſequẽter ppl's iudai
cus.Uel per iſtũ cecũ ſignificat̃ gen⁹ hu- E
manũ q̃d in duos populos diuidit̃.ſ.gẽ-
tilẽ ⁊ iudaicũ Gre.Cecus eſt gen⁹ hũa-
nũ:q̃d in parẽte primo a paradiſi gau-
dijs expulſũ:claritatẽ ſupne lucis igno-
rãs dãnatiõis ſue tenebras patit̃.hieri-
cho aũt interp̃tat̃ luna que dũ mẽſtruis
momẽtis decreſcit:defectũ nr̃e mortali-
tatis deſignat.Dũ igit̃ cõditor noſter ap
propinquat hiericho cec⁹ ad lumẽ redit.
q̃ dũ diuinitas defectũ noſtre carnis ſu
ſcepit humanũ genus lumẽ q̃d amiſerat
recepit.Hec ille.¶Anagogice cec⁹ ſedẽs
extra hiericho eſt populus ſctõrũ patrũ
iam exutus carne mortalitatis. qui ſtat
cecus ſeu extra viã aſcẽdẽdi in hieruſa-
lem celeſtẽ.q̃ ſtabat in lymbo ſub terra
deorſum:⁊ tñ credebat in xp̃m q̃ eſt via.
⁊ mẽdicabat:q̃ cõtinue orabat deũ pro
ſua liberatione.Sʒ trãſeũte dño.i. dum
dñs peregrinaret̃.ĩ carne: multo magis
clamabat:per intẽtionẽ vel extẽſionẽ ſui F
deſyderij.Et in ipſo egreſſu xp̄i ab hieri
cho.i.in morte qua reliquit mortalitatẽ:
⁊ per diuinitatẽ ſtetit:recepit primo lu-
men corporale quantũ fuit ex parte xp̄i

qꝛ xp̄s carcerē illū tenebroſum cū luce
corporali intrauit: vt ptz ex. ſ. Tho. i. iij.
ſen. Scd̄o lumē ſpirituale qꝛ pacta paſ=
ſione aperta eſt ianua celi: ⁊ oēs fuerūt
in paradiſo p btificā viſionē: q̄uis non
fuerint ſtatim in celo p localē aſcēſionē
G oīa iſta patēt ex. ſ. Tho. in diuerſis locis.
¶ Moraliter iſte cecus ſignificat pctōrē
puatū lumine fidei vel grē dei. De hoc
ſic ait Gre. Qui eterne lucis claritatē ne
ſcit: cecus eſt. Si aūt iā in redēptorē cre
didit qui dixit: ego ſum via. ⁊ vt lumē ve
ritatis recipiat poſtulat: iuxta viā ſedet
⁊ mēdicat. Illi aūt qui Jeſum veniētē p̄
cedūt deſignāt carnaliū deſyderioꝝ tur
bas tumultuſqꝫ vitiorū: qui priuſq̄ Je=
ſus ad cor nrm̄ pueniat: cogitationē no=
ſtrā diſſipāt: ⁊ in ipſa nos nr̄a or̄one p=
turbāt. Ipſe vero magis clamabat: quia
quāto grauiori tumultu cogitationū p̄=
mimur: tāto orationi inſiſtere ardētius
debem⁹. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū lite
ralit̄ sciēdū eſt q xp̄s oſtendit ſe hoc lo=
co ad miſeras pſonas fuiſſe piū ⁊ miſeri
cordē: qꝛ audit vocibus ceci: intermiſſa
H via ⁊ predicatiōe vel cōtēplatione: aliq
vertit ad ei⁹ ꝯſolationē. Dicit̄ ergo (Stās
aūt Jeſus) Stare aliqñ opponit̄ ei qd̄ ē
ſedere vt ꝓprie dicat̄ ſtare q̄ eſt rect⁹ ſu
per pedes ſuos. Aliqñ vero opponit̄ ei qd̄
eſt moueri. ⁊ vtroqꝫ mō ſtetit xp̄s: ne cec⁹
haberet cām currēdi poſt ſe. Et i hoc in
nuit quō ſe debeāt hr̄e principes ⁊ plati
qñ audiūt paupes q̄rulantes miſericor=
diā vel iuſtitiā. (iuſſit illū adduci ad ſe.)
Nō. n. potuiſſet habere aditū ad xp̄z rō=
ne turbe. niſi xp̄s dediſſet viā. Si aūt iſte
ē de quo loquit̄ Marc⁹ vt ē rōnabile di=
xerūt ei comites xp̄i. Animequior eſto: ſur=
ge: vocat te. Qui piecto veſtimēto in q̄. ſ.
mēdicabat: exiliēs venit ad eū: vt teſtat̄
Marc⁹. in quo apparuit magnus ſalutis
ardor qꝛ venit ad xp̄m curſim cū eſſet ce
cus. Exilire eīm eſt extra ſalire vel ſalta
re (Et cū appropinquaret) cecus ſalua=
I tori (iterrogauit illū) ſaluator (Quid tibi
vis faciā (quaſi diceret. Uis eleemoſynā:
vel ſalutē? Ciril. Diſpēſatiue iterrogat:
nō quaſi ignorās: ſꝫ vt ſcirēt aſtātes q
nō petebat pecuniā ſꝫ diuinā efficaciā.
Uel qꝛ calūniatores veritatis iudei poſ

ſent dicere vt in ceco nato nō eſt hic ſed
ſimilis eius: voluit vt cecus pri⁹ oſtēde=
ret defectū nature: ⁊ tūc cognoſcat gra=
tie maieſtatem. Hec ille. Ult̄ iterrogat vt
eū magis accēdat ⁊ ſuſpēdat ad deſyde
riū ſanitatis: ⁊ ꝯſequēter grati⁹ habeat
xp̄i bñficiū (At ille dixit. dn̄e vt videam)
K Tūc xp̄s volens ſe deū oſtēdere: curare
eū voluit imperatiue ⁊ ꝓpria authorita
te. Un̄ ſequit̄. (Et dixit illi ieſus reſpice)
Sciēdū tn̄ q licet xp̄s oīa poſſet: tn̄ ex cō
gruitate requirebat̄ aliqua diſpoſitio in
recipiētib⁹ eius bñficia. Iō ſequit̄ (fides
tua te ſaluū fecit) diſpoſitiue. ſ. ⁊ cōgruē=
ter. Fides eīm ē ſicut vas quo ex fonte di
uinitatis haurim⁹ grāz ⁊ bñficia. iō quā
to fuerit maior tāto magis haurit Ciril.
Diffundit̄ grā quā ſuſcipit fides: ⁊ ſicut
ex aliq̄ fonte hi quidā paruis vaſis mo
dicū aque hauriūt: hi vero maiorib⁹ mul
tū fonte nō diſtinguēte mēſuras. ⁊ ſicut
ſm̄ feneſtras q̄ aperiūt̄ magis vel min⁹
ſplēdor ſolis infundit̄: ita ſm̄ capacitatē
intētionis haurit̄ gratia. Hec ille (Et cō
feſti vidit) ſ. clari⁹ q̄ vnq̄ videre potuiſ
L ſet p naturā. Sicut. n. ars nō pōt eq̄ri na
ture i operādo: ita neqꝫ natura deo. Un̄
nūq̄ fuit viſus ita clar⁹ ſicut ille quem
de⁹ dedit ſm̄ Chry. ⁊ ſ. Tho. (Et ſeq̄bat̄
illū magnificās deū) Ex q̄ pz ſm̄ Cirillū
q ſan⁹ erat in corpe ⁊ in ſpū. Sz hic mo
net Chry. q̄ſtionē. Quare pmiſit cecū ſeq̄
ſe: nō aūt demoniacū liberatū ⁊ ſeq̄ vo=
lētē: vt Luc. viij. Et ad hoc ipē Chry. dt.
Neutrū irrōabile puto. Demoniacū. n.
mittit p̄conē vt ex ſua cōſiſtētia bñfacto
rē p̄dicet. Erat. n. excellēs miraculū: fu=
rioſum videre ſane mentis effectū. Cecū
vero pmittit ſeq̄ qꝛ hieroſolymā aſcende=
bat: p crucē pfectur⁹ altū myſteriū: vt re
cētē hn̄tes miraculi mētionē n̄ exiſtima
rēt eū ifirmitate potius q̄ mīa pati. Hec
ille. (Et oīs plebs vt vidit) miraculū tā
glorioſum (dedit laudē deo) magnificādo
M deū ⁊ xp̄m eius. ¶ Allegorice ⁊ anagogi
ce patet ex dictis. ¶ Moraliter vero ſigni=
ficatur qd̄ Greg. exprimit dicēs. Cū ad=
huc turba phātaſmatū iorone patimur
Jeſum aliquaten⁹ trāſeūtē ſentim⁹. Cū
vero orationi vehemēter inſiſtimus. de⁹ i
corde figit̄: ⁊ lux amiſſa repat̄. Hec ille.

☞ Feria. iiij. in capite ieiunij.
☞ Textus euangelij Matth. vj.

Cum ieiūatis nolite fieri ſi
cut hypocrite triſtes. Ex
K termināt eīm facies ſuas:
vt pareāt hominibus ie=
iunātes. Amē dico vobis quia re=
ceperūt mercedē ſuā. Tu autē cum
ieiunas vnge caput tuū: ⁊ faciē tuā
laua: ne videaris hominibus ieiu=
nans: ſed patri tuo qui eſt in ab=
ſcōdito: ⁊ pr̄ tu⁹ qui videt in abſcō
dito reddet tibi. Nolite theſauriza
re vobis theſauros i terra: vbi eru=
go ⁊ tinea demolit̄: ⁊ vbi fures effo
diunt ⁊ furātur: theſaurizate autez
vobis theſauros i celo vbi neqꝫ eru
go neqꝫ tinea demolit̄: ⁊ vbi fures
nō effodiunt nec furātur. Ubi enim
eſt theſaurus tu⁹: ibi eſt ⁊ cor tuum.

L B Cum ieiunatis. Mat. vj. Sciē
dū eſt anteq̄ ad euāgelium
deſcēdam⁹ q q̄uis ſolenni=
tas. xl. in ſequēti dn̄ica ichoe
tur: tn̄ eccl'ia addidit q̄tuor
dies p̄cedētes. Cui⁹ ratio literalis ē vt
q̄dragenari⁹ nūerus impleret̄ ſꝫ aliq̄s:
qꝛ a ſequenti dn̄ica vſqꝫ ad paſcha ſunt
ſolū. xxxvj. dies ieiunabiles: ſed additis
quatuor reſultat numerus quadragena
rius: quē xp̄s ſuo ieiunio cōſecrauit. Sūt
⁊ due rōnes myſtice q̄re in quarta feria
inchoet̄. Prima qꝛ paſſio xp̄i ea die fuit
ptractata ⁊ cū deliberatiōe firmata q̄=
uis etiā iſta poſſit eē lr̄alis. Scd̄a in ſi=
gnū q tēpus ieiunij maxime quadrage
ſimale: ē tēpus pfecte claritatis illumi=
nās intellectū quo ad naturale lumen ⁊
quo ad ſupernaturale. Quarta eīm feria
factus eſt ſol ⁊ alia luminaria: cū aū mū
dū illuminaſſet q̄dā nubecula debiliter
M C quā fecerat de⁹ cū dixit. Fiat lux. Tertia
qꝛ eſt dies mercurij vulgarit̄ dicta. Mer
curius aūt ſm̄ aſtrologos eſt planeta re=
gnās in virgine ⁊ qui dominat̄ aque: ⁊ q̄
ſemper ſimul fertur cū ſole ⁊ preeſt facū
die: vt aūt ptz Act. xiiij. in ſignū. ſ. q ho=
mines hoc tēpore debēt eſſe mūdi corpo

re vt virgo: et humidi lachrymis, et per=
ſeuerātes in bono qd̄ eſt eſſe cū ſole ſem
per. i. xp̄o. ⁊ predicatores debēt eſſe facū
di. Igit̄ eccl'ia vt feruentius hoc ieiuniū D
ſuſcipiam⁹: reducit nos p cineres ad me
moriam mortis. ⁊ xp̄s in euāgelio docet
quō ieiunem⁹ ne meritū perdam⁹. Igit̄
in preſenti euang. intēdit principaliter
xp̄s a nobis excludere inanē glr̄iam qua
pditur meritū bonorū operū: ⁊ ſuadere
q ponamus finē in deo ne cōmittamus
mala. Et in eo tāgūtur tria pūcta q̄ ſunt
Reprehenſio. Admonitio. Exhortatio.
¶ Quātū ad primū xp̄s reprehēdit hy=
pocritas. Dicit ergo (Cū ieiunatis: noli
te fieri ſicut hypocrite triſtes) Ubi ſm̄
Chry. aduertēdū eſt: q aliud eſt eſſe tri=
ſtem: aliud ſe facere ſeu oſtendere triſtē.
Qui eīm ieiunat eo ipſo q ieiunat eſt tri
ſtis ſꝫ nō ſe fecit triſtē ſꝫ ſolū qñ aliquid
facit vt triſtis videat̄. Et iſto modo dicit
xp̄s: nolite fieri triſtes: qꝛ iſto modo hy=
pocrite ſe faciebant triſtes. Iō ſubditur
(Exterminānt eīm facies ſuas) Extermi=
nare ſicut Hier. teſtat̄ eſt extra terminos
ponere: iō ꝓprie ſm̄ eū exterminānt exu= E
les. large tn̄ oē qd̄ extra ſuos conſuetos
terminos ponit̄ exterminat̄. Qui ergo tri=
ſtiorē ſolito ſe fingit ex figura faciei vel
de aliquo ſuco exterminat faciē ſuā. Et
ita hypocrite faciūt (vt pareāt). i. videāt̄
(hoīb⁹ ieiunātes) Gre. viij. moral. Nihil
tāto labore aliud niſi exterminatio huma
na cogitat̄. Hec ille. Chry. ſup Matth.
Si g̃ q̄ ieiunat ⁊ triſtē ſe facit hypocrita
ē: quāto magis nequior ē q̄ nō ieiunat: ſed
argumētis q̄buſdā i facie ſua pingit ve=
nalē pallorē quaſi ieiunij ſignū. Hec ille.
(Amē). i. vere (dico vobis: receperūt mer
cedē ſuā) qꝛ ſcꝫ vt Remig. ait receperūt
id pp qd̄ ieiunauerūt. Ut ē modus loq̄n
di q̄ ſignificat̄ q apd̄ deū nullā merce=
dē tales mereāt̄. ¶ In hac pte ſunt duo
documēta. pmū: qꝛ ſꝫ Aug. ex h̄ apparet
q inanis glr̄ia nō ſolū in rebus pulcris
⁊ glorioſis locū hꝫ: ſꝫ in vilib⁹ puta faciei
ſqualore ⁊ veſtium ſordibus. Imo vt dt F
in ſcd̄is ē piculoſior: qꝛ nō pōt ita ꝯuinci
cū ſit ſub nomine ſctitatis ⁊ humilitatis.
Scd̄z eſt: cū in nr̄o bono opere duo ſint
ſ. meritū ⁊ gloria: de⁹ vult p ſe gloriam

ſancꝫ pͥncipalis cā oīs boni: ⁊ nobis tra
dit meritū. Qui ergo vult ſurripe partē
dei: perdit ſuā: deo ſeipſum vindicāte.
¶ Quātū ad ſcd̄ʒ admonet ⁊ docet nos
xp̄s qualr̄ et q̄ fine debem⁹ ieiunare cū
G dicit (Tu aūt) q̄ non vis perdere ieiunij
meritū (cū ieiunas: vnge caput tuū: ⁊ fa
ciē tuā laua) Sed ꝯ primo: qꝛ deferre ca
put iunctū videꝛ eſſe ꝯ honeſtā cōuerſa
tionē cum ſit turpe. Et p̄terea ſi ieiunan
tes ſemꝑ vngāt caput eque manifeſta-
biꝛ eoꝝ ieiuniū ꝑ talē vnctionē ſicut ⁊ ꝑ
hypocritarū fictionē. Ad iſta duo argu
menta reſpōdet Hiero. dicēs ꝙ loq̄tur
xp̄s iuxta ritum ꝓuincie paleſtine: vbi
diebus feſtis ſolēt vngere capita. Hec
ille. Ex quo pꝫ ꝙ in iudea ſeu paleſtina
vbi xp̄s p̄dicabat nō ē turpe ſꝫ honeſtū
⁊ pulcrū inungere caput ⁊ erat triſtitie
ſignū. Et qꝛ ita erat ꝯſuetū nō fuiſſet ex
hoc ieiuniū deprehēſum. Chryſ. vo ſuꝑ
Mat. dicit ꝙ iſta ſunt ꝑ exaggregatio-
nē dicta; ⁊ ſenſus nō eſt ꝙ iſta fiant ſed
ꝙ q̄ntū poſſumus ieiunia noſtra celem⁹.
H Et idē dicit ſententialiter. Hiero. Sed ar
guo cōtra ſolutionē vtriuſqꝫ: qꝛ ex hoc
ſequiꝛ ꝙ bonū ſit ſcādalizare ꝓximū q̄
credet me non ieiunare qn̄ ieiunare de-
buiſſem. Ad hec dicēdū eſt ꝙ xp̄s nihil
aliud intēdit niſi vt inanē gloriā fugia-
mus. Ieiunia ergo q̄ ſunt de p̄cepto nul
lus dꝫ celare rōne p̄dicta: ne. ſ. aliquem
ſcādalizet. Et ſi inſurgat motus inanis
glorie: ille nō pōt tollere meritū cum ho
mo in tali caſu manifeſtet ieiuniū ex pͥn
cipali intentione ne ſcādalizet proximū
ſuū. Sed dicaꝛ ꝙ ſaltem ſe exponit peri
culo mutādi intentionē dico ꝙ non eſt
certū ꝙ peccabit mutādo intētionē: eſt
tn̄ certū ꝙ peccabit ſcādalizādo fratrē
ſuū. Si vo ſint ieiunia votiua imꝑfecti
q̄bus periculū imminet inaniter gloriā
di debēt ea abſcondere ꝓpter periculū
inanis glorie ⁊ ſic loquiꝛ xp̄s ⁊ p̄dicti do
ctores ꝑfecti vo poſſunt ⁊ debēt illa oſtē
dere vt glorificeꝛ in eis deus ⁊ luceāt co
I rā hoibus vt innuit xp̄s Mat. v. (ne vi-
dearis). i. ne ſis (hoibus ieiunās) Uideri
em̄ aliqn̄ importat incertitudinē cogni
tionis: vt cū in re dubia dicimus: videꝛ
mihi ſic. Aliqn̄ vo exiſtētiā rei ⁊ expreſ-
ſionē veritatis: vt cū dicit porphirius.
Uꝛ neqꝫ ſpēs neqꝫ genus ſimplr̄. i. vno
modo dici. (Sed patri tuo q̄ eſt in abſcō
dito). i. patri celeſti q̄ eſt inuiſibilis ⁊ habi
tat in corde ꝑ fidē ſm̄ glo. Huic autē pa
tri ieiunat q̄ eius amore ieiunat: vt eadē K
glo. dicit. Sꝫ q̄re xp̄s ita ſollicite monet
de mō ieiunādi? Dicaꝛ ꝙ ex rōne maxi-
mi fructus q̄ exprimiꝛ ꝑ hos vſus. Sa-
nāt gratificāt: ieiunia forma reuelant.
Attenuātqꝫ docēt: mortē penalia vitāt.
Quē xp̄o ſeruāt: domata carne tuētur.
Demō ſubijcit: refouēt ieiunia multos.
¶ Ubi nota ꝙ (ſanāt). ſ. mēte ⁊ corpe (gra
tificant ieiunia). ſ. deo ⁊ hoibus forma. ſ.
ſunt ieiunātes ad ꝓuocādū alios ad bo
nū (reuelāt). i. ſunt cā ꝙ reuelenꝛ ſecreta
dei. (Attenuātqꝫ). i. ſubtiliāt intellectuꝫ
(docēt). i. p̄bēt facultatē ⁊ grāꝫ docēdi le
gē dei (mortē). ſ. vitāt (penalia vitant). i.
penas ⁊ peſtes corpis vitare faciūt. (quē
xp̄o). i. in ſeruitio xp̄i (ſeruāt domata car
ne: tuenꝛ). ſ. ad patriā (Demō ſubijciꝛ: re
fouēt ieiunia multos). i. paupes. Et hec
oia ex ſcriptura colliguntꝛ. Et iō ſubdiꝛ:
(Et pr̄ tuus q̄ videt in abſcōdito reddet
tibi) mercedeꝫ eternam ⁊ alios fructus. L
¶ In hac ſcd̄a parte euāgelij habemus
duo pulcra documēta in ſenſu morali.
Primū tāgit Chryſo. ſuꝑ Matth. dicēs.
Spūaliter facies aīe ꝯſciētia intelligiꝛ.
Sicut em̄ in ꝯſpectu hoiꝫ gratioſa eſt fa
cies pulcra. ſic in oculis dei ſpecioſa eſt
ꝯſciētia mūda. Hāc faciē hypocrite q̄ ꝓ-
pter hoies ieiunāt extermināt fallere vo
lentes deū ⁊ hoies. Nā ſemꝑ vulnerata
eſt ꝯſcientia ei⁹ q̄ peccat. Si ergo abſtu-
leris nequitiā ab aīa tua bn̄ laudaſti fa
ciē tuaꝫ ⁊ bn̄ ieiunas. Hec ille. Scd̄ʒ vo
tangit idē ibidē dicēs. Spūaliter caput
tuū xp̄s eſt. Sitiētē pota: eſuriētē ciba: ⁊
ſic oleo miſericordie caput tuuꝫ vnxiſti
xp̄m q̄ clamat in euāgelio. Qd̄ vni de mi
nimis meis feciſtis mihi feciſtis. Hec il-
le. Tūc accepta erunt ieiunia noſtra; qꝛ
dicit Greg. ꝙ illud ieiuniū deus appro-
bat qd̄ ad eius oculos manus eleemoſy M
naꝝ leuat. Hec ille. ¶ Itē moraliter no-
tādū ꝙ i ſcriptura multiplex oleū noiaꝛ
quo inūgi dꝫ caput. i. mēs nr̄a. Primū ē
oleū myrtinū. i. nitoris ꝯſciētie: q̄ inūge-

banꝛ virgines. vt pꝫ Heſter. ij. Scd̄ʒ eſt
oleū cōpaſſionis ⁊ mie: quo debēt inūgi
p̄lati Chry. Eſuriētē ciba: ⁊ ſitiētē pota
⁊c. Tertiū eſt oleū ſpūalis letitie q̄ inū-
gunꝛ reges. i. cōtēplatiui Exo. xxix. Scti
A ficabis vaſa tabernaculi oleo Facies ēt
i. ꝯſcia lauāda eſt. Primo lotione ꝯtritio
nis Hie. iiij. laua a malitia cor tuū hieru
ſalē: vt ſaluus fias. Scd̄o lotiōe ꝯfeſſiōis
Eſa. j. Lauamini mūdi eſtote. Tertio lo
tiōe tolerātie tribulatiōis. Apo. vij. La-
uerūt ſtolas ſuas ⁊ dealbauerūt eas in
ſanguine agni. Un̄ deus dicit aīabus bo
nis illud Gen̄. xviij. Afferā pauxillū aq̄
⁊ lauētur pedes veſtri. i. affectus veſtri
a ſordibus terrenorum. ¶ Quantuꝫ ad
tertiū xp̄s hortaꝛ nos vt finē nr̄m pona
mus in creatore et nō i creatura p̄cipue
in diuitijs dicens. (Nolite theſaurizare
vobis theſauros i terra) Ubi eſt aduertē
dū ꝙ theſaurus dꝛ theca. i. repoſitorium
auri: ⁊ theſaurizare eſt auruꝫ reponere
ſeu ꝯgregare qd̄ fit ſeu fieri dꝫ vt hō poſ
ſit hr̄e ſufficiētia ad neceſſitatē ⁊ decētiā
B ſui ⁊ ſuoꝝ. q̄ ḡ ꝯgregat diuitias ex auari
tia ⁊ amore diuitiaꝝ i ſe: idebite ⁊ iniu-
ſte theſaurizat: qꝛ ipediꝛ finis ꝓpꝛ queꝫ
ſit theſaurizatio: cū ex h̄ reddaꝛ hō iſuf-
ficiētiſſim⁹. Qui em̄ ſic ꝯgregat diuitias
nō audet eis vti. ſꝫ iuxta illas moriꝛ fa-
me. Un̄ dicit Hie. ad Pau. Antiq̄ dictum
ē. Auaro deeſt tā qd̄ hꝫ q̄ꝫ qd̄ nō hꝫ. Hec
ille. Hoc ḡ ē qd̄ ꝓhibuit h̄ xp̄s: qꝛ illicitū
ē: ⁊ qꝛ iſtabile ⁊ ꝑiculoſum ē. Un̄ ſubdiꝛ
(vbi erugo ⁊ tiea demoliꝛ ⁊ vbi fures ef-
fodiūt ⁊ furanꝛ) Rab. Tria ponit ſꝫ tres
diuerſitates diuitiarū. Metalla erugi-
nes: veſtes tinee demoliunꝛ. Sūt auteꝫ
alia q̄ neqꝫ eruginē neqꝫ tineā timēt: ſi-
cut lapides p̄tioſi ⁊ iō ponit gn̄ale detri
mētū. ſ. fures q̄ oēs diuitias rapere pn̄t.
Hec ille. (Theſaurizare aūt vobis the-
ſauros i celo) nō i celo corporeo ſꝫ Aug.
qꝛ oē corp⁹ ꝯtēnēdū ē: ſꝫ i ſpūali firma-
mēto qd̄ nō trāſibit ſicut corꝑale. Eſt au
C tē ſpūale celū ip̄e de⁹ i q̄ oēm ſpē colloca
re debemus (Ubi neqꝫ tinea demoliꝛ nec
fures effodiūt: nec furanꝛ) Sꝫ qꝛ poſſet
aliq̄s dicere ꝙ nō oīs theſaurus diſſipaꝛ
erugine vl̄ tinea iō ſubiūgiꝛ (Ubi ē the-
ſaur⁹ tu⁹ ibi ē ⁊ cor tuū) Hie. i homil. Ac
ſi dicat. ⁊ ſi nihil p̄oꝝ eueniat: nō ꝑuā ſu
ſtinebis iacturā iferiorib⁹ affix⁹: ⁊ eoruꝫ
ſeru⁹ fact⁹ a celeſtib⁹ cadēs et nihil ex-
celſoꝝ cogitare potēs. Hec ille. ¶ In hac
ꝑte ſunt multa documēta. Primū lr̄alr̄
qd̄ Chry. tāgit ſuꝑ Mat. dicēs. Quid ḡ D
meli⁹ eſt ſuꝑ terrā reponere vbi incert⁹
eſt ꝯſeruatiōis euēt⁹: aut in celo vbi cer
ta cuſtodia. Que aūt ſtultitia ē illic reli-
q̄re vn̄ exitur⁹ es. ⁊ illuc non p̄mittere q̄
itur⁹ es. Illic ergo ſubſtātiā tuā colloca
vbi patriā habes. Hec ille. Aliud mora
liter qd̄ Raba. tāgit di. Erugo ſignificat
ſuꝑbiā q̄ decorē virtutū offuſcat. Tinea
q̄ veſtes latenē rodit inuidia eſt: q̄ bonū
ſtudium lacerat: et cōpactionē vnitatis
diſſipat. Fures ſunt heretici ⁊ demones
q̄ ſemꝑ ad hoc ſunt intēti vt ſpūales vi
ri ſpolienꝛ. Hec ille. Aliud eſt documētū
vt vnuſq̄ſqꝫ ponat cor ſuū in celo: qd̄ ad
literā xp̄s monet in dicto ſuo dicēs. the-
ſaurizare ⁊c. ⁊ eccleſia idē ſignificat mo-
raliter facto ſuo dū cineres imponit. di.
Memēto qꝛ cinis es. ſ. principaliter. Nā
cū deus hoiem fecerit ex quatuor elemē
tis multū poſuit de luto terre: ⁊ paꝝ de
alijs elemētis: vt docet ipſa groſſities et E
grauitas corpis noſtri. Paꝝ igiꝛ in hoie
poſuit de igne: vt parū haberet de igne
ꝯcupiſcētie ⁊ auaritie ⁊ iracūdie. ⁊ tn̄ ali
q̄ ita ſunt inflati qd̄ videnꝛ de aere crea-
ti: parū etiam de aqua vt parū haberet
de incōſtantia circa bona opa: tn̄ aliq̄ vi
dēꝛ de aqua facti: qꝛ nimia leuitate ſūt
agitati: multū aūt poſuit de terra vt mul
tū hr̄et de humilitate q̄ eſt via aſcēdēdi
in celū quia hō eſt vt aqua que nō aſcē-
dit niſi quātum deſcēdit ⁊ tamen paucꝛ
vidēꝛ de terra facti qꝛ multi ſemꝑ vo-
lūt eſſe ſublimes ⁊ eleuati. Dicit ēt ⁊ in
cinerē reuerteris. vt diſcas nō amare qd̄
diu tecum habere non valebis. Amen.

☞ Fer. v. poſt do. Quinquage.
☞ Textus euan. Matth. c. viij.

CUm introiſſet Ieſus ca- F
pharnauꝫ: acceſſit ad eū
centurio: rogans eū ⁊ di
cēs. Dn̄e puer me⁹ iacet
in domo paralytic⁹. ⁊ male torqueꝛ

Et ait illi Ieſus. Ego veniã ⁊ cu-
rabo eum. et rñdens centurio ait.
Domine non ſum dignus vt itres
ſub tectũ meum ſ; tñ dic verbo et
G ſanabit puer meus. Nã ⁊ ego ſum
hõ ſub poteſtate conſtitutus ha-
bens ſub me milites ⁊ dico huic va
de: ⁊ vadit: ⁊ alio veni: ⁊ venit: ⁊ ſer-
uo meo: Fac hoc: ⁊ facit. Audiens
autem Ieſus miratus eſt: ⁊ ſequen
tibus ſe dixit: Amen dico vobis nõ
inueni tãtã fidẽ in iſrl. Dico autem
vobis ꝙ multi ab oriente ⁊ occidẽ-
te veniẽt ⁊ recũbent cum Abraam
Iſaac ⁊ Iacob in regno celorum.
Filij aũt regni eijcient in tenebras
exteriores ibi erit fletus et ſtridor
dentiũ. Et dixit Ieſus centurioni.
Uade: ⁊ ſicut credidiſti fiat tibi. Et
ſanatus eſt puer in illa hora.

H Cum introiſſet Ieſus caphar
naũ ⁊c. Matth. viij. Uide ex-
poſitionem huius euangelij
dominica ſecunda poſt octa.
Epiphanie.

Feria. vj. poſt. dñicam. l.

Textus euange. Matth. v.

Audiſtis qꝛ dictum eſt an-
tiqs. Diliges primũ tuũ:
⁊ odio habebis inimicu;
tuum. Ego autẽ dico vo
bis. Diligite inimicos veſtros: be-
nefacite his qui oderunt vos: ⁊ ora
te ꝓ perſequentibus et calũnianti
bus vos: vt ſitis filij patris veſtri
q̃ in celis eſt: qui ſolẽ ſuum oriri fa-
cit ſuper bonos et malos: et pluit
ſuper iuſtos et iniuſtos. Si em̃ di-
ligitis eos qui vos diligunt: quam
mercedẽ habebitis: Nonne et pu-
blicani hoc faciũt. Et ſi ſalutaueri
I tis fr̃es vr̃os tñ: quid ãpli⁹ facie-
tis. Nonne et ethnici hoc faciunt?
Eſtote ergo vos ꝑfecti ſicut et pa-
ter veſter celeſtis ꝑfectus eſt. Attẽ-
dite ne iuſtitiam vr̃am faciatis co-
ram hoĩbus vt videamini ab eis:
alioquin mercedem non habebitis
apud pr̃e; vr̃m q̃ in celis eſt. Cũ er
go facis eleemoſynã noli tuba canere K
re aũ te ſicut hypocrite faciũt i ſy-
nagogis ⁊ in vicis: vt honorificent
ab hominibus. Amen dico vobis
receperũt mercedem ſuam. Te aũt
faciẽte eleemoſynam: neſciat ſini-
ſtra tua quid faciat dextera tua: vt
ſit eleemoſyna tua in abſcondito: ⁊
pater tuus qui videt in abſcondito
reddet tibi. Et cum oratis non eri
tis ſicut hypocrite qui amant in ſy
nagogis et in angulis platearum
ſtantes orare: vt videantur ab ho-
minibus. Amen dico vobis recepe
runt mercedem ſuam. Tu autem
cum oraueris intra in cubiculũ tuũ
et clauſo oſtio tuo ora patrem tuũ
in abſcondito. Et pater tuus q̃ vi-
det in abſcondito reddet tibi. L

Audiſti; quia dictũ eſt antiqs
⁊c. Mat. v. in p̃ſenti euange-
lio tãgunt tria pũcta q̃ ſunt:
dilectio: miſeratio: dep̃catio.
¶ Quantũ ad primũ xp̃s tra
ctat modũ dilectionis ꝓximi. Ubi aduer
tendũ eſt ꝙ xp̃s voluit docere diſcipu-
los: ꝙ niſi eẽnt iuſtiores ſcribis ⁊ phari
ſeis: non ſaluarentur. ¶ Dixit ergo (Au
diſtis) a p̃dicatoribus ⁊ lectoribus legis
(qꝛ dictu; eſt) a deo Leuiti. x. (antiquis)
qbus data eſt lex (Diliges ꝓximũ tuũ)
Primo rõne p̃ceptionis. Scdo rõne con
formitatis: ſicut ouis ouẽ diligit. Tertio
ratione diuine dilectionis: ſicut amaſia
amat amicos amici. Quarto rõne mu-
tue neceſſitatis: ſicut membrũ fouet mẽ-
brũ (⁊ odio habebis inimicũ tuũ. Sed cõ
tra. Uidet ꝙ male dñs mãdauerit inimi
cũ odiendũ quẽ ipſe diligit primo qꝛ ini M
micus eſt ꝓximus q̃diu eſt in via: vt de-
claratur dñica. xiij. poſt feſtum trini. Pro
ximus aũt eſt diligẽdus. iõ videtur eſſe
cõtradictio ꝙ diligatur ꝓxim⁹ et odiat

inimic⁹. ¶ Scdo: qꝛ rõ qua debemus di
ligere ꝓximũ ex charitate ſm ſctõs eſt:
qꝛ cõicat nobiſcum in felicitate ſupna-
turali actu vel potẽtia. Iſta aũt rõ inue
nit in inimicis nr̃is q̃diu ſunt in via qꝛ
A ſaluari pñt. Sunt ergo amandi ſicut et
ꝓximi peccatores. Ad primũ dico ꝙ in
Leuitico dr: diliges amicum tuũ. et xp̃s
ꝓ amico poſuit ꝓximũ. qꝛ iudei nõ cre-
debãt oẽs inimicos eſſe ꝓximos. Nõ q̃
inimicus eſt ꝓxim⁹ iſto mõ ſ; amic⁹. Ad
ſcd; dicit. s. Tho. iij. ſniaꝝ di. xxx. ⁊ gl. ꝙ
nunq̃ inuenit in ſcp̃tura ꝙ de⁹ dixerit
inimicũ eẽ odiẽdũ: ſ; ſcribis viſu; eſt hoc
addẽdũ ſ; gl. ꝙ nõ ſic eſt intelligẽdũ: q̃ſi
hoc addiderint verbis dei ꝑ modũ text⁹
cũ expreſſe mãdet. Moyſes Deut. iiij. ꝙ
verbis ſcripture nihil addat ſ; addebãt
ꝑ modũ gl. a contrario ſenſu arguendo.
Iõ nõ dixit ſaluator dictũ eſt: ſed audi-
ſtis qꝛ dictu; eſt antiquis. cũ quo ſtat ꝙ
in ỽitate nihil tale fuerit dictũ. S; ſup-
poſito ꝙ ita ſit dictũ: dr ſm Aug. de ſer.
do. in mõte ꝙ h̃ non fuit dictũ im ꝑando
iuſtis: ſ; ꝑmittẽdo ĩfirmis. Uel dr ſm eũ-
B dẽ ꝯtra Fauſtũ ꝙ hoc intelligit de inimi
co inq̃tũ inimic⁹ ſe peccator eſt. Sed qꝛ
iudei hoc male intelligẽtes odiebãt na-
turã nõ pctm̃. iõ vt ait dñs mãdat diligi
inimicos. ſ. inq̃tũ ad naturã: nõ q̃tum
ad pctm̃. Iõ ſubdit. (Ego aũt dico vobis:
diligite inimicos veſtros q̃tũ ad natu-
rã: nõ q̃tũ ad culpã ſm Aug. qꝛ in q̃tu;
pctõres non cõicant in btitudine ſ; ſctm̃
Tho. ſ; ei repugnãt. Diligite inquã ini
micos primo ꝓpter ꝑfectionis cõſum-
mationẽ. Nã ſicut amare ꝓpter amore;
reciprocũ eſt naturale: ⁊ ꝓpter oblecta-
mentũ mutue familiaritatis eſt vanu;:
⁊ ꝓpter pcti conſenſu; eſt malignũ: ⁊ ꝓ
pter bñficiũ eſt mercẽnariũ: ⁊ ꝓpter car
nis delectationẽ eſt libidinoſum: ⁊ ꝓpt
deũ ⁊ verũ bonũ amici eſt ỽtuoſum. ita
diligere inimicũ eſt ſumme ꝑfectionis.
Aug. Btũs q̃ amat te ⁊ amicũ in te: ⁊ ini
micũ ꝓpter te: ceteris pib⁹. tñ ſemꝑ me-
C lior eſt dilectio amici ſicut etiã peius eſt
odiũ amici ꝙ inimici. ¶ Eſt aũt notan-
dũ ex doctrina eiuſdem. ij. ij. q. xxv. ꝙ de
neceſſitate charitatis eſt ꝙ diligant ini
mici: nõ inq̃tũ inimici: qꝛ hoc eſſet dili-
gere malũ: ſ; q̃tũ ad naturã: nõ in ꝑti-
culari: vt ad eos moueamur motu dile-
ctionis. qꝛ nec iuſtũ quẽlibet ſic diligere
eſt neceſſe: niſi ſm p̃parationẽ animi. ſ. ſi
eſſet neceſſe: ſ; ſolũ in vli. qꝛ. ſ. a generali
dilectione qua diligim⁹ vliter hoĩes ipſi D
nõ ſunt excludẽdi niſi eſſent i termino. i.
dãnati. Et eodẽ mõ vt dicit nõ tenemur
ſigna dilectiõis eis i ꝑticulari oſtẽdere:
ſ; ſolum in generali ita ſc; ꝙ ſi qs faciat
bñficiũ cõitati aut ꝓ illa oret nõ excipiã
tur inimici. Signa em̃ dilectionis ſunt
dilectiõi ꝓportionata: iõ eodẽ mõ neceſ
ſe eſt talia exhibere q̃ neceſſe eſt amare.
Si qs tñ a generali dilectione vel dile-
ctionis ſigno excipet inimicu; peccaret
mortalr. ⁊ ſic op; itelligere qđ ſeqt (Bñ-
facite his q̃ oderũt vos ⁊ orate ꝓ ꝑſequẽ
tibus ⁊ calũniãtib⁹ vos) vt. ſ. calũniato-
res. a gñali dilectione orõne nõ excludã
tur. ¶ Eſt aũt rurſus ſciẽdũ ꝙ diligere ẽ
velle bonũ. Cũ ergo dr ꝙ diligere inimi
cos in gñali ẽ neceſſariũ itelligit q̃tũ ad
hoc vt eis velim⁹ bonũ glie ⁊ grẽ. nõ aũt
eſt neceſſariũ ꝙ eos velim⁹ habere alia
bona niſi in q̃dã gñaliter ſ; ꝙ eſſet expe E
diẽs ſaluti eoꝝ. Et eodẽ mõ tenemur eis
bñfacere ⁊ ꝓ eis rogare. S; ꝯ iſta argui
tur. Pri̊o qꝛ iſtud p̃ceptũ repugnat huma-
ne nature: ⁊ ꝯñr eſt impoſſibile. Ad hoc
dicit Hiero. Sciẽdũ eſt xp̃m nõ ipoſſibi-
lia p̃cepiſſe: ſ; ꝑfecta: q̃ fecit in Dauid in
Saul ⁊ Abſalon. Stephan⁹ quoq; mar-
tyr ꝓ lapidãtibus deprecat⁹ eſt. ⁊ Pau-
lus anathema. cupit eſſe ꝓ ꝑſecutorib⁹
ſuis. Nec ille. Scdo qꝛ ꝓphete ineniunt
ſepe maledixiſſe ſiue iprecatos fuiſſe ma
la cõtra inimicos: ergo nõ tenemur eos
diligere. Ad hoc dicit Aug. ꝙ talia dixe-
rũt predicẽdo nõ optando. Uel vt dicit
ſctũs Tho. ij. ij. q. lxxxiij. hoc fecerũt ex cõ
formitate ſue volũtatis ad diuinã: quã
videbant talia mala velle ex ſua iuſtitia
vel ad correctionẽ peccatoꝝ: vel vt de-
ſtruat regnũ diaboli. Uel ẽt põt dici hoc
eẽ ꝓpter bonũ bonorũ. que ꝓſperantur
dũ mali opprimunt. Tertio arguit: qꝛ F
dr. j. Io. v. ꝙ ꝓ peccãte ad mortẽ nõ eſt
orãdũ. Ad hoc dicit beatus Tho. vbi. s.
ꝙ peccantes ad mortem ſunt preſciti in
quib⁹ effectum nõ habet nr̃a oratio vel

ꝯrectio.Jō ſi de aliquo conſtaret ꝙ ad
mortē peccaret. nō eſſet ꝓ illo orādū: ſꝫ
hoc nō cōſtat ꝙdiu viuit (vt ſitis filij pa
tris veſtri qui in celis eſt(Filij inquā nō
G ꝑ naturā ſꝫ ꝑ adoptionē ⁊ grāꝫ ſm Hie.
⁊ Augu.qui ſolē ſuū(.i.quē ipſe fecit: ſm
Auguſt.)facit oriri ſuꝑ bonos ⁊ malos ⁊
pluit ſuꝑ iuſtos ⁊ iniuſtos:ſic ꝙ cōe bn̄fi
ciū non ſubtrahit inimicis ſuis. Ad in=
tellectū ꝟo ſequētiū sciēdū eſt ex doctri=
na.s.Tho.ij.ij.q.xxvij.⁊.iij.di.xxx.ꝙ cete
teris paribus multomelius eſt diligere
amicū ex charitate ꝙ̄ inimicū:vn̄ ⁊ malꝰ
malū eſſet odiſſe amicū ꝙ̄ inimicū.Siq̄s
tn̄ amaret amicū nō ꝑpter deū: ſed ſolū
ex hoc ꝙ amicꝰ eſt iſta dilectio nō habe=
ret mercedē ſupernaturalē.Signū autē
ꝙ amet amicꝰ ex eo ꝙ amicꝰ ⁊ nō charita
te eſt qn̄ amat amicꝰ tm̄ ⁊ nō inimicus.
Nā charitas facit vtrūqꝫ diligere. Dicit
ergo (Si em̄ diligitis eos q̄ vos diligūt)
ſcꝫ rōne predicte dilectionis ⁊ nō ꝑpter
deū vel ꝑpter cōicationem in eterna fe=
licitate (quā mercedē habebitis:) quaſi
dicat nullā alioquin etiā peccatores in
celo.haberēt mercedē.Vn̄ ſequit.(Nōne
⁊ publicani).i.ſꝫ Raba.q̄ publica vecti
H galia exigūt vel qui publica negotia ſe=
culi vel lucra ſectātur(hoc faciūt).⁊ tn̄ cō
muniter ſunt hoies peccatores.(Et ſi ſa
lutaueritis fratres veſtros tantū: quid
amplius facietis)ꝙ̄ ſcꝫ faciēt infideles:
quaſi dicat nihil.Et intellige qn̄ ſalutan
tur fratres ſolū:qꝛ ſunt fratres.Eſt autē
ſalutatio iſta ſm glo. q̄dā ſpecies oratio
nis.Et videt velle glo. ꝙ ſit imprecatio
ſalutis(Nōne ⁊ ethnici hͦ faciūt:)Ethni
ci aūt ſm Rabanū ſunt gētiles ſeu infi=
deles.Ethnos enim grece latine gēs dꝛ.
(Eſtote ergo vos perfecti)in charitate ⁊
amore ⁊ oī ſanctitate(ſicut ⁊ pater veſter
celeſtis ꝑfectꝰ eſt)ſcꝫ ꝑ imitationē:nō au
tē ꝑ equalitatē vel ꝓpriā ſimilitudinē.
Cū ei ly ſicut iportat ſilitudinē ſilia dn̄r
ꝓpriiſſime q̄ in vna ꝑfectiōe vniuoce et
eq̄liter cōueniūt. vt duo eq̄liter alba.ꝓ=
I prie ꝟo q̄ cōueniūt vniuoce q̄dā in aliq̄
ꝑfectiōe ſꝫ nō eq̄liter: vt duo alba:ſꝫ ine
qualiter. Large ꝟo q̄ neqꝫ eq̄liter neqꝫ
vniuoce ꝯueniūt vt deꝰ ⁊ creatura. Ni=
hil ei ꝙ eſt in deo eſt i creatura vniuoce

ſeu ſm eādē rōnē: vel ecōtrario. Vn̄ ſa=
piētia diuina eſt ſubſtātia. ſapiētia aūt
creature eſt accidēs in hac ꝑte eſt hoc do
cumētū ꝙ ꝑ amorē aſſimilamur deo ⁊ ef
ficimur eiꝰ filij:⁊ ꝑ maiorē magis.Quili
bet ḡ dꝫ conari ad ſummū i amore quā=
tū p̄t diligēdo nō ſolū amicos:ſꝫ ēt inimi
cos orādo ꝓ eis etiā ꝑticulariter. Aug.
Hoc aūt ieſus ⁊ docuit ⁊ fecit dicēs. pr̄
ignoſce illis.Sꝫ ꝑfectoꝝ ſunt iſta filioꝝ
dei: quo quidē ſe dꝫ oīs fidelis extēdere
⁊ humanū animū ad hunc effectū orādo
deū ſecūqꝫ luctādo perducere. Hec ille.
Sciēdū eſt ēt ꝙ ſicut nālis calor aliqn̄ ē
nimis paruꝰ vt i puero:aliqn̄ nimis defe
ctiuus:vt in ſene. aliqn̄ nimis inordina
tus:vt in febricitante. aliqn̄ autē eſt ma
gnus ⁊ ꝑfectꝰ ⁊ ordinatꝰ: vt in viro bn̄
cōplexionato.Similiter etiā amor dei ali
quādo eſt paruꝰ:vt cū amat ſolū vt ami
cus.Aliqn̄ defectiuꝰ: vt cū imperfecte di
ligit deꝰ:aliqn̄ inordinatꝰ: vt dum quis
inordinate amat ſe.Jgit dn̄s in hac par
te inducit nos ad amorē latū ⁊ magnū:
qui ſe extēdit ēt ad inimicū ⁊ ad amorē
perfectū exēplo dei. Nā xp̄s dilexit nos
perfecte.i.plus ꝙ̄ ſuā ſcꝫ domum ⁊ plus
ꝙ̄ ſuos.i.angelos quos dimiſit ⁊ nobiſcū
parentelā cōtraxit ⁊ plus ꝙ̄ ſe:qꝛ ſe mor
ti tradidit ꝓ nobis. Unde ipſe dicit Hie
rem.xij.Reliqui domū meā: quo ad pri=
mū.dimiſi hereditatē meā:quo ad ſecū=
dū.qꝛ angeli ſunt regnum ſuū: dedi dile
ctam animā meam in manus inimicorū
eius:quo ad tertiū. Qui igit ꝑfecte dili=
gere vult deū diligat plus ꝙ̄ ſua ⁊ ſuos
⁊ ſeipſum. ¶ Quātū ad ſcdꝫ xp̄s nos ad
opa miſericordie hortat:ſed prio monet
ad cauēdū ab inani glīa q̄ maxie talibꝰ
inſidiat. Chry. ſuꝑ Mat.Ubi res agitur
glorioſa ibi faciliꝰ inuenit locū gl̄iatiōis
occaſio:q̄ magis vexat ſeruos dei ꝙ̄ dia=
boli.Hec ille. Dicit ergo(attēdite).i.dili
gēter cauete.qꝛ ſicut dicit Chry.inuiſibi=
lis eſt ſerpēs ⁊ latenter ingreditur(ne iu
ſtitiā veſtrā) .i.opa de ſe bona. Juſtitia D
em̄ legalis ꝓ omni virtute ſumitur: non
autē iuſtitia ſpecialis(faciatis corā ho=
ibus.)Sꝫ cōtra qꝛ Mat.v.dicitur. Sic lu
ceat lux veſtra corā hoibꝰ:vt videāt ope
ra veſtra bona ⁊ glorificēt patrē veſtrū
qui in

celis eſt.Ad hoc dicit dupliciter. prio ꝙ
ibi xp̄s loquit prelatis qui ſunt in ſtatu
perfectionis.quibꝰ nō ita de facili immi
net periculū inanis glorie.hic autem lo=
A quit imperfectis de quibꝰ ſm ſecus eſt:
⁊ quibꝰ ſm Greg. in moral.hic cōſulitur
vt ſua occultēt: bona opera que ſcꝫ non
ſunt de neceſſitate precepti. Scdo dicit
ſcdm Chry.Greg.⁊ Aug.ꝙ hic ꝓhibētur
ſolū fieri bōa opa ad laudē humanā: nō
aūt ꝓhibent fieri corā hoibꝰ ad laudem
dei.Jō ſcdm eoſdē additur (vt videami=
ni ab eis.)Qui em̄ operat publice ꝑpter
deū operat ſolū corā deo quē ſolū habet
ꝑ oculis; ſm Chry. ⁊ Gre. nec talis ope=
rat vt ipſe videat:ſꝫ vt opus ſuū videat
ſm Augu.(Alioquin mercedē nō habe
bitis apud patrē veſtrū qui in celis eſt.
Chry.ſuper Mat. Quid a deo recipies q̄
nihil dediſti. Nam qđ ꝑpter deū fit deo
dat:⁊ a deo recipit:qđ aūt propter hoies
fit in vētos effundit. Hec ille. (Cū ergo
facis eleemoſynā) que eſt opus glorio=
ſiſſimū. Nā vt ait Ambro. oīs ſumma di
ſcipline chriſtiane in pietate eſt. Hec il=
B le.(noli tuba canere an̄ te.)Per tubā au
tē ſcdm Chry.ſuper Matt. ⁊ Auguſt.de
ſer.do.in mon.intelligit oīs actus vel ſer
mo per quē opis iactantiā demonſtra=
mus ⁊ gloriā querimꝰ . Vel itelligit tu=
ba materialis q̄ iudei vtebant loco cam
pane:⁊ cū ipſa hypocrite ad oſtentatio=
nē vocabāt pauperes ad eleemoſynam.
Vn̄ ſubdit (ſicut hypocrite faciunt. Si=
cut aūt dicit. Jſido.nomē hypocrite tra=
ctū eſt ab his qui in ſpectaculis repre=
ſentent alienas ꝑſonas ⁊ fingunt ſe eſſe
aliquos ⁊ non ſunt. Vn̄ ſm Jſido.hypo=
crita grece: latine dicit ſimulator. Et dꝛ
ſm aliquos ab hypos qđ ē ſub ⁊ chryſis
qđ eſt aurū:qꝛ ſub auro apparēte ſancti=
tatis latēt iniq̄tates hypocrite.Vel dicit
ſm alios hypocrita quaſi hypercrita ab
hyper qđ eſt ſuper ⁊ chryſis aurū: quaſi
C ſuper vel eximius deauratꝰ.Sed ſm.s.
Tho.ij.ij.q.iij.arti.ij. argumēto in oppo
ſitū hypocrita ſm Jſid.debet ſcribi ſine
h. ⁊ dꝛ ab ipo qđ eſt falſū ⁊ criſis ſine h.
qđ eſt iudiciū:qꝛ de ſe falſum iudiciū fa=
cit dū ſe oſtēdit bonū ⁊ eſt malus. Unde
ſm Aug. de ſer.do.in mon. quicunqꝫ fin

gis ſe eſſe qđ nō eſt hypocrita eſt. Qui tn̄
ſub habitu ſctitatis iniquus eſt:non eſt
hypocrita ſm.s.Tho.niſi illū aſſumeret D
ad ſignificandū ſuā ſctitatem:qꝛ ille ha=
bitus nō ſignificat ſanctitatē ꝑſone ſue
ſed ſui ſtatus. (Amen dico vobis:recepe
rūt mercedē ſuā. Hie. nō dei mercedē ſꝫ
ſuā. Laudati em̄ ſunt ab hoibus quorū
cā exercuere virtutes.Hec ille.(Te autē
faciēte eleemoſynā: neſciat ſiniſtra tua
q̄d facat dextra tua.) Jſte eſt modus lo=
quēdi qn̄ aliq̄d fit ſecrete.Chry.i homil.
Ac ſi dicat.Si poſſibile eſt teipſum igno
rare:⁊ ipās manus tuas latere poſſibile
eſſet:ſtudioſiꝰ eſt tibi.Hec ille(vt ſit elee=
moſyna tua in abſcōdito).i.propter deū
facta.Eſt aūt notādū ꝙ eleemoſyna ſi=
cut dꝫ eſſe occulta ne perdat meritū: ita
vt ſit grata deo dꝫ hr̄e conditiones iſtis
verſibus cōtētas. Cōpatiēs:dulcis:letꝰ:
da ꝓpria:ꝙ̄tū. Diſcretꝰ dandi:rectꝰ:et
eſto citus. Nota(Compatiens) .i.dꝫ eſſe
cor dantis(dulcis).ſ.ſit eiꝰ ſermo(letꝰ).i.
ſit vultꝰ eiꝰ.(da ꝓpria).i.nō aliena(ꝙ̄tū) E
ſ.patit tua facultate (diſcretus dādi).i.
ſis: vt videas cui des.iuxta illud Eccle.
xij.Si bn̄feceris videto cui(rectꝰ).i.ſis in
intētiōe (⁊ eſto citus).ſ. vt velociter tri=
buas.Et he oīs colligunt ex ſcriptura.
Eleemoſyna autē ſit facta: vt ēt ex ſcri=
ptura colligit.hꝫ effectus ꝯtētos his ver
ſibus.Mitigat ardorē carnis:peccata re
mittit.Virꝰ ſerpētis profugat ſupplicia
mortis. Tribuit oē bonū q̄druplex: lar=
gita reſeruat. Ad ſe verſa vocat multos
eleemoſyna tutat. Nota(Mitigat ardo=
rē carnis).ſ.fomitē ꝯcupiſcentie (pecca=
ta remittit virtus ſerpētis profugat).ſ.
dando tentationum victoriā(ſupplicia
mortis).i. eterne:ſubaudi profugat(tri=
buit oē bonum quadruplex).ſ. fortune
corpis gratie:⁊ glorie(largita reſeruat)
i.cōſeruādo oē bonū etiā tēporale ſi ex=
pedit:qꝛ fenerat dn̄o q̄ miſeretur paupe F
ris. Prouer.ix.(Ad ſe verſa vocat mltos)
ſ.multiplicando interceſſores(eleemoſy
na tutat).i. dādo fiduciā eterne ſalutis.
Et de iſtis oibꝰ ſubdit.(Et pater tuus.)
i.deꝰ q̄ eſt pr̄ xp̄i per naturā ⁊ oim hoim
per creationē:⁊ iuſtorū ꝑ adoptionē ſeu
grām(q̄ videt in abſcōdito).i.qui ſolꝰ no

nit intẽtionẽ cordis(reddet tibi.) Sicut
aũt dt Aug. multa exẽpla latina habẽt:
(reddet tibi palã). Chry. Impoſſibile eſt
G vt opus bonũ hoĩs in abſcõdito dimit=
tat de⁹ ſed in hoc ſeculo manifeſtat: ⁊ in
alio glorificat: quia gloria dei eſt ſicut: ⁊
diabol⁹ manifeſtat malũ in quo malitie
ei⁹ vir⁹ oſtẽdit. Proprie tñ publicat de⁹
oẽ bonũ in ſeculo illo cui⁹ bona nõ ſunt
cõmunia bonis ⁊ malis. Hec ille. In hac
parte hoc habem⁹ documẽtũ qd inanis
gloria ſumme cauẽda eſt. qr eſt vitiũ pe
riculoſiſſimũ. Augu. de ſentẽtijs pſperi:
Quas vires nocẽdi habeat humane glo
rie amor nõ ſentit niſi q̃ ei bellũ indixe=
rit: qr ⁊ ſi cuiq̃ facile eſt laudẽ nõ cape
dũ negat: difficile tñ ẽ ei nõ delectari cũ
q̃ delectat offert. Hec ille. ¶ Quãtũ ad
tertiũ xp̃s p̃ſupponẽs q̃ aſſidui ſimus in
orõne: admonet ne orõnis noſtre effectũ
perdam⁹ cum ipſa ſit ſumme neceſſaria.
Eſt em̃ ſm Chryſ. quaſi quoddã ſpũale
tributũ qd aĩa offert deo de viſceribus
ſuis. Quãto ẽ glorioſior ẽ: tãto caut⁹ eſt
ſeruãda: nec pp̃ter hoĩes facta vileſcat
H Hec ille ad intelligẽtiã aũt eoꝝ q̃ ſequũ=
tur. Sciendũ eſt quod duplex eſt oratio.
Quedã. ſ. cõis ⁊ publica: q̃ p miniſtros
dei fit p toto pp̃lo. Et de iſta nõ eſt h̃ ſer
mo cũ ita debeat fieri vt pp̃ls poſſit ſe cõ
formare orãdo cũ miniſtris orantibus.
Alia eſt priuata. Et hec debet fieri in ſe=
creto pp̃ter multa. Primo ſm Cypria.
de oratione dñica: qr hoc cõuenit fidei:
qua deũ etiã ĩ locis abditis preſentẽ cre
dimus. Scdo ſm alios: qr facilius eleua
tur mẽs in deũ. Tertio ne pp̃ter inanẽ
gl̃iam meritũ perdam⁹. Et hoc eſt qd di
cit ſaluator. (Et cũ oratis). ſ. priuate (nõ
eritis ſicut hypocrite q̃ amãt in ſynago=
gis). i. in cõgregationib⁹. Nã ſynagoga
grece: ↄgregatio dr latine. vel in ſynago
gis. i. in locis in quib⁹ cõueniebat pp̃ls
ad audiẽdũ v̾bũ dei. vel alia rõne: a ſyn.
qd eſt con. ⁊ goge popul⁹. (⁊ in angulis)
vt videãtur nolle videri (platearum). i.
I atrioꝝ q̃ erãt circa tẽplũ. de quib⁹ ha=
bes in ſequẽti dñica. Uel anguli iſti ſunt
ſm glo. vbi vie ſe interſequantes ſpatiũ
quadrũ faciũt (ſtantes). ſ. ſuper pedes re
cti ⁊ eleuati vt melius videri poſſint: q̃=
nis etiã dicatur eſſe mos iudeoꝝ orare
ſtãdo (orare) ⁊ hoc (vt videant ab hoĩb⁹.
Amẽ dico vobis receperunt: mercedem
ſuã) quã quęſierũt. i. hominũ laudẽ. Uel
eſt modus loquendi quo ſignificatur qd
K nullam mercedẽ ſunt habituri. Et hoc
videt melius: qr nõ ſemp tales recipiũt
laudẽ humanã: ſed interdũ vituperiũ:
q̃uis dici poſſit q̃ ſuã mercedẽ. i. laudẽ
humanã ab eis intentã receperũt in fa=
cto vel in opinione vel in intẽtione ſub
ſpe. (Tu aũt cũ oraueris: intra in cubi=
culũ tuũ). i. in locũ ſecretũ ſm Cypria. (⁊
clauſo oſtio) non ſolũ materiali: ſed etiã
typico. i. ore. Silẽter em̃ orandũ eſt pro=
pter tria ſm Cypria. vbi. s. Primo quia
de⁹ nõ voce ſed cõſciẽtia pulſat. Scdo qr
petitionẽ tuã nõ opꝫ aliquẽ ſcire: niſi te
⁊ deum. Tertio ne ſociũ ĩpedias. Quar=
to ex colla. patrũ: ne petitiones tue inno
teſcant diabolo. Aliqñ tñ etiam priuate
laudabiliter quis prorũpit in vocez: ſm
s. Tho. ij. ij. q. lxxxiij. Pͥo ad excitãdũ af
fectũ. Scdo vt ſeruiam⁹ deo de oĩ qd ha
bem⁹ etiã de corpe. Tertio ex redũdãtia
ſupioris in inferiorẽ partẽ (ora patrem
L tuũ in abſcõdito.) Lꝫ aũt de⁹ oĩa ſciat: tñ
ei loq̃mur. Pͥo vt pfiteamur q̃ ſcimus
nos ab eo habere q̃ ab eo petim⁹. qd p=
fiteri eſt deo valde charum: qr eſt pfiteri
eum eſſe oĩm datorẽ. Scdo vt mens no=
ſtra excitet. Tertio vt excitetur deuotio
aſtãtium aliqñ. Quarto vt anim⁹ circa
ſctã v̾ba occupat⁹ retrahat a cogitatio=
nib⁹ vanis. In his aũt v̾bis ſm Hie. xp̃s
nihil aliud itẽdit niſi vt inanẽ gl̃iam decli
nem⁹. Unde p hoc nõ excludit qn debea
mus orare in eccleſijs: imo bonũ eſt iu=
xta illud Ps. In eccleſijs bñdicite dñm
⁊ hoc qr ceteris parib⁹ orõnes ibi facili⁹
exaudiunt. Primo qr ad hoc eſt ſacrat⁹
⁊ deputat⁹ loc⁹. Scdo qr ibi ſunt reliq̃e
ſctõꝝ. Tertio qr eccleſię ſunt intitulate
ad honorẽ alicui⁹ ſancti q̃ ad impetran=
dũ ſuffragatur. Quarto qr ibi eſt corpus
M xp̃i ſaltẽ tẽpore miſſe. Quinto qr angeli
talia loca frequẽtãt. Sexto qr demones
q̃ orõnẽ appetũt impedire non ita audẽt
ſacris locis intereſſe. Septimo quia ibi
ſunt imagines conferentes ad mentis
eleuationem. Uide de his ſi placet Joan

nẽ Nider. iij. p̃cep. c. xiij. Debet ergo q̃li=
bet habere ſecretũ locũ in deſyderio: et
vti eccleſia p neceſſitate: ita. ſ. q̃ ſi in cu
biculo ſuo haberet oĩa q̃ habet in eccl̃ia
nõ vellet ſtare in eccl̃ia ad orãdum ma
A xime ſi ſit imperfectus. Uñ Chry. ſuper
Mat. ait puto q̃ nõ ad locũ hoc referat
dñs: ſed ad ppoſitũ orãtis. In cõuentu
em̃ fidelium orare cõmẽdabile eſt ſicut
dictũ eſt. In eccleſijs benedicite domi=
nũ hec ille. Eſt autẽ notãdum q̃ oratio
ſi debeat eſſe deo accepta debet habere
multas cõditiones q̃ colligũtur ex ſcri=
ptura: ⁊ his verſib⁹ cõtinentur. Cõpun
ctus: pur⁹: mitis: rectuſq̃: q̃etus: Orãs
deuotus terminet omnis homo. Nota
(cõpunctus) ſcilicet ſit orãs: vt oratio ſit
lachymoſa (purus) ſcꝫ per mundítiã cõ
ſciẽtie (mitis) ſcꝫ p cordis humilitatem
(rectuſq̃) ſcilicet p cordis ſimplicitatem
(quietus) ſcꝫ per ſecretũ (orans deuotus
terminet) ſcꝫ ducẽdo ad terminũ p per=
ſeuerãtiam (omni homo.) Multi autem
ſunt ei⁹ effectus ſi bene fiat ex ſcriptura
collecti: qui his verſib⁹ continentur: ſcꝫ
B Trãq̃llus: grat⁹: ſit noſcẽs: corpe ſan⁹.
Uenia vita dat: ſolans opprobria tollit.
Uitatur caſus grauis torporq̃ reatus.
Cõſeruat pacẽ: dat formã: lenit ⁊ iram:
Auget rem mundi: feruens oratio iuſti.
Nota (Trãq̃llus) ſcꝫ efficit in mẽte ora=
tor (grat⁹). ſ. deo impetrãdo ab eo gr̃am
(ſit noſcens) ſcꝫ impetrãdo ſapiẽtiã (cor
pore ſanus) ſcꝫ ſanitatẽ corporalẽ impe
trãdo (venia). ſ. culparũ (vita datur). ſ.
longior (ſolans) ſcꝫ cõſolãdo (opprobria
tollit) ſcꝫ dãdo dona. vt patet de Anna
Thobie. iij. (Uitatur caſus) ſcꝫ in pecca
tum (torporq̃) ſcꝫ excitãdo ad bonũ (rea
tus) ſcꝫ tollendo ⁊ abolendo penã debi
tã culpis (cõſeruat pacẽ: dat formã) ſcꝫ
agendi ⁊ viuẽdi (lenit ⁊ iram. Auget rẽ
mũdi). ſ. tẽporalia obtinẽdo (feruẽs ora
tio iuſti.) Sed his oĩbus addi põt q̃ ora
C tio eſt fons oĩm liquoꝝ ⁊ arbor oĩm fru
ctuũ pductiua. qr ipſa eſt mediũ ad obti
nendum oĩa bona. Et de iſtis oĩbus ſub
ditur. (Et pater tuus q̃ videt in abſcon
dito reddet tibi.) In hac parte hoc habe
mus documentũ: q̃ ſtante ordinatione
dei q̃libet põt facere q̃ deus ei aliquo
modo ſit debitor. Licet enim abſolute
deus nulli ſit debitor: tamen ex ſuppoſi=
tione ſec⁹ eſt: ſicut rex debet militi equũ
eoipſo quod militẽ eum fecit: q̃uis pro=
prie tunc res dicatur debitor ſibi potius
D quam militi. Et hoc dicit ſanctus Tho.
ij. diſtin. xxvij. Et licet prima par. q. xxj.
videatur oppoſitũ dicere tamẽ nõ dicit
Chry. in homil. Non autem dicit: gratis
dabit: ſed reddet tibi. Debitorem em̃ ſe=
ipſum tibi cõſtituit. Hec ille. Eſt ⁊ aliud
documẽtũ in hac parte. ⁊ in priori. quia
xp̃s retrahit nos ab amore inordinato
dum docet nos cauere gloriam propriã.
Nã inordinate ſe diligit q̃ ea q̃ facit in ſe
reflectit et inde gloriam querit. Sed tñ
ſciendũ eſt q̃ ſm aliquos ſi bonũ opus
incipiat ab inani gloria interimendũ eſt
potius q̃ꝫ proſequendũ: qr radix eſt vitia
ta. Si aũt accidat ei in medio non debet
interimi: qr radix eſt bona. Uñ Bern. p̃di
cãs tẽtat⁹ elatione dixit. Nec pp̃ter te in
cepi: nec pp̃ter te dimittã. Cõplacentia
autem que accidit operi facto nõ poteſt
E illud vitiare: ſed eſt naturalis de pro=
prijs operimus maxime bonis Ps. In
cuſtodiendis illis retributio ⁊c. etiam in
preſenti. Amen.

¶ Sabbato poſt dñicam quin=
quageſime.

Textus euan. Mar. vj.

Cum ſero eſſet factũ erat
nauis in medio mari et
Jeſus ſolus in terra. Et
videns eos laborãtes in
remigando erat em̃ ventus cõtra=
rius eis. Et circa quartam vigiliaꝫ
noctis venit ad eos ambulãs ſuper
mare: ⁊ volebat preterire eos. At il
li vt viderunt eũ ambulãtem ſuper
mare: putauerũt phãtaſma eſſe. Et
exclamauerũt Oẽs em̃ viderunt ⁊
F cõturbati ſunt. Et ſtatim locut⁹ eſt
cũ eis ⁊ dixit illis. Cõfidite ego ſũ.
nolite timere. Et aſcẽdit ad illos in
nauẽ ⁊ ceſſauit vent⁹. Et pl⁹ magis
intra ſe ſtupebant. Non enim intel=
lexerant de panibus: erat enim cor

illoꝝ obcecatū. Et cū tranſfretaſ
ſent peruenerunt in terrā geneza-
reth: ⁊ applicuerunt. Cūq; egreſſi
eſſent de naui: cōtinuo cognoue-
G runt eum. Et percurrentes vniuer
ſam regionem illā ceperunt in gra
batis eos qui ſe male habebāt cir-
cunferre vbi audiebant eū eſſe. Et
quocunq; introibat in vicos vel in
villas aut ciuitates: in plateis po
nebant infirmos. ⁊ deprecabantur
eum vt vel fimbriam veſtimēti eiꝰ
tangerent. Et quotquot tangebāt
eum ſalui fiebant.

CUm ſero eſſet factū erat na-
uis ĩ medio maris ⁊c. Mar.
vj. In pſenti euāgelio tan-
guntur tria puncta: q̄ ſunt.
Cōturbatio: Cōfortatio Cō
ſolatio. ¶ Quātū ad primū ſciendū eſt
ꝙ vt ptꝫ ex textu euangeliſtarū ⁊ ex ma
H gi. hiſt. xp̄s pacto miraculo de q̄nq; pa-
nibꝰ ⁊ duobꝰ piſcibꝰ. aſcendit in mōtē
ſolus orare: qꝛ populi volebāt eū facere
regem: credentes ꝙ ſub tali rege nō poſ
ſent penuriā pati. Diſcipulos aūt ſuos
iuſſit aſcēdere nauē: ⁊ ire vt expectarēt
eū in quodā loco vltra lacū illū. Et ſm
Theo. pmiſit eos fere tota nocte piclita
ri: vt diſcerēt eē patiētes ĩ tribulatiōibꝰ
⁊ nō ſtatim a principio expectare ſubſi-
diū. Dicit ergo. (Cū ſero factū eſſet: erat
nauis ĩ medio mari) hebraico more ſum
pto mari ꝓ oī aquarū ꝯgregatione etiā
ſi ſit dulcis. Erat eñ in quodā lacu (⁊ Je
ſus ſolus in terra) q̄ poſt pdicationē ſe-
ceſſerat ad orandū: vt ſe pdicatori for-
mam pberet: q̄ in oratione haurire dꝫ a
deo qđ effundat in pplo (Et vidēs eos
laborātes in remigando) non poterāt
velum dare vēto. (Erat eñ vētus ꝯtrꝰ
eis ⁊ circa quartā vigiliā noctis venit
ad eos (. Sicut aūt dicit Chry. et magr.
hiſto. quatuor ſunt vigilie noctis: ⁊ vna
I queq; diuidit ĩ tres horas: q̄ tñ hore nō
ſunt eq̄les. Uide hoc. ſ. horarū ineq̄litatē
dñica in. lxx. Prima vt dicit idē magr vo
cat ꝯticiniū. Scđa intēpeſtū. Tertia gal
liciniū. Quarta ante lucanū. In prima

vbi vigilie cuſtodiunt: vigilāt oēs: ĩ ſcđa
adoleſcētes: in tertia viri. in q̄rta ſenes.
(Ambulās ſupra mare) ex diuina virtu
te: non aūt ex hoc ꝙ hrēt agilitatē: aut
alias dotes corporis glorioſi: qꝛ eas non K
habuit ante reſurrectionē: vt ptꝫ ex ſan.
Tho. iij. di. xvj. ⁊. iij. par. q. xxvij. (Et vo
lebat preterire eos) In rei veritate vole
bat aſcēdere nauiꝫ: ſꝫ tñ fingebat ſe eos
velle preterire quaſi alienos: ⁊ hoc non
ad decipiēdū ſꝫ ad ſignificādū ꝙ erant
parue fidei ⁊ nō pfecti diſcipuli ſui. Nā
poſt tot ⁊ tāta miracula viſa credebant
eū eſſe phātaſma: cū debuiſſent credere
ipm ſup aquas ambulare potuiſſe. Fin
gere aūt ad ſignificādū nō ē pctm̄. vñ ēt
Lu. vlt. finxit ſe lōgiꝰ ire: eadē rōe. Aug.
de cō. euāg. Eos volebat tanq; alienos
pterire a q̄bꝰ ita nō agnoſcebat vt phā
taſma putaret. Hec ille. Sequit. (At illi
vt viderūt eū ambulantē ſupra mare pu
tauerūt phātaſma eſſe). i. aliquā illuſio
nē vel appitionē diabolicā. Phātaſma
eñ dr a phanos qđ eſt appitio. Et lꝫ oē
idolū rei corpore formatū a vtute phā-
taſtica dicat phātaſma: tñ ſm aliq̄s ꝓ- L
prie phātaſma ē idolū vel appitio rei in
cognite ⁊ ĩſolite (. Et clamauerūt) oēs ſil
(Oēs eñ eū viderūt) Eſt aūt ꝯfuſus cla
mor ⁊ incerta vox ſignū ⁊ effectꝰ magni
timoris. in q̄ vtiq; erāt apli rōne loci: qꝛ
erāt ĩ medio maris ⁊ rōne vēti: qꝛ erat
ꝯtrꝰ eis. ⁊ rōne abſentie naucleri: qꝛ xp̄s
aberat. ⁊ rōne tpis: qꝛ erat nox. et rōne
viſionis inſolite qꝛ putauerūt ibi phan
taſma eē. ¶ In hac pte habemꝰ vnū do
cumentū in ſenſu allegorico: qđ nobis
dꝫ eſſe cā magne ꝯſolationis ⁊ ſpei. Et
illud tāgit Theo. Dicēs. Labor diſcipu
loꝝ ĩ remigādo. ⁊ ventꝰ ꝯtrꝰ labores ſan
cte eccl'ie deſignat: q̄ inter vndas ſeculi
aduerſantes ⁊ imūdoꝝ flatus ſpirituū
ad quietē prie celeſtis puenire conatur
Qñ aūt dr qꝛ nauis erat in mari: ⁊ ipſe
ſolꝰ in terra oñdit qꝛ nunq; eccl'ia tan-
tis gentiliū preſſuris eſt afflicta: vt redē
ptor ipſiꝰ eā ꝓrſus deſeruiſſe videret: M
ſed videt dñs ſuos laborantes in mari:
q̄ eos ne in tribulationibus deficiāt ſue
inſpectu pietatis corroborat: ⁊ aliq̄n ma
nifeſto adiutorio liberat. Quarta autē

vigilia venit ad eos diluculo appro-
pinquāte: qꝛ cū homo mētē ad ſupni lu
minis pſidiū erexerit aderit dñs: ⁊ tēta
tionū pericula ſopient. Hec ille. Quar-
ta igit vigilia noctis prio circa finē mū
A di nauis ſaltē q̄tū ad errores infideliū
quietabit: qꝛ denuo pdicabit euāgeliū
in toto mūdo. ⁊ totꝰ mūdus cōuertet ad
xp̄m ⁊ ſubijciet eius vicario: vt patet ex
dictis ſancti Tho. ij. ij. q. cvj. ar. iiij.
¶ Quātū ad ſcđm ponit ꝯfortatio qua
xp̄s diſcipulos timētes ſtatim cōforta-
uit: vñ dr (Et ſtatim locutꝰ eſt eis) vt eū
ſcꝫ in voce cognoſcerēt ⁊ ceſſaret ſtatim
timor ſicut ⁊ factū eſt: vt dicit Chry. (Et
dixit eis. Cōfidite: ego ſum: nolite time
re.) Nō dixit aūt quis eſſet: qꝛ hoc pote-
rāt ex voce pcipere: vt dicit magr hiſto.
vel vt ſe oſtēderet eſſe illū qui dixit: ego
ſum q̄ ſum: vt idē magr dicit (Et aſcen-
dit ad eos in nauim: ⁊ ceſſauit vētus) q̄
ſm Theo. appoſitus erat vt maius ap-
pareret miraculū ambulatiōis ſup aq̄s
(Et plꝰ magis intra ſe ſtupebāt) ſupple
q; feciſſent de q̄nq; panibꝰ: vt ait Theo.
qꝛ pleniꝰ xp̄i potētiā cognouerūt (Non
B eñ intellexerant xp̄i potētiā ſm Theo.
ꝓpter miraculū factū (de q̄nq; panibꝰ.
Erat eñ cor eoꝝ obcecatū) qꝛ ſꝫ Theo.
⁊ ſi ſtupebāt virtutū magnitudine nec-
dum tñ in eo virtutē diuine maieſtatis
cognoſcere valebāt. Hec ille. ¶ Sed nō
vident vera q̄ dixit Theo. qꝛ cōiter tene
tur ꝙ in prio miraculo qđ xp̄s fecit in
nuptijs crediderūt in eū diſcipuli eiꝰ ſi-
cut in deū. vt. ſ. habitū eſt. Ad hoc dr du
pliciter. Primo ꝙ nō eſt certū ꝙ tūc vt
in deum crediderint. Scđo ꝙ hoc dato
pōt dici ꝙ fidē nō habebāt firmā ſed va
cillātē: ita vt mō vnū modo aliud crede
rēt de xp̄o ſm ꝙ eis occurrebāt motiua:
vñ in paſſione fidē pdiderūt adeo ꝙ in
eū neq; vt in deū: neq; vt in redēptorē
iam credebāt. ¶ In hac parte habemꝰ
documentū in ſenſu myſtico. partim q̄-
dē in anagogico: partim vo in morali.
Quo ad primū Hiero. ſic dicit. Dicit aūt
C eis: confidite ego ſum: qꝛ videbimus eū
ſicuti eſt. Ceſſauit etiā ventus ⁊ pcella
Jeſu ſedēte in naui: id eſt regnāte in na
ui que eſt vniuerſalis eccleſia. Hec ille.

Hoc autē regnum perfecte erit poſt iu-
diciū. Quātū vo ad ſcđm Beda ait. In
quocūq; etiā corde p gratiā ſui amoris
adeſt mox vniuerſa vitioꝝ ⁊ aduerſita
tū mūdi ſiue ſpirituū malignorū bella D
cōpreſſa q̄eſcūt. Hec ille. Et intendit ꝙ
q̄eſcūt xp̄o in aīa exiſtēte ĩ pfecta poſſeſ
ſione. qꝛ. ſ. oīa q̄ ſunt in hoie mouent ſm
imperiū xp̄i vt in patria. Uel q̄eſcūt tēta
tiones ⁊ tribulationes: qꝛ deſinūt impe-
dire ⁊ cōuertunt ĩ vētū ꝓſperū ac ſcđm.
Uel q̄eſcūt: qꝛ nō deijciunt aſpere victo
rie. ¶ Eſt autē ſciendū ꝙ hec dies ē di-
cata virgini. Primo ergo paſſa eſt mar-
tyriū mētis tota feria. vj. ⁊ ſabbato. Jō
ſicut martyriū filij recolit feria ſexta: ita
virginis ſabbato. Scđo qꝛ ſicut ĩ ſabba
to q̄euit deꝰ creando: ita in vētre vginis
recreādo. Nā ſpūſſctūs nunq; q̄euit ĩ pu
ro hoie niſi ĩ Maria. qꝛ ĩ alijs habuit ali
quid repugnās ſaltē veniale pctm̄. Ter
tio: qꝛ ſicut deꝰ in ſabbato cōpleuit crea
tionem ita in virgine expleuit recreatio
nem Quarto qꝛ illa dies eſt bñdicta in
ter oēs dies: ⁊ hec inter oēs mulieres. E
Quinto: qꝛ ſicut illa dies mediat inter
diē gaudioſum ⁊ doloroſum. ita hec vir
go iter deū ⁊ hoiēꝫ. Sexto: qꝛ ea die ĩ ea
ſola māſit fides. Igit anagogice ex intē
tiōe eccl'ie iſta nauis ſignificat vginē q̄
fuit nauis onuſta mercantijs virtutū de
longe afferens nobis panē xp̄m cuiꝰ ar
bor fuit xp̄s. iuxta illđ Eze. xxvij. Cedrū
de libano tulerūt vt facerent tibi malū.
Cedrus eñ eſt arbor ſublimis: cuiꝰ fru-
ctus hꝫ ſaporē dulcē: acetoſum ⁊ mediū
in diuerſis partibus: ⁊ ſignificat tripli-
cē ſubſtātiā xp̄i. Uelū fuit etiā ipſe xp̄s
de quo Ezec. xxvij. Biſſus varia de egy
pto contexta eſt tibi ĩ velū. Nota varia
qꝛ triplicē habuit colorē. ſ. albū in car-
ne rōne puritatis. rubeum in aīa rōne
charitatis. aureum in deitate ratione
ptioſitatis Canti. v. Dilectus meus can
didus ⁊ rubicundus: electus ex mili-
bus. Hec nauis xp̄o exiſtente in terra. i.
in ſecuritate felicitatis poſt aſcenſionē F
remanſit in medio maris huiꝰ ſeculi: et
in ea erāt apl'i. qꝛ ſub vmbra ⁊ magiſte
rio eiꝰ remanſerūt. Uel p mare ĩtelligūt
pctōres penitētes repleti amaritudine

pctōꝝ. Hec nauis ē i hoꝝ medio.qꝛ ē eo
rū mediatrix ꝯstituta ad deū. Et inguā
tū mediatrix assimilat̄ aurore.in qua be
stie ad latibula:ꝛ hoīes ad opus vadūt.
Et lune q̄ lucet i nocte.ꝛ ē vicina terre:
B ꝛ efficit supra mare. Et soli q̄ ē iter tres
supiores planetas:ꝛ tres iferiores. Vñ
Cāti.vj. Que est ista q̄ ꝓgredit̄ q̄si auro
ra ꝯsurgēs pulcra vt luna:electa vt sol.
auroꝛe q̄dē:qꝛ adueniēte auroꝛa.i.vir-
ginis gr̄a bestie.i.tētatiōes:ꝛ demones
ambulantes p mētē pctōris dū erat in
nocte pcti recedūt. Lune vero qꝛ infuit
lumē pctōrib⁹ tenebrosis ꝛ est eis vici-
na p subitū auxiliū:ꝛ ostendit suā virtu
tē sup afflictos ꝛ amaricatos. Soli vo:
qꝛ supra se hʒ trinitatē:ꝛ infra se hʒ vir
gines cōtinētes ꝛ ꝯiugatos quos recōci
liat. Igit̄ circa finē noctis.i.tpe mortis
venit Jes⁹ ad deuotos ꝟginis ambulās
supra mare q̄si liber a doloꝛib⁹ ꝛ illi tur
bant̄ in morte ꝓpter phantasmata de-
monū vera vel estimata.ꝛ de⁹ eos ꝯfor
tat.ꝛ statim sunt i terra genezareth.i.pa
trie celestis:i q̄ cognoscit̄ ꝛ sanat oēs ifir
mos. ¶ Quātū ad tertiū ponit̄ ꝯsolatio
H infirmoꝝ:cū dicit̄.(Et cū trāsfretassent
i.lacū seu fretū transiuissent(ꝑuenerūt
in terrā genezareth).i.cuiusdā regiōis:
q̄ dicebat̄ ſm Josephū genezaria:aqua
dicebat̄ ꝛ mare genezareth:ſm eundē
Josephū. Et aqua genezareni dicunt̄:q̄
regio est trans mare galilee:ex opposito
ipsi⁹ galilee(Et applicuerūt. Cūq3 egres
si essent de naui:cōtinuo cognouerunt
eū).s.ipsi genezareni:ꝛ hoc ſm Beđ.vel
ex signoꝝ magnitudine:vl'etiā qꝛ pluri
bus erat facie not⁹.ꝛ oñderīt isti magnā
fidē ad dn̄m ſm Beđ.in hoc q2 nō fuerūt
cōtenti salute ꝑsentiū infirmoꝝ:ſ3 mise
runt ad alias p circuitū ciuitates:vt oēs
currerēt ad medicū. Unde subdit̄.(Et p
currerētes).i.ipsi genezareni:ſm Beđ.
vniuersam regionē illā ceperūt i graba
tis.i.i lectis ifirmoꝝ(eos q̄ se male habe
bāt circūferre vbi sciebāt eū eē)ita q2 vt
dicit Th.nō inuitabāt eū ad ifirmos:ſ3
I deferebāt ad illū.(Et q̄cūq3 introibat i
vicos aut villas aut i ciuitates:i plateis
ponebāt infirmos:ꝛ deprecabant̄ eū vt
vel fimbriā vestimenti eius tangerēt.)

Christus em̄ tanq̄ iude⁹ ꝛ habitu iudai
co vtēs habebat fimbrias i angulis pal
lij sui iuxta ꝑceptū qđ mādauerat dn̄s
Nu.xv. vt ppl's israel sicut carne p circū
cisionē.ita ꝛ vestitu p hmōi fimbrias ab
alijs ppl'is eēt distinct⁹. Et quotquot tā K
gebāt eū:salui fiebāt merito sue fidei di
spositiue:ꝛ ptātē xp̄i effectiue. ¶ In hac
parte est documētū in sensu anagogico
qꝛ genezareth interp̄tat̄ initiū natiuita
tis ꝛ significat tēpus quo q̄s ingredit̄ re
gnū dei ꝛ nascit̄ vite eterne. Et tūc vi-
dentes xp̄m cognoscent eum quantum
ad oīa que nunc de illo credunt.qꝛ visio
erit in patria de his q̄ credimus in via.
ꝛ sanabunt̄ tūc perfecte oēs infirmi de-
uoti xp̄o:Hiero. Quod aūt dicitur quot-
quot tangebant eum salui fiebāt imple
bitur q̄n fugiet doloꝛ ꝛ gemit⁹. Hec ille.
id est in die resurrectionis.
¶ Moraliter ista nauis significat pniaꝫ
qꝛ penitentia hominem portat ad celuꝫ
ꝛ portū paradisi continue:siue doꝛmiat:
siue vigilet:siue comedat:siue ieiunet:si
ue q̄escat:siue moueat̄:qꝛ vere penitens
oīa ista in deū oꝛdinat ꝛ ꝓpter eū facit. L
Ideo em̄ doꝛmit vt ad laudandū deum
exurgat:ꝛ ꝯsequēter i oīb⁹ talib⁹ meret̄.
Qui in hac sunt naui patiunt̄ q̄tuoꝛ ad
uersa.s. Uentū tentationum a diabolo.
Phantasmata illusionū seu vanitatū a
carne. Undas ꝑsecutionū a mūdo. Igno
rantiā diuinoꝝ a ꝑsenti statu:qđ notat̄
qꝛ erat sero. Sed ꝯ̄ ista pericula habent
multa adiutoꝛia. Primū ē fiducia ꝺ deo
ꝯtra diabolū quā deus dat.qꝛ dixit xp̄s
cōfidite. Scđm est oꝛatio clamosa cōtra
phantasmata malaꝝ cogitationū:qꝛ cla
mauerūt. Tertiū est assidua meditatio
dn̄ice passionis:qđ notatur cum dicitur
q2 sanabant̄ tangentes fimbriā vestimē
ti xp̄i.i.vltimū vestimēti siue coꝛpoꝛis qđ
est passio:q̄ fide ꝛ deuota meditatiōe tā
gitur ꝛ tangit. Et hoc est cōtra amaritu
dinē mundi. Quartū est illuminatio di-
uina cōtra ignoꝛantiā:qꝛ venit quarta
vigilia noctis.i.infundit cognitionē me M
diā inter claram beatoꝝ ꝛ tenebrosam
viatoꝛibus naturalem.

¶ Dn̄ica.j.in Quadragesima.

¶ Textus euang. Matth.iiij.

Ductus est iesus i desertū
a spiritu vt tentaretur a
diabolo. Et cū ieiunasset
A quadragita dieb⁹ ꝛ qua
draginta noctibus postea esuriit.
Et accedens tentatoꝛ:dixit ei. Si
filius dei es dic vt lapides isti pa-
nes fiant. Qui respondens dixit.
Scriptū est. Nō in solo pane viuit
homo:sed in oī verbo qđ procedit
de oꝛe dei. Tūc assumpsit eum dia
bolus in sanctam ciuitatē:ꝛ statuit
eum supra pinnaculū tēpli:ꝛ dixit
ei. Si fili⁹ dei es:mitte te deoꝛsum:
scriptū est em̄. Qꝛ angelis suis man
dauit de te:ꝛ in manib⁹ tollent te:
ne forte offendas ad lapideꝫ pedē
tuū. Ait illi Jesus rursuꝫ. Scriptū
est. Nō tētabis dn̄ꝫ deū tuū. Iterū
assumpsit eū diabol⁹ in montē ex-
B celsum valde:ꝛ oñdit ei oīa regna
mundi:ꝛ gloꝛiā eoꝝum:ꝛ dixit illi.
Hec oīa tibi dabo si cadens ado-
raueris me. Tunc dixit ei Jesus.
Uade sathana. Scriptum est enim
Dn̄m deum tuum adoꝛabis:ꝛ illi
soli seruies. Tunc reliquit eū dia-
bolus:ꝛ ecce angeli accesserunt et
ministrabant ei.

Ductus est iesus in desertum
a spū ꝛc. Matt.iiij. Est scien-
dū ex doctrina.s.Th.iij.par-
te.q.xlj. q2 conuenientissimū
fuit xp̄m tentari. Primo vt
sicut sua morte nostram superauit:ita
nostras tētatiōes superet sua tētatiōe.
Scđo ne etiā scti credant se a tētatione
immunes. Tertio vt discamus in tēta-
tionibus vincere. Quarto vt confidam⁹
de sua mīa cū ꝛ ipse sit tētatus. Debuit
aūt vt dicit tētari in deserto:qꝛ volunta
rie se obtulit tētationi. Iō debuit ire ad
C cāpū certaminis.i.solitudinē in qua dia
bolus magis audet inuadere. Nec tñ so
lum in deserto est tentatus:quasi imagi
narie ꝛ nō realiter fuerit in hierl'm. De-
buit etiā tētari vt dicit post ieiuniū. Pꝛi
mo vt nos ꝯ̄ tētatiōes discamus armarī
ieiunijs. Scđo vt discam⁹ ieiuniū displi
cere diabolo. Tertio qꝛ ꝓpter esuriē dia
bol⁹ sumpsit audaciā inuadēdi illū:cū D
esset de diuinitate eius dubi⁹. Quod aūtē
illū diabolus statim tētauerit post ba-
ptismū:ꝛ quare tūc voluit tētari est mul
tiplex rō:vt patebit i hac pte. Quō aūt
illū cognouit eē deū:ꝛ quō nō:i hoc eodē
euāgelio dicet̄. Cōueniēter ergo i prici-
pio nr̄i ieiunij ꝓponit̄ nobis euāgeliū
de ieiunio ꝛ tētatione xp̄i:in q̄ tangunt̄
tria pūcta iuxta tres tētationes xp̄i q̄ sue
rūt circa gastrimargiā:inanē gl'iā:ꝛ su
perbiā. ¶ Quātū ad primū l'raliter dr̄.
(Duct⁹ est iesus).s.statiꝫ post baptismū
suū(in desertū)qđ.s.est iter hierl'm:ꝛ hie
richo ſm mag.hist.in q̄ figurat̄ adā in
cidit in latrones ſm glo.(a spūscto)ſm
Greg.nō quasi minoꝛ ꝑcepto aut ptāte
maioꝛis sed ſm Chry.eo mō q̄ alijs ra-
tioabili exhoꝛtatiōe placat̄.ꝛ hoc.i.inq̄
tū hō(vt tentaretur a diabolo:qꝛ em̄ vt
ait Chry.diabolus contra xp̄m ire non E
poterat:ideo xp̄s ꝑcessit cōtra diabolū.
Datur em̄ ei occasio tentandi vt idē ait
p hoc q2 q̄s vadit ad solitudinem:qꝛ ma
xime tunc tentando instat q̄n hoiem:so
litariū viderit.vnde etiā aggressus ē so
lā. Greg.in homil'. Sed sciēdū nobis est
q2 trib⁹ modis tentatio agit̄. Suggestio
ne:delectatione:cū sensu. Et nos cū ten
tamur plerūq3 in delectationē aut in cō
sensum labimur.qꝛ de carnis pctō ꝓpa
gati:in nobisipsis gerimus vñ certamē
na toleramus. Deus vero qui in vtero
virginis incarnatus in mūdū sine pctō
venerat:nihil ꝯtradictiōis in semetipō
tolerabat. Tētari ergo p suggestionē po
tuit.sed ei⁹ mentē pcti delectatio nō mo
moꝛdit:atq3 iō ois diabolica illa tētatio
foꝛis nō int⁹ fuit. Hec ille. Et intēdit q2
xp̄s fuit cōceptus sine pctō oꝛiginali:et
ꝯsequēter nō habuit fomitē.i.habitualē
ꝯcupiscētiā seu malā iclinationē sicut nos F
habem⁹. Vñ ei⁹ vires nō ꝑrumpebāt in
actū nisi ſm rōnis impiū.(Et cū ieiunas
set.xl.dieb⁹)ita.s.q2 nullū cibū i toto isto
tpe sūpsit:vt dr̄ Luc.iiij.imo nec esuriit
vt innuit hic.b.Mat.q̄ dr̄ q2 cū iaiunas-

ſet quadraginta diebꝰ ⁊ q̃dragiŋta no-
ctibꝰ (poſtea eſuriijt).q.d.nõ añ hoc tẽpꝰ
illum eſuriijſſe: ſicut ſm aliquos eſuriijt
Moyſes ⁊ Helias. Nõ aũt vltra trãſiuit
G ſm Chry.in homi.ne incredibilis vide-
ret carnis aſſumptio: ⁊ etiã vt alij dicũt
q̃tenꝰ eiꝰ diuinitas diabolo celaret. Nã
etiã Moyſes ⁊ Helias tãto tpe ieiuna-
rũt: q̃ tñ puri hoies fuerũt. Sʒ quare moy
ſes: Helias: ⁊ xp̄s: xl. diebꝰ ieiunarunt.
⁊ ſimiliter nos tãto tpe ieiunamꝰ. Ad h̃
dico ꝙ nos hũc numerũ obſeruamus in
ieiunio multiplici cauſa. Primo q: xp̄s illũ
multiplr̃ cõſecrauit.ſ.ſua cõceptione. q:
quadraginta ſeptimanis fuit ĩ virginis
vtero. ſua p̄dicatione. q:.xl.mẽſibus p̄di
cauit ĩ mũdo. ſua ieiunij obſeruatiõe: q:
xl.diebus ieiunauit ĩ deſerto. ſua paſſio
ne: quia.xl.horis iacuit ĩ ſepulcro: ⁊ ſua
reſurrectione: q: poſt illã.xl.diebus fuit
cũ diſcipulis in mũdo. Scdo q: per hũc
numerũ ſeruimꝰ deo de corpore noſtro.
Quia eñ corpus noſtrũ cũ ſtat ex q̃tuor
elemẽtis: ⁊ ꝑ voluptates eius trãſgre-
H dimur decẽ p̄cepta legis: ideo quaterde
cies carnẽ noſtrã affligimus. Itẽ tertio
q: ꝑ hũc numerũ ſeruimus deo de tẽpo
re noſtro dãdo decimã. Nã a p̄ſenti die
vſq; ad paſcha ſunt ſex hebdomade: a
quibꝰ ſi ſubtrahãtur ſex dies dñici ĩ qui
bus minime ieiunamꝰ remanẽt.xl.dies
abſtinẽtie: q̃ ſunt decima pars anni: qui
hʒ.ccclxvj.dies cõpletos q̃dẽ ſi ſit annꝰ
biſſextilis: incõpletos vero ſi cõis. q: an
nus ſolaris hʒ diez.ccclxv. ⁊.vj.horas.
Itẽ Quarto q: ꝑ hunc ſeruimus deo de
operibꝰ nr̃is: q: opa nr̃a debẽt eſſe circa
adimpletionẽ decẽ p̄ceptorũ ⁊ quatuor
euãgeliorũ. Iſte tres vltime rõnes ſunt
b. Greg. in homil. Itẽ Quinto ſm Augu.
q: partes aliquote.xl.ſunt.i.ij.iiij.v.viij.
x.⁊.xx. q̃ ſimul iũcte faciũt.l. Status aũt
beatitudinis ẽt.l.diebꝰ p̄figurat̃.ſ.a pa
ſcha vſq; ad pẽthec. In hoc ergo ſignifi
cat̃ ꝙ ꝑ.xl.dies pnie ad felicitatẽ eternã
cõſcẽdimꝰ. xp̄s aũt numerũ iſtũ ſeruauit
I vt daret formã ⁊ mẽſurã ieiunio noſtro:
ſm Chry. ſuper Matth. Uñ ex mag. hi.
ſto. nõ ieiunamꝰ ſtatim poſt epiphaniã
vt xp̄s: ſʒ circa.xl.dies poſt vt oſtẽdat̃ ie-
iuniũ nr̃m a xp̄i ieiunio deriuatũ. Moy-

ſes aũt ⁊ Helias iſtũ numerũ obſerua-
rũt in figurã ieiunij xp̄i. Differebat aũt
ieiuniũ illorũ a ieiunio xp̄i. Primo ſm
Aug. q: illi nõ ieiunauerũt ex virtute ſua
vt xp̄s: ſʒ Moyſes quidẽ ſuſtẽtabat̃ elo- K
quio dei. vt patet Exod.xxxiiij. Helias ãt
fortitudine ſibi p̄aſſumpti.iij. Regũ.xix.
Scdo iuxta Chryſ. q: illi ieiunãdo eſu-
riebãt: nõ aũt xp̄s: ſʒ poſt ieiuniũ: vt di-
citur (⁊.xl. noctibus.) Hoc dicitur ſm.ſ.
Tho. ſuper Matth. ne quis eũ crederet
nocte comediſſe: vt comedunt ſaraceni
tẽpore ſui ieiunij (Poſtea eſuriijt.) Et h̃
ſm Chryſ. ⁊.ſ. Tho. vt diabolus tentãdi
audacia ſumeret: q: eſuries eũ verũ ho-
minẽ demõſtrabat: ſicut ieiuniũ.xl.diez
ſine eſurie arguebat diuinã virtutem.
¶ Ad intellectũ aũt ſequẽtiũ eſt ſciendũ
ex doctrina.ſ. Tho.iij.par.q.xlvij. ꝙ ma
iores in populo iudeorũ cognouerũt xp̄z
eſſe xp̄m ſicut ⁊ demones: vt dicitur in li-
bro noui ⁊ veteris teſta. ſʒ nõ cognoue
rũt xp̄m eſſe filiũ dei per naturã. q: ſi co
gnouiſſent nunq̃ dñm glorie crucifixiſ-
ſent.j.Cor.ij. Iſta tñ ignorãtia fuit affe-
ctata quodãmodo: q: ꝑuertebãt euiden L
tia ſigna. ⁊ nolebãt verbis credere ſalua
toris. Minores aũt neq; dei filium neq;
xp̄m eũ eſſe cognouerũt. Et ſi aliq̃n du-
bitauerũt ꝙ eſſet xp̄s ꝑꝑ ſignorũ frequẽ
tiã: tñ a principibus decepti ſunt. Sʒ cõ
tra: q: coloni cognouerũt eũ eſſe heredẽ
i. xp̄m in lege ꝓmiſſum vt Matth.xxj. pa
tet ergo cognouerũt eſſe filiũ dei: q: de
eodẽ d̃r. Dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã.
⁊ ego hodie genui te. Et Chry. etiã dicit
xp̄m in cruce nõ oraſſe pro eis q̃ ſciebãt
ſe filiũ dei crucifigere. Ad hoc d̃r ꝙ iſta
ꝓbãt ꝙ eũ cognouerũt filiũ dei per gra-
tiã excellẽtẽ inter hoies oẽs: nõ aũt ꝑ na
turã. Uel cognouerũt dei filiũ illũ eſſe.i.
cognoſcẽdi ſufficiẽtia ſigna habuerunt.
Hec ex.ſ. Tho. Et videt̃ idẽ dicẽdum de
demone ꝙ nõ cognouit certe eũ eſſe filiũ
dei ⁊ ſi aliq̃n hoc dicebat ꝑ os obſeſſorũ: M
loq̃bat̃ ſuſpicãdo ſʒ.b. Tho.iiij.di.xxx.
q.ij.ar.j.⁊.iij.parte.q.xxix.ar.j.ad tertiũ.
Sʒ cõtra.ſ. Tho. arguit Nico. de Ly. q:
in multis locis ſcripture expreſſe habet̃
ꝙ xp̄s eſſet deus: ideoq; cognouerũt eũ
eſſe xp̄z. Ad hoc dico ſolutionẽ patere ex

dictis. Probat eñ argumẽtũ ꝙ cognoue
rũt eũ eſſe filiũ dei ꝑ gratiã vel deũ par-
ticipatiue eo mõ q̃ d̃r in p̄s. Ego dixi dij
eſtis. Et ratio huiꝰ eſt: q: hebrei nõ ſolũ
moderni ſʒ ẽt antiqui exiſtimãtes impoſ
A ſibilẽ eſſe vnionẽ diuinitatis ad huma-
nitatẽ: crediderũt oẽs ſcripturas aſſerẽ-
tes deitatẽ xp̄i trãſſumptiue ⁊ metapho
rice loq̃. Uñ ſʒ eũdẽ Nico. de ly. Matth.
xxj. ex iſtis ſcriptutis iudei nõ habebant
notitiã euidẽtẽ de xp̄i diuinitate: ſʒ cõie
cturalẽ. Et in q̃ſtione cõtra iudeos tenet
ꝙ ex ſcripturis nõ p̄ot cõcludi efficaciter
⁊ inſolubiliter diuinitas xp̄i: ſʒ apparẽ-
ter ⁊ rõnabiliter tãtũ. Eſt aũt in iſta ma
teria magna ꝯcertatio inter p̄dictũ Ni.
⁊ pau. bur. ⁊ replicatorẽ quã vide ſi vis
Matth.xxj. Cã ergo ꝙ diabolus voluit
tẽtare xp̄m ſm oẽs vna fuit vt eũ p̄cipi-
taret ĩ peccatũ ſi poſſet: ſʒ alia fuit vt co
gnoſceret aliq̃d qd̃ ignorabat. Et ſʒ Ni
co. de Ly. voluit ſcire ſi eſſet xp̄s q: cũ vi
deret cõpletas ꝓphetias varias de tẽpo
re aduẽtus xp̄i: ⁊ videret ſctitatẽ xp̄i: du
bitauit ſi ipſe eſſet. Sʒ hoc nõ ſolũ ẽ con
B tra.ſ. Tho. ſʒ ẽt eſt cõmuniter cõtra oẽs
ſanctos: qui dicũt ꝙ voluit ſcire ſi eẽt fi-
lius dei. Uñ Chry. ſuper hoc paſſu dicit
ꝙ ſciebat eũ eſſe xp̄m ex teſtimonio an-
gelorũ ad paſtores: ⁊ ſtelle ad magos: et
Ioãnis ad xp̄m. Eſt etiã vt videt̃ cõtra
euãgeliũ q: Luc.iiij. dicit̃ ꝙ demões ſcie
bãt eũ eſſe xp̄m. qd̃ lʒ ſit dictũ poſt tẽpus
ieiunij xp̄i: tñ nõ eſt ratio quare ẽt eo tẽ-
pore.ſ. ieiunij ſcire nõ potuerint ſi deus
poſt voluit illos h̃ ſcire cũ tũc iã habuiſ-
ſent oẽm cauſam ⁊ mediũ ſciẽdi illud.ſ.
notitiã ꝓphetarũ ⁊ experiẽtiã miracu-
lorũ atteſtãtiũ xp̄i natiuitatẽ: cuiuſmodi
fuit illuminatio noctis: ⁊ apparitio ſtel-
le: ⁊ euãgelizatio ãgeli ad paſtores: ⁊ hu
iuſmodi. Uñ ⁊ h̃ ñ dixit: ſi xp̄s es: ſʒ ſi filiꝰ
dei es. Qd̃ iõ dicit ſm magi. hiſto. q: au-
dierat illã vocẽ. Hic ẽ filius meꝰ dilectꝰ.
C Dicẽdũ eſt ergo ſm magi. hiſt. ⁊ Chry. ⁊
Amb. ⁊ Hier. ⁊.ſ. Tho. ⁊ alios: ꝙ voluit
ſcire ſi eſſet dei filiꝰ: qd̃ vſq; ad xp̄i paſ-
ſionẽ nũq̃ ſciuit. Et hoc eſt qd̃ dicit̃. (Et
accedẽs tẽtator).i. diabolus: cuius offi-
ciũ eſt tẽtare hoies ad malũ: ſm.ſ. Tho.
ij.di.xxj.q.j.ar.j. Ibi eñ dicit ꝙ ſoliꝰ dia

boli eſt tẽtare ad nocẽdũ: nõ q: ſemꝑ im
mediate tẽtet: ſʒ q: primũ hoiem tenta-
uit ⁊ vicit: ex qua tẽtatiõe parata eſt via
alijs tẽtationibus. Uel q: ei ſoli ⁊ mem-
bris eius cõuenit impugnare virtutẽ cũ
intẽtione occidẽdi hominẽ. Uel q: mun- D
do ⁊ carne tãq; inſtrumẽtis vtit̃ in tẽtã-
do. Hec ex illo. Uide etiã de hac prima
parte.q.cxiiij. ⁊.ij.ij.q.xcvij. Acceſſit aũt ĩ
humana effigie ſm magi. hiſt. vt colloq̃
poſſet cũ xp̄o. Sʒ q̃re ẽt Euã non eſt ag-
greſſus in effigie hũana? Ad hoc dico ꝙ
ſʒ.ſ. Tho. ij. vbi. ſ. fuit: q: deus voluit:
vt Eua eũ magis abhorreret: ⁊ cõſequẽ-
ter facilius viceret. Dicit tñ Beda ꝙ ſer
pẽs ille eſt de quodã ſerpẽtũ genere qd̃
faciẽ virgineã habet. Et magr̃ hiſto. di-
cit ꝙ tũc ſerpẽs rectus incedebat: ſʒ fuit
in maledictiõe ꝓſtratꝰ. Qd̃ tñ nõ eſt rõ-
nabile: q: verba dei ad ſerpẽtẽ erãt di-
cta ad diabolũ: ſecundũ ſanctos. Sed
quare ſic diabolꝰ ſuadebat: mouẽdo lin
guã illius ſerpẽtis ab extra. Dico ꝙ hoc
fuit: q: intus tẽtare nõ poterat ꝑ phãta
ſiã aut alias vires ſẽſitiuas: q: oẽs erãt
rationi ſubiecte ſtãte innocẽtia. (Dixit
ei. Si filius dei es).ſ. naturalis: ⁊ ꝑ cõſe-
quẽs ei equalis in poteſtate: dic vt lapi- E
des iſti panes fiãt. Luc.iiij. dicit̃: dic la-
pidi huic. ⁊ idẽ eſt q: ſi plures demõſtra
uit lapides: ⁊ vnũ demõſtrauit. Sʒ hic ẽ
vna queſtio: q: ſm Ambr. ⁊ magi. hiſto.
diabolus ex ſcripturis intellexerat filiũ
dei venturũ. Aut ergo filiũ dei ꝑ gratiã:
aut per naturã. Si p̄mũ: quare vult ſci-
re an ſit filiꝰ dei ꝑ gratiã: cũ ſciret eũ eẽ
xp̄m. Si ſcdm: cũ ille ſcripture q̃ eũ dicũt
eſſe filiũ dei loquãtur de xp̄o: ⁊ ipſe co-
gnouerit xp̄m: ſequit̃ ꝙ eũ etiã cognouit
eſſe filiũ dei ꝑ naturã. Uidet̃ ergo ꝙ ſup
poſito ꝙ cognouerit eũ eſſe xp̄m: hec q̃-
ſtio ſolui nõ poſſit. Ad hoc dico ꝙ cogno
uit vẽturũ filiũ dei ⁊ credidit ꝙ eſſet fi-
lius dei per gratiã. ſʒ nato xp̄o: ex multis
dubitauit an eſſet filius dei ꝑ naturã: et F
hoc voluit ſcire: vt ſi inueniſſet eũ filium
dei per gratiã tantũ: ſperaſſet eũ poſſe ſi
cut ceteros ſuperare. Et lʒ ſcripture de
xp̄o loq̃ntes dicãt eũ eſſe filiũ dei ⁊ deũ:
tñ ⁊ iudei ⁊ diabolꝰ intelligebãt hoc di-
ctũ per excellẽtiã gratie. Et licet de xp̄o

aliqñ dicãtur in ſcriptura noīa q̄ de ſolo
deo dicũtur in terra grãmatõ: tñ eis non
cõſtabat iſta de ſolo deo dici ſicͭ nos mõ
credimus. Sed cõtra hoc arguitꝛ qꝛ dicit
G magi. hiſt. ꝙ ex ſcripturis nouerat ſe per
filiũ dei vẽturũ perditurũ eſſe principa
tũ. ergo cognouit eũ eſſe talẽ quẽ ſuꝑare
nõ poſſet: ꝛ cõſequẽter eſſe filiũ dei ꝑ na
turã. Ad hoc dico ꝙ nõ credidit ſe ab il-
lo ſuperãdũ ꝓpria eius virtute: ſꝫ diui-
na: ſicut ſuperatꝛ a ſctis: ꝛ ſicut idẽ mag.
dicit: non credebat ſe per illum perdere
principatũ niſi poſt iudiciũ: ꝛ ideo interi
credebat ꝙ eũ poſſet ſaltẽ per aliqđ ve-
niale ſuperare: ꝛ ad purgatoriũ ꝛ lymbũ
perducere. Sꝫ poſtꝙ̃ timuit illũ eſſe deũ
in paſſione: procurauerat per vxorẽ pi-
lati ne moreretꝛ. Sicut per Judã oppoſi
tũ q̃ſiuerat. Eſt ẽt ſciẽdũ ꝙ licet quo ad
naturalia diabolus nõ fallatꝛ: vt dicit. ſ.
Tho. j. parte. q. lviij. ꝛ. ij. di. vij. ꝛ magr.
q. xvj. ſecus quo ad gratuita q̄ ex volũta
te dei pẽdent. Et in talibꝰ põt ſucceſſiue
H ad eũdẽ finẽ ordinare oppoſita tẽtatiue
pure ad ſtabilitatẽ ſui regni: vel ad finẽ
ſue ſupbie ipam mortẽ ꝛ ipſam vitã xp̄i.
Uñ dicit Chry. ſuper matth. ꝙ hic diabo
lus fuit excecatus: qꝛ ex ieiunio quadra
ginta dierũ debuiſſet cõcludere xp̄i diui
nitatẽ potius ꝙ̃ ex eius eſurie humani-
tatẽ. Et vt dicit ꝙ̃uis Moyſes ꝛ Helias
tãto tẽpore ieiunauerit: tñ ieiunãdo eſu
riebãt: nõ aũt xp̄s: ſꝫ ſolũ poſt ieiunium.
¶ Sꝫ iterũ arguo ꝙ diabulꝰ ãte xp̄i paſ
ſionẽ cognouerit xp̄i diuinitatẽ. Nã xp̄s
ſe deũ dicebat: ꝛ hoc miraculis ꝓbabat.
ergo neceſſario diabolus hoc credebat.
qꝛ ipſe ſcit deũ nõ poſſe atteſtari falſita
ti: ꝛ ſcit ſi aliquod fit miraculũ fit a deo i
teſtimoniũ doctrine alicuius. Nã cum
agnoſcat totã naturã: ſi quid fiat ſupra
naturã hoc nouit. Et ideo cogitur crede-
re: nõ aũt nos q̃bus nõ cõſtat ꝙ hoc mi-
raculũ vel illud ſit a deo. Ad hoc dico ꝙ
argumẽtũ forte cõcluderet ſi deũ per na
turã xp̄s ſe clare ꝛ patẽter dixiſſet: quod
non faciebat ſaltẽ quãdo miracula fa-
I ciebat in teſtimoniũ ſue doctrine. Uel ſi
aliquãdo hoc dixit clare tũc prohibuit
id demonẽ percipere. ſicut et prohibuit
eũ ſcrutari virginitatem ſue matris: vt
alias dictũ eſt. ¶ Itẽ contra: qꝛ xp̄s pro-
pria authoritate faciebat miracula qđ ẽ
dei propriũ. Ad hoc dico ꝙ diabolo non
cõſtabat clare de hoc. Potuit eñ xp̄s ẽt
dato ꝙ eſſet homo purus facere miracu
la ex poteſtate .i. aliqua ſupernaturali K
virtute exiſtẽte in eo ad tẽpus vel etiam
ſemper ſi deo placuiſſet: per quã effectũ
miraculi perduxiſſet eo modo quo nunc
ſacramẽta noue legis per virtutẽ ſpiri-
tualẽ in eis exiſtẽtẽ agũt ad gratiã. Uñ
Grego. dicit ꝙ ſancti viri miracula fa-
ciũt aliquãdo orãdo: aliquãdo vero ex
poteſtate: ſicut. b. Benedictus aſpectu
oculorũ ruſticũ duris loris alligatũ ab-
ſoluit. Et ſic diabolus crediſſe potuit
Chriſtũ imperare vẽtis ex poteſtate ſua
que tamen aliã maiorẽ preſupponeret.
Uel dicendũ ꝙ potuit xp̄s in corde ora-
re ꝛ ſecũdũ mentẽ ſuam facere precepta
demonibus vel infirmitatibus per dei
virtutẽ: de qua tamẽ in ſuis verbis non
faciebat mẽſionẽ: ꝛ ſic poſſe fieri diabo-
lus ſciebat. Potuit ẽt xp̄s imperia ꝛ mi-
racula ſua celare diabolo. Ex dictis aũt
ptꝫ quid dicendũ ſit ad id qđ obijci poſ-
ſet: qꝛ dicebat ꝛ probabat ſe habere au- L
thoritatem dimittẽdi peccata qđ eſt dei
propriũ. Dicatur eñ ꝙ diabolus prohi
bebatꝛ iſta audire: vel dubitabat vtrũ il
la authoritas eſſet principalis vel ſubmi
niſtratoria. Uoluit aũt xp̄s ſm Leo. pa-
pã ex humilitate ꝛ ñ ex poteſtate aduer-
ſariũ vincere: vt hominẽ plus honora-
ret ꝛ diabolũ plus cõfunderet. Ideo ſe-
quitꝛ. (Qui reſpõdẽs) mãſuete: ꝛ forte: ac
ſi eũ ñ cognoſceret. (Dixit ei. Scriptũ ẽ.)
Deut. viij. Nõ in ſolo pane ſcꝫ corporali
(viuit homo: ſꝫ in omni verbo qđ ꝓcedit
de ore dei) vt ptꝫ de Moyſe q̇ verbo dei
fuit. xl. diebus ſpiritualiter ꝛ corporali-
ter ſuſtẽtatus. Et ſic diabolus neqꝫ po-
tuit eũ ad peccatũ gule inducere: neqꝫ
eius cognoſcere diuinitatẽ. ¶ Sꝫ quare
xp̄s diabolũ repellit per ſcripturã? Ad
hoc dico ꝙ fuit p̄rio ſm Greg. vt doceat
nos magis doctrīa ꝙ̃ miraculis pugna- M
re. Et ſecũdo iuxta Amb. vt oſtẽdat qui
bꝰ armis impugnetꝛ diabolus. Hec ille.
Sũt aũt hec arma ieiuniũ: oratio: doctri
na. Et tertio iuxta Raba. qꝛ ꝓponebat

diabolũ humilitate vincere nõ potẽtia:
ꝛ nobis exẽplũ tribuere vt q̃ties a pra-
uis hominibꝰ aliquid patimur: ad doctri
nã excitemur potius ꝙ̃ ad vindictã. Tẽ
perat aũt reſpõſum iuxta glo. ne deum
A illũ eſſe cognoſceret. ¶ In hac parte ſũt
multa documẽta. Primũ tãgit Chryſ. in
hom. dicẽs. Quiſq̄s poſt baptiſmũ maio
res ſuſtines tẽtationes: nõ turberis: et-
enim pp̄ hoc accepiſti nõ vt nõ vaces: ſꝫ
vt prelieris. Ideoqꝫ tẽtationẽ deus a te
nõ prohibet. Primũ vt diſcas q̃m multo
factus es fortior. Deinde vt magnitudi
ne donorũ nõ extollaris. Tertio vt dia-
bolus experiẽtia cognoſcat ꝙ ꝑfecte ab
eo receſſiſti. Quarto vt ꝑ h̄ fortior redda
ris. Quinto vt crediti theſauri ſignũ ac-
cipias. Neqꝫ eñ diabolus ſuperueniret
tibi ad tentãdũ: niſi te in maiori honore
effectũ videret. Hec ille. Et idẽ eſt iudi-
ciũ de quolibet ſancto ꝛ iuſto ꝛ redeũte
ad penitẽtiã ſicut de baptizato dicente
Remigio. In ſanctificatis diaboli tenta
mẽta graſſantꝛ. Hec ille. Secũdũ tangit
B idẽ ibidẽ dicẽs. Ut aũt cognoſcas ꝙ ma-
gnũ bonũ eſt ieiuniũ: ꝛ qualiter ſcutũ eſt
aduerſus diabolũ xp̄s ieiunauit non eo
indigẽs ſꝫ nos inſtruẽs. Hec ille. Tertiũ
tãgit idẽ dicẽs. Si ieiunaueris ꝛ tẽteris:
nõ dicas qꝛ ꝑdidi fructũ ieiunij mei. Nã
ꝛ ſi nõ profuit tibi ieiuniũ tuũ vt nõ ten
teris: tñ proficiet vt a tẽtationibꝰ ñ vin
caris. Hec ille. ¶ Moraliter etiã ſciendũ
eſt ꝙ xp̄s ſemel eſurijt ꝛ ad comedendũ
nõ habuit niſi lapides: vt hic. Hi ſunt vi
ri duri qui nõ poſſunt ad penitẽtiã fran
gi: ꝛ frigidi qui nõ poſſunt diuino amo-
re inflãmari: ꝛ aridi qui nõ poſſunt rore
diuine gratie aut lachrymarũ infundi.
Hi etiã nõ poſſunt incorporari Chriſto
ſꝫ diabolo. Alia etiã vice eſurijt ꝛ nõ ha
buit ad comedendũ niſi folia: vt Marc.
xj. legitur de ficulnea. Sicut aũt xp̄s nõ
comedit lapides: ita nec folia .i. verba ſꝫ
C bona opera. Quotidie etiã eſurit noſtrã
ſalutẽ ꝛ conuerſionẽ. Nã dicit Chry. Si
cut cõcupiſcibile eſt nobis comedere: ſic
Chriſto ſaluare. Iſtum autẽ cibũ tantũ
eſurijt ꝙ oſtiatim illũ mendicat. Apoca.
iij. Ego ſto ad oſtiũ ꝛ pulſo. Si quis au-
dierit vocẽ meã ꝛ aperuerit mihi ianuã
ſ. cordis intrabo ad illũ ꝛ cenabo cũ illo
ꝛ ipſe mecũ .i. ponemus ad ſcotũ ſiue ad
ſymbolũ ita ꝙ peccator ponat cõtritio-
nẽ: cõfeſſionẽ: ꝛ ſatiſfactionẽ: ꝛ deus re-
miſſionẽ culpe: collationẽ gratie ꝛ pro-
miſſionẽ glorie. Sꝫ multi vellẽt comede D
re ſolũ de alieno: ꝛ tractari bene ꝛ expo-
nere parũ. ¶ Quantũ ad ſcđm ſciẽdũ eſt
ex doctrina. ſ. Tho. iij. par. q. xlj. ꝙ diabo
lus tẽtãdo xp̄m talẽ ordinẽ tenuit: vt a
leuioribus inciperet: qđ ſemper facit ſm
Gorrã in viris ſpũalibus. Uñ ſicut pri-
mos parẽtes p̄rio tẽtauit de gula dicẽs.
Cur p̄cepit vobis deꝰ ne comederetis ꝛc.
Scđo de inani gloria dicẽs aperientur
oculi veſtri. Et tertio de ſuperbia dicẽs.
Eritis ſicut dij. ita ꝛ circa xp̄ꝫ fecit Chr.
ſuꝑ Mat. Cũ ex p̄miſſo xp̄i r̄nſo nihil cer
tũ diſcere diabolꝰ potuiſſet vtrũ xp̄s deꝰ
eſſet an hõ aſſũpſit eũ ad aliã tẽtationẽ:
dicẽs apud ſe. Iſte q̇ fame nõ vincitꝛ ꝛ ſi
nõ eſt filiꝰ dei tñ ſctũs eſt. Ualẽt eñ hoies
ſancti fame nõ vinci. ſꝫ poſtꝙ̃ cõem car-
nis neceſſitatẽ vicerũt per vanã gloriã
cadũt. Iđ cepit eũ tentare in gloria va-
na. Hec ille. Iđ ſequitꝛ (Tũc aſſũpſit eũ
diabolus) Aſſumpſit inꝙ̃ ſm aliquos .i. E
portauit Grego. Quid mirum ſi ſe a dia-
bolo permiſit in montẽ duci. q̇ ſe permi-
ſit a mẽbris illiꝰ crucifigi. Hec ille. Qui
cõiter exponitꝛ qđ ꝑ aſſumpſit intelligitꝛ
portauit. qđ ꝛ Chry. ſenſit: q̇ dicit ꝙ dia
bolꝰ voluit: ꝙ xp̄s videretꝛ quaſi volãs:
ꝛ inde inaniter eleuaretur. Et ſimiliter
idẽ ſenſit etiã Raba. Uel ſcđm alios aſſũ
pſit .i. duxit ſecũ eum ad ſe .i. ad ſocietatẽ
ſuã ſumendo: ſicut xp̄s dicitꝛ aſſumpſiſſe
Petrũ ꝛ Jacobũ ꝛ Joannẽ: quos tñ non
portauit: vt ptꝫ Mat. xij. (In ſanctã ciui
tatẽ) Rabanus. Sancta ciuitas hieruſa-
lem dicebatꝛ: in qua tẽplũ dei erat: ꝛ ſctã
ſctõrũ: ꝛ cultus vniꝰ dei ſm legẽ Moyſi.
Hec ille. Nõ ergo erat ſancta rõne ciuiũ
(Et ſtatuit eũ ſupra pinnaculum tẽpli.)
¶ Ad itellectũ huiꝰ ſciẽdũ ẽ ex Joſepho.
vj. de bello iudaico ꝛ alijs anthoribꝰ ꝙ tẽ
plũ dupliciter dicitꝛ. Uno ſcilicet modo
F domꝰ facta in vertice mõtis moria. de q̄
habes in dñica prima aduentus. Alio
mõ ſumitur templũ pro atrijs .i. plateis
que erãt circa iſtã domũ. Nã cũ ille mõs

eſſet ex aliqua parte ꝯrupt⁹ triplici mu=
ro erat circũdat⁹ quaſi corona pape. ⁊ a
p̄rio muro ad ſcd̃m erat magna plani=
cies: ⁊ ſil'r a ſcd̃o ad tertiũ: ⁊ a tertio ad
tēplũ. In p̄ma platea poterant eſſe etiā
G gentiles. In ſcd̃a ỽo ſolũ iudei ⁊ erat di
uiſa in duas partes ꝓ viris et feminis.
In tertia ỽo ſoli ſacerdotes et leuite: q̄
in ea ſacrificabāt ⁊ pſallebāt. ⁊ conuerſi
ad ppl'm exiſtentē in ſcd̃a platea p̄dica=
bant. Quid ergo ſit pinnaculũ tēpli nõ
eſt clarũ: Quis ꝯſtet ꝙ erat loc⁹ eminēs.
Gloſſa q̄dam dicit ꝙ erat ſedes doctoꝝ.
Alij ỽo vt Anſel. ⁊ Raba. ⁊ Nico. de ly=
ra. ⁊ multi alij dicũt. ꝙ erat tectũ tēpli ſi
ue quoddā deambulatoriũ vel apodia=
mētũ vt ita dicā: ne ābulātes ꝑ tecti ex
tremitatē ꝓpt̄ incautelā caderēt. Tecta
eñ in regionibus illis erant plana ſicut
qd̄dā pauimentũ. Beda ỽo dicit ꝙ erat
quoddā tabulatũ ſiue deambulatoriũ.
Et oĩa iſta p̄n̄t eſſe conſona. ¶ Pro quo
ſciendũ eſt ꝙ iſtud pinaculũ q̄cq̄d fuerit
nõ potuit eſſe in tēplo interiori: ſi fuit ſe
des doctoꝝ vel loc⁹ ꝓpe vt cõiter tenet̃:
ꝓpter hoc illa ſedes erat locus accõmo
H datus diabolo de inani gloria tētare cu
pienti. tñ qꝛ rectũ ei⁹ erat teſte Joſepho
plenũ ỽubus acutiſſimis ne aues ſuper
illo inſiderēt: iõ ibi nõ erāt deābulato=
ria. tñ qꝛ dato ꝙ ibi fuiſſent. cum illa do
mus eſſet alta centũ cubitis nõ poterat
ibi eſſe loc⁹ vel ſedes doctoꝝ. Et dato ꝙ
ibi potuiſſet eſſe ſedes talis: in imo in
aliquo tabulatu extra murũ tēpli tñ ad
plateā illā nõ intrabāt laici vt audirēt
verbũ dei. Vñ oēs dicũt ꝙ in ſcd̃o atrio
fiebāt ſermones ad ppl'm. Dicamus ḡ
ꝙ p̄ma eſt ſummitas cuiuſq; rei: ſed ꝓ=
p̄rie domus aut muri. In muro ergo di
uidente ſacerdotes a laicis erat deābu=
latoriũ vel tabulatũ: aut ſup muro: aut
ſup extremitate alicui⁹ portic⁹ ꝯtingue
muro. ⁊ ibi erat ſedes doctoꝝ q̄ nõ dice=
I bat̃ pinnaculũ: ſ; erat i pinnaculo. i. te=
cto vel deābulatorio: h̄ ergo diabol⁹ eũ
ſtatuit. i. depoſuit ſm Chry. mētē ⁊ Gre
gorij: vt dr. Vel ſtatuit. i. vſq; illuc duxit
ibi ſiſtendo. Et ſm glo. volēs diabolus
de inani gl'ia xp̄m tētare ibi eũ ſtatuit:
vbi multos ſe nouerat hoc vitio dece=

piſſe. ¶ Et nota ꝙ dicit Chryſ. diabolũ
portaſſe illuc xp̄m vt inani gloria eleua
ret̃ dum populus videret eũ quaſi volā
tem: ſed ip̄e egit vt a nullo videret̃. (Et
dixit ei. Si fili⁹ dei es mitte te deorſum)
Hiero. In oĩb⁹ tētationib⁹ hoc agit dia K
bolus vt intelligat ſi filius dei ſit. Hec il
le. Nõ dixit: aſcēde in celũ. aut vola per
aerem. ſed mitte te deorſum ſm Raba.
qꝛ illa vox illi conuenit q̄ omnes ſatagit
p̄cipitare. Et idem dicit Chry. (Scriptũ
eſt eñ) de te in pſalmo (qꝛ angelis ſuis
mādauit de te: et in manibus tollent te
ne forte offendas ad lapidē pedem tuũ)
Vbi ſciendũ ſm Hiero. ꝙ diabolus ma=
le allegat ſcripturam: quia nõ intelligit
de chriſto ſed de viro ſctõ. Nõ eñ vt ait
Chry. filius dei portatur ab angelis ſed
ecõuerſo. Exponitur autē illud ſm gloſ
ſam: qꝛ deus mandauit angelis ſuis de
iuſto viro: vt in manibus. i. auxilijs ſuis
tollant eũ. ne forte offendat pedem. i. af=
fectum mentis ad lapidem. i. ad occaſio=
nem peccati vel ruine. Xp̄s vero ſcriptu
ram conuenienter allegat cũ ſubdit̃ (Ait
illi Jeſus rurſum. Scriptũ eſt) Deutero. L
vj. non tētabis dominuz deum tuũ. Eſt
autē ſciendũ ex ſancto. Tho. ij. ij. q. xcvij.
ꝙ tentare deũ factis explicite eſt cõmit=
tere ſe diuino auxilio ſine neceſſitate vel
vtilitate intendēdo experimentũ ſume=
re de deo. Interp̄tatiue vero hoc fit qñ
non eſt talis intentio ſi ſit tale factuz vt
dictum eſt. Cuz ergo xp̄s aliter potuiſſet
deſcēdere ⁊ non eſſet aliqua vtilitas ꝙ
ſe p̄cipitaret ſi hoc feciſſet tentaſſet dñm
ſaltē interpretatiue Aug. ꝯtra Fauſtũ.
Pertinet autē ad ſanā doctrinam quā=
do homo habet q̄d faciat: nõ tētare deũ
ſuũ. Hec ille. ¶ In hac ꝑte ſunt aliqua
documenta in ſenſu morali. Primum tā
git Hiero. dicens. Dicit autez diabolus.
mitte te. quia vox diaboli qui ſemper ho
mines cadere deorſum deſyderat: ꝑſua
dere põt: p̄cipitare non poteſt. Hec ille.
Ambr. libro de paradiſo. Accepit q̄dem M
tētandi licentiā. ſ; nõ copiā ſubruendi:
niſi ſua ſpõte labat̃ ifirmus anim⁹ q̄ ſibi
auxiliũ nõ nouit acerſire. Hec ille. Scd̃o
tāgit Ambr. ſup Lucā dicēs Sathanas
transfigurat ſe in angelum lucis: et de

ſcripturis ip̄is diuinis laqueũ fidelibus
parat. Vtitur enim teſtimonijs ſcriptu=
rarum nõ vt doceat. ſed vt fallat: Hec il
le. Tertium vero tangit Raban⁹ dicēs.
A Notanduz eſt autem ꝙ ſaluator noſter
licet ꝑmiſiſſet ſe a diabolo ſupra pinna=
culum templi portare: tamen renuit ad
imperiuz eius deſcēdere nobis exemplũ
donans: vt quiſquis imperauerit viam
veritatis artā: nos aſcendere obtempe=
remus. Si quis autem vult nos de altitu
dine veritatis ⁊ virtutũ: ad ima erroris
⁊ vitioꝝ precipitare nõ illũ audiamus.
Hec ille. Eſt aũt ⁊ aliud documentũ, ſcz
ꝙ multũ debem⁹ de chriſti pietate in tē
tatione confidere. Nā ipſe l; ꝓpter mul
ta voluerit tentari tñ ap'ls vnā rationē
ad Hebreos. iiij. aſſignat dicēs. Nõ ha=
bemus pontificem q̄ nõ poſſit ꝯpati in=
firmitatibus noſtris tentatum ꝑ omnia
quaſi velit dicere. Ideo tentari voluit vt
cõpati ſciret. Nemo enim mouet̃ ad cõ=
patiendũ niſi paſſionem nouerit: quod
B tripliciter cõtingit ſcilicet. auditu. vt cũ
audio paſſionē illatā eſſe grauem: ⁊ vi=
ſu: vt cũ video patientē eiulare: ⁊ tunc
magis cognoſco ⁊ compatior. ⁊ ꝑ expe=
rientiā q̄ generat perfectā cognitionē ⁊
cõpaſſionē. Igitur xp̄s experientia no=
ſtraꝝ miſeriarũ eſt factus valde miſeri
cors: iuxta illð. Hebr. ij. Debuit ꝑ oĩa fra
trib⁹ aſſimilari vt miſericors fieret. Vñ
ap'ls tādē ad Heb. iiij. poſtq̄ dixerat põ
tificē tentatũ ⁊c. ſubiũxit. Adeamus igit̃
cũ fiducia ad thronũ gratie eius. ſ. ieſu
xp̄i dñi noſtri. ¶ Quantũ ad tertiũ ſic di
cit Chry. Diabol⁹ ex ſcd̃o rñſo in īcert⁹
trāſit ad tertiā tētationē. Quia eñ xp̄s
rhetia vētris diruperat: rhetia vane glo
rie tranſierat: ponit ei rhetia auaritie.
Hec ille. Nec hoc eſt ꝯ id qð diximus: ter
tiā tentationē fuiſſe ſupbiā: qꝛ ſ; nomē
l; auaritia videat̃ ſolũ ad pecuniā perti
nere: cum dicat̃ auar⁹ quaſi auid⁹ eris.
Vñ et grece auaritia dicit̃ philargiria. i.
amor argēti tñ extenſo noĩe etiā auari=
C tia eſt qñ ſupra modum ſublimitas am
bitur: vt dicit btũs Greg. Et probat. qꝛ
paul⁹ Phili. ij. dicit de xp̄o. non rapinā
arbitratus eſt eſſe ſe equalem deo. i. ſi ſe
equalē deo arbitrat⁹ ē ex h̄ nihil rapuit

alienũ. q. d. Si nõ eſſet de⁹ ⁊ ſe deo equa
lē crederet rapinam cõmitteret vſurpā
do ſibi qð dei eſt. qꝛ vero deus eſt: nihil
ſe credens vſurpauit. ¶ Dicit ergo (Ite=
rũ aſſumpſit eũ diabolus) vel portādo D
vel qð rõnabili⁹ eſt ſm. s. Tho. eũ ducē=
do (in montē excelſum valde) vt. ſ. plura
poſſent inde videri ſm Chry. Quis aut
fuerit iſte mons nõ eſt certũ. Quis magr̃
hiſt. dicat eũ fuiſſe i galilea (Et oñdit ei
oĩa regna mũdi) nõ d̄terminate ſ; Chry
ſo. ſ; ſicut ſi q̄s extēſo digito diceret: i ta=
li ꝑte eſt tale regnũ: ⁊ in tali tale (⁊ gl'iaz
eoꝝ). i. aurũ: argentũ: lapides pretioſos
⁊ t̃palia bona ſm Rab. Remigi⁹ aũt di=
cit ꝙ iſta oſtēſio fuit ſubito ⁊ in ictu ocu
li ſeu in momento t̃pis vt dicit̃ Luc. iiij.
Et dicit ꝙ fuit miraculoſa. i. ſupra natu
rā hoĩs per aliquā preſtigioſam appari
tionē diabolo mouēte phantaſiam vel
ſubijciēdo oculis aliq̄s imagines: ſicut ⁊
beato Bñdicto oſtenſus eſt totus mũd⁹
in quodā lumine. S; vt dicit btũs Tho.
ſuper Matt. iſta expoſitio non eſt bona
quia hoc potuiſſet in valle fieri ⁊ nõ fuiſ E
ſet neceſſe conſcēdere montē. Vñ ſ; Ra
ba. diabolus oſtēdit loquēdo: nõ autem
viſum amplificando. Non tñ eſt incon=
ueniens dicere iſtam oſtenſionem fuiſſe
quidem in monte. ⁊ etiā ſm viſionē na=
turaliter homini poſſibilē. ⁊ ſ; expoſitio
nē factam verbotenus a diabolo: ⁊ vlte
rius ꝑ aliqð opus diabolicum per quod
ſupplebat̃ illud qð naturaliter viſus xp̄i
non poterat. qꝛ hoc videt̃ velle Lucas q̄
dicit iſta fuiſſe oſtēſa in momēto tempo
ris. Quõ aũt diabolus poſſit facere iſtas
apparitiões miraculoſas. i. mirabiles ⁊
preſtigioſas: forte alibi dicem⁹ diffuſe.
Sed nũc breuiter ſciendũ eſt: ꝙ ſicut aĩa
hũana que eſt infima inter ſpũs immor
tales aliqð corpus. ſ. hũanũ mouet ad li
bituz. ſed tñ ad illud eſt limitata ꝓpter
ſue ỽtutis exiguitatē. ita alij ſpũs ſupio
res creati poſſunt aliq̄ corpora ad nutũ
mouere localiter: nõ tñ vſq; quaq;: ſ; vſq;
ad certũ terminũ ꝓpter ſue ỽtutis limi F
tationē q̄ finita eſt. Vñ null⁹ eoꝝ poſſet
mouere totũ vnũ elemētũ: qꝛ eſſet ꝑuer=
tere ordinē nature. Quilibet tñ eoꝝ põt
mouere oĩa corꝑa generabilia et corru=

ptibilia ſm.s.Tho.⁊ Aug.et vnā partē
elemēti alicui⁹ puta mōtē vnū:qꝛ ſi in-
feriores inter eos mouēt corpa celeſtia:
reſpectu q̊rū iſta fere nihil ſūt multoma
gis pñt mouere iſta ſaltē illi q̄ ſunt ſupe
G riores motorib⁹ orbium ordine nature.
Igit̃ diabolus pōt facere oēs effectus q̄
fiūt p naturalia corpora:qꝛ illa pōt mo
uēdo applicare ad effectū:puta ſanita-
tis vel ĩfirmitatis. Igit̃ pōt p̄mo facere
appitiones in phātaſia:im p̄mēdo ei nō
phātaſmata noua ſ; ātiq̄ mouēdo q̄ ſūt
in ſpiritib⁹.i.q̄buſdā corpib⁹ ſubtilib⁹:
ſicut fit in ſomno.Et h̃ tā vehemēter:vt
aliq̄s credat ſe etiā exterioꝛib⁹ oclis vi-
dere:ſicut apparet ĩ dormiētib⁹ q̄ q̄nq;
ſe credūt ire ad ludū et in freneticis.Et
ſcđo quo ad oculos exteriores figurādo
⁊ colorādo aerē ſub diuerſis ſpeciēb⁹ re
rū ſicut btō Anto.apparuit.ſub forma
argēti.Et tertio eadē rōne faciēdo ap-
parere imagines ĩ aliquo corpe terſo pu
ta vngue vel aq̄ ſicut fit in p̄ſtigijs q̄b⁹
furta exq̄runt̃.In xp̄o aūt potuit locum
H hr̃e ſcđo; ⁊ tertiū.ſ; nō primū:nec xp̄o vo
lēte:qꝛ vires ei⁹ aīe ſubijciebant̃ oīno.
Uñ dicit Greg.q̄ oīs illa tētatio foris nō
int⁹ fuit.(Et dixit ei.Hec oīa tibi dabo.)
Preſupponit h̃ diabol⁹ q̄ ipē poſſit iſta
diſtribuere ad libitū.Uñ ⁊ ſm Luc.iiij.
dixit:cui volo do illā:ſed mentit̃ xp̄o ſm
Hier.⁊ Chry.qđ ptz:qꝛ iſta regna aliq̄n
a deo data ſctis hoīb⁹ legim⁹.Nec tñ eſt
negādū q̄n p̄mittēte deo diabol⁹ poſſit
aliq̄b⁹ ſuggerere vt aliquē regē faciāt:⁊
ei p̄bere auxiliū in diuitijs ⁊ hmōi cū ipē
ſciat oēs theſauros abſcōditos:⁊ de eis
habeat curā vt eos reſeruet antixp̄o ſm
aliquos.Ex hoc aūt loco manichei non
aduertētes q̄ diabol⁹ mendax eſt:dixe
rūt eū oīm viſibiliū ſicut dñm:ita ⁊ crea
torē eſſe:qđ falſu; ptz in geneſi:vbi iſta
a deo condita legūtur(ſi cadēs adoraue
ris me.)Gloſſa.Ecce antiqua diaboli ſu
perbia.Sicut eñ in celo voluit ſe ſimilē
deo facere:ita nūc volebat diuinū cultū
ſibi vſurpare.Hec illa.¶ Eſt aūt ſciēdū
I ex doctrina.s.Thome allegata p Ioan
nē capreolū.ij.diſt.iiij.q̄ diaboli pecca-
tum fuit:qꝛ appetijt bonū.i.ſupernatu-
ralem felicitatē:ſed male ſiue indebite

appetijt:qꝛ non cogitauit de modo ha-
bendi illā cū debuiſſet cogitare q̄ ex mi
ſericordia dei illā accipere debuiſſet.iđ
diabol⁹ nō appetijt ſe eſſe deum:qꝛ ſci-
uit hoc eſſe impoſſibile.neq; eſſe equale;
deo ſimpliciter:qꝛ etiā hoc ſciuit natura K
liter eſſe ipoſſibile:ſ; appetijt ſe eſſe eq̄-
lem vel ſimilē ſecūdū q̄d.qꝛ.ſ.ſicut deus
eſt beatus non ab alio beatificatus:ita
ipſe appetijt ſe eſſe beatum nō appetē-
do hoc ab alio. Nec quia propria virtu
te crediderit aut voluerit ſed felicitate;
ſupernam habituru;:ſed qꝛ nec de ſua
nec de diuina virtute cogitauit. Per-
ſeuerat autem ſemper in iſto appetitu
qꝛ poſt vnam electionē eſt in termino ⁊
penitere nō poteſt:ſicut neq; homo poſt
mortē vt patet ex ſancto Tho.vbiq;.Uñ
dicit Damaſ.Qđ facit hominibus mors
hoc angelis fecit caſus ſcilicet in pecca-
tum. Addit autem multa peccata poſt
iſtud inter cetera peccatū inuidie.vt ptz
p.s.Tho.j.parte.q.lxiij.iđ vult quantu;
pōt vſurpare honorem diuinū.Et q̄uis
idololatria quā ſeminauit ſit extincta:tñ
q̄rit ſemp occulte q̄ eū venerent̃(Tūc di
xit ei Ieſus)iā volēs finē tentādi ei ipo L
nere ſm Chry.ſup Mat.(Uade ſatha-
na).Sathanas ſ; aliq̄s latine ſonat ad
uerſariū iđ Petr⁹:qꝛ voluit ꝯdicere xp̄o
Mat.xvj.vocat⁹ eſt ab eo ſanathas. S;
ſm Hie.btō Petro dixit:vade retro me
ſathanas.i.ſequere me vt velis qđ volo:
⁊ ne ſis ꝯtrarius mee volūtati. Diabolo
autem tanq̄ obſtinato nō dixit:vade re-
tro me:ſ; vade.ſ.i abyſſum ſeu ignē eter
nū.Remigi⁹.Uel ſm alia exēplaria (Ua
de retro ſathana).i.reminiſcere ⁊ recor-
dare in quanta gloria ꝯditus fuiſti.⁊ in q̄
tā miſeriā cecidiſti.Hec ille(Scriptū eſt
ei)Deut.vj.(Dñm deū tuū).i.ſanctā tri
nitatē ſm Aug.(adorabis)adoratiōe la
trie:q̄ debita ē ſoli p̄ncipio oīu; bonoꝝ(⁊
illi ſoli ſeruies).i.cultū latrie exhibebis
ſm Aug.x.de ciui.dei.Nā latria interp̄-
tatur ſeruit⁹. Poſſum⁹ aūt ⁊ hoīb⁹ ſui-
re:ſ; nō tali cultu ⁊ ſuitute:ſ; poſſum⁹ M
eos dulia venerari.Ego puto q̄ ſicut xp̄s
celauit ſe eſſe filiū dei:ita ⁊ diſſimulauit
ſe cognoſcere ſathanam:⁊ q̄ ſathanas
trāſformatus eſt in aliquā effigiē ſancti

viri:puta eremite vt aliq̄ dicūt. Nūc aūt
xp̄s oñdit ſe eū cognoſcere.Uñ diabolus
ſtatim cōfuſus diſceſſit tanq̄ dep̄hēſus.
Quāuis ēt poſſet dici:vt dicit Chry ſ.q̄
ſpūſſctūs excuſſit illū a xp̄o. Igit̃(Tunc
A relicit eū diabol⁹)abiēs triſtis et ꝯfuſus.
¶ Notādū ṽo has tētatiōes fuiſſe tres:
qꝛ diabol⁹ h; tria rhetia.ſ.p̄cipua ſuper
mūdū:vt q̄cūq; euaſerit de rhetib⁹ gule
ĩcidat ĩ rhetia ſupbie.⁊ q̄ hec euaſerit in
cidat ĩ rhetiā vane glie.Et ſi q̄ras. Qua
re deus p̄mittat diabolū hr̃e tot rhetia-
rū.Reſp̄:q̄ expedit nobis vt p ea tente
mur p̄io ad hūilitatē ⁊ cautelā.Eccl.34.
Qui nō eſt tētat⁹ q̄d ſcit? Scđo ad ꝯpaſ
ſionē addiſcēdā. vñ Paul⁹ ad Hebr.iiij.
poſtq̄ dixerat q̄ nō hēm⁹ pōtificē q̄ nō
poſſit ꝯpati infirmitatib⁹ nr̃is:ſubiūxit
tētatū p oīa p ſilitudine abſq; peccato.
Tertio ad coronā p̄merēdā Iaco.j.btūs
ṽ q̄ ſuffert tētatiōes. ¶ Notādū eſt ēt q̄
tūc reliq̄ſſe eū diabol⁹ dr̃ nō ſimplr ſ; ad
tp̄s vt dicit Lucas qꝛ.ſ.tp̄e paſſionis re
greſſus eſt ad ei⁹ mortē p̄curādā. Et qꝛ
B victores cōſueuerūt honorari.iđ ſeq̄tur.
(Et ecce āgeli acceſſerūt)ſm Chry. Non
dr̃ deſcēderūt ſ; acceſſerūt:qꝛ cū ſemper
eſſent ĩ obſequiū xp̄i in terra:receſſerāt
ab eo vt darēt diabolo locū ⁊ audaciā in
uadēdi ⁊ miniſtrabāt ei ſicut ſerui dño
ſuo:ex quo xp̄i diuinitas manifeſtatur.
Greg.ĩ homil. Hō eſt quē diabol⁹ tētat:
⁊ idē ipē de⁹ eſt cui ab angelis miniſtra
tur.Hec ille. Statim aūt poſt tētationē
dicunt̃ angeli acceſſiſſe. Prio ſm Chry.
vt oñderet̃ dignitas xp̄i cui angeli ſem-
per in miniſteriu; adeſſent. Scđo iuxta
eūdē:ad oñdendā angelicā cuſtodiā fie
ri circa hoīes. Pōt aūt addi tertio ad oñ
dendum q̄ ei q̄ diabolum vicerit ſtatim
adeſt ſpūalis conſolatio maior ſolito. et
Quarto ad oſtendendū. q̄ dum ſumus
in pugna adeſt q̄dem auxilium diuinū:
ſed tamē ad bonū noſtrū expectat deus
videre certamē vt chriſtus dixit Anto-
C nio Chry.ſup Matth. In q̄bus autē re-
bus illi miniſtrabāt ſcire nō poſſumus:
vtrū ad ſanatiōes infirmitatū an ad cor
rectionē aīaꝝ:an ad effugationē:demo
nū q̄ oīa p angelos facit.vñ ei facientib⁹
ipſe facere vr̃. tamen manifeſtum eſt q̄

non p̄pter neceſſitatē ĩpotētie eius mi-
niſtrabāt:ſed p̄pter honorē potētie ip-
ſius.¶ Nō eñ dr̃ q̄ adiuuēt eū:ſ; q̄ mi-
niſtrēt.Hec ille.S; qꝛ in diuina ſcp̄tura D
frequēter p miniſteriū accipit̃ exhibitio
alimentoꝝ. ⁊ qꝛ xp̄s eſuriebat ⁊ erat ſo-
lus in mōte credo q̄ miniſtrabant ei:qꝛ
detulerūt ei cibū ⁊ etiā miniſtrabant ei
eo mō q̄ dicit. Chry. ¶ Aduertēdū ē aūt
q̄ ſicut dr̃ Aug.de ꝯſen.euā. Lucas nō
narrat iſtas tētationes factas iſto ordi-
ne quo Matt.ſ; dūmodo facte ſint nihil
refert:qꝛ nec Lucas illū ordine; aſſerit.
l; illo ordine ex aliqua cā narret.Sicut
aūt dr̃ glo.Matt. vr̃ conſyderaſſe ordi-
nem tētationis Ade:⁊ illo ordine expo-
ſuiſſe tētatationē xp̄i.Sed in rei verita-
te ordo vr̃ fuiſſe quē tetigit Lucas.vt.ſ.
prima fuerit de gula.ſecunda de ſuper-
bia in mōte.tertia de inani glia in hieru
ſalē.s.Tho.aūt nec ſuper Matth.nec in
iij.pte.q.xlij. vr̃ determinare q̄s fuerit ve
rus ordo. ſ; mihi vr̃ q̄ ille ſit quē tenuit
Mat.qꝛ poſt increpationē ſathane nul-
la fuit tētatio cū abſceſſerit a xp̄o.incre-
patio aūt fuit q̄n ille tetigit honorē dei:
vt dicet̃.hoc aūt fuit ĩ mōte ſm Matt. et E
Lucā.⁊ ꝯñr in mōte fuit vltima tētatio.
Eſt etiā notandū q̄ ex ſcriptura colligi
mus quater āgelos xp̄o ſeruiſſe ⁊ aſtitiſ
ſe.Prio tp̄e tentationis vt hic.Scđo tp̄e
paſſionis ſeu tribulatiōis ĩ orto:vt Luc.
xxij.Tertio poſt reſurrectionē vt Matt.
xxviij.⁊ Quarto tp̄e aſcēſionis in celum
iuxta illud:p̄uenerūt p̄ncipes ⁊c.Et hoc
in ſignū q̄ debeamus eoꝝ auxiliū maxi-
me implorare tp̄e tētationis ne ſuccūba
mus:⁊ anguſtie ne ĩpatiēter feramus ⁊
tp̄e quo ſurrexim⁹ a pctō ne recidiuem⁹
⁊ tp̄e mortis ne p̄iclitemur:ſ; itinere re-
cto ducāt nos ad dñm.Adiuuāt aūt nos
orādo p ꝯpaſſionē:⁊ dirigēdo p illumi-
nationē ⁊ inflāmando affectū p interio-
rem locutionē ſeu exhortationē:⁊ cōpri
mēdo diabolicā p̄tātē ne ſeuiat quātū- F
libet.¶ In hac autē pte ſunt adhuc mul
ta documēta ĩ ſenſu morali.Primū tāgit
Amb.ſup illo ṽbo:hec oīa dicēs.H; aūt
ambitio domeſticū p̄iculum. Ut eñ do-
minetur alijs prius ſeruit. Priuatur ob
ſequio vt honori donetur:⁊ du; vult eſſe

ſublimioꝛ fit remiſſioꝛ. Hec ille. Scđm
tāgit Chꝛy. ſup Mat. ſup illo v̄bo. Ua-
de ſathana: di. Uidēdū āt qꝛ xp̄s paſſus
fuit tētationis iniuriā dicēte diabolo. Si
G fili⁹ dei es mitte te deoꝛſum: ꝛ nō eſt tur
batus: nec diabolū increpauit. Nūc aūt
qñ diabol⁹ dei ſibi vſurpauit honoꝛem:
exaſperat⁹ eſt ꝛ eū repulit dicēs. Uade ſa
thana: vt illi⁹ exēplo diſcam⁹ noſtras q̄-
dez iniurias magnanimitate ſuſtinere.
dei aūt iniurias neq̄ ad auditū ſufferre:
quoniā in ꝓpꝛijs iniurijs eſſe quēpiā pa
tiētē laudabile eſt iniurias aūt dei diſſi
mulare nimis eſt impium. Hec ille. Ter
tiū tāgit idē ibidē ſup illo v̄bo: tūc reli-
quit eū diabol⁹ di. Hoc ad nr̄az ꝓficit cō
ſolationē: qꝛ nō tādiu hoīes dei diabol⁹
tendat q̄diu vult ſed q̄diu xp̄s ꝑmittit.
Et ſi eū permittat paulisper tentare tñ
repellit ꝓpter infirmā naturā. Hec ille.

Feria .iij. poſt dominicam .j. in
Quadrageſima.

Textus euan. Mat. xxv.

CUm venerit filius hoīs in
maieſtate ſua ꝛ oēs ange
li eius cū eo: tunc ſedebit
H ſuper ſedē maieſtatis ſue.
Et congregabuntur ante eum oēs
gētes ꝛ ſeparabit eos ab inuicē: ſi-
cut paſtoꝛ ſegregat oues ab hedis.
Et ſtatuet oues quidem a dextris
ſuis: hedos autē a ſiniſtris. Tunc
dicet rex his qui a dextris ei⁹ erūt:
Uenite benedicti p̄ris mei poſſide-
te paratū vobis regnum a cōſtitu-
tione mundi. Eſuriui eñ ꝛ dediſtis
mihi manducare. Sitiui ꝛ dediſtis
mihi bibere. Hoſpes eram: ꝛ colle-
giſtis me. Nudus ꝛ operuiſtis me.
Infirmus ꝛ viſitaſtis me. In carce-
rare eram: et veniſtis ad me. Tunc
reſpondebunt ei iuſti dicētes. Do-
I mine qñ te vidimus eſuriētē: ꝛ pa-
uimus ſitientē: ꝛ dedimus tibi po-
tum. Qñ aūt te vidimus hoſpitem
ꝛ collegimus te. Aut nudum ꝛ co-
operimus te. Aut quādo te vidim⁹
infirmū: aut in carcere et venimus
ad te. Et reſpondens rex dicet il-
lis. Amē dico vobis q̄diu feciſtis
vni de his fratribus meis minimis
mihi feciſtis. Tunc dicet ꝛ his qui
a ſiniſtris eius erūt. Diſcedite a me
maledicti in ignez eternum qui pa
ratus eſt diabolo ꝛ angelis ei⁹ Eſu
riui eñ: ꝛ non dediſtis mihi mandu
care Sitiui: ꝛ non dediſtis mihi po
tum. Hoſpes eram ꝛ nō collegiſtis
me. Nudus: ꝛ non operuiſtis me.
Infirmus ꝛ in carcere et non veni-
ſtis ad me. Tunc r̄ndebunt ei ꝛ ipſi
dicētes. Dñe qñ te vidimus eſuriē-
tem: aut ſitientē: aut hoſpitem: aut
nudū: aut infirmum: vel in carcere
ꝛ non miniſtrauimus tibi. Tūc r̄n-
debit illis dicens. Amen dico vo-
bis: q̄diu non feciſtis vni de mino
ribus his: nec mihi feciſtis. Et ibūt
in ſupplicium eternū: iuſti autem in
vitam eternam.

CUm venerit fili⁹ hoīs in ma-
ieſtate ſua ꝛc. Matt. xxv. In
preſenti euāgelio tangūtur
tria pūcta. que ſūt Segrega-
tio: Premiatio: ꝛ Cōdēnatio.
¶ Quantū ad primū Chriſt⁹ dicit qñq̄
fiēda ſeparationē maloꝝ a bonis. Dici
tur ergo (Cū venerit. ſ. in die iudicij gn̄a
lis futuri. Sicut eñ docet. s. Tho. iiij. di.
xlvij. dupliciter aliquis poteſt iudicari.
Uno mō vt hec pſona ſingularis: ꝛ ſic iu
dicatur ꝓpꝛio iudicio. Alio mō vt pars
ciuitatis vel humani generis. ꝛ ſic iudi-
catur aliq̄s iudicio gn̄ali qñ iudicaꝛ ciui
tas vel qñ iudicabiꝛ humanū genus: qđ
fiet in extremis. Eſt eñ futurū generale
iudiciū vt ibidē dicit. Sicut eñ dei opera
tio circa creaturas pertinet ad rerū prin
cipiū quo ꝓducunꝛ in eſſe: ita iudicium
ad terminū quo in ſuū finem ꝓducunꝛ.
¶ Diſtinguiꝛ autem duplex dei opera-
tio. Una. ſ. qua res ꝓduxit vniuerſaliter
in eſſe a qua ſeptima die quieuit. Alia q̄
res ꝓductas adminiſtrat etiā non ope-
rando.

rādo. Similiter ergo dz duplex iudiciū
diſtingui: oꝛdine tñ cōtrario. Unū eſt in
moꝛte: qđ r̄ndet operi gubernatiōis quo
q̄ſq̄ iudicaꝛ ſm q̄ cōpetit ſibi ꝛ guberna
A tioni vniuerſi. Uñ ꝑminatio vni⁹ ſm hoc
iudiciū differꝛ ꝓ vtilitate alioꝝ: ꝛ pene
vni⁹ ſunt ad ꝓfectū alteri⁹. Aliud eſt ex
aduerſo r̄ndens prime rerū inſtitutioni:
quo dabiꝛ vltima cōpletio mundo vno
quoq̄ accipiēte q̄ ei debeꝛ ſm ſeipſum
non oꝛdine ad gubernationē. ꝛ erit vni-
uerſalis ſeparatio maloꝝ a bonis: qꝛ iā
non erit opus vt boni p malos ꝓficiāt.
Sz in. iij. par. q. lix. aſſignat hui⁹ aliā rō-
nē dicēs. Iudiciū perfectū. i. verū ꝛ mani
feſtū de aliqua re dari nō pōt: niſi re fini
ta ꝛ completa in ſe ꝛ in ſuis effectib⁹. Ex
effectib⁹ eñ actio q̄ videbaꝛ bona: oñdi
tur aliqñ mala fuiſſe. Uita āt hoīs poſtq̄
terminata eſt in ſe dependet aliquo mō
ex futuris: que ad aliqđ premiuz vel ad
aliquā punitionē hoīs pertinent. Pꝛio
B quidē ex fama bona vel mala. Scđo ex
filijs. Tertio ex effectibus ſuoꝝ operū.
ſicut ad premiū beati Dñici ptinent oīa
bona q̄ ex ſuo oꝛdine prouenuint. Quar
to ex coꝛpoꝛe qđ interdū honoꝛifice ſe-
pelitur: interdū manet inhumatū. Qui
to ex tꝑalib⁹ in quib⁹ infixerat coꝛ. Oīa
autē hec ſubijciunꝛ exiſtimationi diuini
iudicij: qđ fiet eis cōſummatis. Iudicaꝛ
tñ hō poſt moꝛtē ſtatim quo ad pertinē-
tia ad animā: qꝛ in talib⁹ ſoꝛtiꝛ quendā
ſtatū immobilē. Coꝛpus autē remanet
mutabilitati ſubiectū trāſiens de foꝛma
in foꝛmā vſq̄ ad finē tēpoꝛum: ꝛ tūc reci
piet premiū. Et licet hoc iudiciū ſm diui
nā ſcripturā ſit futurū: incertū tñ eſt qñ:
qꝛ nō pōt ſciri rōne: cū a dei volūtate de
pēdeat. neq̄ etiā inueniꝛ de⁹ illud reue
laſſe. Et valet iſta incertitudo ſm. s. tho.
iiij. vbi. ſ. etiam ſuppoſita incertitudine
moꝛtis ꝓpter duo. Pꝛio: qꝛ neſcit hō an-
te tp̄s moꝛtis eius iudiciū veniat. Scđo
qꝛ homo nō ſolū curā gerit ſui: ſed etiam
C ſuoꝝ ꝛ ciuitatis ꝛ eccleſie quib⁹ habet
prouidere. ne ſint imparati. (Fili⁹ hoīs.)
Sic ſe vocat xp̄s: vel quia eſt filius vni⁹
tantū. i. virginis: vel ex humilitate. quod
melius eſt. Dicit vero filiū hoīs vēturū
ad iudiciū ꝓpterea qđ in foꝛma hūana
iudicabit ſm oēs ſctōs qꝛ cōpetit ei dñīo
nō ſolū rōne creationis: ſz et rōne redē-
ptiōis que cōuenit ei vt hō: ſm. s. Tho.
vbi. ſ. (In maieſtate ſua). i. in diuinitate
ſm Remi. et intellige patenter. Patebit D
eñ eius maieſtas in ſignis deitatis: que
ſunt ſocietas angeloꝝ ꝛ ſctōꝝ ꝛ effect⁹
mirabiles tūc apparētes. Uel in maieſta
te. i. in gloꝛia ſui coꝛpoꝛis ſm Oꝛig. vt. ſ.
talis appareat qualis in trāſſiguratiōe.
Iudicabit eñ ſm. s. Tho. vbi. ſ. in foꝛma
humanitatis gloꝛioſa: qꝛ eſt mediatoꝛ. ꝛ
cōſequēter ſicut in pꝛimo aduētu qñ ge
rebat vices noſtras recōciliādo nos deo
apparuit in noſtra infirmitate: ita quā-
do exequeꝛ iuſtitiā patris in ſcđo aduē-
tu: apparebit in gloꝛia q̄ ineſt ei ex com-
munione ad patrē q̄ gloꝛia malis erit in
ſuppliciū. Pro his ſcito q̄ ſunt q̄nq̄ mo
di iudicādi q̄ ex ſcripturis colliguntꝛ. Pꝛi
mus eſt pꝛimarie authoꝛitatis: quo iudi
cabit tota trinitas. Scđs eſt ſub authoꝛi
tatis delegate quodā mō et pꝛolationis
ſnie q̄ iudicabit xp̄s. Tertius eſt aſſeſſo-
rie dignitatis quo iudicabunt apoſtoli ꝛ E
quicūq̄ paupertatē volūtariā ſunt ſecu-
ti. Quart⁹ eſt appꝛobatiōis q̄ iudicabūt
oēs electi. Quint⁹ eſt cōpatōis facti me-
lioꝛis: q̄ iudicabūt min⁹ mali puta nini-
uite iudeos. Uñ de his oīb⁹. ſ. Tho. iiij.
di. xlvij. vñ oīa iſta ſumi pñt. (Et oēs an
geli ei⁹ cū eo) ad honoꝛē iudicis ſz aliq̄s
vel vt ſint teſtes ſz. s. Tho. vbi. ſ. Chꝛy.
in homiꝛ. oēs angeli cū ipſo aderūt: teſtā
tes ꝛ ipſi quātū adminiſtrauerūt miſſi a
dño ad hoīm ſalutē. Hec ille. Nō aūt vt
ſint iudices ſm eundē. s. Tho. qꝛ aſſeſſo
res debēt iudici pꝛopoꝛtionari qui erit
xp̄s inquantū hō quo ad authoꝛitatem
acquiſitā ꝛ ſecūdariā. Et lz ſit tota trini-
tas quo ad naturalē ꝛ principalē: tñ iu-
diciū attribueꝛ xp̄o q̄ oīb⁹ apparebit.
Iudicabūt tñ appꝛobādo ſentētiā iudi-
cis. Uel ſm Augu. libꝛo de penitētia: per
angelos intelliguntꝛ hoīes qui cū xp̄o iu
dicabunt: qui angeli. i. nūtij erunt qꝛ bo F
nis eternam ſalutē nuntiabūt. Iudica-
bunt autē aliqui hoīes cū xp̄o. i. ap̄li vt
habeꝛ Mat. xix. ꝛ qui volūtarie fuerunt
paupes ſm ſctōs. ꝛ hoc ſm. s. Tho. vbi. ſ.
Pꝛio rōne cōgruitatis: qꝛ cū relictis oī-

buſ adhereant xp̄o: nō eſt quo a iuſtitia
flectant̃. Scḋo rōne meriti: qꝛ hūilitati
debet̃ exaltatio. Paupertas aūt iter oīa
facit deſpectū in p̄ñti. Tertio rōne diſpo
B ſitiōis. Nā ſancti iudicabūt inq̄tū habe
būt coꝛ edoctū oī diuina veritate: vt illā
poſſint alijs manifeſtare: ducēdo eos in
notitiā diuine ſentētie: vt pʒ vbi. ſ. Pꝛi
ma aūt diſpoſitio ad pfectionē. i. ad tale
coꝛ: eſt cōtēptus diuitiarū: qꝛ vltimo ac=
quirunt̃: ⁊ cōſequēter primo deſerunt̃ in
motu ad perfectionē (Tūc ſedebit ſup ſe
dē maieſtatis ſue) Iſta ſedes maieſta=
tis metaphorice dr̄ ⁊ ſm Ori. erit cōgre=
gatio aliquoꝝ perfectoꝝ hoim̄ q̄ dicun
tur ſedes in iudicio: aut quedā virtutes
angelice: ſiue throni ſint: ſiue dñationes.
Vñ ⁊ in Pſ. dicit̃ ſedere ſup cherubin.
Et ſiue ſint hoies ſiue angeli dicunt̃ ſe=
des ſm. s. Tho. ſup Matth. qꝛ per illos
deꝰ ſuū iudiciū exercet. Alij vero per ſe=
dem intelligūt authoritatē iudicādi: q̄
duplex eſt: vt dictū eſt. Vel ſedes iſta eſt
illa glorioſa nubes in qua venturꝰ eſt: in
qua nō eſt irrōnabile xp̄m iudicaturū ſe
H dēdo vł ſaltē aſtare ſibi ſedē paratā. Se
debit aūt xp̄s in iſta ſede ſupꝛa montem
oliueti: cui adiacet vallis Ioſaphat ſm
s. Tho. vbi. ſ. qꝛ lʒ certe ſciri nequeat tñ
ex ſcripturis ꝓbabilr̄ credit̃ ꝙ ibi vide=
bit̃ vñ aſcēdit in celū. Multitudo āt hoiʒ
in circūitu erit vt poſſit xp̄m videre qꝛ lō
ge videbit̃: qꝛ erit in aere ⁊ fulgidus vt
ſol. Iō ſequit̃. (Et cōgregabunt̃ ante eū
oēs gētes.) Oēs inquā etiam pueri nihil
preter originale habētes: vt videāt glo
riā iudicis. Et hec cōgregatio erit vt di
ctū eſt in valle Ioſaphat ſm ſctōs: ⁊ ſm
ſcripturā Ioel. iij. Et lʒ magiſter in. iiij.
di. xlviij. dicat ridiculoſum eſſe ꝙ chriſtꝰ
deſcendat in vallē: tñ ibi ſentit ꝙ erit in
aere ſupꝛa mōtē oliuaꝝ: vt etiā videtur
velle ſcriptura Zaca. xiiij. vbi dicit̃. Sta
būt pedes dñi in die illa ſupꝛa montem
I oliuarū. Cōgregabunt̃ inquā vt oēs iu=
dicentur q̄tū ad receptionē p̄mij vel pe
ne: nō aūt vt oēs diſcutiant̃: vt dicet̃. Et
notāter dr̄ gētes: nō angeli qꝛ nō ꝓpꝛie
iudicabunt̃. Fiet aūt iſta ꝯgregatio ſm
Aug. miniſterio angeloꝝ. Pro his notā=
dū eſt ex. s. Tho. iij. p. ⁊. iiij. vbi. ſ. ꝙ xp̄o
inq̄tū hō ꝯpetit ptās iudicādi angeloꝝ.
Tū qꝛ eſt ꝓ pioꝛ v̄bo: tū qꝛ hūilitas paſ=
ſionis meruit vt ſibi oē genu flectat̃. Tū
qꝛ miniſtrāt circa hoies quoꝝ eſt caput.
Iudicat aūt eos q̄tū ad tria vt dicit. Pꝛi
mo q̄tū ad diſpēſationē eoꝝ que agunt.
Scḋo q̄tū ad p̄mia accidētalia ⁊ accidē
tales penas quibꝰ hic demones affligun
tur: aut excludunt̃ ab hoc mūdo in abyſ
ſuʒ: qḋ eis valde diſplicet vltra ſuā eſſen
tialē penā. Tertio q̄tū ad eſſentiale pre
miū ⁊ eſſentialē penā: qḋ a principio fa
ctū eſt p xp̄m inq̄tū eſt verbū dei. Nō tñ
vt dr̄ iudicabunt̃ directe: qꝛ nō diſcutien
tur: cū in bonis angelis nō ſint mala ad
mixta bonis: neq̧ in malis bona admi=
xta malis: neq̧ ēt p̄miabunt̃: ꝓ meritis
ꝓpꝛijs: cū a p̄ncipio fuerit p̄miati. Sed
iudicabunt̃ idirecte ſm p̄miationē: qꝛ re
cipiēt accidētale p̄miū ꝓ his q̄ ꝓcuraue
rūt qꝛ. ſ. boni ampliꝰ gaudebūt de ſalute
eoꝝ q̄s iuuerūt ⁊ ecōuerſo mali dolebūt
de his quos ſubuerterūt. Iudicabimus
tñ angelos. j. Coꝝ. vj. ſ. cōparatiōe: inq̄=
tū q̄dā hoies q̄buſdā angelis erūt ſupe
riores. Sʒ de hoibꝰ loquēdo: oēs q̄dē añ
xp̄m ꝯparebūt: nō ſolū. xij. tribus iſrael:
ſʒ ⁊ oēs gētes p. xij. tribꝰ accepte ⁊ ſigni=
ficate: vt oēs videāt exaltationē eiꝰ q̄ ꝓ
oibꝰ ſanguinē fudit Et oēs ēt adulti iu=
dicabunt̃ q̄tū ad receptionē p̄mioꝝ. Ali
qui v̄o boni diſcutient̃. ſ. q̄ cū bonis ⁊ me
ritorijs opibꝰ habebūt mixta notabilia
mala: vt oibꝰ pateat iuſtitia iudicātiſ. Ali
q̄ v̄o non. ſ. reliq̄. Similiter erit in malis.
Aliq̄ eī mali iudicabunt̃ diſcuſſiue. ſ. q̄ fi
dē habuerūt cuiꝰ actꝰ laudabilis eſt ⁊ ḋ
ſe ordinatus ad merēdū: iōq̧ ſicut ciues
ſaltē nūero ⁊ ſi nō merito: nō ꝯdēnabun
tur morte ſine diſcuſſiōe: ſʒ infideles nō
habēt mixtionē talē bonoꝝ ⁊ maloꝝ q̄
diſcuſſionē req̄ret. Sublato eñ fidei fun
damēto: oīa ſequētia opa carēt rectitudi
ne itētiōis pfecte. Et iō vt hoſtes ſine au
dientia cōdēnabunt̃. Oīa p̄dicta ſunt. s.
Thom̄. doctrina vbi. ſ. vel alibi. De iſta D
aūt diſcuſſione dicet̃ ifra. (Et ſeparabit
eos abinuicē) ⁊ hoc ſm Ori. inq̄tū cuili
bet erit manifeſta iuſtitia vel iniuſtitia cu
iuſlibet. Vñ iſta p̄ma ſepatio nō erit ſm
ſitū: ſed eo mō quo alibi a nigris dicunt̃

ſeparati: etiā ſi localr̄ ſint cōmixti. Iſta
aūt ſeparatio lʒ mō ſit: tñ non ꝯſtat no=
bis ſed tūc ꝯſtabit. iō dicet̃ fieri vel dicet̃
fieri habito reſpectu ad ſeparationē ſi=
A tualē q̄ ad iſtā ſequit̃: ⁊ fiet tunc: de qua
etiā dr̄ ſm alios idēmet. ſ. ⁊ ſepabit eos
abinuicē. ſ. ſitualr̄. qḋ ſm. s. Tho. ſuper
Mat. duplr̄ pōt intelligi. Vno mō qꝛ bo
ni habebūt nobilioꝛē ſitū: qꝛ erūt ī aere:
vel qꝛ ad lr̄am erunt in dextera iudicis.
Ego autē credo ꝙ vtrūq̧ erit: vt intelli
gamꝰ iuſtos eſſe añ faciē iudicis in no=
biliori loco. etiā ſi nō eſſent̃ in aera ele=
uati (ſicut paſtoꝛ ſegregat oues). i. iuſtos
ſic dictos ſm Orig. ꝓpter māſuetudinē
ſm Chry. v̄o ꝓ pt̄ vtilitatē vel innocen
tiā. Hō eñ iuſtꝰ inſtar ouis eſt māſuetꝰ
in tolerādo: ē vtilis in fructificādo v̄bo
⁊ ope: ita ꝙ q̄cq̄d eiꝰ eſt: totū eſt vtile et
edificatoriū: ⁊ innocēs in offendēdo (ab
hedis). i. in iniuſtis ſic dictis ſm Orig. qꝛ p
ſaxa dura ⁊ pctōꝝ p̄cipitia gradiūt̃. ſm
Chry. qꝛ infructuoſi ſunt: vel ſm Her. qꝛ
hedus ſemp feruet coitu. iō etiā ꝓ pctō
B p̄ncipis offerebat̃ (Et ſtatuet oues q̄dē
a dextris: hedos aūt a ſiniſtris) vel rōne
nobilioris ⁊ ignobilioris ſitꝰ: vel qꝛ ad
lr̄am ſic fiet: vel ꝓpter vtrūq̧: vt dictum
eſt. Ad intellectū tñ hoꝝ vide in euāge=
lio de aſcēſione dñi. In hac parte eſt lr̄a
liter vnum documētum: qḋ beatꝰ Pau=
lus tāgit dicēs. ij. Coꝝ. j. Oēs nos mani
feſtari opʒ ante tribunal xp̄i: vt referat
vnuſq̄ſq̧ ꝓpꝛia corpis ꝓut geſſit: ſiue
bonū ſiue malū. ¶ Quātū ad ſcḋm tan=
git p̄miatio iuſtoꝝ. Ad intellectū aūt ſe=
quētiū ſciēdum eſt ꝙ. s. Tho. iiij. vbi. ſ.
dicit: nō eſſe certū vtrū iudiciū illud quo
ad accuſationē ⁊ deſceptationē ſeu diſ=
cuſſonē ⁊ ſniam fiat vocaliter vel menta
liter: ſed ꝓbaliꝰ credit̃ ꝙ fiet mētaliter
quo ad illa oīa qꝛ ſi ſinguloꝝ facta oꝛe=
tenꝰ deberēt enarrari: nimis ꝓlixū tp̄s
requireret̃. Sed ca. iij. di. xlvj. ad argu=
C mēta cōtra quartā ꝯcluſionē dicit ꝙ du
plex erit ſnīa ibi. ſ. Vna ſingularis: qua
q̄ſq̧ ſeipſum videbit tāte pene vel glīe
deſtinatū. Alia gñalis: q̄ duplex ē vna. ſ.
ꝓ bonis: alia ꝓ malis. Et iſta nō exigit
multū tp̄s: ⁊ vocalr̄ fiet. Sed videt̃ eſſe
diſſonātia inter illū ⁊. s. Tho. qui poſt p̄
dicta ſubiūgit ꝙ ea q̄ dicunt̃. Matt. xxv.
i. ī p̄ñti euāgelio: fiēt mētaliter: ⁊ tñ ꝯſtat
ꝙ ad gñalē ſniam ptinēt. Soluitur autē
ſic. Pꝛio. Nā iſta q̄ hic narrant̃. ſ. diſcuſ=
ſio ⁊ ſnia duplr̄ fiet. Pꝛio circa ſingulos D
ſeorſum. et Scḋo gñaliter circa multos.
Et p̄mū erit mētale rōne ꝓlixitatis tp̄is
ſm aūt erit vocale nō ſolū quo ad ſniaʒ:
ſed etiā quo ad illud examen. Eſuriui ⁊c.
Et ſcḋo ſic. Nam. s. Tho. vt ex ſua rōne
pʒ: loquit̃ de his q̄ circa ſingulos fiant:
ſeu de examine. Btūs aūt Matth. ponit
aliqua que fiēt circa ſingulos. ſ. diſcuſſio
nē ſeu examen quo ad opera mīe. per q̄
oīa alia intelligūtur. Quedā vero que
fient gñaliter quo ad oēs: vt illa ſnia. Ve
nite ⁊c. ⁊ illa. Ite ⁊c. Et de iſtis loquitur
Capreolꝰ. Et lʒ iſte ſnie ponātur añ exa
men: tñ hoc eſt anticipatiue dictū. vł his
illa dicētur. vel ſentētia vocaliter prece
det: ⁊ diſcuſſio ſequet̃ mentalis. Primo
igit̃ xp̄s diſcutiet ſinguloꝝ cōſcientias:
deinde ſequet̃ apud ſingulos ꝓpꝛia ſen
tētia quā Matth. tacet: ⁊ tertio cuilibet
diuina virtute fiet manifeſta ꝯſciētia cu
iuſlibet eo mō quo btō Bñdicto eſt totꝰ E
mundus oſtenſus: vel alio. Et quarto ſe=
quetur generalis illa ſentētia ⁊ vocalis:
ex duabus cathegoricis cōpoſita. ſ. Ve=
nite et ite. et diſcuſſio. ſ. Eſuriui ⁊c. que
etiam erit vocalis. iuxta primum modū
ſoluendi. vel ſaltem ſententia. iuxta ſm:
ideo dicitur (Tunc facta diſcuſſione et
particulari ſententia (dicet rex vocali=
ter loquēdo vel mētaliter (his qui a de=
xtris eius erunt. Venite benedicti prīs
mei). i. a patre meo: quia imperatiue be
nedicit efficiendo in benedicto bonum
qḋ ei dixit. Hoies aūt bñdicūt ſm. s. Tho.
Rom̄. xij. lec. ij. indicatiue laudādo: vel
optatiue deſyderādo nō aūt imperatiue
niſi inquātū miniſtri dei. Sunt aūt iuſti
bñdicti actu rōne grē in via: ⁊ bñdicēdi
rōne glorie. ideo ſequitur (Poſſidete pa=
ratū vobis regnū ab origine mundi) Vbi
notādū ꝙ nō dicit̃: accipite ſed poſſidete F
i. intrate in poſſeſſionē. Scḋm. s. Tho. ei
ſup Matt. dicit̃ poſſeſſio in quā habetur
ius. Habemꝰ aūt in hoc regno ius ex oꝛ=
dinatione diuina ⁊ ex acquiſitione xp̄i.
Itē ſʒ eūdē dr̄ poſſeſſio qꝛ pacifice habet̃

cum plenario dn̄io. Sʒ ſm Chry. dicit
poſſidete q꞉ ſunt hereditaria bona cū ſi
mus filij dei: ⁊ nobis antiquitus p̄para
ta. ideo ſubdit (qđ vobis paratū ē ab ori
gine mūdi) imo qđ ab eterno. q꞉ ſm Hie
G ro. hoc intelligit ſm p̄deſtinationē. Eſt
aūt hoc regnū nobis paratur ipſa ſctō-
rū ſocietas qđ regnū đr poſſidere q̄libet
btūs multipl'r. Primo rōne regnātis: de
cuius regno gaudet: ac ſi ipſe vt ita dicā
regnaret. Bona eñ amicoꝝ nr̄a dicimꝰ.
Scđo rōne ſocietatis cuiꝰ ipe eſt mēbrū
eo mō quo dicimus italos poſſidere re-
gna italie. Sequunt aūt aliqua q̄ ſaltē
quo ad ſingulos mētal'r fient: cū đr. (Eſu
riui eñ ⁊ dediſtis mihi mādu care. Siti
ui ⁊ dediſtis mihi bibe e. Hoſpes eram
⁊ collegiſtis me. Nuđ. ⁊ o. me. Infir. ⁊ vi.
me. In car. ⁊ ve. ad me.) Eſt aūt aduertē
dū ꝙ opa mie corporalia ſunt ſeptē iux
ta doctrinaꝫ. s. Tho. ij. ij. q. xxxij. ⁊ conti
nentur in iſto v̄ſu. Uiſito: poto: cibo: re-
dimo: tego: colligo: ꝯdo. Et ratio eſt: q꞉
H ſeptē ſunt corpales defectꝰ hoīs ad q̄s
alij reducunt. ſ. famis: ſitis: habitaculi:
nudatis: ſanitatis: libertatis: ⁊ defectꝰ
ſepulture. Omiſit aūt dn̄s ſepulturā ſm
ſan. Tho. ibi: q꞉ enarrabat opera neceſ-
ſariora: vt quo ad dānatos euidētior eo
rū dānatio fieret. tñ i alijs locis ſcriptu-
re ꝯmendant ſepeliētes cadauera hoīm
vt Thobias. (Tūc rñdebunt ei iuſti di-
cētes.) Ex quo ptʒ quo iſta diſcuſſio erit
mētalis. q꞉ ſi totus mūdꝰ vocal'r xp̄o rñ-
deret aut oēs iuſti: eſſet ꝯfuſio vocū. Et
ſic ſcđs modus rñdendi ſupradictꝰ eſt.
melior: ꝙuis dici poſſit ꝙ xp̄s vocaliter
loquet: ⁊ alij mentaliter rñdebūt. (Dn̄e
qñ te vidimꝰ eſurientē ⁊ pauimus: ſitiē
tē ⁊ dedimꝰ tibi potū? Qñ aūt te vi. ho.
⁊ colle. te. aut nu. ⁊ cooperuimꝰ te? Aut
qñ te vi. infir. aut in car. ⁊ ve. ad te?) Iſta
interrogatio nō ꝓcedit ex ignorātia: q꞉
iuſti certitudinaliter ſcient ꝙ opa mie
facta mēbris xp̄i: xp̄s ſibi reputat fieri:
⁊ ſic ꝓ talibꝰ ſaluari. Sed ſm. ſ. Tho. ſup
I Mat. ⁊ Raba. ꝓcedit ex admiratiōe ma
gnitudinis grē date a xp̄o ⁊ paruitatis
boni facti ab eis. (Et rñdēs rex dicet
illis: Amē). i. vere (dico vobis ꝙdiu feci
ſtis vni de his fratribus meis minimis

mihi feciſtis) fratres dn̄i ſm. ſ. Tho. ſup
Mat. ſunt nō ſolū boni ꝑ grām: ſed etiā
mali ꝑ naturā q̄bus etiā dādū eſt in ne
ceſſitate: ſed ceteris paribꝰ magis dan
dū eſt melioribꝰ: q꞉ ⁊ veriꝰ ſunt fratres
dn̄i. q꞉ fratres ſunt q̄ dei faciūt volūta- K
tē Mat. xij. Uñ ⁊ Hier. dicit ꝙ de talibꝰ
loquit. q̄ ⁊ ſm Chryſ. dicunt minimi: q꞉
ſunt humiles: q꞉ paupes q꞉ abiecti. Nō
aūt hic fit mētio de. vij. operibꝰ mie ſpūa
libus: q꞉ ille ꝓ maiori parte ꝑtinēt ad p̄
latos. Sunt aūt. Prima oratio. Scđa do
ctrina in ſpeculatiuis. Tertia cōſiliū in
practicis. Quarta conſolatio i triſtitijs.
Quinta correctio in delictis. Sexta re-
miſſio in iniurijs. Septima ſupportatio
in faſtidijs. Et ꝯtinent in hoc v̄ſu. Cōſu
le: caſtiga: ſolare: remitte: fert: ora: ita tñ
ꝙ ſub eodē intelligat ꝯſiliū ⁊ doctrina.
Uide. ij. ij. q. xxxij. Sʒ ſi fratres dn̄i ſunt
oēs ⁊ maxime iuſti: q̄rit q̄d in v̄bis dn̄i
demonſtret ly his cū loquit iuſtis. Et di
cēdū ꝙ iſta locutio oibꝰ fiet in ſingl'ari: ⁊
tūc ly his demōſtrat alios iuſtos ⁊ iniu
ſtos q꞉ ꝓ opibus mie exhibitis ēt iniq̄s: L
facti ꝑcipiēt retributionē a dn̄o ſm do-
ctrinā ſctō. Sʒ ſi oibꝰ i ſingulari loquit
quare đr: dicet illis? Dico ꝙ q꞉ ſingulis
ſeorſum dicet iō plural'r đr dicet illis et
ly his nō demonſtrat aliq̄d ſeorſum ab
oibus iuſtis ⁊ iniuſtis ſʒ a ſingulis. Uel
pōt dici ꝙ iſta verba q̄ diſcuſſionē ſonāt
nō dicēt oibꝰ iuſtꝰ: ſʒ his ſolū q̄ diſcutiēt.
Et tūc ly his: demōſtrat reliquos ſctōs:
maxime aſſeſſores paupes: q̄ ſpeciali rō-
ne dn̄r fratres xp̄i. q꞉ eādē vitā ſeu ꝯuer
ſationē duxerūt. ſ. pauperē ⁊ maxie mē-
dicā. ⁊ ſil'r demōſtrat oēs alios iniuſtos.
In hac pte eſt l'rale documētū ꝙ opa
mie ſunt in p̄cepto: q꞉ de his fiet diſcuſ-
ſio in iudio vt dāneris vel ſalueris. Re
mi. Et notandū ꝙ in hoc loco opa mie
a dn̄o cōnumerāt q̄ q̄cūq꞉ iplere ſtudue
rit regnū a cōſtitutionē mūdi p̄paratum
electis percipere merebitur. Hec ille.
Quantū ad tertiū tangit maioꝝ con-
dēnatio cū đr. (Tūc dicet ⁊ his q̄ a ſini- M
ſtris eius erūt. Diſcedite a me maledi-
cti in ignē eternū. q̄ para. eſt diabolo et
ange. eius.) Hec verba aut dicet iudex
his: aut dicet vocaliter poſtea q̄ ſequū-

tur ꝙuis antepoſita ſint. vel ſi dicet ea
vocal'r ⁊ añ ea q̄ ſequunt: tūc q̄ ſequunt
dicet mētaliter vt vꝫ. Ex his aūt ptʒ vt
dicit Aug. xxj. de ciui. dei: ꝙ ignis idē de
A mones ⁊ hoīes cruciabit. Q̄ō aūt corpa
lis ignis poſſit affligere ſpm̄ aut corpꝰ ſi
ne eiꝰ corruptiōe: vide dn̄ica. j. poſt feſtū
trini. (Eſuriui enim ⁊ nō dediſtis mihi
mā. Si. ⁊ nō dediſtis mihi po. hoſp. erā
⁊ nō col. me. Nu. ⁊ nō coop. me. Infir. et
in car. ⁊ nō vi. me. Tūc rñdebunt ei ⁊ ipſi
dicētes. Dn̄e qñ te vidi. eſu. aut ſiti. aut
hoſp. aut nu. aut infir. aut in car. ⁊ non
miniſtra. tibi? Iſta interrogatio poteſt
ꝓcedere ex admiratione magnitudinis
pene illate: ſicut ⁊ de iuſtis dictū eſt ſuo
mō: ⁊ etiā ex ignorātia q̄ iniqui nō intel
lexerunt ſe xp̄m in ſuis pauperculis con
tēpſiſſe. (Tūc reſpondebit illis. di. Amē.
dico vobis ꝙdiu non feciſtis vni de mi-
noribus his nec mihi feciſtis) Et ly his
pōt hic referre aliq̄d ſeorſum ab oibus
malis de q̄bus eſt ſermo. (Et ibunt) nō
ſponte ſed coacti ab angelis malis exe-
quētibus ſniam iudicis: vt. s. Tho. iiij.
vbi. ſ. videt velle ꝙuis aliqui dicant ꝙ
ſua ſponte veluti deſperati recedent a
B deo (hi). i. mali (in ſuppliciū eternū: iuſti
autē in vitā eternā). i. ibunt ad viſionē
dei ſm Aug. q꞉ cōtēplatio ꝓmittit no-
bis actionū oim finis. at eterna ꝑfectio
gaudiorū. Hec ille. Ibunt aūt tūc ſcti ad
vitā eternā duobꝰ modis ſm ꝙ vita ſu
mit dupl'r. ſ. ꝓ eſſentia viuentis: ⁊ ꝓ ope
ratione vitali. Reſurgēt. eñ ad vitā im-
mortalē ⁊ eleuabunt ad illā viſionē q̄ et
eſt vita ⁊ eſt eterna: nō ſolū q꞉ ſemꝑ du
rabit: ſed q꞉ in ea nulla eſt variatio: ita
ꝙ ſcti in eternū nō plus videbūt i deo ꝙ
in primo inſtanti q̄ videbūt ſm. s. Tho.
vbi ꝙ ⁊ hoc virtute p̄dicte viſionis: cū q̄
tñ ſtat. ꝙ vidētibꝰ deū ꝯtinue aliqua no
ua reuelent ꝙdiu durāt illuminatiōes.
Dr aūt vita btōꝝ potius eterna ꝙ dā
natoꝝ: ꝙuis vtraq꞉ ſemꝑ duret. q꞉ inua
riabilior ē maxime q̄ ad ipm̄ intelligere
btm̄ qđ ſemꝑ vnū numero erit ⁊ eq̄ intē
C ſum ſemꝑ. ⁊ đr vita cū ſit opatio vitalis.
In hac pte eſt documētū morale: qđ
Greg. tāgit. xxv. mora. di. Si tantā penā
minat ei q̄ ſua nō dediſſe ꝯuincit. q̄ pe-

na feriēdꝰ eſt q̄ redarguit abſtuliſſe alie
na? Hec ille. Eſt aūt iterū aliud docu
mentū. Nā ex hoc euāgelio ptʒ ꝙ iudex
primo opa examinabit cū đr. eſuriui ⁊c.
Examinabit aūt ꝙtū ex ſcriptura colli
git oia cogitata ⁊ dicta ⁊ facta ⁊ ꝯmiſſa D
nobis circa q̄ omiſerimus. Iſta aūt ꝯmiſ
ſa ſunt quatuor. ſ. tp̄s de quo malā rōnē
reddēt otioſi ⁊ res tꝑales de q̄bus malā
rōnē reddēt auari ⁊ corpus de quo luxu
rioſi: ⁊ aīa de qua ſuperbi: q̄ abiecta dei
imagine ſup induxerūt diabolicā. Ptʒ
ſcđo ꝙ examinata ponderabit: q꞉ dicet
Amē dico vobis ꝙdiu ⁊c. Michael igit
pōderator aīarū ſʒ rep̄ſentationē eccle
ſie aliq̄s inueniet nulliꝰ pōderis q̄ nul-
la bōa habebūt. Cuilibet tali dicet illđ
Dan. v. Appenſus es in ſtatera: ⁊ inuē
tus es nō q̄dē minus vt ibi đr. ſed nihil
habēs: ⁊ ꝓijciet in fornacē. Quedā autē
erūt ſemiplene q̄. ſ. penitētes nō cōple-
uerūt ſatiſfactionē. Iſte inuenient mi-
nus habere ⁊ ibūt ad purgatoriū. Que
dā vero erūt plene ⁊ ſatis habētes q̄. ſ.
ꝙtū deliq̄rūt tm̄ ſatiſfecerūt. Quedā vo
ſup plene m'ltū habētes. Ambo aūt iſta
gn̄a aīarū ab illo cāpſore ponent in the E
ſauro celeſti. Tertio pōderata ſentētia-
bit. q꞉ dicet: diſcedite. Quarto ſentētia-
ta executioni mandabit. q꞉ ibūt ⁊c. ita ꝙ
nō euadent ꝑ appellationē aut ſuppli-
cationē: aut ꝑ querelā falſi: aut ꝑ ſatiſfa
ctionē quin dānentur iniqui.

Feria. iiij. poſt Dn̄icā. j. in qua-
drageſima.

Textus euang. Mat. cap. xxj.

CUm intraſſet Ieſus hie-
roſolymā: commota eſt
vniuerſa ciuitas dicēs.
Quis eſt hic. Populi aūt
dicebāt. Hic eſt Ieſus propheta a
nazaret galilee. Et intrauit Ieſus
in tēplū dei ⁊ eijciebat oēs venden
tes ⁊ ementes in tēplo. ⁊ mēſas nu
mulariorū ⁊ cathedras vendentiū F
colūbas euertit. Et dicit eis. Scri
ptum eſt Domus mea domus ora-
tionis vocabit: vos aūt feciſtis illā
ſpeluncā latronum. Et acceſſerunt

ad eum ceci ⁊ claudi in tēplo ⁊ ſa-
nauit eos. Uidentes aūt principes
ſacerdotū ⁊ ſcribe mirabilia que fe
cit: ⁊ pueros clamantes in tēplo et
G dicētes oſanna filio Dauid idigna
ti ſunt ⁊ dixerunt ei. Audis qd̄ iſti
dicunt? Ieſus autē dixit eis vtiqꝫ.
Nunqꝫ legiſtis qꝛ ex oꝛe infantiū ⁊
lactātiū pfeciſti laudē? Et relictis
illis abijt foꝛas extra ciuitatem in
bethaniam ibiqꝫ docebat eos de
regno dei.

Cum intraſſet ieſus Hieroly
mā ⁊c. Mat. xxi. In p̄nti euā
ge tāgunt tria pūcta q̄ ſunt
Cōmotio: Eiectio. Indigna
tio. ¶ Quātū ad primū ſciē
dū eſt ꝙ vt ex textu euāgelij ptꝫ iſte in-
greſſus dn̄i in hierl'm de quo in euāge-
lio eſt ſermo. fuit qn̄ cū tāta gl'ia deſcen
dit de monte oliueti vt hr̄ dn̄ica. i. ad-
H uent⁹. Ideo ad intellectū p̄ntis euange
lij. ij. opꝫ p̄ſupponere fere oīa q̄ in illo di
cunt. Procedebat ergo xp̄s ſtipatus ca
teruis ppl'orū magnificātiū eū vocib⁹
⁊ ramis letitie. ⁊ cū tāta gl'ia itrauit ci-
uitatē. (Et cū itraſſet hieroſolymā). ſ. cū
ſolēnitate de q̄ ibi dictū eſt (cōmota eſt)
i. cōturbata eſt ex inuidia: vel cōmota ē
i. admirata ſm̄ alios: vel foꝛte fuit vtrū
qꝫ (vniuerſa ciuitas). i. principales ciui-
tatis. qꝛ dolebant ⁊ mirabant̄ de hono-
re exhibito xp̄o: qꝛ hō laudabat̄ q̄ſi de⁹.
Et tn̄ vt dicit Chꝛy. etiā ipſi laudantes
nō intelligebāt q̄ dicebāt ſꝫ ſpūſſctūs in
greſſus in eos vba foꝛmabat. Uel mira-
bant̄ de ſuſcitatione Lazari. Itē de do-
ctrina ꝓpter quā etiā aſcēderat xp̄s in
tēplū lꝫ de hac nō mirarent̄ i ingreſſus
ciuitatis (dicēs. Quis eſt hic) quaſi dice-
rēt. Iſte nō eſt; vel ſaltē nō videt̄ talis
ac tantus vt has laudes mereat̄. (Popu
li aūt) i. vilis plebs ſm̄ Hie. (dicebant.
Hic eſt Ieſus ꝓpheta) nō q̄cūqꝫ ſm̄ Hie
I ro. ſed quē ſingulariter ſuſcitandū p̄di-
xerat Moyſes (a Nazareth galilee) qui
ibi fuerat educatus. Pro intellectu aūt
eorū q̄ hic dicunt̄. Notādū eſt ſm̄ Aug.
ꝙ xp̄s nō op̄abat̄ cōtraria: ſed ꝑ tēpoꝛū

ꝯgruitate diuerſa. Un̄ prius ſe occulta-
uerat: qꝛ nōdū venerat hoꝛa ei⁹: ⁊ nūc ſe
manifeſtat. Itē prius honoꝛē regiū refu
tauerat ⁊ nūc illū ſuſcipit. Pꝛio ſm̄ Ra-
ba. vt oñdat ſe ſpōte paſſurū. Scdo iux K
ta Chꝛy. vt oſtenderēt q̄s ſit ille rex de
quo ante ꝓpheta clamauerat. Ecce rex
⁊c. Tertio iuxta eundē vt ampli⁹ in ſe
iudeoꝛū inuidia inſaniret. ſꝫ vt mihi vr̄
Chꝛy. capit ly vt cōſecutiue: nō cauſali-
ter. ⁊ Quarto ad humilitatis exēplū. qꝛ
quāto maioꝛ fuit eius honoꝛ in hierl'm
tanto etiā maioꝛ fuit ſubſequens igno-
minia paſſionis In hac parte eſt vnum
documētū i ſenſu moꝛali ꝙ Ieſu intran
te hierl'm. i. aīam peccatricē poſt pctā: to
ta ciuitas. i. ipſa quantū ad oēs ei⁹ potē
tias ꝯmouet̄ ⁊ ingemiſcit: ⁊ aliter cōuer
ſatur qꝫ prius. ¶ Quantū ad ſcdm̄ tan-
gitur eiectio eoꝛū q̄ tēplū ꝓphanabant
cum dr̄ (Et intrauit Ieſus in tēplū dei)
Chꝛy. Hoc erat ꝓpriū boni filij vt ad do
mū curreret patris ⁊ illi honoꝛē redde-
ret. Et tu imitatoꝛ xp̄i fact⁹ cū aliquā in
greſſus fueris ciuitatē: primū ad eccle-
ſiā curas. Hoc etiā erat boni medici: vt L
ingreſſus ad infirmā ciuitatē ſaluādā:
iam primū ad originē paſſionis intēde
ret. Nā ſicut de tēplo oē bonuꝫ egredit̄.
ita de tēplo oē malū ꝓcedit. Si em̄ ſacer
dotiū itegrū fuerit tota eccl'ia floꝛet. ſi āt
coꝛruptū fuerit: oīm fides marcida ē. Si
cut em̄ cū videris arboꝛē pallētib⁹ folijs
itelligis qꝛ vitiū hꝫ i radice. ſic cū videris
ppl'm indiſplinatū: ſine dubio cognoſce
qꝛ ſacerdotiū ei⁹ nō eſt ſanum. Hec ille.
Eſt aūt notandū ꝙ nō intrauit Ieſus in
tertiū atriū: cū nō eſſet ſacerdos aut leui
tas. ſed ſolū in ſcdm̄ vbi fiebant oratio-
nes ⁊ ſermones. Oues aūt ⁊ boues ven
debant̄ in primo: vt credo rōnabiliter.
De his aūt atrijs habes dn̄ica p̄cedenti.
(¶ Et eijciebat oēs vēdētes ⁊ emētes in
tēplo: ⁊ mēſas nūmularioꝝ ⁊ cathedras
vēdētiū colūbas euertit.) Sup his vbis
ſic dicit Hiero. Sciendū eſt ꝙ iuxta mā
data legis venerabili in toto oꝛbe tem- M
plo dei: ⁊ de cūctis pene regiōib⁹ iudeo
rū illuc ppl'o cōfluente: innumerabiles
immolabant̄ hoſtie: maxime feſtis dieb⁹
tauroꝛū: arietū: hircoꝛū: pauperibus ne

abſqꝫ ſacrificio eſſent pullos colūbarū ⁊
turtures offerētib⁹. Accidebat aūt eos q̄
de longe veniebāt victimas nō habere.
Excogitauerūt igit̄ ſacerdotes quō p̄dā
de ppl'o facerēt: ⁊ oīa aīalia q̄bus opus
A erat ad ſacrificia vendebāt: ⁊ vt vēde-
rēt nō habētib⁹ ⁊ rurſus ipſi empta ſu-
ſciperēt. Hāc ergo ſtrophā. i. fraudē ſe i
diuerſa vertētē crebro venientiū inopia
diſſipabat. q̄ indigebāt ſumptib⁹. ⁊ non
ſolū hoſtias nō habebāt ſꝫ nec vn̄ eme-
rēt. Poſuerūt itaqꝫ ⁊ nūmularios q̄ mu
tuo ſub cautiōe darēt pecunias. Sed qꝛ
erat lege p̄ceptū vt nemo vſuras accipe
ret. ⁊ ꝓdeſſe nō poterat pecunia fenera
ta q̄ cōmedi nihil haberet: ⁊ iterdū ꝑde
ret ſoꝛtē excogitauerūt vt ꝑ nūmis coli
biſtas. i. vilia munuſcula ſuſciperēt. ver
bi grā: frixi ciceris vuarūqꝫ paſſarū: ⁊ po
ma diuerſi gn̄is vt qō in nūmis nō lice-
bat i his reb⁹ exigeret q̄ nūmis emunt̄:
Iſtiuſmodi dn̄s i domo p̄ris cernēs ne-
gotiationē ſeu latrociniū: ardoꝛe ſpūs
cōcitat⁹ tantā hoīm multitudinē eiecit
de tēplo. Hec ille q̄ſi foꝛmal'r. Dicit autē
hic Magr̄ hiſt. ꝙ ſcdm̄ hoc recte faciūt q̄
B faces cereas in eccl'ia vēdi nō ꝑmittunt
niſi dicat̄ ꝙ dn̄s eiecit de tēplo vēdētes
ꝓpter myſteriū. Hec ille. Uerūtn̄ qꝛ iſta
vēditio nō eſt mala de ſe dico ꝙ duob⁹
modis eſt illicita. Uno mō qn̄ fit ad de-
cipiendū ſeu immoderate lucrādū. Hoc
em̄ ē facere ſpeluncā latrocinij ipſaꝫ ec
cleſiā. Alio mō qn̄ fit cā mercādi. ita ꝙ fi
nis talis vēditionis eſt vēdēdo modera
te lucrari. Mercari em̄ i eccl'ia ē ꝓhibi-
tū extra de imu. eccl'. domū tuā li. vj. Sꝫ
ſi p̄ncipalis intētio ſit vt ppl's hēat ad of
ferēdū: licita ē: etiā ſi ſcdario moderatū
lucrū intēdat̄ ſine q̄ tn̄ nihilomin⁹ fieret
vēditio. ſi ꝯſtaret de idēnitate vēdētis.
Omne em̄ opus ad dei gloꝛiā factibile
eſt licitū i eccl'ia niſi ſit ꝓhibitū. (Et di-
cit eis. Scriptū ē). ſ. Eſa. lvj. Dom⁹ mea
dom⁹ oꝛonis vocabit̄. Un̄ Aug. i regl'a.
In oꝛatoꝛio nemo aliq̄d agat niſi ad qō
fctm̄ ē: vn̄ ⁊ nomē accepit. Hec ille. (Uos
aūt feciſtis illā ſpelūcā latronū) Hiero.
C Latro ē ⁊ tēplū dei i latronū ꝯuertit ſpe
lūcā q̄ lucra de religiōe ſectat̄. Hec ille.
Sꝫ q̄re nō reſtituerūt ei? Ad hoc ſic dicit

idē. Mihi iter oīa ſigna q̄ dn̄s fecit: hoc
vr̄ eſſe mirabili⁹ ꝙ vn⁹ hō ⁊ illo tp̄e cō
tēptibilis intantū vt poſtea crucifigeret̄
ſcribis ⁊ phariſeis ꝯ ſe ſeuiētib⁹ ⁊ vidē-
tib⁹ lucra ſua deſtrui poterit ad vnius
flagelli vbera tātā eijcere multitudinē. N
Igneū em̄ q̄dā atqꝫ ſydereū radiebat ex
oculis eius. ⁊ diuinitatis maieſtas luce
bat i facie. Hec ille. Uel pōt dici ꝙ adde
rat ei ppl'i multitudo q̄ fauebat ei: etiā
cū eo qō dici Hiero. (Et acceſſerūt ad eū)
adiutoꝛio miniſtroꝛū ſuoꝛū ceci ⁊ clau-
di in tēplo: ⁊ ſanauit eos. In hac pte eſt
documētū in ſenſu moꝛali ꝙ q̄ vult i ec-
cleſia recipe ſanitatē: caueat ſimonia-
cos. Hiero. Niſi aūt mēſas nūmularioꝝ
ſubuertiſſet cathedras qꝫ vēdentiū colū
bas ceci ⁊ claudi lucē priſtinā ⁊ cōcituꝫ
gradū nō meruiſſent accipere. Hec ille.
¶ Eſt ⁊ aliud. Nam cū iſta cōtigerint in
die palmarū qn̄ xp̄s fuit in hieruſalem
cum magno honoꝛe ſuſceptus: xp̄s pro-
pter reuerentiā ſibi exhibitā non omi-
ſit iuſtitiā: ſed mox intrauit tēplū: illud
qꝫ purgauit eiectis ide mercatoꝛib⁹ ma O
lis. nec pp ſeuerā iuſtitiā omiſit miam:
qꝛ languidos curauit ſignificans iudi-
ces ⁊ p̄latos idem facere debere. Eſt et
aliō. Nā cū xp̄s intrauerit alaꝫ mouēdo
ipſam ad cōtritionē: mox etiā illā pur-
gat ꝑ ꝯfeſſiones eijciēdo de tēplo coꝛdis
colūbas. i. luxuriā. eſt em̄ aīal libidino-
ſum: ⁊ nūmularios. i. auaritiā: ⁊ boues
coꝛnib⁹ vētilitātes. i. ſupbiā: ⁊ oues. i. ac
cidiā ⁊ ineritiā vl' hypocriſim. Ul' ꝑ vēdē
tes colūbas itelligūt ſimoniaci vt dctm̄
ē. ¶ Quātū ad tertiū tāgit̄ idignatio p̄n
cipū ſacerdotū ⁊ ſcribaꝝ cū dr̄ (Uidētes
aūt p̄ncipes ſacerdotuꝫ ⁊ ſcribe). i. legis
doctoꝛes (mirabilia q̄ fecit) ex q̄b⁹ dbuiſ
ſent ad fidē ⁊ deuotionē ad xp̄ꝫ ꝓuocari
(⁊ pueros clamātes i tēplo ⁊ dicētes oſā
na filio dauid: indignati ſunt) vt pote q̄
odiū ⁊ rācoꝛē aduerſus xp̄ꝫ iā ꝯceperāt.
(Et dixerūt) calūniēdo opa: ſm̄ Hie. qꝛ i
eū man⁹ nō audebāt iponere. Nā Luc. P
ix. dr̄ ꝙ q̄rebāt eū apprehēdere: ſꝫ nō in-
ueniebāt q̄d facerēt illi. Omnis em̄ po-
pul⁹ ſuſpēſus erat audiēs illū. (Audis
q̄d iſti dicūt) q̄ſi dicerēt Homo purus nō
debet ſuſtinere laudari vt deus. Chꝛy.

ſicut colũna ſi modicũ obliquata fuerit
accepto põdere amplius vadit in lat⁹.
Sic ⁊ cor hoīs cũ ꝑuerſum fuerit: ſi alicu
ius viri iuſti opa videat vel audiat: nõ
cõfirmat: ſȝ magis ad inuidiã ꝯcitatur.
Hec ille. Hie. Sȝ xp̄i reſpõſio moderata
G fuit. Nõ eñ dixit ꝙ ſcribe audire cupie=
bãt: bene faciũt pueri vt mihi teſtimo=
niũ ꝑhibeãt: nec rurſum errant ⁊ pueri
ſunt: vñ debetis etati ignoſcere: ſȝ ꝓfert
exẽplũ de. viij. pſal. vt tacẽte dño teſti=
moniũ ſcripturarũ: puerorũ dictũ cõfir=
maret. Hec ille. Uñ ſequit (Jeſus aũt di=
xit eis. Utiq̃). ſ. audio ⁊ intelligo q̃d di=
cãt: dicẽdo me eſſe xp̄m. Nã ⁊ de hoc ex
tat ꝓphetia (Nũq̃ legiſtis) in ſcriptura
diuina (Ex ore infantiũ). i. per os infan=
tiũ nõ ratione etatis ſm Chry. ſȝ ſimpli
citatis (⁊ lactãtiũ) qui ſcȝ vt idẽ dicit mi
rabilib⁹ xp̄i tanq̃ lacte nutriebant ⁊ de
lectabant. Uel lactãtes ſumũtur hic pro
paruulis ſȝ cõmunẽ loquẽdi modũ quo
dicit. Hic adhuc lac habet in ore (perfe=
ciſti laudẽ). i. perfectã feciſti laudẽ xp̄i fi
lij tui o pater eterne. Chr. ſuper Matth.
H Tanq̃ ſi dicat. Eſto culpa eſt: qꝛ iſti cla=
mãt: ſȝ nũquid mea culpa eſt: qꝛ ãte tot
milia annorũ futurũ propheta predixe=
rat. Hec ille. (Et relictis illis abijt foras
extra ciuitatẽ Bethaniã) q̃ erat poſt mõ
tẽ oliueti ſcd̃o milliario ab Hieruſalem.
Chry. Huic intelligẽdũ eſt ꝙ dñs tante
fuit paupertatis: ⁊ ita nulli adulat⁹ ſit:
vt in vrbe maxima nullũ hoſpitẽ: nullã
inueniret mãſionẽ. Hec ille. Juit igitur
Bethaniã. Pꝛio: qꝛ nõ habuit inuitãtes
in Hieruſalẽ. Scd̃o: iuxta ẽt Chry. vt ibi
corporaliter quieſceret vbi ẽt ſpũaliter
quieſcebat. ſ. apd̃ Lazarũ ⁊ ſorores ſe di
ligẽtes: relicta infideli ciuitate. Tertio
ꝑꝑ exẽplũ nr̃m Chry. Sanctoꝝ virorũ ẽ
nõ ibi q̃rere mãſionẽ vbi clariores ſunt
viri: ſed vbi fideliores. Nec gaudent vbi
epule large ſunt: ſȝ vbi ſanctitas floret.
Hec ille. Sȝ cõtra primã rationẽ vr̃ eſſe
I qꝛ xp̄s habebat in hierl'ȝ illũ amicũ apd̃
quẽ mãducauit paſcha. Sȝ ad hoc poſ=
ſet dici ꝙ lȝ ille acceptauerit xp̄m ſeipſũ
inuitãtẽ: nõ tñ ipſe inuitauit eũ cõſulẽs
ſaluti xp̄i quẽ nolebat hoſpitari itra eos
quos in mortẽ eius ſciebat cõſpiraſſe:

vel timẽs ſaluti ſue ꝑꝑ inuidiã phariſeo
rũ: vel alia rationabili cauſa. Si ãt xp̄s
fuiſſet phariſeis adulat⁹: ⁊ hi ⁊ alij eum
forte inuitaſſent: hi ratione amicitie: et
alij ratione laudis cõcupite. (Jbiq̃ mã
ſit) nocte apud lazarũ ⁊ ſorores ei⁹ (⁊ do
cebat eos de regno dei) vt ſemper aliq̃d
boni faceret: cõtra quoſdã ꝑdicatores q̃ K
ſolũ hora ſermonis dicũt verba dei: ⁊ ꝑ
totã diem vacãt nugis. ¶ Jn hac parte
eſt vnũ documẽtũ in ſenſu morali: quod
Chry. tãgit dicẽs. Malũ hoiem: melius
locũ dãdo q̃ reſpõdẽdo: põt aliq̃s vince
re: qꝛ malitia nõ inſtruit ſermonib⁹: ſed
excitat. Et iõ dñs recedẽdo compeſcere
ſtuduit q̃s rñdẽdo nõ cõpeſcuit. Uñ dicit
Et relictis illis abijt foras. Hec ille.

¶ Feria quarta poſt dominicã primã in Quadrageſima.

¶ Textus euang. Matth. cap. xij.

Acceſſerũt ad ieſum ſcri=
be ⁊ phariſei dicentes.
Magiſter: volumus a te
ſignũ videre. Qui reſpõ
dens: ait illis. Generatio mala ⁊
adultera ſignũ querit: ⁊ ſignũ non L
dabitur ei niſi ſignũ Jone ꝓphete.
Sicut eñ fuit Jonas in vẽtre ceti
tribus diebus ⁊ tribus noctibus:
ſic erit filius hoīs in corde terre tri
bus diebus ⁊ tribus noctibus. Uiri
Niniuite ſurgẽt in iudicio cũ gene
ratione iſta: ⁊ cõdẽnabunt eã: quia
pniam egerũt in predicatiõe Jone.
Et ecce plus q̃ Jonas hic regina
auſtri ſurget in iudicio cũ genera=
tione iſta ⁊ cõdẽnabit eã: qꝛ venit a
finibus terre audire ſapiẽtiã Salo
mõis. Et ecce plus q̃ Salomõ hic.
Cũ aũt immũdus ſpiritus exierit
ab hoĩe: ambulat per loca arida et
inaquoſa: querẽs requiẽ ⁊ nõ inue= M
nit. Tunc dicit. Reuertar in domũ
meam vnde exiui. Et veniẽs inue=
nit eã vacantẽ: ſcopis mũdatam et
ornatã. Tunc vadit ⁊ aſſumit ſeptẽ
alios ſpiritus ſecum nequiores ſe:

⁊ intrãtes habitant ibi. Et fiunt no
uiſſima hominis illius peiora prio=
ribus. Sic erit ⁊ generationi huic
peſſime. Adhuc eo loquente ad tur
A bas ecce mater eius et fratres ſta=
bant foris querentes loqui ei. Di=
xit autem ei quidã. Ecce mater tua
⁊ fratres tui foris ſtant: querentes
te. At ipſe reſpondens dicenti ſibi
ait. Que eſt mater mea: ⁊ qui ſunt
fratres mei. Et extendens manum
in diſcipulos ſuos dixit. Ecce ma=
ter mea ⁊ fratres mei. Quicunq̃
enim fecerit volũtatem patris mei
qui in celis eſt: ipſe meus frater ⁊ ſo
ror ⁊ mater eſt.

Acceſſerũt ad ieſum ſcribe ⁊c.
Matth. xij. Jn preſenti euan
gelio tãgũtur tria pũcta que
ſunt. poſtulatio: Cõminatio
⁊ cõſolatio. ¶ Quantũ ad pri
mũ ſciẽdum eſt ꝙ vt ex textu euãge. ptȝ:
xp̄s fecerat miranda ⁊ eiecerat demonẽ
B de obſeſſo. ſȝ phariſei dixerũt ꝙ in beel
zebub eijciebat demonia: xp̄s aũt ratio=
nabiliter oſtẽdit ſe virtute dei eijcere de
monia: deinde acriter eoꝝ malitiã incre
pauit: ⁊ tũc vt hic dicitur: q̃dã eoꝝ ſimul
cũ ſcribis petiuerũt ſignũ nõ quodcunq̃
ſed circa celeſtia corpora: vt dr̃ Luc. x. qꝛ
ſignũ de celo querebãt ab eo puta ꝙ ſol
firmaretur vt tẽpore Joſue: vel retroce=
deret vt tẽpore. Ezechie. Et in hoc tẽta=
bãt dñm vt dicit idẽ Lucas: qd̃ duplici=
ter põt itelligi. Uno modo qꝛ tẽtabãt vt
deciperẽt. Alio modo vt experirẽt potẽ
tiã xp̄i. Dupliciter eñ detrahebãt mira
culis xp̄i. Uno modo dicẽdo ꝙ ea facie=
bat virtute maioris demõis q̃ põt expel
lere minorẽ: ⁊ procurare aliquas ſanita
tes mirabiliter. Et ſic petiuerũt ſignũ in
celeſtib⁹ corporibus in quibus diabol⁹
C miracula nõ videt poſſe facere: vt ſic ap
pareret xp̄s virtute diaboli operari: cũ
in talibus corporibus nihil poſſet: ſed ſo
lũ circa ea ad que diaboli poteſtas ſe po
teſt extẽdere. Alio modo detrahebãt di=
centes ꝙ erãt miracula parua: qꝛ com

muniter erãt circa hominum ſanitates:
ideo volebãt experiri ſi poterat maiora.
Dicitur ergo (Acceſſerũt ad Jeſum ſcri
be. i. legis doctores nõ a ſcribendo dicti:
ſed ad docẽdo ſcripturas) ⁊ phariſei. i. q̃
dã religioſi: dicti a phares: ꝙ eſt diuiſio: D
eo ꝙ diuiſi eſſent per religioſam ꝯuerſa
tionẽ q̃tũ ad exteriora a ceteris. Ad Je
ſum aũt vtiq̃ acceſſerũt vt deciperẽt eũ
vel vt ſumerẽt experimẽtũ de eius pote
ſtate (dicẽtes) adulatorie loquẽdo ſecũ=
dũ Chry. (Magiſter volum⁹ a te ſignũ).
i. miraculũ qd̃ in pluribus dicitur ſignũ
veritatis rei ad quã aſſerẽdã fit: vel ſcri
tatis eius ꝑ quẽ fit (videre) de celo: ſcili=
cet quaſi priora miracula nõ fuiſſẽt que
viderãt: ⁊ quaſi iſta nõ poſſent calũnia=
ri Hiero. Qui calũniaris ea q̃ vides ocu
lis: manu tenes: vtilitate ſentis: quid fa
cturus es de his que de celo venerint?
Utiq̃ reſpondebis ⁊ magos in Egipto
multa ſigna feciſſe de celo. Hec ille. Ui=
de aũt phariſeorũ ſcribarũq̃ ſuperbiã:
⁊ q̃ imperioſe loquuntur: dicẽtes volu=
mus: ⁊ nõ: vellem⁹: aut precamur. (Qui
reſpõdens) dure ⁊ acriter Chry. Et qui= E
dẽ cũ ei cõuitiabãtur: mãſuete reſpõde
bat. cũ aũt adulabãtur: cõuitioſe demõ=
ſtrãs ꝙ vtraq̃ paſſione erat ſuperior: ⁊
neq̃ cõuitijs in irã deducit: neq̃ adula
tione mollitur. Hec ille. (ait illis. Gene=
ratio mala) Chry. Mala inq̃ quoniã in
grati ſemper facti ſunt circa benefacto=
res: ⁊ bñ patiẽtes deteriores fiũt: qd̃ ẽ vl
tie malitie. Hec ille. (Et adultera). i. ido=
lolatra: vl' ex idololatris d[illegible] ſcẽdẽs. Jdo
lolatria eñ in ſcriptura dr̃ adulteriũ ſȝ
Hiero. eo ꝙ relicto viro ꝓprio. i. deo. ani
ma ſequatur alienũ. i. diabolũ (ſignũ q̃=
rit) bonis verbis ⁊ malo fine. i. vt me de=
cipiãt vel ꝓbẽt. Jdeo vt dicit Raba. in=
digni erãt videre ſignũ de celo: vnde da
tur eis de profundo inferni. Diſcipulis
aũt ſm eundẽ dedit ſignũ de celo prius
oſtẽdendo celeſtẽ gloriã: dũ transfigura
tur eſt in mõte Thabor. ⁊ deinde aſcen
dẽdo in celũ cũ magna gloria. Jdeo ſub F
dit (Et ſignũ nõ dabit ei) nũq̃ de celo vel
de terra vel de abyſſo (niſi ſignũ Jone ꝓ
phete) qd̃ eſt de abyſſo: cũ de celo nõ me=
reantur accipere. Et lȝ poſtmodũ xp̄s ſe

ſerit multa miracula:puta in ſuſcitatio
ne Lazari:illuminatione ceci nati: ⁊ ob
ſcuratiõe ſolis:tñ illa nõ ſunt data illis.
i.ad eorũ petitionẽ exhibita. Et dato ꝙ
G eis fuerint data:nõ fuerũt data tũc. Uel
ſm Tho.ſuper Matth. nõ eſt eis datũ ſi
gnũ quale petebãt:neqꝫ ad eoꝝ vtilita=
tẽ.In hoc ãt ꝙ dat ſignũ Jone ſm Chr.
latẽter minatur eis ruinã ſue ciuitatis.
propter mortẽ xp̃i quã erãt executuri ac
ſi diceret. Ita eſtis rebelles ⁊ icreduli ꝙ
oino oportet impleri figurã q̃ preceſſit
in Jona:eo ꝙ iniqua morte me cõdem=
nabitis ſꝫ ve vobis qꝛ reſurgã.Et ſic xp̃s
dedit eis ſignũ pronoſticũ: qđ ſemꝑ eſt đ
futuro .Dedit etiã eis ſignũ rememora=
tiuũ:qđ eſt de preterito.Sicut eñ actio=
Jone fuit ſignũ future ſepulture xp̃i:ita
ſepultura xp̃i fuit ſignũ cõmemorãs pre
teritã actionẽ Jone.¶Eſt eñ vt ad pñs
pertinet triplex ſignũ.ſ.Oſtẽſiuũ de pre=
ſenti.Pronoſticũ de futuro.⁊ Rememo=
ratiuũ:de preterito. Sacramẽta eñ no=
ue legis primo modo ſignificãt effectum
H ſuum:puta baptiſmus ablutionẽ a pec=
catis.Scđo modo aũt ſignificãt ſuũ finẽ
i.gloriã: ⁊ Tertio modo ſignificãt prin=
cipalẽ ſuã cauſam.i. xp̃i paſſionẽ: vt ptꝫ
per.ſ.Tho.in.iiij.di.j.q.j.ar.j.Ideo ſeq̃=
tur ſicut eñ fuit Jonas in vẽtre ceti tri=
bus dieb⁹ ⁊ tribus noctibus:ſic erit fili⁹
hominis in corde terre tribus diebus et
tribus noctibus.¶Sed cõtra :qꝛ ſepul=
tus eſt feria ſexta ad veſperã:⁊ reſurre=
xit die dñico de mane.Ad hoc dicũt qui=
dã vt teſtaꝛ Aug.de cõſen.euang.ꝙ illẽ
tres hore quibꝰ ſol obſcurus eſt xp̃o exi=
ſtẽte in patibulo a.vj.hora vſqꝫ ad.ix.
cõputãtur pro vna nocte:⁊ relique a.ix.
vſqꝫ ad occaſum pro vna die: ſꝫ iſti non
intelligũt modũ loquẽdi ſcripturarũ vt
idẽ dicit:q̃ a parte denominãt totũ. Sol
uit ergo Aug.ibi.⁊ ſimiliter.x.de trini. ⁊
Hier.⁊.ſ.Tho.ſuper Matth.ꝙ dies na=
turalis eſt.xxiiij.horarũ:⁊ diẽ artificialẽ
ſimul cũ nocte tanqꝫ partes cõprehẽdit.
I Xp̃s aũt tetigit in ſepulcro de trib⁹ die=
bus naturalibus:de fine.ſ.ferie.vj.⁊ pri
cipio dñice:⁊ de toto ſabbato.A parte er
go extrema ferie ſexte cõputatur tota il
la dies ⁊ cõſequẽter nox procedens:⁊ ſic
fuerũt tres noctes.ſ.que ꝑceſſit feriã ſex
tã:⁊ que preceſſit ſabbatũ: ⁊ que dñicã.
Et ſimiliter tres dies artificiales vt ptꝫ.
¶Sed cõtra hoc arguitur qꝛ pari ratio=
ne ab extrema parte diei dñice. i. a ma= R
ne debuit ipſa tota denominari:⁊ cõſe=
quẽter cõputabiꝛ nox ſequẽs: ⁊ ſic erunt
quatuor noctes.Ad hoc đr: ꝙ dies tunc
incepit cõputari a ſero:ideo nox q̃ dñicã
ſequebaꝛ nõ erat pars dñice.Uñ Aug.x.
de trinitat.vbi.ſ.Sicut inquit p̃mi dies
propter futurũ hoĩs lapſum a luce i no=
ctẽ:ita iſti ꝑꝑ hoĩs reparationem a tene
bris in lucẽ cõputãtur.Hec ille.Uidetur
aũt ſm eũ iſte ordo mutatus qñ fuit ſal=
uator captus ſm alios autẽ in nocte re=
ſurrectionis:ita ꝙ ſm eos illa nox dñice
cõputatur cũ die ꝑcedente inquãtum fi=
nis prioris ordinis:⁊ cũ ſequẽte inquan
tũ initiũ ſequẽtis.Et ſic ſm eos vna dies
naturalis fuit paraſceues cũ nocte ſe=
quẽte tertia aũt dñica cũ nocte precedẽ
te,Sed primũ eſt melius.¶Et nota ſm
Chry.ꝙ xp̃s nõ dixit ſe reſurrecturꝫ ma
nifeſte:qꝛ eũ vertiſſent:ſꝫ occulte vt cre L
derẽt quos preſciuit crediturus.Et non
dixit in terra ſꝫ in corde terre.vt ⁊ ſepul
crum oſtẽdat:⁊ nullus ſolã mortis appa
rentiã ſuſpicetur.¶Sed ⁊ tres dies pro
pter idẽ poſuit.In hac parte ẽ documẽ=
tũ in ſenſu morali:ꝙ ſi volumus aliquid
obtinere a xp̃o oportet cũ humilitate nõ
cũ ſuperbia poſtulare. neqꝫ ad malũ fi=
nẽ ſed ab bonũ Jaco.iiij.Deus ſuperbis
reſiſtit humilibus aũt dat gratiã.i.rẽ po
ſtulatã ⁊ gratioſe exhibitã. Eſt ⁊ aliud.
¶Nã q̃tũ ex hoc euãgelio colligiꝛ tria
ſunt genera malorũ.¶Primi ſunt curio
ſi qui nec credere nec cõuerti volunt niſi
videãt ſigna qꝛ cõſiderare deberẽt ꝙ mi
racula xp̃i ⁊ apoſtolorũ ipſi videt ſi vo=
lunt in effectu ſuo qui eſt mũdi cõuerſio
⁊ ſedes Petri:ſubiugatio Rome:relique
tẽpla ſctõrũ:ſepulcrum dñi: ⁊ huiuſmo=
di ⁊ ꝙ nõ debẽt modo fieri eadẽ miracu
la:qꝛ fides iam eſt plantata ⁊ roborata: M
nõ aũt tẽpore xp̃i. ¶Secũdi ſunt duri q̃
nõ volũt cõuerti ꝑꝑ efficaciã dñice mor
tis:qđ notaꝛ cũ datur ſignũ de xp̃i ſepul
tura in corde terre iſti ſunt duriores pe
tris:que paſſiõis tẽpore ſciſſe ſunt. Nec

ſimiliter volũt cõuerti ꝑꝑ verba dei vt ni
niuite:ſꝫ ea faſtidiũt. Nec ꝑꝑ odorẽ fa=
me xp̃i: vt regina auſtri ꝑꝑ famã Salo=
monis.Hic aũt odor xp̃i in ſcripturis aſ
ſimilaꝛ odori cedri q̃ fugat ſerpẽtes: ⁊ ẽ
A odor ſue paupertatis: qui deberet fugare
ſerpẽtes terrã comedẽtes.i.motus aua=
ritie ex odere myrrhe q̃ fugat vermes:⁊
eſt odor ſue humilitatꝭ q̃ debet fugare mo
tus ſuperbie:q̃ corrodũt oĩa interiora aĩe
merita ex odore vinee q̃ fugat bufones.
Et eſt odor ſue puritatis q̃ debet fugare
mot⁹ luxurie.Bufones eñ ad literã di=
cũtur ſepe naſci de genitalib⁹ mortuoꝝ.
¶Tertij ſunt ſepe recidiuãtes: qđ nota
tur cũ dicũt.Cũ immũdus ⁊c.Sꝫ caueãt
iſti malũ finẽ ſcilꝫ ne fiãt nouiſſima ⁊c.
¶Quãtũ ad ſcđm ſciẽdũ eſt:ꝙ xp̃s cõpa
rat iudeos Niniuitis ⁊ cõminaꝛ eis: qꝛ
erãt in breui caſuri niſi peniterẽt.Sꝫ ne
aliq̃s crederet ꝙ peniterẽt ſicut Niniui
te audito Jona:ita iſti viſa xp̃i reſurre=
ctione.Ideo ſm Chry.ſubdiꝛ.(Uiri Ni=
niuite ſurgẽt in iudicio).i. in die iudicij:
vel in iudicio. i. ad iudiciũ ſiue vt iudi=
B cẽtur (cũ gñatione iſta.) Ex quo ptꝫ ſm
Remig.ꝙ nõ ſolũ boni: ſꝫ ẽt mali reſur=
gẽt ⁊ ſimul.i.in eodẽ tẽpore reſurgent ꝯ
quoſdã hereticos q̃ dixerũt:vnã eſſe bo=
norũ ⁊ aliã malorũ reſurrectionẽ.Et ſilr
ſm eũ hic excludiꝛ iudeorũ error:qui cõ
ſueuerũt dicere ꝙ añ dẽ iudicij celebra=
biꝛ reſurrectio ⁊ ꝙ reedificabiꝛ hieruſa
lẽ.Et ſilr ſm.ſ. Tho.error millenariorũ
i.eorũ qui dixerũt iuſtos ⁊ martyres per
mille annos añ iudiciũ ſurrecturos:quis
iuſti. Niniuite ſurgẽt cũ gñatione iſta
iniuſta(Et cõdẽnabũt eã)ſm Hiero.nõ
ſentẽtie poteſtate: ſꝫ cõparationis exẽ=
plo.Nã ſequiꝛ.(Quia penitẽtiã egerũt i
ꝑdicatione Jone) cũ tñ eſſent ipſi prius
infideles:⁊ ille.i.Jonas.vt dicit Remig.
ſimplici voce ſine atteſtatione ſignorum
loquereꝛ:⁊ tãtũmodo trib⁹ diebus predi
C caſſet.Iſti aũt nõ penitẽt qui ſunt ppl'ſ
dei viſis tot miraculis:⁊ auditis tot ſer=
monib⁹: ⁊ preſente tãto viro: imo ⁊ deo.
(nã ecce plus qꝫ Jonas).i.plus qꝫ homo
(hic).i.in iſto loco ſm Hiero. qꝛ ly hic vt
dicit nõ eſt ꝓnomẽ ſꝫ aduerbiũ loci.Dei
de addũcit ſaluator aliud exẽplũ quod
magis vrget:dꝛ(Regina auſtri.)i. regi=
na ſaba cuius regnum eſt in parte au=
ſtrali reſpectu hierl'm (ſurget in iudicio
cũ gñatione iſta ⁊ cõdẽ.eã.quia ve. a fi.
ter.au.ſap̃.ſal.⁊ ecce plus qꝫ ſa.hic) Iſtđ
plus fuit qꝫ factũ Niniuitarum:vt dicit D
Chry.qꝛ Jonas iuit ad eos: iſta aũt ve=
nit mulier barbara ⁊ remota: nõ formi=
dans mortẽ cupiditate ſapiẽtie.Et ſicut
dicit Hiero.in hac regina ⁊ niniuitis:fi=
des nationũ prefertur iſraeli. Et qꝛ iſti
fuerũt neqꝫ iđ ſubiũgitur pena.i. execa=
tio ⁊ poſſeſſio a diabolo.¶Ad cuius eui
dẽtiã ſciẽdũ eſt ꝙ circa iſtũ textũ de exi=
tu ſpiritus immũdi ſunt due opiniones:
vt teſtaꝛ.b.Tho.ſuper Matth.Una ẽ.b.
Hiero.ꝙ hic nõ ſit cõparatio iter diuer=
ſas res geſtas:ſꝫ ſolũ ꝙ xp̃s narret quid
iudeis acciderit ⁊ quid futurũ eſſet : ⁊ h
nõ ponẽdo exẽplũ ex re geſta:ſꝫ ex para
bola.i.ex re q̃ fuiſſe potuit quã tñ nõ eſt
neceſſe fuiſſe.Alia eſt Aug.⁊ aliorũ mul
torũ ꝙ hic adducaꝛ exẽplũ ex re geſta:⁊
ſit cõparatio diuerſarũ reꝝ geſtarũ vl' ge
rendarũ.Scđꝫ primã ergo viã exponiꝛ
ſic.(cũ ſpirit⁹ immũdus exierit ab hoĩe)
i.populo iudaico qui noĩe hominis hic
ſignaꝛ.Nã poteſtas diaboli fuit electa E
ab eo quãdo legẽ ſuſcepit:ſm Hiero. qꝛ
lex demonũ cultũ deſtruebat. (tunc) ſm
eũ(ambulat per loca arida).i.gẽtiliũ cor
da que ſm Remig.arida erãt ab humo=
re gratie ⁊ ſalutaris aque . i . ſcripture.
Et iſta diabolus plenius abinde poſſe=
dit (querẽs requiẽ.) In his eñ queſiuit
requiẽ:ſm Remig.qꝛ putauit ſe in gen=
tili populo ꝑpetuã hr̃e quietẽ vel ſi hoc
nõ putauit ſaltẽ apetijt ⁊ ꝓcurarauit(⁊
nõ inuenit)ſꝫ inde fuit repulſus ſꝫ Hie.
ro.⁊ Remig.quãdo ad predicationẽ apo
ſtolorũ gentes abiecta demonũ cultura
dño crediderũt.Et tũc dicit reuertar in
domũ meã vnde exiui.i.in gentẽ iudai=
cã ſm eoſdẽ Hiero.⁊ Remig.qꝛ.ſ.credẽti
bus gẽtilibus infideles remãſerunt iu= F
dei:⁊ ad eos regreſſum parauit ſpiritus
immũdus:⁊ veniẽs inuenit eã vacantẽ
i. vacuã fide ⁊ bonis operibus . Uel ſm
Hiero.qꝛ carebat xp̃o hoſpite ⁊ angeloꝝ
preſidio dicentiũ.Surgite eamus hinc.
Sicut enim Joſephus teſtatur ſacerdo=

tes poſt xp̄i mortez nocte in tēplo audie
rūt ſtrepitū deinde voces dicētiū. Trāſ
eamus ab his ſedibꝰ quas voces Hiero.
hic angelorū eſſe teſtatur. (Scopis) id eſt
ſuperfluis ⁊ exterioribꝰ obſeruationibꝰ
G legis ⁊ traditionibꝰ phariſeoꝝ ſm̄ Hie-
ro. (mundatā ⁊ ornatā) exteriꝰ. (Tūc va
dit et aſſumit ſeptē alios ſpūs nequiores
ſe) id eſt aſſumit vniuerſitatē vitiorum (⁊
ingreſſi habitāt ibi) poſſidētes gentē il-
lā (⁊ fiunt nouiſſima hoīs illiꝰ). i. gentis
vel ppl̄i huius (peiora prioribꝰ) qꝛ ſunt
in peiori ſtatu ꝙ̄ ante legē datā. Hiero.
Multo nūc maiore demonū numero poſ
ſident: blaſphemātes in ſynagogis ſuis
Jeſum xp̄m: ꝙ̄ in egypto poſſeſſi fuerāt
ante legis notitiā qꝛ aliud eſt venturuz
eſſe nō credere: aliud nō ſuſcepiſſe ꝗ ve
nerit. Septenariū autē numerū adiūctū
diabolo vel ꝓpter ſabbatū intellige vel
ꝓpter numerū ſpūſſancti. Hec ille. Qui
videt velle ꝙ ideo dicunt aſſumi. vij. ſpi
ritus: qꝛ iudei ſupſtitioſe obſeruāt diez
ſeptimū. Uel qꝛ ſeptē ſunt dona ſpūſſan
cti: ꝗbus aduerſant illa extinguendo ſi
poſſunt. Uel ſꝫ alios vt deſignet vniuer
H ſitas vitioꝝ: qꝛ ſeptenarius eſt numerus
vniuerſitatis tp̄is. Dicunt aūt iſti ſpūs
nequiores ſm̄ Beð. rōne effectꝰ: qꝛ ſcꝫ gra
uiora ſunt peccata ſequentia ꝙ̄ priora.
Et idē videt dicere Greg. ſup illud Job
xxxix. Procul odorat bellū (ſic erit). i. ſic
eueniet ſicut dictū eſt (⁊ generatiōi huic
peſſime) Erit inꝙ̄ ꝟe ⁊ realiter ſicut ficti
tie accidit hoī de quo ꝯpoſita eſt parabo
la. Sꝫ exponēdo ſꝫ aliā viā ꝗdā vt teſta
tur Hie. iſtū locū ꝺ hereticis dictū putāt:
ꝙ immūdus ſpūs ꝗ in eis aliqñ habita-
uerat qñ gentiles erāt: ad cōfeſſionē ve-
re fidei eijciat: poſtea ꝟo cū ſe ad here-
ſim traſtulerint ⁊ ſimulatis ꝟtutibꝰ or-
nauerit in domū ſuā: tūc alijs. vij. nequā
ſpiritibꝰ adiunctis: reuertat ad eos dia
bolus ⁊ habitet in illis: fiātꝙ̄ nouiſſima
eoꝝ peiora ꝓoribꝰ. Multo ꝗdē peiori cō
ditione ſunt heretici ꝙ̄ gētiles: qꝛ in il-
lis ſpes fidei ⁊ in iſtis eſt pugna diſcor-
die. Hec ille Sꝫ ꝯ hoc arguit idē Hiero.
I qꝛ ex eo qꝺ ſequit. Sic erit ⁊ generatio-
ni huic peſſime ꝯpellimur nō ad hereti-
cos ſed ad iudeos referre parabolā. Ad
hoc dicitur ꝙ verū cōcluderet argumē-
tum ſi eſſet parabola: ſecus ſi eſt res ge-
ſta in hereticis: ꝗbus aſſimilātur iudei.
Sic eñ opꝫ hoc intelligere de vtroꝙ̄: nō
aūt de hereticis tm̄ vt forte ꝗdā intelli-
gebāt ꝯ quos ꝓcedit argumētū. Scd̄m
alios aūt puta Greg. ⁊ Rab. ⁊ Augu. in-
telligit hoc nō de hereticis tm̄: ſed de ꝗli
bet pctōre a quo exit diabolꝰ in iuſtifica
tione. Et ābulat ꝑ loca arida. i. iuſtoruz
corda: arida ab omni humore carnalis
ꝯcupiſcētie: ſed nō inueniēs requiē: re-
dit ad illū ꝑ recidiuū: ⁊ inuenit talē ani
mā ſm̄ Raba. vacantē ꝑ negligētiā: mū
datā per priorē iuſtificationē: et ornatā
ſimulatis ꝟtutibꝰ: ⁊ efficit peior ꝙ̄ ꝓus.
Et ſm̄ Aug. de ꝯſenſu euang. hoc eſt: qꝛ
non ſolū habebit. vij. vitia capitalia vt
priꝰ. ſꝫ etiā per hypocriſim ſe ſimulabit
habere virtutes oppoſitas: ideoꝙ̄ dicū-
tur. vij. ſpiritꝰ nequiores aſſumpti. Sed ſꝫ
Chry. intelligit hoc de eo a quo expellit
diabolus corporaliter. qꝛ ſi talis efficiat
ſegnior grauiorem trahit aduerſus ſe
phātaſiā. i. ſi mereat vt ſcd̄o diabolꝰ in-
uadat eū: grauiꝰ torquet. ¶ In hac pte
eſt documentū vt peniteat ꝗlibet vt ni-
nitiue: ⁊ caueat iudeoꝝ recidiuū: qꝛ ꝯſue
tudinem facies in qua morieris niſi ꝗd
magnū accidat Greg. Tenēt male ꝯſue
tudines quē ſemel ceperint: ⁊ nō niſi cū
peccatoris vita finiunt. ¶ Quantum ad
tertiū ponit ꝯfortatio ⁊ cōſolatio eoꝝ ꝗ
xp̄o acquieſcūt: cū dicit (Adhuc eo loquē
te ad turbas ecce mater eius ⁊ fratres.)
Sicut dicit btūs Hiero. Heluidius here
ticus hic ſui erroris fomentū ſumpſit: vt
dixerit btām ꝟginē poſt xp̄z alios filios
habuiſſe ex Joſeph. nō itelligēs ꝙ ſꝫ ſcri
pturā quatuor modis aliꝗ dicūtur fra-
tres. ſ. Natura: vt iacob ⁊ eſau Gēte. vt
oēs iudei. Cognatiōe: vt Abraā ⁊ Loth
de eadē familia exiſtentes: ⁊ Affectu: vt
oēs xp̄iani. Fuerūt ergo iſti fratres dn̄i
ſm̄ ſcōs ꝯſobrini xp̄i. i. filij ſororum ma-
tris dn̄i: nō āt filij Joſeph ex Maria ne
ꝙ̄ alia vxore melca vel ella noīe: quā ꝗ-
D dā fingūt: vt dicit Hiero. ſectantes apo-
cripha. (Stabant foris ꝗrentes loꝗ ei.)
ſtabāt inꝙ̄ foris ſm̄ aliquos: qꝛ nō pote
rant intrare ꝑ turba. Uel ſm̄ Chryſo. iſti

volebāt humanū fauorē captare ex eo
ꝙ tātus ꝑdicator ⁊ ꝓpheta ad eos ptine
ret: ⁊ hoc notat: qꝛ potuiſſent ingredi et
audire cū turba ⁊ expectare finē ſermo-
nis: ⁊ tñ extra eū vocāt coram omnibus.
A Ubi aduertendum eſt: ꝙ Chry. nō ſoluz
hic ſed etiam. Joā. ij. vbi in nuptijs bea
ta virgo inuitauit filium vt miraculum
in vino faceret notauit eam de peccato
inanis glorie ſaltem veniali. dicēs ꝙ ꝑ
filiū volebat ſe reddere clariorē. Sed. s.
Tho. iij. parte. qō. xxvij. dicit ꝙ exceſſit
Chry. in ꝟbis illis quantū ad virginem
dūtaxat: ꝗcquid fuerit de fratribus eiꝰ.
Uñ ſancti ꝯmuniter tenēt ꝙ nunꝙ̄ ve-
nialiter peccauit. Quidā tñ tenēt aliud
extremū ⁊ nō ſolū ſentiūt ꝯ Chry. ꝗ eam
voluit peccaſſe actualr̄: ſꝫ tenēt ꝯ Chry.
⁊ oēs alios doctores ſanctos ꝗ eā tenēt
nullo diſcrepāte fuiſſe in originali cōce-
ptā. ⁊ priuilegiū xp̄i. ſ. ꝙ ſolꝰ ſit ſine pec
cato cōceptus: ex quadā fatua deuotio-
ne volūt atribuere virgini. Reſtat ergo
vt ſuꝑueniāt aliqui dicētes ꝙ fuerit de
ſpūſancto cōcepta. Hoc eñ videt ſequi
B ad illud qꝛ de xp̄o dicit btūs Amb. vt re
fert aug. iiij. lib. cōtra Julianū, Xp̄s non
aliter potuit expers eſſe delicti: niſi expers
fuerit illius ꝯceptiōis quā cōmixtio viri
⁊ mulieris operat. Hec ille. (Dixit aūt ei
quidam) nō ex ſimplicitate loquēdo ſm̄
Hiero. ſꝫ inſidiādo: volēs experiri ſi ſpi
rituale exercitium ꝑdicationis ꝓpter af
fectū carnalē interrūperet. (Ecce mater
tu. ⁊ fra. tui foris ſtant querētes te. (Sꝫ
ſtatim xp̄s illū ꝯfutauit. Unde ſequit.)
At ipſe rñdēs dicēti ſibi ait. Que eſt ma
ter mea ⁊ ꝗ ſunt fratres mei. Sicut autē
dicit. Hila. in his ꝟbis non eſt faſtidioſe
de matre ſua ſenſiſſe exiſtimandus: de
qua tātā in cruce poſitus habuit curaz:
imo ſi voluiſſet negare matrem: vt ait
Chry. tūc negaſſet qñ iudei exprobabāt
ei de matre dicētes. Mar. c. vj. Nōne hic
eſt fabri ⁊ marie filius? Nihil ergo aliud
voluit dicere ſm̄ Hiero. niſi ꝙ ſpiritua-
C lia carnalibus ꝑferebat. Uñ ſubditur (⁊
extendēs manū in diſcipulos ſuos dicit.
Ecce mater mea ⁊ fratres mei) quaſi di
ceret. Nō cognatio ſꝫ deuotio mihi red-
dit aliquez propinquū. Uñ ſubditur (ꝗ-
cūꝙ̄ eñ fecerit voluntatē patris mei ꝗ
in celis eſt. i. ꝑ charitatē ⁊ amorē (meꝰ
frater ⁊ ſoror ⁊ mater eſt). ¶ Eſt aūt no-
tandū circa iſta ꝙ aliꝗs efficit mater fra
ter vel ſoror xp̄i duplr̄. Uno modo faciē- D
do dei volūtatē inquātū quilibet eoruz
diligit affectu fraternali vel ſororio vel
materno. Et alio modo habēdo eandez
nature ꝯformitatē cū eo: propter qꝺ xp̄s
hoīes fratres ſuos vocat dicens: narra
bo nomē tuū fratribus meis in pſalmo.
Sed qꝛ is qui eſt frater ꝑmo modo inter
homines eſt ēt ſcd̄o modo: nō ecōuerſo:
ideo ſimplr̄ frater ꝺr. Utraꝙ̄ aūt frater-
nitas ſimul iuncta debet nobis ꝑbere fi
duciā in iudicio: iuxta illud Ber. ad xp̄z.
Puto quia iā me ſpernere non poteris:
os ex oſſibus meis ⁊ caro de carne mea.
Unde in iudicio demones videbūt eū vt
iudicem punientē: angeli vt dominum
poſſidentē nos vt deū creantē: vt dn̄m ⁊
regem gubernantē: vt redēptorem redi
mētē: vt fratrē de noſtro ſanguine deſcē
dētē. Prebebit etiā magnā felicitatez in
regno. In ſignū cuius Joſeph Beniami E
fratri ſuo ex parte patris ⁊ matris dedit
partem duplicē Geñ. xliij. Angeli enim
ſunt fratres xp̄i ex parte patris celeſtis
ſolū a quo imaginē habēt dei. Nos aūt
etiā ex parte matris. Ideo dabit nobis
refectionē intellectꝰ in deitate: ⁊ ſenſuz
in humanitate. ſꝫ angelis non dabit ſe-
cundū. In hac pte tāgit Chry. documen
tū dicēs. Multe mlr̄ieres btificauere ſan
ctā virginem illam ⁊ eius vterū: ⁊ opta
uerūt fieri tales matres. Quid eſt igitur
ꝙ prohibeat? Ecce latam ꝯſtituit vobis
viam: ⁊ licet non mulieribus ſolum ſed
⁊ viris fieri matrem dei. Hec ille.

Feria. v. poſt dn̄icam ꝑmā. xl.
Textus euange. Jo. viij.

Dicebat Jeſus ad eos ꝗ
crediderūt ei iudeos. Si
vos manſeritis in ſermo-
ne meo vere diſcipuli mei F
eritis ⁊ cognoſcetis veritatē ⁊ ve-
ritas liberabit vos. Reſponderūt
ei. Semen abrae ſumus et nemini
ſeruiuimus vnꝙ̄. Quomodo tu di-

cis: liberi eritis. Reſpondit eis
Jeſus. Amen amen dico vobis:
quia omnis qui facit peccatum ſer
uus eſt peccati. Seruus autem nõ
G manet in domo in eternum: filius
manet in eternum. Si ergo filius
vos liberauerit vere liberi eritis.
Scio quia filij abꝛae eſtis. ſed que=
ritis me interficere: quia ſermo
meus nõ capit in vobis. Ego quod
vidi apud patrem meum loquoꝛ ⁊
vos que vidiſtis apud patrem ve=
ſtrum facitis. Rñderunt ⁊ dixerunt
ei. Pater noſter Abꝛaam es. Dixit
eis ieſus: ſi filij Abꝛae eſtis: opera
abꝛae facite. Nunc autem queritis
me interficere hoiem qui veritatẽ
locutus ſum vobis quam audiui a
deo. Hoc abꝛaam no fecit. Uos fa=
citis opera patris veſtri. Dixerunt
itaqꝫ ei. Nos ex foꝛnicatione nõ ſu=
mus nati: vnũ patrẽ habemꝰ deũ.
Dixit ergo eis Jeſus. Si deus pa=
H ter veſter eſſet diligeretis vtiqꝫ me.
Ego enim ex deo ꝓceſſi ⁊ veni. Ne
qꝫ enĩ a me ipſo veni: ſʒ ille me miſit:
quare loquelam meã nõ cognoſci
tis. Qꝛ nõ poteſtis audire ſermonẽ
meum. Uos ex patre diabolo eſtis:
⁊ deſyderia patris veſtri vultis fa=
cere. Ille homicida erat ab initio:
⁊ veritate non ſtetit: qꝛ non eſt veri
tas in eo. Cũ loquitur mẽdaciũ ex
pꝛopꝛijs loquitur qꝛ mendax eſt et
pater eius. Ego autem qꝛ verita
tem dico non creditis mihi.

DIcebat Jeſus ad eos q̃ credi
derunt ei iudeos ⁊c.) Joan.
viij. In p̄ſenti euãgelio tan=
I gunt tria pũcta: q̃ ſunt. Ma
giſtralis admonitio. Curia=
lis reph̃eſio. Filialis obiurgatio. ¶ Quã
tũ ad primũ xp̃s aliq̃s iudeos credẽtes
in eũ ⁊ ſe tanq̃ diſcipulos chꝛiſti quodã
mõ gerentes magiſtralr ſeu p̃rnalr ad=
monuit vt ſtarẽt in ꝟitate ſeu in vera fi
de. Ubi aduertẽdũ eſt ꝙ xp̃s multa do=
cuerat in tẽplo die q̃dã ⁊ multi credide
rũt ei. (Dicebat ergo Jeſus ad eos q̃ cre
diderũt ei iudeos) q̃ ipfecte crediderant
ſcõm Chꝛy. ⁊ confirmatione indigebãt K
(ſi vos mãſeritis in ſermone meo). i. in fi
de quã ex meo ſermone cõcepiſtis: ita ꝙ
neqꝫ fallacijs hominũ: neqꝫ tẽtationibꝰ
demonũ inde moueamini. Pꝛimo (vere
diſcipuli mei eritis). Perfectũ diſcipulũ
faciũt tria: ſm ſctm̃ Tho. ſuper Joan. ſ.
Pꝛeparatio vel bona diſpoſitio ad ꝑci=
piendũ verba magiſtri. ⁊ Aſſenſus ad
credẽdũ ⁊ ſtabilitas ad retinẽdũ ſeu ꝑ=
ſeuerandũ in doctrina magiſtri: ita ſcʒ
ꝙ nõ faciliter omni vento flectatur. (Et)
Secũdo (cognoſcetis veritatẽ). i. meipſm
q̃ ſum veritas ſm glo. Uel veritatẽ quã
per fidẽ tenetis: ſm Aug. qꝛ que nũc cre
dimus in via: viſuri ſumꝰ in patria. Uel
ſm ſctm̃ Tho. cognoſcetis veritatẽ mee
doctrine q̃ multis videt̃ obſcura ⁊ mee
gratie q̃ gratia dꝛ veritas ꝯparatiue ad
figuras et mee eternitatis. Juxta illud
Pſ. In eternũ dñe permanet verbũ tuũ: L
in gñatione et gñationem veritas tua q̃
multis videt̃ obſcura (Et) Tertio (ꝟitas
liberabit vos). Pꝛimo a terroꝛe. ſecũdo a
peccato ſʒ Theo. ⁊ Tertio a moꝛte ⁊ coꝛ
ruptibilitate ⁊ mutabilitate ſm Aug. et
hoc inquantũ ad patriã finaliter ducit.
Dicit autẽ. s. Tho. ꝙ liberare hic nõ im
poꝛtat ereptionem a quacũqꝫ anguſtia
ꝓut ſonat in latino: ſed eſt liberum face
re. Et hoc a tribus ſcʒ Ab erroꝛe: per ve
ritatem doctrine. ⁊ a ſeruitute peccati ꝑ
veritatem gratie ⁊ a coꝛruptione per ve
ritatẽ eternitatis. Hec ille. Qꝛ eternitas
dicit veritatẽ qꝛ quantũ aliquid partici
pat de eternitate tantum participat de
entitate ſiue exiſtentia: ⁊ conſequẽter tã
tum de veritate. Inſinuat autem chꝛi=
ſtus eos ſine doctrina carere notitia ve
ritatis: ⁊ libertatis honoꝛe de quibus tñ
ſe p̃cipue iactabãt. Erant enĩ ſerui pec= M
catoꝛũ: ⁊ etiã in lege non habebãt verita
tẽ: ſed figurã. Uerũtñ ſm Chꝛy. ꝯuenie=
tius fuiſſet eos cõturbari: cum dixit. Co=
gnoſcetis veritatẽ: quaſi tũc nõ cogno=
ſcerẽt qꝫ cũ dixit. Ueritas liberabit vos:
Quod nõ fecerũt: qꝛ plus de minoꝛibus
curabãt. i. de mũdana ſeruitute quã ſo=
lam nouerãt: qꝫ de ignorãdo veritatẽ.
Uñ irati vel indignati (Reſponderũt ei
A iudei) illi. ſ. q̃ pꝛius crediderãt ſʒ Chꝛy.
vel ſm Aug. alij de turba q̃ nondũ credi
derãt. (Semẽ abꝛae ſumus). ¶ Eſt autẽ
notandũ ſcõm Chꝛy. ꝙ q̃ in ſe nihil ha=
bẽt p̃clarũ de parentibus gloꝛiãtur. Uñ
iſte ſunt gloꝛiationes iudeoꝛum: ſemen
Abꝛae ſumꝰ iſraelite ſumꝰ ⁊ hmõi. His
aũt ſimiles ſunt q̃ inaniter gloꝛiant̃ de
nobilitate parẽtũ: ⁊ in ſe ſunt viles. (Et
nemini ſeruiuimꝰ vnqꝫ.) Et in hoc oñ=
dunt ſcõm. ſ. Tho. ſe eſſe hebetes ⁊ ru=
des. qꝛ dictũ de ſeruitute ſpũali ĩtelligũt
de carnali ⁊ mendaces: qꝛ ſerui erãt ro=
manoꝝ Aug. Scõm huius tp̃is liberta=
tẽ: quõ verũ dixiſtis? Joſeph non eſt ve=
nundatus. Pꝛophete ſcti nõ ſunt in ca=
ptiuitatẽ ducti O ingrati q̃d eſt ꝙ deus
vobis aſſidue iputat: ꝙ vos de domo ſer
uitutis liberauerit ſi nemini ſeruiniſtis.
B Uos aũt q̃ loq̃mini quõ tributa ſolueba
tis romanis: ſi nemini ſeruiuiſtis? Hec
ille. Quõ & tu dicis: liberi eritis? Rñdit
eis Jeſus) oñdẽs ꝙ nõ de carnali ſed de
ſpũali loq̃bat̃ ſeruitute a q̃ nõ ipi ꝑ ipm
poterãt liberari. (Amẽ amẽ dico vobis)
ſm Aug. ẽ q̃ſi iuramẽtũ iſte loquẽdi mo
dus. Amẽ enĩ vt ait hebꝛaicũ ẽ: ⁊ ĩterp̃ta
tur: vere vl' fiat: ſʒ neqꝫ grecꝰ neqꝫ latinꝰ
ĩterpꝛes ẽ auſus ĩterpꝛetari: vt honoꝛẽ
hẽret velamẽto ſecreti. Nõ tñ eſt iuramẽ
tũ: qꝛ xp̃s nõ ita frequẽtaſſet talẽ modũ
loquẽdi. Geminat̃ aũt ad maioꝛẽ al exci
tationẽ: (qꝛ oĩs q̃ facit pctm̃). i. q̃ ꝯmittit
vel omittit: qꝛ omiſſio ad ꝯmiſſionẽ redu
cit̃: (ſeruꝰ eſt pcti) Seruꝰ aũt ⁊ liber diffe
rũt ſm ph̃m: qꝛ liber mouet̃ motu ꝓpꝛio
ſeruꝰ aũt alieno. Quõ ergo hõ dꝛ ſeruus
pcti. cũ poſt pctm̃ adhuc habeat libꝝ ar
bitriũ ⁊ motũ ꝓpꝛiũ. Ad hꝰ dicit. s. Tho.
vbi. s. ꝙ hoc eſt ꝓpter duo. Pꝛimo qꝛ hõ
peccãs nõ mouet̃ motu ꝓpꝛio hoĩs ĩquã
tũ hõ eſt. i. rectus rõne. ſʒ motu alieno. i.
C ſenſualitatis: ⁊ quãto minꝰ q̃s motu rõ
nis ꝑticipat: tanto magis eſt ſeruꝰ pcti.
Scd̃o qꝛ admiſſo pctõ hõ nõ põt ſe a pec
cato liberare: niſi ꝑ auxilium gr̃e. iõ quo
ad hoc nõ eſt liberi arbitrij (ſeruus autẽ
ſpũalis). i. peccatoꝛ nõ manet. i. non hʒ
ius manẽdi in domo. i. in eccl'ia vel in ſo
cietate ſctoꝝ: ſm. ſ. Tho. ⁊ alios (in eter=
nũ) ⁊ ſi aliq̃n ibi ſit ad tp̃s vñ tandẽ ſine
veſte nuptiali dep̃heſus in tenebꝛas ex
terioꝛes recludit̃. (Filiꝰ autẽ naturalis) D
i. xp̃s (manet). i. hʒ ius manẽdi tãqꝫ dñs
oĩm (in eternũ) qꝛ ſine pctõ eſt ⁊ ꝓpt̃ põt
ipſe ſolus alios a pctõ liberare (ſi ergo
vos filius liberauerit: vere liberi eritis)
Aug. de ꝟbis dñi. Nõ a barbaris ſed a
diabolo: nõ a coꝛpoꝛis captiuitate ſʒ ab
aĩe iniquitate. Hec ille. In hac parte eſt
documẽtũ in ſenſu lr̃ali: qꝺ tangit Aug.
dicẽs. O miſerabilis pcti ſeruitus. Ser
uus hoĩs aliq̃n ſui dñi duris imperiis fa
tigatꝰ fugiẽdo requieſcit ſeruus pcti quo
fugit: ſequit̃ eũ huc quocunqꝫ fugerit.
Peccatũ enĩ qꝺ facis intus eſt: volũtas
trãſit: pctm̃ nõ tranſit. Preterit qꝺ dele=
ctabat: remãſit qꝺ pũgat. Hec ille. Et in
tellige ꝙ pctm̃ manet quo ad reatũ pe=
ne trãſeunte actu q̃ eſt peccatũ ⁊ manet
quo ad effectũ q̃ eſt deoꝛdinatio ⁊ mala
inclinatio viriũ aĩe: ⁊ vermis ac remoꝛ
ſus conſcientie. Juxta illud Auguſtini. E
Juſſiſti domine et ita eſt. ſit ſibi ipſi ſit
pena inoꝛdinatꝰ animꝰ. ¶ Quãtum ad
ſcõm ſciẽdũ eſt ꝙ qꝛ foꝛte iſti potuiſſẽt
dicere. nos ſine pctõ ſumꝰ: iõ nõ ſumus
ſerui ſpũali ſeruitute. hoc xp̃s vult exclu
dere. Uñ curialr ⁊ gratioſe eos rep̃hẽdit
oñdẽs ꝙ pctoꝛes erãt: iõ dꝛ (Scio ꝙ filij
Abꝛae eſtis) Augu. Carnis oꝛigine: non
coꝛdis fide. iõ ſubdit̃ (ſʒ q̃ritis me) inno=
centẽ (interficere) iniuſte: ⁊ iõ ſerui eſtis
pcti. Sʒ quõ credebãt ĩ eũ: ſi eũ volebãt
occidere? Rñdet Chꝛy. ꝙ erãt ex ꝯuerſis
factis ꝑuerſi. Uel vt dicit Aug. xp̃s mul
titudini loq̃bat̃: in qua erãt q̃dã credẽ=
tes: ⁊ q̃dã nõ: q̃ iſta ꝑpetare cogitabãt.
Et cã ſubdit̃ (qꝛ ſermo meꝰ nõ capit in
vobis). i. nõ capit̃ Aug. i. nõ capit in coꝛ
vr̃m: qꝛ nõ recipit̃ a coꝛde vr̃o. Sic enĩ ẽ
ſermo dei fidelibꝰ tãqꝫ piſci hamꝰ tũc ca
pit qñ capit̃. Nec fit iniuria illis q̃ capiũt̃
Ad ſalutẽ q̃ppe nõ ad ꝑniciẽ capiũt̃. hec F
ille. Uel nõ capit ſm. ſ. Tho. i. nõ ꝯgruit
iuxta illud Lu. xiij. Non capit ꝓphetã
perire extra hierl'm. Et cã huiꝰ ſʒ Chꝛy=
ſo. erat altitudo doctrine quam illi tam=

ꝗ̃ rudes cape nõ poterãt:⁊ ex hoc tanꝗ̃
blaſphemũ volebãt occidere illũ. Sꝫ qꝛ
potuiſſẽt dicere:tu iſta finxiſti q̃ p̄dicas:
ſequit̃(Eſto qđ vidi apud patrẽ meũ).i.
G deũ prẽꝫ.q̃ filio oẽm notitiã cõicauit añ
ſcl'a(loquoꝛ)Vñ nõ ſolũ audita ſꝫ ẽt vi=
ſa loquoꝛ(⁊ vos qđ vidiſtis apđ prẽꝫ ve=
ſtrũ.)i.diabolũ:quẽ tñ nõ noiat: qꝛ curia
liter loq̃tur apđ quẽ iudei viderũt oculo
fidei ⁊ experiẽtia teſte eẽ oẽꝫ iniuſtitiã:cũ
ſemp illũ pplm ꝓuocauerit ad ſctoꝝ in=
ſecutionẽ (factis). ſ. volũtate.facturi ẽt
ope qñ venerit hora mea ſm Chꝛy. alia
lr̃a habet (Et vos q̃ vidiſtis apđ prẽm
facite) .i.ſuate legẽ ⁊ ꝓphetaꝝ monita
q̃ p eos deꝰ ẽ locutꝰ ⁊ p eos vos audiſtis
a deo. Sꝫ pria lr̃a magis cõſonat ſequẽ=
tibꝰ cũ dr̃.(Rñderũt ⁊ dixerũt ei). Qꝛ eñ
dñs eos arguerat ꝙ facerẽt mala opera
pr̃is ſui:intelligens de diabolo. Jpſi ſm
Aug.iterato gloriãt̃ de patre abraã:vt
inducãt eũ ad aliq̃d dicẽdũ ꝯ Abraã:et
ꝯñr habeãt occaſionẽ faciẽdi qđ cogita=
bãt. Vñ dicũt:(Pr̃ nr̃ Abraã ẽ)quaſi dice
rẽt. Quid vis dicere de illo. Sꝫ ipſe lau=
dauit abraã ⁊ oſtẽdit illos eẽ degeneres
dicẽs.(Si filij Abrae eſtis:opa abrae:fa
H cite)quaſi diceret. Nõ eſtis filij abrae ſi=
cut neq; opa eiꝰ facitis:qꝛ illa ſꝫ Chꝛy.
fuerũt. Fides:obediẽtia:mãſuetudo. Ve
ſtra aũt ſũt. Jnfidelitas:impietas: ⁊ cru
delitas. Nõ tenemur aũt ſm.s.Tho.fa=
cere oia opera Abrae ſm ſpeciẽ operis
qꝛ duxit plures vxores:ſꝫ ſm radicẽ ope
rũ eius.q̃ eſt charitas ex q̃ oia fecit:oia
debemꝰ imitari. ¶ Sꝫ cõtra:qꝛ ſupra dr̃
(ſcio qꝛ filij ⁊c.)Ad hoc dicit̃ prio ſm Au
gu.ꝙ id qđ ſupra dñs affirmauit: de car
nali ꝓpagine hoc negat hic de ſpũali q̃
eſt p imitationẽ: ſm quã iſti non erant
Abrae filij. Dicitur Scđo ꝙ ſm Orig.in
greco dicit̃: ꝙ ſemẽ Abrae eſtis. Semen
aũt vt idẽ dicit eſt q̃d imperfectũ habẽs
naturã gñantis ſolũ in potẽtia: filiꝰ aũt
I eſt q̃d pfectũ hñs illã in actu. Erãt ergo
ſemẽ Abrae: qꝛ aliqualiter retinebãt ali
quã rõnẽ eoꝝ q̃ deꝰ infunderat Abrae.
Credebãt eñ ex Abraã proceſſurũ ſemẽ
bñdictionis. Sed nõ erãt filij q̃ nõ perue
nerãt ad perfectã ſimilitudinẽ eiꝰ. Nam
habẽtes ipſum bñdictionis ſemẽ añ ocu
los:illud nõ agnoſcebãt (Nunc aũt que
ritis me interficere hoiem) qđ iõ ſm.s.
Tho. dr̃ ⁊ nõ filiũ dei: qꝛ ſi cognouiſſent
nũꝗ̃ dñm glorie crucifixiſſent. Et ne di=
cat̃ ꝙ hoc meruerat ſequit̃. (Qui verita
tẽ locutꝰ ſum vobis)hanc.ſ.veritatẽ ſm
Chꝛy.ꝙ eſſet pr̃i equalis: ꝓpter quã vo
luerũt occidere illũ (quã audiui a deo)p
ſciẽtiã inditã ⁊ beatã iquãtũ hõ ſum:⁊ p
diuinã quã inquantũ deus accepi a pa=
tre cõicante mihi illã. Hoc eñ accipere
metaphoꝛice eſt audire. Ex his patet ꝙ
dñs ꝓ veritate docẽda ſit paſſus. Duo
eñ docuit ex quibꝰ iſti ſunt moti.ſ.ſuam
deitatẽ. Unde Jo.v.dicit̃: ꝙ voluerũt eũ
interficere:qꝛ patrẽ ſuũ dicebat deũ:et
iniquitatẽ ſcribarũ et phariſeoꝛũ quam
acriter reprehẽdebat hoc Abraã non fe
cit:qꝛ nũꝗ̃ occidere queſiuit innocẽtem,
niſi deo iubẽte vt imolaret Jſaac. (Vos
facitis opera patris veſtri).i.diaboli quẽ
tacet rõne p̄dicta. ¶ Jn hac pte eſt docu
mentũ literale:ꝙ ſi volumus peruenire
ad ſinũ Abrae.i.vitã eternã debẽmꝰ eſſe
eiꝰ filij imitãdo virtutes eiꝰ:quas Amb.
lib.de offi.enarrat dicẽs. Abraã fide pri
mus iuſtitia precipuꝰ: in p̄lio ſtrenuus
in victoꝛia nõ auarus: domi hoſpitalis:
vxoꝛi ſedulꝰ. Hec ille. ¶ Eſt ⁊ aliud moꝛa
le.ſ.ꝙ qui vult eſſe magnus corã deo: ſit
paruꝰ corã ſe ⁊ econuerſo. Jn cuiꝰ ſignũ
iſti dixerũt ſe habere libertatẽ propaga
tiõis q̃ eſt ex patre libero dicẽtes Abraã
patrẽ ſuum ⁊ libertatẽ que cauſatur ex
animi v̾tute cũ dicũt. Nemini ſeruiuimꝰ
vnꝗ̃ q̃ſi dicãt hoc eſſe rõne ſue magna=
nimitatis ⁊ virtutis ⁊ libertatẽ diuine fi
liationis.⁊ adoptionis dicẽtes. Unũ pa=
trẽ habemꝰ deũ: ſed oñdit xp̃s nullã ha=
rũ eos hr̃e. Nõ q̃dẽ primã:qꝛ ab Abraã
degenauerant.nõ imitando opera eius.
Nã ille dei precepto voluit filiũ immola
re.⁊ iſti contra dei preceptum xp̃m occi=
dere. Jlle obediuit dicenti. Egredere ⁊c.
Geñ.xij. iſti nõ capiebant verbum chri=
ſti nec ab eo capiebantur. Jlle credidit
deo dicenti. Semini tuo dabo terrã hãc.
Geñ.xij. iſti xp̃m veritatẽ dicentẽ occide
re volebant. Nec ſecundã: qꝛ erãt ſerui
peccati. Nec tertiã:qꝛ diligerẽt filiũ dei
ſi deꝰ eſſet pater eoꝝ. Unde quidã ſan=
ctus pater

ctus pater requiſitꝰ quõ eſſet orãdũ pau
peres inquit me docuerũt q̃ eleemoſynã
petẽtes:nõ robur ſed plagas ⁊ infirmita
tes pretẽdũt, quaſi diceret. Qui aliquid
A vult obtinere a deo corã eo recognoſcat
⁊ ꝯfiteatur infirma ſua. ¶ Quãtũ ad ter
tiũ poſtꝗ̃ vidit dñs ꝙ ſua curialis rep̄=
henſio nõ prodeſſet: finaliter fortiꝰ ad=
hibuit medicamen.i. apertã obiurgatio
nẽ. Dicitur ergo (Nos ex fornicatione.)
idololatria ſeu ex parẽtibꝰ idololatrꝭ ſꝫ
Augu.(non ſumus nati (Jam eñ intelli
gunt ꝙ xp̃s de carnali generatione non
loquitur (Unum patrem habemus deũ)
Ubi ſm Chꝛyſ. admirãda eſt iudeoꝛum
ſtultitia. nam ipſi dicunt deum ſuũ pa=
trem eſſe.⁊ qñ xp̃s idem vult de ſe dicere
volunt eũ tanꝗ̃ blaſphemum lapidare.
Dicunt aũt deum ſuũ eſſe patrẽ ſm ali=
quos:vt pꝛouocent eũ ad aliq̃d dicendũ
cõtra deũ: ⁊ cõſequẽter occidant. (Dicit
ergo eis ieſus. Si deꝰ pater veſter eſſet)
per gratiã adoptionis(dilegeretis vtiq;
B me)qꝛ ſignũ ifallibile talis filiatiõis eſt
charitatiua dilectio ad pꝛoximũ:⁊ mul=
to magis ad veꝝ deum:cuiuſmodi erat.
(Ego eñ ex deo)patre (proceſſi p eternã
generationẽ in idẽtitate nature ⁊ diſtin
ctione pſone)⁊ veni p tẽpoꝛalẽ incarna=
tionẽ ſm Aug.(Neq; eñ a meipſo veni)
ꝓpria.ſ.⁊ ſingulari authoꝛitate: qꝛ iquã
tũ deus nõ ſum ſine genitoꝛe ⁊ mittente
⁊ inquantum hõ non ſum ſine mittente.
¶ Eſt aũt aduertendum ex doctrina.s.
Tho.j.di.xiiij.ꝙ ad miſſionẽ tẽpoꝛalẽ di
uine perſone duo requirunt̃.primũ.ſ.qđ
perſona miſſa ſit ab aliquo:iõ pater vel
trinitas non mittitur. Scđm ꝙ p nouũ
effectum ſit in creatura. Ad hoc aũt qđ
vna perſona mittat aliam:non opꝫ ꝙ ſit
pꝛincipiũ eiꝰ ſed ſufficit ꝙ ſit cã illiꝰ ef=
fectus ſm quẽ fit miſſio. Et iõ eadẽ pſo=
C na põt ſeipſã mittere:dũmõ ſit ab alio.
Filiꝰ ẽ dei miſit ſe ⁊ venit ſꝫ nõ venit a
ſeipõ.i.ꝓpꝛia authoꝛitate q̃ſi nullꝰ eũ mi
ſerit ſꝫ authoꝛitate ſua ⁊ pr̃is ⁊ ſpũſſcti
qꝛ tota trinitas opata eſt illũ effectũ ſm
quẽ venit.i.incarnationẽ ⁊ vltra hoc pr̃
ſpãliter eſt ei p̃ncipiũ eſſendi. Sꝫ qꝛ po=
tuiſſent dicere:nos nõ credimus ꝙ ſis a
deo miſſus qꝛ hoc non ꝓbas:oñdit ꝙ ex
doctrina potuiſſent eũ cognoſcere dicẽs.
(Quare loquelã meã nõ cognoſcitis?).i.
modũ ⁊ efficaciã ⁊ rõnabilitatẽ doctrine
mee. Nõ eñ doceo niſi ꝯſona rõni ⁊ ho= D
neſtati ⁊ ꝓphetis: ⁊ q̃ dico miraculis et
ꝓdigijs affirmo ſꝫ vos nõ aduertitis(qꝛ
nõ poteſtis audire).i. ſcrutari examina=
re:⁊ ꝯferre ad dicta ꝓphetarũ:ſermonẽ
meũ: ex odio ⁊ ſuperbia ⁊ mala volũta=
te. Vel ſm Aug. qꝛ non vultis coꝛrigi:iu
xta normã mei ſermonis: iõ illũ audire
nõ poteſtis. Cõſequẽter aũt acriter eos
icrepat dicẽs.(Vos ex prẽ diabolo eſtis)
p imitationẽ nõ originẽ:⁊ exiſtimauerũt
manichei de quoꝝ opiniõe hoc ſolũ nũc
dico ꝙ crediderũt deũ eſſe cõditoꝛẽ inui
ſibiliũ: diabolũ v̾o viſibiliũ. Nã ſequit̃
(Et deſyderia patris vr̃i vultis facere)
⁊ hoc ẽ vñ erãt filij diaboli vt dicit Aug.
(ille homicida erat ab initio) creationis
mũdi:ex quo fuit hõ q̃ poſſet occidi. Ho=
micida iquã nõ ferro ſꝫ v̾bo:vt ait Aug.
Et nõ ſolũ adã ſꝫ ⁊ totũ genꝰ hũanũ ad E
moꝛtẽ pduxit:vt dr̃ Ori. (⁊ in v̾itate non
ſtetit) Cũ eñ ſicut dicit.s. Tho. veritas
ſit duplex.ſ.oꝛis vt cũ vera dicunt̃.⁊ opis:
vt cũ fiũt cõgruẽtia nature operãtis:iu=
xta illud Joãnis.iij. Qui facit veritatem
venit ad lucẽ:diabolus non ſtetit: in pri
ma:qꝛ mẽtitus eſt dicẽs. Eritis ſicut dij.
Geñ.iij. neq; etiã in ſcđa qꝛ nõ ſeruauit
ordinẽ ſue nature a deo p̄fixũ vt.ſ. eſſet
p hũilitatẽ ⁊ reuerẽtiã ſubditꝰ deo ⁊ ab
eo gl'iaꝫ ⁊ bñdictionẽ ſuã hẽret. Et nota
ſꝫ eũdẽ ꝙ diabolũ nõ ſtetiſſe i v̾itate du
pliciter intelligit̃. Uno mõ qꝛ nunꝗ̃ fuit
in v̾itate opis autoꝛis. Et h̾ p̄mo qꝛ na=
turalr̃ eſt malꝰ. qđ eſt manicheoꝝ erroꝛ.
Deus eñ fecit celũ ⁊ terrã mare ⁊ oĩa q̃
i eis ſunt vt dicit Pſ. ois ẽt creatura dei
bona ẽ.j.Tiñ.iiij.vl' ſcđo:qꝛ vt alij dixe
rũt lꝫ nõ natura ſed volũtate ſit malus
tamẽ ſemp fuit malꝰ: qꝛ in p̄mo inſtanti
peccauit. Et hoc etiã vt dicit ſctus Tho. F
alibi putat̃ hereticũ:rõ eſt qꝛ operatio q̃
cõſequit̃ rẽ in primo eius inſtanti attri=
buit̃ factoꝛi:ſicut motus ignis ſurſũ ge
nerãti ignẽ deus ergo eſſet cauſa pcti.
Alio mõ intelligit̃: qꝛ fuit q̃dẽ aliq̃n in
ea:ſed nõ pmanſit: qꝛ in pꝛimo inſtanti
ſui eẽ habuit rectitudinẽ ſaltẽ naturalẽ

ſed poſt moꝛulā ſtatim declinauit ab ea
ꝑ pctm̄. De hoc vide. j. p. q. lxiij. ¶ Sunt
em̄ circa hoc multe ꝛ ſubtiles diſputa=
tiões ꝛ opiniões in ſacra theologia: ſed
G planioꝛ ꝛ iudicio meo verioꝛ eſt ꝙ i pꝛio
inſtāti ſui eē habuit operationē natura
lē: qꝛ ſe cognouit ꝛ amauit ꝛ deū vt prin
cipiū boni naturalis: que operatio fuit
quidē meritoꝛia: quia fuit aſſociata gra
tia: ſed non perfecte: quia non fuit libe=
ra. In ſecundo vero peccauit ꝛ boni me
ruerunt. In tertio autem iſti fuerunt in
gloꝛia: ꝛ iſti in miſeria. Nec eſt ꝯtra hoc
qđ. s. Tho. videt̄ dicere et dicit: ꝙ ſi ma
lus angel⁹ nō peccaſſet in ſcđo inſtāti: i
eo accepiſſet beatitudinē quā meruerat
in pꝛio: ꝛ cōſequēter videt̄ velle ꝙ illud
meritū pꝛimi inſtātis fuit ꝑfectū: qꝛ intē
dit ꝙ in ſcđo inſtāti ea accepiſſet in ſua
diſpoſitione neceſſaria ꝛ infallibili. i. in
merito ꝑfecto qđ habuiſſet tūc. Et iō ſeq̄
tur. (Et veritas in eo nō eſt) quaſi dice=
ret. Nō dꝛ nō ſtare: qꝛ vacillet ꝛ dubitet:
nō tn̄ totaliter auertat̄ a veritate: ſed qꝛ
ſpōte ꝛ totaliter auerſus eſt. Eſt tn̄ in eo
aliqua veritas ſicut ꝛ aliqua natura: ſed
H nō eſt in eo veritas oꝛis ꝗtū ad ſuā in=
tētionē: qꝛ ꝛ ſi aliqn̄ veritatē dicit: tn̄ in=
tēdit tādē fallere. nec opis: qꝛ oē op⁹ ei⁹
ē malū. i. ad malū finē oꝛdinatū. Uel hoc
dꝛ ad oñdēdū ꝙ nō ſolū cecidit: ſꝫ etiā ꝙ
nō ſurrexit vel penituit. Et qꝛ nō hꝫ in
ſe ꝟitatē opis: ēt caret ꝟitate oꝛis ꝗtū ē
in ſe. Iō ſubdit̄ (Cū loquit̄ mēdaciū ex ꝓ
pꝛijs loquit̄. Ubi aduertēdū ſm. s. Tho.
ꝙ ſol⁹ de⁹ eſt ipā ꝟitas ꝛ ſapiētia eſſen=
tialiter: oīs aūt ꝟitas ꝛ ſapiētia creature
eſt ꝑticipata ex pꝛia. Iō ſol⁹ de⁹ dicit ꝟita
tē ex ꝓpꝛijs: oīs aūt creatura ex ꝑticipa
tiōe diuine ꝟitatis ꝟitatē cognoſcit ꝛ lo
quit̄: ex pꝛopꝛijs aūt loquit̄ mēdaciū. Uñ
Oīs hō mēdax: vt dicit Pſ. ſ. ex ſe ſeu ex
ꝓpꝛijs. Lꝫ aūt hō ſemꝑ dicat mendaciū
eū loquit̄ ex ꝓpꝛijs: tn̄ ecōuerſo: vt dꝛ. s.
I Tho. cū dꝛ mēdaciū nō dꝛ illud ex ꝓpꝛijs
ſed aliqn̄ hoc ab alio accipit. i. ex diaboli
ſuggeſtiōe. Uñ loq̄ mēdaciū ex ꝓpꝛijs at
tribuit̄ diabolo ꝑncipalr̄: qꝛ fuit pm⁹ mē
dax. oēs aūt alij loquunt̄ mēdaciū vel ei⁹
ſuggeſtiōe vł ei⁹ imitatiōe. (Qꝛ mēdax ē)
ſ. quo ad ſe (ꝛ pr̄). i. inuētoꝛ vel ſuggeſtoꝛ
(ei⁹) ſ. mēdacij quo ad alios Manichei
aūt teſte. ſ. Tho. hoc male intelligētes et
credētes diabolum p̄rem ei⁹ mēdacis. i.
diaboli: ponunt demonū adinuicē gña=
tionē. Sꝫ itelligēdū eſt inq̄t pater ei⁹. ſ.
K mēdacij ſui. Nō em̄ oīs q̄ mentit̄ eſt mē
dacij pater ſm Aug. ſed diabolus eſt ei⁹
pr̄: qꝛ pꝛimo illud inuenit. Et qꝛ ſupꝛa
oñderat eos filios eē diaboli: inꝗtū erat
homicida: oñdit nūc idē: inꝗtū erat mē
dax: cū ſubdit̄. (Ego aūt q̄ veritatē dico
vobis non creditis mihi) quaſi diceret.
In hoc vos diaboli filios ꝓbatis ꝙ im=
pꝛobatis veritatē. Sed ſi crediderūt ei
vt ſupꝛa dictū eſt: quō dꝛ nō creditis mi=
hi. ad hoc dꝛ ſm Chꝛy. qꝛ erāt ꝑuerſi ſm
Aug. ꝟo qꝛ erāt alij de turba. ſcđꝫ Ori.
ꝟo qꝛ credebāt aliqua: puta ea q̄ vide=
bant̄ ſignoꝝ factoꝝ: ſed aliqua nō crede
bāt: puta ꝓfunda q̄ loquebat̄. ¶ In hac
parte eſt documentū in ſenſu lr̄ali ꝙ ſi=
cut imitatoꝛes dei dicūt̄ filij dei: ita imi
tatoꝛes diaboli dicūt̄ ei⁹ filij: ꝛ ꝯñr ſicut
filij dei dñr dij: iuxta illud. ego dixi dij
eſtis ꝛ filij excelſi oēs: ita filij diaboli di=
ci ꝑñt diaboli. Aug. de ꝯſen. euā. Diabo
L lus nō ſpāle eſt nomē: ſed cōe. In q̄cūqꜫ
em̄ diaboli opa fuerint inuēta: diabol⁹
eſt appellādus. Opis em̄ nomē eſt non
nature. Hec ille. Eſt ēt aliud. ſ. audiendi
libēter ꝟbū dei: qꝛ ſicut dicit Ambꝛ. ſuꝑ
Beati immacula. verbū dei hꝫ triplicē
virtutē. ſ. inflāmatiuā. Hiere. xxiij. Nū=
q̄d nō ꝟba mea ſunt quaſi ignis ꝛc. Et
illuminatiuā Pſ. Lucerna pedib⁹ meis
ꝟbū tuū. Et mūdificatiuā. Ezech. xxxvj.
Effandā ſuꝑ vos aquā mundam ꝛc. Et
vt ptꝫ in hoc euāgelio habet i nobis tri
plicē effectū. Pꝛimū qꝛ facit hoīem diſci
pulū xp̄i. Uñ dicit. Uere diſcipuli ꝛc. Cu
ius diſcipulatus ſignū eſt ꝗtū ex euāge
lijs habet̄: pꝛimo ipſa auditio ꝟbi dei. ꝛ
ſcđo ipā reſpuitio triplicis amoꝛis illi=
citi. ſ. domeſtici q̄ ad parētes: carnalis q̄
ad alios: ꝛ terreni quo ad mūdana: ꝛ ap
M petitio amoꝛis diuini. Et ſcđm qꝛ facit
cognoſcere ꝟitatē. Et qꝛ vt dꝛ Au. ꝟitas
opponit̄ falſitati: duplicitati ꝛ vanitati
facit nos i mūdanis iſta tria cognoſcere
Sunt em̄ falſa: qꝛ ꝓmittunt delectatio=
nē ꝛ dant tandē amaritudinē: ꝛ dupli=

cia. i. mixta. ſ. gaudiū doloꝛe ſapiētia obli
uione ꝛc. ꝛ vana rōne pꝛincipij: qꝛ de ni
hilo ꝛ medij: qꝛ mutant̄. ꝛ termini: qꝛ ci=
to deficiunt. Et tertiū qꝛ facit animū li=
A berū in arguendo ꝛ in non peccando: qꝛ
veritas inquit liberabit vos.

Feria. vj. poſt dominicam. j. in Quadrageſima.

¶ Textus euan. Io. v.

ERat dies feſtus iudeoꝝ
ꝛ aſcendit Ieſus hieroſo
lymam. Eſt autē hieroſo=
lymis pꝛobatica piſcina:
que cognominatur hebꝛaice beth=
ſaida quinqꜫ poꝛticus habens. In
his iacebat multitudo magna lan=
guentiū cecoꝝ: claudoꝛum: arido=
rum: expectantiū aque motū. An=
B gelus aūt dñi ſm tp̄s deſcēdebat in
piſcinā: ꝛ mouebatur aqua. Et qui
pꝛioꝛ deſcēdiſſet in piſcinā poſt mo
tionē aque ſanus fiebat a quacūqꜫ
detinebat̄ infirmitate. Erat autem
quidā hō ibi triginta ꝛ octo annos
habēs in infirmitate ſua. hunc cum
vidiſſet Ieſus iacētem ꝛ cognouiſ=
ſet qꝛ multum iam tempus haberet
dicit ei. Uis ſanus fieri? Reſpondit
ei languidus. Domine hominē non
habeo: vt cum turbata fuerit aqua
mittat me in piſcinam. Dum venio
enim ego alius ante me deſcendit.
Dicit ei Ieſus. Surge tolle graba
tum tuum ꝛ ambula. Et ſtatim ſa=
nus factus eſt homo: ꝛ ſuſtulit gra=
batum ſuuꝫ ꝛ ambulabat. Erat au
tem ſabbatum in illo die. Dicebāt
ergo iudei illi qui ſanatus fuerit.
Sabbatum eſt: nō licet tibi tollere
C grabatum tuuꝫ. reſpōdit eis. Qui
me ſanum fecit: ille mihi dicit: tolle
grabatum tuum ꝛ ambula. Inter=
rogauerunt ergo eum. Quis eſt ille
homo q̄ dixit tibi tolle grabatum
tuū ꝛ ambula. Is autē qui ſan⁹ fue
rat effectus neſciebat q̄s eſſet Ie=
ſus autem declinauit a turba cōſti=
tuta in loco. Poſtea inuenit eū Ie=
ſus in templo: ꝛ dixit illi. Ecce ſan⁹ D
fact⁹ es: iā noli peccare: ne deteri⁹
tibi aliquid cōtingat. Abijt ille ho=
mo ꝛ nūtiauit iudeis qꝛ Ieſus eſſet
qui fecit eum ſanum.

ERat dies feſtus iudeoꝝ ꝛc.
Ioan. v. in pꝛeſenti euange=
lio fit mentio de miraculo ce
lebꝛi quod ſaluatoꝛ circa lan
guidū quendā exhibuit. Et
circa hoc tangūtur tria pūcta q̄ ſunt mi=
raculi pꝛeparatio: miraculi ꝑpetratio:
ꝛ miraculi publicatio. ¶ Quātū ad pꝛi=
mū dꝛ. Erat dies feſtus iudeoꝝ. i. pēthe
coſtes ſm Chꝛy. ꝛ Magi. hiſto. lꝫ hoc nō
ſit certū (ꝛ aſcēdit Ieſus hieroſolymā) ne
videret̄ legi ꝯtrari⁹: ꝛ vt ſimplicē multi
tudinē: q̄ tūc maxie ꝯcurrit paſceret do=
ctrina ꝛ miraculis: ꝛ ſꝫ Chꝛy. (Erat aūt
hieroſolymis ꝓbatica.). i. ouilis Grece
E em̄ ꝓbatū ſm Alchuinū latine dꝛ ouis.
(piſcia) ꝑ antiphꝛaſim ſm mag. hiſt. q̄ dꝛ
ꝙ collecta aqua ad piſces nō hñs cōſue
uerit dici piſcina. Erat aūt ſm. s. Tho. ꝓ
pe tēplū ex aq̄s pluuialib⁹ collecta. In
iſta piſcina ſm Alchuinū lauabant̄ ca=
dauera deo offerēda: nō ſolū ouiū: ſꝫ ēt
oīꝫ hoſtiaꝝ. Et h̄ itellige pꝛio. Nā laua
bant̄ ēt ſcđo i laterib⁹ tēpli. (Que cogno
minat̄ hebꝛaice bethſaida). i. dom⁹ ouiū:
eo ꝙ iter hoſtias notabiles oues magis
freq̄ntabant̄. Iō em̄ ab ouib⁹ ꝓbatica. i.
ouilis: ꝛ bethſaida. i. dom⁹ ouiū nūcupa
ta ē (q̄nqꜫ poꝛtic⁹ hñs) oꝑtas tecto ad lo=
ci ꝯmoditatē. (In his) poꝛticib⁹ (iacebat
mltitudo magna lāguētiū: cecoꝝ clau
doꝝ: ꝛ aridoꝝ expectātiū aq̄ motū) vt tūc
ſe i piſcinā ꝓijceret: ꝛ cā ſubdit̄ cū dꝛ (An
gel⁹ aūt dñi ſm tp̄s) determinatū ꝛ non
ꝯtinue (deſcēdebat in piſcinā:) applicā=
do virtutē ſuā aque vł alteri coꝛpoꝛi ibi
F exiſtēti: ꝛ vt credo inuiſibilr̄. ¶ Eſt aūt
ſciēdū ꝙ angel⁹ caret quātitate coꝛpo=
rea: cū ſit ſp̄us: ꝛ ꝯñr idiuiſibilis eſt: ꝛ ex
ſe ab oī loco ſeparat⁹ ꝛ idepēdēs: ꝛ iō ꝑt
eſſe nuſqꜫ. i. in nullo loco: ſicut intellect⁹
doꝛmientis ꝛ non ſōniantis in nullo eſt

obiecto:ſed tñ eſt angelus in loco qñ in
eo operať.Moueť aũt locaľr ſolũ qñ ſuã
virtutẽ applicat alicui corpi primo.de=
inde alteri ita ꝙ ipſe mot⁹ ei⁹ localis ni
hil eſt aliud ꝙ̃ diuerſe ei⁹ operationes ſibi
G inuicẽ ſuccedẽtes:ſeu viciſſitudo opa=
tionũ ſibi inuicẽ ſuccedentiũ.Et dupľr
moueť.Uno mõ cõtinue ſicut angel⁹ du
cẽs thobiã.ꝛ iſte motus nõ eſt hic imagi
nand⁹.ſicut ſi indiuiſibile(vt punctus)
fluat:nã reaľr indiuiſibile moueri non
põt ꝑ ſe:vt ꝓbať.vj.phyſ.Sꝫ dupľr ſit
iſte motus.Uno mõ.qꝛ angel⁹ ꝑ accidẽs
moueť moto corpore cui ẽ ꝯiunct⁹ ſicut
moueť aĩa nr̃a motis nobis.Alio mõ qꝛ
angel⁹ applicat virtutẽ ſuã alicui corpi
nõ ſm vnũ pũctũ indiuiſibile:ſꝫ ſm vnã
partẽ ei⁹ diuiſibilẽ:quã ſucceſſiue relin
quit ꝛ ſucceſſiue occupat aliã equalem.
Lꝫ em̃ ipa virt⁹ angeli i ſe ꝛ ex pte ange
li:ſit indiuiſibilis tñ recipiũť ex pte obie
cti diuiſibiľr.i.applicať diuiſibili:ſicut ꝛ
aĩa idiuiſibilis applicať diuiſibili corpi.
Et iõ ipſa virt⁹ diuiſibiľr.i.in diuiſibili
ſuſcepta vľ ei applicata ad illð cõparať
ſicut aliðcorp⁹ dicto diuiſibi coextẽſuꝫ.
H Uñ ſtãte tali corpe ipſa pt moueri vľ an
gel⁹ ſm ipm vnã ptẽ deſerẽdo ꝛ aliã oc
cupãdo.Alio mõ angel⁹ moueť motu di
ſcreto cõpoſito ex plurib⁹ q̃rũ ſingulũ eſt
pars mot⁹ ꝛ nõ ẽ mot⁹:ſꝫ taliũ ſucceſſio
eſt motus:vt cũ nũc applicat ſe huic cor
pori:puta.a.ꝛ ſiľ ꝛ ſemel relinquẽs totũ
a.applicat ſe corpi.b.Iſte eñ applicatio
nes ſunt partes mot⁹ ꝛ ſucceſſio eoꝝ eſt
mot⁹:nõ aũt ipſarũ aliq̃ ẽ mot⁹.Eſt aũt
angel⁹ vt dictũ eſt in ſe abſolut⁹ ab oĩ lo
co:ꝛ põt cui vult ſe applicare ex oĩb⁹ cor
porib⁹:ſicut cogitatio mea i ſe abſoluta
ab oĩ obiecto:iõq; dũ dſino cogitare vnũ
poſſum oẽ aliud qð voluero cogitare:ꝛ
appetit⁹ me⁹ deſinẽs mouere vnũ digi
tũ:põt oẽꝫ aliũ quẽ voluerit mouere Et
iõ cũ angel⁹ relinq̃t.a.remanet ꝯtũ i ſe
eſt abſolut⁹ ab oĩ loco:ꝛ ꝯñr pt ſe appli=
care.b.vel.c.vel.d.vt vult.Hinc ẽ ꝙ ab
extremo ad extremũ põt moueri nõ trãſ
eundo mediũ.ꝛ i vno inſtãti põt eſſe in
I celo:i alio i terra ſeu i ꝓbatica piſcina.
Hec doctrina eſt de mẽte.ſ.Th.ſ.par.q.
liij.Quõ aũt aĩa ſeparata moueať vide

in die paſche.ꝛ dñica.j.poſt tri.(Et mo
uebať aqua vel ab angelo imediate vľ
ab angelo mediãte quodã ligno qð ibi
dicebať eſſe.Sicut em̃ recitat Magr̃ hi.
q̃dã tradũt ꝙ regina ſaba lignũ viderit
K in domo ſalt⁹ libani i hierľm cũ viſitaſ=
ſet Salomonẽ in q̃ ligno diuinit⁹ cogno
uit ſuſpẽdẽdũ fore quẽdã ꝑꝑ cui⁹ morte
interiret regnũ iudeoꝝ:ꝛ hoc ipm Salo
moni ſignificauit cũ abſceſſiſſet.Qð ſalo
mon verit⁹ durabilitati regni ſui ꝯſulẽs
ifodit lignũ illð iuxta tẽplũ vbi magna
p̃cipitia replebat aggerib⁹.Sed ꝓceſſu
tpis facta ẽ ibi piſcina.ꝛ appropinquã=
te xp̃i tpe lignũ illud diuinit⁹ aſcẽdit:vt
eſſet in aq̃:ꝛ eo moto ab angelo:aq̃ moue
bať.Inde aũt iudei ex illo ligno crucẽ
dñi fecerũt.Sꝫ vt idẽ ait hoc nõ eſt cer=
tũ.In quadã em̃ hiſtoria ſctẽ crucis dr̃
ꝙ Seth fili⁹ Ade ex p̃cepto pr̃is iuit ad
paradiſum:vñ fuerat eiectus:ꝛ petiuit
ab angelo cuſtode oleuꝫ mie.Qui dedit
illa tria grana ligni vetiti:que plãtauit
ſup ſepulcrũ Ade.ꝛ in tres virgulas co
luerũt:q̃ poſtmodũ coierũt in vnã arbo
L rẽ q̃ ſucciſa fuit i edificiũ tẽpli:lꝫ nunq̃
potuerit opi cõgruere.Semp em̃ ꝯtrũcũ
q; varie trũcareť:aut ꝓlixior nimis aũt
breuior erat ꝙ̃ neceſſe foret.vñ tãdẽ re=
licta ẽ veluti inutilis i atrio tẽpli.Cepe=
runt aũt hoĩes iſtinctu diuino lignũ illð
revereri quapropter ſacerdotes idigna
ti ac veriti ne qua ſuperſtitio idololatrie
ſuboriereť:ꝓiecerũt illud in vicinã piſci=
nã:ꝛ madefactũ aqua deſcẽdit ad fun=
dũ.donec xp̃i tꝑib⁹ enatauit:ꝛ accidit vt
ſupra.Sed neq; hoc certũ hr̃ ꝙ̃ꝙ̃ ꝓba=
bile fiat ex angeli deſcenſu ꝛ aque mira
bili motione:necnõ a ſanatione infirmo
aliq̃d magni in illa piſcina latuiſſe.(Et
q̃ prior deſcẽdiſſet in piſcinã)ꝑ ſe vel ꝑ
iect⁹ ab alio:(poſt motionẽ aq̃ etiã)for
te ſi iã ceſſaſſet aqua moueri(ſanus fie=
bat a quacũq; detinebať infirmitate)cu=
rabili vel icurabili ꝑ naturã.Cauſa aũt
quare de⁹ hoc mirabile ꝑ aquã opabať
aſſignať a doctorib⁹ p̃cipue a Chry.Uo
M luit em̃ deus homines aſſuefacere:ꝛ in=
ducere ad baptiſmum qui incipere de=
bebat.Unde preceſſerunt multe figure:
vt puta aqua que in lege purgabat im

munditias corporales:nõ veras ſꝫ opi=
natas q̃ erant irregularitates q̃dã:pu=
ta eas q̃ erant a cadauere tacto vel le=
pra vel hmõi.Deinde dedit expreſſiorẽ:
A vt aquã iſtã q̃ lauaret corporis ſordes:
ꝛ expelleret infirmitates eiuſdẽ occulta
quadã virtute:ſicut ꝛ baptiſmus virtu
te occulta paſſionis xp̃i ꝑ aquam abluit
aĩe ſordes:ꝛ aliqñ etiã cõfert corporalẽ
ſanitatẽ.Uerũtñ qꝛ figura deficit a figu
rato:iſta aqua nõ ſanabat niſi corpus ꝛ
niſi vnũ corp⁹:baptiſm⁹ autem ſanabat
aĩas ꝛ infinitas.Habebat aũt efficaciã
ſanandi iſta aqua ſm aliquos.Primo
ab hoſtijs ſacratis vel ſacrãdis q̃ ibi la
uabanť:ꝛ Scðo a predicto ligno ſi illa
vera ſunt.ꝛ Tertio a motu angeli mo=
nẽtis.s.Tho.autẽ ſuper Io.dicit ꝙ ſa=
nabat virtute angeli ſꝫ nõ eſt itelligen=
dum virtute ei⁹ naturali:qꝛ nequiuiſ=
ſet ſanare infirmitates ꝑ naturã incura
biles cũ nõ opereť nihil ꝑ cauſas natu=
rales:puta adhibẽdo naturales medi=
cinas.ſed a virtute angeli ſupnaturali
B qua vt miniſter de illa miracula opaba
tur ex ptãte:ſicut faciũt aliqñ ſancti viri
quõ etiã ſacramẽta ꝑ virtutẽ in eis intẽ
tionaľr exiſtentẽ a deo operanť ad iuſti
ficationẽ grarũ.¶Sed ꝓ his aduerten=
dũ eſt:ꝙ iſta miracula a duob⁹ pñt dici
fuiſſe facta immediate.Primo.ſ.a virtu
te dei:ita ꝙ nec in aqua nec in angelo
eſſet ad hec aliqua virt⁹:ſed ſolũ ſignũ
ꝛ cõcomitãtia diuine ꝟtutis:ſicut tuba
eſt ſignũ belli qð nõ exerceť ꝑ tubã ſed
ꝑ regẽ ꝛ milites.Et ſcðo a virtute exiſtẽ
te a deo in angelo ꝛ aqua:ſicut in inſtru
mẽtis intẽtionaliter.Et hoc eſt veri⁹:et
doctrine ſanctorũ ꝯformius:vt ſicut in
aqua baptiſmi eſt virt⁹ ad ſanãdũ ani=
mã:ita in aqua piſcine illius eſſet virt⁹
ad ſanandũ corpora.In hac parte habe
mus ex ſenſu allegorico documẽtũ quẽ=
admodũ noue legis ſacramẽta revereri
debeamus q̃ grãm ꝯferũt:ꝛ ſanant cõſe
quenter infirmos.Nam ſcðm Auguſti.
C hec piſcine ouilis aqua ppľm ſignificat
iudeorũ q̃ etiã vt ait Beda noĩe ouiũ ap
pellatur iuxta illud.Oues paſcue eius
Quinq; autẽ porticibus.i.quinq; libris
Moyſi ſm Aug.claudiť in q̃bus infirmi

q̃dã iacẽt:ſed nõ ſananť.qꝛ lex pctõres
cõuincebat:ſꝫ nõ abſoluebat:qꝛ illa ſa
cremẽta nõ ꝯferebãt grãm vt habes in
die circũciſionis.Iſta aqua turbata fuit
D ſm Aug.qñ fuit in xp̃i paſſione cõcita=
ta:ex xp̃i doctrina ꝛ cõuerſatione ꝛ mi=
raculis:ſed occulte xp̃s eã turbauit.qꝛ ſi
cognouiſſent nunq̃ dñm glie crucifixiſ=
ſent.Sanabať ergo deſcẽdens in aquã
turbatã.i.credẽs in xp̃i paſſionẽ virtute
cui⁹ ꝑ fidẽ ſanabãť infirmi.Aduenien=
te aũt xp̃o ſananť infirmi verbo ei⁹.i.ꝑ
ſacremẽta noue legis que ex verbis cõ=
ſtant:ꝛ ſignis.i.corporeis elementis.
¶Moraliter aũt iſta piſcina ſignificat
penitẽtiã in qua ſananť ifirmitates ſpi
rituales.Eſt aũt tũc iſta piſcina virtuo
ſa ad ſanandũ pctã qñ in ea inueniť pri
mo hoſtia ſalutaris.i.mortificatio car=
nis.iuxta illud Ro.xij.Exhibeatis cor=
pora veſtra hoſtiã ſanctã.Et ſcðo lignũ
crucis.i.meditatio paſſionis xp̃i q̃ ſanat
languidos.i.deſides in cui⁹ ſignũ terra
mota eſt i paſſione ꝛ cecos.i.peccãtes ex
E ignorãtia:in cui⁹ ſignũ gutta ſanguinis
purificauit oculũ obtuſum Longini:tã
ꝙ̃ collyriũ ꝛ claudos.i.peccãtes ex infir
mitate:in cui⁹ ſignũ xp̃s in paſſione Pe
trũ ſic peccãtẽ ſanauit:ꝛ aridos.i.peccã
tes ꝑ malitiã:ſicut ptꝫ in dextro latro=
ne etiã illũ qui.xxxviij.annos hꝫ infirmi
tate.q̃ ſcꝫ hꝫ cõſuetudinẽ peccandi.In
cui⁹ ſignũ multa corpora putrida i paſ=
ſione ſurrexerũt.Et tertio qñ inuenitur
in ea motus angeli:qꝛ.ſ.aĩa ꝯtũ ad oẽs
ſuas potẽtias moueť ſm angeli inſpira
tionẽ:qꝛ.ſ.moueť mẽoria ad ruminãdũ
ꝓpria maleficia ꝛ diuina bñficia:intelle
ctus ad credẽdũ:volũtas ad amãdũ ꝛc.
¶Quãtũ ad ſcðꝫ poſt p̃parationẽ mira
culi tangiť ꝑpetratio:cũ dr̃(erat aũt ibi
quidã hõ)Sicut dicit Chry.hunc quidã
eſſe putãt paralyticũ de q̃ refert Matt.
ſed nõ eſt ille qꝛ iſte miniſtrũ nõ habe=
bat q̃ ꝓijceret illũ i piſcinã.ille hẽbat
F multos ſui curã agẽtes ſꝫ ꝛ locus vtro=
rũq; vt ait diuerſus eſt.(xxxviij.annos
habens in infirmitate ſua)q̃ ꝓpter ſua
pctã acciderat ei.vt patebit:vñ diu fue
rat punitus.Sꝫ tñ qꝛ patiẽter dei flagel
lũ tolerauit ꝯgruũ:fuit vt ſanareť.¶Eſt

aūt ſciēdū ꝙ ly hn̄s pōt ꝯſtrui cū ly ibi:⁊
eſt ſenſus:ꝙ in illis porticibus infirmi.
xxxviij.annis iacuerit.Pōt etiā cōſtrui
aut legi cū ly in īfirmitate ⁊ ſenſus ē:ꝙ
fuerat īfirmus.xxxviij.annis ibi vł ali=
G bi.Prim⁹ ſenſus eſt dubi⁹ ꝙuis videaꝛ
eē.Chry.Scd̄s ꝟo cert⁹(hūc cū vidiſſet
ieſus iacētē ⁊ cognouiſſet)nō ſolū in ꝙtū
de⁹ ſꝫ etiā in ꝙtū hō ex ſe vł ex relatu ei⁹
vel aſtātiū(qꝛ multū tp̄s hr̄et).ſ.in infir
mitate:vel forte ī loco illo(dicit ei vis ſa
nus fieri.(Ubi ē aduertēdū ſꝫ Chry.⁊.s.
Tho.ꝙ nō ſtatim eū a principio ſanauit
ſed prīo ſibi familiarē facit:vt ad fidē fu
turā diſponat Nec vt idē dicit exigit ab
eo pn̄tē fidē vt aliqn̄ fecit a qbuſdaꝫ di=
cēdo creditis ꝙ h̄ poſſim ⁊c.Iſte eīm nō=
dū nouerat manifeſte qs eēt.Reqrunꝛ
aūt de fide q̄ eū cognoſcebāt.Nec etiaꝫ
vt idē dicit:q̄rit ſi vult ſanari:ex ignorā
tia:qꝛ eēt ſupfluū:ſꝫ vt oñderet aliꝭ ei⁹
patiētiā:⁊ ꝙ dignior eſſet ſanari q̄ trigi
ta octo annos hn̄s ꝑ vnū quēqꝫ annum
H eripi ab egritudine expectās:aſſidebat
⁊ nō deſiſtebat.Et ſm.s.Tho.ſic interro
gauit.vt magis excitaret aīm ei⁹ ad ſani
tatē:⁊ cōſequēter grati⁹ ei foret diuinū
bn̄ficiū(Rn̄det ei lāguid⁹)trāquille ⁊ q̄e
te:in q̄ etiā ei⁹ patiētia oñdiꝛ ſm Chry.
qꝛ.ſ.nō eſt exaſperat⁹:xp̄o dicēte:vis ſa
nus fieri.cū tn̄ talis interrogatio deriſo
ria videri potuiſſet(dn̄e hoīem nō ha=
beo:ſeruitorē.)vt cū turbata fuerit aq̄:
mittat me ī piſcinā(aū alios.(Dū venio
eīm ego ex q̄ ptꝫ ꝙ ſe mouebat:ſed tarde
vn̄ ſubdiꝛ ali⁹ ante me deſcēdit)q̄ſi dice
ret.Si me velles iuuare ⁊ eē hic in obſe
quiū meū vſqꝫ ad aque motionem ſemp
tibi obligarer.Nā ſm Chry.neſciebat
qs eēt xp̄s:vel qd̄ factur⁹ eſſet:ſed ſpera
bat eū fore ſibi vtilē ad ſalutē ꝑ corpo=
rale miniſteriū.Sed xp̄s mai⁹ aliqd̄ ei
cōtulit.i.ꝑfectā ⁊ integrā ſanitatē aīe et
corꝑis:⁊ iō ſubdiꝛ.(Dicit ei ieſus.Sur=
ge tolle grabatū tuū).i.lectū ī q̄ iacebat
ſm Mag.hiſto.q̄ dicitꝙ grabatū ē lect⁹
I pauperū:in quo capiti tn̄ ſupponiꝛ ali
qd̄.Et diciꝛ a graba qd̄ eſt caput.(⁊ am=
bula)vt miraculū ſit euidēs:vt ait Chry
ſo.⁊ nō videaꝛ phantaſia.Iſte aūt non
deriſit vt dicit Chry.dicens nunqd̄ es

maior angelo.vt imperio tuo me velis
ſanare ſed credidit iubēti.Et ſtatim ſa=
nus fact⁹ eſt hō.Ex quo ptꝫ ſm Bedā ꝙ
ſanatio xp̄i differt ab ea quā faciūt me=
dici qꝛ illa eſt in tp̄e lōgo ⁊ mediātibus
medicinis:hec aūt ſtatim ⁊ ſolo ꝟbo.Un̄ B
iſta miraculoſa ē:etiā ſi talis infirmitas
ꝑ naturā eſſet curabilis:qꝛ natura cura
re nō pōt illo mō.ſ.ſtatim.Aliqd̄ eīm eſt
ſupra naturā ꝙtū ad rē factā:vt ſtatio
vel retroceſſio ſolis aliqd̄ ꝙtū ad rē fa=
ctā in hoc nō ſimpłr:vt cōferre vitā mor
tuo:natura eīm pōt vitā infundere ſed
nō cadaueri:aliqd̄ ꝙtū ad modū faciē=
di ſolū:vt ꝯferre ſubito ſanitatē ei q̄ na
turałr erat ſanabilis ꝓceſſu tp̄is.Pri=
ma ſunt miracula maxima.ſcd̄a media.
tertia īfima:vt ptꝫ.j.par.q.cv.(Et ſuſtu
lit grabatū ſuū ⁊ ambulabat.)in ſignū
ꝑfecte ſanitatis:⁊ ad dei gl̄iaꝫ ⁊ honorē.
¶Et tn̄ notandū ſm Augu.ꝙ cū tot ibi
eſſent lāguidi nō ſanauit xp̄s niſi vnū:
qꝛ ſanat corpora ſm ꝙ cōgruebat ani=
mabus.In hac parte eſt documētū mo=
rale:ꝙ q̄ patienter tolerāt dei flagella: K
tandē merenꝛ a deo cōſolari:q̄ ꝟo impa
tiēter ferunt a preſentib⁹ tormentis ad
futura ducunꝛ.Augu.j.de ciuitate dei.
Patientia dei ad penitentiam inuitat
malos:ſicut flagellum dei ad patientiā
erudit bonos.Itaqꝫ miſericordia dei fo=
uendos amplectitur bonos:ſicut ſeueri
tas dei puniendos corripit malos.Pla
cuit quippe diuine prouidentie prepa=
rare in poſterum bona iuſtis:qbus non
fruentur iniuſti:⁊ mala impiꝭ quibus
non excruciabuntur boni.Hec ille.
¶Moralr̄ etiā ſignificaꝛ mod⁹ quo de⁹
ſpūales īfirmitates curat.Prīo eīm exhi
bet medicinā purgatiuā a malis humo
ribus:dicēs:ſurge.ſ.ꝑ cōtritionē ⁊ cōfeſ
ſionē.Deinde ſecundo confortatiuam q̄
eſt ſpes venie:dicēs.tolle grabatū tuū.i.
ſpem mētalē.Diciꝛ eīm grabatū a gra=
ba qd̄ eſt caput:vt dictum eſt.Et tertio
melioratiuā:que eſt ſatiſfactio:dicens ⁊
ambula ⁊ quatro ꝓſeruatiuā.q̄ eſt cau= M
tio circa occaſiones peccādi dicēs:iā no
li peccare ne deteri⁹ ⁊c.Periculoſa eīm ē
recidiuatio.Primo ex p̄te dei.qꝛ graui⁹
offenditur rōne ingratitudinis.Et ſcd̄o

ex parte diaboli:qꝛ tanqꝫ miles caſtruꝫ
perditum ⁊ recuperatū cautius munit.
Et tertio ex parte hoīs:qꝛ poſtqꝫ ſe fre=
quenter labi videt:iam ex quadam con
A ſuetudine peccare ꝓ nihilo ducit:iuxta
illud.Prouer.xviij.Impius cū in ꝓfun=
dum peccatorum venerit contemnit.
¶Quātū ad tertiū poniꝛ miraculi pu=
blicatio:cū dr̄.(Erat aūt ſabbatū in illa
die)in quo nō lꝫ opa ſeruilia ſeu corpa=
lia facere:⁊ in quo facili⁹ poterat multi
tudo ꝯfluere ad vidēdum ꝓdigiū iſtud.
(Dicebāt ergo iudei illi q̄ ſan⁹ fuerat fa
ctus)⁊ videbaꝛ nō obſeruare feſtū por=
tādo grabatū(ſabbatū ē:nō lꝫ tibi tolle
re grabatū tuū.)Iſti ſm Aug.nō calū=
niabāꝛ dn̄o ꝙ lāguidū ſanaſſet ī ſabba=
to:q̄ſi eis potuiſſet rn̄dere ꝙ ſi ipſi cura
bāt:⁊ abſtrahebāt de puteo ſabbato pe
cora:ipſe poſſet hoīes curare:ſꝫ illū rep
hēdebāt q̄ grabatū portabat:quaſi dice
ret.Si ſanitas nō erat differēda nūqd̄ ⁊
op⁹ fuerat impetrādū?Decipiebāꝛ aūt
iudei:qꝛ op⁹ corꝑale ad gl̄iam dei factū
cuiuſmodi erat hoc:nō ſoluit ſabbatū:
vt ptꝫ:qꝛ ſacerdotes ſine pctō in tēplo
occidebāt ⁊ lauabāt ⁊ offerebāt hoſtias
B (Rn̄dit eis.Qui me ſanū fecit:ille mihi
dixit:tolle grabatū tuū ⁊ ambula)quaſi
diceret ſm Aug.Quare nō acciperē iuſ
ſionē a quo acceperā ſanitatē?Ille eīm
vt dicit.s.Tho.ꝑ op⁹ miraculi oñdit ſe
habere authoritatē ⁊ ꝟtutē diuinā:qua
iuſſit ſanatū deferre grabatum.Iſte ſm
Chry.cognouit iudeos nō eē p̄ncipałr
motos ex ſabbati ſolutiōe:ſꝫ ex īfirmita
tis ſanatiōe.i.ex inuidia:⁊ iō ipſaꝫ ſana
tionē publicauit:⁊ in mediū adduxit di
cēs:q̄ me ſanū fecit.Sꝫ illi maligne in=
terrogauerūt:cū ſuddiꝛ.(Quis ē ille hō
q̄ dixit tibi tolle grabbatū tuū ⁊ ābula?)
Nō dicūt ſm Chry.qs te ſanauit.ſꝫ qs
iuſſit:⁊ h̄ ex eadē inuidia vt dicit ⁊ liuore
moti.Nolebāt eīm cōfiteri miraculū fa=
ctū a xp̄o:ſꝫ de ipo diminutiue loq̄banꝛ.
Is aūt q̄ ſan⁹ fuerat effect⁹ neſciebat qs
eſſet qꝛ diu lāguidus iacuerat:nec xp̄m
C cognoſcebat(Ieſus aūt declinauit a tur
ba ꝯſtituta ī loco.(Et hoc ſm Chry.pri=
mo vt teſtimoniū lāguidi eēt credibili⁹
de ſua liberatione.Scd̄o vt nō plus iu=

deorū furor accenderet.Tertio ſm ali=
quos vt daret exēplū aliqn̄ fugiendi ca
lūniatores ⁊ iactantiā de opib⁹ glorio=
ſis(Poſtea inuenit eū ieſus in tēplo)ad
qd̄ acceſſerat grās deo reditur⁹.Ex q̄ pꝫ
ꝙ etiā aīa ei⁹ erat ſanata.Cū eīm xp̄s eſ D
ſet principałr medic⁹ aīarū:nunqꝫ vt di
cit.s.Th.attulit ſalutē corꝑi:qn̄ pri⁹ tp̄e
vel natura attulerit etiam aīe.(Et dixit
illi.Ecce ſanus factus es:iā ampli⁹ no=
li peccare.)Ubi ptꝫ ſm Chry.ꝙ illa egri
tudo ex pctīs ei⁹ ꝓuenerat:quāuis ple
rūqꝫ ab aliꝭ cauſis oriatur.Dedit etiā
xp̄s vt idē dicit:ſignū ſue deitatis:qꝛ oñ
dit ſe eius pctā ſciuiſſe.s.Tho.autē di=
cit xp̄m ideo quibuſdā ſanitatis talia di
xiſſe ⁊ non aliꝭ.Primo ꝓpter rationem
quā tāgit Chry.qꝛ.ſ.aliq̄ infirmitates ꝓ
ueniunt a pctīs prioribus alique ꝟo nō.
Scd̄o qꝛ aliq̄ erāt paratiores ad corre=
ctionē:ſm illud Prouer.ix.Noli argue
re deriſorē ⁊c.Uel tertio:qꝛ in iſtis hoc
mādauit oībus aliꝭ(ne deteri⁹ tibi cō=
tingat).i.ne incurras grauiorē penam.
Uel qꝛ vt.dicit.s.Tho.recidiuans gra=
uius puniꝛ ratiōe beneficij ꝑ accepti:vł
rōne prioris pene:q̄ illū nō emendauit E
Chry.Si grauē ſuſtineamus penā pro
prioribus pctīs:deinde in eadē incidi=
mus:grauiora patiemur:⁊ hoc decēter.
Qui eīm neqꝫ ſupplitio factus eſt me=
lior:vt inſenſibilis de reliquo ⁊ ꝯtēptor
ad maius duceꝛ tormētū.Si aūt hic nō
oēs ꝑ pctīs torquenꝛ:nō cōfidamus.Ni
hil hic nos pati ꝑ peccatis:ſignū ē maio
ris illic futuri ſupplicij.Hec ille.(Abiꝭt
ille homo ⁊ nūtiauit iudeis.)Scd̄m ali=
quos iſte nuntiauit iudeis maligne tā=
qꝫ xp̄i accuſator ⁊ iſti dicunt ꝙ propter
hoc xp̄s tanqꝫ ꝑmonēs dixerit ei:iā am=
plius noli peccare ⁊c.(Sꝫ Aug.dicit ꝙ
h̄ fecit vt euāgelizaret dn̄m)⁊ ſilr̄ Chry.
q̄ hoc argumentatur ex hoc ꝙ nō dixit
iudeis ꝙ ieſus eſſet q̄ iuſſerat eū tollere
grabatū:ſꝫ dixit ꝙ eum ſanauerat ta=
cēs de grabato.Un̄ ſequiꝛ:(Quia ieſus
erat q̄ fecit eum ſanum.)Et.s.Tho.di= F
cit nō eſſe probabile ꝙ poſt tantū bene
ficiū ingrat⁹ extiterit:maxime qꝛ vt di=
ctū eſt:fuit etiā in aīa ſanat⁹.¶In iſta
p̄te eſt documentū in ſenſu morali ſm

Aug. ꝙ Jeſu cognoſcit in tēplo: ſʒ nō in
turba. Alicui⁹. Si gratiā redēptoris co
gnoſcere volum⁹: ⁊ ad eius viſionē ve=
nire: fugiēda eſt turba cogitationum: et
G affectuum prauorū declinanda ſunt cō=
uenticula. ¶ Fugiendum eſt ad tēplum
noſipſos templum dei ſtudeamus face=
re: quos deus inuiſere: ⁊ in quibus ma=
nere dignetur. Hec ille. Amen.

Sabba. poſt primam do. in. xl.
Text. euang. Matth. cap. xvij.

ASumpſit Jeſus Petrū ⁊
iacobū ⁊ ioānē fratrē ei⁹
⁊ duxit illos in mōtē ex=
celſuʒ ſeorſum: ⁊ trāſfigu
ratus eſt añ eos. Et reſplenduit fa
cies eius ſicut ſol. veſtimenta autē
eius facta ſunt alba ſicut nix. Et
ecce apparuerunt eis moyſes ⁊ he
lias cum eo loquētes. Reſpondēs
autem Petrus dixit ad ieſum. Dñe
H bonū eſt nos hic eſſe. Si vis: facia
m⁹ hic tria tabernacula. Tibi vnū:
moyſi vnū: et helie vnū: Adhuc eo
loquēte ecce nubes lucida obūbra
uit eos. Et ecce vox de nube dicēs.
Hic eſt filius meus dilectus in quo
mihi bñ cōplacui. Jpſum audite et
audiētes diſcipuli ceciderūt in fa
ciem ſuā: ⁊ timuerūt valde. Et ac=
ceſſit ieſus et tetigit eos: dixitq̄
eis. Surgite nolite timere. Leuan
tes autē oculos ſuos: neminē vide
rūt niſi ſolū ieſum. Et deſcēdētib⁹
illis de mōte precepit ieſus dicēs.
Nemini dixeritis viſionē donec fi=
lius hominis a mortuis reſurgat.

ASumpſit Jeſus Petrū Ja=
cobū ⁊ Joannē ⁊c. Matth.
xvij. Jn preſenti euangelio
tangūtur tria pūcta q̄ ſunt
Exultatio: cōturbatio: ⁊ cō=
fortatio. ¶ Quantū ad primū tangitur
I magna exultatio que fuit in diſcipulis:
q̄ viderunt gloriā xp̄i in trāſfiguratio=
ne. Eſt aut ſciendū ꝙ xp̄s vt patet ex te=
xtu euāgelij: ante ſuam transfiguratio=
nem: vt habetur. Matth. xvj. promiſerat
diſcipulis dicēs. Sunt quidā de hic ſtā=
tibus qui nō guſtabūt mortē: donec vi=
deāt filiū hominis venientē in regno ſuo,
i. apparētē eis i forma glorioſa: qua re=
gnabit in regno ſuo. Et ſubiungit beat⁹ K
Matth. ꝙ poſt dies ſex apparuit glorio=
ſus in transfiguratione aliquibus. Sed
b. Lucas ca. ix. dicit poſt fere dies octo.
Soluit aūt. b. Hiero. quia Mattheus nō
cōputat diē promiſſionis neq̄ diē tranſ
figurationis: ſed medios: Lucas autem
omnes. Factū eſt autē hoc conuenientēr
poſt dies aliquos a ꝓmiſſione: ſʒ Chry.
vt mitigaret inuidiā eorū qui forte erāt
cōturbati: q̄ ſe nō putabāt eſſe de illis
quibuſdā: qui viſuri eſſent ante mortē
gloriā xp̄i. vel vt interim maius accēde=
retur deſyderiū. Fuit aūt hoc poſt dies
ſex: ſm. ſ. Tho. ⁊ Raba. q̄ poſt ſex etates
futura eſt reſurrectio. Uel ſm Orige. q̄
non videbit gloriā reſurrectionis: q̄ nō
eleuatur ſuper omnia facta ſex diebus.
Dicit ḡ. (Aſſumpſit Jeſus). ſ. poſt dies
ſex vel octo ꝑdictos. (Petrum ⁊ Jacobū
⁊ Joannem fratrem eius) Sed cōtra: q̄
Amb. ſuper Lucam dicit: ꝙ fuit Jacob⁹ L
qui primus inter apoſtolus ſacerdotale
ſoliū aſcendit. ⁊ Aug. ſuper epiſt. ad Ga
lathas dicit: ꝙ fuit Jacob⁹ ep̄s. ⁊ ꝯñr vi=
dentur velle ꝙ fuit Jacobus Alphei: nō
Jacobus zebedei: qui fuit frater Joan=
nis. Ad hoc dicit ꝙ in rei veritate fuit ia
cobus zebedei frater Joānis: ſeu Jaco=
bus maior ſic dictus: q̄ fuit prior voca=
tus q̄ȝ alius Jacobus: ⁊ familiarior xp̄o
⁊ prim⁹ inter omnes apoſtolos marty=
rio coronatus. Amb. aūt ſicut dicit Hu=
go cardinalis per ſacerdotale ſoliū acci
pit celū: in quo omnes ſunt ſacerdotes:
qd̄ Jacobus maior ante omnes apoſto=
los tenuit: licet nō ante Stephanū: quia
inter apoſtolos primus occubuit morte.
Auguſtinus autem nō loquitur aſſerti=
ue ſed ex aliquorū opinione. Nō autem
aſſumpſit xp̄s omnes apoſtolos: ad ſigni
ficandū ſm Hiero. ⁊ Raba. ꝙ nō omnes M
vocati eligētur ad gloriā: eligūtur tamē
tres ſm eoſdē: ad ſignificādū ꝙ nulli ad
gloriā peruenient niſi per fidē ſancte tri
nitatis. Aſſumpſit aūt hos tres pre cete=

ris ſm Chryſ. q̄ erāt ceteris peritiores.
vel ſm. ſ. Tho. q̄ Petrus feruētior erat:
⁊ Joānes purior: ⁊ Jacobus aduerſus
inimicos xp̄i maior erat bellator: vñ ha
buit ſm eū. iij. par. xlv. primatū marty=
A rij inter ap̄los. Occidit eñ eū Herodes:
credēs ſe aliq̄d magnū facere atq̄ ꝑſta=
re iudeis ſi talē eorū ꝓſterneret hoſtem
(Et eduxit illos in montē excelſum). i. in
mōtē thabor diſtātē a Nazareth tribus
milliaribus ſm magiſtrum hiſto. Et hoc
primo ad ſignificādū ꝙ q̄ deū cōtēplari
volūt: in infimis voluptatib⁹ iacere nō
debēt. Scd̄o vt oſtēdat gl̄iaʒ diuine cla
ritatis nō eſſe in huius ſeculi ꝓfundo q̄=
rēdā: ſm Bed. vel ſm Hie. ⁊ Raba. in ſi=
gnū ꝙ reſurrectionē beatā expectātes:
debēt habitare in excelſis. Uel etiā forte
ideo: q̄ ille locus erat ſecret⁹. (ſeorſum)
a turba: ad ſignificandū ſm Remig. ⁊. ſ.
Tho. ꝙ ſancti viri nūc a malis ſunt cor
de ſeparati ſʒ in gl̄ia erūt ſeparati oino
i. corde ⁊ corpore ſeu loco (⁊ trāſfigurat⁹
eſt:) cū eſſet i orōne ſm Luc. nō mutādo
B figurā vel lineamēta: ſm Hiero. ſʒ mutā
do claritatē. (ante eos). i. ipſis vidētib⁹.
¶ Ad euidētiā āt horū ſciēdū eſt ex ſan.
Tho. iij. par. q. xlv. ꝙ cōueniēs fuit xp̄m
trāſfigurari: ⁊ oſtēdere apoſtolis gl̄iam
corporū futurā: q̄ debuit ap̄lis oſtēdere
finē ad quē ip̄m ſequēdo ꝑueniret. Cui=
libet eñ viatori dʒ finis eſſe aliqualiter
ꝑcognitus maxime quādo via eſt labo=
rioſa: ⁊ finis letus. Per figurā tñ accipit
vt dicit in xp̄i trāſfiguratione: nō ipſa fi
gura ſʒ color vel lux exiſtēs in extremo
corporis: vbi ēt eſt figura. Et ſm hoc vt
ibi dicit mutauit figurā. i. claritatē: ſm
quā ſolam dr̄: trāſfiguratus inter q̄tuor
gl̄ioſi corporis dotes: q̄ hec ſola ꝑcipit i
ꝑſona. Alie eñ percipiunt in aliq̄ actu.
Nō tñ decuit ſm aliquos xp̄m ꝑmōſtra=
re penas futuras iniquorū ſicut iuſtorū
ꝑmia: q̄ venerat principaliter ad ſaluā
C dū: ⁊ nō perdēdum: ⁊ iterū q̄ iſti q̄ teſtes
debebāt eſſe viſionis: non erāt mali ſed
boni nec indigebāt induci timore pena=
rū q̄ ducibiles erāt amore ꝑmiorꝫ. ¶ Ad
denotādū aūt ꝙ xp̄s nō mutauit figurā
ſʒ claritatē: ſubiūgitur quomodo ſit trāſ
figurat⁹: cū dr̄ (Et reſplēduit facies eius
ſicut ſol) imo pl⁹ q̄ȝ ſol: ſʒ nō potuit aliꝰ
lucidius exprimi. Uñ Remig. Si facies
dñi reſplēduit ſicut ſol: ⁊ ſancti ſicut ſol
fulgebūt: nūq̄d erit equalis claritas dñi
⁊ ſeruorꝫ? Nequaq̄ȝ: ſed q̄ nihil inuenit D
lucidi⁹ ſole: idcirco ad manifeſtādū exē
plū future reſurrectionis: ⁊ facies dñi re
ſplēdere: ⁊ iuſti fulgere dicunt ſicut ſol.
Hec ille. ¶ Eſt autē notādū ſm. ſ. Tho.
vbi ſ. ꝙ illa claritas fuit claritas gl̄ioſa
i. quē habebūt ſancti in gl̄ia: ⁊ hoc quan
tū ad eſſentiā q̄ ſm Damaſce. fuit de=
riuata in corpus ab anima xp̄i: q̄ ab in=
ſtāti cōceptionis fuit gl̄ioſa: ſʒ nō glori=
ficauit corpus ex diuina diſpoſitione: vt
poſſet pro noſtra ſalute pati ſed tūc glo
rificauit illud per modum trāſeūtis xp̄o
volēte. Jdeo nō fuit gl̄ioſa claritas quā
tū ad modū habēdi illā q̄ nō fuit quali=
tas immanēs per modū habitus vt no=
minat dos. Jdeo etiā ille fulgor fuit mi=
raculoſus: ſicut ⁊ miraculoſum fuit ꝙ ſu
per mare ambulauit: nō aūt eſt miracu
lū ꝙ corp⁹ glorioſum fulgeat: q̄ imma=
nētē ⁊ per modū habitus habet fulgorē.
Hec ex. ſ. Tho. Dñs tñ Petrus de ſcala
ſenſit ꝙ illa claritas non fuit gl̄ioſa: niſi E
dicat glorioſa. i. ſimilis glorioſe: ſed fuit
inquit formata in corpore xp̄i a diuinita
te: ⁊ diſcipuli per illā viſibiliter appre=
henſam intellexerūt ſenſu interiori cla=
ritatē gl̄ie quā nō videbāt. Facit aūt ali
qua argumēta nulli⁹ momēti (Ueſtimē=
ta aūt eius) que ſm. ſ. Tho. ſignificabāt
ſctōs (facta ſunt alba velut nix.) Jn q̄ vi
det notari grad⁹ claritatis inter ſctōs
⁊ xp̄m: cū ille ſoli: iſti niui cōparētur: ⁊ il
le ſplēdere iſti albere dicantur. (Et ecce
apparuerunt illis). i. diſcipulis. (Moy=
ſes ⁊ Helias) qui venerūt vt teſtimoniū
redderēt xp̄o. ¶ Eſt aūt aduertēdū ex. ſ.
Tho. vbi ſupra: ꝙ iſti xp̄i teſtes non de=
buerūt eſſe āgeli ſʒ homines: q̄ ibi ma=
nifeſtabat gl̄ia corporis tm̄: qua angeli
carēt. Et debuerūt ipſi eſſe quidā ex his
q̄ xp̄m ſequebātur: vt apoſtoli: ⁊ q̄ illum
ꝑceſſerūt vt Moyſes ⁊ Helias: q̄ p xp̄m
adducūtur ad gl̄iaʒ iſti ⁊ illi. Quomodo F
aūt Moyſes ⁊ Helias ibi fuerint: docet
idē ibidē dicēs ꝙ gloſſa q̄dā dicit ꝙ non
fuerūt ibi vere: neq̄ quo ad aiam neq̄ q̄

ad corp⁹:ſʒ illa gloſſa ē ſumpta ex libro
de mirabilibus ſcripture: q̄ autenticus
nō eſt nec eſt Augu. vt ei falſo attribuit.
Hiero. vero ſuper Matth. dicit Heliam
vñ erat deſcēdiſſe. Moyſen aūt reſurre-
xiſſe. i. aiaʒ ei⁹ apparuiſſe ī aſſumpto cor
G pore. Et ſic ſm. ſ. Tho. Helias erat ibi in
corpore ⁊ aīa. Moyſes aūt in aīa ſʒ nō ī
corpore ſuo qđ viuificauerat añ ſʒ in aſ-
ſumpto eo modo apparēs quo ⁊ angeli
in corporib⁹ aſſumptis apparēt. ¶ Sed
cōtra: qꝛ Hiero. dicit nullā aīam ab infe
ris aſcēdiſſe: donec xp̄s ad inferos deſcē
derit. Sʒ ad hoc dicitur ꝙ per īfernū ac
cipit priuationē diuine viſionis: a q̄ nul
la aīa ē liberata niſi p mortē xp̄i. Gl. aūt
Luce q̄ dicit ibi vere nō fuiſſe illas aīas
ſʒ illas apparitiōes fuiſſe formatas an-
gelico miniſterio ī ſubiecta creatura. i. in
corpore: aut eſt abolita aut abolēda: vt
patet ex. ſ. Tho. Et multo magis illa opi
nio q̄ dixit illos duos aparuiſſe imagina
rie tm̄ qꝛ expreſſe Luc. ix. dicit: ꝙ apoſto
li erāt vigilātes qñ viderūt maieſtatē ei⁹
ſ. xp̄i ⁊ duos viros cū eo. Quidā aūt dixe
H rūt ꝙ ibi nō fuit anima Moyſi ſola ſine
ſuo corpe: qꝛ ñ potuiſſet dici vir: ⁊ tñ Lu.
dicit ap̄los vidiſſe duos viros. Dicūt ǵ
aliq̄ corū ꝙ fuit in ſuo corpe: ſʒ illud nō
viuificabat: qꝛ fuiſſet in ſtatu merēdi: ſʒ
tm̄ mouebat. Alij vero dicūt ꝙ illō viui
ficabat: ⁊ tñ nō erat in ſtatu merendi: qꝛ
ad illud nō fuerat ſuſcitata: vt Lazar⁹:
ſʒ ad teſtificādū de xp̄o. Sʒ quicq̄d ſit de
opiniōibus: horū tñ motiuū eſt nullū: qꝛ
illa aīa appellata ē vir eo modo quo an
gelus apparēs ī aſſumpto corpe ſepe di
ctus eſt vir. ſ. qꝛ in ſpecie viri videbaꝛ.
(Loquētes cū eo.) Quid aūt loquerēꝛ ex-
primit Lucas dicēs: ꝙ loquebāꝛ de ex-
ceſſu quē expleturus erat in hierl'm. i. de
exceſſiuo dolore paſſiōis ei⁹. Ipſa em̄ xp̄i
paſſio exceſſus dꝛ pp exceſſiuū dolorē:
pudorē: ⁊ amorē: qꝛ nūq̄ꝫ fuit vł erit paſ
ſio tāti doloris: tāti dedecoris: ⁊ tāti amo
I ris: ſʒ oēs alios excellit. ¶ Quare aūt iſti
magis q̄ꝫ alij ꝓphete apparuerint in te
ſtimoniū xp̄i: eſt multiplex ratio ſm ſan.
Tho. ⁊ Chry. Prima quidē huius ratio
eſt hec. Quia em̄ turbe dicebāt eum eſſe
Heliā vel Hieremiā: aut vnū ex ꝓphe-
tis: capita prophetarum ſecum ducit:
vt ſaltem hic videatur differentia ſeruo
rum ad eum. Et lʒ Lucas dicat ꝙ fue-
runt viſi in maieſtate: tñ intelligitur in
maieſtate xp̄i: q̄ apparebat glīoſus: non
in maieſtate ſua ꝓpria. Alia rō eſt. Qꝛ
em̄ cōtinue iudei accuſabāt eū tāq̄ꝫ trāſ
greſſorē legis ⁊ blaſphemū: p̄ris ſibi glo
riā vſurpātē: vt oſtēdaꝛ ab vtraq̄ꝫ accu
ſatiōe innoxius: eos q̄ in vtroq̄ꝫ fulſerūt
in mediū ducit. Etenim Moyſes legē de
dit: et Helias ꝓ glīa dei emulator fuit.
Alia rō eſt vt diſcāt hoīes: qm̄ mortis et
vite poteſtatē hʒ: ſiue ꝙ iudex eſt viuoꝝ
⁊ mortuorū. Propter hoc em̄ ⁊ Moyſen
qui in morte defecerat: ⁊ Heliā q̄ nondū
mortē paſſ⁹ fuerat ī mediū ducit. Sūt ⁊
mł'te alie puta ſm Hie. vt oſtēdaꝛ ille eē
quē lex ⁊ prophete annūtiāt. Helias em̄
fuit inter prophetas celeberrimus ī mi-
raculis: ⁊ zelo ⁊ authoritate: vt patet ex
ſcriptura: licet forte in aliq̄ horū habuit
excelſiorē. Et alia ſm Amb. vt oſtendaꝛ
oīs veritas eſſe ſuſpecta: q̄ nō legis vł ꝓ
phetarū aut euangelij veritate firmaꝛ.
Itē qꝛ forte volebat diſcipulos informa
re: vt eſſent māſueti ſicut Moyſes: ⁊ fer
uētes vt Helias. Cognouerūt āt eos ap̄li
ex interna inſpiratione ſm aliquos vel
forte verius: qꝛ apparebāt in habitu vł
effigie tali qualē de eis fama ſpargebat
puta Helias cū zona pellicea: ⁊ Moyſes
facie cornuta. ¶ Sʒ quare nō voluit xp̄s
habere teſtimoniū alicuius eorū q̄ fue-
rūt in lege nature: puta Enoch? Ad hoc
dꝛ ſm aliquos: ꝙ tēpore legis nature nō
erat expreſſum an redēptio hūana eſſet
futura ꝑ angelū vel hoīem: ideoq̄ꝫ tātū
implicite credebaꝛ in filiū dei vēturū: ſʒ
Abrae explicatū eſt hoc: ideo cōſequēter
nō debuit apparere Enoch vł ali⁹. Sed
qꝛ cōmuniter tenēt doctores ꝙ Adā co-
gnouit myſteriū xp̄i cū dixit: hoc nūc os
ex oſſibus meis. Geñ. ij. iō forte dici pōt
ꝙ iſti duo ſufficiebāt fini intēto a xp̄o iu
xta rationes ſupra allegatas: nec opor-
tebat adeſſe aliū: alioquin pari ratione
argueret ꝙ ibi fuiſſet aliquis de ſtatu in
nocētie: puta Adam ⁊ aliquis angelus.
(Reſpōdēs aūt Petrus). i. loquēs (dixit
ad Jeſum: Dñe bonum eſt nos hic eſſe).

Hec dixit cū diſcederēt illi duo vt dixit
Lucas. ⁊ ad duo referūtur: Chry. em̄ di-
cit ꝙ Petr⁹ añ fuerat hortat⁹ dñʒ ne vel
let mori: ſʒ xp̄s increpauit eū appellans
A eū ſathanā. i. aduerſariū: ⁊ nūc petr⁹ idē
fecit: ſʒ caute ne denuo īcrepareꝛ. Voluit
ergo ꝙ dñs lateret ibi: ⁊ ꝙ ibi eſſent illi
duo quorū ſocietate xp̄m gaudere vide-
bat. ſ. Moyſes ⁊ Helias. Sʒ Remi. ⁊ alij
dicūt: ꝙ iō ſic dixit qꝛ gloria humanita-
tis xp̄i in q̄ ē nr̄a felicitas accidētalis: ſi-
cut eſſentiale eſt in viſiōe diuinitatis ita
fuit delectatus ꝙ voluit ibi ꝑpetuo eſſe.
(ſi vis faciamus hic tria tabernacula: ti
bi vnū) in quo. ſ. volebat ⁊ ipſe manere.
(Moyſi vnū: ⁊ Helie vnū) cū quib⁹ vole
bat morari ſocios. Sʒ vt teſtatur Lu. lo-
quebaꝛ neſciēs q̄d diceret. Sʒ ſm Chr.
nō ē rep̄hēſus a xp̄o: ſic filij zebedei q̄b⁹
dixit Neſcitis q̄d petatis: qꝛ nō impro-
be locut⁹ erat ſʒ īprudēter. Sicut em̄ ex
magnitudine ire vel timoris hō ꝓrūpit
in verba nō p̄meditata: ſic ⁊ Petr⁹ ex ni
mia ſuauitate quā experiebaꝛ ꝓrūpit in
ṽba nō rationabilia. Nō eſt em̄ ſubſtan
B tia noſtre felicitatis ī terra vel xp̄i hūa-
nitate: ſʒ in viſiōe deitatis. Remig. Erra
uit qꝛ voluit vt regnū electorū cōſtitue-
reꝛ ī terra qđ dñs promiſerat dare in ce-
lis. Errauit ēt qꝛ oblit⁹ ē ſe ⁊ ſocios ſuos
eē mortales: ⁊ abſq̄ꝫ guſtu mortis voluit
ſubire eternā felicitatē. Et ī eo ꝙ celeſti
cōuerſationi tabernacula facīēda puta
uit in qua dom⁹ neceſſaria nō erat cum
ſcriptū ſit. Tēplū nō vidi in ea. Hec ille.
¶ In hac parte habemus documētū in
ſenſu literali: qđ Remi. tāgit di. Viſa dñi
maieſtate ⁊ duoꝝ ſeruorū Petrus adeo
delectat⁹ eſt: vt cūcta tēporalia obliuio-
ni traderet ⁊ ibi in ꝑpetuū vellet mane-
re. Si aūt tūc Petrus ſic accēſus eſt: quā
ta eſt ſuauitas ⁊ dulcedo videre regē in
decore ſuo. i. intereſſe choris angeloꝝ ⁊
C oīm ſctōrum. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcđm
tangiꝛ diſcipulorū cōturbatio. Ad cui⁹
intellectū ſciēdū eſt ex doctrina. ſ. Tho.
iij. parte vbi. ś. ꝙ cōuenīēter in trāſfigu
ratione ſicut ⁊ in baptiſmo pater teſtifi-
catus eſt naturalē filiationē xp̄i dicens.
Hic eſt fili⁹ ⁊c. Et ratio eſt qꝛ adoptio fi-
liorū dei cōſiſtit in cōformitate ad natu-
ralē filiū cui cōformamur imꝑfecte per
grām in baptiſmo: ⁊ perfecte ꝑ glīam q̄ ī
trāſfiguratiōe mōſtrata ē: iō tā hic q̄ꝫ ibi
debuit manifeſtari naturalis xp̄i filiatio.
In baptiſmo aūt vt dꝛ apparuit ſpiritus D
ſctūs in colūba: qꝛ ibi daꝛ innocētia: ſʒ in
trāſfiguratione apparuit ī nube lucida.
qꝛ cū glīa dabiꝛ claritas ⁊ refrigeriū ab
eſtu ꝯcupiſcētie. Diciꝛ ergo. (Adhuc eo
loquēte). ſ. Petro. (Ecce nubes lucida. i.
ſpūſſctūs: ſm Orig. obūbrauit eos). i. oc-
cupauit (⁊ vox) p̄rna: ſʒ Hie. ſʒ tñ angeli
co miniſterio formata (de nube;) vt iſta
vox credaꝛ eē a deo: ſʒ Chry. qꝛ ſemper
ſolet apparere de⁹ ī nube: iuxta illō. Nu
bes ⁊ caligo in circuitu eius (Dicēs: hic
eſt fili⁹ meus) naturalis (dilect⁹) inq̄ꝫtū
deus qꝛ ſumma bonitas: ⁊ inquātū hō:
nō qꝛ ſumma bonitas: ſʒ qꝛ ſumme bo-
nus. ſ. inter hoīes ⁊ angelos ⁊ creaturas
(in quo mihi cōplacui). i. in quo placitū
ſeu propoſitū meū cōplebitur de redem
ptione gn̄is hūani (ipſum audite). ¶ Cō
tra videꝛ ꝙ hoc debuerit dici in baptiſ-
mo. qꝛ tūc incepit p̄dicare. Ad hoc dicit. ſ E
Tho. vbi ſupra ꝙ xp̄s venerat gratiā q̄
in baptiſmo cōfertur dare actu: nō autē
promittere verbo: ecōtrario glīam q̄ in
trāſfiguratione mōſtrabaꝛ: venerat nō
dare ſʒ ꝓmittere verbo: iō cōgrue dictū
eſt ip̄m audite. ſ. ꝓmittentē celeſtia. (Et
audiētes diſcip̄li ceciderūt ī facies ſuas):
qđ ſm Remig. fuit indicium ſctitatis: qꝛ
ſcti ī faciē cadere dicūꝛ: ipij ṽo retrorſū
(⁊ timerent valde.) Fuit aūt ꝯueniēs ꝙ
timerent ſm. ſ. Tho. vbi. ś. ad oſtēdēdū
ꝙ illa gloria excedit humanū ſenſum.
Sʒ q̄re timuerūt? Ad h̄ ſic dicit Hiero.
triplicē ob cāʒ pauore terrenꝛ: vel qꝛ ſe
erraſſe cognouerāt: vel qꝛ nubes lucida
opuerat eos: aut qꝛ dei patris vocē loq̄n
tis audiuerāt. Hūana em̄ fragilitas cō-
ſpectū maioris glīe ferre nō ſuſtinet ac
toto aīo ⁊ corpe cōtremiſcēs ad terrā ca
dit. Hec ille. Euāgeliſta tñ vr̄ hoc patne
F voci attribuere: ī h̄ ꝙ dicit ⁊ audiētes ce
ciderūt. Sʒ q̄re in baptiſmo audita tali
voce nullus timuit ſicut modo Chryſo.
Qꝛ ⁊ ſolitudo ⁊ altitudo ⁊ ſilētium erat
multuʒ: ⁊ trāſfiguratio ſtupore plena: ⁊
lumē purū: ⁊ nubes extēſa: ex q̄b⁹ oībus

ſtupoꝛ in eis cōgregabať. Hec ille. Sꝫ ſi
erāt grauati ſomno vt dicit Lucas: q̄mō
ita timebant? Ad hoc dicunt aliq̄ ꝙ ille
ſomnus veniebat a magnitudine viſio=
nis: quaſi velint dicere ꝙ ſi ſomnus im=
G propꝛie ꝓ alienatione ſumptus. Sꝫ foꝛ=
te melius dꝛ: ꝙ qñ xp̄s fuit in monte nō
ſubito eſt trāſfiguratꝰ: ſꝫ poſuit ſe ĩ oꝛa=
tione: ꝛ interim illi obdoꝛmierūt; et ipſe
trāſfiguratꝰ eſt ꝛ deinde illi euigilarūt ꝛ
viderūt viſionē. Iſtū autē ſenſum clare
innuit. Luce. ix. ¶ In hac parte eſt docu
mentū literale: vt q̄libet diligenter au=
diat verba xp̄i; ꝛ eis aſſentiat: qꝛ hoc no
bis ꝯſulit ille q̄ nec fallit nec fallere p̄t.
Ambꝛo. Crede qꝛ veritas eſt: acquieſce qꝛ
medicus eſt. Hec ille. ¶ Quantū ad ter=
tiū tangiť eoꝝ cōfoꝛtatio cum diciť (ꝛ ac
ceſſit Ieſus ꝛ tetigit eos) familiariter ad
ꝯſolādū ꝛ ꝯfoꝛtandū (dixitq́ꝫ eis) cōfoꝛ=
tando verbo ſicut pꝛius fecerat manu
(ſurgite nolite timere. Leuantes aūt ca
pita ſua neminē viderūt niſi ſolū ieſuꝫ)
ꝛ hoc rationabiliter ſm Hiero. qꝛ ſi ad=
H huc alij duo affuiſſent: teſtimoniū p̄ris
videreť incertū an eſſet de xp̄o intelligē
dū vel de alio (ꝛ deſcēdētibꝰ illis de mō
te p̄cepit eis ieſus dicēs. Nemini dixeri
tis viſionē: donec filius hoīs). i. ipſe xp̄s
ſic ſe vocans eo ꝙ vnicꝰ tm̄ hoīs. i. virgi
nis ſit filius: vel meliꝰ cauſa humilita=
tis (a moꝛtuis reſurgat.) Et hoc ſm Hie
ro. ne res p̄ magnitudine videreť incre
dibilis: ꝛ cū dñs patereť maius ſcādalū
fieret. Uel ſm Remig. ne ppl'i impedirēt
eius paſſionē. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ hoc
euangeliū legiť in die dicata beate vgi=
ni: qꝛ in ſenſu allegoꝛico vel ſm quandā
ſilitudinē tota ſecūda pars competit ei.
¶ Pꝛo quo ſciēdū ꝙ vt pꝫ ex lib. metheo
roꝝ: nubes ex terra ꝛ aq̄ generanť inq̄tū
virtute ſolis a terra humectata vapo=
res eleuanť: q̄ rurſus in pluuias vel ali
q̄d tale reſoluuntur. Un̄ ſignificāt viros
ſctōs: q̄ de terra ſūt; ꝛ ſup terras ꝑ affe=
ctū ꝛ cōtemplationē eleuantur: ꝛ deinde
I ſpargūt pluuiā doctrine ac miraculoꝝ.
Quedā igiť nubes ſūt albe ſignificātes
virgines. ꝛ q̄dā rubee ſolis radijs illumi
nate ꝛ īflāmate: ſignificātes martyꝛes q̄
ſanguinē ex charitatis ardoꝛe fuderūt:
q̄dā vero tenebꝛoſe maximā pluuiā affe
rētes: ꝛ apoſtolos ac reliquos p̄dicato=
res ſignificātes: q̄dā vero ſunt lucide ſigni
ficātes aut deū aut hoīes ꝑticipātes dei
tatē. He aūt vt repperi fuerūt tres, ſcꝫ
illa q̄ caſtra dei p̄cedebat ī deſerto: q̄ ī die K
tenebꝛoſa ꝛ in nocte lucida videbať: ſi=
gnificās deitatē q̄ in die. i. eo mō q̄ maxi=
me eſt viſibilis: i. quātū in ſe eſt hoībus
tenebꝛoſa eſt: ſed in nocte. i. in creaturis
viſa nobis eſt clara. Scd̄a vero fuit illa
de q̄ ſꝫ ſctōs dꝛ Geñ. j. ꝛ facta ē lux. i. nu
bes lucida: ꝛ ſignificat humanitatē xp̄i,
qꝛ ſm ſanctū Tho, illa poſt fuit aſſum=
pta ad foꝛmā ſolis: ſicut illa humanitas
fuit aſſumpta ad ꝑticipandū eſſe dei in
ꝑſona xp̄i. Tertia vero eſt de q̄ habeť: ꝛ ſi=
gnificat beatā virginē: q̄ in participatio
ne deitatis fuit ſup oēs creaturas ele=
uata: nō ſolū ꝑ gratiā: ſed ꝑ verā mater=
nitatē habēdo in vtero verū deū. Hec nu
bes obūbꝛauit apl'os ſplēdoꝛibꝰ ſuaruꝫ
virtutū ꝛ ſanctitatis: ꝛ de ea venit talis
vox. Hic eſt filiꝰ meus. ſ. rōne hūane na
ture. Fuit eñ vera mr̄ xp̄i: vt alias dictū
eſt: dilectus. Nā xp̄m dilexit dulciter: ſic
ꝙ ſicut aurū liq̄ſcit ad ardoꝛē ignis: ita L
ꝛ aīa eiꝰ liq̄facta ē ad diuini amoꝛis ar=
doꝛē. Et tā dulcis fuit ille amoꝛ ꝙ exta=
ſim fecit in filio qui in cruce ſua vulnera
oblitus de matre cogitabat: et in matre
q̄ ſtabat in medio carnificū inter arma ꝛ
cruoꝛē mulier nec eos expauebat. Dile=
xit etiā eū foꝛtiter ſic ꝙ ei faciliꝰ fuit mo
ri q̄ꝫ nō amare. Nā tēpoꝛe paſſionis q̄=
dā fuerūt foꝛtes in amoꝛe; ſꝫ debiles in
aſſociatione ad moꝛtē: ꝛ ſimiliter in fide:
vt apoſtoli fere oēs, Quidā quo ad duo
pꝛima ſꝫ nō quo ad fidem. vt ſancte mu=
lieres. Beata aūt virgo fuit foꝛtis in om
nibus. Dilexit etiā euꝫ ſapienter: q̄d pa
tet. Pꝛimo qꝛ non pepercit teneritudini
eius q̄n eū duceret ad ea q̄ dei ſunt: idē
ad tēplum in diebus feſtis. Scd̄o qꝛ eñ
nunq̄ꝫ voluit deliberare: ꝛ ferio ſuade=
re: q̄n aſcēderet ꝓ omnibꝰ patibulū cru M
cis. Tertio qꝛ eidem nunq̄ꝫ ſuaſit vt de
cruce deſcēderet: q̄uis ibi ſciret eū gra=
uiſſime pati. in quo mihi ꝛc. quia in tota
ſua vita nihil ſibi placuit niſi chꝛiſtus
vel ꝓpter xp̄m Ip̄m audire. Hec eſt vox

virginis ad apoſtolos: quibꝰ ſuadebat
xp̄i veritatē: vt patet in epiſtola quā ſcri
pſit. Ignatio Diſcipuli aūt coꝛruerūt in
terrā pꝛe reuerentia tante ſanctitatis: ꝛ
nihil viderūt in virgine niſi ſolū Ieſum:
A qꝛ ſcꝫ tantū fuit in eū transfoꝛmata per
amoꝛē; ꝙ quecunq́ꝫ eius verba: ꝛ facta:
ꝛ veſtimenta amoꝛem chꝛiſti redolebāt.
¶ In hac parte eſt documētuꝫ in ſenſu
moꝛali. Iſti eñ diſcipuli ſignificāt eos q̄
viſa ꝑ fidē magnitudine gloꝛie. ꝛ audi=
ta voce p̄ceptoꝝ dei: ꝛ cōſiderata cenſu
ra ꝛ auſteritate ſocioꝛū xp̄i. i. ſctōꝛū: ca=
dūt ꝑ puſillanimitatē ꝛ deſperationē: ſꝫ
xp̄s eos confoꝛtat tactu ſpiritusſancti et
verbo ſuo dicēs. Iuguꝫ meū ſuaue eſt: ꝛ
onus meum leue ꝛc. Matth. xj.

Dominica ſecunda in. xl.

Textus euange. Matth. xv.

EGreſſus Ieſus receſſit in
partes tiri ꝛ ſidonis. Et
ecce mulier chananea a
finibus illis egreſſa cla=
B mauit dicens. Miſerere mei domi
ne filij dauid: filia mea male a demo
nio vexatur. Qui non reſpondit ei
verbum. Et accedentes diſcipuli
eius rogabant eum dicentes. Di=
mitte eam qꝛ clamat poſt nos. Ipſe
autem reſpondēs: ait: Nō ſum miſ=
ſus: niſi ad oues que perierūt domꝰ
iſrael. At illa venit ꝛ adoꝛauit euꝫ
dicens. Dñe adiuua me. Qui reſpō
dens ait. Non eſt bonuꝫ ſumere pa
nē filioꝛū ꝛ mittere canibus. At illa
dixit: Etiam dñe. Nā ꝛ catelli edūt
de micis que cadunt de mēſa dño=
rum ſuoꝛum. Tūc rn̄dens ieſus ait
illi O mulier magna eſt fides tua.
Fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt fi=
lia eius ex illa hoꝛa.

C EGreſſus Ieſus receſſit in par
tes tiri ꝛ ſidonis ꝛc. Matt. xv.
In p̄ſenti euāgelio tanguntur
tria p̄cta: q̄ ſunt. Supplica=
tio: Cōtinuatio: Impetratio.
¶ Quantū ad pꝛimū ponit ſupplicatio
ſctā xp̄o a muliere chananea: cuꝫ diciť.
(Egreſſus ieſus) de terris iudaici popu=
li. Nā ſicut ex textu euāgeliſtarū patet:
xp̄s fuerat rep̄hēſus a phariſeis ꝙ diſci
puli ſui aliq̄n mādueabāt nō lotis ma=
nibus: q̄bꝰ ip̄e rn̄dit ꝙ hoc nō erat pctm̄ D
nec reddebat hoīeꝫ coinq̄natū coꝛā deo
q̄uis nō negauerit eſſe quādā īciuilita
tē. quā tñ in xp̄o notare nō potuerūt. Il=
li aūt ſcādalizati fuerūt; ꝛ xp̄s eos acri=
ter rep̄hēdit dicēs ꝙ erāt hypocrite fa=
ciētes grauē caſum de minimis: nō aūt
de magnis. Et tādē vt ex deuotiōe gēti=
liū oñderet quāta eſſet iniquitas iudeo
rū: egreſſus eſt ab eis ꝛ (receſſit ī partes
tiri ꝛ ſidonis) q̄ ſm Re. erāt ciuitates gē
tiliū: qꝛ tirꝰ fuit metropolis chananeoꝝ
ꝛ ſidon erat terminꝰ vt idē dꝛ. De his ci=
uitatibus vide dñica. xij. poſt feſtuꝫ tri=
nit. ¶ Sꝫ cōtra arguit Chꝛy. qꝛ hoc vide
tur eſſe ꝯtra illud p̄ceptū Matt. x. in viā
gentiuꝫ ne abieritis. vbi ꝓhibuit apl'is
ne gētibꝰ p̄dicarēt Et ſoluit idē Chꝛyſo.
dupl'r. Pꝛimo. ſ. qꝛ ipſe nō erat ſubiectꝰ
illi p̄cepto. Et ex hac ſolutiōe pꝛia Chꝛy.
haberi pōt ꝙ xp̄s nō fecit q̄cūq́ꝫ p̄cepit.
Qđ aūt dꝛ Actuū. j. cepit facere et doce= E
re intelligiť ꝙ cepit facere oīa q̄ docebat
ſi erāt ꝯgruētia ꝑſone ꝛ ſtatui ſuo. Scd̄o
ſoluit qꝛ nō iuit ad p̄dicādū. Un̄ ꝛ Mar.
vij. diciť ꝙ ingreſſus domū neminē vo=
luit ſcire; nō volūtate bn̄placiti q̄ ſemꝑ
impleť. ſed ſigni qꝛ inhibuit diſcipulis
ne eū manifeſtarēt. Et tñ vt idē dicit nō
potuit latere. ſ. poteſtate ꝯgruētie. ſecus
poteſtate abſoluta. Ad quid vero iuerit
docet Remigius dicens ꝙ iuit ad ſanā=
dum tirios et ſidoneos: vel filiam huiꝰ
mulieris. vt per eius fidem condēnaret
phariſeoꝛum ꝛ ſcribarum nequitiā. De
hoc tñ plura habenť: dñica vbi ſupꝛa ita
ꝙ aliter ſolui pōt. (ꝛ ecce mulier chana=
nea) Chananei terrā ꝓmiſſionis inco=
luerūt añ iudeos: ſed ab eis partim fue
rūt occiſi ꝑtim fugati: partim in ſeruitu
tem redacti: ꝛ partim in terra ꝓmiſſio=
nis relicti in aliq̄bꝰ locis q̄ euertere aut F
non potuerūt aut neglexerūt. Samari=
tani aūt eādē terrā incoluerūt poſt iu=
deos. i. poſt captiuitatē decē tribuū miſ=
ſi a nabuchodonoſoꝛ rege babylonis.

Hec aũt mulier fuit chananea ⁊ nõ ſa-
marites. Et ſm btm̃ Mar. fuit ſyrophe
niſſa genere.i.de ſyria phenicis. Eſt em̃
ſyria nomen gñale ꝓuincie phenix autẽ
nomẽ cuiuſdã ſpãlis cõtrate.iõ dr̃ ſyro-
G pheniſſa de tali cõtrata vel parte ſyrie
oriũda. Quidã tñ vt recitat magr̃ hiſto.
legunt tyropheniſſa: vt in hoc exprimat
pr̃ia ⁊ regio. qr ſic erat õ pheniſſa regiõe
ꝙ ẽt erat de Tyro ciuitate ſicut ⁊ dido.
(A finibus illis egreſſa.) Chriſtũ em̃ ſeq̃-
bat in via vt impetraret ſanitatẽ filie.
Marc9 tñ dicit ꝙ ad chriſtũ acceſſit exi-
ſtẽtẽ in domo: qõ verũ eſt prio ſm Aug.
qr tñ eam ibi nõ exaudiuit: ſeq̃bat eũ in
via. Chry. Chananei q̃ expulſi fuerãt vt
non ꝑuerterent iudeos hi iudeis appa-
ruerũt prudẽtiores: vt exirẽt a terminis
ſuis ⁊ accederẽt ad xp̃m. Cũ aũt hec mu
lier acceſſiſſet nihil aliõ ꝙ̃ miſericordiã
poſtulauit. h ille. Uñ ſequit (clamauit)
tanꝙ̃ vehemẽter anxiata (dicẽs) ei (miſe
rere mei dñe filij Dauid) ⁊ in hoc ſm gl.
oñdit magnitudo fidei eius. qr xp̃m ꝯfeſ
ſa eſt deũ di. Miſerere mei dñe. Nõ em̃
dicimus miſerere mei ad ſanctos. ſz ora
H ꝓ me btẽ Paule: aut Petre ad deũ autẽ
miſerere mei ſm ſan. Tho. Uñ ẽt vt dicit
iiij. di. xv. q. iiij. ar. vj. q. ij. ad primũ. nõ di
cimus. xp̃e ora ꝓ nobis: ſz inquantũ hõ
oret. ſed xp̃e miſerere noſtri: qr xp̃s ſup-
ponit ſuppoſitũ eternũ cuius nõ eſt ora-
re: ⁊ etiã ad euitãdum errorẽ Arrij: vt
dicit ibi. ⁊ iterũ in diſt. xlv. qõ. iij. ar. ij. ad
tertiũ. Quãuis etiã dici poſſit ꝙ eo tp̃e
tali modo loquendi etiã ad hoĩes puros
miſeri vtebant. Et hoiem cũ ſubdit: filij
Dauid. i. xp̃i. Nã vt elicit. Matth. xij. Iu
dei xp̃m quẽ ex Dauid ſemine expecta-
bãt: appellabãt antonomaſice filiũ Da
uid. Et vt magis eũ ad miſericordiã fle-
ctat: ſubdit (filia mea male a demonio ve
xat.) ¶ In hac parte ẽ morale documẽ-
tũ qõ Orig. tangit dicẽs. Uide pruden-
tiã femine. Nõ iuit ad homines ſeducto
res: nõ q̃ſiuit inanes ligaturas. ſz oẽs re
linquẽs diaboli cult9: venit ad domum
Hec ille. Eſt ⁊ aliõ qr iſta mulier petẽs
I miſericordiã; nõ dixit miſerere mei deus
ſz filij Dauid. Lz em̃ de9 ſemꝑ fuerit mi
ſericors tñ q̃tum ad effectũ et ſi nõ in ſe
fuit magis poſtꝙ̃ fuit fili9 Dauid ſum-
pta hũanitate: qr oleo ſpũſſancti fuit ſic
inunct9 vt effect9 ſit mollis. ⁊ mãſuetus.
Eſa. lxj. Spũs dñi ſuꝑ me: eo ꝙ vnxerit
me. Illa vnctio mollificauit quatuor oĩa
duriſſima ⁊ iſrxibilia ſcz celũ q̃ nullũ ho-
minẽ volebat ſuſcipe ⁊ angellũ q̃ nullã
aiam volebat i celũ portare ⁊ deũ q̃ hũa
nũ gen9 ſibi nolebat recõciliare: ⁊ mor-
tẽ q̃ bonos ⁊ malos ad inferos deduce-
bat. Et q̃ hoib9 erat odioſa nũc eſt ſctis
amicabilis ꝑ mãſuetudine ⁊ nulli eorũ
dñat. Itaqꝫ ꝯfidam9 valde in xp̃o ſcdm
illõ Heb. iiij. Adeam9 cũ fiducia ad thro
nũ grãtie ei9. i. gratioſum. ¶ Quantũ ad
ſcdm tangit ꝑſeuerãtia mulieris in pe-
tẽdo xp̃o eã nõ exaudiẽte ſtatim. Uñ ſub
dit. (Qui nõ rñdit ei ṽbũ) nõ ex ſupbia
vel indignatiõe: ſz vt nobis oñderet pa
tiẽtiã ⁊ ꝑſeuerãtiã mulieris ſm glo. Hie
ro. aũt ait. Nõ aũt de ſupbia phariſaica
nec ſcribaꝝ ſuꝑcilio. ſ. hec ꝓficiebant ſz
ne ipſe ſnie ſue ꝯtri9 videret: ꝑ quã iuſſe
rat i viã gẽtiũ ne abieritis. Nolebat em̃
calũniatoribus occaſionẽ dare ꝑfectãqꝫ
ſalutẽ gentiũ paſſionis ⁊ reſurrectionis
xp̃i reſeruabat. Hec ille. Et tertio nõ rñ- K
dit ei ṽbũ: vt deſyderiũ mulieris accẽde
ret. Et q̃rto qr volebat diſcipulos ꝓ ea
exorare ad ſignificãdũ ꝙ pctõr aliqñ in-
diget ſctõꝝ oronib9 ad veniã ꝓmerẽdã.
Et q̃nto vt eius oronis inſtãtiã ꝯmẽda-
ret. et nos ad idẽ eius ꝓuocaret exẽplo.
(Et accedẽtes diſcipli) Hie. Uel qr igno
rabãt myſteria dñi: vel qr fuerãt miſeri
cordia moti vel qr voluerũt eius iportu
nitate carere rogabãt eũ dicẽtes (dimit
te eã) ſm Chry. voluerũt dicere vt exau
diret eã: ſed ꝑ contrariũ ſunt locuti. Uel
poſſumus dicere ꝙ locuti ſunt ꝓprie. vt
eã dimitteret. ſ. ꝯſolatã ac ſi diceret. Ex-
pedias eã dãdo qõ petit (qr clamat poſt
nos). q. d. Nõ recedet niſi exaudiat. (Ipe
autez rñdẽs ait.) In domo nihil dixerat
ꝓpter calũniatores iudeos: ne ei iprope
raſſent ꝙ gentiles curabat vel docebat.
(Nõ ſum miſſus). ſ. ad curandũ ⁊ predi-
candũ ꝑſonaliter ſm Remi. Uel nõ ſum L
miſſus ꝑmo ⁊ principaliter ſm Hiero. ſz
ſec9 ex rõnabili ⁊ ꝑticulari cauſa (niſi ad
oues q̃ ꝑierãt domus iſrl̃) Iudei oliz fue

rant oues de q̃bus Eſa. xxxiij. Oẽs nos
q̃ſi oues errauim9: ſz mõ ſunt effecti ca-
nes: de q̃bus pſal. Circũdederũt me ca
nes multi. Aliqñ tñ xp̃s gẽtib9 ꝑdicauit:
A vt ſamaritanis. Ioã. iiij. ad ſignificandũ
ꝙ etiã in gẽtibus eccl̃ia fundaret: ſz ad
eas xp̃s non acceſſit ꝑſonaliter: niſi per
tranſitum vel ex alia ſpeciali cauſa. Ad
eas aũt acceſſit ꝑ apl̃os ſuos poſt paſſio
nẽ ⁊ reſurrectionẽ ſuã. (At illa venit) qñ
ſ. videbat ãguſtiata recedere ſm Chry.
(⁊ adorauit eũ dicẽs.) Dñe adiuua me
Chry. Iſta chananitidis ꝑſeuerãter: pri
mo filiuz Dauid: deinde dñm vocat: et
ad extremũ deũ adorauit. Hec ille. Sed
quãto plus illa petebat tãto pl9 xp̃s ne
gabat vt accẽderet eius deſyderiũ ⁊ ꝑſe
uerantẽ patiẽtiã manifeſtaret. Uñ ſeq̃-
tur. (Qui rñdẽs ait. Nõ eſt bonũ) regula
riter: ⁊ vniuerſaliter (ſumere panẽ). i. do
ctrinã ⁊ miracula (filioꝝ). i. debitũ filijs
ſeu iudeis ſm gl. generatis et educatis
ſub cultu vnius dei cui9 filij dicebant (⁊
mittere canib9). i. gẽtilibus cuiuſmodi
erat iſta: q̃ ſm Hilariũ canes dicti ſunt:
B qr eſui ſanguinis õditi erãt velut canes
Chry. Uide etiã mulieris prudẽtiã qua-
liter neqꝫ ꝯdicere auſa eſt: neqꝫ triſtata
eſt in alioꝝ laudib9: neqꝫ moleſtata ẽ in
ꝓprio ꝯuitio. Hec ille. Uñ ſequit. (At il-
la dixit. Utiqꝫ dñe). i. bonũ eſt aliqñ. ſ. in
caſu dare panẽ filioꝝ canib9 ꝓpter petẽ
tis deuotionẽ: vel in ſignũ fundationis
eccleſie in gẽtib9 future. Et in hoc ſe ca-
nẽ vult appellari: nõ contradicens xp̃o.
(Nã ⁊ catelli edũt de micis q̃ cadunt de
mẽſa dñorũ ſuorũ.) Uñ ſe minus ꝙ̃ canẽ
i. catellũ ſeu puũ canẽ dicit. ſm Chry. iu-
deos aũt pl9 ꝙ̃ filios. i. dños. Ac ſi dicat
ſcdm eundẽ. Si canis ſum nõ ſum alie-
na. Canẽ me dicis: ergo nutri me vt ca-
nẽ: Nõ poſſuz relinq̃re mẽſam dñi mei.
Hec ille. Uñ ſm Hiero. ſi q̃s ꝯſyderet ver
ba ⁊ geſta huius mulieris videbit fuiſſe
magne fidei in credẽdo ⁊ patiẽtie into-
lerãdo repulſam ⁊ humilitatis vbi mi-
C cis ſeu reliquijs ſe contentam dicit. Eſt
autem mica parua ſeu minima reliquia
vel fragmen panis. Sed quare ita rigi-
dus ſtetit fons pietatis chriſt9 hucuſqꝫ?
Ad hoc dicitur primo ſz Chry. ꝙ hoc fe
cit ad noſtram vtilitatem: quia ſciebat
mulierem ita eſſe dicturam vt dixit: ⁊ ſe
cundo iuxta Hiero. ne daret iudeis cau
ſam calumniãdi: vt dictuz eſt. ¶ In hac
parte eſt documentũ morale: vt ſi quid D
vis obtinere a dño: nõ ſtatim deſiſtas in
prima vice ſi nõ exaudiaris. Uñ Grego.
xxvj. moral. Nemo qr tardius audit: cre
dat ꝙ a ſuperna cura negligatur. Sepe
em̃ nr̃a deſyderia qr celeriter fiunt: non
exaudiunt qõ impleri cõcite petimus ex
ipa melius tarditate proſperat. Hec ille.
¶ Quãtum ad tertium tangit impetra-
tio quã fides: humilitas: patientia ⁊ ꝑſe
uerantia meruit. Uñ dicitur. (Tũc) viſa
omni eius virtute (reſpondens Ieſus)
fons pietatis ⁊ clemẽtie: q̃ omnes cupie
bat a ſe diſcedere conſolatos. (Ait illi. O
mulier magna eſt fides tua. Fiat tibi
ſicut vis) ac ſi dicat ſm Chryſoſto. Fides
tua maiora his audire poteſt: veruz in
terim fiat tibi ſicut vis. Hec ille. (Et ſa-
nata eſt filia eius ex illa hora) qr chriſt9
tanꝙ̃ de9 vbiqꝫ eſt ⁊ vbiqꝫ operat. ¶ In
hac parte eſt morale documentũ ꝙ mu- E
lier id eſt perſona cuius filia. i. anima ve
xatur a diabolo per peccatum mortale:
nõ debet cõfidere tantũ in auxilio apo-
ſtoloruz id eſt ſeruorum dei: ſed ipſamet
debet adire chriſtum ⁊ miſericordiã pe-
tere Chry. Intẽdant qualiter apoſtolis
non impetrãtibus impetrat illa, tã ma-
gnũ quid eſt inſtantia orationis. Et em̃
pro noſtris noxis a nobis vult magis ro
gari ꝙ̃ ab alijs pro nobis. ¶ Allegorice
aũt iſta mulier ſignificat eccl̃iam ſctãm
vel humanã dignitatez: que ex ipſa ſua
humilitate ſupplicat xp̃o ne per idolola
triã ⁊ varia peccata vexet a diabolo ſua
filia. i. gentilitas: quã tandem xp̃s cura
uit quãtũ ad ſufficiẽtiã ꝑ ſuã paſſionez.
¶ Anagogice ṽo ſignificat eccleſiã triũ-
phantẽ que ſupplicat pro filia: i. pro mi-
litãte vt eã deus educat de hoc ſeculo in
quo tam multipliciter ꝑ culpas ⁊ penas
a diabolo vexat. ¶ Moraliter vero ſigni F
ficat quãlibet ꝑſonã ſupplicãtez ꝓ aia:
vel etiã ipſam eccleſiam cuius ſingule
aie ſunt filie generate per baptiſmũ. que
lamẽtabiliter plorat pctã ⁊ tranſgreſſio
nes aiarũ. Aia aũt peccatrix aliqñ vexat

male: dū in ꝓſperis eſt intēperans: ⁊ in
aduerſis impatiēs. Aliqñ autē peius in
pctis. ſ. ſuperbie: auaritie: et luxurie: qꝛ
ſicut colligitur ex dictis Salomonis tria
G ſunt que nō ſinunt hoīem q̄ſcere in do-
mo ſua. ſ. fumꝰ id eſt ſuperbia: ⁊ ſtillici-
diū. i. auaritia q̄ ſtillat anxietates varias
in coꝛ: ⁊ mala vxoꝛ. i. ꝯcupiſcentia carna
lis. Aliqñ peſſime qñ. ſ. iā cōſueuit pecca
re. qꝛ ſm Augu. conſuetudo eſt fortiſſi-
ma catena: neceſſitas ad malum.

Feria ſecunda.

Textus euan. Jo. viij. c.

EGo vado ⁊ queretis me:
⁊ in pctō veſtro moriemi-
ni. quo ego vado vos nō
poteſtis venire. Dicebāt
ergo iudei. Nunquid interficiet ſe-
metipſum. Qꝛ dicit quo ego vado
vos nō poteſtis venire. Et dicebat
eis. Vos de deoꝛſuȝ eſtis: ego de ſu
pernis ſuȝ. Vos de mūdo hoc eſtis:
ego nō ſuȝ de hoc mūdo. Dixi ergo
H vobis qꝛ moriemini in pctis veſtris
Si eñ nō credideritis qꝛ ego ſum
moriemini in pctō veſtro. Dicebāt
ergo ei: Tu q̄s es: Dixit eis ieſus
Principiū: q̄ ⁊ loquoꝛ vobis. Mul-
ta habeo de vobis loqui ⁊ iudicare
Et qui miſit me verax eſt. Et ego q̄
audiui ab eo hec loquoꝛ in mundo.
Et nō cognouerūt: qꝛ patrē eis di-
cebat deū. Dixit ergo eis ieſus. Cū
exaltaueritis filiū hoīs: tūc cogno-
ſcetis qꝛ ego ſum: ⁊ a meipſo facio
nihil: ſed ſicut docuit me: pr̄ hec lo
quoꝛ. Et q̄ me miſit mecū eſt: ⁊ non
reliquit me ſolū: qꝛ ego que placita
ſunt ei: facio ſemper.

EGo vado ⁊ queretis me. Jo.
viij. In pn̄ti euāgelio tāgū-
tur tria pūcta que ſunt Co-
I minatio: interrogatio: ⁊ pre
nunciatio. Quātū ad primū
xp̄s ꝯminatꝰ eſt iudeis ſi nō crederēt: qꝛ
eſt magnā penā. i. mortē in pctō mortali:
⁊ ꝯñr gehēnā. Dr̄ g̃ (Dixit Jeſꝰ turbis iu

deoꝝ) i publica p̄dicatiōe (ego vado) ad
celū ꝑ mortē ſm Be. Vado inq̄. i. nō ipel
loꝛ aut trahoꝛ: ſed ſpōte vado. i. morioꝛ.
Vado inq̄ꝫ de pn̄ti. i. in ꝓximo eſt vt va-
dā (⁊ q̄retis me) Cōtra qꝛ ſi q̄ſiuiſſēt q̄uo
dicit̃ qd̄ morient̃ in pctō vt ſequit̃: Ad
hoc dr̄ ſcd̄m Chry. ⁊ Augu. ꝙ nō erāt eū
q̄ſituri deſiderio ſꝫ odio: qꝛ eū poſt mortē
ꝑſecuti ſunt i mēbris ſicut ante mortē in
perſona: occidēdo apoſtolos. ⁊ de ciuita
te in ciuitatē ꝑſequēdo (⁊ in pctō veſtro)
in ſingulari ſm Bedā: vt oñdat̃ ꝙ illud
ſcelus erat oībꝰ cōe. ſ. infidelitas (morie
mini.) Cōtra qꝛ multi eoꝝ crediderūt in
eū vt poſt dr̄ Ad hoc dt̄ Chry. ꝙ iſte ſer-
mo ad illos dirigebat̃ quos nouerat xp̄s
nō eſſe credituros. Vel pōt dici ꝙ loquit̃
cōminatorie ⁊ ꝯditionalr̄. ſ. ſi nō penite-
rēt. Vel alr̄ ſm Chry. (q̄retis me). ſ. tēpo
re deſtructionis hierl̄m oppreſſi (⁊ non
iuenietis) qꝛ nō ferā vobis auxiliū. Erāt
eñ tp̄e illiꝰ deſtructionis q̄dā memores
xp̄i qꝛ facta eſt circa. xlij. annū a paſſiōe
eiꝰ ⁊ poterāt cogitare ꝙ ꝑꝑ ſanguinē xp̄i
deſolabat̃ ciuitas infidelis. (Et in pctō
veſtro). i. in infidelitate vel ſcelere mor-
tis mee (moriemini) morte. ſ. aīe ⁊ corpo-
ris ⁊ morte gehēne. Dicit̃ aūt q̄s in ali-
quo pctō mori vel qꝛ in eo ſine penitētia
finit vitā vel qꝛ in punitionē eiꝰ morit̃
vt mori in pctō ſit mori ꝓpter pctm̄. Et
vterq̄ꝫ ſenſus ꝯgruit in ꝓpoſito. ¶ Et no
ta ꝙ xp̄s mortuꝰ eſt ꝑ pctō. ſ. delēdo: ſcelerati
aūt moriunt̃ i pctō illō i ſe mortificādo:
ſcelerati vero in pctō ei ſubijciēdo: ſicut ve
ſtitꝰ morit̃ in veſtimēto: vel in pctō. i. ꝑꝑ
pctm̄. Eſt et notādū ſm. s. Th. ꝙ ſi itelli-
gat̃ hoc de morte corꝑali: i pctis ſuis mo
rit̃ q̄ vſq̄ꝫ ad mortē i illis ꝑſeuerat. Si vero
itelligat̃ de morte pcti. de q̄ in ꝑs. Mors
pctōꝝ peſſima: hāc mortē p̄cedit q̄dā in
firmitas ſicut ⁊ mortē corꝑalē. Nā q̄diu
pctm̄ eſt remediabile. eſt q̄ſi q̄dā infirmi
tas: ſꝫ qñ ē irremediabile ſimplr̄: vt poſt
hāc vitā: vl̄ q̄ ad ipm̄ vt pctm̄ i ſpm̄ſctm̄
tūc cauſat mortē. j. Jo. v. eſt peccā pctm̄
ad mortē: nō ꝓ illo dico vt roget q̄s. Et
ſm hoc ꝓnūtiat dn̄s iudeis infirmitatē
pctōꝝ eſſe ad mortē. Hec ille. Eſt vero no-
tādum ꝓ his ꝙ vt elicitur. ij. ij. q. lxxxiij.
ar. vij. ad tertiū: imo vt ibi expreſſe dicit

orationes

orationes noſtre nō hn̄t efficaciā i p̄ſcitis
vt ſaluent̃. ſ. ſed ſolū in p̄deſtinatis. ⁊ iō
dicit̃. j. Jo. v. Qui ſcit fratrē ſuū peccare
A pctm̄ nō ad mortem petat ⁊ dabit̃ ei vi-
ta peccāti peccatū non ad mortē ⁊c. Sed
qꝛ reprobatos a predeſtinatis hic diſtin
guere non poſſumus ſm Augu. de coꝛ. ⁊
gra. q̄diu viuūt orōnis ſuffragiū nullis
ſubtrahendū eſt. Hec ille. Dupliciter er
go ſcitur aliq̄s peccare pctm̄ ad mortem
i. qꝛ ſcit̃ dānatus: vel qꝛ ſcit̃ p̄ſcitus ex re
uelatione dei ⁊ neutro mō pro eo oran-
dum eſt. Qd̄ ergo videt̃. s. Tho. hic dice-
re non eſſe orādū ꝓ peccāte in ſpm̄ſctm̄.
i. per finalē in pn̄iam: intelligendū eſt: ſi
ſciatur ꝙ in tali in pn̄ia ſit moriturꝰ nō
aliter ſicut. j. Reg. xvj. dixit dn̄s ſamueli.
Vſq̄ꝫquo tu luges ſaul: cū ego abiecerīȝ
eū. Lugebat autē eū: quia neſciebat an
deus illū cōminatorie vel diffinitiue re
pulliſſet. Sed cōtra qꝛ videt̃ dn̄s eis p̄di
cere ſuā dānationem: ⁊ cōſequēter cogit
eos deſperare. Ad hoc dicitur dupliciter
B ꝑꝛio ꝙ hoc nō fuit predictū ſm Chryſ.
abſolute: ſed cōminatiue vel ꝯditionali
ter: ſi nō reliquiſſent propoſitum in quo
erāt. Et ſic intelligit̃ illud Jone. iij. Ad-
huc. xl. dies ⁊ niniue ſubuertetur. Et ſi-
militer etiā cuicūq̄ꝫ reuelaret̃ ꝙ eſſet dā
nādus intelligeret̃ ſm. s. Tho. cōditio-
naliter ſi moreret̃ impenitens. Scd̄o ſm
s. Tho. ꝙ dn̄s gn̄aliter loquebat̃ oibus
nō autē alicui ſingulariter: iō oēs habe-
bant quidē timere: ſed nullus debebat
deſperare (quo ego vado) ibat eñ ad glo
riā (vos nō poteſtis venire) non poterāt
ſm Chry. vel quia non volebant: vel qꝛ
non poterant tales quales erāt. Vel ſm
s. Tho. ⁊ idem eſt: qꝛ nolebāt: ⁊ qꝛ impe-
diebant a celeſti gloria: ratione cōtrarie
tatis propter ſua peccata ſicut ⁊ petrus
⁊ quilibet iuſtus viatoꝛ ratione imperfe
ctionis: qꝛ. ſ. erat peregrinꝰ in carne: qñ
C ei dictū eſt Jo. xiij. Nō potes me mō ſe-
q̄. Auditis aūt his carnalr̄ iuxta ſuā cō
ſuetudinē ſm Augu. cogitauerunt. (Di
cebāt ergo iudei. Nunquid interficiet ſe
metipſum: qꝛ dicit q̄ ego vado vos non
poteſtis venire.) Hoc aūt duplr̄ exponi
tur. Uno mō ſm Aug. vt ſine rōne loque
rent̃. Vñ ait. Stulta v̄ba et oino inſipiē

tia q̄d ei: nō poterant illi venire quo ip̄e
ꝑrexiſſet ſi iterficeret ſemetip̄ȝ: nūq̄d ipi
nō erāt morituri. Ergo ego quo vado di
xit: nō q̄ itur ad mortē: ſꝫ q̄ ip̄e ibat poſt
mortē. Hec ille. Alio mō ſm Ori. vt aliq̄ D
ſint rōne locuti. Qꝛ eñ ſcripture ⁊ preci-
pue Eſa. liij. dicūt ꝙ xp̄s traderet aiam
ſuā in mortē audierāt ꝙ ſua volūtate ⁊
ꝓpria ptāte xp̄i aia relinq̄ret corpꝰ. Et
qꝛ ſuſpicabant̃ ꝙ xp̄s iſte eſſet: hoc vo-
luerūt illis verbis ſignificare ſꝫ in dede
cus xp̄i nō dixerūt nunq̄d qñ ip̄e volue-
rit eiꝰ aia exhibit: qd̄ vtiq̄ꝫ ipſi facere nō
poterāt: ſed nunq̄d interficiet ſemetip̄m
(Et dicebat eis: vos de deoꝛſum eſtis). i.
terrenā habetis originē: ex ſola terrena
ſapitis. vñ verba mea ſpūaliter intelligē
da ſemꝑ carnalr̄ itelligitis (Ego de ſuꝑ-
nis ſum). i. a patre quo nihil ſuperiꝰ: ſm
Aug. iō ſurſum vado habēs celeſtē a pa
tre originem. ⁊ hoc ſm deitatē: a ſpūſctō
aūt imo a tota trinitate ſcd̄m hūanitatē:
⁊ nō ſolū ea rōne qua oīs creatura a deo
eſt: ſꝫ etiā ſpāli rōne: qꝛ illud hūanū coꝛ
pus formatū nō fuit vt cetera ſꝫ ſine viri E
ſemine de ſpūſctō: iō dicit ꝺ ſupernis in
plurali: qꝛ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs ſunt plu
res ſuꝑni adiectiue lꝫ vnꝰ ſupernꝰ ſub-
ſtātiue. Si tñ dicatur eſſe de ſolo patre:
dr̄ de ſuꝑnis ſumpto plurali pro ſingu-
lari. Vel ſumendo totum pro parte: quia
deus pater eſt quidem ſupernus ſpiritꝰ:
ſed cū eo etiā angeli dicunt̃ ſuꝑni. Alia
tamē litera habet de ſuperius ſum. Ex-
ponit aūt quō eſſent de deoꝛſum: dicēs
(Vos de mundo hoc eſtis) qꝛ poſt mūdū
creati fuerant ſm Bedam. Oē enim qd̄
nō fuit factū in principio: eſt factum per
ea que tūc facta ſunt vel ſm totū vel ſm
partē. Vel qꝛ habebāt mūdanas affectio
nes ſm Chry. (Ego nō ſum de hoc mū-
do) qꝛ ꝑ ip̄m factꝰ eſt mūdus ſm Be. Vel
qꝛ nō hēbat mūdanos affectꝰ ſm Chry. F
¶ Hic aūt duplex ē cauēdꝰ erroꝛ ex iſtis
v̄bis inſurgēs. Primꝰ eſt apollinarij: q̄
dixit ꝙ corpꝰ dn̄i ꝺ celis fuit allatū. ⁊ idē
ſenſit Valentinꝰ. Scd̄s eſt manicheorū
q̄ dicūt duas eſſe creationes: vnā boni
dei q̄ iuiſibilia creauit. Alterā diaboli: q̄
creauit viſibilia. Vñ dixerūt xp̄m nō ha
buiſſe verā carnē: ne videret̃ aliq̄d hr̄e a

diabolo creatore viſibiliū:ſʒ phātaſticā:
nec ṽe cōediſſe aut bibiſſe: ſʒ apparēter
tm̄.¶Cōtra pmū errorē arguit:qꝛ eodē
mō apl'i habuiſſent celeſtia corpa:vt di
G cit Theo.qꝛ de eis dꝛ Jo.xv.Uos n̄ eſtis
de hoc mundo.¶Cōtra ſcdm arguit ex
j.ca.Gen̄.vbi narrāt viſibilia eſſe a deo
creata.Ad motiuū aūt eoꝝ dicit.s.Tho.
ꝛ eſt mēs Theo.ꝙ i ſcripturis eē de hoc
mūdo aliq̄s dꝛ dupl'r.Uno mō qꝛ hʒ mū
danā originē.Alio mō qꝛ hʒ mundanā
affectionē. Primo mō vere fuit de hoc
mūdo xp̄s inquātū hō ꝛ ꝗtum ad origi
nē paſſiuā ſiue maternā:qꝛ originē de
virgine traxit.Nō aūt ſcdo mō neqꝫ xp̄s
neqꝫ aliq̄s ſctūs.Nihil eīm ſancti amant
in mūdo ſicut vltimū finē:imo dn̄r non
eſſe in mūdo iſto mō:qꝛ nr̄a ꝯuerſatio in
celis ē.Phil.iij.Neqꝫ i carne:qꝛ q̄ in car
ne ſunt:deo placere nō pn̄t.Ro.viij.Uel
al'r dꝛ:qꝛ xp̄s ſm duplicē ſuaʒ naturā.ſ.
diuinā ꝛ humanā duplicē habuit origi
nē.ſ.a pr̄e celeſti ꝛ a matre:ſed qꝛ mater
ſola nō potuit generare:ſed neceſſaria
fuit virt⁹ ſpūſſancti:ideo ſm vtrāqꝫ ori
H ginē xp̄s fuit de ſupnis ſaltē quantū ad
principiū effectiuū qꝛ qð actiue facit in
aliis hoīb9 ſperma maſculinū:hoc fe=
cit in xp̄o ſpūſſctūs.(Dixi ergo vobis:qꝛ
moriemini i pctis vr̄is)in plurali:qꝛ in=
fidelitati vel morti xp̄i addiderāt multas
alias iniq̄tates.Et ne illi q̄ erāt poſt mo
dum credituri deſperarent addidit ſm
Chry.(Si eīm nō credideritis qꝛ ego ſū)
ſcʒ p eſſentiā:q̄ ē ipʒ eſſe pmū qð eſt de⁹.
Creature eīm nō ſunt p ſuā eſſentiā:ſed
p eſſe ſupadditum eſſentie ꝛ participa=
tum.Per hoc etiā ꝙ dicit ſum:ꝛ nō fui:
oñdit ſuā eternitatē:quā Aug.oñdit exē
plo ignis:q̄ non pōt eſſe ſine ſplēdore:ꝛ
ṽgulti naſcētis ſup ripā aq̄ qð nō poſ=
ſet eē ſine imagine:ꝛ ſil'r nec de⁹ pr̄ ſine
ſuo ṽbo:alioq̄n nihil intelligeret.(Mo=
riemini in pctō vr̄o)p excellētiā dicto.i.
in fidelitate vr̄a:vel in ſcelere mee mor
tis:quā ex infidelitate cogitatis.¶In
I hac parte eſt morale documentū ꝙ mul
ti tarde q̄runt xp̄m:ꝛ ideo nō inueniūt:
qꝛ iuſto dei iudicio pmittit ꝙ pfecte nō
querāt.Unde Greg.Qui nō vult cū po=
tuerit:iuſtum eſt vt infligat ei non poſſe

cū voluerit.Hec ille.Et intēdit ꝙ cū nō
poſſum⁹ ſine dei auxilio perfecte quere=
re deū:aliq̄n deus non vult illud auxiliū
dare ꝛ dicitur infligere nō poſſe:qꝛ.ſ.nō K
dat poſſe.Si tn̄ q̄s perfecte vellet:iam
poſſet:qꝛ velle benefacere non ſolum eſt
poſſe ſed etiam eſt facere bene.Aliqui tn̄
volētes bn̄facere nō poſſunt:qꝛ nō per=
fecte volunt nec poſſunt perfecte velle:
ſuppoſita ſua indiſpoſitiōe ꝛ diuina de=
ſertione.Eſt ꝛ aliud qꝛ incedētes p viā
cōtrariā vie xp̄i:vt iſti iudei:quo ipſe va
dit ire non poſſunt:niſi viā mutēt.Iuit
aūt xp̄s per viam humilitatis ꝛ pauper
tatis ꝛ puritatis ꝛ obedientie ꝛ patiētie
ꝛ omnium virtutū.¶Quantū ad ſcdm
ponit interrogatio iudeoꝝ volentium
ſcire:vt dicit Aug.in quē credere debe=
rēt ne i ſuo pctō morerētur.cū dꝛ(Dice=
bāt ergo ei:tu qui es)quaſi dicerēt ſcdm
Aug.Dicis indeterminate:qꝛ tu es:q̄s
ergo es tu.i.ſm Chryſ.cuius authorita=
tis aut ſapiētie es:vt credam⁹ tibi ſicut
ſuades(Dixit eis Jeſus.Principium).ſ.
ſum id eſt deus(q̄ ꝛ loquor vobis)qꝛ ſuʒ
fact⁹ verus hō.Eſt aūt notandū ꝙ cū de
rōne principij in ꝗtū principiū:ſiue ſub
rōne principij primi ſit ꝙ nō ſit ab alio:
ꝛ alia ſint ab ipſo ſol⁹ pr̄ celeſtis iſto mō
dꝛ in natura diuina pmū principiū.i.
principiū nō de principio.Un̄ ꝛ ſm Dio
ny.ij.de di.no.eſt fons deitatis.Filius
aūt dicit principiū nō qꝛ nō ſit ab alio:
cū ſit a patre:ſʒ qꝛ alius eſt ab illo.ſ.ſpūſ
ſctūs:cui⁹ pater ꝛ fili⁹ ſunt vnū princi=
piū.vn̄ ē pncipiū de pncipio.Spūſſctūs
aūt nullo mō eſt pncipiū in natura diui
na:qꝛ nulla pſona eſt ab eo:ꝛ ipſe eſt ab
alio:ſʒ tn̄ eſt pncipiū pmū reſpectu crea=
turarū.ſicut ꝛ tota trinitas.Appropriat
tn̄ nomē pncipij effectiue pr̄i q̄ nō eſt ab
alio:ſʒ exēplariter filio.j.par.q.xlvj.eo
ꝙ ſit ſapiētia pr̄is:p quā agit ſicut arti=
fex p artē vel p cōceptionē ſuā.ꝛ hoc ad
excludendū errorē eoꝝ q̄ dixerūt eū eſſe
purā creaturā.Si eīm hoc eſſet:nō poſſet
eſſe pncipiū creaturarū(Multa habeo
vobis)ſine ly de vt quidā text⁹ habēt(lo
qui)ad eruditionē veſtrā:q̄ ſi credere no
lueritis:multa habeo(ꝛ iudicare.)Sʒ ꝯ
qꝛ fili⁹ nō iudicat queq̄.Ad hoc dꝛ Aug.

ꝙ aliō eſt iudicare aliud hr̄e iudicare.i.
habere ptātē iudicādi.Primū nō ꝯuenie
bat tūc xp̄o:ſed bn̄ ſcdm(Uel multa ha=
beo de vobis)vt alij text⁹ habēt(loq̄ ꝛ iu
A dicare)in futuro iudicio:vt dicit Augu.
Dicit aūt.s.Tho.ꝙ loqui vobis:eſt loq̄
ad veſtrā vtilitatē non aūt loq̄ de vobis
ſʒ eſt loq̄ ad iuſtitiā dei.Sʒ quare tūc nō
iudicabat.Rn̄det ipe dicēs(Sʒ q̄ me mi
ſit verax eſt)imo ṽitas.ꝛ ꝯſequēter ſm
Chryſ.expectat diē quā ſtatuit:ꝛ prius
vult redimere mundū ſicut promiſit ſm
Theo.Et ſi vos ifideles eſtis tn̄ pr̄ me⁹
verax eſt.q̄ diē ſtabiliuit in qua vobis re
tributio fiet.Hec ille.(Et ego que audi=
ui ab eo).i.accepi p eternā gn̄ationē in=
ꝗtū deus:aut per beatificam viſionē.
inquantū hō cōprehenſor:aut per ſcien
tie infuſionē in ꝗtū hō viator.Que iquā
ſic accepi loquēda(hec loquor in mūdo)
q̄.ſ.nō ad ꝯdēnationē:ſʒ ad ſaluationē
ptinēt.¶Hic habem⁹ morale documen
tū vt admiremur patiētiā dei:qꝛ cū mul
ta habeat iudicare de nobis:patiēter ex
B pectat.An ignoras ꝙ benignitas dei ad
penitentiā te adducit Ro.ij.Et timeam⁹
iudiciū futurū.Nā vt dixit Ualeri⁹ ma
xi.lēto quidē gradu ad ſui vindictā di=
uina pcedit ira:ſed tarditatē ſupplicij
grauitate cōpēſat.¶Quantū ad tertiū
tangit quedā prenuntiatio qua xp̄s pre
nūtiauit eis.ſ.ꝙ poſt mortē ſuā cogno=
ſcerent aliqua q̄ tūc nō cognoſcebāt.Di
citur ergo(Et non cognouerunt).ſ.iudei
(ꝙ patrem).ſ.ſuū(eis).ſ.iudeis(dicebat
deum)ſcʒ eſſe vt cū dicebat qui me miſit.
Sed tn̄ ſm Aug.pp̄ter quoſdā quos ibi
xp̄s videbat poſtea credituros ſubditur
(Dicit ḡ eis ieſus.Cū exaltaueritis)in
cruce eleuādo(filiū hoīs)ꝛ non hominū
i.xp̄m:q̄ ex vna hoīe ſola.i.virgine cōce=
ptus eſt.Uel filiū hoīs ſe ex hūilitate di=
cit(tunc).ſ.me patiētē:cū ſol obſcurabi=
tur:ꝛ petre ſcindēt:ꝛ reuertemini peni=
C tiētes pectora vr̄a:vel tūc.i.poſt reſurre
ctionem ſm Chry.(cognoſcetis)aliq̄ vel
oēs ſm.s.Tho.p miracula viſa:ꝛ penā
a deo per romanos inflictā(qꝛ ego ſum)
pmū ꝛ ſimplex eſſe ꝛ ver⁹ fili⁹ dei.Pre=
dicātib⁹ eīm apl'is aliq̄ ſunt ꝯuerſi:ꝛ iſta
cognouerūt p fidē.Et qꝛ dixerat ego ſū:

ne q̄s p hoc crederet ꝙ non eſſet ab alio
ſubiūgit.(Et a meipſo facio nihil)quaſi
di.ſʒ Aug.a meipō nō ſuʒ.Nā vnūqdqꝫ
co mō q̄ eſt:eo mō opat.Fili⁹ aūt nō eſt
a ſe:ſʒ a pr̄e:ideō a ſe nō operat.vn̄ Joā.v. D
Nō pōt fili⁹ a ſe facere quicq̄(Sed ſicut
docuit me pater)cōicando mihi ſapiētiā
nō expellēdo ignorātiā.Fili⁹ ei dei nūq̄
fuit ignorās:cum ſit ſapiētia genita ab
eterno ſed tn̄ pater dꝛ eū docuiſſe:qꝛ ab
eterno cōicauit ei eſſentiā ſeu deitatē:q̄
eſt idē qð ſapiētia dei:qꝛ ibi oīa ſūt vnū
ſimpliciſſimū.Sic aūt docuiſſe eſt doctū
genuiſſe.Uel ſicut docuit me.i.doctrinā
tradidit in mea cōceptione tā inditā q̄
beatificā.(Et qui me miſit)per incarna=
tionē.ſ.deus pater ꝛ ſpūſſctūs(mecū eſt)
p eſſentie ꝛ nature ꝛ voluntatis idētita=
tem.Un̄ nō ſum ei cōtrarius vt putatis.
Et in hoc oñdit xp̄s quantū erat ſecur⁹.
Nos nec in vita nec in morte nec poſt
mortē ſum⁹ ſecuri:ſʒ xp̄s fuit in oīb⁹ ſe=
cur⁹:qꝛ pr̄ fuit cū eo in vita:mirāda p eū
faciēdo:ꝛ in morte demōes p eū debellā E
do:ꝛ poſt mortē:ipʒ reſuſcitādo.(Et nō
relinq̄t me ſolū)ēt inquantū hō ſum:qꝛ
ſemp virt⁹ ꝛ gratia ei⁹ mihi aſſiſti:ꝛ hoc
(qꝛ que placita ſunt ei facio ſemp)ac per
hoc nunq̄ me ei⁹ gr̄a derelinq̄t xp̄s eīm
nihil vnq̄ faciendū omiſit nihil negli=
gēter egit Ps.Exultauit vt gygas ꝛ Ni
hil ēt aliq̄n ꝯ deū cōmiſit vel ly qꝛ ſm.s.
Tho.nō ponit p cā meritoria:ſʒ p ſigno
q.d.Hoc ipm ꝙ ſemp ſine intermiſſiōe fa
cio deo placita eſt ſignū ꝙ me nō derelin
q̄t.¶In hac parte eſt morale documētū
ꝙ deus amicos ſuos nunq̄ deſerit:niſi
deſerat ab eis.Un̄ ipſe deus de viro iu=
ſto loquit in Ps.Quoniā in me ſperauit
liberabo eū:protegā eū quoniā cogno=
uit nomē meum.Clamabit ad me ꝛ ego
exaudiā eū:cū ipſo ſum in tribulatione
eripiā eum ꝛ glorificabo eū.Eſt ꝛ aliud
Xp̄s eīm voluit crucē in ea exaltād⁹ ſcā= F
dere.Primo tanq̄ magiſtralē cathedrā in
qua docuit nos electionē magne pietatis
ad parētes:dū matrē ꝯmēdauit diſcipu
lo.ꝛ magne charitatis ad inimicos.dū ora
uit p ſuis occiſorib⁹.ꝛ magne cōpaſſio=
nis ad ipm patiētem:dū poſt diſceſſum
ppinquoꝝ ꝛ diſcipuloꝝ tādē dixit ſe ēē

a patre derelictū vt videbaꝛ: ⁊ nihil ei
reſtabat niſi ſola mater: cuius doloꝛ et
gemitus foꝛte erat ei grauioꝛ vulneri-
bus ꝓpꝛijs. Et electionē magne deuo-
tionis ad deū dicēs. Pater in man⁹ ⁊c.
G in quo ſignificabat hoīem in moꝛte omiſ
ſis oībus debere ſolū de ſua aīa curare.
Et ſcđo aſcendit crucē tanꝗ̄ ſpeculā. i.
turri cuſtodie: in qua clamat nobis via
toꝛib⁹ vt caueam⁹ ab hoſtib⁹. Et ibi cla
mauit clamoꝛe valido. ſ. oꝛis ⁊ lachꝛy-
marū: vt ptꝫ Heb. v. Et clamoꝛe ſangui
nis meli⁹ clamātis ꝗ̄ Abel Eiuſdē. xij.
qꝛ. ſ. clamat miam vt ille vindictam. Et
clamoꝛe etiā coꝛdis qđ aperto latere pa
tefecit Et tertio tanꝗ̄ ſpectaculū: vt nos
tanꝗ̄ aues euolantes ad ſe reuocet oſtē
ſa carne cruenta. Et quarto tanꝗ̄ papil
lū in q̄ antiq̄ moꝛe oīa ꝑdita bona inēta
ta eſſe mōſtrauit. ſ. gratiā dei ⁊ faculta-
tem reintrādi ad regnū celeſte. Oliꝫ em̄
cōſueuerant inuenta ſuſpendi in papil
lo vt ea viderēt qui ea perdidiſſent.

☞ Feria. iij. poſt. dn̄icā. ij. in Qua-
drageſima.

H ☞ Textus euang. Matth. cap. xxiij.

Locutus eſt Jeſus ad tur
bas ⁊ ad diſcipulos ſuos
dicens. Super cathedrā
moyſi ſederunt ſcribe et
phariſei: oīa ergo quecunqꝫ dixe-
rint vobis ſeruate et facite. Se-
cundum vero opera eoꝛum nolite
facere. Dicunt em̄ ⁊ nō faciunt. Al-
ligant autē onera grauia: ⁊ impoꝛ
tabilia ⁊ imponunt in humeros ho
minum: digito autē ſuo nolunt ea
mouere. Oīa em̄ opera ſua faciunt
vt videanꝛ ab hoībus. Dilatāt em̄
philateria ſua: ⁊ magnificant fim-
bꝛias. Amant autē pꝛimos recu-
bitus i cenis: ⁊ pꝛimas cathedras
in ſynagogis ⁊ ſalutiones in foꝛo.
I ⁊ vocari ab hominibus rabi. Uos
autem nolite vocari rabi. Unus eſt
enim magiſter veſter. Omnes autē
vos fratres eſtis. Et patrem nolite
vocare vobis ſuper terram. Unus
eſt enim pater veſter qui in celis eſt.
Nec vocemini magiſtri qꝛ magi-
ſter veſter vnus eſt xp̄s. Qui maioꝛ
eſt veſtrū erit miniſter veſter. Qui
aūt ſe exaltauerit humiliabiꝛ: et q̇
ſe humiliauerit exaltabitur.

Locutus eſt ieſus ad turbas
⁊ ad diſcipl̓os ſuos ⁊c. mat.
xxiij. In p̄nti euā xp̄s vult p̄
latis dare tres regulas. Pꝛi
ma eſt ꝙ ſubditos verbis ⁊
exēplis inſtruāt. Scđa ꝙ ſibijpſis foꝛtia
⁊ ſubditis leuioꝛa imponant. Tertia ꝙ
de ptāte ſibi nō colata nō gl̓ienꝛ vel ſup
biāt. Cōtra pꝛimā faciūt p̄lati ydoli: ⁊ ꝯ̄
ſcđaꝫ ſupſtitioſi: ⁊ ꝯtra tertiā ambitioſi.
Igiꝛ in eodē p̄nti euāgelio tanguntꝛ tria
puncta que ſunt admonitio: repꝛehen-
ſio: ⁊ exhoꝛtatio. ¶ Quantū ad pꝛimuꝫ
tangiꝛ admonitio qꝛ xp̄s admonet diſci
pulos ⁊ oēs fideles: vt qn̄ p̄dicatoꝛ bn̄
dicit ⁊ male facit: doctrine ⁊ nō operib⁹
attēdam⁹. ¶ Pro q̄ ſciendū eſt ꝙ qn̄ ſal
uatoꝛ iſta dixit. Scribe ⁊ phariſei ma-
gnas ꝑſecutiones oſ̄derāt ꝯ̄ eū detrahē
tes doctrine ⁊ miraculis ⁊ vite eius. Et
ſicut dicit Chꝛy. peccabāt ex malitia et
erāt incoꝛribiles. xp̄s ꝗ̄ dicebat publice
eoꝝ iniq̄tates: qꝛ auertebāt ppl̓m a fide.
Diciꝛ ergo (Locutus eſt Jeſus ad tur-
bas ⁊ ad diſcipulos ſuos dicēs. Super
cathedram moyſi) Iſta cathedra dupli
citer accipiꝛ Moyſes enim fuit doctoꝛ
ppl̓i ⁊ iudex: ⁊ ſic duplicē habuit cathe-
drā. ſ. docēdi ⁊ iudicandi. Sedere ergo
ſuper cathedrā Moyſi ſcđam eſt ſucce-
dere ei in authoꝛitate iudicādi ppl̓m: ſi
cut ſucceſſerꝛ q̇dā ſcribe ⁊ phariſei. nā a
tp̄e moyſi fuerūt ꝯſtituti a deo ſeptuagi
ta ſenes etate ⁊ ſcīa ꝓuecti: q̄ cū Moyſe
haberēt curā ppl̓i: ⁊ dicebāꝛ iudices oꝛ
dinarij: qꝛ ad ipſos fiebat recurſus i du
bijs cauſis: ⁊ ſine eis magne cauſe nō tra
ctabanꝛ. Et iſtud apud iudeos fuit ob-
ſeruatum ꝗ̄diu fuerūt in ſua ptāte: vt
ptꝫ in libꝛo chāhedrim hieroſolymita-
no in. c. de iudicijs pecuniarū. ⁊ i li. abo
doꝫara. c. j. Sedere vero ſup cathedraꝫ
Moyſi pꝛimā: eſt habere officiū docēdi
legē ⁊ doctrinā Moyſi. Et ſic loquitur

ſaluatoꝛ hic: qꝛ ſup iſtā (ſederūt ſcribe)
i. legis moſayce doctoꝛes dicti nō a ſcri
bendo ſed a docēdo ſcripta (⁊ phariſei)
i. religioſi q̇dā q̄ etiā habebāt officiū do
cendi ⁊ exhoꝛtādi ppl̓m. (Oīa ergo q̄cū-
A ꝙ dixerint vobis) conſona legi Moyſi
(ſeruate ⁊ facite) opē exequēdo. qꝛ vt di-
cit Chꝛy. nō docēt ſua: ſed q̄ de⁹ ꝑ Moy
ſen mādauit. Sed hic mouet Oꝛig. qō-
nē qꝛ iſti docebāt eſſe ſeruāda legalia:
puta ꝙ circūcidamur: ⁊ ſacrificem⁹ tau-
ros ⁊ hircos ⁊ hmōi: q̄ obſeruare in no-
ua lege eſt pctm̄. Ad hoc dicit idē Oꝛig.
⁊. s. Tho. ꝙ doctrina iſtoꝝ debebat ob
ſeruari quo ad legalia vſqꝫ ad xp̄i paſ-
ſionem tantum: quia vſqꝫ tunc obliga-
banꝛ oēs iudei ſeruare legalia: ſed p̄ce-
pta moꝛalia ſemꝑ erant obſeruāda: qꝛ
nō erant vmbꝛa futuroꝝ vt legalia ce-
rimonialia. Sed de ꝑtinētib⁹ ad moꝛes
hic loquiꝛ xp̄s ſm̄ Oꝛige. ſimpliciter: de
alijs ꝟo ad tp̄s iuxta intētionē legiſlato
ris. Itē ꝯ̄: qꝛ iſti dicebāt q̇dā q̄bus filij
retrahebanꝛ a debito honoꝛe parētū vt
ptꝫ. Mat. xv. Itē docebāt doctrinas ho
minū: vt dꝛ ibidē. i. doctrinas talmudi-
B cas: in q̄bus multa ꝯtinenꝛ diſſona mo
ribus bonis. Ad hoc dico ꝙ ſaluatoꝛ lo-
quiꝛ de his q̄ docebāt ex ꝑſona Moyſi.
q̄. ſ. erant a Moyſe dicta vel cōſona di-
ctis eius ſicut ſi ego dicā ꝙ pꝛeditatoꝛes
noue legis ſunt audiēdi: intelligēdū eſt
in quātū p̄dicāt ꝑſona noue legi: ⁊ nō ali
ter (ſm̄ ꝟo opa eoꝝ nolite facere) quia
opera eoꝛum mala ſunt ⁊ doctrina bo-
na Chꝛyſ. ſicut aurum de terra eligitur
⁊ terra relinquiꝛ: ſic auditoꝛes doctrinā
accipiāt ⁊ moꝛes relinquāt. Frequēter
em̄ de hoīe malo bona doctrina ꝓcedit.
Hec ille. Sed q̄re xp̄s ita patenter coꝛā
omni ppl̓o viros religioſos. i. phariſeos
diffamabat. Ad hoc dꝛ ſm̄. s. Tho. iij. q.
xlij. ꝙ hoc ideo fecit: qꝛ erant impedimē
tū ſalutis ppl̓o: verbis impugnando ei⁹
doctrinā: ⁊ factis vitā populi coꝛrūpen
do. Et ideo detegenda erat eoꝝ ſimu-
latio ⁊ malitia que in dānū ppl̓i verte-
C batur. Sed cōtra. Senioꝛē ne increpa-
ueris: vt dicit Apl̓s. j. Tim̄. iiij. Ad hoc
diciꝛ a. s. Tho. vbi. ſ. ꝙ verū eſt de ſene
etate ac honeſtate. Juxta illud Num̄. xj.
Quos tu ſcis ꝙ ſenes ſint: ſed ſi autoꝛi-
tatē ſenectutis vertāt in inſtrumentuꝫ
malitie publice peccando ſunt publice
⁊ acriter repꝛehendendi. Juxta illud Da
niel̓. xiij. Inueterat⁹ dierū maloꝝ. Hec
ex illo. Peccata aūt iſtoꝝ erant publica
puta detractio ad doctrinā xp̄i: licet nō D
eſſet publicum oībus ꝙ male dicerent.
Ideo xp̄s habuit declarare ꝙ ei iniuſte
detrahebāt qđ facere nō potuit niſi eos
infamādo. Infamabat ergo eos ad finē
bonū ⁊ licitū (Dicunt em̄) bona (⁊ nō fa-
ciunt) bona ſꝫ mala. ¶ In hac parte eſt
documentum qđ tangit Chꝛyſ. dicens.
Sicut ſacerdotes meli⁹ iudicāt: ꝓpter
bonos malos docere: ꝗ̄ ꝓpter malos
bonos negligere: ſic ⁊ ſubditi ꝓpter bo
nos ſacerdotes etiā malos honoꝛent ne
ꝓpter malos boni etiā contemnantur.
Melius eſt em̄ malis iniuſta p̄ſtare: ꝗ̄
bonis iuſta ſubtrahere. Hec ille.
¶ Quātū ad ſcđm poniꝛ repꝛehenſio vi
te phariſeoꝝ ⁊ ſcribarū q̄ ꝓpterea ꝙ bo-
ni videbantur multos auertebāt a fide
cū diciꝛ. (Alligāt em̄ onera grauia ⁊ im E
poꝛtabilia) i. mandata legis moſayce
ſm̄ Chꝛy. ſuꝑ Matth. q̄ lex a btō Petro
Act. xv. diciꝛ iugū qđ p̄res noſtri poꝛta-
re nō potuerunt. Iſta autem mandata
acriter ⁊ ſcrupuloſe docebāt: qđ eſt one
ra alligare. Sed cōtra: qꝛ ſm̄ Hiero. de⁹
nihil mandauit impoſſibile ⁊ conſequē
ter neqꝫ impoꝛtabile. Ad hoc dico ꝙ mā
data legis dicta ſunt impoꝛtabilia per
exaggerationem: qꝛ difficulter erāt poꝛ
tabilia maxime eo modo quo iſti doce-
bant. Uel ſm̄. ſ. Tho. iſta onera ſunt ſu-
ꝑflue oꝛdinatiōes ⁊ ſtatuta que iſti ſuꝑ-
addebāt legi. fingentes ꝙ fuit Moyſi da
ta quedā lex que ab eo non eſt redacta
in ſcriptis. ſed poſtmodū fuit ꝑ talmudi
ſtas ſcripture mandata. Alligatur aūt
ſpiritualiter bonus cum ſit ſtatutū. Pꝛi
ma ergo onera alligabāt iſti qꝛ alligata
declarabant ſcrupuloſe: ſed ſcđa vero
alligabant ſimpliciter ipſi vel patres eo
rū. (Et imponunt in humeros hominū) F
Metaphoꝛice loquendo inꝗ̄tū aſſerūt
hoīes ad hmōi ſtatuta eſſe obligatos.
(Digito aūt ſuo nolūt ea mouere). i. nō
volūt minimā ꝑtē oneris ſentire ⁊ mul

to min⁹ volūt ſupponere eis humeros
totū poꝛtādo. Et ꝑ hec vult innuere ſal
uatoꝛ ꝙ nō ſunt ſcti ſed hypocrite. ⁊ hoc
ne credat eis qſi detrahūt ſibi ⁊ euāgeli
ce doctrine. Sꝫ nūqd diſcipuli ⁊ turbe
debebāt poꝛtare iſta īpoꝛtabilia onera.
G Dico ꝙ ſic ſi erāt onera legis recte tra-
dita: qꝛ nō peccabāt illi ī h᷑ ꝙ īponebāt
hūeris hoīm: niſi aliud addiſſent: ſꝫ pec
cabāt ī hoc ꝙ ipſi eadē nō poꝛtabāt. Se
cus aūt de onerib⁹ talmudicis ⁊ phari-
ſeicis: qꝛ erāt fictiones. Et qꝛ nō ſolū iſti
ceſſabāt a poꝛtādis oneribus. i. a bonis
opib⁹ exercēdis: ſꝫ etiā mala faciebāt. ⁊
erāt nō ſolū nō boni. imo etiā mali: ideo
ſubdit. (Oia ꝟo opa ſua faciūt vt videāt
ab hoib⁹.) Et ꝯñr ſunt cupidi inanis glo
rie. imo valde cupidi. qđ notat ſꝫ Chꝛy.
qꝛ nō tm̄ qdā: ſꝫ oia opa ſua faciūt pp ho
minū applauſuꝫ ⁊ fauoꝛē (Dilatāt em̄
phylateria ſua vt melius videant ipſa
phylateria breuia. ſ. vel chartule in qb⁹
ſcripta erāt decē ꝓcepta legis a phylare
qđ eſt ſeruare: ⁊ thoꝛath lex qſi qdā me
moꝛalia ſeruāde legis nā ſm Hier. dñs
cū dediſſet mādata legis ꝑ Moyſen: ad
H extremū intulit Deut. vi. Ligabis ea ī
manu tua: ⁊ erūt ſemꝑ añ oculos tuos ꝑ
hoc volēs ſignificare ꝙ coꝛde qſq medi
taret in eis ⁊ ope ꝯpleret. Sꝫ hoc vt di-
cit pharisei male interꝑtantes: ſcribe-
bāt decē ꝓcepta legis ī chartulis lr̄is ma
gnis: vt qdā alij dicūt: ⁊ ligabāt ī frōte
in modū coꝛone: vt ſemꝑ añ oculos mo-
uerent: ⁊ ſilr ligabāt in brachijs (Et ma
gnificāt). i. ꝓ ceteris magnas faciūt (fim
brias) vt ſanctioꝛes ceteris videāt. Iu-
dei em̄ vt nō ſolū carne ꝑ circūciſionē: ſꝫ
etiā veſtib⁹ ab alijs diſtinguerēt. ꝓce-
pto dñi fimbrias ī qtuoꝛ angulis pallio
rū poꝛtabāt: ī qb⁹ pharisei. Hie. teſte li-
gabāt ſpinas acutiſſimas: vt deū ambu
lādo vel ſtādo pungerent: ꝓceptoꝝ dei
memoꝛarent. Et reuera ī his oib⁹ vt idē
I ait: fauoꝛē pplī: ⁊ lucra mulierculaꝝ ſe
ctabant. Repꝛehēdit aūt hic Chꝛy. eoſq
ꝟba euāgelij ſuſpēſa ponūt ad collū: ꝓ
pterea ꝙ virt⁹ euāgelij nō ē ī figuris li-
teraꝝ: ſꝫ in intellectu: ac ꝑ hoc meli⁹ in
coꝛde ꝙ̄ ī collo reponūt. Ad qđ dr̄ ꝙ nō
credit hoc eſſe pctm̄ cū ſine ſupſtitione

fiat ſm. s. Tho. qꝛ de btā Cecilia legit ꝙ
ſemꝑ euāgeliū gerebat ī pectoꝛe. Sctūs
etiā Barnabas ꝑ euāgeliū beati Mat.
ſanabat infirmos: ⁊ meretrix ſuꝑ nico-
laū ſenē habentē euāgelium vidit mira
bilia vt pꝫ in legēda. ſ. Andre. Ad rōnē K
Chꝛy. dico ꝙ verū ē ꝙ meli⁹ recōdūt
in coꝛde verba ſctā ꝙ̄ in collo, ſꝫ nō pñt
ſemꝑ in coꝛde teneri. Ideo meli⁹ ē ha-
bere in collo ⁊ in coꝛde: ꝙ̄ in coꝛde tantū
vel in collo tm̄ ꝙ̄ neq in coꝛde neq ī col
lo. Nec eſt incōueniēs ꝙ in ſignis ⁊ figu
ris gratia ſignificatoꝝ ſit aliqua ſpūa-
lis virt⁹ intentionalr ⁊ diuinit⁹ infuſa.
Sicut em̄ ſm ſctōs de⁹ eā dedit verbis
ſacramētalibus: qđ ꝓhibet credere ꝙ eā
dederit eā figuris maxime cū etiā dede-
rit eā fimbrie veſtimēti xp̄i: ⁊ qđ ē foꝛti⁹
vmbꝛe petri. i. aeri ī quo erat vmbꝛa pe
tri. Nō em̄ eſt veroſimile ꝙ oēs infirmi
q ad vmbꝛā petri ſanabant: oꝛonibus
petri ſanarent: ſed fiebant illa miracu-
la ex poteſtate. i. ꝑ virtutē a deo collatā
Petro: ⁊ a pe͛o ꝑ ſubiectuꝫ vmbꝛe eius
vſq ad infirmātiū coꝛꝑa deriuatā. Qđ
vero pharisei opa ſua agant ꝓpter ina L
nē gloꝛiā ꝓbat iterū dñs a ſigno cū di-
cit (Amant aūt primos accubit⁹ in ce-
nis). i. primas ſedes ad menſam. Quia
em̄ antiqui comedebāt in lectis come-
dentes dicunt recūbere vel accūbere: ⁊
ſedes mēſe dñr accūbit⁹: ⁊ primas cathe
dras ī ſynagogis ⁊ ſalutatiōes cū incli
natiōe capitis ⁊ flectiōe genuū ſm Chꝛ.
(in foꝛo) vbi ſunt multi poti⁹ ꝙ̄ ī priua-
to: ſꝫ vbiq hoc appetāt ⁊ vbiq ſit culpa
ſm Raba. (⁊ vocari ab hoib⁹ rabbi). i.
magiſter ſiue doctoꝛ. In oib⁹ tn̄ his ſm
Chꝛy. nō vituperat factū: ſed ambitio.
Nō em̄ eſt malū recūbere ī pꝛio loco: ſꝫ
ipm̄ primatū ambire ⁊ ſic ꝺ alijs. In hac
parte habēt documentū ꝯfeſſoꝛes impo
nentes exceſſiuas penitētias. Dicit em̄
Chꝛy. loquēs de alligātib⁹ onera gra-
uia. Tales inqt ſunt q graue pōdus ve
nientib⁹ ad pniam imponunt: ⁊ ſic dum
pñs pena fugit cōtēnit pnia futura. Si M
em̄ falcē ſuꝑ hūeros adoleſcētis quē nō
pōt baiulare poſueris: neceſſe hꝫ vt aut
falcē reijciat aut ſuſpiciēs dū pl⁹ ferre n̄
pōt ſcādalizat⁹ ampli⁹ peccet. Deīde ſi

erramus modicā pniaꝫ īponētes: nōne
meli⁹ pp miām reddere rōnē ꝙ̄ pp cru-
delitatē. Ubi pr̄familias larg⁹ ē diſpēſa
toꝛ nō dꝫ eē tenax. Si de⁹ benign⁹: vtqd
A ſacerdos ei⁹ auſter⁹? Uis appere ſctūs?
circa vitā tuā eſto auſterus: circa alioꝝ
benignus. Audiant te hoies parua mā
dantē ⁊ grauia facientem. Talis auteꝫ
eſt ſacerdos qui ſibi indulget: et alios
exigit: quēadmodū malus deſcriptoꝛ tri
buit in ciuitatib⁹: qui ſe releuat ⁊ one-
rat impotentes. Hec ille. ¶ Quantū ad
tertiū hoꝛtat nos xp̄s ad humilitatē: cū
dr (Uos āt nolite vocari rabbi.) Ubi ad
uertendū eſt ſm Chꝛy. ꝙ multa repꝛe-
hēderat in phariſeis minima: de qbus
diſcipuli nō indigebāt turbari: ideo illa
xp̄s ꝓtermiſit. ſed qđ erat olim maloꝝum
cauſa. ſ. thꝛonū appetere magiſtralē hoc
adducit medium. Sed ꝯ: qꝛ apl̄s. ij. Thi.
j. appellauit ſe magiſtrū: dicēs In quo
poſitus ſum ego ꝓdicatoꝛ ⁊ apl̄s ⁊ ma-
giſter. Ad hoc dicit. s. Tho. in libꝛo ꝯtra
impu. rel. ꝙ dñs hic ꝓhibuit ſoluꝫ am-
B bitionē circa magiſteriū: nō aūt ꝓhibuit
offm̄ magiſtri: qđ eſt docere vel etiā no
men magiſtri: qđ cōfert ad vtendū ſcien
tia iam hadita in docēdo. Aliter idē ſol
uit ſuꝑ Mat. ⁊ Chꝛy. ibidē ⁊ Hiero. qꝛ ma
giſter ꝓpꝛie ⁊ ſimpliciter eſt q a ſe hꝫ do
ctrinā: nō aūt ille q eā hꝫ ab alio ⁊ alijs
diſpergit: qꝛ eſt diſcipul⁹ eius q ſibi tra-
didit illā. Solus aūt deus hꝫ a ſe doctri
nā. Itē magiſter eſt ꝓpꝛie q docet: hō au
tem nō docet ꝓpꝛie hoieꝫ alioq oēs ha-
bentes doctoꝛes addiſcerēt: ſed de⁹ do-
cet interius ꝑ intellectū: ⁊ hō coadiuuat
exterius ꝓponēdo aliqua eo mō quo me
dic⁹ adiuuat naturā. Eſt ergo hō vt di-
cit. s. Tho. i. q. de veritate. q. xi. magiſter
miniſterialiter tm̄ tāq inſtrm̄ vel adiu
toꝛ magiſtri principalr ⁊ eſſentialiter di
cti de quo ſubdit. (Un⁹ em̄ eſt magiſter
veſter) ꝓpꝛie ⁊ ꝓncipalr ⁊ ſimplr ⁊ eſſen
tialiter (oēs autem vos fratres eſtis)
qꝛ filij dei ꝑ adoptionē vel creationem
C (Et patrē nolite vocare vobis ſuꝑ ter-
rā) Sed cōtra hoc eſt ꝯſuetudo antiqua
monaſterioꝝ in qbus ſenioꝛes patres
appellant. Ad hoc dr ſm mētē Hier. ⁊ ſ.
Tho. ꝙ ſuꝑ terrā nō debem⁹ cognoſce-

re patrē principalē niſi deū q eſt oim pa
trū pater: ⁊ aiaꝫ nobis dedit: abuſiue tn̄
⁊ ſcđario poſſumus aliquos appellare
patres rōne etatis: vel etiā coꝛpoꝛalis
gnationis. Nā vt ait Hiero. ſicut vnus
filius dei ꝑ naturā nō ꝓiudicat ceteris D
quin poſſint dici filij dei ꝑ adoptioneꝫ:
ita ⁊ vn⁹ pr̄ ⁊ magiſter: nō ꝓiudicat alij
quin abuſiue vocēt ⁊ pr̄es ⁊ magiſtri:
ſꝫ vnus ſit ꝓncipalis de quo dr.) Unus
eſt em̄ pater veſter q in celis eſt. Nec vo
cemini magiſtri.) Cōtra qꝛ iā hoc ſupe-
ri⁹ dixit. Ad hoc dicūt qdā ꝙ replicat idē
ꝓpter piculū magnū ambitiōis ⁊ eleua
tionis circa magiſteriū. Alij aūt dicūt ⁊
meli⁹ ꝙ ſupra dictū ē de magro docēte
ꝟbo: hic aūt de docēte exēplo ſctitatis.
Xp̄s aūt eſt qui dat⁹ eſt oib⁹ ī exēplū vi-
uendi: vt dicit. ſ. Tho. iij. p. q. xl. nō autē
alij ſancti: niſi quatenus fuerūt imita-
toꝛes xp̄i. vnde ſubditur. (Quia magi-
ſter veſter vnus eſt xp̄s) Nō dicit de⁹ qꝛ
deum quē nō videm⁹: imitari nō poſſu
mus. Aug. Hō imitādus nō erat q vide
bat deus imitādus erat q nō videbat. E
Ut ergo de⁹ exhiberet hoi eū q ⁊ ab hoie
videret ⁊ quē hō ſeqret: deus factus eſt
hō. Hec ille. Et qꝛ hactenus dñs indu-
xit ad fugā elationis: nūc īducit ad am-
plexū humilitatis dicēs (q maioꝛ eſt ve
ſtrū: erit veſter miniſter.) qđ. ſ. Tho. du-
plr exponit Pꝛio ſic, Erit veſter miniſter
i. ſe dꝫ exhibere miniſtrū. Ul̄ ſcđo erit ve
ſter miniſter in ſua exiſtimatione. Aug.
Qui pꝛeeſt nō ſe exiſtimet ptāte domi-
nāte ſed charitate ſeruiente felicē. Hec
ille. Uel aliter ſm alios. Qui maioꝛ ē. i.
vult eſſe in veritate erit veſter miniſter
ſe ī vilibus exercēdo: ſm decentiam ſue
ꝑſone ⁊ officij. (q aūt ſe exaltauerit hu-
miliabit: ⁊ q ſe humiliauerit: exaltabit)
Remig. Qđ ſic intelligit. Ois q ſe de ſuis
meritis extollit: apud deū humiliabit: ⁊
q ſe de beneficijs humiliat: apud deum
exaltabit. Hec ille. Uel aliter. Qui ſe exal
tat: ambiēdo primatū: humiliabitur ab F
hoib⁹: vel a deo: vel ab vtriſq. ⁊ q ſe hūi-
liat appetēs ſub eſſe: ⁊ fugiēs elationem
exaltabit ab hoib⁹ vl̄ a deo vl̄ ab vtriſq
¶ Moꝛaliter ſciendū eſt euidēs ſignū eſ
ſe ꝙ aliqs ſit celeſtis pr̄is fili⁹ vl̄ terreni

pꝛimo reſpicere celū vel terrā: ⁊ ſcđo eſſe
albū per puritatē vel nigrū ꝑ operatio-
nē. Filij eñ aſſimilāt patri. Vñ ⁊ ſcđm
gloſ. ſuper illud. Pullis coꝛuoꝝ ⁊c. Filij
G coꝛui q̄diu ſunt albi erectis ad celū ro-
ſtris paſcūtur a deo: ſed vbi ſunt nigri ꝑ
plumas: paſcūtur a parētib⁹. Et tertio
honoꝛare parētes. Vñ ⁊ filij ciconie pa-
rētes paſcūt: ſed filij vipere eius latera
dirūpūt. Quia dicta eſt vipera: q2 vi pa
riat: et partu ipſo ruptis lateribus mo-
riatur.

☞ Feria. iiij. poſt dñi. ij. Quadra.
☞ Tertus euange. Mat. cap. xx.

Aſcēdēs Ieſus hieroſoly
mā aſſumpſit duodecim
diſcipulos ſuos ſecreto ⁊
ait illis. Ecce aſcēdim⁹
hieroſolymā: ⁊ filius hominis tra-
detur pꝛincipibus ſacerdotū ⁊ ſcri-
bis: et cōdēnabūt euȝ moꝛte. Et tra
dēt eū gētibus ad illudēdū et fla-
H gellandū ⁊ crucifigēdū: ⁊ tertia die
reſurget. tunc acceſſit ad eū mater
filioꝝ zebedei cū filijs ſuis: adoꝛās
⁊ petens aliquid ab eo. Qui dixit
ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt ſe-
deāt hi duo filij mei vn⁹ ad dextrā
⁊ vnus ad ſiniſtrā tuā in regno tuo.
Reſpōdens aūt Ieſus dixit. Neſci
tis qđ petatis: Poteſtis bibere cali
cem quē ego bibitur⁹ ſum? Dicunt
ei. Poſſum⁹. Ait illis. Calicez qui-
dem meum bibetis: ſedere autem
ad dexterā meā ⁊ ad ſiniſtrā non eſt
meū dare vobis: ſed q̄bus paratū
eſt a patre meo. Et audiētes decez
indignati ſunt de duobus frīibus.
Ieſus aūt vocauit eos ad ſe: ⁊ ait.
Scitis q2 pꝛincipes gētium dñant
eoꝛum ⁊ qui maioꝛes ſūt ptātez ex-
I ercent in eos. Nō ita erit īter vos:
Sȝ q̄cunq; voluerit inter vos ma-
ioꝛ fieri ſit veſter miniſter. Et q̄ vo-
luerit īter vos pꝛim⁹ eē: erit veſter
ſeruus. Sicut filius hoīs nō venit
miniſtrari ſed miniſtrare ⁊ dare ani
mam ſuaȝ redemptionē ꝓ multis.

Aſcendēs Hieroſolymā ⁊c.)
Matth. xx. In preſenti euā-
gelio tangūtur tria puncta:
que ſunt. Prenūtiatio: poſtu
latio: ⁊ indignatio. ¶ Quan K
tum ad pꝛimū tāgitur pꝛenuntiatio paſ
ſionis xp̄i: cū dicitur. (Aſcendens Ieſus
hieroſolymā) .i. hieruſalē que erat i mō
tibus ⁊ eminebat in tota terra ꝓmiſſio-
nis (aſſumpſit duodecim diſcip̄los ſuos)
Ex quo patet ꝙ inter eos erat Iudas.
Foꝛſitā eñ adhuc erat dignus: vt dicit
Oꝛige. audire cū alijs. Et. ſ. Tho. dicit ꝙ
nondū conceperat malū qđ videt intel-
ligēdū de pꝛoditione: vtrū aūt iam eſſet
latro: credo ꝙ ſic: ſȝ erat occult⁹ (ſecreto)
Pꝛimo ſm Chꝛy. q2 paſſio xp̄i eſt pꝛetio-
ſiſſimus theſaurus cū vt ait nihil ſit ꝓꝑ
qđ magis debeamus deo gratias agere
ideo in vaſis electis erat recōdēdus. Et
intēdit ꝙ pꝛopter reuerentiā paſſionis
xp̄s pꝛimo eam debuit publicare di-
gnioꝛibus perſonis. i. apoſtolis familia- L
rioꝛibus xp̄o. Scđo ſm eū: q2 ceteri erāt
imperfecti ⁊ conturbati ⁊ aduerſi ab eo
fuiſſent. ſi ei⁹ moꝛtē audiuiſſent. ⁊ mulie
res etiā tumultū feciſſent. Et tertio ſm
eundē Chꝛy. q2 ſciebat matrē filioꝝ ze-
bedei aliquid petiturā: et iō declinauit
a via: vt ei daret locū ad petēdū: ⁊ inde
diſcipulos inſtrueret. Et quarto vt eli-
cit a Cypꝛiano i exēplū tuū: ꝙ ſi vis aſcē
dere ad crucē religionis: nō manifeſtes
multis cōſiliū tuū. Et quinto ad cōdēnā
dam hypocriſim: que ad crucē ꝑnie non
vadit ſecreto ſȝ patēter (Et ait illis) pꝛe-
dicēdo paſſionē ſuā ⁊ reſurrectionē: ſm
Cyrillū: vt ſcirēt eū volūtarie pati: ⁊ ꝓ-
pter alia q̄ dicent. (Ecce aſcēdimus hie-
roſolymā: ⁊ fili⁹ hoīs) .i. ipſemet ſic ſe ap
pellās vel q2 vnius tm̄ ſit filius. ſ. virgi-
nis: vel humilitatis cā: cū ſe poſſet dice-
re filiū dei (tradetur) a iuda (pꝛincipibus
ſacerdotū:) Foꝛte iſti pꝛincipes ſunt qui M
ſucceſſerūt illis viginti quatuoꝛ quos oꝛ
dinauit. Dauid de q̄b⁹ habes dñica. iiij.
aduētus (⁊ ſcribis) .i. legis doctoꝛib⁹ (et
cōdēnabūt eū moꝛte.) qui dixerūt ⁊ iudi
cauerūt eū reū moꝛtis: ſȝ nō potuerunt

exercere iudiciū: q2 poteſtas ſanguinis
eis fuerat a romanis ablata: vñ dixerūt.
Nobis nō licet iterficere quēq;. (Et tra
dent) ipſi pꝛincipes ⁊ ſcribe (eū) a ſe pꝛi⁹
ad moꝛtē ſentētiatū: ⁊ duriſſime vt cre-
A ditur flagellatū: (gētibus) .i. pilato gēti-
li ⁊ poteſtati romanoꝝ: ſm Raba. (ad il
ludendū ⁊ flagellandū ⁊ crucifigēdum)
Et in verbis ſm. ſ. Tho. oſtēdit xp̄s fuiſ
ſe pꝛiuatus tribus: q̄ maxime appetunt
hoīes: honoꝛe: quiete: ſenſuū ⁊ vita. (Et
die tertia reſurget) cōputādo eā in qua
paſſus eſt. Hoc aūt ſm Chꝛy. dꝛ vt cum
triſtia viderēt reſurrectionē expectarēt.
Pꝛedixit aūt xp̄s diſcipulis paſſionem.
Pꝛimo ſm Greg. Hiero. ⁊ Chꝛy. vt foꝛ-
tioꝛes eſſēt i die paraſceues: q2 iacula ꝓ
uiſa minus ledunt. Uel ſcđo ſm Hiero.
vt ex reuelatione moꝛtis de reſurrectio-
ne non dubitēt. Uel tertio ſm Chꝛy. vt
ex hoc cognoſcāt ꝑſcientiā xp̄i ⁊ ex ꝑſciē
tia deitatē: ⁊ ex deitate voluntariā ⁊ nō
coactā paſſionē. In hac parte eſt docu-
mentū Rabani dicētis. Ideo aūt dñs in
mūdo noluit ꝓſperari: ſȝ grauia pati: vt
B oſtēderet nobis q̄ per delectationē ceci-
dimus: cū qua amaritudine redire de-
beamus. Hec ille: Vñ Aug. de ciuita. dei
ait. Paſſione oſtēdit qđ ſuſtinere ꝓ veri
tate reſurrectione qđ ſperare in verita-
te debeamus. Hec ille. Uide ēt de his ſu
pra in dñica i Quinquageſima. ¶ Quā-
tū ad ſcđȝ tangit poſtulatio filioꝝ zebe-
dei. i. Ioānis euāgeliſte ⁊ Iacobi maio-
ris: q̄ fuerūt filij marie ſoꝛoꝛis marie ma
tris dñi: ex zebedeo patre. Sic eñ dicit
Magr̄. hiſt. filij zebedei audita moꝛte et
reſurrectiōe xp̄i crediderūt eū ilico regna
turū in pop̄lo iudaico: ⁊ ſuggeſſerūt mr̄i
vt peterēt grām vnā a xp̄o: illā nō expꝛi
mēdo: q̄ obtēta exprimeret illā de q̄ dꝛ in
fra. Et ſicut dicit Hie. ⁊ ēt mr̄ eoꝝ ſilr cre
didit xp̄m ilico regnaturū: iō cōſenſit fi-
lijs. Et iō dicit: (Tūc) audita. ſ. moꝛte et
C reſurrectiōe xp̄i dicta mulier (acceſſit ad
eū) ſuggeſtiōe Ioānis ⁊ Iacobi: vt dicit
Magr̄ hiſt. ⁊ Hiero. Sȝ q̄re nō acceſſerūt
ipſi filij zebedei? Rñdet Chryſ. Ne inq̄t
ceteroꝝ diſcip̄loꝝ coꝛda cōtererēt volē
tes ſibi ꝓuidere de regno. Dixerūt ergo
Submittamus matrē vt ſuo noīe depꝛe
cetur pꝛo nobis. Si eñ res fuerit repꝛe-
hēſibilis: facile merebit veniam: q2 mu
lier: ſi aūt nō fuerit facili⁹ īpetrabit mr̄
pꝛo filijs rogās q2 pꝛius de⁹ facili⁹ exau
diet maternū affectū. (Mater filioꝝ ze-
bedei) Nota ꝙ. b. Anna mater virginis D
marie: tres hbuit viros: ⁊ ex ſinglis ſin
gulas habuit filias: quarū quālibet ap-
pellauit Mariā: ⁊ q̄libet habuit virū: et
genuit filios: aut ex viro aut ſine viro.
De h̄ ſunt v̄ſ⁹ tales. Anna ſolet dici tres
concepiſſe Marias. Quas genuere viri
ioachim: cleophas: ſalomeq;. Has duxe
re viri ioſeph: alphe⁹: zebede⁹. Pꝛia pa-
rit xp̄m. Iacobū ſecūda minoꝛē: Et Io-
ſeph iuſtū peperit cū ſimone iudā. Ter-
tia maioꝛē iacobū volucrēq; Ioānē. Sȝ
cōtra iſta q̄ cōiter vera tenētur videtur
eſſe dictū Chꝛy. qui dicit ſup Matth. ꝙ
iſta mulier dicta eſt ſalome: ⁊ idē dicit. ſ.
Tho. qui addit ꝙ ſalome eſt nomē mu-
lieris. Ad hec pt dici ꝙ intēdit Chꝛy. et
s. Tho. ꝙ ea ꝑſona q̄ i euāgelijs exp̄mit
ꝑ ly ſalome eſt mulier ⁊ nō maſculus: ſȝ
tñ q̄ties in euāgelio dꝛ ſalome ſubaudit
maria vt dicat maria iacobi ⁊ ſalome. i.
maria iacobi ⁊ maria ſalome: ſic dicta a
pr̄e ſalome appellato: cū ip̄a maria dice E
ret (cū filijs ſuis) .i. reuerentiā faciēs vt
obtineret qđ optabat (⁊ petēs) Beatus
Marcus dicit ꝙ petiuerūt filij: ſed ſicut
dicit. s. Tho. filij petiuerūt mediāte mr̄e
(aliqđ ab eo:) nō exprimēdo qđ vellet: ſȝ
dicendo volo vt des mihi vnū. In hoc vi
det manifeſtū ꝙ iſta mulier multū poſ-
ſet apud xp̄m: q2 duo ex. xij. poſuerūt eaȝ
exoꝛatricē ꝓ ſe: ⁊ tñ illi erāt xp̄i ſecreta-
rij. Et ſicut dicit Chꝛy. iſta ſeq̄bat xp̄ȝ cō
tinue: ſiue marit⁹ viueret ſiue nō ꝙ cer
tum nō habet. Dicit aūt. s. Tho. ꝙ talis
petitio in qua nō exp̄mit petitū non eſt
admittēda: ⁊ q̄ eā admittit ſtulte admit
tit. Vñ herodes ſtulte ꝓmiſit puelle: ⁊ tā
q̄ ſtultus nō reuocauit. Salomō aūt ꝓ-
miſit q̄dē matri ſtulte: ſȝ tanq̄ ſapiēs re F
uocauit poſtq̄ ip̄a petiuerat ꝓ Adonia
q̄ latenter inſidiabatur regi Salomoni.
Chꝛiſt⁹ aūt ſapiētioꝛ. Salomone nō vo
luit ꝓmittere niſi exp̄meret res petita.
Vñ ſeq̄t (q̄ dixit ei: Quid vis?) ſm Chꝛy.
nō interrogat ex ignoꝛātia: ſȝ vt ex res-

ſponſione oſtēdat irrationabilē eſſe pe‑titionē.(At illa. Dic vt ſedeāt hi duo fi‑lij mei vnus ad dexterā tuā: ⁊ vnus ad ſiniſtrā in regno tuo.) ¶ Pro quo aduer‑
G tēdū ē ꝙ iudei ſcripturas de xp̄o loquē‑tes carnaliter intelligebāt: iō eū corpo‑raliter regnaturum putabāt in hierl'm. Apl'i quoqꝫ tāqꝫ rudes idē credebāt: exi‑ſtimātes ꝙ rebellare faceret xp̄s ppl'm ⁊ auferret dominiū a romanis reſtituēs illud Iſraeli. Uñ ⁊ Act. i. xp̄o aſcēſuro in‑terrogabāt. Dñe ſi in tēpore h' reſtitues regnū iſrael. Uñ ſm Hiero. ⁊ Orige. peti‑uerūt iſti aliquid carnale. vt. ſ. eſſent col‑laterales xp̄o: ⁊ nulli ſi haberent maiorē. Uolebāt eñ Petrū deijcere de primatu idē ſentit Chry. qui ait. Uidebāt ſeipſos honoratos pre alijs. ⁊ audierūt ꝙ ſuper xij. thronos ſedebūt. Uñ primatū ipſius cathedre petebāt accipere. Et quidē ꝙ plus alijs honoris apud xp̄m habebant nouerāt: timebātꝗ Petrū ſibi preferri.
H Uñ manifeſtum eſt: ꝙ nihil ſpūale pete‑bāt: neqꝫ itelligētiā ſuperioris regni ha‑bebant. Hec ille. Uel aliter pōt dici ſm Chry. ꝙ petebāt aliq̄d ſpūale: puta pri‑matū in celeſti regno.(Reſpōdēs aūt Ie‑ſus) nō quidē matri q̄ ſupplicauerat ſʒ fi‑lijs. Tū qꝛ filij fuerūt primi motores. Tū ad innuendū ꝙ nō eſt honor hoī cōten‑dere cū muliere. Tū qꝛ erat vetula: ⁊ cō‑ſequēter piū erat eā cōſolari: impiū ꝟo cōturbare. Tū qꝛ erat amita: ⁊ cōſequen‑ter erat ei deferēdū. Tū qꝛ erat mr̄: ⁊ cō‑ſequēter erat ei cōpatiēdū ſi ꝓ filijs ſup‑plicabat. Reſpōdēs igit̄ ad diſcipl'os: ex quoꝝ ſuggeſtiōe ſʒ Hiero. nouerat ma‑tris ſupplicationē proceſſiſſe dixit.(Ne‑ſcitis q̄d petatis). Et hoc iō: qꝛ nihil ſpi‑rituale petebāt ſm Chry. vel qꝛ ſi pete‑bāt ſpirituale vt idē ḋt: ſi nouiſſent quid petebāt nō auſi fuiſſent tm̄ quid petere qđ ſuperexcedit ſuperiores ꝟtutes. Nul‑li eñ creature cōpetit ſedere a dextris: vt dicit. ſ. Tho. Uñ ⁊ regina dicit̄ i pſal‑
I mo nō ſediſſe a dextris: ſʒ aſtitiſſe. Uel h' ideo ſm eūdē qꝛ a ſiniſtra ad dexteram erāt vocati: vñ ad ſiniſtrā nō debebant velle redire. Et intēdit Chry. ꝙ eſſe i ſi‑niſtra eſt maloꝝ. Uel hoc ideo ſm Hila. qꝛ de glīa apl'oꝝ nō erat ambigendū cū

iudicaturi eſſent cū xp̄o: vt iam poterat ex dictis eius eſſe manifeſtū. Uel hoc iō ſm magiſtrū hiſto. qꝛ regnare petebāt q̄ nō meruerāt: ⁊ prelationē volebāt in ce‑lo vbi nō eſt:(poteſtis bibere calicē quē ego bibiturꝰ ſum?) Beatꝰ Mar. dicit do‑ K minum addidiſſe(aut baptiſmo quo ego baptizor). i. baptizabor in proximo (ba‑ptizari). Per baptiſmū aūt dñs ſignifica‑uit mortē ad ſimilitudinē lane ſm ma‑gi. hiſto. que dū baptizata mergitur: ex‑trahit̄ poſt cū alicuius nobilioris colo‑ris ſplēdore. Sic ⁊ nos ꝑ mortē mergi‑mur in terrā: ſʒ clariores ⁊ nobiliores re‑ſurgemꝰ. Per calicē vero ſignificauit ſʒ eundē paſſionē circa mortē tm̄. Eſt autē calix vt dicit Macrobius genus poculi qđ cilices inuenerūt: ⁊ dictus eſt quaſi ci‑lix: mutata i in a. Significat vero ama‑ritudinē tribulatiōis: qꝛ vt ḋt idē mag' eſt ſcyphus quo calidā potionē. i. medi‑cinā ſumimus. Uñ ⁊ ſm aliquos dictus eſt calix: qꝛ caleat calore amare potiōis. Uel ſm Caſſi. ſuper ꝑs. ſignificat paſſio‑nē: qꝛ eſt genus poculi quo potus diſtri‑buit̄ bibētibus mēſuratus: ſicut tribula‑ L tiones a deo nobis immittūtur ſm men‑ſuram poſſibilitatis noſtre ad ſufferen‑dū: ſm tm̄ alios puta Hiero. Chry. Hila‑riū ⁊ multos alios idē ſignificatū eſt no‑mine calicis qđ ⁊ noīe baptiſmi: marty‑riū. ſ. ſeu paſſio ad mortē vſqꝫ ꝯtracta ⁊ terminata. Cū aūt dñs ſciret ꝙ iſti pote‑rāt ſuā paſſionē imitari interrogat tm̄ ſi id poſſunt ſm Chry. vel vt ſignificet ne‑minē poſſe cū xp̄o regnare niſi paſſionē xp̄i fuerit imitatus: ſaltē contra peccati certamē: vel vt tacite increparet eos: ac ſi diceret. Uos de honore ⁊ coronis loq̄‑mini: ego vero de agonibus ⁊ ſudoribus cogito. Nō eñ hoc p̄mioꝝ eſt tēpus(di‑cunt ei poſſumꝰ) reſpōdendo. ſ. ⁊ de paſ‑ſione ⁊ de morte: ſeu de calice ⁊ baptiſ‑mo. Sic aūt reſpōdent ſm Hila. qꝛ iam martyrij ꝯſtātiā habebāt. Uel ſm Chry. M hoc dicūt nō tā ex fiducia ſue fortitudi‑nis: qꝫ ex ignorantia. In expertis eñ le‑uis videt̄ eſſe tētatio paſſionis ⁊ mortis. Hec ille. Uel ſm eundē hoc dicunt ex de‑ſyderio eius qđ petiuerāt qꝛ niſi ſperaſ‑ſent audiri nō ſic dixiſſent. Uel ſecūdū. ſ.

Tho. ex intēſo amore ad xp̄m ſicut ⁊ Pe‑trus dixit paratus ſum tecū ⁊ in carcerē ⁊ in mortē ire. Sequitur(Calicē quidem meū bibetis.) Et in hoc ſm Hila. collau‑dauit fidē eoꝝ ſm magi. aūt hiſto. dñs
A reſpondet de calice ⁊ tacet de baptiſmo qꝛ Ioānes multa quidē ꝓpter dñm paſ‑ſus eſt ſʒ nō mortē violētā. Sʒ ſm alios qui per calicē mortē accipiūt etiam ipſe Ioānes calicē bibit: ſicut predixerat do‑minꝰ. Et hoc ſm Hierony. ſm aīm et vo‑luntatē que nō defuerūt martyrio: vt te‑ſtatur feruētis olei doliū: de quo narra‑tur in eccleſiaſtica hiſto. ⁊ flagella q̄ per‑tulit: vt legitur in actibus apoſtoloꝝ. Martyriū tm̄ defuit eiꝰ animo: qꝛ in pa‑ce vitā finiuit. Uel ſcōꝫ alios actu ⁊ non ſolo aīo bibit calicē mortis: ſʒ nō cōple‑te ⁊ perfecte: ſed ſolū ſcđm paſſiones ad mortē diſpoſitiuas vel ſcđm exiliū quod ſuſtinuit in pathmos inſula. Eſt eñ exi‑liū mors ciuilis. inſti. quibꝰ mo. ius pa. po. ſol. relegati ſi mortuo. De reliq̄ fra‑tre dubiū nō eſt: qꝛ vt habet̄ Act. xij. ab
B Herode Agrippa gladio occiſus eſt. xp̄s aūt vt dicit Hieronī. neqꝫ negauit qđ po‑ſtulabant ne eos triſtes efficeret: neqꝫ ꝓ‑ſpopōdit ne decē alios irritaret ſed ait: (Sedere aūt ad dextrā meā vel ad ſini‑ſtrā non eſt meū). i. nō ꝑtinet ad me) da‑re vobis) ſubaudi ſʒ magi. hiſt. ⁊ Remi. talibus quales eſtis: qꝛ ambitioſi eſtis. Uel ſm. ſ. Tho. ⁊ magi. hiſto. nō eſt meū dare vobis pro vobis: ſeu ratione perſo‑narū vel propinquitatis: qꝛ dignitas in regno celoꝝ cōſequitur ſolū copiā meri‑toꝝ. Igitur xp̄s eis diſcrete reſpōdit: qꝛ nō dixit dabo ne alij indignarent̄: nec nō dabo: ne iſti cōfunderent̄: ſed dixit vir‑tualiter: nō dabo qꝛ eſtis mihi propinq̄: ſʒ dabo ſi fueritis digni. Uñ ⁊ ſubditur. (Sed quibus paratū eſt a patre meo) ex predeſtinatione ſm quā nō perſone pro‑
C pinquitas ſʒ charitas penſat. Et in hac ſm Hiero. etiā ipſos ab hoc qđ poſtula‑bat nō excludit qꝛ ſi meritis ⁊ operibus tales fuerint vt digni ſint regno celorū accipiūt illud. ¶ Sed hic eſt duplex que‑ſtio. Prima quā facit Arrius hereticus. Si eñ nō eſt xp̄i inquit dare iſtis regnū ſed quibus pater parauit ſequit̄ ꝙ filiꝰ

non ſit patris equalis. Ad hoc autem ḋr primo quidē ꝙ filius nō eſt equalis pa‑tri ſm naturā qua iſtis erat ꝓpinquus ⁊ ſcđm quā iſti credebāt obtinere poſtu‑lata. ſecꝰ aūt ſcđm diuinitatē. Et p̄terea D xp̄s ñ negat ſe daturū regnū celoꝝ: imo affirmat ſe daturū illud: nō q̄dē iſtis: ſʒ his q̄bꝰ pr̄ preparauit illud. ¶ Et ſi in‑ſtet̄ qꝛ ex h' habet̄ ꝙ pr̄ p̄parat regnū ali‑quibꝰ ⁊ nō filiꝰ. Dico ꝙ verū eſt ſm hu‑manitatē nō aūt ſm diuinitatē q̄ vnū ē cū pr̄e. vt ip̄emet dicit Ioā. x. Sic eñ ip̄e preparat illud cū patre predeſtinando. ¶ Alia q̄ſtio eſt: qꝛ xp̄s innuit ꝙ aliq̄bus hoc ſit ꝯceſſurꝰ vt ad dexterā eiꝰ ſedeāt qđ nulliꝰ videt̄ creature eſſe ſm p̄dicta. Ad hoc ḋr ſʒ Chry. ꝙ nō intēdebat dñs dicere: ꝙ hoc aliquibꝰ ſit dādū ſcđm ꝙ verba ſonāt: q̄ importare videt̄ eq̄litatē in deitate: ſʒ ſcđm ꝙ illi duo credebant q̄ ꝑ hoc nihil aliud intelligebāt niſi emi‑nentiā ſuꝑ oēs alios in regno dei. Sic ēt ſedere ad ſiniſtrā nō eſt accipiendū hic vt ſonat in malū: ſʒ vt importat conſiſte‑re perſone regis: qꝛ ſic iſti intelligebant. ¶ In hac parte eſt documētū moraliter E vt caueamus ne dicat̄ nobis neſcitis q̄d petatis. Si eñ petētibus regnū celi di‑ctū eſt ſic: multomagis h' poterit dici pe‑tētibus tēporalia niſi ſane petāt. Chry. Ideo dicit neſcitis q̄d petatis: qꝛ nō ſo‑lū debemus cogitare qualē gloriā cōſe‑quamur: ſʒ quomodo euadamus ruinā peccati: qꝛ ⁊ in ſeculari bello q̄ ſemꝑ pre‑dā victorie cogitat: difficile vincit. Ideo petendū erat Da nobis auxiliū gratie tue vt oē malū vicamꝰ. Hec ille. ¶ Quā‑tū ad tertiū tāgit̄ apl'oꝝ alioꝝ indigna‑tio cū ſubdit̄. (Et audiētes decē) ſnīam dñi p̄dictos duos increpātis: ſm Chry. (indignati ſunt) ꝙ alij ſe eis vellēt ante‑ferre. Et hoc ſcđm. ſ. Tho. ex quadā ela‑tione: ſicut ⁊ illi ex elatione petiuerunt. Erāt eñ oēs adhuc carnales ſm Chry. ⁊ iſta carnaliter geſſerūt (de duobꝰ fra‑tribus) Sʒ quare ſūt indignati cū illi nō F petiuerint ſʒ mater. Ad hoc dicūt Chr. ⁊ Hiero. ꝙ ex dñi reſpōſiōe qui ad filios nō ad matrē reſpōdit: intellexerūt ma‑trē ſubmiſſam fuiſſe a filijs. Sed quare nō ſunt idignati ſtatim cū dixit: neſcitis

quid petatis. Ad hoc dicit Chry. Donec
xp̄i ſnīa incerta erat non triſtabant͛ alij
diſcipuli: ſed tūc triſtati ſunt qn̄ illos in-
crepauit. Hec ille. Itēdit aūt Chryſo. ꝙ
nō ſunt ante indignati. i. nō añ oſtende-
D runt indignationē ſuā ꝓpter reuerētiā
xp̄i. Uñ dicit idē in homil. Qn̄ autē eos
a dn̄o p̄honoratos viderūt in trāſſigura
tione: ⁊ ſi ſm̄ mentē dolebant in mediū
afferre nō audebāt venerāteſ doctorē.
Hec ille. (Jeſus aūt) aduertēs eoꝝ indi-
gnationē ⁊ volēs eos blande conſolari
(vocauit eos ad ſe) tāꝗ magiſter dulcis
ac pius q̄ nullū triſte videre voluiſſet.
Chryſo. Qꝛ eñ turbati erāt: vocatione
eos cōſolatur de ꝓpinquo eis loquēdo.
Et eñ duo a ſocietate. x. ſeipſos ſeparā-
tes: ꝓpius ſtabāt ſeorſum domino lo-
quētes. Hec ille. (Et ait). ¶ Ad euidētiā
aūt ſeq̄ntiū ſciēdū eſt ꝙ gētiles erāt hor
rori iudeis. iuxta illō. Sit tibi ſicut eth-
nicus ⁊ publicanꝰ: ideo xp̄s induxit exē
plū de gētilibus ad maiorē horrorē: vt
oſtēdat ꝙ hoc exēplū nō eſt imitādum.
Sciendū eſt etiā ſm̄ ſan. Tho. ꝙ domi-
nari dupliciter ſumit͛. Uno modo vt eſt
idē ꝙ preeſſe ad bonū ſubditorū. Et ſic
dominiū verum eſt: ad hoc ſiunt princi
H pes. Alio modo vt correlatiue dicit͛ ad
ſeruū eſſe: vt dicat͛ dn̄s q̄ ſeruiliter ſub-
dit ſibi aliquē ad bonū ſuū ꝓpriū. Hoc
autē eſt degenerare a vero p̄ncipatu in
tyrānidē. ſm̄ ergo dtōꝝ Tho. ⁊ Chryſ.
mentē: q̄ ſequūt͛ ſic exponēda ſunt (Sci-
tis qꝛ principes) q̄. ſ. ex officio p̄ſunt (gen
tiū). i. gētiliū (dominant͛ eoꝝ) non vero
dn̄io ad bonū eoꝝ. ſed tyrannizando ad
bonū ſuū: ⁊ hoc ⁊ ſi nō ſemꝑ tñ freq̄nter
(⁊ q̄ maiores ſunt). i. nobiles ⁊ potētes.
qui ſunt maiores non dignitate p̄ncipa
tus vel officij ſꝫ potētia diuitiarū ⁊ ami
corū (poteſtatē exercent in eos) nō adiu-
uādo ſed opprimēdo pleruꝗ. Si tñ exer
cerēt ptātē in beneficiū minorū: diceren-
tur benefici (nō ita erit inter vos) in ec-
cleſia mea: vt maiores nō debēt eſſe qn̄
I dn̄aturi (ſed quicūꝗ voluerit inter vos
maior fieri). i. habere p̄ſidiū ſpū ſancti
quo ſit tanꝗ potēs ⁊ ſi nō primus (ſit ve
ſter miniſter) exhibēdo alijs q̄ accepit a
deo: ⁊ ſua ptāte vtendo in bonū ⁊ nō in

malū aliorū (⁊ q̄cūꝗ voluerit inter vos)
i. i ecclīa (primꝰ eſſe). i. habere p̄matū vel
p̄laturā: eo mō quo in gētibꝰ ſunt princi
pes (erit veſter ſeruꝰ) Qđ dupl͛r pōt in-
telligi. Pͥo ſic. Erit veſter ſeruꝰ. i. ꝑ ſer-
K uitutē ⁊ humilitatē alijs exhibitā diſpo
net͛ vt alijs ſit p̄or merito: ⁊ p̄latione: nō
aūt armorū aut diuitiaꝝ potētia vel ſan
guinis nobilitate: vt in mūdano p̄ncipa
tu. Chy. Primatꝰ grate fugiēte ſe deſy-
derat: deſyderantē ſe horret. Conuerſa
tio ergo melior deſyderāda eſt: nō me-
lior gradus. Hec ille. ¶ Secūdo melius
ſic. Erit veſter ſeruꝰ. i. ſciat ꝙ habere pri
matū in ecclīa nō eſt habere dn̄iū ſꝫ ſer
uitutē. Serui eñ eſt: ꝙ ſe totū ad ſerui-
tiū dn̄i impendat. Sic etiā prelati eccle-
ſie totū ⁊ qđ habent ⁊ qđ poſſunt ⁊ quod
ſunt ſubditis debēt. Chryſoſto. Uolens
ergo dominꝰ ⁊ duorū filiorum zebedei ⁊
aliorum indignationē extinguere: intro
ducit differentiā inter principes mūdia
les et eccleſiaſticos: oſtēdens quia p̄ma-
tus in xp̄o nec ab aliquo appetēdus eſt
non habēte: nec alteri inuidēdus eſt ha-
benti: qꝛ principes mundi ideo ſunt vt L
dominent͛ minoribꝰ ſuis: ⁊ eos ſeruituti
ſubijciant ⁊ expolient ⁊ vſꝗ ad mortem
eis vtant͛ ad ſuā vtilitatē ⁊ gl'iam. Prin
cipes aūt eccleſie ſiunt vt ſeruiat mino-
ribus ſuis: ⁊ miniſtrēt eis q̄cunꝗ acce-
perūt a xp̄o: vt ſuas vtilitates negligāt
⁊ illoꝝ ꝓcurēt: ⁊ mori non recuſent pro
ſalute inferioꝝ. Primatū ergo eccl'ie cō-
cupiſcere neꝗ iuſtū eſt neꝗ vtile. Quis
eñ ſapiēs vult vltro ſe ſubijcere ſeruitu
ti ⁊ ꝑiculo tali: vel det rōnem ꝓ omni ec
cleſia niſi forte q̄ nō timet dei iudicium:
abutēs p̄matu ſuo eccl'iaſtico ſeculari-
ter: ita vt ꝯuertat illud in ſeculare. Hec
ille. Cōſequēter dn̄s ꝓponit ſe in exēplū
humilitatis dicēs (Sicut filius hois nō
venit miniſtrari). i. vt ſibi miniſtret͛. Et
ſi aliqñ ei miniſtratū eſt ab angelis vel
hoibus nō tñ ꝓpter hoc venit ſm̄ Orig.
⁊ s. Tho. (ſed) venit (miniſtrare) verbū M
dei ⁊ gratiā eius ⁊ gl'iam (⁊ dare). i. expo
nere (animā ſuā). i. vitā corꝑalē (redem
ptionē ꝓ multis) efficaciter ⁊ ꝓ oibꝰ ſuf
ficiēter. Lꝫ eñ xp̄i paſſio ſufficiēs pretiū
fuerit ad redimēdū oēs hoies q̄ fuerūt:

ſunt: ⁊ erūt: ⁊ eſſe poſſunt: tñ nō hꝫ effica
ciā: niſi in his q̄ ꝯiungunt͛ xp̄o. Chry. in
homil. Quātūcūꝗ ergo tu humiliatus
A fueris nō poteris tñ deſcēdere quātum
dn̄s tuus. Hec ille. ¶ In hac parte Ori-
ge. tāgit documentū vnū moraliter di-
cēs. Eccleſiarū ergo p̄ncipes imitari de-
bēt xp̄ꝫ acceſſibilē: ⁊ mulieribus loquen
tē ⁊ pueris manꝰ iponentē: ⁊ diſcipulis
pedes lauantē: vt ⁊ ipſi ſimiliter faciāt
fratribus. Nos aūt tales ſumꝰ vt etiam
p̄ncipū excedere ſuꝑbiā videamur vel
nō intelligētes: vel ꝯtemnētes mādatū
xp̄i: ⁊ q̄rimus ſicut reges acies p̄cedētes:
⁊ terribiles nos: ac acceſſu difficiles: ma
xime pauꝑibus exhibemus nullā affabi
litatē habētes vel habere ad nos ꝑmittē
tes. hec ille. ¶ Eſt etiā ſciēdū moraliter
ꝙ deus in hac vita hꝫ tres calices vt col
ligit͛ ex ſcripturis. Primꝰ eſt plenus bal
ſamo. i. innocētia ⁊ gratia: in quo bibit
xp̄s ⁊ omnes ſcti. Et vt colligit͛ Jo. iiij. in
B illis v͛bis q̄ biberit ⁊c. ſignū ꝙ aliq̄s bi-
berit de iſto calice: eſt primo mundane
ſitis extinctio. Et ſcđo eſt mēte in celeſti-
bus habitatio. ⁊ tertio eſt mētis exulta-
tio. Sicut eñ ſupra nubes ſemꝑ eſt ſere
nū: ita ⁊ ſemꝑ eſt gaudiū i mēte leuata.
Secūdus aūt eſt plenꝰ abſinthio penitē
tie: in q̄ bibit magdalena ⁊ oēs peniten
tes q̄ ꝑdiderūt gratiā potatā in primo ⁊
eā inuenerūt ꝑ potū ſcđi. Tertiꝰ eſt ple
nus ſanguine: ⁊ eſt calix dn̄ice paſſiōis:
de quo hic dicit͛: in quo bibit xp̄s et oēs
martyres. Hic ſanguis dealbat ſicut
alij maculāt: qꝛ hꝫ naturā lactis. Sicut
eñ lac eſt ſanguis bis coctus. ſ. in venis
⁊ in mām̄illis cuius decoctionis virtu-
te v͛ſus eſt in albedinem ſic ſanguis xp̄i
eſt albus vt lac: qꝛ fuit bis coctus: igne
amoris ⁊ igne dure paſſionis ac doloro
ſe imaginationis. Nā xp̄s mox vt fuit cō
ceptus: inquātum hō ſuam paſſionē to-
tā vidit: Uñ ſemꝑ eā in memoria ſic reti
nuit: ꝙ nec vnā diē vel noctē ſine dolo-
re trāſiuit. pſalm̄. Defecit in dolore vita
C mea: ⁊ anni mei in gemitibus. Hꝫ etiam
poſt hāc vitā tres alios. Primus eſt ple
nus mero. i. celū in q̄ eſt gl'ia ſanctoꝝ: is
quo bibūt ſcti in patria: nos vͦo aliquas
guttulas p̄guſtamꝰ. Scđs ē plenus vino

mixto vt purgatoriū in quo bibūt aliq̄
aie: ⁊ ibi imiſcet͛ grē pene ⁊ ſpes timoris
delationis glorie: ⁊ ꝯſolatio cum dolore.
Tertiꝰ eſt plenꝰ fece. i. īfernus i q̄ bibūt
aliq̄ cū mortali decedētes in quo ſunt vl'
erunt ſm̄ aliquos feces omniū elemēto- D
rū ⁊ mixtoꝝ purgato mūdo ī die iudicij.

¶ Feria. v. poſt dn̄icam. ij. xl.

¶ Textus euang. Luce. xvj. c.

HOmo quidā erat diues et induebatur purpura ⁊ byſſo: ⁊ epulabatur quotidie ⁊c.

HOmo quidā erat diues ⁊c. Luce. xvj. Uide dn̄ica prima poſt feſtum trinitatis.

¶ Feria. vj. poſt dn̄icam. ij. xl.

¶ Textus euang. Mat. xxj. c.

HOmo erat p̄rfamilias
qui plantauit vineā: ⁊
ſepē circūdedit ei: ⁊ fo
dit in ea torcular: ⁊ edi
ficauit turrī: et locauit
eā agricolis: et ꝑegre ꝓfectus eſt. E
Cum autē tp̄s fructuū appropin-
quaſſet miſit ſeruos ſuos ad agri-
colas vt acciperēt fructꝰ eius. Et
agricole apprehēſis ſeruis eiꝰ: aliū
ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vero
lapidauerūt. Iterū miſit alios ſer
uos plures prioribꝰ ⁊ fecerunt illis
ſil͛r. Nouiſſime autem miſit ad eos
filiū ſuū dicēs. Uerebunt͛ filiū meū.
Agricole autē videntes filium di-
xerūt intra ſe: Hic eſt heres: veni-
te occidamꝰ eū: ⁊ habebimꝰ here-
ditatē eius. Et apprehēſum eū eie-
cerūt extra vineā: ⁊ occiderūt. Cū
ergo venerit dn̄s vinee quid faciet
agricolis illis. Aiunt illi. Malos
male ꝑdet: ⁊ vineā ſuā locabit alijs
agricolis qui reddāt ei fructū tēpo F
ribus ſuis. Dicit illis ieſus. Nūꝗ le
giſtis ī ſcripturis: lapidē quē repro
bauerūt edificantes hic factꝰ eſt in
caput anguli. a domino factum eſt

iſtud ⁊ eſt mirabile ī oculis noſtris.
Jdō dico vobis q₂ auferet̃ a vobis
regnū dei: ⁊ dabit̃ gēti faciēti fruc-
tus eius. Et qui ceciderit ſuper la-
G pide iſtū cōfringet̃. ſup quem vero
ceciderit cōteret eū. Et cū audiſ-
ſent pͥcipes ſacerdotū ⁊ phariſei:
parabolas eiꝰ: cognouerunt ꝙ de
ipſis diceret. Et querētes eū tene-
re timuerunt turbas quoniā ſicut
prophetam eum habebant.

Homo erat paterfamilias qui
plātauit vineā ⁊c. Matt. xxj.
in pn̄ti euā. tāgunt̃ tria pun
cta q̄ ſūt: Locatio: Exactio: ⁊
Exterminatio. ¶ Quātū ad
primū tāgit̃ locatio vinee quā paterfa-
milias locauit malis agricolis. Et quia
euāgelium eſt parabolicum opꝫ ſenſuꝫ
literalem ſumere iuxta tria aſſumptiua
ſignificata dictionū. Xp̄s ergo volēs de-
clarare ꝙ principes ⁊ maiores iudeorū
H erāt occiſuri xp̄m: nō ex ignorātia quaſi
eū non cognoſcerent: ſꝫ ex malitia peccā
tes. ⁊ ꝙ pro tali ac tanto ſcelere merito
erāt perituri: dixit pabolice: (Hō erat pa-
terfamilias). i. deus ſꝫ Chry. Qui hō dr̄
noīe non natura ſimilitudine nō ꝟitate.
Et intellige de deo pr̄e. Pater ꝟo fami-
lias dictꝰ eſt: q₂ vt ait lactātiꝰ: deꝰ hoīes
pro liberis hꝫ: quos ꝑduxit nō ḡnatiōe
ſꝫ creatiōe. (Qui plātauit vineā). i. pp̄lꝫ
iudaicū ſm Hie. quē plātauit i terra ꝓ-
miſſionis trāſlatū de egypto iuxta illō.
Ps. vineā de egypto trāſtuliſti. De hac
vinea dr̄ Eſa. v. Uinea dn̄i ſabbaoth do
mus iſrl̄ eſt. (⁊ ſepē circūdedit ei) ad cu-
ſtodiā vinee. Eſt aūt ſepes huius vinee
ſm Hier. vel murꝰ vrbis vel angeloruꝫ
p̄ſidiuꝫ. Et loquit̃ Hiro. de vrbe regia. i.
hieruſalē: q̄ ſepta muro pōt dici tota vi-
nea ſepta: q₂ ipſa erat caput ⁊ pars p̄nci
palis. ſm Chry. vero eſt cuſtodia ſancto
rū patrū: q̄ ꝓ muro fuerūt illi populo ſꝫ
I Orig. aūt eſt dei cuſtodia: ſed hec cōſue-
uit eſſe ꝑ angelos ſeu medeātibꝰ ange-
lis: maxime ſꝫ Hugo. card. q̄ dicit ꝙ deꝰ
habuit imediataꝫ cuſtodiā pp̄li vſq₃ ad
ꝯflationem vituli: ⁊ abinde eam cōmiſit
michaeli. ¶ Nota tn̄ ꝙ aliud eſt cuſto-
dia: aliud regimē populi. Deus eīm ſm
ſanctū Tho. in. j. ij. regnauit ſup populū
imediate: vſq₃ ad petitionē regis tp̄e Sa
muelis: (⁊ fodit in ea torcular). i. altare
holocauſtorū ſm ſctm̄ Tho. ⁊ Hier. ⁊ for-
te mouet̃ hac rōne. Q₂ ſicut ꝑ torcular.
exprimit̃ ſanguis vuarū. i. vinū ita ꝑ al- B
tare exprimebat̃ ſanguis oſtiaꝝ nō effe-
ctiue ſed finalr̄: q₂ ꝓpter hoc iugulabā-
tur effuſo ſanguine vt in altari offerri
potuiſſent. ſm Hila. ꝟo eſt ꝓphetarū do
ctrina in q̄ magis exprimit̃. i. declaratur
virtus ꝟboꝝ Moyſi in lege ſm Chryſo.
aūt eſt ꝟbū dei: qō hoīem cruciat ꝯtradi
cēte carnis natura. Uerbū aūt dei copio
ſum fuit in pp̄lo: tā vocale q̄ ſcriptum.
(Et edificauit turriꝫ). i. tēplū ſm Chry.
qō in ſcripturis appellat̃ turris. Juxta il
lud Malachie. iiij. Et tu turris nebulo-
ſa filie ſyon. Uel cognitio noīs dei ſm. ſ.
Tho. Uel ſm Hila. in turre eminētia le-
gis exprimit̃ eo ꝙ in celū ꝓueheret: ⁊ ex
ea poſſet quis aduentū xp̄i ſpeculari. (⁊
locauit eā). i. ſub certa mercede cōſtituit
(agricolis). i. Moyſi ⁊ Arō ſm ſanctum
Tho. ⁊ ſucceſſoribꝰ eoꝝ q̄rū erat regere
pp̄lm ⁊ vineā gubernare Chry. Tūc vi- A
neā locauit qn̄ ꝑ legē ꝯſtituti ſunt ſacer
dotes ⁊ leuite: ⁊ ꝓcurationē regēdi pp̄lꝫ
ſuſceperūt. Hec ille. Jntēdūt ergo iſti di-
cere ꝙ dn̄s curā populi ꝯmiſit ſacerdoti
bus hac lege: vt ipſi ſacerdotes ex vinea
id eſt populo haberent decimas ⁊ p̄mi-
tias ⁊ alias oblationes ꝑpales deus ꝟo
haberet in gloriā ſuā opa bona q̄ pro-
duceret vinea mediante ſacerdotū cul-
tura: que ꝯſiſtebat in exhortādo populū
verbo ⁊ edificando exēplo ⁊ adiuuando
orōnis ⁊ ſacrificiū ſuffragio (⁊ ꝑegre ꝓfe
ctus eſt) nō mutādo locū cum vbiq₃ ſit ſi
cut ⁊ vbiq₃ operat̃. ſed ſm Hiero. ⁊ ſctm̄
Tho. relinquēdo vinitoribus liberū ar-
bitriū operandi vel otiandi. Uel ſecūdū
Chry. in homil. peregre profectus eſt id
eſt lōganimitatē habuit: nō ſemꝑ indu-
cens penā pro peccatis eorum. Uel ſm D
Orige. quia dn̄s qui in deſerto vbi legeꝫ
dedit ⁊ locauit vineam cum eis erat in
columna nubis per diem ⁊ in columna
ignis per noctem nequaq̄ poſtea ſimi-

liter apperuit illis. ¶ Jn hac pte eſt do-
cumentū allegorice pro ſacerdotibꝰ no-
ue legis: qō Chry. tangit di. Sicut colo-
nus q̄uis de ſuo munere obtulerit dn̄o
nō ſic eū placat q̄uo ſi de vinea eius re-
B A ditus ei obtulerit: ſic ⁊ ſacerdos non tm̄
ꝓpter ſuā iuſtitiā placet deo quō ſi po-
pulū dei in ſanctitate docuerit q̄m ipſiꝰ
iuſtitia vna eſt pp̄li autē multiplex. Hec
ille. Et nō intendit. Chryſ. ꝙ plus pla-
ceat deo ſacerdos malus faciēs pp̄lm eſ
ſe bonū: q̄ꝫ bonus habens populū ma-
lū: ſed ꝙ deus plus letat̃ in bono popu-
li q̄ꝫ i bono ſacerdotis: q₂ cōtra ſunt me
liora. Jntēdit etiā Chy. ꝙ allegorice iſta
intelligunt̃ dicta de xp̄ianitate: ſicut li-
teraliter de ſynagoga. Huius vinee pal
mites ſunt hoīes quoꝝ aliqui herēt vi-
ti: id eſt xp̄o ꝑ fidē ſꝫ nō fructificant per
charitatē: vt mali xp̄iani. Alij vero nec
herēt nec fructificāt vt heretici ⁊ oēs in-
fideles. Quidā ꝟo herent ⁊ fructificant:
vt ſancti. Sepes eſt angelica cuſtodia.
Torcular eſt crux in q̄ xp̄s eſt calcatꝰ ve
G ra vua nata de vite q̄ eſt virgo Que vua
fuit alba in natiuitate ꝑ puritatē: rubēs
A in cruce ꝑ cruorē: ⁊ nigra i ſepulcro ꝑ mor
tis liuorē. Turris eſt ipſa fides q̄ reſiſtit̃
hoſtibꝰ: ⁊ qua futura ꝓuidemus anteq̄ꝫ
fiant. ¶ Notalr̄ aūt iſta vinea eſt aīa:
vitis potentie: palmites ſunt virtutes ⁊
opa: ſepes liberi arbitriū: torcular timor:
turris ſpes agricola hō: ſerui reqrentes
fructū ſunt p̄lati ⁊ angeli. Jſta vinea ſꝫ
Chry. producit gēmas bonaꝝ cogitatio
nū: ⁊ flores bonaꝝ volitionū: ⁊ fructꝰ bo
naꝝ opationū. Eſt aūt plātata in corꝑe.
Pͥo vt nō deeſſet vniuerſo ſubſtātia q̄
ſimul eēt corꝑalis: ⁊ ſpūalis. Scdō vt ꝑ
corpus acqrat ſciam ⁊ ꝟtutes: q̄bus na
turalr̄ ē ꝓuata: ſic ꝙ hmōi nō hꝫ niſi in q̄-
buſdā pͥcipijs. ⁊ Tertio vt glorificetur
in cōtēplatione deitatis ꝑ itellectū: ⁊ hu
manitatis ꝑ ſenſum. ¶ Quātū ad ſcdm
tangit̃ exactio fructuū a colonis. Ubi ad
uertēdū eſt ꝙ deus a colonis huiꝰ vinee
vt erāt coloni: nihil aliud exigebat q̄ꝫ vt
C populum erudirēt ⁊ tenerēt in timore ⁊
amore dei: inquātū ꝟo erāt q̄daꝫ ꝑſone
exigebat ab eis nō ſctitatem populi ſed
propriam. Ubi ergo tales coloni auerte-
bant a deo nō ſolū nō reddebāt fructum
de vinea: ſed illum negabāt quod peius
eſt: peſſimū autē cedere fructuū exacto-
res. Dicit̃ ergo (Cū aūt tēpus fructuum
appropiquaſſet) Jſtud tp̄s ſꝫ ſan. Tho.
eſt tp̄s ſequēs legē datā ⁊ plantationeꝫ D
vinee in terra ꝓmiſſionis. (miſit ſeruos
ſuos). i. ꝓphas ſm. ſ. Tho. ⁊ Chry. ⁊ Hi-
la. (ad agricolas). i. ad ſacerdotes et re-
ctores pp̄li (vt acciperēt fructus eius. ſ.
Uin. ¶ Eſt autē ſciēdū ꝙ fructꝰ iſti expe
ctati a dn̄o de vinea: vt dictum eſt nihil
ſunt aliud q̄ꝫ timor ⁊ amor pp̄li ad deū
iſti āt potiſſimū dp̄edebāt a ſacerdotibꝰ
Un̄ Chry. ſacerdotiū aſſimilat ſtomacho
q̄ lāguēte infirmant̃ oīa mēbra: ⁊ radici
q̄ vitiata palleſcūt folia. ¶ Ad hoc ergo
ꝙ iſta vinea fructificaret ſꝫ beneplacitū
dei reqrebat̃. Primo ꝙ ſacerdotes eſſēt
in ſe boni ⁊ iuſti. Scdō ꝙ docerēt popu-
lū in via veritatis arguēdo quo ad ma-
la. ⁊ exhortādo quo ad bona verbo ⁊ exē
plo. Tertio ꝙ orarent ⁊ ſacrificarēt pro
illo. Qn̄ ergo ꝓphe arguebāt ſacerdotes
in aliquo hoꝝ triū negligētes: exigebāt
ab eis fructū vinee inde depēdentē. Hoc
aūt fecerūt multi ex primis prophetis: E
ſed fuerūt male tractati. Un̄ ſequit̃ (agri
cole aūt). i. rectores populi (apprehenſis
ſeruis eius aliū occiderūt: aliū ꝟo lapi-
dauerūt). Nā ſm Hier. Hieremias fuit
ceſus. Eſaias occiſus: imo vt tradūt he-
brei fuit tāq̄ꝫ lignū ſerratꝰ ad p̄ceptū re
gis Manaſſe. ⁊ zacharias lapidatꝰ iter
tēplū ⁊ altare ad preceptū. ſ. regis Joas:
vt pꝫ. ij. Paral. xxiiij. (Jterū miſit alios
ſeruos plures p̄oribꝰ) q₂ ſm Hila. poſt p̄
dicationē p̄moꝝ ꝓphetaꝝ: dn̄s magnuꝫ
prophetarū numerum miſit. Nō vt pꝫ
ex libris Regū: erāt in pp̄lo dei ꝓpheta
rū collegia ſicut mō ſunt i ſctā eccl̄ia mo
naſteria religioſoꝝ. Et ſic deꝰ nō abſtu-
lit ab eis ſuā miam ꝓpter occiſionē pri-
moꝝ ꝓphetaꝝ: ſꝫ auxit ſm Chry. ⁊ au-
cta dei mia augebat̃ iudeoꝝ malitia. Un̄
vt idē dr̄: ꝯ dei clemētiā malignitas hu
mana certabat. Hec ille. Jdō ſequit̃ (⁊ fe-
cerūt illis ſimiliter.) Quidā tn̄ vt Rab. vo F
lūt ꝑ p̄mos ſeruos poſſe itelligi moyſen
⁊ Aaron qui ceſi fuerūt lingue flagello:
per ſecundos vero prophetas. Sed iſta

expoſitio nō multū cōgruit textui (nouiſ
ſime aūt miſit ad eos filiū ſuū dicēs.) Chr.
in homil. Quare aūt non cōfeſtim miſit.
Ut ex his inq̄t q̄ ad alios fecerāt ſeipſos
G accuſarēt, ꝛ furorem dimittētes verecū
darētur propter filiū venientē. Hec ille.
Uñ ſequit (Forte verebunt filiū meū) Di
cit aūt forte ſm Chry. non q2 ignoret pr̄
familias q̄d futurū ſit: cū ip̄e ſit de9: ſ3 vt
oſtēdat arbitrij libertatē. Poterāt enim
agricole vereri filiū ꝛ nō vereri. Dicit aūt
verebunt ſm eūdē: vt oñdat ꝙ ad p̄ſen=
tiā xp̄i ſibi ꝓmiſſi debuiſſent cōfundi et
erubeſcere: q2 pctm̄ eoꝝ magnū erat ꝛ oi
excuſatiōe priuatū. Quidā aūt eorū ſm
Orig. veriti ſunt filiū vt q̄ in eū credide
rūt: ſ3 tñ maior pars verita eſt. de q̄b9 ſe
quit (Agricole aūt vidētes filiū dixerūt,
hic eſt heres) cui. ſ. nō ſolū vinea, ſynago
ge iudeorū: ſ3 etiā gētes ſunt ꝓmiſſe in
hereditatem: tāq̄ȝ oim regi ꝛ dño. Ex his
pt3 ſm Hie. ꝛ Chryſ. ꝙ iudeorū p̄ncipes
nō ꝑ ignorātiā: ſed ꝑ malitiā ꝛ inuidiā
peccauerūt: q2 cognouerūt illū quē cruci
fixerūt eſſe filiū dei. Nō eſt aūt intelligē
H dū ꝙ Hiero. ꝛ Chryſ. dicūt ꝙ iſti cogno=
uerit xp̄m eſſe filiū dei ꝑ naturā: ꝛ verū
deū: vt pt3 ꝑ. s. Tho. ij. par. q. xlvij. ſi ei
cognouiſſent nūq̄ȝ deū glīe crucifixiſſēt
vt dicit. j. Cor. ij. ſ3 dicūt ꝙ cognouerūt
illū filium dei ꝑ excellentiā grē. Dicit tñ
s. Tho. ſup Mat. ꝙ cognouerūt eū dei fi
liū. ſ. ꝑ naturā ex cōiecturis: ſed nō certe.
Uide de hoc dñica. j. in Quadrageſima.
De verbis tñ patriſſa. ꝯcludit Chry. q̄d
ſit fili9 dei ꝑ naturā ꝛ nō per grām ſolū:
alioquin ꝛ ꝓphe poſſent dici filij dei. S3
tñ vt dicit Chry. poſtq̄ȝ intrauit in tēplū
ꝛ eiecit vēdētes ꝛ emētes ſic cogitauert.
Iā ceſſabit ꝯſuetudo hoſtiaꝝ q̄ ad luctū
nr̄m ptinēt: ꝛ incipiet ppl's offerre ſacri
ficiū iuſtitie q̄d ad gl'iam ptinet dei vñ iā
nō erit ppl's iſte noſtra poſſeſſio. Uñ tūc
cogitauerūt illū occidere dicētes. (Ueni
te occidamus eū: ꝛ noſtra fiet hereditas)
I id eſt nos fructum ex populo percipie=
mus: ſm mentē Chry. Uel ſm Raba. no
ſtra fiet hereditas. i. ſtabit fides nr̄a q̄ eſt
ſm legē: ꝛ non illa que eſt ſm eū. Et in=
tēdit Raba. id q̄d dicit. s. Tho. ſ. q2 timue
runt perdere dominiū populi: q̄d habe=
bant ex lege. Unde ꝛ propter hoc conſpi
rauerunt in mortē chriſti: ne venirēt ro
mani et auferrent eis locū ipſorū. (Et ap
prehenſum eum) in orto (eiecerunt extra
vineā). i. extra hierl'm ſm Hilariū. Uel
ſm Orige. hoc dicitur quia habuerunt
eum quaſi alienum a vinea ꝛ a colonis.
¶ Sed nota q̄d Mat. dicit eiecerūt ꝛ oc=
ciderunt: in ſignum: ꝙ primo eiecerunt
extra cor ſuum: deinde crucifixerunt.
Mar. vero dicit: occiderūt ꝛ eiecerunt in
ſignū. ſ. q̄d poſt mortē eiecerūt eum dum
apoſtolos ad gētes ire cōpulerunt. (ꝛ oc
ciderunt in ligno crucis ſuſpendentes.
¶ In hac parte documentū allegorice
eſt pro ſacerdotibus auaris ꝛ malis. de
quo dicit Chryſ. Hec cogitatio: ꝛ noſtra
erit hereditas: cōmunis eſt oim ſacerdo
tum carnaliū: qui non ſunt ſolliciti q̄liter
popul9 viuat ſine pctō ſed aſpiciunt q̄d
in eccleſia offerat: ꝛ hoc exiſtimāt ſacer=
dotij ſui lucrum. Hec ille. ¶ Quātum ad
tertiū tangitur exterminatio que fienda
erat de ingrato ꝛ cōtumaci populo: cū di
cit. (Cum ergo venerit dñs vinee) ad fa
ciendum computū ꝛ vindictam de illis
agricolis quod tunc fuit qñ Titus obſe=
dit hieruſalē. Uel ſm Orig. qñ chriſtus
a mortuis reſurrexit (quid faciet agrico=
lis illis?) Orig. Interrogat quidē3 dñs:
nō ꝙ ignoret quid reſponſuri ſint: ſed vt
propria rñſione dānant. Hec ille (aiunt
illi: Malos) colonos (male). i. acerbi (per=
det) gladio fame ꝛ captiuitate (ꝛ vineā3
ſuā). i. populū ſuū vel eos qui ex iudeis
crediderunt (locabit alijs agricolis). i.
apl'is ſm. s. Tho. ꝛ Orige. qui curā ſuſce
perūt regēdi populū dñi: nō ſolū eū qui
ex iudeis: ſ3 ēt eū q̄ ex gentib9 credidit q2
factū eſt vnū ouile ꝛ vn9 paſtor. (Qui red
dāt ei fructū tēporibus ſuis). i. qui cōſer
uēt ppl'm dei in timore ꝛ amore ad deū:
culturādo vineā mō p̄expoſito. Apoſtoli
eñ vniuerſum mūdū ſubiecerūt timori
ꝛ amori Ieſu chriſti: ſubuerſa ꝛ deſtru=
cta penitus nephādorū demonum cultu
ra. Sicut autē dicit Chry. iſti verum re=
ſponderunt: quia veritas ipſis violētiā
fecit. Hec ille. Et vt dicit Orig. verū di=
xerunt cōtra ſe: ſed nō ex ſe: ſicut ꝛ nec
Caiphas. ¶ Sed hic eſt queſtio quā mo
uet Augu.

uet Augu. de cōſen. euan. q2 Marcus di
cit illa verba: malos male perdet: dixiſſe
dñm. Mattheus vero dicit illa dixiſſe iu
deos. Ad hoc dicit Augu. vbi ſupra du=
A pliciter. Primo ꝙ verba iſta in Marco
taliter ſunt poſita ꝙ poſſunt intelligi di
cta a dño ꝛ a iudeis: q2 poſt xp̄i interro=
gationē qua dixit: quid faciet dñs vinee
ſtatim ſequitur: perdet malos colonos.
Et l3 ibi non dicat ꝙ illi hoc dixerint tñ
pōt ſubintelligi. Scd̄o ꝙ iſta verba pri=
mo protulerunt iudei ꝛ ſcd̄o ipſe xp̄s ea
reaſſumpſit: ꝛ ſic attribuūtur poti9 dño:
quia verum dixerunt: ꝛ veritas etiā di=
xit eadem reſumendo. Et iſto ſcd̄o mo=
do ſoluit etiam Chryſ. ꝛ. s. Tho. ſ. ꝙ illa
v̄ba bis fuerūt prolata. Sed eſt alia que
ſtio quā etiā mouet Aug. q̄ vt dicit ma=
gis viget. nā btūs Lucas dicit ꝙ p̄dicta
v̄ba dixit dñs: iudei v̄o dixerūt. (Abſit)
i. nō occident cultores: vl' ipſi nō occidēt
xp̄m vt ꝯñr etiā talia non patiantur. Er
go nullo modo iudei illa verba dixerūt:
ſ3 cōtrariū. Ad hoc dicit Auguſt. vbi. s. ꝛ
B Chry. ꝛ. s. Tho. ꝙ ibi multi erant: ꝛ qui=
dā dixerunt malos male perdet. ſ. amici
chriſti ſm Aug. vel qui nō intelligebant
parabolā ſm Chryſ. quidā vero dixerūt:
abſit. ſ. illi q̄ ꝯ ſe intellexerunt: dictā eſſe
ꝑabolā ſm Aug. ꝛ Chry. Uel ſm Chry.
Magi. hiſt. illi met ore dixerunt abſit: cor
de vero dixerunt malos male perdet: et
beatus Mattheus retulit eos dixiſſe q̄d
mēte dicebāt. Uel ſm. s. Tho. primo di=
xerunt malos male perdet: poſt viden=
tes hoc eſſe contra ſe dictum dixerunt:
abſit. Qualitercunq̄ȝ tamē fuit: dñs ap=
probauit ſententiā dicentiū: malos ma=
le perdet: ꝛ ꝑ ſcripturā ꝓbat ꝙ ipſi erāt
reprobaturi xp̄m: ꝛ ꝯñr perituri. Ad hu=
ius ergo euidentiā ſciendum eſt ꝙ qui=
dam dicunt ꝙ ad literam lapis fuit in
templo ſalomonis multoties reprobat9:
ſed poſt in fine edificij in angulo oibus
ſtupentibus mirabiliter eſt coaptatus.
C Hoc videt ſentire Magiſter hiſto. Quis
hoc nō affirmet ſ3 recitet. Quidā vero di
cūt hoc nō eſſe verū. Uñ hebrei apud iu=
deos autētici exponētes paſſū illū nūq̄ȝ
tale aliquid retulerunt: ſed illum lapidē
metaphorice ſumūt. Et hoc videt rōna=
bilius q2 ſm iſtā viā dictum p̄s. q̄d alle
gabat fuit parabolicū ꝯñr literaliter ex
ponit de xp̄o ꝛ xp̄s allegabat ad literā:
ſm ꝙ ꝯſueuit facere. Scd̄m aliā v̄o di=
ctū illud eſt hiſtoricum: ꝛ xp̄s allegaret D
in ſenſu ſpūali ꝛ cōſequēter nō argueret
vel probaret efficaciter: ꝯuis etiam iſta
ratio nō cogat. Dicitur ergo. (Nūq̄ȝ legi
ſtis i ſcripturis) id ſupple q̄d dicā. Quaſi
di. vtiq̄ȝ legiſtis in pſalmo. (Lapidē). i.
xp̄m ſm Chry. ꝛ Raba. (quē reprobaue=
runt edificantes). i. p̄dicti agricole ꝛ do=
ctores iudeorum ſm Hie. ꝛ Raba. Dicti
ſunt autē edificantes: q2 ad ipſos ptine=
bat cōſtruere tēplū ſpūale. i. ſynagogā:
quā docēdo legem ampliabāt ꝛ repara
bant. Et ſm Chry. q2 ſicut edificator do
lat nodoſos lapides: ita doctor corrigit
vitia circa hoies. (Hic factus eſt in ca=
put anguli). i. vt ſit caput anguli. Hila.
Eſt eñ caput anguli fact9: quia eſt in=
ter legē atq̄ȝ gentes lateris vtriuſq̄ȝ con
iunctio. Hec ille. Utrūq̄ȝ eñ populū iu=
daicū ꝛ gentilē in ſua fide cōiunxit: vt di
cit Raba. (a dño factū eſt iſtud) qui miſit E
filiū ſuum ad redēptionē ꝛ conuerſionē
mundi. ꝛ eſt mirabile (caput eccleſie: ſm
Chry. in oculis noſtris). i. ante oculos no
ſtros q̄ cū poſſumus videre per fidē3 vt
idē dicit. Uel ly iſtud nō demonſtrat per
ſonā capitis: ſed factionē ei9. i. p̄lationē
qua factus eſt caput: vt ſit ſenſus. Ad nō
factū eſt iſtud non quidē iſtud caput: ſ3
iſtud ꝙ hic lapis ſit caput. q̄d fuit mira
bile in oculis iudeoꝝ: q̄ ita gētes paruī=
faciebāt: vt nō modo cū eis nō manduca
rēt: ſed etiā iudicabāt eos indignos qui
bus dei verbū p̄dicaret: vt pt3 ꝑ Apl'm. j.
The. ij. dicentē. Prohibentes nos genti
bus loqui. ſ. verbū ſalutis. Et tāta erat
iſta deſpectio: vt etiam poſtq̄ȝ aliqui eo
rum ad fidē fuerāt cōuerſi: diſceptarēt
aduerſus petrū: q̄ corneliū virū gētilem
baptizauerat: ꝙ cum eo mādicaſſet: vt
pt3 Act. xi. (Iō dico vobis) qui chriſtū re
probatis. q2 auferet a vobis regnū dei. i. F
regimen populi ſui: qui eſt regnū ei9. Re
gnū ei dei eccl'ia militās in q̄ regnat de9
q̄ ablata ē ab ei (ꝛ dabit gēti faciēti fru
ctus ei9). i. apl'is ꝛ ſucceſſorib9 eius. Uel
ſ3. s. Tho. ꝛ Ori. ꝑ regnū dei intelligit ſa

cra ſcriptura:que ablata eſt ab eis quã
ſũ ad verũ ⁊ ſanum intellectũ eiꝰ:⁊ data
eſt fidelibꝰ xp̄i: qui ex ea ꝓducũt fructũ
fidei ⁊ operꝫ bonoꝝ.(Et q̄ ceciderit ſuper
lapidē,iſtũ confringet̄: ſup quē vo⁹ ceci-
G derit:cōteret eũ)qđ plꝰ eſt ꝗ̄ cōfringi:ſm
Chry. qꝛ eſt cōfringi minutatim. Et ſm
Hie.⁊ Aug.⁊.s.Tho.cadit ſuper lapidē
quicũqꝫ peccat. Talis em̄ nō cōfringit̄ a
xp̄o:ſed ipſe ſeipꝫ frãgit ſicut vas cadēs
ſuper lapidē ex ſuo mō cadēdi ſe frãgit.
Cadit vero lapis ſup aliquē qñ illũ pu-
nit. Iſti ergo caſuri erãt ſup lapidē per
pctm̄.⁊ lapis ſup eos ꝑ ſuppliciũ:malos
male perdendo. Uel ſm Chry.⁊.s.Tho.
cadit ſup lapidē: q̄ credēs in lapidē pec
cat.Iſte nō totaliter cōfringit̄: qꝛ ſtat ve
ra fides:⁊ reſeruat̄ ꝑ patiētiã ad ſalutē:
vt dicit Chry. ille aũt ſuper quē cadit la
pis:eſt ille q̄ xp̄m negat. Iſte ex toto cō-
minuit̄:nec in ſe aliqđ hꝫ vñ reparari poſ-
ſit: ſtãte priuatiōe luminis fidei: ex qua
eſt primꝰ motꝰ in iuſtificatiōe impij. Sꝫ
H quare xp̄s dr̄ lapis. Rñdet Chry. Qꝛ eſt
fundamētũ forte qđ nec aquis ſeductio-
nũ nec tēpeſtatibꝰ ꝑſecutionũ mouet̄. Et
ſcđo ꝓpter ſimilitudinũ ad cōminuēdũ
⁊ cōquaſſandũ (⁊ cũ audiuiſſent princi-
pes ſacerdotũ ⁊ phariſei parabolas eiꝰ
cognouerũt ꝙ de ipſis diceret)⁊ tñ nō pe
nituerũt.Uñ ſeq̄t̄.(Et q̄rētes eũ tenere)
vt occiderēt(timuerũt turbas:qm̄ ſicut ꝓ-
phetã eũ hēbãt) ip̄e turbe ⁊ ꝯñr tumultꝰ
fuiſſet. In hoc aũt eſt morale documētũ
qđ Chry. tãgit dicēs. Hec eſt differentia
bonoꝝ hoĭz ⁊ maloꝝ. Bonꝰ ei cōp̄hēſus
in pctō gemit qꝛ peccauit. malꝰ aũt tre-
mit:nō qꝛ peccauit:ſꝫ qꝛ cōp̄hēſus eſt in
pctō ⁊ nō ſolã penitētiã nō agit: ſꝫ ma-
gis aduerſus corripiētē iraſcitur. Unde
⁊ iſti dep̄hēſi magis ad malitiam ſunt
excitati. Hec ille.

☞ Sabbato poſt dñicã.ij.Quadra.
☞ Textus euan. Lu.xv.

I Homo quidã habuit du-
os filios:⁊ dixit adoleſcē
tior ex illis patri. Pater
da mihi portionē ſubſtã-
tie que me cōtingit. Et diuiſit illis
ſubſtantiã. Et nō poſt multos dies
cōgregatis oībꝰ adoleſcentior filiꝰ
peregre ꝓfectꝰ eſt in regionē lōgin
quã:⁊ ibi diſſipauit ſubſtantiã ſuã
viuēdo luxurioſe. Et poſtꝗ̄ oīa cō
ſummaſſet facta eſt fames valida
in regione illa:⁊ ipſe cepit egere.
Et abijt ⁊ adheſit vni ciuiũ regio-
nis illiꝰ:⁊ miſit illũ in villam ſuã vt
paſceret porcos:⁊ cupiebat imple-
re ventrē ſuũ de ſiliquis quas porci
mãducabãt ⁊ nemo illi dabat:in ſe
aũt reuerſus dixit. Quãti mercena
rij in domo patris mei abũdãt pa-
nibus:ego aũt hic fame pereo. Sur
gã ⁊ ibo ad patrem meũ ⁊ dicã illi.
Pr̄ peccaui in celũ ⁊ corã te: iã non
ſum dignꝰ vocari filius tuꝰ: fac me
ſicut vnum de mercenarijs tuis: et
ſurgēs venit ad patrē ſuũ. Cũ aũt
adhuc lōge eſſet vidit illũ pater ſuꝰ
⁊ mīa motus eſt:⁊ accurrēs cecidit
ſup collũ eius ⁊ oſculatus eſt eũ. Di
xitqꝫ ei filius. Pater peccaui in celũ
⁊ corã te: iã nō ſum dignꝰ vocari fi-
liꝰ tuꝰ. Dixit aũt pr̄ ad ſeruos ſuos.
Cito ꝓferte ſtolã primã ⁊ induite il
lũ: ⁊ date annulũ in manu eiꝰ ⁊ cal-
ciamēta ī pedes:⁊ adducite vitulũ
ſaginatũ ⁊ occidite ⁊ mãducemus
⁊ epulemur:qꝛ hic filꝰ meꝰ mortuꝰ
erat ⁊ reuixit:perierat ⁊ inuentꝰ eſt.
Et ceperũt epulari. Erat autē filiꝰ
eius ſenior in agro. Et cũ veniret ⁊
appropinq̄ret domui audiuit ſym-
phoniã ⁊ chorum. Et vocauit vnũ
de ſeruis ſuis ⁊ interrogauit q̄ hec
eſſent. Iſqꝫ dixit illi. Frater tuꝰ ve-
nit ⁊ occidit pater tuꝰ vitulũ ſagi-
natũ qꝛ filiũ illũ recepit. Indigna-
tus eſt aũt ⁊ nolebat introire. Pa-
ter ergo illiꝰ egreſſus cepit rogare
illũ. At ille rñdens dixit patri ſuo.
Ecce tot annis ſeruio tibi ⁊ nunꝗ̄
mãdatũ tuũ preteriui: ⁊ nunqꝫ de-

diſti mihi hedũ vt cũ amicis meis
epularer. Sed poſtꝗ̄ filiꝰ tuꝰ hic q̄
deuorauit ſubſtãtiã ſuã cũ meretri
cibꝰ venit:occidiſti illi vitulũ ſagi-
A natũ. At ip̄e dixit illi. Fili: tu ſemꝑ
mecũ es ⁊ oīa mea tua ſunt. Epula
ri aũt ⁊ gaudere oportebat: qꝛ fra-
ter tuꝰ hic mortuꝰ fuerat ⁊ reuixit:
perierat ⁊ inuentus eſt.

Homo quidã habuit duos fi-
lios ⁊c. Lu.xv. In p̄nti euã.
tãgunt̄ tria pũcta: que ſunt
ꝓdiga diſſipatio:benigna
miſeratio:⁊ ſtolida ſeu inui-
dioſa indignatio. ¶ Quãtũ ad primũ tã
gitur diſſipatio ꝓdiga iuuenis laſciuiē-
tis. Eſt aũt euãgeliũ hoc totũ paraboli-
cũ ſm Mag.hiſt. ⁊ alios iđ literalis ſen-
ſus ſumēdus eſt iuxta metaphorica di-
ctionũ ſignificata. Agit̄ ergo in toto iſto
euãgelio ſm aliquos de duobꝰ pp̄lis:gē
tili.ſ.⁊ iudaico ad lr̄am: ſꝫ hoc nō placet
Cyrillo qꝛ nō potuiſſet vere dicere filiꝰ
B ſenior.i. pp̄ls iudaicꝰ:nũꝗ̄ mãdatũ tuũ
p̄terijui. Eſt ergo ſm eũ lr̄alis ſenſus pa
rabole. vt ꝑ duos filios intelligant̄ iuſtꝰ
⁊ pctōr ⁊ hoc vr̄ iſte verꝰ:qꝛ iſtã parabo
lã dixit dñs ꝯ phariſeos murmurãtes ꝙ
ſuſcipet pctōres:⁊ cũ eis mãducaret. ⁊ cō
tra q̄s ēt dixerat immediate añ parabo-
lã de cētũ ouibꝰ ⁊ decē drachmis;de qui-
bus ꝯſtat ꝙ ad hoc ꝓpoſitũ dicunt̄. Pōt
tñ dici ꝙ ēt ille ſenſus eſt lr̄alis vt vñr
q̄dã velle. Et ad argumētũ Cyrilli dico
ꝙ ſm Chry.ī parabolis nō opꝫ oīa ſcru
taritãꝗ̄ va. ſꝫ ſufficit attēdere ad id qđ
intēdit parabole fictor. Sꝫ tñ exponamꝰ
primo mō ſicut ⁊.s.Tho.in catena aurea:
⁊ dicamꝰ [Hō q̄dã] .i.deꝰ dctꝰs hō qꝛ cũ
eo ꝯuenit hō ī hr̄e itellectũ vl̄ rōne aſſũ-
pte hũanitatꝭ(habuit duos filios) vnꝰ ē
nũerꝰ iuſtoꝝ ab initio iuſtitiã ſequentiũ
ſꝫ Cyrillũ:aliꝰ eſt nũerꝰ pctōꝝ ꝑ pniam
qñqꝫ redeũtiũ (⁊ dixit adoleſcētior ex il-
C lis).i.pctōr:q̄ ē iunior. ſꝫ Cyri. ⁊ Baſi.nō
defectu etatis: ſꝫ ſenſus ⁊ itellectꝰ [pr̄i]
i.deo.[Da mihi portionē].i. p̄tē [ſubſtã
tie]tue [q̄ me cōtingit].i.q̄ ad me ptinet
hereditario iure Sicut aũt dr̄ Titus do.
homo petit id qđ ꝯtingit ⁊ cōpetit ei:qñ
petit vt nō ex neceſſitate ſeruiat:ſꝫ ſic in
ſua poteſtate:cũ ſit rōnalis ⁊ liber. Se-
cundũ Augu.aũt iſta pars ſũt illa q̄ dã D
tur nobis a deo immediate ⁊ nō ab agē
te naturali.anima ſcꝫ ⁊ potētie eiꝰ. In-
tellectꝰ em̄.i.aīa intellectiua eſt ab ex-
trinſeco: vt dr̄ in lib.de aīalibꝰ.i.nō edu
cit̄ de potētia materie ab agēte natura-
li:ſed a deo immediate dat̄ ꝑ creationē
vñ ait. Aīa p̄tãte ſua delectata id qđ eſt
illi viuere:itelligere:meminiſſe:ingenio
alacri excellere petit q̄ diuina ſunt mu-
nera. Hec aũt in ſua p̄tãte accepit ꝑ li-
berꝝ arbitriũ. Hec ille. Sꝫ eſt hic qđ.quo
hō poſſit iſta petere q̄ ei dant̄ a deo:cũ
ab inſtãti ꝯceptiōis ſue quo p̄mũ verũ ē
dicere ꝙ eſt hō:hēat aīam ⁊ oēs eiꝰ potē
tias: Ad h̄ dico dupl̄r. p̄rio ꝙ parabo-
la ē ſil̄itudo q̄dã vl̄ cōparatio ſil̄iũ. Oīa
aũt ſil̄ia ſunt diſſimilia ⁊ differētia. Nã
ſil̄itudo eſt rex differētiũ eadē q̄litas.i.
forma. Nō ergo in ꝑabolis opꝫ quo ad
oīa accipe ſil̄itudinē ⁊ ꝯueniētiã. Dico ḡ
ꝙ filiꝰ hoīs pōt a pr̄e ſuo petere q̄ ei de E
bent̄ tp̄alia bona ⁊ pōt etiã ea accipere.
filiꝰ aũt dei ꝑ creationē pōt q̄dē natura
lia bona a pr̄e ſuo deo accipe ī ſua cōce-
ptione ſꝫ nō pōt ea petere rōne iã dicta
Eſt ḡ vtrobiqꝫ ſil̄itudo q̄ ad accipe ſꝫ nō
quo ad poſtulare. Scđo dico ꝙ oē qđ ad
aliqđ eſt ordinatũ:ſeu eſt in potentia vt
hēat illđ appetit illđ:ſicut materia ap-
petit formã ad quã ē ī potētia: vt ptꝫ.ij.
Phy. Oīa em̄ appetũt ſuũ bonũ: bonũ
aũt potētie eſt actꝰ ad quē ordinat̄. Oē
aũt appetēs aliqđ petit illud interp̄tati
ue ab eo cui ſuꝰ appetitꝰ ſeu ſuũ deſyde
riũ ē patēs:ſi talis p̄t īplere talē affectũ
ſicut dicimꝰ īfãtē vagiētē petere mãmil
las. Hō ḡ gñatꝰ añꝗ̄ hēat rōnis vſum ⁊
arbitrij libertatē:ē in potētia ad iſta. Er
go ⁊ illa appetitu nō q̄dē appetitu rōna F
li vl̄ aīali ſꝫ naturali. Ergo iterp̄tatiue
petit a deo cui appetitꝰ ille eſt patēs ⁊ q̄
illum pōt implere. Hoc eſt petere partē
ſuã.i.aīam ⁊ potētias. Nō ꝙ tũc petat
hō vt illa fiãt ⁊ ſibi dent̄:ſed vt iã facta
ſibi dent̄:⁊ ſint ſua.i.poſſit eis libere vti
ſicut ⁊ filꝰ hoīs nō petit a pr̄e vt ꝓs ſue
ſubſtãtie fiat ſꝫ vt iã facta ſibi det̄ vt ſit ſua

i.in ſui ꝑtāte. Poſſum⁹ tñ etiā dicere ꝙ ipſe hō anteq̄ ſuſcipiat rōnalē aīam iā eſt in potētia ad illā ꝑ ſuū corpus.⁊ ꝯñr illā appetit:⁊ ꝯñietiā interpretatiue petit.(Et diuiſit illis ſubſtātiā) qꝛ ſcḋ Chr.
G ſubſtātia rōnalis equaliter oībus naſcētibus daṫ et ſcīa boni ⁊ mali. Et nō poſt multos dies) a ſuſceptiōe libertatis (adoleſcentior filius ꝑegre).i.ꝑagrādo vel ꝑagrādū regiones (ꝓfectus eſt) a patre Chry. Profectus eſt: nō localr̄ a deo recedēs:q̄ vbiq̄ eſt: ſed affectu. Fugit eñ deū peccātoꝛ vt a lōginquo ſtet. Hec ille. In quo ſcḋm eūdē oñdiṫ libertas arbitrij: qꝛ pr̄ iſtū exire vl' ſtare neq̄ ꝓhibuit neq̄ coegit (in regionē longinquā).i.vſq̄ ad obliuionē dei ſcḋm Aug. vl' vſq̄ adeo vt ex ſe iret ſcḋm Amb. Nā infra dr̄ ꝙ reuerſus in ſe fuerit Amb. Quid eñ lōginquius q̄ a ſe recedere: nec regionib⁹ ſed morib⁹ ſeparari. Et eñ q̄ ſe a xp̄o ſeparat exul eſt patrie ⁊ ciuis mūdi. Hec ille. Hoc aūt ſcḋm Aug. factū eſt nō poſt multos dies a
H cōſtitutiōe gn̄is humani vt accideret.ſ. dei obauio. Vel poſſet dici ꝙ poſt multos dies a ſuſceptione vſus liberi arbitrij: qꝛ plerūq̄ ⁊ ſi nō ſemꝑ i ipſa pueritia vel adoleſcentia incipiūt vitia: vſus aūt arbitrij in principio pueritie.i.i ſeptēnio vel etiā aliq̄ñ añ a deo nobis cōferṫ ſcḋm .s. Tho.iii.iiij. ¶ Notādū etiā ꝙ triplex eſt regio. Prima lōginqua reſpectu ꝑadiſi: vt ſtatus hui⁹ mūdi etiā ſi q̄s ſit ſctūs. Ps. Aduena ego ſum apud te ⁊ ꝑegrin⁹. Scḋa lōginq̄oꝛ vt ſtat⁹ pcti. Ps. Lōge a pctōꝛib⁹ ſalus. Hec ē regio vmbre mortis de q̄ Eſa.ix. Tertia lōginquiſſima: vt ſtatus īfernalis. Eſt eñ ita lōginqua ꝙ null⁹ ſufficit inde reuerti niſi miraculoſe, vt traian⁹. (⁊ ibi diſſipauit ſubſtātiā ſuā).i. naturales aīe ſue vires q̄s malis habitib⁹ pctōꝛ diſſipat et aſſuefacit ad malū appetēdū q̄ ad appetitiuas ⁊ reddit hebetes q̄ ad ꝑcipiēdū ipſas cognoſcitiuas. Vñ ⁊ cecitas mētis filia ē luxurie. Titus. Diſſipauit ſubſtā
I tiā ſuā.i. itellectū rectū: caſtimoniā: documēta: virtutis notitiam: genitoris memoriā: creatoris ſenſum. Hec ille. (viuēdo luxurioſe).i. ꝓdige ⁊ turpiter. Nā ſcḋ gl. luxuria cōſumit oīa bona nature. Et ſi dicaṫ ꝙ ſcḋm Diony. nihil exiſtētiū corrūpiṫ ꝑ malū. dico iuxta Gorrā.⁊.ſ.Th. ſniam ꝙ bonū nature ſumiṫ tripl'r.ſ. primo intrāſitiue ꝓ bono qḋ eſt natura. et trāſitiue ꝓ bono qḋ ineſt nature: vt ſūt habit⁹ vel accidētia.⁊ tertio medio mō K
quodā mō ꝓ habilitate nature ad bonū accidētale ſeu aptitudine ſubiecti ad bonū accidētale. Luxuria primū nullo mō tollit niſi forte ꝑ accidēs. ſcḋm vo tollit totaliter ꝓceſſu tꝑis:⁊ inducit ꝯtriū habitū.ſ. vitij tertiū vo diminuit: ſeq̄ nō totaliter aufert. Hic tñ ſumiṫ luxuria ꝓ luxuria ſil' ⁊ alijs vitijs adiūctis: ſicut ſolet cōiter accidere ꝙ luxurioſi etiā in alijs vitijs occupanṫ Aug. de cō.euā. luxurioſam vel ꝓdigā vitā vocat amātē fundere, ac ſpatiari exteriorib⁹ pōpis inaneſcētē: cū ea q̄ſq̄ ſequiṫ q̄ ad alia ꝓcedūt ⁊ relinq̄t eū q̄ ſibi ē iterior. Hec ille. (Et poſtq̄ ꝯſummaſſet oīa facta ē fames valida i regione illa).i. indigētia vbi vitatis: ſcḋm Titū. Nō eñ ſumiṫ hic fames ꝓprie ꝓ appetitu: ſꝫ large etiā ꝓ indigē-
tia. Vel ſcḋm Amb. fctā eſt i regiōe illa fa L
mes: nō epularū: ſed bonorū operū atq̄ virtutū: q̄ ſunt miſerabiliora ieiunia. Et eñ q̄ recedit a vbo dei eſurit: qꝛ nō i ſolo pane viuit hō: ſꝫ i oī vbo dei. Qui recedit a theſauro eget. Vñ ſequiṫ. (Et ipſe cepit egere) Merito eñ egere cepit q̄ theſauros ſapiētie ⁊ ſciētie dei diuitiarūq̄ celeſtiū dereliquit. Egere ergo ideo cepit: qꝛ nihil ꝓdige ſatis ē voluptati. Hec ille (⁊ abijt: ⁊ adheſit vni ciuiū regiōis illius (Iſte ciuis ſcḋm Amb. eſt princeps huius mūdi.i. lucifer ſcḋm Aug. eſt aliq̄s priceps demonū cōmorantiū in aere q̄ ad militiā diaboli ꝑtinet. Demones enim ſunt in regione pcti ⁊ longe diſtāt a deo ⁊ ſunt ciues in ea qꝛ ab initio mūdi illā incolūt regionē ⁊ ſunt quaſi dñi hoīꝫ iniquorū: imo diabolus oīm malorū eſt caput: ſcḋm Greg. (⁊ miſit illū in villā ſuā) Per hanc villā intelligiṫ aliqḋ ſpeciale
peccatū inter ſeptem peccata capitalia. M
Nā lucifer ſeptē hꝫ principes iuxta numerū p̄dictorū vitiorum: qui ſinguli de ſingulis tentantꝫ in eis occupant homines. Videtur autem iſta villa fuiſſe luxuria: et iſte ciuis vel princeps fuiſſe

Aſmodeus: quia iſte luxurioſe viuebat. Miſit aūt iſtū in villā ſuā tanq̄ dñs qui irretiuit cū pctō vel conſuetudine mala
A tanq̄ vinculo ſeruitutis (vt paſceret porcos).i. immūdos ſpūs qui erant ſub iſto principe ſcḋm Aug. Nam ſicut lucifer hꝫ duces: ita duces habēt milites ſuos. Vñ ⁊ Beda ait. Porcos paſcere: eſt ea q̄bus immundi ſpūs gaudent operari. Hec ille. Theo. Hos ergo paſcit q̄ alios p̄cellit in vitio: vt ſunt lenones archipredones: archipublicani q̄ alijs ſūt doctores operationes obſcene. Hec ille: (⁊ cupiebat implere ventrē ſuū de ſiliquis). Siliqua quatuor ſignificat. Primo folliculos ⁊ purgamēta leguminū. Scḋo quoddā gen⁹ leguminis quo in Aphrica ſues reficiunṫ. de quo ait Amb. Siliqua gen⁹ eſt leguminis: intus inanis: foris mollis: quo corpus nō reficiṫ ſed impleṫ. Hec ille. Tertio eſt quedā arbor habens fructū dulcē qui eſt porcorū cibus. Quarto ſiliqua diciṫ arbor: ſilique fructus. Scḋo ergo vel quarto modo ſumiṫ hic: ⁊ ſignificat aliq̄d quo demones delectenṫ, ⁊ ſtulti ſiue ſint poetarū carmina: vt Hiero. ait ſiue corporis voluptates (quas por-
B ci manducabant).i. quibus delectātur: nō ꝓpter eas cū nō habeāt earū ſenſuꝫ: ſꝫ qꝛ ꝑ eas hoīes lucranṫ. Chry. Iunior filius ſpūalibus deſtitut⁹ opibus quaſi prudentia ⁊ intellectu porcos paſcere dicitur. hoc eſt ſordidas ⁊ immundas in aīa ſua cogitatiōes nutrire: ⁊ edit eſcas irrationabiles praue cōuerſationis dulces quidē egenti bonorū: qꝛ ſuaue ꝑuerſis videtur eſſe opus carne voluptatis que virtutes anime penitus euertat et perimit. Hmōi cibos q̄ſi porcinos ⁊ male dulces.i. carnaliū dilectationū illecebras ſiliquarū noīe ſcriptura deſignat. Hec ille (⁊ nemo illi dabat).ſ. voluptates ad ſaturitatē: ſcḋm Theo. Studēt eñ vt ait demones ne vnq̄ ſaturitas malorū ꝑueniat. Vel ſcḋm glo. hoc diciṫ: qꝛ diabolus poſtq̄ viderit aliquē eſſe ſuū: iaꝫ
C nō ꝓcurat ei abundantiā (in ſe autē reuerſus dixit) attritus.ſ. ſeruitute ⁊ laboribus ⁊ porcino cibo ſtomachatus ſcḋm Gre. nazan. ⁊ Aug. de cōſ. euā. In ſe aūt reuerſus eſt cū ab eis q̄ forinſecus fruſtra illiciūt ⁊ ſeducūt in cōſcientie ſue interiora ſuā intētionē reduxit. Hec ille.

¶ Ad intellectū vero ſequentiū ſciendū eſt ꝙ ſcḋm Baſiliū aliqui faciūt bonū timore pene aliqui gratia mercedis: ⁊ in-
telligit de tēporali: aliqui ꝓpter amorē D
legis: ⁊ ipſo bono oꝑe delectati. Primi ſunt ſerui ſcḋi mercenarij. tertij vero vt ait filij. Nā ſcḋm Amb. Filius q̄ hꝫ ſancti ſpūs pignus i corde ſecularis mercedis lucra nō querit; ſed ius ſeruat heredis. Hec ille. Notat aūt Amb. duo gn̄a mercenariorū. Nā vt ait: q̄dam ſunt boni q̄ conducunṫ ad vineā. Iſti nō ſiliquis ſꝫ panibus abundāt. Hec ille. Et in hoc innuit ꝙ quidam ſunt mali: q̄.ſ. ſeruiunt deo ꝓ tēporalibus: in q̄bus finē operis ſui boni cōſtituunt: ⁊ cōſequenter ſiliq̄s paſcunṫ q̄tū ad ſuā finalē intentionem lꝫ abundēt ⁊ ipſi panibus quantum ad ſubſtantiā operū bonorū ⁊ bonarū cogitationū. Faciūt eñ ⁊ cogitant ea q̄ ſunt bona de genere ſuo: ſed illa ex intentione ꝑuertunt. Sic ergo exponend⁹ videṫ tex. (Quāti mercenarij).i. hoīes ſeruientes deo ꝓ tꝑali mercede (in domo pr̄is
mei).i. in exercitio operū bonorū quan- E
tū ad ipſam ſubſtantiā operū vel ex genere ſuo: ſicut eñ luxuria ē villa Aſmodei: ita ſancta cōuerſatio eſt palatiū dei in quo multe ſunt manſiones ſcḋm genera diuerſa virtutū: (abundāt panib⁹).i. operibus bonis ex genere: q̄ ſunt cibus aīe rationalis: qua hō eſt hō: ⁊ ꝯſequēter ſunt cibus hoīs inq̄tū ē hō: tanq̄ panes ſicut ſiliq̄ cibus porcorū ſunt. (ego) aūt q̄ ſum filius: [hic fame pereo] fact⁹ peior mercenario: qꝛ ille ſaltē hꝫ ſubſtātiā bonorum operū ⁊ ſi recta intētione careat ego aūt neutrū habeo. qꝛ careo veritatis cognitione q̄tum ad rationalē vel apprehēſiuā virtutē: ⁊ charitatis dilectione ⁊ maieſtatis veneratione q̄tū ad appetitiuā.i. voluntatē. Sed hic eſt q̄ſtio qꝛ iſte vr̄ ſe preferre mercenario tanq̄ filius: ⁊ tñ mercenarius eque ē fili⁹ ſicut
ipſe: qꝛ vterq̄ ē dei fili⁹ ꝑ creationē: neu- F
ter vo ꝑ grām cū vtriuſq̄ finis ſit creatura. Ad hoc dico dupl'r. primo ꝙ i iſta parabola nō opꝫ accipe ſilitudinē q̄truꝫ ad hoc ꝙ ſit aliq̄ creatura rōnalis ſeu

aliqua ꝑſona:q̄ ſeruiat deo in domo dei
⁊ ſit vilioꝛ hoie filio ꝑ creationẽ:⁊ ꝑegre
ꝓfecto ꝑ pctm̄.ſicut in domo hoīs eſt da
re mercenariũ minorem filio cõtumaci.
Non em̄ eſt inuenire talẽ ꝑſonã q꞉ ſub
G hoie pctõre immediate ſunt bruta ⁊ ir-
rationabilia iumẽta.Sꝫ accipit ſimilitu
do in hoc ꝙ ſicut ille filius hoīs cũ poſ-
ſet abũdare panib⁹:comedebat ſiliquas
ita fili⁹ dei ꝑ creationẽ cũ poſſit abũda-
re bonis operibus:conuerſat in malis ⁊
turpib⁹.Dico ſcdo ꝙ lꝫ tã hõ filius dei
ꝑ creationẽ q̃ꝫ hõ mercenari⁹ dei ꝓpter
ꝑuerſam intentionẽ ſint equales in na
tura:imo etiã ꝓcellat mercenarius q̊ ad
ſubſtantiã operũ:tñ filius ſm ſuã natu-
rã ⁊ maxime ſm ꝙ põt habere grãm pa
tris mediãte eius auxilio:dignioꝛ ẽ mer
cenario inq̃tũ eſt mercenari⁹:q꞉ vt ſic
eſt pctõꝛ.Dicit ergo.[Quãti mercenarij
in domo patris meis abũdant panib⁹]
i.habẽt deſyderia ſua vel faciunt bona
malo fine:q꞉ ſeruiũt deo ꝓ tꝑalib⁹:q̄ de⁹
ei largit.ego aũt q̄ habeo naturã liberã
⁊ poſſum me ad deũ patrẽ meũ ei⁹ auxil
H lio conuertere ⁊ habere deſyderia mea
hic ⁊ i futuro ſcl'o:ſuꝫ adeo demẽs ꝙ hic
fame pereo n̄ ſiq̃ꝫ potẽs meũ ſatiare deſy
deriũ.Deinde ſm Aug.incipit de cõfeſ
ſione peccatoꝝ ſuoꝝ cogitare quã poſt
modũ factur⁹ eſt cũ dt.[Surgã]a pctõ i
quo taceo.[⁊ ibo ad patrẽ meũ]a quo lõ
ge diſto[⁊ dicã ei].i.eius vicario.[Pa-
ter peccaui]recedendo a te:⁊ diſſipãdo
bona que mihi dediſti[in celũ ⁊ corã te]
qd ſm Aug.intelligit vt ſit idẽ peccare
in celũ.i.ꝯ ſummitatẽ pr̄is ⁊ peccare co
rã te.Uel vt idẽ dicit in celũ.i.corã ſctis
aiabus:corã te x̄o.i.in ip̄o penetrali cõ
ſcientie.[Iã nõ ſum dignus vicari fili⁹
tuus]q꞉ q̃tũ i me ẽ mereoꝛ ꝑdidiſſe gra
tiã tuã cũ te offendi:⁊ mereoꝛ perdere
ipſaꝫ naturã quã a te accepi.cũ ea ma-
le ⁊ in cõtẽptũ tuũ vſus ſim.Nõ ſum di
gnus inquã vocari fili⁹ tuus.Primo q꞉
recedẽdo te cõtriſtaui:ꝯ illud ꝓuer.x.fi
I lius ſapiẽs letificat patrẽ.Scdo q꞉ ꝓdi
ge viuẽdo:ex̄ diſciplinã fui:ꝯ illud heb.
xij.ſi eſtis extra diſciplinã iã nõ filij.Ter
tio q꞉ peccãdo ſeruũ diaboli me feci.ꝯ
illud Ro.viij.Qui ſpũ dei agunt hi filij

dei ſunt.Quarto q꞉ paſcẽdo porcos de-
generaui.ꝯ illd Ro.ix.Nõ q̄ filij dei hi fi
lij carnis.Quinto q꞉ te cõtẽnendo igra-
tus apparuit iuxta illud Eſa.i.Filios
enutrini ⁊ exaltaui:ip̄i aũt ſpreuert me
[Fac me]ex tua pietate:q꞉ ego nihil ſuꝫ K
vel mereoꝛ[ſicut vnum de mercenarijs
tuis] Nõ aũt d iſta q̃ſi nollet eẽ i gradu
filij habẽdo gratiã dei ſi h̄ de⁹ vellet:ſꝫ i
hoc oñdit ꝙ ex ſe pctõꝛ hoc nõ meret.Et
q꞉ etiã ſine deo adiuuãte nõ põt facere
oꝑa de gñe bonoꝝ:q̄bus eſt aliqua re-
tributio annexa:puta ipſa tꝑalia q̄ de⁹
largit iterdũ ꝓpter talia ⁊ etiã ipſa ani
mi cõſolatio:q̄ ex talib⁹ ꝓuenit:iõ rogat
vt eũ pr̄ ponat in ſtatu mercenarij.i.ad-
iuuet ad exercẽdũ oꝑa bona.¶ In hac
aũt pte ſunt multa documẽta ſꝫ tñ vnũ
lr̄alr̄ tangit Greg.nazã.dicẽs.Hunc au
tẽ filiũ ꝓdigũ ſpũſſctũs nobis deſcripſit
vt inſtruamur qualr̄ debeamus cordis
deploꝛare peccamina.Hec ille.¶ Quã-
tũ ad ſcdm tãgit benigna miſeratio:cũ
dꝛ.[Et ſurgẽs]ꝑ ꝯtritionẽ[venit ad pa
trẽ ſuũ].i.ad vicariũ pr̄is ſui.ſ.ſacerdo-
tẽ:vt cõfiteret.[Cũ aũt adhuc lõge eẽt]
q꞉.ſ.de trib⁹ partib⁹ pñie:q̄ ſunt:ꝯtritio L
cordis:confeſſio oꝛis:⁊ ſatiſfactio opis
nõ habebat niſi vnã.ſ.cõtritionẽ:⁊ ſic ꝑ
deſertũ pñie nõ fecerat iter niſi vna die
cũ haberet facere ꝑ tres.iuxta illd Exo.
v.Eamus viã triũ dierũ i ſolitudinẽ[vi
dit illũ pater ſuus]oculo mie.Chry.Sẽ
ſit aũt pr̄ pniam nec expectauit recipe-
re ꝯfeſſionis x̄ba:ſed preuenit petitionẽ
miſericoꝛditer agens[⁊ mia motus eſt.]
Cõfeſſionis em̄ meditatio placuit ei pa
trẽ vt obuiã ei iret ⁊ oſcula collo ꝯfer-
ret.Hec ille.Sequit[⁊ occurrẽs cecidit
ſuꝑ collũ ei⁹:⁊ oſculat⁹ eſt eũ]ſuſcipien
do ad grãꝫ ſuã.Eſt aũt ſciẽdũ ad intelli
gẽtiã doctoꝝ ꝙ ſicut dicit.ſ.Tho.iiij.di.
xvij.q.ꝑ cõtritionẽ verã:⁊ ꝑfectã remit
tit pctm̄:ita ꝙ ꝯtrit⁹ iã nõ eſt i pctõ moꝛ
tali.Dicit tñ ꝯfeſſio q̄ ſequit cõtritioneꝫ
remittere pctm̄ dupl'r.Uno mõ vt eſt in
ꝓpoſito ⁊ volũtate.Nã q̄cũq꞉ eſt ꝯtrit⁹ M
hꝫ ꝓpoſitũ cõfitendi:qd ſi non haberet:
nõ iuſtificaret:neq꞉ eẽt vere ꝯtrit⁹.Ip̄a
ergo cõfeſſio i ꝓpoſito habita iuſtificat.
Alio mõ q꞉ ꝑficit attritionẽ ſi nõ preſtet

impedimẽtũ clauib⁹.¶ Pro hoc nota ꝙ
cõtrit⁹ eſt q̄ ꝑfecte dolet ita ꝙ tantũ ſibi
diſplicet pctm̄:q̃tũ dꝫ placere deo.i.ſuꝑ
oia:attritus x̄o q̄ dolet q̄dẽ ſed nõ ꝑfe-
cte dolet:q꞉.ſ.nõ ſuꝑ oia odit pctm̄.q̃uis
A doleat de preterito ⁊ velit cauere de fu-
turo.Iſte ſic attrit⁹ cũ ſubijcit ſe clauib⁹
eccleſie.de attrito fit vere ꝯtrit⁹:ita ꝙ il
le ſuus doloꝛ ſi ipſe nõ impediat ponẽ-
do obicẽ ſpũi ſctõ ꝑficit ⁊ attrito efficit
vera ꝯtritio lꝫ nõ ſentiat foꝛte iſta mu-
tatio.Ante ꝯfeſſionẽ ergo de⁹ mouetur
mia ſuꝑ ꝯtrito:q꞉ ei pctã remittit:⁊ am
plexat eũ in filiũ.Silr̄ etiã ſuꝑ attrito
mouet mia inquãtũ vult quantũ in ſe ẽ
iuſtificare eum ꝑ claues:⁊ oſculat aliq̄
mõ eũ:nõ q̄dẽ remittẽdo pctm̄:q꞉ adhuc
eſt in eo:ſed adiuuãdo eũ vt ꝯterat ⁊ cõ
fiteat:⁊ ꝓponẽdo eũ iuſtificare ſi ſe cla-
uibus eccl'ie ſine ipedimẽto ſubiecerit:
⁊ ſic vident intelligẽda x̄ba Ambꝛ.dicẽ
tis.Occurrit igit tibi q꞉ audit te itra mẽ
tis ſecreta tractantẽ.Et cũ adhuc longe
B ſis occurrit:neq̄s ipediat.Cõplectit q̊ꝫ
in occurſu:⁊ q̃ſi quoddã amoꝛis patrij
affectu ſupꝛa collũ cadit vt iacentẽ eri-
gat ⁊ oneratũ pctis atq꞉ in terrena de-
flexũ reflectat ad celũ.Hec ille[Dixitq꞉
ei filius.Pater peccaui in celũ ⁊ corã te.
⁊ iam nõ ſum dignus vocari fili⁹ tuus].
Ecce ergo cõfeſſionẽ pctõꝝ.Sed quare
nõ repetijt fac me ſicut vnũ de mercena
rijs tuis.Q꞉ vt dicit Aug.poſt oſculũ pa
triſiã generoſiſſime dedignabat eẽ mer
cenarius[Dixit aũt pr̄ ad ſeruos ſuos]
Chry.Pr̄ aũt ad filiũ ſermonẽ nõ diri-
git ſꝫ miniſtris loquit:q꞉ q̄ penitet oꝛat:
ſed rñſum x̄bo nõ accipit:mia x̄o effica
citer in effectu intuet.Hec ille.Sunt au
tẽ iſti miniſtri ⁊ ſerui ſm Theo.vel an-
geli vel ſacerdotes:q̄ baptiſmate ⁊ do-
ctrina aiam veſtiũt ipſo x̄po[Cito ꝓfer-
te ſtolã].i.veſtẽ[primã].i.pulcrã ⁊ ele-
ctã iter oẽs.Eſt aũt iſta ſtola prima ſm
Theo.x̄ps:ſm Aug.de cõſe.euã.digni-
tas quã ꝑdidit adã.ſm Amb.x̄o ẽ ſapiẽ
tia diuinoꝝ.Sꝫ q̃uo põt dignitas ade
C dari penitenti:vt dicit Aug.Ad hoc di-
co ꝙ datur ei imperfecte.i.quo ad grãm
gratũ faciẽtẽ quã iuſtitia oꝛiginalis in
cludebat:ſed in reſurrectione dabit ali

quid maius.[Et date annullũ in manũ
eius].i.fidẽ i operib⁹:ſm Bedã ⁊ Chry.
Fide em̄ fit aie deſpõſatio.Uel pignus
ſpũſſct'i.ſm Aug.ꝑ ꝑ grẽ participationẽ D
q̄ digito ſignat.Hec ille.Et itẽdit Aug.
ꝙ digit⁹ ſit grã:ſꝫ annullus ſit ſpũſſctũs
quẽ ꝑ grãꝫ habem⁹.[Et calciamẽta i pe
des].i.exẽpla ſctõꝝ ꝓcedẽtiũ:q̄b⁹ ſine
offenſa gradiat.Calciamẽta em̄ ex moꝛ
tuis fiũt aialib⁹[Et adducite vitulũ ſa
ginatũ].i.ipinguatũ:⁊ ſignificat ſacr̄m
euchariſtie:in quo x̄ps cõtinet:q̄ eſt vi-
tulus ſaginatus ꝓpter pinguedinẽ grẽ
Uel ſm Chry.ſignificat ip̄m x̄pm:q̄ fuit
immolatus ⁊ occiſus nõ a patre:ſed ab
alijs nõ eo iubente:ſed ꝑmittẽte.Hunc
ergo o vos angeli ꝑ inſpirationẽ:⁊ vos
ſacerdotes ꝑ exhoꝛtatiuã admonitionẽ
adducite ad memoꝛiã penitentis[⁊ oc-
cidite].i.occiſum ꝓdicate ꝓ pctis ei⁹[⁊
manducemus ⁊ epulemur].i.gaudea-
mus ſit:ego q̄dẽ de recuperatione filij
ille vero de amicitia pr̄is ⁊ grã mea[q꞉
hic fili⁹ me⁹]ꝑ creationẽ[moꝛtuus erat]
ꝑ pctm̄[⁊ reuixit]ꝑ grãm[perierat]re- E
cedẽdo a deo[⁊ inuent⁹ eſt]redeũdo ad
illũ[Et ceperũt oẽs].ſ.deus ⁊ angeli ⁊
pctõꝛ ꝯuerſus[epulari].i.letari.Et in
hoc eſt documentũ ꝙ deus vult q̃tũ in
ſe eſt oẽs ſaluari:nõ tñ vult cogere vo-
luntates:ſed q̃ñ aliq̄s reuertit ad eũ:le-
tanter ſuſcipit.Uñ ipſe dicit Eze.xviij.
Nolo moꝛtẽ pctõꝛis:ſed magis vt con-
uertat ⁊ viuat.¶ Quantũ ad tertiũ tan
gitur ſtulta indiguatio quoꝛũdã:vt po
te phariſeoꝛũ:ꝯ quos iſta dicunt:q̄ indi
gnabant cõtra x̄pm ſuſcipientẽ alacri-
ter:⁊ pie hoĩes pctõꝛes:cũ dꝛ(Erat aũt
filius eius ſenioꝛ).i.iuſtus(in agro).i.in
exercitio plantandi arboꝛes ſpũales ſm
Titũ.i.virtutes.Uel ſm Theo.erat in
agro.i.in mũdo.colens terram ſui coꝛ-
poris:vt ꝓducat fructũ boni operis ⁊ ſe
minãs in lachꝛymis:vt i gaudio metat.
(Et cũ veniret ⁊ appꝛopinq̃ret domui).i.
eccl'ie.(audiuit ſymphoniã ⁊ choꝝ).i.ſo
lẽnitatẽ quã eccl'ia ⁊ ſcti angeli in cõſpe F
ctu dei faciũt ꝓ ꝯuerſione pctoꝝ(Et vo
cauit vnũ de ſeruis ⁊ iterrogauit q̄ h̄ eſ-
ſent).Per iſtũ aliquẽ poſſum⁹ intellige-
re angelũ:q꞉ ſeruiunt nobis ꝓpter deũ

⁊ deferũt nobis reuelatiões. Cõſulimus
aũt eos qñ cõſulimus ſcripturã quã deꝰ
ꝑ illos nobis tradidit. (Iſtꝫ dixit illi fra
ter tuus venit: ⁊ occidit pater tuus vitu
lũ ſaginatũ: qꝛ ſaluũ illũ recepit) Tradit
eñ nobis ſcriptura ꝙ deꝰ gaudet ⁊ an-
G geli eius ſuper ſalute peccatorũ. (Indi-
gnatus eſt aũt ⁊ nolebat intrare) Ad ſi-
mul gaudẽdũ. Sꝫ cõtra: qꝛ videretur ꝙ
iuſti dolerẽt de pnia iiuſtoꝝ. Ad hoc tri
pliciter dici põt. Primo eñ dicit Chry.
ſic. Queritur aũt ſi afficitur iuſtꝰ paſſio-
ne liuoris dolẽs in ꝓſperis aliorũ. Dicẽ
dũ eſt aũt ꝙ nullus ſanctorũ dolet in ta
libus imo bona alioꝝ ſua exiſtimat. Nõ
aũt oportet oia quecũꝙ parabola cõti-
net ad literã pertractare: ſꝫ ſenſum eli-
ciẽtis cuius cauſa cõponitur nihil aliud
perſcrutari. Hec ergo parabola ad hoc
eſt cõpoſita ꝙ peccatores nõ diffidãt re
uerti ſciẽtes ꝙ magna cõſequẽt. Uñ in-
troducit alios turbatos in eorũ bonis:
nõ vt indicet eos liuore tabeſcẽtes ſꝫ tã
to decore honoratos reuertentes: vt etiã
inuidioſi poſſint aliĳs fieri. Hec ille. Se-
H cũdo dicit Theo. ꝙ dñs in preſenti pa-
rabola cõtra phariſeos loquit: quos no
mine filĳ iuſti vult intelligi nominans
ex hypotheſi ſiue ex ſuppoſitione quaſi
dic. Eſto ꝙ vos ſitis iuſti qꝺ tñ nõ eſt ve
rũ: ⁊ nunꝙ exceſſeritis in mãdatis dñi:
nũquid ꝑꝑ hoc non debetis gaudere de
cõuerſione malorũ. Tertio põt dici ꝙ ꝑ
filiũ ſeniorẽ intelligũtur iuſti vere vl' ap
parẽter ſeu in ſua exiſtimatione tñ. Si-
cut aũt dicit Grego. vera iuſtitia cõpaſ-
ſionẽ habet falſa dedignationẽ. Phari-
ſei aũt quibꝰ dñs loquit in hac parabo-
la apparẽter erãt iuſti: vere aũt iniquiſ
ſimi: vñ magni fuerũt hypocrite. (Pr̃ er
go illius egreſſus cepit rogare eũ) vt et
ipſe ſimul cõgauderet. Hoc aũt facit deꝰ
⁊ ꝑ ſcripturã: et ꝑ īternã iſpirationẽ nos
admonẽs. (At ille rñdẽs dixit patri ſuo.
Ecce tot annis ſeruio tibi: ⁊ nũꝙ mãda
I tũ tuũ ꝓterini.) Mẽtitur aũt iſte filius iu
ſtus apparẽs vel ex hypotheſi iſta v̾ba
accipiẽda ſunt ſm mẽtẽ Theo. i. ſuppoſi
to ꝙ ita eſſet vt dicit rñdẽdũ eẽt vt rñde
bit pr̃. Uel nõ ſunt ꝑſcrutãda ſm mentẽ
Chry. (⁊ nũꝙ dediſti mihi hedũ: vt cum

amicis meis epularer. Sed poſtꝙ filius
tuus hic q̃ deuorauit ſubſtãtiã ſuã cum
meretricibꝰ venit occidiſti illi vitulũ ſa-
ginatũ). i. aliqꝺ gaudiũ oñdis in cõuer-
ſione iſtius: qꝺ nũꝙ voluiſti oñdere in
mea inocẽtia. De hoc vide dñica. iiij. poſt
feſtũ trini. (At ipſe dixit illi. Fili: tu ſem-
K per mecũ es: ⁊ oia mea tua ſunt) Iſte tñ
textꝰ eodẽ mõ tripl'r exponit. Prio vt ac
cipiat ſꝫ mẽtẽ Chryſ. id qꝺ xp̃s intẽdit.
ſ. ꝙ iuſtꝰ nõ hꝫ cãm vt doleat de ſalute
iiuſti: qꝛ ex hoc nihil ſibi deperit de ſua
parte: imo accreſcit ſibi cõſolatio: ſi gau
deat ſup fratre ⁊ patre ſuo. Scꝺo ſꝫ mẽ
tẽ Theo. vt ex ſuppoſitione ſit ſermo iſte
q̃ſi dicat. Si ita ẽ vt dicis tu ſemꝑ mecũ
es ⁊ oia mea tua ſunt. Tertio vt ſit ſen-
ſus. Tu ſemꝑ mecũ es apparenter: ⁊ ſm
exiſtimationẽ tuã: ⁊ eodẽ mõ oia mea de
bes credere eſſe tua ſicut credis te iuſtũ.
Quare ḡ triſtaris cũ ſit tibi gaudendũ?
(Epulari aũt ⁊ gaudere oportet: qꝛ fra
ter tuus hic mortuus erat: ⁊ reuixit: pe-
rierat ⁊ inuẽtus ẽ) In hac aũt parte eſt
lr̃al'r documẽtũ: de quo ait Augu. Quid
L vero ſibi vult illud ⁊ oia mea tua ſunt:
q̃ſi nõ ſint ⁊ fratris. Sꝫ ſic a perfectis et
immortalibus filĳs habẽtur oia vt ſint:
⁊ oim ſingula ⁊ oia ſingulorũ. Ut eñ cu-
piditas nihil ſine anguſtia ita nihil cum
anguſtia charitas tenet. Sꝫ qũo oia: cũ
enim beatitudinẽ illã obtinuerimꝰ nr̃a
erũt ad vidẽdũ ſuperiora ad cõuiuendũ
equalia ad dominãdũ inferiora. Cõgau
deat igitur ſecuriſſimus maior frater.
Hec ille. ¶ Allegorice aũt ſm quoſdã et
ſm alios (⁊ forte verius) ad lr̃aꝫ exponi-
tur hec parabola de duobus ꝑplis. ſ. iu-
daico ⁊ gẽtili. iudaicus aũt eſt filius ſe-
nior. Dicit autẽ ſenior multiplici cauſa.
Primo ꝑꝑ cultꝰ antiquitatẽ: qꝛ aliĳs ad
idola declinãtibꝰ tenuit cultũ antiquo-
rũ patrũ. Scꝺo ꝑꝑ prerogatiuã ſapiẽtie.
Eccl'i. ix. In ſenſu ſeniorũ verbũ Deut.
M iiij. En populus ſapiẽs. Tertio morũ ho
neſtate de qua Sapi. iiij. Senectus ve-
nerabilis nõ diuturna ⁊c. ¶ Quarto he-
reditaria portione: qꝛ accepit partẽ egre
giã. i. terrã ꝓmiſſionis egregiã inter oẽs
terras: vt ꝑꝫ Deut. iiij. Uñ ⁊ dictus eſt
pũmogenitus dei. Exod. iiij. Populꝰ eñ

hebraicꝰ vr̃ dici multitudo iuſtoꝝ a ꝓn-
cipi mũdi vſꝗ ad xp̃m. Uñ ⁊ Greg. dicit
in quadã homil. ⁊ hebraicus ꝑpl's hora
ꝓma. i. a ꝓncipio mũdi cõductꝰ ſit ad vi-
neã. Iunior ãt eſt gẽtilis: q̃ ꝯſtitutus ẽꝑ
A declinationẽ a cultu dei ꝑ idololatriam
qꝺ tꝑe Abrae factũ ẽ. Hic filiꝰ petiuit et
cõſumpſit ſubſtãtiã ſuã eo mõ q̃ de pec-
catore expoſitũ eſt: ſuꝑaddita idolola-
tria. Scꝺꝫ hãc ḡ ſniaꝫ q̃dã euãgelĳ v̾ba
exponemꝰ; q̃ expoſitiõe indigẽt. Paſſus
gẽtilis ꝑpl's ẽ famẽ. i. penuriã ſcriptura-
rũ diuinarũ: qꝛ nullã habuit (In ſe ẽ re-
uerſus). ſ. ꝑdicãtibꝰ apl'is (quãti merce-
narĳ). i. iudei q̃ deo ꝓ terreno regno et
diuitĳs ſeruiebãt (panibꝰ) ſanctarũ ſcri-
pturarũ (ſtolã primã). Eadẽ eñ gr̃a da-
bat gẽtilibꝰ ꝯuerſis ſicut ⁊ iudeis. (Erat
filius ſenior in agro) occupatꝰ in terre-
nis (appropinquaret domui). i. eccleſie ꝑ
conuerſionẽ (ſymphoniã ⁊ choꝝ). i. gau-
diũ qꝺ erat de cõuerſione gẽtiliũ: ⁊ gr̃aꝫ
q̃ deus illos iudeis pares effecerat (In-
terrogauit vnũ de ſeruis). i. apl'is ⁊ ille
pro oibus rñdit. (nolebat introire) ad fi-
B dẽ: quo ad iudeos infideles: vel ad con-
gaudẽdũ quo ad aliquos iã cõuerſos: q̃
diſceptabãt aduerſus petrũ ꝙ ad gen-
tiles declinaſſet: vt patet Act. xi. ⁊ vide-
bant ſaltẽ ſm ſenſualitatẽ dolere ꝙ gẽ-
tes eis equarẽtur (Pr̃ vero egreſſus ro-
gabat eũ) ꝑ apl'os (ſeruio tibi) ſub lege
Moyſi (⁊ nũꝙ mãdatũ tuũ ꝓteriui.) Sed
ꝫ qꝛ populus fuit dure ceruicis. Exod.
xxxij. Ad hoc dicit prio ꝙ nõ ẽ neceſſe oia
ſcrutari. Scꝺo ꝙ mẽtit iſte filius ſenior.
Tertio ꝙ nũꝙ ꝓteriuit mãdatũ de cul-
tu vniꝰ dei quo ad aliquos: nã ſemꝑ in h'
ꝑpl'o fuerũt aliq̃ ⁊ mltí deũ colẽtes. (Et
nũꝙ dediſti mihi hedũ. i. nũꝙ tñ benefi
ciũ cõtuliſti mihi ſub lege: q̃tũ mõ iſto fi
lio tuo ꝓdigo ⁊ diſſipatori (ſemꝑ mecum
es) qꝛ aliq̃ eorũ ſemꝑ adheſerũt deo. Ce-
tera oia exponãt vt. ſ. ¶ Eſt aũt ſciendũ
ꝙ hoc euãgeliũ recitat in die q̃ ẽ virgini
Marie cõſecrata. Primo: qꝛ ipſa eſt mr̃
C mie: ⁊ aduocata peccatorũ: qui diſſipata
ſua ſubſtãtia volũt ad deũ reuerti. Scꝺo
qꝛ ei ad ſuũ filiũ optime: cõgruũt verba
illa pris ad filiũ iuſtũ. Fili tu ſemꝑ me-
cũ es: ⁊ oia mea tua ſunt. Et in eis tãgit

primo vera mr̃nitas: ibi: Fili nã btã vir
go reſpectu xp̃i fuit vera mr̃: quia dedit
materiã carnis ⁊ cõuenientẽ locũ in vte-
ro ⁊ cõueniẽs nutrimẽtũ: q̃ tria faciunt
verã matrẽ: ⁊ ad hoc ſufficiũt ſm mentẽ D
Ariſt. in lib. de aialibꝰ. Fuit ẽt ſollicita ⁊
ſtudioſa mr̃: adeo ꝙ ſcꝺm Bernard. oia
opera mie filio exhibuit: qꝛ illũ induit car
nis indumẽto: ⁊ collegit in vẽtris hoſpi
tio: ⁊ pauit ac potauit lacte virgineo: et
infirmũ etate puerili fouit et in carcere
crucis alligatũ viſitauit atꝗ eius inter
fuit ſepulture. Fuit ẽt pia mr̃ tota pieta
te plena: qꝛ nouẽ mẽſibꝰ plenis in ven-
tre eius pietas habitauit. Tãgit ẽt coha
bitatio: ibi tu ſemꝑ mecũ es. Nã fuit cũ
ea in vtero eã ſanctificãdo: ⁊ in vita eã
ab oi actuali ⁊ veniali cõſeruando: ⁊ in
morte in corꝑe ⁊ aia glorificãdo. Tãgit
ẽt bonoꝝ cõicatio ibi: ⁊ oia mea tua ſũt.
⁊ ſil'r ecõuerſo. Nã cum filius habuerit
tria. ſ. carnẽ: animã: ⁊ deitatem: illa caro
fuit virginis ꝑ generationẽ: ⁊ aia ꝑ amo
rẽ: ⁊ deitas per fruitionẽ. Et ſil'r oia que
fuerũt in matre: fuerũt filĳ. i. a filio. ſ. hu E
militatis que tãta fuit vt deũ ad ſe tra-
heret: ⁊ virginitas que etiã in aliĳs ma-
los motus extinguebat: qꝛ vt dicit ſan.
Tho. licet eẽt corpore pulcra: tñ a nullo
potuit vnꝙ cõcupiſci: ⁊ fecũditas q̃ tan
ta fuit ꝙ totũ mũdũ ſatiauit ſuauiſſimo
illo fructu qui eſt dñs Ieſus Chriſtus.

Dñica. iij. in Quadrageſima.

Textus euangelĳ. Luce. xi. cap.

Erat Ieſus eĳciens demo
nium: et illud erat mutũ.
Et cũ eieciſſet demoniũ:
locutus eſt mutꝰ: ⁊ admi-
rate ſunt turbe. Quidã autẽ ex eis
dixerũt. In beelzebub principe de-
moniorũ eĳcit demonia. Et alĳ ten
tantes ſignũ de celo querebant ab
eo. Ipſe autẽ vt vidit cogitatiões
eorum dixit eis. Omne regnum in
F ſeipſum diuiſum deſolabitur: ⁊ do-
mus ſupra domũ cadet. Si autẽ et
ſathanas in ſeipm diuiſus eſt: quo
modo ſtabit regnum ipſiꝰ? Qꝛ dici-
tis in beelzebub eĳcere me demo-

nſa. Si autem ego in beelzebub
eiicio demonia filij veſtri i quo eij-
ciunt? Jdō ipſi iudices veſtri erunt.
S Porro ſi in digito dei eiicio demo-
nia profecto peruenit in vos regnū
dei. Cum fortis armatus cuſtodit
atrium ſuū i pace ſunt ea que poſſi-
det. Si autem fortior illo superue-
niens vicerit eū: vniuerſa arma eiꝰ
auferet i quibus cōfidebat: et ſpo-
lia eiꝰ diſtribuet. Qui non eſt mecū:
aduerſum me eſt. Et qui nō colligit
mecū diſpergit. Cū immūdus ſpūs
exierit ab homīe ambulat per loca
inaquoſa q̄rens requiem ⁊ nō inue-
niēs dicit. Reuertar i domū meā vñ
exiui. Et cum venerit iuenit ſcopis
mūdatā ⁊ ornatā: ⁊ tūc vadit ⁊ aſſu
mit ſeptē alios ſpūs ſecum neq̄ores
ſe: ⁊ igreſſi habitāt ibi: et fiūt nouiſ-
H ſima hoīs illiꝰ peiora prioribꝰ. Fa-
ctū eſt aūt cū hec diceret: extollens
vocē quedā mulier de turba dixit
illi. Beatꝰ venter qui te portauit ⁊
vbera q̄ ſuxiſti. At ille dicit. Quin-
imo beati qui audiūt verbum dei ⁊
cuſtodiunt illud.

ERat Jeſus eijciēs demoniū
⁊c.) Luc. xij. Ju preſenti euā
gelio tāguntur tria puncta:
que ſunt Malignatio. Con-
futatio: ⁊ Cōminatio. ¶ Quā
tum ad primū aduertendū eſt: ꝙ mira-
culis xp̄i phariſei dupl'r detrahebant.
Uno modo aſcribēdo ea ptāti diabolice.
Dicebāt eñi xp̄m habere demoniū prin
cipē demoniorū ſibi familiarē: ⁊ virtute
eius expellere demones inferiores. Pōt
eñi ſuperior demō inferiorē expellere ⁊
alligare: vt pʒ quol. ij. q. vij. ⁊ quol. iij. q
x. Forte idē dicebāt de curationibꝰ infir
I mitatū. ſ. ꝙ eas efficeret p demoniū illū:
ſʒ hoc nō hr̄ expreſſe. Alio modo detra-
hebāt: qꝛ dicebāt: ea eſſe parua: qꝛ erāt
cōiter circa curationes infirmoꝝ. Uñ pe
tebāt ꝙ faceret ſignū in corporibꝰ cele-
ſtibus. Utraqȝ aūt calūniatio tāgitur in
preſenti euāgelio. Dr̄ ergo. (Erat ieſus
eijciēs demoniū). i. eijciebat demonē de
humano corpe (⁊ illud erat mutū). Non
dr̄ aūt demoniū mutū: ſʒ Titū: quaſi ip
ſe habeat in ſe hanc paſſionē ſʒ qꝛ eā in-
ferat homini obſeſſo. Erat ergo iſte homo K
mutꝰ ⁊ ſil'r erat cecus: vt hr̄. Matth. xij.
Quidā ēt dicūt ꝙ fuit ſurdus: ⁊ hoc exp̄ſ
ſe dicit Theo. et Chry. ⁊ idē innuit etiā
magr̄ hiſt. q̄ dicit ꝙ in greco meliꝰ ſonat
ſurdus q̄ȝ mutꝰ. Quidā aūt huius ratio
nē aſſignāt: qꝛ in euāgelio dr̄ fuiſſe mu-
tus. oīs aūt naturaliter mutꝰ: natural'r ē
ſurdus. Sed iſta ratio nō valet pp̄ duo.
Primo q̄dē qꝛ nō habet autētice ꝙ fue-
rit iſte natural'r mutus. ſcdo qꝛ vt dicit. ſ.
Tho. ſup li. de ſen. ⁊ ſen. natural'r ſurdꝰ:
eſt ēt naturaliter mutus: qꝛ homines nō
addiſcūt loqui niſi audiēdo loquētes: nō
tñ vt ait ibidē ē neceſſe qd̄ natural'r mu
tꝰ ſit ēt ſurdꝰ. Sic eñi aliq̄s audiens pōt
eſſe balbutiēs: ita ⁊ elinguis. Jō dicēdū
ꝙ vere fuit ſurdꝰ ſicut dicūt ſupradicti:
qꝛ vt dicit Theo. mutꝰ dr̄. ⁊ q̄ nō loquit:
⁊ qui nō audit: ſʒ magis ꝓprie q̄ nec au
dit nec loquit. Sʒ quare diabolꝰ ingreſ
ſus hoiem impedit hos ſenſus. Ad h' di- L
cit Chry. ꝙ impedit auditū: ne cōuertat
⁊ linguā ne cōfiteat. (Et cū eieciſſet de-
moniū: locutꝰ eſt mutꝰ.) Beda etiā dicit
ꝙ recepit viſum ⁊ hoc rōnabil'r: qꝛ nō eſt
veroſimile ꝙ xp̄s eū imperfecte ſanaue
rit: ⁊ cōſequēter habemus ēt dicere ꝙ re
cepit auditū: idō ibi fuerūt quatuor mira
cula: qꝛ fuit eiectꝰ demō reſtituta loq̄la:
⁊ viſus ⁊ auditꝰ. Beda tñ dicit ꝙ fuerūt
tria: qꝛ de auditu nō facit mētionē. (Et
admirate ſunt turbe) attolētes xp̄m lau
dibus: qꝛ ſcʒ nulla inuidie paſſione ad-
uerſus xp̄m tenebātur. (Quidā autē ex
eis) Jſti vt dr̄ Matt. xij. fuerūt phariſei
qui hic dicūtur fuiſſe ex eis. i. de turba: ñ
qꝛ ſimul cū turba credātur laudaſſe fa-
ctū: ſʒ qꝛ cū turba erāt pmixti: ⁊ alijs lau
dātibus ipſi dicebāt (in beelzebub prin-
cipe demoniorū eijcit demonia) ac ſi di-
cāt. Jſte Jeſus nō eijcit demones virtu-
te dei quaſi ſctūs homo ſʒ in beezlebub. M
i. virtute beelzebub principis demonū:
cui alij demōes obediūt imperāti. ¶ Eſt
aūt notādū ex Magiſtro hiſto. ⁊ alijs au

ctoribus ꝙ primum nomē idoli fuit be-
lus. Fuit eñi belus pater nini regis ba-
bylonis: cui Ninꝰ idolū ⁊ diuinos hono
res īſtituit. A belo aūt primo idolo va-
rie gētes. ſm idiomata ſua appellauerūt
A idola ſua Babylonij quippe dixerunt
bel. Moabite beel. Paleſtini baal: ⁊ q̄ñqȝ
aliquid ſuperaddebāt: vt beel phegor. i.
deus lētiginis qui eſt priapus. quādoqȝ
baalim qui eſt deus Sidoniorū. Beelze
bub autē nullius idoli nomē erat ſed iu
dei vicinū ſibi idolum acharonitaꝝ dice
bāt beelzebub irriſorie: qꝛ ſonat idē qd̄
deus muſcarū ſequētiū ſcʒ ſanguinē im
molatarū beſtiarū quas forte illi nō: aut
nō bene lauabāt: ſicut ſacerdos dñi i hie
ruſalē qui erāt mūdiores lauabant ho-
ſtias bis. ſ. in ꝓbatica piſcina ⁊ in lateri
bus tēpli. ¶ Sciēdū eſt ēt ꝙ ly demō: ex
vſu ſonat in malū: ſʒ ex inſtitutiōe ſigni
ficat tā bonū q̄ȝ malū angelū. Nā grece
demon latine dicit ſciēs. Uñ grecꝰ dicit
eudemon. i. bonus vel felix demō ⁊ caco
demon. i. malus vel infelix demō. Jdem
eſt autē iudiciū vt videtur de hoc nomi
B ne diabolus. Eſt eñi idē qd̄ accuſator vl'
criminator: ⁊ dicit a diaboli verbo gre-
co. i. accuſo. Unde cū dicūt ſancti: ꝙ non
eſt nomē nature ſʒ culpe: qꝛ ſcʒ dicit na-
turā vt peccato deformis ē: forte debet
intelligi ex vſu nō ex inſtitutione: qꝛ iu-
ſti ⁊ ſancti raro accuſant. (Et alij tētan-
tes ſignū de celo). i. in corporibus celeſti
bus (querebāt ab eo) quaſi ea que vide-
rāt fuiſſent exigua. Et iſti ēt fuerūt pha
riſei ſimul cū ſcribis vt patet Matth. xij.
Jſti aūt tētabant xp̄m. i. volebāt ſumere
experimētū de eius poteſtate ſi poſſet ce
leſtia corpora immutare. De hoc ait Cy
ril. Alij vero paribus ſtimulati liuoris
aculeis petebāt ab eo celeſte videre por
tētū: quaſi dicerēt. Quāuis ab homīe de
moniū eieceris: nō tñ hoc eſt diuine ope
rationis argumētū. Nōdū eñi vidimus
C aliquid prioribꝰ miraculis ſimile. Moy-
ſes eñi traduxit populū per mediū ma-
ris: Joſue vero ſucceſſor eius ſolē retar-
dauit in Gabaon. Tu vero nihil horum
oſtēdiſti. Querere eñi ꝓdigia de celo in-
nuit ꝙ huiuſmodi cogitationibus tunc
tēporis efficiebantur erga xp̄m. Hec ille.

¶ Jn hac parte eſt morale documētum:
ꝙ diabolus intrās in cor peccatoris qui
per iſtum hominē ſignificatur facit tan-
quam latro ingrediens domū ad ſpoliā
dum: quia extinguit lumē ne videatur:
⁊ ſilēter ingreditur ne quis audiat: ⁊ ob D
ſtruit ora ne quis auxilium vicinorū in-
nocet: ⁊ ita diabolus extinguit lumē fi-
dei: ⁊ claudit auditum cordis ne audiat
verbum dei: et claudit os ne quis confi-
teatur ⁊ ingreditur intus: ⁊ ſpoliat oēs
bonas cogitationes: ⁊ exit foras ⁊ tollit
omnia bona opera Oſee. vij. Fur ingreſ
ſus eſt ſpolians latrunculus foris.
¶ Quantum ad ſecundū tangitur quo-
modo Chriſtus eos cōfutauerit. Eſt au-
tem aduertendum ꝙ cum ſuſpitio pha-
riſeorum eſſe irrationabilis non aude-
bant eam propalare ſecūdum Chry. eo
ꝙ turbā cauebant: ſed eam in corde ſuo
verebant. Et hoc notatur cum dicitur.
(Jpſe autem vt vidit cogitationes eoꝝ)
non autē dicitur vt audiuit verba (dixit
eis) arguendo ꝯtra eos. Probat eñi xp̄s
ꝙ non erat verū qd̄ cogitabāt per qua-
tuor rationes. Sʒ quare cōtra eos non
arguebat ex ſcripturis? Ad hoc dicit Be
da ꝙ ido eſt: qꝛ non attēdebāt eis ſʒ fal- E
ſo exponebāt. Pria ergo ratio eſt talis.
(Omne regnū in ſeipſum). i. contra ſeip
ſum (diuiſum) per bella inteſtina ⁊ ciui-
lia (deſolabitur: ⁊ domus ſupra domū ca
det.) Hoc eñi docet experiētia: eſt ēt ra-
tio qꝛ pax in regno eſt ſicut ſanitas i ho-
mine q̄ facit ꝙ omnes humores ſtent in
gradu ſuo: ⁊ pax ꝙ hoīes ſtent in ordie
ſuo. Ergo ſicut abeūte ſanitate deſtruit
homo: ita abeūte pace deſolatur regnū
⁊ ciuitas ⁊ domus. Beda. Firmat eñi re
gna ⁊ domos: ſubditoꝝ ꝯcordia. Hec il-
le. Sʒ ſi ſathanas eijcit aliū ſathanā vt
iſti dicebāt: erat diſcordia in regno dia-
boli: ex quo ſequebat ꝙ regnū eius ſta-
re nō poſſet. Et h' eſt qd̄ dicit. (Si aūt ſi
p qꝛ ſm iſtos (⁊ ſathanas in ſeipſum). i. F
contra ſeipſum (diuiſus eſt) dū vnus de-
mon aliū violēter ⁊ cōtra eius volūtatē
eijcit vt experiētia docet (quomodo ſta-
bit regnū ipſiꝰ? Quia dicitis in beelze-
bub eijcere me demōia). q. d. Nullo mō
poſſet ſtare: ſi eſſet verū quod dicitis. Et

tūc ſubiungēdum eſt ſm Hier. q̄ cū ſtet
regnū diaboli: ⁊ ſtabit vſq̄ ad diē iudi=
cij ſup pctōres: ſequit̄ q̄ nō ſit ꝯ ſe diui=
ſus: nec vnus diabolus eijciat aliū: ſed
G chriſtus eijcit omnes virtute propria.
¶ Eſt tñ ſciēdum q̄ regnū diaboli conſi
ſtit p̄ncipaliter in paſſione humanarū
voluntatū: ⁊ nō humanoꝝ corpoꝝ: ideo
nūq̄ vn⁹ diabolus q̄rit expellere alium
ab anima ſeu volūtate hoīs: q̄r poneret
diuiſionem in regno ſuo qđ nunq̄ facit.
Pōt tñ cū pace regni ſui alium expelle=
re de corpe ad illudēdū hoīes vt credāt
eum ſanitatē dare languētib⁹. Chriſtus
autē expellebat ab anima ⁊ a corpore
ſimul: ideo illa expulſio nō poterat eſſe
a diabolo niſi cū ſciſſura regni ſui atq̄
diſcordia. Et q̄ expelleret ab aīa teſta=
bat̄ ꝯuerſatio liberatoꝝ: ⁊ etiā ipſa con
uerſatio ⁊ predicatio xp̄i q̄ erant ſm vir
tutem. ¶ Scđa aūt ratio tangit̄ ibi. (Si
aūt ego ⁊c.) ¶ Pro qua aduertēdū eſt q̄
tria genera hoīm tūc inueniebant̄: q̄ de=
mones effugabāt. Primo ipſi xp̄i diſcipu=
li: qui xp̄m inuocabāt: ⁊ virtute nominis
eius p̄ualebat in demones. ¶ Scđo qui
dā exorciſte: de quibus habet̄ Act. xix.
H inter quos Magr̄ hiſto. dicit fuiſſe etiā
magos. Vñ đr vbi. ſ. q̄ libros ꝯbuſſerūt.
Iſti vt facilius eijcerent demones adiu=
rabāt eos in noīe ieſu quē Paulus p̄di=
cabat: ⁊ diabolus ſemel adiurat⁹ dixit:
Ieſum noui: et Paulū ſcio: vos aūt qui
eſtis. Et aggreſſus eſt eos demoniac⁹ et
ſpoliauit ⁊ vulnerauit. Et lꝫ tūc ita fece
rit: tñ vt dicit Magr̄ hiſt. multos demo=
nes eijciebāt: inuocato nomine xp̄i. Iſti
etiā viuēte xp̄o ſic faciebāt. Vñ đr Luc.
ix. q̄ apl̄i viderūt quēdā in noīe xp̄i eij=
cientē demonia: q̄ tñ nō adherebat xp̄o.
¶ Tertio exorciſte exercētes exorciſmos
Salomonis: ⁊ p̄ illos demones fugātes
maxime ſi radix cuiuſdā herbe ponebat̄
in narib⁹ obſeſſi. Unde ⁊ Ioſeph⁹ dicit:
tempore quo Veſpaſianus iudeā vaſta
bat: ſe vidiſſe quēdā exorciſtā captū: et
ad Veſpaſianū adductū q̄ annulū ſub
I cui⁹ gēma radix erat poſuit in naribus
cuiuſdam obſeſſi ⁊ adiurauit demonē ⁊
egreſſus eſt. Ut aūt p̄baret eiectum de=
monē: poſuit peluim plenā aqua in me=
dio ⁊ adiurauit demonē vt ſubuerteret
peluim: qđ ⁊ fecit. Et lꝫ aliq̄ñ iſti exorci=
ſte eſſent illi: net qui inuocabāt xp̄i no=
men: vt facilius eijcerent: ſicut Magr̄.
hiſt. dicit tñ nō eſt abſonū quin ⁊ alij vt
K pote magi vel curioſi hoc facerēt. Eſt er
go ſcđa rō talis. Multi eijciunt demo=
nes in noīe meo: vt de manifeſtū eſt in
meis apl̄is ⁊ in veſtris exorciſtis ⁊ ma=
gis: ergo multo magis ego poſſum illos
mea virtute expellere. Cyril. Qm̄ alij in
noīe meo ſathanā cōterunt: q̄uō non hꝫ
multā amentiā dicere me a beelzebub
hr̄e virtutē. Hec ille. Vel ſm. ſ. Tho. ſic
formatur ratio iſta. Multi eijciūt demōes
in noīe meo: ⁊ tñ illis nō detrahitis dicē
do q̄ v̄tute demonis hoc faciāt ergo ne=
q̄ de me debetis hoc dicere vel ſuſpica=
ri. Ait ergo. (ſi aūt ego in beelzebub eij=
cio demonia) vt dicitis (filij vr̄i). i. apl̄i
ſm Chry. ⁊ Hiero. quos dicit eorum fi=
lios q̄r de iudeis ſm carnē ſunt exorti:
non autē eos dicit apl̄os ſm Chry. ⁊. s.
Tho. volēs eoꝝ mulcere furorē. vel filij
veſtri. i. exorciſte a vobis nati ſꝫ eoſdē:
vel filij veſtri. i. oēs iudei eijciētes demo
L nes: etiam ſi nō erāt exorciſte (in quo). i.
virtute cuius (eijciūt) q̄ſi diceret ſm Cy=
rillū. Cōſtat q̄ virtute mea eijciūt. Vel
q̄ſi diceret. ſm. ſ. Tho. Cōſtat q̄ nō dicū=
tur eos eijcere virtute diaboli: ſicut dici
tis de me p̄pter inuidiā ⁊ liuorē (idō ipi
iudices vr̄i erūt.) Apl̄i quidē erūt eorū
iudices in iudicio autoritate ⁊ p̄tāte ſm
ſ. Tho. q̄r cū xp̄o iudicabūt. ſꝫ eorū exor=
ciſte vel magi erūt eoꝝ iudices: nō pote=
ſtate ſꝫ ꝯparatione: ſm Bed. dū illi ex=
pulſionē demonū aſcribūt deo ⁊ virtuti
noīs xp̄i: phariſei aūt aſcribūt beelzebub.
Facta aūt rōne ſua xp̄s ⁊ p̄bata ꝯcluſio
ne iā duab⁹ rōnibus infert corollarium
vnū dicēs. (Si aūt) ſi p̄ q̄r (i digito dei. i.)
ſpūſctō ſm Aug. de conſen. euā. q̄ p̄bat
q̄ p̄ digitum intelligit̄ ſpūſſctūs. q̄r vbi
Luc. dicit ſi in digito dicit Mat. ſi in ſpū
M ſancto q̄ idō dicit̄ digitus ſꝫ eundē ibidē:
q̄r partit̄ dona ſua hoībus ⁊ angelis: par
titio aūt magis in digitis q̄ in alijs nr̄is
mēbris apparet. Vel ſm Cyril. ideo eſt
q̄r filius dict⁹ eſt brachiū ⁊ manus: eo q̄
p̄ filiū operat̄ pater. Vñ eodē mō cū fili⁹

p̄ ſpm̄ſctm̄ operet̄ dicit̄ digitus originē
ducēs a filio: ſicut digitus a manu. Di=
cit aūt xp̄s ſe virtute ſpūſſancti expelle=
re demones ſm Athana. p̄pter ſuā hūa
A nitatē: q̄ ex ſe demones expellere nō poſ
ſet. Dicit̄ ergo. (Si i digito dei). i. in virtu
te ſpiritusſancti (eijcio demones) iperan
do p̄pria autoritate: vt pꝫ ⁊ p̄baui (p̄=
fecto p̄uenit in vos regnū dei). i. xp̄s ſm
Cyril. ⁊. ſ. Tho. q̄ erat rex ⁊ p̄dicator re=
gni dei in q̄ debebat eſſe deitas p̄ quā il
le homo expellere demones iperatiue et
nō deprecatiue. Vel per regnū dei ſm. ſ.
Tho. intelligit̄ dñium dei ſup cordibus
hoīm ſuppeditato diabolo. ¶ Et nota q̄
ſꝫ. ſ. Tho. iſta repulſio fiebat a tota tri=
nitate: ſꝫ tñ attribuit̄ ſpūiſctō q̄r ei etiā
attribuit̄ bonitas ad quā vr̄ p̄tinere ex=
pulſio inimici obſidētis aīam. ¶ Tertia
aūt ratio tāgit̄ ibi (cū fortis armat⁹.) Ad
cuius intellectū ſciēdum eſt q̄ diabolus
ante xp̄i aduentū dñs huius mūdi dice=
bat̄ Io. xiiij. Venit princeps mūdi huius
⁊c. Et hoc idō q̄r tyrannidē exercebat i oēs
B hoīes ⁊ oēs ad infernū captiuos duce=
bat: ⁊ etiā tentādo facili⁹ ſupabat q̄ tē
pore gratie. Chriſtus autē venit in hūc
mūdū pugnare cū eo per gladiū ſctē p̄=
dicationis expellēdo eū de audiētiū cor
dibus: ⁊ ēt de corpibus virtute ſue diui=
nitatis. Expellēdo aūt xp̄s diabolum de
corde expellebat nō ſolū inferiores: ſꝫ ēt
ſupiores demones oīs et beelzebub et
alios: q̄r iuſtificabat hoīes p̄ gratiā cum
qua in corde hoīs: nullus poteſt demon
habitare. Qđ aūt oēm diabolū expelle=
ret ab aīa teſtabant̄ opera eorū quos ſa
nabat. q̄r q̄ātūcunq̄ fuiſſent flagitioſi vi
debant̄ poſtmodū bñ opantes. Eſt ergo
ratio talis. Ego ſum fortior beelzebub:
q̄r expello eū ⁊ oēs demones a cordibus
hoīm ergo opa mea nō ſunt p̄ virtutem
beelzebub ſꝫ per fortiorē. i. diuinā. Hāc
C ergo rōnē tangit dicens (Cū) ſupple hō:
(fortis). i. diabolus ſignificatus p̄ hoīem
fortē ſꝫ oēs ſctōs: rōne cōueniētie in in=
tellectu: ⁊ rōne ſue magne potētie (arma
tus) telis oīm pctōꝝ ſm Theo. ⁊ q̄bus tē
tat vel armatus aſtutia ⁊ dolo ⁊ nequi=
tia ſm Bedam (cuſtodit atrium ſuum)
i. hūc mundum ſm Bed. quem cuſtodit
nō vt canis gregē ſed vt lupus predam
ad deuorandū. ſ. (in pace ſunt ea q̄ poſſi
det). i. ſine ꝯtradictione dominet̄ hoīb⁹.
Cyril. Erat autē ante ſaluatoris aduen=
tum violētia multa rapiēs alienos gre=
D ges. ſ. dei ⁊ quaſi ad p̄priū ducēs ouile.
Hec ille. (Si aūt fortior illo ſuperueniens
vicerit eū) p̄pria virtute ſicut ego facio
(vniuerſa arma eius auferet in quibus
ꝯfidebat) illuminādo corda ſciētia dei
ſm Cyril. vel p̄hibēdo pctā p̄ ſuam ex
hortationē ⁊ grām: vel reprimēdo potē
tiā eius ne tantū poſſit ꝯtra gen⁹ huma
nū vt prius ſm mentē Theop. (⁊ ſpolia
eius diſtribuet.) Spolia q̄ diabolo chri=
ſtus rapuit ſunt ſancti q̄ erāt in carcere
lymbi: de q̄bus dicit̄ in pſalmo. Aſcēdēs
xp̄s in altū captiuā duxit captiuitatē.
Hos ergo ſublatos de faucibus diaboli
diſtribuit diuerſis ordinibus angeloꝝ
vt eos haberēt ꝯciues. Vel ſunt ipſi iuſti
q̄ fuerūt pctōres quos eccl̄ijs diſtribuit
in paſtores ⁊ doctores. Vñ ibidē ſubdit̄:
Dedit dona hoīb⁹. Bed. Victor xp̄s ſpo=
lia diſtribuit: qđ eſt in ſigne triūphātis:
E q̄r captiuā ducēs captiuitatē dedit do=
na hoībus: quoſdā q̄dā apoſtolos: alios
aūt euāgeliſtas: hos p̄phetas: illos pa=
ſtores ordinās ⁊ doctores. hec ille. Quar
ta rō tāgit̄ ibi (q̄ nō eſt mecū ⁊c.) ⁊ eſt cō=
firmatio p̄cedētiū rationū. Poſſet eñ alī
q̄s dicere: q̄ idō xp̄s ſuperauit fortem: et
ſpoliauit armis: q̄r ille ſic voluit cū eſſet
eius amicus. Sed contra arguit ſic xp̄s.
Quicūq̄ ſunt ꝯtrariaꝝ volūtatū ⁊ ꝯtrariaꝝ
actionū non ſunt ꝯcordes ⁊ amici. Sed
ego ⁊ beelzebub habem⁹ ꝯtrias volunta
tes ⁊ actiones. q̄r ego diligo bonā vitā ⁊
charitatē ⁊ ad illā colligo hoīes quātū
poſſum: ille aūt appetit malā vitā ⁊ odiū
⁊ diſpergit hoīes ab vnitate dilectionis
quātū pōt. Hāc ergo tāgit dicēs. (Qui
nō eſt mecū) per ꝯcordiā volūtatis: ſm
Chry. (ꝯ me eſt) ſiue eſt cōtrarius ⁊ ini=
micus meus: (⁊ q̄ nō colligit mecū) hoīes
ad fidē verā ⁊ dilectionem: iuxta ſuum
F modū ⁊ poſſe (diſpergit) p̄ falſas opinio=
nes ⁊ odia. Cetera q̄ ſequunt̄. ſ. cū immū
dus ſpūs ⁊c. ſunt ſupra expoſita. Sed ꝯ
iſta vr̄ eē qđ đr Mat. ix. Qui nō eſt ꝯ vos
eſt p̄ vobis. Nam ibi loquit̄ ſaluator de

quodā eiciente demones in noīe xp̄i. q̄ tñ nō adherebat apoſtolis: ⁊ credit fuiſſe malus: qꝛ aplī ꝓhibuerūt eū expellere demones in noīe xp̄i: vt ibi dꝛ. Iſte er
G go nō erat cū xp̄o qꝛ erat malꝰ: ergo erat ꝯtra xp̄m per ea q̄ hic dicunt. Ergo non erat ꝓ xp̄o ꝯtra ea q̄ dicunt Mar. ix. Ad hoc dico ꝙ qñ dicit ille nō erat cum xp̄o cum eſſet malus: negat hoc. Dico eñ ꝙ erat cum xp̄o quantū ad ſubſtantiā operis: qꝛ bona opabat: ⁊ ſic nō erat ꝯ xp̄m ſed ꝓ xp̄o. Nō aūt erat cū xp̄o quātū ad intēſionem: ⁊ ſic erat ꝯ xp̄m. Et qñ dixit xp̄s ꝙ erat pro ſe: intelligit quantū ad ſubſtātiā operis. ¶ In hac pte eſt documentū morale: ꝙ nō eſt mirādū ſi inter dū iuſtis bene operātibꝰ detrahat: peruertēdo intētionē aut modū faciēdi qñ ipm opus puerti nō pōt. Sic eñ accidit capiti nr̄o xp̄o vt dꝛ in preſenti euangelio: qꝛ bona opabat: ⁊ dicebāt q̄dā hec eſſe ꝟtute diabolica: Contra tales dicit Aug. de occultis alieni cordis temere iudicare pctm̄ ē. Etem̄ cuiꝰ opa nō vident niſi bona iniquum eſt ex ſola ſuſpitione reprehēdere. Hec ille. Eſt ⁊ aliud. ſ. ꝙ debemus eſſe vigiles et obſeruatores nr̄i:
H qꝛ ex illo ꝟbo principe demonioꝝ ⁊c. ⁊ ex illo cū fortis armatus ⁊c. colligitur ꝙ eſt vnꝰ demō p̄nceps alioꝝ: q̄ ordinat alios ad pugnā ꝯ nos. Et ſm ꝙ ex varijs locis ſcripture colligit: ipe: q̄dē vocat lucifer: ⁊ pre eſt ſupbie. vt pꝫ Eſa. xiiij. et ſub ſe hꝫ alios principes. ſ. aſmodeū: q̄ p̄eſt luxurie: vt pꝫ Job. iij. ⁊ māmona q̄ auaritie: vt pꝫ Mat. vj. ⁊ beelzebub. i. vir muſcarū qui p̄eſt muſcis malaꝝ cogitationū: odij ⁊ rācoris. Cū igit̄ i ſcp̄turis diabolus dicat ſerpēs: iſti quatuor principes expellunt eo mō quo ſerpēs Qui expellit p̄io p odorē vinee q̄ ſignificat humilitatis odorē: fugantē luciferū. Scd̄o p ſputū ieiunātis: qd̄ ſm Ambr. i hexa. eſt venenū ſerpentis ⁊ ſignificat carnis mortificationē. q̄ fugat aſmodeꝰ. Et ter
I tio p hoīs denudationē: qꝛ vt dicit hiſt. ſcholꝰ. ſerpēs veſtitū hoīem inuadit: nudū fugit. ⁊ ſignificat pauptatē ⁊ ꝯtēptū tēporaliū quo fugat māmona. Et quarto p carmina incātatoris q̄ eum mouet vt vult. Vñ cū ſentit ſe incātari claudit aurē vnā terra ⁊ aliā cauda. Iuxta illꝰ Pſal. Sicut aſpidis ſurde ⁊c. ſignificat iſta incātatio abſolutionē ſacerdotis q̄ expellit beelzebub. Et qꝛ diabolꝰ ſcit ſe p ꝯfeſſionē ⁊ abſolutionē expelli: idō ipaꝫ cōfeſſionē nitit ipedire ad ſimilitudinē
lupi q̄ nō capit ouē. i. hoīem p pedē: qꝛ eū dimittit eccleſiā adire. neq̄ p aurē: qꝛ eū ꝟba dei pmittit audire neq̄ p manū: qꝛ dimittit eū eleemoſynas facere: ſꝫ p guttur ne poſſit ꝯfeſſionē emittere. Hꝫ autē ſm ſctōs diabolus alios p̄ncipes preter iſtos varijs iniq̄tatibꝰ pfectos: ſꝫ de eis non ita clare exprimit in libris ſanctis. K
¶ Quātū ad tertiū tangit ꝯminatio facta incredulis iudeoꝝ. ⁊ pꝫ iſta ps ex his q̄ dicta ſūt feria. iiij. poſt. j. dn̄icā. xl. vſq̄ ibi [factū eſt aūt ⁊c.] Scribis eñ ⁊ phariſeis dn̄m tētātibꝰ ⁊ blaſphemātibꝰ q̄dā mulier ad eoꝝ cōfuſionē publice ⁊ alte laudauit xp̄m: adeo vt mr̄eꝫ eius beatā ex filij ſctitate diceret ⁊ p̄dicaret. Eſt aūt ſciēdū ꝙ ſm ſctōs doctores iſta dꝛ fuiſſe btā Marcella pediſſeq̄ Marthe ſororis marie magda. ⁊ Lazari. Ex q̄ ſeq̄t ꝙ irrationabile nō ē magdalenā iterfuiſſe huic p̄dicationi: ⁊ in ea ſm aliq̄s fuiſſe ꝯuer- L
ſam. Vñ ⁊ magi. hiſt. dicit ſm q̄ſdā dn̄m fuiſſe tūc iuitatū a Symone phariſeo in nazareth: ⁊ magdalenā ad eum lachrymis ſuffuſam veniſſe. Sꝫ iſta certa non ſunt q̄ de magdalena dicunt: ſꝫ rōnabilius ē ꝙ in hierlm̄ fuerit ꝯuerſa: lꝫ huic ſermoni potuerit itereſſe: qꝛ iā eiꝰ ꝯuerſionē Luc. recitauerat. Dicit ergo: [Factū eſt: cū hec diceret] cū gr̄a ppl̄i in cōfuſionē phariſeoꝝ [extolleñs vocē] i altū vt clare ab oībꝰ poſſet audiri [q̄dā mulier] ſexu q̄dē femia ſꝫ aīo virilis [de turba] q̄ exultabat in gl̄ia xp̄i iuidos ꝯfutātis dixit illi. [Btūs vēter q̄ te portauit: ⁊ vbera q̄ ſuxiſti.] Sicut āt dicit Beda ſicut xp̄s tūc ꝯfutauit iudeos xp̄ꝫ dei filiū negātes: ita h̄ ꝯfutat nūc hereticos q̄ dixerūt eū carnē nō ſumpſiſſe de mr̄e. Si eñ inq̄t eſt eiꝰ lacte nutritꝰ: q̄re negatur eiꝰ ſemie ꝯceptꝰ: cū ex eodē fonte ſꝫ phyſicos vterq̄ humor emanare pbet. Hec M
ille. Per ſemē tñ Beda ſanguinē ſiue materiā generationi neceſſariā accipit. Virgo eñ nō ex ſemine ſed ex ſanguine cō

cepit puriſſimo: vt pꝫ. iij. p. q. xxxj. art. v. [At ille dixit: Quinimo: beati q̄ audiūt verbū dei ⁊ cuſtodiūt illd̄.] Et in hoc ſm Chry. nō repudiat matrē: ſꝫ oñdit nō ei
A pfuiſſe: ſi fuiſſet mater ſine iuſtitia ⁊ ſctitate. ¶ In hac pte eſt documentū lr̄ale: qd̄ tāgit Chry. d. Si Marie non ꝓderat ſine dotibus anime chriſtū ab ea ortum traxiſſe: multo magis ſiue patrē ſiue matrē ſiue fratrem ſiue filiū virtuoſum habeamus: nos aūt abſiſtāmꝰ ab eiꝰ virtute nequaq̄ hoc ꝓdeſſe valebit. hec ille.

Feria. ij. poſt dn̄icā. iij. quadra.

Textus euange. Luc. c. iiij.

QUātā audiuimꝰ facta in capharnaum: fac et hic in patria tua. Ait autē: Amē dico vobis qꝛ nemo ꝓpha acceptꝰ eſt in patria ſua. In veritate dico vobis: multe vidue erāt i diebꝰ he-
B lie in iſrl̄. qñ clauſum eſt celū annis tribꝰ ⁊ mēſibus ſex: cū facta eēt fames magna ī oī terra: ⁊ ad nullam illarū miſſus eſt helias niſi in ſareptā ſydonie ad mulierē viduā. Et multi leproſi erāt in iſrl̄ ſub heliſeo propheta: ⁊ nemo eoꝝ mūdatꝰ eſt niſi naamā ſyrꝰ. Et repleti ſunt oēs in ſynagoga ira hec audientes. Et ſurrexerūt ⁊ eiecerūt illū extra ciuitatē: ⁊ duxerūt illū vſq̄ ad ſupcilium mōtis: ſup quē ciuitas illorum erat edificata: vt p̄cipitarēt eum: Ipe āt trāſiēs p mediū illoꝝ ibat.

QUāta audiuimꝰ facta in capharnaū ⁊c.] Luc. iiij. i p̄nti euang. tangūtur tria pūcta q̄ ſunt: Inuitatio: Excuſatio. Indignatio. Quātum ad primū tangitur inuitatio quaꝫ fecerūt xp̄o ſui ꝯpatriote ad ꝓdigia faciēda
C pro hoc ergo aduertēduꝫ eſt: ꝙ iſtā inuitationē nō fecerūt phariſei ore: ſꝫ corde. Nā ſaluator cū igreſſus fuiſſet ſynagogā ſabbo i nazareth dederūt ei librū ad legēdū: i q̄ legit ꝓphetiā Eſa. lxj. Spūs dn̄i ſup me ⁊c. Et cū legiſſet eam: poſtea ſedit: dixitq̄ illā in ſe ꝯpletā. ⁊ oculi omniū erāt verſi ad eū: ⁊ valde gratioſe p̄dicauit: ita ꝙ vt dicit Lucas [oēs dabāt teſtimoniū: ⁊ mirabant i ꝟbis gr̄e q̄ ꝓcedebāt de ore eius.] Dicunt aūt xp̄i ꝟba D
eſſe ꝟba gr̄e. P̄io originaliter: qꝛ erāt a gr̄a Eſa. c. lxj. Spūs dn̄i ſup me ꝓpt ea ꝙ vnxit me euāgelizare paupibꝰ miſit me: ⁊ h̄ ſm trāſlationē. lxx. iterp̄tū. Scd̄o materialiter: qꝛ erāt de gr̄a. Vñ dꝛ ibidē. Predicare captiuis idulgētiā ⁊c. Tertio formaliter. qꝛ erant gratioſa Jo. vij. Nū q̄ ſic locutus eſt hō p̄s. Diffuſa eſt gr̄a in labijs tu. Quarto finalr̄: qꝛ erāt ꝓpt gr̄am habēdā Joā. xiij. Iā vos mundi eſtis ꝓpt ſmonē quē locutꝰ ſum vobis. Quito cāūter qꝛ erāt gr̄e collatiue. Joā. vj. Verba q̄ ego loquor ſpūs ⁊ vita ſunt. Multi āt ſunt q̄ habēt q̄dā gr̄am ꝟboꝝ: qꝛ ſunt eloquētes: ſꝫ nō ꝟba gr̄e. i. gr̄a ⁊ ad gr̄aꝫ ordiata. Cōtra q̄s. Eph. iiij. Ois ſermo malꝰ de ore veſtro nō ꝓcedat: ſꝫ ſi q̄s bonꝰ eſt ad edificationē fidei. vt det gr̄am audiēti. (Et dicebāt: Nōne hic ē fi- E
lius Joſeph) Et ait illis. Vtiq̄ dicetis mihi hāc ſilitudinē: medice cura teipſum. ¶ Eſt aūt notādū ꝙ xp̄s aſſimilat ſe medico corporali ſanāti corpa p naturales medicinas qꝛ ipſe fuit vere medicꝰ corporis ⁊ aīe habēs mltas medicinas. Nā medicatiua ſunt p̄io eius ꝟba. Eſa. lxj. Ad annūtiādū māſuetis miſit me: vt mederer cōtritiſ corde: q̄ ad aīaꝫ. ſ. Et Mat. viij. Dic tm̄ ꝟbo ⁊ ſanabit puer meus: q̄ ad aīam. ſ. ⁊ corpꝰ ſiml̄ qꝛ neutrū ſine altero ſanabat maxime corpꝰ ſine aīa: qꝛ p̄ncipalit erat medicꝰ aīarū. Et ſcd̄o eiꝰ veſtimēta. Matt. ix. Si tetigero fimbriā veſtimēti eiꝰ: ſalua ero. Erat eñ in eius hūanitate ꝟtus deriuata a deitate ⁊ in veſtibꝰ ac verbis: ⁊ forte in oībus corporibꝰ medijs inter ipm ⁊ ifirmū quēlibet ab eo curādū. Et tertio eiꝰ amortā actiue q̄ paſſiue. Eccl̄i. vj. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis. Et quarto eiꝰ dolor. Eſa. liij. diſciplina F
pacis nr̄e ſup eū: cuiꝰ liuore ſanati ſumꝰ Et quinto eiꝰ caro. Matth. viij. Tetigit eū dicēs. Volo: Mundare. Et ſexto eius aſpectus. Luc. xxij. Reſpexit Petrum et

ſleuit amare. Quedā tñ horum ſanabāt
meritorie vt ſu⁹ dolor. quedā effectiue:
vt ſua caro ⁊ veſtis. ⁊ quedā vtroqꝫ mō:
vt cruor paſſionis: vt diffuſe in die reſur
G rectiōis in digreſſiōis ꝑtractabit᷑.(Quā
ta audiuim⁹ facta in capharnaum: fac ⁊
hic in pr̄ia tua.) Ex quib⁹ pꝫ ꝙ non in-
uitauerunt eū ſui cōpatriote: ſed inuita
re volebāt: ipſe vero aſſumpſit verba q̄
illi dicere volebant: ⁊ ea ꝓtulit ore ſuo.
¶ Etiā ſciendum eſt: ꝙ vt quidā dicunt
cōciues ei⁹ non voluerunt iſta dicere il-
la die qñ ꝓphetiā legit: tunc eñ libenter
audiuerunt illū: ſed alia die. Nā ſalua-
tor frequēter ibat vt euangeliſte dicunt
capharnaum: ⁊ redibat in nazareth: ſed
in capharnaū faciebat mirāda: ⁊ non in
nazareth: ꝓpter qḋ quadā die ceperunt
deſpicere eum ⁊ dicere. Nōne hic eſt fi-
lius Joſeph ⁊c. Quidā tñ alij dicunt qḋ
eadē die factū eſt: ⁊ qḋ dicit᷑. Oēs teſtimo
niū illi dabāt. i. laudabāt eū intelligen-
dū eſt: ꝙ oēs. i. maior pars. Qḋ vero ſe-
quit᷑ ⁊ dicebāt: nōne ⁊c. intelligendū eſt
ꝙ quidā inuidi ſic dicebāt. Qualitercūqꝫ
aūt fuerit dicit tñ eccleſia phariſeos id
H dixiſſe qḋ dicere cogitabant. Dicit᷑ ergo
(dixerunt). i. dicere voluerūt: ſed xp̄s eos
preoccupauit: dicēdo id qḋ illi dicere vo
lebant (phariſei) inuidi. (ad ieſum. Quā
ta) miracula (audiuimus facta per te in
capharnaū) que erat ciuitas principalis
galilee (fac ⁊ hic in patria tua) vbi eſt nu
tritus. Et hoc eſt idem qḋ dicere medice
cura teipſum. i. ſi faceres vera miracula
vt dicit᷑ libenti⁹ ea deberes facere inter
tuos q̄ꝫ inter extraneos: ſicut ⁊ medicus
magis de ſe et de ſuis q̄ꝫ de alijs curat.
Et ſic ſm̄ aliquos detrahebāt eius mira
culis: ſm̄ alios tñ hoc dicebant volentes
vt honoraret patriā ſuā: ⁊ vt ipſi quoqꝫ
poſſet videre q̄ audiuerāt ꝑ famā. ¶ In
hac parte eſt morale documentū ꝙ deus
dat gratias ſuas varie: ſm̄ varias ani-
morū preparationes. Eſt eñ tanq̄ꝫ ſol
qui tantū illuminat quantū aperis fene
I ſtrā. Et ſi dicas. Nā poſſum me diſpone-
re niſi ille dederit. Dico ꝙ verum eſt ſed
iſpe ſemꝑ eſt paratus te adiuuare ⁊ nul
li deficit: ſꝫ nolum⁹ ꝯſentire ei⁹ motioni
Apo. iij. Ego ſto ad oſtiū. ſ. cordis: ⁊ pul-
ſo. Et lꝫ ipſe poſſet ſi vellet tuā volūta-
tē mutare: tñ vult ꝙ libere ei aſſentias:
q̄ꝛ hoc req̄rit nature tue volūtatis: ſicut
vult ignē calefacere. q̄ꝛ hoc req̄rit ſua na
tura. Ideo ait Augu. Qui fecit te ſine te
non ſaluabit te ſine te. Hec ille. Et intel-
ligit᷑ ꝙ non ſaluabit te ſine te cōſentiēte:
q̄ꝫuis ſaluet te ſine te ſaluante. ¶ Quātū
ad ſcḋm tangit᷑ excuſatio quā fecit ſalua
tor: ⁊ intēdit dicere ꝙ non iō nō facit mi
racula: q̄ꝛ non poſſit: aut q̄ꝛ ꝯtēnat pr̄iaꝫ
ſed q̄ꝛ ipſi erāt indiſpoſiti. Dr̄ ergo. (Ait
aūt: amē). i. vere (dico vobis: q̄ꝛ nemo ꝓ
pheta accept⁹ eſt in patria ſua.) Cyrill⁹
q. d. Multis multa ꝓdigia inter vos a me
fieri penes quos ſum nutrit⁹. ſꝫ nō latet
me q̄dā cōis q̄ cūctis accidit paſſio. Cōtē
nunt᷑ eñ quodāmō ſemꝑ ēt optima q̄ꝫ:
qñ nō raro ꝯtingūt alicui ſꝫ ſuppetūt ad
velle ⁊ ſic etiā ꝯtingit in hoīb⁹. Familia
ris eñ q̄ ſemꝑ p̄ſto eſt debita reuerētia
priuat᷑ a notis. Hec ille. Probat aūt ſal-
uator ſn̄iam ſuā duplici exēplo ſcriptu-
re: cum ſubdit᷑.) In veritate dico vobis,)
Iſte modus loquēdi eſt iuramētū: ſi intē
tio loquētis ſit ipſam primā veritatē in
uocare vt ſit ſenſus. In veritate. i. in deo
vel ꝑ deū ſeu ſm̄ deū dico vobis. Pōt ēt
nō eſſe iuramentū ſi nō prima veritas q̄
de⁹ eſt: ſed ipſa veritas in cōi accipit᷑: vt
ſit ſenſus: vere dico vobis. Et vtroqꝫ mō
hic pōt accipi: ſed tñ credo ꝙ ſaluator nō
iurauerit: q̄ꝛ nō erat neceſſe: cū ea q̄ dice
bat cōſtarēt ex ſcripturis. (Multe vidue
erāt in iſrael). i. in populo in quo helias
erat nutrit⁹ ⁊ nat⁹: (in dieb⁹ helie). i. in
quibus helias hic cum hoīb⁹ cōuerſaba
tur. Chry. Helias terreſtris angel⁹ cele-
ſtis hō q̄ nec tectū nec mēſaꝫ nec amictū
hēbat vt multi: clauē celoꝝ gerit i ligua.
Hec ille. Uñ ſequit᷑. (Qñ clauſum eſt ce-
lū) ad oratione Helie. iij. Reg. xvij. (⁊ fctā
eſt fames in oi terra) Baſi. Ut eñ aſpe-
xit helias ⁊ ſatur. tate: nō modicū genera
ri opprobrium: per famē illis ieiunium
attulit quo culpā eoꝝ q̄ in imenſum cre
ſcebat: cohibuit. Corui aūt facti ſunt iu-
ſto ſibi miniſtri: q̄ ꝯſueuerāt alioꝝ pabu
la vſurpare. Hec ille. (Et ad nullā eaꝝ)
viduarū q̄ erant de populo ſuo (miſſus
eſt helias) qñ fuit cōpulſus exire deſer-
tum: ⁊ hoc

tū: ⁊ hoc ꝯtū ex ſcriptura habet᷑: ſm̄ quā
loquit᷑ ſaluator. Sicut eñ habet᷑ vbi ſu-
pra cū helias lateret in quodā torrēte a
facie regis iſrael: ibi paſcebat᷑ a coruis
A ⁊ bibebat aquā torrētis: ſed eo exiccato
dñs miſit eū ad quādā viduā gentilē de
notiorē viduis iſraeliticis. Ideo ſubdit᷑.
(Miſſ) ꝑ ſed (in ſareptā ſydonioꝝ). i. ad
quādā ciuitatē vel terrā gētiliū (ad mu
lierē viduā) Hoc etiā vt dicit Chry. fa-
ctū fuit nō ſolū ꝓpter vidue hui⁹ fidē ⁊
deuotionē: ſꝫ ēt diuina miſericordia: vt
ſcꝫ helias dū lōga ſpatia terraꝝ trāſiret
videret mūdi calamitatē: ⁊ pluuiā a do
mino poſtularet. (Et multi leproſi erāt i
iſrael ſub heliſeo ꝓpheta). i. in dieb⁹ heli
ſei (⁊ nemo eoꝝ mūdat⁹ eſt) ab heliſeo:
(niſi naamā ſyr⁹) q̄ ſcꝫ: non erat de ꝑplo
heliſei. Et i oib⁹ his vult ſaluator iſferre
ꝙ ipſe nō faciebat ipſis miracula: q̄ꝛ nō
habebāt ad eū debitā reuerētiā ⁊ deuo-
tionē ⁊ fidē imo ei inuidebāt. Uñ dicitur
Marci. vj. Et nō poterat ibi virtutē vllā
facere. Nō poterat inquā ſm̄ cōgruētiā:
B q̄ꝫuis potuiſſet abſolute. ¶ In hac parte
eſt morale documētū: q̄ꝫtū malū ſit inui-
dia. Amb. Hoc aūt exēplo declarat᷑ ꝙ fru
ſtra opē miſericordie celeſtis expectes: ſi
aliene fructib⁹ virtutis inuideas. Aſper
nator eñ de⁹ inuidoꝝ eſt: ⁊ ab his q̄ diui
na bñficia perſequunt᷑ in alijs: miracu-
la ſue poteſtatis auertit. Dñice quippe
carnis act⁹ diuinitatis exēplū eſt: ⁊ inui
ſibilia ei⁹ nobis ꝑ ea q̄ ſunt viſibilia de-
monſtrant᷑. Uidete igit᷑ q̄d mali inuidia
afferat. Indigna ꝓpter inuidiā patria
iudicat᷑: in q̄ ciuis operat᷑ q̄ digna fuit i
qua dei fili⁹ naſceret᷑. Hec ille. Et nota
ꝙ cū duplex ſit natiuitas. ſ. in vtero: q̄ eſt
cōceptio: ⁊ ex vtero. Amb. loquit᷑ de pri-
ma. Eſt ⁊ ſcḋm documentū. Nā ex hiſto
ria helie q̄ habet᷑. iij. Reg. xvij. vbi pꝫ ꝙ
dū erat in deſerto de⁹ veſpere ⁊ mane ꝑ
coruos mittebat ei panē ⁊ carnes ⁊ bibe
C bat aquā torrētis iſtruimur ꝙ fugiētes
mūdanos ſtrepitus ⁊ vacātes ſolitudini
diuine cōtēplatiōis paſcunt᷑ a deo pane
deitatis: ⁊ carnib⁹ hūanitatis: ſꝫ tñ bibūt
aquā torrētis: q̄ꝛ ſue ꝯſolatiōes ſunt ad-
mixte in via dolorib⁹: ⁊ paſcunt᷑ mane ⁊
veſpere nō in meridie in quo eſt ꝑfect⁹
calor q̄ꝛ eoꝝ cōſolatiōes ſunt imꝑfecte.
Et aliqñ ad tātā miſeriā deueniūt ꝙ in
digēt bucella panis: q̄ꝛ eis ꝯſolatiōes di
uine ſubtrahunt᷑ aliqñ: vt nō ſupbiāt: ⁊
vt eas diligenti⁹ inquirāt: ⁊ cauti⁹ cuſto
diāt. Eſt ⁊ tertiū q̄ꝛ ex hiſtoria vidue in- D
ſtruimur eleemoſynas facere: q̄ꝛ ꝓ par-
uis magna recipiunt᷑ ēt tēporaliter ſi ex
pedit: q̄ꝛ ex quo vidua cepit heliā paſce
re nō defecit nec diminuta eſt hydria fa
rine nec olei lechitus. Eſt ⁊ quartū: q̄ꝛ ex
hiſtoria naamā iſtruimur: ꝙ ſi lauemur
ſepties in xp̄i ſanguine ab oi lepra mun
dabimur. Lauamur aūt ſepties: ſi deuo
te meditemur qūo ſepties ſanguinē fu-
dit: primo in circūciſione cōtra luxuriā: ſe-
cūdo in ſudore cōtra gulā: tertio in coro
natione ꝯtra ſuperbiā: quarto in lācea-
tiōe ꝯtra irā: q̄. ſ. eſt accēſio ſanguinis cir
ca cor: q̄nto in flagellatiōe ꝯtra inuidiā:
inuidi eñ ſunt ſicut canes mordētes. Si
igit᷑ timet leo qñ flagellat᷑ canis: multo-
magis debēt iſti canes timere qñ vidēt
leonē. i. xp̄m flagellatū. Sexto in manuū E
perforatiōe ꝯ auaritiā: ⁊ ſeptio in pedū
crucifixiōe ꝯ accidiā. ¶ Quātū ad tertiū
tāgit᷑ idignatio ciuiū de nazareth: cū dr̄:
(Et repleti ſunt oēs i ſynagaga ira hec
audiētes.) Et hoc ſm̄ Gre. ver. q̄ꝛ prauā
itētionē eoꝝ redarguerat q̄ꝛ de inuidia
eos notauerat q̄ inter pares regnare ſo
let: vel q̄ꝛ in eo qḋ dixerat illā ꝓphetiā i
ſe ꝯpletā: arbitrati ſunt ꝙ ſeipm̄ ꝓphe-
tis ꝯpararet: vl̄ ſm̄ alios q̄ꝛ xp̄s deuotio
nē gētiliū puta naamā ⁊ vidue ſarepta
ne p̄ferebat deuotiōi iudeoꝝ: q̄ tñ ipſos
gētiles abhominabant᷑ vt canes. Pro-
uer. xv. Nō amat peſtilēs eū qui ſe corri
pit. Fuerūt etiā irati ſm̄ Gorraꝫ ꝓpter
myſteriū: qḋ in dictis exēplis innuebat᷑:
ꝙ. ſ. bñficiū predicatiōis eſſet trāſferēdū
ad gētes Uñ Act. xxij. hac de cauſa vole
bant iudei occidere paulū: q̄ꝛ dixit dictū
fuiſſe ſibi: ad natiōes lōge mittam te. Et F
ſurrexerūt ⁊ eiecerunt illū extra ciuitatē
tanq̄ꝫ dignū morte. Amb. Cū dñs per po
pulos bñficia diffunderet: illi iniurias
irrogabāt. Hec ille. (Et duxerūt illū vſqꝫ
ad ſupciliū mōtis: ſup quo ciuitas illoꝝ
erat edificata vt p̄cipitarēt eū.) In hoc
maxīe appet q̄ꝫ beſtialis ⁊ ferialis ſit illa

populꝰ: q꞉ certū eſt ꝙ tota regio domi-
nū magnificabat: ⁊ ipſi hoc nouerunt: ⁊
audierūt cum libēter ſaltē maior pars
eorū: ⁊ nullā dixit eis cōtumeliā: nec re-
G prehēdit eos de aliquo vitio aperte: nec
aliquā habuerūt ire cauſam: niſi ꝙ eos
notauit ſibi eſſe minꝰ deuotos ꝙ̄ alij ſo-
rēt ex irreuerētia ⁊ inuidia que regna-
re ſolet in paribꝰ: ⁊ intātū exarſerūt fu-
rorē: vt a furore ꝑpꝉi vellēt precipitare
quē nouerāt pie ꝯuerſatū cū eis. Beda.
Peiores ſūt iudei diſcipuli diabolo ma-
giſtro. Ille ꝟbo ait. mitte te deorſuꝫ: iſti
facto mittere conant̄. Hec ille. (Jeſus au-
tē trāſiens) virtute ſue diuinitatis (per
mediū illoꝝ) viſibiliter: vt videt̄ aliq̄bꝰ:
nā dicit Beda ꝙ q̄ſiuit latere poſtq̄ ela-
pſus eſt de manibꝰ eorum. Dicit aūt. s.
Tho. ſuꝑ Jo. viij. c. ꝙ cū vellent xp̄m iu-
dei lapidare: abſcōdit ſe. i. ſe inuiſibilem
reddidit: ⁊ exiuit de tēplo. ⁊ ſubiūgit. Si-
mile fecit Luc. iiij. qñ voluerūt eū p̄cipi-
tare. Qui tñ tenet ꝙ viſibiliter trāſiuit ꝑ
iſtos: dicat ad. s. Tho. ꝙ intēdit hoc fa-
ctū fuiſſe ſimile illi q̄ɫtū ad recedere ab
inimicis: nō q̄ɫtū ad modū recedēdi. Cū
H aūt vt Beđ. ait ⁊ teſtat̄ Maſt. hiſto. dñs
de manibus eoꝝ elapſus deſcēderet de
mōte ⁊ ſub rupe vellet latere in eo loco
q̄ nūc đr ſaltꝰ dñi ſubito ad tactū dñice
veſtis ſaxū illud ſubterfugit: ⁊ inſtar ce-
re ſolutū quēdā ſinū ſeu receptaculum
efficit: in quo dñicū corꝑꝰ reciperet̄. In
q̄ loco oia lineamēta ⁊ ruge veſtis ⁊ ru-
ge calciamētorū eiꝰ (vt dicit idē Magi.
hiſt.) apparēt adhuc: ⁊ ſic etiā mō teſtā-
tur: qui viderūt vt dicit Ni. de ly. ¶ In
hac parte eſt documētū ꝙ nō debemus
vīdictā facere đ his q̄ nobꝫ mala aut ap-
petūt aut iferre conāt̄ exēplo xp̄i: q̄ đcli-
nauit inimicos cū illos potuiſſet occide-
re Amb. Malebat iudeos adhuc ſanare
q̄ꝫ ꝑdere: vt inefficaci furioſis exitu deſi-
nerēt velle qđ iplere nō poſſēt. Hec ille.

Feria. iij. poſt dñi. iij. Quadra.
I Textus euan. Mat. xviij.

Si peccauerit in te frater
tuus: vade ⁊ corripe euꝫ
inter te ⁊ ipſum ſolū. Si
te audierit lucratus eris
fratrem tuum. Si autem te non au-
dierit: adhibe tecum adhuc vnum
vel duos vt in ore duorum vel triū
teſtium ſtet omne verbum. Qđ ſi K
nō audierit eos dic eccleſie. Si aūt
eccleſiam nō audierit: ſit tibi ſicut
ethnicꝰ et publicanus. Amen dico
vobis quecūq̄ꝫ alligaueritis ſuper
terrā: erūt ligata ⁊ in celis. Et que-
cūq̄ꝫ ſolueritis ſuper terrā erunt ſo-
luta et in celo. Iterū dico vobis:
q꞉ ſi duo ex vobis ꝯſenſerint ſuꝑ ter-
rā de oī re quācūq̄ꝫ petierint fiet illis
a p̄re meo q̄ in celis eſt. Ubi eñ ſūt
duo vel tres ꝯgregati in noīe meo
ibi ſum in medio eorū. Tūc acce-
dens petrus ad eū dixit: Domine
quoties peccabit in me frater meꝰ:
⁊ dimittam ei? Uſq̄ꝫ ſepties. Dicit
illi Jeſus. nō dico tibi vſq̄ꝫ ſepties
ſed vſq̄ꝫ ſeptuagieſſepties.

Si peccauerit in te fr̄ tuꝰ ⁊c. L
Mat. xviij. In p̄ſenti euan.
tāgunt̄ tria puncta: q̄ ſunt:
Frn̄italis admonitio: cele-
ſtialis iuriſditio: ⁊ paterna-
lis miſeratio. ¶ Quātū ad primū tangi-
tur admonitio ſeu correctio fraterna q̄ɫ-
tū ad ſuū ordinē ſm̄ quē fiēda eſt. Pro
quo notādum eſt ꝙ qñ xp̄s dixerat iſta
verba: preceſſerat ſermo eiꝰ de oue per-
dita ⁊ i fine cōcluſerat dicēs. Sic nō eſt
volūtas añ. patrē veſtrū q̄ in celis eſt: vt
pereat vnus de puſillis iſtis. Et ſtatim
ſubiungit: (Si aūt peccauerit ⁊c.) quaſi
volēs nos exhortari: imo ⁊ nobis p̄cipe-
re vt patebit: ꝙ de ſalute fratris ſimus
ſemꝑ ſolliciti. Iſta aūt ꝟba fuerūt dicta
oibus apꝉis audiētibꝰ: vt innuit textꝰ.
nec ibi erāt turbe vt videt̄: iō eccꝉia ꝓ
introductiōe euāgelij: dicit. Reſpiciens
Jeſus in diſcipulos ſuos? Iſta eñ non M
ſunt verba euāgelij ſꝫ vt dictū eſt ſic di-
cit eccꝉia vt introducat euangeliū. Et
vere ita fuit: q꞉ xp̄s ad apꝉos loquebat̄
(dixit ſimoni petro) iſta ēt nō ſunt ꝟba
euāgelij: nec ab eo habet̄ ꝙ loqueretur
ſoli petro ſed eccꝉis ſic dicit ꝓpter duo.

Primo: q꞉ dicit xp̄s (vade ⁊ corripe) ſin-
gulariter loquēs ſingulis apꝉoꝝ. Uñ q꞉
inter eos petrꝰ primꝰ erat: ⁊ p̄latꝰ pri-
mus ad quē ſpectat zelus de ꝓximi ſa-
A lute: iō eccleſia dicit eū ſimoni petro lo-
cutū. Scđo: q꞉ i fine euāgelij đr ꝙ petrꝰ
ſingulariter interrogauerit xp̄m in ꝑſo-
na oim̄ ex quo ſatis eſt rōnabile ꝙ etiā
ei ante in ꝑſona oim̄ loqueret̄. Sequun-
tur deinde verba xp̄i. Pro quibꝰ ſcien-
dū eſt ex doctrina. s. Tho. ij. ij. q. xxxiij. ⁊
iiij. diſt. xix. ⁊. q. de verita. q. iij. ꝙ duplex
eſt correctio. Una q̄ eſt ad peccātis pu-
nionē ꝓpter ꝯſeruationē iuſtitie: ⁊ iſta
nō ſemꝑ ordinat̄ ad correctionē delin-
q̄ntis: cū aliqñ ſibi infligat̄ pena mortis
ſꝫ ad ꝯſeruationē iuſtitie ⁊ terrorē alio-
rū. ⁊ ꝑtinet ſolū ad ſuperiores ⁊ eſt actꝰ
iuſtitie ⁊ nō charitatis elicitiue: ⁊ ſi in-
terdū imperatiue. Alia eſt q̄ ordinat̄ ad
bonū ⁊ emēdationē peccātis: ⁊ eſt actꝰ
charitatis ⁊ ꝑtinet ad oēs. Et de iſta p̄n-
cipaliter eſt ſermo xp̄i in p̄nti euāgelio.
B Dicit̄ ergo. (Si peccauerit. ſ. in p̄teritū.
Dicit eñ. s. Tho. ſuꝑ Mat. ꝙ in pc̄tis q̄
imminēt in futurū nō eſt neceſſe ſerua-
re ordinē quē habemꝰ in p̄nti euā. Sed
ꝫ q꞉. ij. ij. dicit ꝙ qñ pc̄tm̄ hꝫ inferre i fu-
turū aliqđ dānū ꝓximo corꝑale: vt ꝓdi-
tio: vel ſp̄uale: vt cū q̄s vult aliū trahere
ad pc̄tm̄: lꝫ ſtatim denūtiare p̄lato: niſi
firmiter ſperet̄ correctio. Et. q. de ꝟitate
q. iij. dicit niſi ꝑiculū ſit in mora. Ergo ēt
in futuris opꝫ ꝙ ſeruet̄ iſte ordo ſecrete
monitiōis: qñ ceſſat periculū more: vel
qñ eſt firma ſpes correctiōis. Ad hoc di-
co ꝙ in iſta materia de correctiōe frate-
na. s. Tho. hꝫ vnā regulā: ſm̄ quā mēſu-
rat oia q̄ dicit: et tradit eā de verita. vbi
ſ. arg. ij. ⁊ eſt hec. Proximꝰ noſter habet
duo q̄ cōſeruare tenemur quātū poſſu-
mus: cōſcientiā: ſcꝫ ⁊ famā: ſꝫ principa-
liter tenemur ad cōſciētiā quotieſcūq̄ꝫ
ergo poſſumꝰ vtrūq̄ꝫ cōſeruare: debemꝰ
hoc facere. Si ſꝟo opꝫ alterū periclitari.
C cōtēnenda eſt fama pro ſalute ꝯſciētie.
Dico ergo ꝙ pc̄tm̄ futuꝝ duplr̄ poſſumꝰ
publicare. Uno mō ita vt nulla ſequat̄
īfamia de p̄terito: vt puta: ſi ego ſcio ali-
qđ ꝑiculū iminere fratri meo q̄ iuſtꝰ et
inocēs eſt qđ forte: ipe nō credit ꝑiculū:
ego ſine pc̄tō ſtatim dicere poſſum p̄lato
pc̄tm̄ qđ futurū video ⁊ oē aliđ. Sic eñ
ſaluat̄ cōſciētia: ⁊ nullū dānū infert̄ fa-
me. Nō eñ infamia eſt aliquē eſſe in pe-
riculo cū hoc nō ſit pc̄tm̄. Alio mō ita ꝙ D
publicando futurū: ego infero infamiā
de p̄terito. Prio mō loq̄t̄ ſuꝑ Matt. ſcđo
modo in alijs locis. (In te). i. tibi ſoli in-
iuriā aut dānū faciēdo: ⁊ te ſolo ſciēte.
Iſta eñ duo requirunt̄ ad hoc vt ſit in
te: ⁊ deficiēte altero eorū nō eſt in te. Si-
cut eñ dicit. s. Tho. in locis p̄allegatis:
qñ pc̄tm̄ eſt publicū nō eſt ſolū in te: et ſi
alijs eſt illaturū nocumentū: nō eſt ſolū
in te: iō publicū pōt ſtatim denūtiari ſi-
ne ſecreta monitiōe: ⁊ ſil̄r occultum no-
cēs: niſi ſperet̄ correctio rōne predicta.
¶ Et nota ꝙ in pc̄tō publico ledit̄ ꝯſciē-
tia peccātis: ⁊ q̄ɫtū in ſe eſt: ledit etiā cō-
ſciētiā aſtātiū q̄ inde p̄nt occaſionē rui-
ne ſumere: iō tūc eſt fienda denūtiatio:
vt ſuccurat̄ vtriq̄ꝫ ꝯſciētie. Si q̄s tñ ſpe-
raret emēdare peccātē ⁊ ſatiſfacere ſcā-
dalo: eque bñ ꝑ oia vt p̄latꝰ: deberet vt
credo etiā ꝯſeruare famā peccātis apud E
p̄latū ⁊ alios q̄ neſciūt: ꝓpter regulā p̄-
dictā. Si tñ p̄latus exigeret ⁊ de hoc ve-
ritatē tenet̄ eā ꝯfiteri q꞉ alit̄ derogaret
iuri eius: cum ſit iudex publicorum. (fra-
ter tuꝰ). i. omnis quē tenemur diligere:
etiam ſi ſit p̄latus: ſm̄ ſcm̄ Tho. vbi. ſ.
Tñ cum reuerentia eſt corrigendus: vt
idem dicit: q꞉ iſta correctio eſt charita-
tis effectus. (vade corripe eū.) Loquit̄
dñs imperatiue: q꞉ hoc eſt preceptū. Eſt
eñ fraterna correctio ſub precepto: vt
docet ſctūs Tho. ij. ij. vbi ſupra quia ſi-
cut tenemur diligere ꝓximum: ita ⁊ que-
rere bonū eius ſm̄ ꝙ cōgruit. ¶ Scien-
dum tñ ꝙ vt idem ⁊ Aug. dicit: quando
debemꝰ aliq̄d determinate ꝑſone puta
decē aureos. Petro tenemur illā q̄rere:
qñ vero debemꝰ quidem ſed nō petro
vel Joāni: vt puta ſi eleemoſynam pau-
peri debeo: nō tenemur q̄rere ſed q̄ no-
bis occurrerit ille eſt cui debemꝰ. Licet F
ergo teneamur corrigere delinq̄ntes nō
tenemur tñ illos inquirere. Omittere ꝗꝫ
illā qñ corrigendus occurrit: nō ſemper
eſt mortale. Nā vt dicit ſanctꝰ Tho. vbi
ſupra tangit̄ omittit̄ vno mō vt alio tē-

ꝑore oportuniꝰ fiat.Scḋo ex quadā ne-
gligentia ⁊ tepiditate vel alio reſpectu
quē tñ nō ꝑferimus charitati:q̄.ſ.licet
iſta retardent a fraterna correctione:tñ
nō totaliter retrahūt:q̄ ſi firmiter ſpera
G remus emendationē:efficeremꝰ corre-
ctionē.Tertio omittit̄ ꝓpter timorē mū
danū aut cupiditatē q̄ preferunt̄ chari
tati ita ꝙ ſi ſperaret̄ emēdatio.nihilomi
nus ꝓpter iſta omitteret̄ correctio.Pri
mo modo eſt bonū.ſcḋo veniale.tertio
mortale.Tēpus ergo in quo obligamur
ſub pena pc̄ti mortalis corigere ſm.s.
Tho.eſt cū occurrit corripiendus cū cō-
moditate corripiēdi ⁊ ſpe emēdationis
⁊ deeſt ſuperior q̄ corrigat:vł ſi adeſt ne
gligens eſt.(inter te ⁊ ipm̄ ſolū).i.ſecre-
te.⁊ de hoc ē ꝓceptū ſicut ⁊ de corrigen-
do ſm.s.Tho.Uñ quotieſcūq̄ publicas
pc̄tm̄ qḋ eſt in te ſine iſta monitione ſe-
creta:facies cōtra ꝓceptū xp̄i.Sed ꝯtra.
Nā ſm hoc q̄ ex loquacitate reuelaret
occultū pc̄tm̄:peccaret mortaliter:ꝯ do-
ctrinā.ſ.Tho.ij.ij.q.lxxiij.Ad hoc dico ꝙ
reuelās pc̄tm̄ occultū dupł'r pōt morta
liter peccare.Uno mō ex ꝑuerſa inten-
H tione:puta ad infamādū vel qualiter-
cunq̄ iniuſte nocendo ꝓximo:⁊ ſic mor-
taliter peccat etiā q̄ dicit aliq̄d ꝑlato ꝑ-
miſſa oī ſecreta monitione.Alio mō nō
ex intētione:ſed ex ipſo facto:q̄.ſ.infert
notabile dānū ꝓximo iniuſte:lꝫ leui vł
bono fine moueat̄:⁊ ſic mortał'r peccat
qui reuelat aliq̄d notabile ꝑlato vt ꝑla
tus eſt.ſ.q̄ hꝫ vlterius ꝓcedere ad iudi
ciū cōtra ſubditū.Et ſic dicit.s.Tho.or
dinē correctiōis eſſe in precepto.Peccat
etiā mortaliter iſto mō ſm.s.Tho.ij.ij.
q.lxxiij.q̄cūq̄ ꝑlato vt eſt priuata ꝑſona
vel cuicūq̄ alij dicit aliq̄d qḋ notabile
dānū infert honeſtati ⁊ fame ꝓximi:vt
puta ſi diceret eū eſſe lenonē vel ſodomi
tā ⁊ hmōi etiā ſi nō malo fine:vel ſi in-
caute faciat:ſicut ⁊ q̄ incaute occideret
I virū.Debuit.n.⁊ potuit aduertere.Qui
ꝟo diceret ꝑlato vt ē ꝓuata ꝑſona aliqḋ
mortale occultū:nō multū dehoneſtans
ex loquacitate vel leuiter:nō peccat mor
taliter.Si ergo ꝑlatꝰ precipiat alicui vt
reuelet crimē fratris qḋ in te eſt ꝯ ꝑdi-
ctū ordinē pc̄tm̄ eſſet ei obedire:ſaltē ex-
tra iudiciū:qḋ dico.q̄.ſ.Tho.iiij.di.xix.
q.ij.ar.iij.q.j.ad quintū videt̄ dicere ꝙ i
iudicio vbi accuſator hoc exigeret.ꝑla-
tus poſſet ꝓcipere:⁊ teneret̄ appellare
vel obedire:ſi ꝓcipiens ſeruet ordinē iu
ris.Sed hoc dictū.ſ.Tho.ego intelligo K
qñ nō ſolū prelatus ꝓcipit ſm ordinē iu
ris ex parte ſui:ſꝫ etiā ex parte accuſan
tis ꝓcedētis iuridice.Si em̄ calūniatur
imponēdo crimina falſa:nō ꝓcedit iuri
dice:vt pꝫ.ij.ij.q.lxviij.Falſa īquā etiā
ſm opionē ſuā lꝫ vere ita ſit.Uñ ſi oīno
occultū ſit pc̄tm̄ meū vł ꝓximi ita ꝙ nec
adeſt teſtis nec īfamia:ego nō teneor di
cere:verūetiā ꝯuictꝰ ꝑ teſtes:lꝫ verū a ca
ſu dicētes.Uñ ⁊ ipē docet i.v.q̄dl.q.viij.
ar.ij.ꝙ mulier accuſata de adulterio pe
nitꝰ occulto:i iudicio verū dicere nō dꝫ.
Sꝫ q̄dſi ꝑſona q̄ peccauit ſit occulta:⁊fa
ctū publicū.Uidet̄ em̄ ꝙ tūc ſubditꝰ te-
neret̄ obedire ꝑlato ꝓcipiēti ſuꝑ dicēda
ꝟitate.Primo q̄ pc̄tm̄ ē publicū.Scḋo
q̄ opꝫ ſatiſfacere ꝯſcie eoꝝ q̄ ſcādalizāt
qḋ ſemꝑ ſubditꝰ facere non pōt.Tertio
q̄ eo caſu ꝑlatus pōt ꝓcipere.ergo ſub
ditus tenet̄ obedire.Ad hoc dico ꝙ legi L
tur.s.Tho.qñq̄ in quodā gn̄ali capł'o
cū eſſet baccalarius ſenſiſſe ꝙ tenet̄ ſub
ditus obedire:ſꝫ oēs magr̄i fuerūt ꝯ eū.
Scḋm ꝟo ea q̄.s.Tho.ſcripſit dicēdū ē
vt vr̄ ꝙ nō tenet̄ ſm regulā ſupra aſſi-
gnatā.Nā ſalua fama pc̄tōris eo caſu
pōt ſatiſfieri ꝯſciētie eiꝰ ꝑ admonitionē
ſecretā:⁊ ēt ꝯſciētie eoꝝ q̄ ſcādalizant̄ ꝑ
modū q̄ dicet̄.Nō ergo tūc eſt ꝓximus
infamādus.Ad primū ꝯ hoc dico ꝙ ſtul
titia eſt dicere ꝙ pc̄tm̄ ſit publicū.⁊ vel
le habere eiꝰ notitiā ꝑ ꝓceptū.Dicitur
em̄ pc̄tm̄ publicū.vt pꝫ ꝑ Pe.de pał.iiij.
di.xix.q.iiij.qñ eſt publicū q̄s fecerit pec
catū:nō aūt ſi eſt publicꝰ effectꝰ pc̄tōris
vel pc̄ti.Pc̄tm̄ em̄ nō eſt id qḋ i tali caſu
videt̄:puta cadauer:ſꝫ eſt actio occiden
tis hoīem q̄ non videt̄.¶Ad ſcḋm dico
ꝙ eo caſu prelatꝰ dꝫ ꝓcipere ſuꝑ dicēda
ꝟitate ⁊ ꝓcedere ad inq̄ſitionē pc̄tō-
ris:ſed ſuū ꝓceptū intelligēdū eſt ſaluo M
charitatis ordine:ex tali aūt inquiſitio-
ne debēt edificari ſcandalizati cū res ſit
iā punita quātū eſt in volūtate iudicis
⁊ ſi vlterius ſcandalizantur:eſt ſcādali

phariſeorū ⁊ nō puſillorū.¶Ad tertiū
dico ꝙ eo caſu aliq̄s īdeterminate.i.hic
vel ille:eſt infamis ex ipa euidētia facti.
Et ideo ꝑlatus indeterminate pōt ꝓci-
A pere:nō aūt ſpāliter nec ſit ſpāł'r aliq̄s
de hoc infamis aut ſemicōuitius.Tene
tur aūt ſubditus obedire qñcūq̄ ꝑlatꝰ
ſpāliter ei ꝓcipere pōt ſm aliq̄s:lꝫ etiā
hoc ſit ſalſum vt alij negāt vniuerſał'r.
Tenet̄ etiā qñ pōt indeterminate ꝓcipe
re ſi ſubditꝰ ſit infamis de hoc lꝫ nō apḋ
ꝑlatū:vel ſemicōuitius:q̄.ſ.vnus eſt te
ſtis.Si āt ceſſent oīa iſta.puta q̄ ē oīno
occlatꝰ:puta q̄ aliq̄s ſolꝰ ſcit pc̄tm̄ ſuū
vel alterius:⁊ nullatenꝰ pc̄tōr eſt infa-
mis ea infamia q̄ requirit̄ ad poſſe ꝓce
dere ꝯ aliquē nō tenet̄.Et tñ ꝑlatꝰ licite
ꝓcipit:ſꝫ ꝓceptū intelligit̄ quātū ſe pōt
extendere eiꝰ authoritas.Sicut etiā li-
cite ꝓcipit qñ accuſator ꝓcedit malitio-
ſe ꝯ aliquē falſa crimina imponēdo aut
imponēdo vera q̄ neſcit eē vera:niſi for
te ꝑ leues cōiecturas:⁊ tñ nō ē ei obe-
diendū niſi adſit vnus teſtis vel īfamia
B vt dictū eſt.(Si te audierit:lucratus es
fratrē tuū.)Ex q̄ pꝫ ſm Chry.ꝙ diſcor-
dia eſt malū nō ſolū offendētis ſꝫ offenſi
⁊ ꝙ amicitia ē cōe bonū.Nō em̄ dicit ꝙ
ille lucratus ſit ſe:ſed fratrē tuū.(Si au
tē te nō audierit adhibe tecū vnum vel
duos.)¶Eſt aūt aduertendū ꝙ ſm.s.
Tho.teſtes in fraterna correctiōe debēt
induci añ publicā denūtiationē:⁊ poſt
ſecretā monitionē tādiu factam q̄diu
ſperat̄ emendatio ꝓbabił'r:vt ab extre-
mo ad extremū ꝑ mediū eat̄.Inducunt̄
aūt teſtes ſm Hie.ad oñdendū ꝙ malū
ſit id de quo frater arguit̄:⁊ ꝯſequenter
facilius corrigatur.Uel ſm Aug.ad cō-
uincēdū de actu ſi iteret̄.Uel ſm Chry.
vt ſint teſtes ꝙ corrigens fecerit debitū
ſuum.Si tñ crederet̄ ꝙ ex teſtiū indu-
ctiōe peccator ꝓficeret i peius nō eſſent
inducēdi:ſm.s.Tho.Sꝫ ꝯ iſta vr̄ eſſe di
ctū Aug.i regła dicētis.Si admonitꝰ.ſ.
ſecrete neglexerit corrigi.priꝰ ꝓpoſito dꝫ
C oſtendi ne ⁊c.Ad hoc dicit.ſ.Tho.ꝙ dꝫ
oſtendi prepoſito ſiue ꝑlato:vt eſt q̄dā
ſingularis ꝑſona:de q̄ ꝓſumit̄ ꝙ meliꝰ
poterit ꝓdeſſe q̄ alius teſtis.Uñ ſubiū-
git.Ne.i.ſi forte poſſit ſecretiꝰ correctiꝰ
nō innoteſcere ceteris.Non aūt intēdit
ꝙ debeat dici ei ꝑ publicā denūtiatio-
nē vt iudex eſt.(Ut i ore duoꝝ vł triū te
ſtiū ſtet oē verbū).ſ.ad conuincendū qḋ
malū ſit id qḋ facit:vel ꝙ aliqḋ malū fe
cit:vel ꝙ tu debitū feciſti.(Qḋ ſi nō au D
dierit eos:dic eccł'ie).i.his q̄ eccł'ie ꝓſi-
dēt:ſm Chryſ.Uel ſm glo.eccł'ie.i.vni-
uerſitati fideliū:vt magis erubeſcat.(Si
aūt eccleſiam non audierit:ſit tibi ſicut
ethnicus).i.gētilis vel infidelis.(⁊ pu-
blicanus).i.publica vectigalia exigens
qḋ gn̄s hominū ſolet eſſe vitioſum.Hie
ro.Publicani vocant̄ qui ſeculi ſectant̄
lucra ⁊ exigunt vectigalia ꝑ negotiatio
nes et fraudes ac furta patēt periuria.
Uñ ſenſus eſt ſm glo.ꝙ excōicet̄ ⁊ eui-
tet̄ ab oībꝰ.Uel ſm Aug.iā nō cōputet̄
in numero fratrū:⁊ idē ē.¶In hac pte
eſt documentū lr̄ale:qḋ Augu.tāgit di-
cēs lib.de ꝟbis do.Admonet nos deus
nr̄ nō negligere inuicē pc̄tā nr̄a nō q̄rē-
do qḋ reph̄ēdas:ſꝫ vidēdo qḋ corrigas
debemꝰ em̄ amādo corripe non nocēdi
auiditate:ſꝫ ſtudio corrigēdi.Si negle- E
xeris peior eo factꝰ es.Ille iniuriā fecit.
⁊ iniuriā faciēdo graui ſeipm̄ vulnere
ꝑcuſſit:tu vulnꝰ fratris cōtēnis.Peior
es tacendo q̄ ille conuitiando.Hec ille.
¶Quātū ad ſcḋm tangit̄ iuriſditio da-
ta apł'is ⁊ ſucceſſoribꝰ eius:⁊ hoc ne q̄s
leue putet ſe eſſe excōicatū.Hiero.Quia
dixit ſi eccleſiā nō audierit:ſit tibi ſicut
ethnicus ⁊ publicanus:⁊ poterat cōtē-
ptoris fratris hec eſſe reſpōſio vel tacita
cogitatio:ſi me deſpicis ⁊ ego te deſpi-
cio:ſi me ꝯtēnis ⁊ mea ſn̄ia ꝯdēnaberis.
ꝑtātē tribuit apł'is vt ſciāt q̄ a talibꝰ cō
dēnant̄:humanā ſn̄iam diuina ſn̄ia cor
roborari.Hec ille.Uñ dr̄:[Amē].i.vere
vel fideliter [dico vobis q̄cūq̄ ligaueri
tis ſuꝑ terrā].ſ.ꝯdēnādo [erūt ligata ⁊
i celis] q̄ ſic ligati vt exponit Chry.eter
no alligāt̄ ſupplicio [⁊ q̄cūq̄ ſolueritis
ſuꝑ terrā:erūt ſoluta ⁊ in celo.] Eſt aūt
notādū ſicut dicit.s.Tho.i.iiij.di.xviij.
ꝙ ſacerdos eſt miniſter ⁊ inſtrumētum F
dei:ideo ligat ⁊ ſoluit ſicut ⁊ deꝰ.Deꝰ au
tē circa penā operat̄:⁊ eā remittēdo et
eā infligēdo.circa culpā vero ſolū eā re-
mittēdo.Ideo ſacerdos ꝟtute dei ⁊ in-

ſtrumentaliter vel miniſterialiter abſol
uit a pe[illegible] quã remittit:ꝛ ligat ad eam
quã imponit.Siĺr ꝛ abſoluit a culpa:ſʒ
nõ ligat niſi oſtendẽdo ligatũ.Et iõ non
põt ſacerdos ꝓ libero arbitrio ligare et
G ſoluere:ſʒ ſolũ inq̃tũ operat cõformiter
deo:qꝛ ſine pꝛicipali mouente nihil põt
inſtrumentũ.Sciendũ eſt etiã ꝙ hic da
ta eſt oib⁹ apĺis:ſimul ptãs ligandi et
ſoluendi:ſed Mat.xvj.data eſt ſoli pe-
tro vt dictũ eſt.Et tibi dabo claues re-
gni celoꝝ:ad oſtendendũ ſm.s.Tho.ꝙ
in eccĺia autoꝛitas oim ab vno depẽdet
Nõ ſolũ aũt xp̃s dicit eẽ ratã excõicatio
nẽ eccleſie:ſʒ ꝛ oẽm petitionẽ cõſentien
tiũ in vnitate eccĺie ſm glo.Ideo dicit.
(Iterũ dico vobis:qꝛ ſi duo ex vobis cõ-
ſenſerint).i.ſimul ſenſerint ꝑ vnionẽ vo
luntatum(ſibi inuicem)remittẽdo iniu-
rias:ꝛ recipiendo penitentẽ:ꝛ abijcien-
do ſupbum ſm Glo.(de oĩ re quãcũqꝫ pe
tierint)ꝑ ſe:ꝛ pſeueranter ꝛ pie ad ſalu
tẽ vt dicit.s.Tho.in.iiij.di.xv.q.iiij.ij.ij.
q.xiij.iij.cõtra gẽ.ca.xcvj.(fiet illis a pa-
H tre meo q̃ in celis eſt)Uel ſm Hiero.in
his verbis vult oſtendere premiũ ꝛ fru
ctũ ꝯcoꝛdie:ad quã ſupꝛa fuerat hoꝛta-
tus.(Ubi eñ ſunt duo vel tres ꝯgregati
i noĩe meo).i.ſe amãdo pp me ſm Chꝛy.
(ibi ſuʒ i medio eoꝝ)iõ nõ ẽ mirũ ſi exau
diã eos.Et i hoc ẽ documẽtũ de q̃ Hila.
Ipſa eñ q̃ pax atqꝫ charitas ẽ ſedẽ atqꝫ
habitationẽ i bonis atqꝫ pacificis volũ-
tatib⁹ collocauit.Hec ille.¶Quãtũ ad
tertiũ tangit paternalis miſeratio xp̃i:q̃
vult ꝙ nobis dimittant pctã multoties
qꝛ eñ dixerat dñs:vt ait Hiero.remittẽ
das eſſe iniurias:ꝛ p̃miũ etiã cõcoꝛdie
demonſtrauerat.Tunc accedens ad eũ
petrus(pꝛouocatus ad interrogandũ)
dixit:dñe quoties peccabit in me frater
meus ꝛ dimittã ei?(Et cũ interrogatio
ne:)vt ait Hierony.ꝓfert ſniam dicẽs.
(Uſqꝫ ſepties)putãs ſe aliqd magnũ di
cere:vt ait Chꝛy.(Dixit ei Ieſus.Nõ di
co tibi vſqꝫ ſepties ſed vſqꝫ ſeptuagieſ-
I ſepties).i.toties quoties ſʒ Aug.Chꝛy.
ꝛ Hie.qꝛ ponit numerus determinatus
ꝑ indeterminato.Sed quare magis po
nitur hic numerus determinat⁹ q̃ ali⁹?
Ad hoc dico ſm Augu.de vbis dñi qui
vult ꝙ ſeptuagieſſepties ſit idem ꝙ ſe-
ptuaginta ſeptẽ vicib⁹ ꝙ hoc eſt qꝛ iſte
numerus ſignificat oĩa peccata.Nã per
decẽ ſignificat lex:q̃ decẽ ꝯtinet p̃cepta:
per vndecim vo pctm̃ qd̃ eſt trãſgreſſio K
legis ꝑ ſeptẽ vo totũ:qꝛ ſeptẽ dieb⁹ om-
ne tp̃s voluit.Septies autẽ vndecim.i.
oĩa pctã ſunt ſeptuagieſſepties.ſm Hie
ro.vo q̃ vult ꝙ ſeptuagieſſepties ſit idẽ
qd̃ quadringentis nonaginta vicibus:
qꝛ.ſ.ducit vnũ aduerbiũ in aliud hoc iõ
eſt vt ſignificetur ꝙ toties in die remit-
tẽdũ eſt pctm̃ fratri quoties peccare nõ
põt.in hac parte eſt documẽtũ ĩſale:de
quo ait Aug.li.de verbis dñi.Si ſeptua
gieſocties peccauerit ignoſce:ꝛ ſi cẽties
ꝛ omnino quoties peccauerit ignoſce.ſi
eñ xp̃s milia pctoꝝ inuenit:ꝛ in oĩa do
nauit:noli ſubducere miam.ait eñ apĺs
donantes vobiſmetipſis ſi qs aduerſus
aliquẽ hʒ querelam ſicut de⁹ in xp̃o do-
nauit vobis.Hec ille.

¶Feria.iiij.poſt.dñicã.iij.Quadra. L
¶Textus euang.Mat.cap.xv.

ACceſſerũt ad Ieſum ab
Hieroſolymis ſcribe et
phariſei dicentes quare
diſcipuli tui tranſgrediũ
tur traditiones ſenioꝝ.Nõ eñ la-
uant manus ſuas cũ panẽ mãdu-
cant.Ipſe aũt rñdẽs ait illis.Qua
re ꝛ vos trãſgredimini mandatũ
dei ꝓpter traditionem veſtrã:naʒ
deus dixit.Honoꝛa patrẽ tuũ ꝛ ma
trẽ ꝛ q̃ maledixerit patri vel matri
moꝛte moꝛiatur:vos autẽ dicitis.
Quicunqꝫ dixerit patri vel matri
munus quodcũqꝫ eſt ex me tibi ꝓ-
derit ꝛ non honoꝛificabit patrem
ſuũ aut matrẽ ſuã.Et irritũ feciſtis
mandatũ dei ꝓpter traditionẽ ve
ſtram hypocrite:bene pꝛophetauit
de vobis Eſa.dicens.Ppĺs hic la- M
bijs me honoꝛat:coꝛ aũt eoꝝ lon-
ge eſt a me.Sine cauſa autẽ colũt
me:docentes doctrinas ꝛ manda-
ta hoim.Et cõuocatis ad ſe turbis

dixit eis.Audite ꝛ intelligite.Non
qd̃ intrat in os coinquinat hoiem:
ſed qd̃ pꝛocedit ex coꝛde hoc coin-
A quinat hoiem.Tunc accedẽtes di
ſcipuli eius dixerunt ei.Scis quia
phariſei audito hoc verbo ſcanda
lizati ſunt.At ille reſpondens ait.
Oĩs plantatio quã nõ plãtauit pa
ter meus celeſtis eradicabit.Sini-
te illos.Ceci ſunt ꝛ duces cecoꝝ.
Cecus autem ſi ceco ducatũ p̃ſtet:
ambo in foueã cadũt.Rñdens aũt
petrus dixit ei.Ediſſere nobis pa-
rabolã iſtam.At ille dixit.Adhuc
ꝛ vos ſine intellectu eſtis.Non in-
telligitis:qꝛ omne qd̃ in os intrat
in ventẽ vadit:ꝛ in ſeceſſum emit-
titur.Que aũt ꝓcedunt de oꝛe de
coꝛde exeunt ꝛ ea coinquinãt ho-
minem.De coꝛde eñ exeunt cogi-
tationes male:homicidia:adulte-
ria:foꝛnicationes:furta:falſa teſti-
monia:blaſphemie.Hec ſunt q̃ co-
inquinãt hoiem.Non lotis autem
B manibus manducare non coinqui-
nat hominem.

ACceſſerunt ad ieſum ab hie
roſolymis ꝛc.Mat.xv.Mar
ci.vij.In preſenti euãgelio
tangunt tria puncta q̃ ſunt.
phariſeoꝝ ꝯfutatio:ppĺoꝝ
cõfirmatio:ꝛ diſcipuloꝛum infoꝛmatio.
¶Quantũ ad primũ ſciendũ eſt ꝙ a tpe
moyſi de voluntate dei ꝯſtituti ſunt ſe-
ptuaginta ſenes etate ꝛ moꝛibus matu
ri ꝛ ſcientia pꝛediti ſup quos erat moy-
ſes:ꝛ ſic erant ſeptuaginta vnus.Et ex
illo tpe ſtatutum eſt ꝙ tot eſſent ad regi-
men ppĺi oꝛnati:q̃ dicebant iudices oꝛ-
dinarij:ꝛ ꝑ impoſitionẽ manuũ inſtitue
bant:ꝛ reſidebant in hierĺm:ꝛ ad eos fie
bat recurſus in q̃õnibus difficilibus:et
eoꝝ determinatio habebat ꝓ lege fir-
C ma quã trãſgredi nõ licebat:vt habetur
Deut.xxviij.Iſti etiã ſtatuebãt aliqua
tanq̃ neceſſaria ꝛ q̃dam ſub monitione
tanq̃ decẽtia ꝛ honeſta.De talib⁹ autẽ
erat ſtatutũ ꝙ hic tangit:ꝙ.ſ.accedẽtes
ad menſaʒ prius lauarẽt manus.Uerũ
tñ ſcribe ꝛ phariſei hoc mandatũ trahe
bãt ad falſitatẽ:ꝙ.ſ.ꝑ talẽ lotionẽ acq̃re
retur aliqua mũditia ſpũaĺ.Et mouebã
tur ad hoc:qꝛ i lege ꝑ coꝛpales ablutio D
nes aliq̃ immũditie dicebant aboleri.Et
qꝛ diſcipuli xp̃i illa q̃ nõ erãt neceſſaria
ſʒ magis ſm iſtoꝝ intellectũ ſupſtitioſa
nõ obſeruabãt:xp̃m i ſuis diſcipulis ar
guebãt tanq̃ ꝯtẽptoꝛẽ doctrĩe ſenioꝝ:vt
ſic redderẽt eũ ppĺo odioſum.Oĩa hec te
ſtat Nic.de ly.Foꝛte tñ ꝙ illi ſenioꝛes q̃
fecerũt h̃ ſtatutũ nõ fuerũt illi iudices oꝛ
dinarij:q̃ vident fuiſſe magne autoꝛita
tis:ſʒ fuerũt talmudiſte:vt vr̃ velle Pau.
burgeñ.hebre⁹ q̃ finxerũt multa vana ꝛ
inutilia ꝛ irrationabilia:qꝛ vt ait Bed.
ſcripturas nõ ſane itelligebãt.Uerbi cã
Cũ dr̃ Eſa.j.Lauamini mũdi eſtote hoc
accipiebãt de lotiõe coꝛpali.Et inde vt
ait venit iſta ſupſtitionũ diuerſitas.Iſta
etiã lotio manuũ foꝛte nõ fuit lotio q̃ cõi
ter ẽ i vſu hoim:ſed q̃dã lotio ſm ſpãlez
ritũ vt innuit Mar.vij.Ubi dr̃.Phariſei
ꝛ oẽs iudei niſi crebro lauẽt manus nõ E
mãducãt tenẽtes traditiones ſenioꝝ:ꝛ
a foꝛo.ſ.venientes niſi baptizent.i.lauẽt
nõ comedũt.Exiſtimabãt eñ ſe fieri im
mũdos ex cõuerſatione cũ alijs.Phari-
ſei ergo ꝛ ſcribe tenẽtes hoc ſtatutũ tan
q̃ legẽ voluerũt ꝯfundere xp̃m ſup eo:ꝛ
ad h̃ ab hieroſolymis i fra genezareth
venerũt.Et lʒ Marc⁹ videat innuere ꝙ
ſimpĺr venerũt:tñ nõ eſt ſic ſed malitioſe
venerunt:ꝛ ſm doctoꝛes p̃cipue Chꝛyſ.
ꝛ Rem.eoꝝ malitia aggrauat ex mĺtis:
cũ dr̃(Tũc)ſiue vt ait eccĺia(i illo tpe)q̃ñ
ſ.xp̃s mirãda mĺta fecerat q̃b⁹ ꝯuerti de
buiſſẽt ſʒ Chꝛ.(acceſſerũt ad Ieſum)ma
lo aio:vt pugnarẽt cũ eo ſm Raba.ꝛ ad
rep̃hẽdẽdũ eũ:ſm Remi.(ab hieroſoly-
mis)q̃ erat metropolis ꝛ ciuitas ſctã.ꝛ
ꝯſequẽter ſm Remi.debebant iſti alijs
eſſe melioꝛes ꝛ ſm Chꝛy.erant peioꝛes:
qꝛ maioꝛẽ ſupbiam poſſidentes(ſcribe) F
id eſt legis doctoꝛes:ſm Remi.(ꝛ phari
ſei).i.ſenioꝛes ppĺi:ſm eundẽ vel ſm ve
ritatẽ ꝛ ſenes ꝛ viri religioſi ac magne
autoꝛitatis i ppĺo.Senioꝛes autẽ ppĺi
p̃nt dici gñaĺr ſenes:ꝛ ſpãĺr iudices oꝛ-

dinarij(Dicētes.Quare diſcipli tui trāſ
grediūt traditiões) .i.ordinatiões: (ſe=
niorū).i.ſacerdotū:ſm Chry. q̄ multa no
ua inducebāt vt eſſent terribiliores : dū
⁊ ipſi viderētur legiſlatores ſicut ⁊ Moy
G ſes.Uel ſeniorꝝ.i. iudicū ordinariorū : q̄
forte oēs aut maior pars erāt ſacerdo=
tes.(Nō em̄ lauāt manus ſuas cū panē
manducāt)O magnā querelā ⁊ dignā:
vt primates regalis ciuitatis fatigētur.
Et hoc ſm Chry. ⁊ Beḋ.intelligit̄ de lo=
tione manuū q̄ eſt i vſu cōi:quā omitte=
bāt apl'i ſm Chry.ꝓꝓ duo.Primo qꝛ at=
tēdētes neceſſarijs de ſupfluis parū cu=
rabāt:nō lauabāt man⁹ vel nō lauabāt:
ſm ꝙ cōtingebat illis. Scḋo: qꝛ vt dicit̄
Marc.vj.tm̄ erāt occupati circa p̄dica=
tionē ⁊ reſpōſiones dādas ꝙ nō habe=
bāt ſpatiū māducādi.Scḋm. Remi. aūt
poſſunt p̄dicta intelligi nō de lotiōe cōi
manuū: ſꝫ de ſuperſtitioſa quā adinue=
nerāt ſeniores ⁊ hoc intellige qualiter=
cunqꝫ ſumātur ſeniores qꝛ lotio iſta aut
H erat ſuperſtitioſa in ſe: aut ſꝫ itellectū ⁊
vſum phariſeorū. xp̄s aūt nō dixit lotio
nē manuū eſſe malā:neqꝫ excuſauit apo
ſtolos quaſi bn̄ facerēt: ſꝫ ſm Chryſ.ſtati
reaccuſauit phariſeos:oñdens qm̄ eū q̄
magna peccat ꝑ paruis peccatis aliorū
ſollicitū:eſſe nō oportet.Un̄ ſeqtur.(Jp̄e
aūt reſpōdēs ait illis.Quare ⁊ vos trāſ=
gredimini mādatū dei) .ſ.de honore pa=
rētū. Nec attēdit xp̄s ad excuſandū apo
ſtolos.ſm Chry.ſꝫ ad obiurgandū pha
riſeos:vt oſtēdat eos friuola dixiſſe:⁊ ꝙ
ꝓꝓ hoies hoc facerēt (ꝓpter traditionē
veſtrā)q.d.ſm Hie.Cū vos ꝓꝓ traditio=
nē hoīm p̄cepta dei negligatis:q̄re diſci
pulos meos arguēdos creditis: ꝙ ſenio
rū iuſſa ꝑuipendāt:vt dei p̄cepta cuſto=
diant.Hec ille.Declarat autē quomodo
trāſgrederēt̄ p̄ceptū dei dicēs(Nā deus
dixit).i.p̄cepit:(Honora patrē tuū ⁊ ma=
trē):nō ſolū quo ad reuerētiā ſꝫ.ſ.Tho.
ſꝫ quo ad vite neceſſaria:Hie.Honor in
ſcripturis tm̄ nō tm̄ in ſalutationib⁹ ⁊ of
ficijs deferēdis:q̄tm̄ i eleemoſynis ⁊ ob=
I latione ſeruat̄.Hec ille.(Et q̄ male dixe
rit pr̄i vel mr̄i:morte moriat̄) in quo ſm
Chry.multo magis oñdit morte dignos
iſtos q̄ nō verbo ſꝫ opere dehonorabant

parētes:⁊ alios ꝺ ipſū docebāt.Ad intel
lectū aūt ſequētiū qꝛ valde ſunt obſcura
nūc in noſtro idiomate:credo aūt in he=
braico fuiſſe clara tūc qn̄ talis loquendi
modus erat in vſu:ſciēdū eſt p̄io ꝙ vbi
in latino habet̄ munus:in hebreo habet̄ K
corbā:qḋ ſignificat nō tm̄ munus ſꝫ mu
nus votiuū:ſm Ma.hiſto. i. rē quā quis
deo vouit vel cōſecrauit.Dicere ḡ mu=
nus quodcūqꝫ eſt ex me tibi ꝓderit:ē di=
cere:id qḋ ego cōſecraui vel voui deo ꝓ=
derit tibi:⁊ hoc dicebāt filij pr̄i ⁊ mr̄i ex
doctrina phariſaica ad eū finē q̄ dicet̄.
¶Eſt ſciēdū ſcḋo ꝙ phariſei auari ſue
ſtudētes cupiditati:ſic teſtat̄ Hie.⁊ Ma.
hiſto.dicebāt ꝙ filius q̄libet poterat vo
uere deo ea q̄ erāt ſuo pr̄i vel mr̄i neceſ
ſaria:qꝛ deus eſt principalis ⁊ verus pr̄
⁊ ꝙ poſtq̄ ſic fuiſſent aliqua deuota deo
parētes nō poterāt eis vti in ſuis neceſ=
ſitatib⁹:vn̄ vt ſacrilegij crimē euitarēt:
egeſtate cōſiciebātur. ¶Eſt ēt ſciēdum
tertio ꝙ filij q̄ ſic vouebāt deo ſignifica=
bāt parētibus ſe voluiſſe ⁊ tūc erāt ſm
phariſeorū doctrinā abſoluti ab obliga
tione qua tenebātur parētū neceſſitati= L
b⁹ ſubuenire.Significabāt aūt hoc mul
tis modis : ſꝫ vnus erat dicēdo(munus
quodcūqꝫ eſt ex me tibi ꝓderit) ſiue hoc
ꝙ ego voui deo tibi ꝓderit.Dicebāt er=
go phariſei ꝙ ſic licite poterāt filij dice=
re ⁊ tūc erāt abſoluti:vt dictū eſt.Hoc er
go obſcure ſignificāt ꝟba ſequētia :q̄ ſm
ſ.Tho.poſſunt habere duplicē ꝯſtructio
nē.ſ.ꝑfectā:⁊ defectiuā:in qua opꝫ ſup=
plere.Perfecta eſt talis. (Uos aūt)o hy=
pocrite phariſei (dicitis) dicēdo falſita=
tē(quicūqꝫ).i.quilibet filius(dixerit).i.ſi
ne pctō cū bona cōſciētia poterit dicere
(pr̄i vel mr̄i hoc dictū. ſ.munus.i.voti=
uum ſeu deo deuotū(quodcūqꝫ ē ex me).
i.per me ſupple deo cōſecratū tibi ꝓde=
rit.Alia eſt defectiua talis . Uos aūt di=
citis q̄cūqꝫ dixerit pr̄i vel mr̄i munus et
ſupple ſatiſfecit p̄cepto dei:⁊ eſt abſolu= M
tus:vt ſupra . ¶Eſt aūt ſciēdū ꝙ cū filij
dicebāt pr̄i:id qḋ ego voui deo ꝓderit ti
bi illud filiorū dictū poterat tres ſenſus
hr̄e.Prim⁹ eſt ſm glo. legēdo interroga
tiue ſeu admiratiue:q̄ſi diceret fili⁹. Jd
qḋ ego cōſecraui deo tibi ꝓderit.i.tu au

ferebis cōuertere in neceſſitates tuas.Et
cōſequēter patres credebāt ſe ſacrilegij
reos ex doctria phariſaica:ſi talia i ſuos
vſus cōuertiſſent. Secūdus eſt ſm Hie.
ēt legēdos iterrogatiue:q̄ſi diceret fili⁹.
A Munus qḋ deo offerre debeo in tuos ne
vſus cōſumam.q.d. nō terti⁹ ē ſꝫ Aug.
de cōſe.euang.legēdo plane.q.d. filius.
(Mun⁹ qḋcūqꝫ ē ex me). i.qḋ tuo pr̄ ꝓꝓ
me offerre cōſueuiſti deo (tibi ꝓderit).i.
iā habeto illud pro te ⁊ nō vltra offeras
ꝑ me:qꝛ iā ſum in tali etate vt ego pro
me offerre poſſim . Cū aūt fili⁹ ſic dixiſ=
ſet ſm phariſeorū doctrinā:erat abſolu
t⁹ vt.ſ.(Et nō honorificabit)fili⁹ ꝓꝓ ve=
ſtras ſuaſiones(patrē ſuū) ꝓuidēdo ei ꝺ
neceſſarijs i egeſtate(⁊ irritū feciſti mā=
datū dei)de honore parētū (ꝓꝓ traditio
nē veſtrā).i.a vobis factā ⁊ ad veſtram
auaritiā ordinatā.deīde ſaluator oñdit
ꝑ ſcripturā ꝙ malitia iſtorū ꝯ eū: ⁊ eorū
falſa doctrina erat ꝓphetata dicēs (Hy
pocrite).i.ſimulatores:q̄ ſub ſpecie cul=
tus diuini coaceruatis diuitias(bene)i.
B vere(De vobis ꝓphetauit Eſaias)ex ꝑ
ſona mea loquens ſcḋm Rab.vl' ex ꝑſo=
na dei ſcḋm Remi (ppl's ꝭ.).ſ. iudeorū:
ſm Remig ꝙ intelligendū ē potiſſime q̄
ad phariſeos(labijs).i.ꝟbis:(me)xp̄ꝫ:ho
norat qn̄ volūt decipe ſꝫ Raba.dicētes.
Magr̄ ſcimus qꝛ verax es.Uel (me)deū
ſcḋm Remig.qꝛ vnius dei cultū ſe habe
re gl'iantur (cor aūt eorū lōge eſt a me:)
qꝛ ſm Remi.viſis miraculis q̄ diuinita=
tē xp̄i aſſerebāt:nec diuinitatē agnoſce=
re neqꝫ xp̄m ſuſcipere voluerūt. Uel ſm
mētē Rabba.cor eorū lōge eſt a me quia
xp̄m morti tradere libētiſſime voluiſſēt
(Sine cauſa aūt colūt me). i.ſine fructu
⁊ merito:ſm Raba.Et q̄re.Qꝛ ſunt(do=
cētes doctrinas ⁊ mādata hoīm.)i.ſenio
rū pretermiſſis ⁊ irritatis mādatis dei.
¶In hac parte eſt morale documētū cō
tra quoſdā laicos:qꝛ ſunt hoies peſſimi
C pleni oī vitio ⁊ tn̄ quedā minima obſer
uāt q̄ nō ſunt neceſſaria:vt nō comedere
carnes in quarta feria:vel oua vel lacti
cinia in die veneris: ⁊ ſiquis religioſus
cauēs mortale peccatū de huiuſmodi nō
curauerit:ſcādalizāt̄ tāq̄ phariſei q̄ xp̄ꝫ
volebāt occidere:⁊ reputabāt apl'os ir=

religioſos:qꝛ man⁹ non lauabāt.Un̄ ait
Greg.j.q.j. Multi ſeculariū hoim cū pl⁹
ſacerdotū vitā q̄ ſuā diſcutiūt: magnū
cōtēptus diuinorū ſacramētorū crimen D
incurrūt.Magna em̄ trabe vulneratos
oculos habētes eāqꝫ negligētes: feſtucā
tenuē in aliorū oculis inſpiciunt quā dū
incaute euellere feſtināt i erroris foueā
dilabūt̄.Hec ille. ¶Quātū ad ſcḋm tā=
gitur populorū vel turbarū cōfirmatio.
Lꝫ em̄ xp̄o crederēt: qꝛ tn̄ phariſei erāt
magne fame:ingerebāt eorꝝ mētib⁹ ali=
quā titubationē.Dicit̄ ḡ.(Et cōuocatis
ad ſe turbis) q̄ forte paſſim ſeorſum de
hoc muſitabāt:heſitātes an bn̄ vel male
facerēt diſcipuli xp̄i.(Dixit eis.Audite)
corporis aure.(⁊ intelligite)mēte.Dicit
aūt hoc vt firmius imprimat dicta ſua .
(Nō qḋ intrat in os)corꝑis (coinquinat
hoiez.)b.Mar.c.vij.dicit cōicat. Et ſicut
dicit Hie.ꝓprie ſcriptura ſic cōſueuit lo
qui.Judei em̄ cōes cibos vocāt qb⁹ oēs
vtūtur exceptis ipſis vt eſt caro ſuilla ⁊
lepus ⁊ oſtreū ⁊ iſtiuſmodi aīalia q̄ vn=
gulā nō ſcindūt:nec ruminant nec ſunt
ſquamoſa in piſcibus.Jdē tn̄ eſt ſenſus: E
qꝛ ſm iudeos cibi cōes coinq̄nabāt mā=
ducātē.(Sꝫ qḋ ꝓcedit ex ore) cordis ſm
mag.hiſt.nā ⁊ vomit⁹ ꝓcedit de ore cor=
poris.Un̄ ⁊ quidā libri habēt qḋ proce=
dit de corde(hoc coinq̄nat hoiem.) ¶Sꝫ
ꝯ arguit p̄io Aug.ꝯ. Fauſtum. Si cib⁹
nullus inquinat hoiem q̄re de⁹ ꝓhibuit
in lege veteri multos cibos: puta carnē
ſuillā ⁊ hmōi.Scḋo arguit.Hier.Si inq̄t
qḋ intrat in os nō coinquinat hoiez q̄re
nō veſcimur idolotitis.i. his que idolis
fuerint immolati . Ad hec dꝛ ſm Aug.⁊
Hie.ꝙ xp̄s loquit̄ de cibis in ſe ⁊ in ſua
natura ꝯſyderatis.Sic em̄ ois creatura
dei bōa.j.Tim̄.iiij. Ad primū ergo dicit
Aug.⁊.ſ.Tho.ꝙ aliqua erāt in veteri le
ge aīalia immūda:nō in ſe ſꝫ rōne ſui ſi=
gnificati vt porc⁹ q̄ luxuriā ſignificabat
ſicut agnus innocētiā . Adueniēte autē
veritate in lege noua debebāt ceſſare il
le obſeruatiōes ſignorū.Jō dixit xp̄s ꝙ F
nō coinquināt. ¶Sꝫ cōtra qꝛ qn̄ xp̄s ſic
dixit adhuc durabāt ille obſuatiōes:q̄
vſqꝫ ad xp̄i paſſionē durauerūt ſm ſan
ctos.Ad hoc dico ꝙ lꝫ durarent tn̄ cum

hoc ſtat ꝙ nullus cibꝰ de ſe coinq̄net ho
minē: ſꝫ coinq̄nat ſolū rōne ſigti: vl̄ ex eo
ꝙ ꝯ obediētiā dei māducat. Ad ſcðꝫ di=
cit magr̄. hiſt. ⁊ Hiero. ⁊ Remi. ꝙ nō ē ꝓ
hibitū veſci idolo imolatis ſcðm ſe: ſꝫ ſo
lū rōne ſcādali: qn̄ hō ex h̄ daret ꝓximo
īfirmo ſcādalū vl̄ rōne ꝯſcie erronee q̄ h̄
G crederet pctm̄. Ex iſtis āt v̄bis xp̄i val=
de fuerūt phariſei ſcādalizati: ⁊ ꝯn̄r etiā
forte ap̄li aliq̄lr vt turba ſupra vacilla=
bāt: ſꝫ xp̄s eos ꝯſolidauit i fide ⁊ forte cū
ap̄lis ſiml̄ ⁊ turbā. Dr̄ ḡ (Tūc accedētes
diſcipuli eiꝰ dixerūt ei. Scis qꝛ phariſei
audito hoc v̄bo) ſcꝫ q̄ dn̄s ꝯ.oēs eoꝝ obſer
uatiōes ſubuertebat ſꝫ Hie. vl̄ ſꝫ mag.
hiſt. q̄ dicebat ꝙ cibꝰ nō coinq̄nat hoieꝫ:
qð videbat̄ ꝯtra legē dixiſſe (ſcādalizati
ſunt.) Sꝫ tn̄ nihil ſūt auſi cōtradicere.
ſm Chry. qꝛ vehemēter illos cōuicerat
nō redarguēdo ſolū: ſꝫ ⁊ dolū eoꝝ ꝓpa=
lādo. Hec ille. ¶ Eſt aūt ſciēdū ſm Hie.
ꝙ ſcādalū ſignificat offendiculū: ruinā
vl̄ impactionē pedū: ⁊ ſcādalizare ē da=
re occaſionē ruine. Scādalizari vero eſt
accipere occaſionē ruine. Et innuit Hie.
ꝙ ſcādalū dr̄ ipſa īpactio ⁊ res ad quam
H impingit̄: puta ſcānū aut lapis. Et ita ē
ſꝫ. ſ. Tho. ij. ij. q. xliij. ¶ Eſt ḡ duplex ſcā
dalū ſm. ſ. Tho. ſup Matth. ⁊. ij. ij. vbi. ſ̄.
ſ. actiuū ⁊ paſſiuū. Actiuū eſt dictū aut fa
ctū minꝰ rectum p̄bēs occaſionē ruine.
Nō dr̄ cogitatū: qꝛ opꝫ ꝙ cōſtet. Nec dr̄
malū: ſed minꝰ rectū: qꝛ ſufficit ſi habet
ſpēm vel apparētiā mali. Paſſiuū v̄o eſt
ruina ex tali dicto vel facto. Aliq̄n ergo
vt dicit eſt actiuū ſine paſſiuo: aliq̄n ecō
uerſo paſſiuū ſine actiuo: vt in ꝓpoſito:
qꝛ xp̄s docebat veritatē: ⁊ illi ex inuidia
⁊ malitia ſumebāt occaſionē ruine: ⁊ cō
citabāt ſeditionē i ꝑplo quātū i ſe erat.
(At ille reſpōdēs ait. Ois plātatio). i. fal
ſa doctrina et ſuperſtitioſa obſeruatio:
ſm Hila. ⁊ Remi. (quā nō plātauit pat̄
meꝰ celeſtis eradicabit̄:) Hec ſm mani=
cheos de lege dicta ſunt: vt dicit Chryſ.
ſꝫ n̄ aduertūt quō ſupius dn̄s ꝓ lege pu
I gnauerit dicēs. Quare vos trāſgredimi
ni mādatū dei ſcꝫ in lege pp traditionē
veſtrā. (Sinite illos) Quaſi diceret. Si
ſcādalizātur non curetis. Plura de iſta
materia habētur. ij. ij. vbi. ſ̄. ⁊. iiij. diſtin.
xxxviij. Tn̄ quātū ad pn̄s ptinet. Scien
dū eſt ſm. ſ. Tho. ꝙ cū ſcādalo actiuo ni
hil eſt faciēdū pp ſcādalū aūt paſſiuum
alioꝝ nō ſunt omittēda ſpūalia: ⁊ ea q̄
ſunt de neceſſitate ſalutis: puta eleemo
ſyne tēpore neceſſitatis: qꝛ quilibet tene
tur plus ſe q̄ȝ aliū diligere. Si vero non K
fuit de neceſſitate ſalutis vt puta aliqua
orō vel exhortatio ad bonū diſtinguen=
dū eſt: qꝛ aut ex hoc aliqui ſcādalizātur
ex infirmitate vel ignorātia: ⁊ tūc iſta ſūt
differēda vel occultanda donec reddita
ratione auferat̄ ab eis ſcandalū. Qð ſi
reddita rōne pſeuerāt in ſcādalo iā ex
malitia ſcandalizātur. Cū aūt q̄s ex ma
litia ſcādalizat̄ nō eſt curādū. i. nō ſunt
ſpūalia bona dimittēda pp hoc. Si autē
ſcādalizabātur phariſei de doctrīa dn̄i.
ſ. ex malitia vt eā impedirēt. Tēporalia
aūt q̄ de neceſſitate ſalutis ſunt cōſeruā
da: vt depoſita ⁊ cōmiſſa p̄latis ⁊ recto=
ribus nō ſunt pp ſcādalū relinquēda ra
tione ſupradicta. Alia vero ſunt dimittē
da pp ſcādalū puſilloꝝ. i. q̄ ex infirmita
te ſcādalizātur: nō aūt ꝓpter ſcandalū
phariſeoꝝ: q̄ ex malitia ſcādalizātur: qꝛ
hoc non expedit bono cōmuni neq̄ȝ ipſis L
raptoribꝰ. Hec ex ſan. Tho. vbi. ſ̄. (Ceci
ſunt) carētes. ſ. vero intellectu legis ſm
Rabanū (⁊ duces cecoꝝ) alios in errorē
mittētes ⁊ ad p̄cipitiū ducētes (Cecꝰ aūt
ſi ceco ducatū p̄ſtet: ambo i foueā cadūt)
Et hic eſt documētū cōtra querentes ſa
cerdotes ignorātes: ne cogāt eos reſti=
tuere: q̄ per occultas fraudes acquiſiue=
rūt. Aug. Qui vult cōfiteri vt inueniat
grām: querat ſacerdotē ſciētē ſoluere et
ligare. ¶ Quātū ad tertiū ſciēdū eſt: ꝙ qꝛ
xp̄s multoties parabolice loq̄batur ap̄li
exiſtimauerūt eū parabolice locutū qn̄
dixit: qð intrat in os nō coinq̄nat hoieꝫ:
vnde Petrus ꝓ ſe ⁊ pro oibꝰ q̄ſiuit intel
lectū parabole. Dicit̄ ergo (Rn̄dēs autē
Petrus). i. iterrogās dixit. (Ediſſere no=
bis parabolā iſtā.) Sed qꝛ in ꝑſona oim M
loq̄bat̄: cū oibus eſt reprehēſus a xp̄o di
cēte. (Adhuc ⁊ vos) ſicut. ſ. phariſei (eſtis
ſine intellectu) Increpat aūt eū dn̄s ſm
Hierō. eo ꝙ parabolice dictū putet qð ꝑ
ſpicue eſt locutꝰ. Ex quo aīaduertimus
vitioſum eſſe auditorē: qui aut obſcura

manifeſte: aut manifeſte dicta obſcure
velit intelligere. Hec ille. Vl̄ increpatur
ſm Chry. qꝛ nō erat ex incertitudine qð
queſierat: ſꝫ qꝛ ⁊ ipſe ⁊ alij apoſtoli cum
phariſeis erāt ſcādalizati: ⁊ a principio
A quaſi ꝓ phariſeis interrogare volebāt:
ſꝫ retracti fuerīt: qꝛ dixit ois plātatio ⁊c.
Petrꝰ tn̄ qꝛ vbiq̄ȝ feruē‑ eſt non ita ſilet
vt ceteri. (Nō intelligitis qꝛ oē qð in os
intrat in vētrē vadit: ⁊ in ſeceſſum emit
titur.) Hic aūt vt dicit Hiero. obijciunt
quidā dn̄ꝫ ignarū fuiſſe naturalis phie:
qꝛ nō totū alimentū in ſeceſſum emittit̄.
Quidā aūt vt magr̄. hiſt. ad hoc dicūt: ꝙ
nihil de alimēto cōuertit̄ in veritatē hu=
mane nature ſꝫ id qð ab Adā tractū eſt
auget̄ ⁊ id ſolū reſurgit. Sicut aūt auri=
fices argento in igne apponūt plūbū ne
cōſumet̄ argētum vel aurū ita dicūt aſ=
ſumi cibos vt calor naturalis conſumat
eos: ⁊ relinquat id qð ab Adā tractū eſt.
Sꝫ hoc ſtare non pōt: qꝛ hoiem creſcere
nihil eſſet aliud q̄ȝ hominē rareſieri. Et
ꝓterea homo aīam vegetatiuā habet cō
munē cū brutis ⁊ plātis: i quibꝰ augmē
B tū fit ex alimēto. Uide de hoc prima par
te. q. cxix. ⁊. ij. di. xxx. ⁊. iiij. di. xliiij. ⁊ quod
libet. vij. q. iij. Ideo ad hāc obiectionē di
citur. Primo ꝙ oē qð ex cibis aduenit eij=
cit̄ per ſeceſſum ꝓceſſū tēporis: ita tn̄ vt
per ſeceſſum ſm Hiero. intelligamꝰ oēꝫ
modū expellēdi ſuperflua. Non eīn ma=
net caro hois ſm materiā ſꝫ ſꝫ ſpeciem:
ſicut ignis in quo ſucceſſiue ſubijciūtur
ligna manet idē numero ſꝫ ſpeciem vel
formā: nō ſm materiā: qꝛ continue vna
pars abijcitur: ⁊ alia generat̄: ⁊ ita eſt in
hoie. Un̄ multos ſumit̄ cibos qui quan=
doq̄ȝ ex toto elabūtur ab eo. Et ſi obijcia
tur ꝙ in morte aliq̄d reperitur in hoie ex
cibis gn̄atū nondū reſolutū. Dicendum
eſt ſm iſtā expoſitionē ꝙ ideo eſt qꝛ ho=
mo finit̄. Si eīn ꝑpetuo duraret: nulla eſ
ſet in eo pars materialis generata q̄ nō
corrūperetur aliquādo. Scðo dr̄ ꝙ acci=
pit̄ ibi totū ꝓ parte vt ſit ſenſus ꝙ de oi
C cibo: aliq̄d vadat i ſeceſſum q̄ȝtūcūq̄ȝ ſit
purus ⁊ nobilis: vn̄ non dicit totū: ſꝫ oē.
Licet eīn ois humana caro q̄ nunc eſt in
hac eccleſia ſit intra veſtes: qꝛ ſcꝫ nullꝰ ē
nudus: nō tn̄ eſt tota: qꝛ manus ſunt ex=
tra. Un̄ ly oē diſtribuit ſuppoſita: ⁊ ly to
tū partes. Et hoc eſt arguere ſic. Si cibꝰ
inquinaret hominem: hoc eſſet maxime
q̄ȝtū ad feces ⁊ ſuperfluitates q̄ ſunt in
illo. Sꝫ ille nō coinquināt hoiem: qꝛ na= D
tura ſeparat illas ⁊ expellit per ſeceſſū.
ergo multo minus alie partes ciborum
inquināt. Tertio poſſet forte dici ꝙ ſal=
uator nō loquitur de oi qð intrat in os:
ſꝫ de oi immūdo. Tale eīn expellit̄ a na=
tura. Et ſimilit̄ quādo dicit ꝙ id qð exit
de ore coinq̄nabat hoiem: hoc intelligit̄
ſi ſit immūdū. Bona eīn verba nō coinq̄
nāt. (Que aūt ꝓcedūt de ore: de corde.)
i. de mēte (exeūt: ⁊ ea coinquināt aiam)
ſi ſint mala: qꝛ nō expellūtur a corde ſi=
cut ſuꝑflui cibi expellūtur a natura per
ſeceſſum vt inde cor remaneat purū: ſed
remanēt in eo quātū ad ſuā radicē q̄ eſt
mala volūtas. (De corde eīn exeūt cogi=
tatiōes male) ex quibꝰ ꝓueniūt mala v̄=
ba ⁊ mala facta. Un̄ ſubdit̄ (homicidia:
adulteria: fornicatiōes: furta: falſa teſti=
monia: blaſphemie. Hec ſunt q̄ coinqui
nāt hoieꝫ) corā deo. (Nō lotis aut mani E
bꝰ māducare nō coinquinat hoiem) corā
deo ſiue ſpūaliter. ¶ In hac parte ē do=
cumētū ꝙ diabolꝰ n̄ ē q̄ immittat i nos ma
las cogitatiōes. i. malos cōſenſus q̄ȝuis
poſſit inflāmare ꝯcupiſcētiā ⁊ poſſit ma
las reprehēſiones ⁊ apparitiones imit=
tere. ⁊ hoc habes. j. ij. q. lxxx. ð malo. q. iij.
arti. iij. Hie. Arguēdi ſunt ex hac ſnīa q̄
cogitatiōes a diabolo immitti putant:
⁊ nō ex ꝓpriis inaſci volūtate. Diabolꝰ
adiutor eē ⁊ incētor malaꝝ cogitationū
pōt: author eē nō pōt. Si āt ſemꝑ in inſi
dijs poſitꝰ leuē cogitationū nr̄aꝝ ſcintil
lā ſuis fomētis inflāmauerit: nō debemꝰ
opinari eū q̄q̄ȝ occulta cordis rimari ſed
ex corꝑis habitu ⁊ geſtibꝰ eſtimare q̄d v̄
ſemꝰ itrinſecꝰ. Uerbigrā. Si pulcrā mu=
lierē nos crebro viderit inſpiceret: itelli
git cor ab oculis vulneratum. Hec ille.

Feria. v. poſt dn̄icā. iij. in q̄drage. F
Textus euange. Luc. c. iiij.

SUrgēs Jeſus de ſynago
ga introiuit in domū Si
monis. Socrus autē Si=
mōis tenebatur magnis

febrib⁹. Et rogauerũt illũ ꝑ ea. Et
ſtãs ſuꝑ illã imperauit febri: ⁊ di=
miſit illã. ⁊ cõtinuo ſurgẽs miniſtra
bat illis. Cũ ſol autẽ occidiſſet oẽs
G q̄ hẽbãt ĩfirmos varijs lãguoribus
ducebãt illos ad eũ. At ille ſingu=
lis man⁹ ĩponẽs curabat eos. Exi=
bãt aũt demonia a multis clamãtia
⁊ dicẽtia: q꞉ tu es filius dei. ⁊ incre=
pãs nõ ſinebat ea loq̄: q꞉ ſciebãt ip=
ſum eẽ xp̄z. Facta aũt die egreſſus
ibat in deſertũ locũ et turbe req̄re=
bãt eũ. Et venerũt vſqꝫ ad ip̄z: ⁊ de=
tinebãt eum ne diſcederet ab eis.
Quib⁹ ille ait. Q꞉ ⁊ alijs ciuitati=
bus opꝫ me euangelizare regnum
dei: q꞉ ideo miſſus ſum. Et erat p̄=
dicans in ſynagogis galilee.

SUrgẽs Jeſus de ſynagoga
⁊c. Luc. iiij. In p̄hti euã. tan
gunt̄ tria pũcta q̄ ſunt Sp̄a=
lis liberatio. Uniuerſalis cu
H ratio: ⁊ ſp̄ualis ꝯtemplatio.
¶ Quãtũ ad p̄mũ tãgit̄ ſp̄al' libatio quã
fecit xp̄s circa ſocrũ. Simonis ĩ caphar=
naũ cũ d꞉(Surgẽs ieſus de ſynagoga) ĩ
q̄ mirãda fecerat. ſ. demoniacũ liberãdo
(introiuit ĩ domũ ſimõis) ꝺꝫ Chry. (vt re
cipet corꝑalẽ refectionẽ. Lꝫ aũt petr⁹ eſ
ſet d̄ bethſaida: tñ vt d̄t magr̄ hiſt. potuit
hr̄e domũ ĩ capharnaũ rõne vxoris ſue.
(Socr⁹ aũt ſimonis tenebat̄ magnis fe=
bribus ⁊ rogauerũt illũ ꝑ ea. Et ſtãs ſu
per illã ĩꝑauit febri ⁊ dimiſit illã): ſ. ſta=
tim. Uñ ſequit̄ (⁊ ꝯtinuo ſurgẽs miſtra=
bat illis) ⁊ ĩ h̄ appuit miraculũ. Lꝫ em̃ il
la ĩfirmitas fuiſſꝫ forte curabilis a nã: ñ
tñ erat iſto mõ curabilis ꝺꝫ Chry. ⁊ Hie.
vt ſubito ⁊ fortis ſurgeret. Jõ miraculũ
fuit hoc q̊ ad faciẽdi modũ nõ q̊ ad rẽ fa
ctã. Uñ dicit gl. ꝙ ſanitas q̄ dñi cedit ĩpe
rio tota ſi̾r redit: ⁊ ſi obijciat̄ q꞉ Matth.
viij. d꞉ ꝙ cec⁹ ĩ cui⁹ oculis xp̄s expuit p̄=
mo vidit hoĩes q̄ſi arbores ambulãtes ⁊
I poſtea iterũ ĩpoſitis manib⁹ cepit clare
videre r̄ñdent q̄dã ꝙ dcm̃ hui⁹ gl. eſt ve=
rũ ſolũ aliq̄ñ ſꝫ nõ vl'r. Et intẽdũt vt mi=
hi v̄r ꝙ tũc eſt vera gl. q̄ñ nõ appereret mi

racl'z niſi ſanitas ſubito rediret vt in ꝑ=
poſito de iſta febre ſec⁹ in ceci illumina=
tione: q꞉ ſiue ſtati ſiue nõ ſtati fiat eſt mi
raculoſa euidẽter cũ nã hoc nõ poſſit nec
ſubito nec magno tp̄e ꝑficere. ¶ Eſt aũt
in hac p̄te documẽtũ ĩ ſenſu morali Jſta
em̃ mulier febricitãs moral'r ẽ aĩa pec=
catrix q̄ nõ põt moueri ad bñ op̄andũ: ⁊
hꝫ palatũ ĩfectũ ad guſtãdũ dulcia. i. di=
uina q̄ ei vident̄ amara. Hec dꝫ duꝫ xp̄s
ĩꝑat febri. i. vocata pctõ ſtati ſurgere
miniſtrare xp̄o: alioq̄ ĩfirmitas faciet ꝑ=
fectũ ⁊ de pctõ cadet ĩ pctm̃. P̄rio q꞉ pec
catũ ẽ põderoſum. Scd̃o q꞉ pctõr exceca
tus ẽ vt alt̄ Sãſon ꝑditis capill'. i. gr̄a ⁊
v̄tutib⁹ ĩ q̄bus erat ſua fortitudo et ꝯſtr
ligat⁹ huc illucqꝫ detrahit̄ illudẽd⁹. Et
tertio q꞉ pctã ſunt ꝯnexa. q꞉ auaritia tra
hit̄ ad rapinã. gula ad luxuriaꝫ: ⁊ ſic de
alijs. Eſt ẽt in hoc ꝙ dñr aliq̄ rogaſſe ꝑ
iſta vt documẽtũ morale: vt pctõres ad=
hibeãt iuſtos ꝑ ſe rogãtes: q꞉ ip̄i de cõ=
gruo merent̄ alicui pctõri veniã ĩterdũ
et ĩpetrãt. Hier. ſuꝑ Mat. Mõ ſaluator
rogatus mõ vltro curat egrotos: oñdẽs
ſe ꝯ̄ pctõꝝ q̄ꝫ paſſiones ſuꝑ p̄cibus ſepe
annuere fideliũ. ⁊ ea q̄ ipſi minime in ſe
intelligũt vel ĩtelligẽda dare vel nõ in=
tellecta dimittere. Hec ille. Et v̄r innue
re ꝙ iſta mulier exceſſum mẽtis ac frene
ſim ab ĩfirmitate pateret̄. ¶ Quantũ ad
ſcdm̃ tãgit̄ vniuerſalis curatio infirmo
rũ: cũ d꞉. (Cũ ſol aũt occidiſſet oẽs q̄ ha=
bebãt infirmos varijs lãguorib⁹: duce=
bãt eos ad eũ (Sꝫ quare expectauerunt
ſolis occaſuꝫ: Ad hoc dicit Ori. ꝙ hoc iõ
fuit: q꞉ verecũdabant̄ ĩ die: vel q꞉ time=
bãt phariſeos: vel q꞉ de die ĩtẽti erãt cir
ca alia. vel q꞉ putabãt ꝙ cũ eẽt ſabbatũ
ſanare infirmos eẽt illicitũ niſi trãſacta
die. ⁊ hãc vltimã rõnẽ aſſignat ẽt Theo.
addẽs ꝙ ĩ hoc appet turbaꝝ deuotio ꝙ
ab incõmoditate tp̄is non repellebant̄.
Jmo dicit btũs Mar. ꝙ tota ciuitas erat
ꝯgregata ad oſtiũ (At ille ſingulis man⁹
ĩponẽs curabat oẽs) Btũs Mar. dicit ꝙ
curauit multos: nõ q̄ſi velit dicere ꝙ ali
q̄s nõ curauit: ſꝫ q꞉ curauit oẽs in v̄ita=
te: vt dicit lucas: cũ tñ eẽnt multi. vt di=
cit Marc. Hic notat Gorrã inſaniã iu=
deoꝝ: q꞉ ⁊ ſi nolebãt xp̄m hr̄e vt deũ: de=

buiſſent tñ eũ ſuſtinere vt medicũ ſanã=
tẽ oẽm infirmitatẽ. Apparet ẽt negligẽ=
tia nr̄a q꞉ illi erant magis ſoliti ducere
ad ieſum ſuos ĩfirmos ĩ corꝑe q̄ꝫ nos in=
firmos noſtros in mente: imo aliq̄ a xp̄o
A prauis ꝯſilijs retrahũt. vt pote ſuadẽdo
ne q̄s intret religionẽ ⁊ hmõi: ꝯ̄ illud ꝓ=
uer. iij. Noli ꝓhibere bñfacere illũ q̄ p̄t.
Apparet ẽt v̄t⁹ manuũ xp̄i q̄ ex ſuo ta=
ctu oẽm morbũ curarẽt. ¶ Pro quo no=
ta ꝙ man⁹ xp̄i appet v̄tuoſiſſima. P̄rio
in morboꝝ curatione vt dictũ ẽ. Scd̃o q꞉
ex ſua p̄uiſione obſtupeſcere ꝓphetã fe
cit, zachari. xiij. Que ſunt plage iſte ĩ me
dio manuũ tuaꝝ: Et tertio q꞉ ille man⁹
ex ſupoſitiõe mortuos ſuſcitabãt. Mat.
ix. Filia mea mõ defuncta eſt ſꝫ veni ĩpo
ne manum ⁊c. Et quarto q꞉ ꝑ eas petrũ
apprehẽſum eripuit xp̄s de naufragio.
Mat. xiiij. Et q̊nto q꞉ tactu manuũ aũri
culã abſciſſam reſtituit ſeruo põtificis.
Luc. xxij. Et ſexto q꞉ ex ſuaꝝ manuũ cru
cifixiõe diabolũ ꝓſtrauit. Job. xxvj. Ob=
ſtetricãte manu eius educt⁹ eſt coluber
tortuoſus. ſ. de cordib⁹ fideliũ. Et ſepti=
B mo q꞉ ex palpatiõe vel ĩſpectione, Tho
mã ĩcredulũ credere fecerit. Jo. xx. Nec
miꝝ q꞉ erãt organũ deitatis (Exibãt aũt
demonia a multis.) ad imperiuꝫ chriſti
qui ex ſua ꝑſona ĩperabat eis. Uñ ⁊ bea
tus Marc⁹ dicit ꝙ mirabant̄ dicẽtes q꞉
in p̄tãte ſpiritib⁹ immũdis imꝑat: ⁊ obe
diũt ei. (clamãtia ⁊ dicẽtia: q꞉ tu es fili⁹
dei) Nec tñ iſta ꝯfeſſio fidei a diabolo vl'
ꝯſili'is erat deo grata: q꞉ nec propter dei
amorẽ facta. ſꝫ aliquo malo fine puta ti=
more maioris pene: vel vt xp̄m ꝑ inanẽ
gloriã eleuaret ſi poſſet. Sicut aũt dicit
Beda: diabol⁹ vidẽs xp̄m ieiunio fati=
gatũ veꝝ hoĩem ĩtellexit. ſꝫ q꞉ tẽtatio nõ
p̄ualuit: vtꝝ dei fili⁹ eẽt dubitabat. Nũc
aũt ꝑ ſignorũ potentiã vel intellexit vel
poti⁹ ſuſpicat⁹ ẽ eẽ filiũ dei. Nõ ꝯ̄ iõ iu=
deis eũ crucifigere ꝑſuaſit. q꞉ xp̄z ſiue dei
filiũ nõ eẽ putauit. ſꝫ q꞉ ſe morte illi⁹ nõ
p̄uidit eẽ dãnãdũ. De hoc em̃ myſterio
C dicit ap̄ls: ꝙ nemo principum huius ſe
culi cognouit. Si em̃ cognouiſſent nũq̄ꝫ
dñm glie crucifixiſſent. Hec ille. Qui nõ
audet aſſerere diaboluꝫ cognouiſſe xp̄i
deitatẽ: ſed magis declinat ad hoc vt ſu

ſpicãdo diabolus loqueret̄. Jgit̄ ꝺm. ſ.
Tho. veritas eſt ꝙ diabol⁹ iſta dicebat
ꝑ ꝯiecturas vel tẽtatiue. Uerũtñ non co
gnouit certe ꝙ eſſet dei fili⁹ ꝑ naturam
vſqꝫ ad xp̄i paſſionẽ. Sciuit aũt eẽ xp̄m:
vt dicit hic btũs Luc. dicit ãt Ni. de lyr. D
ſuꝑ iſto paſſu Mar. j. ꝙ diabolus nunq̄ꝫ
cognouit eũ eſſe filiũ dei vſqꝫ ad mortẽ:
et tñ idẽ tenet ꝙ a p̄ncipio phariſei hoc
cognouerũt ꝯ̄. ſ. Tho. eſt mirabile ꝙ iſti
meli⁹ a principio cognouerũt illũ q̄ꝫ ma
giſter eoꝝ ⁊ pater diabolus in tota vita
eius. Uide de hoc dominica. j. in quadra
ſima. Et lꝫ Beda videatur dicere ꝙ in
paſſione cognouit eũ eſſe deũ: tñ hoc nõ
dicit: ſed v̄ba eius ſignificare vident̄ ꝙ
erat ꝑplex⁹. Et de facto in paſſiõe vidẽs
ordinẽ ei⁹ ⁊ patiẽtiã xp̄i ⁊ ſctõs patres
exultãtes in limbo: voluit eã ĩpedire: vt
magr̄ hiſt. teſtat̄. q꞉ ſcꝫ magis declina=
bat ad hãc partẽ ꝙ de⁹ eſſet vel q꞉ erat
ꝑplexus ⁊ partẽ ſecuriorẽ eligere vole=
bat. Statim vero egreſſa aĩa illa ſancta
de corꝑe virgineo atqꝫ deifico: cognouit
eã diabol⁹. Et increpãs nõ ſinebat ea lo
qui: q꞉ ſciebãt eũ eſſe xp̄m) Chry. Nõ em̃
E decebat xp̄i myſteriũ lingua feda publi
cari. Hec ille. Uel ꝺm Theo. q꞉ nolebat
accẽdere inuidiã iudeoꝝ ex hoc ꝙ ab oĩ=
bus laudaret̄. Uñ et ꝺm Bedã etiã ipſi
ap̄li p̄cipiunt̄ reticere de illo q̄ñ eũ vide
rũt in trãſfiguratiõe glorioſum ne diui
na maieſtate publicata paſſio differret̄
¶ Sed ꝯ̄ rõnẽ Chry. arguit̄ q꞉ Mar. ix.
noluit ꝙ ꝓhiberet̄ eiectio demonũ ei q̄
nõ erat ei⁹ diſcipul⁹. Uñ philip. j. Siue
per occaſionẽ ſiue ꝑ veritatẽ annuntiet̄
xp̄s: in hoc gaudeo et gaudebo. Ad hoc
dicit Gorrã: ꝙ iſta ꝓcedunt de eo q̄ erat
in via ſꝫ nõ in doctrina. ¶ Sꝫ ꝯ̄: q꞉ etiã
iſta demonia nõ errabãt ĩ doctrina: ſed
dicebãt veritatẽ. Ad hoc dicit ipſe ꝙ iõ
iſti ꝓhibuit. P̄rio ne v̄itati falſitatẽ imi
ſceret. ⁊ Scd̃o ne v̄bis eoꝝ daret autho
ritatẽ ſi ea loq̄ ꝑmitteret. Et tertio vt in
strueret nõ appetere ab eo laudari. Uñ
poſt iſta miracula facta receſſit de loco ĩ
F quo ea fecerat. hec ex illo q̄ v̄r velle dice
re ꝙ nõ eſt ſi̾lr de hoĩe: cuius nõ eſt ꝓ=
priũ velle ſemꝑ inducere ad falſitatẽ ẽt
cũ veꝝ dicit: ⁊ de diabolo q̄ ſic ſemꝑ ind=

dit. ideo cōpeſcit vnus ne loquat̃: et ſi in
doctrina nō erret: ⁊ nō reliqu⁹. Et ſic pȝ
ꝙ ꝓpt̃ quīqȝ rōnes demōia iſta ↄpeſcuit
xp̄s. ¶ Eſt aūt i hac pte ſenſu morali do
cumentū ꝙ varia ſunt pctōꝝ gn̄a diuer
G ſam exigētia medicinā. ſicut ſunt diuerſi
corpales lāguores. Eſt em̄ qdā febris q̄ti
diana ſignificās gulā: q̄ quotidie hoiem
inuadit. Que ꝟo dr̄ effimera ab effime-
ro piſce: q̄ eodē die naſcit̃ ⁊ morit̃: ⁊ ſigni
ficat ſubitū ire motū: q̄ dȝ finiri ante ſo-
lis occaſum. Quedā etiā eſt erratica. q̄
accidit horis incertis: et ſignificat inui-
diā que recedit qn̄ aliqs vituperat̃: ſed
quoties audit laudationes: toties inno
uant̃ acceſſiones. Quedā etiā dicit̃ ter-
tiana: q̄ laborāt ↄtriti ⁊ confeſſi: ſȝ ſatiſ-
facere nō volētes. Quedā etiam dicitur
continua qua laborāt auari et maxime
vſurarij q̄ ſpoliant pauperem continue
nocte ⁊ die etiā in diebus feſtis: qꝛ ſemp
currit intereſſe. Quedā etiaȝ eſt quarta
na ſignificās ſupbiā: q̄ quatuor ſpecies
hȝ vel ſignificat peccatū ex ↄſuetudine:
vt p̄ma dies ſit ſuggeſtio. ſcd̄a ↄſenſus.
tertia op⁹. quarta cōſuetudo. Iſta diffi-
culter curat̃. Quedā etiā eſt ethica q̄ fun
dat̃ ⁊ radicat̃ in membris ⁊ naturalē hu
H miditatē conſumit ⁊ ſignificat triſticiam
illā de qua dicit̃. ij. Corin. vij. Seculi tri
ſtitia mortē opat̃. ¶ Aliud etiā eſt mora
le documentū: vt nunqȝ credamus dia-
bolo etiā ſi vera loquatur. q̄ ſemp ad de-
cipiēdū loquitur. Et ad hoc ſignificādū
xp̄s euȝ tacere iubebat. ¶ Qantū ad ter
tium tangit̃ ſpūalis cōtēplatio cū dicit̃
[facta aūt die egreſſus] extra frequētiā
ppl'i [ibat in deſertū locū] adorandū: ſi-
cut dicit btūs Marcus: ⁊ etiam vt dicit
Chry. qꝛ oportebat poſt miracula facta
eū aliqn̄ abſentari qꝛ maiora putantur:
vt ait miracula poſt abſentiā operantis
[Et turbe requirebāt eum] Ecce in q̄ta
erat veneratione: qꝛ multitudo exibat
ad eū in deſertū etiā neſciendo vbi eſſet
ſed reqrendo. [Et venerūt vſqȝ ad ip̄m]
I Cōtra: quia dicit Mar. ꝙ apoſtoli ſunt
q̄ venerūt vſqȝ ad illū: ⁊ dixerūt: qꝛ oēs q̄-
runt te. At hoc dicit Grecus: ꝙ poſt apo
ſtolos etiam ppl'i peruenerūt ad illum.
apoſtolorū ſequendo veſtigia [⁊ detine-
bant eum] q̄tum in ſe erat (ne diſcede-
ret ab eis) ⁊ hoc qꝛ attrahebātur dulce-
dine aſpectus ⁊ ꝟborū eius ⁊ miraculo
rū gloria. Iſti aūt vt ait Chry. neqȝ ſcri-
be neqȝ phariſei erant. qꝛ illi in miracu- K
lis eius ſcādalizabātur. (Quib⁹ ille ait.
quia ⁊ alijs ciuitatibus oportet me euā
gelizare) id eſt predicare (regnum dei). i.
euangelium ſiue annūtiationem regni
dei (qꝛ ideo miſſus ſum) Beatus Marc⁹
dicit qꝛ ad hoc veni: ſed vtrūqȝ verū eſt.
Non em̄ repugnat aliquē mitti ab alio
et ipſum venire conſentiendo miſſioni.
Imo dico ꝙ filius dei ſeipſum miſit vt
dictum eſt feria q̄nta poſt primam domi
nicam quadrageſime (⁊ erat p̄dicans) aſ
ſidue et frequenter (in ſynagogis gali-
lee.) ¶ In hac pte habet predicator mo-
rale documentuȝ vt poſt ſermones ſuos
ad deſertuȝ contemplationis ſecedat vt
hauriat a deo quod ſpargat populo. ps.
Dominus dabit verbum euāgelizanti-
bus. Multi aūt nunqȝ bona loquunt̃ ni
niſi in ambone: tota die vacātes nugis
aut leuitatibus: ⁊ ↄſequenter non hau-
riūt ↄtemplādo q̄ docēt: ſed legendo: ⁊ cō
ſequēter docēt inſipide: qꝛ illa verba nō
veniunt a corde ſed a codice. L

Feria. vj. poſt dn̄icam. iij. xl.
Textus euan. Io. c. iiij.

VEnit Ieſus in ciuitateȝ
ſamarie q̄ dicit̃ Sichar:
iuxta predium quod de-
dit Iacob Ioſeph filio
ſuo. Erat autem ibi fons Iacob.
Ieſus ergo fatigatus ex itinere ſe
debat ſic ſuper fontem. Hora au-
tem erat quaſi ſexta: venit mulier
de ſamaria haurire aquam Dicit
ei Ieſus: Da mihi bibere. Diſcipu
li autem eius abierant in ciuitateȝ
vt cibos emerent. Dicit ergo ei mu
lier illa ſamaritana. Quomodo tu
iudeus cum ſis: bibere a me poſcis D
que ſum mulier ſamaritana: non
enim contūtur iudei ſamaritanis?
Reſpōdit Ieſus ⁊ dicit ei. Si ſci-
res donū dei ⁊ q̄s eſt q̄ dicit tibi da

mihi bibere tu forſitan petiſſes ab
eo: ⁊ dediſſet tibi aquā viuā. Dicit
ei mulier: Domine neqȝ in quo hau
A rias habes ⁊ puteus altus eſt: Un-
de ergo habes aquam viuā? Nun-
qd tu maior es pr̄e noſtro Iacob
q̄ dedit nobis puteū hūc: et ipſe ex
eo bibit ⁊ filij ei⁹ ⁊ pecora ei⁹? rn̄dit
ieſus et dixit ei: ois q̄ biberit ex aq̄
hac ſitiet iterum. Qui autē biberit
ex aqua quā ego dabo ei: non ſitiet
in eternū ſȝ aqua quā ego dabo ei
fiet in eo fons aq̄ ſalientis in vitam
eternā. Dicit ad eum mulier. Dn̄e
da mihi hanc aquam vt nō ſitiam:
neqȝ veniā huc aurire. Dicit ei Ie-
ſus. Uade voca virum tuū: ⁊ veni
huc. Rn̄dit mulier et dixit. Nō ha-
beo virum. Dixit ei Ieſus. Bn̄ di-
xiſti: qꝛ non habeo virum. Quinqȝ
enim viros habuiſti: ⁊ hunc quē ha
bes non eſt tuus vir. Hoc vere di-
B xiſti. Dixit ei mulier. Dn̄e video qꝛ
propheta es tu. Patres noſtri in
monte hoc adorauerunt: ⁊ vos di-
citis quia hieroſolymis eſt loc⁹ vbi
adorare opȝ. Dicit ei Ieſus mulier
crede mihi: qꝛ venit hora qn̄ neqȝ
in mōte hoc: neqȝ in hieroſolymis
adorabitis patrem. Uos adoratis
qđ neſcitis: nos adoram⁹ ꝙ ſcimus
qꝛ ſalus ex iudeis eſt. ſed venit ho-
ra ⁊ nūc ē qn̄ veri adoratores ado-
rabūt pr̄em in ſpū ⁊ veritate. Nam
⁊ pr̄ tales q̄rit q̄ adorēt euȝ. Spūs
eſt de⁹ ⁊ eos q̄ adorāt eū in ſpū ⁊ ve
ritate opȝ adorare. Dicit ei mulier.
Scio qꝛ meſſias venit q̄ dr̄ xp̄s. Cū
ergo venerit ille nobis anuntiabit
C oīa. Dicit ei Ieſus. Ego ſum q̄ lo-
quor tecū. Et cōtinuo venerūt di-
ſcipuli eius: ⁊ mirabantur: qꝛ cum
muliere loquebatur. Nemo tn̄ dixit
qd queris aut qd loq̄ris cū ea. Reli
quit ergo hydriā ſuā mulier ⁊ abijt
in ciuitatē ⁊ dicit illis hoibus. Ue-
nite ⁊ videte hoīeȝ q̄ dixit mihi om
nia q̄cūqȝ feci. Nunqd ipſe eſt xp̄s.
Exierunt de ciuitate ⁊ veniebāt ad D
eū. Interea rogabant eū diſcipuli
dicentes. Rabbi māduca. Ille aūt
dixit eis. Ego cibum habeo man-
ducare: quē vos neſcitis. Dicebant
ergo diſcipuli ad inuicem. Nunqd
aliquis attulit ei manducare. Di-
cit ei Ieſus. Meus cibus eſt vt fa-
ciam volūtatē eius qui miſit me vt
perficiam opus eius. Nonne vos
dicitis ꝙ adhuc quatuor menſes
ſunt ⁊ meſſis venit? Ecce dico vo-
bis: Leuate oculos veſtros et vide
te regiones: quia albe ſunt iam ad
meſſem. Et qui metit mercedem ac
cipit ⁊ congregat fructum in vitaȝ
eternam. vt et qui ſeminat ſimul
gaudeat et qui metit. In hoc enim
eſt verbū verū. qꝛ ali⁹ eſt q̄ ſeminat:
et ali⁹ eſt qui metit. Ego miſi vos E
metere: quod vos non laboraſtis.
Alij laborauerūt ⁊ vos in labores
eorū introiſtis. Ex ciuitate autē il-
la multi crediderūt in eum ſamari
tanorum propter verbuȝ mulieris
teſtimonium perhibentis: qꝛ dixit
mihi oīa q̄cunqȝ feci. Cū veniſſent
ergo ad illum ſamaritani: rogaue-
runt eum vt ibi maneret: ⁊ manſit
ibi duos dies. Et mlt̄o plures cre-
diderunt propter ſermonē ei⁹. Et
mulieri dicebant quia iam non pro
pter tuam loquelam credim⁹. Ipſi
em̄ audiuimus et ſcimus qꝛ hic eſt
vere ſaluator mundi.

VEnit Ieſus in ciuitatatem
ſamarie ⁊c. Ioan. iiij. In pre
ſenti euangelio tanguntur F
tria puncta que ſunt chriſti
cognitio. Dubij propoſitio:
⁊ populi illuminatio. ¶ Quantū ad pri-
mum tangitur quō mulier ſamaritanā

xp̄m agnouit eſſe ꝓphā cū dr̄ (Uenit
Jeſus) nō ex principali intētione: ſꝫ qꝛ
volēs a iudea declinare ꝓpter phari-
ſeoꝝ inuidiā: ⁊ ire in galileam: oporte
G bat eū vt dicit.b.Jo.trāſire ꝑ mediā ſa-
mariā.i.per mediā regionē ciuitatis q̄
olim ſamaria: nūc aūt ſebaſte dicebat̄.
Uñ ⁊.s.Tho.dicit euāgeliſtā pri⁹ dixiſ-
ſe oportebat eū trāſire ꝑ mediā ſama-
riā: vt oñderet ꝙ nō ex ꝓpoſito ſꝫ ex ne-
ceſſitate illuc iuit: ⁊ ꝯñr nō videret̄ ꝯtr⁹
ſibiipſi dicētī Matt.x. In viā gentiū ne
abieritis: (in ciuitatē ſamarie).i. regio-
nis ſic dicte a ſamaria ciuitate: (que dr̄
ſichar) corrupto vocabulo: vt dicit Ma
gi.hiſto. ꝙ ſm linguā ſamaritanoꝝ. Nā
ſm linguā hebraicā dicebat̄ ſichē. ⁊ eſt
ſm Chry. ⁊.s.Tho. loc⁹ in quo Simeō
⁊ leui fecerūt vindictā pro Dina ſorore
ſua vi oppreſſa: vt dr̄ Geñ.xxxiiij. Hāc
ciuitatē ſꝫ Theo. deſertā factā ab iiſdē
filiis Jacob: dedit ipſe Jacob Joſeph
extra fratres ſuos. Et hoc eſt qđ ſubdit̄.
(Iuxta prediū qđ dedit Jacob Joſeph
H filio ſuo.) ¶ Nota vt dicit.s.Tho. ꝙ iſta
ciuitas nō fuit illud p̄diū: ſed fuit iuxta
illud p̄diū.i. agrū: ſm.s.Tho. vel villā
ſm Chry. Et reuera ſunt idem ager ſeu
villa id eſt ager habitat⁹ ⁊ prediū ali-
quod: qꝛ tūc villa ſeu ager ſumit rōnem
predii quādo pre aliis bonis dat̄: ſiue vt
vulgo dr̄ añ partē. Pro hoc nota ꝙ Ja-
cob veniēs de meſopotamia emit agrū
ab emō principe ciuitatis ſichē vt habet̄
Geñ.xxxiii. ſꝫ ꝓpt̄ raptū Dine filie ſue
fuerūt habitatores ciuitatis ociſi a fi-
liis Jacob: ⁊ ſic ciuitas ceſſit i poſſeſſio-
nē ei⁹. Utrūqꝫ ergo agrū.ſ. ⁊ ciuitatē de-
dit Joſeph filio ſuo añ ſeu p̄ter vel vltra
partē ſuā. De p̄dio habet̄ hic de ciuitate
ꝟo Ge.xlviii. (Erat aūt ibi fons Jacob)
i. pute⁹ ſꝫ Aug. Oīs eñi puteus fons eſt:
nō ecōtrario: niſi ſit in ꝓfundo terre. Si
cut aūt teſtat̄ magiſter hiſto. Quidā di-
cūt hunc locū eſſe in quē ſemel in anno
I radius ſolis directe deſcēdit in puteū.
Sꝫ hoc eſt ipoſſibile: qꝛ extra tropicū eſt
i. in quarto climate in quo eſt hieruſalē.
¶ Sed q̄re euāgeliſta facit mētionē de
iſtis? Ad hoc dr̄ Theo. ꝙ eſt ꝑrio vt nō
mireris qñ iſta mulier dicet P̄r noſter?

Jacob dedit nobis hunc fontē. Scđo vt
itelligas iudeos ꝑ infidelitatē ꝑdidiſſe:
qđ patriarche: ꝑ fidē acquiſierūt. ⁊ Ter
tio ſm.s.Tho. vt det̄ occaſio diſputādi
de fonte ſpūali qui eſt ſpūſctūs: de quo K
xp̄s diſſerere volebat (Jeſus ergo fatiga
tus ex itinere) Sꝫ quare fatigatus? Qꝛ
ſine iumento ⁊ velociter inceſſerat ſm
Chry. Sed quare velociter? Ut fugeret
phariſeoꝝ inuidiā ⁊ ſamaritanoꝝ ꝓcu
raret ſalutē (ſedebat ſic ſupra fōtē) laſſ⁹
ꝓpter laborē: ⁊ ſitiens ꝓpter calorē: et
vtrūqꝫ volēs releuare ſedēdo iuxta fon
tē. In hoc aūt ſm.s.Tho. dat nobis exē
plū non fugiēdi laborē ꝓ ſalute alioꝝ:
qꝛ fatigatus ⁊ exēplū pauꝑtatis: qꝛ ſe-
debat ſic.i. ſuꝑ nudā terrā. Hec ille. (Ho
ra āt erat q̄ſi .vj.).i. erat q̄ſi media dies.
Nā dies artificalis hꝫ.xij. horas: ſꝫ ine-
quales qꝛ hora ſm Iſid. eſt aſcēſus di-
midii ſigni zodiaci. Aſcēdūt aūt in die
ſiue lōga ſiue breui ſex ſigna ⁊ ſex i no-
cte ſm Ptol. ⁊ oēs aſtrologos: nō autē
oia ſigna eque velociter aut tarde aſcē
dūt: iō variat̄ quātitas horaꝝ. Sedit er
go xp̄s ꝓpter laborē: ⁊ ꝓpter calorē ⁊ vt
expectaret diſcipulos q̄ iuerāt in ciuita L
tem: ⁊ mulierē quā ſciebat venturā: ad
quā volebat effundere ſapientiā ſuā.
(Uenit mulier de ſamaria).i. ſamarita-
na ſiue de ſichar q̄ eſt ciuitas ſamarie
nō autē de ſamaria.i. ciuitate ſic dicta
(haurire aquā. Dicit ei Jeſus) ſitibūd⁹
ex itinere ⁊ calore: ſꝫ magis ex charitatꝫ
ardore: q̄rēs occaſiōes ſalutis ei⁹. [Da
mihi bibere.] Sꝫ qꝛ poſſet aliq̄s dicere,
quare nō magis imꝑabat diſcipulis: vt
haurirēt. Rñdet euāgeliſta ꝙ ſol⁹ erat
dicēs. [Diſcipuli eñi ei⁹ abierāt in ciui
tatē vt cibos emerēt.] ⁊ ſuꝑ fontē tanq̄
pauperes cōederēt ꝓpter humilitatē
vel vt declinarēt hoſpitia gentiliū. Sꝫ
q̄re dñs ſol⁹ remāſit? Ad hoc dr̄ Chry. ⁊
s.Tho. ꝙ hoc fecit ad exēplū humilita-
tis diſcipulis ſuis. Sꝫ ꝯtra qꝛ cū fuerint
vilis cōditiōis: nō erat neceſſe eos aſſue
ſcere humilitati. Sed dicit.s. Thom. qđ M
hmōi piſcatores repēte facti ſunt reue-
rētiores oib⁹ regib⁹: facūdiores phis: ⁊
dñi orbis terraꝝ: ⁊ tales ſic repēte ꝓmo
ti ꝯſueuerūt ſuꝑbire: vt pote tāti hono-
ris expꝑtes

ris expꝑtes. Sed quō emebāt cibos gēti-
liū cū eſſent cibi imūdi ſm legē. Ad hoc
dico ꝑrio ſecū habebāt dñm q̄ poterat
diſpēſare. Uel ſcđo dico ꝙ licitū erat via
A toribus aliquos cibos emere.ſ. mūdos.
Uñ noluit diſcipulos mendicare: qꝛ mē
dicantis eſt oēm accipere cibū mundū
⁊ immūdū qđ ſi feciſſent ſcādalizaſſent
ſamaritas tanq̄ legis tranſgreſſores.
Et iterū ne viderent̄ verbū p̄dicatiōis
ſub cōmodo tꝑali ponere. Uel forte: qꝛ
nō inueniſſent gratis. Uñ ⁊ Luc.ix. dr̄ ꝙ
diſcipuli intrauerūt ciuitates ſamarita
noꝝ vt pararēt illi: ⁊ nō receperūt eū.
¶ Sꝫ quare tūc xp̄s habuit pecuniā: cū
dixerit Matt.x. neqꝫ pecuniā in zonis?
Ad hoc Chry. ⁊ Hie. dicūt ꝙ pecunias
habuit propter neceſſitates pauperū.
Et ſm Augu. in hoc voluit dare exēplū
eccl'ie ſeruādi neceſſaria ne ꝓpter ino-
piam fideles iuſtitiā deſerāt. Qđ aūt dr̄
Mat.x. dico ſm ea que dixim⁹ dñica.iiij.
aduentus: ꝙ in illis ꝟbis xp̄s nihil p̄ce
pit ſm Aug. ſed licentiā dedit accipien
di ſumptus ab auditorib⁹. Dato tñ qđ
B fuerit ibi preceptū vt dicit Hie. dico qđ
illud intelligebat̄ quo ad ſingulos apo
ſtoloꝝ: vt ſcꝫ non haberēt pecunias: cū
quo ſtat ꝙ haberēt in cōmuni: ſicut in re
ligionibus patet: ⁊ hoc q̄diu predica-
bant in populo dei qui cōſueuerat do-
ctorib⁹ ꝓuidere. Uñ tēpore paſſionis qñ
miſſurus erat eos paulopoſt ad gentes
iſta reuocauit dicēs. q̄ habet ſacculū.i.
burſam tollat ſil'r ⁊ peram. Luc.xxij.c.
(Dicit ergo ei illa mulier ſamaritana.)
¶ Ubi notādū ē ex ſacra ſcriptura ⁊ va
riis chronicis ⁊ doctorib⁹ ꝙ iudeoꝝ po
pulus.i. decē trib⁹ iſrl' ꝓpt̄ ſuas iniq̄ta-
tes ab aſſyrioꝝ rege captiuat⁹: in baby
loniā aductus eſt. Sed ne terra redige
retur in ſolitudinē ſublatis inde cultori
bus: miſſi ſunt gētiles ab eodē rege in ſa
mariā: vt incolerēt regionē: a q̄ ⁊ ſama-
ritani vel ſamarite dicti ſunt. Tūc vero
dñs de⁹ vt oñderet populū ſuū nō pro-
C pter ſuā impotētiā: ſed ꝓpter ei⁹ neq̄tiā
fuiſſe captiuatū: immiſit leones q̄ iſtos
ſamaritas idololatras paſſim vaſtabāt
Habito ꝟo ꝯſilio ꝯcluſum eſt hoc iō illis
accidiſſe: qꝛ nō ſeruabāt legitia dei ter-

re.i. dei oīpotētis. q̄ terrā illā dederat po
pulo ſuo. Quāobrē miſit rex aliquos ex
dei ſacerdotib⁹: vt ppl'ꝫ iſtū docerēt deū
celi colere: ⁊ ipſi q̄dē legē.i. q̄nqꝫ libros
Moyſi receperunt. ⁊ dñm ſimul idolaqꝫ D
colebāt: ſaltē a principio. Poſt ſpatiū ve
ro tꝑis etiā reliquus iudeoꝝ ppl's.i. due
trib⁹ ſunt captiuate ⁊ in babyloniā du
cte vbi per.lxx. annos fuere in dura ſer
uitute: ſuoꝝ criminū penas exoluētes.
Poſt qđ tēpus ipſis reuerſis a babylo-
ne i hieruſalē: ſemꝑ infeſti fuerūt ſama
rite: ⁊ tāta inter eos fuit diſcordia ⁊ ini
micitia vt nunq̄ bñ conuenirent. Judei
ēt ſamaritanos exoſos habebāt ꝓpter-
ea ꝙ tanq̄ gētiles immūdos cū ceteris
reputabāt ⁊ tanq̄ excōicatos. Tū qꝛ co
lebant idola. Tum qꝛ adorabant deum
extra tēplū hieroſolymitanū.i. in mōte
ſamarie q̄ dicebat̄ garizim. Tū qꝛ priua
uerāt eos hereditate Jacob p̄ris ſui.i.
in p̄dio p̄dicto. Uñ nec vaſculis eorum
vtebāt̄. Quāobrē iſta mulier ex loquela
⁊ habitu cognoſcēs xp̄m eſſe iudeū di-
xit ei. (Quō tu cū iudeus ſis bibere a me
poſcis que ſum mulier ſamaritana.) Qđ E
vero ſequit̄. (Non eñi ꝯueniūt iudei ſa
maritanis) poteſt eſſe verbū mulieris ⁊
euāgeliſte: ⁊ ſenſus eſt: ꝙ iudei nō vtū-
tur vaſis ſamaritanoꝝ. Hic mouet Chr.
queſtionē. Quō ſcꝫ xp̄s ab iſta petiuit bi
bere lege non ꝯcedēte? Ad quā dr̄, ꝙ in
tali neceſſitate, cuilibet licuiſſet neceſſa
ria a gentib⁹ accipere: ⁊ ꝙ ipſe erat dñs
legis: vt dicit.s.Tho. Uñ aliq̄ñ legalia
obſeruabat: oſtendens ea fuiſſe bona.
aliquando nō obſeruabat: oſtēdens qꝛ
in breui deficerēt. Poſſum⁹ forte etiā di
cere ꝙ nunq̄ hoc fuit in diuina lege ex-
preſſe ꝓhibitū q̄uis iterdicta fuerit iu-
deis amicitia ⁊ fedus cū talibus (Rñdit
Jeſus et dixit ei. Si ſcires donū dei).i.
quāta gr̄a et quātū donū ſit hoc ꝙ ego
volo bibere aquā tuā. Uel ſi ſcires donū F
dei.i. gr̄am ſpūſſcti qui eſt primū donū
in quo alia dona donant̄. Uñ ſm Aug.
donū dei eſt ſpūſſctūs. Uel ſm eundē eſt
gratia facta mūdo illo tēpore qñ deus
ſic dilexit mundū vt filiū ſuū vnigenitū
daret. Si ſcires inq̄t donū dei: (⁊ q̄s ē q̄
dicit tibi da mihi bibere) qꝛ eſt creator

aquarū: ⁊ dn̄s vniuerſorū: lꝫ gerat for-
mā medici (forſan petiſſes ab eo) qui in
gͣa ⁊ miſericordia eſt copioſus (⁊ dediſ-
G ſet tibi) Ex quo notat Aug. neminē acci
pere diuinū donū ex nō querētibꝰ illud.
Ipſum enī ſaluatorē iubet pater pete-
re: vt det illi: iuxta illud. Poſtula a me
⁊ dabo tibi gētes hereditatē tuā. Et ſal
uator dicit: Petite ⁊ dabiť vobis. Hec il
le. Dicit aūt forſan ſcꝫ. s. Tho. ad innuē
dū arbitrij libertatē: qua cognoſcentes
dei donū poſſunt id petere ⁊ nō petere.
Sed eſt dubitatio in ꝟbis Aug. Paulꝰ
enī in ſua conuerſione accepit donū dei
qđ nō petebat: ſed impugnabat: ⁊ ſimili
ter multi pctōres. Sꝫ dicēdū eſt ꝙ nūꝗ̄
deus homini ſuam gratiā infundit ſm
modū cōſuetū iuſtificādi niſi illā deſy-
deret habere qđ eſt petere donū dei cuꝫ
apud deū ipſum deſyderiū ſit oratio et
petitio quedā. Sꝫ tn̄ iſtud deſyderiū ha
bēdi donū dei qđ ex noſtra libertate ſtā
te dei generali influētia procedit aliqñ
deus ſtatim mentibꝰ infundit vel ad il
lud mouet: vt in Paulo. Aliqñ paulatiꝫ
H nos ad illud ꝓuocat. Augu. ergo loquiť
ſm cōſuetū modū iuſtificādi: nō ſm mi-
raculoſum qui fuit in paulo ꝗuis etiā
Paulus nō fuerit iuſtificatus nolēs ſꝫ
volēs: qꝛ qui fecit te ſine te. ſ. faciēte ⁊ cō
ſentiēte nō ſaluabit te ſine te ꝯſentiēte:
lꝫ ſaluet te ſine te ſaluāte. Et idē videť
de iuſtificatione adulti: ꝙ verū eſt de ha
bituali vel actuali cōſenſu. de Paulo tn̄
s. Tho. in .ij. diſt. xviij. ar. iiij. ad tertiuꝫ
tenet ꝙ ipſe ad gratiā ſe ꝑparauit: ſum
pta occaſione ex luce corporali: que illū
deiecit ac terruit. Et tn̄ h° nō obſtāte illa
cōuerſio fuit miraculoſa vt patet. j. ij. q.
ciij. arti. x. Et hoc ꝗtū ad duo: vt ibi in-
nuiť: ſcꝫ quātū ad ipſam exteriorē occa
ſionē: ⁊ quantū ad ſubitā perfectionem
magnā gratie: ad quā Paulꝰ ſtatim ex
ſtatu peccati mortalis ꝑuenit qđ eſt cō-
tra ꝯſuetū modū iuſtificādi. (Aquā vi-
uā). i. gratiā ſpūſſancti que abluit a pec
I catis: refrigerat a carnalibꝰ deſyderijs.
⁊ fecūdat in productione bonarum her
barum. i. bonaꝝ cogitationū ⁊ locutio-
nū et actionū. Diciť aūt aqua viua ſm
Aug. ſuper Joā. que continuatur ⁊ con

iungiť ſuo ꝑncipio: vn̄ manat. Mortua
vero oīs aqua collecta etiam ſi de fonte
manaſſet: dūmodo ſit meatꝰ interruptꝰ.
Gratia autem ſpirituſſancti cōiūgit deo
tanꝗ̄ oīm bonorū fonti: cum nunꝗ̄ ſit K
in anima niſi deo eā ſpecialiter inhabi-
tāte: iō aqua viua eſt: ſed fides ⁊ alia do
na ſine gratia nō cōiungūt deo: vn̄ mor
tua dicunť. (Dicit ei mulier) que nondū
intelligebat ſm Aug. ꝙ de aqua ſpūali
⁊ nō de corporali loquebať. (Dn̄e neqꝫ
in quo haurias habes ⁊ puteꝰ altꝰ eſt)
hec mulier ex locutiōe xp̄i paulatim ad
altiora eleuať. Nā prio recognouit eū
tanꝗ̄ iudeū. Nūc autē exhibēs ei reue-
rētiā dn̄m eū vocat: ⁊ ſe ad eius doctri-
nā humiliat: nec audet ei ꝯtradicere: ſꝫ
oñdit ꝙ ei de puteo illo aquā dare non
pōt ⁊ querit vn̄ eam dare poſſit dicēs.
(Unde ergo habes aquam viuam) ſcilꝫ
iſta meliorē: quaſi diceret. Libēter hāc
haberem ſed nō video vn̄ poſſis tribue
re. Augu. Pulſat vt aperiat magiſter qđ
clauſum eſt. Hec ille. (Nūquid tu ma-
ior es patre noſtro Jacob) qui fuit iſta
aqua cōtentꝰ. ⁊ (qui dedit nobis puteuꝫ L
iſtū). Quaſi di. Meliorē aquam Jacob
vtiqꝫ dediſſet ſi eā habuiſſet. Et ne quis
dicat qđ Jacob retinuit meliorē pro ſe.
Jō ſm Chry. ſubiūgit. (Et ipſe ex eo bi-
bit: ⁊ filij eiꝰ ⁊ pecora eius.) In quo ſm
Theo. ⁊ pretioſitas ⁊ abundantia nota
tur aquarū. Sed quare iſta cum eſſet gē
tilis Jacob dixit patrē ſuū? Ad hoc dici
tur ſm Chryſ. Primo ꝙ ſamaritē ſe in
nobilitatē iudaicā impellebāt. i. facie-
bāt ſe de domo iudeorū et Abraā dice-
bant patrē ſuū: qꝛ fuit chaldeus. ⁊ ipſi
etiā de chaldea fuerunt adducti in iu-
deā per regē aſſyriorū. Sꝫ ⁊ Jacob etiā
patrem vocabant quaſi Abraā nepotē.
Scđo ſm. s. Tho. ⁊ Beđ. qꝛ deū iudeorū
colebāt: ⁊ legē Moyſi ꝗtū ad ritus ⁊ ſa
crificia ſeruabāt: lꝫ ſimul cum hoc idola
colerēt ⁊ adorarēt. Scđo ſm. s. Tho. qꝛ
cōtinue bn̄ficia Jacob experiebātur qꝛ
bibebant aquā ⁊ inhabitabant terram
que fuerat Jacob. (Reſpondit Jeſus ⁊
dixit ei) volens iam eam ad ſpiritualeꝫ M
aquam eleuare (oīs qui biberit ex aqua
hac) corporali (ſitiet iterum) ſcilicet niſi

mors cito interuenerit: quia iſta nō ha-
bet effectum ꝑpetuū. (Qui autē biberit
ex aqua quā ego dabo ei). i. guſtauerit
gratiā ſpūſſancti. (nō ſitiet in eternum)
A Quaſi diceret ſm Chryſo. Si mirabilis
fuit Jacob qui hāc aquā dedit: ſi dabo
tibi multo hac potiorē qđ dices? Nō au
tem ab accuſatione: ſed ex ſupeminētia
cōparationē facit. Hec ille. Et intēdit ꝙ
Chriſtus nō vilificauit aquā Jacob: ſꝫ
oſtendit ſuā eſſe meliorē. Quod eſt ꝯtra
illos qui cōparatiōes facere neſciūt niſi
detrahendo. Sed cōtra iſta videť illud
Eccle. xxiiij. Qui bibūt me adhuc ſitiēt.
Ad hoc dico ꝙ ſitis ſpiritualis triplici-
ter accipiť. Uno modo ꝓut ſitire ſit idē
qđ cum auiditate ſiue ſine faſtidio bibe
re: et ſic beati deum ſitiūt videre. Scđo
ꝓ appetitu melius ⁊ ꝑfectius habēdi id
quod imꝑfecte habeť: ⁊ ſic q̄ bibunt deū
per gratiā: adhuc ſitiunt illū ꝑ gloriam.
Qui autem ſunt in gloria nō ſitiunt iſto
modo: qꝛ cōtenti ſunt nō ſolū de re habi
ta: ſed etiā de modo habēdi: quaſi tota-
B liter cōformes diuine voluntati. Et iſtis
duobus modis loquitur Eccleſiaſticus.
Tertio modo diciť ſitis appetitus alte-
rius rei ab ea que iam eſt habita. Et ſic
qui biberit ex aqua gratie: ſtāte illa nō
ſitiet: qꝛ nō deſyderabit rem finaliter ſi-
ne tanꝗ̄ vltimū finem aliā ab ea quam
per gratiā bibit. i. aliam a deo qꝛ taliuꝫ
appetitꝰ q̇eſcunt in deo tanꝗ̄ in ſuo fi-
ne: qđ eſt quieſcere q̇ete deſyderij ⁊ non
q̇ete motus in deſyderatū. (Sed aqua)
id eſt ſpūſſctūs ſm. s. Tho. (quā ego da
bo ei) ꝑ gratiā gratū faciētem (fiet in eo
fons) Sicut enī ex fonte ꝯtinuo emanāt
aque: ita ex mēte habente ſpm̄ ſctm̄ con
tinue profluunt bone cogitationes. Et
ſicut habēs fontē in ſtomacho ſitire non
poſſet: ita ſm Chry. q̄ hanc habet aquā
in corde nō pōt aliud ſitire (aque ſalien
tis). i. ſalire facientis (in vitam eternā.)
C Primo ꝑ deſyderiū. Aqua enim tm̄ po-
teſt aſcendere quantū deſcendit. Unde
qꝛ gr̄a ſpirituſſancti de celo deſcēdit: fa
cit in celū conſcendere. Secundo ꝑ me-
ritoria opera quibus eternam vitā me-
remur: vt ſunt facta in gratia ſpirituſ-
ſancti. Tertio per guſtum ⁊ quādā pre-

mij participationē. Eſt enī tanꝗ̄ pignꝰ
⁊ arra ⁊ cōſequenter pars eterne felici-
tatis nihil enī aliud eſt gloria ꝗ̄ gratia
cōſummata: ⁊ gratia eſt gloria inchoa-
ta. Et hec dico ſumēdo gloriā vt perti- D
net ad eſſentiā aīe glorioſe: qꝛ ſic ē gr̄a.
Ut ꝟo ꝑtinet gloria ad potētias aīe glo-
rioſas: quaſi habitꝰ: eſt eſſentialiter lu-
men glorie exiſtēs in intellectu: ⁊ quaſi
actus: eſt ipſa btā viſio ꝑ illū habitū et
ſpēm increatam elicita: qꝛ viſio eſt tota
merces ſm Aug. ſ. eſſentialiter: lꝫ cōſe-
quenter gaudiū magnū. Ut ꝟo glīa ꝑti-
net ad corpus glorioſum: eſt claritas ⁊
alie dotes eiꝰ. (Dicit ad eū mulier) necdū
ſ. plene illuminata: ſed carnaliter intel
ligēs ſm Aug. ea que dicebanť. Uerūtn̄
ſm Chry. iā ꝑponebat xp̄m ipſi Jacob:
qꝛ hanc aquā ſuperiorē ſenſibili crede-
bat: attn̄ quid eſſet ignorabat. (Dn̄e da
mihi hāc aquā vt nō ſitiā neqꝫ veniam
huc haurire) Utrūqꝫ ei erat ei oneroſuꝫ
ſ. ſitire et deferre aquā. (Dixit ei Jeſus:
Uade voca virū tuū). i. illū quo vt viro E
vteris: q̄ eſt tuus per vſum nō ꝑ matri-
moniū (⁊ veni huc.) Qđ ſm Chryſ. dixit
xp̄s vt etiā vir particeps eſſet huiꝰ do-
ni: ſm alios ꝟo: qꝛ iſta mulier nō plene
cupiebat ꝟba xp̄i: voluit eā eleuare per
hoc ꝙ ſecreta ⁊ occulta ſcire ſe poſſe de-
mōſtraturus erat. Iſta enī adulterū te-
nebat qui maritꝰ putabať: ⁊ hoc xp̄s ſe
ſcire volebat oñdere. Illa ꝟo ſm Chry.
auida habēdi illud donū: ⁊ volēs occul
tare adulteriū quaſi ad hoīem loquiť di
cēs (Nā habeo virū) in quo ſm Chry. mē
tiť. Cōtra: qꝛ ſtatim ſequiť. (Dicit ei Je
ſus. Bn̄ dixiſti: qꝛ nō habeo virū. Quiqꝫ
enī viros habuiſti) legitimos cōiuges (⁊
nūc quē habes non eſt tuus vir) In qui
bus verbis xp̄s oſtendit ſe ſcire ſecreta:
⁊ mulierē vera dixiſſe: contra Chry. Ad
hoc dici pōt ꝙ mulier non habebat vi-
rum vere ſicut dicit xp̄s: ſed tn̄ habebat F
illum ſm hoīm opinionē: qđ ipſa nega-
re voluit credēs ꝙ xp̄m lateret tam hoc
ꝗ̄ illud. Chry. Mulier autē a xp̄o repre-
hēſa nō cōtriſtata eſt neqꝫ dimittēs fu-
git: ſed admirať magis ⁊ immorať. Un̄
ſubditur (Dicit ei mulier. Dn̄e video qꝛ
propheta es tu) quaſi diceret. In hoc ꝙ

mihi occulta dicis oſtenderis ꝓpheta
eſſe. Hec ille. ¶ In hac pte eſt documē-
tū morale. qḋ Chry. tangit dicēs: Xp̄s in
ſamariā accedēs: facilem ⁊ delitioſam
vitā abijciens: doloroſam vero ſequēs
G non ſubiugalibꝰ vtit̄: ſed ita difficulter
incedit vt ex itinere fatigetur: erudiens
nos ita a ſupfluis alienos eſſe: vt multa
neceſſaria abſcindamꝰ a nobis. Hec ille.
¶ Quantū ad ſcḋm punctū euāgelij tan
gitur dubij ꝓpoſitio: qꝛ mulier agnito
ꝙ xp̄s eſſet ꝓpheta: ſtatim propoſuit ei
dubiū ſpūale de ſalute anime. Sciendū
eſt autē ſicut teſtatur Aug. ꝙ contentio
fuit iter iudeos ⁊ ſamaritas de loco ado
ratiōis. Sicut em̄ iudei in hierl'm habe
bant tēplū. Salomonis: ita ⁊ iſti habe-
bāt tēplū ſimil'r in monte garizim. Cau
ſa ꝟo huius tēpli in monte garizim ſm
aliquos fuit: qꝛ iudei reuerſi a captiuita
te babylonica noluerūt ſamaritanos ſo
cios habere in reedificatione templi: vt
habet̄. j. Eſdre. iiij. ideo illi fecerunt ſibi
locum adorationis aliū in dicto monte.
Sed ſm Ioſephū cauſa fuit: qꝛ quidam
H iudeus nōie Manaſſes duxit vxorem fi
liā principis ſamaritanorū. Et qꝛ apud
iudeos ſummū ſacerdotium erat valde
honorificū rogauit ſocerū edificare tem
plū in mōte garizim vbi ſacerdotio fun
geret̄: vt habetur. xj. Antiqui iudei ergo
vt dicit Aug. in tēplo a Salomone facto
adorandū deū eſſe dicebāt Samarita-
ni eō adorādū dicebāt in mōte vbi ado
rauerāt patriarche: de quibus ɔſtabat
ꝙ deo placuerūt. Hec ergo mulier agni
to ꝙ xp̄s ꝓpheta eſſet ſtatim hāc ei ꝓpo
ſuit queſtionē. Unde ſequit̄. (Pr̄es nr̄i)
i. Abraā ſm Chry. ⁊ alij patriarche (in
mōte hoc) qui dicebat̄ dn̄s videbit ſm
Chry. in quo. ſ. Abraā obtulit Iſaac. Ul'
ſm magiſtrū hiſt. loquit̄ de monte gari-
zim in quo adorauerunt filij Iacob: vt
habet̄ Deut. xj. Sciendū aūt ꝙ mons in
quo Abraā obtulit Iſaac: ſm magiſtrū
hiſt. fuit mons moria: in quo poſt fabri-
I catū eſt tēplū ſm hebreos: vnde nō po-
tuit fuiſſe in ſamaria cū eſſet intra mu-
ros hierl'm Chry. autē nō loquit̄ aſſerti-
ue: ſed dicit ꝙ aiunt hoc. ſ. ipſi ſamari-
tani. Ideo iſte mons fuit garizim. (ado-
rauerunt) ⁊ cōſequēter videt̄ ꝙ locus ſit
adorationis. (Uos aūt) ſcꝫ iudei (dicitis
qꝛ hieroſolymis eſt locus vbi opꝫ adora
re.) Quaſi diceret. Diſſolue mihi hāc q̄-
ſtionē. Erat aūt iſta veritas: qꝛ ſi ꝑ ado-
rationē itelligamꝰ oēs actus latrie etiā K
ſacrificiū: ſicut videbant̄ iſti intelligere
ſic iudei erāt ꝓ ꝟitate: qꝛ poſt edificatio
nē tēpli ſolū in hierl'm erat licitū ſacrifi
care pplo dei ⁊ eadeꝫ rōne vt vr̄ oībus
aduenis q̄ incolebāt terrā dei: ⁊ ſubiece
rāt ſe legi Moyſi vt ſamarite. Nā Deu
tero. xij. expreſſe hoc lex mandauit. Da-
to tn̄ ꝙ potuiſſent forte licite ſacrificare
in garizim ſamaritani: cōuenientior tn̄
locus erat electus a deo. i. tēplū in hie-
ruſalē. Si ꝟo ꝑ adorare intelligantur
actus latrie circa ſacrificiū: vbiqꝫ lice-
bat adorare. Un̄ iudei habentes vnicū
tēplū habebāt multas ſynagogas. Sed
xp̄s nō diſſoluit q̄ōnē vt alterū locū ꝓ-
ferret ſed oñdit q̄d eſſet futurū ⁊ etiā iu
deos ꝓfert ſamaritis. Un̄ ſequitur. (Di-
cit ei ieſus Mulier crede mihi). Fidem
exegit ſm Fulgentiū. qꝛ quedā ſpiritua
lia erat ei dicturus (qꝛ venit). i. in proxi
mo eſt vt veniat (hora). i. tēpus euange L
lice doctrine ſm Raba. (qn̄ neqꝫ i mōte
hoc neqꝫ in hieroſoymis) plus q̄ꝫ in alij
locis (adorabitis patrē.) Quaſi diceret:
Huc uſqꝫ fuit q̄ſtio de loco adorationis:
ſed mō in ianuis eſt tp̄s: vt vbiqꝫ adoret̄.
deus cōgrue: ⁊ in toto mundo ſacrificet̄
Uel hoc dicit: qꝛ in breui gentiliū cultꝰ
erat deſtruendus ⁊ tēplū in hierl'm com
burēdū: vt ex vtroqꝫ populo fieret vnꝰ
ſcꝫ gentiū ⁊ iudeorū. Dn̄s tn̄ neutruꝫ lo
cum ꝓtulit verūtn̄ reuerētiores iudeos
iudicauit ſm Chry. nō a loco: ſed a fide
⁊ mente: cum dicit. (Uos) ſcꝫ ſamaritani
(adoratis qḋ neſcitis) qꝛ vt dicit Chryſ.
duplicem circa deū habebant errorē: qꝛ
deū corporeū credebāt: ⁊ conſequenter
in vno loco tantum adorandum. Et ite
rū deos plures credebant: vn̄ etiā for-
te tunc idola ſil'r cū deo colebant. (Nos
aūt). ſ. iudei quibus xp̄s ſm Chry. ſe cō M
numerat: quaſi vnus ex adorantibꝰ cuꝫ
ſit adoratus ꝓpter mulieris opinionem
(adoramus quod ſcimus) qꝛ tales erro-
res non habemus. imo apud iudeos eſt

vera dei cognitio (qꝛ ſalus) totius mun-
di [ex iudeis eſt.] Tripliciter autē eſt ſa
lus: ex iudeis. Primo quantū ad doctri-
nā veritatis: qꝛ acceperūt legem: ꝑ quā
idololatria ⁊ oīs error circa deū cōdēna
A tur. Scḋo quantū ad dona ſpūalia qꝛ ꝓ
phetia ⁊ alia dona ſpiritu ſcti primo da
ta ſunt eis. i. apl'is ⁊ fidelibus primis q̄
oēs vel quaſi oēs fuerunt iudei: ⁊ ex eis
deriuata ad gentes. Tertio quantū ad
ipſum autorē ſalutis qui ex eis ſm car
nē proceſſit. Uerūtn̄ qꝛ etiā ille modus
adorandi iudeorū ⁊ ſacrificandi habe-
bat ceſſare ſubditur. [Sꝫ venit hora]. i.
venit tēpus gratie: ⁊ ne eſtimes ꝙ in lō
gum ꝓphetē vt alij ꝓphete ſm Chryſ.
Ideo addo ꝙ [⁊ nunc eſt]. i. in ꝓximo ſꝫ
Chry. vel in preſenti: ſm Aug. qꝛ iaꝫ ali
qui ſpiritualiter adorabant ꝑfecte cre-
dentes: vt apl'i ⁊ Simeon ⁊ Anna. Sed
melior eſt expoſitio Chryſo. vt pꝫ cum
ſubditur. [Quando veri adoratores]. i.
chriſtiani qui veri dicūtur: adoratores
B reſpectu ſamaritanorū quorū adoratio
erat ex parte diabolica. ⁊ reſpectu iudeo
rū ſm Chryſ. quorū adoratio erat vm-
bratica ⁊ figuralis. cum deū q̄buſdā car
nalibus ſacrificijs colerēt. Uel veri ado
ratores ſm eundē Chry. ſunt q̄ pro ve-
ris. i. eternis bonis adorant vt chriſtiani
maxime [adorabunt] in futurū. per ado
rationem etiā intelligendo ſacrificiū [in
ſpū ⁊ veritate]. i. ſpiritualiter et veraci-
ter: ⁊ nō carnal'r: neqꝫ vmbratice vt iu-
dei. [Nā ⁊ pr̄]. i. deus [tales querit: qui
adorarēt eum] ſcꝫ ſpūaliter ⁊ vere. Nā
ſicut dicit Chry. ⁊ ſ. Tho. imo ⁊ Rabbi
moyſes iudeus Carnalia ſacrificia ve-
teris legis deus non inſtituit quaſi ſibi
eſſent grata: ſed ne ille populus qui ad
talia ꝓnus erat offerret ea idolis iuxta
cōſuetudinē totius mūdi: iuſſit dn̄s ea
offerri ſibi Aſſignat aūt dn̄s rōnem q̄re
deus ſpūalē diligat cultū dicens [Spi-
ritus eſt deus]. i. ſpūalis ſubſtantia: oīs
aūt ſpūalis ſubſtātia nō eſt i loco vel nō
dependet a loco ſm Boe. ⁊ cōem ſapien
C tū cōceptionē: ⁊ ſil'r eſt immaterialis ſm
ſaniorē opinionē: ⁊ ſimiliter immixta ⁊
ſeparata a phātaſmatibꝰ ⁊ ɔcupiſcētijs
Qꝛ ergo deꝰ eſt ſpūs nō circūſcriptibi-
lis loco nō debet in vno tm̄ loco adora-
ri. Et qꝛ immaterialis: nō debet carna-
liter coli. Et qꝛ immixtꝰ: debet cū purita
te coli cōtēplationis ⁊ affectiōis: ſicut co D
lūt xp̄iani. ideo ſubdit̄. (Et eos q̄ adorāt
eū in ſpū). i. ſpūal'r. ac ꝑ hoc excludunt̄
tria predicta (⁊ ꝟitate oportet adorare)
id eſt veraciter: nō vmbratice. ac ꝑ hoc
excludunt̄ ſpāl'r carnalia iudeoꝝ ſacrifi
cia: q̄ vmbra erāt futurorū. Sed cōtra:
qꝛ vident̄ ſm iſta male facere xp̄iani: cō
ſtituētes eccleſias ad orandū etiā voca
liter ⁊ cantibꝰ. Ad hᵒ dico ꝙ aliq̄ ſūt ora
tiōis bone ɔditiōes eſſentiales: vt recta
intētio: ⁊ iuſta petitio: q̄dā accidētales:
vt tp̄s ⁊ locꝰ ⁊ voces. Dn̄s ergo non vo-
luit dicere locū eſſe abijciendū quaſi ſu-
pfluū: ſꝫ nō eſſe q̄rēdū quaſi neceſſariū:
qꝛ veri adoratores vbiqꝫ habēt deū pre
ſentē: ⁊ pn̄t vbiqꝫ orare. aptior tn̄ locus
eſt eccl'ia. Et rōnē huiꝰ vide ſupra feria
vj. poſt caput ieiunij. Et adde illis ratio
nibꝰ ꝙ hō ab alijs ibi orātibꝰ ꝓuocat̄ ⁊
orōnibus vniuerſalis eccl'ie ſociat̄. Im-
poſſibile eſt aūt multoꝝ orōnes nō exau E
diri ſm Hier. Poſſumꝰ tn̄ ⁊ al'r dicere qꝛ
etiā dato ꝙ ſolū in eccl'ia ſit orādū: vel
ſolū in altari celebrādū: tn̄ ex ho non eſt
determinatꝰ locꝰ orōnis vel ſacrificij. qꝛ
vbiqꝫ pōt eccleſia ɔſtrui: ⁊ fundari alta
re q̄ꝫtū eſt ex vigore legis ſi loci natura
requirat vel patiat̄. Sed qꝛ iſta mulier
ad plenū xp̄i ꝟba cape neq̄bat: vel etiā
qꝛ forte ſibi nō placuerūt: qꝛ voluiſſet eū
dixiſſe ꝙ in illo monte eſſet adorandū:
ideo dicit ſe ⁊ alios tpe meſſie magis de
hoc iſtruēdos cū ſubdit̄. (Dicit mulier.
Scio qꝛ meſſias) hebraice. i. xp̄s grece
ſm Augu. ⁊ latine vnctꝰ (venit). i. in ꝓ-
ximo eſt vt veniat. vel iā venit ſed ad-
huc nō eſt manifeſtatꝰ. Sed vnde ſciuit
cū ꝓphetas ſamaritani non recipiāt ꝙ
veniret chriſtus? Ad hoc dicit Chry. ꝙ
ex lege ſcire potuerūt qꝛ iacob Gen. xlix.
dederat ſignū aduētus eius ablationē
principatus a Iuda. Et ſi idē Chryſo. ⁊
Aug. dicāt hoc eos ex ꝓphetis ſciuiſſe:
ꝑ ꝓphetas accipiunt Abraam Iſaac et
Iacob. Poſſumus etiam dicere ꝙ licet
a pn̄cipio ſamaritani tm̄ quinqꝫ libros
moyſi recepiſſent ⁊ idola colerēt: tn̄ pro F

ceſſu tpis ſuſceperunt ,pphetas ꝛ forte
colebāt dn̄m tm̄ oēs aut multi. Un̄ ſicut
teſtaꝛ Joſephus aſſerebāt ſe iudeos q̄n
iudei ,pſperabanꝛ. ꝛ ſicut etiā habetur
Eſdre. j. lib. ca. iiij. q̄n ppl's dei reuerſus
G eſt de captiuitate babylonica: voluerūt
habere partē in edificio tēpli dn̄i. Et q꞉
iſta mulier in vbis xp̄i intellexerat ꝙ ceſ
ſare debebant ſacrificiis carnalia: et ꝯn̄r
ꝙ alibi ꝙ̄ in hierl'm coleretur de⁹: dixit
(Cum ergo venerit ille nobis annuntia
bit oīa). ſ. neceſſaria ad ſalutē. Un̄ etiam
ſamaritani ſperabant ſaluari per xp̄m.
(Dixit ei Jeſus) tunc poſtꝙ̄ eam in me=
moriā reduxerat xp̄i. nō aūt a principio
q꞉ viſus fuiſſet ex vanitate loq̄ ſm Chr.
(Ego ſum). ſ. meſſias (q̄ loquor tecū.) Et
ne forte mulier ideo nō crederet eū xp̄m
eſſe quē ſolū videbat: ſequiꝛ. Et cōtinuo
venerūt diſcipuli eius ꝛ mirabanꝛ quia
cū muliere loquebaꝛ.) Non mirabantur
ſm Aug. ꝛ Chry. ,ppter ſuſpitionem ſed
,ppter clemētiā ꝛ humilitatē ei⁹. Uide=
baꝛ em̄ eis mirū ꝙ tantus doctor quem
etiā magnates vſqꝫ in deſertū ſequebāt
vt audirēt: loq̄reꝛ cū vna paupe mulie=
re ꝛ gētili. Nō em̄ videbāt vtilitatē q̄ ide
H erat ſecutura. (Nemo tn̄ ipſorū). ſ. diſci=
pulorꝫ (dixit) ad mulierē (Quid q̄ris) aut
ad xp̄m [q̄d loqueris cū ea] Licet em̄ vt
ait Chry. Xp̄m plene nō cognoſcerent:
tn̄ habebāt eū ,p magno viro: nec aude=
bāt facta eius ſcrutari. ¶ Cōtra q꞉ mul
toties leguꝛ eū cōfidēter interrogaſſe.
Rn̄det Chry. ꝙ verū eſt de ptinentibus
ad eos: nō aūt de aliijs: cuiuſmodi erant
iſta. ¶ In hac parte eſt morale documē
tū ꝙ multi ſunt q̄ nō curāt de aqua ſpi
rituali grē ꝛ glorie: nec curant ꝯſcientiā
ſuā purā corā deo ſeruare: q꞉ neſciunt
donū dei. Qui em̄ eſt amicus dei hꝫ in
iſto mundo partē paradiſi: et in futuro
totum. Nam cum gloria eterne vite ſu=
matur ,p gratia cōſummata q̄ eſt i eſſen
tia aīe, ꝛ ,p habitib⁹ exiſtētib⁹ i potētijs
I cuiuſmodi ſunt lumē glorie in intellectu
ꝛ charitas patrie in volūtate q̄ a gratia
fluunt: ꝛ ,p operationibus q̄ ab illis ha=
bitibus eliciunꝛ: que ſunt viſio dei atqꝫ
fruitio. ſerui dei habent hic predicta in
choatiue. i. gratiam inchoatā in anima

ꝛ fidē in intellectu q̄ ē luminis illi⁹ ſcinti
tilla ꝛ charitatē ac ſpem in voluntate: ꝛ
cognitionē ac ſuauiſſimā diuini amo=
ris cōſolationem. Ideo Pſ. Guſtate et
videte q̄m ſuauis eſt dn̄s. i. ſeruitiū dn̄i.
Et ſaluator Mat. xj. Uenite ad me oēs K
q̄ laboratis ꝛ onerati eſtis. pctis. ſ. ꝛ ad=
uerſitatibus ſeculi. Tollite iugum meū
ſuper vos. i. obſeruantiam mee legis: et
diſcite a me q꞉ mitis ſum ꝛ humilis cor
de. Et ſequiꝛ ꝛ inuenietis requiē anima
bus veſtris. Et ne credes ꝙ loquaꝛ d̄ re
quie futura ſubdiꝛ. Jugū em̄ meū ſuaue
eſt ꝛ onus meū leue. ſ. ad portandum.
¶ Quantū ad tertiū tangiꝛ illuminatio
populi huius ciuitatis Sichar: que tūc
ſm ioſephū erat ſamaritanorū metropo
lis cū d̄r [Reliquit ergo hydriā ſuā]. i.
aquarū vaſculū: ſm Aug. Grece em̄ hy
dor: latine aqua d̄r. Inde hydria quaſi
aquaria [mulier] iebriata ſuauitate ver
borū xp̄i: vt expeditior ad ciuitatē curre
ret [Et abijt in ciuitatem: ꝛ dicit illis
hominibus. Uenite ꝛ videte] nō dicit cre
dite: quia ſciebat ſi potarent de fonte vn
de ipſa potauerat ꝙ ipſi quoqꝫ inebria= L
renꝛ [hoiem] nō dicit aūt ,pphetam vel
meſſiā ſm Chry. ꝛ alchuinū: vt paulatī
illos edoceret ſicut paulatim fuerat edo
cta per xp̄m [qui dixit mihi oia quecūqꝫ
feci]. i. adulteria mea cū falſo viro. ꝛ ſic
non erubeſcit ,ppter gloriā xp̄i ſua pctā
publice fateri. Chryſ. Nō verecundata
eſt hec dicere. Anima em̄ cū ignita fue=
rit igne diuino: ad nihil eorū q̄ ſunt in
terra de reliquo inſpicit: neqꝫ ad gloriā
neqꝫ ad verecundiā: ſed ad vnā ſolam
q̄ detinet eam flāmā. Hec ille. Uel oia q̄
cunqꝫ feci. i. totam ſeriem vite mee cum
quinqꝫ viris. Et ſic dedit eis euidens ſi=
gnū ꝙ ipſe eſſet meſſias. nec tn̄ ſe fateꝛ
adulteram. Et ꝯſequēter etiā vt eos ma
gis ad credendū ,puocet requirit de hoc
eorū ſniaꝫ dicēs. [Nunq̄d ipſe eſt xp̄s.]
Si em̄ apte dixiſſet illū xp̄m eſſe forte vi
ri fuiſſent indignati p mulierē doceri et
exire noluiſſent. (Et exierūt de ciuitate
ꝛ veniebāt ad eū.) Diſcipuli autē circa M
magiſtrū ſucceſſi amore ſm Chry. vidē
tes eum itinere ꝛ calore fatigatū: ꝛ etiā
ſm Orig. timentes ne ciuitate ſupuenie

tes ciues eius refectionē impedirēt vo=
luerūt eū prandere. ideo ſequiꝛ (Interi)
ſcꝫ dū mulier predicaret i ciuitate ma=
gnalia xp̄i (rogabāt eū) cū magna reue=
A rētia (diſcipuli ei⁹: dicētes. Rabbi). i. ma
giſter (mā̄duca) Ille aūt ſciēs ſꝫ Theo.
ꝙ illa mulier totā ciuitatē ad ſe retrahe
ret (dixit eis. Ego cibū habeo mā̄duca=
re). i. ſamaritanos p amorē ꝛ fidē mihi
incorporare (quē vos neſcitis) ſꝫ Theo.
vel q꞉ neſcitis ꝙ ſalutē hoīm cibū appel
lo. vel q꞉ neſcitis ꝙ ſamaritani ſunt cre
dituri. Uel ſm alios: q꞉ neſcitis quantū
ſit deſyderiū meū de ſalute ppl'orū. Illō
aūt deſyderiū pōt patere hic aliqual'r.
Nā labore itineris ꝛ eſtu ſoli debilitat⁹
hora etiā comedēdi tranſacta: nō curat
de corpali cibo: ſed deſyderat ſamarita
norū ſalutē Chry. Sicut cōcupiſcibile ē
nobis comedere: ſic ꝛ Xp̄o ſaluare. Hec
ille. (Dicebāt ergo diſcipuli adinuicē)
nō interrogātes magr̄m ,ppter reueren
tiā: ſm Chry. (Nunq̄d aliq̄s attulit ei
mā̄ducare) Aug. Quid mirū ſi mulier ſa
B maritana nō intelligebat aquā. Ecce di
ſcipuli nōdū intelligūt eſcā. Hec ille. Ex
hoc aūt ſicut dicit Chry. ptꝫ ꝙ xp̄s obla
tos ſibi cibos ab alijs accipere ſolebat vt
illi mererenꝛ: ꝛ vt daret pauptatis exē=
plū: quo nō eſſet nobis graue ab alijs
enutriri. Hoc inq̄t ,ppriū ꝛ neceſſariū ē
doctoribus alienos habere ,pcuratorēs
ciborū vt ipſi de nullo curantes: vbi mi
niſtratione curēt ſollicite. Hec ille. (Di
xit eis ieſus) apperte eos docēs ꝛ nō p
circuitū: vt mulierē ſm Aug. (Meus ci=
bus eſt vt faciā volūtatē ei⁹ q̄ miſit me)
q̄ volūtas eſt (vt pficiā opus ei⁹) qd̄ mi=
hi impoſuit. ſ. illuminationē infideliū ꝛ
ꝯuerſionē pctōrū. Qn̄ ſm Chry. expreſ=
ſius declarat ſubdens exēplū de meſſe
materiali dicēs. (Nōne vos dicitꝫ ꝙ ad
huc quatuor mēſes ſunt). i. futuri extāt:
erat em̄ tūc q̄n xp̄s iſta dicebat hyems
ſm magr̄m hiſt. ꝛ de mēſe decēbri vel ia
nuario vt vr̄. q꞉ in paſcha offerebāt no
uas fruges (ꝛ meſſis) corporalis. i. tp̄s cō
C gruū ad metandū (venit. Ecce dico vo=
bis.) Adaptat ſimilitudinē ad ,ppoſitū.
(Leuate oculos vr̄os). i. mētis cōſydera
tionē ꝛ cogitationē ſm Orig. ꝛ Chry. Et

ſcd̄m eundē Chry. vltra oculos mētales
iubet leuare ēt corpales vt videāt mul=
titudinē ſamaritanorū: ad ſe venientē.
(Et videte regiōes). i. multitudines aīa
rū ꝛ turbarū ſꝫ Chry. q꞉ albe ſūt ad meſ
ſem). i. diſpoſite ꝛ parate ad credēdū: vt D
p fidē ꝯgregenꝛ i domū eccl'ie: ꝛ tribula
tionib⁹ triturate purgenꝛ grana: ꝛ tādē
celeſti horreo collocēt. Chryſ. Sicut em̄
ſpice cū dealbate fuerint ad meſſeꝫ ſunt
parate: ita et hi ad ſalutem ſunt parati.
Hec ille. ¶ Sed quare chriſtus hic non
loquiꝛ apte ſꝫ p ſilitudinē. Ad hoc dicit
Chry. ꝙ hoc facit p̄mo vt meli⁹ itelligaꝛ
q꞉ ipſa ſilitudo eſt quaſi ſcriptura i qua
legere poſſum⁹ qd̄ d̄r. Scd̄o q꞉ ꝛ narra=
tio eſt dulcior ꝛ melius retineꝛ ex ꝯſonā
tia ſilitudinū ꝯgruarū. Deinde inuitat
apl'os ad metendū ſpūaliter dicēs. (Et
qui metit). i. cōuertit aīas p̄dicādo (mer
cedē accipit) in p̄nti tpe. ſ. gratiā ꝛ cōſo=
lationē cōſcientie (ꝛ ꝯgregat) ſibiipſi (fru
ctū). i. gaudiū de fruitione dei (in vitam
eternā: terminandū ꝛ pficiendū. Uel (cō
gregat) ad eccl'iaꝫ (fructū). i. animas cō= E
uerſas [in vitā eternā] reponēdas (vt ꝛ
qui ſeminat). i. patriarche ꝛ ,pphete ſm
Chry. q꞉ ſeminauerūt diu ante fidē quā
apl'i collegerūt (ſimul gaudeat ꝛ qui me
tit). i. apl'i cōgregātes ad eccleſiā infide
les ꝛ eorū ſequaces. Eſt em̄ hoc gaudiū
vtrorūqꝫ cōe. Et in materiali quidē meſ
ſe q̄ ſeminat triſtaꝛ ſi alius metit: ſed nō
in ſpūali. Tpalia em̄ bona ex participa
tione minuunꝛ: nō aūt ſpūalia ſꝫ augēꝛ
ſaltē accidētal'r: q꞉ vnuſquiſqꝫ gaudet
de bono ,pximi. i. ideo q̄to plures ſunt
beati: tāto q̄libet eorꝫ magis gaudet ex=
tēſiue: q꞉ de plurib⁹ gaudet. ꝛ forte etiā
intēſiue accidētaliter. Uide de hoc. ij. ij.
q. iiij. ar. v. ad quintū. ꝛ. iiij. diſt. xlix. q. j.
ar. iiij. q. x. (In hoc em̄). i. pp hoc (eſt vbū)
veſtre predicationis (verum). i. magis
apparēs verū ꝛ credibile (q꞉ alius eſt q̄
ſeminat). i. chorus ,pphetarum: qui alij
fuerūt ab apl'is nō fide: cum eadem fue
rit vtrorūqꝫ ſed conuerſatione: cum ſub F
legalibus cerimonijs conuerſarentur
(alius qui metit). i. chorus apoſtolorum
¶ Quanto enim plures atteſtanꝛ idem
illud apparet veri⁹. Prophete aūt ſemi

nādo ꝑdixerūt que apſi metēdo cōple=
ta eſſe dicebāt. Uel aliter. Erat enī ꝓuer
biū apō iudeos vt dicerēt: ali⁹ ſeminat:
alius metit: qm̄ ex laboꝛe vnius alius re
G poꝛtabat fructū. Dicit ergo. (In h̄ enī).
i. in meſſe ſpūali (eſt verbū verū). i. veri=
ficat vſitatū ꝓuerbiū qd̄ ſequit ſcʒ (quia
alius eſt q̄ ſeminat: alius qui metit.) Et
hec expoſitio magis cōſonat ſequētib⁹.
¶ Ad quoꝝ intellectū ſciēdū eſt ꝙ meſ=
ſis iſta ſpūalis tripliciter ſumi pōt. Uno
modo pꝛo populo iudeoꝝ. Alio modo ꝓ
populo gētiliū ſamaritanoꝝ. Et tertio
modo pꝛo alijs populis gētilib⁹. De pri
ma ⁊ ſecūda nō eſt dubiū ꝙ patriarche
⁊ pꝛophete eā ſeminauerūt saltē ſcripto
exhoꝛtādo: ⁊ ad ſuſcipiēdū xp̄m per fidē
diſponēdo. Sicut enī hoc ſpirituale me=
tere eſt conuertere ad fidē xp̄i. Ita ſpiri=
tuale ſeminare iſtud eſt ad hāc fidē po=
pulos pꝛeparaſſe. Tertiā vero meſſem
ſeminauerūt pꝛophete: in quantū dicta
eoꝝ ad cōuerſionē gentiliū conferebāt.
H Facilius enī credebāt vidētes ea q̄ ſunt
fidei fuiſſe ante pꝛedicta. Ad pꝛimā meſ
ſem cōgregandā miſſi fuerunt apoſtoli
ante xp̄i paſſionē: vt habet Matth. x. ſed
non ad ſecundā ⁊ tertiā: qꝛ dixit eis tūc:
vt ibidē habetur. In viā gētiū ne abieri=
tis: ⁊ in ciuitates ſamaritanoꝝ ne intra=
ueritis ſed miſit illos ad ſecūdā ⁊ tertiā
poſt reſurrectionē ſuam quādo dixit eis.
Act. j. Eritis mihi teſtes in hieruſalē et i
omni iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq; ad vltimū
terre. ⁊ Marc. vlti. Euntes in mūdū vni=
uerſum pꝛedicate euangeliū omni crea=
ture. i. omni homini indifferēter. Sequit
ergo. (Ego miſi) de ꝑterito quo ad meſ=
ſem iudaicā: nō aūt quo ad reliquas: ni=
ſi ſm̄ pꝛedeſtinationē: ⁊ intētionē ſuam
(metere). i. ad fidē cōuertertere (que nō
ſeminaſtis). i. animalia rationalia q̄ ad
fidē nō diſpoſuiſtis. (Alij). i. patiarche ⁊
pꝛophete (laboꝛauerunt) vt mundus ad
xp̄m diſponeretur (⁊ vos in laboꝛes eo=
I rum). i. in fructus laboꝝ (introiſtis) quia
iam pꝛeparatos ad cōuerſionē per pꝛo=
phetarū laboꝛes habetis conuertere. Ui
detur aūt hic innuere dn̄s ꝙ grauioꝛes
fuerūt pꝛophetarū q̄ apoſtoloꝝ labo=
res ⁊ foꝛte verū eſt quo ad populum iu=
daicum. Tū quia diutius circa illū occu
pabātur. Tū qꝛ ſine fructu laboꝛabant:
qd̄ eſt graue. Tū qꝛ non habebant gra=
tiam ⁊ charitatē abūdāter q̄ faciūt labo
res dulces. Tum quia fructū quē ſpera=
bant expectabāt in lōginquum. i. tēpoꝛe K
meſſie percipere. Nec tn̄ ſequitur ꝙ ma
ioꝛa eſſent eoꝝ merita quē apoſtoloꝝ:
quia meritū non mēſuratur eſſentialiter
ſcd̄m laboꝛē: ſed ſecundū charitatē: quā
apoſtoli habuerūt maioꝛē: vt patet per
ſ. Tho. j. ij. q. cvj. de veri. qō. xij. Roma,
viij. vel. v. Redit aūt euāgeliſta ad nar=
randū de muliere dicēs (Ex ciuitate aūt
illa multi crediderūt in eū ſamaritano=
rum.) Ex quo patet ꝙ regio erat parata
ad meſſem (pꝛopter verbū mulieris) cui
dn̄s efficaciā loquēdi dedit teſtimoniū
(perhibētis: qꝛ dixit mihi oīa quecunq;
feci) Exiſtimabat enī ſcd̄m Chꝛy. ꝙ ne=
quaq; mulier gratāter audiuiſſet eum q̄
adulteram illā dixerat: niſi aliquid ma=
gnū fuiſſet: in illo quo potuiſſet ſecreta
cognoſcere. Uel foꝛte exiſtimabant xp̄m
magiſtrū ex hoc ꝙ abſentis mulieris vi
tā cognouiſſet. In hoc autē ſamaritani
iudeis pꝛeferūtur in credēdo. ꝓpter duo L
Pꝛimo qꝛ ad eos nō erat xp̄s perſonalr
miſſus ſicut ad iudeos. Scd̄o qꝛ non vi
derāt tot eius miracula vt iudei. (Cū ve
niſſent ergo ad illū ſamaritani: rogaue
rūt illū vt ibi maneret) reputātes ſe fe
lices ſi eius pꝛeſentia potirētur: nec mi=
rum: qꝛ eius cōuerſatio erat honeſta: do
ctrina fructuoſa: ſocietas iucūda: ⁊ nulli
ꝑꝑ queſtum oneroſa. (Et māſit ibi duos
dies) vt eis ex parte ſatiſfaceret et non
plus: ne iudei murmurarēt ⁊ dicerēt eū
eſſe factū ciuem ſichar: ⁊ ſamaritanū (et
multo plures crediderūt pꝛopter ſermo
nē eius) q̄ pꝛopter ſermonem mulieris.
Sermo enī xp̄i erat efficacioꝛ et gratio=
ſioꝛ ⁊ ſapiētioꝛ (⁊ mulieri dicebāt iā non
pꝛopter loquelā tuā credimus) qꝛ habe
mus efficacius lumē (Ipſi enī audiuim⁹
⁊ ſcimus). i. certi ſumus. Amb. Fidei ſim
plicitas argumētis omnibus antecellit M
(qꝛ hic eſt ſaluatoꝛ) ſpūalis ⁊ vniuerſa=
lis (mūdi) ⁊ non ſolū iudeoꝝ. ¶ In hac
parte eſt documētū moꝛale ꝯtra quoſdā
q̄ dicūt ſe nō ideo bn̄ viuere qꝛ miracula

nulla viderūt. Mētiūtur enī. Ecce iudei
viſis tot miraculis dn̄m perdiderūt: imo
repulerūt vt ita dicā. Samaritani vero
cū tāta facilitate crediderūt ⁊ hoc qꝛ ſine
inuidia ⁊ ſuperbia erāt. Un̄ Luc. xvj. Si
A moyſen ⁊ ꝓphetas nō audiūt neq; ſi q̄s
ex moꝛtuis reſurrexit credēt. Igitur nō
ideo male viuūt qꝛ ſigna nō viderūt: ſed
qꝛ volūt. Eſt ⁊ aliud ī toto hoc euāgelio
notādū. Nā xp̄s fecit mētionē de dupli=
ci aqua ⁊ vnā docet cōtēnere: reliquam
appetere. Pꝛima eſt que ſitim excitat: de
qua dr̄. Qui biberit ex aqua hac ſitiet ite
rū: ⁊ ſignificat amoꝛē mūdi. i. amoꝛē di=
uitiarū: delitiarū: ⁊ honoꝝ. Iſta aqua eſt
turbida: iuxta illud Hiere. ij. Quid tibi
in via Egypti vt bibas aquā turbidā: ⁊
ꝯn̄r nō ē apta ad ſpeculādū: ſiue cogno=
ſcendū defectus ſuos qꝛ turbida: nec ad
bibendū: qꝛ amara: ſi turbida nec ad la
uandū: qꝛ immūda. Scd̄a vero eſt que ſi
tim extinguit: illa. ſ. quā ipſe dat. i. ſpiri=
tuſſctūs q̄ eſt dulcis ad bibēdū: clara ad
ſpeculādū ſeipſum: ⁊ mūda ad lauandū
qꝛ ſpūſſctūs in coꝛde facit lixiuiū ex aqua
B lachꝛymarū ⁊ cineribus peccatoꝝ ⁊ ſic
illud emūdat. ¶ Eſt etiā ⁊ hic notādū ꝙ
allegoꝛice loq̄ndo: hoꝛa ſexta. i. etas ſecu
li ſexta: xp̄s venit ad putei pꝛofundita=
tē. i. ad terras. Et eo ſuper illo quieſcēte.
i. doꝛmiēte ī cruce: venit ad eū mulier ſa
maritana. i. gētilitas: cui ip̄e offert aquā
viuā. i. ſacramētū baptiſmi ⁊ alia ſacra=
mēta q̄ de latere doꝛmiētis in aqua ⁊ ſā
guine emanarūt ⁊ illa: in ip̄m credēs aſe
hydriā. i. terrenoꝝ cupiditatē repellēs:
xp̄m cupit ꝑdicare: ſʒ iubet vocare virū.
i. adducere rationē qua in omnib⁹ ſuis
operib⁹ dirigat. In figurā ēt hmōi: de la
tere doꝛmiētis Ade Eua foꝛmata eſt.

☞ Sabbato poſt dn̄icā. iij. quadrageſi.

☞ Textus euang. Joan. cap. viij.

Errexit Jeſus in montē
oliueti: et diluculo iterū
C venit ī templum. Et oīs
populus venit ad eū. Et
ſedens docebat eos. Adducūt aūt
ſcribe ⁊ phariſei mulierē in adulte
rio depꝛehēſam: ⁊ ſtatuerūt eam in
medio: ⁊ dixerunt. Magiſter: hec
mulier modo dep̄henſa eſt in adul=
terio. In lege aūt moyſes mādauit
nobis huiuſmodi lapidare. tu ergo
q̄d dicis. hec aūt dicebāt tentantes
eum vt poſſent accuſare eū. Jeſus
autem inclinans ſe deoꝛſum digito D
ſcribebat ī t̄ra. Cū aūt ꝑſeuerarent
īterrogātes eū: erexit ſe ⁊ dixit eis.
Qui ſine peccato eſt veſtrū pꝛimus
in illā lapidē mittat. Et iterum ſe
inclinās: ſcribebat in terra. Audiē=
tes aūt vnus poſt vnū exibāt: inci=
piētes a ſenioꝛib⁹. Et remāſit Jeſ⁹
ſol⁹ ⁊ mulier in medio ſtās. Erigēs
autē ſe Jeſus dixit ei. Mulier: vbi
ſūt qui te accuſabāt: Nemo te cōdē
nauit? Que dixit. Nemo domine.
Dixit aūt Jeſus. Nec ego te cōdē=
nabo. Uade et āplius noli peccare.

Errexit Jeſus in montē oli=
ueti ⁊c. Joan. viij. In pꝛeſen
ti euāgelio tāguntur tria pū
cta que ſunt. Inſidiatio: Cō=
futatio: ⁊ Miſeratio. ¶ Quā
tum ad pꝛimū tāgitur inſidiatio phari= E
ſeoꝝ aduerſus xp̄m. ¶ Eſt aūt ſciēdum
ꝙ ſaluatoꝛ noſter poſt ſuū aduentum in
Hieruſalē vltimū: quando. ſ. ad paſſio=
nem venit in die palmarū hoc obſerua=
uit vt in die quidē pꝛedicaret in templo:
nocte vero exiret in bethaniā. Die ergo
dominico poſt doctrinā ſero exiit extra ci
uitatē Hieruſalē ⁊ iuit in bethaniā: ſimi
liter fecit die lune ⁊ die martis. Die aūt
mercurij fuit in bethania: vt iudei habe
rent locū conſiliandi de moꝛte ſua: ſicut
volebāt facere ⁊ fecerūt. In vna autem
harū dierū cōtigit hiſtoꝛia de qua in pꝛe
ſenti agitur euangelio: ⁊ traditur fuiſſe
die lune. Et licet. b. Joānes narret eam
ante vltimum aduētū ꝑdictū: tn̄ hoc di=
cit quidā dicit anticipatiue. Un̄ magr̄. F
hiſt. ponit ſm̄ oꝛdinē hiſtoꝛie hanc q̄ hic
nar[illegible]atur factā poſt vltimū aduentum
ꝑdi[illegible]ū. Sciendū eſt tn̄ ꝙ de hac hiſtoꝛia
adultere mulieris Chꝛy. nullā penitus
facit mētionē: ⁊ cauſam aſſignat tradu=
ctoꝛ eius: quia ipſa in antiquis volumi

nibus grecis non habetur nec in grecie
eccleſijs recitatur. Vn̄ greci eã dicũt apo
criphã: ⁊ ita Joãni additã: ſicut Danie
li fabula dracõis ⁊ Suſãne hiſtoria. Sʒ
G qꝛ ſancti latini eã tanq̄ꝫ de Joãnis tex=
tu exponũt ⁊ in eccleſijs latinoꝝ recita=
tur: dicẽdũ eſt grecis ꝙ potuit ipſe Joã
nes eã operi ſuo iam cõpleto inſeruiſſe:
⁊ propterea in quibuſdã antiquis volu
minibꝰ nõ habetur. Quis em̄ eſſet tante
temeritatis vt ea fingere voluiſſet. Et ſi
quis eã voluiſſet fingere q̄ cauſa potuit
fuiſſe. Dicit̃ ergo (Perrexit ieſus in mõ=
tẽ oliueti). i. in bethaniã ſm̄ Alanũ: q̄ vt
ex euãgeliſtis pʒ eſt in mõte oliueti ſita
in latere oriẽtali diſtans a hierl'm quin=
decim ſtadijs: in q̄ hoſpitabat̃ in domo
marthe ⁊ marie ſoroꝝ lazari. Sed quare
nõ remãſit i hierl'm vbi p̄dicauerat ⁊ in
craſtinũ predicaturus erat. Ad hoc dicit
Chry. ꝙ nullus inuitauit eũ: ⁊ forte cau
ſa fuit qꝛ nulli magnatũ adulabat̃ vl' qꝛ
lʒ ibi haberet amicos: vt pʒ de eo q̄ fecit
ei cenã in quinta feria ſequenti: tñ ipſi ti
mebãt magnates. Vn̄ ⁊ ipſe Nicodemꝰ
H q̄ erat vnus de principibus ⁊ credebãt i
eũ nõ eſt auſus ſe ei iũgere: ſʒ venit oc=
culte de nocte ad eũ (⁊ diluculo). i. diei lu
culo ſiue parua luce añ. ſ. ſolis ortũ (ite=
rũ venit in tẽplũ). ſ. ad p̄dicandũ: in quo
eius ſollicitudo in docẽdo pʒ. Sʒ ex hoc
videtur ꝙ malũ ſit poſt prandiũ p̄dica=
re. Ad h' dr̃ ſʒ q̄ſdã ꝙ predicatio ad duo
ordinat̃. ſ. ad retrahendũ hoies a malo:
⁊ ad ꝓuocandũ ad bonũ. Rõne p̄mi tũc
magis cõgruit quãdo hoies ſunt ꝓnio=
res ad vana. i. poſt prãdiũ. Rõne vero
ſcd̃i quãdo ſunt magis ſobrij. (Et omnis
populus venit) qui erat in tẽplo ad orã=
dũ: ſm̄ aliquos. Vel ſm̄ alios ois ppl's ci
uitatis. i. maior pars: ⁊ hoc eſt rõnabile:
qꝛ euãgeliſte innuũt ꝙ illis diebꝰ p̄dica
tiones mirabiles faciebat. Vn̄ Lu. xxi. di
cit̃. Et ois ppl's manicabat. i. mane venie
bat ad eũ in tẽplo. Et Joã. xij. dixert̃ ini
mici eius. Ecce totꝰ mũdus poſt eũ abijt
I (ad eũ) vt audiret ſermonẽ eiꝰ. Nã die
alia p̄cedẽti fecerat ſermonẽ ita mirabi
lẽ: ꝙ milites q̄ venerãt cõprehẽdere eũ
ſtupefacti in verbis eius nihil ei dixert̃:
ſʒ reuerſi ad eos q̄ miſerãt illos: dixert̃.

Nũq̄ꝫ ſic locutꝰ ẽ hõ. Vn̄ ppl's memor lia
bẽtius denuo veniebat. Vl' cã fuit: qꝛ in
ppl'o erat diſſentio quibuſdã dicẽtibus:
qꝛ bonus eſt: quibuſdã negãtibꝰ: ideoq̄ꝫ
vt ex verbis eius dep̄hẽderẽt qualis eẽt
veniebãt ad eũ. (Et ſedẽs) i cathedra vl'
loco doctoꝝ: vel ſedẽs. i. aſſiduus exiſtẽs
(docebat eos) ⁊ nõ tenebat: qꝛ nõdũ pa=
ti dignabat̃ (Adducũt ãt ei ſcribe) famo
ſi in ſapiẽtia qꝛ legis doctores (⁊ phari=
ſei) famoſi in vita: qꝛ plꝰ q̄ꝫ ceteri religio
ſi erãt apparẽter: ⁊ vtriq̄ꝫ maximo zelo
inuidie ꝯ xp̄m cõcitati (mulierẽ in adul=
terio dep̄henſam.) Iſti peſſimi viri vide
bãt ſm̄ Aug. ꝙ dñs mãſuetudinẽ habe=
bat: ⁊ laudabat ⁊ p̄dicabat miam ⁊ ob h'
ppl'o amabilis reddebat̃. Ideo ꝓpoſue=
rũt ei caſum in q̄ videbat̃ eis ꝙ neceſſa
rio aut cõtra mãſuetudinẽ aut ꝯ legem
diceret: ⁊ cõſequẽter odioſus popl'o red
deret̃: q̄ ⁊ mãſuetudinẽ ⁊ legẽ amabat:
credebãt tñ vt ait ꝙ ꝓ mãſuetudine rñ=
deret vt populi ſibi fauorẽ cõciliaret: vñ
ſequit̃ (Et ſtatuerũt eã i medio). i. i publi
co: nõ vt ſeruarent formã iudicij: qꝛ xp̄s
ſm̄ exiſtimationẽ eoꝝ nõ erat iudex ſed
qꝛ putabãt q̄õnem in ſolubilẽ ⁊ xp̄m pu
plice cõfundere cogitabãt. ¶ Sʒ q̄re nõ
adduxerũt ſimul ⁊ adulterũ cũ quo erat
cõprehẽſa. Ad hoc dr̃ ꝙ huius potuit eẽ
multiplex ratio. Primo qꝛ forte volebãt
ponere in corde ppl'i ꝙ eſſet aliquis di=
ſcipuloꝝ eius vel ſcd̃o forte erat diues:
et pecunia corrupit eos vel tertio forte
aufugit. (Et dicunt ei: magr̃ hec mulier
modo) cũ ſint dies ſacri (dep̄rehẽſa eſt)
ita ꝙ res ẽ certa (i adulterio:) qd̃ lex val
de aborret. Vn̄ ſequit̃. In lege ãt Moy=
ſes). i. dñs p Moyſẽ (mãdauit nobis hu=
iuſmodi) pctõres fidem matrimonij vio
lãtes (lapidare) Leui. xx. Per lapidatio
nẽ tñ põt itelligi oẽ genꝰ mortis ⁊ p mor
tẽ lapidatio. Vn̄ aliq̄n lex dicit hmõi oc=
cidẽdos: aliq̄n lapidãdos. Sʒ quare i le
ge noua adulteri nõ lapidãtur. Ad hoc
dr̃ ꝙ lex vetꝰ data eſt hoibꝰ quaſi imꝑfe
ctis ⁊ paruulis: ⁊ ꝓmiſſione tẽporalium
inducebat ad ſui obſeruãtiã: iuxta illud
Eſa. i. Si volueritis ⁊ audieritis me: bo=
na terre comedetis ⁊ p cõminationẽ tẽ=
poraliũ malorum reducebat a peccatis.

Lex vero euãgelica data eſt hoibus q̄ſi
ꝑfectis: et ꝓmittit ſpũalia et ſpũales ſi=
ue eternas penas principaliter cõmina
tur: ideo i ea adulteri eterne pene reſer=
uãtur ⁊ nõ occidũt̃ tẽporali morte. Sed
A quare magis lapidat̃ mulier adultera q̄ꝫ
vir adulter. Ad h' dr̃ ſʒ Aug. in Enchiri.
ꝙ mulier hʒ plura ſe a malo retrahẽtia.
ſ. cuſtodiã viri: cõfuſionẽ mundi terrorẽ
legũ ⁊ dei timorẽ: vir aũt habet vltimũ
tm̄. Vel põt dici ꝙ hoc fit qꝛ magis eſt cõ
tra certitudinẽ prolis ſi fornicet̃ mulier
q̄ꝫ ſi vir ⁊ cõſequẽter ſequitur maius ma
lũ ipſi proli q̄ neſcit parẽtẽ ſuũ a q̄ ha=
beat nutrimẽtũ ⁊ doctrinã. Vn̄ nũq̄ꝫ vna
vxor habuit duos maritos ſicut ecõtra=
rio (Tu ḡ quid dicis) vtrũ ſit lapidanda
vel nõ (hoc aũt dicebãt tẽtãtes eũ) vtrũ
ſ. ꝓp habẽdã opinionẽ de mãſuetudine
cõſuleret ꝯ legem vt apperebãt ⁊ crede
bãt (vt poſſent accuſare eũ.) Pilato p̄ſidi
q̄ſi trãſgreſſorẽ legis diuie vl' vt poſſent
accuſare eũ ppl'o cuiꝰ timore eũ cap̄e nõ
audebãt. ¶ Moraliter eſt in hac p̄te do=
B cumẽtũ pro peccatoribꝰ q̄ iniuſta agũt
cõfidẽtes: qꝛ ſe occulte op̄ari putãt. deus
em̄ permittit eos aliquãdo publicari vt
rõne cõfuſionis reſipiſcãt. Et lʒ h' hoi ſit
bonũ tñ melius eẽt vt cõſeruares famã
tuã ⁊ ſpõte delicta corrigeres Grego. ij.
mora. Qui ſepe volẽs cadit i culpã: quã
doq̄ꝫ nolens capitur ad penã. Hec ille.
¶ Quãtũ ad ſcd̃ʒ tãgitur cõfutatio iſto=
rũ hypocritarum: qꝛ xp̄s ita rñdit ꝙ in=
iuſtitiã ſeruauit ⁊ miam: ⁊ illi qui vole=
bãt eũ cõfundere penitus ſunt confuſi.
Dicitur ergo (Jeſus aũt inclinãs ſe de=
orſum.) Non em̄ ſtatim oñdit. Primo vt
oñderet maturitatẽ ſeruãdã in iudicijs
Sene. Optimũ iudicẽ exiſtimo q̄ cito in=
telligit: tarde iudicat. Scd̃o vt daret eis
ſpatiũ reſipiſcendi a malitia. Tertio vt
oñderet ſe neq̄ꝫ ad hãc q̄õnem libẽter re
ſpõdere neq̄ꝫ querere cõfuſionẽ eoꝝ (di
C gito ſcribebat in terra) in terra ſcribebat
ſm̄ Aug. vt oñderet ꝙ oẽs praui ſcriben
tur in terra iuxta illud Hiere. xvij. Rece
dẽtes a te in terra ſcribẽtur ſicut iuſtoꝝ
noia ſcribi dñr i celo. Et ſcd̃o ſʒ. ſ. Tho.
vt oñderet ſe traditurũ legẽ dulciorẽ et
molliorẽ ſiue mitiorẽ antiqua: q̄ fuit in

duro lapide ſcripta: qꝛ irritã faciẽs quis
illã abſq̄ꝫ miſeratiõe occidebat̃: vt patet
Heb. x. Scribebat aũt digito ſm̄ eũdẽ vt
oñdat ſe eẽ illũ cuiꝰ digito lex dr̃ ſcripta D
⁊ ꝙ ꝯñr fruſtra tentãt accuſare eũ de le=
ge cũ ſit legiſlator. Quid ṽo ſcriberet i=
certũ eſt. Sʒ tñ diuerſi diuerſa dicũt pro
babiliter. Nã ſʒ Amb. in quadã ep'la ad
ſtudioſum ſcribebat. Terra abſorbe hos
viros abdicatos. i. digne cõdẽnãdos: et
ſumit̃ Hiere. xxij. Sed ſcd̃m eũ i ep'la ad
Ireneũ ſcribebat. Terra terrã accuſat.
i. peccator peccatorẽ. Scd̃m Aug. ṽo ſcri
bebat qd̃ poſtea protulit. Sʒ ſm̄ glo. ſcri
bebat iſtoꝝ crimina et faciebat aliquã
literã vl' figurã i qua vnuſquiſq̄ꝫ ſua tm̄
peccata ⁊ ſuã dignã cõdẽnationẽ vide=
bat: vt ſic cõſequẽter miam peterẽt ⁊ ſci
rẽt alijs miſereri. Sʒ q̄re nõ potiꝰ aper=
te dicebat. Ad hoc dr̃ ꝙ nolebat occulta
publicare. Vl' poſſumus dicere ꝙ ſecuta
fuiſſent in aſtãtibꝰ infinita mala ſpũa=
lia: puta appetitꝰ ꝓpetrãdi ſil'ia ⁊ odia
⁊ inimicitie ⁊ homicidia. Forte em̄ ibi
erãt multi viri quoꝝ vxores ab eis erãt
violate. Quid aũt hoꝝ veriꝰ ſit icertũ ẽ. E
Verũtamẽ ſm̄. ſ. Tho. dictũ Aug. ẽ ꝓba
biliꝰ p̄io Amb. ſʒ vtroq̄ꝫ illius gloſſe di
ctũ vr̃ mihi ꝓbabiliꝰ. Nã ſi ſcripſit: ter=
ra abſorbe q̄re nõ ſunt abſorpti aut etiã
q̄re illud ſcripſit. Terra em̄ etiã cogita=
tiõi obediſſet xp̄i. Si dicat̃ ꝙ ſcripſit ꝓp
eos vt viderãt ſe digni abſorberi. Dico
ꝙ hoc redit i opinionẽ illius gloſſe q̄ di=
cit ꝙ faciebat aliquã figurã in quo ſcele
ra viderẽt: qꝛ iſta figura potuit eſſe ſcri=
ptura vel alia. Et ſil'r ñ ſcripſit terra ter
rã accuſat niſi in iſta ſcriptura aliquid
mirabil'r apparuiſſet qꝛ faciliꝰ poterat
iſta verba dicere eis: ſil'r neq̄ꝫ id qd̃ poſt=
ea ꝓtulit: qꝛ ſup̄flue aut protuliſſet aut
ſcripſiſſet. Xp̄o aũt ſcribẽte ⁊ nõ rñdẽte
illi valde iſtabãt vt rñderet: credẽtes eũ
eſſe ꝑplexũ ⁊ neſcire qd̃ rñderit. (Cũ aũt
ꝑſeuerarẽt) cõtinue (interrogãtes eũ) qd̃
vellet rñdere (erexit ſe) forte indicãdo di
gito ea q̄ ſcripſerat: ⁊ tacite monẽdo vt F
legerẽt (⁊ dixit eis. Qui ſine pctõ eſt vr̃m
p̄mꝰ i illã lapidẽ mittat.) O glioſa rñſio.
Amb. Ille iudicet de alterius errore qui
non habet in ſe qd̃ condemnet. Hec ille:

Aug. Si diceret nō lapidetur adultera:
iniuſtꝰ ꝯuinceret. ſi diceret: lapidet: mā
ſuetus nō videret. Dicat ergo ꝙ dȝ dice
re māſuetꝰ ⁊ iuſtꝰ. Qui ſine pctō ⁊c. Hec
G vox iuſtitie eſt: puniat peccatrix ſed nō
a pctōribꝰ impleat lex: ſed nō a preua-
ricatoribꝰ legis. Hec ille. ¶ Sed nunqͣd
pctōr pōt aliū pctōrē corrigere? Ad hoc
dicendū eſt ex doctrina ſcti Tho. ij. ij. q.
liij. ⁊ iiij. di. xix. cū diſtinctiōe Aut em̄ lo
qͣmur de correctiōe fraterna: aut de iu-
diciaria q̄ ad ſuperiores ptinet. Nā de
pͥma dicēdū eſt ꝙ ſi pctōr cū hūilitate et
gemitu corrigit quaſi hortādo vt ſimul
ambo corrigāt ſua delicta nō peccat ꝗ-
uis ſe ꝯdēnet. i. ꝯdēnabilē oñdat in ſua
ꝯſcia vel fr̄is. ſecꝰ ſi ex ſupbia: cōtēnēdo
ſua pctā vellet aliena rep̄hēdere. Eſt ei
triplici rōne pctōr idignꝰ corrigere. Pri
mo rōne p̄cedētis pcti: maxie ſi ſit maiꝰ
pctō fratris. Hoc autē itelligo qñ pctōr
de ſuo pctō nō dolet. ⁊ itelligo etiā ſi nō
ſit maiꝰ ſed eq̄le. Scdo rōne ſcādali. pu-
ta ſi ſuū pctm̄ ſit publicū. Nō em̄ p̄ſumi
tur odiſſe pctm̄ qđ intellige: niſi etiā pu-
blice oñderet ſe de ſuo dolere. Tertio rō
ne ſupbie vt dictū eſt. Hec ex. ij. ij. Si vͦo
H loqͣmur de ſcđa ſicut vr̄ ipſe loqͣ i. iiij. Di
cēdū eſt ꝙ exiſtēs i veniali pctō pōt cor
rigere. qꝛ nō reddit hoiem indignū exe-
cutione officij. nec ita eſt cauſa ſcandali
vt mortale. vt cū ſine eo nullus vitā du-
cat. Si vͦo ſit i mortali etiā occulto: ſecꝰ
qꝛ reddit hominē inhabilē ad executio
nē officij cuiuſlibet. Poſſet tñ corrigere
nō vt miniſter eccl'ie exequēs ſcȝ officiū
ſed vt priuata pſona: niſi rōne ſcādali.
Loquit aūt. s. Tho. de exiſtēti in morta
li actualiter: qꝛ. ſ. nō eſt ꝯtritus: ⁊ loquit
de miniſtris eccl'ie ſeu p̄latis ꝗtū ad ſpi
ritualia. De iudice vͦo laico dicēdū vide
tur ꝙ ſi exiſtēs actualr̄ in mortali corri-
pit aliquē motu ꝓprio peccat: qꝛ nō mo
uet zelo dei ꝯ̄ pctm̄: qꝛ illud in ſe corri-
peret: maxime ſi ſuū ſit equale vel maiꝰ
I ſed videt moueri ex ſuperbia. Si vͦo iu-
dicat lege exigēte ⁊ ex mēte legis nō pec
cat: vt aliqui dicunt: nec condēnabilē ſe
oñdit in eo ꝙ fert ſentētiā ſȝ in eo ꝙ fa-
cit id per qđ ſniam ſimilē meret. Et hec
determinatio videt conformis doctrine
ſan. Tho. iij. q. lxiiij. ⁊. iiij. di. v. ⁊ di. xix. et
di. xxiiij. ⁊ qđli. vij. q. iij. vbi tenet ꝙ ex-
hibēs ſe miniſtrū eccl'ie in aliq̄ ſpūaliet
exiſtēs in mortali peccat mortalr̄: qꝛ nō
ſe ꝯformat dño cuiꝰ ē miniſter. Iſta aūt
rō nō tȝ in miniſtro laici. vñ ipſe ſuper
Io. expſſe ſic determinat vt hic determi-
natū eſt [Et iterū ſe inclinans ſcribebat
in terra] Iterato ſe xp̄s inclinauit ſȝ gl.
parcēs eoꝝ verecūdie. ne. ſ. tm̄ erubeſce-
rēt de aſpectu eius. ſm̄ Alchuinū vͦo vt
libere poſſent exire. ſm̄ Aug. vͦo vt oñde
ret ꝙ erāt indigni videre vultū eius ⁊ ab
eo videri. Uel h̄ fuit vt oñderet primam
ſniam eē immutabilē qꝛ deꝰ nō mutat.
Sȝ qđ ſcribebat ſcđa vice. Ad hoc dico
ꝙ ſcribebat idē qđ prius vt vr̄. Et credo
ꝙ ſicut ſcribebat aliqđ in quo diuinitꝰ
videbāt ſua pctā: ita ſcribebat ordinate:
ita ꝙ vnꝰ poſt vnū illa cognoſcebāt. iō
ſequit [Audiētes aūt] id quod dixerat ⁊
ſupple vidētes id qđ ſcripſerat: erube-
ſcētes de turpitudie ſuoꝝ pctōꝝ [vnus
poſt vnū exibāt] ſicut vnꝰ poſt vnū ſcri-
pturā forte legebāt icipiētes a ſenioꝛi-
bus vt q̄ pͥmi fuerāt in culpa: pͥmi eēnt
in pena. ⁊ quoꝝ forte pctā erāt grauiora. L
Aug. Sic igit illi voce iuſtitie tāꝗ traba
li telo pcuſſi ſeſe iſpiciētes ⁊ reos inue-
niētes vnꝰ poſt vnū oēs receſſerūt. Hec
ille. ¶ In hac pte ē morale documentū:
quāta erit in die iudicij pctōꝝ erubeſcē
tia cū nō ſolū ipſi ſȝ totꝰ mūdus videbit
eoꝝ peccata: ſi iſti tm̄ erubuerūt vidētes
ea ipſi ſolū ſimul cū xp̄o. Iuſti aūt tunc
nō erubeſcēt ſȝ erit eis gl'ia: qꝛ penitue-
rūt: ſicut nec non erubeſcit Magdalena
ꝙ ſua pctā publice p̄dicant. Hie. Dicat
vnuſqͣſꝗ qđ velit: ego interim ꝓ ſenſus
mei puitate iudicaui meliꝰ eſſe cōfundi
corā p̄toribꝰ ſup terrā ꝗ coram angelis
ſctis in celo: vel vbicūꝗ dñs iudiciū ſuū
voluerit demōſtrare. Hec ille. ¶ Quātū
ad tertiū tangit miſeratio quā peccatri
ci xp̄s exhibuit: cū dr̄ [Et remāſit Ieſus
ſolꝰ]. i. ſine ſcribis ⁊ phariſeis: nō aūt ſi-
ne diſcipulis ⁊ plebe. qꝛ dictio excluſiua M
vt dr̄. s. Tho. hic nō excludit niſi reſpe-
ctu extraneoꝝ. i. inimicoꝝ. Opȝ ēt dicere
ꝙ ibi remāſerint aliq̄ iudei: imo aliq̄ pha
riſei: qꝛ ſequit imediate poſt iſtā hiſtoriā

ꝙ xp̄s allocutꝰ eſt iudeos. ⁊ ꝙ aliq̄ pha-
riſei ꝯ̄ dixerūt ei: vt ptȝ ifra ſabbato ante
dñicā de paſſiōe Aug. Relicti ſunt duo:
miſera ⁊ mia. Hec ille. [⁊ mulier in me-
A dio ſtās] diſcipuloꝝ ⁊ plebis. vel in me-
dio. i. in ambiguo ſm̄ ſan. Tho. ignorās
qđ ſibi futuꝝ eſſet. vñ ſm̄ Aug. timuit ſe
ab illo puniri q̄ ſine pctō erat [Erigens
aūt ſe Ieſus]. ſ. a ſcribēdo poſtꝗ oēs ad-
uerſarij receſſerāt [dixit ei] temperādo
rigorē iuſtitie p miam [Mulier vbi ſunt
q̄ te accuſabāt] Nō q̄rit quaſi ignorans
ſȝ vt conſolet. Ad hoc mulier ſtupefacta
nō rñdit timore mortis. iō ſtatim dñs vt
eā reſpirare faciat ⁊ ſecure rñdere ſubiū
git. Nemo te ꝯdēnauit. Que dixit. [Ne-
mo dñe] Dixit ei ieſus [Nec ego te cōdē
nabo]. Sȝ ne videret fauere pctis adiū
xit ſȝ Au. [Uade ⁊ iā ampliꝰ noli pecca
re] Sctūs aūt Tho. dicit xp̄m iſtā abſol
uiſſe a culpa nulla ipoſita pena. qꝛ cū ab
ſoluēdo exterius iuſtificaret interiꝰ: po-
tuit eā tāta ꝯtritione immutare: vt ab oī
B pena efficeret imunis. Nullus tñ exem
plo xp̄i ſine ꝯfeſſione ⁊ pene iniunctione
queꝗ dȝ abſoluere. qꝛ xp̄s tantā i ſacra
mētis habuit excellentiā ptātis: vt ſine
ſacro effectū ſacri ꝯferre potueri: qđ nul
lus purꝰ hō pōt efficere. Cum aūt in iſta
muliere duo eēnt. ſ. natura ⁊ culpa: vtrū
ꝗ potuit xp̄s ꝯdēnare. naturā qͥdē iubē
do eā lapidari. ⁊ culpā eā nō abſoluēdo
⁊ vtrūꝗ abſoluere. puta ſi licentiā pec-
cādi tribuiſſet ſpōdēs ſe eā decetero nō
ꝯdēnaturū. Sȝ deus odio habēs culpaȝ
⁊ amās naturaȝ: dāñauit alterū tm̄ di-
cēs. ampliꝰ noli peccare vt ſic appareat
ꝗ rectus eſt deus p veritatē. ⁊ ꝗ dulcis
p manſuetudinem. Hec ille virtualiter.
¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ in die vͥgini dedica
ta ꝯueniēter legit hoc euāgeliū. Primo
qꝛ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluce-
ſcūt. iō magis ꝯmendabilis apparet in-
nocētia virginis. Scđo qꝛ ex hoc ꝯmēda
tur mia xp̄i ꝙ exiſtens vͥgo ⁊ filiꝰ virgi-
ni ⁊ vͥginū ſponſus adulterā nō horruit
C penitētē. Iō in die virginis hec hiſtoria
recitat vt hoc cogitemus. Tertio qꝛ ad ꝓ
poſitū virginis ſunt illa vͥba Ieſus in-
clinans ſe ⁊c. ⁊ hoc in ſenſu q̄ſi allegori-
co. Nā virgo in ſcriptura appellat ter-
ra ꝓpter ſuā ſtabilitatē ⁊ fecunditatem
iuxta illud. Rorate celi de ſup ⁊c. Incli-
natio vero xp̄i eſt eius icarnatio: q̄ cum
forma dei eſſet ſemetip̄m exinaniuit. Ie
ſus igit ſe inclinās. i. humilitatē aſſume
re diſponēs. digito. i. vͥtute ſpūſſcti ſcribe D
bat in terra. i. in btā virgine. Sȝ qđ ſcri-
pſit. Rñdeo Aliqua qͥbꝰ illa pulcerrima
charta decoraret. Nā deꝰ pr̄ in ea ſcri-
pſit ⁊ ipreſſit ſuā potētiā: faciēs eā potē-
tē nos adiuuare i vita iuſtis ꝯſeruando
gr̄am: ⁊ i iuſtis obtinēdo miam ⁊ i mor-
te nos defendēdo a diabolo: ⁊ poſt mor
tē nos ſuſcipiēdo in celi palatio. Ideo dr̄
Maria mr̄ gr̄e mater mie: tu nos ⁊c. Fi-
lius vero ſcripſit i ea ſuā ſapiētiā ad ꝓ
nobis ſcire aduocare: ideoꝗ ſignificata
fuit p illā mulierē q̄ apđ regē Dauid ad
uocauit ſapiēter ꝓ filio abſalō exulante
ij. Re. xiiij. Spūſſctūs ſuā bonitateȝ fa-
ciēs eam clemētē ad miſerādū. Uñ ipſa
de ſe dr̄ Eccli. xxiiij. Quaſi oliua ſpecio-
ſa i cāpis. Ex q̄ pȝ ꝙ ſua mia eſt excellēs E
ſicut oleū eminet oī liquori. Et ꝯgruens:
qꝛ ſpecioſa i tpe oportuno. i. tribulatiōis
Ecc. xxxv. Specioſa mia in tpe tribula-
tiōis. Et patēs oibus iuſtis ⁊ iniuſtis: qꝛ
in cāpis. ¶ Eſt aūt in hac pte morale do
cumētū ꝙ q̄ in pñti habet punire dȝ at-
tēdere ſolū vel ſaltē principaliter ne de
cetero cōmittant ſcelera. Pene em̄ p̄ſen
tis vite ſunt medecine p̄ſeruatiue. Iō ſȝ
Platonis ſniam: nullus ſapiens punit
qꝛ peccatum eſt: ſed ne peccetur. Amen.

☞ Dominica. iiij. in quadrage.

☞ Textus euang. Ioan. c. vj.

ABijt Ieſus trans mare
galilee qđ eſt tyberiadis
⁊ ſequebatur eum multi-
tudo magna ⁊c.

ABijt Ieſus trans mare galilee ⁊c.
Io. vj. Uide dominica vltima poſt
feſtum trinitatis.

☞ Feria. ij. poſt dñicam. iiij. in. xl.

☞ Textus euāge. Ioan. c. ij.

PRope erat paſcha iudeo F
rum ⁊ aſcendit Ieſus hie
roſolymaȝ ⁊ inuenit in tē
plo vendentes oues ⁊ bo

ues et columbas et nūmularios ſe-
dentes. Et cuz feciſſet quaſi flagel
lum de funiculis omnes eiecit de tē
G plo. Oues q̄z ꝛ boues ꝛ nūmulario
rum effudit es: ꝛ menſas ſubuertit.
Et his qui columbas vēdebant di-
xit Auferte iſta hinc ꝛ nolite facere
domum patris mei domum nego-
tiationis. Recordati vero ſunt di-
ſcipuli eius quia ſcriptum eſt zelus
domus tue comedit me. Reſponde
runt ergo iudei ꝛ dixerūt ei. Quod
ſignum oſtēdis nobis: q2 hec facis?
Reſpondit Jeſus. Soluite tēpluz
hoc ꝛ in tribus diebus excitabo il-
lud. Dixerunt ergo iudei. Quadra
ginta et ſex annis edificatum eſt tē
plum hoc: ꝛ tu in tribus diebus ex-
citabis illud: Jlle autē dicebat de
templo corporis ſui. Cum ergo re-
reſurrexiſſet ex mortuis recordati
ſunt diſcipuli eius quia hoc dice-
bat. Et crediderunt ſcripture ꝛ ſer
H moni quem dixit Jeſus. Cuz autē
eēt hieroſolymis in die feſto: multi
crediderunt in noīe eius videntes
ſigna que faciebat. Jpſe autem Je
ſus nō credebat ſemetipm̄ eis: eo
ꝙ ipſe noſſet omnes: ꝛ quia opus
ei non erat vt quis teſtimoniū per-
hiberet de homine. Jpſe enim ſcie-
bat quid eſſet in homine.

PRope erat paſcha iudeoꝝ
ꝛc. Jo. ij. Jn p̄nti euangelio
tangunt̄ tria puncta: q̄ ſunt
Expoſitio: Jnterrogatio: ꝛ Cō
uerſio. ¶ Quantū ad primū
ſciendū eſt ꝙ multa ad hoc euangelium
pertinentia habent̄ ſupra dn̄ica. j. qua-
drageſime. ꝛ feria. iij. ſequēti. Jn primo
I igit̄ pūcto tangit̄ quō xp̄s eiecit de tēplo
vendētes ꝛ emētes. Pro q̄ ſciendū eſt: ꝙ
iſta eiectio de q̄ euāgelium loquit̄ facta
fuit inter ꝯuerſionē aq̄ i vinū et paſcha:
q2. ſ. fuit poſt p̄dictū miraculū ꝛ ante pa
ſcha. Jn euāgelio aūt Jo. fit mētio i trib9
locis de paſcha. ſ. hic. et. vj. c. vbi recitat̄
miraculū de panib9. ꝛ. c. xiij. vbi dr̄ ante
diē feſtū paſche. Scd̄m h̄ ergo a miracu
lo ꝯuerſionis aq̄ vſq3 ad mortē xp̄s duo-
bus annis p̄dicauit: ꝛ tā tū plus q̄tū ab
A illo vſq3 ad paſcha fluxit. Nam p̄ns eie-
ctio fuit facta ꝓpe paſcha vt hic dr̄. Et
ſequēti anno eodē t̄pe fecit miraculū de
panibus. ꝛ Jo. fuit decollatus. Vn̄ Joan
nes fuit decollatus ꝓpe paſcha. q2 vt dr̄
Mat. xiiij. ſtatim poſt decollationē Joā
nis xp̄s ſeceſſit i deſertū: ꝛ ibi fecit mira-
culū circa panes. qd̄ fuit factuz ꝓpe pa-
ſcha vt p3 Jo. vj. Feſtū tn̄ decollatiōis
ei9 a die celebrat̄ q̄ caput ei9 inuētū eſt.
Et ſequēti āno eodē t̄pe fuit dn̄s crucifi
xus. Scd̄m eos g̊ q̄ dicūt xp̄m feciſſe mi-
raculū ꝯuerſiōis aq̄ ꝛ ea q̄ h̄ narrant̄ eo-
dē anno q̊ fuit baptizat9 xp̄s tātū duo-
bus ānis cū dimidio p̄dicauit. q̊ ab eius
baptiſmo vſq3 ad ei9 mortē fluxerūt. S3
cōiter tenet̄ ꝙ p̄dictuz miraculū cōuer-
ſionis nō ſit factū i āno baptiſmi ſ3 poſt
baptiſmū reuoluto anno eadē die: ꝛ hoc
ſ3 mag. hi. ꝛ. ſ. Tho. ꝛ3 eccl̄ia. Nā vt aūt
ſm̄ ſniam eius ea die q̄ magi xp̄m adora
B uerūt eadē die reuolutis. xxx. annis xp̄s
ē baptizat9 ꝛ eadē die reuoluto āno xp̄s
aquā mutauit i vinū ꝛ ſeq̄nti anno ꝓpe
paſcha decollat9 ē Joā. ꝛ ſeq̄nti xp̄s cru
cifixus. Sic g̊ inter xp̄i baptiſmū ꝛ ꝯuer-
ſionē aq̄ fluxit vnū paſcha de q̊ null9 euā
geliſta facit mētionē. Et ſic ſm̄ ꝙ eccl̄ia
t3 xp̄s trib9 annis ac dimidio p̄dicauit.
Oīa ſupra dicta q̄ſi de v̄bo ad v̄bū ſunt
ſcti Tho. i ſua poſtilla ſup Jo. Et ſn̄ia l̄r
idē dr̄ mag. hi. excepto ꝙ vbi dr̄. ſ. Tho. re
uolut3. xxx. annis. ipe dr̄ reuolutis. xxx. vl̄
xxxj. ānis. Dicit̄ g̊ (Prope erat paſcha.)
Eſt aūt paſcha nomē hebraicū ſm̄ Au.
ꝛ iterp̄tat̄ trāſitus: tūc em̄ angel9 dn̄i trā
ſiuit ꝑ egyptū ꝑcutiēs egyptios ꝛ ſaluās
hebreos. Et idē ſignificat phaſe. Scd̄m
Am. v̄o ē grecū: ꝛ ſig̃t paſſionē (iudeoꝝ)
qd̄ nō dr̄ q̄ſi alienatiōes paſcha celebra
rēt: ſ3 iudeoꝝ dr̄ ſ3. ſ. Tho. Vl̄ q2 nō erat
dn̄i ſ3 hoim̄ q2 nō ſcd̄m ꝛ ad dei gl̄iam: ſed
ad hoim̄ voluptatē illd̄ celebrabāt. vl̄ vt
dr̄ ad drīa3 nr̄i paſche in q̊ nō figuralis
ſ3 ver9 agn9 ē imolat9 (Et aſcēdit Jeſus
hieroſolymā) vt legē ipleret quā ipe tu-

lerat. Jubebat em̄ ꝙ ter in anno. ſ. in pa
ſcha: in pēthecoſte. ꝛ i ſcenophegia om-
ne maſculinū de genere iudeoꝝ appereret
corā dn̄o in hier̄l3. Cū remotiorib9 tn̄ di
ſpēſabat̄ ſm̄ aliq̄s: quo ad pēthecoſtē ꝛ
A ſcenophegiā. ¶ Eſt aūt ſciēdū ſm̄ Al-
chuinū ꝙ bis legit̄ in euāgelijs xp̄s poſt
baptiſmū hieroſolymā aſcēdiſſe. ſ. ſemel
an̄ icarceratione Joānis: ꝛ ſemel an̄ paſ
ſione3: ꝛ vtraq3 vice purgauit tēplū eij-
ciēdo vēdētes ꝛ emētes de illo. Vn̄ ſeq̄t
[Et inuenit in tēplo]. i. i atrio tēpli. Na3
tēplū hēbat triplex atriū. i. ſpatiu3 circa
ſe: ꝛ eoꝝ vnū diuiſum in duo vnu3 ime-
diate circa tēplū qd̄ erat ſacerdotū: aliō
viroꝝ mūdoꝝ: aliud mūdarū mulieru3:
aliō imūdoꝝ ꝛ gētiliū. De hoc eiecit dn̄s
vēdētes patēt āt iſta ex dict3 ſupra fer.
iij. poſt. j. dn̄icā. xl. exceptis q̄ ſequūt̄ [q̄ſi
flagellū de funiculis] Querūt hic aliq̄. ſ.
Nico. d̄ ly. quō xp̄s i tēplo funiculos iue-
nerit? Et ſoluūt dicētes ꝙ ꝓbabile ē eū
vſum fuiſſe funiculo ꝓ zona: ſ3 multo ꝓ
babili9 eſt ꝙ ibi eēnt funes q̄b9 iumēta
ibi vēdēda ligabant̄. Nā ap̄li legūt̄ zo-
nas habuiſſe Mat. x. Et ex mlt̄o ꝓbabili9
B de xp̄o q̄ dat9 fuit i exēplū oīm: ꝓpt̄ qd̄ ꝛ
ſicut ceteri ē ꝯuerſat9 ꝛ indut9 vt p3 ex
his q̄ docet. ſ. Tho. iij. p̄te. q. xj. [Auferte
iſta hinc] Leui9 aūt corripuit vēditores
colūbarū q2 nō ita dehoneſtabāt tēplū.
¶ Notādū v̄o ꝙ xp̄s nūq3 fuit ita ſeue-
rus i puniēdo ſicut h̄. q2 erat illud factū
in iiuriā dei p̄ris. quā nullo mō ferebat:
l3 ſufferret ſuā [Recordati v̄o ſunt diſci
puli ei9]. ſ. poſt ei9 paſſionē. vel tunc ſm̄
Chry. qn̄ iſta viderūt [q2 ſcriptū ē] in pſ̄.
lxviij. [Zel9] vt in bonū ſumit̄. q̄ ſ3 Al-
chuinū ē feruor aī: quo mēs relicto hūa-
no timore ꝓ defenſiōe v̄itatis: accendit̄.
Hec ille. [dom9 tue]. i. quē habui ꝓ ho-
nore dom9 tue ſiue tēpli tui: o p̄r [come-
dit me]. i. vehemēter accēdit. vel come-
dit me. i. ꝯſumit ꝑ mortē. zelus em̄ xp̄i ꝓ
deo prouocauit magnates iudeorum vt
C illum occiderent. ¶ Jn hac parte eſt mo
rale documētū. qd̄ Aug. tangit di. Come
dit zelo dom9 dei q̄ omnia q̄ vidit ibi per
uerſa cupit emēdare: et ſi emēdare non
poteſt tolerat et gemit. Si ergo in domo
tua ne qd̄ ꝑuerſum fiat ſatagit. in domo
dei vbi ſalus ꝓpoſita eſt debes pati q̄tū
tum in te eſt ſi qd̄ ꝑuerſi videris. Ami-
cus eſt: admoneat leniter: vxor eſt: ſeue
riſſime frenet̄. ancilla eſt ēt verberibus
ꝯpeſcat̄. Fac q̄cq̄d potes ꝓ ꝑſona q̄tum
D portas. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcd̄3 tāgit̄
interrogatio quā iudei xp̄o fecerūt. cu3
dr̄. [Rn̄derūt g̊ iudei] facto. ſ. ei9 nō v̄bis
q2 magis grauabant̄ eius facto q̄3 dicto
[qd̄ ſignū]. i. qd̄ miraculū [oſ̄dis nobis:
q2 h̄ facis]. i. q2 habeas p̄tātem iſta fa-
ciēdi: ſeu autoritatē? Jn correctione em̄
ſm̄. ſ. Tho. duo req̄runt̄. ſ. zelus ꝛ autori
tas. Et q2 in facto xp̄i de primo nō appa
bat dubiū: de ſcd̄o q̄ſiuerūt ac ſi dicerēt.
Quo miraculo ꝓbas ꝙ habeas autori-
tatē imutādi q̄ ordinauerūt ſacerdotes:
q̄ſi p̄ncipalis dn̄s templi vel q̄ſi ꝓpheta
miſſus a deo. Et q2 vt dicit. ſ. Tho. inſi-
dioſe ſignum q̄rebant q̄ſi deſperātes de
exhibitione ſigni: vt calūnias iferrēt nō
vt ſcirent: iō dat eis ſignū occultū q̊ nō
illumināt̄ magis ſ3 magis excecant̄. Vn̄
ſequit̄ [Rn̄dit ieſus et dixit eis. Soluite
tēplū hoc: ꝛ i trib9 diebus excitabo illd̄]
Aug. in gl. ſic vr̄ ꝯtinuare. Ego nō do vo
E bis ſignū mee p̄tātis: ſed expono vobis
q̄d ſignificet h̄ qd̄ ego feci. Et tūc intelli-
git̄ [Quod ſignū oſ̄dis nobis q2 hec fa-
cis]. i. vis ſignificari vl̄ itelligi in hoc fa-
cto. [Et ille. Soluite ꝛc.]. i. ſicut tēplum
hoc corꝑale vos inq̄natis ꝛ ego emundo
ſic corp9 meū vos diſſoluetis ꝛ ego reſu
ſcitabo [vl̄ ſoluite ꝛc.]. i. h̄ argumentu3
e ſignū do vobis mee autoritatis [Solui
te [. i. vos ſoluetis: me ꝑmittēte: ꝛ nō ſol-
uēte: neq3 ſoluēte n̄rā. Non em̄ dixit ſol-
ua3 vel ſoluet̄: ſ3 ſoluite [templū hoc]. i.
corp9 meū [ꝛ ego] mea virtute ſm̄ Titū
[in trib9 dieb9]. i. poſt triduū [excitabo
illud] a ſōno mortis ad vitā. Hoc autē
fuit ifallibile ſignū deitatis: Appellauit
aūt xp̄s corp9 ſuū tēplū: quia in eo habi-
tauit plenitudo diuinitatis: nō ſolum ꝑ
gratia3 vt in alijs: ſed corꝑaliter vt dici-
tur ad Coloſ. ij. ſcilicet ꝑ vnionē in ꝑſo-
na: q̄ ꝛ aīa ꝛ corpus deitati fuerūt vnita.
F Ex hoc autē credidit Apollinaris ꝙ ſi-
cut tēplū eſt res inanimata: ita xp̄s cor-
pus ſine aīa aſſumpſerit: ꝛ ꝙ in eo diui-
nitas loco anime fuerit. S3 hoc ſi eēt ve-

rum xp̄s nō fuiſſet hō plus q̄ȝ cadauer
ſit hō. Scđo ēt nō habuiſſet hūanā car=
nem: nec cōſequēter aliq̄d pertinēs ad
naturā humanā. Eſt aūt decept⁹ in hoc
B q̄ xp̄s corpus tēplū dicit metaphorice: ⁊
cōſequēter nō opȝ ſimilitudinē q̄ītū ad
oīa intelligere: q̄d aūt xp̄s aīam habue
rit ptȝ: q̄ȝ dicit: Poteſtatē habeo ponēdi
aīam meā. Jo. x. q̄d de diuinitate nō pōt
intelligi: q̄ȝ eā deponere nō pōt. (Dixe=
rūt ergo iudei) hoc ſignū nō intelligētes
⁊ ꝓpterea reprobare volētes (Quadra=
ginta ⁊ ſex annis edificatū eſt tēplū hoc
⁊ tu ī trib⁹ dieb⁹ excitabis illud?) quaſi
diceret. Impoſſibile vis facere. Nō autē
intelligunt̄ iſta ſm̄ Chry. de tēplo Sa=
lomonis q̄d ſeptē annis cōpletuȝ eſt vt
habetur. iij. Reg. vij. ⁊ nabuchodonoſor
fuit deſtructū: ſed intelligunt̄ vt dicit de
eo q̄d poſt captiuitatē babylonicā filij
iſrael edificauerūt: q̄d multis annis edi
ficauerūt q̄ȝ a finitimis impediebant̄:
vt ptȝ in li. Eſd. Idē cū Chry. tenet Al=
chuinus ⁊ oēs fere expoſitores. Sed hic
eſt magna q̄ſtio de qua null⁹ expoſitor
H facit intentionē. Si em̄ iſta nō pn̄t intel
ligi de tēplo Salomonis: q̄ȝ deſtructum
erat eadem rōne: nec de ſcđo tēplo edifi
cato poſt captiuitatem ſub zorobabel
poſſunt intelligi q̄ȝ vt dicit Joſeph⁹. xv.
antiq̄. c. vlt. Herodes deſtruxit illō: ⁊ edi
ficauit aliud q̄d octo annis ꝯſummauit.
Ad hoc dico primo q̄ iſta verba eſſe ve
ra non eſt neceſſe: q̄ȝ non ſunt verba xp̄i
vel euāgeliſte: ſed iudeorū. Dico ſcđo
q̄ hn̄t veritatē de tēplo Salomonis: nō
quo ad edificationē tm̄ q̄ ſeptē annis cō
ſummata eſt ſm̄ q̄ loquunt̄ p̄dicti do=
ctores: ſȝ q̄ītū ad materie p̄parationē et
actualem edificationē ſimul. Nā dauid
preparauerat materiā: ⁊ Salomō fabri
cauit vt ptȝ. iij. Reg. vij. Sicut aūt dicit
Orig. A tpe q̄ Nathā ꝓpheta cōſuluit
Dauid vt tēplū fabricaret ⁊ Dauid ce=
I pit ſumpt⁹ p̄parare vſq̄ȝ ad tēpus q̄ Sa
lomō illud tēplū ꝯſūmauit fluxerūt. xlvj.
anni. Nec tn̄ q̄ȝ illud erat deſtructum:
iō de eo iſta non pn̄t intelligi: q̄ȝ ly hoc
pōt īproprie demōſtrare. demōſtrando
aliq̄d ī eadē ſpecie cū eo q̄d tūc videbat̄
ſicut ⁊ cuȝ d̄r. Hec herba creſcit vbiq̄ȝ.

Dico tertio q̄ ēt intelligi pn̄t de ſcđo tē
plo: vt dictū eſt eadē rōne. ⁊ tāto ampli⁹
quāto ī tēplo q̄ demōſtrabāt: erat ma=
teria multa prioris. Nō aūt intelligunt̄
de tertio q̄d edificauit Herodes. Primo
q̄ȝ ipe minori tpe edificauit. Scđo q̄ȝ ꝓ=
pria illa nō fuit totaliter noua fabrica:
q̄ȝ nō preparauit totam materiā. Ha=
buit enim lapides ⁊ ligna tēpli q̄d depo
ſuit q̄ūuis ſupaddiderit multa. Poſſet
tn̄ dici q̄ ipe octo annis ſubſtātiā fabri=
ce cōpleuit: ſȝ tn̄ poſt per multos annos
aliquid modicū fuit ſemp fabricatū ad
decētiam ptinēs. Quāuis aūt iudei p̄di
cta referrēt ad tēplū materiale: tn̄ Aug.
li. lxxx. q. dicit eſſe vera de tēplo corpis
xp̄i. Formatio em̄ ⁊ cōceptio vt ait hūa=
ni corpis. xlv. dieb⁹ perficit̄. Primis em̄
ſex dieb⁹ hȝ ſilitudinē lactis: noue alijs
ꝯuertit̄ in ſanguinē. xij. alijs ſolidat̄ in
carnē. xviij. alijs pficit̄ organizatio q̄ītū
ad oīa lineamenta. Iſta aūt addat̄ vnū
ꝓpter ſacr̄m vnitatis faciūt. xlvj. Unde
verſus. Tres bis lacte dies: tres ſunt in
ſanguine terni. Biſſeni carnē: treſſeni
mēbra figurāt. Deinde autē eſt puer in
vtero matris cōiter vſq̄ȝ ad cōplemētū
noni mēſis ⁊ initiū decimi dicente Uer
gil. in Buc. Matri lōga decē tulerūt fa=
ſtidia mēſes. Uñ illa verba. ſ. Mach. vij.
matris ad filiuȝ. ſ. Te nouē menſib⁹ in
vtero portaui: vident̄ corrupta q̄ȝ libri
correctiores habēt decē et nō nouē: ſu=
mēdo. ſ. totū per partē. Iſta tn̄ ſane ſunt
intelligenda. Nā ſimul in xp̄o fuerūt for
matio corpis: creatio aīe: et vnio aīe ad
carnē: vt vnio verbi ad carnē ⁊ animā.
Quāuis aūt in ipſo inſtāti vnionis cor=
pus xp̄i fuerit perfectū q̄ītū ad integri=
tatē oīm mēbrorū: ad quātitatē tn̄ hūa=
no corpori debitā peruenit in p̄dicto nu
mero dierū. Eſt em̄ ſciēdū q̄ in ipa ꝯce=
ptione eſt maioris q̄ītitatis q̄ futur⁹ eſt
maior. Cū igit̄ xp̄s fuerit mediocris ſta=
ture in ipſa cōceptione debuiſſet ēt eſſe
mediocris q̄ītitatis. Sed iſtā q̄ītitatem
tūc nō habuit: ſȝ eā quā tūc habēt illi q̄
futuri ſunt pui: ⁊ deinde. xlvj. dieb⁹ ꝑ=
uenit ad illā mediocrē quā habuiſſet
tūc ſi fuiſſet naturalr̄ ꝯcept⁹. Uide de h̄
s. Tho. iij. par. q. xxxiij. Ille aūt dicebat
de templo

de tēplo corporis ſui). i. de corpore ſuo
q̄d ē tēplū ꝑꝑ deitatis vnionē ſeu īhabi
tionē: ⁊ ꝑꝑ recōciliationē q̄ȝ ſicut ī tēplo
ita ⁊ ī xp̄o hoies recōciliāt̄ deo ⁊ ꝓpt̄ fa
A bricationē. xlvj. dieb⁹ pfectā: ⁊ ꝑꝑ ſacra
mētorū adminiſtrationē ꝓpter excellē=
tē ſctificationē. (Cū ergo reſurrexiſſet a
mortuis recordati ſunt diſcipuli ei⁹ (. i.
intellexerūt q̄ȝ ſm̄ Alchuinū tūc aperuit
illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas
Luc. vj. ⁊ clari⁹ etiā ex reſurrectione co
gnouerūt eū eſſe deū qui in illo corpore
habitabat velut in tēplo (q̄ȝ hoc dicebat
de corpore ſuo) q̄ viderūt tertia die exci
tatū (Et crediderūt per euidentiā facti
magis ſolidati in fide (ſcripture) ꝓphe=
tarum que multipliciter hoc predicit (et
ſermoni quē dixit Jeſus) ſcȝ ſoluite ⁊c.
In hac pte eſt documētū morale: q̄ȝ xp̄s
in hac ſua iuſtitia q̄ eiecit de tēplo oues
boues dedit documentū p̄latis. Nā ſer=
uauit ſeueritatē eijciēs ea q̄ tēplū fede=
bāt vt oues ⁊ boues: ⁊ lenitatē in hoc q̄
nō ſic eiecit colūbas que ſic nō fedabāt:
B ſed vēdentib⁹ leniter dixit. Auferte iſta
hinc. Et diſcretionē: q̄ȝ nō eſt vſus gla=
dio aut baculo: ſed flagello: innuēs q̄d
p̄lat⁹ in corrigendo dȝ eſſe ſeuerus ma=
lis: māſuetus bonis ⁊ diſcretus oibus.
Uñ in arca q̄ prelatuȝ ſignificabat erat
virga ⁊ manna ⁊ tabule in quibus ſa=
pientia dei erat inſcripta: vt ptȝ ad He=
bre. ix. Et eadē rōne in baſib⁹ tēpli q̄ ſi=
gnificabāt p̄latos erāt ſculpti leones ⁊
boues ⁊ cherubin. iij. Reg. vij. ¶ Anago
gice autē iſtud tēplū ſignificat celū ſiue
celeſte templū q̄d eſt xp̄s: vt ptȝ Apoca.
xxj. de quo eijciūtur boues cornib⁹ ven=
tilātes. i. ſuperbi. ⁊ nūmularij. i. auari ⁊
colūbe q̄ ſūt aues libidinoſe. i. luxurioſi.
⁊ oues. i. hypocrite q̄ ſunt in veſtimētis
ouiū. Eijciunt̄ inq̄ȝ vt excōicati iuxta
illud. Apo. xxj. Foris canes ⁊c. Uñ cum
eis nō participabāt ſcti in loquela: nec
officio: nec ſalutatione. i. ſalutis exopta=
C tione. ¶ Allegorice vero ſignificat eccle
ſiā: de qua eijciunt̄ eadē gn̄a pctōrū: ſȝ
alio mō. Eſt aūt in hoc ſenſu allegorico
documentū morale q̄d tāgit Alchui. di
cēs. Quotidie de⁹ ſpūaliter eccleſiā ſuā
intrat: ⁊ qualiter vnuſq̄ſq̄ȝ ibi ꝯuerſet̄

attēdit. Caueam⁹ ergo ne in eccl'ia dei
fabulis vel riſib⁹ vel odijs: vel cupidita
tibus vacemus: ne improuiſus veniēs
nos flagellet et de eccleſia ſua eijciat.
Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū tāgit̄ ꝯuer= D
ſio multorꝝ: cū d̄r [Cū aūt eſſet hieroſoly
mis in paſcha in die feſto]. i. ſolēnitate
quē ſeptē dieb⁹ durabat [multi credide
rūt in noīe ei⁹] credētes. ſ. q̄ eēt xp̄s [vi
dētes ſigna] Sicut em̄ doctrina hūana
fit nota ꝑ reſolutionē ad principia p̄ma
ita doctrina fidei ꝑ reſolutionē ad ſigna
q̄ fiūt in teſtioniū ei⁹. Cū ei miracula ſo
lus de⁹ faciat. opȝ dicere vel q̄ talis do
ctrina ſit vera: vel q̄ de⁹ eſſet teſtis fal=
ſitatis: q̄d abſurdū eſt. Sed ſi miraculū
ita cōuincit: quare videntiū idē miracu
lū alius credit: alius vero nō credit. Ad
hoc dico q̄ iō eſt: q̄ȝ aliqui non credunt
miraculū illud eſſe vere a deo in teſtimo
niū talis doctrine. Unde demones qui=
bus cōſtat miracula eſſe vere miracula
i. diuina virtute facta: eo q̄ totā virtutē
naturalē ſeu creatā cōprehendūt: ſi mi=
raculū aliq̄d fieri viderit credere cōpel E
lūt̄ [q̄ faciebat] Cōtra: q̄ȝ nulla tūc legi
tur feciſſe ſigna. Ad hoc dicit Orige. q̄d
non oīa facta ſaluatoris ſunt ſcripta. vt
ptȝ Jo. xx. Nō em̄ intendebāt euāgeli=
ſte ſcribere oīa geſta xp̄i: q̄ȝ non ſufficie=
bāt: ſȝ ex multis voluerūt aliqua ſcribe
re quib⁹ ꝓbaret̄ ꝟa diuinitas ⁊ hūani=
tas. Uel dicēdū eſt ſm̄ eundē q̄ mirabi
le ſignū viſum eſt eis ipa eiectio vēden
tiū: vt dictū eſt vbi ſupra. [Ipſe aūt ie=
ſus nō credebat ſemetipm̄ eis]. i. nō cō
fidebat in eis ſm̄ Chryſ. Sȝ ſi credebāt
in eū quare ipſe nō credebat eis Ad hoc
dicit Chry. q̄ iſti erāt rudiores. Nā ꝓ=
pter ſigna crediderāt q̄d pertinet ad ru
des: rōnabiles āt ꝑ doctrinā ⁊ ꝓphetias
trahebant̄. Q̄ȝ ergo erāt rudes ⁊ imper
fecte credebāt: nō credebāt ſe eis exhi=
bēdo familiarē: ⁊ ſecreta fidei reuelādo
ſicut apoſtolis faciebat. Uñ vt euāgeli=
ſta inſinuet eos impfecte crediſſe non F
dixit: crediderūt in eū. q̄ȝ. ſ. nec eū crede
bāt ei⁹ deitatē ſȝ dixit: crediderūt in no
mine ei⁹. i. crediderūt id q̄d de eo diceba
tur noīe ten⁹. i. eū eſſe iuſtū ⁊ bonū. Uel
ſm̄ alios hoc eſt: q̄ȝ illi erāt impfecte cre

dētes ⁊ cũ hoc eis quidē ficte ſe immiſce bãt. Uel ſm Aug. Iſta ſunt ꝓpter myſteriũ facta. Nã vt dicit: iſti gerunt formã cathecuminorũ in eccleſia eorũ.ſ. q̄
G credũt ſed adhuc nõ ſunt baptizati: ſed inſtruunt̃ vt baptizent̃. Et ſi iſti eñ credũt in noīe xp̄i: ieſus tamen nõ credit ſe eis: qꝛ eccl'ia xp̄i talibꝰ nõ exhibet corpus xp̄i: qđ ſicut nullꝰ niſi ſacerdos põt cõficere: ita nullꝰ niſi baptizatus põt ſuſcipere. Nõ ergo talibus exhibebat ſe familiarē [eo ꝙ ipſe noſſet oēs] quoad interiora. imo ſm Augu. plus nouerat de eis ꝗ̄ ipſemet: qꝛ ⁊ ipſe Petrꝰ nõ nouit fragilitatē ſuã qñ ꝓ xp̄o mori volebat: quã tñ ſciuerat xp̄s: (⁊ qꝛ opꝰ ei nõ erat) id eſt nõ erat neceſſe [vt q̄s teſtimoniũ perhiberet de hoīe] dicēdo chriſto qualis eſſet aliq̄s hõ [Ipe eñ ſciebat q̄d eēt in homine] uno quid futuruʒ eſſet: ⁊ q̄d accidere potuiſſet. ¶ In hac parte eſt morale documētũ: de quo ait Beđ. Quapropter monemur vt nunꝗ̄ de noſtra cõſciētia ſecuri ſimus: ſed ſemꝑ ſolliciti formidemus: qꝛ qđ non latet eternũ ar-
H bitriũ latere non valet. Hec ille.

Feria.iiij.poſt dominicã.iiij.in Quadrageſima.

Textus euã. Io.c.vij.

IAm die feſto mediante aſcēdit ieſus in templũ ⁊ docebat. Et mirabant̃ iudei dicētes. Quõ hic literas ſcit cũ nõ didicerit: Rñdit eis ieſus ⁊ dixit. Mea doctrina nõ eſt mea ſed eiꝰ q̄ miſit me. Si q̄s voluerit volũtatē meã facere cognoſcet de doctrina mea vtrũ ex deo ſit an ego a meipſo loquar. Qꝛ ſemetipo loquit̃: gloriã ꝓpriã q̄rit q̄ aũt q̄rit gloriã eiꝰ q̄ miſit illũ: hic verax eſt: ⁊ iniuſtitia ĩ illo nõ eſt. Nõne moyſes dedit vobis legē: ⁊ nemo ex vo
I bis facit legē q̄d me q̄ritis iterficere? Rñdit turba ⁊ dixit: Demoniũ habes: q̄s te q̄rit interficere? Rñdit ieſus ⁊ dixit eis. Unũ opus feci et oēs miramini. Propterea moyſes dedit vobis circũciſionē non qꝛ ex moyſe ſed ex patribus. Et in ſabbato circũciditis hominem. Si circũ ciſionem accipit hõ in ſabbato vt
nõ ſoluatur lex moyſi: mihi idignamini qꝛ totũ hoīem ſanũ feci in ſabbato? Nolite iudicare ſm faciem: ſed iuſtũ iudiciũ iudicate. Dicebãt ergo q̄dã ex hieroſolymis. Nonne hic eſt quē querũt interficere: Ecce palã loquitur ⁊ nihil ei dicunt. Nũ quid vere cognouerunt principes qꝛ hic eſt xp̄s. Si hunc ſcimus vnde ſit xp̄s: vero cum venerit nemo ſcit vnde ſit. Clamabat ergo. Ieſus docens in tēplo ⁊ dicēs. Et me ſcitis: ⁊ vnde ſim ſcitis ⁊ a meipſo nõ veni: ſed eſt verus qui miſit me: quem vos neſcitis. Ego ſcio eum qꝛ ab ip̄o ſum: ⁊ ip̄e me miſit. Querebãt ergo eũ apprehēdere: ⁊ nemo miſit in illum manus qꝛ nondũ venerat hora eiꝰ. De turba aũt multi crediderunt in eum. L

IAm die feſto mediante ⁊c. Io.vij. In preſenti euange. tangunt̃ tria puncta q̄ ſunt. Admiratio. Reprehenſio: et Dubitatio. ¶ Quãtũ ad primũ, tangitur admiratio qua xp̄o docēte iudei tenebãtur. Circa quam ſciendum eſt qđ ea que in preſenti euangelio narrãtur cõtingerunt in feſto ſcenophegie: vt dicit btũs Ioã. Erat autē ſcenophegia feſtũ tabernaculorũ: quo ſeptē diebus comedebãt in vmbraculis frondiũ in memoriã beneficiorũ que a deo receperunt ambulãdo per deſertũ. Dicitur autē a ſcenos qꝛ eſt vmbraculũ: ⁊ phagin qđ eſt comedere. Ad hoc feſtũ fuerat chriſtus cum ſuis fratribꝰ inuitatꝰ: vt habet̃ ĩfra feria.iij. poſt dominicã de paſſione: ſed noluit ire ad feſti princi- M pium licet aſcendit circa mediũ eius.i. quarto die. Dicitur ergo (Iã die feſto.) Sumitur autē hec dies feſtus ſm Chry. ⁊ Aug. pro toto tēpore ſolēnitatis quod vij. dies cõtinebat [mediãte] id eſt exiſtēte in medio: qꝛ.ſ. vt ait Aug. tot dies preterierant de feſto: quot futuri erant [aſcēdit Ieſus in tēplũ ⁊ docebat] pu- blice ⁊ patēter: non obſtante ꝙ vellent
A eũ iudei occidere. ¶ Sed quare nõ incepit a principio feſti docere. Ad hoc dicit Chryſ. iõ ſic eum feciſſe: vt attentiores haberet auditores. Nã in p̄ncipio feſti fuit q̄ſitꝰ ⁊ q̄dã dicebãt ꝙ bonꝰ erat q̄dã ꝟo ꝙ nõ ſʒ ſeducit turbas Repēte autē eũ preſentē videtes: vtriq; magis ei intēdebãt dicēti. Illi vt aliq̄d lucrarent̃ ⁊ iſti vt illũ cõphēderent. Theo. aũt dicit ꝙ in p̄ncipio feſti magis erãt intēti his q̄ erãt feſti: iõ ita attēti nõ fuiſſēt. Quid ꝟo doceret icertũ eſt ſʒ tñ talia ⁊ taliter docebat: vt q̄ dixerũt: ſeducit turbas: ſʒ Chry. mirarētur. Nã ſequit̃ [Et mirabant̃ iudei] Aug. Et vñ admiratio? Qꝛ multi nouerant vñ natus: quēadmodũ fuerat educatꝰ Nũꝗ̄ eũ viderũt literas dicentē audiebãt tñ de lege diſputãtē: legis teſtimonia ꝓferentē q̄ nemo ꝓferre poſſet niſi legiſſet nemo legeret niſi literas didiciſſet. Et iõ mirabant̃ dicētes.
B [Quõ hic lr̃as ſcit cũ nõ didicerit] Hec ille. Eſt aũt ſciendũ ſm.s. Tho.iij.par. q.xij. ꝙ xp̄s lʒ habuerit ſciam experimētalē ⁊ acq̄ſitã ſm quã ꝓfecit tñ nihil ab hoīe didicit qꝛ fuit a deo cõſtitutꝰ caput in gr̃a ⁊ doctrina ꝯferēda hoībꝰ: qꝛ iõ venit vt doceret veritatē. Nullũ aũt p̄mũ mouēs mouet̃ ea ſpecie motꝰ qua mouetur ab aliq̄ eorũ q̄ mouet. Fuit aũt xp̄s ſm iſtã ſciam edoctꝰ a deo: q̄ per creaturas ſenſibiles docet ſicut alij magr̃i per verba. Sʒ ꝯ: qꝛ ſm iſtã ſciam nõ oīa ab initio ſciuit ergo ſi ab alio audiuiſſet ſermonē de re quã neſciebat illã didiciſſet. Ad hoc dicit.s. Tho. vbi.s. qđ cũ in illa ſcia ſicut in etate ꝓficeret nõ accõmodabat auditũ ſcie niſi vt cõgruebat etati ⁊ tūciã didicerat q̄cũq; audiebat. Iſta tñ q̄ dicit.s. Tho. intelligo ꝗ̄tũ ad artes ⁊ ſcias ⁊ oīa q̄ docent̃ ſuppoſita vocũ impoſitiõe. Ipſam aũt ipoſitionē vocũ ⁊ le-
C ctionē lr̃arũ: aut nõ didicit ꝑ experiētiã aut didicit audiēdo alios loq̄ntes ⁊ legētes vt vr̃: nõ audiēdo docētes. Sʒ ꝯ hoc qꝛ dicit Aug. ꝙ iudei nunꝗ̄ eũ viderũt literas diſcentem. Ad hoc dico qđ ſic dicit Aug. qꝛ nõ viderũt eũ literam ſcholas ⁊ magr̃os frequētãtē: cũ quo ſtat ꝙ aut ꝑ experientiã iſtã nõ didicit aut didicit audiēdo loquētes ⁊ legētes: puta D
matrē vel aliũ. Ipſa eñ experimētalis ſcientia xp̄i fuit naturalis. Naturaliter aũt nullus ſcire põt p̄dicta niſi predicto modo. Nullus tñ nec mr̃ nec aliꝰ ex intētione docuit eũ iſta: qꝛ cũ aderat etas ꝯueniēs vt diſceret a mr̃e ꝟba formare iam ꝓpter eminētiã ſue imaginatiõis ⁊ ingenij cuiꝰ vſum ſemꝑ habuit iſta didicerat: loquēte mr̃e ad aliũ finē ꝗ̄ ad filiũ docēdũ. Sʒ eo caſu mr̃ non ſe hēbat vt magiſtra: ſʒ vt res ſcibilis: ſicut ⁊ leo viſus ab eo vel auditꝰ. Ab angelis q̄ʒ vt habet̃ vbi ſupra nihil didicit xp̄s. (Rñdit eis Ieſus ⁊ dixit. Mea doctrina non eſt mea: ſʒ eiꝰ q̄ miſit me). q.d. Nõ miremini. qꝛ iſta doctrina ē mihi data a deo Cõtra hoc arguit Augu. qꝛ iſta ſnīa implicat ꝯdictionē.ſ. mea nõ mea. Soluit̃ aũt. Primo ſm eũdē ſic. Que eſt inquit doctrina pr̃is niſi ꝟbũ pr̃is? Ipſe ergo xp̄s eſt doctrina patris: ſi verbũ patris E
eſt. Sed qꝛ verbũ nõ põt eſſe nulliꝰ ſed eſt alicuiꝰ: ⁊ ſuã doctrinã dixit ſeip̄m: et nõ ſuã: qꝛ patris eſt verbũ. Quid eñ eſt tam tuũ ꝗ̄ tu: ⁊ q̄d tam non tuũ ꝗ̄ tu: ſi aliculꝰ eſt qđ es. Hec ille. Iſta aũt ſolutio videt̃ obſcura: ſed eſt pulcerrima: et ſub alijs verbis ſic ponit̃ a.s. Tho. Aliquid dicit̃ eſſe tuũ dupl'r. Uno mõ ꝑ idētitatē: ⁊ ſicut tu es tuus. Alio mõ ꝑ cauſalitatē vel originē: ⁊ ſic tu nõ es tuꝰ: qꝛ nõ cauſaſti teip̄m: ſed filiꝰ quē genuiſti eſt tuꝰ q̄ tñ nõ eſt tuus ꝑ idētitatē. Chriſtus ergo q̄ eſt doctrina. cũ ſit ꝟbũ dicit: Doctrina q̄ eſt mea per idētitatē. i. ip̄m ꝟbũ: nõ ē mea ꝑ originē; qꝛ a meip̄o nõ ſum; ſʒ a pr̃e. Mea ergo ⁊ nõ mea diuerſimode: nõ ſunt oppoſita. Unde Augu. poſt p̄dicta cõcluſit di. Breuit̃ ergo hoc mihi dixiſſe videt̃. Ego nõ ſum a meip̄o Hec ille. Chry. ꝟo ſic ſoluit: qꝛ doctrinã dixit ſuã: qꝛ eã docebat: et non ſuã: qm̄ F
patris erat doctrina qui eã tradiderat filio. Sed cõtra qꝛ oīa que ſunt patris: ſunt etiã filij. Ad hoc dicit ipſe ꝙ cũ dicit filiꝰ: nõ eſt mea: idē eſt acſi dicat: nõ habeo aliquid diuiſum a patre. Et in-

tendit Chry. ꝙ xp̄s ſic vult dicere. Do=
ctrina mea.i.quā ego p̄dico: nō eſt mea
ꝓpria ſed eſt eadē cū ſciētia patris mei
ꝛ patri mihi q̄ꝫ cōis. Abſoluta em̄ in di
G uinis ſunt cōia. Iſta aūt nō ꝯ̄dicūt. Ite
rū aūt Aug.in.j.de trini. ſic ſoluit, vt ſit
ſenſus. Doctrina q̄ eſt mea inquātū ſuꝫ
deus: nō eſt mea inquātū ſum hō. Sed
cōtra oēs iſtas ſolutiones arguit. Nam
dectrina acq̄ſita in xp̄o erat ſua p̄ cauſa
litatē: ꝯ̄ primā ſolutionē: ꝛ p̄ ꝓprietatē
cōtra ſcd̄am ꝛ ſm̄ humanitatē ꝯ̄ tertiā.
Ad hoc dico tria. Prio ꝙ xp̄s cōiter doce
bat ea q̄ fidei ſunt q̄ p̄ ſciētiā experimē=
talē nō cognoſcunt: ꝛ ꝓ̄o ſic̄ eſt tūc qn̄
mirabant illū aliq̄ de ſpūalib⁹ docuiſſe
Dico ſcd̄o ꝙ p̄ ſciam experimētalē non
potuit p̄ ſeip̄m preciſe addiſcere lr̄as le
gere: qꝛ p̄ iſtā ſciam nō p̄nt ſciri ea q̄ ab
alicui⁹ volūtate depēdēt: cuiuſmodi eſt
ſignificatio lr̄arū: niſi alio docēte vel lo
quēte vt. s̄. dictū ē: ſi ergo iſta ab hoie do
cēte vel loquēte nō didicit, etiā iſta ex=
H periēdo nō cognouit: ſꝫ p̄ infuſionez. Si
aūt ea dedicit ab hoie loquēte nō aūt do
cēte vt verū ē: habuit q̄dē iſtā ſciam a ꝓ
prio ꝛ i ꝓprio ingenio hūano: ſed tn̄ fuit
a deo vt a pria cā ꝛ fuit dei vt efficiētis:
ꝛ ſi nō dei vt p̄ eā formaliter ſciētis. Ali
q̄d em̄ ē alicui⁹ vt ſubiecti: ſicut albedo
ſocratis eſt ei⁹. Et aliq̄d vt cauſe ꝛ prin=
cipij actiui: ſicut fili⁹ ſocratis dr̄ eē fili⁹
ei⁹. Id ergo de quo iudei mirabant nō
ptinebat ad experimētalē ſciaꝫ vl' ſi pti=
nebat: ip̄a ſcia nō erat ꝓpria xp̄i niſi vt
ſubiecti, nō aūt vt principij primi. tertio
dico: ꝙ oēs p̄dicte ſolōnes loquūt de do
ctrina xp̄i diuina: q̄ docebat quecūq; do
cebat: qꝛ oia q̄ nouerat ſcia experimēta
li: nouerat etiā ſcia diuina: nō ecōuerſo
Sicut ergo ei⁹ doctrina erat expimēta
lis ꝛ diuina: erat ſua ꝛ nō ſua trib⁹ mo=
dis p̄dictis inquātū erat diuina: non in
quantū erat experimētalis. Probat aūt
xp̄s ſuā doctrinā eſſe a deo: ꝛ nō eſſe ſuā
I ꝓpriā. q̄ſi ipſam finxerit. ex hec ꝙ depo=
nētes paſſiones ꝯ̄ xp̄m: clare videbāt lu
mine fidei illā doctrinā eſſe a deo. Un̄ di
cit. (Si q̄s voluerit volūtatē ei⁹). ſ. q̄ mi=
ſit me (facere) deponēdo vt dixit Chryſ.
ſc̄m inuidiā ꝛ omne odiū ꝯ̄ me: ꝛ cre=
dendo i me q̄d eſt volūtas dei ſm̄ Aug.
(cognoſcet de doctrina) mea. ſ. (vtrū ex
deo ſit) tanq̄ cōformis diuine volunta=
ti. imo tanq̄ mihi cōicata a patre quo
ad diuinitatē ꝛ tanq̄ indita quo ad hu
manitatē. [an ego a meip̄o]. i. ex ꝓprio K
capite loquar. Et hoc dicit qꝛ lꝫ vere in
aliquo a patre diſcordare nō poſſit po=
terat tn̄ ſm̄ opinionē illorū. Q̄d autē ex
ſuo capite nō loquat ꝓbat a ſigno dicēs
(Qui a ſemetip̄o loquit). i. q̄ vult ꝓpriā
inſtruere doctrinā: relicta illa quā de⁹
reuelauit. gloriā ꝓpriā q̄rit. [Qui autez
q̄rit gloriā ei⁹ q̄ miſit illū]. i. dei [hic ve=
rax eſt] qꝛ nō fingit vanā doctrinā [ꝛ in
iuſtitia in illo nō eſt.] Preſupponit aūt
xp̄s in his verbis ꝙ eis eſſet p̄ ſigna no
tū ꝙ ipſe ꝓpriā gloriā nō q̄rebat: ſed tā
tūmodo dei: ꝛ cōſequēter ꝙ nō fingebat
mendacia. ¶ In hac parte eſt literale
documētū de quo Aug. ait. Si q̄s aūt pa
rū intellexerit audiat cōſiliū q̄d dn̄s dat
di. Si q̄s voluerit ꝛc. Quid eſt? Si q̄s vo
luerit voluntatē eius facere: hoc eſt cre=
dere in eū. Ipſe em̄ ſupra dixit. Hoc eſt
op⁹ dei vt credatis in eū quē ipſe miſit. L
Quis aūt neſciat hoc eē facere volūtatē
dei operari opus ei⁹? Cognoſcere autē
hoc eſt intelligere. Ergo noli querere in
telligere vt credas: ſed crede vt intelli=
gas: qꝛ niſi credideritis nō intelligetis.
Hec ille. Et videt velle ꝙ qui aliq̄d cre
dit intelliget illud in patria vidēdo illō
in ſe: in via ꝓ̄o intelliget illud quantuꝫ
poſtq̄ ſemel crediderit illud: apparebit
ei credibilius q̄ prius. ¶ Quantum ad
ſcd̄m tangit quedā rep̄heſio quā xp̄s fe
cit iudeis: ꝛ i ea vult ſe excuſare de vno
de quo criminabantur eum. Sicut em̄
dicit Chryſo. duo xp̄o obijciebant iudei.
Primo ꝙ ſolueret ſabbatuꝫ ꝛ conſequē
ter legeꝫ. Scd̄o ꝙ ſe equalē faceret deo.
Hic ergo excuſat ſe de primo: oſtendens
ꝙ ipſi potius ſoluunt legē dicens. [Nō=
ne moyſes dedit vobis legem] ꝛ non gē
tilibus: ita ꝙ vos eſtis q̄ tenemini illaꝫ
adimplere [ꝛ nemo ex vobis facit] id M
eſt implet [legem] quia eſtis homicide.
Ideo ſubdit. (Quid). i. quare [me q̄ritis
interficere?] q̄ſi diceret ſm̄ Chryſ. Et ſi
ego diſſolui legē hoiez ſanādo: trāſgreſſio

fuit in ſalutē. Uos aūt trāſgredimini in
malū. ¶ Et nota qualis fuit iudeoꝝ ſtul
titia. Exiſtimabāt em̄ licitū hoiem i ſab
bato lapidare: nō aūt ſanare: q̄d ptꝫ: qꝛ
A qn̄ lutū fecit xp̄s ex ſputo: ꝛ inſixit ocu=
los ceci erat ſabbatū: ꝛ tn̄ eadē fere ho=
ra voluerūt eū lapidare: vt pꝫ Ioā. ix. et
certū eſt ꝙ ē magis ſeruile opus hoiem
lapidare q̄ illuminare oculos ꝛ ſi dicāt
ꝙ bono fine faciebāt: dicēdū ē: ꝙ multo
meli⁹ pōt bono fine hois ſalus q̄ hois
mors ꝓcurari. (Rn̄dit turba) turbata (ꝛ
dixit demoniū habes) iō tanq̄ amēs loq̄
ris. (Quis te q̄rit interficere?) q̄ſi diceret
Nullus putabāt em̄ forte: ꝙ laterēt ſui
cogitatus. Xp̄s aūt nō reddidit maledi
ctū p̄ maledicto neq; etiā ꝯuicit eos q̄ eū
q̄rerēt iterficere ſꝫ trāquille rn̄dit: ꝛ q̄rit
diſſoluere id q̄d ei de ſabbati ſolutione
obijciebāt. Dr̄ ergo (Rn̄dit Jeſus ꝛ dixit
Unū opus). i. vnā ſanationē [feci in ſab
bato] qn̄. ſ. ſanauit lāguidū in ꝓbatica
piſcina: vel forte al's ſanādo aliū [ꝛ oēs.
Miramini]. i. turbamini ꝛ tumultuatis
ſm̄ Chry. Arguit aūt ꝙ licebat ei cura=
re in ſabbato ꝛ intēdit tale argumentū.
Si ſanare hoiem in ſabbato eſſet ꝯ̄ legē
etiā ꝛ circūcidere hoiem eſſet ꝯtra legeꝫ
B imo multo forti⁹: qꝛ eſt opus magis ſer=
uile. Nā ſanatio fiebat ſolo verbo inter
dū. Nō aūt eſt cōtra legē ſcd̄m: eo ꝙ ad
gloriā dei fiat ergo neq; primū. Et ſi di=
cas ꝙ ſcd̄m. ſ. circūciſio erat ad gl'iaꝫ dei
vel ſalutē circūciſi ſpūaliter: idē dicā de
ſanatione. Et hoc ē q̄d dicit [Propterea
Moyſes dedit vobis]. i. p̄cepit in lege
[circūciſionē nō qꝛ ex Moyſe eſt]. i. non
qꝛ ipſe eā accepit a deo primo ꝛ imme=
diate [ſed] ſupple qꝛ eſt [ex patrib⁹] ad
Moyſen deriuatum: qꝛ data fuit abrae
Gene. xvij. [Et in ſabbato circunciditis
hoiez] ſcꝫ ꝛ ſi ſabbatū fuerit dies octau⁹
nati infantis vt dicit Aug. Lex em̄ ſicut
ſabbatū cuſtodiri: ita et octaua die pue
rum circūcidi mandabat. [Si ergo cir=
cūciſionem] que nō iuſtificat aiam ſicut
neq; gratiam confert ex opere opera=
to: vt dictū eſt in die circūciſionis: ſꝫ ſolū
C eſt ſignaculū ſalutis ſm̄ Augu. [accepit
hō i ſabbato]. ſ. ſine ſolutione legis: imo
[vt nō ſoluat lex moyſi: mihi indignami
ni q̄ totū hoiem ſanū feci in ſabbato] to
tū inq̄. i. quātū ad corpus ꝛ animā: ſm̄
ſctm̄ Tho. Aug. Sunt aūt prohibita ſer
uilia opera in ſabbato. Nunquid ſerui
le opus eſt hoiem ſanare ſabbato? Mā D
ducatis q̄dem etiā bibitis ſabbato qꝛ p̄
tinet ad ſalutē: p̄ q̄d oſtēditis opa ſalutis
nullo mō eſſe omittēda ſabbato. Hec il=
le. Licet aūt ſm̄ Chry. xp̄s nō dicat apte
ſanādo ſe aliq̄d maius feciſſe circūciſiōe
q̄ erat pticularis ſanitas tn̄ narrat fa=
ctū: deinde hortat vt recte iudicēt dicēs
[Nolite iudicare ſm̄ faciē ſed iuſtū iudi
ciū iudicate] quaſi diceret ſm̄ Chry. Nō
qꝛ apud vos moyſes eſt maioris glorie
q̄ ſim ego. ex p̄ſonarū dignitate feratis
ſniam: ſed ex rerū natura q̄d eſt iuſte iu=
dicare. Nullus aūt incuſauit moyſen ꝙ
iuſſit ſabbatū ſolui ꝓpter mādatū circū
ciſiōis. q̄d nō ex lege ſꝫ aliūde erat. ¶ In
hac pte eſt morale documētū de xp̄i pa
tiētia in iniurijs. de q̄ Bed. ait Xp̄s no=
bis patiētie reliq̄t exēplū: vt quoties no
bis ab aliq̄bus falſa obijciunt cōuitia:
patiēter toleremus ꝛ vera q̄ poſſumus
nō obijciamus ſed ſalutaria monita p̄di
cemus. Hec ille. Sūt aūt ſm̄ Senec. qua E
tuor remedia ꝯ̄ illatas iniurias. Primū
eſt eſſe magnanimū ꝛ ꝯ̄ſr ſe recepiſſe in=
iuriā non reputare Senec. Quid faciet
ſapiēs colaphis p̄cuſſus? Quod fecit in
quit Cato. q̄ p̄cuſſus in ore negauit ſe in
iuriā recepiſſe. Scd̄m eſt diſſimilare ſe
nō audire vel videre. Sene. Nō expedit
oia audire aut videre. Nō vis eſſe iracū
dus: nō ſis curioſus. Tertiū ē i ludū ꝛ ſo
latiū iniurias ꝯuertere. Sene. Circūſcri
bēda eſt iniuria vt in ludū iocūq; vertat
Sic ſm̄ eū Diogenes cōſputus o Lentu
lo Affirmabo [inquit] o Lētule falli eos
q̄ negāt te os habere. Quartū ē obliuio.
Sene. Iniuriarū remediū obliuio eſt.
¶ Allegorice tn̄ iſte hō totus ſanatus in
ſabbato. i. i requie mortis xp̄i: eſt huma=
nū genus vel principiū eius Adā i quo
fuerūt quatuor īfirmitates (Una. ſ. cau= F
ſata ex nimia comeſtione. ſ. pomi vetiti.
quā xp̄s curauit ieiunio. xl. dierum. Et
alia cauſata ex nimio frigore ſeu carēn=
tia charitatis quā ſanauit ſudore ex im
menſo caloris amore ꝓcedunte. Et que=

q̄ dā cauſata ex abundantia ⁊ corruptio=
ne ſanguinis.i.copia terrenoꝛum quam
ſanauit ꝑ minutionem qua totum ſan=
guinē ſuū effudit.Et q̄dā q̄ cauſat̄ exhu
moꝛū.i.vitioꝝ coꝛruptione quā ſanauit
G ꝑ amare potiōis.i.felli ⁊ aceti ſumptio
nē.¶ Anagogice ꝟo ſignificat idem.Sa
nabit aūt totū hoīem ꝑfecte in reſurre=
ctione coꝛpoꝛū gloꝛioſa.¶ Quantū ad
tertiū tangit̄ dubitatio q̄ fuit i ꝑplo.an
xp̄s eſſet xp̄s:cū d̄r.(Dicebāt ergo qui=
dā ex hieroſolymis).ſ.oꝛiūdi vel q̄ hierl̄z
inhabitabāt ⁊ meli⁹ nouerāt cōſilia p̄n
cipū:ſm Chry.hic magis erāt xp̄i ſignis
potiri:⁊ tñ erāt miſerabilioꝛes aliȷ̄.qꝛ vi
dētes ſigna deitatis ei⁹ oīa ꝑuertebant
iudicio coꝛruptoꝛū pꝛincipū.(Nōne hic
eſt quē q̄rūt iudei).i.p̄ncipes iudeoꝛum
(interficere?Ecce palā loq̄t̄ ⁊ nihil ei di
cūt)Aug.nouerāt eñ q̄ ſeuitia q̄rebat̄:
mirabant̄ q̄ potētia nō tenebat̄.Igitur
nōplene intelligētes xp̄i potētiā puta=
uerūt eē pꝛincipū ſciam ꝙ ei pepcerūt
Hec ille.Uñ ſubdūt.(Nūq̄d vere cogno
uerūt p̄ncipes:qꝛ hic ē xp̄s?)Quaſi dice
H rēt.Foꝛte penitēt:qꝛ cognoſcūt iſtū eſſe
xp̄m.Sz eis occurrebat argumentū ad
ꝯ̄riū.vñ dicūt.(Sed hūc ſcimus vñ ſit)qꝛ
de nazareth galilee(xp̄s aūt cū venerit
nemo ſcit).i.ſciet(vñ ſit)Querit aūt Au
gu.Uñ iſti habebāt hanc credulitatē de
xp̄o:cū ſcriptura ꝓnuntiet ꝙ nazareus
vocabit̄.⁊ ꝙ in bethleē iude naſci debe=
ret.Et dicit ꝙ ſcriptura de xp̄o p̄dixit vñ
eſſet ꝙ̄tū ad humanitatē:ſed ꝙ̄tum ad
diuinitatē dictū eſt ꝑ Eſa.Generationē
eius q̄s enarrabit?Et hinc ꝓceſſit hec
opinio.Chriſtus autē ſm Aug.declara
uit ꝙ ⁊ ſcirēt vñ eēt ⁊ neſcirēt vñ eēt:cū
ſubdit̄.(Clamabat ḡ Ieſ⁹ docēs i tēplo
vt oēs eū poſſent audire q̄ de hac muſſi=
tabāt ⁊ vt eos faciat ꝟecūdari ſm Chr.
(dicēs.Et me ſcitis).ſ.ſm hūanitatē(⁊)
eodē modo(vnde ſim ſcitis)qꝛ ſm ꝙ di
cit Aug.in hac re ſolus latebat ꝟginis
partus quo excepto totū nouerūt in Ie
I ſu q̄d ad hoīem ꝑtinet.ſ.patriā ⁊ parē=
tes ⁊ effigiē quā gerebat.ſed quātuz ad
diuinitatē ſubiungitur ſm eundē Au=
guſti.(⁊ a me ipſo non veni)quia ſcili=
cet a ſeipſo non eſt ſm ſanctum Thom̄.

(ſed eſt verus qui miſit me)quaſi dicat.
Non ſum de numero eoꝛū q̄ ſine cauſa
venerunt:non miſſi.ſ.deo ſm Chryſoſt.
Iſte aūt mittēs eſt deus pater qui miſit
xp̄m ratione noui effectus in creatura:
⁊ ratione oꝛiginis diuine ſimul.Spirit⁹ K
aūt ſanctus ratione pꝛimi tantū.Imo et
ipſe et ſeipſum miſit.Uide.s.Tho.j.di.
xv.Quia autē verus eſt pater:vere mi=
ſit filiū ſm Chry.i.in vera carne ⁊ non
phātaſtica:ſz ꝙ dixer̄t heretici(quē vos
neſcitis)⁊ cōſequēter vt dicit Hil̄.vj.de
trini.neſcitis vnde.i.a quo ſim.Neſcie=
bant autez iſti deū neqꝫ compꝛehenſiue
neqꝫ beatifice.Pꝛimo eñ mō ſolus deus
nouit deū.Secundo autē modo ſoli bea
ti.Sciebant aūt de deo qꝛ eſt vel ſaltez
ſcire poterāt:ſed de deo patre vt ſic ni=
hil penitus ſciebant:ꝗ̄uis ꝑ fidem ſci=
re potuiſſent q̄ in diuinis erat pater:fi=
lius ⁊ ſpiritusſanctus.qꝛ de hoc ſcriptu
re loquebant̄:vt dicet̄ foꝛte in die trini=
tatis:vel al̄s(Ego ſcio eum)ideo ſi vul=
tis eum ſcire a me querite.Patrem eñ
nemo nouit niſi filius[⁊ ſi dixero qꝛ ne=
ſcio eum:ero ſimilis vobis mēdax]Quā
uis aūt ſit impoſſibile xp̄m eſſe mēdacē L
ſi tamen diceret mēdaciū eſſet mendax.
Nihil enim pꝛohibet veram eſſe cōdi=
tionalem cuius omnes partes ſunt fal=
ſe ⁊ impoſſibiles.Uñ deus pōt peccare ſi
vult:ꝗ̄uis velle non poſſit.Si enim vel
let peccare:peccaret:⁊ conſequēter poſ=
ſet peccare.(Sed ſcio eum)compꝛehen=
ſiue ⁊ beatifice.Pꝛimū ptz ꝑ.s.Tho.j.q.
xiiij.Scdm vero.iij.parte.q.xxxiiij.Fuit
enim ab inſtanti ſue conceptionis ſem=
per compꝛehenſoꝛ ſimul ⁊ viatoꝛ vſqꝫ
ad moꝛtem(quia ab ipſo ſum).i.ꝓcedo
generationem diuinā ab eo in idētita=
tem deitatis:ſm Hil̄.⁊ cōſequenter ean
dem habeo ſcientiam cum eo.(⁊ ipſe me
miſit)in hunc mundū ſm carnē vt dicit
Aug.Sed quare dicit:ab ipſo ſum in p̄
ſenti:⁊ ille me miſit in p̄terito?Ad hoc
dico ꝙ filiū eſſe a patre nihil aliud ē ꝗ̄
filiū generari a patre:que ḡnatio in eter M
nitate fit ⁊ nō in tpe.Eternitatis aūt eſt
infinita duratio:ideo lz indiuiſibilis ſit:
tñ coexiſtit omni tempoꝛi.Non eſt ergo
intelligendū ꝙ aliqñ filiū generauit pr̄.

nūc aūt nō generet:qꝛ ſemꝑ generauit
⁊ ſemꝑ generat:⁊ ſemꝑ generabit:ſicut
ſemꝑ dicit verbū ſuum.Si eñ aliqñ nō
generaret:non dicret tunc verbum ⁊ cō
ſequenter non haberet ꝯceptū:⁊ ꝯ̄ñr ni
A hil intelligeret.Filiū ꝟo mittit a patre
dicit dno.ſ.filio oꝛiginari a patre.⁊ nouo
modo eſſe in creatura quoꝛū ſcdm eſt in
tēpoꝛe Ideo ita aliquando fuit chꝛiſtus
incarnatus in pꝛeterito ꝙ nō incarna=
tur in pꝛeſenti:ſed incarnatus eſt.(Que
rebant ergo eū appꝛehēdere)Sed qua=
re.Uidebantur eñ bene de eo dubitare
an eſſet xp̄s.Ad hoc dicit Chryſoſto.ꝙ
fuerunt irrati in eo ꝙ dixerat:quem vos
neſcitis tanqꝫ ſuperbi.Uel foꝛte.qꝛ eos
dixerat mendaces.Uel poſſumus dice=
re ꝙ aliȷ̄ fuerunt qui erant ad eū diſpo=
ſiti.⁊ aliȷ̄ qui contra eum.(Et nemo mi=
ſit in illum manus)quia ipſe noluit(qꝛ
nondum venerat hoꝛa eius)in qua:ſcz
vellet pati.ſm Aug.non in qua fato vꝛ=
gente cogeretur pati.(De turba autem
B multi crediderunt in eum)quia non ita
odio ⁊ inuidia pꝛepediebat̄ vt p̄ncipes.
¶ In hac parte eſt documentum ꝙ mul
ti ſunt quibus vitia placent:⁊ coꝛrectio
vel obiurgatio diſplicet.ſicut iſti fuerūt
irritati qꝛ xp̄s eos notauit de mēdacio.
Bern̄.Eſſe peccatoꝛes volumus:⁊ nolu
mus exiſtimari.Hec ille.

¶ Feria.iiij.poſt dñicā.iiij.i Quadra.
¶ Textus euange.Io.cap.ix.

Preteriēs Ieſus vidit ho
minem cecum a natiuita=
te.Et interrogauerūt eū
diſcipuli ſui.Rabbi:quis
peccauit:hic aut parentes eius vt
cecus naſceretur?Reſpōdit Ieſus.
Neqꝫ hic peccauit:neqꝫ parētes ei⁹
ſed vt manifeſtētur oꝑa dei in illo.
Me opoꝛtet operari opera ei⁹ qui
miſit me donec dies eſt.Uenit nox
qñ nemo poterit oꝑari.Quandiu
C in mūdo ſum:lux ſum mundi.Hec
cū dixiſſet:expuit in terram:⁊ fecit
lutū ex ſputo:⁊ liniuit lutum ſuper
oculos ei⁹:⁊ dixit ei.Uade laua in
natatoꝛia ſiloe:q̄d iterp̄tat̄ miſſus.

Abiȷ̄t ergo ⁊ lauit ⁊ venit videns:
Itaqꝫ vicini ⁊ qui viderāt illū pꝛi⁹
qꝛ mēdicus erat:dicebāt.nonne hic ē
qui ſedebat ⁊ mēdicabat.Aliȷ̄ dice
bāt:qꝛ hic eſt.aliȷ̄ autē nequaqꝫ:ſed D
ſimilis eſt ei⁹.Ille vero dicebat qꝛ
ego ſuz.Dicebāt ergo ei:Quō er=
go apti ſūt tibi oculi?Rñdit:Ille
hō q̄ dicit̄ Ieſus lutū fecit ⁊ vnxit
oculos meos:⁊ dixit mihi.Uade
ad natatoꝛia ſiloe:⁊ laua et abiȷ̄ et
laui:⁊ video.Et dixerūt ei:Ubi eſt
ille?Ait?Neſcio.Adducūt eum ad
phariſeos qui cecus fuerat.Erat
aūt ſabbatū:qñ lutuz fecit Ieſus:⁊
aperuit oculos eius.Iterum ergo
interrogabant eum phariſei quo=
mō vidiſſet:Ille aūt dicit eis.Lu=
tū poſuit mihi ſuꝑ oculos ⁊ laui.et
video.Dicebāt ḡ q̄dā ex phariſeis
Nō eſt hic hō adeo q̄ ſabbatū nō cu E
ſtodit.Aliȷ̄ aūt dicebant.Quō pōt
hō pctōꝛ hec ſina facere?Et ſciſ ma
erat inter eos.Dicūt ergo ceco ite=
rum.Tu quid dicis de eo q̄ aperuit
oculos tuos:ille aūt dixit qꝛ ꝓpheta
ta eſt.Nō crediderūt ergo iudei de
illo:qꝛ cecus fuiſſet et vidiſſet do=
nec vocauerunt parētes eius q̄ vi=
derat:⁊ interrogauerūt eos:dicen
tes:Hic eſt fili⁹ vr̄ quē vos dicitis
qꝛ cec⁹ natus eſt.Quō ḡ nūc videt?
Rñderunt eis parentes ei⁹ ⁊ dixe=
runt.Scimus qꝛ hic eſt filius nr̄ ⁊ qꝛ
cecus natus eſt.quō aūt nūc videat
neſcimus:aut quis ei⁹ aperuit ocu
los nos neſcimus.Ipm interroga=
te etatem hz ipe de ſe loquat̄.Hec
dixerūt parentes eius qꝛ timebant
iudeos.Iā eñ conſpirauerant iu=
dei vt ſi q̄s eū confiteret̄ eſſe xp̄m
extra ſynagogā fieret.Propterea F
parentes eius dixerūt qꝛ etatez hz
ipm interrogate.Uocauerūt ḡ rur
ſum hoīem q̄ cec⁹ fuerat ⁊ dixerūt

ei:Da gloriã deo. Nos ſcimꝰ qꝛ hic
hō peccatoꝛ eſt. Dixit ergo eis ille.
Si pctōꝛ eſt neſcio: vnū ſcio: qꝛ cecꝰ
cū eſſē mō video: dixerūt ergo illi.
Quid fecit tibi: q̄uo apuit tibi ocu
G los. Rn̄dit eis. Dixi vobis iã ⁊ au-
diſtis. Quid iterum vultis audire.
Nūq̄d ⁊ vos vultis diſcipl'i eiꝰ fie-
ri? Maledixerūt ei ⁊ dixerunt. Tu
diſcipulꝰ eiꝰ ſis. Nos aūt moyſi di-
ſcipuli ſumꝰ. Nos ſcimus qꝛ moyſi
locutꝰ eſt deus: hūc aūt neſcimꝰ vñ
ſit. Rn̄dit ille hō ⁊ dixit eis. In hoc
eñ mirabile eſt: qꝛ vos neſcitis vñ
ſit: ⁊ apuit oculos meos. Scimus
aūt qꝛ pctōꝛes deꝰ nō audit. ſ; ſi q̄s
dei cultoꝛ ē ⁊ volūtatē eiꝰ facit: hūc
exaudit. A ſcl'o nō eſt auditū quod
apuerit ocl'os q̄s ceci nati. niſi eſſet
hic a deo non poterat facere q̄cq̄.
Rn̄derūt ⁊ dixerūt ei. In pctis na-
tus es totꝰ ⁊ tu doces nos. Et eiece
H rūt eū foras. Audiuit ieſꝰ qꝛ eiece-
rūt eū foras: ⁊ cū iueniſſet eū ieſus
dixit ei. Tu credis i filiū dei. Rn̄dit
ille ⁊ dixit Quis eſt dn̄e. vt credã i
eū. Et dixit ei ieſus. Et vidiſti eū: ⁊
q̄ loquit̄ tecū ipē ē. At ille ait Cre-
do dn̄e. Et procidens adoꝛauit eū.

PReteriēs ieſus vidit hoīem
cecū ⁊c.) Joã.ix. In preſenti
euang. tāgit̄ hiſtoria ceci na
ti ⁊ illuminati. Et diuiditur
in tria pūcta q̄ ſunt Oculoꝝ
miraculoſa reſtō. Phariſeoꝛum rigoꝛo-
ſa ꝯcertatio ⁊ malignoꝛu; opꝓbꝛioſa
maledictio. ¶ Quātū ad primū ſciēdū ē
ꝙ pn̄s hiſtoria a btō Joãne narrat̄ poſt
abſolutionē adultere q̄ credit̄ facta i die
bus paſſionis poſt dn̄icam palmaꝝ: ſed
I qꝛ illud fuit anticipatiue dictum: q̄ tpe
hec hiſtoria cōtigerit ignoꝛat̄. Sciendū
rurſus eſt ꝙ die quadã xp̄s fuit i lōga di
ſputatiōe cū iudeis in tēplo: vt d̄t beatꝰ
Joã.c.viij. quã diſputationē iudei volue
rūt lapidibꝰ cōcludere: ſed xp̄s abſcōdit

ſe ⁊ exiuit de templo ⁊ in ipſo egreſſu cō
tigit pn̄s hiſtoria q̄ in hoc euangelio re-
citat̄. Et hoc ſm Chꝛy. ⁊ glo. duplici cā.
Judei eñ volentes lapidare xp̄m ⁊ cru
deles erant ⁊ increduli. Receſſit ergo
ab eis vt mitigaret eoꝝ furoꝛē: ⁊ recedē
do fecit i auditū miraculū vt expelleret K
eoꝛum incredulitatē. Dicit̄ ergo (Et p̄te
riens ieſus) in ipſo ſuo egreſſu de tēplo
ſm Chꝛy. (vidit hominē) oculo coꝛpoꝛis:
⁊ oculo mie ⁊ pietatis. vel ſm Chꝛy. vi-
dit. i. diligenter inſpexit: quaſi aliq̄d cir
ca ipſum facturus: vt diſcipulos ad in-
ſpiciendū induceret: ⁊ interrogādu; de
cauſa infirmitatis eius (cecum a natiui-
tate). Iſte vt d̄ꝛ in legenda beate Ma-
rie Magda. dictꝰ eſt cedoniꝰ. ⁊ fuit tunc
cū ea in naui qñ Maſſiliã venit. Tūc au
tē quãdo xp̄s eū ſanauit ſedebat ꝓ elee
moſyna ad ianuã tēpli. Diſcipuli vero
xp̄i videntes ꝙ xp̄s ita eum aſpexiſſet:
ſm Chꝛy. ⁊ qꝛ paralytico dixerat: iã no-
li peccare: crediderūt ex aliquo crimine
iſta ceco cōtigiſſe: ideo ſequit̄. (Et inter-
rogauerunt eū diſcipuli eius) cōpatien- L
tes lōge cecitati ſm Chꝛy. (Rabbi) id eſt
magiſter (quis peccauit: hic aut paren-
tes eius: vt cecus naſceret̄) Quaſi dice-
rēt. Omnino ex aliquo pctō hoc ꝓuenit.
Et iſte fuit erroꝛ amicoꝝ Job. q̄ credide
runt hoī omnia incōmoda ꝓpter aliq̄d
peccatum actuale euenire. Vñ dixit Eli
phã. iiij. ca. Quis vnq̄ innocens perijt.
Erat autē apl'is ambiguitas circa hoc:
qꝛ videbat̄ eis ꝙ ante natiuitatē pecca-
re nō debuerit: niſi forte ſm erroꝛē quē
Orig. tenuit dicēs aīas preextitiſſe coꝛ-
poꝛibꝰ: ⁊ ſm diuerſitatē meritoꝝ diuer
ſis coꝛpibus alligari. Quē tñ erroꝛē ſm
Theo. apl'i non habuerunt ſed mouebã
tur ex verbis dictis paralytico: vt dictū
eſt. Ipm aūt erroꝛem deſtruit Apl's di-
cens de Jacob ⁊ Eſau. cum nōdū nati
eſſent nec aliquid boni egiſſent. Videba M
tur etiã eis ꝙ peccato parentū iſte puni
ri nō debuerit: qꝛ filius nō poꝛtabit ini-
quitatē pr̄is Ezech. xviij. Eſt autē ſciē
dū ex doctrīa ſan. Tho. i. ij. q. lxxxj. ⁊ ij.
ij. q. cviij. ⁊ ij. di. xxxiij. ⁊ ſup Joannem ꝙ
duplex eſt pena. Vna. ſ. ſpūalis q̄ homo
punit̄ quãtū ad animã: q̄ nunq̄ inſligit̄

niſi ꝓpter propriū pctm̄. Sicut eñ aīa
filij non eſt ex aīa patris: ſed a deo per
creationē. Ita nec ꝓpter patrē punit̄ fi-
lius iſta pena de qua ⁊ loquit̄ Ezechiel.
A vbi. ſ. Vñ ibi dicit̄ aīa q̄ peccauerit ipſa
moꝛiet̄. Alia ē pena coꝛpalis q̄ etiã filiꝰ
punit̄ ꝓ patre. qꝛ ſm coꝛpus. eſt aliq̄d
patris. Vñ ⁊ cū ſodomitis ſunt eoꝝ par
uuli occiſi. Gen. xix. ⁊ ſimiliter cu; Da-
than ⁊ Abiron num̄. xvj. ⁊ ſ; leges hu-
manas iuſte exheredantur filij commit
tentium crimē leſe maieſtatis: l; nō pu-
niant̄ in ꝑſona. De oībus aūt predictis
diffuſe agit̄ vbi. ſ. (Rn̄dit Jeſus. Neq̄
hic peccauit: neq̄ parētes eiꝰ) vt ſc; ce-
cus naſceret̄. Vbi ſm Aug. aduertendū
eſt q̄d xp̄s nō negauit ſimpl'r iſtū habuiſ
ſe peccatū ante natiuitatē: cū fuerit in
originali cōceptꝰ: ſed negauit ipm ⁊ pa-
rentes eius habuiſſe peccatū q̄d fuerit
cauſa cecitatis. Q̄d intelligendū eſt non
quin originale fuerit huius cã ſine qua
non: ſed qꝛ nō eſt ei a deo illata hec infir
mitas ad puniendū illud peccatu; (ſ; vt
manifeſtent̄ opera) id eſt miracula (dei
B i illo). i. vt ide gl'ificet̄ deꝰ. Et ſicut dicit
Chꝛy. quidã dicunt ꝙ ly vt nō ſtat cau
ſaliter ſ; cōſecutiue: ſicut dicit̄ Rom̄. v.
Lex ſubintrauit vt abūdaret delictū ſ;
hoc nō bn̄ d̄ꝛ qꝛ diſcipulis q̄rentibꝰ cau-
ſam cecitatis: xp̄s ſm hoc nullã cãm aſ-
ſignaſſet. ideo dicēdū eſt ꝙ ſm ꝓuiden-
tiã diuinã p̄ncipalis cã cecitatis fuit vt
xp̄s iſtū illuminãdo ſanaret: nec tñ deꝰ i
iuſte egit cū iſto ſi ꝓ ſui gl'ia hanc ei cala
mitatem inflixit: qꝛ vt dicit Chꝛy. nulla
fuiſſet iniuſtitia etiã ſi illū non creaſſet.
Fuit ergo ei bn̄ficiū ꝙ natū c̄pꝛis cecu;
eſſe voluit: qꝛ etiã cecitas coꝛpalis fuit
cã ei viſiōis ſpūalis. Eſt aūt notãdū q̄d
culpã deꝰ nūq̄ facit. ſ; tñ ꝑmittit. q̄d ēt
non faceret ſm Aug. niſi inde poſſet eli-
cere bonū: ⁊ niſi intētiōe alicuius boni
ſm ſan. Tho. ſicut ꝑmiſit ſeuire tyrãnos
vt clarerēt martyꝛes. Penã aūt deꝰ ꝑ-
mittit ⁊ facit: ſ; ſemꝑ ꝓpter aliq̄d bonū
C Quīq̄ aūt cauſis deus hoīe; flagella ſ;
ſan. Tho. de q̄bꝰ habes. iiij. di. xv. ⁊ ij. di.
xxxvj. Vide dn̄ica. xix. poſt trini. Iſte aūt
deꝰ cuiꝰ gl'ia i ceco iſto debuit mãifeſta
ri ſ; Chꝛy. ē ipē xp̄s. vñ ſubdit̄ (Me op;

opari opa eiꝰ q̄ miſit me). i. miracl'a ſm
Chꝛy. q̄ diuia v̄tute fiebãt ab eo: vt glo
riã ſuã. i. deitatē ⁊ eq̄litatē ad patrē mō-
ſtraret (dōec dies ē). i. ſ; Chꝛy. dōec hoī-
bus credere l;: ⁊ aſpicere ſeu ꝯuerti ad D
ſolē iuſtitie: ex quo eſt dies ſpūalis: ſicut
ex materiali ſole materiaľ ē dies. (Vēiet
nox qñ nemo poterit opari. i. tp̄s futu-
re vite poſt moꝛtē ſm Chꝛy. Eſt aūt du-
plex nox ſpūalis. vna q̄ eſt ꝑ ſubtractio
nē actualē gr̄e. ⁊ ꝯhr ꝑ veri ſolis amiſſio
nē. Alia ē ꝑ ſubtractionē gr̄e ⁊ poſſibili-
tatis ꝯuertēdi ſe ad gr̄am. In pria ē oīs
exiſtēs i moꝛtali nec talis pōt opari me
ritoꝛie reſpectu eterne vite. Valēt tñ ta-
lia bōa fctã in moꝛtali ad multa. Primo
qꝛ diſponūt ad pniam. de pe. di. v. Fal-
ſas. Scd̄o ad tolerabiliꝰ iudiciū futuꝝ. d̄
pe. di. iiij. Si q̄s. Q̄d nō ē ſic itelligendū
q̄ſi penã debitã minuãt: ſ; qꝛ ipediunt
neq̄s eã mereat̄: qꝛ. ſ. nō omittit. Hec pa
tēt ꝑ. s. Tho. iiij. diſt. xv. ar. ij. Tertio ad
tpalē ꝓſperitatē. de pe. di. iij. Cauēdū. et E
ij. ij. q. ij. Si q̄libet. Quarto ad aſſuefa-
ciēdū bōis moꝛibꝰ: ſicut olī baptiſmus
Joãnis. de ꝯſe. di. iiij. Nō regn̄abat̄. Qui
to qꝛ diabolꝰ nō h; ſuꝑ eo tãtã ptãtē: vt
p; de iudeo ſignato cruce i diabolo Gre.
Sexto qꝛ ſi ibis ad vitã eternã ſemper
gaudebis te talia feciſſe De his tñ foꝛte
al's dicet̄ diffuſiꝰ. In alia aūt ſūt dãna-
ti. qꝛ nec mereri pn̄t in illo ſtatu neq̄ ſe
ad gr̄am p̄pare ſ; ſūt i malo obſtinati cū
ſint i termino [Quãdiu i mūdo ſum lux
ſum mūdi] q̄ſi diceret. Ego ſū ſol faciēs
diē q̄diu ſū i mūdo. Eſt ãt ſ; Aug. nobi
ſcū vſq̄ ad ꝯſummationē ſcl'i: vt ipē d̄t
Mat. vl. ſc; ꝑ poſſibilitatē habēdi gr̄am
⁊ vſq̄ tūc durat ſ; eūdē iſta dies exiſtē
tibꝰ i via ſeu i iſto mūdo [Hec cū dixiſſ;
expuit i terrã] vt faceret lutū q̄ ſanaret:
⁊ hoc ſ; Chꝛy. vt ſe oñderet illū q̄ hoīe;
de limo fecit. [Et lutū fecit ex ſputo] nō
ex aq̄ alia ſ; Chꝛy. ne crederet̄ illumia-
tiua v̄tꝰ i illa aq̄ fuiſſe quã i terra eſſe ñ
ꝯſtat [⁊ liniuit ſuꝑ ocl'os eiꝰ] q̄ ſūt nobi-
liſſia pos hūani coꝛpis q̄bꝰ ēt aīa i ſciam F
ꝑficit: potiſſime iter oēs ſenſꝰ i inuētiōe
ſciētiarū: ſicut ꝑ auditū in addiſcēdo ab
alio. Iō in hoc ⁊ aīe ⁊ coꝛpis voluit ſe de
clarare creatoꝛem. Chꝛy. vr̄ velle ꝙ iſte

carceret organo viſus qđ ei ꝑ linitionē datū eſt.(Et dixit ei vade ⁊ laua i nata-
toria ſyloe:ꝙ interꝑtat͛ miſſus.(Sicut
dicit mag.hiſt.ſyloa ē fons ad radices
G montis ſion:q̄ nō iugibꝰ aquis ſʒ certis
horis ebullit cuiꝰ aqua cū̇ excipet͛ quaſi
ſtagnū nō longe a fonte cōſtitutū erat:
quā collectionē modo piſcinā:modo na
tatoria vocat ſcriptura.hec ille.Et nota
ſm aliq̄s:ꝙ idē ſūt natatoria ſyloe: ⁊ ꝓ
batica piſcina qđ ex dictis v̄bis magr̄i
hiſt.haberi videt͛.Erat aūt iuxta tēplū
Sicut aūt teſtat͛.s.Tho.ſuper Eſai.tri-
plex piſcina fuit i hierl̄m ſcʒ ꝓbatica ꝓ
ſacrificijs:⁊ mūda ꝓ cōitate:⁊ immūda
extra ad lauādū.Sʒ quare dñs iſtū non
curauit ſtati:ͅAd hoc dicit Chry.ꝙ fecit
prio vt oſtēderet ceci patiētiā ⁊ fidē q̄ nō
cogitauit ꝙ lutū ſolet excecare ⁊ ꝙ mul-
toties lauerat in ſyloe:⁊ nihil ei ꝓfece-
rat.Scđo vt fieret miraculū clariꝰ ⁊ ma
nifeſtiꝰ.Multi eñ illum viderūt oculis
linitis eūtē ⁊ redeūtē ſtati clariſſimo vi
ſu ꝯſpiciēdo.¶Sʒ hic eſt q̄ſtio iuxta mē
H tē Chry.q꞉ ſi nō debuit ex aliq̄ aq̄ face-
re ſputū:ne crederet͛ aqua ꝯtuliſſe viſū:
q̄re mittit͛ ad natatoria ſyloe.Ad hoc dr
ſʒ ꝙ idē dicit:ꝙ timēdū nō erat đ aqua
ſyloe ꝙ ſibi hāc gl'iam vſurparet:quia
mlt̄i ibi lauabāt oclos ⁊ nō potiebātur
tali bñficio ſecꝰ đ aliq̄ aq̄ q̄ nō ita fuiſſet i
vſu.Nec obſtat q꞉ ois īfirmitas i ſyloa
ſeu natatorijs eiꝰ curabat͛.q꞉ hoc erat
ſolū certo tp̄e:⁊ vnꝰ tm̄ ſanabat͛ ſingl'is
āgeli motiōibꝰ(qđ interꝑtat͛ miſſus)qđ
addit euāgeliſta vt inſinuet myſterium
xp̄i.Per h̄ ei ſignificabat͛ ꝙ ſyloa.i.xp̄s
miſſꝰ a deo i mūdū.cecū hūanū genꝰ il-
lumīauit(Abijt ḡ ⁊ lauit ⁊ venit vidēs)
vt gr̄as ageret xp̄o.¶In hac p̄te ē docu
mētū morale i ſenſu literali.de q̄ Apoſto
lus Ga.vi.ait.Dū tp̄s habemꝰ opemur
bonū ad oēs.Et Ecc.ix.Qđcūq꞉ pōt fa-
cere manꝰ tua inſtāter opare Chry.cuʒ
viuis facſi q̄đ facturꝰ es:vltra eñ neq꞉
fides ē neq꞉ labores:neq꞉ pnia.Hec ille
I ¶Quantum ad ſcđm tangit͛ rigoroſa
cōcertatio quā fecerunt phariſei cuʒ di
ct͛.(Itaq꞉ vicini ⁊ qui viderāt eū priꝰ:
q꞉ mendicus erat dicebāt.(Nōne hic ē
q̄ ſedebat ad ianuam templi et mendi-

cabat(:Vñ ſm Chry.xp̄s ſicut diſcipu-
los non inſignes elegit ſed viles ita be-
neficia ſua maxime ⁊ precipue pauperi
bus exhibuit.Venerat eñ ꝓ ſalute oim. K
Vñ q꞉ diuites aliā habebāt viā.ſ.abun
dātiā diuitiaꝝ:pauperū miſerias ꝑ mi-
racula ſubleuabat.(Alij dicebāt q꞉ hic
eſt)cōſyderātes diligēter notā ꝑ̄us effi-
giē.(Alij aūt nequaq̄꞉:ſed ſil'is eiꝰ eſt)q꞉
ſʒ Augu.aꝑti ocl'i vultū mutauerāt(Il-
le aūt dicebat:q꞉ ego ſū)nō veritꝰ iudeo
rū furorē.(Dicebāt ḡ ei.Qūo aꝑti ſūt ti-
bi ocl'i)ſm aliquos iſti ex malo aīo inter
rogāt vt q꞉ factū reꝑhēdere nō poterāt:
reprehēdāt modū.(Rñdit)neſciēs mo-
dū ſʒ factū(ille homo)Ex quo pʒ qđ nō
credebat ꝑfecte:q꞉ non credebat eiꝰ di-
uinitatē(qui dr ieſus)quē ex voce cogno
uit ſm Chry.qñ ante factū cū diſcipl'is
ꝯferebat.Forte eñ[lʒ Chry.non dicat]
multoties eū audiuerat p̄dicantē in tē-
plo(lutū fecit)nō dicit ex ſputo:q꞉ hoc ñ
cognouerat viſu ſicut lutū ꝑcepat tactu
ſm Chry.(⁊ vnxit oculos meos).i.ocloꝝ L
loca ſi carebat organis.vel oculoꝝ orga
na ſi habebat(⁊ dixit mihi.Vade ad na
tatoria ſyloe ⁊ laua.Et abij ⁊ laui et vi-
deo)Augu.Cecꝰ ille cōfitebat͛ ⁊ cor im-
pioꝝ ſtringebat͛ q꞉ nō habebant in cor
de qđ iam ille habebat in facie.Hec il-
le(Et dixerunt ei.Vbi ē ille:)Nō expri-
mūt nomē eiꝰ ſm Chry.q꞉ ſicut ad vidē
duʒ ita ⁊ ad nominādū erat eis grauis.
Vnde iſta dicūt ſm eādē occaſionē:me
ditantes aduerſus illū(ait.Neſcio)Red
det͛ per hoc inſuſpicabile teſtimonium
ceci.q꞉ non ꝑhibet teſtimonium xp̄o q̄ſi
adulator.Chriſtus etiā multitudinem
ſanctoꝝ ſecū non ducebat vt gloriā ina
nem doceret declinare.Interdū tñ ali-
quos ex ſpāli cā ſecū ſe ꝑmittebat.Q꞉ v̄o
xp̄m inuenire nequerūt ſʒ Chry.(addu
cūt eū ad phariſeos q̇ cecus fuerat).i.ad
quoſdā religioſos famoſiſſimos ⁊ ſupbiſ
ſimos vt.ſ.acriꝰ eū iterrogarēt.Vñ ſub-
dit͛(Erat aūt ſabbatū qñ lutū fecit Ieſꝰ M
⁊ aꝑuit oclos eiꝰ)qđ ſubdit euangeliſta
ſm Chry.vt demōſtraret coꝝ malā vo-
lūtatē ⁊ cām ꝓpter quā eū q̄rebāt vt.ſ.
occaſionē ꝯ eū inuenirēt:⁊ detraherent
miraculo ꝑ eſtimatā vel apparētē legis

trāſgreſſionē.Vel forte adduxerūt eum
ad eos vt territꝰ ab eis q̄ mlt̄a poterant
nō auderet fateri tale miraculū fuiſſe a
K xp̄o ꝑpetratū.(Iteꝝ aūt)poſt iterroga-
tionē vicinoꝝ(iterrogabāt eū phariſei
qūo vidiſſet)vt calūniā inferrēt mō.Nā
A ꝙ ſabbatū eſſet iam certi erāt(Ille aūt)
non timēs excōicari ex ſynagogā(dixit
eis.Lutū poſuit mihi ſuꝑ oclos:⁊ laui ⁊
video)Breuiꝰ iſtis rñdet q̄꞉ plebi.Prio
q꞉ iā audiuerāt.Scđo q꞉ nō interroga-
bant vt ſcirent veritatem.Tertio ne fa-
cilius caperetur in verbo.[Dicebant er
go quidaʒ ex phariſeis]non omnes ſed
quidā:quia aliqui iam intus iniūgebā-
tur ſm Chry.[Non eſt hic hō a deo qui
ſabbatum non cuſtodit]Non dicunt q̄
ſabbato curat:ſed qui ſabbatū nō cuſto
dit.q꞉ ex malitia quantū poſſunt parui
faciūt opa xp̄i:ſm Chry.⁊ erāt iſti ſtulti
zelatores legis ſaltē apparēter.Opera
enim ſeruilia ad dei magnificentiam or
L dinata cuiuſmodi fuit iſta linitio ocloꝝ
nō ſoluebāt ſabbatuʒ ſed ſanctificabāt.
Vñ[Alij dicebāt]q̄ rōnabiliores erant
ſʒ tñ imperfecte diſpoſiti ſm Chry.Vel
B q꞉ amabāt p̄ncipatū vel q꞉ nondū vide
bāt qđ iſte eſſet deus qui poſſet ſoluere
ſabbatū ſi voluiſſet:⁊ conſequenter non
audebant clare dicere mentem ſuam:
ſed dicebant.[Quomodo poteſt homo
peccator hec ſigna facere]Timebāt eñ
excōicari a phariſeis alijs.Sʒ ꝯ:q꞉ mira
cula etiā mali faciunt:vt pʒ Matth.vij.
Ad hoc dico ꝙ miracula deus triplici-
ter facit.ſ.primo in teſtimoniū veritatis
ſicut moyſes fecit ſigna corā filijs iſrael
in egypto ad probandū ꝙ deus illum
miſiſſet Exo.iiij.Secūdo in teſtimoniuʒ
ſanctitatis:ſicut cadauer proiectum in
ſepulcrum Heliſei vt eius oſſa tetigit re
uixit.vt pʒ.iiij.reg.xiij.Tertio ad cōſo-
lationem fideliuʒ ſicut deus populo ſuo
aperuit mare in quo ſubmerſit pharao
nē cum populo eius.Exo.xiiij.Nūq꞉ au
C tem deus inuenitur miracula facere ꝑ
malos ad conſolationē bonoꝝ neq꞉ i te-
moniū ſanctitatis:q꞉ teſtificari non pōt
falſuʒ:ſʒ ſolū in teſtimoniū v̄itatis ma-
le fecerūt miracl'a vt fides ꝓbaret͛.Xp̄s
aūt q꞉ p̄dicabat ſe deū:ſiue faceret mi-

racl'a ad cōſolationē bonoꝝ ſiue in teſti
moniū ſanctitatis ſiue v̄itatis ſeq̄batur
oīno ꝙ eēt bonꝰ:q꞉ ſequebat͛ ſi faciebat
i teſtimoniū veritatis:ꝙ eſſet deus ⁊ cō
ſequenter ſanctus:vel pōt dici qđ hoc
dictū non oporteret eſſe verū:q꞉ nō eſt xp̄i D
neq꞉ euangeliſte ſed phariſeoꝝ.[Et
ſciſma erat inter eos]ſcʒ phariſeos ſm
Chry.ſicut prius fuerat i populo quibuſ
dā dicentibus illū eſſe bonū:quibuſdaʒ
v̄o negātibꝰ[Dicūt ergo ceco iteꝝ]illi
ſ.q̇ erāt ꝓ xp̄o.ſm Chry.Gloſſa v̄o dicit
ꝙ fuerūt aduerſarij xp̄i q̄ q̄rebāt aduer
ſus iſtū calūniā vt eū ex ſynagogaʒ pel
lerēt.Sʒ p̄mū v͛ ꝓbabilius vt patebit
[Tu q̄đ dic꞉ đ eo q̄ aꝑuit tibi oclos]Nō
dicūt ſʒ Theo.q̄đ dicis de eo q̄ ſoluit ſab
batū ſicut faciebāt alij:ſʒ cōmemorant
miraculū q̄ſi ꝯcitātes eū ad dicendū pro
xp̄o.[Ille aūt dixit:q꞉ ꝓpheta ē]nō q̄cū
q꞉ ſʒ antonomaſice.i.ille đ q̄ ſcripſit moy
ſes:⁊ q̄ expectat͛ vt mundū ſaluet.Et ſic
iſte cecus in fide ꝓficit:quia quē priꝰ ho
minē dixerat:nunc appellat prophetā.
Chryſ.Q꞉ v̄o iudei cecū attonitū facere
nō valebāt:ſed videbant eum cū oi pro-
palatione bñfactorē ſuū predicanteʒ:ꝑ
parētes putabāt annihilare xp̄i miracu E
lū.Hec ille.Vñ ſeq̄t͛[Nō crediderūt er-
go iudei de illo q꞉ secꝰ fuiſſet ⁊ vidiſſet
doēc vocauerīt parētes eiꝰ q̄ viderat]pꝰ
cecitatē.ꝙ fuit đo ordināte.vt mag꞉ pu
blicaret͛ ⁊ certificaret͛ miraculū ſʒ Chry
ſo.[Et iterrogauerīt eos dicētes]cū ma-
gno furore ſʒ Chry.[Hic eſt filiꝰ veſter
quē vos dicit꞉].i.fingit꞉ i fauorē xp̄i[q꞉
cecꝰ natꝰ ē.Qūo ergo nūc videt:]Quaſi
dicerēt ſʒ Chry.Aut falſū eſt ꝙ nūc vi-
deat:aut ꝙ ꝑ̄us fuerit cecꝰ[Rñderīt pa-
rētes eiꝰ ⁊ dixerūt.Scimꝰ q꞉ h̄ ē filiꝰ nr̄:
⁊ q꞉ cecꝰ natꝰ ē.Qūo aūt nūc videat ne-
ſcimꝰ aut q̄s eiꝰ aꝑuerit oclos neſcimꝰ]
Et ſic ſm Chry.interrogati de tribꝰ:ad
duo pria tm̄ reſpondent:⁊ tertiuʒ ſe di-
cūt ignorare diſpēſante deo:vt is q̄ fue F
rat curatꝰ ⁊ certiſſime illđ nouerat iterū
de hoc interrogaret͛:vt ideʒ ait.Vñ di-
cūt[Ip̄m interrogate:etatē habet ad te
ſtimoniū ferēdū.Ip̄e đ ſe loquat͛ ex q̄ lo
qui pōt et ſcit.]Hec dixerunt parentes
eius ſemiplene cōfitentes veritatem[q꞉

ſimebāt iudeos. Jā em̄ cōſpirauerāt iu
dei).i.ſimul ſpirauerāt vel ꝓpoſuerant
(vt ſi quis eū ꝯfiteret̄ eſſe xp̄m extra ſy=
nagogam fieret).i.eſſet excōicatus a ſo=
cietate iudeoꝝ ⁊ priuatus omni honore
G ⁊ officio:qḋ valde opprobrioſuꝫ fuit iu=
deis. Per hoc aūt volebant extinguere
nomen xp̄i Augu. Jā nō erat malū fieri
extra ſynagogā. Jlli expellebāt:chriſtꝰ
ſuſcipiebat. Hec ille. Ambr. Synagoga
ꝑfidie locus impietatis domus:amētie
receptaculū. Hec ille.(Propterea parē
tes eiꝰ)imbecilliores ceco ſm̄ Theo. qui
intrepide veritatē fatebatur (dixerunt
etatem habet:euꝫ interrogate) timētes
de ſynagoga expelli ſicut etiā dicit̄ Jo.
xij.qḋ multi ex principibus crediderūt
in eum:ſed ꝓpter phariſeos nō ꝯfitebā
tur illū vt de ſynagoga non eijcerentur.
(Vocauerūt ergo rurſus hoiem q̄ cecus
fuerat)nihil valentes ex parētibꝰ extor
quere. Nō autē vt ait Chryſo. dicunt ei
aperte:nega xp̄m:ſed ſub pretextu reli
H gionis ad hoc eū volūt inducere. Unde
dicitur(⁊ dixerūt. Da gl'iam deo).i.ſm̄
Chry. curationē tuā diuine aſcribe vir
tuti:quaſi xp̄s ad hoc nihil ſit operatus.
Uel da gl'iam deo.i.confitere veritatē.
Dicit em̄ Glo. Joā.vij.ꝙ dare gloriam
deo eſt veritatē de aliquo deo quaſi p̄ñte
dicere. Un̄ videt̄ fuiſſe modus exigendi
iuramētū:vel quaſi iuramētū. Volebāt
ergo ꝙ ꝯfiteret̄ veritatē.i.id qḋ ipſi vole
bāt ⁊ illud diceret eſſe veritatē.puta ꝙ
male dixiſſet dicēdo eū eſſe ꝓphetā.vel
ꝙ fuiſſet magice curatus:vel hmōi(Sic
aūt loquunt̄ ſicut q̄ dicit poteſtati. Dñe
faciatis ius:ſed detis mihi victoriā. Et
vt magis ad hoc alliciāt dicūt(Nos)q̄ ſu
mus bone cōſcientie:vt puta religioſi.⁊
qui ſcimus legē(ſcimus)certe ⁊ explora
tiſſime.(qꝛ hic homo)q̄.ſ.ſabbatum ſol=
uere videbat̄ ſm̄ Chry. pctōꝛ eſt)Chry.
Quare nō arguiſtis eū dicētē.q̄s me ar=
I guet de pctō. Hec ille.(Dixit ergo ille)
quaſi attediatꝰ ⁊ fatigatus verbis eoꝝ
(Si pctōꝛ eſt neſcio.)Sꝫ ꝯ̄:qꝛ dixerat:ꝙ
ꝓpheta eſt:nūquid eſt factus timidus.
Abſit ſm̄ Chry. Sequētia em̄ non indi
cāt eum timuiſſe:ſꝫ vt idē dicit:voluit
ipſo facto declarare ꝙ erat iuſtus ⁊ ſan

ctus:non aūt ſuo teſtimonio. Un̄ ſubdit̄
(Unū ſcio:qꝛ cecus cū eſſem.mō video)
quaſi diceret. Jſtud eſt ſignū ꝙ non eſt
pctōꝛ ſicut dicitis. Uel ideo ſic dixit vt
iponeret finē q̄ſtionibꝰ eoꝝ q̄bꝰ erat te=
dio plenus. Si em̄ aperte dixiſſet ꝙ iu= K
ſtus eſſet xp̄s:viſus fuiſſet eis velle con
tradicere ⁊ nouū belluꝫ verboꝝ fuiſſet
exortuꝫ. Uel ſic dixit eos irridēdo:qꝛ em̄
dicebāt ſe ſcire ꝙ xp̄s homo pctōꝛ eſſet:
ipſe negat hoc ſe ſcire.⁊ latent̄ ⁊ irriſo=
rie dicit ſe ſcire oppoſitum:cū dicit ſe ſci
ꝙ poſt cecitatē per eū receperat viſum.
Qꝛ ergo miraculum infringere nō pote
rant:rurſus ꝯuertunt̄ ad modū curatio
nis(Dixerunt ergo illi. Quō aperuit ti=
bi occulos)Nunq̄d aliquo p̄ſtigio:inuo=
cando beelzebub aut alium demonem.
Sed vt ait Chry. q̄ꝺiu res egebat inq̄ſi
tione cecus remiſſe loquebat̄:qꝛ vero iā
vicerat audacter de reliquo eis loquit̄.
Un̄ ſequit̄(Rn̄dit eis. Dixi vobis iam et
audiſtis:q̄d iterū vultis audire).q.d.ſm̄
Chry. Ultra non reſpōdeo vobis inani=
ter interrogātibus ⁊ nō volētibꝰ adijce=
re ſꝫ calūniari q̄ dicunt̄. Hec ille.(Nun=
quid ⁊ vos) Nam vt ait Aug. Jam ipſe L
implicite ſe diſcipulū xp̄i aſſerit(vultis
diſcipuli eiꝰ fieri)Aug. Hec loquebat̄ iā
ſtomachatus aduerſus duritiā iudeoꝝ:
⁊ ex ceco videns nō ferens cecos. Hec il=
le. ¶ Jn hac parte literale eſt documen
tū:ꝙ hō pro ſe habēs veritatē eſt ꝯſtās
⁊ animoſus Chry. Jta forte quid eſt ve=
ritas ita ibecille mēdaciū. Nam veritas
q̄dem ⁊ ſi deſpectos aſſumpſerit:claros
eos facit ⁊ oñdit. Mendaciū autem et ſi
cum fortibꝰ fuerit imbecilles eos mon=
ſtrat. Hec ille. ¶ Quātū aūt ad tertiū tā
gitur opprobrioſa maledictio ſm̄ mentē
maledicentiū reuera autē fuit glorioſa.
Dicit̄ ergo(Maledixerunt ergo ei).i.ma
ledictionē legis imprecati ſunt ſuꝑ eum
tanq̄ꝫ ſuꝑ blaſphemū. Uel maledixerūt
i.imprecati ſunt ei malū ſm̄ ſuā opinio
nē. Et q̄d ſit illud malum ſtatim ſubiū=
gitur.(Et dixerūt. Tu diſcipl's eius ſis) M
O grāde malū. Utinā mūdus totus ſub
tua ſit diſciplina ieſu xp̄e ſaluator. Au=
gu. Maledictū eſt ſi coꝛ diſcutias:nō ſi=
v̄ba ꝑpendas. Tale maledictū ſuꝑ nos

⁊ ſuper filios noſtros. Hec ille.(Nos aūt
moyſi diſcipuli ſumus) Uoluerūt ꝑ hoc
oſtendere xp̄m ꝯ̄riū moyſi quaſi nō poſ=
ſit q̄s eſſe vtriuſq̄ꝫ diſcipulus. Qḋ ꝯ̄dicit
A dn̄s Jo.v. Si crederetis moyſi:credere
tis ⁊ mihi. Ex q̄ ptꝫ ſm̄ Chry. ꝙ nec xp̄i
nec moyſi erant diſcipuli.(Nos ſcimus
ꝙ moyſi locutus eſt deus:)in hoc veruꝫ
dicētes:vt ptꝫ Exo.xxx.⁊ num̄.xij.(hunc
aūt neſcimus vn̄ ſit)Chry. Ea q̄ ꝑ viſum
cognoſcitis.auditu:minoꝛa exiſtimatis.
Jlla em̄ q̄ noſſe vos diſcitis a ꝓgenitori
bus audiſtis. Sꝫ nonne fidedignoꝛ eſt q̄
certificauit ꝙ a deo venit ꝑ miracula:q̄
nō ſolum audiſtis ſed vidiſtis. Hec ille.
Sꝫ ꝯ̄:qꝛ Jo.vij.dixerūt.hunc ſcimus vn̄
ſit. Ad hoc p̄t dici primo ꝙ mētiunt̄. Se=
cūdo ꝙ dicūt ſe neſcire.vn̄ ſit.i.vnde ha
beat autoꝛitatem vel ſi ſit a deo miſſus.
Tertio ꝙ deſpectiue loquūtur ſm̄ ꝙ tūc
erat loquēdi modus(Rn̄dit ille hō ⁊ di=
xit eis)cū quadā indignatione ⁊ ipatiē=
tia ſuꝑ eoꝝ ſtoliditate.(Jn hoc em̄ mira
bile eſt ꝙ vos neſcitis vn̄ ſit:et aperuit
oculos meos)Chry. Ubiq̄ꝫ ſignū inducit
qꝛ hoc deprauare nō poterāt ſꝫ ab eo cō
B uincebant̄. Hec ille. Et qꝛ aliq̄ eoꝝ dixe=
rant. Quō pōt hō pctōꝛ hec ſigna facere
ſm̄ Chry. decetero aſſumit ſn̄iam eoꝝ et
dicit.(Scimus aūt qꝛ deus pctōꝛes non
exaudit)quaſi diceret ſm̄ Chry. Opinio
hec ⁊ mea ⁊ veſtra cōis eſt. Sed ꝯtra qꝛ
ſm̄ qḋ dicit Aug. publicanus pctōꝛ ro=
gauit veniā ⁊ obtinuit iuſtificationem a
deo. Ad hoc dicit Aug. ꝙ adhuc nō erat
plene illuminatus qꝛ deꝰ pctōꝛes exau=
dit:vt de publicano ptꝫ. Forte aūt poſ=
ſet aliq̄s ad ꝓbationē Aug. dicere ꝙ pu
blicanus erat ꝯtritꝰ:⁊ petebat nō remiſ
ſionem culpe ſed pene.rōne cuius dice=
bat ſe pctōꝛem.i.obligatū ad penaꝫ pro
pctis p̄teritis. ¶ Sed cōtra:qꝛ dicit ſal=
uatoꝛ ꝙ deſcendit iuſtificatꝰ.ſ.ex humi=
litate ⁊ orōne:iuſtificatio aūt nō oppo=
nit̄ pene ſed culpe:qꝛ ⁊ iuſti aliq̄n puni=
ti dicūtur a ſctis. Ad idem dicit Theo.ꝙ
C intēdit dicere ꝙ deus pctōꝛibus facere
miracula non cōcedit. Cū v̄o veniā im=
ploꝛāt de ꝯmiſſis iam non peccatoꝛes ſꝫ
penitētes ſunt:vt ſcꝫ deus exaudiat pe=
nitētes:ſed nō in pectis ꝑſiſtētes:vt di=

cit.ſ.Tho. Sꝫ ꝯ̄ Theo. arguit̄ qꝛ ēt mali
legūtur feciſſe miracula:vt ptꝫ Mat.ix.
de eo q̄ eijciebat demones et non ſeque=
batur xp̄m:Act.xix.iuxta notata ꝑ mag.
hi.aliq̄ magi inuocato xp̄o demones ex= D
pellebāt. Ad hoc dico vt ptꝫ ex dictis ꝙ
deus pctōꝛibus facere miracula nō con
cedit ꝓpria eoꝝ autoꝛitate:vt xp̄s facie
bat:ſꝫ vel ad ꝯſolationē bonoꝝ:vel in te
ſtimoniū ſanctitatis ſue ſicut xp̄s facie=
bat ſm̄ Tho. Cū em̄ deus nō poſſit eē te
ſtis falſitatis:cū ſit miraculū in teſtimo=
niū ꝑſone neceſſe eſt ꝙ ſit bona:ſicut cuꝫ
ſit in teſtimoniū doctrine neceſſe eſt ꝙ ſit
vera. Hec ille. Nec etiā hoc eis ꝯcedit ad
petitionē ipſoꝝ quaſi eos exaudiendo.
Miracula em̄ q̄ fiunt ꝑ malos fiūt ad cō
firmandā v̄itatē ꝓpter ipam veritatē p̄
dicatā:nō ꝓpter orationē peccatoꝝ. Ad
idē dꝛ ſꝫ.ſ.Tho.ꝙ dupl'r exaudit̄ pctōꝛ.
Prio vt dꝛ.ij.ij.q.liij.q̄n oꝛat ex bono de=
ſyderio nature. Lꝫ em̄ ipſe non mereat̄
exaudiri:tn̄ exaudit̄ interdū:qꝛ ipetra=
tio vel exauditio nō fit ex iuſtitia dep̄cā
tis ſed ex mīa dei. Si tn̄ vt ibi dicit oꝛa=
ret ex deſyderio peccati.ſ.petēdo aliq̄d E
ꝯferēs ad pctm̄:nunq̄ꝫ exaudit̄:niſi ad
vindictā ⁊ punitionē vt amplius labat̄.
Scd̄o exaudit̄ vt dicit.iiij.di.xv.⁊.iij.ꝑ.
qō.lxxxij.ꝓpter deuotionē eoꝝ pro q̄bꝰ
fit:vel ex quoꝛū ꝑſona fit.vt cum malus
oꝛat in ꝑſona eccl'ie. Jſte aūt q̄ cecus fue
rat oīno adhuc nō bene videbat ſm̄ glo.
Lꝫ aūt pctōꝛes ipetrent iterdū:nūq̄ꝫ tn̄
oꝛādo merent̄. Juſti aūt merent̄ ſemꝑ ⁊
iterdū ipetrāt [Sꝫ ſi q̄s dei cultoꝛ eſt et
volūtatē eiꝰ facit:hūc exaudit]ſemꝑ ob=
ſeruatio ꝙ pie ⁊ ad ſalutē ⁊ ꝑſeuerāter
⁊ ꝓ ſe petat.vt habes.iiij.di.xv.q.iiij.ar.
vij.q.iij. Si aūt hec oīa nō obſeruantur:
exaudit q̄dē deus aliq̄n ſed nō ſemꝑ.[A
ſeculo].i.ab initio mūdi[nō eſt audituꝫ
ꝙ aperuit q̄s oculos ceci nati] q̄ſi dice=
ret. Sicut res noua eſt ⁊ mirabilis:ſic no
ua ⁊ mirabili virtute eſt facta[Niſi eēt
hic hō a deo nō poterat facere q̄cq̄ꝫ]tale F
ad ꝯſolationē ſeruoꝝ dei vel in teſtimo
niū ꝑſone ⁊ ꝓprie bonitatis. Et qꝛ erant
obſtinati nō receperūt ꝑſuaſionē vn̄ ad
peioꝛa ſunt ꝓuocati ⁊ ad opprobria cō=
uertunt̄. Jō ſequit̄[Rn̄derūt ⁊ dixerunt

eı. Jn pctis natus es totus] Jn hoc autē
exprobrāt ei cecitatē: qđ de ſe eſt pctm̄
mortale. ſ. dicere opprobriū. Nā ſm Au
gu. iō dicūt totꝰ: qꝛ oculis clauſis natus
B eſt ſm Chry. Vō dicūt totꝰ: ac ſi dicant: a
prima etate hūiſti inſignia pctī. i. cecita
tē [Et tu doces nos?] quaſi diceret. Su
pbus ⁊ temerariꝰ es q̄ tal' talia pſumis
Beda. Solet maiorū ꝯſuetudo a minori
bus aliq̄ diſcere dedignari. Hec ille. [Et
eiecerūt eū foras] extra ſynagogā: ⁊ ex
cōicauerūt: qꝛ nō dixerat qđ voluiſſent.
Quis interrogatꝰ ab eis ſit ꝓfeſſus veri
tatē. (Audiuit ieſus) alijs referentibꝰ q̄
uis oīa ſciret (qꝛ eiecerūt eū foras: ⁊ cum
inueniſſet eū) Ex q̄ ſm Chryſ. ptꝫ ꝙ xp̄s
iuit eū q̄rere. Nā q̄ſitū inuenio. reperio
ꝙ fors parat vltro. (dixit ei. Tu credis
in filiū dei). ſ. q̄ tibi aperuit oculos. Non
aūt interrogat ſm Chry. quaſi ignorās:
ſꝫ vt ſe ei notū faciat (Rn̄dit ille) paratꝰ
iādiu ad credenduꝫ in eū (et dixit. q̄s eſt
dn̄e vt credā in eū) Sicut em̄ dixit Chry.
adhuc pſonaliter nō cognoſcebat xp̄m
qꝛ poſtq̄ fuit illuminatus ita fuit a iu
deis detentus ꝙ xp̄m videre nō potuit
H [Et dixit ei Jeſus. Et vidiſti eū] ſecūdū
Theo. reducens ei ad memoriā ꝙ ab il
lo acceperat videndi ptātē [⁊ qui loquit'
tecū ipſe eſt Aug.] Modo lauat xp̄s faciē
cordis eius. Deniq̄ facie cordis lota: et
mūdana conſcia agnoſcit illuꝫ nō filium
hoīs tm̄ qđ an̄ crediderat ſed iā filiū dei
ſm carnē ſuſceperat. Un̄ ſequit'. [At ille
ait: Credo dn̄e]. Parū eſt aūt credo. Uis
videre q̄lē credat [Et ꝓcidens adorauit
eū.] Hec ille. ¶ Jn hac pte eſt morale do
cumētū de quo Chry. ait. Qui ꝓpter v̄i
tatē ⁊ xp̄i confeſſionē iniuria opprimun
tur: hi maxie honorant': qđ in ceco factū
eſt. Eiecerūt em̄ eū de tēplo iudei et iue
nit eū dn̄s tēpli: ⁊ eū ſuſcepit ſicut Ago
notheta athletā multū laborantē ⁊ coro
nauit. Hec ille. ¶ Allegorice hic cecꝰ na
tus ſignificat humanū genꝰ in ſuo p̄nci
I pio. i. patrē cecatū: ſed ſanatū p ſaliuā ⁊
lutū. i. deitatē ⁊ humanitatē q̄ adinui
cē cōiuncta ſunt: poſita tali mixtione in
oculis. i. in cordibꝰ ſeu intellectiuꝰ fide
liū ⁊ facta lotione in piſcina ſyloe. i. miſ
ſi Jeſu xp̄i q̄ piſcina eſt fons ſacri baptiſ
matis. ¶ Anagogice vero ſignificat idē
vt illuminatū eſt: nō iā ad fidē ⁊ gr̄aꝫ vt
prius: ſꝫ ad viſionē ⁊ gl'iam v̄tute eiuſdē
mixtionis ſꝫ locū in piſcina mortis p ex
poliationē carnis: vel in piſcina deita
tis miſſi p abiectionē luti exiſtētis i ocu K
lis. i. credulitatis incarnationis. Cū em̄
q̄s deū viderit ſtatim elabit' fides viſioq̄
ſuccedit. ¶ Moraliter v̄o ſignificat pctō
rem q̄ cecatur a tribus. Primo a ſtercore
hirūdinū vt Thobias eiuſdē ſcđo. i. a pul
uere terrenarū cupiditatē. Scđꝫ ex igne
carnalis ꝯcupiſcētie eo mō quo viſus ce
cat' ad aſpectuꝫ pellis cādentis. Tertio
ex timore ſupbie dicēte. Grego. Tumor
mētis obſtaculū eſt veritatis. iſta eſt ce
citas nobiſcū nata vn̄ in padiſo celeſti
ſtati ſupbiuit Lucifer: ⁊ in terreſtri Adā
⁊ in hoc mundo Cain. Pria cecitas dꝫ cu
rari p collyriū dulciſſimū. i. Jeſuꝫ ꝯſyde
ratum in regno eo mō quo guſtu mellis
ſunt occuli Jonathe illuminati. j. Reg.
xiiij. qꝛ ſm Aug. oēs diuitie deberēt ꝯtē
ni vt ſaltē vna hora diei facies poſſet vi
deri. Scđa v̄o p collyriū amariſſimū: eo
mō q̄ Thobias p fel piſcis ē illuminatꝰ L
Tho. xj. ⁊ ſignificat xp̄m in cruce tāq̄ pi
ſcē aſſatū. Tertia v̄o p collyriū mixtū ex
ſaliua dulci ⁊ terra amara. i. xp̄m ꝯſyde
ratū i iudicio vbi dulcis bonis et malis
erit amarꝰ. Signū aūt reſtitute lucis eſt
ire p viā rectā. i. v̄tutū: ⁊ videre in ſe ma
culas etiā paruiſſimas peccatorum. Et
ſic cognoſcit ſeu diſcernit ea q̄ ſibi obij
ciuntur vtrum ſint bona vel mala.

☞ Feria. v. poſt dn̄icā. iiij. in. xl.
☞ Textus euang. Luc. c. vij.

IBat Jeſus in ciuitatem
q̄ vocat' Naim ⁊ ibāt cū il
lo diſcipuli eius: et turba
copioſa. Cuꝫ aūt appro
pinquaret porte ciuitatis ecce de
functus efferebat' filius vnicus ma
tris ſue ⁊c.

IBat Jeſus in ciuitatem que voca
tur Naim ⁊c. Uide dominica. xvj. D
poſt feſtum trinitatis.

☞ Feria. vj. poſt dominicam quar
tam in Quadrageſima.
☞ Textus euang. Joan. c. xj.

ERat quidā lāguēs lazarꝰ
a bethania de caſtello ma
rie et marthe ſororū eius.
Maria autē erat q̄ vnxit
A dn̄m vnguēto et exterſit pedes eiꝰ
capillis ſuis cuius fr̄ lazarꝰ infirma
bat. Miſerūt ergo ſorores eius ad
eū dicētes. dn̄e ecce quē amas īfir
matur. Audiēs aūt Jeſus dixit eis.
Jnfirmitas h̄ nō eſt ad mortē: ſꝫ ꝓ
gloria dei: vt glı̄ficet' filiꝰ dei: p eā.
Diligebat aūt Jeſus Marthā ⁊ ſo
rorē eiꝰ Mariā ⁊ Lazarū. Ut ergo
audiuit qꝛ infirmabatur: tūc quidē
māſit in eodēꝫ loco duobꝰ diebus.
deinde poſt hec dicit diſcipulis ſuis.
Eamus in iudeā iterum. Dicunt ei
diſcipuli. Rabbi: nunc q̄rebant te
iudei lapidare. Et iterum vadis
illuc. Reſpōdit ieſus. Nōne duode
B cim hore ſūt diei. Si q̄s ābulauerit
in die non offendit qꝛ lucem huius
mūdi videt: ſi autem ambulauerit
in nocte offendit qꝛ lux nō eſt in eo.
Hec ait ⁊ poſt hec dicit eis. Lazarꝰ
amicus nr̄ dormit ſꝫ vado vt a ſōno
excitē eū. Dixerūt g̊ diſcipuli eius.
dn̄e ſi dormit ſaluus erit. Dixerat
autē ieſus de morte eiꝰ. Illi autem
putauerūt qꝛ de dormitione ſom
ni diceret tūc ergo dixit eis Jeſus
manifeſte. Lazarꝰ mortuꝰ eſt ⁊ gau
deo ꝓpter vos vt credatis q̄m non
eram ibi. Sed eamꝰ ad eū. Dixit er
go Thomas q̄ dr̄ didymꝰ ad cōdi
ſcipulos. Eamꝰ ⁊ nos ⁊ moriamur
cū illo. Uenit itaq̄ Jeſus ⁊ inuenit
eū q̄tuor dies iā i monumēto hn̄tē.
Erat aūt bethania iuxta hieroſo
lymā q̄ſi ſtadijs q̄ndeciꝫ: multi aūt
C ex iudeis venerāt ad marthā ⁊ ma
riā: vt ꝯſolarent' eas de fratre ſuo.
Martha ergo vt audiuit qꝛ Jeſus
venit occurrit illi. Maria autē do
mi ſedebat. Dicit g̊ martha ad ie
ſum. Dn̄e ſi fuiſſes h̄ fr̄ meꝰ nō fuiſ
ſet mortuꝰ. Sed ⁊ nūc ſcio qꝛ q̄cūq̄
popoſceris a deo dabit tibi deꝰ. Di
cit illi Jeſus. Reſurget fr̄ tuus. Di D
cit ei martha: Scio qꝛ reſurget in
reſurrectionē in nouiſſimo die. Di
cit ei ieſus. Ego ſum reſurrectio et
vita: q̄ credit in me etiā ſi mortuus
fuerit viuet: ⁊ oīs q̄ viuit: ⁊ credit
in me: nō moriet' in eternū: Credis
hoc. Ait illi. Utiq̄ dn̄e. Ego credi
di: qꝛ tu es xp̄s filꝰ dei viui qui in
hūc mūduꝫ veniſti. Et cū hec dixiſ
ſet: abijt ⁊ vocauit mariā ſororem
ſuā ſilētio dicēs. magr̄ adeſt et vo
cat te. Illa vt audiuit ſurrexit cito
⁊ venit ad eū. Nōdū em̄ venerat ie
ſus in caſtellū ſed erat adhuc in illo
loco vbi occurrerat ei martha. Ju E
dei igit' q̄ erāt cū ea in domo ⁊ ꝯſo
labant' eā cū vidiſſent mariā ꝙ cito
ſurrexit ⁊ exijt ſecuti ſunt eā dicen
tes: qꝛ vadit ad monumentū vt plo
ret ibi. Maria g̊ cū veniſſꝫ vbi erat
ieſus vidēs eū cecidit ad pedes eiꝰ
et dixit ei. Dn̄e ſi fuiſſes hic frater
meus non eſſet mortuꝰ Jeſus g̊ vt
vidit eā plorātē: ⁊ iudeos q̄ venerāt
cū ea plorātes infremuit ſpū ⁊ tur
bauit ſeipꝫ ⁊ dixit. Ubi poſuiſtis eū?
Dicūt ei dn̄e: veni ⁊ vide. Et lachry
matus eſt Jeſus. Dixerūt ergo iu
dei. Ecce quō amabat eū. Quidam
aūt ex ipſis dixerūt. Nunq̄d non po
terat hic qui apꝑuit oculos ceci na
ti facere vt ⁊ hic nō moreret'. Jeſus
ergo rurſum fremens in ſemetipſo
venit ad monumentū: Erat aūt ſpe
lunca ⁊ lapis ſuperpoſitus erat ei.
Ait Jeſus: Tollite lapidem. Dicit F
ei martha ſoror eius q̄ mortuꝰ fue
rat dn̄e iā fetet: q̄triduanꝰ em̄ ē. Di
cit ei Jeſus. Nonne dixi tibi: q̄m ſi

crediderís videbis gloriã dei. Tulerũt ergo lapidẽ. Jeſus aũt eleuatís ſurſuz oculis dixit. Pr̃ gratias
B ago tibi qm̃ audiſti me. Ego autẽ ſciebã qꝛ ſemꝑ me audis: ſꝫ ꝓpter ppl̃m q̃ circũſtat dixi: vt credãt qꝛ tu me miſiſti. Hec cũ dixiſſet: voce magna clamauit Lazare veni foras: ⁊ ſtatim ꝓdijt q̃ fuerat mortuꝰ ligatꝰ pedes ⁊ manꝰ inſtitis: ⁊ facies illiꝰ ſudario erat ligata: Dicit eis Jeſus. Soluite eũ ⁊ ſinite abire. Multi ergo ex iudeis q̃ venerãt ad mariã ⁊ marthã ⁊ viderãt q̃ fecit: crediderunt in eum.

ERat quidã lãguẽs ⁊c. Jo. xj. Jn pñti euã. tãgunt tria pũcta q̃ ſunt. Jnuitatio: profectio: ⁊ ſuſcitatio. ¶ Quantũ ad pmũ tãgit̃ iuitatio q̃ ſorores Lazari infirmãtis ad eũ viſitãdũ ⁊ ſanãdũ xp̃ꝫ iuitarũt. Eſt aũt notãdũ ꝙ hiſtoria de qua in euãgelio agit̃ facta fuit
H ꝑ dies q̃ndecĩ añ xp̃i paſſionẽ. i. tali die qualis eſt hodierna. Nã ſm̃ Magi. hiſt. eadẽ die hoc factũ credit̃ qua in eccleſia recitat̃. Eſt etiã ſciendũ ꝙ iſte Lazarꝰ ⁊ ſorores eiꝰ fuerunt nobiliſſimi ⁊ vt tradũt hiſtorie de ſtirpe regia deſcẽderũt. Fuerũt etiã diuites qꝛ habebãt duo caſtella. ſ. Bethaniã q̃ eſt ſcd̃o miliario a Hierl̃m ⁊ Magdalũ qd̃ eſt ſcd̃o miliario a nazareth ⁊ magnã ꝑtẽ ciuitatis Hieruſalẽ. Fuerũt etiã oẽs xp̃o valde dilecti: vt patebit. Jpſe em̃ erat pauꝑ: ⁊ iſti de ſuis diuitijs ꝓuidebant ei. Cũ ergo vt tradit btũs Joãnes xp̃s in feſto dedicatiõis tẽpli eſſet in hierl̃m in tẽplo in porticu Salomonis iudei circunſteterunt eum rogantes vt diceret eis veritatem ſi erat xp̃s. Quibꝰ ille reſpondit taliter vt viderẽt ꝙ ſe dicebat deũ: ⁊ ſtatim voluerunt eũ lapidare: ſed ille fugit
J trãs Jordanẽ dimiſſa iudea: ⁊ cũ eẽt extra iudeã Lazarus in iudea infirmabatur. Dicit̃ ergo (Erat q̃dã lãguẽs) Languor ꝓprie eſt infirmitas grauis: ⁊ vt dicũt q̃dã incurabilis ꝑ naturã. (lazarꝰ a bethania). ſ. oriũdus. Addit̃ aũt [de caſtello marie ⁊ marthe ſororꝝ eiꝰ] ſm̃ aliquos vt itelligamꝰ ꝙ nõ fuit a bethania q̃ eſt circa iordanẽ ſꝫ de ea q̃ eſt ꝓpe hieruſalẽ. Et qꝛ iſte eiꝰ ſorores erãt notiores i euãgelio ⁊ familiores xp̃o: ꝑ eas notificat̃ fr̃ eaꝝ minꝰ notꝰ ẽt dato ꝙ caſtrũ eẽt cõe. Uel põt dici ꝙ addit̃ de caſtello ad denotãdũ ꝙ erat nobilis q̃ſi dicat̃ ꝙ nõ erat natꝰ i villa illa: ſꝫ in caſtello. i. in arce. Jn q̃buſdã ei locis nobiles dicũtur de caſtro ad dñiam ſubditoꝝ ſicut ⁊ de terra ad dñiam foreſiũ: ⁊ hoc q̃ſi ſunt dñi hñtes. ſ. homagiũ, ſicut marchiões cene dicunt̃ de cena ⁊ de caſtro. Addit̃ aũt ſororꝝ eiꝰ: rõne ꝓdicta. Et qꝛ plures fuerũt marie ne errēmꝰ i noĩe: vt dꝫ Alchui. iſta deſcribit̃ ex notiſſima actione. [Maria aũt erat q̃ vnxit dñm vnguẽto: ⁊ exterſit pedes eiꝰ capillis ſuis: cuiꝰ frater Lazarꝰ īfirmabat̃] Ad hoꝝ aũt euidẽtiã ſciẽdũ ẽ ꝙ Chryſ. ⁊ Hie. ⁊ Ori. dñt ꝙ hec maria ſoror lazari nõ eſt illa que Lu. vij. appellat̃ peccatrix: qꝛ iſta vt dñt fuit nobilis ⁊ honeſta dña. Et illa q̃dẽ peccatrix vnxit xp̃m bis. ſ. i domo phariſei: vt hr̃ Lu. vij. ⁊ i domo Simonis leproſi vt hr̃ Mat. xxvj. Hec aũt ſoror lazari vnxit eũ i domo ſua: vt habet̃ Jo. xij. lꝫ ipẽ dicat hoc idẽ. c. xj. Maria aũt erat ẽt qꝛ vt dicũt anticipatiue loquit̃. Et ſic ſm̃ iſtos due fuerunt q̃ vnxerũt dñm: ⁊ vna earũ vnxit eũ bis. Sꝫ Ori. dꝫ ꝙ ſicut ter xp̃s vnctus fuit in vita: ita tres fuerũt mulieres vngẽtes: ſcꝫ peccatrix i domo phariſei. ⁊ ſoror Lazari i domo ſua añ ſex dies paſche vt dꝫ Joãnes. ⁊ alia i domo Simonis leproſi ⁊ per biduũ tm̃ añ paſcha: vt dꝫ Mat. xxvj. Jſte aũt due vltie fuerũt vt dicit q̃ vnxerũt illũ poſt mortẽ Aug. aũt de cõſen. euã. ⁊ Gre. tenẽt ꝙ nõ fuit niſi vna de q̃ oẽs euãgeliſte narrãt: ⁊ illa vnxit eũ tm̃ bis. ſ. q̃ñ cõuerſa eſt: et peccatrix dicta a phariſeo Lu. vij. ⁊ alia vice iſtãte paſſiõe i domo ſimonis leproſi de q̃ referũt Mar. Mat. et Jo. Nec fuit vnctꝰ tertia vice i domo Lazari ⁊ ſororũ qꝛ lꝫ hoc Joãnes videatur dicere: tamẽ nõ dicit. Un̄ illa vnctio fuit eadẽ cũ ea q̃ fuit i domo Simonis leproſi: qd̃ ꝑꝫ ex hoc: qꝛ de vtraq̃ ſubditur ꝙ

ditur ꝙ diſcipuli murmurauerũt de ꝑditione vnguẽti. Sumit aũt Aug. argumentũ: qꝛ anteq̃ Maria dñm inſtante paſſione perungeret euãgeliſta dꝫ. Ma
A ria aũt erat q̃ vnxit dñm vnguẽto. Jſta ergo eſt veritas ⁊ vna fuit: q̃ vnxit in vita xp̃m: ⁊ tm̃ bis vnxit: ⁊ iſta fuit peccatrix ⁊ ſoror Lazari vt eccleſia cantat di. Maria ſoror Lazari q̃ tot cõmiſit crimina. Motiua aũt alioꝝ ad oppoſitũ non ſunt efficaciã habẽtia. Nã ad id qd̃ obijcit̃ de diſſonãtia tꝑis: dicit Aug. ꝙ re uera ante ſex dies paſche facta eſt vnctio: vt dicit Jo. Mathęꝰ autẽ ⁊ Marcꝰ ꝑ recapitulationẽ loquunt̃: ita ꝙ nõ intendũt dicere ꝙ ꝑ biduũ ſolũ añ paſcha ſit facta vnctio ſꝫ ꝙ añ biduũ xp̃s ꝓdixit ſuã ꝓditionẽ cui annectũt vnctionẽ ex qua ſumpſit exordiũ. Qd̃ vero obijcit̃ de domo Simonis leproſi q̃ erat auunculꝰ Lazari Dicẽdũ ꝙ forte erat vna domꝰ eiꝰ ⁊ Lazari: ⁊ ſororꝝ eiꝰ tanq̃ cõis ⁊ ipẽ Simõ erat paterfamilias: vt dicit ſan. Tho. vel erat vna cõtiguitate: ⁊ ab vna in aliã erat trãſitus immediate. Qd̃ ve
B ro de vnctione capitis ⁊ pedũ ſolet obijci. qꝛ. ſ. vna pedes: ⁊ alia caput inunxit: dixit Aug. ⁊ eadẽ mulier vtrunq̃ vnxit. Nec obſtat qd̃ dicit Mar. qd̃ fracto alabaſtro effudit ſuper caput eiꝰ qꝛ nõ fuit ita fractũ q̃n aliq̃d ꝓ pedibꝰ potuerit remanſiſſe. Uel forte vt dicit. s. Tho. priꝰ vnxerat pedes. Poſſet tñ breuiꝰ dici ad oĩa ꝙ fuit eadẽ ꝑſona: ſꝫ nõ eadẽ vnctio Aug. de ꝟbis dñi. Jnuaſerat lazaꝝ ꝑnicies inimica lãguoris miſerãdi hoĩs corpus quotidie edax febris icẽdiũ aſſumebat. Aderãt aũt due ſorores languẽti: ⁊ caſuꝫ dolẽtes iuuenis egrotãtis lectulo iugiter ihęrebãt. Hec ille. Un̄ ſubdit̃ (Miſerũt ḡ) ⁊ nõ iuerũt pſonal'r ſicut regulus ⁊ Cẽturio ſm̃ Chry. qꝛ ex familiaritate ad xp̃m multã habebãt i eo ꝯfidẽtiã. Scd̃o ſm̃ eũdẽ qꝛ erãt i luctu ⁊ infir
C mi ſeruitio. Uel ſꝫ Tho. qꝛ nõ decet mulieres extra domũ faciliter vagari: vl' qꝛ timebant qd̃ euenıſſet. ſ. mortẽ frĩs ſine ſua pñtia aduenire (ſorores eiꝰ). i. Lazari volẽtes ſe a dolore: ⁊ fratrẽ a lãguore liberare (ad eũ). i. ieſuꝫ exiſtẽtẽ vltra iordanẽ. de quo et ſi in hoc euãgelio nõ ſit facta mẽtio: fctã tñ erat añ dicẽtes (Dñe ecce quẽ amas infirmat̃) quaſi dicerent ſm̃ Aug. ſuper Jo. Sufficit vt noueris. Non em̃ amas ⁊ deſeris. Amãti tñ nõ fuerat nũciãdũ. Hec ille. Un̄ nihil petiuerũt cõfidẽtes i amore xp̃i. Per hoc aũt ſicut dicit Chry. volũt xp̃m ad miſericordiã flectere. (Audiẽs aũt ieſꝰ dixit eis. ſ. ſororibꝰ lazari ꝑ inter nũtios [Jnfirmitas hec nõ eſt ad mortẽ] vt. ſ. detineat̃ a
M morte [ſꝫ ꝓ glĩa dei. i. xp̃i ſꝫ Theo.] Ordinabat̃ aũt hec mors ad reſurrectionẽ ꝑ xp̃m fiẽdã ex q̃ xp̃s fuit glificatꝰ: Un̄ ſubdit̃ (vt glorificet̃ filiꝰ dei ꝑ eã) reſuſcitãdo mortuũ. Ubi aduertẽdũ ſꝫ Chry. ꝙ cũ ly vt aliq̃n cauſaliter aliq̃n ꝯſecutiue teneat̃: hic ſtat ſcd̃o mõ. Nã illa infirmitas euenit aliũde: ſed ea xp̃s eſt vſus in gloriã dei. Hec aũt verba Chry. ſunt vt dicit. s. Tho. ꝟa in ordine ad cauſas naturales, q̃ illã infirmitatẽ in gloriam dei ꝑ reſurrectionẽ nõ ordinabãt: nõ autẽ in ordine ad ꝓuidentiã diuinã: q̃ illã infirmitatẽ ad glĩam xp̃i ordinauit. Di
E cit em̃. s. Tho. ꝙ deus oĩa mala pene ordinat in aliquos fines bonos. Admirãda eſt aũt ſm̃ Chry. iſtarum mulierũ fides qꝛ cum fratrem ex verbis xp̃i intellexerint nõ moriturũ: cum poſtea viderunt illum mori non ſunt ſcandalizate: nec crediderunt illum fuiſſe mentitum: ſed vel parabolice locutum: vel ſperabant: illũ ab eo reſuſcitandũ. (Diligebat autẽ) ſpũali ⁊ ſpeciali affectu (Jeſus martham ⁊ ſororẽ eiꝰ Mariam ⁊ Lazarũ.) O beate ſorores atq̃ felices q̃ gaudium mundi xp̃m etiã in exilio familiariter poſſederunt. Hec autẽ ſm̃ Chryſ. interponunt̃: ne miremur ſi amici dei aliq̃n tribulãtur. Aug. Jlle lãguẽs: ille triſtis: oẽs dilecti. Habebant ergo ſpem quoniã diligebantur ab eo qui eſt dolẽtium conſolatio languentium ſanator. Hec ille. ¶ Jn hac ꝑte eſt documẽtũ qd̃ etiã iuſti viri flagellant̃. Un̄ Gre. ix. mo
K ral'. Ab electis ſuis deus iniq̃tatũ maculas ſtudet tꝑali afflictiõe detergere: q̃s i eis in ꝑpetuũ nõ vult videre. Hec ille. ¶ Moral'r aũt hic ſignificat̃ ꝙ ſunt tres vie veniẽdi ad celũ xp̃o dilecte. ſ. via cõtemplatiua ſignificata ꝑ Mariã: ⁊ acti

ua ſignificata per Marthã:⁊ via pnie ſi
quis per pctm̃ mortale perdiderit ali-
quã illarum ſignificata per Lazarum.
¶ Quantũ ad ſcðm tangit̃ profectio xp̃i
G ad Judeã: eo ꝙ exaudierit ſupplicãtes
cũ õr.(Ut aũt audiuit qꝛ infirmabat̃:tũc
quidẽ mãſit in eodẽ loco) .ſ.trãs Jorda
nem(duobus dſ ebꝰ) vt ſcꝫ eum inueni-
ret quatriduanũ in monumento. Qui-
dam aũt dicũt.vt.s. Theo. ꝙ Lazarus
ea die mortuꝰ eſt qua venerunt ad xp̃m
nũtij ⁊ poſt xp̃s quieuit duobꝰ diebꝰ:et
quarto die inuenit eũ i monumẽto. Nõ
aũt xp̃s ad eũ iuit ſtatim ſm Aug. vt eũ
inueniret mortuũ ⁊ reſuſcitaret. Nã vt
dicit.s.Tho.non haberet locũ mors vbi
eſſet vita preſens. ¶ Scðm Chry. vero
ne miraculũ aliquã calũniã pateret̃. Si
enĩ ſtatim mortuꝰ fuiſſet reſuſcitatꝰ di-
xiſſent forte phariſei illũ vere mortuum
nõ fuiſſe: ſed aliquo accidente factũ in-
ſenſibilem [Deinde poſt hec dicit diſci-
pulis ſuis. Eamus in iudeam iterũ] vñ
ſ.diſceſſerat: vt ait Aug. pene lapidatꝰ.
Dicit aũt Chry. nunq̃ xp̃m dixiſſe diſci
pulis quo vellet ire niſi mõ: qꝛ pluries
H fuerant in iudea cum xp̃o quaſi lapida
ti iõ formidabãt:⁊ xp̃s nõ voluit ꝓpter
hoc eos improuiſos illuc ducere ne ni-
mis timerent(Dicũt ei diſcipuli) ꝓ eo ⁊
ꝓ ſeipſis formidãtes: vt ait Chry.(Rabi
nunc querebãt te iudei lapidare:⁊ iterũ
vadis illuc.) Sic aũt loquunt̃ quaſi ſoli
magr̃o timerẽt ſꝫ reuera timebãt etiam
ſibi ſm Chry.(Rñdit ieſus. Nõne duo-
decim hore) inequales [ſunt diei] artifi-
cialis. De hoc dictũ ẽ dñica i.lxx. Sicut
enĩ dicit.ſ.Tho. hore inequales ſumunt̃
ſm aſcenſuꝫ zodiaci: ita ꝙ hora eſt aſcẽ
ſus ſigni dimidij. Sũt aũt oi tpe.xij.diei
artificialis: ⁊.xij.noctis: qꝛ ſemper aſcẽ
dũt ſex ſigna i die:⁊ ſex i nocte. Hore ãt
eq̃les q̃ ſꝫ eq̃noctialis aſcẽſuꝫ mẽſurant̃
nõ ſunt ſemp.xij.diei.⁊.xij.noctis: ſꝫ ſo-
lũ in eq̃noctio. Cauſa ꝟo ꝙ ille ineq̃les:
iſte vero eq̃les ſint: eſt qꝛ partes zodiaci
ſupra orizõtẽ difformit̃ eq̃noctialis aũt
ptes vniformiter aſcẽdũt. Hec ille ꝟtua
liter. Exponit̃ autẽ hoc tripliciter. Prio
qꝛ dñt q̃dã ꝙ erat tũc ſicut ⁊ mõ puer-
biũ ꝙ volẽs dicere hoies eẽ mutabiles

dicebat. Nõne.xij.hore ſunt diei. Sẽſus
eſt ergo. Lꝫ nuperrime vellẽt me lapi-
dare iudei:tñ ſunt mutabiles iõ ſequi-
mini me ſecure. Huic aũt expoſitiõi etiã
Chry.cõſentit. Scðo exponit Chryſ.ſic. I
Nõne.xij.ſunt hore diei i q̃bꝰ ſcꝫ ſecure
hoies icedũt. Forte ei apl̃i ſua debãt ire
noctu. Tertio exponit Au. Nõne.xij.ſũt
hore diei.i.xij.apl̃i xp̃i. Se enĩ appellat
diẽ cũ ſit lux. Nã dies ſumit̃ ꝓ motu ce-
li qꝛ eſt elatio ſolis ⁊ ꝓ tpe mẽſurãte il-
lũ qꝛ eſt pars anni. ⁊ ꝓ p̃ſentia lucis qꝛ
qñ ſol eſt ſup terrã dies eſt. Apl̃os autẽ
dixit horas. Eſt ḡ ſenſus ſm Aug. Dies
ꝯtinet horas: ſꝫ nõ ecõuerſo: ſic ⁊ vos de
betis me ſeq̃: nõ ecõtra.(Si q̃s ambula-
uerit i die nõ offendit: qꝛ lucẽ huiꝰ mũdi
videt: ſi q̃s aũt ambulauerit in nocte of
fendit qꝛ lux nõ eſt in eo.) Scðm primã
expoſitionẽ eſt ſenſus qð iudei poterãt
eſſe al̃r diſpoſiti ꝓ maiori parte ⁊ econ-
uerſo nullũ erat periculũ ambulare in
iudeã per diẽ: ſed ſolũ ꝓ noctẽ: vel non
ꝯeuerant oim furores vel alia cã. Scðꝫ
ſecũdã vero eſt idem ſenſus ⁊ vlteriꝰ eſt
ſenſus ꝙ q̃ ambulat i die.i.i ſerenitate ⁊ K
luce cõſciẽtie ſiue q̃ ambulat ſimpl̃r am-
bulat ꝯfidẽter. Chry. Qui ſibi nihil cõ-
ſcius eſt neq̃tie: nihil patit̃ ꝟſutie. Itaq̃
nõ opꝫ formidare. Nihil enĩ dignũ mor
te geſſimꝰ. Hec ille. Scðm Chry. vero q̃
ſcðo mõ exponit eſt etiã p̃dictꝰ ſenſus.
Et vlteriꝰ aliꝰ talis. Si vidẽs lucẽ huiꝰ
mũdi ⁊ ſecurꝰ: multomagis q̃ mecũ ẽ ni
ſi amouerit ſe a me. Et idẽ ſenſus eſt ſm
tertiã expoſitionẽ Theo. tñ ẽt quartã ex
poſitionẽ tãgit vt ꝓ diẽ metaphorice xp̃s
ſignauerit p̃ſentiã ſui i terra vſq̃ ad paſ
ſionẽ: in quo tpe apl̃i habuerũt timere.
Uide in paſſione dixit. Si ergo me q̃ri-
tis. ſinite hos abire. Per noctẽ ꝟo tp̃s ſe
quẽs paſſionẽ. Et ſm hãc eſt idẽ ſenſus
q̃ ⁊ tertie ad quẽ reducit̃: vl̃ illa ad iſtã.
(Hec ait: ⁊ poſt hec dixit Lazarꝰ amicꝰ
nr̃ dormit.) Et in hoc ſm Chry. alio mõ
ꝯfortat diſcipl̃os:⁊ hoc.ſ. ꝙ nõ habebãt
aſcẽdere in hierl̃m ſꝫ in bethaniã. Mor
tẽ aũt dixit ſomnũ ⁊ dormitionẽ. Primo
propter futuram reſurrectionem. ⁊ Se-
cundo propter facilitatem reſuſcitandi
ſm Aug. ⁊ Tertio propter melioratio-

nẽ poſt reſurrectionẽ. Mortui enĩ boni
reſurgũt meliꝰ ſe habẽtes(Sed vado vt
a ſomno excitẽ eũ) nõ aũt vt diſputẽ cũ
iudeis.(Dixerũt ergo diſcipuli eiꝰ) volẽ
A tes eũ retrahere ab inſtituto ſuo: ſcðm
Chry. vel qꝛ ſolet ſomnꝰ in egrotãtibus
ſignũ eſſe ſalutis ſm Aug. vel forte reue
ra ꝓpt̃ vtrũq̃(Dñe ſi dormis ſaluꝰ erit)
quaſi diceret. Sine tua p̃ñtia liberabit̃.
Dixerat aũt Jeſus de morte eiꝰ: illi ꝟo
putauerũt ꝙ de dormitiõe ſomni dice-
ret. Sꝫ q̃uo erãt ita rudes vt crederent
xp̃m tm̃ iter velle pficere vt a corporali
ſomno lãguidũ excitaret? Ad hoc dicit
Chry. ꝙ exiſtimauert̃ eũ parabolice lo-
cuturũ. Sꝫ hec rñſio patit̃ difficultatẽ:
qꝛ dicit textꝰ qð putauerũt ꝙ de dormi-
tione ſomni diceret. Jõ alij dicũt ꝙ erãt
in tãto timore ꝙ nõ bene capiebãt q̃ di-
cebant̃. Alij ꝟo:⁊ quaſi redit in idẽ: di-
cũt ꝙ ꝯſyderauerũt id qð dictũ eſt dor-
mit: ſed nõ illud vado vt a ſomno excitẽ
eũ(Tũc ergo dixit eis Jeſus manifeſte.
Lazarꝰ mortuꝰ eſt.) Sed quare non eſt
B apte locutꝰ in p̃ncipio. Ad hoc dr̃ ꝙ nõ
fecit hoc ne videret̃ iactãter ⁊ ſupbe lo-
q̃ de ſua potẽtia reſuſcitãdi: ſed poſtq̃
diſcipuli erãt tardi ad intelligẽdũ: ma-
nifeſtat eis mortem ⁊ reſurrectionẽ.(Et
gaudeo ꝓpt̃ vos) de hoc ꝙ vobis poſſuꝫ
abſñtia patefacere ſꝫ Aug. vel ſm alios
gaudeo: qꝛ nõ erã ibi:⁊ ſic ſecuta ẽ mors
et ego eũ reſuſcitabo vt firmiꝰ credatis
(ꝓpt̃ vos) inquã.i.ꝓpter veſtrũ ꝓfectũ
in fide(vt credatis) in me firmiꝰ ⁊ robu-
ſtiꝰ q̃ priꝰ ſm Aug.(qꝛ nõ erãt ibi) ⁊ tñ
mortẽ vidi qð eſt argumẽtũ mee deita-
tis. Uel ſm aliquos ly qꝛ reddit cauſaꝫ
gaudij vt dictũ eſt.(Sed eamꝰ ad eũ vt
ſuſcitẽ eũ) ⁊ ꝯñr habeatis aliud deitatis
argumẽtũ.(Dicit ergo Thomas) Tho-
mas eſt hebraicũ: et interp̃tat̃ geminus
ſed grece interp̃tat̃ didymꝰ: ꝙ latine ſo
nat dubius. Sed quare euãgeliſta poſt
nomẽ eiꝰ ſubiunxit(qui dr̃ didymus).i.
geminus vel dubius qð idẽ videt̃: qꝛ ſcꝫ
C dubiꝰ ad vtrãq̃ partẽ cõtradictiõis ha
bet argumẽtũ. Ad hoc dici põt. Primo
qꝛ grece dicebat̃ didymus ⁊ ꝓpriũ eius
nomen hebraicũ nouerat vulgatum: vt
ſciretur de quo euãgeliſta loqueretur:

ideoq̃ expreſſit nomẽ quo in greco nũcu-
pabat̃: dicẽs qui dicit̃ apud grecos paſ
ſim didymus. Secundo dicit̃ ſm mentẽ
Chry. ꝙ hoc fit: qꝛ ceteris erat infirmior
in fide:⁊ magis timebat. Nam ꝙ ſequit̃ D
(Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cũ illo) ſm
Chry. ⁊ timore dictum eſt ab eo. Et vi-
detur velle Chry. ꝙ ironice loquit̃ qua-
ſi diceret. Nunq̃d ſi magiſter vult mori
debemꝰ eũ ſequi? Sed ſm Augu. eſt iſta
vox magne cõſtantie ⁊ hortãtis alios: ⁊
nõ retrahẽtis. Jdem cũ Aug. ſentit Be-
da:⁊ glo. q̃ dicit. Ecce verus amantium
affectus: vel cũ eo viuere: vel cũ eo mo-
ri. Hec ille.(Uenit itaq̃ Jeſus ⁊ inuenit
eũ quatuor dies iã in monumẽto habẽ-
tem) cõpletos vel incõpletos [Erat aũt
bethania iuxta hieroſolymam].i. iuxta
hieruſalẽ: quaſi ſtadijs quindecim.i.fe-
re duobus miliaribꝰ. Nã octo ſtadia cõ
plent miliare vnũ. De hoc vide dñicã.j.
aduentus. Hoc aũt dicit euangeliſta ſꝫ
Chryſoſt. vt intelligat̃ ꝙ congruũ erat
multos ex hieroſolymis cõueniſſe illuc
cum eſſent nobiles. Uñ ſubditur [Mul- E
ti autẽ ex iudeis venerant a hieruſaleꝫ
ad Mariam ⁊ Marthã: vt conſolarent̃
[eas de fratre ſuo] Cõtra: qꝛ erant ini-
mici xp̃i:⁊ ſtatuerant vt extra ſynago-
gã fieret qui eũ cõfitebatur xp̃m. Quo
ergo cõſolabãtur iſtas de quibꝰ notum
erat eas eſſe xp̃o dilectas? Ad hoc dicit
Chryſ. ꝙ fuit: vel ꝓpter magnã earum
calamitatẽ cui cõpaſſi ſunt: vel qꝛ eas vt
nobiles reuerebantur vel quia iſti iu-
dei nõ erant mali. multi enĩ ex ipſis cre-
debant. Martha aũt vt audiuit: per nũ
tios p̃cedentes: qꝛ Jeſus venit.i. qꝛ eſſet
in veniẽdo occurrit illi: anteq̃ ingrede
retur caſtellũ. Erat enĩ magis circa exte
riora domus occupata: nõ citius q̃ Ma-
ria percepit rumores de aduẽtu xp̃i ſm
s.Tho. Non autẽ aſſumpſit ſecũ ſororẽ
ſm Chry. qꝛ voluit xp̃o ſecrete nuntiare
factum. Unde poſtq̃ verbis xp̃i cõcepit
ſpem de reſurrectione fratris vocauit F
eã. Uel ſm Theo. hoc fecit: qꝛ ſi eam vo
caſſet iudei eã fuiſſent cõcomitati:⁊ co-
gnouiſſent aduẽtũ chriſti: qð Martha
nolebat. Maria aũt domui ſedebat. Di
cit autem Martha ad ieſum. lachrymus

ꝯfuſa: Quis nõ eiulaċet more ſtultarũ.
(Dñe ſi fuiſſes hic: frater meꝰ nõ fuiſſet
mortuꝰ) Sicut aũt dicit Chry. Iſta nõ-
dum credebat vt debebat. Nã vt dicit
Theo. diffidebat ꝙ xp̃s exiſtens trans
G Iordanã potuiſſet mortẽ frĩs impedire
diſtãtis. Etiã ſm Chry. nõdũ credebat
ꝙ xp̃s ꝓpria virtute poſſet. Vñ ſubdiꝛ.
[Sed ꝛ nũc ſcio: qꝛ quecũqꝫ popoſceris
a deo dabit tibi deus] ſic ſcꝫ loquẽs de
xp̃o ſicut de aliquo hoie ſancto. Nõ aũt
eſt auſa ſm Augu. fratris petere reſur-
rectionẽ qꝛ ignorabat an ei foret vtile:
vnde chriſto cauſam cõmiſit. Et iõ. Di-
cit ei Ieſus [Reſurget frater tuꝰ.] Non
aũt dixit ſm Chryſ. petam vt reſurgat.
Neqꝫ etiã dixit mea ꝟtute reſuſcitabo:
qꝛ fuiſſet hoc graue mulieri: ſꝫ mediũ te-
nuit. Verũtñ ſm Augu. qꝛ non dixit: re-
ſurget modo: ꝛ ambigua fuit ſentẽtia. ſe-
quiꝛ. Dicit ei Martha: [Scio]. i. ſecura
ſum ſm Augu. q. edocta erat ꝑ chriſtuꝫ
vel ꝓphetas ſm Chry. qꝛ reſurget i re-
ſurrectione generali oĩm in nouiſſimo
die: ſed ſupple neſcio dulcis magr̃ ꝛ dñe
an de tali reſurrectione loquaris. Sed
H xp̃s ſumpta occaſiõe paulatim inſtruit
eam de ſua deitate. Vñ ſequiꝛ. [Dicit ei
Ieſꝰ. Ego ſum reſurrectio ꝛ vita]. ſ. effe-
ctiue: qꝛ. ſ. ſine alteriꝰ adiutorio poſſum
iuxta placitũ meũ viuificare ſm Chryſ.
ꝛ Alchui. quaſi diceret. Tu qdẽ ſcis re-
ſurrectionẽ: ſꝫ neſcis me eſſe reſurrectio-
nis cãm. Que ꝟo ſequunꝛ ſic exponun-
tur ſm Aug. [Qui credit in me] ꝑfecte
ꝛ fide formata [etiã ſi mortuꝰ fuerit] in
carne [viuet] i aĩa donec reſurgat caro
nunqꝫ poſtea moritura. [Et oĩs q̃ viuit]
in carne [ꝛ credit i me] etiã ſi moriaꝛ ad
tp̃s ꝓpter mortẽ carnis [nõ morietur in
eternũ]. ſ. ꝓpter vitã grẽ ꝛ imortalitatẽ
reſurrectionis ſm mentẽ eiuſdẽ Aug. et
ſñiam Alchui. [Credis hoc?] Verba ſũt
xp̃i interrogãtis: nõ ex ignorãtia: ſed vt
I mulier cõfiteaꝛ qđ credebat ſm Augu.
[Ait illi]. ſ. Martha. [Vtiqꝫ dñe]. ſ. credo
p̃dicta oĩa. ¶ Et nota ꝙ ſm Chry. nõ in-
tellexit verba xp̃i. Et ſi eñ intellexit ali-
qđ magnũ. nõ tñ intellexit qđ eſſet: ideo
interrogata de vno: reſpõdet de alto di.
(Ego credidi qꝛ tu es xp̃s filius dei viui

q̃ in hunc mundũ veniſti) ſm aug. verõ
optime intellexit. ꝛ aſſignãs cãm q̃re ve-
ra credebat eſſe verba xp̃i dixit: ego cre-
didi ꝛc. (Et cũ hec dixiſſet) exhilarata ſer-
mone xp̃i: ꝛ ſoluto luctu ſm Chr. (abijt
ꝛ vocauit mariã ſororẽ ſuã ſilentio). i. K
ſilẽter. aug. Suppreſſam vocẽ ſilẽtiũ nũ-
cupauit. Nã quõ ſiluit cũ ſubdiꝛ (dicẽs:
magr̃ adeſt) Ideo aũt ſm Chry. ſilenter
vocauit ne iudei ꝑ odiũ ad xp̃m rece-
derẽt: ꝛ ꝯñr miraculi teſtes ñ eſſent (Et
vocat te (Hoc aũt addidit Martha: qꝛ ſuf-
uis ſufficeret dixiſſe magr̃ adeſt vt ma-
rie triſtitiã ſubleuaret: q̃ nõ ſolũ adeſſe
dilecti magr̃i p̃ñtiã: ſꝫ etiã ſe ab illo q̃ſi
amico dulciſſimo euocari ꝑcepiſſet. Euã-
geliſta tñ nõ dixit ꝙ xp̃s vocauerit eaꝫ
ſm Aug. ſꝫ cã breuitatis in verbis mar-
the voluit illud itelligi. Vel ſm Theo.
ipſam xp̃i p̃ñtiã Martha vocationẽ ap-
pellauit: quaſi diceret. Inexcuſabile eſt
vt eo p̃ñte nõ exeas obuiã Chry. Oĩbus
aũt aſſidẽtibꝰ illa lugẽs ꝛ plãgẽs nõ ex-
pectauit ad ſe venire magr̃ꝫ neqꝫ digni-
tatẽ ſeruauit neqꝫ a lutu detẽta eſt. ſed
ſurgẽs ꝯfeſtim obuiauit. Hec ille. Unde L
ſequiꝛ (Illa aũt vt audiuit ſurrexit cito
ꝛ venit ad eũ.) Ex q̃ ptꝫ ſm Aug. ꝙ ſi no-
tus ei dñi fuiſſet aduẽtus Martha eam
nõ p̃ueniſſet (Nõdũ eñ venerat Ieſus
in caſtellũ: ſed erat adhuc i illo loco vbi
occurrerat ei martha.) Dñs eñ vt dicit
chry. moroſius ibat ne ad faciendũ mi-
raculũ ſe igerere videreꝛ. ꝛ hoc vult euã-
geliſta inſinuare. Vel hoc dicit ad oſten-
dẽdũ feruorẽ marie: quã nihil potuit re-
tinere: vt dictũ eſt. Iudei igiꝛ q̃ erant in
domo cũ ea: ꝛ cõſolabanꝛ eam: cũ vidiſ-
ſent mariã: qꝛ cito ſurrexit ꝛ exijt credi-
derũt eã nouo dolore. ſ. ex fratris morte
occupatam et ideo ex reuerẽtia nobilita-
tis eius ꝛ ex cõpaſſione (ſecuti ſunt eam
dicẽtes) qꝛ vadit ad monumẽtum: qđ ſic
ſm Iſidorũ dꝛ qꝛ moneat mẽtẽ. ſ. vt ſimꝰ
memores mortis ꝛ fundere p̃ces ꝓ de-
functo ꝛ imitari virtutes eius (vt plo-
ret ibi) Iſta aũt ſm Aug. interponit euã-
geliſta vt intelligamus q̃ fuerit occaſio
ꝙ multitudo iudeorũ interfuerit mira-
culo (Maria ergo cum veniſſet vbi erat
Ieſus vidẽs eũ cecidit ad pedes eius)

Chry. Ferventior hec ſorore erat. Non
eñ turbã verecũdata eſt: nec ſuſpitionẽ
timuit quã de xp̃o iudei habebãt cũ ali-
qui inimicorũ ibi intereſſent: ſꝫ oĩa cõtẽ-
A pſit humana p̃ſente magiſtro ꝛ ſoli ſe da-
bat ei q̃ ad magr̃m honori. Hec ille. Ta-
men ſm Theo. etiã iſta imperfecte cre-
didit. Ideo ſequiꝛ (dicẽs. Dñe ſi fuiſſes
hic. frater meus non fuiſſet mortuus.)
Et hoc aũt ꝙ vtraqꝫ ſoror ſimilia dixit
elicitur ꝙ hunc ſermonem ſuꝑ morien-
tem frequẽtabant xp̃i preſentiã exoptã-
tes. Non aũt dixit Maria oĩa que dixe-
rat Martha ſm Bedã. eo ꝙ lachrymis
ꝛ gemitu fuerat p̃pedita. ¶ Eſt aũt in
hac parte documentum in ſenſu anago-
gico ꝙ amici xp̃i in hac vita tribulanꝛ
ſed ꝯfugiendo ad auxiliũ xp̃i. ꝛ eo iteriꝰ
per illuſtrationem ꝛ amoris excitationẽ
adueniente: ꝛ ſpe future reſurectionis
conſolantur conſolandi: multo fortius
in ipſa reſurrectione Lazari. i. corporis
in terra iacentis. Vñ ait Greg. Si conſy-
deremus que nobis promittuntur in ce-
B lis: vileſcunt aĩo oĩa q̃ habenꝛ in terris.
Hec ille. ¶ Quãtũ ad tertiũ tangiꝛ mi-
raculi ꝑpetratio ſeu reſuſcitatio Laza-
ri cũ dicitur (Ieſus ergo vt vidit eã plo-
rantem) quã diligebat (ꝛ iudeos qui ve-
nerant cum ea plorantes) nihil dixit ta-
le quale dixerat Marthe. qꝛ ſm Chryſ.
non erat tp̃s. Si eñ aliqua ſublimia di-
xiſſet receſſiſſent iudei ꝛ miraculũ non
vidiſſent (infremuit) Fremitus eſt effe-
ctus ꝛ ſignũ ire. ꝛ videtur eſſe vox cõfu-
ſa quã iratus tacite ſecũ loquens emit-
tit. Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ paſſiones anime in
xp̃o fuerũt: ſed nunqꝫ p̃ueniebant rõnis
iudiciũ ſꝫ ſeq̃banꝛ. qđ eſt laudabile niſi
ratio male imperaret. Nã ſicut dicitur
iiij. eth. ita a fortitudine imperata actũ
fortitudinis adiuuat Et ſic itelligiꝛ illõ
Eſa. xxij. Non erit triſtis neqꝫ turbulen-
tus. ſ. ſcõm ꝙ iſte paſſiones preueniunt
iudicium ratiõis. Infremuit ergo ieſus
ſed (ſpũ). i. volũtate ꝛ rõne. Spũs eñ dꝛ
C mens. Hic fremitus fuit cõtra diaboluꝫ
q̃ mortem induxit: quẽ cito erat debella-
turus: ꝛ turbauit. i. cõmouit ſm affectũ
ſenſitiuũ (ſemetip̃m) ex iudicio rõnis ſm
Aug. vt verã oſtẽderet humanitatẽ ſm

Theo. vel ſcđo vt doceret modũ ſeruan-
dũ in aduerſis dũ triſtaꝛ ꝛ rñ ſe cohibet
Dicit eñ hic. s. Tho. ꝙ ſtoici dixerũt nũ-
qꝫ ſapientẽ triſtari. ſꝫ ẽ inq̃t in humanũ
nõ eſſe triſtẽ in morte alicuiꝰ. Quidã ꝟo
in triſtitijs excedũt. Dñs aũt triſtari vo- D
luit ꝯ̃ primos ꝛ modũ ſeruauit ꝯ̃ ſcđos
ſm illud The. iiij. Nõ ꝯtriſtemini ſicut
ceteri qui ſpem nõ habẽt. i. incõſolabili-
ter ſm glo. vel tertio ſm eundẽ vt doce-
ret nos corporalr̃ triſtari ꝓ mortuis. Vl̃
quarto ſꝫ alios vt cohiberet lachrymas
donec cõpleret iterrogationẽ de q̃ ſeq̃ꝛ.
(Et dixit Vbi poſuiſtis eũ?) Nõ iterro-
gat ex ignorãtia. ſꝫ ſm Aug. vult aſtãtiũ
fidẽ approbare. i. cõfirmare. dũ. ſ. lazarꝰ
aſſeriꝛ mortuꝰ ꝛ ſepultꝰ. Vel meliꝰ ap-
probare fidẽ quã de reſurrectiõe habue-
rũ tumulatores cadaueris vel ſm Chr.
ne videaꝛ ſe ad miraculũ ingerere ſꝫ ro-
geꝛ ab aſtãtibꝰ. (Dicũt ei). ſ. iudei ꝛ aſtã-
tes (Dñe veni ꝛ vide.) Inuitãt aũt eum
ſm Chry. vt ploret nõ vt reſuſcitet (Et
lachrymatꝰ eſt ieſus) ex pietate ꝛ cõpaſ-
ſione ſm Aug. qꝛ erat fons pietatis ſm E
s. Tho. Petrus chryſologꝰ. O vis: o po-
tẽtia lachrymarũ q̃ celi ꝛ terre dñm ad
lachrymãdi hũilitatẽ depoſuerũt. Hec
ille. Sed quare fleuit quẽ ſtatim vole-
bat viuificare? Ad hoc diciꝛ ꝙ fleuit ſm
glo. vt oſtẽderet q̃ꝫtũ hõ debeat ꝓ ſe fle-
re. q̃ mortẽ meruit. Scđo fleuit ſm Hie-
ro. qꝛ eũ ad erũnas ſcl̃i reuocabat. Ter-
tio põt dici ꝙ flebat pctm̃ vñ hõ ꝯ̃xerat
mortẽ. Quarto q̃ꝫ fleuit motus ex pieta-
te ſororũ nec patrẽ nec matrẽ nec fratrẽ
habentium: ꝛ dilecte marie lachrymis.
[Dixerũt ergo iudei] credentes eũ ſm
Bedã more humano ſuꝑ charo lugere.
(Ecce quõ amabat euꝫ) ꝓ quo. ſ. lugeꝛ: ꝛ
cuiꝰ vult videre ſepulcrũ. Per hoc etiã
ſm Tho. myſtice daꝛ itelligi ꝙ deꝰ etiã
hoiem exiſtẽtẽ in pctis amat: ſm illud
Hiere. xxxi. In charitate ꝑpetua dilexi
te: iõ attraxi te miſerãs. Aliter eñ nõ di-
xiſſet. Nõ veni vocare iuſtos ꝛc. (Quidã
aũt ex ipſis dixerũt) volẽtes. ſ. oñdere ꝙ F
nõ vere eũ amabat. Vel vt alij dicũt vo-
lẽtes oñdere ꝙ ſi potuiſſet tenuiſſet ip̃m
viuũ: ꝛ ꝯñr ꝑ hoc volẽtes ãnihilare mira-
culũ de ceco nato. Erãt eñ ſm Chry. iſti

de numero inimicorū xp̄i.(Non poterat
hic q̄ aperuit oculos ceci nati facere vt ⁊
hic non moreretur:) Aug. potuit q̄dē ſed
noluit. q2 plus eſt mortuū reſuſcitare q̄
G ne moreretur facere. Hec ille. Dn̄s aūt ad
iſtam mō rn̄dit ſm Chry. q2 cōtinuo vole-
bat reſpondere ꝑ opus mirabilius q̄ ſit
vite cōſeruatio(Jeſus ergo rurſus fre-
mēs in ſemetipſo)indignatus ꝯ iudeoꝝ
malitiā. Uirtuoſum em̄ eſt ꝯ malos in-
dignari obſtinatos ex rōnis iudicio: ſicut
⁊ bonis applaudere. Uel ſm. ſ. Tho. in
fremuit ex mia ⁊ cōpaſſione ad iudeos.
Sed hoc redit in idem: q2 ſancti aduer-
ſus iniquos nec miam ſine indignatio-
ne: nec indignationē ſine mia habēt: vt
vnū petm̄ ⁊ aliud naturā reſpiciat(ve-
nit ad monumētū)oſtēſurus veritatē di
uine nature ſicut i fremitu ⁊ lachrymis
oſtēderat veritatē humane.(Erat autē
ipſum monumentū(ſpelūca). i. foſſa ma-
gna effecta in rupe ad ſepeliēdū oēs de
parentela(⁊ lapis ſuprapoſitus erat ei)
ne inde fetor exhalaret.(Ait Jeſus. Tol
H lite lapidē)Xp̄s em̄ vt ait Chry. voluit
ad monumentū venire: ⁊ voluit q̄ ipſi
iudei auferrent lapidē ⁊ viderent cada
uer: ne miraculo aliquā poſſent inferre
calūniā: qd̄ forte feciſſent ſi abſens ſuſci
taſſet: aut lapide non ſublato[Dicit ei
martha ſoror eius q̄ fuerat mortuus. Dn̄e
iam fetet: quatriduanus em̄ eſt]ſm Be
dā iſta ſunt v̄ba admirantis. ſm Theo.
ho. ⁊. s. Tho. ſunt v̄ba deſperantis fra-
tris reſurrectionē. Lʒ em̄ inquit. ſ. Tho.
xp̄s alios ſuſcitaſſet tn̄ hūc ſuſcitari cre-
debat impoſſibile ꝑpter diuturnitatē.
¶Sʒ ꝯ q2 nō v̄r rōnabile: cū ſit ꝓfeſſa
dei filiū eſſe xp̄m q̄ ſit oblita fidei ſue tā
cito: ⁊ ꝯñr q̄ miraret̄ vel deſperaret ſu-
ſcitationē fratris. Jō forte dici poſſet q̄
credebat xp̄m velle videre cadauer: ⁊ ti
muit ne ex fetore grauaretur: ſed nō cre
debat q̄ xp̄s vellet eū ſuſcitare: credens
tn̄ q̄ potuiſſet ſi voluiſſet. ⁊ ſic aliq̄ mō
deſperabat: q2 non ſperabat. Et iſta v̄r
I eſſe mens Chry. q̄ dicit q̄ erat oblita eo
rū que ſibi dixerat xp̄s. Sed ꝯ q2 non eſt
veriſimile q̄ tale ꝓmiſſum quale eſt ſu
ſcitatio fratris fuerit tā cito oblita. Ad
hoc dr̄ q̄ xp̄s ſibi expreſſe hoc non ꝓmi-
ſerat. ſ. q̄ frater reſurgeret tūc ſʒ occul-
te ⁊ erat oblita verborū eius. ⁊ ſic ſentit
Chry. Sʒ. ſ. Tho. vt dictū ē dicit q̄ illā
ſuſcitationē credidit impoſſibilem xp̄o.
Nec obſtat q̄ eū ſit ꝓfeſſa filiū dei. quia
credidit eū dei filiū ꝑ excellētiā gr̄e: ⁊ nō
ꝑ naturā. Et huic ꝯſonat qd̄ ſubdit̄[Di
xit ei ieſus. Nōne dixi tibi q2 ſi credide-
ris videbis gloriā dei:]q̄ſi dicat. Qua-
re nō credis vt videre merearis. Sʒ nō
dixit gloriā meā: ne iudei egre ferrent
cū tn̄ ſupra dixerit: vt glorificet̄ filius dei.
vel ꝑ gl'iam dei intelligit̄ operatio glo-
rioſa. Sed ꝯ: q2 xp̄s nō legit̄ iſta dixiſſe.
Ad hoc dr̄ dupliciter. Primo q2 xp̄s iſta
ſupra dixerat: ſʒ euāgeliſta illa n̄ ſupra
poſuit: q2 ea hic habebat replicare. Uel
ſcd̄o dr̄ q̄ iſta xp̄s nō dixit explicite ſed
implicite[Tulerunt ergo lapidē]ad p̄ce-
ptū xp̄i. Jeſus aūt eleuatis ſurſum ocu
lis: vt daret nobis formā orandi eleua-
ta ad deū mētē(dixit: Pater gratias ago
tibi q̄m audiſti me) Ex hoc arguunt ar-
riani q̄ ſit filius p̄re minor: q2 orando im
petrauit vt poſſet mortuū ſuſcitare. Qui-
bus dicimus q̄ lʒ inquantū hō orare et
impetrare potuerit: tn̄ inquātū deus po-
terat concedere qd̄ poſtulabat: ⁊ ꝓpria
authoritate poterat oīa facere ſine im-
petratione. Quod ex duobus pʒ. Primo
ex mō quo ſepe fecit miracula. ſ. impe-
rādo nulla oratione premiſſa. vn̄ Joā.
v. Surge tolle grabatū tuum ⁊ ambu-
la. Et Luc. vij. Adoleſcens tibi dico ſur
ge. Scd̄o idē pʒ: q2 ap̄li ſine oratione
inuocato noīe xp̄i miracula faciebāt vt
Act. iij. in noīe ieſu xp̄i nazareni ſurge ⁊
ambula. Ergo etiam multominus ipſe
xp̄s oratione indigebat. Orauit ergo nō
ꝓpter ſe: ſed ꝓpter aſtantes. Quod pʒ
cū ſubdit̄[Ego aūt ſciebam q2 ſemꝑ me
audis]ſm ⁊ inquantū homo oro. ⁊ in-
quātū ſum deus ſm Chry. q2 vt dicit. s.
Tho. is audit̄ cuius voluntas implet̄.
Filius ergo etiā inquātū deus dicit ſem-
per ſe audiri a patre. Quaſi dicat ſcd̄m
Chry. Oratione nō egeo: q2 vna eſt mea
⁊ tua voluntas. Jdeo adhuc ſubditur.
[Sed ꝓpter populum q̄ circūſtat dixi.]
Orauit ergo vt oſtēderet ſe deo nō eſſe
cōtrarium: ſm. s. Tho. Augu. ⁊ Chryſo.

ideo ſequitur.[vt credant q2 tu me miſi
ſti] Eſt aūt ſciendū q̄ in miraculis ma
gnis xp̄s nō cōſueuit orare vt dicit ſan.
Tho. iij. q. xliij. vt. ſ. deum ſe ꝓbaret ora
A uit tn̄ tunc ex ſpeciali cauſa: quia aliqui
aſtantiū nō credebant eum nec deum:
nec dei amicū. Ut ergo ſe ꝓbaret amicū
dei orauit: vt autem ſe probaret deum
lazaro imperauit. Un̄ ſicut dicit Chryſ.
iſta fuit ſapientia xp̄i in verbis humi-
litatē oſ̄dere ⁊ i operibus poteſtatem.
Sequit̄ em̄[Hec cum dixiſſet voce ma
gna clamauit]vt oēs qui aderant poſ-
ſent audire: ⁊ intelligere q̄ ſolo impe-
rio ſuſcitaret[Lazare] Nomē dicit ſm
Augu. ne oēs cogant̄ exire[Ueni foras]
extra infernum quo ad aiam. ⁊ extra ſe-
pulcrū: quo ad aiam ⁊ corpus: ꝑ infernū:
tn̄ intelligendo omnem locū aiarū ſub-
terraneū.[Et ſtatim prodijt qui fuerat
mortuus]q2 ſermo xp̄i erat p̄tāte ple-
nus. Quid vero mirū ſi verbū verbo vi
uificat qd̄ de nihilo cuncta crearat:[li
gatus manus ⁊ pedes inſtitis. i. lineis
faſcijs. Un̄ ibi duplex fuit miraculū ſm
Chryſ. ſ. q2 mortuus vixit: ⁊ q2 ligatus
prodijt[Dicit eis Jeſus: Soluite eum]
B vt. ſ. appropinquando ⁊ atractando vi
deant q2 Lazarus eſt ⁊ nō phantaſma
ſm Chryſ.[⁊ ſinite abire.] Jn quo ſm
Chry. apparet humilitas xp̄i. Si em̄
ſupbus fuiſſet: ſecum illud ad oſtenta-
tionē duxiſſet.(Multi ergo ex iudeis q̄
venerāt ad mariā ⁊ marthā. ⁊ viderāt
q̄ fecerat crediderūt i eū.) ¶Jn hac p̄te
eſt morale documentū. de quo ait Aug.
ſuꝑ Joā. Jntelligimus tres mortuos q̄s
in corporibus dn̄s ſuſcitauit aliq̄d ſignifi
care de reſurrectionibus aiarū. Hec ille.
Et greg. iiij. mora. Puellā em̄ in domo.
puerū extra portā: in ſepulcro aūt La-
zarū ſuſcitauit. Adhuc quippe i hō mor
tuus iacet qui iacet in pctō. Jā q̄ſi ex-
tra portā ducit̄. cuius iniq̄tas vſq3 ad
in verecūdiā publice ꝑpetrationis opa
tur. Sepulture v̄o agere premit̄ q̄ i ꝑpe
tratiōe neq̄tie ēt vſu ꝯſuetudinis p̄ſſus
C grauat̄. Sed hos plerūq3 diuina gr̄a re
ſpectus ſui lumine illuſtrat. Hec ille. Et
intēdit Greg. illū iacere p̄ciſe in pctō q̄
adhuc illud opere non compleuit.

¶ Sabbato poſt dn̄icā. iiij. i Quadra.
¶ Textus euang. Joā. ca. viij.

Dicebat ieſus turbis iu-
deorū: Ego ſum lux mun
di: q̄ ſequitur me nō am- D
bulat in tenebris: ſed ha
bebit lumē vite. Dixerūt ergo pha
riſei. Tu de teipſo teſtimoniū ꝑhi-
bes: teſtimoniū tuū non eſt verum.
Rn̄dit Jeſus ⁊ dixit eis. Etſi ego
teſtimoniū ꝑhibeo de meip̄o: ve-
rum eſt teſtimonium meum: quia
ſcio vnde venio: aut q̄ vado. Uos
autē neſcitis vnde venio aut quo
vado. Uos ſm carnē iudicatis: ego
non iudico quēq3. Et ſi iudico ego
iudicium meū verū eſt: q2 ſolus nō
ſum ſed ego ⁊ q̄ miſit me pr̄. Et i le-
ge veſtra ſcriptū eſt: q2 duoꝝ hoīm
teſtimonium verum eſt: Ego ſū q̄
teſtimoniū ꝑhibeo de meip̄o: ⁊ te
ſtimoniū ꝑhibet de me q̄ miſit me
pater dicebāt ergo ei. Ubi eſt pa-
ter tuus. Rn̄dit Jeſus. Neq3 me ſci- E
tis neq3 patrem meum. Si me ſcire
tis: forſitan ⁊ patrē meum ſciretis
Hec verba locutus eſt ieſus in gazo
phylacio docens in tēplo et nemo
apprehendit eum: q2 nondum ve-
nerat hora eius.

Dicebat ieſus turbis iudeo-
rū. Ego ſum lux mundi ⁊c.
Jo. viij. Jn p̄nti euā. agit de
quadā xp̄i diſputatione ad
iudeos habita: de q̄ tangun
tria pūcta. ſ. Cōtradictio: Cōfutatio: Jn
terrogatio. ¶Quantū ad primū tangit̄
q̄ſtio ꝯ dixerunt xp̄o iudei. Eſt aūt ſcien-
dū q̄ illa q̄ hic narrant̄ cōtigerūt ſtatī
poſt abſolutionē adultere mulieris. Di
citur ergo(Dicebat ieſus turbis iudeo
rū) Jſta v̄ba nō habētur formaliter in
textu euāgelij: q̄uis ſit ibi iſta ſnia. Mu F
tauit aūt eccl'ia v̄ba vt melius introduce
ret̄ euāgeliū p̄ſens. Uerus autem textus
poſtq3 dixerat ieſus. Noli peccare hic ē
(Jterū ḡ locutus ē eis. ſ. iudeis q̄ remā-

ſerãt:abeũtib⁹ phariſeis cõfuſis ex ſcri=
ptura quã viderãt(Jeſus dicẽs.)Quia
eñ poterant aſtantes mirari ꝙ ei pec=
cata ſine ſatiſfactione dimiſiſſet:⁊ dice=
G re:vñ iſte talẽ habet ptãtẽ:ideo dñs vo
luit ſuã excellentiã declarare.⁊ ſuã dei=
tatẽ:⁊ ſm Alchuinũ oſtẽdẽs ſe eſſe deũ.
i.lucẽ expellentẽ oẽs tenebras.Sũt aũt
ſm.s.Tho.triplices tenebre.ſ.ignoran=
tie.pſ.Neſcierũt nec intellexerũt:in te
nebris ambulãt.Et culpe.Ephe.v.Era
tis aliqñ tenebre.Et pene Mat.xv.Inu
tilẽ ſeruum ꝓijcite in tenebras exterio=
res.(Ego ſum lux mundi)inqt:qꝛ ꝑ xp̃z
fugant̃ peccatoꝝ ⁊ erroꝝ ⁊ tormẽtoꝝ te
nebre:⁊ fere.i.demones recludunt̃ in ca
uernã abyſſi expulſi de hoc mũdo ⁊ oib⁹
oſtendit̃ via veritatis et iuſtitie ex paſ=
ſis vbiqꝫ terraꝝ radijs doctrie.Nõ aũt
dixit lux galilee vel paleſtine ſm Chry.
ſed mũdi.Eſt aũt ſciẽdum ꝙ ſicut dicit
Aug.Manichei delirantes ſicut deũ cre
diderunt eſſe quãdã lucẽ corporeã infi=
nitã:ita xp̃m crediderũt eẽ ſolẽ iſtũ quẽ
oculis carnis aſpicim⁹.Sꝫ iſti nõ itelli=
H gũt ꝙ xp̃s ſit ſpũalis ⁊ nõ corpalis lux.
(Qui ſequit̃ me)credẽdo ⁊ imitẽdo(nõ
ambulat in tenebris)erroꝝ vel pctõꝝ
vel penarũ infernaliũ.Nã xp̃s cũ ſit pri
ma veritas nõ põt mẽtiri:⁊ cũ ſit prima
volũtas nõ p̃t peccare.vt ptꝫ p.s.Tho.j.
par.q.xxv.⁊.j.di.xlij.⁊ cũ ſit ipſe qui eſt
caput in gl̃ia mẽbra eius nõ poſſunt eſ=
ſe in miſeria.Uel aliter ſm.s.Tho.Qui
ſequit̃ me nõ ambulat i tenebris ignorã
tie qꝛ ſum veritas.Nec culpe:qꝛ ſũ via:
nec dãnationis eterne qꝛ ſum vita(ſed
habebit lumẽ)fidei ⁊ gr̃e.Quoꝝ primaꝫ
dirigit itellectũ:ſcdo ꝟo ꝑ charitatẽ diri
git affectũ.i.voluntatẽ.vtrumqꝫ vero di
cit̃ lumẽ(vite).i.quod eſt a vita iſuſũ.i.
a deo:⁊ ad vitã eternam perducẽs.Uel
ideo vite:quia ꝑncipaliter eſt opatiõis
vitalis que dꝛ vita.i.intellectionis ſm
s.Tho.(Dixerũt ergo phariſei).i.quidã
religioſi magne opiniõis apud iudeos.
I Sꝫ q̃re magis iſti q̃ alij volunt ꝯtradice
re?Qꝛ xp̃s dicens ſe lucem:dixit ſe deuꝫ
vel aliqd magnũ vt putabãt vltra alios
hoies:ipſi aũt erãt q̃ volebãt videri ma
gni ⁊ ſancti:iõqꝫ tanq̃ inuidi contradi=
cũt.Sed quõ ibi fuerũt phariſei?Nã de
eis dictũ eſt ante imediate ꝙ adduxerũt
adulterã cum ſcribis:⁊ qd vn⁹ poſt vnũ
exierunt:⁊ ꝙ ieſus remãſit ſol⁹ ⁊ mulier
in medio ſtãs.Dico ꝙ quidam mulierẽ
adduxerũt:⁊ quidã ante ibi erant audiẽ
tes xp̃m:⁊ iſti etiã remãſert̃:illis abeũ=
tib⁹:⁊ iſti ſunt q̃ nũc xp̃o contradicũt di
cẽtes(Tu de teip̃o teſtimoniũ ꝑhibes).
Põt autem hoc legi interrogatiue:⁊ ſo=
nat idignationẽ:⁊ remiſſiue:⁊ ſonat ir
riſionẽ:quaſi dicãt.Malos habes vici=
nos q̃ te laudib⁹ efferre nõ curãt(Teſti
moniũ tuũ nõ eſt verũ.)Quia eñ natu
ra hũana prona eſt ad laudes:ꝓpriũ te
ſtimoniũ ſuſpectũ eſt:ideo dicit̃ nõ eẽ ve
rũ.i.firmũ ⁊ ſtabile vel autenticũ.¶Eſt
aũt in hac pte literale documẽtum:ꝙ q̈
libet dꝫ conari ſequi chriſtum:quia ſine
errore ꝯducit ad requiẽ.j.Pet.ij.Chriſt⁹
paſſus eſt pro nobis vobis relinquens
exemplum vt ſequamini veſtigia eius.
¶Quãtũ ad ſcõm tangit̃ cõfutatio pha
riſeorũ:cum dꝛ.Rñdit Jeſus ⁊ dixit eis:
Et ſi ego teſtimoniũ ꝑhibeo de meipſo:
verũ eſt teſtimoniũ meũ.)Quaſi dicat.
Mlti alij a me teſtioniũ ꝑhibẽt d me:vt
Joãnes ⁊ oẽs ꝓphete.Dato tñ ꝙ ita ſit
ꝙ ego ſol⁹ mihi perhibeã teſtimoniũ:
adhuc verum dico(qꝛ ſcio vñ venſo)qꝛ
deus ſum a pr̃e miſſus per originẽ ⁊ in=
carnationẽ:cõſequẽter teſtimoniũ meũ
idoneũ eſt ꝙ deũ nemo niſi deus poteſt
ſufficienter cõmendare(⁊ quo vado)qꝛ
homo ſuꝫ tendẽs ad mortẽ vt ꝑ crucem
acquirã mihi oẽm ptãtem in celo et in
terra ſup hoies ⁊ angelos ⁊ oẽm creatu
ram:ideo ſuꝫ dignus fide.Uel ſm Chry
ſo.ſenſus eſt.Ex eo ſum:⁊ deus:⁊ dei fi=
lius.Redit aũt in idẽ cũ prioribus(Uos
aũt neſcitis vñ venio aut quo vado)qꝛ
ſ.hoiem videbant:⁊ deũ nõ credebãt:vt
dicit Aug.ideo neſciebãt a quo ꝓceſſe=
rat eternaliter:vel miſſus fuerat tpali=
ter.(Uos ſm carnẽ iudicatis)id eſt iniu
ſte ſm Chry.ſicut ⁊ ſm carnẽ viuere eſt
iniuſte viuere.Uel ſm apparentẽ et vi=
ſam humanitatẽ:ſm Theo.⁊ Aug.dicẽ
tẽ.Quia eñ deũ non intelligitis ⁊ hoieꝫ
videtis:iõ vobis arrogãs video qꝛ d me
teſtimoniũ perhibeo.Ois eniꝫ homo qñ

de ſe vult ꝑhibere teſtimoniũ laudabile
ſupbus et arrogãs videt̃.Hoies eñ in
firmi ſum⁹:verũ dicere ⁊ mẽtiri poſſum⁹
lux mẽtiri non põt.Hec ille.(Ego nõ iu=
A dico quẽq̃ꝫ)qd ſꝫ.Aug.dupl'r itelligitur.
Uno mõ ſubaudiendo nunc:vel modo:
qꝛ nõ venit in primo aduentu iudicare:
ſed liberare.Alioꝝ mõ ſubaudiendo ſm
carnẽ:qꝛ nõ iudicabit ſm carnem:ſicut
ab hominibus iudicabat̃.Et vr̃ velle.
Aug.ꝙ xp̃s quia nõ iudicabat ſm car=
nem.i.ſm extrinſec⁹ apparẽtia:iudica=
bat ſm veritatem(Et ſi iudico ego).i.
poſito ꝙ iudicarem ſm Aug.vel qñ iudi
cabo:ſm alios(iudiciũ meũ verũ eſt)id
eſt eſſet vel erit(qꝛ non ſuꝫ ſolus.)Si in
deo eſſet tñ vna perſona eſſet ſolus:da
to ꝙ milia angeloꝝ aſſiſterent ei:qꝛ ſoli
tudo non tollit̃ ꝑ cõſortium differentis
nature.Unde ⁊ hõ ſolus dicit̃ in orto ẽt
ſi ſibi ſint mille herbe.Qꝛ ergo in diui=
nis eſt pluralitas perſonaꝝ in eſſentie
idẽtitate.iõ nulla diuina perſona dꝛ ſo
B la:vt pꝫ p.ſ.Tho.j.diſ.xxj.et.j.q.xxj.(Sꝫ
ego:⁊ qui miſit me pater:)imo ⁊ ſpiri=
tusſctũs.Et deinde arguit ad ꝓpoſituꝫ
ſuũ dicẽs.(Et i lege veſtra).i.vobis data
⁊ male ſeruata.(ſcriptum eſt)Deut.xix.
(qꝛ duoꝝ hoim)⁊ multofortiꝰ duaꝝ pſo=
narũ diuinarũ(teſtimoniũ verũ eſt).i.ꝓ
vero in iudicio habendũ eſt:vt vr̃ velle.
s.Tho.⁊ Aug.Quis falſũ eẽ poſſit(Ego
ſum qui teſtimoniũ perhibeo de me ip̃o)
Ecce vnũ teſteꝫ(⁊ teſtimoniuꝫ perhibet
de me ip̃o q̃ miſit me pr̃.)Ecce aliũ.Sed
cõtra arguit Chryſo.qꝛ non eſt q̃s ido=
neus teſtis in propria cã:nec ꝓprie tũc
duo teſtant̃ ſed vnus.Nõ ergo xp̃s effi
caciter arguit.Ad hoc ergo rñdet idem
Chry.ꝙ xp̃s ꝑ iſta nihil aliud facere vo=
luit q̃ ſeip̃m aſſerere pr̃i equalẽ in ꝑhi=
bẽdo teſtimoniũ per miracula.Sed iſta
nõ vident̃ cõſonare litere:in qua ſalua
C tor videtur velle arguere modo dicto.
Jdeo alij dicunt ꝙ xp̃s inquãtũ pſona
diuia reddebat teſtimoniũ ſibi inquãtũ
hõ erat:⁊ ſic due pſone ibi teſtificabant̃.
Sꝫ hoc nihil eſt:qꝛ nõ cõſtabat iudeis i
diuinis eſſe duas pſonas:ſed hoc nega=
bant ideo argumentũ erat inefficax.Et
ꝑterea illd cui teſtimoniũ ꝑhibebat̃ per
ly me:qd ꝓ perſona tenet̃ cũ ſit ꝓnomẽ.
⁊ non ꝓ natura.Ergo eadẽ erat pſona
teſtificãs ⁊ cui teſtimoniũ reddebat̃ er=
D go idẽ ꝙ pri⁹.Jdeo dicẽdũ ẽ ſicut dicit
Alchui.ꝙ xp̃s intẽdit arguere a minori
affirmatiue ſic.Si duob⁹ hoib⁹ credit̃ q̃
mẽtiri pñt:qua rõne refelli debet meũ ⁊
patris mei teſtimoniũ qd irrefragabile
eſt.Dato eñ[licet hoc nõ dicat Alchui=
nus]ꝙ fili⁹ taceret plus valet teſtimo=
niũ dei pr̃is ꝑ ſe ſolũ dũ ꝑ miracula xp̃o
fert teſtimoniũ q̃ mille hoim.Uel poſſu
mus dicere ꝙ teſtimoniũ ei⁹ q̃ in ꝓpria
cã teſtat̃ eſt ſuſpectũ:qꝛ de⁹ non aſſerit
talẽ vera teſtificari.Ubi ꝟo deus redde
ret teſtimoniũ de ꝟitate teſtis:tũc i nul
lo teſtimoniũ ei⁹ eſt ſuſpectũ.⁊ ſic eſt in
ꝓpoſito.Sꝫ quare xp̃s nõ ſumpſit argu
mẽtũ a Joãne.Statim eñ eos ꝯuiciſſet?
Ad hoc dico ꝙ fecit ſic.Prio:qꝛ volebat
E de ſua deitate diſputare.Secũdo qꝛ po
tuiſſet eis teſtimoniũ Joãnis quẽ hoieꝫ
credebat eſſe ſuſpectũ niſi allegaſſet ꝙ
deus ei teſtimoniũ ꝑhibebat.¶In hac
parte eſt documẽtũ morale:⁊ nũc multi
ſunt phariſei.i.pctõres a deo diuiſi:q̃s
dñs nõ iudicat ꝑ iuſtitiã:vt ſaluet ꝑ mi
ſericordiã:ſed cõtinue efficiunt̃ peiores
Eccl'e.viij.Quia nõ cito profertur con=
tra malos ſententia.abſqꝫ vllo timore fi
lij hominum perpetrãt mala.¶Quãtũ
ad tertiũ ſequit̃ interrogatio quã iudei
fecerũt xp̃o cũ dꝛ[Dicebãt ẽ ei]carnal'r
ſ.xp̃i patrẽ accipiẽtes vt dicit Aug.[Ubi
eſt pr̃ tuus?]Hoc aũt ſm Aug.dicunt
quaſi vellẽt dicere.Nõ videm⁹ patrem
tuũ de te teſtificari vt dicis.Ubi eñ eſt?
Sed ſm Theo.hoc dicũt impropẽrãtes
ei ꝙ patrẽ tanq̃ ſpuri⁹ nõ cognoſcat.vl'
tanq̃ ignobilis ignobilẽ habeat:ſed vt
ait qꝛ id nõ ſciẽdi:ſed tentãdi animo di
xerunt.Ad p̃miſſam q̃ſtionẽ xp̃s nõ rñ=
det.Uñ ſeq̃t̃[Rñdit ieſus.Neqꝫ me ſci=
tis]ſm originẽ diuinã:lꝫ ſm humani=
tatẽ verum ſit illud Jo.vj.⁊ me ſcitis:⁊
vñ ſim ſcitis[neqꝫ patrẽ meũ].q.d.ſm
Auguſt.Queritis ſcire patrẽ meũ quaſi
me cognoſcatis:qꝛ effigiẽ vultus vide=
tis:ſed me neſcitis:⁊ cõſequẽter patrem
meũ vobis oſtẽdere nolo.Prius eñ eſt
vt me noueritis:⁊ tunc patrẽ meũ ſcie=

ris:q[ſi me ſciretis] qui.ſ.per oĩa ſum
ſimilis pr̃i:imo qui ſunt vnum cum pa-
tre(forſitan ⁊ patrẽ meũ ſciretis)Cauſa
enim vt ait Chry.neſciẽdi patrẽ ẽ igno
rãtia filij.Sz dicit forſitã ſm Aug.non
dubitationis cã.ſz eo mõ q̃ indignatus
S certa dubitãdo pfert:ſicut ſi dñs iratus
ſeruo dicat.Contẽnis me ↄſydera:forſi-
tan dñs tu⁹ ſum.Si etiã dñs dubitãdo
icrepat infideles.¶Eſt aũt ſciendũ qđ
lz iudei crederent vnũ deũ:nec tñ iuſti ⁊
maiores vt Symeon cõiter myſterium
trinitatis ignorabant:q nõdũ erat ple-
ne reuelatũ.Quidã igitur vt dicit Ori-
genes ex his occaſionẽ ſumentes erro-
ris dixerũt patrẽ chriſti nõ eſſe deũ ve-
teris teſtamẽti:quẽ iudei cognouerunt
ſm illud.Pſ.Notus in iudea de⁹.Sed
dicẽdũ eſt pmo iudeos deũ prẽm chriſti
ignoraſſe q ad modũ ignorantiũ ſe ha-
buerũt inquãtum mãdata eius nõ ſer-
uarũt.Scđo quia ei ſpũaliter p amorem
non adheſerũt ſicut cognoſcẽs adheret
bono cognito.Tertio q licet cognoſce-
rẽt eũ per fidem non tñ habebant de eo
H plenã ſciam:ſm illud.Jo.i.Deũ nemo
vidit vnq̃ vnigenitus ⁊c.Quarto q in
veteri teſtamẽto innotuit pr̃ ſub ratiõe
dei oĩpotẽtis:nõ tñ ſub rõne patr hñtis
filiũ ↄſubſtãtialẽ.He quatuor rõnes ſũt
s.Tho.i apoſtilla:ſz quartã intellige de
iudeis minorib⁹ vel malis:q myſteriũ
trinitatis ſuper maiorib⁹ fuit cognitũ
niſi eſſent mali neſciẽtes q̃ ſcire tenebã-
tur.vt pz.ij.ij.q.ij.ar.vij.(Hec v̾ba locu
tus eſt ieſus in gazophylacio).i.in loco
vbi erat gazophylacium.i.arca ſm ma-
giſt.hiſt.i q̃ offerebant ⁊ ſeruabãt mũe-
ra p tẽpli reparatiõe:a gaze pſice:latine
diuitie ⁊ phylace qđ ẽ ſeruare hẽbat ãt
vt idẽ dicit foramẽ deſup:p q̃ dũ clauſa
erat pecũia iferebat.Corbõa v̾o vl̾ cor
ba erat arca in q̃ mũera reponebant vo
tiua ſicut i muſach regia vel dier ſolen-
niũ.Quelibet tñ harũ gñali noĩe gazo-
phylaciũ dicebat.Hoc ãt itroducit euã
geliſta vt ſciam⁹ q̃ xp̃s publice loq̃bat
I [docẽs in tẽplo].i.in atrio templi vbi cõ
ſueuerũt iſti docere:⁊ ob hoc magis in-
dignabant.(Et nẽo apphẽdit eũ(q̃uis
haberẽt apphẽdẽdi volũtatẽ[q nõdũ
venerat hora ei⁹].i.in q̃ pati vellet ſm
Au.nõ aũt ei⁹.i.in q̃ fato vrgẽte pati co-
geret.¶Et in hac parte eſt lr̃ale docu-
mentũ quãtum teneamur xp̃o.q ſpon-
te ſe p nobis obtulit Hiero.ad Oceanũ
Chriſt⁹ p ſalute nr̃a dorſum v̾berib⁹
ſputaminibus faciez maxillas palmis
nõ cõfundit pparare:⁊ nos p eo etiam
leuẽ cõfũdimur audire ↄuitiũ.Hec ille.
¶Eſt aũt notandũ q̃ hoc euangeliũ le-
git in die virgini conſecrata:q in ſenſu
quaſi allegorico ei conueniũt illa verba
ego ſum lux mũdi ⁊c.Et p hoc ẽt appa-
ret differentia maior inter ipam ⁊ cete-
ras mulieres q̃ nõ ſunt caſte:vt ea de q̃
ſabbato pcedẽti dictũ.ẽ Quõ aũt ſit lux
mundi oſtẽdit Salomõ Cant.vj.dicẽs
Que eſt iſta q̃ pcredit q̃ſi aurora cõſur-
gẽs pulchra vt luna:electa vt ſol:terri-
bilis ⁊c.Nã pctõribus eſt aurora fugãs
pctõrũ tenebras:⁊ adducẽs grẽ ſplẽdo-
rem.Vñ dicit mater miſericordie.Tri-
bulatis aũt eſt q̃ſi luna:q̃ dñat ſup ma-
ri.i.amaritatis:⁊ lucez nocte.i.tribula-
tione:⁊ eſt pulchra.i.plene lucẽs.ſ.tota
nocte in pricipio tribulatiõis dando cõ
ſtantiã:in medio pſeuerãtiã:⁊ in fine co
ronã.Et tãto melius ↄpatit quãto ⁊ ipa
eſt paſſa.Sicut eñ ſm Aug.luna obſcu
rat tripl̾r.ſ.q eſt vacua:aut nube tecta
aut eclypſata.Sic btã v̾go triplicez ha-
buit tribulationẽ:ſingularẽ.ſ.qñ fugiẽs
i egyptũ fuit vacua oĩ cõſolatiõe ⁊ qñ p
dito filio fuit nube dolor occupata ⁊qñ
xp̃o pẽdẽte fuit ſãguinolẽta.Vñ ẽt reſpe
ctu hor dr mr̃ mie.Juſtis autẽ eſt velut
ſol emittẽs radios grãr ⁊ cõſolationũ:
vñ ⁊ mr̃ grẽ dr.Lucet aũt p exẽplũ ſuar
virtutũ:⁊ bñficiũ ſuar grãrũ:dr quib⁹.
Eccl̾i.xxiiij.Ego mater pulchre dilectio
nis ⁊ timoris ⁊ agnitiõis ⁊ ſancte ſpei.
Tẽtatio aũt eſt ſicut acies armata.Nã
ei⁹ nciatio eſt baculus in dorſo diaboli.
nũe.xxiiij.Conſurget virga de iſrael.⁊c.
Eius aũt ſalutatio eſt tonitruus rotãs
diabolum.Pſ.Vox tonitrui tui in rota.
Eius laudatio eſt pugio trũcans caput
Holofernis:Judith.xvj.Et ideo ad eã
dicimus.Tu nos ab hoſte protege.

☞ Dominica de paſſione.
☞ Tex.euan.Joan.ca.viij.

Dicebat ieſus turbis iu-
deor et principibus ſa-
cerdotũ.Quis ex vobis
A arguet me de peccato.
Si veritatẽ dico quare vos nõ cre
ditis mihi?Qui eſt ex deo:verba
dei audit.Propterea vos nõ audi
tis.quia ex deo nõ eſtis.Reſpõde-
runt ergo iudei:⁊ dixerunt ei.Nõ-
ne bene dicimus nos quia ſamari-
tanus es tu ⁊ demoniũ habes.Re-
ſpondit ieſus.Ego demoniũ nõ ha
beo:ſz honorifico patrẽ meũ ⁊ vos
inhonoraſtis me:ego aũt nõ quero
gloriã meã:eſt q̇ querat et iudicet.
Amen amẽ dico vobis ſiq̇s ſermo-
nem meũ ſeruauerit mortẽ nõ vide
bit in eternũ.Dixerunt ergo iudei.
Nunc cognouimus q demoniũ ha
bes.Abraã mortuus eſt ⁊ pphete:
et tu dicis:ſiquis ſermonẽ meũ ſer-
uauerit mortẽ nõ guſtabit in eter-
B num.Nunquid maior es patre no-
ſtro Abraã qui mortu⁹ eſt ⁊ pphe-
te mortui ſunt.Quẽ teipſum facis.
Rñdit ieſus.Si ego glorifico me-
ipſum gl̾ia mea nihil eſt.Eſt pater
me⁹ q̇ gl̾ificat me:quẽ vos dicitis
q de⁹ nr̃ eſt:⁊ non cognouiſtis eũ.
Ego aũt noui eum.Et ſi dixero q
nõ ſcio eum:ero ſimilis vobis me-
dax.Sed ſcio eũ:⁊ ſermonẽ ei⁹ ſer-
uo.Abraã pr̃ vr̃ exultauit vt vide-
ret diẽ meũ:vidit ⁊ gauiſus eſt.Di
xerũt ergo iudei ad eũ.Quinqua-
ginta annos nõdũ habes ⁊ Abraã
vidiſti:Dixit eis ieſus.Amen amẽ
dico vobis:anteq̃ abraam fieret
ego ſum.Tulerũt ergo lapides iu-
dei vt iacerent in eum.Jeſus autẽ
C abſcondit ſe ⁊ exiuit de templo.

Dicebat ieſus turbis iudeorũ ⁊
principib⁹ ſacerdotũ.¶Quis ex
vobis ⁊c.Jo.viij.In pſenti euã.
narrat quedã ſaluatoris contra iudeos
diſputatio:que in tria pũcta diuiditur q̃
ſunt.Increpatio:Exprobatio:⁊ Commẽ
datio.¶Quantũ ad primũ xp̃s acriter
increpauit iudeos ſuper eo q̃ eius do- D
ctrine non credebant cũ dicit.(Quis ex
vobis)o principes ⁊ plebei(arguet me
de peccato).i.conuincet vel vere dicere
poterit tale qđ male egiſti.Orig.Habet
aũt hoc verbũ xp̃i magnã fiduciã:cum
nullus hominũ fiducial̾r hoc dicere po-
tuerit niſi ſol⁹ deus noſter:q̇ pctm̃ non
fecit.Hec ille.Hec aũt iõ xp̃s dicit ne iu-
dei poſſint tergiuerſando dicere.Jõ ti-
bi non credim⁹:q al̾r doces:atq̃ aliter
viuis.Greg.Pẽſate mãſuetudinez dei.
Nõ dedignat ex rõne oſtẽdere ſe pctõ-
rẽ nõ eſſe q̇ ex virtute diuinitatis pote-
rat pctõres iuſtificare.Hec ille.Et inten
dit Greg.q̃ chriſtus tantũ erat humilis
q̃ ſi quid ei voluiſſent opponere nõ re-
nuiſſet ſubire iudiciũ:⁊ rõnabil̾r ſe pur-
gere.(Si veritatẽ).i.verã doctrinã di- E
co vobis:(quare nõ creditis mihi:)Qua
ſi diceret.Ex quo ego iuſt⁹ appareo:et
doctrina mea ſancta eſt ⁊ rõnabilis ve-
ra.nõ eſt ex pte mea cã q̃ non ſuſcipia-
tis eã:ſed cã eſt q(q̇ ex deo eſt)id eſt q̇
ex parte dei tãq̃ amic⁹ ei⁹ per fidem:et
gratuitũ amorẽ q̇ eſt charitas(v̾ba dei
audit)delectabiliter ⁊ obedienter.Pri-
mo q proprium eſt amicorũ mutuis col
loquijs delectari ſcđm Phm i lib.Ethi.
Scđo q vt dicit.s.Tho.Omne animal
diligit ſibi ſil̾e.Eccl.xiij.Sed oĩs q̇ eſt ex
deo inq̃tũ hmõi hz ſil̾itudinẽ eorũ que
ſunt dei ⁊ eis inheret:⁊ cõſeq̃nter v̾ba
dei audit:pcipue ab his qui ex deo ſũt.
(Propterea vos nõ auditis q ex deo nõ
eſtis)quo ad vitia.⁊ ſi quo ad naturã:vt
ait aug.¶In hac pte aũt eſt literale do-
cumẽtũ:de quo Greg.ait.Interroget ſe
vnuſq̇ſq̃ ſi v̾ba dei ore cord pcipit ⁊ in-
telligit vñ ſit.Nã ſũt nõnulli q̇ pcepta
dei nec aure corpis pcipe dignãt.Et ſũt
nõnulli q̇ l; q̇dẽ corpis aure pcipiũt:ſed
nl̾lo ea mẽt deſyderio ↄplectũt.Et ſũt
nõnl̾li q̇ libẽter v̾ba dĩ ſuſcipiũt ita ẽt vt
i fletib⁹ ↄpugnãt:ſz poſt lacriar tp̃s ad F
iniq̇tatẽ redeũt.Hi pfecto v̾ba dei ñ au
diũt q hic exercere i opeↄtẽnũt.Hec ille
Qui ſz.s.Tho.tãgit tres differẽtias ma

le diſpoſitorū. ¶ [Moralr̄ aūt hic ſignifi-
cat: ꝙ inimicis dei ꝟitas eſt odioſa. Ue-
ritas em̄ eſt ſicut lux q̄ eſt odioſa oculis
lippis. i. ſupbis q̄ ſe bn̄ nō vidēt ſeu co-
G gnoſcūt. Et ſicut odoꝛ q̄ hoīes recreat: ꝛ
ſerpētē fugat. i. [illegible]urioſū: q̄ ꝯſueuit ſta-
re in fetoꝛe. Et ſicut ſapoꝛ panis q̄ pena
eſt inſano palato. i. auaro. Predictis
em̄ ē odioſa ꝟitas: de hūilitate: puritate
ꝛ pauptate. ¶ Quātū ad ſcōm tāgit op
pꝛopꝛiū ꝛ ꝯtumelia quā iudei intulerūt
xpo. Chꝛy. Cū aliquid altū dñs diceret
hoc apō iudeos q̄ valde iſenſibiles erāt
inſania videbat vt ex eoꝝ rñſione colli
git. Nā ſequit. Rñderūt ergo iudei ꝛ di
xerūt. (Nōne bene dicim⁹ nos qꝛ ſama-
ritan⁹ es tu: ꝛ demoniū habes.) Sama-
ritani fuerūt gentiles q̄ decē tribus ca-
ptiuatis miſſi ſunt a Nabuchodonoſoꝛ
colere terrā eoꝝ: ꝛ ſimul cū deo etiā ido
la aliquo tpe coluerūt. Iſti ꝗuis libꝛos
moyſi recepiſſent: tñ nō receperāt pphe
tas: nec recti erāt in fide iudeoꝝ: ꝛ apud
eos fuerūt ſemꝑ viles reputati ꝛ odioſi.
Quāuis aūt certū ſit ꝙ iudei ꝑ iſta ꝟba
xpo iferre voluerint ꝯtumeliā: tñ cauſa
H quare eū ſamaritanū dixerūt diuerſimo
de aſſignat. Nā ſm Orig. hoc eſt qꝛ alit
docet xps ꝗ ipſi ſentirēt ſicut ꝛ ſamari-
tani futurā vitā ꝛ aīe rōnalis immoꝛta
litatē negātes. Uel eſt ſm eundē: qꝛ cre-
dūt eū ſentire cū ſamaritanis ī p̄dictis
erroꝛibus lz ad cōplacētiā iudeoꝝ futu
rā vitā ꝛ aīe rōnalis immoꝛtalitatē p̄di
caret. Uel ſm Theo. eſt: qꝛ aliqñ ſerua-
bat legē aliqñ ſoluebat vt eis videbat
ſicut ꝛ ſamaritani ꝑfecte iudaizabāt. vl
foꝛte hoc eſt qꝛ eos acriter increpabat: ꝛ
hierlm ac tēpli ruinā minabat: iōq; ſa-
maritanū. i. iudeoꝝ et ppli dei inimicū
appellabāt. Demoniū ꝟo illū habere di
cebāt ſm Orig. vel qꝛ ſermones ei⁹ ca-
pacitatē eoꝝ trāſcēdebāt. Uel ſm eūdē:
qꝛ ex eo ꝙ ſoluebat legē credebāt eū deo
cōtrarium: ꝛ miracula facere diabolica
I virtute. Uel ſm Theo. qꝛ eius cogitatio
nes eoꝝ dicebat. Eſt tñ aduertēdū ꝙ ſi-
cut dicit Chꝛy. nō legit ſupi⁹ ꝙ eū ſama
ritanū dixerint: cū tñ hic dicāt ſe hoc di
xiſſe. Ex quo colligit ꝙ nō oīa xpi ipꝛo-
peria ſcripta ſunt. Uel ideo dicūt nōne

bn̄ dicim⁹ nos ꝛc. qꝛ de hoc inter ſe ſūne
muſitabāt Gre. in homil. Ecce iniuriaz
ſuſcipiēs de⁹: nō ꝯtumelioſa ꝟba rñdet.
Seqtur em̄. [Rñdit Jeſus ꝛ dixit ego de
moniū nō habeo.] Ex q̄ re q̄d nobis in-
nuit niſi vt eo tpe quo a ꝓximis ex falſi
tate ꝯtumelias accipim⁹ eoꝝ etiā verba
mala taceamus: ne miniſteriū iuſte coꝛ-
rectionis ꝟtat in arma furoꝛis. Hec ille.
Cū ꝟo duo falſa fuerint ei obiecta tamē
vnū negauit. ſ. ſe habere demoniū non
aūt ſe eſſe ſamaritanum. Et hoc p̄mo: qꝛ
manifeſtū erat illū eē iudeū. Scdō vt oñ
deret ꝙ ſamaritanos nō deſpiciebat ſi-
cut iudei. Tertio ſm Aug. ne videret ne
gare ſe de oībus habere cuſtodiā ꝛ ꝓui-
dētiā. Samaritan⁹ em̄ interpꝛetat cu-
ſtos. Quarto ſz Chꝛy. vt doceret nos ta
cendū eſſe qñ obijcit nobis aliqd qd fa-
me nō derogat: puta paupertas: ꝛ ꝙ poſ
ſumus negare impoſitas nobis culpas
q̄ famā noſtrā obnubilāt. [Sz honoꝛifi-
co patrē meū] qd. ſ. nō facerē ſi dñz habe
rē. Honoꝛificauit aūt patrē ſm Theo. in
eo ꝙ nō tolerauit ꝙ homicide ꝛ mēda-
ces ſe filios dei appellarēt: ſed eos dixit
diaboli eſſe filios ꝛ nō dei: qꝛ deus tales
filios nō habet. Uel in eo ꝙ in oīb⁹ ſuis
operibus gl'iam eius q̄ſiuit Greg. in ho-
mil. Sed qꝛ q̄ſq̄s dei zelo vtit: a prauis
hoīb⁹ dehoneſtat. In ſemetipo dñs pa-
tiētie p̄buit exēplū. q̄ ait [ꝛ vos ihonora
ſtis me.] Hec ille. Aug. Quaſi dicat. Ego
facio qd debeo: vos nō facitis qd debetis.
Hec ille. ¶ Sz qꝛ poſſet aliq̄s dicere: q̄re
nō ſumebat de eis vltionē: ſubdit [Ego
nō q̄ro gloꝛiā meaz]. i. meā exaltationē
nūc. Nā xps ante paſſionem abiectionē
q̄ſiuit. Amatoꝛes gloꝛie tpalis iniurias
ferre non poſſunt Hiero. Qui nō querit
gloꝛiam non ſentit cōtumeliam. Hec il-
le. ¶ Eſt aūt notandū ꝙ xps: inquātum
deus in oībus ſuā gloꝛiā querebat ſicut
ꝛ ſuā bonitatē. ꝓpter quā cōmunican-
dā oīa opatur Nō aūt inquantuz hō q̄-
rebat gloꝛiā ſuā quā hoīes q̄rere cōſue-
uerūt: in veſtibus. ſ. in honoꝛibus ꝛ hu-
iuſmodi. ¶ Eſt etiā notandū ꝙ ſol⁹ de⁹
pōt q̄rere gl'iam ſuā: ꝛ in ſeipſo ſine vi-
tio gloꝛiari: qꝛ ex ſe et in ſe hz oīa bona:
imo eſt ſummū bonū. Creatura aūt ex ſe

non habet niſi defectū: ꝛ omne bonū no
ſtrū ſicut dicit Aug. aut deus: aut ex deo
eſt. Et iō tota gloꝛia creature dz eſſe in
deo: ꝛ nō in ſe: niſi relatiue ad deū: ſm il
lud. j. Coꝛī. ix. Qui gl'iam ꝛc. Lz aūt ego
A gl'iam meā nō q̄ro: tñ (eſt q̄ q̄rat.) ſcz de⁹
(ꝛ iudicet) inhonoꝛātes me. ¶ Sed ꝯtra
qꝛ vr̄ dr̄ Jo. v. Pater nō iudicat quenq;.
Rñdet. s. Tho. ꝙ nō iudicat ſeoꝛſum a fi
lio ſz ambo ſimul. Uel nō iudicat ꝯdem-
nando: qꝛ ſolus fili⁹ in iudicio appare-
bit in foꝛma viſibili. Uel hic ſumit iudi-
ciū ꝑ diſcretione: ſz illud pſ. Judica me
de⁹ ꝛ diſcerne ꝛc. q. d. Eſt pater q̄ gl'iam
meā a veſtra diſcernat: qꝛ veſtra eſt ſecu
laris ꝛ mea ſm deū. Hec ille virtualiter.
¶ In hac pte eſt documētū moꝛale. Ju-
dei em̄ tria opa optima diabolo aſcribē
bāt. ſ. parce viuere qꝛ ſicut habet Luc.
vij. ex hoc dicebāt demoniū habere Joā
nē: demonia eijcere: vt Mat. xij. In beel
zebub eijcit demōia. Recte docere vt hic.
Sic q̄dā ꝑuerſi laici mō detrahūt religio
ſis circa obſeruationes: circa ꝯfeſſiones
ꝛ circa p̄dicationes. Eſt ꝛ aliud documē
tū: qꝛ xps in p̄dicis ꝛ ſequētib⁹ oñdit no-
bis q̄nq; remedia ꝯtra iniurias alienas
B q̄ ipē erga iudeos ſeruauit. Pꝛimuz fuit
patiētia: qꝛ īpatientiā nō oſtēdit ſigno
ꝟbo: vel facto. Scōm fuit ſilentiū: qꝛ cuz
dixiſſent: ſamaritan⁹ es tu nō rñdit: nō
ſum: ne daret eis materiā litigādi: qꝛ di
xiſſent: imo es: qꝛ iuiſti ſamariā: ꝛ cū eis
māducas ꝛ bibis ꝛ moꝛaris. Tertiū fuit
rñſio pacifica ꝛ mollis vt cū pacifice di-
xit: ego demoniū nō hēo. Quartū fuit ſe
abſentare: ſicut abſentat ab igne vas ne
ſupfluat. Quintū fuit eis reddere bona
pꝛo malis: qꝛ acceptis iniurijs rñdebat
ſancta documēta. Ro. xij. Si eſurierit ini
micus tuus ꝛc. ¶ Quantū ad tertiū tan
git ꝯmēdatio quā xps de ſua doctrina fe
cit cū ſubdit. Amē amē]. i. vere: ꝛ gemi-
nat cā maioꝛis certitudinis [dico vobis
ſi q̄s ſermonē meū ſeruauerit] in coꝛde
ꝑ ſidē. in oꝛe ꝑ ꝯfeſſionē ꝛ in opere ꝑ ſan
C ctā ꝯuerſationē [moꝛtē]. ſ. peccati moꝛta
lis (nō videbit). i. nō incurret (in eternū)
niſi deficiat obſeruantia ſermonis mei:
vel moꝛtē damnationis [nō videbit]. i.
nō experiet ſm Augu. qꝛ viſus rōne ſuē

ꝑfectionis ſolet ꝓ omni ſenſu poni. j. qō.
lxvij. iij. z. c. v. iij. di. xxiiij. Alij textus ha-
bēt [nō guſtabit] ꝛ eſt fere eadem ſnīa.
Dānati em̄ experiunt ꝛ guſtāt illam: qꝛ
ſemꝑ actu illā ſentiūt ꝛ nūq; deglutit. i.
finit [in eternū]. i. q̄ eſt eterna. Dicit aūt D
hic. s. Tho. ꝙ vita eterna eſt beata viſio
dei ſm illud Joā. xvij. Hec eſt vita ꝛc. cu
ius viſionis ꝟbū xpi eſt ſeminariū quod-
dā ꝛ p̄ncipiū in nobis ſm illō Matt. xiij.
Semē eſt verbū. Sicut ergo q̄ plante ſe
mē ne coꝛrumpat obſeruat ad fruct⁹ ꝑ-
fectionem ꝑuenit. ita q̄ ſeruat verbum
dei ꝑuenit ad vitā eternā: ſm illud Le-
uiti. xviij. Que faciens homo viuet i eis.
(Dixerunt ergo ei iudei intelligētes ꝙ
de moꝛte coꝛpoꝛis loqueret ſm Orige.
[Nūc] ex his tuis verbis [cognouim⁹]
Certe ſicut aū credebam⁹ (qꝛ demoniuz
habes) ſtolida ꝛ iſana loq̄ris. Quis em̄ vi
uit ꝛ nō videbit moꝛtē. Gloſſa. Sicut ac-
cepta cōtumelia bon⁹ melioꝛ fit ita ma
li de beneficio peioꝛes. Hec ille. (Abraā
moꝛtuus eſt ꝛ ꝓphete: ꝛ tu dicis: ſi q̄s ſer
monē meū ſeruauerit moꝛtez nō guſta-
bit) Dicit aūt hic. s. Tho. ꝙ cum dñs di-
E xiſſet: nō videbit: iſti retulerūt nō guſta-
bit: q̄ idē ſunt ꝗtū ad illoꝝ intētionē ſed
nō quātū ad verū intellectū: Nā moꝛtez
videre eſt ꝑfecte eā experiri. ſz eā guſta-
re eſt aliquā eius ꝑticipationē hr̄e. Sūt
aūt aliq̄ eā nō vidētes moꝛtaliter peccā
do: ſz tñ eā guſtātes ꝑ aliquā leuē terre-
noꝝ affectionē (in eternū) quaſi dicerēt.
Iſti ſeruauerūt ſermonē dei: quo null⁹
eſt maioꝛ ꝛ tñ moꝛtui ſunt. Nunq̄d ma-
ioꝛ eſt deo cuius ſermonē ſeruātes mo-
riunt: imo nō es maioꝛ oī hoīe (Nunq̄d
tu maioꝛ es patre nr̄o Abraā q̄ moꝛtu⁹
eſt) q̄ſi diceret. Nō ꝓ certo. Et ꝯnr ſi es
minoꝛ. Abraā moꝛtalis es: ꝛ non potes
immoꝛtalitatē largiri (Et ꝓphete moꝛ-
tui ſunt.) Sicut aūt dicit Chꝛy. ex ꝟbis
dñi poterāt ſic arguere Nunq̄d maioꝛ
es deo vl ſeruātes ſermonē tuū ſunt ma
ioꝛes Abraā ꝛ ꝓphetis: ſz noluerūt: vo-
lētes inferre ꝙ nec etiam maioꝛ erat ꝗ
F Abraā (Quem teipſum facis). i. fingis.
Quaſi dicāt. Uidet ꝙ p̄feras te omni ho
mini ꝛ inaniter velis gloꝛiari. [Reſpon
dit Jeſus. Si ego gloꝛifico meipſum glo

ria mea nihil eſt) Hoc autem exponitur
primo de xp̄o inquantū deus vt ſit ſen=
ſus. Oīa a patre meo habeo a meipō au
tem nihil. Vñ ſi volo glorificare me ꝑ glo
G riam meā quā a me habeā: ipſa nihil eſt
qꝛ ſicut deitatē ita ⁊ gl'iā deitatis acce=
pi a patre. Scđo de eodē inquantū ho=
mo ſic. Si glorifico meipſum: ita ꝙ iſtam
gloriā nō referā ad gloriā ⁊ honorē dei
ſʒ ad me finaliter ⁊ vltimate (gloria mea
nihil eſt) corā deo. qꝛ vana ē ⁊ falſa. Nul
la eñ creatura dʒ in ſe gloriari. ſʒ in deo
ſicut nihil boni hʒ a ſe: ſʒ tm̄ a deo. Ter=
tio de eodē inquantū homo ſit [Si ego]
ſingulariter ⁊ ſolꝰ (glorifico meipſuʒ). i.
glorioſuʒ dico (gloria mea nihil eſt) ſcđʒ
exiſtimationē vr̄aʒ: qꝛ me purū hoieʒ pu
tatis. Sic eñ ſʒ Chry. etiā āte dixerat:
ſi teſtimonū ꝑhibeo de meipſo. teſtimo=
niū meū nō eſt verū. ſ. ſm̄ veſtrā o iudei
exiſtimationē. (Eſt pater meus q̄ glorifi
cat me) iō nō ſolus me glorifico. Glorifi=
cauit autē pr̄ filiū ſm̄ Alchuinū ꝑ ſuam
H vocē in baptiſmo: ⁊ in trāſfiguratiōe qn̄
dixit. Hic eſt filius meꝰ ⁊c. et tp̄e paſſio=
nis cū venit ad eū Joā. xij. ⁊ poſt paſſio=
nē ſuſcitādo eū ⁊ collocando in dextera
ſua. Poſſumus aūt addere ꝙ glorifica=
uit eū. i. glorioſum ꝓduxit inquantū eſt
deus cōicando ei ſapiētiam et oīpoten=
tiā ſuā qua tot mirabilia fecit ⁊ inquātū
eſt hō in cōceptione ꝯferēdo tantā gra=
tiā: ſapientiā: ⁊ gloriā. Arguūt aūt Ar=
riani ꝙ pater ſit maior filio: qꝛ glorificat
filiū qbꝰ dicimꝰ ꝙ ſi ſua rō bona eſt etiā
filꝰ eſſet maior pr̄e: qꝛ clarificauit pr̄em
ſup terrā Joan. xvij. Idē eñ eſt ſʒ Aug.
glorificare ⁊ clarificare. Vñ gloria ipor=
tat quandā claritatem: ⁊ dr̄ quaſi claria
⁊ eſt ſm̄ Ambroſiū clara notitia cū lau=
de. Dicimꝰ ergo ꝙ glorificās aliū eſt eo
maior: ſi nō ꝯferat ei eandē gloriā quaʒ
hʒ. Ubi aūt glorificās totā ſuā gloriam
cōicat glorificato ⁊ nō aliā vt eſt in ꝓpo
ſito ibi nō eſt maioritas: ſʒ eq̄litas. Quā
I tum tñ ad hūanitatem pater filio gl'iam
aliā dedit a ſua: ⁊ ſic maior eſt (quē vos
dicitis qꝛ deus nr̄ eſt: ⁊ non cognouiſtis
eū) Sʒ ꝯtra: qꝛ ex lege hēbāt eiꝰ notitiaʒ.
Nā dr̄ Deut. vi. Audi iſrl' dn̄s deus tuꝰ
deus vnꝰ eſt. Ad hoc dr̄ tripliciter. Pꝛio

ſm̄ Theo. ꝙ nō cognoſcebāt deū ſub ra
tione patris. qꝛ myſteriū trinitatis igno
rabant. Et lʒ a maioribus ſemper fuerit
myſteriū trinitatis creditū explicite i le=
ge moyſi tñ hoc verū eſt qn̄ erāt iuſti nō
ignorātes q̄ ſcire tenebant. Scđo ſʒ eū= K
dē: qꝛ nō cognoſcebāt eū factis: ſed nega
bāt qꝛ erāt homicide ⁊ contēptores dei.
Tertio ſcđm Alchuinū dr̄ ꝙ nō cogno=
ſcebāt eū eo mō q̄ cognoſcendus erat: ſʒ
q̄dāmō eū carnal'r. i. tanq̄ carnalē dn̄ʒ:
⁊ cui ꝓ tp̄alibus deſeruirēt. [Ego autē
noui eū] oībꝰ modis p̄dictis. Ego inquā
ſingulariter ⁊ nullꝰ alius intellectꝰ crea
tus illū ꝯprehēdit vt ptʒ ꝑ. s. Tho. j. qō.
xiij. [⁊ ſi dixero qꝛ neſcio euʒ ero ſimilis
vobis mēdax] Quaſi dicat. Iſta dico nō
ad iactantiā: ſʒ vt ꝟitatē loq̄r. Sed ſcio
eū naturaliter cū mea ſcīa ſit ab illo mi=
hi naturaliter ꝑ generationem cōicata
in ea ꝑfectione in qua illā ipſe hʒ ⁊ hoc
inquātū deus incr̄tū ꝟo nō ſcio eū noti=
tia btifica ſʒ nō ꝯp̄heſione: qꝛ aīa mea fi=
nite ē capitatis. ⁊ deꝰ eſt īfinitū obiectū.
Uide. s. Tho. iij. ꝑ. qō. ix. ⁊. x. ⁊. xj. ⁊. xij. [⁊
ſermonē eiꝰ ſeruo] ita ꝙ facto nō nego il
lū: nec ſum i doctrina mea mēdax. qō ꝟo
dixerāt. nūq̄d tu maior es ⁊c. iō ſubditur L
ſm̄ Chry. (Abraā pr̄ veſter exultauit). i.
cū leta fiducia optauit (vt videret diem
meū) iō minor me ē: a q̄ ſuā ꝑfectionē ex
pectat (⁊ vidit ⁊ gauiſus eſt) ꝓpter bn̄fi=
ciuʒ. ſ. qō a me vt a maiore hʒ: ſicut dicit
Chry. Iſte aūt dies multipliciter a mul
tis ſumitur ⁊ aſſignat. Quidā dicūt pꝛio
ꝙ eſt dies eternitatis q̄ ſm̄ Augu. neſcit
occaſum quē vidit Abraā ꝑ fidē. Sʒ hoc
nō vr̄ bn̄ dictū: qꝛ qn̄ exultauit: h̄ ē opta
uit vt videret iaʒ iſtū diē iſto mō vide=
bat cū iā haberet fidē de xp̄o: cuius dieʒ
optabat. Pōt autē dici ꝙ hunc diē vidit
qn̄ deū vidit corꝑali viſione cū ipſa eter
nitas ⁊ ꝯnr dies eternitatis ſit ip̄e deus.
Vñ dicit Greg. in homil'. Tūc Abraā diē
dn̄i vidit cū in figura ſumme trinitatis
tres angelos hoſpitio ſuſcepit. Hec ille.
Sicut autē vult Aug. li. de trini. tūc vi= A
dit tres ꝑſonas diuinas in quas duce=
bant angeli ibidē apparētes in perſona
earū. Scđo dicit Augu. ꝙ eſt dies incar=
nationis: quā futura fide cognouit deo

dicēte: Ex te naſcet in quo omnes gen=
tes bn̄dicent. Hūc diē credo Abraā vi=
diſſe dū eſſet in lymbo: vel dei reuelatio
ne. vel Joānis teſtimonio. Tertio dicit
Chry. qō eſt dies paſſionis quē (vt idē di
A cit) Abraā nō viderat adhuc in ſe ſed in
ſua figura: qn̄ voluit imolare Iſaac: ⁊ de
quo die gauiſus eſt cū a ſanguine paſſio
nis agni ſalꝰ mūdi pēdeat: Poſſumꝰ ēt
dicere ꝙ dies xp̄i eſt ipſa viſio q̄ vr̄ xp̄s
ſicut dr̄ Luc. xvij. Uenient dies qn̄ deſyde
retis vnū diē filij hois. i. videre eū et hr̄e
vna die. Uidit ergo talē diē Abraā ſi vi=
dit xp̄m. qō potuit eſſe multis modis. Si
cut eñ moyſes illum vidit in tranſfigu=
ratione potuit alias ⁊ ip̄e Abraā illū vi
diſſe ⁊ añ incarnationē ⁊ poſt (. Dixerūt
ergo iudei ad eū) ꝯſyderātes ſm̄ Grego.
in eo etatē corꝑis ⁊ nō eternitatē deita=
tis (Quinquagita ānos nōdū habes: et
Abraā vidiſti?) q̄ſi diceret Inſanis. Sed
q̄re nō dicūt abraā vidit te: ſicut videba
tur exigere ſermo xp̄i. Dr̄ ꝙ hoc faciūt vt
oſtendant abraā xp̄o maiorē. Sʒ cū dn̄s
eſſet. xxxiij. annorū vel circa: q̄re nō dixe
rūt q̄draginta annos ſicut q̄nquaginta.
B cū intēderēt dn̄m oñdere modici eſſe tē=
poris reſpectu dieꝝ abrae. Ad hoc dr̄ ſʒ
Tho. pꝛio ꝙ ſic dixerunt qꝛ ſic occurrit
eis. Scđo ſm̄ alios vt idē recitat ꝓpter
reuerentiā anni iubilei q̄ eſt q̄nquageſi
mus. Tertio ſm̄ Chry. dr̄ ꝙ dn̄s Jeſus
ꝓpter delicatā nature cōplectionē: pro=
pter laborū multitudinē: ꝓpter illiꝰ ter
re caliditatē ꝓpter multā pauꝑtatē cō=
ſumptꝰ ⁊ attenuatꝰ videbat maioris eta
tis q̄ʒ eſſet. (Dixit illis ieſus. Amē amen
dico vobis: anteq̄ʒ abraā fieret ego ſum)
ſm̄ Greg. nō dicit fui: qꝛ eternitas nō hʒ
preteritū neq̄ʒ futurū: ſʒ indiuiſibilis eſt
⁊ tota ſit' duratio: ⁊ coexiſtit oībꝰ tp̄ibus
vt ptʒ ꝑ ſctm̄ Tho. j. q. x. Sed q̄re nō di=
xit erā: qō ſignificat p̄teritū ⁊ preſens ſi
mul. Ex q̄ eñ eternitas coexiſtit omnibꝰ
tp̄ibus quanto aliquod verbuʒ dicit plu
ra tp̄a videt magis cōuenire eterno. ad
hoc dico ꝙ totū qō dicit ly ante cū ly ſuʒ
C qꝛ ly ante p̄teritum ⁊ ly ſum pn̄s indi=
cat. Sed contra qꝛ fruſtra fit ꝑ plura qō
pōt fieri ꝑ pauciora. ¶ Ad hoc dico ꝙ ve
rum eſt ſi eque bene fiat: qō non eſt hic:

qꝛ dicendo ante ego ſum oſtendit ſicut
dicit ſe eſſe illū q̄ dixit ego ſum q̄ ſum: qō
non eque bene feciſſet dicendo: ego erā.
Per hoc autem ꝙ dicit ſum cōuincitur
arrius qui filium negauit coeternum pa D
tri tanq̄ purā creaturam que initiū eſ=
ſendi habuerit. ⁊ Ebion ac Cherintus q̄
dicunt eum ex virgine habuiſſe pꝛinci=
piū eſſendi. Et Neſtorius qui dixit aliā
eſſe perſonaʒ filij dei ⁊ filij virginis. Nā
filius ꝟginis eſt qui iſta dicit: et huic nō
competit ante abraā eſſe inquantuʒ na
tus de virgine: ſed inquantum deus eſt.
Tulerunt ergo lapides iudei vt iacerēt
in eū tanq̄ in hoiem blaſphemum q̄ ſe
deo equaret. Jeſus aūt nolens exercere
potentiā ſʒ patiētiam demonſtrare: ſm̄
aug. ⁊ nolēs tali tp̄e vel morte occūbere:
ſm̄. s. Tho. ⁊ volēs fidelibꝰ exēplū p̄be=
re ꝑſecutores declinādi qn̄q̄ʒ ſm̄ eūdem
(abſcondit ſe). i. inuiſibilem ſm̄. s. Tho.
diuinitus ſe eis reddidit. (⁊ exiuit de tē=
plo) ⁊ in ipſo exitu illuminauit cecum a
natiuitate: vt al's dictum eſt. ¶ In hac
aūt parte eſt morale documētuʒ: de quo
Grego. ait. Imitatione dei glorioſus eſt
iniuriaʒ patiendo fugere q̄ʒ reſponden= E
do ſuperare. Hec ille. Eſt ⁊ aliud. Nam
hodie ſunt multi quatuor modis xp̄ʒ oc
cidere tentantes: ſicut olim iudei. Nā q̄
nouiter conuerſos ad xp̄m ſcandalizāt:
xp̄m paruulū in eorum cordibus cū He
rode querunt occidere. Sed heretici ne=
gantes eius deitatē ipſum volūt p̄cipi=
tare cū nazarenis: ⁊ ei frāgere caput: qꝛ
caput chriſti deus. j. Corint. ij. Qui vero
malis cogitationibus occupantur eum
lapidare querūt cum iudeis: hoc Beda.
Quot malas cogitationes quaſi aſſumit
q̄ſi tot lapides in xp̄ʒ mittit. Quū ꝟo ad
vomitū redeunt: quantū in ſe eſt illū cru
cifigūt. Heb. vj. Rurſus crucifigētes ⁊c.

¶ Feria. ij. poſt dn̄icā de paſſione.
¶ Textus euang. Joan. c. v.

Miſerūt principes ⁊ pha=
riſei miniſtros vt appre=
henderent Jeſum. Dixit F
ergo eis: Jeſus adhuc
modicum tempus vobiſcū ſum et
vado ad eū qui me miſit quereris

me ⁊ non inuenietis: ⁊ vbi ſum ego
vos nõ poteſtis venire. Dixerũt er=
G go iudei ad ſemetipſos. Quo hic
iturus eſt qꝛ nõ inueniem⁹ eũ. Nun
quid in diſperſionẽ gentiũ itur⁹ eſt
⁊ docturus gẽtes. Quis eſt hic ſer
mo quẽ dixit queretis me ⁊ nõ inue
nietis: ⁊ vbi ſum ego vos nõ pote=
ſtis venire. In nouiſſimo autẽ die
magno feſtiuitatis ſtabat Jeſus ⁊
clamabat dicẽs. Si qs ſitit veniat
ad me ⁊ bibat. Qui credit ĩ me ſicut
dicit ſcriptura: flumina de ventre
eius fluent aque viue. Hoc autẽ di
xi: de ſpiritu quẽ accepturi erant
credẽtes in eum.

Miſerũt principes et phari=
ſei miniſtros ⁊c. Joã. vij. In
preſenti euan. tangunt tria
pũcta q̃ ſunt. Miſſio. Stupe
factio. ⁊ exhortatio. Quãtũ
ad primum tãgitur qño miſerunt prin=
H cipes vt comprehẽderetur dñs. Eſt autẽ
ſciendũ ſm Magi. hiſto. ꝙ ea que in pre
ſenti euãgelio narrant contigerũt inter
dñicam palmarũ ⁊ diẽ paſſionis xpi vt
pt3 ex ordine narrationis eius. ¶ Con=
tra: qꝛ iſta fuerũt facta in feſto ſcenophe
gie. i. tabernaculoꝝ vt videt dicere Joã
nes. Ad hoc dicit ꝙ nõ oĩa que narrant
in. c. vij. a btõ Jo. cõtigerũt ſm aliquos
in die ſcenophegie de quo in principio
ei⁹ fit mẽtio. Nã videt etiã innuere qð
in ſero illi⁹ feſti perrexit in mõtẽ oliueti
⁊ diluculo iterũ venerit in templũ craſti
na die: ⁊ tunc abſoluerit adulteram: de
qua dicũt aliq̃ ꝙ in dieb⁹ paſſionis fuit
abſoluta. Unde btũs Jo. ſm eos dicit ali
qua anticipatiue. S3 q̃cq̃d de hoc: certũ
eſt ꝙ aliq̃n (Miſerunt principes). i. iudi
ces ordinarij de quib⁹ habes feria. iiij.
poſt. iij. dñicam Quadra. Uel principes
ſacerdotum id eſt, viginti quatuor ſum
I mi ſacerdotes. Unde infra iſtimet vocã
tur pontifices: vbi dicitur. Uenerũt ergo
miniſtri ad pontifices ⁊ phariſeos. Uel
principes. i. magnates ſeu optimates ci
uitatis. Uel principes. i. omnes predicti
ſimul. Igitur miſerunt dicti principes (⁊
phariſei). i. quida3 religioſi valde boni
apparenter: ⁊ valde mali latenter (mi=
niſtros) qꝛ ſm Chry. ipſi propter pericu
lũ accedere nõ audebãt (vt apprehẽde= K
rẽt Jeſum) Cauſam vero miſſionis aſſi=
gnat btũs Joannes paulo ante: qꝛ. ſ. de
turba multi crediderãt in eũ ⁊ dicebãt.
Xp̃s cum venerit nunq̃d plura ſigna fa
ciet ꝙ̃ hic facit. Audierũt ergo phariſei
turbã murmurantẽ de illo hec ⁊ miſe=
rũt ipſi ⁊ principes miniſtros p̃dictos.
Qꝛ vero nõ poterãt apprehẽdere nolen
tem miſſi ſunt audire docentẽ. Hec ille.
Sequitur em̃ (Dixit ergo Jeſus, adhuc
modicũ tp̃s vobiſcũ ſum) Chry. ac ſi di=
ceret q̃d feſtinatis me interficere: paruũ
expectate tp̃s. Hec ille. Aug. Qð ergo mõ
vultis facere facturi eſtis ſed nõ modo.
Implere em̃ debeo diſpenſationẽ meã:
⁊ ſic preuenire ad paſſionẽ. Hec ille. Eſt
aũt notandũ ꝙ cũ iudei voluerũt appre
hẽdere xp̃m in perſona ſua vt hic oñdit
magnã potentiã. Et q̃n in ſermone ſuo
vt Mat. xxij. oñdit magnã ſapiẽtiam di.
Reddite q̃ ſunt ceſaris ⁊c. Et q̃n in ope L
ſuo Mar. iij. oñdit magnã eoꝝ cecitatẽ
di. (L3 ſabbato bñ facere an nõ.) Et ſa=
nauit ſtatim infirmũ. Et q̃n in iudicio
ſuo: vt Jo. viij. p̃ſentata adultera oñdit
ſimul miſericordiã ⁊ iuſtitiã dicẽs. Qui
primus ⁊c. Et deinde. nec te cõdẽnabo.
vade ⁊ ampli⁹ noli peccare. Oñdit autẽ
hic magnã potentiã: qꝛ ſolo ſuo ſermo=
ne ita efficaciter tetigit armatos ſe ca=
pere volentes vt oĩno immutaret vñ re
greſſi ad mittentes dixerũt. Nũq̃ȝ ſic lo=
cut⁹ eſt hõ. Uoluit aũt xp̃s iuxta. ſ. Tho.
exiguo ⁊ breui tp̃e p̃dicare. Pr̃io ad oſtẽ
ſionẽ ſue virtutis q̃ breui tp̃e totũ mũ=
dũ innouauit. Scðo vt auditores ſui di
ſcipulos faceret: quaſi breui tp̃e ſecũ cor
poraliter illũ eſſent habituri. Tertio ad
eorũdẽ ſpũalẽ ꝑfectũ. Qꝛ em̃ xp̃i hũani
tas eſt via tẽdẽdi in deũ ne diſcipuloꝝ
corda ad xp̃m carnaliter affecta: in eo⁊
in hoc quieſcerẽt ſ3 tẽderẽt in deũ ſicut
in terminũ: iõ hũanitatẽ cito ſubtraxit.
Sed qꝛ nõ coacte ſed ſpontanee morie=
bat: ſequit. (Et vado ad eũ q̃ miſit me)
mediãte morte quã mihi iferetis ꝑ hec

aũt verba ſicut dr̃ Chry. in amicos ſuos
auidiores facit ad audiendũ tanq̃ȝ exi=
guo tp̃e eſſent audituri quẽ auide au=
diebãt. ⁊ inimicos etiã vt idẽ dicit ter=
A ruit: qꝛ vt dr̃ Theo. videbat eis mina=
ri ꝙ deo ad quẽ ibat de eis q̃relã faceret
⁊ vltra hoc ſ3 Chry. p̃dixit eis ꝙ eo ad=
huc indigerent di. (Queretis me ⁊ nõ in
uenietis) Chry. S3 vbi q̃ſierũt eũ iudei.
Dicit Lu. q̃n plangebat mulieres ſup
eũ. probabile aũt eſt ⁊ multos alios hoc
paſſos eſſe ⁊ p̃cipue cũ ciuitas caperet
eos meminiſſe xp̃i ⁊ miraculoꝝ ei⁹ ⁊ p̃=
ſentiã eius q̃rere. Hec ille. a paſſiõe em̃
xp̃i vſq̃ȝ ad deſtructionẽ illi⁹ pp̃li ꝑ Ue=
ſpaſionũ ⁊ Titũ nõ fuerũt niſi. xlij. anni
vñ ſupererãt multi hñtes de xp̃o memo
riã ⁊ cogitãtes ꝓpter mortẽ Jeſu deſo=
latã ciuitatẽ Hierl̃m ⁊ ſic q̃ſierũt ei⁹ pñ=
tiã corporalẽ. i. deſyderauerũt: vel ſal=
tẽ ei⁹ adiutoriũ ⁊ nõ iuenerũt Aug. aũt
dr̃ ꝙ q̃ſierũt eũ poſt reſurrectionẽ cõpũ
cti. vñ dicebãt. Quid faciem⁹. Uiderũt
em̃ xp̃m ſuo ſcelere morientẽ ⁊ credide=
rũt in xp̃m ſuis ſcelerib⁹ ignoſcẽtẽ. quo
B uſq̃ȝ biberũt ſanguinẽ quem fuderũt de
ſua ſalute dſperauerũt. Hec ille. Et tũc
op3 dicere ꝙ inuenerũt q̃dẽ eũ ꝑ grãm
ſed nõ ꝑ corporalẽ pñtiã quã q̃rebãt. ſ.
deſyderabãt: ſicut dicit Magi. hiſt. (Et
vbi ego ſum vos non poteſtis venire).
S3 q̃re nõ dixit q̃ vado nõ poteſtis veni
re qð videbat ꝯuenienti⁹ dici. ad hoc di
cit Aug. ꝙ xp̃s ſic ad nos venit miſſus ꝑ
incarnationẽ ⁊ hũanitatẽ ꝙ tñ patrẽ nõ
reliq̃t ſm deitatẽ. Silr̃ ẽt ſic ibat ad pa=
trẽ etiã ſm hũanitatẽ ꝙ apud eũ erat ꝑ
deitatẽ. Ibi ergo erat quo ibat: l3 diuer
ſimode: iõ dixit vbi ſum. Uel ſm Chryſ.
ſic dicit: qꝛ ip̃e ibat vltimate ꝑ mortẽ ad
vitã etiã corporalẽ glorioſiorẽ. Iã ergo
habebat illud ad qð ꝑ mortẽ ibat: l3 nõ
ita perfecte. Dicit aũt ſm Aug. nõ pote
ſtis, nõ aũt nõ poteritis: vt intelligat ꝙ
tales quales erant in p̃ſenti: ad deũ ire
neq̃bãt: cũ eſſent iniuſti. Uel ſm mẽtem
C Chry. qꝛ l3 poſſent mori nõ tñ reſurgere
Uñ ait. Si chriſt⁹ in morte maneret: poſ
ſent ad illũ ire. Illuc em̃ oẽs ibim⁹. Hec
ille. ¶ In hac p̃te eſt morale documẽtũ
vt qui tp̃s h3 nõ ꝑdat illud expectando
alud qꝛ interdũ querit dñs ⁊ nõ inue=
nit: qꝛ. ſ. ipſe non querit ꝑfecte: vt maxĩ
me accidit ſero penitentib⁹ deo ꝑmittẽ=
te. Multi em̃ querũt xp̃m ſ3 nõ inueniũt D
qꝛ nõ debito mõ ⁊ tp̃e querũt. aliqui em̃
querũt eũ vbi nõ eſt. de quib⁹ põt intel
ligi illud Job. xxviij. Nõ inuenit in ter
ra ſuauiter viuentiũ: quo ad delitioſos:
abyſſus dicit: nõ eſt in me: quo ad aua=
ros: ⁊ male loquit: nõ ẽ mecũ quo ad tu
midos ⁊ ſupbos. aliq̃ aũt inueniũt. de q̃=
bus Lu. v. Inuenietis infantẽ q̃ ad hũi
les pãnis inuolutũ: q̃ ad paupes poſitũ
in p̃ſepio q̃ ad dure corpus ſuũ macerã
tes. Et in iſtis q̃rere debem⁹ illũ dũ poſ
ſum⁹ iuxta illud Eſa. lv. Querite dñm
dũ inueniri põt. ¶ Quãtũ ad ſcðm tãgi
tur admiratio ſeu ſtupefactio iudeoꝝ.
in his em̃ verbis xp̃i ⁊ in ſequentib⁹ tm̃
fuerũt oẽs ſtupefacti ꝙ miniſtri ſine eo
reuerſi ſunt. Et vt dicit. b. Joã. querẽti=
bus põtificib⁹ ⁊ phariſeis cur eã nõ du
xiſſent: dixerũt. Nũq̃ȝ ſic locut⁹ eſt hõ
ſicut hic loquit. Dicit ergo. (Dixerũt er=
go iudei ad ſemetip̃os) ſermonem. ſ. dei E
admirãtes ⁊ nõ intelligẽtes. ⁊ tñ credẽ=
tes illũ eſſe verũ. Chryſ. Iã em̃ irã ſub=
miſerãt ⁊ his q̃ dct̃ erãt crediderãt. Ne
quaq̃ȝ em̃ niſi crediidiſſent queſiſſent ad
ſeipſos: q̃s eſt hic ſermo. Hec ille. (Quo
hic itur⁹ eſt qꝛ nõ inueniem⁹ eũ?) Et in=
tra ſe arguebãt ꝙ vellet iudeã deſerere
⁊ ire p̃dicatũ gẽtilib⁹. vñ ſubdit (Nũq̃d
in diſperſionẽ gentiũ). i. ad gẽtiles diſp
ſos ꝑ orbẽ (itur⁹ eſt) ⁊ doctur⁹ gẽtes. Si
cut aũt dicit Chry. iudei in vnũ collecti
regnũ opprobrioſe gẽtiles diſperſos di
cebãt: ſ3 opprobriũ poſtmodũ ipſi ſuſti=
nuerũt: eis vbiq̃ȝ diſp̃ſis ⁊ oĩb⁹ filijs dei
ex gẽtib⁹ collectis ad eccl̃ie ⁊ fidei vni=
tatẽ. (Quis eſt). i. q̃d ſignificat (hic ſermo
quẽ dixit: queretis me ⁊ nõ inuenietis ⁊
vbi ſu3 ego: vos nõ poteſtis venire) q̃ſi
dicerẽt. Hoc nullo mõ poſſum⁹ itellige=
re. L3 em̃ illa vba: q̃retis me ⁊ nõ inue=
nietis: illũ ſenſũ p̃tẽderẽt vt gẽtiles xp̃s F
adiret: tñ hũc itellectũ excludebãt que ſe
quunt ⁊ vbi ego ſu3 ⁊c. ¶ In hac p̃te do
cumẽtũ lr̃ale ꝙ deo valde ſum⁹ obliga
ti: qꝛ nos ex p̃dicto opprobrio liberauit:
vocãdo ab idololatria. Qð dauid p̃ui=

dens in ſpũ ſit. Laudate.i. laudabitis
dñz oẽs gẽtes:laudate eũ oẽs ppl'i.Qm̃
ↄfirmata eſt ſup nos mĩa ⁊c. Prophete
B ei ſepiſſime de futuris loquunt̃ p modũ
pñtis pp certitudinẽ ꝓphetie.¶ Quãtũ
ad tertiũ tãgit̃ iuitatio quã xp̃s fecit ad
ſequẽdũ ſe: cũ dr̃ (In nouiſſimo aũt die
magno feſtiuitatis). Ubi aduertẽdũ eſt
ꝙ q̃ dñt iſta cõtigiſſe in dieb⁹ paſſiõis q̃
dctã ſũt: hñt dicere ꝙ hic nõ loquit̃ euã
gĕliſta de ſolẽnitate ſcenophegie: ſʒ de
alia: q̃d fingere nõ eſt facile.Et iõ meli⁹
eſt vt dicat̃ ꝙ ṗdicta nõ fuerũt anticipa
tiue dicta q̃cq̃d ſit de hiſtoria adultere
mulieris Loquit̃ g̃ Joãnes de feſtiuita
te ſcenophegie.i.tabernaculoꝝ:que.vij.
dieb⁹ agebat̃ ſʒ p̃ma ⁊ vltima erã cele-
berrime.⁊ ĩ die octaua erat feſtũ cet⁹ vl'
collecte qđ erat ſolẽniſſimũ. (In nouiſſi
mo g̃ die).i. ſeptio vl' octauo (magno).i.
celebri(ſtabat Jeſus).i.ſup pedes vt ab
oĩb⁹ videret̃.Dicit aũt.s.Tho.ꝙ xp̃s di
ſcip'los ſuos docuit ſedẽs.Mat.v.ſʒ tur
bas docuit ſtãs:vt hic.Et iõ inq̃t innole
H uit ↄſuetudo vt turbis ſtãdo ṗdicet̃.⁊ cle
ro ſedẽdo:q̃ ṗdicatio ad turbas ẽ p mo
dũ exhortatiõis ad eas ↄuertẽdas:ſʒ ad
cleꝝ ẽ vt ad iã exñtes ĩ domo dñi p mo-
dũ ↄmemoratiõis.(Et clamabat) q̃ mł'
ta aſtabat turba ſʒ Chry.The.Clama
bat ſil' vt audibilis fieret atq̃ vt ↄfidẽtiã
largiret̃:⁊ q̃ neminẽ formidabat.Hec il
le.¶ Sʒ q̃re iſta ñ clamauit añ finẽ ſolẽ-
nitatꝫ.Rñdet Chry.q̃ ĩ fine erãt diſpõ-
tes ad v̄bũ dei ſuſcipiẽdũ. medios em̃
dies magis ad voluptatẽ ↄſumebãt:⁊ d̃
ↄceptu v̄bũ p vanitates ſeq̃ntiũ dieꝝ d̃
cordib⁹ aboleret̃ vt d̃r.s.tho.(di.Si q̃s ſi
tit)ſpũal'r ſʒ chry.i.ſi q̃s d̃ſyderat ſalutẽ
et doctrinã ſalubrẽ (veniat ad me ⁊ bi-
bat) q̃ vtrũq̃ exhibeo credẽtib⁹ ĩ me ⁊ ñ
ſolũ ad ſufficiẽtiã:ſʒ ẽt ad redũdãtiã ad
alios.Uñ ſequit̃(Qui credit ĩ me ſicut d̃r
ſcriptura),i.eo mõ q̃ ſcriptura docet vt ĩ
me credat̃.ſ. tãq̃ ĩ xp̃m ⁊ naturalẽ filiũ
I dei. Eſt aũt hic pũctuãdũ ſʒ Chry.q̃ ſi
volum⁹ pũctuare ibi:q̃ credit in me erit
falſuz. Nuſq̃ ei inuenies ĩ ſcriptura id
q̃d ſequit̃ (flumĩa de vẽtre ei⁹ fluent)ad
alios.ſ.p redũdãtiã: q̃ credẽs in xp̃m ⁊
lumine fidei illuminat ꝓximũ q̃ ad itel-
lectũ docẽdo ⁊ ardore charitatꝫ iſlãmat̃
q̃ ad effectũ exhortãdo (aq̃ viue).i.ſapiẽ
tie diuine ⁊ diuini amoris.Utrũq̃ enim
hoꝝ d̃r aq̃:q̃ mitigat ardorẽ vanitatuz
⁊ d̃r viua:q̃ ↄiungit ſuo ṗncipio.i.deo:
ſʒ diuerſimode. Dr̃ em̃ aq̃ viua qua cõti
nuat̃ cũ ſuo fonte ⁊ ṗncipio a quo fluit.
Greg.Cũ a mẽte fideliũ ſctẽ ṗdicatiões
defluũt:quaſi de vẽtre credẽtiũ aq̃ viue
flumina decurrũt.Hec ille.Scdm̃ Hier.
aũt ꝓlo.ſup Geñ.poſſum⁹ pũctuare al'r
⁊ dicere ꝙ iſtud ſumptũ eſt de ꝓuerbijs
v.c.vbi d̃r. Deriuent̃ fontes tui foras.
Exponit aũt euãgeliſta ſʒ Aug.ad quẽ
potũ iuitauerit xp̃s cũ ſubdit̃. (Hoc aũt
dicit de ſpũ).ſ.ſctõ(quẽ recepturi erant
credẽtes ĩ eũ)in tãta.ſ.copia vt inde de
riuare ad alios poſſit:nõ p modũ riuuli
vel vnius tñ fluminis:ſed multoꝝ.Lʒ
em̃ añ fuerit ſpũſſctũs dat⁹ multis nõ tñ
eo mõ quo dat⁹ eſt ap'lis poſt xp̃i aſcen-
ſionẽ:vt Aug.dicit.Nã tũc ⁊ copioſior ⁊
viſibil'r datus eſt.Uide de hoc.s.Tho.ſ.
di.xv.⁊.xvj.Dicit aũt idem hic ſic. Qui
aquã corporalẽ bibit nec fluuiũ hʒ in ſe
nec fontẽ vñ flumĩa ꝓcedũt:q̃ particu-
lã aq̃ guſtat.Sʒ q̃ bibit credẽdo in xp̃m
hauriet fontẽ aque:⁊ in vẽtre.i.ↄſcia ei⁹
fit fons ſm̃ illud Jo.iiij. Qui biberit ex
aqua quã ego dabo ⁊c.Hic aũt fons eſt
ſpũſſctũs.de quo in p̃s. Apud te eſt fõs
vite.Si q̃s ergo ſic biberit vt ſibi ſoli ſuf
ficiat:de vẽtre ei⁹ flumina.i.dona ſpũſ-
ſcti nõ fluũt:ſʒ fluũt de vẽtre ei⁹.q̃ feſti-
nãt recepta dona cõicare ꝓximis.Uñ.ſ.
Pe.c.iiij.Unuſq̃ſq̃ ſicut accepit grãz in
alterutrũ ⁊c.Dicũt̃ aũt hec dona flumĩa
p̃rio ꝓpter abũdãtiã ſpũſſcti ꝓmiſſam
fidelib⁹.p̃s.Flumẽ dei repletũ eſt aq̃s:⁊
ſcdo ꝓpter eoꝝ impetũ. Eſa.xxvj. Qui
egredient̃ ĩpetu a Jacob.⁊ Tertio ꝓpt̃
diuiſionẽ.j.Cor.xij.Alij grã linguaꝝ ⁊c.
Hec ille. ¶ In hac p̃te eſt documẽtũ mo
rale ꝙ q̃ bibũt aquã ſpũſſcti:ↄtinue ali-
q̃d boni opant̃.et otioſitas eſt ſiccitatis
indiciũ.Chry.Uiuentẽ aquam xp̃s dicit
agentẽ ſemp.Spũs em̃ grã cuz in mẽtẽ
intrauerit:et firmata fuerit:et oĩ fonte
magis manat ⁊ nec deficit:nec euacuat̃
neq̃ ſtat.Uide q̃s vtiq̃ hoc ad ſapiam̃.
Stephani: ad Petri linguã:ad Pauli

fluxũ inſpiciẽs. Nihil em̃ eos detinebat
ſʒ ſicut flumĩa multo ĩpetu d̃lata: oĩa ſe
cũ trahẽtes abibãt. Hec ille. Eſt ẽt aliđ
A vt.ſ. q̃ſq̃ audiat vocẽ xp̃i inuitantis ad
potũ grẽ ſue: vt colligit̃ ex ſcripturis:il
le pot⁹ ⁊ guſt⁹ eſt tãte virtutis ꝙ extin
guit oẽz ſitim mũdanã. Nã extrinxit in
magdalena ſitim luxurie. in Mattheo
auaritie:in Paulo ſupbie ⁊ iracũdie: in
Joãne ⁊ Jacobo amorẽ terrenũ ⁊ dome
ſticũ ⁊ ꝓpriũ:q̃ reliq̃rũt rhetia ⁊ p̃rem
⁊ ſeipõs:ſequẽdo.ſ.xp̃m ⁊ nõ ſuas volũ-
tates.Eſt ẽt tante ſuauitatis ꝙ oĩa tor-
mẽta vertit in dulcedinẽ. Nam ꝓpter
hoc lapides fuerunt dulces ſtephano:
crux Andree ignis Laurẽtio.:apoſtolis
verbera ⁊ cõtumelie. Act.iiij.Ibant ⁊c.
Eſt etiã tãte dulcedinis ꝙ aĩm a terre-
nis ad celeſtia trahit.In cui⁹ ſignũ Pe-
trus in mõte thabor guſtata vna gutta:
ſtatim quaſi ebrius neſciẽs q̃d diceret:
voluit in eternũ eſſe in illo mõte dicens.
Domine bonum eſt ⁊c.

Feria .iij. poſt dñi. de paſſione.
Textus euan. Jo.c.vij.

B Ambulebat Jeſus in ga-
lileã:nõ em̃ volebat in iu
deã ambulare:q̃ q̃rebãt
eũ iudei ĩterficere. Erat
aũt in proximo dies feſtus iudeo-
rum ſcenophegia. Dixerũt aũt ad
eum fratres eius. Tranſi hinc ⁊ va
de in iudeam: vt ⁊ diſcipuli tui vi
deãt opera tua q̃ facis. Nemo q̃p-
pe in occulto aliquid facit ⁊ querit
ipſe in palam eſſe.Si hec facis ma
nifeſta teipſum mũdo. Neq̃ em̃ fra
tres ei⁹ credebãt in eũ. Dicit ergo
eis Jeſus. Tp̃s meũ nondũ adue-
nit:tp̃s aũt veſtrũ ſemp eſt paratũ.
Non põt mundus odiſſe vos. Me
C aũt odit: q̃ ego teſtimoniũ perhi-
beo de illo:q̃ opera ei⁹ mala ſunt.
Uos aſcẽdite ad diẽ feſtũ hũc: ego
aũt nõ aſcendã ad diẽ feſtũ iſtũ: q̃
tp̃s meũ nõdũ impletũ eſt. Hec cũ
dixiſſet ip̃e mãſit in galilea. Ut aũt
aſcenderũt fratres eius: tũc ⁊ ipſe
aſcẽdit ad diẽ feſtũ nõ manifeſte:ſʒ
quaſi in occulto. Judei ergo que-
rebãt eũ in die feſto:⁊ dicebãt. Ubi
eſt ille? Et murmur multus erat de D
eo in turba. Quidã em̃ dicebãt: q̃
bon⁹ eſt: alij aũt dicebãt nõ ſʒ ſedu
cit turbas. Nemo tñ palã loquebat̃
de illo propter metum iudeorum.

Ambulabat Jeſus in galileã
⁊c.)Jo.vij. In pñti euãgelio
tanguntur tria pũcta q̃ ſunt
Inuitatio Excuſatio ⁊ Oc-
cultatio. ¶ Quantũ ad pri-
mum tãgitur q̃ño fratres chriſti illũ in-
uitauerũt ad feſtum. Dicitur ergo.(Am
bulabat Jeſus in galileam).i.per gali-
leam quã predicãdo peragrabat.(Non
em̃ volebat in iudeam ambulare.) Eſt
aũt iudea vt dicit Beda regio paleſtine
ſicut ⁊ galilea: dicta a tribu iuda: q̃uis
etiã terram includeret beniamin. Gali E
lea vero ſm̃ eundẽ dicta eſt:q̃ lacteum
i.candidũ populũ gignat. Gala em̃ gre
ce:latine lac d̃r.Uñ ⁊ galaxia dicit̃ circu
lus lacte⁹ in celo q̃ vulgo d̃r via ſcti Ja-
cobi (q̃ querebãt eũ iudei interficere) q̃
ſoluebat ſabbatũ:⁊ patrẽ ſuum dicebat
deum:vt p̃tʒ Jo.v.Sed quare fugit per
ſecutores ſuos cũ ſecut⁹ potuiſſet eſſe in
ter eos ſi voluiſſet? Ad hoc d̃r ꝙ id fecit.
Primo ſm̃ Aug. ne ſctis q̃ tẽpore perſe
cutionũ ſe abſcõſuri erãt ꝓ culpa obij-
ceret̃ latibulũ.Scdo ſm̃ Chry. vt ſe ho-
minẽ oſtẽderet latitãdo ⁊ deũ ſecure ſe
pñtãdo.Si aũt cõtinue inter perſecuto-
res maneret illeſus ſic fuiſſet diuinitas
credita q̃d hũanitas decredita fuiſſet.
Et iõ fugiens vt hõ:affirmat ſuã hũani
tatẽ.Et iõ Chry.hʒ aliã lr̃am.ſ.(Nõ em̃
habebat p̃tãtẽ ſi vellet in iudeã ambu-
lare)q̃d ſm̃ modũ humanũ d̃r ſicut ſi di
cat̃ ꝙ aliq̃s non põt aliq̃ ire ſi vellet ꝓp F
inſidias.Tertio ſm̃ Theo. q̃ nõdũ tp̃s
paſſiõis erat:⁊ vanũ putabat ꝑmanẽdo
inter inimicos eos magis inflammare.
(Erat aũt in proximo dies feſt⁹ iudeoꝝ ſce
nophegia).i.feſtum tabernaculorũ. Eſt
aũt ſcenophegia grecũ ſm̃.s.Tho.a ſce-

nos qđ eſt vmbraculū et phagin qđ eſt
comedere:qꝛ ſeptē dieb⁹ comedebāt in
vmbraculis in memoriā bñficioꝝ q̄ dñs
iſraeli ꝯtulit in deſerto [Dixerūt aūt ad
eū frēs ei⁹.] Iſti nō fuerūt filij marie vl'
G Joſeph ex alia vxore:vt habes feria.iiij.
poſt.iij.dñicam aduētus:neq3 etiā fue-
rūt cognati ſui ꝯſanguinei xp̄i ad aplā-
tū vocari qꝛ apl'i credebant in eū.iſti ꝟo
nō.vt hic dr̄ Chry.tamē dicit inter iſtos
fuiſſe Jacobū ⁊ Judā:ſed.s.Tho.⁊ alij
ſancti exponunt de remotis cognatis q̄
diſcipuli nō erāt chriſti. Erant ergo de
ei⁹ cognatiōe ⁊ tñ nō erāt diſcipuli. Cō
ſueuit aūt ſcriptura cognatos frēs ap
pellare(tranſi hinc ⁊ vade in iudeā).i.
hierl'm metropolim iudee.Hortantꝰ aūt
eū ad hoc.pͥo ſ3 bedā ex inani gloria:
qꝛ volebāt eū:⁊ ſeipſos ꝑ eū in vrbe re-
gia magnificari.Scđo ſm Chry.ex icre
dulitate:⁊ vtraq3 cā innuitꝰ in textu cuꝫ
ſubditꝰ(Ut ⁊ diſcipuli tui)nō ipſi duode
cim:ſed alij quoꝝ multi erant in iudea
ſm Bedā(videāt opa tua).i.miracula
q̄ facis vt ſi fuerint vera approbentꝰ:et
H inde gl'iam cōſequariꝛ.(Nemo q̄ppe in
occulto aliq̄d facit:⁊ q̄rit ipe in palā).i.
in publico(eſſe).Et in hoc ſm Chry.no
tant ipm xp̄m inanē gl'ia3 ex miraculis
q̄rere ⁊ tñ timidū eſſe:⁊ etiā ſm Augu.
notāt:ſe eādē appetere(ſi hec facis) ꝟe
(manifeſta teipm mundo).i.fac ea corā
principib⁹ ⁊ p̄ncipalib⁹ ppl'i in hierl'm
vbi poſſint diſcuti:⁊ nō facias in angu-
lis.Et in hoc notatꝰ eoꝝ incredulitas.
Uñ ſubditꝰ: [neq3 eñ fratres ei⁹ crede-
bant in eū] Augu.Jeſum eñ cōſangui
neū potuerūt habere:credere aūt in eū
ipſa propinquitate faſtidierūt.Hec ille.
¶In hac parte eſt lr̄ale documentū ꝙ
euangeliſte plena ⁊ ſincera veritate xp̄i
facta narrauerūt Chry.Dignū eſt autē
mirari euāgeliſtaꝝ morē ꝟitatis amicū
qualꝛ nō verecundātur dicere ea q̄ ma-
giſtro videntꝰ ferre iniuriā:ſed hec ma-
xime ſtuduerunt enūtiare.Nō paruam
I habet detractionem ꝙ fratres ei nō cre
debāt. Et videtur quidem initium ver
boꝝ q̄ſi amicoꝝ eſſe:multe aūt amari-
tudinis erāt q̄ dicebāt:qꝛ ⁊ de formidi-
ne ⁊ de amore glorie eū notant.hec ille.

¶Allegorice aūt qꝛ galilea interpretatꝰ
tranſmigratio ſiue volubilis:ſignificat
p̄ntē vitā in qua xp̄s multo tp̄e cū diſci
pulis ābulauit:nolēs in iudeā.i.in ter-
ram ꝯfitentiū ſiue laudes exoluētiū dño
ambulare.i.ad patriā deinde ꝟo aſcen
dit in iudeā interueniēte morte.⁊ in ba
culo crucis trāſiuit iordanē. Et deinde
apparuit diſcipulis in galilea.i.in hoc
mūdo:ſed p̄cedēs eos.i.immortalis exi
ſtēs.cum oī poteſtate in celo ⁊ in terra.
¶Quātū ad ſcđm tangitꝰ excuſatio quā
fecit xp̄s cū dr̄.[Dicit ergo ieſus]Chry.
Chriſt⁹ māſuete eis rn̄dit:docēs nos nō
indigne ferre ſi aliq̄ etiā viles nobis ꝯſi
licꝰ.Hec ille.[Tp̄s meū nōdū aduenit]
i.tp̄ꝫ mee exaltationis ⁊ gl'ie ſm Bedā
⁊ Aug[tp̄s aūt veſtrū]q̄ gloriā mūdanā
q̄ritis (ſemꝑ eſt paratū) qꝛ iudei magis
vocabāt ꝯuiuijs ⁊ vane letitie circa p̄n
cipiū q̄3 circa finē ſm Theo.Uel alr ſm
Chry.Qꝛ eñ iſti forte volebāt eū trade
re iudeis dixit tp̄s meū.i.tp̄s crucis et
mortis nōdū aduenit:tp̄s aūt vr̄m ſem
ꝑ eſt paratū vt poſſitis aſcēdere:qꝛ iu-
dei nō occidēt vos.Uel alr dici pōt.Tē-
pus meū.i.tp̄s ꝓ me opportunū vt aſcē
dam ad feſtū:nondū aduenit:qꝛ i princi
pio feſti iudei obſeruabāt ſi aſcenderet:
nō aūt poſtq̄3 viderūt euꝫ nō aſcendiſſe.
Et ideo melius potuit occult⁹ incedere.
Utriq3 aūt vltimaꝝ expoſitionū cōſonāt
ſequētia.Nā ſequitur[Nō pōt mūdus]
i.hoies mundani puta iudei(odiſſe vos)
qꝛ eſtis eiuſdē volūtatis cū eo:ideo pote
ſtis aſcēdere q̄ñ vultis.Dicit āt.s.Tho.
ꝙ vnus mūdanus in particulari odiſſe
pōt aliū mūdanū inquantū impedit eū
in his que vellet habere. Sed null⁹ in-
quātū mūdan⁹ oditur a mūdo(Me aūt
odit)qꝛ nō ſabbatū ſoluo vt dicit Chry.
ſed(qꝛ ego teſtimoniuꝫ phibeo) publice
(de illo:qꝛ opa ei⁹ mala ſunt)Uñ ⁊ ſcđm
Theo.h̄ ſe purgat de formidine. Q̄ñ eñ
formidoloſus auderet rectores toti⁹ iu-
daice gentis:tā patēter ⁊ tā acriter:⁊ cū
tanta autoritate reprehendere.Purgat
ēt ſe de gl'ie vane cupiditate cū illos ſine
ſe mittit ſe ad feſtū di.(Uos aſcēdite ad
diē feſtū hunc)quaſi diceret.Si me gl'ia
inanis vexaret:vos mecū ꝓ meo hono-

re retinerē.Sed ego hac paſſione nō mo
ueor.vos aūt qꝛ hac laboratis aſcēdite
ad diē feſtū hūc: in quo extēdere vultis
carnalia gaudia.(Ego aūt nō aſcendaꝫ
ad diē feſtū hunc)Contra:qꝛ poſtea aſcē
A dit.Ad hoc dicit Chry. ꝙ dixit ſe nolle
aſcēdere.ſ.cū eis.Uel nō aſcendā mori-
turus ſm Chry.Uel nō aſcendā eo mo-
do quo vultis.i.gloriā mundanā queſi
tur⁹ ſm aug.Uel dicitꝰ ꝙ dixit ſe nō itu-
rū ad diē p̄muꝫ feſti qđ ſeptē dieb⁹ du-
rauit:⁊ ad illū etiā nō aſcēdit:ſ3 poſtea
circa medium feſti q̄ñ incepit tp̄s habi
le eſſe doctrine ſm ſan.Tho.Unde ſeq̄-
tur(qꝛ tp̄s meū).i.mihi cōgruū propter
doctrinā.Uel tp̄s mortis ſm Chryſ.vel
tp̄s glorie mee ſm Augu.nōdū aduenit.
¶In hac ꝑte eſt documētū lr̄ale ꝙ ma-
li hoies odio habēt corrigētes ſe.Uñ dr̄
prouer.ix.Qui arguit impiū ſibi macu
lā gñat.qꝛ.ſ.dtrahit corrigēti.Eſt ⁊ aliđ
qꝛ cū xp̄s habuerit tria tp̄a oia tribuit
deo.Nam tp̄s p̄teritū natiuitatis fuit
B ad gloriā dei ⁊ pacē mundi.i.hoim bo-
ne volūtatis q̄ erant in mūdo.Preſens
aūt.i.ſue vite fuit totū ad noſtrā vtilita
tē ſ3 futurū.i.tp̄s mortis fuit ad nr̄aꝫ ſa
lutē ipēſum.Multi aūt ſunt q̄ dederūt
diabolo p̄teritū ⁊ dant p̄ñs ꝑ vanitates
⁊ deo ſpondent futurū.Sed ſicut dicit
Aug.Qui ꝓmiſit veniā penitenti.non
ſpopondit diem craſtinam differenti.
¶Quantū ad tertiū tangitꝰ occultatio
xp̄i in ſuo aſcenſu ad diem feſtum.cum
dixit(Hec cū dixiſſet ipſe māſit in gali
lea)donec fratres eius aſcenderent(vt
aūt aſcenderūt fratres eius:tunc ⁊ ipſe
aſcēdit ad diē feſtū)Aug.aſcendit autē
non gloriari tēporaliter:ſed aliq̄d doce
re ſalubritꝰ.i.de feſto eterno admonere.
Hec ille.Nō manifeſte ſ3 q̄ſi in occulto
Et hoc.Primo ſm Theo.vt vitaret irā
feruentiū iudeoꝝ.Scđo ſm Chryſ.vt
eius humanitas certior fieret:⁊ vt eru-
diret nos qui perſecutores tenere aut
terrere non poſſumus.q̄d in ꝑſecutioni
C busfacere debeamus.Uñ nō dr̄ aſcēdiſ
ſe in occulto:ſed quaſi vt oſtendatꝰ hoc
diſpēſatiue ꝓpter nos eſſe factū:Ter-
tio ſm Alchui.vt humanū fauorē decli
naret:dñs ſolus ſine ſtipantibus turbis

aſcendit.Quarto ſm Augu.vt dñ latet
in feſto tabernaculoꝝ:ſe oſtēdat latere
in vmbraculis.i.figuris veteris legis:
Judei ergo querebant eū in die feſto:q̄
dā vt audirēt illū:quidā ꝟo vt occiderēt D
⁊ dicebant.Ubi eſt ille:ſm aūt ꝙ dicit
Chryſ.ex multo odio q̄dā nolunt eū no
minare:ſ3 dicunt:vbi eſt ille.Alij vero
nō nolabāt eū qꝛ erat famoſus:nō autē
ex odio moti.Et murmur multus in ge
nere maſculino:vt poſuit Hiero.teſte.ſ.
Tho. qꝛ ſic habebat antiq̄ grāmatica:
vel vt oſtēdat diuinā ſcripturā nō ſub-
eſſe regulis Priſciani:vt idem dicit ſm
modernos tñ neutri generis eſt.erat de
illo in ppl'o ꝓpter cōtrarietatē opinio
nū.Quidā eñ dicebāt qꝛ bonus ē.Alij
aūt nō:ſed ſeducit turbas.Sumitꝰ autē
hic murmur ꝓ muſitatione.vt ſit idem
de aliq̄ eſſe murmur:qđ de eo multa pri
uate dici a multis.Uide aūt de murmu
re quedā dñica.iij.poſt feſtū trinita.Ne
mo tñ palā loquebatꝰ de illo:in laudem
eius ſm Aug.(Propter metū iudeoꝝ) E
ideſt eoꝝ q̄ erant de tribu iuda:q̄ prin-
cipabantꝰ in ppl'o ſm chry.Qui ꝟo dice
bāt ꝙ ſeducebat turbas clare reſona-
bant ſm Auguſt.Et iſti vt dicit.s.Tho.
erāt principes.Hoc eñ inquit datur in
telligi in hoc ꝙ dicūt ſeducere illū tur-
bas.Eſt autē in hac parte morale docu
mentū de quo ait Aug.Quicunq3 emi-
cuerit in aliqua gratia alij dicūt bonus
eſt.alij nō ſed ſeducit turbas.Qđ autē
dictū eſt de deo valet ad cōſolationē de
quocunq3 hoc dictum fuerit xp̄iano.Et
quidē ſi ſeducere decipere eſt:nec xp̄s ſe
ductor:nec q̄ſq3 ſeductor dꝫ eſſe xp̄ian⁹.
Si autē ſeducere eſt aliunde aliquē ad
aliud ꝑſuadēdo ducere querēdū eſt vñ
et quo.Si a bono ad malū:malus ſedu
ctor eſt.Si a malo ad bonū:bonus.Et
vt ſic oēs ſeductores ⁊ vocemur ⁊ ſim⁹:
Hec ille.Eſt ⁊ aliud.Nā colligitur ꝙ eſt
quoddā feſtū nō celebrādū.ſ.mūdanoꝝ
q̄ tp̄s exponūt in pctis qđ facere nō de-
bemus.Primo qꝛ tota hec vita eſt vigi-
lia reſpectu futuri feſti.Uñ hic faciētes F
feſtū faciūt vigiliā i futuro.Scđo qꝛ iſta
vita eſt tp̄s exilij ⁊ tp̄s laboris.Gal.vj.
Dū tp̄s habem⁹ ⁊c.Et eſt ſcđm feſtū ce

lebrandū occulte:quo.ſ.eſt gaudēdū de
ſtatu aīe hn̄tis grām dei corpore:ſꝫ nō
eſt faciēdū publice:ſꝫ cū maxima caute
la pp piculū cadēdi ꝛ incertitudinē p̄de
ſtinationis ꝛ admixtionem multiplicis
G doloris.Eſt ꝛ tertiū celebrādū.ſ.quo cō
gaudem⁹ aīabus iam ſecuris:qđ ſemel
in anno rōnabilr̄ celebraꝶ.Primo vt ex
hoc ſctōs imitemur.Et ſcđo vt ſcim⁹ par
ticipes meritoꝝ ꝛ p̄cuꝫ eoꝝ:ſed tn̄ etiā
iſtud nō dꝫ celebrari pōpatice:ſꝫ i cor-
dis deuotione.Illud vero qđ erit in pa
tria poſt reſurrectionē erit iuge ꝛ cōti-
nuum:ꝛ cū maximo amore ꝛ tripudio.

☞ Feria.iiij.poſt dñi.de paſſione.
☞ Textus euange.Jo.cap.x.

Facta ſunt encenia in hie
roſolymis ꝛ hyems erat.
Et ābulabat ieſ⁹ i tēplo
i porticu ſalomonis.Cir
cūdederūt ergo eū iudei:ꝛ dicebāt
ei:quouſqꝫ aīaꝫ nr̄am tollis.Si tu
es xp̄s:dic nobis palam.Rn̄dit eis
ieſus:loquor vobis ꝛ non creditis:
H Opera que ego facio in noīe p̄ris
mei:hec teſtimoniuꝫ phibāt de me.
Sed vos nō creditis: qꝛ nō eſtis ex
ouib⁹ meis.Oues mee vocem meā
audiunt:et ego cognoſco eas:ꝛ ſe-
quunꝶ me.Et ego vitā eternaꝫ do
eis:ꝛ nō pibūt i eternū:ꝛ nō rapiet
eas quiſqꝫ de manu mea.Pr̄ meus
qđ dedit mihi maius oīb⁹ eſt:et ne-
mo pōt rapere de manu p̄ris mei.
Ego ꝛ pater vnum ſumus.Suſtu-
lerunt lapides iudei:vt lapidarēt
eum.Rn̄dit eis ieſus.Multa bona
opa oſ̄di vobis ex patre meo pro-
pter qđ eoꝝ opus me lapidatis?
Rn̄derunt ei iudei.De bono opere
I non lapidamus te:ſed de blaſphe
mia:ꝛ qꝛ tu hō cum ſis facis teipm
deū. Rn̄dit eis ieſ⁹.Nōne ſcriptū ē
in lege vr̄a qꝛ ego dixi dij eſtis? Si
illos dixit deos ad quos ſermo dei
factus eſt:ꝛ nō pōt ſolui ſcriptura:
quem pater ſanctificauit ꝛ miſit in
mūdū:vos dicitis qꝛ blaſphemas
qꝛ dixi filius dei ſum: ſi non facio
opera p̄ris mei:nolite credere mi-
hi.Si aūt facio:ꝛ ſi mihi nō vultis
credere: operibus credite:vt co- K
gnoſcatis ꝛ credatis qꝛ i me eſt pa
ter:ꝛ ego in patre.

Facta ſunt encenia in hiero
ſolymis ꝛc.Jo.x.In p̄ſenti
euāgelio tanguntur tria pun
cta que ſunt.Interrogatio:
Reſponſio:Malignatio.

¶ Quātū ad primū tangiꝶ interrogatio
quā xp̄o iudei malitioſe fecerūt.Eſt aūt
ſciēdū ꝙ encenia idē ē qđ inouationes
ꝛ initiatiōes.ab en qđ ē i:ꝛ cenos vel ce-
nō nouū ſm Aug.Eſt aūt innouatio vel
initiatio qn̄ res nouiꝶ ſuo vſui applicaꝶ.
Un̄ induēs nouā veſtē nouiter dꝛ ence-
niare veſtē.Iſta ergo encenia de q̄bus
eſt ſermo erat feſtū dedicationis tēpli
qꝛ tēplū qn̄ dedicaꝶ ſuo vſui applicaꝶ.
Dr̄ ergo (Facta ſunt) circa mēſem decē
bris [encenia].i.feſtum dedicationis tē L
pli.qđ tn̄ dꝛ plr̄ encenia.qꝛ plurib⁹ die-
bus illa ſolēnitas agebaꝶ [in hieroſoly
mis].i.in hierl'm:[ꝛ hyēs erat] Additur
aūt hoc de tpe huius ſolēnitatis.Primo
ſm Greg.vt in eſſe malitie frigus iudeo
rū cordid⁹ indicareꝶ.Scđo ſꝫ Theo.ad
oſ̄dendū ꝙ xp̄s eſſet paſſioni ppinqu⁹
qꝛ vt ait in vere ſequēti paſſus eſt.Ter
tio ſm Alchui.ꝛ Beđ.vt intelligaꝶ iſta
eſſe dedicatio tēpli quaꝫ iudas macha-
beus fecit.Triplex eñ fuit in hierl'm tē
pli dedicatio:vt iſti dicūt:ꝛ mag.hiſ.ꝛ ſ.
Tho.ꝛ oēs Prima facta eſt ſub ſalomo-
ne.x.decēbris.de q̄ hr̄.iij.Re.viij.ꝛ vſqꝫ
ad ſubuerſionē tēpli ſingulis annis ca-
dē die feſta duo celebrabanꝶ:dedicatio
nis.ſ.expiatiōis.de q̄ habeꝶ. Leui.xxiij.
Scđo vero ſub zorobabel:iudeis a ca-
ptiuitate babylonie reuerſis:ꝛ reedifi-
cato tēplo de q̄ hr̄.j.Eſđ.vj.Et hec facta
eſt i ꝟe.xij.die martij.Tertia aūt ſub iu
da machabeo a ſamonei ſeu malathie M
filio.Anthioch⁹.n.epiphanes polluit tē
plū ſordib⁹ idoloꝝ:ꝛ vtēſilia ei⁹ ppha-
nauit:ſꝫ iudas mūdauit tēplū.ꝛ vtenſi-

lia reſtituit in locis ſuis.Et hec fuit q̄dē
tēpli dedicatio facta.xxv.die mēſis de-
cēbris de q̄ hr̄.j.Mach.iiij.Eſt tn̄ ſciēdū
ꝙ ſm Chry.iſta dedicacio nō eſt tertia
A ſꝫ ſcđa.Et tūc opꝫ dicere ꝙ erat hyems
eo mō q̄ mediū pōt dici extremū.Erat
eñ tp̄s mediū inter hiemē ꝛ ver.circa.ſ.
finē vnius et principiū alterius:ideoqꝫ
poterat dici tp̄s veris ꝛ tēpus hyemis.
Quāuis etiā dici poſſit ꝙ hyēs dꝛ omne
tp̄s frigidū ꝛ humidū etiā ſi ſit i vere vl'
autūno.(Et ambulabat ieſus i tēplo).i.
in atrio tēpli ſm Alchui.ꝛ mag.hiſt.ꝛ in
tellige in atrio ſcđo i q̄ iudaic⁹ pp'ls mū
dus orabat:nō aūt i p'io ꝙ etiā gētilib⁹
patebat.De q̄bus atrijs habes dñica.j.
in quadra.(i porticu Salomonis).i.in
qua cōpleto tēplo erexit colūnā ereā ſu
pra quā dn̄m in die dedicationis ei⁹ fle
xis genib⁹ adorauit ſm Alchui.ꝛ mag.
hiſt.cū tn̄ iudei ſoleant orare ſtātes ꝛ iq̄
etiā poſt ſemp ꝯſueuerat orare.Et lꝫ il-
lud tēplū totū fuerit deſtructū vt hr̄ i fi-
ne.iiij.Reg.ꝛ in fine Hiere.tn̄ aliud ſiꝶe
B fuit reparatū.ideoqꝫ ꝛ atriū ꝛ porticus
idē nomē retinuit.(Circūdederūt ergo
eū iudei(q̄ſi cōprimētes eū ꝛ terrere vo
lētes(ꝛ dixerūt ei) volētes nō addiſcere
ſꝫ capere decipe ſm Aug.(q̄uſqꝫ aīaꝫ no
ſtrā tollis).i.ſuſpenſos detines:ꝛ i ambi
guo ſꝫ Alchui.nō declarādo nobis apte
q̄s ſis.Et hoc ſm.ſ.Tho.adulatorie dn̄t
oſtēdētes ſe deſyderare ꝙ ab eo audiāt
veritatē.Mētiunꝶ tn̄ ſm Chryſ.qꝛ ipſe
ſemp palā loq̄baꝶ:ꝛ in locis ꝛ in tp̄ibus
ſolēnib⁹.chry.Et aduerte pūerſitatē il-
loꝝ.Nā cū p ſermonē erudit dicūt ei:qđ
ſignū facis:cū aūt p opa demōſtrat.dn̄t
ei(ſi tu es xp̄s dic nobis palā)q̄ſi ſemp
ad ꝯtriū ſtātes.Hec ille.Scđo autē ꝙ dt
Aug.xp̄ꝫ purū hoīeꝫ credebāt:diuinita
tē ei⁹ in pphetis itelligere nō valētes:ꝛ
ideo vt dicit Alchui.ꝛ etiā Aug.ſi ſe xp̄ꝫ
pfeſſus fuiſſet ſtatim q̄ſi ꝯ ceſarē ſibi in
deoꝝ regnū vſurpare vellet:pſidi eum
occidendū p̄ſentaſſent.¶ In hac parte
eſt morale documētū de quo Theo.ait.
C Satagas tu quoqꝫ dū hyems imminet.
i.vita p̄ſens turbinib⁹ iniq̄tatis ꝯcuſſa
ſpūales encenias tui templi celebrare:
ſemp renouādo teipſum:ꝛ aſcenſiones
in corde tuo diſponens.Tūc ieſus erit
preſto tibi in porticu ſalomonis:pacifi-
cū ſtatū tibi tribuens ſub regimine pro
prio.In regno aūt futuro nemo renoua
tionis ſolēnia pficere poterit.Hec ille.
¶ Quantū ad ſcđm tangiꝶ xp̄i rn̄ſio de D
qua dicit Alchu.Dn̄s aūt ita tēpauit rn̄
ſionē vt ꝛ calūniatoꝝ ora cōcluderet:ꝛ
qꝛ xp̄s eſt fidelibus panderet:ꝛ de hoīe
q̄rentib⁹ diuinitatis myſteria narrat.
Hec ille.Un̄ ſequiꝶ.(Rn̄dit eis ieſus.)Lo
quor vobis ꝛ nō creditis.q.d.Quare pe
titis vt dicā vobis ſi ſum xp̄s? Non eñ
credideritis mihi ſi dicerē vobis ꝟitatē ſi-
cut neqꝫ creditis mihi in alijs q̄ doceo.
Si eñ nō creditis mihi teſtantib⁹ ope-
rib⁹.vt dicit Chry.quō ſolo verbo crede
tis? Nā opa.i.miracula(q̄ ego facio i no
mine patris mei).i.ad gloriā p̄ris mei
ſm.ſ.Tho.vel in noīe.i.ꝟtute p̄ris mei
i.dei vel dei p̄ris.nā xp̄s vt hō opabaꝶ
in ꝟtute dei vt de⁹ ꝓo in ꝟtute dei p̄ris
i.quā de⁹ pater ei cōicauit illa teſtimo-
niū phibent de me:q̄trū ad veritatē do-
ctrine ꝛ ſctitatē vite.Lꝫ eñ mali poſſint E
miracula facere in teſtimoniū veritatis
tn̄ ſi falſa p̄dicarēt nnuq̄ poſſent mira-
cula facere:qꝛ.ſ.deus a quo principalr̄
ſunt miracula nō pōt reddere teſtimo-
niū falſuꝫ.Xp̄s aūt faciebat miracula er
go p̄dicabat ꝟitatē.Et qꝛ ſine pctō ꝛ deū
ſe dicebat:ſequiꝶ ꝙ ita eſſet etiā ſi non
feciſſet miracula iperādo ſꝫ orādo(Sꝫ)
nō obſtātib⁹ tot ꝛ talib⁹ miraculis vos
nō creditis:qꝛ n̄ eſtis ex ouib⁹ meis.i.qꝛ
nō eſtis de nūero p̄deſtinatoꝝ ſm Aug.
Sꝫ ꝯ primo.Nā ſi ppterea credim⁹ qꝛ
ſumus p̄deſtinati.i.a deo eternalr̄ dile
cti ad credēdū ꝛ ad felicitatē:nullus cre
dere pōt niſi de⁹ hoc dederit:ꝛ ꝯr̄ infi-
delitas.nō erit pctm̄.Ad hoc.ſ.Tho.ſic
dicit.Infidelitas eſt pctm̄ qꝛ in infideli
bus eſt cā quare nō datur eis credere.i.
pctm̄ originale vel actuale.Exēplū.Ui-
dere nō poſſum niſi me ſol illuminaue-
rit ſi tn̄ oculos clauderez non viderem
non ex parte ſolis ſed ex parte mea qui F
cām huic p̄beo:oculos claudēs.Et qua
hec cā in oībus eſt quicūqꝫ deſeruntur:
iuſto dei iudicio deſerunꝶ:ꝛ q̄cunqꝫ eli-
gunꝶ dei miſeratione eliguꝶ.Hec ille.

Quomodo tñ infidelitas ſit peccatū con
trarie: ⁊ non pure negatiue vt in his q̄
de xp̄o nihil audierūt. vide .ij. ij. q. x. ar. j.
vbi tȝ ꝙ infideles negatiue nō damnāt
G ꝓpter infidelitatē: ſȝ ꝓpter alia peccata
q̄ ſine fide non remittunt. Secūdo qꝛ vi
deret eos inducere ad deſperationem.
Ad hoc dicit dupliciter. Primo ꝙ cū xp̄s
videret eos non eſſe p̄deſtinatos: ⁊ in p̄-
ſenti malos. ꝓpter vtrūq3 dixit p̄dicta: ſȝ
alterum tm̄ voluit ab eis intelligi. ſcȝ qd̄
erant mali non aūt ꝙ erant p̄ſciti: a no-
bis autē voluit intelligi vtrumq3. Alio
mō dicit ſcdm̄ .s. Tho. ꝙ dn̄s loquebat
multitudini in qua erant aliq̄ ꝯuertēdi:
aliq̄ in ſua ꝑfidia relinquēdi. Ex his ergo
verbis oēs timere debuerunt: nullꝰ ꝟo
deſperare. Et etiā dato ꝙ ſingulari ꝑſo-
ne fuiſſet locutus dicens tu es preſcitꝰ:
adhuc non debuiſſet deſperare qꝛ talia
verba cōditionate debuiſſent itelligi. ſ.
ſi nō peniteret. Hec aūt patēt ex .s. Tho.
j. di. xlviij. Prime aūt expoſitioni vr̄ con-
grue qd̄ ſequit: (Oues mee vocē meā au
H diunt). i. preceptis meis ex aīo ſiue letan
ter obediūt: ſm Alchui. aug. Nō recuſat
labor ſi aderit amor: qꝛ qui amat nō labo
rat. Omnis labor nō amātibꝰ grauis ē.
Hec ille. Ex hoc aūt ptȝ ꝙ oues de q̄bus
xp̄s iudeos volebat intelligere nō ſunt
ſolū p̄deſtinati: qꝛ tales aliq̄ñ ſūt i mor-
tali peccato: neq3 audiūt vocem dn̄i: vt
Paulus q̄ñ eccleſiam dei inſequebat: ni
ſi dicat audiunt ſm p̄deſtinationē. i. au-
dient (⁊ ego cognoſco eas) nō ſolū noti-
tia ſimpliciter q̄ etiā lupos cognoſco: ſed
notitia approbationis electionis ad vi-
tā eternā (⁊ ſequūtur me.) Alchui. Oues
xp̄i xp̄m ſequunt hic māſuetudinis ⁊ in-
nocētie viā incedēdo: ⁊ poſt ad gaudia
vite eterne intrando. vñ ſequit (Et ego
vitā eternā do eis) Eſt aūt notādū qd̄ ſi-
cut dicit .s. Tho. j. parte. q. xviij. ⁊ eſt ſnīa
ſumpta ab Ariſt. in lib. de aīa vita du-
pliciter ſumit. Uno mō pro ipſa eſſentia
vel natura ſeu ſubſtātia rei viuētis ſicut
I humanitas dr̄ vita. Alio mō pro opatiōe
rei viuētis: ſicut ſentire ⁊ intelligere. Pri
mo ergo modo tā beati q̄3 damnati ſiue
homines ſiue angeli habituri ſūt eternā
vitā: qꝛ vtriq3 erūt icorruptibiles. Secū-
do ꝟo mō dānati hoies nō habebūt forte
vitā eternā qꝛ nullā forte habebūt opa
tionē ꝑpetuā. Angeli etiā habebūt eter-
nā vitā aliquo mō: qꝛ habēt aliquā ope- K
rationē ꝑpetuā: ſemꝑ eñ ſe intelligunt
ſm thologos. Sȝ tñ ꝓprie illa opatio nō
dr̄ vita eterna qꝛ vita ſonat in bonū: co-
gnitio aūt eorū eſt eis ad malū ⁊ penam
(⁊ non ꝑibunt ineternū) ⁊ ſubaudiēdum
eſt ſm aug. vos aūt ꝑibitis ineternū qui
nō eſtis ex oibus q̄ me ſequunt. ¶ Sed
ꝯ qꝛ iudas perijt. Ad hoc dicit Tho. qd̄
dn̄s loquit de ꝑſeuerātibꝰ ⁊ volentibus
paſtorē ſeq̄. Nihil eñ pōt eas auertere
a paſtore niſi eis volētibꝰ. aug. ꝟo vr̄ vel
le ꝙ dn̄s loquat de p̄deſtinatis. vñ ait.
De illis ouibꝰ de q̄bꝰ dr̄: nouit dn̄s qui
ſunt eiꝰ: nec lupus rapit nec fur tollit:
nec latro interficit. ſecurus eſt de nūero
earū q̄ ꝓ eis nouit q̄d dedit. Hec ille. Sȝ
cōtra Aug. arguit quia p̄deſtinati aliq̄ñ
mortalr̄ peccant: vt petrꝰ negādo xp̄ȝ.
ergo ⁊ rapiunt: ꝯ illud qd̄ ſubdit (et nō
rapiet eas q̄ſq3 de manu mea) Ad h̄ di- L
co ꝙ nō rapiunt niſi ad tp̄s. Uel dico qd̄
neq3 vi neq3 aſtutia rapi pn̄t niſi ipſis vo
lentibꝰ ⁊ xp̄o ꝑmittēte: ſicut neq3 etiam
nō p̄deſtinati. Lȝ aūt nō perire i eternū
ſit p̄deſtinatis ꝓpriū: tñ non rapi ē oibꝰ
cōe. qꝛ xp̄s vult oēs ſaluari ſi velint qui
op̄s eſt. Qd̄ ꝓbat ꝯn̄r di. (Pater qd̄ dedit
mihi maius oibꝰ eſt). i. fortiꝰ diabolo et
oi creatura. Dedit eñ ſm augu. pr̄ filio
deitatē: ⁊ ꝯn̄r ſuā potētiā ⁊ ſuā ſciā: ⁊ñ
oēm ſuā ꝑfectionē vñ ē pr̄i eq̄lis. Eſt in
quā maius oibꝰ. vt dicit .s. tho. Prio nā.
Jo. v. Sicut pr̄ hȝ vitā in ſemetipſo ⁊c.
ſcdo ptāte. Jo. vj. ptātē dedit ei iudiciū
facere ⁊c. Tertio reuerentia ⁊ honore.
Phil. ij. Dedit illi nomen ⁊c. Maius eſt
ergo oibꝰ qd̄ dedit mihi pr̄: vt. ſ. ſim ꝟbū
eius vnigenitus eius ſplendor lucis.
eiꝰ. Hec ille. Ex h̄ aūt vult xp̄s ꝓbare ꝙ
nēo pōt oues ſuas raꝑe. Probat aūt idē
adhuc alia rōne ſic. (Et nēo pōt raꝑe de
manu pr̄is mei.) Manus aūt dei ſm au
gu. Tribꝰ modis ſumit. Uno mō ꝓ dei M
ptāte: ſicut pōt poni exēpluȝ de eo qd̄ dr̄
de egypto ſuū pp̄l'm i manu valida edu-
xiſſe. Alio mō ꝓ dei ꝟbo: quo deus opat
ſicut artifex ꝑ artē ſuā. Solent enim vt

ait hoies dicer̄ manꝰ ſuas ēt alios hoies
ꝑ q̄s faciūt qd̄ volūt. Tertio ipſȝ dei opꝰ
ſicut dr̄ (vt ait) q̄s cognoſcere manū ſuā:
cū ſcripturā ſuā cognoſcit. Hic aūt vt di
cit prio mō ſumit Et ex hoc vult filiꝰ in-
ferre ꝙ etiā de manu ſua nullꝰ raꝑe p̄t:
A cū ſit eadem vtriuſq3 manꝰ vel potētia.
Uñ ſubdit (Ego ⁊ pr̄ vnū ſumus). ſ. in
virtute ⁊ potētia: qꝛ de hoc ē ſermo ſm
Chry. ¶ Eſt autē ſciendū ꝙ Arrius di-
xit filiū eſſe patre minorē: ⁊ ab eo in eſ-
ſentia diuerſum ⁊ in ꝑſona. Sabellius
ꝟo tenuit aliud extremū dicēs: qd̄ neq3
in natura vel eſſentia neq3 in ꝑſona di-
ſtinguunt. Ueritas eſt in medio: qꝛ ſunt
vnū in eſſentia: ⁊ diſtinguunt i ꝑſonis.
Uñ vtrūq3 errorē xp̄s in his ꝟbis deſtru
xit. Nā ſicut dicit .s. Tho. j. di. ix. ⁊ .iij. di.
vj. neutrū genus ad naturā: maſculinū
ꝟo ad ꝑſonā ꝑtinet. Cū ergo dicit ſalua
tor: vnū in gn̄e neutro ſignificat vnita-
tē nature: cū ꝟo dicit: ſumꝰ in maſculi-
no ⁊ i plurali ſignificat vnitatē ꝑſonaꝝ
augu. Uerūq3 audi: ⁊ vnū ⁊ ſumꝰ: ⁊ a ca
ribdi ⁊ a ſcylla liberaberȝ. Qd̄ dixit: vnū
liberat te ab Arrio. Qd̄ dixit. ſumꝰ libe-
B rat te a Sabellio. Si vnū: non ergo di-
uerſū. ſi ſumꝰ ergo pr̄ ⁊ filiꝰ. Hec ille. Si
cut aūt dicit Hila. viij. de trini. ad hoc di
cūt ſectatores Arrij. qd̄ pater ⁊ filiꝰ ſunt
vnū volūtate: qꝛ ſcȝ idē volūt: nō aūt na
tura deitatis q̄ſi vterq3 ſit deꝰ. Uñ deꝰ ⁊
creatura etiā aliquo mō vnū dicuntur.
¶ Sed cōtra hoc arguit: qꝛ xp̄s non ꝓ-
baſſet ſm hoc ꝙ nemo de manu ſua pōt
oues raꝑe amplius q̄3 poſſit q̄s raꝑe de
manu moyſi vel alterius. Et p̄terea .s.
tho. ad idē arguit ſic Quecūq3 ſunt vnū
ſimplr̄. i. ſine additiōe ſunt vnū ſm ſub
ſtantiā: qꝛ eū vnum dicat ſicut ⁊ ens: ſi-
cut nihil dicit ens ſimpliciter niſi ſȝ ſub
ſtātiā vel naturā: ita neq3 dr̄ ſimpliciter
vnū. Sed hic pater ⁊ filius dicunt vnū
ſimpliciter: igit ſunt vnū ſm ſubſtātiā.
Unde nunq̄3 inuenit ꝙ deꝰ ⁊ creatura. ſ.
C pura dicunt vnū niſi cū additiōe ſm il-
lud. j. Cor. vij. Qui adheret deo vnus ſpi
ritꝰ eſt. Et ideo iudei meliꝰ xp̄i doctrinā
intelligentes in hac parte q̄3 miſeri ar-
riani: itellexerūt ꝙ ſe deū fatebat: quia
h̄ ipſa xp̄i ꝟba ſonabāt. Hoc eñ iudeo-
rum lapides teſtant. q̄ iō voluerunt eū
lapidare: qꝛ intellexerūt i his ꝟbis ꝙ ſe
deū aſtruebat. ¶ In hac ꝑte ē documē-
tum literale: ꝙ non opȝ diabolū timere
qꝛ talem habemus adiutorem ꝙ capi
nō poſſumus niſi volētes. Greg. debilis D
eſt hoſtis q̄ non pōt vincere niſi volētē.
Hec ille. ¶ Eſt ⁊ aliud. Nam vt ex ꝟbis
xp̄i ptȝ alique ſunt oues nō ſue ſed dia-
boli q̄ ſcȝ ſunt lupi ſub veſte ouina. Co-
gnoſcit autē ſm Chry. lupus ſic conte-
ctus. Primo ſi mordet dentibꝰ id eſt de-
trahit. Scdo ſi nō clamat verſus terrā:
ſed vlulat verſus celū vt hypocrite ſe
extollētes: ⁊ viros celeſtes ꝑ infamiam
deprimētes. Tertio ſi nō paſcūt herbis
celeſtium cōſolationū: ſed carnibꝰ volu
ptatū. Sunt aūt ⁊ quedā oues xp̄i: q̄ co-
gnoſcunt. Primo ex oꝑibꝰ bōis. Juxta
illud. Opera q̄ ego ⁊c. Scdo ſi vocē pa
ſtoris audiūt: que eſt quadruplex: vt col
ligit ex ſcripturis. ſcilȝ Exterior exhor-
tatio. Interior inſpiratio. Beneficiorū
elargitio: ⁊ Corporalis flagellatio. Ter
tio ſi cognoſcūt a xp̄o paſtore qd̄ facit ꝑ
imaginē ſuam quā eis impreſſit et per
arma virtutum quibus eas ornauit: et
ꝑ doctrinam charitatis qua eas inſtru-
xit. Si aūt iſtis careāt non cognoſcūtur E
ab eo. Et q̄rto ſi paſtorē ſequunt ꝑ viā
virtutū. Hec quatuor ſigna ouiū xp̄i po
nunt in hoc euangelio vt patet intuēti.
¶ Quantū ad tertiū tangitur iudeorū
malignatio. Pro qua aduertendum eſt
ꝙ Leui. xxiiij. mandat vt blaſphemus
lapidetur. Eſt autē blaſphemia ſi qd̄ eſt
dei creature attribuat vel ecōuerſo. Qꝛ
ergo intellexerunt ꝙ xp̄s ſe deum dice-
bat: tanq̄3 blaſphemū voluerunt eū oc-
cidere: ideo dicitur. (Suſtulerunt ergo
lapides iudei vt lapidarent eum.) Sȝ
que malignitas erat iſta: ſi credebant ſe
obedire deo? Dico ꝙ erat maxima ma-
lignitas: qꝛ iſta ſua ignorātia ꝙ. ſ. neſci
rent xp̄m eſſe deū: erat quodam mō affe
ctata: vt dicit .s. Tho. ij. q. xlvij. ⁊ ex inui F
dia ⁊ odio procedebat. Miracula enim
ſua eū clamabant deū: ſed iſti viri flagi
tioſi paſſionē ſectantes: eis nolebant at
tendere. (Rn̄dit eis ieſus) nō timēs lapi
des. ſed volēs eoꝝ furorē rationabiliter

mitigare. Per hec tñ q̄ ſequūtur vt dicit Chry. nō vult ꝟba ſua quaſi maledicta excuſare aut reuocare: ſed affirmare et
G oſtēdere ꝙ male de eo ſētiebāt. (Multa bōa opa oſtēdi vob) ſm Alchui. ſanādo īfirmos: ꝛ docendo idoctos (ex p̄re meo) Pōt aūt ly ex dicere habitudinē cauſe finalis: ꝛ eſt ſēſus ſm Alchui. ꝙ in oīb⁹ ſuis operib⁹ gloriā dei q̄ſiuit ꝛ ꝑꝑ ipaꝫ opa bona fecit ſicut ſi dicam⁹ ex diuina bonitate ꝓcedere oīa bona. i. ꝑꝑ dei bonitatē ſicut ꝓpter cām finalē. Uel habitudinē cāe ſeu principij efficiētis: et eſt ſenſus: ꝙ a p̄re accepit virtutē ſuā qua miracula facit ꝛ docet. (Propter qḋ eoꝝ op⁹ me lapidatꝫ) q̄ſi diceret Opa mea merent̄ ꝙ a vobꝫ debeā amari: nō lapidari. ꝛ ſi aliq̄d feci rep̄hēſiōe dignū dicatis q̄d eſt illud op⁹ ꝑꝑ qḋ me vultis lapidare (R̄nderūt ei iudei) Credo niſi xp̄s eos inuiſibil'r cohibuiſſet: ꝙ nō ꝟbis ſed lapidib⁹ ei r̄ndiſſēt ꝓpter nimiā iuidie ꝛ furoris rabiē: maxime q̄ꝛ exiſtimabāt
H ſe iuſtā cām habere mortis ei⁹ quā tātū appetebāt (de bono ope nō lapidamus te) ſm em̄ qḋ dicit Alchui. xp̄i bn̄ficia negare nō poterāt: vn̄ ea q̄uis inuiti ꝯfitēt̄ (ſꝫ de blaſphemia ꝛ) ꝑ. i. (q̄ꝛ tu hō cū ſis: facis teip̄m deū). ſ. dicēdo vnū ſum⁹. Au. Ecce iudei intellexerūt qḋ Arriani nō intelligūt. Hec ille. Dicūt aūt ſm. s. Tho. ꝯdictoria. ſ. bona illū opa facere ꝛ vſurpare ſibi diuinos honores. Nō em̄ poſſet miracl'a facere ſi deū blaſphemaret falſa p̄dicādo: q̄ꝛ deus nō approbat falſitatē. (R̄ndit ei Jeſus. Nōne ſcriptū eſt in lege veſtra). i. in. Pſ. Sicut em̄ dicit Chry. ꝛ. s. Tho. ſcriptura veterꝫ teſti aliq̄n in legē: ꝓphetas ꝛ pſalmos diuidit̄. Juxta illud Luc. vltio. Opꝫ impleri q̄ ſcripta ſunt in lege ꝛ ꝓphetꝫ ꝛ pſalmis de me. Sꝫ aliq̄n diuidit̄ in legē ꝛ ꝓphetas: ita ꝙ pſalmi ſub ꝓphetis icludunt̄. ſm illud. Mat. xxij. In his duob⁹
I mādatis vniuerſa lex pēdet ꝛ ꝓphete. Aliq̄n oēs ille ꝑtes ſeu tota ſcriptura veteris teſtamēti noīe legis ſignificat̄: vt h̄ (Ego dixi dij eſtis). Dr̄ aūt de⁹ tripl'r. ſ. ꝑ naturā: ꝛ ſic caret plurali. Deus enim eſt vn⁹: vt habet̄ Deut. vj. Per nūcupationē ꝛ ſic idola dicunt̄ dij. Et ꝑ ꝑticipationē ꝛ ſic dicunt̄ dij q̄ a deo habēt ſanctitatē vel autoritatē vel aliud diuinuꝫ donū. Et ſic dr̄ Exo. xxij. Dijs nō detrahes. Et ſic ēt in pſalmo de iudicib⁹ ꝛ ꝓphetꝫ dr̄. Ego dixi dij eſtꝫ. Ex his arguit xp̄s. ſcḋm Chry. Poteſt aūt rō xp̄i dupl'r formari. Uno mō vt velit ſe tāq̄ naturaliter deū ꝑferre dijs participatiue dictꝫ; K
ſic illud a quo aliq̄ ꝑticipatiue talia dicunt̄: eſt ꝑ eſſentiā tale. i. ipſa ſua eſſentia eſt talis vel ex ipſa ſua eſſentia ꝛ hꝫ ꝙ ſit tale ꝛ nō ab aliquo extrinſeco. Sic em̄ videm⁹ ꝙ oīa lucida ſunt lucida ꝓpter ſolē: ꝛ oīa calida calore igneo ſunt calida ꝓpter ignem. Sed ꝓphete dicti ſunt tales. i. dij participatiōe diuini verbi. Ergo diuinum verbum eſſentialiter deus ꝛ cōſeq̄nter ſi ſe deū facit nō blaſphemat. ꝛ tunc ſic legit̄. (Si illos dicit) ſcriptura. ſcꝫ ſeu lex (deos ad q̄s ſermo) ſeu ꝟbū (dei factus eſt). i. reuelatus (ꝛ nō pōt ſolui ſcriptura). i. non pōt falſitatis argui vel blaſphemie (quē p̄r ſanctificauit). i. ſctm̄ genuit eternaliter: ſm augu. Uel ſctm̄ fecit ſm hūanitatē: ſm Theo. ꝛ hoc ex nō ſcō negatiue: ꝛ nō ꝯꝛie vl' priuatiue. Chriſtus em̄ nūq̄ fuit pctōꝛ: ne- L
q̄ etiā aliq̄n fuit potēs h̄re gratiā deiꝫ nō habēs inquātū hō: q̄ꝛ p̄io inſtāti ſue cōceptiōis fuit ſctūs ꝛ btūs. Uide d̄ hoc s. Tho. iij. par. q. xxxiiij. (ꝛ miſit in mūdū) tāq̄ ſaluatorē ſm Theo. (vos dicitꝫ q̄ꝛ blaſphemas) tu. ſ. quē p̄r ſctificauit: (q̄ꝛ dixi fili⁹ dei ſum) q̄ſi dicerēt. Iſta eſt magna ſtoliditas. Sꝫ q̄ꝛ potuiſſent dicere: q̄ō ꝓbas te eſſe dei filiuꝫ: iō ꝓbat h̄ cōſequēter ꝑ ea q̄ ſubdūt̄ ꝛ poſtea exponent̄. Alio mō pōt formari rō taliter: vt in ea xp̄s nō ſe aſſerat deū ꝑ naturā: ſed ꝑ participationē ſed tñ excellēter inter oēs ꝓphetas facta ꝓ rōne ꝓbat ſe deū ꝑ naturā. Format̄ ergo ſic. Si abſq̄ peccato blaſphemie ꝓphete potuerūt dici dij ſm ſcripturā: multomagis ille quēꝫ pater. i. deus ſanctificauit ſpiritualiter ꝛ excellenter tanq̄. ſ. xp̄m quē ſaluatorē M
miſit i mūdū: pōt ſic dici. Cōſtabat autē iudeis ꝛ ipſi credebāt ꝙ dn̄s ieſus erat chriſtus. lꝫ purū hoīeꝫ crederēt vt multipliciter ex euāgelijs patere pōt. Sꝫ ꝯ q̄ꝛ ſm h̄ videbit̄ ꝙ xp̄s poſſit dici dei filius ꝑ adoptionē ſi ſe dicit deū participatiue qḋ repugnat. s. Tho. iij. parte. q. xxiij. Ad hoc aūt dico ꝙ xp̄s dicere po-
A tuit ſe deū participatiue: ſm opinioneꝫ iudeoꝝ qui eū xp̄m eſſe credebāt. Uel dico ꝙ cū format̄ ratio ſcḋo mō: non ſic eſt intelligēdū quaſi xp̄s voluerit ſe dicere deū participatiue. Sed ſe habere id vn̄ aliqui dicti ſūt dij participatiue. i. gratia dei. Mō ſtat quod haberet illud tale. ꝛ tñ ab eo nō deberet denomiari talis: ſꝫ ab excellētiori forma. i. deitate. Quā q̄ꝛ iudei in eo negabāt: nō tñ ꝓpter hoc habebant ſufficientē cām currēdi ad lapides: q̄ꝛ poterant credere ꝙ ſe deuꝫ diceret participatiue per gratiā dei: qḋ nō eſt lapidatione dignū: q̄uis ſe tal'r deū nō diceret: ſed intēdebat dicere qḋ vel ſic poterat dici de⁹ ſi nō excellētiori mō vt illi credebāt. Sed vn̄ habuerunt Judei ꝙ xp̄s fili⁹ dei eſſet. R̄ndet. s. Tho. ꝙ dn̄s hoc dixit virtualiter: lꝫ non exp̄ſſe
B ſe q̄ꝛ dicit. ego ꝛ pater vnū ſumus. et qḋ dedit mihi pater ꝛc. Accipere enim naturam ab aliquo ꝛ eſſe vnum in natura cū eo: rōnē filiationis hꝫ. Hec ille. ¶ Sꝫ cōtra. q̄ꝛ ſm hoc ſpūſſanctus eſſet filius. Dico qḋ loquit̄ de acceptione per gn̄ationē. quomodo ſolum iudei credebant alicuius naturam alteri cōmunicari: cū nihil ſcirent ꝑ modū amoris in idētitate nature procedere: qḋ eſt ſpirituſſancti. ¶ Sed iterū contra: q̄ꝛ ſm hoc ignis genitus eſſet filius. Dico ꝙ. s. Tho. loquit̄ de acceptione nature a viuēte: cuiuſmodi eſt deus pater. Igit̄ non primo ſed ſecūdo modo videt̄ formāda rō ſm Chry. dicentē. Interim quidē vt ſuſciperetur ſermo: humilis locut⁹ eſt. Poſtea autem ad maius eos reduxit oſtendēs ꝙ i nullo minor eſt patre: cū ſubdit̄. (Si nō facio opera p̄ris mei nolite credere.) Hec
C ille. Opera aūt patris xp̄i appellat ea q̄ nullus facere pōt niſi p̄r vel aliquis patri equalis. (Si aūt facio) propria autoritate alia q̄ ſunt ſolius dei (ſi mihi). i. ꝓpter me ſeu ꝓpter verba mea (non vultis credere) me eſſe deū (opibus credite) que ꝑte meā diuinitatē loquūt̄: q̄ꝛ nullū eſt euidētius indiciū de rei natura q̄ ꝓpria ei⁹ opatio: ſm. s. Tho. (vt cognoſcatis) (ꝛ) ꝑ. i. (credatis q̄ꝛ pater i me eſt ꝛ ego in patre) Hila. Hoc eſt dei fili⁹ ſuꝫ hoc eſt. ego ꝛ pater vnum ſumus. ¶ Eſt D
autē ſciendū ꝙ filius eſt in patre ratiōe ſue eſſentie. q̄ꝛ. ſ. eſſentia que eſt fili⁹ eſt in patre cū ſit eadem ſimiliter ratiōe relationis: quia vnū relatiue oppoſitoꝛuꝫ eſt in alio ſm intellectū. Et ſil'r ſm originē: quia illa origo ē manēs i dicēte. Ecōuerſo pater eſt in filio ratiōe eſſentie et relationis eadē ratiōe: ꝛ rōne etiā originis. q̄ꝛ in verbo qḋ dicit̄ eſt oē qḋ verbo dr̄. Eadē aūt eſt rō de ſpirituſancto. Uide de his. s. Tho. j. par. q. xlij. Et concordat. s. Tho. cum Hilario. ꝛ Aug. ꝛ Amb. qui tenent patrē eſſe in filio ꝛ ecōuerſo. eo qḋ vnuſquiſq̄ hoꝛū eſt ſua eſſentia. ꝛ eadem eſt vtriuſq̄ ꝛ in vtroq̄. Eſt ergo pater in filio ꝑ eſſentie identitatē: ꝛ per equalitatē ex conſequēti. Homo vero in deo per gratie ſimilitudinē ꝛ cōſequenter al'r ꝛ al'r. Et de hoc eſt documētū mo- E
rale: de quo ait aug. Nō em̄ ſic filius dicit in me eſt pater ꝛ ego in illo: q̄ō pn̄t dicere hoīes. Si em̄ bene cogitamus et bene viuamus: in deo ſum⁹: ꝛ de⁹ in nobis eſt q̄ſi participantes ei⁹ gratiā. ꝛ illuminati ab ip̄o. Unigenitus aūt fili⁹ i p̄re eſt. ꝛ pater in illo tāq̄ equalis. Hec ille.

Feria. v. poſt dn̄icā de paſſiōe.

Textus euan. Luc. vij. ca.

Rogabat aūt ieſum quidam phariſeus vt manducaret cum illo. et ingreſſus domū phariſei diſcubuit. Et ecce mulier in ciuitate que erat peccatrix vt cognouit quod accubuiſſet in domo phariſei: attulit alabaſtrum vnguenti. et ſtans retro ſecus pedes ei⁹ lachrymis cepit rigare pedes eius: ꝛ capillis capitis ſui tergebat: ꝛ oſculabatur pedes eius ꝛ vnguento vngebat. F
Uidēs autēꝫ phariſe⁹ qui vocauerat eū: ait itra ſe dicēs. Hic ſi eſſet ꝓpheta ſciret vtiq̄ q̄ ꝛ q̄lis eſt mulier q̄ tangit eū q̄ꝛ peccatrix eſt. Et r̄ndens ieſus dixit ad illū. Simon

habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magiſter dic. duo debitores erant cuidam feneratori. Unus debebat denarios quingentos: ⁊ aliꝰ
G quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent donauit vtriſq;. Quis ergo eū plus diligit. Rñdēs ſimon dixit. Exiſtimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicaſti. Et conuerſus ad mulierē dixit Simoni; Uides hāc mulierem Intrauit in domum tuā aquam pedibus meis non dediſti: hec autem lachrymis rigauit pedes meos ⁊ capillis capitis ſui terſit. Oſculum mihi non dediſti: hec autem ex quo intrauit nō ceſſauit oſculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxiſti. hec autem vnguento vnxit pedes meos. Ppter quod dico tibi remittuntur ei pctā multa quoniam dilexit multū. Cui aūt minus dimittitur: minus dili-
H git. Dixit autem ad illā. Remittūtur tibi pctā tua. Et ceperūt qui ſimul accumbebant dicere intra ſe. Quis eſt hic q̄ etiam pctā dimittit. Dixit autē ad mulierē. Fides tua te ſaluam fecit. Uade in pace.

Rogabat ieſum quidā phariſeus ⁊c. Luc. vij. Circa cōuerſionē Magdalene q̄ in p̄ſenti euāgelio recitat̄ tāgunt̄ tria pūcta: q̄ ſunt. Cōpūctio: Excuſatio: ⁊ Abſolutio. ¶ Quantū ad p̄mū ſciēdū eſt ꝙ ſicut dicit magr̄ hiſt. ea que hic narrant̄ ſm aliq̄s ꝯtigerat in nazareth: ſm alios ꝟo in bethania: ſed tñ vt idē dicit ⁊ locus ⁊ tp̄s hoꝝ ignorat̄. Uerūtñ exiſtimo ꝙ q2 d2 iſta. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix. cum nulla ciuitas exp̄mat̄ hoc de hierl'z ci-
I uitate regali debere itelligi: Si tñ iſta cōtigerunt in Bethania: pñt dici cōtigiſſe in hierl'm q2 cū bethania minꝰ q̄ per duo miliaria diſtaret a hierl'z erat q̄ſi ſub urbium eius. Q2 ergo xp̄s ꝯſueuerat p̄dicare in hierl'm. ⁊ hoſpitari in Bethania: credo magdalenā ꝯuerſam i hierl'z ad ſermonē xp̄i. ſed poſtmodū in bethania in domo auunculi ſui Simonis pha-
K riſei ⁊ olim leproſi attuliſſe cor ſuū: ⁊ alabaſtrū vnguēti: niſi forte ſimon tāq̄ potens dñs palatiū dicat̄ habuiſſe in hieruſalē. Dr̄ ergo. [rogabat ieſuz q̄dā phariſeus. i. religioſus dictꝰ a phares qđ eſt diuiſio, eo ꝙ habitu ⁊ ꝯuerſatione tales ab alijs diſtinguebant̄ [vt manducaret cū illo] Utrū aūt bono vel malo fine iſte inuitauerit xp̄m nō eſt certū. Xp̄s autē mādūcauit cū phariſeis vt eoꝝ ſupbiā reprimeret: vt p3 hic. ⁊ cū publicanis vt eos ad pniaz ꝓuocaret Mat. ix. ⁊ Luc. v. ⁊ cū amicis familiaribꝰ. ſ. maria martha ⁊ lazaro vt eoꝝ amorē nutriret ⁊ augeret. Jo. xij. ⁊ cū ſuis cognatis paupibꝰ vt eorū inopiā ſuppleret aquā mutādo in vinū. vt Jo. ij. S3 cum magis ſit iuſtorū appetēda ſocietas q̄ iniquoꝝ: quare dñs zacheū ſpōte adijt nō aūt phariſeū apparēter iuſtū niſi inuitatꝰ; ad hoc dicit Gorram chriſtuz hoc feciſſe: Primo
L vt oñdat ꝙ nō egēt q̄ ſani ſunt medico. ⁊ Scđo ꝙ dñs plꝰ diligit humilē pctōrē ſcz olim q̄ iuſtū ſupbū: Uel poſſet dici ꝙ hoc fuit q2 zacheꝰ nō audebat rogare vt iſte phariſeus [Et igreſſus domū phariſei] Erat eñ xp̄s paup. ideo inuitationē acceptauit [diſcubuit] q2 eñ antiq̄ lectis comedebāt ſeu iacētes: vt dicit Alchui. iō ſedētes ad mēſā dñr accūbere vl' recūbere diſcūbere vl' diſcūbere [Et ecce mulier q̄ erat i ciuitate] h mulier fuit maria magdalena ſoror Lazari ⁊ marthe vt hēs. s. fe. vj. poſt. iiij. dñicā. xl. S3 h nō nominat̄: q2 ſm hoī3 opinionē adhuc erat peccatrix: vt dicit Gorrā Ex hac rōne ſ3 eandē opinionē ſubiūgit̄ (peccatrix) ſm hoīm. ſ. opinionē. ſed iā coram deo iuſtificata merito ꝯtritionis. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ aug. ſup illud. j. Coꝝ. xv. inuenit̄ nr̄i falſi teſtes. ſic dicit. Perhorrendum eſt ne aliq̄d falſi de deo dicat̄ licet ad eiꝰ
M laudē ptinere videat̄: q2 non minori ſ3 maiori fortaſſis ſcelere i deo laudat̄ falſitas q̄ vituperet̄ ꝟitas. Hec ille. ⁊ idē dico de ſctis. Quidā ergo ex quadā ſtulta pietate dicūt magdalenā nō corpore

ſed mente tm̄ fuiſſe peccatricem: ex quo magna incōueniētia ſequuntur. Primo q2 puertit̄ ſanus euāgelij ⁊ ſctōꝝ intellectus. Nā Luc. viij. d2 Maria que vocatur magdalene, de q̄. vij. demonia exie-
A rant. i. vitia vniuerſa quibus plena fuerat vt dicit glo. Idem d2 in textu ⁊ in gl. Mar. vlti. ⁊ gl. Hiero. dicit eam fuiſſe meretricē. Et in euan. hođ. d2 peccatrix: qđ ſcriptura dicere nō ꝯſueuit niſi de publicis pctōribus. Scđm quia tollit̄ pctōribus magna ſpes venie: cum iſta ſit data in exēplum pniē: ſicut Maria virgo in exēplum innocentie. Sed quare fuit iſta peccatrix? Nā ſicut dicit btūs Uincētius. xij. annis fuit in voluptatibꝰ. Ad hoc dico ꝙ tria habuit q̄ ꝯſueuerunt mulieribus eſſe cauſa ruine. Primo ⁊ principaliter habuit libertatē poſt parentuz mortē. Scđo habuit diuitias ⁊ delitias. Tertio d2 habuiſſe pulcritudinē. Martha aūt l3 etiam iſta habuerit: ſemper tñ fuit virgo ſm btm̄ Uincen. q2 fuit infirma. Nā ſm Ambro. fuit illa que. xij. an-
B nis fluxum ſanguinis paſſa eſt q̄uis forte quidem fuerit Martha: ſ3 nō iſta. Et etiā q2 ſuū caſtrū fuit tanq̄ hoſpitale pauperū. Deus eñ ⁊ naturalē pietatē ⁊ merita ac ſupplicatiōes paupeꝝ ſuoꝝ libēter aſpicit. Fuit etiā religioſa. i. phariſea ſcđ3 aliq̄s (vt cognouit ꝙ ieſus accubuiſſet in domo phariſei) cōpūcta: et vt credit̄ ad p̄dicationē xp̄i (attulit alabaſtrū vnguēti). i. vnguētū cōtentū in vno vaſe de alabaſtro. Eſt aūt ſicut dicit Beđ. alabaſtrū genꝰ marmoris varij coloris: qđ optime ſeruat vnguēta. Cōſueuerūt autē viri regionis illiꝰ varijs vnguētis vti ꝓ corporū recreatiōe ⁊ ſolatio. Iſta ergo mulier corde cōpuncta poſt ſermonē ſtatim venit ad xp̄m refouendū vnguētis q̄ ad corpus ⁊ ꝯſolandū lachrymis q̄ ad aīaz q̄ pctōꝝ ſitiebat ſalutē. Greg in homil'. Quia eñ hec mulier turpitudinis ſue maculas aſpexit: lauāda ad fontē mīe currit. Non iuſſa venit cōuiuantes nō erubuit. Nā q2 ſe-
C metipſaz grauiter erubeſcebat intꝰ: nihil eē credidit qđ ꝟecū daret̄ foris. Diſcite q̄ dolore ardet: q̄ flere ēt iter epulas nō erubeſcit. Hec ille. Greg. nazā. In ſe indignitatē ſuā oñdēs ſtabat poſt tergū deiectis lumibꝰ effuſa coma pedes ꝯplectēs: lachrymiſq; eos pfundēs: rebꝰ triſtem animū oſtēdebat veniā implorās. Hec ille. Uñ ſequit̄ [⁊ ſtans retro ſecꝰ pe-
des eiꝰ: lachrymis cōpaſſiōis.] Hec btā D
peccatrix fuit valde lachrymoſa. Nam habuit lachrymas cōpaſſiōis in morte fratris: q̄ xp̄m induxerūt ad fletū ⁊ ſuſcitationē Lazari. Et lachrymas doloris in morte xp̄i: cū fuerit inter mulieres q̄ illū flēdo ſeq̄bant̄ ad crucē: de q̄bꝰ Luc. xxiij. q̄ induxerūt xp̄m ad cōpaſſionē vt diceret filie hierl'm nolite flere ⁊c. Habuit ⁊ lachrymas amoris poſt xp̄i mortē: vt p3 Jo. xx. q̄ meruerūt angelicā viſionē: ⁊ xp̄i primā apparitionē. Habuit ⁊ lachrymas ꝯpūctionis de q̄bꝰ d2 hic: q̄ meruerūt abſolutionē a tot ſceleribꝰ. Seq̄t̄ (cepit rigare pedes eiꝰ) fatigatos ex itinere: ⁊ ꝯturpatos ex puluere. vtrū vero xp̄s diſcalciatus incederet: dic ꝙ nō vt habes dñica. iiij. aduētꝰ. Et ſi di-
catur ꝙ iſta mulier pedes xp̄i nudos attractauit. Dico ꝙ eos potuit ip̄a nudaſſe ſiue habuerit pfecta calciamēta ſiue ſādalia q̄ ſunt calciamēta pauperū in illa regione vt dicit. s. Tho. ſup Mat. (⁊ capillis capitis ſui tergebat) Inter oēs eius capillos iſti ſoli qui xp̄m tetigerūt manēt incorrupti (⁊ vnguēto vngebat) ſed ꝯ. Nā cū eſſet ſctā ⁊ deuota: xp̄s dicit ei noli me tāgere. Jo. xx. Quare ergo nūc ſe tāgi pmittit ab ea? Ad hoc dicit Gorrā ꝙ tūc xp̄s voluit oſtēdere ſe eſſe altioris ſtatus q̄ credebat ⁊ maiori reuerētia dignū dū eſſet glorificatꝰ. Et nota ſm Beđ. ꝙ ſemel vnxit maria pedes xp̄i in domo phariſei: et ſemel caput in domo ꝓpria. Jo. xij. imo vt ibi p3 etiā tūc vnxit pedes eiꝰ. Iſta mulier ſemper xp̄i pedibꝰ fuit affecta: nec mirū q2 iſtis pedibꝰ oīa ſubiecta ſūt ſm illđ p̄s. Oia ſubieciſti ſub pedibꝰ eiꝰ. Scđo q2 ip̄i mare quaſi terrā calcauerūt. vt p3 Matth. xiiij. Tertio q2 ad tactū eoꝝ fuit abſolu-
ta a pena ⁊ culpa ⁊ ſctificata: vt hic p3. F
Quarto q2 ꝓ nr̄a eruditiōe ſunt diſcurrēdo fatigati: ſm illud Jo. iiij. Ieſus fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſupra fontē. Quinto: q2 ꝓ nr̄a redēptione fuerūt

vulnerati:ſm illud pſ. Foderūt ma.me.
⁊ pe.meos ⁊c. Greg. Oculis eñ terrena
cōcupierat:ſʒ hoc iā p pniam ɔterēs fle=
B bat. Capillos ad ɔpoſitionē vultus exhi
buerat: ſʒ iā capillis lachrymas terge=
bat. Uñ ſequit(⁊ capillis capitis ſui ter=
gebat) ore ſupba dixerat ſed pedes dñi
oſculās ƀ in redēptoris ſui veſtigia fige
bat. Uñ ſequit(⁊ oſculabat pedes eius.)
Unguētū ſibi pro odore ſue carnis adhi
buit. Qđ ergo ſibi turpiter exhibuerat:
hoc iā duo laudabiliter offerebat. Uñ ſe
quit.(Et vnguēto vngebat.) Quot ergo
in ſe habuit oblectamēta:tot de ſe inue=
nit holocauſta. Cōuertit ad virtutū nu=
merū:numerū criminū vt totum ſeruiret
deo in pnia:·qcquid ex ſe deū contēpſe=
rat in culpa. Hec ille. Chry. Et hec qdez
q dicta ſunt agebātur exterius q ƀo re=
noluebat eius intētio multo feruētoria
his erāt: q ſolus de9 inſpiciebat. Hec il=
le. ¶ In hac pte eſt morale documentū
p pctōribus: vt de venia non deſperēt
dūmodo imitari velint magdalenā: ſi=
cut in culpa:ita ⁊ i pnia. De hoc Ber. ſu
per Cañ. ſermo. iij. Fleuit amare:⁊ de iti
H mis viſceribus lōga ſuſpiria trahēs ſa=
lutaribus intra ſe concuſſa ſingultibus
felleos humores euomuit. Huius igit
btē penitētis exēplo pſternere ⁊ tu o mi
ſera:vt deſinas eſſe miſera. Proſterne=
re ⁊ tu in terra:amplectere pedes placa
oſculis:riga lachrymis:qb9 tñ nō illū la
ues:ſʒ te:⁊ fias vna de grege tōſarum q
aſcendunt de lauacro. Hec ille. ¶ Quan
tū ad ſcđm tangit excuſatio quā xp̄s p
ſe ⁊ Magdalena facit phariſeo de vtro=
qʒ male ſentiēti:cū dr(Uidēs aūt phari=
ſeus q vocauerat eū) q.ſ.pmitteret ſuos
pedes attrectari a meretrice(ait intra
ſe dicēs: Hic ſi eſſet pphēta) vt dr(ſciret
vtiqʒ q ⁊ qualis eſt mulier q tangit eū:qr
peccatrix eſt.) Ex hoc aūt pʒ falſum eſſe
qđ dr magdalenā ſola mēte peccaſſe: qr
iſte hoc neſciuiſſet. Iſte aūt phariſeus di
ſpiciebat magdalenā tanqʒ peccatricē:
I ⁊ dñʒ tāqʒ nō eſſet pphēta:⁊ circa vtrū=
qʒ decipiebat. Circa magdalenā qdem:
qr neſciebat eā eſſe iuſtificatā: ⁊ eis fuiſ
ſe multa pctā dimiſſa:qđ tñ cogitare de=
buiſſet ſingultib9 eius ⁊ lachrymis. Cir
ca xp̄m ƀo:qr xp̄s nō ſolum ſciebat eam
fuiſſe peccatricē ſʒ etiā eſſe penitentem
⁊ dato q illā nō agnouiſſet: adhuc po=
tuit fuiſſe pphēta:qr pphete nō ſciunt
oīa. Uñ ⁊ Heliſeus ignorabat pp̄ter qđ K
ſunamitis mulier teneret pedes ei9. iiij.
Reg. iiij. ⁊ dixit. Aīa eius in amaritudi=
ne eſt:⁊ dñs celauit a me. Chriſt9 ergo
ſimul vtrūqʒ excuſat cū ſubdit(⁊ rñdēs)
cogitationi ſm glo. qr intra ſe phariſeus
loqbat(ieſus dixit ad illū: Symon hēo
tibi aliqd dicere. At ille) ſm glo. fact9 at
tentus ex ƀbo dñi(ait:magr dic) Subiū
xit aūt dñs pabolā vt ɔueniēti9 ɔ pha=
riſeū ex ei9 rñſione ɔcludat di.(Duo de
bitores erāt cuidā feneratori.) Eſt autē
ſciendū ſʒ Chry. q in pabolicis nō opʒ
oīa ſcrutari ⁊ cuiuſlibet ƀbi ſumere ſen=
ſum:ſed ſufficit attendere qđ xp̄s inten=
dat. Per hāc ergo pabolā nō incēdit ni
ſi q ſicut hō aliqñ relaxat mai9 ⁊ minus
debitū pecuniarū. Si tñ hec pabola per
oīa dʒ exponi dicam9: q duo debitores
ſunt duo pctōres. Fenerator aūt dupli=
citer accipit. Uno mō pro vſurario. Alio
mō p viro miſericordie q gratis mutuat
L Nā etiā fen9 nō ſolū ſignificat vſurā:ſʒ
aliqñ ſtat p mutuo: iuxta illđ Deut. xv.
Feneraberis gētib9 multis ⁊ ipē a nul=
lo accipies fen9. Iſte ḡ fenerator eſt de9
vtroqʒ mō:qr mutuauit nobis oīa bona
naturalia:⁊ gratuita ⁊ acqſita:⁊ fortui=
ta:q ſi nō reddim9 et recognoſcēdo nos
ab ipſo iſta poſſidere ⁊ regratiādo ei:ſu
mus pene debitores. Exigit ēt a nobis
rōnē nō ſolū de recognitiōe doni mutua
ti:ſʒ ēt de vſu ei9. Uñ ſi donis ei9 nō vti=
mur ad glīā ei9:qđ ē vſuʒ eorū ſoluere:
ɔhim9 debitū pene. Et tñ nihilomin9 dr
fenarator ēt ſcđo mō qr ad vtilitatē ſuā
nihil exigit p tali vſu ſʒ ſolū ad vtilitatē
nr̄am: vl p bono iuſtitie.(vn9 debebat
denarios qngētos:ali9). ſ. q min9 pecca=
uerat(qnqgita) Tit9. q. d. Neqʒ tu o Si=
mō abſqʒ dēbito es. qđ igit ſi i paucio rib9
tenerꝭ. Nō ſupbias:qr tu ḡʒ venia eges
M Hec ille(nō hñtib9 illis vñ redderēt.) gl.
Null9 eñ pt p ſeipʒ a debito pcti libera
ri:niſi diuina grā veniā ɔſeqt. Hec ille.
Hoc āt ē pp duo vt pʒ. p. ſ. Th. iiij. di. xv.
Prio qr op a nr̄a ſine charitate nō ſūt ſa=

tiſfactoria ſic neqʒ accepta deo: charita=
tē āt a nobis hr̄e nō poſſum9 ſine diuio
auxilio. Et dato q eā hēam9: adhuc ſʒ ali
qs nō poſſum9 ſatiſfacere deo p eqlitatē
ſimplr ſue qn̄titatis ſʒ ſolū p eqlitatē p=
A portiōis ex acceptatione diuine miſeri=
cordie(donauit vtriſqʒ) Dr de9 nobis do
nare debitū pene p pctis multiplr. Pri
mo qñ ad pmū cōtritionis gemitū penā
eternā ifernalē ɔmutat in tpalē purga=
toriū. Scđo qñ penā purgatoriā cōmu=
tat in mūdanā: quā. ſ. hic poſſumus ex=
plere. Tertio qñ aliqd ſatiſfactoriū opus
facim9 ⁊ de9 illud ex ſua miſericordia ac
ceptat. lʒ illđ nō ſuffeciſſet ad eqlitatē iu
ſtā faciēdā. Quarto qñ rogam9 eū vt no
bis illđ dimittat. Tūc ei ſp aut totū aut
ptē remittit: vl p viā ipetratiōis vl p viā
meriti. Utroqʒ eñ mō ɔ reatū oro opat:
ſʒ pm9 ē ei p pus ſcđs ƀo eſt cōis ei ⁊ oi
bus opib9 bonis factꝭ in grā ſaltē rōne
pene adiūcte.(qs ḡ eū pl9 diligit). i. qs hʒ
plus cāʒ diligēdi.(Rñdēs aūt ſimō) ap=
tū credēs qđ dicebat ei:⁊ neſciēs qđ ɔ ſe
dictur9 eēt(dt. Exiſtimo qr is cui pl9 do
nauit.) Gre. i hom. Qr i re notādū ē:qr dū
B ſua ſnia pharıſe9 ɔuincit qſi frenetic9 fu
nē portat ex q ligēt. h ille. [At ille dt. re=
cte iudicaſti.] Sʒ ɔ Nā Au. vr̄ dicere vt
et iponit Gorrā. q multo ardēti9 dilige
re debes eū q flagitioſis ad ſe ɔuerſis q=
cūqʒ dimiſit ſi in ea te cadere nō pmiſit.
Et rñdet idez q pctōr plus tenet ex di=
miſſo:⁊ inocēs plus ex omiſſo: et ceteris
parib9 maior rō dilectiōis eſt in omiſſo
qʒ in dimiſſo: ſicut melior ē ſtat9 inocētis
qʒ peccātis: ceteris pib9. Qđ ergo dr cui
minus dimittit min9 diligit: intelligit ce
teris paribus: alioq vero minus oībus
holbus diligeret deus. ¶ Ad intellectuʒ
ƀo ſequētiū ſciēdū eſt: q i pctō duo ſunt
ſcʒ culpa ⁊ reat9 ſiue obligatio pene: ⁊ q
ad vtrūqʒ deus remittit pctm̄: ſed non
ſemp ſil. Nam quo ad culpaʒ ſtatim re=
mittit in primo cōtritionis gemitu. poſt
quē ſtat aliqñ obligatio ad penā multo
C tpe donec ſatiſfactio cōplet. Dilectio
ergo q pctōr deū diligit eſt cā remiſſiōis
pcti quo ad penā vt de ſe planū ē. Utrū
vero ſit etiaʒ cauſa q ad remiſſionē cul=
pe diſtinguēdū eſt. Si eñ dilectio tpe ſe=
quit remiſſionē culpe nō eſt cā ei9: ſʒ ecō
trario: dū hō cogitās ſibi eſſe multa pctā
dimiſſa accendit in die amorē. Si ƀo ſit
ſimul cū ea: puta in inſtāti iuſtificatiōis D
⁊ remiſſionis culpe. ſic duplex eſt ibi dile
ctio. ſ. habitualis: q eſt principiū diligē=
di: ſiue ſit charitas ſiue alid:⁊ Actualis
q eſt act9 a volūtate elicitus: quo volun
tas deteſtat pctm̄ ⁊ deū amat. Sic ergo
remiſſio pcti eſt cā materialis habitua=
lis dilectionis: ſʒ ecōtrario dilectio iſta
eſt cā remiſſionis formalis ⁊ aliquo mō
efficiēs ⁊ finalis. Actualis aūt delectio ē
cā materialis hitualis dilectiōis ⁊ ecō
trario illa eſt hui9 cā formalis ⁊ effecti=
ua: ⁊ finalis. Diſpoſitio eñ ſe tʒ ex parte
cauſe materialis reſpectu forme ad quā
diſponit. Eſt āt remiſſio clpe diſpoſitio
ad grām ⁊ charitatē. In eodē ḡ iſtāti iu
ſtificatiōis ſūt iſta ordiata ſʒ ordinē na
ture. ſ. mot9 lib. ar. in pctm̄ qđ deteſtat. ⁊
mot9 lib. ar. i deū: q lʒ ſit act9 fidei: tñ hʒ
annexā actualē volūtatis dilectionē. et
tertio ē ibi remiſſio culpe. qrto īfuſio grē
Primū eſt cā materialis ſcđi. ſcđm tertij
tertiū qrti. quartū ƀo eſt cā formalis et E
efficiēs ⁊ finalis tertij: ⁊ tertiū ſcđi: ⁊ ſe=
cūdū pmi. Qr eñ efficiēs ⁊ finalis cū for
ma coincidūt i idē nūero vel ſpē: qđ pce
dit formalr pcedit ēt effectiue inqʒtū eſt
ſilitudo forme agētis. ⁊ finalr inqʒtū pn
cipalr itēdit. Uide de his oibus. ſ. Tho.
iiij. diſt. xvij. Chriſt9 ḡ ex pdicta pabola
vult duo inferre. Primū q maria multū
dilexit xp̄m dilectiōe ɔſequēte tpe remiſ
ſionē culpe qr ſe multa debita debuiſſe
cognoſcebat: ſm q ei multa pctā ipſe q
ad penā dimiſerat pp̄ter pdictā ei9 di=
lectionē. Primū aūt hoc xp̄s declarat p
ſigna dilectiōis: cū dʒ(⁊ ɔuerſus ad mu=
lierē) vt eā ɔſolaret ſuo dulci aſpectu q
iā diu plorabat(dixit ſimon) vt cognoſce
ret qʒ parua dilectionis ſigna ipſe dño
exhibuiſſet(vides hāc mulierē). q. d. Ui=
des qdē quo ad corp9: ſed nō quo ad ani
mā. Tu eñ exiſtimas eā magnā pecca=
tricē. ⁊ ego tibi dico q quāto fuit maior
in pctō: tāto nūc eſt maior i amore: qr vi
det ſaltē p ſpē ſibi dimiſſa eē mlta q de= F
bebat. Et vt noueris q valde diligat et
pl9 te q pauciora cōmiſit: ſaltē ſm iuſti

cium tuũ audi. (Intraui in domũ tuaꝫ
aquã pedibꝰ meis nõ dediſti) qd̃ tñ face
re debueras: ⁊ rõne laudabilis cõſuetu
dinis: ⁊ rõne neceſſitatis. Uñ Abraam
G Geñ.xviij. dicebat angelis quos hoĩes
credebat: vel saltẽ ad quos ſicut ad ho=
mines hoſpites ſe habebat Afferã pau
xillũ aque ⁊ lauenꝛ pedes veſtri. Et.j.
Ti.v. Si ſctõꝝ pedes lauit (hec aũt la=
chrymis rigauit pedes meos: ⁊ capillis
ſuis terſit) quod eſt ſignũ magni ad me
amoris. Titꝰ. Facilis eſt vſus aquaruꝫ
nõ eſt facilis lachrymaꝝ effuſio. Hec il=
le. (Oſculũ mihi nõ dediſti) quo tñ face=
re debuiſti ſm̃ laudabilẽ cõſuetudinẽ ⁊
in ſignũ amoris. Iuxta illud Ro.vi. Sa
lutate inuicẽ in oſculo ſancto. [Hec aũt
ex quo intraui nõ ceſſat oſculari pedes
meos] in quo magnũ feruorẽ oñdit: qꝛ
oſculabaꝛ diu. qꝛ ex quo intrauit ⁊ cõti
nue: qꝛ nõ ceſſat: ⁊ humiliter: qꝛ pedes.
[Oleo caput meũ nõ vnxiſti] qd̃ tñ face
re debueras rõne cõſuetudinis ⁊ neceſ
ſitatis: ⁊ in ſignũ hilaritatis que dꝫ eſſe
in hoſpitalitate [hec aũt vnguẽto] quod
H meliꝰ eſt oleo (vnxit pedes meos) q̃ ſunt
capite minꝰ digni. Ecce ergo ꝙ ipã mul
tũ diligit. Greg. Probatio dilectiõis eſt
exhibitio opis. ¶ Eſt aũt in hac pte do=
cumẽtũ morale ꝙ ſicut dicit Grego. Ue=
ra iuſtitia cõpaſſionẽ habet: falſa vero
dedignationẽ. Greg. Ecce phariſeus ve
raciter apud ſe ſuperbꝰ ⁊ fallaciter iuſtꝰ
egrũ reprehẽdit de egritudine medicũ
de ſubuẽtione. Hec ꝑfecto mulier ſi ad
pedes phariſei veniſſet: calcibꝰ repulſa
diſcederet. Inq̃nari em̃ ſe alieno pctõ
crederet: qꝛ hũc vere ſua iuſtitia ñ reple
bat. Sic ⁊ q̃dã ſacerdotali officio p̃diti ſi
q̃d fortaſſe iuſte exteriꝰ vel tenuit ege=
rint: ꝓtinꝰ ſubiectos deſpiciũt: ⁊ pecca=
tores quoſq; in plebe poſitos dedignã=
tur. Neceſſe eſt aũt vt cũ pctõres quoſq;
cõſpicimꝰ noſmetipſos priꝰ in illoꝝ cala
mitate defleamꝰ: qꝛ fortaſſe in ſimilibꝰ
aut lapſi ſumꝰ: aut labi poſſumꝰ. Et in=
I fra. Diſtrictionẽ debemꝰ vitijs: cõpaſ=
ſionẽ nature. Si em̃ ferẽdus eſt pecca=
tor: nutriẽdꝰ eſt ꝓximꝰ. Hec ille. ¶ Mo
raliter ẽt p pedes ſaluatoris ſignificanꝛ
pauꝑes: q̃ ſunt īferiorꝫ ps corporis myſti
ci p deiectionẽ: ⁊ cruci affixi p afflictio=
nẽ. Magdalena vͦo ſignificat diuitẽ vo
lentẽ cõſequi veniã ⁊ gratiã ac gloriã.
Debet ergo diues ſtare ſecꝰ iſtos pedes K
p amicitiã ⁊ familiaritatẽ: vt ad eũ poſ
ſint ſecure ⁊ facile accedere Lu.xvj. Fa
cite vobis amicos de mãmona iniq̃tatꝭ.
Et rigare lachrymis p cõpaſſionẽ. Ioã.
ix. Flebã quondã ſup eo q̃ afflictꝰ erat ⁊
cõpatiebaꝛ aĩa mea pauperi. Q̃uo ↄtra
de aliquibꝰ dr̃ Iaco.v. Nõne diuites op
primũt vos p potẽtiã. Et capillis terge=
re p tpaliũ cõicationẽ. Iob.xxxj. Si cõe=
di bucellã ſolus. Et dare oſculũ p blã=
dã allocutionẽ. Prouerb.xvj. Congrega
tioni pauperũ affabilẽ te facito. Et vn=
gere vnguẽto p miſerãdi hilaritatẽ. Ec=
cle.xviij. In oĩ dato hilarẽ fac vultũ tuũ.
¶ Quãtũ ad tertiũ tãgiꝛ abſolutio: quã
xp̃s peccatrici exhibuit nõ quidẽ abſol
uẽdo a culpa a qua iã p precedẽtẽ peni
tentiã erat abſoluta: ſꝫ a pene reatu. Iõ
ſequiꝛ [Propter qd̃ dico tibi) o ſimõ (re=
mittunꝛ ei pctã multa) quo ad penam L
(qm̃ dilexit multũ) ↄſiderãs magnitudi
nẽ pctõꝝ ſibi dimiſſoꝝ quo ad culpam
Chry. Nã qui vehemẽter ſe ingeſſerũt
malis rurſus ⁊ bonis vehementer inſi=
ſtẽt ↄſcij ad quot debita ſe obligauerint
Hec ille. Greg. in homil. Tãto ergo am
plius peccati rubigo cõſumiꝛ q̃to pctõ=
ris cor magno charitatis igne cõcrema
tur. Hec ille. (Cui aũt minꝰ dimittitur)
quo ad culpaꝫ: (minꝰ diligit) ſicut tu: iõ
etiã minꝰ dimittiꝛ tibi quo ad penam.
(Dixit aũt ad illã) q̃ iã alacrior verbis
eiꝰ erat effecta. (Dimittunꝛ).i. ſcito tibi
eſſe dimiſſa prius ſed nũc dimittunꝛ.i.
dimiſſa eſſe nũtiaꝛ (pctã tua.) Contra ſi
pctã ſunt em̃ dimiſſa: adhuc illa habuit.
Ad hoc dico ꝙ pctã dicũtur dimitti quo
ad penã ad ſimilitudinẽ debiti materia
lis. Quãto em̃ q̃s liberaꝛ ab exburſatio
ne pecunie dr̃ ei debitũ remitti cũ nõ re
maneat in eo debituꝫ: ſed pecunia qua M
ſoluendũ erat debitũ: ⁊ ſic etiã pena re
mittiꝛ: nõ qꝛ ſit in eo cui remittiꝛ: ſed qꝛ
eã ſoluere nõ cogitur: vel qꝛ in eo rema
net illud qd̃ per penã dediſſet: aut quo
ſe priuaſſet puta aurũ in burſa: ⁊ q̃s in
ſenſibꝰ ac mẽbris corporeis. Similiter
remittitur

remittiꝛ culpa: nõ qꝛ perſeueret in eo in
quo erat ſꝫ qꝛ pro ea nõ dabit q̃s penas
eternas dãni ⁊ ſenſus. (Et ceperũt q̃ ſi=
mul accũbebãt) ⁊ nõ intelligebãt ꝙ deꝰ
A erat q̃ loq̃baꝛ (dicere itra ſe. Quis eſt h̃ q̃
etiã peccata dimittit) qd̃ ſoliꝰ dei eſt: in
quẽ pctã ↄmittunꝛ. Chriſtus vͦo ad iſtos
non reſpexit: qꝛ ſcandalizabanꝛ ꝓpter
ſuas paſſiões: quibꝰ tenebanꝛ ne deum
illũ agnoſcerẽt. Gre. in homil. Celeſtis
medicꝰ egros non reſpicit: quos etiã de
medicãmẽto fieri deteriores videt eam
autẽ quã ſanauerat p pietatis ſue ſnīaꝫ
ↄfirmat. Hec ille. Uñ ſequiꝛ. (Dixit autẽ
ad mulierẽ fides tua te ſaluaꝫ fecit) di=
ſpoſitiue ⁊ ex cõgruo: ſicut ⁊ ego ꝑfecti=
ue et efficiẽter (vade in pace).i. in iuſti=
tia ſeu cũ iuſtitia. The. Iuſtitia ẽ pax ho
minibꝰ ad deũ ſicut pctm̃ eſt inimicitia
iter deũ ⁊ hoĩem. Hec ille. ¶ In hac pte
eſt documẽtũ: de q̃ ait Chry. Opꝰ eſt no
bis feruẽti aĩa qꝛ nihil ipedit hoĩem fie
ri magnũ nullꝰ ergo ↄſtitutꝰ in peccatis
deſperet: nemo v̾tuoſus dormitet neq;
B cõfidat. Sepe enim meretrix p̄cedet eũ.
Nec ille diffidat. Poſſibile nãq; ẽ eũ ẽt ꝓ
mos ſupare. Hec ille. Eſt ⁊ aliud. Nã la
chryme pnĩe ĩ maria habuerũt mltiplicẽ
effectũ. Prĩo ſm̃ Gre. lotionẽ ↄſcie vt di=
ctũ eſt ſcd̃o qꝛ aĩm eius fecerũt ſerenũ ⁊
trãquillũ Chry. Sicut vbi vehemẽs im
ber ꝓrũpit fit ſerenitas: ſic lachrymis ef
fuſis apparet trãquillitas: ⁊ perit cali=
go reatuũ. Hec ille. Tertio qꝛ ſubmerſe=
rũt oĩa pctã eiꝰ Ps. Contribulaſti capi
ta ⁊c. Quarto qꝛ abĩde pacẽ habuit xp̃o
remittẽte in pace. Pacẽ inquã in cõſcia
que decetero eam in tanta cõſolatione
ↄſtituit vt ſemper voluiſſet eſſe ſola: ne
ab illa interiori cõſolatione diſtraheretꝛ.
Prouer.v. Secura mens quaſi iuge con
uiuium. Multa alia pertinẽtia ad iſtaꝫ
ſanctam habes infra poſt paſcha ſuper
illo euangelio. Maria ſtabat ⁊c.

C ¶ Fer.vj. poſt dñicã de paſſione.
¶ Textus euan. Io.c.xj.

Ollegerunt pontifices
⁊ pharifei cõciliũ ⁊ dice=
bat. Quid facimꝰ qꝛ hic
hõ mlta ſigna facit: ſi di
mitimꝰ eũ ſic: oẽs credẽt in euꝫ. Et
venient romani: ⁊ tollẽt noſtrũ locũ
gentẽ. Unꝰ autẽ ex ipſis caiphas
nomine: cũ eſſet põtifex anni illius
dixit illis. Uos neſcitis quicq̃ nec D
cogitatis quia expedit vobis vt
vnꝰ moriaꝛ homo ꝓ populo: ⁊ non
tota gẽs pereat. Hoc autẽ a ſemet
ipſo nõ dicit: ſꝫ cũ eſſet põtifex an=
ni illiꝰ ꝓphetauit: qꝛ ieſus moritu=
rus erat ꝓ gẽte. Et non tm̃ ꝓ gẽte
ſed vt filios dei qui erant diſperſi:
ↄgregaret in vnũ. Ab illo ergo die
cogitauerũt vt interficerent eum.
Ieſus ergo non in palam ambula
bat apud iudeos: ſed abijt in re=
gionẽ iuxta deſertũ in ciuitatẽ que
diciꝛ effrem: et ibi morabatur cum
diſcipulis ſuis.

Ollegerũt principes ⁊ pha
riſei cõci. ⁊c. Ioã.xj. In pre=
ſenti euan. in quo agitur de
E cõcilio habito ſup morte xp̃i
tria ꝑſicta tãgunꝛ: que ſunt
Conſultatio. Determinatio ⁊ Occulta=
tio. ¶ Quantũ ad primũ ſciendũ eſt qd̃
vt habetur ex textu euangeliſtarũ ⁊ ex=
preſſe ex Magi. hiſto. bis fuit factũ cõci
liũ ſup morte xp̃i. Primo poſt lazari re=
ſuſcitationeꝫ ſtatim.i. die ſequenti ſiue
ſabbato ante dñicã de paſſiõe vel ĩ ipſa
dñica ſm̃ aliquos. Uñ ex tunc incipimꝰ
memoriã de paſſiõe. Scd̃o feria quarta
añ paſſionẽ eius in atrio caiphe. Qꝛ cũ
xp̃s predicauerat nõ me videbitis amo
do ⁊c. cogitauerunt vt recedere vellet:
ideoq; fecerũt conciliũ: in quo interfuit
iudas. De primo aũt agitur in preſenti
euãgelio. ¶ Circa qd̃ etiã notandũ eſt ꝙ
vt dicit beatus Ioãnes quidã ex iudeis
qui interfuerũt ſuſcitationi lazari abie
runt ad phariſeos ad nũtiandũ eis mi
raculum: bono fine ſm̃ aliquos vt cõuer
F terẽtur: vel ſm̃ alios malo fine vt illud
miraculum ſimul cum chriſto extingue
retur. Dicitur ergo. [Collegerũt].ſ. ſta
tim audita morte ac ſuſcitatione lazari
[pontifices].i. ſummi ſacerdotes: qui vi

gintiquatuor erant maioris autoritatis
ꝙ alij ſimplices ſacerdotes: inter quos
tñ erat ſemꝑ vnꝰ ꝑncipalis (⁊ phariſei)
q̄ apud populũ erãt maioris ſanctita-
G tis ꝙ alij religioſi (cõcilium) .i. oẽs prin
cipales ppl'i vel ciuitatis hierl'm (aduer
ſus Jeſum) vt. ſ. eum interficerẽt qꝛ mi-
raculũ factũ i lazaro multũ diuulgabať
Chry. Uñ oporteret ſtupere ⁊ admirari
audito miraculo cogitãt interficere eũ
qui mortuũ ſuſcitauit. Hec ille. ¶ Sciẽ
dũ eſt aũt ꝙ phariſei de tribu ſymeõ ꝓ
maiori parte fuerũt: qꝛ ex illa tribu ini-
tiũ habuit illa ſecta vt dicit. s. Tho. ſa-
cerdotes ꝟo de tribu leui: vt dicit Hier.
ſuꝑ Eſa. iõ in eis ſm. s. Tho. impleta eſt
illa ꝓphetia. Gen. penul. Symeõ ⁊ leui
fratres vaſa iniquitatis bellãtia: in cõ-
ciliũ eorũ nõ veniat aĩa mea. ¶ Sciẽdũ
tñ eſt qð ſm aliqs ꝑdicta ꝓphetia loqͥť
de leui ſolũ quo ad Aarõ ⁊ ſucceſſores
eiꝰ: q̄ ſacerdotes fuerũt. Leuite eñi qui
nõ fuerũt ſacerdotes: fuerũt immunes
a pctõ vituli ꝯflatilis quẽ fecerat Aarõ.
Exo. xxxij. ⁊ Deu. xxxv. Et ſm hebreos
H fuerunt immunes ab cũ idololatria: vt
tradit rabbi moyſes in ſuo Deuť. ⁊ etiã
ſilr a crimine mortis xp̄i vt habeť i glo.
Deu. vbi. ſ. (Et dicebãt. Quid facimꝰ)
i. q̄d pigritamur (qꝛ hic hõ multa ſigna
facit.) Ex quo apparet ſm Ori. iudeorũ
ſtultitia: qꝛ ⁊ credũt xp̄m multa miracu
la facere: ⁊ tñ credebãt ſe aduerſus euꝫ
poſſe ꝓficere. (Si dimittimꝰ eũ ſic). ſ. vi
uentẽ ⁊ ꝑdicantẽ (oẽs). i. fere totꝰ ppl's
(credẽt in eũ) tracti miraculis ⁊ doctri-
na. Et cõſequẽter vt dicit. s. Tho. time-
bãt ꝑdere poteſtatẽ ſpũalẽ: quaſi credẽ
tes in xp̄m iſtis obedire recuſarent. (Et
veniẽt romani) q̄ tũc erãt dñi iudeoꝝ (⁊
tollẽt locũ nr̃m). i. ciuitatẽ ⁊ tẽplũ (⁊ gẽ-
tẽ) i. ppl'm quẽ occident vel captiuabũt.
In his aũt ꝟbis ſm Magi. hi. voluerũt
ſic dicere. Uenerabilis eſt ⁊ ſctũs in gẽti
bus locꝰ iſte: qꝛ alexãder ⁊ pompeius ⁊
alij venerati ſunt ip̄m: ⁊ reges perſarũ
I ⁊ egypti. Ille aũt hõ docet ſacra noſtra
eſſe vana ⁊ abolẽda. Uñ romani ſciẽtes
opes tẽpli tollẽt eas audientes impune
tollẽdas. Sꝫ iſta aliqbꝰ nõ videnť bñ di
cta: qꝛ ſi ꝓpť opes tẽpli iſta fuiſſent dcã

nõ fieret mẽtio de gẽte ſꝫ de loco vel loci
ornatu ſm Chry. ꝟo dicere voluerũt ꝙ
romani ex xp̄i ſequela cõciperẽt ꝙ iudei
xp̄z regẽ nouũ facere ⁊ rebellare cogita
rẽt ⁊ ꝯñr contra eos arma mouerẽt. Sic K
aũt ſm eũdẽ dicebãt: vt ppl'm cõtra xp̄z
ꝓuocarẽt. Et ſub pallio tyrãnidis ab-
ſcõdebãt paſſiones ſuas: q̄ in mortẽ xp̄i
eos impellebãt potiꝰ ꝙ timor de predi-
ctis. Scðm Aug. ꝟo timuerũt ne ſi oẽs
in xp̄m crederent: nemo remaneret qui
aduerſus romanos ciuitatẽ dei tẽpliꝗ
defenderet: cũ cõtra ip̄m tẽplũ ⁊ pater
nas ſuas leges xp̄i doctrinã ſentiebãt.
ſed. s. Tho. prefert dictũ Chry. qꝛ iudei
adhuc ſeruiebãt romanis: nec rebellare
cogitauerãt. Sed notãdũ eſt hic iudeo-
rũ iniquitas. Nã prius dicebãt xp̄o: vt
ptꝫ Joã. vj. Qð ſignũ oſtendis nobis vt
credamꝰ tibi: nunc vero dicũt eum mul
ta ſigna facere: ⁊ tñ non ſolũ in eum cre
dere nolunt: ſed volũt occidere: honorũ
ac diuitiarũ cupiditate ſuperari. Sunt
aũt etiã mõ multi ſimiles iudeis. ¶ Jõ
in parte eſt documẽtum morale: de quo L
ait Aug. Tẽporalia ꝑdere timuerũt: et
vitã eternã nõ cogitauerũt ⁊ ſic vtrũꝗ
amiſerũt. Nã romani poſt dñi paſſionẽ
⁊ glorificationẽ tulerunt eis ⁊ locũ ⁊ gẽ
tem. Hec ille. ¶ Quantũ ad ſcðm tãgiť
determinatio quã fecerũt. Circa quam
ſciẽdũ eſt ꝙ in iſto ꝯcilio fuiſſe credunť
multi amici xp̄i: inter q̄s fuit Joſeph ab
arimathia nobilis decurio: de quo dicit
btũs Luc. xxiij. ꝙ nõ cõſenſit cõſilijs iu-
deorũ. Iſte ſicut dicit btũs Uincen. credi
tur fuiſſe locutꝰ in fauorẽ xp̄i: ita ꝙ mul
ti vacillabãt ꝓpter verba eius. Uñ cai-
phas ſtomachatus cũ vehẽmẽtia aduer
ſus xp̄m locutus eſt: incipiẽs a reprehẽ-
ſione eorũ qui vel heſitabãt vel diſſentie
bãt. Uñ dicit (Unꝰ aũt ex ipſis caiphas
noĩe cũ eſſet põtifex anni illius) Sꝫ q̄uo
erat põtifex illiꝰ anni cũ videreť eſſe cõ
ſuetudo illiꝰ ppl'i ꝙ ꝑ totã ſuã vitã du-
raret ſũmꝰ ſacerdos. Nã ⁊ deꝰ ꝑcepat ꝙ M
i morte eiꝰ redire poſſent fugitiui. Ad h̄
dt aug. ꝙ creſcẽte ſacerdotiũ ambitiõe ⁊
ꝯtentiõe ſtatutũ ẽ vt plures eẽnt ⁊ ꝑ an
nos ſingulos ſinguli miniſtrarẽt: ⁊ forte
etiã vt ait: vnũ annũ plures adminiſtra

bãt Joſephꝰ ꝟo dicit ꝙ a tẽpore herodis
aſcalonite fuerat ſummũ ſacerdotiũ ve
nale. Unde ad maius lucrũ pluries vẽ-
debať. Et idẽ Joſephus de iſto caipha
A teſtať ſicut recitat. Alchui. ꝙ ſibi pecu-
nia vnius anni ſacerdotiũ redemerat.
Sed vtrũꝗ dictũ ioſephi. ſ. ⁊ Aug. potuit
fuiſſe verũ [dixit] Scðm aliquos iſte fuit
primꝰ in loquẽdo: qꝛ erat etiã primꝰ di
gnitate: ſed ſm alios fuit vltimꝰ qꝛ vi-
detur ꝙ eius ſentẽtie acquieuerint ⁊ ſte
terint oẽs tanꝗ cõcluſioni. Itẽ qꝛ repre
hẽdit aliquorũ dictum vt patebit: ⁊ ꝯñr
poſt eos eſt locutꝰ. Ego aũt credo vtrũ-
ꝗ verũ: qꝛ primo dixit ſententiã ſuã ꝙ
xp̄s deberet occidi: ſed qꝛ poſtmodum
aliqui muſitabãt: iõ ipſe inuerecunde ⁊
cũ crudelitate clamauit: vt dicit Chry.
Que aũt clamãdo dixit duplr exponũť.
Primo ſm. s. Tho. ſic [Uos] o ciues [ne
ſcitis quicꝗ]. i. neſcitis legem in hoc ca
ſu: q̄ Deuť. xxx. mandat ꝓphetã ⁊ ſom-
niatorẽ auertẽtẽ ppl'm a cultu dei inter
ficiẽdũ [nec cogitatꝭ qꝛ expedit vobis vt
vnꝰ moriať hõ]. i. iſte Jeſꝰ q̄ a cultu dei
B populũ auertit (ꝓ populo nec tota gẽs
pereat). i. ne totꝰ ppl's ſeducať. Secũdo
ꝟo ſm alios ſic (Uos) q̄ timetis iſtũ occi-
dere (neſcitis quicꝗ) de his q̄ expediunt
regimini ciuitatis (nec cogitatis: qꝛ ex-
pedit vobis vt vnꝰ moriať hõ ꝓ populo)
etiã ſi ſit innocẽs [⁊ nõ tota gẽs pereat]
iudeoꝝ. Bonũ eñi cõe ꝑponẽdũ eſt pri-
uato. Et ſic ꝓpter iſtã rõnẽ ⁊ autoritatẽ
caiphe ſummi pontificis preualuit iſta
ſentẽtia in cõcilio ⁊ cõcluſum eſt vt occi
dereť. Sed tñ iſta ſua rõ ptꝫ ꝙtũ ſit ſtoli
da: nam in nullo caſu licitũ eſt ꝓ ſalute
patrie occidere iuſtuꝫ qꝛ hoc nõ eſt ꝓcu
rare bonũ cõe: ſꝫ perdere. Uñ ⁊ iuſto dei
iudicio id qð timebãt: eis ꝑ Titũ ⁊ Ue-
ſpaſianuꝫ euenit. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ vt dt
s. Tho. ꝙ caiphas interpretať. Primo in-
ueſtigans: ⁊ ſcðo ſagax: ⁊ tertio ore vo-
mẽs. Primũ ꝯuenit ⁊ atteſtatur ſua pre
ſumptio: cũ dixit: adiuro te ꝑ deũ viuũ
C vt dicas nobis ſi tu es xp̄s. Scðm ꝟo eiꝰ
aſtutie qua niſus eſt mortẽ xp̄i ꝓcurare
Tertiũ aũt eiꝰ ſtultitie. Puer. x. Sicut ca
nis q̄ reuertiť ad vo. ⁊c. Hec ille. ¶ Ad in
tellectũ ꝟo ſequẽtũ ſciẽdũ eſt: ꝙ ſicut di

cit. s. Tho. iiij. diſ. ix. in lr̃a in ꝑdictis ver
bis Cayphe fuerũt quatuor. Primo inſpi
ratio immiſſa: ꝑ quã vtilitas paſſionis
xp̄i cordi eiꝰ inſpirata fuit a ſpũſctõ. Se
cũdo intellectꝰ quẽ ipſe ex illa inſpira- D
tione cõcepit. Tertio intẽtio exprimẽdi
intellecctũ ſuũ: ⁊ ad effectũ ꝓducendi.
Quarto ꝟba ipſa ꝓlata. Primũ fuit q̄-
dã ꝑticipatio ꝓphetie. Scðm fuit falſus
intellectꝰ a ſeip̄o. Tertiũ fuit iniqua in-
tẽtio. Quartũ fuit ꝟa locutio: ꝙuis non
ſm intellectũ eiꝰ. Et iõ primũ ſi ſit a ſpũ
ſctõ: nõ tñ ſcðm neꝗ tertiũ: ſꝫ quartum
aliqͥlr fuit a ſpũſctõ regulãte ꝟba illiꝰ:
vt cõſonarent inſpirationi a deo facte.
Hec ille. Intẽdit aũt. s. Thom. ꝙ Cay-
phas motꝰ a ſuꝑiore ꝟtute ꝯcepit ꝙ bo
nũ erat xp̄m mori ꝓ bono iudaice gẽtis
ſed huiꝰ rei cãm ignorabat ⁊ a ſeipſo cõ
cepit ꝙ hoc eẽt bonũ ꝓ ſalute tꝑali: ⁊ er
rauit. Sic eñi aliqñ nobis accidit ꝙ mo-
uemur a deo vl' ab ãgelo malo vt videať
nobis ꝙ aliq̄d ſit agẽdũ ⁊ neſcimꝰ q̄re ⁊
tũc ꝯſueuimꝰ dicere. Cor dt mihi ſic. Sꝫ
arguiť ꝯ̄ dictũ. s. Tho. Nã ſnĩa cayphe
falſa fuit qꝛ nõ expediebat eis vt xp̄s mo E
rereť ergo nõ fuit motꝰ ad eã a ſpũ veri
tatis. Rñdendo. s. Tho. hic ſic dicit. Qñ
hõ loquiť ex ꝓpria rõne: loquiť a ſemet
ip̄o: qꝛ ꝑ rõnẽ eſt illud qð eſt. Nõ aũt qñ
loquiť ſuperiori et exteriori inſtinctu. i.
diuino ſpũ vel etiã maligno: ſicut arre-
pticij loquunť q̄ ⁊ dñr ꝓphetare aliqñ:
vt ptꝫ Hier. xxix. Arripiť aũt q̄s ſolũ qñ
vſus rõnis amittiť nec manet liber: vt
qñ ꝟtutes ſenſitiue ſuꝑhabũdãt ex ſuꝑio
ri impꝛeſſiõe ⁊ rõ ligať. Et qꝛ diabolꝰ ſic in
phãtaſiã põt imꝑmere vt rõ ligeť: lꝫ nõ
cogať ad cõſenſum adeo tũc hõ a mali-
gno ſpũ dr arreptꝰ. Cayphas aũt ſi mo
tus a ſpũ maligno fuiſſet euãgeliſta nõ
addidiſſet q̄ addidit: vt patebit. ¶ Ad
argumẽtũ dr duplr. Primo ꝙ mors xp̄i de
ſe fuit oĩbus expediẽs: ⁊ Cayphas verũ
dicit. Scðo vt dicať expedit vobis. i. po-
pulo. Uñ vbi cayphas dixit vobis euan
geliſta dixit ꝓ gẽte. Hec ille. Sed intelli F
ge ꝙ xp̄m mori oĩbus erat ꝯueniẽs nõ
aũt xp̄m occidere. Dicit ergo cnã. (Hoc
aũt a ſemeip̄o nõ dixit) h̄. ſ. ꝙ expedit vt
vnꝰ moriať ꝓ pplo: nec tota gẽs pereat.

Qđ ꝟo ı in mēte ſua addidit:ne tota gēs
pereat:tp̄alr̄ ꝓ man⁹ romāoꝝ:dixit a ſe
ipo apđ ſeipꝫ ⁊ ſi nō forte apđ alios(ſed
cū eēt pōtifex āni illi⁹ ꝓphetauit)ac ſi di
G cat. Rōne officij et ꝯſecratiōis ſpūſſctūs
eo inſtr̄alr̄ vſus eſt:ꝗuis eſſet mal⁹. Lꝫ
aūt ꝓphetauerit:nō tn̄ fuit ꝓpheta ſm̄
aliq̄s ſed ideo ꝓphetauit:q꞉ ꝓphetiā ꝓ
tulit:ſicut ⁊ q̄ recitat ſcripturā quā non
intelligit. Ad ꝓphetiā em̄ ſicut dicit.s.
Tho.in multis locis:reqrit̄ ꝙ ꝓpheta
intelligat q̄ videt ⁊ dicit. Nā itelligētia
op⁹ eſt in viſiōe.Dan̄.x.Vn̄ pharao vi=
dēs ſpicas ⁊ vaccas.Gen̄.lxj.nō fuit ꝓ=
pheta:q꞉ nō intellexit ſignificatū.Sic ēt
iſte ſm̄ Orig.nō fuit ꝓpheta q꞉ ſua ꝟba
nō intellexit ſm̄ ſenſum ad quē ea ordi=
nabat ſpūſſctūs.ſctūs Tho.aūt hic dicit
ſic.Qn̄ꝗ alicui ꝯcedit̄ act⁹ rei alicui⁹:et
tn̄ rei ꝯditio nō ꝯcedit̄:ſicut nō eſt iuſt⁹ q̄
cūꝗ facit aliqđ iuſtū.Ad ꝓphetādū aūt
ꝯcurrūt duo act⁹.ſ.videre:vn̄ ꝓpha oliꝫ
dicebat̄ vidēs:⁊ annūtiare.Vn̄.j.Coꝝ.
H xiiij.dr̄ Propheta oib⁹ loquit̄ ad edifica
tionē:cōtingit aūt ꝙ aliq̄s vtrūꝗ hēat
⁊ nō ſit ꝓpha.Pharao em̄ habuit ꝓphe
ticam viſionem:⁊ ſilr̄ Nabuchodonoſor
Dan̄.ij.⁊ Cayphas habuit nō q̄dē viſio
nē ſed denūtiationē rei ꝓphetice:inq̄tū
denūtiauit vtilitatē mortis xp̄i.⁊ modū
q̄ ppl'i ſal⁹ ꝯpleret̄:q꞉ ſpūſſctūs qn̄ꝗ mo
uet ad totū qđ ptinet ad ꝓphetiā : qn̄ꝗ
ad aliq̄d tm̄.Nō dr̄ aūt Cayphas ꝓpha
plus ꝗ̄ aſina Balaā.i.inq̄tū habuit ꝓ=
pheticū actū in denūtiatione:q꞉ nec rō=
nē nec imaginationē ei⁹ ſpūſſctūs illu=
minauit:ſꝫ vtrūꝗ māſit ad malū intētū
⁊ ſola lingua a ſpūſctō mota ē. Hec ille.
ꝟtualr̄. Nō tn̄ ē icōueniēs ſi dicat̄ ma
lus ꝓphetare:q꞉ ꝓphia eſt donū qđ ſtat
ſine gr̄a gratū faciēte ſm̄.ſ.Tho.⁊ alios
theol'.(ꝙ Jeſ⁹ moritur⁹ erat ꝓ gente).ſ.
iudaica(⁊ nō tm̄ ꝓ gēte)ꝑdicta ſubītelli
ge moritur⁹ erat(ſꝫ vt filios dei).i.gēti=
les(q̄ erāt diſpſi)ꝑ varias mūdi ptes ⁊ ꝑ
I varios rit⁹ ⁊ errores(ꝯgregaret i vnū)ca
tholicū ppl'ꝫ q̄ vn⁹ eſt rōne vnitatis dei:
⁊ capitis ⁊ legis ⁊ ſacroꝝ ⁊ vicarij xp̄i ca
pitis nr̄i.Erāt aūt tn̄c gētiles dei filij:ſꝫ
Aug.ſꝫ diuinā ꝑdeſtinationē:nō aūt ſꝫ
p̄ſē iuſtitiā:niſi pauci:vt cēturio:⁊ ſi q̄
erāt ſiles(ab illo ergo die cogitauerūt)
i.firmiter deliberauerūt(vt occiderēt eū)
ꝗ̄ citi⁹ poſſent lꝫ em̄ an̄ hoc cogitaſſent
¶In hac ꝑte ē morale documētū:de q̄
ait Chry.Vide quāta ſpūſſcti virt⁹ ē.A
mēte em̄ mala valuit ꝟba ꝓferre ꝓphe K
tie.Vide ēt quāta ē pōtificalis ꝟtus ptā
tis.Pōtifex em̄ effect⁹:⁊ſi indign⁹ exn̄s:
ꝓphetauit neſciēs q̄d diceret Ore em̄ ſo
lū vſa ē gr̄a.cōtaminatū āt cor nō teti=
git.Hec ille.¶Quātū ad tertiū tāgit̄ xp̄i
occultatio:cū dr̄[Jeſus āt ſciēs]oia ꝯci
lia eoꝝ ex ſe ⁊ ꝑ amicos ſcire potēs[iaꝫ
nō i palā ambulabat apud iudeos.]Sꝫ
quare ſe occultauit q̄ ſecur⁹ poterat iter
tela ꝯuerſari.Ad hoc dr̄ xp̄m ideo ſic fe=
ciſſe.Primo ſm̄ Chry.vt ſe verū hoīem
ꝓbaret.Scđo ſm̄ Augu.vt cuꝫ veniret
in hierl'm ꝑciperēt ꝙ ſua ſponte venie=
bat.Tertio ſm̄ Glo.vt doceret ꝑſecutio
nib⁹ qn̄ꝗ ⁊ furori eſſe cedendū[ſꝫ abijt
in regione iuxta deſertū]qđ vtrū ſit illđ
qđ eſt inter hierl'm ⁊ hiericho vel aliud
nō eſt mihi certū.[in ciuitate que dicit̄
effrē]q̄.ſ.parua erat ⁊ parū populata.
In hac degens recepit epiſtolam a rege
Abagaro q̄ regnabat in ediſſa vrbe me L
ſopotamie:i hec ꝟba Abagar⁹ eucharie
fili⁹ Jeſu ſaluatori bono:q̄ apparuit in
locis hieroſolymorū:ſalutē.Auditū mi=
hi eſt de te ⁊ de ſanitatib⁹ q̄s facis ꝙ ſine
medicamētis aut herbis fiant iſta ꝑte
ꝙ verbo cecos facis videre:claudos am
bulare:leproſos mūdari:⁊ mortuos re=
niuiſcere.Quibus oibus auditis de te
ſtatui i aīo meo vnū eſſe e duob⁹:aut ꝙ
tu es de⁹ ⁊ deſcēderis de celo vt hec fa=
cias.aut ꝙ filius dei ſis q̄ hec facis.pro
pterea ego ſcribēs rogaueri te vt digne
ris fatigari vſꝗ ad me et egritudinem
meā q̄ diu laboro curare.Nā ⁊ illud cō
peri:ꝙ iudei murmurāt aduerſum te ⁊
volūt inſidiari tibi veni igit̄ ad me:q꞉ ē
mihi parua ciuitas ſꝫ honeſta:q̄ vtriſꝗ
ſufficiet.Dn̄s vero in hec verba rn̄dit ei
Btūs es q꞉ credidiſti i me cū ipſe nō vi
deris me.Scriptū eſt em̄ de me:q꞉ hi q̄
me non vident credent.Et hi qui vidēt M
non credent.De eo autem qđ ſcripſiſti
ad me vt veniā ad te:oportet me hic oīa
complere propter que miſſus ſum ⁊ poſt
ea recepi me ab eo a quo miſſus ſuꝫ.Cū
ergo aſſūptus fuero aliquē đ diſcipulis
meis mittā ad te:vt curet ⁊ viuificet te.
Hec oia legunt̄ in eccleſiaſtica hiſtoria.
A Miſſus fuit aūt ad illum regē.Judas q̄
⁊ taddeus[⁊ ibi morabat̄ cū diſcipulis
ſuis]donec veniret tēpus ſue paſſionis.
Fuit em̄ ibi a dn̄ica de paſſione vſꝗ ad
ſabbatū ante dn̄icam palmarū:in quo
ſabbato exiens de illo deſerto venit in
bethaniā vt dicit̄ Joā.xij.⁊ in craſtinū
iuit in hieruſalem cum ſolennitate de
qua dictū eſt dn̄ica.j.de aduentu.¶In
hac parte eſt morale documentū ꝙ ve=
ri amici in tribulatione non deſerunt.
Chry.Diſcipuli xp̄i qn̄ oēs letabant̄ et
feſtū celebrabāt:tunc occultantur ⁊ in
periculis ſunt:ſed tn̄ ꝑmanebāt cū eo:
ſcđm illud.Vos eſtis q̄ permāſiſtis me=
cū in tentationibus meis.Hec ille.

¶ Sabbato poſt dn̄icā de paſſiōe.
¶ Textus euang.Joā.xvij.

Subleuatis Jeſus oculis
in celū dixit.Pater venit
hora clarifica filiū tuum
vt fili⁹ tuus clarificet te.
B Sicut dediſti ei poteſtatē oīs car=
nis:vt omne quod dediſti ei det eis
vitā eternā.Hec eſt aūt vita eter=
na vt cognoſcāt te ſolum verū deū
⁊ quem miſiſti Jeſum xp̄m.Ego te
clarificaui ſuper terram:opus con
ſummaui quod dediſti mihi vt fa=
ciā.Et nunc clarifica me tu pater
apud temetip̄m claritate quā ha=
bui priuſꝗ̄ mundus eſſet apud te.
Manifeſtaui nomen tuū hoib⁹ q̄s
dediſti mihi de mūdo.Tui erant ⁊
mihi eos dediſti:⁊ ſermonē tuū ſer
uauerunt.Nūc cognouerūt q꞉ oia
q̄ dediſti mihi abs te ſunt:q꞉ verba
q̄ dediſti mihi dedi eis.Et ipi acce
perūt ⁊ cognouerūt vere q꞉ a te exi
C ui:⁊ crediderūt quia tu me miſiſti.
Ego pro eis rogo:nō ꝓ mundo ro
go:ſed ꝓ his quos dediſti mihi:q꞉
tui ſunt.Et mea oia tua ſunt:⁊ tua
mea ſunt:et clarificatus ſum in eis.
Et iaꝫ nō ſum in mundo:⁊ hi in mū
do ſunt:⁊ ego ad te venio.

Subleuatis Jeſus oculis in
celū ⁊c.)Jo.xvij.In p̄ſenti D
euāgelio i q̄ agit̄ de quadā
allocutione xp̄i ad patrem
tangunt̄ tria pūcta q̄ ſunt.
Optati tp̄is approquinquatio. Inuicti
opis cōſummatio.⁊ Cōmiſſi gregis ꝯſer
uatio.¶Quātū ad primū tangit̄ tēpus
paſſionis ⁊ reſurrectionis xp̄i.Eſt aūt
ſciendū ꝙ iſta q̄ in hoc euāgelio tangū
tur xp̄s dixit in die cene poſt cenā ante
ꝗ̄ egrederet̄ trans torrentem cedron.
Dicit̄ ergo[Subleuatis oculis in celū
Jeſus]Interior mētis diſpoſitio maxi=
me i oculis apparet.Illos ergo xp̄s ora
turus in celū leuauit ſm̄ Chry.vt doce
ret nos qđ orādo mentē debemus attol
lere ad deū.Oratio em̄ illa ſm̄.s.Tho.
fuit magis ad noſtrā inſtructionē ꝗ̄ xp̄i
neceſſitatē q̄ lꝫ inquātū hō oraret:tn̄ in
quantū deus exaudiebat.[dixit. Pater
venit hora].ſ.paſſionis ⁊ mortis ſm̄ Hi
lariū.⁊ Augu.q̄ venit non fato vrgente
ſed de deo ordinante ſm̄ Augu.abſit in E
quit vt ſydera mori cogerent ſyderū cō
ditorē[clarifica filiū tuū]quo ad huma
nitatē:q꞉ ꝗ̄tum ad diuinitatē erat eque
clarus vt pater.Clarifica inquā.ſ.i paſ
ſione mea ⁊ oñdendo miracula.Hilari⁹
Jam ꝯſpuēd⁹:flagellandus:crucifigen
dus erat clarificat pater filium.Sol de
curſu operis deficit ⁊ interitū ſuū cū eo
reliqua mundi elementa ſenſerunt.Ad
onus dei in cruce pēdētis terra contre=
muit:eū q̄ moriturus erat intra ſe cōte=
ſtata nō capere.Proclamat cēturio:Ve=
re filius dei erat iſte:ꝑdicationi cōſentit
effectus.Hec ille.Sed quare xp̄s petit
iſta fieri in ſua paſſione?Dico ꝙ hoc fa
cit primo ad icreduloꝝ ꝯuerſionē.Scđo
ad ſue mr̄is ⁊ amicorū cōſolationē.Ter
tio forte iſta etiā vt homo petit ad ſola=
tiū ſuū in tantis opprobrijs eo mō quo
etiā dicebat ſi poſſibile ē vt trāſeat a me F
calix iſte.Tripl'r aūt ꝑ paſſionē xp̄s eſt
clarificat⁹.Primo ꝑ miracula i obſcura
tione ſolis ſciſſione veli tēpli : aptione

monumentoꝝ:⁊ ſciſſione petrarū.adeo
vt cēturio clamauerit vere filiꝰ dei erat
iſte.Scđo inq̄tū ꝑ ipſaȝ venit ad corpo
ris gl'iam in reſurrectione.Aug.li.ꝯfeſ.
Si paſſione clarificatꝰ ð̄r.q̄to magiſre
G ſurrectione.Hec ille.Tertio q̄r ꝑ hoc ve
nit in totius mundi notitiā gētibꝰ;adeū
cōuerſis ſm:illud Phil.iiij.propter qđ
⁊ deꝰ exaltauit ⁊c.Sed ꝯ.Si filiꝰ clariſi
cationē expectat a patre videbit᷑ eo mi=
nor.Ad hoc dicit Hil.iij.de tri.ꝙ nō plꝰ
incōuenit filiū eē minorē patre:q̄ꝫ p̄reȝ
eſſe maiorē filio.qđ ſm humanā naturā
verū eſt.[vt filiꝰ tuus clarificet te]apud
oēm carnē ſiue oēm hoīeȝ.¶Querit aūt
Aug.q̄uo potuerit pr̄ clarificari cū ſem
piterna eiꝰ claritas nec diminuta fuerit
in humana natura:nec augeri potue=
rit in diuina.Et reſpondet ꝙ claritas
p̄ris nō eſt aucta i ſe ſȝ in hoibꝰ:q̄bꝰ ꝑ
filiū pr̄ innotuit:cū ꝑ euāgeliū xp̄i vbiq̄ꝫ
fides ē diffuſa trinitatis.Clarifica inq̄ꝫ
eū[ſicut dediſti ei ptātē oīs carnis]ſiue
ſuꝑ oēm carnē.i.hoīem apte totū appel
lādo:ſm Aug.Sicut eñ dicit.s.Tho.oē
H agens qđ agit᷑ ab alio itēdit effectū redu
cere ad manifeſtationē cauſe:q̄r i execu
tiōe ꝓncipij qđ ē de pricipio manifeſtat
ip̄m principiū.Sed filiꝰ dei q̄cq̄d hȝ a
patre hȝ.⁊ ideo ꝑ eā q̄ facit patrem ma=
nifeſtat.Unde dicit:vt filius clarificet te
ſicut dediſti ei ptātē oīs carnis.Hec ille.
Eſt aūt aliq̄ual'r ſil'e de inſtr̄o artificis:
puta calamo ſcriptoris.qđ ſuo oꝑe artifi
cē a q̄ hȝ ꝙ agat manifeſtat:⁊ tm̄ mani
feſtat q̄tū accipit ab eo de motu ⁊ vir=
tute cauſandi.Dediſſe aūt pr̄ filio hanc
ptātē:ſm Aug.ſane itelligēdū ē.Intelli
git᷑ aūt dupl'r.Uno mō q̄r ipe xp̄s inq̄tū
hō accepit a p̄re ꝙ ꝟtute diuinitatis poſ
ſet mortuos viuificare tāq̄ꝫ inſtr̄m dei=
tis.Et hoc ꝓculdubio verū ē.Sicut eñ
docet.s.Tho.iij.p.q.xiiij.aīa xp̄i;vt deita
tis inſtr̄m pōt oē miraculū ordinatū ad
incarnatiōis finē:q̄ finis ē iſtaurare oīa
q̄ ſunt in celo ⁊ q̄ in terra:tñ annihilare
I nō pōt:q̄r hoc ē ꝓpriū dei ſicut ⁊ creare
qđ creature nō eſt cōicabile a deo vt pȝ
ꝑ.s.Tho.ij.di.i.Alio mō itelligit᷑.q̄r xp̄s
inq̄tū deus a p̄re accepit ptātē:nec tñ ē
eo minor:q̄r totā p̄ris ptātem accepit.

Dicit aūt ſm Chry.oīs carnis vt oñdat᷑
ꝙ predicatio xp̄i nō ad iudeos ſolū:ſed
ad oēm carnē extenderet᷑.Et q̄tum fuit
ex ꝑte xp̄i vt dicit:oēs crediderūt.Ex cul
pa tñ ſua aliq̄ nō crediderūt[vt omne]
ſcȝ ens.vel ſuppoſitū rōnale[qđ dediſti K
ei]in hereditatē tāq̄ꝫ.ſ.ad filiū cōuertē=
dū:ſic eñ oēs gētes date ſunt filio[det
eis vitā eternā].i.ſicut dediſti mihi ptā
tē ſuꝑ oēȝ carnē.ita clarifica me vt oibꝰ
q̄s dediſti mihi docēdos ⁊ ꝯuertēdos dē
eternā vitam.Sumit᷑ aūt vita ſm ph'os
duobꝰ modis.ſ.Primo ꝓ eſſentia rei vi
uentis.Et ſcđo ꝓ operatione eiuſđ.Ho
minē aūt viuere prio mō eſt eſſe hoīem
ſiue habere aīam vnitā corpori huma=
no:ſȝ ſcđo mō eſt vegetari:ſentire vel in
telligere.Utroq̄ꝫ aūt modo in patria erit
vita eterna:q̄r ⁊ aīa inſeparabiliter erit
vnita corpori:⁊ ipſa intellectio ſeu viſio
dei ⁊ fruitio ꝑpetua erit vel aliter.Si=
cut dediſti ei ptātem oīs carnis.i.feciſti
eum oīm hoīm caput vt omne qđ dedi=
ſti ei.ſ.filio:det eis.ſ.hoibus vitā eternā
id eſt fit obiectū in eterna vita:deitas
q̄dem eſſentialiter:⁊ humanitas accidē
taliter.Utrumq̄ꝫ eñ datū eſt filio a pa= L
tre.Deitas quidē immediate.humani=
tas vero mediāte deitate qua eā aſſum
pſit:⁊ vtrūq̄ꝫ dat nobis vitā eternā ob=
iectiue:q̄r deitas erit obiectū intellectū
beati humanitas aūt ⁊ intellectꝰ ⁊ ſen=
ſuū.¶Ad intellectū vero ſequētiū ſcien
dū eſt ꝙ eternā vitā ſeu felicitatē huma
nā opȝ ꝯuenire hoī inq̄tū hō eſt.ſiue vt
a beſtijs diſtinguit᷑.alioqui nō eēt ꝓpria
hoīs ſed ei ⁊ brutis cōia.Scđm menteȝ
ergo cōuenit homini.Et ideo q̄dā exiſti
mantes volūtatē eſſe intellectu nobilio
rē:dicunt eam cōſiſtere in operatiōe vo
luntatis q̄ eſt fruitio.Quidā ꝟo dicunt
ꝙ cōſiſtit in operatione intellectꝰ:q̄r no
biliorē illum volūtate credunt.Oēs eñ
fideles:imo ⁊ peripatetici recte ſentien
tes in hoc cōueniunt ꝙ eſt nobiliſſima
oꝑatio nobiliſſime potētie reſpectu no=
biliſſimi obiecti.Opinio ergo.s.Tho.eſt M
ꝙ in operatione intellectus ꝯſiſtat qua
deū nobiliſſimo mō.i.ꝑ eſſentiā cogno=
ſcit.Hec aūt via rōnibus iſolubilibꝰ cō=
cludit᷑ ab eo eē vera.i.ij.q.iij.ꝯ.gētiles.c.

xxvi.Hanc ergo ſequimur.Tripliciter
ergo q̄tū attinet ꝓpoſito noſtro mō pōt
humana beatitudo ſumi.Uno mō.ſ.ob
iectiue:⁊ eſt deꝰ q̄tum ad eſſentialē bea
A titudinē:⁊ humanitas xp̄i q̄tū ad acci=
dētalē.Alio mō ſubiectiue vel eſſentia=
liter:⁊ eſt intellectualis viſio dei.Uñ ſm
Aug.cōtēplatio ꝓmittit᷑ nobis actionū
oīm finis.Et rurſus idē dicit ꝙ viſio eſt
tota merces.Tertio ꝓ eo ꝑ qđ ad hanc
viſionē venit᷑ ⁊ ſic fides ieſu xp̄i ð̄r felici
tas.Uerba ḡ xp̄i q̄bꝰ dicit[hec eſt aūt vi
ta eterna vt cognoſcant te ſolū verum
deū:⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m]triplicem
pñt habere ſenſum.Si eñ ſumat᷑ beati
tudo primo modo ſenſus eſt ꝙ humana
felicitas obiectiue ſit deꝰ cognitus:⁊ xp̄s
eius.Si ſcđo modo ſenſus eſt:ꝙ ſit ipſa
cognitio dei ⁊ xp̄i:que ſubiectiue i nobis
eſt.Tertio aūt mō ꝙ ſit cognitio.i.fides
qua credimus in deū ⁊ in xp̄m eiꝰ q̄ pōt
B vocari beatitudo diſpoſitiue:q̄r eſt via
ad illā et participatiue:q̄r eſt q̄dā ꝑtici=
patio illius clare cognitionis quā expe
ctamus in patria.Quilibet aūt hoꝝ triū
ſenſuū diuidit᷑ in duos ſenſus.Nā illa
dictio ⁊ pōt copulare iter deū patrem ⁊
xp̄m miſſum inq̄tū eſt hō:⁊ nō inq̄tuȝ
eſt deus:⁊ tunc oēs ſenſus intelligendi
ſunt de btitudine vt includit eſſentialeȝ
⁊ accidentalē ſil'.Pōt etiā copulare iter
deū patrē ⁊ xp̄m:inq̄tū ꝑſona diuina:⁊
tūc duos primos ſenſus opȝ de eſſentia
li beatitudine intelligere.tertius ꝟo eſt
falſus niſi accipiat᷑ xp̄s vt miſſus ita ꝙ
fides de incarnatione includat᷑.Nō eñ
ſufficit creddre myſteriū trinitatis:ſed
opȝ etiā credere myſteria xp̄i:ꝑ que du
cimur in ſalutē:vt docet.s.Tho.ij.ij.q.
ij.Sȝ ſumēdo xp̄m ꝓ ꝑſona diuina re=
manet in predictis verbis magna que=
ſtio ꝓpter illam dictionem excluſiuam
ſolū.Si eñ ſolus pater eſt verus deꝰ:fi
lius nō erit deus:neq̄ꝫ ſpūſſctūs erit deꝰ
vt ex hoc loco deducūt Arriani.teſte Hi
C la.iiii.li.de trini.Dicūt eñ filiū eſſe a pa
tre eſſentialiter diuerſum ⁊ nobiliſſimā
eius creaturā.Sȝ ꝯ eos arguit idē in.v.
de tri.ſic.Quicq̄d hȝ naturā ⁊ ꝟtutē au
ri:vere eſt aurū.Sed filius vere hȝ natu
rā ⁊ virtutē dei.qđ patet q̄r hȝ operatio

nem dei.q̄r quecunq̄ꝫ operat᷑ pater ope=
rat᷑ ⁊ filius:vt pȝ Jo.v.Propria autem
oꝑatione cognoſcit᷑ virtus ⁊ natura rei.
Hec aūt rō Hila.valde ꝯ arriū ſuſcipiē=
tē euāgeliū:⁊ etiā ꝯ iudeos valuiſſet q̄n D
cōſtabat eis ꝙ ꝓpria authoritate ſuſci=
taret mortuos hoc eñ erat habere oꝑa=
tionē dei.Ad q̄ſtionē ergo tripliciter ð̄r.
Primo ſm Hila.ix.de trini.⁊ Aug.ſuper
Joā.ꝙ ly ſolū determinat ly verū deuȝ
nō aūt ly te:⁊ eſt ſenſus:vt cognoſcāt te
eſſe deum:q̄ ſolus es verus deus.Unde
tūc nō excludit᷑ filius vel ſpūſſanctus:ſȝ
excludit᷑ oīs creatura ⁊ oē idolū.Uñ ſta=
tim ſubdit:⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m.ſ.co
gnoſcāt ſolū verū deū eſſe ⁊ idē intelli=
gendū eſt de ſpūſctō:q̄ eſt charitas con=
ſubſtātialis amborū.Uñ dicit hic.ſ.Th.
ꝙ fit mētio ſolū de p̄re ⁊ filio:q̄r vbicūq̄ꝫ
iſti ponunt᷑ ꝓcipue in ꝑtinentibꝰ ad ma
ieſtatē diuinitatis intelligit᷑ ſpūſſctūs q̄
eſt amborū nexus:ordo ergo verboꝝ eſt
vt dicit Aug.vt te ⁊ quem miſiſti ieſum
xp̄m cognoſcāt ſolū verū deuȝ.Scđo ð̄r E
ſm Aug.vj.de trini.ꝙ hoc dictū ē ad ex
cludendū errorē coꝝ:q̄ dixerūt ꝙ nulla
diuina ꝑſona ſola ſit deꝰ:⁊ ꝙ tota trini=
tas eſt deꝰ:⁊ nihil aliud.Cōtra qđ dicit
xp̄s ꝙ pr̄ ſolꝰ ē verꝰ deꝰ.Intēdit āt aug.
ꝙ ly ſolū pōt determinare ly te:⁊ ſtare
cathegorematice:ita ⁊ ſolitudinē ponat
circa patrē ⁊ eſt ſenſus.Pater ſolitarie
ſumptꝰ nō intellecta alia ꝑſona diuina:
vere ē deꝰ.Sȝ ꝯ q̄r iſtū ſenſuȝ negat.s.
Tho.i.diſ.xiiij.Ad hoc dico ꝙ.s.Tho.lo
quit᷑ de ſolitudine reali:q̄ in deo nō eſt.
Aug.vero de ſolitudine ſm rōnē q̄ pōt
eſſe in intellectu nr̄o predicāte aliq̄d de
vna ꝑſona:⁊ nō de alia.Tertio ð̄r ſm.s.
Tho.primo vbi.ſ.ꝙ ly ſolꝰ pōt determi
nare ly te ⁊ teneri ſyncathegorematice
⁊ excludere neutraliter ⁊ participatiōe
ꝓdicati vt ſit ſenſus.Nihil aliud a pa=
tre eſt deꝰ:qđ verū eſt:q̄r ſola creatura
eſt aliđ a p̄re:nō āt maſculine:vt ſit ſen
ſus.Nullꝰ aliud a patre eſt deꝰ:q̄r filiꝰ
eſt aliꝰ a p̄re:ſȝ non aliud ⁊ eſt deꝰ.Pōt
ēt vt ibi dicit excludere maſculine a par F
ticipatiōe ſubiecti:vt ſit ſenſus.Ut co=
gnoſcāt te q̄ ſolꝰ eſt pater eſſe verū deū.
¶Sciendū eſt auteȝ ꝙ oēs diuine per=

ſone cōueniūt in vna eſſentia:iō qn̄ di=
ctio excluſiua addit vni earuz reſpectu
alicui⁹ eſſentialr nō excludit alia.Non
em̄ cū dr:patrē nēo nouit niſi filius:ex=
cludit pater a notitia ſui:qꝛ notitia eſt
terminus eſſentialis et oībus cōmunis.
G ¶In hac parte ē documētū morale:de
quo ait Chry.Qḋ enim dixerat dn̄s.In
mūdo preſſurā habebitis:poſt admoni
tionē ſubleuatis oculis in celū ad orōnē
cōuertit:erudiēs nos in tribulationib⁹
oīa dimittentes ad deū refugere.Hec il
le.Vn̄.s.Tho.dicit ꝙ xp̄s pro diſciplis
oraturus conuenieñter interponit tribu
lationes in paſſione ſibi imminētes:qꝛ
in tribulationib⁹ maxie de⁹ exaudit ſm
illud ps̄.Ad dn̄m cum tribularer clama
ui et exaudiuit me.¶Quātū ad ſcōm tā
gitur īpoſiti opis cōſummatio q̄ erat rō
q̄re dēbat exaudiri.Lȝ em̄ q̄ a deo vult
exaudiri:debeat poti⁹ peccata ꝯfiteri q̄
merita:iuxta exēplū phariſei ꝛ publica
ni.Lu.xviij.tn̄ ad ſe excitādū i maiorez
feruorē īterdū expedit ēt merita coraz
deo recitare:ſicut Ezechias Eſa.xxxviij.
H dixit obſecro dn̄e memēto ꝛc.Igit dicit
(Ego te clarificaui)docēdo ignorātes de
te ſm Hila.(ſup terrā)qꝛ i celo de⁹ not⁹
erat:vt idē dicit. Contra qꝛ ſupra dixit
vt filius tuus clarificet te.Ad hoc dico
ꝙ filius clarificauerat patrē perſonalr
ꝛ clarificaturus erat apoſtolos per orbē
mittēdo.Vel ſm Aug.loquit p modum
p̄teriti.(Opus cōſūmaui)qḋ dediſti mi=
hi vt facerē p redemptiōe ꝛ illuminatio
ne mūdi.Sȝ ꝯtra:qꝛ adhuc reſtabat paſ
ſio.Ad hoc dr ꝙ ſaluator dicit ſe paſſio=
nē cōſummaſſe.Pͥo ſm Aug.qꝛ ſe eaȝ
ꝯſummatuꝝ certiſſime nouerat.Scḋo
ſm Chry.qꝛ ex parte ſua oīa fecerat et
intendit Chry.ꝙ xp̄s iā nō hēbat facere
ſȝ pati.Tertio ſm eūdē ꝙ maior ps ope
ris erat facta dr totū factū.Quarto ſm
eūdē:qꝛ iam aderat paſſio ꝛ incipiebat:
principiū aūt dr dimidiū toti⁹.iiij.Pol.
(Et nūc clarifica me tu pater)ſm huma
I nitatē:illā glorificādo(apud temetipꝫ).
i.in patria ſiue i gloria.Chriſt⁹ em̄ erat
adhuc aliquo mō viator.Vel dr apud te
metipſum:qꝛ corporis ſui gloria quam
poſtulabat:huic mūdo nō ē patēs(cla=
ritate quā habui prius q̄ mūdus fieret
apud te).i.per virtutē diuinitatis ſcōm
Hila.a qua hūanitas glorificata eſt:et
quā fili⁹ eternalr habuit apud patrem: K
Vel ſm aug.p claritatē creatā:quā fili⁹
ab eterno ſm humanā naturaȝ habuit
apud patrē per diuinā predeſtinatio=
nē.Optat ergo ſibi dari gl̄iaȝ corpis in
reſurrectione ſibi ex predeſtinatiōe de=
bitam.Quidā autē in his verbis intelle
xerunt ꝙ humanitas a verbo ſuſcepta
qn̄q; conuertat in verbuȝ ꝛ cōmutet in
deū.Sȝ ꝯtra hos arguit.s.Tho.qꝛ ipſa
hūanitas ſm hoc ānihilaret.Nā oē qḋ
in aliq̄d ꝯuertit:vl ipꝫ annihilat.vl illḋ
qḋ ꝯuertit auget:verbū aūt diuinū au=
geri nō pōt.Hec ille.Sȝ cōtra qꝛ ſm eū
in.iij.par.ꝛ in.iiij.panis cōuertit in cor
pus xp̄i ꝛ tn̄ neq; illud corpus auget:ne
q; panis ſm eū annihilat.Dico ꝙ hic lo
quit de annihilatiōe large:vt dicat an=
nihilari oē cuius nihil manet:q̄uis ma
neat id in qḋ cōuertit.Proprie aūt anni L
hilat cui⁹ nihil manet:ꝛ qḋ i nihil cōuer
tit:ꝛ ſic loquit in.iij.parte:ꝛ.iiij.nō autē
hic qꝛ ſufficiebat ei ſumere annihilatio
nē large.Quidā tn̄ dicunt poſt illā ſup
Io.non eſſe eius totā.vt ēt ptꝫ in fine ei⁹
quia fuit collecta per fratrē Raynaldū
diſcipulū ſancti Tho.ſub eodē ſctō tho.
legente.Manifeſtat aūt ꝯſeq̄nter ꝙ op⁹
cōſummauerit dicēs.(Manifeſtaui no=
mē tuum)p̄dicādo ꝛ cōuerſando(hoib⁹
quos dediſti mihi).i.aplis:quib⁹ ſpecia
lius ſecreta dei reuelauit q̄ alijs(de mū
do).i.de mundana cōuerſatione ex qua
ſunt vocati.Volens aūt p ipſis chriſtus
orare adducit multas rōnes ꝙ deberet
pro eis orare.Pͥa eſt:qꝛ erat eoꝝ ma=
giſter cui⁹ erat p diſcipulis zelare.Di=
cit ergo(Tui erant)ſm diuinitatē:vt di
cit Aug.ꝛ intellige q̄ ad predeſtinationē
(ꝛ mihi eos dediſti)ſm humanitatē:vt
idē dicit:non autē ſm diuinitatē:qꝛ ni=
hil habuit pater qḋ non habuerit filius
ſemper lȝ a patre.Sūt dati xp̄o homini M
per cōuerſionē ad fidē eius ꝛ vocationē
ad aplatum:cū pri⁹ fuiſſēt dei p p̄deſti=
nationē ꝛ nō xp̄i vt hō eſt.Scḋam rōnē
tāgit cū ſubdit(Et ſermonē tuū ſeruaue
rūt).i.meipſum ſm Bedā:q̄ ſum verbū

tuū:qḋ memorie cōmēdarūt.Vel ſermo=
nē tuū.i.p̄cepta tua ſm eundē Bedā q̄
ſeruauerūt credēdo in me.Vn̄ ſubditur
A [Nūc cognouerūt]Vt dicit Beda.q̄daȝ
dicūt ꝙ iſte ſit textus:nūc cognoui:ſed
hoc nō hȝ rationē.Quō em̄ inquit pote=
rat ignorare filius q̄ ſunt patris[Quia
oīa q̄ dediſti mihi]taȝ natura q̄ doctria
ſm Bedā[abs te ſunt]ſcȝ procedentia.
Accepit em̄ oīa filius a patre inquātuȝ
hō ꝛ inquātū deus.[Qꝛ verba q̄ dedi=
ſti mihi dedi eis]docēdo eos[ꝛ ipſi acce
perūt].i.intellexerunt atq; tenuerūt:ſȝ
Aug.Tunc em̄ vt ait verbū accipit cuȝ
mente percipit[Et cognouerūt vere]p
fidē[qꝛ a te exiui]p incarnationē[ꝛ cre=
diderūt]ſubaudi vere ſm aug.i.firmi=
ter quaſi iā non ad ꝓpria redituri.Loq̄
tur em̄ de eis ſm id qḋ futuri erant ſm
eundē(qꝛ tu me miſiſti)qḋ idē eſt ſm au=
gu.qḋ a te exiui.Sed ꝯtra:nā ſm Hila.
exire ptinet ad eternam gn̄ationē:mitti
vero ad incarnationē:ergo nō ſunt idē.
Soluit aūt.s.Tho.qꝛ ſi loq̄mur de xp̄o
quantū ad diuinitatē q̄tū ad filium dei
B aliud eſt exire aliud mitti:ſȝ ſȝ hūanita
tē quātū ad filiū hois ideȝ ſunt vt dicit
aug.Hec ille.¶In hac pte ē morale do=
cumētū:ꝙ qui ꝓpter deū ſe humiliant
ꝛ explent opa q̄ deus eis iniūxit:pducū=
tur ad clarificationē.i.gl̄ificationē que
apud deū eſt.De hoc ait Apls Ro.viij.
Nō ſunt cōdigne paſſiōes hui⁹ tpis ad
futurā gl̄iaȝ q̄ reuelabit i nobꝫ.¶Quā=
tū ad tertiū poſitis rōnib⁹ orādi:ponit
ipſa diſcipuloꝝ cōfirmatio quā xp̄s eis
petiuit cū dr[Ego p eis rogo]Nō exp̄=
mit aūt q̄d p eis petat.Et qꝛ vt dicit.s.
Tho.iij.pte.q.xxxi.oīs orō xp̄i q̄ rōne de
liberata fuit exaudita eſt.Dicēdū vr̄ ꝙ
petiuit ea q̄ aplis dedit de⁹ puta ꝙ poſt
paſſionē nō remanerēt ī fidelitate ꝛ hmōi
[Nō p mūdo].i.hoib⁹ carnalr viuenti
bus ſm aug.q̄ nō ſunt in ea forte gr̄a vt
ab illo eligāt ex mūdo.Vr̄ aūt aug.velle
vt p mundū itelligant p̄ſciti q̄ eligendi
C nō erāt.Pro talib⁹ em̄ nō eſt orandūȝ ei
cui conſtāt tales eſſe p̄ſcitos[Sȝ p his
quos dediſti mihi qꝛ tui ſunt]ſȝ eternā
p̄deſtinationē.Vel alr.Rogo p eis vt.ſ.
in ſua volūtate pſperent q̄ bona eſt:nō
p mūdo:qꝛ eorum volūtas eſt mala:et
mihi aduerſa.Ne vō q̄s exiſtimet xp̄m
nouū habere principiū:ꝛ nouiter iſtos
a deo accepiſſe inquātū deus erat:ſub= D
iungit:[Et mea oīa tua ſunt:ꝛ tua mea
ſūt]qḋ ſm aug.dr qꝛ ꝛ ipſe fili⁹ de⁹ eſt pa
tri equalis.Vel ſm alios iō dr:qꝛ ꝓpter
vnionē i pſona fit idiomatū cōicatio:ita
ꝙ ea q̄ ſunt diuinitatis attribuunt hoi:
ꝛ q̄ hois deo.Dicim⁹ ei ꝙ hō creauit ſtel
las ꝛ ꝙ de⁹ eſt crucifixus.Vide de hoc.
s.Tho.iij.par.q.xv.[Et clarificat⁹ ſum
in eis].ſ.aplis inq̄tū.ſ.credebāt i xp̄m
ſm Chry.ei⁹ gloriā ptim cognoſcentes.
[Et iam nō ſum i mūdo].i.ſ.ꝓximo ſum
vt a mūdo recedā.Vn̄ ſubdit[ꝛ hi i mū=
do ſunt:ꝛ ego ad te venio]qḋ eſt quodā
modo nō eſſe mūdo a quo recedo:quaſi
diceret.Cū eſſem cū eis ego ſeruabam
eos in noīe tuo:nūc aūt tibi eos recōmē
do.Et i hoc eſt morale documētū:quā=
tā curā xp̄s de ſalute fideliū hēbat:ꝛ cō E
ſequēter quātam nos habere debeam⁹.
Vn̄ amorē ſuū materno ꝯparat ꝛ p̄fert.
Eſa.lxix.Nūq̄d pōt obliuiſci mulier in=
fantē ſuū:vt nō miſereat filio vteri ſui.
Et ſi oblita fuerit:ego nunq̄ obliuiſcar
tui.Eſt aūt ſciendū ꝙ hoc euāgeliū legi
tur in die virginis:qꝛ ei illa verba xp̄i cō
ueniunt:oīa mea tua ſunt:vt ſit vox dei
ad virginē.Deus eniȝ ꝛ cōmiſit oīa offi
cia ſua.Nā pater fecit eaȝ theſaurariā
ſuā:cōmittēdo ei theſauruȝ ſue potētie.
Nā aliq̄s eſt potēs in curia alicuius vel
rōne parētele vel rōne gr̄e quā hȝ apḋ
dn̄m vel rōne obſequij exhibiti dn̄o.Btā
aūt vgo eſt mater regis:ſicut Berſabee
Salomonis.cui ipē dixit:petemr̄ mi.iij.
Reg.ij.ꝛ inuenit gr̄am apud deū ſepteȝ
opa mie exhibuit regi:vt ſupra dictū eſt
Iō ē potētiſſima.Fili⁹ quoq; fecit eā ca=
merariā ſuā:qꝛ vēter ei⁹ purgat⁹ ſancto
ſpiritu ꝛ pictus donis celeſtibus fuit ca
mera filij dei quē habēdo in vtero habe
bat ignē inextinguibilē:lucē inacceſſibi
lē ꝛ dulcedinē ineffabilē.Et ſpūſſctūs fe
cit eā eleemoſynariā ſuā.Pr̄ em̄ et fili⁹
dat nobis ſua dona p amorē:ꝛ ꝯſequen F
ter p ſpm̄ ſctm̄ q̄ ē amor ꝛ primū donū:
ſed ipſe ſpūſſctūs dat nobis ſua dona p
vginē.Vn̄ ipſa in corpore mixto cōpat

collo.per qđ caput influit alijs mēbris.
Vñ ſm Bern.nulla gratia de celo deſcē
dit ad terrā niſi trāſeat p manus Ma=
rie.Qđ intelligit inquātū ea q̄ facit xp̄s
G dicit facere ergo q̄ dedit chriſto eſſe ho=
minē ſiue humanitatē:per quā xp̄s eſt
mortuus:ꝛ nos deo reconciliauit:et no=
bis meruit.

¶ Dñica in ramis palmarum.

Scitis quia poſt biduum
paſcha fiet:ꝛ filius ho=
minis tradetur vt cruci
figatur:tūc congregati
ſunt principes ſacerdo=
tum ꝛ ſeniores populi ꝛc.

Scitis qꝛ poſt ꝛc.In hac do=
minica legitur paſſio ſed il=
lam ꝛ omnes alias que legū
tur in ferialibus dieb9 vide
infra in fere.vj.Legit etiam
illud euāg.cū appropinquaret.ſꝫ vide
illud ſupra dominica.j.in aduentu.

H ¶ Feria.ij.poſt dñicam palmarum.
¶ Textus euāgelij.Jo.ca.xij.

Ante ſex dies paſche ve=
nit ieſus bethaniam:vbi
fuerat lazarus mortuus
quem ſuſcitauit ieſus.Fe
cerunt autem ei cenā ibi ꝛ martha
miniſtrabat.Lazarus vero vnus
erat ex diſcūbentibus cū eo.Ma=
ria ergo accepit librā vnguēti nar=
di piſtici pretioſi:ꝛ vnxit pedes ie=
ſu ꝛ exterſit capillis ſuis pedes ei9
ꝛ dom9 impleta eſt ex odore vn=
guenti.Dicit ergo vnus ex diſcipu
lis ſuis Judas ſcariothis qui erat
eum traditur9.Quare hoc vnguē
tum non venijt trecentis denarijs
ꝛ datum eſt egenis?Dixit aūt hoc
non qꝛ de egenis ptinebat ad eum
ſed quia fur erat:ꝛ loculos habens
I ea q̄ mittebāt portabat.Dixit ergo
Jeſus.Sine illaꝫ vt ī die ſepulture
mee ſeruet illud.Pauperes enim
ſemper habebitis vobiſcū:me aūt
nō ſemp habebitis vobiſcum.Co=
gnouit ergo turba mlta ex iudeis
qꝛ illic eſſet:ꝛ venerūt nō ppter ie=
ſum tm̄:ſꝫ vt lazarū viderēt:quem
ſuſcitauit a mortuis.Cogitauerūt K
aūt prīcipes ſacerdotū vt lazarum
interficerēt:qꝛ multi ppter illū abi
bāt ex iudeis ꝛ credebāt in Jeſum.
In craſtinū aūt turba multa q̄ cōue
nerat ad diē feſtū cū audiſſet qꝛ ve
nit ieſus hieroſolymā ꝛ acceperūt
ramos palmarū:ꝛ pceſſerūt obuiā
ei ꝛ clamabāt:Oſanna bñdictus q̇
venit in noīe dñi rex iſrl.Et īuenit
ieſus aſellū ꝛ ſedit ſuper eum ſicut
ſcriptū eſt.Noli timere filia Syon
Ecce rex tu9 venit ſedēs ſuper pul
lū aſine.Hoc nō cognouerūt diſci=
puli ei9 primum:ſꝫ qñ glorificatus
eſt Jeſus:tūc recordati ſunt qꝛ hec
erāt ſcripta de eo:ꝛ hec fecerūt ei.
Teſtimoniū ergo phibebat turba L
q̄ erat cū eo qñ lazaruꝫ vocauit de
monumēto:ꝛ ſuſcitauit eū a mor=
tuis.Propterea ꝛ obuiā veīt ei tur
ba qꝛ audierūt eū feciſſe hoc ſignū.
Phariſei ergo dixerunt ad ſemet=
ipos.videtis qꝛ nihil pficim9.Ecce
mūdus tot9 poſt eū abijt.Erāt aūt
gētiles quidā ex his q̄ aſcēderant
vt adorarent in die feſto.Hi ergo
acceſſerunt ad philippum q̄ erat a
bethſaida galilee:ꝛ rogabāt eum
dicētes.Dñe volumus Jeſuꝫ vide
re.Uenit Philippus et dicit An=
dree.Andreas rurſū ꝛ Philippus
dixerūt ieſu.Jeſus autē rñdit eis
dicēs.Ueīt hora:vt clarificet fili9
hoīs.Amen amen dico vobis:niſi
granū frumēti cadēs in terra mor=
tuū fuerit ipſuꝫ ſolū manet.Si aūt
mortuū fuerit:multū fructū affert. M
Qui amat aīam ſuā:pdet eam.Et
q̇ odit aīaꝫ ſuā ī hoc mūdo:in vitā
eternam cuſtodit eam.Si q̇s mihi
miniſtrat:me ſequat.Et vbi ſū ego

illic ꝛ miniſter meus erit.Si quis
mihi miniſtrauerit:honorificabit
eum pater meus.Nūc aīa mea tur
bata eſt.Et quid dicā.Pater ſalui=
fica me ex hac hora.Sed ppterea
A veni in horam hanc.Pater clarifi=
ca nomē tuū.Uenit ergo vox de ce
lo dicēs Et clarificaui ꝛ iterū clari
ficabo.Turba ergo q̄ ſtabat ꝛ au=
dierat dicebat tonitruum factum
eſſe.Alij dicebant.Angelus ei lo=
cutus eſt.Rñdit Jeſus ꝛ dixit.Nō
propter me hec vox venit ſed pro=
pter vos.Nunc iudicium eſt mun=
di.Nūc prīceps huius mūdi eijcie
tur foras.Et ego ſi exaltatus fue=
ro a terra.omnia traham ad meipſꝫ
Hoc aūt dicebat ſignificans qua
morte eſſet moritur9:Rñdit ei tur
ba.Nos audiuimus ex lege qꝛ xp̄s
manet in eternū.Et quō tu dicis.
opꝫ exaltari filium hominis.Quis
eſt iſte filius hoīs?Dixit ergo eis
B ieſus.Adhuc modicū lumē in vo=
bis eſt.Ambulate dū lucē habetis:
vt nō tenebre vos comprehēdant:
Et qui ambulat in tenebris neſcit
quo vadit.Dū lucē habetis credite
in lucē vt filij lucis ſitis.Hec locut9
eſt Jeſ9 ꝛ abijt ꝛ abſcōdit ſe ab eis.

Ante ſex dies paſche ꝛc.Jo.
xij.In preſenti euan.in quo
narrat quō xp̄s ſabbato añ
dominicā palmarū exiēs de
deſerto ī quo latuerat venit
bethaniam:ꝛ ſequenti die in hierl'm:et
ibi pdicauit:tāgunt tria pūcta:que ſunt
Murmuratio:Aſſociatio:ꝛ Predicatio
Quantū ad primū in quo tangit mur=
muratio iude p effuſione vnguēti:opꝫ
C ſolum aliqua declarare ūba:(Ante ſex
dies paſche).i.ſexto die añ paſcha.i.ſab
bato añ dñicā palmarū.Dicit aūt theo.
q̄ tunc incipiebant cōuiuare ꝛ ſolenni=
zare:qꝛ in craſtinum.i.in die palmarum
erat.x.dies menſis in qua agnus immo
landus ſegregabat a grege (venit Be=
thaniam vbi erat lazarus mortuus quē
ſuſcitauit ieſus.Fecerunt aūt ei cenaꝫ)
in domo ſimōis leproſi:vt dꝛ Mat.xxvj.
Nec obſtat qđ martha miniſtrabat vꝫ la D
zarus recūbebat.quia vtrūqꝫ potuit in
domo auunculi vicina fuiſſe (ꝛ martha
miniſtrabat:Lazarus vo vnus erat ex
diſcumbentibus cum eo.Maria ergo ac
cepit libram vnguenti)Ecce magnificē
tiam marie(nardi piſtici pretioſi) Dicit
aūt piſtici ſm aug.a loco vñ erat vnguē
tū.Uel piſtici.i.fidelis ſm Alchuinū.pi
ſtis eñ grece latine dicitur fides.Non
eñ erat adulteratum alijs ſpecieb9 ſeu
ſophiſticatū(ꝛ vnxit pedes ieſu ꝛ exter=
ſit capillis ſuis pedes eius:ꝛ domus im
pleta eſt ex odore vnguenti.Dicit ergo
vnus ex diſcipulis ſuis iudas ſchario=
tis)ſic dictus eſt a ſchariothi vico.Inde
eniꝫ dꝛ.hic ꝛ hec ſchariothis ꝛ hoc ſcha=
riothe:qui erat eum traditurus.Quare
hoc vnguētū non venijt trecentis dena
rijs ꝛ datū eſt egenis:Sed cōtra qꝛ alij
dicūt diſcipulos ꝛ non ſolū iudā murmu
raſſe.Ad hoc dicit aug.de cōſen.euā.qđ
alij ponunt pluralē numerū p ſingula=
ri:vel vt dicit Jo.de ſolo iuda meminit E
quia latro erat alij vero propter paupe=
rū curā murmur cōceperūt:aut ꝛ verba
expſſerunt(Dixit aūt hoc nō qꝛ de ege=
nis ptineret ad eū).ſ.q̄tū ad effectū:pti=
nebat āt q̄tū ad offm̄:qꝛ erat diſpenſa
tor[ſꝫ qꝛ fur erat ꝛ loclos hñs].i.cuſtos
exiſtēs loculoꝝ ſiue burſe dñi ac cōdiſci=
puloꝝ.Et ſꝫ au.dñs admiſit ꝛ tolerauit
furē vt diſcam9 malos tolerare.Et ei lo
culos dñs cōmiſit ſm Chry.ne aliqͣ hret
occaſionē ꝛ diceret:pecūiarū:deſyderio
dñm pdidi.Uel ſm Theo.qꝛ minimus
erat.Minor eñ eſt pecūie diſpēſatio q̄
doctrie.Habuit aūt loculos dñm ſꝫ au.
vt ſciret eccl'ia qñ loculos habere pt ꝛ ſꝫ
s.Tho.in ſignū q̄ hoc nō derogat ſum=
me pfectioni.ꝛ ſm eūdē in ſignū q̄ illud F
Matt.vj.Nolite ſoliciti eē:nō ſignificat
q̄ nihil ī craſtinū reſeruet[ea q̄ mittebā
xp̄o]paupi ꝛ collegio ſuo[portabat]ꝛ cō
ſeqnter cupiebat hr̄e ſēp burſā plenā:vt
meli9 ide ſubtraheret(Dixit ḡ ieſ9)vo=
lēs rōnabiliter excuſare mariā.Dicit ei

Chry.⁊.s.Tho.ꝙ multa bona ſunt de q̃
bus ſi ꝯſiliū peteret anteꝗ̃ fierēt ea nō cō
ſulerēmꝰ:qꝛ poſſent fieri meliora:ſed tñ
ſi iā ceperint fieri nō ſunt ꝓhibēda dū=
mō ſint bona. Et ſic dicunt ꝙ dñs anteꝗ̃
G Maria effudiſſet vnguētū:forte illud da
ri pauperibꝰ maluiſſet:ſ; tñ poſtꝗ̃ iam
res agebat͛ dixit.(Sinite illā.)Ex hoc p;
ꝙ plures erāt murmurātes.(Ut ĩ diē ſe=
pulture mee ſeruet illud)non idē nūero
ſ; ſpecie vel gñe:ſm.s.Tho. Btūs autē
Matth. dicit. Preuenit vngere corpus
meū in ſepulturā.i.morte ſepulture.Ex
ponit͛ aūt iſte paſſus tā varie vt melius
iudicē ꝓpriā tantū expoſitionē; ponere.
Sciendū eſt ergo ꝙ dubiū eſt an Maria
p̃ſciuerit mortē xp̄i.Quidā em̄ iō dicunt
ꝙ nō:qꝛ ex ſcriptura nō habet͛.Et ſic ſen
ſit.s.Tho.dicēs hoc illā feciſſe ex quodā
inſtinctu nature ſicut frequēter aliq̃ ad
aliq̄d faciendū mouent͛ cuiꝰ ratione nō
intelligūt.vt Caiphas Jo.xj.Uerum nō
incōuenit ꝙ ſciuerit eā:qꝛ fuit familia=
riſſima xp̄o:⁊ verbū eiꝰ audiebat libētiſ
H ſime.Si ergo xp̄s duodecim diſciplis p̃=
dixit paſſionē:quā ⁊ mater filiorū zebe=
dei intellexit nō eſt irrationabile ꝙ etiā
huic cui p̄rio voluit poſt reſurrectionem
appere eā p̄dixerit.Tū ēt potuit qꝛ a btā
v̄gine que ibi ꝓculdubio aderat ſicut ⁊
poſt aderat cruci in die paſſionis:de his
edoceri. Dato tñ ꝙ illam nō ſciuerit tñ
cū eſſet nobiliſſima non potuit eā latere
ꝯſiliū iudeorū de morte xp̄i.Timuit aūt
ne xp̄o occiſo illū inungere nō ꝑmittere
tur:nec tñ erat ſine ſpe vngēdi cadauer.
Et iō ⁊ p̄uenit inungere corpus ⁊ tñ ſer
uauit ēt aliq̄d de vnguēto ad vngendū
ſi poſſet in ſepulcro.Unum ergo fecit qꝛ
vnxit.⁊ de hoc dicit Matth.p̄uenit vnge
re corpus ⁊c.aliud facere cogitabat.⁊ de
hoc dixit Joānes.Ut in diē ⁊c. Diſcipli
aūt rep̄hēdebāt eā de eo qđ fecerat:⁊ re=
ſiduū vnguēti forte vendi volebāt:⁊ xp̄s
eos de vtroq; cōpeſcuit. De p̄rio q̄dē vt
dicit Mattheꝰ.de ſcđo vt dicit Jo.(Pau
peres em̄ ſemꝑ habebitis vobiſcum me
I aūt ſemꝑ nō habebitis).ſ.ꝗ̃tū ad p̄ſen=
tiā corporalē.Quātū em̄ ad diuinitatē:
et ꝗ̃tū ad p̄ſentiā eius in ſacro euchari
ſtie:⁊ ꝗ̃tū ad p̄ſentiā ꝑ gratiā et amorē

in cordibꝰ ſe amantiū:⁊ ꝗ̃tū ad ſpecialē
ꝓuidētiā quā h; de bonis dicit͛ Matth.
vlti.ecce ego vobiſcū ſum ⁊c.(Cognouit
ergo turba multa ex iudeis qꝛ ilic eſſet:⁊
venerūt nō ꝓpter ieſum tm̄ ſ; vt lazarū
viderēt quē ſuſcitauerat a mortuis)De K
ſyderabāt ei videre ſuſcitatorē q̄tridua
ni mortui ⁊ ip̄; ſuſcitatū ⁊ de futura vita
aliq̄d itelligere ab eo q̄ īde redierat.i.la
zaro.qꝛ hmōi deſyderiū inatū eſt hoi:vt
dicit.s.Tho . Cogitauerūt aūt p̄ncipes
ſacerdotū vt ⁊ lazarꝫ interficerent.qm̄
multi ꝓpter illū abibāt ex iudeis(a hie=
ruſalē in bethaniā) vel a ſynagoga ad
fidē(⁊ credebāt in Jeſum)O ſtultitiam.
Seu quare nō ita actū eſt circa alios re=
ſuſcitatos ⁊ ſanatos a dño.Rñdit Chry.
⁊.s.Tho.ꝙ ꝓpter quatuor. Primo qꝛ h̄
miraculū fuit patens corā multis ⁊ ma
gnū.Scđo qꝛ lazrꝰ erat ꝑſona inſignis.
Tertio qꝛ tūc erat feſtū in quo totꝰ ppl̄s
erat ꝓpe bethaniā.Quarto qꝛ non pote
rant calūniari hoc factū fuiſſe ꝯtra legē
q̄ſi i ſabbato ꝑpetratū:ſicut fecerāt dece
co nato.Jſtis em̄ ꝯcurrētibus totus q̄dē
mūdus ꝯuerti debuiſſet.ſ; corda q̄ fue= L
rāt vitiorū inuidieq; vel maxime armis
occupata ꝯtra deū armant͛ ad pugnā.
¶Quātū ad ſcđ; tangit quō xp̄s ſolēni
ter fuit aſſociatus in hierl̄m in die pal=
marū ibi(Jn craſtinū aūt turba multa q̄
venerat ad diē feſtū cū audiſſet qꝛ Jeſus
venit hieroſolymā:acceperūt ramos pal
marū:⁊ ꝓceſſerūt obuiā ei:⁊ clamabāt:
Oſanna bñdictus q̄ venit in noīe dñi rex
iſrl̄.Et inuenit Jeſus aſellū et ſedit ſuꝑ
eum:ſicut ſcriptu; eſt. Noli timere filia
ſyon.ecce rex tuꝰ venit ſedēs ſuꝑ pullū
aſine.Hoc nō cognouerūt diſcipuli eius
primū).i.an̄ paſſionē ſm.s.Tho.(ſed qñ
glorificatus eſt Jeſus).i.qñ glorioſus re
ſurrexerit ſm Aug.(tūc recordati ſunt)
i.intellexerunt nouiter.ſicut q̄ recordat͛
intelligit de nouo actualiter qđ priꝰ no
uerat habitualit͛:(qꝛ hec erāt ſcripta de
eo:⁊ hec fecerūt ei) q̄ ſc; erāt ſcripta[Te
ſtimoniū ergo ꝑhibebat turba q̄ erat cū M
eo qñ lazarū vocauit de monumento.et
ſuſcitauit eū a mortuis]Ubi p; tot in=
terfuiſſe ſuſcitationi lazari q̄t poterāt di
ci turba.qđ ſonat multitudinē magnā.

[Propterea ⁊ obuiam venit ei turba qui
audierāt eū feciſſe hoc ſignū.Phariſei er
go dixerūt ad ſemetipſos.Uidetis qꝛ ni=
hil ꝓficimꝰ Ecce mūdꝰ totus poſt eum
A abijt]i. q̄ſi totꝰ ppl̄s.Eſt em̄ hyperbole.
¶Quantū ad tertiū tangit͛ predicatio
quā illa die fecit hierl̄m:ibi . Erant aūt
gētiles quidā ex his q̄ aſcēderāt vt ado
rarēt in die feſto. L; em̄ eſſent gentiles:
tñ idola nō colebāt ſ; verū deū.[Hi er=
go acceſſerūt ad Philippū]quē.ſ.nitē vi
debāt[q̄ erat a Bethſalda galilee:⁊ ro=
gabāt eū dicētes.Dñe volumꝰ Jeſu; vi
dere.]Sicut aūt dicit.s.Tho.xp̄s iudeis
tm̄ predicauit ꝑſonalr:qđ intelligit͛ re=
gulariter ⁊ p̄ncipaliter:gētibus aute; ꝑ
apoſtolos:ſecundum illud Eſa. vltimo
Mittam ex eis q̄ ſaluati fuerint ad gen=
tes ⁊ annūtiabūt gloriā meā gentibus.
Hoc aūt iam p̄figurabat͛ inquātū genti
les xp̄o deuoti nō adierunt illū īmedia=
te.ſed vnū diſcipulorū eius. S; ſicut gē
tes ꝯuerſe ꝑ apl̄os vidēt xp̄m in gloria
ita iſti vt credo tūc Chriſtum viderunt
⁊ allocuti ſunt.[Uenit Philippꝰ ⁊ dixit
B Andree]Quia em̄ Andreas erat eo p̄or
cū eſſet primus xp̄i diſcipulus:⁊ etiā qꝛ
ꝑ ip̄m Philippus fuerat cōuerſus:vt ha
betur ex p̄rio ca.Jo.iō eiꝰ ꝯſilio dirigi vo
luit:maxie ſm Chry.qꝛ audierāt in viā
gētiū ne abieritis.[Andreas rurſum et
Philippus dixerūt ieſu.Jeſus aūt rñdit
eis dicēs:Uenit hora vt clarificet͛ filius
hois]ex ꝯuerſione gentiliū:vt dicit aug.
quā annūtiat occaſione hoꝝ q̄ eū videre
volebāt.Sed tñ vt idē ait:qꝛ gloriā exal
tationis debuit p̄cedere humilitas paſ
ſionis:iō dixit ſe granū mortificādū infi
delitate iudeoꝝ:et mutiplicandū genti=
liū fidelitate di.[Amen amē dico vobis
niſi granū frumēti cadēs in terrā mor=
tuū fuerit ip̄m ſolū manet.Si autē mor=
tuū fuerit multū fructū affert.]Sicut em̄
granū ſeminatū nō fructificat:niſi priꝰ
in terra marceſcat:⁊ vehemēter alteret͛
⁊ corrūpat͛:nō q̄dē ꝑdendo v̄tutē ſemi=
C natiuā ſed:vt dicit.ſ.Tho.ſpeciē mutā=
do.ſ.ꝑ ſuā ꝯuerſionē in herbā:ſic nec xp̄s
qui grano ꝯparatur reddidit fructū cō=
uerſiōis gētiū niſi a iudeis occiſus.De=
inde xp̄s hortat͛ ad imitationem paſſio=

nis ſue dicēs.[Qui amat aiam ſua; ꝑ=
det eā].Scđ; aūt mētē Aug. hoc dupli=
citer exponit͛:ſiue ꝑ aiam accipimꝰ hois
formā ſiue hois vitā.P̄rio ſic.(Qui amat
aiam ſuam)ſ.vere volēdo ei bona ſpūa=
lia(ꝑdet eā)moriēdo ꝓ xp̄o ſi fuerit opor D
tunū.Jn morte em̄ quodā mō ꝑdit͛ aia
quo ad mūdū iſtū.[Et q̄ odit aiam ſua;
in hoc mūdo]eā.ſ.mortificādo vl̄ morti
exhibēdo ꝓ xp̄o[i vitā eternā].i.ad vitā
eternā[cuſtodit eā].Aug.Si cupis vitā
tenere cū xp̄o noli mortē timere ꝓ xp̄o.
Hec ille.Alio mō ſic. [Qui amat aiam
ſuā]nō vere ſ; apparēter:volēdo ei ſen
ſibilia bona[ꝑdet eam] in futuro:qꝛ.ſ.
eterna vita p̄uabit͛.[Qui aūt odit aiam
ſuā in hoc mūdo]odit inquā apparēter
p̄uādo eā ſenſibilibꝰ bonis[in vitā eter
nam cuſtodit eā]⁊ ad hūc ſenſum dicit
idē.Noli amare aiā; i hac vita ne ꝑdas
eā i eterna vita.Hec ille.Eſt aūt ſcđa ex
poſitio:vt ait melior:qꝛ cū dr̄ prius ꝑdet
eā:ſubaudiēdū eſt:in futuro.Sed ꝓ his
ſciēdū eſt vt dicit.s.Tho.ꝙ amare ali=
q̄d eſt velle ei bonū:⁊ amare aiam ſim=
pliciter:eſt ei velle bonū ſimpl̄r.i.bonū
quo aia fit bona.i.ſummū bonum qđ eſt E
deꝰ:vel bonū ſpūale. Amare aūt eā ſm
q̄d:eſt velle ei bona ſm q̄d:vt bona ter=
rena ſm illud Pſ.Qui diligit iniq̄tate;
odit aiam ſuā.Hec ille.[Si q̄s mihi mi
niſtrat].i.qui q̄rit q̄ mea ⁊ nō q̄ ſua ſunt:
vt dicit.s.Tho.(me ſequat͛).ſ.ſubeundo
mortē vt afferat fructum multū:ſi opor
tuerit(⁊ vbi ſum ego:illic ⁊ miniſter meꝰ
erit).ſ.in glīa i q̄tū tūc erat xp̄s q̄ ad aiam:
⁊ ſi nō quo ad corpꝰ:iō nō dixit vbi ero:
ſed vbi ſum. Et iō ſubdit͛ (ſi q̄s mihi mi
niſtrauerit honorificabit eū pr̄ meꝰ) Au
gu.Miniſtrat aūt ieſu:q̄ nō ſua q̄rit: ſed
q̄ ieſu xp̄i.Hec ille.Uidet͛ ergo ꝓprie di
ci miniſter xp̄i:q̄ relictis ſuis:ſaluti va=
cat aiarū:l; etiā miniſter eiꝰ dicat͛ p̄latꝰ
inquātū miniſtrat ſacra.ſm illud.j.Co.
iiij.Sic vos eſtimet ⁊c.⁊ quilibet fidelis
ſeruās mādata xp̄i:ſm illud.j. Cor.vj. F
Jn oibus exhibeamus ⁊c.Eſt aūt ſcien
dū ꝙ xp̄s ab inſtāti ſue cōceptionis fuit
glorioſus in aia nō aūt in corpe neq; in
corporeis ſenſibꝰ vt poſſet myſteriū redē
ptiōis opari:vt dicit.s.Tho.iij.q.xxxiij.

.q.lxvj. Relinq̄bat aūt xp̄s in paſſione
viribus ſenſitiuis agere quod ſuū erat:
dolēdo: ⁊ fugiēdo: ⁊ abhorrēdo: doloro=
G ſa vt idē dicit.q.lxvj. vbi.ſ. Q2 ergo xp̄s
fuerat hortatus ad ſe ꝑ mortē ſeq̄ndū: ⁊
aliquis potuiſſet dicere tu ſecure potes
mortē ſubire(q2 nihil mali times) voluit
oppoſitū oſtēdere: cū ſubdit.(Nūc anima
mea turbata ē) horrore mortis. Que tur
batio nō erat ꝯ rōnē ſꝫ ſꝫ rōnē excitata:
ad oſtēſionē vere hūanitatis: ⁊ ad iſtruē
dū ne recuſem⁹ mortē ēt cū turbamur.
Turbat̄ aūt ꝓprie qḋ cōmouet̄ excedēs
modū ſue tranq̄llitatis: ſicut mare ꝯmo
tū turbatū dicim⁹: ſꝫ.s.Tho. turbat̄ igi
tur ſenſitiua pars aīe: qñ aliq̄b⁹ motib⁹
mouet̄: vt ſpe vel timore: vel hm̄ōi paſ
ſionib⁹. Sed h̄ turbatio q̄nq3 ſiſtit ſub rō
ne: ⁊ q̄nq3 limites eius excedit cū.ſ. ipſa
rō ꝑturbat̄ qḋ in nullo ſapiēte ſit. Uñ ſꝫ
ſtoicos ſapiēs nō turbat̄.ſ. ꝯtrā ad rōnē
⁊ maxime xp̄s q̄ eſt ſapiētia dei. In eo ḡ
nō fuit turbatio ſupra vel ꝯ: ſꝫ ſm̄ rōnē:
q2 in eo nulla fuit paſſio niſi quā ipſe
H cōcitauit: q2 in eo vires iferiores ita rō=
ni ſubdebant̄: ꝙ nihil agere vel pati po
terāt: niſi qḋ rō ordinabat. Uñ dr̄ Io.xj.
ꝙ turbauit ſemetipm̄. Hec oīa(⁊ q̄d di=
cā?) quaſi diceret ſm̄ affectū ſenſualita=
tis dicā (p̄r ſaluifica me ex hac hora) ſed
tñ ſm̄ rōnē dico (ſꝫ ꝓpter hoc) vt moriar
(veni) ſpōte (in hanc horā. P̄r clarifica
nomē tuū) ꝑ mortē meā faciēdo tuā vo=
lūtatē: ⁊ nō meū appetitū ſenſitiuū. Sꝫ
ꝯtra. Nā vt dicit apl's ad Heb.v. Chri=
ſtus exauditus eſt ꝓ ſua reuerētia.ſ. in
oībus. Ergo ſi petiuit ſaluari. ⁊ liberari
a paſſione nō fuiſſet paſſus: qḋ ē falſū.
Ad hoc dicit.s.Tho. ꝙ iſtā petitionē rō
nō ꝓpoſuit ꝓprio motu ſꝫ q̄ſi aduocata
et ex ꝑſona naturalis effect⁹ recuſantis
mori. Eſt aūt exaudit⁹ in his q̄ rō ex ſua
ꝑte petebat: ⁊ vt exaudiēda. Et iō Chry.
legit interrogatiue. Quid dicā? Nunq̄d
hoc p̄r ſaluifica me ex hac hora? q.d. nō
I ſed ꝓpterea veni in hāc horā.q.d. Nō eſt
iuſtū vt liberer a paſſiōe q̄ veni pati. Pe
titionē aūt ſuā ꝓponi rō (p̄r clarifica no
mē tuū).i. filiū tuū ſm̄.s.Tho. q2 cū no=
mē dicat̄ a notitia q̄ſi notamē eſt quo ma
nifeſtat̄ res: ⁊ filio manifeſtat̄ p̄r. Uel no

mē tuū ſꝫ eundē.i. potētiā ⁊ gloriā tuā:
Et in hoc petit filiū pati ꝑ cui⁹ paſſionē
nomē dei erat clarificandū. [Uenit er=
go vox] formata ꝑ angelū imediate ſm̄ K
Greg. [dicēs. Et clarificaui] ſꝫ Aug. añ
mundū: ⁊ in natiuitate ex v̄gine: ⁊ in ba
ptiſmo: ⁊ in miraculis [⁊ iterū clarifica=
bo] in reſurrectione ⁊ aſcēſione: ⁊ mūdi
cōuerſione. Iſta aūt vox ſm̄ Chryſ. fuit
bñ ſignificatiua ⁊ exp̄ſſiua: ſꝫ adeo velox
ꝙ rudes ⁊ deſidioſi eā nō ꝑceperūt: iō va
rie de ea ſentiebāt. Fuit aūt a tota trini
tate ꝑ angelū formata: ſꝫ tñ vox p̄ris dr̄
q2 ad eā repreſentandā formata eſt. Et
venit ꝓpter turbā: q2 dicebāt phariſei
ꝙ a deo iſte hō nō eſt. Dicit̄ ergo [Tur=
ba ḡ q̄ ſtabat et audierat: dicebat toni=
truū factū eē] Alij dicebāt: angel⁹ ei lo=
cut⁹ eſt. [Rñdit ieſus ⁊ dixit. Nō ꝓpter
me vox hec venit. ſed ꝓpter vos] vt cre=
datis q̄ a deo ſum. Ego eñ iſta voce in=
ſtrui nō indigeo: q2 nihil mihi attulit qḋ
neſcirē. Oñdit̄ aūt ſm̄ Chry. ꝯnr ⁊ mo=
dus iſti⁹ glorie: cū dr̄. [Nunc iudiciū eſt
mūdi] Eſt aūt ſm̄ Aug. dei duplex iudi=
ciū: cōdēnationis.ſ. ⁊ p̄miationis: vt ge= L
nerale in fine mūdi: ⁊ ſpeciale in morte
cuiuſq3. Aliud eſt iudiciū diſcretionis fi
deliū ab infidelibus: ⁊ de iſto vt ait hic
eſt ſermo. [Nūc].i. ſtatim poſt hoc [p̄n=
ceps huius mūdi].i. hoīm mundanorū
ſm̄ Aug. nō aūt huius mūdi.i. celi vel ter
re.i. diabolus [eijciet̄ foras] a cordibus
infideliū ⁊ peccatorū q̄bus dominat̄: dū
ad me ꝯuertent̄. Uel aliter nūc iudiciū
eſt mūdi.i. ꝓ mūdo: nō ꝯ mundū: vt ſcꝫ
liberet̄ a diabolica poteſtate: ⁊ nullus
ei ſubdat̄ in culpa vel pena niſi volens:
q2 diabolus ꝑ paſſionē eiectus eſt.i. ꝑdi=
dit ſolitā poteſtatē. Sꝫ arguit̄ ꝯtra pre=
dicta. Nā ſi diabolus eiectus eſt foras
iā nō tentaret ſicut prius: qḋ eſt falſum.
Reſpondit.s.Tho. ꝙ diabol⁹ qñ homo
eſt in peccato: regnat in eo ⁊ tētat illum
ab interiori. Ubi vero hō deſinit eſſe de
mūdo: ſolū ab exteriori regnat ⁊ tentat.
Sic ergo eiect⁹ eſt foras: q2 effectus pec M
cati in hoīe nō eſt ab interiori: ſꝫ ab ex=
teriori. Hec ille. Qui obſcure vr̄ loq̄ ſed
vt colligit̄.iij.q.xlix.art.ij. ad ſcḋm inten
dit ſic dicere. Diabol⁹ ſuꝑato hoīe ꝑ pec

catū: habebat poteſtatē īpediēdi hoīem
a ſua ſalute quantū ad tertium. Primo
inquātum poterat ex iuſtitia dei hoīem
in peccato tenere ſiue in ſtatu pcīi: non
q2 hō nō poſſet penitere: ſed q2 nō pote=
A rat ſe educere de ſtatu pcīi. Et ſcḋo iquā
tū poterat hoīem nō liberatū a ſtatu pec
cati deducere ad alia peccata: q̄ omnia
exñs in tali ſtatu cauere non pōt diu: et
ſingula. Uñ quodā mō ab interiori ꝑcipi
tabat hoīem in mortale pcīm: nō q2 mo
ueret voluntatē: ſꝫ q2 ad talē ſtatū ſua=
dēdo deduxerat in quo q̄s nō pōt nō pec
care tertio in quātū poterat detinere in
limbo etiā iuſtos. Per paſſionē ḡ xp̄i eie
ctus eſt quo ad duo prima etiam anteq̄3
ipſa fuiſſet expleta q2 v̄tute eius hō ſur
gebat a ſtatu pcīi ⁊ ꝯñr cauebat a pctīs
ꝯſequētibus alia peccata. Quo ad ter=
tiū v̄o ē eiectus qñ ipſa fuit ꝯſummata.
Scḋo arguit̄. nā ſi princeps hui⁹ mūdi
eijcit̄ foras nūc: nō ergo añ paſſionē xp̄i:
⁊ ꝯñr tūc iuſti nō fuerūt liberati a pctō?
B Rñdet.s.Tho. ꝙ añ paſſionē fuit eiect⁹
a ſingularib⁹ ꝑſonis ſed nō a toto mūdo
ſicut poſt: q2 qḋ tunc factum eſt in pau=
cis: poſt factū eſt i multis. Uel vt dicit: añ
paſſionē fuerunt iuſti liberati a peccato
ſꝫ nō totaliter: q2 nō itroducebant̄ in re
gnū ſicut poſt ſublato flāmeo gladio: qḋ
dictum eſt. hodie mecū eris in paradiſo.
[Et ego ſi exaltatus fuero].i. cum fuero
exaltatus ſm̄ Augu. non eñ dubitat ſe
exaltandū: vt ait in cruce per paſſionem
(omnia trahā ad me ipm̄) omnia inquā
ſm̄ Augu. vel ſpiritū ⁊ aīam ⁊ corp⁹ vel
ſm̄ eundem omnia: oēs hoīes p̄deſtina=
tos vel ſm̄ eundē: omnia gñā hoīm. Cre
do aūt tunc fuiſſe prouerbiū ꝙ q̄ ſuſpē
debat̄: exaltari a terra dicebat̄ ideo tur
ba itellexit ꝙ xp̄s de ſua morte loquere
tur. Uel ſm̄ Chry. hoc intellexerūt qḋ fa
cere cogitabāt: nō ex īfuſa ſapiētia: ſꝫ ſti
mulante cōſcia. Hoc aūt dicebat: ſignifi
cans qua morte eſſet moriturus. Rñdit
ei turba. Nos audiuim⁹ ex lege.i. ex ſcri
ptura: q2 xp̄s manet ineternū in multis
C eñ locis ſcripture fit mentio de xp̄i eter=
nitate vt Dañ.vij. Et poteſtas ei⁹ ptās
eterna (⁊ quō tu dicis. oportet exaltari fi
lium hominis?) Nō dixerat nunc ſtatim

xp̄s: oportet exaltari filiū hominis vt di
cit Augu. ſed quia ſupra ſe filium homi=
nis dixerat cū dixit. venit hora vt clari=
ficetur filius hominis: ideo illud retinē=
tes ſic dicunt (Et quis eſt iſte filius ho=
minis) quaſi dicerent. ſi tu es ille non es D
chriſtus qui in eternū manet: ſi eſt ali⁹
dic quis ſit ille. Xp̄s autem commenda=
uit eos de hoc quod nouerant chriſtum
eternum dicens (Adhuc modicum lumē
in vobis eſt) per hoc.ſ. vt dicit Augu. q2
intelligitis chriſtū eſſe eternū. Sed iſta
cognitio eſt imperfecta: quia non perci=
pitis ꝙ mors eius ſtat cū eternitate ei⁹
poſt reſurrectionē. (Ideo ambulate) id
eſt proficite in cognitione [dum lucem
habetis].i. dum ego ſum preſens et do=
cēs. vel ſm̄ Chry. dū durat p̄ns vita [vt
nō tenebre] ignorātie ⁊ culpe vel tene=
bre dānationis [vos ꝯprehendāt. Et q̄
ambulat in tenebris: neſcit q̄ vadat. Dū
lucē hētis: credite in lucē vt filij lucis ſi=
tis].i. filij dei ꝑ gratiā. qui deus eſt lux.
[Hec locutus eſt Ieſus: ⁊ abijt ⁊ abſcon
dit ſe ab eis] oſtendēs ꝙ in tenebris infi
delitatis remanerent.

In cena domini. E
Tex. euang. Ioan.c.xiij.

ANte diem feſtum paſche
ſciens Ieſus q2 venit ei⁹
hora vt tranſeat ex hoc
mumdo ad patrē cū dile
xiſſet ſuos qui erāt in mūdo: in finē
dilexit eos. Et cena facta cū diabo
lus iā miſiſſet in cor vt traderet eū
iudas ſimonis ſcariothis: ſciens q2
oīa dedit ei p̄r in manus. ⁊ q2 a deo
exiuit ⁊ ad deū vadit: ſurgit a cena
⁊ ponit veſtimēta ſua. Et cum acce
piſſet lintheū. precixit ſe. Deide mi
ſit aquā ī peluim. ⁊ cepit lauare pe=
des diſcipulorū: ⁊ extergere lintheo
quo erat p̄cinct⁹. Uenit ergo ad ſi=
monē petrū. Et dixit ei petr⁹. Dñe F
tu mihi lauas pedes. Rñdit ieſus ⁊
dixit ei. Qḋ ego facio tu neſcis mō.
ſcies aūt poſtea. Dicit ei petr⁹. Nō
lauabis mihi pedes ī eternū. Rñdit

ei Jeſus: Si non lauero te: nõ ha-
bebis partem mecũ. Dicit ei ſimon
petrꝰ: Dñe nõ tm̃ pedes meos: ſꝫ et
B manꝰ et caput. Dixit ei ieſus. Qui
lotꝰ eſt nõ indiget niſi vt pedes la-
uet: ſꝫ eſt mũdus totꝰ. Et vos mun
di eſtis: ſꝫ nõ oẽs. Sciebat eñ quiſ
nã eſſet q̃ traderet eum propter ea
dixit: non eſtis mundi oẽs. Poſtq̃
ergo lauit pedes eorũ: accepit ve-
ſtimenta ſua: ⁊ cum recubuiſſet: ite
rũ dixit eis: Scitis q̃d fecerim vo-
bis vos vocatis me magiſter ⁊ dñe
⁊ bñ dictis. Suꝫ etenĩ. Si ergo ego
laui pedes veſtros dñs ⁊ magiſter:
et vos debetis alter alteriꝰ lauare
pedes. Exemplum eñ dedi vobis:
vt quẽadmodum ego feci vobis:
ita ⁊ vos faciatis.

Ante diem feſtũ paſche ⁊c.]
Jo. xiij. In p̃nti euã. tãgun
tur tria pũcta q̃ ſũt. Prepa
ratio. Ablutio: ⁊ Admoni-
H rio. ¶ Quãtũ ad primũ tã-
gitur qñ xp̃s p̄parauit ſe ad abluendũ
diſcipuloꝝ pedes. Dicit ergo [Añ diẽ fe
ſtũ paſche]. i. xiiij. lũa. ſiue fe. v. in q̃ inci-
piebat ſolẽnitas paſchalis ad veſperũ:
q2 a veſpera ad veſperam celebrabant
feſta vt p3. Exo. xiiij. Sicut ergo fctm̃ in
vigilia natalis dñi põt dici factũ in na-
tali dñi: ita vt dr̃. s. Thom. alij euãgeli
ſte dixerũt cenã factũ p̃io die azymorũ
q2 factũ fuit die p̄cedẽti ad veſperã: q2 iã
ptinebat ad diẽ azymoꝝ. Jo. aũt dt añ
diẽ paſche. i. añ Fe. vj. q̃ erat ꝓpͤe p̃ia
dies celeberrima. Eſt aũt paſcha nomẽ
irregulr̃ declinatũ: q2 eſt neutri gñis: et
tñ eſt p̃ie declinatiõis: itẽ q2 eſt p̃ie de
clinatiõis ⁊ tñ facit i tis q2 declinat pa
ſcha paſcha. vl' paſcha paſche ſm anti-
I q̃s codices itẽ paſcha paſchatis. Et ſm
Amb. grecũ nomẽ eſt ⁊ paſſionẽ ſignt: he
braice vo dr̃ phaſe. i. trãſitꝰ: q2 tranſiuit
dñs p egyptũ pcutiẽs egyptios: ⁊ ſaluãs
vl' cõſeruãs hebreos. Aug. vo dt: q2 pa-
ſcha hebraicũ eſt ⁊ ſonat trãſitũ: q2 tñ vt
ſit grece paſchi paſſio dr̃ iõ paſcha paſ
ſio putata ẽ. Ur ãt velle Aug. q2 paſcha
deſcẽdat a phaſe ſꝫ aliq̃ꝝ exiſtiationẽ p
corruptionẽ vocabuli vt dicat paſcha
q̃ſi phaſea ſeu phaſe addita c ⁊ ſublata
h lr̃a: q̃ꝫ mlti latinoꝝ ẽt mõ ſubtrahũt de
phaſe: q̃s tñ ꝯdẽnãt oĩa antiq̃ exẽplaria. K
Et idẽ videt ſentire Hie. dicẽs: q2 paſcha
hebraice dr̃ phaſe. s. Tho. aũt ſic dicit:
Hoc feſtũ quidã putãt vocari paſcha a
paſſiõe dñi: q̃ tũc celebrat ⁊ ꝯcordant cũ
greco: q2 paſcha grece: idẽ eſt q̃d pati: ſꝫ
tñ p̃ia origo vocabuli habet ex hebreo
q2 paſcha dicit quaſi phaſe. i. trãſitꝰ. vt
dr̃ Exo. xij. Interpretat aũt hoc euãge-
liſta ꝓpter duplicẽ trãſitũ. ſ. angeli per
cutiẽtis primogenita egypti ⁊ filioꝝ iſrl'
trãſeuntiũ mare rubrũ. Et iõ hoc feſtuꝫ
vocans paſcha: vt paſcha nr̃m habeat
vtriuſq3 lingue ſignificationẽ hebraice
ſ. ⁊ grece: q2 in ip̃a paſſione dñi trãſitus
fuit ipſius ex hoc mũdo ad p̃rem: ⁊ oim
noſtrũ ſequentiũ xp̃m. Hec ille. Paſcha
tñ cũ ſumat ꝓ agno paſchali: ⁊ ꝓ pani
bus azymis: ⁊ ꝓ ſeptẽ dieb9 azymorũ: ⁊
die p̃ia q̃ erat celebris: hic ſumit vltio
mõ ſm. s. Tho. Dies ḡ añ diez paſche: L
fuit feria. v. ⁊ nõ feria. iiij. vt volũt greci
⁊ ꝯñr xp̃s nõ ꝯſecrauit in fermẽtato: vt
dicũt (ſciẽs q2 venit hora eius vt trãſeat
ex hoc mũdo ad p̃rem) ⁊ ꝯñr faciat pa-
ſcha. i. trãſitũ (cũ dilexiſſet ſuos) familia
res p̄cipue. Dicit eñ. s. Tho. q2 aliq̃ ſũt
ſui p creationẽ Jo. j. Sui eũ non recepe-
rũt. aliq̃ p redẽptionẽ. i. dati ei p fidẽ Jo.
xvij. Tui erãt ⁊ mihi eos dediſti. Aliqui
ſpũali deuotiõe. j. Paral. xij. Tui ſumꝰ o
dauid. Prios diligit ꝯſeruãdo eis bona
nature: ⁊ ſcdos cõſeruãdo eis bona grẽ.
alios ſpũalr̃ vo ꝯſolãdo. Hec ille [q̃ erãt
in mũdo] ad differẽtiã mortuoꝝ: q̃ etiã
erãt ſui inquãtũ ſperauerũt liberari p
eũ: q̃ nõ tãtũ indigẽt dilectiõe eiꝰ vt exi
ſtẽs in mũdo ſm. s. Tho. [i finẽ]. i. circa
finẽ vite ſue dilexit eos maiora. ſ. dile-
ctiõis ſigna oñdẽs q2 priꝰ ſm Chry. vt ꝯ
paret eos ad triſtitia ſupuẽtura. Uel ſꝫ
Aug. in finẽ. i. in ſe vel in eternã vitã: q̃
ẽ finis. i. cauſa finalis quaſi diceret. Ad
hoc dilexit vt ſaluaret. Uel ſm eundeꝫ
in finem id eſt vſq3 ad hoc vt ꝓ eis mor
tem ſuſtineret que eſt finis. i. terminus
[Et cena]

(Et cena) in q̃ edebãt agnũ paſchalẽ (fa
cta). i. preparata ſꝫ Aug. nõ aũt cõſum
pta ⁊ trãſacta. Adhuc ei vt ait cenabat
q̃ñ pedes diſcipuloꝝ lauit. Permanẽtia
K eñ vt puta hõ: dicunt facta etiã ſi ſint
p̄ſentia. nõ autẽ ſucceſſiua: vt motus. q̃
fieri eſt tranſire: ⁊ facta eſſe trãſiuiſſe (cũ
diabolꝰ iã miſiſſet in cor.) Eſt aũt notã-
dũ q2 oĩa inferiora corpora obediũt ſpi-
ritibus angelicis: etiã malis ad nutũ: ſi-
cut humanũ corpꝰ aĩe vt docet. s. Tho.
j. q. cv. ij. di. vij. iij. cõtra Geñ. c. ciij. Que
ergo fieri poſſunt motu locali horũ cor-
porũ ſubſunt eoꝝ ptãti. Nullã tñ poteſt
diabolꝰ ip̄rimere formã ſine motu loca-
li. Si ergo p cor intelligamꝰ intellectũ:
nõ põt diabolꝰ in illud imprimere ali-
quã formã immediate: ſꝫ tñ põt mouere
ſpũs corporeos in quibꝰ ſunt phãtaſma
ta ⁊ ſic reducere imaginationẽ in actuꝫ
imaginãdi: ⁊ cõſequẽter imprimit p illã
intellectui poſſibili ſpeciẽ intelligibilẽ:
vel ad actũ reducit iam impreſſam: qua
actu ꝯſyderet rẽ imaginatã. Nec obſtat
q2 ad iſtã impreſſionẽ nõ ſufficit phãta-
ſia: ſꝫ requirit intellectꝰ agẽs: q2 iſte in-
L tellectꝰ neceſſario agit p̄ſente phãtaſ-
mate. Ideo niſi volũtas auertat imagi-
natiuã: neceſſario itellectꝰ poſſibilis cõ
ſyderabit de re imaginata. Nec tñ ex h̃
ſequit q2 diabolus ſciat pticulariter q̃d
cogitẽ: lꝫ ſciat de q̃ cogitẽ: q2 eadẽ ſpecie
itelligibili põt itellectꝰ poſſibilis vti ad
diuerſos ꝯceptꝰ formãdos: ſm q̃d placet
volũtati. vt dicit. s. Tho. i multis locis.
Sicut aũt actũ volũtatis ſcire nõ põt ita
nec3 hũc vel illũ vſum ſpeciei: lꝫ noue-
rit vſum ſpeciei in cõi. Stãte eñ phan-
taſmate mulieris ſcit q2 de illa cogito: ſꝫ
nõ ſcit q̃d: vtrũ. ſ. abhorrẽdo pctm̃: ⁊ im
pfectionẽ muliebrẽ: vel cõplacẽdo i cor
poralibꝰ illecebris. Si aũt p cor intelli-
gat volũtas duplr̃ põt aliq̃d mitti i cor.
Uno mõ mouẽdo ip̃am volũtatẽ ab in-
tra vt illõ velit: ⁊ ſic ſolũ a ſe ⁊ a deo mo
uet: vt docet. s. Tho. j. q. cv. ij. q. vj. Mat.
C iij. ar. iiij. ꝯtra Geñ. iij. c. lxxxviij. Alio mõ
ſuggerẽdo volũtati: q̃d fit dũ aliq̃d oſtẽ
dit ei vt bonũ: ⁊ ſic immittit hõ in cor p
ſenſus corporeos ſuadẽdo. Diabolꝰ aũt
⁊ p ſenſus corporeos ⁊ vlteriꝰ mouẽdo
imaginatiuã ⁊ intellectũ mõ p̄dicto. Q2
tñ voluntas põt auertere imaginatiuã
ab imaginãdo: intellectũ a cõſyderãdo
aliq̃d: ⁊ q2 ſtãte ꝯſyderatione de aliquo
põt mouere intellectũ ad bñ vel male
de illo cogitãdum iõ volũtas libera eſt: D
nec cogit tali ſuggeſtiõe (vt traderet eũ
iudas ſimõis). ſ. filiꝰ (ſcariothis) Deſcri
bit aũt hoc tp̃s vt magis appareat inde
neq̃tia ſm Chryſ. q̃ inter tot charitatis
⁊ hũilitatis ſigna tã nefanda cogitabat
Et ẽt ad oñdẽdã xp̃i ad inimicos chari-
tatẽ ſm. s. Tho. (ſciẽs q2 oĩa). i. pditorẽ
⁊ inſecutores ſm Aug. ⁊ Greg. Uel oĩa. i.
opa ⁊ potẽtiã patris ſm Orig. Uel oĩa. i.
ſalutẽ oim ſm Chryſ. ⁊ Theo. (dedit ei
pater in manꝰ) q2 ⁊ inquãtũ hõ ⁊ inquã
tũ deꝰ accepit a patre quicq̃d habuit: lꝫ
inquantũ hõ acceperit a patre ⁊ a ſe ⁊ a
ſpũſctõ: inquãtũ aũt deꝰ a p̃re ſolũ (⁊ q2
a deo exijt) p eternã gñationẽ: ⁊ mirabi
lẽ corporis ſui formationẽ: ⁊ mirabilio-
rẽ: imo ſumme mirabilẽ carnis aſſũptio
nẽ (⁊ ad deũ vadit) p immẽſam dilectio-
nẽ: qua gloriã corpis meruit: ⁊ p doloro E
ſam paſſionẽ qua redemit oẽ ſuppoſitũ
hũani gñis: ⁊ p glioſaꝫ reſurrectionẽ in
qua viuet in eternũ. (ſurgit a cena) vt. ſ.
lauaret diſcipulorũ pedes. Sꝫ quare p̄-
mittit: ſciẽs q2 oĩa ⁊c. Dico q2 hoc factũ
eſt primo vt cõmendabilior appareret
actꝰ hũilitatis ſtatim exercẽdus. Scdo
nequis crederet q2 eiꝰ glorie aliq̃d depe
riret ex actu vili. Ecce ergo preparatio-
nẽ lotionis. ¶ In hac parte eſt morale
documentũ vt quilibet habeat cuſtodiã
ſue mentis: q2 diabolus põt immittere
multa mala: vt dictũ eſt Prouer. iiij. Oĩ
cuſtodia ſerua cor tuum. i. mentẽ qm̃ ex
ip̃o vita ꝓcedit: imo ⁊ mors. ¶ Quantũ
ad ſcdm̃ tãgit ipſa ablutio: cũ dicit. (Et
ponit). i. deponit (veſtimẽta ſua) ſupe-
riora. i. palliũ vt expeditior eſſet (Et cũ
accepiſſet lintheũ p̄cinxit ſe) vt inde lo-
tos pedes detergeret (Deide miſit aquã
in peluiꝫ) manibꝰ proprijs (⁊ cepit laua
pedes diſcipulorũ: ⁊ extergere lintheo F
quo erat p̄cinctꝰ) Chr. vide qualr̃ hũili
tatẽ dñs oñdit nõ ſolũ in lauãdo pedes
ſed ẽt aliter. Nõ eñ añq̃ recũberet licet
poſtq̃ recederũt oẽs: tũc ſurrexit. Dein
de nõ ſolũ lauit ſed veſtimẽta depoſuit
lintheũ p̄cingit et peluim implet: ⁊ non

aliȷ̈ implere iuſſit:ſed oīa opaꝛ:oñdes ꝙ
cum oī ſtudio opꝫ talia facere. Hec ille.
(Venit ergo ad ſimonē petrū.⁊ dicit ei
petrꝰ. Dn̄e tu mihi lauas pedes.) ¶ Eſt
G aūt hic qō:qꝛ videꝛ ꝙ iam aliȷ̈ fuerit lo=
ti aū petrū:qꝛ p̄miſſum eſt:cepit lauare
⁊c.q̄re ergo aliȷ̈ nō ꝯtradixerūt xp̄o? Ad
hoc dico ꝙ circa hoc eſt triplex opinio.
Orige.eñ dicit ꝙ ſicut medicꝰ plurimo
rū infirmātiū cure intētus incipit curā
a magis indigētibꝰ:ita xp̄s cepit lauare
pedes ſordidos a ſordidis magis:ita ꝙ
vltio venit ad petrū qui.ſ.rōne magni
feruoris pedes ſpūales habuit mundio
res. Et hoc videnꝛ ſonare v̄ba euāgeliȷ̈
dicētis cepit lauare pedes diſcipulorū.
⁊ deinde ſeqꝛ.venit ḡ ⁊c.Chry.aūt dicit
ꝙ lauare cepit a p̄mis.ſed ꝓditor tāq̄
ſtultꝰ ⁊ ſupbꝰ ad pedū lotionē p̄uenit pe
trū q̄ magr̄m reuertebaꝛ. Aliq̄s eñ p̄ue
nit petrū:qꝛ cepit inq̄t lauare pedes di
ſcipulorꝝ ⁊ nullꝰ h̄ p̄ſūpſiſſet niſi iudas
Aug.v̄o dicit ꝙ priꝰ venit ad petrū.ita
ꝙ euāgeliſta more ſuo ꝓponit totū fa=
ctū di. Cepit lauare pedes diſcipulorꝝ:⁊
poſtmodū ponit modū dicēs.Venit ergo
H ⁊c. ¶ Ad qōnē igiꝛ dicūt Theo.⁊ Chry.
ꝙ ſolꝰ iudas ſtultꝰ ante petrū lauit.qō
colligiꝛ.qꝛ aliq̄s ante Petrū fuit lotꝰ vt
innuit textꝰ,et nullus niſi ſtultꝰ ꝓditor
hoc p̄ſumpſiſſet . Orige.aūt dicit ꝙ oēs
aliȷ̈ cogitauerūt ꝙ tantus doctor ſine cā
id nō faceret:⁊ timore quodā verebāꝛ.
Petrꝰ aūt ſemꝑ feruidꝰ ad inſinuāda q̄
ſibi meliora videbanꝛ:⁊ nihil aliud cogi
tās niſi reuerētiā ad magiſtrū.⁊ ex amo
re magno fiduciā aſſumens cōtradixit.
Aug.v̄o dicit ꝙ petrus tanq̄ primꝰ lo=
tus eſt prior.Qñ ergo pedes lauare ce=
pit,venit ad eū a quo cepit.videlꝫ petrū
q̄ expauit ſicut ⁊ q̄libet aliorꝝ expauiſſet
(Rn̄dit ieſus et dixit ei.Qō ego facio).i.
propter qō hoc facio(tu neſcis mō:ſcies
aūt poſtea) Faciebat eñ illud nō ꝓpter
ablutionē pedū:ſed in exēplum humili
tatis:qō ſciuit petrꝰ poſtea xp̄o docēte:
I ⁊ in myſteriū interne ablutiōis q̄ ſolum
fit per xp̄m inſtituentē ſacramēta noue
legis.qō etiā poſtea Petrꝰ ſciuit repletꝰ
ſpūſancto Augu. Nec tñ ille dñici facti
altitudinē exterius ꝑmittit fieri qō cur
fieret ignorabat ſed vſq̄ ad ſuos pedes

humilem xp̄m videre:nō pōt ſubſiſtere.
Hec ille. Nā ſequiꝛ(Dicit ei Petrꝰ.Nō
lauabis mihi pedes in eternuꝫ) hoc eſt:
nunq̄ hoc patiar ſm Aug. Hoc quippe
inquit in eternū non fit qō nunq̄ fit.Ex K
hoc aūt ſm Origenē ptꝫ qō aliquis im
purū ꝓpoſitū ꝓpter ignorātiā pōt vel=
le qō nō expedit:⁊ nolle qō expedit.[Re
ſpondit ei Jeſus.Si nō lauero te] id eſt
pedes tuos:totū ſumēdo ꝓ pte [nō ha=
bebis partē mecū] id eſt in celo. Et hoc
planū eſt de lotione ſignata.i.interiori
qꝛ in paradiſum nihil inquantuꝫ ingre
diꝛ. Et etiā de lotione ſignificāte ⁊ exer
citata.i.de iſta corꝑali:qꝛ lꝫ ſm ſe nō eēt
neceſſaria ad ſalutē tñ ex p̄cepto xp̄i qō
virtualiter in eiꝰ v̄bis ꝯtinebaꝛ erat ne
ceſſaria. Dicit eñ.s.Tho. qō ſicut q̄dā
ſunt ꝓhibita qꝛ mala:quedā vero ma=
la qꝛ ꝓhibita:ita quedā ſunt p̄cepta qꝛ
neceſſaria: et q̄dā neceſſaria:qꝛ p̄cepta
vt iſta ablutio. Et vt dicit Chryſ. Chri=
ſtus nō dixit cuius gratia id faceret:ſed
impoſuit minas:qꝛ aliter non fuiſſet.pe=
trus ſuaſus. [Rn̄dit ei petrus.] Quin
ter oīa maxime timebat a xp̄o ſeparari L
ſm Chry. [Dn̄e:non tm̄ pe.m. ſꝫ ⁊ ma=
nus ⁊ caput.] Dicit autē Tho. ꝙ ſicut i
hoie ſunt tria.ſ.ſupremū: mediū:⁊ infi=
mum:id eſt caput:manus:et pedes:ita
in hoie interiori ſimiliter ſūt tria: id eſt
ratio ſuperior qua aīa inheret deo: ⁊ in
ferior que vacat operibus vite actiue:⁊
ſenſualitas.Sciebat aūt dn̄s diſcipulos
eſſe mundos quo ad caput qꝛ erant deo
cōiuncti ꝑ fidē ⁊ charitatē:⁊ quātū ad
manꝰ:qꝛ eorꝝ opera erant ſancta ſed nō
quo ad pedes.i. aliquos effectꝰ terreno
rū. Et iō ſubditur. [Dixit ei ieſus. Qui
lotus eſt]ſcꝫ per baptiſmū ſm Aug.(nō
indiget)ſi nō ſuperueniat mortale [niſi
vt pedes lauet] .i.humanos affectꝰ ſm
Aug.ſine quibꝰ poſt baptiſmū preſens
vita non duciꝛ.ideo alia membra nō eſt
neceſſe lauare.[Et vos mundi eſtis]ſcꝫ
per baptiſmū. Sicut eñ dicit Aug. ⁊.s.
Tho.ex hoc loco intelligimꝰ illos fuiſſe M
baptizatos baptiſmo Joānis ſm aliq̄s.
vel baptiſmo xp̄i qō rōnabiliꝰ eſt vt di=
cūt.Sꝫ ꝯtra qꝛ xp̄s nō baptizabat ſꝫ di=
ſcipuli eius Jo.iiȷ̈.ad hoc dicit.s.Tho.ꝙ
non baptizabat turbas: baptizauit tñ

diſcipulos tanq̄ familiares. Hec ille.
Pōt etiā dici ꝙ ſe inuicē baptizarēt: ſꝫ
primū eſt veriꝰ.Vñ dt Aug. Nec xp̄s te
nuit inquit baptizandi myſteriū vt ba=
A ptizatos haberet ſeruos ꝑ quos alios
baptizari q̄ non defuit hūilitatis mini=
ſterio qñ eis pedes lauit (ſed nō oēs) qꝛ
mūditie baptiſmali iudas ſuperaddi=
dit mortale pctm̄: a quo ſolo dicitur hō
immūdus ſicut a veniali diciꝛ immūdos
habere pedes. [Sciebat eñ q̄ſnā eſſet
q̄ traderet eū ꝓpterea dixit:nō eſtis mū
di oēs.] ¶ In hac parte eſt morale docu
mentū vt frequēter pedes abluamꝰ per
cōfeſſionē etiā ſi ſine mortali viuamꝰ:qꝛ
nō pōt cū pedū mūditia terra calcari.i.
p̄n̄s vita duci. Orige. Impoſſibile puto
nō cōtaminari extrema aīe ⁊ infima eiꝰ
tn̄ q̄ quo ad hoies ꝑfectus q̄s eſſe puteꝛ.
Plurimi autē ēt poſt baptiſmū replenꝛ
puluere ſcelerꝝ vſq̄ ad v̄ticē. Qui v̄o le
gitie diſcipuli xp̄i ſunt erga ſolos pedes
indigēt lotiōe. Hec ille. ¶ Quātū ad ter
tiū tāgiꝛ admonitio quā xp̄s de fcō ſuo
B fecit cū dr̄. [Poſtq̄ ḡ lauit pedes eorū
accepit veſtimēta ſua] vt decētiꝰ doce=
ret. Aliꝰ eñ hitus decet miniſtrātē q̄ dꝫ
eſſe expeditꝰ ⁊ aliꝰ docētē q̄ dꝫ eſſe gra=
uis (Et cū recubuiſſet iterꝝ dicit eis) vo=
lēs petro exponere quod neſciebat ſm
Aug.(Scitis q̄d fecerim vobis?) Orige.
Qō vł iterrogatiue ꝓferaꝛ vt oñdat fa=
cti magnitudinē vel imperatiue vt eorꝝ
erigat intellectū. Hec ille.(Vos vocatis
me]h̄ noie qō eſt[magr̄ ⁊ dn̄e:⁊ bn̄].i.ve
re (dicitis. Sū etem̄)qꝛ ipſe illūinat oēꝫ
hoieꝫ.Jo.j.⁊ ꝯn̄r ē p̄ncipalis magr̄ ⁊ oīa
nō ſolū ſūt ſua:ſꝫ ſūt ab illo fcā. Nec tñ i
h̄ xp̄s ē arrogās ſꝫ Aug.qꝛ q̄ ſuꝑ oīa eſt
nō p̄t ſupbire.⁊ vt idē dt:nullꝰ deū noſ=
ſet,ſi nō ſe idicet tpe q̄ nouit.Jō nō pp ſe
ſꝫ ꝓpter eos ſeipꝫ laudat. Et intēdit ꝙ
ſeipꝫ ꝯmēdare ē ꝯmēdabile:qñ nō adeſt
piculū ſupbiēdi:⁊ hoc ipm̄ vtile eſt aliȷ̈s
ſicut ⁊ apl's ſe ꝯmēdauit.iȷ̈.Cor.xj.⁊ idē
dicit.s.Tho.(Si ergo ego laui pedes ve
ſtros dn̄s et magr̄:⁊ vos) a fortiori:vt dt
C Chry.(debetis) debito neceſſitatis in ne
ceſſitate: al's aūt debito honeſtatis tātū
mō [alter alteriꝰ lauare pedes] .i.pieta
tis officia inuicem exhibere. Multi ēt vt
ait Augu. hūc habēt morē vt etiā ipſos

pedes fratrū in hoſpitiū manibꝰ lauant
ope ipō vſibili. Spūalr tñ pedes iuicē la=
uamꝰ qñ inuicē criaꝫ fitemur ⁊ ꝙ inuicē
oramꝰ: vt idē dt. ¶ Eſt aūt in hac parte
documētū literale hūilitatis ⁊ pietatis D
ad ꝓximos:de quo dn̄s ait.(Exēplū eñ
dedi vobis) nō vt illud ſolū memorie cō
mēdetis aut p̄dicetis. (ſed vt queadmo
dū ego feci:ita ⁊ vos faciatis.)

In die paraſceues.

Paſſio domini noſtri Jeſu xp̄i
ſm Matt.c.xxvj.

SCitis qꝛ poſt biduuꝫ paſ
cha fiet: ⁊ filius hois tra
deꝛ vt crucifigatur. Tūc
cōgregati ſūt principes
ſacerdotū ⁊ ſeniores ppl'i in atriuꝫ
principis ſacerdotū q̄ dicebaꝛ cai=
phas: ⁊ ꝯciliū fecerūt vt ieſuꝫ dolo
tenerēt ⁊ occiderēt. Dicebāt autē.
Nō in die feſto: ne forte tumultꝰ fie
ret i ppl'o. Cū aūt eſſet ieſus in be= E
thania i domo ſimonis leproſi: ac=
ceſſit ad eum mulier habēs alaba
ſtrū vnguēti p̄cioſi: ⁊ effudit ſuper
caput ipſiꝰ recūbētis. Videntes aūt
diſcipuli indignati ſunt dicentes:
Ut q̄d ꝑditio hec? Potuit ei vnguē
tū iſtō venūdari multo ⁊ dari pau
peribus. Sciēs aūt ieſus ait illis.
Quid moleſti eſtis huic mulieri?
Opus eñ bonū opata eſt in me: nā
ſemꝑ pauperes habebitis vobiſcū:
me aūt nō ſemꝑ habebitis: mittēs
eñ hec vnguētū hoc in corpꝰ meū:
ad ſepeliēdum me fecit: amen dico
vobis vbicunq̄ p̄dicatū fuerit hoc
euāgeliū in toto mundo diceꝛ ⁊ qō
hec fecit in memoriā eiꝰ. Tūc abiȷ̈t
vnꝰ de duodeci q̄ dr̄ iudas ſcarioth
ad principes ſacerdotū: ⁊ ait illis.
Quid vultis mihi dare ⁊ ego vo= F
bis euꝫ tradā? At illi cōſtituerunt
ei triginta argenteos. Et exinde
querebat oportunitatē vt eum tra
deret.prima autem die azimorum
acceſſerunt diſcipuli ad ieſum dicē

tes. vbi vis paremus tibi comede-
re paſcha: at ieſus dixit: Jte i ciui-
tatē ad quendam: ⁊ dicite ei: magi
ſter dicit: tēpus meū ꝓpe eſt: apud
te facio paſcha cū diſcipulis meis:
G et fecerunt diſcipuli ſicut cōſtituit
illis Jeſus: ⁊ parauerunt paſcha.
Veſpere autem facto diſcūbebat
cū duodecim diſcipulis ſuis: ⁊ edē
tibus illis dixit. Amen dico vobis
qꝛ vnus veſtrū me traditurus eſt.
Et cōtriſtati valde ceperūt ſinguli
dicere. Nunqd ego ſuʒ dñe? At ipe
rñdens ait. Qui intingit mecū ma
nuʒ in parapſide: hic me tradet. Fi
lius qdē hoīs vadit ſicut ſcriptum
eſt de illo. Ve aūt homini illi ꝑ quē
filius hoīs tradet. Bonum erat ei
ſi natus non fuiſſet hō ille. Rñdēs
aūt iudas q̄ tradidit eū dixit. Nun
quid ego ſuʒ rabbi? Ait illi. Tu di
xiſti. Cenantibus autē eis: accepit
Jeſus panē ⁊ bñdixit ac fregit: de-
H ditq; diſcipulis ſuis ⁊ ait. Accipi-
te ⁊ comedite hoc eſt corpus meū.
Et accipiens calicē gratias egit: ⁊
dedit illis dicēs. Bibite ex hoc oēs
Hic eſt em̄ ſanguis meꝰ noui teſta
mēti: q̄ ꝓ multis effundet i remiſſio
nē pctoꝝ. Dico aūt vobis. Nō bibā
āmō de hoc genimine vitis vſq; in
diē illū cū illud bibā vobiſcū nouū
in regno pr̄is mei. Et hymno dicto
exierūt in mōtē oliueti. Tūc dixit
illis ieſus. Oēs vos ſcādalū patie-
mini in me i iſta nocte. Scriptū eſt
enim percutiā paſtorē ⁊ diſpergent
oues gregis: poſtq̄ āt reſurrexero
p̄cedā vos in galileā. Rñdens aūt
I Petrꝰ ait illi. Et ſi oēs ſcādalizati
fuerint i te: ego nūq̄ ſcadalizabor.
Ait illi Jeſus. Amē dico tibi: qꝛ in
hac nocte anq̄ gallus cātet ter me
negabis. Ait illi petrꝰ: etiā ſi opor
tuerit me mori tecū: nō te negabo.

Sīr ⁊ oēs diſcipuli dixerūt. Tunc
venit ieſꝰ cū illis i villā q̄ dr̄ gethſe
mani: ⁊ dixit diſcipulis ſuis. Sede
te hic donec vadā illuc ⁊ orem. Et
aſſumpto petro ⁊ duobꝰ filijs zebe
dei cepit cōtriſtari ⁊ meſtꝰ eē. Tūc K
ait illis. Triſtis eſt aīa mea vſq; ad
mortē. Suſtinete hic ⁊ vigilate me
cū. Et ꝓgreſſꝰ puſillū ꝓcedit in fa-
ciē ſuā orās ⁊ dicēs. mi pr̄ ſi poſſibi
le eſt trāſeat a me calix iſte. Verūtñ
nō ſicut ego volo ſʒ ſicut tu. Et ve-
nit ad diſcipulos ſuos ⁊ iuenit eos
dormiētes. ⁊ dixit petro. Simō nō
potuiſtis vna hora vigilare me-
cū: vigilate ⁊ orate vt no intretis i
tētationē. Spūs quidē p̄ptus ē:
caro aūt ifirma. Iterū ſcdo abijt: ⁊
orauit dicēs. Pr̄ mi ſi nō pōt hic ca
lix trāſire niſi bibā illū fiat volun-
tas tua. Et venit iterꝝ ⁊ iuenit eos
dormiētes. Erant em̄ ocli eorū gra
uati. ⁊ relictis illis: iterꝝ abijt ⁊ ora L
uit tertio eundē ſermonem dicens.
Tūc venit ad diſcipulos ſuos. Et
dicit illis. Dormite iā ⁊ requieſci-
te. Ecce appropiquabit hora: ⁊ fi-
lius hoīs tradet in manꝰ pctōꝝum.
Surgite eamus: ecce appropiqua
bit q̄ me tradet. Adhuc illo loquē-
te: ecce iudas vnus de duodecim:
venit ⁊ cū eo turba multa cum gla
dijs ⁊ fuſtibus miſſi a principibus
ſacerdotū et ſenioribus ppl̄i. Qui
autē tradidit eū dedit eis ſignū di
cens. Quecūq; oſculatus fuero ipe
eſt: tenete eū. ⁊ cōfeſtim accedēs ad
Jeſum dixit: Aue rabbi: ⁊ oſculatꝰ
eſt eum: dixitq; illi ieſus. Amice ad
quid veniſti? Tūc acceſſerunt ⁊ ma
nus iniecerunt i ieſuʒ: ⁊ tenuerunt
eū. Et ecce vnus ex his q̄ erāt cū ie
ſu: extendēs manuʒ exemit gladiū M
ſuū: ⁊ ꝑcutiēs ſeruuʒ p̄ncipis ſacer
dotū: āputauit auriculā eiꝰ. Tunc

ait illi ieſus. Cōuerte gladiū tuū i
locū ſuū. Oēs em̄ q̄ acceperint gla
diū gladio ꝑibunt. An putas qꝛ nō
A poſſum rogare patrē meū. ⁊ exhibe
bit mihi mō plus q̄ duodecim le-
giones angeloꝝ: quō ergo imple-
buntur ſcripture? Qꝛ ſic opʒ fieri. In
illa hora dixit ieſus turbis. Tanq̄
ad latronē exiſtis cum gladijs ⁊ fu
ſtibus ꝯprehēdere me: q̄tidie apud
vos ſedebā in tēplo docēs ⁊ nō me
tenuiſtis. Hoc aūt totū factum eſt
vt adimplerent ſcripture ꝓphetarū.
Tūc diſcipl̄i oēs relicto eo fugerūt.
At illi tenētes Jeſum duxerūt ad
caiphā principē ſacerdotū vbi ſcri
be ⁊ ſeniores ꝯuenerāt. Petrꝰ autē
ſeq̄bat eū a longe vſq; i atriū p̄nci
cipis ſacerdotū. ⁊ igreſſꝰ itro ſede
bat cū miniſtris vt videret finē. Prici
B pes āt ſacerdotū ⁊ oē ꝯciliū q̄rebāt
falſū teſtimoniū ꝯ ieſuʒ vt eū mor-
ti traderēt: ⁊ nō iuenerūt cū multi
falſi teſtes acceſſiſſēt. Nouiſſime āt
venerūt duo falſi teſtes ⁊ dixerūt.
Hic dixit. Poſſum deſtruere tēplū
dei: ⁊ poſt triduuʒ reedificare illd̄.
Et ſurgēs p̄nceps ſacerdotū ait il-
li. Nihil rñdes ad ea q̄ iſti aduerſū
te teſtificant? Jeſus aūt tacebat. Et
p̄nceps ſacerdotū ait illi. Adiuro
te ꝑ deū viuuʒ vt dicas nobis ſi tu
es xp̄s filꝰ dei. Dicit illi iħs. Tu di
xiſti. Verūtñ dico vobis: āmō vide
bitis filiū hoīs ſedētē a dextris vir
tutis dei ⁊ venietē i nubibꝰ celi tūc
p̄nceps ſacerdotū ſcidit veſtimēta
ſua dicens. Blaſphemauit. qd ad-
huc egemꝰ teſtibꝰ? Ecce nunc audi
ſtis blaſphemiā: qd vobis vr̄. At il
C li rñdētes dixerūt. Reus eſt mortis.
Tūc expuerūt in faciē eius ⁊ cola
phis eū cederunt. Alij palmas in
faciē eiꝰ dederūt: dicētes. ꝓphetiza
nobis xp̄e: qs ē q̄ te ꝑcuſſit? Petrꝰ

vo ſedebat foris i atrio. Et acceſ-
ſit ad eū vna ancilla dicēs. Et tu cū
ieſu galileo eras. at ille negauit co
rā oibꝰ dicēs. Neſcio qd dicis. Exeū
te āt illo ianuā: vidit eū alia ācilla: D
⁊ ait his q̄ erāt ibi. Et hic erat cū ieſu
nazareno. ⁊ iterū negauit cū iura-
mēto: qꝛ nō noui hoiem. ⁊ poſt puſil
lū acceſſerūt q̄ aſtabāt: ⁊ dixerūt Pe
tro. Vere ⁊ tu ex illis es. nā ⁊ loq̄la
tua manifeſtū te facit. Tūc cepit de
teſtari ⁊ iurare qꝛ nō nouiſſet hoieʒ
⁊ ꝯtinuo gallus cātauit. Et recor-
datus ē petrꝰ verbi ieſu q̄ dixerat
priuſq̄ gallꝰ cātet: ter me negabis
⁊ egreſſꝰ foras fleuit amare. Mane
aūt fctō ꝯciliū inierūt oēs princi-
pes ſacerdotū ⁊ ſeniores ppl̄i ad-
uerſus ieſum vt eū morti traderēt:
⁊ vinctuʒ adduxerūt eū ⁊ tradide-
rūt pōtio pilato preſidi. tūc vidēs
iudas q̄ eum tradidit q̄ dānatꝰ eſ- E
ſet. pnīa ductꝰ retulit trigita argē
teos p̄ncipibꝰ ſacerdotum ⁊ ſenio
ribꝰ dicēs. Peccaui: tradēs ſangui
nem iuſtum. At illi dixerunt. qd ad
nos tu videris. ⁊ ꝓiectis argēteis
in tēplo receſſit: ⁊ abiēs laq̄o ſe ſu-
ſpēdit: Pricipes aūt ſacerdotū ac
ceptis argēteis dixerūt. Nō lʒ mit-
tere eos i corbonā qꝛ p̄tiū ſāguis ē:
ꝯcilio āt inito emerūt ex illis agrū
figuli i ſepulturā ꝑegrinoꝝ. ꝓpter
hoc vocatus eſt ager ille alchelde
mac. hoc ē ager ſanguinis vſq; i ho
diernū diē. tunc impletū ē qd̄ dictū
eſt ꝑ hieremiā ꝓphetā dicētē: ⁊ ac-
ceperunt triginta argēteos p̄tium
appretiati quē appretiauerūt filijs
iſrael: ⁊ dederūt eos in agrum figu
li: ſicut cōſtituit mihi dñs. Jeſus au F
tē ſtetit an̄ p̄ſidē: ⁊ iterrogauit euʒ
p̄ſes dicēs. tu es rex iudeoꝝ. Dicit
ei ieſus. tu dicis: ⁊ cuʒ accuſaretur
a principibus ſacerdotum ⁊ ſenio-

ribus nihil rñdit. Tunc dicit illi pi
latus: nõ audis quanta aduerſum
te dicunt teſtimonia: ⁊ nõ rñdit ad
vllum verbum ita vt miraret̃ p̃ſes
G vehemẽter: ꝑ diẽ autẽ ſolẽnem con
ſueuerat p̃ſes dimittere ppl̃o vnuz
vinctum quẽ voluiſſent. Hẽbat au
tẽ tũc vnũ vinctũ inſignẽ q̃ dicebat̃
barabbas. ꝯgregatis ḡ illis pilatꝰ
dixit: quẽ vultis dimittã vobis ba
rabbã an ieſum q̃ dr̃ xp̃s. Sciebat
eñi ꝙ ꝑ inuidiã tradidiſſẽt eũ. ſedẽ-
te autẽ illo ꝓ tribunali: miſit ad eũ
vxor eiꝰ dicẽs. nihil tibi ⁊ iuſto illi:
multa eñi paſſa ſum hodie: ꝑ viſuz
ꝓp eũ. Principes ãt ſacerdotũ ⁊ ſe
niores ꝑſuaſert̃ ppl̃is vt peterent
barabbã: ieſuz ṽo ꝑderẽt: rñs ãt p̃-
ſes ait ill̃. Quẽ vultis vobis de duo
bus dimitti. at illi dixert̃ barabbã.
dr̃ ill̃ pilatꝰ. Quid igit̃ faciã d̃ ieſu
H q̃ dr̃ xp̃s: dñt oẽs. crucifigat̃: ait ill̃
p̃ſes qd eñi mali fecit: At illi mag̃
clamabãt dicentes. crucifigat̃. vi-
dẽs autẽ pilatꝰ qꝛ nihil ꝓficeret ſz
mag̃ tumultꝰ fieret: accepta aq̃ la
uit manꝰ corã ppl̃o: dicens Inno-
cẽs ego ſũ a ſãguine iuſti huiꝰ: vos
videritis. Et rñs vniuerſꝰ ppl̃s di-
xit. Sãguis eiꝰ ſup nos ⁊ ſup filios
nr̃os: tunc dimiſit illis barabbã: ie
ſuz autẽ flagellatuz tradidit eis vt
crucifigeret̃. Tũc milites p̃ſidis ſu
ſcipiẽtes ieſuz in p̃torio ꝯgregaue
runt ad euz vniuerſaz cohortẽ. Et
exeuntes eum chlamydẽ coccineã
circundederunt ei. Et plectẽtes co
ronã de ſpinis poſuerũt ſup caput
eiꝰ: ⁊ arũdinẽ ĩ dextera eiꝰ. Et ge-
nu flexo añ eum illudebãt ei dicen-
I tes. Aue rex iudeoꝝ. Et expuẽtes
ĩ eũ acceperũt arundinẽ: ⁊ ꝑcutiebãt
in caput eiꝰ. Et poſtq̃ illuſerunt ei
exuert̃ eum chlamyde: ⁊ induert̃ euz
veſtimẽtis eiꝰ ⁊ duxert̃ eũ vt cru
cifigerẽt: exeuntes autẽ inuenerunt
hoĩem cyreneuz noĩe ſimonẽ: hunc
angariauert̃ vt tolleret crucẽ eiꝰ ⁊
venerunt in locum q̃ dr̃ golgotha:
qđ eſt caluarie locus. Et dederunt K
ei bibere vinum cum felle mixtuz ⁊
cum guſtaſſet noluit bibere. Poſt-
q̃ autẽ crucifixert̃ eum diuiſert̃ ve
ſtimẽta eiꝰ ſortem mittẽtes: ⁊ ſeden
tes ſeruabãt eum. ⁊ impoſuerunt ſup
caput eiꝰ cãm ipſiꝰ ſcriptã. Hic eſt
ieſꝰ rex iudeoꝝ. Tũc crucifixi ſunt
cuz eo duo latrones vnꝰ a dextris. ⁊
vnꝰ a ſiniſtris. Pretereũtes ãt blaſ
phemabãt eum: mouentes capita
ſua ⁊ dicẽtes. Vah q̃ deſtruis tem-
pluz dei: ⁊ in triduo illđ reedificas.
Salua temetip̃m. Si filiꝰ dei es de
ſcẽde d̃ cruce. Siir ⁊ p̃ncipes ſacer
dotũ illudẽtes cum ſcribis ⁊ ſenio
ribꝰ dicebãt. Alios ſaluos fecit: ſe-
ip̃m nõ põt ſaluũ facere. Si rex iſrl̃ L
ẽ deſcẽdat nũc de cruce ⁊ credimꝰ
ei. Cõfidit in deo: liberet euz nũc ſi
vult. Dixit eĩ qꝛ filiꝰ dei ſuz. Idip̃z
autẽ ⁊ latrões q̃ crucifixi erãt cum
eo ĩpropabãt ei. A ſexta ãt hora te-
nebre fctẽ ſunt ſup vniuerſã terrã:
vſq; ad horã nonã. ⁊ circa horam
nonã clamauit ieſus voce magna
dicens. Heli heli lamazabathani.
Hoc ẽ deꝰ meꝰ: deꝰ meꝰ vt qd dere
liquiſti me. Quidã ãt illic ſtantes ⁊
audientes: dicebãt: Heliam vocat
iſte: ⁊ cõtinuo currẽs vnꝰ ex eis ac-
ceptã ſpongiã ĩpleuit aceto: ⁊ im-
poſuit arundini ⁊ dabat ei bibere.
Ceteri ṽo dicebãt. Sine videamꝰ
an veniat helias liberãs eũ. Ieſus
aũt iterꝝ clamãs voce magna: emi-
ſit ſpm̃. Et ecce velũ tẽpli ſciſſuz eſt M
in duas ꝑtes a ſũmo vſq; deorſum:
⁊ terra mota eſt: ⁊ petre ſciſſe ſũt: ⁊
monumẽta apta ſunt: ⁊ multa cor-
pora ſctõꝝ q̃ dormierãt ſurrexert̃.

Et exeũtes de monumẽtis poſt re-
ſurrectionez eiꝰ venerũt ĩ ſanctã ci
uitatẽ: ⁊ apparuerũt multis. Cẽturio
A ãt ⁊ q̃ cũ eo erãt cuſtodiẽtes ieſuz:
viſo terremotu ⁊ his q̃ fiebant: ti-
muerũt valde dicẽtes. Vere filius
dei erat iſte. Erant autẽ ibi mulie-
res multe a lõge: q̃ ſecute erant ie-
ſum a galilea: miniſtrãtes ei. Inter
q̃s erat maria magdalene: ⁊ maria
iacobi ⁊ ioſeph mr̃: ⁊ mr̃ filioꝝ zebe
dei. Cũ aũt ſero fctm̃ eẽt venit q̃dã
hõ diues abarimathia noĩe ioſeph
q̃ ⁊ ipſe diſcipulus erat ieſu. Hic ac
ceſſit ad pilatum: ⁊ petijt corpus
ieſu. Tunc pilatus iuſſit reddi cor
pus. Et accepto corꝑe ioſeph in-
uoluit illud ĩ ſyndone munda ⁊ po
ſuit illđ in monumẽto ſuo nouo qđ
exciderat ĩ petra: ⁊ aduoluit ſaxũ
magnũ ad oſtiũ monumẽti: ⁊ abijt
Erat aũt ibi maria magdale ⁊ alte
ra maria ſedentes cõtra ſepulcrũ.
B SCitis qꝛ poſt biduum pa-
ſcha fiet ⁊c. Mat. xxvi. Circa
paſſionẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i ab
euãgeliſtis tangunt̃ tria ꝑũ
cta. ſ. Quo xp̃s fuit ꝓditus
Quõ captus. Et quõ ſententiatus.
¶ Quantũ ad primũ ſciẽdũ eſt ꝙ prin-
cipiũ huiꝰ ꝓditionis fuit vnguẽtũ effu-
ſum. Sicut eñi narrat. b. Io. euãgeliſta:
xp̃s Lazarũ quatriduanũ reſuſcitauit
⁊ hoc ſm̃ ma. hiſt. fuit fctm̃ fer̃. vi. an dñi
cã de paſſione. qꝛ tali die credit̃ factum
quali die legit̃. Iſtud miraculũ fuit ma-
gnũ ⁊ patẽs ita ꝙ negari nõ potuit: cuz
fuerit p̃ñs multitudo iudeoꝝ notabilis.
Vñ totꝰ mũdus poſt xp̃m abijt vt dr̃ Io.
xij. i. tota gẽs iudaica. Et ẽ hyꝑbole: qꝛ. ſ.
maior ꝑs illiꝰ ppl̃i admirabat̃ xp̃m. Iõ
iudeoꝝ p̃ncipes ſtatim ĩ dñica ſequẽti q̃
dr̃ d̃ paſſiõe: vl̃ ſm̃ aliq̃s ĩ ſabbato p̃ce-
dẽti ꝯgregati ſunt ad ꝯciliãdũ de morte
C xp̃i dicẽtes. Quid facimꝰ: qꝛ h̃ hõ mlt̃a
ſigna facit ⁊c. vt dictũ ẽ fer̃. vi. p̃cedenti.
Xp̃s ḡ abijt ĩ regionẽ iuxta deſertũ ⁊c. vt
ibi habes. Sz ſic idẽ Ioã. narrat: an ſex
dies paſche. i. ſabbato an dñicã oliuarũ
xp̃s exijt de deſerto ⁊ venit in bethaniã
vt habes fer̃. ij. poſt diẽ oliuarũ. Et ĩ cra
ſtinũ. i. die oliuaꝝ ĩtrauit hierl̃m cũ ma
gna gl̃ia ⁊ ſero redijt ĩ bethaniã. Et idẽ
fecit die lune ⁊ die martis ĩ die ãt mercu D
rij nõ fuit ĩ hierl̃z. In die ḡ martis ſeu fe.
iij. dixit diſcipl̃is ſuis (Scitis qꝛ poſt bi-
duũ). i. die iouis ſeu fer. v. (paſcha fiet)
ſꝫ Amb. paſcha ẽ nomẽ grecũ ⁊ ſig̃t paſ
ſionẽ ſm̃ Aug. ṽo ⁊ Hie. eſt hebraicũ ⁊
ſig̃t trãſitũ eo. ſ. vt dr̃ Hie. ꝙ ãgelꝰ ꝑcutiẽs
egyptios vidẽs domos filioꝝ iſrl̃ ſigna
tas ſanguie agni trãſibat eas nõ ledẽs.
vl̃ qꝛ vt dr̃. Ip̃e dñs p̃bẽs auxiliũ ppl̃o
ſuo d̃ſup ãbulauit. Vl̃ forte: qꝛ ppl̃s dei
trãſiuit mare rubꝛũ: ⁊ a ſeruitute ĩ libta
tẽ de h̃ dictũ ẽ. ſ. fe. v. Eſt ãt ſc̃iẽdũ dcm̃
ẽ paſcha nomẽ equocũ ĩ diuerſis liguis
diuerſa ſig̃ns. imo ĩ eadẽ ligua hebraica
eſt equocũ vl̃ analogũ. Nã ſic dr̃ magi.
hi. ⁊. ſ. T. iij. q. xlvi. ⁊ colligit̃ ex diuerſis
locis ſcp̃ture paſcha ſig̃t q̃tuor. ſ. agnuz
paſchalẽ: ⁊ pães azymos ⁊ p̃mã diẽ azy
moꝝ ⁊ oẽs dies azymoꝝ ſeq̃ntes. Hic ãt
ſumit̃ paſcha pro agno vt dicat̃ [paſcha
fiet]. i. imolabit̃ agnꝰ q̃ vt dr̃ the. ĩ die pal
marũ. i. decia die mẽſis ſegregabat̃ a gre E
ge ⁊. xiiij. i. die iouis ad veſpã ĩmolabat̃
Et ſi q̃rat̃: vñ ortũ hꝫ iſta feſtiuitas. Dic
gorrã: ꝙ eã deꝰ ĩſtituit ꝓp tria. Prio ꝓp
mũdi illo tꝑe creationẽ: ⁊ eiuſdẽ annuã
renouationẽ. Et ſcđo ꝓp ppl̃i iſraelitici
d̃ egyptiaca ſuitute libatiõez. Et t̃tio ꝓp
filij futurã tꝑe illo ĩcarnatiõez. Et q̃rto
ꝓp mũdi libationẽ: qꝛ ſm̃ Gl. Lu. ij. xxv.
martij ꝯceptꝰ ẽ dñs ⁊ eadẽ die crucificꝰ
¶ Sz h̃ ẽ qđ: q̃re dr̃ Scitis qꝛ pꝰ biduũ pa
ſcha fiet: deĩde ſubdit̃ poſt pauca de cõ-
uiuio facto ĩ bethania: de q̃ dr̃ Io. ꝙ fuit
an ſex dies paſche. aug. aũt de conſenſu
euã. ſoluit. qꝛ Io. de illo ꝯuiuio locutꝰ eſt
ſm̃ ordinẽ hi. Mat. aũt ⁊ Lu. recapitulã-
do tm̃. ſ. vt oñdãt occaſionẽ ꝓditiõis (et
filius hoĩs). i. iſte xp̃s: q̃ ſic ſe appellat cã
hũilitatis: cũ ſe poſſet dicere filium dei
(tradet̃) Xp̃s ſicut dr̃ Ori. fuit traditꝰ pri
mo a deo p̃re paſſiõi ꝓp miaz. Sicut eñi
dr̃. ſ. Tho. iij. q. xlvij. deꝰ xp̃z tradidit paſ F
ſiõi ĩq̃ntũ eũ ꝓordinauit pati: ⁊ inq̃ntũ ei
dedit charitatẽ q̃ voluit pati: ⁊ ĩq̃ntũ ei
auxiliũ ĩ paſſiõe nõ attulit liberãdo eũ

a morte. Scdo a Juda iudeis pp auari-
tiā. Tertio a iudeis gētilib⁹: pilato. ſ. et
ei⁹ miſtris pp inuidiā. Quarto a diabo=
G lo morti: pp timorē ne p̄dicādo totū ge=
nus hūanū de manib⁹ ei⁹ liberaret: nō
aduertēte ꝙ d̄ magꝫ p morte ꝙ̄ p doctri
nā faceret: poſſum⁹ ēt addere ꝙ ipſe ſe=
ip̄m tradidit ex charitate ⁊ ꝙ pilat⁹ euꝫ
tradidit miſtris vt crucifigerēt timēs p=
dere offm̄ ſuū (Ut crucificet) Ly vt reſpe
ctu oīꝫ p̄dictoꝝ vr̄ iportare finē pp quē
tradebať: niſi reſpectu iudei: q̄ nō trade=
bat eū vt morereť ille: ſꝫ vt ip̄e lucrareť:
ꝯ̄uis cōſecutiue traderet eū vt morereť.
(Tūc). ſ. añ paſcha ſm Remigiū. i. feria.
iiij. ſm Mag. hi. (ꝯgregati ſūt) illi. ſ. d̄ q̄=
bus d̄r. ⁊ d̄ qꝛ dicit mag. hi. audierāt xp̄ꝫ
dicētē. Nō me videbitꝫ ā modo ⁊c. Uñ timue
rūt ne vellet aufugere. Jn hac die autē
vt dictū ē voluit xp̄s eē i hierlꝫ: vt habe
rēt ꝯſiliādi tp̄s (p̄ricipes ſacerdotum). i.
xxiiij. ſūmi ſacerdotes: de q̄b⁹ freq̄nter
dictū eſt (⁊ ſeniores populi). i. iudices or
H dinarij: de quib⁹ dictū eſt feria. iiij. poſt
tertiā dñicā quadrage. (in atriū princi-
pis ſacerdotū) q̄ alr̄ erat p̄nceps ꝙ̄ p̄di-
cti: qꝛ erat ſimpl̄r ſūmus ſacerdos ſup
oēs (q̄ dicebať caiphas) q̄ vt dicit Joſe=
ph⁹: emerat ſummū ſacerdotiū: (⁊ cōci=
liū fecerūt) nō vt occiderēt xp̄m: qꝛ iā in
alio cōcilio erat ꝯcluſum: ſꝫ de mō occi=
dendi eū ſine euaſiōe. Uñ d̄r (vt ieſū do=
lo) ⁊ in hoc innuiť innocentia xp̄i (tene=
rēt). i. caperēt (⁊ occiderēt) nō doloſe: ſed
patēter (dicebāt aūt: Nō in die feſto). ſ.
tenere eū debem⁹ (ne forte tumultus fie
ret in pplo) p̄pter diuerſas ppl̄i volūta
tes. vt dicit Orig. Quidā enim eū valde
amabāt: ⁊ q̄dā valde odiebāt. Uel forte
nō timebāt ſeditionē populariū inter ſe
ſed toti⁹ ppl̄i ꝯtra p̄ncipes: qꝛ maior ps
ppl̄i fauebat xp̄o: lꝫ poſtmoduꝫ fuerint
ſuaſi ad oppoſitū. Leo papa in ſermōe
paſchali. Prouidētib⁹ igiť p̄ricipib⁹ ne
in ſctō die tumult⁹ oriret: nō feſtiuitati
ſꝫ facinori ſtudebať. Seditiōes eñ fieri
I turbaꝝ in p̄cipua ſolēnitate metuebāt:
nō vt ppl̄s nō peccaret ſꝫ ne xp̄s euade
ret. Hec ille. Sicut aūt dicit Chry. mu=
tati ſunt ab iſto ꝯcilio. Nā inuento eo q̄
eum traderet illis in ip̄a ſolēnitate xp̄m
⁊ tenuerūt ⁊ occiderūt. Solēnitas enim

paſchalis icipiebat feria quīta ad veſpe
rā: ⁊ ſeptē diebus durabat. Sicut autē
dicit mag. hi. traditorē ſic inuenerūt: qꝛ
iudas audiēs eos ꝯgregatos: iuit ad eos
actualiter exiſtētes in ꝯcilio. Et qꝛ audi
uerat xp̄m moriturū: exiſtimauit ꝙ non
refugeret: iō interim voluit aliq̄d p ei⁹
morte lucrari: ⁊ eū vēdidit illis. (Cū aūt K
eſſet ieſus in bethania) Jſta q̄ hic narra
tur fuerūt facta ſabbato ante dñicā oli=
uaꝝ: vt pꝫ. Jo. xij. Sꝫ tñ btūs Mat. reca=
pitulat ea: qꝛ vult dicere occaſionē p̄di
tiōis xp̄i q̄ fuit vnguentū vt dictum eſt
Frequētabat aūt dñs bethaniā: vt dicit
Rab. inſtāte paſſiōe. Prio vt reſurrectio
Lazari arti⁹ oīꝫ mēorie traderet. Scdo
vt marie deuotio approbareť. Tertio vt
iudeoꝝ obſtīatio inexcuſabilior redderet
(Jn domo ſimōis leproſi) q̄ fuit auūcul⁹
lazari ⁊ ſoroꝝ eius. Et vt dicit Hiero. et
mag. hiſt. iā non erat leproſus niſi noīe.
Fuerat eñ curat⁹ a dño. Quō aūt i illa
domo facta fuerit xp̄o cena i ſabbato p̄di
cto habes. ſ. feria. ij. poſt diem palmaꝝ.
(Acceſſit ad eū mulier) q̄ fuit maria ſo=
ror lazari: vt pꝫ Jo. xij. ⁊ habes ēt. ſ. feria
vj. añ dñicā d̄ paſſiōe (habēs alabaſtrū) L
i. vas de alabaſtro. Eſt autem alabaſtrū
ſm Rab. gen⁹ marmoris cādidi varij co
loris: qd̄ optie ꝯſeruat vnguēta (vnguē
ti). i. vnguento plenū (p̄tioſi) Dicit btūs
Joānes ꝙ erat nardi piſtici. i. fidelis ñ
adulterati. ſ. ex mixtiōe alteri⁹ nature.
Piſtis enim grece: latine d̄r fides. Ul̄ pi
ſtici ſm Be. i. mixti ex ſpicis ⁊ folijs: qd̄
p̄tioſitatē arguit. Uel ſm alios ⁊ ſm au=
gu. d̄r ſpicis a loco. Marc⁹ ꝟo dicit nar=
di ſpicati: qꝛ. ſ. pigmētarij ſpicas ⁊ folia
hui⁹ herbe pl⁹ cōmendāt ꝙ̄ alias ptes.
Et addidit p̄tioſi qꝛ vt dicit mag. hiſt.
fuit iſta nard⁹ indica ſeu de india. Fuit
ergo pretioſum: qꝛ fuit de nardo. ⁊ qꝛ de
idia: ⁊ qꝛ de ſpicis ei⁹ vel de ſpicis ⁊ fo=
lijs. (Et effudit:) Ecce magnificētiā ma
rie (ſup caput ipſi⁹ recūbētis) Unxit etiā
pedes: vt alias dictū ē: ⁊ habeť Joā. xij. M
Quare aūt iſta mulier hoc fecerit: ⁊ quō
itelligant ꝟba q̄ hic dixit xp̄s: vide. ſ. fe
ria. ij. poſt palmas. Sꝫ q̄re nō tardauit
vſq̄ poſt cenā? Ad hoc dicit aug. de ꝟb.
dñi ꝙ cū in illa cena eſſet Lazarus qui
fuerat mortē expert⁹: vt de ip̄a vel eius

dolore ab aſtātib⁹ īterrogareť: xp̄s ſciēs
ſe moriturū in breui tā violēta morte al
A terat⁹ eſt in mēſa. Qd̄ maria perpedens
ad cōfortādū eum accelerauit vnctionē.
(Uidētes aūt diſcipl̄i: indignati ſunt di
cētes) Sꝫ q̄re īdignabanť alij a iuda qui
non erāt latrones cū viderēt xp̄m patiē
ter ferre? Ad hoc dicit aug. ꝙ euāgeli=
ſta poſuit plurale p ſingl̄ari p ſynecdo=
chen: quia vr̄ ſol⁹ iudas fuiſſe locut⁹ cō
tra hoc. vt pꝫ Jo. xij. Uel ſicut dicit Ra=
banus. alij idignati ſunt iuda ſuggerē=
te nō p̄pter lucrū vt iudas: ſed pp pau=
peres in ꝟitate (Ut q̄d p̄ditio hec? Po=
tuit ei vnguētū iſtud venūdari multo ⁊
dari paupib⁹. Sciēs aūt ieſus diſcipl̄oꝝ
q̄relas (Ait illis. Quid moleſti eſtis huic
mulieri? op⁹ eñ bonuꝫ op̄ata eſt in me)
qꝛ xp̄s erat paup ⁊ laſſus ⁊ delicat⁹: et
triſtis ex memoria future mortis. Et iō
illa eleemoſyna fuit bñ ⁊ oportune fctā
qꝛ alia debent exhiberi nobili paupi: et
alia ruſtico: ⁊ tāto magis ꝙ̄to xp̄s erat
B in vite extremis. Uñ ſubdiť (Nā ſemper
habebitis paupes vobiſcū: me aūt non
ſemp habebitis). ſ. p̄ntē corpaliter: ſec⁹
i ſacramēto altaris ⁊ p grām: iuxta illō.
Ecce vobiſcū ſum vſq̄ ad cōſūmationē
ſeculi Mat. vlti. (Mittēs eñ hec vnguē
tum hoc in corp⁹ meū ad ſepeliendū me
fecit). i. preuenit vngere corp⁹ meū mo=
re ſepeliendoꝝ qd̄ facere nō poterit qñ
ſepeliar rōne feſti ⁊ acceleratiōis reſur
rectionis mee. Qd̄ q̄dē fecit vel ſcienter
vel inſtinctu dei. (Amē dico vobis. vbi=
cūq̄ p̄dicatū fuerit euāgeliū d̄). i. fides.
mea (in toto mūdo diceť ⁊ ꝙ hec fecit). i
narrabiť iſta vnctio (in memoriā eius). i.
ad laudē ⁊ gloriā ipſius marie. Et hoc
dixit ne ipſa de diſcipuloꝝ rep̄henſione
erubeſceret vl̄ doleret [Tūc abijt vnus
de duodeciꝫ] hoc qd̄ d̄r tūc ſm aug. nō ē
referēdū ad id qd̄ p recapitulationē in=
terpoſuit euāgeliſta de iſta vnctiōe. Nō
eñ ſtatim poſt illā iudas abijt: ſꝫ referť
ad id qd̄. ſ. dictū eſt cōgregati ſunt p̄nci
pes. Tūc eñ ad eos abijt iudas [q̄ dice=
C bať iudas ſcarioth] ad differentiā. ſ. al=
terius iude fratris iacobi minoris. Erat
aūt ſcarioth villa vñ iſte p̄ditor ort⁹ eſt:
ſm Remig. [Ad p̄ricipes ſacerdotū] q̄s
audiuerat eſſe in cōcilio ſupradicto. [Et

ait illis. Quid vultis mihi dare: ⁊ ego vo
bis eū tradā?]. ſ. ſine ſtrepitu (At illi) mu
tantes cōciliū ſm Chry [conſtituerūt]. i.
p̄miſerūt [ei trigīta argēteos] Glo. hic
dicit ꝙ eodē pretio vendit⁹ eſt Joſeph.
qd̄ ſm aliquos verū eſt iuxta. lxx. interp̄ D
tes: tñ ſm hebraicā ꝟitatē ioſeph eſt vē
ditus. xx. argenteis: vt pꝫ. Gene. xxxvij.
Hoc tñ nō obſtante fuit figura vēditio=
nis xp̄i: quia in ſimilib⁹ nō opꝫ eſſe oīa
ſimilia. Argenteus autē valet. x. nūmos
vſuales: ⁊ cōſequēter. xxx. argēti valebāt
bant trecentos: ⁊ ſic in morte xp̄i recu=
perauit iudas valorē vnguēti. [Et exin
de]. i. ab illo tunc [querebat oportunita
tē]. i. tp̄is ⁊ loci [vt illum traderet], ſine
ſtrepitu ⁊ turbis [Pria aūt die azimoꝝ.]
i. i die iouis q̄ erat. xiiij. mēſis ſm Hier. i
qua ad veſperam imolabať paſcha ſeu
agn⁹: ⁊ tunc tenebanť iudei veſci pani=
bus azimis vſq̄ ad. xij. diē eiuſdē mēſis: E
vt habeť Exo. xij. ¶ Sed ꝫ. qꝛ Joānes di
cit hoc factū ante diem feſtū paſche. Ad
hoc ꝙ Joānes p paſcha capit feriā. v. q̄
erat ſolēnis inter dies azimoꝝ: eo ꝙ in
ei⁹ veſpera imolabať agn⁹: ſm. s. Tho.
iij. par. Alij aūt euāgeliſte primā diē azi
moꝝ dicunt illam in qua agn⁹ imolaba
tur vt pꝫ per. s. Tho. ſuper Jo. xiij. et. iij.
q. lxvj. ar. ix. ad primū circa fi. ¶ Sꝫ ad=
uerte vt ab eodē eliciť ſuper Jo. vbi. ſ.
ꝙ prima dies azimoꝝ: dicebať feria. vj.
que erat paſcha. ⁊ feria quinta q̄ erat vi
gilia eius. ſed feria ſexta: primo ⁊ p ſe di
cebať pria dies azimoꝝ: feria aūt quin=
ta ſolū gratia partis. i. ſiue veſpere q̄ ad
ſequentē diem pertinebat. Hāc diſtictio
nē greci nō cōſyderantes dixerūt ꝙ xp̄s
vna die āticipauit comedere agnū: quē
comedit. xiij. luna: ⁊ ꝯſequēter qꝛ adhuc
iudei non veſcebanť azimis cōſecrauit
vt dicunt in fermētato. Uide aūt de his
omnib⁹. iij. par. q. xlvj. ar. ix. (Acceſſerūt
diſcipuli ad ieſum dicētes. Ubi vis pa= F
rem⁹ tibi comedere paſcha). i. ad come=
dēdū agnū paſchalē (At ieſus dixit. Jte
in ciuitatē). ſ. hieruſalē (ad quendā (cu=
ius xp̄s nō exp̄ſſit nomen: ſed tñ vt diciť
btūs Mar. dedit diſcipulis ſignum quo
illū cognoſcerēt dicens qd̄ dū introirent
ciuitatem occurreret eis homo baiulās
amphorā aque ad domū illā i qua volc=

bat agnum comedere.Scd̄m tñ qđ dicit
Aug.l7 ad quendā:non ſunt verba xp̄i
ſed euangeliſte:chriſtus aũt dixerat qđ
irent ad patremfamilias domꝰ ad quā
G ferretur aqua(⁊ dicite ei magiſter dicit:
Tp̄s meū ꝓpe eſt)ſcʒ moriēdi(apud te
facio).i.facere volo(paſcha cū diſcipu=
lis meis).q.d.para locum ⁊ neceſſaria.
Iſte credit̃ fuiſſe diſcipulus xp̄i:ſed oc=
cultus.(⁊ fecerunt diſcipuli ſicut conſti=
tuit illis Jeſus ⁊ parauerūt paſcha.Ve
ſpere aũt facto)qua hora debebat agnꝰ
manducari(diſcūbebat cū.xij.diſciplis
ſuis.)Ex quo pʒ ꝙ proditorē q̄uis in ſe
erat reuocabat a ſcelere:qꝛ nō repelle=
bat a conuiuio.⁊ in hoc ipſo ꝙ etiā oſtē=
dit ſe eius proditionē non ignorare:duʒ
dicit[⁊ edētibꝰ illis dixit.Amē dico vo
bis:qꝛ vnus veſtrum me traditurus eſt.
Et cōtriſtati valde ceperunt ſinguli di=
cere.Nūq̄d ego ſuʒ dñe?]Apoſtoli:q̄dē
de p̄nti ſciebant ſe non habere cōſciētiā
de tali crimine:ſʒ timebāt ne in futurū
laberent̃ in illud:⁊ de hoc īterrogabāt.
H Quidam tñ dicunt eos tātū verbis xp̄i
credidiſſe ꝙ timebant ne illum trade=
rent de preſenti directe vel indirecte:lʒ
hoc in ſua ꝯſcia non viderent[At ipſe]
volens magis in particulari exprimere:
proditorem:nec tñ volens eū determi=
nare(rñdens ait .Qui intingit mecum
manū in parapſide)Beatꝰ Mar.dicit:
in catino.Sicut autē dicit Raba.para=
pſis eſt vas eſcarū quadratū a paribus
apſidus.i.equis lateribꝰ dictū.Catinuʒ
vero eſt vas fictile aptum ad continen=
dum liquorē.Et ſicut dicit.s.Tho.forte
idē vas fictile ⁊ equaliū laterū erat.⁊ in
eo erat ſuccus lactucarū agreſtium ſm̄
mag.hiſt.in quē ſuccum intigebāt buccel
las.Scd̄m tñ predictū magr̄m nō dicit̃
parapſis qꝛ quadrangulū vas eſſet ſed
qꝛ pariū erat laterum ita qꝛ videt̃ velle
ꝙ latera plura q̄ꝫ quatuor haberet:lʒ
I omnia eſſent equalia.Et hoc vr̃ verum
qꝛ de illa ſcutella q̄ modo monſtrat̃ Ja=
nue ⁊ credit̃ eſſe iſtud vas conſtat ꝙ nō
eſt quadrilatera.imo qui eā viderūt di=
cūt ꝙ videt̃ figure rotūde q̄ſi plures ha
beat angulos q̄ꝫ quatuor.Qđ aũt ſit il
lud vas lignū eſt.qꝛ ē lapis p̄cioſiſſimꝰ
tāte magnitudinis vt in natura reperi
ri nequeat eiuſdē nature.Vñ credit̃ xp̄s
vas fictile aut alterius materie in hunc
lapidē ꝯmutaſſe in lapidē.ſ.ſmaragdū:
vt dr̄(Hic me tradet.)Et ſic ſm̄ ma.hiſt. K
illud dictū Vnus veſtrū ⁊c.qđ poterat
intelligi de duodecim ⁊ de alijs per hec
verba reſtringit̃ ad duodecim ſoli cum
xp̄o intingebant.Et tūc vt dicit Joānes
innuēte Petro queſiuit a dño:quis eſſet
Qui dixit eſſe illū cui daret panē intin=
ctū.Sʒ hoc alij diſcipuli nō aduerterūt:
qꝛ ſilēter dictū eſt ſm̄ mag hiſt.Ipſe ve=
ro Joānes aut obdormuit aut reuelare
alijs nō eſt auſus.Et ſi q̄rat̃ quare Pe=
trus per ſeipſum nō interrogauit.Dicit̃
ideo eſſe quia prius fuerat in lotiōe pe=
dum increpatꝰ timuitq̄ʒ iterū increpa=
ri.Sʒ qꝛ neq̄ʒ ex hoc iudas a ſcelere re=
uocat̃:ideo ſubdit̃ pena(Filius quidem
hominis vadit ſicut ſcriptū eſt de illo.
Ve aũt homini illi ꝑ quē filius hominis
tradet̃.Bonū ei erat ſi natus nō fuiſſet
homo ille)¶Sed contra:qꝛ dicit augu. L
lib.de libero arbitrio.Conſydera quan
tum bonū eſt eſſe:qđ beati ⁊ miſeri vo=
lunt.Maius eſt eñ eſſe ⁊ miſerum eſſe:
q̄ꝫ omnino nō eſſe.Hec ille.Ad hoc etiā
eſt ratio talis.Malum enim eſt negatio
boni debiti in eſſe ſicut cecitas.iō quāto
plura bona ꝑ aliquā negationē remouē
tur tanto ipſa eſt maius malū.Vñ peiꝰ
eſt mors q̄ꝫ cecitas.Ip̄m aũt non eſſe re=
mouet omne bonū.Ergo eſt in ſummuʒ
malum.Nā ſi q̄d eſſet peius.illud remo
ueret plura aut maiora bona:qđ eſt im
poſſibile.Ad hoc dicit̃ ꝙ duplex eſt nati
uitas ſcʒ ex vtero cū homo prodit in lu=
cem ex ventre materno.Alia eſt in vte=
ro cum anima rationalis infundit̃ cor=
pori.Et de prima quidē non eſt dubium
ꝙ melius eſt non fuiſſe natū q̄ꝫ eſſe dā=
natum.Qui eñ moritur ante primā na
tiuitatē ⁊ poſt ſcd̄am:morit̃ cū ſolo origi
nali pctō:⁊ cōſequēter nullā penā ſen=
ſus experiet̃:ſʒ tantūmō penā dāni.Sʒ
loquēdo de ſcd̄a:adhuc nō eſt dubiū qđ
melius eſt ſic nō eſſe natū.i.eſſe oīno ni= M
hil q̄ꝫ eſſe dānatū:ſi in dānatiōe intelli=
gimus ⁊ cōſyderamus eternā penam ⁊
eternā culpā.Potius eñ q̄libet deberet
eligere nihil eſſe q̄ꝫ cōmittere vnū pec=
catuʒ mortale:imo ēt veniale.qꝛ q̄libet

dʒ plus deū q̄ꝫ ſe ⁊ ſe i deo q̄ꝫ ſe i ſe dilige
re.cū illū ſit bonū ſuum maius.Si vero
in dānatione cōſyderet̃ ſola pena:ſic eſt
A dubiū.Hiero.eñ tenet ꝙ meliꝰ eſt om=
nino nō eſſe:q̄ꝫ male eſſe.Idē videt̃ tene
re.s.Tho.in.iij.di.l.q.ij.vbi videtur vel
le ꝙ dānati recta rōne appetūt nō eſſe.
Sed tñ diſ.xlvj.q.ij.ar.ij.q.j.dicit ꝙ deꝰ
punit citra cōdignū originale non anni=
hilādo naturā:allegans illud Thre.iij.
Miſericordie dñi qꝛ nō ſumꝰ cōſumpti:
⁊ idē videt̃ de actuali mortali a fortiori.
Quibuſdā videt̃ ꝙ eſſe damnatū ſit ali
qđ bonū:oīno aũt non eſſe ſit nullū.⁊ cō
ſequēter ſimpl̃r illud eſt meliꝰ:vt dicit
aug.vbi ſupra vbi dicit ꝙ ſi diabolo da
ret̃ optio potius deberet eligere ſemper
miſerū eſſe q̄ꝫ oīno nō eſſe.Vñ ad Hier.
pōt dici ꝙ loquit̃ de dānatione vt inclu
dit principalē miſeriam.i.culpā Ad.s.
Tho.in.iij.di.l.dici poſſet ꝙ lʒ ibi q̄rat̃.
vtrū damnati recta rōne poſſint appe=
tere nō eſſe tñ in rñſione dicit quideʒ:ꝙ
hoc poſſunt ratiōe deliberata:ſed nihil
dicit de recta niſi itelligat̃ de recta ꝑ ac=
B cidēſq̄ eſt ſm̄ q̄d inquātū per nō eſſe pri
uantur aliqua pena nature vel loquat̃
de miſeria gr̄a pene et culpe ſimul.Qđ
aũt per ſe eſt tale:ſimpliciter eſt tale:et
cōſequēter ipſum nō eſſe ſimpl̃r eſt pe=
ius.Vnde ꝯcludit Leontius in ſuo q̄dl̃.
ꝙ danati appetūt nō eē rōne deliberata:
ſʒ tñ errāte ⁊ non recta.qđ verū forte eſt
nō cōſyderata culpa.Qꝛ tñ que dicūtur.
ꝓ hoc aliquo mō nō ꝯcludūt.Ad dictuʒ
aug.dicit.s.Tho.ꝙ intelligit̃ de ip̄o nō
eē per ſe:ſic eñ nullo mō hʒ rationē bo=
ni aut appetibilis.ip̄m aũt eſſe miſerū
hʒ aliquā rationē appetibilis ſcʒ ipſum
eſſe.Sed tñ vt dicit ip̄m nō eſſe per acci
dens.i.inquantū ē priuatiuū mali.i.pe
ne ſic eſt quoddā bonū ⁊ appetibile.Vñ
⁊ dānati ſic appetūt illud.Scd̄m aliq̄s
tñ aug.loquit̃ de miſeria eoꝝ qui ſolum
ꝓ originali puniunt̃:ſed hunc ſenſuʒ ea
que de diabolo dicit euerterunt.¶Ad
rationē dici poteſt ꝙ cōcludit ꝙ ipſum
C nō eſſe per ſe ⁊ ſm̄ ſe eſt peſſimū ⁊ nullo
modo appetibile:ſed ſecus per accidēs.
ſicut econuerſo ip̄m eſſe per accidens
i.ratione mali annexa eſt malum ⁊ odi=
bile.Illa igit̃ verba bonū erat ⁊c.multi
pliciter exponunt̃.Primo ſm̄ Rabanuʒ
⁊ Hieron.qꝛ melius eſt omnino non eſſe
q̄ꝫ miſerum eſſe ⁊ bonū ei fuiſſet nō eſſe
natum ex vtero vel in vtero.Secundo D
iuxta alios exponit̃ de natiuitate ex vte
ro.Si eñ fuiſſet ei bonum.i.minꝰ ma=
lum:qꝛ ſolū pro originali puniret̃.Et ſi
militer de natiuitate i vtero:qꝛ melius
ei fuiſſet oīno nō eſſe ꝙ eē miſerū ꝑfecte.
i.quo ad penam ⁊ culpā.licet nūq̄ʒ eſſet
miſerum quo ad penā tantum.Tertio
exponitur de natiuitate ſpūali bona ꝑ
vocationē ad apoſtolatum.quia meliꝰ.i.
minus malum fuiſſet ei non eſſe voca=
tum qꝛ ille nō cōmiſiſſet illud ſcelꝰ.vel
mitius fuiſſet.Et quarto de ſpūali ma=
la qua.ſ.natus eſt diabolo.(Rñdit autē
⁊ iudas qui tradidit euʒ dicēs)ne.ſ.ſuo
ſilētio ſeipſum ꝓderet(Nunq̄d ego ſum
rabbi?)Chry.Quāuis dñs poterat dixiſ
ſe argentū es paratus accipere ⁊ adhuc
audes interrogare?nihil eoꝝ dixit mitiſ
ſimus ieſus nobis regulas ⁊ terminos
p̄figens.Sequitur enim(Et ait illi Tu
dixiſti.)Hec ille.Et ſm̄ Raba.ipſi iude E
ſignificauit ſe hoc ſcire.ſʒ nō alijs q̄ non
aduerterūt q̄d dictū eēt.Poſtq̄ʒ xp̄o dñs
typicū paſcha māducauit voluit iſtitue
re ſacr̄m euchariſtie.Iō vt dicit.s.tho.
iij.q.lxxx.⁊.iiij.di.xj.xp̄s ſumpſit corpus
ſuū ⁊ ſanguinē ſm̄ Hier.⁊ glo.Ruth.iij.
nō ſolū ſacr̄aliter ſʒ etiā ſpūaliter:quia
lʒ nō fuerit in eo augmētata gr̄a:tñ ha=
buit ſpūalem dulcedinem in inſtitutione
huiꝰ ſacr̄i.Vñ dixit.Deſyderio deſyde=
raui hoc paſcha māducare vobiſcū ān=
teq̄ʒ patiar.Et ſil̃r illud dedit Jude ſm̄
Diony.in eccleſiaſtica hierarchia.⁊ Au
gu.ſup Joā.lʒ Hila.ſup Mat.dicat op=
poſitū.Ipſe eñ nobis fuit exemplū iuſti
tie:ideo nō debuit peccatorē occultū re=
pellere.Sub bucella tñ Judas ſimplicē
panē poſtq̄ʒ cōicauerat accepit:ſm̄ Au=
gu.et poſt bucellā augmētatum eſt pec
catum eiꝰ:vel qꝛ exaſperatꝰ eſt vidēs ſe
dep̄henſum:vel qꝛ p̄ſumpſerat manum
cū magiſtro ad ſcutellā porrigere:vt bo F
nā cōſcientiā mentiret̃.Hec ex illo.Dici
tur ergo(cenātibꝰ aũt eis accepit Jeſus
panē)ex quo apparet ſʒ Aug.ad ianua
riū ꝙ nō cōicauerūt ieiuni.Et hoc vt di=
cit ſaluator fecit vt illud ſacr̄m maxime

eorum imprimeret memorie qđ nõ ita
fuiſſet factũ ſi a pñcipio iſta feciſſet. Ul-
timorꝝ eñi magis ꝯſueuimus reminiſci.
Placuit tñ ſpũiſctõ vt dixit ꝙ nos ieiu-
G ni cõicem⁹. Scđm Gorrã autẽ poſt eſuꝫ
agni xp̃s dedit ſuũ corp⁹ diſcipulis. Pri
mo vt oſtẽderet finiri legalia ſacrificia ꝛ
inſtitui nouũ. Scđo vt ỽitas immedia-
te ſuccederet figure ꝛ vmbre. Tertio vt
oſtẽderet hunc cibũ eſſe anime nõ corpo
ris: ꝓ hoc ꝙ corpore iam ſaturato dat⁹
eſt. (Et bñdixit) q̃ bñdictio ſm ꝙ innuit
s. Tho. non fuit ꝯſecratio vt patebit (ac
fregit: deditqꝫ diſcipulis ſuis: ꝛ ait. Acci
pite ꝛ comedite. Hoc eſt eſt corp⁹ meũ)
Cõtra qꝛ ſm hoc videt̃ ꝙ prius dederit
panẽ ad mãducandũ q̃ꝫ cõſecraſſet vel
ꝙ nõ cõſecraſſet his ỽbis quorꝝ neutrũ
cõuenit. Ad hoc dicit. s. Tho. in. iiij. diſt.
viij. ſic. Quidã vt etiã Inno. q̃rtus reci-
tando opinionẽ aliorꝝ: dicũt ꝙ xp̃s ꝓ po
teſtatẽ excellẽtie ſine forma cõſecrauit:
deinde ꝓtulit formã qua nos ꝯſecrare-
mus. Sed ꝯ qꝛ dicit euãgeliſta ꝙ bñdi-
xit ꝙ vtiqꝫ aliq̃b⁹ ỽbis factũ eſt. Alij di-
cunt ꝙ cõſecrauit ſub aliquib⁹ ỽbis: ſed
ignotis nobis: nõ ſub his hoc eſt corpus
H meũ. Sed contra quia ſacerdos cõſecrã
do iſta verba ꝓfert: vt tũc a xp̃o ꝓlata:
ergo ſicut neqꝫ tũc ita neqꝫ nũc efficiunt
ꝯuerſionẽ. Alij dicũt ꝙ ꝯfecit ſub p̃dictis
ỽbis occulte: ꝛ poſtmodũ ea ꝓtulit ſcđo
publice. Sed cõtra. qꝛ ſacerdos ꝯſecrãs
ꝓfert ea in pſona xp̃i vt publice dicta.
Jđ alij melius dicũt: ꝙ ꝓ dicta verba cõ
ſecrauit: ꝛ ſemel tantũ ea ꝓtulit. ſ. añqꝫ
corpus ſuũ exhiberet diſcipl'is: ſꝫ tñ euã
geliſte non ſemꝑ narrãt res eo ordine q̃
geſte ſunt. Hec ex illo (Et accipiẽs calicẽ
gratias egit ꝛ dedit illis dicens. Bibite
ex hoc oẽs: Hic eſt eñi ſanguis meus.)
¶ Sciendũ eſt ꝙ iſta nõ eſt p̃ciſa forma
ſanguinis. Euãgeliſte eñi nõ intẽdebãt
tradere ſacramẽtorũ formas q̃ ſm Dio-
ny. ꝛ s. Tho. in primitiua eccl'ia debue
rũt eſſe occulte (noui teſtamẽti): ſubaudi
I cõfirmator. Dicit̃ aũt hoc teſtm̃. i. ordia-
tio ꝛ pactuꝫ ſeu lex dei nouũ: qꝛ nouiter
ordinatũ: ꝛ qꝛ a nouo rege factũ: ꝛ qꝛ no
ua habet ſacramenta: ꝛ qꝛ hoiem inno-
uat: ꝛ qꝛ ꝯtinet nouũ mandatuꝫ dilectio
nis: vel ꝯtiquũ nouo mõ: ꝛ noua p̃mia

exponit ꝛſpondet: vel antiq̃ nouo mõ. (q
pro multis effundet̃ in remiſſionẽ pec-
catorꝝ) non dicit ꝓ paucis neqꝫ ꝓ oibus
ſed ꝓ multis: qꝛ nõ venerat vt dicit Re-
mi. vnaꝫ gentem tm̃ ſaluare: ſꝫ multos K
de oibus gentibus. Et q̃dem q̃tũ ad ſuf
ficientiam: ꝛ quantũ eſt ex parte xp̃i ille
ſanguis ꝓ omnibus fuſus eſt. ſꝫ quo ad
efficaciã ſolum ꝓ multis (Dico aũt vo-
bis nõ bibã amodo). i. poſt hanc cenam
(de hoc genimine vitis). i. de vino qđ gi-
gnit̃ a vite. Dicit̃ eñi genimẽ a gigno: ſi-
cut germen a germino (vſqꝫ in diẽ illuꝫ)
i. poſt reſurrectionẽ (cũ illđ bibã vobiſcũ
nouum). i. in nouo mõ ſm Chryſ. (in re-
gno patris mei) poſt reſurrectionẽ. Tũc
eñi vt idẽ Chry. ait: xp̃s bibit vinuꝫ no-
uo mõ: qꝛ non indigebat cibis vt añ: nec
cibũ vel potũ ſibi incorporabat. Tũc aũt
xp̃s bibit in regno dei: qꝛ iã apertũ erat
celũ: ꝛ ipſe erat in aĩa ꝛ in corpore glorio
ſus. Uel in regno intelligit̃. i. in eccleſia
militãti q̃ formata eſt in xp̃i paſſione q̃ꝫ
tum ad iſtũ ſtatũ (quẽ mõ habet licet ea-
dẽ fuerit a pñcipio mũdi cũ ꝓ paſſionem
acq̃ſiuerit ſibi regnũ (Et hymno dicto). ſ.
ꝓ gr̃arum actione (exierũt in montẽ oli
ueti.) Btũs Marcus dicit: ꝙ venerunt L
ad predium qđ dicit̃ gethſemani. Beat⁹
aũt Joãnes dicit: ꝙ egreſſus Jeſus ibat
trans torrentẽ cedron. Et oĩa ſunt vera
qꝛ in radice montis oliueti erat illud p̃-
dium: ad quod ex ciuitate non patebat
acceſſus niſi tranſito torrente predicto.
Sic ergo pꝫ primum. ſ. quõ xp̃s fuit ꝓdi
tus a iuda. ¶ Quantũ ad ſcđꝫ. ſ. quõ xp̃s
fuit captus. Sciendum eſt ꝙ iudas poſt
bucellã ſumptam de manu xp̃i vt dicit
bea. Joã. exiuit foras ad accipiẽdum mi
lites vt caperet xp̃m quẽ credebat iterũ
illuc q̃ frequẽter ibat. ſ. in mõtẽ oliuaruꝫ
(tũc dicit illis ieſus. Oẽs vos ſcãdalum)
i. ruinã (patiemini in me). i. occaſiõe mei
(in iſta nocte) qꝛ ego capiar et vos fugie
tis (Scriptũ eſt eñi) Zacha. xiij. (Percutiã
paſtorẽ). i. xp̃m [ꝛ diſpergẽtur oues gre- M
gis]. i. diſcipuli. Eſt tñ ſciendũ: vt dicit
Mag. hiſt. ꝙ in zacharia nõ ſunt iſta ver
ba: ſed iſta ſentẽtia. Nã ibi ponit̃ oratio
ꝓphete ad dñm dicẽtis. Percute paſto-
rem ꝛ diſpergent̃ oues gregis. Hic autẽ
ponit̃ vt ait reſpõſio dñi exaudiẽtis ora

tionẽ ꝓphete ꝛ dicentis. Percutiam ꝛc.
[Poſtq̃ꝫ autẽ reſurrexero precedã vos
in galileã] cũ iſta dicat ad ꝯſolandũ de-
ſtitutos ſpecialiter de galilea facit men
A tionẽ vt intelligerent ꝙ eum viderẽt in
loco in quo non timerent iudeos vt ait
Chry. (Reſpõdẽs aũt Petrus) tanq̃ꝫ fer
uens ꝛ q̃ ſe fortez putabat (ait illi. Et ſi
oẽs ſcandalizati fuerint in te: ego nunq̃ꝫ
ſcandalizabor]. i. non te deſerã. Et in h̃
nõ mentiebat̃: qꝛ credebat ſe dicere ve-
rũ: ſꝫ tñ p̃ſumptuoſe loquebat̃: nõ ꝯſide
rãs ſuã fragilitatẽ. Uñ ꝓpter hoc graui⁹
permiſſus eſt cadere q̃ꝫ alij: ꝛ ıterꝝ ꝓpter
hoc qꝛ futur⁹ erat paſtor eccleſie: vt ſuo
caſu alijs ꝯpati ſciret [Ait illi ieſ⁹. Amẽ]
i. vere [dico tibi qꝛ in hac nocte añq̃ꝫ gal
lus cãtet: ter me negabis]. Solet aũt hic
q̃ri quare xp̃s ꝓmiſerit cadere Petrũ. Et
r̃ndet̃ ꝙ hoc ꝓmiſit: primo vt oſtenderet
ꝙ poſt habitã gr̃am põt q̇s peccare mor
tal'r. Scđo vt hõ plus xp̃o q̃ꝫ ſibi credat.
Tertio vt nemo de ſe p̃ſumat. Quarto vt
diſcant p̃lati ſubditis eſſe cõpatienduꝫ.
¶ Eſt aũt ſciendũ ꝙ Matt. Luc. ꝛ Joã.
B q̃ ad hoc eodẽ modo dicunt. ſ. ꝙ Petrus
erat negaturus ter añ primũ cantuꝫ gal
li. Sed beat⁹ Marcus dicit ꝙ erat ne-
gaturus ter ante ſcđm galli cantum: ita
ꝙ ſcđa ꝛ tertia negatio debebat eſſe poſt
primam vocem galli: ꝛ ante ſcđam. ꝛ ſic
videtur diſſonãtia eſſe hic et ibi. Soluit
aũt Augu. de ꝯſen. euange. ꝛ mag. hiſto.
Nam ipſa trina negatio Petri: eſt vnuꝫ
quoddã totũ ex tribus partib⁹ integra-
tum: qđ eſt negatio Petri. Que petri ne-
gatio ante primum galli cantum eſt in-
choata ꝛ ante ſcđm finita: ita ꝙ due ei⁹
partes: id eſt due negationes partiales
fuerunt inter primã ꝛ ſcđam vocem gal
li: ꝛ vna ante primã. Matthe⁹ ergo Lu.
ꝛ Joã. ꝯſyderantes trine negationis pñ
cipiũ qđ primã vocẽ galli preceſſit: dixe-
rũt. Non cãtabit gallus donec ter neges
me. i. donec icipiat trina negatio. Mar-
cus ỽo qꝛ ꝯſyderauit eiuſdeꝫ finẽ dixit:
C anteq̃ꝫ gall⁹ bis vocẽ dederit: ter me ne-
gabis. Per iſta aũt q̃ dicit Aug. declarat̃
optime quõ res geſta ſit. ¶ Sꝫ remanet
qđ de verbis xp̃i. Utrũ. ſ. dixerit: anteq̃ꝫ
gallus cantet vel añq̃ꝫ gallus bis vocẽ
dederit. Et dicendũ eſt ꝙ ſucceſſiue di-

xit vtrũqꝫ. Nam vt dicit Marcus. Petr⁹
audita ſua negatione amplius loqueba-
tur: ꝙ ſi etiã ſecũ oporteret illũ mori: nõ
negaret xp̃m: ꝛ tunc xp̃s iterũ replicauit
de negatione ſub alijs ỽbis. Poſſumus
tñ totã iſtã difficultatẽ alit̃ ſoluere: diſti D
guẽtes inter cãtũ galli ꝛ vocẽ galli. Nã
cantus multas voces includit. Cũ eñi di
cimus gallũ multis vicib⁹ cãtare in die:
putabis. ſ. ſemel in media die: ꝛ ſemel in
aurora: vel ħmõi: nõ eſt ſenſus ꝙ tm̃ vnã
vocẽ in aurora emittat. Dixit ergo xp̃s:
anteq̃ꝫ gallus cantet. i. cõpleat cantum
emittẽdo oẽs ſuas voces: ter me nega-
bis. Sed qꝛ petrus hoc audito amplius
loquebat̃: ideo xp̃s volẽs aliq̃d plus di-
cere: ſubiũxit ꝙ ter erat negaturus ante
ſcđam vocẽ galli: cũ tamen in vno galli
cantu plures voces q̃ꝫ due contineri ſo-
leant. Beat⁹ ergo Mar. retulit hoc ſecũ-
dum: alij vero primum. [Ait illi Petrus.
Etiam ſi oportuerit me mori tecum: non
te negabo.] Quid ad hoc chriſt⁹ dixerit.
Matt. nõ exprimit: ſed credo ꝙ replica-
uerit illud quod dixit Marcus ſcꝫ añq̃ꝫ
gallus bis ꝛc. [Sil'r] ſicut petrus [ꝛ om-
nes diſcipuli dixerunt] credentes ſe di- E
cere verũ: qꝛ parati erãt mori [Tunc ve
nit ieſus cũ illis i villã q̃ dicitur Gethſe
mani] q̃ erat quoddã p̃diũ in radice mõ
tis oliueti: et (dixit diſcipulis ſuis) qui. ſ.
eum indiuiſibiliter ſequebãtur. (Sede-
te). i. expectate (hic: donec vadã illuc et
orẽ) in ſecreto. Innuebat autẽ in hoc ꝙ
in tribulationib⁹ oratio debet eſſe refu-
gium noſtrũ. (Et aſſumpto petro ꝛ duo
bus filijs zebedei). Iſti tres fuerũt xp̃o
familiariores ceteris ꝛ magis ad ſecre-
ta admittebant̃. Petrus quidẽ ꝓpter fi
dei feruorẽ: Joãnes ꝓpter puritatẽ. Ja-
cob⁹ ỽo qꝛ inter apl'os p̃mus erat mar-
tyrio coronãdus (cepit triſtari ꝛ meſtus
eſſe) ad oſtenſionẽ ỽe humanitatis. Tri-
ſtabat̃ aũt xp̃s quo ad voluntatẽ vt na-
tura. i. nõ deliberatã ſm rõnẽ ſiue abſo-
lute ſumptã. Licet eñi ex iudicio rõnis
deliberate vellet mortẽ: imo ꝛ de ea gau
deret: tñ abſolute ſumẽdo mortẽ in ſe ei
diſplicebat: qꝛ placebat vita. Triſtabat̃ F
ergo ſm voluntatẽ ꝓpter ꝓditoris neq̃-
tiam ꝓpter apl'orum fugã: propter ma-
tris ſue triſtitiã: ꝛ ꝓpter Hierl'm ruinã

ꝛ ꝓpter ſuã mortẽ oĩa apphẽdebat. Se
cũdũ appetitũ aũt ſenſitiuũ triſtabatur
valde ex redundãtia predicti doloris.
(Tunc ait illis: Triſtis eſt aĩa mea vſqꝫ
ad mortẽ) ꝛ hoc dupl'r. Uno modo exten
G ſiue.q̃ꝛ.ſ. vſqꝫ ad mortẽ erat illa triſtitia
duratura: vt dicatur. Triſtis eſt.i.triſtis
erit. Alio modo intẽſiue: vt ſit modus lo
quẽdi quo dolorẽ maximũ exprimere cõ
ſueuimus. Erat autẽ tunc xp̃s in maxia
animi anxietate: q̃ꝛ apprehendebat fu-
turũ malum maximũ ꝛ videbat iпoſſibi
litatẽ euadẽdi illud ꝓpter diuinã ꝓordi
nationẽ. (Suſtinete hic).i. expectare. (et
vigilate) in oratione (mecũ) tanq̃ꝫ amici
quorũ eſt aſſiſtere ꝛ compati amicis tpe
anxietatũ. (Et ꝓgreſſus puſillum.) Ora
tio eñi eſt eleuatio mẽtis in deũ ꝙ meliꝰ
fit dum q̃s eſt ab alijs ſeq̃ſtratus q̃ꝫ cum
q̃s eſt in ſocietate. voluit aũt orare in ſe-
creto. Primo vt oſtẽderet ſue orõnis di-
ſtantiã ad noſtrã: q̃ꝛ orat ꝛ orat vñ ſepa
rauit ſe. Scd̃o vt oñderet ꝙ nõ ſoluꝫ pro
apoſtolis ſed pro oĩbus eſt ſua orõ. Ter
H tio ne videret facere ↄtra doctrinã ſuaꝫ
Mat.vj. Clauſo oſtio ora ꝛc. Quarto vt
doceret nos ad orandũ ſecretũ inq̃rere.
qd̓ non dico quaſi eccleſia ſit fugienda
imo eſt amplectẽda: ſed q̃ꝛ ꝛ in ip̃a eccle
ſia debet q̃s ſecretũ appetere [ꝓcidit in
faciẽ ſuaꝫ [humiliãdo ſe [orãs et dicẽs.]
Ad intellectũ tñ ſequẽtis orationis ſciẽ
duꝫ eſt ex doctrina.s. Tho.iij.di.xvij. ꝙ
xp̃o inquãtũ homo erat: orare ↄpetebat
Primo vt oſtenderet ſe hominem ſm ꝙ
eſt patre minor. Secũdo vt orare doce-
ret. Tertio vt oſtẽderet ſe a deo eẽ. Nec
tñ eleuabat mentẽ ad aliq̃d contemplã
dũ nouiter q̃ꝛ eadẽ ſemꝑ nouit: ſꝫ ad im
plorandũ ſuperiorẽ. Cõpetebat etiaꝫ ei
ꝑ ſe orare: nõ ꝑ aliq̃ ðfectu ſuo in bonis
ſp̃ũalibꝰ: q̃ꝛ nullũ talẽ habuit: ſꝫ i corꝑa
libꝰ: q̃ꝛ fuit i corꝑe paſſibilis. Et lꝫ nihil
in ſe hẽret qd̓ nõ vellet ineſſe: tñ aliq̃d ha
bebat qd̓ poſt mortem volebat abeſſe.ſ.
poſſibilitatem. Uñ dicendo reſuſcita me
vt dicit Pſal. orabat ꝑ ſe. Oratio autẽ q̃
I in preſenti poſſu oraſſe dicit̃: nõ fuit ſen
ſualitatis vt orantis: ſed vt eius ꝑ quo
oratio orabat. Cũ eñi tam ſenſualitas q̃ꝫ
voluntas vt natura abhorreret morteꝫ:
ipſa ratio ſeu volũtas vt rõ.i. vt ↄſeq̃ns

deliberationẽ rationis cõcludẽtis mor-
tem illã eſſe bonam ꝓ ſalute mũdi effe-
cta eſt aduocata ſenſualitatis ꝛ volũta-
tis naturalis. Et pro vtriſqꝫ orauit: non
ꝙ vellet fieri id qd̓ petebat: ſed q̃ꝛ vole-
bat oſtendere affectũ ſenſualitatis et na
K turalẽ inclinationẽ volũtatis: ꝛ ꝙ in oĩ
anguſtia ad eũ ẽ recurrendũ: ꝛ tñ oĩs vo
lũtas eiꝰ volũtati eſt ſubijciẽda. Uñ ſi q̃-
ratur. vtruꝫ oĩs orõ xp̃i fuerit exaudita.
Rñdetur ꝙ ſic loquẽdo de illa quaꝫ xp̃s
ita facit: vt eã abſolute voluerit exaudi
ri. ꝛ ea ſola exaudita eſt. Talis aũt non
fuit niſi ð eo ꝙ ip̃e abſolute ꝛ deliberata
rõne volebat [Mi pr̃ ſi poſſibile eſt traſ-
eat a me calix iſte].i. paſſio quã dicit ca
licẽ.i. medicinã amarã ꝛ ſanatiuã. Cõ-
ſueuit eñi medicina dari in calice. Et q̃ꝛ
iſta ſunt dicta ex parte ſenſualitatis ꝛ na
turalis inclinationis. id̓ ſtatim ſm iudi-
ciũ rõnis ꝛ volũtatẽ deliberatã ſubiun-
git [verũtñ nõ ſicut ego volo] volũtate.ſ.
naturali aũt ſenſuali: ſꝫ ſicut tu [ſupple
vis fiat.] Et venit ad diſcipulos ſuos [q̃ꝛ
tanq̃ꝫ hõ ↄſolabat̃ ex locutione cũ ami
L cis [ꝛ inuenit eos dormiẽtes] dupliciter
cã ſm Chry. Primo.ſ. q̃ꝛ nox erat. Scd̃o q̃ꝛ
ex triſtitia erãt grauati. [Et dicit petro]
q̃ feruẽtiorem ceteris ſe mõſtrabat [ſic]
Hic pũctuãdũ eſt ꝛ legendũ interroga-
tiue. q.d. Rephẽſibilis es. [non potuiſti
vna hora vigilare mecũ?] q.d. Hoc mul
to minꝰ eſt q̃ꝫ mori ꝑ me [vigilate ꝛ ora
te vt nõ intre. in tẽ.].i. ne a tẽtatõne ſuꝑ
uẽtura ſuꝑemini. ſm Hiero. Nõ eñi idẽ
eſt tẽtari ꝛ itrare in tẽtationẽ (ſp̃ũs q̃dẽ)
veſter [ꝓmptꝰ eſt] ad deliberãdi (caro
aũt).i. affectus ꝛ oĩs potẽtia corꝑalis (in
firma) ad exeq̃ndũ ꝛ ſuſtinẽdũ tẽtationẽ
futurã Aliud eſt eñi dicere ꝙ volebãt ꝑ
xp̃o mori aliud facere. Hie. Hoc autẽ eſt
aduerſus temerarios: q̃ qd̓ crediderunt
putant ſe poſſe ↄſeq̃. Itaqꝫ quãtũ de ar-
dore mẽtis cõfidimus tantũ de fragilita
te carnis timeamꝰ. Hec ille. [Iterũ ſcd̓o
abijt ꝛ orauit] vt oñderet. ꝙ orõ dꝫ eẽ cõ
tinua. ꝛ vt veriꝰ ꝓbaret veritatẽ huma
nitatis (dicẽs) Pr̃ mi ſi non põt hic calix M
trãſire niſi bibã illũ: fiat volũtas tua. Et
venit iterꝝ ꝛ iuenit eos dormiẽtes. [Erãt
eñi oculi eorũ grauati].ſ. rõne triſtitie
maxime: ꝛ etiã ex cibi digeſtione. ꝛ ex ho

ra dormiẽdi. Et xp̃s iſta ſecũda vice ni-
hil dormiẽtibꝰ dixit: forte ↄpaſſus eorũ
fragilitati. Et ſicut dicit magiſter hiſto-
riarũ: angelus de quo Lucas dicit ꝙ ap
A paruit ei cõfortans eũ apparuit ei dum
ſcd̓o oraret. [Et relictis illis: iterũ abijt
ꝛ orauit tertio eũdẽ ſermonẽ dicens] Et
hoc Primo ſm Raba. vt doceret nos ora-
re ↄtra preterita ꝛ pñtia ꝛ futura mala.
Scd̓o vt doceret orões ad patrẽ ꝛ filiũ
ꝛ ſp̃mſcm̃ dirigẽdas ſm aliquos. Ter-
tio vt oſtenderet ꝙ nulla oratio noſtra
ſine pſeuerãtia debet eſſe. ſed dꝫ habere
principiũ: mediũ ꝛ finẽ. Tunc venit ad
diſcipulos ſuos ꝛ dixit illis. Dormite iã
ꝛ requieſcite.] Sicut eñi dicit mag. hiſto. ꝛ
innuit Mar. xiiij. xp̃s voluit diſcipulos
aliquantulũ dormire: ꝛ poſt paululũ di-
xit: vt dicit ibi Mar. ſufficit. ꝛ tũc excita
uit eos di. [Ecce appropinquabit hora:
ꝛ filius hoĩs tradet in manꝰ peccatorũ]
Chry. aũt dicit ꝙ tũc cũ dixit dormite ꝛc.
erat maxie vigilãdũ. ſed xp̃s dicit dormi
te vt dicit. Primo oſtenderet ꝙ neqꝫ vi-
ſum poſſent ſufferre futurorꝝ malorꝝ. Se
B cũdo ꝙ nõ indigeret eorꝝ auxilio. Ter-
tio ꝙ oĩno oportebat eũ tradi. [Surgite
eamus:] obuiã ꝓditori. [ecce appropin
quabit q̃ me tradet. Adhuc eo loq̃nte ec-
ce iudas vnꝰ de duodeci venit: ꝛ cum eo
turba multa]. Habuit eñi ſecũ cohortẽ
militũ: quã dedit ei p̃ſes ad req̃ſitioneꝫ
p̃ncipũ: ꝛ multos miniſtros q̃s dederãt
p̃ncipes ſacerdotũ vt hr̃ a btõ Jo. [cum
gladijs].i. enſibꝰ. Cõſueuit eñi i ſcp̃tura
vocari gladiꝰ q̃ pugnat̃ [ꝛ fuſtibus].i. li
gnis. vt ðt Mar. ſeu baculis. Milites q̃
dẽ habuerũt arma. ſerui aũt ſeu famuli
ſacerdotũ ꝛ ſeniorꝝ habuerũt fuſtes [miſ
ſi a p̃ncipibꝰ ſacerdotũ ꝛ ſeniorbꝰ ꝑpl'i.
Qui aũt tradidit eũ dedit eis ſignuꝫ di.
Quẽcũqꝫ oſculatꝰ fuero: ip̃e ẽ: tenete eũ]
Hoc aũt facit ne loco xp̃i caperẽt Ja. mi
norẽ q̃ dño ſiliꝰ erat. Uñ et ꝑp h̓ ꝛ ꝓpt
alia fr̃ dñi dicebat̃. [Et ↄfeſtim accedẽs
ad ieſuꝫ dixit. Aue rabbi] Modꝰ erat ſa
lutãdi ſicut ꝛ nũc dicimus: bonũ veſper.
C [Et oſculatus eſt euꝫ] q̃ꝛ forte diſcipuli
xp̃i ſic eũ ſalutare cõſueuerũt. In hoc tñ
apparet maxima chriſti manſuetudo q̃
proditoris oſculum non repulit. [Di-
xitqꝫ illi Jeſus. Amice] Amicũ vocat ꝓ-

ditorem: q̃ꝛ ip̃e diligebat naturã ꝛ eũ ad
amicitiã recipe paratus erat ſi penituiſ
ſet. Et q̃ꝛ etiã xp̃s pretẽdebat ſe illi eſſe
amicũ. Ul' forte ſaluator ironice loquit̃:
(ad q̃d veniſti?) quaſi dicat ſm aug. Bñ
noui q̃re veneris. Oſcularꝭ ꝛ inſidiarijs D
amicũ te fingis cũ ꝓditor ſis. Uñ et ſm
Lu. dicit dñs. Juda oſculo filiũ hoĩs tra
dis. (Tũc acceſſerũt ꝛ manus iniecerũt
i ieſuꝫ).ſ. illi q̃ erãt cũ iuda. Priꝰ tñ q̃ꝫ eũ
caperẽt fuerũt proſtrati ab eo vt ðt Jo.
ip̃o dicẽte. Quẽ q̃ritis ꝛc. Ego ſũ. Et ſil'r
dixit vt diſcipl'os ſinerẽt abire (ꝛ tenue
rũt eũ. ꝛ ecce vnꝰ ex his q̃ erãt cũ ieſu).i.
petrꝰ (extẽdẽs manũ eximit gladiũ ſuũ.)
De iſto gladio dñt cõiter expoſitores. ꝙ
fuit gladiꝰ mẽſalis magnꝰ. In cena eñi
fuerũt duo tales q̃bꝰ agnꝰ fuerat deci-
ſus. Sꝫ mihi vr̃ q̃ꝫ fuerit enſis. Nã ſicut
narrat Lucas xp̃s in cena dixit. Qui nõ
hꝫ vẽdat tunicã ſuã ꝛ emat gladiũ. Apl'i
ãt tũc ſicut ðt Theo. ꝛ Chry. aſſũpſerũt
aĩm defẽdẽdi magr̃m: id̓ dixerũt. Ecce
duo gladij hic. ꝛ hos gladios i auxiliũ tu
lerũt ſꝫ chry. ad pugnãdũ. Uñ ꝛ q̃ñ mili
tes voluerũt xp̃m capere: apl'i voluerũt
eũ defẽdere. Uñ vt ðt Lu. dixer̃t. Dñe ſi
E ꝑcutimꝰ in gladio.i. nũq̃d debemꝰ iſtos
aggredi cũ gladijs. Ex q̃bꝰ rõnabil'r ap
paret ꝙ erãt gladij apti ad pugnã: non
ꝗ mẽſales: q̃ꝛ meliꝰ fuiſſet hr̃e fuſtes: de
q̃bꝰ i villa ꝛ i orto ẽ veriſil'e potuiſſe in-
ueniri copiã. ¶ Sed q̃re petrꝰ arripuit
gladiũ: cũ deꝰ dixiſſet nõ eẽ reſiſtẽdũ ma
lo? Mat.v. Rñdet.s. Th. ſuꝑ Jo. ꝙ dñs
ꝓhibuerat defẽſionẽ ſui nõ ãt dñi. vl' ꝙ
apl'i adhuc erãt ipfecti. Hec ille. ¶ Sed
q̃re xp̃s ꝑmiſit diſcipl'os ſuos arma por-
tare? Dico ꝙ h̓ potuit feciſſe: vt petrus
ꝑcuteret ſeruũ quẽ ille ſanaret ac ꝑ hoc
euidenter appareret ꝙ nõ defendi ſed
mori volebat. Sed vnde enſes habere
potuerũt? Dico ꝙ in domo vbi cenaue
rũt. [ꝛ ꝑcutiens ſeruũ p̃ncipis ſacerdo-
tũ amputauit auriculã eiꝰ] Petrus eñi
voluit ſcindere caput eiꝰ vt dicit.s. Th.
ſuꝑ Jo. ſed ille declinauit. Et lꝫ ante pe F
tiuiſſet licentiam a chriſto pugnandi ta
men petrus nõ expectauit chriſti rñſuꝫ.
[Tunc ait illis ieſus. Cõuerte gladium
tuũ in locũ ſuũ: omnes eñi q̃ acceperint
gladiũ: gladio ꝑibũt].i. ꝓpter gladiũ qd̓

acceperint ſm magrm hiſt. Intelligēdū
tñ eſt ſm eūdē ⁊ ſm Aug. ꝙ ille ſolus ac
cipere dr gladiū q̄ accipit illū ſua autho
ritate: ſecus q̄ vtit gladio iubēte ſeu ꝑ=
G mittēte lege vel iubēte deo. Uel poſſum⁹
dicere ꝙ ſaluator intēdit dicere ſic. Ego
nolo armis defēdi. Et ſi q̄s ex vobis vo
luerit nūc cū iſtis gladio pugnare: ꝓibit
gladio iſtoꝝ militū. [An putas qꝛ non
poſſū rogare p̄rem meū: ⁊ exhibebit mi
hi mō pl⁹ q̄. xij. legiões angeloꝝ] Legio
ꝯtinet ſex milia ſexcētos ſexagitaſex. Si
aūt vn⁹ angel⁹ in vna nocte potuit occi
dere in exercitu ſennacherib. clxxxv. mi
lia viros. vt ptꝫ. iiij. Reg. xix. q̄d potuiſ=
ſent duodecim legiões? Nec tñ xp̄s iſta
dicit quaſi indigeret angeloꝝ ſuffragio
ſꝫ ad oñdēdū ꝙ euadere potuiſſet ſi vo=
luiſſet. Sanauit aūt eū ſm Lu. ſ. ad cō=
uerſionē aſtantiū: ſcđo ad cōfirmationē
diſcipuloꝝ dubitantiū: tertio ad inſtru=
ctionē noſtrā: vt diſcam⁹ bñfacere inimi
cis: et quarto ad oſtendēdā voluntariā
paſſionē. Nec tñ ꝓpter hoc ceſſauerunt
impij ſm Chryſ. qꝛ cum eſſet nox forte
nō viderūt: vel ꝓpter odiū: vel potius:
H qꝛ tanq̄ milites ⁊ ſerui potius obedire
voluerūt hoibus q̄ deo. (Quō ergo im=
plebuntur ſcripture? qꝛ ſic oportet fieri.
In illa hora dixit Jeſus turbis. Tanq̄
ad latronē exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ cō
prehēdere me. Quotidie apud vos ſede
bā docēs in tēplo) ſine armis ⁊ militib⁹
(⁊ non me tenuiſtis. Hoc aūt totū factū
eſt vt implerēt ſcripture ꝓphetarū. Tūc
diſcipuli oēs relicto eo fugerūt. At illi te
nētes Jeſum duxerūt ad caiphā princi
pē ſacerdotū vbi ſcribe ⁊ ſeniores cōue
nerāt.) Sicut aūt dicit btūs Jo. iſti duxe
rūt Jeſum primo ad domū Anne. ſed tñ
hoc bea. Mattheus tacet: qꝛ annas non
erat ſummus ſacerdos illo anno: ſꝫ erat
ſocer ſummi ſacerdotis. i. caiphe. ioq̄ ꝓ
pter quādā reuerentiā cū trāſire habe=
rēt prope domū eius preſentauerūt ei
xp̄m. Et ēt ſm. s. Tho. ſup Jo. hoc fece=
runt de mādato caiphe. qui hoc iuſſit vt
I ſe excuſabiliorē redderet cōdēnādo cō=
dēnatū. ¶ Eſt aūt ſciendū ad intellectū
ſeq. ꝙ ſꝫ Mat. Mar. ⁊ Lu. trina negatio
petri videt̄ facta in domo ſummi ſacer=
dotis. i. caiphe: qꝛ de anna quidā nō fa=
ciūt mentionē. ſm Jo. ħo facta eſt in do
mo Anne. Et quidē Hie. ſup Mat. ⁊ Be
da ſup Lu. videt̄ velle ꝙ petr⁹ in domo
caiphe negauerit. Aug. ħo de ꝯſen. euā.
vult q̄ negatio tota facta ſit in domo K
Anne. ⁊ ꝙ euāgeliſte vident̄ dicere ꝙ ſit
facta in domo caiphe loquunt̄ per reca
pitulationē. Quidā alij dicūt: ꝙ vna ne
gatio fuit in domo Anne. alie due in do
mo caiphe. Joānes aūt dicit eas factas
in domo Anne: qꝛ ipſa ꝓpter rōnes q̄ di
cent̄ reputabat̄ dom⁹ caiphe. Mihi vi=
det̄ ꝙ ſentētia Aug. ſit vera: ſꝫ tñ eſt du
bium vnū ſm iſtam ſententiā. Naꝫ qñ
euangeliſte recapitulant iſtud: nullā fa
ciūt mētionē de domo Anne: ſed tantuꝫ
de domo ſummi ſacerdotis: qued vide=
tur: inconueniēs: maxime apud Matt.
qui iam ante dixerat chriſtū eſſe ductū
ad Annā. ¶ Ad hoc dico ꝙ vt patet ex
Joāne tam Annas q̄ caiphas dicebat̄
pontifex: ⁊ ſicut dicit Augu. ⁊ s. Tho. qñ
chriſtus ductus eſt ad Annā: dictus eſt
duci ad caiphā: qꝛ erat caiphe volūtas.
Et hoc innuit Jo. qui dicit ideo eū fuiſſe
ductum ad Annā: quia erat ſocer cai= L
phe. Et pōt addi ꝙ dum ducebat̄ ad An
nā: ducebatur vltimate ad caipham: qꝛ
illa erat via ſua: nō inconuenit aūt idē
ſimul ire vl' moueri ad mediū ⁊ vltimū:
qꝛ ḡ vterq̄ erat pōtifex ⁊ ſumm⁹ ſacer=
dos: lꝫ diuerſimode: ⁊ erāt vni⁹ volūta
tis: ita ꝙ vnus deferebat alteri: ⁊ dom⁹
vni⁹ in via ad domū alteri⁹: ideo Mar.
⁊ Luc. q̄ facta fuerūt in domo vtriuſq̄:
dicunt facta i domo ſummi ſacerdotis:
nō expſſo vtrū eſſet annas vel caiphas.
Similiter Mat. ipſaꝫ domū anne videt̄
dicere atriū caiphe: ⁊ qñ ductus eſt ad
annā dixit ductū ad caiphā rōne dicta.
⁊ q̄ ſunt facta in vtraq̄ domo vr̄ dicere
facta i domo caiphe. Dicit̄ ergo. (Petr⁹
aūt) ⁊ cū eo alius vt dicit Joānes q̄ cre=
dit̄ fuiſſe ille (ſeq̄bat̄) ꝓpter amorem (a
longe) ꝓpter timorē (vſq̄ in atriū prin=
cipis ſacerdotū) primo vſq̄ in atriū an
ne: vt dicit Joānes Deinde vſq̄ i atriū M
caiphe: vt credit̄. Quō aūt petr⁹ potue
rit intrare in domū anne declarat ipſe
Joānes di. ꝙ alius diſcipul⁹ ſequebat̄
cū petro: ⁊ ille erat notus pontifici. ⁊ im
petrauit ab ancilla oſtiaria ingreſſum

petro. In hac autē prima domo. ſ. anne
xp̄s eſt iterrogat⁹ de doctrina ⁊ diſcipu
lis ſuis. Ad q̄ cū rñderet ſuſcepit ala=
pā vt dicit Joā. ab vno ſeruo. ⁊ petrus
A ter negauit. Deide xp̄s fuit miſſus liga
tus ad domuꝫ caiphe: in qua oēs alias
contumelias ⁊ ſniam mortis accepit. iō
dr. (Et ingreſſus introcedebat) Ad ignē
(cū miniſtris: vt videret finē. Princeps
aūt ſacerdotū). i. caiphas ⁊ nō annas (⁊
omne cōciliū). i. multitudo principū ſa=
cerdotū ⁊ ſeniorū ⁊ ſcribaꝝ (querebant
falſum teſtimoniū ꝯ ieſum) qꝛ veros te=
ſtes ſe poſſe inuenire deſperabāt. (vt eū
morti traderēt: ⁊ nō inuenerūt cū mul=
ti falſi teſtes acceciſſent) Nō eīn q̄rebāt
falſos teſtes ſimpl'r: qꝛ multi tales acceſ
ſerūt ſꝫ falſos apparēter veros ⁊ iuſtifi
biles quos non erat facile iuenire. (No
uiſſime aūt venerūt duo falſi teſtes ⁊ di
xerūt Hic dixit. Poſſunt deſtruere tem
plū dei ⁊ poſt triduū reedificare illud.)
Sed q̄ iſti teſtes fuerūt falſi: qꝛ dixe=
rūt id q̄ ipſe dñs dixerat Jo. ij. ſoluite
tēplū hoc ⁊ in trib⁹ dieb⁹ excitabo illđ.
B Ad hoc dicit Hie. ꝙ falſi teſtes fuerūt: qꝛ
non eo ſenſu acceperūt verba quo dicta
fuerūt ſcꝫ de tēplo corporis xp̄i: vñ ⁊ q̄=
dā mutauerunt vt poſſent inferre calū
niā. Nā ꝓ ſoluite poſuerūt: poſſum de=
ſtruere. ⁊ ꝓ excitabo poſuerūt: reedifica
bo. Uñ ⁊ mar. dicit ꝙ nō erat ꝯueniens
teſtimoniū illorū (Et ſurgens) de tribu=
nali ex impatiētia (p̄nceps ſacerdotū)
vidēs ꝙ ex nihilo poterat eū cōdēnare
(ait illi. Nihil reſpondes ad ea que iſti
aduerſum te teſtificant̄? Jeſus aūt tace=
bat) qꝛ ea q̄ opponebantur nō erāt rñ=
ſione digna. Et vt ipleret illud Eſa. liij.
Quaſi agn⁹ corā tondēte ſe obmuteſcet
(Et p̄nceps ſacerdotū ait illi. Adiuro te
ꝑ deū vi. vt di. no. ſi tu es xp̄s fi. di.) ¶ Et
ſciēdū ſicut dt. s. T. ij. ij. q. xc. ꝙ adiurare
eſt ordinare aliq̄d ad aliq̄d ꝑ diuia. Eſt
aūt duplex mod⁹ adiurādi. ſ. coactiuus
C ⁊ deprecatiu⁹. Adiurare aūt ſubditos ꝑ
deū cogēdo ⁊ deprecādo eſt licitū: ſꝫ ſu
periores deprecādo ſolū ⁊ nō cogendo.
Demones tñ lꝫ adiurare cōpellēdo ne
nobis noceāt: nō aūt deprecādo. Et eo=
dē mō. ſ. cōpellēdo lꝫ adiurare creatu=
ras irrōnales: ne ꝑ eas diabolus nobis

noceat. ⁊ ſimiliter dep̄cando: vt per eas
de⁹ nobis auxiliet̄. Adiurare autē eas
ſm ſeipſas non vt more ſunt a deo vel
diabolo eſt vanū ⁊ illicitū. Iſte aūt ſum
mus pōtifex adiurauit xp̄m coactiue et D
peccauit. Hec oia ex. s. Tho. Sꝫ ꝯtra: qꝛ
lꝫ xp̄s nō eſſet ſubdit⁹ ſommo ſacerdo=
ti: tñ hoc nō cōſtabat ei: iō licite videtur
potuiſſe cogere xp̄m. Ad hoc dico ſm do
ctrinā. s. Tho. ꝙ ſumm⁹ ſacerdotib⁹ cō
ſtabat ieſum eſſe xp̄m: ⁊ etiā ſi nō cōſta=
bat eis ꝙ eſſet filius dei: eorū ignorātia
erat affectata ⁊ craſſa: qꝛ ſigna ⁊ doctri=
na ⁊ interior motio eius euidenter hoc
oñdebāt. [Dicit illi ieſus] ne. ſ. videret̄
cōtēnere nomē dñi: ꝑ q̄ fuerat adiura
tus. [Tu dixiſti] ſupple veritatē. Iſte et
erat modus loquendi affirmatiu⁹. Uñ ⁊
btūs Mar. dixit ꝙ dñs reſpōdit dicēs.
Ego ſuꝫ [Uerūtñ dico vobis āmodo]. i.
poſt hoc (videbitis filiuꝫ hois) qui mō a
vobis nō magnipēdit̄ [ſedētē a dextris
virtutis dei: ⁊ venientē in nubib⁹ celi]
q̄ fiet in die iudicij. ¶ Sed quare dicit
āmodo? Uidet̄ eīn ſignificare ꝙ ſtatim E
poſt paſſionē hoc viſuri eſſent. Ad hoc
dico ſm Orig. ꝙ totū tp̄s a paſſione xp̄i
vſq̄ ad diē iudicij quaſi ꝓ momēto ſu=
mit̄ reſpectu eternitatis. ¶ Sciendū eſt
aūt ꝙ vt elicit̄ ex Luc. ſimul cū Matt. iu
dei in iſto cōcilio cū xp̄s nihil rñderet te
ſtib⁹ pri⁹ interrogauerūt illū ſi eſſet xp̄s
vt dicit Lu. Et ad hoc vt idē dicit: ipſe
rñdit. Si dixero vobis nō creditis mihi
ſi aūt interrogauero: nō rñdebitis mihi
timētes. ſ. cōuinci: neq̄ dimittetis. ſ. me
abire. ⁊ poſtea ſubiūxit id q̄ dictū eſt. ſ.
[Uerūtñ] ⁊c. Et tūc in illis verbis qꝛ di
xit ſe ſeſſurū a dextris dei intellexerunt
ꝙ ſe filiū dei faceret: iō ſcđo vt dicit Lu.
iterrogauerūt eū oēs ſimul dicētes. Tu
ergo es fili⁹ dei: ſiue hoc dixerūt nō in=
terrogādo: ſꝫ ꝯcludēdo ex dictis ei⁹. Et
tūc princeps ſacerdotū adiurauit eū di
cēs. Adiuro te ⁊c. vt dictū eſt. Et chriſt⁹
rñdit ſm Mattheū. Tu dixiſti. Uel ſm
Lucā. Uos dicitis. Oēs eīn cōcluſerant F
ꝙ erat filius dei. Sed Matt. ſolū noīat
pontificeꝫ qꝛ erat principalis: ⁊ qꝛ poſt
cōem oīm ꝯcluſionē ipe ſol⁹ adiurauit.
Ex his ergo ptꝫ ꝙ btūs Matthe⁹ nō re
citat primā iterrogationē ſꝫ ſcđam ⁊ ta

mẽ recitat verba q̃ xp̃s dixerãt ad pri=
mã ſcʒ: Ueruñtamẽ ꝛc. (Tũc princeps ſa
cerdotũ ſcidit veſtimẽta ſua) ad ſignifi=
G candũ ꝙ xp̃s blaſphemaſſet deũ: attri=
buẽdo ſibi.i.ſibi id qđ eſt dei.ſ.eſſe deuʒ.
Cõſueuerãt em̃ iudei ĩ ſignũ dolorꝭ ſcin
dere veſtes ſicut nũc aliq̃ ꝓiciũt biretũ
ad terrã (dicẽs. Blaſphemauit: qđ ad=
huc egem⁹ teſtibus? Ecce nũc audiſtis
blaſphemiã. Quid vobis vr̃. At illi rñ=
dẽtes dixerunt. Reus eſt mortis. Tunc
expuerũt in faciem eius: ꝛ colaphis euʒ
ceciderũt.) Eſt aũt colaphus ꝓprie per
cuſſio colli: ſicut alapa genaꝝ: vñ ꝛ cola
phiʒare eſt collũ ꝑcutere qđ tũc oppro=
brioſuʒ erat apud iudeos: ſicut ꝛ modo
apud mauros: vt fert. (Alij aũt palmas
in faciẽ ei⁹ dederũt dicẽtes. Propheti3a
nobis xp̃e q̃s eſt q̃ te ꝑcuſſit.) Hoc deriſo
rie dicebãt quaſi dicerẽt. Si es ꝓpha vt
dicebat: diuina nobis q̃s ꝑcuſſit te. Ha=
bebat em̃ faciẽ velatã: vt dicit Lu. (Pe
trus vo ſedebat foris) nõ extra domũ:
ſʒ extra locũ in quo illudebat xp̃s. Sta=
bat em̃ [ĩ atrio].i. domo. Et em̃ atriũ do
mus ſpacioſa: cui ſolebãt addi extrinſe
H cus aliq̃ porticus. Videt aũt ꝙ eſſet pe=
trus in clauſtro ſeu ſpatio qđ ſolet eſſe
ſine tecto ĩ domib⁹ magnis qꝛ ignis erat
in medio oĩm accẽſus ſm̃ Lucã. Et erat
in atrio deorſum ſm̃ Marc. Uel erat in
atrio.i. in aliquo loco ignis. Nã ſm̃ ali=
quos dicit atriũ.ſ. a caligine. Sciẽdũ tñ
eſt ꝙ iſte negationes petri de q̃b⁹ dicet
fuerũt facte in domo anne. ꝛ ea q̃ imme
diate ante dicta ſunt in domo caiphe.
Uñ Mat. hic nõ tenet ordinẽ hiſtorie ſʒ
recapitulat ſm̃ Augu. (Et acceſſit ad eũ
vna ancilla dicẽs. Et tu cũ ieſu galileo
eras) Iſta fuit ancilla oſtiaria: vt dicit
Joã. ad cui⁹ vocẽ petr⁹ primã negatio=
nẽ fecit: nõ in ipſo ingreſſu domus: ſed
poſt ingreſſum cũ ſtaret ad ignẽ: vt di=
cit Mar. ſeu ad lumẽ: vt dicit Lu. ꝛ idẽ
eſt. Uñ ſubdit: [At ille negauit corã oĩ=
bus dicẽs: neſcio q̃d dicis]. Nõ em̃ forte
I illũ ad ianuã cognouit: cũ eſſet nox: ſed
cum eum fuiſſet intuita ad lumen vt di
cit Lu. Sʒ quare nõ ſic interrogauit de
Joãne. Forte hoc fuit qꝛ Joãnes erat fa
miliaris in domo: iõ deferebat ei: nec tñ
deferebat ſocio: qꝛ forte neſciebat ꝙ ille

eſſet ꝓ quo rogauerat Joãnes. Uel for=
te nõ ꝯſtabat ei ꝙ Joãnes eſſet xp̃i diſci
pul⁹. Deprehẽdit aũt hoc de petro: for=
te qꝛ triſtis ſtabat aut flebat. Quãtũ ad
iſtã primã negationẽ ꝯueniũt oẽs euã= K
geliſte: q̃tum ad alias duas differũt: qꝛ
vn⁹ dicit eas factas ad vocẽ vni⁹ ꝑſo=
ne: alius ad vocẽ alteri⁹ ſʒ tñ reuera oẽs
dicũt verũ: qꝛ multe ꝑſone cõcurrebãt ꝛ
vn⁹ exprimit vnã alius aliã. Poſt iſtam
aũt p̃mã negationẽ: vt dicit bẽs. Marc.
Petr⁹ exijt.i. exibat foras ad atriũ ꝛ gal
lus cãtauit vt di=cit idẽ Mar. ſʒ credit ꝙ
petr⁹ nõ audiuerit: qꝛ erat ſuſpẽſus aio.
Nã timebat. Et duʒ exiret: alia ancilla
etiã incuſauit eũ: ꝛ redijt ad ignẽ vt ſe
purgaret: iõ ſequit. [Exeũte aũt illo ia=
nuã].i. dũ exiret: nõ autẽ poſtq̃ exierat.
Timuit em̃ petr⁹: iõ exire voluit. Exeũ=
te aũt illo.i. cũ ſe ad exeundũ ꝑpararet:
dicit Aug. erat tñ adhuc ꝓpe ignẽ: vt di
cit Joã. [vidit eũ alia ancilla: ꝛ ait his
q̃ erãt ibi. Et hic erat cũ ieſu nazareno.
Et iterũ negauit cũ iuramẽto: qꝛ nõ no
ui hoĩem] Mat. ꝛ Mar. videntur dicere:
qđ ad vocẽ hui⁹ ancille negauerit ſcđo:
ſed Jo. dicit ꝙ ad vocẽ aſtãtiũ. Luc. qđ L
ad vocẽ cuiuſdã: ſed reuera fuit ad vocẽ
aſtantiũ: qui tñ fuerũt excitati ad voceʒ
ancille: iõ oẽs veꝝ dicũt [ꝛ poſt puſillũ]
i. poſt ſpatiũ hore vni⁹: vt dicit Luc. iaʒ
em̃ petr⁹ ſtabat ſecur⁹ [acceſſerũt q̃ aſta
bãt: ꝛ dicerunt petro. Uere et tu ex illis
es: naʒ et loq̃la tua manifeſtũ te facit.]
Mat. videt dicere ꝙ iſta tertia negatio
fuerit facta ad vocẽ aſtantiũ ꝛ ſimiliter
Mar. Luc. vero ad vocẽ cuiuſdã. Jo. au
tẽ ꝙ ad vocẽ cognati ei⁹ cui⁹ abſciſa fue
rat auricula qui dicebat ſe eũ vidiſſe in
orto cũ ieſu. Et oĩa iſta vera ſunt: ꝛ ſimlr̃
ꝯcurrerũt: vt de ſe põt eſſe manifeſtum.
[Tũc cepit deteſtari ꝛ iurare qꝛ nõ no=
uiſſet hoĩem].i. cepit iurare iuramento
execratorio: qđ ẽ grauiſſimũ: vt pote di
cẽdo nũq̃ bñfaciat mihi de⁹ ſi ita eſt. Se
cũda aũt negatio fuit cũ iuramẽto aſſer
torio ſimpliciter: puta dicẽdo: ꝑ deũ ita
eſt. In hoc aũt iuramẽto inducit de⁹ ſo= M
lũ vt teſtis: ſed in execratorio inducit vt
teſtis ꝛ iudex. Uel forte vtroq̃ iuramẽ=
to in tertia negatione vſus eſt vt innuit
textus dicẽs: ꝙ cepit nõ ſolũ deteſtari.i.

execrari: ſʒ etiã iurare. [Et ꝯtinuo gal=
lus cãtauit) ſcđa.ſ. vice: vt dicit Mar. et
iſtã ſcđam vocẽ petr⁹ credit audiuiſſe:
vñ ſubdit (recordat⁹ eſt Petr⁹ verbi Je
A ſu qđ dixerat: pri⁹ q̃ gall⁹ cãtet: ter me
negabis.) Dicit hic btũs Lucas qđ xp̃s
petrũ reſpexit: ꝛ tũc petr⁹ cõpũctus eſt.
Iſtũ tñ reſpectũ Aug. dicit fuiſſe ſpũa=
lẽ: qꝛ.ſ. ei⁹ miſert⁹ eſt. Nã corpal'r videt
fuiſſe impoſſibile ꝙ eũ aſpexerit: qꝛ pe=
trus erat foris et deorſum: vt ex dictis
patet. (Et egreſſus foras) extra domũ.
Iuit em̃ vt đr magr̃ hi. ad cauernã q̃ mõ
đr gallicãt⁹: ꝛ in ea (Fleuit amare) ꝛ ex=
tunc ꝯſueuit ſemꝑ ad primũ galloꝝ cã=
tũ ſurgere ad orationẽ vſq̃ ad horã ma
tutinã: vt habet in itinerario Clemẽtis
ꝑ iſta negatiõe. Nõ tñ videt ꝙ ad ſpelũ
cã illã iuerit ſubito: vel ſi iuit: in ea pa=
rũ ſtetit qꝛ Marc⁹ videt velle ꝙ fuerit
in domo Anne. ¶ Quãtũ aũt ad tertiũ
i. quo xp̃s fuit ſententiat⁹ đr (Mane aũt
facto) Nã tota nocte illuſerãt ei poſtq̃
ſe die filiũ dixerat. (Cõciliũ inierũt oẽs
principes ſacerdotũ ꝛ ſeniores pplr̃i ad
uerſus ieſuʒ vt eũ morti traderẽt.) Hoc
cõcilium hic a beato Mat. ponit ꝑ reca=
B pitulationẽ. Fuit em̃ factũ anteq̃ ieſus
ſe fateret filiũ dei: vt innuit Magi. hiſt.
Et hoc eſt rõnabile. Ex quo em̃ iã eũ ad
mortẽ cõdẽnauerãt tãq̃ reũ mortis: ad
q̃d feciſſent ꝯciliũ vt eũ morti traderẽt.
Fecerũt ergo hoc ꝯciliũ q̃ñ voluerũt in=
uenire teſtes ad ꝯuincẽdũ eũ. Quãuis
etiã rõnabile ſic vt cõciliũ fecerint q̃uo
p̃ſidi reum mortis ꝓbarent. (Et vinctũ
adduxerunt: ꝛ tradiderũt põtio pilato.)
Hiero. Habebant enim hunc morẽ vt ſi
quẽ adiudicaſſent morti ligatum iudici
traderent. Hec ille (preſidi).i. poteſtati.
De noĩe autem Pilati diximus ſabbato
poſt .iij. dñicã Aduentus. (Tunc vidẽs
iudas qui tradidit eũ ꝙ dãnatus eſſet:
penitẽtia duct⁹ retulit triginta argen=
teos principib⁹ ſacerdotuʒ: ꝛ ſeniorib⁹:
dicẽs. Peccaui tradẽs ſanguinẽ iuſtũ.)
Sicut aũt dicit Aug. nõ eſt certa dies in
C q̃ iudas argẽteos retulerit. Uñ quidã di
cũt: ꝙ hoc fecit audita reſurrectiõe quã
futurã nõ credebat. Quidã ꝙ viſis ꝓdi
gijs in hora mortis xp̃i Quidã autem ꝙ
q̃ primũ vidit ieſum datũ in man⁹ p̃ſi=

dis. Tũc em̃ erat iã morte dãnatus quo
ad iudeos: ꝛ credidit ꝙ etiã a pilato dã
naretur ad cõplacentiã principũ. Iſtud
autẽ magis videt conſonum euãgelio.
Qualitercũq̃ tñ fuerit ipa ei⁹ pnĩa inuti D
lis fuit qꝛ caruit ſpe venie vt ptʒ ĩ textu
(At illi dixerũt. Quid ad nos) ſcʒ ꝑtinet
[Tu videris].i. videbis ſi bñ vel male
feciſti [ꝛ ꝓiectis argẽteis in tẽplo abiẽs
laqueo ſe ſuſpẽdit] ꝛ crepuit vt đr beat⁹
Petrus Act. ij. Sicut em̃ dicit Magi. hi=
ſto. credit rupto laqueo cecidiſſe ꝛ ſic cre
puiſſe. [Pricipes aũt ſacerdotũ acceptis
argẽteis dixerũt. Nõ lʒ eos mittere].i.
remittere ſm̃ Magi. hiſto. [in corbonã]
vñ.ſ. eos tulerãt vt idẽ dicit. Eſt aũt cor
bona vas in quo vota ꝛ oblationes po=
puli reponebant qꝛ corbã hebraice idẽ
eſt qđ munus votiuũ latine vt dicit ma
giſter hiſt. [Qꝛ pretium ſanguinis eſt.]
Iſti ſtulti reputabãt mortem xp̃i iuſtiſ=
ſimũ: ꝛ tamen pretium ei⁹ reputabant
prophanum: vnde cõuerterunt illud in
vſum ꝓ mortuis. [Concilio autẽ inito
emerũt ex illis agrũ figuli].i. cuiuſdam
viri qui ſic dicebatur: eo ꝙ figulus eſſet E
ſm̃ Magi. hiſt. Uel ly figuli: vt idẽ dicit
eſt ꝓpriũ nomen: vel ſm̃ alios ager figu
li dicebat: qꝛ ibi q̃libet figul⁹ inuenire
poterat terrã aptã vſui ſuo (in ſepultu
rã peregrinorũ. Propter qđ vocat⁹ eſt
ager ille Acheldemach, hoc eſt ager ſan
guinis: vſq̃ in hodiernũ diẽ. Tũc iple=
tũ eſt qđ dictũ eſt ꝑ Hieremiam prophe
tam dicentẽ.) ¶ Contra: qꝛ in lib. Hier.
iſta non inueniunt. Ad hoc dicit primo
ſm̃ Hiero. ꝙ in ly Hieremiam: non eſt
de textu: nec in antiquis libris inuenit.
Et tunc qđ dicitur prophetam: debem⁹
intelligere Zachariam: qꝛ Zacharie. x.
habetur iſta ſententia: Quis nõ iſta ver
ba. Apoſtoli enim plerũq̃ allegauerũt
ſententiã cõtẽptis verbis. Scđo dato ꝙ
ly Hieremiã: ſit de textu dicit ꝙ lʒ iſta
autoritas nõ reperiat in libr. Hiere. quẽ
habemus: tamẽ reperit in alio qui non
eſt de canone biblie. Uñ Hie. refert ſe in F
quodã libello qui Hieremie aſcribebat
iſta legiſſe de verbo ad verbũ. Tertio đr
ꝙ ſm̃ Hiero. in lib. de optimo gñe inter
ꝑtãdi: iſta autoritas ſentẽtialiter ſũpta
eſt ꝑtim Zacha. xj. ꝑtim Hiere. xxxij. ſʒ

tñ Mat. totam attribuit Hiere. ſicut fre
quẽter faciũt autores. Intelligit̃ aũt ſic
(Et acceperũt) ipſi ſacerdotes (triginta ar
genteos) q̃ ſunt (pretiũ appretiati). i. xp̄i
(quẽ) xp̄ꝫ (appciauerũt) ipſi. ſ. ſacerdotes
G (a filijs iſrael). i. a Juda: ponẽdo plr̃e ꝓ
ſinglr̃i maxie qꝛ ipſe tenebat pſonã oim
iudeoꝝ qbꝰ placebat iſta ꝓditio. Uel a
filijs iſrael. i. iuda ⁊ ꝯplicibꝰ ſeu ꝯſentiẽ
tibꝰ. Credendũ eſt eñ ꝙ aliquos ſocios
habuerit ad malũ. Uel ly a filijs iſrl̃ nõ
refert̃ ad ly appciauerũt ſꝫ ad ly accepe
rũt: qꝛ tale p̃ciũ fuit prio acceptũ a ppl'o
q̃ illud offerebat ꝓ votis dño. [Et dede
rũt eos in agrũ figuli]. i. ꝓ agro figuli (ſi
cut ꝯſtituit mihi dñs). i. ꝯſtitutũ reuela
uit. Iſtud aũt vltimũ nõ habet̃ i zacha
ria: habet̃ aũt in lib. Hiere. quẽ nõ habe
mus. ⁊ etiã ſnialr̃ habet̃ Hiere. xxxij. vbi
dr̃ ꝙ de mãdato dñi emptꝰ ẽ ager q̃dã.
ꝑ quã emptionẽ intellexit Mattheꝰ iſtã
figurari. Augu. tñ de ꝯſen. euã. q̃ ad ter
tiã expoſitionẽ declinat: dicit ꝙ hoc vlti
mũ eſt intelligendũ dictũ eſſe ab euãge
liſta. ſ. ſicut conſtituit mihi dñs: q̃ voluit
H dicere ſibi a dño inſpiratũ ꝙ hec ꝓphe
tia ad xp̄i vẽditionẽ ꝑtineret. [Jeſus aũt
ſtetit añ preſidẽ.] Tacet hic Mattheus
q̃d dixerint iſti qñ xp̄m p̃ſentauerũt Pi
lato. Dicit tñ Joan. ꝙ Pilatꝰ dixit eis.
Quã accuſationẽ affertis aduerſus ho
minẽ iſtũ. At illi ſicut dicit Lu. accuſa
uerũt eũ in tribꝰ. ſ. qꝛ cõmouebat gentẽ:
⁊ qꝛ ꝓhibebat tributũ dari ceſari. ⁊ qꝛ ſe
fecerat regẽ iudeoꝝ. q̃ſi vellet ſibi regnũ
vſurpare. Sed Pilatꝰ de duobꝰ primis
nõ curauit. Nõ q̃dẽ de p̄mo: qꝛ cuꝫ eſſet
gẽtilis nõ curauit ſi xp̄s cõmouebat po
pulũ p̄dicãdo opiniones nouas i fide iu
daica. Necꝫ de ſcḋo. qꝛ ex publica fama
nouerat: vt rõnabilr̃ credit̃ ꝙ ipſe dixe
rat. Mat. xxij. Reddite q̃ ſunt ceſaris ce
ſari. Ideo ſolũ iterrogauit de tertia. Et
hoc eſt qḋ dixit mat. [Et iterrogauit eũ
p̄ſes di. Tu es rex iudeoꝝ?] Et tũc xp̄s
dixit. [Tu dicis]. i. verũ eſt. ⁊ vt dicit be.
Jo. dixit ei. ꝙ erat q̃dã rex ſed ſuũ regnũ
I nõ erat de hoc mũdo. Uñ Pilatꝰ intelle
xit ꝙ nõ erat ꝯtrariꝰ impatori. Sicut aũt di
cit Jo. Pilatꝰ exijt de p̄torio vbi in ſecre
to examinauerat ieſum: et dixit iudeis.
Ego nullã iuenio cãm in eo q̃ dignꝰ ſit
morte. Et tũc vt dicit Lu. replicauerũt
primã accuſationem dicẽtes. Cõmouit
ppl'm ꝑ oẽꝫ iudeã icipiẽs a galilea vſqꝫ
huc. Et tũc vt idẽ Lu. dr̃. Pilatꝰ audiẽs
ꝙ galileꝰ eẽt miſit eũ ad herodẽ. q̃ erat
dñs galilee: ⁊ tũc erat in hierl'm. Hero
des aũt eũ libẽter vidit ſperãs ſe aliqḋ K
ſignũ ab eo videre. ſꝫ reputauit fatuũ. qꝛ
nihil rñdebat. Jõ remiſit eũ ad pilatũ:
illuſũ p̄iꝰ i veſte alba. Et tũc vt idẽ Lu.
dicit pilatus dixit ppl'o. Ecce ego nihil
in eo inueni ſꝫ necꝫ herodes. Jõ caſtiga
bo eũ: ſed tñ nõ occidã: ſed dimittã illũ.
Et illi oĩno petebãt vt crucifigeret̃. Jõ
dicit Mat. ſ. poſt regreſſum xp̄i ab hero
de. [Et cũ accuſaret̃ a principibꝰ ſacer
dotũ ⁊ ſenioribꝰ] q̃ replicabãt ⁊ aggra
uabãt priores accuſationes ꝯtrũ pote
rãt [nihil rñdit. Tũc dicit illi pilatꝰ. Nõ
audis q̃ta aduerſum te dicũt teſtimo
nia? ⁊ nõ rñdit ei ad vllũ verbũ, ita vt
miraret̃ p̄ſes vehementer. Per diẽ aũt ſo
lẽnẽ]. i. in die paſche [conſueuerat p̄ſes
dimittere ppl'o vnũ vinctũ quẽ voluiſ
ſent [Erat eñ a romanis ꝯceſſuꝫ iudeis
vt in die paſche: in quo recolebãt bñfi
ciũ egreſſionis de egypto poſſet vnꝰ de L
carcere liberari in memoriã dicte libe
rationis. Pilatꝰ ergo ſciẽs eos ad ſeruã
dã iſtã cõſuetudinẽ inclinatos ⁊ ex alia
parte credẽs ꝙ nunꝗ peterẽt barabbã
qꝛ homicida erat ⁊ ſeditioſus ⁊ peſſimꝰ
vt hr̃ Lu. xxiij. ꝓpoſuit eis quẽ vellent
dimitti de his duobꝰ. ſ. xp̄m an barabbã
credẽs ſe hac via xp̄ꝫ liberare. Dr̃ ergo.
Habebat aũt tũc vnũ vinctũ inſignẽ. i.
famoſum i malo. [q̃ dicebat̃ barabbas.
Cõgregatis ꝟo illis dixit pilatus. Quẽꝫ
vultis dimittã vobis barabbã an ieſuꝫ
qui dr̃ xp̄s. Sciebat eñ ꝙ ꝑ inuidiã tra
didiſſent eũ. Sedente aũt eo ꝓ tribuna
li]. i. in tribunali. Eſt aũt vt dicit Raba.
tribunal iudicũ: ſoliũ reguꝫ ⁊ cathedra
magr̃oꝝ ſeu doctorũ. (Miſit ad eũ vxor
eius di. Nihil tibi ⁊ iuſto illi). i. nihil ha
bes cũ eo facere: nec debes te de eo in
tromittere: qꝛ iuſtus eſt. [Multa enim M
paſſa ſum hodie ꝑ viſum ꝓpter eum.]
¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã ſciẽdũ eſt ſm mag.
hiſt. ⁊ alios ſctõs ꝙ diabolꝰ vidẽs ordi
nẽ paſſionis xp̄i ⁊ patiẽtiã eius. ⁊ forte
etiã ſctõs i libo exultãtes timuit ꝑ mor

tẽ xp̄i ꝑdere p̄ncipatũ. Ideo ſicut ante
ꝓcurauit eiꝰ mortẽ ne ꝑ eiꝰ p̄dicationẽ
ꝯuerteret̃ aĩe ita poſtmodũ ꝓcurauit eiꝰ
liberationẽ ꝑ vxorẽ pilati q̃ adhuc dor
miebat. Apparuit eñ vt cõiter tenet̃ in
A ſomnis ope diabolico aliqḋ terribile qḋ
ſibi ⁊ marito imineret ex morte huiꝰ ſcti
viri. [Principes aũt ſacerdotũ ⁊ ſenio
res pſuaſerũt ppl'is vt peterẽt barab
bã. ieſum ꝟo ꝑderẽt. Rñdẽs aũt p̄ſes ait
illis. Quẽ vultis vobis de duobꝰ dimit
ti? At illi dixerũt: barabbã. Dixit illis
pilatus. Quid igit̃ faciã de Jeſu q̃ dicit̃
xp̄s]. i. vnctus. Loco huiꝰ dicit Marc.
Quid igit̃ faciã regi iudeoꝝ? Et hoc iõ
qꝛ ſoli reges iudeoꝝ inũgebant̃. Dicũt
oẽs: Crucifigat̃. Ait illis p̄ſes. Quid eñ
mali fecit? At illi magis clamabãt dicẽ
tes. Crucifigat̃. Uidẽs aũt pilatus qꝛ ni
hil ꝓficeret accepta aqua lauit manus
corã ppl'o dicẽs. Per hoc tñ nõ excuſat̃:
qꝛ cũ iudex eſſet iuſtitiã obſeruare tene
B bat̃. ⁊ tñ ꝓpter fauorẽ ppl'i ⁊ timorẽ ce
ſaris dãnauit eũ ſine teſtibus ⁊ cõfeſſio
ne ⁊ ꝓceſſu defenſionibꝰ iuridicis. [In
nocens ego ſum a ſanguine iuſti huius
vos videritis. Et rñdit vniuerſus ppl's
dicẽs. Sanguis eiꝰ]. i. vindicta ⁊ pena
q̃ infligenda eſt ꝓ ſanguine ſeu morte
eius [ſuꝑ nos ⁊ ſuꝑ filios noſtros]. ſ. ſit:
⁊ ita factũ eſt. qꝛ vſqꝫ hodie propter hoc
pctm̃ ſunt diſperſi. Mat. aũt marcus et
Lu. hic multa omittũt: ⁊ ponunt cõclu
ſionẽ quã vltimate fecit pilatꝰ ꝙ crucifi
geret: ſed Joã. ſupplet. Sciẽdũ ergo eſt
ꝙ pilatus voluit liberare xp̄m multi
plici cã: primo qꝛ videbat eũ iuſtũ: ⁊ iu
deos odio ⁊ inuidia moueri. Scḋo quia
vxor ſua hoc petiuerat. Uoluit aũt libera
re primo dicẽdo ꝙ erat iuſtus ⁊ nõ habe
bat cauſaꝫ mortis. Scḋo ꝓponẽdo quẽ
dimitti vellent. Tertio reprehendendo
iudeos qñ petebãt barabbam di. Quid
eñ mali fecit ⁊c. Uñ tũc voluit eos mul
tis verbis auertere. Quarto flagellãdo
C ⁊ cõfundẽdo xp̄m vt ſic ſatiati parcerẽt
ei mortẽ. Et hoc tangit Jo. di. ꝙ pilatus
flagellauit xp̄m ⁊ coronauit ſpinis ⁊ in
duit purpura. ⁊ dedit ei arũdinẽ pro ſce
ptro regio ⁊ ſub iſta forma duxit euꝫ ad
ppl'm dicẽs. Ecce homo. Et tũc illi mul
tomagis clamauerũt vt crucifigeret̃: qꝛ
ſm legẽ mori deberet. Et addiderũt q̃r
tã accuſationẽ: qꝛ filiũ dei ſe fecit. Quod
cũ audiſſet pilatꝰ valde timuit viri ſan
ctitatẽ. ⁊ iterũ introduxit eũ intus i p̄to
riũ: ⁊ interrogauit. Uñ es tu? ⁊c. Et ſta
tuit pilatꝰ oĩno liberare eum: ſed iudei D
clamauerũt. Si hũc dimittis nõ es ami
cus ceſaris. Qḋ cũ audiſſet pilatꝰ dñm
ſuũ ceſarẽ timens offendere dedit ſniã
ꝙ xp̄s crucifigeret̃. Oĩa predicta diffu
ſe narrat Joã. ſed alij omittunt tangẽ
tes breuiter ꝙ pilatus eũ flagellauit et
illuſit ⁊ cõdẽnauit. Dicit ergo Matth.
[Tũc dimiſit illis barabbã: ieſum autẽ
flagellatũ tradidit eis vt crucifigeret̃.
Tũc milites p̄ſidis ſuſcipientes ieſum]
Iſta nõ ſunt facta poſt ſniam de morte
eius: ſꝫ ante vt dicit Jo. ſed tñ Mat. hic
ea recapitulat (in p̄torio). i. domo i qua
pretor iudiciũ facit [ꝯgregauerũt ad eũ
vniuerſaꝫ cohortẽ. Et exeũtes eũ clamy E
dẽ coccineã circũdederũt illi]. i. veſtẽ ru
beã in ſilr̃itudinẽ purpure q̃ reges vtun
tur. Unde Marcꝰ dicit eũ indutũ purpu
ra. vel forte i ea aliq̃d purpure fuit. [Et
plectẽtes coronã de ſpinis]. i. iuncis ma
rinis vt dicit mag. hiſt. ꝙ iunci pungũt
vt ſpine. [poſuerũt ſuꝑ caput eius ⁊ arũ
dinẽ in dextra eius. Et genuflexo añ eũ
illudebãt ei dicẽtes. Aue rex iudeoruꝫ]
quaſi diceret. Uoluiſti q̃dẽ ſed nequiſti
regnare. Iſta faciebant gẽtiles ſed tñ vt
dicit mag. hiſt. qꝛ iudeis autoribus iſta
fiebãt. iõ in paraſceue ad orationẽ ꝓ iu
deis genua nõ flectimus ꝗuis vt idẽ di
cit forte etiã aliq̃ iudeis cũ gentilibꝰ idẽ
fecerũt [Et expuẽtes i eũ acceperũt arũ
dinẽ ⁊ ꝑcutiebãt caput eiꝰ. Et poſtꝗ il
luſerũt] ei corã ppl'o. Sicut eñ dicit Jo.
⁊ allegatũ eſt. duxerunt eũ in cõſpectu
ppl'i indutũ purpura. ⁊ rõnabile ẽ ꝙ di
xerũt etiã. Aue rex iudeorũ vidente po
pulo ꝓ quo q̃etãdo iſta fiebãt [exuerũt
eũ clamydẽ coccineã. ⁊ iduerũt eũ veſti
mẽtis eiꝰ] in q̃bus ductus eſt ad mortẽ F
vt cognoſceret̃ ab oibꝰ [Et duxert̃ eũ, vt
crucifigerent: ipſe tñ portabat crucẽ ſuã
vt dicit Jo. [Exeũtes aũt] de p̄torio xp̄s
⁊ duo latrones ⁊ milites: poſt q̃s ſecute
ſunt nobiles mulieres: vt dicit Luc. [in
uenerũt hoiem cyreneũ] a cyrene ciuita
te: [noĩe Simonẽ hũc angariauerũt]. i.

ĩniuſte coegerūt ad ꝑſonale onꝰ vt.ſ.ꝑ-
ſonal'r ſeruiret in portādo crucem xp̄i.
Et eñ angaria onus ꝑſonale tm̄ ꝑ an-
garia ꝓo onus ꝑſonale ⁊ reale.vt cū q̄s
aliq̄d ſuis expenſis facit vt tolleret cru
G cē eiꝰ)ſed q̃ dicit Jo.ꝙ xp̄s portauit cru
cē ſuā opꝫ dicere ꝙ xp̄s eā ꝑ aliquā vie
partē portauit:ſed q̃ feſſus erat:impo-
ſuerūt eā alij.Uel opꝫ dicere ꝙ ſi nō ad
iuuerit xp̄m:ita ꝙ ambo portabāt.⁊hoc
innuit Lu.dicēs.Et impoſuerūt ei cru-
cē portare poſt ieſuꝫ.(Et venerūt ĩ locū
qui dr̄ golgotha:q̄d eſt caluarie locus.)
Scd̄m mag.hiſt.ille locꝰ dicebaṫ calua-
rie vel caluariarū locꝰ:q̃ ibi decollabā
tur rei:⁊ erāt ibi multa oſſa capitū hu-
manoꝝ.Caluaria eñ ꝓprie eſt os capi
tis humani.Sctūs aūt Amb.ſuꝑ ep̄laꝫ
ad Ro.dicit ibi ſepultū eſſe Adam ⁊ ab
eius caluaria ſic appellatū eē locū.Sed
vt dicit idē mag.hiſ.iſta creduntᷣ a falſa
rijs fuiſſe ĩſerta dictꝫ Amb.Lꝫ eñ Adā
habitauerit in hierl'm:vt dicit Hier.ad
marcellā in ep̄l'a q̄ incipit Menſuram
charitas.in qua etiā dicitꝙ fuit ſepultꝰ
in loco caluarie:⁊ ex alioꝝ opinione lo
H quēs vt cerdo:tñ idē ſuꝑ Mat.dicit:ꝙ
adā fuit ſepultus in ebrō:vt ptꝫ Joſue.
xiiij.Uñ ebrō antiq̄tꝰ dicebaṫ cariathar
be.i.ciuitas q̄tuor.q̃ quatuor magni pa
triarche ſunt ibi ſepulti cū vxoribꝰ ſuis
ſcꝫ Adā ⁊ eua.Abraā ⁊ ſara.Iſaac ⁊ re
becca:Jacob ⁊ lya.Et lꝫ ebron nō ſit hie
ruſalē:eſt tñ ei vicina.Uñ in eadē terra
paſſus eſt dñs ⁊ habitauit ac ſepultus
eſt adā.Et paradiſus etiā terreſtris vr̄
ſuꝑ eadē regione eſſe verſus orientē:q̃
illa regio eſt tēperatiſſima:vt dr̄ ab al-
berto de natura locoꝝ:q̄ dicit ꝙ optima
habitatio eſt ſub paralello trāſeūte per
Rodū inſulā.Dicit aūt.ſ.Tho.iij.q.xlvj.
ar.x.ad.iij.ꝙ cōuenientiꝰ eſt xp̄m eē cru
cifixū ĩ loco dānatoꝝ q̄ȝ iuxta ſepulcrū
ade:in ſignū ꝙ nō ſolū ꝓ originali pctō
ſꝫ etiā ꝓ actualibꝰ moriebaṫ.Eſt aūt no
tandū ꝙ nō eſſet ꝯ fidē neq̄ꝫ ꝯ ſcriptu-
I rā expreſſe tenere ꝙ adā ſepultus fue-
rit in hierl'm:lꝫ ſit falſum.Sed ꝯ primo
q̃ ebron dicebaṫ antiq̄tus cariatharbe
i.ciuitas q̄tuor.ſ.p̄riarcharū.Dico ꝙ ſm
aliq̄s dicebaṫ cariathar be.i.ciuitas arbe
ꝑris.ſ.Enoch:vl' ciuitas q̄tuor gigātū ibi
ſepultoꝝ.ſ.Achimā ſir:Etſai:Thalmaṫ:
p̄ris eoꝝ.Sꝫ ꝯ iterū ſcd̄o:q̃ Joſue.xiiij.
dr̄ ꝙ ibi.ſ.in ebron Adā maximꝰ ſepul
tus eſt.Dico ꝙ adā ſm aliq̄s eſt nomē
appellatiuū:lꝫ approprieṫ primo homi
ni.vñ idē eſt dicere:Adā maximꝰ ꝙ hō K
maximus.Et ſic ſcd̄m aliq̄s ibi adā ſtat
ꝓ hoīe p̄mo:ſm aliq̄s ꝓ quodā gigāte:
ſm alios ꝓ abraā.Et ꝯfirmaṫ:q̃ dicit
adā maximꝰ ad differētiā minoris:quē
nō eſt facile fingere q̄s fuerit:niſi ſumaṫ
adā ꝓ hoīe.Cōfirmaṫ etiā:q̃ Amb.etiā
in.xix.ep̄l'a ad oŕūcianū itꝫ adā ſepultū
fuiſſe in monte caluarie.(Et dederūt ei
bibere vinū cū felle mixtū)Joā.dicit ꝙ
erat acetū Mar.vero ꝙ erat vinū myr-
rhatū.Dicit aūt Aug.de cōſen.euange.
ꝙ Mat.poſuit fel ꝓ amaritudine.Ui-
nū eñ myrrhatū eſt amariſſimū.Quod
aūt dicit Jo.ꝙ fuit acetū:dr̄ dupl'r.Uno
mō q̃ illud vinū erat acetoſum Ad cuiꝰ
euidētiā ſciēdū eſt ꝙ in quodā libro he
breoꝝ q̄ intitulaṫ Judicū ordinariorum
ſcribiṫ:ꝙ q̃ Salomō dixerat Prouerb.
xxxj.Date ſicerā.i.potū inebriatiuū me
rentibꝰ:⁊ vinū his q̄ amaro ſunt aīo vt L
bibant ⁊ obliuiſcanṫ egeſtatis ſue:⁊ do
loris ſui nō recordenṫ ampliꝰ.Jdeo ſe-
niores iudeoꝝ occaſione dicti Salomo
nis ſtatuerūt:vt morte dānatis dareṫ vi
nū aromaticū vt poſſent facilius mortē
tolerare.Jn hierl'm aūt erant mulieres
deuote:q̄ ex pietate ⁊ deuotione hoc vi
nū dabāt.Judei ergo cupiditate ⁊ cru-
delitate ducti:tale vinū ꝓ ſe acceperūt
iuxta illō Amos.ij.Uinū dānatoꝝ bibe
bāt.Loco aūt eius poſuerūt vinū aceto
ſum cū felle.i.myrrha ꝑmixtū.Poſſumꝰ
etiā dicere ſcd̄o:ꝙ illud vas de quo dicit
Joā.ꝙ erat aceto plenū nō ꝯtinebat vi
nū aut potionē q̄ dabaṫ dānatis ad exhi
larandū:ſed erat ibi ꝓ fetore cadauerū
vel alia cā puta q̃ forte vt dicit Magi.
hiſt.milites tulerāt ſecū vile vinū ad bi
bēdū:q̄d ex ſolis calore verſuꝫ fuerat in
acetū.Uñ Mat.q̄ dicit illud vinū nō fuiſ
ſe felle mixtū:poſtmodū in ſequētibus M
facit etiā mētionē de aceto.Uñ iſtud ſm
videṫ verū.Primū de iſto aceto Joā.di-
cit ꝙ illō accepit:q̄d de vino myrrhato
vel felleo negaṫ.Primū vinū ꝙ dānatꝪ
dabaṫ a p̄ncipio paſſionis dabaṫ vt vr̄

iſtud aūt acetū fuit xp̄o in fine paſſionis
oblatū.Uñ eo accepto dixit:ꝯſummatū
eſt ſꝫ Jo.(Et cū guſtaſſet noluit bibere)
Marcꝰ dicit ꝙ nō accepit.ſ.ad bibēdū:
accepit tñ ad guſtādū[poſtq̄ȝ aūt cruci
A fixerūt eū]ĩ medio duoꝝ latronū:⁊ dicē
tē:pr̄ ignoſce illis[Diuiſerūt veſtimēta
eiꝰ].ſ.ĩ q̄tuor ꝑtes ſm q̄tuor milites q̄ eū
crucifixerūt.vt dicit Jo.(mittētes ſortē)
ſuꝑ tunica incōſutili:vt dr̄ Jo.q̃ eā di
uidere noluerṫ(vt impleretṫ q̄d dictū eſt
ꝑ ꝓpham).ſ.Dauid.q̄uis ſm Hie.hoc
nō ſit de textu Mat.ſꝫ Jo.(dicētē.Diui-
ſerūt ſibi veſtimēta mea)alia.ſ.a tunica
incōſutili(⁊ ſuꝑ veſtē meā).i.tunicā p̄di
ctā(miſerūt ſortē)nolētes eā ꝑ diuiſio-
nē deſtruere(⁊ ſedētes ſeruabāt eū)ne
añ mortē de cruce rapereṫ.(Et impoſue
rūt ſuꝑ caput eiꝰ cām ipſiꝰ).i.cām mor-
tis ſue(ſcriptā)Cōſueuerāt eñ ſic iudei
facere morte dānatis.Hec autē fuit cā.
(Hic eſt ieſꝰ)nazarenꝰ vt addit Jo.(rex
iudeꝝ).i.q̄ ideo dānatꝰ eſt q̃ ꝯ ceſaris
volūtatē voluit ſibi vſurpare regnū iu
deoꝝ.Scripſit aut hec Pilatꝰ ſm aliq̄s
deriſorie:q̃ nō credebat ita eſſe.Uel ad
ĩformādū aſpiciētes de malitia iudeoꝝ
q̄ ſuū regē crucifixerūt.Uñ ad eoꝝ inſtā
B tiā noluit titulū mutare.Fuit aūt iſte ti
tulus ſcriptꝰ hebraice:grece:⁊ latine ſꝫ
Lucā ⁊ Jo.vt oēs legere poſſent.Fuit
aūt ꝯtrouerſia ĩter pilatū ⁊ iudeos ꝓ eo
ꝙ illi nolebāt ꝙ ſcribereṫ rex iudeoꝝ:
ſꝫ q̃ ſe dixit regē iudeoꝝ:ſed Pilatꝰ nō
acq̄euit eis:vt dicit Joā.Sicut aūt dicit
Mag.hiſt.ĩ cruce dñi q̄tuor ligna dicūṫ
fuiſſe.ſ.trūcus:lignū trāſuerſuꝫ:⁊ tabu
la cū clauilla infixa ſuꝑ caput Jeſu:⁊ li
gnū defoſſuꝫ in terra cui ĩfixa erat crux.
Et forte vt dr̄:oīa illa ligna erāt diuer-
ſa:q̃ lignū crucis inueniṫ eſſe palme et
cypſſi:⁊ vt quidā tradunt oliue ⁊ cedri.
Dū aūt crucifigereṫ dñs.ſicut dicit Lu.
orabat ꝓ crucifixoribꝰ(tūc crucifixi ſūt
cū eo duo latrones:vnꝰ a dextris ⁊ vnꝰ
a ſiniſtris)vt videreretṫ ⁊ ip̄e tāq̄ȝ latro
C vel vitioſus iuſte dānatꝰ.(Pretereūtes
aūt blaſphemabāt eū).ſ.vulgares(mo-
uētes capita ſua ⁊ dicētes vah)interie-
ctio eſt ſubſannātis vel irridētis(q̄ de-
ſtruis tēplū dei et in triduo reedificas.
Salua temetip̄m ſi filꝰ dei es:deſcēde
de cruce.Sil'r ⁊ p̄ncipes ſacerdotū illu-
dētes cū ſcribis ⁊ ſenioribus dicebant.
Alios ſaluos fecit ſeip̄m nō pōt ſaluū fa
cere.Si rex iſrl'ē:deſcēdat nūc de cruce ⁊
credimꝰ ei.Cōfidit ĩ deo liberet eū nūc ſi
vult Dixit eñ q̃ filiꝰ dei ſuꝫ.Jdip̄ꝫ aūt D
⁊ latrōes q̄ crucifixit erāt cū eo ĩpropera
bāt ei)Cōtra:q̃ Lu.dr̄ ꝙ vnꝰ aliū icre-
pabat.Ad hoc dr̄ dupl'r.Prio ſm aug.ꝙ
Mat.dr̄ latrones id feciſſe:q̃ vnꝰ eoꝝ
fecit eo mō quo ſocietas dr̄ facere q̄d ali
q̄s de ſocietate facit.Scd̄o ſm Hier.ꝙ a
pricipio ambo id faciebāt ſꝫ poſtmodū
alter viſis mirabilibꝰ q̄ fiebāt:penituit
⁊ ꝯfeſſus ē regnū xp̄i:⁊ ſtatim ei dñs pa
radiſuꝫ ꝓmiſit(A ſexta aūt hora)hac eñ
hora ſm Mat.⁊ Lu.⁊ Jo.vr̄ dñs crucifi
xus:ſꝫ Mar.dicit ꝙ hora tertia.¶Pro
hoꝝ aūt intellectu ſciēdū eſt ꝙ dies arti
ficialis duodecī hꝫ horas ineq̄les:⁊ ho-
ra ſexta ꝯpleṫ ĩ meridie.ſꝫ tñ he hore ita
cōputanṫ:vt due vel tres ſil' ꝓ vna po-
nanṫ:ſicut dicimꝰ:p̄ia:tertia:ſexta:no-
na.Scd̄m ergo aug.hora tertia fuit cru
cifixus liguis iudeoꝝ:q̃.ſ.ſupplicauerṫ
vt moreretṫ.ex q̄ ſupplicatiōe ſecuta eſt
mors tandē multis adiūctis.Hora ꝓo
E ſexta manibꝰ militū:ſꝫ ſꝫ rei ꝟitatē fuit
tp̄s mediū iter tertiā ⁊ ſextā horā:nō ab
vtroq̄ꝫ extremo pōt denoīari.Uñ Jo.dr̄
ꝙ erat hora q̄ſi ſexta.ſ.q̃ iā trāſierat ter
tia ⁊ currebat mediū iter tertiā ⁊ ſextā.
Et reuera credo dñꝫ crucifixū pauloañ
vj.⁊ i.vj.icepiſſe tenebras vt dr̄ Mat.cū
ſubiūgit(tenebre facte ſuꝑ vniuerſā ter
rā).ſ.iudee ſꝫ aliq̄s(vſq̄ꝫ ad horā nonā)
Hier.dr̄ has tenebras fuiſſe:q̃ ſol retra
xit lumē ſuū ſꝫ loq̄ṫ ĩproprie vt dicaṫ ſol
lumē retraxiſſe:q̃ hoībꝰ nō lucebat ip̄e
ditꝰ.Ori.aūt dr̄ huiꝰ cām fuiſſe denſiſſi
mas nubes ſꝫ Dio.ad Policar.dicit hu
ius cām fuiſſe lunā:quā ip̄e vidit vt di
cit eclypſantē ſolē.Potuit aūt vtraq̄ꝫ cā
fuiſſe in iudea:vt.ſ.ſil' eſſet nubes ⁊ ecli
pſis.Fuerūt aūt circa iſtā eclypſim mul
ta miracula q̄ elicit.s.Tho.ex ꝟbis Dio
ny.iij.q.xliiij.Primū q̃ facta eſt in op-
F poſitione luminariū cū nunq̄ȝ natural'r
fiat niſi in cōiūctione.Scd̄m q̃ de ſero
luna fuit viſa ĩ loco ſuo in oriēte oppoſi
ta ſoli diametral'r:ita ꝙ miracl'o remota
ē ad occidētē vt ſolē eclipſaret ⁊ poſt mi

ꝛacl'oſe reſtiturū ē ei deꝑditū:ac ſi nō re
trroceſſiſſet. Tertiū qꝛ incepit obſcurare
ſolē a parte oriētali:cū naturaliter fiat
G eꝯtrio. Quartū qꝛ illa ps ſolis q̄ vltimo
fuit obſcurata ꝑrio cepit lucere cū natu
ral'r ecōtrario fiat. Quītū addit Chry. qꝛ
tribꝰ horis durauit. ſ.a.vj. vſqꝫ.ix. Et ſi
q̄raꝛ q̄re de hoc aſtrologi nō fecerūt mē=
tionē. Diciꝛ ꝙ tūc nō aduerterūt:qꝛ nō
ꝯſyderabāt de eclypſi ſed ex alia cā talē
paſſionē crediderūt accidiſſe. Sꝫ Dioñ.
Exiſtēs ī egypto vbi raro ſūt nubes vi
dit illā. Quāuis ēt quidē hiſtoricus de
hoc vr̄ facere mētionem. Hec oīa ex illo.
Poſt p̄dicta aūt vt colligiꝛ ex Jo.ꝛ alijs
euāgeliſtis:xp̄s Joāni ꝯmēdauit ꝟginē.
Deīde dixit. Sitio:vt vr̄(ꝛ circa horam
ix. clamait Jeſꝰ voce magna dicēs Hely
hely:lamazabathani. Hoc ē. Deꝰ meus
deꝰ meus vt q̄d dereliq̄ſti me) Sicut aūt
dicit Gl. ñ dereliq̄t deꝰ xp̄z q̄ſi diuinitas
fuerit ab hūanitate ſeꝑata:ſꝫ qꝛ eū non
defēdit ab aduerſarijs videbaꝛ q̄dāmō
eū dereliq̄ſſe. Et tñ notādū ꝙ ſicut ora=
uit: Trāſeat ad me calix iſte ad exprimē
dū ſenſualitatꝭ motū:ita eodē mō hic ex=
H p̄ſſit hāc vocē.ſ.ad oñdēdū ſuū magnū
dolorē in ſenſu:ꝛ ꝯñr verā hūanitatem.
(Quidā aūt illic ſtātes ꝛ audiētes dice=
bāt. Heliā vocat iſte) iſti fuerūt romani:
vt dicit mag. hiſt.ꝛ Hiero. q̄ nō ītelligē=
tes hebraicū cū dñs dixit:hely:credide=
rūt ꝙ vocaret heliā.(Et ꝯtinuo currēs
vnꝰ eis acceptā ſpōgiā īpleuit aceto:ꝛ
īpoſuit arūdini ꝛ dabat ei bibere.) Sꝫ
q̄re h̄ fecit. Dico ꝙ h̄ fuit:qꝛ vt dicit Joā
nes:xp̄s dixerat. Sitio. Sed ſi iſte erat
vnꝰ ex romanis q̄uo ītellexit hoc? Ad h̄
dico ꝙ ibi añ crucem erat mr̄ xp̄i ꝛ mľti:
qꝛ vt dicit Jo. īmediate añ predictū ꝟbū
xp̄s matrē Joāni ꝯmēdauerat. Jō iſti ex
poſuerūt ei.(Ceteri ꝟo dicebāt. Sene vi
deamꝰ an veniat helias liberās eū) Jſti
deriſorie loq̄bāꝛ. Uel forte iā īcipiebāt
interiꝰ tāgi ꝛ inſpectione tenebraꝝ:ꝛ ex
magno clamore quē exiſtēs in extremis
emittebat q̄ erat inſolitꝰ(Jeſus aūt ite=
rū clamās voce magna emiſit ſpm̄) ꝛ in
hoc clamore vr̄ dixiſſe ſꝫ lucā. Jn manꝰ
I tuas dñe ꝛc. ſꝫ Jo. Cōſūmatū ē ꝛ vtrū=
qꝫ ſine dubio dixit ſꝫ p̄riꝰ vt credo cōſū=
matū ē. Deīde p̄ltiate cū traditurꝰ eſſet

ſpm̄ ꝯmēdauit illū p̄ri di. Jn manꝰ tuas
ꝛc. Ex his ptꝫ dñs in cruce ſepties eſt lo
cutꝰ Prio ad patreꝫ pro crucifixoribus
orās. Scdo ad latronē ꝓmittēdo padi=
ſum. Tertio iterū ad patrē clamās ſe K
derelictū. Quarto ad matrē ꝛ diſcipulū.
Quīto dicēs. Sitio. Sexto dicēs. Conſū=
matū eſt. Septio dicens. Jn manꝰ tuas
ꝛc.(ꝛ ecce velū tēpli) qd̄ erat duplex:vt
ptꝫ Exo.xxvj. vnū.ſ.qd̄ pendebat añ fa=
ciē templi. Aliud qd̄ pēdebat ante ſctā
ſctōꝝ:ſiue intelligaꝛ de hoc ſiue de illo
(ſciſſū eſt in duas ꝑtes a ſūmo vſqꝫ deor
ſum) ꝛ ſciſſio eiꝰ ſignificauit ꝙ per my=
ſteriū xp̄i ꝯplete ꝛ cōſūmate erāt figure:
ꝛ ꝯñr q̄ in veteri teſtō latebant ſub velo
figuraꝝ erāt publicanda.[Et terra mo
ta eſt:ꝛ petre ſciſſe ſunt:ꝛ monumēta ap
ta ſunt:ꝛ mľta corꝑa ſctōꝝ q̄ dormierāt
ſurrexerūt] Et ſi quidā ſurrexerūt tunc
qñ monumenta ſunt aꝑta.i. añ reſurre=
ctionē xp̄i:iteruꝫ mortui ſunt qꝛ xp̄s eſt
primogenitꝰ mortuoꝝ. Uide de hoc ī die
paſche[ꝛ exeūtes de monumētis] h̄ fiat L
punctus ſi reſurrexerūt añ xp̄m ꝛ ꝯñr ite
rū ſunt mortui qd̄ rōnabilius vr̄[poſt re
ſurrectionē eius venerūt in ſanctā ciui
tatē].i. hierľm[ꝛ apparuerūt multis. Cē
turie aūt ꝛ qui cū eo erāt cuſtodiētes Je
ſū:viſo terremotu ꝛ his q̄ fiebāt:timue
runt valde dicētes. Uere filiꝰ dei erat
iſte.] Sꝫ nota ꝙ cēturio maxie motꝰ
eſt ex clamore xp̄i in morte. qꝛ īpoſſibile
eſt hominē ita fortē vt clamare poſſit.et
ſtati expirare ꝑ vulnꝰ prius illatū. Et
hoc innuit Mar. di. Uidēs ꝙ ſi clamans
expiraſſet dixit:vere ꝛc. Uide de hoc.s.
Tho. ſivis:ī p̄ncipio p̄mi q̄olibeti[Erāt
aūt ibi mulieres multe a lōge.] Cōtra:
qꝛ dicit Joā. ꝙ ſtabāt iuxta crucē. Ad h̄
dꝛ dupľr. Primo ꝙ ſtabāt a lōge reſpe=
ctu militū:ſꝫ tñ ita ꝓpe erāt vt audirēt
loq̄ntē:vt dicit Jo. Scdo ꝙ a p̄ncipio qñ
fuit tumultus ſtabāt a lōge:ꝛ poſtea ſta=
bāt ꝓpe[q̄ ſecute erāt Jeſum a galilea:
miniſtrantes ei. Jnter quas erat maria
magd.ꝛ maria iacobi:ꝛ ioſeph mater:ꝛ
mater filioꝝ zebedei. Cū ſero aūt factū
eſſe venit q̄dā hō diues ab arimathia.]
i. de arimathia ciuitate q̄ olim dicebaꝛ
ramata[noīe Joſeph q̄ ꝛ ipſe diſcipulꝰ
erat ieſu: Hic cū eſſet nobilis ꝛ decurio]

vt dicit Mar.i. habēs ſub ſe.x. milites:
vel decurio.i. decuria ſiue curialis:[ac
ceſſit a pilatū] audacter. vt dicit Mar.
qꝛ morte xp̄i erat factꝰ animoſior[et pe=
tijt corpꝰ ieſu. Tunc pilatꝰ iuſſit reddi
corpꝰ.] Tum qꝛ ioſeph erat nobilis. Tū
A qꝛ ſciebat xp̄m iniuſte crucifixum[ꝛ ac=
cepto corpore ioſeph inuoluit illud in
ſyndone mūda].i. in pāno lineo. Unde
ꝛ ſtatutū eſt ꝙ ſolū in tali pāno cōſecra
tio fiat euchariſtie:ꝛ nō in ſerico vľ alio:
eo qd̄ in tali fuit xp̄i corpꝰ inuolutū in ſe
pulcro[ꝛ poſuit illd̄ ī monumēto ſuo] et
cōſequēter magnifico[nouo] ꝓpꝛ reue=
rentiā dñi:ꝛ ne dicerent iudei ſi fuiſſet
ibi prius aliquis ſepultꝰ:ꝙ ille ſurrexiſ
ſet ꝛ nō xp̄s[qd̄ exciderat in petra] Erat
aūt vt dicit Beda factū tāqꝫ quedā par
ua camerula:ꝛ intus erat locꝰ ad repo=
nendū corpus[ꝛ aduoluit ſaxū magnuꝫ
ad oſtiū monumēti ꝛ abijt. Erant auteꝫ
ibi maria magdalene ꝛ altera maria ſe
dētes cōtra ſepulcrū] de iſtis dicetur in
ſabbato ſancto.[Altera aūt die que eſt
B poſt paraſceueꝫ] Eſt aūt paraſceues.fe
ria.vj. q̄ dicebatur paraſceues.i. p̄para=
tio:qꝛ ſcꝫ in ea preperabantur cibaria
pro ſabbato.[conuenerūt principes ſa=
cerdotuꝫ ꝛ phariſei ad pilatū dicentes.
Dñe recordati ſumꝰ qꝛ ſeductor ille dixit
adhuc viuens:ꝙ poſt tres dies reſurgā.
Jube ergo cuſtodiri ſepulcrū vſqꝫ ī diē
tertium:ne forte veniant diſcipuli eius:
ꝛ furētur eū ꝛ dicāt plebi:ſurrexit a mor
tuiſ. Et erit nouiſſimꝰ error peior p̄ore. ait
illis Pilatus. Habetis cuſtodiā].i. habea
tis ſiue accipiatis milites meos q̄ cuſto=
diāt[cuſtodite ſicut ſcitis:] qꝛ nō eritis
deo cautiores(Jlli autem abeūtes mu=
nierūt ſepulcrū) militibꝰ armatꝭ(ſignā
tes lapidē).i. ſigillantes vt viderēt ſi ali
quo modo moueret(cum cuſtodibꝰ) non
quidē ſignatis:ſed ad ſignū deputatis:
Hec aūt quo ad hiſtoriā ꝛ literalē ſenſuꝫ
dcā ſūt breuiter:qꝛ ſi me diffūdere voluiſ
ſem de h̄ ſolo oportuiſſet librū conficere.
☞ paſſio dñi nr̄i Jeſu xp̄i ſꝫ Marc.
C Erat autē paſcha ꝛ azyma
poſt biduū:ꝛ q̄rebant ſūmi
ſacerdotes ꝛ ſcribe q̄uo ie=
ſuꝫ dolo tenerēt ꝛ occiderēt

Dicebāt autē. Nō in die feſto ne for
te tumultus ꝛc.
Erat auteꝫ paſcha ꝛ azyma
poſt biduū) ꝛc.(Adoleſcēs au
tem quidam ꝛc.) Jſte ſꝫm ali=
quos fuit iacobus frater do= D
mini. ſcd̄m alios ioānes euā
geliſta:ſcd̄m alios autem adoleſcens de
domo in qua comederāt agnum(Abba
pater) Abba ideꝫ eſt qd̄ pater:et ſcd̄m
aliquos eſt hebraicum:ſcd̄m alios chal=
daicū(Anathematizare) id eſt iurare ꝑ
execrationē(decurio).i. vnus de curiali
bus. Decuriōes eñ dicunꝛ qui ſunt de
curia. vel decurio diciꝛ qui ſub ſe.x. mili=
tes hꝫ:ſicut cēturio qui habet centū(et
audacter ꝛc.) Priꝰ eñ erat diſcipulꝰ chri
ſti ſed occultꝰ. Uerum exemplo mortis
chriſti factus eſt animoſior. Cetera pa=
tent de dictis in paſſione ſꝫm Mat.
☞ Paſſio dñi noſtri ieſu chriſti ſecū
dum Lucam.
Appropinquabat dies fe
ſtus azymorū q̄ diciꝛ paſ
cha:ꝛ q̄rebāt principes
ſacerdotū ꝛ ſcribe:quo
modo Jeſum interficerent ꝛc.
Appropinquabat dies feſtus E
azimoꝝ q̄ dꝛ paſcha ꝛc(Jn=
trauit ſathanas in iudā).ſ.ꝑ
effectū ſuggerēdo qꝛ induxit
eū ad malū(meā cōmemora=
tionē.) Nā euchariſtie ꝯſecratio eſt q̄dā
paſſiōis xp̄i ꝯmemoratio. vt ptꝫ.j. Corū.
xj.(cōtentio).i. inq̄ſitio ſuꝑba(maior).i.
aptior ad regimē(bñfici) a bñficiēdo(vo
canꝛ) a ſubditis adulantibus ſꝫm Cyril.
(Nō ita erit īter vos).i. nō ambietis pri
matū:nec ex hoc vos maiores reputabi
tis ꝙ alijs p̄lati eritis(expetiuit).i. ag=
greſſus eſt ſuis tētationibꝰ.[Ego roga=
ui ꝓ te petre:vt nō deficiat fid. tu.].ſ. fi=
nal'r. Lꝫ eñ negauerit tñ penituit. Uel ꝑ
pctm̄ intelligiꝛ nō ꝑſona ſꝫ offm̄:vt pe=
trus ſit idē ſꝫm aliquos qd̄ pōtifex roma
nus cuiꝰ fides nūqꝫ deficit. Sꝫ iſta expō F
patiꝛ īfinitas q̄ōnes[ꝯfirma].i. ꝯfirma=
bis meos ꝓprie fragilitatis[q̄ hꝫ ſaccu=
lū] Uide de his dñica.iiij. aduētꝰ[ꝙ ſcri
ptū eſt.] ſcꝫ Eſa.liij[opꝫ impleri de me.
Et cū iniq̄s deputatus eſt. Ecce duo gla

ālij hic (Obliti pere de gladijs loquunt̄:
qꝛ magr̄m defenſare volebāt. (Scitis ⁊c.)
Vnꝰ eñ enſis euaginatus quē iuſſit re
ponit ſufficiēter oñdit ꝙ xp̄s volūtarie
G patiebat̄. Aliꝰ nō euaginatus oñdit qḋ
apl'i nō ſūt pmiſſi facere ꝙ licuiſſet ⁊ ꝯñr
ꝙ melior eſt patiētia ꝙ̄ defēſio ēt licita
(cōfortās eū) eo mō quo cōfortat̄ hō ad
pñtiā amicoꝝ. nō aūt q̄ſi doceret eū ali
quid qḋ neſciret (in agonia) dr̄ aūt ago
nia ab agone. nō qꝛ ſenſualitas pugna
ret cū rōne: ſed qꝛ pugnabat cuꝫ morte
quā horrebat. Sicut eñ docet. s. Tho.
in. iij. ſen. ⁊. iij. p. ſenſualitas in xp̄o mo
uebat̄. ſicut ratio volebat. Vl' dr̄ agonia
pre n. ab ango gis. qḋ eſt ꝑmerere ꝯtriſta
re. ſꝫ primū eſt veriꝰ (ſicut gutte ſāguis
⁊c.) ꝭꝫ aliquos ex magna agonia exiuit
aliqd de ſanguie poſt ſudores ꝭm alios
fuit hoc ſupnaturale ad ſignificādū: vt
dicit Aug. de corpe ſuo manatura mar
tyria. ¶ Notādū vero eſt ꝙ ſanguinē fu
dit xp̄s. Pᵒ in circūciſiōe vt diſcas reſe
care carnalia. Scḋo in orōne vt ores fer
H uēter. Tertio in flagellatiōe. Jo. xx. vt ſu
ſtineas aduerſa. Quarto i crucifixiōe añ
mortem. Mat. xxvij. in remediū peccato
rū noſtroꝝ. Quīto in lanceatiōe. Jo. xix.
in ſignū ſacramentoꝝ. Sexto in impoſi
tione corone. Jo. xix. vt ſcias coronā re
gni nō te poſſe delitijs cōprehēdere (ꝓ
triſtitia) Triſtitia eſt de malo pñti qḋ re
pelli nō pōt. Ergo eſt cū aggrauatione
animi depreſſi ſub pondere mali. ⁊ ꝯñr
cū impedimēto motꝰ ſpūm ad organa ſen
ſuū: quibꝰ ſpiritibꝰ exercent̄ opa vite. Jō
in triſtitia ceſſant iſta opa. Sicut ēt fit in
ſomno cauſato ex euaporatione ciboꝝ
ad cerebꝝ. Humores eñ ingroſſati a ce
rebro rōne frigiditatis deſcendūt ad or
gana ſenſuū: ⁊ obſtruūt meatꝰ ſpūuꝫ: ⁊
ſequitur ſomnꝰ. (Sinite vſqꝫ huc). i. per
mittēdi ſunt vſqꝫ ad hoc vt me cōprehē
dāt: vt dicit Aug. (Pricipes ſacerdotū).
Ex quo pꝫ ꝙ lꝫ maior pars pncipū expe
I ctarēt i ciuitate tñ ibi fuerunt aliq eoꝝ
vt diligentiꝰ res agerent̄. (velauerunt). i.
poſuerūt velū pre oculis (ſignū aliqḋ). i.
miraculū (At ipſe nihil rñdebat.) Tum
qꝛ ille erat indignꝰ videre miracula: qꝛ
curioſitate mouebat̄. Tum qꝛ liberaſſet
xp̄m ſi feciſſet miracl'a aut fuiſſet locutꝰ

q̄ ei placuiſſent (indutū veſte alba) Sic
eñ tūc illudebat̄ fatuus [Nā antea ini
mici erāt adinuicē] Cā aūt erat: qꝛ vt di
cit Cyrillus. quidā Judas galileus de K
quo habet̄ Act. v. ſuaſit multis ne ceſari
tributa ꝑſtarent: ⁊ quadā die eo ſacrifi
cāte cū ſocijs [lꝫ nō habeat̄ vbi] pilatus
eos occidit. Sꝫ mag. hi. dicit ꝙ qdā ma
gus dicēs ſe dei filiū multos galileos ſe
duxit. Et dū ſacrificarēt i mōte garizim
vñ dixerat ſe aſcēſurū in celū: pilatꝰ eos
occidit. Et fuit indignatus herodes qḋ
ſubditis ſuis pilatus inferret mortem
[venient dies]. i. deſtructiōis hierl'ꝫ [Bea
te ſteriles] Nā quedā mater tūc filium
ſuū comedit. vt teſtat̄ ioſephꝰ [Cadite]
i. vtinā caderent ſuper nos mōtes ⁊ oc
ciderent: ne tantis malis efficeremur.
[Qꝛ ſi in viridi ligno]. i. in chriſto apto
ad fructificādū (hec faciūt) iudei: q. ſ. me
occidunt [in arido]. i. in populo iudaico
arido et inciſione digno [qd fiet] id eſt q̄
vindicta erit ſup eum. quaſi di. magna
[nequaꝫ]. i. iniqui ⁊ mali. [quia neſciūt L
quid faciunt]. ſ. ſimplices ⁊ illiterati de
cepti a maioribus. q̇ bene ſciebant ſe oc
cidere xp̄m quē cognouerūt heredē [in
paradiſo] i. in viſione dei. Satim enim
mortuo xp̄o oēs ſufficiēter purgati vide
rūt deū. Vñ ſi latroni ſunt in cruce pctā
dimiſſa quo ad culpā ⁊ penā. vt innuunt
verba xp̄i: ſtatim poſt mortem fuit btūs
lꝫ nō fuerit in paradiſo. i. in loco padiſi
ſeu in celo [⁊ ſabbatū illuceſcebat.]. i. īci
piebat. qꝛ. ſ. ſolēnitas ſabbati īcipiebat
in veſperis precedentis diei.

☞ paſſio dñi nr̄i ſcḋm Joannez.

Egreſſus ieſus ⁊c.) (Sciebat
aūt ⁊ iudas q̇ tradebat eū lo
cū]. Sed qūo hoc pſciuit cuꝫ
ante cenā cōpletaꝫ exiuerit.
Rñdet. s. tho. ⁊ Chry. ꝙ xp̄s
in magnis feſtiuitatibus cōſueuerat di
ſcipulos ducere ſeorſum: ⁊ de feſto doce
re aliqua ſublimia q̄ fas non erat alios
audire. Jdeo iudas exiſtimauit qḋ tunc
illud faceret in mōte: et in orto. Hec illi. M
Quibus addere poſſumꝰ qꝛ ꝭm Lu. con
ſueuerat xp̄s poſt cenā illuc ire: ⁊ qḋ ha
bebat exploratores iudas poſt xp̄m ſi
cut hēbat armatos. [Cū accepiſſet cohor
tem ⁊c.] Dixit. s. Tho. ꝙ iudas tenuit

oēm modū ne effugeret. Nā ⁊ cōtra tur
bas arma ⁊ cōtra tenebraꝝ latebras lu
mina habuit: ⁊ cōtra potētes habuit co
A hortē: ne. ſ. qs impediret operantē per
ptātem publicā: ⁊ ꝯ zelantes ꝓ lege ha
buit miniſtros phariſeoꝝ ⁊ pōtificū. ne
ſ. qs egreferret ꝙ eū caperet per roma
nos. (Ego ſum.) Jn hoc ꝭm. s. Tho. oſtē
dit ꝙ ēt a iuda nō cognoſcebat̄ ēt ad vo
cē. qꝛ ēt ſcḋa vice idē repetiuit. ſ. ego ſuꝫ
(ceciderūt in terrā) pſtrati ꝟbo xp̄i. Ex
quo euidēter patuit ꝙ fugere nolebat.
Sed quare nō fuerunt cōuerſi viſo tali
miraculo? Ad hoc dico ꝙ erant dure cer
uicis. Nōne multa alia fecerat maiora:
qꝛ fecit in ſuo tranſitu: ⁊ tñ nō ſunt con
uerſi? (vt impleret̄ ſermo quē dixit). ſ. ip̄e
dñs ante paſſionem (Nō perdidi ex eis
quēqꝫ). i. nō permiſi mori corpe vel ſpū
finaliter. Hoc eñ dixerat ēt de ſalute cor
porali diſcipuloꝝ. Jnde tñ ipſe excepit
iudam qui ſpūaliter ⁊ corpaliter perijt.
(Et alius diſcipulus). i. Joānes erat (no
tus pōtifici) qꝛ. ſ. portabat ibi piſces. vt
dicit. s. Tho. miſſus a patre. (Ego palā
B locutꝰ ſum.) ¶ Sed cōtra qꝛ multa ꝓpo
ſuit diſcipulis ſeorſum in pabolis vt pa
tet Matth. xvj. Rñdet. s. Tho. j. qḋ dicta
duodecim apl'is non reputant̄ dici i oc
culto. Scḋo ꝙ nō ꝓponebat ea diſcipu
lis intentione occultādi. Tertio qḋ dñs
hic loquit̄ de doctrina quā pplo tradi
dit quā illi nō ꝓpoſuit in conuēticulis.
[Jnterroga eos q̇ audierūt:] q̇ in hac re
tibi ſunt credibiliores [ſi male locutus
ſum ⁊c.] Sꝫ cōtra qꝛ videt̄ xp̄s facere ꝯ
doctrinā ſuā. Mat. v. vbi dicit. Si quis
te pcuſſerit in vna maxilla ꝑbe ei ⁊ aliā
Ad hoc dicit Aug. ꝙ illud ꝑceptū ⁊ ſil'ia
nō intelligunt̄ data abſolute: ſed ſolum
ꝭm ꝑparationem aī vbi expediret ad ho
norem dei ⁊ vtilitatē eccleſie vbi ꝟo ex
pedit rñdere rñdēdū eſt. vt hic fecit xp̄s.
[A caipha in pretoriū] aliqui textus hñt
ad caipham: ſed ſūt incorrecti vt pꝫ in
greco: teſte. s. Tho. Dato tñ hoc dicit. s.
Tho. poſſe dici ꝙ Anna ꝑuenerat eos
C q̇ ducebāt xp̄ꝫ ad pilatū vt eū informa
ret. Vel ꝙ ꝑtorium ꝑſidis erat in domo
anne: in qua tāqꝫ in ſpatioſa ꝑſes hoſpi
tabat̄. Sꝫ vt dicit in greco habet̄ a cai
pha in ꝑtoriū. Sed cōtra. qꝛ adhuc euā

geliſta nō dixerat xp̄m fuiſſe ductum ad
caipham ⁊ conſequenter nō debuit dici
a caipha. Dico ꝙ hoc dixerat īplicite cū
dixerat ꝙ duxerunt eū ad Annum pri
mum. Erat eñ ſocer caiphe. Jn hoc eniꝫ D
ꝙ dicit̄ primū. ſubintelligit̄ qḋ ſcḋo du
ctus ſit ad caiphā. Jtem cōtra: qꝛ dicit
Jo. ꝙ ipſi. ſ. ſacerdotes non introierunt
pretoriuꝫ ergo caiphas nō ꝑceſſit: quaſi
pilatum informaturus. Dico ꝙ verum
eſt: ſed tñ ſi illud dicat̄ dici pōt qḋ erat
ꝓpe ꝑtorium: ⁊ ibi ꝑſidem informabat
[mādu carent paſcha]. i. panes azimos
qḋ ꝭm. s. Tho. licite ſolū mūdi edebant
[nobis nō licet interficere quēqꝫ] qꝛ. ſ. ꝭꝫ
s. Tho. romani eis abſtulerant ptātem
ſanguinis. Vel hoc dicunt ratione ſolen
nitatis. ſed primum eſt melius: qꝛ vtiqꝫ
poterant eū conſeruare vt poſt paſcha
ꝓduceretur ad mortē. ¶ Sed qūo occi
derūt Stephanū Act. vij. Rñdet Chryſ.
ꝙ romani cōceſſerant vt iudei legitimis
ſuis vterent̄. Erat aūt mors lapidatio
nis inflicta ꝑ legē ⁊ conſequēter eis con
ceſſa. nō autē mors crucis que erat exe
crabilior: ⁊ quā tanqꝫ turpiſſimā inten E
debant [nūquid ego iudeus ſuꝫ]. q. d. ex
me iſta non cōcepi [Regnū meū nō eſt
in hoc mūdo]. i. tpale quaſi di. Sum qdē
rex ſꝫ nō talis q̄lis ceſar. [Oīs q̇ eſt ex ve
ritate. i. q̇ ex pte eſt ꝟitatis: qꝛ. ſ. eam dili
git ⁊ ſeqt̄. [Quid ē ꝟitas.] Ad hᵒ nō rñdit
xp̄s qꝛ pilatꝰ coactꝰ ē exire ad clamores
iudeoꝝ [Ecce homo]. q. d. Et ſi in aliquo
male egit: ſatis ⁊ vltra punitus eſt. [Je
ſus aūt rñſum nō dedit ei] Primo quia
erat idololatra: ⁊ cōſequēter ꝭꝫ aliquos
indiſpoſitus ad audiendā gñationē ver
bi. Scḋo ne impediret̄ ſua paſſio [Niſi
tibi datum eſſet deſuper]. i. niſi deꝰ per
mitteret: nā de iure nihil pōt ꝯtra me cū
ſim innocens. [Propterea qui tradidit
me tibi]. i. populus iſte [maius peccatū
hꝫ]. ſ. q̄ tu q̇ ſolo reſpectu humano du
ceris [licoſtratos] vel melius pt. [litho
ſtratos]. i. lapidum ſeratura a lithos la
pis ⁊ ſtratos pauimētū: ⁊ eſt nomē gre
cū. [Erat aūt tunica incōſutilis] Hoc du
pliciter exponit̄. Primo ꝭm Chry. mēteꝫ F
ſic. Erat incōſutilis. i. paucas hñs ſutu
ras. Jn paleſtina ei: vt ait: paupes acci
piebāt duos pānos: ⁊ eos ꝯſerēdo facie

dant veſtē (deſup cōtexta) alio pāno ad maiorē fortitudinē. Tales em̄ erāt pauperū veſtes. Et ſic notat̄ vtilitas veſtiū xp̄i. Alio mō ſm mag. hiſt. ſic. Erat incōſutilis. i. ſine futura. Erat em̄ reticulato
G ope facta: deſup ꝯtexta ꝑ totū. i. in ſuperiori pte ſup humeros hñs pānū ex trāſuerſo admodū corrigie in pelliceis. De hac tunica fert̄ ꝙ eā puero ieſu fecerit mr̄: ꝛ ꝙ cum creſcēte creuerit. Hoc aūt non eſt incredibile quo ad hoc ꝙ mr̄ ſic fecerit ſi ꝯſiderem⁹ q̄tū dilexerit talē filiū neq; q̄ ad hoc ꝙ ſic creuit: ſi tale qđ legim⁹ factū circa filios iſrl̄ i deſerto vt patet. Deu. viij. (Maria cleophe ꝛc.) Ex hoc loco ptꝫ ꝙ cū legit̄: cleophe iter mulieres q̄ inducunt̄ circa xp̄i mortē ꝛ reſurrectionē: ſemp ſubaudiēdum eſt. ſ. maria (in ſuā). ſ. curā et diligētiā: vel in ſuā matrē. Aliq̄ aūt legūt i ſua neutral̄r ſꝫ male: q2 Joānes nihil habuit vbi ꝓgiñē exciperet (hyſopo circū.) Quidā vt dicit Theo. ꝑ hyſopū itelligūt arūdinē: in quā ſm alios euāgeliſtas obtulert̄ xp̄o
H ſpōgiā: q2 hꝫ folia ſilia arūdini. Magi. aūt hi. dr̄ ꝙ ſpōgia fuit i arūdine ꝑ hyſopum circūligata. Forte aūt ꝙ arundini erat vinct⁹ bacul⁹ ex hac herba. vt alti⁹ ſpōgia eleuaret̄. Crux em̄ dñi fuit eminēs: q2 vt dicit mag. hiſt. opinio eſt ꝙ cōſurgeret in altū pedib⁹ q̄ndecim. (Erat em̄ magn⁹ dies ille ſabbati) q2. ſ. ꝛ erat ſabbatū: ꝛ erat ſolēnitas paſchalis. (Exiuit ſanguis ꝛ aqua) Dicit aūt mag. hiſt. ꝙ iſte miles cū caſu de ſāguine oclos tetigiſſet q̄ iaꝫ fere caligauerāt clare vidit [Et q̄ vidit]. i. ego ip̄e: q̄ interfui [vt ſcriptura implerer̄]. ſ. Exod. xij. q̄ loquit̄ de agno paſchali q̄: fuit exp̄ſſa figura xp̄i, dicēs ꝙ ei⁹ oſſa frāgi nō deberēt [et iterū alia] Zach. xij. [Uidebūt]. ſ. iudei in dei iudicij cicatrices xp̄i [in quē trāſfixerūt] lāceā mediāte milite. Lr̄a tñ Hiero. hꝫ. Aſpiciēt ad me quē cōfixerūt: ſed eſt eadē ſnia: q2 ꝓpheta loquit̄ in pſona xp̄i:
I iō loquit̄ in pria pſona ſed euāgeliſta refert hoc ad xp̄m loquēs in tertia pſona. Un̄ idē diuerſis ꝟbis exp̄ſſerūt. De hora aūt cene dñi: ꝛ paſſiōis ei⁹. Pau. bur. facit longū ſermonē in ſuis additionib⁹ ad Nico. de lyra. Aliter tñ ſoluūt doctores q̄ ip̄e. Uide de hoc. s. Tho. iij. q. lxvj. arti. ix. vbi videtur omnia enucleare.

¶ Sabbato ſancto paſche.

V Eſpere autem ſabbati q̄ luceſcit in prima ſabbati venit Maria magdalena ꝛ altera maria videre ſepulcrū. Et ecce terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹. Angelus aūt dñi deſcēdit de celo: ꝛ accedēs reuoluit lapidē ꝛ ſedebat ſup eū. Erat aūt aſpect⁹ eius ſicut fulgur ꝛ veſtimēta ei⁹ ſicut nix. P̄ timore aūt eius exterriti ſunt cuſtodes ꝛ facti ſunt velut mortui. Rn̄dēs aūt āgel⁹: dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio em̄ ꝙ Jeſum q̄ crucifixus eſt q̄ritis Nō ē hic: ſurrexit em̄ ſicut dixit. Uenite ꝛ videte locū vbi poſit⁹ erat dominus. Et cito euntes dicite diſcipulis eius: q2 ſurrexit. Et ecce precedet vos in galileā ibi eū videbitis ecce predixi vobis. K

V Eſpere aūt ſabbati q̄ luceſcit in p̄ma ſabbati ꝛc. Matt. xxviij. In p̄nti euāgelio incipit narrari xp̄i reſurrectio q̄ tñ in ſequēti nocte facta fuit et hoc forte q2 ſicut dixit. b. Tho. ſup Jo. in nocte reſurrect. fideles ſolēnizāt. ꝛ i. iiij. di. xij. dicit ꝙ in p̄mitiua eccl̄ia i illa nocte miſſa cātabat̄: et ex hoc arguit: q2 in miſſa hodierna i orōne dr̄. Dñs q̄ hāc ſctiſſimā noctē ꝛc. Ex his aūt ꝟbis. s. tho. ptꝫ ꝙ nūc dr̄ miſſa i die: q̄ tūc dicebat̄ nocte iō p̄ns euangeliū inſtitutū eſt primo recitari i nocte illa: ꝛ nūc recitat̄ i die habito: tñ reſpectu ad noctē in q̄ iſtitutū eſt legi. Tāgunt̄ ergo in ea tria pūcta q̄ ſunt. Uiſitatio: Apparitio: ꝛ Annūtiatio ¶ Quātū ad p̄mū tangit̄ quō mulieres ſctē voluerūt viſitare xp̄i ſepulturā. Sciēdū eſt aūt ꝙ p̄ncipiū euāgelij huius eſt aliqual̄r obſcurū et tā varie ſunt ſup eo expoſitiones ꝙ ſi oēs adducerent̄ oīno cōfunderet ingeniū. Sciendum eſt ergo primo: ꝙ heſperus ſtella eſt q̄ ſero appa M ret poſt ſolis occaſum: ꝛ mane etiā ante ſolis ortū: ſed diuerſis tēporib⁹. eſt em̄ idē qđ venus q̄ rōne magnitudinis ſui epicicli nūc eſt ſole oriētalior nūc occidētalior: ꝛ ꝑ ꝯñs nūc apparet poſt ſolis occaſum. nūc aū ortū ꝯñuis ip̄a eius ſphera ſimiliter vt ſphera ſolis moueat̄ motu
A ꝓprio: vt alibi dictū ē: ꝛ linea medij motus eius ſit eadē in linea medij mot⁹ ſolis. Quidam tñ dicunt ipſam apparentiā eſſe in eodē anni tp̄e non rōne epicicli: ſed rōne altitudinis veneris q̄ eſt ſupra ſolē. Altiora em̄ ſiue remotiora citi⁹ aſcēdere videm⁹ ꝛ tardi⁹ occūbere. Sed iſta fallūtur: q2 ven⁹ eſt ſub ſole immediate: vt alibi ſcripſimus. Sed ꝛ ſi eſſet altior: ideo non ſequeretur ſi eſſet ſimul cū ſole in eadē linea: q2 ꝓpter paruitatem terre reſpectu celi videmus ſemper medietatē celi ac ſi eſſem⁹ in centro terre vbi ſi eſſemus ꝯſtat ꝙ ſimul vtrumq; videremus in caſu illo: q2 linea egrediens ab oculo noſtro trāſiret ꝑ vtrūq;. Ab heſpero aūt mutata h in v conſonantē dicitur veſpera veſpere: ꝛ veſperus veſperi id eſt tēpus qđ eſt inter diē ꝛ nocteꝫ: vel ſecundū aliquos inter noctem ꝛ diem in
B quo ſcꝫ illa ſtella ſolem ſequitur aut p̄cedit. i. mane ꝛ ſero. Un̄ licet omne extremū noctis ꝛ quodlibet extremū diei ſm aliquos dicat̄ veſpera: ꝓprie tamē dicitur prima pars noctis: ꝛ vltima diei: q2 heſperus vt p̄cedit ſolē in mane ꝓprie nō dicitur heſperus: ſed lucifer: q2. ſ. lucē ſolareꝫ antecedens illā quodāmodo mortalibus afferat. Dicit̄ etiam hoc veſpere: vel hoc veſperis. ꝛ ſignificat horam qua ſol incipit declinare ad occaſum ſub orizonte: ꝛ vſq; ad crepuſculū durat. i. vſq; ad mane ſeq̄ns: ita ꝙ nox ip̄a dr̄ veſper. Sciendū eſt ſcđo ꝙ ſabbatū dr̄ ſcđm aliquos a ſabbe hebraice: vel a ſabba ſyriace qđ latine eſt ſeptē: ꝛ interpretatur requies. Eſt eniꝫ dies ſeptima in qua etiā deus a creandis nouis rebus dicit̄ quieuiſſe. Significat autē tertiā. ſ. ſeptimanā ꝛ diem vltimam eius: ꝛ quamlibet eius diem addito aliquo termino numerali vt ſi prima ſabbati dicatur dies domini
C ca. ꝛ ſcđa ſabbati dies lune ꝛ ſic de alijs. ¶ Sciendum eſt etiā ꝙ feria dr̄ ſm aliquos a ferio: rias. qđ eſt ceſſare ab operibus ſeruilibus: vel ſꝫ alios a feriendis victimis. Et vtroq; modo ꝓprie ſignificat diem feſtum: lꝫ ad oēm diem extēdatur: ſm alios aūt dicit̄ a fando: quia. ſ. in ſingulis ferijs deus creando aliquid fabatur: vel quia in die habemus tempus fandi. Et ſic omnis dies eſt feria. ¶ Sciēdū eſt quarto ꝙ ſꝫ hebreos dies ſeptimane ſic noiantur Sabbatum: prima ſabbati. i. prima dies a ſabbato vel poſt ſabatum ſecūda: tertia: quarta: quīta: ꝛ ſexta: ſabbati. Scđm chriſtianos vero ſic. Dies dominica. i. in qua xp̄s dñs reſurrexit: ſiue prima feria: ſecunda: tertia: quarta: quinta: ſexta: ꝛ ſeptima fer. Scđm gentiles aūt idola colentes ſeptē dies denominant̄. a. vij. planetis ꝛ ſinguli ab illo qui in prima eius hora dñatur Dicitur ergo dies ſolis: dies lune: dies martis: dies mercurij: dies iouis: dies veneris: dies ſaturni. ¶ Nec tñ credēdū eſt ꝙ ſm iſtū ordinē ſint poſiti celi iſtorū planetaruꝫ: q2 iſte eſt eorū ordo in celo incipiendo ab inferioribus ꝛ aſcēdendo. Terra que eſt in medio mundi aqua aer: ignis: luna: mercurius: venus: ſol: mars: iupiter: ſaturnus: octaua: ſphera ſeu ſtellarum fixaruꝫ primū mobile ſeu primus motus vel celū cryſtalinū: ꝛ celum empyreū. Quidā tamen inter octauam ſpheram: et celum empyreum ponunt duos: ſed licet forte non ſit neceſſe vt alias dictum eſt: tñ probabile: ꝛ probabilius. Et hoc tenet ſctūs Thom̄. i. ij. ſent. et cōmuniter aſtrologi. Hec autem patent in ſubiecta figura. D E

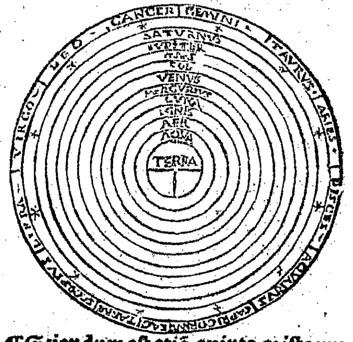

F ¶ Sciendum eſt etiā quinto ꝙ iſte mulieres lꝫ Joannes tm̄ de maria magdalena facit mentionē: fuerunt ſm Matt.

due.ſ.maria magdalena ⁊ altera maria
i.mater Jacobi minoris ſm.s.Tho.que
erat ſoror matris xpi.ſm Mar. vero fue
runt due ꝑdicte : ⁊ cum eis tertia.ſ.Sa=
G lome.Eſt aũt ſalome nomẽ viri. Aliquã
do etiã vt hic eſt nomẽ mulieris. ſʒ ſub=
intelligit maria. Unde ꝙ marcus dicit:
⁊ ſalome.mag.hi.dicit: et maria ſalome.
Uel ſm Citry. mater filiorum zebedei q̃
fuit filia ſalome vocata eſt maria ⁊ ſalo
me quaſi binomia.Et hoc videtur in idẽ
redire.quia dicebatur ſalome a patre
ſubintellecto tñ ꝓprio nomine filie.De
hoc vide feria quarta poſt primaʒ domi
nicam quadrageſime. Dicit autẽ magi=
ſter predictus ꝙ quidam dicũt eas fuiſ=
ſe duas tantum.⁊ ly ſalome eſt expoſitio
alterius marie tacite.Sed vt dicit con=
tra hoc vſus eccleſie:que tres repreſen=
tat.⁊ etiam btũs Lucas qui dicit. Erãt
autẽ maria magdalena ⁊ ioanna:⁊ ma=
ria iacobi:⁊ cetere que cuʒ eis erant.Uñ
erant plus q̃ quatuor: ſed fuerunt tres
H marie.ſ.maria magdalene:⁊ maria iaco
bi:⁊ maria ſalome.Joanna aũt vt idem
magiſter dicit tradit fuiſſe vxor Cuſe ꝓ
curatoris herodis.Sicut autẽ dicit bea
tus Lucas quedã iſtarum mulierum:vt
ait Mar.i. maria magdalena : et maria
Joſeph ſeu iacobi minoris:quãdo ſepe
liebat xps conſyderabant vbi ſepeliret
vt poſſent illum more iudaico aromati=
bus cõdire.Et vt dicit beatus Lu. feria
ſexta aromata ⁊ vnguẽta parauerũt qđ
intelligendum eſt ipſa ſexta feria factũ
q̃uouſq; eis licuit operari. Naʒ ſubiun=
git ꝙ ſabbato ſiluerunt ſm mandatuʒ.i.
nihil operate ſunt ꝓpter feſtũ pacto ve
ro ſabbato i ſero qñ iã i feſtũ ceſſauerat:
parauerunt ſe vt ad ſepulcrum accede=
rent. ¶His viſis veniam⁹ ad textuʒ.Di
citur ergo.(Ueſpere ſabbati) Reuera iſte
mulieres ad monumẽtũ venerũt in dilu
culo diei dñice.Qđ ergo dr. Ueſpere ſab
bati exponit.i. nocte ſiue qr veſper dicit
nox.ſiue qr veſpera dr ꝑma pars noctis:
I a pte denoiando totum igitur.(Ueſpere
ſabbati).i.ſeptimane. Et qr in ſeptima
na ſunt multe veſpere: ⁊ eadeʒ veſpera
hʒ duas partes.ſ.ſero ⁊ mane:vt hec ab
alijs diſtinguat ſubiungitur (que).ſ.ve=
ſpera luceſcit in prima ſabbati.i.in pri=
ma die ſeptimane ſcilicet in die domini
co de mane.Luceſcit in quaʒ gratia ſue
partis extreme ſeu vltime: vt per hoc qđ
dicitur prima ſabbati : excludantur ve=
ſpere alioꝝ dieruʒ a dñica per hoc vero
ꝙ dicit : luceſcit : excludatur ſero ipſius K
dominice . Luceſcere enim eſt incipere
lucere : quod nõ conuenit ei hore que a
luce tendit ad tenebras. ſed ei que econ
trario.Unde mane luceſcit ſero auteʒ te
nebreſcit. ¶Sciendum eſt autem ꝙ ſu=
mitur hic ſm aliquos veſpere aduerbia
liter: et ſequens relatio fit ad nomen in
aduerbio intellectum.Uel ponitur geni
tiuus huius nominis veſpera pro abla
tiuo vel ponitur ablatiuus huius nomi
nis veſper.(Uenit maria magdalena).i.
ſoror lazari dicta magdalena vl magda
lene a magdalo caſtro ſuo . vel quia ibi
orta eſt.vel quia ibi dominabatur A ma
gdalo enim dicitur magdalenus a.um.
⁊ hec magdalene. nes.(et altera maria)
ſcilicet iacobi minoris ſeu cleophe(Uide
re ſepulcrum) Fuit autem ſepulcruʒ do
mini vt fertur tale . Sumpto enim vno
latere per intellectum ſic ſtatuatur vt L
latera longiora reſpiciant meridiẽ ⁊ ſe=
ptentrionem.breuiora autem orientem
et occidentem:et diuidatur in tres par=
tes: quarũ maxima ſit ad orientem:mi=
nor in medio : ⁊ minima ad occidentem
ſm iſtam figuram.

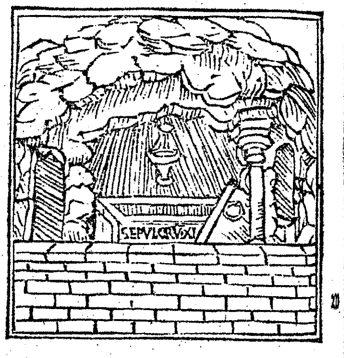

M

¶Sic tria ſpatia fuerũt in monumẽto

dñi: quorum maximi erat ſine tecto ſed
claudebat muro cubiti ac ſemis vel cir
ca ⁊ lapideo ſedili:alia vo duo erãt ca=
merule excauate in petra ad quas erat
introit⁹ ꝑ portulas exciſas a pte oriẽtis
A ⁊ añ portulã primã fuit i ſpatio magno
colũna cubiti vni⁹ ac ſemis circiter:ſu=
pra quã reclinabat lapis claudẽs por=
tulã:in ſpatio aũt minimo ad dextris ſi
ue ad aqlonẽ fuit menſa exciſa eleuata
duob⁹ cubitis circiter a pauimẽto:⁊ ſuꝑ
ea poſitũ fuit corp⁹ ſaluatoris.Beđ.di=
cit ꝙ eleuabat trib⁹ palmis. Porta aũt
qua intrabat ad ſpatium minimũ eſt in
angulo meridionali:ſed a q̃ intrabat ad
ſpatiũ mediũ nõ eſt in angulo ſed in me
dio parietis ſiue muri ſpatia diuidẽtis.
Nõ eſt aũt intelligẽdũ ꝙ venerint ſolũ
videre ſepulcrũ:ſed vt vngerẽt ieſuʒ vt
dicit Mar.Et hoc ſm Theo. vt corp⁹ ei⁹
odoriferꝫ maneret.⁊ nõ ſcaturiret humi
ditatẽ quã aromata deſiccãt ⁊ abſorbẽt
vñ corp⁹ incorruptũ cõſeruãt.Uñ vene
rũt ꝗ videre q̃uo illđ corp⁹ a nicodemo
erat ↄditũ qui iuxta Jo.illud condierat
myrrha ⁊ aloe.Et vt ſuppleret ſi qđ de
B ficiebat vel etiã ſuꝑadderẽt. ¶Eſt autẽ
hic triplex qđ. Prima qr hic dr ꝙ veſpe
venerũt ad monumẽtũ.⁊ Jo.xx.dr ꝙ ma
ne.⁊ Luc.xxiiij.ꝙ diluculo.Ad hoc ſic di
cit Hier.ꝙ diuerſa tpa iſtaꝝ mulieꝝ in
euãgeliſtis deſcribũt nõ mẽdacij ſignũ
eſt vt impij obijciũt:ſed ſedule viſitatio
nis officia.dũ crebro abeũt:⁊ recedũt:et
nõ patiunt a ſepulcro dñi diu abeſſe vl
lõgi⁹.Hec ille.Et intẽdit ſm.s.Tho.ꝙ
venerũt veſpe ⁊ mane.Sed ↄ:ſi em̃ q̃ in
hoc euãgelio narrant veſpe nõ mane cõ
tigerũt:q̃uo potuit angelus dicere:ſur=
rexit dñs:Ad hoc dico ꝙ ꝑ veſpe Hier.
nõ intẽdit ſero ſed noctem. Uenerũt em̃
nocte cũ adhuc tenebre eſſent: et etiam
mane orto iã ſole.Et ſic ꝑ veſpere intel
ligit noctem vel ſero:qđ ſequit:⁊ vide=
runt reuolutũ lapidẽ intelligit in mane
qñ denuo venerunt. Nõ eſt em̃ extra ra
tionẽ ꝙ etiã ſabbato trãſeſite venerint
C dr ſero ad ſepulcrũ viſitandũ.Sed q̃uo
pôt Hier.dicere q̃ luceſcit:cum ſero te=
nebreſcat:Ad hoc dicit.ſ.Tho.ꝙ ſm iu
deos dies incipit a veſpera:qr obſerua
bãt dies ſm lunã:q̃ ſero incipit lucere.
Beda autẽ ſoluit:qr in veſpere ſabbati
dñr veniſſe.qr ſe parauerãt ad veniẽdũ
⁊ in mane de facto venerũt.Aug.aũt de
ↄſen.euã.ſoluit:qr venerũt veſpe ſab=
bati.i.nocte denominando totã noctẽ a
prima ei⁹ parte. Pôt etiã ſolui ſm aliq̃s D
ꝙ ꝑ veſpere intelligit mane iuxta vnũ
modũ exponendi textũ.Scđa dubitatio
eſt:quare nõ eedẽ mulieres ab oib⁹ euã
geliſtis ad ſepulcrum iuiſſe dicunt:Ad
hoc dico ꝙ Jo.de ſola magdalena men
tionem facit:qr ceteris erat feruentior.
Matth.vo addidit mariã iacobi:qr illa
ſit cũ magdalena ſedebat vt dicit ↄ.ſe=
pulcrũ i paraſceue:vt viderẽt.ſ.vbi eũ
ponerẽt:ſicut ẽt.b.Marc⁹ teſtat.Marc⁹
autem addit ſalome duabus ꝑdictis:qr
erat ſoror marie iacobi ⁊ amica xpi:⁊ cũ
dño aſcẽderat de galilea Luc.vo addi=
dit ioãnã ⁊ mltas alias:qr retulit factũ
nolando principales.Tertia dubitatio
ẽ:q̃re btã vgo nõ iuit cũ eis:Ad hoc dr
cõiter ꝙ iſte alie nõ ꝑmiſerũt eã qr erat
ſemiuiua ex dolore paſſiõis filij.Uel. for
te ipſa meli⁹ ſibi iudicabat ↄtẽplari i cu E
biculo myſteria xpi:q̃ʒ ad ſepulcrũ ꝑge
re:ſicut ⁊ q̃dã alie q̃ ex q̃dã pietate mo=
uebant.Uel tertio qr ipa ſciebat iã xpm
ſurrexiſſe qr ei primo apparuit vt dicet.
Uel quarto qr nõ potuiſſet ſine doloris
gladio ſepulcrũ videre. ¶In hac parte
eſt documẽtum morale. ¶Maria em̃ q̃
alam penitentẽ ſignificat circa ſepulcrũ
dñi ab euãgeliſtis dr veniſſe ad videndũ
vt hic.⁊ ad vnguendũ vt Mar.xvi.⁊ ad
plorandũ.vt Jo.xx.Sic igit aĩa dʒ circa
xpi paſſionẽ ⁊ ſepulturã videre ꝑ medi
tationẽ:vngere ꝑ deuotionẽ:⁊ flere per
compaſſionẽ. ¶Quãtum ad ſcđm tãgit
viſio angelica quã habuerũt cũ dr. [Et
ecce terremotus fact⁹ eſt magnus] Ter=
remotus aliqñ fit a natura.et ſic cauſat
a vento impellente aliũ ventũ intra vi=
ſcera terre.⁊ cogentem locũ exire.vnde
nõ poteſt eſſe ſimul in tota terra:ſed ꝑ
cc.miliaria ad plus . Euaporat aũt ta=
lis ventus ſole ſubtiliante. Ante talem
terremotum quieſcunt venti:⁊ poſt illũ F
flant:quia exeũt de terra . Unde et ani=
malia q̃ portãt caput iuxta terrã tunc in
ficiunt qr cõtinue exit vapor de terra ve
nenoſus Sicut auteʒ dicit Sene. ⁊ talis

terremotus diuiſit ſiciliã a calabria: et
hiſpaniã ab aphrica. Oia p̃dicta teſtat̃
s. Tho. ſup pſ̃. xvij. Aliqñ aũt fit a volũ
tate: ⁊ ſic fit a deo. Põt etiã fieri natura
G liter ab angelo bono ⁊ malo: qꝛ inferio-
ra corpora obediũt eis ad nutũ quo ad
motũ localẽ: vt dicit. s. Tho. in multis lo
cis. non tñ poſſent totã terrã mouere: vt
idẽ dicit in. q. de ma. q. xvj. In terremo-
tu aũt non mouet̃ tota terra: nec mutat̃
de loco ad locũ: ſed mutat̃ in ſe: vt dicit
ſupra pſ̃. vbi. ſ. ideo videt̃ tremere. Pre
ſens autẽ terremotꝰ vt videt̃ ab angelo
factꝰ eſt. Vñ euãgeliſta quaſi eiꝰ cauſaȝ
aſſignãs ait. [Angelꝰ aũt dñi deſcendit
de celo.] Qſ̃o aũt moueat̃ angelus vi-
de feria. vj. poſt. j. dñi. quadra. Sed qua
re iſte terremotꝰ eſt factus? Ad hoc dꝛ ꝙ
eſt factꝰ primo ſm Chry. qꝛ cũ iſta nocte
fierẽt: ꝓbabile eſt ꝙ aliq̃ iſtaꝝ mulierũ
obdormiſſent: iõ Angelus voluit eas ex
citare: ⁊ itellige ꝙ ꝓbãbile eſt aliquas
obdormiſſe. i. eſſe ſomnolẽtas. Scđo vt
ſicut ſepultura humanitatẽ xp̃i: ita terre
motus diuinitatem ꝓbaret. Tertio ſm
H Seuerinũ ad ſignificãdũ qualis erit ille
terremotꝰ qñ chriſtus ad iudiciũ deſcẽ-
det ad iudicãdũ: ſi talis fuit iſte qñ de-
ſcẽdit angelus xp̃o reſurgẽte ad iuſtifi-
cãdũ. Quarto cũ his ẽt dici poſſet ꝙ vo-
luit angelus terrere cuſtodes ne ꝯ ſan-
ctas mulieres aliq̃d molirent̃ ⁊ a ſepul-
cro ꝓhiberẽt (⁊ accedẽs reuoluit lapidẽ)
Sed quare. Nã dñs iam ſurrexerat ſm
Bedã. Sicut eñ dicit Magiſt. hiſto. dñs
ſurrexerat in terremotu. vñ ⁊ angelꝰ di
xit mulieribꝰ eũ ſurrexiſſe. Ad hoc dꝛ ꝙ
angelus reuoluit lapidẽ. Primo ſm p̃di-
ctũ magiſtrũ hiſto. ⁊ Bedã vt mulieribꝰ
indicaret iam dñm ſurrexiſſe. Scđo ſm
Remigium vt ſignificaret ꝙ ſacramẽta
xp̃i in lege abſcõdita reuelarent̃. Signi
ficat̃ eñ ꝑ lapidẽ lex in lapide ſcripta (⁊
ſedebat ſup eũ) Sȝ quare ſedebat cũ nõ
I eſſet feſſus. Ad hoc dicũt doctores ꝙ ſe-
debat ꝓpter myſteriũ. Sedebat enim
Primo ſm Seuerinũ vt oñderet ſe docto-
rem ⁊ magiſtrũ reſurrectionis xp̃i. Se-
cundo ſm Bedã vt oſtẽderet xp̃m ſupe
rato diabolo regnum obtinuiſſe. Sicut
eñ dicit. s. Tho. ſedere eſt docentiũ ⁊ do
minãtiũ ⁊ quieſcẽtiũ. ¶ Eſt aũt hic vna

q̃ſtio qꝛ Mat. dicit vnũ angelũ ſup lapi
dẽ reuolutũ ſediſſe. Mar. aũt dicit ꝙ mu
lieres introeũtes in monumentũ vide-
rũt iuuenẽ ſedẽtẽ in dextris. Ad iſtã qõ
nẽ dicit Aug. de ꝯſenſu euãgeliſtarũ qđ K
aut iſte mulieres duos viderunt ange-
los: a quibꝰ ſucceſſiue audierũt eadem
verba. Sȝ Mar. tacet de eo qui ſup lapi
dẽ ſedebat. Aut reuera idẽ angelꝰ fuit
q̃ ſuper lapidẽ ⁊ q̃ in dextris ſediſſe dꝛ ⁊
ille erat intra monumentũ. i. intra ſpa-
tiũ clauſuȝ: in quo erat petra in q̃ exci-
ſus erat locꝰ ſepulcri. Dextra aũt pars
ſm Bedã eſt auſtralis ſiue meridiana.
Corpus eñ vt ait ſupinũ iacẽs. i. verſo
vultu ad ſydera caput habebat ad oc-
caſũ ⁊ ꝯñr dextrã ad meridiẽ. ¶ Sȝ iſur
git alia qõ: qꝛ dꝛ btũs Lu. ꝙ poſt q̃ itra
uerũt monumẽtũ: duo viri ſteterũt iuxta
illas in veſte fulgẽti. ⁊ ꝯſequẽter angeli
fuerũt duo intꝰ. Ad iſtã qõnẽ dupl'r poſ
ſumꝰ dicere ſm Aug. Primo ꝙ ibi appa-
ruerũt tres angeli: vnꝰ ſedẽs ſuper lapi
dẽ: ⁊ duo intra monumentũ. Aliꝰ mõ vt
ibi apparuerint duo tñ itra monumẽ-
tũ: ⁊ vnꝰ eoꝝ ſedebat ſup lapidẽ ipte de- L
xtra ſepulcri. Et lȝ aug. nõ dicat tñ h̃ ſo-
lus aliqñ noiat̃: qꝛ ipe mulieribꝰ locutꝰ ẽ
ex pſona ſua ⁊ ſociꝫ. ¶ Eſt aũt ⁊ alia qõ:
qꝛ Luc. dꝛ eos ſtetiſſe ⁊ nõ ſediſſe. Sol-
uit aũt Chry. qꝛ primo ſedebãt: ſȝ aſſur
rexerunt mulieribꝰ: ⁊ ſteterunt iuxta il-
las. (Erat aũt aſpectus eiꝰ ſicut fulgur.)
Eſt fulgur a fulgẽdo dictum: ſicut ⁊ ful
gor. qđ ẽ ſplẽdor. Eſt aũt fulgur ſpecies
fulminis. ⁊ eſt ꝓprie ſplẽdor in flãmãs.
Nã fulminis ſunt tres ſpecies. ſ. fulgur
afflans ⁊ tãgẽs: ſȝ nõ cõburẽs. ⁊ fulgur
qđ vrit: ⁊ fulmẽ ꝙ ſcidit. Interdũ tñ dꝛ
fulgur iaculũ exñs i caligine. Apparuit
ergo angelus in aſpectu. i. in facie ſicut
fulgur vel ignis: qꝛ ſicut dꝛ. s. Tho. ful-
gur de celo eſt ⁊ claritatẽ ⁊ timorẽ incu-
tit: et ſic angelꝰ eſt nature celeſtis: et hȝ
claritatẽ cognitiõis: et apparẽs terrorẽ
ingerit quẽ tñ poſtmoduȝ expellit ſi bo-
nus eſt Apparuit ꝟo i veſte cãdida ſm
Hie. vt ſignificaret glĩaȝ xp̃i reſurgẽtis:
et ſm alios vt mulieres ferrẽt eiꝰ aſpe-
ctũ. Vel ſm Greg. i vultu ſeueritatẽ dei
ꝯ pctõres in cãdore veſtiuȝ benignita-
tem eiuſdẽ ad iuſtos voluit exprimere.
(Pre timore

[Pre timore ãt eiꝰ exterriti ſũt cuſtodes:
⁊ facti ſũt velut mortui] Raba. Timoris
anxietate ſũt exterriti q̃ amoris fiduciã
nõ habebãt: ⁊ facti velut mortui q̃ reſur
A rectionis ꝟitatẽ credere noluerũt. Hec
ille. ¶ In hac pte eſt morale documẽtũ
ꝙ q̃ vult ad reſurrectionẽ ꝑuenire glĩo-
ſam debuit idui albis Lact. Nihil aliđ
ab hoie req̃rit ſctã ⁊ ſingularis illa ma-
ieſtas p̃ter ſolã cordis innocentiã quã ſi
q̃s obtulerit deo ſatis pie ſatiſq; religio
ſe litarit. Hec ille. ¶ Quãtum ad tertiũ
tãgit̃ annũtiatio quã fecit angelꝰ. cũ dꝛ.
(Rñdens aũt angelus). i. loq̃ns. Lȝ eñ
rñſio ꝓprie ſit ad interrogantẽ. tñ voca
bulũ extẽſuȝ eſt ad oẽm locutionẽ (dixit
mulieribꝰ) nihil dicẽs ad impios cuſto-
des. (Nolite timere vos) Hie. q. d. Illi ti
meãt in q̃bꝰ ꝑmanet icredulitas. ceterũ
vos qꝛ Ieſuȝ q̃ritis crucifixũ audite: qꝛ
ſurrexit: ⁊ ꝓmiſſa ꝑfecerit. Hec ille. Vñ
ſequit̃ (Scio eñ ꝙ ieſuȝ q̃ crucifixꝰ eſt q̃
ritis. Nõ ẽ hic). ſ. ꝑ p̃ñtiã carnis ſm Ra
ba. q̃uis vbiq; ſit ꝑ diuinitatẽ (Surrexit
eñ ſicut dixit) Chry. q̃ſi diceret. Et ſi mi
hi nõ creditis. illiꝰ memẽtote ꝟboꝝ. Cõ
B ſequẽter aliã adducit ꝓbationẽ dicẽs.
(Venite ⁊ videte locum vbi poſitꝰ erat
dñs) q̃ſi diceret. Locꝰ vacuꝰ eſt: iõ ſcitote
qꝛ ſurrexit (Et cito eũtes dicite diſcipul'
eiꝰ) Btũs mar. dicit ꝙ addidit (⁊ petro)
Hier. Dicit aũt ſpãl'r petro qꝛ ſe idignũ
iudicabat diſcipulatu. dum ter negauit
magr̃z. Sȝ pctã p̃terita nõ nocẽt qñ nõ
placẽt. Hec ille. (qꝛ ſurrexit) Eſt aũt ſciẽ
dũ ex doctrina. s. Th. iij. par. q. lv. ꝙ ſup
poſito ꝙ xp̃i reſurrectio manifeſtari de
buerit nõ debuit oibꝰ manifeſtari ſeu re
uelari. Sicut eñ dꝛ. b. Diony. li. de cele.
hierar. diuine reuelatões ꝑ ſupiores ad
inferiores deriuãt̃. Et itellige ſupiores
amore: nõ aũt ordie: niſi ceteris paribꝰ:
⁊ publice. Mittũt̃ aũt mulieres q̃bꝰ prio
reuelata eſt teſtificari illã. nõ ad ppl'm
qꝛ eis nõ lȝ publice loqui: ſȝ ad domeſti
cos: vt ſicut mulier primũ nũtiũ detulit
C mortis ad virũ: deferret ẽt vite xp̃i re-
ſurgẽtiꝫ i glĩa. ac ꝑ hoc pateret nõ ex ſe-
xu: ſȝ ex meritis i glĩa futurã eſſe differẽ-
tiã. Nõ aũt fuit ꝯueniẽs vt illũ aliq̃ vi-
derint reſurgẽtẽ: qꝛ illa reſurrectio trã-

ſcẽdit cõem hoim notitiã q̃tũ ad termi-
nũ a q̃ ⁊ ad quẽ: qꝛ a ſtatu mortꝫ ad imor
talitatẽ fuit: iõ debuit primo ꝑ angelos
notificari. Reſuſcitatio aũt lazari cogno
ſcibilis fuit a nobis quo ad terminũ ad D
quẽ: qꝛ fuit ad vitã mortalẽ: ⁊ aſcẽſio xp̃i
q̃ ad terminũ a q̃: iõ vtrũq; hoꝝ fuit vi-
dẽtibꝰ diſcipulis. (Et p̃cedet vos i gali
leã.) Sȝ q̃re dꝛ i galileã: cũ prio nõ i gali
lea: ſed in hierl'm ſit viſus. Ad hoc dꝛ. s.
Tho. ꝙ h̃ fit prio ad oñdẽdũ ꝙ ille erat
q̃ ꝯſueuit cũ eis ꝯuerſari in galilea ſcđo
vt liberarent̃ a timore: qꝛ i galilea ſecu
rius ꝯuerſabant̃ q̃ i iudea. Tertio p̃t di
ci ꝙ i hierl'm viſus eſt ab aliq̃bꝰ diſcipu
lis: ſȝ nõ ab oibꝰ ſil': ſȝ i galilea vt dicet̃
(cras ibi eũ videbitꝫ) oẽs ſimi': (Ecce p̃di
xi vobis) q̃ſi diceret. Explete ⁊ vos nũtiũ
vr̃m ſicut ego feci. ¶ In hac pte eſt mo-
rale documẽtũ ꝙ xp̃ȝ glĩoſũ videre deſy
rãtes dñt in galileã ꝓficiſci. q̃ interp̃tat̃
trãſmigratio. Opȝ eñ a vitijs ad virtu
tes trãſire: ⁊ a preſenti vita ad futurã.

In die ſancto paſche.

Textus euan. Marci. xvj. c. E

MAria magdalene et ma-
ria iacobi ⁊. ſalõe emerũt
aromata vt veniẽtes vn
gerẽt Ieſũ. Et valde ma
ne vna ſabbatoꝝ veniũt ad monu-
mẽtũ orto iã ſole. ⁊ dicebãt adinui
cẽ. Quis reuoluet nobis lapidẽ ab
oſtio monumẽti. Et reſpicientes vi
derũt reuolutũ lapidẽ. Erat q̃ppe
magnꝰ valde ⁊ itroeũtes in monu-
mẽtũ viderũt iuuenẽ ſedẽtẽ in de-
xtris coop̃tũ ſtola cãdida: ⁊ obſtu-
puerũt. Qui dꝛ illis. Nolite expaue
ſcere: Ieſuȝ q̃ritis nazarenũ cruci-
fixũ: Surrexit nõ eſt hic Ecce locꝰ
vbi poſuerũt eũ. Sȝ ite dicite diſci
pul' eiꝰ ⁊ petro qꝛ p̃cedet vos i gali
leã ibi eũ videbitis ſicut dixit vob. F

MAria magdalene ⁊ maria ia
cobi ⁊c. Marci. xvj. Totũ pre
ſens euãgelium ex dictis in
p̃cedẽti ptȝ excepto eo quod
dꝛ: valde mane orto iã ſole

Nõ em̃ vr̃ ꝙ eſſet ort⁹ ſol. Pͥo qꝛ Mat.
dicit ꝙ erat valde mane. Scđo qꝛ Lu. đt
ꝙ valde diluculo.i.i auroꝛo. Diluculũ
em̃ đr:q̃ſi die luculũ.i.diei ꝑua lux. Jo.
G aũt dicit.cũ adhuc tenebꝛe eſſent. Sol=
uit aũt Aug. de ↄſen.euã.ꝙ venerũt in
auroꝛa:q̃ aliq̃d de luce ⁊ aliq̃d de tene=
bꝛis retinet. Et tũc vt ait ort⁹ iã erat ſol
in ſuis radijs:⁊ nõ in ſua ſubſtãtia. Uel
ſm̃ alios mane a domo ſua receſſerunt:
ſ; orto ſole venerũt.i.ꝑueneꝛ̃t ad monu
mẽtũ. Omiſſo aũt euãgelio:circa xp̄i re=
ſurrectionẽ de qua i eo agiꝛ̃: videnda ſũt
tria.ſ.reſurrectionẽ ꝑcedẽtia:ↄcomitã=
tia:⁊ ſeq̃ntia. ¶ Quãtũ ad ꝑmũ dico ꝙ
xp̄s poſt mortẽ ⁊ añ reſurrectionẽ:deſcẽ
dit ad iferos. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ circa hoc
ꝙ ſm̃ qđ ꝓbat tã naturalꝛ̃ ph̃s ꝙ̃ aſtro=
log⁹:tot⁹ mũdus eſt ſpheric⁹:⁊ integraꝛ̃
ex.xiiij.ſpheris:vel.xv.ſm̃ aliq̃s:vt i ꝑce
dẽti euãgelio tactũ eſt. Et i medio oĩm
eſt terra:q̃ nõ ꝑfecte circũdaꝛ̃ ab aq̃ ma=
ris vt ꝑ; qꝛ vbi nos ſum⁹ nõ eſt coop̃ta
Quidã aũt dicũt ꝙ in oĩb⁹ alijs ſuis ꝑ=
H tibus eſt op̃ta. Sed dñs albert⁹ ſup lib.
metheo.tenet ꝙ ſicut eſt hic diſcoop̃ta:
ita ⁊ a p̃te oppoſita:⁊ mare duo facit lit
toꝛa vnũ hic:⁊ aliud ibi.⁊ ip̃m remanet
ſicut zona trãſiens ꝑ polos mũdi:et per
orientem ⁊ occidentẽ. Sicut aũt dicit.s.
Tho.iiij.di.xliiij.q.iij.nõ eſt certũ vbi ſit
infern⁹:vt dicit Aug.⁊ magr̃ recitat:vn
de et Gꝛe.in li.iiij.dial̃.nõ audet vbi ſit
diffinire. Quidã ergo vt ibidẽ Greg. di=
cit illũ eſſe aſſerũt i quadã parte terre.
quidã ṽo dicũt ꝙ eſt ſub oꝛbe triſti.i.in
parte oppoſita nobis.qđ Jſido. vr̃ ſenti
re cũ dicit. Sol ⁊ luna in oꝛdine q̃ creati
ſunt ſtabũt ne impij in toꝛmentis poſiti
eoꝝ luce fruãꝛ̃. Hec aũt ratio nulla eſſet
ſi dãnati eſſent ſub terra infra terram.
Pythagoꝛas vero locũ penaꝝ dixit in
ſphera ignis eſſe.alij dicũt ꝙ ſub terra
eſt in medio vel circa mediũ ipſius ter=
re.qđ Greg.probabilius inter oĩa predi
I cta ꝓbat. Tum qꝛ đr infernus eo ꝙ ſub
tus iaceat. Tum qꝛ Apo.ij.ad ſignificã=
dam triplicem rõnaliũ creaturaꝝ man
ſionẽ đr neq; in celo/neq; in terra/neq;
ſub terra. Jdẽ oſtẽdit Aug.xij.ſup Geñ.
multipl̃r. Sunt aũt plures inferni:ſicut
docet.s. Tho.vbi.ſ. Sũt.n.em̃ quatuoꝛ.ſ.
infernus dãnatoꝛuꝫ in quo ſunt tria.ſ.
tenebꝛe ꝑuatiõis gr̃e ⁊ ꝑuatiõis gl̃ie:
⁊ pena ſenſus. Jnfern⁹ pueroꝝ:in quo
ſũt duo pꝛia.i.pꝛiuatio gr̃e ⁊ gl̃ie: nõ aũt K
pena ſenſ⁹ Jnfern⁹ purgãdoꝝ:in q̃ eſt
ſcđz ⁊ tertiũ:nõ aũt pꝛimũ.i.ꝑuatio gr̃e.
Et infern⁹ patrũ:in q̃ eſt ſcđm tm̃.ſ. ꝑi
uatio gl̃ie. Quidã aũt iſta iferna q̃tuoꝛ.
loca diſtincta i medio terre eẽ exiſtimãt
ſicut ſũt diſtincte camerule i medio po=
mi. Quidã ṽo exiſtimãt ꝙ vna ⁊ eadẽ
ſit dom⁹ in q̃ ꝑdicta penarũ varietas in
uenit̃.⁊ hoc vt đt ꝓbabili⁹ eſt. Chriſt⁹ er
go vt ꝑ; ex dictis.s. Tho.iij.part.q.lij.
ad infernũ deſcẽdere fuit ↄueniẽs. Pͥo
vt ſicut noſtrã mortẽ ſua morte fugauit
ita fugaret ſuo deſcẽſu noſtrũ deſcẽſum
Secũdo vt victo diabolo inde captiuos
educeret. Tertio vt ſuã ꝑtãtẽ in infer=
no mõſtraret viſitando ⁊ illuminando:
ſicut fecerat in mũdo viuẽdo ⁊ moriẽdo.
L; aũt vt idẽ đt.iij.di.xij.in paſſiõe ſol=
uerit ꝑciũ ⁊ amouerit impedimẽtũ viſio
nis diuine: vñ ⁊ ſancti ſtatim viderunt
deũ:tñ ↄueniẽs fuit ip̃; deſcẽdere:vt aſ= L
ſumeret oẽs defect⁹ nr̃os:⁊ ↄñr ip̃m de=
ſcẽſum. Nõ em̃ ſonat in malũ deſcẽdere
ad infernũ ſpoliãdũ. Nõ autez deſcẽdit
ad infernũ dãnatoꝝ ꝑ eſſentiã:ſ; ſolum
ad limbũ patrũ qꝛ ſolũ illos viſitauit lo
co:quos viſitabat gr̃a. Et intellige dictũ
s. Tho. de gr̃a ↄſummata.i. gloꝛia q̃ pa
tres tm̃ viſitauit. Jn vno tñ inferno exi
ſtẽs ꝑ eſſentiã per effectũ erat in oĩbus.
Uñ dãnatos increpauit de incrudelita=
te ⁊ malitia: ⁊ purgãdis dedit ſpẽ glo=
rie:ſtatim peracta purgatiõe iuſtis autẽ
dedit lumẽ gloꝛie. Quid aũt pueris de=
derit a.s. Tho.nõ habeꝛ̃: niſi ꝙ aliq̃ꝫ di
cit ꝙ oĩb⁹ infernalib⁹ ſuã deitatẽ pate=
fecit. Cõtraxit aũt ibi aliquã moꝛam ſic
vt ſimul aĩa de inferno et coꝛpus exiret
de ſepulcro. Et hoc pͥo vt in hoc fratri
bus aſſimulareꝛ̃. Scđo vt in reſurrectio
ne nouã vitã inchoaret:q̃rtũ ad animaꝝ M
liberationez ⁊ coꝛpoꝝ reſurrectionẽ in
ſua reſurrectione inchoatã. Jſtos tñ ſu=
bito liberauit illuminãdo ꝑ gloꝛiã:⁊ cõ
fringendo vectes.i.reatus a quib⁹ impe
diebanꝛ̃:nõ aũt educẽdo de inferno. Uñ
latro fuit cũ eo in paradiſo.i.viſiõe diui
na:nõ aũt i paradiſo terreſtri: neq; i ce=
lo vt impoꝛtat locũ in quo de⁹ videꝛ̃ ex
ↄgruo. Liberauit aũt inde ſanctos pa=
A tres:qꝛ eis dedit aditũ ad gloꝛiã ſoluẽ=
do a reatu pene pc̃ti Ade: q̃ erat moꝛs
coꝛpoꝛis ⁊ ꝑuatio gl̃ie. Nã peccãti moꝛ=
tẽ de⁹ fuerat cõminat⁹:⁊ eũ de paradi=
ſo eiecerat. A reatu aũt actualiũ ⁊ ꝑſo=
naliũ pc̃toꝝ: ꝑ fidẽ xp̄i fuerãt liberati.
Nõ autẽ inde liberauit dãnatos:qꝛ eis
paſſio ſua nõ fuit applicabilis ꝑ chari=
tatẽ:ſine qua nõ eſt remiſſio pc̃toꝝ. Jlle
aũt deſcẽſus nõ erat liberatoꝛi⁹:niſi vir=
tute ſue paſſiõis. Neq; ẽt pueros cũ oꝛi=
ginali deſcẽdẽtes:qꝛ carebãt gratia ⁊ fi
de ꝓpꝛia: ⁊ fidei ſacramẽto adhibito ꝑ
fidẽ alienã:iõ nõ erãt ab oꝛiginali pc̃tõ
mũdati. Neq; ẽt liberauit aĩas a purga
toꝛio: niſi ſi quas inuenit tales quales
ſunt ille que nõ liberantur:que.ſ.eſſent
plene purgate. Sua em̃ paſſio non ha=
buit tũc maioꝛẽ virtutẽ ꝙ̃ modo. S; cõ
tra: qꝛ tales liberauit a reatu oꝛigina=
lis peccati:ergo ab oĩ alio. Debuit enim
B ꝑfecte illos liberare: ſicut et in hac vita
ꝑfecte ſanabat. Ad hoc di.s. Tho.qđ nõ
eſt ſil̃e:qꝛ ea a q̃b⁹ in hac vita liberauit
erãt ꝑſonalia ꝑtinẽtia.ſ.ad libatos tm̃.
Purgatoꝛij aũt aĩas nõ liberauit ab ali
q̃ reatu ꝑſonali: ſ; a reatu nature ⁊ cõi
oĩb⁹ qualis erat reatus oꝛiginalis pc̃ti.
Jſta tamẽ ſunt intelligẽda:vt dicit bea.
Uin.ſ; rigoꝛẽ iuſtitie:ſec⁹ aũt ſm̃ m̃iaꝫ
⁊ ſpecialẽ gr̃am. Et hoc idem innuit .s.
Tho.iij.di.xxij.q.ij.ar.ij. q.vlti. Oĩa ꝑdi
cta ſunt.s. Tho.in.iij.par.vel in.iij.ſen=
tẽtiarũ. ¶ Si q̃s aũt q̃rat:quo aĩa ſeꝑata
localiter moueꝛ̃. Dico ꝙ moueꝛ̃ eo mõ q̃
angel⁹: applicãdo ſuã virtutẽ loco tã=
gẽdo locũ:vel eo ꝙ a loco tãgaꝛ̃. Utrũq;
em̃ ſufficit ad talẽ motũ localẽ: ſiue na=
turalꝛ̃ h̓ fiat ſiue diuinit⁹: qđ magis ve
rũ vr̃ q̃buſdã. Non aũt moueꝛ̃ mouẽdo
aliqđ coꝛp⁹: qꝛ aĩa ſeꝑata nõ põt niſi di
uina virtute coꝛpa mouere localiter: vt
C đt.s. Tho.j.par.q.xvij. ¶ S; ꝓ his ſciẽ=
dũ eſt: ꝙ ſi mot⁹ localis aĩe ſeparate fit
ꝑ ↄtactũ coꝛpis q̃ aĩa mouẽdo tãgit coꝛ=
pus nõ põt moueri niſi diuinit⁹:ſi ṽo ſit
ꝑ ↄtactũ q̃ tãgaꝛ̃ a coꝛpoꝛe illã detinẽte
vel circũſcribẽte:hoc põt q̃dã fieri natu
raliter virtute angeli ſed nõ virtute aĩe
vel coꝛpoꝛis:qꝛ coꝛp⁹ nõ põt naturali=
ter agere in aĩam vel ecõtrario:ſ; angel⁹ D
ſm̃ aliquos ſaltẽ diuinit⁹ cũ poſſit an=
geluꝫ alligare: ẽt poterit aĩam alligare
coꝛpoꝛi. Ex q̃ vlteri⁹ videꝛ̃ ꝙ coꝛp⁹ age
re poſſit i aĩam vt inſtrumẽtũ angelicũ
illã circũſcribẽdo ⁊ detinẽdo. De motu
aũt ꝑdicto angeli habes ſupꝛa feria.vj.
poſt.j. dñicã quadrage. Et de motu aĩe
xp̄i dicit Capꝛeol⁹.iij.di.xxij.põt ergo di
ci:ꝙ aĩa xp̄i in toto aliquo tp̃e eſt in coꝛ=
poꝛe:l; in eo nõ q̃eſcat ſ; ad exitũ diſpo
naꝛ̃: puta triginta trib⁹ annis ⁊ in vltio
inſtãti illi⁹ tp̃is extra coꝛp⁹ eſt. Et in il
lo inſtãti põt eſſe in inferno:vel in celo:
vel i alio loco:vbi deo placuerit. Cũ em̃
abſoluiꝛ̃ a coꝛpoꝛe quãtũ in ſe eſt rema=
net nuſq;:qꝛ a nullo loco depẽdet iõ ap
plicabilis eſt ad oẽm locũ indifferẽter:
qꝛ ab oĩb⁹ eque diſtat cũ a nullo diſtet.
¶ Eſt autẽ notãdũ ꝙ ſi qđ toto aliq̃ tp̃e
q̃eſcat alicubi:neceſſario ẽt eſt ibi in vl=
timo inſtãti illi⁹ tp̃is:vt ꝓbat.s. Tho.j. E
q.liij.ar.iij.ſ; ſi ibi nõ q̃eſcebat ſ; diſpo=
nebaꝛ̃ ad eſſe alibi:ſec⁹ eſt qꝛ in vltio ei⁹
inſtãti põt eſſe alibi ſiue ſub alia diſpo
ſitiõe:ſicut toto aliq̃ tp̃e lignũ ẽ ſub foꝛ=
ma ligni a q̃ moueꝛ̃ ꝑ ignẽ calefaciẽtẽ ⁊
i vltio ei⁹ inſtãti igniꝛ̃. Sciẽdũ ẽ ẽt ꝙ nõ
dico aĩam a coꝛpe ad infernũ moueri in
inſtãti ſ; moueꝛ̃ i toto tp̃e q̃ diſponebaꝛ̃
ad moꝛtem ⁊ in vltimo ei⁹ inſtanti ſicut
ignis generaꝛ̃ in toto tp̃e q̃ lignũ diſpo=
nebaꝛ̃ ad ↄbuſtionẽ ⁊ i vltio ei⁹ inſtãti.
Uel moueꝛ̃ i tp̃e diſcreto ↄpoſito ex iſtã=
tib⁹:quoꝝ q̃libet põt coexiſtere multo
tp̃i phyſico. Uñ in vno inſtãti fuit in coꝛ
poꝛe:qđ coextitit.xxxiij.annis: i alio aũt
fuit i limbo. Et iſtđ ſ; ſimul icepit:cũ vl
tio iſtãti ꝑdictoꝝ annoꝝ. Nullũ aũt iſto
rũ duoꝝ inſtãtiũ eſt tp̃s ſ; vtraq; ſimul
ſunt vnũ tp̃s. Et ſic ẽt applicatio aĩe ad
ſuũ coꝛp⁹ vꝉ ad ignẽ iferni.nõ ẽ mot⁹.ſ;
ꝑs mot⁹. Utraq; aũt ſimul vel ſucceſſio
vtriuſq; ẽ motus in talib⁹ ei pars mot⁹ F
nõ eſt mot⁹:⁊ ꝑs tp̃is nõ eſt tp̃s. Nec tñ
dico ꝙ aĩa i iſtãti ſeꝑatiõis neceſſario ſit
i iferno vꝉ purgatoꝛio vel celo:ſ; dico ꝙ
põt eẽ q̃uis ẽt poſſet eẽ alibi ⁊ i magno

tpe ad dicta loca moueri:ſi iuſtitia diui-
na reqrat. Sciendū eſt etiā:ꝙ aia xpi ad
infernū cū luce corporali deſcēdit vt hr̄
i euāgelio Nicodemi.ꝛ affirmat.s.Th.
iij.di.xxv.vbi dicit ꝙ fuit ꝯueniēs vt ſi-
G cut interiores tenebras expulit oñſione
ſue deitatis:ita ꝛ exteriores expelleret
ꝓpter p̄ſentiā ſue humanitatis. ¶ Quā
tū ad ſcd̄m tria ſunt ꝯſiderāda.ſ.reſur-
rectionis neceſſitas:reſurrectionis opor
tunitas:ꝛ reſurrectionis q̄litas. Quātū
ad primū ſciēdū eſt ex doctrina.ſ.Tho.
iij.p.q.liij.ꝙ cōueniēs fuit xp̄m reſurge
re. Prio pp iuſtitiā dei:ad quā ptinet ex
altare ſe pp deū humiliātes. Scd̄o ad cō
firmationē fidei nr̄e:vt xp̄m deū creda-
mus. Tertio vt nos mēbra ſperem⁹ re
ſurgere ex q̄ caput ſurrexit. Quarto vt
diſcam⁹ i nouitate vite ambulare. Qui
to vt ſicut p ſuā hūiliationē nos libera-
uit a malis ſic ꝓmoueret ad bonū p ſuā
glorificationē. Debuit aūt reſurgere ter
tia die.qꝛ debuit reſurgere cito ne d̄cre
deret eius diuinitas:ꝛ tn̄ debuit ꝯhere
morā i morte:vt vera mors appareret ꝛ
vera hūanitas. Hec aūt mora fuit trinꝫ
dierū:qꝛ nō ꝯtingit eū q̄ vr̄ mortu⁹ ꝛ eſt
H viu⁹ infra hoc tp̄s nō oñdere ſigna vite
Itē ad cōmēdationē ternarij numeri:q̄ ē
numer⁹ oīs rei:vt ptꝫ lib.de celo ꝛ mun
do. Itē vt nos a duplici morte liberaret
ſ.aie ꝛ corpis:qꝛ ſunt tenebroſe pp cul-
pā. Una ſua q̄ ē lux ꝓpᷣ iuſtitiā.vn̄ fuit
in morte vna die itegra ꝛ duab⁹ noctib⁹
ꝛ ꝓpter multa alia. Quō aūt trib⁹ dieb⁹
ꝛ trib⁹ noctib⁹ fuit i corde terre vide fe.
iiij.poſt.j.dn̄icā.xl. ¶ Et nota ꝙ xp̄s pri
mus iter oēs hoies pfecte reſurrexit:qꝛ
ip̄e p̄m⁹ reſurrexit a morte ꝛ neceſſitate
ꝛ poſſibilitate moriēdi oēs aūt q̄ an̄ xp̄i
aduētū vel p̄ſente xp̄o reſurrexerūt de-
nuo ſūt mortui. De his aūt q̄ i ei⁹ paſſio
ne ſurrexerūt:dubiū ē ſm̄ Hier. i ſmone
aſſūptiōis ỽginis. Et ſi non ſunt denuo
mortui poſt xp̄i reſurrectionē ſurrexer̄t:
I vt idē dicit ſup Mat. aug. aūt ad euo.te
net aſſertiue ꝙ denuo ſūt mortui cui⁹ rō
nes ſunt efficatiores. Cā aūt p̄ncipalis
reſurrectiōis xp̄i fuit diuina ỽtus. iſtru-
mētalis ỽo fuit aia ꝛ caro ei⁹:inquātuꝫ
erāt diuinitati vnita corp⁹ em̄ aiaꝫ ꝛ aia

corp⁹ reaſſumpſit. Hec oīa ſunt.s.Tho.
vbi.ſ. ¶ Quātū ad ſcd̄m de oportunita
te ſiue d̄ hora reſurrectiōis ſūt varie opi
niones. Hier. em̄ i lib.xij.q.ſic dicit. Ue-
ſpere ſab.ait Mat. Mar. ỽo ꝛ valde ma
ne vna ſabbatoꝝ veniūt ad monumētū
K Hui⁹ q̄ōnis duplex eſt ſolutio. Aut em̄
nō recipim⁹ h̄ Marci oīb⁹ grecis libris
pene hoc capitulū in fine habētib⁹. Aut
vterqꝫ veruꝫ dixit. Mat. qn̄ dn̄s ſurrexit
id eſt veſpere ſabbati. Mar. qn̄ vidit eū
maria magdalena id eſt mane. Hec ille.
¶ Et nota ꝙ p veſpere Hiero. accipit ſe
ro.i.nocte. Idē cū Hier. vr̄ ſentire Amb.
q̄ ſup Luc. ait. Nō veſperaſcēte die:ſed
noctis veſpere dn̄s ſurrexit. Deniqꝫ gre
cus ſermo ꝓ veſpere hꝫ ſero. Sic ḡ dn̄s
nō veſptino tpe diei:ſed ſero.i.ꝓfunda
nocte ſurrexit. Hec ille. Motiua aūt Am
bro. ſunt.qꝛ ſic mulieres potuerūt adire
monumētū q̄eſcentib⁹ cuſtodibus:ꝛ qꝛ
p̄ncipes ſacerdotū dixerūt.ꝙ diſcipli no
cte tulerūt illū.ꝛ qꝛ q̄dā mlr̄ieres xp̄ꝫ ſur
rexiſſe ſciuerūt q̄.ſ.nocte vigilarūt:q̄dā
nō:vt illa Maria de qua Joā. narrat:q̄
ſm̄ Amb. nō ē eadē cū ea de qua loquit L
Mat.ꝛ de qua ifra. Itē qꝛ Sanſon i ty-
pū reſurrectiōis media nocte tulit por-
tas gaza. Itē qꝛ vt dicit mag. hi. aplr̄i tra
diderūt ea nocte nō dimitti pplm̄ ab ec
cleſia vſqꝫ ad ꝓfundā noctē Aug. autē
in.iiij.de tri.tenet ꝙ ſurrexit i diluculo.
ꝛ idē tenet.ſ.Tho. Et huic atteſtat̄ vt di
cit magr̄ hiſt.ꝛ aſſentire vr̄ eccl̄ia:q̄ ma
tutinas laudes ꝓ dn̄i reſurrectione cele
brat. Credo tn̄ ꝙ oīꝫ iſtorū fuit vna ſn̄ia
ꝙ dn̄s ſurrexerit i diluculo.ita ꝙ i ipo i-
ſtāti eruptiōis aurore xp̄s ver⁹ lucifer
erupit de ſepulcro:ſicut ꝛ eadē hora ve
niet ad iudiciū ꝑꝫ.s.Th.i.iiij. Et ſic xp̄s
q̄draginta horis fuit mortu⁹.ſ.q̄tuor ve
ſptini paraſceues:ꝛ ꝯtriginta ſex duorū
noctiū ꝛ vni⁹ diei.ſicut etiā q̄draginta
dieb⁹ fuit in terris poſt reſurrectionem.
Tūc aūt pōt dici ꝛ ꝓfunda nox q̄ vſqꝫ
ad illū pūctū durat.ꝛ dies q̄ i illo pūcto
incipit:mediū em̄ pōt ab extremis de-
noīari vtriuſqꝫ vt ptꝫ.v.phiſico. Moti- M
ua aūt vtriuſqꝫ ptis nihil aliud q̄ꝫ hoc
ꝓbāt. Tūc em̄ potuer̄t cuſtodes q̄eſcere
ꝛ tūc veniētes nocte vener̄t. Quāuis di

cī poſſit ꝙ p̄ncipes ſacerdotū mētiebāt̄:
ꝛ ſiue eadē fuerit materia ſiue alia:ni-
hil itereſt:qꝛ rē oīno ſciuit poſt factū:et
A nō an̄ neqꝫ tūc. Null⁹ ḡ nocte ſciuit xp̄ꝫ
ſurrexiſſe:q̄uis oēs ſciuerit eū ſurrexiſ-
ſe nocte.i.diluculo. Ad factū aūt Sāſo-
nis d̄r p̄mo ꝙ nō opꝫ figurā ꝛ figuratū i
oīb⁹ ꝯuenire cū ſint ſīlia ꝛ nō idē. Oīa.n.
ſīlia ſūt diſſīlia i aliq̄. Dr̄ ſcd̄o ꝙ media
nox nō ſolū d̄r iſtās medie noctis:ſꝫ to-
tū tp̄s ei ex vtraqꝫ pte cōiūnctū qd̄ ē iter
vltimū ꝛ p̄mū iſtās luminis diei p̄teri-
te ꝛ ſequētis.ꝛ i h̄ tpe.ſ.i termino huius
tpis xp̄s ſurrexit. Ad alia ēt ptꝫ facil̄r.
¶ Quātū aūt ad tertiū de q̄litate reſur-
rectionis ſeu reſurgētis ſciēdū ē ex do-
ctrina.s.Tho.iij.p.q.liij.ꝙ xp̄s ſurrexit
cū corpe vero:qꝛ de rōne reſurrectiōis ē
vt idē numero reſurgat qd̄ p mortē ceci
derat. Qꝛ tn̄ corp⁹ gl̄ioſuꝫ eſt ſpūale.i.
ſpūi ſubiectū:in ptāte bti eſt videri vel
nō videri. Et ſub hac vel illa effigie po-
B terat xp̄s videri a vidētib⁹. Et ỽtute dei
poſuit ſil̄ cū alio corpe eē:ꝛ cū exiuit clau
ſo ſepulcro:ꝛ cū intrauit ad diſcipulos
claūſis ianuis. Et reſurrexit cū corpore
gl̄ioſo. Primo qꝛ illa reſurrectio fuit exē
plar nr̄e q̄ erit gl̄ioſa. Scd̄o qꝛ humili-
tas paſſiōis hoc meruit. Tertio qꝛ ſi an̄
reſurrectionē nō fuit gl̄ioſum.hoc eſt fa
ctū diſpēſatiue ad pagēdū myſteriū re
dēptionis vt pati poſſet. Peracto ergo
illo aia ꝛ ſuā gl̄iam cōicauit. Sed tn̄ in
ptāte bti ē vtrū ſua claritas videat̄ vel
nō. Sꝫ ꝯ qꝛ illud corp⁹ erat palpabile:
ergo ꝛ corruptibile. Ad hoc d̄r ꝙ corp⁹
d̄r palpabile nō qꝛ tactui reſiſtat:vt ce-
lū qd̄ nihil ꝓhibet p naturā eē incorru-
ptibile ſꝫ qꝛ:ꝛ reſiſtit ꝛ afficit̄ tangibili-
bus q̄litatib⁹:vt corpus xp̄i. Et tale eſt
q̄dē p naturā corruptibile:ſꝫ incorrupti
bile p gloriā. Et cū corpore integro.i.ha
bente oīa q̄ ſunt de veritate ꝛ integrita-
te humani corpis. Nō em̄ pfecte ſurre-
xiſſet ſi aliq̄d p mortē cecidiſſet qd̄ non
C ſurrexiſſet. De carne enim ablata ab eo
in circūciſiōe dicit Jaco. de vo.ꝙ d̄r an-
gelus eā attuliſſe karolo magno q̄ eam
primo Aquiſgrani:deinde Caroſij collo
cauit.nūc aūt d̄r eſſe rome in eccl̄ia q̄ d̄r
ſctāſctōꝝ.vn̄ ibi extāt tales ỽſus. Cir-

cūciſa caro xp̄i ſandalia clara. Ac vmbi
lici viget hic p̄ciſio chara. Un̄ ꝛ ea die ibi
fit ſtatio. Sꝫ ſubiūgit ꝙ qꝛ caro ē de veri
tate humane nature:credim⁹ ꝙ xp̄o re
ſurgēte ad locū ſuū rediit gl̄ificata. Hec D
ille. Et id qd̄ ipſe credit eſt verū aliquo
mō:vt patebit in q̄ſtionib⁹. De ſangui-
ne etiā xp̄i vtrū aliq̄d eſſe poſſit in ter-
ris:infra in q̄ſtionib⁹ patebit. Et ſurre
xit cū cicatrib⁹. Primo in ſignū victorie.
Scd̄o ad ꝯfirmādū diſcipuloꝝ fidē. Ter
tio vt patri ſupplicās oñdat quale gen⁹
mortis ſuſtinuit. Quarto vt ſciam⁹ q̄ꝫ mi
ſericorditer ſum⁹ adiuti. Quīto vt in iu-
dicio videāt iniuſti q̄ꝫ iuſte dānent̄. Et i
apturis vulnerū ſpālis ſplēdor appare
bit. Et lꝫ ibi ſit diſcōtinuitas corpis tn̄
hoc p gloriā ibi apparentē recōpenſat̄.
Hec oīa.s.Tho. exceptis his q̄ de circū-
ciſione dicta ſunt. Sꝫ in verbis ei⁹ latēt
ꝓfunda q̄ vereor. Nā ꝙ dicit xp̄m oñde
re patri cicatrices:nō ſic intelligitur q̄ſi
pr̄ ignoret q̄d fili⁹ ptulerit:ſed qꝛ ipſe fi
E li⁹ inq̄ꝫtn̄ hō ad cicatrices aſpiciēs exci-
tat̄ ad feruorē ſupplicādi ꝓ nobis ſicut
ꝛ nos corā deo recitam⁹ nr̄as neceſſita
tes nō vt illū doceam⁹:ſed vt nos exci-
tem⁹. Sed ꝯ:qꝛ beati nō creſcūt neqꝫ de
creſcūt in bona volūtate vel affectione
Solutio. verū eſt in affectione ſiue frui-
tione btifica.q̄ ſemp eadē ꝛ eque intēſa
eſt:ſicut ꝛ beatifica viſio:qꝛ toto conatu
ꝛ toto poſſe beati ferunt̄ in illā charita
tē ꝛ bonitatē diuinā.ſed tn̄ habēt aliq̄s
volitiones nō beatificas ſicut ꝛ aliquas
intellectiones:q̄ abeunt ꝛ adueniunt ꝛ
intenduntur ꝛ remittunt̄:non propter
augmentum luminis glorie.vel charita
tis aut gratie:ſed maiorem vel mino-
rem conatū potentiaꝝ ad agēdū. Quo
etiā ſint in corpe xp̄i vulnerū aperture:
vtrū.ſ.ſic vt fuerūt in ſepulcro.vel qꝛ lo-
ca vulnerū ſunt depꝛſſiora reliq̄ cute:nō
eſt facile dicere:lꝫ poſſit vtrūqꝫ teneri.
¶ Quātū ad tertiū p̄ncipale vidēda ſūt
ea q̄ reſurrectonē ſunt cōſecuta:q̄ ſunt
F manifeſtatio ei⁹ ꝛ approbatio. Et q̄dē
quantū ad p̄mū ſciendū eſt:ꝙ lꝫ diſcipu
li nō debuerāt xp̄m videre reſurgētē vt
dictū eſt:tn̄ debuit eis apparere. Appa-
ruit aūt vt ex diuerſis locis euangelij

colligit ſepties diuerſis ꝑſonis ſpecialr̃
⁊ ſemel oibus ſimul. Primo em̄ appa=
ruit Marie magdalene remanēti ex ſe=
pulcrū alijs recedētibꝰ vt hr̃ Jo.xx.⁊ mar.
xvj. Scđo eidē marie magdalene cū alijs
G mlr̃ieribꝰ a ſepulcro reuertētibꝰ:qꝛ poſt
ꝙ̄ viderāt xp̄m ſecuta eſt alias:⁊ iuenit
eas i itinere. Et cū dicerēt eis ſe vidiſſe
dn̄m:tūc xp̄s eis apparuit dicēs. Auete.
vt hr̃ Mat.xxviij. Tertio petro:ſm ꝙ hr̃
Lu.vl. Ubi aūt appuerit ei:expſſe nō hr̃
ſꝫ tñ qꝛ vt hr̃ Lu.vlt.poſt ꝙ̄ cucurrerat
ad monumentū abijt ſecū mirans:ꝓba
bile eſt ꝙ ei exiſtenti in tali admiratio=
ne apparuerit. Nō aūt eſt ꝓbabile qđ
dicunt quidā ꝙ apparuerit in cauerna
in qua poſt negationē fleuit:qꝛ iā de il=
la erat egreſſus:⁊ ad monumētū cucur=
rerat anteꝙ̄ viderit dn̄m. Quarto ap=
paruit duobꝰ euntibꝰ in emaus:vt dicit
Luc.vlti. Quinto decem apl̃is abſente
Thoma vt hr̃ Jo.xij. Iſte aūt quinꝙ ap
paritiones facte ſunt oēs in die paſche:
vt ptꝫ intuētibꝰ euangelia. Hoc repñſen=
tat ſacerdos i miſſa quinꝙ vicibꝰ ſe ver
H tendo ad ppl̃m ſed in tertia vertit ſe cū
ſilētio:qꝛ apparitio facta petro neſcit qñ
vel vbi fuerit. Sexto apparuit in octa=
ua reſurrectionis vndecim apl̃is exiſtē
te vbi Thoma. Jo.xx. Septimo petro ⁊
ſocijs ad mare tiberiadis Jo.vlti. Octa
uo i galilea.ſ.i mōte thabor vt ptꝫ Mat.
vlti. Ubi em̄ incōplete ⁊ paucis gl̃iā re
ſurrectiōis ſue in trāſfiguratione oñde
rat:ibidē illā oñdit oibus diſcipulis. Et
de iſta credit loq Pau.di.j.Cor.xv. De
inde viſus eſt plus ꝙ̄ quingētis fratri=
bus ſil. Sed quō tūc potuit apparuiſſe
quingētis fratribꝰ cū xp̄iani eſſent fere
centū viginti tp̄e aſcēſiōis. vt dicit Luc.
in actibus aplorū. Solutio erant fere cē
tū viginti hierl̃m:ſed qñ iſti fuerūt in
galilea ibi erāt multo plures. Iterū aūt
his appuit in die aſcēſionis:ſemel i hie=
ruſalē diſcipulis cōueſcēs ⁊ ſemel i mō=
te oliueti in hora aſcēſionis:vt hr̃ Act.j.
⁊ Heb.vl.⁊ Mar.vl.primo tñ ⁊ añ oēs
I apparuit beate virgini:vt dicit amb.in
lib.de ꝟginibꝰ Maria inquit ꝟgo vidit
xp̄m reſurgentē ⁊ prima vidit. Quia tñ
iſta apparitio fuit ſecreta:nec ꝟgo eam
publicauit.iō tacēt euāgeliſte. Nec eſt
ſimile de ea q̄ facta eſt petro:qꝛ ipſe erat
electus teſtis xp̄i ⁊ baiulus doctrine eiꝰ
nō aūt ꝟgo mater. ¶ Eſt tñ ſciēdū circa
p̄dicta ꝙ ſm amb.ſup Luc.nō eſt eadē
magdalena de qua dicit Mat.⁊ de qua K
Jo. Conat aūt h̃ ꝓbare.qꝛ de iſta de qua
Mat.narrat:dr̃ ꝙ tenuit pedes xp̄i et
alij dictū eſt:noli me tāgere. Hec vidit
angelū cū prio venit illa neminē vidit.
Iſta diſcipulis dn̄m ſurrexiſſe nuntiat:
illa raptū eſſe. Hec gaudet:illa plorat.
Sꝫ tñ cōiter teneꝝ ꝙ ſit eadē.ad motiua
aūt amb.dr̃ ꝙ eadē maria ſicut dr̃ mag.
hiſt.poſt vidit xp̄m i forma ortulani:dū
iret hoc alijs nūtiare facta eſt digna:vt
cū alijs tangeret dn̄m. Et lꝫ btūs Joā.
nō dicat ꝙ viderit angelū:qñ primo ve
nit ad monumentū:tñ etiā nō negat eā
angelū vidiſſe:ſed dicit ꝙ vidit lapidē
reuolutū:cū quo ſtat ꝙ etiā angelū ſup=
ſedētē vidit:lꝫ taceat euāgeliſta. Et ea=
dē plorabat anteꝙ̄ dn̄m vidiſſet:poſtea
ꝟo gauiſa ē. Maxima ꝟo cū difficultate
ſoluit illud ꝙ vna nuntiat xp̄m ſurre=
xiſſe:alia fuiſſe raptū. Sed forte dici poſ
ſet ꝙ ip̄a magdalena prio nūtiauit illū L
ſublatū.ſed deinde veniēs ad monumē
tū ſcđo cū Joāne:⁊ petro:⁊ ibi remanēs
xp̄o viſo i forma ortulani eū nūtiauit ſur
rexiſſe. Sꝫ ꝯ qꝛ cū p̄mo venit ad monu=
mentū:audiuit ab angelo ꝙ reſurrexit.
Ad h̃ pōt dici:qđ ip̄a ꝙ̄ p̄mū vidit ſubla
tū lapidē relictꝭ alijs mulieribꝰ ñ vltra
ꝓceſſit:ſꝫ ſtati iuit apl̃is nūtiare:vñ Jo.
dr̃ ꝙ cucurrit:iō angelū loquētē nō au=
diuit.vl eiꝰ ꝟba nō accepit vt ꝟba an=
geli. Poſtꝙ̄ ꝟo illa nūtiauerat ſupuene
rūt alie referētes ꝟba angeli. Uñ qꝛ an
gelū nō cognouit āgelū eē poſtꝙ̄ ſcđa vi
ce cū ioāne ⁊ petro venit ad monumētū
⁊ ibi flebat ad āgelos q̄rēres q̄d ploraret
ſicut ad hoies loquebat:qꝛ ēt alijs refe=
rētibꝰ angelica ꝟba ip̄a tñ nō credidit
ꝟba eē angelica:ſꝫ dn̄m de monumento
credidit ſublatū. Uñ res ita acta ē. Ipſa
em̄ venit cū alijs dñabꝰ ad monumētū: M
qđ ptꝫ:qꝛ cū nūtiabat apl̃is dn̄m ſubla
tum loquebat in plurali dicens ⁊ neſci=
mus vbi poſuerūt eſt. Sed tñ ip̄a prior
alijs retroceſſit qꝛ vbi monumētū vidit

aptū ⁊ angelū in forma hoīs ſup lapidē
ſedētē:ſtatim cucurrit apl̃is nuntiare:
nec cognouit angelū eſſe:lꝫ forte ꝟborū
eiꝰ principiū audiuerit. Poſt eā ꝟo ve=
A nerūt alie dicētes ſe angelorū vidiſſe vi
ſionē:qꝛ.ſ.viderūt eo mō quo in ſabba=
to ſctō dictū eſt. Et ſic Petrꝰ ⁊ Jo.currē
tes ⁊ mulieres poſt ip̄os feſtināres:ite=
rū venerūt ⁊ viderūt ſepulcrū vacuū ⁊
lintheamina. Et deinde ceteris abeūti=
bus Maria remanſit ſola:⁊ vidit duos
angelos ⁊ xp̄m:⁊ ſtatim inſecuta alias
dñas in via dep̄hēdit eas:⁊ tūc xp̄s ſcđo
apparuit eis. Et lꝫ Matt. videat dicere
iſtā apparitionē factam qñ mulieres a
monumēto p̄ma vice regrediebant viſo
angelo:tñ vtit tali mō loquendi: Uel qꝛ
iſta apparitio facta eſt i regreſſu ⁊ ſi nō
in primo. Uel qꝛ primꝰ regreſſus nō fuit
cōpletꝰ:ſed obuiauerūt illis petrꝰ ⁊ Jo.
cū q̄bus regreſſi ſunt ad ſepulcrū ⁊ inde
cū regrederent nūtiare alijs apl̃is q̄ vi=
derāt:dn̄m viderūt in via. Si aūt dicat
B vt dicit Ambro.ꝙ fuit alia Maria nul=
la eſt difficultas:ſed p̄mū tenet verius.
¶ Quātū ad tertiū ſciēdū eſt vt dicit.s.
Tho.iij.par.q.lv.ꝙ xp̄s reſurrectionē
ſuā debuit ꝑ argumēta declarare.nō q̄=
dē vt argumētū eſt rō rei dubie faciens
fidē:nā talis rō ſi fuiſſet ex notis diſcipu
lis nō excederēt rōnē humanā:ac ꝑ hoc
nō ſufficiēter ꝓbarēt reſurrectionē que
humanā rōnē excedit. Opꝫ em̄ p̄ncipia
ex eodē gñe aſſumi:vt dr̃.j. Poſteriorū
Siāt fuiſſet ex ignotꝭ:nihil notificaſſet
Iſta ergo argumēta fuerūt (vt dicit) ſen
ſualia ſigna q̄ etiā Ariſt. vocat argumē
ta. Per q̄ reſurrectio aſtruēda erat vt di
cit. Prio qꝛ nō erāt diſcipuli diſpoſiti ad
facile illā credere. Scđo vt efficacꝰ eēt
illorū teſtimoniū. Nec tñ ꝓpt hoc debuit
cū eis poſt reſurrectionē ꝯtinue ꝯuerſa=
ri vt idē dicit:qꝛ credere potuiſſent cum
adhuc ſecū eē ⁊ ad p̄orē vitā illū ſurre=
C xiſſe ſꝫ ad reſurrectiōis gl̃iam aſtruēdā
ſufficiebat freq̄nter appēre:maxie a p̄n
cipio qñ i eis hēbat reſurrectiōis fidē fū
dare. Eſt aūt incertū vbi illis.xl.diebus
fuerit:vt dicit.s.Tho. Et idē dicit mag.
hiſt.de patribꝰ q̄s eduxit de limbo. Di=
cit tñ.s.Tho.iij.di.xxij.ꝙ illis q̄dragin=
ta diebꝰ fuit in paradiſo terreſti cū aīa=
bus ſctōrum patrū. Argumēta aūt illa
oia ſufficiēter oñdebāt ꝟitatē reſurre=
ctionis. Oñdit em̄ vt idē dr̃.s.Th.ſe ve
rū corpus.i.nō phātaſticū vel rarū ha=
buiſſe:qꝛ palpabile ⁊ humanum:qꝛ hoc D
videbāt:⁊ idē numero ꝑ cicatrices ⁊ vul
nera:⁊ aīam ꝑ opa vite nutritiue:qꝛ ve
re comedit:⁊ vite ſenſibilis: qꝛ oñdebat
ſe audire:videre ⁊ intellectualis:diſſerē
do de ſcripturis:⁊ diuinitatē in miracu
lo piſciū ⁊ aſcēſione:⁊ ſe eſſe glorioſum:
intrando ianuis clauſis ⁊ euaneſcēdo.
Nō aūt eis apparuit in ſua claritate:qꝛ
illā ferre nequiuiſſent:⁊ forte eū alium
credidiſſent ꝙ̄uis hoc fecerit in tranſfi=
guratiōe ante paſſionis humilitatē:ne
illā deſpicerēt. Cōtra:qꝛ ſi ſpiritꝰ aſſum
pſiſſet corpus potuiſſet eos in iſtis deci=
pere. Ad hoc dicit.s.Tho.in.iij.ꝙ nō eſt
verū:qꝛ ars nō pōt equari nature:ideo E
opera vite non pōt ſpūs in corpore ita
bene exercere ſicut aīa ideoꝙ ex longa
conuerſatione illum cognouiſſent. Hec
oia ex ſancto Tho.

☞ Feria.ij.infra octauas paſche.

☞ Textus euang. Luc.cap.xxiiij.

DUo ex diſcipulis ieſu ibāt
ipſa die i caſtellū qđ erat
in ſpatio ſtadiorum ſexa
ginta ab hieruſalē nomi=
ne Emaus. Et ipſi loquebant adin
uicē de his oībus q̄ acciderant. Et
factū eſt dū fabularētur ⁊ ſecū que
rerent ⁊ ipſe ieſus appropinquans
ibat cū illis. Oculi aūt illorum te=
nebantur ne eum agnoſcerent. Et
ait ad illos. qui ſunt hi ſermones
quos confertis adinuicē:ambulā=
tes ⁊ eſtis triſtes. Et rñdens vnus
cui nomen cleophas dixit ei. Tu ſo
lus peregrinus es in hierl̃m ⁊ non
cognouiſti q̄ facta ſunt in illa his F
diebꝰ. Quibꝰ ille dixit Que. Et di
xerunt de Jeſu nazareno qui fuit
vir ꝓpheta potēs in ope ⁊ ſermo=
ne coram deo ⁊ omni ppl̃o. Et quō
tradiderūt eum ſummi ſacerdotes

⁊ pꝛincipes noſtri in dānationē moꝛ
tis ⁊ crucifixerunt euꝫ. Nos autem
ſperabamus qꝛ ipſe eſſet redēptu
G rus iſrl̄.Et nunc ſup hec oīa tertia
dies eſt hodie qd̄ hec facta ſūt.Sꝫ
et mulieres quedam ex noſtris ter=
ruerunt nos q̄ an̄ lucē fuerūt ad mo
numētū:⁊ nō inuēto coꝛpe ei⁹:vene
runt dicētes ſe etiā viſiōes angelo=
rum vidiſſe q̄ dicunt euꝫ viuere.Et
abierunt q̄dā ex nr̄is ad monumē=
tuꝫ ⁊ ita inuenerunt ſicut mulieres
dixerunt:ip̄m vero nō inuenerunt
Et ipſe dixit ad eos.O ſtulti ⁊ tar=
di coꝛde ad credendum in oībus q̄
locuti ſunt ꝓphete. Nōne hec opꝫ
xp̄m pati ⁊ ita intrare in gloꝛiā ſuā.
Et incipiēs a moyſe ⁊ oīb⁹ pꝛophe
tis interp̄tabaꝛ illis in oīb⁹ ſcriptu
ris q̄ de ip̄o erāt.Et appꝛopinqua
H uerunt caſtello quo ibāt ⁊ ip̄e finxit
ſe lōgius ire.Et coegerūt illū dicē
tes.Mane nobiſcū dn̄e qm̄ adue=
ſperaſcit ⁊ inclinata eſt iā dies.Et
intrauit cū illis: Et factū eſt dū re
cūberet cum illis accepit panem et
benedixit ac fregit ⁊ poꝛrigebat il=
lis.⁊ aperti ſunt oculi eoꝛum et co=
gnouerunt eum.Et ip̄e euanuit ex
oculis eoꝛum.⁊ dixerūt ad inuiceꝫ.
Nōne coꝛ noſtrū ardēs erat in no=
bis dū loqueretur in via ⁊ aperiret
nobis ſcripturas:⁊ ſurgentes ea=
dem hoꝛā regreſſi ſunt in hierl̄m et
inuenerunt cōgregatos vndecim ⁊
eos q̄ cū ip̄is erāt dicētes ꝗ ſurrexit
dn̄s vere ⁊ appꝛuit ſimoni.⁊ ipſi nar
rabāt q̄ geſta erāt in via: ⁊ quomo
cognouerūt eū in fractione panis.

3 DUo ex diſcipulis ieſu ⁊c.Lu.
xxiiij.In p̄ſenti euā.in quo
vna chꝛiſti apparitio poſt
reſurrectionem ſuam nar=
ratur: tanguntur tria pun=
cta quibus ſe vere ſurrexiſſe pꝛobauit:
que ſunt ambulatio: Locutio ⁊ mādu=
catio.¶Quātū ad p̄mū ſciēdū eſt ꝙ oꝛ=
dinata ꝓgreſſio ē ſignū vite i coꝛpe hūa
no.Un̄ Jo.xij.dn̄s dās ſignū vite Lazari
dixit ſoluite ⁊ ſinite abire.⁊ petr⁹ dū cuꝫ
Simone mago pugnaret:⁊ viſ⁹ eēt pꝛo=
pter Simōis incātatiōes caput agitare K
defunct⁹ q̄dā ait.Si viuit ſurgat ⁊ ābu
let:alioq̄ ſciatꝫ phātaſma eſſe.Rō eſt:qꝛ
tria ſunt agētia ſuboꝛdiata.ſ.de⁹ natu=
ra:⁊ ars.Un̄ ſicut natura deo eq̄ri nō p̄t:
ita neqꝫ ars nature.Jōqꝫ null⁹ ſp̄us pōt
q̄cūqꝫ igenio ita bn̄ coꝛp⁹ hūanū mouere
ſicut aīa:q̄ naturaliter eſt ei⁹ foꝛma.Et
iō ābulatio oꝛdinata eſt reſurrectiōis ſi
gnū:⁊ ꝑ illā xp̄s ſe ſurrexiſſe ꝓbauit.Di
cit ergo.(Duo ex diſcipulis Jeſu)nō ex
duodecim:ſꝫ ex.lxx.De vno aūt hoꝝ nō
eſt dubiū qd̄ ipſe eſſet Cleophas: Aliuꝫ
aūt vt dicit Theo.⁊ mag.hiſt.aliqui vt
Greg.i ꝓlo.ſuper moꝛ.tradūt eſſe Lucā
q̄ moꝛe ſcriptoꝝ q̄ ſcripturas.ſ.hiſtoꝛia=
les ediderunt nomen ſuū tacet.Sꝫ th̄.ſ.
Ambꝛo.dicit ꝙ vocabaꝛ Amaon.(Jbāt
ipſa dei)reſurrectiōis.ſ.xp̄i(in caſtellū)
qd̄ vt dicit Aug.ſm̄ Marcū appellatur
villa.(qd̄ erat in ſpatio ſtadioꝛuꝫ.lx.ab L
hieruſalē.)Scd̄m aūt qd̄ dicit Mag.hi=
ſtoꝛiaꝝ:Greci ſcriptoꝛes tradūt herculē
gigātē vno āhelitu.cxxv.paſſ⁹ cucurriſ=
ſe et deinde ſtetiſſe:⁊ a ſtādo ſpatiū huiu
modi vocatū ſtadium. Cuꝫ autem octo
ſtadia faciāt milliare:in ſūma.lx.faciūt
ſeptē milia paſſuū ⁊ quingentos:id eſt
ſeptē milliaria ⁊ quatuoꝛ ſtadia.i.lucas
tres ⁊ tres p̄tes quarte.Hec ille.Et idē
inuit Bed.(noīe Emaus)Sicut autē di
xit Bed.Emaus ip̄a eſt nichopolis ciui=
tas i ſignis paleſtine:q̄ poſt vaſtationē
iudee ſub marco aurelio inſtaurata:mu
tauit nomē.ſꝫ ſi erat ciuitas vt dicit Be
da quō potuit appellari villa:vt dicit
Augu.Ad hoc dr̄ ꝙ abſolute nō fuit vil
la:ſꝫ cōparatiue ad hierl̄m:rōne nobili
tatis hierl̄m ⁊ vicinitatis emaus ad il=
lā.(Et ipſi loq̄banꝛ adinuicē)nō q̄ſi credē M
tes ſm̄ Tho.ſꝫ q̄ſi ſtupētes(de his oīb⁹
q̄ acciderant).i.de xp̄i vita ⁊ moꝛte.Be=
da.Loquētes aūt de ſe dn̄s appꝛopin=
quās comitaꝛ:⁊ vt fidē reſurrectiōis mē
tib⁹ coꝝ incēdat:⁊ vt qd̄ ſe facturū ꝓmi
ſerat impleat.ſ.vbi duo ſunt vel tres cō
gregati in noīe meo ipſe ſum in medio
A eoꝝū.Hec ille.(Et factū eſt dum fabula=
renꝛ)Fabula ꝓpꝛie eſt res q̄ nec vera
nec veriſimilis eſt.⁊ a fando dr̄:eo ꝙ in
ſolo fato conſiſtaꝛ.Fabulari aūt ꝓpꝛie
eſt fabulas vel falſa recitare:ſed exten=
ſo vocabulo oēs ſimul fantes ⁊ colloquē
tes fabulari dicunꝛ:⁊ ita ſumiꝛ hic.Nō
em̄ fabulas:ſed xp̄i facta recitabant(et
ſecum).i.adinuicē(quererent) Nullus
em̄ eoꝝū tenebat locum magiſtri vel di=
ſcipuli:ſed vterqꝫ viciſſim interrogabat
⁊ rn̄debat(Et ipſe ieſus appꝛopinquās
ibat cū illis)quaſi peregrin⁹.Theo.Ob
tēto iam ſpirituali coꝛpoꝛe nō obſtabat
loci diſtantia:quin adeſſet quib⁹ vole=
bat:nec vlterius naturalibus legib⁹ coꝛ
pus ſuum regebat:ſꝫ ſpiritualibus ⁊ ſu
p̄ra naturā.Hec ille.Quō aūt poſſit glo
rioſum coꝛpus ꝑ maximū ſpatiū ad libi
tū quaſi imperceptibiliter moueri:vide
s.Tho.iiij.di.xliiij.(Oculi aūt eoꝝū tene
B banꝛ ne eum agnoſcerent.)¶Eſt auteꝫ
ſciendū:ꝙ ſm̄.s.Tho.in.iij.ſen.diſt.xxj.
xp̄s iſtis oſtēdit ſuam naturalē foꝛmaꝫ.
¶Sed cōtra:qꝛ ipſe in.iij.parte.imo et
btūs Marcus dicit:ꝙ apparuit in alia
effigie.Ad hoc dico ꝙ effigies fuit alie=
na quo ad habitū:qꝛ videbaꝛ peregrin⁹
non aūt quo ad liniamēta ⁊ coloꝛē vul=
tus.vt ipſemet innuit.Sed quare nō co
gnouerūt eū.Ad hoc dicitur ſm̄ eundeꝫ
ꝙ hoc potuit eē qꝛ eū moꝛtuū credebāt.
Non em̄ q̄s facile cognoſceret illū queꝫ
moꝛtuū crederet ſi in alieno habitu vide
ret.Scd̄o potuit eſſe vt idē dicit ꝑ acriſiā
vel ſm̄ alios ꝑ auriſiā:vel meli⁹ aoꝛaſiā
de qua habeꝛ in gl.Gen̄.xix.Eſt ei acri=
ſia vt dicit mag.hiſt.cecitas q̄ facit non
videre nō oīa:ſꝫ q̄ nō eſt op⁹:ſm̄ quā.vt
ſit foꝛte aliq̄n accidit ꝙ q̄rim⁹ id qd̄ ma
nu tenem⁹.Hac aūt ꝑcuſſi ſunt a deo ſo
domite.Gen̄.xix.⁊ volētes cōp̄hēdere he
liſeū.iiij.Reg.vj.Aliq̄n etiā eſt a diabo=
lo vel a magis.Et ſic accidit iſtis.Un̄ no
C tandū eſt verbum ꝙ oculi eoꝝū tenebā=
tur:⁊ hoc vel a deo efficiēte:vl̄ a diabolo
deo ꝑmittēte.vt dicit Aug.de ꝯſēſu euā
geli.Sꝫ ꝓ his notādū eſt ꝙ p̄dicta ceci
tas apd̄ diuerſos diuerſimode noīaꝛ:ſi-
ne ſcriptoꝝ iſcitia:ſiue alia qualibet cā.
Solū autē i duo modi ſcribēdi videtur
initi veritati.ſ.dicēdo cū Aug.aoꝛaſia.qꝛ
cecitas grece aoꝛaſia dr̄:vel dicendo cū
s.Tho.acriſia:ab a qd̄ ē ſine ⁊ criſis iudi
ciū.Sed aug.ſic ſcribit conſulens ver= D
boꝛum lepoꝛi.s.Tho.aūt ſeruauit pꝛo=
pꝛietatē vocabuli:qꝛ iſta paſſio non eſt
cecitas per defectum viſiue patentie:q̄
grece dicitur aoꝛaſia:ſed per ligationeꝫ
ſenſus vel impedimentum iudicij.Uel
tertio pōt dici ꝙ in ip̄o trāſitu ad imoꝛ=
talitatē aliquo mō fuit alteratum coꝛ=
pus xp̄i:vt dicit mag.hiſt.ſicut ⁊ puero
accidit cū ſit vir.Quō aūt poſſit videri
coꝛpus gloꝛioſum ab oculo nō gloꝛioſo
dicūt aliqui ꝙ pōt illud videre quo ad
ſuum coloꝛē:ſed non quo ad lucē gloꝛio
ſam:ſed oppoſitū tenet.s.Tho.in.iiij.di.
xliiij.qꝛ illa claritas non differt a natu=
rali niſi quo ad cām.Un̄ cū btūs ſe oſten E
dat plus vel minus lucidū:vt ſibi pla=
cet pōt ab omni oculo videri ſi vult.Sꝫ
quare xp̄s nō voluit ab eis agnoſci?Di
ciꝛ ꝙ ſm̄ Tho.fuit ꝓpter multa.Pꝛimo
vt totā ſuā dubiā intentionē reuelent:
⁊ vulnus detegentes recipiant medici=
nā.Hec ille.Scd̄o vt cognoſcerēt ꝙ q̄=
uis coꝛp⁹ ip̄ꝫ qd̄ paſſū fuerat ſurrexerit
nō tn̄ erat āpli⁹ tale vt eſſet oīb⁹ viſibi=
le:ſꝫ tm̄ his a quibus vellet videri.Hec
idē.Tertio vt nō dubitēt quare de cete
ro non cōuerſatus intra plebē quia ſcꝫ
poſt reſurrectionē cōuerſatio ei⁹ erat di
gna hoībus:ſed diuina magis.Hec ille.
Quarto ſꝫ.s.Tho.⁊ Greg.fuit qꝛ diui=
na nobis manifeſtanꝛ ſm̄ ꝙ ſum⁹ diſpo
ſiti Greg.Cōueniēter ēt eis ſpēꝫ quā nō
agnoſcerēt oñdit:hoc agēs foꝛis i oculis
coꝛpis:qd̄ apud ipſos intus agebat in
oculis coꝛdis.Jpſi nāqꝫ apd̄ ſemetip̄os ⁊
amabāt ⁊ dubitabāt.De ſe ergo loquē=
tib⁹ p̄ſentiā exhibuit.ſꝫ de ſe dubitātib⁹
cognitionis ſue ſpēm abſcōdit. Hec ille. F
¶In hac p̄te eſt documētū moꝛale ꝙ ſꝑ
bōa nobis loquēda ſūt vt nobiſcū ſit xp̄s
¶Moꝛaliꝛ aūt hierl̄ꝫ q̄ dr̄ viſio pacis:ſi
gnificat patriā in q̄ videbiꝛ rex i decoꝛe
q̄ eſt pax nr̄a.Emaus ꝓo qd̄ iterpꝛetaꝛ
mr̄ feſtinās ſignificat eccleſiā militantē
q̄ fideles gn̄at p̄dicādo:balneat bapti=

zādoꝛ nutrix exhoꝛtādo: ⁊ ꝯſolaꝛ ꝑmittē
do.j.Coꝛ.ij. Tanq̄ꝫ paruulis in xp̄o lac
vobis dedi nō eſcam. Feſtinat aūt in pa
G triā ingredi. Iſti ergo ꝑdita fide foꝛma⸗
ta ieſu: cū iā eſſent in hierl'm per ſpem
qua erant quaſi ſecuri: reuertunꝛ ab ea
ad emaus: ſed vbi illū recognoſcunt co
gnitione ſpirante amoꝛē: reuertuntur
in hieruſalem vbi etiam vident chꝛiſtū.
¶ Quantū ad ſcōm ſciendū eſt ꝙ reſur⸗
rectiōis vere ſignū eſt loq̄ bene. Et hu⸗
ius eſt eadē ratio ſicut ⁊ in ambulatiōe.
Vñ ⁊ diabolꝰ incuſatꝰ ꝙ per arreptitiū
incōgrue loquereꝛ: dixit ꝙ iſte ruſticꝰ ita
groſſam hr̄et linguam ꝙ ſuo mō nō po
terat illā mouere. Et d̓ adoleſcēte ſuſci⸗
tato Lu.vij. dr̄ ꝙ cepi loq̄ ī ſignū.ſ. vere
reſurrectiōis. Dicit ergo (⁊ ait ad illos
Qui ſūt hi ſermōes quos ꝯfertis ad in⸗
uicē ambulātes ⁊ eſtis triſtes?) Gre. Cō
ferebāt quidē itra ſe quaſi nō amplꝰ ex
pectātes xp̄m videre: ſed doloꝛoſi q̄ſi ꝑ
empto ſaluatoꝛe. Hec ille. ¶ Interrogat
H aūt nō ex ignoꝛātia: ſꝫ vt ex rn̄ſione eoꝝ
incredulitas cōuenictiꝰ arguaꝛ. (Et rñ⸗
dēs vnꝰ cui nomē cleophas: dixit ei) cre
dēs qđ eſſet ꝑegrinꝰ q̄ ad paſcha vēiſſet
ī hierl'm (tu ſolꝰ peregrinus es ī hierl'm
⁊ nō cognouiſti q̄ facta ſunt in illa his
diebꝰ.) Ubi aduertendū ꝙ ly ſolꝰ nō ex⸗
cludit alios ꝑegrinos ab iſto cū mlti fue
rint in paſcha ex q̄ſi innūerabiles: ſed ex
cludit iſtū a cognitiōe moꝛtꝫ xp̄i cū alijs
peregrinis: vt ſit oꝛdo. Tu es ꝑegrinꝰ ⁊
ſolus.i. inter ꝑegrinos nō cognouiſti in
hierl'm. que facta ſunt in ea.q.d. Miruꝫ
eſt ꝙ ſolus neſcias qđ oēs ſciūt (q̄bus il
le dixit. Que? Et dixerūt ei. De Ieſu na⸗
zareno q̄ fuit vir pꝛopheta) Beda. Pꝛo⸗
phetā fatenꝛ filiū dei tacēt vel nonduꝫ
ꝑfecte credētes vl' ſolliciti ne inciderent
in manus iudeoꝝ ꝑſequentiū qꝛ neſcie
bāt q̄s eſſet qđ verū credebant celātes.
Hec ille (Potens in opere) miraculoꝝ. (⁊
ſermone) pꝛedicatiōis (coꝛā deo).i. in ve⸗
ritate (⁊ oī populo).i. etiā apparēter (et
I quō tradiderūt eū ſummi ſacerdotes).i.
pꝛincipes ſacerdotū: q̄ erāt.xxiiij. (et pn̄
cipes popul).i.i. nobiles. Uel ſūmi ſacer⸗
dotes ipſi ſūt pn̄cipes. ⁊ ly ⁊ ſtat ꝓ idē.
Iſti eñ tradiderūt Ieſum (ī dānationeꝫ

moꝛtis: ⁊ crucifixerūt euꝫ) qꝛ ꝑſuaſerunt
populo vt a pilato peterent barabbā. ⁊
ieſus crucifigereꝛ Greg. Subdiꝛ autem
deſperationis vox cū ſubdiꝛ. (Nos aūt
ſperabamus ꝙ ipſe eſſet redēptu[r]ꝰ iſrl') K
Superabamus inquit nō ſperamus: ac
ſi moꝛs dn̄i ſimilis eſſet moꝛtibus alioꝝ.
Hec ille. Theo. Expectabāt eñ xp̄ꝫ ſal⸗
uaturū ⁊ redēptuꝝ ppl'm iſrl' ab ingruē
tibus malis ⁊ a ſeruitute romanoꝛum.
Ip̄m quoq̄ꝫ credebant terrenū regē fieri
qui putabant nec ꝓmulgatā in ſe moꝛ⸗
tis ſuiam cauere potuiſſe. Hec ille. Be⸗
da. Merito ergo triſtes incedebant: qꝛ ⁊
ſeipſos quodā mō arguebāt: ꝙ in illo re
dēptionē ſperauerunt, quē iam moꝛtuū
viderant: nec reſurrecturuꝫ credebant:
⁊ maxime dolebant eū ſine culpa occiſū
quem nouerāt innocētē. Hec ille. Theo.
Uidenꝛ tñ hi viri nō omnino increduli
eſſe per hoc qđ ſubdiꝛ. (Et nunc ſup hec
oīa tertia dies eſt hodie ꝙ hec facta ſūt)
in quo videnꝛ habere memoꝛiam eius
qđ eis dn̄s dixerat ſe die tertia reſurre⸗ L
cturum. Hec ille. Unde ⁊ relatam a mu
lieribus reſurrectiōis famam cōmemo⸗
rant: cum ſubditur: ſꝫ ⁊ mulieres quedā
ex noſtris terruerūt nos narrātes factū
tā inſolitū. Uel terruerūt nō de reſurre⸗
ctiōe quā nūtiabāt: ſꝫ de ablatiōe coꝛpo
ris quā apoſtoli timebāt. Uel ꝑ terroꝛē
ſm̄ Greg. intelligiꝛ ſtupoꝛ. Apoſtoli eñ
ñ exiſtimabāt firmū qđ referebāt ille. et
tñ ſtupebāt (q̄ ante lucē fuerūt ad monu
mentū ⁊ non inuenerūt coꝛpꝰ eiꝰ dicētes
ſe etiā viſionē angeloꝛū).i. angelos viſi
biles in aſſumptiōis coꝛpibꝰ apparētes
(vidiſſe: q̄ dicūt eū viuere) ſꝫ tñ apl'i ple
ne nō credebāt: timētes ne tāq̄ꝫ mulie⸗
res fuiſſent deluſe (⁊ abierūt q̄dā ex no⸗
ſtris).i. Petrus ⁊ Ioānes ⁊ foꝛte alij (ad
monumētū: ⁊ ita inuenerūt) ſepulcrum
vacuū (ſicut mulieres dixerūt: ip̄ꝫ v̄o nō
inuenerūt) Alicubi circa ſepulcrū ⁊ ſic pꝫ
ꝙ iſti nō erāt ex toto icrudeli vel diſpe⸗
rati: ſed erāt fluctuātes. ⁊ plus foꝛte ad
incredulitatē ⁊ deſpationē q̄ꝫ ad oppoſi
tā partē declinabāt. Iō ip̄e incipit eos
redarguere cum ſubdiꝛ (Et ipſe dixit ad M
eos: o ſtulti) pp mentis cecitatē. Nec hoc
dixit q̄ſi īferēs cōtumeliā: ſꝫ oñdēs ma⸗

gnā eoꝝ ignoꝛātiā. Nec ad iīuriādū ſed
ad coꝛrigēdū: ⁊ ad eoꝝ vtilitatē. (⁊ tar⸗
di coꝛde).i. duri volūtate. (ad credendū
in oībꝰ: q̄ locuti ſunt ꝓphete) de xp̄o. q̄ſi
diceret. Iſta q̄ credere nō vultis oīa ſūt
A ꝑdicta a pꝛophetis. Et qꝛ deꝰ mētiri nō
pōt: neceſſariū fuit ex ſuppoſito qđ ita
fieret lꝫ non abſolute. Uñ ſubdiꝛ? (Nō⸗
ne hec) q̄ dixiſtis (opoꝛtuit pati xp̄m) ſcꝫ
ſi deus ſic ꝑdixit: ⁊ ad redēptionē gn̄is
humani [⁊ ita] ꝑ hūilitatē paſſionis [in⸗
trare in gloꝛiā ſuā].i. in locū in quo vꝛ
gloꝛia ſua.ſ. celeſtē. vel in gloꝛiā ſuaꝫ id
eſt ſibi in ſuo coꝛpe debitā. Surrexit eñ
gl'ioſus in coꝛpe: cū añ ſolū eſſet gl'ioſus
in aīa. Iſido. Sed ſi opoꝛtebat xp̄m pa⸗
ti: tñ q̄ eū crucifixerūt rei ſunt. Nō enim
ſatagebāt perficere qđ deꝰ diſponebat.
Uñ ⁊ eoꝛuꝫ executio fuit impia. dei vero
diſpenſatio pꝛudētiſſima qui nequitiaꝫ
eoꝛū in bn̄ficia generis humani conuer
tit quaſi vtens viperis carnibus ad an⸗
tidoti ſalutiferi confectionē. Hec ille. Ex
B his pꝫ quātū fatui ſunt q̄ per tribulatio
nes nolūt intrare in gloꝛiā alienā. ſicut
ſi q̄s nollet intrare ciuitatē ꝑ regiā po⸗
tā. Opoꝛtuit aūt xp̄m pati ꝓpter multa
pꝛimo ꝓpter patris pꝛeoꝛdinationem.
Mat.xxvj. Calicē quē dedit mihi pr̄ nō
vis vt bibā illū? Scđo ꝓpter ſcripturaꝝ
īpletionē. Uñ ibi diciꝛ. Quō ergo īplebū
tur ſcripture. Tertio pp ſuā exaltationē
vt hic dr̄. Quarto ꝓpter nr̄am infoꝛma
tionē ſcilicet vt diſcamꝰ illud Act.xiiij.
per multas tribulationes opꝫ nos in⸗
troire in regnū dei. Quito ꝓpter nr̄aꝫ re
dēptionē.j. Pe.j. Nō coꝛruptibilibꝰ au⸗
ro ⁊ argento redēpti eſtis. Sexto ꝓpter
nr̄am recōciliationē. Roma.v. Cū īimi⸗
ci eſſemꝰ recōciliati ſumꝰ deo ꝑ moꝛtē fi
lij eiꝰ. Septio ꝓpter inferni ſpoliationē.
nē. zacha.ix. Tu v̄o in ſanguine teſtamē
ti eduxiſti vinctos tuos de lacu. Octauo
pp celi apertionē ⁊ repletionē. p̄s. Aſcē⸗
dēs in altā captiuā duxit captiuitatem.
Ut autē oſtenderet ꝙ ita ſcriptū erat ſe⸗
C quitur [Et incipiēs a moyſe].i. a q̄nq̄ꝫ
libꝛis moyſi [⁊ oībꝰ ꝓphetꝫ intep̄tabaꝛ]
i. declarabat illis] in oībꝰ ſcripturꝫ].i. in
oībꝰ libꝛis ſcripture [q̄ de ip̄o erāt] non
oīa: qꝛ tā bꝛeue ſpatiū nō ſufficeret. ſꝫ ea

q̄ erāt ad ſuū ꝓpoſitū ꝓ diſcipuloꝛum
inſtructione opoꝛtuna. ¶ In hac parte
eſt moꝛale documentū de quo ait Bed. D
Si antē moyſes ⁊ ꝓphete de xp̄o locuti
ſunt. ⁊ eū ꝑ paſſionē intraturū ꝑdixerūt
quō gloꝛiaꝛ ſe eſſe xp̄ianū q̄ neq̄ꝫ quali⸗
ter ſcripture ad xp̄m ꝑtineāt inueſtigat
neq̄ꝫ ad gloꝛiā quā cum xp̄o habere cu⸗
pit per paſſioneꝫ attingere deſyderat?
Hec ille. ¶ Quantū ad tertiū ſciendū eſt
ꝙ mādu catio eſt ſignū reſurrectionis.
Uñ ⁊ Lu.viij. puelle ſuſcitate iuſſit dn̄s
vt darent manducare in ſignū reſurre⸗
ctiōis. Diciꝛ ergo [Et appꝛopinquaue⸗
rūt caſtello quo ibāt.] ⁊ ſupple rogabāt
vt cū eis maneret [⁊ ipſe oſtendēs ſe ibi
nolle eſſe finxit] nō verbis mentiēdo: ſꝫ
coꝛpus ꝯponēdo [ſe longius ire] ad oſtē
dendū ſm̄ Greg. ⁊ Augu. ꝙ a coꝛdibus
eoꝝ diſtabat. Nec ſic fingere.ſ. ad ſigni
ficandū eſt pctm̄: vt iſti dicūt ſꝫ ad deci⸗
piendū Sicut eñ vt dicit Aug. licitū eſt
fingere v̄bꝫ: vt cū dr̄ pabola ita ⁊ factꝫ q̄ñ
fit ad aliquā v̄itatē exp̄mēdā Gre. ſꝫ qꝛ
eē extnei a charitate nō poterāt hi cū q̄bꝰ
charitas gradiebaꝛ: eū ad hoſpitiū q̄ſi pe E
regrinū vocāt. Uñ ſeq̄ꝛ. [Et coegerūt il⸗
lū] Ex q̄ exēplo colligiꝛ ꝙ ꝑegrini nō ſolū
ad hoſpitiū inuitādi ſunt: ſed etiā trahē
di. Hec ille. [Dicētes: Mane].i. volumꝰ
ꝙ maneas (nobiſcū q̄m aduespaſcit: et
⁊ inclinata eſt iā dies).ſ. ad occaſum. Et
ꝑ diem intelligiꝛ cā diei.ſ. ſol. (Et intra⸗
uit cū illis.) Greg. Menſam ponunt: ci⸗
bos offerūt: ⁊ deū quē in ſcripture ſacre
expoſitiōe nō cognouerāt: ī panis fra⸗
ctiōe cognoſcūt. Hec ille. Et v̄r velle Gre
go. ꝙ aliq̄ñ maius lumē nobis confert
eleemeſyna: q̄ꝫ lectio ſcripturaꝝ (⁊ factū
eſt dum recūberet cū illis.) Qꝛ eñ anti⸗
qui in lectis comedebāt: edētes ad men
ſaꝫ dicunꝛ accūbere vel recūbere. (Acce
pit panē ⁊) ſicut ante paſſionē ꝯſueuerat
(bn̄dixit.) Bn̄dicēdꝰ eſt autē cibꝰ ꝓpter F
tria. Pꝛio ne in eo ſit diabolꝰ ⁊ eū diglu
tiamꝰ: ſicut de q̄dā moniali narrat Gre.
in dia. ꝙ eū diglutiuerit cū lactuca quā
ſine bn̄dictione auide momoꝛdit. Scđo
ne ibi ſit venenū aut aliđ coꝛpal'r nocēs ſi
cut erāt ī potu q̄ btō bn̄dicto oblatꝰ ē: vt
idē dicit in eodē. Tertio vt v̄tus cibi di⸗

nina inuocatiōe fortificata magis nobis
ꝯferat vt expedit. Sūpto vero cibo ſunt
deo grē referēde: ſicut ⁊ xp̄s poſt cenam
dixit hymnū: vt dr Matt. xxvj. vt iterato
G nos reddamꝰ diuino bn̄ficio dignos (ac
fregit) ſic ſine gladio ſicut alij incidunt
gladio: vt vr̄ atteſtari. s. Tho. in. iij. q̄ di
cit hoc [⁊ porrigebat illis: ⁊ aperti ſunt
oculi eorū] mētales ſm̄ Chry: qr corpora
les nō habebāt clauſos. Sed qr iſta co-
gnitio fuit ſenſibilis: meliꝰ eſt vt de ocu
lis corporis accipiamꝰ hoc ſicut et Aug.
videt accipere de cōſenſu euang. q̄ dicit
ꝙ lꝫ oclos clauſos nō haberēt: tn̄ inerat
aliqd nō ſignās eos cognoſcere qd vide
bāt. Poſſumꝰ ergo eorū oclos tūc aptos
fuiſſe dicere: vel qr remota ē acriſia: vel
qr p fractionē panis reducti ſunt in co-
gnitionē incogniti [⁊ cognouerūt eū] eē
magr̄m ſuū [⁊ ipe euanuit ex oculis eo-
rū] hoc eñ facere potuit cū haberet glo
rioſum corpus. Et debuit ꝓpter multa
ſm̄ Theo. Primo qr nō erat in tali ſtatu
vt diutius cū eo ꝯmorari deberēt. Scd̄o
vt eorū affectū augeret ex ſubtractione
ſui. Vn̄ ſeqtur [Et dixerūt ad inuicē. Nō-
ne cor noſtrū ardēs erat in nobis de Je
H ſu dū loqueret in via et apperiret nobis
ſcripturas] Iſte aūt ardor duplr̄ cauſa-
tur. Vno modo ab ipſis verbis vt dicit
Orig. ⁊ Theo. qbus iſti illuminabant vt
crederēt magr̄m ſuū eſſe verū redēptorē
⁊ ꝯſr̄ inſurgebat amor. Cognitio eñ ꝓ-
prij boni eſt amoris cauſa. Alio mō pote
rat cauſari a dño intrinſecus inflāmāte
[Et ſurgētes eadē hora] ſine cena: cōten
nētes noctis tenebras ⁊ odia iudeorum
(regreſſi ſunt in hierl'm) vt nūtiarēt iſta
incluſis ꝓpter metū iudeorū diſcipulis
(Et inuenerūt cōgregatos vndecim) qr
erat adhuc ibi thomas (⁊ eos q̄ cum ipſis
erāt: dicētes: qr ſurrexit dñs vere ⁊ appa
ruit ſimoni) cui fidē plus q̄ mulieribus
adhibebāt. Sicut aūt dicit Bed. ex mō
loquēdi euangeliſtarū ⁊ pauli apl'i. dñs
intelligit Petro p̄mo inter oēs viros ap
I paruiſſe. Sicut eñ dicit Chry. p̄mo ap-
parebat digniori: ⁊ cū ille viſa referebat
aliꝰ minꝰ dignus diſponebat ad viſionē
⁊ ſic ei appebat poſtmodū: ⁊ ſic de alijs
(Et ipſi narrabāt q̄ geſta erant in via ⁊
quō cognouerūt eū in fractione panis.)
¶ In hac pte eſt morale documētū libē-
ter audiēdi ꝟbū dei. De q̄ ait Grego. Ex
audito ſermōe inardeſcit animꝰ: cordis
frigꝰ recedit fit mēs in ſuperno deſyde- K
rio anxia: audire libet ꝑcepta celeſtia: et
quot mādatis inſtruitur quaſi tot facibꝰ
inflammatur. Hec ille.

Feria. iij. infra octa. paſche.
Textus euāg. Luc. c. xxiiij.

STetit Jeſus in medio di-
ſcipulorū ſuorum: et dixit
eis. Pax vobis: ego ſum
nolite timere. Cōturbati
vero ⁊ cōterreriti exiſtimabāt ſe ſpi
ritū videre. Et dixit eis. Quid tur
bati eſtis: ⁊ cogitationes aſcēdunt
in corda vr̄a. Videte manus meas ⁊
pedes meos: qr ego ipe ſum. Palpa
te ⁊ videte qr ſpūs carnē ⁊ oſſa non
habet ſicut me videtis hr̄e. Et cum
hoc dixiſſet. Oſtēdit eis manus et
pedes: Adhuc autem illis non cre-
dentibus ⁊ mirantibus pre gladio L
dixit. Habetis hic aliquid qd mā-
ducetur. At illi obtulerunt ei par-
tem piſcis aſſi et fauum mellis. Et
cum manducaſſet corā eis: ſumens
reliquias dedit eis. Et dixit ad
eos. Hec ſunt verba que locutus
ſum ad vos cum adhuc eſſem vo-
biſcum qm̄ neceſſe eſt impleri om-
nia que ſcripta ſunt in lege moyſi
⁊ ꝓphetis: ⁊ pſalmis de me. Tunc
aperuit illis ſenſum vt intelligerēt
ſcripturas. Et dixit eis. Quoniam
ſic ſcriptū eſt: ⁊ ſic oportebat chri-
ſtum pati et reſurgere a mortuis
die tertia: ⁊ predicari in nomine eiꝰ
penitentiam et remiſſionem pecca
torum in omnes gentes.

STetit Jeſus in medio diſcipu M
lorū ⁊c. Luc. xxiiij. In preſen-
ti euangelio tangunt tria pūc-
ta: que ſunt Apparitio: Con-
turbatio. Illumiatio. ¶ Quā-
tum ad primum ſciendum eſt ꝙ ea que
in preſenti euāgelio narrantur contige
runt ſtatim poſt illa q̄ dicta ſunt in ꝑce-
dēti euāgelio. Sicut eñ habet a btō Lu
A ca dū illi duo q̄ iuerāt in emaꝰ q̄ eis ꝯti-
gerāt enarrarēt: et alij diſcipuli dicerēt
ſimiliter ꝙ Petrꝰ viderat dñm: ſtatim Je
ſus affuit. Et hoc ē qd hic dr (Stetit Je-
ſus in medio diſcipulorū ſuorū). i. ſubito
apparuit: ſine apparēti ambulatiōe vel
motu. Sꝫ eſt hic duplex qō. Quō eñ po-
tuit ibi apparere ſubito: qr vt dr Joā. xx.
fores erāt clauſe. Ad hoc dicūt ſcti ꝙ di
uina ꝟtute pn̄t ſimul eſſe duo corpora ⁊
qualiter fiat vide in ſequenti euāgelio.
¶ Alia qō eſt: qr ſm̄ Lucā iſti diſcipuli
erāt vndeci: Dicit eī ꝙ illi q̄ regreſſi ſunt
de emaꝰ inuenerūt ꝯgregatos vn̄cim. Sꝫ
Jo. vero nō erāt niſi decē Nam dicit ꝙ
Tho. nō erat cū eis ⁊ clarū eſt ꝙ iudas
crepuerat ſuſpēſus. Ad hoc autē ſoluit
Aug. de ꝯſen. euā. duplr̄. Prio qr Thom.
exiuit foras anq̄ xp̄s apperet q̄ tn̄ Tho.
interfuit relationi cleophe ⁊ ſocij eius q̄
iuerāt in emaus: ſꝫ eis nō credidit: imo
B nec alijs decē credidit dicentibꝰ vidimꝰ
dñm. Scd̄o. qr cū dicit Lu. ꝙ inuenerūt cō
gregatos vndecim: nō loquit de aplīs: ſꝫ
gn̄aliter de diſcipulis q̄ ibi vn̄cim erant
ſine Tho. Sed iſtū modū ſoluendi ipſe-
met reprobat ibidē p hoc ꝙ dicit Luc. ⁊
eos q̄ cū ipſis erāt: qr ptꝫ ꝙ plus q̄ vn̄-
cim erāt. Poſſumus aūt tertio ſoluere ꝙ
noie vndecim intelligit ipm̄ collegiū. xj.
aplorū. etiā ſi ibi vnus aut duo defuiſ-
ſent: dūmō ibi eēt maior ps eorū. ¶ Alia
qō eſt qr vt teſtat Mat. ⁊ Mar. dñs dixe
rat ſe vidēdū a diſciplīs in galilea: ⁊ hic
dr ꝙ i hierl'm eis apparuit congregatis.
Ad hoc ſoluit Amb. dupliciter Primo di
cēs ꝙ dñs qdem dixerat ſe forte in gali-
lea vidēdum: ſꝫ diſcipuli territi ſe ꝯclu-
ſerunt ꝓpter metū iudeorū: ideo eis xp̄s
ad eos ꝯfortādos apparuit: ⁊ poſt in ga
lileā eos duxit. Et dicit Grecus: hoc nō
C eſt trāſgreſſio ꝓmiſſi. ſed feſtina ex be-
nignitate impletio. Scd̄o dicēs: qr dñs
paucis apparuit in hierl'm: ſed multis
in galilea in mōte (Et dixit eis) volēs ti-
midos ꝯfortare. (Pax vobis) ſupple ad-
ſit. ¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ ſicut dicit ſan.
Tho. ſup Jo. ⁊. iij. q. xlix. et. iij. diſt. xxvij.
pax eſt trāquilitas ordinis. Tūc eñ ali-
qua dicunt pacē habere: qn̄ eorum ordo
inturbatꝰ manet in hoīe autē eſt triplex
ordo: vt ibi. s. ſuper Jo. dicit. s. ad deum:
ad ſe ⁊ ad ꝓximū. Et ſic triplex eſt hoīs D
pax. Vna qua pacificatur deo totaliter
eius ordinationi ſubiectus. Alia q̄ paci
ficatur ſibiipſi p ꝯſonātiam viriū. i. intel
lectus ⁊ volūtatis et appetitꝰ ſenſitiui.
Aliqua pacificat ꝓximo p hoc qd nō hꝫ
ꝯriā volūtatē. Nullꝰ tn̄ dr ſimplr̄ hr̄e pa
cē niſi oēs tres habeat qr vt idē dicit. ij.
ij. q. xxix. pax ſupra ꝯcordiā ꝙ dicit vnio
nē appetitꝰ cū ꝓximo: addit vnionē ha
bētis pacē ad ſeipm̄ q̄ aūt hꝫ pacē ad ſe-
ipſum: hꝫ ēt illā cū deo: cū viuat ſm̄ rō-
nē. Vn̄ Aug. lib. de ꝟbis dñi. diffiniēs pa
cē ſctōrū dicit. Pax ē ſerenitas mētis vt
ſcꝫ rō ſit libera ⁊ nulla affectiōe religa-
ta: trāquilitas animi. vt. s. affectꝰ ſenſi-
tiuus ſit a moleſtia paſſionum liber. ſim
plicitas cordis: vt. s. volūtas i deū obie-
ctū ſuū totaliter ferat: amoris vinculū
vt. s. diligat ꝓximus: ꝯſortiū charitatis: E
vt diligat deꝰ. Xp̄s ergo oibus diſciplīs
ſuis pacē optat: ⁊ iprecat: qr q̄libet ꝑdi-
ctarū erat eis neceſſaria. Nā facti erāt
inimici dei p infidelitatē aut negationē.
⁊ habebāt in intellectu dubietatē. in vo
lūtate frigiditatē: ⁊ in ſenſu timiditatē:
⁊ iterū eos iudei inſequebant. Diſcipu-
li autē qr priꝰ timebāt iudeos: viſo dño
etiā timebāt adeſſe ſpm̄ quē ſub forma
dñi viderēt. ideo iſtū ſcd̄m timorē voluit
remouere di. (ego ſum). s. magr̄ veſter in
ꝟitate: ⁊ nō res phātaſtica: iō (nolite ti-
mere) Quod dupliciter intelligit. Vno
mō quaſi velit dñs a diſcipulis exclude
re metū quē anteq̄ loqueret incurrerāt
Alio mō q̄ſi velit eos ꝑſeruare a metu q̄
rationabiliter debebant accidere eis.
¶ In hac aūt parte eſt morale documē-
tū ꝙ pacē diligamus quā dñs moriēs
ꝯmēdauit ⁊ reſurgēs iprecatus eſt. De
hoc Grecꝰ. Pudeat nos pacis munꝰ de-
ſerere. Quā nobis xp̄s hinc diſcedens re F
liquit. Pax eſt res ⁊ nomen dulce cōmē-
datū ab omnibus obſeruatū a paucis.
Que autē eſt cauſa. Fortaſſis ambitio
dñi: aut liuor aut odium aut contemptꝰ

aut aliqd huiuſmodi ex his q̄ dei igna-
ros videm⁹ incurrere. Dei qppe preci-
pue pax eſt que cōfederat omnia cuius
nihil eſt adeo proprium ſicut vnitas na
ture ⁊ pacificus ſtatus. Tranſſumit̃ ṽo
G ab angelis et diuinis poteſtatibus q̄ ad
deum ⁊ adinuicē pacifice ſe habēt. Dif-
funditur vero per totā creaturā: cui⁹ eſt
decor trāquillitas. In nobis autē ma-
net ſm animā quidē per inueſtigationē
virtutū ⁊ cōicationē: ſm corp⁹ ṽo in mē
brorū ⁊ elementorū ɔmēſuratione: quo
rum alterū pulcritudo: alterū ſanitas
appellatur. Hec ille. ¶ Quātū ad ſcōm
tāgit̃ diſcipulorū conturbatio: cū dicit̃:
(Cōturbati ṽo: ⁊ cōterriti) Sicut em̄ di
cit Theo. per ṽbum pacis non eſt ſeda-
tus turba diſcipulorū qui nō credebant
veram carnem potuiſſe de ſepulcro re-
ſurgere. Et ideo non fuerūt a primo me
tu liberati: vel ſaltem nō fuerūt a futu-
ro p̄ſeruati. Cauſa vero timoris ſubdit̃.
(Exiſtimabant ſe ſpm̄ videre). ſ. quē xp̄s
in paſſione emiſit. ſm Tho. Uel per ſpm̄
poſſumus intelligere nō ſpm̄ xp̄i: ſed ge
neraliter omnem immaterialē ſubſtan
H tiam: p̄cipue angelum bonum vel malū.
¶ Sciendū eſt aūt q̄ ſicut dicit. s. Tho.
ſup Job. natura inferior ſemp timet ad
p̄ntiam ſuperioris: qd̄ intelligēdū ē ſi ſu
perior app̄hendat̃. Act⁹ em̄ appetit⁹ cu
iuſmodi eſt timor nō elicit̃ niſi p̄uia co-
gnitione. Tripl̃r autē app̄hēdit̃ natura
ſuperior. Uno mō i gn̄ali dū ſit imagni
tio alicuius potentis nocere: ⁊ neſcit̃ qd
ſit. vt cū qs in nocte vel ſolus timet nihil
vidēdo vel ſp̄ualiter cogitādo ſ; ſolum
cōcuſſus ſilentio tenebroſo ⁊ ſolitudine.
Alio mō in ſp̄ali dum app̄hendit̃: diabo
lus aut alius ſp̄us adeſſe l; non videat̃.
Tertio mō qn̄ app̄hēdit̃ i ſp̄uali ſub ali-
quo corp̄ali ſigno repētino ⁊ inſolito: vt
cū qs ſub aliqua vmbra ſpm̄ videt: ⁊ tūc
maxime cauſat̃ timor. Aīa autē rōnalis
dū ſeparat̃ a corpe: trāſit quodā; modo
in ſtatū angelicū: vñ ⁊ eodē mō intelligit
vt angelus: iō eſt ſuperior aliquo modo
ɔiuncta ⁊ ab ea timet̃. Uñ quia cadauer
I facit nobis ſeparate aīe app̄henſionem
timemus in locis cadauerū. Similiter
quia loca ſancta inhabitāt angeli time-
mus in eis. Sed hic eſt qd̄: quō potuit pe
trus conturbari q̄ ſciebat dn̄; ſurrexiſſe.
Ad hoc dupl̃r ſoluit Amb. Uno modo vt
dicant̃ diſcipuli ɔturbari. i. maior pars
eorū. Alio mō vt dicat̃ ɔturbatus petr⁹ K
de hoc q̄ clauſis ianuis xp̄s intrauit. (Et
dixit eis) volēs. ſ. dei filiū ſe probare ſm
Theo. eo q̄ mentis agnoſcere poſſet ar-
cana. (Quid turbati eſtis) p̄pter timorē.
Hoc aūt dixit nō increpādo eos de timo
re: q: cū iſte timor eſſet naturalis: non
erat pctm̄: licet nō oſtendendo q̄ nō ha
bebāt rectū iudiciū de eo q̄ apparebat.
Uñ ſubdit̃ (⁊ cogitationes) falſe ⁊ perni-
cioſe ſm Bed. (aſcēdunt in corda vr̄a). i.
in mentes q̄ dirigūt alias vires: ſicut cor
diligit alia membra. ¶ S; quare iſti q̄ſi
increduli ſm Lu. dicunt̃ rep̄hēſi. cū di-
cat. b. Jo. q̄ viſo dn̄o gauiſi ſunt. ¶ Ad h̄
dicit Amb. q̄ a p̄ncipio nō crediderunt:
vt dixit Lu. ſ; crediderūt in p̄ceſſu. ⁊ ga
uiſi ſunt vt dicit Jo. Sed pōt dici q̄ ſtāt
ſimul iſta: q̄ non crederent firmiter ⁊ tñ
gauderēt imo valde gauderēt. Uñ et lu-
cas infra dicit. Adhuc aūt illis nō credē
tibus ⁊ mirantib⁹ p̄ gau. ⁊c. Deinde xp̄s
vult eis facere fidē q̄ vere reſurrexit in
vera carne: ⁊ nō in apparētia tm̄. Et hoc L
fecit p̄mo offerēdo viſui accidētia corpis
ſui: puta cicatrices. Scd̄o ſe exhibendo
palpabilē. Tertio exercēdo opa vite: pu
ta comedēdo. Op⁹ em̄ vite dr̄ omne op⁹
aīe. q̄ eſt p̄cipiū vite in materialib⁹ vi-
uētibus. Primū arguebat idētitatē ſup-
poſiti p̄bando. ſ. q̄ ille q̄ videbat̃ erat il
le idē numero q̄ patiebat̃. Sicut em̄ dicit
s. Tho. in. iij. idētitas ſuppoſiti cognoſci
tur ex collectione accidētiū ei⁹ q̄ in alio
nō reperit̃. Quā collectionē ſiue vniuer
ſitatē accidentiū optime viſus p̄cipit: q̄
annuntiat et p̄cipit plura q̄ faciant alij
ſenſus vt p;. j. Metaph. hoc tñ vt ibidē
dicit facit viſus ſuppoſita carnis ṽita-
te q̄ nō p viſionē corporalē: ſed p alia ar
gumēta monſtrabat̃. Per ſcōm autem. i.
palpationē mōſtrabat̃ veritas carnis. M
Nam vt idē dicit ibidē per hoc exclude
bat̃ falſa cognitio. q̄ eſt vmbratica viſio
aut ſm immutationem viſus ab imagi-
natione. Aliqñ em̄ ex vehementi imagi-
natione res imaginata vt dicit videbit̃

eſſe p̄ns etiā ſi hō vigilet: ⁊ corpora obie
cta viſui videbunt̃ hoim ⁊ animaliū effi
gies. Excludit̃ ēt p h̄ vt dicit viſio ſpiri-
tuū in corpore ſenſibili apparētiū. Cor-
A pora em̄ q̄ aſſumūt conſueuerunt eſſe ex
aere ɔdenſato: in quo nō ſentiunt̃ oſſa.
S; ɔtra p̄miſſa arguit̃ multipl̃r. Primo
q: dn̄s incōgrue videt̃ p̄bādo inceſſiſſe
De priorib⁹ em̄ p̄or d; eſſe ſpeculatio:
vt dr̄. j. Phy. Prius aūt eſt h̄ qd̄ dicebat̃
eſſe verā carnē q̄ eſſe carnem crucifixi:
cum ſit cōmunius. Ergo etiā prius hoc
debuit p̄bari. Ad hoc dico q̄ nō incōue
nit q̄ p̄bādo aliqd prius ſm ordinē co-
gnoſcēdi p̄ſupponat̃ tāq̄ verum ⁊ poſt
ea p̄bādū qd̄ tñ nō eſſet verū: p̄batio nō
valeret vt p; ex. vij. Phy. vbi Ariſt. in
p̄n. lib. p̄bat ɔcluſionē ſuā. ⁊ poſt in pro
ceſſu probat q̄ ſuppoſuerat ex qb⁹ ɔclu
ſionis ṽitas depēdet. Sic ēt fecit xp̄s: et
hoc rōnabil̃r vt nō ſtatim ſ; paulatī; ru
des diſcipulos ad reſurrectionis addu-
ceret ṽitatē. Scd̄o q: iſta p̄batio nō vi-
det̃ fuiſſe efficax: q: ſi ſp̄us aſſumpſiſſet
B corpus ſolidū eos decepiſſet. Ad hoc di-
cit. s. Tho. vbi ſupra q̄ in corpore ſic aſ-
ſumpto non potuiſſent opa vite ita p̄fe-
cte apparere: ſicut in corpe vere viuen-
te. q: opus artis. i. qd̄ ſit per intellectum
volūtatē non pōt adequare opus natu-
re: cuiuſmodi eſt comeſtio ⁊ viſio ⁊ locu
tio. Ideo ⁊ ſi nō ſtatim: tñ vt ait per lon-
gam ɔuerſationē fuiſſet fictio dep̄hēſa.
Tertio q: viſus perfectiſſimus eſt inter
oēs ſenſus: ex primo Metapho. ergo in
cōuenienter poſt p̄bationem ſumptā ex
viſu: introducit̃ p̄batio ex tactu. Ad hoc
dico dupl̃r. Primo q̄ p̄batio p viſum ⁊ ta
ctū ſimul efficacior eſt q̄ p viſum tantū
ideo vna ē ſupaddica alteri. ⁊ dictū eſt
palpate ⁊ videte. Scd̄o dico q̄ l; p̄pria
obiecta viſus p̄fecti⁹ q̄ tactus p̄cipiat.
tñ viſus facili⁹ decipit̃ circa aliqua obie
cta p accidens: eo q̄ per mediū extrin-
ſecū immutet̃. Ut verbi gratia. ſi ſit aer
ingroſſatus ⁊ figuratus ⁊ coloratus ſm
C humanū colorem vere ⁊ realiter: talē co
lorem p̄fecti⁹ percipit viſus q̄ tact⁹ hu
miditatē. ſ; tñ tangēdo p̄fecti⁹ dep̄hēdi
tur q̄ cedit ⁊ nō h; oſſa q̄ p viſum. Quis
etiā in tactu q̄ ad hoc poſſit eē deceptio:
vt dictū eſt ⁊ de ſe p; in demone incu-
bo: q̄ in coitu ita feminā deludit vt videa
tur eſſe vir ſicut ⁊ ſuccubus virū ita ⁊ vi
ro videat̃ eſſe mulier de hoc. s. Tho. j. q.
xlix. ar. iij. ⁊. ij. di. viij. d̄ po. q. vl. ⁊ Job. xl.
Et ideo dn̄s addidit tertiā p̄bationē p D
opus vite. i. comeſtionē que non fuit ne-
ceſſitatis vt dicit. s. Tho. in. iij. ſ; poteſta
tis: inſtrū; per illā oſtēdebat ſe vere na
turam humanā ⁊ potentiā comedendi ⁊
habere naturalē. ad quod oſtendendū
nō comedunt angeli: Fuit tñ vera ⁊ non
ficta comeſtio: vt dicit idē. iij. quodlibet
q. iij. Uera inquā veritate ſigni: q: ſigni
ficat in xp̄o naturam humanā eſſe ⁊ ve-
ritate naturalis ſpeciei: q: fuit actio a
p̄ncipijs ſpeciei naturalis comeſtionis
Sicut em̄ vox eſt vera vox: etiam ſi non
audiat̃ quod eſt vocis effectus: ita ⁊ co-
meſtio vera eſt etiam ſi nō ſequat̃ con-
uerſio cibi in comedentē quod eſt come-
ſtionis effectus. Non autē fuit vera ve-
ritate incorporationis ſibi: q: chriſtus
erat extra generationis ſtatum. Ideo vt
ait ibi. ſ. in tertio cibum illum conuerte-
bat xp̄s in ſpiritualem. i. aeream mate- E
riam ſiue in vaporem ſicut aqua a ſole.
Ex his autē patet textus q̄ ſubditur. Ui
dete manus meas ⁊ pedes meos. in qb⁹
vt ait Bed. clauorū veſtigia clarebant:
q: ego ipſe ſū: idē numero qui prius fui
ſuſpenſus in cruce. Ut autem oſtendat
veritatem carnis ſubdit̃ (Palpate) p ta-
ctum: ⁊ videte p oculos. Uel ponit̃ vide
re p̄ ſentire cognoſcere (q: ſpiritus) ap-
parēs in aereo vel alio inaīato corpore
(carnem ⁊ oſſa nō h; ſicut me videtis ha
bere). i. videre ſeu rationabiliter cogno-
ſcere poteſtis. Uiſus em̄ rōne ſue p̄fectio
nis p̄ ol ſenſu accipi ɔſueuit. Sicut cū di
cimus: vide q̄ ſuauiter redolet h̄ roſa.
(hr̄e) Eſt aūt ſciēdū q̄ ſicut dr̄. s. Tho. iiij.
di. lxiiij. ad eſſe palpabile duo req̄runt̃
ſ. habere q̄litates tāgibiles q̄ ſunt calidū
frigidū: ⁊ h̄mōi ⁊ nō cedere tāgenti iō ter
ra ē tāgibil̃ ⁊ palpabilis. ignis ṽo tāgi- F
bilis ſ; nō palpabilis. Celū aūt neq; tā-
gibile neq; palpabile. Oē ğ corp⁹ palpa
bile: vt idē dr̄ i. iij. di. xxj. eſt p nām corru
ptibile: l; p gr̄iam poſſit icorruptibile eē
vt corp⁹ xp̄i. Ex q̄ p; vt dr̄ Gre. i. iij. mo-

ra. ꝙ xp̄i corp⁹ qd̄ palpabile fuit nō erat
ſubtile ad inſtar vēti aut aeris ſicut di=
xit Euricius. Dr̄ tn̄ corp⁹ glīoſuȝ ſubti=
le: qꝛ ꝑfecte ſubijcit̄ aīe. De hoc vide. iiij.
G diſt. xliiij. (Et cū hoc dixiſſet oñdit). i. ad
palpādū exhibuit ſicut pri⁹ exhibuerat
ad videndū cū dixit videte ⁊c. (man⁹ et
pedes) imo ⁊ lat⁹ ſm̄ Joā. Uidetur autē
ꝙ diſcipuli eū tetigerāt: qꝛ Beda ſic di
cit ad inſinnādā: ergo reſurrectiōis ſue
veritatē: nō ſolū tangi a diſcipulis: ſed
etiā ꝯueſci cū illis dignat̄: ne arbitrarēt̄
nō ſolide ſȝ imaginabil̄r ſibi apparere
Hec ille. Sȝ verū eſt ꝙ ipſe quidē digna
tus eſt tāgi: ſȝ tn̄ forte ipſi non auſi ſunt
tāgere. Aduertēdū eſt aūt ꝙ gaudiū (cū
pertineat ad potētiā appetitiuā cuius
obiectū eſt bonū appꝛhēſum) eſſe nō pōt
niſi id qd̄ apprehēdit̄ apprehēdat̄ vt bo
nū diſcipuli ergo qui cū ſpm̄ ſe videre
credebāt turbati ſunt nō potuerūt gau
dere niſi depoſita tali fide dn̄m eſſe cre=
derēt illū q̄ videbat̄. Sed tn̄ tm̄ bonū exi
ſtimabāt preſentiā magiſtri. ⁊ tm̄ de il=
la gaudebāt ꝙ habētes ſecuritatis cau
H ſam nō erāt ſecuri. iō dicit̄. (Adhuc aūt
illis nō credētibus). i. ſine oi heſitatione
(⁊ mirantib⁹) ex tāto ⁊ tā inſolito bono
(pre gaudio). i. ꝓpter magnū gaudium
qd̄ erat eis cauſa timēdi ne forte ille do
min⁹ nō eſſet (dixit ipſis). ſ. dn̄s q̄ eos vo
lebat ꝑ efficaciſſimū ſignū confortare. i.
ꝑ op⁹ vitale (Habetis h̄ aliqd̄ qd̄ mādu
cet̄) Sicut eñ dicit Magi. hiſt. illi quos
magi ſuſcitant poſitis quibuſdā herbis
ſubꝫaſcellis neq₃ comedere neq₃ bibere
poſſunt: qd̄ tn̄ eſt intelligendū ꝙ. ſ. face=
re nequeūt ꝟtute demonis: ita dn̄ vt ſiūt
virtute aīe: aliter iſta eſſent falſa cū ad
nutū inferiora corpora obediant diabo
lo q̄ ad motū localē dūtaxat. (At illi ob
tulert̄ ei partē piſcis aſſi ⁊ fauū mellis)
Forte eñ adhuc ſuabāt ꝯſuetudinē vi
ct⁹ xp̄i: de q̄ nō legit̄ ꝙ carnes māduca
uerit niſi ex mādato legis ꝓpter myſte=
riū in eſu agni paſchalis: ⁊ iō i tāta ſolē
I nitate carētes carnibus offerūt piſcem.
¶ In hac parte eſt documentū in ſenſu
allegorico ꝙ poſt xp̄i reſurrectionē tpe
gratie cibus aīe. i. bona opa: ⁊ bona cō=
uerſatio dulciſſima eſt: q̄ tpe legis anne
xam amaritudinē habebat. ⁊ hoc ꝓpter
duo. Prio qꝛ in opando tūc nō erat tāta
copia gratie q̄ aīam cōſolat̄. Scd̄o quia
poſt laborē nō ſtatim ibāt ad requiem
eterne cōſolatiōis ſȝ ad limbū. Uñ Gre K
cus. Et iuſſu quidē legis paſcha cū ama
ricātib⁹ edebatur: qꝛ adhuc amaritudo
manebat. Poſt reſurrectionē vero cibus
fauo mellis dulcoratur. Hec ille. ¶ Quā
tū ad tertiū tāgit̄ illuminatio qua xp̄s
diſcipulos ſuos edocuit per ſcripturas
vt in oib⁹ certi eſſent: cū dr̄ (Et cū mādu
caſſet corā eis) ad docendā verā huma=
nā naturā. nō ad oñdēdū ꝙ in reſurre=
ctione neceſſari⁹ ſit vſus ciborū (ſumēs
reliquias dedit eis: ⁊ dixit ad illos. Hec)
q̄. ſ. in me videtis expleta (ſunt verba). i.
ſignificata verborū. Uel hec verba q̄ di=
cam ſunt verba (que locut⁹ ſum ad vos
cū adhuc eſſeȝ vobiſcū). i. cū adhuc eſſeȝ
in carne mortali: in qua eſtis vos; vt ait
Beda (Qm̄ neceſſe eſt) nō abſolute ſȝ ex
ſuppoſitione ꝙ de⁹ ita ſtatuerit vel ꝓ=
uiderit. Abſolute neceſſariū dico id cu=
ius oppoſitū de⁹ facere nō pōt: eo ꝙ cō
tradictionem includat vt duo ⁊ tria eſſe L
quinq₃. Ex ſuppoſitione vero neceſſariū
eſt cui⁹ oppoſitū facere inquit ſuppoſito
quodā quo nō ſuppoſito poſſet vt ſacra
tē ſaluari ſi eſt ꝑdeſtinat⁹. Suppoſito ei
ꝙ ſocrates ſit ꝑdeſtinat⁹: deus eū dāna
re nō pōt: qꝛ ſequeretur ꝙ deus eū vel=
let ꝑuenire ad vitā eternā: ⁊ nō perue=
uenire ad illū: ſȝ ad miſeriam eternaȝ.
Abſolute tn̄ deus pōt ſocratē dānare:
qꝛ nihil vult neceſſario niſi ſeipm̄. (Im
pleri oīa que ſcripta ſunt deo reuelāte
in lege moyſi: ⁊ ꝓphis ⁊ pſalmis de me.)
Quō aūt in has tres ptes diuidat̄ ſcri=
ptura vet⁹: vide ſupra feria quarta poſt
dn̄icam de paſſione. Tunc aperuit illis
ſenſum vt intelligerēt ſcripturas. Hoc
aūt pōt intelligi tripl̄r fuiſſe factū. Uno
mō qꝛ eis habitualē notitiā tradidit ſcri
pturarū q̄ ad xp̄m ꝑtinebāt: ac ſi illas
memoriter didiciſſent: alio mō qꝛ ita il=
luminauit eoꝝ ſenſuȝ. i. intellectū vt ſcri M
pturas pri⁹ auditas vel i poſterū audiē
das fūdit⁹ penetrarēt: ⁊ forte aliq̄ tunc
allegauit. Uel tertio fuit vtroq₃ mō. Eſt
aūt ſciēdū ꝙ xp̄s ſex multū clauſa ape=
ruit. Primo

ruit. Pāo ꝟginis vteꝝ ſaluo ſignaculo
virginitatis. Eſa. xlv. Aperia t̄ terra et
germinet ſaluatorē. Scd̄o lat⁹ ꝓpriū. ſ.
permiſſiue. Jo. xix. Tertio infernū. Eſa.
A xlv. Aperiā corā eo ianuas. Quarto ce=
lū Act. vij. Ecce video celos aptos: ⁊ ie=
ſum ſtantē. Quinto intellectū legis ⁊ ꝓ
phetarū Apo. v. Dign⁹ eſt dn̄e de⁹ ape
rire librū. Sexto cor humanū ad creden
dū ⁊ intelligendum vt hic. (Et dixit eis
qm̄ ſic ſcriptū eſt): vt. ſ. cōſummatū eſt.
(⁊ ſic oportebat) ex ſuppoſitiōe (xp̄m pa
ti) ſicut. ſ. paſſus eſt: (⁊ reſurgere a mor=
tuis die tertia: ⁊ ꝑdicari in noīe ei⁹) . i. ꝑ
nomē ſeu ſignificatū nois ei⁹ (peniten=
tiā). i. virtutē: ⁊ ſacr̄m pn̄ie (⁊ remiſſionē
pctōꝝ) quā vtraq₃ ꝑſentia virtute xp̄i
operat̄ (in oēs gētes). i. ꝑ vniuerſum mū
dū. Fuerunt aūt hec oīa ex ſuppoſitione
⁊ nō abſolute neceſſaria. Quō aūt ſemel
ſit euāgeliū ꝑdicatū: ⁊ iterū ꝑdicabit̄: vi
de dn̄i. x. poſt feſtū tri. ¶ In hac pte eſt
documētū vt ſpūaliū ⁊ diuinoꝝ itelligē
tiā q̄ram⁹ a deo: ita tn̄ ꝙ id qd̄ nr̄m eſt
nō negligam⁹: qꝛ eſſet tentare deū. De⁹
eñ ⁊ ſciam infundit ⁊ illuminat intelle
ctū vel ꝑ ſe vel ꝑ angelū ſuū. Jac. j. Qui
B indiget ſapiētia poſtulet a deo.

Feria. iiij. infra octa. Paſche.

Textus euan. Jo. c. xx.

Manifeſtauit ſe iteꝝ ieſus
diſcipulis ſuis ad mare
Tyberiadis. manifeſta=
uit aūt ſic. Erāt ſimul ſi=
mō petr⁹ ⁊ thomas q̄ dicit̄ didym⁹
⁊ nathanael q̄ erat a chana galilee
⁊ filij zebedei ⁊ alij ex diſcipulis ei⁹
duo. Dicit eis ſimō petr⁹. Uado pi
ſcari. Dicūt ei. Uenim⁹ ⁊ nos tecū.
Et exierūt ⁊ aſcēderūt in nauim: ⁊
illa nocte nihil prēdiderūt. Mane
aūt iam facto ſtetit ieſus in littore:
nō tn̄ cognouerūt diſcipuli qꝛ ieſus
eſt. Dicit ergo eis ieſus. Pueri nū=
C q̄d pulmētariū habetis? Reſpōde
rūt ei: nō. Dixit eis Mittite in de=
xterā nauigij rhete ⁊ iuenietis. Mi
ſerūt ergō ⁊ iā nō valebāt illud tra
here pre multitudine piſciū. Dicit
ergo diſcipul⁹ ille quē diligebat ie
ſus petro. Dn̄s eſt. Simō ergo Pe
trus cū audiſſet qꝛ dn̄s eſt: tunica D
ſuccinxit ſe: erat eñ nudus: ⁊ miſit
ſe in mare. Alij aūt diſcipuli naui=
gio venerūt: nō eñ longe erāt a ter
ra ſed quaſi cubitis ducētis: trahē
tes rhete piſciū. Ut ergo deſcende
rūt in terra viderūt prunas poſitas
⁊ piſcē ſuppoſitū ⁊ panē. Dicit eis
ieſus. Afferte de piſcib⁹ quos prē=
didiſtis nūc. Aſcēdit ſimō petr⁹ et
traxit rhete in terrā plenū magnis
piſcib⁹ cētum quinquagintatrib⁹:
Et cū tāti eſſent nō eſt ſciſſum rhe=
te. Dicit eis ieſus. Uenite prādete
Et nemo audebat diſcūbētiū iter=
rogare eū, tu q̄ es ſciētes qꝛ dn̄s eſt.
Et venit ieſus ⁊ accepit panē ⁊ da
bat eis ⁊ piſcē ſil̄r. Hoc iam tertio
manifeſtat⁹ eſt ieſus diſcipulis ſuis E
cū reſurrexiſſet a mortuis.

Manifeſtauit ſe iteꝝ ieſus ⁊c.
Jo. xx. In hoc pn̄ti euā. tāgū
tur tria puncta que ſunt Al
locutio: recognitio ⁊ cōſola=
tio: qꝛ tn̄ fere oīa patēt ex dí
ctis ſolū aliqua pauca exponēda ſunt.
(Uado piſcari) Sed hic mouet queſtio=
nē Greg. qꝛ videt̄ petrus poſt miſſam
manum ad aratrū per diſcipulatū dn̄i
retro aſpexiſſe ꝑ reditū ad officiū piſca=
tionis. Sed ad hoc dicit idē Greg. ꝙ ad
officiū occupatiuū mētis ⁊ a ſpūalibus
retrahēs: poſt cōuerſionē nō eſt redeun
dū: ſicut eſt vectigal ad qd̄ mattheū re=
dijſſe nō legim⁹. Secus autē de eo qd̄ ſi=
ne pctō ⁊ mentis implicatione exercerī
pōt vt piſcatio. Sed cōtra: qꝛ cū ad hoc
nō redierit petr⁹ xp̄o viuente videt̄ qd̄
oino aliquā mutationē circa mentem
paſſus ſit. Ad hoc aūt dicit Aug. ⁊. s. T. F
ꝙ rediſſet ad illud ante xp̄i reſurrectio
nē ⁊ vulneꝝ inſpectionē videre ex deſpe
ratiōe feciſſe. Sed nūc poſt xp̄m ſibi de
ſepulcro reditum viuum poſt inſpecta
vulnerū loca: poſt acceptum ei⁹ in ſuf=

Ayres Roſa. 2

ſtatione ſpũſctm̃ facti ſunt apoſtoli ſi-
cut antea piſciũ piſcatores. Et hoc in ſi
gnũ ꝙ predicator ſui apoſtolatꝰ integri
G tate ſeruata: põt neceſſarium victũ arte
iuſta querere. ſi aliũde non habeat exẽ
plo pauli qui ne alios grauaret artem
quã nõ nouerat didicit ſm.s. Tho. ſup
Jo. Sʒ ꝯ: qꝛ victũ ſemp aliũde hʒ dicẽte
dño. Hec oīa.ſ.tẽporalia adijciẽtur vo-
bis. Ad hoc vero dicit qd̃ ſeruo dei oīa
adijciunt eo cooperãte: in cuius ſignũ
petrus quidẽ hic dicitur laxaſſe rhete:
ſʒ dñs fuit qui illud piſcibꝰ adimpleuit:
(Dicũt ei Venimus ꝛ nos tecũ) in ſignũ
ſ.ꝙ oẽs p̃lati ꝛ p̃dicatores ſummo põti-
fici coopari debẽt. (Et exierunt ꝛ aſcẽde
runt in nauim: ꝛ illa nocte nihil prendi
derũt) in ſignũ ꝙ ſine luce diuine inſpi-
rationis rhete p̃dicãtiũ eſt inane. (Nũ-
quid pulmẽtariũ habetis).i. cibũ aliũ a
pane: puta piſces. Unde.s.Tho. dicit ꝙ
credebãt illũ eſſe piſciũ mercatorẽ. Se-
cundũ aliquos aũt dicit a puls pultis: ꝛ
ꝓprie eſt cibꝰ liquidus. Alloquitur aũt
eos vt paulatim ad ſui notitiã ꝑducat.
H ¶ Quãtũ ad ſcdm̃ tãgit quõ xp̃m diſci-
puli agnouerũt: cũ dicit. (Dicit ergo di-
ſcipulꝰ ille quẽ diligebat ieſus. Dñs eſt)
Jo. ſm Bed. cognouit dñm ex ꝯſueta vo
ce vel ex miraculo. Et ſm Chry. qꝛ erat
perſpicatior.ſ. intellectu et ſenſibus ꝙ̃
petrꝰ citiꝰ illũ recognouit (Succinxit ſe)
i. veſtiuit ꝓpter reuerẽtiã magiſtri (erat
enĩ nudus) rõne caloris ꝛ expeditionis
opis. (Et miſit ſe in mare) vt citius ve-
niret ad xp̃m ſm.s.Tho. Dicit aũt Be
da. ꝙ petrꝰ ad dñʒ aut natãdo aut pedi
tãdo venit. Alij aũt dicũt ꝙ memor quõ
añ iuſſu dñi ſup aq̃s ambulauit: tũc idẽ
fecit ſpiritu feruẽs. Nõ enĩ cũ tm̃ diſta-
ret ꝛ eſſet in tali fundo tã diſtãte a ter-
ra: in quo nauis onuſta poſſet incidere:
eſt rõnabile ꝙ peditauerit: ꝛ multomi-
nus ꝙ natauerit: qꝛ nõ citius ſed tardiꝰ
veniſſet ꝙ̃ nauigio. Sʒ ẽt eſt veriſimile
I ꝙ ſi ſic fuiſſet tantũ ꝓdigiũ ꝙ vno ver-
bo potuiſſet exprimi euãgeliſta nõ ta-
cuiſſet: iõ ꝗ vult ſentire cũ Bed. dicat ꝙ
potuit predicare: qꝛ multoties longe a
littore aqua non eſt ꝓfunda: nec ibi na
tauit nauis onuſta qꝛ adhuc rhete erat
in aqua vt innuit hic. Potuit etiã nata-
re: ꝛ tñ citius venire ꝙ̃ nauigiũ: qd̃ tra-
hẽdo rheti ꝛ piſcibꝰ inſiſtebat. (Alij aũt
diſcipuli nauigio venerũt: nõ enĩ longe
erãt a terra ſed quaſi cubitis ducẽtis tra
hẽtes rhete piſciũ) Scdm̃ Bedã. hic cã
reddit quare petrꝰ natauit aut pedita- K
uit: ſm alios vero q̃re alij nõ venerũt ſu
per aquas ſʒ nauigio. ¶ Eſt aũt hic mo
rale documẽtũ: vt q̃ vult agnoſcere xp̃ʒ
ꝛ ad illũ ꝑuenire: audiat vocẽ eius q̃ lo
quitur: interiꝰ inſpirãdo receſſum a ma
lo: ꝛ ꝓgreſſuʒ ad bonũ: ꝛ inſpiciat mira-
cula eiꝰ q̃ ſunt in nr̃m bñficiũ: ꝛ nõ im-
mergat totꝰ in aquas delitiarũ ꝛ vani-
tatũ. ¶ Quãtũ ad tertiũ tangit quõ xp̃s
cõſolatꝰ eſt diſcipulos in aĩa ꝑ ſuã gra-
tã p̃ntiã ꝛ in corpore ꝑ corpalẽ refectio
nẽ. (Accepit inq̃t panẽ) quẽ.ſ. ipſe cũ pi-
ſce ꝛ prunis parauerat: vt dicit.s.Tho.
Hoc aũt qd̃ dicit in tertio ꝛc. ſm aliq̃s. i.
ſm Aug. li. ij. nõ refert ad apparitiões
factas: qꝛ iã fuerũt quatuor: ſʒ refert ad
dies q̃bꝰ facte ſunt. ſ. q̃ ſunt dies paſche:
ꝛ eiꝰ octaua et dies hec. Scdm̃ alios hoc
refertur ad apparitiones factas diſci-
pulis que fuerũt tres quibꝰ addit quar L
ta qua apparuit magdalene.

¶ Feria.v.infra octa.paſche.
¶ Textus euan. Jo.xx.c.

MAria ſtabat ad monumẽ
tũ foris plorãs. Dũ ergo
fleret inclinauit ſe ꝛ pro-
ſpexit in monumẽtũ: ꝛ vi
dit duos angelos in albis ſedẽtes:
vnũ ad caput ꝛ vnũ ad pedes: vbi
poſitũ fuerat corpus ieſu. Dicũt ei
illi. Mulier quid ploras. Dicit eis.
Quia tulerũt dñm meum: ꝛ neſcio
vbi poſuerũt eũ. Hec cum dixiſſet:
conuerſa eſt retrorſum et vidit ie-
ſum ſtantem: ꝛ non ſciebat qꝛ ieſus
eſt. Dicit ei ieſus: Mulier q̃d plo-
ras? Quẽ q̃ris? Jlle exiſtimans qꝛ
ortulanꝰ eſſet dicit ei: Dñe ſi tu ſu-
ſtuliſti eum dicito mihi vbi poſui- M
ſti eum: ꝛ ego eum tollã. Dicit ei ie
ſus. Maria. Conuerſa illa: dicit ei:

Rabboni. Quod dicitur magiſter
Dicit ei ieſus: Noli me tãgere. Nõ
dum enĩ aſcendi ad p̃rem meum.
A Uade autẽ ad fratres meos et dic
eis. Aſcendo ad patrem meũ ꝛ pa-
trem veſtrum: deum meum: ꝛ deuʒ
veſtrum. Uenit Maria magdale-
ne annuntians diſcipulis: quia vi-
di dominum ꝛ hec dixit mihi.

MAria ſtabat ad monumẽtũ
ꝛc.) Joã.xx. Ut fere totũ hoc
euãgeliũ ex dictis eſt patẽs
ſolũ aliqua ṽba exponẽda
ſunt. (Maria ſtabat ad mo
numẽtũ foris).i. extra illum ſaxei ſepul
chri locum: ſed tamen erat intra illud
ſpatium in quo cum alijs mulieribus
fuerat ingreſſa circa quod erat clauſu-
ra quedã: imo vt videt ingreſſa erat pri
mã cellulã: ſtans ante portã ſecũde: et
ſic quodã modo erat intus ꝛ foris (plo-
rãs.) Cũ enim vt dicit.s. Tho. ſint duo
genera lachrymarũ.ſ. Conpũctionis ꝓ
B peccatis: ꝛ deuotionis ꝓ celeſtibꝰ cõſe-
quẽdis: ſicut Maria abũdauit primo ge
nere in ſua cõuerſione ita ꝛ ſcdo in dñi-
ca paſſione abũdauit. (Dum ergo fleret
inclinauit ſe) vt ꝑ portulã humilẽ intus
monumẽtum aſpiceret. (Tulerũt dñm
meũ).i. corpus dñi mei denominãs a to
to partẽ. Sic enĩ ſm.s.Tho. etiã filium
dei ſepultũ dicimꝰ: cũ ſola eiꝰ caro ſepul
ta fuerit: qꝛ diuinitas carnẽ nõ deſuit.
Exiſtimabat autẽ angelos hoĩes eſſe:
vt dicit.s. Tho. (Et neſcio vbi poſuerũt
eum. Hec cum dixiſſet cõuerſa eſt retror
ſum.) Et hoc ſm.s.Thom̃. angeli exhi-
buerunt reuerentiã chriſto apparenti
poſt tergũ Marie ꝛ aſpexerunt quaſi ibi
aliquid viderent et tunc illa conuerſa
eſt: vt videret q̃d illi viderẽt. ¶ Et pro-
pter hoc ẽt nõ expectauit angelorũ rñſuʒ
(exiſtimãs qꝛ ortulanꝰ eẽt) qꝛ ſciebat cu
C ſtodes aufugiſſe: ꝛ ꝯñr arguebat nullũ
ibi eſſe debere niſi ortulanꝰ ſm.s.Tho.
Uel forte in effigie ortulani dñs appare
bat. (Dicit ei. Dñe) Dñm eũ vocat vt ca
peret beniuolentiã (ſi tu ſuſtuliſti eũ di
cito mihi vbi poſuiſti eũ vt ego eũ tollã.)
Ex magno amore credidit ꝙ oẽs cogita
rent de dño ſuo vt ipſa: iõ illi non noiat
q̃s ſit dñs ſuꝰ quẽ q̃rebat: Hec.s.Tho.
Uel forte iõ fuit: qꝛ ſciuit ortulanũ inter D
fuiſſe ſepulture: aut credidit (Dicit ei ie-
ſus. Maria cõuerſa illa) Cõtra: qꝛ iã ad
illã loq̃bat: ergo erat ad illũ ꝯuerſa. Ad
hoc dicit Augu. ꝙ ꝯuerſa eſt ſm mentẽ:
cognoſcendo quẽ non cognoſcebat. Uel
vt dicit.ſ.Tho. qꝛ eũ ortulanũ credebat
ſollicita de eo qd̃ gerebat in corde non
reſpiciebat eũ cõtinue: ſed potius reſpi-
ciebat hincinde: ſi aliqd̃ ſignũ videret ſe
pulcri: ſed vocata ꝓprio noĩe ſtatim illũ
recognouit. Dicit ei Rabboni: qd̃ dr̃ ma
giſter: et ſtatim ꝓſtrata voluit oſculari
pedes eiꝰ: ſed xp̃s tunc extendit manũ
dextrã: vt patebit et tetigit eã in fronte
inter capillos: ꝛ ſupciliũ ſiniſtrũ: (et di-
xit ei ieſus. Noli me tãgere: nõdum enĩ
aſcendi ad patrẽ meũ.) ¶ Sed dubitat
quare añ reſurrectionẽ et poſt ꝑmiſit ſe
tangi a diſcipulis ꝛ etiã a mulieribꝰ q̃ te
nuerunt pedes eiꝰ inter quas erat iſta-
met: nõ aũt mõ ab iſta ſibi dilectiſſima.
Ad hoc dr̃ tripl̃r. Pmo ſm Aug. ꝙ nõ vo E
luit ſe oſculari in ſignũ ꝙ eccleſia gẽtiũ
quã ſignificabat hec mulier nõ coniun-
geret xp̃o ꝑ fidẽ niſi poſt eiꝰ aſcenſionẽ.
Scdo ſm eũdẽ: qꝛ iſta magdalena non-
dũ credebat xp̃m aſcẽdiſſe ad patrẽ.i. eẽ
ei equalẽ qꝛ de eo vt dicit.s.Thom̃. ſicut
de ſctõ viro ſed nõ vt de deo ſentiebat.
Tertio ſm Chry. vt induceret eã ad ſui
reuerẽtiã maiorẽ ꝙ̃ añ paſſionẽ. Crede-
bat enĩ eũ ad p̃orẽ vitã ſurrexiſſe quã ha
buit añ paſſionẽ. Jõ dr̃ xp̃s. Nõdũ aſcen
di ad patrẽ: vt ꝯiungat mihi ecclia ꝑ fi-
dẽ: q̃ ad p̃mũ. Uel nõdũ aſcẽdi: ſupple i
corde tuo: q̃ ad ſcdm̃. Uel nõdũ aſcẽdi:
iõ appareo ſine q̃litate glĩoſa ꝛ talis q̃-
lis añ paſſionẽ ꝙ̃uis ſim glorioſior: quo
ad tertiũ. [Uade aũt ad fratres meos.]
Ecce regis noſtri mãſuetudinẽ: q̃ diſci-
pulos a ſe creatos fratres ſuos appella
uit [ꝛ dic eis. Aſcẽdo ad.p.m. ꝛ p̃rem ve
ſtrũ] meũ q̃dẽ naturalẽ: veſtrũ aũt ado F
ptiuũ [deũ meũ ꝛ deũ vr̃m] quã ego m-
ꝯtrũ hõ adoro ꝛ ei ſupplico [Uenit ma-
ria magdalene annũtiãs diſcipulis: qꝛ
vidi dñʒ: ꝛ hec dixit mihi] Eſt ẽt notãdũ

ſm.s.Tho.q̄ iſta btā magdalena bis vi
dit angelos ad ſepulcrū.Primo vnum
ſedentē ſup lapidē cū alijs mulierib⁹ ſi=
cut dicit Mar.ꝛ Matt.Et ſcdo duos in
G regreſſu qn̄ petro ꝛ Joanne adeuntib⁹
remāſit plorās:vt dicit Jo.Silr bis vi=
dit xp̄m.Primo in forma ortulani.Et ſe
cūdo in via qn̄ currebat nuntiare diſci=
pulis cū alijs mulierib⁹:qn̄ ſm Mar.et
Matt.tenuerunt pedes eius.Occaſione
ꝟo dictoꝝ in hoc euāgelio de hac mira=
bili ſancta q̄dā volo narrare q̄ nec i ei⁹
legēda:nec in chronicis vulgatis habē
tur.Cū anno dn̄i.M.cccc.xcvij.deuotio=
nis gratia antrū vbi penituit:ꝛ ſacras
eius reliq̄as apud ſctm̄ maximianū viſi
taſſez:oſtēſuz ē mihi pluries ſacrū ꝛ vene
rabile caput ei⁹ grāde valde.ꝛ totū vn=
diq̄ ad os vſq̄ denudatū:excepta ea pte
frontis quā ſaluatorē oīm dixim⁹ teti=
giſſe.Jbi eī pellis ad inſtar quaſi ethio
piſſe ſeu cadaueris iādiu occiſi clare ap
paret ꝛ in pelle due foſſe duarum extre
mitatū digitorū:quarū altera multo eſt
reliqua euidētior atq̄ pfundior.Et ſub
pelle caro ad albedinē declinās.Oſtēſi
ſunt ꝛ in vitrea ampulla ei⁹ capilli non
H oēs ſed q̄ pedes xp̄i terſere.necnō ꝛ am
pulla vitrea plena terra habēte colorē
mediū inter rubeū ac nigrū.quā in pa=
raſceue.b.magdalena ſub cruce collegit
q̄ vt oēs mihi ſine heſitatione affirma=
bant:ſingulis annis in die paraſceues
plecta paſſione euidēter ꝛ clare ebullit:
acſi ibi videat̄ ſanguis ebulire.De qua
q̄d ſentiendū ſit alſ.Uidi ꝛ brachiū ei⁹
magnū ꝛ cerei coloris.Oſſa vero ei⁹ in
capſa argētea recluſa videre nō potui.
Alabaſtrū q̄z vnguēti nardi ſpicati piſti
ci p̄tioſi monſtratū eſt mihi marſilie in
eccl'ia ſcti victoris.Cū vero diligentius
de oīb⁹ p̄dictis veritatē ſcrutari voluiſ=
ſem chronicā hui⁹ ſentētie repperi.Ka=
rolus rex Sicile ſcd's:ꝛ comes ꝓuincie
circa annū dn̄i milleſimū ducenteſimū
ſeptuageſimū nonū bello nauali cū re=
I ge arragonū cōgreſſus:victus ꝛ capti=
uatus eſt.ꝛ apud barchinonā moritur⁹
diro carceri mancipatus.Cūq̄ omni hu
mana ſpe deſtitutus indubitatā mortē
expectaret in breui a magr̄o Guilelmo
de tōnaſs ordinis p̄dicatoꝝ ꝯfeſſore ſuo
monitus eſt vt magdalenā que in ter=
ris ſibi ſubiectis p̄dicauerat penituerat
ꝛ obierat:in auxiliū aduocaret.Qui ſta
tim firma ſpe de meritis eius concepta: K
ieiunio ꝛ confeſſione ꝛ lachrymis eis ſe
cōmendauit.Ecce aūt in ipſa vigilia fe=
ſtiuitatis btē magdalene nocte aſtitit ei
matrona pulcerrima:Karolū voce ſono
ra ꝛ ꝓprio noīe vocās:p̄ces eius exau=
ditas cōmemorās ꝛ vt ſe velocius ſeq̄=
ret̄ iudicās.Cūq̄ ꝓ captiua familia ſua
ille p̄caret̄:ſequere inq̄t me:ꝛ ſequētur
tui oēs.Sic aūt factū eſt.Poſt paululū
ꝟo cū aliquātiſp ꝓceſſiſſent illa firmato
gradu ꝛ ſe inuocata magdalenā eſſe cō
memorās:ſcis ait vbi ſis mō.At ille.Jn
tra muros adhuc ſumus barchinone:ſi
nō fallor.Falleris inq̄t ſed iā es infra
terminos tui principatus ꝛ ꝓpe Nar=
bonā ad vnā leucā.Sunt aūt inter Nar
bonā ꝛ Barchinonā tres magne diete.
i.triginta leuce ſupq̄.Tunc ille pfuſus
lachrymis.Quid inquit o dn̄a gratuz re
pendere ꝓ tanto beneficio poſſum?Di= L
cā inq̄t.Cū inſtante bello quodā corp⁹
meū de meo ſepulcro ſublatū:ꝛ loco ei⁹
aliō ſuppoſitū fuiſſet:vt fallerēt inimici
ſi meū corp⁹ aſportare voluiſſēt ita fctm̄
eſt.Uñ adhuc apud talē locū iacēt reliq̄e
mee alijs loco earū ſublatis.Jlluc pge ꝛ
has talib⁹ ſignis īuenies.Nā i tali loco
vitis ē:quā ſequēs de ore meo ꝓdijſſe vi
debis:ꝛ ibi eſt caput meū totū nudum
excepta ea carne quā ſaluator mūdi in
orto tetigit cū eius volui tenere veſtigia
Capilli oēs interierunt exceptis his q̄
ieſu xp̄i pedes tetigere.Juxta caput eſt
ampulla plena terra madefacta ſangui
ne xp̄i:quā ſub cruce collegi.ꝛ ſemp quo
ad vixi in memoriā dn̄i mei ſeruaui.Cū
hec inueneris honore digno eleuabis.
Et locū mee mortis ꝛ mee penitētie fra
tribus meis.i.p̄dicatorib⁹ trades.Ego
enim peccatrix ꝛ apoſtola fui:cōuentui M
loci in quo deceſſi redditus ꝓ centū fra
trib⁹ aſſignabis:vt ſemp ibi vigeat ſtu
dium generale.Et his dictis diſparuit
Jlle ꝟo facto iam die narbonā cernēs:
in eo loco in quo magdalena diſparuit:
crucē figi iuſſit que vſq̄ in preſens crux

de leuca dicit̄.Et ſctm̄ maximinū adiēs
oīa p ordinē repperit:ꝛ iuſſa pfecit.Naz
cū in illis duob⁹ locis monachi habita=
rēt:eis cōtributionē fecit:ꝛ loca illa fra=
A tribus p̄dicatorib⁹ tradidit aſſignans
reddit⁹ ſup gabellis ciuitatis nicenſis
ꝛ alijs:iuxta p̄cepta magdalene.Tēplū
ꝟo reliquijs eius regiū incepit:ſz nō ple
ne pfecit.Profectus ꝟo ad regnuz:mo=
naſteria duodeci vel plura ordinis eiuſ
dem p̄dicatorū fabricauit atq̄ dotauit.
in q̄bus de magdalena vſq̄ hodie me=
moria quotidie agit̄:ac tandē moriens
cor ſuū ordini eidē legauit qđ vſq̄ ho=
die in ꝯuentu ſancti dn̄ici de neapoli in
eburnea pyxide reſeruatur.illudq̄ an=
no milleſimo quadringenteſimo nona=
geſimo quinto proprijs luminibus in=
ſpexi.Jgitur mirabilis de⁹ in ſctis ſuis.
¶Alibi tn̄ vt mihi digni fide retulerūt le
gitur(imo forte in eadē chronica quā qꝛ
ſemel ꝛ curſim plegi forte ad plenū reti
nere memoriter nequiui:precipue qꝛ de
his ſcribendis nō cogitabā)magdalenā
B dicto regi ea nocte ter apparuiſſet:ꝛ pri
mo.Dixiſſe.Si te hinc liberauero facies
qđ iubebo.Quo ſpondente diſparuit.At
ille ſemetipſum reprehendens:ait Heu
nec q̄d velit inquiſiui.Qua ſcdo apparē
te ꝛ repetente eadē:q̄d inquit ipſe iubes
o dn̄a?At illa.Locū īquit mee mortis ꝛ
mee penitentie meis fratribus tradas.
Quo id ſe facturū ſpondente:diſparuit.
At ille ſemetip̄m reprehendēs.Heu in=
quit nec qui ſint iſti eius fratres inquiſi
ui.Sed btā magdalena tertio ei modo
ſupradicto apparuit.ꝛ narbonā vſq̄ in
ſuo feſto populo i honorem magdalene
ſolēnizante deportauit.Nō in ea ciuita
te ꝛ in tota regione ſumme veneratio=
ni habet̄.Ex his aūt pſpicuū credo:quā
tū predicatorum ordinē Magdalena di
ligat ꝛ magnipendat:qꝛ.ſ.predicatores
ſuos fratres appellauit:ꝛ eis theſau=
rum ſuum.i.ſua loca ſuaſq̄ reliquias cō
mendare curauit:quin ꝛ magiſtro gene
C rali eiuſdē ordinis tunc apparuiſſe dici
tur dum karolum e carcerib⁹ exemit di
cens.Uos elegi theſauri mei cuſtodes
atq̄ cultores.Propter qđ etiā ipſe Karo
lus tantum ordinē dilexit vt ſue.ſ.libe=
ratrici ſe cōformē effecerit.Sz qꝛ de ma=
gdalena ſermo nobis exorſus eſt:vt tā=
to amori iuxta poſſe ꝛ vices ꝛ gr̄as refe
rā:nōnulla alia que legi recitabo.Naz
anno xp̄i milleſimo tricenteſimo ſeptua D
geſimo ſctām baumā ſeu italice balmā
id eſt antrum in quo magdalena peni=
tuit:quidā mercator tuſcus deuotionis
gr̄a viſitauit.Hic inde ſic diuino ſuccen
ſus amore regreſſus eſt:vt ebrius amo=
ris ſpiritu verba eius relegenti videā=
tur extitiſſe.Hic regreſſus in patriā ſue
vie itinerariū vulgari metro ꝯfecit:pul
cerrime veridiceq̄ deſcribens ꝛ loca et
reliq̄as oēs q̄ in ſctō maximino in Mar
ſilia ꝛ Arelate ꝛ Auinioni ꝛ reliq̄s locis
viciniorib⁹ cōtinent̄:iuxta ea q̄ oculis
noſtris inſpeximus.Se quoq̄ preſente
fratrē heliam ordinis predicatorū:qui
magdalene lōgo tēpore.i.annis.lxxxvj.
in ſctā bauma ſeruierat multa que ſub=
inferā reuelaſſe:ꝛ poſt paululū vitā fini
uiſſe teſtatur.Huius opuſculū ad me p
venerabiles patres ordinis noſtri fra= E
trem petrū veronenſem prioremq̄ brixiē
ſem:ꝛ fratrem Joānem fabrianēſem di
uini ꝟbi p̄conē:a fratre honofrio florētī
no:a quo illud ſe habuiſſe aſſeuerāt de=
uenit.Jgit̄ viſitatis reliquijs ꝛ ſpelūca
dū ꝯſolatus mercator diſceſſum medita
ret̄:fratres penes quos gr̄am forte in=
uenerat:eū bti p̄ris helie:ſermone am=
plius ꝯſolari voluerūt.Cūq̄ manib⁹ fra
trū btūs pr̄ helias delat⁹ fuiſſet:nā tot⁹
ꝯctus nil fere preter linguā habuit vi=
tā pticipās:viſos pegrinos dulciter ſa=
lutauit.ac fratri ſe deferenti ait:Ad lo=
cū meū me deferas:qꝛ ſecreta dei volo
reſerare que tacui.Locū ꝟo ſuū dixit eē
in.q̄ ad oronē:in ſpelunca ſup petra in
qua nocte magdalena q̄euit:ſtare ꝯſue=
uerat.Pro hoc ꝟo ſciēdū eſt montē eſſe
in ꝓuincia ab oriente niciā:ab occidēte
ꝟo marſiliā:ꝛ a meridie mare:ꝛ a ſeptē
trione habentē Auinionē:Hic ad altitu F
dinē triū miliū paſſuum aſſurgit.Et de
inde iubam ſeu criſtā gerit lapideā:ab
occidente in oriētē decē milibus paſſuū
ꝛ eo amplius extēſam:q̄ ab occidēte ſic
p̄ciſe cernit̄:vt murū vaſtiſſimū dixeris
Nā ad inſtar fere duarū p̄celſaꝝ turriū

eleuat̄. In rupis huius radice ſpelunca
eſt eleuata quantū magnꝰ imo maximꝰ
factus eſt lapidis: ore ꝓſpiciēs occiden
tē: ⁊ clibani formā pre ſe ferēs. Ante os
ſpelūce eſt breue ſpatiolū: intus ꝟo ad
G leuā intrātis ⁊ ad ſpelūce mediū lapis a
ſolo ſurgēs in cumulū eleuat̄: ⁊ paulatī
ac ſenſim ꝟſus interiora ſpelūce euane-
ſcit: iter quē ⁊ extrema ſpelūce fons pul-
cerrimus patet frigidiſſimꝰ tactu ⁊ guſtu
dulciſſimꝰ: nūꝗ̄ deficiēs ⁊ nūꝗ̄ paterer
ad extra ꝓſiliēs. Sup eo lapide magda-
lena ⁊ cōtēplatione ⁊ quieti nocte vaca-
bat vt cōis fama: ⁊ imago ibi q̄ſi magda
lene aptis oculis q̄eſcētis btō maximino
autore repoſita teſtat̄: vñ cū tota ſpelun
ca iterdū guttulis ac ḡnati humoris hu-
mectet̄ lapis ille ſolus (vt d̄r) oī tp̄e imu
nis ab iniuria ſtillicidij conſeruat̄. Huc
igit̄ dū pr̄ helias fuiſſet delatꝰ ſequētibꝰ
ꝑegrinis: ⁊ ad lachrymas ſcitat̄ eiꝰ aſpe
ctu cōcitatis ait. Fratres dies venit ⁊ ho
ra mihi diu expectate mortis. Igit̄ q̄ ad
btē magdalene gl̄iam et veſtre ſalutis
H augmentū enarro: ꝑcipite. Cū btē ma-
gdalene ſeruiturus deſertū iſtud: ⁊ ru-
pē horridā ꝑueniſſem: exacto hic mēſe
ſolitudinē faſtidiēs penitui: ⁊ diſceſſum
tacitus cogitaui. Quadā igit̄ nocte co-
gitatibꝰ agonizās ſubito inſtar crucis
montē hunc lapideū in partes q̄tuor di
uiſū inſpexi atq̄ mihi q̄tuor mūdi par
tes oriēs occidens meridies ⁊ ſeptētrio
patuere ⁊ celū ſurſum abyſſuſq̄ deor-
ſū. Igit̄ timore ꝑterritꝰ in terrā excors.
cecidi (Cūq̄ ꝟbis q̄buſdā dulcibꝰ eleua
tus ſpm̄ collegiſſem: toto corde magda
lenā i auxiliū aduocaui. Hec ſtati affuit
tā ſereno: ⁊ radiāti vultu: vt i eā intēde
re nō poſſem: opta capillis ⁊ nuda bra
chia ac pedes floribꝰ redimita dicēs: In
cōſtās ac rudis te ꝑꝑ aptus ē mons ⁊ te
ꝑꝑ ego aſſum: ⁊ ꝑ me mō velis tua aīa i
eternā vitā dirigēt. Tu hic a meo ſerui
tio diſcedere cogitaſti ſed audi q̄ dicā: ⁊
demū age q̄libet Ut noſti inq̄t e hierl̄m
I marſiliā multi deo volēte ⁊ naui ſubue
hēte deuenimꝰ. At vbi marſilia ⁊ ꝑs nō
parua regiōis ieſu xp̄i fidē ſuſcepit: tm̄
circa nos hūanus fauor ⁊ inq̄etudo cre-
uerūt vt hoim ꝯſortia fugere cogitarī:

Rapta ꝟo diuinitꝰ ſub huiꝰ antri ſui ore
ꝺ poſita. Cūq̄ hincide ꝑ locū mihi a deo
paratū lumina direxiſſem draconē quē
mea ſoror martha occidit: repēte lucem K
iter ⁊ tenebras aſpexi: cuiꝰ horrorē ſuffi
ciēter exp̄meret nemo: erat bubalo ma-
ior. Uidi ⁊ oīs ḡnis vipas. De h̄ mōſtro
de quo ſic loquit̄ magdalena Uincē. di
cit i ſpe. hiſto ꝙ draco mōſtruoſꝰ extite-
rit: anterior eī̄ ꝑs feralis erat: poſte-
rior piſcea ⁊ viperea cauda fuit magno
boue maior ⁊ ꝓlixo equo ꝓlixior: caput
leoninū habuit: iubas eq̄nas: pedes ſe
nos ⁊ vngues vrſinos. Fortitudine ⁊ fe
rocitate. xij. credit̄ ſupaſſe leōes. Fuit ex
leuiathā ſerpēte maritio ⁊ bonacho aia
li ḡnatꝰ i pōte galatie aſie i q̄ ſūt eiuſmōi
mōſtra. Per mare āt venit ad rodanum
fluuiū: ꝑ quē ad ea loca ꝯſcēdit i q̄bꝰ fuit
occiſꝰ. Hec oīa ille. Nō ē ꝟo mirū ſi i ſpe
lūca ꝟſabat̄ magdalene: q̄r i medio eſt
deſerti vaſtiſſimi: ꝗuis tn̄ diabolica for
taſſis inuidia id actū ſit. Subito iḡr igit̄
magdalena me appētē i ſpelūca: ⁊ dra- L
co ⁊ vipea multitudo excitant̄ me oclis
ac ſibilis ſuū furorē ꝑ ſe ferētes. Nā vipe
q̄dē inixe caudis pectoribus aſſurgebāt
ſ; draco oibꝰ imanior ita me ꝯterruit vt
timerē eiꝰ aſpectū: imo nec ferre poſſē: q̄
mortē nō timebā: heu me tūc inq̄o ieſu
mi. niſi mihi ſtati affueris aut deuorabor
aut pauore ſpm̄ efflabo: Apit tūc ſubito
draco caput q̄ſi me nō curaret. ſ; denuo
ſtati extēſo ac dilatato vaſtiſſimo guttu
re ⁊ ꝯcuſſis alis me deuorādū inuaſit. Cū
q̄ iā deglutiēdā i ſua ora traxiſſet: q̄r li-
gua n̄ poterā ſic ſū ꝓfūdo ⁊ ſecuro corde
locuta: dulcis amor ieſu: triſtē ne ac ſolā i
deſerto poſt inumera tua dōa me draco
nis eſcā effeciſti: tūc ſubito āgelꝰ de ore
dracōis eductā me allocutꝰ ē dicēs. Btā
q̄ fidē tenes. Ac draconē calce ꝑcutiēs:
egredere i q̄t hic draco ⁊ oēs vipe tecū. Ac
repēte ſe dedit draco ⁊ reliq̄ turba ꝑcipi
tē ⁊ volās ac peditās d̄ſertū adiuit: i q̄ ſil
lū mea ſoror martha ſupauit. Igr̄ āgelꝰ M
michael ſpm̄ efflauit odoriferū: q̄ i flā-
mā ꝯuerſus totā baumā lābēs imſidas
ac fetidas viparū feces aſſūpſit. ⁊ locū
oēm mūdū ac redolētē effecit. Deide ꝟo
i me ꝯuerſus. Deꝰ inq̄t quē tm̄ o magda

lena cōcupiſcis ⁊ ſemper habes: te vult
hūc locū lachrymis irrigare ꝓfuſis: vt
futuris ſcl̄is exēplū pnie ꝑpetuo fias. Re
mā ſi eo diſparēte ꝑterrita: ⁊ loco luſtra
A to hoibꝰ inuiū aſcēſū deſcēſumq̄ rupe
vetāte cognoui. Tūc amoris dulcedine
ad lachrymas reſoluta me ad terrā ꝓ-
ſtraui: adorās ac dicēs. Gratias tibi xp̄e
ago ꝙ me oī mea affectione repleſti. S;
oro fontē i rupe hac exhibeas deꝑcāti.
Crepuit ſtati ſub meis oclis imane hoc
ſaxū: ⁊ q̄s cernis Helia aq̄ e duro ſilice
ſcaturiere. Cūq̄ añ ipm̄ limpidiſſimum
fontē genuflexo xp̄o gr̄as agerē: ecce plꝰ
q̄ mille ſpūs vidi i ſpelūce dextera ſte-
tiſſe ꝟba ſuauiſſimi amoris hebraica lin
gua decātātes. Cū igit̄ poſtremo ſubin
tuliſſent: nō expedire aīe tā aſſiduā orō
nū frequētiā eleuatis oclis plenū aerē
foras ſpelūcā ex ſitibꝰ iſpexi. Igit̄ cū eos
demōes ſuſpicata ieſū nimiū territa ac
clamaſſem: repēte cū ſuis militijs ange-
lus michael affuit dicēs. Aſſum magda
lena ne timeas. Deniq̄ malignis ſpiri-
tibꝰ ꝯgreſſus: eos oēs i fugā cōpulit re-
clamātes. Nō eris tn̄ iō btā tu: q̄ orōni-
bus vacas i antro. Crucē igit̄ i ore ſpelū
ce angelꝰ erexit: dicēs. Caue ne extime-
B ſcas in ꝑſterū: q̄r cuſtos tui altiſſimus.
Igit̄ añ crucē eo diſparēte tūc iacui: ſ;
orōni timore nimio exſiccatis. viſceribꝰ
inſtare attēta nō ꝑualēs: collectas duas
radices i ipo ore ſpelūce ⁊ lotas comedēs
aquā de fonte bibi: poſt quā hūanū ali
q̄d nō guſtaui crucē deinde rurſus cō-
plexa ea die ac nocte ſequenti orās orto
ſole viſum ad crucē ipſam leuaui colo-
ris vt videbat̄ criſtallini ⁊ radijs fulgē-
tibꝰ coruſcā. Cūq̄ in me vehemētiſſimi
amoris flammā ꝑmiſſem: ecce tā leta ⁊
iubilās angelorū turba affuit: vt eternā
vitā in hoc antro credidiſſes. Repente
igit̄ ab his ad infernalia loca delata: pe
narum ḡna ⁊ punitorū turmas inſpexi.
Cūq̄ ad loca purgatorij ventū eſſet: tā
ta dulcedine me ſpūs deuoti circūſtete
C rūt: vt mihi viderer eſſe in patria: ⁊ cū
magna teneritudine dixerūt. Ora ꝓ no
bis magdalena nr̄a. Quibꝰ ego vtinā i
quio veſtra volūtas ꝑ me impleat̄. Ani-
maduerto quātū vobis auxilij ſit opor-

tunum. Deinde vero ad crucē iterū re-
poſite mihi angelus ait. Quāto tp̄e tuꝰ
ac noſter amor Jeſus in terris te ꝓpter
euixit: tāto tu quoq̄ hac ſpelūca mora-
beris. Steti igit̄ eo diſparente ad crucē
orās et xp̄m ſalutē meam contēplabar. D
Omni igit̄ euoluto die angelorū affue-
re militie: ⁊ me tam ſublimē in aera ſu-
ſtulerūt: vt celeſtes audiuerim reſona-
re melodias: quod abinde citra ſepties
ſemꝑ infra diē et noctē effecerūt. Frigꝰ
ac gelu igne ſuccēſa iā nō curabā. Cū-
q̄ mee veſtes paulatim vetuſtate deci-
derent: paulatim quoq̄ diuina pietate
mei creuere capilli: ac demū cū ſemicin
ctia e rupe deieciſſem ſeſe adeo diffude
rūt vt a me lapidibꝰ ſuccidēdi greſſum
ꝑpedirent. In ipa ꝟo cruce myſteria xp̄i
cūcta videbā. Ibi Anne ac Joachim hi
ſtorias. ibi Mariā ieſum meū mihi pa-
rientē: ibi crucifixi tetrū liuorē: ibi piū
cruorē: ibi dura vulnera: ibi crucem ad
mortē eiꝰ dabat̄ intueri: ⁊ eundē regre
dientē ab inferis: ⁊ celi ſydera penetrā
tē. Cū his cibata ferculis nocte dieq̄ fle
rē cū lauādi vultꝰ gr̄a fontē petiuiſſem
obuium mihi humana forma ieſum me
his verbis alloquentē vidi te ꝓpter ma E
ria loca iſta ꝯſtitui. Circunſteterāt cele-
ſtes militie regē ſuū flo⁊ ſerta geſtātes.
⁊ oliuarū palmarūq̄ ramos tenētes in
manibꝰ. Et ecce reſplēduit ſubito aſſū-
pta hūanitas: ⁊ ſeipm̄ ad iſtar ſui cū eēt
in monte thabor ſaluator traſfigurauit
adeo vt me oculos inflectere tāta maie-
ſtas impulerit. Me quidē ad vultū dile
ctū oculos atollere dulcis amor i flāma
bat: ſ; minime valui. Cūq̄ mecū multa
ꝯtuliſſet illapſus ē celo: ⁊ quo ad vixi cē
ties ac decies me i ſpelūca ſua pitate vi
ſitauit. Itaq̄ Helia tibi ꝯſulo teq̄ rogo:
vt i hac rupe xp̄i laudes exoluas q̄ te ad
vite portū tādē adducā. Sterilē locū ſo
la ac nuda ego adiui: tu ꝟo frm̄ habes
ſolatia ⁊ victui veſtituiq̄ abūdant̄ opor
tuna. Igit̄ de ꝑſeuerātia cogita. His di
ctis ab oculis meis inq̄t Helias magda
lena euanuit: ⁊ ego i hāc vſq̄ horā oibꝰ F
hoibꝰ ꝑdicta celaui. His dictis poſt horu
lā btūs ille pater expirauit: ſtatimq̄ ipe
cāpanule in ea rupe ſuſpēſe nullo homi

num monēte iubilarūt. Omnia hec ex di
cto libello fideliter aſſumpſit. Mirabit̄
autē fortaſſis vir aīalis diuinam pieta
G tē peccatricē aīaʒ tā p̄clarís donis extu
liſſe. Sʒ ſi viderit q̄ eiuſmōi eſt p̄dicātē
xp̄m ⁊ forte laſciuiētē in ſmone. Mariā
ſubito diuini ſermōis iaculo ꝑcuſſā: ſui
pectoris arcana lachrymis ⁊ ſingultib⁹
reſerare Si viderit repēte agitatā do
lorib⁹ ⁊ amore liquefactā: torq̄s: armil
las: dextralia: margaritaſq̄ deponere:
⁊ effuſis comis lugubres aſſumere ve
ſtes. Si inquā viderit hāc ieſu chriſti te
nuiſſe veſtigia: ⁊ hec lachrymarū flumi
ne lota excitare capillis: ⁊ cordialibus
oſculis ac miſerandis vocib⁹ miſericor
diā ſuis ſcelerib⁹ implorare. Si a macu
lis abſolutam: in pace chriſti pietate
remiſſā. Si p̄dicātē vbiq̄ xp̄m ⁊ Mariā
comitantē: haurientē quidem chriſti do
ctrinā: ſed ſubſtātiā effundentē. Si hūc
viderit pauperē ac itinere fatigatū ſal
uatorē mundi excipe domo: fouere vn
guētis dapib⁹ recreare ⁊ diſcipulorū ei⁹
turbā ſuis facultatibus ſubſtentantē.
H Si ꝓpinq̄s imo ⁊ diſcipulis fugiētibus
carnifices inter itrepidam cruci aſtitiſſe
cruētā ſanguine lachrymis īfuſā: aereā
eiulatib⁹ adīplentē. Si cōtēplari ſepul
crū ⁊ vnguēta parare. Si mulierē fragi
lē ſexu noctis tenebras ⁊ arma cuſtodū
nō extimuiſſe (O vim amoris imenſam)
quin dilectū extinctū q̄ſierit in ſepulcro.
Si poſtremo hāc viderit vacuo ſepul
cro colligatā: ⁊ nulla iā p̄ter lachrymas
habere ſolatia: videbit pariter diuinaʒ
pietatē: hāc ab extremo in extremū non
niſi ꝑ oportuna media deduxiſſe. Que ei
crimina poſſent tot gemitib⁹: tot lachry
mis: tāto ardore nō eſſe abolita. Si aīas
ſceleſtiſſimas baptiſmalis vnda ſāguis
xp̄i operāte v̄tute pulcerrimas. in oculis
dei optimi marie ſplendētes reſtituit:
q̄d in Maria ſanguis chriſti e cruce ſti
lans effecit. Mirari igit̄ magis opʒ igna
uiā hoīm atq̄ ſecordiā: q̄ in Maria chri
I ſti pietate ꝑſpecta ſubito q̄uis atroces:
q̄uis ſceleſtes ⁊ flagitioſi nō atterunt̄:
vt vbi ſupabūdauit delictū: ſupabūdet
⁊ grā. Un̄ ⁊ Frāciſc⁹ petrarcha viſa Ma
rie ſpelūca ⁊ lapideo cubili hui⁹ btē pec
catricʒ ꝯſyderās penitudinē ꝯꝑſict⁹ ait.
Dulcis amica dei: lachrymis inflectere
nostris.
Atq̄ humiles attēde p̄ces: nr̄eq̄ ſaluti
Conſule nāq̄ potes nec enim tibi tāge
re fruſtra:
Per miſſuʒ gemituq̄ pedes perfundere K
ſacros.
Et nitidis ſiccare comis: ferre oſcula plā
tis.
Inq̄ caput dn̄i p̄tioſos ſpargere odores.
Nec tibi congreſſus primos a morte re
ſurgens.
Et voces audire ſuas: ⁊ mēbra videre.
Immortale de⁹: lumēq̄ habitura ꝑ euū
Ne quicq̄ vidit etherei rex xp̄s olympi.
Uiderat illa cruci herentē nec dira pa
uentem.
Judaice tormēta man⁹ turbeq̄ furētiʒ.
Jurgia: ⁊ īſult⁹ equātes v̄bera lignas.
Sed meſtam intrepidamq̄ ſimul: digi
tiſq̄ cruentos.
Tractātē clauos: replētē vulnera fletu
Pectora tūdētē violētis cādida pugnis
Uellentem flauos manibus ſine more
capillos.
Uiderat hec inq̄ dū pectora fida ſuorū. L
Diffugerent pellente metu: memor er
go reuiſit.
Te primam ante alios: tibi ſe prius ob
tulit vni.
Te q̄ʒ digreſſ⁹ terrʒ te ad aſta reuerſus.
Bis tria luſtra cibi nūq̄ mortalis egētē.
Rupe ſub hac aluit: tā lōgo in tp̄e ſolis
Diuinis contenta epulis ⁊ rore ſalubri.
Hec domus antra tibi ſtillantibus hu
mida ſaxis.
Horrifico tenebroſa ſitu tecta aurea re
gum.
Delitiaſq̄ omnes: ac ditia vicerat arua
Hic īcluſa libēs longis veſtita capillis.
Ueſte carēs alia ter dēos paſſa decēbres
Diceris: hic nō fracta gelu nec vita pa
uore.
Nāq̄ famē: frig⁹: durū q̄q̄ ſaxa cubile. M
Dulcia fecit amor: ſpeſq̄ alto pectore
fixa.
Hic hoīʒ nō viſa oculis ſtipata caterui.
Angelicis: ſeptēq̄ die ſubiecta ꝑ horas.
Celeſtes audire choros alterna canēies
Carmia corꝑeo de carcere digna fuiſti.

Hec ille.

Feria ſexta infra octa. paſche.

Textus euan. Mat. ca. vlti.

A Undecim diſcipuli abie
rūt in galileā in mōtē vbi
cōſtituerat illis ieſus. Et
vidētes eū adorauerunt:
quidā aūt dubitauerunt. Et acce
dēs Jeſus locutus eſt eis dicens.
Data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in
terra. Euntes ergo docete oēs gē
tes baptizātes eos in noīe patris ⁊
filij ⁊ ſpūſſancti. docētes eos ſerua
re oīa quecūq̄ mandaui vobis. Et
ecce ego vobiſcū ſum oīb⁹ diebus
vſq̄ ad conſummationem ſeculi.

Undeciʒ diſcipuli abierūt ⁊c.
Mat. vl. Qꝛ fere totū h̄ euan.
pʒ ex dictis: pauca de eo ex
ponēda ſunt. (Dr̄ ergo Un
decim diſcipuli abierunt in
B galileā in montē vbi cōſtituerat illis ie
ſus) in mōtē. ſ. thabor: ſm mag. hiſt. Cō
ſtituerat aūt hoc ꝑ angelū dicētē: qꝛ p̄ce
det vos in galilea: ibi eum videbitis ⁊c.
(Quidā aūt dubitauerūt) ꝑmittēte dn̄o
ad bonū nr̄m vt ſim⁹ certiores. (Data ē
mihi oīs ptās). ſ. ī tpalib⁹ ⁊ in ſpūalib⁹
(in celo) ſup angelos (⁊ ī terra) ſup hoīes
⁊ aīo alia. Eſt aūt ſciēdū q xp̄s neq̄
inq̄tū de⁹ neq̄ inq̄tū hō aliq̄d habuit
q̄d nō dederit ei pr̄: ſʒ inq̄tū hō aliq̄d
nouiter accepit: qꝛ nō fuit ſemꝑ hō. Sed
nunq̄d accepit poteſtatē vt eſſet oīm iu
dex poſt paſſionē vel ante. Ad hoc dicit
s. Tho. ſuper Mat. q hanc poteſtatē dr̄
tunc ⁊ nō ante accepiſſe dupliciter. Pri
mo quia tūc ⁊ nō ante innotuit vniuer
ſo mundo xp̄o. ſ. reſurgente ⁊ aſcēdēte ⁊
ap̄lis predicantib⁹. Et ſcdo qꝛ tūc acce
pit poſſeſſionē ⁊ executionē talis ptātis.
Multa āt pulcra ad h̄ ꝓpoſitū dicit. iij.
q. xlix. ar. vi. (Eūtes) ḡ ꝑ mūdū ad predi
cādū (docete oēs gētes) nō obſtāte q a
C p̄ncipio p̄dicatiōis dixeriʒ vobʒ: ī viā gē
tiū nō abieritis (baptizātes eos in noīe
p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti) regul̄r. Aliq̄n ei
ex ſpūali ꝯſilio ſpūſſancti baptizauerūt
in noīe xp̄i: q̄n. ſ. voluerūt hoīeʒ cruci af
fixū amabilē reddere. (Docētes eos ſer
uare oīa quecūq̄ mādaui vobis. Et ec
ce ego vobiſcū ſum vſq̄ ad conſumma
tionē ſeculi) Hoc autē ſm Chry. non eſt
dictū tantū apoſtolis: qꝛ vſq̄ in fineʒ ſe
culi non erāt duraturi: ſed oībus fideli D
bus ſequentibus. Eſt aūt ſm Raba. no
biſcuʒ per gratiā ſemꝑ quo ad aliquos
de eccleſia. Pōt etiā dici q eſt nobiſcum
per ſpūalem prouidentiam ⁊ regimen:
⁊ per ſacramentum euchariſtie.

Sabbato infra octa. paſche.

Textus euan. Jo. ca. xx.

Una ſabbati maria ma
gdalene venit mane cum
adhuc tenebre eſſent ad
monumētū ⁊ vidit lapidē
ſublatū a monumento. Cucurrit
ergo ⁊ venit ad ſimonem petrum ⁊
alium diſcipulum quem diligebat
ieſus: ⁊ dicit eis. Tulerunt dn̄m de E
monumēto: ⁊ neſcio vbi poſuerunt
euʒ. Exijt ergo Petrus ⁊ ille alius
diſcipul⁹: ⁊ venerunt ad monumen
tum. Currebāt aūt duo ſimul ⁊ ille
ali⁹ diſcipul⁹ p̄currit citius petro:
⁊ venit prim⁹ ad monumētū. Et cū
ſe inclinaſſet: vidit lintheamina po
ſita: nō tñ introiuit. Uenit ergo ſi
mō petr⁹ ſequens eum: ⁊ itroiuit in
monumentū: ⁊ vidit lintheamina
poſita. ⁊ ſudariū q̄d fuerat ſup ca
put ei⁹ nō cū lintheaminib⁹ poſitū:
ſed ſeꝑatim inuolutū in vnū locuʒ.
Tūc ergo introiuit ⁊ ille diſcipul⁹
qui venerat primus ad monumētū
⁊ vidit ⁊ credidit. Nondum enim
ſciebant ſcripturam: qꝛ oportet eū
a mortuis reſurgere.

Una ſabbati maria magda F
lena ⁊c. Jo. xx. (Una ſabba
ti). i. die dn̄ica. Sed vt dicit
s. Tho. cū dixerit Mattheus
p̄ma ſabbati: Joānes dixit:
vna ſabbati: vtēs illo mō loquēdi quo
Ge. j. dr̄. Factū ē mane ⁊ veſpe dies vn⁹
⁊ h̄ ī ſignū q ī hac die ī q̄ reſurrectio in

choauit facta ē q̄ſi q̄dā noua creatura ⁊ renouatio mūdi. Itē vt dicit: q: i hac die ichoabat dies eternitatꝫ q̄ ē vna (maria magdalene) cū q̄ erāt ⁊ alie. ſꝫ iſta vt
G feruētior noiat (venit mane cū adhuc tenebre eſſent ad monumētū.) Sed ꝯ q: dicit marcꝰ orto iā ſole. Ad h̄ dicit. s. Tho. q̄ erat ortꝰ in ſuo ſigno: q: erat aurora. Q: enī aurora iter lucē ac tenebras mediat: hꝫ aliq̄d lumis ⁊ tenebrarū. Iō tūc erāt tenebre: ⁊ tn̄ ſol erat ortus in ſuo ſigno. i. in exili luce aurore. (Et vidit lapidē ſublatū a monumēto.) Nihil dr̄ d̄ angelo ſedēte ſup illo q: vl' ipm̄ nō vidit: ſꝫ ſtatim viſo oſtio patēti retroceſſit. Vl' q̄ veriꝰ eſt: vidit q̄dē ſꝫ nō audiuit v̄ba eiꝰ vel ſaltē nō accepit vt angelica v̄ba: q: poſtea nō q̄ſiuiſſet viuētem cū mortuis. De his dictū eſt. ſ. (cucurrit ḡ ⁊ vēit ad ſimonē petrū ⁊ ad aliū diſcipulū quem amabat Ieſus: ⁊ dicit eis. Tulerūt dn̄m de monumēto.) Nō dicit eū ſurrexiſſe q: nō crediderat: vel veriꝰ ex feſtina retroceſſiōe nō audiuerat plene āgelica v̄ba
H angeli ſedētis ſup lapidē quē audierūt reliq̄ cū ea exiſtētes: ⁊ nō ſtatim retrocedētes (⁊ neſcimꝰ). ſ. nos mulieres. Vn̄ pꝫ q̄ nō erat ſola (vbi poſuerūt eū. Exijt ḡ petrꝰ ⁊ ille aliꝰ diſcipulꝰ ⁊ venerūt ad monumētū) cū maria magdalena ⁊ alijs q̄ poſt eā ſtati retroceſſerūt. Lꝫ forte petrꝰ ⁊ Ioānes obuiā eas habuerit. (Currebāt aūt duo ſil'. ⁊ ille aliꝰ diſcipulꝰ p̄currit citiꝰ petro. ⁊ venit p̄mꝰ ad monumētū. Et cū ſe inclinaſſet) ad vidēdū ꝑ hūilimā portulā (vidit lintheamia poſita). i. depoſita de dorſo ⁊ corpe xp̄i. (non tn̄ itroiuit) i carmerulā corpis xp̄i cōtentiuā. lꝫ itroierit ſpatiū clauſū ſine tecto. ⁊ p̄mā camerulā. (Venit ḡ ſimō petrus ſeq̄ns eū ⁊ itroiuit in monumētū. Et vidit linthemina poſita: ⁊ ſudariū q̄d fuerat ſup caput eiꝰ: nō cū litheaminibꝰ poſitū. ſꝫ ſepati iuolutū in vnū locū. Tūc ḡ itroiuit ⁊ ille diſcipulꝰ q̄ venerat p̄mꝰ ad
I monumētū: ⁊ vidit ⁊ credidit. Nondum eī ſciebāt ſcripturā q: oporteret eum a mortuis reſurgere. (Abierūt ḡ iterū diſcipuli ad ſemetip̄os). i. ad ſuas hītatiōes. Maria magdalena ibi remanēte vt. ſ. dictū ē. Cetera lr̄alr̄ patēt. ¶ Sed tn̄ notādū eſt q̄ diligēter euāgeliſta exp̄mit curſum petri ⁊ Ioanis ꝑꝑ myſteriū vt dr̄ s. Tho. Nā petrus antiquior gentilem populū ſignificat: ex quo deſcēdit iudai-
K cus ſignificatꝰ ꝑ Ioānē iuxta illd̄ Geñ. xix. Egredere de terra tua ⁊c. Iſti ſimul currebāt ſub diuerſis legibꝰ. ſ. nature ⁊ moyſi decurſu huiꝰ mūdi. vel currebāt deſyderio felicitatꝫ ⁊ cognitiōis. Sꝫ iudaicꝰ p̄or currebat: q: priꝰ vidit v̄itatē: ⁊ prior venit ad monumētū ꝑ deſyderiū myſteriorū xp̄i. Et cū ſe iclinaſſet ſub iugo legis vidit lintheamina figurarū poſita: nō tn̄ introiuit q: in mortuū credere noluit petrꝰ v̄o eū ſequit̄ ſenior, q: eccl'ia gentiū inſerēda erat eccl'ie iudeorū: ⁊ intrauit credēdo: ⁊ vidit litheamia q̄ ⁊ Ioānes: q: figuras nō repudiauit ſed vlterius vidit ſudariū quod fuerat ſup caput eiꝰ. i. credidit deitatē xp̄i. q: caput xp̄i deꝰ. j. Co. xj. q̄ diuinitas eſt innoluta. i. occulta ⁊ ſepata ab oī creatura ꝑ excellentiā ſuā ⁊ in vno loco: q: nō
L habitat vbi eſt ſciſma mētiū vel ſciſſura Deīde introiuit Ioānes: q̄ literal'r propter reuerētiā reſeruauerat p̄mū igreſſuꝫ petro ſeniori. Et hoc ē ſignū q̄ i fine mūdi etiā iudaicꝰ populꝰ cōuertet̄ ſm̄ Chry. tn̄ ita diligēter iſta deſcribunt̄ vt nouerint iudei q̄ corpꝰ nō fuit ſublatū furtiꝫ. q: vtiq̄ raptores nō contraxiſſēt morā in ſpoliādo illud ſed feſtinaſſent. Amen.

¶ Dn̄ica in octa paſche.

¶ Textus euan. Io. ca. xx.

Cum eſſet ſero die illa vna ſabbatorū: ⁊ fores eſſent clauſe vbi erant diſcipuli cōgregati ꝓpter metū iudeorū: venit Ieſus ⁊ ſtetit in medio: ⁊ dixit eis. Pax vobis: Et cuꝫ hoc dixiſſet oñdit eis manus ⁊ latꝰ. Gauiſi ſūt ergo diſcipl'i viſo dn̄o. Dicit ergo eis iterū. Pax vobis. Sicut miſit me pr̄ ⁊ ego mitto vos. hec cū dixiſſet iſufflauit et dixit eis. Ac- M
cipite ſpm̄ſctm̄ quorū remiſeritis peccata remittuntur eis: ⁊ quorum retinueritis retenta ſunt.

Cum eſſet ſero die illa ⁊c. Io. xx. In p̄nti euā. tangunt̄ tria pūcta: q̄ ſūt. Apparitio. Dubitatio: ⁊ liberatio. ¶ Quan-
A tū ad primū tagit̄ appparitio: q̄ xp̄s diſcipulis ſero appuit poſtq̄ Cleophas ⁊ ſociꝰ ex emaꝰ fuerāt regreſſi. Et q: hec appitio de q̄ hic Io. loq̄t̄ ē eadē cū ea de q̄ p̄terita hebdomada feria. tertia egit Lu. iō tota pria ps pꝫ ex dictꝫ exceptꝫ paucis. Primū eſt q̄ xp̄s ianuis clauſis igreſſus ē. ¶ Circa hoc ḡ ſciēdū ē ex doctria. s. tho. j. q̄olibꝫ. q. x. ⁊. iiij. ſniarū di. xliiij. q̄ iter q̄tuor dotes gl'ioſi corpis vna ē ſubtilitas. a q̄ q̄dā dicūt corpꝰ gl'ioſuꝫ h̄ h̄re vt ſimul eē poſſit cū alio corpe: ſꝫ hoc vt dr̄ n̄ ē itelligibile: q: talis dos auferret a gl'ioſo corpe id quo prohibet̄ eē cū alio. i. dimēſiōes hoc eī ꝓhibēs nō ē q̄litas. q: nō ē dare aliquā q̄ remota duo corpa ſimul eē poſſint. Neq̄ materia vl' forma: q: gl'ioſum corpꝰ nō eſſet itegrū. ē ergo dimēſio cui prio ⁊ ꝑ ſe ꝯpetit diſtictio ſitual': ⁊ eiꝰ diuiſio potētial' facit diſtictas pres vniꝰ corpis: ſicut ⁊ actualis
B facit diſtincta corpa actu. Hꝫ āt gl'ioſuꝫ corpꝰ diuina v̄tute q̄ poſſit ſil' eē cū alio. vt. ſ. duo corpa diſticta ſm̄ eē ſint i vno ſitu. Deꝰ enī q̄cūq̄ agit ꝑ cāſ medias p̄t ⁊ ſine eis facere ſicut efficere hoiem ſine maſculo ⁊ femīa ſicut aūt ꝯſeruat accidēs ꝑ ſubiectū: ita ꝯſeruat ⁊ diſtictionē ſeē ꝑ materiā diſtictā ꝑꝫ ſitū. iō ſicut p̄t ſine ſubiecto ꝯſeruare accidēs ita p̄t ſine diſtictiōe ſitꝰ ꝯſeruare diſtictionē i eſſe. Sꝫ ꝯ iſtā doctrinā. s. tho. ar. q: deꝰ licet poſſit ſupplere vicē alteriꝰ cāe efficiētis n̄ tn̄ cāe formalꝫ n̄ eī poſſꝫ albū facere ſine albedie. Sitꝰ ēt vr̄ eē diſtictiōis cā formalis ⁊ nō effectiua. ad h̄ aūt dr̄ q̄d duplex ē rerū diſtictio. Vna ſitual' ſiue mathematica. ⁊ iſta ē formalis ꝑ ſitū ⁊ ſine eo eē nō p̄t. Alia ē realis vel phyſica ſeu ꝓſpectiua vn̄ ſupficies duorū celorū imediatorū q̄ mathematice ſūt vna q: i vno ſitu phyſice ſūt due: q: ſūt i diuerſis ſubiectꝫ. ⁊ iſto mō diſtictio ipiꝰ eē ē effectiue
C a ſitu. n̄ ſicut a cā ſꝫ ſicut a cōcā. p̄ncipia eī eēntialia ſub ſitu efficiūt eē. Cuius iſta efficētia nō ſit ꝓpria ſed ſit potiꝰ ſeq̄la. ꝓpe aūt ipm̄ eē efficit q̄d p̄ncipia eſſētialia ſub ſitu efficit̄. i. generās ſcd̄m eſt q: dr̄ (Dicit ergo eis iterū. Pax vobꝫ) Bed.
Iteratio ꝯfirmatio eſt: ſiue iō repetit: q: D
gemina ē v̄tus charitatꝫ. vel q: ip̄e eſt q̄ fecit vtraq̄ vnū. Hec ille. vl' dixit prio: vt ſciāt ſe deo pacificatos ꝑ ſua vulnera vn̄ oñdit eis manꝰ ⁊ latus ſcd̄o replicauit ne timerēt ꝑſecutiōes q̄bꝰ ad gl'iam venirēt: vt ipſe. vn̄ ſubdit̄. (Sicut miſit me pater ⁊ ego mit. v.). Gre. i. ea charitate vos diligo cū iter ſcādala ꝑſecutorūꝫ mitto qua me charitate pr̄ diligit quem venire ad tolerādas paſſiōes fecit. Hec ille. vel ſicut miſit me pr̄ ad p̄dicādū et abſoluēdū ⁊ ego mitto vos vt doceatis ⁊ abſoluatis a pctis miſterial'r. ſicut ego ⁊ iq̄ſtū hō inſtr̄aliter ⁊ inq̄ſtū deꝰ autoritatiue. Vn̄ ſubdit̄ (Hec cū dixiſſet inſuf.) vt oſtēderet ſpm̄ſctm̄ a ſe ꝓcedere ſm̄ aug. iij. de trini. Dicit aūt ma. hiſt. q̄ tribus vicibꝰ xp̄s ſpm̄ſctm̄ dedit. Prio ante mortē ad miracula faciēda ſeptuagita diſcipl'is. Scd̄o inter mortē ⁊ aſcēſioneꝫ ad remiſſionē pctōꝝ vt hic. Tertio ad E
robur vt in die pentecoſtes. Dicit auteꝫ Chry. q̄ q̄dā dicūt ꝑ iſtā inſufflationem diſcipl'os fuiſſe p̄paratos ad ſuſcipiēdū ſpm̄ſctm̄: q: ſi angelū videns Daniel exceſſum mētis paſſus eſt: q̄d paſſi eſſent ſuſcipiētes illā ieffabilē gr̄am niſi p̄mitus fuiſſent inſtructi. Et ſubdit q̄d nō ē pctm̄ dicere eos tūc ſuſcepiſſe quandaꝫ ſpūalꝫ gr̄e ptātē: ad remittēda pctā. Sicut eī dicit. s. Tho. iij. ꝑ. q. lxiiij. ſolꝰ deus opat̄ ad effectū interiorē ſacramētorum pricipal'r: xp̄s aūt inquātū hō vt inſtr̄m cōiunctū ⁊ pricipale: alij v̄o miniſtri vt inſtrumēta ſecūdaria. Iō ſubdit̄. (Quorū ⁊c.) ¶ Ia hac parte eſt morale documentū: de quo Greg. ait in homil'. Libet ītueri q̄ illi diſcipl'i ad tāta onera hūilitatis vocati: ad quātū culmē gl'ie ſunt ꝑducti. Ecce n̄ ſolū d̄ ſemetipſis ſecuri fiūt ſꝫ ⁊ p̄ncipatū ſupni iudicij ſortiūt̄: vt vice dei q̄buſdā pctā retineāt q̄buſdā relaxēt. Hūc nūc i eccl'ia xp̄i locū tenētes ſol-
uēdi atq̄ ligādi auctātē ſuſcipiūt: q̄ ḡdū F
regiminꝫ ſortiūt̄. Grādꝫ honor: ſꝫ ḡue pōdꝰ iſtiꝰ ē honorꝫ. Durū q̄ppe ē vt q̄ neſcit tener̄ moderamia vite ſue: iudex fiat aliene. Hec ille. Chry. Sacerdos eī ſi ꝑ

ꝑriū bñ diſpēſauerit vitā:alioꝝ ꝟo non
cū diligētia curā habuerit cū pniciosis i
gehēnā vadit. Hec ille. ¶ Quātū ad ſe-
cūdū tāgit dubitatio Tho. cū dr. (Tho-
mas aūt vn⁹ ex duodecim q̄ dr̄ didym⁹)
G i. gemin⁹: vel dubi⁹ vt dictū eſt fer. vj. añ
dñicā de paſſiōe (nō erat cū eis qñ venit
ieſus) q2 diceſſerat auditis his q̄ dicebat
Cleophas ꝛ ſoci⁹. Et hoc ſm Greg. de⁹
ꝑmiſit ꝓpt nos vt firmi⁹ credam⁹. Uñ
ait. Egit miro mō ſupna clemētia vt di
ſcipul⁹ dubitās dū in magro ſuo vulnē
ra palparet carnis: in nobis vulnera ſa
naret infidelitatis. pl⁹ eñ nobis Tho-
me infidelitas ad fidē: q̄ꝫ fides credētiū
diſcipl'oꝝ ꝓfuit: q2 dū ille ad fidē palpā
do reducit: nr̄a mēs oi dubitatione poſt
poſita in fide ſolidat. Hec ille. Ex q̄bus
ptꝫ Gre. ſenſ⁹ ꝙ Thomas nō ſolū vidit
ſed etiā tetigit loca vulnerū xp̄i. Dicit
aūtē Chry. ꝙ ſicut qualr̄cūqꝫ credere le
uitatis eſt ita multū inueſtigare groſſiſ
ſime mētis ē: ꝛ talr̄ fecit Thomas. Nā
ſequit (Dixerūt ergo ei alij diſcipuli. Ui
dimus dñm. Ille aūt) nō tātū illis decre
deus quā rē putās impoſſibilē ſm Chr.
(dixit eis. Niſi videro in manib⁹ ei⁹ fixu
H ras clauoꝝ) ex quo vr̄ ꝙ alij apl'i dixiſ-
ſent ei xp̄m reſurrexiſſe cū fixuris: nō ſo-
lū cū cicatricib⁹: (ꝛ mittā digitū meū in
locū clauoꝝ: ꝛ mittā man⁹ meas in lat⁹
eius non credā) Chry. Alijs iſte groſſior
exiſtēs: eā q̄ eſt ꝑ ſenſum groſſiſſimū. ſ. ta
ctū q̄rebat fidē: et neqꝫ oculis credebat.
Hec ille. Uidet aūt in his ꝟbis Chry. in
cōuenieter illū imputare: q2 duoꝝ ſen-
ſuū notitia certior eſt. Uñ et ſupra xp̄s
ad magis certificādū diſcipulos poſt vi
ſum iuſſit eos palpare. Ad hoc dici pōt
ꝙ per tactū certius cognoſcit an aliq̄d
cedat vel nō. Jō ad ꝓbandum an in xp̄i
corpore oſſa eſſent ꝛ caro: iuſſit dñs pal
pare diſcipulos. Sed Thomas ꝑ tactū
noluit hoc cognoſcere: ſm vulnerū figu
rā. Certi⁹ aūt ꝑ oculū q̄ꝫ ꝑ tactū cogno-
I ſcit figura. Et lꝫ ſit maior certitudo ſal-
tem extēſiue illā duplici ſenſu cognoſce
re: tñ ſignū mētis obtuſe eſt nō credere
figurā que percipit oculis. ¶ Eſt aūt in
hac parte morale documentū: vt q̄libet
quātūcūqꝫ debilis multum cōfidat in

deo. Nā de iſto Tho. ſic dicit Chry. In-
firmior erat alijs iſte ꝛ infidelior ante xp̄i
paſſionē: poſtea oib⁹ fortior fctūs eſt ꝛ ir
reprehēſibilis q̄ ſolus orbem terrarū ꝑ-
currit et in medijs plebib⁹ voluebat vo
lentibus eū interficere. Hec ille. De hoc
etiā apoſtolo tēporibus noſtris narrat
mirāda ab Jndis ad nos veniētibus vt
pote ꝙ in feſto eius mare prebeat ſiccuꝫ
acceſſum ad eius eccl'iaꝫ: ꝛ ꝙ ſua manu
corpus eius ſacrā porrigat cōionem: et
ꝙ diebus paſſionis de quodā foramine
crucis quā tenet manu exeat vitis: q̄ in
die paſche fructuꝫ maturum habeat: et
multa ſimilia. ¶ Quantū ad tertiū tāgit
liberatio q̄ xp̄s illū ab infidelitate libera
uit: cū dr. (Et poſt dies octo iterū erāt di
ſcipuli eius int⁹) Tantū auteꝫ tardauit
dñs ei apparere ſm Chry. vt interiꝫ ab
alijs Tho. admonitus accenderet (ꝛ tho
mas cuꝫ eis) ꝓpter quē ſolum veniebat
xp̄s. Chry. Cōſidera dñi clemētiā: q̄libit
ꝛ ꝑ vna aīa oſtendit ſeipm vulnera ha-
bētem: ꝛ accedit vt ſaluet vnū. Hec ille.
(Uenit Jeſus ianuis clauſis.) ¶ Notan
dū eſt aūt ꝙ venire videt importare ꝓ-
K greſſionē ſeu motum organicū. Duplex
aūt eſt localis mot⁹. Unus organicus q̄
pars poſt partuꝫ mouet vt eſt motus q̄
aīa in pn̄ti ſtatu mouet corpora. Nā pri
mo mouet cor ꝛ ꝑ illud alia mēbra. Ali⁹
eſt nō organicus: quo. ſ. totū corpus mo
tū ſimul mouet: vt cū cadit lapis. Uterqꝫ
aūt motus ineſſe pōt glorioſo corpori. vt
vidētur velle. Durand⁹ Scotus Petrus
de palude ꝛ. s. Tho. de hoc vide capreo
lum in. iiij. diſt. vlt. (Et ſtetit in medio et
dixit eis. Pax vobis.) Et vt dicit Chry.
volēs ꝙ cū Tho. ad ꝯdiſcipulos loq̄bat
ipſe dñs aderat: non expectauit vt ab eo
interrogaret: ſꝫ eiſdē ꝟbis ei iꝓperat.
Uñ ſequit (Deinde dicit Thome infer
digitū tuū huc ꝛ vide man⁹ meas: ꝛ affer
manū tuā ꝛ mitte in lat⁹ meū) notandū
ꝙ Tho. dixerat ſe velle videre fixuram
clauorū ꝛ mittere digitū in loca clauorū
ꝛ mittere manū in latus. Ad iſta aūt tria L
inuitat eū xp̄s: lꝫ nō eodeꝫ ordine: vnde
ly huc: non videt demonſtrare latus ſꝫ
loca clauorū. ꝛ nota ꝙ xp̄s in ſuo corpo-
re nō ſolum habuit vulnerū cicatrices

id eſt ſigna: ſꝫ etiā habuit aliquas apertu-
ras: al's: Thomas per tactū nihil fuiſſet
certificatus. Et hoc innuit. s. Tho. vt pꝫ
A ſi bñ inſpiciātur dicta eius. iij. ꝑ. q. liij.
art. iij. Et etiā hic innuit cū dicitur in la
tus meū. Talis tñ apertura ꝛ cōtinuitatis
ſolutio forte non fuit penetrans peni-
tus: ſed per aliqualeꝫ humilitatē carnis
in locis vulnerū: ꝛ ita credo ſed per ſpi-
rituālē gloriā in predictis locis apparē
teꝫ recompēſat ſm. s. Tho. ibideꝫ. Et q2
ibi dicit poſt reſurrectionē non fuit illō
corpus immutatū: iō etiā nunc talia vul
nera ſunt in eo: ꝛ cauſe horū habētur ſu
pra in die paſche. Sicut aūt dicit Aug.
xxij. de ciui. dei. etiam in martyrū corpo
ribus erunt vulnerū cicatrices: ſed ſine
omni diminutione mēbrorum. (Et noli
eſſe incredulus ſed fidelis.) Utrum vero
Thomas xp̄m tetigerit aut non: ex euā-
gelio nō habet. Sed tñ ſm. s. Thom. iij.
parte vbi s̄. ꝛ. iij. di. xxj. ꝛ ſanctum Leo-
nē papā: ꝛ Theo. ꝛ Aug. tetigit: ſed non
propter ſe: q2 ad viſum credidit ſm. s.
B Tho. iij. vbi s̄. ſꝫ ꝓpter nos vt teſtis eſ-
ſet reſurrectionis. Et cōtra hoc videt di
cere Augu. ꝙ credebat q2 tangebat tñ
intendit ꝙ credebat deitatē q2 tāgebat
hominem cū quo ſtat ꝙ ſolo viſu credi-
derit hoīs reſurrectionē. Rn̄dit Tho. et
dicit ei. dñs meus ꝛ deus me⁹. ſ. es tu. Jn
q̄bus ꝟbis ſm Theo. duas naturas et
vnā ꝑſonam expreſſit (Dixit ei ieſus: q2
vidiſti me Tho. credidiſti) Sciēdum eſt
aūt ſm Aug. ꝛ. s. Tho. j. q. lxvij. ꝙ viſus
ratione ſue ꝑfectionis ꝓ omni ſenſu ca
pi cōſueuit. Sicut dicimus. Audi ꝛ vide
q̄ꝫ bene ſonet cithara ꝛ ſic de alijs ſenſi-
bus. Si ergo ad ſolum aſpectum credi-
dit: ly vidiſti ſumitur ꝓprie. Si ꝟo ad ta
ctū: ſumit large ꝓ tetigiſti. ¶ Sed ꝯtra.
Si vidit quomō credidit: cū fides ſit nō
apparentiū? Ad hoc dicit Greg. ꝙ hoieꝫ
q̄dē vidit ſꝫ tñ deū cōfeſſus eſt (Beati q̄
non viderunt ꝛ crediderūt) Greg. in ho.
C Jn qua ſentētia nos ſpiritualiter ſigni-
ficati ſumus q̄ eum quem carne non vi-
dimus mēte retinem⁹: ſi tñ fidē noſtram
operibus ſeq̄mur. Jlle etenim ꝟe credit
q̄ exercet operādo q̄d credit. Hec ille. Si
cut aūt dicit Aug. ꝟbo ꝑteriti temporis

circa rem futurā vſus eſt ꝓpter rei incer
titudinē. Sed cōtra: q2 dicit. Lu. x. Bea
ti oculi q̄ vident q̄ vos videtis. Ad hoc
dicit. s. Tho. hic ꝙ cū duplex ſit beatitu
do. ſ. rei q̄ cōſiſtit in dono dei. i. in aliqua
D li premio ꝛ ſpei q̄ conſiſtit in merito quā
tum ad primā beati ſunt q̄ vidēt xp̄m ꝛ
quantū ad ſcdm beati q̄ credūt nō vidē
tes. Hec ex illo qui intendit ꝙ viſio hūa
nitatis etiam paſſibilis eēt pars noſtri
premij accidētalis: ꝛ ꝙ ceteris paribus
eſt magis meritorium credere ſine viſu
q̄ꝫ cum viſu. ¶ Sed cōtra hec obijcit Ni
co. de lyra: q2 apoſtoli quibus xp̄s dixit.
Beati oculi ꝛc. nō erant beati i re: ſꝫ fal
litur q2 erant beati in re participatione
aliquali ſui premij accidentalis: licet nō
eſſent ꝑfecte beati. Poſſumus etiā aliter
exponere: vtrūqꝫ referendo ad merituꝫ.
Nā beati. i. beatiores q̄ non viderunt ce
teris paribus: q2 magis merent ſed bea
ti. i. beatiores q̄ vident: non quidem ce-
E teris paribus: ſed q2 cōiter habuerūt fi-
dem firmiorē Chry. Q2 ꝟo ioannes pau
ciora alijs euangeliſtis dixerat ſubiun-
git (multa q̄dē et alia ſigna fecit Jeſus)
ſcꝫ poſt reſurrectionē ſm Chry. loqꝫ ſub
ditur (in conſpectu diſcipulorū ſuorum)
cum quibus. ſ. ſolis poſt reſurrectionem
cōuerſatus eſt (q̄ non ſunt ſcripta in li-
bro hoc) Ut vero ſciamus ꝙ non diſcipu
lorū tantū gratia miracula faciebat: to-
tā naturā humanā alloquēs ſm Chry.
dicit [Hec aūt ſcripta ſunt vt credatis
q2 Jeſus eſt filius dei] Q2 eñ vna ꝑſona
ſubſiſtit in diuina ꝛ in hūana natura de
eodē vere dr̄ ꝙ filius eſt dei ꝛ virginis.
Lꝫ eñ Jeſus dicat naturā hūanā ſicut
deus diuinā ꝛ xp̄s vtrāqꝫ q2 tñ dicit eaꝫ
in cōcreto: ſupponit pro ſuppoſito diui-
no in quo talis natura ſubſiſtit. Et iō vo
care ieſum in teſtē eſt iurare ꝑ deū [Et
vt credētes] fide formata charitate [vitā
eternā] q̄ ſola ſimplr̄ eſt vita [ha beatis
in noie ei⁹]. i. ꝑ ipm q̄ eſt vita. Et hoc eſt
documentū q̄d in hac ꝑte habet. Uidet
F aūt btūs euāgeliſta aliqñ hoc ſuo libro
finē ipoſuiſſe deīde ꝟo ſupaddidiſſe aliā
manifeſtationē xp̄i factā ad mare tybe
riadis. Et idem forte accidit de hiſtoria
adltere mulieris de q̄ ſupra dcm̄ ē. Amē

Dñica.j.poſt octa.paſche.
Textus euãg.Jo.cap.10

Ego ſum paſtor bon⁹.Bo
nus paſtor animã ſuã dat
G p ouibus ſuis. Mercena
rius aũt ⁊ q̃ nõ eſt paſtor
cuius nõ ſunt oues ꝓprie:videt lu
pum venientẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fu
git.Et lup⁹ rapit ⁊ diſpergit oues.
Mercenari⁹ aũt fugit q̄ Mercena
rius eſt:⁊ nõ ꝑtinet ad eũ de ouib⁹.
Ego ſum paſtor bon⁹:et cognoſco
oues meas:⁊ cognoſcũt me mee.Si
cut nouit me pr̄ ⁊ ego agnoſco prẽ
et aĩaꝫ meã pono p ouib⁹ meis.Et
al's oues hẽo q̄ nõ ſũt ex hoc ouili:
⁊ illas opꝫ me adducere ⁊ vocẽ meã
audiẽt.⁊ ſiet vnũ ouile ⁊ vn⁹ paſtor.

Ego ſum paſtor bonus ⁊c.Jo.
x.In p̄nti euã.tangit ꝯpara-
tio q̃ eſt inter verum paſtorẽ
H ⁊ mercẽnariũ et interſerunt
q̄dam de lupo et ouib⁹:intel
ligit aũt p paſtorẽ ꝑlat⁹:p mercenariũ
ꝑlatus:p ouẽ ſubditus:p lupũ diabol⁹
⁊ q̄libet ei⁹ miniſter intẽdẽs malũ ouiũ:
vt ſunt heretici.¶Dr̄ ḡ.(Ego ſum pa-
ſtor bon⁹.) Sicut aũt dicit Chry.dñs aĩ
iſta q̄dã magna ꝓmiſerat i futurũ vt pu
ta felicẽ vitã.Jõ ne aliq̄s decrederet hic
agit de ſua paſſione:vt ſic diſcamus ar
guere.Si iſte p nobis morit.⁊ mortem
ſuã p̄nũtiat:q̄re nõ põt aut nõ volet futu
rã vitã p̄nũtiare ⁊ dare.Sꝫ ɔ̄:q̄ bon⁹ pa
ſtor intrat p oſtiũ:vt dr̄ Jo.ipe ꝟo nõ p̄t
intrare p oſtiũ cũ ſit oſtiũ:vt idẽ dicit.Ad
hoc dicit Augu.Sicut p ſe nouit patreꝫ:
nos aũt p illũ.ſic intrat i ouile p ſeipm̄ ⁊
nos p ipm̄.Nos q̄ xp̄m p̄dicamus per
oſtiũ intram⁹:xp̄s aũt ſeipſuꝫ predicat.
Lumẽ em̄ ⁊ alia demonſtrat ⁊ ſeipſum.
Hec ille.Et intẽdit q nõ incõuenit ſpi-
ritualiter q vnus ſit paſtor principalis
⁊ oſtiũ.Nec tñ oſtium cõuenit omnibus
I paſtoribus bonis ſed tantuꝫ principali.
¶Item cõtra:q̄ ſaluator ſe laudat:q̃d
⁊ nõ videt bñfactũ in ſe:⁊ etiã nobis eſt
exemplũ maluꝫ:vt.ſ.noſipſos laudem⁹
⁊ magnificemus.Ad hoc dr̄ q null⁹ pu
rus hõ debet velle laudari a ſe vel ab
alio.q̄ ſi cogitet vitã ſuam p̄teritam hꝫ
dolendi ⁊ erubeſcẽdi cauſam:ſi futurã
timẽdi.Nõ ſic aũt xp̄s:ideo vult a nobis
laudari ꝓpter nos.Vñ Aug.ſup p̄s.Lau
dari ſe vult deus vt tu ꝓficias:nõ vtil- K
le ſublimet.Nõ hoc a te amat q illũ au-
geat:ſꝫ q̄d õ te ad illũ p̄ducat.Hec ille et
ſilr̄ ſeipſum laudat ꝓpter nos.Vñ Gre.
in moral.Deus q̃ nos ꝓhibet ne ꝓprio
ore laudemur p ſcripturã ſacrã laudes
ſuas loq̄tur:nõ q̄ ipſe indiget q̃ ꝓficere
laudibus neſcit:ſed dũ ſuaꝫ nobis ma-
gnitudinẽ narrat:nr̄am ad ſe imperitiã
ſubleuat.⁊ bona ſua laudãdo nos edo-
cet:q̃ oĩno hõ nõ cognoſceret ſi de ſe ta-
cere voluiſſet.Laudes igit ſuas indicat
vt valeamus eũ audiẽtes cognoſcere:co
gnoſcẽtes amare:amãtes ſeq̄:ſequẽtes
adipiſci adipiſcẽtes ꝟo ei⁹ viſiõe ꝑfrui.
Hec ille(bonus paſtor)aĩaꝝ:nõ pecoꝝ
[aĩam ſuam].i.vitã corporalẽ ſm̄ Aug.
q̃ eſt ab aĩa[dat].i.morte exponit[p oĩ-
bus ſuis].i.p ſpũali ſalute aĩarũ ſibi cõ
miſſarũ.Semp em̄ p ꝯſeruatione ⁊ recu
peratiõe dignioris exhibẽdũ eſt vili⁹ et L
nunq̄ ẽ cõuerſo.Eſt aũt melior vita vni⁹
hois q̄ vita mille pecudũ imo oĩm beſtia
rũ:et melior ſpũalis ſalus vnius aĩe q̄
corporalis vita paſtoris.Jdeo tenet ꝑla
tus etiã ſub pena pc̄ti mortalis p ſpũa-
li ſubditorũ vita ꝑiculũ mortis ⁊ mortẽ
ipãm ſi expedit ſuſtinere.[Mercẽnari⁹
aũt].i.p mercede inſeruiẽs gregi.Nõ ẽ
aũt ꝓprie ſm̄ Aug.merces vita eterna:
cũ illa ſit hereditas ſꝫ res t̄palis.Merces
em̄ nõ debet filio:ſꝫ opario ꝯducto Gre.
in ho.Sunt nõnulli q̃ dũ plus terrenaꝫ
ſubſtãtiã q̄ oues diligũt:merito nomẽ
paſtoris p̄dũt.Nõ em̄ paſtor:ſꝫ mercẽ-
narius vocat q̃ nõ p amore iterno oues
dñicas ſed ad t̄pales mercedes paſcit.
Hec ille.[Et q̃ nõ eſt paſtor]cuius.ſ.af-
fectus nõ eſt ad oues q̄ nõ eſt dñs ouiũ
ſed eſt oparius cuius nõ ſunt oues pro
prie?Sꝫ ex hoc vr̄ q oẽs boni ꝑlati p̄ter
xp̄m ſint mercẽnarij.q̄ ⁊ oues nõ ſunt eo
rũ ꝓprie ſꝫ xp̄i:q̃ dixit petro Jo.xxj.Pa M
ſce oues meas.Ad hoc dico dupl'r.Pri-
mo:q illa nõ opꝫ eſſe in oĩbus ſilr̄a.In
corp̄alib⁹ ergo paſtor.i.dñs ouiũ ⁊ mer

cẽnari⁹ diſtinguunt p poſſidere et non
poſſidere oues.In ſpũalib⁹ ꝟo p amare
oues ⁊ amare mercedẽ q̃ habet p oui-
bus.Scd̄o q oẽs boni paſtores ſũt vni⁹
volũtatis cũ primo.Et q̄ illum plus q̄
K ſeipſos diligũt:oĩa ꝓpter ipſum diligũt
⁊ ſuũ ꝓpriũ bonũ iudicãt q̄cquid illius
eſt in quo ſeipſos plus quã in ſeipſis di
ligunt(videt lupũ veniẽtẽ).i.diabolũ ⁊
miniſtros ei⁹ ſm̄ Aug.de verbis dñi.Et
vt idẽ dicit ſup Jo.iſte lupus videt ve-
nire ⁊ oues iugulare:cum videt adulte
riũ ⁊ hmõi crimina ſuadere Scd̄m Gre
go.ꝟo in homil.eſt quilibet iniuſtus op
preſſor.Vñ ait.Lup⁹ ſup oues venit cũ
quilibet iniuſtus ⁊ raptor fideles quoſ-
q̄ ⁊ humiles opprimit.Hec ille.(⁊ dimit
tit oues ⁊ fugit)ſm̄ Aug.fugit dũ nõ au
det pctã mulctare et vellere:excõicãdo
⁊ puniẽdo:ita q ſicut ipe amor vel cupi
ditas eſt ſpũalis ꝓgreſſio:ita timor vt
ait eſt fuga.Sed ẽ ſm̄ Greg.idẽ vr̄ eſſe
iſta fuga.vñ ait.fugit autẽ.q̄ dũ ſibi ab
iniuſto periculũ metuit:reſiſtere ei⁹ in-
iuſtitie nõ p̄ſumit.fugit aũt nõ mutãdo
locũ:ſed ſubtrahẽdo ſolatium.Hec ille.
L ¶In hoc autẽ eſt documẽtũ q t̄pe neceſ
ſitatis ꝓbant aĩoꝝ q̄litates.Gre.in ho-
mil.Lup⁹ veniẽs indicat quo q̄s aĩo ſu
p gregis cuſtodiã ſtabat.Hec ille.[⁊ lu-
pus.i.diabol⁹ vel tyrãn⁹[rapit ⁊ diſp-
git oues]Diabol⁹ q̄dẽ rapit ad ſe aĩas p
p̄cm̄:⁊ eas diſpgit p odia ⁊ inimicitias
q̄s inter illas ſeminat.Tyrãnus ꝟo rapit
ſpolia:⁊ diſpgit oues q̄s ꝓprijs bonis ⁊
proprijs locis expulſas vagari cogit.
[Mercẽnari⁹ aũt fugit]⁊ cã ſubdit[q̄
mercẽnari⁹ ẽ]nõ diligẽs oues ſꝫ merce
dẽ Gre.Ac ſi dicat.Stare i ꝑiculo ouiũ
nõ põt q̃ in eo q ouib⁹ p̄eſt nõ oues dili
git ſꝫ lucrũ terrenũ q̄rit.Et iõ opponere
ſe ꝑiculũ trepidat ne h̄ q̃d diligit amit
tat.Hec ille.Sꝫ ɔ̄ arguit.Nã apl'i ꝟi pa
ſtores fuerũt ⁊ tñ fugiebãt dicente dño.
Cũ vos ꝑſequent i iſta ciuitate fugite i
aliã.Mat.x.Ad hoc rñdet Aug.ad hono
ratũ dicẽs.q aliq̃n etiã corp̄aliter fuge-
M re licitũ ẽ.nõ ſolũ ex p̄dicta dñi ſnia.ſed
etiã exẽplis ſctõꝝ patrũ.Nã btũs Atha
naſius ⁊ multi alij ſcti fugerũt tyrãnos
Vñ ex ipſis ꝟbis dñi hui⁹ q̃õnis veritas
colligit.Nõ em̄ vituperat ſimpl'r paſtor
q̄ fugit:ſꝫ q̄ fugit:⁊ dimittit oues i pi-
culo.Si ergo ſine ouiũ ꝑiculo fugere poſ
ſet nõ eſſet fuga vituperãda.Si ergo ſo
lũ paſtorẽ ipetat lup⁹ fugere põt.q̄ nul
lũ ꝑiculũ iminet ouib⁹ q̄bus p aliũ ꝓui- N
det.⁊ ipſe ſe reſeruat ad ouiũ vtilitateꝫ
q̄bus ad eſt aĩo.Vñ iſto mõ fugit Paul⁹
Act.ix.Si ꝟo tot⁹ grex ipetat.⁊ ſunt ibi
plures paſtores ſeu ꝑlati ſufficientes ad
ouiũ exhortationẽ ⁊ regimẽ p̄nt aliq̃ eoꝝ
fugere.Si ꝟo ſit vn⁹ tantũ ei nõ lꝫ fuga
q̄ oues exponeret ꝑiculo.Notãdũ ẽ aũt
q is q̃ p̄eſt male:aut caret recta fide.⁊ ſic
eſt lup⁹.oĩs em̄ heretic⁹ ẽ miniſter diabo
li aut caret iuriſditiõe.⁊ ſic ẽ latro.Aut
bona itẽtione.⁊ ſic eſt mercẽnari⁹.q̃ in-
trat p oſtium:⁊ veritatẽ docet quam nõ
fecit:⁊ cõſeruat oues:ideo tolerandus
eſt ⁊ ſicut paſtor amplectẽdus:⁊ fur ab-
ijciẽdus.[Ego ſum paſtor bonus]Hoc
aũt ſm̄ Chry.dicit quaſi concludens ex
premiſſis.Nam duos malos paſtores
noiauerat.ſ.furẽ qui nõ intrat p oſtium:
⁊ venit vt furet ⁊ mactet ⁊ p̄dat.Et mer O
cẽnariũ de quo dicit in p̄nti euãgelio q
imminẽte periculo fugit.A primo aũt ſe
diſtinxit dicẽdo ſe veniſſe nõ ad mactan
dũ ſꝫ vt oues vitã habeãt.A ſcd̄o ꝟo di-
cẽdo q aĩam ſuã ponit p ouib⁹ ſuis.Jõ
neceſſario ſeq̄t q ſit bon⁹ ⁊ ver⁹ paſtor.
Et q̄ bonus paſtor oues diligit:⁊ ex fre
quẽti viſitatiõe eas cognoſcit.et ꝯũr ab
eis agnoſcitur.ideo ſubdit.[Et cogno-
ſco oues meas:⁊ cognoſcũt me mee]ꝓ-
pter ſollicitã viſitationẽ ſm̄ Theo.Vel
ſm̄ Greg.in homi.cognoſco.i.diligo.Vñ
ait.acſi apte dicat.Diligo oues meas:⁊
ipſe me diligẽtes obſequũt.Qui em̄ ve-
ritatẽ nõ diligit:hãc ad hũc minime co-
gnouit.Hec ille.Et loquit de cognatiõe
affectiua qua ſpirat amor et ſm̄ quã dr̄
mitti fili⁹:aut venire ad mẽtes noſtras.
De hoc aũt habes a ſcd̄o Tho.j.di.xv.⁊
xvj.Nõ ꝟo dicit.⁊ cognoſcũt me mee in-
telligitur de aplis ⁊ alijs qui iã eum ſe-
quebant.Vel loquit de futuro p modũ
p̄teriti:ꝓpter rei certitudinẽ.Vel iõ ſic di P
cit.q̄ in ꝓxio erat vt cognoſceret ab eis
¶Notãdũ ãt eſt q oues xp̄i eo modo il
lum ſequunt quo oues ſunt.Si em̄ ſunt

☞ Dñica.j.poſt octa.paſche.
☞ Textus euãg. Jo.cap.10

EGo ſum paſtor bonꝰ. Bonus paſtor animã ſuã dat
G ꝑ ouibus ſuis. Mercenarius aũt ⁊ q̃ nõ eſt paſtor cuius nõ ſunt oues ꝓprie: videt lupum venientẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fugit. Et lupꝰ rapit ⁊ diſpergit oues. Mercenariꝰ aũt fugit qꝛ Mercenarius eſt: ⁊ nõ ꝑtinet ad eũ de ouibꝰ. Ego ſum paſtor bonꝰ: et cognoſco oues meas: ⁊ cognoſcũt me mee. Sicut nouit me pr̃ ⁊ ego agnoſco pr̃ez et aĩaz meã pono ꝓ ouibꝰ meis. Et alĩs oues hẽo q̃ nõ ſũt ex hoc ouili: ⁊ illas opꝫ me adducere ⁊ vocẽ meã audiẽt. ⁊ fiet vnũ ouile ⁊ vnꝰ paſtor.

EGo ſum paſtor bonus ⁊c. Jo. x. In pñti euã. tangit ꝯparatio q̃ eſt inter verum paſtorẽ
H ⁊ mercenariũ et interſerunt q̃dam de lupo et ouibꝰ: intelligit aũt ꝑ paſtorẽ p̃latꝰ: ꝑ mercenariũ p̃latus: ꝑ ouẽ ſubditus: ꝑ lupũ diabolꝰ ⁊ q̃libet eiꝰ miniſter intẽdẽs malũ ouiũ: vt ſunt heretici. ¶ Dr̃ ḡ. (Ego ſum paſtor bonꝰ.) Sicut aũt dicit Chry. dñs aũ iſta q̃dã magna ꝓmiſerat i futurũ vt puta felicẽ vitã. Jõ ne aliq̃s decrederet hic agit de ſua paſſione: vt ſic diſcamus arguere. Si iſte ꝓ nobis morit. ⁊ mortem ſuã pñũtiat: q̃re nõ põt aut nõ volet futurã vitã pñũtiare ⁊ dare. Sꝫ ꝯ: qꝛ bonꝰ paſtor intrat ꝑ oſtiũ: vt dr̃ Jo. ipe ꝟo nõ ꝑt intrare ꝑ oſtiũ cũ ſit oſtiũ: vt idẽ dicit. Ad hoc dicit Augu. Sicut ꝑ ſe nouit patrẽ: nos aũt ꝑ illũ. ſic intrat i ouile ꝑ ſeipm ⁊ nos ꝑ ipm. Nos qꝛ xp̃m p̃dicamus per oſtiũ intramꝰ: xp̃s aũt ſeipſuz predicat. Lumẽ eñ ⁊ alia demonſtrat ⁊ ſeipſum. Hec ille. Et intẽdit ꝙ nõ inconuenit ſpiritualiter ꝙ vnus ſit paſtor principalis ⁊ oſtiũ. Nec tñ oſtium cõuenit omnibus
I paſtoribus bonis ſed tantũ principali. ¶ Item cõtra: qꝛ ſaluator ſe laudat: qđ ⁊ nõ videt bñfactũ in ſe: ⁊ etiã nobis eſt exemplũ maluz: vt. ſ. noſipſos laudemꝰ ⁊ magnificemus. Ad hoc dr̃ ꝙ nullꝰ purus hõ debet velle laudari a ſe vel ab alio. qꝛ ſi cogitet vitã ſuam p̃teritam hꝫ dolendi ⁊ erubeſcẽdi cauſam: ſi futurã timẽdi. Nõ ſic aũt xp̃s: ideo vult a nobis laudari ꝓpter nos. Vñ Aug. ſuꝑ ps. Laudari ſe vult deus vt tu ꝓficias: nõ vt ille ſublimet. K
Nõ hoc a te amat ꝙ illũ augeat: ſꝫ q̃d õ te ad illũ ꝑducat. Hec ille et ſilr̃ ſeipſum laudat ꝓpter nos. Vñ Gre. in moral. Deus q̃ nos ꝓhibet ne ꝓprio ore laudemur ꝑ ſcripturã ſacrã laudes ſuas loq̃tur: nõ qꝛ ipſe indiget q̃ ꝑficere laudibus neſcit: ſed dũ ſuaz nobis magnitudinẽ narrat: nr̃am ad ſe imꝑitiã ſubleuat. ⁊ bona ſua laudãdo nos edocet: q̃ oĩno hõ nõ cognoſceret ſi de ſe tacere voluiſſet. Laudes igit ſuas indicat vt valeamus eũ audiẽtes cognoſcere: cognoſcẽtes amare: amãtes ſeq̃: ſequẽtes adipiſci adipiſcẽtes ꝟo eiꝰ viſiõe ꝑfrui. Hec ille (bonus paſtor) aĩaꝫ: nõ pecoruz [aĩam ſuam]. i. vitã corporalẽ ſm Aug. q̃ eſt ab aĩa [dat]. i. morte exponit [ꝓ ouibus ſuis]. i. ꝓ ſpũali ſalute aĩarũ ſibi cõmiſſarũ. Semꝑ eñ ꝓ ꝯſeruatione ⁊ recuperatiõe dignioris exhibẽdũ eſt viliꝰ et L
nunq̃ ecõuerſo. Eſt aũt melior vita vniꝰ hoĩs q̃ vita mille pecudũ imo oĩm beſtiarũ: et melior ſpũalis ſalus vnius aĩe q̃ corporalis vita paſtoris. Jdeo tenet p̃latus etiã ſub pena pcti mortalis ꝓ ſpũali ſubditorũ vita ꝑiculũ mortis ⁊ mortẽ ipam ſi expedit ſuſtinere. [Mercẽnariꝰ aũt]. i. ꝓ mercede inſeruiẽs gregi. Nõ ẽ aũt ꝓprie ſm Aug. merces vita eterna: cũ illa ſit hereditas ſꝫ res tp̃alis. Merces eñ nõ debet filio: ſꝫ oꝑario ꝯducto Gre. in ho. Sunt nõnulli q̃ dñi plus terrenaz ſubſtãtiã q̃ oues diligũt: merito nomẽ paſtoris ꝑdũt. Nõ eñ paſtor: ſꝫ mercẽnarius vocat q̃ nõ ꝓ amore iterno oues dñicas ſed ad tp̃ales mercedes paſcit. Hec ille. [Et q̃ nõ eſt paſtor] cuius. ſ. affectus nõ eſt ad oues qꝛ nõ eſt dñs ouiũ ſed eſt oꝑarius cuius nõ ſunt oues proprie. Sꝫ ex hoc vr̃ ꝙ oẽs boni p̃lati p̃ter xp̃m ſint mercẽnarij. q ⁊ oues nõ ſunt corũ ꝓprie ſꝫ xp̃i: q̃ dixit petro Jo. xxj. Pa M
ſce oues meas. Ad hoc dico dupl'r. Primo: ꝙ ſilia nõ opꝫ eſſe in oĩbus ſilia. In corꝑalibꝰ ergo paſtor. i. dñs ouiũ ⁊ mercẽnariꝰ diſtinguunt ꝑ poſſidere et non poſſidere oues. In ſpũalibꝰ ꝟo ꝑ amare oues ⁊ amare mercedẽ q̃ habet ꝓ ouibus. Scđo ꝙ oẽs boni paſtores ſũt vniꝰ volũtatis cũ primo. Et qꝛ illum plus q̃ ſeipſos diligũt: oĩa ꝓpter ipſum diligũt ⁊ ſuũ ꝓpriũ bonũ iudicãt q̃cquid illius eſt in quo ſeipſos plus quã in ſeipſis diligunt (videt lupũ veniẽtẽ). i. diabolũ ⁊ miniſtros eiꝰ ſm Aug. de verbis dñi. Et vt idẽ dicit ſuꝑ Jo. iſte lupus videt venire ⁊ oues iugulare: cum videt adulteriũ ⁊ hmõi crimina ſuadere Scđm Grego. ꝟo in homil'. eſt quilibet iniuſtus oppreſſor. Vñ ait. Lupꝰ ſuꝑ oues venit cũ quilibet iniuſtus ⁊ raptor fideles quoſq̃ ⁊ humiles opprimit. Hec ille. (⁊ dimittit oues ⁊ fugit) ſm Aug. fugit dũ nõ audet pctã mulctare et vellere: excõicãdo ⁊ puniẽdo: ita ꝙ ſicut ipe amor vel cupiditas eſt ſpũalis ꝓgreſſio: ita timor vt ait eſt fuga. Sed ⁊ ſm Greg. idẽ vr̃ eſſe iſta fuga. vñ ait. fugit autẽ. qꝛ dũ ſibi ab iniuſto periculũ metuit: reſiſtere eiꝰ iniuſtitie nõ p̃ſumit. fugit aũt nõ mutãdo locũ: ſed ſubtrahẽdo ſolatium. Hec ille. ¶ In hoc autẽ eſt documẽtũ ꝙ tp̃e neceſſitatis ꝓbant aĩoꝝ q̃litates. Gre. in homil. Lupꝰ veniẽs indicat quo q̃s aĩo ſuꝑ gregis cuſtodiã ſtabat. Hec ille. [⁊ lupus. i. diabolꝰ vel tyrãnꝰ [rapit ⁊ diſꝑgit oues] Diabolꝰ q̃dẽ rapit ad ſe aĩas ꝑ pctm: ⁊ eas diſꝑgit ꝑ odia ⁊ inimicitias q̃s iter illas ſeminat. Tyrãnus ꝟo rapit tp̃alia; ⁊ diſꝑgit oues q̃s ꝓprijs bonis ⁊ proprijs locis expulſas vagari cogit. [Mercẽnariꝰ aũt fugit] ⁊ cãm ſubdit [qꝛ mercẽnariꝰ ẽ] nõ diligẽs oues ſꝫ mercedẽ Gre. Ac ſi dicat. Stare i ꝑiculo ouiũ nõ põt q̃ in eo ꝙ ouibꝰ p̃eſt nõ oues diligit ſꝫ lucrũ terrenũ q̃rit. Et iõ opponere ſe ꝑiculũ trepidat ne h' qđ diligit amittat. Hec ille. Sꝫ ꝯ arguit. Nã apl'i ꝟi paſtores fuerũt ⁊ tñ fugiebãt dicentẽ dño. Cũ vos ꝑſequent i iſta ciuitate fugite i aliã. Mat. x. Ad hoc rñdet Aug. ad honoratũ dicẽs. ꝙ aliq̃n etiã corꝑaliter fugere licitũ ẽ. nõ ſolũ ex p̃dicta dñi ſniã. ſed etiã exẽplis ſctoꝝ patrũ. Nã btũs Athanaſius ⁊ multi alij ſcti fugerũt tyrãnos Vñ ex ipis ꝟbis dñi huiꝰ q̃õnis veritas colligit. Nõ eñ vituperat ſimpl'r paſtor qꝛ fugit: ſꝫ qꝛ fugit: ⁊ dimittit oues i ꝑiculo. Si ergo ſine ouiũ ꝑiculo fugere poſſet nõ eſſet fuga vituperãda. Si ergo ſolũ paſtorẽ ipetat lupꝰ fugere põt. qꝛ nul N
lũ ꝑiculũ iminet ouibꝰ q̃bus ꝑ aliũ ꝓuidet. ⁊ ipſe ſe reſeruat ad ouiũ vtilitatez q̃bus adeſt aĩo. Vñ iſto mõ fugit Paulꝰ Act. ix. Si ꝟo totꝰ grex ipetat. ⁊ ſunt ibi plures paſtores ſeu p̃lati ſufficientes ad ouiũ exhortationẽ ⁊ regimẽ pñt aliq̃ eoꝝ fugere. Si ꝟo ſit vnꝰ tantũ ei nõ lꝫ fuga qꝛ oues exponeret ꝑiculo. Notãdũ ẽ aũt ꝙ is q̃ p̃eſt male: aut caret recta fide. ⁊ ſic eſt lupꝰ. oĩs eñ hereticꝰ ẽ miniſter diaboli aut caret iuriſditiõe. ⁊ ſic ẽ latro. Aut bona itẽtione. ⁊ ſic eſt mercẽnariꝰ. q̃ intrat ꝑ oſtium: ⁊ veritatẽ docet quam nõ fecit: ⁊ cõſeruat oues: ideo tolerandus eſt ⁊ ſicut paſtor amplectẽdus: ⁊ fur abijciẽdus. [Ego ſum paſtor bonus] Hoc aũt ſm Chry. dicit quaſi concludens ex premiſſis. Nam duos malos paſtores noĩauerat. ſ. furẽ qui nõ intrat ꝑ oſtium:
⁊ venit vt furet ⁊ mactet ⁊ ꝑdat. Et mer O
cẽnariũ de quo dicit in p̃nti euãgelio ꝙ imminẽte periculo fugit. A primo aũt ſe diſtinxit dicẽdo ſe veniſſe nõ ad mactandũ ſꝫ vt oues vitã habeãt. A ſcđo ꝟo dicẽdo ꝙ aĩam ſuã ponit ꝓ ouibꝰ ſuis. Jđ neceſſario ſeq̃t ꝙ ſit bonꝰ ⁊ verꝰ paſtor. Et qꝛ bonus paſtor oues diligit: ⁊ ex frequẽti viſitatiõe eas cognoſcit. et ꝯũr ab eis agnoſcitur. ideo ſubdit. [Et cognoſco oues meas: ⁊ cognoſcũt me mee] ꝓpter ſollicitã viſitationẽ ſm Theo. Vel ſm Greg. in homi. cognoſco. i. diligo. Vñ ait. ac ſi apte dicat. Diligo oues meas: ⁊ ipſe me diligẽtes obſequũt. Qui eñ veritatẽ nõ diligit: adhuc ad hũc minime cognouit. Hec ille. Et loquit de cognitiõe affectiua qua ſpirat amor et ſm quã dr̃ mitti filiꝰ: aut venire ad mẽtes noſtras. De hoc aũt habes a ſcđo Tho. j. di. xv. ⁊ xvj. Nõ ꝟo dicit. ⁊ cognoſcũt me mee intelligitur de aplis ⁊ alijs qui iã eum ſequebant. Vel loquit de futuro ꝑ modũ
p̃teriti: ꝓpter rei certitudinẽ. Vel iõ ſic di P
cit. qꝛ in ꝓꝛio erat vt cognoſceret ab eis. ¶ Notãdũ ãt eſt ꝙ oues xp̃i eo modo illum ſequunt quo oues ſunt. Si eñ ſunt

oues actu: actu ſequūtur. Si predeſtina
tione: ꝑdeſtinatiōe ſequunt̄: nō actu ali
qñ. Nā etiā ecōuerſo alique ſequuntur
actu ⁊ nō ꝑdeſtinatiōe ꝙ ad aliqđ futu
G rū tp̄s: vt ꝑſcire. (Sicut nouit) .i. amat
ſm Grego. (me pater: ⁊ agnoſco p̄rem)
cuiꝰ ſignū eſt qđ ſubdit̄ (⁊ aiam meā) ex
eiꝰ amore (pono ꝓ ouibꝰ meis) Greg. in
homil̄. Ac ſi aperte dicat. Ea charitate
qua ꝓ ouibꝰ morior quātū p̄rem diligā
ondo. Hec ille. Vñ ⁊ ſm Chry. Paulꝰ vo
lēs ſe verū eſſe paſtorē ꝯ pſeudo ap̄los
demōſtrare: exēplū induxit ꝯa periculis
⁊ moribꝰ: qꝛ vt ait Theo. ſeductores ꝓ
ouibꝰ aiam nō exponūt. Et nota ꝙ cum
ly ſicut: aliqñ equalitatē: aliqñ ſimilitu
dinē importet: hic ſtat primo mō loquē
do de xp̄o quo ad diuinitatē et ſcđo mō
quo ad humanitatē. Hic aūt ſic dubitat
⁊ dicit doctor angelicus. Cū in xp̄o ſint
tres ſubſtantie. ſ. verbi: aie: ⁊ corporis:
q̄rit̄. q̄s hic loquit̄ cū đr: aiaꝫ meā pono.
Nō eñ loquit̄ verbū: qꝛ nūq̄ꝫ fuit ab aia
ſeparatū. Nec aia: qꝛ nihil ſeparatur
a ſeipſo. Nec corpus vel xp̄s ꝗtum ad
H corpus qꝛ corpꝰ nō hꝫ ptātē iterū ſumē
di eā. Dicendū eſt ergo ꝙ in morte aia
illa fuit ſeparata a carne: cū xp̄s ſit vere
mortuꝰ: diuinitas autē nec ab aia nec a
carne vnq̄ꝫ fuit ſeparata. Et iō corpus
ꝟtute diuinitatis aiam poſuit ⁊ iterū re
aſſumpſit. Hec ille virtualiter. Sꝫ qꝛ hec
poſtilla nō eſt tota ſancti Tho. ſꝫ eſt tota
vel ptim collecta ꝑ diſcipulū eiꝰ: poſſu
mus dicere ꝙ verbū ſiue ſuppoſitū eter
nū eſt qđ loquit̄ cuiꝰ. ſ. eſt agere ⁊ pati.
Et verbū aiam poſuit. i. depoſuit: nō a
ſe: ſꝫ a corpe ſeparādo: permiſſiue ſaltē.
Et hoc loq̄ndo de aia rōnali q̄ eſt ps ho
minis. Si eñ loq̄mur de aia. i. vita q̄ eſt
eſſentia viuētis. i. hūanitas. ſic eā depo
ſuit. i. ſepauit a ſe ad hūc ſenſum: qꝛ i tri
duo nō fuit vnita ꝟbo: qꝛ nec fuit i rerū
natura i triduo mortis xp̄i: ſꝫ erat corru
pta ꝑ mortē. Et iſtemet ē ſenſus. s. tho.
ſ. ꝙ corpꝰ ꝟtute diuinitatis. i. diuinitas
I q̄ erat i corpe hic loquit̄ Gre. i homil̄. Qꝛ
ꝟbo nō ſolū iudeā ſꝫ ⁊ gētilitatē redime
re venerat ſubiūgit (Et alias oues hēo)
i. gētiles ꝑdeſtinatos (q̄ nō ſūt ex hoc oui
li (Sicut eñ dicit Aug. de ꝟbis dñi pꝛiꝰ

dñs loq̄bat̄ de ouili qđ eſt carnale genꝰ
iſrl̄ ⁊ iō dicit: ex hoc ouili (⁊ illas opꝫ) ex
ſuppoſitiōe non abſolute (me adducere)
ꝑ ap̄ls meos ſm Aug. ad cognitionē ꝟi
ratis ⁊ celeſtē ꝯuerſationē. Et ſicut dicit K
Chry. in hoc notat tā iudeos q̄ꝫ gentiles
tūc fuiſſe diſperſos (⁊ vocē meā audiēt)
i. vocē ap̄loꝝ in quibꝰ ego loquor quos
illi audiēt: eis aſſentiēdo ꝑ fidē ⁊ obediē
do ꝑ ꝯuerſationē. (Et fiet vnū ouile) .i.
vna eccl̄ia ex gētili ⁊ iudaico pp̄lo pro
pter vnū baptiſmi ſignaculū ſm Theo.
(⁊ vnꝰ paſtor) .i. xp̄s imo vnꝰ vicariꝰ pa
ſtoris. i. papa. ¶ Ex his aūt oibꝰ pꝫ ꝙ in
pn̄ti euāg. fit mētio de q̄tuor. Pꝛio de ꝟo
⁊ bono paſtore. De q̄ ponunt̄ tria ſigna
ſ. ꝓ ouibꝰ pati oues cognoſcere ⁊ oues
ad ouile reducere. Huiꝰ officiū eſt oues
paſcere ꝟbo ⁊ exēplo: ac tp̄ali ſubſidio.
Scđo fit mētio de mercēnario: de q̄ etiā
gerere ēt tria ſigna ponūt̄. ſ. de ouibꝰ cu
rā nō gerere lupo veniēte fugere. lanā ⁊
tp̄alia q̄rere. Huiꝰ ſtudiū eſt mulgere ⁊
tōdere. Vñ ⁊ xp̄s pꝛio paſtori nūq̄ꝫ dixit
tonde: ſꝫ paſce. Semel aūt dixit ei: occi
de. Act. x. ſꝫ nō loq̄bat̄ de ouibꝰ: ſꝫ de vo
latilibꝰ ⁊ reptilibꝰ ⁊ quadrupedibꝰ im L
mundis ꝑ q̄ ſignificant̄ ſuperbi ⁊ auari
⁊ luxurioſi. Tertio fit mētio de lupo cu
ius ponunt̄ tria ſigna. ſ. inuadere rapere
⁊ diſpergere oues. Eiꝰ aūt officiū eſt il
las occidere. Pꝛio decipiēdo. De eo eñ
legit̄ ꝙ humanas voces ⁊ canū latratꝰ
emittat vt paſtores ⁊ oues decipiat: ⁊ in
hoc eſt figura diaboli. Scđo ꝑ impatiē
tiā frāgēdo. Legit̄ eñ de eo ꝙ contra vē
tum vadit: ne canes eiꝰ odorē percipiāt.
Et idē facit diabolꝰ dum hoiem in ad
uerſitatibꝰ tāq̄ꝫ in vētis: exiſtētē: tētādū
ꝯtribulādū inuadit. Tertio ꝑ ſpē vanā
alliciēdo. Nā legit̄ de lupo ꝙ libēter lu
dit. Vñ ⁊ ſi puerū rapere poſſit cū eo lu
dit: ſꝫ tandē deuorat. Quarto de ouibꝰ
de q̄bꝰ tria ſigna ponunt̄. ſ. paſtorē co
gnoſcere. ſ. cognitiōe practica q̄ ē ꝑ opa
tionē eiꝰ vocē audire ⁊ eū ſeq̄ q̄ oia redu
cunt̄ aliquo mō in vnum. Harꝝ officium M
eſt ſimplicitatē habere in aſpectu in af
fectu ⁊ i actu lupū fugere: vtilitatē affer
re ſobꝛie ⁊ māſuete viuere.

Dñica. ij. poſt octa. Pache.

Textꝰ euā.

Textus euā. Jo. c. xvj.

Modicū ⁊ iā nō videbitis
me: ⁊ iterū modicū ⁊ vi
A debitis me qꝛ vado ad
patrē. Dixerunt ergo ex
diſcipulis eiꝰ adinuicē. Quid hoc
eſt qđ dicit nobis modicū ⁊ nō vide
bitis me: ⁊ iterū modicū ⁊ videbi
tis me: ⁊ qꝛ vado ad patrē. Dicebāt
ergo. Quid eſt hoc quod dicit mo
dicū neſcimus quid loquitur. Co
gnouit aūt Jeſus qꝛ volebant euꝫ
interrogare: ⁊ dixit eis. De hoc q̄ri
tis inter vos: qꝛ dixi modicū ⁊ non
videbitis me: ⁊ iterū modicū ⁊ vi
debitis me. Amen amē dico vobis
qꝛ plorabitis ⁊ flebitis vos: mūdus
autē gaudebit: vos autē cōtriſtabi
mini: ſed triſtitia veſtra vertetur in
gaudiū. Mulier cū parit triſtitiam
hꝫ: qꝛ venit hora eius. Cum autem
B peperit puerū: iā nō meminit preſ
ſure ꝑpter gaudiū qꝛ natus eſt hō
in mūdū. Et vos igitur nūc quidē
triſtitiā habetis. Iterū aūt videbo
vos: ⁊ gaudebit cor veſtrū. Et gau
diū veſtrū nemo tollet a vobis.

Modicū ⁊ iā nō videbitis me.)
Jo. xvj. In pn̄ti euā. tangū
tur tria pūcta q̄ ſunt. Dubi
tatio. Diſſolutio. ⁊ cōſolatio.
¶ Quātū ad p̄mū tāgit̄ q̄dā
dubitatio quā diſcipuli xp̄i in eiꝰ verbo
habuerūt. ¶ Pro qua sciēdū eſt ꝙ ea de
q̄bꝰ hic eſt ſermo eo ſero ꝯtigerūt in quo
captꝰ eſt dñs. Qꝛ ergo diſcipulos de ſua
abſentia ⁊ receſſu triſtes aliquātulū re
leuaret ꝑmittēdo eis aduētū ſp̄uſſcti ite
rū incipit de triſtibꝰ loq̄. Chry. Hoc aūt
facit vt aſſuefaciat eos per triſtiū audi
tionē bñ ferre ſuā ſeparationē. Eā eñ q̄
C dolet aiam ⁊ a triſtitia multa detinetur
nihil ita cōſueuit quietare vt q̄ triſtitiā
pariunt verba reuoluta cōtinue. Hec il
le. Dicitur ergo [Modicū ⁊ iā nō videbi
tis me ⁊ iterū modicū ⁊ videbitis me.]
Scđm Aug. aūt ꝑ primū modicū intelli

git̄ tp̄s ab illa hora i qua loquebat̄ vſq̄
ad paſſionē ꝑ quā eorū aſpectibꝰ ſubtra
ctus eſt. Per ſcđm ꝟo modicū intelligit̄
tp̄s ab hora mortis vſq̄ ad horā reſur
rectiōis: que oculis eoꝝ redditꝰ eſt: ſm D
Chry. aūt ⁊ Alchui. ꝑ p̄mū modicū in
telligit̄ tp̄s ab hora paſſiōis vſq̄ ad ho
rā reſurrectiōis in quo illū nō viderūt.
Per ſcđm ꝟo: tp̄s ab hora reſurrectiōis
vſq̄ ad horā aſcēſionis in quo eis appa
ruit loquēs đ regno dei ⁊ poſtea illū nō
viderunt niſi ex gr̄a ſpāli: iō ſubdit̄ [qꝛ
vado ad p̄rem ſm hūanitatē. ſ. quā aſſū
pſi: aſcēſurꝰ i celū. Uel qꝛ vado ꝑ mortē
ſm mētē Augu. vt videt̄. Hec aūt verba
ſm Augu. obſcura erāt diſcipulis añq̄
id qđ dicit eſſet impletū. Vñ ſequit̄ [Di
xerunt ergo ex diſcipulis eiꝰ adinuicē]
qꝛ xp̄m ex reuerētia interrogare nō ſatꝫ
cito audebāt. [Quid ē hoc qđ đr nobis.
Modicū ⁊ nō videbitis me: ⁊ iteꝝ modi
cū: ⁊ videbitis me: ⁊ qꝛ vado ad p̄rem:
Dicebāt ergo. Quid eſt hoc qđ đr modi
cū] de hoc ei forte pluſq̄ꝫ de aliis verbis
dubitabāt iō ⁊ plꝰ repetebāt [Neſcimꝰ
q̄d loquit̄.] Iſta eſt bonarū mētiū diſpoſi
tio: q̄ cū auctores autēticos ꝑcipue diui E
nas ſcripturas nō intelligūt: id ſue igno
rātie: ⁊ nō illorū falſitati aſcribūt. Cau
ſa aūt dubitādi ſm Chryſ. duplex erat.
Prima ip̄a triſtitia q̄ erāt oppreſſi: que
mētes diſcipl̄oꝝ ab his q̄ dicebant̄ amo
uebat. Scđa ip̄e ꝯtextꝰ verboꝝ xp̄i: q̄ vi
debat̄ oppoſitū iplicare. ſ. videbitis ⁊ va
do vel ſm alios qꝛ dicebat: videbitis et
nō videbitis. Eſt ⁊ tertia cā: qꝛ ignora
bāt an parabolice vt cōſueuerat loq̄ret̄.
¶ In hac pte eſt documentū morale ꝙ
q̄ vult afflictū vehement̄ circa aliq̄d ꝯſo
lari nō dꝫ ei ſtatiꝫ ⁊ q̄ſi ex abrupto delo
tis loq̄ qꝛ afflictū delectāt triſtis tāq̄ꝫ ei
ꝯformia dū eſt in tali ſtatu: vt đr Chry.
Vñ ⁊ dicit. s. Tho. ſup Jo. ꝙ q̄ vult ali
quē ꝯſolari dꝫ oñdere ſe ei cōpati: ⁊ ta
lis ꝯpaſſio vt ait alleuiat vel qꝛ afflictꝰ F
exiſtimat q̄ſi aliū ſecū onꝰ aduerſitatis
ferre: vl̄ qꝛ ei iucūdū ē experiri amicitiā
cōpatientis. Ro. xij. Flere cū flentibus.
¶ Quātū ad ſcđm tāgit̄ q̄ñ xp̄s diſſol
uit eoꝝ dubitationē: cuꝫ đr.] Cognouit
aūt Jeſus qꝛ volebāt eū iterrogare] iō

tā̄ꝗ benignꝰ ⁊ clemēs ſtatim ſine iterro-
gatiōe loquit: ⁊ vt ſe eoꝝ ſecreta ſcire de
mōſtraret. Uñ ſequitur (Et dixit eis. De
hoc q̄ritis iter vos: q̄ꝛ dixi vobis: modi
G cū ⁊ nō videbitis me ⁊ iterū modicū et
videbitis me) Pñt aūt hec legi iterroga
tiue: vt xp̄s nō ex ignorātia interrogaue
rit: ſʒ vt introduceret v̄ba q̄ dicturꝰ erat
Pōt etiā legi plane ſine interrogatiōe:
quaſi xp̄s voluerit dicere ſe id ſcire q̄ꝺ il
li loq̄bant. [Amē amē]. i. vere: et gemi-
nat ad maiorē certitudinē [dico vobis]
Sed nunq̄d ſic loq̄ eſt iurare? Dicendū
eſt ꝙ nō: q̄ꝛ non inuocat deꝰ teſtis: imo
quicūꝗ loquit implicite: etiam vtit iſto
mō loq̄ndi: q̄ꝛ vt dialectici ꝓbāt ois pro
poſitio mūdi ſignificat ſe eſſe verā: ſiue
ſit affirmatiua ſiue negatiua. Jō idē eſt
dicere ſol eclipſat ⁊ ſolē eclipſari eſt ve-
rū: dum vero dr̄. In veritate dico vobis
erit iuramētū vel nō erit: ex intētiōe lo-
q̄ntis: q̄ ſi intēdat deū q̄ ſolꝰ ſimpl'r eſt
v̄itas teſtē inuocare: erit iuramētū: vt
ſit idē dicere in veritate q̄ꝺ ꝓ veritateʒ
ſeu ꝓ deū. Si v̄o ſit idē dicere in verita-
H te q̄ꝺ dicere ſm̄ veritatē: ſumēdo illā in
cōi ⁊ non ꝓ prima: nō erit iuramētū cū
ſit idē: ꝙ dicere vere dico. Uñ ⁊ ſaluator
aliq̄n ſic locutꝰ legit in Luc. iiij. q̄ tñ con
ſulit vt ſermo nr̄ ſit eſt eſt: nō nō: vt pʒ
Mat. v. nec tñ in ſubſtātia plꝰ eſt dicere
Amē amen dico vobis. ſed plus eſt ſolū
ſm̄ explicationē (q̄ꝛ plorabitʒ ⁊ flebitis)
de morte ⁊ paſſione mea: [vos q̄ me di-
ligitis.] Et in h̄ exponit eis illud primū
modicū: ac ſi dicat. Jllō modicū poſt q̄ꝺ
nō videbitis me: eſt tp̄s durās vſꝗ ad
ꝑ̄ūctū i q̄ de morte mea plorabitʒ. [Mū
dus aūt]. i. hoīes mūdani ſm̄ Aug. ſiue
xp̄i inimici [gaudebit] flētibꝰ apoſtolis
iudei leti xp̄m flagellis cedebant ⁊ affi-
gebāt cruci: ⁊ affixo iproperabāt ⁊ illu-
debāt. ¶ Eſt aūt i hac parte morale do-
cumētū de q̄ ait Alchui. Sʒ ⁊ cūctis fide
libus cōuenit hic ſermo dn̄i per lachry-
mas p̄ſſuraſꝗ p̄ſentes q̄ ad gaudia eter
I na cōtēdunt. Flentibꝰ aūt iſtis mūdus
gaudet q̄ꝛ in p̄ntibꝰ delectant: alterius
vite nulla gaudia ſpectantes. Hec ille.
¶ Quantū ad tertiū ponitur diſcipulo-
rū ꝯſolatio verbo ⁊ exēplo. Uerbo qui-
dē cum dicitur (Uos autem contriſtabi
mini: ſed triſtitia veſtra vertet in gau-
dium). q. d. Sicut vobis flētibus illi gau
debūt: ita ecōuerſo: q̄ꝛ vos i mea reſur-
K rectione ⁊ in futura gloria letabimini.
Jlli vero in mea reſurrectione dolebūt
⁊ in penis infernalibꝰ cruciabūt. Exem
plo aūt q̄ſo: ſm̄ Chry. oſtēditur ꝙ bre-
uis ⁊ finita triſtitia ad infinitam letitiā
terminat dum ſubdit (Mulier dū parit
triſtitiā hʒ: q̄ꝛ venit hora eiꝰ) ſcʒ ad do-
lēdū (Cū autem peperit puerū) q̄ꝺ gra-
tius eſſe ſolet q̄ꝫ femellā parere ſm̄ Au
gu. Et hoc ꝓpter duo ſm̄ .s. Tho. ſuper
Job. j. q̄ꝛ ꝑfectiꝰ eſt ⁊ deſyderabiliꝰ. Eſt
āt maſculinꝰ ſexꝰ ꝑfectior femineo: ſcdo
q̄ꝛ in rebꝰ gerēdis magis filij q̄ꝫ filie cō-
ſueuerūt eſſe in adiutoriū (Jā nō memi
nit preſſure ꝓpt gaudiū q̄ꝛ natꝰ eſt hō
in mundū) Aug. Jſta aūt ſimilitudo ad
intelligēdū nō videt eſſe difficilis: q̄ꝛ
cōparatio eiꝰ in prōptu eſt eodē ip̄o ex
ponēte cur dicta ſit. Hec ille. Nā ſequit
(Et vos igitur nūc q̄dē triſtitiā habe-
tis iterū aūt videbo vos) in die mee re
ſurrectiōis ſm̄ Chry. vel ſʒ Aug. in die
L veſtre mortis. Et hic exponit ſcd̄m mo
dicū diuerſimode ſm̄ diuerſos modos
intelligēdi illud (Et gaudebit cor vr̄m:
⁊ gaudiū vr̄m nemo tollet a vobis) q̄ꝛ il
lud gaudiū ſm̄ Aug. erit xp̄s: q̄ꝺ obie-
ctiue ⁊ nō ſubiectiue intelligēdum eſt.
Jſtud aūt gaudiū poſt ſuā reſurrectio-
nē fuit immortale: ⁊ cōſequēter ꝑ mor-
tē iā nō poterat auferri: ⁊ multo minꝰ
vbi nō ſolū ip̄e: ſʒ ⁊ diſcipuli ſunt imor
tales vt in gl'ia. Gaudiū v̄o nr̄m ſubie-
ctiue eſt delectatio de viſione xp̄i ⁊ nr̄a
felicitas ſubiectiue eſt ipſa contēplatio
quā circa xp̄m deū ⁊ hoim habituri ſu-
mus. Dicit aūt iſta cōtēplatio fructꝰ ad
quē ꝑ labores volumꝰ ꝑuenire Augu.
Ad fructū cōtēplationis cuncta officia
referuntur actionis. Ad hoc eñ refert
q̄cq̄d bene agit. Jbi eſt finis qui ſufficit
nobis. Eternꝰ igit erit. Neꝗ eñ finis
nobis ſufficit niſi cuius nullus eſt finis M
De hoc itaꝗ q̄ꝺ ſufficit nobis rectiſſi-
me audimꝰ: gaudiū veſtrū nemo tollet
a vobis. Hec ille.

Dn̄ica. iij. poſt octa. Paſche.

Textus euā. Jo. c. xvj.

Vado ad eū qui miſit me
⁊ nemo ex vobis interro
gat me quo vadis. Sed
A q̄ꝛ hec locutꝰ ſum vobis
triſtitia impleuit cor veſtrū. Sed
ego veritatē dico vobis: expedit
vobis vt ego vadā. Si eñ nō abie
ro paracletꝰ nō veniet ad vos. Si
aūt abiero mittā eū ad vos. Et cū
venerit ille, arguet mūdū de pctō
⁊ de iuſtitia: ⁊ de iudicio. De pctō
quidē q̄ꝛ nō crediderunt in me. De
iuſtitia vero: q̄ꝛ ad patrem vado ⁊
iam non videbitis me. De iudi-
cio autem: quia princeps huiꝰ mū
di iam iudicatus eſt. Adhuc mul-
ta habeo vobis dicere: ſed nō pote
ſtis portare mō. Cū aūt venerit il-
le ſpiritus veritatis docebit vos
oēm veritatē. Nō eñ loquet a ſe-
metipſo ſed quecūꝗ audiet loque
tur: ⁊ que vētura ſunt annūtiabit
vobis. Jlle me clarificabit: q̄ꝛ de
B meo accipiet: ⁊ annūtiabit vobis.

Vado ad eū qui me miſit ⁊c.
Jo. xvj. Jn p̄nti euā. tāgun
tur tria p̄ūcta: q̄ ſunt. Pro-
fectio. Redargutio ⁊ Sup-
pletio. ¶ Quātū ad primū
tangit profectio q̄ xp̄s ad celos ſe ꝓfici
velle dicit: Ubi aduertendū eſt ꝙ ea q̄
hic recitāt xp̄s dicit ea nocte q̄ captꝰ ē ⁊
paulo añ dixerat diſcipulis: abſꝗ ſyna
gogis facient vos: ⁊ ex hoc ⁊ ex eiꝰ receſſu
ita erāt deiecti ꝙ nihil eū interrogabāt
ampliꝰ. Jō ſm̄ Chry. dn̄s diſcipulos de
tanta triſtitia vult eos increpare: ⁊ de
aduētu ſp̄ūſſcti ꝯſolari di. [Uado] per
mortē (ad eū q̄ miſit me) i. ad deū: Uidet
eñ loqui de ſe in q̄ꝫtū hō [⁊ nemo ex vo
bis interrogat me q̄ vadis] ⁊ cā nō inter
C rogandi ſubdit [ſʒ q̄ꝛ hec locutꝰ ſuʒ vo-
bis triſtitia] nimia ⁊ ſuperabūdās [im
pleuit cor vr̄m] Uel ſm̄ Augu. q̄ꝛ ſupra
dixerat ſe velle ire: et illi interrogaue-
rāt quo: ⁊ ip̄e dixerat ſe iturū quo ipſi
tūc ire nō poterāt: nūc ita ſe ꝓmittit itu
rū vt nullꝰ interroget quo vadat: q̄ꝛ. ſ.
ita patēter ꝑ aſcēſionē volebat cōſcēde
re vt opꝰ nō eſſet quo iret interrogare.
Et cum Aug. ſentit Be. Dicit ergo [Ua D
do). i. poſt paucos dies ibo (et nemo ex
vobis iterrogat). i. iterrogabit (q̄ vadis.
Sed q̄ꝛ hec locutus ſum vobis triſtitia
impleuit cor vr̄m) Aug. Cōtriſtabatur
humanꝰ affectus: q̄ꝛ carnalis deſolabat
aſpectus. Hec ille. (Sʒ ego veritatē di-
co vobis expedit vobis vt ego vadam)
Chry. q. d. Si milies cōtriſtemini opor
tet vos audire q̄ꝛ meū recedere vobis
cōfert. Hec ille Aug. Expedit vobis: vt
hec forma ſerui auferat a vobis nolo vt
ſemper me carnal'r diligatis ⁊ iſto lacte
cōtēti: ſemꝑ infantes eſſe cupiatis. Hec
ille. (Si eñ nō abiero paracletus). i. cō
ſolator (nō veniet ad vos) q̄ꝛ. ſ. non eri-
tis idonei recipere illū. Aug. Si tenera
alimenta quibus vos alui non ſubtra-
xero ſolidū cibum non eſurietis. Sic car
naliter eſurietis: capaces ſpiritus non
eritis. Hec ille. (Si aūt abiero mittam E
eū ad vos). i. ſm̄ Chry. faciam vos ido-
neos ad eiꝰ ſuſceptionē. Aug. hoc ē. Nō
poteſtis capere ſp̄m niſi ſm̄ carnē noſſe
deſiſtatis xp̄ʒ. Hec ille. Nō ergo xp̄s exi
ſtēs in terra iō nō mittebat ſp̄m ſc̄m q̄ꝛ
nō poſſet ſm̄ Aug. in. j. de tri. ſed q̄ꝛ illi
diſpoſiti nō erāt. Quō aūt vna diuina
ꝑſona poſſet mittere aliā vide. j. di. xv. ⁊
xvj. ¶ Eſt autē in hac p̄te morale docu-
mētū ꝙ ſi volumꝰ diuina dona a deo re
cipere noſip̄os ſtudeamꝰ illo dāte p̄para
re. Nā ſicut dr̄ Aug. q̄ fecit te ſine te. nō
ſaluabit te ſine te. Hec ille. Et itellige ſi
ne te ꝯſentiēte lʒ ſaluet te ſine te ſaluāte.
te. ¶ Quātū ad ſcd̄m tangit redargutio
quā ſp̄ūſſctūs facturꝰ erat. cū dr̄. Et cuʒ
venerit ille. Lʒ eñ filiꝰ eū mittat tñ ip̄e
dr̄ venire. Tū q̄ꝛ ſpōte vult mitti. Tū q̄ꝛ
ēt ip̄e ſeip̄ʒ mittit q̄ ad cāre nouū effectū
i creatura ñ ā̄tq̄ ad eē a ſe. q̄ꝛ nihil ē ſibi
F ipſi p̄ncipiū eſſendi. De h̄ vid vbi. ſ. (ar
guet mūdū) ꝑ voſip̄os vt dr̄ Aug. in q̄ꝫtū
ſ. diffundet amorē ſ v̄ris cordibꝰ: ⁊ fuga
uit timorē loq̄ndi v̄itatē. Nō aūt vt idē
dr̄ h̄ ſic ē itelligēdū, q̄ſi xp̄s ñ arguerit mū
dū; ſed gētē tm̄ iudaicā: ⁊ ſp̄ūſſctūs totū

mūdū ꝑ apl'os:q2 in vocibus apl'orū re=
ſonabat xp̄s.Oēs ḡ q̄s arguit ſpūſſctūs:
arguit etiā xp̄s(de pctō)infidelitatis(et
iuſtitia)ipſi⁹ xp̄i quā mūdus nō accepta
uit(⁊ de iudicio)ipſi⁹ mūdi principis.i.
G diaboli.Vñ exponēdo ſubiūgit.(De pec
cato q̄dē q2 nō crediderūt)hoies mūda=
ni(in me)ſperādo.ſ.⁊ diligendo:ſine his
eñ ꝓprie null⁹ credit in xp̄z ſm aug.de
v̄bis dñi.al's demones crederent i xp̄m
aug.Hoc eñ pctm̄ quaſi ſolū ꝑ ceteris
poſuit:q2 hoc manēte cetera detinent.⁊
hoc diſcedēte cetera dimittunt.De iuſti
tia v̄o:q2 ad patrē vado glioſus i aia et
corpe ꝑꝑ humilitatē ⁊ obediētiā ⁊ chari
tatē:)⁊ alias virtutes(⁊ iā nō videbitis
me)mortalē:ſ3 ſempiternū ſm aug.Iſta
v̄o iuſtitia de qua mund⁹ arguit ſm Au
gu.ſup Io.eſt iuſtitia fideliū credētiū in
eū quē nō videt.Ex hoc eñ arguunt di=
cere ꝯſueti.Quō credem⁹ i eū quē nō vi
dem⁹:ſm Chry.v̄o ⁊ Aug.de v̄bis dñi
eſt iuſtitia ipſi⁹ xp̄i:q̄ ex hoc iuſt⁹ appuit
q̄ ad deū ꝯſcēdit glioſus.(de iudicio āt
q2 ꝑnceps hui⁹ mūdi).i.diabol⁹ ſm Au
H gu.de verbis dñi.q̄ eſt iniquorū ꝑnceps
(iā iudicatus eſt)id eſt ſecundū Augu=
ſti.de verbis dñi.eſt foras miſſus extra
hoim corda qđ quaſi exponēs.ſ.Tho.di
cit q̄ ꝑ grām ⁊ fidē xp̄i expulſus eſt dia
bolus a fideliū cordib⁹ vt iam nō tentet
interi⁹ ſicut añ.ſ3 ſolū exteri⁹ ꝑ excitatio
nē.Hec ille.Qđ qual'r intelligēdū ſit vi=
de ſupra feria.iiij.p⁹ palmas.Et de hoc
mūdus arguit vt null⁹ poſſit de eo con=
queri ſi in xp̄m nō credet.q2 eū ⁊ viri et
femine ⁊ ſenes ⁊ pueri vincere pñt.Uel
ſm eundē ſup Ioā.iudicat⁹ eſt ignibus
eternis ⁊ de hoc arguitur mūdus.nec eū
illo dānet quē imitat.¶Eſt autē in hac
parte documētū de q̄ Aug.ait ſup Ioā.
Credant itaq3 hoies in xp̄m ne arguant
de pctō īfidelitatis ſue q̄ pctā oia detinē
tur.Tranſeant in numerū fideliū ne ar
guant de iuſtitia illorum quos iuſtifica
tos nō imitantur.Caueant futurum iu=
diciū ne cum mundi principe iudicent
I quem iudicatum imitantur.Hec ille.
¶Quātū ad tertiū tāgit ſuppletio quā
ſpūſſctūs adueniens debebat facere ꝓ
xp̄o:cū dr̄.(Adhuc multa habeo vobis
dicere ſed non poteſtis portare modo)
id eſt nō eſtis capaces.Querere autē q̄
ſint iſta multa q̄ portare nō poterāt ſm
Aug.ſtultū eſt.q2 multominus nos poſ
ſum⁹ illa portare:hoc tñ qđ hic dr̄.vt idē
ait diuerſi heretici aſſumunt ad ſui erro
ris velamētū:dū his q̄ ſibi adherēt:i oc= K
culto q̄dā dicunt turpiſſima q̄ nō audēt
publicare:q̄ſi hec ipa ſint:q̄ tūc diſcipu=
li portare nō poterāt:⁊ ea docuerit ſpūſ
ſctūs.Nō eſt ergo intelligendū q̄ſi aliq̄
ſecreta fidei taceant fidelib⁹ paruulis:
q̄ ſint dicēda maiorib⁹ ſeorſum:q2 oib⁹
xp̄i fidelib⁹ oia que ſunt fidei ꝓponunt:
iuxta illud Matt.x.Quod in aure audi
ſtis in cubiculis:ꝑdicabit in tectis.S3
al'r rudibus atq3 al'r peritis ſunt ꝓpo=
nenda:ſicut myſteriū incarnationis nō
eſt ꝓponendū rudibus quo ad ſublimi=
tates ei⁹:q2 cum intelligere non poſſent
ſcādalizarent.Oia ergo q̄ erāt fidei eis
dñs ꝓpoſuit ſed nō illo mō q̄ poſt eis re
uelauit maxime in pria.Iſta ergo ſūt q̄
portare nō poterāt.ſ.plena notitia diui
norū:puta eq̄litas diuinarū ꝑſonarū et
hmōi.Vñ ⁊ apl's audiuit arcana v̄ba q̄
nō l3 hoi loqui.ij.Cor.xij.que nō erant de L
alia veritate fidei:ſ3 de eadē altiori mō.
Itē ſpūalis intellectus ſcripturarū que3
tūc nō habebāt:ſed habuerūt qñ appe=
ruit illis ſenſum vt intelligerēt ſcriptu=
ras.Lu.vl.Itē paſſionis ⁊ ꝑicula q̄ paſ
ſuri erant.q̄ tūc tanq3 imbecilles porta=
re.i.equo aio audire non poterant.(Cū
aūt venerit ille ſpūs veritatis).i.docens
v̄itatē ad differentiam diaboli(docebit
vos oēm veritatē)neceſſariā ad ſalutē:
ꝓ vobis ⁊ ꝓ alijs edocendis.Sed q2 vt
dicit Didymus:aliq̄s poſſet exiſtimare.
hunc ſpm̄ filio eſſe maiorem:eo q̄ ſup=
pleat doctrinā filij:ideo ſubdit(Nō eñ
loquet a ſemetipſo).i.ſm Aug.⁊ Didy=
mū nō tradet doctrinā quam a ſe habet
ſed quā ab eo a quo habet eſſentiam q̄
in eo idem eſt cum ſcientia(ſed quecūq3
audiat).ſ.a patre ⁊ filio a quo eſt(loque
tur.)Accipit autem hic audire ꝓ accipe M
re;q2 ſpirituſſanctus oia q̄ h3 accepit a
patre ⁊ filio.Nec tñ patre vel filio credē
dus eſt minor:q2 totū qđ h3 pater ⁊ fili⁹
cōicant ei.Non autem debet ſm Augu.

ſup Ioañ.quenq3 mouere qđ dictū eſt:
audiet in futurū:q2 illa audientia eter
na eſt.ideo vt ait:circa eā poſſum⁹ oim
tēporū verbis vti audit ergo:⁊ audiuit ⁊
audiet.(Et q̄ ventura ſunt annuntiabit
A vobis)nō oia ſed oportuna:vt puta ma
la que paſſuri erant ſm Bedā:⁊ ſtatum
totius eccleſie:vt Ioā.in Apoca.v.⁊ pe=
tro ſuū martyriū.ij.pe.j.⁊ paulo futu=
ras ſibi tribulationes in Hieroſolymis.
Act.xx.(Ille me clarificabit).i.glorifica
bit.⁊ hoc dupliciter ſm Augu.fecit vno
modo inquantum apl'os docuit xp̄i my
ſteria vt equalē deo crederent quē ho=
minem ſicut hoies cogitabāt alio modo
inquantū repleuit apl'os:q̄ depoſito ti=
more xp̄m ꝑdicauerunt.(q2 de meo acci
piet ⁊ annūtiabit vobis).Spirituſſan=
ctus eñ ſicut dicit Didym⁹ ⁊ Aug.l3 ſit
idem in eſſentia cū filio ⁊ prē:tñ ali⁹ eſt
in ꝑſona.ideo ab eis accipit eſſentiam ⁊
ſcientiā.⁊ nō ſm partē:ſed totū alioqui
eis non eſſet equalis.Vñ ſicut dicit.ſan.
Tho.ſup Io.hic ly de.nō dicit partici=
pationē ſed ſubſtantialitatē.¶Eſt autē
hic morale documentum vt non preſu=
B mant ſubtilitates fidei ſcrutari q̄ talia
portare nō poſſunt iuxta illud.Altiora
te ne queſieris.Eccl'iaſti.iij.

Dñica.iiij.poſt octa.paſche.
Textus euang.Io.cap.xvj.

AMen amen dico vobis.
Siq̄d petieritis prēm in
nomine meo dabit vobis
Uſq3 mō nō petiſtis q̄cq3.
i noie meo petite ⁊ accipiet3 vt gau
diū vrm̄ ſit plenū.Hec i ꝓuerbijs
locut⁹ ſum vobis.Venit hora cū iā
nō i ꝓuerbijs loquar vobis:ſ3 palā
de patre meo ānūtiabo vobis.In
illo die in noie meo petetis.Et nūc
dico vobis:q2 ego rogabo prē3 de
vobis.Ipſe enim pr̄ amat vos:q2
vos me amaſtis ⁊ credidiſtis:q2 a
deo exiui.Exiui a prē ⁊ veni in mū
du3.Iterū relinquo mūdū:⁊ vado
ad prēm.Dīt ei diſcipl'i eius:ecce
nūc palā loqueris:⁊ ꝓuerbiū nullū
dicis:Nūc ſcimus q2 ſcis oia:et nō
opus eſt tibi:vt quis te interroget.
In hoc credim⁹:quia a deo exiſti

AMen amen dico vobis ſiq̄d
petieritis ⁊c.)Io.xvj.Circa D
preſens euangeliū ſciendū
eſt q̄ ſicut ex eo colligit di=
ſcipuli xp̄i quedā ſcire deſy
derabāt de q̄b⁹ xp̄s eos edocuit abſq3
hoc q̄ illū interrogarent.Hoc eñ pt3 ex
eo q̄ in fine euāgelij poſtq3 eos de mul=
tis docuerat:dixerūt.Nunc ſcim⁹ q2 ſcis
oia:⁊ nō eſt op⁹ tibi vt q̄s te interroget.
Unde ſatis ꝓbabiliter dici pōt q̄ deſy=
derabāt ſcire tria pūcta.Primū vtrum
deus eos faciliter exaudiret.Secundu3
vtrum eos deus amaret.Tertiū:vtrum
xp̄s ad prēm haberet redire ſicut exie=
rat ab eo.De his autem oibus xp̄s eos
edocuit.¶Quantū ad primū ſciendum
eſt q̄ ea q̄ dicuntur in ꝑſenti euangelio
dicta ſunt ea nocte qua traditus eſt dñs E
⁊ fere ſtatim poſtea que dicta ſunt i euā
gelio qđ preceſſit immediate ante ꝑce=
dēs:ideo a fine illius inchoanda nūc eſt
expoſitio.Poſtq3 ergo dixerat:iterum
etiam videbo vos ⁊c.ſubiunxit.(In illo
die).ſ.qñ iterū videbo vos(me nō inter
gabitis quicq3)Sicut aūt dicit Chryſo.
verbū grecū hoc loco poſitū ſonare pōt
rogabitis ⁊ interrogabitis:⁊ cōſequēter
hoc qđ hic dicit:dupliciter intelligi pōt.
Uno modo vt loquamur ſm Chryſo.de
die reſurrectionis xp̄i.Sic eñ ſm men=
tem eius dicendū eſt q̄ apl'i in xp̄i reſur
rectione habuerūt ſenſum apertū ad in
telligendas ſcripturas.vt dicit Lu.vlt.
ideo nihil xp̄m eo tpe interrogabant ir=
rationabiliter ſicut prius:cū dicebant.
Dñe quo vadis.Quāuis etiā tunc aliq̄
interrogarēt.Nā ⁊ petrus de Ioāne q̄
ſiuit.Dñe hic aūt q̄d Ioā.vlti.⁊ Act.j.q̄=
dā interrogabant.Dñe ſi in tpe hoc re=
ſtitues regnū iſrael.Et vt idem dicit in
eadem die reſurectionis:non rogabitis
id eſt nō indigebitis mediatore ad im= F
petrandū ſed ſufficiet nomē meū:qđ in=
uocando oia accipietis.Alio.modo ſm
Aug.loquendo de die mortis ſeu viſio=
nis q̄ ad gloriā eternā erant ducendi:q̄

vna die continua ꝛ perpetua durat. Et
tunc planus eſt textus qꝛ beati in eſſen-
tia diuina vident quecunqꝫ appetunt
videre: ꝛ habente oīa que volunt: vnde
nō habent opus interrogare de aliquo
G vel rogare. ¶ Sed cōtra opinionē Chry
ſo. arguit᷑. Primo qꝛ tpe reſurrectionis
apl̄i aliqua interrogauerūt: vt dictū eſt.
¶ Scđo qꝛ etiā eo tpe xp̄m orauerunt:
ſeu rogauerūt qꝛ ſciuerunt ꝑ ſcripturas
illum eſſe deū. Ad primū qđ eſt Aug. du
pliciter dicit᷑ ſm mentem Chryſ. Primo
ꝙ intelligendū eſt de petitione irratio-
nabili. vt dictū eſt. Scđo ꝙ ſub die re-
ſurrectionis includit vt. s. Tho. ſuꝑ Jo.
dicit etiā ipſuꝫ diē quo a ſpū ſctō edocti
ſunt oēm veritatē. Ad ſcđm dꝛ ſm mē-
tē eiuſdē ꝙ xp̄s dupl̄r rogat᷑. Uno mō. ſ.
vt mediator: qđ cōpetit ei inquantū hō
eſt. Alio modo vt deus. Sic ergo illa die
euꝫ rogabāt: vt deū: nō vt mediatorē. Et
ſi ipſe oret ꝓ nobis: tñ eccl̄ia non rogat
illū interpellantē: ſed miſerantē. Unde
nec dicimus xp̄e ora ꝓ nobis ſed miſere
re nobis. ¶ Cōtra expoſitionem ſo Au
gu. arguit᷑. Primo ſic nā ſancti interro-
gant i gl̄ia. Uñ ſm Diony. illa vox Eſa.
lxiij. Quis eſt iſte q̄ venit de edon ꝛ eſt
H vox angeloꝝ. Et ſancti etiā dicūt. Quis
eſt iſte rex gl̄ie: poſt xp̄i mortē cū tñ tunc
iā diuinā eſſentiā viderēt ſm Tho. iij.
parte ꝛ in alijs locis. Scđo. nā ſcti orāt
pro nobis: vt de Hieremia dꝛ. ij. Mach.
vlti. ꝛ etiā ꝓ ſe. qꝛ dꝛ Apoca. viij. Uſqꝫ q̄
dn̄e nō vindicas ſanguinē nr̄m. Solu-
tio ad vtrūqꝫ horū dicit᷑ ſil̄r: ꝙ gloria ſan
ctorū añ diē iudicij eſt quidē inchoata:
ſed non eſt ꝯſummata: qꝛ expectāt glo-
riā corporis ꝛ ꝯplectionē numeri electo
rū. Jdeo vſqꝫ ad tēpus illud rogant et
interrogant de his q̄ nō ſpectāt ad eſſen
tiā beatitudinis. Sed poſt ꝯſummataꝫ
gloriā nihil reſtabit cognoſcēdū vel pe-
tendū: ꝛ ꝓ illo tpe iſta ſunt intelligēda.
Quod aūt de angelis obijcit᷑ dicēdū eſt
ꝙ angeli interrogant de myſterijs hu-
I manitatis: ſed nō diuinitatis: ꝛ hoc vſqꝫ
ad diē iudicijs reſpectu aliquoꝝ reuelā
doꝝ eſſe pōt. Sequit᷑ mō p̄ſens euange-
liū cui expoſitio Chryſo. videt᷑ eſſe ꝓxi-
mior (Amen amen). i. vere (dico vobis: ſi
quid petieritis patrē in noīe meo: dabit
vobis). q. d. ſm Chryſ. Licet in die reſur
rectionis: ꝛ ſpiritusſancti nō interroga-
bitis me. ſ. tanqꝫ mediatorē: tñ habebi-
tis meū auxiliū: qꝛ petetis in noīe meo a K
patre ad quē habebitis acceſſum ꝑ me.
Dupliciter aūt in noīe xp̄i petimꝰ. Uno
mō qꝛ petimꝰ ꝑtinētia ad ſalutē ſicut ꝛ
de hoc nomē Jeſus interp̄tat᷑ ſaluator.
Et ſic nō vr̄ p̄ſens locꝰ intelligi. ꝓpter id
qđ ſequit᷑: vſqꝫ mō ꝛc. Alio mō: qꝛ ipſum
xp̄i nomē inuocat᷑ cū ꝛ idē ipſe Jeſus ſit
deus. Petere ergo patrē in noīe xp̄i eſt
inuocare patrē cū filio qđ fit multipl̄r: cū
filius ſit equalis patri. Uno modo ꝛ pri
mo qꝛ ipſe filiꝰ ſolus explicite inuocat᷑: ꝛ
cōſequēter tota trinitas implicite: cum
oēs tres diuine ꝑſone ſimul exaudiāt: ſi
cut ꝛ habēt opa ad extra indiuiſa: cū ea-
dē numero ſit oīm potētia: vt cū dꝛ. Fili
redēptor mūdi deꝰ miſerere nobis. Alio
mō qꝛ tota trinitas inuocat᷑ expreſſo ter
nario numero: vt Sctā trinitas vnꝰ deꝰ
miſerere nobis. Tertio qꝛ deꝰ inuocat᷑ i
quo eſt ꝑſonarū trinitas: vt Exaudi nos L
dn̄e. Quarto qꝛ explicite inuocat᷑ pr̄ ꝛ fi-
lius ſed pater in recto: filius in obliquo:
vt Cōcede nobis dn̄e ꝑ xp̄m dn̄m nr̄m.
Hoc aūt fit ad ſignificādū ꝙ pater ꝑ filiū
operat᷑ ꝙ ip̄e filiꝰ a pr̄e accipit hoc ip̄m
ꝙ nos poſſit exaudire qꝛ nihil hꝫ filius
niſi qđ accipit a patre: ꝛ nihil hꝫ pr̄ qđ
nō cōicauerit filio. vñ Jo. xvij. Oīa mea
tua ſunt: ꝛ tua mea ſunt. Nec obſtat de
relationibꝰ paternitatis ꝛ filiationis: qꝛ
ille nō dicūt aliq̄d: ſꝫ ad aliq̄d: vt habes
a. s. Tho. in multis locis. Aug. aūt p̄ſen-
tem textū ſic introducit. Jn die gl̄ie mee
nō rogabitis quicqꝫ. ſed tñ interim dū i
peregrinatione conuerſamini. [ſi q̄d pe
tieritis patrē in noīe meo: dabit vobis]
ꝛ intellige dūmodo cū debitis cōditioni
bus poſtulaſſent: q̄ ſunt: vt primo poſtu
let᷑ ꝓ ſe. Aliqñ enī ille aliꝰ ꝓ quo poſtu-
lat᷑ nō eſt dignꝰ exaudiri. ꝛ Scđo pſeue- M
ranter qꝛ ſm Aug. quedā petita nō ne-
gant᷑: ſꝫ vt cōgruo dent᷑ tpe differunt᷑: et
Tertio pie: qđ multipl̄r intelligit᷑. Dicit᷑
enī pie petere. Primo ille q̄ petit ex habi
tu pietatis ſeu religionis q̄ eſt virtus: qꝛ
q̄s eſt dei cultor: ꝛ Scđo q̄ petit ꝑtinen-

tia ad talē habitū ſeu aliq̄d deo gratuꝫ.
Et hos duos modos tāgit. s. Tho. ij. ij. q
lxxxiij. ar. xvj. ad. xij. ꝛ ſil̄r in. iiij. di. xv. q.
iiij. ar. vij. q. iij. ꝛ tertio ſcđm aliquos pie
A petit᷑ qñ nō petit᷑ aliq̄d cōferens ad pec-
candū. ſiue illud ſit gratū: ſiue non. iuxta
illud pſal. Jniquitatē ſi aſpexi in corde
meo nō exaudiet deꝰ: qꝛ. ſ. vt dicit Chry
ſo. neſcit iuſtitia dei patrocinia dare cri
minibꝰ. Quarta cōditio eſt: ꝙ res petita
ſit neceſſaria. i. vtilis ad ſalutē. (Uſqꝫ mo
do nō petiſtis quicqꝫ in noīe meo). i. no-
mine meo inuocato ¶ Sed cōtra: quia
Luc. x. dicunt diſcipuli. Dn̄e in nomine
tuo etiā demonia ſubijciunt᷑ nobis. Ex-
pellebant autē demones orando: ergo
nomē xp̄i inuocabant. Ad hoc pōt dici
dupliciter. Uno modo ꝙ adhuc nihil pe
tiuerāt magnū a patre in noīe xp̄i. Sola
enī ſpūalia ꝛ eterna ſunt aliq̄d: nō autē
tpalia reſpectu ſpūaliū niſi ad illa ordi
nent᷑. ¶ Et ſi obijciat᷑ ꝙ petiuerunt ſibi
oſtendi patrē. Dico ꝙ hoc nō petiuerūt
a patre de quo hic eſt ſermo ſed a xp̄o ho
B mine. Alio modo vt dicant᷑ apl̄i inuo-
caſſe nomē xp̄i: ſicut nos inuocamus no
men ſancti Nicolai: aut alteriꝰ ſcti viri:
non aūt ſicut nomē dei equalis deo patri
Uñ ꝛ videt᷑ ꝙ mirarent᷑ de tali ſubiectio
ne demonū: qđ nō feciſſent ſi xp̄m filium
dei nouiſſent ꝑ naturā. ꝛ nō ſolū ꝑ excel
lentiā gratie. (Petite ꝛ accipietis: vt gau
dium veſtrum plenū ſit) quod dupliciter
intelligitur. Uno modo vt gaudij pleni-
tudo ſic quoddā ꝯñs ad rem impetra
tam. Et ſic loquit᷑ Theo. dicēs. Alacri-
tas enim veſtra tunc erit integerrima:
cū ad votū vobis petita ſuccedent. Hec
ille. Alio modo: vt ſit ip̄m gaudiū id qđ
petit᷑. De hoc Aug. ait Hoc plenū gau-
diū nr̄m quo ampliꝰ nō ē: eſt frui deo tri
nitate ad cuius imaginē facti ſumꝰ. Hec
ille. (Hec in ꝓuerbijs locutus ſum vo-
bis) Prouerbium ꝓprie eſt qđ cōiter eſt
in ore hoim. vt dicit. s. Tho. ſicut illud.
Adoleſcens iuxta viā ſuā ꝛc. Sed qꝛ ta-
C lia aliqñ obſcura ſunt: omne qđ meta-
phorice vel parabolice: vel obſcure dꝛ
appellat᷑ ꝓuerbiū. Uel ſꝫ aliquos ꝓuer
biū ꝓprie eſt dictū parabolicū: ſed am-
pliat᷑ ad omne ꝓbatū verbū ꝛ obſcurū.
Uñ. s. Tho. mō loquit᷑ vno mō ꝛ modo
alio vt ptꝫ Jo. x. ꝛ Jo. xvj. Sic ergo ſm
Chry. ly. hec. demōſtrat immediate añ-
dicta q̄ eis tūc erāt obſcura: ſed poſt re-
ſurrectionē ꝑ. xl. dies apte eis loq̄bat᷑ et D
clara erāt q̄ dicebāt᷑. Jō ſubdit᷑ [venit]
i. in ꝓximo eſt [hora]. i. tp̄s reſurrectiōis
[cū iā non in ꝓuerbijs]. i. obſcura [loq̄r
vobis: ſꝫ palā de pr̄e meo] imo ꝛ de me-
ipſo qñ ſum pr̄i equalis [annuntiabo
vobis. Jn illo die]. i. in illo tpe [in noīe
meo petetis] qꝛ. ſ. me verū deū inuocabitꝫ.
¶ Quantū ad ſcđm xp̄s docet ꝙ valde
eos pater diligat dicēs. [Et nō dico vo-
bis] Aliqui textꝰ hn̄t nūc: ſed ſunt corru
pti [qꝛ ego rogabo patrē ꝓ vobis] Chꝛ.
Tñ aſſero meuꝫ patrē vobis fauere: ꝙ
neqꝫ interuētu meo vlteriꝰ indigebitis.
Hec ille. Sed ꝯ: qꝛ. i. Jo. ij. dꝛ aduocatū
habemꝰ apud patrē: ergo ꝓ nobis orat:
qđ videt᷑ eſſe ꝯ predicta. Ad hoc dꝛ ſm
Augu. ꝙ iſta xp̄s hic dicit: non qꝛ inter-
pellet ꝓ nobis: ſed qꝛ nō tm̄ eſt interpel
lans ſed exaudiēs: qđ apl̄i cognouerūt
qñ eis de patre palā nūtiauit: ꝛ nō ante E
Scđm Chry. Ho ſic dicit non qꝛ nō inter
pellet ꝓ nobis. ſed ad oñdendū ꝙ tanta
eſſet apoſtoloꝝ apud patreꝫ fiducia: ꝙ
ad ip̄m immediate recurrere poſſent ſi-
ne xp̄o introducēte: nec tñ ſuꝑflua eſt in
terpellatio xp̄i: ſed eorū p̄ces facit exau
dibiliores. [Jpſe enī pater amat vos.]
Sed ne diſcipuli reſiliāt a magr̄o quaſi
eo vlterius nō indigentes ſubiungit [qꝛ
vos me amaſtis] Theo. Cū itaqꝫ excide
ritis ab amore meo ꝯfeſtim ꝛ a paterno
decidetis. Hec ille. ¶ Sed cōtra. i. Joā.
iiij. ipſe prior dilexit nos: ergo non ideo
pater amat: qꝛ nos amamꝰ ſed econuer
ſo. Et confirmat᷑: quia amare chriſtum
eſt bonum: ergo ineſt nobis a deo. Ergo
deus vult nobis hoc bonū quod eſt ama
re xp̄m. Ergo iō xp̄m amamus: qꝛ deus
nos amat. ſ. vult nobis predictum bo-
num. Unde amor dei eſt cauſa bonita-
tis in nobis: nō ecōuerſo. Jn nobis aūt
bonitas rei amate eſt cauſa amoris: nō F
econuerſo: vt dicit ſan. Tho. i. q. xx. Ad
iſta dico: ꝙ verum probāt. Probatio ve
ro que hic tangit᷑ per ly: qꝛ nō eſt ꝑ cau-
ſam ſed ꝑ ſignum: qꝛ nos amare xp̄m eſt

ſignū ꝙ nos amet deꝰ. Uel poſſumꝰ dice
re ꝙ amor dei quo vult nobis bonū cha
ritatis eſt cā ꝙ xp̄m amemꝰ: ⁊ amor ad
G xp̄m eſt cā ꝙ deꝰ nos amet volēdo bonū
grē ꝯſūmate. Cā inꝗ̄ ſaltē ſine q̄ nō: q̄r
ſine charitate nulli vult deꝰ cōferre ſalu
tē. ¶ Quātū ad tertiū docet eos xp̄s ꝙ
ſicut exiuerat a prē: ita ⁊ ad ip̄z redibat.
Jō dr̄. (Et crediditis q̄r a deo exiui). q.
d. Eodem mō credere debetis: q̄r et ad
ipſum redibo: cū nō merear ab eo ſepa
ri ex hoc ꝙ ei obediui. Sed q̄r apl̄i non
intelligebāt eternū exitū filij a prē: ſed
tp̄alē tm̄: q̄r credebant eū a deo miſſuꝫ
tanꝗ̄ filiū dei ꝑ excellētiā grē. Jō de h̄
xp̄s inſtruit eos dicēs (Exiui a prē. ſ. per
eternā gn̄ationē ⁊ perſonalē diſtictio
nē. Eſt aūt aduertenduꝫ ex doctrina. s.
Tho. j. par. q. xxvij. ꝙ in diuinis eſt ꝓceſ
ſio ſiue exitus: q̄r ſcriptura hoc noīe vtit̄
in diuinis. Nō aūt eſt ibi per modū cor
poraliū: quaſi ſit localis motꝰ aut actio
trāſiens in exteriora: cuiuſmodi eſt fode
H re vel arare. Que eñ attribuunt̄ deo q̄
eſt ſuꝑ oīa corporalia ⁊ ſp̄ualia: accipiē
da ſunt ſm̄ modū ſp̄ualium q̄ ei ſunt vi
ciniora: in q̄bus eſt ꝓceſſio ſm̄ oꝑatio
nes īmanētes: q̄ ſunt intelligere ⁊ velle.
Cū ergo oīs ꝓceſſio ſit ſm̄ aliquā actio
nē: ſicut ꝑ actionē trāſeuntē fit ꝓceſſio
ad extra: ita ꝑ immanenteꝫ ad intra: vt
pꝫ de intellectione ſꝫ quā ꝓcedit verbū
ſeu cōceptus mētis: ⁊ de volitiōe ſm̄ ꝗ̄
ꝓcedit amor. Et q̄r verbū ꝙ deꝰ intelli
gendo ꝓduci nō pōt eſſe accidēs opꝫ ꝙ
ſubſiſtat. Et q̄r in deo nō pōt eſſe diuerſi
tas ſm̄ eſſentiā: opꝫ ꝙ eandeꝫ numero
naturā ⁊ deitatē habeat cū intelligēte.
Non eñ opꝫ ꝓcedēs eſſe diuerſū eſſen
tialiter ab eo a quo ꝓcedit: ſed ſufficit vt
ſit ꝑſonalr̄ diſtinctū. Talis autē ꝓceſſio
vt ibi ꝓbatur poteſt dici gn̄atio. Sic er
go filius exiſtēs in patre ꝑ eſſentie idēti
tatē exit ab eo ꝑ gn̄ationē ⁊ ꝑſonalē di
ſtinctionē. Et exiēs ab eo eſt in eo: ita ꝙ
ſemper exit ⁊ ſemꝑ eſt in eo. (Et veni in
I mundū) per carnis aſſumptionē. Nā lꝫ
ſicut docet. s. Tho. j. ꝑ. q. viij. deꝰ ſit vbi
ꝗ̄ ꝑ eſſentiā inquātū in oībꝰ rebꝰ oꝑat̄
dās ei eſſe: ⁊ ꝑ potentiā inquātū oīa eiꝰ
potētie ſubijciunt̄: ⁊ ꝑ p̄ntiā inquātum

oīa ita nouit ſicut nos ea q̄ nobis preſen
tia ſūt tñ dr̄ ad aliquē locū venire inꝗ̄
tum eſt ibi nouo mō: ſicut dr̄ ad cor pctō
ris venire q̄ñ nouit eſt i eo ꝑ grām. (Ite K
rū relinq̄ mūdū) q̄ ad carnis p̄ſentiā nō
quo ad modos illos q̄bꝰ vt deꝰ vbiꝗ̄ eſt.
neꝗ̄ quo ad gn̄alē mūdi gubernationē
⁊ ſacr̄m alteris: ⁊ quo ad auxiliū ſp̄uale
fideliū cū q̄bus eſt vſꝗ̄ ad cōſūmationē
ſeculi. Mat. vl. (⁊ vado ad prēm) ꝑ celi
aſcenſionē. Sed q̄ñ dr̄ iuiſſe ad prēm
cū pr̄ vbiꝗ̄ ſit? Ad hoc dr̄ ꝙ tripl̄r ibat
ad prēm. Pri̇̄o ſe ei offerendo in cruce.
Scd̄o ſe ei p̄ſentādo i īmortalitate. Ter
tio aſcēdendo ad celū in quo deus qui
vbiꝗ̄ eſt ſp̄ualr̄ dr̄ eſſe per oſtēſionē ſue
glr̄ie q̄r ⁊ i illa corpa pulcriora fecit: imo
in celo empyreo corporalis glr̄ia mūdi in
choata eſt ⁊ in eis ſe ſctis fruēdum re
gulariter exhibet. (Dicūt ei diſcipl̄i) qui
aptiꝰ ꝗ̄ añ de prē itellexerūt (Ecce nūc
palā loq̄ris ⁊ ꝓuerbiū nullū dicis) Hi
la. v. de trini. Sciebant diſcipuli dn̄m a
deo miſſum: exiſſe tñ a deo neſciebāt. In
enarrabilē ꝟo illā filij natiuitatē ꝑ vir
tutē dicti iſtiꝰ intelligētes: tūc p̄mū cepe L
rūt aduertere cū illū viderunt ſine ꝓuer
bijs eſſe locutū. Non eñ ꝑ cōſuetudinē
hūani partus deus ex deo naſcitur cu
ius a deo potius ꝙ partus eſt. hec ille.
(Nūc ſcimꝰ q̄m oīa ſcis) q̄r. ſ. vt ait chry.
ea q̄ in eoꝝ mentibꝰ erāt dixerat (⁊ non
eſt opꝰ) tibi (vt q̄s te interroget) ad hoc
vt ſcias q̄d ſcire q̄s velit: ⁊ q̄ ſunt q̄ nos
ſcandalizant vt ait Chryſ. Eſt tñ opus
ſcire volenti vt interroget xp̄m: ſicut di
cit aug. (In hoc credimus q̄r a deo veni
ſti) q̄r. ſ. preuidere hominum cogitatus
poteſt. vt dicit aug.

Feria. iiij. in Rogationibus.

¶ Textus euan. Lu. ca. xj.

Quis veſtrū hēbit amicuꝫ
⁊ ibit ad illum media no
cte ⁊ dicet illi: Amice: cō
moda mihi tres panes:
quoniā amicus meus venit de via
ad me: ⁊ non habeo ꝙ ponam an M
te illū ⁊ ille de intus rn̄dens dicat.
Noli mihi moleſtus eſſe: iam oſtiū
clauſum eſt: ⁊ pueri mei mecū ſunt

in cubili: non poſſum ſurgere ⁊ da
re tibi. Et ille ſi ꝑſeuerauerit pul
ſans: dico vobis et ſi non dabit illi
ſurgens eo ꝙ amicus eius ſit: pro
A pter īprobitatē tñ eius ſurget ⁊ da
bit illi quotquot hꝫ neceſſarios. Et
ego dico vobis. Petite ⁊ dabit̄ vo
bis. Querite ⁊ īuenietis. Pulſante
⁊ aperiet̄ vobis. Oīs enim q̄ petit
accipit: ⁊ q̄ querit īuenit ⁊ pulſanti
apiet̄. Quis aūt ex vobis patrem
petit panē: nunq̄d lapidē dabit il
li? Aut piſcē: nunq̄d ꝓ piſce ſerpen
tem dabit illi? Aut ſi petierit ouū:
nunquid porriget illi ſcorpioneꝫ?
Si ergo vos cum ſitis mali: noſtis
bona data dare filijs veſtris. quāto
magis pater videtur de celo dabit
ſpiritum bonum petentibus ſe.

Quis veſtrū hēbit ami. ⁊c. Lu
B ce. xj. Pro itellectu huiꝰ euā.
ſciendū ē ꝙ vt pꝫ ex textu: h
q̄dā ex diſcipulis Jeſu cū vi
diſſet illū orātē: rogauit euꝫ
vt doceret q̄ñ orarēt ſui diſcipuli. Et il
le dixit illis orationē dn̄icā. i. Pr̄ noſter.
Deinde hortatꝰ eſt vt magnā ꝯfidentiā
orādo haberēt in deū: ⁊ ad ꝑſeuerāter
petēdū: ⁊ hoc ſub quadā ſilr̄itudine q̄ in
p̄ſenti euāgelio tāgit̄: cū dr̄. (Quis vr̄m
habebit amicū ⁊c.) Et ſnīalr̄ ītēdit dice
re. ꝙ ſi aliq̄s habeat amicū a quo ali
q̄d petat: ꝙ ille ſemel aut bis neget: eo
ꝙ ſit ſibi incōmodū p̄ſtare ꝙ petit̄: tñ ſi
frequēter ⁊ ꝑſeuerāter petat: illa dabit
oīno: aut ꝑꝑ amicitiā: aut ꝑꝑ iportunita
tē. Et in hoc vult iferre ꝙ multo magis
deꝰ dabit nobis q̄ p̄cibꝰ noſtris nō mole
ſtat̄: ſꝫ delectat̄. Uñ aug. de ꝯſen. euā. Cō
paratio eſt a minori. Si eñ amicꝰ homo
ſurgit d̄ lecto: ⁊ dat nō amicitia ſꝫ tedio
cōpulſus. quāto magis deꝰ dat q̄ ſine te
dio largiſſime donat ꝙ petit̄. Hec ille
C poſita aūt ſilr̄itudīe xp̄s īfert vt ab ami
co noſtro. i. deo prē noſtro petamꝰ ⁊ q̄ra
mus ab eo obtinere ⁊ pulſemꝰ ad ianuā
miſericordie eiꝰ. Uñ ꝑ iſta tria petere: q̄
rere ⁊ pulſare ſignificat̄ idē oīs eñ qui

petit accipit. i. ſi petit ꝑſeueranter et ad
ſalutem ⁊ pie ⁊ ꝓ ſe vt habes a. s. Tho.
iiij. die. xv. Et intellige pie. i. cum pieta D
te: ſiue latria: ſiue theoſebia. q̄ eſt virtus
qua deꝰ colit̄ corpe ⁊ mente ſuꝑ oīa. Pie
ergo petit q̄ deo ſubijcit̄ per hūilitatē et
dolorē de peccatis ſuis: quibꝰ deo rebel
lauit. Uide in p̄cedēti euāgelio. Deinde
xp̄s qui dixerat deū amicū nr̄m: vult di
cere fortius ſcꝫ ꝙ ipſe eſt pater noſter: ⁊
clementior ꝗ̄ pater carnalis. ⁊ cōſequē
ter maxima fiducia debemus ab eo pe
tere. Dicit ergo (Quis ex vobis patrē). ſ.
carnalē (petit panē: nūq̄d lapidē dabit)
ſ. loco panis (illis) ſcꝫ filio ſuo? q̄ſi dicat:
minime. (Si ergo vos hoīes cū ſitis ma
li). i. cū poſſitis peccare ſm̄ Chry. Uel ſꝫ
Bedā loquitur de patribꝰ pctōribus q̄
ſūt mali. Uel ſꝫ eūdē mali ſūt hoīes oēs
nō ſimpl̄r ſꝫ reſpectu dei q̄ eſt eſſētia bo
nꝰ. Uel p̄nt dici hoīes mali rōne pcti ori
ginalis ⁊ fomitis. i. male inclinatiōis.
(Noſtis). i. cōſueuiſtis bona data vobis
a deo (dare filijs veſtris) petētibꝰ (quan
to magis pr̄ vr̄ celeſtis) qui non pōt eſſe
malus: ⁊ nō eſt peccator: ⁊ eſt eſſentialr̄ E
miſericors ⁊ nullā hꝫ malā iclinationē
(de celo dabit ſp̄m bonū petētibus ſe).
i. dabit ſeip̄m ⁊ ꝯñr oīa alia bona. augu.
de ꝟbis dn̄i. Ergo auare q̄d queris? aut
ſi aliud petis quid tibi ſufficit cuꝫ deus
non ſufficit. Hec ille.

In vigilia Aſcenſionis.

Textus euan. Jo. ca. xvij.

Subleuatis oculis ieſus in
celum dixit. Pr̄ venit hō
ra: clarifica filiū tuū: vt fi
lius tuus clarificet te. Si
cut dediſti ei poteſtatē omnis car
nis: vt omne quod ⁊c.

Subleuatis oculis Jeſus ⁊c. Joā.
xvij. vide in ſabbato ante dn̄icam
palmarum ⁊c. F

In die Aſcenſionis.

Textus euan. Mar. cap. xvj.

Recūbētibus vndecim di
ſcipulis apparuit illi ie
ſus: ⁊ exprobrauit incre
dulitatem illorum ⁊ duri

tiam cordis:quia his q̄ viderāt eū
reſurrexiſſe non crediderāt. Et di-
xit eis. Euntes in mundum vniuer
ſum predicate euangelium omni
creature. Qui crediderit ⁊ bāptiza
G tus fuerit:ſaluus erit. Qui vero
non crediderit:cōdemnabitur. Si
gna autē eos qui crediderint hec
ſequentur. In nomine meo demo-
nia eijcient linguis loquent̄ nouis:
ſerpētes tollent. Et ſi mortiferum
qd biberint:nō eis nocebit. Super
egros manus imponēt:⁊ bn̄ habe-
bunt. Et dn̄s q̄dē ieſus poſtq̄ȝ locu
tus eſt eis aſſumptus eſt in celum.⁊
ſedet a dextris dei. Illi autē ꝓfecti
p̄dicauerūt vbiq̄ȝ dn̄o cooperāte:⁊
ſermonē ꝯfirmāte ſequētibꝰ ſignis

Recūbentibus vndecim diſci
plis appuit illis ieſꝰ ⁊c. Mar.
xvj. In p̄ſenti euāgelio tan-
gunt̄ tria puncta q̄ ſunt Re-
dargutio. Impoſitio:⁊ aſſum
ptio. ¶ Quātū ad p̄mū tāgit̄ icrepatio q̄
xp̄s de tarditate credēdi diſcipl'os incre
pauit. Sunt aūt circa apparitionē:de q̄ in
p̄nti euāgelio agit̄ duo ꝑnotāda:⁊ p̄mū
eſt de loco i q̄ facta eſt. vr̄ eñ q̄ facta ſit
nubēs i q̄ xp̄s in galilea diſcipulis ap-
paruit q̄ fuit mons thabor. Nā. b. Mat.
H vr̄ dicere q̄ ſtatim poſt apparitionē in
dicto monte iuſſerit eos ire ad p̄dicādū
ꝑ totū mūdū:ſicut ⁊ fecit hic poſt iſtā ap
paritionē. ex quo ſequit̄ q̄ eadē ſit hec
⁊ illa apparitio. Cōfirmat̄:q̄ mag. hiſt.
i eodē mōte vr̄ dicere factā exprobratio
nem:de qua hic dr̄. Ergo idē. Cōfirmat̄
iterū:q̄ aut fuit in monte aut in hierl'm
in die aſcēſiōis. Non ꝭm:q̄ iā diſcipuli
nō erāt increduli ꝓbata reſurrectiōe ꝑ
multa argumēta. ergo idē qḋ priꝰ. Ad h̄
aūt dico q̄ fuit in hierl'm:qḋ pȝ ex mag.
hiſt. i p̄n. hiſt. de apl'oꝝ actibꝰ. ⁊ ex aug.
de ꝯſen. euā. q̄ dicit q̄ fuit i die paſche in
I ſero qñ Cleophas ⁊ ſocius regreſſi ex
emaꝰ viſa referebāt. vel i die aſcēſiōis. ⁊
vtroq̄ȝ mō fuit i hierl'm. Ad primū ꝯ hoc
dico q̄ euāgeliſte īterdū aliq̄ media in-
termittūt ⁊ dicūt extrema. Et ſic. b. mat.
intermittit iſtā apparitionē. ⁊ tñ refert
v̄ba q̄ tūc xp̄s dixit ⁊ ꝓpterea videt̄ ea
in monte dixiſſe:cū non ita ſit. Uel forte
melius dr̄ q̄ reuera iſtā miſſionē xp̄s fe
cit in mōte. Sed hāc Marcꝰ hic ꝑ reca- K
pitulationē narrat. Uñ ⁊ mag. hiſ. ſemel
tm̄ eā eſſe factā ⁊ hoc i mōte vr̄ aſſerere.
lȝ increpationē factā bis ꝯmemoret. Ad
ſcḋm dico q̄ cū nō ſit veriſil'e tm̄ virum
in breui ſpatio ſenſiſſe ꝯria: exiſtimauit
mag. hiſt. xp̄m bis diſcipulos de cordis
increpaſſe duritia:ſemel in die aſcenſio-
nis:vt dicit Mar. ⁊ ſemel in mōte:qñ vt
dicit Mat. q̄dā dubitauerūt. Satis eñ
ꝓbabile ē q̄ ſicut priꝰ thomā:ita ⁊ tunc
alios incredulos ſit hortatꝰ ad fidē. Uñ ⁊
p̄dictꝰ mgr̄ ⁊ tūc ⁊ nūc xp̄ȝ dicit diſcipu-
los increpaſſe. Ad tertiū dicit̄ poſt ſcḋm
q̄ ē de tp̄e. Videt̄ eñ q̄ facta fuerit ante
diē aſcēſiōis. Prio q̄ ꝭm Mat. vr̄ facta
in mōte in galilea vt dictū eſt. Scḋo q̄
iā in die aſcēſiōis diſcipuli nō erāt icre-
duli:cū tot argumētis reſurrectio fuiſ-
ſet approbata;⁊ ꝯñr neq̄ȝ de increduli-
tate increpādi. Ad hoc dico q̄ fuit in die L
aſcēſiōis:vt pȝ ex mag. hiſt. vbi. ꝯ. qui ſic
dicit. Ipſa v̄o die aſcēſiōis bis apparuit
ſemel vndecim apl'is comedētibꝰ in ce-
naculo. Oēs q̄dē tā apoſtoli q̄ȝ alij diſci
puli:necnō ⁊ mulieres habitabāt in il-
la p̄te hierl'm q̄ dr̄ mello. ſ. in mōte ſyon
vbi cōſtituerat ſibi dauid palatiū. ⁊ ibi
cenaculū erat illud grāde ſtratū in quo
p̄cepit ſibi dn̄s dari paſcha. Et in cena-
culo illo tūc habitabāt vndecim diſcipu
li. ceteri aūt diſcipuli ⁊ mulieres habita
bāt circūquaq̄ȝ per diuerſa hoſpitia. Et
dū comederēt vndecim in cenacl'o appa
ruit eis dn̄s. ⁊ exprobrauit icredulitatē
eoꝝ ⁊ duritiā cordis. Hec ille. Qui inten
dit q̄ eadē die ſcḋo appuit in mōte oli-
ueti aſcēſurus. Cōcordat aūt cū magr̄o
textꝰ Marci dicētis. Nouiſſime recūben
tibꝰ ⁊c. Et lȝ vt Aug. dicit:poſſit dici no
uiſſime nō ſimpl'r ſed in die paſche:q̄
ſ. hec apparitio fuit vltīa illiꝰ diei:tñ cōtra M
hoc ē:q̄ tūc ibi nō fuit Thomas:⁊ tñ di
ſcipuli recūbentes hic dicunt̄ vndecim.
Et lȝ ad hoc dicat Augū. q̄ aut thomas
reuerſus affuit. aut ipa ſocietas apl'oꝝ
hoc nūero appellabat̄ etiā ſi aliq̄ defuiſ
ſent:tñ nō eſt veriſil'e eadē die ibi affuiſ
ſe thomā:q̄ xp̄s feciſſet qḋ fecit octaua
A die. Nec eſt v̄iſil'e q̄ marcꝰ locuturꝰ de
aſcēſiōe nouiſſimā apparitionē dixerit
eā q̄ fuit in die paſche:omiſſa ea q̄ fuit
in die aſcēſiōis. Ad primū ꝯ dictū ē. Ad
ſcḋm v̄o dr̄ q̄ icrepauit incredulitatem
nō apl'oꝝ ſed aliquoꝝ exiſtentiū cū eis.
Sed ꝯ hoc vr̄ eſſe textꝰ dicēs:q̄ recūbē-
tibus vndecim appuit eis ⁊ exprobrauit
incredulitatē eoꝝ. Et iō dico q̄ icrepauit
icredulitatē apoſtoloꝝ:nō p̄ntē ſed p̄-
teritā:⁊ hoc ꝯueniēter i ſignū q̄ gentes
ad quas mittēdi erāt ꝯgrue forēt incre-
pāde ſe apl'is reſurrectionē xp̄i expt' cre
dere noluiſſēt. Dr̄ ḡ. (Recūbētibꝰ vn̄cim
diſcipl'is. ſ. i die aſcēſiōis ⁊ in p̄dicto ce-
naculo (apparuit illis ieſus). Et vt di-
cit. Lu. Act. j. cū eis veſci voluit:vt. ſ. per
effectū comeſtiōis v̄itas pateſceret car-
nis:vt dr̄ Gre. vl' vt ꝯtriſtatꝭ de ſuo ab-
ſceſſu:ꝯueſcēdo ferret ſolatiū (⁊ expro-
B brauit icredulitatē eoꝝ:⁊ duritiā cordꝭ)
Exprobrare eſt obijcere p̄teritā culpā:
vel ip̄ro piū obijcere. Credo tñ q̄ xp̄s re-
ceſſurus ab apl'is tal'r eis exprobrauit
vt ad amorē potiꝰ q̄ȝ ad cōfuſionē eos
adduceret. (Q̄ his q̄ viderāt eū ſurre-
xiſſe). i. poſtq̄ȝ ſurrexerat:vt magdalene
⁊ petro ⁊ cleophe ⁊ ſocio q̄bꝰ nō credide
rūt in die paſche:vt idē Marcus dixe-
rat:⁊ tñ viderāt eum ſurrexiſſe:lȝ nō re-
ſurgentē (nō crediderant) qḋ facere de-
buiſſent:cū hoc ille p̄dixiſſet. ¶ In hac
parte eſt documētū:q̄ rep̄heſibiles ſunt
q̄ credere nolūt niſi viſa:cū velit nolint
ſine fide viuere nō poſſint. Que ei teme
ritas eſt nō velle credere his q̄ vitā i te-
ſtimoniū eoꝝ q̄ dicebāt expoſuerūt. Hie
ro. Si apl'i credunt̄ iocādo paſſi:credū-
tur ⁊ iocādo locuti. Hec ille. ¶ Quantū
ad ſcḋm tangit̄ quō chriſtꝰ apl'os miſit
ad p̄dicandū:cū dicit̄. (Euntes in mun
dū vniuerſum) Quaſi dicat. Priꝰ iuſſit vt
iudeis tm̄ annūtiaretis verbū dei dicēs
C in viā gentiū ne abieritis:ſed nūc oībus
debetis annūtiare regnū dei:iō (p̄dica-
te euangeliū oī creature.) Quidā rudes
ꝑ euāgeliū ſolū intelligūt dicta quatuor
euāgeliſtarū. q̄ dicunt eſſe p̄dicanda:ex
q̄ ſequit̄ q̄ malū ſit p̄dicare epl'am. Opȝ
ergo ꝑ euāgeliū intelligere oēm doctri-
nā fidei. quā annūtiare ppl'o miſſi ſunt. D
Nā ⁊ Paulus dicit ſe euāgelizare. q̄ do-
cebat pertinētia ad fidem ⁊ mores:⁊ ad
hoc allegabat interdū ēt poetica:vt pȝ
Act. xvij. vbi allegat dictū Arati poete
dicētis. Genus dei ſumus. Nota v̄o (oī
creature). i. homini ꝭm Greg. ⁊ mag. hiſ.
qui oīs creature noīe ſignificat̄:eo q̄ cū
oī creatura hȝ aliq̄d cōmune:vt eſſe cū
lapidibꝰ ⁊ alijs inanimitatis. viuere cū
plātis:ſentire cū brutis:intelligere cū
angelis. Uñ ⁊ ꝭm mag. hiſt. dr̄ microſco
mus. i. minor mundus. ſ. in ſe quodā-
mō hȝ oēs gradus vniuerſi. Uel ꝭm eū-
dē magiſtrum:oī creature. i. hoī propter
quē aliquo mō eſt oīs creatura. Uel om-
ni creature. i. credēti ⁊ nō credenti:ſcḋm
Theo. qui loquit̄ de credēte i deū nō in
xp̄m. Uel ꝭm eūdē Greg. omni creature E
id eſt oī natiōi hoīm. Ante eñ eis ꝓhibi
tū fuerat gētilibꝰ p̄dicare:ſed nunc hoc
ip̄m eis mādat̄. vt ⁊ iudeis ⁊ gētilibus p̄
dicent. Et iſta eſt oīm optīa expoſitio:vt
ſcȝ homo ſimplicit̄ dicat̄ creatura:eo q̄
nobiliſſima ſit creaturaꝝ viſibiliū:q̄ ſo-
le a deo expſſe create legūt̄:oīs v̄o crea-
tura idē ſit q̄ oīs hō. ¶ Sȝ ꝯ:q̄ ſi oī crea
ture. i. oī hoī hēbāt p̄dicare:p̄dicaſſēt ēt
credētibus. Solutio:negat̄ p̄ria cōſequē
tia q̄ iſta v̄ba dicunt̄ ppl'o fidei:cui in-
iungit̄ vt alijs euāgelizet. Alij aūt a fide
libus ſunt infideles:vñ intelligendū eſt
omni homini alio a ſocietate veſtra:in
qua ſunt viri ⁊ femine. (Qui crediderit)
fide propria vel aliena ꝭm Bedam. qḋ
ꝓpter paruulos dicit̄. quibus aliena fi-
des ſuffragat̄ ſicut ⁊ oliȝ ſub lege ⁊ ante
legem:vt diximus in die circūciſiōis (et
baptizatꝰ fuerit:ſaluꝰ erit) ſi fidē ⁊ bapti
ſmū malis opibꝰ nō impediat:ꝭm Tho.
Iſta eñ dicunt̄ q̄ fides ⁊ baptiſmꝰ q̄ȝt ū
in ſe eſt:ſunt ſufficiēs cā ſalutis:q̄ tñ im-
pediri p̄t. Uñ ſiq̄s poſt baptiſmū nō ficte
ſuſceptū moriat̄. nullo ſup addito bono
vel malo:neceſſario ſaluat̄:vt pȝ i pue- F
ris. Si tñ ſup addat̄ mortale crimē ipe-
dit̄ cauſa ſalutis. (Qui v̄o non credide-
rit ꝯdēnabit̄.) Nō autē dicit:iudicabit̄:
q̄ tales non diſcutiētur:ſed quo ad hoc

iam iudicati ſunt. Nec tñ ſubdit: nec ba
ptizatus fuerit: qꝛ vt dicit magr̃ hiſto. ꝛ
s. Tho. iij. par. ꝛ. iiij. ſenten. ſine actuali
baptiſmo põt eſſe ſalus ſi adſit baptiſ=
mi volũtas: ꝛ deſit baptizãdi facultas.
G Vñ quod dr̃ Joan. iij. Niſi quis renatus
fuerit ex aqua ꝛ ſpũſancto ꝛc. ſm eoſdẽ
intelligitur habita facultate baptiſmi.
¶ Sed contra tertiũ arguit: qꝛ pueri ba
ptizati nõ credũt: ꝛ tñ nõ ꝯdẽnant. Ad
hec dupliciter ſoluit Mag. hiſto. Primo
vt legat: qui vo nõ crediderit ſubaudiẽ
do fide ꝓpria vel aliena. Scdo vt dicat
ꝙ xp̃s de illis loquit qb9 euãgeliũ erat
ꝑdicãdum. i. de adultis: in qb9 ꝓpria fi=
des exigit ad ſalutẽ. Ex ꝑdictis autẽ pa
tet ꝙ verũ eſt apl'os xp̃i fuiſſe baptiza=
tos etiã baptiſmo xp̃i: vt aſſerit Aug. et
Beda. Et de Paulo qdã: qñ ꝛ vbi bapti
zatus fuerit: ſcriptũ eſt vt ptꝫ Act. ix. ſꝫ
nõ de alijs. Beata etiã virgo fuit eadẽ
rõne baptizata: ſm Alb. ſup Miſſus eſt
Signa autẽ eos qui crediderint: hec ſe=
quẽtur. ¶ Sciendũ eſt autẽ ꝙ quidã vi
dẽtes ꝙ ſequentia ſigna nõ fiãt ad lite=
ram ab oĩbus baptizatis ꝛ credẽtibus
exponunt illa ſpũaliter quaſi oĩno xp̃s
H de omni credẽte loquat: ſed iſte ſenſus
eſt rudis. Qꝛ enĩ de9 miracula non facit
ſine cauſa: tunc fiebãt iſta ſigna qñ erãt
neceſſaria id eſt in fundatione ꝛ ꝯfirma
tione catholice fidei. Ea ergo fundata ꝛ
firmata iſta ſuꝑfluunt ſaltẽ in tanta fre
quentia in quãta facta ſunt a principio
Greg. in homil. Nunquid qꝛ iſta non fa
cimus minime credimus? Sed hec ne=
ceſſaria in exordio eccl'ie fuerũt. Ut enĩ
fides creſceret credẽtium: miraculis fue
rat nutriẽda: qꝛ ꝛ nos cum arbuſta plã
tamus: tandiu aquã infundimus quo=
uſqꝫ in terra iam cõualuiſſe videamus.
At ſi ſemel radicẽ fixerint. a rigãdo ceſ=
ſamus. Hec ille. (In nomine meo). i. in
virtute nominis mei (demonia eijcient)
de obſeſſorũ corporib9: vt patet de Pau
lo Act. xvj. (linguis loquẽtur nouis) vt
I patet de omnibus diſcipulis in Actib9
apoſtolorum (ſerpentes tollent) de locis
vbi hominibus erunt infeſti: vt de Mar
tha patet apud theraſconẽ. [Et ſi mor=
tiferum quid biberint] vt patet de Joã

ne aplo (nõ eos nocebit. Sup egros ma=
nus iponẽt ꝛ bene habebũt) id eſt ſana=
bũtur. Nam per ſolã ſui corporis vmbrã
debiles ſanabat. Petrus: vt ptꝫ Act. v. c. K
¶ Eſt aũt in hac parte morale documẽ=
tum: ne viuã fidẽ occidam9: ꝛ cũ ea mor
tua moriamur. Grego. Qui crediderit ꝛ
baptizatus fuerit: ſaluus erit verũ dicit
ſi fidem opibus teneat. Uera etenĩ fides
eſt que hoc qd verbis dicit: opibus nõ cõ
tradicit. Hec ille. ¶ Quantũ ad tertiũ tã
gitur xp̃i aſſumptio cũ dr̃. (Et dñs quidẽ
Jeſus poſtq̃ locut9 eſt eis.) Si teneam9
iſtã apparitionẽ fuiſſe ſimpliciter nouiſ
ſimã: ꝛ tũc fuiſſe dicta q̃ in hoc euãgelio
cõtinẽtur: ſic ſm Augu. intelligendũ eſt
poſtq̃ locutus eſt eis q̃ imediate relata
ſunt. Si vero teneamus oppoſitũ: intelli
gendũ eſt vt idẽ dicit de oĩbus q̃ chriſtus
cũ eis inter reſurrectionẽ ꝛ aſſumptionẽ
locutus eſt. (Aſſumptus eſt) nõ aliena ſꝫ
ꝓpria virtute. Tum rõne deitatis. Tuꝫ
rõne gl'ificatiõis aĩe ꝛ corꝑis. Gl'ioſe enĩ
aĩe obedit gl'ioſum corpus ad nutũ: quo
ad motũ localẽ rõne agilitatis. Et iõ nu
bes ſuſcipiẽt illũ ꝛ angeli de quib9 habe L
tur Act. j. nõ affuerũt xp̃o aſcẽdẽti i ad=
iutoriũ ſed in ſignũ ꝙ corꝑalis ꝛ ſpũalis
natura ei ſubiecta ſit (in celum) Reuera
aſcẽdit ſuꝑ oẽs celos in plurali: vt dicit
Epheſ. iiij. Sed tñ oẽs celi a luna ꝛ ſu=
pra aliqñ vnũ celũ ſingulariter appellã
tur rõne idẽtitatis: nõ in cõtinuitate: ſꝫ
incorruptibilitate. Cuꝫ enĩ aſtra non ſic
moueant in celo vt aues in aere: qꝛ celũ
ſcinderet ꝛ ꝯñr corrumperet: ſꝫ ſicut cla
uus infixus rote mouet in ruta: neceſſa
rium eſt ꝙ ſeptẽ planete ſeptẽ habeãt
celos adinuicẽ diſcõtinuos. Si enĩ oẽs ſe
ptẽ planete vel aliq̃ eorum eſſent in vna
rota ſemꝑ eque diſtarẽt adinuicẽ: qd ocu
lis cernim9 falſum. Nã aliqñ luna eſt in
cõiunctione: aliqñ in oppoſitione ad ſo=
lẽ ꝛ idẽ patet de alijs. Supra hos ſeptẽ M
neceſſe eſt eſſe octauũ: qd tot ſyderib9 or
natũ cernim9: qꝛ null9 ſeptẽ planetarũ
obſeruat ſemꝑ eundẽ ſitũ reſpectu hui9
celi ex quo neceſſario ſequit ꝙ null9 eoꝝ
ſit in eo fixus. Supra octauuꝫ rurſus eſt
neceſſe eſſe nouum: qꝛ cũ octauũ habeat
plures motus nõ poteſt eſſe primũ mo=

bile vicĩniſſimũ ſcꝫ ſubſtãtijs immobili=
bus: ſꝫ tale. ſ. primũ mobile oportet ha=
bere vnicum motũ vt a ſubſtãtijs nullo
modo mobilib9. i. angelis ad ſubſtãtias
A multipliciter mobiles. i. corruptibiles
fiat tranſitus per media ordinate. Jmo
ſm aliquos ſupra nouũ opꝫ eſſe decimũ
qꝛ dicũt ꝙ cuꝫ in octauo videamus tres
motus ſcꝫ diurnum ab oriente in occidẽ
tem: ꝛ naturaleꝫ ſiue longitudinis in zo
diaco ab occidẽte in orientem: ꝛ motum
acceſſus ꝛ receſſus ſiue trepidationis ſu
per capita arietis ꝛ libre none ſphere ne
ceſſe eſt vt dicũt ꝙ nonum habeat duos
motus ꝛ decimũ vnicũ. Et licet forte nõ
ſit neceſſe ſupra octauum ponere duos
motus qꝛ vnũ põt duos motus ꝓprios
habere ab vno vel duobus motoribus:
tñ eſt ꝓbabile ꝛ videtur eſſe opinio ſan
cti Tho. iij. ij. Et ſupra hos nouẽ vel de=
cẽ eſt empyreum qd nulla rõne phyſica
poteſt inueſtigari: ſꝫ autoritate aliquo=
rũ ſctõrum tenetur: vt pote Strabi: Be
de ꝛ Baſilij. ſicut dicit. s. Tho. j. p. q. lxvj.
B Et hoc rõnabiliter: vt ſicut oẽs celi moti
deſeruiunt generationi reꝝ: ita ſit vnuꝫ
quieſcẽs quod immobilibus ſpiritib9 ꝛ
incorruptibilibus creaturis in ꝯtẽplan
do ꝛ ꝯgruentia non ex neceſſitate deſer=
uiat. Ad hoc ergo celũ xp̃s aſſumpt9 eſt
i. ad vltimũ ſiue ſit empyreũ ſiue aliud.
¶ Eſt autẽ ſciendũ ex doctrina. s. Tho.
iij. parte. q. lvij. ꝛ alibi ꝙ conueniẽs fuit
xp̃m aſcendere ab iſto loco q̃ eſt genera=
tionis ꝛ corruptiõis: ꝛ ꝯñr iproportiona
tus tali locato. Et talis aſcenſio ꝑtinet
ad bene eſſe glorie eius. Vñ vt ibi dicit
de hoc xp̃s gauiſus eſt ꝛ non nouiter ſed
nouo modo. ſ. de re ipleta. Et hoc ipm̃ no
bis eſt vtilius: q̃ illũ nobis eſſe p̃ñteꝫ vt
augeat fides q̃ eſt de non viſis. ꝛ ſpes ꝑ=
ueniendi ad celũ. ꝛ amor vel charitas cir
ca celeſtia. Et ſi ly ſm iporter ꝯditionem
aſcẽdentis: non aſcẽdit ſm deitatem vt
dicit. Tũ qꝛ ipa eſt altiſſima. tũ qꝛ imobi
lis. tum qꝛ nõ eſt in loco. ſed ſm humani
tatẽ: vt ptꝫ. Sed ſi dicat ly ſm aſcẽſionis
C cauſam aſcẽdit ſm deitatẽ: vt ptꝫ. Aſcẽ=
dit aũt ꝓpria virtute vt idẽ dicit: non q̃
eſſet cauſata ex principijs humane na=
ture ſꝫ virtue deitatis ꝛ virtute glorie vt

dictum eſt. Nec tamen in inſtanti aſcen
dit: qꝛ vt idem dicit licet infinita ſit virtus
tus deitatis ad mouẽdũ tñ humanũ cor
pus non poteſt infinite illũ effectum ſu=
ſcipere cũ ſpatio cõmenſuret. Jmo vt di
cit idem. in. iij. di. xxij. ille motus fuit tem
pore perceptibili: licet eſſe potuerit in tẽ D
pore impceptibili. Utrum aũt fuerit na=
turalis: dicit ibi ꝙ ſic: qꝛ non habuit cor
pus eius inclinationẽ ad oppoſitũ mo=
tũ cũ virtute glorie totaliter anime ſubij=
ceret. Et iſto modo celũ naturaliter mo=
uet quod tñ in ſe nõ habet ſui mot9 acti=
uũ principiũ. Si tñ in corpore animato
ſit inclinatio ad oppoſitũ: motus ei9 non
eſt ei naturalis in quantũ corpus eſt: ſed
in quãtũ animatũ eſt. Et intelligo in cor
pore xp̃i nõ fuiſſe inclinationẽ ad oppo
ſitum actualẽ ſed habitualeꝫ. tantũ ꝛ re
motam: ita ꝙ ſi fuiſſet ſublata ab eo glo
ria cecidiſſet. Aſcẽdit autẽ ſuper oẽs ce=
los: nõ qꝛ ſit extra celos quis ibi eſſe poſ
ſit: vt idẽ dicit quodlibet. vj. q. ij. Sed qꝛ
eſt in extrema parte extremi celi: ita ꝙ
nulla pars eius notabilis eſt ſupra ca=
put eius. Aſcẽdit etiã ſuper oẽs ſpũs: qꝛ
omnibus dignior eſt. ¶ Sed contra: qꝛ E
q̃libet ſpirit9 q̃libet corpore eſt dignior:
ergo nullus eſt locus ſupra oẽs ſpiritus
aut ille eſt vacu9. Ad hoc dicit ſecundũ
eundem ꝙ lꝫ ſpiritus ſit nobilior loco:
nõ tñ inferior ſpirit9 eſt in ſupremo loco
ſicut neqꝫ quilibet dꝫ ſpiritus eſt ſupra
quemlibet locũ. ꝛ hoc eſt vt ſuperiora lo
ca ſuꝑiorib9 ſpiritib9 hẽant: et ſuprem9
xp̃o. Negat ergo conſequentia. Eſt aũt
vt dicit: iſta aſcẽſio xp̃i cauſa noſtre ſalu
tis ex parte noſtra: inq̃tũ in ipſuꝫ ꝑ virtu
tes theologicas mouemur: vt dictũ eſt: ꝛ
ex ꝑte ſua: Primo qꝛ parauit nobis viã.
Scdo qꝛ aſcẽdit ad interpellandũ ꝓ no
bis. Tertio qꝛ inde mittit hoĩbus cele=
ſtia dona. Utrũ autẽ aliqñ poſtmodum
de celo deſcenderit? Dicendum eſt ꝙ ſic
Vñ illũ paulus corporaliter vidit actuũ
ix. Et ne hoc credatur ſm aliquaꝫ appa
rentiam ꝛ non realiter factũ Ex hoc ipe F
j. Cor. xv. probat illum vere ſurrexiſſe
di. Nouiſſime omniuꝫ tanq̃ abortiuo vi
ſus eſt etiaꝫ mihi. Hec omnia ex ſancto
Tho. De modo autem quo xp̃s aſcendit

hic tacetur Sed dicitur Act.j.Lu.vlt.ex
q̄bus locis habetur ꝙ eduxit eos de hie
ruſalē ad montē oliueti.⁊ inde vidētibꝰ
omnibus xp̄ianis habitātibꝰ in hierl'm
ſaltē viris ⁊ feminis: eleuatus eſt ⁊ aſcē
G dit(Et ſedet a dextris dei.)¶Ad horum
aūt notitiā ſciēdū eſt ex doctrina ſancti
Tho.iij.p.q.lviij. ꝙ ſedens dꝛ q̄eſcens:
habitās:⁊ regnās ⁊ iudicās. Sed ly ad
importat ꝯuenientiā cū diſtinctiōe.De
xtera aūt tribus modis ſumit̃. Uno mō
ſm damaſcenum ꝓ gloria deitatis.alio
mō ſm Aug.ꝓ btitudine dei pr̄is.q̄ duo
lꝫ.ſ.Tho.nō dicat ſunt realr̄ idē. Tertio
mō ſm Aug. eſt regia ⁊ iudiciaria pote
ſtas. Chriſtus ergo cōuenit ſedere a de
xtris dei qꝛ in eius gloria vel beatitudi
ne quieſcit ⁊ eſt iudex patri conregnās.
Nec tn̄ ſequit̃ ꝙ deus ſit in ſiniſtra xp̄i
qꝛ nō loq̄mur ſm modum corporalium.
Un̄ vt dicit Aug.ibi hoīs ē dextra:qꝛ nul
la ibi eſt miſeria. Sedere autē a dextris
dei ꝯuenit xp̄o inquantū eſt deus ita tn̄
ꝙ ly ad non dicat gradū dignitatis ſed
ꝑſonalem diſtinctionē originis. Simul
em̄ filius hꝫ cū patre gloriā deitatis et
btitudinē ⁊ oēm poteſtatē immutabili
H ter. Et lꝫ dextra appropriate dicat̃ de fi
lio ſicut ⁊ deus, et tribus p̄dictis modis
ſit q̄d tribus cōe.tn̄ ſedere ad dexteram
nā ꝯuenit patri cū non ſit ab alio. ſed cō
uenit filio ⁊ ſpūiſctō. lꝫ filio approprie t̃
ſicut et eq̄litas. Cōuenit ēt iſta ſeſſio xp̄o
inquantū hō. Nā cū ly ad dicat diſtin
ctionē ⁊ ꝯuenientiā, eſt em̄ p̄poſito trāſi
tiua ⁊ importans acceſſum: ſi diſtinctio
ſit in ꝑſonis ⁊c. ꝯuenientiā in natura: ſic
ꝯuenit ei inq̄ʒtū deus: ⁊ ſm rōnē eq̄lita
tis ſedere ad dexterā dei tribꝰ dictis mo
dis ſumptā: ly inq̄ʒtum dicēte conditio
nē nature. Si aūt ecōuerſo diſtinctio ſit
I in natura: ꝯuenientia in ꝑſona: ita ꝙ ly
ad dicat acceſſum ſm grām vnionis: et
ly inquantū dicēte ſuppoſitum. ſic eodē
modo cōuenit ei ſm rōnem eq̄litatis cū
ſit filius dei. Si autē iſte acceſſus ſit ſm
grām habitualē ly inq̄ʒtū replicantē na
turam. ſic ꝯuenit ei non ſm rōnem eq̄li
tatis: ſed eminētie ſup omnē creaturaꝫ.
Unde ꝓprium eſt filio: ita ꝙ nulli crea
ture ꝯuenit ſedere ad dexteram patris
ſm equalitatē vel p̄eminentiā. Dicunt̃
tn̄ oēs bti eſſe in dextra: ſꝫ nō ſedere, qꝛ
nō habēt beatitudinē cū q̄dā dominati
ua poteſtate: ⁊ quaſi ꝓpriā ⁊ naturalē.
Btā aūt ꝟgo, vt idē dicit in.iij.di.xxij. dꝛ
aſſiſtere vel aſtare a dextris: nō aūt ſede K
re: qꝛ gloria filij ad eā deriuat̃: ſꝫ nō ple
narie. Nos vero in celeſtibus ſedemus
quaſi ſtabiliti in gloria ſꝫ nō in dextra.
Hec oia ex.s.Tho.(Illi aūt ꝑfecti) poſt
receptionem ſpūſſancti quem eius p̄ce
pto in hieruſalem expectauerunt (predi
cauerunt vbiq̄) ¶Sed contra: qꝛ vt di
cit.Aug.ad heſi.ſunt gētes in quibꝰ mō
p̄dicatio cepit: ⁊ in q̄bus nondū cepit im
pleri. Et ſoluit ip̄e Aug.ibidem, qꝛ ſicut
illud vobiſcū ſum vſq̄ ad ꝯſum. ſeculi:
nō de ſolis diſcipulis ſꝫ de tota eccleſia
intelligit̃: ita ⁊ hoc. Poſſet aūt ⁊ aliter di
ci: q̄ʒuis redeat in idem. Dicit enim ſan.
Tho.j.ij.q.cvj.⁊ Ro.x.ꝙ p̄dicatio euan
gelij xp̄i dupliciter intelligitur. Uno mo
do q̄ʒtum ad diuulgationē noīs xp̄i ⁊ ſic
ſm Chry. etiā tpe apoſtolorū completa
eſt: ⁊ poſt eius complectionē deſtructa
eſt hierl'm. Alio modo q̄ʒtū ad plenū effe L
ctū ⁊ eccleſie fundationē Et ſic ſm Aug.
vbi.s̄.nō eſt ꝯpleta. ſꝫ cū fuerit cōpleta.
veniet mūdi deſolatio (domino cooperā
te) ſicut principalis motor inſtrumentis
cooperat̃ (⁊ ſermonē) euāgelium (confir
māte) per miracula. cū ad hoc ratio non
ſufficiat (ſequentibus ſignis) de quibus
dictum eſt in hoc euangelio.

❧ Dominica poſt aſcenſionem.
❧ Textus euang. Jo.ca.xv.

CUm venerit paracletus
quē ego mittā vobis a
patre ſpiritū veritatis q̄
a patre ꝓcedit: ille teſti
moniū ꝑhibebit de me. Et vos te
ſtimoniū ꝑhibebitis quia ab initio
mecū eſtis. Hec locutus ſum vobis
vt nō ſcādalizemini. Abſq̄ ſynago M
gis facient vos. Sed venit hora vt
ois qui interficit vos arbitret̃ obſe
quium ſe p̄ſtare deo. Et hec facient
vobis: qꝛ non nouerunt patrē neq̄

me. Sed hec locutus ſum vobis. Ut
cum venerit hora: eorum reminiſca
mini quia ego dixi vobis.

A CUm venerit paracletus ⁊c.
Jo.xv. In p̄nti euā. xp̄s intē
dit, diſcipl'os triſtes d̄ ſuo di
ſceſſu aduerſus futuras tri
bulatiōes aiare. Et in eo tā
gunt̃ tria pūcta. P'rio em̄ ꝓnūtiat ſeis et
ꝓmittit affuturū ꝯſolatorē. Scđo etiā af
futuras eſſe tribulatiōes. Tertio reddit
tribulationū cām. ¶Quantū ad p̄mum
ſciēdū eſt ꝙ xp̄s aū apoſtolis dixerat iu
deos inexcuſabiles eſſe eo ꝙ ip̄e ꝑſonalr̄
venerat: ⁊ erat eis locutus ⁊ opa inſoli
ta fecerat: ⁊ tn̄ nō erāt ꝯuerſi. Chry. Poſ
ſent autē diſcipuli dicere. Si verba a te
audierūt q̄ nullus dixit, ſi opa viderūt q̄
nullus alius fecit: ⁊ tn̄ nō ꝓfuerunt ſed
oderūt ⁊ pr̄em tuū ⁊ te cū eo: cuius gra
tia nos mittis q̄lr̄ digni fide erimꝰ. Nec
igit̃ hoc cogitātes turbent̃: ꝯſolationem
eis inducit. Hec ille. Dicit̃ ḡ.(Cū vene
rit pacletꝰ).i.ꝯſolator. Eſt em̄ amor dei
B ⁊ ad hoīem venit ꝑ grām ⁊ dei amorē: iō
facit deſpicere terrena ⁊ amare celeſtia:
⁊ ꝯñr nō ſentit̃ tribulatio ꝓ terrenis: ſed
gaudiū de celeſtibus. vn̄ ſeq̄tur magna
cōſolatio (quē ego mittam vobis a pr̄e.)
Ad intellectū aūt iſtorū ſciendū ē ex do
ctrina.s.Tho.j.par.q.xliij. ꝙ diuinis ꝑ
ſonis ꝯuenit miſſio: qꝛ de rōne miſſionis
non ſunt niſi duo. ſ. habitudo ad mittē
tē q̄ in diuinis eſt ꝑ originē. ⁊ habitudo
ad terminū miſſionis: i quo oportet miſ
ſum eſſe nouiter vel nouo mō. Aliq̄ aūt
diuine ꝑſone vt filius ⁊ ſpūſſctūs ſunt
ab alio: ⁊ nouiter pñt eſſe in creatura ꝑ
nouum effectum: iō mitti pñt. Non aūt
pater qꝛ non eſt ab alio, dat tn̄ ſe pater
creature: nō ſm ꝙ dare iportat autorita
tē dantis ſuper datū: ſꝫ ſm ꝙ iportat li
berā cōicationē ad fruēdū. Utrūq̄ autē
tā miſſio q̄ʒ datio eſt ꝑ grām gratū faciē
C tē: qꝛ nullꝰ alius affectus pōt horū eſſe
ratio. Sicut aūt filius viſibilr̄ in carne
miſſus eſt ita cōuenit ei inuiſibiliter mit
ti. qꝛ cōuenit ei eſſe ab alio ⁊ nouo mō eē
in creatura ꝑ gratiā. Per gratiā em̄ to
ta trinitatis inhabitat nos. Et iſta miſſio
filij attēdit̃ ſꝫ dona q̄ ad intellectū perti
nent q̄ filio attribuūtur ſm propriam ra
tionē: puta ſapiētie aut ſcie lꝫ attribuā
tur ſpūiſctō inq̄ʒtū ſunt dona: qꝛ ip̄e eſt
primū donū. Nō tn̄ per oia talia mittit̃ D
filius: ſed ſolum ꝑ illa q̄ ita ꝑficiunt in
tellectū vt hō prorūpat in amorē qꝛ filiꝰ
eſt verbum ſpirās amorē. Ideo nunq̄ʒ
eſt miſſio filij ſine miſſione ſpūſſancti et
ecōuerſo. Et nota ꝙ miſſio filij ⁊ ſpūſſan
cti quo ad gratiā gratū facientē non di
ſtinguunt̃ ſed q̄ʒtum ad origines ⁊ q̄ʒtū
ad effectus gratie. Lꝫ aūt ſolū duo mit
tant̃: tn̄ oēs mittūt. Un̄ pater mittit filiū
quo ad duo q̄ ſunt de ratione miſſionis
⁊ ſimiliter filiꝰ ⁊ pater ſpiritūſanctum.
Sed ſpūſſctūs mittit filiū ⁊ filius ſeip̄m:
⁊ ſpūſſctūs ſeipſum ſolum quo ad ſecū
dum tm̄. i. effectum gratie nō quo ad ori
ginē. Iō dꝛ ſpūſſctūs venire ⁊ tn̄ dicit fi
lius eū ſe miſſurū. Hec oia habent̃ a ſan
cto Tho. vbi. s̄. ⁊.j.diſt.xv.⁊.xvj.(ſpiritū
veritatis).i.ſpm̄ filij qui eſt veritas. Uel
ſpiritum docētē oēm veritatē (qua pa E
tre ꝓcedit) Ex hoc aūt ꝙ hic dꝛ ſpm̄ ſan
ctum procedere a patre ⁊ non a filio ar
guunt greci ꝙ a filio non ꝓcedat. Sed
hoc eſt cōdēnatum per eccleſiā. vt patet
ex ſymbolo: in q̄ dꝛ. Qui ex patre filioq̄
ꝓcedit. Et huius rō eſt qꝛ ſpūſſanctꝰ rea
liter diſtinguit̃ a filio ſm fidem catholi
cā ⁊ non ꝑ materiā: ergo ꝑ formā oppoſi
tā forme. Forme em̄ nō oppoſite vt al
bū ⁊ dulce: nō diſtinguūt ſuppoſita. Nō
aūt p̄t ibi eē oppoſitio niſi relatiua neq̄
realis relatio niſi originis: q̄ vnꝰ eſt ab
alio. Per hoc ḡ diſtinguunt̃: qꝛ vnꝰ eoꝝ ē
ab alio. Cōtra iſtos etiā grecos ſunt eoꝝ
doctores: vt Athana. i ſymbolo. ⁊ Didy
mus in ly. de ſpūſctō: Chry. Si aūt rō gre
corū valeret: eodē mō ſequit̃ ꝙ pr̄ non
mittat ſpm̄ ſctm̄. qꝛ hic dicit filius quem
ego mittā. ⁊ nō dicit: quē ego ⁊ pater mit
temus (ille teſtimoniū ꝑhibebit de me)
Et hoc dupliciter. Uno mō docendo vos
⁊ dādo loquēdi fiduciā ⁊ efficaciā. Alio F
mō inſpirādo ⁊ emoliendo audiētiū cor
da (⁊ Et vos teſtimoniū ꝑhibebitis) tāq̄ʒ
eiꝰ iſtā (qꝛ ab initio) ex q̄ cepi p̄dicare ⁊
docere (mecū eſtis) ⁊ ꝯñr eſtis idonei te
ſtes qꝛ d̄ viſu teſtimoniū poterit̃ reddere

¶ Eſt aūt in hac parte morale documē-
tū ꝙ q̄ vult viuere cōſolatꝰ hic et in fu-
turo querat in ſe ſpm̄ ſctm̄ poſſidere: vn̄
ait Didymus. Spm̄ſctm̄ venientē dn̄s
G conſolatorē dicit ab operatione ei: no-
mē imponēs: q2 nō ſolū quos ſe dignos
reperit ab oī turbatione reddit alienos:
verum incredibile quoddā gaudiū eis
tribuit. Sempiterna quippe letitia in
eorū corde verſatur quorū ſpiritus ha-
bitator eſt. Hec ille. ¶ Quantū ad ſcdm
tāgit xp̄s affuturas diſcipulis iniquorū
perſecutiones cū dicit (Hec locutꝰ ſum
vobis) de odio mei: ꝙ eſt exēplū: ⁊ de ad
uētu ſpūſſancti: qđ eſt firmamētū añq̄
eueniāt vobis perſecutiones (vt) cōfor-
tati ꝑ expectationē ſpūſſancti (nō ſcāda
lizemini) .i. nō ruatis negādo me: vel ꝑ
dēdo fidē meā. Scādalon em̄ grece: lati
ne dr̄ impactio vel ruina. Vn̄ ſcandalū
eſt ⁊ ipſe caſus ⁊ res ad quā q̄s impin-
gens cadit. Sed cōtra ſi xp̄s iſta dicebat
vt nō ſcādalizarentur: ⁊ tn̄ oēs fuerunt
illa nocte ſcādalizati: videt̄ ꝙ xp̄i volū
tas impleta nō fuerit. Ad hoc dico ꝙ nō
magis hoc incōuenit q̄ȝ ꝙ iudei nō fue-
rint xp̄o p̄dicāte cōuerſi ad quos cōuer
H tēdos p̄dicabat. Iſta em̄ xp̄i volūtas nō
erat bene placiti ſed ſigni: q̄ nō ſemꝑ im
plet̄. De hoc vide. s. Tho. j. di. xlvij. ⁊. j.
q. xix. ⁊. iij. cōtra. c. xcj. (Abſq̄ȝ ſynagogis
facient vos) .i. excōicabūt extra ſynago
gas ſm̄ Chryſ. Sed qđ malū erat ap̄lis
excōicari a iudeis. Ad hoc dicit Aug. ꝙ
in hoc ipſo ſignificatur quoddam triſte
apoſtolis. ſ. ꝙ iudei nō ſuſciperent xp̄m
aut fidē xp̄i: cuius etiā dici poſſit ꝙ gra
ue erat apoſtolis đ ſynagoga expelli qn̄
adhuc nō erant eccleſie. Et ſuppple[nō
ſolū vos excōicabunt (ſed venit hora) .i.
in primo eſt (vt oīs q̄ interficit vos arbi
tret̄ obſequiū .i. rē gratā [ſe p̄ſtare] .i. ex
hibere [deo] Ex quo ptȝ ꝙ de iudeis lo-
quit̄ vt dicit Aug. q2 nō dicit dn̄s: ſȝ deo.
Sȝ ꝯ q2 iudeoꝝ p̄ncipes ex inuidia ⁊ nō
I ex ignorātia tradiderūt dn̄m: quē noue
rāt eſſe heredē dei ⁊ xp̄m eius: vt ex di-
ctis ptȝ Non ergo credebāt ſe bn̄ facere
ap̄los eius inſequēdo. Ad hoc pōt dupli
citer dici. Vno mō ꝙ ap̄li habebant fe-
re totū iudaicū pp̄lm ſibi inimicū ⁊ mor
talē hoſtē. Et populares q̄dā ex ignorā
tia inſeq̄bant̄ apoſtolos: credētes ꝙ oēs
q̄ ad xp̄m ꝯuerterent̄ relinq̄rēt deū iſrl̄.
pauciſſimi aūt iſtā perſecutionē ſciebāt
eſſe iniuſtā. Vnde ⁊ paulꝰ doctꝰ in lege K
ignorāter ſeuiebat in xp̄ianos vt ip̄e de
ſe teſtat̄. j. Timo. j. Eſt ergo modus lo-
quēdi vt dicat̄ oēs cū pauci deſint. ſicut
⁊ p̄ncipes dicebāt ꝙ totꝰ mūdꝰ poſt illū
abijt Jo. xij. ⁊ ap̄lus ad Phi. ij. Oēs in-
quit q̄ ſua ſunt q̄rūt: nō q̄ Ieſu xp̄i. Alio
mō, vt dicat̄ dn̄s loq̄ nō de principibus
mandātibus ap̄los flagellari vel occidi
ſȝ de miniſtris hoc exequētibꝰ. Et redit
in idē. ¶ Eſt aūt in hac p̄te morale do-
cumentū ꝙ p̄lati faciētes ſn̄ias excōica
tionis iniuſtas ex furore: q2 odio mouē
tur: vel ex cauſa ſunt iudeis ſimiles: q̄ ex
odio excōicabāt credētes i xp̄m. ¶ Quā
tū ad tertiū aſſignat̄ cā tribulationum
futurarū ap̄lis: ⁊ in hoc ip̄o habēt aliq̄-
lē ꝯſolatiōis cām. Dr̄ ergo. [Et hec fa-
ciēt vobis q2 nō nouer̄t patrē neq̄ȝ me.]
Chry. Quaſi dicat. Sufficit vobis in ꝯſo
lationē ꝓpter me ⁊ patrē hec pati. Hec
ille. Sȝ q̄ūo dr̄ ꝙ non nouerūt patrē: cū
notꝰ eſſet in iudea deus. Ad hoc dico ꝙ
nouerāt illū in generali incertū deꝰ erat: L
ſȝ nō incertū erat pr̄ habēs filiū natura-
lē qui eis p̄dicabat. Si em̄ cognouiſſent
nunq̄ȝ dn̄m gl̄ie crucifixiſſent. j. Coꝛ. ij.
[Sȝ hec locutꝰ ſum vobis: vt cū venerit
hora: eoꝝ reminiſcamini q2 ego dixi vo-
bis] ⁊ ꝯn̄r in ea fide ꝑſiſtatis. ¶ Eſt autē
in hac parte morale documētū vt q̄ ꝓ-
pter deū patit̄ aut fatigat̄: ſi vult ꝯſolari
cogitet illū ꝓ q̄ patit̄: vn̄ Gre. ait i. ij. mo
ra. Cū in hac vita ea q̄ nolumꝰ patimur
neceſſe eſt vt ad eū q̄ iniuſtū velle nō pt
ſtudia nr̄e volūtatis inclinemꝰ. Magna
quippe eſt conſolatio in eo qđ diſplicet:
qđ illo ordināte erga nos agitur cui nō
niſi iuſtū placet. Hec ille.

☞ In vigilia Penthecoſtes.

☞ Textus euā. Jo. c. xiiij.

SI diligitis me mandata M
mea ſeruate. Et ego ro-
gabo patrē ⁊ aliū para-
cletū dabit vobis: vt ma
neat vobiſcū i eternū: ſpm̄ ꝟitatis
quem

quē mūdꝰ nō pōt accipere: q2 nō vi
det eū: nec ſcit eū. Vos aūt cogno-
ſcetis eū: q2 apud vos manebit et
in vobis erit. Nō relinquā vos or-
A phanos: veniā ad vos. Adhuc mo
dicū ⁊ mūdus iā me nō videt. Vos
aūt videbitis me: quia ego viuo ⁊
vos viuetis. In illo die vos cogno
ſcetis q2 ego in p̄re meo ⁊ vos i me
⁊ ego in vobis. Qui habet mānda-
ta mea ⁊ ſeruat ea: ille eſt q̄ diligit
me. Qui autē diligit me: diliget̄ a
patre meo: ⁊ ego diligam eum: et
manifeſtabo ei meipſum.

SI diligitis me mādata mea
ſeruate ⁊c. Jo. xiiij. Preſens
euāgeliū ex ſe ptȝ: paucis ex
ceptis q̄ exponet̄. Dr̄ ergo.
(Si diligitis me mandata
mea ſeruate) .i. ſeruabitis. Hoc enim eſt
effectꝰ ⁊ ſignū dilectiōis: amici volūta-
tē complere (Et ego rogabo patrē ⁊ aliū
paracletū dabit vobis) .i. aliū ꝯſolatorē
⁊ aliū aduocatū. Nā paracletꝰ interpre
B tat̄ ꝯſolator ⁊ aduocatꝰ: ⁊ xp̄s fuit ꝯſola
tor ap̄lorū ⁊ etiā aduocatꝰ: inquātū hō
orās ꝓ eis: ⁊ inquātū deꝰ nō orādo: ſed
faciēdo vt orarēt ipſi. Sil̄r ⁊ ſctūs ſpūs
fuit eoꝝ ꝯſolator: q2 cū ſit amor accēdit
eos amore dei: ⁊ ꝯn̄r ſentiebāt maximā
dulcedinē de celeſtibꝰ ex quo ſeq̄bat̄ qđ
minꝰ ſentirēt aduerſa mūdi. Fuit etiā
aduocatꝰ: nō orādo: ſȝ ꝓuocādo ap̄los
ad orādū (Vt maneat vobiſcū i eternū)
Et in hoc ſm̄ Chry. innuit̄ ꝙ ſpūſctūs
nō erat moriturꝰ ſicut xp̄s q̄ eos ꝑ mor-
tē deſeruit corꝑaliter. Manet aūt ſpūſ-
ctūs i eternū nobiſcū: niſi eū ꝑ pctm̄ re-
pellamꝰ (Spm̄ veritatis quē mūdus) .i.
hoīes mūdani (nō pōt accipere) niſi con
uertat̄ Grego. v. moral̄. Spūſſctūs oēm
quē repleuerit ad deſyderādū inuiſibi-
lia accēdit. Et qm̄ mūdana corda ſolū vi
ſibilia diligūt: hūc mūdus nō accipit: q2
C ad diligēda inuiſibilia nō aſſurgit. Se-
culares etem̄ mētes quāto ſe foras ꝑ de
ſyderia dilatāt: tāto ad receptionē illiꝰ
ſinū cordis anguſtāt. Hec ille. (Q2 nō vi
det eū) pure ⁊ indubitate fidei oculꝰ (nec
ſcit eū) ꝑ experiētiā ſuauitatis eiꝰ (Vos
aūt cognoſcetis eū) . ſ. ꝑ experimētū ꝯſo-
latiōis eiꝰ q̄ūo mūdani eū cognoſcere ne
queūt. (q2 apud vos manebit ⁊ in vobis
erit) ⁊ ꝯn̄r ad p̄ntiā ſuā influet vobis fi-
dē ⁊ amorē: vt videatis ⁊ ſciatis eū (Nō
relinquā vos orphanos: veniā ad vos. D
Adhuc modicū ⁊ mūdꝰ me iā nō videt)
i. nō videbit. Et loquit̄ ſm̄ Theo. de tp̄e
reſurrectiōis in quo ſoli ap̄li illū vide-
rūt. Vel ſm̄ Chry. loquit̄ de tp̄e future fe
licitatis. Vtroq̄ȝ aūt tp̄e. ſ. reſurrectiōis ⁊
felicitatis ap̄li habuerūt vitā. ſ. letā ⁊ cō
ſolatā. Et iō ſubdit̄ (Vos aūt videbitis
me q2 ego viuo) .i. ſum vita ꝑ eſſentiā: ⁊
ꝯn̄r do vobis vitā participatā quā mō
viuitis ꝑ grām: quā etiā (⁊ vos viuetis)
in futura reſurrectiōe mea ꝑ fidē repa-
ratā: ⁊ in futura reſurrectiōe vr̄a ꝑ grāȝ
ꝯſummatā (i illo die) . ſ. reſurrectiōis vel
gl̄ie (vos cognoſcetis) ꝑ aptionē ſenſus
ad intelligentiā ſcripturarū quo ad diē
reſurrectiōis: vel ꝑ viſionē deitatis quo
ad aliam diem (quia ego in patre meo: ⁊
vos in me: et ego in vobis) ſupple ſum/
vel ero: lȝ alio ⁊ alio mō [Qui habet mā
data mea ⁊ ſeruat ea: ille ē q̄ diligit me. E
Qui aūt diligit me diliget̄ a patre meo:
⁊ ego diligā eum ⁊ manifeſtabo ei me-
ipſum.] Ergo manifeſtatio .i. viſio finis
eſt ⁊ premium amoris.

☞ In die pentecoſtes.

☞ Textus euan. Jo. c. xiiij.

SI quis diligit me ſermo
nē meū ſeruabit: ⁊ pater
meꝰ diliget eū: ⁊ ad eum
veniemus et manſionem
apud eum faciemus. Qui non dili-
git me ſermones meos non ſeruat
⁊ ſermonem quem audiſtis non eſt
meus: ſed eius qui miſit me patris.
Hec locutus ſum vobis apud vos
manēs. Paracletus aūt ſpūſſctūs
quem mittet pater in noīe meo il-
le vos docebit oīa: ⁊ ſuggeret vo- F
bis: oīa q̄cūq̄ȝ dixero vobis. Pacē
relinquo vobis pacē meā do vobis
Nō q̄ūo mundus dat ego do vo-
bis. Nō turbet̄ cor veſtrū: neq̄ȝ for-

midet. Audiſtis q2 ego dixi vobis. Vado ⁊ venio ad vos. Si diligeretis me: gauderetis vtiq3 q2 vado
G ad patrē: q2 pater maioꝛ me eſt. Et nūc dixi vobis prius ꝙ fiat. Ut cū factū fuerit credatis. Iā nō multa loquar vobiſcū. Venit eñ pꝛīceps mūdi hui⁹ ⁊ in me nō habet quicꝙ. Sed vt cognoſcat mūdus q2 diligo patrē ⁊ ſicut mādatū dedit mihi pater ſic facio.

SI quis diligit me ſermonem meū ſeruabit ⁊c. Jo. xiiij. Circa ea q̄ in p̄nti euā. dñr. Sciēdū eſt ꝙ in nocte q̄ xp̄s eſt captus multa apoſtolis dixit ⁊ inter alia ꝙ poſt modicū mūd⁹ eū nō videret ꝗuis viſuri eēnt illū diſcipuli ſui. Et loquebat̄ xp̄s de viſiōe fidei ⁊ notitia diuinoꝝ. Judas aūt non ille ſcariothis: ſ3 ali⁹ ꝯſanguine⁹ xp̄i ammirat⁹ eſt tāꝙ hūilis ꝙ ap̄li toti mūdo p̄ferrent̄: ⁊ iō interrogauit di. (Dñe q̄d factū eſt). i. q̄ ē cā (q2 manifeſtatur⁹ es nobis teip̄3 ⁊ nō mūdo) huic aūt petitioni xp̄s r̄ndit per
H v̄ba p̄ſentis euangelij in quo tria p̄ūcta tāgunt̄: que ſunt Diſcretio: Manifeſtatio: ⁊ Exoꝛtatio. ¶ Quātū ad p̄mū xp̄s tāgit illud vñ diſcernit̄ mūdus a diſcipulis xp̄i: qđ eſt cā p̄dicte manifeſtationis. Eſt eñ hec cā vt Aug. dicit: ip̄a dilectio: Dicit̄ ergo (Si quis diligit me ſermonē meū ſeruabit). i. ea q̄ ego volo ⁊ doceo faciēda: faciet. Pꝛopꝛiū eſt enim amicoꝝ eadem velle ⁊ nolle. Et ſi duo ſint amici quoꝝ alter n̄ poſſit male velle neꝙ male iudicare vt de⁹: iuſtū eſt vt alter amicus ſe ei⁹ volūtati oīb⁹ ſubijciat: ita qđ nihil velit niſi īplicite ſubintelligēdo qđ illud deo placeat: ⁊ oīa faciat q̄ de⁹ iubet. (Et pater me⁹ diliget eū) Si de⁹ pater nō eēt: vtiꝙ diligētes filiū diligeret: q2 null⁹ p̄ōt dei filiū ſine patre diligere
I rō eñ dilectiōis filij ē ip̄a ei⁹ bonitas ſine eſſentia: q̄ eadē numero eſt patris: ⁊ ꝯſequēter etiā pater diligit̄. Nihil autē vt ait Amb. eſt tā inſertū nature ꝙ diligētē ſe diligere. Verūtñ q2 de⁹ pater ē de⁹: nō iō nos p̄r amat q2 nos filiū amamus: ſ3 ecōuerſo: iō amam⁹ q2 ille amat ita ꝙ amoꝛ dei ad nos eſt cā noſtri amoris ad illū vel ad filiū dei. Nō eñ amaremus niſi de⁹ vellet nobis ineſſe hoc bonū qđ eſt amare deū. Velle autē nobis
K bonū eſt nō amare. Igit̄ dicit xp̄s (Si q̄s diligit me diliget̄ a p̄re meo) nō q2 antecedēs iſti⁹ ꝯditionalis ſit cā ꝯſequētis ſ3 q2 an̄cedēs ⁊ ꝯñs ſunt inſeparabilia in veritate (⁊ ad eū veniem⁹) Pater quidē venit ſeip̄m donando nō aūt miſſus ab aliquo: q2 nō eſt ab aliquo. Fili⁹ autē dat̄ ⁊ mittit̄. Dicunt̄ autē diuine ꝑſone venire ad nos: qñ faciūt in nobis nouiter effectū grē gratū faciētis: ꝑ quā ip̄ſas ꝑſonas habem⁹. Vñ Aug. Veniūt ſubueniēdo: venim⁹ obediēdo. Veniūt illuminādo. Veniūt impellēdo venim⁹ cupiēdo. Hec ille. S3 quare hic nihil dicit̄ de aduētu ſp̄ūſſcti ſed ſolū p̄ris ⁊ filij: Ad hoc dicit Aug. ꝙ cū in deo ſit vnitas eſſētie cū pluralitate ꝑſonarū: aliqñ xp̄s de trib⁹ ꝑſonis mētionē facit ad inſinuandā ꝑſonaꝝ diſtictionē: aliqñ de duabus ſine tertia: ad inſinuādā eſſentie vnitatē: ⁊ nō ad expellēdā tertiā ꝑſonam ſc3 ſp̄mſctm̄: de quo dixerat ſupꝛa vt ma- L
neat vobiſcū in eternū. Vel p̄ōt dici qđ poſito patre ⁊ filio intelligitur ſpiritusſanct⁹: q2 eſt amoꝛ vtriuſꝙ: ⁊ q2 eſt eiuſdē ſubſtātie cū eis. [Et māſionē apđ eū faciem⁹]. i. morā cōtrahem⁹ Gre. i homi. In quoꝛūdā etenī coꝛdib⁹ venit ⁊ manſionem nō facit per cōpūctionē q̄dē reſpectū dei ꝑcipiūt: ſ3 tētationis t̄pe hoc ip̄m qđ cōpūcti fuerāt obliuiſcunt̄. ſicꝙ ad ꝑpetrāda pctā redeūt: ac ſi hec minime planxiſſent. Qui ergo deū vere diligit: ⁊ ad eū dñs venit: ⁊ manſionē facit: ⁊ ſic enim diuinitatis amoꝛ penetrat: vt ab hoc amoꝛe tentationis tēpoꝛe nō recedat. Ille autem vere amat cui⁹ mētē delectatio pꝛaua ex cōſenſu nō ſuperat. Hec ille. Idē3 quoꝙ ibidē. Tāto autē quiſꝙ a ſuperno amoꝛe diſiūgit̄ quāto inferi⁹ delectat̄. Vñ ſubdit̄ [q̄ nō dili- M
git me: ſermones meos nō ſeruat.] ⁊ cōſequēter ad eū diuine ꝑſone nō veniūt ꝑ effect⁹ gratie ſue. Chꝛy. Vel al̄r intelligēdum eſt hoc totum. Exiſtimauit eñ Judas ſicut moꝛtuos videmus in ſomno:

ita ⁊ ſe eum eſſe viſuros. Unde querit. Quid eſt ꝙ debes te nobis manifeſtare nō mundo. Ve nobis qñ moꝛieris: ⁊ vt moꝛtuus nobis debes aſſiſtere. Ne igit̄
A hoc ſuſpicetur: dicit ad eum veniemus] q. d. ſicut pater manifeſtat ſeipſū ita ⁊ ego [et manſionē apud eum faciemus] qđ ſomnioꝝ nō eſt. Hec ille. Ne aūt aliq̄s credat ꝙ xp̄s ſuū ſermonē haberet a ſe ſubdit [Et ſermonē quē audiſtis nō eſt me⁹]. i. nō ineſt mihi a me. Et eſt ſimilis modus loquēdi vt cum dicit Vergil. Urbem quam ſtatuo veſtra eſt [ſed eius qui miſit me patris] id eſt illum a patre meo naſcendo accepi. Ex quo etiam ſequit̄ ꝙ q̄ talē ſermonē nō ſeruat patrē nō diligit. ¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ ꝑ ſermonē xp̄i q̄tuoꝛ poſſum⁹ intelligere. Pꝛio ip̄ſa v̄ba q̄ ex oꝛe ei⁹ reſonabāt. Scđo ip̄ſam imaginationē v̄boꝝ. Tertio ip̄ſos mentales cōceptus intellect⁹ poſſibilis ei⁹: q̄ dñr v̄ba mētis ſeu coꝛdis. Scđ3 eñ hec tria in quolibet hoīe eſt triplex v̄bū: vt docet. s. tho. j. q. xxxiiij. ⁊ Quarto ip̄3 verbū diuinū qđ fili⁹ dei ē: ſ3 ip̄a3 ei⁹ ſubſtātiā diuinā. Tria p̄ria ꝯueniūt xp̄o iq̄ꝝtū
B hō: ⁊ iſunt ei a ſe imediate ⁊ a deo p̄ncipali: q2 ſi de⁹ ē cā oīs create cāe: eſt etiā cā oīs creati effect⁹. Scđm aūt non eſt a xp̄o: ſed eſt xp̄s ⁊ eſt a p̄re. ¶ In hac parte eſt l̄rale documētū de quo Gre. in ho. ait. Sed ecce ſi vnuſq̄ſꝙ veſtrū req̄rat an diligat deū: tota fiducia ⁊ ſecura mēte reſpōdet: diligo. In ip̄ſo aūt lectionis exoꝛdio audiſtis q̄d veritas dixit. Si q̄s diligit me ſermonē meū ſ̄uabit. Pꝛobatio ergo dilectionis eſt exhibitio operis. Hinc in ep̄l̄a ſua idē Joā. ait. Qui dicit q2 diligo deū ⁊ mādata ei⁹ nō cuſtodit: mēdax eſt. Vere eñ diligim⁹ ſi mādata ei⁹ ſeruamus. Nunꝙ eſt amoꝛ dei otioſus operat̄ eñ magna ſi eſt: ſi aūt operari renuit: amoꝛ nō eſt. Et infra. De dilectionis ꝯditoꝛis lingua: mēs: ⁊ vita req̄rat̄. Hec ille. ¶ Moꝛal̄r aūt ſciēdū eſt ꝙ ſerui dei in hac vita tria potiſſime deſyderant q̄ xp̄s in hac p̄ma parte euāgelij
C ꝑmittit. Pꝛimū quidē eſt dei amoꝛ. quē ꝑmittit cum ſpondet ſp̄mſctm̄: ſe miſſurum: qui ſ̄m Grego. amoꝛ eſt. ſ. patris in filium ⁊ ecōuerſo. Sed tamē vt ſuſcipiamus a xp̄o mittendū neceſſaria eſt pꝛio coꝛdis purificatio. Greg. Certe ſi domū veſtrā q̄ſꝙ diues aut p̄potēs amic⁹ intraret oī feſtināria dom⁹ tota mūdaret̄: neq̄d foꝛte eſſet ꝙ oculos amici intrātis offēderet. Tergat igit̄ ſoꝛdes pꝛaui opis q̄ deo p̄parat domū mentis. Hec ille. Et D
hoc q̄ꝝtū colligit̄ ex ſcriptura quo ad tria pctā p̄cipue. Pꝛimo duplicitatis. Sa. j. Sp̄ūſſctūs diſcipline effugiet fictū. Secūdo carnalitatis. iō ſubdit̄. ⁊ aufert ſe a cogitatiōib⁹ q̄ ſunt ſine itellectu. Tertio elatiōis. iō ſubdit̄: ⁊ coꝛripiet̄. i. expellet̄ a ſupueniēte iniquitate. i. ineq̄litate. Null⁹ aūt eſt ineq̄lis magis ſupbo q̄ nō vult parē. Scđo neceſſaria eſt ꝑfunda humiliatio: q2 libēter ſp̄ūs ſicut ⁊ hō vadit ad hoſpitiū in q̄ honoꝛād⁹ eſt. Eccle. iij. Magna potētia dei ſoli⁹: ⁊ ab humilibus honoꝛat̄. p̄s. Qui emitis fontes i cōuallib⁹. Ge. j. Sp̄ūs dñi ferebat̄ ſup aq̄s i. ſup coꝛde dulci ⁊ māſueto. Et ꝯ̄ ſp̄ūs malign⁹ req̄eſcet ſup terrā. i. terrenos: datā ſibi ad māducādū ⁊ incoꝛpoꝛādū Geñ. iij. terrā comedes. Et ſup aerē. i. ſupꝛbos: datum ſibi ad habitādū Ephe. iij Principē aeris hui⁹. Et ſup ignē gehēne. datū ſibi ad cōbuſtionē. Matt. xxv. E
Diſcedite ⁊c. Et ſup ignē cōcupiſcētie datū ſibi ad ſuccēdēdum. Oſee. vij. Oēs adulterātes quaſi cliban⁹ ſuccēſus a coquēte. Tertio neceſſaria ē trāq̄llitas mētis. Eſa. lxvj. ſ̄m aliā tranſlationē. Sup quē req̄eſcet ſp̄ūs me⁹ niſi ſup humilē ⁊ q̄etū: Scđ3 deſyderatū ē amoꝛis ꝯſeruatio: quā ſpopōdit ibi: ⁊ māſionē ⁊c. Conſeruat̄ aūt ignis ſp̄ūſſcti ſicut ⁊ material̄ ꝑ tria. ſ. Sup poſitionē cineris. i. memoriā moꝛtis: ⁊ ꝑ lignoꝝ appoſitionē. i. bonoꝝ opeꝝ ꝯtinuationē: ⁊ ꝑ ſufflationē. S3 tres ſūt ſufflatoꝛes. ſ. ip̄e hō feruētia deſideria ꝯcipiēdo. Eccl̄. xxviij. Si ſufflaueris quaſi ignis exardebit. Et xp̄s hūc ignē ſpirās: ip̄m magis inflāmādo. Jo. xx. Inſufflauit ⁊ dixit. Accipite ſp̄mſctm̄. Et diabol⁹ q̄s exufflādo extinguit. Eſa. F
lviij. Ecce ego creaui fabꝛū ſufflantē in igne pꝛunas. Sed extinguēdo illū: accēdit concupiſcentiā. Tertiū deſyderatū eſt per aliquē modū ſcire ſe eſſe in amoꝛe dei: ⁊ hui⁹ chꝛiſtus dat ſignum ibi. Si

ꝗs diligit me ſermonē ⁊c. Sunt aūt ſuꝑ
hoc ſignū tria alia. ſ. abundantia lachry
marū: remiſſio iniuriarū: ⁊ deſyderium
ſuꝑnoꝝ. In cuiꝰ ſignū ſpūſſctūs i triplici
ſigno viſibili apparuit. ſ. ſuꝑ xp̄m trāſfi
G gurattū in ſpē nubis habentis guttas hu
moris: ⁊ ſuꝑ ip̄m baptizatū in ſpecie co
lūbe felle carentis: ⁊ ſuꝑ collegiū aplīcū
in ſpecie ignis qui ſempꝑ tendit ſurſum.
¶ Quātū ad ſcd̄m xp̄s tetigit modum
quo eis debebat manifeſtari quo ad fi-
dē ꝑfectā ⁊ plenā notitiā diuinoꝝ: cuȝ
ſubdit (Hec locutꝰ ſum vobis apud vos
manens). ſ. ſm̄ p̄ntiā corporalē quaſi di
ceret. Mō nō poteſtis ꝓpter indiſpoſi-
tionē veſtrā illā plenā notitiā capere:
vñ expedit vobis vt vadā a vobis cor-
poraliter. vt cū patre ⁊ ſpūſctō veniam
ſpūaliter. Aug. Alia eſt illa māſio quaȝ
ꝓmiſit futurā: alia vero hec quā p̄ntem
eſſe teſtat̄. Illa ſpūalis eſt atq; intrinſe
cus mētibꝰ reddit̄. hec corꝑalis foriſecꝰ
ocl̄is, atq; auribꝰ exhibet̄. Hec ille. (Pa-
raclet ꝰ aūt ſpūſſctūs) Nota ꝙ paracletꝰ
H idē ē qd̄ aduocatꝰ vel cōſolator: ⁊ hic ꝓ
cōſolatore ponit̄ q꞉ xp̄s triſtibus loque-
bat̄. (quem mittet pater in noīe meo ille
vos docebit omnia) neceſſaria ad ſalu-
tē ꝓ vobis ⁊ ꝓ docēdis a vobis (⁊ ſugge
ret vobis oīa quecūq; dixero vobis.) Eſt
aūt hic multiplex dubitatio. Et prima
eſt. Quenam ꝑſona diuina ſit iſta de q̄
eſt hic ſermo. nā quelibet pōt dici ſpūſ-
ſanctus. Ad hoc d̄r ꝙ ſm̄ Didymū ⁊ oēs
ſanctos: iſta ꝑſona neq; eſt pater neq; fi
lius. Et hoc ptȝ q꞉ a p̄re mittit̄ ⁊ in noīe
filij mittit̄. Eſt tñ aduertēdū ex doctri-
na. s. Tho. j. pte. q. xxxj. ꝙ ſpūſſctūs ſu-
mi pōt in vi duarū dictionū. ⁊ iſto modo
ꝓcedit argumentū factū ꝙ q̄lbet diuina
ꝑſona d̄r ſpūſſctūs q꞉ q̄libet eoꝝ ē ſpūs ⁊
non corpus. ⁊ ſctūs: ⁊ non malus. Sumi
tur etiā in vi vniꝰ dictionis: ſicut ⁊ hoc
ip̄m qd̄ dico Joānes petrꝰ. ⁊ ſic ex accō-
modatione vſus diuine ſcripture ē no-
I men tertie ꝑſone ꝑ modū amoris ꝓcedē
tis. Proceſſio eñ amoris ⁊ relationes ad
eam ptinētes: ⁊ ꝑſona ſic ꝓcedēs ꝓpter
ignorantiā noſtrā ſolū ex accōmodatio-
ne hñt propria nomina. Rationabiliter
autem ſic nominat̄ iſta perſona vt dicit.

Primo q꞉ pater ⁊ filius cōiter ſunt ſpūs
⁊ ſunt ſancti. Vñ dicit Aug. xv. de trini.
Qui cōis eſt ambobus id ipſe ꝓprie vo
catur qd̄ ambo cōiter. Scd̄o q꞉ ſpiritus K
qd̄ impulſionē ⁊ motū dicit amori cōpe-
tit cōpellenti in amatū. Hec oīa. s. Tho.
¶ Scd̄a dubitatio eſt. cur dicat̄ paracle
tus. i. aduocatus vel cōſolator cū primū
etiā filiꝰ cōueniat. de quo. j. Jo. ij. d̄r Ad
uocatum habemus apud patrem. Scd̄o
vero, conueniat patri de quo. j. Coꝛ. j. d̄r
Pater miſericordiarū ⁊ deꝰ totius cōſo
lationis. Ad hoc dico ꝙ oīs effectus dei
in creatura ſiue ad extra cōis eſt oībus
diuinis ꝑſonis iuxta regulam theologi-
cam: q̄ eſt: ꝙ indiuiſa ſunt opera trinita
tis. ſ. ad ex̄. Aliq̄s tñ effectꝰ alicui ꝑſone
appropriat̄. Sicut. n. p̄ri appropriat̄ po
tētia: filio ſapīa: ſpūſctō bonitas. Ita et
appropat̄ eis opatiōes i q̄bꝰ iſta p̄cipue
appēt: iuxta doctrinā. s. Tho. i. iij. di. iiij.
¶ Ad argumētū ergo dico ꝙ eſſe ꝯſola-
torē qd̄ oībꝰ cōe eſt d̄r de ſpūſctō. Primo
q꞉ qd̄ ꝯuenit oībꝰ ꝯuenit ēt ſingl̄is ⁊ ſpe L
cialiter de illo dicit̄ q̄ tūc viſibiliter mit-
tendus erat. Scd̄o q꞉ bonitas cōſolantis
⁊ benignitas in ꝯſolando: magis q̄ eius
ſapientia aut potentia manifeſtari vi-
detur: ideo eſſe cōſolatorem appropria
tur ei cui bonitas. Eſſe autem aduoca-
tum orando cōpetit ſolum xp̄o vt hō eſt:
ſed orare faciendo cōpetit ſpirituſancto
Idcirco eñ vt dicit Greg. ſpirituſſanctꝰ
aduocatus dicit̄ q꞉ pro errore delinquē
tiū apud iuſtitiam p̄ris interuenit. dum
eos quos repleuerit exorantes fecit. Hec
ille. Cōpetit etiā alij cū ſit opus ad extra
¶ Ad argumentū aūt ꝯ hoc dico ꝙ xp̄s
ſpiritūſanctū dixit paracletū non prin-
cipaliter rōne aduocationis: ſed ratione
cōſolationis. q꞉ merentibus loquebatur
Chry. Cōtinue aūt eū paracletū vocat
ꝓpter cōtinentes eos tribulatiōes. Hec
ille. Dico ſcd̄o ꝙ cum hō potiſſimum ex
amore potius q̄ ex potentia vel ſapien
tia ꝓuocetur ad orationem forte ꝙ ora- M
re per nos appropriat̄ ſpiritui ſancto de
quo dicit apl̄s Ro. viij. ꝙ poſtulat. i. nos
poſtulare facit ꝓ nobis gemitibꝰ inenar
rabilibus. ¶ Tertia dubitatio eſt. Utrū
cū dicit̄ ſpirituſſanctus mitti a patre in

noīe filij ſpirituſſanctus debeat dici et
noīari filius? Ad hoc dico primo ꝙ ſic iō
dicit̄: q꞉ ſpirituſſanctus debeat̄ fidelibꝰ
viſibiliter aliq̄n ad inuocationem noīs
A xp̄i. Licet eñ ꝓpria forma baptiſmi ſit
in noīe totius trinitatis: tñ ex ſpeciali cā
⁊ ꝯſilio ſpirituſſancti apl̄i aliquo tp̄e ba
ptizauerunt in noīe xp̄i ad reddēdū no
men xp̄i amabile: vt ptȝ Act. xix. ⁊ per. s.
Tho. iij. pte. q. lxvj. Dico ſcd̄o melius: et
ſm̄ mentem didymi: lib. de ſpirituſan-
cto ꝙ ſicut filius dicit ſe veniſſe in noīe
patris ſui. Joā. vij. nō q꞉ eſſet pater: ſed
erat filius patris eiuſdem eſſentie ⁊ nō
ꝑſone ⁊ ſubiecit fideles ſuos patri. Ita ⁊
ſpirituſſanctus venit in noīe filij. nō q꞉
ſit filius: ſed q꞉ eſt ſpūs filij: ſm̄ apl̄m
Gal. iiij. eiuſdem eſſentie ⁊ nō ꝑſone: et
ſubiecit fideles ſuos p̄ri. Ita ⁊ ſpūſſctūs
venit in noīe filij: nō q꞉ ſit filius ſȝ q꞉ eſt
ſpūs filij. ſm̄ apl̄m Gal. iiij. eiuſdē eſſen
tie ⁊ nō ꝑſone ab eo ꝓcedēs ⁊ ei fideles
cōfigurans inq̄tum ꝑ illū adoptamur
in filios dei. Juxta illud. Gal. iiij. in quo
clamamꝰ abba pater. ¶ Quarta dubita
tio eſt. Cur dicat̄ ille vos docebit oīa cū
docere videat̄ appropriatū ei cui appro
priat̄ ſapientia. i. filio de quo d̄r. Jo. j. il-
B luminat oēm hoīem veniētē in hūc mū-
dū. Ad hoc aūt videtur dicere Aug. ꝙ cū
docere tribus ꝑſonis ꝯueniat: hoc attri
buit xp̄s ſpūſctō nō q꞉ ei appropriet̄ur
ſed vt in notitiam ſpūſcti venirent di-
ſcipuli. Ait eñ. Nunq̄d aūt diſcit filius
⁊ docet ſpūſſctūs: vt dicente filio v̄ba ca
piamus docente aūt ſpū eadē verba in
telligamus. Oīs eñ dicit ⁊ docet trini-
nitas: ſed niſi etiā ſigillatim cōmēdaret̄
eam nullo mō humana capere vt opȝ poſ
ſet infirmitas. Hec ille. Vel poſſumꝰ dice
ce ꝙ filio appropriat̄ docere immedia-
te illuminādo: ſȝ ſpūſctō docere mediā
te: inflāmādo ⁊ diſponēdo ad ſuſceptio
nē illuminationis filij. Nā aīalis homo
nō ꝑcipit q̄ dei ſunt. j. Coꝛ. ij. Ideo ſpūs
cuiꝰ ē nos bonos ⁊ ſpūales facere: docet
C nos efficiēdū doctrine capaces. ¶ Quin
ta dubitatio eſt. Q̄uo dicat̄ ſpūſſanctus
apl̄is ſuggerere cū vt dicit Gre. ſuggere
re ſoleat eſſe minoris. Ad hoc dico: ꝙ cū
ſuggerere ſit ſubminiſtrare: ⁊ etiā laten

ter ſuadere: ſpūſſctūs ſicut Gre. dicit ſug
gerere d̄r: nō ꝙ nobis ſcientiā ab imo af
ferat. ſȝ ab occulto. Hec ille. Et dicit ab
imo. i. q̄ſi iferior ſicut ſeruꝰ de aliq̄bꝰ do
cet dñȝ. Uel ſm̄ Aug. ſuggerere ē ad me
moriā reducere. Sicut eñ dicit Theop. D
ſpūſſctūs docuit q̄cūq; xp̄s non dixerat
tanq̄ iportabilia: ⁊ cōmemorauit q̄cūq;
dixerat. ſȝ obſcuritatē cā vel itellectꝰ tar
ditate cōmēdare memorie nequiuerūt.
¶ In hac parte eſt morale documentū
vt q̄ appetit notitiā diuinorū: ſtudeat di
uino amore ⁊ morum bonitate pollere.
Greg. in homil. Niſi aūt idē ſpūs cordi
adſit audiētis: otioſus eſt ſermo docto-
ris. Nemo ego docēti homini tribuat qd̄
ex ore docētis intelligit: q꞉ niſi intus ſit
q̄ doceat doctoris lingua exterius in va
cuum laborat. Hec ille. ¶ Iterū morali-
ter ſciendū eſt: ꝙ ſpūs aduocatus dicit̄.
Eſt eñ aduocatus bonus q̄ ſcit ſapien-
ter cōſulere: luculenter ſuadere: ⁊ potē-
ter vincere: ideoq; tria req̄rit. ſapiētiaȝ:
eloquētiā: ⁊ cōſtantiā. Et ſapīa ſine elo
quētia eſt inutilis ⁊ eloquentia ſine ſa-
pientia eſt garrula ex vtraq; ſine cōſtā-
tia eſt fraudulosa. Ideo dñs apl̄is dedit
ſpm̄ ſanctū in linguis ⁊ igne. In linguis E
quidē: q꞉ dedit eis facundiam. In igne
vero q̄ lucet ⁊ ardet: q꞉ dedit eis lucidaȝ
ſapīaȝ ⁊ feruētē cōſtātiā. Sȝ multi ſunt
habentes linguam inflāmatam quideȝ
non iſto igne: ſed infernali. Jaco. iij. Lin
gua inflāmata a gehēna. ¶ Nota ꝙ deꝰ
ſm̄ triplicē prouiniā fecit triplex lin-
guagiuȝ vt ita dicā ſiue idioma. Et idio
ma celeſtis regionis eſt deum laudare
Pſal. In ſecula ſeculoꝝ laudabunt te.
Regionis vero terreſtris eſt de terrenis
tractare. Jo. iij. Qui de terra eſt de terra
loquit̄. Infernalis vero eſt deum blaſ-
phemare Eſa. viij. Iraſcit̄. ſ. dānatus. ⁊
maledicit regi ſuo. cognoſcit̄ aūt q̄s ad lo
quelam cuiꝰ ſit regionis. Nam loquela
tua manifeſtū te facit. Matth. xxvj.
¶ Quantū ad tertiū tangitur exhorta-
tio xp̄i ad diſcipulos de ꝑſeuerātia. Ad
cuius intellectū ſciendū eſt ꝙ ſm̄ ꝙ di-
cit̄ ab Aug. ſuꝑ Jo. ⁊ de verbis dñi ⁊. s. F
Tho. in diuerſis locis: triplex eſt pax. ſ.
mundanoꝝ: ⁊ ſanctorū: ⁊ beatorū. Et ſe

cunda includit primã nõ ecõuerſo.&ter
tia ſcdam nõ ecõuerſo. Pax mundanoꝝ
non eſt vera niſi quaten⁹ aliqd partici-
pat de pace ſctõꝝ: qꝛ extrinſecus tantũ
modo eſt. Nam eſt apparens vnio ani-
G moꝝ. Pax autem ſanctorum ſicut dictũ
eſt ſupra feria. v. poſt paſcha: tria requi-
rit. Nam cũ ſit tranquillitas ordinis ſcḋm
Aug. et homo habeat triplicẽ ordinez. ſ.
ad ſeipſum: & ad proximũ: & ad deuz: ad
eam requiritur. Primo tranquillitas in
ſeipſo ꝗtum ad tria q̃ in homine debẽt
ordinari. ſ. quo ad intellectum ne errore
aut affectione inordinata ꝑturbet quo
ad voluntatẽ: vt ſcḋm intellectũ dirigat:
quo ad ſenſum & ſcḋm volũtatẽ & rationẽ
reguleṫ & nõ ꝑturbetur inordinatis paſ
ſionibus. Scḋo trãquillitas ad ꝓximũ p
vinculum amoris. Tertio tranquillitas
ad deũ ꝑ charitatis cõſortium. Vñ Aug.
de verbis domi. diffiniens pacem ſan-
ctorum ait Pax eſt tranquillitas mẽtis:
ſcꝫ quo ad rationẽ: ſerenitas animi quo
ad ſenſum: ſimplicitas cordis quo ad vo
luntatem: amoris vinculũ quo ad ꝓxi-
H mũ cõſortiũ charitatis quo ad deũ. Pax
vero btõꝝ includit oĩa q̃ ſunt de rõne
btitudinis vtpote impoſſibilitatẽ amit-
tẽdi tranq̃llitatẽ p̃dictoꝝ ordinũ. Sic er
go p̃ñtẽ literã exponere debem⁹ ſcḋm mẽ
tẽ Aug. (Pacẽ) ſctõꝝ relinq̃ vobis vt. ſ.
eã totis virib⁹ amplecti velitis. Aug. de
ꝟbis dñi. Nõ poterit ad hereditatẽ dñi ꝑ
uenire qui teſtamentum pacis noluerit
obſeruare. nec poteſt cõcordiam habere
cũ chriſto qui diſcors voluerit eſſe cum
chriſtiano. Hec ille. (Pacem meam). i. pa
cem quam habeo & vos nõ habetis neq̃
hic habere poteſtis: cũ ſit beatorũ (do). i.
dabo (vobis) in futura felicitate ꝑ effe-
ctum: nunc aũt do ꝑ ſponſionem & infal-
libilem ſpem: (Non q̃ñ mũdus dat ego
do vobis:). In tribus enim pax xp̃i quã
nobis daturus eſt: imo & quam dat in p̃
ſenti: a pace mundi diſtinguitur. ſ. in ꝑ-
fectione: in veritate: & in fine. Pax enim
I mũdi eſt imperfecta: qꝛ tantum exteri⁹
quietat. Vñ Eſa. xlviij. Non eſt pax im-
pijs dicit dñs. ſ. ꝑfecta. Eſt etiaz ficta qꝛ
loquuntur mundani pacem ꝓximo ſuo
mala autem in cordib⁹ eoꝝ. vt dicit Pſ.

Et ordinaṫ iſta pax ad quietez fruendã
tꝑalibus bonis. Sed vtraq̃ pax xp̃i eſt
ꝑfecta: & vera: & ad eterna bona ordinã
ta. Sꝫ qꝛ dixerat dñs: pacẽ relinquo vo
bis qḋ eſt recedẽtis ſcḋm Chry. ne ex amo
re turbẽtur vel timore formidẽt: ſubdiṫ
[nõ turbeṫ cor veſtrũ neq̃ formidet] eo K
ꝙ ſoli quaſi agni inter lupos remanea-
tis. Nã audiſtis qꝛ dixi vobis vado & ve
nio ad vos]. i. ñ ita recedo q̃n veniã vos
ſepe inuiſcere & viſitare. Sed qꝛ hoc to-
talr̃ nõ cõſolabaṫ eos: & ſubdiṫ. [Si dili
geretis me] amore amicitie vere & rõna
bilr̃ [gauderetis vtiq̃] de meo diſceſſu:
non vt ſic ſed vt eſt mihi bonũ [qꝛ vado
ad patrẽ] ſcḋm humanitatem. & ſic gaude
bo nouo modo de mea aſcẽſione & ſeſſio
ne ad dexterã patris. Vado aũt ad illũ
[qꝛ pater maior me eſt] nõ quo ad meã
deitatem: que eadẽ eſt cũ paterna: ſed
quo ad humanitatẽ. Põt tamen ſcḋm Hi
la. Pater dici maior non poteſtate ſed
autoritate p̃ncipali vel donãtis: ſed fi-
lius nõ eſt minor ſed equalis. Ego autẽ
addo ꝙ ſane intelligẽdo eo mõ quo pa-
ter eſt maior: fili⁹ ẽ minor. ſ. origine. Nã
ſicut eẽ minorẽ: eſt eſſe a quo ali⁹ ita mi L
nor eſt qui eſt ab alio. Et hoc exp̃ſſe ſen-
tit. s. Tho. ſuo ſimili de po. q. x. arti. j. vbi
cõcedit filium eſſe principiatum. Iſta tñ
non ſunt coram rudibus aſtruenda qꝛ
forte male ſonarent. (Et nunc dixi vobis
priuſq̃ fiat) de mea morte & reſurrectio
ne & aſcenſione (vt cum factum fuerit) &
cõpletum totum hoc (credatis) non ea
ipſa que videbitis ſcḋm Aug. ſed etiã chri
ſtum filium dei qui hec potuit facere et
prenuntiare. ¶ Sed hic eſt queſtio vna
qꝛ ex dicto Aug. videṫ ſequi ꝙ paſſio vl̃
reſurrectio aut aſcenſio chriſti quo ad
aplõs q̃ iſta viderũt: nõ ſint articuli fi-
dei. Sed dicendum eſt ꝙ licet viderent
hominem mori tamen ꝙ ille homo eſſet
deus hoc non videbant ideo fide crede-
bant deum mortuum: & ſic de alijs. Sub
dit autem chriſtus aliam cauſam qꝛ de-
debant apoſtoli de eius morte conſolari M
qꝛ non patiebatur ꝓpter aliquod ſuum
delictum: ſed innocenter. cũ dicit (Iã nõ
multa loquar vobiſcum) quaſi dicat ſcḋm
Bedã. Tempus vrget vt capiar ad mor

tem. (Venit eñi princeps mundi huius)
id eſt hoim mundanoꝝ. Eſt autem ſcḋm
Aug. iſte princeps diabol⁹: q̃ malis ho-
minibus dominaṫ: nõ rõne creationis:
ſed ſeductionis. Venit autẽ inq̃t ad cor
A Iude vt me prodat. & ad cor iudeoꝝ vt
me crucifigãt (& in me nõ hꝫ q̃cq̃) qꝛ. ſ. vt
dicit Bern. Pctm̃ xp̃s neq̃ f̃ecit neq̃ cõ-
miſit. Sꝫ quare moriebaṫ ſi nõ habebat
pctm̃ cum pena peccati ſit mors. Ad hec
r̃ñdet ipſe di. (Sꝫ) ſupple morior (vt cõ-
gnoſcat mũdus) ly vt ſtãte ↄſecutiue et
nõ cauſalr̃. Nõ eñi hoc fine moriebaṫ vt
id ſcirem⁹ ſed eo moriẽte ꝓ pctõ alioꝝ
ↄñr hoc ſciuim⁹ (qꝛ diligo pr̃em) cui ipſe
ad mortẽ obedio (& ſicut mandatũ dedit
mihi pr̃) vt ꝓ ſalute pctõꝝ moriar (ſic
facio) In quo nobis reliq̃t obediẽtie do
cumẽtũ. ad qḋ ſemꝑ debem⁹ inſpciere.
Iuxta illud Hebre. xij. Aſpiciam⁹ in au
thorẽ fidei: & cõſummatorẽ Ieſum q̃ ꝓ-
poſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucẽ: cõfu-
ſione contẽpta. ¶ Moraliter aũt ſciẽdũ
eſt ꝙ xp̃s poſtq̃ dixerat ſpm̃ ſctm̃ mittẽ-
dũ diſcipulis ſtatim ſubdit. Pacẽ relin
quo vobis ad ſignificandũ ꝙ in hoc mũ-
B do nõ eſt vera pax. niſi hoibus bone vo
luntatis qui. ſ. habẽt ſpm̃ ſctm̃. Sed iſtã
pacẽ & ↄſolationẽ non poſſunt recipere
habẽtes mundanã. Io. xiiij. Spm̃ ꝟita
tis. quẽ mũdus nõ põt accipere. i. amato
res mũdi. Ratio: qꝛ vt diciṫ. j. Io. ij. Om-
ne qḋ in mundo eſt: cõcupiſcẽtia carnis
eſt: aut cõcupiſcẽtia oculoꝝ: aut ſupbia
vite. Iſta aũt tria pctã. ſ. luxuria: auari-
tia: & ſupbia: impediũt ↄſolationẽ ſpũſ-
ſcti. ſicut Chry. ſuper Matt. oñdit ꝑ tria
exẽpla. Primũ eſt qꝛ leo nõ mouetur ad
aſpectũ herbarũ ſeu prati virẽtis: & ſimi
liter habẽtes cor animale ꝑ laſciuiã nõ
appetũt herbas virẽtes. i. ſpũales ame
nitates: ſꝫ voluptatis. j. Coꝝ. ij. Anima
lis hõ nõ ꝑcipit ea q̃ ſunt ſpũs dei. Scḋꝫ
eſt: qꝛ lapis cadẽte pluuia balneaṫ q̃dẽ
a foris: ſed intus aridus manet: & ſimili
D ter hñtes cor durũ ꝑ ſupbiã: ſpũſancto
intrinſecus non irrigantṫ. Bern. Quedã
ſupbia inuenta eſt in me & dñs declina-
uit ira a ſeruo ſuo: & ad lachrymas nõ
compungor. Hec ille. Tertiũ: qꝛ ſi vaſi
pleno aceto: infundatur gutta mellis:

perdituṫ mel & acetum non dulcoraṫ: et
ſimiliter habentes cor acerbum ꝑ auari
tiam que multas facit acerbitates in ac
quirendo & cõſeruando: nõ ſentiũt dul-
cedinem mellis. i. cõſolationem ſpirit⁹
ſancti Augu. ſuper illud Pſal. Diligite D
dñm oẽs ſancti eius Diſcite nõ diligere
mũdũ. vt diſcatis diligere deũ. Auertere
vt ↄuertaris. Fũde vt impleaꝛis. Hec ille.
☞ Feria. ij. infra octa. Pẽthecoſtes.
☞ Textus euang. Io. cap. iij.

Sic deus dilexit mundum
vt filiũ ſuũ vnigenitũ da-
ret: vt oĩs q̃ credit in eum
nõ ꝑeat: ſed habeat vitaꝫ
eternã. Nõ eñi miſit de⁹ filiũ ſuuꝫ in
mũdũ vt iudicet mũdũ: ſꝫ vt ſalueṫ
mũdus ꝑ ip̃m. Qui credit in eũ non
iudicatur. Qui aũt nõ credit iã iu-
dicat⁹ eſt: qꝛ nõ credit in noĩe vni-
geniti filij dei. Hoc eſt autem iudi-
cium qꝛ lux venit in mundũ: & dile- E
xerunt homines magis tenebras q̃
lucẽ. Erant enim eoꝝ mala opera.
Omnis enim q̃ male agit odit lucẽ
& non venit ad lucẽ: vt nõ arguanṫ
opera eius. Qui facit veritatẽ ve-
nit ad lucẽ: vt manifeſtenṫ opa ei⁹
qꝛ ideo ſunt facta.

Sic deus dilexit mundum vt
filiũ ſuũ vnigenitũ daret &c.
Io. iij. In p̃ſenti euang. tan
gunṫ tria p̃ũcta q̃ ſunt: Cõ
ditoris benignitas. Homi-
nis malignitas: & Malignitatis cẽlitas
¶ Quãtũ ad primũ tangiṫ magna dei
benignitas q̃ filiũ ſuũ dedit morti ꝓ mũ
do. i. hoĩe. Hanc aũt benignitatem xp̃s
poſtq̃ ſe dixerat exaltãdũ. i. in cruce mo
riturũ ne quis miraretṫ de morte ei⁹ in-
troducit dicẽs. (Sic deus dilexit mun-
dum). i. hoĩm ſcḋm Chry. qui diciṫ minor
mundus (vt filium) naturalẽ: non ado-
ptiuum (ſuum) nõ alienũ (vnigenitũ) in F
quo ex conſequenti totus erat amor pa-
tris non diuiſus in plures filios (daret)
libere ſine p̃cedenti merito ↄdigno vt pꝫ
ꝑ. ſ. Tho. iij. q. xxij. di. j. & ſine ſpe remu-

neratiōis.Deus em̄ nō agit ad acq̄rēdū
ſibi ſꝫ.ad cōicandū alijs.Secus de hoīe
q̄ ſemꝑ p̄ncipal̄r vel ſecūdario ī ſuo oꝑe
intendit aliq̄d bonū acq̄rere.Jō vt dicit
G Auiceñ.ſolius dei actio eſt mere libera=
lis(daret)inq̄ꝫ in p̄tiū:in exēplū:⁊ in pre
miuꝫ.Notat aūt hic.s.Tho.ꝙ amor dei
q̄ eſt cā oīm bonoꝝ noſtroꝝ eſt magnus
ex quatuor.Pͥo ex perſona amantis:q̄
eſt deus infinitꝰ ⁊ imēſus.Scd̄o ex cōdi
tiōe amati.i.hoīs:q̄ eſt mūdanus corꝑe ⁊
affectu exiſtēs in pctīs.Tertio ex magni
tudine doni:qꝛ filiū ſuū vnigenituꝫ de=
dit.Quarto ex magnitudine fructus:qꝛ
vt habeamus vitā eternā.¶Sꝫ eſt hic
duplex q̄ō.Pͥa q̄uo filiꝰ dei dari potue
rit ī mortē cū ſit deꝰ.Ad hoc dicit Theo.
ꝙ cū in xp̄o ſit vna pſona ſubſiſtēs in di
uina ⁊ hūana natura eadē fuit perſona
hoīs ⁊ dei.Et iō q̄ ſunt diuinitatis attri
buunt̄ homini:⁊ q̄ hūanitatis deo rōne
idētitatis ſuppoſiti.Vñ vere dicimus ꝙ
filius hominis deſcendit de celo:⁊ quod
filius dei mortuꝰ eſt.Dedit aūt eū pr̄ ad
H mortē ſm̄.s.Tho.inquātū dedit ei volū
tatē patiēdi.Et hoc dupl̄r.inquit.Pͥo:
qꝛ inquātū deus habuit ab eterno volū
tatē patiēdi a patre.Et ſcd̄o:qꝛ inquātū
hō inſpirata ē a deo anime xp̄i volūtas
moriēdi ꝓ nobis.Alia q̄ſtio eſt.Utrum
deus plus hominē q̄ꝫ xp̄ꝫ dilexerit:quē
ꝓ hoībus tradidit ad mortē:Ad hoc di=
cit.s.Tho.i.par.q.xx.ꝙ deus plus xp̄m
q̄ꝫ totū vniuerſuꝫ diligit:qꝛ vult ei maiꝰ
bonū.ſ.eſſe verū deū.Neq̄ꝫ eius excellē=
tie aliq̄d deperit ex hoc ꝙ in morteꝫ tra
ditus eſt imo ex hoc effectꝰ eſt victor glo
rioſus.Et videt̄ intendere.s.Tho.q̄ō ſi
ita deꝰ xp̄ꝫ ꝓ hominibꝰ tradidiſſet ſicut
nobis tradit bruta qꝛ.ſ.nullū eis bonuꝫ
ꝓuenit ex hoc ꝙ eis vtimur:xp̄s fuiſſet
minoris p̄tij q̄ꝫ genus humanū.(Ut oīs
qui credit in ip̄m)nō dicit:vt oīs qui cre
dit ei vel euꝫ:ſed in eū ſiue in ip̄m ad q̄ō
nō ſufficit fides:ſed opꝫ adeſſe motū in
I deū:vt pꝫ.ij.ij.q.ij.(Nō pereat).i.fruſtre
tur ſuo ſine ad quē eſt factus a deo(ſed
hēat vitā eternā)q̄ eſt finis eiꝰ.(Nō em̄
miſit deꝰ filiū ſuū ī mūdū)quātū ad ad=
uentū in carnē(vt iudicet mūdū.)Sꝫ cō
tra.Nā in iudiciū ego veni.Jo.ix.Ad h̄

dicit.s.Tho.ꝙ cū duplex ſit iudiciū ſcꝫ
diſcretionis.⁊ cōdemnationis.Filiꝰ dei
in primo aduentu venit in iudicium di=
ſcretionis:qꝛ tūc ſunt hoīes diſcreti qui= K
buſdam obcecatis:⁊ quibuſdā grē lumi
ne illuminatis:nō aūt in iudiciū cōdem
natiōis.(Sed vt ſaluet̄ mundus ꝑ ip̄m)
quātū ī ſe eſt aug.Quare ſaluator dictꝰ
eſt mūdi niſi vt ſaluet mūdū.Ergo quā=
tum in medico eſt:ſanare venit egrotū.
Jpſe ſe interimit qui p̄cepta medici ſer=
uare contēnit.Hec ille.¶Quantuꝫ ad
ſcd̄m d̄r(Qui credit in eū)⁊ non ſoluꝫ ei
vel eum(non iudicat̄).i.non cōdemna=
bitur ſꝫ Alchui.Et hoc intellige iudicio
cōdemnationis:ſecus iudicio diſcuſſio
nis.Diſcutientur em̄ fideles mediocri=
ter boni ⁊ mediocriter mali.Quidam tñ
heretici ex hoc ⁊ ex illo.Mar.vlti.Qui
crediderit ⁊ baptizatus fuerit ſaluꝰ erit
dixerunt nullū fidelem eternal̄r damnā
dū.Sed ſm̄ hoc etiā demones ſaluaren
tur:qꝛ credūt ⁊ contremiſcunt.Jaco.ij. L
Eſt ergo hic ſermo d̄ fide vna Jntelligūt
ergo predicta de credente in deum.i.cuꝫ
fide formata.Aſſumūt aūt ſm̄.s.Tho.⁊
aliō fūdamētū ſcꝫ v̄ba Apoſtoli.j.Coꝝ.
iij.Fundamētū aliud nēo p̄t ponere.Et
ibidē.Si cuiꝰ opꝰ arſerit:ip̄e q̄dē ſaluꝰ
erit ſic tñ q̄ſi ꝑ ignē.Dicūt ergo ꝙ ſaluā
tur fidei fundamento lꝫ purgent̄ igne.
Sed ſoluit̄ per idē:qꝛ fides informis nō
eſt fundamentū ſalutis.(Qui aūt nō cre
dit iam iudicatus eſt)vel ſm̄ meritū pre
ſentis iniuſtitie:vel ſm̄ diuinā p̄ſciētiā.
Aug.Nondū apparuit iudiciū:ſed iam
factum eſt iudiciū.Nouit em̄ dñs q̄ ſunt
eius nouit q̄ ꝑtineant ad coronā:⁊ qui
permaneant ad flāmā.Hec ille.Uel ſm̄
Chry.dicit̄ iudicatus talis:qꝛ hoc ipſuꝫ
q̄ō eſt eſſe extra lumen fidei magnū ſup
pliciū eſt.Uel vt idē dicit:eſt iudicatꝰ:qꝛ
hebet vñ iuſte iudicetur:ſicut Adam ea
die qua de cibo vetito manducauit mor
tuus eſt.Et hoc eſt eſſe iudicatū ſm̄ p̄ſen
tē iniuſtitiā.Uel ſm̄ Greg.⁊ Chryſ.dicit̄
iudicatus:qꝛ habet manifeſtā cauſam M
damnationis:ideoq̄ꝫ in iudicio nō diſcu
tiet̄ cum patenter exciderit a ſalute ad
quā non niſi ꝑ xp̄m venit̄.Jō ſubdit(qꝛ
nō credit in noīe vnigeniti filij dei.)Al=

chui.Jn hoc em̄ ſolo noīe eſt ſalus.Hec
ille.¶Sed ꝯ.qꝛ paruuli cum baptiſmo
decedentes neq̄ꝫ crediderūt neq̄ꝫ iudi=
A cati ſunt.Ad hoc dicit aug.li.de baptiſ.
par.ꝙ tales ꝑ ſacr̄i v̄tutē ⁊ rñſionē offe
rentiū cōputant̄ in numero credentiuꝫ.
Secus vt ait de paruulis nō baptizatꝭ:
qꝛ in numero ſunt nō credentiū.Deide
ſm̄ Alchuinū reddit̄ cā quare iuſtum ſit
tale iudiciū:cū d̄r.(Hoc eſt aūt iudiciū)
i.iſta eſt cā iudicij.vel ex hoc apparet ꝙ
iuſte infideles ⁊ ip̄ij iudicantur.Uel hoc
eſt iudicium.i.cauſa maioris cōdemna
tionis.ingratitudo ſcꝫ hoīm ad deuꝫ(qꝛ
lux).i.ipſe xp̄s ſm̄ Bedam(venit in mū
dū)i.ad hoīes ita ꝙ eā querere non ha=
buerunt:vt dicit Chryſ.(Et dilexerunt
hoīes magis tenebras).i.peccata ſcd̄m
Bedā:q̄ ideo tenebre dicunt̄.vel qꝛ oīs
malus:ignorās eſt intelligibili particu
lari.vel qꝛ male operantes querunt in
tenebris.i.in occulto operari ⁊ latere cō
muniter:vel qꝛ ad eternales tenebras
ducunt(q̄ꝫ lucē).i.xp̄m.Ex quo pꝫ ꝙ in=
excuſabiles ſunt.Nā ſicut dicit Chryſ.
B Qui in abſentia lucis:qꝛ.ſ.nō hꝫ noti=
tiā xp̄i:in tenebris reſidet aliquo mō ex=
cuſabilis eſt:q̄ v̄o in p̄ſentia lucis heret
tenebris:nullo mō.Beda.Moral̄r etiaꝫ
illi magis tenebras q̄ꝫ lucē diligūt:qui
ſuos predicatores benedicentes odijs ⁊
detractionibus inſequuntur.Hec ille.
¶Quantū ad tertiū tangit̄ huius tante
ingratitudinis cauſa ſm̄ Bedam.cum
d̄r.(Erāt em̄ eoꝝ).ſ.hoīm aliquoꝝ(mala
opa.)Habuiſſent tñ mala opera nō fuit
ſufficiens cā fugiēdi a xp̄o.Naꝫ quidā
habentes mala opera xp̄o occurrerunt
puta publicani ⁊ peccatores.Sꝫ fuit h̄
occaſio ⁊ ſufficiens cauſa fuit habuiſſe
intentionem perſeuerandi in eis.Chry
ſo.Nullus vtiq̄ꝫ eligit in errore viuens
ad fidem venire niſi prius inſcribat ſi=
bijpſi vitam rectam.Hec ille.Sed nō vi
detur ꝙ omnes infideles habeāt mala
opera.quia Cato ⁊ plures philoſophi
C operati ſunt virtutē.Ad hoc dicit Chry
ſo.vt allegat.s.Tho.ꝙ aliqui operant̄
bñ ex naturali diſpoſitiōe.ſ.q̄ nō impu=
gnant̄ cōcupiſcētia.Alij aūt ex virtute.
ſcꝫ qui impugnāt̄.⁊ hoc eſt ꝓpriū fideliū.

Uel p̄ōt dici ſm̄.s.Tho.ꝙ lꝫ infideles fa
cerent bona:non tñ virtutis amore:ſed
ꝑ inanē gloriam.Et non operabātur
omnia opera bona quia deo cultū debi=
tum non reddebāt.Uel p̄ōt dici q̄ō dñs D
dicit fuiſſe opera mala iudeoꝝ maxime
principaliū:nō auteꝫ gentiliū.qꝛ adhuc
eis non erat lux annūtiata.niſi priuate
⁊ in caſu.Jdeo ſubditur.(Oīs qui male
agit)id eſt q̄ eſt in intentione peccandi
ſm̄ Alchuinū.Nā qui iam caret tali in=
tentione:nō agit malū ſed egit(odit lu=
cem)id eſt veritatē non per ſe:ſed per ac
cidens.Aug.x.confeſſio.Quia em̄ falli
nolunt tales ⁊ fallere volunt amant ve
ritatem cum ſeipſam iudicat.⁊ oderunt
eā cū eos ip̄a iudicat.Amāt ergo verita
teꝫ lucentē:oderunt eam redarguentē.
Hec ille.Unde ſequit̄.(Et non venit ad
lucem).i.ad veritatem:ſeu ad hoc vt pa
teat veritas quo ad opera eius(vt nō ar
guant̄ opera eius.Qui autem facit veri
tatē).i.opera recta.que dicuntur opera
veritatis:quia ſunt cōformia regule di=
uine ſapiētie ⁊ iudicio rōnis vere iudi=
cātis.Ueritas em̄ eſt cōformitas rei ad E
intellectū.Uel dicunt̄ opera v̄itatis qꝛ
ſunt ab homine vero id eſt q̄ talē ſe exhi
bet in oꝑibꝰ qualis eſt in v̄bis ⁊ ſignis.
Quilibet aūt in v̄bis ⁊ ſignis cōmuniter
vult apꝑere bonus:cui apparētie in bo=
nis cōcordat operuꝫ exiſtentia:in malis
v̄o diſcordat.(Uenit ad lucem).Sꝫ nun
quid ante xp̄m aliquis ſic fecit:Ur̄ eniꝫ
ꝙ non qꝛ ante xp̄m oēs peccauerunt.vt
dicit̄ Roma.iij.Ad hoc aūt dicit.s.tho.
ꝙ ſm̄ aug.is cui diſplicet malum q̄ō fe=
cit relinquens tenebras peccatorum fa
cit in ſe veritatē ⁊ venit ad lucē(vt ma=
nifeſtant̄ oꝑa eiꝰ).¶Sꝫ ꝯ:qꝛ nullus dꝫ
ſua bona publicare:vñ ⁊ phariſei de h̄ a
dño rep̄hēdunt̄.Ad h̄ aūt dicit.s.tho.ꝙ
licitū ē velle oꝑa ſua manifeſtari.corā
deo vt approbēt̄:⁊ ī ſua ꝯſcia vt gaudeat
q̄s ſꝫ illō.j.Coꝝ.j.Glīa nr̄a hec ē teſtimo
niū ꝯſcie nr̄e:⁊ corā hoībꝰ ad honorē dei
⁊ fidei vtilitatē ſm̄ illud Mat.v.Sic lu= F
ceat ⁊c.nō aūt ad honorē ꝓpriū.Hec ex
illo.Et intellige ꝙ lꝫ manifeſtationem
apō hoīes q̄rere ꝑfectꝭ.Vñ.s.Tho.dicit
ꝙ ſcti h̄ appetunt.Uide de h̄ feria ſexta

poſt dñicā q̄nquageſime.Vel dr(vt ma
niſeſtent opa eiꝰ).i.nõ veret̃ publicari
quātũ eſt ex natura ſuoꝝ operũ.Quis
forte velit ꝓpter humilitatē ⁊ nõ pro-
pter verecũdiā latere(q̄z in deo).i.ſcd̃m
G deũ(ſunt facta)⁊ ꝯñr non ſunt reprehē-
ſibilia:ſed laudabilia q̄z deus malũ vel-
le non poteſt.¶In hac parte eſt docu-
mentũ literale ꝙ pctm̃ eſt cauſa vel ſal-
tem occaſio morãdi in pctõ.Greg.Pec-
catum qđ ſtatim ꝑ pniam nõ diluitur
mox ſuo pondere ad aliud trahit.

☞Feria.iij.infra octa.pēteco.

☞Textus euan.Jo.cap.x.

Qui non intrat per oſtium
in ouile ouium ſed aſcen
dit aliũde:ille fur eſt ⁊ la
tro.Qui autē intrat per
oſtiũ:paſtor eſt ouium. Huic oſtia
rius apit:⁊ oues vocē eius audiũt.
Et proprias oues vocat noiatim:
⁊ educit eas.Et cum ꝓprias oues
emiſerit ante eas vadit:⁊ oues illũ
ſequunt̃:q̄z ſciũt vocē eius.Alienũ
H autē nõ ſequunt̃:ſed fugiunt ab eo
q̄z non nouerũt vocē alienoꝝ ꝓ-
uerbium dixit eis ieſus:Illi autē
non cognouerunt quid loq̄ret̃ eis.
Dixit ergo eis iterũ ieſus.Amen
amē dico vobis:q̄z ego ſum oſtium
ouiũ.Oēs quotquot venerunt:fu-
res ſunt ⁊ latrones.ſz nõ audierũt
eos oues.Ego ſum oſtiũ.Per me
ſi quis introierit ſaluabit̃:⁊ ingre-
diet̃ ⁊ egredietur:⁊ paſcua inue-
niet.Fur non venit niſi vt furetur
⁊ mactet ⁊ perdat.Ego veni vt vi-
tā habeant ⁊ vt abũdātius habeāt.

Qui nõ intrat per oſtiũ in oui
le ⁊c.Jo.x.Pñs euangelium
tria ꝯtinet pũcta.In primo
tangit q̄dā ꝓuerbiũ In ſcd̃o
exponit illud.In tertio com
paratio fit inter furē ⁊ bonũ paſtorem.
I ¶Quātũ ad primũ ſciēdũ eſt ſm Chry.
ꝙ añ pſentia ꝟba xp̃s arguerat phari-
ſeos de cecitate:q̄z i eũ nõ credebāt.Sz
q̄z potuiſſent dicere:idõ te non ſequimur
q̄z nõ tenemur cũ nõ ſis paſtor ſz erro-
neus.idõ vult ſe oñdere paſtorē verũ.Pre
mittit tñ aliq̄ de fure.q̄z oppoſita iuxta ſe K
poſita magis eluceſcũt.Sed ſz aug.iſta
dicunt̃ cõtra phariſeos ⁊ ſiles q̄ quādā
iuſtitiā operum hñtes:⁊ fidē xp̄i non ha
bentes credũt ſe recte viuere.qđ nõ ē ve
rũ.Vñ ait.Nec bñ viuere dicēdi ſunt q̄ ſi
nē bñ viuēdi:aut cecitate neſciunt:aut
inflatiõe cõtēnũt.Hec ille.Dr ḡ.(Amen
amē).i.vere(dico vobis)geminat̃ autē
ly amē cā maioris expſſiõis.(Qui nõ in
trat ꝑ oſtiũ in ouile ouiũ.)Scd̃m aug.et
Chry.⁊.s.Tho.⁊ oēs:iſtud ouile ē eccl'ia
i.ꝯgregatio fideliũ:ſiue eccl'ia ſiue ſyna-
goga dicat̃.oues aũt ſũt fideles.¶Scie
dũ eſt aũt ꝙ ad ouile intrat ouis vt ꝯſer
uet̃.⁊ paſtor principblis.i.dñs Jeſus ac
ſubſtitutꝰ.i.vicariꝰ eiꝰ vt cõſeruet oues.
⁊ fur vt furet̃.ſed duo primi per oſtiũ in-
trant.De oībus aũt his ingreſſibꝰ loqui
tur dñs.Sed ꝓ intellectu dicendoꝝ ſciē
dũ eſt ꝙ cum duplex ſit ſpũalis paſtor.ſ.
pncipalis.i.xp̃s.⁊ ſubſtitutꝰ.i.p̄latus et
ip̄e xp̃s ſit oſtiũ reſpectu paſtoris ſubſti L
tuti:reſpectu ip̄ius xp̄i opꝫ aliud oſtiũ
intelligere.i.ſcripturā ipſam ⁊ dei volũ
tatem expſſam in ſcriptura.q̄ deſtinauit
xp̄m in paſtorē gētibus.Vñ ouibꝰ ⁊ pa-
ſtoribꝰ ſubſtitutis oſtiũ eſt xp̃s ⁊ ſcriptu
ra loquēs de xp̄o.ſz ip̄i xp̄o oſtiũ eſt ſcri
ptura ⁊ deꝰ.Iſtud igit̃ oſtiũ ſm Chry.ē
ſacra ſcriptura:q̄ facit fidelibꝰ qđ oſtiũ
facit ouibꝰ.Vñ ait Ihe.ſ.ſcripture dei co
gnitionē aperiũt.he oues cuſtodiũt ⁊ lu
pos ſupuenire nõ pmittũt:hereticis in-
troitũ pcludentes.Hec ille.aug.aũt per
oſtiũ itelligit xp̄m:ſz reuera idē eſt ſen-
ſus augu.⁊ Chry.Nā in xp̄o ſunt iplete
ſcripture:idõ q̄ ꝑ ſcripturas intrat.itrat
etiā ꝑ xp̄m.i.fidē ⁊ ꝯuerſationē xp̄i per
quā q̄s efficit̃ de nũero ouiũ xp̄i.Cũ em̃
ip̄e xp̃s ſe dicat oſtiũ nõ eſt rõnabile qđ
Chry.aliđ ꝑ oſtiũ voluerit itelligere:ni-
ſi dicat̃ ꝙ loquit̃ de oſtio vt ꝯuenit pnci
pali paſtore tm̃.Siue ergo ſit ſcriptura
ſiue fides vel vita xp̄i:idõ dr oſtiũ q̄z ad M
ouile ducit:⁊ iterũ ex ouili ad paſcua eter
ne viriditatis.(Sz aſcendit aliũde)Hoc
eſt ſm Chry.aliā ſibi ⁊ nõ legitimā viā

facit.Tales aũt ſunt multi:vñ non ſpe
cificat viam ꝑ quā ſine oſtio intrat̃:q̄z
malũ multis modis fit.Et q̄dē q̄ igredit̃
vt paſtor principalis:aſcēdit aliũde q̄ñ
nõ eſt ꝑ voluntatē dei ⁊ ſacras ſcriptu-
ras ordinatꝰ caput ⁊ redēptor gētiũ:vt
antixp̃s ⁊ multi aliȷ.Sz loquēdo de q̄cũ
A ꝙ alio intrāte.Primo aliũde aſcēdit ſiue
velit intrare vt ouis ſiue nõ:vt ouis ſed vt
paſtor:qui no credit intellectũ recte ſm
ſcripturas.Scd̃o q̄ ñ imitat̃ affectu vitā
xp̄i.aug.Intrat ꝑ oſtiũ q̄ intrat ꝑ xp̄m:q̄
imitat̃ paſſionē xp̄i:q̄ cognoſcit hũilita-
tē xp̄i.Hec ille.Vbi nota ꝙ ter ponit ly
q̄:ſz pmũ nõ ponit i nũerũ cũ reliq̄s:ita
ꝙ ſm q̄:vꝫ ly.i.⁊ ꝯñr tãgit duo ꝑ q̄ intra-
mus ꝑ xp̄ꝫ.ſ.cognoſcere ⁊ imitari quoꝝ
pmũ eſt itellectꝰ ſcd̃m affectꝰ.Tales aũt
ſunt multi.Primo q̄ volũt intrare cũ ſcri-
turaꝝ ignorātia:maxie ſi volũt intrare
vt paſtores:q̄z cecꝰ q̄rit ducere cecũ.Se-
cũdo q̄z nolũt xp̄m imitari ꝑ viā hũilita
tis:ſz volũt igredi vt oñdent̃ velut ſupbi.
vñ aug.Qui ad ouile vult itrare ꝑ oſtiũ:
nõ ſolũ xp̄m pdicet:ſz xp̄i gl'iā q̄rat:nõ
B ſuā.Hũilis aũt ianua xp̃s eſt:q̄ itrat per
hãc ianuā opꝫ humilē eſſe vt ſano capi
te poſſit itrare.Qui āt ſe nõ hũiliat ſz ex
tollit:ꝑ murũ vult aſcēdere:idõ exaltat̃ vt
cadat.Hec ille.Hie.Letamur ad aſcēſũ.
timeamꝰ ⁊ lapſum.Non eſt tāti gaudiȷ
excelſa tenuiſſe:quāti meroris eſt de ex-
celſo cecidiſſe.Hec ille.Tertio q̄ cõtēpta
xp̄i pauptate ꝑ pecunias ⁊ ꝓpter pecu-
nias vult intrare vt ſimoniacꝰ.Quarto
q̄ ꝯtēpta ꝟitate q̄ xp̃s eſt ꝑ fictiões igre
dit̃:vt hypocrita.Quinto q̄ ꝯtēpta xp̄i
māſuetudie ꝑ violētiā vult igredi vt in
truſus.(Ille fur ē ⁊ latro)Hoc āt ꝓprie
nõ itelligitur de eo q̄ itrat vt ſit ouis tm̃.
nullā ſup ouibꝰ habiturꝰ ptātē.Talis
eñ ſi male igredit̃:nulli niſi ſibi nocet.Sz
q̄ itrat q̄ñ aliq̄d ſupra oues ptātis habi
turꝰ:vt paſtor pncipalꝭ vel ſubrogatꝰ:⁊
ñ itrat ꝑ oſtiũ ē fur.Cũ ei ad ouiũ vtilita
tē ⁊ gl'iā dñi deberet intrare:intrat ad
ſuũ cõmodũ ⁊ ſuā gl'iam ꝯſeq̄ndā.Idõ ex
re aliena ſine volũtate dñi lucrũ expetit
C qđ ē furari.Vr aũt Aug.⁊ ſilr.s.Tho.ſic
iter iſta diſtiguere vt furis ſit rapere la
tronis occidere.Vñ ⁊ latro ꝓprie dr q̄ la
tens in ſyluis viatores aggredit̃.Fur ve
ro q̄ noctis tpe pdat̃.¶Sz eſt hic vna.q.
Si em̃ ꝑ oſtiũ xp̄m intelligimꝰ.quõ ipſe
ſeipſũ dicit paſtorē.Ad hoc dr ꝙ in ſpũa
libꝰ nõ eſt incõueniēs ꝙ idē ſit oſtium ⁊
paſtor ſm opatiões diuerſas.Vñ Chry. D
Qui em̃ adducit nos pr̃i oſtiũ ſe dicit:q̄z
ꝓo ꝓcurat paſtorē.Hec ille.(Qui autē
intrat ꝑ oſtiũ)mõ expoſito ſicut intrauit
xp̃s per deũ:⁊ ſcripturā:⁊ oēs apl'i per
xp̄m:⁊ ſilr per ſcripturā mõ ſuo(paſtor
eſt ouiũ).ſ.ſi nõ ē tm̃ ouis(huic oſtiariꝰ)
i.Moyſes ſm chry.cui eloquia dei pmo
ſunt credita.Vel ſm Theo.ſpũſſanctus
per quē reſerant̃ ſcripture q̄ nobis indi
cant xp̄m(aperit).i.ip̄ꝫ xp̄m introducit
in ouile ꝑ ipſas ſcripturas quo ad Moy
ſen:vel etiā per illuminationē quo ad
ſpm̃ſctm̃:qui interius ⁊ per ſcripturas
verā notitiā tradit.Male em̃ diſpoſitꝰ
in credēdo dũ ad ſuum ſenſum ſcriptu-
rā trahit repugnantē in ea multas falſi
tates itelligit:neq̄ Moyſe:neq̄ ſpũſan-
cto docēte ſcripturas.Sic ſupra de gre-
cis dictũ eſt:ꝙ cum dr q̄ a patre ꝓcedit:
intelligũt quoddā falſuꝫ:ꝙ.ſ.ſpũſſan-
ctus nõ ꝓcedat a filio.Nec tñ intelligo
ꝙ moyſes bñ diſpoſitũ doceat interius E
illuminādo vt ſpũſſanctus:ſed extra tan-
q̄ pceptor loq̄ndo incõtũ eiꝰ ſcripta exte
rius ꝓponunt̃.Vel ſm aug.ꝑ oſtiariũ
intelligit̃ ipſe xp̃s:q̄ cũ ēt ſit oſtiũ ipſe vt
ait:ſe apit cũ ſe expõit.Et nota qđ cũ ēt
ipſe xp̃s ſit paſtor intrat per oſtium ſcri
pturaꝝ ⁊ tñ nullus aperit oſtiarius in-
quantũ deꝰ eſt:ſed intrat ianuis clau-
ſis nullo ſcꝫ ei diſſerente ſcripturas.In
quantũ aũt hõ edoctus eſt a deo multi-
plici ſcientia vt dictum eſt multoties.ſ.
¶Sed ad notitiā hoꝝ nota ꝙ ſicut pa-
ſtor ⁊ oſtiũ:ita ⁊ aperire multiplr dicit̃ ⁊
ſumit̃.Nā ingrediēti vt paſtor pncipa
lis primo ſcriptura apit teſtificādo ꝑ ver
ba ꝓphetaꝝ.⁊ deꝰ ꝑ miracula ꝟa:⁊ itro
ducēdo ip̄m ad ſceptrũ:⁊ ptātem ſuper
oues obtinēdā.iuxta illud.Mat.vl.Da F
ta eſt mihi.ſ.a deo ois ptãs.Scd̃o apit
ei ſcriptura ⁊ deꝰ nõ vt ipſe intret:ſed vt
aliȷ intrēt ad ip̄m:vt apire huic ſit apire
ad hunc.Et ſic dicit.s.Tho.ꝙ Moyſes
apit xp̄o:q̄z dr Jo.v.Si crederetꝭ moy-

ſi:crederetis foꝛ. ꝛ mihi. De me eñi ille
ſcripſit. Ingredienti ꝟo vt paſtoꝛ ſubꝛo
gatus: vel vt ouis: aperit deus: ſiue ſpūſ
ſanctus et ſcriptura et xp̄s mō̄ expoſito.
G (Et oues vocē ei⁹ audiūt). Iſta aūt ꝛc. q̄
ſequūtur: lꝫ conueniant cuilibet bono ꝛ
ſubꝛogato paſtori inquātū eſt idem cuꝫ
xp̄o: cuius vicē gerit: tñ ꝑpꝛijſſime cōue
niūt xp̄o. Et iō illa de eo exponem⁹ pri-
mo. Oues ergo .i. fideles xp̄i vocē ei⁹ au
diunt qꝛ ſicut oues ex imaginatione con
ſueta paſtoꝛis vocē recognoſcūt: ita fide
les ex diuina inſpiratiōe ꝛ lumine fidei
nouerunt vocē xp̄i .i. veritateꝫ doctrine
ſue. Recte eñi iudicāt de his q̄ ſunt fidei
per modum inclinationis niſi in affectu
ſuo permittāt affectiones malas dn̄ari.
(Et ꝑpꝛias oues vocat noīatim) .i. pꝛo-
pꝛijs noībus tanq̄ ſibi cognitas. Nouit
eñi dn̄s vt ait Aug. nomina p̄deſtinato-
rum. Quāuis etiā poſſimus dicere ꝙ lo
quitur de ouibus ſm̄ preſenteꝫ iuſtitiā
(Et educit eas.) Pꝛimo ſm̄ Chꝛy. de oui
li fideliū mittēs ad infideles: ſicut agnos
H inter lupos. Scđo ſm̄ eundeꝫ de medio
infideliū vocans ad lumen fidei. Tertio
ſm̄ Aug. de peccato educens ad gratiā.
Unde ait. Et quis ali⁹ oues emittit niſi
qui earum peccata dimittit: vt eum ſeq̄
duris liberare vinculis poſſint. Hec ille.
(Et cū ꝑpꝛias oues emiſerit) ſcꝫ tribus
p̄dictis modis (ān eas vadit) p̄bēdo exē-
pla bene operādi. Nec obſtat ꝙ plerūq̄
paſtoꝛ oues ſequat̃. Pꝛio qꝛ locutio eſt
parabolica: ꝛ ꝯn̄r nō oportet ſimilitudi-
nem quo ad ſingula ꝯſyderare. Scđo qꝛ
vt ferunt in patria illa paſtoꝛes oues cō
muniter p̄cedunt ſibilantes oꝛe ꝛ inſtru
mento ad hoc ipſum fabꝛicato: ꝛ maxi-
me qñ oues paſtoꝛem diligūt. (Et oues
illū ſequunt̃) qꝛ ſciūt vocē eius alienum
autem non ſequunt̃: ſed fugiunt ab eo:
qꝛ nō nouerunt vocem alienoꝝ. Et in-
tellige ꝙ alienum non ſequunt̃ cū ꝑſeue
rātia: ſecus ad tēpus ex erroꝛe ꝓbabili.
Aliqui autē ſm̄ Chꝛy. dicūtur hic Theo
I das ꝛ Judas. De his autē habet̃ Act. v.
Magiſter etiā hiſtoꝛiarū: de his introdu
cit Gamalieleꝫ ſic dicentē. Theodas ma
gus vt tradit Joſephus dicebat ſe eſſe
ꝓphetā a deo miſſum ꝛ ſcire ſepulcrum

Moyſi: ꝛ theſauros quos iudei in capti-
uitatē eūtes in ſynai mōte abſconderūt
Ad cuius ꝑſuaſionē multi venditis om-
nibus ſuis ꝛ ſublatis ex vꝛbe facultati-
bus ad ripas ioꝛdanis venerūt ꝛ ꝓmiſit K
ſe facturū poſt triduū vt diuideret ioꝛ-
danis ꝛ tranſirēt ſicco pede: ſicut trāſie
rant filij iſrael. Et dū expectauerūt in il
lo triduo: ſupueniēs ꝓcuratoꝛ preſidis
ſyrie cū multitudine equitū multos ex
eis occidit: ꝛ caput ipſius Theode hiero
ſolymā repoꝛtauit. Poſt hūc extitit Ju-
das galile⁹ in dieb⁹ ꝓfeſſionis .i. deſcri-
ptionis generalis: q̄ vt tradit Joſephus
ſuadebat iudeis vt negarēt tributa ro-
manis. poſtea perijt ipſe et quotquot ei
ꝯſenſerunt. Hec ille. Alieni etiā dicunt̃
hic ſm̄ eundeꝫ pſeudo apoſtoli tunc fu-
turi: imo ꝛ ipſe antichꝛiſtus ſm̄ Theo-
phi. qui de eo dicit: ꝙ paululū decipiēs
non obtinebit ſequaces poſt ei⁹ moꝛtē.
¶ Eſt aūt hic vna queſtio: qꝛ videtur ꝙ
vocē xp̄i audiuerit aliq̄s q̄ nō erat ouis:
ſed lupus vt Judas: ꝛ rurſus aliq̄ ouis
non audiuit eā: vt aliquis ex his q̄ eum L
occiderunt. Et ſi dicatur ꝙ qñ nō audie
bant oues nō erant. Contra hoc arguit
Aug. Nam alique oues dicunt̃ a domi-
no per Ezechielē errantes. Soluit autē
ipſe Aug. ꝛ .s. Tho. ꝙ dn̄s loquit̃ de oui
bus ſm̄ predeſtinationē et non ſm̄ p̄ſen
tem iuſtitiam. ꝛ dicūt ꝙ vna eſt vox xp̄i
quā omnes ꝛ ſoli p̄deſtinati audiūt. ſcꝫ
q̄ ꝑſeuerauerit vſq̄ in finē hic ſalu⁹ erit
Poſſunt aūt p̄dicta ſcđo exponi de qli-
bet alio paſtoꝛe etiaꝫ ad literā. qꝛ qñ eſt
vnū exēplar alterius. vt Salomō xp̄i: et
xp̄s alioꝝ paſtoꝝ ſub vno textu poſ-
ſunt eē multi ſenſus literales. Sicut aūt
dicit .s. Thomas hic xp̄s tangit ſigna bo
ni paſtoꝛis. Pꝛimuꝫ eſt. qꝛ ei aperit oſtia
rius iuxta preexpoſita. Scđꝫ: quia oues
vocem eius audiunt. Signum eñi boni
prelati eſt ꝙ diligatur ab ouibus. id eſt
bonis: quamuis foꝛte odio habeatur ab
hircis et capꝛis. Tertium quia ꝑpꝛias
oues vocat nominatim. in quo ſcđm ſan
ctū Tho. notat̃ ꝙ reſpectu ouium habet M
cognitionē ꝛ familiaritatē qꝛ illos ex no
mine vocam⁹ quos familiariter cogno-
ſcim⁹. ꝛ eas educit de ouili diaboli: id eſt

mundana ꝯuerſatione ꝛ vadit ān eas ꝑ
exemplum bone conuerſationis.
¶ Quantū ad ſecundū ponitur expoſi-
tio euſdē: cum dicit̃. [Hoc pꝛouerbium
dixit eis ieſus] id eſt parabolā vl̃ ſermo
nem obſcurum. Licet eñi communiter
A dicatur pꝛouerbium id quod communi
ter eſt in oꝛe omniū tanq̄ ſentētia vera
quaſi pꝛobatuꝫ verbū: Tñ ſm̄ ſanctum
Thomā pꝛouerbium eſt quando aliq̄d
pꝛo verbo .i. loco verbi ponitur. ſicut ſi
ſententia vna expꝛimatur per verba pa
rabolica aut ſimilitudinaria. Sicut ſi vo
lens dicere ꝙ malitioſi machinant̃ ma-
lū dicat. vulpes ſynodū faciunt. ¶ Ubi
nota ꝙ q̄ntuꝫ ad ethimologiā pꝛouerbiū
dicitur quaſi pꝛobatū verbū. Sed q̄ntuꝫ
ad deriuationē vel compoſitionem dicit̃
ex pꝛo ꝛ verbum. Et pꝛimo mō eſt dictū
appꝛobatum ꝓpꝛie. communiter ꝟo pa
rabola. Sed ſcđo modo eſt ecōuerſo: qꝛ
pꝛopꝛie eſt parabola ſeu dictum parabo
licum. cōmuniter vero eſt omne dictū ap
pꝛobatum communi hominum ſenten-
tia. [Illi aūt nō cognouerūt quid loque-
retur eis] Augu. Paſcit eñi dn̄s manife-
B ſtis: exercet obſcuris. Hec ille. Ideo vero
p̄cipue dominus parabolice interdū lo-
quebat̃ vt occultaret pretioſas ſentētias
indignis ꝛ exerceret ſtudioſos. Dicit au
tem .s. Thomas ꝙ ignoꝛantia que pꝛo-
ueniebat ex verbis chꝛiſti eſt vtilis bo-
nis: quia ſe exercent ad intelligendum ꝛ
non valentes intelligere. ſed tamen cre
dentes veras eſſe admirantur altitudi-
nē ſapiētie diuine ꝛ conſequenter etiam
laudant. Impijs autem eſt damnoſa: qꝛ
nō intelligentes blaſphemant. Ideo vt
ait Aug. inde pius laudat ꝛ blaſphemat
impius. (Dicit ergo eis iteꝝ) ſcꝫ volens
aliqua exponere ex quib⁹ poſſint intelli
gere reliq̄. [Amē amē dico vobis: qꝛ ego
ſum oſtiū ouiū] nō ſolū paſtoꝛ: qꝛ vterq̄
ꝑ xp̄m igrediunt̃ ꝛ egrediunt̃ [oēs q̄tq̄t
venerūt] .ſ. ꝑ iſtud oſtiū nō intrātes [fu
res ſunt ꝛ latrones] .i. aiaꝝ ſeductoꝛes:
ꝛ ꝓpꝛij commodi ſectatoꝛes. Nec tamen
C ſm̄ Chꝛy. ꝛ Aug. in his verbis intelligū
tur patriarche ꝛ pꝛophete. qꝛ ſm̄ Chꝛy.
loquitur de ſeditioſis. ſm̄ Auguſti. vero
de his qui venerunt preter euꝫ. ꝓphete

autē venerunt cū eo: qꝛ cum veritate. s.
Tho. aūt dicit ꝙ manichei ꝓpter iſta dixerunt patres vet. teſta. qui xp̄m p̄ceſſe-
runt ꝛ malos ꝛ dānatos fuiſſe. Sed hoc
inquit apparet falſum ex trib⁹. Pꝛio q̄-
dem: qꝛ parabola loquit̃ de intrātib⁹ et D
veniētib⁹ nō ꝑ oſtium .i. chꝛiſtum. Oēs
autē patriarche ꝛ ꝓphete intrauerūt ꝑ
xp̄m qui eos vt precones mittebat: qꝛ li
cet ex tp̄e carnē ſumpſerit tñ ab eterno
erat verbum dei ꝑ qđ illi mittebant̃. Se
cundo qꝛ dicit: venerūt: ſcꝫ ꝓpꝛia auto-
rite ſe ingerētes: ꝛ nō quaſi a deo miſſi.
predicti aūt fuerunt miſſi a deo. Tertio
qꝛ oues nō audiuerūt fures: audiuerūt
aūt ꝓphetas: lꝫ mali eos nō audiuerint
¶ Notandū ꝟo ſm̄ eundē ꝙ fures ſunt
q̄ vſurpāt non ſuū. id eſt autoꝛitatē do
cendi. Latrones vero q̄ ꝑ doctrinas pra
uas occidūt (ſꝫ nō audiuerūt eos oues)
i. illi ſm̄ Augu. de quibus dr̄. Nouit do-
minus qui ſunt eius id eſt predeſtinati.
¶ Quātū ad tertium ponit̃ comparatio
inter paſtoꝛes ꝛ fureꝫ cū dicit̃ (Ego ſum
oſtium) quo ad eccleſiam ꝛ quo ad glo-
riam intratur (per me ſi quis introierit) E
ad eccleſiam (ſaluabit̃) dūmodo nō egre
diat̃ ꝑ apoſtaſiam vel culpam̄. (Et in-
gredíet̃ ꝛ egrediet̃: et paſcua inueniet.)
Iſta autē ꝟba multipliciter exponunt̃.
Pꝛio ſic ſm̄ Aug. ꝛ Theo. Ingrediet̃ in-
terius rectificādo cōſcientiā ꝛ egrediet̃
exterius oꝛdinando vitam. Scđo ſic ſm̄
Chꝛyſo. Ingrediet̃ .ſ. coꝛpoꝛe ad fideles
docēdos: ꝛ inde egrediet̃ ad fideles con
uertendos. Qui eñi per oſtiū intrat ha-
bet libertatē intrandi ꝛ exeūdi melius
q̄ qui aſcendit aliunde. Tertio ſic ſm̄
Greg. ſup Eze. ꝛ etiā Aug. Ingredietur
ad eccleſiā militātē: et egrediet̃ ad triū-
phātē. In oīb⁹ aūt p̄dictis ſenſib⁹ fidelis
itrādo ꝛ exeūdo iuenit paſcua aut futu-
re felicitatis: aut alicui⁹ ꝑticipatiōis ei⁹.
Quarto ſic in li. de ſpū ꝛ aīa. Ingrediet̃
ad cōtēplationē diuinitatis: ꝛ egrediet̃ F
ad conſyderationē glꝛioſe hūanitatis in
chꝛiſto. ꝛ vtrobiq̄ paſcua .i. eſt ſuauita-
tem inueniet. (Fur non venit niſi vt fu-
retur) modo p̄expoſito ꝛ mactet ꝑ ma-
lam doctrinam ꝛ exēpla flagitioſe [ꝛ ꝑ-
dat] in eternā dānationem. [Ego veni

vt vitam habeant) ⁊ hoc ſm Aug. ingre
diendo ꝑ fidem ex qua iuſtus viuit (et
abūdātius habeāt) egrediēdo ad p̄riaꝫ
ſm eundem in qua nunꝙ̄ moriantur.

☞ Feria.iiij. infra octa. Pente.
G ☞ Textus euange. Jo.c.vj.

NEmo p̄t venire ad me: ni
ſi pater q̄ miſit me traxe
rit euꝫ: ⁊ ego reſuſcitabo
euꝫ in nouiſſimo die. Eſt
ſcriptū in prophetis. Erūt oēs do
cibiles dei. Oīs qui audiuit a pa
tre meo et didicit: venit ad me. Nō
quia patrem vidit quiſꝙ̄ niſi is q̄
eſt a deo hic vidit patrem. Amen
amen dico vobis: qui credit in me
habet vitam eternam. Ego ſum pa
nis vite. Patres veſtri manduca
uerunt manna in deſerto et mortui
ſunt. Hic eſt panis de celo deſcen
dens: vt ſi quis ex ipſo manduca
uerit non moriat̄. Ego ſum panis
viuus qui de celo deſcendi. Si q̄s
manducauerit ex hoc pane viuet
H in eternum. Et panis quem ego da
bo caro mea eſt pro mundi vita.

NEmo poteſt venire ad me ni
ſi pater q̄ miſit me traxerit eū
et ego reſuſcitabo eum in no
uiſſimo die ⁊c.) Joā.vj. Circa
preſens euangeliū eſt multi
plex dubitatio: prima: quia cum ad xp̄ꝫ
vadamus credendo: credimus aūt ſpō
te: nō videtur verū ꝙ ad ip̄m trahamur
quia trahi eſt violentari. Ad hanc autē
viſo. ſ. Tho. ſuper Joan. ⁊. ij. di. xxv. ⁊. j. q.
xxiij. ſic reſpondeo. Pater eternꝰ ad ſuū
filium homines trahit multipliciter ſine
violentia ſicut ⁊ homo hominem multi
pliciter trahit. Nam hō trahit hominē.
Primo rōne ſuadēdo. Et deus pater ſilr̄
ad ſuum filiū hoiem trahit: demōſtran
do xp̄m eſſe filiū ſuū ꝑ ſcripturā vel in
ſpirationē: vel ꝑ miraculorū operationē
I Scdo alliciendo ⁊ ꝓuocādo ꝯcupiſcen
tiā: eo mō q̄ ramus virēs trahit ouē ⁊ eo
mō q̄ dr̄ Uer. in buc. trahit ſua quēꝙ̄ vo
luptas. Et ſic deus in genere cauſe fina
lis trahit̄ oſtendēdo quanta felicitas ſit
in futuro: ⁊ in p̄nti aīe toto corde ſequē
tis xp̄ꝫ paſtorē ſuū. Oñdit aūt hoc ꝑ ſcri
pturā ⁊ ꝑdicatores ⁊ maxime ꝑ internā K
inſpirationē faciens guſtare ſcintillas
tā dulcis amoris. Tertio hō trahit ho
minē effectiue violētādo: ſic etiā deꝰ tra
hit nos effectiue inꝙ̄tū efficit i nobis vo
lūtatē q̄ ſeq̄ volumꝰ xp̄m. iuxta illd̄ phi.
ij. deꝰ opat̄ in nobis velle ⁊ ꝑficere: ſꝫ deꝰ
ēt ſic trahēdo nō violētat hoiem vt hō qꝛ
nō aliter ſic trahit niſi qꝛ facit nos velle.
Si aūt volumꝰ iā nō cogimur. Si aūt ēt
hō ſic traheret hoieꝫ nō violētaret. Scdā
q̄ō eſt ſi pr̄ trahit ad filiū: quō p̄ōt filius
trahere ad p̄reꝫ iuxta illud Jo. xiiij. Ego
ſum via. ⁊ Jo. xvij. Pr̄ manifeſtaui ⁊c.
Ad hāc dr̄. ſ. Tho. ſuꝑ Jo. P̄rio ſic xp̄s in
ꝙ̄tū hō trahit ad p̄rem eo mō q̄ via ad
terminū: ⁊ ecōuerſo pr̄ ad xp̄m: eo mō q̄
dās ꝟtutē accedēdi ad xp̄m. Uel dr̄ ſcdo
ſic xp̄s inꝙ̄tū ꝟbū dei trahit ad p̄reꝫ ma
nifeſtādo illū ꝑ p̄dicationē exercitatā in
aſſumpta hūanitate. ⁊ pr̄ trahit ad xp̄m
ꝑ mirāda opa expleta īfinita deitate: ſi L
cut em̄ filio ſapia ⁊ doctrina: ita p̄ri po
tētia appropriat̄ q̄ maxie in miraculis
apparet. Tertia q̄ō eſt: qꝛ ſi nō poſſumꝰ
xp̄m adire niſi tracti: nō eſt nr̄a culpa ſi
nō accidimꝰ ad illū ꝑ ꝯuerſionē. Ad hāc
aūt dicit. s. Tho. ſuꝑ Jo. qꝛ deꝰ eſt para
tus oēs trahere trahi volentes: ac ꝑ hoc
nullus ſi nō trahit̄ excuſat̄. Quidā autē
ſunt q̄ nō volūt trahi. ⁊ tñ deus] facit vt
velint trahi ꝯuertēdo eoꝝ volūtatē. Sꝫ
h̄ bñficiū nō exhibet oibus ſed qbꝰ vult.
Nec de hoc alij qbus hoc nō dat̄ habēt
cām q̄rere. Sufficere eis em̄ debet ꝙ in
ptāte eoꝝ eſt ꝙ trahant̄: qꝛ p̄nt velle tra
hi: qd̄ ſi facerēt deꝰ eos traheret. Quare
aūt hūc aduerſū ꝯuertat faciēdo vt tra
hi velit ⁊ nō illū: noli vt dicit Aug. velle
q̄rere ſi nō vis errare. Jn generali tñ ali M
quos ſic mouet ⁊ aliquos nō vt ſuā miſe
ricordiā manifeſtet in eis q̄ trahūt̄: ⁊ in
alijs iuſtitiā. Jn ſpāli ꝟo de hoc vel illo
nō eſt rō niſi qꝛ vult: ſicut non eſt rō q̄re
domificator velit aliq̄s lapides grauio
res eſſe i fundamēto: nō aūt q̄re hūc vel
illū. Nec ex illo ſimiliter. Uide etiā pri

ma pte. vbi. s. Sꝫ ꝯ p̄dicta. Nam ſi in
mea ptāte ē vt trahar. q̄re dr̄ Aug. ſemel
accipe ⁊ intellige nō duꝫ traheris ora vt
traharis. Nō em̄ debemꝰ orare deū pro
his q̄ facere ipſi poſſumus. Ad hoc dico.
N P̄rio ꝙ ideo poſſumus trahi: qꝛ poſſu
mus ſtante natura tradita a deo et ge
nerali eius influxu velle trahi: qd̄ aliq̄n
volumꝰ impfecte ⁊ cōditionate: eo mō q̄
piger vellet eſſe extra lectū de q̄ tñ ſurge
re nō curat. Talibꝰ orādū ē vt trahant̄
i. vt deꝰ det eis volūtatē ꝑfectā ad volē
dū trahi. Scdo dico ⁊ forte eſt idē ꝙ ꝓ
pter malas inclinatiōes ⁊ obiecta ſenſi
bilia q̄ nos alliciūt habemꝰ difficultateꝫ
ad faciēdū id qd̄ facere poſſumꝰ: q̄ facto
trahimur. Uñ plerūꝙ̄ amādo illicita ex
perimur qd̄ vix poſſumus appetere vt
deꝰ a nobis talē effectū ſecluderet. Igit̄
orādū eſt vt deꝰ det nobis vt ꝓmpte ⁊ ꝑ
fecte facilꝰ vellimus ⁊ faciamus totū qd̄
poſſumus vt trahamur imo ſi trahimur
vt feruētius trahamur. Quarta queſtio
eſt cur dicat filius. Ego reſuſcitabo eum
cum reſuſcitare mortuos ſit opꝰ cōe toti
trinitati. Et rñdet̄ ꝙ ſꝫ. ſ. Tho. iij. q. lvj.
ar. j. reſurrectio xp̄i eſt nr̄e reſurrectiōis
O cā quaſi ſicut diuinitatis īſtrumētū. Nā
primū in quolibet genere eſt cā oīm que
ſunt poſt. ij. Meta. ſꝫ p̄mū in genere re
ſurrectiōis ē reſurrectio xp̄i: qꝛ ipſe p̄mꝰ
ꝑfecte reſurrexit. i. ad vitā īmortaleꝫ. Eſt
aūt iſta reſurrectio cā nr̄e efficiēs: inꝙ̄tū
hūanitas xp̄i ſm quā reſurrexit eſt dei
tatis inſtr̄m. ⁊ ꝯñr ſicut alia q̄ xp̄s in hūa
nitate egit vel ꝑtulit ſunt nobis virtute
deitatis ſalutaria: ita ⁊ reſurrectio eſt cā
reſurrectiōis cōtactu virtuali. Eſt etiaꝫ
cā exēplaris qꝛ tāꝙ̄ ꝑfectiſſimā imitant̄
alie reſurrectiōes. Hec ille ꝟtualiter. Qꝛ
ꝟo pater trahit ad filiū ſꝫ Aug. per opa
q̄ facit: ꝑ q̄ non debemus intelligere ſo
la miracula ſed oēm inſpirationē: iō ſal
uator aliqua verba ſubdit de q̄bus eſt
dicta q̄ō. ſ. [Eſt ſcriptū in ꝓphetis. erūt
oēs docibiles dei]. i. docti de deo. Hoc
P em̄ nullibi in ꝓphetis repit̄. Sed dicēdū
eſt illud eſſe in ꝓphetis ſcriptū virtuali
ter. ⁊ ſm aliq̄s elicit̄ Joel. ij. vbi dñs fi
lijs iſrl̄ ſpōdet ſe daturū eis doctorē. ſm
Augu. ꝟo ⁊ Bedam ſic dr̄: qꝛ ex diuerſis
dictis ꝓphetarū iſta colligunt̄ p̄cipue.
Eſa. liiij. vbi dr̄. Ponā vniuerſos filios
tuos doctos a dño ⁊ Hier. iij. vbi dr̄. Da
bo vobis paſtores iuxta cor meū qui pa
ſcēt vos in ſciētia ⁊ doctrina. Intelligit̄
aūt ſic ſm. s. Tho. ſuꝑ Joā. Nā ſi ly oēs Q
diſtribuat eos q̄ ſunt in regno: ſūt docti
a dño ꝑ viſionē eſſentie eiꝰ: ſed ſi intelli
gat̄ de his q̄ ſunt in eccl̄ia ſic ſunt docti
a deo ꝑ fidē infuſam. Et ſm Aug. h̄ ip̄m
qd̄ docent̄ ab hoīe eſt: qꝛ docētur a deo
interiꝰ q̄ eſt principalis magiſter. Si ꝟo
intelligat̄ de oibꝰ qui ſunt in mundo ſic
oēs ſūt docti. i. inſpirari a deo ſm Ciril
lum qꝛ quantū eſt ex parte dei oēs docē
tur. lꝫ ex parte ſua aliqui nō doceantur.
Uel ſm eundē ex Chry. intelligit̄ oēs. i.
multi vel plurimi. Uel oēs ſm Aug. nō
ſimplr̄ ſed q̄ docti erūt vt ſit diſtributio
accōmoda eo mō quo de magr̄o lr̄aruꝫ
dr̄. Iſte docuit oēs ciues huiꝰ ciuitatis.
Oēs inꝙ̄ eos q̄ didicerīt i ciuitate ſequit̄
(Oīs q̄ audit). i. inſpirat̄ a patre (⁊ didi
cit). i. credidit ⁊ ꝯſenſit inſpirationi (ve
nit ad me) credēdo in me ⁊ amādo. Alit̄
aūt venire nō p̄ōt. ſ. niſi adiuuet̄ a p̄re
ſicut nec graue p̄ōt aſcēdere: qꝛ excedit R
ſuā facultatē (Nō qꝛ patrē vidit quiſꝙ̄)
eo mō quo eſt nude ⁊ apte: ꝙ̄uis aliq̄ vi
derint eū per ſimilitudines corporū vt
abraā Geñ. xviij. Uel meliꝰ patrē nemo
vidit ꝑfecte. i. ꝯprehēſiue: lꝫ aliq̄ eū vide
rint apte ꝑ miraculū vt de moyſe ⁊ pau
lo tradūt Aug. ⁊. s. Tho. (niſi is q̄ a deo)
i. xp̄s q̄ inꝙ̄tū deꝰ eſt gñatus a deo p̄re:
⁊ inꝙ̄tū hō eſt formatꝰ ꝟtute dei in vte
ro virginis. [Amē amē dico vobis: q̄ cre
dit in me] fide. ſ. charitate formata [hꝫ
vitā eternā] in ſua radice cā. Grā em̄ ē
q̄daꝫ inchoatio glīe ⁊ diſpoſitio ad illā.
[Ego ſum panis vite]. i. dās vitā grē ⁊
glīe. Hoc autē multiplr̄ intelligit̄. P̄rio
vt panis ſumat̄ metaphorice ꝓ eo q̄ vi
uit aīa ſicut obiecto cognito ⁊ amato: ſꝫ
illud Joā. iiij. Meus cibus eſt ⁊c. Scdo
vt panis dicat̄ id in qd̄ panis eſt cōuer
ſus aut cōuertēdus. Primo igit̄ mō xp̄s S
eſt panis aīe inꝙ̄tum deus ⁊ inꝙ̄tū ho
mo: ſed ſcdo mō ſolū inꝙ̄tū hō: ꝓ quāto
in corpus eiꝰ cōuertit̄ panis [patres ve
ſtri mādūcauerūt māna in deſerto ⁊ mor

tūl ſunt] corꝑaliter: ⁊ multi etiā ſpūal'r
[Hic eſt panis de celo deſcēdēs: vt ſi qs
ex ipō manducauerit: nō moriat̄] morte
G gehēne vel culpe niſi a ſe panē repellat.
[Ego ſum panis viuꝰ q̄ de celo deſcēdi
ſi qs mādūcauerit ex hoc pane viuet in
eternū] ꝗtū.ſ.eſt ex parte panis niſi qs
ſeipſum per pctm̄ poſtea occidat.

Feria.v.infra octa.pentec.
Textus euan.Lu.c.ix.

Conuocatis Jeſus duo=
deci aplīs dedit illis vir
tutē ⁊ ptātē ſuꝑ oīa de=
monia: ⁊ vt lāguores cu
rarēt. Et miſit illos p̄dicare regnū
dei ⁊ ſanare infirmos. Et ait ad il=
los. Nihil tuleritis in via: neq̄ vir
gā neqꝫ perā: neqꝫ panē: neqꝫ pecu
niā: neqꝫ duas tunicas habeatis.
Et in quācunqꝫ domū intraueritis
ibi manete: et inde ne exeatis. Et
quicūqꝫ nō receperint vos: exeun
H tes de ciuitate illa etiā puluerē pe
dū veſtrorū excutite in teſtimoniū
ſupra illos egreſſi autem circuibāt
per caſtella euangelizantes ⁊ curā
tes vbiqꝫ.

Conuocatis ieſus duodecim
aplīs ⁊c. Lu.ix. Circa p̄ſens
euāgeliū duo ſunt cōſyderā
da. Primū q̄uo ſit intelligen
da ptās collata diſcipul' ſuꝑ
oīa demonia ſeu ad facienda miracula:
ſcd̄o vero q̄uo intelligēda ſunt illa ver=
ba. Nihil tuleritis in via. ¶ Quantum
ad p̄mū ſciendū eſt ex doctrina.s.Tho.
po.q.vj.ar.iiij. q̄ dupl'r ſancti faciūt mi=
racula. P'mo.ſ.impetrādo. ⁊ Scd̄o coagē
do: qd̄ Gre. appellat facere miracula ex
ptāte. Hoc aūt nō eſt ſic intelligendū q̄ſi
in ſanctis ſit aliqua virtꝰ realis hitua=
I lis qua facerēt miracula q2 ſic facerent
ea q̄ncūq̄ vellent qd̄ falſum apparet in
btō b̄ndicto quē ſoror btā Scolaſtica in
uitum detinuit impetrata pluuia a deo
Habēt aūt virtutē intentionalē ⁊ tranſ
euntē: ita q̄ in eis eſt ſolū ad p̄ntiā agē=
tis.i.q̄n deꝰ actualiter ꝑ eos operat̄. Ta
lis eſt virtꝰ q̄ ineſt baculo a brachio illū
mouēte apl'i igit̄ ſic hūerūt ptātē ſuper
demonia ⁊ ſuꝑ lāguores ad expellēduz
vtrūq̄. Hūerūt īſuꝑ ptātē.i.licentiā ad=
iurandi demones: ſm̄.s.Tho.ij.ij.q.xc.
Adiurādi inquā nō deꝑcando: ſꝫ impe
trādo: nō vt ꝓſint ſed vt non obſint. Ex K
ſpāli tn̄ ꝯſilio ſpūſſancti aliq̄ ſancti vſi
ſunt ſeruitio demonū: vt iacobꝰ in ligā
do philetū. Licite ergo eis imperamus
ne nobis noceāt nō aūt vt nos doceāt.
Hec ille virtualiter. ¶ Quātū ad ſcd̄m
vide dn̄ica.iiij.aduētꝰ Dicit̄ ergo (Cō=
uocatis ieſus duodecim aplīs dedit il=
lis virtutē ⁊ poteſtatē ſuꝑ oīa demonia:
⁊ vt lāguores curarēt. Et miſit illos p̄di
care regnū dei).i. aduētū regis iſtituto
ris regni dei.i. xp̄ianitatis (⁊ ſanare iſir=
mos. Et ait ad illos. Nihil tuleritꝫ i via
neq̄ virgā neq̄ perā neq̄ panē neq̄ pe
cu. neq̄ duas tunicas habeatis. ⁊ iquā=
cūq̄ do. itraueritis ibi manete ⁊ inde ne
exeatis) curioſe ⁊ leuiter curſitādo per
domos ſm̄ Amb. vel ne exeatis ſꝫ Ciri.
ꝓpter vite neceſſaria ꝓcurāda q2 ꝓuiſ=
debūt vobis vr̄i receptores. Uel exe. ſꝫ
eā dē ne hoſpitē ꝯtriſtetis: cetera patēt. L

Feria.vj.infra octa.pentec.
Textus euan.Luc.c.v.

Factū eſt vna dierū ⁊ Jeſus ſe
debat docens ⁊c.

Factū eſt vna die ⁊ ⁊c.) Lu.v. Uide
dn̄ica.ix.poſt feſtum trinitatis.

Sab.infra octa.pentec.
Textus euan.Lu.c.iiij.

Surgens ieſus de ſynago
ga itroiuit in domū ſimo
nis. Socrꝰ aūt ſimonis te
nebat̄ magnis febribꝰ ⁊c.

Surgēs ieſus de ſynagoga ⁊c. Uide
fer.v.poſt.iij.dn̄i.quadrageſime.

In feſto ſancte trinitatis.
Textus euā.Jo.c.iij.

Erat hō ex phariſeis nicō
demus nomine princeps
iudeorū hic venit ad ie= M
ſum nocte: ⁊ dicit ei. Rab
bi: ſcimus quia a deo veniſti magi
ſter. Nemo eñ poteſt hec ſigna fa=
cere que tu facis niſi fuerit deus cū
eo. Rñdit Jeſus ⁊ dixit ei. Amen
amē dico tibi: niſi qs natꝰ fuerit de
A nuo: nō pōt videre regnū dei. Di=
xit ad eū nicodemꝰ Quō pōt hō na
ſci cū ſit ſenex. Nūq̄d pōt in ventrē
matris ſue iterato introire ⁊ rena=
ſci. Rñdit ieſus. Amē amē dico ti=
bi: niſi qs renatꝰ fuerit ex aqua et
ſpūſctō nō pōt introire in regnum
dei. Qd̄ natū eſt ex carne caro eſt: ⁊
qd̄ natū ex ſpiritu ſpiritꝰ eſt. Non
mireris quia dixi tibi: opꝫ vos na=
ſci denuo. Spiritꝰ vbi vult ſpirat ⁊
vocem eius audis: ſed neſcis vnde
veniat aut quo vadat. Sic eſt oīs
qui natus eſt ex ſpiritu. Reſpondit
Nicodemꝰ ⁊ dixit ei. Quō poſſunt
hec fieri. Reſpondit Jeſus ⁊ dixit
ei. Tu es magiſter in iſrael ⁊ hec
ignoras. Amē amē dico tibi: q2 qd̄
ſcimus loquimur: ⁊ qd̄ vidimus te=
ſtamur ⁊ teſtimonium noſtrum non
B accipitis. Si terrena dixi vobis et
nō creditis: q̄uo ſi dixero vobis ce
leſtia credetis. Et nemo aſcendit
in celum niſi qui deſcendit de celo:
filius hoīs qui eſt in celo. Et ſicut
moyſes exaltauit ſerpētem in de=
ſerto: ita exaltari oportet filiū ho=
minis vt omnis qui credit in ipſuz
nō pereat: ſed habeat vitā eternā.

Erat hō ex phariſeis Nicode
mus noīe ⁊c. Jo.iij. In p̄ſen
ti euan. narratur inſtructio
qua chriſtus inſtruxit Nico
demum. Eſt autem aduertē
dum q̄ ea q̄ hic dicunt̄ ſm̄ Magi. hiſt. vi
dent̄ cōtigiſſe poſt vltimū dn̄i aduentū
in hieruſalē ex quo vlterius videtur qd̄
C a beato Joanne per anticipationē nar=
rentur. Sciendū etiā eſt qd̄ iſte Nicode
mus eſt q̄ Jo.vij. loquitur in fauorē xp̄i
di. Lex noſtra non iudicat quē q̄ ⁊c. Itē
xp̄m ſepeliuit eiuſdē.xix. Jō euangeli=
ſta ita ſerioſe eū deſcribit vt ſciat̄ quare
hoc facit: vel q̄uo facere potuit fuit eñ
magnus ⁊ honoratus inter iudeos ideo
potuit aliqs cōtradicere ⁊ fuit illumina=
tus a xp̄o: ideo debuit ꝓ ipſo zelare. Uel
hoc ideo euāgeliſta facit vt oſtēdat cau= D
ſam debilitatis fidei eius q2.ſ. erat prin
ceps. Sicut eñ dr̄. Joā.xij. multi ex prin
cipibus crediderūt in xp̄m: ſed eū cōfite
ri nō audebāt ne de ſynagoga repellerē
tur. Sꝫ q2 in hoc euāgelio tota ſctā tri=
nitas exprimit̄: ⁊ ꝓpterea in eius feſto
legit̄ anteq̄ deſcēdamus ad eius expo=
ſitionē: aliq̄ volo p̄libare de ipſa ſctiſſi=
ma ⁊ indiuidua trinitate vt qui fide cre
dūt etiā aliquali rōne vel explanatione
recreent̄. ¶ Sciēdū eſt igit̄ q̄ ad iſtā bea
tam trinitatē oſtēdēdā nec exēplū: nec rō
nec autoritas aliqua veteris teſtamēti
eſt cinō euidēs ⁊ cōuincēs: ſed tenet̄ ſo=
la fide ꝑ ſcripturā noui teſtamēti expreſ
ſe: ⁊ ꝑ ſcripturā veteris quaſi expreſſe.ſ.
ſic q̄ nō p̄nt ſcripture rōnabiliter intel=
ligi niſi credita trinitate. Ad hāc aūt ali
qualiter manifeſtandā pro cōſolatione
fidelium vtemur: Ratione: Autoritate ⁊ E
Exēplo. ¶ Quātū ad primū ſciēdū eſt q̄
nos q̄ ex corpore ⁊ ſpiritu in mortali con
ſtamus: ſumus ad imaginem dei ſm̄ ſpi
ritū: nō ſm̄ corpus. In ſpiritu aūt rōna
li ſecluſo corpore nō poſſūt eſſe niſi due
potētie.ſ. intellectꝰ ⁊ volūtas q̄ in quali
bet creatura.i. in hoīe ⁊ angelo diſtingū
tur realiter ſicut in igne ſplēdor ⁊ calor.
Et ſi dicat̄ q̄ p̄ter has duas ſpūs habet
potentiā motiuā. Dico q̄ ſm̄ ſanctos ⁊
phos iſta potētia motiua eſt volūtas vñ
⁊ angeli dicunt̄ mouere celos ꝑ imperiū
volūtatis: ſicut ⁊ aīa mouet corpus hu=
manū. Quelibet aūt iſtarū duarū poten
tiarū ꝓducit aliquid diſtinctū a ꝓducen
te ⁊ cū ꝓdicto: ſicut intellectus ꝓducit
verbū.i. cōceptionē per quā res intelli=
git voluntas ꝓducit ſeu ſpirat amorē q̄
duo diſtingunt̄ a potētijs q̄bus ꝓducū
tur: ⁊ abinuicē. Et vnū iſtorū dependet
ab alio.ſ. amor a verbo q2 nihil poſſumꝰ F
amare niſi cognitū ita q̄ amor depēdet
a duobus.ſ.a voluntate ⁊ a verbo. Igi=
tur ſi deus glorioſus eſſet deus ſicut eſt
⁊ cū hoc ꝑ impoſſibile intelligeret ⁊ ama
ret ſicut nos: iam in cognitiōe ſancte tri

nitatis per naturalē rationem euiden-
tiſſime cōſcenderemꝰ. Sꝫ ſicut deus in-
finite diſtat a creatura: ita ſuū intellige
re ⁊ amare infinite diſtat a nr̄o. Et iō in
G dictā cognitionē nō poſſumꝰ cōſcēdere
euidēter: ſed ſolū ꝓbabiliter ſic arguē-
do. Deꝰ eſt ens primū ⁊ nobiliſſimū: er
go nō eſt corporeꝰ qꝛ corporea nō ſunt
nobiliſſima: ſꝫ eſt ſpūs imortalis ⁊ mul-
to imo infinite preclarior aīa. Sī aūt eſt
ſpūs immortalis: intelligit ⁊ amat: ergo
intelligēdo ꝓducit verbū ⁊ amādo ſpi-
rat amorē. Qđ v̄bū ⁊ quē amorē opꝫ di
ſtingui abinuicē: qꝛ vnum eſt ab alio. ſ.
amor a v̄bo: cū appetitꝰ depēdeat a co-
gnitiōe inuiſa eñ diligere poſſumꝰ ſed
incognita nequaq̄ ſm Aug. Opꝫ ēt eſſe
aliqđ tertiū p̄ter iſta duo: qꝛ iſta ſunt ab
alio. ſ. v̄bū a dicēte ⁊ amor ab amāte: et
ſic iā in deo habemꝰ tres res diſtinctas
realiter quarū. ſ. vna ꝓducit aliā. Et ſi
q̄s dicat ꝙ ſunt quatuor qꝛ dicens ſiue
intelligēs ⁊ amās ſunt duo dico qđ hoc
impoſſibile eſt qꝛ ꝓbāt phi ꝙ ſit impoſſi
bile intellectū ⁊ volūtatē i deo eſſe duo
H diſtincta vt in nobis. Iſta autē opꝫ eſſe
tria ſubſiſtētia ſuppoſita qꝛ v̄bū dei aut
amor nō pōt eſſe accidēs vt in nobis: qꝛ
phi ꝓbāt in deo nō poſſe eſſe accidens
ꝯñr opꝫ ꝙ ſubſiſtāt. Opꝫ etiā ꝙ tā v̄bū
q̄ȝ amor ſit deꝰ: qꝛ verbū eſt in dicente ⁊
amor in amāte ſm phos ⁊ experiētiā: ⁊
ꝯñr v̄bū dei ⁊ amor dei ſunt i deo i quo
vt ꝓbāt phi nihil pōt eſſe qđ nō ſit deꝰ.
Sūt ergo tres ſubſiſtētes in deitate. Et
opꝫ ꝙ vnꝰ eoꝝ. ſ. verbū dicat̃ filiꝰ ⁊ ſua
ꝓductiō dicat̃ gn̄atio: qꝛ ad rōnē filij ſuf
ficit ꝙ aliqđ ꝓcedat ſicut viuēs a viuē-
te cōiūcto ſm ſimilitudinē in eadē natu
ra ſm ſpeciē ꝙ totū cōuenit verbo dei.
Et cōſequēter ſi verbū eſt filius etiā il-
le q̄ verbū ꝓduxit eſt pater. Tertiꝰ aūt
i. amor appellat̃ ſpūſſctūs qꝛ noīe ſpi-
ritus importatur impulſio quedā in ali
quid ⁊ hoc idē ſonat amor q̄ eſt primus
I motus appetitus impellens nos ad oīa
Ex iſtis ſic arguit̃. Si deus intelligit et
amat intelligēdo ꝓducit v̄bū ꝙ eſt filiꝰ
⁊ amādo ſpirat amorē qui eſt ſpūſſctūs
⁊ conſequenter in deo eſt pater filius ⁊
ſpūſſctūs. Sed deꝰ intelligit ⁊ amat vt
naturaliter ꝓbant philoſophi ⁊ ſancti
igit̃ in deo eſt pr̄: filius: ⁊ ſpūſſctūs. Nec
plura hic dico cum infinita dici poſſent:
qꝛ hāc rōnē pro rudioribus formaui ſꝫ
vide (ſi vis) de his oībus. s. Tho. i. par. ⁊ K
in. iiij. cōtra Geñ. in principio. ¶ Quātū
ad ſcōm primo induco argumentū Ma
gi. ſententiarū di. ij. primi li. qui ꝓbat plu
ralitatē perſonarū in diuinis per illud
qđ ſcribitur in principio Geñ. In princi-
pio creauit ⁊c. vbi hebraica veritas ſic
habet In principio creauit eloim celū ⁊
terrā: Eloim eſt plurale huiꝰ noīs el vel
eloi: qđ ſignificat deum in ſingulari. Et
hoc ſatis patet ſciētibꝰ ꝓprietates idio
matis hebraici. Per hoc autem ꝙ nomē
plurale diuinū coniungitur cum verbo
ſingularis numeri cum dicitur: creauit
eloim: ac ſi diceretur creauit dij: oſtēdit
ſcriptura ꝙ i deo eſt aliqua pluralitas
cū vnitate eſſentie: qꝛ talis modus lo-
quendi ſepe in veteri teſtamēto inueni
tur de deo ⁊ de nullo alio. Ex quo ptꝫ ꝙ
aliqua pluralitas i vnitate diuine eſſen
tie eſt q̄ in nulla alia inuenitur natura.
Et hec ē pluralitas ꝑſonarū i vna eſſen
tia: q̄ in p̄dicto modo loquēdi deſignat̃ L
per verbū ſingularis numeri coniūctū
noī pluralis numeri. Sed ad hoc reſpō
dent hebrei dicētes ꝙ hoc nomen eloim
indifferēter accipitur in plurali ⁊ in ſin
gulari ⁊ quādo dicitur de deo vero ſem
per accipit̃ pro ſingulari: ⁊ ſic eſt in pro
poſito quādo dicit̃. In principio creauit
eloim celū ⁊c. ¶ Sed ꝯtra iſtā ſolutionē
arguo ex textu ſcripture ꝙ hoc nomen
eloim ⁊ alia noīa diuina dicunt̃ frequē
ter de deo vero in plurali: qđ ptꝫ mani-
feſte qꝛ cōiungit̃ cū adiectiuis plurali-
bus ⁊ verbis numeri pluralis. Exēplū
de adiectiuis Joſue vi. Nō poteritis ſer
uire dño qꝛ dñs ſctūs ipe. Ubi v̄itas he-
braica. Nō poteritis ſuire dño qꝛ eloim
ſcti ipſi. Itē Hier. xxiij. Peruertiſtis v̄ba
dei viuētis: dñi exercituū dei veſtri. Ubi
v̄itas hebraica. Peruertiſtis v̄ba eloi vi
nētiū: dñi exercituū dei vr̄i. Et nota qđ M
ibi ponit̃ nomē dñi tetragramatō: cū dr̄
i autoritate allegata dñi exercituū. Ubi
eñ habemꝰ dñi in hebraico ponit̃ nomē
dñi tetragrāmatō: qđ ſigt diuinā natu-
rā ſcōm ſuas ꝓprietates itriſecas abſq̄
reſpectu ad extra. Et ſic ptꝫ ꝙ in intrin-
ſecis diuinitatis eſt aliqua pluralitas ꝑ
pluralitatē imediate p̄cedētē ſigata: cū
A dr̄ in autoritate ꝑuertiſtis eloim hagim
i. deoꝝ viuētiū. Et cōiūgit̃ iſta plurali-
tas noī dñi tetragrāmatō cū imediate ſe
quitur dñi exercituū dei vr̄i in ſingulari
Et ſic ꝑ hoc ptꝫ ꝙ i vnitate diuine eſſen
tie eſt aliq̄ pluralitas cū ſumma ſimpli-
citate q̄ nō eſt in alijs: qꝛ ſemꝑ vbi ſcri-
ptura ponit aliqđ pluralitatē ꝑſonarū
ſignificās ibideīde ponit aliqđ qđ oñdit
eſſentie vnitatē: vt ꝑ autoritatē p̄dictā
ptꝫ ⁊ inde ſubſequēter patebit. Itē Eſa.
xliiij. Dñabit̃ tui q̄ te fecit dñs exercituū
nomē eiꝰ. Ueritas hebraica. Dñatores
tui factores tui dñs exercituū nomē eiꝰ.
In hac autoritate v̄bi ponit̃ dñs exerci-
tuū nomē eiꝰ: ponit̃ nomē dñi tetragrā-
matō. Et iō ex hac autoritate pōt argui
ſicut ex p̄cedēti. Silr̄ hoc v̄bū eloim fre-
quēter iūgit̃ cū v̄bo plr̄alis nūeri. Uerbi
grā. ij. Re. xvij. dr̄. Que ē aūt gēs vt pplr̄s
tuꝰ iſrl̄ i terra ꝑꝑ quā iuit deꝰ ⁊c. vt redi
meret eā ſibi in pplm̄. Hebraica v̄itas
B Quis eſt vt pplr̄s tuꝰ iſrl̄ gēs vna i terra
ꝑꝑ quā iuerūt eloim ad redimendū ſibi
pplm̄. Itē Eccl̄. ij. Quis eſt hō inquā vt
poſſit ſeq̄ regē factorē ſuū. Hebraica ve
ritas. Quis eſt hō vt itret poſt regē q̄ iā
fecerūt eū. Ptꝫ igit̃ ex p̄dictis ꝙ p̄dicta
rn̄ſio eſt falſa: qꝛ nomē eloim dictum de
deo v̄o accipit̃ frequēter i ſcriptura in
plurali: vt ptꝫ ex autoritatibꝰ p̄dictis q̄
nō poſſunt intelligi ad lr̄am niſi de deo
vero. Propter qđ alij ſoluerūt alr̄ alibi
ſ. glo. ſuꝑ illud Eccl̄. qđ dictū eſt. Quis ē
hō ⁊c. vbi inqt gl. hebraica. Si q̄rat̃ q̄ fe
cerūt eū. ſ. hoiem pōt dici ꝙ deꝰ ſctūs: ⁊
domꝰ cōcilij ſui. Et cōſimiliter rn̄det̃ in
glo. ſuꝑ Ps̄. xlix. deꝰ deorū dñs locutus
eſt. In hebreo eñ ſunt tria noīa diuina
ſ. El eloim ⁊ nomē dñi tetragrāmaton.
loco cuius habemꝰ hoc nomē dñs. Que
C rit igitur ibi gloſſator: quare autor illiꝰ
pſalmi aſaph ter noīauit deū in p̄ncipio
huius pſalmi. Rn̄det aūt vt oñderet qđ
deꝰ in tribꝰ ꝓprietatibꝰ creauit ſe. Si cō
ſyderent̃ iſte due rn̄ſiones ſunt veriſſi-
me. Prima eñ q̄ dicit ꝙ deꝰ ⁊ domꝰ cō-
cilij ſui fecerūt hoiēꝫ: ⁊ ꝑꝑ hoc dr̄ in plu
rali. Eccle. ij. Quis eſt hō ⁊c. vera eſt qꝛ
deꝰ accipit̃ hic ꝓ patre domꝰ cōcilij ſui
ꝓprie dr̄ filiꝰ: q̄ eſt verbū mētis pater-
ne: ⁊ ſpūſſctūs amor ipſiꝰ ꝓcedēs. Simi M
liter ſcđa rn̄ſio q̄ dicit ꝙ aſaph ter nomi
nauit deū: qꝛ deus in tribꝰ ꝓprietatibꝰ
creauit mundū: eſt veriſſima qꝛ tres ſūt
ꝓprietates in diuinis. ſ. paternitas: filia
tio: ⁊ ſpiratio q̄ ſunt ꝓprietates cōſtituē
tes ꝑſonas: ⁊ creatus eſt mūdꝰ in tribus
ꝓprietatibꝰ iſtis qm̄ indiuiſa ſūt opa trī
nitatis. ¶ Utrū aūt ꝓprietates habeant
cāliītate inq̄ȝtū hmōi vel grā attributoꝝ
nō ē p̄ntis ſpeculatiōis. Ptꝫ ēt ex iſtis qđ
nō eſt ꝯ intētionē hebraicoꝝ doctoꝝ an
tiquoꝝ ꝙ aliq̄ pluralitas ponat̃ in deo
ſeu in diuinis dū tñ ſeruet̃ vnitas deita
tis: quā vnitatē catholici veriſſime cōfi-
tent̃. Hāc igit̃ vltimā rn̄ſionē: q̄ vt viſuꝫ
eſt cōtinet v̄itatē: poſteriores iudei de-
prauāt: dicētes ꝙ diuina ſapiētia: boni
tas ⁊ potētia ſunt ille tres ꝓprietates i
quibꝰ deꝰ creauit mūdū ⁊ oīa fecit. Et
iō dr̄ in princi. Geñ. In p̄ncipio creauit
eloim: i plurali: ad denotādū iſtas tres E
ꝓprietates ſiue attributa in deo in q̄bꝰ
cūcta operat̃. Et eodēmō exponūt auto
ritates p̄dictas. Sed iſta rn̄ſio nō eſt rō-
nabilis. Primo qꝛ ſicut deꝰ opat̃ ꝑ poten-
tiā: ſapientiā ⁊ amorē: ita artifex creatꝰ
opat̃ partē ſuā ſicut ꝑ rl̄am directiuā. ⁊
ꝑ potētiā trāſmutādi materiā. ⁊ ꝑ lucrē
amorē ſicut ꝑꝑ finē. Si igit̃ ꝓpter ſapiē-
tiā potētiā ⁊ bonitatē diuinā nomē dñi
ponit̃ in plurali qñ opat̃: eadē rōne ⁊ ma
iori dꝫ ſcriptura ſic loq̄ de artifice creato
opationē ipſiꝰ exp̄mēdo: qđ nō iuenit̃: ⁊
tñ talis modꝰ loquēdi i ſcriptura de deo
frequēter habet̃. Et cōfirmat̃ rō: qꝛ ſapiē
tia: potētia ⁊ amor plꝰ differūt in artifi-
ce creato q̄ȝ in deo: qꝛ differūt re abſolu-
ta. qđ nō pōt eſſe in deo ergo modus lo-
quēdi in plurali magis cōpetit in expreſ
ſione opis creati artificis q̄ȝ ipſiꝰ dei. Itē
arguit̃ ſic. Intentio moyſi erat inducere F
pplm̄ ad cultū vniꝰ dei: ⁊ ipꝫ ab idolola
tria reuocare. ad quā ille populus erat
paratus. vt ptꝫ ex toto decurſu veteris
teſtamēti. Cum igitur per dictū modū lo-
quēdi in plurali poſſit haberi aliq̄ occa

ſio cogitandi abſolutā pluralitatē ĩ diui
nis nõ eſt ꝟiſimile ꝙ moyſes cognoſcēs
ꝓnitatē ppł'i ad idololatriā vſus fuiſſet
tali vocabulo aut mõ loquēdi: ⁊ in ſcri
G ptis reliquiſſet: niſi ꝑ hoc ſubtiliter ſa-
piētibus iudicare voluiſſet ꝙ cũ vnitate
ſimplicis eſſentie in deo ſtat pluralitas
ꝑſonarũ. Aliter em̃ ſuus modus loquen
di eſſet cõtrari⁹ ſue intētioni. ¶ Eſt aũt
ſciendũ ꝙ in hebraico myſteria abſcon
dita: ⁊ ſolũ ſapientib⁹ nota: ex mõ ſcribē
di inconſueto frequenter deſignantur.
Sʒ alij al'r ſoluũt dicētes ꝙ illi q̃ arguũt
pluralitatē in diuinis ꝑſonarũ ꝑ hoc no
mē eloim qͦ pluralitatē ſignificat: ⁊ tñ
d̃r de deo: inituntˀ ſuꝑ baculo arũdineo
cõfracto: q̃r talis mod⁹ loquēdi alibi in
uenitˀ de vno ſolo: ſicut ptʒ .j. Reg. xxviij.
vbi ſcriptura loq̃t de ſuſcitatiõe ſamue
lis: cũ dixit illa mulier phitoniſſa. Uidi
eloim aſcēdētes de terra. ⁊ ſequitˀ ꝟbũ
ſaulis: qualis eſt forma ei⁹. Jtē nõ ſolũ
ſic loq̃tˀ ſcriptura de h̃ noie eloiʒ: ſʒ etiā
de aliq̃b⁹ alijs ꝟbi gr̃a Ezec. xlvj. d̃r ſic.
Jn die aũt kalendarũ vitulũ de armēto
immaculatũ. Jn hebraico aũt non ponitˀ
tamin qͦ ſignificat immaculatũ: ſʒ tami
miʒ qͦ eſt plurale hui⁹ nois tamivel ta
H man ⁊ ꝯiungitˀ cũ vitulo in ſingulari: ⁊ ꝑ
hoc nõ importatur aliq̃ pluralitas. Jtē
aliq̃n ꝟba pluralis numeri cõiũguntˀ cũ
noib⁹ ⁊ ꝓnoib⁹ ſingularis numeri. Uer
bi gr̃a Cañ. j. Trahe me poſt te currem⁹
⁊c. Et ſic nõ valet argumētũ: quo ꝯclu-
debatˀ pluralitas ꝑſonaꝝ ex hoc ꝙ noia
diuina coniunguntˀ cũ verbis pluralis
numeri vt vr̃. Et ſic ꝑ iſta predicta loca
ſcripture arguitˀ ꝯ̃ ꝑ̃dicta. Sʒ ꝑ iſta nul
lo mõ infriguntˀ ea q̃ dicta ſunt: q̃r ſm ex
poſitores hebraicos Samuel nõ ſurre-
xit ſolus: ſed Moyſes cũ eo. Dicũt em̃ ꝙ
Samuel ſurrexit tũc nõ ꝟtute magica:
ſed ꝟtute ſeu ꝑmiſſione diuina qͦ dictũ
cõuenit cũ illa opiniõe quā tetigit Aug.
in ep̃l'a ad Simplicianũ: ⁊ habetˀ in glo.
j. Reg. xxviij. Suꝑ locũ illũ dicũt iudei ꝙ
I ſemel. timuit ad diuinũ iudiciũ euocari
ideo rogauit moyſen venire ſecũ: vt eēt
ſibi teſtis ꝙ integre ſeruaſſet legē ab eo
cõſcriptā. Mulier igitˀ phitoniſſa q̃ ſolũ
Samuelē vocauerat videns alium ip̃m

aſſociantem admirans dixit in plurali.
Deos video ⁊c. i. hoies diuinos ⁊ indica
uit modũ ſue viſionis ſauli: lʒ breui⁹ ex
primatˀ. j. Reg. xxviij. Saul aũt nõ q̃ſiuit
niſi de figura ipſi⁹ q̃ primo apparuerat K
⁊ nõ de aſſociante ip̃m. Et ꝓpter hoc q̃-
ſiuit in ſingulari dicēs. Qualis ⁊c. q̃r cũ
ſolo ſamuele volebat loq̃. Et ſic ptʒ ex
dictis doctorũ hebraicorũ qui hũc paſ-
ſum exponunt ꝙ nõ infringitˀ noſtrũ ar
gumentũ ꝑ̃dictũ: ſed ratio firmatˀ magis
q̃r eloim de duobus d̃r. Si aũt dicatˀ ſm
aliā opinionē quā etiā tangit aug. ꝙ nõ
fuit vere ſamuel q̃ apparuit. tunc R̃n-
deo ꝙ duo alij apparuerũt: vʒ demon
cooperans illi mulieri malefice: ⁊ q̃dam
forma repreſentans ſamuelē. Et ꝓpter
hoc dixit ĩ plurali: deos video. Saul aũt
nõ niſi de vno q̃ſiuit Samuele quē voca
ri fecerat. Ad ſcd̃m dicēdũ eſt: ꝙ themi-
mim qͦ ſignificat immaculatos ĩ plura
li: nõ cõiungitˀ cũ vitulo in ſingulari vt
arguitˀ ⁊ male: ſʒ genitiuo pluralis nu-
meri. Nā em̃ habēt variationē caſuum
hebrei ſicut nos: ſed tm̃ variantˀ noia ſm L
ſingularē numerũ ⁊ pluralē. Et eſt ſen
ſus. Jn die aũt kalendarũ vitulũ de ar
mento immaculatorũ. i. de numero illo-
rũ immaculatorũ q̃ ad hoc ſeruabantˀ: fa
ciet ſacrificiũ ⁊c. Ad cui⁹ euidentiā eſt
notandũ ꝙ ex ſtatuto legis in principio
cuiuſlibet mēſis debebat offerri vitulus
vnus immaculat⁹: ⁊ iõ ordinauerũt ſa-
cerdotes ꝙ in vno loco ꝑpetē plũ tales
vituli ſeruarentˀ ſaltem. xij. ad minus: ⁊
de illis ſolũ ad hoc reſeruatis ſemꝑ acci
piebatˀ ille q̃ ĩ ꝑ̃ncipio mēſis ſeu kalēda
rũ qͦ idē ē offerebatˀ. De tali aũt obla-
tione loquitˀ Ezechiel ĩ loco ꝑ̃dicto. ideo
ad hoc denotandũ poſuit themimi ĩ plu
rali: ad innuendum ꝙ vnus de illis de-
bebat offerri. Et ſic ptʒ ꝙ predicta non
infringunt ea q̃ dicta ſunt de hoc noie
Eloim. Propter qͦ antiqui doctores ali
ter nitebantˀ ſoluere dictum argumentũ M
vt patuit ex ꝑ̃dictis. Ad tertiũ ē dicēdũ
ꝙ liber Cañ. a doctoribus hebraicis ex-
ponitˀ de deo ⁊ ſynagoga: ſiue de deo et
eccl'ia ſicut etiā a catholicis. Igitˀ ſʒ eos
illa ꝟba. Trahe ⁊c. ſunt verba ſynago-
ge q̃ d̃r ſpõſa dei. Ideo talis ſpõſa nõ ĩ

vna ſingularis ꝑſona: ſʒ collectio fideliũ
Jdeo ad hoc denotandũ ſubditˀ in plu-
rali. curremus ⁊c. Et iõ hoc ponitˀ ad de
notādũ pluralitatē ꝑſonaꝝ. Et iõ ex hoc
nõ infringitˀ argumētũ de hoc noie Eloi
A ⁊ alij noibus diuinis: etiā de noie dñi te
tragrāmaton: q̃ cõiunguntˀ cũ ꝟbis pl'is
numeri ad denotandũ ibi aliquā plura
litatē ꝑ modũ ꝑ̃dictũ: ſed magis ꝑ hoc di
ciũ argumentũ ꝯfirmatˀ. Jtē nõ ſolũ ar-
guitˀ pluralitas ꝑſonarũ ex hoc nomine
eloim: vt ipſi ſupponunt: dicentes ꝙ in
nitimur baculo arundineo cõfracto: ſʒ
eādē pluralitatē clari⁹ exprimũt ꝓphe-
te ĩ multis locis. Uerbi gr̃a. in pſal. xliiij.
q̃ nõ põt exponi ad literā niſi de xp̃o d̃r.
Sedes tua de⁹ ĩ ſcl'm ſcl'i ⁊c. vſq; deus
tuus. Jn hac authoritate exprimitˀ xp̃s
tanq̃ʒ de⁹ vnctus: q̃r in humana natura
aſſumpta vnct⁹ eſt plenitudine gr̃e. Ex
primitˀ etiā de⁹ vngens ip̃m tanq̃ʒ ꝑſo-
na diſtincta ab ipſo vncto: q̃r ſcriptura
ſacra loquitˀ de ipſo vngēte tanq̃ʒ de alia
ꝑſona. Notandũ etiā ꝙ ex parte dei vn-
gentis duplicatˀ hoc nomē de⁹ cũ d̃r. Un
B xit te de⁹ de⁹ tu⁹ ad denotandũ ꝑſonam
pr̃is ⁊ ſpũſſcti. Et ſic ptʒ ex hac autorita
te pluralitas ꝑſonaꝝ ⁊ diuinitas ipſius
xp̃i. Propter qͦ ad idē ꝓpoſitũ oñden-
dũ iducit iſta. Ap'ls ad Heb. j. Jtē ĩ pſ.
cix. d̃r. Dixit dñs dño meo ⁊c. Et ꝙ ſint
verba pr̃is ad filiũ ptʒ ꝑ tranſlationem
chaldaicā q̃ dicit ſic. Dixit dñs ꝟbo ſuo
ſede a dex. ⁊c. Ptʒ etiā ꝑ id qͦ ſeq̃tˀ in eo
dē pſal. Ex vtero añ luciferũ genui te: q̃r
nõ põt itelligi ꝯpetere niſi filio dei. Per
hoc em̃ qͦ d̃r: de⁹ verbũ ex vtero genitũ
id eſt de ſubſtantia oñditˀ vnitas diuine
eſſentie: q̃r deitas purificari nõ põt. Per
hoc aũt ꝙ d̃r genitus oñditˀ diſtinctio ꝑ-
ſonarũ: q̃r nulla res ſeipſam gignit. Si
militer ꝑ hoc qͦ d̃r: ſede a dextris meis.
Una em̃ ꝑſona nõ d̃r ſedere ad dexteraʒ
ſuiſpſius. Et ſic ex hac autoritate pʒ plu
ralitas ꝑſonarũ ⁊ maxime q̃r hic pſalm⁹
nõ põt exponi ad literā niſi de xp̃o ſicut
declarat Nicolaus de lyra in ep̃l'a ad
Hebr. j. ca. Propter qͦ ſaluator allegat
eam in hoc ſenſu. Mat. xxij. ⁊ Ap'ls vbi
ſ. Jtē pluralitas ꝑſonarũ nõ ſolũ expri-
mitur in ſcripturis veteris teſti ſed etiā

determinata pluralitas vʒ beata trini
tas. Uñ Eſa. xlviij. Non a principio in
abſcondito locutus ſum: ex tempore an
teq̃ʒ fierent vbi eram: ⁊ nunc dñs miſit
me ⁊ ſpũs eius. Jſta ſunt verba dei lo- D
quentis: vt ptʒ ex textu immediate ꝑ̃ce-
dente: ſil'r ex hoc qͦ immediate ſubditˀ.
Hec dixit dñs deus: redēptor tuus ſctũs
iſrael. Jn hac aũt autoritate ꝑ̃miſſa Eſa.
expreſſe loquitˀ de datione legis: q̃ fuit
data in manifeſto: q̃r de die audiente to
to populo vocem dei loquētis. vt patet
Exo. xix. ⁊ xx. Et hoc eſt qͦ d̃r: nõ a prin
cipio in abſcõdito locutus ſum. q̃ñ. ſ. lex
primo fuit data. Et immediate ſubditˀ.
Et nunc miſit me deus ⁊ ſpũs eius. vbi
deus dicit ſe miſſum a deo ⁊ ſpiritu ei⁹.
Nunc autē eſt ita ꝙ inter mittentem et
miſſum ſemꝑ eſt diſtinctio ꝑſonalis. Igi
tur eſt diſtinctio. ꝑſonarũ in diuinis. ſcʒ
trinitas dei mittentis: dei miſſi: ⁊ ſpũs
eius. Deũ aũt miſſum dicimus deũ in-
carnatum. ſ. filiũ. Deũ aũt mittentem ⁊
ſpm̃ eius: dicimus patrē ⁊ ſpiritũſctm̃.
Et ſic ptʒ trinitas ꝑſonarũ. Ad euaden E
dũ aũt iſtud incõueniens rabbi. Salo-
mon adinuenit vnũ mēdaciũ ſuꝑ locũ iſtũ
dicēs: ꝙ oēs ꝓphete fuerũt cũ Moyſe ĩ
mõte ſynai: ⁊ ibi acceperunt ꝓphetias
ſuas ſicut moyſes legē: ſʒ poſtea illas de
nũtiauerũt ppl'o tꝑe a deo determinato
Jdeo dicit ꝙ ꝟba ꝑ̃dicta ſunt ꝟba. Eſa.
ab illo loco ex tꝑe anteq̃ʒ fierēt ⁊c. i. a tē-
pore dationis legis de qua ibi fit ſermo
ibi fui in monte ſynai. ⁊ qͦ ſequitˀ ⁊ nũc
me ⁊c. refertˀ ad tp̃s quo Eſaias miſſus
eſt ad denũtiandũ ppl'o illa q̃ prius ac-
ceperat in mõte ſynai a dño. Sed iſtud
dictũ ptʒ eſſe falſum multipliciter. Nā
immediate ꝑ̃mittitˀ verbũ dñi loquētis
de datione legis. cũ d̃r. Nõ a principio
in abſcõdito locutus ſum: ⁊ immediate
ſequitˀ ex tꝑe anteq̃ʒ ⁊c. Et ſic ex mõ lo-
quēdi ptʒ ꝙ eſt verbũ eiuſdē. Et ſic ptʒ
ꝙ illud ſm verbũ nõ eſt Eſa. ſed ipſius
dei ſicut ⁊ primũ. Qͦ aũt primũ ſit ver- F
bũ dei de datione legis ptʒ ꝑ literā ꝑ̃ce
dentē: q̃r ibi premittitˀ. Ego ſum primus
⁊ ego nouiſſimus qͦ nõ põt dici de Eſa.
Jtē Glo. hebraica q̃ apud illos autenti
ca reputatˀ ſuꝑ illũ locũ. Exo. xxviij. Ego

ſum dñs deus tuus dicit ſic. Si dicis in ſecreto fuit ſermo.ſ.legis nōne iā dictū eſt. Eſa.xlviij.nō a principio in abſcondito ꝛc. Et ſic ptȝ ꝑ iſtā glo.apud eos autēticā ꝙ iſtud verbū Eſaie dꝛ in ꝑſona
G loquētis dei. Et hec de datiōe legis. Itē ſup illud Exo.xix. Venerūt i ſolitudine ſynai: dicit glo.autētica hebꝛaica. Data eſt lex in publico: vt oīs ꝗ voluerit eā recipere recipiat. Et ſequit̄. Et ecce deus ſanctus ꝛ bñdictꝰ dicit. Eſa.xlviij. Nō a principio in occulto ꝛc. vſqꝫ añqꝫ fierent ibi erā. Et idē hr̄ ſup illud Exo.xx. Ego dñs deus tuus. Et ſic ptȝ nō ſolū ex textu ꝓcedēti ꝛ ſequēti: ſȝ etiā ex gl.hebꝛaicis apud iudeos autēticis: ꝙ autoꝛitas ꝓallegata Eſa.a principio ꝛc.nō eſt intelligenda de ipſo Eſaia loquēte in ꝑſona ꝓpꝛia: ſed potiꝰ in ꝑſona dei ꝗ p̄mo dedit legē i mōte ſynai: ꝛ poſtea miſſus eſt in mūdū a deo patre ꝛ ſpū eius ad redēptionē gn̄is humani: ſcdm̄ ꝙ manifeſte exprimit̄ in ꝓdicta autoꝛitate. Et idō i fine eiꝰ ponit̄: hec dicit redēptoꝛ tuꝰ ꝛc.
H Itē ꝙ dicit Eſaiā fuiſſe in mōte ſynai: eſt valde abſurdū: qꝛ Eſaias nōdū erat natꝰ imo fuit natꝰ poſt fere ꝑ.dclxxxvj. annos qꝛ ab egreſſu de egypto vſqꝫ ad iiij.annū regni Salomonis i ꝗ fundatū eſt tēplū fluxerunt anni.cccclxxx.vt hr̄ iij.Reg.vj.ꝛ extunc vſqꝫ ad primū annū Ozie regis Iuda ſub quo cepit Eſa.ꝓphetare fluxerunt.ccvj.anni vt pōt haberi de facili cōputando tēpoꝛa regum inter medioꝛū: reſpiciēdo tertiū ꝛ quartū libꝛos Regum. Si aūt dicit̄ ꝙ Eſaias poſtqꝫ accepit ꝓpheriā in monte ſynai moꝛtuus ſit ꝛ poſtea tp̄e.Ozie ſuſcitatꝰ: illud videt̄ fictū: qꝛ ſacra ſcriptura hoc nullo modo innuit: ſed magis cōtrariuȝ ꝛ maxime qꝛ opoꝛteret ſm̄ eū idem dici de oībus ꝓphetis: vt ptȝ ex ꝓdictis. Si aūt dicit̄ ꝙ aīa Eſaie fuit creata ante coꝛpus ꝛ ſic fuit in mōte ſynai in aīa: nō incoꝛpoꝛe: ꝛ poſtea illa anima fuit cōiūcta coꝛpoꝛi tp̄e Ozie ꝑ viam nature ge-
I nerato ꝛ oꝛganizato: hoc dictū eſt ꝯ ſcripturā. Gen̄.j.ꝛ.ij.ca. Foꝛmauit inqͣt deꝰ hoīeȝ de limo terre ꝛ inſpirauit ꝛc. Ex ꝗ ptȝ ꝙ oꝛganizatio humani coꝛpis ꝓcedit oꝛigine infuſionē aīe. Itē zachꝛ.xij. dicit̄ hec dicit dñs extēdens celos ꝛ fundans terrā ꝛ fingens ſpm̄ hoīs i eo. Ex quo ptȝ ꝙ aīa hoīs creat̄ in ipſo coꝛpe
oꝛganizato. Vñ ꝛ Glo.hebꝛaica ſup locū K
iſtū ſic dicit Creatoꝛ creat aīam cū ꝑfectione figure humani coꝛpoꝛis. Itē arguit̄ ꝯ vtrāqꝫ reſpōſionē ſic: qꝛ ſi Eſaias fuit in monte ſynai tēpoꝛe legis date: ꝛ hoc ſiue in aīa tm̄: ſiue in aīa ꝛ coꝛpoꝛe ſimul: ꝛ ibi accepit ꝓphetiā quā poſtea denūtiauit: ꝛ ſic alij ꝓphete: ſequit̄ ꝙ ſcriptura veteris teſtamenti in magna ꝑte ſit falſa: qꝛ ſepiſſime ꝓphetas accepiſſe ſpm̄ ꝓphetādi de nouo teſtat̄: ſicut ptȝ de heliſeo.iiij.Reg.ij.ꝛ de Ezechiele Ezechiel.j.ꝛ de multis alijs. Silr̄ dicit ꝙ reuelationes ſunt facte ipſis ꝓphetis de his ꝗ ignoꝛabāt vt ptȝ de heliſeo.iiij. Re.iiij.vbi dicit de illa muliere ſunamite. Aīa eiꝰ in amaritudine eſt ꝛ dñs celauit a me. Silr̄ de Daniele idē ptȝ de ꝗ ſcribit̄ Danie.j.ꝙ deus dedit illi itelligētiā viſionū.ꝛ.ij.c.qualr̄ reuelatū ē ei
ſomniū Nabuchodonoſoꝛ ꝛ eius interꝓ- L
tatio.ꝛ.ix.ca.itroducit̄ angelus Gabriel reuelās ei dictū myſteriū hebdomadaꝝ ꝛ in pluribꝰ alijs locis eiuſdē libꝛi ſimile inducit̄. Silr̄ etiā in alijs libꝛis veteris teſtamēti: vt ptȝ intuenti: ꝗ omitto ꝓpter ꝓlixitatē vitādā. Hec aūt oīa ꝛ ſimilia eſſent ſilr̄ falſa ſi ꝓphete accepiſſent ꝓphetias i monte ſynai: qꝛ extunc fuiſſent de oībus illuminati: ſiue fuiſſent ibi in aīa tantū ſiue i aīa: ꝛ coꝛpoꝛe Et ſic ptȝ ꝙ ratio rabbi Salomonis nō ſolū eſt ꝯ totā ſcripturā ꝗ dicit ꝙ aīa nō ꝓcedit coꝛpus: ſed etiā ꝯ totā ſcholā philoſophoꝝ: vt ex ꝓdictis ptȝ. Et ſic ex ꝓdicta autoꝛitate Eſa.trinitas ꝑſonarū ptȝ in diuinis. Ad idē facit illud Eccl'ia.iiij. Funiculus triplex Glo.hebꝛaice Senſus veȝ trini.dei ꝛ vniꝰ nō de facili diſcutit̄. Sȝ hāc glo.antiquā moderni iudei ꝑuerterūt retoꝛquētes hāc trinitatē ad tria diuina attributa.ꝗ ſunt ſapiētia
potētia ꝛ bonitas: ſȝ hoc eſt ſupra iꝓba- M
tū. Idē ptȝ in pſal.xxxij. Verbo dñi celi firmati ſunt ꝛc. Patet igit̄ principalr̄ qualiter pluralitas ꝑſonarū poſſit ꝓbari ꝑ ſcripturā a iudeis receptā ſilr̄ ꝛ trinitas determinata. ¶ Quātū aūt ad tertiū ſciendūȝ eſt ꝙ nulla creatura illi beate trinitati ſimilari vȝ ꝑfecte: ſicut nec vmbꝛa aſſimilat̄ coꝛpoꝛi: nec veſtigium nec imago picta ei cuiꝰ ē imago. Sȝ tn̄ aliqͣlis ſilitudo inuenit̄ i creaturis ſupioꝛi
A bus.ſicut ſm̄ Aug.in ſole tria ꝯſyderant̄ ſcȝ qḋ eſt qḋ lucet: qḋ calet.i.ſubſtantia: radiꝰ: ꝛ caloꝛ. Radiꝰ igit̄ naſcit̄ de ſole: qꝛ filius de pr̄e gn̄at̄: ꝛ caloꝛ ꝓcedit ab vtroqꝫ: qꝛ ſpūſſctūs ſpirat̄ a duobꝰ.i.pr̄e ꝛ filio. Ipſe aūt ſol nō ē ſequela ꝓcedēs ab alio: qꝛ pr̄ nō ē ab alio. Et tn̄ oīa tria ſunt vnꝰ ſol: qꝛ tres ꝑſone ſunt vnꝰ deꝰ. Scdo i creaturis inferioꝛibus ſicut elemēto aque. Sicut eñ fons: riuū: ſic pr̄ filiū generat: ꝛ ſicut fons ꝛ riuus faciunt ſtagnū: ita pr̄ ꝛ filiꝰ generāt ſpm̄ſanctū. Fons aūt ſicut ꝛ pr̄ a nullo ꝓcedit: ꝛ tn̄ locoꝛū triū eſt vna aqua ꝛc. Tertio inuenit̄ in medijs.ſicut in hoīe de quo Aug. in li.de trini.dicit Mens ꝛ notitia eius ꝛ amoꝛ tria qͣdā ſunt mens nouit ſe et amat ſe. Et ipſa mens eſt qͣſi pr̄ notitia ꝓles ꝛ ſpūſſctūs amoꝛ.ꝗ de mēte ꝛ notitia ꝓcedit: dū mens cognoſcēs ſe diligit ſe. Nec eñ poſſet ſe amare niſi cognoſce
B ret. Sȝ ꝓ his aduerte ex.s.Th.j.q.xciij. ar.vij.ꝙ imago trinitatꝭ prioꝛ ꝑncipalr̄ attēdit̄ i mēte ſm̄ actꝰ ꝓut.ſ.ex notitia quā habemꝰ cogitādo interiꝰ verbū foꝛmamus: ꝛ ex hoc pꝛorūpimus in amoꝛē qꝛ diuine ꝑſone diſtingunt̄ ſm̄ ꝓceſſionē verbi a dicēte ꝛ amoꝛis cōnectentis vtrūqꝫ. Verbū aūt in aīa nr̄a ſine actuali cogitatione eſſe nō pōt. Scdario aūt ꝛ qͣſi ex ꝯſequēti pōt attēdi ſm̄ potētias.ſ. memoꝛiā: ꝛ intelligentiā: ꝛ voluntatē: ꝛ ſm̄ habitꝰ ꝓut.ſ.in ꝓdictis actibꝰ ꝟtualiter cōtinent̄. Sȝ tn̄ aduertēdū ē ꝙ exēpla nulla ſufficiūt: nec ingeniū creati cuiꝰuis ꝑſpicacitas ad hoc myſteriū ꝑſcrutādū ꝛ ꝯpꝛehēdēdū. In cuiꝰ ſignū de Aug. legit̄ ꝙ cū libꝛos de trinitate ederet: et ad littus maris cogitabundꝰ deābularet: puerū iuenerit ꝑuo cochleari ex mari ad foſſulā aquā depoꝛtantē. Cūqꝫ Au
C gu.ꝑſcrutaret̄ ꝗdnā facere vellet rn̄diſſe ſe velle mare exhaurire: ꝛ in illa foſſula refundere Aug.irriſum ꝯcitatꝰ: quō inquit fili hoc facere potes cū mare ſit magnū ꝛ foſſa ꝑua: ꝛ cochlear modicū? At ille Faciliꝰ inqͣt hoc mihi eſt: qͣꝫ tibi explere qḋ cogitas.ſ.mare trinitatis i foſſa tui libꝛi ꝑ cochlear tui ingenij ꝯcludere ſtatimqꝫ diſꝑuit. Aſt Aug.deo gr̄as agēs qꝫ verū ille dixiſſet recognouit. Sȝ
qꝛ ingenia nō ſufficiūt: deꝰ hoc myſteriū D
ꝑ infinita miracula aſtruxit ꝗ adhuc vident̄ in ſuis effectibꝰ puta i romani imperij ſubiugatione: iudeoꝝ diſperſione: gentiliū ꝯuerſione ꝛ martyꝛū occiſiōe: ꝛ in multis hmōi: vt de fide dubitare nō poſſit: nec aut inſanꝰ aut vitioſus. His viſis iā exponemꝰ euāgeliū in ꝗ tangūt̄ tria pūcta ꝗ ſunt diſputatio: ſolutio: cōfirmatio. ¶ Quātū ad primū tāgit̄ qͣdā diſputatio inter magiſtrū ꝛ diſcipulū.i. xp̄m ꝛ Nicodemū. Dicit̄ ergo. (Erat ergo hō ex phariſeis) ꝗ erāt qͣdā religioſi qͥ reſurrectionē ꝛ ſpūales ſubſtātias cōfitebant̄: ꝛ qꝛ de hmōi xp̄s loqͣbat̄ ad eiꝰ doctrinā iſte aliqualr̄ fuit diſpoſitus. (Nicodemꝰ noīe ꝑnceps).i.vnus ex ꝑncipibus (iudeoꝛū.) Dicebant̄ aūt iudeo-
rū ꝑncipes vel nobilioꝛes ſeu capita po- E
puli vel certe ipſi iudices ppl'i. Licet aūt vt dicit.s.Tho.xp̄s a principio ad fideȝ ſuā vocare noluerit multos potētes ꝛ ſapiētes.vt innuit Paulꝰ.j.Coꝛ.j.ꝛ hoc ne fides humane potētie aut ſapiētie aſcribere. Tn̄ voluit aliqͦs vocare vt iſtū ne ꝯtēptui haberet̄ tāqꝫ fides ruſticoꝝ (hic) ꝯuerſus ad ꝓdicationē xp̄i (venit ad Ieſum) ſm̄ Aug.plenius inſtruēdus de fidei ſecretis cuiꝰ apta oñſione ſignoꝝ iā rudimēta ꝑceperat (nocte) ꝛ hoc ſm̄ Augu.iudeoꝝ timoꝛe: ne pelleret̄ ex ſynagoga. Sicut tn̄ dicit.ſ.Tho.circa aliquos i ſcriptura ꝯſueuit qͣlitas tp̄is deſcribi: ad inſinuādā ꝯditionē eoꝝ. Venit ꝗ nocte: qꝛ venit ſcia obſcurꝰ: charitate frigidꝰ: ꝛ inimicoꝛū timoꝛe plenꝰ: qꝛ fuit de illis ꝑncipibꝰ de ꝗbus dꝛ Io.xij.ꝙ xp̄m cōfiteri nō audebāt. (Et dixit ei. Rabbi) qḋ latine ſonat magr̄ (ſcimꝰ qꝛ a deo veniſti magr̄).i.ſcimꝰ ꝙ tuū magiſteriū a deo ē
Btūs cuiꝰ magiſteriū a xp̄o: ꝛ nō a burſa vel ambitione eſt. Appellat aut eum F
magr̄m: vt dicit Haymo.qꝛ deū illū non credebat (Nemo eñ pōt: hec ſigna facere ꝗ tu facis: niſi fuerit deꝰ cū eo).i.niſi fuerit amicus dei. Nō tn̄ dicit ſm̄ Chꝛy.

niſi fuerit deus.⁊ hoc iam dicta ratione.
¶Sciēdū eſt aūt ꝙ lʒ miracula nō ſem
ꝑ atteſtēt̄ ſctitati facientis:tñ qñ aliq̄s
G ſe dicit ſctm̄ vt xp̄s q̄ dicebat ſe dei filiū
neceſſario miracula atteſtantur ſctitati
eiꝰ:qꝛ vt dicit.s.tho.ij.Theo.ij.predi-
catoꝛ p̄dicās falſum nō pōt facere mira
culū:qꝛ deꝰ nō pōt eſſe teſtis falſitatis.
In p̄dictis aūt v̄bis ſm mag.hiſt.Nico
demus petit a xp̄o de fide plenꝰ edoce-
ri.Iō ſequit̄(Rn̄dit ieſus ⁊ dixit ei.Amē
amē).i.vere.Sed nullꝰ latinus aut gre-
cus interp̄s pp reuerentiā voluit tranſ
ferre vt dicit.s.Tho.Et vt idē dicit:ſolꝰ
Ioānes id geminat inter euāgeliſtas:qꝛ
ſolus tractat p̄cipal'r ꝑtinētia ad v̄bi
diuinitatē:q̄ cum occultioꝛa ſint maioꝛi
aſſertiōe indigebāt.(Dico tibi niſi quis
renatꝰ fuerit:denuo).ſ.ꝑ baptiſmum
(nō pōt videre regnū dei).i.ſcire ſecreta
eccl'ie ⁊ diuinitatꝭ xp̄i maxime vel nō po
teſt ſaluari:⁊ hoc itellige i noua lege cu
ius eſt baptiſmꝰ ſacr̄m:⁊ extra neceſſi-
H tatis caſum.Ubi em̄ haberi nō poſſit ba
ptiſmꝰ ſufficit volūtas habēdi.Sed vr̄
ꝙ rn̄ſio xp̄i nō ſit ad ꝓpoſitū Nicodemi
Dicit āt.s.Tho.ꝙ Nicodemꝰ cōfitebat̄
xp̄m magiſtrū miracula facere tāq̄ ho-
minē purū:qd̄ xp̄s voluit remouere du-
cendo ip̄m ad cognitionē altioꝛē man-
ſuete.q.d.Non eſt mirū ſi me purū hoiē
credis:qꝛ illa ſecreta diuinitatis nemo
ſcire pōt niſi ſpūalē cognitionē adipiſca
tur.Eſt aūt ſciēdū ſm.s.Tho.ꝙ cū ſit
duplex viſio ſicut et duplex natiuitas.
ſ.coꝛpoꝛalis ⁊ ſpūalis:ſicut viſionē coꝛ-
poꝛalē non hʒ niſi natus.ita nec ſpūalē
niſi renatꝰ.Regeneratio aūt ſpūalis in
lege veteri fuit:ſʒ figuralis:qꝛ vt pʒ Ro.
xiiij.p̄res baptizati ſunt ſub moyſe in
nube ⁊ in mari.In noua aūt eſt manife
ſta:ſed imperfecta:qꝛ renouamur iteriꝰ
per gratiā:ſed non exteriꝰ per incoꝛru-
ptionē:vt pʒ.j.Coꝛ.v.Lu.xviij.q̄ foꝛis ⁊c.
In patria v̄o erit ꝑfecta:qꝛ renouabi-
mur etiā exteriꝰ.In lege igit̄ veteri vi-
I debant hoīes regnū dei.i.myſteria eiꝰ:
ſed impfecte ⁊ a lōge.In noua aūt impꝑ-
fecte.i.per ſpeculū.vt pʒ.j.Coꝛ.xiij.In
patria aūt videbimꝰ ꝑfecte.j.Io.iij.Cū
aūt apparuerit ⁊c.Eſt aūt notandū ſm.
s.Tho.ꝙ in greco nō habet denuo.ſed
anothe.i.deſuper.qd̄ Hier.trāſtulit de-
nuo.vt.ſ.impoꝛtet additionē Chry.aūt
dicit propꝛiū eſſe filij dei naſci deſuper
quātū ad tp̄s:qꝛ ab eterno:⁊ quātū ad
K principiū gn̄atiōis:qꝛ a patre celeſti.Sʒ
qꝛ noſtra regeneratio eſt ad ſilitudinē
gn̄ationis eius.Ideo etiam eſt deſuper
quātū ad tp̄s per eternā p̄deſtinationē.
⁊ quātū ad principiū:qꝛ gr̄a qua rena-
ſcimur eſt donū dei.Hec ex illo virtual'r
Sed iſte nicodemus quāuis magr̄ eſſet
i.doctoꝛ in lege:tñ vt dicit Aug.ſolā no-
uerat carnalē natiuitatē.Ideo de ea ar-
guit dupl'r.ſ.ex etate:⁊ ex q̄ntitate.Un̄ ſe
quit̄.Dicit ad eū Nicodemus.Quō pōt
homo naſci cum ſit ſenex:)vt ego ſum q̄
tñ volo ſaluari.Erat em̄ ſenex ſm Bedā
⁊ de ſe ꝓtulit exēplum(Nunqd̄ pōt in
ventrē matris ſue iteratoītroire:⁊ rena
ſci:)q̄ſi diceret.Iſta ſunt impoſſibilia.
Nō tñ vt dicit Chry.iſta dicit quaſi exci
derit a fide:ſed vt xp̄m ad amplioꝛē do-
L ctrinam ꝓuocet.¶Eſt autē moꝛaliter
ſciendum ꝙ triplex eſt hoīs natiuitas.
Prima eſt naturalis q̄ eſt hoī ad humili
tatem.Un̄ ⁊ puer mox naſcens tria facit
que ſunt nobis ad exēplum humilitatis
Primū eſt:qꝛ naſcit̄ flendo Augu.de ci-
ui.dei.Puer qui naſcit̄ a ploꝛatu inci-
pit:naſcens ꝓphetat qd̄ maloꝝ paſſurꝰ
ſit.Solus qñ natus eſt riſiſſe fert̄ zoꝛoa-
ſtes:⁊ tñ ille riſus mōſtruoſus parū ſibi
pꝛofuit.Fuit em̄ inuentoꝛ artiū magi-
caꝝ.⁊ cum eſſet rex batrianoꝝ a Nino
rege aſſyrioꝝ bello interfectus ē.Scd̄m
qꝛ beſtiarū moꝛe curuus.⁊ quaſi i qua-
tuoꝛ pedibus naſcit̄.ad innuendū ꝙ cū
beſtijs habemus partē vite noſtre cōē.
ſcʒ coꝛpoꝛalē:⁊ ꝙ iumētis ſumus ꝓpter
peccatū cōparati.Tertiū qꝛ mox natus
ponit manū ad os:q̄ſi nobis ad memo-
riā reducēs quid patiamur ꝑ delicto ꝑ
guſtū ꝑpetrato.Scd̄a natiuitas ē ſpūa-
lis ad ſalutē in baptiſmo vbi ſpūſſanctꝰ
tenet locū patris aqua ſanctificata locū
matris:ſʒ v̄bū ſacramentale eſt tāq̄ ſe- M
mē diuinū.de q̄ aug.Accedit v̄bū ad ele
mētū ⁊ fit ſacr̄m.Ter aūt mergit̄ puer i
aqua.lʒ nō ſit neceſſariū:⁊ hoc ad rep̄-
ſentandū vel triduā xp̄i ſepulturā vel
totā trinitatē ibi operantē.Un̄ ⁊ tota tri
nitas ſe manifeſtauit in baptiſmo xp̄i
ad hoc innuendū.ſ.pater in voce:filiꝰ in
carne:ſpūſſctūs in colūba.Tertia eſt ce
leſtis ad beatitudinē qua ſancti viri de
A vtero matris.i.eccleſie nudi tanq̄ egreſ
ſi naſcunt̄ in mundo alio.i.in celo vn̄ q̄
moꝛs ſctōꝝ vocatur natale.Sicut enī
puer ex vtero matris naſcit̄ cum ꝑuene
rit ad debitū cōplementū qꝛ requirit am
plioꝛē locum ad manēdū vberioꝛē cibū
ad veſcēdū liberioꝛē aerem ad reſpiran
dū:⁊ maioꝛem lucē ad videndū.Simil'r
ſancti appetunt naſci in celo:qꝛ eſt locꝰ
capacioꝛ.cū reſpectu eius tota terra ſit
pūctus ſm aſtrologos.Cuius ſignū eſt
ꝙ exiſtentes in ſuperficie terre ita vtun
tur aſtrolabio ac ſi eſſēt in cētro:nullā
ſenſualē dr̄iam inuenientes.Et ibi etiā
habebūt ſacietatem maioꝛē.pſ.Satia-
boꝛ ⁊c.Et aerem liberioꝛē ad reſpiran-
dū qꝛ mō vix poſſunt reſpirare propter
acerbitatē pugne in qua ſunt ⁊ laboꝛāt
Eſa.xxxv.Fugiet doloꝛ ⁊ gemitꝰ.Et ma
ioꝛem lucē ad videndū.qꝛ.ſ.ſe habebūt
B infinitā lucē dei.Apo.xxxj.Claritas dei
illuminabit illā.ſ.ciuitatē ſupnā.Et in-
fra ſe locū luminoſū.Tobie.xiij.Luce
ſplendida fulgebit.Et intra ſe animū il-
luſtratū.Eſa.lj.Implebit ſplendoꝛibus
animā tuā.Et extra ſe coꝛpus gloꝛifica-
tum Mat.xiij.Tunc iuſti fulgebūt ſicut
ſol.¶Quantū ad ſcd̄m tangit̄ ſolutio di
ſputationis q̄ inter xp̄m ⁊ Nicodemum
verſabat̄:cū dicit xp̄s volens expꝛeſſius
declarare ſpūalis natiuitatis modum
(Amē amē dico vobis niſi q̄s renatꝰ fue
rit).i.denuo natꝰ(ex aqua)abluente coꝛ
pus ⁊ ꝯ̄r ſignificāte ablutionē aīe(⁊ ſpū
ſctō)intrinſecꝰ aīā purificāte(nō pōt
introire in regnū dei)hoc aūt intelligunt
de regno eccl'ie triūphātis.qꝛ baptiſmꝰ
eſt neceſſarius ad ſalutē ⁊ de regno ec-
cleſie militātis.qꝛ baptiſmus eſt ianua
ad ſacr̄a percipienda q̄ nullus niſi ba-
C ptizatus licite percipit:⁊ im pꝛimit cha-
racterem quo fideles ab infidelibus ſe-
cernunt̄ vt pʒ ex.s.Thom̄.⁊ alijs theolo
gis.Sed quare homo naſcit̄ ꝑ baptiſmū
qꝛ ſine baptiſmo actu vel ꝓpoſito habi-
to homo nihil eſt in eſſe ſpūali ⁊ dei foꝛ-
mi:ſed per illum tale eſſe acq̄rit ſicut ꝑ
gn̄ationē coꝛpoꝛalē acq̄rit eſſe hūanū.
Un̄ eo mō quo aīa cōparat̄ ad materiā
⁊ potētias.eodē ꝯpat̄ gr̄a quā baptiſmꝰ
cōfert ad aīā ⁊ virtutes:qꝛ aīe dat eſſe
ſpūale:⁊ ab ea fluūt v̄tutes ſicut aīa dat D
coꝛpoꝛi coꝛp̄ale eē:⁊ ab ea fluunt poten
tie ſue.Sed hic.s.Tho.mouet duplicē
q̄ōnē.p̄ma qꝛ antiqui patres ſm hoc nō
eēnt ſalui:ſicut nec baptizati.Et ſoluit
qꝛ fuerūt renati ⁊ baptizati i figura.Ut
p̄t dici ꝙ xp̄s loquit̄ vt doctoꝛ ⁊ inſtitu-
toꝛ noue legis i qua baptiſmꝰ ē neceſſa-
rius ſicut circūciſio neceſſaria fuit in an
tiq̄.Scd̄a qꝛ cū triplex ſit baptiſmꝰ.ſ.flu
minis flaminis ⁊ ſanguis:multos bapti
zatos ſolū duobꝰ vltimis modis vel al-
tero eoꝝ dicimꝰ intraſſe regnū dei.Et ſol
uit.qꝛ tales habuerūt baptiſmū flumi-
nis.i.aq̄ i voto ⁊ ſi nō in actu al's nihil
valeret baptiſmꝰ ſanguinis nec eſſe poſ
ſet baptiſmus flaminis.i.ſpūſſcti.Sed
qꝛ vt ait Haymo p̄dicta myſteria nico-
demꝰ cape nō valebat:iō ex carnali na-
tiuitate dn̄s dat exēpla di.(Qd̄ natū ē ex E
carne).i.hoīe carnal'r gn̄ante(caro ē).i.
acq̄rit ſolū eē carnale(⁊ qd̄ natū ē ex ſpi
ritu ſpūs eſt).i.ꝯſtituit̄ in vita ſpūali et
acq̄rit ſpūale eē(Nō mireris qꝛ dixi tibi
opʒ vos naſci denuo)q̄ſi dicat argumē
ta tua ꝓcedūt de carnali generatione ⁊
ſermo meꝰ eſt de ſpūali.Qd̄ vero ſequit̄
ſm Chry.exponit̄ de ſpū.i.vēto:de quo
ſaluatoꝛ ponit exēplum:⁊ ſm eius mētē
ſic exponitur(Spūs).i.vētus(vbi vult).
i.in loco ad quē inclinat̄ ad ſpirandum
ſumit̄ em̄ hic voluntas ꝑ inclinatione.
(ſpirat).i.flat(⁊ vocē).i.ſonū(eiꝰ audis)
aure coꝛpoꝛis(⁊ nō ſcis vnde veniat).i.
in qua parte mūdi determinate icipiat
(aut quo vadat).i.vbi terminet̄.(Sic eſt
oīs q̄ natꝰ eſt ex ſpū)qꝛ.ſ.eiꝰ pꝛincipiū qd̄
eſt ſpūſſctūs ⁊ eiꝰ finis q̄ eſt eterna felici
tas a nobis ignoꝛat̄.Lʒ aūt in hāc expo
ſitionē Chry.fere oēs greci cōueniāt:vt F
dicit.s.Tho.tñ ꝯtra arguit Aug.volēs
ꝙ non de materiali ſpū.i.vēto exponat̄
dicēs ꝙ talē ſcimꝰ vn̄ veniat aut quo va
dat.Nā ſcimus auſtrum a meridie ad
ſeptentrionem ſpirare:aquilonem ve
ro econuerſo.Ad hoc autem dici poteſt

vt dicit.s.Tho.ꝙ lꝫ in gn̄ali ſciat̄ vnde
aut a quo vent⁹ ſpiret:tn̄ in ſpeciali ne
ſcit̄ motus eius p̄ricipiū aut finis.Scd̄ꝫ
aug.aūt exponit̄ de ſpūſctō ſic(Spirit⁹)
ſanctus(vbi vult ſpirat)q: ſcꝫ vt ait Be
G da.in poteſtate hꝫ cui⁹ coꝛ gratia ſue vi
ſitatiōis illuſtret.Hec ille(Et vocē eius
audis)Ex hoc autē obijcit Chry.contra
expoſitionē aug.quia dominus loq̄bat̄
Nicodemo iꝑfecto.cui vocē ſpūſſancti
audire non cōpetebat Sed ſm.s.Tho.
dicitur ꝙ ſolum ſancti ꝛ perfecti audiūt
vocē ſpūſſancti:qua loquit̄ interius in
coꝛde ſꝫ alia eſt vox eius quia loquit̄ in
ſcripturis vel per p̄dicatoꝛes vel ēt per
habētē ſpm̄ſctm̄.Uox em̄ in ei⁹ q̄ ſpūſan
cto plen⁹ eſt vox eſt ſpūſſancti ſm aug.
ꝛ Bedā quā ꝑcipimus(Et neſcis vn̄ ve
niat aut quo vadat).i.vt dicit Alchuin⁹
nō potes videre qn̄o ſic loquentē intra=
uerit aut inde redierit cum ſit inuiſibi=
lis.Uel ſm Haymo.hoc d̄r q: neſcis:qn̄o
fideles introducat ad fidēꝫ aut ſpē.Uel
ſm.s.Tho.neſcis vnde veniat q: a pa=
tre ꝛ filio qui habitant lucē inacceſſibi=
lē.aut quo vadat.q: ducit ad incognitū
H finē ꝛ eternā ſalutē.Uel ſm eundē:ne=
ſcis vn̄ veniat.i.qn̄o hoiem introeat.aut
quo vadat.i.ad quā perfectionē ducat.
(Sic ē ois q̄ nat⁹ eſt ex ſpū)q:.ſ.naſcitur
inuiſibiliter ſm Haymo.ſicut ꝛ ſpūs eſt
inuiſibilis.Uel id̄o hoc d̄r ſm aug.q: ſi tu
naſcaris ex ſpiritu:ille q̄ adhuc nat⁹ nō
eſt neſcit vn̄ aut quo vadas.Uel ſm.s.
Tho.ſic eſt.Ois q̄ nat⁹ eſt ex ſpū.ſ.ſicut
ſpūſſctūs q: in viro ſpirituali ſunt pro=
prietates ſpūſſcti ſicut.i. carbone accēſo
ꝓprietates ignis.Sūt aūt i eo tres ſpūſ=
ſancti ꝓprietates.Nā primo hꝫ liberta
tē.i.Coꝛin.iij.Ubi ſpūs dn̄i ibi libertas.
q: nō ducitur a ſpū dei niſi ad ſctā.et q:
liberat a ſeruitute legis.Scd̄o q: de eo
iudiciū ſumitur per vocē eius:ad quā
cognoſcitur ſpūalitas eius.Mat.xij.Ex
abūdātia coꝛdis ꝛc.Tertio q: hꝫ originē
occultā ꝛ finē ſil'r.Et hoc vel inquantū
I null⁹ pōt eum dijudicare:ꝛ ipſe oia diju
dicat.i.Coꝛīꝫ.ij.Uel q: neſcit̄ vn̄ veniat
ſpūalis natiuitatis ei⁹ p̄ncipiū grā.ſ.ba
ptiſmalis aut q̄ vadat.i.q̄ dign⁹ efficiat̄.
Hec ex illo virtual'r.(Rn̄dit Nicodem⁹)

nō voto rep̄hēdētis vt ait Haymo.ſꝫ af
fectu diſcētꝫ.Nō ei itelligebat q̄ dicebāt K
ꝛ tn̄ credebat illa ꝟa foꝛe.(¶Qn̄o p̄nt h
fieri?)Sicut aūt dicit Chry.xp̄s aſp̄i⁹ ei
iam loquit̄.nō q̄ſi accuſans hui⁹ viri ne=
q̄tiā ſꝫ inſipiētiā ꝛ ruditatē ſolū.Sequit̄
(Rn̄dit ieſus ꝛ dixit ei.Tu es magr̄ in iſ
rael ꝛ hec ignoꝛas.)Quaſi dicat rep̄hen
ſibilis eſt ignoꝛātia tua.ꝛ h̄ ſm Chry.q:
multe ꝓphetie de hac ſpūali natiuitate
p̄ceſſerant iuxta illud p̄s.Renouabit̄ vt
aq̄le iu.tua ꝛ mlte figure i lege:cui⁹ pe=
ritiā ip̄e ꝓfitebat̄.aug.Quid putamus
dn̄m huic magiſtro iudeoꝝ q̄ſi inſultare
voluiſſe.Uolebat q̄dē ip̄m naſci de ſpū.
Nemo aūt ex ſpū naſcit̄ niſi humilis fue
rit.q: ip̄a hūilitas facit nos naſci de ſpi=
ritu.Ille aūt magiſterio inflatus alicu=
ius momēti eſſe videbat̄.q: doctoꝛ erat
iudeoꝝ.Deponit ergo dn̄s eius ſupbiā
vt poſſit naſci de ſpū.Hec ille.Et inten=
dit ꝙ dn̄s rep̄rehēdit eū nō vt cōfundat
ſed vt ꝑ hūilitatē capacē ſpūritualis do=
ctrine efficiat.Ex his aūt ptꝫ ꝙ in p̄ſen= L
ti euāgelio fit mētio de tribus ꝑſonis di
uinis ꝛ earū appropriatis.¶Sciendū
eſt em̄ ſꝫ doctrinā.s.Tho.i.q.xxxix.arti.
vlt.quod lꝫ potentia:ſapientia:bonitas
conueniant omnibus ꝛ ſingulis ſuppo=
ſitis trinitatis tn̄ potentia q̄ habet rōnē
principij appropriatur patri.Primo q:
eſt principiū nō ſolū creaturarū:ſꝫ etiā
filij ꝛ ſpūſſancti.Et ſcd̄o ne credat̄ impo
tēs ſicut pater terren⁹ rōne ſenectutis.
Et ſapiētia filio.Primo q: eſt verbū in=
tellectus paterni.Et ſcd̄o ne credat̄ in=
ſcius ſicut fili⁹ human⁹ rōne iuuētutis.
Et bonitas que ſcꝫ obiectū amoꝛis ap=
propriat̄ ſpirituiſctō.Prio q: eſt amoꝛ
ꝛ Scd̄o ne credatur īpetuoſus ꝛ violen=
tus:ſicut ſpūs human⁹ exprimit̄ ergo pr̄
cū ſua potētia:cum d̄r:Nemo pōt hec ſi=
gna facere q̄ tu facis niſi fuerit deus cū
eo.Et pſona filij cū ſua ſapiētia.cū d̄r.
Rabbi ſcimus q: a deo veniſti magiſter:
ꝛ pſona ſpiritusſancti cum ſua bonitate M
cum dicit̄.Spiritus vbi vult ſpirat.Nō
enim noſtris meritis:ſꝫ ſua bonitate no
ſtris mētibus illabitur.¶Moraliter aūt
ſciendū eſt quod pater omnipotens per
tria vinci poſſe videtur.Primū eſt ſua

pietas viſceroſa.Hiere.xxxj.Cōturbata
ſunt viſcera mea ſuper eū:miſerans mi=
ſerebor eius.aug.Tardi⁹ vr̄ deo pecca=
toꝛi veniā tradere q̄ꝫ illi accipere.Scd̄ꝫ
A eſt ſua charitas affectuoſa q̄ illū de celo
ad terrā depoſuit.aug.o charitas q̄ꝫ ma
gnas vires habes:deū de celo ad terrā
depoſuiſti.Hec ille Jmo ꝛ crucē aſcen=
dere coegit Luc.xij.Baptiſmo habeo ba
ptizari.ꝛ q̄ꝫo coartoꝛ.ſ.a charitate vſq̄ꝫ
dū perficiat̄.Tertiū ē oratio lachrymo
ſa Ber.o humilis lachryma vincis in=
uincibilē:ꝛ ligas oīpotentē.Sil'r ēt fili⁹
dei ſapiētiſſim⁹ ſcienter p̄mittit ſe a no=
bis decipi.Prio i vēditiōe q: regnū celoꝝ
dat vili p̄tio:vt ap̄lis ꝑ naui ꝛ rhetib⁹:ꝛ
vidue ꝑ duob⁹ minutꝫ:q̄buſdā ꝑ calice
aq̄ frigide.Mat.x.q̄buſdā ꝑ ſola bona
voluntate:aug.Regnum celoꝝ tātū vꝫ
quātū habes.Nihil vilius cū vendit̄:ni
hil charius cum poſſidet̄.Scd̄o in em=
ptione:q: coꝛpus noſtrū emit pretio ſui
ſanguinis.i.Coꝛ.vi.ꝛ aīam noſtrā poſi=
L tione aīe ſue.i.Jo.iij.Ille ꝑ nobis animā
ſuā poſuit:ꝛ per penitētiā noſtrā regno
B celoꝝ Math.iiij.Penitentiā agite ꝛc.
Tertio in cōmutatiōe:q: cōmutat aurū
ſue gratie ꝛ gloꝛie in lutū noſtre opera=
tionis.¶Quātū aūt ad tertiū tāgit̄ con
firmatio ſolutionis.Dn̄s em̄(ſicut dicit
Chry.)imbecillitati ꝯdeſcēdēs.Nicode
mi ſermonē ſuū ex alto facit credibilē.
ſ.ex certiſſima ſua notitia.Et vt ptꝫ ſi=
mul ip̄m rep̄hēdit de tarditate credēdi
cum alijs iudeis:dicēs(Amē amē dico
tibi:q: ꝙ ſcim⁹ nos)ſcꝫ pr̄ fili⁹ ꝛ ſpūſſan
ctus ſm Haymo.Uel ſcimus ego ꝛ ſpiri
tus cuius vocē audis.Uel ſcimus ego ꝛ
renati ex ſpū:puta apoſtoli:ſm Alchui.
(loquimur:ꝛ q̄d vidim⁹).i.certiſſime no
uimus:ſm Chry(hoc teſtamur)verbo ꝛ
miraculis(ꝛ.vos)carnales ꝛ ſuperbi(te
ſtimonium noſtrū non accipitis)creden
do his que docemus.¶Eſt aūt hic mul
tiplex queſtio.Prima qn̄o apoſtoli certiſ
ſima cognitione nouerāt ea que ſunt fi=
dei.Ad hoc dico q̄d duplex eſt certitudo
C Quedā ē certitudo viſiōis q̄ q̄s id̄o cert⁹
eſt q: videt.i.total'r comprehendit ꝑ in=
tellectū ita eſſe:ſicut cert⁹ eſt quilibet ꝙ
totū eſt maius p̄te.Alia ē certitudo ad=

heſionis qua quis eſt cert⁹ de aliquo nō
q: videt ita eē:ſed q: videt ꝛ ſcit illd̄ eſſe
credibile:ꝛ adheret teſtimonio alteri⁹ D
aſſerentis illud eſſe verū.Et ſic in ſcien
tia ſub alternata ſunt certa principia:
ꝛ in fide articuli ipſius fidei quib⁹ fide=
lis aſſentit firmiſſime.Scd̄a eſt qn̄o ea q̄
ſunt fidei vident̄:cū fides ſit de non vi=
ſis ad hoc dico ꝙ hic ponit viſus ꝑ no=
titia certa ſcd̄o mō nō primo:q̄ꝫuis dici
poſſit ꝙ articulos fidei de⁹ ꝛ xp̄s videt
in ſeipſis apoſtoli autē ꝛ alij fideles via
toꝛes nō vident eos in ſeipſis:ſed in ge=
nerali tm̄:ſm.s.Tho.ij.ij.q.i.inquantū
vident eos eſſe credibiles.Tertia qua=
re dicitur:ꝛ teſtimoniū noſtrū non acci=
pitis:cum de Nicodemo conſtet ꝙ erat
fidelis.Ad hoc dicit Theo.ꝙ dn̄s nō lo=
quitur de Nicodemo Sed toto genere
iudeoꝝ:de quo pauci cōparatiue credi
derūt.Uel pōt dici ꝙ iſte Nicodemus a
principio tardus fuerat ad capiendū:ꝛ
credendum:ꝛ nunc ad capiēdum tm̄:ꝛ
ſic non rep̄rehendit̄ de infidelitate:ſed
de ignorantia ꝛ ruditate:vt ſit talis ſen E
ſus.Uos duri eſtis ꝛ tardi ad credendū:
q: eſtis rudes ad capiendū ꝛ tn̄ niſi ca=
piatis aut non creditis:aut tarde ꝛ im=
perfecte creditis.Un̄ ſubditur.(Si ter=
na dixi vobis)puta ſniam de ſpū ꝛ vento
ſm Chry.Uēt⁹ em̄ cū ſit gn̄abilis ꝛ coꝛ=
ruptibilis:n̄ueratur:vt dicit.s.Tho.in=
ter res terrenas.Uel ſm eundē ſentētiā
de ſpirituali gn̄atione que lꝫ ſit celeſtis
ꝛ ſpūalis rōne principij ſanctificantis
ꝛ rōne doni dati:q: ibi datur ſpūſſctūs
tamē eſt terrena rōne ſubiecti:q: hō ter
renus eſt que ibi naſcitur.Uel ſm Aug.
terrena appellat coꝛpus ſuum de quo
dixerat.Soluite templū hoc ꝛc.(Et non
creditis) niſi tarde ꝛ impfecte:eo ꝙ iſta
rōne ruditatis nō capiatis in gn̄ali eſſe
incredibilia(qn̄o ſi dixero vobis celeſtia
credetis) que ſunt ad capiendū altioꝛa.
Accipiunt̄ aūt hic celeſtia aliqua ꝯ poſi F
ta ſupradictis terrenis:puta ꝯ ſniā de
ſpū ſenſibili.i.vēto alta ꝛ magna q̄ dici
poſſūt de ſpiratiōe ſpūſſcti:ꝯtra ꝟo gn̄a
tione terrenā ea q̄ de eterna filij gn̄atio
ne dicunt̄:ꝛ contra poteſtatē reſuſcitā=
di coꝛpus moꝛtuum:ea que de poteſta=

te dei dici poſſunt in ſubita omniū an=
nihilatione ⁊ repatione: et in ꝯuerſione
ſubſtātie panis in corpus xp̄i: ⁊ in vnio
ne pſonali hūanitatis ad diuinitatē: et
hmōi. Deinde ſaluator: ſm Augu. lib. de
G baptiſmo paruulorū: reprehēſa ſupbia
⁊ tarditate Nicodemi: directe vult ſatiſ
facere q̄ſtioni eius qua q̄ſiuit. Quō pñt
hec fieri ⁊ hoc facit aſſignādo cauſas q̄=
bus ſpūalis regeneratio hꝫ efficaciam:
q̄ ſunt due vt dicit. s. Tho. ſ. myſterium
incarnationis et myſteriū paſſionis xp̄i.
Quō eñ Nicodemi ſic dꝫ itelligi. vt dicit
s. Tho. Quō poſſunt hec fieri. ſ. vt aliq̄d
de occulto celorū veniat: aut in occultuꝫ
celorū conſcendat: qꝛ dicis occultum eſſe
principiū ⁊ finē ſpiritualis generatiōis.
Occulta eñ ſunt nobis q̄ ſunt in celis.
Unde dñs anteq̄ ſatiſfaceret queſtioni:
hūc eius intellectū aperuit dicēs quō ſi
dixero celeſtia credetis? Et ſtatim inci=
pit oñdere cuius ſit ꝓprium in celū aſcē
dere. Ad intellectū autē ſequētiū ſcien=
dū eſt ꝙ filiū hoīs deſcendiſſe de celo ſic
intellexit Ualentinus: quaſi corpus ſuū
de celo portauerit. Et ſimiliter dicit illū
eſſe in celo, i. in corpore de natura celeſti
ſed hoc eſt expreſſe cōtra apoſtolū dicen
H tē eū factū ex ſemine Dauid ſm carneꝫ:
ad Roma. j. Orige. No dixit hoc eſſe quia
anima eius deſcendit de celo. Fuit eñ
vt ait aīa eius ſimul ab initio creata cū
alijs: ⁊ prius vnita verbo: deinde de ce=
lo deſcendēs carnē aſſumpſit. Et hoc di=
cit qꝛ credit omnes aīas ⁊ ſpūales ſub=
ſtātias equales eſſe creatas. ⁊ ſm diuer
ſitatē meritorū ſuorū diuerſis corporib⁹
fuiſſe alligatas. ¶ Sed ꝯ hoc eſt qꝛ apl's
Ro. ix. dicit de Jacob ⁊ Eſau. exiſtētibus
in vtero: ꝙ adhuc nihil boni aut mali
egerant. quō g̃ ille aīe añ peccauerāt q̄
corpib⁹ vnirent̄. Simul ergo creat̄ ani
ma ⁊ infunditur corpori cui nō p̄exiſtit.
Dicēdū eſt ergo ꝙ cū in xp̄o ſit tm̄ vna p
ſona ſubſiſtēs in duabus naturis de ea
dicuntur ptinētia ad diuerſas naturas,
I ita ꝙ idē crucifixus eſt ⁊ creauit mūduꝫ
⁊ filius hominis ⁊ dei vnus eſt Quia er
go deus deſcendit de celo: dr̄ etiā ſm. s.
Tho. filius hoīs deſcēdiſſe de celo ⁊ hoc
ſm naturā diuinā nō mutādo locum qꝛ

vbiq̄ eſt ſed per nouū effectuꝫ nouo mō
eſſendi in hoc mūdo ſcꝫ p aſſumptioneꝫ
humanitatis. Uel vt dicit Hilari⁹: deſcē
dit de celo q̄ ad corpus nō rōne materie
ſꝫ rōne cauſe efficiētis: qꝛ non virili ſemi
ne: ſed celeſti v̄tute formatus eſt. ¶ Sciē K
dū eſt etiaꝫ ꝙ iſta ꝓpoſitio: nullus p̄ter
xp̄m aſcēdit in celū: eſt vera in multipli
ci ſenſu. Primo vt intelligat̄ ꝙ añ paſſio
nem xp̄i nemo potuit aſcendere in celuꝫ
vel ibi eſſe p̄ter ipſum: qꝛ humano gene
ri celū clauſum erat. Scd̄o vt intelligat̄
virtute ꝓpria. Tertio ſm. s. Tho. vt per
xp̄m nō accipiamus ſolū caput: ſꝫ caput
⁊ mēbra q̄ cū capite aſcēdunt. Sunt aūt
mēbra xp̄i oēs electi. Dr̄ g̃. (Nemo aſcē
dit in celū niſi q̄ deſcēdit de celo) mō p̄di
cto (filius hoīs). i. ipſe xp̄s qui ſic ſe vocat
cauſa humilitatis ſꝫ Aug. (q̄ eſt in celo)
rōne deitatis. Sed quō ex his rñdet̄ Ni
codemo? Dico ꝙ optime rñdet̄. Nā ſal=
uator dixerat generationē ſm ſpm̄ habe
re occultū principiū ⁊ finē. Et qꝛ q̄ſierat
Nicodem⁹: quō hoc fieri poſſit: rñdet ꝙ
celeſti virtute hō regenerat̄ ad celeſtem
vitā: ⁊ vtrūq̄ eoꝝ tā celeſtis virtus q̄ ce L
leſtis vita occultū eſt. Deinde etiā ſub=
iungit de paſſione ſua cui⁹ occulta v̄tu=
te operat̄ baptiſmus ⁊ generat̄ hō ſpūa
liter dicēs (Et ſicut moyſes exaltauit ſer
pentē) eneum (in deſerto) eleuās illū in
altū ſuper palum. Sicut eñ habet̄ Nu=
meri. xxj. populo iſrael pcuſſo frequēter
a ſerpentib⁹: mādato dei moyſes ſerpen
tem eneū fecit quē eleuatū aſpiciētes ſa
nabant̄ Et fuit figura crucifixi q̄ appa=
ruit ſerpens immolatus in cruce. ⁊ non
erat ſicut ille ſpēs videbat̄: ⁊ veneno ca
rebat. Uñ vt ibi dr̄. fuit poſitus in ſignū,
(Sic exaltari.) in cruce (opꝫ filium hoīs)
Scd̄m Chry. iō nō dicit pēdere opꝫ filiū
hoīs, ſꝫ exaltari: qꝛ honeſti⁹ hoc videbat̄
audiētibus cōdeſcendēs. Scd̄o vt oſtēderet
hoc congruere ſue figure, in qua nomi=
ne exaltatiōis ſeu eleuatiōis vtitur ſcri
ptura. Tertio vt oñdat ſe volūtarie ad M
paſſionē veniſſe vñ multa naſcit̄ ſal⁹ no
bis: ⁊ exaltato xp̄o (vt omnis q̄ credit in
ipſum) p motū. ſ. ſpei ⁊ charitatis tēdē=
do in ipm̄ (nō poterat eterna morte: ſed
habet vitā) nō corporalem tm̄ ſed (eter=

nā). Aſſimilat aūt ſe xp̄s ſerpēti. imo aſſi
milauit eū deus per moyſen. Primo qꝛ
lꝫ nō fuerit ſerpēs p veneum peccati: tñ
videbat̄ ſerpēs qꝛ venit i ſilitudinē car
A nis pcti vt dr̄ Ro. viij. Scd̄o qꝛ ſicut de
ſerpēte venenū ⁊ tyriaca cōtra venenū
fit, ita facto veneno de ſerpēte diabolo
deus voluit fieri ſerpēs vt fieret tyriaca
cōtra venenū diaboli. In cuius ſignum
Exo. vij. ſerpēs moyſi deuorauit ſerpen
tes magorū Tertio qꝛ ſerpēs cū magna
cuſtodia obſeruat oua. Que cū non indi
geant foueri: tñ eſt ſemp circa ea ne ledē
tur ab aliquo. Et ſilr̄ xp̄s ſemp cuſtodit
ſuos Matt. vlti. Ecce ego vobiſcum ſum
vſq̄ ad conſummationē ſeculi. Quarto
ſerpens per arctū foramen expoliat vete
rem pellē vt induat nouā. Similiter xp̄s
per foramē mortis venit ad ſtolā immor
talitatis. Lu. vlti. Oportebat xp̄m pati
⁊c. Quinto ſerpēs obturat aures ne au=
diat vocem incantantis. Et ſilr̄ xp̄s ne
audiret voceꝫ demonis tētātis: vel quo
B tidie nos apud deū accuſantis. Apo. xij.
Proiectus eſt accuſator. Dicit̄ aūt ene⁹
primo: qꝛ tunſionib⁹ paſſionū expoliri
potuit ſed nō confringi. Scd̄o qꝛ es non
eſt vnius nature metalline: ſed pluriuꝫ.
ſicut ⁊ xp̄s q̄ diuinā habet ⁊ humanam.
Tertio ꝓpter ſonoritatē predicationis.
Eſt aūt notandū ꝙ cū dr̄. ⁊ teſtimonium
noſtrū non accipitis in hoc ingratitudo
humana notat̄. Oīa eñ q̄ mētiri nō poſ=
ſunt perhibuerunt teſtimoniū de hac ve
ritate ꝙ deus eſt trinus ⁊ vn⁹. ſ. ipe de⁹:
vt patuit ſupra. Et ipe xp̄s Mat. vlt. Ba
ptizantes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſ
ſcti. Et angeli dicētes. Sāctus: ſctūs: ſan
ctus. Et ꝓphete illuminati a deo Et tñ h̄
teſtimoniū multi maxime iudei nō acci
piūt. Et tñ iſta fides deuote recepta va=
let p̄io ad demonū expulſionē. Nā cum
notario fidei apud Cōſtātinopolim du=
cto a mago ad locum reſidentie demo=
nū: vnus eoꝝ ſedens in throno dixiſſet ſi
vellet ſeru⁹ eſſe ſu⁹. Et rñdiſſet ſe ſeruū
trinitatis: ⁊ ſe ſignaſſet: oēs demones au
C fugerunt. Et ſcd̄o ad tribulationū ꝓpul
ſionē. Nā ſicut dr̄ Dam̄. li. iiij. Cū apud
Cōſtantinopolim tpe grauis peſtilētie
raptus in celū audiuiſſet ab āgelis de=

cantari. Sctē deus: ſctē fortis: ſctē ⁊ mi=
ſericors ſaluator miſerere nobis. ⁊ rediēs
corā pp̄lo decātaſſet. ceſſauit oīs morta
litas. Tertio ad maloꝝ ꝯfuſionē ⁊ ꝯuer=
ſionē. Nā cū q̄dā legatus vir ſanct⁹ p̄ce D
piſſet epm̄ ſimoniacū decātare glīa pr̄i
⁊c. rogans deū ſi erat ſimoniac⁹ ꝙ ſpm̄
ſctm̄ cui fecerat iniuriā nō poſſet nomi=
nare. ita factū ē. Et ſic ille dp̄hēſus pctm̄
ſuum humiliter recognouit et penituit.

¶ In die corporis chriſti.
¶ Textus euang. Jo. c. vj.

Caro mea vere eſt cibus
⁊ ſāguis me⁹ vere ē pot⁹
Qui māducat meā carnē
et bibit meum ſanguinē:
in me manet ⁊ ego in eo. Sicut mi=
ſit me viuēs pr̄: ⁊ ego viuo propter
patrem. Et qui māducat me: et ipe
viuet ꝓpter me. Hic ē panis qui de
celo deſcendit. Non ſicut māduca= E
uerūt patres veſtri māna: ⁊ mortui
ſunt. Qui manducat hunc panem
viuet in eternum.

Caro mea vere eſt cibus ⁊c.
Jo. vj. Quia ſacr̄m euchari=
ſtie nō pōt hūana ligua ex=
plicari: neq̄ hūano ingenio
cōprehendi: iō pauca de ipſo
tractabim⁹: remittēs ꝓ alijs ad. s. Tho.
iij. q. xxxvij. ⁊. iiij. di. vij. ¶ Quātū ad p̄=
ſens ptinet hoc ſolū volo declarare quō
corpus xp̄i manēs in celo eſt in terra ſub
parua q̄titate: ⁊ in multis locis ſimul.
¶ Sciēdū eſt ergo. p̄io ꝙ itellect⁹ intel
ligit ꝙ corpus qd̄ mutat̄ de colore in co=
lorē. puta de albo i nigrū: aliud eſt ab al
lio colore ⁊ nigro eo ꝙ ipm̄ corp⁹ manet:
⁊ colores mutant̄ ſeu trāſeunt. Et eodē
mō itelligere opꝫ ꝙ ſubſtantia eſt aliud
a quātitate qꝛ eadē ſubſtantia mutatur
de pua in magnā quātitatē: ⁊ ecōuerſo.
ſicut ptꝫ in lactis ebulitione ⁊ cōmixtio=
ne farine. Hoc eſt ergo fundamentū ma F
gnū in iſta materia intelligere ꝙ ſubſtā
tia nō eſt ſua quātitas ſed aliud ab ea.
Et qꝛ ſicut res habet ab albedine ꝙ ſit
alba ita hꝫ a quātitate ꝙ ſit quāta: ⁊ di=

uiſibilis et magna et parua. iō ſicut ſine
albedine res nō eſt alba ita ſine quāti-
tate ſubſtātia nō eſt magna neqꝫ parua
G ſꝫ eſt īdiuiſibilis. vt dicit Ariſt. i. li. Phy.
Subſtātia ergo corporis xp̄i conſydera
ta ſine ſua quantitate eſt indiuiſibilis.
¶Sciēdū eſt ſcdo ꝙ inter agens creatū
⁊ increatū iſta eſt differētia ꝙ agēs crea
tū nunꝗ̄ facit naturā: ſꝫ ſemꝑ illā in oī
ſua actiōe p̄ſupponit: ⁊ eā trāſmutat de
forma in formā. Vn̄ eſt cā ſolū forme ⁊ cō
ſequēter ꝯpoſiti: nō aūt materie ſicut vi
demus ꝙ ignis nō facit ligna ſꝫ illa cō-
uertit in ignē. ita ꝙ materia q̄ priꝰ erat
ſub forma lignoꝝ eadem trāſmutat̄: ⁊
poſtea ſit ſub forma ignis ⁊ nō ē ab igne
facta: ſꝫ p̄ſuppoſita. agēs vero increatū
eſt cā non ſolū forme: ſꝫ etiā materie. Ex
hac differētia ſequit̄ alia. q2 agens crea-
tū nō pōt totū ī totū ꝯuertere: ſed ꝯuer-
tit ſolū ſm̄ partē: ſicut ignis nō ꝯuertit
totū lignū q̄ꝫtum ad materiā ⁊ formam
H in ignē ſed ꝯuertit ſoluꝫ formā ad hunc
ſenſum ꝙ abiecta forma ligni inducit
formā ignis. Sed agens increatū totum
tranſmutare poteſt in totū. Ad verba er
go conſecrationis in hoc ſacramēto: deꝰ
ſubſtātiā panis totā quo ad materiaꝫ ⁊
formā ꝯuertit in corpus xp̄i: ⁊ tn̄ quan-
titas panis nō ꝯuertitur in quātitatem
xp̄i: ſed manet ſubſiſtēs virtute dei ſine
oī ſubſtātia. Corpꝰ ergo xp̄i eſt ſub quā-
titate panis nō q2 ſit motū de celo: ſed q2
ſubſtātia panis q̄ erat ſub tali quātitate
eſt effecta corpus xp̄i. Et q2 poteſt deus
paruū et magnum panē ſic conuertere:
poteſt etiā eſſe corpꝰ xp̄i ſub magis aut
parua panis vel hoſtie quātitate. Et ſi-
militer q2 ſimul deus pōt duos aut mil-
le panes ꝯuertere: poteſt ſimul ſub mul
tis quantitatibus eſſe iſto modo. ſ. ſm̄ ꝙ
aliquid dicit̄ eſſe ſub illa quantitate ſub
qua erat aliquid qđ eſt ꝯuerſum in ip̄ꝫ.
Vn̄ iſto modo deus poſſet ſubſtantiā ce-
li ponere ſub quantitate grani milij. ſ. ſi
ſubſtantiā milij ꝯuerteret in ſubſtātiaꝫ
I celi. Dicamus ergo (Caro mea vere eſt ci
bus). i. vere ſumit̄ ſub ſpecie cibi. i. panis
q̄ vere in carnē meā eſt conuerſus (⁊ ſan
guis meus vere eſt potus). i. vere ſumit̄
ſub ſpecie potus. i. vini: qđ vere in ſan-
guinem meū eſt ꝑ ꝯſecrationē mutatuꝫ.
Notāter đr vere. Primo ſm̄ Chry. vt in-
telligāt̄ iſta nō eſſe dicta ꝑabolice vel
ſimilitudinarie. ſed realiter ⁊ vere ita eſ
ſe. Secūdo ſm̄ eundem: vt intelligat̄ ca-
ro iſta eſſe cibꝰ aīe nō corꝑis. Tertio ſꝫ K
Aug. quia cū cibꝰ ſumat̄ ad ſuſtentandū
vitā excluſa fame ⁊ ſiti. nullus cibꝰ vel
potus hoc v̄e facit preter iſtū q̄ hoīes im
mortales efficit. Nō ſit aūt mētio de oſſi-
bus ⁊ neruis q̄ꝫuis ſint in iſto ſacramen
to: q2 nō conſueuerūt ita venire in cibuꝫ
hoīs (Qui manducat meā carnē ⁊ bibit
meū ſanguinem) Ex hoc videtur ꝙ ſub
vtraqꝫ ſpecie ſit cōicandū. Unde et alibi
đr. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs
⁊ biberitis eius ſanguinē: nō habebitis
vitā in vobis. Ad hoc dicit. s. Tho. iij. q.
lxxx. ꝙ licitū eſt cōicare ſub ſpecie panis
tm̄ quātū eſt ex parte cōicandis: in quo
dꝫ eſſe cautela nequid ſanguinis effun-
dat̄: quod facile poſſet accidere in tanta
multitudine chriſtiani populi: in q̄ mul-
ti ſunt īdiſcreti. Licitū īquātū eſt ꝓpter L
periculū effuſiōis. Et ſcdo q2 ꝑfectio hu-
ius ſacri nō ꝯſiſtit in vſu ſed in cōſecra-
tione. Et tertio q2 ſacerdos ex ꝑſona oīū
vtrūqꝫ offert. Quantū autē eſt ex parte
ſacramenti ſecus eſt q2 ꝑficit̄ in vtro-
qꝫ ideo ad illum ad quem ſpectat ꝑfice-
re ſacr̄m: ſpectat etiaꝫ vtrūqꝫ ſumere id
eſt ad ſacerdotem. Hec ex illo. Ad id v̄o
qđ đr. Niſi manducaueritis carnē ⁊c. di
cit idem ſuper Jo. ſic. Si hec ſn̄ia de ſpi
rituali manducatione intelligat̄ dubiū
nō habet. quicūqꝫ eīm participat de eccle
ſiaſtica vnitate ſiue q̄cūqꝫ eſt ī charitate
ſuſcipit ſp̄ualiter ſacr̄m ſub vtraqꝫ ſpe-
cie. Qui v̄o ſp̄ualiter nō manducat ⁊ bi-
bit ſine charitate ⁊ ꝯn̄r ſine vita ſpiritua
li eſt. Si aūt intelligat̄ de mādueatione
ſacrāli. qua ſcꝫ ip̄e ſpecies ſuſcipiuntur
eſt dubium. q2 videbit̄ eſſe de neceſſita-
te ſalutis ſuſcipere corpus xp̄i ſicut ⁊ ba
ptizari: qđ greci ꝯcedunt: euchariſtiam
pueris baptizatis exhibentes: habētes
ꝓ ſe dictuꝫ Dionyſij dicentis: ꝙ ꝑceptio
cuiuſlibet ſacramenti debet cōſummari M
in cōione euchariſtie. Sed Dionyſiꝰ lo-
quit̄ de adultis q̄ poſſunt habere actua
lē deuotionē que ad euchariſtiā requiri
tur. Dicēdū eſt ergo ꝙ baptiſmus eſt ne
ceſſarius q̄ ad adultos ſm̄ votū. quo ad
alios aūt ſm̄ actū. Euchariſtia v̄o nul-
li eſt de neceſſitate ſalutis quo ad actuꝫ.
Nā reꝫ huius ſacri adulti h̄re p̄nt voto
A ꝓprio pueri v̄o voto eccl̄ie qđ eis cōicat̄
in baptiſmo. ¶Sed ꝯ: q2 ſm̄ hoc videbi
tur ꝙ etiā ſumptio ſanguinis ſm̄ votuꝫ
erit de neceſſitate ſalutis. qđ eſt ꝯ̄ cōſue
tudinē aliquarum eccl̄iarū. in q̄bus ſo-
lus ſacerdos ſub vtraqꝫ ſpecie cōmuni-
cat. Ad hoc dicit ꝙ antiq̄tus oēs cōica-
bant ſub vtraqꝫ ſpecie: qđ adhuc in qui-
buſdā eccl̄ijs ſeruat̄: vt etiaꝫ miniſtri al
taris cōicent ſub vtraqꝫ ſpecie ſed in ali-
quibus alijs ſeruat̄ vt ſolus ſacerdos cō
municet ſanguini propter periculū effu
ſionis. Nec tn̄ eſt contra ſententiā domi
ni: q2 cōicans corpori cōicat etiam ſan-
guini: q2 ſub ſpecie panis eſt corpus ex
vi ſacramenti ⁊ ſanguis ex cōcomitātia.
Hec ex illo vbi. s. quibuſdam additis ex
dictis eius aliunde. Eſt aūt notandum
ꝙ nullibi inuenire poſſum ꝙ eccleſia or
dinauerit ſub vnica ſpecie eſſe cōicandū
ſed conſuetudo eſt q̄ paſſim ſic obtinuit.
Dicūt aūt aliqui ꝙ cuꝫ aliqua res eſt de
B ſe laudabilis: lꝫ ꝯſuetudo poſſit deobli-
gare ab illa: nō tn̄ obligat ad oppoſitū.
ſicut ꝯſuetudo excuſat me ſi non cōmuni
co omni die vel omni die feſto vt cōſue-
uerūt xp̄iani: nō tn̄ obligat me ad oppo-
ſitū quin poſſim omni die cōicare. Cum
ergo cōicare ſub vtraqꝫ ſpecie ſit lauda-
bile: conſuetudo nō videtur ad oppoſitū
obligare. Et ideo ſi laicus ex deuotione
cōicet ſub vtraqꝫ ſpecie ceſſante ꝑiculo
effuſionis ⁊ oī falſo iudicio quo ad fidē:
dicūt ꝙ nō peccat mortaliter: imo forte
laudabiliter agit. Si eīm ī eccl̄ia fuiſſent
oēs cōicandi diſcreti ⁊ tāta fuiſſet ſacer
dotū copia vt pauci ſimul cōicare potuiſ
ſent ad libituꝫ: nunꝗ̄ fuiſſet introducta
iſta cōſuetudo quā cernimꝰ. Mihi auteꝫ
videt̄ ꝙ iſta res habeat ſpeciē mali ⁊ for
te ꝙ mortaliter peccat communicās ſic
actiue ⁊ paſſiue: q2 etiā ſi ſit aliq̄d de ſe
C laudabile: tn̄ conſuetudo eccleſie obliga
re poteſt ad oppoſitū: q̄n̄ illud oppoſituꝫ
nō eſt pctm̄. Et ꝓbatio huius eſt: q2 ſm̄
s. Tho. in. iiij. eccl̄ia aliq̄n̄ ad extinguen-
dam quandā hereſim obligauit ad cele-
brādū aliquāto tꝑe in fermētato: q̄ obli-
gatio videt̄ fuiſſe ꝑ ꝯſuetudinē. Et eodē
modo poteſt ex rōnabili cauſa ordinare
per ſtatutū vel ꝑ ꝯſuetudinē ꝙ ſub alte-
ra tm̄ ſpecie cōicet̄. Dicere aūt ꝙ ꝯſuetu D
do nō poſſit ad hoc ligare ē dicere ꝙ nec
ſtatutū ligare poſſit: q2 eq̄ ꝑ ſtatutū et ꝯ
ſuetudinē p̄nceps p̄t ꝯdere legē (In me
manet: ⁊ ego in illo.) Per hec aūt v̄ba ex
ponit dn̄s ſm̄ Aug. q̄d ſit eiꝰ corpus mā-
ducare. Māducare in. ſ. ſp̄ualiter q̄ ma-
net in xp̄o ꝑ fidē charitate formatā. Qui
v̄o nō ſic manet in xp̄o nō māducat. Nō
tn̄ iſta itelligunt̄ ſꝫ eūdē de his q̄ ſacra-
liter tm̄ māducāt. i. q̄ ſuſcipiūt q̄dē ſacr̄ꝫ
ſꝫ tn̄ nō ſunt in charitate. Vel ſm̄ Chry.
in his v̄bis vult dn̄s declarare qđ ante
dixerat: ꝙ māducātes hūc panē haberēt
vitam eternā. Nā qui manet in xp̄o vi-
uēte viuit. Jō ſubdit̄. (Sicut miſit me vi-
uens pater ⁊ ego viuo propter patrem)
inq̄ꝫtum deus. quia ab eo habeo deitatē
⁊ vitam: et ſimiliter inq̄ꝫtum homo. quia
viuo in perſona diuini verbi quam pa-
ter producit [Et qui manducat me] ſa-
cramentaliter et ſpiritualiter: vel ſaltē E
ſp̄ualiter tm̄ [et ip̄e viuet ꝓpter me] q2
ſcꝫ talis efficit̄ mēbrum xp̄i: ⁊ vnitur fon
ti totius vite. [Hic eſt panis] ſcilicet ca-
ro mea [qui de celo deſcendit] quia ſcili-
cet non ſemine virili: ſed celeſti virtute
ꝓpagata eſt. vt dicit Hila. [Non] ſup
ple manducatur hic panis. [ſicut man-
ducauerūt patres v̄ri manna: ⁊ mortui
ſunt] morte tꝑali ⁊ eterna ſm̄ Augu. qđ
nō de oībus ſꝫ de q̄buſdā intelligo. Nā
⁊ moyſes ī deſerto mortuꝰ eſt morte tꝑa-
li: ſꝫ nō eterna. [Qui māducauerit hūc
panē] modo p̄dicto: q̄ eſt veritas: ⁊ non
vmbra vt manna [viuet in eternū] vita
gratie et glīe q̄ꝫuis moriat̄ vita nature.
Et intellige de māducāte ꝑſeueranter
ita ꝙ interruptio nō interueniat: que in
terruptio eſt ꝑ mortale peccatum. ¶Eſt
aūt ſciendum ꝙ hoc ſacramentum fuit
inſtitutū. Prīo ī recordationē dn̄ice paſ
ſionis: vt ptꝫ Luc. xxij. Et ſecundo in ſi- F
gnū precipue dilectionis. Naꝫ magnus
amor eſt dare ſua: maior dare ſuos ſꝫ ma
ximꝰ dare ſe. Dādo aūt ſe magnꝰ amor

eſt dare ſe in fratrẽ ⁊ ſociũ: vt xp̃s ꝑ in=
carnationẽ ⁊ maior cũ hoc dare ſe i ma=
giſtrũ ꝑ p̃dicationẽ: ⁊ adhuc maior i exẽ
plũ ꝑ cõuerſationẽ: ⁊ adhuc maior in p̃=
G tiũ ꝑ paſſionẽ: ⁊ maximꝰ dare ſe in ci=
buꝫ ꝑ ſacrã cõionẽ. Nã in alijs donũ eſt
aliquo mõ diuiſum ab eo cui daꝛ: ſed ex
cibo ⁊ cibato fit vnũ indiuiſum. Vñ amã
tes tunc ſumme cõſueuerunt exprimere
amorẽ ſuũ: cũ dicũt: darẽ ei de carnibus
meis ad mãducãdũ: ⁊ de ſanguine ad
bibendũ. ¶ Tertio inſtitutũ eſt in robur
confirmationis: quia ſicut panis corpꝰ:
ita euchariſtia animã cõfortat. Quarto
in nutrimentũ vite ſpiritualis: iuxta il=
lud Joan. vj. Niſi manducaueritis car
nẽ filij hominis ⁊c. Quinto in viaticum
peregrinationis: vt patet in figura pa=
nis quo refectus eſt Helias. iij. Reg. xix.
Sexto in pignus ⁊ arram eterne heredi
tatis: iuxta illud Mat. vlti. Ecce ego vo
biſcum ſum vſq; ad cõſummationẽ ſe=
culi. Septimo in ſatiſfactionẽ pro pctis
Si aũt dꝫ digne ſumi: opꝫ ꝙ comedaꝛ:
eo mõ quo agnꝰ paſchalis q̃ figura eius
fuit. Ut igitur comedẽdo declinetꝛ a ma=
H lo: ⁊ fiat bonũ: debet primo comedi a cir
cũciſis per veteris cõuerſationis aboli=
tionẽ. j. Cor. v. Epulemur nõ in fermen
to veteri. Fermentũ eñi eſt maſſa corru
pta: ⁊ Scdo cũ lactucis agreſtibꝰ ꝑ ama
rã contritionẽ. Job. iij. Anteq̃ comedã
ſuſpiro. Et tertio cũ panibꝰ azymis per
cõſcientie ſinceritatẽ. j. ad Cor. v. ſed in
azymis ſinceritatis ⁊ veritatis. Et quar
to renibꝰ accinctis ꝑ ſtrictã caſtitatẽ. j.
Reg. xxj. Si mũdi ſunt pueri maxime a
mulieribꝰ ⁊c. Et quinto pedibꝰ calciatis
per immunitatẽ a terrenis affectibꝰ in
cuius ſignũ etiã xp̃s prius lauit diſcipu
lorũ pedes q̃ cõicarẽt. Et ſexto cum ba=
culis in manibus per ſuſpiſius ſollicitã
cuſtodiã Eſa. xxi. Comedẽtes ⁊ bibẽtes
ſurgite principes accipite clypeũ ⁊c. Et
ſeptimo in domo vna per omnimodam
concordiam. Et octauo ſimul cũ vicinis
per fraternam charitatem et amorem.
I Et nono debet eſſe aſſus igni: per deuo
tionis precedentẽ feruorẽ. Et decimo fe
ſtinãter ꝑ auiditatẽ ⁊ dulcedinẽ comitã
tem. Et vndecimo totaliter per fidei in=
tegritatẽ vorãdo caput ⁊ pedes. i. credẽ=
do deitatẽ ⁊ humanitatẽ xp̄i. Et duode
cimo ſine oſſium cõminutione per ſacra
menti venerationẽ. Sex autem vltime
cõditiones videntur maxime pertinere K
ad acceſſum ad bonum.

Dñica. j. poſt trinitatem.
Textus euan. Lu. c. xvj.

HOmo quidã erat diues:
⁊ induebaꝛ purpura ⁊ byſ
ſo: et epulabaꝛ quotidie
ſplẽdide. Et erat quidaꝫ
mẽdicus nõie lazarꝰ: q̃ iacebat ad
ianuã eiꝰ vlceribꝰ plenꝰ: cupiẽs ſa=
turari de micis q̃ cadebãt de menſa
diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed ⁊ ca
nes veniebant ⁊ lingebant vlcera
eiꝰ. Factũ eſt aũt vt moreretꝛ mẽdi=
cus: ⁊ portaretꝛ ab angelis in ſinum
abrae. Mortuꝰ eſt aũt ⁊ diues: ⁊ ſe=
pultꝰ eſt in iferno. Eleuãs aũt ocu=
los ſuos cũ eſſet in tormentis vidit
abraã a lõge: ⁊ lazarũ i ſinu eiꝰ. Et
ipſe clamãs dixit. Pater abraã mi= L
ſerere mei ⁊ mitte lazarꝝ vt itigat
extremũ digiti ſui in aquã vt refri=
geret linguã meã q͛ crucior in hac
flãma. Et dixit illi Abraam. Fili re
cordare q͛ recepiſti bona i vita tua
Et lazarꝰ ſimiliter mala. Nunc hic
cõſolaꝛ: tu vero cruciaris. Et i his
omnibꝰ inter nos ⁊ vos chaos ma=
gnũ firmatũ eſt: vt hi qui volũt hic
trãſire ad vos nõ poſſint: neq; inde
huc trãſmeare. Et ait. Rogo ergo
te pr̃ vt mittas eũ in domuꝫ patris
mei: habeo eñi q̄nq; fr̃es vt teſtetur
illis: ne ⁊ ipſi veniãt in hũc locũ tor
mẽtorũ. Et ait illi abraam. Habẽt
Moyſen ⁊ ꝓphetas: audiant illos.
At ille dixit. Nõ pr̃ abraã: ſed ſi qs M
ex mortuis ierit ad eos: penitentiã
agẽt. Ait aũt illi. Si moyſen ⁊ pro=
phetas non audiunt: neq; ſi quis ex
mortuis reſurrexerit credent.

HOmo quidã erat diues [⁊c.]
Luc. xvj. In p̄nti euange. fit
cõparatio inter diuitẽ pur=
puratũ ac epulonẽ: ⁊ Laza=
rũ pauperẽ: vlceratũ ac fa=
A melicũ. Cõparanꝛ aũt quantũ ad tria. ſ.
Actũ: Reatũ: ⁊ Statũ. ¶ Quãtũ ad pri=
mũ literal'r ſciẽdũ eſt: ꝙ vt ex textu ptꝫ
euãgelij xp̃s p̃dicauerat ɔtẽptũ diuitia=
rũ: ⁊ amplexũ eleemoſynarũ: ſed phari
rei: auari deridebãt eũ. Ideo ɔ eos in=
ducit p̄ns non q̄dẽ ꝑabola: ſed hiſtoria.
Nõ eñi q̃ hic dicunꝛ ſunt ꝑabolice dicta
ſed fuerũt vere geſta: vt dicit mag. hiſt.
⁊ Amb. ⁊ Chry. qd̃ ex hoc ptꝫ: q͛ paupe=
ris nomẽ exprimiꝛ. Dr̃ ḡ [Hõ quidã] nõ
aũt exp̄miꝛ nomẽ eiꝰ: ſicut. ſ. nomẽ pau=
peris: ſm Greg. in homil. q͛ deꝰ hũiles
nouit atq; ɔprobat: ſupbos ignorat: nõ
q͛ eos nõ ſciat: ſꝫ q͛ vitã eoꝝ nõ appro=
bat. Fuit tñ iſte de gñe iudeoꝝ ſm mag.
hiſt. q͛ inde dicunꝛ fratres eiꝰ habere le
gẽ Moyſi ⁊ libros ꝓphetarũ: et Abraã
eũ filiũ vocat [erat diues] Eſt aũt ſciẽdũ
ꝙ lꝫ quis poſſit diues eſſe ſine pctõ. Tñ
B quadrupl'r circa diuitias eſt pctm̃: ſcilꝫ
Auare ritinẽdo indebite expẽdẽdo. Ar=
denter amãdo. Iniuſte acq̄rendo. Et ſic
quatuor diuites in euãgelio rep̃henſibi
les inducunꝛ: qui circa eaſdẽ deliq̄runt.
De primo habeꝛ Lu. xij. q̃ dicebat. Ani
ma mea habes multa bona reſpoſita in
annos plurimos ⁊c. De ſecũdo Lu. xiij.
de quo dr̃: ꝙ diſſipauit ſubſtãtiã ſuam
viuẽdo luxurioſe. De tertio Luce. xviij.
cui dixit dñs. Omnia q̃ habes vende et
da pauperibꝰ. Et ſequiꝛ. His auditis cõ
triſtatꝰ eſt: q͛ erat diues valde. De quar
to habeꝛ Luc. xvj. ⁊ fuit villicus iniq̄ta=
tis qui de bonis dñi ſui fuit ditatꝰ. Iſte
aũt diues non ponitur in numero cũ il=
lis: q͛ tribus primis modis fuiſſe videꝛ
reprehẽſibilis. [Qui induebaꝛ purpu=
ra.] Hoc autẽ exprimiꝛ ſm Gorram nõ
ſolũ ꝓpter p̃cioſitatẽ veſtis: ſed etiã ꝓ=
C pter myſteriũ. Purpura eñi tincta ſan=
guine ſignificat eccleſiaſtica bñficia ſan
guine chriſti cõparata vel ea q̃ ſudore
⁊ cruore pauperum ſunt acquiſita q̃ ra=
paces exponũt in veſtibus Hiere. ca. ij.
In alijs eiꝰ inuẽtus eſt ſanguis ſcꝫ ani=
marũ pauperũ ⁊ innocentiũ. Sequitur.
[Et byſſo] In purpura aũt p̃cioſitas et
in byſſo mollicies veſtiũ ſignatur Beda.
Purpura color regij habitꝰ eſt: ⁊ cõchis
marinis ferro circũciſis emiſſa. Byſſus D
vero genus eſt lini cãdidi et molliſſimi.
Hec ille. ¶ Eſt aũt notandũ: ꝙ in veſtibꝰ
quinq; ſunt rep̃hẽſibilia ſm Gorrã. Pri
mo ſumptuoſitas: q͛ indignũ eſt vile ca
dauer ſupflue ornari. Eo eñi multi pau
peres xp̄i poſſent ſuſtentari. Scdo mul=
tiplicitas. Hiero. Aliena rapere cõuin=
cit: qui retinere ſupflua cõprobaꝛ. Ter=
tio curioſitas vel ſtudiũ aut ſollicitudo
ornãdi ſe ſuperflue. Auguſt. in reg. Nec
affectetis veſtibꝰ placere: ſed moribus.
Quarto idecẽtia: vt ſi ſacerdos induaꝛ
vt miles. Sopho. j. Uiſitabo ſuper oẽs q̃
induti ſunt veſte ꝑegrina. Quinto oſtẽta
tio. ſ. ad inanem gloriã: q̃ ſemꝑ eſt illici=
ta. Põt addi. vj. inhoneſtas. Quidã eniꝫ
viri ſic veſtiunꝛ inhoneſte: vt mulieribꝰ
ingerant phãtaſias: ⁊ ecõuerſo. Et hoc
ſm aliquos eſt mortale: qd̃ nõ eſt dubiũ
qñ ea intẽtione fiat: ſed factũ ip̄m vtrũ
ſit mortale nõ dico: ſꝫ tñ patreſfamilias
in hoc deberẽt vigilare. Excuſaꝛ aũt ali E
q̄s in p̃cioſa veſte ſm eũdẽ. Prio ꝓpter
cõſuetudinẽ: ⁊ ſcdo ꝓpter ꝑſone digni=
tatẽ: ⁊ tertio ꝓpter neceſſitatẽ: q͛. ſ. aliã
nõ habet: ⁊ quarto ad celãdã ſanctitatẽ
vt ptꝫ in Sebaſtiano. [Et epulabaꝛ]. i.
ɔuiuijs vacabat. Nõ eñi omne comede=
re eſt epulari: ⁊ hoc nõ ad ſatiẽdũ pau=
peres vel bonoꝝ amicitias cõparãdas
qd̃ vr̃ licitũ: iuxta illud Eccl. xxxj. Splẽ
didũ panibꝰ ⁊c. ſed ad guloſitatẽ. ¶ Pro
q̃ notãdũ eſt ꝙ ɔuiuia fiunt ꝓpẽ multa.
Prio ex naturali dilectiõe: vt fecerũt fi=
lij Job. vt patet Job. j. Scdo ex benigna
pietate: vt Tobias. Tob. ij. Tertio ex ho
nore: vt Leui. xp̄o. Lu. v. Quarto ex libe
ralitate: ⁊ honeſta amicitia: vt duo diſci
puli eũtes in Emaus. Luc. vl. Quito ex
approbata ɔſuetudine: vt i nuptijs Jo.
ij. Sexto ex oſtẽtatiõe: vt Aſſuerꝰ. Heſter F
j. Septio ex guloſitate. vt hic epulor. et
Nabal. j. Reg. xxx. Octauo ex ambitiõe:
vt Adonias iſtãte electiõe regis. iij. Re.
j. Nono ex malignitate: vt Abſalon. iij.
reg. xiij. Et q̄nq; p̄mis modis approbãꝛ

vel ſaltē nō reprobantur: ſecus de aliȷ̄s
(quotidie) ꝛ nō ſemel in anno (ſplēdide)
quo ad multitudinē ꝛ ꝑtioſitatē eſcarū.
Habuit ergo hic ſuꝑfluitatē in cēſu i ve
G ſtitu ꝛ in victu: ſed Lazarus oīno ecō-
uerſo ſe habuit de quo ſubdit. (Et erat
quidā mēdicus) Ecce quāta pauptas
ex q̄ ſequit ꝙ neq̄ diuitias neq̄ veſtes
habebat ſuperfluas ꝛ ꝑtioſas (qui iace
bat) quia ſtare nō poterat (ad ianuam.)
Chry. Jō iacebat ad ianuā ne diues di
ceret: nō vidi: nemo mihi nūtiauit. Ui-
debat illū exiens ꝛ intrās. Hec ille. (vl-
cerib⁹ plen⁹). i. plagis putridis ꝛ ab in-
trinſeco natis. Sicut eīm vuln⁹ eſt pla-
ga vi illata: ita vlc⁹ plaga nata. Ex quo
ptꝫ ꝙ linimollicie iſte multū indiguiſſet
ſꝫ loco delicate ꝛ ꝑtioſe veſtis habuit tur
pia ꝛ afflictiua vulnera (cupiēs ſatura-
ri de micis). i. reliquȷ̄s minimis panis
(q̄ cadebāt de mēſa diuitis.) Amb. Jnſo
lētia aūt ꝛ tumor diuitū in diuitȷ̄s ꝯpe
tētib⁹ ſubinfert. Subdit eīm (ꝛ nemo illi
dabat). Jta eīm ſunt ꝯditiōis hūane im-
memores vt tāq̄ ſupra naturā ſint ꝺ mi
H ſerȷ̄s pauperū incētiua ſuaꝝ capiāt vo
luptatū rideāt inopē: iſultēt egēti: ꝛ quo
rū miſereri deceat. his auferāt. Hec ille.
Ex his aūt apparet ꝙ huius pctīm fuit
quadruplex. ſ. Auaritia diuitiaꝝ. Jna-
nis glīa veſtiū. Jngluuies ciboꝝ: et pau
perū imiſericordia vel crudelitas. Appa
ret aūt magna diuitis hui⁹ crudelitas q̄ꝛ
vr̄ fuiſſe crudelior quodāmō canib⁹ de
q̄b⁹ ſubdit. (Sꝫ ꝛ canes veniebāt ꝛ lige
bāt vlcera ei⁹.) Greg. in homil. Uidebat
paup ꝓcedētē diuitē ab obſequētib⁹ cir
cūfulciri: ſe aūt in infirmitate ꝛ i inopia
a nullo viſitari. Nā q̄ꝛ nemo ei ad viſitā
dū aderat teſtant canes q̄ licēter ei⁹ vul
nera lingebāt. Hec ille. Jtē idē ibidē. Ex
vna ḡ re op̄s de⁹ duo iudicia exhibuit
dū Lazarū pauperē aū ianuā diuitis ia
cere ꝑmiſit vt ꝛ diues ipſi⁹ dānatiōis ſi-
bi augeret vltionē ꝛ tētat⁹ paup creſce-
ret ad remūerationē q̄ꝛ cōſpiciebat ille
I quotidie cui miſereret: videbat iſte de q̄
ꝓbaret. Hec ille. ¶ Moraliter circa iſtā
ptē ſciēdū eſt: ꝙ hō triplicē cām hꝫ non
gloriādi in veſtib⁹ ꝑtioſis. Pria eſt reſpi
ciēdo cām veſtiēdi: q̄ꝛ illa fuit peccatū

q̄ꝛ eſt prim⁹ parēs ꝑ pctīm fuerat vulne
rat⁹ ꝛ excecat⁹ ꝛ dephēſus in furto: de⁹
ei appoſuit ligaturā: ꝛ velamē ꝛ caute-
riū. Talis igit eſt gloria ei de veſtib⁹ ꝑ-
tioſis ſicut ſi vulnerat⁹ gloriet de pulcra K
ligatura: ſec⁹ de pulcro velamine ꝛ fur
de pulcro cauterio Ber. Qui glīat ꝺ ve
ſte ſimilis ē furti q̄ de cauterio gloriat.
Scda eſt reſpiciendo ad ꝑſonā ſuā q̄ꝛ q̄
in his gloriat ſimilis eſt ei q̄ alteri totū
pomū dat: ſibi corticē retinēs Dāt eīm
diabolo grana ꝛ ſubſtātiā. i. aīam ꝛ cor
pus: ſibi retinētes veſtes. Sꝫ aliqñ ex-
coriato pomo ꝓȷ̄cit cortex ꝛ pomū cōe-
dit: ꝛ grana ſpargunt: q̄ꝛ dū morit ſuꝑ-
bus denudat veſtib⁹: ꝛ caro deuorat a
vermib⁹: ꝛ aīa ꝑ diuerſas penas diſper
git. Tertia eſt reſpiciēdo ad finē ſuū: q̄ꝛ
q̄ induit veſtimēto purpureo: certe idue
tur ſacco viliſſimo: ꝛ q̄ ornat gēmis cir-
cūdabit ꝟmib⁹. ¶ Quātū ad ſcdm fit cō
paratio vtriuſq̄ q̄ꝫtū ad reatū ſeu penā:
ita ꝙ diuitis pena ꝯparat ad lazari q̄e
tē. De hoc aūt dicit ſic Chry. Audiuim⁹
q̄d vtriq̄ in terra paſſi ſunt videam⁹ q̄d
vterq̄ patiat apud inferos. Qd tēpora L
le fuit ꝑterȷ̄t: qd ſequit eternū ē. Uterq̄
mortu⁹ eſt: illū angeli iſtū pene ſuſcipiūt
Hec ille. vñ ꝺr. (Factū eſt aūt vt more-
ret mēdic⁹ ꝛ portaret) nō ipſe q̄ꝛ iā non
erat. hō ei in morte deſinit eē hō vt ptꝫ ꝑ
s. Tho. iij. p. q. l. Sꝫ aīa q̄ aliqñ ꝺr hō: q̄ꝛ
eſt ei⁹ ꝑncipalis pars. Lꝫ aūt aīam nō
ſit neceſſe portari ſm aliq̄s: q̄ꝛ pōt ſicut
ꝛ angel⁹ localr̄ moueri tñ aīam portari
ab angelo eſt poſſibile imo ēt neceſſe: ni
ſi de⁹ miraculoſe operet. ꝛ hoc intelligo
duob⁹ modis. Pōt eīm angel⁹ ſuā virtu
tē applicare corpori: vt ptꝫ de eo q̄ Aba
cuch a iudea i babylonē vexit ꝛ etiā ſpi
ritui. Nā ſm doctrinā ſctōꝝ diabol⁹ ſu
perior pōt inferiori inferre violētiā ali-
qñ corpori: aut de corpore expellēdo et
aīas dānatorū demones rapiūt ad tor-
mēta. Primo ergo mō poſſibilis eſt iſta
portatio: vt aīa abſoluta ab hūano cor- M
pore ſpōte alteri corꝑi applicet aut vi
alliget. deinde illud corpus ab angelo
moueat. Scdo vt angel⁹ ſuā virtutē ipi
nude aīe applicet ꝛ eam ad locū quēuis
vt libet ipellat vel alliget. Hoc autē erit

mouere aīam ſicut ꝛ mouet corp⁹. ſ. ꝑ ap
plicationē virtutis. Sꝫ in hoc erit diffe
rētia: q̄ꝛ corp⁹ cui applicat angel⁹ cū ſu
bȷ̄ciatur loco nō pōt illud angel⁹ de ex-
A tremo ad extremū mouere ſine tranſitu
medȷ̄. ſec⁹ aūt de aīa ſeparata: q̄ꝛ ꝛ an-
gelus ꝛ ipa a loco nō depēdet ꝛ de ſe ꝑt
ab oī loco abſolui: ꝛ eē nuſq̄. Uñ q̄ꝛ pōt
eā angel⁹ corpori alligare qñ abſoluit
a corꝑe hūano: pōt illā imediate appli-
care igni iſernali vel lapidi hic exiſtēti.
Uide etiā de his in die paſche (ab ange
lis). Sꝫ q̄re ab angelis. cū vn⁹ ſufficeret.
Ad hoc ꝺr Chry. iō ſic feciſſe angelos vt
quoꝝ letitie facerent (in ſinū Abrae.) eſt
aūt ſciēdū ꝙ ſm doctrinā ſctōꝝ q̄tuor
olī fuerūt aīaꝝ ſub terra receptacula:
de q̄b⁹ aliq̄ dicūt ꝙ diſtincta ſunt ſicut q̄
tuor aule: ſꝫ vt ꝺr. s. tho. in. iiȷ̄. rōnabili⁹
ē ꝙ vna ſit dom⁹ in q̄ tñ ſm diuerſas ei⁹
ptes ſunt diuerſa aīarū loca q̄ dicuntur
Jnfern⁹ dānatorū: limb⁹ pueroꝝ: pur-
gatoriū: ꝛ limb⁹ patrū. Eſt aūt limb⁹ ꝓ
prie faſciola q̄dā ſeu vitta q̄ veſtis extre
mitas ornat circulariter ſꝫ extēſo voca-
bulo ḡnaliter oīs orbis ꝛ ora vl' extremi
tas rei ꝺr limb⁹. Et ſic cū ſūt q̄tuor ptes in
B ferni. due. ſ. hñtiū grāꝫ dei. i. purgatoꝝ ꝛ
purgādoꝝ: ꝛ due ꝑuatoꝝ grā. ſ. pueroꝝ
ꝛ dānatoꝝ: ſuꝑior illaꝝ duaꝝ ꝺr limb⁹ ꝛ
ſilr̄ iſtaꝝ. Sin⁹ āt iportat q̄etis locū. eo
mō q̄ ꝑort⁹ maris ꝺr ſin⁹. Sin⁹ ḡ abrae
ſꝫ. ſ. Th. iiȷ̄. di. xl. ē reqes p⁹ mortē ſcōꝝ
q̄ idcirco ꝺr abrae. q̄ꝛ ad ipꝫ ñ niſi ꝑ fidē
venit ꝛ ꝑmū credēdi ꝑncipiū fuit abraā
q̄ ſe ab idololatrꝫ ſeꝑauit. Añ mortē aūt
xp̄i iſte ſinus erat limb⁹ patrū in q̄ erat
q̄es a pena ſenſus ſꝫ nō q̄es a pena dā-
ni: neq̄ q̄es deſyderȷ̄. Et vt ꝺr mag. hi.
erat ſuꝑior ps inferni in q̄ erat aliq̄lis
lux. nūc aūt vt ꝺr. s. Tho. iā dict⁹ ſin⁹ nō
ꝺr limb⁹ vel ifern⁹ q̄ꝛ ſcti q̄eſcūt i viſiōe
dei. Jō ꝑadiſus nūc eſt ſin⁹ abrae. (Mor
tu⁹ ē āt ꝛ diues) Chr. Null⁹ ārē q̄ ſepe-
liēdo diuiti miniſtraſſe dicat vt lazaro.
C Eo nāq̄ ꝙ i lato itinere ꝺlectat⁹ mltos
habuit obſeq̄ntes adulatores vt ꝑuenit
ad finē ꝑuat⁹ eſt oīb⁹. Simplr̄ ei ſeq̄t
(ꝛ ſepult⁹ eſt in inferno. Sꝫ ēt ꝛ aīa ei⁹
dū viueret ſepeliebat obruta corꝑe q̄ſi
ſepulcro. Hec ille. Scdm Aug. aūt ſepul

tura inferni eſt penarū ꝓfunditas i quā
diues. i. ꝑncipalis ei⁹ pars. i. aīa ſepul-
ta eſt. nō a ſibi miniſtrātib⁹ ſed a ſe tor-
quētib⁹ q̄d aūt vel vbi ſit ifern⁹ dictū eſt
in die paſche. De hoc ait Baſili⁹. Eſt in- D
fern⁹ locus quidā cōis in intimo terre
obūbratus vndiq̄ ꝛ opert⁹ cuius eſt qd-
dā orificiū in ꝓfundū tēdēs ꝑ qd ptꝫ de
ſcēſus aīabus ad mala dānatis. Hec il-
le. Chryſ. Uel ſicut regis carceres extra
manent: ꝛ ſic extra mundū foris alicubi
eſt infern⁹. Uñ ꝛ exteriores tenebre dicte
ſunt. Hec ille. Uidet aūt Chry. ꝑ mūdū
intelligere terrā vel celū q̄ꝛ nō ē veroſi-
mile ꝙ extra celū voluerit aliq̄d pone-
re. Et ſic opinio Chry. poteſt eſſe opinio
Jſid. de qua habes vbi ſupra. Habēt aūt
hic paupes exēplū patientie: de quo ait
Chryſ. Sinus Abrae paradiſus eſt. Jō
aūt angeli miniſtrātes tulerūt paupe-
rē: ꝛ locauerūt eū in ſinū abrae: lꝫ deſpe
ctus iaceret q̄ꝛ nō deſperauit: nec blaſ-
phemauit dī. Hic diues in nequitia vi-
uēs gaudet: ꝛ tribulationē nō patit: ego
vero nec obtinere valeo neceſſariā eſcā
Hec ille. ¶ Moraliter autē ſciēdū eſt qd E
ex preſenti euangelio colligitur in ḡnali
punitio infernalis: quā quilibet diues
auarus ꝛ delitioſus ꝛ crudelis pauperi
bus vt iſte fuit patiet ſaltē ante iudiciū
ꝛ eſt multiplex. Prima eſt ab inferiori:
q̄ꝛ ſepelit in inferno. i. in loco viliſſimo:
cū tñ ſm Ariſt. li. de celo ꝛ mundo: locus
oīm ſpūum immortaliū ab oīb⁹ credat
eſſe celū. Scda eſt a ſuperiori: q̄ꝛ vident
bonos in gloria vſq̄ ad diem iudicȷ̄ ſm
Greg. ſicut iſte vidit lazarū Greg. ſuper
illud: inter vos ꝛ nos ꝛc. Uidere poſſu-
mus: trāſire nō poſſum⁹: ꝛ nos videm⁹
qd fugim⁹: vos videtis qd ꝑdidiſtis: ꝛ
noſtra gaudia accumulāt veſtra tormē
ta. ꝛ veſtra tormenta accumulāt noſtra
gaudia. Tertia eſt ab exteriori. i. q̄ꝫtum
ad deſperationē remediorū: q̄ꝛ cum duo
petiuiſſet. ſ. miſſionē lazari: ꝛ refrigera- F
tionem lingue: in ſignum qd diuites ibi
nullum habēt ſolatium dicitur iſti. Re
cordare quia recepiſti ꝛc. Quarta iterū
eſt ab exteriori quātū ad dānationem
amicorū: q̄ꝛ. ſ. diuites cruciantur ꝓ ami
cis q̄ eorum culpa damnant: vel rōne

mali exēpli qđ eis p̄buerūt: vel rōne
iniquarū facultatū quas ei reliquerunt
vel alia quauis huiuſmodi cauſa.
¶ Quantū ad tertiū cōparant̄ iſti q̄ ad
ſtatū quē vterqȝ habuit immobilē poſt
G morte vnus in bono: alius in malo. Eſt
aūt ſciendū ſicut dicit Chry. ꝙ ſicut de-
litie diuitis epulonis incēdebāt ⁊ irrita
bāt lazarū pauperē ita glīa lazari diui-
tē dānatū. Ideo dr̄. (Eleuās aūt) q̄r erat
in imo (ocl'os ſuos) quos ſolos liberos a
tormētis hȝ ſm Chry. vt letitiā alteri⁹
poſſit ad maius tormentū inſpicere (cū
eſſet in tormētis) plurib⁹ ⁊ nō in vno (vi
dit abraā a lōge) Sicut eñ docet. ſ. Th.
iiij. di. l. dānati vſqȝ ad diē iudicij btōs
⁊ gloriā videbunt beatorū. Uñ nō eſt mi
rū ſi iſte vidit abraā in inferno. ⁊ lazarū
in ſinu eius. Et oībus aūt iſtis colligim⁹
quatuor q̄ etiā cōtinent̄ in doctrina. ſ.
Tho. i diuerſis locis. Primo ꝙ poſt hāc
vitā boni cognoſcūt bonos: ſicut Abraā
lazarū: ⁊ ecōuerſo. Scđo ꝙ etiā mali ma
los. Uñ diues ſciens ꝙ ſuos i inferno co
gnoſceret ſi deſcēderēt illuc ſtudet eos
reuocare ne ampli⁹ crucient̄. Et tertio ꝙ
H boni malos ⁊ ecōuerſo: vt abraā ⁊ laza
rus diuitē ⁊ ille illos. Et quarto ꝙ etiaȝ
boni cognoſcēt illos q̄s nūq̄ȝ in vita iſta
viderunt: vt abraā diuitē ac lazarū (Et
ipſe clamās) Magne eñ pene magnam
vocē reddebāt ſm Grego. (dixit. Pater
abraā) Erubeſcebat forte iſte lazarū im
plorare cui fuerat adeo crudelis. Uocat
aūt abraā patrē rōne cōis originis (mi-
ſerere mei) Greg. Fruſtra agis peniten
tiā in loco vbi nō eſt loc⁹ penitētie. Tor
menta te cogunt: nō mētis affectus. Hec
ille. (Et mitte lazarū) Greg. Erras mi-
ſer. Abraā mittere nō pōt ſed ſuſcipere
pōt (vt intingat extremū digiti ſui in aq̄)
Greg. Lazarū videre nō dignabaris. et
nūc digitū ei⁹ deſyderas. Hoc qđ petis
tu ei debebas facere cū adhuc viueret:
aquā deſyderas q̄ delibutos cibos ante
faſtidiebas inſtruimur aūt q̄ȝtū ſit vtile
I in diuitijs nō cōfidere. ecce diues indi-
get paupere q̄ q̄nq̄ȝ eſuriebat. Hec ille.
(vt refrigeret linguā meā q̄r crucior in
hac flāma) Eſt aūt aduertēdū ꝙ diues ⁊
lazar⁹ i inferno erāt q̄ ad aīas tm̄: i qua
ſi eſt a corpore ſeparata nullū eſt mē-
brū corporale: imo nulla potētia vegeta
tiua aut ſenſitiua niſi radicaliter: ſȝ ſo-
lū in ea eſt intellect⁹ ⁊ volūtas. Digit⁹
ergo ⁊ lingua hic metaphorice ſumunt̄
ꝑ digitū quidē ſignificādo virtutē auxi-
liatiuā. ꝑ linguā vo v̄tutē q̄ ꝓ pctō lin- K
gue punit̄. i. voluntatē. Specialiter aūt
de lingua fit mentio. q̄r plus ꝑ illā q̄ȝ per
alia mēbra peccauerat. ſ. guſtādo deli-
tias ⁊ loquēdo inepte vt cōſueuerūt cō
uiue. ſicut dicit Gre. ⁊ loquēdo ſupba. vt
dicit Chr. Eſt aūt hic qđ. Q̄uō poſſit aīa
pati ab igne corporeo. Ad hoc r̄ndet. ſ.
Th. i. iiij. di. xl. ꝙ multi multos aſſignās
modos. Quidā eñ dicūt ꝙ ab igne patit̄
eo ipſo ꝙ ignē videt. Sed ꝯ: q̄r videre:
vt ſic eſt ꝑficit ⁊ nō affligit: niſi apprehē
dat̄ nociuū. Alij dicūt ꝙ aīa illū ignē ap
prehēdit vt nociuū. cuius nocere neq̄at
⁊ inde dolet. Sȝ ꝯ: q̄r ſequit̄ ꝙ aīa vere
pateret̄: ſȝ nō vere ab igne ſed tm̄ rōne
falſe imaginationis. Itē nō eſt veriſimi
le ꝙ aīa ⁊ demones rōne vigentes eſti-
marent ignē ſibi poſſe nocere niſi eo gra
uarent̄. Alij dicūt ꝙ ignis realiter aīam
affligit: vt inſtrumentū diuine iuſtitie. L
¶ Sed cōtra: q̄r iſte modus dicēdi non
ſufficit. Semper eñ inſtrumentū hȝ ꝓ-
priā actionē: quā producēdo efficit ope
rationē q̄ ei ex principali agente debet̄:
vt aqua in baptiſmo purgat aīam lauā
do corpus: q̄ eſt eius propria actio: ideo
opȝ igni aliquā naturalē actionē dare.
Dicendū eſt ergo ꝙ corpus ſpūi non eſt
graue: niſi quatenus ei ſpūs vnit̄ vt for
ma vel motor vel locatū: itaq̄ȝ ignis ex
ſua virtute ſpirituȝ diffinit: ſȝ ex virtute
dei vt eius inſtrumētū diffinitū a ſe na-
turalr̄ ſibi ſupnaturaliter alligat: vt nō
poſſit operari vbi ⁊ qualr̄ vult: ⁊ ſic ſpi
ritus hoc ꝯcipiens triſtat̄. Unde oportet
omnes predictos modos in vnum colli-
gere. Proximū ergo afflictiuuȝ eſt ſpiri-
tuale. i. ignis vt concept⁹. Remotū vero
corporale. i. ignis. Hec ex. ſ. Tho. Quo-
modo vero corpus ab igne patiat̄ nō ē
difficile videre: ſed bene eſt difficile q̄uō M
ꝑpetuo poſſit in igne durare. Ad qđ di-
cit ſctūs Tho. vbi. ſ. ꝙ huius perpetue
durationis erit p̄ncipalis cā diuina iu-

ſtitia: ſed huic deſeruient diſpoſitiones
agentiū ⁊ patientiū. Pro quo ſciēdū eſt
A ex doctrina eiuſdē ibidē: ꝙ corpora ha-
bētia ſenſibiles q̄litates illas agēdo in
alia imprimunt duplr̄. Uno mō realr̄ ⁊
materialiter: ſicut ignis ligna calefacit.
Alio modo intētionalr̄ ⁊ ſpūaliter ſicut
murus albus cauſat in aere ⁊ in ſpecu-
lo ſimilitudinē ſue albedinis intētiona
liter ⁊ quaſi ſpūaliter: nō aūt realiter et
materialr̄. i. ſm talē modū eſſendi qua-
lem hȝ in muro: alioq̄n aer eſſet albus.
Forma ergo aliq̄n eſt ſpūaliter in mouē
te: vt figure literarū in calamo: ⁊ mate-
rialr̄ in paſſo vt eedem in charta. Aliq̄n
ecōuerſo vt patet de albedine muri. Ha
rum aūt impreſſionū prima eſt mot⁹ al-
terationis: ideo ceſſabit ceſſante motu ce
li. Nō aūt ſecūda: ideo durabit. Uñ poſt
iudiciū ſi eſſet ſpeculū in aere: reciperet
quidē ſimilitudinē ⁊ imaginē ſolis: ſed
nō calefieret. Sciēdum eſt etiā ex. ij. de
aīa ꝙ ſenſus nō ſentit ſuſcipiēdo formā
materialr̄: ſed ſine materia. i. intētiona-
liter tantū. Si ergo modo manus mea
B applicata igni ſuſciperet ſpeciē caloris
intentionalr̄ ⁊ nō materialr̄ ſentiret cō
triſtās: ⁊ tñ nō alteratur: cū alteratio ſit
ſm ſuſceptionē materialē forme. Et ita
erit poſt quietē celi. Omnia iſta ſunt de
mēte. ſ. Tho. vbi. ſ. (Et dicit illi Abraā
Recordare fili q̄r recepiſti bona in vita
tua). i. illa que vera bona putabas: vt
dicit Chryſ. [Et lazarus ſilr̄ mala] non
ſm iudiciū Lazari ſed diuitis: vt idem
Chry. dicit. Hoc autem dicit̄ ſm Augu.
q̄r ſuam felicitatem duxit in hoc ſeculo.
Uel dicit̄ recepiſſe bona ꝓ paruis ſuis
bonis ⁊ Lazarus mala pro paruis ſuis
malis. [Nunc vero hic cōſolatur] ꝑpter
mala ſua bona: [Tu vero cruciaris] iu-
ſte ꝑpter magna tua mala. Unde ſicut
dicit Greg. timere debēt qui ſciūt ſe bo-
na feciſſe: ⁊ vidēt ſe etiam bona recipe-
re: ne hic ꝓ ſuis laborib⁹ munerentur.
C Et cum videmus pauperes q̄ bona fa-
ciunt ⁊ mala recipiūt. non debemus de-
ſperare: q̄r fortaſſis ſupfluitas prauita
tis coinquinat: caminus paupertatis pur
gat. [Et in his oīb⁹] q̄ me excuſant vnū
eſt inter cetra: q̄r [inter nos] iuſtos [et
vos] iniq̄s [chaos] vl' cabris: vt veteres
codices habēt teſte magi. hiſto. [magnū
firmatū eſt.] Chaos ꝓprie eſt cōfuſio ſi-
ue hyle vel materia in qua oīa confuſa
ab aliquib⁹ ponebant̄: ſed hic ſumit̄ ꝓ
diſtātia meritorū firmata cū impoſſibili D
tate trāſeūdi a ſtatu ad ſtatum. Eſt aūt
ſciendū ꝙ ꝑ diſtantiā que eſt inter iſtos
ſiue ꝑ chaos. multa ſm multos intelligū
tur. Primo differentia meritorū: q̄ poſt
mortē mutari non poſſunt vt dictū eſt.
Amb. inter diuitē ⁊ pauperē chaos ma-
gnū firmatū eſt: q̄r poſt mortē nequeūt
merita immutari. Scđo differentia vo-
luntatum: q̄r boni habent voluntatē in
bono confirmatā: ⁊ mali obſtinatam in
malo ita ꝙ neutri a ſuo fine pñt auerti:
nec adinuicem participare. ij. Cor. vj. q̄
participatio iuſti ad iniquitatē. Tertio
differētia volitionū: q̄r boni habēt ꝑpe-
tuū actualem dei amorē: mali vero per-
petuū odiū q̄r boni tanq̄ȝ fideles amici
deo i vita ſemꝑ habitualiter adheſerūt:
licet interdū venialiter peccarēt: ⁊ mali
ſemꝑ ab eo habitualr̄ tanq̄ȝ īfideles re-
ceſſerūt: lȝ facerent aliqua de genere bo
norū. ij. Corin. vj. Que pars eſt fideli ad
infidelē. quarto diſtantia ꝯſequentiarū E
q̄r boni habēt cōſciētiā redolentē. Cañ.
j. Lectulus noſter. i. cōſciētia in qua aīa
pauſat floridus. Mali vero cōſcientiam
remordentē. ſm illud Eſa. vlti. Uermis
eorū nō morietur. Uñ illorū cōſciētia eſt
ſcrā: horū vo canina. i. latrās. Eccle. xiij.
Que cōicatio homini ſancto ad canē. Iō
ſequit̄ [vt hi q̄ volunt]. i. ſi qui ſeu aliqui
volunt ſm Augu. [hinc]. i. ab hoc ſtatu
[⁊ trāſire ad vos]. i. ad veſtrū ſtatū vel
ad veſtrum adiutoriū [non poſſint] licet
poſſint ad loca veſtra trāſire niſi deo alr̄
videret̄ [neq̄ȝ inde]. i. a vr̄o ſtatu [huc]
i. ad ſtatū iſtū [trāſmeare] Uel ſm mētē
Greg. exponit̄ ſic. [Ut hi q̄ volūt] volun-
tate naturali ⁊ cōditionata. ſ. ſi eſſet poſ
ſibile [trāſire ad vos] ad liberādū ſuos
[non poſſit] ſtante cōformitate volunta
tis eorū ad diuinā: cui immobiliter ad-
herēt [neq̄ȝ inde ⁊c.] exponat̄ vt. ſ. Dā- F
nati eñ vellent ſi poſſent mutare ſtatū:
ſed nō beati: ſed ſolū vellent ire in adiu
toriū. Deſperās aūt diues de ſuo refrige

rio obtinendo ⁊ multo magis de ſua li=
beratione cõuertit ad rogandū ꝓ ſuis.
Uñ ſequit.(Et ait.Rogo ergo te pr̄ vt
mittas eū in domū pr̄is meis:habeo em̄
q̄nqꝫ fratres.)Ex quo ptȝ ꝙ ſm̄ Greg.ꝙ
G mortui recordant viuentiū.ad penā tñ
ſui ſi ſunt dānati(vt teſtet illis)q̄ patiūt
mali poſt mortē(ne ⁊ ipſi veniāt in hūc
lo.tormēto.)Sciendūȝ eſt aūt ꝙ dānati
vellent oēs dānari etiā ꝓpinquiſſimos
ſm̄ doctrinā.s.Tho.iiij.di.⁊.viij.q̄libet.
vij.qꝛ hn̄t pfectiſſimū odiū ⁊ inuidiam.
Ideo ſicut beati rōne pfectiſſime chari=
tatis gaudēt de oī bono:ita illi triſtant.
Siq̄ tñ deberēt ſaluari vellēt ꝙ eſſēt ſui
qꝛ in hoc torquent inuidia ꝙ dū alij ſal
uant dānant ſui.Et hac rōne iſte curā
de fratrib⁹ habebat.Eſt aūt ſciendū ꝙ
iſtius petitio fuit.Primo iniqua Nā la=
zarū quē ſic miſerū viderat:iterū vole=
bat miſerū reddere:dū ad vitā iſtā illū
reddi poſtulabat.Petr⁹ rauen̄.Sic vult
vexare pauperē:ſicut diuites in hoc ſe=
culo vexare pauperes ↄſueuerūt.Scđo
fuit fatua.Nā plus mortuis q̄ ſcriptu=
ris credēdū putauit:qđ fatuū eſt aſſere=
re.Primo:qꝛ Lazarus ⁊ multi cum xp̄o
ſurrexerūt.q̄b⁹ iudei credere recuſarūt.
H Scđo:qꝛ cum magis deo q̄ alicui viuo
aut mortuo credēdū ſit:ſi etiā angel⁹ de
celo cōtra ſcripturā loqueret:nedū ali=
q̄s ex mortuis reſuſcitat⁹:magis ſcriptu
re ſtādū eſſet vt dicet.Tertio:qꝛ ſi eſſet
cōſuetudo credendi mortuis:diabolus
aliquos phātaſtice ſuſcitaret:q̄ falſita=
tates diſſeminare poſſent.Tertio:fuit
partim ꝓuida.Timuit eīm ſuū cruciatū
augeri ex dānatione ſuorū.ſm̄ aliquos.
(Et ait illi.Hn̄t moyſen ⁊ ꝓphetas).i.
horū ſcripturas ſm̄ Chry.(audiāt illos)
ſi volūt qꝛ ſunt fidedigni.(At ille dixit.
Nō pr̄ abraā ſed ſi q̄s ex mortuis ierit
⁊c.)Iſte falſum dixit:qꝛ lazar⁹ ſurrexit ⁊
xp̄s ⁊ multa corpora ſctōꝝ:⁊ apparue=
rūt multis:⁊ tñ lazarū cogitauerūt de=
nuo morti tradere:iō verū ſubiungit cū
I dr.(Ait aūt.Si moyſen ⁊ ꝓphas nō.Au.
neqꝫ ⁊c.)Dicit aūt hic Chry.ꝙ ſcriptu=
re magis ſunt fidedigne q̄ mortuus re=
ſurgēs aut e celo deſcēdēs:qꝛ earū de⁹ ē
autor.Et vlteri⁹ dr ꝙ nō eſſet vtile hoi=
bus frequēter mortuos apparere.qꝛ ex
hoc ipm̄ ↄtēneret ⁊ diabol⁹ facil'r deci=
peret.Si tñ eſſet vtile de⁹ hoc nō omitte
ret vt ait.Eſt aūt ſciendū ſm̄ Aug.li.de
cu.ꝓ mor.ꝙ mortuis eſt cura de viuis: K
vt hic pȝ attñ neſciūt q̄d faciāt viui:ſi=
cut ecōuerſo ē d nobis reſpectu mortuo
rū.Sȝ tñ vt ibi ait trib⁹ modis ſciūt q̄d
agunt viui.Prio docētib⁹ his q̄ hic mo=
riēdo diſcedūt.Scđo docētib⁹ angelis.
Tertio docēte ſpū dei.Ego addo q̄rtum
modū.Nā ex ↄiectura:ſi ex liberatōe ſua
ſentiat q̄s ꝓ ſe factū ſuffragiū pōt rōci=
nari defunct⁹ q̄ſnā fecerit:⁊ pn̄t oēs cō=
iecturari q̄lio nā viuāt hi q̄s nouert.Eſt
etiā ſciēdū ꝙ aīe ſeparate cognoſcūt ſin
gularia aliq̄ hic exiſtētia:vt hic pȝ:q̄uis
neſciāt q̄d agāt.vt dr Aug.Nō tñ hmōi
cognoſcūt p ſpēs abſtractas qꝛ tales nō
ducūt ī ſingularia:niſi reflexiue mediā=
te phādaſmate:qđ ī aīa ſeparata nō ē:ſȝ
cognoſcūt p̄ īfuſas:vt pȝ p.s.Th.iiij.di.
v.⁊.j.p.q.lxxxix.Sȝ qꝛ ille ſpēs ſunt aīe
īproportionate nō notificāt aīe oīa ſin=
gularia:ſȝ ſolū illa ad q̄ aliq̄ mō aīa or= L
dinat ⁊ determinat p p̄cedētē cognitio
nē vel affectionē vel ordinationē natu
ralē aut diuinā.vt dicit.ſ.Th.j.p.vbi.ſ.
¶Allegorice ſm̄ aug.de cō.euā.iſte di=
ues ſignificat ſupbos iudeoꝝ:purpura
regnū.Epule doctrinā legis.Lazar⁹ gē
tilē pplm̄:canes ꝟo p̄dicatores ex pplo
iudaico ad gētes miſſos ſm̄ Gre.Quiqꝫ
fratres ſm̄ aug.vbi.ſ.eſt ppl's iudaicus
ſub quinqꝫ libris Moyſi viuēs:vel ſm̄
Chry.ſūt q̄nqꝫ ſenſus q̄bus inſeruierāt
¶Anagogice ꝟo hic diues ſig̃t corpus
hois iniq̄ qđ in hac vita hȝ ſuū ſplendo=
rē qꝛ prius de eo q̄ de aīa cogitat ī veſti
bus ⁊ in cibis p quos intelligunt etiā vo
luptates veneree q̄ ſequunt.Paup ꝟo
corp⁹ hois iuſti:qđ in hac vita ſqualet
pn̄ia ⁊ diſciplinis vlcerat:lȝ canes illud
lingant.i.ſcripture reſurrectionē polli=
ceant.Sed poſt mortē glorificatur:cor=
pore iniuſti ſepulto in inferno.
¶Moral'r aūt iſte diues ſignificat oēs M
diuites potentes in trib⁹ de q̄bus ī prin
cipio dictū eſt.Lazar⁹ ꝟo ſignificat oēs
paupes eleemoſynā poſtulātes.⁊ cū pa
tiētia dei diſciplinā tolerantes.Illi em̄

primo quidē habēt.oēm cōſolationē:ſȝ
tandē priuati illis oīb⁹ habēt infernalē
ſepulturā:iſti vero oī humano ſolatio
deſtituti:nullā cōſolationē habēt p̄ter
linctionem canū.i.cōſolationem predi=
A catorū:ſed deinde beata requie perfruū
tur.Sed p predicatores eos cōſolantes
intellige.Primo predicatores publicos.
Scđo etiā priuatos.i.oēs eos qui ad pa
tientiā hortantur.Tertio etiā angelos
qui talibus inuiſibiliter interius inſpi=
rando loquuntur.

¶Dn̄ica.ij.poſt trinitatem.
¶Textus euang.Luc.ca.xiiij.

HOmo quidā fecit cenaȝ
magnam ⁊ vocauit mul
tos.Et miſit ſeruum ſuū
hora cene dicere inuita=
tis vt venirēt : qꝛ parata ſunt oīa .
Et ceperūt ſimul omnes excuſare.
Primus dixit illi.Villā emi ⁊ neceſ
ſe habeo exire et videre illā.Rogo
te habe me excuſatū.Et alter dixit
B Iuga bouuȝ emi quiqꝫ ⁊ eo ꝓbare
illa.Rogo te habe me excuſatū Et
alius dixit.Uxorē duxi: ⁊ ideo non
poſſū venire.Et reuerſus ſeru⁹:nū
tiauit hec dn̄o ſuo.Tūc irat⁹ pr̄fa=
milias dixit ſeruo ſuo : Exi cito in
plateas ⁊ vicos ciuitatis:⁊ paupe=
res ac debiles:cecos ⁊ claudos in=
troduc huc.Et ait ſeruus.Dn̄e fa=
ctum eſt vt imperaſti ⁊ adhuc loc⁹
eſt.Et ait dn̄s ſeruo.Exi in vias ⁊
ſepes ⁊ cōpelle intrare:vt impleat
domus mea.Dico aūt vobis ꝙ ne=
mo virorū illorū q̄ vocati ſunt gu=
ſtabit cenam meam.

HOmo quidā fecit cenā ma=
gnā ⁊c.Luc.xiiij.In preſen=
ti euāgelio in quo agitur de
cōuiuio eterne felicitatis tā
gunt tria pūcta.q̄ ſunt In=
C uitatio.Recuſatio:Subingreſſio.
¶Quātū ad primā l'raliter ſciendū eſt
ꝙ ſaluator an̄ ea q̄ hic narrant docuerat
ꝙ ad nr̄a ↄuiuia debem⁹ vocare pau=
peres q̄ nobis repēdere nequeūt vt re=
tribuat nobis ī reſurrectiōe iuſtoꝝ.Tūc
q̄dē de aſtantib⁹ itelligēs idē eſſe reſur
rectionē iuſtorū ⁊ regnū dei:dixit.Btūs
q̄ manducabit panē in regno dei.Et iſte
ſm̄ Cyril.p panē accepit materialē pa= D
nē tanqꝫ rudis:credens vitā btōꝝ eſſe
vitā aīalem cibis vtentē:ſicut tenēt ſar
raceni ⁊ moderni iudei.Quidā antiq̄ iu
dei ſenſerūt ꝙ ī illa vita neqꝫ cibis neqꝫ
venereis vterent hoīes(vt ptȝ in cāt he
redica.vi.Sȝ Aug.aūt iſte ſuſpirauit pa
nē quē an̄ ſe habebat.i.xp̄m q̄ eſt panis
regni dei.Beda.Sed qꝛ nōnulli hūc pa=
nē fidetenus q̄ſi odorādo pcipiūt.dulce
dinē ꝟo ei⁹ attingere veraciter guſtādo
faſtidiūt:ſubiecta pabola taliū torporē
celeſtib⁹ epulis dignū nō eē redarguit.
Hec ille dr ergo.(Hō q̄dā)Quia aūt euā
geliū parabolicū ē literalē ſenſuȝ opȝ ex
trāſſumptiua ꝟborū ſignificatione pci=
pere.Iſte ergo hō ſm̄ Chry.de⁹ eſt q̄ ſm̄
Grego.ſe hoīem appellat.qn̄ vult ſuam
miam ſignificare.Leonē ꝟo ⁊ hmōi qn̄
ſignificare vult ſe velle exercere punitio
nē.Vel ſm̄ alios iſte hō eſt xp̄s addit au E
tē q̄dā diſcretiue qꝛ xp̄s ab alijs hoībus
fuit diſcret⁹.Primo ꝓpter imunitatē ab
oī pctō mortali:ve niali originali.Eccl'.
vij.Virū vnū de mille reppi.ſ.ſine origia
li:de mlierib⁹ aūt nullā.Scđo pp redū=
dātiā gr̄e.Io.j.De plenitudine ei⁹ nos
oēs accepim⁹.Tertio ꝓpter vnionē ad
deitatē.Io.j.Verbū caro factū ē.Quar
to pp ſingulare ei⁹ excellētiā ſup hoīes
⁊ angelos.Phil'.ij.Dedit illi nomē qđ ē
ſup ⁊c.Quinto pp vniuerſalitatē ptātis
Mat.vl.Data eſt mihi oīs po.ī celo ⁊ in
terra(fecit cenā magnā).i.parauit eter=
nā ⁊ vltimā refectionē.Sicut aūt dicit.
b.Greg.Solet q̄ri an iſta cena ſit illud
prādiū de q̄ agit Mat.xxij.⁊ de eo habes
infra dn̄ica.xx.Videt em̄ nō qꝛ prādium
nō ē cena.Scđo qꝛ de illo prādio vnus
carēs veſte nuptiali expulſus ē.De hac
vero cena nullus.Et q̄dē Greg.⁊ Aug. F
credunt ꝙ nō:ſed ꝙ ibi p prādiū intelli
git cōuiuium fidei qđ in eccl'ia militāti
agit.Hic ꝟo p cenam eterna felicitas.
Alij vero vt videt eſſe Cyril'.ſentiunt ꝙ
ſic:⁊ ad primū motiuū dicunt ſicut etiā

ipſe Greg. dicit q̄ ſalua fide magis vult
alieno intellectui cedere q̄ȝ ɔtētiōib⁹ de=
ſeruire: q apud antiquos tātū ſemel in
die comedebaṫ et hora nona: ⁊ illa cōe=
ſtio ⁊ cena ⁊ prandiū vocabaṫ. Ad ſcdm̄
G dicūt q id qḋ Luc. tacuit. Mat. dixit. Sȝ
reuera ſnia Aug. ⁊ Greg. eſt vera: vt ex
ordine narrationis euangelice ptȝ. Nā
q̄ dicit Mat. poſt vltimū aduentuȝ dn̄i
in hierl̄m contigerunt in dieb⁹. ſ. paſſio
nis. Que v̄o dicit Lucas multo an̄ pre=
dictū aduentū (⁊ vocauit multos). i. oēs
iudeos principal̄r: quos p̱ ꝓphetas dn̄s
inuitauit. Et inter illos ſacerdotes ⁊ pri
cipes ppl̄i potiſſimuȝ quibus cōmiſerat
deus ppl̄i curā. Inuitauit etiā ad hanc
cenā ⁊ gētiles ſȝ nō pricipal̄r. Vn̄ iudei
dicunṫ filij regni dei vt pȝ Mat. viij. (Et
miſit ſeruū ſuuȝ hora cene) hora cene dr̄
dupl̄r. Vno mō hora in q̄ cenandū eſt. Il
la eſt i qua patuit celū ⁊ ingreſſus ad re
gnū: ⁊ icepit i xp̄i morte. Alio mō hora i
qua ad cenā veniēdū eſt: ⁊ iſta aliquātu
lū p̄ceſſit vtpote qn̄ xp̄s cepit predicare
ꝑniāȝ agite appropin. ei re. celoꝝ. mat.
iiij. Seru⁹ aūt iſte miſſus ad vocādū in=
H uitatos: ſm̄ Cyri. intelligiṫ xp̄s: ſȝ Gre.
v̄o i homil. itelligiṫ p̄dicatoꝝ o[illegible]o. i. col
legiū vel chorus apl̄oꝝ. Dicit aūt ſeruū
in ſingulari. q̄ ex quo idē annūtiabāt:
⁊ ex pte vni⁹ loq̄banṫ oēs tāq̄ȝ vn⁹ noian
tur ponēdo ſingl̄are p̱ pl̄ari (dicere inui
tatis) pri⁹ p̱ ꝓphas: vt venirēt). ſ. inui=
tati. i. iudeoꝝ pricipes ⁊ plebei: et orbis
vniuerſus. ſȝ pricipal̄r ipſi iudeoꝝ p̄mi
(q̄ iā pata ſunt oia). i. in ꝑrimo: ⁊ ſtatiȝ
pata erūt ſi iſte ſeru⁹ ſit xp̄s p̄dicās i car
ne: vel reuera qn̄ occiſo xp̄o ⁊ apto celo
apl̄i p̄dicabāt: oia pata erāt. ¶ Eſt aūt
hic morale documētū cū quāta reueren
tia audiēd⁹ ſit p̄dicator. Eſt eñ miſſ⁹ dei
iuitās nos ſicut apl̄i iuitauerūt iudeos
ad cenā ei⁹. De h̄ greg. ſic ait Sepe eue=
nire ſolet vt pſona potēs deſpectū hēat
famulū. Cūq̄ȝ p̱ eū dn̄s aliq̄d mādat: nō
deſpiciṫ pſona loq̄ntꝫ ſui: q̄ ſeruaṫ i cor
de reuerētia mittētis dn̄i. Nēo ḡ me pp
me hoc i loco deſpiciat: q̄ ⁊ ſi neq̄ȝ ad
I inuitādū dign⁹ appareo: ſed tn̄ magne
ſūt delitie quas ꝓmitto. Hec ille. ¶ Mo
ral̄r aūt ſciendū eſt q de⁹ cenaȝ magnā

parauit i q̄ nobis apponunṫ fruct⁹ p̄cioſiſſimi ſignificati p̱ illos q̄s exploratores
tulerūt in terra ꝓmiſſiōis. Nu. xiij. Qui
fuerunt fic⁹: vue: ⁊ malogranata. Per fi=
cū intelligiṫ dulcedo cāta a cōtēplatiōe
deitatis q̄ oēs alias excedit: ſicut dulce= K
do ficus oēȝ dulcedinē fructuū. Per vuā
v̄o dulcedo cāta ex viſiōe hūanitatꝫ: q̄
fuit de vinea v̄ginali. Ecc. xxiiij. Ego q̄ſi
vitis ⁊c. Et fuit igne charitatis excocta.
Cāti. j. Botrus cypri dilect⁹ me⁹ mihi in
vineis engaddi. q. ſ. ad l̄ram dn̄r exuri
ſolarib⁹ radijs. Et i torculari crucis fuit
cōculcata. Per malogranata: dulcedo
cāta ex ſocietate ſctōꝝ. Malū eñ hȝ can
dorē ruborē ⁊ ordinē granoruȝ. Sic ſcti
erūt corpe cādidi. lucidi charitate: ⁊ or=
dinati iucūda ſocietate. Ad hāc de⁹ nos
vocat p̱ legis documēta p̱ bn̄ficia: p̱ in=
ſpiratiōes: p̱ flagella: ſȝ pauci veniunt.
Iō cōq̄riṫ Prouer. j. Vocaui ⁊ renuiſtis ⁊c.
¶ Sȝ nota q ex ſacra ſcp̄tura colligiṫ q
quadruplex eſt cena. Pria eſt corpalis i
qua hn̄t pticipare paupes ſaltē in reli=
quijs. Luc. xiiij. Cū facis prandiū aut ce
nā voca paupes. Scḋa ē ſpūalis quā de⁹
in hac vita facit cū aīa reuertēte a pecca
to. De qua apo. vj. Ego ſto ad oſtium ⁊ L
pulſo ſi q̇s aperuerit mihi itroibo ad il=
lū: ⁊ cenabo cū illo: ⁊ ipſe mecū. i. pone=
mus ad ſymbolū ſiue ad ſcotū pro rata
In hac peccator penitēs ponit tria. ſ. cō
tritionē: cōfeſſionē: ⁊ ſatiſfactionem. Et
deus ſil̄r tria. ſ. gr̄am cōtra cōtritionē et
m̄iam relaxatiua pene total̄r vel ſm̄ p=
tē ɔ cōfeſſionē: q̄ rōne verecūdie eſt pe=
noſa: ⁊ gloriā contra ſatiſfactionē p̱ bo=
na opera q̄ vitā eternā merenṫ. Tertia
eſt infernalis. de qua Apoc. xix. Venite
ɔgregamini ad cenā magnā dei vt man
duceris carnes regū. In iſta dabiṫ du=
plex panis. ſ. indigeſtibilis. i. mors eter
na. de qua ꝓuer. xxvj. Suauis eſt homi
ni panis mēdacij. ⁊ poſt implebiṫ os ei⁹
calculo. i. paruo lapide a calcando q̄ eſt
aliquid idigeſtibile. Ali⁹ eſt panis ama
riſſim⁹. Iob. xx. Panis eoꝝ verteṫ in fel M
aſpidum itrinſec⁹. Et iſte eſt v̄mis ɔſcie.
Ibi erit ēt duplex vinū. ſ. rubeū. i. odiuȝ
cōtra ſanguinem inimicoꝝ quos ibi ſe=
cum in ſocietate videbūt: ⁊ albū. i. dolor

de dānatione inimicorū ex ſua culpa v̄l
al̄r. Deuṫ. xxxij. Fel draconū vinum eo=
rū. Ecce vinū rubeū ⁊ venenū aſpidum
inſanabile. Ecce vinū albū. Quarta eſt
celeſtis: de quo Apoca. xix. Bti qui ad ce
nam nuptiarū agni ſunt vocati. In hac
A erūt duo panes. ſ. deitatis ⁊ hūanitatis.
⁊ vinū optimū. ſ. rubeū. i. gaudiū ex ſocie
tate martyrū. ⁊ albū. i. gaudiū ex ſocieta
te aliorū electoruȝ p̄cipue angelorū. Et
iſta eſt de qua in p̄nti agitur euangelio.
¶ Quantū ad ſcdm̄ tāgiṫ excuſatio quā
fecerunt inuitati cū dr̄. Et ceperunt oēs
ſimul excuſare. Iſta excuſatio nō eſt fa=
cta v̄bis ſed factis. Dū eñ docēre p̄dica
tore inſpirabantur: vel qualitercunq̄ȝ
mouebantur ad obediēdū fidei vocabā
tur ſed dum nō cōſentiebāt inſpirationi
ꝓpter dulcedinē pctōꝝ q̄ ſequi volebat
excuſabāt. Licet aūt oēs hm̄oi excuſent
tn̄ deus hic ad literā v̄r loq̄ de p̄ncipaliſ
ſime inuitatis. i. iudeorū p̄ncipib⁹ quo
rū (prim⁹ dixit. Villā emi: ⁊ neceſſe hēo
B exire ⁊ videre. il.) Iſte ſȝ aug. de v̄bis dn̄i
eſt ſupb⁹ honores ⁊ pōpas ſeq̄ns. ait ei.
In villa empta dn̄atio notaṫ: ergo ſup=
bia colligiṫ vitiū primum. Hec ille. Sed
ſm̄ Greg. ⁊ Amb. eſt ille q̄ exterioribus
occupationib⁹ iugiter ⁊ intēte terrenaȝ
ſubſtantiā exquirit. (Rogo te habe me
excuſatū) Greg. in homi. dū dicit rogo et
venire cōtēnit hūilitas ſonat in voce: ſu
pbia in actiōe. Hec ille. Iſto ergo mō ex=
cuſabāt iudei habētes bona v̄ba legis
in ore: ⁊ peſſima vitia in operatiōe. ⁊ ma
xime hypocrite phariſei. (Et alter dixit)
Hic poniṫ alter improprie. vt ſit ideȝ qḋ
ali⁹. Proprie ei refert vbi ſunt duo tn̄:
hic v̄o fuerūt tres (iuga boū emi q̄nq̄ȝ)
Iſta q̄nq̄ȝ iuga boū ſm̄ aug. de verbis
dn̄i dicūṫ q̄nq̄ȝ exteriores ſenſus q̄ vt di
cit iuga dicunṫ. q̄ oēs ſunt geminati vt
pȝ in duob⁹ oculis: duabus auribus: et
duab⁹ naribus. Guſtus quoq̄ȝ gemiatio
nē quandā hȝ: q̄ nō niſi lingua ⁊ pala=
to tangendo guſtamus. Sil̄r aūt volu=
C ptas carnis q̄ ad tactū ptinet occulte ge
minaṫ. Eſt eñ ⁊ forinſec⁹ ⁊ intrinſecus.
Vel ſm̄ alios geminaṫ tact⁹ in duab⁹ ma
nibus in q̄b⁹ maxime viget. Sūt aūt iu
ga boū. ſ. terrena v̄ſantes ⁊ req̄rentes.

Iſte ergo ſcḋs excuſator ſm̄ aug. eſt cu=
rioſus ⁊ cupid⁹ terrenoꝝ: q̄ hic nō volu
ptas ſȝ curioſitas notata eſt. Nō eñ di=
xit. eo paſcere ſȝ eo ꝓbare illa. Hec oia
ſnial̄r ſm̄ Greg. v̄o iſte curioſus tn̄ pro D
ficit q efficiṫ explorator aliorū foris ſua
interiora derelinquēs. (Alius dixit vxo
rem duxi ⁊c) Iſte ſm̄ oēs eſt is qui car=
nis illecebras ſequiṫ. Augu. vbi. ſ. Qui
vxorem duxit carnē amplexaṫ: carnis
voluptatibus iucundaṫ: a cena excuſāt:
obſeruet ne fame interna moriaṫ. Hec
ille. Vel ad literā intelligiṫ hoc (Vxorem
duxi: ⁊ iō nō poſſum venire.) Sed ɔ: q̄
cōiugium bonū: ergo non impedit a re=
gno adipiſcendo. Ad hoc dicit Greg. qḋ
per iuſtū cōiugiū ſignificata eſt res iniu
ſta. i. luxuria eo q nōnulli p̱ hoc non fe=
cunditatē ſed deſyderiū expetunt volu=
ptatis. Et intendit q cōiugiū nō ꝓhibet
ingreſſum ad regnū: ſȝ id qḋ p̱ illḋ ſigni
ficaṫ. i. illicita voluptas. Si aūt ad l̄ram
accipiṫ ɔiugiū: ⁊ vxor exponēdus erit: nō
p̄nt venire. i. difficulter inueniēdo Baſi
lius. Intellectus hūanus vergēs ad mū
danas illecebras: debilis eſt ad agēdū
diuina. Hec ille. j. Cor. vij. Qui cū vxore ē E
ſollicitus eſt q̄ ſunt mundi. Ex his autē
ptȝ vt dicit aug. vbi. ſ. q iſti excuſatores
ſunt de quib⁹ Ioānes retrogrado ordie
dicit: Oē q i mūdo ē ɔcupiſcētia carnis
ē: aut cōcupiſcētia oculoꝝ. i. ſenſuū a pte
totū appellādo: aut ſupbia vite. Ad iſta
eñ impedimēta reducunṫ oia q̄ ipediūt
a cena dei. Scḋm alios tn̄ tria p̄dicta ſic
exponunṫ. vt emptor ville ſint gētiles q̄
terrenis inherēt amore iuxta illḋ Mat.
vj. Hec oia gētes inq̄rūt. ¶ Qui vero iu
ga emit ſunt iudei euāgeliū reſpuentes
ꝓpter quītuplex iugū pentatheuci de q̄
Act. xv. Iugū qḋ neq̄ȝ p̄res n̄ri neq̄ȝ nos
portare potuim⁹. Tertius vero ſūt here
tici habētes ſenſum lubricū ⁊ femineum
cum ſuauitate v̄borū dū p̱ dulces ſermo
nes ſeducūt corda innocētiū. ¶ Eſt aūt F
in hac pte documētū q hi q̄ nō guſtaue=
runt diuina ea faſtidiūt. Gre. in ho. Hoc
guſtare iter delitias corpis ⁊ cordis ſo=
let q corpales delitie cū nō habenṫ gra
ue in ſe deſyderiū accendūt: cum v̄o ha=
bite edunṫ: comedētē ꝓtin⁹ in faſtidiuȝ

ꝑ ſatietatē vertūt. Ar ꝫ ſpūales delitie cū non habent̄ in faſtidio ſunt: cū vero habent̄ in deſyderio. Hec ille. Eſt et ⁊ alia drīa: qꝛ delitie corꝑales i acqſitiōe ⁊ preparatiōe habēt laborē ſine delectatiōe niſi quatenus ex ſpe futuri homo letat̄

G Sed ſpūales ſemꝑ hñt annexā delectationē magnā etiā in ꝑparatione. Hñt eñ ſpūales delitie tres gradus ſubordinatos ꝑ quoꝝ vnū alius ꝑpatur ⁊ acqritur: ⁊ tūc in oib⁹ ſunt ſuaues. Prim⁹ eſt habēs exiſtentiā extra gratiam et exercens op⁹ virtutis ſue de genere bonoꝝ. Hoc eñ ē magne delectatiōis ſicut quiſqꝫ experitur qñ dat eleemoſynam: vel dicit pſalmos: aut facit aliqd hmōi. Et eſt diſpoſitio ad gradum ſcōm: qui eſt hoīs operantis bona in grā dei et charitatiue. Hoc aūt eſt delectationis maioris: et diſpoſitio ad tertiū gradū: qui eſt hoīs operantis bona in grā ⁊ charitate conſummata patrie. Hoc aūt eſt delectationis ſumme ⁊ vltimus hoīs finis: iuxta illud Eccl. vlt. Deū time ⁊ mandata illi⁹ obſerua: hoc eſt eñ oīs homo. Nota hoc idē ad hoc vel propter hoc. qꝛ. ſ. deus fe-

H cit oēm hoīem vt ei ſeruiat in opib⁹ virtutū in via: primo et vltio in patria per actus qui finē vltimū deceant. ¶ Quantum ad tertiū tangitur quō quibuſdam excuſantib⁹ alij ſubingreſſi ſunt: cū dr̄. (Et reuerſus ſeruus nuntiauit hec dño ſuo. Et ſi quidē per ſeruū collegiū apoſtoloꝝ accipimus, ſic reuerſus ꝑ orōnē ad deū nuntiat domino ſuo qd̄ factū eſt non ad docendum: ſed ad conſulendum eum qui ſcit oīa ſm mentē Augu. vbi. ſ. Si vero intelligat̄ xp̄s: ſic cū ei cōſtaret de patris volūtate non nūtiauit ad ſciēdum ſed ſolū dr̄ nūtiaſſe: qꝛ deus cognouit eū expleuiſſe legationē ꝯmiſſā. Nō eñ opꝫ in ꝑabolis oīmodā ſimilitudinem qrere. vt dicit Chryſ. (Tūc iratus pater familias (In deo proprie non cadit ira: vt eſt paſſio: ſic eñ ad appetitum ſenſitiuum pertinet ⁊ eſt cum ebulitiōe ſanguinis ⁊ tranſmutatione corporali: ſed eſt

I in eo vt dicit. s. Thom. iij. di. xv. ⁊. ij. ij. q. clxij. ⁊ primo cōtra. c. lxxx. ſm ꝙ eſt actus voluntatis. i. voluntas puniēdi aliquē. Uel ſm Baſiliū per irā intelligitur ipſe effect⁹ qui in nobis ab ira ſolet ꝓcedere ſ. punitio. Eſt aūt iratus deus ſm Chry. principib⁹ populi ⁊ maiorib⁹: qui vocati venire renuerūt: ⁊ venerūt paupes illi⁹ populi multi. vt ex actib⁹ apoſtolicis ꝑꝫ. Jō ſequit̄. (Dixit autē ſeruo ſuo). i. xp̄o vel apoſtolis: vel apoſtoloꝝ colle- K

gio (Exi) ꝑ doctrinā predicationis (cito) i. feruenter (in plateas ⁊ vicos ciuitatis) id eſt ſynagoge. Adhuc eñ nō dicit de⁹ ſeruo vt vocet gētiles. Sicut ei pncipaliſſime inuitati ſunt prio loco ⁊ vocati iudeoꝝ pmi: ita ⁊ populus iudaic⁹ eſt vocatus ſcdo loco: gētilis vero tertio ſm illud Act. xiij. Uobis. ſ. iudeis oportebat primū loqui verbū dei: qm̄ repellitis illud: ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gentes vt. ſ. eas ꝑ predicationē inuitem⁹ ad cenā dei. Et nota ꝙ iſta ſunt verba Pauli ⁊ barnabe dicta in Antiochia iudeis dolentib⁹ qd̄ gentiles cōuenirent ad ſermones eoꝝ: ita ꝙ ly vobis dr̄ ad iudeoꝝ plebeios: L

non aūt primos: qꝛ iſti erant in hieruſalē regali ciuitate (⁊ paupes ⁊ debiles cecos ⁊ claudos introduc huc). i. voca pplm̄ plebeiū iudeoꝝ: ex q̄ maiores ⁊ ſacerdotes venire recuſant. Amb. Inuitat autē paupes et cecos: vt oſtēdat̄ ꝙ nullū debilitas corꝑis excludit a regno. rariuſqꝫ delinquat cui deſit illecebras peccandi: vel ꝙ infirmitas pctōꝝ ꝑ miam dñi remittat̄. Hec ille. Uel hoc fit in ſignū qd̄ multi gratia infirmitatū ſaluant̄. Greg. Infirmi qꝫ ⁊ in hoc mūdo deſpecti plerūqꝫ tāto celerius vocē dei audiūt quāto in hoc mūdo nō habēt vñ delectētur. Hec ille. Sed hoc intellige qñ ifirmitas coniūgit̄ pauꝑtati: qꝛ qñ coniungit̄ diuitijs plerūqꝫ eſt cā dāpnationis. Nā conſueuerunt ſeculares diuites cū plures habuerint filios vt oēs ſint honoratiores quoſdā eccl'iaſticos facere. ſ. ſtultiores: ⁊ infirmiores: ⁊ turpiores: quib⁹ bñficia non ſolū ꝓcurant indignis. vt puta vitioſis ⁊ illiteratis: ⁊ ambiētibus pma-

tum: ſed ēt emunt. Et tot ſimonijs ⁊ cenſuris: ⁊ luxurijs irretiunt̄: vt eos infeliciores iude⁊ putes. (Et ait ſeru⁹) Poſtqꝫ ſ. hi q̄ ex iſrl̄ ꝯuertēdi erāt ꝯuerſi ſunt: vt poſtqꝫ in iudea euāgeliū ꝑdicatum eſt. M

(Dñe factum eſt vt iperaſti ⁊c.) Greg. i. intrauit iā frequētia iudeoꝝ: ſꝫ adhuc locus vacat in regno vbi ſuſcipi debeat numeroſitas gētiū. Hec ille. (Et ait dñs ſeruo. Exi in vias ⁊ ſepes). i. ingredere

A in ciuitatē ſynagoge vel iudaice plebis Greg. Cū cōuiuas ſuos colligi ex vijs ⁊ ſepibus ꝑcipit: agreſtē pplm̄. i. gētilem qrit. Hec ille. (⁊ cōpelle intrare) Notandū aūt ꝙ nullus coact⁹ ſaluatur: qꝛ oēs ſaluant̄ ſpōte. Sed tñ aliqui cōpelli dicunt̄ dupl'r. Uno mō: qꝛ imediate ipſa eorū voluntas a deo mutat̄: vt velint qd̄ nolebant vt de paulo declarat. s. Tho. j. ij. q. cxiij. cui⁹ volūtas miraculoſe mutata eſt. Alio mō qꝛ homo tot aduerſitatibus premit̄ vt eligat deo ſeruire quaſi coactus eo ꝙ ſua deſyderia implere nō poſſit. Greg. Qui ergo hui⁹ mūdi aduerſitatibus fracti: ad dei amorē redeūt cōpellunt̄ intrare. Hec ille (vt impleat̄ domus mea). i. celū qd̄ tūc dicet̄ plenū qñ ſm iudiciū dei cōpletus erit electoꝝ numerus qui ei ſol notus eſt. ¶ Sciēdum aūt eſt qd̄ de⁹ nulli deeſt faciēti qd̄ in ſe

B eſt: ⁊ ꝑfecte volēti conuerti. Qꝛ tñ libere homo conſentit diuine vocatiōi: lꝫ ſemꝑ poſſimus cōſentire deo vocāti. propter nr̄am tñ imbecillitatē aliqñ cōſentimus aliqñ nō. Sed tñ deus aliquos ad cōſentiendū monet: iterius inclinādo vel exterius occaſiōes bñ volendi dādo quos adiuuat ad faciēdū qd̄ facere poterant ſed nolebāt quodā ſpāli auxilio qd̄ alijs ex iuſta cā denegat qui nō conſentiunt motioni: ⁊ tñ cōſentirent ſi ſic adiuuarētur. Et ad iſtū ſenſum intelligo v̄ba. Grego. dicētis. Sed valde tremēda ſnīa eſt q̄ ſubditur. (Dico aūt vobis ꝙ nemo viroꝝ iſtoꝝ q̄ vocati ſūt guſta. cenā meā) Nemo eñ cōtēnat nedū vocat⁹ excuſet cū voluerit intrare non valeat. Hec ille. Quilibet tñ aliqd pōt facere: qd̄ ſi facit. de⁹ illū iuſtificat ſemꝑ ⁊ infallibiliter. ¶ Moraliter aūt ſciendū eſt ꝙ vt ex pre-

C ſenti euangelio colligit̄: triplex eſt differentia vocatoꝝ ad cenā. Prima eſt eorum qui vocantur ⁊ non veniunt: ſed excuſantur. vt ſunt auari: ſuperbi ⁊ luxurioſi. Scda eorum qui vocant̄ ⁊ veniunt vt paupere et reliqui comites: ꝑ quos etiā ſm gloſ. ſpūaliter poſſunt intelligi peccatores: vt ſicut peccatores ſūt q̄ excuſāt: ſic etiā ſint ⁊ iſti. ſed pctōres ſuꝑbi reſpuunt̄. humiles aūt eliguntur. Et hoꝝ quidā peccant per negligentiam. i. paupes. i. parū parātes. Quidā per fra-

gilitatē. ſ. debiles: vt Petr⁹ qui mortis timore xp̄m negauit. Quidā per ignorantiā. ſ. ceci: vt Paulus: ſm illud. j. timo. j. Ignorās feci incredulitate. Quidā per certā malitiam. ſ. claudi ⁊ tenentes vnū pedē in celo: ⁊ aliū in terra. qui. ſ. vellēt ſaluari: ⁊ tñ ꝑſeuerāt in delictis. Tertia eſt eoꝝ q̄ ꝯpellunt̄ intrare q̄. ſ. ꝯſuetudine in pctis induxerūt. [illegible] morāt̄ in vijs qꝛ ſunt perui͂ demo[illegible]. Job. xx. Uadēt ⁊ veniēt ſuꝑ eū ho[illegible]les. Et i ſepibus ⁊ ſpinis: qꝛ colli[illegible] [illegible]atoꝝ ſpinas: q̄bus cōburun[illegible] [illegible] ſerpētes infernales cō[illegible] [illegible] vix ꝯuertūt̄ niſi compellan[illegible] [illegible]ne. Infirmitati me grās [illegible] non poſſe q̄ non debe[illegible] [illegible] Felix neceſſitas que ad [illegible] [illegible]t. Amen. D

¶ [illegible] iij. poſt trinitatem.

¶ [illegible] euan. Luca. xv. E

Erant appropiquātes ad Ieſum publicani et peccatores vt audirent illū. Et murmurabāt ſcribe ⁊ phariſei dicētes qꝛ hic pctōres recipit ⁊ manducat cū illis. Et ait ad illos parabolam iſtā dicēs. Quis ex vobis hō qui hꝫ centū oues ⁊ ſi ꝑdiderit vnā ex illis: nōne dimittit nonaginta nouē in deſerto: ⁊ vadit ad illā q̄ perierat donec inueniat illā? Et cū inuenerit eā imponit i humeros ſuos gaudens. Et veniens domum conuocat amicos et vicinos dicens illis. Congratulamini mihi qꝛ inueni ouem meam que perierat. Dico vobis quod ita gaudium erit in celo ſuper vno peccatore penitentiam agente qꝫ ſuper nonaginta nouem iuſtis: qui non indigent F

penitentia. Aut que mulier habēs drachmas decem: et ſi perdide-

rit drachmā vnā nōne accendit lu-
cernam ⁊ euertit domū ⁊ querit di
ligēter donec inueniat? Et cum in-
uenerit cōuocat amicas et vicinas
dicēs. Cōgratulamini mihi q̄ꝛ iue-
G ni drachmā quā ꝑdiderā. Ita di-
co vobis: gaudiū erit corā angelis
dei ſuꝑ vno peccatore pniā agēte.

ERat appropinquātes ad ie-
ſum publicani et pctōres ⁊c.
Luc.xv. in toto iſto euāgelio
xp̄s aduerſus phariſeos de
pctōꝝ receptione murmurā
tes inducit vnā ꝯcluſionē: ꝙ pctōres tā-
ꝗ̄ aliqd ꝓpriū ⁊ ꝑditū ſunt ſollicite ꝑqui
rēdi: ⁊ reducēdi ad pniam: ⁊ alacriter ſu
ſcipiēdi. Sꝫ tñ fit mētio de tribus gnibꝰ
hoīm. ſ. infirmoꝝ ſanabiliū īfirmorū in-
ſanabiliū: ⁊ ꝑfecte ſanorū. Dicit ergo q̄
ad pmū (Erāt appropiquātes ad ieſum
publicani) Glo. i. q̄ publica exigūt vecti-
galia vel cōducūt: ⁊ q̄ lucra ſeculi ꝑ ne-
gotia ſectant. Hec ille. Et cōiter iſti erāt
hoīes mali ⁊ infames (⁊ pctōres) publi-
cani ſeu male fame. In hoc autē qd̄ dr̄
erāt appropinquātes notat ꝙ ꝑus lon-
H ge erāt: q̄ꝛ aliud eſt appropiquare. Aliud
eſſe ꝓpinquū: cū pmū ſonat motū q̄ ſem
per eſt a diſtāti: nō aūt ſcdm. Et lꝫ cor-
paliꝯ appropiquarēt xp̄o in ſpētu erāt hō
ꝑ acceſſum corꝑis tñ in ſpētum erat deus
ei appropinquabāt per ſimilitudinē a
q̄ diſtabāt per diſſimilitudinē. Deus eñ
vbiqꝫ eſt per totū mundū: ſicut anima ꝑ
totum corpus vñ nihil dr̄ ei ꝓpinquius
vel ab eo remotius niſi rōne ſilitudinis
aut diſſimilitudinis: ſicut dr̄ angeli ei
eſſe viciniores ꝗ̄ celi rōne incorporeita-
tis: ⁊ celi ꝗ̄ elemēta: ⁊ elemēta rōne in-
corruptibilitatis. Aug. Deo q̄ vbiqꝫ eſt
neqꝫ ꝑ locꝰ ꝓpinquamꝰ: neqꝫ ab illo ꝑ lo
ca remouemur. Appropinq̄re illi eſt ſimi
lē illi fieri. recedere ab illo diſſimilē fieri.
Et ſubdit. Nōne cū vides duas res ꝓpe
ſibi ſimiles dicis appropinquat. Hec illi
I Qñ autē diſſimiles ſūt vna manu te-
neant dicis lōge hec eſt ab illa. Si vis ꝓ
pinquare ſilis eſto. Si nō vis eē ſilis lō-
ginquabit. Hec ille (vt audirēt illū) tra-
cti dulcedine ſermonū ⁊ ꝯuerſatiōis eiꝰ.

Erāt aūt iſti diſpoſiti pctā relinq̄re, q̄ꝛ
xp̄s eos admittebat ad colloquiū ⁊ fami
liaritatē ſuā Theo. hoc exeq̄bat dñs cu-
ius cā carnē ſuſceperat admittēs pctō-
res ſicut medicꝰ egrotātes. Hec ille. Dꝫ K
aūt pctōr ſumme deſyderare ꝟbū dei q̄ꝛ
pmo pctōr eſt fetidꝰ ꝑ maculā pcti ⁊ ſcdo
tenebroſus ꝑ ignorantiā male electiōis
Quilibet eñ pctōr ſm ſniā Ari. ⁊ ſocra
tis eſt ignorās. q̄ꝛ eligit vt bonū qd̄ nō
eſt bonū ſimplr ſꝫ malū. Et tertio eſt fri-
gidꝰ. Verba aūt dei ſꝫ Amb. ſuꝑ Btī im
maculati habēt mundare ſm illud Jo.
xiiij. Jā vos mūdi eſtis ⁊c. et illuminare
ſm illud pſ. Lucerna pedibꝰ meis ꝟbū
tuū. Et accēdere ſm illud pſ. Ignitum
eloquiū tuū ⁊c. ¶ Moraliter aūt ſciēdū
eſt ꝙ nō ſolū pctōres a xp̄o ꝑ diſſimilitu
dinē diſtāt. Lꝫ eñ iuſti ī via ſint ei ꝓpin
qui ſilitudine vite diſtāt tñ ſtatu miſerie
q̄ꝛ ille hꝫ corpus imortale ⁊ dotatū alijs
dotibus nō aūt iſti. Pctōres ꝟo diſtant
vtroqꝫ mō. Sed poſt reſurrectionē boni
erūt vtroqꝫ mō ſiles. mali ꝟo neutro. q̄ꝛ
hēbūt q̄dē corpus immortale ſꝫ tñ miſe-
rū ⁊ paſſibile. Debemꝰ aūt q̄rere ꝓpin L
q̄re ei: q̄ꝛ in eo oīa bona ſunt Amb. li. de
ꝟgi. Oīs aīa accedat ad xp̄m q̄ꝛ oīa xp̄s
eſt nobis. Si vulnere carere deſyderas
medicus eſt. ſi febribꝰ eſtuas fons eſt: ſi
grauaris iniq̄tate: iuſticia eſt: ſi auxilio
indiges ꝟtus eſt. Si mortē times vita ē:
ſi celū deſyderas: via ē: ſi tenebras fugis
lux eſt. ſi cibū q̄ris: alimentū eſt. Hec ille
¶ Quātū ad ſcdm tangunt infirmi inſa
nabiles: cū dr̄ (Et murmurabāt). i. iniu-
ſte ꝯquerebant. Eſt aūt ſciēdū ꝙ de mur
mure fere nihil dicūt ſancti. Videt autē
dicendū ſic. Nā murmurare ſm multos
dictū eſt per ſilitudinē ad mutire: quod
eſt ꝓpriū mutoꝝ: vel loq̄ nō audientiū.
Ideo murmur pmo dictū eſt q̄libet locu
tio ſubmiſſa vel clāculo, aut certe ⁊ ſub-
miſſa ⁊ clāculo facta. Et inde metapho-
ricꝰ etiā aq̄ dr̄ murmurare. Sꝫ q̄ꝛ ta-
lis locutio frequēter fit iniuſte: dictū eſt
ſcdo murmur q̄rela iniuſta. Et intellige M
clanculo ⁊ angulariter facta. q̄ꝛ non eſt
murmur ſi q̄s etiā iniuſte q̄rat coram ꝓ-
ſide. ¶ Eſt aūt q̄rela iniuſta duplr. ſ. rō-
ne obiecti: q̄ꝛ. ſ. q̄s q̄rulat de re iuſta ſi-

cūt iuſti faciebāt q̄relā de mīa ſaluato-
ris ad miſeros: ⁊ rōne modi: q̄ꝛ. ſ. lꝫ q̄s q̄
rat de re iniuſta: tñ nō debito mō. i. non
vbi qñ ⁊ q̄uo opꝫ. Et iſto mō murmur ē
A in cōi vſu loquētium: ſicut religioſus dr̄
murmurator qñ aliqd iiuſtū q̄dē patit:
ſed tñ nō exponit ꝓlato narrationē ſuā:
ſed alijs q̄rū nō eſt ei ꝓuidere. Et ſic tri
bus modis ſumit. Et pꝛio q̄dem mō pōt
eſſe ſine pctō. Vñ Jo. v. dr̄ Murmur mul
tus erat in turba de eo. Et ſeq̄t. Quidā
eñ dicebāt: q̄ꝛ bonꝰ eſt alij aūt nō: ſꝫ ſe-
ducit turbas. Sꝫ ſcdo ⁊ tertio mō ſemꝑ
eſt pctm̄: lꝫ non ſemꝑ mortale: nec ſemꝑ
veniale: ſꝫ ſꝫ ꝯditionē ꝑſonaꝝ. ꝯ q̄s mur
murat ⁊ negotioꝝ ⁊ aioꝝ (phariſei) q̄dā
ſcꝫ religioſi apparēt ⁊ nō vere iuſti: di-
cti a phares qd̄ ē diuiſio: q̄ꝛ a reliq̄s erāt
veſtitu aliq̄lr ⁊ ꝯuerſatiōe diuiſi (⁊ ſcri-
be). i. legis doctores dicti nō a ſcribēdo:
ſed a ſciēdo vel docēdo ſcripta (dicētes:
q̄ꝛ hic). i. mūdi ſaluator quē ex cōtēptu
iſti maligni noīare nō volūt (pctōres re
cipit) nō ad hoſpitiū: q̄ꝛ illud nō habe-
bat: ſꝫ ad familiaritatē: in quo notāt eū
B de mala vita (⁊ mādu cat cū eis) in domi
bꝰ eoꝝ: ſicut dr̄ de leui. Mar. ij. ⁊ Lu. v.
¶ Eſt aūt ſciēdū ꝙ xp̄s ex magna diſpē
ſatiōe cū ꝑdictis mādu cabat. Inter iu-
deos eñ erāt quidā ſuꝑſtitioſi diligētes
vite auſteritatē. Quidā aſſueti terrenis
diligētes vite cōitatē. Quidā curioſi di-
ligētes miraculorū nouitatē. Chriſtꝰ igi
tur fecit ſicut venatores: aīal aliqd̄ ꝯ ijs
vijs inſequētes vt in alterā incidat. Nā
miſit Joānē cū vita auſtera: vt ſic ꝯuer-
teret ſuꝑſtitioſos. venit ipſe in cōi vita
manducās et bibēs cū pctōribus: vt ſic
ꝯuerteret aſſuetos terrenis. venit cū mi
raculis: vt ꝯuerteret curioſos. Sꝫ ꝯ oīa
ꝑdicta ſtetit fortis iudeorū malitia. Nā
dicit Mat. xj. Venit Joānes non mādu
cās neqꝫ bibēs: ⁊ dicūt: demoniū habet.
Venit filiꝰ hoīs manducās ⁊ bibens: ⁊ di
cunt. Ecce hō vorax: potator vini: publi
C canoꝝ ⁊ pctōꝝ amicus. Miracula etiā
eius dicebāt fieri in virtute beelzebub:
vt frequēter dictū eſt. ¶ Nota tñ ꝙ xp̄s
nō duxit vitā cōem ſolum ꝓpter hoc: ſꝫ
vt eum oēs poſſent imitari: q̄ꝛ datus eſt
a deo in exemplū nō ſolū religioſis: ſed

omnibꝰ chriſtianis. Et ſententia hec eſt
ſancti Tho. in. iij. parte. Exiſtimabant
aūt iſti xp̄m ⁊ alios iuſtos inquinari ex cō
uerſatione familiari pctōꝝ: ſicut ⁊ Si-
mon phariſeꝰ ex ꝯtactu magdalene. Pe
trus rauēn. Erras pharifee. Lutū tāgit D
ſol ſꝫ nō imutat medicꝰ tāgit vulnera: ſꝫ
ipm̄ putredo nō corrūpit. reus tangit iu
ſtū iudicē ſꝫ ipm̄ maculare nō pōt. Hec
ille. Vbi xp̄m dicit ſolē: medicū ⁊ iudicē
Greg. aūt in homil. ex his elicit ꝙ vere
iuſti ſunt miſericordes apparēter iuſti
crudeles. vñ ait. Ex qua re apte colligit
q̄ꝛ vera iuſtitia cōpaſſionē habet: falſa
dedignationē. Quāuis ⁊ iuſti ſoleāt re-
cte pctōribꝰ indignari: ſed aliud eſt qd̄
agit typo ſuꝑbie: aliud qd̄ zelo diſcipli-
ne q̄ꝛ iuſti ⁊ ſi foris increpatiōes ꝑ diſci-
plinā exaggerāt: intꝰ tñ dulcedinē ꝑ cha
ritatē ſeruāt. Preponūt ſibi in aīo ipſos
plerūqꝫ quos corrigunt. Qd̄ agētes ꝑ di
ſciplinā ſubditos: ⁊ ꝑ humilitatē cuſto-
diūt ſemetipſos. At ꝯ hi qui de falſa iu-
ſtitia ſuꝑbire ſolēt: ceteros quoſqꝫ de-
ſpiciūt nulla infirmantibꝰ miſericordia
cōdeſcendūt ⁊ quo ſe pctōres eſſe non
credunt: eo deterius peccōres fiunt. De E
quorū numero phariſei erāt: qui dijudi
cantes dñm ꝙ pctōres ſuſciperet arēti
corde ipm̄ fontē miſericordie rephende
bant. Hec ille. Sed ꝯ iſtos xp̄s arguit ex
duplici ſimilitudine ouis. ſ. et drachme
ꝑdite vt dicet. ¶ Moralr aūt ſciendum
eſt ꝙ iſti infirmi inſanabiles errabant.
Pꝛio: q̄ꝛ iſtos reputabant pctōres: cum
eſſent penitētes. ⁊ Scdo q̄ꝛ ſe iuſtos pu
tabāt cū eēnt ſuꝑbi. Ex q̄bꝰ ꝓueniebat
ꝙ nō cōpatiebant. Debemꝰ ergo. Pꝛio
vitare ne quēqꝫ cōdēnemus ⁊ iudicemꝰ
ſue ſalutis imemorem. Imo ſemper de-
bemus hoīem q̄ peccauit exiſtimare eſſe
penitētē: niſi euidēter ꝯſtet in oppoſitū.
Debemus ſcdo cauere pctā ſpūalia: q̄ꝛ
ſunt grauiora ⁊ ꝑiculoſiora quantū ad
hoc ꝙ minꝰ cognoſcunt. Debemꝰ tertio
cōpati infirmis. Cū aūt in ꝓximo ſpeni- F
tētie ſit cōſyderare tria. ſ. naturā ⁊ cul-
pā ꝓteritā ⁊ gratiā quā eſt adeptꝰ. Pꝛio
debemꝰ cōpaſſionē. ⁊ Scdo diſtrictā cor
rectionē. Greg. Oportet vt diſtricte diſ-
cutiamus: quia diſtrictionem debemus

vitijs:cōpaſſionē nature. Tertio ꝓ̄o de-
bemus cōgratulationē iuxta illud Lu-
ce.xv.Epulari et gaudere oportebat ⁊c.
¶Quātū aūt ad tertiū dn̄s arguēs con-
tra iſtos tangit eos q̄ oīno ſunt ſani.i. iu
G ſtos nō indigētes penitentia.Un̄ ſequit̄.
(Et ait ad illos parabolam iſtā)Ex quo
ptʒ ꝙ literalē ſenſum opʒ ex metaphori
co ſignificato accipere:cū euangeliuʒ ſit
parabolicū(dicēs.Quis ex vobis hō).Eſt
aūt ſciendū ꝙ q̄ptū ad ꝓpria ſignificata
terminoꝝ iſta parabola ad eos q̄bus lo
q̄bat̄ ptinebat:ſed tn̄ q̄ptū ad tranſſum-
ptiua q̄ lr̄alem ſenſum faciūt ptinet ad
deū.Un̄ ait Gre.ſilitudinē dedit quam ⁊
in ſe hō recognoſceret : et tn̄ ad autorem
hoim ptineret. Iſte ergo hō eſt deus (q̄
hʒ cētū oues).i.vniuerſitatē angeloꝝ et
hoim:ſm Gre.⁊ Cyrillū.Cētenarius em̄
pfectus eſt numer⁹ ex decē decadib⁹ cō-
ſtitut⁹.Dr̄ em̄ pfect⁹ numer⁹ q̄ eſt qua-
dratus.cui⁹ radix ē decē.iiij.di.xliij.naʒ
decē decies ſunt cētū.(Et ſi)p q̄(pdide
rit vnā ex illis)Gre. Una ouis tūc perijt
q̄n hō paſcua vite dereliq̄t.Hec ille.Nō
ne dimittit nonagintanouē.i.angeloruʒ
numeꝝ(in deſerto).i.in celo ſm Grego.
H q̄ð hō peccādo deſeruit.dr̄ em̄ deſertum
quaſi derelictū(⁊ vadit) ad terras p in-
carnationis myſteriū(ad illā q̄ perierat
donec inueniat illā?)Gre.vt pfecta ſum
ma ouiū integraret̄ in celo:hō pditus q̄-
rebat̄ in terra.Hec ille. Nec tn̄ pʒ Cyril-
lū fuit crudelis ad alias derelictas i de-
ſerto : q̄ dimiſit eas in tuto ſub dextera
dei.Gre. Niſe.Cū aūt paſtor inueniſſet
ouē nō puniuit:nō duxit ad gregē vrgē-
do ſʒ ſupponēs humero ⁊ portās clemē-
ter:annumerauit gregi.Hec ille.Iō ſub
dit̄.(⁊ cū inuenerit eā iponit in humeros)
ſ.Bed.Humer⁹ xp̄i crucis brachia ſunt.
Ille peccata mea depoſui: in illo nobili
patibulo requieui.Hec ille Gre.Ouē ergo
hūeris ſuis ipoſuit: q̄ hūanā naturā ſu
ſcipiens pctā nr̄a ip̄e portauit. Hec ille.
(gaudēs) in ſuis dolorib⁹ p nr̄a ſalute.
I Fruebat̄ em̄ in cruce iuxta doctrinā.s.
Tho.iij.p.q.xlvj.(Et veniēs domū)in ce
lū p aſcenſionē(cōuocat amicos ⁊ vici-
nos).i.angeloꝝ choros ſm Greg. q̄ ſunt
amici obſequēdo volūtati ⁊ vicini cōicā

do eius luci ⁊ claritati. Sunt autem ſm
Theo. oues ſeu beſtiales reſpectu dei.
ſed vt rōnales ſunt vicini. Sūt ergo dei
amici.Primo q̄ eius ſecreta vidēt iuxta
illud Io.xv.Uos aūt dixi amicos q̄ om
nia q̄ audiui a patre meo nota feci vo- K
bis. Scðo q̄ ſuam volūtatem diuine in
oībus cōformant:Tulli⁹.Uera amicitia
eſt idē velle ⁊ idē nolle in reb⁹ honeſtis.
Tertio q̄ eius voluntatē ſemp adiplēt.
Iō.xv.vos amici mei eſtis ſi feceritis q̄
precipio vobis. Sūt aūt dei vicini rōne
ꝓpinquitatis in natura : q̄ min⁹ ab eo
diſtant q̄ꝫ cetere creature q̄uis ⁊ ipſi in
infinitū diſtent.(Dicēs illis.Cōgratula
mini mihi:q̄ inueni ouē meā q̄ perierat.)
In his apparet amor dei ad hoiem q̄ad
tria.Prio in creādo q̄ ip̄e hoiez fecit in-
nocētē:q̄ ouē. ſed ipſe errauit vt ouis q̄
perijt:⁊ de oue factus eſt lup⁹ ita ſeuus
vt paſtorē occiderit:⁊ oues iugulauerit.
Mat.x.Ecce ego mitto vos ſicut oues in-
ter lupos.Scðo in recreādo: q̄ pditum
cū magno labore recuperauit: q̄ð notat̄
in inuētione. Et cū illa inuētio ſit redē- L
ptio p ſanguinem paſtoris : tn̄ ip̄e dicit
eā inuētionē:q̄ſi p nihilo reputās id q̄ð
dedit.Can̄.vlti. Si dederit hō oēm ſub-
ſtantiā domus ſue p dilectione quaſi ni
hil deſpiciet eā. ⁊ Tertio in glorificādo
q̄ð notat̄ in reportatione ⁊ cōgratulatio
ne.Sʒ q̄re nō dicit.ꝯgratulamini oui cuī
magis videbat̄ eſſe de iſta iuētione gau
dendū?Gre.in homil̄.Hoc iō dicit:q̄ ei⁹
eſt gaudiū vita noſtra.⁊ cū nos ad celuʒ
reducimur ſolēnitatē letitie illius iple-
mus.Hec ille.(Dico vobis ꝙ ita)Iſte te
xtus vr̄ eſſe corrupt⁹. Nā.s.Tho.j.p.q.
xx.p ly ita ponit mai⁹ : Si tn̄ ver⁹ text⁹
hʒ ly ita:ponit̄ p ly magis vel mai⁹. Et
s.Tho.allegat ſniam ⁊ non verba(gau-
diū erit in celo)deo ⁊ āgelis.Gaudiū de
noſtra cōuerſione eſt angelis.Prio q̄ vi
dēt ſue cuſtodie tā glorioſum fructum.
Scðo q̄ vidēt ex pctōribus ſuā ruinā re
ſarciri ⁊ reſtaurari.Tertio q̄ vidēt ſein
laudādo deū tale habere ꝯſortiū. Quar M
to q̄ ꝯplet̄ eoꝝ deſyderiū quo deſyde-
rāt noſtrā ſalutē:cū ſint maxime charita
tiui ⁊ amoroſi.Gaudet etiā tota trinitas.
Et ptʒ q̄dē q̄ ſicut pr̄ terrenus gaudet

de filio ſuo q̄n cōcipit̄ ⁊ orit̄ et ablactat̄:
⁊ factus grādis ad menſam recipit̄. Ita
pater celeſtis gaudet ſup ſpirituali filio
cōcepto p cōtritionē ſeu ꝯceptionem bo-
N ni ꝓpoſiti:⁊ noto in cōfeſſione.⁊ ablacta
to in perfecta cōuerſatione:⁊ recepto ad
menſam in glorificatione. Et filius ſilr̄.
Primo:q̄ videt effectū ſue paſſionis.q̄ð
notat̄ in parabola de oue impoſita hu-
meris.⁊ Scðo: q̄ videt in peccatore re-
formationē imaginis dei:⁊ ꝯſr̄ aſſimila
tionē ad ipſum filium qui eſt imago pa-
tris.q̄ð notat̄ in parabola de drachma i
q̄ imago regis refulget. ⁊ Tertio q̄ vi-
det reuerſionē fratris ſui pditi.q̄ð notat̄
in parabola de filio prodigo.Et ſimiliter
ſpūſſanctus. Primo:q̄ recuperat tēplū
ſuum:q̄ð debet inhabitare.Secundo q̄
recuperat membrum ſuum:q̄ð debet vi
uificare.Tertio q̄ recuperat vas ſuum.
quod debet implere. Unū eſt tn̄ gaudiū
patris filij:ſpirituſſancti ſub oībus iſtis
rōnibus ꝓpter vnam trium immenſam
charitatem:ſed tamen iſte rōnes gaudē
O di habēt aliqualem aſſimilationē ad ꝓ
pria pſonarū(ſuper vno peccatore peni
tentiā agente,: q̄ꝫ ſup nonagintanouem
iuſtis q̄ nō indigent penitētia).i.plus q̄ꝫ
ſupra aliquo eorum q̄ ſunt de tali nume
ro.Hoc autem videtur falſum:q̄ de ma
iori bono mai⁹ eſt gaudiū.Eſt aūt mai⁹
bonū ſemp ꝯtinuare bonā vitā:q̄ꝫ aliq̄n
interrūpere p pctm̄ et poſtea penitere.
Ad hoc dr̄ duplr̄. Prio em̄ dr̄ ꝙ de⁹ ſup
penitēte pl⁹ gaudet q̄ꝫ ſup inocēte.n̄ ſim
plr̄.ſʒ q̄ ad aliquā rōnē gaudij:q̄ eſt i pe
nitēte ⁊ nō in inocēte:vt puta rōne pn̄ie.
Sʒ ſcðo.s.Tho.vbi.s̄.dicit ꝙ ceteris pa
ribus magis ſemp amat̄ innocēs q̄ꝫ pe-
nitēs.ſʒ tn̄ aliq̄n eſt econuerſo q̄n.ſ.peni
tēs reſurgit melior ⁊ feruētior innocēte.
Et hec eſt ſnīa etiā.Gre.q̄ ponit exēplū
de milite poſt fugā melius pugnante:q̄ꝫ
is q̄ nunq̄ꝫ fugit ⁊ de terra q̄ poſt ſpinas
vberior eſt nō ſpinoſa.Deinde ſubiun-
git.Sed inter hec ſciēdū eſt q̄ ſunt ple
riq̄ꝫ iuſti in quorū vita tn̄ eſt gaudiū vt
P eis q̄libet pctōꝝ pn̄ia preponi nullaten⁹
poſſit.Hic ḡ colligendū eſt quātum deo
gaudiū faciat q̄n humiliter plāgit iuſt⁹.
ſi facit in celo gaudium quādo hoc quod

male geſſit p pn̄iam dānat iniuſt⁹. Hec
ille.Tales igit̄ indigēt pn̄ia ornāte ⁊ cō
ſeruāte:nō aūt purgāte.Eſt em̄ triplex
pn̄ia.ſ.purgans:vt pn̄ia Magdalene.et
ornās:ſicut Iohānis baptiſte.Bern̄.Cō- Q
feſſio peccatorū purgat ⁊ iuſtū ornat.Et
cōſeruās ſm illud.j.Cor.ix.Caſtigo cor
pus meū ⁊ in ſeruitutē redigo:ne forte
cū alijs p̄dicauero reprob⁹ efficiar. Et i
tellige ꝙ nō indigent purgāte inq̄ꝫtum
iuſti.ſecus inq̄ꝫtū aliquo modo ſaltē ve
nialr̄ delinquētes.ſed hec nō eſt ꝓprie
pn̄ia:cū nō requirāt venialia ſacrm̄ pe
nitētie:nec etiā contritionē actualē ſed
virtualē.Alia eſt ſimilitudo de perdita
drachma.De q̄ eſt ſciēdū ꝙ medicus cō
ſtitutus inter infirmos ſanabiles ⁊ inſa
nabiles oñdit penitētes eē recipiēdos
tribus parabolis.ſ.de oue:de drachma:
⁊ de filio ꝓdigo:q̄ poſt illas duas ſequit̄
Sicut em̄ tria inducūt hoiez p̄cipue ad
miſerandū.ſ.ſimplicitas ꝓpinq̄tas ⁊ va
nitas.Ita etiā hec tria inducunt:vt ita R
dicā deū ad miſerādum penitētib⁹. Pri
mum eſt noſtra ſimplicitas reſpectu ho
ſtis tam aſtuti.i.diaboli.⁊ ad hoc ptinet
parabola de oue.Scðm ꝓpinq̄tas quā
nobiſcū ꝯtrit Hebr.ij.Nuſq̄ꝫ angelos ap
prehēdit ſed ſemē abrae apphendit.Et
ad hoc ptinet parabola de drachma:in
qua eſt imago regis ⁊ ſupſcriptio nois
ei⁹:ſicut hō eſt ad imaginē dei.⁊ a chri-
ſto dicitur chriſtian⁹.Tertiū nr̄a vnitas
⁊ pauptas ſeu infirmitas.Et ad hoc pti
net parabola filij ꝓdigi dicētis. Quāti
mercēnarij in domo pr̄is mei abundāt
panibus ⁊c.(Aut q̄ mulier).i.aut ſi qua
ſeu aliq̄ vl̄ q̄uis mulier:(hn̄s drachmas
decē)ſupple eſt.Sicut autē dicit magi.
hiſto.drachma drachmatis eſt gen⁹ car
minis.iuxta illud.Dulcia cātica drach-
matis.Sed drachma drachma eſt q̄rta
pars ſtateris.Et vt ſubſequēter idē ait
eſt nūmus habēs imaginē regis ⁊ ſigni
ficat hoiem ad imaginē dei factū. Sicut
aūt ſupra paſtor deū ſignificauit ita iſta
mulier ſignificat dei ſapiētiā:ſʒ Gre.in S
homil̄.q̄ vt idē dicit decē hʒ drachmas
i.nouē ordines angelorū ⁊ hominē. Di-
cit̄ aūt diuina ſapientia mulier. Primo
ꝓpt̄ ſpecioſitatē delectabilē. Sap.vij.

Cādor eſt lucis eterne ⁊ ſplēdor ſine ma
cula bonitatis illi⁹. Scđo ꝓpter fecūdi
tatē Eiuſdē.vij. Venerūt mihi oīa bona
pariter cū illa. Tertio ꝓpter cōpaſſio-
G nē. Hiere.xxxj. In charitate perpetua di
lexi te: iō attraxi te miſerās. Quarto ꝓ-
pter dulcedinē verborum. Pſ. Ꝙ dulcia
faucib⁹ meis eloq̄a tua ſup mel ori meo.
Quinto ꝓpter interp̄tationē noīs. Dicit̃
eñ mulier quaſi molliēs herū ⁊ ſapiētia
dei emolliuit nobis herū.i.deū patrē: ſi-
cut heſter aſuerū. Heſter.ij. hō ꝟo in ſta
tu inocētie fuit drachma. Prio ꝓpter ro
tūditatē.i. imortalitatē. ⁊ Scđo ꝓpter
mūditiā ⁊ claritatē: q̄ erat velut aurū
purū nō mixtū cupro. ⁊ Tertio ꝓpter p̄
tioſitatē ſicut ⁊ pecunia ē p̄tioſa cui obe
diūt oīa. ⁊ Quarto ꝓpter regalē imagi-
nē. ⁊ Quinto ꝓpter ſupſcriptionē.i. oīm
naturaliū cognitionem. (Et ſi p̄diderit
drachmā vnā) ſicut ei accidit qñ hō pec
cauit: vt dicit idē Greg. (Nōne accēdit
lucernā) Gre. Accēdit mulier lucernā:
qñ dei ſapiētia appuit in hūanitate. Lu
cerna q̄ppe lumē i teſta ē. Lumē ꝟo in-
teſta eſt diuinitas in carne. Hec ille. (Et
euertit domū).i. ꝯcutit nr̄a ꝯſciētiā ſm
H Greg. (⁊ querit diligēter donec iueniat)
Grego. Q̄r.ſ. cū perturbatur conſciētia
hoīs reparat̃ in homine ſimilitudo cōdi
toris. Hec ille. Vel domū euertit qñ mū-
dū p̄dicādo cōmouit. (Et cū inuenerit
ꝯuocat amicos ⁊ vicinos) id eſt celeſtes
virtutes ſm Greg. in homil. ⁊ Greg. na-
zan. que ſm Grego. in ſe amice ſunt: q̄
obſequentes eius voluntati ⁊ vicine q̄
incorporee (dicens. Cōgratulamini mi-
hi quia inueni drachmā quam perdide
ram), Ita dico vobis gaudiū erit ange-
lis dei ⁊c. Greg. in homi. Penitētiā age
re eſt ꝑpetrata mala plāgere: ⁊ plangē-
da nō perpetrare. Nā qui ſic alia deplo
rat vt iterum alia committat adhuc pe
nitentiam agere aut ignorat aut diſſi-
mulat. Hec ille. ¶ Moraliter ouis ani-
I mal eſt innocēs: nō mordens dentibus
vt canis ⁊ lupus detrahendo: nec impe
tens cornibus vt aries ⁊ taurus violē-
ter opprimēdo: nec calcitrans pedib⁹ vt
equus ⁊ mulus blaſphemādo ſeu male
dicēdo: nec dilacerās vnguib⁹ vt leo et
vrſus furiēdo. Quē igit̃ xp̄i ſciat ſe non
eſſe qui ab oīb⁹ p̄dictis immunis nō eſt.
¶ Itē moral̃r mulier pōt dici p̄lat⁹ ꝓ-
pter ſollicitudinē et partū ⁊ difficultatē
in pariendo fetū tā in ſe ꝙ in ſubditis.
Hec ſi vnā drachmā.i. animā dei imagi
ne inſignitā perdit: accēdat lucernā p̄di K
cationis orādo: meditādo: ſancte viuē-
do: ⁊ euertat domū ꝯſciētie peccatoris:
⁊ querat diligenter donec eam inueniat
eductā de tenebris ⁊ pulverib⁹ pctōꝝ.

Dñica.iiij. poſt Trinitatem.

Textus euā. Luc.c.vj.

EStote miſericordes ſi-
cut ⁊ pr̄ vr̄ miſericors eſt.
Nolite iudicare: ⁊ nō iu-
dicabimini: nolite ꝯdēna
re: ⁊ nō cōdēnabimini. Dimittite: ⁊
dimittebimini. Date ⁊ dabit̃ vobis
Mēſurā bonā ⁊ cōfertā ⁊ coagita-
tā ⁊ ſupereffluētē: dabūt in ſinū ve
ſtrū. Eadē q̄ppe mēſura q̄ mēſi fue
ritis remetiet̃ vobis. Dicebat autē
illis ⁊ ſil̃itudinē. Nūq̄d pōt cec⁹ ce
cū ducere? nōne ambo in foueā ca-
dūt? Nō eſt diſcipul⁹ ſup magiſtrū.
Perfect⁹ aūt oīs erit ſi ſcit ſicut ma L
giſter ei⁹. Quid aūt vides feſtucā
in oculo fratris tui: trabē autē que
in oculo tuo eſt non conſyderas?
Aut quomodo potes dicere fratri
tuo: Frater ſine eijciam feſtucā de
oculo tuo: ipſe in oculo trabē nō vi
des? Hypocrita eijce primū trabē
de oculo tuo: ⁊ tūc ꝑſpicies vt edu
cas feſtucam de oculo fratris tui.

EStote miſericordes ⁊c.) Lu.
vj. in preſenti euāgelio chri-
ſtus admonet omnes fide-
les ⁊ ſpecialiter p̄latos. ⁊ cō
tinet tria puncta. que ſunt
Cōmunis exhortatio. Exhortationis ra
tio: ⁊ Specialis admonitio. ¶ Quantū
ad primum exhortatur chriſtus omnes
ad dulcem miſericordiam: q̄ miſericor M
die opera ſunt de p̄cepto vt dictū eſt fe
ria ſecunda poſt primā dñicā quadrage

ſime. Dicit ergo (Eſtote miſericordes.)
Eſt aūt mīa vt dicit .s. Tho.j. pte. q.xxj.
⁊.ij.ij. q.xxx. cordialis cōpaſſio ſeu triſti
tia de aliena miſeria q̄ſi poſſum⁹ ſubue
A nire: cōpellimur ſeu ꝓuocamur Beda.
Magnū p̄coniū pietatꝫ. Reddit eñ hec
virt⁹ nos cōformes deo: ⁊ quaſi q̄dā ſi-
gna ſublimis nature nr̄is imprimit aīa
bus. Hec ille. Unde ſubdit̃ [ſicut pr̄ ve-
ſter celeſtis miſericors eſt. Ubi notandū
eſt ſm .s. Tho.j. par. vbi. ſ. ꝙ in deo nō
pōt eſſe ipſa eſſentia mīe vt eſt.ſ. paſſio
appetit⁹ ſenſitiui: cum nō poſſit triſtari
vel pati ꝯſnr̄ nec cōpati: ſꝫ eſt in eo mīa
metaphorice: ſicut et ira inq̄tū habet
effectū miſericordie: q̄ eſt ſubuenire mi-
ſero. Hūc eñ ipſe maxie efficit. Itē eſt in
eo mīa vt ſonat actū volūtatis q̄ volu-
mus ſubuenire miſero: licet nō vt ſonat
actū ſenſualitatis: vt dictum eſt. Et hec
pl⁹ in deo ꝙ in hoīe eſt: nec pōt hō i hoc
ei eq̄ri. Uñ ly. ſicut: nō eq̄litatē: ſꝫ ſil̃itu-
dinē ⁊ imitationē quādā iportat. Sub-
iūgit aūt modos q̄b⁹ primo miſeremur
ſcꝫ nō iudicādo ſeu nō ꝯdēnando: ⁊ di-
mittēdo: ⁊ exhibēdo. Oīs eñ mīa exhibi
B ta primo eſt quoddā bonū quo ſubleua
tur miſeria ei⁹. Dupl̃r aūt exhibet̃ bo-
nū primo. Primo.ſ. poſitiue dādo aliq̄d
puta eleemoſynā corporalē vel ſpūalē:
⁊ q̄tū ad hoc dr̄: date ⁊ dabit̃ vobis. Se
cundo negatiue: q̄.ſ. ceſſat̃ ab inferēdo
malū. Carere eñ malo ē q̄ddā bonū. ſm
Phm in li. ethi. ⁊ ſil̃r nō inferre malū eſt
bñ facere q̄ eſt facere ꝙ q̄s careat malo
Et hoc eſt dupl̃r. Prio q̄tū ad op⁹: ſicut
cū quis nō detinet vinctū cū poſſit: aut
nō vlciſcit̃ iniuriā: ⁊ q̄tum ad hoc dicit̃:
dimittite ⁊ dimittet̃ vobis. Et ſcđo q̄tū
ad cogitationē ipſam: ſicut cū q̄s ceſſat
male ſuſpicari de fratre cui ſuſpicando
poterat inferre dānum gloriā ⁊ famam
ei⁹ apud ſeipm̄ denigrando. Et q̄tū ad
hoc dr̄. Nolite iudicare ⁊ nō ⁊c. Dñs er-
go aſſignat tres ſpēs miſericordie exhi
bite primo ad quas omnis miſericor-
C dia reducit̃: ſm .s. Tho.j. par. vbi ſupra
Dicit ergo. [Nolite iudicare] temere de
occultis: vel de his q̄ bono et malo ani-
mo fieri poſſunt. Ubi aduertēdū eſt du-
plex eſſe iudiciū. Quoddā large dictū:
qđ eſt oīs vera determinatio: eo mō quo
dicere cōſueuimus ꝙ cec⁹ de colore non
iudicat: ⁊ hoc licitū eſt: ⁊ de hoc nō intē
dimus. Aliud vero qđ eſt iudiciū ꝓprie D
⁊ eſt iuſtitie actus: quo ſcꝫ de aliquo iu-
dicamus: an bñ vel male actum ſit. Et
hoc duplex eſt. Unū ſcilicet quod eſt de
ſeipſo quod vocatur iudicium diſcuſſio-
nis: qđ licitum eſt ⁊ laudabile: de quo et
nō curam⁹. Aliud qđ eſt de alio ⁊ eſt du
plex.ſ. licitū et illicitū. Licitū eſt duplex
ſ. vtile.i. iudiciū ſuſpitioſum ſine aſſen-
ſu rōnis ad obuiādū ⁊ tolerabile: vt iu-
diciū determinatiōis de apertis malis.
Illicitū aūt triplex eſt.ſ. vſurpatū: qđ.ſ.
fit ab eo q̄ nō habet autoritatē: ⁊ puer-
ſum qđ fit ꝯtra iuſtitiā: ⁊ temerariū: qđ
ex leuib⁹ ꝓcedit ſignis interp̄tādo intē-
tionē ſiue iudicādo d̄ futuro ſtatu hoīs:
ſiue ſentētiando de occultis. Et hoc hꝫ
tres gradus. Prim⁹ eſt cū q̄s ex leuib⁹ ſi
gnis dubitat de alicui⁹ bonitate. Scđs
cū firmiter iudicat ⁊ ſentit d̄ alicui⁹ ma
litia. Terti⁹ eſt qñ vlteri⁹ ꝓcedit̃ ad ꝯdē
nandū ad penā. Eſt ergo pctm̄ mortale
E iudicare multis modis. Prio ſi iudex ex
leuibus ſignis cōdemnet aliquem de pe
na notabili. Scđo ſi quis ex leuibus ſi-
gnis firmit̃ credat aliquē peccare mor-
tal̃r: vt accidit qñ res eſt occulta vel in
ſe indifferēs: q̄ fit iniuria primo de quo
teneor bñ ſentire ſec⁹ ſi iudicarē de ve-
niali: quia iniuria nō eſt notabilis. Ter
tio qñ iudiciū eſt iniuſtū de re notabili.
Quarto quādo eſt vſurpatū. Licitū eſt
aūt iudiciū. Primo qñ iudex hꝫ autori-
tatē ⁊ iudicat recte ſꝫ approbata p euī
dētiā teſtiū: aut ex ſuſpitiōe violēta. Si
aūt ſit tm̄ ꝓbabilis lꝫ indicere purgatio
nē canonicā. Scđo licitū eſt ēt nō iudiciū
iudicare.i. credere in manifeſtis. Tertio
qñ habent̃ ꝓbabilia ſigna: hoc ei nō eſt
mortale.ſ. ex ꝓbabilibus ſignis credere
firmiter ꝙ aliquis aliqđ mortale ꝯmiſe
rit. ſm Archi.ij. par.iij.c.viij. Licet dicat
hoc eſſe cauendū. Eſt aūt ꝓbabile qđ vi F
det̃ oibus aut pluribus ⁊ maxime ſapiē
tibus. Et his aut oībus aut plurib⁹ aut
p̄cipuis. vt ptꝫ ex.j. Topic. Uide de his
.s. Tho.ij.ij. q.lx. Hic autē loquitur dñs
de iudicio temerario ſm Amb. Nō iudi

care nāq₃ isto mō est misereri. Sicut eñ carēre malo qđ inesse potuit est quoddā bonū: vt ptȝ.ij.phyſ. ita nō inferre malū cū quis poſſit est facere bonū aliquo
G mō vt dictum est. Hortat ergo dominus ne sic iudicemus: maxime cū ſeueritate aliena diſcutiēdo. Chry. Nec facile reperies quemq₃ neq₃ patremfamilias: neq₃ claustralē expertē erroris hui⁹. Sūt aūt hec diabolice tētationis inſidie. Nā qui ſeuere diſcutit aliena: nūq₃ ꝓpriorū reatuū merebit veniā. Uñ ſequit (τ nō iudicabimini) Sicut eñ pius et misericors pūit peccatorē timorē: ſic ſeuerus: τ dir⁹ adijcit criminib⁹ proprijs. Hec ille. Greg. naſen. Nō ergo cū acrimonia ꝓcipitetis in cōſeruos ſententiā. Hec ille. (nolite cōdēnare vt nō cōdēnabimini.) Hic repetitur idem ſm̄ predictū Greg. Uñ hic est ſermo de ꝯdēnatiōe mētali temeraria: nō aūt de iudiciali: q₂ male faceret iudex nō condēnando quē debet cōdēnare. Repetitur aūt bis ne quis credat eſſe leue pctm̄ temerarium iudiciū qđ hoiem tāgit in honore. Nō est autem eſtimādū ꝙ qui ꝓmū non iudicat vel ꝯdēnat: ipē nō ſit cōdēnādus ſi male fa
H ciat: ſȝ iō ſic dʒ: q₂ q̄ iudicat temerarie: cū ipm̄ ſuū iudiciū ſit pctm̄ ꝓ eo iudicabit τ ꝯdēnabit: qđ nō eēt ſi nō iudicaſſet Uel hoc iō dʒ: q₂ nō iudicare est misereri: misericors aūt misericordiā cōſequet pl⁹ vel min⁹ ſm̄ ſue misericordie quātitatē. (Dimittite) iniurias vt nō inferatis ꝓ eis mala q̄ poteſtis (τ dimittet vobis) pctm̄ veſtrū. Uel vt alia litera habet (τ dimittemini). ſ. a pctō qđ vos tenet in ſeruitute: ad cui⁹ remiſſionē valet misericordia ꝓmo exhibita τ a diabolo: q̄ vos ꝑ pctm̄ ſtrauit τ addixit ſeruituti: τ a deo: q̄ vos alligauit pene eterne infernali: ſi nō eſtis ꝯtriti vel tpali purgatorij aut hui⁹ mūdi ſi eſtis q̄dē cōtriti: ſed nō exhibuiſtis ſatiſfactionē plenā (Date) ſcȝ elēoſynas τ bñficia fratrib⁹ veſtris
I (τ dabit vobis) ſcȝ in pñti grā τ ꝯſolatio a deo: τ in futuro vita btā. Beda. Hic dimittere nos iniurias dñs τ dare bñficia iubet: vt τ nobis peccata dimittant: τ vita detur eterna. Hec ille. ¶ Moraliter nō dixit xp̄s Eſtote potentes ſicut pater ve

ſter potēs est: vel ſapiētes: vt diuites: ſȝ misericordes: q₂ appetit⁹ potētie habet deiectionem: iuxta illud Ps. Deieciſti eos dum eleuarent: vt ptȝ etiā in Lucifero. q̄ aliquo mō appetijt potentiā. i. ſuperioritatē τ ꝑncipatū: τ appetit⁹ ſapiētie inflationē: q₂ ſciētia inflat. j. Cor. viij. Et diuitie obliuionē: q₂ ſuccedētib⁹ proſperis oblit⁹ est interpretis ſui. Gene. xl. Sȝ misericordia ſpōdet celeſtis regni poſſeſſionē. Unde xp̄s in die iudicij vt patet Mat. xxv. non dicet: venite potētes: ſed ve q̄ potētes eſtis τc. Eſa. v. ne c venite ſapiētes: ſed qui ſapiētes eſtis i oculis veſtris: vt ibidē dʒ nec venite diuites: ſed ve vobis diuitib⁹ q̄ habetis hic ꝯſolationē veſtrā. Dicet aūt venite benedicti patris mei. i. misericordes. Eſuriui ei τ dediſtis τc. Uñ de⁹ vt nos iduceret ad hāc pietatē impſſit eā olb⁹ creaturis nobis manifeſtis. ſ. ſenſibilib⁹ (Uñ iob. xij. Interroga iumēta. i. ꝯſydera: τ docebūt te ſ. pietatē volatilia celi τ iudicabūt tibi, Loq̄re terre τ rñdebit tibi: τ narrabūt piſces maris. Nota ꝓmo iumēta. hoc ei ptȝ i elephātib⁹: q₂ ſi vn⁹ ceciderit: alij currūt ad ſubueniēdū: τ in equabus: q₂ ſi vna morit alie filiū ſuſcipiunt ad nu
L triēdū τ in leonib⁹: q₂ parcunt pueris τ infinitis aīalib⁹: niſi magna fame vrgeatur. Nota ſcđo in volatilib⁹ celi vt patet in ciconijs q̄ ſm̄ Ambr. in hexame. parētes ſuos ſenes collocāt i nido ac nutriūt Et in aq̄la q̄ ſolā ꝑdā nō cōedit ſȝ partē ſequētib⁹ ſe auib⁹ dimittit: τ in cobar q̄ auis ſic dʒ arabice. q̄ filiū aq̄le ab eaſ eiectū (eijcit eñ vnū enido qñ tres habuit ꝑpter laborē paſcēdi nutriēdū ſuſcipit Nota tertio terrā. Amb. Noli eſſe deterior inſenſibili elemēto qđ fruct⁹ quos affert nō ſuis vſib⁹ vēdicat ſȝ tuis miniſtrat obſequijs. Tu ꝓo ſol⁹ fruct⁹ illius iuadis τ tibi ꝯcludis. Et idē eſt de alijs corporib⁹ ſimplicib⁹ maxime celo. Nota vltio piſces. vt ptȝ in delphinis q̄ homines mortuos deferūt ad littus τ in cōchis q̄ cū ſemp ſint clauſe: quidā piſcis ūis deſert alimentū qđ eis ad ſuā preſentiā apertis infert τ recedit. ¶ Quantū ad ſcđm tangit rō quare debemus ꝓmo misereri: ꝑcipue q̄tum ad dare bñ

ficia: τ non irrogare actualiter mala. q₂ ſ. misericordia apud deū magnam obtinet remunerationē. Pro quo ſciēdū eſt
B ꝙ ſupra dñs eſt hortat⁹ ad remitendū iniurias inimicis: τ dandū elās pauperibus. Iſti ergo dicunt nobis retribuere inq̄tum ſunt cā ꝙ nobis fiat retributio orādo pro nobis: vel q₂ eorū meritis nobis retribuit: q₂ ſunt cauſa ſine qua nō. ſicut ligna ſunt cauſa ꝙ ignis cōburat. Retribuunt ēt nobis multiplicia bona pro talibus operib⁹. Dicit ergo [Menſurā bonā] quo ad bona fortune [τ coagitatā]. i. cōcuſſam vt plus capiat: quo ad bona nature: puta ſanitatē τ hmōi: (τ cōfertā). i. nō raſilē ſed cumulatā quo ad bona grē (τ ſupeffluentē). i. magnifice cumulatā quo ad bona glie (dabūt) pauperes τ inimici (in ſinū vr̄m) tāq₃ retribuētes pro eo qđ exhibuiſtis eis. Uel ꝑ hec eciā ſignificatur qđ ꝑ dictis operib⁹ dñs retribuet nobis in beatitudine aliquid dignius q̄ fuerint ipſa noſtra opera ex ſe: ſicut menſura cōferta aliquid pl⁹ eſt q̄ bona. i. legitima tantū. Beda. Si
D cut ſi farinam ſine paucitate menſurare velles τ cōferres τ cogitares: τ ſupereffunderes abūde: ſic dñs menſurā magnā τ ſupeffluentē dabit in ſignū vr̄m. Hec ille. Et per ſinum intellige intellectum in quo ſuſciperet ſubiectiue felicitas: cū ſit viſio τ voluntatē in qua ſuſcipiet ipſa ꝯſolatio immēſa conſequēs viſionem τ ipſam eſſentiam anime in qua ſuſcipiet eſſentia gratie cōſummate. que gratia cauſabit in mente lumen glorie qđ facit videre: τ in voluntate charitatem que facit amare delectari: τ frui. (Eadē quippe menſura qua mēſi fueritis) in bñ operādo vel peccādo vt ait Beda (remetietur vobis) premiū aut pena. Theo. Interrogabit aūt aliquis fortaſſis ſubtili⁹. Si eñ ſupereffluenter reddit qūo eadē eſt menſura. Ad hoc qđ dicim⁹ ꝙ nō dixit in tāta mēſura remetiet vobis: ſȝ in
C eadē. Qui eñ bñ fecerit bene fiet ei. qđ eſt remetiri eadē mēſura. Sed ſupereffluentem menſuram dicit q₂ millies bene fiet ei. Sic eſt τ in iudicādo. Qui eñ iudicat: τ deinde iudicat accipit candē mēſurā. Scđm vero ꝙ ad pl⁹ dijudicat

q₂ ſibi ſimilē iudicauit: ſȝ hoc ſupeffluū eſt menſura. Hec ille. Pōt dici etiā ꝙ eſt eadē mēſura nō ſcđm quātitatē ſȝ ſcđm ꝓportionē: q₂ maiori merito maius red D
detur premiū: τ minori minus: τ ſic de pctō τ pena. Et ſm̄ ꝙ quiſq₃ ſe habuit i operādo ſe habebit etiā proportionabiliter in recipiēdo: τ hec videt eſſe intētio Theo. Sed nota ꝙ eſſentiale ꝓmiū ꝓportionabit meritis. i. operib⁹ bonis nō ſm̄ ſe inq̄tū opa ſunt: q₂ nō merent illud ꝓmiū: ſed ſm̄ eoꝝ radicē q̄ ſunt merita. i. charitatem τ gratiam. Sed pena proportionabitur de meritis ſm̄ ſe: q₂ licet opus noſtrū ſm̄ ſe nō mereat premiū illud: tñ meret penā. Et hoc loq̄ndo de pena ſenſus. Pena eñ dāni cū ſit priuatio viſionis dei cōmēſuratur viſioni que debebatur: τ cōſequēter gratie qua quis meruerat viſionem. ¶ Moraliter ſciendum eſt qđ ad opera pietatis triplici ꝓmio inducimur: ſed chriſtus tāgit maximū quaſi arguēs a fortiori. Premū eſt tpale quo ad multiplicationē tpaliū Prouer. iij. Honora deū de tua ſubſtantia τc. Cū ſreſceniſdā monaſterij cuidā E
ſctō patri vt legit in vitis patrū q̄relā facerēt ꝙ monaſteriū olim abūdās eēt tenue: dixit. In h̄ monaſterio ꝯſueuerūt eſſe duo frēs ſocij. ſ. date: et dabit τ vos expuliſtis fratrē date. τ frater dabit idignat⁹ abſceſſit. Scđm eſt ſpūale qđ cōſiſtit in pctoꝝ remiſſiōe. Eccl. iij. Elecmoſyna paupis nō erit hobliuiōe: ſicut i ſereno glacies ſoluet pctā tua. Scđo i grē collatione. ij. Corin. ix. Qui ſeminat in benedictionib⁹ de bñdictionibus τ metet. ſcilicet graiā in preſenti τ glām in futuro. Tertio in gratie conſeruatione Eccleſi. xxix. Eleemoſyna gratiam hominis quaſi pupillā conſeruabit. Tertiū eſt celeſtiale qđ hic tāgit: cū dʒ Menſuram bonā τc. Quidam eñ dāt pauperib⁹ partē ſupfluoꝝ. Quidā vero oīa ſupflua. de quib⁹ Lu. xiij. Qui hȝ duas tunicas τc. Quidā dant partem maiorem F
vt Martinus: q̄ dedit mediā neceſſariū chlamydem. Quidā ꝓo oīa neceſſaria. ſ. ad decentiā de quibus Matth. xix. Ecce nos relinq̄m⁹ oīa τc. Primi habēt mēſurā bonā niſi duri fuerit in neceſſitate ex

trema vel vrgente. Scḋi cõfertã. Tertij
F coagitatã. Quarti ſupeffluentẽ: qꝛ ſm
ꝙ mẽſurãt in dãdo deꝰ mẽſurat in retri
buẽdo. ¶ Quantũ ad tertiũ ſciendũ eſt
ꝙ deus vult magis reddere cauſam q̃re
G debemꝰ miam exhibere ꝓximo ꝗ̃tuʒ ad
primã mie ſpẽm. Sed qꝛ ꝑlati ⁊ ſupio=
res ꝑcipue habẽt frequẽter maiores oc=
caſiones iudicandi ꝗ̃ alij: ſiue qꝛ plura
vidẽt ⁊ ſciũt: ſiue qꝛ videt naturalis in=
clinatio rectoris ſuſpicari de malis ad
obuiandũ. Ideo ponit ſpecialis moni=
tio prelatoꝝ ⁊ oim̃ q̃ habẽt alios dirige=
re ⁊ iudicare. cũ dr̃. (Dicebat aũt illis). ſ.
aplis. q̃ vt dicit Cyril. futuri erãt mũdi
doctores (⁊ ſimilitudinẽ) quo meliꝰ in=
telligerẽt qũo de alijs iudicarẽt: vt eos
induceret ſpẽalius ꝑ alijs ad remittẽdas
iniurias: ⁊ eleemoſynas dandas: q̃ duo
potiſſime ad ſupiores ptinẽt. (Nũquid
põt cecus cecũ ducere). q. d. Hoc ſine ſuo
ꝑiculo facere nõ põt. Si em̃ vt dt Chry.
periculoſum eſt ceco cecũ habere ducẽ:
multo periculoſius eſt cecũ velle eſſe du
cem ceci. (Nõne ambo in foueã cadũt.)
q. d. ſic: niſi forte raro ⁊ in paucioribus.
Iſta aũt ſimilitudo adaptat ad ꝑmiſſa
H quadruplr̃. Primo ſm Cyril. adaptatur
ꝑlatis q̃ ad ꝟtutes ꝑficiẽtes intellectũ:
puta ſapiẽtiã ⁊ prudẽtiã. Nõ em̃ ſufficit
eis eleemoſynã dare ⁊ iniurias remit=
tere: ſʒ opʒ eos duces eſſe ⁊ alios ad hoc
inducere. Nõ ergo debẽt eſſe ceci: qꝛ nõ
poſſent alios docere q̃ neſciũt. Vñ ſubdi
tur. (Nõ eſt diſcipulꝰ ſup magiſtrũ). i.
doctior magr̃o. Eſt aũt ſciendũ ꝙ ois
hõ eſt diſcipulus dei docẽtis interiꝰ in=
fundẽdo lumẽ nature intellectus ⁊ ꝯfor
tãdo illud: ⁊ docẽtis exteriꝰ ꝑ ſenſibiles
creaturas. Diſcipulꝰ ergo alicuiꝰ hois ſi
plus capiat ꝙ ſuꝰ magr̃. hoc nõ cõpetit
ei inq̃tũ diſcipulus eius eſt, ſed inquã=
tũ diſcipulus dei eſt. ⁊ tũc efficit actu vl
potentia magiſter ſui magr̃i. Vltima ꝑ
ꝑfectio ad quã põt venire diſcipulꝰ hois
I vt ſic: ẽ vt ſciat q̃ ſcit ſuus magr̃. qꝛ iſta
ſola põt ab eo ꝑcipere. ⁊ ꝗ̃ primũ ſic ꝑci
pit deſinit eſſe diſcipulꝰ. ⁊ fit cũ magr̃ re
ſpectu alioꝝ. Ideo ſubdit. (Perfectꝰ au
tẽ ois erit diſcipulus). ſ. vt ſic (ſi ſit ſicut
magr̃ eius). i. ſi nouit ea ⁊ eo mõ q̃ ⁊ qũo
nouit ſuus magr̃. Scḋo adaptatur ſm
Theo. quo ad oẽs vt nõ iudicẽt ꝑcipue
cũ ſunt in ſimili vitio: ⁊ ſpecialr̃ quo ad
ꝑlatos quoꝝ ſpecialr̃ ẽ iudicare. Ait er=
go. Si tu aliũ iudicas ⁊ ipſe in eiſdẽ pec K
cas: nõne aſſimilaris ceco cecũ ducenti.
Qũo em̃ ille a te ducet ad bonũ: cũ ⁊ tu
pecces. Nõ eſt diſcipulus ſupra magr̃m
Si tu peccas q̃ te magiſtrũ ⁊ ductorem
putas: vbi erit q̃ a te diſciplinat ⁊ ducit?
Hec ille. Tertio adaptat ſʒ eũdẽ quo ad
dare eleemoſynã: ⁊ iniuriã dimittendã:
vt. ſ. aliquo īferẽte iniurias nõ ꝑdamus
oculũ ꝑ īpatiẽtiã. vel aliq̃ petẽte eleemo
ſynã: nõ ꝑdamꝰ ꝑ auaritiã alioq̃ nõ po
terimꝰ vitia eoꝝ curare cũ nr̃a mẽs ſit vi
tiata. Et ſubdit. Nõ eſt diſcipulus ⁊c. q̃ſi
diceret. Si xp̃s magr̃ noluit vlciſci: ſed
pati: quare vlciſci vis tu q̃ diſcipulꝰ es.
Et ſi ipſe voluit largiri: tua ꝑfectio erit:
ſi ⁊ tu talis fueris vt ille fuit. Quarto ſʒ
Aug. adaptat ad mẽſurã de qua ſermo
ꝑceſſerat. Ait em̃ vel idõ ſubiũxit. nõ põt
cecus cecũ ducere: vt nõ ſperarẽt a leui= L
tis accepturos menſurã illã de q̃ dixit.
Dabit in ſinũ vr̃m: qꝛ. ſ. decimas dabãt
eiſq̃s cecos dixit: qꝛ euãgeliũ nõ tenerẽt
vt illã remunerationẽ ꝑ diſcipulos dñi
potiꝰ plebs inciperet iã ſperare. Quos
imitatores ſuos volẽs oñdere: addidit.
Nõ eſt diſcipulus ſupra magiſtrũ. Hec
ille. Inducit aũt rurſus dñs aliã ſimili=
tudinẽ ꝯ iudicãtes temere: ſiue ſint ꝑla=
ti: ſiue alij qñ ipſi grauioribꝰ ſunt crimi
nibus irretiti: cũ dicit. (Quid aũt). i. q̃re
(vides). i. videre conaris (feſtucã). i. leue
pctm̃ cõparatione ad maius. Sciendũ
ꝟo ꝙ venialia ꝯparant feſtuce. Primo
ſm gl. qꝛ oculũ mentis ꝑturbãt. ſʒ nõ op
primũt vt mortale. Scḋo pp ſui lenita=
tem. vñ venialia dicũt modica. Eccl. xix.
Qui ſpernit modica paulatim decidet.
Tertio pp ſui multitudine vñ ⁊ dicunt
arena. Augu. Vitaſti grandia: vide ne
obruaris arena. Mortalia ꝟo ꝓpter op
poſitas rõnes dicunt trabes (in oculo). i.
in volũtate (fratris tui) quẽ temere iudi M
cas (trabẽ autẽ). i. maius peccatũ (q̃ in
oculo tuo eſt non conſyderas.) Hec em̃
magna eſt ſtultitia. Si enim tibi diſpli=
cet peccatũ: debet tibi magis diſplicere

maius ꝗ̃ minꝰ: et tuũ magis ꝗ̃ alienũ.
[Aut qũo potes] ſine ꝯfuſione ⁊ rubore
[dicere fratri tuo. Frater ſine eijciã fe=
ſtucam de oculo tuo: ⁊ ipſe in oculo tuo
trabẽ nõ vides]. i. nõ videre fingis. Ta
A les ſm Theo. ſunt hypocrite qui cõiter
rephendũt aliena pctã vt iuſti videat.
Vñ ſequit (Hypocrita erue primũ trabẽ
de oculo tuo ⁊ tũc ꝓſpicies) ſine cõfuſio
ne ꝓprie ꝯſcie [vt educas feſtucã de ocu
lo fratris tui] Baſiliꝰ. Videt reuera īco
gnitio ſuijpſiꝰ grauiſſimũ oim̃. Neq̃ em̃
ſolũ oculus exteriora vidẽs ſup ſe viſu
nõ vtit: ſʒ ⁊ ipẽ noſter intellectꝰ cũ alie=
nũ velociter ꝯſpectat pctm̃ lentꝰ eſt erga
ꝓprioꝝ perceptionẽ defectuũ. Hec ille.
¶ Moralr̃ in hac parte chriſtus oñdit.
Primo quales debeãt eſſe prelati. qꝛ de
bent oculos habere: ꝓ quo nota ꝙ in ce
lo oẽs ſunt vidẽtes: ⁊ nullus indiget in
ſtructore. Hiere. xxxi. Nõ docebit vltra
vir ꝓximũ ſuũ in īferno aũt oẽs ſunt ce=
ci. Ideoq̃ ceciderunt in foueã. i. penarũ
abyſſum. Eſa. xxiiij. Formido fouea ⁊ la
queꝰ ſup te q̃ habitatores terre. ſ. infer=
nalis. In pñti aũt quidã ſunt ceci. ſ. ſub
B diti ⁊ illiterati ⁊ q̃dã vidẽtes. i. prelati q̃
debẽt duos oculos ſplẽdẽtes habere. i.
vitam et doctrinã. Sed ſi ipſi ſint ceci:
ambo in foueã cadunt. Et peiꝰ eſt ceco
duci a ceco ꝗ̃ carere ductore: qꝛ ſi caret
eo tenta viã baculo ſcʒ nature inſtin=
ctu. Gre. Cum paſtor ꝑ abrupta gradit:
neceſſe eſt: vt ad precipitiũ grex ſequat.
Nota. ij. Reg. v. qũo Iebuſei poſuerunt
cecos ⁊ claudos ſup murũ hierl'm in de=
riſum Dauid dicẽtes. Niſi abſtuleris ce
cos ⁊ claudos: nõ ingredieris huc. Id ẽ
niſi auferant prelati ignorãtes ⁊ vitioſi
q̃ ſunt conſtituti in culmine: nõ põt xp̃s
dñari in eccl'ia. Et ſcḋo quales debeant
eſſe ſubditi: qꝛ debẽt eſſe ꝑlatis reuerten
tes ⁊ obediẽtes: qḋ notat cũ dicit: nõ eſt
diſcipulꝰ ſup magr̃m. Et hoc etiã ſi ꝑla=
ti ſunt mali qḋ Chry. ſup Mat. oñdit di
cẽs. Hoies ab initio creati ſunt ꝓpt ſe:
C poſtea aũt ſacerdotes ordinati ꝓpter te
ergo natura ipoꝝ eſt ordinatio aũt eoꝝ
nr̃a. Si bñ vixerint eoꝝ eſt lucrũ. ſi bene
docuerint nr̃m. Accipite ergo qḋ vr̃m ẽ.
freq̃nter de hoie malo ꝓcedit doctrina
bona. Ecce em̃ vilis terra pretioſum au
rũ ꝓducit nõ q̃d ꝓpter terrã vilẽ ꝑtioſuʒ
aurũ ꝯtẽnit. Sed aurũ eligit ⁊ terra re=
linquit. Nã ⁊ apibꝰ herbe neceſſarie nõ
ſunt. ſed flores herbaꝝ. flores autẽ col=
ligunt ⁊ herbas relinquunt. D

¶ Dñica. v. poſt Trinitatem.

¶ Textus euang. Luc. cap. v.

Cum turbe irruerẽt ī ieſuʒ:
vt audirent verbũ dei: ⁊
ipſe ſtabat ſecus ſtagnuʒ
genezaret. Et vidit duas
naues ſtantes ſecus ſtagnũ. piſcato
res autẽ deſcenderãt ⁊ lauabãt rhe
tia. Aſcendẽs aũt in vnaʒ naui que
erat Simonis rogauit euʒ a terra
reducere puſillũ: Et ſedẽs docebat
de nauicula turbas. Vt ceſſauit aũt
loqui: dixit ad ſimonẽ. Duc in altũ
⁊ laxate rhetia veſtra in capturam.
Et reſpõdẽs ſimon: dixit illi. Pre=
ceptor per totam noctẽ laborantes E
nihil cepimꝰ in verbo aũt tuo laxa=
bo rhete. Et cũ hoc feciſſent cõclu=
ſerũt piſciũ multitudinẽ copioſaʒ.
Rũpebat autẽ rhete eoꝝ ⁊ annue=
runt ſocijs qui erant in alia naui vt
venirent ⁊ adiuuarẽt eos. Et vene
runt ⁊ impleuerũt ãbas nauiculas.
ita vt pene mergerẽtur. qḋ cũ vide
ret ſimõ petrus. procidit ad genua
ieſu dicẽs. Exi a me qꝛ homo pecca
tor ſuʒ dñe. Stupor em̃ circũdede=
rat eũ ⁊ oẽs q̃ cũ illo erãt ī captura
piſciũ quã ceperãt. Similiter autẽ
iacobũ ⁊ ioannem filos zebedei qui
erãt ſocij ſimonis. Et ait ad ſimonẽ
ieſus. noli timere: ex hoc iaʒ hoies
eris capiens. ⁊ ſubductis ad terraʒ
nauibꝰ: relictis oibꝰ ſecuti ſunt eũ.

Cum turbe irruerẽt ⁊c.) Luc.
v. In pñti euã. tangunt tria F
puncta q̃ ſunt. Predicatio.
piſcatio. ⁊ Vocatio. ¶ Quã
tũ ad primũ literalr̃ ſcien=
dũ eſt. ꝙ ſicut dicit mag. hiſt. xp̃s trina

vice diſcipulos vocauit.pͥmo vocauit
andreā ꝛ vt credit Joānē ꝛ philippū et
Nathanaelē:vt hꝫ Jo.j. Scd̄o vocauit
ſimonē:ꝛ vt credit andreā ꝛ filios zebe=
dei:vt dꝛ hic.Et hoc fuit poſt ꝯuerſionē
G aq̄ i vnū ſm eū:ſꝫ qꝛ ad ꝓpꝛia ſūt reuer
ſi:iō tres vocauit eoſdē dū ābularet ſecꝰ
mare galilee:vt hꝫ Mat.iiij.ꝛ mar.j.q̄=
dā tn̄ dicūt ꝙ iſta tertia vocatio et ſcd̄a
fuerūt vna ꝛ eadē.dꝛ ḡ [cū turbe irrne=
rēt i ieſū) vbi aduertēdū ē ꝙ irruere i ali
quē cōit ſm ꝯſuetū modū loq̄ndi ſcriptu
rarū:iportat aggredi ad occidēdū:ſꝫ hic
ponit iſte modꝰ loq̄ndi ad ſignificādū i=
petū ꝛ feruorē turbaꝝ ad ſmones xp̄i.
Nō ita ꝯcurrebāt ſcribe ꝛ phariſei:qꝛ vt
dꝛ Lu.x.abſcōdiſti h̄.ſ.dulcedinē ṽboꝝ
xp̄i a ſapiētibꝰ ꝛ prudētibꝰ ꝛ reuelaſti ea
ꝑuulis iō adulescētule.i.aīe fideles dile
xerūt te nimis.cā.j.vn̄ ſubdit(vt audirēt
ṽbū dei)ꝛ ēt ꝑꝑ q̄dā alia ſicut.n.dꝛ chꝛy.
xp̄s ꝑplm ꝑ tria attrahebat.ſ.gͦſā fa=
ciē:ꝛ dulcē ſmonē ꝛ ſtupēda miracula
(ꝛ ip̄e ſtabat ſecus ſtagnū genezareth)
erat āt ſm Joſephū hoc ſtagnū lacꝰ q̄dā
ꝑ qd̄ Jordanis affluit.de q̄ ꝛ de eiꝰ noī=
bus habes infra dn̄ica.xij.Dicebat aūt
H aliq̄n ſtagnū aliq̄n lacꝰ:aliq̄n mare ſicut
ꝛ oīs aquarū cōgregatio hebꝛaico moꝛe
(Et vidit duas naues)quarū vna erat
Petri alia zebedei(ſecꝰ ſtagnū) Nō eñ
erāt in ſtagno:ſꝫ i terra:vel foꝛte erāt in
aqua:ſꝫ ad littꝰ:ꝛ ſic dn̄r fuiſſe iuxta ſta
gnū(Piſcatoꝛes aūt deſcēderāt)de na=
uibꝰ.ſ.(ꝛ lauabāt retia)iā nolētes piſca
ri.Ex hoc vꝫ ꝙ tertia vocatio ſupꝛadi=
cta ñ ſit iſta ſcd̄a de q̄ hic.dꝛ.qꝛ de illa ter
tia dicit Mat.ꝛ Mar.ꝙ ſimō ꝛ andreas
mittebat rete in mare:filij ṽo zebedei re
ficiebāt retia:ꝛ ad h̄ dici poſſet ꝙ petrꝰ ꝛ
andreas mittebāt rete:i mare:nō ad pi
ſcādū ſꝫ ad lauādū.De alijs ṽo dꝛ ꝙ ſil̄r
lauabāt ꝛ reficiebāt retia ſm diuerſas
ꝑtes:vel ꝙ dn̄r h̄ piſcatoꝛes lauare re=
tia:nō oēs:ſꝫ q̄ ad nauē petri ꝑtinebāt.
(Aſcēdit aūt i vnā nauē(Pꝛio ne ei tur
ba coꝛpoꝛal̄r eēt infeſta nimis.Scd̄o vt
I dicit Chꝛy.q̄tenꝰ oēs añ faciē haberet ꝛ
nullū poſt tergū.vt ſic oēs viderēt illam
glorioſaꝫ faciē:ꝛ ꝑciperēt ſuauiſſimū ſer
monē(q̄ erat Simonis)qꝛ hunc volebat
apl̄oꝝ pͥmū efficere:ꝛ rogauit eū a ter
ra ducere puſillū.vt cōmdiꝰ ab oībꝰ au
diret ꝛ videret(ꝛ ſedēs docebat de naui
turbas).¶Allegoꝛice iſte due naues ſi=
gnificāt duos ꝑpl̄os.ſ.gētilē ꝛ hebꝛaicū
vel ſynagogā ꝛ eccl̄iam.De hoc ſic ait K
Bed.Due naues circūciſionē ꝛ ꝑpuciū
figurāt:q̄s vidēs dn̄s in vtroq̄ ꝑpl̄o:no
uit q̄ ſunt eiꝰ ꝛ ad futere vite trāquilli=
tatē quaſi ad littus vidēdo hoc eſt miſe
coꝛditer viſitādo:ꝓuehit.Piſcatoꝛes ſūt
eccl̄ie doctoꝛes:q̄ nos ꝑ rete fidei cōp̄hē
dūt:ꝛ q̄ſi littoꝛi ſic t̄re viuētiū aduehūt.
Sꝫ hec retia mō laxant in capturā:mō
lota plicant:qꝛ nō oē tp̄s ē habile doctri
ne:ſꝫ nūc exercēda eſt lingua doctoꝛis:ꝛ
nūc ſui met cura gerēda.Nauis Simo=
nis ē eccl̄ia ꝑmitiua:q̄ dn̄ vna dicta ē:qꝛ
multitudinis credētiū erat coꝛ vnū ꝛ aīa
vna.Hec ille.Au.de ꝯſ.euā.De aq̄ doce
bat turbas:qꝛ de autoꝛtate eccl̄ie docet
gētes:reducere aūt a terra puſillū ſigni
ficat tēꝑate vtendū ṽbo ad turbas:vt
nec terrena eis ꝑcipiant:nec a terrenis ꝑ
ꝓfunda ſacroꝝ recedāt:vel pꝛius i ꝓ=
ximis regionibꝰ gētibus ꝑdicādū vt qd̄
poſtea dicit:duc i altū ad remotioꝛes gē L
tes poſtea ꝑdicādo ꝑcipiat.Hec ille.
¶Itē allegoꝛice ſm iterlinea.ſtagnū eſt
lex moyſi.Xp̄s aūt ſtetit iuxta ꝑ obſerua
tionē:ſꝫ nō intus ꝑ obligationē ꝛ ſubie
ctionē.¶Moꝛal̄r auditoꝛes ṽbi dei in=
ſtruunt ꝛ quatuoꝛ debēt habere.Pꝛimo
auiditatē in audiendo:qꝛ irruebāt tur=
be.Scd̄o velocitatē in obediēdo:qꝛ pe=
trus velociter obediuit roganti a terra
puſillū reducere.Tertio modeſtiam in
amādo terrena:qꝛ Petrū puſillū a terra
voluit reducere nauē.Quarto reueren
tia in audiēdo ṽba diuina qꝛ audierūt
cū quiete quouſq̄ ceſſauit loq̄.¶Itē mo
raliter iſtud ſtagnū iuxta ꝙ ſtant audi=
toꝛes xp̄i eſt mūdus de quo exeunt tres
aure q̄bus piclitant naues:iuxta illud.
In ſpū vehemēti ꝛc.Et de his.i Joā.ij.
Oē qd̄ i mūdo eſt ꝛc.Iuxta ſtagnū ſtat q̄
in ſeculo eſt:ſꝫ nō ſeculariter viuit.
¶Quātū ad ſcd̄ꝫ tāgit piſcatio de q̄ ſic M
dꝛ Cyril.Poſtq̄ ſufficiēter ꝑplm docue
rat regredit iterū ad munificētias pꝛo=
pꝛias ꝛ ꝑ piſcatoꝛia magiſteria piſcatur

diſcipulos.Hec ille Dr̄ ergo(vt ceſſauit
aūt loq̄)volēs facere miraculū in cōſpe=
A ctu totiꝰ ꝑpl̄i vt nō ſolū ṽbo ſꝫ etiā fctō
eos ꝯſolaret[dixit ad Simonē Duc in
altū].i.ad ꝓfundū ꝛ altitudinem aque.
¶Sciēdū eſt āt ꝙ intrātes mare tēdūt
in altū dupl̄r.Uno mō qꝛ vadūt ad ma=
ioꝛē altitudinē aque.Alio mō qꝛ reuera
aſcēdunt.Cū eñ terra ſit ſpherica ꝛ ſit
in medio mūdi quāto aliq̄s magis elon
gat ꝛ diſtat a terra:tāto ē vicinioꝛ celo:
ꝛ ꝯn̄r altioꝛ.Magis aūt a terra diſtat q̄s
quāto eſt aqua ꝓfundioꝛ.Ideo tali mō
loq̄ndi vtimur i mari quē etiā ad lacus
extēdimꝰ:ſꝫ intrātes lacū nō aſcēdāt.i.
vicini magis fiant celo.Nō eñ eſt in la
cu aq̄ ꝓfundioꝛ:qꝛ magis eleuet a ſphe=
ra terre:ſꝫ qꝛ ſubtus eſt vallis ꝓfundioꝛ
(Et laxate retia i capturā)Sicut aūt di
cit Chꝛy.deꝰ cōdeſcendēs hoībꝰ conat
oēs ꝯuertere ꝑ ea q̄ eis ꝯueniūt vt ma=
gos ꝑ ſydus:ꝛ piſcatoꝛes ꝑ artē piſcato
riā.[Et rn̄dēs dixit illi Petrꝰ.Pꝛeceptoꝛ
ꝑ totā noctē laborātes nihil cepimꝰ.in
ṽbo aūt tuo].i.ad ꝑceptū tuū [laxabore
B te]ꝯfidētes in tua ſctitate[Et cū hoc fe=
ciſſet:ꝯcluſerūt piſciū multitudinē copio
ſam.Rūpebat aūt rete eoꝝ ꝛ annuerūt]
qꝛ loqui nō poterāt ex ſtupoꝛe:vt dicit
Theo.Uel ꝓpter diſtātiā [ſocijs q̄ erāt
in alia naui] q̄ credunt fuiſſe filij zebe=
dei[ꝛ venerūt ꝛ ipleuerūt ambas nauicu
las.vt pene mergerent] Nec tn̄ vt dicit
aug.de cōſ.euā.exiſtimādū ē hoc factuꝫ
eſſe illud qd̄ Jo.narrat ad mare tyberia
dis:ſꝫ fuerit ſil̄e.Illud eñ fuit poſt xp̄i
reſurrectionē ꝛ rete fuit poſitū in dexte=
ra nauigij:ꝛ nō fuit ruptū:ſecꝰ aūt hic.
Fuit eñ hic duplex miraculū:qꝛ ꝛ capta
eſt piſciū iſolita multitudo:rete rūpe=
bat ꝛ nō eſt ruptū ꝛ piſces nō fugerunt.
¶Allegoꝛice ſic dicit Amb.Nauis Pe=
tri ſm Mat.fluctuat ſꝫ ſm Lu.replet pi
ſcibꝰ:vt ꝑncipia eccl̄ie fluctuātia:ꝛ poſte
rioꝛa exuberātis agnoſcas.Nō turbat
C iſta q̄ petrū hꝫ:turbat illa q̄ iudā hꝫ.In
vtraq̄ Petrꝰ:ſꝫ q̄ ſuis meritis firmꝰ eſt:
turbat alienis.Caueamꝰ igit ꝓditoꝛeꝫ
ne ꝑ vnū plurimi fluctuemus.Hec ille.
Et infra dicit ꝙ ſoli petro dꝛ duc i altū
diſputationis q̄uis alijs dꝛ laxare re=
tia:per qd̄ innuit ſm Bedā.ꝙ ſoli petro
id eſt pape ꝯuenit deciſio dubioꝝ fidei:
vt docet.s.Tho.ij.ij.q.j.q̄uis oēs ꝑlati
docere habeant.Iſta aūt retia nō occi=
dentia ſed ſeruātia piſces:ꝛ ab infimis D
ad ſuꝑma trahentia:ſunt verboꝝ cōple
xiones.q̄ vt ait:in verbo dn̄i ꝛ non in fa
cundia humana cōpꝛehendunt piſces.
Ruptio retis ſignificat ſm Aug.abūdā=
tiā carnaliū in eccl̄ia:adeo vt rupta pa
ce ꝑ hereſes.ſcinderet:ꝛ tn̄ rupto rete nō
labitur piſcis.ſm Bedā:qd̄ dn̄s ſeruat
ſuos etiā inter anguſtias.Alia nauis ſꝫ
Amb.eſt iudea ex qua Joānes ꝛ iacobꝰ
eligunt.Adiuncta eſt aūt iſta naui Pe=
tri:captis piſcibꝰ.i.cōuerſis gentibꝰ:de=
inde eñ ꝛ ipſa piſcibꝰ.i.electis implet ꝛ
pene mergunt.i.periclitant:ꝛ tn̄ euadūt
nec ſubmergunt.¶Moꝛaliter piſcato=
res legis veteris ꝑ totā noctē nihil cepe
runt.i.ad vitā adduxerūt ſm glo.ꝛ ſil̄r
nec laborātes in nocte huiꝰ ſeculi:ſꝫ in
verbo dei quicūq̄ laxat rete capit piſcē
maximū.i.opꝰ meritoꝛiū i q̄ virtual̄r ꝯtī
netur regnum celoꝝ qd̄ eſt denarius ar
genteus inuentus in oꝛe piſcis Joā.vj. E
¶Moꝛaliter etiam iſta nauis in qua
chꝛiſtus pꝛedicauit ſignificat cathedrā
ꝑdicatoꝛis.Iſti.ſ.ꝑdicatoꝛes aliquādo
nō capiunt piſces:et hoc duplici cauſa.
Pꝛimo qꝛ nō piſcant in alto.i.celo.ſ.ꝑ
acquiſitione celeſtiū:ſed piſcant i imo.i.
laboꝛantes ꝓ terrenis:ꝛ ſolū lutū con=
cludentes:vel in medio.i.in aere labo=
rantes ꝓ honoꝛibꝰ.ꝛ capientes muſcas
que infeſtant ꝛ cito euolant.Scd̄o quia
nō piſcant tp̄e cōgruo:habendo.ſ.lumē
ſcripture:ſed piſcant in nocte ignoꝛan=
tie.Aliq̄n tn̄ cauſa eſt ex parte piſcium
ꝙ nō capiuntur:qꝛ.ſ.ſunt aſtuti fugien
tes rete ꝑdicationis ne audiant q̄ facere
nolūt:vel qꝛ ſunt magni ꝛ frāgunt.i.cō
tēnunt idē rete:ꝛ oīa diuina iura vel qꝛ
ſunt lubꝛici vt anguilla faciliter de cul=
pa in culpā ruētes:vel qꝛ ita ſunt ꝑui ꝙ
timēt ex puſillanimitate ꝑniaꝫ aggredi. F
¶Quātū ad tertiū tangit vocatio qua
iſti piſcatoꝛes materiales vocati ſūt vt
eſſent ſpūales cū dꝛ[qd̄ cū vidiſſet Si=
mon petrꝰ].i.multitudinē piſciū ꝛ ꝯſer=
uationē retis(ꝓcidit a genua ieſu dicēs.

Exi a me:q̄ꝛ homo pctõꝛ ſum dñe) Recoꝛ
dabať eniȝ vt dicit Cyril. preteritoꝛum
delictoꝛũ ⁊ timebat eſſe cũ tãta ſanctita
te (Stupoꝛ eñi circũdedit eũ ⁊ omnes qui
cũ illo erant in captura piſciuȝ quos ce
perãt. Silr aũt ⁊ Joãnẽ ⁊ Jacobũ filios
G zebedei qui erãt ſocij Simonis.) Scd̃m
aũt ꝙ dicit Augu. de cõſen. euã. ibi fuit
Andreas: qd̃ ꝓbat ex narratiõe Mat. et
mar. Ex quo pȝ ꝙ Aug. tȝ ꝙ ſcd̃a ⁊ ter-
tia vocatio fuerũt eadẽ ⁊ hoc etiã exp̃ſſe
q̃buſdã interpoſitis vr̃ ſentire (⁊ ait ad
Simonẽ Jeſus. Noli timere. Ex hoc). ſ.
tpe. i. ab hic retro. (eris hoĩes capiẽs) ver
bo ſancte p̃dicatiõis. qd̃ aſſimilať hamo
piſcationis. q̃ nõ capit piſcẽ niſi capiať
a piſce. Et idẽ eſt de v̾bo dei (Et ſubdu
ctis ad terrã nauib⁹ relictis oĩb⁹ ſecuti
ſunt eũ). ſ. Petrus ⁊ Andreas: ⁊ duo filij
zebedei. vt dicit Aug. Sed ꝯ: q̄ꝛ in mar.
⁊ Mat. dr̄ dixiſſe dñȝ nõ ſolum petro vt
hic: ſȝ oĩb⁹ ꝙ futuri eſſent piſcatoꝛes ho
minũ. Et rñdet aug. ꝙ hIs ſilia dñs dixit
ſemel petro cũ timeret deīde alijs. Quã
uis vt dicit poſſit intelligi: ꝙ poſt iſtã vo
cationẽ ſit facta illa de qua dicit Mat. ⁊
Mar. nũc vero tñ aſſociauerãt eũ pau-
H lulũ. ad ꝓpria tñ reuerſuri. Nota v̾o tri
plicẽ hoꝝ fuiſſe vocationẽ a xp̃o p̃ma
fuit ad ſimplicẽ notitiã de q̃ Jo. j. Scd̃a
v̾o ad familiaritatẽ: de q̃ hic. et Tertia
ad apoſtolatũ de qua Mat. iiij. ⁊ Lu. vj.
¶ Allegoꝛice ſm̃ aug. ꝑ petrũ ſignificãť
carnales ⁊ vitioſi: qui ſanctos xp̃i mini-
ſtros vereñť ⁊ ſuis moꝛib⁹ a ſe diſcedere
ſuadẽt ne ꝑ bonos ⁊ ſctõs regañť: Quis
eos honoꝛẽt v̾bis: qd̃ ſignificat ad ienua
cadere Beda. Cõfoꝛtat aũt dñs timoꝛeȝ
carnaliũ: neq̄ vel de ſue conſciẽtie cul-
pa tremẽs vel de eoꝛũ innocẽtia ſtupẽs:
ſctitatis iter foꝛmidet aggredi. di. Noli-
te timere. Hec ille. Significauit aũt xp̃s
nõ recedẽs ab eis vt dicit Augu. de con.
euã. nõ eſſe in ſanctis viri cõpetentem
hãc volũtatẽ: vt peccati turbarũ ꝯmoti:
quo quaſi ſecurius trãq̃lliuſq̄ viuãt: mu
nus eccl̃iaſticũ deſerũt. Hec ille. Qd̃ v̾o
I dñm oĩb⁹ dimiſſis ſecuti ſũt ſignat ſȝ eſſidẽ
eos qñq̄ ab h̾ ſcl̃o ad dñȝ migraturas.
moꝛalr̄ ſic dicit Amb. Dic ⁊ tu exi a me
dñe: q̄ꝛ pctõꝛ ſum. vt rñdeat tibi de⁹. No
li timere. Indulgẽti dño pctm̃ fatere. Ui
des q̃ bon⁹ dñs q̃ tñ tribuit hoĩb⁹ vt vi
uificãdi habeãt ptãtem. Hec ille. Deide
facta cõfeſſione debem⁹ dñm ſequi toto K
coꝛde omnibus (aĩo. ſaltem) derelictis.

¶ Dñica. vj. poſt trinitatem.

¶ Textus euan. Mat. ca. v.

NIſi abundauerit iuſtitia
veſtra plus quã ſcribarũ
⁊ phariſeoꝝ nõ intrabitis
in regnũ celoꝛum. Audi-
ſtis quia dictum eſt antiquis. Non
occides Qui aũt occiderit re⁹ erit
iudicio. Ego auteȝ dico vobis. om
nis qui iraſciť fratri ſuo reus erit
iudicio. Qui ãt dixerit fratri ſuo ra
cha: reus erit cõcilio. Qui aũt dixe
rit fatue: reus erit gehenne ignis.
Si ergo offers munus tuum ad al-
tare: ⁊ ibi recoꝛdatus fueris: quia
frater tu⁹ hȝ aliq̃d aduerſum te: re
linque ibi munus tuuȝ ante altare:
⁊ vade pꝛi⁹ recõciliari a fratri tuo. ⁊
tunc veniẽs offeres munus tuum.

NIſi abũdauerit iuſtitia ve- L
ſtra ⁊c. mat. v. In p̃nti euan.
tãguñť tria pũcta. q̃ ſunt Cõ
paratio: ꝓbatio ⁊ monitio.
¶ Quãtũ ad primũ ꝯparat
xp̃s iuſtitiã eoꝛum qui ſaluandi ſunt ad
iuſtitiã ſcribarũ ⁊ phariſeoꝛũ: dicẽs di-
ſcipulis ſuis. (Niſi abũdauerit iu. vr̃a)
i. niſi fuerit magna ⁊ copioſa (pl⁹ q̃ ſcri-
barũ). i. legis moſaice doctoꝛũ (⁊ phari-
ſeoꝝ). i. quoꝛũdã religioſoꝛũ qui apud iu
deos iuſtiſſimi videbañť. Erat aũt iuſti
tia hoꝝ primo in p̃ſumẽdo de ſe ⁊ cõdẽ
nãdo aliis. vt pȝ de illo qui dicebat Lu.
xviij. Jeiuno bis i ſabbato ⁊c. Scd̃o erat
in oſtẽtatiõe operis. ⁊ nõ in rectitudine
intẽtionis. Tertio in mũditia exterioꝛi:
nõ interioꝛi. Quarto in afflictiõe coꝛpis
per ieiunia ſed nõ in obſeruatiõe chari- M
tatis. Et quinto erat in minimis: vt pu-
ta in ſoluẽdo decimã de mẽta ⁊ non in
magnis: puta abſtinẽdo a moꝛte xp̃i: quẽ
nouerãt heredem vinee foꝛe. Hec oĩa ex
ſcriptura colligunť. Si igitur o diſcipuli

mei (inq̃t xp̃s) talẽ iuſtitiã habueritis et
nõ maioꝛẽ (nõ intrabitis in reg. celoꝛũ)
Hic aũt ſumiť regnũ celoꝛum ꝓ eccleſia
triũphãte ⁊ nõ pꝛo militãte in qua ſunt
A multi phariſei ⁊ eis foꝛte peioꝛes. ¶ Eſt
aũt ad intellectũ predicatoꝛũ ſciendũ ꝙ
magna ignoꝛantia regnauit in ppl̃o iu-
daico. Credebãt eñi pctã animi ⁊ volun-
tatis non eſſe pctã: niſi vbi lex talia ſpã
liter ꝓhiberet: vt facit de cõcupiſcentia
auaritie. Sola aũt exterioꝛa opa i alijs
credebãt diuina lege ꝓhiberi. Uñ dicit
Aug. ꝯ Fauſtũ. ꝙ nõ itelligebãt homi-
cidiũ niſi peremptionẽ coꝛpis hũani. Sȝ
ꝯ q̄ꝛ. s. Tho. j. ij. q. cviij. ar. iij. ad primum
dicit ꝙ cõcupiſcẽtiã adulterinã ſcribe et
phariſei nõ credebat pctm̃: ⁊ tñ iſta ſpã
liter ꝓhibeť i lege: cũ dr̄. Nõ cõcupiſces
vxoꝛẽ ⁊c. Sol. ſicut ꝓbat Nico. de lyra.
Exo. xx. iudei dicũt vnũ p̃ceptũ eſſe q̃ ꝓ-
hibeť vxoꝛis aliene ⁊ aliarũ reꝝ cõcupi-
ſcẽtia. ita. ſ. ꝙ ſm̃ eos nõ ꝓhibeť ibi con
cupiſcẽtia vxoꝛis ꝓꝑ venerẽ ſed ꝓꝑ aua
ritiã. Uñ cõcupiſcẽtia adulterina quaȝ
ſm̃. s. Tho. nõ credebãt pctm̃: eſt q̃ ꝓhi
beť: nõ ſpãliter ſed ſimul cũ ope ꝑ illud
B p̃ceptũ. Nõ mechaberis. Quidã aũt di-
cũt ꝙ nullã cogitationẽ iudei credebãt
eſſe pctm̃: ⁊ ad hoc ꝓbãdũ inducunt: q̄ꝛ
ioſephus. xij. antiquitatũ rep̃hendit Po
libiũ hiſtoꝛiographũ: dicentẽ: ꝙ Antio-
chus epiphanes miſere eſt defunct⁹: q̄ꝛ
tentauit tẽplũ quoddã expoliare diane.
Nã inquit ioſephus qui nullaten⁹ egit
pctm̃ ſed tñ cogitauit. nullo reatu facti
teneť. Hec ille. Nõ vr̃ aũt v̾iſimile ꝙ tã-
tus vir q̃tus erat ioſephus ſacerdos. ſ.
⁊ doctiſſim⁹: ignoꝛaret illud p̃ceptum le-
gis in q̃ educat⁹ erat. nõ ꝯcu. rẽ ꝓx. t. Jõ
non voluit dicere q̃n talis pꝛiceps vere
eſſet apud deũ reus pene. ſed ꝙ nõ ẽ ve
riſil̃e eũ talẽ qualẽ deus itulit ei meruiſ
ſe ex ſolo motu volũtatis: q̄ꝛ nõ legiť de⁹
talia cõſueuiſſe iudicia facere. Relinq̃ť
ergo vt dictũ eſt ꝙ ſola exterioꝛa opera
intelligerẽt ꝓhibita vbi concupiſcẽtia
vel volũtas nõ ꝓhibebať vt inuit aug.
C Et hoc ẽt pȝ ex alio. nã ſicut dicit. s. tho.
in. j. ij. cũ in lege veteri eẽnt p̃cepta iudi
cialia: cerimõialia ⁊ moꝛalia. i. x. p̃cepta
decalogi: pꝛia xp̃s reliq̃t i arbitrio p̃nci-
pũ: ſcd̃a exhibẽdo veritatẽ cũ eſſent vm
bꝛatica aboleuit. tertia v̾o cõfirmauit di.
Si q̃s ſoluerit vnũ ex mãdatis illis mini
mis: minim⁹ vocabiť i regno celoꝝ. i ſȝ D
Chꝛy. nõ intrabit in illud. Quo ergo dȝ
nr̃a iuſtitia ſupabũdare ſi nõ ſũt noua
p̃cepta addita: niſi q̄ꝛ moꝛalia declara-
uit vt eſſent nobis p̃cepta: ẽt quo ad in-
terioꝛes mot⁹ qd̃ iudei nõ credebãt: niſi
vbi lex ſpãliter h̾ ꝓhibuiſſet. Et hoc pla
ne xp̃s in ſcd̃a pte hui⁹ euãgelij innuit
vt patebit. Nec vȝ dicere ꝙ ſũt ſupad-
dita ꝯſilia: q̄ꝛ illa nõ ſunt neceſſaria ad
ingreſſuȝ regni celoꝛũ cũ tñ xp̃s h̾ dicat.
niſi abũdauerit ⁊c. ¶ Sȝ ꝯ p̃miſſam do-
ctrinã videñť eſſe v̾ba Chꝛy. ⁊ perſona
xp̃i dicẽtis. Niſi q̃s. ſ. legis mãdata etiã
h̾ mea p̃cepta q̃ apd̃ illos minima exiſti-
mañť impleuerit: nõ intrabit in regnuȝ
celoꝝ. Hec ille. Ergo xp̃s ſuꝑ p̃cepta de-
calogi alia addidit. Ad h̾ dico ꝙ addi-
dit alia ſȝ opinionẽ ſcribarũ q̃ credebãt
in aliq̃b⁹ coꝝ ſola exterioꝛa ꝓhiberi nõ
aũt addidit ſm̃ v̾itatẽ. Uñ dt̃ idẽ Super
impletiões. i. cõpleteꝛ ꝑfecte impletiões
mandatoꝝ moyſi ſunt mãdata xp̃i. Uel E
põt dici ꝙ duplr̄ aliq̃d moyſes ꝓhibe-
bat. Uno mõ ſicut ptinẽs ad foꝛũ iudicia
le ⁊ cõtentioſum. Alio mõ ſm̃ cõſciẽtiã
⁊ quo ad foꝛũ dei. Et primo quidaȝ mõ
ſola exterioꝛa ꝓhibita. Scd̃o vero tã ex-
terioꝛa q̃ interioꝛa. Uñ dicit idem. Illa
mãdata de pena liberant que legis trãſ
greſſoꝛib⁹ debebañť: ſed nõ introducũt
ad regnuȝ. Quãuis dici poſſit ꝙ iõ ſic di
cit q̄ꝛ in illis decẽ charitas non manda
tur neq̄ pꝛecipitur. ¶ Moꝛaliter ſcien-
dum eſt ꝙ vita veri xp̃iani dȝ eſſe oĩno
diuerſa a vita ⁊ conuerſatione ſcribarũ
ac phariſeoꝛũ. Licet autẽ debeat ei ad-
uerſari in oĩbus in q̃b⁹ illa vita nõ fuit
bona. tñ precipue quãtũ ad tria. Primũ
eſt q̄ꝛ vt colligitur ex textu euangeliſta-
rũ: vita illoꝛũ fuit ſimulata quo ad deũ:
q̄ꝛ falſo oſtẽdebat ſe habere bonas oꝛa-
tiones. vt pȝ Mat. vj. ⁊ hoc quo ad pꝛi- F
mũ: q̄ꝛ falſo oñdebant ſe facere eleemo-
ſynas ꝓpter deũ. vt pȝ ibidẽ et quo ad ſe
ipſos: q̄ꝛ ſimulabant ſe magna ſeruare
ieiunia: vt ẽt ibi eliciť. Ut aũt ibidẽ ꝓtȝ
oꝛões xp̃ianoꝛũ debent eſſe cuȝ coꝛdis.

attentione.eleemoſyne cū recta itētiōe.
ꝛ ieiunia cū cordis ꝛ vult⁹ exhilaratiōe.
Scōm qꝛ illoꝝ vita ſeu iuſtitia fuit mer
cēnaria:qꝛ legis mandata ꝑꝑ tpalia cō=
ſeqnda obſeruabāt.Tria em̄ ſeruātib⁹
G ea tūc pmittebant vt colligit ex ſcriptu
ra.ſ.Corpaliū diuitiarū copia:lōgitudo
vite naturalis:ꝛ pax.Sꝫ iuſtitia xp̄iano
rū expectat diuitias glie ꝛ vitā immor=
talē ꝛ pacē conſciētie in p̄nti ꝛ in futu=
ro.Multi tn̄ ſunt hodie phariſei i pplo
xp̄iano.Tertiū qꝛ eorum iuſtitia ꝛ vita
erat nimis ſeuera.Matt.v.Audiſtis qꝛ
dictū eſt antiqs.Oculū ꝓ oculo ſꝫ iuſti=
tia euāgelica dꝫ eē pia.¶Nota ꝙ tunc
de⁹ habuit duos officiales ſeueros ſcꝫ ve
ritatē in diſcutiēdo culpā:ꝛ iuſtitiaꝫ in
puniēdo:ſꝫ de⁹ eiſdē dedit duos cōſilla=
tores.ſ.veritati m̄iam:q̄ cōſuluit ei dili=
gēter inſpicere an qs ignorātia vl' infir=
mitate hūana:aut diabolica ſuggeſtiōe
peccauerit ꝛ iuſtitie paceꝫ q̄ ei cōſuluit
ne intēdat confuſioni ſꝫ tm̄ reconcilia=
tiōi cū deo:ꝛ pacificatiōi cum ꝓximo:ꝛ
trāquillitati in ſeip̄o iuxta illō Hiere.ix.
H Ego cogito cogitatiōes pacis ꝛ p̄s.Mi=
ſericordia ꝛ veritas obuiauerūt ſibi per
cōcordiā.ſcꝫ idē ſentiēdo.iuſtitia ꝛ pax
oſculate ſunt.ſ.ꝑ amorē idem volendo.
¶Quātū ad ſcōm xp̄s ꝓbat qđ dixerat
de declarādo p̄ceptū homicidij di.(Au=
diſtis qꝛ dictū eſt).i.p̄ceptū(antiqs)pa=
trib⁹(nō occides)Nō aūt hic ꝓhibet oc
ciſio plātarū aut brutoꝝ ſꝫ ꝙ dicūt ma
nichei.qꝛ vt dicit Aug.xij.de ci.dei Iu=
ſtiſſima ordinatiōe ſicut plāte vſib⁹ bru
torū:ita plāta ꝛ bruta vſib⁹ nr̄is ſubdūt
ſꝫ occiſio ꝓhibet hoīs:ſiue ſui ſiue alte=
ri⁹.Nec tn̄ ꝯ hoc facit vt idē dicit:q̄ auto
ritate dei h facit ſiue deo hoc ꝑſonaliter
mādāte alicui.vt abraā iuſte voluit oc=
cidere iſaac.ſiue deo mādāte ꝑ legē San
ſon ꝟo occidēdo ſeip̄m cū īimicis:vt idē
dicit:nō excuſat rōnabilr niſi qꝛ h ſpūs
ſctūs iuſſerat.Sꝫ nūqđ iuſte pōt de⁹ mā
dare id qđ ego iuſte facere nequeo:puta
innocētē iugulare.Ad hoc dico ꝙ id qđ
alicui ē malū.nō ē alteri malū:ſicut ar=
I borē meā ego licite ſuccido:nō āt ꝓxim⁹
me⁹:q̄ tn̄ autoritate mea iuſte eā ſucci=
deret.Et ſic ē i ꝓpoſito.Nā de⁹ ē p̄nceps
vniuerſi q̄ oēs hoīes iuſte p̄t ad mortē iu
dicare:vt dicit.s.Tho.j.ij.q.xciiij.ij.ij.q.
lxiiij.ꝛ.j.di.xlvij.ꝛ.j.q.j.ar.vj.(q̄ aūt occi
derit:re⁹ erit iudicio)Iudiciū āt duplr
ſumit.Uno mō ꝓ ſnīa data ſm ꝓbata ꝛ
allegata.Alio modo ꝓ ꝓceſſu quo dicta
ſnīa inueſtigat.q̄ cōſiſtit in accuſatione: K
ꝓbatiōe:defenſiōe:ꝛ hmōi.Et ſic ſumit
hic:qꝛ non oīs occidēs plectebat ꝑ legis
ſnīaꝫ:ſꝫ qdā abſoluebant(Ego aūt dico
vobis)tāqꝫ dn̄s et iubēs.Iſto em̄ loquē
di mō q̄ null⁹ ali⁹ hō vſus eſt oſtēdit ſe:
vt dicit Chry.in homi.eē legiſlatorē(qꝛ
oīs q̄ iraſcit fratri ſuo re⁹ erit iudicio).i.
diſcutiōe inueſtigatiua ſnīe dāde i foro
dei.Querit aūt:vtrū oīs ira ſit pctm̄:Uꝫ
em̄ ꝙ ſic:qꝛ dicit bea.Hier.ꝙ q̄dā text⁹
hn̄t:q̄ iraſcit ſine cā:ſꝫ tn̄ verus text⁹ hoc
non hꝫ:vn̄ vt dicit ira penit⁹ tollit.Si ei
iubemur orare:vt dicit ꝓ inimicis:ēt te
nemur nō iraſci:qꝛ ira viri iuſtitiā dei
nō operat.Cōſilr qꝛ ſic etiā ſentiūt ſtoi=
ci.Nā ſic dicit Aug.x.de ciui.dei.Due q̄
dē ſunt ſnīe de aī paſſionib⁹.Stoicis em̄
nō placet hmōi paſſiones cadere in ſa=
pientē.Peripatetici ꝟo has paſſiōes in
ſapiētē cadere dicūt:ſꝫ moderatas ratio
niꝙ ſubditas.Hec ille.Ad h aūt dic.s. L
Tho.ij.ij.q.clviij.ꝙ in paſſiōib⁹ eſt pctm̄
duplr.Uno mō qꝛ paſſio eſt mala de ſex
ſic pctm̄ eſt inuidia:ſꝫ nō ira:qꝛ cū ſit ap
petit⁹ vindicte pōt aliqn̄ eē licita.ſ.ſi ap
petat ita vt puniat is q̄ meruit:ꝛ quātū
meruit:ꝛ ab eo q̄ punire de iure p̄t:ꝛ ad
honeſtū ꝛ bonū finē:puta emēdationem
delinquētis aut alioꝝ.Alio mō qꝛ paſſio
eſt immoderata.Et ſic oīs paſſio p̄t eſſe
mala:qꝛ rōnē ꝑturbat.Qn̄ ergo vīdicta
debite appetit:ꝛ mot⁹ ire rōne regulat:
quā nō p̄cedit ſed ſequit ꝛ ſub ea frenat
eſt ira ꝑ zelū q̄ bona eſt:al's ē ira ꝑ vitiū
q̄ eſt mala:vꝫ put a:qꝛ iniuſtuꝫ appetit:
aut paſſio rōnē precedit aut taliter ſeq=
tur ꝙ ſm eā ꝛ nō ſm rōnem iudicat.Un̄
dicit Chry.Qui ſine cā iraſcit reus erit.
q̄ ꝟo cū cā:reus nō erit.Nā ſi ira nō fue
rit nec doctrina ꝓficit:nec iudicia ſtant: M
nec crimina cōpeſcunt.Et infra.Patiē=
tia irratiōabilis vitia ſeminat:negligen
tiā nutrit:ꝛ nō ſolum malos ſꝫ ēt bonos
inuitat ad malū.Hec ille.Ad motiuum

Hier.dicit p̄rio Chry.ꝙ iracūdia q̄ eſt cū
cā nō eſt ira ſꝫ iudiciū:qꝛ iracūdia pro=
prie intelligit cōmotio paſſiōis ꝛ inten=
A dit ꝙ iraſci eſt apperere vindictā ex paſ
ſione ꝛ non ex iudicio rōnis.Scđo dicit
Aug.lib.retra.ꝙ q̄ iuſte iraſcit nō fratri
ſꝫ pctō iraſcit.Un̄ dicit idē.xiiij.de ciui.
dei.Iraſci fratri vt corrigat null⁹ ſane
mētis reprehendit.Hmōi em̄ motus de
amore boni ꝛ ſancta charitate veniētes
vitia dicēda nō ſunt cū rectā rōnē ſequā
tur.Hec ille.Ad id ꝟo qđ de ſtoicis dicit
r̄ndet.s.Tho.j.ij.q.xxiiij.ꝙ ſtoici nō oēꝫ
motū dicebāt paſſionē:ſꝫ imoderatū vn̄
eadē eſt ſnīalr ſtoicoꝝ ꝛ ꝑipateticoruꝫ
opinio vt ibi dicit(q̄ āt dixerit fratri ſuo
racha)ſubaudi ſine cā.Sicut autē dicit
augu.q̄dā dicūt ꝙ racha dr̄ pānoſus eo
ꝙ grece rachos pān⁹ dr̄:ſꝫ ꝓbabili⁹ ē vt
ait:ꝙ nihil ſignificet:ſꝫ ē hebraica iter=
iectio ſignificās idignati animi motū.vt
dicit ſe a q̄dā hebreo audiuiſſe.Uel ſm
Chry.ē ꝟbū cōtēptus:ſicut nos famulo
dicim⁹:tu ꝛ nō vos.Nā q̄ ſyroꝝ vtūtur
B lingua ꝓ ly tu vtunt ly racha vt dicit.
Uel ſm.ſ.Hier.eſt hebraica dictio.et ſi=
gnificat inanē aut vacuū:qđ nos poſſu=
mus ſine cerebro vulgata iiuria dicere
Iſta autē eſt ꝟitas.Qꝛ tn̄ iſta vacuitas
de q̄ Hier.dicit ſumit ꝓ vacuitate cere=
bri ꝛ reꝝ familiariū:iō aliqn̄ racha ſtat
ꝓ fatuo ſi eſt exp̄ſſa iiuria aliqn̄ ꝓ iope:
vt Iudicū.xj.vbi dr̄:ꝙ ad Iepte ꝯgre=
gati ſūt inopes i hebreo habet rachī:qđ
ē ple hui⁹ noīs racha(re⁹ erit cōcilio).i.
collatiōe iudicū q̄ de gn̄e pene decernit
(q̄ aūt dixerit fatue)ſubaudi fr̄i ſuo ꝛ ſine
cā ſm aug.(re⁹ erit gehēne ignis)Eſt āt
ſciēdū ꝙ henō ē nomē ꝓpriū:geos vero
terra.Inde dicta ē vallis gehēnō q̄ſi ter
ra hēnō q̄dā vallis iuxta hierl'm oli ido
lis ꝛ demonū cultui ꝯſecrata in q̄ filios
ſuos demonib⁹ imolabāt:ꝛ plena erat
cadauerib⁹ mortuoꝝ.Et ab hac ſicut di
xit Rab.q̄dē dictā putāt gehēnā in q̄ ſūt
mortui ſempiterni.Eſt ēt ſciēdū:ꝙ p̄di=
cta tā varie exponunt vt auditorib⁹ iſta
C expoſitionū varietas itelligētiā quodaꝫ
mō neget.Omiſſis ergo oib⁹ ſꝫ aug.di=
cēdū eſt ſic.Nā ip̄e tres grad⁹ ire pōit ſe
includētes.Un⁹ eſt cū ira adhuc manet
in corde nec voce ꝓpalat.Scđo cuꝫ ira
exprimit in voce:ſine tn̄ contumelia:vt
dicēdo racha qđ eſt ſm eū iteriectio in=
dignātis.Et ſi ſm alios iportet vacuita
tatē:tn̄ pōt dici cū iniuria ꝛ ſine:vt pꝫ ex
dictis:ꝛ maxime qꝛ licet ex inſtitutiōe ſic
ſignificaret:tn̄ ex vſu ſumebat forte vt D
interiectio.ꝛ ſic cōcordat Aug.cū Hier.
Terti⁹ cum exprimit etiā ip̄ſa vitupera
tio.Per iudiciū aūt ꝛ cōciliū:ꝛ gehēnam
intelligunt tres penarū gradus:quoruꝫ
ſcđs maior eſt p̄rio.ꝛ tertius ſcđo.Nā in
iudicio adhuc eſt defenſiōi loc⁹:nec cer
tū ē⁹ q̄ ſnīa ſit dāda.ſ.cōdēnātiōis vl' ab=
ſolutionis.In ꝯſilio aūt iā p̄ſupponitur:
ꝙ dānādus ſit reus:ſed inquirit inter
iudices de gn̄e pene inferēde.In gehen
na aūt iā certa eſt dānatio ꝛ pena dāna
ti.Et ex his que aug.dicit pꝫ ꝙ iuſtitia
xp̄i phariſeoꝝ iuſtitiā ſupat:q̄ de inte=
riori motu nullū credebant puniēduꝫ:
qđ falſum eſt ſm xp̄i legē:qꝛ q̄ iudicio di
gnus eſt ſi reus inueniat puniend⁹ eſt.
De his ſic dicit Chry ſ.i homil.Multis
hoc graue vr̄:ſi ꝓ ſolo verbo tantā pati
mur penā.Propter qđ quedā dicūt hic
hyperbolice dictū eſſe:ſed timeo ne ꝟbꝫ
noſmetipſos decipiētes hic illic ope vl=
E tim ū patiamur ſuppliciū.Nō ergo eſti=
met hoc oneroſum.Plures em̄ penaꝝ ꝛ
pctōꝝ a verbis hn̄t p̄ncipiū.Et em̄ pua
ꝟba multoties homicidiū peperūt:ꝛ ciui
tates itegras euerterūt.Nō puū exiſtimes
fratrē tuū vocare ſtultū:auferēs ei pru=
dētiā ꝛ intellectū quo hoīes ſumus ꝛ ab
irrationabilibus diſtamus.Hec ille.Sꝫ
cōtra:qꝛ xp̄s diſcipulos ſuos ſtultos vo
cauit.vt pꝫ Lu.vl.O ſtulti ꝛc.Ad hoc di
co ꝙ ſm.s.Tho.pctōres ex intētiōe ſuā
grauitatē ſortiunt Dicere igit cōtume=
liā vel opprobriū bono fine.puta ad cor
rectionē non eſt malū.qn̄ fit cū alijs de=
bitis circūſtantijs.Sed qn̄ nō fit aliquo
bono fine:ſed ſolū ad inferendū ꝓximo
cōfuſionē vl' dānū aliqđ notabile ē mor
tale.Et ſic intelligunt q̄ dicunt hic.Un̄
F Iſido.de ſū.bo.dicit.ꝙ rō loq̄ndi q̄drip
tita eū.Nā aliqs loquit bonū bn̄.vt q̄ re
cta humilr ānūtiat aliqs malū male:vt
q̄ flagitiū aliqđ conat ſuadere:aliqs do
nū male:q̄.ſ.aliqđ bonū p̄dicat arrogāt

ꝛ aliqs malū bn̄: vt q̄ aliqđ vitiū narando deteſtaꝛ. Et ſic xp̄s malū .i. verbū opprobrioſum dixit bn̄ .i. ad correctionē: et ſic etiā ſm̄ .s. Tho. et alios lʒ habētibus
G puidētiā familie dicere opprobria dūmodo fiat principaliꝛ bono fine ꝛ cū magno moderamine: lʒ aliq̄lis ſurrepat ira Sed tñ frequēter delinquūt: q̄ cū opprobrijs corrigunt: vt experientia docet: qꝛ ira q̄ deberet rōne duci frequēter ducit ratione̅. ¶ Quantū ad tertiū tangiꝛ admonitio quā xp̄s ex dictis corollarie infert. cū dicit. (Si ergo offers) ſi eñ vt Augu. ait iraſci fratri nō eſt fas: aut dicere racha: aut fatue: multominꝰ aio tenere aliq̄đ vt in odiū idignatio ɔuertaꝛ. Hec ille. Ideo ſubdiꝛ. (Si ergo offers munus tuū) .i. ſacrificiū vel oē qđ deo offerꝛ: ſiue decima ſiue ofo: vt dicit Aug. (ad altare) vt imoles deo p te vel p aliū puta ſacerdotē. Per qđ altare ēt ipſa fides itelligiꝛ q̄ deo aliq̄ offerimꝰ (ꝛ ibi recordatus fueris: qꝛ frater tuus hʒ aliq̄đ aduer. te) Scđm aūt Aug. Hie. ꝛ Cyril. ille q̄ eſt le
H ſus hʒ aliq̄đ aduerſus aliū: nō ire ad aliū nō teneꝛ: ſed ecōuerſo vt h̄ dꝛ: ſʒ tñ habet dimittere ꝛ pcere offenſam. Si tñ leſus pus rogauerit chry. magnā habebit mercedē. (Relinq̄ ibi munꝰ tuū añ altare. et vade priꝰ recōciliari fratri tuo.) Vade in q̄ʒ greſſu corpis ſi ɔmode potes ſin autē nō potes: qꝛ forte eſt vltra mare vade ſʒ Aug. ſaltē greſſu mētis: iturꝰ greſſu corporis tpe oportuno (Et tūc ve. of. munus tuū) ꝛ deo acceptū erit Chry. ſup Matt. Ecce deus a diſcordātibus nō vult accipere ſacrificiū. Hic ḡ ppēdite q̄ʒtū ſit malū diſcordie ppter qđ ꝛ illđ abijciꝛ p qđ culpa relaxaꝛ. Vide autē miam dei quō hoim vtilitates aſpexit amplius q̄ʒ ſuos honores. Plꝰ eñ diligit ɔcordiā fideliū q̄ʒ munera. Quādiu eñ fideles hoies aliquā diſſentionē habuerint munꝰ eorū nō ſuſcipiꝛ ofo non exaudiꝛ. Nemo eñ inter duos inimicos pōt eſſe fidelis amicus ambo. Iō ꝛ deus nō vult eſſe amicus fideliū: q̄ʒdiu inter ſe fuerint inimici
I ꝛ nos ergo fidē dñi nō ſeruamꝰ ſi inimicos eiꝰ diligimꝰ ꝛ amicos odimꝰ. Qualis aūt pceſſit offenſa talꝛ dʒ ſeq̄ recōciliatio Si cogitatu offendiſti: cogitatu reconciliare. ſi verbis offendiſti verbis reconciliare. Si opibus offendiſti: opibus recōciliare. Oē eñ pctm̄ quō cōmittiꝛ: eo mō ꝛ pnia de eo agaꝛ. Hec ille. ¶ Moraliꝛ sciēdū eſt q ſm̄ ſcripturas ꝛ ſctōs quadruplex eſt munus qđ deo offerre nos decet
K ꝛ oportet. ꝛ nullū eorū ſine primi charitate gratū eſt deo. Primū eſt munꝰ a manu qđ in elecmoſynarū largitione cōſiſtit. Scđm eſt ab obſequio. quo .ſ. totum corpus nr̄m in dei ſeruitio mācipamus. Tertiū eſt munꝰ ab ore: qđ eſt munꝰ orationis deo valde odoriferū. Quartū eſt a corde qđ eſt munꝰ amoris: ſine quo nullū aliud munꝰ acceptū eſt. In primo aūt munere altare eſt cor noſtrū ſup q̄ eleemoſynā immolamꝰ qñ fit cū hilaritate: cū cōpaſſiōe: cū recta intētione: ꝛ fratres ſunt angeli quos offendimꝰ nō aſſentiēdo inſpirationibꝰ eo: ꝛ recōciliamꝰ: cū eiſdem aſſentimus: ꝛ tunc eleemoſynas noſtras deferūt ante deū. Dicuntur aūt fratres noſtri qꝛ eundē habent patrē: ꝛ
L ad eandem imaginē ſunt facti: ꝛ ad eandē hereditatē vocati. In ſcđo aūt altari eſt fides qua hāc vitā ppter aliā pdere non timemꝰ. Frater vero noſter eſt ſpūs noſter quē offendimꝰ cum ei ſenſualitatem pponimus: et recōciliamus qñ poſtponimꝰ. In tertio vero altari eſt xp̄s ſup q̄ offerimꝰ ofones dicentes. p xp̄m ꝛc. qꝛ fuit altare terreū rōne carnis mortal' et ereū rōne aie iuicte: ꝛ aureū rōne deitatꝭ ptioſe. De his eñ tribꝰ altaribꝰ legimꝰ i ſcptturis. vt Exo. xxiiij. Reg. xvj. ꝛ Apoc. viij. Fr̄ nr̄ ē ipemet quē offendimꝰ pctō ꝛ ɔfeſſione vera recōciliamꝰ. In q̄rto autē altari ē altitudo trinitatis: de q̄ Exo. xxvj. Nō aſcēdes ad altare meū p gradꝰ. In trinitate eñ nō ſunt gradꝰ: ſʒ oia eq̄lia: frater aūt nr̄ eſt q̄libet xp̄ianꝰ quē recōciliare debemꝰ: alꝛs ēt ipſa ſi q̄ eſſet dei dilectio nō eſſet ſufficiēs ad ſalutē: qꝛ nō eſt vera. Joā. iiij. Si qs dixerit qm̄ diligo deū ꝛ fratrem ſuū odit mendax eſt.

Dominica .vij. poſt trinitatem.

Textus euang. Mar. viij.

Cum turba multa eſſet cū ieſu nec hērent qđ mādu carent: conuocatis diſcipulis ait illis. Miſereor
M ſup turbā: qꝛ ecce iam triduo ſuſtinent me: nec habēt quod mānducēt. Et ſi dimiſero eos ieiunos i domū ſuam: deficient in via. Quidā eñ
A ex eis de lōge venerūt. Et rñderūt ei diſcipuli ſui. Vñ iſtos poterit qs hic ſaturare panibꝰ in ſolitudine? Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerūt. Septē. Et pcepit turbe diſcūbere ſuper terrā et accipiens ſeptem panes gratias agens: fregit et dabat diſcipulis ſuis vt apponerent ꝛ appoſuerunt turbe: ꝛ habebant diſcipulos paucos: et ipſos benedixit: et iuſſit apponi. et manducauerunt et ſaturati ſunt. et ſuſtulerunt quod ſuperauerat de fragmētis ſeptē ſportas. erant aūt qui mānducauerant quaſi quatuor milia: ꝛ dimiſit eos.

Cum turba multa eſſet cū ieſu ꝛc. Mar. viij. In pñti euā. tangunꝛ tria pūcta q̄ ſūt. Neceſſitatis intimatio. Im poſſi
B bilitatis expoſitio. ꝛ diuinitatis opatio. ¶ Quantū ad primū xp̄s exponit turbe neceſſitatē. ¶ Pro quo ſciēdū q bis xp̄s circa panes miracula feciꝛ ſemel ſcʒ ppe paſchā qñ ex .v. panibꝰ ſatiauit quaſi q̄nq̄ milia hoim: vt habēs dñica vlt. poſt fe. trini. Scđo poſt pētec. ſm̄ mag. hiſt. ꝛ de hoc in pñti euāg. agiꝛ Diciꝛ ergo. [Cū tur. multa eſſet cū ieſu] ſcʒ i deſto [nec haberēt qđ māducarēt] Sicut eñ dicit Chr. detulerāt q̄dā aliq̄ cibaria ſecū. ſʒ pmo ꝛ ſcđo die ɔſumpſerūt illa. ſteterūt aūt ꝛ tertia die cum xp̄o attracti dulcedine vultꝰ ꝛ morū ꝛ doctrīnē eius ꝛ miraculorū glia. Sicut eñ dicitūs Mar. tunc ſanauit multos cecos: mutos ꝛ claudos [cōuocatis diſcipulis ſuis] vt oñdat q maiores debēt minoribus ſuis cōicare ɔſilia: in q̄ apparuit hu
C militas xp̄i [ait illis. Miſereor ſup turbā] Miſericordia ppꝛie eſt triſtitia cordialis de aliena miſeria: cui cū poſſumꝰ ſubuenire ɔpellimur. Eſt ḡ ppꝛie ſenſitiua paſſio: ꝛ fuit vere et proprie in xp̄o in q̄ʒtū hō in q̄ʒtū vero deꝰ erat: fuit in eo effectus mie: q̄ eſt ſubuentio: ꝛ etiā affectus vt ad volūtatē ptinet: vt .ſ. eſt ppoſitū liberādi a malo nō aūt vt ptinet ad ſenſum qꝛ ſenſus nō eſt vbi nō eſt corpꝰ. D
(Qꝛ iā triduo ſuſtinēt me) .i. expectant: (nec habēt qđ māducent) Sicut tñ dicit Theo: Xp̄s circa alimēta nō faciebat faciliter miracula: ne ppter cibū illū ſeq̄renꝛ. ſicut illi quibꝰ ipe dicit Jo. vj. Queritis me nō qꝛ vidiſtis ſigna ſʒ qꝛ māducaſtis ex panibꝰ ꝛ ſaturati eſtis Erāt eñ panes quos xp̄s faciebat ſuauiſſimi plꝰ q̄ʒ alij. Sʒ tūc incūbebat neceſſitas faciēdi miraculū: nam ſubdiꝛ. (Et ſi dimiſero eos) a me (in domū ſuā) .i. ad domū ſuā ire (deficient) laſſitudine ꝛ fame in via q̄ plixa erat. [Quidā eñ ex eis de lōge venerunt.] Ecce puidētia diuina: quō ſe diligentiū curā ꝛ ſollicitudinem geriꝛ. ¶ Moraliꝛ aūt ſciendū eſt primo q quatuor ſunt hoim genera q̄ maxime ieiuniū corpale refugiunt ſcʒ de magna egritudine ɔualeſcētes: itinerantes: pueri: ꝛ ſenes. Qui aūt nouiter ad pniam cōuertunꝛ ſicut cōualeſcentes de infirmitate E
peccati ꝛ aggreſſi ſunt viam paradiſi. et ſunt pueri nouiter in gratia renati: ꝛ interdū ſenes in peccatis inueterati. Igiꝛ indigēt freq̄ntiſſima diuini verbi refectione. Sciendū eſt ſcđo moraliter q olī fuerūt quatuor ſine mia dura ſed xp̄s ea ſua pietate mollificauit. Vide de hoc. ȝ. dñica. ij. quadrageſime. ¶ Moraliꝛ etiā ſciēdū eſt tertio q q̄ vult celeſti pane veſci: dʒ cum xp̄o eſſe in deſerto ꝛ ſolitudine pnie tribꝰ diebꝰ q̄ ſunt tres pnie partes ſcʒ cōtritio: cōfeſſio: ꝛ ſatiſfactio. Vel ad literam dʒ eſſe q̄ʒtū pōt: ꝛ q̄ʒtum lʒ ſolitarius: qꝛ diciꝛ. Oſee. ij. Ducā eam ſcʒ aīam deuotā in ſolitudinē ꝛ loquar ad cor illius. ¶ Quantū ad ſcđz tangiꝛ quō apl'i expoſuerūt xp̄o impoſſibilitatē ſatiſfaciēdi neceſſitatibꝰ turba cū dꝛ. [Et rñderūt ei diſ. ſui] q̄ vt dꝛ Theo: adhuc nō intelligebant nec virtuti eius ppter
F priora miracula credebāt. [Vñ iſtos poterit qs hic ſaturare panibꝰ in ſolitudinē.] Et intellige q nō credebāt virtutem xp̄i plene ꝛ pfecte tm̄ q̄ʒtū ipe merebaꝛ: nec tm̄ q̄ʒtū ipſi poſtea fecerūt vel nō ita

firmiter Theo. Ipſe autez dñs non eos
vituperat: ex hoc inſtruēs nos ꝙ nō de=
bemus ignorātibus ꝛ nō intelligētibus
grauiter iraſci: ſed eoꝝ ignorantie ꝯpa=
ti. Hec ille. (Et interrogauit eos) non ex
ignorātia vt dicit ſctūs Remigius. ſꝫ vt
G ex eoꝝ reſponſione miraculum clarius
appareret. Quot panes habetis? Qui di
xerūt: ſeptē. Et ꝑcepit turbe diſcumbere
ſuper terrā: ꝛ nō ſup fenuz. Sicut eñ di
cit magi. hiſt. ex feruoꝛe ſolis in terra illa
iā poſt pentecoſtem nō erat fenum ſicut
prius qñ ꝑpe paſcha xp̄s aliqd ſimile le
git feciſſe. Sic ergo ptꝫ quō naturaliter
erat īpoſſibile ꝙ apl'i turbe ſatiſfacerēt
de alimētis: iō opoꝛtebat adeſſe tertiuz
i. opationē deitatis. ¶ Pro hoc aūt ſcien
dū eſt ꝙ ſm Dio. ad ꝓuidentiā diuinaz
ſpectat non deſtruere rerū naturas ſed
ſaluare. Super qb9 v̄bis ꝛ multis alijs
ego cogito ꝙ ſicut hō nō dꝫ ſine neceſſi=
tate inuocare deuz vt miraculoſe faciat
qđ aliter fieri pōt. ita etiā nec de9 hoc fa
cit ita. ꝙ facit miracula ad ſubueniēduz
neceſſitatib9 hoīm niſi vbi deficiūt cauſe
ſcđe ſicut nec ſapiēs dñs exeqtur officia
ſeruoꝝ niſi vbi illa non ſuppetunt. Et ſi
dicat ꝙ interdū facit aliquid miraculo=
H ſe ad fidē aſtruēdā: quod aliter fieri po
terat: ſicut quādo ſanauit ſocrum ſimo=
nis. Dico primo ꝙ loquoꝛ de miraculis
factis ad hoīm tēpoꝛalem ſubuentionē:
ꝛ ſecundo ꝙ ſcđe cauſe non poterant fa
cere id quod tūc miraculoſe factū eſt et
fieri opoꝛtebat: ſicut eſt ipſa ſanatio mu
lieris infirme: approbatio doctrine xp̄i:
conſolatio diſcipuloꝛum ꝛc. ¶ Moꝛale
aūt documentū eſt hic ꝙ xp̄s docuit cuz
ꝓus requiſiuit de numero panum: añq̄
aliquid diuinit9 efficere voluerit ſcꝫ vt
nullus ita in diuina ꝓuidentia ꝛ v̄tute
ꝯfidat: quin prius omni mō et via faciat
qđ facere poteſt vt habeat oportuna. Sꝫ
cōtra: qꝛ beata Agatha medicinā carna
lē ſuo coꝛpi exhibere recuſabat. Ad hoc
dicit bea. Tho. ij. ij. qō. xcvij. art. j. ad ter=
tiū ꝙ btā agatha expta erat diuinā bñ=
I uolentiā erga ſe vt vel non pateret īfir=
mitates ꝑ qbus coꝛpali medicina idige
ret: vel ſtatī ſentiret diuine ſanatiōis ef=
fectū. Hec ille. Et eēt ſile de oī alio in ſili

caſu. Nec tñ eſt pctm̄ ſi quis in his q̄ fa=
cere pt oret deū vt ſibi aſſiſtat et ſe adiu
uet: qꝛ in his etiā q̄ poſſum9 īpediri mul
tipliciter poſſumus ꝛ deficere. ¶ Quan=
tum ad tertiū tāgit opatio deitatis: cuz K
ſubdit (Et accipiens ſeptez panes grās
agens) in ſignū vt dicit Remigi. ꝙ de oī=
bus bñficijs gratias deo referre debem9
(fregit ꝛ dabat diſcipl'is ſuis vt appone
rēt: ꝛ appoſuerūt turbe) Ipſi apoſtoli im
mediate in ſignū ꝙ diuina ad īferioꝛes
ꝑ ſuperioꝛes deriuant: iuxta doctrinaz
s. Tho. ꝛ Dioñ. [Et habebāt piſciculos
paucos] Erāt ergo piſciculi. i. parui pi=
ſces quo ad quātitatē ꝯtinuā: ꝛ pauci nu
mero quo ad diſcretā [Et ipos bñdicēs]
Ipſa aūt ꝯiūctio: ꝛ notat etiā panes fuiſ
ſe bñdictos. ¶ Eſt aūt cibus bñdicēdus
ꝓpter tria. Primo ne cū eo diabolū glu=
tiamus ſicut euz degluciuit monialis in
lactuca, vt grego. narrat in li. dial. Scđo
ꝯ venenū ꝛ alia coꝛpaliter nociua. vt idē
narrat de btō Bñdicto ibidē q̄ ſigno cru
cis ꝯfregit vas in quo ei pot9 cū veneno
erat oblat9. Tertio vt ex diuina v̄tute ci
bus nobis fiat ap̄li9 ſalubꝛis (Iuſſit ap=
poni) Sequit aūt diuina opatio cū ſub=
dit. (Et mādueauerūt: et ſaturati ſunt.) L
Quō aūt fuerit iſti panes a xp̄o miracu=
loſe augmētati: vide infra dñica xlti. qꝛ
eodē mō ꝛ iſti et illi fuerūt multiplicati.
[Et ſuſtulerūt qđ ſupererat de fragmē=
tis ſeptē ſpoꝛtas] ad maioꝛē euidētiā fa
cti ꝑpter quā etiā euidētiā ſubdit (Erāt
aūt q̄ mādueauerāt q̄ſi quatuoꝛ milia: ꝛ
dimiſit eos] ſaturatos ī domū ſuā. ¶ Sꝫ
ꝯ qꝛ btūs Matt. dicit eos fuiſſe quatuoꝛ
milia extra mulieres ꝛ paruulos. Quō er=
go dicunt fuiſſe q̄ſi quatuoꝛ milia: cū ly
quaſi videat diminutionem impoꝛtare?
Ad hoc dico ꝙ ly quaſi aliqñ diminutio=
nem: ſꝫ non ſemꝑ. Nā aliqñ dicit ſimili=
tudinem. vt. ij. ad Coꝛ. vj. Quaſi triſtes
ſemꝑ aūt gaudētes. Aliqñ veritatem. vt
Io. j. Quaſi vnigeniti a patre. ꝛ ſic ſumi=
tur hic. Quamuis dici poſſi ꝙ nō erant M
complete quatuoꝛ milia et tamē dicunt
fuiſſe quatuoꝛ milia: quia deerat paruz.
¶ Allegoꝛice aūt ſciendū eſt ſm Bedaꝫ
ꝙ per quinq̄ panes hoꝛdeaceos de qui
bus habes infra dñica xlt. ſignificata eſt

litera veteris teſt. ſpūali grā plena: ſed
in p̄ſenti refectione grā et veritas noui
teſtamēti. Triduo v̄o dñm expectantes
ſm Theo. ſunt q̄ trina immerſiōe bapti
A ꝫātur: quos vt Gre. dicit in li. moꝛ. dñs
vult v̄bi dei pabulo refici ne deficiāt in
p̄ñtis vite laboꝛib9. De lōge venientes
ſm Bedā ſunt q̄ ex gentib9 idololatris
crediderūt: de pꝛope v̄o qui ex iudeis fi=
delib9. Et in pꝛioꝛi quinq̄ panū refectiōe
q̄ ſtatū ſub lege ſignificabat ſup feno ſe=
debāt ꝯuiue: vt dicit Bed. qꝛ carnis de=
ſyderia cōpꝛimere lex iubebat. Hic v̄o
ſup terrā: qꝛ in nouo teſtō ipſas q̄ꝫ ter=
renas facultates ꝯtēnere cōſuluit dñs.
Septē panes ſm Hier. ſeptē ſunt dona
ſpūſſancti. ꝛ hoꝝ fragmēta ſunt myſtici
intellect9 huius ſeptenarij ſm eūdē: vel
ſunt diuerſe ꝑticipationes eoꝝ a diuer
ſis hoībus poſt ſtatū pꝛimitiue eccl'ie: in
quo illa dona pleniſſime: ꝛ vt ita dixeriꝫ
ad ſatietatem ſunt habita in viſibili ſpi
ritusſcti miſſione. Frangere panes ſm
Bed. eſt apire ſacramenta. Grās agere
eſt de ſalute humani generis cōgaude=
B re: ꝑ diſcipulos diſtribuere eſt ad nos ꝑ
illos celeſtē ſcientiā deriuare. Diſcipuli
ſm Hier. ſunt libꝛi noui teſtamēti: qm̄
partē piſcis aſſi dñs reſurgēs poſtulat.
Septem ſpoꝛte ab apoſtolis collecte ſe=
ptē ſunt eccl'ie ſm Hier. Et ꝑ ſeptē intē
dit Hie. vniuerſitatē eccl'iarū. Quatuoꝛ
milia ſm Theo. ſunt quatuoꝛ v̄tutib9 ꝑ
fecti vñ et velut foꝛtioꝛes plura come=
derūt paucioꝛa reliquerūt: qꝛ hic ſeptē
ſpoꝛte: ibi duodecim cophini ſupſunt ꝛ
hoc qꝛ quinq̄ milia erāt. i. quinq̄ ſenſib9 ſer
uientes. Oīa ꝑdicta in cōuiuio ſunt no=
ui teſtamēti. ¶ Moꝛaliter ſciēdū eſt ſm
Bedam ꝙ id qđ turba comedere. i. ope=
rari nequit: apl'i. i. ꝑfectioꝛes colligūt ſi=
ue operant. Saturat tñ turba qꝛ ſi ſer=
uet mādata ad vitā perueniet etiam ſi
cōſilia non obſeruet. Item moꝛaliter ſic
dicit Amb. ſuper Luc. Cum dñs panes
frangat ꝛ det diſcipulis: ſi tu manus nō
C extendas tuas vt accipias tibi eſcas de
ficies in via: nec poteris in eū culpam
referre qui miſeret ꝛ dederit. Hec ille.

☞ Dñica. viij. poſt Trinitatem.

☞ Tex. euan. Matth. cap. vij.

ATtēdite a falſis pꝛophe=
tis qui veniūt ad vos in
veſtimentis ouiū. intriſe
cus autē ſunt lupi rapa= D
ces. A fructib9 eoꝝ cognoſcetis
eos. Nūqd colligūt de ſpinis vuas:
aut de tribulis fic9. Sic oīs arboꝛ
bona bonos fruct9 facit. mala autē
arboꝛ fruct9 malos facit. Nō poteſt
arboꝛ bōa fruct9 malos facere: neq̄
arboꝛ mala fructus bonos facere.
Oīs arboꝛ q̄ nō facit fructū bonum
excidet: ꝛ ī ignez mittet. Igitur ex
fructib9 eoꝝ cognoſcetis eos. Nō
oīs qui dicit mihi dñe dñe intrabit
in reghū celoꝝ: ſꝫ q̄ facit volūtatez
patris mei qui in celis eſt: ipſe ītra=
bit in regnum celoꝛum.

ATtēdit a falſis ꝓphetis ꝛc.]
Mat. vij. In p̄ñti euang. in q̄
de falſis ꝓphetis agit tāgū=
tur tria pūcta q̄ ſunt. Pꝛemo
nitio: notificatio: ꝛ ꝯminatio.
¶ Quātum ad pmū ꝑmūiat xp̄s diſcipu E
lis ſuis. ꝛ ꝑ illos toti eccl'ie affuturos fal
ſos ꝓphetas monēs ab eis eſſe cauendū
Cauſa aūt huius admonitionis multi=
pliciter reddit. Pꝛimo ſm Chry. ſic. Naꝫ
dixerat dñs eccleſiaſticas oꝛationes ꝛ ie
iunia nō eſſe coꝛā hoībus faciēda: ſicut
hypocrite faciunt. Ut ergo oſtēderet ta=
lia in eccleſia poſſe fieri ꝑ hypocriſiꝫ: ad=
monet cauendos falſos ꝓphetas. i. hypō
critas. Sciēdū ꝙ ſub lege cōmuniter ſer
ui dei ꝛ q̄ ſancti erāt: erāt etiā ꝓphete vt
ex decurſu ſcripture ptꝫ. Erāt aūt mul=
ti ꝓphete falſi: q̄ viſiones ſuas nō a deo
ſꝫ a diabolo ſuſcipiebāt: ꝛ ꝓpꝛia aduer=
tebāt a via dei. et tñ ſanctitatē ſimula=
bant: ideoq̄ ſimulatoꝛes ſanctitatis hy=
pocritas ꝓphetas xp̄s dicit ſꝫ falſos: nō
qꝛ viſiones a diabolo ſemꝑ viderent ſed
qꝛ ſanctitatē que ꝓphetarū quodā mo= F
do videbat ꝓpꝛia ficte pretēdunt ꝛ intē
dūt fallere plebē. Scđo ſm Aug. ſic. Nā
dixerat dñs paucos īgredi ꝑ arctā viaꝫ:
Quia ergo heretici cōiter pauci ſunt re=
ſpectu fideliū: ne credāt ꝛ dicāt ſe illos eē
q̄ arctā viā gradiunt. admonet ab hmōī

cauere ⁊ eos cognoſcere. Hos aūt rōne
ēt dicta falſos appellat pphās. Semꝑ
em̄ heretici ſunt hypocrite. Tertio iteꝝ
ſm Chryſ. ſic. Nā dixerat arctā eſſe viā
G vite. ⁊ paucos per eā intrare. Lʒ aūt ita
ſit: tñ multi ſunt q̄ iſtā vitā ꝑuertūt: vt
falſi doctores: q̄ falſi pphete appellant̄.
Sed ꝯ̄ qꝛ Mat. xj. dicit̄ ꝙ lex ⁊ pphete
vſqꝫ ad Joānē ergo poſt xp̄m nō erāt fu
turi pphete. Ad hoc d̄r p̄rio vt ſupra di
ctū eſt. Scđo etiā dicit Chryſ. in homil̄.
ꝙ pp h̄a q̄s dicit̄. ⁊ quia p̄nuntiat de
xp̄o ⁊ qꝛ interp̄tat̄ ⁊ elucidat p̄nūtiata:
vt doctores xp̄m ſecuturi. Necqꝫ ei vt ait
pōt q̄s interp̄tari ppheticos ſenſus niſi
per ſpm̄ pphetie. Poſſum⁹ aūt oēs has
cās in vnū colligere ⁊ dicere: qđ qꝛ via
arcta eſt cauēdū eſt a falſis pphetis. i.
a ſeductorib⁹ quicūqꝫ ſint illi. Sūt autē
ſm Tho. ſuꝑ Mat. falſi p̄lati q̄ decipiūt
ex intētione vel effectu malo ⁊ hypocri=
te intendentes ruinā aliquorū ⁊ hereti=
ci falſa docētes. Hec ille. Et nota ꝙ hy
pocritarū venenū eſt valde nociuuꝫ: qꝛ
ſub colore boni oīa mala quodā modo
H perſuadēt. Eccleſia q̄dē bellū tyrānorū
vicit ꝑ patiētiā hereticorū aūt ꝑ ſapien
tiā: ſʒ hypocritarū bellū vincere nō pōt
qꝛ occultū ⁊ domeſticū ē. Dicit ergo (At
tēdite) Nō aūt dicit videre: qꝛ tales nō
erāt futuri manifeſti ſʒ occulti ſub oui=
na pelle. Nā vt ait Chry. in homil̄. Ubi
res certa eſt aſpicit̄. i. ſimpl̄r videt̄. vbi
aūt icerta eſt attēdit̄. i. caute ꝯſyderat̄.
Itē dicit attēdite: qꝛ firma tutela eſt ſci
re quē fugias. Nō aūt ſic d̄t attēdite q̄ſi
inuito dn̄o diabol⁹ hereſes itroducat ſʒ
eo ꝑmittēte. Qꝛ em̄ nō ſine iudicio vult
ſeruos ſuos hr̄e: iō ꝑmiſit tētationē qꝛ ve
rò nō vult eos ꝑ ignorātiā ꝑire iō p̄mo=
uet. Hec ille (a falſis pphetis). i. ab oīb⁹
q̄ volūt aīas a v̄itate ꝑuertere ⁊ p̄cipue
hereticis. Et ne dicerēt heretici ꝙ de iu
deorū vel gētiliū doctorib⁹ loquit̄ dn̄s:
iō ſm Chry. in homil̄. ſubditur (Qui ve
I niūt ad vos i veſtimētis ouiū) ouile q̄p=
pe veſtimētū: vt ait. eſt ſpēs xp̄ianita=
tis ⁊ ſimulate religionis. Nulla aūt res
ſic exterminat bonū ſicut ſimulatio. Nā
malū ſub ſpecie celatū nō cognoſcit̄: nō
cauet̄. Hec ille. Ne aūt rurſus dicāt he=
retici: qꝛ de veris doctorib⁹ ſʒ pctōrib⁹
loquit̄ dn̄s: iō ſm eūdē ſubdit̄ (Intrinſe
cus aūt ſunt lupi rapaces.) Catholici ei
doctores vt ait ⁊ ſi ꝓpter pctā ſua ſerui
carnis dicant̄. nō tñ dicunt̄ lupi: qꝛ chri K
ſtianos ꝑdere non querūt. ¶ Moraliter
iſta veſtis ouina ſub qua lupi. i. heretici
abſcōdunt̄ eſt triplex: ſicut ex morib⁹ lu
pinis colligit̄. Prima eſt ſimulata locu=
tio: qꝛ lupus vt dicit̄ in lib. de aīalib⁹ ali
q̄n fingit vocē caninā: vt credat̄ canis.
Et ſic aliq̄n heretici fingūt verorū canū
i. p̄dicatoꝝ v̄ba: dicētes aliq̄ v̄a. vt ſic ꝑ
trahāt ad falſa Rho. xvj. Per dulces ſer
mones ⁊ b̄ndictiōes ſeducūt corda inno
cētiū. Scđa eſt ſimulata ꝯuerſatio i mo=
ribus: qꝛ vt in eodē lib. d̄r. lupus aliq̄n
voces hūanas effingit: vt hō credat̄. Et
ſic heretici fingūt ꝯuerſationē hūanā. i.
humilē ac modeſtā. Tertia eſt ſimulata
operatio: qꝛ lupus ſub virētib⁹ folijs ſe
abſcondit vt paſcētes oues deglutiat.
Et ſic heretici ſub folijs bonoꝝ operū ſe
abſcōdūt. q̄ tñ faciūt intēriōe ꝑuerſa: vt
hoīes electos decipiāt. ij. Tim̄. iij. Habē
tes quidē ſpeciem pietatis: virtutē aūt
abnegātes. Qui aūt nō vult lup⁹ diabo L
li: ſʒ xp̄i ouis exiſtere dʒ v̄ba bona ⁊ mo
res hūanos ⁊ opa recta abſqꝫ oī ſimula
tiōe exercere. ¶ Quātū ad ſcđm xp̄s ta=
les nobis ꝑ ſigna notificat: quod neceſſe
erat ſi eos debuim⁹ agnoſcere: qꝛ occul=
ti ſunt. Latēt ei vt lupi ſub ouina ſpecie
⁊ veſte. Dicit ergo dn̄s (A fructib⁹ eorū
cognoſcetis eos) Sʒ ꝯ̄: qꝛ dictū ē ꝙ dn̄s
de hereticis potiſſime loquit̄. Apud he
reticos aūt aliq̄n inueniunt̄ bonoꝝ ope
rū fruct⁹ apud iſtos aūt de q̄b⁹ dn̄s loq
tur nunq̄ ad hoc d̄r ſm Aug. de v̄. do. ꝙ
iſti fruct⁹ a q̄b⁹ tales cognoſcēdi ſūt nō
ſūt bona opa q̄ iſti exteri⁹ p̄tēdūt. Talia
enim cū bono aīo fiunt ſunt veſtimēta
ouiū: oues tegētes ſeu protegētes cū ve
ro fiūt malo aīo: ſunt ouiū q̄dē veſtes vt
ait: ſed lupos tegūt. Iſti ergo fruct⁹ q̄b⁹
agnoſcimur (vt ait) ſunt illi de q̄bus ait
ap̄ls Gal̄. v. Manifeſta ſūt opa carnis M
q̄ ſunt fornicatio immūditia ⁊c. Et intē=
dit Augu. dicere id qđ. s. Tho. dicit ex=
preſſe. ſ. ꝙ ſicut apparētia opa bona ſūt
veſtes ouium ita occulta opa mala: ſunt
fructus

fruct⁹ q̄b⁹ iſti cognoſcunt̄. Sed ſi ſūt oc
culta: q̄uo pn̄t dep̄hēdi? Ad hoc dicit. s.
Tho. ꝙ null⁹ hypocrita diu latere pōt: ſi
prudēter ⁊ diligēt̄ oīa ei⁹ opa ꝯſyderēt̄.
Cognoſcunt̄ aūt maxie eoꝝ mala opa.
A Primo ſm. s. Tho. in repentinis: qꝛ tūc
ſm habitū operāt̄ ⁊ nō cauēt. Scđo ſm
Greg. imo q̄n emergit tribulatio: aut tē
tatio. Tertio ſm aug. de ſmo. do. q̄n cō=
ſeq̄ nequeūt ſuū ꝓpoſitū. Qꝛ ergo diffi=
culter cognoſcunt̄ dn̄s dixit: Attēdite. i.
diligēter ꝯſyderate. Tūc em̄ etiā apud
hereticos iſta cognoſcem⁹. Sʒ ꝯ̄ arguit̄
qꝛ poſſibile eſt eſſe hereticū q̄ ex ignorā=
tia fallat̄. et oīa opa bona habebat etiā
occula. Ad hoc dico: ꝙ ſm. s. Tho. ij. ij.
q. xvij. hereſis ſꝑ naſcit̄ ex ſuꝑbia vl̄ alia
ꝯcupiſcētia. Iō ſi q̄s habeat bona opa ⁊
bonā volūtatē: ⁊ ſolū ex ignorātia erret:
iſte nūq̄ efficiet̄ formal̄r hereticus. ſ. ob
ſtinat⁹: qꝛ ſuaderi pōt ei. ⁊ ꝯn̄r nō eſt lu
pus ſʒ ouis errās. Si tñ poſſibile eſt hoc
aliq̄n eſſe: raro eſt ⁊ in paucioꝛib⁹. Dn̄s
aūt loq̄tur de eo qđ in pluribus accidit.
Itē ꝯ̄. qꝛ ſm Bed. hoc ꝙ h̄ d̄r. A fructib⁹
eoꝝ ⁊c. de manifeſtis opib⁹ intelligit̄: de
quib⁹ licitū eſt iudicare. ergo mō nō ſūt
B dicēda opa occulta. Ad h̄ dico ꝙ Beda
manifeſta dicit nō ea q̄ ſūt publica: ſed
q̄ ſunt certa: etiā ſi vn⁹ ſol⁹ ſciat nos aūt
talia dicim⁹ occulta: nō qꝛ nulli ſint cer
ta ſed qꝛ nō ſūt publica. Ne v̄o aliq̄s di
cat ꝙ ipoſſibile ē cognoſcere tales: iō ſm
Chry. rurſus rōnē ab hūano exēplo po
nit di. [Nūq̄d colligūt] hoīes coloni [de
ſpi. vuas aut de tri. fi?]. q. d. Sicut ſpine
⁊ tribuli q̄ ēt ſunt gen⁹ ſpinaꝝ: nō pn̄t ꝓ
ducere fruct⁹ bonos: cuiuſmodi ſūt vue
⁊ fic⁹: ſic ēt nec iſti ſeductores pn̄t ꝓdu=
cere bona opa: niſi forte i ꝯſpectu hoim
apparēter tm̄ ⁊ nō vere: neqꝫ bono fine
ſʒ malo. iō ſubdit̄. [Sic oīs ar. bōa]. i. bo
na volūtas (fruct⁹ bonos). i. bona opa (fa
cit) inq̄tū eſt bona ſeu in ſenſu cōpoſito
(mala aūt) inq̄tū mala (fruct⁹ malos fa
cit). i. mala opa. ¶ Sciēdū eſt aūt ꝙ du=
C plex eſt arbor fructifera. ſ. in gn̄e nature
vt aīa ex q̄ pullulant potētie: ⁊ gn̄al̄r oē
ſubiectū ex q̄ ꝓueniūt accidētia: ⁊ mate
riales arbores ex q̄b⁹ ꝓdeūt fruct⁹. Et
iſto mō oīs arbor eſt bona ⁊ oīs fruct⁹ bo
nus. Alio mō arbor in gn̄e moris: et ſic
volūtas eſt arbor. Et ſic arbor eſt quidē
bona in ſua natura tā in hoīe q̄ in ange
lo: ſed ex ſua libertate pōt ſeipam face=
re malā: ſtatuēdo ſibi malū obiectū aut D
malū finē: quo facto oēs fructus. i. oēs
operatiōes q̄s ꝑ ſeipam elicit vel impe
rat alijs potētijs inquantū eſt mala. i. in
ordine ad malū obiectū vl̄ finē ſūt mali.
¶ Sciēdū v̄o ꝙ aliq̄d d̄r ipoſſibile abſo
lute: vt hoīez eē equū ⁊ ex ſuppoſitione
vt rem albā effici nigrā ſuppoſito ꝙ ſtet
alba. Et ſic opʒ itelligere q̄ ſequunt̄ (Nō
p̄t arbor bona) manēs bona ⁊ inq̄tū bo
na (fruct⁹ malos facere) ſec⁹ ſi mutet̄ a
bonitate. Itē ſec⁹ inquantū eſt nō bona
ſed mala. Nihil em̄ ꝓhibet volūtatē ꝑ=
ſeuerātē in bonitate habituali quo ad
aliqđ obiectū vl̄ finē eē malā actu vl̄ ha
bitu quo ad alia ⁊ ecōuerſo. Un̄ q̄ de for
nicatiōe nō penitet: ſʒ denuo intēdit for
nicari: p̄t dare eleemoſynā: qđ eſt bonū
ex gn̄e: ſed nō dat inquātū fornicator: ⁊
ecōuerſo vir miſericors ⁊ quo ad hoc bo
nus pōt loq̄ otioſa. Un̄ eodē mō intelli=
git̄ qđ ſequit̄ (neqꝫ arbor mala fruct⁹ bo E
bos facere) Deinde falſis pphetis cō=
minat̄ dicēs. (Oīs arbor). i. oīs volūtas
ſeu hō q̄ hʒ volūtatē (que nō fa. fru. bo.
exci. ⁊ i ignē mittet̄ ⁊ ardet) Ubi ſʒ chry.
due notant̄ pene. ſ. excidi a regno: ⁊ iclu
di in gehēna ignis. Un̄ ait. Qui cōburit̄
⁊ a regno excidit̄ oīno: q̄ pena difficilior
eſt? Multi aūt ſolā gehēnā exhorrēt ego
aūt caſum illi⁹ gl̄ie multo amariorē pe
nā gehēna eſſe dico. Quis em̄ paruū vel
magnū malū nō ſuſcipet pr̄: vt videat ⁊
potiat̄ dilectiſſimo filio hoc itaqꝫ in glo=
ria illa putemus. Nō em̄ aliq̄s fili⁹ ſua=
uis eſt pr̄i vt illoꝝ btōꝝ reqes: ⁊ diſſolui
⁊ eſſe cū xp̄o. Intolerabilis pena eſt ⁊ ge
hēna. Sed ſi q̄s decē milia ponat gehē=
nas: nihil tale dicet q̄le eſt a btā illa glo
ria excidere ⁊ odio haberi a xp̄o. Hec il=
le. Cōcludit aūt final̄r dn̄s ex dicta ſilitu
F dine id qđ i iſta parte intēdit di. (Igit̄ a
fructu eoꝝ cognoſcetis eos). ¶ Moral̄r
heretici et hypocrite q̄ ex veſte ouina co
gnoſci nō poſſūt cognoſcunt̄ ex fructib⁹
q̄ ſunt p̄cipue tres: vt colligit̄ ex ſcriptu
ra. Prim⁹ eſt doctrina peſtifera. Cū em̄

q̄s docet diſſona ſcripturā ⁊ ſctis nō eſt
habēdus ꝓ bono ſꝫ eſt hoc ſignū lupi la
tētis ſub pelle ouina. Mat.xij. Bonꝰ hō
G de bono theſauro cordis ſui ꝓfert bona
Scōs eſt vita elata. Nec dico elata pa-
tēter: q: tū nō laterēt ſub veſte ouina:
ſꝫ elata latēter. Ueri ei ſerui dei ī opibꝰ
q̄ gloriā afferūt q̄rūt latere: hypocrite āt
fingūt ſe velle latere: ſꝫ latēter q̄rūt oēꝫ
viā apparēdi. Mat.vj. Exterminat̄ em̄
⁊c. Tertiꝰ eſt impia ꝓles. Hec ſei eſt gn̄a
lis regula phie q: oē agēs agit ſibi. Qn̄
ḡ hi q̄ ab aliq̄bꝰ educant̄ ſunt viri mali
gni: īuidi: obloquētes ⁊c. ēt p̄res eoꝝ ſūt
ſil'es. Sap.iiij. Ex iniq̄s oēs filij q̄ naſcū-
tur teſtes ſūt neq̄tie aduerſus parētes
ſuos. ¶ Quātū ad tertiū xp̄s cōminat̄ n̄
ſolū falſis ꝓphetis ſꝫ oībꝰ xp̄ianis ſiml'
q̄ fctā ꝯſentanea opibꝰ nō habēt dicēs.
(Nō ois q̄ d̄t mihi dn̄e dn̄e). i. q̄ mihi ver
bis honorē exhibet: vera ⁊ nō falſa docē
do (itrabit ī regnū celoꝝ) niſi ꝟbis facta
ꝯcordēt. Sꝫ ꝯ iſtā expoſitionē arguit au
gu. de ſer. do. Nā nemo p̄t dicere dn̄s ie
ſus niſi in ſpūſctō. Ergo ois dicēs xp̄o:
H dn̄e dn̄e hꝫ ſpm̄ſctm̄: ḡ intrabit ī regnū
celoꝝ. Ad hoc tripl'r r̄ndet̄. Prio ſꝫ Au
gu. ibidē ꝙ Paulꝰ accipit dicere ꝓprie
ſ. ꝙ eſt enūtiare voce ſm̄ ꝙ intellectu cō
cipitur ⁊ amat̄ ſeu deſyderat̄ volūtate.
Dn̄s aūt hic accipit dicere gn̄al'r ꝓ ſola
vocis expſſiōe: ſm̄ ꝙ dicēs nec vult nec
ītelligit plene q̄d d̄r. Scd̄o ſm̄ Hie. ꝙ cū
moris ſit ſcripturaꝝ dicta ꝓ factis acci
pere iuxta illō. Factis aūt negāt: apl's d̄
factis loquit̄: ⁊ redit iſta expoſitio ī idē
cū p̄ori. Tertio ſꝫ Amb. d̄r: ꝙ a quocūq̄
dicat̄ ꝟitas eſt a ſpūſctō. Et intēdit q̄d
poſſibile eſt vt aliq̄s loquat̄ ꝟitatē motꝰ
a ſpūſctō q̄ tn̄ caret gr̄a ſpūſcti. Nō ergo
valet iſta argumētatio. Dicit dn̄s ieſus
i. p̄dicat de xp̄o ꝙ ip̄e ſit dn̄s ergo hꝫ ſpi
ritūſctm̄ ꝑ gr̄am ad meritorie operādū:
⁊ ſi habeat ad vere loquēdū. (Sꝫ q̄ facit
volūtatē p̄ris mei) Nō dicit aūt volūta
I tē meā niſi latēter: vtpote q: eadē eſt pa
tris ⁊ filij: ſꝫ d̄t p̄ris mei ſm̄ Chry. q: hoc
ꝯgruebat auditoribꝰ: vt p̄riꝰ ſic crederēt
cū eſſent ībecilles (q̄ ī celis eſt) ꝑ manife
ſtationē ſpālē ſue glīe. Nā illa corpora
tanq̄ nobiliſſima argu ſit maxime potē

tiā ⁊ ſapiētiā artificis. ibi quoq̄ ſunt ſpi
ritꝰ nobiliſſimi ⁊ ibi ſe ad fruēdū oībus
btis exhibet ⁊ ibi vt dicit. s. Tho. j. p. q.
lxvij. ar. iij. gloria ſpirituū a p̄ncipio mū K
di incepit in angelis. ⁊ gloria corpoꝝ fu
tura incepit in ipſo celo empyreo: q̄d lu
cidum eſt. Tota em̄ corporalis creatura
elucidāda eſt ſuo mō: exceptis infernali
bus partibꝰ. Per eſſentiā aūt potētiā ⁊
p̄ſentiā deꝰ vbiq̄ eſt: vt habes. j. q. viij.
q: celū ⁊ terrā ego ipleo: dicit dn̄s Hie-
re. xxiij. (Ipſe intrabit in regnū celoꝝ).
Hila. Celeſtis em̄ regni inter obedien
tia volūtatis dei: nō nūcupatio reperti
ra eſt. ¶ Moraliter q̄libet conari d̄ꝫ eſſe
arbor fructuoſa: q: bonoꝝ operū fructi
bus q̄s apd̄ xp̄m adeo magnificat̄ vt eū
ſecū faciat corregnare. Sꝫ ſciēdū eſt q̄d
vt ex p̄ſenti euāge. colligit̄ triplex eſt ar
bor. Prima eſt ſterilis q̄ nō fructificat: d̄
qua dicit̄. Ois arbor q̄ nō facit fructū ⁊c.
Sūt aūt tres cauſe arboris nō fructifi-
cāde. Pria. ſ. nimia frōdoſitas foliorū. i.
ꝟboꝝ q: ſ. humor q̄ debebat in fructus
ꝯuerti: trāſit ad folia. Iſti ſunt ficulnea
maledicta a dn̄o Matt. xxj. Et ſcd̄a ni-
mia ꝓceritas q: humor ad plura dila- L
tat̄. Iſti ſunt magni ⁊ p̄lati. q̄ dāt vanita
tibꝰ q̄ debent̄ paupibꝰ Tertia nimia ve
tuſtas. Dicit aūt Ariſt. ꝙ ſi pforet̄ ami-
gdalꝰ verꝰ humor in medulla depurat̄.
⁊ efficit̄ arbor fertilior. Sic inueteratꝰ ī
pctis d̄ꝫ in ſuo corde tria foramina fa-
cere: ꝯtritiōis ꝯfeſſiōis: ⁊ ſatiſfactiōis ⁊c.
Scd̄a arbor eſt q̄ facit fructꝰ: ſꝫ inſipi-
dos ⁊ malos. De q̄ dicit̄. mala arbor ⁊c.
Sūt aūt neceſſaria multa vt hi fructus
fiāt boni. ſ. labor trāſplātatio. tp̄s plāta
tionis: ⁊ ſurculꝰ. Nā ſm̄ Ariſt. arbores
ſylueſtres aliqn̄ fiūt hortēſes labore. i.
cultura. ⁊ ſm̄ eūdē arbor alicubi infru-
ctuoſa: fructificat alibi ⁊ ſm̄ eundē plu-
res plante plātantur in vere iuuētutis:
pauce ī autūno ꝑfecte etatis. pauciores
in hyeme ſenectutis pauciſſime in eſta
te male cōſuetudinis: q̄ feruorē ad vitis
facit. Surculus aūt eſt verbum dei. Ter
tia arbor eſt bona. de qua ſm̄ Chry. na M
ſcuntur gēme bonarū cogitationū ⁊ flo
res bonarū deliberationū: ⁊ fructꝰ bo-
norū operū. ¶ Q: vero totū p̄ſens euā-

gelij principaliter ad hoc tēdit vt here
ticorū fugiamꝰ errores: id̄ in p̄ſenti paſ
ſu recitare volo hereticos ⁊ hereſes ſm̄
ꝙ ex varijs locis doctrine. s. Tho. colli-
A gūtur. Hereſis igit̄ vna Sabellij eſt q̄d
in diuinis p̄r eſt filius vt natus de vir-
gine: ⁊ ſpūſctūs vt ſanctificat creaturā:
⁊ habet̄. iiij. cōtra Gen̄. c. v. ⁊. vj. Hereſis
arrij ꝙ filiꝰ dei eſt minor patre ſm̄ dei-
tatē ⁊ eſt creatura. ibidē. Alia hereſis ar
rij ꝙ ſolū pater eſt inuiſibilis oī creatu-
re: ⁊ filius viſus eſt a ꝓphetis. Ioā. xij.
lec. vj. Hereſis prima. Origenis ꝙ ver-
bū dei nō eſt deus eſſentialiter ſed par-
ticipatiue tm̄. Io. j. lec. v. ꝙ ſpūſctūs eſt
creatura facta per verbū dei. Ioā. j. lec.
vij. Q̄d anima xp̄i cū alijs ſpūalibꝰ crea
turis fuit creata an̄ corpora ⁊ a verbo
aſſumpta ⁊ in fine vnita eſt corpori. iiij.
ꝯ Gen̄. c. xxxij. Q̄d anime create fuerūt
oēs ante corpora: ⁊ diuerſis corporibꝰ
vnite ſm̄ diuerſitatē pctōꝝ q̄ cōmiſe-
rūt an̄q̄ corporibꝰ vnirent̄. j. par. q. xxij.
Q̄d ſctōꝝ beatitudo ⁊ dānatorū tā ho-
minū q̄ demonū dānatio aliqn̄ poſſibi-
liter terminabit̄. j. p. q. lxiij. Hereſis eiꝰ
B ⁊ arrij. ꝙ diuine ꝑſone differūt in eſſen-
tia. j. q. xxxij. Hereſis prima manichei. ꝙ
p̄ncipia rerū duo ſunt Unū bonoꝝ ⁊ ſpi
rituū tm̄. ſ. deus. Alterū q̄d eſt principiū
maloꝝ ⁊ corporaliū. ſ. diabolꝰ. ij. di. j. q.
j. Q̄d deus noui teſtamēti eſt pater xp̄i.
nō aūt deꝰ veteris: ſꝫ eſt diabolꝰ. Io. ij.
lec. ij Q̄d diabolꝰ natura ⁊ nō volūtate
eſt malꝰ Io. viij. lec. v. Q̄d diabolꝰ eſt ge
neratꝰ ⁊ hꝫ patrē. Io. viij. lec. vj, Quod
q̄dā aīe ſunt ex bona creatione: quedā
ex mala: ibidem. Q̄d quedā anime ſunt
de ſubſtātia dei. Io. xj. Q̄d liberum ar-
bitrium ad peccatū cogit̄: ⁊ illud vitare
nō p̄ōt: de veri. q. xxiij. ar. xij. Q̄d non lꝫ
comedere carnes nec oua: quia natura
dei cōmiſcet̄ eis. j. Timo. iiij. Q̄d in toto
veteri teſtamento nulla eſt ꝓphetia de
xp̄o. ⁊ q̄cquid introducit̄ in nouo de ve-
C teri eſt ex corruptione ſuꝑ Mat. Q̄d deꝰ
eſt corpus ⁊ lux infinita: ⁊ xp̄s eſt iſte ſol
viſibilis. Io. viij. Q̄d non eſt curandum
de fide: ſꝫ de operibꝰ nec credēdū eſt ſu
pra rōnē. Heb. xij. Q̄d oēs patres vete-
ris teſtamēti tam patriarche q̄ ꝓphete

fuerūt mali ⁊ dānati. Io. x. lec. ij. Q̄d cha
ritas vel gr̄a ſemel habita amitti non
p̄ōt q̄dlibet. ij. q. v. Q̄d omne matrimo-
niū eſt dānādū. j. Timo. iiij. Hereſis ma
nichei ⁊ montani ⁊ priſcille. Q̄d ꝓmiſ- D
ſio ſpūſancti non fuit cōpleta in apl'is
ſed in eis: ideo negāt actꝰ apoſtoloꝝ in
quibꝰ in apl'is narratur cōpleta. ij. ij. q.
cvj. Hereſis pelagij ꝙ oia dei p̄cepta ſi-
ne gratia obſeruari poſſunt. j. Coꝝ. xij.
Q̄d principiū bn̄ operādi eſt ex nobis:
ſed cōſummatio ex deo. j. q. xxiij. Q̄d hō
p̄ōt mereri ſine gr̄a. ij. di. xxviij. Q̄d pue
ri xp̄ianorū nō cōtrahūt originale pctm̄
ſed baptizātur propter regnum dei. Io.
iij. lec. j. Q̄d pueri nō baptizati erunt in
domo dei: ſꝫ nō in regno. Io. xiiij. Here-
ſis Iouiniani ꝙ hō neceſſario bn̄ ope-
rat̄: nec p̄ōt pctā cōmittere. ij. diſ. xxviij.
Q̄d oēs beati ſunt equales: in premio
opu. xix. Q̄d matrimoniū equat̄ vi gini
tati. ij. ij. q. clij. Hereſis Neſtorij q̄d ī xp̄o
eſt tm̄ vna natura dei ⁊ hois. j. Coꝝ. v.
Q̄d btā maria nō eſt mater dei Gal'. iiij.
Hereſ. valētini ꝙ verbū dedit cauſam
creatori ꝙ mundū crearet. Ioā. j. lec. vj.
Q̄d principia rerū ſunt ſex. ſ. profundū E
i. pater: ſilentiū intellectꝰ: veritas: ver-
bū ⁊ vita: ex quibꝰ ſunt. xxx. ſecula. Io.
j. lec. x. in prin. Hereſis Euticetis q̄d in
xp̄o eſt tātū vna natura cōpoſita ex di-
uina ⁊ humana. Io. lec. xvij. Q̄d corpo-
ra reſurgētiū ⁊ xp̄i nō erūt palpabilia ſꝫ
vt vētꝰ. iiij. ꝯ Gen̄. c. lxxxiiij. Hereſis he-
bionis ꝙ xp̄s ꝯceptus eſt ex ſemine viri
iiij. di. xxx. Hereſis hebiōis fotini cheri-
ci: ⁊ pauli ſamoſaceni: ꝙ xp̄s nō fuit an̄
mr̄em: ſed purꝰ hō meruit deitatē. iij. p.
q. xvj. Hereſis gabaonitaꝝ. ꝙ xp̄s ē cō-
poſitꝰ ex natura diuina ⁊ hūana: id̄ eſt
ſemꝑ īmortalis q̄dlib. iiij. q. v. Hereſis
p̄ſcianiſtaꝝ ꝙ oia fctā hoiꝫ ēt xp̄i certis
horis ſubiecta ſūt Io. ij. Hereſis theodo
ri moſueſteni: ꝙ ī veteri teſtamēto nihil
expſſe d̄r de xp̄o. In ꝓlogo ſuꝑ Pſal. He
reſis eunomij: ꝙ filiꝰ dei ē oīno diſſil'is
p̄ri. Io. lec. viij. Hereſis nazarenoꝝ ⁊ fi- F
des xp̄i ſine opibꝰ legis Moyſi n̄ ſufficit
ad ſalutē opu. iij. Hereſis heluidij. Q̄d
mr̄ xp̄i nō māſit virgo poſt partū. iiij. di.
xxx. Hereſis vigilantij impugnātis vo-

luntariā paupertatē.iij.cōtra Gen.cap.
cxxxi.Hereſis Deſyderij lōbardi de ſe=
cta catharroꝝ dānātis ſtatum egētiū cū
xp̄o facultatibꝰ relictis.opu.xix.Here=
G ſis vilielmi de ſctō amore.ꝙ paupertas
habitualis eſt licita:nō aūt actualis.ibi
dem.Hereſis pauperū de Lugduno:ꝙ
ꝗlibet iuſtꝰ eſt ſacerdos:⁊ ꝗlibet ſacer=
dos iuſtꝰ.Heb.vij.Hereſis grecoꝝ ꝙ ſcti
nō vadūt ad paradiſum vſqꝫ ad diē iu=
dicij.iiij.ꝯ gētiles.ca.xcj.Hereſis mōta=
ni ꝙ ꝓphete nō habēt lumē ad iudican
dū:ſed ſunt arreptícij.de vi.q.xij.Here=
ſis incepit apud iudeos:⁊ venit inť chri
ſtianos ꝙ ſerui dei non debēt eſſe ſerui
hoim.Titum.ij.Hereſis nouatianoꝝ ꝙ
peccās poſt baptiſmū nō pōt reſurgere
ad gratiā ꝑ pniaꝫ.iij.pte.q.lxxiiij.Here=
ſis catafrigarū.ꝙ mulier pōt habere or
dines ſacros.j.Tim.iij.Hereſis abbatis
Joachim ꝙ in diuinis eſſentia generat
eſſentiā:ſicut deꝰ generat deū.j.q.xxxix.
Hereſis macedonij ꝙ ſpūſſctūs eſt mini
ſter patris ⁊ filij.Roma.vij.Hereſis Si
monis magi ꝙ gratia ſpūſſcti eſt vena=
lis.ij.ij.q.c.Qđ mūdus eſt factꝰ a quadā
H ſupna ꝟtute:nō a deo.ibidē.Hereſis pe
tri albaialarei.ꝙ deꝰ nō pōt facere niſi
ꝗ facit ꝓpter ordinē iuſtitie ⁊ ſapientie
eiꝰ.vel qꝛ agit ex neceſſitate nature.de
po.q.j.ar.v.Hereſis Articlinitorū ꝙ in
ſacramento euchariſtie materia offerē=
da eſt panis ⁊ caſeꝰ.iij.q.xliiij.Hereſis
cata frigarū ⁊ pecianorū ꝙ in eodē offe
rēdus eſt panis ex pueri ſanguine cōfe=
ctus.ibidē.Hereſis aquarioꝝ ꝙ in eodē
aqua offerēda eſt ſine vino.Ibidē.Deū
nō eſſe autorē omniū bonorū eſt hereti=
cum.Matt.q.viij.Deū nō videri ꝑ eſſen
tiā a beatis eſt hereticum.ij.di.xxiij.In
deo eſſe cōpoſitionē vel accidēs:vel ali
qđ ꝑter deū eſſe eternū eſt hereticum
de po.q.viij.ꝙ aliqđ ſit nō creator neqꝫ
creatura eſt hereticū.de po.q.viij.Dia=
bolū nō eſſe factū ꝑ verbū dei eſt hereticū.
Jo.lec.vj.Oia redire eadē numero poſt
I multa tpa ē hereticū.iiij.ꝯ gen.ca.lxxxij.
Dimēſiōes ſacrales eſſe equales dimē
ſionibus corpis xp̄i eſt hereticū.opu.xj.
Fuiſſe aliqđ in adam nō infectū origi=
nali pctō ex quo formatū ſit xp̄i corpus
eſt hereticū.Jo.iij.Beatā Mariā nō eē
matrē dei eſt hereticū.iij.q.xxxv.Mel=
chiſedech fuiſſe filiū dei ē hereticū.Heb.
vij.Gratiā dari ex meritis.eſt hereticū.
Ma.q.viij.ꝙ actꝰ meritoriꝰ nō excedat K
facultatē nature:ē hereticū.Virtu.q.ij.
ꝙ angeli aliqđ creent ē hereticū.ij.diſt.
xviij.Aias deſcēdere a cōparibꝰ ſtellis:
eſt hereticū opu.xxviij.Non oēs eē obli
gatos obedire pape ē hereticū opu.xix.
Epm nō differre a ſimplici ſacerdote:ē
hereticū.ij.ij.q.clxxxiij.Aliqđ i ſacra ſcri
ptura eſſe falſum:ē hereticū.Jo.xiij.Qđ
hō nō reſurgat idē numero eſt hereticū.
Jo.xiij.Qđ hō nō reſurgat idē numero
eſt hereticū.iiij.diſ.xliiij.Qđ hō mouet
de neceſſitate ad aliqđ eligēdū:ē hereti
cū.Mat.q.vj.ꝙ meliꝰ eſt i ſeculo mane=
re ⁊ operibꝰ pietatis vacare qꝫ intrare
religionē:eſt hereticū ⁊ diabolicū.ꝗdli.
iij.q.v.Votū vel iuramētū.de aliq bono
poſſe ſine pctō dimitti:ē hereticū.ꝗdlib.
iij.q.v.Omne iuramētū eſſe pctm̄:ē he=
reticū.ij.di.xxix.Nō eſſe pctm̄ illud qđ ē
cōtra ꝑceptū dei:ē hereticū.quodli.iij.q.
v.Negare ꝓuidentiā dei circa iſta infe= L
riora ē hereticū.j.q.viij.Fornicationem
ſimplicē nō eſſe pctm̄:ē hereticū.ꝗdli.iij.
q.v.Omnem actū matrimonij ſemꝑ eſſe
pctm̄:ē hereticū.iij.di.xxvj.Aliquē de=
ſcēdere ex Adā ꝑ cōmixtionē viri ⁊ mu=
lieris:⁊ nō cōtrahere originale peccatū
eſt erroneum.xij.q.viij.ar.iij.

☞ Dñica.ix.poſt trinitatem.

☞ Textus euang.Luc.ca.xvj.

HOmo quidaꝫ erat diues
qui habebat villicū:⁊ hic
diffamatꝰ eſt apud illum
qͣſi diſſipaſſet bona illiꝰ.
Et vocauit illū:⁊ ait illi.Quid hoc
audio de te.Redde rationē villica
tionis tue.Jā eīn non poteris villi=
care.Ait aūt villicꝰ intra ſe.Quid
faciā:qꝛ dñs meꝰ aufert a me villi=
cationē.Fodere nō valeo:mēdicare
erubeſco.Scio qđ faciā vt cū amo= M
tus fuero a villicatiōe recipiāt me i
domos ſuas.Cōuocatis itaqꝫ ſin=
gulis debitoribus dñi ſui dicebat

primo.Quātū debes dño meo:At
ille dixit.Cētū cados olei.Dixitqꝫ
illi:accipe cautionem tuaꝫ ⁊ ſede ci
to ⁊ ſcribe quīquagīta.Deīde alio
A dixit.Tu vero qͣtū debes:Qui ait
Centū choros tritici.Ait illi.Acci=
pe lr̄as tuas ⁊ ſcribe octoginta.Et
laudauit dñs villicū iniquitatis qꝛ
prudēter feciſſet:quia filij huiꝰ ſe=
culi prudētiores filij lucis i gñatiōe
ſua ſūt.Et ego dico vobis.Facite
vobis amicos de mām̄ona iīqtatis
vt cum defeceritis recipiant vos in
eterna tabernacula.

HOmo quidā erat diues:qui
habebat villicū ⁊c.Lu.xvj.
In pñti euāgelio ꝯtinentur
tria pūcta:q ſunt:Dura ex
actio.Aſtuta cautio:⁊ Am=
plectāda ꝯclō.¶ Quātū ad primū tāgiť
exactio:quaꝫ dñs fecit a villico ſuꝑ rō=
ne reddēda.Et qꝛ euāgeliū ꝑabolicū ē:
lr̄alē ſenſū opꝫ ex metaphorica ſigñatiōe
B ſuſcipe.Dr̄ gͦ(Dixit ieſus diſcipl'is ſuis
ꝑabolā hāc.)Quid āt ſit ꝑabola:⁊ quare
dñs ꝑabolice loqͥbať:habes dñica vlti.
poſt epi.(Hō qͥdā erat diues)Iſte ſm
Chry.ē deꝰ q eſt diues i theſauris corꝑa
libꝰ.ij.Coꝝ.iiij.Pro nobis egenꝰ factꝰ ē
cū eēt diues.Et ſpūalibꝰ.Eph.ij.deꝰ āt
q diues ē i mīa.Et celeſtibꝰ.pš.Gl'ia et
diuitie i domo eiꝰ.Vel ſm alios eſt xp̄s.
Sꝫ ſiue deꝰ ſit ſiue xp̄s:ſolus ē diuitiarū
dñs.Nos eīn nō dñi ſed diſpenſatores
earū ſumꝰ:iō ſubdiť.(Qui habebat vil=
licū.i.hoiem cui diuitias deus dedit:ſm
Theo.Et hic xp̄i villicꝰ ſm Gorrā ē tri
plex.ſ.ꝑlatꝰ in ſpūalibꝰ:⁊ principes i tpa
libꝰ ⁊ ꝗlibet xp̄ianꝰ in vtriſqꝫ.Eſt autē
ſm Bed.⁊ Hiero.villicꝰ ꝓprie ville gu=
bernator.Iconomꝰ āt pecunie ⁊ frugū ⁊
oim q hꝫ dñs diſpēſator ē.Ex quo pꝫ ꝙ
villicꝰ ē quē nos caſtaldū dicimꝰ qͣſi vil
le cuſtodē:iconomꝰ aūt ē factor vulgari
ter dictꝰ.Sumiť aūt hic villicꝰ ꝓ icono=
C mo:vt dicit magr̄ hiſt.[Et hic diffamatꝰ
eſt apud illū].ſ.dñm ſuū [qͣſi diſſipaſſet
bona illiꝰ]expēdēdo i vanitatibꝰ Theo.
Dū nō exercemꝰ diſpēſationē opū ad li
bitū dñi ſed ad ꝓprias illecebras:cum
ipſis abutimur:criminoſi villici ſumus
Hec ille.Diffamať aūt hō apud deū:nō
qͣſi angeli vel hoies annūtiēt deo occl'ta
crimia q lateāt eū:ſꝫ qꝛ hō ē cā ſine q nō
ꝙ deus iſta nouerit dū facit eē qđ deus D
ſcit eē factū.Si eīn hō peccaret:deꝰ nūqꝫ
ſciret eū peccare.Et qꝛ hō pōt peccare:⁊
nō peccare:pōt ēt facere ꝙ deꝰ ſciat vel
neſciat ſuas iniqtates:⁊ hoc loquēdo ab
ſolute.Suppoſito tñ ꝙ deꝰ ſciuerit ali=
quē peccaturū:iā iſte nō pt facere ꝙ deꝰ
hoc neſciat:Sꝫ tñ nō ē neceſſe ꝙ deꝰ ſci
uerit i ꝑteritū:qꝛ nihil apud deū trāſit:
vñ ſemꝑ ē liber i ſciēdo vel nō ſciēdo.Vi
de de his capreolū.j.di.xl.⁊ ifra i qōnibꝰ
Et nota ꝙ iſta diffamatio vel accuſatio
fit multiplici teſtimonio.prio remorſu
ꝯſcie.Ro.ij.Teſtimoniū reddē.⁊c.Scđo
euidētia operū.Gen.viij.Clamor ſodo.
⁊ go.⁊c.Tertio clamore vicinorū.Pro=
uer.xj.Qui abſcōdit frumēta malediceť
in ꝑplis.Quarto qͣrela pauperꝝ pene oc
ciſorū fame.Gen.iiij.Vox ſanguinis fra
tris ⁊c.(Et vocauit illū ⁊ ait illi.Quid hͦ
audio de te.)Vocat aūt dñs villicū ſm
Chry.qñ eū timore mortis ꝯcutit ⁊ reꝓ= E
hēdit eū ꝓpria cōſcia de rebꝰ male cō=
ſumptis:vñ ait:Quotidie talia ꝑ effectꝰ
nobis exclamat dñs oñdēs fruētē i meri
die ſoſpitate:poſtqꝫ veſperaſcit exani=
mē:⁊ aliū iter prādia expirātē:⁊ diuerſi
diuerſimode ab hac villicatiōe diſcedi
mus.Hec ille.(Redde rōnē villicatiōis
tue).i.reddes i tpe mortis.Tūc eīn ex to
to amoueť hō ab adminiſtratiōe tpaliū.
Quilibet eīn villicꝰ reddet rōnē de igreſ
ſu ad id qđ habebat diſpēſare.⁊ de pro=
greſſu ⁊ de egreſſu.Et qͥdē ſi ſit ꝑlatꝰ:dr̄
illud Mat.xxij.Quō huc itraſti.Quis te
introduxit:virtꝰ aut dolus:deꝰ aut dia
bolus:gr̄a vel numꝰ caro vel ſpūs:red
de ergo rōnē ſi ꝑ fraudulentiā:aut vio=
lētiā aut pecuniā aut carnalē lineā in=
traſti ad locū ſinceritatis ⁊ libertatis et
gratitudinis ⁊ ſpūalitatis.Et de ꝓgreſ
ſu:qūo vixit quo ad ſe ⁊ alios.Hier.xiij.
Ubi ē grex q datus eſt tibi.Et de greſſu F
quō.ſ.in tota vita ſe ꝑparauit ad mortē
Deuť.xxx.Utinā ſaperēt ⁊ intelligerēt
ac nouiſſima ꝓuiderēt.[Jā eīn nō pote

ris villicare].i.bona tp̄alia diſpenſare:
Nã poſt mortẽ ſi aĩa eſt ſeparata nõ vti
tur tp̄alib⁹:ſiľr neq̄ ſi reaſſumpſerit cor
pus.q2 ille ſtat⁹.ſ.reſurrectiõis nõ ẽ aĩa
lis.vt tp̄alib⁹ egeat ad victũ aut veſtitũ
G Sciẽdũ eſt aũt ꝙ villicare ſm̃ antiquos
dictũ eſt:modo aũt villicor dicitur.
¶ Moraliter iſte villicus quẽlibet hoiẽ
ſignificat cui de⁹ curã ville.i.ꝓprij cor=
poris cõmiſit ⁊ viriũ aĩe:vt hec exercẽs
dño fructus bonoꝝ operũ reddat.Hoc
aũt in p̄ñti tm̃mõ vita facere põt nõ ĩ fu
tura Chry.poſt trãſmigrationẽ hinc fa=
ctã nõ ẽ tp̄s operãdi.Uita p̄ſens hꝫ exer
citiũ mãdatorũ futura ꝟo ſolatiũ.Si ni
hil opatus es hic:fruſtra ĩ futurã curas
Sed nec mendicãdo ꝓficies.Hui⁹ iudi=
ciũ ſunt virgines fatue:q̄ imprudẽter a
prudẽtib⁹ mẽdicauerũt:ſꝫ reuerſe ſunt
vacue.Quilibet eñ ſuã cõuerſationẽ vt
tunicã induit.Nõ ẽ aũt exuere nec cã=
bire cũ alio.Hec ille.¶ Quãtũ ad ſcðm
tangiť qũo villic⁹ fuit cautus:cũ dr̃.(Ait
aũt villicus).i.hõ diues ⁊ mal⁹(intra ſe)
timore mortis dante ꝯſyderare de futu
ris.(Quid faciã:q2 dñs meus aufert).i.
vult auferre vel auferet cito(a me villi
H catiõẽ).i.vſum diuitiarũ mearuꝫ.q.d.
Quid erit de me cũ vita iſta fuerit termi
nata:⁊ deũ ꝓ male diſpẽſatiſ facultatib⁹
inimicũ habebo?(Fodere nõ valeo).i.ꝓ
prijs nature mee virib⁹ nõ poſſuꝫ mihi
de ſalute poſt mortẽ ꝓuidere(mẽdica=
re)a religioſis ⁊ ſeruis dei gratis peten
do ſp̄ualia ſuffragia(erubeſco).Erube=
ſcet eñ diues niſi ſit ſtultus velle a reli=
gioſis obtinere ſue aĩe cõſolationẽ q̄bus
ſubſidia tp̄alia ꝓ vita corp̄ali eorũ ſuſtẽ
tanda nõ exhibet.Statim aũt ꝙ diues
ita cõſyderat nõ deeſt celeſtis inſpira=
tio vt bonũ conſiliũ ſumat:vñ ſequitur.
(Scio)deo.ſ.intrinſecus inſpirante ⁊ ad
iuuante(q̄d faciã)dũ eſt tp̄s villicandi.
Cogitat eñ p̄ diuitias q̄bus male vtẽdo
acq̄rebat dãnationẽ dãdo ex eis eleemo
ſynas pauperib⁹ eternã acq̄rere ſalutẽ
I vt paup̄es eũ recipiãt.i.ſint ei cã ꝙ reci
piať i[n v]ita eterna:vñ ait(vt cũ amotus
fuero [a] villicatione)in die ratiocinij.i.
mortis([r]ecipiant me)ipſi paup̄es:meis
copijs recreati(in domos ſuas).i.in ce=
leſtes mãſiones:q̄ pauperũ ſunt q̄ ĩ hac
vita mala ſuſcipiunt:vt Lazarus de q̄
Luc.xvj.habeť.In has aũt domos pau
peres diuitẽ miſericordẽ ſuſcipiunt du
pliciter.Primo ſm̃ Chryſ.inquãtũ corã K
iudice prebẽt teſtimoniũ de diuitis boni
tate:nõ vocibus:ſed oſtenſione bonorũ.
Alio modo:q2 meritis ⁊ orationibus eo
rũ deus aliq̃n de ꝯgruo diuiti cõtritionẽ
⁊ gratiã largiť.¶ Ad intellectũ ꝟo ſequẽ
tiũ ſciendũ eſt:ꝙ ſimilia nõ opꝫ in oĩbus
eſſe ſimilia.Uñ q2 parabola eſt ſimilitu
do nõ oportet.vt dicit Aug.in parabo=
lis oĩa ſignificatiue ſumere et ſcrutari.
Que ergo ſequuntur de cõuocatione de
bitorũ dupliciter exponi poſſunt.Uno
mõ vt dicať ꝙ non eſt ſimilitudo inter
villicũ iſtuꝫ ⁊ diuitẽ q̄ ad oĩa:ſꝫ ſolũ q̄ ad
hoc ꝙ ſicut ille p̄ diuitias acq̄ſiuit ſicut
manſiones in aliena domo:ita et iſte.
Alio modo vt ſimilitudinẽ quo ad oĩa
fere excogitem⁹ ⁊ dicam⁹:ꝙ vt dr̃ Chry.
nihil ẽ nr̃m:ſꝫ oĩa ſũt ditiõis diuine.Hec
ille.Ex hoc aũt ſeq̄ť:ꝙ illi q̄s debitores L
nr̃os dicimus ſint principaliter debito=
res dei.Sunt aũt debitores noſtri iquã=
tũ nos ſumus iconomi dei Diues ergo
mẽs mortẽ ⁊ volẽs ſibi ꝓuidere:ſtatuit
pauperib⁹ facere nr̃iam dãdo eleemo=
ſynas:vel qð idẽ eſt relaxando debita.
Jõ dr̃(cõuocatis itaq̄ ſingulis debito=
ribus dñi ſui).i.q̄ debebant ſibi tãq̄ ico
nomo dei dicebat primo.(Quãtũ debes
dño meo)?i.mihi q̄ ſum diſpenſator dñi
mei.(At ille dixit.Centum cados olei.)
Hoc exẽpli gratia poſitũ eſt.Sicut autẽ
dicit Beda cados grece:latine amphoe
ra diciť cõtinens vrnas tres.i.tria quar
taria.Uñ vt alij dicunt eſt.idẽ qð barri=
le.[dixitq̄ illi.Accipe cautionẽ tuã].i.
librum ratiocinij in quo caueť a dece=
ptione(⁊ ſede cito ⁊ ſcribe quinquagin=
ta.]Dicit autem cito:ſignificans ꝙ prõ
pte eleemoſyna ſit exhibenda.[Deinde
alio dicit:Tu ꝟo quãtũ debes.Qui ait:
Centum choros tritici.]Licet aũt cho=
rus multa ſignificet:vt puta multitudi M
neꝫ pſallentiũ:⁊ quẽdã ventũ.tñ hic ſu=
mitur ꝓ menſura decẽ modioꝝ.[Ait illi
Accipe literas tuas ⁊ ſcibe octogita.Et
laudauit dñs villicũ iniq̄tatis]nõ de ſua

iniquitate:q̄ prius male diuitias ꝯmiſ=
ſas expẽdebat:ſed de ſua prudẽtia et ſa
gacitate[quia prudenter feciſſet]pro ſe
⁊ non p̄o dño.Sumiť autem ſm̃ Ori=
ginẽ prudẽtia hic ꝓ aſtutia ⁊ callidita=
A te:ad malũ inclinationẽ habẽte.¶[Sciẽ
dũ eſt aũt ꝙ hic eſt diſſimilitudo iter ma
terialẽ ⁊ ſpiritualẽ villicũ.q2 materialis
fuit iniquus dupliciter.ſ.diſſipãdo bona
dñi ſui:⁊ debitorib⁹ ſine eius autorita=
te relaxãdo.Sp̄ualis aũt ẽ iniquus pri=
mo mõ tm̃:ſed ſcðo modo eſt iniquus:ſꝫ
miſericors.Licet enim ea q̄ ſunt diuitis
ſint dei:tñ põt ea libere pauperibus re=
laxare:q2 dñs hoc gratũ hꝫ.Sicut autẽ
dicit Aug.de cõſen.euan.⁊ magr̃ hiſto=
riarũ intendit dñs inferre.ꝙ ſi iniquus
villicus callide ſibi ꝓſpiciens:laudari
potuit a decepto dño:quãto magis q̄ ſi=
ne iniq̄tate ⁊ dãno dñi ſui has diuitias
pauperib⁹ largiendo ſibi amicos facit
poterit laudari.¶ Ideo aũt prudẽter fe
cit villicus.(q2 filij hui⁹ ſeculi).i.q̄ hui⁹
ſeculi opera ſectanť ſm̃ Bedam:vel(qð
idẽ eſt)q̄ querunt q̄ ſibi cõmoda ſunt in
terra ſm̃ Theo.Dñr aũt mali.filij hui⁹
B ſcli.p̄io q2 huic ſeculo ſe cõformãt ꝯ il
lud Ro.xij.Nolite cõfor.⁊c.Scðo:q2 in
ſecularib⁹ ſe occupant.ij.Tim̃.ij.Nemo
militãs ⁊c.Tertio q2 in hoc ſeculo here=
ditatẽ deſyderẽt.Titũ.ij.Abne.oẽm im
pie.⁊ ſecularia ⁊c.Quarto q2 ſeculũ dili
gunt:cũ dicať Jac.iiij.Qui eñ voluerit
eſſe amicus ⁊c.Boni aũt dicunť filij lu=
cis.p̄imo q2 faciũt opa lucis ad Eph.ij.
Fructus lucis in omni bonitate.Scðo
q2 habẽt cõuerſationẽ lucis.Roma.xiij.
Abijciamus opera tenebrarũ.Tertio q2
ſunt amatores lucis.q2 q̄ male agit odit
lucẽ.Jo.xiij.Ergo a contrario ſenſu ⁊c.
Quarto q2 ſunt heredes lucis.Tobie.
xiij.Lucida ſplendebis ⁊c.(Prudẽtio=
res filijs lucis).i.his q̄ ſp̄uales opes per
tractant ſm̃ Theo.in generatione ſua
ſunt)id eſt in genere ſuo ſcðm Origenẽ.
Nõ eñ ſunt prudẽtiores ſimpliciter ſꝫ
C in malo ſunt prudẽtiores q̄̃ iſti in bono
Theo.Inuenimur aũt in humanis qui
dem adminiſtrationib⁹ prudẽter ꝓpria
diſponentes:ac ſummopere ſatagentes
vt ſi deſierimus ab adminiſtratione:ha
beamus vite refugiũ.Cũ vero diſpenſa
re debem⁹ diuina nõ p̄meditemur q̄ no=
bis poſtmodũ ſunt futura.Hec ille.
¶ Moraliter exẽplo illius villici:quili=
bet dꝫ meditari ſe redditurũ rõneꝫ dño
ſuo atq̄ ſemetipſum diligenter diſcute= D
re ⁊ ſecũ meditari quid facturus ſit.Et
quidẽ ſi põt facere.i.multa bona opera
exercere:ſeruiẽdo deo:de rebus corpo=
re ⁊ aĩa hoc faciat exẽplo formice:q̄ gra=
na primo cõgregat in eſtate ſiue meſſe:
⁊ ſcðo ea pforat ne germinent ſub terra
Unde nõ dr̃ ſolũ formica quaſi ferens:
ſed etiaꝫ quaſi forans micas.Tertio ea
decorticat eadẽ cauſa:vel vt ſapiãt ma=
gis.Et quarto ſi fuerint humectata ex=
ponit ſoli ne putreſcãt.Eſtas vel meſ=
ſis eſt tẽpus preſens hac ratione q2 poſ
ſumus laborare nõ hac rõne q2 colligi=
mus.q2 ſic eſtas eſt vita beata.Perfo=
ratio eſt auditio verbi dei qð eſt gladi⁹
q2 ſine eo opera bona putreſcendo ger=
minant:⁊ perdũt meritũ ſuũ hoies dum
labunť in putredinẽ peccati.Decortica=
tio eſt expurgatio peccatorũ.Siccare ꝟo E
ad ſolẽ eſt iugiter intueri vitã Jeſu xp̄i
cuius intuitus ſiccat humiditatẽ effect⁹
terrenorũ.Si ꝟo nõ põt fodere ⁊ erube
ſcit mendicare:iam vacet eleemoſynis
quãtũ põt dãdo bona dñi ſui.i.ſibi a do
mino ſuo cõmiſſa.Nã ſic faciẽdo ꝓuidet
ſibi in vita:q2 eleemoſyna eſt ignis ex=
purgans facinora.Eccľ.iij.Sicut in ſe=
reno glacies:ſoluentur peccata tua.Et
in morte:q2 aĩam aſſociat.Amb.Nõ ſũt
hoĩs bona q̄ ſecũ ferre nõ põt:ſola miã
comes eſt defunctorũ.Et poſt mortẽ:q2
liberat ab inferno.Tob.iiij.Eleemoſy=
na nõ patitur animam ire in tenebras.
¶ Quantũ ad tertiũ poniť cõcluſio quã
oẽs debẽt amplecti saltẽ voluntate ſi q̄
actu nõ poſſunt vt pauperes.De hac di
cit Greg.in li.moraľ.Ut ergo in ſua ma=
nu hoies poſt mortẽ quicq̄ inueniãt eis
ante mortẽ ſuã diciť.diuitias ſuas in q̄=
rũ manibus ponant:cũ ſubdiť.[Et ego
dico vobis:facite vobis amicos de mã=
mona iniq̄tatis]Hec ille.eſt aũt mãmõ F
demon quidã de diuitijs tentans.Inde
dr̃ mãmona hebraice.qð latine ſm̃ aug.
ſonat diuitie.Dicunť autẽ diuitie mã=

mona iniquitatis:multipl'r.Un̄ mō ſm
magi.hiſto.qꝛ de iniquitate colligi ſolēt.
Un̄ vt ait vulgata ſn̄ia dicitur omnis di
ues aut iniquus aut heres iniqui. Alio
modo ſm eundē vt diuitie iniq̄tatis di-
cantur quas tenemus cōtra eq̄tatē quā
G ꝓmo debemus:ille.ſ.q̄ nobis ſumpta
neceſſitate ſuperfluunt. Tertio ſm aug.
de cō.euā.dicunt̄ diuitie iniq̄tatis qꝛ ſo
lis iniq̄s ſunt diuitie. Juſti enim ⁊ ſi iſta
poſſideāt:tn̄ diuitias nō habēt niſi cele
ſtes. Quarto pn̄t ſic dici:qꝛ ſunt interdū
iniq̄tatis occaſio. Un̄ dicit Amb. Sicut
diuitie impedimenta ſunt reprobis:ita
ꝓbis ſunt adiumēta virtutis. Hec ille.
Quinto qꝛ interdū illicito actu vel affe-
ctu acq̄runt̄:vt puta ꝑ meretriciū:ꝗuis
ip̄e tunc licite percipiant̄. Qualitercūqꝫ
aūt dicant̄ dūmodo non dicant̄ iniq̄ qꝛ
iniuſto titulo tenent̄ tāꝫ aliene res de
quibꝰ certuꝫ eſt cuiꝰ ſint:de eis pōt ⁊ dꝫ
eleemoſyna fieri. Quidā tn̄ vt teſtat̄ au-
gu.⁊ mag.hiſt.iſta male intelligētes ra-
piūt vni vt largiant̄ alteri:non intelligē
tes ꝙ qui offert ſacrificiū de ſubſtantia
pauperis:acſi victimet filiū in cōſpectu
H patris. (Ut cū defeceritis) per mortē (re-
cipiant vos in eterna tabernacula) Hoc
aūt dupl'r intelligit̄. Uno mō vt noſtri re
ceptores ſint ipſi pauperes:quos ami-
cos per eleemoſynas facimus. Et ſic vr̄
intelligere Aug. ⁊ Chry. recipiunt autē
iſti nos in eterna tabernacula duplici-
ter vt dictum eſt.ſ.teſtimoniū reddēdo
ꝓ diuite miſericorde. ⁊ etiā ſuis meritis
⁊ precibus iuuādo ſi beati ſunt et iuſti.
Alio mō ſm Amb. intelligit̄ vt recipiāt
nos nō ipſi paupes ſed angeli et ſancti
patrie q̄ efficiunt̄ nobis amici dū paupe
rū miſeremur. ¶ Sꝫ quō ſcti ſuſcipiunt
aīas. Dico ꝙ ſuſcipiūt primo coaſſiſten
do deo ſuſcipiēti tāꝫ amici:⁊ gaudēdo
de ſuſceptione. Scd̄o qꝛ in ip̄a hora mor
tis adſunt angeli vt de Lazaro ſupra
patuit. ⁊ aīas ad celū deferunt vel ſaltē
aſſociant vt letitiā oſtēdāt:⁊ vt a demo-
nibꝰ defenſent. Tertio qꝛ allegāt meri-
I ta quibꝰ anime ſunt digne ſuſcipi et ꝓ
eis ferunt teſtimonium. ¶ Sed querit̄.
Que ⁊ vbi ſunt iſta tabernacula. Nō ei
poſſunt eē in celo:qꝛ eſſet foraminibus
plenū:qđ eſt irrōnabile. Ad hoc dico qđ
ſꝫ doctrinā ſanctoꝝ:⁊ precipue.s.tho.
in multis locis:celū eſt incorruptibile:⁊
cōſequenter nō frangibile. ideo beatuꝫ
corpus nō diuidet ip̄m celū. ſed ſine diui
ſiōe penetrabit:ita ꝙ duo corpora erūt K
ſimul:vt idē dicit i multis locis. Nulla
igit̄ erit actualis ſuperfices celi infra cō
cauam ⁊ cōuexā eius:ſed in potentia tm̄
Tabernaculū ergo cuiuſlibet ſancti ꝓ-
priū eſt ipſa ſupficies potētialis in celo
quā imaginamur eq̄lē ſupficiei corpis
eiꝰ. Pro hoc vide Capreolū.ij.di.ij. Ta-
bernaculū aūt cōe eſt ipſa ſuperficies ce
li cōuexa. Erūt iſta tabernacula vicinio
ra aut remotiora a loco ſeu tabernaculo
in quo eſt xp̄s ſm differentiā meritoꝝ:
vt dicit Jo.nider. vnde in celo poſt reſur
rectionē erit etiā corporalis ordo. ¶ Sꝫ
dubitat̄ vbi erit ſedes regia xp̄i vt circū
quaqꝫ ſanctoꝝ corpora poſſint aſſiſtere.
Dico probabiliter ꝙ erit in ea parte ce-
li q̄ eſt ſupra hieruſalē ſiue montē oliue
ti. vbi eſt paſſus ⁊ vnde aſcēdit ⁊ vbi iu
dicabit. Hec ergo tabernacula ꝑ eleemo
ſynas xp̄s vult nos aſſequi. Cyril. Sic L
ergo docebat xp̄s affluētes diuitijs ſum
mopere diligere amicitiam pauperū et
theſaurizare in celis. Hec ille. ¶ Mora
liter ſaluator in hoc euāgelio docet nos
amicitiā facere. Dicit ergo p̄io ꝙ amici
tiā faciamus. Sed aliqn̄ eſt amicitia bo
noꝝ cum bonis:q̄ ſola eſt vera amicitia
ſm Tullium. Sed tn̄ oportet obſeruare
hec q̄ obſeruāt q̄ volūt argētū per alchi
miā icorpare cū auro ipedīctia verā vnio
nē.ſ.ventū.i.ſuperbiā ⁊ pulueres.i.cu-
piditatem:⁊ humiditates.i.obſcena. Ali
qn̄ eſt bonorum cuꝫ malis ⁊ econuerſo:
q̄ eſt periculoſa bonis lꝫ aliqn̄ malis ſit
fructuoſa:qꝛ corrumpunt̄ in vita:inqui
nant̄ in conſciētia ⁊ offuſcant̄ in fama.
Sic viuū. ſm Chry. ſuper Mat. corrum
pitur ab aceto:non ecōuerſo. ⁊ lutū fari
nā coinq̄nat non ecōtrario. ⁊ aurū pale
ſcit argēto:nō econuerſo. Tertia eſt ma M
lorum cum malis. q̄ raro cedit in bonuꝫ.
Scd̄o docet quō eam faciamus:quia de
mām̄ona iniq̄tatis.i.dādo magis q̄ ac-
cipiendo ſi poſſibile eſt. Nā amicitia tā
to eſt perfectior quāto diuino amori ſi-

miliorq̄ non eſt gr̄a accipiendi ſed dan-
di. Deus em̄ operat̄ ꝑꝑ ſuā bonitatē cō
municandā:nō aūt acq̄rēdā:cū eā hēat
neqꝫ perficiēdā:cū ſit infinite ꝑfecta. vn̄
ſm Auicēnā ſolius primi p̄ricipij actio-
A ē mere liberal'. qꝛ oīs creatura operādo
itēdit ſuā ꝑfectionē acq̄rere vl' augere:
lꝫ nō ſemꝑ intēdat ꝯmodū corpale. Ter
tio oſtēdit ꝓpter q̄đ ſit faciēda cū paupe
ribꝰ. qꝛ vt cū defeceritis recipiāt vos in
eterna tabernacula. q̄.ſ.nos edificamꝰ.
eleemoſynis. Ubi nota ꝙ aliq̄ ſibi edifi-
cāt domū i iferno:vt valde mali. Quidā
i celo:vt valde boni:edificātes auro amo
ris dei:⁊ argēto amoris ꝓximi ⁊ lapidi-
bus p̄tioſis bonoꝝ operū. Quidā v̄o in
celo ſimul ⁊ in purgatorio:vt mediocri-
ter boni. Edificāt aūt in purgatorio de
ligno feno:⁊ ſtipula vt pꝫ.j.Cor.iij. per
q̄ q̄dā gradus peccatorum deſignantur
igne purgatorij purgandorum.

Dn̄ica.x.poſt trinitatem.

Textus euan. Luc.xix.

CUm appropinquaret do-
minus hieruſalem vidēs
B ciuitatem fleuit ſuꝑ illam
dicēs. Quia ſi cognouiſ-
ſes et tu. Et quidem in hac die tua
que ad pacem tibi:nunc autem ab-
ſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te et circundabunt
te inimici tui vallo:⁊ circundabunt
te et coanguſtabunt te vndiqꝫ:⁊ ad
terram proſternent te et filios tuos
qui in te ſunt. Et non relinquent in
te lapidem ſuper lapidem:eo ꝙ nō
cognoueris tēpus viſitationis tue.
Et ingreſſus in tēplum cepit eijce-
re vendentes in illo et ementes di-
cens illis. Scriptum eſt:quia do-
mus mea domus orationis eſt:vos
autem feciſtis illā ſpeluncā latronū
C Et erat docēs quotidie in templo.

CUm appropiquaſſet Jeſus
hier'lm ⁊c. Luc.xix. Sicut dr̄
in lib.mitrali.p̄ſens euā. mē
ſe auguſti recitat̄:qꝛ in mēſe
tali ciuitas hier'lꝫ priꝰ a Na
buchodonoſor rege babylonis:poſtea
a romanis euerſa eſt. In eo aūt tāgunt̄
tria puncta q̄ ſunt Cordialis cōpaſſio.
Prophetalis p̄monitio:⁊ mortalis occa
ſio. ¶ Primū igit̄ eſt quō xp̄s huic ciuita
ti cōpaſſus ē. ¶ Et quo ad l'ralē q̄dē ſen
ſum ſciēdū eſt ꝙ iſte aduētꝰ dn̄i ad hie- D
ruſalē eſt ille in quo cū ramis oliuaꝝ et
ꝑpl'i clamoribꝰ intrauit vt pꝫ ex euāge
lio Mat.xxj. ⁊ Lu.xix. ¶ Ad intellectum
quoqꝫ preſentis euāgelij preſupponunt̄
oīa q̄ ſcripſimus in prima dn̄ica de ad-
uentu dn̄i. Cum ergo dn̄s deſcendens
de mōte oliueti cū tanta gloria:ciuitati
propinquaſſet ⁊ vidiſſet eā:ex cōpaſſiōe
fleuit. Nota ꝙ xp̄s legit̄ fleuiſſe pluries.
P̄rio in natiuitate ſua. iuxta illud Sap.
vij. primā vocem ſimilē oībus emiſi plo
rans. Scd̄o in lazari ſuſcitatione. Jo.xj.
Et lachrymatus eſt Jeſus. Tertio i hac
ſolēni proceſſione. Quarto in ſua paſſio
ne. Heb.v. Cū clamore valido ⁊ lachry-
mis ⁊c. Hec ſunt quatuor flumina que de
paradiſo ꝓdierūt. Geñ.ij. ad totius mun
di ablutionē ⁊ refrigerationē fecūdatio
nē ⁊ potationē. Sed videt̄ ꝙ hic incon- E
grue fleuerit. qꝛ ſm Pſ. Letabit̄ iuſtꝰ cū
viderit vindictā. Ad hoc dicit Gorrā ꝙ
cū pctōres affligunt̄:lꝫ ſit congaudēduꝫ
equitati punientis tn̄ etiā eſt flendū com
patiēdo nature patiētis. Uel vt idē dr̄:
lꝫ flere ꝓ ꝑiclitātibꝰ ſꝫ ꝓ dānatis iā pe-
riclitatis cōgaudēdū iuſtitie ⁊ equitati
diuine ꝯtra eoꝝ ꝑtinacē malitiā. ¶ No
ta etiā ꝙ ciuitas tota videri poterat ex
ip̄o mōte oliueti quo ad edificia:ſed xp̄s
ei appropinquās aliter eā vidit puta qꝛ
vidit hoīes ciuitatis in ſpectaculis le-
tos:q̄s breui tp̄e nouerat ſua mala de-
ploraturos. Gre. in homil. Fleuit piꝰ re
dēptor:ruinā ꝑfide ciuitatis quā ip̄a ci
uitas ſibi n̄ cognoſcebat eē venturā. Hec
ille. Cyrillꝰ. Miſerebat̄ illorū xp̄s q̄ oēs
hoīes vult ſaluari qđ nob̄ nō patuiſſꝫ ni
ſi ꝑ aliqđ hūanū fieret euidēs. Effuſe ei
lachryme ſt̄ ſigna triſtitie. hec ille. Seq̄t̄ F
(dicēs. Si cognouiſſes ⁊ tu).ſ.fleres me-
cū o hier'lm:q̄ mō qꝛ futura mala nō no
ſti:letaris. ¶ Sciēdū aūt ꝙ noſtra ſūt q̄
bus ad libitū vti poſſumꝰ. Dies ḡ dr̄ no
ſtra ⁊ nō dei i q̄ cōplemētū habemꝰ pro-

ꝑie volũtatis i voluptatib⁹ ⁊ vitijs.hie
ruſalē ergo in tali ſua die hēbat ea q̄ ꝑti
nebant ad pacē ei⁹ tēporalē:diuitias.ſ.
G ⁊ delitias ⁊ mũdanos honores.Un̄ ſub=
dit.(Et q̄dē i hac die)nō dicit:i hoc an=
no:vt oſtēdat tp̄is breuitatē(tua) in q̄.ſ.
tuā cōples volũtatē o hieruſalē:habes
(que ad pacē tibi).i.ad tuā ꝑtinēt pacē.
Uel aliter.O hierl'm(⁊ q̄dē i hac die tua)
letaris(q̄)dies(ad pacē tibi)eſt.Cā vero
p̄ñtis letitie erat ignorātia futuri mali.
q.ſ.nō cōſyderabat offenſam dei p̄teri=
tā ⁊ p̄ñtē ⁊ futurā quo ad mortem xp̄i ⁊
ꝯñr etiā nō cogitabat.ſui deſolationem
ꝙ peſte:fame:ferro:et⁹ flāmis euerten=
da eſſet.Ideo ſubdit(Nũc autē abſcon
dita ſunt ab oculis tuis).ſ.futura mala
Gre.Si a cordis ei⁹ oculis mala q̄ imi=
nent abſcōdita nō fuiſſent leta i p̄ſenti=
bus ꝓſperis nō fuiſſet.Hec ille.¶Quā=
tũ ṽo ad ſenſum allegoricũ ſciēdum eſt
ꝙ hierl'm ſignificat eccleſiā militantem:
q̄ per orbē diſperſa eſt:quā xp̄ianitatez
dicim⁹.Huic eccl'ie xp̄s appropiquat tri
pliciter.Uno mō ꝑ carnis aſſumptionē
q̄ frater nr̄ effect⁹ ē.Bern̄. Puto ꝙ me
iā deſpicere nō poteris os ex oſſib⁹ meis
H ⁊ caro ex carne mea.Alio mō ꝑ miſeri=
cordiā.Un̄ d̄r zacha.j. Cōuertimini ad
me dixit dn̄s exercituũ.ſ.ꝑ p̄niam et ego
conuertar ad vos.ſ.clemēter per miſeri
cordiā ⁊ veniā.Alio mō ꝑ fidē.Fides ei ē
ianua per quā intrat xp̄s ad aīaz.Unde
motus fidei in iuſtificatiōe impij eſt pri
mũ ſm̄.s.Tho.in.iiij.ſententiarũ.Et ſi=
ne fide ipoſſibile ē placere deo:ad Heb.
xj.Xp̄s ergo ſedens ſuper aſinam noſtre
humanitatis:⁊ veniens ex monte oliua
rum id eſt mīe qua diu nos tolerauit:et
exercēs per miniſtros ſuos officiũ ſancte
predicationis quo de credendis ⁊ agen=
dis docemur:appropinquat eccleſie mi=
litanti.Et vidēs eam virtutibus vacuã
quo ad multos ⁊ plenam vitijs.i.luxu=
ria:ſuperbia:auaritia:ſimonia: iniuſti=
tia:⁊ huiuſmodi.Uidens quoqꝫ q̄ in exi
I lio letatur vane ⁊ inaniter:ignorans q̄
mala ſunt ei ventura.quo ad ſingulos
in vita ⁊ i morte.⁊ quo ad oēs ꝑ bella:et
famē ⁊ peſtē ⁊ ꝑſecutionē antixp̄i fiet ſu
per illā nō q̄ vere doleat q̄ neqꝫ deus
neqꝫ hō btũs pōt dolere:ſꝫ q̄ ad moduz
flētis ſe hꝫ.Iſto em̄ mō poſſum⁹ ēt dice=
re illud Hiere.xxxiij.Angeli ꝑacis ama
re flebũt.Uellēt ei de⁹ ⁊ btī nr̄am ſalutē K
volũtate ãtecedēte ⁊ ſi nō cōſequente:vt
pꝫ ex.s.Tho.j.pte.q.xix.arti.vj.Plorat
etiā xp̄s vere ſuꝑ eccleſia ſua nō per ſe=
ip̄m:ſed ꝑ ſeruos ſuos quos replet ama
ritudine ſuꝑ iniq̄tatib⁹ q̄ fiunt in cleroꝝ
in populo:quez ſibi ſuo cruore cōꝑauit.
O quātũ mō eccleſia deflēda eſt ſꝫ poſt
tenebras ſpero lucē.Uere annũ:nũc agi
mus.Mccccc.qñ hoc op⁹ vltio caſtigatũ
eſt vere annũ agim⁹ iubilei in quo tal'r
in xp̄ianos agũt xp̄iani:vt inimicus fidei
teucer q̄ iā in viſcera italie parat irrũpe
re:ꝓ remedio expectet imo ⁊ expectatur
Sed oīpotentia ⁊ infinita miſericordia
dei nr̄i ⁊ ſaluatoris ieſu xp̄i ex malis ſũ=
mis:vt credo eliciet maxima bona.Cre
do em̄ in vnũ deũ:patrē filiũ ⁊ ſp̄m ſctm̄
Credo filiũ dei de virgine natuz crucifi=
xum:mortuũ:⁊ ſepultũ:reſurrexiſſe ⁊ ſe
dere ad dexterā dei:ac ſpōſam quā ſibi
ſuo ſanguie cōparauit dulciter amare.
¶Quātũ ṽo ad ſenſuz anagogicũ ſciē= L
dũ eſt ꝙ qñ aliq̄d eſt figura alteri⁹ nō eſt
neceſſe imo aliqñ eſt impoſſibile:ꝙ ea q̄
dicunt de figura verificent de figurato,
ſed q̄ de figura dicunt inquātũ eſt figu=
ra illa dicunt etiā de figurato.Exēpluz
hui⁹ eſt ſi Hercules hēat marmoreā ſta
tuā:ſi dicas hec ſtatua vel imago hꝫ na
ſum aq̄linũ vel faciē venuſtā:eadē ⁊ de
hercule dici poterũt.Secus ṽo ſi dicas:
hec ſtatua eſt marmorea.nō ei hercules
erit marmore⁹.Eodē modo cũ hierl'z ſit
figura ſuperne patrie:q̄ dicunt de hieru
ſalē materiali inquātũ differt a celeſti vt
puta ꝙ eſt ſcelerata ciuitas:aut ꝙ eſt a
deo puniēda iſta nō p̄ñt intelligi de cele
ſti.¶Sciēdũ etiā eſt ꝙ q̄cũqꝫ ſunt i ali=
quo ſimilia:neceſſario etiā ſunt diſſimi=
lia in alio.Si em̄ in nullo eſſent diſſimi=
lia.iā nō diſtinguerētur in aliquo ⁊ con
ſequēter nō eſſent plura ⁊ cōſequēter ēt
nō eſſent ſimilia.Un̄ ⁊ boni dialectici cō
cludũt:ꝙ q̄ ſunt ſilia inquãtũ ſunt ſimi= M
lia ſunt diſſimilia:ſtante ly inquātuz re
plicatiue ⁊ nō ſpecificatiue.Ex his ſeq̄=
tur ꝙ iſte paſſus euãgelij nō pōt exponi

anagogice quantum ad omnia. vtputa
quãtum ad hoc quod dicitur ꝙ abſcon=
dita ſunt mala ab oculis ei⁹ ſꝫ ſolũ quā=
A tũ ad aliqua.puta ꝙ xp̄s appropinqua=
bat ei ⁊ hmōi. Dicam⁹ ergo ꝙ ſuperna
hierl'm qñ diabol⁹ peccauit fuit deſtitu=
ta ſuis ciuib⁹ nō q̄ iā illā intrauerāt:q̄
diabol⁹ nũq̄ꝫ fuit btũs vt pꝫ.j.q.lxj. ar.
iiij.ſꝫ q̄ illā mox fuerāt igreſſuri q̄ ange
lus ꝑ vnicũ op⁹ meritoriũ meret felicita
tē:quā ⁊ ſtatim accipit niſi p̄ſtituat im=
pedimentũ.vt pꝫ.j.q.lxij.ar.v.Hinc eſt
ꝙ ſaluator nr̄ in ꝑabola de hn̄te cētum
oues quarũ nonagintanouē reliq̄t i de=
ſerto:ip̄m celũ appellauit deſertũ.i.dere
lictũ ſm̄ btm̄ Grego.Saluator ergo no=
ſter ex ſua miſericordia:vtpote deſcen=
dēs ex mōte oliuaꝝ:aſcēdens aſinꝫ nr̄e
mortalitatis ꝑ incarnationē:⁊ iter ꝑ mũ
dũ faciēs benefaciēdo ⁊ ſanādo oēs op
preſſos a diabolo:vt dixit btũs Petrus
Actuũ.x.Appropiquauit hierl'm celeſti:
q̄ in oīb⁹ ſuis opib⁹ deliberatis mere=
bat vt pꝫ.iij.in di.xviij.veri.q.xxvj.Ce
B leſti aũt patrie ꝑ merita propinquam⁹.
Et lꝫ ſemꝑ xp̄s fleuerit ruinā ſuꝑne ciui
tatis.i.deſyderauerit ei⁹ reſtaurationē:
hoc tñ maxime fuit qñ ei erat ꝓpiquus.
vtputa tp̄e ſue bñdicte paſſionis qñ di
xit ſitio.De hoc fletu.i.deſyderio.reſtau
rande celeſtis hierl'm q̄ꝺ xp̄s habuit.d̄r
ſic.Aug.in li.ſuppurationũ.Quā beni=
gnus amator hoim fili⁹ tuus de⁹ noſter
cuius pijs viſceribus nō latis viſum eſt
vt ſe inclinaret fact⁹ hō de vera virgine
nat⁹:niſi etiā ſubiret crucis ſuſpendiuz
effuſo ſanguine ꝓpter nos ⁊ ꝑꝑ nr̄az ſa
lutē.venit pi⁹ deus ꝓ pietate:q̄rere ſal=
nũ facere q̄ꝺ ꝑierat q̄ſiuit ouē perditaz:
queſiuit ⁊ inuenit in hũeris ſuis ad cau
las gregis portās pi⁹ de⁹ ⁊ vere pi⁹ pa=
ſtor.Hec ille.⁊ multa alia.¶Quātũ ṽo
ad ſenſum moralē ſciēdũ eſt ꝙ ieſus in=
terp̄tat ſaluator ⁊ ſignificat eum q̄ ſe et
C alios cupit ſaluari.In h̄ ergo ꝙ Ieſ⁹ fle
uit in tāta glīa poſit⁹.docet q̄libet qui
vult ad celeſtē hierl'm ꝓficiſci:vt letitiā
ſuā mũdanā ⁊ tp̄alez tēperet cogitando
aliq̄d triſte:puta ſi q̄s hꝫ letitiā de vxore
dꝫ cogitare ꝙ poterit eſſe impudica.Iō
d̄r Ecc.xj.In die bonoꝝ ne immemor ſis
malorũ.Similiter etiā q̄libet talis debet
flere ſuꝑ hierl'm.i.aiam deſtitutā gratia
dei:q̄ effuſa in letitiā ⁊ vanitates nō co=
gitat vētura ſibi mala.Et nota vt dictũ
eſt ꝙ xp̄s fleuiſſe Legit quīquies:lꝫ i ſcri
ptura non niſi q̄ter tātũ ſcꝫ.Primo in
infantili neceſſitate.⁊ Scđo ex cōpaſſio=
ne vt hic ⁊ tertio ex amore:vt ſuꝑ Laza=
ro mortuo.Io.xj.Et quarto ex pietate vi
ſcera ſuper pctō iude ꝓditoris vt teſtat
D Aug.i quodā ſermone ⁊ euãgeliſta innuit
q̄ dicit ꝙ turbatus dixit.Unus veſtrum
me tradet:q̄ꝺ tñ ex ſcriptura non habet.
⁊ Quinto exiſtēs in cruce.Heb.v.Et hoc
fuit ad ſignificandũ ꝙ quinqꝫ debemus
plangere.i.miſeriā huius vite:⁊ ꝓximi
calamitatē ⁊ eos q̄ ſunt in pctīs mortui:
⁊ p̄latos ⁊ clericos cadētes velut Iudas
⁊ etiā pctā noſtra in cruce penitētie po=
ſiti.Et hec de primo puncto euãgelij de
quo diffuſi⁹ dictũ eſt.q̄ ab hoc euãgelio
noſtram aureā roſam edere cepimus.
¶Scđm punctũ q̄ꝺ tangit in euangeli=
co:eſt q̄ño xp̄s p̄dixit hui⁹ ꝑfide ciuita=
tis ruinā cum d̄r(q̄ veniēt dies.⁊c.)Et
quātũ ad ſenſum quidē literalē ſciendũ
eſt:ꝙ circa.xlij.annũ a paſſiōe dn̄i Nero
imꝑator veſpaſianũ miſit vt iudeā rebel
lem ſubiugaret impio.Qui iuſſa ꝯplēs:
poſtq̄ꝫ oēm iudee regionē armis occupa
uit excepta hierl'm:creatus eſt imꝑator:
E ⁊ Titus eius fili⁹ bellũ pro patre ſuſce
pit. Et obſidens hierl'm:tres aggeres.i.
fortalicia ex lignis ⁊ terra ⁊ oī materia q̄
mō vocantur baſtioni fecit:⁊ valluz ſu=
ꝑ eos.i.reparũ ex vallis.i.palis.Deſtru
ctis aũt aggerib⁹ ꝑ iudeos edificauit mu
rum in circuitu muri ciuitatis cũ trede=
cim caſtellis ſeu fortalicijs.Hec em̄ oīa
aſſerit Ioſephus lib.v.de bello iudaico.
¶Et hoc eſt q̄ꝺ dicit ſaluator.(q̄ veniēt
dies in te).i.contra te(⁊ circũdabunt te
inimici tui vallo).i.romani.Dicit autez
hic vallum ſm̄ aliquos foſſa:lꝫ ſumi poſ
ſit etiā pro reparo facto ex vallis.i.pa=
lis:vel gn̄aliter pro quacũqꝫ clauſura(⁊
circundabunt te) vallo vt dictum eſt(⁊
F coanguſtabant) ſagittis armis(te vn=
diqꝫ)vt ex nulla parte poſſis tibi acci=
pere alimenta (et ad terram ꝓſternent
te) ſubuerſis muris et combuſto tem=

plo ⁊ palatijs:(⁊ filios tuos ꝗ in te ſunt)
id eſt ciues tuos ꝗ fuerūt occiſi vel capti.
¶ Eſt aūt ſciendū ꝙ peracto bello iudei
ꝗ latuerāt in cauernis:ſicut hiſtorie do-
cēt:reuerſi ſunt ad habitādum hierl'm.
G Propter qđ romani indignati:miſerunt
Heliū adrianū:ꝗ ciuitatē funditus vſ⁊
ad fundamenta diſſipauit et edificauit
ibi ꝓpe ad aqlonē ciuitaculam:quā ap-
pellauit heliam:⁊ multo tpe ſic dicta eſt.
Et locū patibuli ſeu iuſtitie ꝗ erat extra
ciuitatē incluſit intra muros. Jō ſubiū
gitur (Et nō relinquēt in te lapidē ſuꝑ
lapidē)Subiūgit aūt cāꝫ euerſionis eiꝰ
dicēs(eo ꝙ nō cognoueris tp̄s viſitatio-
nis tue).i.incarnationis.qua eā xp̄s ꝑſo
naliter viſitauit. Hoc eñ myſteriuꝫ hec
ciuitas non cognouit.i.ſe nō cognoſcere
oñdit:qꝛ xp̄ꝫ nō ſuſcepit ſꝫ occidit.Sꝫ tñ
reuera cognouerūt maiores eū eſſe here
dē ⁊ xp̄m in lege ꝓmiſſum:vt ptꝫ ꝑ ſctm̄
Tho.iij.q.xlvij.¶ Eſt aūt ſciendum ſcḋm
Joſephum.vij.de bello iudaico.c.xxv.ꝙ
toto tpe obſidionis ceſa fuiſſe dicunt̄ de-
cieſcētena milia iudeoꝝ ⁊ captiuata no
naginta ⁊ ſeptē milia vel circa.ita ꝙ vt
dicit Hug.floriaceñ.nō defuerūt ꝗ trigin
ta mācipia vno numiſmate mercarent̄.
H Et ne iſta alicui videātur incredibilia:
hoc ibi Joſephus ꝓbat:qꝛ circa feſtū pa
ſche facta eſt obſidio ⁊ intra ciuitatē cō-
cluſus eſt fere oīs populus iudeoꝝ. Nec
dꝫ alicui iſte numerꝰ videri īpoſſibilis:
qꝛ ſicut idē dicit circa dies azymorū ob-
ſeſſa eſt ciuitas qñ maxima multitudo
ex lōginquo ad ſctm̄ paſcha aduenerat
Uñ ⁊ idē dicit ꝙ al's ſuꝑ ceſtio i feſto pa
ſche imolate ſunt hoſtie ducēte ꝗnqua-
ginta ſex milia:⁊ tñ ad quālibꝫ hoſtiam
comedēdā ſaltē decē hoīes mūdi cōcur-
rebāt.Jn ciuitate aūt obſidionis tpe fue
rūt ſeditiones maxime: ⁊ tāta fames vt
mr̄ filiū ſuuꝫ comederit:vt teſtat̄ qui.ſ.
¶ Quantū ad ſenſuꝫ aūt allegoricū ſciē
dū eſt: ꝙ xp̄s eſt rex cuius regnū non eſt
de hoc mūdo.i.nō eſt tꝑale:ſed ſp̄uāle: ⁊
hꝫ duas ꝓuincias.ſ.eccleſiam militātēꝫ
I ⁊ triūphantē.⁊ vtraꝗ dicit̄ regnū celoꝝ.
Jn vna regnat xp̄s ꝑſonal'r.in alia ꝑvi-
cariū ſuū.Utrūꝗ aūt regnū eternuꝫ eſt
qꝛ etiā ipſi eccleſie militāti nunꝗ in hoc
mūdo ſuccedet aliud regnū:qꝛ nauicula
bti Petri periclitat̄: ſꝫ nō ſummergitur.
Jſta ſentētia ptꝫ Dañ.ij.vbi ad literā lo
quens de regnis huius mūdi ait. Jn die
bus aūt regnoꝝ illorū ſuſcitabit deus ce
li regnū:qđ in eternū nō diſſipabit̄:⁊ re- K
gnum eius ꝑpl'o alteri non tradet̄. Con-
minuet aūt ⁊ ꝯſumet vniuerſa regna hec
⁊ ipſum ſtabit in eternū. Et infra.c.vij.
loquēs de monarchijs quatuor mundi:
ſubiūgit de regno xp̄i dicēs. poteſtas eiꝰ
poteſtas eterna ꝗ nō auferet̄:⁊ regnū qđ
nō corrūpet̄. Et infra in eodē ca.loquēs
de fine monarchie romanoꝝ et p̄ricipio
eccleſie ait. Regnū aūt ⁊ poteſtas ⁊ ma-
gnitudo regni ꝗ eſt ſubter omne celum
det̄ ꝑpl'o ſanctoꝝ altiſſimi: cuius regnū
ſempiternū:⁊ oēs reges ſeruiēt ei ⁊ obe-
dient.Uñ.s. Tho.j.ij.q.vj.ar.vlt.ad vlti
mū:⁊ ſuꝑ epiſtolā ad Ro.c.x.lectione.iij.
tenet cū Aug. in epiſtila ad Euſichiū ꝙ
adhuc p̄dicabit̄ euangelium in toto mū
do cuꝫ pleno effectu:ita.ſ. ꝙ eccleſia fun
dabit̄ in toto orbe:quo facto.veniet mū-
di cōſummatio. Lꝫ aūt ita ſit: tñ eccleſia
paſſa eſt multas tribulationes et patiet̄ L
in poſteꝝ quo ad aliquas ſui ꝑtes: pro-
pter cleri populiꝗ flagitia. Et iſto modo
xp̄s allegorice ꝓnuntiat ruinā eccleſie
eo ꝙ ipſa nō cognoſcit tempus ſue ſp̄ua
lis viſitationis qua a xp̄o viſitatur ꝑ reli
gioſos diuerſorū ordinum magne ſctita
tis:⁊ doctrine ⁊ eloquētie. Quibus dum
ciuitates aures nō p̄rebēt interduꝫ fun
ditus deſtruuntur Aug. Omne bonum
genus p̄cepta vite accepit: ꝗ ſi ab oībus
ſeruarent̄:reſpublica lōga et magna pa
ce potiretur. Sꝫ qm̄ noluimꝰ audire p̄di
catores:ſentimus barbaros vaſtatores.
Hec ille. Senſum anagogicū in hac ꝑte
nō video. Et ideo quantū ad moralem.
Sciendum eſt:ꝙ hierl'm ciuitas iniqua
aīam ſignificat peccatricem:ad quā xp̄s
loquitur dicens. Jnfelix aīa:veniēt dies
in te.i.dies mortis:et circundabūt te ini
mici tui.i.demones: vallo deſperatiōis: M
obijciendo tibi vndiꝗ peccata. Et ad
terraꝫ proſternent te quia caro in ſepul
cro:et tu in inferno ſepelieris. Et filios
tuos qui in te ſunt. id eſt opera tua vel
imitatores tuos: vt tecum ſint in pe-

na. Et non relinquent in te lapidem ſuꝑ
lapidem:id eſt cogitationes omnes diſ-
cutient et obijcient tibi:eo ꝙ non cogno
ueris id eſt cognoſcere nolueris tēpus
A viſitationis tue quando te deus inſpi-
rabat ad bonum. Et hec de ſecundo.
¶ Tertium punctum quod tangitur in
euangelio eſt:qꝛ xp̄s oſtēdit:vnde origi
nem traxit exitialis malitia populi a ſa
cerdotibus ſcꝫ colentibꝰ deum in tēplo.
⁊ hac ibi. Et ingreſſus in templum ⁊c.
¶ Quātū ergo ad ſenſum lr̄alē vide pri
mo ꝗ de iſto templo ſcripſimꝰ feria ſcḋa
quarte dñice quadrageſime. Deinde ſci
to ꝙ Chry.ſic dicit in homil̄. Qꝛ narra-
uerat mala vētura: ꝓtinꝰ tēplū ingreſ-
ſus eſt vt de illo vēdētes ⁊ emētes eijce
ret:oſtēdens qꝛ ruina ꝑpl'i maxie ex cul
pa ſacerdotū fuit. Hec ille. Sacerdotiū
eñ vt idē dicit:eſt ſicut ſtomachꝰ in cor
pore:quo lāguēte non pōt eſſe ſanitas.
¶ Notādū etiā eſt:vt ex euāgelio elicit̄:
ꝙ xp̄s bis eiecit vēdētes de tēplo:ſemel
poſt cōuerſionē aque in vinū in feſto pa
B ſche:vt ſolꝰ Joā.teſtat̄.ij.ca.⁊ alia vice i
die palmaꝝ.de ꝗ loquit̄ Lu.⁊ Mar.xj.⁊
Matt.xxj. Alia aūt ꝑtinētia ad ſenſum
literalem huius partis dicimus vbi.ſ.
¶ Quantū aūt ad ſenſum allegoricū ſciē
dū eſt:ꝙ ꝑ tēplū ſignificat̄ eccl'ia in ꝗ vē-
dētes ſunt ſymoniaci:ꝗ vēdūt grāꝫ ſp̄ūſ
ſcti ſeu ordinata ad grām.i. res ſacras.
Uñ iſti vēditores dicunt̄ vēdidiſſe colū-
bas vt teſtat̄ mat.xxj. Per colūbā auteꝫ
ſignificat̄ ſp̄ūſſctūs ꝗ ſuꝑ xp̄m apparuit
in colūba. Hos xp̄s eijcit aliqñ per mor-
tē:aliqñ priuando eos beneficijs de fa-
cto vel ſaltē de iure: ⁊ priuando gratia
ſua: ⁊ infligendo multas penas de iure
⁊ aliquando de facto.
¶ Quantū ad ſenſum anagogicū hec ꝑs
non videtur habere ſenſum multū con-
gruū eo ꝙ de celeſti patria nullus poſſit
expelli. Jdeo moraliter ſciendū eſt ꝙ tē
plū eccl'iam ſignificat:ꝗ ad quatuor ē fa
cta vt in preſenti euāgelio colligit̄. Prio
vt ſit habitatio dei:ideo dicit̄ (Domus
C mea).i.mihi ad habitandū electa. Scḋo
vt in ea xp̄m oremus: ideo ſubditur(do-
mus orationis eſt.) Tertio vt in ea xp̄s
laudetur:vñ Matth.xxj.dicitur ꝙ pueri
laudabant xp̄m in templo: clamantes
Oſanna filio dauid. Quarto eſt facta ad
docendū. vñ ſubdit̄(Erat quotidie do-
cens in tēplo). Nullꝰ ergo debet eccl'iaꝫ
ingredi in qua deꝰ habitat:quin ſit ami- D
cus dei ꝑ dolorē de peccatis ſuis neꝗ dꝫ
ibi eſſe niſi oret:vel laudet deum:vel au
diat verbum dei qđ eſt laudare deum:⁊
ſue exhortationi conſulere.

Dñica.xj.poſt Trinitatem.

Textus euan. Luc.c.xviij.

DJxit Jeſus ad quoſdam
qui in ſe confidebant,tāꝗ
iuſti:et aſpernabantur ce
teros parabolam iſtam.
Duo homines aſcenderunt in tem-
plum vt orarent vnus phariſeus et
alter publicanus. Phariſeus ſtans
hic apud ſe orabat. Deus gratias
ago tibi qꝛ nō ſum ſicut ceteri hoim
raptores:iiuſti:adulteri:velut etiā E
hic publicanus. Jeiuno bis in ſab
bato:decimas do oīm ꝗ poſſideo.
Et publicanus a lōge ſtās nolebat
nec oculos ad celum leuare: ſed ꝑ-
cutiebat pectus ſuum dicēs. Deus
propitius eſto mihi peccatori. Amē
dico vobis deſcendit hic iuſtificatꝰ
in domum ſuā ab illo. Qꝛ omnis ꝗ
ſe exaltat humiliabitur:⁊ qui ſe hu
miliat exaltabitur.

DJxit Jeſus ad quoſdam qui
in ſe confidebāt ⁊c. Luc.xviij.
Theo. Qꝛ ſuꝑbia pluſꝗ alie
paſſiones vexat hoīꝫ mētes:
iō dñs crebriꝰ de hac monet.
Hec ille. Pñs ergo euāgeliū totū eſt con
tra ſuꝑbos. Et in eo tāgūtur tria pūcta:
ꝗ ſunt. Exaltatio:hūiliatio: iuſtificatio.
¶ Quantū ad primū literaliter ſciendū
eſt ꝙ ſicut teſtat̄ Joſephus ⁊ Mag. hiſt.
apud iudeos tres fuerūt religioſorum ſe
cte a communi cōuerſatione reliquoruꝫ F
vita ⁊ opinione diſtantes. Phariſei qui-
dē.i.diuiſi dicti ſunt:quia a reliquis erāt
diuiſi in habitu:qꝛ habebant decem pre
cepta legis ſcripta in chartis: ꝗs in frō-
te ⁊ manibꝰ portabāt oſtēdentes ſe dei

legē in corde ⁊ ope velle habere: q̄ charte dicebāt phylateria: a phylare ꝙ ē ſeruare: ⁊ thorath q̄d legē ſonat. Habebāt etiā in angulis palliorū fimbrias maio-
G res alijs q̄b⁹ alligabāt ſpinas: vt dū ambulādo pūgerent in calcaneis diuine legis recordarent. Iſti fuerūt ſupbi: auari ⁊ hypocrite: ⁊ tāte autoritatis i ꝑplo vt tradit Joſeph⁹. vt facile poſſent ſuadere q̄ voluiſſent. Hi lȝ ponāt libertatē arbitrij: tn̄ dicūt fatuȝ. i. īfluxū ſyderū multū hoiem iuuare vel ipedire. Judiciū eē futurū dicūt ⁊ aīas hoim ſolas imortales. ſolas aūt aīas bonoꝝ in morte trāſire ad alia corpa viuificāda vſq̄ ad reſurrectionē. maloꝝ aūt aīas eternis carcerib⁹ detrudi affirmāt. Saducei ꝟo negāt fatū oīa ꝯſiſtere dicētes ī hoīs arbitrio. Aīaꝝ poſt mortē gn̄aliter negāt vl' ſupplicia vel honores. Aīas etiā cū corporib⁹ mori putātes reſurrectionē futurā negāt. Hi ſeueri nimis erāt: nec īnt ſe ſociales ob quā ſeueritatē ſaduceos
H i. iuſtos ſe noīabāt. Eſſei ꝟo fere ī oīb⁹ ducebāt vitā monaſticā: nuptias faſtidiātes adeo vt rari nuberēt: nō q̄ ꝯnubia ꝓīmēda cēſerēt: ſȝ cauēdā itēperātiā feminaꝝ: nullā earū fidē ſuare putātes. Hi viuebāt in cōīe: cū ſilētio mādūcabāt. Juramētū habebāt ꝓ ꝑiurio. Secte ſue nullum adhibebāt niſi ſub anni ꝓbatiōe receptū ꝟo duob⁹ annis experiri volebāt. Dephēſu; in pctīs a ſe depellebāt: ⁊ more pecudū herbas comedētes vſq̄ ad mortē penitēt. Cū decē ſiſt' ſederēt: null⁹ loq̄bat niſi nouē ꝯſentirēt. Adeo obſuabāt ſabbatū ꝙ ea die aluū nō purgabāt. Cū egerebāt ſupflua: obtegebāt vndiq̄ veſte: ne ſplēdorē diuinitatis offenderēt: egeſta ꝟo ſepeliebāt in foſſa pri⁹ ad h' parata. Mortē ꝓ iuſtitia iudicabāt immortalitatē meliorē. Oēs aīas a ꝓncipio dicūt creatas: ſȝ ꝓ tēporibus icorpari bonas exutas corpib⁹ vltra mare ī locis amenis letari dicūt: malis loca ꝓcelloſa ⁊ hyberna deputātes
I in penā. Hec oīa hn̄r a ſupradictis. Uolens ḡ xp̄s dare exēplū vel ſiſitudinē de aliq̄ ſupbo induxit phariſeū in mediū. Theo. Parabolā ꝓponit: oſīdēs ꝙ iuſtitia ꝯtnis approximet deo: ſi tn̄ aſſumat
ſupbiā ad infimū deijcit hoiem. Hec ille. Dicit ergo euāgeliſta (Dixit aūt ad q̄ſdā q̄ i ſe ꝯfidebāt tāq̄ȝ iuſti.) Scd̄m theo. iſti ſunt ſupbi q̄ ſibi ⁊ nō deo aſcribūt bona q̄ faciūt. Notāter aūt dicit: ad q̄ſdā. i. ad ſupbos: q̄ꝛ multi ſunt alij tāq̄ȝ iuſti ⁊ nō
K vere iuſti. Quia q̄druplex eſt in iuſtitia. nō iuſta. Pria eſt ꝓſumpta. Ro. x. Jgnorāt dei iuſtitiā ⁊ ſuā ⁊c. Scd̄a falſa: de q̄ Gre. Uera iuſtitia ꝯpaſſionē hȝ ⁊c. Tertia ſimulata: de qua Aug. Simulata eq̄tas nō eſt eq̄tas ſȝ duplex iniq̄tas. Quarta ſupſtitioſa de qua Ecc̄s. vij. Noli eſſe nimis iuſtus. (Et aſpnabant ceteros). i. contēnebant (parabolā iſtam dicēs) Ex hoc patet ꝙ nō fuit vera hiſtoria: ⁊ ꝯſequēter ſenſus literalis nō eſt quem voces ꝓprie ſignificāt ſed quē methaphorice: q̄ꝛ ꝑ phariſeū intelligit ſuperbus: ꝑ publicanū humilis: ⁊ hoc literal'r (Duo hoīes aſcendebant in tēplum) Ad literā tēplū erat in mōte ⁊ per gradus aſcēdebāt in illud: vt ptȝ ex Joſepho in multis locis (vt orarēt) ſed vn⁹ orauit: ali⁹ merita iactauit. (Un⁹ phariſeus) qui ſcilicet tanq̄ȝ religioſus erat iuſt⁹ in oculis ſuis (alter publicanus.) Quidā publicanos credūt dici publicos vſurarios ⁊ ob hoc beatum Mattheum tanq̄ȝ publicanum vſurarium fuiſſe aſſerunt. ſed hi falluntur: quia publicani dicti ſunt qui publica vectigalia exigebant: quos nos datiarios dicimus. Jſta em̄ eſt ſn̄ia ſcti. Tho. iiij. di. xvi. ⁊ Nico. de ly. ⁊ Hug. cardinalis ⁊ glo. Mat. v. ⁊ Remigij. Cōiter autē tales viri ſunt hoīes diabolici. Sequit (Phariſe⁹ aūt ſtās). ſ. ſup pedes ſuos cū ſe debuiſſet coraȝ deo humiliando proſternere. Theo. per hoc ꝙ dicit: ſtās: elatum eius animū notat. Jpſo em̄ habitu ſupbiſſim⁹ videbat. Hec ille (apd̄ ſe orabat.) Baſili⁹ Dicit aūt apd̄ ſe orabat q̄ſi nō apud deū: q̄ꝛ ad ſeipm̄ redibat ꝑ peccatū ſupbie vn̄ ſequit (Gratias tibi ago ⁊c.) Hec ille. ¶ Eſt aūt ſciēdum ꝙ iuſticia hȝ duas ptes q̄bus integrat ⁊ pficit: q̄ ſunt declinare a malo ⁊ facere bonū. M
Utrunq̄ aūt ſibi iſte ſuperbus aſcribit. Et primo dicit ſe mala declinaſſe: dicēs. Gratias tibi ⁊c. Aug. de ꝟbis dn̄i. Nō reꝓhendit q̄ꝛ deo gratias agebat: ſȝ q̄ꝛ ni-

hil ſibi addi cupiebat. Ergo iam plen⁹ es: iam abundas: nō eſt ꝙ dicas dimitte nobis debita noſtra. Hec ille. ¶ Et nota ꝙ iſte nō fuit bonus ſacerdos: q̄ꝛ primo ſe accuſaſſet per cōfiteor: deinde oraſſet
A deinde vltimo retuliſſet gratias vt ſacerdos dicēdo Jte miſſa eſt: deo gratias Seq̄tur (q̄ꝛ non ſum ſicut ceteri hoīȝ) Augu. vbi. ſ. Diceret ſaltē ſicut multi homines. Quid eſt ceteri homines: niſi oēs ꝓter ipm̄? Ego inq̄t iuſtus ſum ceteri peccatores. Hec ille (Raptores: iniuſti: adulteri.) Ecce ꝙ alijs a ſe tria vitia imponit (Sȝ q̄ꝛ iuxta ſe publicanū vidit: fuit ei ſȝ Aug. de ꝟbis do. maioris tumoris occaſio. vn̄ ſubdit (Uelut et hic publicanus) Chry. Nō ſatiauerat ei⁹ ꝯtēptū tota humana natura: ſȝ ⁊ publicanū agreſſus eſt. Hec ille. Gre. xxiij. moral'. Quatuor ſunt ſpecies quib⁹ omnis arrogantiū tumor demonſtrat cū bonū aut a ſemetipſis habere ſe eſtimāt: aut ſi ſibi datū deſup credūt ꝓ ſuis hoc accepiſſe meritis putant: aut certe cū iactēt ſe habere q̄d non habent: aut deſpectis ceteris ſingul'r videri appetūt habere q̄d hn̄t. Un̄ ⁊ phariſe⁹ hic bonorū opeꝝ ſibi merita tribuit. Hec ille. ¶ Cū aūt ſupbia dicat tripliciter. ſ.
B inclinatio ad ſupbiēdū: que eſt radix vel initiū oīs pctī: ⁊ elatio ꝯtra ꝓceptū: ⁊ appetit⁹ excellētie inordinat⁹. Loquendo de ea vt eſt pctm̄. ſ. ſcd̄o ⁊ tertio mō dicēdū eſt ſm̄ doctrinā ſcti Tho. ij. ij. q. clxij. ⁊ mag. q. viij. ar. ij. ꝙ ſupbia eſt inordinatus appetit⁹ ꝓprie excellentie. Et vt ptȝ ij. di. v. q. j. ar. iij. ⁊ j. ij. q. xliiij. arti. ij. et in alijs locis ꝓallegatis: ſupbia q̄ eſt pctm̄ ⁊ eſt inordinat⁹ appetit⁹ excellētie: dupliciter dr̄ ⁊ eſt pctm̄. Nam ſi iſte inordinatus appetitus ſit circa excellentiā cui exhibet honor puta veſtes ⁊ diuitias et hm̄ōi: ſic ſuperbia eſt ſpeciale pctm̄. Si vero ſit circa excellentiam in vnaq̄q̄ re: puta delectatione fornicationis: ⁊ ſic de alijs. ſic eſt quoddā gn̄ale repertum in omni peccato: q̄ꝛ eſt actualis eleuatio ꝯtra preceptum ſupioris. Hoc enim eſt
C inordinate appetere excellentiaȝ: velle habere aliq̄d cōtra legē ſuperiorum: cui dȝ ſubeſſe Jſte enim appetitus excellentie generaliter ſi ſit ordinatus non eſt
peccatū: ſed eſt naturalis. Eſt aūt inordinatus q̄n excedit regule ⁊ mēſura: ſm̄ quā deus vult nos appetere excellētiaȝ vt ſi pauper ⁊ villis appetat vti auratis veſtibus vel habere diuitias per rapi- D
nā: vel habere venereā delectationē extra matrimoniū aut ſi generaliter aliq̄d vellet q̄s lege prohibēte. Peccatuȝ ergo quod eſt ſuperbia generalis eſt ꝯtempt⁹ diuine legis vel diuini ꝓcepti q̄d excedimus. ¶ Eſt aūt diligenter cōſyderādū ꝙ dupl'r q̄s contēnit diuinam legem. Uno modo ſm̄ effectum vt q̄n q̄s fornicat ex fragilitate: dolēs tn̄ aliquo mō ꝙ deū offendat ⁊ ꝙ agat contra diuinā legē: ita ꝙ libētiſſime ſi poſſet vellet cōplere deſyderiū ſuū ſine offenſa dei. iſte ꝯtēptus eſt q̄dē pctm̄ ſupbie materialiter ſȝ non eſt ex ſupbia nec ꝑ ſupbiā ſȝ ex īfirmitate. Jſto mō ſupbia inenit in oī pctō: ⁊ eſt quoddā generale: vt dictū eſt: q̄ꝛ ī oī pctō q̄s proſequit excellentiā aliquam vltra diuinā legē puta excellentiā voluptatis aut diuitiarū aut honorū vel hm̄ōi. ſed iſto modo nō eſt maximū pctm̄. alio mō
q̄s ꝯtēnit diuinā legē ⁊ regulā ſm̄ affectū: q̄ꝛ. ſ. nō peccat ex īfirmitate vel ignorātia vel hm̄ōi ſȝ ipſam legē dei deſpicit ⁊ in deſpectū dei opera͂t. ⁊ hoc ꝓprie eſt ſupbire formaliter et ex ſupbia peccare vn̄ dicit Boetius ꝙ cetera vitia fugiūt a deo. ſȝ ſupbia ei ſe opponit. Un̄ etiā Jac. iiij. dr̄ deus ſupbis reſiſtit. Reſiſtētia aūt nō eſt niſi ad cōtraria pugnārē. Jſto mō eſt maximū peccatū. q̄ꝛ aggrauat oē peccatū cum nullū ſit ita magnū de ſe ꝙ nō fiat grauius ſi ex contemptu fiat. Quomodo autē intelligēde ſint ſpecies quas aſſignat Grego. ⁊ ad quā ſuperbiam ptineant: vide ſanctū Thom̄. vbi. ſ. Quia ergo phariſeus ſe dixit declinare a malo: conſequenter ſe dicit ꝓſequi bonum ſm̄ Theo. Nā ſequit (Jeiuno bis in ſabbato). i. in ſeptimana. ſ. feria ſecunda et quinta: ſm̄ Theo. His em̄ diebus vt dicit ieiunabant pharisei Sabbatum em̄ tripliciter ſumit Primo ꝙ ſeptima die ſe- F
ptimane vt Exo. xx. Memēto vt diē ſabbati ſctifices. Scd̄o ꝓ tota ſeptimana vt hic. Tertio ꝓ qualibet die ſeptimane vt mar. xvj. Ualdē mane vna ſabbatoꝝ. Uide

q̄ de hoc dicunt̃ in ſabbato ſctō (⁊ deci-
mas do oim̄ q̄ poſſideo.) Phariſei ei deci
mabāt mēthā ⁊ cyminū Mat.xxiij. ad q̄
ſm̄ aliquos nō tenebant̃. Ex his aūt pꝫ
G ꝙ iſte ſe ꝑfecte iuſtū aſſeruit: q̄ ſcꝫ non
erat mal⁹ ꝑ pctm̄: ſꝫ bon⁹ ꝑ opa bona.
¶ Allegorice iſte phariſe⁹ fuit religio-
ſus ⁊ ſupb⁹ ⁊ in ſe ꝯfidēs. Significat āt
ppl'm iudaicū religioſum rōne accepte
legis a deo: ⁊ ꝯñr ſuperbū Gre. Gētilem
quēq̄ ad cognitionē legis admittere ſu
perb⁹ ille ppl's deſpiciebat. Hec ille fuit
ēt in ſe ꝯfidēs ꝓpter ſctitatē ſuoꝝ patrū.
Uñ Mat.iij. Ne velitis dicere p̄rem ha
bem⁹ Abraā ⁊c. Iſte ppl's deſpiciebat
gētilē cū aſcēdiſſet in tēplū.i. eccleſiā ꝑ-
miciuā q̄ vt teſtat̃ Hiere. in ꝓlogo ſup
epl'am ad Ro. allegabāt multa ſua me-
rita poſtea ꝯcludebāt. Ergo ne equū eſt
vt hodie idola deſerentes qb⁹ ab initio
deſeruiſtis nobis ꝯparemini ⁊ nō poti⁹
in ꝓſelytorū locū ex legis autoritate ⁊ cō
ſuetudine deputemini. Hec ibi. ¶ Ana-
H gogice iſte phariſe⁹.i. diuiſus ſigt̄ here
ticos. Hereſis eñ idē eſt qd̄ diuiſio ⁊ oēs
diuiſos a vera fide: vt ſunt ſaraceni ⁊ iu
dei. Iſti credūt ſe ſaluari: ⁊ fidē ſuā eſſe
bonā: eo ꝙ ipi viuāt morigerate. Iactāt
ei merita dicētes ſe eē miſericordes: ſol
licitos in mādatis dei: ⁊ deſpiciūt xp̄ia-
nos dicētes ꝙ ſunt oi vitio pleni. Et nō
intelligūt miſeri ꝙ diabol⁹ eos ꝑmittit
multa bona facere vt teneat in vno ma
lo infidelitatis ꝓpter qd̄ ⁊ dānant̃. Uñ
añ aduētū xp̄i qñ ppl's iudeoꝝ ſaluaba
tur ꝑ verā fidē: erāt peiores q̄ȝ mō. pctō
infidelitatis excepto ⁊ his q̄ ꝯſequunt̃:
ſcꝫ odio ⁊ inuidia in xp̄m ⁊ xp̄ianos: hoc
iō: q̄ diabol⁹ tūc eis inuidebat. Nō aūt
ſinit eos facere bona: q̄ hꝫ eos ligatos
i vno malo: ad qd̄ fere ordināt oia ope-
ra bona: ⁊ ꝯſequēter nō ſolū peccāt in
malis: ſꝫ etiā in bonis malo fine factis.
I ¶ Moraliter inſtruimur primo ꝙ ad tē
plū.i. eccl'iam qlibet dꝫ aſcēdere vt oret
nō vt ꝯtēplet̃ domicillas. Aug. nemo in
oratorio aliqd̄ agat niſi ad qd̄ factū eſt.
Hec ille. Scdo ꝙ ſi rephēſibilis eſt ille q̄
ſupbe gr̄as agit deo: multo magis eſt re
phēſibilis ille q̄ impie oppugnet gr̄am
Aug. de ꝟbis dñi. Quis eſt igit̃ q̄ impie
oppugnet gratiā ſi rephēdit̃ q̄ ſuperbe
agit gr̄as? Audiāt q̄ dñt: de⁹ me hoīem
fecit ego me iuſtū facio. O peior ⁊ dete-
ſtabilior phariſeo q̄ ſupbe iuſtū ſe dice-
bat ſed tñ inde deo gr̄as agebat. Hec il- K
le. Tertio ꝙ nullū q̄ſtūcūq̄ villē deſpi-
cere debemus aut irridere. Eccl'.vij. Ne
irrideas hoīeꝫ in amaritudine aīe. Eſt
eñ q̄ hūiliat ⁊ exaltat: circūſpector de⁹.
Quarto mouemur vt caueam⁹ ne ha-
beam⁹ bonū p̄ncipiū: vt iſte phariſe⁹ in
nr̄is operib⁹: ⁊ poſt malū progreſſum ⁊
peſſimū exitū Aug. de ꝟbis dñi. In ꝟbis
ei⁹ nihil inuenies ꝙ deū rogauerit. Aſcē
dit q̄dē orare noluit deū rogare: ſꝫ ſe lau
dare ⁊ rogāti iſultare. Hec ille. ¶ Quā-
tū ad ſcdm̄ ſciēdū eſt ꝙ vt dicit Theo. pu
blican⁹ cū phariſeo in hoc ꝯueniebat qd̄
ſtetit: ſꝫ in multis differebat: q̄ ſunt hūi
litatis ſignū. Primū q̄ a lōge ſtabat. Se
cūdū: q̄ tāq̄ indign⁹ nō audebat oculos
ad celū leuare. Tertiū: q̄ ꝑcutiebat pe-
ctus ſuū. Quartū: q̄ ꝯfitebat̃ ſe pctōrē.
Quītū: q̄ rogabat deū vt ſui miſereret̃.
Iō dr̄ (Stās aūt a lōge publican⁹ non
audebat nec oculos ad celū leuare ſꝫ ꝑ L
cutiebat pect⁹ ſuū di. De⁹ ꝓpi. eſto mihi
pec.) Imo vt dt̄ Chry. audiuit phariſeū
q̄ eū deſpiciebat dicēte: velut hic publi-
can⁹ ⁊ tñ tāta fuit ei⁹ hūilitas ꝙ ex hoc
vt ait idem nō indignat⁹ eſt: ſꝫ cōpūct⁹
Augu. de ꝟbis dñi. Quid igit̃ miraris ſi
de⁹ ignoſcit qñ ipe ignoſcit de lōginquo
ſtabat: deo tñ ꝓpinq̄bat ⁊ eū dñs de ꝓpe
attēdebat. Excelſus eſt eñ dñs ⁊ humi
lia reſpicit. Nec oculos ad celū leuabat
vt reſpiceret. Tremebat cōſciētia: ſpes
ſubleuabat. Percutiebat pect⁹ ſuū: pe-
nas de ſeipſo exigebat: ꝓpterea dñs cō
fitenti parcebat. Hec ille. ¶ Allegorice
hic publican⁹ gētilē ppl'm ſignificat in
iniq̄tatib⁹ ⁊ erroꝛib⁹ iuolatū Sꝫ poſtq̄
ad tēplū.i. eccl'iam ꝑ fidē oratur⁹ venit:
pctā ſua ꝯfitet̃ deo.i. vicario dei, ſacerdo
ti: ⁊ memor ſuarū iniquitatū miſericor- M
diā dñi deprecat̃. ¶ Anagogice vero fi-
delē ppl'm ſignificat qui multa pctā ſa
cit: nouit tñ vñ iuſtificet̃ q̄ ſacrm̄ pnie
hꝫ eccl'ia: vñ pctā oia abolētur vt fideli-
bus pctōribus pateat ſalus per pniam.
que ſibimet iuſtis infidelibus denegat̃
¶ Moraliter.

¶ Moraliter ſciēdū eſt ꝙ ꝯſcia hoīs eſt
quoddā ſpeculū ſpūale in quo hō ſuam
pulcritudinē ⁊ feditatem pōt inſpicere.
Aliqñ aūt hoc ſpeculū depraūat ꝑ timo
rē ſupbie: ⁊ tūc eſt ſpeculū mēdax q̄ nō
indicat hoī veritatē ⁊ tales ſignificant̃
ꝑ iſtū phariſeū: q̄ ſibi videbatur iuſt⁹ et
erat iniquus. Et ſignificant̃ etiā ꝑ Na-
mā.iiij. Reg.v. q̄ interp̄tatur decor⁹ ſibi
cū tñ eſſet leproſus. Aliqñ ꝟo tale ſpecu
lū nullomō ē deprauatū ſꝫ hoī vere oſtē
dit ſuā feditatē. Tales ſignificant̃ ꝑ pu
blicanū. Utrūq̄ tñ hoꝝ dat⁹ eſt nobis i
ſpeculū ſcꝫ phariſeus vt videam⁹ quā-
tū elatio ſit fugiēda: ⁊ publican⁹ vt vi-
deam⁹ quātū ſit humilitas ⁊ penitētia
amplectēda. ¶ Quātū vero ad tertium
dicit Aug. de ꝟbis dñi. Audiſtis ſuper-
bū accuſatorē: audiſtis hūilē reū: audi-
te nūc dicētē iudicē (Amē dico vobis de
ſcē. hic iuſti. in do. ſu. ab illo) Hec ille. No
ta iuſtificat⁹.ſ. a pctīs. In pctō duo ſūt.ſ.
culpa ſiue offenſa: ⁊ reat⁹ ſeu obligatio
ad penā: vt pꝫ.ij. di.xlij. ⁊ .xij.q.vij. Cō-
tritio ergo ſemꝑ delet pctm̄ quo ad pri-
A mū totaliter q̄ remiſſio pcti eſt effectus
ꝯtritionis vt pꝫ.iiij. di.xvij.q.ij. nō autē
ſemꝑ totaliter quo ad ſcdm̄ hoc ēt pꝫ in
humanis: q̄ offenſus ab aliquo aliqñ fa
cit pacē ⁊ reſtituit amicitiā ⁊ tamē vult
poſt ꝙ ſoluat expēſas. Sic ⁊ de⁹ ſtatim
ꝙ hō ꝑ verā ꝯtritionē ingemiſcit: iuſtifi
cat eū ita ꝙ iā nō eſt in mortali q̄uis nō
ſit cōfeſſus: ſꝫ habeat ſolū ꝓpoſitū cōfi-
tēdi tpe ſuo: ⁊ tñ poſt vult ꝙ faciat peni
tētiā. Iſte deſcēdit iuſtificat⁹ ſaltē quo
ad primū (Ab illo) .i. pl⁹ q̄ȝ ille vt cōiter
exponit̃.i. pl⁹ q̄ȝ phariſe⁹. Uel poſſumus
dicere (ab illo) .i. a deo a quo viuificari
poſtulabat. Subiūgit̃ aūt cā: (q̄ oīs qui
ſe exaltat humiliabit̃: ⁊ qui ſe humiliat
exaltabit̃) Chryſo. Sicut hūilitas ꝑ ſui
eminētiā pcti pōdus ſuperat ⁊ ſaliēs at
tingit deū ſic ſupbia ob ſui molē de faci
li iuſtitiā opp̄mit. Si ḡ ꝯtra ſcā ſtrenue
C geras: putas āt te poſſe p̄ſumere tota ca
ruiſti oratiōe: ſi ꝟo mille feras i ꝯſcia fa-
ces reatuū: ⁊ h̄ ſolū de te credas ꝙ es in
fim⁹ oim̄ multā obtinebis añ deū fidu-
ciā. Hec ille. ¶ Nota ḡ qd̄ q̄ ſe exaltat ꝑ
ſupbiā hūiliabit̃ ꝑ penā. ¶ Et q̄ ſe humi
liat per peccatorū cognitionē ⁊ peniten
tiā: exaltabit̃ in p̄ſenti per gr̄am ⁊ in fu
turo ꝑ gl'iam. Mouet aūt hic Theo. du-
biū. quare.ſ. iſte phariſeus ſe parū lau-
dauit ⁊ fuit reprobat⁹. Iob ꝟo multū ſe D
laudauit nec tñ de⁹ eū reprobauit. Et
rñdet ipſemet Iob illud nō fecit ex ſup-
bia ſꝫ ad laudē dei vt hoīes ꝓuocarent̃
ad ꝟtutes ⁊ ad h̄ fuit coact⁹ ab amicis
q̄ ei iponebāt multa crimina. Et addit
Greg. q̄ ēt hoc fecit ad ſeipm̄ ꝯfortādū
q̄ timuit ne ꝓpter magnos dolores q̄s
vndiq̄ patiebat̃ ⁊ afflictiōes animi la-
beret̃ i deſperationē. ¶ Allegorice hic ſi
gnificat̃ ꝙ gētilis ppl's ē ꝑ fidē iuſtifica
tus hebraic⁹ ꝟo reprobat⁹ nō tñ ex toto
ānihilat⁹: ſꝫ ſolū diſꝑſus: ⁊ h̄ ꝑꝑ tria: ꝑꝑ
q̄ ēt eccl'ia eos nō ꝑfcqt̃. Pmo q̄ oēs i fi-
ne mūdi ꝯuertent̃ vt al's dictū ē. Scdo
vt ſint nobis memoriale paſſionis xp̄i.
Quoties ei eos videm⁹ toties de morte
xp̄i recordamur. Iō ipe xp̄s i Ps̄. dt̄ dñs
oñdit mihi ſuꝑ inimicos meos.ſ. iudeos
Et qd̄ oñdit ſubiūgit. Ne occidas eos.i.
nō occides neqñ.i. ne aliqñ obliuiſcant̃
ſ. paſſionis mee ppl'i mei.i. ppl'i fideles.
Deide allоqt̃ p̄rez di. Diſꝑge eos i ꝟtu E
te tua.ſ.ꝑ mūdū: ⁊ depone eos de regno.
Quot ſūt q̄ hodie nō crederēt xp̄m paſ-
ſum niſi viderēt iudeos q̄ aſſerūt ſe illū
i ſuis patrib⁹ occidiſſe. Tertio q̄ ſūt li-
brarij nr̄i. Uñ Aug. ſuꝑ Ps̄. Ne forte pa
gani nobis dicant. vos xp̄iani lr̄as iſtas
ꝯpoſuiſtis: ꝓferim⁹ codices a iudeis ini
micis vt ꝯfundam⁹ alios inimicos. Co-
dicē portat iude⁹ vt ide credat xp̄ian⁹.
Librarij nr̄i facti ſunt q̄ūo ſerui. poſt do
minos codices ferre ſolent. Hec ille.
¶ Anagogice pꝫ ex dictis ⁊ ſil'r moral'r
Nā q̄ vult a deo iuſtificari ⁊ obtinere q̄
poſtulat i ſua oratiōe: nō imitet̃ phari-
ſeū q̄ opa bona cōſiderabat: ſꝫ publica-
nū ſuas miſerias cōmemorātē. Uñ ⁊ ſa
cerdos immolatur⁹ ſacrificiū añ oīa ſua
pctā ꝯfitet̃. Uñ ⁊ in vitapa. legit̃: ꝙ in-
terrogās q̄ſpiā vnū ex ſeniorib⁹ q̄ūo de- F
beret orare tale rñſum accepit. Paupe-
res hoc me docuere: q̄ nō veſtes pulcras
non vires magnas oſtentant: ſed pau-
pertatem ac vulnera.

Dñica.xij.poſt trinitatem.

Tex. euan. Mar. vij. c.

EXiens Jeſus de finibꝰ ty
ri venit ꝑ ſidonē ad mare
B galilee inter medios fi=
nes decapoleos ⁊ addu=
cunt ei ſurdum ⁊ mutū et depreca=
bantur eum: vt imponat illi manū.
Et apprehendens eum de turba ſe=
orſum miſit digitos ſuos in auricu=
las eius: et expuens tetigit linguā
eius ⁊ ſuſcipiens in celū: ingemuit
⁊ ait. Epheta quod eſt aperire ⁊ ſta
tim apte ſunt aures eius: ⁊ ſolutū
eſt vinculū lingue eius: ⁊ loquebat̄
recte: ⁊ precepit illis ne cui diceret.
Quāto autē eis precipiebat tanto
magis plus predicabāt: et eo ā pliꝰ
admirabāt̄ dicētes: Bene oīa fecit
⁊ ſurdos fecit audire: ⁊ mutos loq̄.

EXiens Jeſus de finibꝰ tyri ve
nit ꝑ ſidonē ⁊c. Mar. vij. Jn
iſto euāg. tāgunt̄ tria pūcta q̄
H ſunt Deprecatio: Exauditio:
Glificatio. ¶ Quātū ad pri=
mū ſciēdū eſt literaliter ꝙ filij iſrael in=
trantes terrā ꝓmiſſionis dei: ⁊ armorū
virtute deo diſponēte nō potuerūt totā
illā regionē armis occupare ſꝫ multe re
māſerūt ciuitates ꝑ gētiles habitare in
ter quas fuerūt tyrus ⁊ ſidō q̄ ꝓpe mō=
tē libani ſunt. Tyrꝰ quidē fuit ciuitas
fortiſſima in mari ſita tāq̄ iſula: q̄uis
parum a terra diſtaret. Hec fuit ditiſſi=
ma: qꝛ fuit optimꝰ portus nauiū deferē
tiū merces. Rex tyri tp̄e ſalomonis fuit
cōfederatꝰ pplo dei iſrael ſꝫ qn̄ ppls iſ=
rael fuit per nabuchodo. captiuatꝰ iſta
ciuitas debuit compati ei rōne antique
amicitie ⁊ nō fecit: ſꝫ gauiſa eſt ⁊ iuſul=
tauit ei: vnde ꝯtra eā venit nabucho. ⁊
voluit replere lapidibꝰ ⁊ lignis illud
I ſpatiū maris qđ erat inter illā ⁊ terrā: ⁊
nō potuit. Unde cepit eā nauali prelio
⁊ deſtruxit. Sed poſt ſeptuaginta an=
nos reedificatā Alexāder magnꝰ eā fe
cit ꝯtinguā terre: repleto ſpatio p̄dicto:
⁊ eā ſine nauigio cepit ⁊ deſtruxit poſtq̄
egyptū ſubiugauerat. Nā aute id tēta=
uit ⁊ pficere nō potuit. Deinde denuo
edificata eſt. Sidō aūt fuit etiā ciuitas:
q̄ dicta eſt a primo filio chanaan: q̄ dictus
eſt ſidō: ⁊ ab eo ſidones: ⁊ ſidonia ꝓuin
cia: ⁊ ſidō ciuitas. Jeſus ergo in finibus
tyri p̄dicauerat: recedēdo a phariſeis: K
q̄ calūnias ei inferebāt: vt ptꝫ Mat. xv.
Sed vt dꝛ Theo. ibi morā nō traxit: ne
iudei tāq̄ legis trāſgreſſorē calūniarent
tur eū: eo ꝙ gētibꝰ ſe immiſceret. Jō dꝛ
Marc. (Exiēs ieſus de finibꝰ tyri). ſ. cito
poſtq̄ intrauerat. ¶ Sed cōtra: qꝛ ipſe
Mat. x. p̄ceperat diſcipulis di. Jn viā
gētiū ne abieritis ⁊ i ciuitates ſamarita
noꝝ ne intraueritis. Rn̄deo vt elicit̄ ex
doctrina. s. Tho. ſup Matt. Gētes erāt i
duplici differētia q̄dā erant extra terrā
ꝓmiſſionis: ⁊ dicebant̄ abſolute gētes:
q̄dā vero in terra ꝓmiſſionis: ⁊ dicebant̄
ſamaritani: ſaltē ꝑ maiori parte. Sicut
ēt dicit̄ ibi: ꝯueniēs fuit primꝰ p̄dicari euā
geliū iudeis: deinde gētibꝰ: qꝛ opꝫ primꝰ
ſeruare iuſtitiam q̄ exhibere miam. Q̄s
aūt xp̄s p̄dicaret iudeis hoc iuſtitia quo
dāmō exigebat inquātū hoc erat ꝓmiſ=
ſum eis a deo ſecꝰ de gentibꝰ. Jō dicitur L
Ro. xiij. Dico xp̄m Jeſum miniſtrū fuiſſe
circūciſionis. i. iudeoꝝ: q̄ ſoli circūdebā=
tur ꝓpter iuſtitiā dei: ad ꝯfirmādas ꝓ=
miſſiones patrū: gētes aūt ſup miſericor
dia honorare deū. Uoluit ḡ xp̄s ꝙ vſq̄
ad ſuā paſſionē tm̄ in iudea fieret p̄dica
tio euāgelij: ſꝫ qꝛ vt dꝛ. s. Tho. vbi. ſ. ꝑ
iudeā ire nō poterāt diſcipuli: niſi ꝑ vias
incederēt ſamaritanorū: qꝛ ille vie erāt
cōmunes: iō nō dixit: in viā ſamaritano
rū ne abieritis: ſꝫ ꝓhibuit igredi ciuita
tes eoꝝ: quo ad alias aūt gētes extra ter
rā ꝓmiſſiōis exntes ꝓhibuit vtrūq̄. Di
cēdū eſt ergo ꝙ Jeſus nō exijt de tyro: ſꝫ
de finibꝰ tyri: qꝛ forte nō p̄dicauerat i ci
uitate: ſꝫ i finibꝰ eiꝰ ꝑ loca vbi erāt aliq̄
iudei iter gētiles habitātes. Et iſto mō
ēt ſoluit Hugo cardi. Sed reſtat dubiū:
qꝛ Jo. iiij. habet̄ ꝙ ip̄e intrauit ſichar: q̄ M
erat ſamaritanoꝝ ciuitas ſcd̄m ꝙ ſignifi=
cat Magiſter hiſto. Sed ad hoc dicēdū
eſt ꝙ. s. Tho. ⁊ Hugo. intēdūt ꝙ xp̄s ꝓ=
hibuit intrare diſcipulos ad tempus ci
uitates ſamaritanorū ex principali in=
tentione, ſecꝰ ex ſecūdaria: vtpote quā=

do eūtes ad alia loca habebāt ptrāſire
ꝑ loca eoꝝ ⁊ ſic xp̄s igreſſus eſt aliqn̄ ci=
uitates eoꝝ. ⁊ iſta eſt expreſſa ſententia
s. Tho. ſup Joā. Sequit̄ (venit ꝑ ſidonē)
N forte intrādo ciuitatē ⁊ annuntiādo eis
regnū dei: q̄uis eſſet ciuitas gentiliū qꝛ
erat in via vt iret (ad mare galilee) Se=
cūdū Bedā. iſtud mare erat lacꝰ aq̄ dul=
cis: ſed dꝛ mare hebraico more: quo oīs
aquarū ꝯgregatio mare nuncupat̄: ſiue
ſit dulcis ſiue ſalſa. Et hoc mare hꝫ tria
noīa ſcd̄m eūdē Bed. Dicit̄ em̄ mare gali
lee a galilea ꝓuincia q̄ illi eſt cōiūcta: et
mare tyberiadis a quadā ciuitate que
olim cenereth dicebat̄: ſꝫ ab Herode te=
trarcha iſtaurata tyberias i honorē ty=
berij ceſaris appellata eſt. Dicit̄ ēt ter=
tio mare geneſareth greco vocabulo a
ꝓprietate ſua: Geneſar em̄ dꝛ q̄ſi gn̄ans
aurā ſiue vētū qꝛ illa aqua nō eſt q̄eta:
ſicut aqua ſtagnoꝝ ſeu paludoſa: ſꝫ vē=
tis agitat̄ q̄ de ipſo lacu naſcunt̄. Dicit
tn̄ Joſephus ꝙ ſic dictꝰ eſt a regiōe ge=
neraſa ſꝫ hoc nō eſt ꝯ Bedā qꝛ talis re=
gio ſic dicta eſt ꝓpterea ꝙ ſibi aurā ge=
neret mediāte lacu illo. Un̄ pria rō huiꝰ
O vocabuli tā in regiōe q̄ in lacu eſt gn̄a=
tio aure: a qua prio noīata eſt regio q̄ſi
totū. ⁊ deide lacꝰ quaſi pars regiōis in
qua gn̄at̄ aura. Generat̄ aūt iſte vētus
ſcd̄m. s. Tho. ex reſolutionibꝰ aque. Et ſi=
cut dicit idē ſup ps̄. vētꝰ nō aſcēdit vt
appetit qꝛ reflectit̄ a frigore medij. ſ. in=
terſtitij aeris nec tn̄ deſcendit: qꝛ ab eo
totaliter nō vincit̄: iō fertur medio mō.
Erat aūt hoc mare in lōgitudine diſtē=
ſum ſtadijs. cxl. in latitudine vero quadra
ginta: ⁊ ꝑ illud trāſit iordanis fluuius.
(Jnter medios fines decapoleos) Deca
polis dꝛ a deca qđ eſt decē. ⁊ polis ciui=
tas. Jnde dicit̄ decapolis regio habēs i
ſe decē ciuitates ſcd̄m Bedā vel ſcd̄m alios
ciuitas habēs ſub ſe decē ciuitates. Et
facit in gtō decapolis vel decapoleos
vltima acuta ſcd̄m grecū idioma. Jſta er
C go decapolis ſcd̄m Magiſtrū hiſt. eſt trās
iordanē ad oriētē cōtra galileā: que eſt
ad occidētē eiuſdē maris. Scd̄m vero Ni
co. de Lyra eſt iſta regio ex vtraq̄ pte la
cū includēs. (Cū ergo dicit̄ dn̄s veniſſe
ꝑ medios fines decapoleos: ſcd̄m Nic. de
ly. intrauit p̄dictos fines: nō aūt ſcd̄m ma
gi. hiſto. ſed tm̄ venit ad littus maris ex
oppoſito p̄dicte regionis. Et cū eo ſentit
Beda: qui ait dn̄m veniſſe ad locū q̄ me P
dios fines decapoleos ex alia pte maris
poſitos reſpiciebat. (Et adducūt ei ſur=
dū ⁊ mutū) qui ſcd̄m Theo. nō patiebatur
iſta a natiuitate: ſed a demonio (et de=
precabātur eum) . ſ. homines regionis
(vt imponat illi manū) firmiter creden=
tes ꝙ inde reportaret ſanitatē. Ecce er
go petitio qua petūt ſimul tria miracu=
la fieri: ſcꝫ reſtituere loquelā ⁊ auditū:
⁊ effugari demonē oppreſſorem infirmi.
¶ Allegorice ſciendum eſt ꝙ nūc xp̄s in
gētibus credentibꝰ ei predicat per ſer=
uos ſuos: ſꝫ circa finē mūdi reuertet̄ ad
iudeos ad ꝯuertēdos: ⁊ tūc angeli ⁊ ſan
cti q̄ ſunt in patria ⁊ q̄ erūt tunc in via:
rogabūt ꝓ pplo iudeoꝝ: ſurdo ad au=
diēdā vitatē ꝓpter ſuā obſtinationē: ⁊
muto ad laudādū xp̄ꝫ: ſꝫ nō ad blaſphe
mādū: ⁊ poſſeſſo a diabolo ꝓpter infide
litatē. Rogabāt inquā vt iponat ei ma
nū ſue mīe ⁊ ſanet̄. Pōt ēt alia allegoria Q
aſſignari. Nā iſte infirmꝰ eſt genꝰ hūa=
nū ſcd̄m Hier. ⁊ Greg. qđ i Adā peccauit
⁊ a diabolo arreptū eſt ſed xp̄o venien
te ad mare huiꝰ ſeculi ad prouinciā ga
lilee q̄ interpretat̄ rota ⁊ ſignificat volu
bilitatē nr̄e mortalitatis: Chriſtum exo
rāt angeli ⁊ ſcti vt ſanare dignet̄ infir=
mū. ¶ Anagogice ſciēdū eſt ꝙ i hac vita
oēs ēt ſcti ſunt q̄ſi ſurdi qꝛ pauca. i. ſenſi
bilia ſolū cognoſcimꝰ quātū ad q̄d ē: vt
ptꝫ ꝑ. s. Tho. j. q. lxxxviij. ⁊ iſta etiā pro
maiori parte ignoramus. Credimꝰ aūt
alijs puta deo q̄dā q̄ non videmꝰ nec do
ceri poſſumꝰ. i. ea q̄ ſunt fidei. Sūt ergo
oēs ſurdi: qꝛ nō poſſūt ſciētifice doceri ꝺ
oībꝰ: imo q̄ſi de nullis poſſumꝰ habere
ſcientiā. Sunt etiā muti. qꝛ ea pars tē=
poris qua laudāt deū vt plurimū eſt mi
nima ꝓpter alias occupationes ⁊ etiā
a demone vexant̄ ꝑ varia tētamēta. Sꝫ R
xp̄o veniēte ad prouinciā galilea. i. rote
vel trāſmigratiōis: ſic em̄ interpretatur
qđ fit in trāſitu mortis: deprecantur ſcti
patrie ⁊ iuſti vie: vt xp̄s iponēdo manū
moriēti doceat eū ſciam btōꝝ: ⁊ pducat
ad laudes āgeloꝝ: ⁊ liberet ab iſidijs dia

boli.Qꝺ vtiqꝫ xp̄s facit ſi moꝛituꝛꝰ effica
citer deſyderat curam actu vel habitu.
¶Moꝛal'r iſte infirmus ſignificat quēli
bet pctōꝛē.Talis eñ eſt ſurdus:qꝛ non
audit inſpirātē/nec ꝑcipiētē/nec exhoꝛ=
G tātē/nec cōminātē.Tria aūt ſūt q̄ audi=
tū coꝛpalē impediūt.ſ.inflatura ſi naſca
tur in aure:⁊ terra ſi igrediat̄ illuc:⁊ pu
tredo ſi ibi gn̄et̄.Et iſta tria ſignificant
ſuꝑbiā q̄ turget:⁊ auaritiā q̄ terrā.i.au
rū inſequit̄:⁊ luxuriā putreſcentē coꝛā
deo ⁊ hoibꝰ.¶Legit̄ ꝙ aſpis qn̄ incan=
tat̄ tres habet aſtutias.Una:qꝛ ſtat fir=
mus in cauerna:etiā ſi ſit putrida.Secū
da:qꝛ obturat vnā aurem cū terra.Ter
tia:qꝛ aliā claudit cū cauda.Incātatoꝛ
volēs aſpidē.i.pctōꝛē trahere ad deū:ē
ꝑdicatoꝛ.Sed primā aſtutiā hꝫ luxurio
ſus:q̄ cū audit ꝑdicatoꝛē:cogitat q̄tum
dulcis ſit ei putrida cauerna luxurie.Se
cūdā aūt auarꝰ:q̄ de auro cogitat.Ter=
tiā ſuꝑbus ⁊ oīs aliꝰ pctōꝛ qꝛ credit ſe lō
gā habiturū vitā:⁊ cū ſpe lōge caude.i.
vite:claudit aurē.Eſt etiā mutus:qꝛ nec
deū laudat:nec ſua pctā ꝯfitet̄.Iſte de=
bet offerri xp̄o a ꝑlatis:qbꝰ nō ſufficit ve
nire ad xp̄m:ſed tenent̄ adducere alios:
H ⁊ debēt pro eo rogare xp̄m ⁊ deprecari.
¶Quātū ad ſcōm literaliter ſciendū eſt
ꝙ xp̄s exaudiuit iſtos.(Ideo apph̄ēdēs
eū de turba:ſeoꝛſum)Scōm Chryſo.xp̄s
facturꝰ miraculū:ſeoꝛſuꝫ a turba voluit
ſecedere:vt doceret inanē gloꝛiā eſſe fu
giendā.Sed cōtra hoc arguit̄ ſic.Chri=
ſtus eñ faciebat miracula ad ꝯfirmādā
ſuā doctrinā ⁊ ꝓbādā ſuā diuinatē.Er=
go illa miracula debebat facere coꝛā eis
q̄bus ꝑdicabat ſuā doctrinā et q̄s vole=
bat credere ſuā deitatē.Nō ergo debe=
bat illa facere ſeoꝛſuꝫ qꝛ impediebat̄ fi
nis eiꝰ.Ad hoc dicit̄ ꝙ argumētū ꝓbat
ꝙ illa miracula debebāt eſſe multitudi
ni manifeſta.Eſt autē poſſibile ꝙ aliq̄s
curet̄ in occulto:⁊ tñ poſt ſciat̄ ab oibꝰ:
puta qn̄ oēs ſciebāt talē eſſe mutū ⁊ ſur
dū.Seoꝛſum ergo xp̄s curauit vt doce=
ret inanē gloꝛiā declinare:⁊ tñ eo volē=
I te miraculū fuit publicatū ad ꝯfirmatio
nē ſue doctrine.Sequit̄.(Miſit digitos
ſuos in auriculas eiꝰ)q̄uis ſolo verbo
curare poſſet:⁊ hoc ſm Chry.vt oſtende
ret ſuā humanitatē oꝛganū ⁊ inſtrumē
tū eſſe diuinitatis cui erat vnita:⁊ cōſe=
quēter oſtenderet humanā naturā per
ipſum eſſe a ſuis paſſionibus liberādā
q̄ iā in ipſo tante erat dignitatis vt per
eā ſanarent̄ infirmi.(Et expuēs tetigit K
linguā eius)Theo.Ut.ſ.oſtēderet ꝙ oīa
mēbꝛa ſacri coꝛpoꝛis eius diuina exiſtūt
⁊ ſancta ſicut ⁊ ſputū qꝺ vincula lingue
diſſoluit.Et eñ omne ſputū quidem eſt
ſuꝑfluitas:ſꝫ in dn̄o oīa diuina fuerunt
Hec ille.Ad intelligendū autem verba
Theo.eſt ſciendū ꝙ virtus ſpūalis ⁊ ſu
ꝑnaturaliter operās nō ſolū pōt eſſe in
anima ⁊ membꝛis aīatis:ſed etiam in
rebus inanimatis vt ptꝫ de aqua bapti
ſmali:que tantā in ſe hꝫ virtutē ꝙ expel
lens pctā inducit gratiā.Eſt ergo ſnīa.
Theo.ꝙ xp̄s voluit oſtēdere talē virtu=
tē in ſuo ſputo eſſe:vt cōſequēter argue
ret̄ ꝙ multo maioꝛ erat in ſuis mēbꝛis.
Nō aūt dicere voluit ꝙ ſputū eſſet diui
nū.i.diuinitati vnitū:cū nō ſit de verita
tate humane nature.ſꝫ ꝙ eſſet diuinuꝫ
id eſt habens in ſe quandā diuinā ⁊ ſuꝑ
naturalē virtutem.Uel foꝛte pōt dici ꝙ
dn̄s expuit ꝓpter myſteriū qꝺ in allego L
ria dicemus.Sequit̄.(Et ſuſpiciens in
celū)ſm Bedā vt doceret de celo omnē
infirmoꝛū medelā eſſe q̄rēdā(ingemuit
Beda.Non qꝛ ipſis opus eſſet aliq̄d pe
tere a patre ſed vt nobis gemendi daret
exēplū:cū vel ꝓ noſtris vel ꝓ noſtroꝛū
erratibꝰ ꝓximoꝛū ſuꝑne pietatis ꝑſidia
inuocamꝰ.Hec ille.¶Eſt aūt ſciēdū ſm
ꝙ dicit.s.Tho.iij.par.q.xlvij.ꝙ xp̄s ali=
qn̄ in miraculis faciendis.oꝛabat.vt ſe=
oſtenderet a deo miſſum:ad.quē recurre
bat.Sed hoc vt dicit faciebat in minoꝛi
bus:nō aūt in maioꝛibꝰ.puta qn̄ remit=
tebat pctā aut ſuſcitabat moꝛtuos:ſed
tunc ſuo imperio ⁊ ꝑtāte faciebat mira=
cula:vt ſe oſtenderet equaleꝫ deo patri.
Et ſi obijciat̄ ꝙ qn̄ voluit ſuſcitare La=
ꝫarū oꝛauit:vt pꝫ Jo.xj.dicit idē:ꝙ hoc
fecit ꝓpter exēplū circūſtātiū.Un̄ ibi dꝛ:
vt credant qꝛ tu me miſiſti.Hec ex ſanc.
Tho.q̄ intēdit ꝙ ſi iudei aſtātes credi= M
diſſent xp̄m a deo miſſum nō oſtendiſſet
ſe ab illo miſſuꝫ oꝛādo:ſꝫ ſe eſſe ei equa
lē imperando.Quia vero illi necdū crede=

bant eū a deo miſſum:ideo ad hoc oſten
dendū oꝛauit.Cōueniens eñ erat oꝛdo
vt prius crederēt eū eſſe bonū ⁊ iuſtū q̄
A ꝙ eſſet equalis deo.Sequit̄ ⁊ ait impe=
ratiue.(Ephetha qꝺ eſt adapire)⁊ hoc
quo ad aures ſm Bedā.Lingua eñ nō
erat aperiēda:ſed ſoluēda(Et ſtatī apte
ſunt aures eiꝰ:⁊ ſolutū eſt vinculū ligue
eiꝰ ⁊ loq̄bat̄ recte)Et ſic ſꝫ Bed.in gemi
ſcendo ⁊ ſuſpiciēdo in celū docuit ſe eſſe
hoiem:ſed imperādo deū.¶Allegoꝛice
ſciēdū eſt ꝙ digitus xp̄i ſignificat dona
ſpūſſcti:ſꝫ Hie.⁊ Gre.Nā vbi Lu.xj.dꝛ.
Si i digito dei eijcio demōia Mat.xij.dꝛ
Si i ſpū dei eijcio demones.Saliua vero
xp̄i ſꝫ eūdē ſignificat ſapiētiā:eo ꝙ ſicut
ſaliua a capite ad os ⁊ ad vētrē fluit:ita
ſapientia oīs a deo eſt q̄ eſt caput oīm:⁊
inde deſcēdit ad ventrē nr̄e mētis.Sa=
nat̄ ꝰ ppl's iudeoꝝ a xp̄o vel genꝰ huma
nū:qn̄ ꝑ ſapiētiā ꝑficit̄ intellectꝰ vt re=
cte credat:⁊ ꝑ ardoꝛē ſpūſſcti voluntas
inflammatur vt feruenter amet.
¶Anagogice aūt ſciendū ē ꝙ ex dictis
B ptꝫ ſenſus anagogicꝰ huiꝰ ptis.Sicut
eñ in via ꝑficit̄ itellectus noſter ꝑ ſapiē
tiā fidei:⁊ volūtas ꝑ amoꝛē vie q̄ eſt te=
nuis ⁊ modicus:ita in patria perficitur
intellectus ꝑ ſapiētiā viſionis:⁊ volun=
tas ꝑ amoꝛē cōſummate gr̄e q̄ aīa tota
manet ebꝛia:vt poſtmodū i eternū lau=
det deū.ps.Beati q̄ habitāt in domo tua
dn̄e in ſecula ſeculoꝛū laudabunt te.
¶Moꝛaliter pctōꝛ ſurdus ſanat̄ ꝑ im=
miſſionē digiti in auriculā.i.ꝑ h̄ ꝙ amoꝛ
ſpūſſcti tangit coꝛ.Statim eñ frangitur
inflatura ſuꝑbie:vt ptꝫ in Paulo elato:
q̄ ꝓſtratꝰ de lupo in agnū eſt ꝯuerſus:⁊
abijcit̄ terra auaritie.vt pꝫ i Mattheo q̄
terrenis lucris inhiabat:⁊ ſtatim ad hu
ius digiti tactū reliquit oīa:⁊ ſil'r emun
dat fetoꝛē luxurie:vt ptꝫ in Magdale=
na.Mutus vero ſanat̄ ꝑ ſaliuā.i.ſapiē=
tiā.Eſt aūt ſaliua mediū vel diſpoſitiua
medij:ꝑ qꝺ guſtus ſentit.Un̄ ſi fuerit ſa
liua coꝛrupta guſtus male iudicat.vt pꝫ
de febꝛicitante qui propter amarā ſali
C uam quam hꝫ in lingua iudicat dulcia
amara.Eſt aūt triplex ſaliua.ſ.amara in
ſipida ⁊ dulcis.que facit cibum appare
re amarum inſipidum ⁊ dulcem.Et ſi=
gnificat triplicē ſapiētiā.Prima eñ eſt
diabolica:qua q̄s ſapiens eſt in peccan
do.Scda eſt humana vel mundana:vt
ſapiētia in acq̄rendis diuitijs vel cū q̄s
eſt magnus phs.Tertia eſt diuina.Pri
ma facit ꝙ dulcia opa pietatis ⁊ virtuo
ſa vident̄ amara.Scda facit ꝙ videant̄ D
inſipida.Tertia vero iudicat de rebꝰ vt ſūt
ita ꝙ ſpiritualia iudicat dulcia et car=
nalia amara iſta aperit os muti:vt lau
det deū ⁊ ꝯfiteat̄ ſua pctā.¶Quātū ad
tertiū dicit euāgeliſta(qꝺ ꝑcepit illis ne
cui).i.alicui(dicerēt)⁊ hoc vt doceret ia=
nē glīā fugiēdā eē ſꝫ Chry.⁊ Hier.vt.ſ.
dictū ē.⁊ ne ante tp̄s accēderet iudeos
ad homicidiū in ſe ꝑ inuidiā ꝑpetrādū:
ſm eundē Chry.Sed ꝯ iſta arguit̄ vt.ſ.
qꝛ xp̄s ꝑ hoc ꝑceptū ipediebat finē ſuū.ſ.
manifeſtationē ſue diuinitatꝭ:⁊ cōfirma
tionē ſue doctrine:qꝺ nō debuit facere
ꝑſertim qꝛ ei quē a demonio liberaue=
rat ꝑcepit dicēs Mat.v.Uade in domū
tuā ad tuos ⁊ narra quanta tibi fecerit
deus.Ad hoc dꝛ ſm.s.Tho.iij.parte.q.
xliij.⁊ ſm Chry.ꝙ duplex glīa i noſtro
oꝑe ꝯſyderat̄.ſ.noſtra ⁊ diuina.Cū er=
E go ꝑcepit necui dicat̄ docet ꝓpriā glīaꝫ
fugere.cū vero ꝑcipit vt res geſta ꝑdicet̄.
docet glīam q̄rere dei.Nō aūt ſunt iſta
cōtraria.ſ.nolle aliq̄d dici ad glīam ꝓ=
priā,⁊ velle illud dici ad gloꝛiam dei.Et
videntur velle iſti doctoꝛes ꝙ xp̄s ꝓhi=
buit laudari opus ſuū.vt oſtenderet ſe
nō q̄rere glīaꝫ de illo:⁊ tñ ſciebat ꝙ ſine
pctō illi publicarēt.⁊ ſic ſua deitas ⁊ do
ctrina approbaret̄.Foꝛte aūt ꝙ poſſu=
mus aliter dicere.Sciendū eñ eſt ꝙ mi
racula tripl'r fiūt.Aliq̄.n.fiūt ad ꝯfirmā
dā doctrinā fidei.Iſto mō mali pn̄t fa=
cere miracula ⁊ de facto qn̄ fides primo
fundabat̄ multi peſſimi fecerūt miracu
la.Unde dicit̄ Mat.vij.Multi dicent mi
hi in illa die:ſcꝫ iudicij.Dn̄e nōne in no
mine tuo ꝓphetauimus ⁊ demonia eie
cimus ⁊ virtutes multas fecimus?Et tūc
cōfitebor illis:qꝛ nunq̄ noui vos.Pre=
F dicantes vero falſum nō poſſent iſto mō
miracula facere qꝛ.deꝰ nō pōt reddere
teſtimoniū falſitati.Aliqua vero fiunt ad
ꝓbandā ſanctitatē alicuius.Et iſto mō
poſt fundatā fidem ſcti faciūt miracula

cōiter. Uñ qñ ſctꝰ eſt approbandꝰ ſeu
canonizandꝰ fit inquiſitio de miraculis.
Alio mō fiunt ad cōſolationē fideliū: q̄
poſtulātes aliq̄d ſiue a deo imediate ſi-
G ne mediante aliquo ſctō aliqñ merent̄
exaudiri. Poſſumus ergo dicere ꝙ xp̄s
multoties i illa ꝓpria ꝑdicauerat ⁊ mira
cula fecerat vt ptꝫ ex hiſto. euāgelica. iō
credebant in eum omnes: vel ſaltem
habebant credendi cauſam. Unde hoc
miraculum non fuit ad confirmandum
doctrinam eius vel deitatem aſſeren-
dam. ſed ad exaudiendū deprecantes.
Ideo in tali miraculo voluit oſtēdere ſe
gl'iam dei ⁊ nō ſuā q̄rere: ⁊ in illo. ⁊ in
alijs. Sequit̄. (Quāto aūt ꝑcipiebat. eis
tanto ampliꝰ ꝑdicabāt). Sꝫ ſi xp̄s ſcie-
bat ꝙ ita facturi erāt: q̄re ꝑcipiebat ne
facerēt. Ad hoc rñdet Aug. de ꝯſen. euā.
dicēs ꝙ hoc fecit vt excitaret pigros. Si
eñ iſti q̄bus ꝑdicatio ꝓhibebat̄ ꝑdica-
bāt q̄d facere debuerāt illi q̄bus iniūge
bat̄ vt ꝑdicarent. Uel poſſumus forte di
cere ꝙ xp̄s ſic ꝑcipiebat ve oſtēderet ꝙ
quātū in ſe erat laudes ꝓprias nō q̄re-
bat. Sꝫ ꝯ̄ ꝑdicta arguo ſic. Aut xp̄s vole
H bat ꝙ iſti obedirēt aut nō. Si primū iſti
peccauerūt: q̄s tñ euāgeliū vr̄ cōmenda
re. Si ſcdm: ſeq̄tur ꝙ in xp̄o fuerit dupli
citas: q̄ ꝑcipiebat qd̄ nolebat obſeruari.
Ad hoc dico ꝙ ſicut ptꝫ ꝑ magr̄m ſniaꝝ
j. di. xlv. Duplex eſt in deo volūtas: ⁊ ſilr̄
in xp̄o. Uolūtas. ſ. bñplaciti q̄ aliq̄d vult
eſſe vel nō eſſe. Et volūtas ſigni: q̄ nihil
vult eſſe vel nō eſſe: ſꝫ ſe hꝫ ſicut aliq̄s
volēs aliq̄d eſſe vel nō eē. Nos eñ ſi vo
lumus aliq̄d eſſe: ꝑcipimꝰ vt fiat: iō qñ
deꝰ aliq̄d ꝑcipit: lꝫ aliqñ illō eſſe nō velit
tñ ſe hꝫ vt hō volēs. Et iſtud ꝑceptū qd̄
deꝰ facit dr̄ volūtas ſigni. q̄ꝛ lꝫ ꝑceptū ē
ſignū volūtatis in nobis ꝯ̄uis nō i deo.
Si eñ deꝰ vellet fieri oīa q̄ ꝑcipit nullꝰ
poſſet agere ꝯ̄ ꝑcepta dei: ſicut nullꝰ pōt
eiꝰ volūtati reſiſtere. Uolūtas ergo bñ-
placiti ſemꝑ implet̄: nō volūtas ſigni.
Ad hoc argumentū ergo dico ꝙ xp̄s nō
voluit illos tacere volūtate bñplaciti:
I q̄ꝛ oīno tacuiſſent: nec etiā volūtate ſigni
q̄ſi eos obligarēt ad pctm̄: q̄ꝛ dr̄. s. Tho.
ſuꝑ Mat. ꝙ tales nō peccauerūt. Nec tñ
in xp̄o fuit duplicitas: q̄ꝛ in ſuo precepto
nō oñdebat: niſi ꝙ ipſe ꝯ̄tum in ſe erat
appetebat latere: nō aūt oñdebat ſe eos
velle obligare. Uñ ipſi vidētes ꝙ ex hu
militate ꝑcipiebat: acceperūt illud ꝑce-
ptū q̄ſi deprecationē: ⁊ nolentes eū ex- K
audire ne ipſi ingrati viderent̄: ſicut ille
videbat̄ humilis: magnificabāt eū: ⁊ pu
blicauerūt factū. Uñ ſecuta eſt magna
laus xp̄o in turba. Uñ ſubdit̄. (⁊ eo am-
pliꝰ admirabāt̄). ſ. tā iſti ꝙ̄ turbe: q̄ de
humilitate xp̄i ⁊ miraculis eiꝰ ſtupebāt
dicētes. (Bñ oīa fecit. ⁊ ſurdos fecit audi
re ⁊ mutos loq̄). ¶ Moralr̄ docemur ꝙ
qui q̄runt gl'iam humiliant̄: ⁊ q̄ humi-
liāt ſe exaltant̄ ab alijs vel a deo. Hier.
Ciuitas i mōte poſita vndiq̄ circūſpe-
cta abſcōdi nō pōt: ⁊ humilitas ſemꝑ ꝓ
cedit gloriaꝫ. Hec ille. Item inſtruimur
iuxta doctrinā. Theo. dicētis. Docemur
aūt ex hoc ſicut bñficia elargiunt̄ mini-
me applauſus ⁊ laudes appetere. Cum
ꝟo accipimꝰ bñficia bñfactores ꝑdicare
⁊ laudare: ꝯ̄uis noluerint. Hec ille.

☞ Dñica. xiij. poſt Trinitatem.

☞ Textus euang. Luc. x. cap.

BEati oculi qui vidēt que L
videtis. Dico eniꝫ vobis
ꝙ multi ꝓphete ⁊ reges
voluerūt videre que vos
videtis et nō viderūt ⁊ audire que
auditis ⁊ nō audierūt. Et ecce q̄dā
legiſperitus ſurrexit tentās illum ⁊
dicēs. Magr̄: quid faciendo vitam
eternā poſſidebo? Ad ille dixit ad
eū. In lege q̄d ſcriptū eſt. Quō le-
gis? Ille rñdēs dixit: Diliges dñm
deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex to-
ta aīa tua: ⁊ ex oībus viribꝰ tuis: ⁊
ex oī mēte tua: ⁊ ꝓximū tuū ſicut te
ipm̄. dixit illi. Recte rñdiſti: hoc fac
⁊ viues. Ille aūt volēs iuſtificare ſe
ipm̄ dixit ad ieſum. Et q̄s eſt meus
ꝓximꝰ? Suſpiciēs aūt ieſus: dixit: M
Hō q̄dā deſcēdebat ab hierl'm i hie-
richo ⁊ incidit i latrones. Qui etiā
deſpoliauerūt eū: ⁊ plagis ipoſitis
abierūt ſemiuiuo relicto. Accidit

aūt vt ſacerdos q̄dā deſcēderet ea
dē via ⁊ viſo illo ꝑteriuit. Silr̄ ⁊ le
uita cū eſſet ſecꝰ locū ⁊ videret eū:
A ꝑtranſijt. Samaritanus aūt q̄dam
iter faciēs venit ſecꝰ eū: ⁊ vidēs eū
mīa motꝰ eſt. Et appropiās alliga
uit vulnera eiꝰ: infundēs oleū ⁊ vi-
nū: ⁊ imponēs illū in iumentū ſuū.
duxit in ſtabulū: ⁊ curā eiꝰ egit. Et
altera die ꝓtulit duos denarios: ⁊
dedit ſtabulario ⁊ ait. Curā illius
habe. ⁊ qd̄cūq̄ ſuꝑerogaueris ego
cū rediero reddā tibi. q̄s hoꝝ triū
videt̄ tibi ꝓximꝰ fuiſſe illi q̄ icidit i
latrones. At ille dixit: Ille q̄ fecit
miam in illū. Et ait illi Jeſus: Ua-
de ⁊ tu fac ſimiliter.

BEati oculi qui vidēt q̄ vos
videtis ⁊c. Lu. x. Sicut dicit
bea. Amb. li. de officijs mul
B tiplex olim fuit de felicitate
opinio. Quidā eñ illā po-
ſuerūt in corporis voluptate: vt epicu-
rus. Qui ꝯ̄uis diligēter excoluerit vir-
tutes. vt teſtat̄. s. Tho. ſuꝑ lib. Eth. tñ h̄
iō fecit vt quietior frueret̄ corporis vo-
luptate. Quidā ꝟo illā poſuerūt i animi
ꝟtute ⁊ q̄dā exteriori honeſtate: vt peri-
patetici. Quidā ꝟo i cognitione dei ⁊ vi
ſione: vt xp̄iani. cū q̄bꝰ tñ etiā ꝑipatetici
potiſſime. Ariſtoteles ꝯueniūt q̄ꝛ ꝑnci-
palr̄ dicūt illā ꝯſiſtere i nobiliſſima oꝑa
tione: nobiliſſime potētie reſpectu nobi
liſſimi obiecti: vt pꝫ i lib. Eth. ꝯ̄uis ſcdā
rio ꝯſiſtat i alijs ꝟtuoſis opibꝰ. Iſta āt
nobiliſſima oꝑatio ē intellectio dei: q̄ꝛ in
tellectꝰ ē nobiliſſima potētia: ⁊ deꝰ no-
biliſſimū obiectū. Hāc ergo opinionē ſal
uator ꝯfirmat i p̄nti euāg. in quo tāgun
tur tria pūcta. q̄ ſunt Inſtructio: Tēta-
tio: Juſtificatio. ¶ Quātū ad primū lite
raliter ſciēdū eſt: ꝙ xp̄s nos inſtruit vbi
C ſit vera felicitas ⁊ beatitudo: dicens ad
diſcipulos ſuos. (Beati oculi q̄ vident q̄
vos videtis.) Sed ꝯ̄: q̄ꝛ bti q̄ nō viderūt
⁊ crediderūt. Jo. xx. Solutionē vide dñi
ca in octa. paſche. Ubi ſciēdū eſt ꝙ ap̄li
duo videbāt. ſ. diuinitatē xp̄i ſm̄ mentē
⁊ humanitatē eiuſdē ſm̄ corꝑales ocu-
los. In his aūt duobꝰ ꝯſiſtit felicitas ⁊ ꝓ
miū nr̄m. In primo q̄d eſt felicitas eſſen
tialis: i ſcdō ꝟo accidētalis. Et lꝫ huma
nitas xp̄i videat̄ oculo corporali: tñ pōt
videri oculo nō gl'ificato: vt viderūt ap̄li
⁊ gl'ificato: vt videbūt ſcti i p̄ria. Silr̄ di D
uinitas pōt videri ꝑ apertā viſionē p̄rie
⁊ ꝑ fidē vie. Qui ergo videt diuinitateꝫ
xp̄i ꝑ viſionē p̄rie. ⁊ eiꝰ hūanitatē ꝑ ocu
lū gl'ioſuꝫ ē ꝑfectiſſime btūs. Qui aūt vi
det diuinitatē ꝑ fidē purā ⁊ viuā: btūs
eſt i ſpe ⁊ ſi nō in actu. Uñ. ps̄. Bti imma
lati in via. Et ſi talis videat etiā xp̄i hu
manitatē: vt faciebāt ap̄li: talis erit ad
huc beatior. Uiderūt eñ ap̄li xp̄i gratio
ſam p̄ntiā ꝟbi in aſſumpta humanita-
te: vt ptꝫ. j. Jo. j. Scdō ſctitatē vite i eius
ꝯuerſatione. iuxta illō Baruch. iij. Poſt
ea in terris viſus eſt ⁊ cum hoībꝰ cōuer
ſatus ē. Tertio eiꝰ ꝑtātē in miraculorū
oꝑatione. Lu. ij. Repleti ſunt timore ma
gno dicētes q̄ꝛ vidimꝰ mirabilia hodie.
Quarto eiꝰ gl'iam in trāſfiguratiōe: vt
ptꝫ Lu. ix. Quito eiꝰ pietatē i pauperuꝫ
miſeratione. Mat. viij. Miſereor ſuꝑ tur
bā. Sexto eiꝰ māſuetudinē i opprobrio
rū ſupportatiōe. Jo. ix. Uos ihonoraſtis E
me. Et ſeq̄t̄ Ego nō q̄ro gloriā meam.
Septimo eiꝰ feruorē in ꝑdicatione Jo.
viij. Iterū diluculo venit i tēplū. Uñ vt
ptꝫ ex euangeliſtarū decurſu ꝑ multos
annos cōtinue ⁊ inceſſanter docuit: ⁊ di
ſcurrebat pedes. Octauo eiꝰ patiētiā in
vulneribꝰ ⁊ paſſione. Uñ dr̄ Mat. xxvij.
Jeſus aūt nihil loq̄bat̄ ita vt miraretur
preſes ⁊c. Oīa aūt hec fide ⁊ certitudine
videbāt. Et ſic xp̄s btōs dicit ap̄los. Nā
aūt fuerūt bti phariſei: q̄ꝛ nō viderūt di
uinitatē ꝑ verā fidē: ſꝫ btiores ꝑ xp̄o di
cti ſumus nos q̄ fide videmꝰ que ap̄li fi
de ⁊ corporeo ſenſu viderunt. Cyrillus.
Multi iudeorum viderunt xp̄m diuina
operantē corporali intuitu: nec tñ omni
bus beatificatio cōuenit. Non eñ credi
derunt neq̄ viderūt gloriā eius oculis
mētis. Beatificati ergo ſunt oculi nr̄i q̄
fide videmꝰ ꝟbū ꝓ nobis hoīem factuꝫ.
Hec ille. Et lꝫ beatiores fuerint ap̄li ꝙ̄ F
ꝓphe ⁊ reges: tñ etiā illi fuerūt beati: q̄ꝛ
ꝑ fidē viderūt. ⁊ deſyderauerūt videre

oculo corporali xp̄m ſed nõ viderũt:Un̄
ſubdit(Dico eñ vobis ꝙ multi ꝓphe et
reges voluerũt videre q̃ vos videtis)ſcꝫ
me incarnatũ(⁊ nõ viderũt:⁊ audiret q̃
vos auditis)ſcilꝫ ſecreta celeſtia ex ore
meo ⁊ nõ audierũt.)Et notãter euãgeli
G ſta dicit multi ⁊ nõ oẽs ſm Originẽ.qꝛ
viderũt xp̄m aliq̃ eoꝝ:lꝫ pauci. Unde et
Abraã dicit ꝙ vidit diẽ xp̄i ⁊ gauiſꝰ eſt:
vt dꝛ Jo.viij.Uel ſm Chry.cũ dicit mul-
ti debemꝰ intelligere oẽs:qꝛ licet aliqui
eorũ viderint ip̄m:non tñ viderunt que
viderũt ap̄li.ſ.cõuerſantẽ deũ inter ho-
mines ⁊ loquentẽ eis ſicut frater loquit
ad fratres.¶ Moraľr inſtruimur ꝙ ſem
ꝑ debemꝰ xp̄m ⁊ eiꝰ doctrinã atqꝫ opera
contẽplari:qꝛ beati ſunt taliũ oculi.Un̄
dicit ap̄ls ad Heb.xij.Aſpiciẽtes in au-
torem fidei ⁊ cõſummatorẽ Ieſum:q̃ ꝓ-
poſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem con-
fuſione contempta. ¶ Quãtũ ad ſcd̃m
literaľr ſciendũ eſt ꝙ ſaluator dixerat ꝙ
nomina diſcipulorũ erant ſcripta in ce-
lis:ideo ſm Bedã quidã legiſperitus.i.
H doctor in lege Moyſi in hoc ſumpſit oc-
caſionẽ tentãdi xp̄m.i.ſumẽdi experimẽ
tum de eo quantũ ſciret ⁊ quãtũ neſci-
ret.Un̄ ſequit(Et ecce q̃dã legiſperitus
ſurrexit tẽtãs eũ ⁊ dicẽs)Jſte ſcd̃ꝫ Cyril.
erat de numero aliquorũ loquaciũ:q̃ cir
cũibãt regiões detrahẽtes xp̄o ⁊ dicẽtes
ꝙ inutilia loq̃ret.Uoluit ergo eũ ꝓuoca
re:vt dicit idẽ Cyril. quatenꝰ aliq̃d di-
ceret cõtra moyſen di.(Magiſter q̃d fa-
ciendo vitã eternã poſſidebo:)in qua.ſ.
ſunt ſcripta noĩa iuſtorum.Sequit.(At
ille dixit ad eũ.Jn lege q̃d ſcriptũ ẽ:q̃ũo
legis.)Ad intellectũ aũt r̄ñſiõis quã le-
giſperitꝰ r̄ñdet ſciẽdũ eſt iuxta doctrinã
s.Tho.ij.ij.q.xlij.ꝙ Deut.vj.p̄cipitur vt
deꝰ diligat ex toto corde:ex tota aĩa:⁊ ex
tota fortitudine.Sed Mar.xij.⁊ Luc.x.
ponunt eadẽ tria.ſ.cor:aĩa:⁊ vires:ſeu
virtus qđ idem eſt qđ fortitudo ⁊ addit
mens.Sed Mar.xxij. ponunt duo.ſ.cor
⁊ aĩa.et dimittit:ex tota fortitudine.et
additur ex tota mente.Oportet ergo vt
I declaremus quatuor.ſ.cor:aĩam:fortitu
dinẽ:⁊ mẽtẽ.qꝛ ſi aliqđ hoꝝ alicubi omit
tit:hoc eſt qꝛ in aliis intelligit.¶ Eſt er-
go ſciẽdũ ꝙ ꝑ cor hic ſignificat volũtas.

Nã ſicut cor eſt principiũ oĩm corꝑaliũ
motuũ:ita volũtas eſt principiũ omniũ
ſp̄ũaliũ:maxie quãtũ ad intẽtionẽ finis
q̃ eſt obiectũ charitatis.Tria aũt ſũt p̄n
cipia ſp̄ũalia actuũ:q̃ p̄ncipia ad opan-
dũ et volũtate mouent.ſ.intellectꝰ:qui
hic dꝛ mens:⁊ appetitus ſenſitiuus qui K
hic dꝛ:aĩa:et vis executiua q̃ hic dꝛ for-
titudo ſiue virtus vel vires.p̄cipitur
ẜ nobis ꝙ itẽtio nr̄a ferat i deũ:ꝙ ẽ deũ
toto corde diligere:⁊ ꝙ intellectus ſub-
dat deo:credẽdo ea q̃ deus iubet crede
re:⁊ ꝙ appetitꝰ ſenſitiuus regulet ſm
deũ:⁊ ꝙ actus exterior obediat deo.Di
cit ergo.(At ille r̄ñdẽs dixit)ſupple in le
ge ſic lego.(Diliges dñꝫ deũ tuũ ex toto
corde tuo)ita ꝙ tuꝰ finis ſit deꝰ(⁊ ex tota
etiã tua)ita ꝙ tuꝰ affectꝰ ſenſitiuus re
gulet ſꝫ rõnẽ(⁊ ex oĩbꝰ viribus tuis)ita
quod actus tui exteriores ſint ſm legeꝫ
dei(et ex omni mente tua)ita quod intel
lectus tuus ſubdatur deo.Sed contra:
qꝛ hoc mẽbrũ nõ inuenit in tota lege ve
teri.Ad hoc dicit Gorrã ꝙ iõ dꝛ ibi ſcri-
ptũ:qꝛ deducit ex ſcriptis(⁊ ꝓximũ tuũ
ſicut teipſum).Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ ly ſicut
aliq̃ñ iportat equalitatẽ:⁊ ſic amare ꝓ-
ximũ ſicut ſeip̄m:eſt amare illũ tantum L
quãtũ quis ſeipſum amat. Jſto aũt mõ
nullꝰ tenet amare ꝓximũ vt ſeipſum:
qꝛ ordo charitatis requirit vt q̃s ſe plꝰ
q̃ꝫ ꝓximũ amet:vt pꝫ.ij.ij.q.xxvj.Aliq̃ñ
v̄o ly ſicut iportat ſimilitudinẽ.⁊ ſic ille
amat ꝓximũ vt ſeip̄m qui illũ amat ad
eũdẽ finẽ vltimũ ſecũ:qꝛ.ſ.vult ei felici-
tatẽ eternã:⁊ illa per q̃ ad illaꝫ venit.ſ.
virtutes ⁊ gratiã dei ⁊ alia inquantum
ſunt ꝓ bono aĩe eiꝰ.Et iſto mõ tenemur
amare ꝓximuꝫ ſicut noſipos.i.eo modo
quo noſipſos amamꝰ:ſed nõ tm̃ quãtũ
nos amamus.Sed nũq̃d põt homo iſta
in hac vita implere. R̄ñdet.s. Tho.ij.ij.
q.xliiij.ꝙ poſſumꝰ iplere imꝑfecte nihil.
ſ.agendo qđ repugnet ꝑfecte vnioni aĩe
ad deũ:q̃ eſt finis dei in hoc p̄cepto:non
aũt poſſumꝰ implere ꝑfecte ꝑtingẽdo.ſ.
ad p̄dictũ finẽ:ſꝫ hoc erit i p̄ria Dupľr M
eñ põt aliqđ p̄ceptũ impleri puta ſi dux
p̄cipiat vt pugnet.Uno mõ ꝑfecte:ꝑue-
niẽdo ſcꝫ ad finẽ p̄cipiẽtis:puta victo-
riã.Alio mõ imꝑfecte:qꝛ.ſ.lꝫ nõ ꝑueniat

q̃s ad finẽ.puta victoriam:tñ nihil facit
repugnãs victorie:vtputa ſi pugnet ſꝫ
ꝙ pugnare debuit.i.ſm diſciplinã mili-
A tarẽ.Sicut ergo nõ peccat miles q̃ recte
pugnat ⁊ tñ nõ vincit:ita ⁊ q̃ nihil facit
ↄ deũ ſiue q̃ nullũ mortale cõmittit:⁊ tñ
nõ toto corde vnit deo eo mõ quo vnie-
mur in p̄ria.nõ peccat quaſi hoc p̄ceptũ
nõ obſeruet.Qꝛ v̄o oĩa p̄cepta diuina or
dinant ad dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi.iuxta
illud Mat.xxij.Jn his duobꝰ mandatis
vniuerſa lex pẽdet ⁊ ꝓphete.iõ ſubiũgit
(Dixitq̃ꝫ illi.Recte r̄ñdiſti:hoc fac ⁊ vi-
ues)vita eterna ⁊ immortali.¶ Moraľr
docemur ꝙ nõ eſt ſemꝑ reſpondẽdum
dure interrogantibꝰ ex mala volũtate.
Nã ſaluator tẽtanti ſe benigne r̄ñdit:⁊
dicta eius cõmẽdauit.¶ Quãtũ ad ter-
tiũ literaľr ſciẽdũ eſt ꝙ t̄pe illo fuit ma-
gna q̃ſtio inter phariſeos ⁊ ſcribas:qđ
eſſet maximũ mandatũ legis.Quidã ei
dicebãt ꝙ ſacrificare deo erat maximũ
opꝰ qđ ꝑtinet ad latriã.Quidã v̄o p̄fere
bant opa pietatis. Jſte ergo ſcriba ſiue
doctor interrogauit xp̄m de duobꝰ.ſ.q̃d
B faciẽdo vitã eternã poſſideret:vt dicit h̄
Lu.⁊ qđ eẽt maximũ mãdatũ in lege:vt
dicit Mat.xxij.⁊ Mar.xij.Et h̄ dico ſup
poſito ꝙ fuerit idẽ ſcriba de quo iſte et
illi loquũt:qđ tñ nõ hẽo certũ:q̃ꝫuis hec
teneãt cõiter expoſitores.Jſte ergo ſcri-
ba ſm Cyril.audita xp̄i r̄ñſiõe eũ cõmẽ-
dantis in ſuꝑbiã elatꝰ eſt.ſꝫ ſm Nic.de
Ly.⁊ aliquos alios nõ ẽ elatꝰ in ſuꝑbiã:
ſed cõpũctus eſt in v̄bis xp̄i:q̃ꝫuis in p̄n
cipio interrogauit malo fine.Un̄ xp̄s di
xit ei. Nõ longe es a regno dei:vt patet
Marc.xij.Scd̃m ergo has duas opinio-
nes dupľr exponit qđ ſequit.ſ.(Jlle aũt
volẽs iuſtificare ſeip̄m.)Nã qui dicunt
eũ ſuꝑbiſſe:dicũt ꝙ voluit ſe iuſtificare.
i.oñdere iuſtũ quaſi nullũ haberet ꝓxi-
mũ.i.ſibi in iuſtitia cõparãdũ.vel ꝙ vo
luit ſe iuſtificare inquãtũ credidit ſe ha
biturũ tale r̄ñſuꝫ a xp̄o ꝑ ꝙ oſtẽderet ſe
C iuſtũ.Alij v̄o dicit ꝙ voluit iuſtificare ſe
ipſum vere ope adimplẽdo mandatum
de dilectione ꝓximi. Uerũtñ etiaꝫ dato
ꝙ ſit idẽ ſcriba:videt tenẽdũ cũ ſcris qđ
non ſit cõpũctus ſꝫ elatus potius.Neqꝫ
hoc ꝓbat ꝑ illđ:nõ lõge es a regno dei.

¶ Pro quo ſciẽdũ eſt:ꝙ ille iterrogauit
qđ eſſet maximũ mãdatũ in lege.et xp̄s
r̄ñdit ꝙ erat mandatũ dilectiõis ⁊ non
ſacrificij.Et qꝛ ille doctor tenebat hanc
opinionẽ commẽdauit opinionẽ xp̄i:di. D
Jn veritate magiſter recte r̄ñdiſti vt pꝫ
Mar.xij.Et econtra xp̄s vidẽs ꝙ ſapiẽ-
ter ille r̄ñdiſſet dixit.Nõ longe es a re-
gno dei.qđ iõ dixit.nõ qꝛ eſſet cõpunctꝰ
ſed qꝛ rectã opinioneꝫ ſequebat in p̄di-
cta q̃ſtiõe.Et ideo dicit glo.ꝙ longiꝰ di-
ſtant ignorãtes q̃ꝫ ſciẽtes.Et Chryſ.di-
cit:qđ lꝫ non eſſet lõge:tñ diſtabat a re-
gno dei.Sequit.(Dixit ad ieſum.Et q̃s
ẽ meꝰ ꝓximꝰ:)quaſi diceret i aĩo ſuo ſꝫ
Cyril.⁊ Theo.parẽ nõ habeo i iuſtitia:
vt poſſit mihi eẽ ꝓximꝰ.Uel ſm alios vt
ſtatim ſubiũgat hunc ſe ſemꝑ dilexiſſe ſi
xp̄s r̄ñdiſſet vt cogitabat.¶ Notã dũ v̄o
ꝙ ꝓximꝰ dꝛ p̄mo carnali ꝓpiq̃tate p̄s.
Amici mei ⁊ ꝓximi mei aduerſũ ⁊c.Se-
cũdo religione:vt oẽs xp̄iani.Eccle.xv.
Exaltauit illũ apud ꝓximos ſuos.Ter
tio pietate:vt ſoli boni:vt pꝫ h̄.Quarto
nature ↄformitate:vt oẽs hoĩes:vt h̄ xp̄s
cõcludere vult:exceptis dãnatis.(Su- E
ſcipiẽs aũt ieſꝰ dixit.)Forte ſuſpexit dñs
ad celũ ſuſpirãdo:qꝛ id qđ volebat dice
re ſignificabat calamitatẽ humani ge-
neris.Nã ſequit.(Hõ quidã)Scd̃m ali
quos iſtud nõ fuit res geſta:ſed ꝑabola
ſed ſm alios fuit res geſta.qꝛ iter hierľꝫ
⁊ hiericho erat ſylua magna ſeu deſertũ
in quo latrones cedes ⁊ p̄das exercebãt
Sed ſiue ſic fit ſiue ſic:ſciendũ ſm Gor-
ram ꝙ ſtatim ſaluator poterat r̄ñdere ⁊
dicere.oĩs homo eſt ꝓximꝰ tuꝰ:ſꝫ voluit
inducere exẽpluꝫ:vt ex r̄ñſione ſcribe cõ
uiceret eũ de falſa ſua opiniõe.Judei et
nullũ exiſtimabãt proximũ niſi iudeos
Chriſtꝰ aũt voluit ꝓbare ꝙ oĩs hõ ẽ ꝓ-
ximꝰ oĩ hoĩ:arguẽs a maiori vt patebit.
Dicit ergo ꝙ ille hõ(deſcẽdebat a hieru
ſalẽ in hiericho).Hierľm eñ ẽ in mõtibꝰ
⁊ hiericho in cãpeſtribus(⁊ incidit in la
trones:qui etiã deſpoliauerũt eũ:⁊ pla- F
gis impoſitis abierũt ſemiuiuo relicto)
vel qꝛ ille voluerat ſe defendere:vel qꝛ
ab eo latrones cognoſcebantur:et cõſe-
quentur timentes ne proderet eos:vo-
luerunt illũ occidere.His eñ de cauſis

conſueuerunt vulnerare.(Accidit autē
vt ſacerdos quidā deſcēderet eadē via)
Iſte qui fuerat vulnerat⁹ credit̄ fuiſſe iu
deus.ꝛ hoc ꝫ Hugo car.ꝛ videtur idem
ſentire Aug.de ꝟbis dñi.ꝛ conſequēter
ipſe ꝛ ſacerdos qui illac tranſibat erant
eiuſdē gētis(ꝛ viſo illo ꝓteriuit)durus ꝛ
G crudelis.Iſte ſacerdos videt̄ fuiſſe cru=
delioꝛ feris.Dicit eñ bea.Tho.ſuꝑ pſ.
xxxvij.ꝙ nullus eſt ita crudelis qui non
cōpatiat̄ naturaliter afflicto.Vñ vt idē
ait ꝛ experiētia docet:canis nō moꝛdet
iacentē.Iſte ergo fecit contra naturā:et
videt̄ fuiſſe crudeliſſim⁹.(Similiter ꝛ le
uita).Leuita eſt ꝑſona ſacra q̄ ſacerdo=
ti immediate ſubminiſtrat in ſacrificijs
diuinis(.Cū eſſet ſecus locū ꝛ videret eū
pertrāſijt)quāuis eſſet ei genere ꝓpin=
quus:ſm Theo.ꝛ Aug.de ꝟbis dñi(Sa
maritanus aūt quidā)Samaritani ꝛ iu=
dei intātū fuerūt inimici ꝙ nō ꝯtebant̄.
Vñ ꝛ mirabat̄ mlier ſamaritana ꝙ xp̄s
q̄ iudeus erat poſtularet ab ea aquam
(iter faciēs.)Erat eñ extra regionē ſuaꝫ
ꝛ ꝑegrin⁹:ꝛ cōſequēter cū magno incō=
modo poterat gerere curā vulnerati:et
tñ(venit ſec⁹ eū)vt videret q̄dnā ħeret
H (ꝛ vidēs eū)in tātis doloꝛib⁹(miā mot⁹
eſt)q̄uis eēt de gente ꝛ ꝑplo inimico(et
appꝛopiās).i.appꝛopinquās ſm locū ꝛ
ꝯpaſſionē(Alligauit vulnera ei⁹ infun
dēs oleū)ad dulcoꝛādū(ꝛ vinū)ad pur=
gandū(ꝛ iponēs illū in iumētū ſuū)ipſe
eñ pedes iuit ꝛ foꝛte letioꝛ q̄ꝫ añ iret in
equo:qꝛ amoꝛ fraterne cōpaſſiōis poꝛta
bat eū(duxit in ſtabulū.)Stabulū dꝛ ſta
tio.boū.ꝛ ſꝫ aliq̄s erat loc⁹ paſtoꝝ l deſer
to.ſꝫ reuera vr̄ fuiſſe hoſpitiū i quo iti=
nerātes pauſant ꝛ reficiūt̄.Hoc ei ep̄ſſe
innuit.Chry.q̄ ſtabulū eccl'ie cōparās.
ait.Eſt eñ ſtabulū eccl'ia q̄ itinere mun
di laſſatos ſuſcipit:et vbi viatoꝛ laſſus
reficit̄.Hec ille.(ꝛ curā illi⁹ egit.Et al=
tera die ꝓtulit duos denarios:et dedit
ſtabulario).i.hoſpiti(ꝛ ait Curaꝫ illius
habe).Denari⁹ ꝓpꝛie fuit nūm⁹ argen
teus valēs decē nūmos vſuales.i.ꝑuos.
I ſed tñ ampliato vocabulo ōis nūmus ar
gēte⁹ dict⁹ eſt denari⁹.Vñ denarij quos
iſte obtulit ꝓ ſalute ꝛ expēſis infirmi cre
dunt̄ fuiſſe magni valoꝛis:ſicut alicubi
ſunt nūmi argētei valoꝛis magni.Vt q̄d
enim iſte ſamaritanus qui videt̄ fuiſſe
homo nobilis:poſtq̄ꝫ in hoſpitio habuiſ
ſet infirmū per vnā diē ꝓtuliſſet.xx.obo
los ꝓ expēſis factis ꝛ faciēdis.Fuiſſet ei
deriſibile hoc ꝛ ruſticū.Sꝫ credo ꝙ duo
K denarij fuerāt duo argētei:qui argētei
valebāt duos aureos vel circa.Et ideꝫ
credo de argēteis quib⁹ ꝛ xp̄s vēditus:
ꝛ ager acheldemach empt⁹ eſt.(ꝛ quod=
cūq̄ꝫ ſuꝑerogaueris ego cū rediero red=
dā tibi(adducto ergo exēplo xp̄s inten=
dit cōcludere ꝓpoſitū ſuū.i.iſtā ꝯcluſio=
nē:ꝙ ōis creatura rōnalis cui poſſumus
exhibere miam:vel a qua poſſum⁹ miſe
ricoꝛdiā ſuſcipere eſt nr̄ ꝓxim⁹.Dicit er
go(q̄s hoꝝ triuꝫ vr̄ tibi ꝓxim⁹ fuiſſe ei q̄
icidit in latrōes.)Vtrū ne fuit ſacerdos
aut leuita q̄ erāt gñe vicini:aut ſamari=
tanus q̄ erat inimic⁹.(At ille dixit Qui
fecit miſericoꝛdiā i illū.)Ex h̄ arguit̄ du
plr̄.Pꝛio ſic.Si q̄s hō eſſe poſſet q̄ nō eēt
nr̄ ꝓxim⁹:ille maxie eēt inimic⁹.Sꝫ hoc
eſt falſuꝫ;qꝛ ſcriba teſtat̄ ꝙ ſamaritan⁹
fuit ꝓxim⁹ iudeo vulnerato inimico.Er
L go null⁹ hō eſt q̄ nō ſit nr̄.ꝓxim⁹.Si eñ
inimic⁹ ē ꝓxim⁹:multo magis alij.Scdo
arguit Aug.de doc.xp̄iana ſic.Pꝛoxim⁹
ē cui exhibēda ē miſericoꝛdia.ſꝫ exhibē=
da eſt oib⁹ q̄bus pōt exhiberi ēt inimi=
cis dicente dño.Bñfacite his q̄ oderunt
vos.Ergo ꝓximus eſt ōis cui pōt mia ex
hiberi.Et qꝛ nō poſſum eſſe ꝓximus ti=
bi niſi tu ſis ꝓxim⁹ mihi:cū iſta ſint coꝛ=
relatiua ſicut et vicin⁹.iō ſequit̄ ꝙ etiā
ꝓxim⁹ ſit q̄ pōt miam facere.Ex his ſeq̄
tur ꝙ ꝓximi nr̄i quos diligere tenemur
ſint.Pꝛio ip̄e ieſus xp̄s ſaltē inquātū hō
q̄cquid ſit inquātū de⁹.Scdo angeli bea
ti.tertio beate aie.Hi ſunt ꝓximi q̄ poſ=
ſunt impēdere nobis miam.Quarto aie
q̄ ſunt in purgatoꝛio.ꝛ Quīto oēs viuen
tes i carne.Hi aūt ſunt ꝓximi qꝛ eis poſ
ſum⁹ impēdere miam.Diabolus aūt et
oēs dānati nō ſunt ꝓximi noſtri.iō tan=
dē concluſit ſaluatoꝛ.(Hoc fac ꝛ viues)
M i.impēde miam.qꝛ illa facit eſſe ꝓximuꝫ
potius q̄ꝫ gñis ꝓpinquitas.Hec oīa ſunt
de mēte aug.vbi.ſ.¶Eſt aūt ſciendū ꝙ
ſi ꝓdicta nō fuerūt res geſta:ſꝫ parabolā
dixit ſaluatoꝛ:aſſignatur alius ſenſus

literalis q̄ tñ eſſet allegoꝛic⁹ ſi res iſte ve
re fuerūt geſte.Siue ergo fuerit ſic ſiue
ſic.Dicam⁹ ſic(Hō q̄dā).i.adā ſm Oꝛig.
vel genus hūanū ſm alios(deſcēdebat)
per pctm̄(ab hierl'm).i.a celeſti vita ꝛ fe
A licitate ſm Aug.de cōſen.euan.vel a pa
radiſo in q̄ oīa q̄ videbat erāt ad pacem
eius ſꝫ eūdē ꝯ̄ Pela.(in hiericho(.i.i mū
dū ſm eundē ꝯ̄ pelagi.Hiericho eñ in=
terꝑ̄tat̄ luna:ꝛ ſignificat hui⁹ ſeculi va=
riationē(ꝛ incidit in latrones).i.in dia=
bolū ꝛ angelos ei⁹ ſꝫ Chry.Amb.ꝛ aug.
ꝯ̄ pelagiū(qui etiā deſpoliauerūt euꝫ)
bonis.ſ.moꝝ oꝛnamētis:ꝛ iuſtitia oꝛigi
nali ꝛ gr̄a dei:ꝛ oībus virtutibus moꝛa
libus infuſis:ꝛ breuiter ſꝫ Amb.oībus
indumētis gratie ſpūalis(et plagis im=
poſitis)quantū ad malas inclinationes
q̄ in natura remāſerunt[abierunt ſemi=
uiuo relicto]ſꝫ Aug.ꝯ̄ Pela.homo autē
poſt pctm̄ fuit ſemiuiu⁹.i.ꝓ medietate
viuus inquātū habuit q̄dē liberū arbi=
triū:ſed nō talr̄ vt poſſet redire ad eter=
nā vitā quā ꝑdiderat.iō carēs pꝛopꝛijs
viribus iacebat.Vel ſm Theo.ſemiui=
B uus.ē qꝛ aīa quidē immoꝛtalis eſt ſꝫ coꝛ
pus moꝛtale.Vl' ſemiuiuus:qꝛ plene nō
poterat oꝑari oꝑa viui.i.ꝟtuoſa:qꝛ lꝫ ab
eo nō fuerit ſublata natura:fuit tñ dimi
nuta habilitas ad bonuꝫ in natura:ſua
ꝛ fuit inducta mala concupiſcētia.Ne=
gligētia aūt ad bñ operandū ꝛ inclina=
tio ad malū:ſunt cauſa iacēdi ſine ope=
ribus.Scdm Chry.aūt per ſacerdotem
intelligitur Aaron:ꝛ per leuitā moyſes:
ꝛ neuter potuit curare vulneratum.Vel
ſm augu.per ſacerdotē intelligit̄ tp̄s le
gis in qua mandabāt ſacrificia.ꝑ leuitā
vero tp̄s ꝓphetarū:per ſamaritanū ꝟo
intelligitur xp̄s ſm augu.de verbis dñi
qꝛ ſamaritanus interꝑ̄tatur cuſtos.Hic
ſamaritanus ſm Amb.deſcēdit nō per
pctm̄ ſed per incarnationis myſteriū.et
venit cecus.i.pꝛope infirmū ſm aug.eo
ꝙ venerit in ſimilitudine carnis pecca=
C ti:q̄uis nō i carne peccati.Alligare vul
nera ſm aug.eſt cōdonare ꝛ parcere pec
cata.Oleum ſm ip̄m eſt conſolatio ſpei.
Sꝫ vinū eſt exhoꝛtatio ad oꝑandū.Vel
oleum ſm amb.eſt remiſſio peccatoꝛum
Vinū vero eſt p̄ceptum quo mala cohi=
bent̄.Vel oleū ſm Gre.eſt pietas.vinum
ꝟo iuſtitia ꝛ timoꝛ iudicij.vel oleum ſm
Theo.eſt cōuerſatio humana xp̄i:vinū
vero diuina quo vtroq̄ꝫ nos ſaluat xp̄s.
Vel ſm Chry.oleū eſt chꝛiſma:vinū eſt
ſanguis paſſiōis Iumētū ſm amb.ē ca=
ro cui nos imponit dñ ꝓ nobis in cruce D
patit̄.Stabulū ē eccl'ia ſm Chry.in qua
ꝑegrini ꝛ quieſcūt in ſpe celeſtiū a terre
nis laboꝛib⁹ ꝛ reficiunt̄ verbo dei.Alte=
ra dies ſm Amb.eſt dies reſurrectionis
duo vero denarij ſm eundē ſunt duo te=
ſtamēta q̄ imaginē p̄ferūt eterni regis.
Stabulari⁹ ē eccl'ie p̄latus amb.Btūs
ergo ſtabulari⁹ q̄ alterius vulnera cu=
rare p̄t.Btūs ille cui dixit ieſus q̄dcūq̄ꝫ
ſuꝑerogaueris reddā tibi.Nā qñ reuer
teris dñe:niſi iudicij die.Nā lꝫ vbiq̄ꝫ ſis
ſemꝑ ꝛ ſtās in medio nr̄m auertēs a no=
bis.Erit tñ tp̄s q̄ vniuerſa caro te reſpi=
ciat reuertētē.Reddes ergo q̄d debes.
Beati quibus es debitoꝛ.Vtinā nos ſi=
mus idonei debitoꝛes.ſi q̄d accipimus
poſſim⁹ exoluere.hec ille.¶Moꝛalr̄ ꝓ=
dicta exponunt̄ de pctōꝛe q̄libet deſcēdē
te a ſtatu iuſtitie i pctm̄ moꝛtale.Hic ſpo E
liat̄ a demōib⁹ bonis gr̄e ꝛ vulnerat̄ in
bonis nature:ꝛ relinquit̄ ſemiuiuus.qꝛ
tollit̄ ab eo vita gr̄e remanēte vita natu
re.Cui xp̄s appꝛoꝑinquās i ſacr̄o pnīe
alligat vulnera ei⁹.in fundēs oleuꝫ mīe
cū vino iuſtitie.ducitq̄ꝫ in ſtabulū.i.ec=
cleſiā vbi ſimplices reficiunt̄.Et altera
die.i.in die cōfeſſiōis:pꝛia eñ fuit cōtri=
tiōis:ꝛ tertia ſatiſfactiōis.Dedit p̄lato
duos denarios.i.intelligētiā diuie ꝛ hu
mane legis dicēs.Curā illius habe ſalu
tarē pniam imponendo.ꝛ q̄dcunq̄ꝫ ſu=
pererogaueris vltra p̄cepta ad que q̄li=
bet tenetur.reddam tibi in vita eterna.

☞ Dñica.xiiij. poſt trinitatem.
☞ Tex.euan.Luc.cap.xv.

CUm iret Ieſus in hieru=
ſalē trāſibat ꝑ mediā ſa=
mariā ꝛ galileā:ꝛ cū igre F
deret̄ quoddā caſtellum
occurrerūt ei decēꝫ viri lepꝛoſi qui
ſteterunt a longe:et leuauerunt vo
cem dicentes:Ieſu pꝛeceptoꝛ miſe

rere noſtri. Quos vt vidit dixit. Ite
oſtendite vos ſacerdotibus. Et fa-
ctum eſt dū irent: mūdati ſunt. Unꝰ
autem ex illis vt vidit q̄ mundatus
eſt: regreſſus eſt cum magna voce
G magnificans deū. Et cecidit in fa-
ciem ante pedes eius grās agens.
Et hic erat ſamaritanus. Rn̄dens
autem Jeſus dixit. Nonne decem
mundati ſunt. Et nouem vbi ſunt.
Non eſt inuentus qui rediret et da
ret gloriā deo niſi hic alienigena.
⁊ ait illi. Surge ⁊ vade quia fides
tua te ſaluum fecit.

CUm iret Jeſus i hierl'm trāſ
ibat ꝑ mediā ſamariā ⁊ ga-
lileā.) Lu. xvij. In p̄nti euā.
tāgunt tria pūcta q̄ ſūt. Po-
ſtulatio: ſanatio: rep̄hēſio.
¶ Quātum ad p̄m ſ̄ l'ral'r sciendū eſt ꝙ
ſamaria aliqñ ſignificat regiā ciuitatē:
aliqñ ꝓuinciā. Nā cū ppl's dei. xij. tribu
bus ↄtineret ſub Roboā filio ſalominis
ſtulto diuiſum eſt regnū eiꝰ: ⁊ remāſerūt
ſibi due tribꝰ. ſ. iuda ⁊ beniamin. relique
aūt. x. fecerunt ſibi regē hieroboā: vt ptꝫ
H iij. Reg. xij. ⁊ ſedes regni. x. tribuum fuit
ſamaria ciuitas. Sed captiuitatis. x. tri
bubus ꝑ nabuchodo. regem baby. miſit
idē rex gētes q̄ colerāt terrā illā ⁊ dicti
ſunt ſamaritani ab illa ciuitate vel ꝓ
uincia. Et iſti colebāt ſimul deū ⁊ idola:
ſaltē aliquo tp̄e. Nā cū priꝰ colerēt ido-
la deꝰ imiſit beſtias infeſtātes eos: ideo
ſunt coacti colere deū. Et ſemꝑ fuerūt iu
deoꝝ inimici: ⁊ recipiebant q̄nq̄ libros
mayſi: ſed nō ꝓphetas. Dicit̄ ergo. (Dū
iret Jeſus in hierl'm). ſ. vltima vice qñ
ibat ad mortē (trāſibat ꝑ mediā ſama-
riā) ſumēdo ſamariā ꝓ ꝓuincia (⁊ gali-
leā) Quō aūt tranſiuit Jeſus ꝑ vias ⁊ ci
uitates gētium: vide. ſ̄. dn̄ica. xij. (⁊ cum
ingrederet̄ quoddam caſtellum) vt ibi ef
funderet cibum aiarum. i. doctrinā ſuam
(occurrerūt ei decem viri leproſi) in ip̄o
I ſcilicet ingreſſu caſtelli q̄ ſ̄m Titū ex-
tra ciuitates tāq̄ immūdi morabātur.
Occurrerunt inq̄ q̄ audierāt famā mi
raculoꝝ eius (q̄ ſteterūt a lōge) ꝓpter re

uerentiā xp̄i. ⁊ etiā q̄ ſanis appropinq̄-
re verebant̄ ꝓpter immūditiā ſuā eru-
beſcētes: ſ̄m Theo. (⁊ leuauerunt vocē)
lamentationis ⁊ dep̄cationis ex magno K
deſyderio ſanitatis (dicētes Jeſu prece
ptor) Scd̄m Theo. in hoc oñdūt ſe ieſū
deū eſſe credere. Un̄ ſubdit̄ (miſerere no-
ſtri). q. d. Potes nos ſolo verbo curare.
¶ Allegorice ſ̄m Aug. de ↄſ. euā. ⁊ Bedā
iſti leproſi ſunt heretici: q̄ in exterioribꝰ
i. in v̄bis oñdūt variū colorē: dū dāt que-
dā v̄a ⁊ q̄dā falſa. Lepra em̄ eſt viciū co
loris in ſup̄ficie ꝓtendēs varietatē. hi ta
liter ſunt ab eccl'ia vitādi. vt ip̄a exclu-
ſione coacti Jeſum p̄ceptorē magnis vo
cibus clamēt: ⁊ bene preceptorē Jeſum
appellant: q̄ in eius verbis errauerāt.
¶ Moral'r lepra ſignificat gñaliter om-
ne pctm̄ mortale: q̄ eſt morbꝰ incurabi-
lis: abominabilis: ⁊ vil'is. Sic pctm̄ mor-
tale nō pōt curari niſi v̄tute diuina. vt
ptꝫ. iij. diſ. xix. ar. j. ⁊ facit abominabilē
apō deū. ⁊ corrūpit vel'r oia dōa ↄ̄ña grāꝫ
dei q̄ ip̄m tollit grāꝫ. Sp̄ualiter tn̄ ſigni
ficat luxuriā: auaritiā: ⁊ ſuperbiā: q̄ eſt
morbus fetidꝰ: ſitibūdus: et cōtagioſus.
Modus aūt quo iſti tales curandi ſunt
eſt. Primo per humilē ſui cognitionem: L
q̄ ſteterunt a lōge velut publicanꝰ. Et
ſcd̄o ꝑ intenſum deſyderiū ⁊ clamoſam
orationem: q̄ leuauerūt vocem. Et ter-
tio per puram confeſſionē: q̄ miſſi ſunt
ad ſacerdotes: vt videbitur.
¶ Quātū ad ſcd̄m l'raliter sciēdū eſt: ꝙ
lex moſayca mādauit Leui. xiiij. vt mū-
dati a lepra oñderēt ſe ſacerdotibꝰ pro-
pter duo. Primo: q̄ ſacerdotis erat iudi
care vtrū eſſent v̄e mūdati vel nō. Scd̄o
vt offerrēt ꝓ ſua mūdatiōe ſacrificiū in
lege ſtatutū. Legalia aūt habuerūt cur-
ſum vſq̄ ad xp̄i paſſionē i qua dixit. Cō-
ſummatū eſt. Un̄ xp̄s ea ſeruauit: vt ptꝫ
in circūciſiōe purificatiōe: ⁊ imolatione
agni. Jō quos a lepra ſanabat. ad ſacer
dotes mittebat. Sequit̄ ſ̄ (q̄s vt vidit di
xit. Ite oñdite vos ſacerdotibꝰ) vt. ſ. illi M
q̄rū intereſt expiant̄ v̄ram emūdationē
ſ̄m Theo. ⁊ vt opatis legale ſacrificium
purgationis ſ̄m Cyril. ⁊ vt publicet̄ mi
raculū ſ̄m Gorrā. Un̄ dixit ſacerdotibꝰ,
nō ſacerdoti ⁊ vt oñdat̄ ſp̄ualis curatio

nis ordo vt. ſ. poſt ↄtritionē ſequat̄ ↄfeſ-
ſio. Dicit autem q̄dā glo. ꝙ vitia alia ab
infidelitate dn̄s ꝑ ſeip̄m ſanat i mēte: ſꝫ
ꝑ hoc nō itēdit excludere ſecretā ↄfeſſio
A nē ſꝫ publicā recōciliationē ſ̄m Gorrā.
Notat aūt ēt idē h̄ ꝙ ſicut alienū: ita ⁊ ꝓ
priū delictū ei ſoli debemꝰ pādere q̄ poſ
ſit ⁊ velit ꝓdeſſe. Et vt dicit Theo. dn̄s
in hoc ſuo p̄cepto oñdebat eos eſſe curā
dos a l's ad q̄d eos miſiſſet vt iudicarent̄
de emūdatione. Un̄ ſequit̄ (Et factū eſt
dū irēt mūdati ſunt) diuia v̄tute: ↄcurrē
te fide eoꝝ ⁊ obediētia ad xp̄m. Cū autē
decē eſſent vnꝰ eoꝝ erat ſamaritanus. ⁊
ſ̄m Theo. reliq̄ iudei. Sꝫ ſamaritanꝰ ſta
tim vt ſe mūdū vidit: regreſſus eſt ad re
gratiādū xp̄o. Jō ſequit̄ [Unꝰ aūt ex il-
lis vt vidit q̄ mūdatꝰ eſt regreſſus ē cū
magna voce magnificās deū] Titꝰ. De-
dit aūt ei appropinquādi ↄfiduciā ſuſce-
pta purgatio. Un̄ ſubdit̄ [Et cecidit i fa
ciē ſuā aū pedes eiꝰ grās agēs] fidē ſuā
ſimul cū beniuolētia pādēs. Hec ille [Et
hic erat ſamaritanꝰ] Theo. Hic p̄t ↄ̄ńce-
re ꝙ nihil ipedit quēq̄ placere deo: etiā
B ſi de genere ꝓphano ꝓceſſerit dūmō bo-
nū gerat ꝓpoſitū. Nullꝰ etiā natꝰ ex ſan
ctis ſuperbiat nouē em̄ q̄ iſraelite erant
ingrati fuerūt. Hec ille. ¶ Allegorice sciē
dū eſt ꝙ pctōri nō ſufficit ↄtritio ſeu do-
lor de pctō vbi pōt h̄re copiā cōfeſſoris:
q̄ tenet̄ confiteri vt ptꝫ ꝑ oēs theologos
Jubet ergo dn̄s eos q̄ miam petūt a deo
ire ad ſacerdotes: vt. i. cōfiteant̄ iniq̄ta-
tes ſuas: ſed dū vadūt mūdant̄: q̄ ↄfeſ-
ſio iuſtificat in propoſito: hita anteq̄ ha
beatur in actu: dūmodo dolor ſufficiēs:
ſit: vt patet per. s. Thom̄. in. iiij. di. xvij.
¶ Moraliter inſtruimur quātū debeat
regratiari deo q̄ liberat̄ a lepra pcti. Ps̄.
Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo
hoſtiā laudis. Sꝫ multi reperiunt̄ igra-
ti ideoq̄ recidiuare permittuntur.
¶ Quantū ad tertiū l'raliter sciendū eſt
ſ̄m Nico. de Ly. ꝙ iſti nouē leproſi qui
C erāt iudei nō ſunt regreſſi ad grās agē-
dū xp̄o q̄ decepti fuerūt a ſacerdotibꝰ q̄
doctrine xp̄i ⁊ miraculis detrahebāt: et
ſ̄m eoꝝ informationē attribuerūt emū-
dationē ſuā obſeruationi legis ⁊ nō v̄tu
ti xp̄i. lꝫ a p̄ncipio fideliter ⁊ deuote peti

uiſſent ab eo ſanari. hos ergo rep̄hēdit̄
xp̄s tanq̄ igratos cū dr̄ [Et rn̄dēs ieſus
dixit. Nōne decē mūdati ſunt] Non in-
terrogat vt diſcat qd̄ neſcit. ſꝫ vt oñdat ſe D
ſcire ꝙ ſcit [⁊ nouē vbi ſunt. Nō ē iuen-
tus] ex illis decē [q̄ rediret ⁊ daret gl'iā
deo: niſi hic alienigena]. i. aliūde q̄ i po
pulo dei genitꝰ. Legit̄ aūt dn̄s in ſamari
tanis tria laudaſſe. p̄mo fidei facilitatē
Jo. iiij. Uidete regiōes q̄ iā albe ſunt ad
meſſē. Scd̄o miſericordie pietatē vt ptꝫ
Lu. x. de eo q̄ alligauit vulnera ſauciati.
Tertio bn̄ficij recognitionē: vt h̄. Quili-
bet igit̄ conet̄ eē bonꝰ ſamaritanꝰ. i. cu-
ſtos aīe ſue ꝑ h̄ tria. ¶ Sꝫ h̄ē vna dubi-
tatio. Tenet em̄. ſ. Tho. iij. q. xliiij. ꝙ xp̄s
nūq̄ aliquē ſanauit in corꝑe quē nō p̄us
ſanaret i aīa: faciebat em̄ miracula v̄tu-
te diuina. dei aūt ꝑfecta ſunt opa: vt dr̄.
Deut. xxxij. ca. ⁊ ↄ̄ñr talia opa ꝑtingunt
ad finē operātis. Finis aūt xp̄i curātis
corꝑa: q̄ erat ſalꝰ aiarū p̄ncipalꝰ vene-
rat aīas curare q̄ corꝑa: ſꝫ ↄ̄ iſta vr̄ eſſe
inſtātia de iſtis nouē leproſis ⁊ ēt de illo
ſeruo cui xp̄s abſciſſā auriculā reſtituit E
de q̄ nō h̄r ꝙ fuerit iuſtificatꝰ. Ad primū
horū dr̄ dupl'r. p̄mo ꝙ iſti leproſi fuerūt
p̄us iuſti in aīa q̄ mūdati vel tp̄e vel na
tura. ſꝫ tn̄ poſt emūdationē peccauerūt
mortal'r: q̄ ꝑdiderūt fidē ſuaſi a ſacerdo-
tibus ſ̄m quoſdā. Scd̄o dr̄ ꝙ forte iſti nō
peccauerūt ꝑ ifidelitatē: ſꝫ ꝑ ingratitudi
nē tm̄: q̄ tn̄ forte nō fuit pctm̄ mortale. vt
ptꝫ ex his q̄ de igratitudine dicit. ſ. Tho.
ij. ij. q. cvij. Juſtificatio aūt quā xp̄s facie
bat: nō ↄſtituebat hoīes ipeccabiles ve-
nialiter. imo nec mortal'r: vt ptꝫ in petro
negāte: de q̄ dubiū nō eſt ꝙ mortal'r pec
cauit. vel ſi hec igratitudo fuit pctm̄ mor
tale tn̄ p̄us fuerūt iuſti. vt dictū eſt. Ur̄
aūt rōnabiliꝰ ꝙ mortal'r peccauerūt: ſic
vel ſic q̄ nō eſt ꝓbabile xp̄m ꝓ veniali
ſic eos rep̄hēdiſſe. Ad ſcd̄m de ſeruo dicī
pōt ſil'r dupl'r. Primo ꝙ fuit iuſtificatꝰ ⁊
lꝫ hoc euāgelio nō habeat: nō tn̄ habet̄
oppoſitū. Scd̄o ꝙ dictū. s. Tho. intelli-
git de his q̄s xp̄s curabat q̄ſi exhibendo
bn̄ficiū hūc aūt curauit q̄ſi ſatiſfaciēs de F
bito apparēter. Nā actus petri videbat̄
iniuſtitiā ↄtinere apud illos q̄ xp̄m nō
nouiſſent: ⁊ ↄ̄ñr petrꝰ tenebat̄ apparen-

ter tali ſatiſfacere: etiam ꝑ mēbro ab-
ſciſo ſi potuiſſet. ſʒ q2 nō poterat: ſatiſfe-
cit ꝓ eo xp̄s. (Et ait illi. Surge ⁊ vade q2
fides tua te ſaluū fecit) diſpoſitiue ⁊ ex
cōgruo. dei aūt v̄tus effectiue. ¶ Allego
G rice ſm̄ Titū hic ſignificat ꝙ gētiles ſu-
ſceptis bn̄ficijs a xp̄o ad ſeū deuote cōfu-
gerūt. iudeis in ſua duritia ꝑmanētibꝰ.
¶ Moralr̄ in hoc ꝙ iſte q̄ fuit cōmēdatꝰ
a xp̄o tā̄ſ ſaluꝰ clamauit añ ſuā mūda-
tionē ⁊ poſt innuit ꝙ pctōꝛ dʒ clamare
ad deū ꝑ orationē ante ſuā ꝯuerſionē:
vt conuertat̄ ⁊ poſt conuerſionē vt con-
ſeruet̄. Nam quatuor ſunt ꝓpter q̄ cla-
mat hō. Clamat em̄ a facie ignis: a violē-
tia furis: ab impetu aquarum: a terrore
hoſtiū. In nobis aūt poſt ꝯuerſionē ad-
huc eſt ignis ꝯcupiſcētie: ⁊ ſunt in nobis
fures. i. oculi ⁊ aq̄ tribulationū: ⁊ ꝯtinuū
bellū aduerſus inimicos. ¶ Eſt etiā mo
raliter ſciēdū ꝙ lepra quinqꝫ modis le-
git̄ fuiſſe mūdata p̄rio ꝑ occultationē: vt
pʒ in manu moyſi. Exo. iiij. Et ſcd̄o ora
tione: vt pʒ de lepra marie Nume. xij.
Et tertio ablutione vt lepra naamā. iiij.
Regū. v. Et q̄rto tactu manus diuine vt
pʒ Mat. viij. Et q̄nto ipletione obediē-
tie: vt hic. Hec aūt ſignificant quinqꝫ re-
H q̄ſita ad mūdationē ſpiritualis lepre ſal
tē de bene eſſe. Primū ſui ipſius abſcon-
ſio a pctīs. ⁊ ſecūdū interceſſio ſanctoꝝ.
⁊ tertiū lachrymoſa cōtritio ⁊ confeſſio.
⁊ quartum infuſio gratie diuine. ⁊ quin
tum eſt humilis ſatiſfactio.

Dn̄ica. xv. poſt Trinitatem.

Textus euang. Matt. c. vj.

NEmo poteſt duobꝰ dn̄is ſeruire. Aut enim vnum odio habebit ⁊ alteruʒ diliget: aut vnum ſuſtinebit ⁊ alterum contemnet. Non poteſtis deo ſeruire ⁊ mā̄mone. Ideo dico vobis ne ſolliciti ſitis anime veſtre q̄d mā̄ducetis: neqꝫ corpori veſtro q̄d iduamini. Nōne aīa plus eſt q̄ꝫ
I eſca: ⁊ corpꝰ plꝰ q̄ꝫ veſtimētū? Reſpicite volatilia celi q̄m non ſerunt neqꝫ metūt neqꝫ congregāt in horrea: et p̄r veſter celeſtis paſcit illa. Nōne vos magis pluris eſtis illis? Quis aūt vr̄m cogitās pōt adijcere ad ſtaturam ſuā cubitū vnū. Et de veſtimento quid ſolliciti eſtis. Conſyderate lilia agri quomodo K
creſcunt non laborāt neqꝫ nēt. Dico autem vobis ꝙ nec ſalomō in omni gloria ſua cooperatꝰ eſt ſicut vnum ex iſtis. Si aūt fenū agri q̄d hodie ē ⁊ cras i clibanū mittit̄. deꝰ ſic veſtit q̄ꝫto magis vos minime fidei. Nolite ergo ſolliciti eſſe dicētes: q̄d mā̄ducabimꝰ aut q̄d bibemꝰ aut q̄ operiemur. Hec em̄ oīa gentes inquirunt. Scit em̄ p̄r veſter q2 his oībus indigetis. Querite ḡ primū regnū dei ⁊ iuſtitiā eiꝰ: ⁊ hec oīa adijciēt vobis.

NEmo pōt duobꝰ dn̄is ſeruire ⁊c. Matt. c. vj. In p̄n̄ti euāge. xp̄s docet iſtā ꝯcluſionem ſcʒ Nullꝰ dʒ hr̄e ſollicitudinem ſupfluā vel anxiā circa tp̄a-
lia: puta cibū potum: veſtitū: ⁊ hmōi. Et
tāgit tria pūcta q̄ ſunt. Rōcinatio. Exē- L
plificatio: ⁊ correctio. ¶ Quātū ad p̄mū
lr̄aliter ſciēdū eſt: ꝙ duplici rōne xp̄s cō
cluſionē ſuā ꝓbat. Et p̄ma ē talis. Q̄ñcū
fuerint duo dn̄i ꝯtrarij: cōtraria iubentes.
eligēdū eſt ſeruire meliori. cū nō ſit poſſi
bile ſeruire vtriqꝫ. Si deꝰ et mā̄mona. i.
demon q̄ diuitijs p̄eſt: ſeu ip̄e diuitie q̄n̄
domiant̄ affectui: ſunt dn̄i ꝯtrarij: q2 deꝰ iu
bet iuſtitiā aliꝰ rapinā. Iō eligēdū ē ſer-
uire meliori. i. deo ꝑ deuotionē: ⁊ nō mā̄-
mone ꝑ ſupfluā ſollicitudinē. Hāc ergo
rōnē tāgit xp̄s dicēs. (Nemo pōt duobꝰ
dn̄is ſeruire) q̄ñ. ſ. ſunt cōtrarij aut diſpa
rati ⁊ nō ſibijnuicē poſiti: vt in ꝓpoſito:
q2 auaritia q̄ eſt ſeruitꝰ idoloꝝ non pōt
ſtare cū diuino obſeq̄o: nec volūtas dia-
boli eſt ꝯformis volūtati dei. Ad intelle
ctū aūt ſequētiū ſciendū eſt ꝙ deꝰ ſm̄ ſe
a nullo poteſt odio hr̄i vt pʒ ꝑ. s. Tho.
iiij. diſ. l. ⁊. j. q. lx. ⁊ per Capreo. j. diſ. j. q̄ō.
ij. ⁊ ratio vna eſt: q2 deus eſt eſſentialis ⁊
prima bonitas. Nullus aūt poteſt odire M
puram ⁊ primam bonitatem: qua quili-
bet vult bonum neceſſario: ⁊ ꝯn̄r q̄libet
amat ipſam bonitatē qua bonū amatū ē

bonum. ⁊ ꝯn̄r amat primā bonitatē qua
oīs bonitas eſt bona. i. deū. Alia rō eſt:
q2 deꝰ eſt eſſentialis bonitas: ergo nullo
mō hʒ rōnē mali. ergo nullo mō eſt odi-
N bilis. In ſuis aūt effectibꝰ deꝰ odiri pōt
inq̄ꝫtū illi apprehendunt̄ vt mali: vtputa
pena quā infligit. Odit̄ ergo ip̄a pena ⁊
ꝯn̄r deꝰ illator eiꝰ odit̄ ꝑ accidēs inq̄ꝫtū
punitor: ⁊ nō ſm̄ ſe vl̄ ꝑ ſe. E cōuerſo aūt
diabolus in ſe ꝯſyderatꝰ. i. ſine ſuo effe-
ctu: lʒ nō ſine ſua mala volūtate eſt odi-
bilis: q2 eſt inimicꝰ noſter ad quē natu-
ralr̄ vt inimicꝰ eſt odiū habemꝰ. vñ non
eſt ꝓximꝰ noſter: nec tenemur: imo nec
debemus illū ex charitate diligere: vt pʒ
ꝑ. s. Tho. in. ij. ij. In ſuo tn̄ effectu aliq̄ñ
diligit̄ vt cū hoī ꝓcurat diuitias aut cor
poris voluptates. Dicit ergo ſaluator.
(Aut em̄ vnū odio habebit). ſ. diabolū: q̄
in ſe nō eſt amabilis ſuſtinet̄ aūt ſicut di
cit Aug. eo mō quo aliq̄s odiēs dn̄m ⁊ di
ligēs ancillā eiꝰ ſuſtinet durā ſeruitutē
ꝓpt amorē ancille. Sic etiā vani hoīes
amore voluptatū ſuſtinēt durā ſeruitu
O tē diaboli quē nō amāt. (Et alterū ꝯtē-
net). i. deū. Et nō dicit̄ odeo habebit: q2
deus nō eſt odibilis. Cōtēnūt aūt eū ho
mines vani q̄ſi de eiꝰ mā̄ſuetudine ⁊ bo
nitate ſecuri vt dicit btūs Aug. Exp̄mit
aūt ſpālr̄ ſaluator q̄ ſint iſti dn̄i dicēs
(Non poteſtis deo ſeruire ⁊ mā̄mone.)
Mā̄mona ſyriace latine d̄r diuitie. Per
mā̄mona ergo ſm̄ Hie. intelligunt̄ diui-
tie: q̄bꝰ ſimul cū xp̄o ſeruire nō pōt. Sed
ſm̄ glo. ꝑ mā̄mona intelligit̄ q̄dā demō:
ſic dictꝰ q2 p̄eſt diuitijs nō q2 poſſit eas
dare niſi vt deꝰ ꝑmittit: ſʒ q2 ꝑ eas hoīes
fallit: vt eadē gl. dicit. Sʒ reuera ſm̄ Au
gu. q̄ fuit diuitijs vt dicit Hier. ſeruit ēt
demoni: vt d̄t gl. Sūt aūt hic duo ſciēda.
primū eſt ꝙ vt colligit̄ ex varijs ſcriptu
re locis ⁊ dictis ſctōꝝ lucifer hʒ ſeptē du
ces: q̄ tētāt de ſeptē vitijs capitalibꝰ. Le
niathā q̄dē de ſupbia: mā̄mona de aua
ritia: aſmodeꝰ de luxuria: belberit d̄ ira:
belphegor de gula: ⁊ beelzebub de inui
P dia: ⁊ de accidia aſtaroth. Scd̄ʒ eſt ꝙ nō
dixit xp̄s: nō poteſtis deo ſeruire et hr̄e
diuitias: q2 aliō ē hr̄e diuitias ⁊ aliō eſt
ſeruire diuitijs. Hie. Qui diuitiaꝝ ſeruꝰ
eſt diuitias cuſtodit vt ſeruꝰ: q̄ aūt ſerui
tutis excuſſit iugū diſtribuit eas vt dn̄s.
Hec ille. Quidā em̄ amant diuitias ſu-
pra deū vt auari ⁊ filij illarū: q̄dā amant
eas: ſʒ infra ſeu minꝰ q̄ꝫ deū: vt viri imp
fecti. q̄dā eas nō amāt: ſed tenēt ꝓpter Q
deum: vt ſeruiāt de eis paupibꝰ ⁊ fami
lie: vt viri pfecti. Deinde ſaluator cōclu-
ſionē ſuaʒ ꝓbat ſcd̄a rōne q̄ talis eſt ſm̄
Hie. Chry. ⁊. s. Tho. ſup Matt. Quicūqꝫ
dat maiora: dabit etiā minora: ſed deus
dedit aīaʒ ⁊ corpꝰ q̄ ſunt maiora cibo: po
tu ⁊ veſtimēto. igit̄ iſta minora dabit ſi-
ne ſupflua ſollicitudine. Hanc ſaluator
tāgit dicēs. (Iō dico vobis ne ſolliciti ſitis
aīe vr̄e q̄d mā̄ducetis) ſm̄ Hie. in aliqui
bus textibꝰ addit̄ neqꝫ q̄d bibatis. Sʒ po
ſito ꝙ nō ſit de textu: ſaluator in cibo cō
cluſit ēt potū: quē cibꝰ neceſſario requi-
rit. (Neqꝫ corpi vr̄o q̄d induamini) Ad-
uertēdū eſt aūt ꝙ ſm̄ Chryſ. hic ꝑ aīam
accipit̄ ipſa aīa rōnalis cui mā̄ducamꝰ:
nō quaſi ipſa egeat cibo: ſed q2 ſine cibo
deficit corpꝰ ⁊ ꝯn̄r illa in corpe ſtare nō R
pōt. Sed ſm̄ Aug. ꝑ aīam hic accipit̄ vi-
ta corpalis ⁊ aīalis: ſicut ⁊ ibi: qui amat
aīam ſuā ꝑdet illā. Hec aūt aīa ꝑ cibū cō
ſeruat̄ in corpe Aduertēdum eſt ſcd̄o ꝙ
quidā heretici euchite appellati Aug. te
ſte li. de here. ⁊ li. de opibus monachoꝝ:
ex his verbis dn̄i dicūt ꝙ viro ap̄lico vt
puta religioſo nō lʒ opari manibꝰ ⁊ lu-
crari panē ſuū. Quoꝝ error ex h̄ ip̄o de-
ſtruit̄: q2 ſcp̄tura teſte i mltis locis btūs
paulꝰ opabat̄ manibꝰ ſuis lucrādo ſibi
victū: ne grauaret paupes xp̄ianos ⁊ vt
daret exēplū pſeudo ap̄lis: q̄ idebite vo
lebāt a ſuis auditoribꝰ ſtipēdia ſurripe
re. Lʒ ergo iſta ꝓcurare: imo quilibet q̄
nō hʒ tenet̄ ꝓcurare ſibi victū. Quilibet
em̄ tenet̄ ſe amare: q2 ꝓximū q̄libet te-
net̄ amare ſicut ſeip̄m. ergo q̄libet tenet̄
ꝯſeruare vitā ſuā ſicut ⁊ vitaʒ ꝓximi: et
magis. ⁊ ꝯn̄r q̄libʒ tenet̄ ſibi ꝓuidere de
his ſine q̄bꝰ viuere nō pōt. Vñ q̄ ex nota
bili negligētia ꝑmitteret ſe mori fame:
eēt dānatꝰ. Q̄d x̄o dicit (ne ſolliciti ſitis)
ſic dʒ itelligi. Ne ſolliciti ſitis. ſ. ſupflue ⁊ S
inordinate et anxie. Sicut em̄ habetur
ex doctrina ſancti Thom. ſup Mat. ⁊ ad
Phil̄. iiij. ⁊. ij. ij. q̄ō. lv. ⁊. j. q̄ō. cviij. et. iiij.
di. xv. et. iij. cōtra gen. ca. cxxxv. et in va-

rijs alijs locis: ſollicitudo dupl'r ſumit. Uno mō ꝓ diligētia q̄rēdi qḋ deeſt. Alio mō ſumit ꝓ anxietate aī cū defectu ſpei ꝛ iſta ꝓhibet: nec vnq̄ pōt eſſe laudabi-
G lis. Pria aūt pōt eſſe laudabilis ſ; eſt vitioſa multis modis: vt elicit ex locis p̄allegatis. Primo ſi ponat finis in re q̄ſita: ꝛ nō in deo: tūc em̄ eſt pctm̄ mortale. Secūdo ſi q̄rātur ſupflua neceſſitati ꝛ decētie ſtat⁹. Tertio ſi q̄rant neceſſaria cū ſupfluo ſtudio nimis imergēdo mētē in talib⁹. Quarto ſi q̄rant neceſſaria cū debito ſtudio: ſ; tn̄ cū diffidētia diuini auxilij: ita. ſ. ꝙ hō nō ſperet ꝙ ſi ip̄e faciat ꝙ pōt de⁹ debeat ſupplere. Hier. Precipit nobis ne ſolliciti ſim⁹ qḋ comedam⁹. Et qꝛ in ſudore vultus p̄param⁹ nobis panem: labor exercēdus eſt: ſollicitudo tollenda. Hec ille. Chry. ſup Matt. Nō em̄ ſollicitudinib⁹ ſpūalib⁹ ſed laborib⁹ corporalib⁹ acq̄rendus eſt panis: q̄ laborātib⁹ ꝓ p̄mio diligētie dn̄o p̄ſtāte abūdat ꝛ negligētib⁹ ꝓ pena deo faciēte ſubducit. Hec ille. Sequit (Nōne aīa plus eſt q̄ eſca) .i. maioris p̄cij (ꝛ corp⁹ pl⁹ q̄ veſtimentū) .q.d. ſm Hier. De⁹ q̄ dedit maiora: dabit etiā minora. Sicut etiā dicit
H Chryſ. Si de⁹ fecit hoīez vt ſit: cū eſſe nō poſſit ſine alimēto vtiq̄ exhibebit ei alimentū. Qḋ intelligendū eſt ſi hō faciat qḋ in ſe eſt qꝛ de⁹ nō fecit hoīem vt ſit: et viuat ꝯ ſuā volūtatē: ſ; vt ſit ſi velit eſſe. ¶ Quātū ad ſcḋm ſciēdū eſt ꝙ xp̄s ꝯcluſionē ſuā ꝓbat exēplarit: ꝛ adducit duo exēpla. Primū de cibo ꝛ potu: cum dicit (Reſpicite volatilia celi) .i. conſyderate aues q̄ volāt in celo .i. in aere. (Nō ſerūt neq̄ metūt neq̄ ꝯgregāt i horrea ꝛ p̄r vr̄ celeſtis paſcit illa) Sicut aūt teſtat Aug. quidā dicūt ꝙ exemplo celeſtiū auiū laborādū nō eſt: ſicut ille nō ſemināt neq̄ metūt: ſed vt idē ait: tales nolūt cōſyderare qḋ ſequit neq̄ ꝯgregant in horrea. Tales em̄ volūt hr̄e man⁹ otioſas ꝛ repoſitoria plena. Intendit ḡ ſaluator vt
I idē innuit: ꝙ ſicut de⁹ paſcit aues q̄rētes cibū ſ; ſollicitudinē ſue nature debitā: ita paſcet hoīes faciētes qḋ i ſe eſt qꝛ hō dignior eſt oīb⁹ aīalib⁹. Iō ſubdit. (Nōne vos pluris eſtis illis) .i. cari⁹ valetis ſ; Aug. de ſer. dn̄i. ſeu maioris eſtis p̄cij ꝛ ꝯn̄r multo magis de⁹ vos ꝯſeruabit ſi faciatis qḋ ī vobis eſt. Sicut aūt dr̄ Hie. q̄dā nimis alta ſapiētes ꝑ volucres accipiūt angelos: nō intelligētes ꝙ tūc falſe diceret: nōne vos pl'is eſtis illis. Poſ-
K ſum⁹ tn̄ ſm Hila. ꝑ aues demones intelligere: q̄s ſine ſollicitudine de⁹ ꝯſeruat: ꝛ ſūt minoris p̄cij q̄ ſint hoīes ſerui xp̄i: ꝛ hoc ineſſe gr̄e ſ; nō ineſſe nature. Cōfirmat aūt dn̄s qḋ dixerat ꝑ quoddā experimētū: vt dicit gloſ. cū ſubdit. (Quis aūt veſtrū cogitās) .i. cogitādo (pōt adijcere ad ſtaturā ſuā cubitū vnū) .q.d. nl'l⁹. De⁹ ꝑ ſinglos dies nutrimēta tui corpis facit Si ḡ i teipſo quotidie dei ꝓuidētia operat: qūo in neceſſarijs tuis ceſſabit: Si aūt vos cogitādo modicā partē corpori vr̄o addere nō poteſtis qūo cogitando ſaluādi eſtis i toto. Hec ille. ¶ Op; ergo excludere a nobis anxiā cogitationē et ſupfluā. Scḋm exēplū eſt de veſtitu: q̄ nō eſt ita neceſſari⁹ ſicut vict⁹ cū dr̄. (Et de veſtimēto q̄d) .i. q̄re ſolliciti eſtis. ſ. cū ſupfluitate ꝛ anxietate: q̄ſi diceret. Nulla eſt cā ꝙ ita ſollicitemini: q̄uis ꝑ hoc nō excludatur ſollicitudo debita vt di. Chry. (Cōſiderate lilia agri.) Chry. Nō
L āt vtit exēplo volucrū vt induceret pauonē vl' cygnū a q̄b⁹ erat ſil'ia exēpla accipere: ſ; vtit exēplo liliorꝫ. Uult ei ex duobus mōſtrare ſupabūdātiā a munificētia pulcritudinis ꝛ a vilitate p̄ticipātiū tali decore. Hec ille. Itē Chry. ſup Mat. oſtdit q̄ ſit liliorꝫ pulcritudo di. Lilia em̄ ſtatuto tp̄e formant i frōdib⁹: veſtiūt cādore iplent odorib⁹: ꝛ qḋ terra nō dederat: de⁹ iuiſibili ope largit. Hec ille. Si q̄s aūt dicat ꝙ iſte liliorꝫ ornat⁹ nō ē ex diuina ꝓuidētia: ſ; a caſu ſeu a fortuna. Cōtra hoc arguit: qꝛ ea q̄ a caſu ſūt raro eueniūt: vt pꝫ ꝑ Ari. ij. phyſ. Lilia āt ſemꝑ eodē mō veſtiunt ꝛ oīa lilia ſil'r Chry. ſup Mat. In oīb⁹ āt eadē plenitudo ſeruat vt nō ab euētu fcā putent: ſ; dei ꝓuidētia intelligant eſſe diſpoſita. Hec ille. Sequit (n̄ laborāt) vt viri (neq̄
M nēt) .i. filāt vt femie. Et vt magis in eis cōmēdet diuina ꝓuidentia: ſubdit cōparatio de ſalomōe: qui fuit gl'oſiſſim⁹. Nam fuit potētiſſim⁹: qꝛ vinēte Dauid patre ſuo factus eſt rex toti⁹ ppl'i dei .i. duodecim

duodeci; tribuū. Oēs aūt reges alij poſt eū habuerūt tm̄ duas tribus. Et vltra hoc regnū vt dr̄ .iij. Reg. iiij. erat hn̄s ſecū in ditione oīa regna a flumine terre philiſtijm: vſq̄ ad terrā egypti. Habuit
A etiā tātā familiā ꝙ vt ibidē dicit ſcriptura ꝑ ſingulos dies ſua curia volebat xxx. choros ſil'e. Chorus vt dr̄ dn̄s archiep̄s eſt mile librarū. ꝛ .lx. choros farine ꝛ .x. boues pingues ꝛ .xx. paſcuales .i. vitulos vt credo ꝛ cētum arietes excepta venatione caprarū ꝛ ceruorū ꝛ bubalorū ꝛ auiū. Iſta nō ſunt vana: qꝛ ſcriptura ſic teſtāt. Un̄ vt dicit qui. ſ. ſatis eſt rōnabile ꝙ .xxx. milia ꝑſonarū haberet in atrio ſuo. Habebat em̄ .xl. milia equorū curruliū: quos nr̄i leues appellāt ꝛ .xij. milia eq̄ſtrium. Fuit ēt ditiſſimus: qꝛ vt cōputat q. ſ. ex his q̄ dicit ſcriptura vbi ſ. ſu⁹ introit⁹ annualis cert⁹ erat .xlvij. milia nōgente q̄nquaginta due libre auri. Libra āt auri valet circa .xc. ducatos. De his oīb⁹ vide ſi vis archiep̄m .ij. parte .ti. v. Fuit etiā ſapientiſſimus: qꝛ habuit ſapiam infuſam a deo: vt dr̄ ſcriptura.
B Queſiuit etiā cōplacere mulierib⁹ in oībus. qꝛ ꝓpter amorē earū cū iā eſſet ſenex: viſus eſt ſapiam ꝑdidiſſe ꝛ adorare idola: ꝛ ꝯn̄r veroſil'e eſt ꝙ ſe q̄ntū potuit ornauerit ꝛ tn̄ nunq̄ equauit lilia: iō dr̄ (Dico aūt vobis ꝙ neq̄ ſalomō in omni gl'ia ſua coopertus eſt ſicut vnū ex iſtis) Hier. Reuera ꝙ ſericū q̄ regū purpura: q̄ pictura teſtricū pōt florib⁹ cōparari. Hec ille. Chryſ. Quid ita rubet vt roſa: q̄d ita cādet vt liliū. Uiole vo purpura nulla ſuperari murice: oculorꝫ magis q̄ ſermonis iudiciū eſt. Quātū em̄ veritatis ad mēdacium tm̄ veſtimētorꝫ ꝛ florū differētie. Hec il. Et notāter dr̄ i oī gl'ia ſua: qꝛ vt dr̄ Chry. nō ſolū interdū Salomon ſupat⁹ eſt a florū decore ſed ſemꝑ ita ꝙ nec vna quidē die equat⁹ eſt eis in pulcritudine. ¶ Eſt aūt notandū ꝙ tria ſunt agētia ſubordinata quorꝫ vnū eſt
C nobili⁹ altero: de⁹. ſ. natura ꝛ ars. Unde ars nūq̄ ita ꝑfecte opat vt natura: neq̄ natura vt de⁹. Iō nūq̄ fuit ita bonū vinū vt illud qḋ fecit xp̄s de⁹ ſm ſanctos neq̄ ita pulcri flores vel colores: vt illi q̄s facit natura: niſi eos faceret de⁹. Un̄ ſalomō nō equauit lilia in decore. Et vltra hoc veſtes Salomonis nō fuerūt ſine moleſtia facte vt veſtes liliorꝫ. Chry. ſup Mat. Salomō ꝛ ſi nō laborabat vn̄
D veſtiret tn̄ videbat. Ubi aūt eſt viſio illic ꝛ miniſtrātiū offēſa ꝛ iubētis ira frequēter inuenit. Hec ille. (Si aūt fenum agri) .i. lilia q̄ appellat fenū ſm Chry. vt oſtēdat eorꝫ vtilitatē reſpectu hoīm (qḋ hodie eſt) pulcrū. ſ. ꝛ decorum (ꝛ cras) .i. q̄ſi immediate poſt ſuā pulcritudinem. Uel cras ſm Hiero. ſumit ꝓ futuro ſm cōſuetudinē ſcripturarū (in clibanū mittitur) .i. in fornacē ignis: qꝛ alicubi teſte ſ. Tho. ſup Mat. ꝓ lignis habent ſtipule. Uel vt dicit gloſ. alij text⁹ loco clibani habēt aceruū qui eſt ſil'is clibano cū eleuet ad modū mōticuli: ſicut ꝛ cliban⁹ q̄ a cliuo dr̄ (de⁹ ſic veſtit) ſine ei⁹ ſuperflua cura q̄nto magis vos modice fidei. Uidet aūt hic ſumi fides ꝓ quadā ꝯfidētia. q̄uis poſſit ſumi ꝓ vera fide: quia ex magna fide: magna confidentia naſcitur. ¶ Ex his patet ꝙ opinio illorum qui dicunt deum nō habere prouidentiam de oībus in ſingulari eſt heretica:
E qꝛ eſt cōtra diuinā ſcripturā vt hic pꝫ de auib⁹ ꝛ lilijs. Eſt etiā iſta opinio ſtolida: qꝛ eſt expreſſe cōtra philoſophicā rationē: qḋ ſic pꝫ. Suppono em̄ primo id qḋ dicit Ariſto. lib. j. Phy. ꝛ experientia docet: ꝙ oē agēs aliquid aut mouēs agit ꝛ mouet illud ad aliquē finē. Et ꝓbatur oē agēs aut agit per volūtatē: vt hō angelus: ꝛ de⁹: aut ꝑ naturā vt bruta ꝛ alia vtrūq̄ aūt horū agit ꝓpt finē. Uel ſicut ſe mouēs in finē vt hō: vt ſicut motū ꝛ directū ab alio vt ſagitta. Scḋo ꝙ oē qḋ fit ꝛ mouet fit ꝛ mouet ad aliquē finē. Hoc em̄ ſeq̄t ex p̄io. Tertio qḋ cā principalis eſt cauſa effect⁹ cauſe ſecūdarie: vt puta ſi ſocrates tenēs baculū manu ꝑ illū voluat lapidē: nō ſolū baculus: ſed ꝛ ſocrates dicitur mouere lapidē imo magis q̄ baculus: quia cauſa
F primaria plus influit ꝙ ſecūda iuxta regulam philoſophie traditā in libro de cauſis. Et ratio eſt quia ſecunda cauſa habet totam virtutem ſuam a prima. Unde conſueuit dici ꝛ verum eſt: quod quicquid eſt cauſa cauſe eſt cauſa cau-

ſati per ſe. Quarto quod eſt vna prima
cauſa effectiua que a nulla alia mouetꝛ:
vt probatꝛ.ij. Meta. Iſta aūt cauſa effe=
B ctiua immobilis eſt tm̄ vna: vt ꝓbat Ari
ſtoteles.vij. Metaphi.⁊.viij. Phy.⁊ hoc
ipſum iſti ↄcedūt. Ex hoc autem ſequitꝛ
ꝙ oīs alia cauſa mouetur ab iſta quia ſi
vna eſſet que non moueretur ab iſta: iā
eſſent due cauſe immobiles ↄtra ſuppo
ſitū. Quinto ꝙ deꝰ quecūqꝫ facit ꝑ intel
lectū ⁊ voluntatē facit in creaturis: qꝛ
eſt ſpūs: ⁊ aliā non habet potentiā. Se
xto ꝙ ꝓuidentia ſit ratio ſeu cōceptus
mentis factus de rebus ordinandis in
finem. Executio autē ꝓuidentie eſt res
ordinare in finē ſm̄ predictū cōceptū vt
ptꝫ ex.s. Tho.j.par.q.xxij. Tunc arguo
ſic. Deus facit oēs cauſas per quartum
preſuppoſitū: ergo facit oēs effectꝰ per
tertiū preſuppoſitū: ergo facit oīa que
fiunt a quocūqꝫ propter aliquem finem
per primū ⁊ ſecundū preſuppoſitū: ergo
cōceptū habet ordinis oīm in fines eorū
per quintū preſuppoſitū. Si eñ per in=
tellectū facit: opꝫ vt cōcipiat: ſicut ⁊ qui
libet artifex ideo deus nouit oīa q̄ fue=
runt: que ſunt: ⁊ que erūt: ⁊ que eſſe poſ=
H ſunt: ⁊ eius ſcientia eſt infinitorū. Patet
ergo ꝙ deus habet prouidētiam de oī=
bus que fiunt: imo ipſe exequitur proui
dentiā ſuā: qꝛ ipſe mouet in oī mouēte
⁊ ſine eo tota natura non poſſet moue=
re capillum: ſicut neqꝫ baculus lapidē
ſine manu: nec manus ſine brachio: nec
brachium ſine homine. Mouere autem
aliquid ad ſuū finem per intellectū: eſt
habere ⁊ exequi prouidentiā circa talē
rem motam. ¶ Quantum ad tertiū xp̄s
hortatur nos ad firmiter tenendum cō=
cluſionem ſuam: dicēs (Nolite ergo ſol=
liciti eſſe).i. ſuꝑflue ⁊ anxie vt dicit glo.
(dicētes quid manducabimus aut quid
bibemꝰ: aut quo operiemur) Sic enim
querere pertinet ad eos qui diuinā pro
uidentiā negant circa ſingulares homi
nū actus: vt dicit.s. Tho. ſuper Matt. iō
I ſubditur. (Hec eñ oīa gētes inquirūt.)
Quia.ſ. in rebus humanis credunt eſſe
fortunā ⁊ nō prouidentiā vt dicit Chry.
ſuper Mat. Et ſubdit. Qui aūt credit ſe
iudicio dei gubernari eſcam ſuā in ma=
nu dei cōmittat cogit ⁊ aūt de bono ⁊ de
malo de quo niſi ſolliciꝰ fuerit. neqꝫ ma
lū fugiet: neqꝫ bonū apprehēdet. Hec il=
le. Et nota ꝙ per victū ⁊ veſtitū oīa ne=
ceſſaria intelliguntꝛ ꝓ quibꝰ ſperare de= K
bemꝰ in dño: faciendo qđ in nobis eſt iō
ſubditꝛ. (Scit eñ pr̄ veſter qꝛ his oībꝰ in
digetis.) Et ſm̄ Chry. nō dixit ſcit deus:
ſꝫ ſcit pr̄: vt nos magis ad amorē ↄſpē
ducat: qualis eñ eſt pr̄ q̄ ſuſtinet neceſ=
ſaria filio nō dare? Si aūt eſſēt ſuꝑflua:
non ita oporteret fidere. Hec ille. (Que
rite ergo primū).i. ex principali intētiōe
ſm̄ Aug. (regnū dei).i. vitā eternā que
eſt finis nr̄ debitꝰ (⁊ iuſtitiā eiꝰ).i. viā ꝑ
quā venitꝛ ad illud regnū ſm̄ Chry. (⁊
hec oīa).ſ. tꝑalia ſm̄ Aug. (adijcientꝛ vo=
bis) ſm̄ ꝙ erit vobis expediēs ſm̄ Aug.
ſuppoſita tñ debita ſollicitudine: q̄ ſm̄
Aug. notatꝛ in hoc ꝙ dꝛ p̄mū. Significatꝛ
eñ ꝙ ſcđario tꝑalia ſunt q̄renda: aliter
deū tētaremꝰ. Ptꝫ ergo cōcluſio intenta
ꝙ ſollicitudinē ſuperfluā ⁊ anxiā vitare
debemꝰ. Ex qua ſequitꝛ corolarie: ꝙ ſi qs
ambulet in veritate corā deo ⁊ faciat qđ
pōt: aut non deficiet in neceſſarijs: aut
veritas mētita eſt. Eſt ⁊ aliud ex dictis
notādū qđ hoīem in oībꝰ aduerſis ſuffi= L
cit cōſolari.ſ. ꝙ deꝰ hꝫ oīm etiā in ſpecia
li ꝓuidentiā. Hoc eñ eſt dicere ꝙ nulla
res tibi accidit q̄tūcunqꝫ minima niſi
deo ſciēte ⁊ volēte vel ſaltē permittēte
ad aliquem bonum finem.

Dñica.xvj. poſt Trinitatem.

Textus euan. Luc.c.vij.

Ibat ieſus in ciuitatem
que vocatur naim: ⁊ ibāt
cū illo diſcipuli eiꝰ ⁊ tur=
ba copioſa. Cum aūt ap
propinquaret porte ciuitatis: ecce
defunctus efferebatꝛ filiꝰ vnicꝰ ma
tris ſue. Et hec vidua erat: ⁊ turba
ciuitatis multa cū illa. Quā cū vi=
diſſet ieſus mīa motus ſuper eā: di
xit illi. Noli flere: ⁊ acceſſit ⁊ tetigit M
loculum. Hi aūt qui portabant ſte
terunt: et ait aduleſcens tibi dico
ſurge ⁊ reſedit q̄ erat mortuus ⁊ ce

pit loqui. Et dedit illū mr̄i ſue. Ac
cepit antē oēs timor: ⁊ magnifica=
bāt deum dicētes. Qꝛ ꝓpheta ma
gnus ſurrexit in nobis: ⁊ qꝛ deus vi
A ſitauit plebem ſuam.

Ibat ieſus in ciuitatē q̄ voca
tur naim ⁊c. Lu. vij. Circa ſu
ſcitationē aduleſcētis de quo
in p̄ſenti euāgelio fit mētio:
tria puncta tanguntur que
ſunt Magna deſolatio: magna miſera=
tio: ⁊ magna cōſolatio. ¶ Quantum ad
primū lr̄aliter tangitꝛ magna vidue de=
ſolatio: cum dꝛ. (Ibat ieſus in ciuitatē q̄
vocatꝛ naim) Eſt aūt naim ſm̄ Beđ. que
dā parua ciuitas galilee: ſcđo miliario
diſtans a mōte thabor. (Et ibāt cum eo
diſcipuli eiꝰ ⁊ turba copioſa) ex diuina
ordinatiōe ſm̄ Beđ. vt eēnt tāti miracu
li teſtes. Ibant ēt turba cū ieſu q̄tū erat
ex ſe ꝓpter varias cās dictas ſepiſſime
ſꝫ p̄cipue ꝓpter deuotionē ad doctrinā
et miracula eiꝰ. (Cū aūt appropinqua=
ret porte ciuitatis: ecce defunctꝰ efferebā
tur) ad ſepulturā q̄ antiquitꝰ erat extra
ciuitates: ne ex corruptione ⁊ putrefa=
ctione cadauerū inficeretꝛ habitatio (fi=
B lius vnicus).i. ſolus (matri ſue ⁊ hec vi=
dua erat) Greg. niſe. Erumne molē bre
uibus verbis explicuit Mr̄ vidua erat q̄
nō ſperabat vlteriꝰ filios ꝓcreare. Nō
hēbat in quē aſpectū vice defuncti diri=
geret. Hūc ſolū lactauerat: ſolꝰ aderat
alacritatis cā in domo. Nihil matri dul
ce ac pretioſū niſi hic ſolꝰ extiterat. Mi
ſeranda paſſio: et ad fletū ⁊ ad lachry=
mas potēs ꝓuocare. Hec ille. ¶ In hac
parte eſt documētū vt pietatis opa libē
ter ſectemur. Turba eñ huiꝰ ciuitatis:
qꝛ defunctū efferebat: meruit videre mi
rabilia xp̄i. ¶ Eſt ēt documētū quia iſte
mortuꝰ erat aduleſcens: iō caueāt adu=
leſcentes: qꝛ ſunt alijs ad mortē aīc ꝓ=
niores: ⁊ frequentiꝰ moriuntꝛ: niſi conē=
tur habere cōditiones virtuales: refre=
nātes eoꝝ cōditiones naturales. Conē=
tur igitꝛ ↄtra etatē laſciuiorē habere di=
C ſciplinatā cōuerſationē: maxime ꝑ obe=
diētiā ad ſeniores. Et ſcđo ↄ ſuā pulcri=
tudinē habere elōgationē a ꝑſonis ma=
le appetētibꝰ: maxime aduleſcētule. Et
tertio qꝛ faciliter aſſueſcunt dēt conari
vt ſua cōſuetudo fit circa bona iuxta il=
lud Thren. iiij. bonū erit viro cū porta=
uerit iugū dñi ab aduleſcētia ſua. Et q̄r
to: qꝛ parū ſunt experti: debēt eſſe tardi ⁊
rari in loquēdo. Et q̄nto qꝛ ſunt agilio=
res ⁊ magis in motu: debēt eſſe ēt ſerui D
tiales, vt motꝰ ſuos exerceāt in ſeruitio
ſenioꝝ maxime in religionibꝰ vbi p̄res
occupātur circa maiora: puta ſtudia et
predicationes ⁊ orationes ⁊ hmōi: in q̄=
bus iuniores nō p̄nt eſſe ita fructuoſi.
Uñ in ſignū huiꝰ ad imperiū dñi iſte ēt
a mortuis reſurrexit: ⁊ m̄ltomagis ad p̄
ceptū ſenioris dꝫ aduleſcēs a dormitio=
ne ſtatim ⁊ alacriter euigilare. ¶ Quā=
tū ad ſcđm dꝛ (Quā cū vidiſſet dñs mīa
motꝰ ſuꝑ illā) Xp̄s eñ ſicut vere naturā
humanā aſſumpſit: ita aſſumpſit oēs na
turales affectꝰ q̄ naturā cōſequuntꝛ. Iō
fuit ēt in q̄tū hō naturalr̄ valde pius ⁊
cōpatiēs: qꝛ natꝰ eſt de matre mīe: et de
p̄re miarū: ⁊ totiꝰ cōſolationis vt dꝛ. ij.
Coꝛ.j. (Dixit illi. Noli flere) quaſi dice=
ret ſm̄ Bedā. Deſiſte quaſi mortuū fle=
re quem mox reſurgere videbis. Hec il=
le. (Et acceſſit ⁊ tetigit loculū).i. feretrū.
E Ut aūt ſuā humanitatē oñderet organū
eſſe diuinitatis ſm̄ Cyril. loculū tetigit
cum poſſet ſolo verbo ſanare. Sicut eñ
vt idem ait: ferrū adiunctū igni perficit
opus ignis: ſic caro coniūcta verbo effe
cta eſt viuificatiua ⁊ mortis expulſiua.
(Hi aūt qui portabāt ſteterūt) forte ſpe=
rātes quod futurum erat. ¶ In hac par
te eſt documētū ꝙ in funeribus noſtris
debemus ex futura reſurrectiōe ſolatiū
capere. Titus. Iubens aūt ceſſare a la=
chrymis qui cōſolatꝛ meſtos monet nos
preſentibus defunctis conſolationē re=
cipere reſurrectionē ſperātes. Hec ille.
¶ Quantum ad tertiū dicit Titus. Nō
eſt ſaluator ſicꝰ helie flenti filium ſare=
ptane: nec qualis heliſeꝰ q̄ ꝓpriū corpꝰ
ſuꝑ corpꝰ poſuit defuncti: nec q̄lis petrꝰ
q̄ ꝓ tabita orauit: ſꝫ ip̄e ē q̄ nō entia, ve=
F lut entia vocat: q̄ mortuos ⁊ viuos allo
qui pōt. Hec ille. Unde ſequitur. (Et ait
Aduleſcēs) Sicut dicit.s. Tho. iiij. di. xl.
ſex ſunt hoīs etates ſm̄ ſex notabiles va
rietates in ſtatu eius. Prima eſt infan=
tia vſqꝫ ad ſeptimū annū. Scđa pueri=
tia vſqꝫ ad decimūq̄rtū. Tertia aduleſcē

tis vſq ad vigeſimūoctauū. Quarta iu-
uentꝰ vſq ad q̄nquageſimū. Quinta ſe-
nectꝰ vſq ad ſeptuageſimū. Sexta vſq
ad finē. Iſte ergo ingrediebat̃ florē eta-
tis. Et ſicut dicit Grego. niſſe. incipiebat
G emittere barbā. [tibi dico] ꝓpria auto-
ritate non orādo vt helias [ſurge] a ſta-
tu mortis ad ſtatum vite. Titus. Incū-
ctāter aūt erectꝰ eſt cui ſunt mādata di
recta. Diuina ei ptās eſt irrefragabilis:
nulla mora: nulla orationū iſtātia. Hec
ibi. Vñ ſeq̄t̃. [Et reſedit q̄ erat mortuꝰ ⁊
cepit loq̄] in ſignū vere reſurrectiōis ſɜ
Titū. Vñ ⁊ de ſimone mago legit̃ ꝙ mor
tuū ſuſcitauerit apparēter: ſed loq̄ non
potuit. Qūo aūt locutio ⁊ ābulatio ⁊ co
meſtio ⁊ hmōi poſſint eē ſigna efficacia
ꝟe reſurrectiōis: vide fe. iij. poſt paſcha
[Et dedit illi mr̄i ſue] ⁊ cū filio dedit ei
ꝯſolationē īfinitā q̄dāmō. [Accepit aūt
oēs] aſtātes [timor] admirationis. Vñ et
hoc factū vt dr̄ euāgeliſta. fuit diuulgatū
tāq̄ mirabile ꝑ totā iudeā: ⁊ in circuitu
regiōis [⁊ magnificabāt deū] ī xp̄o filio
H eiꝰ [dicētes q2 ꝓpha magnꝰ] antonoma
ſice. i. ille de q̄ ꝓdixerat Moyſes Deut.
xviij. ꝓphaꝫ ſuſcitabo eis. qđ de xp̄o
meſſia ītelligit̃ [ſurrexit ī nobis] Dñr āt
ſpūales viri ſurger̃ qñ eleuāt̃ ad aliquā
excellētē ſctitatē vł aliđ donū dei. Sic ei
eleuant̃ a cōi ſtatu hoīm ad altiorē [Et
q2 deꝰ viſitauit plebē ſuā] mittēdo ei ſal
uatorē expectatū diu. ¶ Eſt aūt notādū
ꝙ ſicut dicit Maximꝰ idoneū ē dicere ꝙ
ſeptē reſurrectiōes añ dñicā narrāt̃. q̄ꝝ
ꝑma ē filij ſareptane. Scđa filij ſunami
tis. Tertia q̄ facta ē ī reliquijs heliſei. q̄r
ta q̄ facta ē in naim. q̄nta filie archiſyna
gogi. Sexta lazari. ſeptia in xp̄i paſſiōe
multa nāq corpa ſurrexerūt. Octaua ē
xp̄i. q̄ exps mortis remāſit vlteriꝰ in ſi-
gnū ꝙ cōis reſurrectio q̄ futura ē nō tol
let̃ morte: ſɜ īdiſſolubilis ꝑmanebit. hec
ille. Vtrū aūt q̄ ī xp̄i paſſiōe ſuſcitati ſūt
ſint iteꝝ mortui ſicut dicit hic Maximꝰ
eſt dubiū apud aliq̄s. Nā ſicut dicit. s.
I Tho. iij. p. q. liij. Hier. ħ ſub dubio reliq̄t
Aug. aūt ad euo. dicit. ꝙ ſūt denuo mor
tui. cuiꝰ rōnes ſūt efficaciores q̄ rōnes.
Hie. Iđ tenet. s. Tho. ꝙ xp̄s fuit ꝑmꝰ q̄
ſurrexit: nō moriturꝰ. Et etiā ipſe Hier.

dicit: ꝙ ſi illi ſurrexerūt immortales: ſur
rexerūt poſt xp̄m. In hac parte exēplū
hn̄t vidue deſolate ſperādi in xp̄m: ⁊ re
currēdi ad ipm: ⁊ cōſolabit̃ eas: q2 non K
minus eſt miſericors mō: q̄ tūc eſſet qñ
flentē viduā ꝯſolatꝰ ē. Vñ. j. ad Tim. v.
Que vere vidua ē ⁊ deſolata: ſperet in
dño ⁊ inſtet orationibꝰ ⁊ obſecrationi-
bus nocte ⁊ die. ¶ Moralr̃ ſm oēs ſctōs
iſte defunctꝰ ſignificat pctōrē. Eſt enim
pctōr ad inſtar mortui primo frigidꝰ: q̄
frigiditas ꝓuenit ex vēto aq̄lonari ſug-
geſtionis diabolice ⁊ ex frigido veneno
pcti: ⁊ extinctione ignis diuinis amoris
Scđo eſt pōderoſus adeo ꝙ deꝰ ipſum
ſuſtinere nō pōt ſed mergit̃ de pctō in
pctm̄. Greg. pctm̄ qđ ꝑ pniam nō diluit̃
mox ſuo pōdere ad aliud trahit. Hec ille
Et tandē mergit̃ in abyſſum. Tertio eſt
fetidꝰ. Vñ ⁊ ꝑ porcos ſignificant̃ pctōres
in quos diaboli petierūt mitti. Monu-
mentū aūt pctōris eſt mala cōſuetudo:
a qua q̄s cū magna difficultate reuocat
in cuiꝰ ſignū dñs reſuſcitatꝰ lazarū fle- L
uit ⁊ orauit. Portitores aūt ad malā cō
ſuetudinē deferentes ſunt quatuor q̄ fa
ciunt in pctō ꝑſeuerare. ſ. fiducia diu vi-
uēdi. ꝯſyderatio aliene culpe: fiducia in
mia dei ⁊ blāda adulatio. Vel ſunt qua
tuor gñā paſſionū aīe q̄ nos a mala im-
pellūt. Primū eſt exiſtentiū in iraſcibili
reſpectu boni: vt amor: deſyderiū: dele-
ctatio vel gaudiū. Scđm exiſtētiū ibidē
reſpectu mali: vt odiū. fuga dolor vel tri
ſtitia. Tertiū eſt exiſtentiū ī iraſcibili re
ſpectu boni: vt ſpes: ⁊ deſpatio. Quartū
ꝟo exiſtentiū ibidē reſpectu mali vt ti-
mor: audacia ⁊ ira. De his vide. j. ij. qō.
xxiij. Porta aūt ex̃ quā ferebat̃ ſm Be-
dā eſt q̄cūq corporeus ſenſus: ꝑ quem
exercet̃ pctm̄. Vidua aūt ſui ſpōſi pn̄tia
deſtituta eſt ſctā mr̄ ecclia: q̄ ſuꝑ pctōri
bus plāgit. Ad cuiꝰ lachrymas ſepe xp̄s
ſuſcitat mortuos: verā tribuēs eis pniaꝫ
quā ſine diuino auxilio facere nequiuiſ
ſent. Cōfert aūt ad hoc turba q̄ erat cuꝫ
vidua. i. ſcti q̄ ſunt ī via ⁊ q̄ erat cū xp̄o. i. M
ſcti pr̄ie: q̄ ꝓ nobis orāt. ¶ Eſt aūt notā-
dū ꝙ tres tm̄ xp̄s mortuos legit̃ ſuſcitaſ
ſe. q̄uis ſm Aug. multo plures fuerit: ⁊
hoc ꝓ magno myſterio ſɜ ſctōs: nā filia

archiſynagogi fuit ſuſcitata adhuc exi-
ſtens intra domū: iſte aūt adoleſcēs ex̃
domū ſed nō de ſepulcro: lazarꝰ aūt de
ſepulcro. Per hos aūt ſignificantur tres
pctōres. Primus eſt pctōr in cogitatiōe
A tm̄ q̄ſi in domo q̄. ſ. ꝯſenſit q̄dē in pctm̄: ſɜ
nō executꝰ eſt illud. Scđs eſt in ope tm̄
⁊ nō hn̄s ꝯſuetudinē malā q̄ ꝑ ſepulcrū
ſignificat̃. Tertius eſt q̄ iā intrauit hoc
fetidū ſepulcrū: ⁊ magno difficultatis la
pide claudit̃. Nullꝰ aūt iſtorū fuit ſuſci-
tatꝰ ſine fletu: ſɜ maior fuit ī ſuſcitatiōe
tertij. Nā ī primo mortuo vt dr̄. Mar. v.
fuit fletꝰ. ſ. parētū ⁊ ſilr̃ h̄ flebāt. Sɜ cir-
ca lazarū fleuit martha: fleuit maria: fle
uerunt iudei fleuit xp̄s. q2 tales pctōres
cum maiori difficultate curantur.

☞ Dñica. xvij. poſt Trinitatem.
☞ Textus euange. Luc. ca. xiiij.

CUm intraret Ieſus ī do-
mum cuiuſdaꝫ principis
phariſeorū ſabbato man
ducare panē ⁊ ipſi obſer
uabant eū: ecce hō q̄dā hydropicꝰ
erat ante illū. Et rñdēs ieſus dixit
B ad legiſperitos ⁊ phariſeos dicēs.
Si licet ſabbato curare? At illi ta
cuerunt: ipſe ꝟo apprehēſum ſana
uit eū ac dimiſit. Et rñdens ad il-
los dixit. Cuius veſtrum bos aut
aſinus in puteū cadet: ⁊ nō ꝯtinuo
extrahet illū die ſabbati. Et nō po
terāt ad hoc rñdere illi. Dicebat āt
⁊ ad inuitatos ꝑabolā: itēdēs qūo
primos accubitꝰ eligerēt: dicēs ad
illos cū inuitatꝰ fueris ad nuptias
nō diſcūbas in primo loco: ne forte
honoratior te ſit ab illo inuitatꝰ: et
veniēs is q̄ te ⁊ illū vocauit dicat
tibi. Da huic locū. et tunc incipias
cū rubore nouiſſimū locum tenere.
Sed cum vocatus fueris vade re
C cūbe in nouiſſimo loco: vt cum ve-
nerit q̄ te inuitauit dicat tibi. Ami
ce aſcēde ſuꝑius. Tūc erit tibi glo
ria corā ſimul diſcūbētibꝰ. Q2 oīs
q̄ ſe exaltat humiliabit̃. ⁊ qui ſe hu

miliat exaltabitur.

CUm intraret Ieſus in domū
cuiuſdā ꝑncipis ⁊c. Lu. xiiij.
In pn̄ti euan. tāguntur tria
pūcta q̄ ſunt Malignatio: cō
firmatio: et admonitio. D
¶ Quātū ad primū tāgit̃ magna phari
riſeorū malitia aduerſus xp̄m. ¶ Eſt āt
aduertēdū ꝙ phariſei fuerūt apud iu-
deos religioſi magne opinionis. ⁊ q̄ ex-
trinſecꝰ ꝑtēdebāt magnā ſanctitatē: ſed
erāt hypocrite ⁊ auari ⁊ ſuꝑbi ⁊ oī vitio
pleni. Dicit ergo (Cū intraret ieſus) iui-
tatꝰ (domū cuiuſdā ꝑncipis). i. viri nobi
lis (phariſeorū). i. q̄ erat de ſecta phari-
ſeorū ſabbato. i. in die feſto: ī quo nō li-
cebat opari (manducare panē). i. refici.
Nā panis ⁊ aq̄ noīe in ſcriptura ītelli-
gunt̃ oīa q̄ veniunt in cibū ⁊ potū hoīs.
Unde. iiij. Reg. vj. dr̄ Pone panē ⁊ aquā
coram eis ⁊ ſequit̃. Et appoſita eſt cibo-
rum magna preparatio. (Et ipſi). ſ. pha
riſei obſeruabāt eū. Ex quo vr̄ ꝙ mali-
tioſe eū inuitaſſent. Sɜ q̄re iuit? Rñdet
Cyril. Quāuis inq̄t dñs malitiā phari- E
ſeorū cognoſceret: tñ ad eoꝝ vadit cōui-
uia: vt ꝓdeſſet pn̄tibꝰ ꝑ verba ⁊ miracu
la. Hec ille. Sed q̄d obſeruabant? Dicit
Cyrillus ꝙ obſeruabāt ſi aliq̄d faceret
eoruꝫ que erant ꝓhibita in ſabbato: et
precipue ſi curaret ſeu faceret miracu-
la circa infirmos: vt dicit magr̃ hiſtoria.
Vel ſi aliq̄d diceret aut faceret in q̄ poſ-
ſent eū notare tāq̄ veri inuidi ⁊ eiꝰ ini-
mici. Ecce ergo eoꝝ malitiā: q2 eū paſce
bāt cibo. ⁊ volebāt eū infamia mordere
Sed xp̄s volēs eos in totū cōfutare: fe-
cit vnum miraculū. Nā ſequit̃. (Et ecce
q̄dā hydropicꝰ) Eſt aūt hydropiſis mor
bus Beđ. ⁊ mag. hiſt. teſtibꝰ humor ſuc-
cutaneus de vitio veſice natus cū anhe
litu fetido ⁊ inflatione turgente. Vñ hic
morbꝰ ab aquoſo humore dr̄. Grece eīm
hydor: latine aqua dr̄. (erat ante illū) for
te inſidioſe adductus a phariſeis vel for
te ex ſe venerat ad medicū vt ſanaret̃.
Et miam petebat eoipſo ꝙ ante medi-
cum ſe ponebat. Non aūt audebat pete F
re verbo propter phariſeos ſm Cyrillū
Videns aūt eum xp̄s miſericordia mo-
tus eſt. Unde ſequit̃ (Et reſpondens ie-

ſus)Contra q̄ꝛ nullus loquebat̃ cum eo
Ad hoc dicit Bed. ꝙ loquebant̃ cum eo
cogitationes iſtorũ obſeruantium eum
q̄s ipſe nouerat. Quis dici poſſit ꝙ hic
ponit̃ reſponſio ꝓ locutione.(dixit ad
G legiſperitos).i.legiſdoctores ſeu ſcribas
(⁊ phariſeos. Si licet ſabbato curare?)
i.ſanare infirmos. Et in hoc ſm̃ Theo.
tanq̄ amẽtes eos deridet. q̄ꝛ illa dies eſt
a dño bñdicta. ⁊ ꝯñr in qua debẽt bona
opa fieri. Dies aũt q̄ bona opa nõ ad-
mittit eſt maledicta. Uñ etiã mag. hiſ. di
cit ꝙ mirũ eſt de ipſis: q̄ꝛ cũ in traditio-
nibꝰ ſuis habeãt circa ſeptuaginta gñã
operũ q̄ ſabbato nõ lʒ: inter illa nõ hñt
curã ĩfirmorũ. maxime q̄ fiebat ſolo ver
bo vt plerũq; xp̃s faciebat.(At illi tacue
rũt) Beda. Merito interrogati tacent q̄
ꝯtra ſe dictũ quicq̄d dixerint vidẽt. Nã
ſi licet ſabbato curare: quare ſaluatorẽ
an curet obſeruãt? Si non lʒ quare ipſi
ſabbato pecora curant. Hec ille. Jeſus
ergo neglexit eorũ inſidias: ⁊ nõ interro
gauit etiã ĩfirmũ ſʒ Cyri. q̄ꝛ videbat eũ
affectuoſe deſyderare ⁊ ſperare ſalutẽ
quã phariſeorũ metu oretenꝰ petere nõ
audebat. ideo ſequit̃.(Ipſe ỽo apphen-
H ſum ſanauit eũ ⁊ dimiſit) The. In q̄ nõ
hoc ꝓſpexit dñs ne ſcãdalizaret phari-
ſeos: ſʒ vt bñfaciat egẽti remedijs. De-
cet em̃ nos cũ magna reſultat vtilitas
nõ curare ſi ſtulti ſcãdalizant̃. Hec ille.
¶ Moraliter iſte hydropicꝰ ſignificat
multa pctõꝛũ gñã. Nã hydropicus ſm̃
Bedã hʒ tres miſerias. ſ. inflationẽ que
ſignificat ſupbiã: ⁊ inextinguibilẽ ſitim
q̄ ſignificat auaritiã: ⁊ exhalationẽ feto
ris q̄ ſignificat luxuriã. Hos xp̃s appre-
hendit q̄ñ de faucibꝰ diaboli ꝑ cõtritio-
nẽ eripit. Et ſanat q̄ñ facta ꝯfeſſione ab
ſoluit maxime ſi p̃cedẽs dolor nõ fuerat
ꝑfectus. Tũc em̃ ꝑficit̃ per claues Petri
apl'i. Et dimittit ꝯpleta ſatiſfactione: vt
liberi ad celũ poſſint euolare. ¶ Quãtũ
ad ſcõm ponit̃ phariſeorũ ꝯfutatio cũ dr̃
(Et rñdẽs ad illos dixit. Cuiꝰ vr̃m aſinꝰ
aut bos ĩ puteũ cadet ⁊ nõ extrahet illũ
I ꝯtinuo).i.ſtati(die ſabbati). q.d. magna
ẽ ſtultitia dicere ꝙ lʒ aĩali ſuccurrere ex
auaritia vt facitis vos ⁊ ꝙ hoĩ nobiliſſi
me creature nõ lʒ ſuccurrere ex charita
te.(Et nõ poterãt ad hec rñdere illi.)
¶ Moralr̃ iſti phariſei magis de aſino
q̄ de hoĩe curãtes: ſig̃t eos q̄ nõ hñt cu-
rã de aĩa ſua q̄ in pctõꝛũ ſordibꝰ volu-
tari patiunt̃: ⁊ tñ multũ curãt de corpo-
K re ꝙ tanq̄ aſinus pigrũ eſt ad bonũ. Uo
lunt em̃ tales oĩa ad corpꝰ ſpectãtia ha
bere pulcerrima ⁊ de aĩe pulcritudine
nõ curãt. Sʒ cõfundendi ſunt iſti a xp̃o
in die iudicij: taliter vt reſpondere non
poſſint. ¶ Quãtũ ad tertiũ ponit̃ moni-
tio q̄dã ſpectans ad humilitatẽ ꝯ phari
ſeorũ ſupbiã. Nõ ſolũ em̃ erant auari ſʒ
⁊ ambitioſi: q̄ꝛ multũ curabãt de primo
loco ĩ locis vbi plures cõueniebãt. Dici
tur ergo.(dicebat aũt ⁊ ad inuitatos) ad
ipſorũ phariſeorũ principe(parabolã.)
Eſt aũt hic aduertẽdũ ꝙ pabola vt ha-
bes dñica vltima poſt octa. epi. ꝓprie
eſt q̄ñ aliq̄d ad ſignificãdũ fingit̃. de quo
ſiue fuerit ſiue nõ: nõ curamꝰ. Et tũc vt
ibi dictũ eſt: ſenſus lr̃alis nõ eſt quẽ ꝓ-
prie voces exprimũt: ſʒ quẽ metaphori-
ce. Large tñ aliq̄ñ parabola dr̃ q̄cũq; cõ
paratio rerũ gñe diſſimiliũ etiã ſi vtrũq;
ſit vera res: vt ſi dicã. Sicut moyſes ex-
L altauit ſerpentẽ in deſerto ita exaltari
opʒ filiũ hoĩs. Et tunc illa parabola hʒ
duplicẽ ſenſum: vnũ qui ꝓprie ꝑ voces
exprimit̃ aliũ q̄ metaphorice. Et ita ẽ in
ꝓpoſito. Dixit ergo xp̃s parabolã. i. ali-
q̄d ſimile alteri: intẽdẽs ſignificare duo:
vnũ ꝓprie: aliđ trãſſumptiue. Proprie
q̄dẽ locutus eſt de materialibꝰ cõuiuijs
aut nuptijs (intẽdẽs). i. intelligens ſcõm
aliquos: vel intẽdẽs ſupple docere(q̄ũo
primos accubitꝰ). i. ſedes ad comedẽdũ.
Quia em̃ antiqui comedebant in lectis
aſſidentes mẽſe dicunt̃ accũbere: ⁊ ipſe
ſedes accubitꝰ(eligerent dicẽs ad illos.
Cũ inuitatꝰ fueris ad nuptias: nõ diſcũ
bas ĩ p̃mo loco) Cyril. Proſilire em̃ prõ-
pte ad honores q̄ nobis nõ cõueniũt iu-
dicat nos temerarios ⁊ facta noſtra vi-
tuperio replet. Hec ille. Uñ ſequit̃.(Ne
forte honoratior te ſit ab illo inuitatus
⁊ veniẽs is q̄ te ⁊ illũ vocauit dicat tibi
M Da huic locũ: ⁊ tũc ĩcipias cum rubore
nouiſſimũ locũ tenere.) ¶ Eſt aũt notan
dũ ꝙ nõ debemus eſſe preſumptuoſi in
poſſidẽdis incõgruis honoribꝰ. Primo

q̄dẽ q̄ꝛ malũ ẽ ⁊ diſplicẽs deo. Scđo aũt
q̄ꝛ dato ꝙ deũ nõ timeamus adhuc eſt
malũ ſm̃ id q̄đ q̄rimus: q̄ꝛ vt dicit Chry.
A ſatagens vt abũdet honoribꝰ non hono
ratur. Hec ille. ⁊ ſi aliq̄ñ honoret̃ loco tñ
apud mẽtes hoĩm aliq̄ñ ꝯtẽnit̃: vel ſal-
tẽ ſe exponit ꝑiculo ꝯfuſionis. Jſtis er-
go q̄ deũ nõ timebãt: ſaluator ſcđaʒ ad-
duxit cãm fugiẽdi talia.(Sʒ cũ vocatꝰ
fueris ad nuptias: vade ⁊ recũbe ĩ nouiſ
ſimo loco) Primo quidẽ ꝓpter deũ ⁊ hu-
militatẽ deinde ſi deũ nõ times: ſed vis
oĩno honorari: etiã ſic eſſet tibi faciẽdũ
maxime ĩter ꝑſonas ciuiles(vt cũ vene-
rit q̄ te inuitauit dicat tibi. Amice aſcẽ-
de ſupiꝰ: ⁊ tũc erit tibi gl'ia corã ſil' diſcũ
bentibꝰ) Jn his aũt verbis nõ hortat̃ ſal
uator vt vltimũ locũ teneamꝰ finalr̃ ꝓ-
pter hoĩm gloriã: inde ſequẽtẽ: ſed ex p̃-
ſuppoſitione loquit̃: ac ſi dicat: Si gl'iã
queris: ſtultus es facere id ꝓpter q̄đ cõ
fundaris: Uel loquit̃ de gl'ia q̄ ꝓuenit ex
actu bono ⁊ bñfacto: quã tñ poſtmodũ ĩ
deũ referre debemus. Si em̃ q̄rere glo-
B riã vt gl'ificet̃ deꝰ in bonis nr̃is nõ ẽ ma
lũ ſed bonũ: lʒ ſit infirmis ⁊ incipiẽtibꝰ
ꝑiculoſuʒ(q̄ꝛ oĩs q̄ ſe exaltat) p̃ſumptuo
ſe vltra d̃bitũ: nõ ſolũ ĩ loco ſʒ ĩ alijs(hũi
liabit̃) nõ ſolũ a deo ĩ futurũ ſʒ ĩterdũ ẽt
ab hoĩbꝰ in p̃nti q̄ gereferũt tales teme-
rarios. Et ecõuerſo(q̄ ſe hũiliat exaltabi
tur) ab eiſdẽ. ¶ Eſt em̃ ſciendũ ꝙ q̄ñ ali
q̄d eſt ĩ cõi cõſuetudine hoĩm vniuerſalr̃
dicimꝰ ſic fieri vel eſſe: q̄uis aliq̄ñ ita nõ
ſit. Utũ dicã ꝙ oĩ anno fructificãt vites
vel ꝙ oĩs hõ p̃mo bonũ vinũ ponit. Et
ſil'r eſt cũ dr̃. Oĩs q̄ ſe exaltat hũiliabit̃:
vel extrinſecꝰ vel ſaltẽ apud mẽtes hoĩʒ
deſpiciẽtiũ tales. Aliꝰ aũt lr̃alis ſenſus
eſt hic trãſſumptiue. Pro q̄ ſciẽdũ ẽ ꝙ
ꝑ nuptias ĩtelligit̃ eccl'ia militãs: ad q̄s
nuptias q̄s ꝑ baptiſmũ ĩgredit̃. Per p̃i
mũ locũ aũt ĩtelligit̃ oĩs dignitas ad quã
nullꝰ ſe dʒ ĩgerere: ſʒ dʒ q̄ſq; ſe meliores
ſibi p̃ponere q̄ntũ ĩ ſe eſt dũmõ ceſſet ob-
C ſtinatio: q̄ꝛ ait Baſi. ꝙ maiꝰ eſt ex repu-
gnantia ſupbie indiciũ: q̄ ex p̃mo accu-
bitu: q̄ñ eũ cũ impio obtinemꝰ. Hec ille.
Si aũt ita nõ egerit ĩuitator p̃ncipalis. ſ.
deꝰ a quo eſt oĩs p̃tãs ⁊ dignitas: deijciet
talẽ a ſua dignitate ſaltẽ ſpũaliter ꝑ ſen
tentiã dãnationis: aliq̄ñ etiã talẽ deijcit̃
tpali depoſitione. Si aũt aliq̄s humilr̃
refugiẽs ꝓmotiões: ſicut p̃res antiq̄ fa-
ciebãt: tãdẽ ex obedientia ſuſceperit di-
gnitatẽ: ⁊ ex charitate fraterna bñ vſus
fuerit ea: tãdẽ celeſtẽ gl'iã obtinebit. Jõ
dr̃. Et erit tibi gl'ia ⁊c. cuiꝰ ratio ſubdit̃.
D Q̄ꝛ oĩs q̄ ſe exaltat p̃ſumptuoſe ſe digni
tatibꝰ eccl'iaſticis ingerẽdo: humiliabit̃
mõ p̃dicto. ⁊ q̄ ſe humiliat vere ⁊ nõ fi-
cte: exaltabit̃ hic ꝑ gr̃am ⁊ ĩ futuro per
gloriã. ¶ Eſt aũt notãdũ ꝙ ĩ religionibꝰ
multi cũ magna potiꝰ obſtinatiõe q̄ hu
militate recuſant p̃lationis dignitatẽ:
q̄s ñ ẽ dubiũ male agere: q̄ꝛ ſũt tardi ad
obediẽtiã: q̄ ſe extẽdit ad indignitates ⁊
dignitates. Et ſi obijciat̃ ꝙ ſcti ita fece-
rũt: dico ꝙ verũ ẽ q̄ñ nõ a ſuis ſupioribꝰ
ꝓmouebant̃. ſʒ ꝑp'lis aduerſus maio-
res aũt nullꝰ ſcrũs ẽ obſtinatꝰ ĩ his ĩ q̄-
bus certꝰ ẽ ꝙ bñ facit obediẽdo vl' ſaltẽ
eſt dubiꝰ. Et ſi q̄s recte ſcrutet̃ talis ob-
ſtinatio venit ex amore ſui quẽ p̃ponũt
amori diuino. Nam ſi diligis me: paſce
oues meas. Eſt em̃ opus maxie charita
tis ꝙ q̄ ſibi vacare vellet: ſuã ꝯſolationẽ
negligat ꝓpter vtilitatẽ aĩarũ. Juſtifi-
E cãda eſt ergo ĩ p̃latione intẽtio: ⁊ deĩde
hũiliter dʒ q̄s ſuſcipe iniunctionẽ ⁊ pa-
tiẽter: imo alacriter ferre abſolutionẽʒ.
Sʒ iniũctionẽ ꝓterue recuſare: ⁊ d̃ abſo
lutiõe murmurare imo in ſuo corde do
lere: hypocritarũ eſt ac ſuperborum.

☞ Feria.iiij. quatuor temporum.
☞ Textus euange: Mar. ca. ix.

Reſpondẽs vnus de turba
dixit ad ieſum Magiſter:
attuli filium meum ad te
habentem ſpirituʒ mutũ.
Qui vbicunq; euʒ apprehenderit.
allidit eum et ſpumat et ſtridet dẽ-
tibus et areſcit. Et dixi diſcipulis
tuis vt eijcerent illum: ⁊ non potue
runt. Qui reſpondens eis dixit: O
generatio incredula q̄diu ero apđ
vos: q̄diu vos patiar: afferte illum
F ad me. Et attulerunt eum: Et cum
vidiſſet illum: ſtatim ſpũs cõturba-
uit eũ et eliſus in terram volutabat̃

ſpumans.Et interrogauit patrem
eius:Quātū tpís eſt:ex quo hoc ei
accidit.At ille ait.Ab infantia.Et
G frequenter eum in ignē ⁊ in aquam
miſit vt eum ꝑderet.Sꝫ ſiquid po=
tes adiuua nos:miſertꝰ nr̄i:ieſu aūt
ait illi.Si potes credere oīa poſſi=
bilia ſunt credēti.⁊ continuo excla
mās pater pueri:cū lachrymis aie=
bat credo dn̄e adiuua incredulita=
tem meā.Et cū videret ieſus cōcur
rētē turbā cōminatꝰ eſt ſpūi imūdo
dicēs illi.Surde ⁊ mute ſpūs ego
tibi ꝓcipio:exi ab eo:⁊ ampliꝰ ne i=
troeas in eū.Et clamās ⁊ multum
diſcerpēs eum:exijt ab eo.⁊ factus
eſt ſicut mortuus:ita vt multi dice=
rēt:qꝛ mortuꝰ eſt.Jeſus aūt tenēs
manuꝫ eiꝰ eleuauit eum:⁊ ſurrexit.
Et cū introiſſet in domū:diſcipuli
eiꝰ ſecreto interrogabāt eū quare
H nos nō potuimus eijcere eum:⁊ di
xit illis.Hoc genꝰ in nullo pōt exi=
re:niſi in oratione ⁊ ieiunio.

Magiſter attuli filiū meuꝫ ⁊c.
Mar.ix.In hͦ euā.tāgūt tria
pūcta:q̄ ſūt Preparatio.Per=
petratio:⁊ Conſultatio.
¶ Quātū ad pͥmū tāgit ꝑpa
tio ad faciendū miraculū.Pro quo ſciē=
dū eſt qd̄ añ hoc euāgelio ſic dicit Mar.
(Jeſus veniēs).ſ.de mōte thabor ī quo
fuerat trāſfiguratus(ad diſciplos ſuos)
nō oēs.ſed ad eos q̄s nō aſſumpſerat ſe=
cū ī mōte(vidit turbā magnā circa eos)
qꝛ ibi aderat demoniacus quē diſcipuli
curare volebāt:Nec poterāt(⁊ ſcribas)
i.doctores legis(cōq̄rētes).i.diſputātes
cū illis.Et ī his notat̄ ꝑſſura diſcipuloꝝ
ꝓpter erubeſcētiā qꝛ curare nō poterāt
qd̄ eis tāto erat grauiꝰ q̄to erat ibi tur=
I ba copioſior:⁊ qꝛ emuli ſcribe ſtimula=
bāt.(Et ꝯfeſtim oīs ppl̄s vidēs ieſuꝫ ſtu
pefactus eſt:⁊ expauerunt)⁊ hoc ſm ali
quos vt recitat Theo.qꝛ ex trāſfigura=
tione effectus erat ſplēdidior[Et occur
rētes ſalutabāt eū]qd̄ tñ ſcribe nō fece=
rūt qui prius deridebāt diſcipulos non
valentes curare(⁊ interrogauit eos)nō
ex ignorātia:ſed vt haberet rn̄ſum ⁊ cō=
feſſionē proprie neceſſitatis a pr̄e pueri
curādi[q̄d cōq̄ritis inter vos:Et rn̄dēs
vnus de turba dixit Magiſter[attuli fi=
liū meū ad te]ſꝫ ſupplete nō inueni[ha K
bētē ſpm̄ mutū].i.cauſantē iſtā paſſio=
nē in corpe obſeſſi.Mattheus aūt dr̄ ꝙ
erat lunaticus:qꝛ.ſ.demō tpe nouilunij
magis vexabat eū.Prio:qꝛ cerebrum di
ſpoſitiꝰ eſt ad malas impſſiōes.⁊ Scdo
vt lunā infamaret q̄ſi malā:⁊ ꝑ lunā fa
ctorē lune:ſm Aug.⁊ Rabba.[Quicū=
q̄ eū apphēderit allidit et ſpumat et
ſtridet dētibꝰ ⁊ areſcit]diabolo ad oīa
hec impellēte.Jmo vt dicit Mar.ſepe ca
debat in ignē:⁊ crebro in aquā.Ex his
aūt ptꝫ acerbitas morbi ſed difficultas
curatiōis eiꝰ exꝓmit̄ cū ſubdit̄.[Et dixi
diſcipulis tuis vt eijcerēt illū ⁊ non po=
tuerūt]Jbi ei vt dicit Chryſ.non erant
tres colūne q̄ fuerāt in mōte cuꝫ dn̄o.ſ.
Petrus.Jacobus:⁊ Joānes.Huius aūt L
īpoſſibilitatis cā fuit.Primo difficultas
morbi:qꝛ hoc genꝰ nō eijcit̄ ⁊c.Scdo ibe
cillitas aploꝝ ſm Chry.Sꝫ ꝯ.qꝛ Lu.ix.
dederat eis xp̄s ptātē ſuꝑ oīa demonia.
Ad hoc dr̄ ſꝫ ali q̄s:ꝙ illa ptās fuit quo
ad illos q̄ erāt digni curari:cuiuſmodi
nō erat hͥ.Sꝫ q̄re xp̄s curauit indignuꝫ:
Qꝛ lachryme pr̄is hͦ meruerūt.Tertio
fuit īdignitas curati:⁊ īfidelitas petētis
ſm Hier.Uñ dicit Chry.ꝙ qꝛ pr̄ aſcribe
bat cām huiꝰ aplis q̄ curare nō poterāt
xp̄s aſcribit eā illi ēt dicēs.[O gn̄atio ī=
credula]q̄tuꝫ ad fidē[⁊ ꝑuerſa vt dicit
Mat.q̄tū ad mores:⁊ ī hoc totū genꝰ iu
deoꝝ rephēdit.]Quādiu apd̄ vos ero:
Chry.In quo oñdit ⁊ mortē ſe deſydera
re:⁊ ḡue ei ꝯuerſari cū illꝭ.Hec ille.Hāc
aūt grauedinē ꝯuerſatiōis ſubdit di=
cēs[Quādiu vos patiar:]Et ī hͦ hēmus
exēpliū patiēter ſuſtinēdi ſocios ī ſua cō
uerſatiōe oneroſos.qꝛ vt ait.Bern.xp̄s
iſtos nō v̄bis ꝯdictores.ī factꝭ obſerua= M
tores:⁊ in ſupplicijs ſuſtinuit illuſores.
¶ Quātū v̄o ad ſcdm̄ id eſt ꝑperationē
miraculi dr̄[Afferre illū ad me.Et attu
lerūt]vñ innuit̄ ꝙ demō priuauerat eū
greſſu[Et cū vidiſſet illū:ſtatim ſpūs cō

turbauit illuꝫ.]Sꝫ vr̄ ꝙ potiꝰ debuiſſet
tremere ad ꝑſētiā xp̄i.Quare ḡ hͦ fecit:
Ad hͦ dici pt̄ ꝙ hoc fecit.Prio:qꝛ xp̄s ſic
A voluit ad euidētiā miraculi.⁊ Scdo:qꝛ
vidit ſe expellēdū:⁊ ꝯñr voluit ei nocere
dū poterat.Tertio:qꝛ forte xp̄s aſpiciē=
do aliqua ſpūali v̄tute demonē afflixit
q̄ ad p̄ntiā ꝯ̄rij excāduit in furorē:ſicut
fortificat̄ frigꝰ ad p̄ntiā caloris ꝑ anti=
pariſtaſim.i.ꝯ̄ reſiſtentiā ſicut in eſtate
humor in nube ita fortiter ꝯgelat̄ vt fiat
grādo.⁊ loca ſubterranea qñ aer ē cali=
dus ſūt frigida:⁊ qñ frigidꝰ:calida.qꝛ.ſ.
cōtrariū fortificat̄ in viſceribꝰ terre[Et
eliſus in terrā volutabat̄ ſpumans]O
pietatē.Sꝫ q̄re fons clemētie nō ſtatim
curabat eū:Ad hoc dici pōt ꝙ hoc fecit
Prio vt curaret meliꝰ aſtātes ꝑ miracu
lū euidētiꝰ.Et ſcdo vt magis accēderet
deſyderiū pr̄is.ꝓp ꝙ ēt ſubdit̄:[Et īter=
rogauit pr̄eꝫ eiꝰ:q̄tū tpís ē ex quo hoc
ei accidit.At ille ait]Ab īfātia.Et freq̄n
ter eū in ignē ⁊ in aquā miſit:vt eū ꝑde=
L ret[Sꝫ ⁊ ſi q̄d potes adiuua nos:miſer=
tus nr̄i.]Ecce impfectionē fidei eiꝰ qꝛ cō
B ditionał̄r loq̄ eſt dubitātis[Jeſus aūt]
volēs eius deſyderiū ⁊ fidē adhuc auge
re[ait illi.Si potes credere:oīa poſſibi=
lia ſūt credēti]q.d.ſm Chryſ.Ego q̄deꝫ
poſſū ſilia ⁊ maiora:dūmodo ī te ſit talis
diſpoſitio vt hoc merearis:imo ⁊ ꝯ̄ meri
ta illiꝰ hoc abſolute potuiſſet:ſꝫ nō expe
diebat.Et ꝯtinuo exclamās cū lachry=
mis pr̄ pueri:aiebat.Credo dn̄e[.ſ.debi
liter:īdeq̄[adiuua incredulitatē meā].ſ.
debilē fidē ꝯforta:ſm Chry.⁊ Bed.[Et
cū videret ieſus ꝯcurrētē turbā[ne vide
ret̄ inani gl̄ia expectare multitudinem
ppl̄i[cōminatꝰ eſt ſpūi imūdo]Mat.di=
cit ꝙ icrepauit eū.⁊ glo.Bede dicit eum
i.puerū.qꝛ vt dicūt aliq̄ lꝫ ab īfātia pec=
cato parētū vexaret̄:tñ factꝰ adultꝰ ad=
didit pctā peccatꝭ.Chry.tñ dicit ꝙ non
increpauit puerū:ſꝫ demonē:qd̄ aliqui
C exponūt ꝑncipał̄r ⁊ bñ.qꝛ ſꝫ textū mat.
dicētis:⁊ increpauit eū Jeſus:⁊ exijt ab
eo demoniū:ē neceſſe dicere ꝙ icrepaue
rit puerū[dicēs illi:Surde ⁊ mute ſpūs]
Ex q̄ ptꝫ quot mala patiebat̄[ego tibi ꝓ
cipio]ꝓpria.ſ.autoritate[exi ab eo:⁊ am
pliꝰ ne itroeas ī eū.Et clamās]ſcꝫ cla=
more cōfuſo mō muti:cū adhuc eēt mu=
tus[⁊ multū diſcerpēs eū]⁊ ēt peiora fa
cturus ſi potuiſſet[exijt]ab eo[⁊ factus
eſt ſicut mortuꝰ]ex vehemētia doloris il
lati a demone diſcerpēte[ita vt multi di= D
cerēt qꝛ mortuꝰ ē]Ex quo pꝫ ꝙ acriꝰ eū
cōturbauit q̄ priꝰ.¶ Et in hoc eſt docu=
mētū qd̄ tāgit Rab.di.Dū de corde ex=
pellit̄ demō:acriores tētationes excitat.
Qd̄ aūt dr̄ Jo.vij.In mūdo ꝑſſurā habe
bitis:intelligit̄ exteriꝰ.in me aūt pacem
ſcꝫ interiꝰ.vñ ſubdit̄[ꝙ ieſus tenuit ma
nū eiꝰ ⁊ ſurrexit]qꝛ.ſ.militē ſuū xp̄s ſem
per in ſtatu rectitudinis mētalis ſiſtit ⁊
cōſeruat.¶ Quātū ad tertiū dr̄[Et cuꝫ
introiſſet in domū:diſcipuli eiꝰ]qui ſm
Chry.timebāt ne gratiā quā acceperāt
ꝑdidiſſent[ſecreto īterrogabāt eū.]Se
creto inq̄:ne xp̄s corā turba eos de aliq̄
īperfectiōe rephēderet.[Quare nos nō
potuimꝰ eijcere illū]ſcꝫ nō obſtāte īcre=
dulitate pr̄is ſicut et tu.[Et dixit illis.
Hoc genꝰ].ſ.lunaticoꝝ(ī nullo).i.a nul=
lo[pōt exire].ſ.violēt̄ īpulſꝰ.vł ī nullo ꝑt
exire.i.cogi ad exitū[niſi ī orōne].i.ꝑ orō
E nē[⁊ ieiunio.]¶ Pro quo ſciēdū eſt:qd̄
demones oēs nō ſunt eq̄lis potētie.Uñ
quidā difficiliꝰ expellunt̄:nō ex pte v̄tu
tis dei q̄ cū ſit īfinita facillime oīa pōt:ſꝫ
ex pte hoīs in q̄ maior depoſitio req̄rit̄
ad hoc vt ꝯgrue ꝑ illū deꝰ opet̄ ad expul
ſionē huiꝰ demonis:īq̄ ad expulſionē il=
liꝰ:vñ hoc genꝰ lunaticoruꝫ nō expellit̄
niſi expellēs hēat corpꝰ ſubiectū ſpūi ꝑ
ieiuniū:⁊ ſpūm eleuatū in deū ꝑ orōnē.
Huiꝰ tñ cā Mat.vij.dr̄ fuiſſe īcredulitas
aploꝝ.Et reuera vtraq̄ cā fuit qꝛ ⁊ ꝑſen
te ſpōſo nō ieiunabāt:⁊ nondū recepto
ſpūſancto erāt impfecti.Principał̄r tñ
cā dr̄ fuiſſe infidelitas ⁊ indiſpoſitio pa=
tris ⁊ filij.¶ In hac aūt parte eſt docu=
mentū:ꝙ qui demonē de ſuo corde vult
expellere oret ⁊ ieiunet:⁊ ſit firmꝰ ī fide.

¶ Feria ſexta quatuor tēporum.
¶ Textus euan.Luc.cap.vij.

Rogabat ieſuꝫ quidā phari=
ſeus vt mādūcaret cū illo ⁊c.
F Rogabat ieſum q̄dā phariſeꝰ ⁊c.]
Luc.vij.Uide.feri.vij.poſt domi
nicam de paſſione.

☞ Sabbato Luc.ca.xiij.

A Rborem fici habebat qui-
dam plantatã in vinea ſua:
⁊ venit querens ⁊c.

A Rborem fici habebat qui
dã ⁊c.) Luc.xiij. Totũ hoc
G euangeliũ ex his paucis q̃
dicunt̃ eſt patẽs. Hec em̃
parabola dicta fuit a xp̃o
ad ſignificãdũ deſtructio
nẽ pp̃li iudaici: vt pꝫ Luc. vbi.ſ. per fi
cũ igit̃ ſignificat̃ ſynagogo ſeu pp̃ls iu-
deoꝝ plenꝰ ꝟborũ folijs ⁊ vacuus fru-
ctibus operũ bonoꝝ. Uinea eſt terra iu
dee ⁊ ꝓmiſſiõis in qua iſte pp̃ls habita-
bat. Cultor eſt angelus curã habẽs illiꝰ
pp̃li: q̃ fodit circa illã qñ inſpirat ad ꝑ-
ſcrutandũ ſecreta cõſciẽtie: ⁊ mittit ſter
cora qñ ad mentem eius reducit putre-
dines ſuorum vitiorum vt inde educat
diſplicẽtiam eorum ⁊ fructus bonorum
operũ. Hec arbor tandem per romanos
ſucciſa eſt.

☞ Dñica.xviij.poſt trinitatem.

H ☞ Textus euã. Mat.cap.xxij.

P Hariſei audientes ꝙ ie-
ſus ſilentiũ impoſuiſſet
ſaduceis: conuenerũt in
vnum. Et interrogauit
eum vnus ex eis legis doctor ten-
tans eum: magiſter quod eſt man-
datum magnum in lege. Ait illi ie-
ſus. Diliges dominum deum tuuꝫ
ex toto corde tuo et ex tota anima
tua: ⁊ in tota mẽte tua. Hoc eſt ma
ximum ⁊ primum mandatũ. Scõm
autem ſimile eſt huic. Diliges pro-
ximum tuum ſicut teipſum. In his
duobꝰ mãdatis vniuerſa lex pen-
det ⁊ ꝓphete. Congregatis autem
phariſeis: iterrogauit eos ieſus di
cens. Quid vobis videtur de xp̃o
cuiꝰ filiꝰ eſt: Dicunt ei: dauid. Ait
illis: Quõ ergo dd̃ in ſpũ vocat eũ
I dominũ dicẽs. Dixit dñs dño meo
ſede a dextris meis: donec ponã ini-
micos tuos ſcabellũ pedũ tuorum.
Si ergo dauid vocat eum dominũ
quomodo filius eius eſt. Et nemo
poterat reſpõdere ei verbum: neqꝫ
auſus fuit q̃ſq̃ ex illa hora eum am
plius interrogare.

A Udiẽtes phariſei ꝙ ieſus ſilẽ K
tiũ ⁊c. Mat.xxij. In preſenti
euã. tangunt̃ tria pũcta que
ſunt. Interrogatio. Rñſio et
Confutatio. ¶ Quãtum ad
primũ literal'r tangit̃ vna maligna ⁊ in-
ſidioſa interrogatio quã phariſei xp̃o fe
cerũt. Qui aũt fuerunt phariſei: ⁊ qui ſa
duci habes dñica.xi.poſt feſtũ tri. Quã-
tum ꝟo ſpectat ad p̃ns euan. ſciẽduꝫ eſt
ꝙ ſaducei fuerũt religioſi heretici i lege
iudeoꝝ. q: vt Joſephꝰ refert: credebant
aĩam cũ corpe mori ⁊ nũq̃ futurã eẽ cor
porũ reſurrectionẽ. Iſtis xp̃s ſic iposuit
ſilẽtiũ. Nã vt dicit Mat.xxij. phariſei tẽ
tauerũt q̃dã die xp̃m vt eũ caperẽt i ſer-
mone dicẽtes: Licet cenſum dari ceſari
an nõ. Quibꝰ ille ita rñdit: ꝙ remãſerũt
muti. Et i eodẽ die vt ibidẽ dr̃: ſaducei q̃
erãt inimici phariſeoꝝ ꝯuenerũt ⁊ ipi vt
xp̃m cõfunderẽt. Et q: xp̃s p̃dicabat re-
ſurrectionẽ mortuorũ quã ipſi nõ crede L
bãt: crediderũt ſe facturos argumẽtũ in
ſolubile. ¶ Pro quo aduertẽdũ ẽ: qd̃ in
lege moſayca qñ aliq̃s accepta vxore ſi-
ne liberis moriebat̃: frater eiꝰ relictam
dẽbat accipe vt noĩe f̃ris mortui filios
gñaret. Argumẽtati ſunt ergo ſicut dicit
Mat. ibi Magr̃ moyſes dixit: ſi q̃s mor-
tuꝰ fuerit nõ habẽs filiũ: ꝙ ducat f̃r eiꝰ
vxorem illiꝰ vt ſuſcitet ſemẽ fratri ſuo.
Erãt aũt apd̃ nos ſeptẽ fratres. Et pri-
mus vxore ducta defunctꝰ eſt. ⁊ nõ hñs
ſemen: reliq̃t vxorẽ ſuã fratri ſuo. ſimil'r
ſcõs ⁊ tertiꝰ vſq ad ſeptimũ. Nouiſſime
aũt oim etiã mulier defuncta eſt. In re-
ſurrectione ergo cuiꝰ erit de ſeptẽ vxor.
Oẽs em̃ habuerũt eã. Iſti ergo volebãt
ex hoc cõcludere ꝙ mortui nõ reſurgẽt:
q: videbat̃ eis ſeq̃ ꝙ iſta vxor tũc ſepteꝫ
hẽret viros aut nullũ: cũ eadẽ ſit de om- M
nibus ratio: ⁊ vtrũq reputabãt incon-
ueniẽs. Chriſtꝰ aũt voluit dicere: ꝙ liga
men m̃rimonij durat ſoluꝫ vſq ad mor-
tẽ: ⁊ ꝙ in illo ſtatu vbi nullꝰ morit̃ nõ

oportebit ꝙ aliq̃s naſcat̃: iõ ibi non erit
matrimoniũ (Ait ergo eis. Erratis ne-
A ſciẽtes ſcripturas neqꝫ virtutẽ dei. In re
ſurrectiõe em̃ neqꝫ nubẽt neqꝫ nubent̃:
ſꝫ erũt ſicut angeli dei i celo) ⁊ ſic xp̃s ſol
uit argumẽtũ eoꝝ. Et deide ꝓbauit eis
ex ſcriptura: ꝙ mortui reſurgũt: tal'r ꝙ
neſciuerũt q̃d dicerẽt. Uñ eis ſilẽtiũ im-
poſuit: de quo phariſei doluerũt q: lꝫ eſ
ſent inimici ſaduceoꝝ: tñ ꝯcordes erãt i ꝑ-
ſeq̃ndo. iõ dr̃. (Audiẽtes phariſei). i. q̃dã
religioſi iudeoꝝ (ꝙ ieſꝰ ſilẽtiũ iposuiſſet
ſaduceis). i. q̃buſdã alijs religioſis eiuſ-
dẽ gẽtis iudeoꝝ (ꝯuenerũt) cũ ipis ſadu
ceis (i vnũ) vt ſimil' xp̃m ipugnarẽt. Hier.
Phariſei ⁊ ſaducei q̃ iter ſe ꝯtrarij ſũt ad tẽ
tãdũ ieſum pari mẽte cõſentiũt. Hec il-
le. Chry. Cõuenerũt aũt i vnũ vt multi-
tudĩe vincerẽt: quẽ rõne ſuꝑare nõ pote
rãt. A ꝟitate nudos ſe eſſe ꝓfeſſi ſunt q̃
multitudine ſe amauerũt. Dicebãt eniꝫ
apud ſe. Unꝰ loquat̃ ꝓ oibꝰ: ⁊ oẽs loqua
mur ꝑ vnũ: vt ſi q̃dẽ vicerit: oẽs videa-
mur viciſſe. ſi aũt victꝰ fuerit vt ſolꝰ vi-
B deat̃ cõfuſus. Hec ille. Iõ ſequit̃ (⁊ inter
rogauit eũ vnꝰ ex eis legis doctor tẽtãs
eũ.) Cõtra. q: Mar.xij. dicit̃: ꝙ xp̃s huic
doctori dixit: nõ lõge es a regno dei: nõ
ergo tẽtabat dñm. Ad h̃ dr̃ dupl'r de mẽ
te Aug. lib. de cõſen. euã. Prio ꝙ iſte do-
ctor in principio mala intẽtiõe venit ad
interrogãdũ: ſꝫ poſtea audita xp̃i rñſiõe
ꝟa ⁊ cõformi ſue opiniõi penituit ⁊ ap-
probauit dictũ xp̃i di. Magr̃ i ꝟitate bñ
dixiſti: vt hr̃ ibi Mar.xij. ⁊ tũc xp̃s ſubiũ
xit. Nõ longe es a regno dei. Simile ha-
betur Jo.vij. vbi dr̃: ꝙ p̃ncipes ⁊ phari-
ſei miſerunt miniſtros vt cõprehẽderẽt
ieſum. Qui audiẽtes eiꝰ p̃dicationẽ pe-
nituerũt. ⁊ ſic ad principes ſũt regreſſi.
A q̃bꝰ dũ ꝑcõtarent̃ quare eũ nõ addu
xiſſent: dixerũt. Nũq ſic locutus eſt hõ.
Alio mõ vt ipa tẽtatio nõ accipiat̃ i ma
lũ: ſꝫ i bonũ: vt eẽt nõ decipe volẽtis ſꝫ vo
C lẽtis expiri ignotũ. i. ſi talis erat xp̃s q̃-
lis p̃dicabat̃: ⁊ hoc nõ fuiſſet maluꝫ ſm
s. Tho. Poteſt etiam dici: ꝙ nõ erat lõ-
ge a regno dei: q: circa p̃ſentẽ q̃ſtionem
cũ intẽtiõe mala hẽbat bonã opinioneꝫ
(Magr̃. qd̃ eſt mãdatũ magnũ inter oia)
i. maximũ (in lege.) ¶ Eſt aũt ſciendũ: ꝙ
vt teſtat̃ Hugo cardinalis ⁊ mag. hiſto.
tunc tp̃is erat queſtio quid preemineret
aut opera dilectiõis aut opera legis ſeu
ſacrificioꝝ q̃ mãdantur in lege. Et iſte
doctor tenebat ꝙ precellerent opa dile-
ctionis ⁊ de hoc nouit q̃ſtionẽ. Et ſi q̃dẽ D
malitioſe tẽtauit vt ꝓbabilius creditur
cũ fuerit in ſocietate inimicorũ xp̃i. cogi
tauit ꝙ xp̃s ſtatim rñderet de mandato
primo prime tabule. ſ. nõ adorabis deos
alienos: ⁊ tunc ſtatim habuiſſet argu-
mentũ cõtra eũ de p̃cepto charitatis qd̃
maius eſt ſicut ⁊ charitas maior eſt fide
⁊ latria. Sic ergo pꝫ prima pars euãge-
lij. In qua hoc eſt documentũ: ꝙ paſſio-
nes faciunt hominẽ cecũ ⁊ inuerecũdũ.
Uñ Hier. Quia ſupra phariſei in oñſiõe
denarij fuerãt ꝯfutati ⁊ aduerſe patris
viderãt fixionẽ ſubrutam debuerũt exẽ
plo moueri ne vltra molirent̃ inſidias.
ſed maleuolẽtia ⁊ liuor nutrix impudẽ-
tiam. Hec ille. ¶ Quantũ ad tertiũ tãgit̃
xp̃i rñſio cum dicit̃. (Ait illi ieſus. Dili-
ges dñm deũ tuuꝫ ex toto corde tuo ⁊ ex
tota aĩa tua ⁊ in tota mẽte tua.) Quõ au
tẽ iſta ſint intelligẽda vide. ſ. dñica. xiij. E
poſt fe.tri. (Hoc eſt maximũ et primũ mã
datũ) q: etiã charitas eſt potiſſima vir-
tus ⁊ deus ẽ eiꝰ potiſſimũ obiectũ: ſicut
ꝓximus ſecũdariũ. Hoc aũt mãdatũ po
nit̃ Deut.vj. ¶ Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ deꝰ hoc
mãdatũ d̃ dilectiõe p̃ncipal'r dedit p̃rio
pp̃ facilitatẽ amãdi ⁊ Scdo pp̃ eiꝰ ſua-
uitatẽ; q: oĩa facit dulcia. ⁊ Tertio pp̃ eiꝰ
gñoſitatẽ. q: amor ita deo plꝫ ꝙ oĩa alia
facit placere. Nec hoc mãdatũ dr̃ p̃muꝫ
gñatiõe vt fides: ſꝫ ꝑfectiõe. Debemꝰ ãt
conari diligere deũ ⁊ ieſũ xp̃m m'tiplici
rõne. Prio q: nos pp̃ nr̃aꝫ vtilitatẽ crea
uit. Et tñ dr̃ feciſſe oĩa pp̃ ſuã bonitatẽ. ſ.
cõicãdã ⁊ nõ acq̃rẽdã ⁊ pp̃ gl'iã ſuã quã.
ſ. vult de creatura ad vtilitatẽ creature.
⁊ nõ ſui. Scdo q: de nr̃o p̃re eſt effectꝰ nr̃
frater. Tertio q: ꝓ nobis ſanguinẽ ⁊ vi-
tã expoſuit. Quarto q: dedit nobis an-
gelos tutores ⁊ cuſtodes Quinto q: nos
rebelles clemẽter ad pniaꝫ expectat. Se F
xto q: facil'r culpã ⁊ penã nobis penitẽ-
tibus remittit eternã ꝯmutãdo i tpaleꝫ
⁊ tpalẽ purgatoriã: l tpalẽ i h̃ mũdo ex
plebilẽ. Septio q: ceſſãtibꝰ oibꝰ p̃dictꝫ ẽ

ſumma bonitas:ita ꝙ ſicut nihil diligit
niſi inquãtũ bonũ ita nõ diligit aliquid
niſi inquãtũ participat de diligibilitate
dei.(Scḋm autẽ ſile eſt huic.Diliges ꝓ-
G ximum tuũ).i.oẽm creaturã cui potes ex
hibere:aut a qua potes ſuſcipere miſe-
ricordiam ẜm Aug.de de doctri.xpiana
vtputa xp̃m inquãtũ hõ:⁊ oẽs angelos
⁊ oẽs beatos:⁊ exiſtentes in purgatorio
⁊ in hoc mũdo:nõ aũt in inferno.(Sicut
teip̃m).i.ad illũ finẽ ad quẽ te deligis.ſ.
btitudinis ẜm.s. Tho.nõ aũt ſicut.i.tm̃
q̃tũ teip̃m.Dicit aũt ẜm Chry.hoc man
datũ ſimile p̃mo: qꝛ cuȝ homo ſit imago
dei:in hoie amato amat deus.(In his
duobus mãdatis:tota lex pẽdet ⁊ ꝓphe
te).i.ẜm Raba.⁊ Augu.de ↄſen.euange.
oia dicta legis:⁊ ꝓphetaꝝ ad hunc finẽ
ordinant:vt diligat deꝰ:⁊ ꝓximus.Vñ ⁊
precepta decalogi ita diuidunt: vt ea q̃
ſunt p̃me tabule ad dilectionẽ dei perti-
neant:q̃ vero ſcḋe ad dilectionẽ ꝓximi.
¶Eſt aũt ſciendũ ẜm Aug.de ↄſen.euã.
ꝙ lȝ iſta precepta ſint duo: propter duo
H charitatis obiecta:q̃ ſunt deꝰ ⁊ ꝓximus
tñ aliqñ vnũ ponit ꝓ vtroqȝ tãq̃ inclu-
dẽs aliud:vt cũ d̾r: oĩs lex vno ſermone
implet.Diliges ꝓximum tuũ ⁊ diligẽti
bus deũ oĩa coopant in bonũ.Et rõ eſt:
qꝛ ex vna eademq̃ charitate deum ꝓpter
ſeip̃m diligimꝰ:nos aũt ⁊ ꝓximũ ꝓpter
deũ.Et ſic patet ſcḋm.In quo hoc h̾t do
cumẽtum qḋ Chry.tãgit dicẽs.Diliges
inquit:nõ timebis:qꝛ diligere magis eſt
q̃ȝ timere.Timere eñ ſeruoꝝ eſt dilige-
re filioꝝ.Timor ſub neceſſitate eſt: dile-
ctio in libertate.Qui i timore ſeruit deo
penã q̃dã euadit mercedem v̾o iuſtitie
nõ hȝ:qꝛ inuitꝰ fecit bonũ ꝓpter timorẽ.
Nõ vult ergo deꝰ: vt timeat ſeruilr ab
hoibus quaſi dñs:ſȝ vt diligat quaſi pa-
ter:qꝛ adoptionis ſp̃m donauit homini-
bus.Hec ille.¶Quantũ ad tertiũ tãgit
ↄfutatio phariſeoꝝ: cũ d̾r(Congregatis
aũt phariſeis)Sed q̃re dicit cõgregatis:
qꝛ ſupra dictũ ẽ ꝙ ↄuenerẽt in vnũ.Ad
hoc põt dici ꝙ cõuenerãt in vnũ in ſecre
I to vbi inter ſe ſunt conſiliati:ſed ad xp̃m
ſunt paulatiȝ ↄgregati donec ille doctor
interrogabat nõ aũt venerũt oẽs ſimul:
ne pateſacerent inſidias ſuas.Cõgrega
tis ergo eis vt dictũ eſt(interrogauit eos
ieſus)dicẽs(Quid vobis videt de xp̃o:cu
ius filiꝰ eſt?)Hec q̃ſtio fuit difficillima:
qꝛ d̾r Eſa.xlv.Generationẽ eiꝰ q̃s enar
rabit.Fuit etiã congrua: qꝛ eſtimabãt
ꝙ eſſet purꝰ hõ ⁊ non deus:qꝛ ſic nõ ten
taret eũ.(Dicũt ei:Dauid.)Et ſic inſuffi K
ciẽter r̃ñderũt:qꝛ cũ in xp̃o duplex ſit ge
neratio.ſ.ẜm diuinitatẽ: ⁊ ẜm humani-
tatẽ ipſi r̃ñderũt de ſcḋa tm̃.Iõ xp̃s ar-
guit ↄtra eos ex autoritate pſalmi dicẽs
(Quõ ergo Dauid in ſpũ).ſ.ſctõ ẜȝ Hie.
vt tollat oĩs erroris ſuſpicio(vocat eum
dñm dicens.Dixit dñs dño meo ſede a
dextris meis:donec po.ini.tu.ſca.pedũ
tuorum).Si ergo Dauid vocat eũ dñm:
quõ filius eius eſt? Argumentuȝ dñi in
his verbis eſt tale.Oĩs dñs eſt maior ſer
uo:ſed xp̃s eſt dñs dauid:ergo eſt maior
dauid.Nullꝰ aũt filius eſt maior pr̃e er
go vel xp̃s nõ eſt filiꝰ dauid:vel hȝ vnaȝ
naturã q̃ eſt filius eiꝰ:⁊ aliã q̃ eſt eo ma
ior:q̃ eſt diuina.In hac autẽ autoritate
allegata patet.Primo p̄eminẽtia xp̃i ad
ſctõs:qꝛ d̾r dñs dauid:⁊ ↄñr alioꝝ ſctõ- L
rum.Scḋo equalitas eiuſdẽ ad patreȝ.
Nã dixit dñs pater dño meo xp̃o:ſede a
dextris meis.i.in equalitate ad me.Be-
da.A dextris dei ſedere eſt in honore eq̃
li paterne dignitatis manere.Hoc autẽ
dicere ẜm.s.Tho.pr̃is ad filiũ.nihil eſt
aliud:q̃ȝ patrẽ filium in equalitate dicẽ-
do ꝑducere.Tertio tãgit q̃d agat de ini
micis xp̃i.i.de infidelibꝰ vel rebellis: qꝛ
ponent ſcabellũ pedũ xp̃i.i.totaliter ei
ſubijcient.Et nota ꝙ ly donec nõ impor-
tat determinatũ tp̃s ẜm.s.Tho.ſȝ infinitũ
¶Eſt aũt notãdũ ẜm Hiero.ꝙ iudei xp̃i
deitatẽ negãtes multa ↄfingũt vt hanc
euadãt autoritatẽ.Dicũt eñ ꝙ itelligit
de abraã:⁊ ꝙ helizer diſpẽſator eiꝰ fecit
hũc pſalmũ: agens deo grãs ꝓ victoria
quã habuit abraã de q̃nqȝ regibꝰ vt ha-
betur Ge.xiiij.Et ſic exponũt.Dixit dñs
i.deus dño meo.i.abrae ſede a dextris
meis:qꝛ.ſ.ↄfortauit eũ dicẽs.Noli time-
re abraã.Sed ↄ̃ arguit Hie.qꝛ de abraã M
dicere nõ p̃nt q̃ ſequunt.ſ.ꝙ añ luciferũ
ſit genitꝰ:nec ꝙ fuerit ſacerdos i eternũ
ẜm ordinẽ melchiſedech cũ ꝓ eo melchi
ſedech obtulerit ſacrificiũ.Itẽ p̃t argui

ex titulo pſalmi q̃ i hebreo talis eſt pſal.
Dauid.(Et nemo poterat ei r̃ñdere ver-
bũ neqȝ auſus fuit q̃ſq̃ꝫ ex illo die eũ am
plius interrogare) qꝛ xp̃s ſuppauit eos
reſpondẽdo ⁊ opponẽdo.In hac p̃te eſt
A documẽtũ qḋ Raba.tãgit di.Et hoc in-
telligimus venena inuidie ſupari poſſe:
ſȝ difficile q̃eſcere.Hec ille.Et intẽdit ꝙ
illi ſiluerũt ↄ̃ ſuã volũtatẽ: qꝛ nõ habe-
bãt q̃d dicerẽt ẜȝ Chry.Nõ aũt ſiluerũt
amore veritatis quã ſapiẽtia diuina do
cuerat: qꝛ inuidie venena prohibebant.
¶Dñica.xix.poſt Trinitatem.
¶Textus euang.Matth.c.ix.

Aſcendẽs Jeſus in naui-
culam tranſfretauit ⁊ ve-
nit in ciuitatem ſuam.Et
ecce offerebant ei paraly-
ticũ iacẽtẽ in lecto.Et vidẽs ieſus
fidẽ illoꝝ dixit paralytico.Cõfide
fili:remittũtur tibi peccata tua.Et
ecce q̃dẽ de ſcribis dixerũt intra ſe.
Hic blaſphemat.Et cum vidiſſet
ieſus cogitationes eorum dixit.vt
quid cogitatis mala in cordibꝰ ve-
ſtris.Quid eſt facilius dicere dimit
B tuntur tibi peccata tua an dicere
ſurge ⁊ ambula.Vt ãt ſciatis q̃ñ fi
lius hoĩs hȝ p̃tãtẽ in terra dimittẽ-
di peccata.Tunc ait paralytico.
Surge tolle lectũ tuum et vade in
domũ tuam.Et ſurrexit et abijt in
domum ſuam.Videntes autẽ tur-
be timuerũt et glorificauerunt deũ
qui dedit p̃tãtem talem hominibꝰ.

Aſcẽdẽs Jeſus in naniculaȝ
⁊c.)Mat.ix.in p̃nti euãg.tã-
gunt tria puncta q̃ ſunt Re-
miſſio:Detractio: Confirma
tio.¶Quãtũ ad p̃mũ l̾r
tangit remiſſio pctõꝝ: quã xp̃s palytico
fecit.ꝑ q̃ ſciẽdũ eſt:vt ex textu p̃ȝ euan-
gelij ꝙ xp̃s q̃ñ recedens de galilea:aſcẽ-
dit naniculã et facta eſt i mari tẽpeſtas
C magna:tũc trãſiuit mare.i.lacũ galilee:⁊
venit in regionẽ geraſenoꝝ.Et ibi eie-
cit demones de illis duobꝰ hominibus
habitãtibus in monumentis ⁊ miſit eos
in porcos:q̃ ſe p̄cipitauerũt in mare ⁊ ſuf
focati ſunt.Et tũc incole regionis repu-
tãtes ſe indignos tãta ſanctitate roga-
uerũt xp̃m vt diſcederet ab eis.Et aſcen
dens nauẽ reuerſus eſt i galileã.Et hoc D
eſt ꝙ in p̃nti euangelio recitat.Dicitur
ergo(Aſcẽdẽs ieſus in naniculã)vt recẽ
deret a geraſenis:⁊ veniret in galileam
(tranſfretauit(.i.trãs fretũ ſiue trãs ma
re venit(⁊ venit in ciuitatẽ ſuam)Joan
nes ep̃s.Creator mundi orbis terre dñs
poſteaq̃ȝ ſe ꝓpter nos nr̃a anguſtiauit i
carne:cepit habere humanã patriã ce-
pit ciuitatis iudaice eſſe ciuis: parentes
habere cepit oim ip̃e parẽs: vt attrahe-
ret charitas:vinceret amor:q̃s metꝰ diſ-
ꝑſerat.Hec ille.Sȝ ↄ̃ qꝛ iſtud miraculuȝ
qḋ xp̃s fecit:eſt factũ in capharnaum vt
h̾r Mar.ij.Capharnaũ aũt nõ erat ciui-
tas xp̃i ſȝ nazareth.Ad h̾ d̾r ꝙ iſta ſua ci
uitas ad quã venit ẜm doctores aliq̃s.ſ.
Aug.⁊.ſ.Tho.põt eſſe capharnaũ:⁊ põt
eẽ nazareth.Et ſi q̃dẽ teneamꝰ ꝙ ſit ca-
pharneũ:ſic d̾r Chr.⁊.s.Th.ꝙ ſicut be-
thleẽ fuit xp̃i ciuitas rõne natiuitatꝭ:ſic
⁊ nazareth rõne nutritõis:⁊ capharnaũ E
rõne ↄtinue habitatõis ⁊ oꝑationis mi
raculoꝝ.Vñ ⁊ ciues nazareth dicebant
ei.Lu.iiij.q̃ta audiuimꝰ facta i caphar
naũ fac ⁊ h̾ in patria tua.vel põt dici ſi-
cut d̾t aug.de cõ.euã.⁊ Mag.hiſto.⁊.s.
Tho.ꝙ capharnaũ erat p̃ncipalis ciui-
tas galilee.Nazareth v̾o erat q̃ſi q̃dã
oppidũ vel caſtrũ aut villa reſpectu eiꝰ.
Iõ q̃ erãt d̾ nazareth:poterãt dici ẽt de
capharnaũ eo mõ q̃ exiſtẽs de aliq̃ villa
vicina pariſiꝰ:d̾r de pariſius.Si v̾o te-
neamꝰ ꝙ hec ciuitas ſit nazareth.vt Hie
ro.videt ſentire dicẽdũ eſt ſicut dicit.s.
Tho.⁊ Aug.de cõ.euã.ꝙ xp̃s p̄io venit
in nazareth:deide capharnaũ:vbi hoc
miraculũ fecit.Euãgeliſta autẽ dicit eũ
veniſſe in ciuitatẽ ſuã:⁊ ſtatiȝ ſubiũgit
de miraculo qḋ nõ in ciuitate ſua:ſed in
alia.i.in capharnaũ fecit.Solẽt eñ euã
geliſte tacito aliq̃ medio q̃dam extrema F
ponere:q̃ſi vnũ ſine medio cõſequat ad
aliud.(Et ecce offerebãt ei paralyticũ)
i.diſſolutũ mẽbris modꝰ aũt offerẽdi tã
git Mar.ij.Portabat eñ a q̃tuor.Et nõ
valentes ꝑuenire ad p̃ntiã xp̃i ꝑ turba:

ꝑdicabat em̄ in quadā domo aſcēderūt
tectū ⁊ inde ſubmiſerūt eū cum lecto ſuo
ſeu grabato:vt ibi dr̄ iō ſequit̄[iacētē in
lecto].i.in grabato:qđ eſt lect⁹ pauperū:
in quo capiti tm̄ aliqd imponit̄ dictū a
graba ꝙ eſt caput:ſm mag.hi.¶Et no=
G ta ſm Chry.ꝙ iſte paralytic⁹ nō eſt ille
de quo narrat Jo.q2 ille iacebat in na=
tatorijs ⁊ carebat famulis.Jſte aūt erat
in capharnaū:⁊ habebat ſui curā gerē=
tes.Ur̄ aūt velle Chry.in his ꝟbis ꝙ ꝓ=
batica piſcina eſſet de q̄ dictū eſt:vade
ad natatoria ſiloe.[Uidēs aūt ieſus fidē
illoꝝ].ſ.offerētiū:ſm Hiero.⁊ Jo.epm̄:⁊
nō languidi.Nō em̄ vt dr̄ Chry.dn̄s ſēp
exigebat fidē a lāguidis vtpote qn̄ fuiſ=
ſent inſani:aut alr̄ ꝓpter egritudinē in
exceſſu mētis.Uel ſm alios meli⁹ dr̄ illo
rū.i.offerētiū ⁊ paralytici:q2 ēt vt Chry.
ſubiunxit.Nō dimiſiſſet ſe ſubmitti niſi
crediđiſſet[dicit palytico.Cōfide fili re
mittunt̄ tibi pctā tua.]Ex quo ptʒ ꝙ pa
ralytic⁹ credebat.Lʒ em̄ vt dicit Chry.
corꝑalis ſanitas ſine fide infirmi aliqn̄
ꝯferat̄:ſec⁹ de ſpūali:q̄ eſt ꝑ remiſſionē
pctōꝝ ⁊ hoc in adultis.Sed cū iſte ſani=
H tatē corꝑis petat:vt q̄ dn̄s illi remittit
pctā?Ad hoc dr̄.s.Thom̄.ꝙ remouebat
egritudis cām vt poſt induceret ſanita
tē.vn̄ Hiero.O mira hūilitas:deſpectū ⁊
debilē:totis mēbroꝝ ꝯpaginib⁹ diſſolu
tū:filiū vocat quē ſacerdotes nō digna=
bant̄ attigere:aut certe iō filiū:q2 dimit
tunt̄ ei pctā ſua vbi dat̄ nobis intelligē
tia:ꝓpter pctā pleriſq3 euenire corporū
debilitates ⁊ idcirco forſitā pri⁹ dimittū
tur pctā vt cauſis debilitatis ablatis ſa
nitas reſtituat̄.Hec ille.Et tāgit Hier.i
his ꝟbis documētū qđ in hac parte euā
gelij hr̄.Pro his tn̄ ſciēdū ē ꝙ corꝑalis
infirmitas a deo multis de cauſis infli=
git̄.Prio ꝓpt̄ peccati punitionē ſine pec
cati purgatiōe:⁊ ſic talis infirmitas eſt
qđdā ꝑambulū gehēnalis tormēti.iſto
mō fuit punit⁹ Herodes Act.xij.q̄ ꝓpter
elationē fuit corroſus ſtatim a vermib⁹
⁊ expirauit.⁊ Pharao q̄ inter flagella ē
I peior effect⁹.Scđo ꝓpt̄ peccati cōmiſſi
purgationē.ſicut Nabuchodonoſor fuit
ꝑcuſſus amētia ad tp̄s.Dan̄.iiij.⁊ ſʒ ali
quos maria magdalena fuit oppreſſa a
diabolo.Tertio ad glīam dei manifeſtā
dā.vt ptʒ in ceco nato Jo.ix.Quarto ad
ꝯſeruationē hūilitatis:vt ptʒ de paulo.
ij.Coꝛ.ij.Ne magnitudo(inqt)reuelatio
nū extollat me:dat⁹ eſt mihi ſtimul⁹ car K
nis mee ⁊c.Quinto ꝓpter ꝓbationem ⁊
oſtenſionē patiētie:ſicut ptʒ de Job.ij.c.
eiuſdē vn̄ ꝟſus Job ꝓbat inclinat pau=
lū:ſeſe manifeſtat In ceco:purgat ma=
riā:punit herodē.¶Moraliter iſta na=
uis ꝑ quā xp̄s.i.q̄ aiam ſuaʒ ⁊ alioꝝ q̄rit
ſaluare vadit ad pr̄iam ſuam:eſt pnia:
quā q̄ aſcēderit ꝑueniet capharnaum.i.
ad villā ꝯſolationis celeſtis.Uel ſigt̄ re
ligionē ꝓpter tria vota q̄ ibi obſeruant̄
cū habeāt naute.parcū victū:⁊ naucle=
ro oēs obediāt:⁊ ſine vxorib⁹ fiat naui=
gatio.Quatuor aūt venti hāc naueʒ ex
agitāt.ſ.inanis glīa:que ab oriente flat.
Procedit em̄ cōiter vel ex carnis origine
vel lumine ſcie.Et carnalis ꝯcupiſcētia
q̄ flat ab occidēte.i.a carne tēdēte q̄tidie
ad occaſuʒ.Et auaritia:q̄ flat a meridie
ꝓpter eſtū terrenorū.Et accidētia q̄ flat
a ſeptētrione ꝓpter ſuā frigiditatē.Jm=
minēte aūt tētationis tēpeſtate debem⁹
ꝓijcere on⁹ pctōꝝ:⁊ deponere velū ela L
tionis:⁊ figere ancoram ſpei ⁊ inuocare
ſctōs:vt faciūt naute.Mare aūt ſigt̄ mū
dū ꝓpter inq̄etudinē ⁊ ꝓpter iſatiabili=
tatem.abſorbet em̄ oīa flumina.⁊ ꝓpter
amaritudinē.q̄ ergo ꝑ pniam aut religio
nem nauigat ad pr̄iam tendit:vbi infir
mitates curantur vt videbitur ſtatim.
¶Quātū ad ſcđm tāgitur detractio fa=
cta xp̄o a ſcribis.i.doctorib⁹ legis:cū dr̄
(Et ecce qdā de ſcribis dixerūt itra ſe).ſ.
cogitādo(Hic blaſphemat.)Blaſphema
re ꝓprie eſt attribuere deo qđ ei nō ꝯue
nit vl̄ ab eo remouere qđ ei ꝯuenit.Qui
aūt attribuit creature qđ eſt ꝓpriuʒ dei
remouet a deo qđ ei ꝯuenit.Eſt aūt pro=
priū dei remittere pctā iuxta illud Eſa.
xliij.Ego ſuʒ q̄ deleo iniq̄tates tuas.Jſti
ergo ſm Hie.q2 ieſum purū hoīem puta
bāt:cū remittere:pctā ſe dicebat:credi=
derūt blaſphemare.Un̄ ſicut dicit btūs. M
Mar.dicebāt:Quis pōt remittere pctā
niſi ſol⁹ deus?Xp̄s aūt vt dicit hero.vo
luit ſe oñdere eſſe deū p̄mo ꝑ hoc qđ cor
dis eorū ſecreta penetrabat qđ ſoli⁹ dei
eſt.iō ſequit̄(Et cū vidiſſet Jeſus cogita
tiones eoruʒ dixit.Ut qđ cogitatis mala
de me:in cordib⁹ vr̄is)credēdo.ſ.me eē
blaſphemū ⁊ malū.Deinde ſcđo oñdit
N ſe deū in ſanatione paralytici.⁊ hoc du=
plici rōne.Prio inquantū illū ſanauit ꝓ
pria ꝟtute.Scđo inquātū illū ſanauit i
teſtimoniū ꝙ ip̄e q̄ deū ſe dicebat veruʒ
diceret.Jllud em̄ miraculū nō potuit eē
niſi a deo cū ꝑ naturā infirmitas illa eſ=
ſet incurabilis.Si ḡ eſt factū ad appro=
bandū xp̄i doctrinā qua ſe deū dicebat:
opʒ ꝙ illa doctrina ſit vera:aut ꝙ de⁹ q̄
miraculū in teſtimoniū ei⁹ fecit:aſſerue
rit:mēdaciū eſſe verū:qđ eſt impoſſibile
cū ſit veritas prima ⁊ eſſentialis.Dr̄ er
go.(Quid eſt facili⁹ dicere remittunt̄ ti=
bi pctā.an dicere ſurge et ambula).i.qđ
eſt mai⁹:remittere pctā:aut ſanare iſa=
nabilē.q.d.ſm Hero.Utrūq3 eſt eq̄lis vir
tutis:q2 vtrūq3 req̄rit diuinā ⁊ iſinitam
potētiā:ſʒ in hoc differūt iſta:q2 ſi ſanat̄
corꝑaliter lāguid⁹:vos poteſtis aduer=
tere:nō autē ſi ei remiſero pctā.⁊ iō volo
ꝙ cognoſcatis vnū ꝑ aliud.Un̄ ſubditur
O (Ut aūt ſciatis ꝙ filius hoīs).i.ego ip̄e:q̄
ſic ſe appellabat.vel q2 vn⁹ tm̄ hoīs erat
filius.i.ꝟginis vl̄ cā hūilitatis:cū ſe poſ
ſet filiū dei appellare(hʒ ptātē in terra
remittēdi pctā)autoritatiue iquātū de⁹
⁊ ꝑ ptātē excellētie inquātū hō dn̄s hu=
manitatē vnitā diuinitati.iij.p.qō.lxiiij.
(tūc ait palytico.)Eſt aūt ſciendū ſm gl.
⁊.s.Tho.ꝙ illa verba.Ut ſciatis ⁊c.pn̄t
eſſe xp̄i vel euāgeliſte.q̄ſi euangeliſta di.
Jpſi ſcribe dubitabāt:euʒ poſſe pctā di=
mittere:ſed vt ſciatis vos q̄ de xp̄o eſtis
audituri vl̄ lecturi:q2 fili⁹ hoīs hʒ ptātē
dimittēdi pctā:ait paralytico ⁊c.Si aūt
xp̄s dicat̄ ꝓnuntiaſſe hec verba:ſic ſunt
intelligēda.Uos dubitatis me poſſe pctā
dimittere ſʒ vt ſciatis q2 fil⁹ hoīs habet
poteſtatē dimittēdi pctā:ſupple ego ſa=
nabo iſtū.Un̄ eſt orō imperfecta.Qđ au
tē ſequit̄:tūc ait paralytico.ſine dubio
ſunt ꝟba euāgeliſte narrātis actū xp̄i:
P poſtq3 orationē imꝑfectā dixerat:⁊ ſunt
interpoſitio ꝑ parētheſim reſpectu ꝟbo=
rū xp̄i:q̄ ſtatī poſtq3 dixerat:vt ſciatis ⁊c.
ꝯuerſus ad paralyticū ait(Surge tolle
lectū tuuʒ ⁊ vade in domū tuā)Hec aūt
oīa mādauit ſm Chry.vt miraculū vi=
deret̄ verū ⁊ nō phātaſticū ſeu apparēs
tm̄(Et ſurrexit ⁊ abijt in domū ſuā)ꝟtu
te ⁊ imꝑio xp̄i.Sicut aūt ꝑ lr̄am hn̄tē ſi=
gillū declarat̄ ſcribētis volūtas:ſic ꝑ mi Q
raculū oñdit̄ ꝟt⁹ diuinitatis:q̄ ſola mi=
racula fiūt:q̄ tūc apparet eē in faciente
miraculū:qn̄ neq3 orat deū.neq3 iperat
ex ꝑte dei ſed ꝓpria autoritate.Jtaq3 ſe
deū eē clari⁹ hoc fctō mōſtrauit.(Uidē=
tes aūt turbe timuerūt)timore admira=
tionis ⁊ reuerētiali.ſcribe aūt ꝯtēpſerūt
⁊ glīficauerūt deū q̄(dedit ptātē talē ho=
minib⁹).ſ.remittēdi pctā:q̄ cōuenit ſoli
deo autoritate.⁊ xp̄o hoī excellēter:mini
ſtris aūt ei⁹ ſacerdotib⁹ miniſterialiter
vt pʒ.iij.parte.q.lxiiij.Et ſic patet ſecun
da ⁊ tertia pars euangelij ſimul.
¶Allegorice ſciēdū eſt ſm doctrinam ⁊
mētē Hila.⁊ Jo.epi:ꝙ i hoc ꝙ xp̄s repu
diat⁹ i iudea:venit in galileā:q̄ trāſmi=
gratio interꝑtat̄ vel rota:ſignificat̄ ꝙ po
pulo iudaico nō credēte:gētilis trāſmi=
graret ꝑ fidē ab idol̄ ad deū.⁊ ꝙ i ciuita
te ſua.i.eccl̄ia militāti remittit pctā ⁊ ſa
nat iſirmos ſpūalr̄:blaſphemātib⁹ iu=
deis:⁊ gētiliū turbis eū mirātib⁹.¶Ana R
gogice ꝟo ſignificat̄ ꝙ xp̄s trāſito mari
hui⁹ ſeculi ꝑ naui.i.lignū crucis venit in
capharnaū.i.villā ꝯſolatiōis celeſtis:et
ibi ſanat iſirmos ab oī penit⁹ miſeria li=
berādo eos q̄ ſibi ꝑ ſctōs āgelos tāq3 iu
ſti pn̄tant̄:⁊ ibi laudat̄ a btīs:⁊ a dāna=
tis blaſphematur:quorū figuram ⁊ ty=
pum ſcribe preſciti pre ſe ferebant.
¶Moralr̄ ſciēdū eſt ꝙ paralyſis cauſat̄
aliqn̄ ex frigiditate ꝯſtrigēte:aliqn̄ ex hu
more oppillāte:aliqn̄ ex vl̄nere neruos
incidēte.His em̄ ipedit̄ trāſit⁹ ſpūuʒ ad
ſenſū in ſtr̄a.Jſte ergo paralytic⁹ ē aua
rus rōne frigiditatis:q2 nihil hʒ de igne
charitatis ad ꝓximū:⁊ luxurioſus rōne
humiditatis in cibo ⁊ potu et alijs ſup=
bus vero rōne inciſionis ⁊ ſeparationis
a deo.Ad iſtā aūt infirmitatē ſeq̄tur pri
mo tremor.ſ.faciēdi pniam.Et ſcđo im=
mobilitas.ſ.ꝑ bonorum operū viam.Pa
ralyticus em̄ ait non mouet̄ aut retroce
dit:aut vnū paſſum facit ad dexteram ⁊ S
aliū ad ſiniſtrā.Et tertio inſenſibilitas.
Paralyticus em̄ ſpūaliter nō ſentit dia=

bolicas tẽtationes qꝛ eis ſtatim conſen
tit. Nec ſentit diuinas ſuauitates: nec
ſuas imperfectiones. Huic xp̄s iubet vt
ſurgat. Raba. Surgere eſt aiam a car=
G nalibus deſyderijs abſtrahere. Lectuȝ
tollere eſt carnem a terrenis deſyderijs
ad volũtatem ſpũs attolere. Domũ ire
eſt ad paradiſum redire: vel ad internã
ſui cuſtodiã ne iterũ peccet. Hec ille.

Dñica. xx. poſt trinitatem.
Textus euan. Mat. c. xxij.

SImile factum eſt regnuȝ
celorum homini regi qui
fecit nuptias filio ſuo: et
miſit ſeruos ſuos vocare
inuitatos ad nuptias ꝛ nolebãt ve
nire. Iterum miſit alios ſeruos di
cẽs. Dicite inuitatis. Ecce prandiũ
meũ paraui: tauri mei ꝛ altilia oc=
ciſa: ꝛ omnia parata venite ad nu=
ptias. Illi aũt neglexerũt. Et abie
rũt alius in villã ſuã alius vero ad
negotiationẽ ſuã. Reliqui vero te=
nuerũt ſeruos ei⁹ ꝛ cõtumelijs affe
ctos occiderũt. Rex aũt cũ audiſſet
H iratus eſt. Et miſſis exercitib⁹ ſuis
ꝑdidit homicidas illos ꝛ ciuitateȝ
illoꝝ ſuccẽdit. Tũc ait ſeruis ſuis.
Nuptie quidem parate ſunt: ſed q̃
inuitati erãt non fuerũt digni. Ite
ergo ad exit⁹ viarũ ꝛ quoſcũq; iue
neritis vocate ad nuptias ꝛ egreſ=
ſi ſerui eius in vias congregaue=
runt omnes quos inuenerunt bo=
nos ꝛ malos ꝛ implete ſunt nuptie
diſcumbentiũ. Intrauit aũt rex vt
videret diſcũbentes: ꝛ vidit ibi ho
minẽ nõ veſtitũ veſte nuptiali: ꝛ ait
illi: amice quõ huc intraſti non hñs
veſtẽ nuptialẽ: at ille obmutuit tũc
dixit rex miniſtris: ligatis manib⁹
I ꝛ pedib⁹ eius mittite eum in tene=
bras exteriores. Ibi erit flet⁹ ꝛ ſtri
dor dentium. Multi enim ſunt vo=
cati: pauci vero electi.

SImile eſt regnũ celoꝝ hoi
regi ꝛc. Mat. xxij. I p̄nti euã.
tãgunt̃ tria pũcta q̃ ſũt inui
tatio: vidicatio: ꝛ ꝯdẽnatio.
¶ Quãtũ ad p̄mũ tãgit̃ inui K
tatio quã fecit rex ad ꝯuiuiũ nuptiarũ fi
lij ſui. Sed qꝛ euãgeliũ eſt parabolicũ:
opȝ lr̃alem ſenſum ſumere iuxta ſignifi
catũ mẽtaphoricũ dictionũ. ¶ Eſt auteȝ
ſciẽdũ ꝙ añ p̄ns euã. vt pȝ ex textu mat.
xp̄s dixerat multas ꝑabolas p̄ncipib⁹ ſa
cerdotũ ꝛ maiorib⁹ ppl̃i: poſt ſuũ vlti=
mũ aduẽtũ in hierl̃m inſtãte paſſiõe. In
q̇bus ꝑabolis illi intellexerũt ꝙ ad eos
loq̇batur: ꝛ ꝙ eis imponebat ꝙ occiſuri
eſſent xp̄m. iõ irati ſunt valde ꝛ volue=
rũt occidere illũ niſi ip̄e habuiſſet fauo=
rẽ ppl̃i: q̃ pẽdebat ab ore ei⁹ ꝛ tãq̃ ꝓphe
tã illũ habebat. Xp̄s ergo magis volẽs
eis notificare pctm̃ eoꝝ ꝛ penã quã pa=
terẽt̃ nõ ſolũ i futuro ſeculo: ſed in p̄nti
dixit p̄ſtẽ ꝑabolã nuptiarũ. Sȝ qꝛ bea=
tus Luc. xiiij. c. narrat ꝑabolã huic ſileȝ
ſolet eſſe dubitatio: vtrũ eadẽ vl̃ alia ſit
ſed breuiter ꝭm Aug. ꝛ Greg. nõ eſt eadẽ
ſicut pȝ ex ordine narrãdi: ſed Lu. loq̇t̃
de nuptijs eccleſie triũphãtis: vñ null⁹ L
ibi dr̃ expulſus. Mat. ṽo militantis: vt
pȝ: qꝛ ibi fuit q̇dã malus. Dr̃ ergo [Si=
mile eſt regnũ celoꝝ]. i. ſtatus eccl̃ie mi
litãtis ſeu xp̄ianitatis. Quot modis aũt
dicat̃ regnũ celorum. vide dñica vi. poſt
epiphaniã [hoi regi]. i. deo p̄ri q̇ regnat
in celo ꝑ gl̃iam. i hoc mũdo ꝑ gratiã: in
inferno ꝑ iuſtitiã. Scḋȝ Orig. aũt regnũ
celoꝝ ſile eſt hoi regi ꝗtũ ad regnantẽ
in illo: ꝗtũ aũt ad corregnantẽ eſt ſile fi
lio regis: ſed ꝗtũ ad eos ſup quibus re
gnat eſt ſile inuitatis ad nuptias. Hec
eñ tria inueniuntur in regno celoꝝ. Re
gnãs corregnãs ꝛ ſerui regis [q̇ fecit nu
ptias filio ſuo] Iſte nuptie ꝭȝ Gre. facte
ſunt qñ de⁹ humanã naturã tanq̃ ſpon
ſam filio ſuo in vtero ṽginis tãq̃ in tha
lamo cõiunxit. Sȝ ꝯtra: qꝛ cõiunctio nu
ptialis ſeu matrimonialis eſt īter duas
ꝑſonas: ergo ſequit̃ ꝙ alia ſit ꝑſona diui
na ꝛ alia hũana in xp̄o: qḋ nõ eſt ꝭm ſa= M
nã doctrinã. Ad hoc dr̃ btũs Gre. ꝙ xp̄s
ex duab⁹ naturis ꝛ in duab⁹ naturis exi
ſtit: ſed nõ ex duab⁹ ꝑſonis cõpoſitũ di=
cimus:

cimus: quaſi velit dicere: ꝙ iſtud matri
monium nõ fuit inter duas perſonas:
ſȝ inter vnã ꝑſonã ꝛ vnã naturã. Sub=
iũgit tñ ꝙ ſecuri⁹ poſſum⁹ dicere ꝙ hoc
matrimoniũ eſt īter xp̄m ꝛ ſanctã eccle
A ſiã celebratũ in eodẽ ṽginis vtero tãq̃
in thalamo: de quo xp̄s tãq̃ ſpõſus ꝓ=
ceſſit (ꝛ miſit ſeruos ſuos vocare inuita
tos ad nuptias.) Iſti inuitati ꝭm Hie. ꝛ
Chry. fuerũt iudei q̃ fuerũt inuitati ab
Abraã ꝭm Chry. cui ꝓmiſſio de xp̄o fa=
cta eſt. Serui aũt miſſi ad vocãdũ prius
inuitatos ꝭm Hie. fuerũt ꝓphe q̃ clari⁹
ꝓnũtiauerũt de xp̄o q̃ in lege obſcuri⁹
ꝯtinebant̃: ꝛ hortabant̃ ppl̃m ad expe=
ctationẽ xp̄i ꝛ ad credẽdũ in ip̄m ꝑ fidẽ
ꝛ opa bona. Quidã tñ textus hñt: ſeruũ
ſuũ: vt dr̃ Hie. ꝛ tũc ad moyſen vt dr̃ re=
ferendũ eſt (ꝛ noluerũt venire): qꝛ ṽbis
ꝓphaꝝ noluerũt obedire: vt pȝ ex libris
ſctis. (Iteꝝ miſit alios ſeruos dicẽs) Iſti
ꝭm Chryſ. fũt apl̃i. Idẽ dr̃ Hie. ſup poſi=
to ꝙ text⁹ ſupra habeat: ſeruos ꝛ nõ ſer
uũ. Et cũ apl̃is debem⁹ ẽt Ioãnẽ intelli
gere: q̃ ſe tȝ cũ lege noua vt dr̃. s. Tho.
iij. ꝑ. q. xxxviij. lȝ fuerit medi⁹ īter nouã
B ꝛ veterẽ ꝭm Ori. tñ ꝑ ſeruos p̄io miſſos
poſſũt itelligi primi ꝓphe: ꝑ eos ṽo qui
ſũt miſſi ſcḋo loco: alia ꝯgregatio ꝓphe
tarũ poſterior. Uel ꝭm Hila. p̄mi ſerui
ſũt apl̃i q̃ vocauerũt iuitatos a ꝓphetis.
Scḋi ṽo ſũt aploꝝ ſucceſſores (dicite in
uitatis). i. obſtinatis (ecce prãdiũ meũ
paraui) Iſtḋ prãdiũ ſũt ea q̇b⁹ xp̄s ſpõ=
ſus aias reficit: doctrina. ſ. euãgelica: ꝭȝ
Hie. ꝛ Orig. ꝛ eccl̃iaſtica ſacramẽta ꝭm
alios potiſſime euchariſtie ſacramentũ
in quo nobis exhibet̃ corp⁹ xp̄i in cibũ: ꝛ
ſanguis in potũ (tauri mei ꝛ altilia occi=
ſa ſunt) Altilia ꝓprie ſignificãt aues ſa
ginatas ſiue īpinguatas: ꝭm Greg. ꝛ. s.
Tho. Dicta eñ ſũt altilia q̃ſi altilia vel
q̃ſi alita. Scḋm Orig. ḡ cũ ꝑ prãdiũ intel
ligat̃ doctrina ſcripturarũ. Tauri ſunt
C rõnes vl̃ autoritates fortes. i. firme ꝛ va
lide ad ſacrã doctrinã ꝑtinẽtes: ſȝ ſua=
ues ꝛ delectabiles affectui: ſũt ſaginata
ſiue altilia. Iſta aũt dicunt̃ occiſa qñ ita
ſũt in p̄dicatorũ cordib⁹: vt ꝓpte poſ=
ſint ꝛ velint ea ppl̃is tãq̃ ſpũales deli=
tias apponere. Uel aliter ꝭm Greg. per

tauros inq̇t p̄res veteris teſtamẽti figu
rant̃: q̃ ex ꝑmiſſiõe legis inimicos ſuos
virtutis corporee cornu feriebãt. Per al
tilia ṽo p̄res noui teſtamẽti q̃ dũ grãm
pinguedinis. i. īterne dulcedinis perci= D
piũt a terrenis deſyderijs ad ſublimia
ꝯtẽplatiõis ſue pẽna ſubleuãt̃. Dicit er
go. Tauri mei ꝛ altilia occiſa ſunt: ac ſi
dicat̃. Patrũ p̄cedẽtiũ mores aſpicite ꝛ
remedia vite vr̃e cogitate. Hec ille. Eſt
aũt notãdũ ꝙ i p̄ia iuitatiõe nõ fit mẽ=
tio de tauris ꝛ altilib⁹ ſicut in ſcḋa: qꝛ vt
dr̃. Gre. Oipotẽs de⁹ cũ ṽba ei⁹ audire
nolum⁹: adiũgit exẽpla. Hec ille. Uel ꝑ
tauros ꝭm Tho. intelligunt̃ ſacerdotes:
qꝛ taur⁹ eſt aial imolaticiũ: ꝑ altilia ṽo
ꝓphete q̃ fuerũt ſaginati ſapia dei ꝛ cõ
ſolationib⁹ ſpũſcti. (Et oia parata ſũt)
Chry. qꝛ. ſ. q̇cq̇d q̃rit̃ ad ſalutẽ iã adim=
pletũ eſt in ſcripturis. Qui ignorãs eſt:
inuenit ibi qḋ diſcat: qui cõtumax qḋ ti
meat: q̃ nõ laborat: ꝓmiſſa quib⁹ excite
tur ad op⁹. Uel oia parata ſunt. i. introi
tus regni apert⁹ eſt ꝑ fidẽ mee incarna=
tionis: qui ante fuerat clauſus. Uel oia
parata ſunt q̃ pertinẽt ad myſteriũ dñi E
ce paſſionis ꝛ noſtre reſurrectiõis. Ueni
te ad nuptias nõ pedib⁹: ſȝ fide ꝛ mori=
bus. Hec ille. (Illi aũt neglexerũt) qꝛ iu
dei ꝑ maiori parte remãſerũt obſtina=
ti: xp̄o ꝛ eius apl̃is predicãtibus (ꝛ abie
runt ali⁹ in vineã ſuã) ſe occupãdo ī ter
renis ꝛ corporalib⁹ laborib⁹ (ali⁹ ṽo ad
negotiationẽ ſuã) ſe occupãdo in lucris
terrenis. Gre. Qui intẽtus labori terre=
no: vel mũdi actionib⁹ deditus myſte=
riũ incarnationis dñice p̄ſare ꝛ ꝭm il=
lud viuere diſſimulat: quaſi ad villã et
negotiũ ꝑgens venire ad regis nuptias
recuſat. Hec ille. Uel ꝭm Chry. popula=
lares iudeoꝝ ſunt qui abierunt in vil=
lã: ſed ſacerdotes ꝛ miniſtri tẽpli quos
auaritia ſeparauit a fide abierũt ad ne
gotiationẽ ſuã. Et de oibus iſtis nõ dici
tur ꝙ ſint malignati ſȝ ꝙ venire renue=
rũt: ſed qui odio vel inuidia occiderunt F
xp̄m aut aploſ malignati ſunt de ſua tñ
morte dñs tacet: qꝛ i p̄ori parabola dixe
rat. De malignis ergo dr̃ Greg. Et ple=
rũq; qḋ eſt grauı⁹ nõnulli vocati grãm
nõ ſolũ reſpuũt ſȝ ẽt ꝑſequunt̃. Hec ille.

Uñ ſubdit (Reliqui vero tenuerūt ſeruos
eiꝰ).i. Joãnē Stephanū ⁊ apoſtolos (et
contumelijs) imo etiã flagellis: vt patet
Act.iiij.(affectos) prius: poſtmodū etiã
G tãdem (occiderunt) aut oẽs aut quoſdã:
puta Joãnē ⁊ Stephanū ⁊ Jacobū ma
iorē ⁊ minorē. ¶ In hac parte habemus
hic exẽplū de patiẽtia ⁊ mĩa cõditoris q
multoties aĩas ad nuptias.i. ad fidez ⁊
bonos mores reuocat Greg. Ecce peccã
do autori terga in faciẽ dedimꝰ: et tñ vt
reuertamur admonemur. Et quos feri-
re aduerſantes potuit: vt reuertamur
munerare ꝓmittit. Tãta ergo mĩa ꝯdi-
toris emolliat duritiã noſtri reatꝰ. Hec
ille. ¶ Quãtū ad ſcõm tãgit vindicatio
facta ꝑ regẽ. cū dr. (Rex aūt cū audiſſet
iratꝰ eſt.) Ira ꝓprie ⁊ formaliter eſt ap-
petitꝰ ſenſualis vindicte. Dicit tamē .s.
Tho.ij. cõtra Gen. c.lxxix. ꝙ nõia paſſio-
nū aĩe dupliciter ſumunt. Uno mõ ꝓ actibꝰ
appetitꝰ ſenſitiui. Alio mõ ꝓ actibus
volũtatis. Si igit ſumat ira ꝓ appetitu
ſenſitiuo vindicte: ſic nõ põt eſſe in deo:
ſicut neq ſenſus. Secꝰ ſi ſumat ꝓ volũ
tate ſeu volitione vindicte: ſic eñ ira eſt
in deo: vt idē dicit .iij. di.xv. qr deꝰ vult
aliquorū vindictã. Attribuit ēt deo ira
H quantū ad ipm effectū: qr punit. (Et miſ
ſis exercitibꝰ ſuis: perdidit homicidas
illos: ⁊ ciuitatē eoꝝ ſuccẽdit) Hier. Per
hos exercitus romanos intelligimꝰ ſub
ducibꝰ veſpaſiano ⁊ tito: q occiſis iudee
ꝓplis ꝑuaricatricē incẽderūt ciuitatem.
Hec ille. Et ſm Chry. illi exercitꝰ fuerūt
dei: qr dñi eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ: ⁊ qr
ad deſtruẽdū hierlm eos dñs excitauit.
Uel ſm Greg. iſti exercitus ſunt angelo
rū agmina per que in hoibꝰ exercet iudi
cia ſua. Qui etiã exercitꝰ perdūt homici
das: dū fidei ꝑſecutores interimūt. In-
cendit aūt talium ciuitas: dū corpus in
quo habitarent flãma gehenne ꝯſumit:
Quõ aūt fuerint iudei occiſi ꝑ dictos ꝑn
cipes ⁊ hieruſalē ꝯbuſta dictū eſt alſ .s.
I dñica.x.(Tūc ait rex ſeruis ſuis).i. aplis
aut angelis q ꝑerūt vocationi gẽtiū ſm
Orige. (Nuptie qdē).i. nuptiaꝝ prãdiū
(parate ſunt: ſed q inuitati erãt).i. iudei
(nõ fuerūt digni:)qr dei iuſtitiã ignorã
tes ⁊ ſuã ſtatuere volentes: indignos ſe
iudicauerūt eterne vite. Act.xiij. Qr vo
iudaicus ꝑpls repulit euãgelicã doctri
nã apli ex mãdato dñi iuerūt gẽtibꝰ pre
dicare. Uñ Act. vbi .s. dixit Paulus iu-
deis induratis. Uobis quidē oportebat K
primū loqui verbū dei: ſz qm repellitis
illud: et indignos vos iudicatis eterne
vite: ecce cõuertimur ad gẽtes: ſic eñ ꝑ-
cepit nobis deꝰ. Et hoc ē qd ſubdit (Ite
ergo ad exitꝰ viarū).i. ad ꝑplm gentilē.
Hier. Gẽtiliū nãq ꝑpli nõ erãt in via:
ſz in exitibꝰ viarū.i. in ſuis erroribꝰ ſm
Remi. Uel ſm Chry. vie ſunt oẽs profeſ
ſiones: puta phie: muſice ⁊ hmõi. Ire er
go ad exitꝰ viarū: eſt ire ad oẽs hoiz va
rietates. Uel aliter ſm Greg. Nã vie ſūt
actiones exitꝰ viarū ſunt defectꝰ i actio-
nibꝰ. In exitibus ergo ſunt viaꝝ qui in
ſuis actionibꝰ aduerſa patiunt. Et ta-
les plerūq faciliꝰ cõuertant ad deū. (⁊
quoſcūq inueneritis) in ꝑplo gẽtili ſm
Hiero. vel quacūq arte ſeu profeſſione
ſm Chryſ. vel in quacunq aduerſitate
ſm Greg. (vocate ad nuptias).i. ad fidē
ieſu xpi [Et egreſſi ſerui eiꝰ].i. apli hie-
ruſalem egreſſi in vias].i. ꝑ vias. Licet
eñ ſerui iuerint ad exitꝰ viaꝝ: tñ iuerūt L
ꝑ vias.i. ꝑ verã fidē ⁊ bonos mores [cõ-
gregauerūt oẽs] gẽtiles [quos inuene-
rūt] volẽtes venire ad fidē [bonos ⁊ ma
los] ¶ Sz cõtra qr oẽs gẽtiles erãt ma-
li: qr idolatre: quõ ergo ex eis cõgrega-
uerūt aliquos bonos. Ad hoc videt ſol-
uere Hie. qd boni dnr quidã eoꝝ ex hoc
ꝙ erãt inclinati ad bonū. Grego. vo di-
cit ꝙ hoc dr habito reſpectu ad id quod
fuerūt gentiles poſt vocationē: qr dato
ꝙ añ oẽs fuerit mali: tñ poſt aliqui bo-
ni ⁊ aliq mali fuerūt. Poſſumꝰ aūt dice-
re ꝙ etiã in ipſis gẽtilibꝰ erãt quidã bo
ni deū colẽtes: q vocati ſunt ad fidē: vt
ptz Act. viij. de eunucho cãdacis regine
quã baptizauit philippꝰ. [Et implete ſūt
nuptie diſcūbẽtiū] qr eccleſia ſctã vbiq
terrarū diffuſa eſt: ⁊ multo plures vene
rūt ex gẽtibꝰ q ex iudeis. ¶ In hac par
te eſt documẽtū ꝙ lz deꝰ ſit pius ⁊ miſe
ricors expectãdo ad pñiam nõ tñ eſt in- M
iuſtus: vt iniquitates derelinquat impu
nitas: ſz acrius cõtẽptores ſui extermi-
nat per eternã penã gehẽne: aliqñ etiã

per tẽporalē. Uñ Gre. ix. moraliū. Quã-
diu ſuperna lõganimitas tolerat: extre
ma iudicij ſeueritas necat. Hec ille.
¶ Quãtū ad tertiū tãgit cõdẽnatio eiꝰ
q veſtibꝰ ſordidis in cõuiuio nuptiarū
A reperit: cū dr [Intrauit tūc rex] nõ mu-
tãdo locū ſm Chry. cū vbiq ſit: ſz exer-
cẽdo iudiciū. Intrat ergo ſz eūdē i die iu
dicij. Cū aūt ſit duplex iudiciū: gñale.ſ.
in fine mūdi futurū: ⁊ ſpãle in morte cu
iuſq poſſumus dicere ꝙ dupliciter rex in-
trat [vt videret diſcūbentes] xpianos po
ſitos ad mēſam euãgelice doctrine et ſa
cramẽtorū noue legis. Iſta aūt viſio eſt
examinatio ⁊ diſcuſſio meritoꝝ [Et vi-
dit ibi].i. in xpianitate ſeu in eccl'ia mi-
litãti: [hoiem nõ veſtitū veſte nuptiali]
i. charitate ſm Grego. Hãc eñ dñs ha-
buit: vt ad ſociãde ſibi eccleſie nuptias
veniret. Hec ille. Augu. Intrat ergo ad
nuptias ſine veſte nuptiali: q in eccleſia
fidē habet: ſed charitatē nõ hz. Uel qui
querit ibi gl'iam nõ ſpõſi: ſed ſuã. Hec il
le. Aug. tñ ꝯ Fau. videt dicere ꝙ iſta ve
ſtis ſit gr̃a ſpūſſcti ſed redit in idē: qr ſi-
B cut ſplẽdor conſequit neceſſario ſolē ita
amor charitatis gratiaz ſpūſſcti. Similr
Hier. dicit ꝙ iſta veſtis ſunt oꝑa bona:
ſz redit in idē: qr bona oꝑa ſunt q ex gr̃a
et charitate ꝓcedūt. In veſte ergo nu-
ptiali eſt qui eſt in gr̃a dei ⁊ amat chari
tatiue deū ⁊ ꝓximū ⁊ ſctē viuit ⁊ operat:
ſi eſt adultꝰ. Dr aūt iſte fuiſſe vnꝰ in ſin
gulare ſm Orige. qr oẽs mali ſunt vniꝰ
gñis: qr ſunt mali ⁊ ſerui diaboli. Uel di
cẽdū ꝙ hoc fit vt denotet paucitas eoꝝ
q dãnant ex vocatis q venerūt ꝑ verã fi
dē. De hoc vide dñica in .lxx. [Et ait illi.
Amice] Amicū dicit ſm Hier. rõne fidei
qua vocatꝰ venit. Uel ſm .s. Tho. qr ipe
rex eū amauit: ſicut ⁊ dñs iudã ſe tradẽ
tē amicū appellauit. Uel vt idē dr ami-
cū appellat: imperãdo vt ſe amet [quõ
huc intraſti: nõ hñs veſtē nuptialē]. q.d.
Ingratꝰ es qui honorãtē nõ honoras ⁊
C temerariꝰ qui nuptias meas temerare
⁊ maculare ꝑſumpſiſti. Sz cõtra. Si rex
noluit ibi eſſe malos: quare vocauit ma
los? Ad hoc dicit .s. Tho. ꝙ vocauit ma
los vt eſſent boni. Jõ iſte male fecit in-
trãdo malꝰ.ſ. ſed fictꝰ ⁊ indiſpoſitꝰ acce
dit ad baptiſmū q eſt ianua q intrat ad
fidē: ſz peius fecit ꝑſeuerãdo impenitẽs
aut ſi ſemel habitã innocẽtie veſtē cãdi
dã depoſuit ⁊ aſſumpſit ſordidã.i. vitio
ſam [At ille obmutuit] Hie. in tpe ei illo D
nõ erit locꝰ impudẽtie nec negãdi facul
tas: cum oẽs angeli ⁊ mūdus teſtes ſint
pctõꝝ. Hec ille. (Tūc rex dicit miniſtris)
i. angelis q diuinã iuſtitiã exequẽtur in
iudicio gñali ⁊ ꝑuato [ligatis manibꝰ]
i. oibus potẽtijs ꝓductiuis bonoꝝ ope-
rū q bona oꝑa ceſſabūt poſt mortē q̃tū
ad mereri premiū maxime in malis in
qbus nullo mõ erūt vel eſſe poterūt: in
btis eñ erūt qdē bone oꝑatiões: ſed nõ
erūt ꝓprie merita: ſz pars ꝑmij (⁊ pedi-
bus).i. in oibꝰ potẽtijs electiuis bonoꝝ
effectuū: q ſunt pedes qbꝰ ad deū acce-
dimꝰ: vt pura volũtas ⁊ iraſcibilis ⁊ cõ
cupiſcibilis. Ipe aūt bone affectiones ⁊
volitiões ſūt tanq paſſus: qbꝰ felicita-
tē adire poſſumꝰ in vita. Sz poſt mortē
in malis ceſſabit ptãs bñ volẽdi: qr erūt
in termino: ⁊ ſemꝑ ꝑſeuerabūt i deſyde
rio ⁊ mala volũtate cū q morient: vt pz
iiij. di.iiij. ⁊ di.l. (ꝓijciet eū in tenebras
exteriores.) Scdz Gre. tenebre iteriores
ſunt tenebre cordis quas omnis pecca- E
tor etiam in vita patit. Exteriores vero
ſnut tenebre damnationis. quelibet Gre
gor. non explicet. ſunt duplices: ſcilicet
corporales ⁊ ſpūales: q ſūt ꝑuatio viſio-
nis diuine. Uel ſz Chr. vtreq tenebre.ſ.
interiores ⁊ exteriores ſūt gehẽnales: ſz
differt ſm plꝰ ⁊ minꝰ. Nã vt dicit ipſe:
ꝑ hoc deſignatur differẽtia tormentorū
in pctõribꝰ. Sunt eñ prime tenebre exte
riores: interiores aūt minores ⁊ nouiſſi
mi loci. Hec ille. Eſt aūt notãdū ꝙ cor-
porales tenebre in inferno nõ ſunt ita
denſe: quin dãnati oculis corꝑalibꝰ poſ
ſint aliq videre: ſz videbūt qdã lz male
⁊ obſcure ⁊ q terrorē ⁊ dolorē magis q
ꝯſolationē ingerãt vt ptz ꝑ .s. Tho. iiij.
di.l. ⁊ .iiij. ꝯ Gen. c.lxxix. [Ibi erit fletꝰ ⁊
ſtridor dẽtiū]. ¶ Eſt aūt notãdū ꝙ mo-
tus celi ſm doctrinã fidei: quãdoq ceſ-
ſabit: ⁊ cõſequẽter ceſſabit oĩs actio que F
depẽdet a celeſti motu. Eſt autē duplex
actio in inferioribꝰ corporibꝰ. Una q eſt
ꝓpria corporis inq̃tū corpus eſt: q egit

tráſmutando materiã p ꝓprium motũ.
Propriũ em̃ eſt corporis vt motũ moueat
tráſmutãdo materiã de calido ad frigi-
dũ ⁊ hmõi. Alia quoq; q̃ ꝯuenit ei inq̃tũ
tũ pticipat aliq̃d de natura ſubſtãtiarũ
G ſeparatarũ: q̃ nõ tráſmutat materiã: ſed
ſilitudinẽ ſuã multiplicat in medio ſm
ſilitudinẽ ſpũalis intentionis q̃ reqrit in
ſenſu vl' intellectu. Iſto mõ ſol illumĩat
aerem ⁊ color emittit ſpẽm ⁊ ſilitudinẽ
ſuã ad ſpeculũ. Utraq; aũt harũ actionũ
reqrit i elemẽtis ꝟtute celi. Uñ ſi vtraq;
p̃dictarũ actionũ ceſſaret i celo ceſſaret
ẽt vtraq; i elemẽtis, qr ꝟo ceſſabit tm̃ ce
li mot⁹: ceſſabit ẽt mot⁹ oĩs elemẽtorũ ſʒ
nõ alia actio. Uñ poſt iudiciũ ſi eſſet ſpe
culũ in aere oppoſitũ terre: adhuc in eo
terra videret. Si aũt ſit aliq̃s mot⁹ infe
riorũ corporũ: q̃ hẽat cãm q̃ a celo nõ de
pẽdeat talis mot⁹ ſtãte celo poterit eſſe
ſi talis forma i ſuo corpe inueniat. Cũ g̃
rõnalis aĩa a celo nõ depẽdeat: ſʒ ſit im
mediate a deo vt ẽt vult phs i lib. de aĩa
lib⁹ vbi dicit ꝙ ſol⁹ intellect⁹. i. aĩa itel-
lectiua eſt ab extrinſeco. i. nõ educit de
H potẽtia materie ab agẽte naturali: ſeq̃t
ꝙ mot⁹ cauſati ab illa poſt reſurrectio-
nẽ eẽ poterũt. Iõ erit mot⁹ cordis ⁊ mo
tus localis membrorũ. Hec oĩa ſunt ſcti
Tho. ſnĩal'r de po. q. v. Cũ ꝟo ipſemet ve
lit ꝙ ſtãte motu celi ceſſabit oĩs corru-
ptio: vt ptʒ. iiij. ꝯ gẽtiles. ca. vi. ⁊ in mul-
tis alijs locis: opʒ ſm ei⁹ mentẽ dicere: ꝙ
fletus erit quidem poſſibilis in dãnatis
q̃tum ad motũ localẽ: puta ꝯſtrictionẽ
cerebri: ⁊ ꝯctionẽ vel cõturbationẽ fa-
ciei nõ aũt q̃tum ad reſolutionẽ lachry
marũ qr illa nõ eſt ſine corruptione. Et
ſic ipſe expſſe tenet. iiij. di. l. ⁊. iiij. contra
gẽtiles. ca. lxxxix. ⁊ quodlibet. viij. ¶ Eſt
aũt ad euidẽtiã p̃dictorũ ſciendũ ꝙ aĩa
cauſat motũ cordis in mente: ſed motũ
corruptiõis ꝓprijs corpis ꝓueniẽtẽ ab
intrinſeco cauſat p qualitates ꝯrias ele
I mentorũ: q̃ ipſam aĩam cõſequunt ⁊ cor
pus ſimul. Ideo ſtãte motu celi erit mo-
tus cordis poſſibilis: nõ autẽ ille ali⁹: qr
anima ſine celo agẽte põt agere: cũ non
ſit a celo: nõ autem tales qualitates: qr
aliquo modo depẽdent a celo: ſicut ⁊ cor
pus noſtrũ. Uel poteſt melius dici ꝙ in
tali ſtatu corpus erit total'r aĩe ſubiectũ
ideo nõ poterit ſuſcipere aliquã formã
realẽ ⁊ abſolutã ꝯriã diſpoſitionib⁹ cor
poris ad ſubeſſe aĩe. Poterit aũt ſuſcipe
re intẽtionalẽ: vt ſentiẽdo. ⁊ relatiuã vt K
in motu locali: in quo neq; pdit: neq; ac
quirit aliq̃ abſoluta forma ⁊ firma qđ
dico: qr mouens local'r imprimit mobi-
li ipſi ĩpetũ in motu ſaltẽ violento. q̃ im
petus nõ eſt forma relatiua: ſʒ tñ eſt q̃ſi
intẽtionalis ⁊ inſtabilis. Sed quare in
dãnatis erũt iſta duo fletus ⁊ ſtridor?
Reſpon. s. Tho. ꝙ ibi erit fletus ex triſti
tia: ⁊ ſtridor ex ira ⁊ impatiẽtia. Uel ibi
erit fletus rõne caloris: ⁊ ſtridor rõne fri
goris. Tráſibũt em̃ ab aq̃s niuiũ ad ca
lorẽ nimiũ. Iob. xxiiij. Et intellige ꝙ ibi
erit ſtridor q̃ ad motũ localẽ dẽtiũ: non
aũt quo ad ſonũ qr ſonus cũ ſit p aeris
fractionẽ cauſat⁹ nõ eſt ſine alteratiõe.
Poterit tñ ibi eẽ miraculoſe (Multi aũt
ſũt vocati) ad nuptias pñtes i via (pau-
ci ꝟo electi) ad futuras i pŕia qr mlti vo
cati nõ veniũt: ⁊ eorũ q̃ veniũt aliq̃ inue-
niunt i morte ſine veſte nuptiali. Utrũ
aũt eorũ q̃ vocãt ⁊ veniũt mlti eligãt ad
gl'iaʒ vel pauci vide dñica i Septuage. L

Dñica. xxj. poſt Trinitatem.

Textus euange. Io. cap. iiij.

Erat quidã regulus cui⁹
filius infirmabat caphar
naum. Hic cũ audiſſet qr
ieſus adueniret a iudea
in galileã: abijt ad eũ ⁊ rogabat eũ
vt deſcẽderet ⁊ ſanaret filiũ ei⁹. In
cipiebat em̃ mori. Dixit ergo ieſus
ad eũ. Niſi ſigna ⁊ ꝓdigia videri-
tis nõ creditis. Dixit ad eũ regul⁹.
Dñe deſcẽde prius q̃ moriatur fi-
lius me⁹. Dixit ei ieſus. Uade fili⁹
tuus viuit. Credidit hõ ſermoni
quẽ dixit ei ieſus ⁊ ibat. Iam autẽ
eo deſcẽdẽte ſerui occurrerũt ei: ⁊
nũtiauerunt dicentes: qr filius ei⁹
viueret. Interrogabat ergo horaʒ M
ab eis in qua melius habuerat. Et
dixerunt ei. Quia heri hora ſepti-
ma reliq̃t eũ febris. Cognouit er-

go pr̃ qr illa hora erat in q̃ dixit illi
Ieſus fili⁹ tuus viuit. Et credidit
ipſe ⁊ domus eius tota.

A Erat quidã regulus ⁊c. Ioã.
iiij. In preſenti euangelio tã
gũt tria pũcta q̃ ſunt. Dep-
catio. Increpatio: ⁊ cõuerſio.
¶ Quãtũ ad primũ tãgit li-
teraliter deprecatio quã dñs regulus fe
cit. Ad cuius intellectũ opʒ p̃cognoſce-
re ꝙ ſaluator noſter dũ primo predica-
ret in nazareth ciuitate ſua cõpatriote
eius inuidie zelo ⁊ ira cõcitati ꝯ eũ vo-
luerũt eũ precipitare vt habet. Luc. iiij.
Qui aſcendit in iudeã ⁊ ibi ipſe predica
bat: diſcipuli vero eius baptizabãt ⁊ plu
res diſcipulos faciebat q̃ Ioan. Quod
audientes phariſei ex inuidia eũ pſequi
ceperunt ſicut ⁊ ſm aliquos Ioanẽ. Nã
ipſi ꝓcurauerũt vt dicũt Ioãnis carce
rẽ ex inuidia vt ptʒ: qr dr Matt. xvij. de
Ioanne helias iam venit: ⁊ fecerũt i eũ
q̃cunq; voluerũt. Uñ xp̃s recedens a iu-
B dea venit in galileã: dans locũ inuidie
iudaice. Dicit ergo (Erat quidẽ regul⁹)
Nõ erat iſte quidam paruus rex vt no-
mẽ ſonat: qr ſicut ex chronicis ptʒ roma
ni volẽtes infringere ſuperbiam iudeo-
rum priuauerunt eos noĩe ⁊ dignitate
regia: diuiſo regno in q̃tuor tetrarchias
Scđʒ aliquos ergo vt Chry. recitat fuit
officialis imperatoris: habẽs aliquã di
gnitatẽ: a qua ſic dicebat. Et vt dicunt
fuit idẽ qđ centurio: de quo dicit. Matt.
Sʒ vt idẽ dicit nõ fuit ille, primo qr ille
ieſum volentẽ eius domũ ingredi ꝓhi-
buit: iſte aũt rogat vt ad domũ ſuã deſcẽ
dat. Scđo qr ille obuiauit xp̃o deſcẽdẽ-
ti de monte in capharnaũ: iſte ꝟo i cha-
na galilee. Tertio qr illius ſeru⁹ ⁊ hui⁹
fili⁹ infirmabat. Addit aũt. ſ. Tho. quar
tũ: qr ſeruus cẽturionis erat paralitic⁹
fili⁹ aũt reguli febricitabat qr dr ĩfra. He
ri hora ſeptima reliquit eum febris. Iſte
tñ rationes poſſunt ſolui dicẽdo ꝙ fuit
C ille dictus centurio a centenario militũ
quos ſub ſe habebat ⁊ dictus regulus. i.
paruus rex a regendo ciuitatẽ caphar-
naum: ſed alia vice ꝓ ſeruo: alia ꝓ filio
rogauit quis ergo iſte fuerit: certũ non
eſt: ſed tñ certum eſt ꝙ rex non fuit: ſm
Chry. aũt fuit aliquis de gñe regali. de
ſcendens. ſ. ab herode. vel habebat ali-
quem principatũ: ſiue centurio ſiue ali⁹
fuerit ⁊ tunc dicere poſſumus ꝙ fuit ve
re rex: eo modo quo antiquitus ſacra D
ſcriptura loquebatur. Reges enim vi-
dentur appellati fuiſſe olim oẽs dñi ha-
bentes aliqđ homagiũ: ⁊ talis forte fuit
iſte vtpote ſi ei romani aliquã ciuitatẽ
tradidiſſent. s. Tho. aũt dicit ꝙ tribus
modis ſumitur regulus. Primo ꝓ eo qui
p̃eſt paruo regno. Et ſcđo aliquis de ſtir
pe regia. Et tertio aliq̃s officialis regis.
Et primo mõ nõ ſumit hic ſm illud. Io.
xix. Nõ habemus regem niſi ceſarẽ: nec
ſcđo ⁊ tertio. Fuit igit q̃dam de familia
herodis tetrarche: ſiue officialis: ſiue nũ
tius imperatoris. Hec ille. Utrũ aũt gẽ-
tilis fuerit vel iudeus cũ ſint varie ſnĩe
nulla eſt certa (cui⁹ fili⁹ infirmabat ca-
pharnaũ). i. in ciuitate q̃ erat metropo-
lis i ꝓuincia galilee. Iſte ſm Theo. fuit
pñs qñ xp̃s aquã mutauit in vinũ: ideo
cõcepit fidem de eo: ꝙ ſi affuiſſet potuiſ
ſet ſuũ filiũ liberare. ideo ſequit. [Hic cũ
audiſſet ꝙ ieſus adueniret a iudea i ga E
lileã] fugiẽs phariſeorũ ſtimulos [abijt
ad eũ ⁊ rogabat vt deſcẽderet] a chana i
caphparnaũ [⁊ ſanaret filium eius]: qr. ſ.
ſm Aug. nõ credebat ꝙ abſens xp̃s poſ
ſet conferre ſanitatem.
¶ Allegorice ſm Orig. iſte duplex aduẽ
tus dñi i galileã vn⁹ ad letificandũ ꝯui
uas ex vini ſuauitate: aliud ad ſanãdũ
reguli filiũ pene mortuũ: ſignificat pri-
mũ aduentũ xp̃i i mũdũ ad redimẽdũ et
ſcđm in fine mũdi ad cõuertẽdũ filiũ re
guli. i. ppl'ʒ iudaicũ filiũ abraã q̃ ꝯtinue
orat vt ſanet ppl's ille. Sic ⁊ đ hieremia
legit. ij. Mach. vi. ꝙ orabat ꝓ ppl'o dei.
¶ Anagogice aũt ſm eũdẽ pñt figurari
duo aduẽt⁹ ꝟbi xp̃i i aĩam. Prim⁹ q̃dem
ex facto vino p̃bens aĩe gaudiũ ſpũalis
ꝯuiuij. Scđs ꝟo oĩs languoris ac mor-
tis reliq̃as amputãs. Hec ille. Et intẽdit
ꝙ ad aĩam xp̃s aduenit p gratiam cõſo
lando ⁊ per gloriam beatificando. F
¶ Moraliter ſignificatur ꝙ dicit Theo.
Regulus inquit eſt oĩs hõ: non ſoluʒ qr
regi vniuerſorũ propinquus exiſtit ſm

animam:ſed q; ⁊ ipſe ſup oĩa principa-
tum ſumpſit:cuius filius.i.meus febri-
citat voluptatibꝰ prauis ⁊ deſyderijs.
Accedit aũt ad ieſum ⁊ dep̃cat vt deſcẽ
dat.i.vt cũ deſcenſu mĩe vtat᷑:et parcat
G pctĩs prius q̃ȝ a voluptatũ infirmitate
mortificet᷑.Sed dñs dixit vade.i.ꝑfectũ
ꝯtinuũ circa bonũ oñdas ⁊ tũc filius eiꝰ
viuet.Si aũt ambulare ceſſaueris mor
tificabitur tibi intellectꝰ circa boni ope
rationem.Hec ille.¶Quantũ ad ſcd̃m
ponit᷑ increpatio infidelitatis in iſto re
gulo a xp̃o cũ dr̃.(Dixit ergo ieſus)ad
eũ(niſi ſigna).i.miracl'a cõia(⁊ ꝓdigia)
i.miracula maiora ſm.s.Th.prodigiũ
eñ iportat quoddã mõſtruoſum plenũ
admiratiõe.Et vt colligit᷑ ex.ij.ij.q.clxx-
viij.ar.j.ad tertiũ ⁊ ſup Jo.⁊.ij.Theſ.ij.
miraculũ dr̃ q; ſit ſupra naturã ſignũ:ȝ
q; diuinã ꝟtutẽ demõſtrat:ꝓdigiũ ꝟo
vel q; certiſſime iudicat vt dicat᷑ quaſi
porro dictũ vl' q; aliq̃d futurũ portẽdit:
vt dicat᷑ ꝓdigiũ q̃ſi ꝓcul oñdẽs effectuȝ
futurũ.Hec ille.Scito ꝙ porro aliqñ eſt
H idẽ qđ certe:aliqñ idẽ qđ ꝓcul ſicut ipſe
dicit i primo ꝙ ꝓuidẽtia dr̃ q̃ſi porro.i.
a lõge vidẽtia.Et ſumẽdo primo mõ dr̃
ꝓdigiũ incõtrũ certe indicat pñs.Et ſcđo
mõ incõtrũ ꝓſignat futurũ q̃ mõ etiã ali-
qđ miraculũ excellens vel res mõſtruo
ſa dr̃ portẽtũ a portẽdo.q;.ſ.aliq̃d i po-
ſterũ ſignificet(videritȝ)occulta fide(nõ
creditis)Et in his ꝟbis ſm Aug.xp̃s ar
guit iſtũ modice fidei fuiſſe aut nullius
ſed q̃ſi vellet tẽtare q̃d xp̃s poſſet de ſui
filij ſanitate.Alij tñ vt Greg.dicũt ꝙ cre
didit xp̃m poſſe ſuũ filiũ ſanare.ſed in
fide dubitauit ſm Gre.ex hoc ꝙ nõ cre
didit ꝙ poſſe ſalutẽ abñti tribuere vel
ſm Chry.q; credidit ꝙ eidẽ poſt mortẽ
nõ poſſet cõferre ſanitatẽ ⁊ vitã.Mihi
videt᷑ ꝙ textꝰ innuit ꝙ dubitauit i vtro
q; dũ dixit:deſcẽde priꝰ q̃ȝ moriat᷑.Imo
dicit.s.Tho.ꝙ iſte nõ ſolũ habuit defe-
ctũ fidei q; nõ credidit xp̃m virtutẽ ha-
I bere diuinã efficacẽ etiã reſpectu diſtan
tiũ:ſȝ etiã q; ſm Chr.dubitabat an filiũ
ſuũ xp̃s ſanare potuiſſet:cuiꝰ ſignũ eſt:
q; nõ adiuit xp̃m extra terrã ſuã exi-
ſtentẽ:ſȝ eiꝰ expectauit aduẽtũ.⁊ deide
q̃ſi deſperatꝰ adiuit eũ nihil volẽs omit
tere qđ circa hoc facere poſſet:ſicut de-
ſperantes de ſalute filiorũ etiã medicos
imꝑitos nõ negligũt.Si eñ ꝓ certo cre
didiſſet xp̃m id potuiſſe ad eũ extra ter- K
rã ſuã ꝑrexiſſet.Hec ille.Dicamus ergo
ꝙ de diuinitate xp̃i q̃ poſſet oꝑari circa
abñtẽ nõ cogitabat ⁊ de ꝟtute ſuſcitãdi
mortuũ deſperabat:⁊ de ꝟtute ſanãdi
infirmũ fluctuabat:nec credebat ꝓ cer-
to.ideoq; dr̃ credidiſſe ⁊ non credidiſſe.Et
ſic oẽs doctores ꝯcordãt.Ex his aũt ver
bis arguit mag.hiſt.ꝙ iudeꝰ iſte regulꝰ
fuerit.q; iudei ſigna petũt ſm aplʒ.j.ad
Cor.j.⁊ greci ſapiãȝ:ſȝ tñ iſta rõ nõ co-
git.Nõ eñ fuit intẽtio apl'i dicere ꝙ gre
ci credãt ea q̃ ſunt fidei ꝑꝑ ſapiẽtiã ⁊ nõ
ꝓpter ſigna:imo ẽ totũ oppoſitũ q; Dio
ny.nõ credidit ꝓpter ſapiẽtiã pauli:ſȝ
ꝓpter illuminationẽ ceci:vt pʒ i eiꝰ hi-
ſtoria:ſȝ intẽdebat ꝙ greci tanq̃ȝ ſapiẽ
tes delectabant᷑ doctrina.⁊ viris doctis
cũ quo ſtat ꝙ ſigna peterẽt aliqñ ad cõ-
firmationẽ fidei.[dicit ad eũ regulꝰ]nõ
attẽdẽs ad increpationẽ ſȝ iterato re- L
plicãs ſuã petitionẽ:[Dñe deſcẽde priꝰ
q̃ȝ moriat᷑ filiꝰ meꝰ]Iſte vt q̃buſdã viſũ
ẽ q̃uis nõ haberet ꝑfectã fidẽ tñ deuo-
tionẽ habebat ad xp̃m.vñ ⁊ q̃ȝ primũ au
diuit de eo relicto infirmo acceſſit ad
eũ exiſtẽtẽ i alia terra.Iđ xp̃s ſil'r ⁊ ſemel
voluit nõ ſolũ eũ exaudire in eo qđ pete
bat:ſȝ etiã eiꝰ infidelitatẽ fugare.Unde
[dixit ei Jeſus Uade]Nõ dixit:veniaȝ
ſȝ[filiꝰ tuus viuit].i.viuet ſeu viuit ꝑfe
cte.ſ.potiꝰ ſanitate.Sȝ hic eſt q̃ſtio quã
mouet Greg.ſ.quare ſaluator nõ roga-
tus voluit ꝑſonal'r accedere ad ſeruuȝ
cẽturionis.ad filiũ aũt reguli rogatꝰ ac
cedere noluit.Uidet᷑ eñ[lȝ Gre.hoc nõ
dicat]ꝙ dignior eſſet regulus[de q̊ te-
net᷑ cõiter ꝙ aliquẽ ꝑncipatũ haberet]
q̃ȝ cẽturio:q; nihil habebat niſi cẽtũ mi
lites nõ ſuos:ſȝ ſub ſe:⁊ etiã dignior eſt
filiꝰ q̃ȝ ſeruꝰ ceteris paribꝰ.Ad hoc dicit
Chry.⁊.s.Tho.ꝙ centurio firmã ⁊ ſa-
nã habebat fidẽ:quã firmare nõ erat ne M
ceſſe iđ xp̃s tñ voluit eiꝰ deuotionẽ pa
tefacere.Iſte ꝟo nõ ſane credebat ⁊ iđ
voluit eũ edificare in fide.vt crederet ꝙ
etiã abñs poterat ſanare.Uñ ire noluit.
Et põt addi ꝙ dũ xp̃s oſtẽdit ſe abſentẽ

poſſe ſanare ſimul etiã oſtendit ſe poſ-
ſe vitã poſt mortẽ cõferre:q; ſe deũ oſtẽ
dit cuius ſolius eſt operari ſue volun-
tatis imperio:ad prope ⁊ ad ꝓcul.Gre.
aũt ſic dicit.Hinc ſupbia noſtra retũdit᷑
A q̃ in hoibus nõ naturã qua ad imaginẽ
dei facti ſunt:ſed honores ⁊ diuitias ve
neramur.Redẽptor aũt noſter vt oñderet
ret q̃m q̃ alta ſũt hoibꝰ:ſctis deſpiciẽda
ſũt ⁊ q̃ deſpecta ſũt hoibꝰ deſpiciẽda nõ
ſũt ſctis ad filiũ regl'i ire noluit ad ſeruũ
aũt cẽturionis ire paratꝰ fuit.Hec ille.
¶Moral'r q̃libet hõ eſt regulꝰ:q; ſuorũ
actuũ eſt dñs:ſȝ iſte cuius filiꝰ infirma-
bat᷑ capharnaũ.i.in agro pinguedinis ⁊
cõſolationis villa.ſicut illi q̃ languent
aĩo ꝓpter corporeas ꝯmoditates ⁊ con-
ſolationes.Iſti q; vellent nõ eſſe vitam
ꝑter iſtã ſic etiã credũt:aut dubitãt vel
ſaltẽ nõ firmiter credunt:⁊ dicunt ꝙ ſi
viderent ſigna ⁊ miracula crederẽt.Sȝ
erat magna ſtultitia illius q; miracula
xp̃i erãt rõnabil'r ⁊ patẽtia cũ ab hoibꝰ
narrarent᷑.ſicut ⁊ ſtulti ſunt iſti.q; aplo
rũ miracl'a adhuc rõnabil'r nobis patẽt.
B Uidemus eñ mundũ ab idololatria ad
deũ cõuerſum credẽdo alta:⁊ ſperando
ardua.Aut ergo iſta ꝯuerſio eſt ꝑ mira
cula facta aut ſine miraculis.Si primũ
ergo fuerũt iſta miracula.ſi ſcd̃m:ergo
ipſa ꝯuerſio fuit maximũ miraculũ:cuȝ
hoĩes idiote ſine miraculis cõuerterint
mũdũ.Et ſi dicas ꝙ iſto mõ etiã poſſet
mahumetiſta quiſq; arguere:dico ꝙ nõ
eſt verũ.Nã dicit.s.Tho.j.ꝯ.ca.vj.vbi
ꝑdictũ argumentũ facit inſpectis aplo-
rũ miraculis:nõ vi armorũ:nõ volupta
tũ ꝓmiſſione cũ ꝓprie vite ꝑiculo inter
ꝑſecutorũ tyrannidẽ innumera turba et
doctiſſimorũ hoĩm ad xp̃ianã fidẽ ꝯuo-
lauit.In q̃ ꝑdicant᷑ excedẽtia rõnẽ cohi
bent᷑ voluptates:⁊ mũdus ꝯtẽni docet᷑.
Mahumet aũt via ꝯria ad ꝯuerſionẽ ſue
gẽtis inceſſit.promiſit eñ voluptates
⁊ ꝓmiſſis inſtituẽs ꝑcepta ꝯformia vo-
C luptati habens relaxauit:⁊ nihil docuit
niſi qđ facil'r q̃libet capiat:imo fabulo
ſa multa doctrine ſue inſeruit ſigna nõ
adhibuit niſi q̃ et ꝑñt eſſe militũ latro-
nũ ve:dicẽs ſe miſſum in ꝟtute armorũ ⁊
ꝙ oĩs alia fidei ꝓbatio ẽ inanis.Sapiẽ
tes ꝟo nulli a ꝑncipio ei crediderũt:ſȝ ho
mines vel potiꝰ beſtie rõnales colẽtes
eremũ q̃bꝰ alios in ſuã fidẽ coegit.Sa-
crã ſcripturã ⁊ oracula diuina ſuis legẽ
da ꝓhibuit:ne falſitatis autor deꝑhẽde
ret.Hec oĩa ex.s.Tho.ibidẽ.¶Quantũ D
aũt ad tertiũ tãgit᷑ cõuerſio huiꝰ reguli
ab imꝑfecta fide ad ꝑfectã:cũ dr̃.(Credi
dit hõ ſermoni quẽ dixit ei ieſus)Credi
dit incõtũ plus q̃ȝ prius.vt ex dictis pʒ.
Credidit eñ abſentẽ ſanatũ:ſed tñ ſcd̃m
Chry.nõ credidit integre neq; ſane:vt
patebit.[Et ibat letus ex cõcepta ſpe in
ꝟbo xp̃i:ſed tñ fluctuabat i aĩo.[Iã aũt
eo deſcẽdẽte]q; capharnaũ ẽ ciuitas in
valle ſita[ſerui occurerũt ei]In hoc aũt
ꝙ ſeruos habuit.eiꝰ dignitas declarat᷑
ſm Orig.[Et nũtiauerũt ei dicentes:q;
filiꝰ eius viueret]ad ꝯſolãdũ eũ:⁊ ne cõ
tigiſſet eũ ſuꝑflue defatigare magr̃m.i.
xp̃m.[Interrogabat ergo horã ab eis i
qua meliꝰ habuerat]Ex q̃ ſm Chry.pʒ
ꝙ nõ plene credebat q; volebat ſcire an
hoc ꝑcepto xp̃i vel alia cã ꝯtigiſſet.[Et
dixerũt:q; heri hora ſeptia reliq̃t eũ fe-
bris ſtati ⁊ ꝑfecte[Cognouit ergo pr̃ ꝙ E
illa hora erat i q̃ xp̃s dixit ei.Filiꝰ tuus
viuit.⁊ credidit ip̃e ⁊ domꝰ eiꝰ tota]Be
da.Uñ dat᷑ intelligi ⁊ i fide gradꝰ ẽẽ:ſi-
cut i alijs ꝟtutibꝰ q̃bꝰ ẽ initiũ:incremẽ
tũ atq; ꝑfectio.Huiꝰ ergo fides initiũ ha
buit cũ filij ſalutẽ petijt:incremẽtũ cum
credidit ſermoni dñi:deinde ꝑfectioneȝ
obtinuit nuntiantibus ſeruis.Hec ille.
¶Moraliter ſerui reguli ſunt actꝰ hoĩs
qui ad partẽ ſenſitiuam q̃ ſubduntur
rationis imperio.Hi annũtiant filiũ.i.
animum reguli viuere qñ occurrũt dño
ſuo.i.rõni ꝑ debitã ſubiectionẽ.Mora-
liter etiã iſta febris q̃ laborat filiꝰ regu-
li.i.aĩus hoĩs ẽ pctm̃ mortale:qđ agitat
hoĩes ꝑ variationẽ de calore mundane
cupiditatis ad frigus timoris de aduer
ſitatibꝰ.Sunt aũt multe eiꝰ ſpẽs.Prima
eſt febris quotidiana:⁊ ſignificat gule
pctm̃ qđ q̃tidie inſequit᷑.Uel ſignificat
pctã venialia.Scđa eſt ephimera dicta
ab ephimero piſce:q; eadẽ die naſcit᷑ ⁊ F
morit᷑:⁊ ſig̃t ſubitũ ire motũ qui añ ſo-
lis occaſuȝ finiri dʒ.Tertia ẽ erratica q̃
nõ accidit certis horis:⁊ ſignificat inui-

diã q̃ cũ q̃s laudaꝛ̃ accedit cũ vituparꝛ̃ re
cedit: ⁊ quoties vl' q̃ſcũq; renouanꝛ̃ lau
datiões renouanꝛ̃ acceſſiões. Quarta ẽ
tertiana: quã patiunꝛ̃ q̃ poſt duas pnie
G ptes. ſ. cõtritionẽ ⁊ cõfeſſionẽ nõ volunt
tertiã. i. ſatiſfactionẽ explere. Quīta eſt
cõtinua q̃ tollit quietẽ ⁊ cibũ ⁊ ſomnũ: ⁊
ꝯñr cito occidit. Iſta ſignificat auaritiã.
Auarus enim nocte ⁊ die peccat: maxi-
me vſurarius ⁊ videꝛ̃ peior Iuda q̃ ven
didit xp̃m: q2 ipe vẽdit xp̃m ⁊ oẽs ſctõs:
eoꝝ feſta in vſuris cõputãdo. Auarus
ẽt nec q̃eſcit nec dormit: nec audet mã-
ducare. Sexta eſt quartana: ⁊ ſignificat
ſupbiã que quatuor ſpẽs h3. Septima
eſt ethica q̃ eſt radicata i mẽbris. Iſta ẽ
mortalis omnino: ⁊ ſignificat odiu3: q̃d
eſt cum triſtitia quadã de alieno bono.
Prouer. xvij. Spirit⁹ triſtis exiccat oſſa.

Dñica. xxij. poſt trinitatem.

Textus euã. Mat. ca. xviij.

Simile eſt regnum celorũ
homini regi qui voluit ra
tionẽ ponere cum ſeruis
ſuis. Et cum cepiſſet ra-
tionem ponere: oblatus eſt ei vnus
H q̃ debebat decẽ milia talenta. Cu3
aũt nõ haberet vnde redderet iuſ-
ſit eum domin⁹ venundari et vxorẽ
eius ⁊ filios ⁊ oĩa que hẽbat: ⁊ red
di. Procidens aũt ſeru⁹ ille: roga-
bat eũ dicens. Patientiam habe in
me ⁊ oĩa reddã tibi. Miſert⁹ aute3
dñs ſerui illius: dimiſit eum: et de-
bitum dimiſit ei. Egreſſus aũt ſer-
uus ille: inuenit vnu3 de conſeruis
ſuis q̃ debebat ei centu3 denarios.
Et tenens ſuffocabat eum dicens.
Redde q̃d debes. Et procidẽs con
ſeruus eius rogabat eũ dicens. Pa
tientia3 habe in me: ⁊ oĩa reddã ti-
bi. Ille aũt noluit: ſed abijt ⁊ miſit
eum in carcerẽ donec redderet de-
bitum. Uidẽtes autẽ cõſerui ei⁹ q̃
I fiebant: contriſtati ſunt valde. Et
venerunt et narrauerunt dño ſuo
oĩa q̃ facta fuerent. Tunc vocauit
illum dñs ſuus: ⁊ ait illi. Serue ne-
quã; omne debitum dimiſi tibi: q̃ñ
rogaſti me. Nõne ergo oportuit et
te miſereri conſerui tui: ſicut ⁊ ego
tui miſert⁹ ſũ. Et irat⁹ dñs ei⁹ tradi
dit eũ tortorib⁹. q̃adusq; redderet K
vniuerſu3 debitũ. Sic ⁊ pr̃ meus ce
leſtis faciet vobis ſi nõ remiſeritis
vnuſq̃ſq; frĩ ſuo d̃ cordib⁹ veſtris.

Simile eſt regnũ celorũ hoi
regi qui voluit rõnem pone
re cũ ſeruis ſuis), mat. xviij.
In p̃ſenti euan. tãgunꝛ̃ tria
pũcta. q̃ ſũt miſeratio: mali
gnatio: ⁊ caſtigatio. ¶ Quantũ ad pri-
mũ literaliter tangiꝛ̃ miſeratio magna
dñi aduerſus debitorẽ ſeruũ: q̃ idutias
petebat ⁊ relaxationẽ integrã obtinuit.
Eſt ãt aduertẽdũ q̃ dñs hortat⁹ fuerat
diſpulos ſuos vt ſibi inuicẽ offenſas re
mitterẽt. vt eorũ orationes eſſent exau-
dibiles: dicẽs. (Si duo ex vobis conſen-
ſerint). i. idẽ ſenſerint p vnanimitatem
⁊ cõcordiã ſuper terrã de omni re quãcũ
q; petierint fiet illis a pr̃e meo. Tũc aũt L
btũs Petrus q̃ſiuit dicẽs. Dñe quoties
peccabit in me frater me⁹ ⁊ dimittã ei:
vſq; ſepties? Et rñdit dñs. Nõ dico tibi
vſq; ſepties. ſ3 vſq; ſeptuagieſſepties. i.
toties quoties peccabit: ſm ſctõs q2 po-
niꝛ̃ ibi numerus determinatus p ideter
miato. Illi tñ duo nũeri. ſ. ſeptuagies et
ſepties duplr̃ coniũgunꝛ̃. Uno mõ per
aggregationẽ: vt vult Aug. i. lxxvij. vici-
bus. Alio mõ p multiplicationẽ: vt vult
Hier. multiplicãdo. ſ. vnũ aduerbiũ per
aliud. i. q̃dringẽtis ⁊ nonagita vicib⁹ ſeu
toties in die q̃tes vix poſſet peccare. S3
ne dñs videreꝛ̃ aliq̃d graue nobis iniũ-
xiſſe in tã frequẽti remiſſiõe ſm Chryſ.
adiexit pabolã in qua cõparaꝛ̃ patiẽtia
dei ad humanã. Uel iõ adiecit ſm Hie.
vt iuxta cõſuetudinẽ ſyrorũ maxime pa
leſtinorum loquẽs facilius memorie cõ-
mẽdareꝛ̃ q̃d dixerat. Diciꝛ̃ ergo (Simile
eſt regnum celorũ). i. ſtatus eccleſie mi- M
litantis ſeu xp̃ianitatis quantũ ad eum
qui in ea regnat (hoi regi) ſm Remi. cu3
per hoiem regẽ in regno celorũ aliq̃ñ ſu
ma' pater. vt ibi. Simile ẽ regnũ celoꝝ

hoi regi q̃ fecit nuptias filio ſuo. Aliq̃ñ fi
lius. hic vterq; põt intelligi: q2 ſunt vn⁹
deus qui cuncta q̃ creauit regit ⁊ guber
nat (q̃ voluit rationem ponere cũ ſeruis
ſuis.) Scðm. ſ. Tho. ⁊ Orig. iſti ſerui ſũt
A plati. ſ3 Remig. aũt poſſunt eſſe omnes
hoies. Exigit aũt de⁹ iſtã rõnem ſm. s.
Tho. q̃ñ immittit aliquã tribulationẽ p
pctis cõmiſſis ſ3 finis hui⁹ rõcinij q̃d in
tribulatiõe incipit in iudicio cõſumma-
bit. Et vr̃ velle. s. Tho. q̃ tribulatio ſit
q̃ſi nuntius vocãs ad rõciniũ faciẽdum
corã deo. i. corã eius vicario qui duplex
eſt. ſ. cõfeſſor ⁊ ppri⁹ anim⁹ apud que3
homo ſe accuſat. (Et cũ cepiſſet rõnẽ po
nere). i. examinare cõſciam ſm. s. Tho.
(oblat⁹ eſt ei vn⁹ qui debebat decẽ mi-
lia talẽta). i. diabol⁹ ſ3 quoſdã; vt refert
Hier. ſ3 interp̃tatio eſt incõpetẽs: q2 dia
bolo nõ dimittunꝛ̃ pctã. Uñ ille ſeru⁹ d3
decẽ milia talẽta: qui eſt hõ peccãs i deũ
ſm Chry. vel cõmittẽs maiora crimina
ſm Hier. vel trãſgrediẽs decẽ legis p̃ce
pta ſm Aug. Uñ ait de v̄bis dñi. Q2 lex
in decẽ p̃ceptis cõmẽdatur: ille debebat
B decẽ milia talẽtoꝝ: p q̃d oĩa peccata ſi-
gnificanꝛ̃: q̃. ſ. ꝯ legẽ fuerit. Hec ille. (Cũ
aũt nõ haberet vñ redderet) Remigius.
Hõ ſua volũtate ⁊ ſpõte peccãs ſuo co-
natu nullo mõ ſurgere valet. Et nõ h3
vñ reddat: q2 nihil i ſe inuenit p q̃d ſe a
pctis abſoluat. Hec ille (Iuſſit eum dñs
venũdari ⁊ vxorẽ eius) Sed quo iure po
tuit iſte rex vxorẽ vẽdere p debito ma-
riti? Saluator em̃ vt vr̃ nõ ita loquereꝛ̃
niſi cõſueuiſſent vendi vxores. Et forte
dici poſſet q̃ antiquitus viri quaſi eme-
bant vxores. vt p3 de Iacob qui p Ra-
chel ſeruiuit annis ſeptẽ in gelu ⁊ eſtu:
⁊ ꝯñr eas vendebãt maxime q̃ñ nõ erãt
p̃ncipales ſed q̃ſi famule empticie. Nũc
aũt ppter feminarũ abũdãtiã ⁊ eaꝝ fa
ſtidia ⁊ iportunitates habẽdi põpas: iã
viri vxores nõ emũt quinimo nec hr̃e vo
lũt niſi ſint onuſte auro ⁊ maritis ditio-
C res (⁊ filios ⁊ oĩa q̃ habebat: ⁊ reddi) hic
ſunt due ſanctoꝝ expoſitiões Prima eſt
Remi. ⁊ Aug. ⁊. s. Tho. q̃ vxor pctõris ẽ
carnis voluptas vel cõcupiſcẽtia. Filij
vero inde gñati ſunt mala opa. Oĩa aũt
alia q̃ habebat ſunt dei dona quib⁹ non
eſt bñ vſus. Pretiũ aũt quo iſta vẽdunꝛ̃
eſt ipã pena dãnati. Iuſſit ergo dñs iſtũ
venũdari ſm mẽtẽ iſtoꝝ ſctõrũ cũ iuſſit
vt tradereꝛ̃ diabolo: penas p his oĩbus D
ſolutur⁹. ¶ Et nota q̃ recte iſti ſancti pe
nã vocant p̃tiũ: q2 p eã fit equalitas ei⁹
q̃d deo p pctm̃ ſubtractũ ẽ. Q2 em̃ pctõr
ſubtraxit deo quãtũ in ſe fuit honorẽ: dũ
p penã auferꝛ̃ ei q̃d ſuũ erat: puta q̃es
ſenſuũ ⁊ potẽtiaꝝ: fit equalitas iuſtitie
vt p3 p. s. Tho. iii. iiij. Alia eſt expoſitio
Hier. talis iuſſit. i. pmiſit iuſto iudicio eũ
venũdari. i. ſubdi diabolice ptãti: ipſum
⁊ vxorẽ eius. i. malã concupiſcẽtiam. et
filios. i. opa mala: ⁊ oĩa q̃ hẽbat ẽt tpa-
lia. Poſſumus aũt addere tertiã funda
tã in dictis Chry. ⁊. s. Tho. q̃ in pabolI-
cis nõ op3 oĩa ſcrutari. Nã oĩa ſilia ſunt
neceſſario diſſimilia. Debem⁹ ergo p̃n-
cipalr̃ attẽdere ad id q̃d loq̃ns intendit.
Intẽdit autẽ xp̃s q̃ ſicut rex tpalis vult
debitũ ſuũ: ⁊ ſi ſubditus nõ h3 vñ ſoluat
iubet vt vendanꝛ̃ bona ei⁹ Ita deus cũ
ei debem⁹ penã p aliq̃b⁹ delictis vult q̃
exoluam⁹ eam in p̃nti vel in futuro: nec
in hoc eſt crudelis ſ3 iuſtus. (Procidens E
aũt ſeru⁹ ille) cũ videret ſe i periculo dã
natiõis (ad pedes ei⁹: rogabat eũ dicẽs.
Patiẽtiã habe in me: ⁊ oĩa reddam tibi)
Remi. His v̄bis hũiliatio ſanctificatio
pctõris oſtẽdiꝛ̃: dũ d2: pcidẽs. In hoc v̄bo
q̃ dicit: patiẽtiã habe in me vox exp̃miꝛ̃
pctõris poſcẽtis tp̃s viuendi ſpatiũ cor-
rigendi. Eſt aũt larga dei benignitas et
clementia erga pctõres ꝯuerſos: qui ipe
ſemp eſt paratus p baptiſmũ aut pniã
pctã dimittere. Hec ille. Uñ ſequitur (mi
ſert⁹ aut ẽ dñs ſerui illi⁹ dimiſit eũ: ⁊ de-
bitum dimiſit ei). i. relaxauit pene reatũ
Chry. Uñ aũt diuini amoris ſupabũdã
tiam. Petit ſeruus ſolius tpis dilationẽ
ipſe aũt maius eo q̃d petijt dedit dimiſ-
ſionem ⁊ conceſſionẽ toti⁹ mutui. Hec il
le. ¶ Moralr̃ ẽ hic documẽtũ: q̃ ex quo
rõnẽ habemus reddere teneamus bene
cõputũ nr̃m ⁊ videamus qualr̃ tracte- F
mus ea de quibus habem⁹ reddere rõ-
nem. Quatuor em̃ bona de⁹ nobis ꝯmi-
ſit: de quib⁹ conueniẽdi ſumus aiam. ſ.
vt eã honoremus ſicut imaginẽ dei: cor-
pus vt mundũ ſeruem⁹: ⁊ tpalia vt pau

periбus diſpẽſemus: ꝛ tp̄s vt bñ expo-
nam⁹. De primo male reddẽt rationez
ſup̄bi qui bona aīe p̄ ſup̄biā p̄diderunt.
de ſc̄do luxurioſi: de tertio auari: de q̄r-
to otioſi. exiget ēt rō de bonis omiſſis: ꝛ
G de malis cõmiſſis. ¶ Quãtū ad ſc̄m tā-
git̄ malignatio ꝛ crudelitas quā ꝯſeru⁹
exercuit i cõſeruū cū dr̄. (Et egreſſus ſer
uus ille) a facie dñi ſui: p̄ relapſum ꝛ re-
cidiuū i pc̄tō (inuenit) ſtatim poſt egreſ-
ſum ſm Chry. ꝙ graui⁹ fuit ꝗ̄ ſi poſt ali
quot dies id egiſſet (vnū de ꝯſeruis ſuis
q̄ debat ei centū denarios) Iſte debitor
cētū denarioꝝ ſm Chry. eſt ille q̄ contra
hoīem peccat: ſicut ali⁹ decē miliū talēto
rū: ꝛ q̄ ꝯ deū deliquit. Grauiora eñ ſunt
pc̄tā cõmiſſa in deū ꝛ rõne pſone vt ait
ꝛ rõne ſuſcepti bñficij. Uñ ait fecit enim
nos eē ꝛ oīa pp̄ nos operat⁹ ē. Aīam rõ-
nalē nobis inſpirauit: filiū ſuū miſit: ce-
lum nobis ap̄uit: ꝛ nos filios ſuos fecit.
Nūq̄d ergo vnaquaqꝫ die moreremur
p̄ illo retribuerem⁹ ei aliq̄d dignū. Ne-
quaꝗ̄. Sed hoc rurſum ad nr̄am vtili-
tatē ptinet Nos aūt eꝯ̄rio i legib⁹ ei⁹ of-
fendimus. Hec ille. Sc̄m Remigiū ve-
H ro ꝛ Hier. iſti debitores diſtingunt̄ ſm
maiora ꝛ minora pc̄tā. Uñ ait Hiero. Si
quis veſtrū cõmiſerit adulteriū: homici
dium maiora crimina: decē miliū talen
torū rogāti debitū dimittit̄: ſi ꝛ ipſe di-
mittat minora peccantib⁹. Hec ille. (Et
tenēs ſuffocabat eū) Remi. i. acriter inſi-
ſtebat vt vindictā ab eo exigeret. Hec il-
le. Et vt dicit Origi. idō ſuffocabat: quia
egreſſus erat a dño. ſ. p̄ pc̄tm̄. Si eñ nō
exiſſet nō ſuffocaſſet. (Et p̄cidēs). i. añ vl'
ꝯ̄ oculis cadēs: p̄ pn̄iam (ſeru⁹ ille roga-
bat eū dicēs. Patientiā habe in me ꝛ oīa
reddā tibi). i. dimitte mihi offenſam ꝛ ſa
tiſfaciā p̄ dāno vel iniuria. ¶ Sciendū
eſt eñ ꝙ in peccato ꝯ̄ proximū ſunt duo
offenſa. ſ. ꝛ dānū illatū in reb⁹ vel hono
re vel pſona. Primū quilibet tenetur di
mittere expellēdo de corde ſuo odiū ꝛ et
irā tēdentē in vindictā iniuſtā nō autē
I ſc̄m. Uñ reſtitut⁹ hō ad amicitiā nihilo
minus ad emēdam tenet̄. ſicut ēt et de⁹
pc̄tōrem poſt iuſtificationē ad purgato-
riū mittit vt ſoluat emēdā ſi añ nō ſolue
rat: qꝛ quātū in ſe fuit dānū intulit ho-
nori diuio. (Ille aūt noluit) offenſam re-
mittere (ſꝫ abijt): magis exaſperat⁹ ſm
Remi. vt vindictā exigeret (ꝛ miſit eū in
carcerē donec redderet debitū). i. vindi-
dictā de illo ſumpſit: ſm Remig. Uel qd̄
in idē redit: ſm. s. Tho. miſit in carcerē
i. in tribulationē: ꝛ in anguſtiā deduxit K
aīam ei⁹. Ex his aūt oīb⁹ appet ꝙ val-
de neqꝫ: ꝛ malus fuerit iſte in facto ſuo.
Primo ex eo ꝙ ſtatī tale qd̄ egerit poſt
ſuſceptā mīam. Sc̄do qꝛ circa conſeruū.
i. eiuſdē dñi ſeruū. Tertio qꝛ pro centū
denariis. Quarto qꝛ acriter inſtetit ſuf-
focando. Quīto qꝛ ille p̄cidit ꝛ rogauit.
Sexto qꝛ totū debitū exegit p̄ carceris
tormētū. ¶ Moralr̄ ex iſto iniquo ſeruo
quilibet dꝫ exemplū ad ſui informatio-
nē ſuſcipere q̄ño debeam⁹ iugiter red-
dere dño q̄ debemus. Si eñ rõne pc̄tō-
rū iſte tm̄ debuit deo multo maiora nos
debemus p̄pter pc̄tā cõmiſſa ꝛ reſuſce-
pta ab eo bñficia: ita ꝙ ſm ph̄m deo nō
poſſumus ꝯdigne retribuere. Ps. Quid
retribuā dño p̄ oībus que retribuit mi
hi. Bern. O ſi cognouiſſes quam multa
ꝛ quā multis debeas: videres ꝙ nihil
eſt qd̄ facis. Primo debes xp̄o totam vitā
tuā qꝛ ipſe pro tua poſuit ſuā. Sc̄do exi
gūt p̄terita pc̄tā futurā vitā tuā vt fa-
cias fruct⁹ dignos pn̄ie ꝛ recogites oēs L
annos tuos in amaritudine anime tue.
Quid ſi tertiū debitorē oſtendā qui ven
dicet ſibi eā? puto ꝙ deſyderans gloriā
quam oculus nō vidit. Nonne ad hanc
emēdā te totū ꝛ q̄cūqꝫ poteris dare opor
tebit. ꝛ cū oīa cõpleueris dices. Nō ſunt
condigne paſſiones huius tp̄is ad futu
rā gloriam q̄ reuelabit̄ in nobis. Quar-
to debitori debes qd̄ es: a quo totum ha
bes: q̄ te fecit: ꝛ bñfecit: ꝛ tibi cuncta mi-
niſtrat. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū tan
gitur ſerui neqꝫ caſtigatio. cū dr̄. Uiden-
tes aūt cõſerui eius ꝛc. i. ſancti viri ſiue
eccl'ia ſm Aug. iſti eñ ſicut gaudent de
bono ita de malo triſtant̄. vel ſm Remi.
ſunt angeli qui de talib⁹ triſtant̄ qd̄ in- M
telligendū eſt ſane. Cum eñ angeli do-
lentes de pc̄tis ſint boni ꝛ nō mali. ſunt
etiā bt̄i ꝛ ꝯn̄r nec dolēt nec dolere pn̄t. ſꝫ
tñ dicuntur triſtari: qꝛ vindictam appe
tūt zelo iuſtitie diuine vel quia effectum

faciunt triſtari. Uñ ſequit̄. (Et venerūt)
non corpe ſed aīo: ſiue fuerint hoīes ſiue
angeli (ꝛ narrauerūt hec dño ſuo) in quā
tum ſui cordis affectiões corā deo p̄du
A cūt: petētes vt iuſtitia fiat (Tūc vocauit
eū dñs ſuus.) Remi. Uocauit quidē per
ſn̄iam mortis: ꝛ ab hoc ſeculo migrare
iuſſit. Hec ille. Et primo exprobat ei mali
tiam cū ſequitur (Et ait illi. Serue neqꝫ)
i. q̄ non es iuſtus ſeu equus. Sc̄do bñfi-
ciū illatū dicēs. (Oē debitū dimiſit tibi:
q̄m tu rogaſti me) nō relaxationē: ſed di
lationē. (Nõne ergo oportuit ꝛ te miſe-
reri cõſerui tui: ſicut ꝛ ego tui miſertus
ſum) ꝛ nihil legit̄ r̄ndiſſe. qꝛ ſm Chry. in
iudicio ꝛ poſt hāc vitā oē argumētū ex-
cuſatiõis ceſſabit (Et irat⁹ dñs). i. appe-
tens vindictā ſeu volēs. Ira eñ proprie
eſt ſenſitiuus appetit⁹ vindicte. ſꝫ lar-
gius ēt ipſa voluntas vindicte dr̄ ira. et
iſta in deo eſt. Quāuis ēt ſm Remigiū
dicat̄ de⁹ irat⁹ qꝛ facit effectū irati. i. pu
nit. (Tradidit eū tortorib⁹) Remigius.
Tortores aūt dicunt̄ demones: q̄ ſemp̄
parati ſunt vt perditas aīas ſuſcipiant:
B ꝛ in pena eterne dānatiõis torqueant.
Hec ille (quo ad vſqꝫ redderet vniuerſū
debitū) Sed nūquid reddito debito eua
det tortorū man⁹? Ad hoc dr̄ ꝙ non ſm
Chry. qꝛ nūqꝫ reddet totū. Nā illa cul-
pa p̄ qua q̄s in inferno punit̄ ſemp̄ dura
bit: ꝛ ꝯn̄r ſemp̄ durabit pena: vt p̄ꝫ per
s. Tho. iiij. diſ. iiij. q. j. tertio ꝙ ſm Remi.
dicēdū eſt ꝙ non exibit aliq̄ñ: qꝛ quouſ
qꝫ hic accipit̄ p̄ eterno vñ ſemp̄ ſoluet et
nunqꝫ perſoluet. Et redit hoc in idē. Sꝫ
nunq̄d pc̄tā q̄ prius huic fuerant dimiſ-
ſa redierunt? Uidet̄ ꝙ ſic: qꝛ dicit Aug.
de verbis dñi. Dicit deus dimitte et di-
mittet̄ vobis. Si ergo prior dimiſi: dimit
tite vel poſtea. Nā ſi non dimiſeritis re
uocabo: ꝛ quicq̄d tibi dimiſerā replica-
bo tibi. Hec ille. Itē hic dr̄ ꝙ iſte ſeruus
coactus eſt reddere vniuerſum debitū.
C ſ. pri⁹ dimiſſū. Ad hoc dr̄ ex doctrina. ſ.
Tho. iij. pte. q. lxxxviij. ꝛ. iiij. diſti. xxij. qd̄
pc̄tā dimiſſa redire p̄ ſeq̄ns pc̄tm̄ ē neceſ
ſe dicere: qꝛ multe ſanctorū autoritates
hoc ſonāt. Duo aūt ſunt i pc̄tō. ſ. ꝯuerſio
ad bonū creatū: puta turpē delectatio-
nē: ꝛ auerſio a deo. Ex hac aūt parte ieſt
peccāti priuatio gr̄e vel macula ꝛ rea-
tus pene. Clarū eſt aūt ꝙ ſequēs pc̄tm̄
nō reiterat primū quātū eſt ex p̄te cõuer
ſionis qꝛ interdū primū ꝛ ſeq̄ns ſunt cõ-
traria puta p̄digalitas ꝛ auaritia: et ſic
ſimul hō tēderet ad acquirēdū habitū D
auaritie ꝛ habitū ꝯ̄riū. i. prodigalitatis.
Clarū etiā eſt ꝙ ſeq̄ns reiterat primū
dimiſſū ex p̄te auerſiõis: ꝗ̄tū ꝙ ē denuo
inducere priuationē gratie ꝛ reatū pene
qꝛ iſta duo inueniunt̄ in oī mortali ꝛ ſic
intelligit̄ illud q̄ offendit in vno factus
eſt oīm re⁹: qꝛ ſcꝫ iſta duo ſunt effectus
cões oīm pc̄tōrū mortaliū. Sꝫ hic eſt du
biū: vtrū reat⁹ pene ꝛ priuatio gr̄e reite
rent̄ ꝛ redeāt p̄pter eandē cām propter
quā pri⁹ inerant. i. p̄pter pc̄tm̄ dimiſſū.
Et q̄dā dicūt ꝙ ſic: ſꝫ dictū eoꝝ ſtare nō
pōt qꝛ ſm hoc opus hoīs puta ſequens
pc̄tm̄ irritū faceret op⁹ dei: puta priorē
remiſſionē qd̄ ē ipoſſibile. Alij dicūt qd̄
de⁹ nō remittit pc̄tā ei quem ſcit poſtea
peccaturum abſolute: ſꝫ tm̄ ſub ꝯditiõe
ſcꝫ ꝙ nō peccet decetero: ſꝫ ꝛ hoc falſū
ē. Si eñ talib⁹ fit remiſſio ſub cõditione
pēdēte i futurū nō fit abſolute: ergo ne-
qꝫ cā remiſſiõis. i. gr̄a eſt abſolute cā: ꝛ E
ꝯn̄r gr̄a nō cauſat remiſſionē ſufficiēter:
qd̄ eſt hereticū. Redeunt ergo dimiſſa q̄
ad duo p̄dicta ſm q̄d tm̄: i quātū. ſ. pc̄tm̄
ſeq̄ns ꝯtinet virtualr̄ aliq̄ mō reatū pri⁹ di
miſſū. Graui⁹ eñ ē pc̄tm̄ ſeq̄ns: ꝗ̄ ſi nul
lum fuiſſet añ dimiſſū rõne ingratitudis
Multa ad iſtam materiā ptinētia ha-
bes vbi. ſ. Sꝫ ex his p̄ꝫ q̄ño intelligēd⁹
ſit iſte paſſus. Iſte eñ ſeru⁹ i inferno nō
punit̄ ſimplr̄ pro pc̄tis dimiſſis q̄ ad cul
pā ꝛ pene reatū: ſꝫ ſolū ſm quid in quā-
tū illa grauius reddiderūt ſeq̄ns pc̄tm̄.
Sꝫ q̄d ſi alicui recidiuāti: erāt p̄ora pc̄tā
dimiſſa q̄dē q̄ ad culpā: nō aūt q̄ ad totā
penā. qꝛ ſcꝫ adhuc tenebat̄ ad penā. vt
x. intēſiue ꝛ extēſiue vt. xx. q̄ vocet̄. a. Nū-
q̄d iſte recidiuās ꝛ ſtatim moriēs ſoluet
x. i inferno vſqꝫ ad. xx. ſolū. i. tp̄aliter: vel
ſoluet. x. eternaliter. vel. a. ſibi oīno re-
mittit̄. Solutio. s. Tho. in. iiij. di. xxj. q. ſ.
ar. ij. q. iij. in corpore. q. ſic dicit. In dam-
natis non pōt aliqua culpa dimitti: nec F
aliquis reatus tolli cum careant chari-
tate per quā ꝛ culpa purgatur ꝛ reatus

tollit. Et iõ culpa venialis in eis ſemꝑ
manebit vel reatus eiꝰ. Si etiã ante pec
catũ mortale veniale dimiſſum fuiſſet ꝗ
tũ ad culpã manẽte reatu, et ꝓpter hoc
eternaliter damnati de venialibus pu-
G niẽt. Hec ille. Ex quibus ptz ꝙ ſm mẽ
tẽ eius partẽ pene q̃ erat in mẽſa vt.x.⁊
tñ erat tẽporalis: recidiuãs eternaliter
in inferno ſoluet. Diſtictione aũt.x.ij.ij.
q.j.ar.ad quintũ: quidã dicũt eũ ſcribere
opinionem ſed iſti bene videãt ꝙ ibi.s.
Tho. ponit duas rñſiones quaꝝ prima
eſt ſua cõformis ꝑdictis. ſcda ꝟo eſt alio
rũ q̃ tenẽt ꝙ recidiuãs ſoluet.a.i iferno
tpaliter tñ. quã doctor ſanctus lz nõ te-
neat: eã tñ nõ reprobat: qꝛ ſuſtentabilis
eſt ⁊ ipſe eã ibi ſuſtẽtat. Nec te moueat
ꝙ ibi ponit diſſimilitudinẽ inter.a.⁊ pe-
nam venialis: qꝛ loquit de veniali non
remiſſo quo ad culpã. Et primũ loquit
ex opinione eoꝝ quos ibi allegat. (Sic ⁊
pater meꝰ celeſtis faciet vobis: niſi remi
ſeritis vnuſquiſqꝫ fratri ſuo de cordibꝰ
veſtris) .i. non ſolum apparenter: ſed et
cordialiter. Hierony. Ideo dominus ad
didit: de cordibus veſtris. vt omnẽ ſimu
lationem ficte pacis auferret. Hec ille.
H ¶ Moraliter q̃libet noſtrũ debet exẽplo
huius ſerui facilis eſſe ad veniã largien
dũ qꝛ ⁊ ob hoc ſaluator parabolã dixit.
Orige. Uult docere nos dñs faciles eſſe
ad indulgendum eis q̃ non nocuerũt no
bis maxime ſi ſatiſfacientes deprecen-
tur veniam ſibi dari. Hec ille.

Dñica.xxiij. poſt Trinitatem.

Textus euang. Mat.c.xxij.

Abeũtes phariſei cõſiliuz
inierunt vt caperent Je-
ſum in ſermone. Et mit-
tũt ei diſcipulos ſuos cũ
herodianis: dicẽtes. Magr̃: ſcimꝰ
quia verax es: et viam dei in veri-
tate doces: et non eſt tibi cura de
aliquo. Non enim reſpicis perſo-
I nam hoim. Dic ergo nobis: Quid
tibi videtur. Licet cenſum dari ce-
ſari an non? Cognita autez Jeſus
nequitia eorum: ait. Quid me ten-
tatis hypocrite? Oſtendite mihi
nũmiſma cẽſus. At illi obtulerunt
ei denarium. Et ait illis Jeſus. Cu
ius eſt imago hec et ſuperſcriptio?
Dicunt ei. Ceſaris. Tunc ait illis. K
Reddite ergo que ſunt ceſaris ce-
ſari: ⁊ que ſunt dei deo.

Abeũtes phariſei cõſiliũ in-
ierunt ⁊c. Mat.xxij. In pre-
ſenti euangelio tãgunt tria
pũcta q̃ ſunt Inuidioſa ↄſul
tatio. Inſidioſa interroga-
tio. ⁊ Glorioſa ↄfutatio. ¶ Quantũ ad pri
mũ lr̃alr̃ ſciẽdũ ẽ ꝙ tãgit inſidioſa ↄſul
tatio phariſeoꝝ aduerſꝰ xp̃z: cũ dr̃ (Abeũ
tes) a ꝑdicatione xp̃i in qua audierunt
parabolã de nuptijs ⁊ ↄcluſionẽ ⁊ multi
ſunt vocati. ſ. iudei ⁊ gẽtiles pauci ꝟo ele
cti: qꝛ iudei fuerũt increduli. ⁊ forte iſta
egre tulerũt (phariſei) .i. q̃dã religioſi: di
cti a phares qđ ẽ diuiſio: qꝛ a reliquo pa
pulo in habitu ⁊ ↄuerſatiõe erãt diſtin-
cti. Iſti fuerunt magni xp̃i emulatores:
qꝛ eos ↄdẽnabat ſua ſctã ↄuerſatione et
L aperta ꝑdicatiõe. Et etiã qꝛ vt dicit Jo-
ſephus erãt in magna ppl̃i eſtimatione:
cũ ꝑmũ aliqs i ppl̃o apparebat hñs opi
nionẽ ſctitatis q̃ nõ eſſet de ſua ſecta: ſta
tiz mordebant inuidia. Uñ ꝑſecuti ſunt
Joannẽ ꝑmũ vt dictuz eſt ſupra: deinde
xp̃m. (Cõciliũ inierunt). ſ. cũ herodianis
ſm Chrꝫ. qđ hinc patet, qꝛ poſt ſimul cũ
illis miſerũt diſcipulos ſuos (vt caperẽt
ieſum in ſermone.) Tũ qꝛ in facto eũ ca-
pere vel repħẽdere nõ poterãt. Tũ qꝛ fa
cilius eſt in ꝟbo ꝗ in ope cape. Et h̃ ptz
ſicut dicit Chrꝫ. ꝙ affectata malitia ali-
qñ q̃dẽ ↄfundit: ſz nõ emẽdat qđ dupli-
ci exẽplo ꝓbat. ſ. aq̃ currẽtis: cui ſi obtu
rat vnus aditus: ſtatim aliũ reperit. Sic
⁊ iſtoꝝ malitia in vno ↄfuſa viã aliam
mollit. ⁊ exẽplo ignis q̃ creſcit ex additio
ne lignoꝝ. Et ſic animꝰ malus ꝗto plꝰ
audierit veritatẽ: tanto plꝰ etiã inflãma
tur ad malitiaz. (Et mittũt ei diſcipulos
M ſuos cũ herodianis dicentes.) Iſti hero-
dini ſz mag. hi. fuerunt milites herodis
tetrache. i. filij herodis aſcalonite q̃ erat
tũc pñs in hierl̃m ſm. s. Tho. cũ iſta qđ
fuerit fctã xp̃o feria. iiij. añ paſſionẽ ſuã
⁊ de herode legitur ꝙ venerat ad ſolen-
nitatẽ paſchalẽ. Uel ſm eundẽ fuerunt
milites Herodis aſcalonite iã defuncti.
Scđm hierony. vero Herodes aſcaloni-
ta ſub quo deſcriptio orbis facta eſt: fuit
A a ceſare ↄſtitutus rex ⁊ exactor tributi in
Judea. Fuerunt ergo ſm eũ iſti herodia
ni. vel milites Herodis deputati ad exa
ctionẽ tributi: vel illi quos phariſei illu
dendo herodianos appellabãt: eo ꝙ cẽ-
ſum redderent ceſari quẽ herodes exige
re ↄſueuit. Mittũt autem iſti diſcipulos
ſuos ſm Chrꝫ. tanq̃ minus cognitos vt
nõ deprehẽderent. ⁊ Scđo vt deprehẽſi
minus erubeſcerẽt. Subdit aũt Chryſ.
dicẽs. Diſcipuli autẽ illi magiſtris ſuis
erãt etate minores malitia autez pares.
Nam et pulli ſerpẽtũ ſtatura breuiores
ſunt: veneno aũt equales. Et catuli lu-
poꝝ ⁊ ſi venationẽ tenere nõ poſſint iã
tñ ſanguine gaudent ⁊ morſibꝰ ludunt.
Hec ille. Mittunt aũt eos cũ herodianis
ſm gl. vt ignotiores adhuc facilius deci
perent: ⁊ deceptũ ꝑ illos milites caperẽt
quod per ſe facere nõ audebãt: timẽtes
B turbam. ¶ Moraliter in hac parte q̃li-
bet dz ſibi ſumere exẽplũ tacẽdi: qꝛ pha
riſei. i. diaboli ⁊ diabolici viri diuiſi a deo
q̃runt capere ieſuz. i. iuſtũ virũ in ſermo
ne. Si eñ conati ſunt capere xp̃m: mul
tomagis te. Cauendũ eſt aũt multiloquiz
primo: qꝛ eſt occaſio peccãdi. Prouer.x.
In multiloq̃o nõ deerit pctm̃. Scđo: qꝛ
eſt ſignũ ſtultitie. Eccl̃.x. Stultus verba
multiplicat. Tertio qꝛ eſt cauſa diſplicẽ
tie. Eccle.xx. Eſt odibilis qui procax eſt
ad loquẽdũ. Quarto: qꝛ eſt ↄ̃ ordinatio-
nem nature: ſm Senocratez q̃ multa lo
quenti ait: Os vnum ⁊ duas aures a na
tura recepimꝰ. q. d. multa audire ⁊ pau-
ca loqui deberes.
¶ Quantũ ad ſcđm tãgit inſidioſa in-
terrogatio. Pro qua aduertenduz eſt: ꝙ
teſte Hiero. cũ iudea facta fuit romano
imꝑatori tributaria: magna eſt in ppl̃o
exorta ſeditio: dicẽtibus quibuſdã ꝙ iu
ſte deberet romanis tributũ: qui pro cõi
ſalute ⁊ quiete populi militarent. Pha-
C riſeis ꝟo q̃ ſibi iuſtitiã applaudebãt ecõ
trario dicentibus: non debere populuz
dei qui decimas ⁊ primitias et cetera in
lege domini conſtituta ſolueret humã-
nis legibꝰ ſubiacere. Ideo iſti phariſei
cogitauerũt hãc ꝓponere q̃ſtionẽ dño:
vt ſi q̃dẽ diceret ꝙ licet dari tributũ ceſa
D ri: infamarẽt eũ apud ppl̃m q̃ſi nõ eſſet
zelator ꝓ lege et ppl̃i dei libertate: Si
ꝟo diceret ꝙ nõ lz: ſtatiz ꝑ milites quos
forte etiã pecunia ⁊ ꝓmiſſis cõduxerãt:
⁊ q̃bus hoc diſplicebat: raperẽt illũ. Et
hoc ſcđm magis volebant. Et ideo vſi
arte rhetorica attribuebãt ei qđ obtine
re volebãt. ſ. cõſtantiã dicẽdi ꝟitatẽ ſi-
ne aliquo timore cuiuſuis ꝑſone: vt per
hoc ad loquẽdũ ↄ̃ ceſarẽ moueret. Di-
cũt ẽ (Magiſter) Incipiũt a laudibꝰ vt
beneuolentiã captẽt. Chrꝫ. . ec eſt antẽ
hypocritarũ prima ſimulatio: qꝛ laudãt
quos ꝑdere volunt. Et ideo in laudẽ ꝓ-
rumpunt: dicẽtes. (Magiſter) Magiſtrũ
eũ vocãt: vt quaſi honoratꝰ ⁊ laudatus
myſteriuz ſui cordis ſimpl̃r eis aperiat
tanq̃ volens eos hr̃e diſcipulos. Hec il.
(Scimus qꝛ verax es) in vita (⁊ viam dei
E in veritate doces) quo ad doctrinã (⁊ nõ
eſt tibi cura de aliquo: Non eñ accipis
perſonã hoim) quo ad iuſtitiã tuẽdam.
Et in hoc ſm Chrꝫ. occulte inſinuabãt
ceſarẽ ⁊ herodẽ. Sic ergo cõmẽdauerũt
eũ fallaciter de ꝟitate vite ⁊ doctrine:
⁊ iuſtitie: ⁊ hoc vt ↄtra ceſarẽ loqueret.
Hiero. Blãda q̃ppe ⁊ fraudulẽta inter-
rogatio illud ꝓuocat reſpõdentẽ vt ma
gis deũ timeat ꝗ ceſarem Hec ille. (Dic
ergo nobis) quaſi dicerẽt Parati ſumus
ſtare dicto tuo quod tamen falſum erat.
(Quid tibi videtur. Licet cẽſum dari ce-
ſari: an nõ?) Et hoc dicebãt ſm Hier. vt
ſi negatiue reſponderet: ſtatim herodia
ni eũ tanq̃ ſeditionis reum cõtra roma
num principem tenerent. Sciebant eñ
vt Chrꝫ. ait: hac de cauſa alios occiſos.
Si vero reſpondiſſet affirmatiue crede-
bant eum gratiam populi amiſſurũ. Si
vero taceret: arguiſſent euz timidum eſ-
ſe in profeſſione veritatis.
¶ Moralr̃ in hac parte q̃libet hz docu-
mentuz vitãdi adulatores et eis aſpere
F rñdendi ſicut ⁊ xp̃s fecit. Sicut eñ dicit
Aug. ſup pſ. Duo ſunt gñа ꝑſecutoꝝ.
ſcz Uituperãtiũ ⁊ Adulantiũ. ⁊ plꝰ ꝑſe-
q̃tur lingua adultoris ꝗ manꝰ īterfecto
ris. Sũt eñ iſti ſicut ſyrene q̃ dormire ⁊

quieſcere.i.pſeuerare faciunt in pctis.⁊
ſicut apes habētes ĩ ore mel:⁊ aculeũ in
cauda:qꝛ ĩ abſentia vituperāt.Et ſicut
ſcorpio q̄ facie blandit̃ ⁊ cauda occidit.
G ¶Quātũ ad tertiũ tangit̃ glosa ꝯfuta=
tio:cũ dr̄(Cognita aũt ieſu neq̄tia eorũ
ait)nō rñdendo ſm eorũ blādos ſermo
nes ſed ſm aſperā quā nouerat eoꝝ cō=
ſcientiā ſm Chry.(Quid me tētatis hy
pocrite.)id ē ſimulatores ⁊ deceptores
ſm Chryſ.Dicit ergo eis:hypocrite:vt
cōſyderantes eum humanoꝝ cordiũ co
gnitorē:qđ facere cogitabāt:pficere nō
auderēt.Uide ergo ꝙ phariſei blādie=
bant̃ vt pderent:ſed Jeſus cōfundebat
vt ſaluaret.qꝛ vtilior eſt homini deꝰ ira
tus ꝙ̄ hō propitiꝰ.Hec ille(Oſtēdite mi
hi nūmiſmi cēſus).i.qđ p cenſu dat̃.Eſt
eñ́ ſciendũ ꝙ ſingulis annis ſingula ca
pita domoꝝ ſm aliquos ꝓ tributo da=
bāt nũmũ argēteũ valentē decē nūmos
vſuales:ideoqꝫ denariꝰ dicebat̃.Dicit̃
aũt nūmiſma idē ꝙ nūmꝰ vel ſcriptura
H ſeu ipreſſio facta in nūmo:quā prĩo nu=
ma pōpiliꝰ apud romanos introduxit:
a quo ⁊ numꝰ vel numiſma dicunt̃.(At
illi obtulerũt ei denariũ) q̄ erat idē qđ
numiſma:vel hēbat impſſuꝫ numiſma.
Jn eo eñ́ vt ait Hiero.erat ceſaris ima=
go.Et videt̃ etiā hic dicere tex.ꝙ circa
imaginē haberet nomē ceſari inſcriptũ.
Uñ ⁊ ſm aliquos dictũ eſt q̄ſi nomiſma:
qꝛ noīa pncipũ erāt inſcripta in eo.(Et
ait illis.Cuiꝰ ē imago hec ⁊ ſupſcrptio.)
i.nomē circa vel ſupra imaginē ſcriptũ.
Nec interrogat ex ignorātia:cũ tāte eēt
etatis ſm Hiero.vt nomē ſcire poſſet im
peratoris.ſed ex diſpēſatiōe:vt.ſ.ex ſua
rñſione eos ꝯuincat.(Dicũt ei:Ceſaris)
nō Auguſti.ſm Hiero.ſed Tiberij pui=
gni eiꝰ:ſub quō paſſus ē dñs.Oēs tñ ro
mani impatores vt idē dicit a prĩo Caio
Ceſare q̄ impiũ arripuerat ceſares ap=
pellant̃.(Tũc ait illis.Reddite ḡ q̄ ſunt
ceſaris ceſari:⁊ q̄ ſunt dei deo).q.d.ſm
s.Tho.Uos eſtis dei:⁊ ceſaris:⁊ aliq̄ ha
I bētes a deo:vt diuitias naturales:⁊ aliq̄
a ceſare.ſ.artificiales.vt numos.Reddi
te ḡ deo q̄ ſunt dei.ſ.decimas ⁊ pmitias:
et q ſũt ceſaris ceſari.ſ.tributũ.Uel alit̃
vos eſtis ſub deo immediate ſpũalr̄:ſed
ſub ceſare tp̄alr̄.Reddite ergo deo ſpũa
le ſeruitiũ:⁊ ceſari corpale ⁊ tpale.Ju=
dei eñ́ iurauerāt ei fidelitatē ⁊ tributũ.
Et ſic xp̄s ſaluauit iura dei et ceſaris.
Eſt aũt h̄ ꝯſyderādũ ꝙ̄tũ xp̄s de iuſtitia
curauit:qꝛ mlta habuit motiua ad di=
cēdũ ꝯ ceſarē:puta qꝛ erat ifidelis ⁊ alie K
nigena.⁊ p tale tributũ paupes graua=
bant̃.⁊ multi ob h̄ retrahi poterāt a ſo=
lutiōibꝰ decimaꝝ ⁊ oblatiōe dei.Habuit
ēt motiuũ ad dicēdũ ꝯ deũ ipam ceſaris
⁊ tyrānoꝝ potētiā.Sꝫ tñ xp̄s iura vtriuſ
qꝫ ſaluauit:nec ꝯ iuſtitiā voluit aliq̄d di
cere ꝓpter amorē puatũ aut in fauorem
paupeꝝ:aut ptextu diuini cultꝰ aut ꝓ=
pter timorē alicuiꝰ tyrāni.¶Moraliter
ſm Orige.Ceſar ē corpus.Deus xo eſt
aia.⁊ vtriqꝫ qđ ſuũ eſt opꝫ tribuere.Qui
dā vere attēdũt ceſari:nihil de hoc curā
tes.q̄dā ecōuerſo:lꝫ raro.et vtriqꝫ male
faciunt.Augu.Sicut obnoxiuꝫ eſt corpi
corporeā eſcā non poſſe pcipere ita picu
loſum eſt aie ſpũales delitias faſtidire.

Dñica.xxiiij.poſt Trinitatem. L
Textus euang.Matth.c.ix.

LOquēte Jeſu ad turbas:
ecce pnceps vnꝰ acceſſit:
⁊ adorabat eum:dicens.
Dñe:filia mea modo de=
functa eſt:ſed veni impone manum
tuā ſup eam:⁊ viuet.Et ſurgēs ie=
ſus ſequebatur eũ:⁊ diſcipuli eius.
Et ecce mulier q̄ ſanguinis fluxum
patiebat̃ duodecim ānis acceſſit re
tro:⁊ tetigit fimbriā veſtimēti eius
dicebat eñ́ intra ſe.Si tetigero tm̄
veſtimētuꝫ eius ſalua ero.At ieſus
cōuerſus:⁊ vidēs eā dixit Confide
filia:fides tua te ſaluā fecit.Et ſal=
ua facta eſt mulier ex illa hora:Et
cũ veniſſet ieſus in domũ principis
⁊ vidiſſet tibicines et turbā tumul=
tuātem dicebat.Recedite.Non eſt
eñ́ mortua puella ſed dormit.Et M
deridebāt eum.Et cum eiecta eſſet
turba intrauit ⁊ tenuit manũ eius.
Et ſurrexit puella.Et exijt fama
hec in vniuerſam terram illam.

LOquēte Jeſu ad turbas.Ec
ce pnceps vnꝰ ⁊c.)Matt.ix.
Jn pñti euāgelio tāgũt tria
pũcta q̄ ſunt:Depcatio:Sa=
natio:⁊ ſuſcitatio.¶Quātũ
A ad primũ tangit̃ depcatio:quā fecit pn=
ceps ſynagoge xp̄o:ꝓ filia ſua cũ dr̄(Lo
quēte ieſu ad turbas)Reuera vt ptꝫ ex
textu:xp̄s loq̄bat̃ directe ad diſcipulos
Joānis in domo Mat.euāgeliſte:in qua
erat factũ ꝯuiuiũ.⁊ excuſabat diſcipu=
los ſi nō ieiunabāt exñte cũ eis ſpōſo.i.
xp̄o.Ecclia aũt dicit ꝙ loquebat̃ ad tur=
bas.qꝛ reuera multi ibi erant pter eos.
qđ patet.quia dũ receſſit de iſta domo p
viam ꝯprimebat̃ a turba:vt dicit Mar
cus.⁊ ſic etiā turbe audiebāt verba xp̄i.
Cōuenietius aũt dicit ecclia ad turbas
ꝙ̄ ad diſcipulos Joānis:ne in ipo ſtatiꝫ
exordio euāgelij animꝰ auerteret̃ ab hi=
ſtoria q̄ in eo narrat̃:⁊ ſuſpenderetur ad
cogitādũ quid ⁊ quare diſcipulis Joā=
nis loqueret̃.(Ecce pnceps vnus)cuius
Mar.exprimit nomē qꝛ dicebat̃ Jairus
⁊ etiā principatum qꝛ erat archiſynago
gus.i.princeps ſynagoge Judei nāqꝫ cũ
in tota regione ſolũ ĩ hieruſalē haberēt
B templũ in quo licite poſſent ſacrificare
in alijs ciuitatibꝰ ⁊ villis habebāt ſyna
gogas:ad q̄s ꝯueniebant oraturi deum
⁊ audituri xbum dei:⁊ vt tractarent de
re publica.Et ille q̄ perat ſynagoge:cuiꝰ
ſcꝫ autoritate ppl's cōgregabat̃:dicebat̃
princeps ſynagoge.⁊ forte multi erāt ta
les in vna ſynagoga.qđ dicit Mar.ꝙ iſte
fuit de archiſynagogis.(Acceſſit ⁊ ado=
rabat eum)adoratione dulie.i.reuereba
tur.⁊ vt Mar.dicit ꝙ procidit ad pedes
eius(dicēs.Dñe filia mea)vnica vt dicit
Lu.(mō defuncta ē)Cōtra:qꝛ ſꝫ Mar.v.
dr̄ ꝙ dixit eā fuiſſe ĩ extremis.⁊ Lu.viij.
ꝙ moriebat̃.Ad h̄ ſoluit Augu.de cōſen.
euā.ꝙ Jairꝰ dixit id qđ dicũt Lu.⁊ mar
cus:ſcꝫ ꝙ erat in extremis qñ eā reliq̄t:
ſed tñ cogitabat id qđ dixit Mat.ſ.ꝙ eſ=
ſet mortua.iō Mat.ad cogitationē ⁊ vo=
lūtatē alij ad xba reſpexerũt.¶Sꝫ ꝯ:qꝛ
C in via occurrerũt ei ſerui dicētes.ꝙ iā eſ
ſet mortua:⁊ ꝙ nō oportebat vexare ma
gr̄m:ḡ vr̄ ꝙ ipſe nō habuerit ĩ cogitatio
ne ꝙ eſſet mortua:⁊ ꝙ dñs eam veniret
reſuſcitare.Ad hoc dicit ipe Aug.ꝙ nō
legit̃ ꝙ ipſe ꝯſenſerit ſuis ſic nuntiātibꝰ
vt ſtaret ꝓpter hoc ne conduceret xp̄m.
Jtē cōtra:quia audita morte puelle xp̄e
dixit ei.Noli timere:ſed tantũmodo cre= D
de.Ergo videt̃ ꝙ tunc fuerit diffiſus et
ꝯñr ante non intendebat cōducere chri=
ſtum ad ſuſcitandum.Ad hoc dico ſuſti
nendo expoſitionem Augu.ꝙ tunc non
fuit diffiſus:ſed fluctuabat ex certitudi=
ne mortis quā tũc ſciuit ſicut añ credi=
dit.Chriſtus aũt dixit:crede nō vt fidem
conciperet de reſurrectione puelle:ſed
vt conceptũ iam diu ſolidaret atqꝫ pfice
ret.Alij dicũt ꝙ beatus Matt.breuitati
ſtudēs:retulit verbo principis ſoluꝫ ab
eo loco quo audita morte puelle aſſecu=
ratus xp̄o ꝯcepit fidē de ſuſcitatione eiꝰ:
⁊ dixiſſe creditur.Ueni ergo ⁊ ipone ma
nũ ⁊c.Alij vt mag.hiſt.dicunt ꝙ dixit eā
mortuā.i.morti ꝓximā.Qđ eñ́ paꝝ di=
ſtat accipit̃ ac ſi nihil diſtet.Alij vt Chr.
dicũt ꝙ per exaggerationē locutꝰ eſt:ag
grauādo miſeriā ſuā:vt mortuā dixerit
q̄ erat vicina morti.Forte aũt poſſet di=
ci ꝙ ſic dicit.Dñe filia mea ē in extremis
quantum ego ſcio:ſed reuera credo ꝙ ſit E
mortua:qꝛ vidi ꝙ diu viuere nō poſſet.
Et iſto mō oīa ſunt ꝯſona.[Sꝫ veni]p=
ſonaliter[pone manũ tuā ſup eā]corpa
liter[⁊ viuet]corpalr̄ et ſpũaliter.Jn h̄
tñ ꝙ aduentũ dñi ⁊ tactũ manus expo=
ſtulat:ſm Chryſ.ſuam patefacit groſſi
tiem tanqꝫ alter Naaman:qui tactũ ma
nus expectabat heliſei.[Et ſurgēs ieſus
ſtatim.Jn quo ſm Remigi.apparet mi=
randa atqꝫ inaudita eius humilitas et
manſuetudo[ſequebatur eum]ad do=
mum eius[⁊ diſcipuli eius]imo turba
multa ſm alios euangeliſtas.Senſus
autem ſpũalis huius infra patebit.
Quantuꝫ ad ſcđm ponit̃ ſanatio mulie=
ris emorroiſſe facta a xp̄o exiſtēte.in via
cũ dr̄.[Et ecce mulier].Jſta mulier ſm
Amb.in libro de ſapiētiſſimo Salomōe
fuit btā Martha.Nā ibi enarrās bñfi=
cia xp̄i ad genꝰ hũanuꝫ:ait.Largũ ſan= F
guinis fluxũ ſiccauit in martha.demōes
expulit de Maria corpus rediuiui ſpũs
calore ꝯſtrixit in Lazaro.Hec ille.[que
ſanguinis fluxũ patiebatur]non oībus

mulierib⁹ certis tpib⁹ cõem: ſed inſolitũ
[duodecim annis] adeo ꝙ Marc⁹ dicit
ꝙ in medicos erogauerat oĩa ſua.i.oẽm
ſubſtãtiã ſuã: vt etiã dicit Luc. Qḋ in-
G telligẽdũ eſt de reb⁹ mobilib⁹ ſi fuit mar
tha: vel accipit totũ ꝓ magna vel maio
ri pte ⁊ tñ nihil ꝓfecerat: ſed in peius ſe
habebat ſm Mar. (acceſſit retro.) Non
eñ audebat xp̄o patefacere neceſſitatẽ
ſuã: ſm Chry. qꝛ verecũdabat ꝓpt paſ-
ſionẽ: immũdã ſe exiſtimãs ſed retro ac
ceſſit (⁊ tetigit fimbriã veſtimenti ei⁹) qꝛ
ſm Remi. ex hũilitate indignã ſe exiſti-
mabat tãgere pedes dñi aut plenitudi-
nẽ veſtimẽti. ¶ Eſt aũt ſciendũ ꝙ pplꝰs
ex quo xp̄s erat ſm carnẽ naſcitur⁹: in-
ter oẽs pplos debuit ſpãli ſctitate pol-
lere ⁊ ab oibus diſtingui. Ex circũciſiõe
quidẽ diſtinguebat in carne: lege ỽo in
modo viuẽdi: ſed fimbrijs in veſtitu. De
his hr̄. Nume. xv. ꝙ p̄cepit dñs filijs iſ-
rael vt fimbrias p quatuor angulos ha
berẽt palliorũ: cũ victis hyacinthinis. i.
celeſtis coloris: ꝑtendẽtes ꝙ celeſtẽ de-
berẽt pre alijs habere ꝯuerſationẽ. iux-
H ta illud Phil. iij. Noſtra cõuerſatio i ce-
lis eſt vnde ibidẽ Nume. xv. ſubdit. Ut
recordent mãdatorũ dei ⁊ ſint ſcti dño
deo ſuo. Tale ergo veſtẽ xp̄s tãꝗ iude⁹
portauit (Dicebat eñ itra ſe) ex magni-
tudine fidei. (ſi tetigero fimbriã veſtimẽ
ti ei⁹: ſalua ero) ꝓpter ſanctitatẽ veſtiti
i. xp̄i. Hic dicũt alij euãgeliſte ꝙ confe-
ſtim vt tetigit xp̄i veſtimẽtũ ſiccatus eſt
fons ſanguinis ei⁹ ⁊ ip̄a ſenſit ſe ſanatã.
Et tũc dixit xp̄s. Quis me tetigit? Negã
tibus aũt oibus ſe eũ tetigiſſe dixit Pe-
trus ⁊ alij diſcipuli. Preceptor turbe te
cõprimũt ⁊ affligunt: ⁊ dicis ꝗs me teti-
git. iſta tñ nõ interrogabat xp̄s ex igno-
rãtia: ſʒ vt publicaret miraculũ ⁊ fides
mulieris: ad laudẽ dei. Unde ſubiunxit
I Tetigit me aliq̄s. Nã ⁊ ego noui virtu-
tẽ ſeu miraculũ de me exiſſe. Uidẽs autẽ
mulier qꝛ nõ latuit: ſicut ex verecundia
appetiuerat: tremẽs venit ⁊ ꝓcidit an-
te pedes ei⁹: ⁊ ob quã cãm tetigerit eum
indicauit corã omni pplo ⁊ quomõ con
feſtim ſonata ſit. Iſta oĩa habent ex Lu
ca ⁊ Marco. Et hoc eſt qḋ ſubiũgit Mat.
(Et ieſus conuerſus) ad inquirendũ ꝗs
eũ tetigiſſet (⁊ vidẽs eã) veniẽtẽ ⁊ ꝓcidẽ
tẽ añ ſe (dixit Confide filia) Sʒ q̄re iubet
cõfidere q̄ iã erat ſanata? Ad hoc dt Ra
banus ꝙ in hoc hortat eã dñs ad robur
⁊ pſeuerẽtiã fidei Chry. ỽo in homil. dt K
qḋ hoc iõ dicit xp̄s qꝛ erat formidoloſa
hec mulier. (Et ſalua fctã eſt mulier ex
illa hora) q̄ xp̄m tetigerat: vt dicit Mar
cus ⁊ Lucas. Nõ aũt q̄ xp̄s dixit: cõfide.
Eſt aũt ſciẽdũ ſm Euſebiũ in hiſtoria.
Eccleſiaſtica ꝙ mulier emorroiſſa poſt-
ꝗ fuit a ſanguis ꝓfluuio liberata in ce-
ſarea Philippi vñ fuerat oriũda ſtatuã
fecit in curia ſua: xp̄m cũ fimbrijs ꝓut
eã viderat rep̄ſentãtẽ. Fecit ⁊ imaginẽ
ſui ſtãtẽ añ imaginẽ xp̄i genib⁹ flexis ⁊
manib⁹ cãcellatis: ⁊ ibidẽ dicit qḋ ſub
ſtatua xp̄i herba creſcebat: q̄ a p̄ncipio
q̄dẽ nullius penit⁹ erat valoris. poſtꝗ
ỽo fimbriã veſtimẽti xp̄i tetigiſſet: oẽm
ſanabat lãguorẽ. Sicut aũt teſtat Hie.
in hiſtoria trepertita. Julian⁹ apoſtata
egreferens gloriã xp̄i amota p̄dicta xp̄i
imagine ibi ſuũ ſimulacrum ſtatuit: ſed
poſt modum ictu fulminis cõfractũ eſt.
Sed ſi iſta mulier fuit Martha quõ ha
buit curiã in ceſarea Philippi? Ad hoc L
põt dici ꝙ vt hiſtorie tradũt erat valde
nobilis ⁊ de ſanguine regio. Iõ potuit
nõ ſolũ Bethaniã: ſʒ ⁊ alia loca habere:
⁊ ibi fuiſſe nata: maxie qꝛ ſu⁹ pr̄ Theo-
phil⁹ ſyr⁹ ſcribit a Petro calo clunieñ
habuiſſe ducatũ ſyrie. qḋ hoc mõ veruʒ
credo qꝛ fuit ſyrie gubernator. ¶ Sẽſus
ſpũales huius partis vide in fine euã-
gelij. ¶ Quãtũ ad tertium tãgitur reſu-
ſcitatio p̄dicte puelle. Pro qua aduertẽ-
dum eſt ꝙ vt dicit Chry. xp̄s voluit mo
rã contrahere in via interueniente cura
tione emoroiſſe ſed multis ſermonibus:
vt interim puella pfecte moreret: ⁊ cõſe
quẽter omnib⁹ pateficeret glorioſa reſur
rectio. Et ſicut alij euãgeliſte tradũt xp̄o
exiſtẽte in via nunciata eſt mors puelle
⁊ xp̄s ſtatim confortauit principem di-
cẽs. Noli timere: ſed tãtũ crede ⁊ ſalua M
erit. Et cũ veniſſet ad domũ nõ permiſit
ſe ſequi vel intrare niſi Petrũ ⁊ Jacobũ
⁊ Joãnem oſtẽdens ꝙ in operib⁹ mira-
culoſis non eſt oſtẽtatio querẽda. Et lʒ
vellet miraculũ ſciri tamẽ volebat etiã
vt populus

vt popul⁹ ſciret ꝙ ipſe quãtũ in ſe erat
de hoc nõ curabat: niſi propter honoreʒ
dei ⁊ ſalutẽ animarũ. Ideo querebat la-
tere ⁊ tamẽ volebat publicari vtrumꝗʒ
A ad edificationẽ noſtrã. Dicit ergo. (Et
cũ veniſſet in domũ principis) ingreſſus
ſcʒ cum trib⁹ predictis ⁊ principe (⁊ vi-
diſſet tibicines) Diuerſe eñ melodie di
uerſas excitãt paſſiones. Quedã auda
ciã vt bellice: quedã deuotionẽ: vt eccle
ſiaſtice: quedã letitiã vt vane: ⁊ quedaʒ
fletũ. ⁊ de his dicit Amb. More veteri ti
bicines ad excitãdos in mortuis ferebã
tur adhiberi. Hec ille. Tales erant iſti
(Et turbã tumultuantẽ). i. flentẽ ⁊ eiu-
lantẽ multũ vt dt Marcus (Et dicebat
Recedite) de camera ⁊ nõ de domo (Nõ
eſt eñ mortua puella) deo vt dicit glo. ⁊
ſi mortua eẽt hoib⁹ (ſʒ dormit) ei q̄ eque
faciliter a morte ſicut hõ a ſomno exci-
tat: ⁊ ampli⁹ [Et deridebãt eũ] Chriſt⁹
ſm Chryſ. nõ increpauit deriſionẽ vt ⁊
ipſa deriſio ⁊ tibie ⁊ oĩa alia demõſtra-
rent verã puelle mortẽ: quia multoties
poſtꝗ erãt facta miracula: hoies nõ cre
debãt [Et cũ electa eẽt turba] que talia
myſteria videre nõ merebat ſm Hie. eo
B ꝙ reſuſcitaturũ irridebat (intrauit) ca-
merã (⁊ tenuit manũ ei⁹) ſua ſctã manu
q̄ erat inſtrumẽtũ deitatis: ⁊ in qua erat
diuina virt⁹ infirmitatũ ſanatiua (Et
ſurrexit puella) veluti ex ſomno: cũ ea-
dẽ aĩa quã pri⁹ habuerat vt dicit Chry-
ſo. [Exijt fama hec in vniuerſam terrã
illã] ꝓpter magnitudinẽ ⁊ nouitatẽ rei
vt dicit glo. ¶ Allegorice in hoc euãge-
lio ſũt ſacra mirãda de idololatria pplꝰi
gẽtil: ⁊ poſt de ei⁹ ꝯuerſiõe ⁊ ĩfidelitate
ſynagoge ⁊ tãdẽ de ꝯuerſiõe ſynagoge i
fine mũdi. Raba. Archiſynagogus ſigt
Moyſẽ: ⁊ dr Jair⁹ q̄ſi illũinãs vl illumi
nat⁹: qꝛ accepit verba vite dare nobis:
⁊ p hoc cũctos illũinat ip̄e illuminat⁹ a
ſpũſctõ. Filia archiſynagogi eſt ip̄a ſy-
nagoga: q̄ velut duodecio etatis anno:
qḋ tp̄s pubertatis eſt: poſtꝗ ſpũalẽ ſo-
bolẽ deo gñare debebat: errorꝝ lãguore
C cõſternata ẽ. Ad hãc ergo p̄ncipis filiã
dũ pperat dei ỽbũ vt ſaluos faceret fi-
lios iſrael ſctã eccl'ia ex gẽtib⁹ ꝯgregata
ẽ interiorꝝ lapſu criminũ deperibat: pa
ratã alijs fide p̄cepit ſanitatẽ. ¶ Notã
dũ cũ archyſynagogi filia ſit duodẽnis:
⁊ mulier ẜ ab ãnis duodeci ſanguĩe flu-
xerit eo tp̄e ꝙ hec nata eſt illa cepit in-
firmari. Una ei ſeculi etate ⁊ ſynagoga D
ex patriarchis cepit naſci: ⁊ gẽtiũ exte-
rarꝝ nationũ idololatrie ſanie ſedari. nã
flux⁹ ſanguinis bifariã põt itelligi: hoc
ẽ ſup idololatrie pollitiõe: ⁊ ſup hiſq̄ car
nis ⁊ ſanguinis delectatiõe gerunt. Et
ſic ꝗdiu ſynagoga viguit laborauit ec
cleſia: ſʒ illa derelicta ſal⁹ gẽtib⁹ facta
eſt. Accedit aũt ⁊ tãgit dñm eccl'ia cũ eĩ
p fidẽ appropinq̄t. Hec ille. Glo. Credi-
dit dixit: tetigit: qꝛ his trib⁹. Fide ỽbo ⁊
ope oĩs ſal⁹ acq̄rit. Hec ille. Raba. Acce
dit aũt retro ſiue iuxta hoc ꝙ ip̄e ait. Si
ꝗs mihi miſtrat me ſequat: ſiue qꝛ p̄ntẽ
dñʒ i carne nõ vidẽs pactis iã ſacris in
carnatiõis illi⁹ ad agnitiõis illi⁹ grãm
pueĩt. Uñ ⁊ fimbriã veſtimẽti tãgit: qꝛ cũ
xp̄ʒ in carne gẽtiũ pplꝰs nõ vidiſſet: ỽba
icarnatiõis recepit. Ueſtimẽtũ ei xp̄i dr
myſteriũ icarnatiõis ei⁹: q̄ diuinitas in
duta ẽ fimbria veſtimẽti ỽba d icarna-
tiõe ei⁹ depẽdẽtia. Nõ aũt veſtẽ ſʒ fim-
briã tãgit: qꝛ ñ vidit i carne dñʒ ſʒ ſuſce E
pit p apl'os icarnatiõis ỽbũ. Btũs q̄ vel
extremã partẽ ỽbi fide tãgit. Nõ aũt in
vrbe ſed in itinere ꝓgẽte dño ſanat. Uñ
apl'i dñt: qꝛ idignos vos iudicatis eter-
ne vite ecce ꝯuertimur ad gẽtes. Gẽtili-
tas ãt ex hora dñici aduẽt⁹ cepit hr̄e ſa-
lutẽ. Hec ille. Hilari⁹. Myſtici ãt dñs do
mũ p̄ncipis. i. ſynagogã igredit cui i cãti
cis legis hymn⁹ luctuũ pſonabat. Hec il
le Hie. Uſqʒ ei hodie iacet i domo p̄nci-
pis mortua: ⁊ q̄ vident magr̄i ⁊ tibicines
ſũt carnẽ lugubre canẽtes. Turba q̄ʒ iu
deorꝝ nõ ẽ turba credẽtiũ ſʒ tumultuã-
tiũ. Sʒ cũ itrauerit plenitudo gẽtiũ tũc
oĩs iſrl' ſalu⁹ fiet. Hec ille. Hilari⁹. Ut ãt
rar⁹ ex lege credẽtiũ numer⁹ poſſit itel
ligi: turba expulſa eſt quã vtriqʒ ſalua-
ri dñs optaſſet. Sʒ irridẽdo dicta geſta-
qʒ ei⁹: reſurrectiõis nõ fuit digna ꝯſor-
tio. Hec ille. Hie. Tenuit ãt manũ ei⁹ ⁊ F
ſurrexit puella: qꝛ niſi pri⁹ mũdate fue-
rit man⁹ iudeorꝝ q̄ ſanguĩe plene ſũt ſy
nagoga eorꝝ mortua nõ ꝯſurget. Hec ille
Hilari⁹. Exeũte ãt fama i vniuerſaʒ ter

rā illā electiõis ſalꝰ: donuꝫ xp̄i atq̧ oꝑa
p̄dicant. Hec ille. ¶ Moralr ait Raba.
Puella in domo mortua eſt aīa mortua
in cogitatiõe: dicit aūt ꝙ puella dormit:
B qꝛ q̄ peccāt in p̄nti. adhuc ꝑ pniam reſu
ſcitari poſſunt. Tibicines ſunt adulato
res q̄ fouēt mortuā. Hec ille Gre. xv. Mo
ra. Foras aūt turba eijcit vt puella ſu-
ſcitet: qꝛ niſi prius a ſecretioribꝰ cordis
expellat ſeculariū multitudo: curaꝝ: aīa
q̄ intrinſecꝰ iacet mortua non reſurgit.
Hec ille. Raba. In domo aūt puella co-
rā paucis arbitris ſurgit iuuenis extra
portā: ⁊ Lazarꝰ corā multis: qꝛ publica
noxa publico eget remedio: leuis leuio-
ri et ſecreta poteſt deleri pnia. Hec ille.

Dominica. xxv. poſt Trinitatē.
Textus euan. Jo. c. vj.

Um ſubleuaſſet oclos Je-
ſus ⁊ vidiſſet qꝛ mltitudo
maxima venit ad eū dicit
ad philippum. Unde eme
mꝰ panes vt mādu cēt hi. Hoc aūt
D dicebat tētās eū. Ipſe eniꝫ ſciebat
q̄d eſſet facturus. Rn̄dit ei Philip-
pus. Ducētoꝝ denarioꝝ panes nō
ſufficiunt eis vt vnuſquiſq̧ modicū
q̄d accipiat. Dicit ei vnus ex diſci-
pulis eius Andreas frater ſimonis
Petri. Eſt puer vnus hic qui habet
quinq̧ panes hordeaceos ⁊ duos
piſces: ſed hec quid ſunt iter tātos.
Dixit ergo Jeſus. Facite homines
diſcūbere. Erat aūt fenū multuꝫ in
loco. Diſcubuerūt ergo viri nume-
ro quaſi quinq̧ milia. Accepit ergo
Jeſus panes: ⁊ cum gratias egiſſet
diſtribuit diſcūbentibus. Similiter
⁊ ex piſcibꝰ quātū volebāt. Ut autē
I īpleti ſunt dixit diſciplis ſuis. Col-
ligite q̄ ſuperauerūt fragmenta ne
pereāt. Collegerūt ergo ⁊ impleue
rūt duodeci cophinos fragmētoꝝ
ex q̄nq̧ panibꝰ hordeaceis q̄ ſuper-
fuerūt his q̄ mādu cauerāt. Illi er-
go hoīes cū vidiſſent qđ fecerat ſi-
gnū dicebāt. Qꝛ hic eſt vere ꝓphe-
ta qui venturꝰ eſt in mundum.

Abijt Jeſus trās mare gali-
lee ⁊c. Jo. vj. circa miraculū
de panibꝰ in p̄nti euā. tāgun
tur tria pūcta q̄ ſunt Mira- K
culi p̄paratio: Facti ꝑpetra-
tio: ⁊ xp̄i glificatio. ¶ Quātū ad p̄mū li-
teraliter ſciēdum eſt ꝙ bis circa panes
xp̄s miraculū fecit. Semel. ſ. poſt pēthe-
coſtē: vt dicit Mag. hi. qn̄ ex ſeptē pani-
bus ſatiauit q̄tuor milia hoīꝫ extra par
uulos ⁊ mulieres vt habet Matt. xv. Et
ſemel ꝓpe paſcha vt habet i p̄nti euā.
Dr̄ ergo (Abijt Jeſus) recedēs a iudea
qꝛ iudei ꝑſequebant eū eo ꝙ ſabbato lā
guidū curaſſet in ꝓbatica piſcina: vt di
cit Joā. ⁊ ipſe eorum furori cedebat ſm
Chry. (trās mare galilee.) i. vltra quā-
dā lacū de quo ⁊ de cuiꝰ noībꝰ habes. ſ.
dn̄ica. xij. Et ſm Theo. tranſit xp̄s de lo-
co ad locū: vt auidiores ⁊ ſollicitiores re
dat hoīes vniuſcuiuſq̧ ciuitatis vn̄ ſeq
tur (Et ſequebat eū multitudo magna)
que nō erat ruſticoꝝ. ſꝫ ciuiū. Mat. xiiij.
Turbe ſecute ſunt eū pedeſtres: de ci-
uitatibꝰ. Et hoc ꝓpter venuſtā xp̄i faciē L
⁊ dulcē doctrinā: ⁊ glioſa miracula: ſi-
cut dicit Chry. Quis etiā aliqui ſeque-
rentur ex inuidia ⁊ appetitu detrahēdi:
Maior tn̄ pars ꝓpter doctrinā ⁊ mira-
cula ſequebatur illū (qꝛ videbāt ſigna)
i. miracula (q̄ faciebat ſuper his q̄ infir
mabātur) Sanabat eīm eos corpore et
aīa: ita ꝙ ſicut dicit alchui. ⁊ s. tho. nul-
lū ſanauit in corpore q̄n ſanauerit i aīa:
ad quā ſanādā p̄ncipalr venerat (Sub-
ijt ergo in mōtē Jeſus) Pmo ſm Chryſ.
qꝛ erat ibi miraculuꝫ facturꝰ. Scđo ſm
eūdē: vt erudiret nos tumultus declina
re. Tertio forte aſcēdit: qꝛ erat locꝰ do-
ctrine ⁊ cōtēplatiōi cōgruus: iō ſubdit
(Et ibi ſedebat cū diſcipulis ſuis. ſ. quos
docebat ſm Chry. [Erat aūt ꝓximū pa
ſcha] In iſto paſchate xp̄s non fuit i hie
ruſalē ſm Chry. ⁊ Theo. ⁊ s. Tho. lꝫ de M
hoc eſſet legis p̄ceptū ⁊ cā eſt ſm eoſdē:
qꝛ paulatim ſoluebat legē oñdere vo-
lēs ꝙ illa legalia feſta ⁊ ſacrificia ceſſa-
re habebāt adueniēte veritate: et ꝙ ipſe

legi nō ſubijciebat. Sumebat aūt occa-
ſionē huius vt dicīt a iudaica nequitia
qui illū volebāt occidere. Qui eīm habe-
bant capitales inimicitias nō tenebant
A aſcēdere. Dicit aūt hic Beda. ꝙ ex hoc ꝙ
factum dicitur accidiſſe ꝓpe paſcha ſm
Joā. ⁊ Mat. dicit ꝙ xp̄s audita nece Joā
nis receſſit in deſertū ⁊ ibi hoc miracu-
lū fecit colligitur ꝙ Joānes ꝓpe vnum
paſcha fuit occiſus. ⁊ xp̄s ꝓpe aliud ſe-
quēs: ita ꝙ inter vtriuſq̧ mortē ſpatiū
fluxit vnius anni (dies feſtus iudeoruꝫ)
Addit aūt iudeoꝝ nō qꝛ alienatiōes ce
lebrarēt paſcha ſꝫ ꝓpter cauſas dictas
ſupra feria. ij. poſt. iiij. dominicaꝫ. xl. Et
addꝰ ꝙ forte hoc dixit. qꝛ qđ Joānes ſcri
pſit euāgeliū: iam diu erat ꝙ in eccleſia
non obſeruabāt iudeoꝝ feſta: iō hoc ad
didit vt ſciret etiā in lege veteri fuiſſe
paſcha celebratū etiā ab his q̄ pentha-
theucū nō viderūt: ſed ab idololatria cō
uertebātur ad deū. ¶ In hac parte do-
B cumentū eſt morale: vt rumores fugere
debeamus ⁊ tumultus mūdanos quibꝰ
inquietat aīus: ⁊ aſcēdere montē cōtē-
plationis ponēdo finē noſtrū in deo qꝛ
tūc nō ſentiemus mūdi p̄ſſuras. Gre. in
li. mora. Ille huius mūdi veraciter ma-
la ſentit qui eius bona inhianter appe-
tit. Nā cuius mens in altū ſuſpenditur
ſub ipſa eſt quicq̄d cōtra ipſam mouet.
Hec ille. ¶ Quātū ad ſcđm lrāliter tāgit
miracli ꝙ ꝑpetratio cū dr̄ (Cū ſubleuaſ
ſet ergo oclos ieſus (Beda. Oculos eīm
nō erigebat huc atq̧ illuc: ſed pudice ſe
debat attētus cū diſcipulis ſuis. Hec il-
le. [⁊ vidiſſet qꝛ multitudo maxima ve-
nit ad eū] cū tāta deuotiōe vt obliuiſce-
rent ſecū deferre cibaria [dixit ad phi-
lippum] Eſt autē ſciendū ꝙ ſicut dicit
Mat. xiiij. ⁊ Mar. vj. xp̄s videns multi
tudinē non ſtatim allocutus eſt Philip
pū ſed ſicut dicit Mat. curauit lāguidos
eoꝝ: ⁊ ſicut dicit Mar. docuit eos multa
C ⁊ ꝓtraxit ſermonem vſq̧ ad veſperam.
Et tunc dixerūt ei diſcipuli vt dr̄ Mar.
deſertꝰ eſt locus hic ⁊ iā in hora p̄terijt
dimitte illos: vt eūtes in ꝓximas villas
⁊ vicos emāt ſibi cibos q̄s mādu cēt. Et
rn̄dēs ait illis. Date illis vos mādu ca-
re: ⁊ dixerūt ei: eūtes emamꝰ ducētis de
narijs panes ⁊ dabimꝰ eis mādu care. ⁊
tūc ip̄e dixit ad philippū [Un̄ ememꝰ
panes vt mādu cent hi]. i. ex quo pretio D
ememꝰ: cū forte tātā ſūmā n̄ hērēt: vt ex
q̄ loco ememꝰ: cū forte tot panes nō po-
tuiſſēt ibi reꝑiri. Nō iterrogat āt ex igno
rātia ſꝫ Chr. ſꝫ vt euidētiꝰ fiat miraculū
ex rn̄ſione Philippi. Quē potiꝰ iterroga
uit q̄ aliū: qꝛ vt dr̄ Chr. ſciebat q̄ diſcipu
loꝝ eiꝰ āpliori idigebāt doctrina. (Hoc
aūt dicebat tentās eū.) Tētare aliq̄n eſt
ad malū ꝓuocare: ſic deꝰ neminē tētat:
ſed eſt offm̄ diaboli. Aliq̄n eſt experimē
tū ſumere de re icognita: ⁊ ſic deꝰ dr̄ tēta
re: nō quaſi ipſe expiat incognitū ſed qꝛ
facit alios expiri. ſicut Gen̄. xxij. tētauit
Abraā: vt eiꝰ obediētia alijs manifeſta
ret. Et ſic tētauit Philippū. ſ. vt ip̄e ſuā
tarditatē in credēdo agnoſcat: ſm Al-
chui. Uel vt hoc ip̄ꝫ alijs oñdat ſꝫ The.
Uel vt alijs fieret manifeſtꝰ defectꝰ pe-
cuniarū ⁊ panū: nō aūt vt ipſe addiſce-
ret qđ neſciebat. (Ip̄e eīm ſciebat q̄d eēt
facturꝰ) Sꝫ q̄re nō interrogauit Judā q̄
hēbat loculos. Ad h̄ dr̄ ꝙ philippꝰ erat
de illa patria oriūdꝰ ⁊ forte ēt magis ſol E
licitabat q̄ alij apl̄i vt turbā dimitteret
ad emēdos cibos (Dicit ei Philip. ducē
toꝝ denarioꝝ panes nō ſufficiūt eis: vt
vnuſq̄ſq̧ modicū q̄d accipiat). q. d. Neq̧
pecunia neq̧ res venales ſuppetit no-
bis. Alchui. in q̄ tarditatē ſuā oñdit. Nā
ſi ꝑfecte de creatore itelligeret: de eiꝰ po
tentie largitate non diffideret. Hec ille.
¶ Sed contra qꝛ beatus Marcus dicit
predicta verba fuiſſe reſponſa a diſcipu
lis. Ad hoc dicit Aug. de cō. euā. duplr:
qꝛ. ſ. philippus ore ceteroꝝ locutus eſt.
Uel ponit ſingulare pro plurali: vel ecō
uerſo. Dicit ei vnus ex diſcipulis eius.
Andreas frater ſimonis petri. Eſt puer
vnus hic] qui ſm Magiſtrū hiſto. credi-
tur vnus ex diſcipulis fuiſſe [qui habet
q̄nq̧ panes hordeaceos ⁊ duos piſces]
Hic videtur melius diſpoſitus q̄ philip
pus. Qꝛ enim audiuerat qđ heliſeus ex F
viginti panibus hordeaceis ſatiauit cē
tum homines: vt ait Chryſo. aliquid co
gitauit de multiplicatione horū: ſꝫ tn̄ vt
idē ait imꝑfecte credidit: qꝛ cogitauit ꝙ
de paucioribꝰ pauciora: de pluribꝰ plu-

ra xp̄s multiplicando faceret.iō ſubdit.
(ſed quid ſunt inter tantos:).q.d.Si iſti
multiplicēt vt m̄ltiplicauit Heliſe⁹:tm̄
l.viri ſū: comeſturi.Sed ↄ̄:qꝛ ſm Mar=
cum iſta v̄ba nō fuerūt Andree:ſꝫ diſci
G pulo℞.Ad hoc dicit Aug.de con.euā.ꝙ
Marcus poſuit plurale p ſingulari(Di
cit eis Jeſus.Facite hoīes diſcūbere).i.
ordinate ſedere ad mādu cādū Alcui=
nus.Ad lr̄am hoīes diſcūbere dicim⁹ ia
cēdo comedere more antiquo℞.Hec ille
Et vt intelligat̄ ille loc⁹ apt⁹ fuiſſe ſeſ=
ſioni.dꝛ.(Erat autē fenū multū in loco)
Theo.i.herba viridis. Erat eñ paſcha
qđ in p̄mo mēſe veris pficiebat̄.Hec ille
(Diſcubuerūt ergo viri.)Theo.ſoli viri
numerant̄ ab euāgeliſta qꝛ legalē ↄſue
tudinē ſequebat̄: q̄ a viginti annis ⁊ ſu
pra pplm numerare docet (nūero quaſi
q̄nq; milia)expectātes deuote q̄d actu=
rus eēt xp̄s.Et ſicut dicit Marc⁹ diſcu=
buerūt p cōtubernia:qꝛ vt dicit mag.hi.
diuerſa℞ villa℞ hoīes diuerſis locis ſe=
debāt.(Accepit ḡ Jeſ⁹ panes:⁊ cū gr̄as
egiſſet diſtribuit diſcūbētib⁹:ſilr ⁊ ex pi
ſcib⁹ q̄tū volebāt).ſ.ex piſcib⁹ ⁊ pani=
bus.ex q̄ ptꝫ ꝙ fuerūt multiplicati. Sꝫ
H q̄uo fuerūt multiplicati.Ad hoc dicit.s.
Tho.j.p.q.xcij.ꝙ eodē mō fuerūt multi
plicati quo ⁊ corpus.Eue formatū ex co
ſta viri. Quidā ḡ dicūt ꝙ ibi nulla fuit
materia addita:ſed tm̄ p̄exiſtēs maiorē
accepit quātitatē. Sed ↄ̄:qꝛ hoc fuiſſet
p rarefactionē.qđ nō eſt cōueniēs:qꝛ ra
refactio in talib⁹ multiplicationib⁹ nō
appareret.Itē qꝛ lꝫ.s.Tho.nō dicat:il=
li fuiſſent q̄dem impleti:ſed non ſatiati.
Impleti quidē rōne magne quātitatis
ſꝫ nō ſatiati rōne modicitatis ſubſtātie:
qꝛ vere ibi nō fuiſſet niſi ſubſtātia q̄nq;
panū.Ut ergo dicit vbi.ſ.hoc factū ē al
tero duo℞ modo℞:qꝛ de⁹ vel addebat
p̄exiſtēti materie aliā quā nouiter crea=
bat:vel pri⁹ creatā quā nouit̄ i panē cō
uertebat. Et ſcōm eſt pbabili⁹: ⁊ videt̄
mēs eſſe Aug.dicētis.Un̄ eñ multipli=
I cabat de paucis granis ſegetes:inde in
manib⁹ ſuis multiplicauit q̄nq; panes
Hec ille.Cōſtat aūt ꝙ ſegetes multipli
cāt̄ ex ↄuerſiōe humoris terre.Et idē dꝛ
de Eua.Dicit̄ tn̄ de⁹ ex q̄nq; panib⁹ ſa=
tiaſſe turbas:qꝛ illa materia q̄nq; pani
bus addebat̄.⁊ eodē mō Euā de coſta
formaſſe.Hec ex.ſ.Tho.Credo aūt illos
panes fuiſſe multiplicatos nō ſolū i ma
nib⁹ xp̄i vt dicit Aug.ſꝫ i manib⁹ aplo℞
⁊ i ore ⁊ in ſtomacho comedentiū donec K
fuerūt ſatiati nō eñ ē veroſile ꝙ xp̄s vl
apl'i tātā panis quātitatē attrectauerit
Et materia q̄ in panē ↄuertebat̄ credo
aerē fuiſſe q̄ panē circūſtabat.¶Eſt āt
notādū ſm Chry.ꝙ xp̄s ſuſcitās mor=
tuos ⁊ faciēs maiora miracula.nō orat
vt ſe deū oñdat ⁊ orōne nō idigere.Hic
aūt orat.Primo vt oñdat cibū ſumere
volētes debere gr̄as agere deo.Scđo vt
oñdat ſe eē a deo ⁊ nō ↄ̄trium deo.Un̄ vt
idē dicit qñ multi aſtabāt q̄bus oporta
bat ſuadere ꝙ eſſet amic⁹ dei orabat p
pter ſcđam rōnē dictā ſec⁹ qñ miracula
faciebat in occulto.Hinc eſt:lꝫ Chry.nō
dicat ꝙ etiā i maiorib⁹ aliqñ orauit:vt
in ſuſcitatiōe Lazari. ¶In hac pte eſt
morale documētū:de q̄ Theo.ait.Addi
ſcimus aūt ex miraculo ppetrato nō fie
ri puſillanimes i coartationib⁹ paupta
tis.Hec ille.¶Quātū ad tertiū oñditur
glorificatio xp̄i q̄ gl'iam ex ipſo facto:et L
ex teſtimonio turbarū reportauit:cū dꝛ.
(Ut aūt impleti ſunt).i.ſatiati.Ex q̄ ptꝫ
ꝙ miraculū fuit verū ⁊ nō apparēs(di=
xit diſcipl'is ſuis.Colligite q̄ ſupauerūt
fragmenta.)Nō dicit panes:qꝛ nullus
ibi māſit integer.Uoluit aūt colligi fra
gmēta.Prio ppter rōnē quā ipſe tāgit:
dicēs(ne pereant)ſꝫ ſupple pauperib⁹
miniſtrent̄.Scđo vt miraculum p reli=
q̄as publicaret̄ etiā apud illos q̄ nō in
terfuerūt.Tertio ppter figurā de qua
dicet̄.(Collegerūt ergo ⁊ impleuerunt
duodeci cophinos fragmento℞ ex q̄nq;
panibus hordeaceis.q̄ ſupfuerūt his q̄
mādu cauerāt)nō a caſu ſꝫ ex diuina or
dinatione vt tot eſſent q̄t apl'i.ſm Chry.
vt.ſ.p hoc ſignificaret̄.ſm Augu.ꝙ ea q̄
turbe comedere.i.capere nō valebāt in
mētibus pfecto℞ reconderent̄.Uel vt ſi
gnificaret̄ ꝙ ſinguli aplo℞ deferrēt ver M
ba xp̄i ⁊ reliquias doctrine ſue ad eos q̄
ipſum in carne docentē nō viderūt.Sꝫ
q̄uo ibi habuerunt cophinos:dicitur ꝙ
erant in aliqua villa vicina:vel delati
fuerunt vt multitudini venderent̄.Uel
ibi non fuerunt cophini:ſꝫ ex reliquijs
tm̄ ſublatū eſt quātū duodecim cophi=
A ni capiunt.Eſt aūt cophinus ſm magi=
ſtrū quid ex iuncis ⁊ palmarū folijs cō=
textū:⁊ credo ꝙ ſit idē qđ ſporta.(Illi er
go hoīes)qꝛ ſm Beđ.carnales erant et
carnaliter intelligebant cū vidiſſent qđ
fecerat ſignū deū eſſe illum neſciētes(di
cebant:qꝛ hic eſt vere ppheta)Nec tn̄
falluntur:qꝛ vt dicit Alchuinus:ipſe ſe
pphetam vocauit.dicens.Nō capit p=
phetā perire extra hierlꝫ.Mar.xiij.Fuit
tn̄ ⁊ cū d̄ oñs pphetarū ſꝫ Aug.qꝛ null⁹
eſt ppheta ſine verbo dei:quod eſt xp̄s
Chry.Ex hoc aūt ꝙ dicūt(q̄ ventur⁹ eſt
in mūdū)manifeſtū ē ꝙ pphetā quēdā
expectabant principalem.Et ideo qđ di
cit.Hic eſt vere ppheta:in greco cū adie
ctione articuli ponit̄:ad oſtēdendū.ſ.eū
eſſe diſcretū ab alijs pphetis.Hec ille.
¶In hac parte aūt eſt documentum ꝙ
dei opera miremur.de quo Aug.ait.Cō
ſyderandū eſt ꝙ qꝛ de⁹ nō eſt talis ſub=
B ſtantia q̄ videri oculis poſſit ⁊ mirabi=
lia ei⁹:quib⁹ totū mundū regit vniuer=
ſamq; creaturā adminiſtrat aſſiduita=
te viluerūt ſeruauit ſibi quedā q̄ face=
ret oportuno tpe p̄ter vſitatū curſum or
dinēq; nature:vt nō maiora ſed inſoli=
ta videndo ſtuperent q̄bus quotidiana
viluerunt.Maius eñ miraculū eſt gu=
bernatio toti⁹ mūdi q̄ ſaturatio q̄nq; mi
lium hoim de q̄nq; panib⁹:⁊ tn̄ hoc ne=
mo mirat̄.illud mirant̄ hoīes nō qꝛ ma=
ius ſed quia rarum eſt.Hec ille.
¶Allegorice ſm Alchuinū xp̄s mare ga
lilee.i.p̄ſens ſeculū adijt naſcendo trāſ
iuit moriendo ⁊ reſurgendo:⁊ ſm Beđ.
aſcendit in montē.i.in celū p aſcenſionē
⁊ ſequunt̄ eū ſm Alchuinū turbe cōuer
ſo℞ ad fidem.Iſti v̄o panes q̄nq; fue=
runt quinq; libri ſm Auguſti.qui fue=
runt hordeacei.i.groſſe corticis:ſm eun
dē:qꝛ in tali lege ſpūalia ſub corporali
bus ſacramētis tegebant̄:vel ſm Beđ.
qꝛ hordeū eſt iumento℞ ⁊ ceruo℞ pa=
C bulum.iudei aūt cerui fuerunt ⁊ iumē=
ta qꝛ carnales.Duo piſces ſm Alchui=
nū fuerūt doctrina pphetarū ⁊ pſalmi
ſte.Puer vero q̄ iſta portabat nec man=
ducabat ſm Augu.eſt iudeo℞ populus
ſenſus puerilis.Iſta ſm Aug.lxxxiij.q.
fregit xp̄s apl'is diſſerendo:⁊ illi turbe
⁊ ſic totū mūdū ſatiare.Un̄ ⁊ ſm Alchui=
nū qꝛ nō fecit nouos panes ſignificat ꝙ
non reprobauit veterem ſcripturam:ſꝫ
aperiendo patefecit.
¶Moraliter.Quinq; panes ſunt quos N
nobis xp̄s exhibet quātū in ſe eſt.et q̄s
vult nos māducare vt inde maximā cō
ſolationē reportemus.Primus eſt peni
tētialis q̄ dꝛ panis lachrymarū ⁊ dolo=
ris:⁊ cōficit̄ ex pctis cōtritis ⁊ cōminu=
tis.Scđs eſt ſacramētalis.i.euchariſtia
q̄ dꝛ panis viuus.Iſte factus eſt i arca
vteri virginalis ex tribus farinis.ſcꝫ
deitate aīa ⁊ corpore.⁊ i cruce fuit q̄nq;
vulneribus inciſus.⁊ manducat̄ ſpiri=
tualiter tm̄ ab oībus iuſtis p meditatio
nem ⁊ ſacramentaliter tm̄ a pctōribus
cōicantibus ⁊ vtroq; modo a iuſtis cōi=
cantib⁹.Tertius eſt materialis:quē de
bemus comedere in ſocietate alio℞ me
diante eleemoſyna.Quartus eſt doctri
nalis q̄ eſt cibus anime:ſm illud Mat.
iiij.Non in ſolo pane.ſ.materiali viuit
homo:ſed ⁊c.⁊ eſt diuina ſcriptura i qua
aīa p lectionē ⁊ meditationem refici dꝫ. O
Quintus eſt celeſtialis q̄ manducat̄ in
regno dei vt ptꝫ Lu.xiiij.⁊.xxij.dicit̄.Ego
diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi pa=
ter meus regnū vt edatis ⁊ bibatis ſup
mēſam meā i regno meo.Iſte panis ē vi
ſio deitatis:vel deus viſus ad quē toto
corde debemus anhelare:⁊ p panē la
chrymarum.⁊ panem ſacramentalem ⁊
materialem:⁊ doctrinalem ad illum p=
gere p̄ſtante xp̄o Jeſu dño nr̄o:q̄ cū pr̄e
⁊ ſpūſancto de⁹ regnat in eternū.Amē.

¶Finis Tractatus ſecundus.

Quia repleta eſt terra
ſcia dñi ſicut aq̄ maris
operiētis:vt olim p̄di=
xerat Eſa.c.xj.⁊ iā fide
liū multitudo ex diui=
ni v̄bi frequēti vſu ad P
aliqua ſubtiliora cōtē
plāda pōt aſſurgere:nūc ſup euāgelijs
tpalib⁹ feſtiuis volo q̄dā ſubtiliora mo

uere q̄dā ꝓ etiā diſcutere:ſuꝑ ferialiſ-
bus aūt plerūqꝫ mouere t̄mīnō.Ea ē em̄
librorꝫ co pia vt poſſimꝰ ad alia loca re-
mittere lectorē.Et harū q̄onū q̄dā erūt
ꝓ maiori pte theorice:itellectū ſcti euā
G gelij cōcernētes.Quedā ꝓ o morales ⁊
penitus impꝑtinētes iuxta ea q̄ in volu
minis exordio ſpopondi.

Igitur dn̄ica.j.in aduen.dn̄i.

Queſtio.j.

Ueritur vtrū ſi aſina huma
ne nature pcti demerito a
diabolo nō fuiſſet allegata:
dei filiꝰ ꝑ incarnationē ve-
niſſet eā inſidere vel nō.Ad
hoc dico ꝙ Sco.in.iij.ſniarꝫ.di.vij.lꝫ di
cat ſe loq̄ ſine p̄iudicio tn̄ tꝫ ꝙ ſi hō non
peccaſſet:nihilominꝰ filiꝰ dei veniſſet ꝑ
carnis aſſumptionē:nō vt redēptor ſed
vt glꝛificator.Sꝫ.s.Tho.in.iij.di.j.tꝫ ꝓ
babiliter ꝙ nō veniſſet.lꝫ dicat ꝙ alia
opinio quā ſequit̄ Scotꝰ pōt etiā ꝓba-
biliter ſuſtineri.In tertia parte aūt.q.j.
ar.iij.dicit ꝙ magis aſſentiendū ē opi-
nioni dicenti ꝙ nō veniſſet:⁊ eiꝰ ꝯclu-
H ſio eſt tenenda.Et ꝓbat rōne vtrobiqꝫ
ſic.Nā ea q̄ ex ſola dei volūtate depen-
dent nobis innoteſcere nō p̄nt:niſi ꝑ re-
uelationē factā ſctis.Sꝫ i ſacra ſcriptu-
ra ⁊ dictis ſctōꝝ hec ſola incarnatiōis
cā aſſignat̄ redēptio.ſ.hoīs a ſeruitute
pcti:ita ꝙ ceſſante pctō ipa ceſſaſſet.In
tēdit aūt.ſ.Tho.arguere ſic.Quicūqꝫ in
his q̄ ſunt fidei aſſerit:qꝺ ignorat p̄ſum
ptuoſe aſſerit:ſꝫ q̄ aſſerūt xp̄m hoīe non
peccāte fuiſſe vēturū aſſerūt qꝺ ignorāt
Nā cū aliq̄d ſciat̄ vel rōne vel reuela-
tione:iſti hoc nō ſciūt rōne qꝛ ſic nō p̄nt
cognoſci q̄ ſolū ex diuina volūtate depē
dent quā ignoramꝰ:nec reuelatione ſqꝛ
ſcti q̄bus facta ē reuelatio eorum q̄ ſunt
fidei nō dicūt hoc:ſꝫ oppoſitū innuunt.
Cōfirmat̄ aūt rō.s.Thom̄.qꝛ ſi ceſſante
pctō filiꝰ dei fuiſſet humanatꝰ nulla pōt
I rō reddi niſi ꝓpteruiendo q̄re non fuit
angelicatꝰ naturā angelicā aſſumēdo ⁊
glꝛificando.Probat etiā vtrobiqꝫ auto-
ritate.Nā Leo in ſermone de na tiuita
te dicit.Si hō ad imaginē ⁊ ſilitudinem
dei factus in ſuo honore māſiſſet creator
mūdi creatura nō fieret aut ſempiternꝰ

tēporalitatē ſubiret:aut equalis deo pa-
tri dei filius formā ſerui aſſumeret.Et
Aug.in oratione ad beatā virginē.Ut
q̄d inquit neſciū pcti ꝓ pctōribus pare-
res:ſi deeſſet q̄ peccaſſet.Aut q̄d mater K
fieres ſaluatoris ſi multa eſſet indegen
tia ſalutis.Itē idē ſuꝑ illud Mat.j.Ipe
em̄ ſaluū faciet ⁊c.Si hō non peccaſſet:
virgo nō pepiſſet.Et de ꝟbis dn̄i expo-
nēs illud Lu.xix.Uenit filius hoīs q̄re-
re ⁊c.Si hō iquit nō peccaſſet filiꝰ hoīs
nō veniſſet:Et gl.j.Tim̄.j.ſuꝑ illō.Xp̄s
venit in hūc mundū pctōres ſaluos ⁊c.
dicit.Nulla cauſa fuit veniēdi xp̄o dn̄o
niſi pctōres ſaluos facere.Tolle mor-
bos:tolle vulnera:⁊ nulla erit medici-
cā.Sed ꝯ determinatū ſermonē ⁊ con-
cluſionem omiſſis argumentis ⁊ que.s.
Thom̄.facit ⁊ ſoluit arguo ꝑ rōnes in q̄
bus fundauit ſe Scotus Primo ſic.Nā
oīs ordinate volēs prius vult qꝺ eſt fi-
ni ꝓpinquus:puta prius glꝛiam q̄ gra-
tiā:⁊ prius gloriā magis glorioſi q̄ mi-
nus glorioſi.Sed deꝰ ordinate vult.Er
go prius natura eligit ad gloriā nō ſolū L
xp̄m ſed oēs quos voluit gloriā cōſequi
q̄ aliq̄d p̄uiderit circa pctōrem de pena
vel culpa.Supple aūt tu q̄ remoto po-
ſteriori puta preuiſione culpe:ſtat priꝰ:
puta electio anime chriſti ad gloriam.
Solu.in nullo actu diuino immanen-
te cuiuſmodi eſt velle et p̄ſcire eſt ordo
nature ſiue prioritas vel poſterioritas
ſi in ſe conſyderetur:quia in eo nō ē di
ſtinctio quem requirit ordo prioritatis:
nec ait tēdit in obiectum quaſi vnū ob-
iectū ſit prius ſcitū aut volitū q̄ aliud:
qꝛ ſicut in vno actu:ita in vno inſtanti
oīa ſimul ſcit.⁊ vult q̄cūqꝫ ſcit aut vult
ſed eſt tn̄ in eo ex pte obiectorū inq̄tuꝫ
ſcit ⁊ vult vnū obiectū eē priꝰ alio.qꝛ ſcit
omne verū ⁊ vult omne bonū.Eſt autē
verū ⁊ bonū vnā rē eſſe priorē alia.Et
ſic intelligit̄ deꝰ ordinate velle:nō qꝛ in
ſua volitiōe in ſe vel vt tēdit in obiecta
ſit ordo:ſꝫ qꝛ eſt ordo in rebus ab eo vo
litis.Ad argumentū dico ꝙ duplex eſt M
volans ordinate.Unus.ſ.i cuiꝰ volitio-
ne eſt ordo vt hō ⁊ angelus q̄ h̄nt diuer-
ſas volitiōes ſucceſſiuas inuicē ordina-
tas.Aliꝰ in cuiꝰ volitione nō ē ordo:ſed

in volitis vt deꝰ.De prio negat̄ minore
⁊ cōcedit̄ maior.de ſcꝺo autē ecōuerſo.
¶Sed ꝯ ſolutionē replico.Licet em̄ ar
A gumētū aſſumat duo falſa ſm̄ mētē ar-
guētis.ſ.ꝙ in diuinis actibꝰ ſit ordo na
ture in ſe vel vt tēdit i obiecta:⁊ ꝙ ideꝫ
actꝰ priꝰ natura tēdat in hoc obiectū q̄
in illud.tn̄ ſaltē ē ibi ordo rōnis ex pte
rōcinātꝫ:⁊ ſi nō rōcinabilis.Et ꝯn̄r priꝰ
ſm̄ rōnē deꝰ voluit glꝛiam aīe xp̄i.q̄ hu
manā redēptionē.Et ꝯn̄r i illo priori vo
luit incarnationē ꝑ ſe ⁊ ſm̄ ſe nō ꝑ aliꝺ.
Et ꝯn̄r ceſſantibꝰ alijs fuiſſet celebrata
Sol.Deꝰ vult maius bonū prius rōne
q̄ minus:qn̄ inter ea eſt ordo ꝑ ſe:ſicut ē
inter bonū nature:grē ⁊ glꝛie.nō aūt hoc
eſt neceſſe qn̄ inter ea eſt ꝑ accidēs:ſicut
eſt inter grās aut glorias nullū eſſen-
tialē ordinē habētes vn̄ nō opꝫ ꝯcedere
deū prius natura vel rōne voluiſſe glo
riā aīe xp̄i q̄ humanā redēptionē:imo
potuit eſſe ꝙ priꝰ rōne voluerit ſm̄ q̄ pri
mū.Scꝺo nullus eſt p̄ciſe p̄deſtinatꝰ eo
ꝙ aliꝰ p̄uiſus ſit caſurꝰ alio q̄ oporteret
aliquē gaudere de caſu alteriꝰ ergo mul
tomagis hoc verū eſt de aīa xp̄i.Sꝫ ad-
de tu:ꝙ ſi nō veniſſet niſi hō peccaſſet:
illa aīa fuiſſet p̄deſtinata ad illā gloriā
B p̄ciſe:qꝛ alius p̄uiſus fuit caſurus.Sol.
Dupliciter intelligit̄ aliq̄s p̄deſtinati:
qꝛ aliꝰ p̄uidet̄ caſurꝰ.Primo q̄ſi p̄uiſio
caſus ſit cā p̄deſtinationis ſctis:⁊ hoc ē
falſum.Scꝺo qꝛ nſiqꝫ caſurꝰ p̄deſtinat̄
ad ſubueniendū caſuro:⁊ ſic cōceditur.
Nec tn̄ opꝫ illum gaudere ⁊ de alterius
caſu:ſꝫ de bono qꝺ originat̄ ex caſu ſicut
ex cauſa ſine qua nō.ſicut nō oporteret
deū gaudere de culpa ſine qua nō habe
ret gloriā quā nō hꝫ in parcēdo ⁊ puniē
do:nec oporteret martyres gaudere de
tyrānorū neq̄tia:ſꝫ de ſua patiētia.Sꝫ
replicat̄:qꝛ nō videt̄ deꝰ aīam xp̄i ad tā
tā glꝛiam p̄ordinaſſe ſolū ꝓpter talē re-
dēptionē.Tum qꝛ talis glꝛia eſt maius
bonū q̄ illa redēptio ſine gloria redimē
dorū.Tū qꝛ nō eſt veroſimile ſummum
C bonū in entibus eſſe ſolū ꝓpter minus
bonū occaſionatū ſicut nec deū prius p̄
deſtinaſſe.Adā ꝙ xp̄m qꝺ tn̄ ſeq̄ret̄.So
lo.Ad primū dicit̄ ꝙ illā aīam ad illam
gloriā fuiſſe p̄deſtinatā ſolū ꝓ redēptio

ne aliarū duplr̄ intelligit̄.Primo quaſi
talis redēptio ſit p̄ncipalis finis eius.
Scꝺo quaſi ſit finis eiuſdē:ſine quo non
fuiſſet gloria aīe xp̄i talis ac tāta qualis
⁊ q̄ta nunc eſt.Primo modo negatur ⁊
ſcꝺo mō cōcedit̄.Uel dꝛ ꝙ talis redēptio N
non fuit finis glorie xp̄i ſed eius incar-
natione cuius duplex eſt finis.ſ.ꝓximꝰ
i.predicta redēptio:⁊ remotꝰ.i.ꝑfectio
vniuerſi vel glꝛia dei vel ipſe deus:q̄ oīa
ſunt finis totalis ⁊ ſingula finis partia
lis.Ad ſcꝺm aūt dꝛ ꝙ nō incōuenit ma-
ius bonū occaſionari ꝓpter minus bo-
nū tanq̄ ꝓpt̄ finē ꝓximū aut partialē:
imo ex pctis elicit deꝰ bona q̄ ſine eis nō
fuiſſent.Tertio ſi p̄deſtinatio aīe xp̄i ſic
em̄ ꝓ redēptione aliarū deꝰ prius vidiſ
ſet.Adā caſurū q̄ xp̄m p̄deſtinaſſet qꝺ
incōuenit.Et qꝛ illā nō fuit neceſſe vni
ri corpori paſſibili:oēs autoritates q̄ vi
dent̄ ſonare ꝙ nō veniſſet ſunt gloſſan
de:qꝛ nō veniſſet vt redēptor:nec vt paſ
ſibilis.Sol.Cōcedo cōſequēs illatū de
prioritate rōnis ex parte rōcināntis.In
telligimus em̄ primo deū volētē ſuā bo
nitatē manifeſtare in ꝓductione ꝑfecti O
vniuerſi.Scꝺo ꝙ in eo voluit eſſe crea-
turas rōnales ⁊ intellectuales beatas.
Tertio ꝙ vidit caſum aliquarū p̄deſti-
natarū.Quarto ꝙ decreuit eas repara-
re ꝑ incarnationē filij.Quinto ꝙ voluit
aīam xp̄i inter oēs p̄ſtare grā ⁊ gloria ⁊
aliarū glꝛias ordinare ad glꝛiam xp̄i.Sꝫ
prioritate perfectionis ⁊ cauſalitatis ex
parte effectus tp̄alis eſt ecōuerſo.Eſt tn̄
ſciēdū ꝙ.s.Tho.in.ij.di.j.q.ij.ar.iij.di-
cit ꝙ aliq̄d puta a dꝛ finis.b.duplr̄.Pri
mo qꝛ.b.ordinatur ad acquiſitionē ⁊ cō
ſeruationē.a.vel qꝛ ex.b.ꝓuenit vtili-
tas ipſi a.Et ſcꝺo qꝛ.b.tendit in.a.ſicut
in illud cuius ſimilem ⁊ participationē
deſyderat primo modo ruſticus eſt fi-
nis regis:⁊ ſanitas eſt finis medicine:⁊
predeſtinatio noſtra p̄deſtinationis xp̄i
ſed ſcꝺo mō eſt ecōuerſo:qꝛ nr̄a ſalus re
dūdat in glꝛiam xp̄i qꝺ aūt ordinat̄ ad fi
nē primo mō eſt duplex.ſ.quoddā non P
participans diuina bonitate niſi in ordi
ne ad illud cui eſt vtile:vt ptes i ordine
ad totū:⁊ ꝙ eā participat ēt ſine illo or-
dine.ſicut āgeli ſine ordīe ad hoīeꝫ.Pri

mū nō eſt niſi ſit ille ſinis ſ3 ſecꝰ de ſcdo.
Nec ibi Modus aūt gloſſandi autorita
tes quē ſcotꝰ tradit:lz.s.Tho.i.iij.dicat
B. ꝙ pbabilr poſſet ſuſtineri.tñ eum pſum
ptuoſuz credidit:imo vr̄ ꝙ repugnet di
ctis ſctoꝝ lz nō ſcripture.Stante em̄ ta
li gloſſa duplex fuit cā xpo dño veniēdi
ſ.pctōres ſaluos facere ⁊ humanaz na=
turā gl'ificare.Sed hoc eſt cōtra gloſſam
ſupra inductā q̄ dicit ꝙ nulla cā venien
di fuit niſi vna.ſ.pctōres ſaluos facere.
Preterea ſup illud Leui.vlti.Ois eſti=
matio ſiclo ſanctuarij ponderabit:dicit
glo.Ois diffinitio ſctis fiat ponderibus
de ſctā ſcriptura veniētibꝰ. Sed ſic eſt
ꝙ dicta glo.non venit de ſacra ſcriptu=
ra.id eſt in ea nō habet fundamentū.er=
go per eā nihil bñ diffinit vel determia=
tur.De his olbꝰ vide ſivis.Cap.i.iij.di.ſ.
Queri ēt pōt vtrū conueniens fuerit
chriſtū incarnari.De quo vide.s.Tho.
vbi.s.Et vtrum cōuenientius fuerit in=
carnari filium ꝙ patrem vel ſpiritū ſan
ctuz.de quo vide Tho.iij.parte.q.iij.ar
ticu.viij.⁊.iij.di.j.q.ij.ar.ij.⁊.iij.

Dominica ſecunda in aduētu.

A Queſtio ſecunda.

Queritur vtrum deus poſſit
aſtra.i.ſolē:lunam ⁊ ſtellas
ſuo ſplendore priuare. Ad
qd rñdeo p tres cōcluſiones.
Pria.Sol nulla ſua luce ve=
re priuari poteſt.Naz impoſſibile eſt ꝙ
ſtante cā remoueatur effectus qꝛ cauſa
eſt ad quam de neceſſitate ſequit aliud
vt ptz.v.Meta.Sed ſtante ſole ſtat cā
ois ſue lucis:qꝛ non hz lucez alienā:ſiue
ab alio participatā:nec ppriam que ſit
accidēs.i.cōe:ſed hz ſolum ppriaz que
eſt accidens per ſe ⁊ naturalis pprietas
eius.Omne aūt tale accidens cōſequit
principia ſpēi cui ieſt:vt riſibilitas pri=
cipia hois:⁊ dr̄ cauſari a ſuo ſubiecto:nō
per actionem ſed per naturalē ſequelā.
i.ſic ꝙ producēs ſubiectū pducit per il=
B lud pprias ſubiecti paſſiones.Scda.
Luna priuari pōt vere aliqua luce.vt
ptz ad ſenſum:qꝛ priuat ea quā habet
a ſole vt pz in eclipſi.Non aūt omni:qꝛ
ſm.s.Tho.ſuper libro de celo ⁊ mundo
cum luce:participata a ſole hz propriā:
lz debilē ⁊ ſolum in ſuperficie.Et hec cō=
ſequit principia lune ſicut in ſole dictū
ē.Tertia.Stelle priuari poſſunt vere
aliqua luce:qꝛ ea quā habēt a ſole qui
ſm.s.Tho.illuminat oēs ſtellas:nō aūt
oi:qꝛ ſi luna q̄ inter oia corpora ſtellaꝝ
eſt infima adeo vt ſit opaca hz aliqualē C
lucem ppriā a fortiori vident eā habe=
re ſtelle:vt innuit.s.Tho.veri.q.xij.ar.
j.in corpore:dicēs lumē eſſe in ſtellis:vt
qualitas ⁊ forma permanēs:in aere ve=
ro vt paſſio.Sed cōtra premiſſa:qꝛ q̄=
dā dicunt ſolem in paſſione chriſti vere
priuatū lumine.Solu.Hoc eſt falſum ⁊
ꝯtra Dionyſiū i epiſtola ad Policarpū:
q̄ dicit ſe vidiſſe tūc lunā ſubitraſſe ſolē.
Nec hoc mirum ſi ipſe hoc vidit:nō au=
tē illi qui erant in hierl'm qꝛ ipſe fuit in
egypto vbi raro ſunt nubes:tūc aūt fue
runt nubes in iudea ad maiorē horrorē
mortis chriſti.Scdo.Nā Scotus ⁊ mul
ti alij vident habere p maxima:ꝙ qñ=
cunqꝫ aliqua ſe habēt vt priꝰ ⁊ poſteriꝰ
realiter diſtincta: deus poteſt ſeparare
prius a poſteriori:quia ab eo non depē
det:ſed huiuſmodi ſunt ſol ⁊ ſuus ſplen
dor ⁊ luna ⁊ ſtelle. Solu. Illa maxima
eſt falſiſſima.Fallit em̄ primo vbi vnū
eorū eſt reliquo ratio eſſendi.Unde non D
poſſet deus facere materiā ſine forma
qua eſt prior ⁊ a qua real'r diſtinguitur.
Et ſcdo vbi vnū eſt effectus ⁊ natura=
lis ſequela alterius:ſicut paſſio ſubiecti:
qꝛ tunc eſt impoſſibile agere ad cōſerua
tionē ſubiecti:⁊ nō eius qd neceſſario eſt
a ſubiecto.Et lz priꝰ non depēdeat a po
ſteriori:tñ neceſſario illud cauſat ⁊ iſert
⁊ ipm poſteriꝰ a priori ſic depēdet vt ali
qñ nō ſinat ipm ſine ſe eſſe.Sed ꝯtra
hoc quia nō magis depēdet paſſio a ſub
iecto:puta calor ab igne ꝙ actio a paſ=
ſione vel qualitate puta calefactio a ca
lore.Sed deus pōt paſſionē ſiue qualita
tem ſubiecti ſeparare ab actione:vt ptz
in tribus pueris.Ergo ⁊ ſubiectū a paſ=
ſione.Sol.Proprietates q̄ ſunt cū motu
poteſt deus a ſubiecto ſeparare:qꝛ non
ſunt pprietates niſi ſuppoſito motu pri E
mi mobilis a quo depēdent.⁊ magis a
deo:de quoꝝ nūero eſt calefacere reſpe
ctu ignis:non aūt pōt ſepare q̄ ſequunt

ſubiectum per ſimplicē emanationē:vt
lucere.Hec Petrus.Sed qꝛ etiā ſtante
motu celi ignis aliqñ eſt abſolutus ab
actiōe que eſt calefactio.ideo meliꝰ dici
A pōt ꝙ nō eſt ſimile:qꝛ paſſio eſt in ſub=
iecto:nō aūt actio in paſſiōe:ſ3 trāſit in
paſſum:⁊ per eiꝰ indiſpoſitionez poteſt
impediri.Uñ ſi actio ſit immanēs et na=
turalis:vt ea qua angelus ſe intelligit ē
inſepabilis. Nō ergo ignis ē circa tres
pueros abſolutꝰ a calefactiōe quaſi ali=
q̄d circa ipm factū ſit:ſed qꝛ aliq̄ forma
impſſa eſt pueris per modū habitꝰ vel
actꝰ q̄ phibebat eos cōburi:ſicut ⁊ ipri=
met corpibꝰ gl'ioſis.Tertio.Nā luna et
ſtelle nō habēt lucē niſi ab alio:qꝛ ſol eſt
fons totiꝰ luminis.⁊ dictꝰ eſt ſic:qꝛ ſolꝰ
luceat.Ergo pñt omni luce puari.Sol.
Sol lucet ſolꝰ luce ppria ⁊ pura nō mi=
xta cū alia luce:⁊ eſt fons totiꝰ luminis
inq̄tū ad oia luminaria diffundit aliqd
lumē p modū paſſiōis ſiue accidētis nō
ꝯſequētis principia ſpeciei:nō aūt qua=
ſi omne lumē luminariū ſit hoc mō ab il
lo.Sed cōtra hoc:qꝛ lumē qd ſtelle ha
bent a ſole ſemper habent:ergo nō hñt
B illud p modū paſſionū.Sol.Negat con
ſequētia.qꝛ ꝙ ſemper illd habeāt eſt nō:
qꝛ habeāt vt aliquid pmanēs ⁊ ꝯſeqns
earū naturam:ſed qꝛ ſemp aſpiciūt ſolē
⁊ idē eſſet de aere ſi ſol firmaret in vna
pte hemiſpherij.Et forte ꝙ hac rōne.s.
Tho.dicit in eis eſſe lumē vt formā p=
manētē ꝙuis poſſet dici:ꝙ loquit de lu
ce ppria ſtellaꝝ.Quarto qꝛ nō vr̄ a quo
tūc poſſint lumiaria obſcurari ſi non pri
uant lumine.Solu.Imo poterūt obſcu=
rari per nubes q̄ ēt tūc erūt quicq̄d erūt
cū xps ſit vēturus in nube:⁊ p condēſa=
tionē maximā aeris:q̄ aliqñ etiā tanta
eſt vt aer videat corpus humanū:vt cū
appet angelꝰ vel demō corpali viſiōe:⁊
p maioris luminis pſentiā.i.corpis xpi
⁊ ſanctorū quorum corpora lucebunt vt
ſol,⁊ conſequenter chriſtus plus ꝙ ſol.
Queri ēt pt vtrū aduētū ſm xpi pcede
re debeāt aliq̄ ſigna: De quo vide.iiij.
C ſentē.di.xlviij.q.j.ar.iiij.Et vtrū xps iu=
dicabit i forma gl'ioſa:de q̄ vid ibi ar.ij.

Dñica.iij.in Aduentu.

Queſtio.iij.

Queritur vtrum opera.i.mi
racula xpi oſtenderent eū
ſic euidēter eſſe filiū dei vt
diſcipuli.Joānis hoc cre=
dere tenerent: Ad hoc au D
tē dico ꝙ ſic.Miracula xpi
fuerūt in triplici differētia.Quedā ei fe=
cit xps ad ꝯſolationē fideliū vel ifideliū
cōuerſionē orādo ⁊ depcādo:ſicut ſuſci=
tauit Lazarū pmiſſa oratiōe.Quedā vo
fecit ad eandē finē imperādo autorita=
te ppria ſicut ſuſcitauit filiuz vidue di=
cēs.Adulecēs tibi dico ſurge.Quedam
vo ēt fecit in teſtimoniū eorū q̄ dicebat
ſicut ſanabat paralyticū: pmittens. Ut
aūt ſciatꝫ qꝛ filiꝰ hois hz i terra ptātē ⁊c.
Pria igit miracula nullo mō arguebant
ipm eſſe deū:nec de hoc faciebāt ſuppo
ſitionē i mēte:qꝛ i nullo differebāt a mi
raculis alioꝝ ſanctorū q̄ nō arguebant
eos eē deos.Scda vero faciebāt de hoc
pbabilē fidē:qꝛ illi q̄ erāt cū eo in naui
viſo ꝙ mari ⁊ vētis imperaſſet dixerūt.
Qualis eſt hic qꝛ vēti ⁊ mare obediunt
ei:q̄ſi dicerent:hic nō eſt pciſe hō vt alij.
Tertia vo cōuincebāt demōes credere E
qꝛ cū ſciāt totā vtutē nature create.ſcie
bāt talia fieri nō q̄cūqꝫ vtute creata:ſed
imediate a deo de quo cōſtat eiꝰ ꝙ non
pōt reddere teſtimoniuz falſitati:et ꝯñr
cōcludebāt vt(ita dicā)illā doctrinam
eſſe verā in cuius teſtimoniū illa fiebāt.
Hoies aūt valde puocabāt ad fidē:qꝛ
qd demōes ſciūt.ſ.iſta miracula fuiſſe a
deo hoies pbabil'r credebāt freq̄nter:ſ3
nō cōuincebāt.qꝛ nō cōſtabat euidēter
eis hec eſſe a deo:qꝛ nō nouerūt oēs na=
turales cās occultas.Uñ quidā attribue
bant ea diabolice:virtuti qd diabolꝰ fa=
cere nō poterat.qꝛ in hac re certus erat.
Ratiōe tñ multitudinis:pria ſcda:⁊ ter
tia miracula faciebāt pbabilē cōiectu=
rā ꝙ eſſet xps de quo erat fama ꝙ mul=
ta facturꝰ eſſet miracula:qꝛ ipſe fuit tā=
ꝙ fons miraculoꝝ:cū vtus de illo exiret F
⁊ ſanaret oēs.Sil'r etiā pria ſcda ⁊ tertia
pbabāt ꝙ erat xps ⁊ ſil'r pbabāt deita=
tē aliq̄ mō.ſ.mediate.i.ſuppoſito ꝙ ipſe
diceret ⁊ pdicaret ſe eſſe xpm ⁊ deū qꝛ cū
deus mēdacio non faueat predicās fal=
ſam doctrinā miracula facere non pōt.

Diſcipuli igit̃ Joãnis qui cuȝ magiſtro
ſuo opa xpi vt credit̃ audiuerũt necnõ ꝛ
viderãt credere nitebant̃ maxie qꝛ p̃di=
ctũ fuerat p Eſaiã xpȝ facturũ talia mi
G racula. Eſaye. xxxv. Et ſic habes qõnes
multas ꝛ vnũ rñſiuũ corolariũ. ¶ Sȝ ꝯ p̃
dicta ꝓrio. Nã ꝗcq̃d ꝓbabat ieſum eẽ
xp̃ȝ ꝓbabat eẽ filiũ dei. qꝛ ſcpture ſacre
xp̃o attribuũt deitatẽ: vt patebit. Sed
ꝓria miracula ſũt hmõi. qꝛ erat q̃dã iple
tio ꝓphetiaꝝ q̃ talia fiẽda per xp̃m pre=
dixerãt: vt pȝ in expoſitiõe euan. Solu.
Nõ ducebãt i deitatẽ xp̃i immediate in
quãtũ talia miracula vt dictũ ẽ: ſȝ me=
diate inquantũ ducebãt in xp̃m: et in=
quantũ ꝓphetata de xp̃o vel facta ab
eo q̃ ſe xp̃m aſſerebat. Sed replicat̃: qꝛ
etiã talia fecit imperando cũ dixerit. La
zare veni foras. Solu. Ex quo preceſſe=
rat orõ ad deũ illud imperiũ intellige=
bat̃ eſſe diuine virtutis et nõ ꝓprie au=
toritatis. Scd̃o. Nam qd̃ puris hoibus
cõuenit nõ facit fidẽ de alicui⁹ deitate.
Sed hmõi erãt miracula ſcd̃a qꝛ ſcti vi=
ri ex ptãte aliq̃n fecerũt miracl̃a ſȝ gre.
Uñ btũs Bñdict⁹ ſolo aſpectu oculorũ
ſoluit ruſticũ alligatũ. Sol. De⁹ p ſctõs
H ſic eſt opatus miracula aliq̃n eis nõ orã
tib⁹ (ſicut p ſacr̃a iuſtificat aiam). i. p vir
tutẽ exiſtẽtẽ itẽtionaliter a deo i vtriſq;
ꝛ deriuatã ab eis p itermedia corpa vſ=
q; ad materiã in qua terminabat̃ opa=
tio. Sic em̃ v̓ba cõſecratiõis cõuertunt
panẽ ꝛ vinũ in corp⁹ ꝛ ſanguineȝ xp̃i: et
ſic Petrus voce Ananiã ꝓſtrauit ꝛ Sa=
phirã Act. v. Sȝ tñ null⁹ ſctũs ita teme=
re locut⁹ eſt vt in ꝓpria pſona ip̃m effe=
ctũ miraculi impauerit ſicut xp̃s. Nõ ei
Petrus imperauit morteȝ illi ſed eo lo=
quẽte ceciderant. Tertio. Nõ qd̃ intelle
ctũ conuincit facit ſciam vel intellectuȝ
qꝛ inter habitus intellectus ſpeculatiui
iſti ſoli cõuincunt: cũ in oibus alijs ma=
neat loc⁹ trepidationi: vt pȝ in cõiectu=
ra ꝛ opinione. Sed tertia miracula non
faciebãt ſciam de xp̃i deitate alioq̃ ea=
dẽ cõcluſio fidei fuiſſet ſcita ꝛ credita: cũ
I de ea ſit articul⁹ fidei. Sol. Quicq̃d ꝯuin
cit intellectũ facit de cõcluſiõe ſciẽtiã in
ſpeciali faciẽdo q̓ videnẗ rõnes ſubie=
cti ꝛ p̃dicati ꝛ eorũ ordo adinuicem vel
in gñali. i. faciẽdo q̓ ſciat̃ quidẽ cõclu=
ſio eſſe vera: ſed tñ ipſa in ſe non ſit vi=
ſa. Primo mõ facit ſcientiã diffinitio ter
minoꝝ. Sȝ ſcd̃o mõ miracula. Uñ iſtã cõ
cluſioneȝ corp⁹ xp̃i eſt in hoſtia: in ſp̃ali
diabol⁹ nõ videt: qꝛ non videt aliquaȝ
colligationẽ inter illud ſubiectũ ꝛ predi K
catũ reſultantẽ ex rõnibus eoruȝ: qꝛ nec
eã habẽt cũ illud p̃dicatũ nõ conueniat
illi ſubiecto ex ſua rõne ſed ex dei volũ=
tate q̃ diabolũ latet. Uidet tñ q̓ nõ põt
eẽ falſa: qꝛ videt ꝛ ſcit clare aliqua mi=
racula facta eſſe a deo in teſtimoniũ il=
li⁹ cõcluſionis. Uide aũt de iſta qõne et
alijs partinentibus ad miracula chriſti
ſanctum Tho. in. iij. q. xliij. ꝛ. q. xliiij.
¶ Queri etiã põt an Joãnes fuerit mar
tyr. Ad qd̃ dicẽdũ eſt ex deciſiõe gñali. ſ.
Tho. de m̃rimonio. ij. ij. q. cxxiij. Et vtrũ
adulatio ſit peccatuȝ mortale. Ad qd̃ re
ſpondendum eſt ex. ij. ij. q. cxv. ar. ij.

☞ Feria. iiij. poſt. iij. dominicam
aduentus.

☞ Queſtio. iiij.

Ueritur vtrũ angelus poſſit
ſua naturali virtute exhibe=
re ſe viſibilẽ hoi? Ad hoc ãr L
dico q̓ aliq̃d vr̃ mulipl̓r. ſ. p
ſe vt hic color in cõcreto: ſiue
hoc coloratũ inquantũ coloratũ: ſiue in=
quantũ eſt in eſſe ꝛ genere q̃litatis: et p
accidẽs vt ſubſtãtia. Et hoc dupl̓r. ſ. vt
ſubſtãtia ſubiecta colori p ꝓpriã q̃titu
tẽ: vt lapis ꝛ corpus aialis vl̓ plãte. ꝛ nõ
ſubiecta p ꝓpriã q̃titatẽ: ſed p q̃titatẽ
alicui⁹ ad ſe ptinẽtis. Et hoc dupl̓r. ſ. p
q̃titatẽ ſui ꝓprij pfectibilis ꝛ mobilis
ſimul ſicut vr̃ vita ꝛ aia aialis p coloreȝ
aialis cui ſubijcit̃ aialis corp⁹ perfectũ
ab aia. ꝛ p q̃titateȝ ſui ꝓprij mobilis lȝ
nõ ſui perfectibilis: ſicut videm⁹ hoiem
veſtitũ p colorẽ veſtiũ q̃s mouet lȝ non
pficiat aiando. Angel⁹ igit̃ nõ põt ſe ex=
hibere viſibilẽ prio mõ: qꝛ non eſt color
aut lux corpalis. Nec ſcd̃o mõ: qꝛ nõ eſt
corp⁹. Nec tertio mõ: qꝛ nõ ẽ aia aut vi=
ta corpis. Sȝ põt ſe exhibere viſibilẽ q̃r=
to mõ: qꝛ p̃t formare corpus ꝛ illud mo= M
uere et p illd̓ rep̃ſentare ſuas ꝓprieta=
tes: puta itellectũ formãdo illd̓ corp⁹ in
forma hois ꝛ agilitatẽ: formãdo aias et

ꝓueritatẽ formãdo pulcrũ. Nã ſȝ Dio=
ny. angeli i corpib⁹ aſſũptis: tales ſe ex=
hibẽt in exteriorib⁹: q̃les ſunt itus. Et h̓
ſic pȝ. Quicq̃d em̃ fieri p̃t motu locali i=
ferioꝝ corpoꝝ hoc totũ angel⁹ natura=
li v̓tute põt: qꝛ pria corpa mouere põt
A localr̓ ad motũ ſuũ ſicut aia mouet cor=
pus ꝓpriũ: vt pȝ p augu. ꝛ p rõnẽ. qꝛ ſi
aia q̃ eſt ſpũs iferio mouet ad nutũ ali=
qd̓ determinatũ corp⁹. ſ. humanũ: ſpũs
ſupior. i. angel⁹ ad nutũ poterit mouere
corp⁹ illimitati⁹ ꝛ vniuerſali⁹: puta oẽ
corp⁹ corruptibile maxie aerẽ q̃ ẽ valde
mobilis. Pȝ ẽt expimẽto: qꝛ ſȝ phos per
volũtatẽ mouẽt celos ꝛ ꝯñr a fortiori iſta
iferiora. Sȝ ſupradicta appitio p̃t fieri
motu locali corpoꝝ iferioꝝ: maxie aeris:
qꝛ p talẽ motũ cõdẽſat̃ ꝛ figurat̃: ꝛ p na
turalia ſemia decolorat̃: vt videatur hõ.
Ex his aũt patẽt m̓ta. Prio ꝯcluſio p̃n=
cipalr̓ intẽta. Scd̃o pȝ vñ hoc habeant
efficaciã incãtatiões ſanatiue infirmita
tũ qꝛ. ſ. diabol⁹ p ſciẽtiã ſuã ſcit medicia
lia corpoꝝ ꝛ p motũ localẽ ea applicat:
ꝛ hoc viſibil̓r ſic vt talia corpa nõ videã=
tur talia corpa ſed alia puta pani inuo=
B luti aut aliq̃d tale. Hoc aũt diabol⁹ face
re põt tripl̓r. Prio inuoluendo circa ta=
lia corpa aerẽ cõdẽſatũ. Scd̃o cãndo in
oculis aſtãtiũ acriſiã vl̓ aoriſiã: q̃ ẽ quaſi
q̃dã cecitas ꝓhibẽs videre q̃dã ſed non
oia. Et tertio applicãdo illa corpora q̃n
null⁹ intueẗ. Tertio pȝ vñ eſt q̓ aliq̃d vi
dẽt in a q̃ vel igne aut lapide terſo ima
gines aliq̃s qꝛ ẽ vel ex eo q̓ diabol⁹ aliq̃
corpa format ex aere ꝛ obijcit tali a q̃ vl̓
corpi terſo ſicut nos obijcim⁹ faciẽ ſpecu
lo. vl̓ ex hoc q̓ talia corpa format ꝛ obij=
cit ſenſib⁹ nr̃is: vel ex hoc q̓ i imagiatio
ne format tales ſpẽs ac imagines cũ tã=
ta imp̃ſſiõe vt videant̃ eẽ res vere mõ il
lo q̃ ſtatim dicet̃. Signũ aũt q̓ ille ima=
gines ſint in ſenſib⁹ nr̃is. ꝛ nõ in re: ẽ q̃n
nõ videnẗ ab oib⁹. Quarto vñ ẽ q̓ q̃daȝ
fatue credũt ſe ludere cũ herodiana: cũ
tñ ſint i lecto. qꝛ. ſ. diabol⁹ mouet ſpũs cor
C pales in q̃b⁹ fuit phãtaſmata: ꝛ deducit
eos motũ localẽ ad obijciẽduȝ phãteſie
eo mõ q̃ fit i freneticis. Nec tñ nego q̃n
aliq̃n realr̓ hmõi deferant̃ ad ludum: qꝛ
diabol⁹ portare poſſet turrim nedũ ve
tulã. ¶ Sed ꝯ p̃dicta arguit̃ prio. Naȝ
obiectũ intellect⁹ nũq̃ põt pcipi a ſenſu
puta viſu. qꝛ ſi viſus nõ põt pcipe obie=
ctũ alteri⁹ ſenſus ſibi vicini puta ſonũ: N
multo min⁹ põt p̃cipe obiectuȝ potentie
magis diſtãtis puta intellect⁹. ſȝ angel⁹
eſt obiectũ itellect⁹ qꝛ ẽ i materialis: ergo
nõ põt videri ſolutio. Ratio ꝓbat quod
nõ põt videri ocl̓o corpali prio vel ſcd̃o
vl̓ t̓rio mõ. qꝛ q̃ ſic videẽt ſũt materialia:
nõ aũt ꝓbat q̃n videat̃ q̃rto mõ. Scd̃o.
Nã ſi dicimur videre angelũ. qꝛ videm⁹
corp⁹ ab illo motu pari rõne diceremur
videre vaporẽ: qꝛ videm⁹ terremotũ cã=
tũ ab illo. Sol. Nõ eſt ſile: qꝛ ad appere
motorẽ in ſuo mobili nõ ſufficit mouere
aliq̃d. Si em̃ videam⁹ aliqd̓ corpus mo
tũ a diabolo: vt q̃n exq̃runt̃ furta a ma=
leficijs ꝛ mouet̃ ſetatiũ aut cribrũ: nõ pp
hoc dicimur videre diabolũ aut dicim⁹
diabolũ appere. Sed req̃rit̃ q̓ tale mo=
bile rep̃ſentet ꝓprietates motoris ſicve
ſtis ꝓprietates ſeu figurã veſtiti: qd̓ nõ O
facit terremot⁹ reſpectu vaporis. Uñ in
corpe formato ab ãgelo aliq̃n dr̓ appere
angel⁹ ꝛ aliq̃n de⁹. qꝛ. ſ. illud corp⁹ aliq̃n
in deũ aliq̃n in ãgelũ ducit rep̃ſentando
ei⁹ cõditiões. Uñ aug. dicit q̓ q̃n de⁹ ap=
paruit ꝓphis factũ ẽ miſterio angelico.
ſȝ qꝛ corp⁹ illud ducebat in cognitioneȝ
dei: iõ dr̓ de⁹ appuiſſe. Tertio ſi vr̃ mo=
tor in mobili ſe rep̃ntãte: deitas poſſet vi
deri i oi creatura: qꝛ q̃libet creatura ẽ a
deo mota ꝛ deũ rep̃ntat: cũ ſit ei ſimilis.
So. Dico duo. Primũ ẽ q̓ nõ dr̓ ſemper
motor videri aut appere eo mõ quo ãge
lus i mobili ſe rep̃ntãte. qꝛ nõ dicimur vi
dere prẽȝ. Socratis latẽtẽ ſi videam⁹ filiũ
ei⁹ ab eo actualr̓ motũ. Sȝ tũc q̃n ad ſe
rep̃ſentãdũ ẽ formatũ vt imago: ꝛ nõ vt
vera res talis q̃lis vr̃: ſicut cũ aer forma
tur ad inſtar hũani corporis. Mõ lȝ q̃li=
bet creatura moueat̃ a deo ꝛ illũ rep̃ntet P
ꝛ ad illũ rep̃ntãdũ ſit facta: non tñ eſt ſic
ad hoc facta quin ſit vere illa res quã ſe
eſſe p̃tẽdit: ſicut lapis eſt v̓e lapis. Sm̃ ẽ
q̓ ſm̃ aug. in vlt. de ciui. dei. Ocl̓i btõrũ
poterũt videre incorpalia ẽt deitatẽ: ſm̃
s. Tho. j. q. xij. ar. iij. ad ſcd̃m. ſ. eo modo
quo vitã viuentis videm⁹ viuendo opa
vite. Tũc em̃ intellectus erit perſpicax ꝛ

diuina glía maxie refulgebit in corpib⁹
iõq ſtatiz intellect⁹ apphendet deitatẽ
viſis corpibus: ſicut modo ſtatim appre
hendit vitam viuentis: viſo motu eius.
G ¶ Queri etiã pt circa hoc euãgeliũ vtrũ
de⁹ poſſit facere oẽ ꝟbũ.i.oẽ a nobis in=
telligibile ſiue nõ iplicãs ↄtradictionez.
Uide.j.q.xxv.art.iij.po.q.j.arti.iij.

Feria.vj.poſt.iij.dominicam in Aduentu.

Queſtio.v.

Querit vtrũ credere deo reue
lanti quicq neceſſario ſit me
ritoriũ? Ad h' aũt dico q ſm
doctrinaz.s.Tho.vbiq pci
pue.xij.q.xviij.ꝛ.ij.diſt.xl.et
ma.q.ij. Aliqs actus humanus ſm ſuaz
ſpẽm vel genus ↄſyderat⁹ eſt indifferẽs
ad bonũ ꝛ malũ morale: lz habeat natu=
ralẽ bonitatez inquãtum eſt. Nã ſic act⁹
humani obiectuz includit aliquid rõni
ↄueniẽs actus eſt bon⁹ vt miſereri pau
peris ꝛ malus ſi includat aliqd ei repu=
gnãs: vt furari: ꝛ neuter ſi non includit
H ↄueniens nec repugnãs: vt leuare feſtu
cã de terra: qꝛ oĩs actus hz ſpẽm ab ob=
iecto: ꝛ actus hũanus ab obiecto relato
ad pricipiũ actuũ humanoꝝ qđ eſt rõ.
Sed ſi loqmur de actu ſm idiuiduuz ſic
quẽlibet actũ particularẽ hũanũ.i.deli=
beratũ neceſſe eſt eſſe bonũ vel malum
moraliter nõ ſolũ ſm theologũ: ſed etiã
ſm phm moralẽ. qꝛ ſi act⁹ fiat qñ opz et
vbi opz: ꝛ ſicut opz: ꝛ ſic de aliis circũſtã
tiis eſt bon⁹; ꝛ ſi qđ hoꝝ deficit eſt mal⁹.
Eſt aũt neceſſariũ q fiat cũ oibus iſtis:
aut nõ fiat: ꝛ ↄñr q ſit bon⁹ vel mal⁹. Et
ſi qs habeat grãm nõ põt eſſe actus hu=
manus in eo ↄſyderat⁹ ſm indiuiduũ q
non ſit pctm: vel meritũ. Nã quicqđ ab
eo q hz charitatẽ ordinat in finẽ alicui⁹
ꝟtutis: ordinat in finẽ charitatis: et ↄñr
eſt meritoriũ: qꝛ ſicut volũtas oẽs poten
tias; ita charitas oẽs ꝟtutes mouet ad fi
nẽ ſuũ. Sz oĩs act⁹ bon⁹ ordinat in fine
I alicui⁹ ꝟtutũ: ꝛ ↄñr eſt meritori⁹: et ſi ſit
malus eſt demeritori⁹. Hñs igitur chari
tatẽ meret comedẽdõ ꝛ ludendo ad re=
creationẽ ſeruato mõ tẽperantie ꝛ eutra
polie. Hec ex.s.Tho.vbi.ſ. Igit credere
ſuppoſita grã eſt meritoriũ: cũ ſit actus
virtutis. et iõ bñ dr btã virgo q credidit
dño. ¶ Sed ↄ. Primo qꝛ ſeqnit q qs ſimul
in vno inſtãti merebit ꝛ peccabit morta
liter: poſito q Socrati reuelet a deo ſua
dãnatio. Credẽdo em̃ merebit vt dictuz K
eſt: ꝛ peccabit: qꝛ deſperabit. Sol'. Scdz
s.Tho. de⁹ nulli reuelat ſuã dãnationẽ
ſz nec reuelare põt de potẽtia ordinata.
qđ ſi faciat itelligendũ eſt q loquat ↄmi
natorie: nõ ex ſnĩa. Hec ille. Et ſi ponat
q loqtur ex ſnĩa dico q ſi talis acceptet
dei iuſtitiã ſz quã credit ſe dãnãdũ: me
ret nõ aũt peccat deſperãdo: qꝛ nõ tene=
mur ſperare niſi quouſq ſum⁹ dubij de
ſalute. Si aũt nõ acceptet eã: iaz pecca=
bit ꝛ nõ merebit. Et ſi ponatur caſus q
deus reuelet ex ſnĩa: ꝛ cũ h' ſtet pceptum
de ſpe. Dico q caſus eſt ipoſſibilis: qꝛ ſe
quit q de⁹ vellet iſtũ ſimul credere ↄdi=
ctoria.ſ.ſe dãnandũ ꝛ ſaluãdũ cũ nõ poſ
ſit ſperare ſalutẽ niſi credat ſe ſaluãdũ:
Scđo qꝛ poſſet aliqs mereri credẽdo fal
ſum: ſicut Ezechias credẽdo ſe moritu=
rum ꝛ niniuite ſe credẽdo ſubuertẽdos.
Sz hoc eſt ↄ Anſel. Cur de⁹ hõ.c.xvj. Si
vera inqt nõ fuiſſet fides mortis xpi ni=
hil pfuiſſet. Sol'. Non põt ſeq: q qs me=
reatur credendo falſum: qꝛ de⁹ non põt L
reuelare falſum: nec illud ꝟbum fuit fal
ſum. morieris Ezechia. qꝛ ſenſus erat
mors tua eſt futura qđ fuit veꝝ. Nã ali
quid eſt futurũ eo ipſo q ſua cã eſt di=
ſpoſita vt eueniat: ꝛ ita erat de pria mor
te: qꝛ hẽbat cãs naturales vt morbum
mortalẽ. Et ſilr ſubuerſio niniue erat in
ſua cã.i.in demeritis niniuitarum. Et iõ
dr.ij. de generatiõe: q futurus quis inci=
dere nõ incedet: qꝛ.ſ. ſua incedẽdi cã im
pediet: aut remouebit. Si cuz cã ſit du=
plex.ſ.pria.i.dei volũtas ac pſcia. ꝛ ſcđa
i.celũ ꝛ alie cauſe create. aliqñ aliqđ ẽ fu
tuꝝ ſm pmã: nõ ſcđaz. vt iudiciũ gñale.
Aliqñ ſm ſcđaz nõ pmaz; vt mortẽ eze=
chie: ꝛ ſubuerſionẽ niniue: qꝛ aũt ẽ futu
rũ ſm pmaz: ſemp euenit: nõ aũt qđ ſm
ſcđaz. qđ pria impediri nõ põt ſicut ſcđa
Poſito tñ q qs credat falſum vt cũ vetu
la credit pdicatori errãti vt deo: tũc cre= M
dit falſuz ſub rõne veri: ꝛ eſt meritoriũ.
Nec eſt cõtra Anſel. quia illa ſunt ver=
ba diſcipuli: qmuis dici ẽt poſſit q illa fi=

des non profuiſſet.i.obiectum illius fi=
dei: qꝛ nihil fuiſſet ſi fuiſſet falſum. pro=
fuiſſet tamen ipe actus: quia fuiſſet act⁹
A virtutis nobiliſſime.i.fidei.
¶ Queri ẽt põt: An Joãnes exultauerit
motus ab alio: vel p accelerationẽ vſus
rationis. Uide.iij.q.xxvij.ar.vj.

Sabbato ante quartam dominicam in Aduentu.

Queſtio.vj.

Querit vtrum is ſuper quẽ ſit
verbũ dei p aliquem inſpira
tionẽ: poſſit eſſe cert⁹ q a deo
ſit talis reuelatio? Ad hoc au
tẽ dico ſic. Jlle cui ſit aliqua
reuelatio occultoꝝ p viſionẽ corpalem
vel imaginariã vel intellectualẽ: põt de
ei⁹ autore an ſit ſpũs bon⁹ vel mal⁹ ha=
bere ↄiecturã pbabilez.ſ.ſi terminet in
letitia mentali. Hoc em̃ ſignũ tradũt fe=
re oẽs ſcti.ſz primo btũs Anto. qꝫtũ ego
legerim. ꝛ deinde.s.Thom.iij.q.xxx.ar.
iij.ad tertiũ. Sed hoc ſignũ eſt pbabile
tm̃ vt dicit ſctã Katherina i dialogo edo
B cta p xpm de hac re: ꝛ eſt fallax: qꝛ etiam
quo ad hoc diabol⁹ fingit ſe angelũ lu=
cis. Rõ q hoc ſit ſignũ naturale: qꝛ natu
raliter apparitio angelica eſt nobis hor
rida: ꝛ eã veremur ſicut alia aĩalia verẽ
tur cõiter hoiez. qꝛ natura iferior ad pñ=
tiã ſupioris timet. Sz angel⁹ mal⁹ tãq
ſuperb⁹ hoiem in iſto timore relinqt: vt
ipſe appeat magn⁹ vt pote q timeat ab
hoie. Bonus aũt tanq charitate plen⁹
hoiem cõfortat: vel latẽter interi⁹ inſpi
rãdo: vel exteri⁹ loquẽdo aut ſe exhibẽ=
do familiarẽ. Jncipit ꝟo bon⁹ a timore:
ꝛ qꝛ reũ nã hoc exigit: ꝛ qꝛ vult hoiez ele
uare et attẽtiorẽ reddere: ad qđ talis p=
turbatio vz. Mal⁹ aũt incipit ab aliqua
letitia nõ repugnãte pdicto timori. ſicut
ea quã facit p verba ſalutando: ꝛ p can=
dorem veſtiũ aut lucẽ vel hmõi: vt mẽtẽ
pinanẽ glĩam eleuet: aut alia cã. Rõ aũt
q hoc ſignũ ſit pbabile eſt: qꝛ talem leti
tiã mentalẽ diabolus abſolute pcurare
C põt p phantaſmata leta q poſſet iprime
re.i.deducere ad phãtaſiam per motum
ſpũum: ꝛ etiã poſſet eã pcurare ſuppoſi
to ſuo fine puerſo: qꝛ ipſam ad illũ põt
ordinare: vt.ſ. mediãte tali letitia ducat
hoiem in errorẽ. Põt eſſe talis de eodem
hre ↄiecturã neceſſariã et demõſtratiuã
(vt ita dixeri).i.timorẽ virtutis: vt dicit
btã Katherina vbi.ſ. ꝛ iudiciũ vel lumẽ D
intellect⁹ vt colligit ex.ſ.tho. Rõ hoꝝ ẽ:
qꝛ ſi qđ eſt q diabol⁹ abſolute poſſit: il=
lud ex ſuppoſitiõe nõ põt ſi repugnet fi=
ni ſuo: qꝛ null⁹ pt velle ea q ſcit repugna
re ſuo volito pncipali: cuiuſmodi ẽ ſuus
finis. Jgit cũ diabol⁹ intendat auertere
hoiem a deo: diabol⁹ nihil põt facere p
qđ hõ ſemp pmoueat in deũ. igit hoiem
pvocare nõ põt ad diſplicẽtiã de pctis
inquãtũ ſunt offenſa dei nec ad amorez
ꝟtutis. Et iõ bñ dicit.ſ.Katherina ex do
ctrina xpi ieſu: q qñ mẽs poſt viſionem
ſentit ſe amore ꝟtutis ãpliori ſuccẽſam
h' eſt ifallibile ſignũ q aĩa a ſuo ſpõſo vi
ſitata ſit. Nõ põt ẽt diabol⁹ reuelare ali
qua hoi ↄfortãdo lumẽ ei⁹ ex ſuppoſitio
ne ſui finis: lz hoc poſſit abſolute: qꝛ intẽ
dit hoies fallere ꝛ iducere in errorẽ: cui
repugnat cõfortare lumẽ intellect⁹. Uñ
diabol⁹ manifeſtat aliq hoi mouẽdo et
ordinãdo phãtaſmata: ꝛ vt dr.ſ.tho.i.ij.
di.vij.q.j.ar.ij. etiã illuminando lumine E
fortiori ipa phãtaſmata. vt.ſ. ide hõ melius
ſciat dubitare: ꝛ inducat i aliq q dij
iudicare neſciat: nõ aũt manifeſtat ↄfor
tãdo lumẽ itellect⁹ vt ipe dicit in.j.pt.q.
iiij.ar.j. Et ipe ẽt ↄcludit.ij.ij.q.clxxj.art.
iij. q pphe lz certi nõ ſint de his q inſtin
ctu quodã.i.p cordis iſpirationẽ cogno=
ſcũt verũ ſint a deo vl' a pprio ſuo ſpũ: tñ
de his q pphetice cognoſcũt.i.p mãifeſtã
reuelationẽ: ſunt certiſſimi. qđ hinc dicit
patere: qꝛ inde Abraã mouebat ad filiũ
occidẽdũ qđ nõ feciſſet niſi fuiſſet certiſſi
mus. Et hoc ideo: qꝛ vt ibi dr maior ẽ cer
titudo q ẽ p lumẽ diuinũ qꝫ q eſt p lumẽ
naturale. Sz hñs ſciam: pro certo ſcit ſe
hre ſ hñs pphetiã p lumẽ diuinũ mlto
magis ẽ cert⁹ ſe hre vñ ꝛ Aug. dr.vj.ↄfeſ.
q mr ſua dicebat diſcernere ſe neſcio q
ſapore: quẽ ꝟbis exprimere nõ poterat qđ
intereſſet inter deũ reuelãtẽ ꝛ aiam ſuã
ſomniantẽ. ¶ Sed ↄ pdicta. Naz ſi talis F
eſſet cert⁹ de aliq reuelato q illđ eſſet a
deo ſciret ẽt qcũq cogitaret ꝛ nõ deo re=
uelãte eẽ a ſua cogitatiõe ſic ſi cognoſco
certe oẽm ciuẽ Bonoñ. cognoſco ẽt certe

oēm nō Bononiēſem nō eē bononiē. Sʒ h̄ eſt falſuʒ: q̄ꝛ Gre. ſup Ezech. dicit ꝙ ꝓphete ſcti dūʒ aliq̄n ↄſulunt: ex magno vſu ꝓphetādi q̄dā ex ſpū ſuo proferūt: ꝛ ſe hoc ex ꝓphetie ſpū diceret ſuſpicantur. Et huiꝰ exēplū eſt de Nathā: q̄ cōſulente Dauid an fabricare deberet templū dn̄o dixit ꝙ ſic. q̄ꝛ dn̄s cū eo erat: vt pʒ .j. paral. c. xvij. Sed tn̄ poſt admonitus a deo reuocauit. Sol. ſ. Tho. vbi. ſ. dicit: ꝙ v̄bū Gre. nō intelligiť de his q̄ cognoſcunť ꝓphetice: ſed que per inſtinctuʒ q̄ eſt quid imꝑfectū in gn̄e ꝓphetie.

¶ Queri pōt. Utrū baptiſmꝰ Joānis ſic eſſet baptiſmus penitentie ꝙ grām cōferret. Uide. iij. q. xxxviij. arti. iij.

Dominica. iiij. in Aduentu.

Queſtio. vij.

Querit. vtrū chriſtus debuerit talē hr̄e conuerſationē extra deſertū ꝛ ſine aſꝑo victu ꝛ veſtitu vt Joānes videreť ſanctioꝛ ꝛ xp̄s eſſe. Ad hoc aūt dico ſub vna cōcluſione et vno rn̄ſiuo corolario ſic. Xp̄s debuit conuerſari inter hoīes ſm̄ illud Baruch. iiij. Poſt hec in terris viſus eſt: ꝛ cū hominibus ↄuerſatus eſt. Et taliter ↄuerſari vt mediocreʒ vitā in cibo ꝛ potu ꝛ dormitione ꝛ veſtitu duceret ſm̄ illud p̄ntis euāgelij Medius veſtrū ſtetit ꝛc. Nā q̄cunq̄ opať vt cōgruit ſuo fini: opať vt dʒ: q̄ꝛ vnaqueq̄ opatio ꝛ res ↄgrue dʒ ſuo fini cum a fine trahať rō eoꝝ q̄ ſunt ad finē ſicut ſecare trahiť rō q̄re ſerra ferrea ſit ꝛ dētata. ſʒ xp̄s ↄuerſando cū hoībꝰ ꝛ taliť vt dictuʒ eſt ↄuerſando opabať vt ſuo fini cōgruebat. Hoc aūt pʒ. Pꝛio q̄ꝛ venit (vt ipſemet dī Lu. iiij.) euāgelizare regnū dei. ꝛ teſtificari v̄itati diuinoꝝ: vt dixit ipſe Pilato. ſʒ h̄ facere nō potuiſſet ſi ſemꝑ fuiſſet in deſerto: niſi forte raro ꝛ q̄ ad paucos. Scd̄o: q̄ꝛ venit taliť q̄rere ouē perditā: vt ēt p̄latis ꝛ p̄dicatoribus vicē eius gerētibꝰ daret ſeip̄m formā ſm̄ quā q̄rere deberēt. Sʒ hoc ↄuenienť nō feciſſet: niſi q̄rendo nos ſupꝛa fontē ſediſſet laſſus ex itinere ex caloꝛe: ex fame ex ſiti: ex anxietate nr̄e ſalutis. vn̄ ſm̄ Chry. lʒ in eodem loco manēdo poſſet xp̄s hoīes ad ſe trahere vt eius p̄dicationē audirent: nō tn̄ hoc fecit: p̄bens nobis exemplū vt pambularemus ꝛ req̄reremus peuntes ſicut paſtoꝛ ouē pditaʒ. Tertio: q̄ꝛ venit nō ſolū retrahere nos a pctō: ſʒ pꝛincipaliter vt iduceret nos ad amorē ꝛ amicitiā ꝛ familiaritatē cū deo. Sʒ hoc cōuenientiſſime factū ē eo familiariter ↄuerſante ꝛ diſcūbente cū pctōꝛibus q̄ꝛ vt dicit Augu. nulla maioꝛ ad amorē iuitatio q̄ꝫ p̄uenire amātē. Et vt dicit Amb. nihil eſt nature tam iſertū q̄ꝫ diligētē ſe diligere. Quarto: ꝛ hec eſt rō. s. Tho. iij. q. xlix. ar. ij. Nā venit vt eēt dux ꝛ p̄ceptoꝛ oīʒ xp̄ianoꝝ quē deberēt audire ꝛ ſeq̄: ſʒ illud Eſa. Ecce teſtē pp̄lis dedi eū: ducē ꝛ p̄ceptorē gētibꝰ. Sʒ non pōt eē oīm dux: niſi eū oēs poſſent imitari. Igiť quātū ad exteriorē ↄuerſationē debuit maioris auſteritatis apparere q̄ꝫ Joānes. et ↄn̄r Joānes debuit eē magis i opinione ꝙ eſſet xp̄s: ꝛ maxie accidētibꝰ alijs q̄ dicenť. Sʒ ↄ̄ p̄miſſa. Nā q̄cūq̄ eſt deus: decet eū vita ſolitaria: q̄ꝛ ſm̄ ph̄m. j. Pol. q̄ ↄuerſať ſolitarie aūt eſt beſtia. ſ. ex ſeuitia aut deus: ſi ex amore ↄtēplāde veritatis id facit. Un̄ dī Dan̄. ij. Exceptis dijs quoꝝ nō eſt cū hominibꝰ ↄuerſatio. Sol. Qui nō eſt deꝰ purꝰ: ſed eſt etiā hō hn̄s ſuā deitatē publicare: dʒ cōuerſari vt dictū eſt. Scd̄o. Nā q̄cūq̄ hʒ ducere vitā ↄtēplatiuā: hʒ ↄuerſari ſolutarie q̄ꝛ ad h̄ maxie cōfert ſolitudo: ſm̄ illud. Oſee. ij. Ducā eā i ſolitudinē ꝛ loq̄r ad coꝛ eiꝰ. Sʒ xp̄s debuit ducere vitā ↄtēplatiuā: q̄ꝛ iſta ē ꝑfectiſſima. ſm̄ illd̄: Maria optimā partē elegit. Sol. Uita cōtēplatiua ē ꝑfectiſſima: nō ſimpl̄r ſʒ inter vitas: (vt ita dicā) ſimplices ꝛ puras: ſʒ ꝑfectiſſima ſimpl̄r eſt mixta ex cōtēplatiua ꝛ practica: qua q̄s cōtēplata tradit alijs ꝑ p̄dicationē: ducēs ēt illos in vitā cōtēplatiuā. Iſte em̄ preſupponit cōtēplationis abūdātiā: q̄ꝛ tūc ꝑfectū eſt vnū q̄dq̄ q̄n pōt facere ſibi ſile. Tertio. Nā q̄cūq̄ hʒ initiū dare cōſilijs ꝛ religionū formā iſtituere: nō debet cōmunē vitā ducere: ſʒ pauperē. Sʒ xp̄s fuit hm̄oi. Sol. Sicut dicit s. Tho in. iij. parte. q. xl. vbi de omnibus iſtis diffuſe loquitur. Mediocrem vitam in victu ꝛ veſtitu ducere poteſt habens et non habens diuitias. Ideo iſta ſimul

ſtant xp̄m dediſſe religionem formā: ꝛ nō habuiſſe auſteritatem Joannis.

¶ Queri etiā poteſt. Utrum conueniēs fuerit Joānē baptizare. Uide. iij. q. xxxviij. ar. j. Et vtrum xp̄m fuerit ſm̄ legē conuerſatus. Uide. iij. q. xl. ar. iiij.

In vigilia natiuitatis domini noſtri Jeſu chriſti.

Queſtio. viij.

Querit vtrū beata v̄go ſic inuenta ſit habēs in vtero de ſpūſancto ꝙ filiꝰ eiꝰ debeat dici de ſpū ſancto cōceptus. Ad hoc dico ꝙ ly de: ſicut dicit. s. Tho. j. q. xxxix. ar. v. ꝛ q. xlj. iij. Pꝛimū: dicit habitudinē conſubſtātialitatis ꝛ cauſalitatis materialis. ſicut dicimus cultellū eſſe de ferro. ꝛ efficiētis: ſicut dicimus filium eſſe de p̄re. Igitur ſi ly de: dicat p̄ncipium cōſubſtātiale materiale: xp̄s eſt ↄceptus de puriſſimis. b. Marie ſanguinibꝰ: q̄ꝛ iſta eſt cā materialis in ↄceptione cuiuſlibet de muliere naſcētis: vt pʒ iij. q. xxxj. ar. v. ꝛ per ph̄m in li. de aialibus. Si v̄o dicat principiū conſubſtantiale effectiuā: p̄t dici cōceptꝰ de ſpūſancto ſi cōſubſtātialitas referať ad vnū et cauſalitas ad aliud: non autē ſi referať ad idem. Nā cū in xp̄o cōcepto ſint duo ſcʒ diuinū ſuppoſitū ꝛ corpus ſpūſſctūs reſpectu ſuppoſiti hʒ cōſubſtātialitatē: cum ſint eiuſdē numero nature: ꝛ reſpectu corpoꝛis effectiuā cauſalitatē: ſed reſpectu ſuppoſiti xp̄i nō hʒ rationē cauſalitatis: nec reſpectu corꝑis hʒ cōſubſtātialitatē. Unde illud corpus nō dī de ſpūſctō: ſed ex ſpūſctō. ¶ Sed ↄ̄. Pꝛimo. Nā principiū actiuū de quo aliq̄d cōcipiť: in generatione ſe habet vt ſemē. Sʒ ſpūſſanctus in cōceptione xp̄i nō ſe habuit vt ſemē. Nā dicit Hiero. in expoſi. ca. ſi. Nō ſicut q̄dā ſceleratiſſimi opināⁿtur: ſp̄mſctm̄ dicimꝰ fuiſſe ꝓ ſemine: ſed potētia ꝛ v̄tute creationis dicimꝰ fuiſſe opatū. i. formatū corpus xp̄i. Ergo non debet dici ↄceptus de ſpūſctō. Sol. Hic videť eſſe diuerſitas inter Hier. ꝛ quoſdā alios dicentes ſp̄mſanctū ibi fuiſſe ꝓ ſemine: ſicut dī Chry. ſup Mat. ꝛ Damaſce. in. iij. lib. Sed de facili ſoluiť: q̄ꝛ illi duo loquunť ſm̄ ꝙ in ſemine intelligiť v̄tus actiua: q̄ꝛ ſic ↄpant ſemini ſp̄m ſctm̄ vel etiā filiū q̄ eſt virtꝰ altiſſimi. Sʒ Hiero. hoc negat ſm̄ ꝙ in ſemine intelligiť ſubā coꝛpalis: q̄ in cōceptione tranſmutať ſi ſit miniſtrata a mr̄e. Scd̄o. Nihil em̄ vnū formať de duobꝰ niſi aliquo mō cōmixtis Si ergo corpꝰ xp̄i q̄d dī formatū de v̄gine dicať etiā ↄceptū de ſpūſctō: videť facta cōmixtio ſpūſſcti ꝛ Marie quā mr̄ miniſtrauit: q̄d pʒ falſum. Sol. Sicut dicit Aug. in enchir. nō eodē modo dī xp̄s cōceptꝰ aut natus de ſpūſctō: ꝛ de Maria v̄gine: q̄ꝛ de Maria v̄gine material̄r: ꝛ de ſpūſctō effectiue eſt cōceptꝰ. Et ideo nō habuit hic locū cōmixtio. Omnia aūt hactenꝰ dicta in hac q̄ſtione ſunt ſnial̄r ſcti Tho. in locis allegatis. vel i. iij. ꝑ. q. xxxij. ar. ij. Tertio. Nā ſi dī cōceptus de ſpūſctō rōne efficientie ꝛ cōſubſtantialitatis: dī etiā cōceptus de p̄re ꝛ de ſeip̄o. q̄ꝛ ſm̄ Aug. in. j. de tri. indiuiſa ſunt opa trinitatis. ſ. ad extra. Sol. Lʒ tota trinitas iſtā cōceptionem opata ſit: tn̄ attribuiť ſpūſctō triplici ratione vt pʒ. iij. q. xxxij. ar. j. vide ibi ſi vis. Quarto. Non eſt cōceptus de charitate vel de dono ergo nec de ſpūſancto. Sol. Negať cōſequētia: q̄ꝛ licet ſpirituſſanctꝰ ſit charitas ꝛ donū: tn̄ iſta nō ſignificantur vt perſona ſubſiſtens: cuius eſt agere ꝛ eſſe cām efficientē conſubſtantialeʒ.

¶ Querieť p̄t circa h̄ euā. vtrū ſpūſctūs poſſit dici p̄r xp̄i. vide. iij. q. xxxij. arti. iij.

In nocte natiuitatis chriſti.

Queſtio. ix.

Querit vtrū btā v̄go ſm̄ tēporalē natiuitatem chriſti poſſet dici mater xp̄i. Ad hoc autem ſic reſpondeo. Beata v̄go dici poteſt mater chriſti. Tū q̄ꝛ euāgeliū dicit q̄ꝛ peperit filiū ſuū primogenituʒ ꝛ nō alium q̄ꝫ iſtum. Tum q̄ꝛ quecūq̄ req̄runť ꝛ ſufficiūt ad rōnē vere matris btā virgo habuit ꝛ q̄cūq̄ habēt alie mr̄es: q̄ ſunt miniſtrare materiā vn̄ cōcipiať filij corpus: ꝛ q̄ ad hoc cōſequunť. Pōt etiaʒ mr̄ dei. Tum q̄ꝛ dicit Damaſce. in li. iij. Etheoceſtros. i. dei genitricē v̄e ꝛ p̄ncipaliter v̄ginē p̄dicamꝰ. Tū q̄ꝛ hoc aſſeriť in

caplis Cyrilli in epheſina ſynodo ꝯpro
batis: ſic ꝙ hoc negans anathema ſit tñ
etiā qꝛ ex hoc dꝛ mulier aliqua alicuiꝰ
mr̄ ꝙ eū cōcepit: ⁊ genuit. Sed btā ṽgo
G deū ꝯcepit ⁊ genuit: qḋ.ſ. Tho.iij.pte.q.
xxxv.ar.iiij.ſic ꝓbat. Oē nomen ſignifi-
cās in ꝯcreto aliquā naturā: pōt ſuppo
nere ꝓ qlibet hypoſtaſi illiꝰ nature. Cū
igiꝛ vnio incarnatiōis ſit facta in hypo
ſtaſi: ly deꝰ ſupponere pōt ꝓ hypoſtaſi
hñte humanā ⁊ diuinā naturā. Et iō qc
qd ꝯuenit diuine nature ⁊ humane: illi
ꝑſone pōt attribui: ſiue ſm ꝙ ꝓ ea ſup-
ponit nomē ſignificās diuinā naturā ſi
ue ſm ꝙ ꝓ eo ſupponit nomē ſignificās
naturā hūanā. Cōcipiāt ⁊ naſci ꝑſone at
tribuiꝛ et hypoſtaſi ſm illā naturā in q̄
cōcipiꝛ ⁊ naſciꝛ. Cū igiꝛ i ip̄o pncipio cō
ceptiōis fuerit natura hūana aſſūpta a
ꝑſona diuia: ꝯñs eſt ꝙ ṽe poſſit dici deū
eſſe ꝯceptū ⁊ natū de ṽgine. Hec ille for
malr̄. ¶ Sʒ ꝯ̄ p̄dicta p̄mo. Nā Damaſc.
dicit i.iij.li. Chriſtothocō.i.xpi mrēʒ ṽgi
nē nō dicimꝰ. Sol. Nō negat eā Dama.
eſſe matrē xpi: ſed dicit ꝙ nō dicimꝰ chri
ſtothocō: qꝛ hoc nomē inuētū erat a Ne
ſtorio ad abolandū theotocon.i.dei ma
trē. Cū hereticis em̄ nec noīa debemus
H hr̄e cōia: vt dꝛ Hiero. ſup Oſee.ij. Scdo
Miniſtrare materiā non ſufficit ad eſſe
mrēʒ ſine actiōe: alioq̄ lignū eēt mr̄ lecti
Sʒ btā Maria ṽgo ſolū miniſtrauit ma
teriā ḡ nō eſt mr̄ xpi. So. btā ṽgo mini-
ſtrauit materiā aptā vt inde ꝓduceret
viuēs eiuſdē ſpeciei ſecū: ⁊ locū ꝯuenie
tē in vtero ⁊ nutrimentū ꝯueniēs fetui.
Tertio. Nā qḋ pōt eē erroris occaſio nō
ē aſſerēdū. Sʒ hmōi eſt ſi dicaꝛ mr̄ dei: qꝛ
intelligiꝛ mr̄ pr̄is ⁊ ſpūſcti. So. Quidā
olim h̄ cōcedebāt: dicētes ꝙ dʒ dici maꝛ
filij: ſed nō dei. Sʒ ly deꝰ lʒ ſit cōe tribꝰ
perſonis ⁊ ꝓ qualʒ ſupponere poſſit: qꝛ
ſigt i ꝯcreto naturā diuinā: tñ pōt locu-
tionē reddere verā ꝓ vna ꝑſona: ſm ꝙ
dꝛ deꝰ generat ſicut etiā dꝛ hō currit: ſo
lo Petro currēte. vñ ſimplr̄ ꝯcediꝛ ꝙ eſt
maꝛ dei: ſicut ⁊ ꝙ ieſꝰ ē deꝰ. Nec obſt. ꝙ
I ſit p̄dicatū: ⁊ p̄dicata teneāꝛ formalr̄. qꝛ
ſigt naturā ſubſiſtentē: ⁊ ꝯñr teneri pōt
ꝓ ſuppoſito tā apte ſubiecti q̄ʒ apte p̄di
cati: vt dicit. s. Tho. i. iij. di. iiij. q. ij. ar. ij.
ad ſcōm. Quarto. Nulla em̄ mulier eſt
mater alicuiꝰ niſi ſm naturā quē ab ea
accepit. Sʒ filiꝰ nō accepit a ṽgine na-
turā diuinā ſʒ hūanā ergo ⁊c. Solu. Qꝛ
vna perſona ſubſiſtit in vtraq̄ natura: K
cōicat ſibi nature idiomata ſua. i. ꝓprie
tates vt dicit Dama. Vñ ſicut iudei dñr
crucifixiſſe dñm glie: lʒ nō ſm deitatem:
ita ⁊ virgo eūdē peperit. Et ſicut dici-
mus hoiem creaſſe celos: ita dicimꝰ deū
natū de virgine: ⁊ conſequenter virgi-
nem matrem dei.
¶ Queri ēt pōt circa hoc euā. Vtrū xps
debuerit naſci in bethleē: ⁊ vtrū ſine do
lore mr̄is. Vide. iij. q. xxxv. arti. vj. ⁊. vij.

☞ In aurora. Queſtio. x.

Q Ueriꝛ vtrū collatio d̄ qua
dꝛ virgo erat ꝯferēs in cor
de ſuo eēt dubitatiua. Ad
qḋ dico ꝙ ex ip̄o ṽbo euā
geliſte dicētis: conferēs: ⁊
nō dicētis: inquirēs: ſumi
tur huiꝰ qōnis ſolutio. Nā aliud eſt cō-
parare aliud inq̄rere: qꝛ inq̄rere rōnem
ad aliquā ꝯcluſionē eſt dubitātis vtrū
ſit vera vl̄ nō: ſʒ cōꝑare vnū alteri: nō ē
dubitare ſed actualr̄ ꝯtēplari q̄ habitu
ſciuntꝛ: ſicut ſi q̄s ꝑ viſionē i ſomnis ali- L
qd vidiſſet: puta ꝙ ſacerdos p̄dicaret: ⁊
deide illū videret expleri: ꝯpareret effectū
ip̄m ſue viſiōi de neutro dubitādo. Hoc
aūt pōt fieri cū delectatiōe maxīa: tū qꝛ
naturale eſt aīe nr̄e cōferre: ⁊ ꝓpterea
tm̄ delectamur i picturis ⁊ rep̄ſentatio-
nibꝰ: qꝛ ꝯferimꝰ iſta ad ea quoꝝ ſunt ſi-
gna: ꝯferre aūt ē delectabile cui ē natura
le: tū qꝛ ē naturale deſyderiū qḋ ſciꝛ vno
mō puta reuelatiōe vt ꝑ ſcripturā: ſcire
ꝑ aliū: tū ēt qꝛ iterdū accreſcit gaudioꝝ
ip̄e res de qbꝰ ē meditatio ſūt valde de-
lectabiles. Et iſta oīa ꝯcurrebāt in ṽgi
ne: ⁊ maxime tertiū: qꝛ illa erāt ei valde
grata: tū qꝛ erāt maxie ad honorē dei q̄
ꝓ ſeruo filiū dederat quē ip̄e ſūme ama
bat: tū qꝛ erāt ad maximā vtilitatē ꝓxi
mi. i. ſalutē vniuerſi: tū qꝛ alia ꝑ eū expli M
bantꝛ tāq̄ʒ ꝑ electū a deo. Eſt aūt ſciēdū
ꝙ ſʒ Ori. ⁊ ſctōs ip̄a clariſſime nouerat
iterp̄tationē oīʒ figuraꝝ ⁊ ꝓphetiaꝝ (qꝛ
habuit donū ſapie ⁊ ꝓphie ⁊ oīm grāꝝ
excellētiſſime. Et qꝛ oīa q̄ circa xpʒ gere
bantur

bantꝛ erāt figurata ⁊ ꝓphetata: i oibus
maxime letabaꝛ. Vñ dicit Beda ꝙ ꝯfere
bat: qꝛ q̄ acta erāt videbanꝛ ꝯformia his
q̄ agēda legerat. Legerat enim Eſa. xj.
A Exiet virga de radice ieſſe: ⁊ nazareus
de radice eiꝰ aſcēdet. Et ex oppoſito vi
debat ſe ex ſtirpe dauid ortam: in Naza
ret de ſpirituſctō cōcepiſſe. Legerat Mi
chie. v. Et tu bethleē ephrata nequaq̄ʒ
parua es in milibꝰ iuda. Ex te em̄ egre-
dietꝛ ⁊c. Ex oppoſito videbat ſe in beth-
leē peperiſſe. Legerat Eſa. vij. Ecce vir
go ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c. Et Abac. iij.
ſm. lxx. interp̄tes. Dñe i medio duū aīa-
liū inoteſceris. Et ſe ṽginē nouerat: ⁊ fi
liū i p̄ſepio iter bruta ꝯſpiciebat. Lege-
rat multa alia q̄ dietim ꝯpleri videbat.
¶ Queri ēt pōt circa hoc euāgeliū. Vtrū
natiuitas xpi debuerit manifeſtari pa-
ſtoribꝰ ab angelis vl̄ ab ipſo xpo. Vide
iij. q. xxxv. ar. iiij. ⁊. v. ⁊ vtrū prio debue
rit manifeſtari paſtoribꝰ. Vide ibi ar. vj.

☞ In miſſa maiori. Queſtio. xj.

Q Ueritur circa hoc euāgeliuʒ
de quo circa expoſitionē mul
B ta ſubtilia dicēda forēt qūo
hec ꝓpoſitio ſit vera de qua
non eſt dubiū ꝙ ſit vera: ſcʒ
verbū caro factū eſt. Ad qḋ ſic dico. Si
verbū diuinū aſſumpſiſſet angelū vel co
lūbā vel ſolē: vel ſaphyrum vel ignem:
aut aliā q̄uis naturā ſicut ⁊ aſſumere
potuit ſm. s. Thom. iij. di. ij. ſ. de potētia
abſoluta ſicut aſſumpſit hūanitatē dice
retꝛ angelus vel colūba vel ſol vel ſaphy
rus vel ignis ſicut dꝛ hō. qꝛ oīs natura
in ꝯcreto p̄dicaꝛ de ſuppoſito habēte na
turā: ſiue habeat illā ꝑ creationē vt ſol
ſiue ꝑ gñationē vt Sortes: ſiue ꝑ aſſum
ptionē: vt ṽbū dei hʒ hūanitatē. Aliter
tñ ṽo dꝛ de ṽbo natura aſſumpta: ⁊ ali
ter ꝑs nature aſſumpte qꝛ cū ꝑs nūq̄ʒ p̄-
dicetꝛ de toto ſicut hō non eſt aīa: nec eſt
caro aīata ꝑ aīam: natura p̄dicaꝛ de ha-
C bēte naturā grā ſui: qꝛ natura ē totū: ſi-
cut hūanitas eſt aīa ⁊ corpꝰ ꝑs aūt ſolū
grā totiꝰ ꝑ ſynecdochē. Igiꝛ hec ꝓpoſi-
tio. Verbū eſt caro: eſt vera ꝑ figurā. i. ꝑ
ſynecdochē: ſʒ hec Verbū ē hō ē ṽa ſine
figura. Si tñ ꝑ poſſibile vl̄ i poſſibile ver
bū aſſūpſiſſet carnē vt eſt ꝑs aīalis ver
bū eēt caro ſicut nō eſt hō. Ad qōnē di-
co ꝙ hec ꝓpoſitio. Verbū factū eſt caro
eſt ṽa in ſenſu in q̄ eſt ṽa illa: ṽbū eſt ca
ro. ſ. ꝑ ſynecdochē vt ſit ſenſus Verbuʒ
caro factū eſt. i. factū eſt hō: dicēte Atha D
na. in epl̄a ad epipha. ꝙ dicere verbuʒ
caro factū eſt: ſil̄e eſt ac ſi diceretꝛ: hō fa-
ctus eſt. Nā qcqd ē aliqd ⁊ priꝰ nō erat
illud eſt factū illḋ: ſicut: rex eſt factꝰ rex.
Sʒ deꝰ eſt hō: aliqñ priꝰ nō erat hō: ḡ fa
ctus eſt hō ſiue caro. Sʒ ꝯtra p̄dicta. Pri
mo. Nā ſi eſt vera ly factꝰ determinat
abſolute ſubiectū aut p̄dicatū cū ſit de-
terminatio. Sʒ neutrū illoꝝ d̄terminat:
qꝛ nec deꝰ q̄ eſt ſubiectū eſt factꝰ: nec il-
le hō xpo demōſtrato eſt factꝰ: niſi aliqd
addaꝛ: qꝛ ſupponit eternū ſuppoſitū q̄
nō eſt ṽa. So. Neutrū illoꝝ abſolute de
terminat rōne dicta: ſʒ determiat ſubie
ctū nō abſolute ſʒ in ordine ad p̄dicatū:
⁊ iportat fieri rōnis circa deū nō abſolu
te: vt dicaꝛ deꝰ. Pōt ēt determinare totā
ꝓpoſitionē vt ſit ſenſus factū eſt vt hec
ꝓpoſitio ſit vera. Verbū caro factū eſt.
Scdo. Nā ſi ē factū caro: eſt caro ſicut q̄
ē factꝰ albꝰ ē albꝰ: ſʒ nō eſt caro. Si dica
tur ꝙ ē caro ꝑ ſynecdochē. Cōtra qꝛ ſi ē E
ita: meliꝰ euāgeliſta dixiſſet ꝓprie: ē fa-
ctum homo q̄ʒ improprie eſt factum ca-
ro. Sol. Affirmo rñſionem: qꝛ hō dꝛ ali-
qñ caro: ſicut Eſa. xl. Videbit oīs caro
ſalutare dei. Ad replicā dico ꝙ ſolā car
nē nolauit. Prio qꝛ caro fuit ṽbo rō ap-
parēdi viſibilr̄. Vñ ſubdiꝛ Et vidimus
glīam eiꝰ. Scdo vt oñderet ꝑ locū a ma
iori nihil eē i natura hois qḋ ṽbū nō aſ-
ſumpſerit. Tertio ad oñdēdū carnis ve
ritatē ꝯtra manicheos dicētes verbū car
nē phantaſticā aſſumpſiſſe. Quarto ad
oñdēdū pietatē dei. Magnū em̄ fuiſſet
pietatis ſacrm̄ ſi deꝰ aīam rōnalē ſibi vi
cinioꝛē aſſumpſiſſet: ſed multo maius ſi
paſſus eſt corpari. i. corpi vniri ſʒ illud
j. ad Tim̄. iij. Et manifeſte mãgnū ē pie
tatis ſacramentū: qḋ manifeſtatū eſt in
carne. Tertio. Nā adhuc eſt falſa ſum-
pta ibi carne pro homine: qꝛ deus eſſet F
factꝰ ſimpliciter: qꝛ cuʒ hō ſit ſubſtātis.
fieri hoīeʒ eſt fieri ſimpliciter. So. Fieri
hoīeʒ eſt fieri ſimpliciter. qñ ſimul fit na
tura humana ⁊ ipſum ſuppoſitū in quo

eſt.Mō non ſic eſt hic. qꝛ ſuppoſitū ꝟbi eternū eſt.Vn̄ ſimile eſt deū fieri hoiem: ſicut Socratē p̄exiſtentē paruū q̄titate fieri magnū p incoꝛpationē alimēti cui
G aia nouiter cōicat ſuū eē antiquū:lȝ ꝟ ꝛ oē aliud exēplū non ſit oino ſimile.
¶Queri etiā pōt vtrū hec ſit ꝟa Caro vel hō fact⁹ eſt de⁹. Vide.iij.q.xvj.arti. vij. Et vtrū iſte hō demōſtrato xp̄o ſeu ꝟbo incarnato inceperit eſſe. Vide ibidem articulo.ix.

☞ Dn̄ica infra octauas natiuitatis.Queſtio.xij.

Queritur vtrū beata virgo ſic fuerit gladio moꝛtis aut verbi xp̄i perfoꝛata vt poſſit martyꝛ appellari? Ad qð ſic dico ex doctrina.s.Th.ij.ij.q.cxxiiij. Cum dicat Jſidoꝛus in libꝛo Etymo. duo eſſe gn̄a martyꝛij. Vnum in aperta paſſiōe. Aliud in occulta ai virtute:btā ꝟgo nō fuit martyꝛ pꝛimo modo.i. pꝛopꝛie. Nā cuȝ martyꝛ grece:latine dicat̄ ſtis:ad perfectā rationē martyꝛij requiritur vt q̄s moꝛtē ſuſtineat: in teſtimoniū veritatis fidei xp̄i: qua oia viſibilia propter inuiſibilia poſtponunt̄:ſiue cō
H tēnēda pponunt̄ qꝛ requirit̄ vt teſtificetur ope ita eſſe: qð nō facit plene q̄ diu vitā retinet ꝑpter quā oia alia ſuſtinētur.Sed beata virgo nō ſuſtinuit moꝛtē violentā: vt credit̄ ꝛ ſupponit̄. Fuit aūt martyꝛ ſcðo modo ꝛ per quandā ſimilitudinē: ꝑpter immenſitatē amoꝛis ad filiū quē ſumme dilexit. Tuȝ qꝛ erat fili⁹. Tū qꝛ ſolus. tū qꝛ benignus ꝛ virtuoſus:tū qꝛ pulcer: tū qꝛ cū laboꝛe educat⁹ pp fugā egyptiacā ꝛ alia:tū qꝛ de⁹. Nā grauí⁹ fuit tātā animi paſſionē ſentire q̄ pati p virtute in coꝛpe cū animi letitia:ſicut martyꝛes faciebāt:qꝛ dicebāt ſe in toꝛmētis q̄ſi in pꝛatis ꝛ floꝛib⁹ epulari.Vn̄ Aug.in quodā ſermone ita dt. Maria qꝛ mēte paſſa eſt pl⁹ q̄ martyꝛ fuit nimirū:qꝛ ei⁹ dilectio amplius foꝛtis q̄ moꝛs: qm̄ moꝛtē xp̄i ſuaȝ fecit.
I ¶Sȝ ꝯtra videt̄ ꝙ fuerit martyꝛ recte ꝛ ꝑpꝛie:qꝛ dt Hie.in ſer.de aſſū. Recte dixerim: dei genitrix ꝟgo ꝛ martyꝛ fuit: q̄uis in pace vitā finierit. Solu.ſm.s. Tho.in.ij.ij.ꝛ in.iiij.Oēs hmōi autoꝛitates ſctōꝝ intelligēde ſūt:de martyꝛio ſȝ ſilitudinē:ſicut ꝙ dixit Grego.Jure pl⁹ q̄ martyꝛ eſt:q̄ nimio amoꝛe vulnerata teſtis extitit ſaluatoꝛis:ꝛ pꝛe meroꝛe in aio cruciatū ſuſtinuit paſſionis. Et ꝙ dt
Bern̄.lōge eā pl⁹ q̄ martyꝛē cēſem⁹: in q̄ paſſiōis ſenſum cōpaſſiōis ſuperauit affectus. Et rurſus idē ſup illud. Jn plenitudiue ſctōꝝ ꝛc. Merito inq̄t in plenitudine ſctōꝝ detētio ei⁹ erat:cui nec puritas angeloꝝ: nec fides defuit patriarchaꝝ:nec ſpūs ꝑphaꝝ: nec aplōꝝ zel⁹: nec cōſtātia martyꝛū:nec ſobꝛietas confeſſoꝛum nec cōiugatoꝛum fecunditas. K
¶Queri ēt pōt circa hoc euāgeliū.Vtrū maioꝛes aut minoꝛes iudeoꝝ ꝯtraxerūt huic ſigno.i. xp̄o ex ignoꝛātia: aut certe ſciēter xp̄ȝ cognoſcēdo. vide.iij.q.xlvij. ar.v. Et vtrū bonitas moꝝ p̄cipue caſtitas vidualis diſponet ad ſpm̄ ꝑphetie poſſidēdū.Vide.ij.ij.q.clxxj.ar.iiij.

☞ Jn circunciſione dn̄i.

Queritur vtrū chꝛiſtus debuerit circūcidi? Et ſcðo vtrū cōuenieter fuerit ei nomē impoſitum? Et de vtroqȝ vid.iij.q.xxxvij.ar. L
j.ꝛ.ij.Et vtꝝ nos licite poſſum⁹ mō circūcidi. De quo vide in.iiij. di.j.q.ij.ar.v.q.iij.

☞ Jn vigilia Epi.Queſtio.xiij.

Querit̄ vtrū xp̄s poſſit dici nazaren⁹? Ad hoc dico ꝙ ſic. Et hoc conueniētiſſime. Pꝛio qꝛ nazaren⁹ interpꝛetat̄ ſanct⁹ ſiue ſanctificat⁹:ſed xp̄s dicitur ſcōs ſanctoꝛū. Dan̄.ix.ꝛ de ſeipſo dicit Joā.ix.Quē pater ſctificauit. Scðo: qꝛ nazaren⁹ interp̄tat̄ floꝛid⁹ Sed xp̄s dꝛ flos ſm Hie.ſicut btā virgo dꝛ virga: ſm illud Eſa.xl.egrediet̄ virga de radice ieſſe:ꝛ flos ꝛc. Tertio qꝛ cōceptus eſt in nazareth ꝛ cōuerſatus ipſe ꝛ ſui pa M
rētes vt dicit gloſ.Luc.ij. ¶Sed cōtra. Pꝛimo nā hoi cui non cōuenit ſctificari i.ſctm̄ fieri non cōuenit eſſe ſctm̄: et ꝯn̄r nec nazarenū:qð ſm glo.interl̄.interp̄tatur ſctūs qꝛ qð nō pōt eſſe nō pōt fieri:ſm ph̄m.j.phyſ. Sed xp̄o hoi nō ꝯuenit ſctificari: cū ſit p̄ncipiū toti⁹ hūane

ſctificatiōis:qꝛ p̄mū mouēs in q̄libet oꝛdine eſt imobile ꝛc.So.Cū hō fiat ſctūs ex ſctō dupl̄r.ſ.ex.min⁹ ſctō magis ſctūs. ꝛ ex eq̄ ſctō eq̄ ſctūs: p ꝯtinuationē eiuſ
A dē ſctitatis p̄ciſe: cū ēt hō fiat ſctūs ex nō ſctō dupl̄r.ſ. ex nō ſctō p̄uatiue qn̄.ſ. hō eſt ꝛ nō eſt ſctūs: ꝛ negatiue:quando.ſ. hō nō eſt ꝛ ꝑducit̄ ſctūs: xp̄o cōpatebat fieri ſctm̄ ex ſctō ſcðo mō ſm aliq̄s iuxta illud Jo.xvj.Ego ꝑ eis ſctifico meip̄m. Vel ēt pꝛio mō.i.ex min⁹ ſctō:nō quo ad ip̄m habitū gr̄e ſctificātis: ſȝ q̄ ad merita q̄ ſunt effect⁹ gr̄e:in q̄b⁹ creſcebat. Et ſil̄r fieri ſctm̄ ex nō ſctō negatiue in quātū hō erat loquēdo ſemp:qꝛ an̄ pꝛimū inſtās in quo fact⁹ eſt.ꝛ ſctūs fact⁹ eſt non erat ſctūs hō:ꝛ ꝯn̄r ſctūs eſt ex non ſctō ſctūs nō aūt pꝛiuatiue:qꝛ nūq̄ fuit ſine ſctitate. ¶Ad argumētū dico ꝙ mouēs p̄mū ſimpl̄r eſt imobili ſimpl̄r: ſȝ p̄mū i aliquo gn̄e ē immobile in illo gn̄e: ſȝ nō ſimpl̄r:ſicut p̄mū alterās.i.celū eſt imobile ſm alternationē ſȝ tn̄ localiter mouet̄.Sil̄r xp̄s inq̄tū hō non eſt ſctificās ſimpl̄r p̄mū:ſȝ de⁹ trinitas. Eſt ꝟo pꝛi
B mū ſctificās in hoc gn̄e.i. p modū ſatiſfaciētis ꝑ pctō:ꝛ q̄tū ad hūc motū eſt immobilis:qꝛ null⁹ ſatiſfecit pꝛo pctō ei⁹: cū illud nō fecerit:nec ꝯtrerit.Scðo. Nā cui nō cōuenit habere cōtratrariū ſctificationis termino.i.gr̄e nō cōuenit ſctificari quia gn̄ationes ex cōtrarijs fiūt ſm ph̄m.Sȝ xp̄o nō cōuenit habere tale cōtrariū:cū illud ſit patrū:ḡ ꝛc. Sol.Gn̄ationes.i. pꝛoductiōes facte ab agēte naturali:fiūt ex ꝯrijs:qꝛ non agit nō niſi alterādo de qualitate in qualitatem.Sed ꝑductiōes facte a deo poſſunt eē ex ꝯdictoꝛio.i.de nō ente ſicut fecit celū non ex ꝯrio: ſed ex ꝯdictoꝛio. Et ſil̄r facit aliq̄n ſctm̄ nō ex impio:ſȝ ex nō ſancto: ſiue ex negatione ſanctitatis ꝛ ſic xp̄s eſt fact⁹ ſctūs. Tertio. Naȝ ſi ſic dȝ dici:iō eſt:qꝛ ſic eſt pꝛophetatum:vt colligitur ex hoc euāgelio.Sȝ nullibi in ſcriptura:ſic reperit̄ ꝑphetatū ergo ꝛc.So.Lȝ hoc non
C fuerit ꝑphetatū foꝛmaliter ſicut ꝟtualiter:qꝛ nazaren⁹ vt dictum eſt interp̄tat̄ ſctūs et floꝛid⁹. Xp̄s āt i ſcripturis dicit̄ ſctūs ꝛ ſil̄r flos:iuxta illud Can̄.ij. Ego flos cāpi ꝛ iuxta illð Eſa.xj.ꝛ flos ꝛc.Vn̄ foꝛte ſignāter dicit euāgeliſta:p ꝑphas in pl̄ali. ¶Queri ēt p̄t vtrū ꝯueniēs fuerit Joſeph admoneri a deo p angelū.vl̄ poti⁹ debuerit admoneri a deo imediate. Ad quod vide.j.pte.q.xxij.art.iij.

☞ Jn die Epiphanie. D

☞ Queſtio.xiiij.

Querit̄ vtrū fuerit cōueniens magos de xp̄i natiuitate doceri p ſtellā? Ad hoc dico nō eſſe dubiū ꝙ ſic:qꝛ hoc oꝛdinauit de⁹ q̄ nihil niſi ꝯueniētiſſime ꝛ ſapiētiſſime oꝛdinat:qꝛ dei pfecta ſūt opa. Deut.xxxij. Nō aūt cōueniētie ē hec. Nā de⁹ oia effectiue mouet ſm ꝙ eoꝛū natura req̄rit.ſ.naturalia p nāles inclinatiōes:aialia ſentiētia p ſenſibiles appetitus ꝛ hoies rationales p appetitū rōnalē cū libertate quadā. Unde Dyoni.dicit ꝙ ad ꝑuidentiā dei pertinet rerū naturas nō deſtruere ſed ſaluare.Sicut aūt oia mouet vt ꝯgruit eis: ita etiā ꝛ oia trahit ſm modos eis cōuenietioꝛes ſicut Euſtachiū venatoꝛē nobilē traxit p ceruum. Caterinā virginē elegātiſſimā p viam cuiuſdā apparētis E
mr̄imonij cōſueti quo maxime ſolēt delectari iuuēcule. Aug.vero ph̄m ꝛ oꝛatorem p ſapientiā ꝛ facūdiā ambꝛoſianā: vn̄ qꝛ ip̄e ex ſua viſceroſa charitate nullum cōuenientē modum trahēdi aiam p̄termittit dicit Eſa.v.cap̄.Quid vltra debui facere vinee mee(.i.ppl̄o meo vl̄ cuilibet aie)ꝛ nō feci? Jgit̄ ēt iſtos aſtrologos cōuenieter traxit p ſtellā. Et ꝯfirmat̄ rō qꝛ ſicut ois notificatio ſyllogiſtica dȝ eſſe p notioꝛa:ſicut ph̄s.j.poſ.et.j. phyſ.docet ita q̄ ſit p aliq̄ ſigna vel indicia:dȝ fieri p notioꝛa:ꝛ ꝯn̄r familiarioꝛa his q̄b⁹ aliq̄d notificat̄. Sȝ virꝫ iuſtꝫ et ſctis familiare eſt inſtrui intrinſec⁹ ſcti ſpūs inſtinctu p donū ꝑpheticū.reliq̄s aūt p ſenſibilia:iudeis aūt inſtrui p angelos viſibil̄r apparētes:p quos legē acceperant:vt pȝ act.vij.ꝛ rn̄ſa freq̄nter. Gētib⁹ ꝟo ꝛ aſtrologis maxie familiare erat doceri p ſēſibilia ꝛ maxie aſtra. Jgitur anna ꝛ ſymeō iuſti ac ſcti accepe rūt F
notitiā natiuitatis xp̄i per inſtinctū ſpiritus ſcti. Paſtoꝛes ꝟo iudei p angelos ꝛ gētiles aſtrologi.i.magi p ſydera. Sed

ↄ p̄mo: nihil em̄ abducēs hoīes a deo in
errorem cōiter fit a deo: qꝛ ipſe vult oēs
hoīes ſaluos fieri ꝛ ad agnitionē ꝟitatis
venire: ſed appitio hui⁹ ſtelle eſt hmōi:
qꝛ fauet his q̄ dicūt ſydera natiuitatib⁹
G hoim dn̄ari ꝙ ꝛc. Sol. iſta appitio nullā
cām errādi dedit niſi his q̄ veritatē in-
telligere noluerūt: qꝛ ſm Augu. ↄ Fau.
nulli aſtrologi cōſtituerūt ita naſcentiū
hoim fata ſub ſtellis: vt aliquā ſtellarū
hoīe aliquo nato: circuit⁹ ſui ordinē reli
quiſſe ꝛ ad eū qui nat⁹ eſt prexiſſe aſſe-
uerēt. Si aūt de⁹ vellet ſubtrahere oēm
cām errandi his q̄ volūt errare. q̄rum. ſ.
ignorātia nō ſolū eſt cā pcti ſꝫ etiā pctm̄.
ſubtraheret ēt aliȷs occaſiōes addiſcēdi:
ſicut ſi ſubtraxiſſet appitionē hui⁹ ſtelle
ignorarem⁹ mlta q̄ ſcim⁹. Scđo. Nā oē
ſignū notificatiuū cōuenićter alicui⁹ eſt
certe ducēs in illud. Sed iſta ſtella non
certe notificabat natiuitatēꝫ xp̄i futuri
regis iſtis aſtrologis: tū qꝛ eſto ꝙ p̄tēde
ret regē futurū tñ ipediri poterat ne re-
H gnaret qꝛ ſydera nō cogūt hoīes: tū etiā
qꝛ ſi nō poſſet ipediri: tñ nō p̄tēdebat eū
eſſe natū in determinato loco cū potuiſ
ſet mr̄ regis ſicut bethleē ita ꝛ longiorē
regionē petiuiſſe. Tū ēt qꝛ dato ꝙ locuꝫ
determinatū ipa p̄tēderet: tñ nō p̄tende
bat determinatā pſonā: qꝛ exn̄s in aere
nō pōt vnū hoiem deſignare ſi eſſet inter
multos vt poterat eſſe rex. Tū qꝛ dato
ꝙ vnū determinate deſignaret: tñ iſti co
gnoſcere nō poterant: q̄ ſtelle naturam
ignorabāt: cū eā antea nō vidiſſet ergo
ꝛc. So. Fuit ſignū certū determinate p-
ſone ꝯtū ad offm̄. i. regis futuri: ſed non
fuit ſignū certū ex ſe p̄ciſe: ſicut ſydera ſi
gnāt bella aut morbos: ſed gr̄a annexe
ꝓphie vel inſpiratiōis diuine. Non em̄
iſti ſunt moti q̄rere xp̄m p̄ciſe innitētes
aſtroꝝ peritie: cū iſta ſtella de illis non
fuerit quas obſuat ars aſtronomica: ſꝫ
innitebāt reuelationi diuine (vt patuit
in expōne euāgeliȷ) ꝛ ēt iſpirationi diui
I ne interiori q̄ ſm Herueū eſt q̄dā incli-
natio aīe ad vnū. Nō poterat aūt ipedi
ri iſte rex ne regnaret (ſuppoſita diuia or
dinatiōe.) Et ſtella p̄tēdebat locū natiui
tatis gn̄alē. i. iudeā gr̄a ꝓphie vl' iſpira
tiōis afferētis ꝙ apparēte tali ſtella ibi
xp̄s naſceret. q̄ inſpiratiōe ſuppoſita mr̄
regis nō ſe poterat abſentare. Et lꝫ nō p
tēderet: determinatā pſonā q̄ ad ſubſtā
tiā tñ ſperabat i iudea p aliā viaꝫ regis K
perſonam inueſtigare: ſicut ꝛ fecerunt.
¶ Queri etiā pōt. Utrū illa ſtella fuerit
vna de celeſtib⁹ ꝛ vtrū magi cōuenien-
ter ad xp̄m adorādū venerint. vide aūt
iȷ. q. xxxvi. arti. vȷ. ꝛ. viȷ.

Dn̄ica infra octa. Epiphanie.

Queſtio. xv.

Ueritur circa euangelium:
Utrum xp̄s audiēdo ſiue in
terrogādo doctores vl' alios
aliq̄d ab hoīe dedicerit: vel
angelis. Ad qđ ex doctrina. ſ. Tho. iȷ. q.
art. iȷ. ꝛ. iiȷ. ſic rn̄deṫ. Nō fuit cōueniēs
dignitati xp̄i vt a quocūqꝫ hoīe doceret.
Nā in quolibet gn̄e primū mouens nō
moueṫ: ſm illā ſpēm motus: ſicut primū
alterās nō alteraṫ. Sed xp̄s ē oim hoim
ↄſtitut⁹ caput: ſic vt ab eo oēs doctrinā
veritatis acciperēt. Un̄ ip̄e dicit Jo. xvȷ.
Ad hoc veni in mūdū vt teſtimoniū per L
hibeā veritati. Nihil ēt dedicit ab ange
lis. Nā anima humana ſicut media eſt
inter ſpūalia ꝛ corporalia: ita duobus
modis pfici nata eſt. ſ. p ſciam acceptā a
ſenſibilib⁹: ꝛ p inditā impreſſionē ſpūa-
liū ſubſtātiarū. Sꝫ aīa xp̄i pfecta eſt ex
ſenſibilib⁹ q̄dē p experientiā ad qnā lu
mē angelicū nō req̄riṫ: ꝛ ex ipſſione ſupio
ri ſup infuſam immediate a deo: qꝛ ſicut
ſupra cōeꝫ modū creature vnita eſt ꝟbo
pſonalr̄: ita etiā ſupra eūdē repleta eſt
gr̄a ꝛ ſcia. nō mediantib⁹ angelis q̄ ex
ꝟbis influētia ſciam accepérūt. ¶ Sed ↄ
primā cōcluſionē. primo. Nā interroga
re ꝛ rn̄dere ē addiſcētis. Sꝫ xp̄s iſta iter
doctores fecit. ergo ꝛc. Sol. ſm Orig. ſup
Lu. nō interrogabat vt addiſceret ſꝫ vt
erudiret. Ex vno quippe doctrine fonte
manat: ꝛ interrogare ꝛ rn̄dere ſapien-
ter. Un̄ ꝛ dr̄ ꝙ ſtupebant oēs q̄ eū audie
bant ſup prudētia ꝛ reſpōſis eius. Scđo
Nā xp̄s accipiebat ſciam experimenta
lē a ſenſibilib⁹: ergo a fortiori ꝛ ab hoīb⁹ M
qđ eſt nobilius: cū in aīa docētis ſpēs in
telligibiles ſunt in actu: q̄ in ſenſibilib⁹
ſunt in potētia. Sol. Addiſcens ab hoīe
non accipit ſcientiā a ſpeciebus intelli-

gabilib⁹ eius immediate: ſꝫ mediantib⁹
vocibus q̄ ſunt cōceptionū intellectua-
liū ſigna: ſicut ꝛ creature cōdite a deo ſi
militer ſunt ſigna ſapientie ei⁹. Un̄ ſicut
digni⁹ eſt doceri a deo ꝙ ab hoīe. ita di-
A gni⁹ eſt accipere ſciam p ſenſibiles crea
turas ꝙ p hoīs doctrinā. Tertio. Nam
quilibet audiens ſermonē ſignificatiuū
alicui⁹ qđ neſcit pōt illud addiſcere: ſed
xp̄s a principio ſm ſcientiā experimēta
lē nō ſciuit oīa ergo ꝛc. Sol. Xp̄s in ſciē
tia experimētali ſicut in etate ꝓficiebat
Sicut aūt ad accipere ſciētiā p inuētio-
nē: ita ꝛ ad accipere p diſciplinā requi-
riṫ etas pfecta. Dn̄s autē nihil fecit ſue
etati nō cōgruens. Igiṫ audiēdis doctri
ne ſermonibus nō accōmodauit auditū
niſi illo tēpore quo poterat p viā expe-
riētie talē ſciētie gradum attigiſſe. Hec
oīa cū multis aliȷs. s. Tho. vbi. ↄ. virtua
liter. Sed tñ cū dr̄ ꝙ xp̄s ab hoīe nō didi
cit videṫ intelligendū de rebus ab hoīe
B naturaliter ſcibilibus cuiuſmodi eſt no
titiā oim naturaliū. nō aūt de his q̄ p ſe-
ipm̄ naturaliter ſcire nullus pōt cuiuſ-
modi ē loqui hac vel illa lingua: cū hoc
nō ſit q̄d naturale: ſꝫ ex volūtaria inſti
tutione depēdēs. Sciētia em̄ experimē
tali xp̄s adȷciebat ꝛ ꝓficiebat mō natu
rali quo nō poterat vt videṫ ſcire p̄dicta
¶ Sed tñ ſciendū eſt ꝙ hō in docēdo du
pliciter ſe hr̄e pōt. ſ. vt doctor: qn̄. ſ. ex in
tētione docēdi aliq̄d facit. ꝛ vt res q̄dā:
qn̄. ſ. ſine intētione docēdi aliq̄d facit aut
dicit vnus ali⁹ addiſcit. Ex iſto ſcđo mō
forte xp̄s a matre ſua loqui didiſcit: qꝛ. ſ.
ex bonitate ſue phantaſie ꝛ memorie: cū
audiebat noīari panē ꝛ videbat afferri
panē: ꝛ apphendebat ꝙ ly panis: panē
ſignificabat ſiue p cogitatiuā: vt faciunt
aliȷ pueri añ vſum rōnis ſiue p rōnē cu-
ius vſuꝫ ſemp habuit: vn̄ anteq̄ tp̄s ad
eſſet quo virgo mater eū verba forma-
re doceret iam iſta didiſcerat.
¶ Queri etiā pōt. Utrū gratia xp̄i fue-
rit infinita vide. iȷ. q. viȷ. ar. xȷ. Et vtruꝫ
C quolibet actu ſuo xp̄s ꝓficeret p gratiā:
id eſt effectū gratie ſeu meritū. vide. iȷ.
diſt. xviȷ. q. ȷ. ar. v.

In octaua Epiphanie.

Queſtio. xvȷ.

Ueritur vtrū Joānes vi-
dens xp̄m ꝛ ei teſtimonio
reddēs ipſuꝫ vt dicit. Joā.
agnū appellauerit ↄuenié
tius ꝙ aliud aīal ſolitum
immolari cuiuſmodi ē hos D
vitulus: capra: turtur: colūba. Ad qđ rn̄-
deṫ ꝙ ſic. primo. nā vt pꝫ. Nu. xxiiȷ. agn⁹
erat principale ſacrificiū. qꝛ lꝫ alia aīa-
lia certis tp̄ibus immolarenṫ: tñ vnum
erat quotidianū ſacrificiū quo immola-
baṫ vnus agnus mane alius veſpe. Sꝫ
xp̄s eſt principale ſacrificiū: qꝛ lꝫ ſancti
paſſi ꝓ fide ad ſalutē fideliū conferant:
nō tñ hn̄t hoc niſi inq̄ntū ſup oblationem
agni quaſi oblatio adiuncta principali
ſignicato immolaṫ. Igiṫ ille agn⁹ xp̄m
ſignificabat q̄ immolabatur mane ꝛ ve-
ſpere in ſignū ꝙ p xp̄m habeam⁹ in pa-
tria viſionē matutinā ꝛ veſpertinā vel
in ſignum ꝙ ipſe ſit alpha ꝛ o. Et cōfir-
maṫ. rō qꝛ ille agnus inter eius figuras
erat expreſſior reſpectu paſſionis xp̄i: qꝛ
erat ſine miracula: ꝛ p illū filiȷ iſrael ſūt
liberati ab impio pharaonis: ſicut p xp̄ꝫ
puriſſimū liberamur ab imperio diabo E
li. Eſt aūt notādū: ꝙ hoc teſtimoniū ioā
nes reddidit xp̄o: vt vr̄ qn̄ ip̄m baptiza
uit: qꝛ vt pꝫ Jo. ȷ. c. ipſe Joānes non co-
gnoſcebat xp̄m: ſed a deo acceperat ſi-
gnū ꝙ ipſe eſſet ſup quē videret deſcē-
dentē colūbā: quā vidit deſcēdere in ba
ptiſmo. Ideo ꝓbabile ē ꝙ tunc ſtatī glo
rificauerit xp̄m apud ſuos diſcipulos q̄
bus eū p̄dixerat venturū. Scđo ꝓpter mā
ſuetudinē. Eſa. xxxv. Quaſi agnus ꝛc.
¶ Sed ↄ: quāto aīal eſt ſimili⁹ xp̄o: tāto
cōueniēti⁹ p nomē ei⁹ noīaṫ. Sꝫ vitulus
eſt ſiſior xp̄o ꝙ agn⁹: qꝛ ē pfectior: ꝛ q̄nto
aliq̄d ē pfecti⁹ ē deo ſiſius. So. aliq̄d dr̄
ſiſe alteri duob⁹ modis. Uno mō i repn̄
tando vt imago. Alio mō i eſſendo: ſicut
fili⁹ ē ſiſis pr̄i. Quāto ergo aliq̄d ē pfe-
cti⁹ ē deo ſimili⁹ i eſſendo: qꝛ magis ap-
propiquat diuine nature: ſꝫ nō i repn̄tā
do: qꝛ interdum viliora hn̄t ꝓprietates
magis expreſſiuas ꝓprietatuꝫ dei: ſicut F
magis exprimunṫ p miſericordē gallinā
q̄ pullos fouet ꝛ ꝓtegit: ꝙ p equū fre-
mētē mordentē: ꝛ calcitrātē: ꝛ bella cu-
piētē. Sꝫ ſi inſteṫ: qꝛ etiā fili⁹ eſt ſiſis pr̄i

Ɨ repñtādo. Dico ꝙ verū ē. vñ plꝰ aſſimi
lat̄ q̄ꝫ imago extēſiue: ſ; tñ imago aliqñ
plꝰ aſſimilat̄ itēſiue q̄ꝫtū ad repñtatiōe;:
q̄ꝛ iterdū filiꝰ erit diſſimilioꝛ pr̄i i accidē
tibꝰ: puta q̄ꝫtitate: figura: ⁊ coloꝛe q̄ꝫ ima
B go. ¶ Queri etiā pōt vtrū xp̄s debuerit
baptizari baptiſmo Jo. Et vtrū d̄buerit
tūc celi apiri. vide. iij. q. xxxix. ar. ij. ⁊ v.

☞ Dñica. j. poſt octa. epiphanie.

☞ Queſtio. xvij.

QUeritur vtrū iſte ſpōſus fue
rit Joā. euā. vel nō? Ad hoc
aūt dico ꝓbabilr̄ ⁊ ſine p̄iu
dicio ꝙ ſic: ꝙ ꝓbo autoꝛita
te aug. ſup Jo. in ꝓlo. ⁊ i glo.
⁊ etiā Hier. vt patebit. ⁊ Alberti magni
ſup Jo. dicēdū ꝙ abſq̄ꝫ dubio celebrioꝛ
opinio eſt ꝙ iſte ſponſus fuerit Joānes
⁊ ꝙ ſponſa fuerit vna de virginibꝰ deo
cōſecratis: q̄ poſtea cū matre Jeſu ꝑmā
ſerit. Hoc aūt eſt valde cōueniēs ꝙ xp̄s
ſtatim tm̄ faueret virginitati: vt ipſo fa
cto oſtenderet matrimoniū nō ꝯſumma
tū gr̄a eius poſſe diſſolui. ſuadetur etiā
alia rōne: q̄ꝛ nō eſt veroſilr̄ ꝙ ibi fuiſſet
mater dñi vt patuit i expoſitione textus
Oppoſitū tñ tenuit. Chry. ⁊ Orige. ⁊ Ui
H ctoꝛinus. Et arguo ꝓ eis. Primo. Na; ſi
ſic eſt idē ſponſus fuiſſet vocatus ad ꝓ
prias: q̄ꝛ vocatus eſt Jeſus ⁊ diſcip uli
eius: inter quos diſcipulos erat Joānes
vt videt̄. q̄ꝛ ipſe cū fratre ſicut ⁊ Petrus
cū andrea vident̄ vocati fuiſſe ante q̄ꝫ ſi
gnū aliqd̄ viderēt ⁊ ꝯñr añ has nuptias
in q̄bus fuit primū ſignū. Et q̄ꝛ inter ba
ptiſmū poſt quē ſtatim fere cepit ꝯgre
gare diſcipulos: ⁊ has nuptias ad mi
nus fluxit annus ſm̄. s. Tho. in quo vt
idē dicit diſcipuli cōuerſi ſunt Sol. Poſ
ſet dici ꝙ diſciplī fuerīt vocati q̄ꝛ fuit vo
catū eoꝝ collegiū: lz aliquis de collegio
nō fuerit vocatꝰ. i. Joā. Scd̄o q̄ꝛ nō ē ꝟo
ſimile ꝙ diſcipulus vocatꝰ ad ſtatū vir
ginitatis a xp̄o: voluerit aſpicere retro
⁊ nubere p̄cipue tā dilectus. So. pōt di
ci ꝙ nō erat adhuc votatus ad ꝑfectu;
I diſciplatū ſ; ad quādā notitiā ⁊ familia
ritatē. Et ꝙ dicunt̄ vocati diſcipuli ad
nuptias: intelligit̄: q̄ꝛ vocati ſūt q̄ diſci
puli futuri erāt qñ iſta ſcribebant̄: lz ſi
tūc qñ fuerūt vocati ad nuptias. Sz ꝯ ſi
fuerūt vocati diſciplī futuri op; ꝙ ha
berēt colligātiā oēs cū ſpōſo vel cū aliq̄
gr̄a cui vocarēt̄. Nō primū: q̄ꝛ erant de
diuerſis ciuitatibꝰ. vñ nō eſt ꝟoſilr̄ ſpō
ſum tā pauperē vt ei deficeret vinū ſic a K
remotis inuitaſſe. ergo ⁊c. Ergo erāt iā
diſcipuli. So. Erāt aliq̄ vel oēs de col
legio apl̄oꝝ: tūc iā diſcipuli impfecti: et
futuri diſcipuli pfecti. Tertio arguit̄ ar
gu mēto. Uictorini. Nā ꝟginitas inq̄t eſt
i carne coꝛruptibili incoꝛruptionis ꝑpe
tua meditatio. ergo nō ē credēdū ꝙ ioā
nes cui de ꝟginitate teſtimoniū ꝓhibet̄
vnq̄ꝫ i nuptijs ꝯſenſerit. So. Ad hoc rñ
det Alber. mag. dicēs. Eſt icoꝛruptio ſm̄
mētē ⁊ ſm̄ coꝛpus: ⁊ ſm̄ vtrūq̄ꝫ. Uirgini
tas aūt q̄ ſ; Amb. h; radicē i mēte ⁊ ra
mos i coꝛpe primo ⁊ p̄ncipalr̄ meditatio
nē h; in mēte: ſed meditatio icoꝛruptio
nis coꝛpis diuerſa ē ꝑ tꝑoꝝ diuerſitate.
Nā tꝑe nō reuelate gr̄e q̄ꝫuis icoꝛruptio
coꝛpis deſyderet̄ tñ diuine diſpēſatiōi
ꝯmittit̄: ſicut ēt btā ꝟgo fecit eo ꝙ tunc
matrimoniū fructificabat gr̄e q̄ꝛ cū ꝓpa
gatione ſeminis fiebat ēt ꝓpagatio reli
gionis. Tꝑe aūt gr̄e reuelate icoꝛruptio L
coꝛpoꝛis tenet̄ in itegritate ⁊ ſctitate: q̄ꝛ
ꝟbo caſtitatis fiebat ēt ad gētes ꝓpaga
tio religiōi. Et q̄ꝛ mr̄imoniū añ legē ⁊ ca
ſtitas tꝑe gr̄e deo fructificabāt mr̄imo
nio abrae nō p̄fert̄ celibatꝰ ioānis: q̄ꝛ ca
ſtitatē quā Jo. exhibebat i coꝛpe Abraā
habuit i habitu ⁊ i mēte. Et talis icoꝛru
ptionis meditatio ē ꝟginitas vbi icoꝛru
ptio tenet̄ in mēte: ⁊ incoꝛruptio coꝛpis
in habitu mētis: q̄ꝫuis nō ſit in coꝛpe. Et
ꝙ dicit Uictorinꝰ ꝙ nō ꝯſenſit Joānes
incoꝛruptionē coꝛpis itelligēdū ē de illa
coꝛruptiōe q̄ violat habitū ꝯtinētie i mē
te. Hec ille. Cuiꝰ ꝟba aliqualr̄ alteraui:
q̄ꝛ exēplū videbat̄ mihi icoꝛrectū. Intē
dit aūt dicere ꝙ qñ ppl̄s dei creſcebat ꝑ
mr̄imoniū ſicut i lege: non repugnabat
ꝑfecte ꝟginitati hr̄e i mēte deſyderiū cō
tinētie ſi deo placeret. ⁊ deinde ꝯmittere
ſe deo ꝯſentiēdo i copulā cōiugalē: q̄ꝛ ſic
fuit in btā ꝟgine ſm̄. s. Tho. ⁊ vt videt̄ M
ſm̄ Albe. Modo aūt ppl̄s dei creſcit per
baptiſmum: ideo nō eſt ſimile.
¶ Queri ēt pōt. Utrū xp̄s d̄buerit facere
miracl̄a ⁊ vtꝝ ceperit ea facer̄ i nuptijs.

Uide autem. iij. xliij. ar. j. ⁊ iij.

☞ Dñica. ij. poſt octa. Epiphanie.

☞ Queſtio. xviij.

QUerit̄ vtrū xp̄s leproſum ſa
A nauerit ꝟtute diuina imme
diate vl̄ mediāte aliq̄ ꝟtute
creata ad hoc aūt dico ꝙ deꝰ
triplici virtute aliq̄d opera
tur. Nā aliqua facit imediate ſua ꝟtu
te q̄ eſt ſua eſſentia: ſicut creauit celū et
alias p̄mas creaturas nō mediāte alia
creatura: alioq̄ in creaturis iret̄ in infi
nitū. Aliq̄ ꝟo mediāte ꝟtute ſua ⁊ ꝟtu
te q̄ alicui creature eſt naturalr̄: ſicut ca
lefacit ſua ꝟtute ⁊ mediāte caloꝛe: cum
deꝰ ſit cā oīm effectuū ⁊ oīm opationū.
Aliq̄ ꝟo mediāte ſua virtute ⁊ mediāte
virtute creata nulli creature naturali:
ſed exiſtēte intētionalr̄ in creatura etiā
coꝛꝑali: eo mō quo motꝰ eſt in ferra a ſe
cāte ſicut iuſtificat aīam ꝑ talē virtutē
exiſtētē in ſacris ꝑ ea q̄ dicit Cap̄. in. iiij.
di. j. q. j. Igit̄ virtꝰ diuina ſumit̄ duobꝰ
modis. Primo ꝓ eſſentia diuina: ⁊ ſcd̄o
ꝓ virtute creata influxa a deo creature
B ſupnaturalr̄. i. ſic ꝙ nulli creature ē na
turalis. Tunc rñdeo ꝑ multas ꝯcl̄ones.
Pria. Quecūq̄ꝫ fiūt naturalr̄ vel miracu
loſe fiūt diuina ꝟtute p̄mo mō. i. ꝑ diui
nā eſſentiā: q̄ꝛ ipa cū ſit cā oīm cauſaꝝ:
et ēt cā oīm effectuū. Scd̄a. Nō tñ oīa q̄
fiūt ſola diuina virtute primo mō: ſ; cū
ea cōcurrit aliqñ virtꝰ naturalis: ⁊ aliqñ
ꝟtꝰ diuina ſcd̄o mō. i. creata. Nā actio
nes reꝝ naturaliū nō ſūt immediate a
deo ſolo ſ; ab ipis ꝟtutibꝰ naturalibꝰ: vt
calefactio a caloꝛe: vt ꝓbat. s. Th. iij. ꝯ.
ca. lxix. ⁊ lxx. Actiōes ēt ſacroꝝ noue le
gis: puta iuſtificatio aīe ꝑ gr̄a; ⁊: ꝯuerſio
panis ⁊ vini i carnē ⁊ ſanguinē: ſilr̄ fiūt
ꝟtute creata immediate: ſ; nō naturali:
ſ; diuina ſcd̄o mō: vt ꝓbat idē. iiij. di. j.
q. j. ar. iiij. q. j. actiōes etiā miraculoꝝ fa
ctoꝝ ꝑ ſctōs: aliqñ ſūt imediate ꝑ aliquā
talē ꝟtutē: qñ. ſ. ex ptāte ⁊ nō orādo mi
racula faciunt ſicut. b. Bñdictꝰ diſſoluit
ruſticū loris alligatū aſpectu ſuo tm̄mō
vt etiā idē dicit po. q̄ō. vj. ar. iiij. Deꝰ tñ
C nō vtit̄ talibꝰ ꝟtutibꝰ quaſi ſine eis oīa
effectiue facere nō poſſit q̄cūq̄ꝫ ꝑ illa effi
cit: ſ; vt creaturas ſibi magis aſſimilet:
⁊ magis eiſdē ſuā cōicet bonitatē: q̄ꝛ mē
lius eſt aſſimilari deo i duobꝰ. ſ. i eē: ⁊ in
eſſe cā; alicuiꝰ q̄ꝫ in vno tm̄. ſ. i eſſe. Ter
tia. Aliq̄ tñ fiūt ſola diuina ꝟtute primo
mō. i. ſola diuina eſſentia: nulla inſtr̄ali
ꝟtute ꝯcurrēte. Hoc em̄ p; de p̄mis crea
tis. Et ſicut dicit. s. Tho. de ipſa reſurre
ctiōe nr̄a futura ad quā nihil angelicoꝝ D
opabunt̄: lz aliq̄ p̄cedentia ſint facturi:
puta cineꝝ collectionē vt idē d̄t. Quar
ta xp̄s oīa ſua miracl̄a fecit diuīa ꝟtute
vt ꝓbat. s. Tho. iij. q. xliij. ar. ij. q̄ꝛ inq̄t ſo
lus deus mutare pōt oꝛdinē nature q̄d
ꝑtinet ad miraculi rōne;. Uñ dicit Leo
ad Flauianū. Cū in xp̄o ſint due nature.
Una earū eſt. ſ. diuina q̄ fulget miracu
lis. Altera. ſ. hūana q̄ ſuccūbit iniurijs.
Quinta. Quedā tñ miracula fecit xp̄s:
vt vr̄ q̄buſdā ſola diuina ꝟtute primo
mō. ſicut Lazari ſuſcitationē. Quedā ꝟo
etiā diuina ꝟtute ſcd̄o mō ſicut leproſi
huiꝰ mūdationē: ſic ꝙ a diuinitate deri
uabat̄ ad illā btām hūanitatē ꝟtus effe
ctiua miraculoꝝ q̄ ei nō erat naturalis
Iſta em̄ ꝯcluſio ē de mēte. s. Tho. iij. q̄ō. E
xiij. ar. x. vbi dicit aīam xp̄i habuiſſe vir
tutē ad faciēda q̄dā miracula circa coꝛ
pus ſuū. ⁊ i. iij. q. lxv. ar. iij. ad ſm̄: vbi ſic
dic̄. Xp̄s venerat ſaluare mūdū nō ſolū
ꝟtute diuina: ſ; ꝑ myſteriū incarnatio
nis ipſiꝰ. Et iō frequēter in ſanatiōe ifir
moꝝ nō ſola diuina ptāte vtebat̄ curā
do ꝑ modū iperij: ſ; ēt aliq̄d ad hūanita
tē eiꝰ ꝑtinēs apponēdo. Uñ ſup illō Lu.
iiij. Singulis manus imponēs curabat
oēs: dicit Cyril. Quāuis vt deꝰ potuiſſet
oēs verbo pellere moꝛbos: tāgit tñ eos
oñdens ꝓpriā carnē efficacē ad p̄ſtāda
remedia. Hec. s. Tho. Poſſet tñ q̄s ſine
pctō tenere ꝙ i oībꝰ miraculis xp̄s vtra
q̄ꝫ diuīa ꝟtute vtebat̄: ita ꝙ ab eiꝰ deita
te nō ſolū ad humanitatē ſed etiā ad ve
ſtes ⁊ ad alia coꝛpa ei ꝯiūcta deriuabat̄
ſupnaturalis virtꝰ vſq̄ꝫ ad rē in qua fie
bat miraculū: puta vſq̄ꝫ ad iſernū in ſu
ſcitatione Lazari: ⁊ h̄ repēte ⁊ ſubito ſi
cut a ſole i inſtāti diffundit̄ poſſibilr̄ vl̄ F
de facto lumē a celo vſq̄ꝫ ad terrā: et ab
oꝛiente vſq̄ꝫ ad occidētē. ¶ Sz ꝯ p̄dicta.
Primo. Nā ſi xp̄s fecit miracula virtute
diuina in faciendo fuiſſet oīpotēs ſicut

z illa virtus ops eſt:ſed hoc eſt falſum:
qꝛ dꝛ Mat.vj.qd non poterat ibi.ſ.in pa
tria ſua vllaz virtutē facere.Sol. Illud
nō intelligit de potētia eius abſoluta:
G ſed qꝛ non erat congruū operari mira=
cula inter incredulos:vt dicit.s.Tho.
iij.q.xliij.ar.j.ad primū. Un̄ ſubdit ibi=
dē.z mirabat ꝑpter incredulitatē eoꝝ.
Et ſm hūc modū dꝛ Gene.viij.Nō cela
re potero abraaz que geſturus ſum.Et
Geñ.xix.Nō potero facere quicꝙ donec
ingrediaris illuc.Scdo.Nā ſi feciſſet mi
racula diuina virtute aut ptāte nō oraſ
ſet:qꝛ etiā nec ſancti orāt qn̄ miracula
ex ptāte faciūt ſm Gre.Sed hoc eſt fal=
ſum:quia orauit in ſuſcitatione Laza=
ri.Ioā.xj.z panū multiplicatione.Mat.
xiiij.Sol.Ad hoc dicit.s.Tho.vbi.ſ.ad
ſcdm poſt Chry.ꝙ qꝛ de xp̄o oportebat
credi ꝙ a patre ſit z ꝙ ei equalis ſit xp̄s
vtrūqꝫ oſtēdebat:nunc orādo.z nunc ex
ptāte miracula faciendo. In minorib9
quidē vt in panū augmēto reſpiciendo
celū.Et in maioribus puta relaxatione
pctōꝝ z mortuorū ſuſcitatiōe:cuz ptāte
operādo.qd aūt Io.xj.dicit Lazarū ſu=
ſcitam9 oculos in celū leuaſſe nō ꝑpter
ſuffragij neceſſitatē ſz ꝑpter exēplū hoc
H fecit.Ubi ibi dicit ꝓꝑ ppl̄m q̄ circunſtat
dixi.vt credant qꝛ tu me miſiſti.Tertio
Si leproſū mūdauit diuīa ꝟtute:creata
tn̄:ſequit ꝙ ꝟtus ſpūalis eſſet in corpe.
Nā illa virt9 agebat in ſpm̄:puta i ani=
mas eas iuſtificando:qꝛ cū xp̄s veniſſet
ꝑpter aiam principalr ſm.s.Tho.non
pri9 curabat corpa qꝫ aias:z cōſequēter
erat ſpūalis.qꝛ vt dꝛ in li.ſex principio=
rū.impoſſibile eſt nō corpus puta ſpm̄:
corpore.i.corpali ꝟtute moueri.So.Nō
incōuenit ſpūalē virtutē eſſe in corpe p
modū intētiōis vel trāſeuntis.ſicut cōce
prus ſcriptoris eſt i calamo aliquo mō.
Uide de hoc Capreo.iiij.di.j.q.j.conclu=
ſiōe.iiij.z in ſolutiōe argumētoꝝ ꝯ ip̄az.
¶ Queri etiā pt vtrū xp̄s potuerit ſcdz
I aliquā ſcientiā ſuā aliq̄ ignorare z ꝯñr
mirari.Uide.iij.qō.x.ar.ij.qō.xj.ar.j.qō.
xij.ar.j.Et vtrum in inferno erit fletus
Uide quodlibet.vij.q.v.ar.iij.

☞ Dn̄ica.iij.poſt octa.Ephie.

☞ Queſtio.xix.

Q Uerit vtrū vniuerſalis ec=
cleſia deſignata p̄ nauiculā
ſm gl.qn̄qꝫ ſit ſic ꝑcellis cō
quaſſanda vt patiat nau=
fragiū.Ad qd dico ꝙ non.
Hoc aūt pz.Prio per dictū K
Aug.i lib.de catholica fide dicētis.Na=
uicula.i.eccl'ia xp̄i i medio mari vez mū
di diu iactata eſt fluctib9 ſz vexata non
diſſoluta aut ſummerſa:qꝛ ille imperauit
vēto z mari q̄ eidē eccl'ie ꝓmiſit ſe vſqꝫ
ad finē affuturū.Scdo p̄ dictū Amb.in
quodā ſer.dicētis.Naui eccleſiā debe=
mus accipe in ſalo hui9 mūdi conſtitutā
q̄ z ſi vndarū fluctib9 aut ꝑcellis ſepe
vexet:tn̄ nūqꝫ pōt ſuſtinere naufragiū.
Pz tertio p̄ illud mat.xvj.ſ.porte iferni
nō ꝓualebūt aduerſus eā.Hoc ei nō eēt
verū ſi aliqn̄ vexatiōib9 cōquaſſata nau
fragij diſpēdia pateret.Pz q̄rto ex rōne
s.Tho.j.ij.q.cvj.ar.vlt.Dicit ei ꝙ cū ſta
tus mūdi poſſit variari dupl'r.ſ.ſm qd
ſtāte vna z eadē lege hoies ſe hn̄t diuer=
ſimode ad illā obſeruādū:z ſm diuerſā
legē.Prio mō ſicut ſtat9 legis veterꝭ di=
uerſimode fuit mutat9:ita ēt ſtat9 noue
mutabit ſm diuerſitatē locorū ac tēpo=
rū.Nō tn̄ expectād9 ē ſtat9 i q̄ pfecti9 ha
beat gr̄a ſpūſſcti qꝫ habita ſit hactenus: L
maxie ab apl'is q̄ primitias ſpūs acce=
perūt:z tpe pri9 z ceteris abūdanti9 ſm
glo.Roma.viij.Sed ſcdo modo dicit ꝙ
huic ſtatui nō ſuccedet alius.Nā ſtatui
inquit veteris legis ſucceſſit ſtatus no
ue:ſicut pfectior imperfectiori.Sed nul
lus ſtat9 p̄ſentis vite eſſe perfectior po=
teſt qꝫ ſtat9 noue legis:qꝛ nihil pōt eſſe
vltimo fini ꝓpinquius qꝫ qd ad illū im=
mediate introducit:quod facit noua lex.
Tāto eſt aūt vnūqdqꝫ perfectius quāto
vltimo fini ꝓpinqui9.Hec ille.Pz etiā
vltio teſtimonio ꝓphetico.Nā Daniel.
ij.ca.Daniel declarauit Nabuchodono
ſor exponēdo ſignificatū ſtatue quā vide
rat rex:z dicit futura eē quatuor regna
ſeu quatuor monarchias.ſ.regnū Chal
deoꝝ:regnū Medorū:z Perſaꝝ z regnū M
Grecorū:z regnū romanoꝝ.Et deinde
ſubiungit di.In dieb9 regnoꝝ illorū ſu=
ſcitabit de9 regnū celi.i.xp̄ianitatē:vel
eccleſiā.qd in eternuz non diſſipabitur:

z regnū eius.i.xp̄i(quem iam nominaue
rat in ſuo ſigno.i.lapide p̄tioſo ſine ma=
nibus)ppl'o alteri non tradet.Commi=
nuet autem z conſumet vniuerſa regna
A hec:z ipm̄ ſtabit in eternū ſm ꝙ vidiſti
ꝙ de monte abſciſus eſt lapis ſine ma=
nibus.i.xp̄s miſſus de celo ſine virili ſe=
mine:z cōminuit teſtē:z ferrum z es:et
argentū z aurū. Similiter etiā cap.vij.
iteruz deſcribit dictas quatuor monar=
chias ſub figura quatuor beſtiaꝝ.Dein
de dicit filiū hoīs.i.xp̄m accipe a deo re=
gnū.i.poteſtatē ſuper xp̄ianitatē z de il=
lo regno ſubiungit.Poteſtas eius pote=
ſtas eterna q̄ non auferetur:z regnum
eius qd non corrumpet.ſ.durāte iſta vi
ta:ſed in fine ei9 ex duabus ꝓuincijs.i.
eccleſia militāte et triūphante fiet vna.
i.triūphās quo ad bonos.Intelligo aūt
eccleſiā ſemp̄ duraturā.qꝛ ſemp̄ in aliq̄
parte orbis dn̄abunt xp̄iani:z i aliqua
erit ſedes beati Petri:ſicut ecōuerſo dꝛ
iudeorū regnuz z ſynagoga defeciſſe qꝛ
nō habent dn̄ium:ſed vbiqꝫ additi ſunt
ſeruituti.¶ Sed cōtra p̄miſſa.Prio.Nā
cū defecerit fides.hoſtia z ſacrificiū defi
cit eccleſia:qꝛ ſm Aug.vbi fides:ibi ec=
cleſia.Sed p̄dicta deficiēt:qꝛ dꝛ Danie
lis.ix.Deficiat hoſtias z ſacrificium et
B erit in templo abominatio deſolationis
z vſqꝫ ad cōſummationē z finez zc.Sol.
dictū Danie. non videt intelligi de con=
ſummatione mūdi:ſed hierl'm.Dato au
tem ꝙ loquat de fine mundi z abomia=
tio ſit antixp̄s tamē non deficiet fides to
taliter.Et ſi deficiat ſacrificiū altaris in
aliquibus terriſqꝫ iuadet:qꝛ xp̄s.Lu.
xxij.pollicitus eſt paſtor eccl'ie ſue.Ego
rogaui ꝓ te Petre vt non deficiat fides
tua:z xp̄s exauditus eſt ꝓ ſua reuerētia
Heb.v.cap.Et hoc in omni oratione:qꝛ
ſemper pater eum audit: vt dicit Ioā.
xj.Quia vero Daniel dicit regnū xp̄i p=
petuū z qꝛ deſtructa ſede regali:regnuz
videt deſtructum:ſicut capta hieruſalē
C deſtructū eſt regnū iudeorū.eſtimo ꝙ vſ
qꝫ ad finez mundi durabit ſedes apl'ica:
etiā tpe feruide perſecutionis antixp̄i:
lz tunc multa xp̄ianoruz regna occupa=
bit ſicut z mahumech fecit quē qdaz di=
cūt fuiſſe antixp̄m:quoꝝ ſnīaz lz appro
bare non velim nolo tn̄ reprobare:quia
multū eſt mihi apparēs ſcdo.Nā Luc.
xviij.dicit.Uerūtn̄ fili9 hoīs veniēs pu=
tas fidē inueniet i terra.q.p.nō ergo zc.
So.Illud nō dꝛ:qꝛ fides ſit oīno defectu
ra.ſz ꝑpter paucitatē fideliū q̄ erūt tpe
antixp̄i.Uel hoc dꝛ nō ꝓꝑ fideliū pauci=
tatez:ſz ꝑpter fidei remiſſionē:qꝛ erit q̄= D
dē fides in multis:ſz z exigua et tenuis.
¶ Queri etiam poteſt vtruz xp̄s conue=
nienter permittat ſuos in vētis tētatio=
nū ipſo dormiēte.i.ſic ſe habēte ac ſi igno
raret ſuos tentari.Uide.ij.ij.q.clxv.ar.j.
Et vtrum aliqs timor poſſit eſſe natura
lis.Uide.j.ij.q.iiij.ar.iij.

☞ Dn̄ica.iiij.poſt octa.epiph.

☞ Queſtio.xx.

Q Uerit vtrū inimic9 homo.i.
diabolus dict9 hō propter
conuenientiā in intelligēdo
poſſit in agro dei.i.aīa hūa
na ſuperſeminare zizania
hereſuꝫ vel nō.Rn̄deo.Ad
hereſim q̄ in intellectu cōſiſtit eſſentialr
mlta reqrūt.Prio ſenſibile aliqd mouēs
ſenſum noſtrū:qꝛ oīs noſtra cogitatio or
tum hꝫ a ſenſitiua.vt pz.j.Poſte.z ſenſi=
tiua a ſenſibili:vt pz ad ſenſum.Et ſcdo
a phātaſia q̄ eſt motus factus a ſenſu:qꝛ E
neceſſe eſt intelligentē phātaſmata ſpe
culari.i.formare phātaſmata ex quib9
z in quibus videat rem.Et tertio lumē
intellectus faciens phantaſmata habi=
lia ad imprimendū ſpeciez in intellectu
poſſibilem.Quarto ſpecies intelligibi=
lis faciens intellectum in actu inqꝫtum
eſt intellect9:licet prius eſſet in actu in=
quātum res quedā:quia ipſe de ſe eſt ſi
cut tabula in qua nihil eſt ſcriptuz:z eſt
pura potētia in genere intelligibilium:
z ꝯñr non pōt intelligibiliter agere.i.in
telligere:cū potentia nō ſit principium
agēdi:ſed actus ſeu forma.Quīto reqrit
verbū formatū ab itellectu actuato per
ſpeciē intelligibilē:qꝛ etiā de9 nō pōt in
telligere ſe vel alia ſine ꝟbo:z multo mi
nus angel9 etiā intelligēdo eſſentiā ſuā
z multominꝰ etiā homo.Sexto requirit F
iudiciū quo verbū ſimplex de verbo ſim
plici affirmet aut neget:qꝛ hereſis ē cre=
dulitas falſi.falſum aūt eſt ſolū in cōpo

ſitione ⁊ diuiſione exiſtēs ꝓprie. Septio
requirit obſtinatio ex parte voluntatis:
q2 ſm Augu. ⁊. s. Tho. ij. ij. q. xj. arti. ij. ſi
G aliqua opinio ſit heretica: ⁊ tenens eam
nō ſit obſtinatus ipſe nō eſt hereticus:
⁊ conſequenter opinio heretica non eſt
hereſis: ſed tñ efficitur hereſis ſupueniē
te obſtinatione. Diabolus igit poteſt ſe
minare hereſim quo ad primū: quia vt pa
tet ex dictis feria. iij. poſt. iij. dñicam ad=
uentus: poteſt aliqđ ⁊ quodcūq3 ſenſibi
le ſupponere oculis ⁊ ſenſibus noſtris
Et ſimiliter quo ad ſcđm: vt ibi pz. Nō
aūt quo ad tertiū. i. lumen: q2 licet abſo=
lute poſſit illud intēdere: non tñ ex ſup=
poſitione ſui finis vt ibi pz Et ꝓbat. s.
Tho. j. q. iij. ar. j. Nec quo ad quartum. i.
ſpeciem. Nā vt colligit ex. s. Tho. q. xvj.
ar. xij. ⁊. ij. di. xix. ar. v. nec angelus ma=
lus nec bonus pōt influere ſpēs in intel
lectū humanū: licet poſſit vterq3 aliqua
ſigna exteriora adhibere quibꝰ homo ex
citat ad intelligēdū ⁊ poſſit illuſtrare ⁊
illūinare ſpecies imaginarias. Nec quo
ad quintum: q2 in libertate noſtre volū
tatis ē vt hac ſpē vel illa vtamur: ⁊ ꝯſe=
H quenter vt iudicemꝰ ſm illas: vel nō iu=
dicemus. Nec quo ad ſextum vt patebit
in alia queſtione q2 de voluntate non ſe
poteſt impedire niſi ſuadēdo. Eſt ergo
cauſa hereſis lz inſufficiēs. Et hoc potiſ
ſime duobus modis. Primo. ſ. illuſtrādo
⁊ ordinādo phantaſmata vt homo ſciat
bñ dubitare ⁊ cogitare falſa: q̄ tñ dijudi
care nō poſſit. Unde ⁊ hac rōne nō inten
dit lumē itellectus ſicut poſſet: nec. ſ. hō
ſciat diſſoluere nodos in quos inducit.
Et ſcđo perſuadēdo firmitatē in falſo iu
dicio eo mō quo ⁊ alia vitia volūtati ſua
det. Sz cōtra premiſſa. Primo. Nullum
eñ ꝓcedens ex libero arbitrio ſemina=
ri pōt a diabolo. Sz hmōi ſunt hereſes:
q2 ſm Hier. ⁊ habet. xxiiij. q. iij. in. c. here
ſis. Hereſis grece ab electiōe dicit. qđ. ſ.
eam ſibi vnuſquiſq3 eligat diſciplinam
quā putat eſſe meliorē: ergo ⁊c. So. Ne=
I gat minor. q2 licet diabolꝰ nō poſſit ſup
liberū arbitriū mouendo illud ſecꝰ ſua=
dendo. Unde dicit Augu. iiij. de trinita.
Diabolus ſua ſubtilitate malignos af=
fectꝰ iſpirat: et ſic ſuperſeminat hereſes.

¶ Queri ēt poteſt vtrū heretici ſint ex=
tirpādi ꝑ mortē. Uide. ij. ij. q. xj. arti. iij. et
vtrū diabolꝰ poſſit in volūtate ſemina=
re zizania odij ⁊ vitiorum mouēdo illa3
effectiue. Uide prima. q. iij. ar. ij. j. ⁊. ij. q.
ix. ar. vj. iij. cōtra Gen. cap. lxxxviij.

Dñica in Septuageſima.

Queſtio. xxj.

Ueritur vtrum denarius
K diurnus. i. qui pro labore
diurno ſeu diei vniꝰ red=
di conſueuit id eſt deꝰ vel
beata viſio oībꝰ laborāti=
bus in vinea dñi ſit eiuſ=
dem ponderis ac valoris. Rñdeo ex. s.
Tho. j. ij. q. v. ar. ij. ⁊. iiij. di. xlix. q. iiij. que
ſtiūcula. ij. collegit ſequēs doctrina. Gra
dus btitudinis eſt attendēdus ſm gra=
dum perfectiōis in operando: q2 beati=
tudo i opatione cōſiſtit. Penſatur autē
perfectio operatiōis in qua felicitas cō
ſiſtit ex duobus. ex parte. ſ. operantis: et
ex parte obiecti. Uñ phs dicit in. x. Ethic.
quod perfectiſſima opatio eſt altiſſime
potētie perfecte habitu nobiliſſimo: qđ
ē ex pte operātis ⁊ reſpectu nobiliſſimi
obiecti. Igitur cū in ratiōe btitudinis in
cludant duo. ſ. finis vltimus q̄ eſt ſum=
mū bonū ⁊ eius adeptio vel fruitio. Una
L beatitudo non pōt eſſe maior alia nec
poſſunt in ea eſſe gradus ex parte obie=
cti opationis ſeu quātū ad ipm bonū qđ
eſt beatitudininis obiectū: ⁊ cā q2 illud
nō eſt niſi vnū oīno idē. i. deꝰ vel eſſentia
dei. pōt tñ vnus eſſe beatior ex pte ope=
rantiū: ſeu quātū ad ipſam adeptione3
vel fruitionē hmōi boni: q2 ſm ꝙ habitꝰ
perficiēs ad ipſam opationē. i. lumē glo
rie erit perfectior in vno q̄3 in alio erit ꝑ=
fectior opatio ⁊ delectatio maior. ¶ Sz
contra videt ꝙ vnus nō poſſit alio eſſe
beatior. Primo. Nā hic dicit ꝙ accepe=
runt ſingulos denarios: quia. ſ. vt dicit
Grego. equalē eterne vite retributionē
ſortiri ſunt. Sol. Unitas denarij ſignifi=
cat vnitatē beatitudinis ex parte obie=
cti: ſed diuerſitas māſionū diuerſitatem
eiuſdem ſm diuerſum gradū fruitiōis.
Scđo. Nā ſummo pōt eſſe maius: ſz bea M
titudo eſt ſummū bonū ergo beatitudo
vnius nō eſt maior q̄3 alterius. Sol. eſt

ſummum bonum inquantū eſt poſſeſſio
ſiue fruitio ſummi boni. Tertio. Nā vel
homo nō eſt beatus: vl' beatitudo nō po
teſt eſſe maior. q2 ſi deeſt aliqđ bonū qđ
A ſuppleri poſſit deſyderium hominis nō
quietatur. ſi autē nihil deeſt: nō poterit
eſſe maius bonu3. Sol. Nulli beato de=
eſt aliqđ bonum deſyderandū: q2 habēt
bonū oīs boni: ſz dicit quis alio beatior
ex diuerſa eiuſdē boni pticipatiōe. Bea=
titudo aūt nō conſiſtit in gradu habēdi
deū: q2 cu3 quocūq3 habito. haberi poſſit
alius: nullꝰ eſſet beatꝰ. ſed cōſiſtit in ha
bendo ſeu videndo deum. Additio autē
aliorū bonorum non auget beatitudinē
Unde dicit Augu. v. confeſſio. Qui te et
alia nouit nō ꝓpter illa beatior ſed pro=
pter te ſolum beatus. Hec omnia ex. s.
Tho. Ex quibꝰ pz ꝙ ille denarius. i. deꝰ
viſus eſt eiuſdē valoris in ſe ſz nō capiē
tibus illum. q2 non omnes capiūt eum
ſm totū eius valorē: ſed ſm plus ac mi=
nus. Sed denariꝰ. i. viſio dei illa in ſe nō
eſt vna oīm nec eiuſdem valoris ſed eſt
vna extrinſece: quia eſt de vno obiecto.
¶ Queri ēt pt vtrū valor iſtius denarij
B ſit futurus maior poſt iudiciū. Uide. iiij.
di. xlix. q. j. ar. iiij. queſtiūcula pria. ⁊ vtrū
laborātes in vinea recipiūt diuerſu3 va
lore3 illiꝰ denarij ſz diuerſitatē laboris
exerciti: vel ſm diuerſitatē charitatis et
affectus quo laborent. Uide. iiij. di. xlix.
q. j. ar. iiij. queſtiuncula vltima.

Dominica in ſexageſima.

Queſtio. xxij.

Ueritur vtrum xps q̄ docēdo
pabolis ⁊ ſilitudinibꝰ vtebat
debuerit ſignificare diuina ꝑ
corpa vilia puta ꝑ ſemē ⁊ ſe=
minatorē: ⁊ terras ac ſpinas
vel per nobilia: puta ſolē: luna3: aſtra. ⁊
ſuperiores ſubſtantias. Rñ. De hoc. s.
tho. j. di. xxxiiij. q. ij. ar. ij. ſic docet Diony.
ij. ca. cele. hiera. oſtēdit cōueniētiꝰ ſigni=
ficari diuina per creaturas viliores q̄3 ꝑ
nobiliores. Primo: q2 ꝑ iſta magis occul
tant diuina his quibus occultāda ſunt.
C i. indignis. Scđo: quia modus cōuenien
tiſſimus ſignificandi diuina eſt ꝑ nega=
tionē. Sđ viliora magis negant ⁊ diſtāt
a deo q̄3 alia. Tertio quia nobis dat mi=

nor erroris occaſio in talibus. Si eñ de
deo dicerent corpa nobiliora per ſimili=
tudinē de facili ſimplices aliđ vix pter
ſenſibilia aliquid cogitare valentes poſ
ſent credere illa de eo dici ſm ꝓprieta= D
tē qđ non contingit ſi deus dicatur vile
animal. Inuenit tñ deꝰ in ſcriptura etiā
nobilioribus creaturis deſignari: ſicut
ſole ⁊ ſtella ⁊ hmōi: ſed nō frequēter. Sz
cōtra. Primo. Nam omnis trāſſumptio
noīs fit per modū ſimilitudinis. Sed in
rebus vilibus nō ſunt nobiles cōditio=
nes ex quibus ſilitudo ad deu3 poſſit at=
tendi. ergo ex talibus nō debent trāſſu=
mi nomina ad diuina. Sol. Nihil oīno
caret participatione diuine bonitatis
ideoq3 ex rebus quātūcūq3 vilibꝰ pñt aſ
ſumi alique cōditiones cōuenientes ad
diuinā. Quedā tñ noīs creaturarū non
tantū nominant id qđ creatum eſt: ſed
etiā defectū culpe annexum ſicut ly dia
bolus nominat naturā deformatā pctō
⁊ ideo talibus noībus vti non poſſumus
trāſſumptiue ad ſignificāda diuina. Se
cūdo. Nā quāto in aliquibus rebus in=
uenitur expreſſior dei ſilitudo tanto ma E
gis inde noīa trāſſumi debent ad ſigni=
ficanda diuina. Sed in angelis incorpo
reis expreſſior eſt ſilitudo dei q̄3 in cor=
poribus ergo ⁊c. Sol. cū in angelis poſ=
ſimus conſyderare ipſas eorū perfectio
nes ⁊ modū habēdi eas qui cōuenit na
ture vel ordini eorū: pfectionū noīa dñr
de deo ꝓprie ⁊ nō ſymbolice ſicut dr ſa=
piens ⁊ iuſtus: ſz noīa exprimētia illum
modū nō pñt dici de deo ꝓprie nec etiā
metaphorice q2 metaphora ſumēda ē ex
manifeſtis ſenſui. Et iđ nūq3 iuenimꝰ in
ſcriptura deū noīatū cherubin vel ſera=
phin vl' hmōi. Sciēdū eſt tñ ꝙ cū in vna
re ſint diuerſe ꝓprietates nō conuenit
ſi ex eadē re fiat tranſſūptio ad diuia: vt
deus dicat leo rōne fortitudis: ⁊ diabo
lus ſilr dicatur leo ratione crudelitatis.
¶ Queri ēt pōt vtrū xps debuerit diuia F
ꝟborū obſcuritate velare. Uide Tho. iij.
q. ij. ar. iiij. Et vtrū conueniēs fuerit xpm
tantū frequētare parabolas. Uide. j. q. j.
ar. ix. ⁊ primo in prologo.

Dñica in quinquageſima.

Queſtio. xxiij.

Queritur vtrū chriſtus fuerit occiſus a iudeis ⁊ gentilibus vt videt̃ dici in hoc euāg. vel certe ipſe ſeipm̄
G occiderit ſponte ponendo aīam ſuā vt videt̃ ipe dicere. Joan.x.ca. Nemo tollit a me animā meā ⁊c. Rn̄deo. Ad hoc rn̄deri pōt ex doctrina ſancti Tho.j.quodlib.qō.ij.ar.ij. dicētis ſic. Ad videndū cām mortis xp̄i q̄ ſine dubio in cruce mortuus fuit: ↄſyderandū eſt ꝙ ptāti ei⁹ ſuberat q̄cquid ptinet ad humanā naturā in xp̄o: qđ in alijs nō cōtingit: vt.ſ. volūtati eorū ſubiaceat q̄ ſunt naturalia: qꝛ ipſe fuit verus de⁹ ⁊ ver⁹ homo. Unde aſſignat̃ cā quare aīa ei⁹ ſimul fruebat̃ ⁊ patiebat̃: qꝛ.ſ. eo nolēte hoc factū eſt: vt.ſ. a ſuperioꝛib⁹ viribus ad inferiores redundantia nō fieret nec inferiores ꝓpter ſuam paſſionē retardarēt ſuperiores ab actu ſuo: qđ in alijs non cōtingit̃ ꝓpter naturalē potentiarū adinuicē coniunctionē. Similr̃ aūt in ꝓpoſito ſuberat ei⁹ volū
H tati qn̄ natura reſiſteret nocumento illato ⁊ ↄñr mors retardaret̃: et qn̄ cederet: ex qua ceſſione ſequit̃ mors violenta. Unde eo volēte natura reſtitit: nocumento illato vſq; ad finē plus q̄ʒ in alijs poſſit: ita ꝙ in fine plus multū ſanguinis effuſionē quaſi integer virib⁹ clamauit voce magna ⁊ ſtatim eo volente natura ceſſit: ⁊ tradidit ſpm̄: vt ſe oſtenderet dn̄m nature ac vite ⁊ mortis. Un̄ hoc admirās cēturio dixit. Uere hic homo filius dei erat. Igit̃ iudei ipꝫ occiderūt qꝛ intulerūt nocumentū mortiferū ⁊ tn̄ ipe aīam ſuā poſuit ⁊ tradidit ſpiritū qꝛ qn̄ voluit naturalr̄ ceſſit. Sed ↄ̄. Nam ſm̄ hoc ipe fuiſſet homicida. Sol. Nō eſt culpandus ꝓpter hoc quaſi ſui homicida: quia cū corpus ſit ꝓpter aīam: nō econuerſo iniuria q̄dem fit aīe cū p nocumentū expellit̃ de corpe ↄ̄ naturalē ſuū ap
I petitū. Si tn̄ aīa in ſui ptāte hr̄et qn̄ vellet a corpe recedere ⁊ iterū qn̄ vellet aduenire nō eēt maioris culpe ſi relinqueret corp⁹ q̄ʒ ꝙ habitator deſerat domū licet culpe ſit ꝙ inde expellat̃ inuit⁹. Hec .s. Tho. ¶ Sed ↄ̄ iſtā ſolutionē. Nā p hoc ꝙ anima xp̄i habebat in ſui ptāte reintrare corpus nō tollit̃ qn̄ fuerit a corpore ſeparata in vita qꝛ ſeparauit ſe q̄dem p volūtatē. ſed tn̄ ↄ̄ eius naturalē inclinationē ⁊ cōtra ſenſualitatē. Sol. Dico dupl̄r. Primo ꝙ nō fit iniuria aīe ſi pars eius nobilioꝛ.ſ. ratio iudicet bonū egredi corp⁹ ↄ̄ inclinationē īferioris partis:
qꝛ qđ aīe eſt bonū ſꝫ partē nobilioꝛē eſt ei bonū ſimpl̄r. Un̄ nō eſt pctm̄ habitatori ſi ipemet deſerat domū ↄ̄ aliquā ſuā inferiorem inclinationē: lꝫ eſſet pctm̄ ſi alius eū expelleret. Scđo ꝙ lꝫ aīa xp̄i potuiſſet deſerere forte corp⁹ ſuū ſine cuiuſcūq; vulneris illatione tn̄ hoc nō fecit: ſꝫ egreſſa eſt ꝑualente vulnere p xp̄i voluntatē. xp̄m ergo aīam potuiſſe q̄ʒtū ptinet ad hunc paſſum: eſt ipam nō voluiſſe cōſeruare naturā niſi vſq; ad illud inſtās. Nō non eſt ꝓpter hoc homicida ſi miraculum (vt ita dicā) qđ aliquo tp̄e rōnabiliter fecit ſemꝑ facere non voluit. Sicut nec eſſet homicida purus homo qui eſt infirmus aut vulneratus ſi non rogat deum vt ſanetur: dummodo non omittat que naturaliter fieri poſſunt. L

¶ Queri etiā pōt vtrū cōueniēs ⁊ neceſſariū fuerit xp̄m pati ꝓ generis hūani ſalute. Uide.iij.q.xlvj.ar.j. Et vtrū ↄueniēter elegerit hieroſolymā paſſioni. Uide.iij.q.xlvj.arti.x.

¶ Feria aūt.iiij.i capite ieiunij queritur.

Utruꝫ ieiunare ſit de iure nature.ij.ij.q. cxlvij. art.iij.

Utruꝫ q̄s p ieiuniū mereat̃ īdigne vitā eternā.j.ij.q.cxiiij.ar.iij.⁊.ij.di.xxvij.

¶ Feria.v. querit̃ ſicut dominica.ij. poſt octa. Epiphanie.

¶ Feria.vj. queritur.

Utrū ſit deo grati⁹ amicū q̄ʒ inimicū diligere.ij.ij.q.xxvij.ar.vij.

Utruꝫ oratio debeat eſſe vocalis.ij.ij.q. lxxxiij. ar.xij.

¶ Sabbato queritur.

Utrū corp⁹ xp̄i ambulando ſup aq̄s habuerit dotē agilitatis.iij.q.xlv.art.ij.

Utrum ventris contrarius tribulationum ⁊ tentationum ſit appetendus ij.diſtin.xxj.qō.j.articu.iij.iij.q.xij.ar M ticu.ij.ad ſecundum.

Dn̄ica.j.in quadrageſima.

Queſtio.xxiij.

Queritur vtrū q̄libet xp̄ian⁹ teneat̃ eſſe cōtētus ꝙ ieiuniū q̄ddrageſimale ſit inſtitutū ſub ꝑcepto a deo vel ab eccl̄ia: ⁊ alacri⁹ ſuſcipe
A tp̄s quadrageſimale q̄ʒ tp̄s nuptiarū regis? Rn̄. Sicut ptꝫ p Archi. in.ij.pte chronice.ti.xij.c.iij.§.xiiij. Quadrageſimā (vt dr̄) b. Petr⁹ inſtituit a.ij. feria poſt p̄mā eius dn̄icam. ⁊ Grego. a iiij. fe. cinerū. vt ↄformemur xp̄o in ieiunio.xl. dierū q̄ ⁊ declarauit nō ſolū a carnibus ſed etiā ab ouis ⁊ caſeo abſtinendū vt ptꝫ di.iiij.c. deniq;. Dico igit̃ p̄mo ꝙ q̄libꝫ q̄ pōt ieiunare tenet̃ alacriter: alacritate rōnis hoc tp̄s ieiunij ↄpleti q̄ʒtuꝫ ad abſtinētiā pertinet. Quilibet em̄ cui ſit aliqđ preceptū a deo vel hoīe. autoritate dei tenet̃ illđ iplere ſpōte ⁊ ↄñr alacriter ſm̄ rōnē deliberatā qꝛ Ber. de diſpē. ⁊ ꝑce. ſic dicit. Siue de⁹ ſiue hō vicarius dei mādatū qđcūq; tradiderit pari obſequēdū eſt cura: pari reuerētia deferēdū. Sꝫ de ieiunio.xl. eſt factū ꝑceptuꝫ cuilibet potēti ieiunare poſt.xxj. annuꝫ vt patebit infra i q̄ōnib⁹ moralibus. Dico ſcđo ꝙ lꝫ q̄libꝫ ſtāte ꝑcepto teneatur
B alacriter illđ iplere ⁊ velle iplere vt dictū ē null⁹ tn̄ tenet̃ eſſe ↄtētus ꝙ hoc ꝑceptū ſit ab eccl̄ia ꝓmulgatū. Nā iſta eſt drīa iter ꝑcepta dei ⁊ eccl̄ie ꝙ ꝑcepta dei q̄libet tenet̃ velle eē fctā dicēte herueo: ꝙ q̄ de⁹ fecit tenemur velle eē fctā: qꝛ ꝑcepta dei ſunt de actibus ↄ̄tutū: q̄ oībus placere debēt. Un̄ dt̄ Augu. ſup pſ̄.lxvj. Nō eſt amic⁹ recti: q̄ ſi fieri poſſet mallet qđ rectū ē nō iuberi. Sec⁹ aūt de ꝑceptis eccleſie niſi q̄ten⁹ illa ſunt de aliq̄ de quo eſt preceptū iuris naturalis. qꝛ cū eccleſia de interioꝛib⁹ ſe nō intromittat: niſi quatenus habent neceſſariā colligationē cum exterioꝛibus: teneoꝛ quidem velle facere quod iubet me facere: ſꝫ nō teneoꝛ velle qđ ille vult me velle. Unde ꝑcipere nō pōt ꝙ ieiunem hac vel illa intētiōe. lꝫ ꝑcipere poſſit ꝙ ieiunē ⁊ ↄñr q̄ſi p accidēs rōne colligationis ꝙ velīꝫ ieiunare. Dico tertio ꝙ q̄libet nihilo
C min⁹ dꝫ gaudere de tali vel cōſimili ꝑcepto: qꝛ eſt valde rōnabile vt.ſ. tp̄e veris peniteam⁹. Iſto em̄ tp̄e peccauit adam cum etiā mūdus ſit factus ſꝫ rabbi moyſen.ſ.i martio. qꝛ dr̄. Ge.j. Germinet terra herbā virentē. Un̄. Exo.xij. marti⁹ dicit̃ p̄mus mēſis. ⁊ oēs aſtrologi ſuas calculationes incipiūt ab arietis ſigno: qđ circa mediū martij ingredit̃ Sol. Rabbi D
aūt Helizer tenet ꝙ in ſeptēbꝛi: qꝛ dicit̃: ⁊ faciētem ſemen. Deus em̄ facit opera perfecta. Sed eccleſia tenet pꝛimā opinionē vt dr̄: ⁊ eſt rōnabilioꝛ qꝛ nō incōuenit deū aliq̄d feciſſe in ſui ꝑncipio imꝑfectū quod poſt modū ipſe ꝑfecerit. Et tenēt aliqui ꝙ ſit factus.viij.kal'. aprilis.i.xxv. martij in equinoctio. qꝛ diuiſit deus lucē a tenebꝛis. Sed forte melius dicunt alij: ꝙ.xij. kalē. aprilis.i. die.xx. martij. Circa idē etiā tp̄s xp̄s pro nobis eſt humanatus ⁊ paſſus. Et etiam in eodem climate in quo Adam peccauit vt rōnabiliter apparet: qꝛ illud q̄rtū clima in quo eſt hierl̄m ſm̄ Albe. de natura locoꝝ eſt temperatiſſimum: ⁊ ↄñr in eo eſt paradſius terreſtris. Quid ergo eſt rōnabili⁹ q̄ʒ vt eodeꝫ tp̄e peniteas. Et.xl. diebus ſm̄ inſtitutionē grego. vt cōformes te capiti. Uel.xxxvj. ſm̄ inſtitutionē
bti Petri vt tp̄is totius anni decimā ſoluas. Sꝫ ↄ̄. Nā in primo die q̄drageſime eccl̄ia ꝓponit epl̄am Ioel.ca.ij. in qua hortamur ad ieiuniū cū fletu. ergo non eſt alacriter ſuſcipiēdū. Sol. In hoc ieiunio ſi cōſyderet̃ ſola rō ꝑcepti ⁊ fructus ieiunij nulla eſt cā triſtitie: ſed alacriter eſt expellēdū. ſꝫ ſi cōſyderet̃ in oꝛdine ad pctā que per illud mortificam⁹ et dolemus: debet eſſe cum fletu. Unde ſi quis eſſet carens omnino peccato: ieiunare deberet ſine doloꝛe rationis: niſi forte doleret pro peccatis alienis. E

¶ Queri etiā poteſt vtrum fuerit conueniens xp̄m tētari. vide.iij.q.xlj.art.j. Et vtrū diabolus tētās ſuperat⁹ ab hoīe de cetero ꝑſumat illum tentare. vide.ij.di. vj.q.j.ar.v.j.q.xliiij.art.v.

¶ Feria.ij. queritur.

Utrū cū ſolo originali decedentes cōparebunt in iudicio.iiij.di.xlvij.art.iiij. F

Utrum filio magis cōueniat iudicare q̄ʒ patri.iij.q.lix.ar.j.

¶ Feria.iij. queritur.

Utrū xp̄s fuerit ꝓpha.iij.q.vij.arti.viij.

Utrũ deus ſpāliter inhabitat ſpūale tē=
plū.i.aīam iuſti.j.q.xliij.ar.iij.

¶ Feria.iiij.queritur.

Utrũ q̄cūq̃ p̄dicit de⁹ ſemp eueniant.j.
G q.ix.ar.vj.j.di.xlvj.ꝛ.xlvij.
Utrũ pctā dimiſſa redeāt p recidiuū.iiij
di.xxij.q.j.ar.iij.q.lxxxviij.ar.j.

¶ Feria.v.queritur.

Utrũ veri diſcipuli xp̄i p grām eius libe
rent a ſeruitute pcti.xij.q.cix.art.vij.
Utrũ pctm̄ mortale ſemp hoiem p̄uet di
uina filiatione.iij.q.lxxxij.ar.iij.

¶ Feria.vj.queritur.

Utrũ angelus poſſit moueri localiter.j.
q.xliij.ar.j.
Utrũ mot⁹ angeli in aſſumpto corpore
ſit vita.j.q.liij.ar.iij.ij.di.viij.art.iiij.

¶ Sabbato queritur.

Utrũ corp⁹ glioſuz videri poſſit ab ocu
lo non glorioſo.iiij.di.xl.q.vj.
Utrũ lux trāſfigurationis xp̄i eſſet a corpo
re vel ab aīa.iij.q.xlv.ar.ij.

Dñica.ij.in quadrageſima.

Queſtio.xxv.

Queritur vtrũ diabol⁹ obſidēs
hoiem ſemp equaliter eum af
H fligat vel.magis vno tēpore q̃
alio. Rn̄deo dico. Pꝛio q̄ dia
bolus q̄ ad vires rōnales.i.in
tellectu ꝛ volūtatē: nō pōt aliq̄ tpe vexa
re magis vel min⁹ vel tm̄: niſi exteri⁹ p
ponēdo: qꝛ in has vires nō impꝛimere: cū
nō poſſit formā ipꝛimere niſi p corp⁹ na
turale: qd̄ in ſpm̄ agere nō pōt. Poſſet tñ
abſolute augere ipꝛeſſaꝫ.i.lumē natura
le itellectus: qd̄ poſſet ſuo lumie ꝯfortā=
re: ſꝫ hoc nō pōt ſine ſuppoſito a ſe intē=
to: q̄ eſt hoīs deceptio: qꝛ null⁹ pōt opari
ſciēter qd̄ ſue intētioni repugnat. Dico
ſcd̄o q̄ diabol⁹ pōt hoiem q̄ ad corp⁹ et
vires naturales ac ſenſitiuas aīe afflige
re magis vno tpe q̃ in alio. Nā q̄cunq̃
agit p corp⁹ naturale tāq̃ p inſtrm̄: pōt
aliquando magis aliquando minus ef=
ficaciter operari: ſm q̄ paſſum magis
vel minus diſponit quia omne tale cor
I pus preſupponit diſpoſitionem in paſ=
ſiuo. Sed diabolus eſt huiuſmodi: quia
nō pōt aliquā formā impꝛimere niſi p mo
tū localē: vt dicit.s.Tho.j.q.xcj.artic.ij.
q.cxiiij.arti.iiij.ad ſcd̄m.q̄ motus nō eſt
niſi corpis naturalis. Dico tertio q̄ hoc
facit qn̄q̃ de facto. qd̄ ptꝫ. Pꝛimo: qꝛ dꝛ
Mat.xiij. q̄ demon ad preceptū xp̄i ex=
clamans: ꝛ multū.ſ.vltra ſolitū diſcer=
pēs hoiem: exijt ab hoie: ꝛ fact⁹ eſt ſicut K
mortuus. Et ſcd̄o: qꝛ.s.Tho.dicit.j.q.
cxv.ar.v.ad pꝛimū ſic. Demones magis
vexāt lunaticos in augmento lune ppt
duo. Pꝛimo quidē ſm Hiero.ꝛ Chry.vt
infamēt dei creaturā.ſ.lunā. Scd̄o qꝛ cū
nō poſſint opari niſi mediantib⁹ natu=
ralib⁹ ꝟtutib⁹: vt.ſ.dictū eſt in ſuis ope
ribus ꝯſyderāt corpoꝝ aptitudines ad
effect⁹ intētos. Manifeſtū eſt aūt q̄ ce=
rebrū eſt hmidiſſimū oim partiū corpis:
vt dicit Ariſto. Et ideo magis ſubijcit
operationi lune q̄ ex ſua ꝓprietate ha=
bet mouere humorē. Et qꝛ in cerebro p=
ficiunt vires animales: ſm certa augmē
ta lune pturbant hoīs phantaſiam: qn̄
ad hoc cōſyderant cerebrū eſſe diſpoſi=
tum. Hec ille. dico quarto q̄ de⁹ hoc rō=
nabiliter ac miſericorditer permittit. q̄
patet p dictū.s.Tho.iij.q.xliiij.ar.j.ad
quartū: dicentis. Chriſtus docere ꝛ mi=
racula facere venerat ꝓpter holm vtili
tatē principalr̄ q̃tum ad aīe ſalutē. Et L
ideo demones quos eijciebat ab hoib⁹
pmiſit vel in corpe vel in reb⁹ iferre no
cumentū: ꝓpter ſalutē aīe: ad hoim.ſ.in
ſtructionem. ſicut Matt.viij.pmiſit in=
trare porcos qd̄ ſm Chryſo.ſup Mat.fe
cit nō quaſi a demonib⁹ pſuaſus: ſꝫ pri=
mo vt doceret magnitudinē nocumenti
demonū qui hoibus inſidiant. et Scd̄o
vt oēs intelligant q̄ nec aduerſus por=
cos auderēt aliq̄d facere niſi ipſe cōſen=
ſiſſet. Et tertio vt oſtenderet q̄ grauio=
ra in hoies illos exercuiſſent: niſi mīa
diuina fuiſſent adiuti. Et propter eaſ=
dem cauſas pmiſit eū q̄ a demonib⁹ libe
rabatur: ad horā graui⁹ affligi: a q̄ tñ af
flictione eū continuo liberauit. Hec ille.
¶ Sed ꝯ. Nam ſi pn̄t magis nocere vno
tpe q̃ alio: eſt vel ex pte ſua: vel ex parte
patientiū. Non pꝛimū: quia ſemper ipſi M
habens voluntatē nocēdi ꝛ poteſtatem
eque intēſam: alioqui ſi intēdi vel remit
ti poſſet: eoꝝ velle aut poſſe etiā poſſet
corrūpi qd̄ eſt falſum: cū nō poſſit potē=
tiam pdere: nec mutare voluntatē. Nec

ꝑoꝝ: qꝛ cū inferiora corpora ſubijciātur
eoꝝ volūtati ad nutū: ſemp poſſunt acti
ua applicare paſſiuis. Nec valet dicere
A q̄ paſſiua nō ſunt ſemp eque diſpoſita:
qꝛ pn̄t applicare ad nutū ea q̄ diſponūt
Sol. Dico hoc eſſe ex parte patiētiū. Et
lꝫ q̄ ad motū localē obediāt eis inferio
ra corpa ad nutum: tñ hoc intelligit niſi
impediant ab alio ſpū: puta a ſupiore
angelo q̄ inferiorē nō ſolū pōt impedi=
re ne moueat: ſed etiā eū pōt ligare vel
etiā ab ipa aīa forte: qꝛ lꝫ ipa ordine na
ture ſit iferior demone: tñ ex quo hm̄anū
corpus eſt eideꝫ aīe ꝓportionatū: forte
q̄ ipſa aīa qn̄ bn̄ corpori dn̄at: aliqualr̄
impedit motū demonis. Quicq̄d autē ſit
de hoc: certū eſt q̄ ipſa paſſiua nō ſunt
equaliter diſpoſita. Et lꝫ poſſint ad libi
tum applicare corpora q̄ diſponūt paſſi
ua: tñ corpa ipa diſpoſitiua nō pn̄t ad li
bitū demonū etiā applicata diſponere
qꝛ eis reſiſtit naturalis virt⁹ qn̄ aīa cor=
pori bn̄ denominat. Et forte iſta eſt cā
q̄ abhorret diabolus rutam in ore ob=
B ſeſſi: quia.ſ.ipſa diſponit ad contrariuꝫ
q̃ faciunt diſpoſitiua naturalia quib⁹
vt inſtrumentis vtitur demon.
¶ Queri etiā pōt: vtrū hoiem peccantē
mortaliter demō ihabitet p effectū mali
tie ſm eſſentiā: Uide.iiij.ꝯ.Cap.xviij.et
iij.quodliber.q.iij.ar.iij. Et vtrū demōes
vexent filiā chananee.i.animam genitā
ab ecclia in purgatorio. Uide.iiij.di.xxj.
q.j.ar.j.queſtiuncula.v.

¶ Feria.ij.queritur.

Utrũ principium rerum ſit vnū vel plu
ra.j.q.lxij.ar.j.ij.diſt.j.
Utrũ iudei tenerēt credere xp̄o viſibilia
miracula nō facienti quodl.ij.ar.vj.

¶ Feria.iij.queritur.

Utrũ magr̄ in theologia tractans q̄ſtio=
nes curioſas peccet mortalr̄. Hēric⁹
quodl.ij.q.xvj.
Utrũ magiſter docēs in mortali peccet
mortaliter.s.Tho.iij.quodl.artic.ix.

¶ Feria.iiij.queritur.

Quid ſit ſedere ad dexterā dei.iij.q.lvij.
C ar.j.iij.di.xxij.q.iij.
Utrũ xp̄s a gentibus debuerit pati.iij.q.
xlvij.arti.iiij.

¶ Feria.v.queritur ſicut dn̄ica.
prima poſt feſtum Trini.

¶ Feria.vj.queritur.

Utrũ angeli ſepiant hoies per cuſtodiā
j.q.cxiij.ij.di.xj. D
Utrum mali quos deus dicit male peri
turos ſemper male pereant.ij.ij.qō.
clxxj.articu.vj.

¶ Sabbato queritur.

Utrũ de⁹ oculo mīe videat peccatorē ſta
tim poſt contrictionē anteq̃ confitea
tur.iiij.di.xvij.ar.x.
Utrũ peccator ſemp reſurgat in grā eq̄li
vel maiori.iij.qō.lxxxviij.ꝛ.iij.diſtinc.
lxxxj.q.j.art.iij.

Dñica.iij.in quadrageſima.

Queſtio.xxvj.

Querit vtrū ſit vera ꝯn̄a vel cō
ditionalis ſeu argumētū quo
vtit xp̄s dicēs. Si i digito dei
eijcio demonia: ꝓfecto venit
in vos regnū dei.i.regnū meſ
ſie vel xp̄i in lege promiſſi. Rn̄deo ꝓcul=
dubio q̄ ſic. Et eſt argumentū efficaciſſi
mū: cū eo ſumma ꝟitas ꝛ ſumma ſapiē=
tia vtat. Rō aūt ꝟitatis eius eſt duplex. E
Pro quarū prima ſciendū eſt. Pꝛimo. q̄
xp̄s demones expellebat nō ſolū a corpe
ſꝫ etiā ab aīa: qd̄ ꝓbabat ſctā conuerſa
tio eoꝝ quos liberabat. ¶ Sciendū eſt
ſcd̄o q̄ opꝫ quēlibet hominem eſſe ſuper
regno dei vel diaboli.ꝛ non pōt ſub vtro
q̃ ſimul eſſe. Et autem regnum vtrunq̃
principaliter ſup animā: ita q̄ ad regnū
dei pertinet q̄ eſt in gratia: etiā ſi ſm cor
pus ſit obſeſſus a demone: ꝛ ad regnum
diaboli ptinet q̄ eſt in pctō: quātūcunq̃
ſit corpe mūdus ac purus. Lꝫ aūt diabo
lus ſupior poſſet demonē a corpe hūa=
no depellere: nō tñ a volūtate. quia ſo=
lus deus in ea opat: ſm.s.Tho. Iteꝫ qꝛ
q̄libet diabolus intēdit auerſionem hūa
ne volūtatis a deo. Null⁹ ergo pōt libe
rare hoieꝫ a regno diaboli: niſi de⁹. Tūc
ꝓbo ꝯditionalē xp̄i. Pꝛio rōne logicali.
Nā ex oppoſito cōſequentis infert op=
poſitū antecedētis ſic. Nō pueniт in vos
regnum dei.i.ego nō ſum meſſias. ergo
nō eijcio demōes in digito dei.i.virtute F
ſpūſſcti a corpore et aīa: a q̄ nullus pōt
eijcere niſi deus ꝛ conſequenter nullus
homo niſi meſſias q̄ eſt deus. Preterea

oppoſitum ꝯn̄tis repugnat an̄cedenti.
Nō em̄ ſtant ſimul:nō venit regnū dei:
⁊ ego eijcio demones eo mō.ſ.quo eijcio
i.a corꝑe ⁊ aīa:qꝛ iſto mō nullꝰ eijcit niſi
deus.⁊ nullus deꝰ eſt hō niſi meſſias.Et
G ſcḋo rōne theologicali.Nā qn̄cūq̧ verū
ſignū aliq̇d ſignificat adeſſe:ıp̄m ſignifi
catū adeſt.Sꝫ ſi xp̄s in digito dei eijcie-
bat demones mō p̄dicto:ſignū Meſſie ſi
gnificabat illū adeſſe:qḋ ptꝫ.Nā dimi-
nutio p̄dicta poteſtatis diabolice ab ho
minum aīabus ſignū erat aduētꝰ regni
dei ſiue meſſie.ſm̄ illud Numeri.xliiij.
Orieꝛ ſtella:q̄ ſcꝫ magos ad xp̄m perdu
xit:⁊ xp̄m ſignificabat lucē mundi ex ia-
cob.nō quaſi ipſa ſtella deſcēderit a ia-
cob vel ſurrexerit ab occidente vbi iace
bat regio iacob.i.iudea.ſed qꝛ ex iacob
ortuꝫ eſt ſignificatū ꝑ ſtellā.i.xp̄s vel qꝛ
ipſa ſtella apparuit orientalibꝰ a parte
iudee:lꝫ ꝟſus iudeā moueretꝛ.Et ſurget
virga de iſrael.i.xp̄s q̇ dictus eſt ꝟga q̄
eſt inſtr̄m ꝑcuſſionis ⁊ ſuffragiū ſuſtē̄ta
tionis:qꝛ deꝰ ꝑ xp̄m attriuit diabolum ⁊
ſuſtentauit fideles. Et percutiet duces
moab.i.demones p̄ncipes idololatraꝝ.
H Igitꝛ tūc aderat ſignatū.Sed tn̄ ſciendū
eſt ꝙ cum duplex eſſet diaboli ſuper ho
mines poteſtas.Detinēdi.ſ.in inferno:
⁊ Impugnādi.Prima ꝑ xp̄m eſt ſubla-
ta totalr̄ quoad ſufficientiā et efficaciā:
niſi quo ad morientes in mortali reſpe-
ctu quorū eſt ſublata ſolū ſufficiēter:nō
efficaciter.Sed ſcḋa eſt ſolū debilitata:
dum xp̄s illū vicit ⁊ hominibus cōtulit
auxilia vincendi multa vt ſacramēta:⁊
gratiā abundantiorem:⁊ huiuſmodi.
¶Sed cōtra premiſſa.Nā filij iudeorū
quicunq̧ ſint illi ꝟtute dei eijciebāt de-
mones:⁊ tn̄ ex illorū eiectione nō ſequi-
tur adeſſe regnū xp̄i.ſimiliter nec ex eie
ctione exorciſtarum Salomonis.Ergo
nec hoc ſequitꝛ ex xp̄i eiectione.Sol.Nō
eſt ſimile de exorciſtis ſalomonis:pro-
pter duo.Primo:qꝛ expellebant demo-
nes ſolum a corporibus.Secūdo qꝛ nō
I expellebāt eos ꝓpria virtute.Et ſic de
alijs quibuſcunq̧:vel vtraq̧:vel altera
ratione predicta.Secundo.Nam chri-
ſtus maiora fecit q̄ꝫ expellere demones:
⁊ tamen ex illis nō intulit aduenīſſe re-
gnū dei:ergo nec ex iſtis hoc debet in-
ferre So.Primo quidē ex alijs miracu-
lis virtualiter intulit idē:ſicut cū ad di
ſcipulos Joānis interrogātes.Tu es
qui vēturus es?per miracula virtuali-
ter reſpōdit ꝙ ſic.Scḋo.Dato ꝙ nō in-
tulerit:tn̄ illud potuit inferre:qꝛ quedā K
eiꝰ miracula hec īferebāt:vt.ſ.dictū eſt.
¶Queri etiā pōt an in demonibus ſint
principatꝰ.⁊ ordo.Uide.ſ.q.xcix.ar.j.et
ij.Et vtrū Beelzebub an aliꝰ demon ſu
perior ligare ⁊ ſoluere ac expellere poſ-
ſint inferiorē.Uide.j.vbi.ſ.

¶Feria.ij.queritur.
Utrum apertio celi ſit cauſa terre naſcē
tiū.j.qō.lxxxj.ar.ij.⁊.q.ciiij.ar.⁊.ij.⁊
de po.q.v.arti.ix.
Utrum deꝰ poſſit hominē liberare a le-
pra peccati.veri.q.xxviij.arti.ij.j.ij.
qō.cix.arti.vij.
Feria.iij.queritur.
Utrum iudex teneatꝛ iudicare ſm̄ ꝓba-
ta ⁊ allegata.ij.ij.q.lxvij.ar.ij.
Utrū deus ſemper remittat oē peccatū
iij.q.lxvj.ar.iij.j.ij.q.cxiij.
Feria.iiij.queritur.
Utrum filius teneatur in omnibꝰ obedi
re.ij.ij.q.ciiij.ar.v.
Utrū cōſuetudo poſſit irritare mādatū L
dei.j.ij.q.xcviij.ar.iij.
¶Feria.v.queritur.
Utrum demones cognouerint xp̄m eſſe
deū.iij.q.xxix.ar.j.
Utrum xp̄s conuenienter miracula fe-
cerit circa hoīm ſanitates.iij.q.xliij.
arti.iij.
Feria.vj.queritur.
Utrum aqua dei.i.felicitas extinguat ſi-
tim naturalis deſyderij.iij.ꝯ.c.lxiij.
⁊.j.q.xxvij.ar.iiij.
Utrū Meſſias aduenerit:vide dn̄ica.j.
poſt feſtum trinita.
¶Sabbato queritur.
Utrū xp̄o viuente iudei tenerentꝛ ſerua
re legalia adulterā lapidādo.j.ij.q. M
ciij.arti.iij.⁊.iiij.
Utrum exiſtēs in ꝑctō poſſit alium corri
pere.ij.ij.q.xxxiij.ar.v.
☞ Dn̄ica.iij.in quadrageſima.
☞ Queſtio.xxvij.

A Queritur vtrū fuerit cōue-
niens magis panes de q̇-
bus agitur in euangelio
fuiſſe hordeaceos an triti
ceos? Reſpondeo nō eſſe
dubium cōuenientiꝰ eos
fuiſſe hordeaceos:qꝛ ſumma ſapiētia ni
hil niſi conueniētiſſime fecit.Sed ratio
cōueniētie multiplex pōt aſſignari.Pri
ma.ſ.literalis:vt doceret collegiū apo-
ſtolicū ⁊ chriſti diſcipulos rudioribus
cibis debere eſſe contentos.⁊ Secunda
ſimiliter literalis:vt miraculū eſſet eui-
dentius.Illi em̄ panes debuerunt eſſe
ſapidiſſimi vt diceꝛ:vel ſimpliciter:vel
in genere ſuo id eſt panis hordeacei.Ui
detur aūt magis diſcerni ſapor electus
in re inſipida q̄ꝫ in ſapida.Et tertia alle
gorica:qꝛ illi panes ſignificabāt morai-
cam legem frangendā ⁊ multiplicandā
que conuenientius ſignificatꝛ pane hor-
deaceo q̄ꝫ triticeo:propter anteriora le-
gis edicta ⁊ tegumēta litere groſſiora:⁊
Quarta anagogica.Nam hi panes qui
nullo mō chriſto abſente tātum populū
ſatiare potuiſſent quē ſatiauerunt xp̄o
B preſente ⁊ benedicēte:ſignificāt ſenſus
quinq̧ noſtros:qui dum in via peregri-
namur a chriſto turbā deſyderiorū no-
ſtrorū ſatiare nō poſſunt qḋ tamē faciēt
preſente ⁊ benedicēte chriſto in gloria.
Sunt aūt ſenſus noſtri rudes in genere
potentiarū cognoſcitiuarū:ſicut panes
hordeacei in gn̄e ciborum:ſed ipſe in-
tellectus eſt veluti panis triticeꝰ ⁊ ele-
ctus.¶Sed cōtra Primo.Nā chriſtus
in miraculo vini fecit optimū vinū.er-
go in miraculo panū debuit facere opti
mū panē:qꝛ panis dꝫ correſpōdere vi-
no.Ergo triticeū ex hordeaceo.So.Nō
eſt ſimile qꝛ miraculū vini deſeruiebat
(vt dicit Albertꝰ magnꝰ) iucūditati nu-
bentiū:iſtud aūt neceſſitati turbaꝝ:⁊ iō
cōueniebat aquā mutari in liquorē le-
C tificātem.Non aūt debuit mutare for-
mā neceſſitati deſeruientē:conuertēdo
hordeaceū in triticeū:maxime vt dicit
Chry.ne videretꝛ gule deſeruire.Preter
ea illud miraculū nō erat cōuerſiuū na
turarū:vt illud:ſed augmentatiuū.In
augmento aūt debet eſſe eadem natura
ſm̄ ſpeciē.Fuerūt tn̄ iſti panes optimi
in gn̄e hordeaceorū:ita ꝙ nunq̄ꝫ fuerūt
meliores:⁊ forte etiā optimi ſimpliciter
i.meliores etiā triticeis ꝓductis ab ar-
te hūana:⁊ ſi nō triticeis ꝓductis a deo. D
Scḋo.Nā iſtud miraculū ſignificabat
euchariſtiā que in tritico conficitꝛ.Ergo
idē.Sol.Negatꝛ conſequētia ſm̄ Alber.
magnū:qꝛ hoc miraculū eſt quidē ſignū
euchariſtie ſed remotū:⁊ ideo nō habuit
expreſſam ſimilitudinē in materia.
¶Queri etiā pōt Utrum repugnet per
fectioni religionis habere pecunias in
cōi vn̄ poſſint emi panes et neceſſaria
ꝓ religioſis de collegio vel alijs indigē-
tibꝰ ſicut habuerunt apoſtoli:vt ex mul
tis colligitur.Uide.ij.ij.q.clxxxviij.arti.
vij.Et vtrū xp̄o cōueniret orare ſicut le
gitꝛ aliq̄n in bn̄dictione panū feciſſe.Ui
de.iij.q.xxj.ar.j.iiij.diſtin.xvij.ar.iij.que-
ſtiuncula prima.Eſt aūt notādum pro
hac queſtiūcula ⁊ ꝓ alijs ꝙ lꝫ quādoq̧
in eis ſit doctrina.ſ.Tho.eā tn̄ nō alle-
gaui:qꝛ verba alteraui aut aliqua ſu-
peraddidi.Licet autem multe earū ſint
Joannis de turre cremata:tn̄ eum ſimi E
liter nō allegaui:quia nihil fere dixi eo
modo quo ille dixit.
¶Feria.ij.queritꝛ de ſimonia ad
libitū.ij.ij.q.c.⁊.iiij.diſt.xxv.
¶Feria.iij.queritur.
Utrum xp̄s aliquid ab hoīe didicerit:vi
de dn̄icā in octa.Ephie.
Que ſit rō ⁊ figura oīm feſtoꝝ veteris te
ſtamenti.j.ij.q.cij.ar.iiij.x.
¶Feria.iiij.queritur.
Utrum hō poſſit operari opera bona in
nocte.i.poſt mortē.iij.q.vij.art.j.iij.
diſ.xviij.ar.ij.
Utrū deū adorare corde vel corpore ſit
res deo valde grata.iij.di.ix.ar.x.
¶Feria.v.queritur.
Utrum deus poſſit rem corruptā eandē
numero reparare.iiij.di.xliiij.ar.j.
Utrū idē numero ſurrexerit iſte adule- F
ſcēs ⁊ nos reſurgemꝰ.iiij.di.44.ar.j.
¶Feria.vj.queritur.
Utrū paſſionū turbatio fuerit in xp̄o.iij.
di.xv.⁊.iij.di.xlvj.ar.vj.
Utrum oīs xp̄i oratio ſit exaudita.iij.di.
xvij.iij.di.xxj.ar.iiij.

¶ Sabbato queritur.

Utrū pater mittat filiū īquātū eſt equalis pr̄i.i.deꝰ.j.q.xliij.ar.j.primo.di.v.

H Utrū hō naturalr̄ ſciri poſſit vn̄ ſit xp̄s i.generationē eius.j.q.xxxij.ar.j.

☞ Dominica de paſſione.

☞ Queſtio.xxviij.

Queritur vtrū xp̄s meliꝰ dixerit: anteq̄ȝ abraā fieret ego ſum: q̄ȝ ſi dixiſſet: ego fui vel fuerā? Ad quod ex.s. Tho. j.di.viij.q.ij.ar.iij. ſic reſpōdetur. Rō noſtra nō pōt formare enūtiationes niſi per verba tēporalia: nam de aliquo nō pōt fieri enūtiatio niſi ſm qȝ cadit in cognitiōe. Sȝ cū oē cognoſcēs ſm Boe.cognoſcat ꝑ modū ſuū: rōni noſtre in ſtatu vie eſt gn̄ale accipere cū tp̄e qꝛ eiꝰ cognitio cauſat̄ a ſenſibilibꝰ q̄ in tp̄e ſunt. Un̄ ēt enūtiās de deo lȝ intelligat ipm̄ eſſe ſupra oē tp̄s: cogit̄ tn̄ v̄bis tēporalibꝰ vti: nec tn̄ falſe enūtiat: qꝛ eē diuinū hȝ in ſe oē eſſe q̄ttū ad id qȝ ꝑfectionis eſt in oībꝰ. Et iō enūtiamus de eo oīm tēporū verba ꝓpter id qȝ nulli tēpori deeſt. ⁊ quicq̄d perfectionis eſt in

M omnibꝰ tēporibꝰ ipſe hȝ. Sed inter alia preſens ꝑ prius deo cōuenit inquātum nō implicat ſucceſſionē: nec aliquid hȝ de non eſſe incluſum. dicuntur tamē de deo ⁊ alia ſm id qȝ perfectionis eſt in eis ⁊ non ratione ſucceſſionis vel alterius defectus. ¶ Sed cōtra videtur qȝ maxime de eo dicatur preteritū. Nā diuinū eſſe eſt perfectū. Sed preteritū inter alia maxime ſonat perfectionē. Sol. Dicitur de eo preteritū ratione perfectionis: ⁊ qꝛ nō eſt nouū ſcdm̄ ipſe deus preteritis non defuit. Aliq̄n tamē perfectio per preſens magis q̄ȝ ꝑ preteritū deſignatur. ſ. perfectio eo quorū eſſe cōſiſtit in permanendo: qꝛ in hoc qȝ ſunt habēt perfectionem ⁊ preteritā dicitur ſm receſſum ab eſſe aliq̄n aūt magis ꝑ preteritū q̄ȝ per p̄ſens. ſ. perfectio eorū

I quorū eſſe eſt in fieri: quorū ſcȝ ꝑfectio nō eſt niſi q̄n venit̄ ad terminū: vt ſunt motꝰ ⁊ hmōi ſucceſſiua. Un̄ in diuinis q̄ dicunt̄ ꝑ modū ꝑmanētis: veriꝰ ſignificātur ꝑ p̄ns: vt deꝰ eſt bonꝰ: ſȝ ꝑ p̄teritū ea q̄ ſignificant̄ ꝑ modū actꝰ: ſicut dicit Greg. ꝙ magis ꝓprie dr̄ filiꝰ natꝰ q̄ȝ naſci. Scdo videt̄ etiā ꝙ p̄teritū imꝑfectū: qꝛ Joānes in principio ſui euāgelij altiſſime de deo locutꝰ vtit̄ eo ad ſignificādū diuinā eternitatē dicēs. In p̄ncipio erat v̄bū. So. Magis ꝓprie de eo dicit̄ q̄ttū ad aliq̄d q̄ȝ p̄teritū ꝑfectū: qꝛ terminationē nō includit ſicut p̄teritū ꝑfectū.

K Nā lȝ in his q̄ dn̄r ꝑ modū actꝰ veriꝰ dicat̄ p̄teritū ꝑfectū: qꝛ. ſ. hoꝝ ꝑfectio ſignificari nō pōt niſi ex termino: tn̄ q̄ ſignificant̄ nō ꝑ modū opatiōis: veriꝰ ſignificant̄ ꝑ imꝑfectū: qꝛ hoꝝ ꝑfectio nō depēdet a termino. Tertio videt̄ ꝙ futuꝝ. Nā diuina eſſentia maxie diſtat a defectu. Sȝ futurū īter alia eſt remotū a deficiēdo. Solu. Maxime remouet̄ a diuina p̄dicatiōe futurū: qꝛ nōdū eſt niſi in potētia: tn̄ abiecta imꝑfectiōe dr̄ ſm id qȝ imꝑfectiōis eſt in ip̄o. i. ſm ꝙ lōge diſtat a deficiēdo. Hec oīa. s. Tho. Ex quibus patet ꝙ xp̄s bn̄ dicere potuiſſet ego ero: ⁊ meliꝰ: ego fui: ⁊ adhuc meliꝰ: ego eram: ⁊ optime: ego ſum.

¶ Queri etiā pōt. Utrū in xp̄m cadere potuerit pctm̄ vide.iij.q.xv.ar.j.⁊.ij. ſiue. Et vtrū aliquis poſſit ſcire ſe audire

L verba dei ſiue eſſe a deo ꝑ gratiā: vide j.ij.q.cxij.arti.vlti.veri.q.x.ar.x.

¶ Feria.ij.queritur.

Utrū hō naturalr̄ ire poſſit vbi eſt xp̄s i.ad viſionē deitatis.j.q.xij.ar.iiij.

Utrū oīs faciens qȝ in ſe eſt credēdo in chriſtū acquirat gratiā.s.Tho.ij.di.xxviij.arti.iiij.

¶ Feria.iij.queritur.

Utrū exēplo xp̄i liceat xp̄ianis declinare perſecutiones.ij.ij.q.clxxxv.ar.v.

Utrū peccet qui timore ductꝰ ſuā fidem nō profitet̄.ij.ij.q.iiij.ar.ij.

¶ Feria.iiij.queritur.

Utrū miracula xp̄i oñderint eū eſſe deū, vide dn̄icā.iij.in aduentu.

Utrū vna diuina perſona ſit in alia.j.q.xlij.arti.v.

¶ Feria.v.queritur.

N Utrū amor ſit cauſa remiſſionis pctōꝝ j.ij.q.cix.arti.vij.

Utrū xp̄s potuerit pctā remittere inquātū hō ſine ſacramētȝ.iij.diſ.x.q.j.ar.j.

¶ Feria.vj.queritur.

Utrū expediens fuerit filiū dei mori.iij.diſt.xx.q.j.ar.iij.iij.q.xlvj.ar.iij.

Utrū mali poſſint eſſe prophete.ij.ij.q.clxxij.arti.iiij.

A ¶ Sabbato queritur.

Utrum xp̄s habeat poteſtatē ſuper oēs hoies.iij.q.viij.ar.j.ij.⁊.iij.

Utrū vera felicitas ſit ſolū in cognitiōe diuina.j.ij.q.ij.iiij.di.xlviij.

☞ Dn̄ica in Ramis.

☞ Queſtio.xxix.

Queritur vtrū cōueniēter xp̄s hieruſalē cū tāta gl̄ia intrauerit moriturꝰ. Rn̄deo. Hoc euāgeliū ſicut legit̄ in aduētu ſm quādā ſimilitudinem ⁊ adoptationē: ita legit̄ hodie ad l̄ram: qꝛ tali die cōtigit hiſtoria q̄ in eo narrat̄. Et cōuenientiſſime xp̄s vadēs ad mortē ꝑ quem acq̄reret ſibi p̄ncipatū ⁊ regnū portata cruce ſup humerū ſuū: taliter regalē ciuitatē intrauit qualr̄ in ſctō hoc euāgelio narrat̄: qȝ ptȝ diſcurrēdo ꝑ ſingulas cir

B cūſtātias huiꝰ ingreſſus. Prio. ſ. quātū ad hoc ꝙ voluit ip̄e ire in hieruſalē tali die. Cōueniēs ei erat paſſurū ꝓpinquare loco paſſiōis: vt oñderet ſe ſpōte pati: ⁊ tali die appropinquare. i. añ quinq̄ȝ dies paſche: ſm Beð. vt ſe oñderet eſſe quē figurabat agnꝰ imaculatꝰ: q̄ dei populꝰ liberatꝰ ē ab impio pharaōis: q̄ añ q̄nq̄ȝ dies paſche. i. decimo die mēſis primi: ſegregabat̄ a grege ⁊ īferebat̄ ciuitati in q̄ erat imolādꝰ. Scdo q̄ttū ad hoc qȝ rex voluit appellari. Per hoc em̄ voluit vt quiſq̄ȝ eruditꝰ hunc etiā intelligeret quē olim Zacha.ix.c. ſic hieroſolymā venturum prophetauerat dicens. Dicite filie ſyon. i. hieruſalē. Ecce rex tuus ⁊c. vbi dicit Albertꝰ magnus: ꝙ xp̄s deſcribitur ab octo. Primo ab euidētia veniētis: qꝛ dicitur. Ecce. Eſa.xl. Uidebit oīs caro ſalutare dei noſtri. Secundo a

C dignitate poteſtatȝ: ibi rex. Eſa.ix. Dn̄s legifer nr̄ dn̄s rex noſter. Tertio a connaturalitate hoīs: qꝛ tuus Eſa.ix. Paruulus natꝰ eſt nobis. Quarto a propinq̄tate amoris: qꝛ venit. Prouer.viij. Delitie mee eſſe cuȝ filijs hoim. Quinto ab vtilitate opis: qꝛ tibi. i. ad vtilitatē tuā. Sexto a bono habitu cordis: qꝛ mānſuetus. Mat.xj. Diſcite a me ⁊c. Septimo a q̄etate regimis: qꝛ ſedēs Eſa.xvj. Preparabitur in mia ſoliū eiꝰ. Uel ab humilitate et ſimplicitate ꝯuerſatiōis qꝛ ſedēs ſup

D aſinā: ecce hūilitatē. ⁊ pullū filiū ſubiugalis: ecce ſimplicitatē. Tertio in q̄ttum voluit ſibi exhiberi ſigna letitie: ꝑ veſtes ſtratas ⁊ ramos ceſos ⁊ voces exaltabūdas: qꝛ ⁊ zacharias p̄dixerat ꝙ in eiꝰ aduētu ciuitas hiel̄ȝ exultare ac letari debebat. ¶ Sed ꝯ. Prio: qꝛ multoties al̄s venerat hierl̄m: ⁊ nūq̄ȝ ſic itrauit. g̃ nec mō debebat ſic intrare vt videt̄. Solu. Nūq̄ȝ ante intrauit quaſi acceptur' regiū ſceptrū ⁊ regiā coronā: niſi mō q̄n venerat tenere ſceptrū arūdineū ⁊ ſpineā coronā: ⁊ inire bellū aduerſus inimicū: quē ſua ꝓpria morte ⁊ ſuo cruore ꝓſtrauit. Et iō nūc ſolū intrauit vt rex. Scdo. Naȝ q̄ olim regalē honorē refutauit: vt ptȝ Jo.vj. nūc nō dȝ illū acceptare: qꝛ videret̄ iſtabilis: ⁊ vel tūc male refutaſſe: vel nunc male acceptare. Nam ſi bonū erat eum eſſe regē male refutauit ſi nō erat bonū: male acceptauit. So. Chriſtꝰ

E qꝛ erat ordinatꝰ rex adeo p̄re ſm ſpūale regnū: nō debuit acceptare regnū terrenū ab hoibus: iō bn̄ illud refutauit. Debuit tn̄ a deo acceptare ſpūale: ⁊ ꝯn̄r ab hoibus acceptare: nō q̄dē regnū tale: qꝛ illud dare nō poterāt: ſȝ regias laudes ad noſtrā vtilitatē ⁊ ſuam gloriā: quaȝ tamē gloriā etiā in noſtrā vtilitatē referebat. Neq̄ȝ em̄ deus vult laudari a nobis niſi qꝛ hoc eſt nobis bonuȝ ſm illud Eſa.ca.xlviij. Laude mea infrenabo te: ne intereas. ¶ Queri etiā pōt ſicut q̄ſitum eſt dominica prima in aduentu.

☞ In die ſancto paſche de integritate reſurrectionis chriſti.

☞ Queſtio.xxx.

Circa integritatē reſurrectionis xp̄i de q̄ in lectiōe paſcalis euangelij eſt ꝑ tractatū:

F multa reſtāt diſcutiēda quoad p̄tioſum ⁊ electum Jeſu xp̄i ſanguinē magnū noſtre ſalutis p̄tiū. Primo em̄ querit̄. Utrū ille ſanguis que chriſtꝰ in reſurrectione reaſſumpſit ⁊ in paſſiōe fuderat: fuerit in triduo mortis

eius a deitate ſepatus.Et poſito ꝙ non.
Queriť ſcðo:vtrū repugnet fidei aliqđ
de ꝟo ⁊ naturali ſanguine xp̄i reperiri
in terra de facto.Et poſito ꝙ nō.Queriť
tertio vtrū illudmet repugnet doctrine
G s.Tho.Et poſito ꝙ nō.Queriť quarto:
vtrū ſuſtineri poſſit ꝙ in terra ſit de ſan
guine ⁊ aqua lateris xp̄i.Et poſito ꝙ ſic
Queriť quinto:q̄ adoratione talis ſan=
guis ſit venerandꝰ:vtrū.ſ.latria aut nō
¶Quātū igiť ad primā q̄onem (q2 ipſa
fuit olim corā Pio ſcðo:pōtifice maximo
agitata.)Primo volo ea q̄ vere ⁊ catho=
lice circa hoc ſunt ſcripta recitare.⁊ de=
inde ad declarationē eorū ſuperaddere
re q̄dā pauca.Tres itaq̨ ſacre pagine
ꝓfeſſores in tota religione p̄dicatorum
vita ⁊ doctrina celeberrimi:q̄ de hac re
ex obediētia ſui ordinis corā dicto pōti=
fice diſputauerūt mādāte eodē q̄ in di=
ſputatiōe dixerāt:ſcripture mādarūt in
hūc modū.Ex mādato ſctitatis vr̄e bea
tiſſime pr̄:nos tres fr̄es fr̄ Jacobꝰ de bri
xia frater Gabriel de barchinona:⁊ fra
ter Uercellinꝰ de vercellis:oēs minimi
H theologi ꝓfeſſores:⁊ ordinis p̄dicatorū
miſſi ꝑ gn̄alē ordinis nr̄i ad.s.vr̄am pro
cā bn̄dicti ſanguinis ſaluatoris nr̄i Je=
ſu xp̄i effuſi in die.Paraſceues:redegi=
mus i ſcriptis autoritates oēs ⁊ rōnes
quas in pn̄tia.v.ſuꝑioribus diebꝰ ꝟbo
ꝓtulimꝰ.Proteſtamur aūt.primo ꝙ oīa
nr̄a dicta ſubiȷ̄cimꝰ correctioni.s.v.cui
ſemꝑ intēdimꝰ adherere.Et ſcðo ꝙ nō
intēdimꝰ loq̄ de totalitate ſanguis effu=
ſi i die paraſceues:vtrū.ſ.totū xp̄s in re
ſurrectione aſſumpſerit:vel nō totū:nec
de ſanguine circūciſſionis vel aqua late
ris xp̄i:aut ſimilibꝰ ſ3 de ſanguine effu
ſo i die paſſiōis:⁊ reaſſumpto i die reſur
rectionis.Utrū.ſ.tali i triduo mortis xp̄i
diuinitas ꝟbi fuerit vnita ꝑſonaľr.Ac=
cipimus aūt ꝓ fundamēto hāc regulā:
ꝙ i ſolutione huiꝰ dubitatiōis ⁊ ſimiliū
ꝑtinētiū ad fidē nō debemꝰ vti niſi texti
I bus ſacrarū lr̄arū:aut ſctōrū autoritati
bus:aut rōnibꝰ ex ſacris lr̄is ſumptis:q̄
regľa hr̄ ex Dioñ.ij.c.de diuinis no.Ac=
cipiētes tā q̄ regulā famoſiſſimā:ꝟita=
tis i eloquijs poſita cuſtodire nō multi
ꝑlicata.i.nihil addētes vt exponit Lin
conięſis ⁊.s.Th.nō minorata.i.ſm̄ eoſ=
dē nihil delētes:⁊ incōuerſibilia.i.non
ꝑuerſe exponētes.Un̄ ſuꝑ illð Leui.vi.
Oīs eſtimatio ſiclo ſctuarij pōderabiť:
dicit glo.Oīs diffinitio ſctīs fiat pōderi
bus:de ſacra ſcriptura veniētibꝰ.Jn q̄= K
ſtione igiť hac tria faciemus.Primo em̄
noſtrā poſitionē ꝓbabimꝰ:⁊ Scðo iꝓ=
babimꝰ alienā.⁊ Tertio refellemꝰ rn̄ſio
nes alteriꝰ ꝑtis ad rōnes ⁊ autoritates
nr̄e poſitionis.¶Quātū igiť ad primū
ꝓbabimus duas cōcluſiōes:quaꝝ Pri=
ma eſt ꝙ predicto ſanguini de quo loq̄=
mur anteq̨ effunderet̄ dū adhuc eſſet i
corꝑe xp̄i diuinitas erat ꝑſonaľr vnita.
Quā q2 pars aduerſa cōcedit:breuiter
expediemus autoritate Dam̄.li.iij.c.ij.
dicētis.Omni humane nature vnitā di
cimus oē3 diuinitatis ſubſtātiā.Jn nul
lo em̄ eorū q̄ plātauit in nr̄a natura deꝰ
ꝟbū ab initio plaſmās nos defecit.ſed
aſſūpſit corpꝰ ⁊ aīa3 rōnalē ⁊ itellectua
lē ⁊ eoꝝ idiomata.Totū em̄ me totꝰ aſ=
ſumpſit:⁊ totꝰ toti vnitus ē vt toti mihi
ſalutē gratificet.Quod em̄ in aſſumptū
nō curabile.Jn hoc aūt ꝙ dicit totū em̄ L
⁊c.ſignificās ꝙ filiꝰ dei oībus vnitꝰ eſt q̄
aſſumpſit:excludiť cauilatio q̄ q̄s poſſet
dicere ſanguinē q̄dē ab eo eſſe aſſum=
ptū in natura hūana:iuxta illud Hebr.
ij.Pueri.i.apľi ⁊ fideles:cōicauerūt car
ni:⁊ ſanguini ⁊ ipſe ſiľr participauit eiſ
dē ſ3 tn̄ nō fuit ꝟbo vnitus q̄ſi nō ſit ne=
ceſſe oīa ab eo aſſūpta ei eē ꝑſonaľr vni
ta.Jn hoc etiā ꝙ dicit oīa aſſumpta que
ſunt plātata i nr̄a natura nō ſpecificās
niſi de aīa ⁊ corꝑe manifeſte:implicite
includit ſanguinē q2 ſignificat oīa ꝑti=
nētia ad corpꝰ.Dicit aūt ipſe.ij.lib.ca.
xvj.Corꝑa aīaliū ꝯſtāt ex q̄tuor humoribꝰ
Probať etiā autoritate Leonis pape i
ſer.viij.de nati.q̄ incipit.Cū ſemꝑ dicē=
tis:vtriq̨ nature in ſuis ꝓprietatibꝰ ꝑ
manētī tāta ē vnitatis fcā cōio vt q̄cq̄d
ibi ē deitatꝭ nō ſit ab hūanitate diſiūctū
q̄cq̄d aūt ē hoīs nō ſit a deitate diuiſu3.
¶Scða aūt ꝯcľo ē:ꝙ p̄dicto ſanguini i M
triduo q̄ fuit effuſus diuinitas fuit vni
ta ꝑſonaľr.Quā q2 nō pōt naturali rō=
ne ꝓbari eo ꝙ ex mera dei volūtate de=
ꝑēdeat:nō intēdimus ꝓbare niſi ꝑ ca=

nonē vel expoſitiones ſctōrū de canone
vľ rōnes ex canone ſumptas.Aliter em̄
ꝑiculoſum ē i hac materia aliq̄d aſſere=
re vel negare.L3 aūt ipſa i canone teſti
A noui explicite nō habeať:tn̄ q̄dā ſūt q̄ iu
dicio nr̄o nō pn̄t bn̄ intelligi niſi i hoc ſi
gnificato.Jdē aūt ē de ꝓceſſiōe ſpūſſcti
⁊ vniōe deitatis ad corpꝰ ⁊ aīam xp̄i in
triduo q̄ habenť q̄dē i ſcriptura:ſ3 tn̄ nō
explicite.Probať igiť.Primo ex canone
ſic.Emūdare ꝯſcias vľ emūdare a pctō
attribuiť ſanguini xp̄i:iuxta illud.j.Jo.
j.Sanguis ieſu xp̄i filij eiꝰ emundabit
nos ab oī pctō.Et Heb.ix.Si em̄ ſāguis
hircorū.⁊c.⁊ itelligiť de ſanguine effuſo
qð ꝑ3 ꝑ ſiľitudinē de ſanguine hircorū
q̄ erat effuſus.Hoc aūt nō pō eſſe niſi rō
ne deitatis vnite q2 talis oꝑatio eſt ſoli
deitati ðbita.Un̄ Nico.de ly.ibi.ſ.Heb.
ix.dicit ꝙ ſanguis xp̄i ex vniōe ad ſup=
poſitū diuinū h3 ꝟtutē ad emūdationē
aīe.Jtē.j.Pe.j.ðr.Nō corruptibilibꝰ au
ro ⁊c.⁊ intelligiť exp̄ſſe de ſanguine effu
ſo q̄ ſumꝰ redēpti.Ubi notamꝰ.Prio ꝙ
ſignificať ſanguis xp̄i eē icorruptibilis
q̄ incorruptibilitas ꝯſtat ei ex vniōe ad
deitatē;vt ꝑ3 ex Hen.de gañ.q̄ðľ.xij.q̄ō.
xv.dicēte ꝙ ſi xp̄s reſurrctionē ſuā vſq̨
ad iudiciū diſtuliſſet:pie credēdū ē ꝙ il
B lud corpꝰ nō fuiſſet corruptū rōne vnio
nis.⁊ adducit expoſitionē Aug.ſuꝑ illð
Nō dabis ſctm̄ tuū videre corruptionē
dicētis.i.corpꝰ meū a te ſctificatum.Et
idē de ſāguine dicēdū ē.Erat igiť vnitꝰ
¶Notamꝰ ſcðo ꝙ ðr p̄rioſior.i.p̄tio ple
no.ſ.p̄tio ſufficiēti ad redēptionē nr̄a3
de q̄ loqť.Nō fuiſſet āt p̄tiū ſufficiēs:niſi
fuiſſet p̄tiū infinitū:⁊ ꝯn̄r deitati vnitū.
Notamꝰ tertio ꝙ ðr:q̄ſi agni imaculati
vt ꝑ ly q̄ſi videať fieri relatio ad figurā
i.agnū cuiꝰ ſanguis fuſus ⁊ linitꝰ i poſti
bus liberauit filios iſrľ ab exterminato
re:vt.ſ.eodē mō ſanguis xp̄i ꝑ illū agnū
figurati effuſus liberauerit nos.Qð nō
potuit facere niſi fuerit vnitꝰ.Scðo ꝓ=
bať auctatibꝰ ſctōꝝ doctoꝝ.Nā Dam̄.
iij.li.c.iij.dicit.ſic.Jnuertibiliter incōfu
C ſibľr:indiuiſibiliter:⁊ ieuulſibiľr:i dua
bus naturis ꝑfecte ſe habentibꝰ vnā in
hypoſtaſim ꝯfitemur ꝟbi dei.Ubi notať
ineuulſibiľr:q̄ſi velit dicere ꝙ diuinitas
ab humana natura euelli nō potuit qð
de ipſa humanitate nō pōt intelligi:q2
in triduo deſijt eſſe humanitas:ſ3 itel=
ligiť de partibꝰ eiꝰ inter q̄s eſt ſanguis.
Un̄ idē dicit in.c.xxxj.Nullā partiū na
ture depoſuit:nō corpꝰ nō animā:ſ3 cor D
pus ⁊ aīam poſſedit:⁊ ita redijt ad celū
Si aūt ꝑ corpꝰ intelligit corpꝰ ſine ſan=
guine rediſſe ad celos ſine ſanguine.Si
ꝟo ꝑ corpꝰ intelligit oēs partes corꝑis
etiā cū ſanguine habeť intētū.Jtē idem
lib.iiij.c.xvj.Una xp̄i ꝑſona ē ſm̄ nullū
modū diuiſa ea q̄ ſm̄ hypoſtaſim ē vnio
ne.Si em̄ ſm̄ nullū modū eſt diuiſa er=
go ſm̄ ſanguinē nō ē facta diuiſio vnio
nis.Jtē Leo ſermōe.x.nati.q̄ icipit.Se
pe loquēs de forma dei ⁊ ſerui.ait.Que
in vnitatē ꝯuenerūt nec ſeparationē ha
bere poſſent nec finē nec credētes dile=
ctiſſimi:xp̄iani ſumus.Cū igiť ſanguis
fuerit vnitus ſequiť ꝙ nō potuit ſepa=
ri.Jtē idē ſermone.xvij.de paſſione q̄ in
cipit.Sermo ꝓximꝰ.Jn tāta inq̄t vni=
tate dei:⁊ hoīs natura cōuenit ꝙ nec
ſupplicio potuerit minui:nec morte diſ
iūgi.Jn morte aūt ſepať a corpore aīa:
in ſupplicio ꝟo ſanguis.⁊ tn̄ ibi non eſt E
diſiūcta vnitas nec hic diminuta.Jtem
idē ſer.ix.nati.q̄ icipit.Excedit Jndeſi=
nenter inq̄t illā ꝟbi ⁊ carnis idiſſolubi
lē copulā nō minus ſuſcipimꝰ i p̄ſepio
iacētē q̨ i reſurrectione paterne altitu=
dinis ꝯſcendētē.Per carnē aūt ad quā
dicit indiſſolubilē copulā itelligit totū
hoiem:vt ipſe exp̄ſſe dicit ſermone.vij.
de natiuitate vbi h3 Caro eſt ſuſcepta i
cuiꝰ noie hō totꝰ accipiť.Jn toto aute3
hoīe ꝯtineť ēt ſāguis Jtē idē ſermo.xix.
de paſſione:q̄ incipit.Sacr̄a.Niſi inq̄t
ꝟbū caro fieret ⁊ tā ſolida ꝯſiſteret vni=
tas in vtraq̨ natura vt a ſuſcipiēte ſu
ſceptū nec ipm̄ breue mortis tp̄s abiū=
geret:nūq̨ valeret ad eternitatē redire
mortalitas.Cū igiť illa ſolida vnitas n̄
potuerit abiūgi:em̄ potuerit abiūgi di=
uinitas a ſanguine.Jtē Beda ſuꝑ illo
ꝟbo Act.ij.Eccľiam dei quā acquiſiuit F
ſanguie ſuo.Nō dubitauit inq̄t.s.Pau
lus cuius.ſ.ſunt illa ꝟba ſanguinē dei
dicere ꝓpter vnionē ꝑſone i duabꝰ na=
turis ieſu xp̄i.Jtē Bern̄.de conſyde.ad

Euge.poſtq̄ dixerat vnionē ſbi ad hu
manitatē primū locū tenere poſt vnita
tē trinitatis:ſubiūgit.Neq̄ eñ q̄ ex pte
ꝯtingit ſepatio potuit vnitati ꝑſcribere
ꝑmanēti.Et lꝫ explicite de carne ⁊ aīa
G loquat̄:tñ ex ſbis eiꝰ idē pōt de ſangui
ne intelligi:vt ptꝫ ꝓceſſum eiꝰ intuenti.
Probat̄ etiā autoritas modernorū do=
ctorū.Nā hāc tꝫ.s.Tho.v.quodli.ar.v.
⁊ Alb.mag.in tractatu de miſſa poſt me
diū.vbi dicit ꝙ ſanguis lauat rōne ꝯiū
cte deitatis ⁊ ꝙ in eo deꝰ poſuit deitatis
acumē vt lauaret ſordes electorū.Et
ponit exēplū de lixiuio ad lauādas ſor=
des ꝓfundatas.Itē Nic.de Ly.ſup.ix.
ca.ad Heb.de hac materia dicit amplā
q̄ōnē:⁊ idē expſſe determinat.Tertio ꝓ
bat̄ in rōnibꝰ ex canone ſumptis.Ar=
guit̄ igit̄.Primo ſic.Nullū bñficiū diui=
nū reuocat̄ niſi ex culpa recipiētis:quia
ſine pnīa ſunt dona ⁊ vocatio dei.Rom̄.
xj.⁊ decet ꝯceſſum a principe bñficium
eſſe mãſurū ſm iuriſtas.Sed vnio ſbi
ad ſanguinē fuit maximū bñficium:⁊ in
H ſanguie nulla culpa fuit.Ergo ⁊c.Scdo
Nā ſi ſic fuit.i.ſi fuit ſepatus xp̄s vel eiꝰ
ſāguis ꝑdidiſſet dignitatē ex hoc ꝙ pri
obediebat:q̄ꝛ ex eiꝰ mādato poſuit aīaꝫ
vt pꝫ Jo.x.Tertio.Nā iſta ſeparatio a
ſanguine nō ptinebat aliq̄ mō ad finem
ꝓpter quē xp̄s illū effundebat:cum ille
eſſet ſalus hoim iuxta illō.Eſa.xlix.Ut
ſit ſalus mea vſq̄ ad extremū terre:ad
quā ſalutē iſta ſepatio nō ptinet effecti
ue:vel exēplariter vł alio mō.Ergo nō
eſt ponēda.Quarto.Nā beatifica vnio
nunq̄ reuocat̄.Apo.iij.Foras nō egre=
dient̄ ampliꝰ ergo nec ꝑſonalis:q̄ꝛ ē ma
ior:ſm Ber.vbi.s̄.Quinto.Nā ſm do=
ctores nulla natura p̄ter humanaꝫ fuit
aſſumptibilis ꝯgruenter.Un̄ nec corpꝰ
nec partes corpis erant aſſumptibilia
niſi ꝓpter ordinē ad totā naturā huma
nā.Et iterū:q̄ꝛ i corpe exanimi remãſit
ordo reunitionis:remãſit deitati vnitū
ꝓpter illū ſic ꝙ ſi nō habuiſſet ad aīam
I rōnalē ordinē q̄ſi iterū ei eſſet reunien=
dū:nō habuiſſet vnionē ꝑſonalē ad ver
bū vt clare colligit̄ a.s.Tho.iij.di.ij.q.ij
ar.j.q.iij.Tunc ſic.In ſanguine de q̄ lo=
quimur manebat ordo ad naturā hu=
manā:q̄ꝛ iteruꝫ erat aſſumendus ergo
manebat vnio ad deitatē ſicut ⁊ in cor=
pore.Sexto.Nā oībus partibus q̄ ſunt
de veritate humane nature etiā ſepara K
tis manet vnita deitas ſm doct.nr̄os ⁊
partis aduerſe.Sed talis pars eſt ſan=
guis qō pꝫ.Primo extra de celeb.miſ.in
quadā vbi Inno.iij.ꝓbat ſitatē corpo
ris xp̄i ex ſitate ſanguinis q̄ exiuit de la
tere eius.Scdo q̄ꝛ ꝑficit̄ ab aīa rōnali
ſm.s.Tho.iiij.di.xlvij.Septimo.Nam
idē eſt de partibꝰ q̄ ſunt de integritate
nature hūane ⁊ de eis eodē mō format̄
rō.Talis aūt eſt ſanguis vt ptꝫ ꝑ medi=
cos:maxime Auerroim in ſuo colli.li.j.
c.x.⁊ li.ij.ca.ij.q̄ ponit ſanguinē inter mē
bra ſimplicia hois.Octauo.Nā ſi n̄ fuit
vnitus igit̄ fecit ſuā hypoſtaſim de ꝑ ſe
⁊ ꝯñr fuiſſet vna hypoſtaſis ſanguinis:
⁊ vna alia ſbi ac corpis ⁊ aīe ꝯ Dama.
li.iij.c.xxviij.dicentē.Una eſt ſemꝑ ſbi
hypoſtaſis:⁊ nō due.q̄ꝛ vna ſemꝑ hypo
ſtaſis xp̄i.Hypoſtaſis aūt ſbi indubitā
ter ſemꝑ vna eſt:q̄ꝛ filius in deitate nō L
hꝫ niſi vnā ꝑſonā:ſed hypoſtaſis xp̄i ſi=
gnificat hypoſtaſim in hūanitate:quã
q̄ꝛ Dama.dicit ſemꝑ vnā nō pōt ſāguis
ad humanitatē ꝑtinēs hypoſtaſim de ꝑ
ſe feciſſe q̄ꝛ iā eſſent due hypoſtaſes xp̄i.
Nono.Nā veroſimile eſt aliquā parti=
culā ſanguinis in xp̄i corpore remãſiſſe
q̄ꝛ oīa vulnera fuerūt in extremitatibus
excepto vulnere lateris qō illatū ē poſt
expirationē.Huic aūt ſm partē aduer=
ſam fuit vnita diuinitas.Ergo etiā fuit
vnita effuſo:q̄ꝛ inter hunc ⁊ illū nō erat
drīa niſi ꝑ eſſe i corpore ⁊ extra maxime
etiā:q̄ꝛ nulla culpa fuit in ſanguine ex=
eūte.Decimo.Nullus eñ ſapiens inſti=
tuit vt ꝑpetuo repñtet̄ res inutilis.Deꝰ
aūt ſapiens inſtituit vt in miſſa repñtet̄
ſanguis effuſus dum ꝯſecrat̄ ſub ꝓpriis
ſpēbus ergo ille nō eſt inutilis:qō eſſet
ſi eſſet a deitate ſepatꝰ.Ex poſitiōe aūt
aduerſa ſequūt̄ icōueniētia.Primū.ſ.ꝙ
in illo triduo ſanguis nō erat adorādꝰ
latria.Et q̄ꝛ hoc cōcedit̄ arguit̄ ſic.San A
guis eñ ſacr̄i ē ſignū ſiue cōmemoratio
ſāguis effuſi vt pꝫ ex Aug.de fide ad pe
trū.Sed ſanguis ſacr̄i adorat̄ latria er=
go ⁊ ſanguis effuſus ſic eſſet adorādus:

q̄ꝛ nunq̄ ſignū dꝫ eſſe in maiori reuerē=
tia q̄ ſignatū.Et ſm ꝙ.ſ.ſi in illo triduo
fuiſſet facta ꝯſecratio.ſacr̄m illud ſan=
guis nō fuiſſet excellēs rōne cōtēti:q̄ꝛ cō
tinuiſſet ſanguinē p̄ciſe ſine deitate.Et
tertiū:q̄ꝛ ſequit̄ ꝙ variat̄ forma ſacr̄i q̄
tum ad illā habitudinē vel ſignificatio=
nē quā dicit ly meus.Nā cuꝫ dicit xp̄s.
Hic eſt ſanguis meꝰ.intelligit̄ vel mihi
vnitus vel qui eſt actu meꝰ.Si aūt hoc
factū fuiſſet in triduo oportuiſſet expo=
nere q̄ fuit meus.Et quartū.q̄ꝛ ſequitur
ꝙ in illo triduo ille ſanguis nō fuiſſet vi
uificatiuus ſaltē eo mō quo caro.ꝯ illud
Jo.vj.Qui manducat meā carnē ⁊ bibit
meū ſāguinē hꝫ vitā eternā:⁊ caro mea
vere eſt cibus ⁊c.Ubi Theo.⁊ alij volūt
carnē eē viuificatiuā rōne deitatis vni
te.Et damaſ.iiij.li.de cōione dicit:ꝙ deꝰ
his duobus.ſ.carni ⁊ ſanguini cōiunxit
deitatē ⁊ rōne deitatis hñt aīare ⁊ viui
ficare.Et ponit exēpluꝫ de ferro ignito
qō calefacit rōne ignis ⁊ non rōne ferri
¶ Nunc in ſcda parte btiſſime pater re
fellenda ſunt aduerſe poſitionis funda
B menta:que eſt in predicto triduo predi
cto ſanguini non fuit coniuncta diuini=
tas:nec tunc fuit adorandus latria:
nec ei conſecrato tunc fuiſſet adiun=
cta diuinitas.Fundamēta aūt eiꝰ q̄tū
recordari poſſumꝰ tria ſunt autoritas.ſ.
Rō ⁊ Exēplū.Autoritas prima eſt Da=
maſ.iij.lib.c.xxviij.dicentis ꝙ in morte
xp̄i nō fuit deitas a corpe ⁊ aīa eiꝰ ſepa
ta:ergo fuit ſeparata a ſanguine:q̄ꝛ de
eo nullā facit mētionē.So.Dr̄ primo ꝙ
arguit̄ a particulari autoritate negati=
ue:ꝙ nō vꝫ.Dicit̄ ſcdo melius ⁊ dama.
nullibi explicite dixit deitatē vnitā ſan
guini dū eſſet cū corpe:ſed implicite tm̄
vt pꝫ ex dictis.Un̄ nō fuit cōueniēs ꝙ ex
plicite diceret eā fuiſſe cōiunctam ſan=
guini effuſo:ſed implicite tm̄ dum ꝑ cor
pus itelligit corpꝰ ⁊ ſanguinē.Eſſet aūt
rō aliq̄lis apparentie ſi prius expreſſedi
xiſſet deitatē vnitā ſanguini in corpore
⁊ deinde loquēs de ſeparatione i triduo
feciſſet mētionē de corpore ⁊ aīa.ſꝫ non
C de ſanguine.Scda autoritas eſt:q̄ꝛ cuꝫ
ſint quatuor cōpilationes gñales cōti=
nentes plene ea q̄ ſunt fidei.ſ.decretum
magr̄ ſniarū liber originaliū doctorꝫ:et
catena aurea.s.Tho.in nulla earū nec
etiā in ſymbolo fidei ꝯtinet̄:ꝙ tunc illē
ſanguini fuerit diuitas vnita:ergo ⁊c.
Sol.Argumētū deficit primo q̄ꝛ ē a par
ticulari autoritate negatiue.Et ſcdo:q̄ꝛ
lꝫ nr̄a poſitio nō cōtineat̄ in p̄dictis ex= D
plicite:ꝯtinet̄ tñ implicite ibi vel alibi:
vt oſtēſum eſt.Tertio:q̄ꝛ nō opꝫ q̄ fidei
ſunt ad p̄dicta q̄tuor reſtrigere.Prima
aūt rō hec eſt.Ubi eſt vnio deitatis ē cōi
catio idiomatū:q̄ꝛ ſm Aug.⁊ Dama.ta
lis vnio ē cā talis cōicationis.Sed iſta
cōicatio nō potuit eē ibi:vt.ſ.diceretur.
Xp̄s eſt effuſus:vel xp̄s ē i cruce ꝓpter
ſanguinē ibi exiſtentē ⁊ ſic de alijs.So.
Dr̄ primo ꝙ falſum eſt fundamētū:q̄ꝛ
poſſemꝰ dicere xp̄m effuſum ſuꝑ terrā:
iuxta illō ps̄.ex ꝑſona xp̄i.Sicut aq̄ ef=
fuſus.Ubi glo.Aug.dicit Aqua q̄n effun
dit̄ aut abluit aut rigat:Effuſus ē xp̄s:
abluti ſunt ſordētes:rigati ſunt ſitiētes.
Et q̄ꝛ dicebat̄ ꝙ debebat fieri cōicatio ꝑ
ly ē:qō ſigt̄ p̄ñtialitatē vt diceret̄ filius E
dei ē i cruce:filiꝰ dei ē in terra:qō tñ nō
dicimꝰ.Rñdet̄ ꝙ pōt dici ꝙ filiꝰ dei i illo
triduo fuit:⁊ erat in oī loco i q̄ erat aliq̄
gutta ſāguinis p̄dicti rōne ſāguinis ſibi
ꝑſonalit̄ vniti.Nec tñ potuiſſemꝰ dicere
vt arguēs dicebat ꝙ filiꝰ dei tribꝰ diebꝰ
pēdebat in cruce vel ꝙ tribꝰ diebꝰ fuit i
cruce clauatꝰ:q̄ꝛ ille ſanguis nec pēde=
bat:nec erat clauatꝰ.Nec incōuenit ꝙ ſi
cut deū ſine diminutione ſue maieſtatis
dicimus eſſe i omni creatura villiſſima ⁊
turpiſſima tribus modis quos ſcti po=
nunt.ſic etiā dicamꝰ filiū eſſe vbi eſt ſan
guis ei ꝑſonalr̄ vnitꝰ p̄ſertim cuꝫ eſſent
maioris villitatis illa q̄ in paſſiōe occur
rebant q̄ in hoc qō eſt filiū dei eſſe vbi
erat ſanguis ille.Nō aūt dicimꝰ ꝙ xp̄s
q̄ dicit ſuppoſitū i duabus naturis i illo
triduo fuerit in cruce:q̄ꝛ ſanguis nō eſt
pars principalis hois a q̄ fit denoīatio
⁊ q̄ꝛ neceſſitas diſputatiōis nos ad hoc
nō coegit.Dr̄ ſcdo iuxta.b.Th.iij.di.xxij F
ar.j.⁊.iij.q.xvj.ar.iiij.ad vltimū ꝙ cōica
tio idiomatū ſeu proprietatū non intel=
ligitur de omnibus abſolute ⁊ ſpecieli=
ter de his q̄ dicunt̄ de partibꝰ vt partes
ſunt:q̄ꝛ nō dicimus filiuꝫ dei eſſe formã

lꝫ aīa ſit forma: ſed itelligiṫ de his q̄ dñr
de ſubſiſtēte: vt ſic: vt ꝙ hō ille eſt eternꝰ
⁊ imortalis ⁊ deꝰ tpal' ⁊ mortalis. San-
guini aūt illi cōpetebat effuſio vt ps ē: et
ꝯñr nō eſt neceſſe ꝙ effuſio dicaṫ de filio.
G Tertio dr ꝙ ſanguis nō ē ps nata de-
noīare totū vt criſpitudo: qꝛ non dr ru-
beus qui hꝫ rubeū ſanguinē: ſicut dr cri
ſpus habēs capillos criſpos. Vñ non eſt
neceſſe filiū dei eſſe effuſuꝫ ex hoc ꝙ ſan
guis eſt effuſus. Et cōfirmaṫ: qꝛ nulla ꝓ-
prietas ptis humane nature dꝫ p̄dicari
de filio dei niſi poſſit p̄dicari d̾ filio hoīs
cuiuſmōi nō eſt effuſio: qꝛ nō dr hō effun
di ſuo ſanguie effuſo: ꝯ̄uis vt dictū ē vi
deaṫ poſſe dici ꝙ xp̄s vl' filiꝰ dei eſt effuſꝰ
ſup terrā: nō pp cōicationē idiomatum
ſꝫ pp vnionē ſuppoſitalē. Qꝺ ſi dicere-
mus hāc p̄dicationē fieri ꝓpter cōcatio-
nē oporteret ecōtrario de ſanguine dici
idiomata dei: vt dicere. Ille ſāguis eſt
eternꝰ qꝺ inconuenit. Quarto dr ex ſnīa
s. Tho. ꝙ ſit cōicatio idiomatū. ſꝫ in obli
quo ⁊ non in recto: vt dicaṫ. Filiꝰ dei hꝫ
ſanguinē fuſū. ſicut diceremꝰ filiꝰ v̄giniꝫ
hꝫ ſāguinē fuſū. Scḋa rō ē hec. Nā gutte
illiꝰ ſanguinis fuerūt plurime. ⁊ ꝯñr nō
eſt v̄bo ſil'e ꝙ oībꝰ remāſerit deitas vnita.
H So. nō eſt difficile v̄bo dei qꝺ infinituꝫ
eſt: eē multis guttis vnitū. Tertia v̄o ꝫ
Nā partibꝰ q̄ nō ſunt de veritate hūa-
ne nature ſepatis: diuina natura nō mā
ſit vnita. Hmōi aūt ē ſanguis. Sol. Imo
ſāguꝫ ē de v̄itate hūane nature: ⁊ ab aīa
ꝑficiṫ. Vñ negaṫ mior. Sꝫ ꝓbaṫ inquiūt
p̄io p. s. tho. i. q. vi. ar. i. ad tertiū. Solu.
ibi. s. tho. nō ſenſit ſanguinē de q̄ loqui
mur nō eē de v̄itate hūane nature cum
dicat oppoſitū. iij. q. liiij. ar. iij. Sꝫ loquiṫ
ibi. i. in p̄ia pte exp̄ſſe de hūido nutrimē
tali. Vñ cū dicit ibi ꝙ ſanguis nō ſuſci-
pit ꝑfecte naturā ſpēi intellige ſicut ſu-
ſcipiṫ humidū radicale i quo fundaṫ v̄tꝰ
ſpēi cū quo tñ ſtat ꝙ ſāguis iformaṫ aīa
vt alibi dicit. Poſito āt ꝙ ſāguis non ſit
de v̄itate hūane nature: nec ꝑficiaṫ aīa
hūana tñ ē de itegritate eiuſdē nature
cū ptineat ēt ad reſurrectionē nr̄am: qꝺ
I ſufficit ad eē vnitū v̄bo ꝙ vniṫ oībꝰ q̄ ſūt
de itegritate p̄dicte nature. p̄terea ſāgui
nē iformari aīa vel nō: eſt ꝓblema neu-
trū i phīa apꝺ aliq̄s: ⁊ ꝯñr nō ē tutū ex ꝫ
ꝯcludere ex neceſſitate in theologia ma
xime tā ꝑiculoſū vt ē ſepatio v̄bi a ſan-
guine. qꝺ v̄o nos hmōi rōnē aſſumpſeri
mus ꝓ pte nr̄a fecimꝰ ſeq̄ntes doctoreꝫ
nr̄m q̄ exp̄ſſe. i. iiij. dicit ſanguinē perfici
aīa hūana: ⁊ ꝯñr eſt de v̄itate hūane na- K
ture. Et p̄terea alia multa fundamenta
induximꝰ. Scḋo: qꝛ ſanguis nō eſt ſubie
ctū ſanitatis vel egritudinis ergo nō eſt
pars vel mēbꝛū corpis: ⁊ tertio qꝛ medi-
ci ponūt febrē ethicā i mēbris ⁊ ſinochā
in ſanguine: ergo ſi ſanguis eēt ps vl' mē
brū corporis febris ſinocha nō diſtigue
reṫ ab ethica. So. He due rōnes impli-
cāt exp̄ſſam cōtradictionē. Si eñ febris
ſinocha eſt in ſanguine: eſt ſubiectū egri
tudīs ⁊ ſi nō ē ſubiectū egritudīs: nō ē in
eo febris ſinocha. ¶ Quarto qꝛ Alb. ma-
gnꝰ de ptibꝰ corpis materialibus ⁊ for-
malibꝰ: ⁊ medijs fecit lōgā diſtictionē ⁊
ſanguinē nō noīauit ergo de mēte eiꝰ eſt
ꝙ nō ſit ps: ⁊ ꝯñr ſepatꝰ nō eſt vnitꝰ dei-
tati. So. Sāguis nō eſt de mēbris de q̄-
bus ille agebat: ſꝫ ſm Auerroi eſt de mē
bris ſimplicibꝰ. Quito qꝛ idē albe. iij. de
aīalibꝰ dt ꝙ ſāguis nō eſt actu ps aīalis L
ſꝫ in potētia. So. ſicut mēbꝛū ita ⁊ ps cor
poris aīati ē duplex. ſ. ꝑfecta ſiue p̄ncipa
lis: ⁊ minꝰ ꝑfecta ſeu minꝰ p̄ncipalis. et
talis ē ſanguis: ſicut quatuor elementa
ſunt ptes vniuerſi minus p̄ncipales ⁊ tñ
ſunt de eiꝰ perfectiōe ⁊ hñt formas ſuas
i illo. Partes aūt p̄ncipales hoīs q̄ ē puꝰ
mūdꝰ ſunt cor ⁊ epar ⁊ hmōi. Minꝰ p̄nci
pales v̄o ſunt q̄tuor humores q̄ ꝑficiunṫ
ab aīa: lꝫ nō vſqꝫ adeo: vt ſentiant ſicut
nec oſſa ſentiūt. Exēplū aūt ponūt p̄io
de colūba quā vt dicūt aſſumpſit ſpūſ-
ctūs: ⁊ tñ ei nō fuit vnita ꝑſonal'r. Sol.
Improprie dr aſſumpta: nec fuit vnq̄
vnita ſpūiſctō ꝑſonal'r ⁊ ꝯñr nec pt dici
derelicta vel ſepata a deitate. Vñ nō eſt
ſil'e: ⁊ ſcḋo qꝛ eccl'ia i die paſceues nō cō-
ſecrat ſanguinē: in ſignū ꝙ tūc ei diuini-
tas nō fuit vnita. So. Si ſic eſt ergo nec
tūc fuit deitas vnita corpi: qꝛ ēt corpꝰ nō
ꝯſecraṫ. Si dicat ꝙ nō loquunṫ de cōſe- M
cratiōe: ſed de ſumptiōe: qꝛ. ſ. eccl'ia illa
die ſumit corpꝰ ſꝫ nō ſāguinē. Cōtra qꝛ
cū eccl'ia in ſabbato qꝺ eſt ps illius tri-

dui cōſecrat ⁊ ſumit ſub vtraqꝫ ſpē ſigni
ficabitur vnio ad vtrunqꝫ. Non ergo il
la eſt ratio non cōſecrandi vel non ſu-
A mēdi: ſed quā doctores ponūt. qꝛ. ſ. adue
niēte v̄itate ceſſat figura. hoc aūt ſacr̄m
eſt exēplū ⁊ figura paſſiōis xp̄i. vñ ea die
q̄ ipſa recoliṫ ꝓut real'r geſta eſt nō cele
braṫ hmōi ſacr̄i cōſecratio. ne tñ eccl'ia il
la die ſit ſine fructu paſſiōis nobis exhi-
bito ꝑ hoc ſacr̄m: corpꝰ xp̄i cōſecratum
die priori reſeruaṫ illa die ſumēdū. His
fundamētis btiſſime pr̄: (qꝛ iudicio nr̄o
valde debilia ſūt) facile fuit r̄ndere ⁊ ea
paucis abſoluimꝰ: qꝛ nec i ſacro canone:
nec in aliq̄ ſacro doctore fundaṫ. Expe-
dita aūt p̄ia ⁊ ſcḋa pte aggredimur ter
tiā. Dicebāt ergo p̄io ad autoritates ca
nonis ſonātes ꝙ ille ſanguis emūdauit
⁊ redemit ꝙ redēptio nr̄a ē facta in mor
te xp̄i in q̄tū ipſe dedit vitā ſuā corpalē
ꝓ nobis. Et qꝛ illa ꝯſiſtit in ſanguie hic
eſt ꝙ ſanguie dicimur redēpti. Dicūt vl
teriꝰ meritū xp̄i fuiſſe: ex eo ꝙ volūtarie
acceptauit paſſionē. Et ita exponūt oēs
autoritates canonis. Sꝫ hec r̄nſio nō eua
cuat argumētū. Nā vt colligiṫ a. s. tho.
iij. q. l. ar. vi. Xp̄s eſt opatꝰ ſalutē nr̄am ꝑ
B modū meriti: ⁊ ꝑ moduꝫ efficiētie. Et qꝛ
ꝑ quēdā fuit recapitulatū ꝙ ſctūs tho. i
hac opiniōe fuit ſingularis. iō dr qꝺ hec
diſtictio colligiṫ ēt ex glo. Augu. Heb. ix.
vbi dr. Sicut moyſes ſanguinē p̄dictoꝝ
aīaliū accepit vt eos aſꝑgeret ⁊ munda-
ret: ſic nr̄ moyſes. i. xp̄s ſanguinē egreſſū
cū aqua de ſuo latere ad hoc opꝰ accepit
ſ. ꝑ aquā baptiſmū ſctificās: p̄tio ſangui
nis nos redimēs. Ex q̄ pꝫ ſanguinem xp̄i
poſt eiꝰ mortē effuſum aliq̄d operari ad
noſtrā ſalutē: ⁊ hoc per modū efficiētie:
qꝛ non ꝑ modū meriti. Cū igiṫ dicūt do-
ctores vel glo. redēptionē nr̄am fieri per
mortē xp̄i ex eo ꝙ dedit vitā corpalē vel
acceptauit paſſionē: itelligiṫ per moduꝫ
meriti. Autoritates aūt adducte intelli-
gunṫ ꝑ modū efficiētie. Et hoc eē neceſſa
riū probaṫ p̄io: qꝛ ſi ſanguis hircoꝝ mū
daṫ: nō aūt xp̄i ſanguis: ſꝫ tm̄ paſſio xp̄i
C de virtute ſermonis erit falſa litera apl'i
quā nō lꝫ minuere niſi cogēte alia auto-
ritate ſcripture ſcḋo: qꝛ al'r vr̄ eſſe ꝯ intē
tionē eiꝰ. ꝯparat eñ ſanguinē hircoꝝ ad
ſanguinē xp̄i. Tertio qꝛ tolleret̄ fere oēs
figure veteris teſti vt agni paſchalis cu
ius ſanguie liberati ſunt filij iſrl': ⁊ ſic de
alijs. Quarto: qꝛ vr̄ iſta r̄nſio eē ꝯ Leo- D
nē in ſermōe xp̄i de paſſiōe dicētē. Fudit
ſanguinē iuſtū qui mūdo recōciliando
p̄tiū eſſet ⁊ poculū manifeſtū eſt autem
ꝙ ſangis effuſus eſt poculū. Et cū idē ſit
p̄tiū: ſanguis effuſus eſt p̄tium. Quinto
Nā ſcriptura quā nō lꝫ miorare vl' au
gere vel peruerſe intelligere: opatiōes
q̄ a deo fiunṫ attribuit illi ſanguini ſine
aliqua determinatione: vt mūdare ſcti-
ficare ⁊c. Ergo opꝫ illum eſſe deū vel in-
ſtrumentū deitati cōiunctū: qꝛ actiones
ſolēt attribui vel p̄ncipali agēti vel in-
ſtrumēto coniūcto. Cū ergo nō ſit princi
pale agēs eſt inſtr̄m. R̄ndebāt ſcḋo ad
autoritatē beati petri dicētꝫ illū ſangui
nē nō eſſe corruptibilē: vt auꝝ ⁊ argen-
tū q̄ corrūpunt mētes hoīm. ¶ Sꝫ cōtra
Prio. qꝛ btō Petro dicēdū fuerat i voce
actiua ñ corrūpētibꝰ aut corruptiuis au E
ro ⁊ argēto: ⁊ nō in voce paſſiua corru-
ptibilibus. Secundo quia corpus xp̄i
fuit in corruptibile ſm cōem opinioneꝫ
doctoꝝ iuxta illud. Nō dabis ſctm̄ tuuꝫ
videre corruptionē. ergo ſil'r ⁊ ſanguis:
qꝛ idē iudiciū eſt de toto ⁊ parte. Qn̄ aūt
dicebaṫ: eſt p̄tioſus. ergo deitati vnitus
dicebāt eſſe fallaciā ꝯſeq̄ntis. ſꝫ argumē
tū nō capiebaṫ. qꝛ dicēdo: p̄tioſus loquiṫ
de p̄tio q̄ ſumꝰ redēpti iuxta illꝺ. Ezec. i.
In quo habemus redēptionē ꝑ ſangui-
nē glo. q̄ nr̄e redēptiōis eſt p̄tiū. Eſſe au-
tē tali ptio p̄tioſū: ē eē deitati vnitū. Ad
autoritatē aūt ſctōꝝ doctoꝝ q̄ꝝ ſnīa ē ꝫ
qꝺ ſemel v̄buꝫ aſſumpſit nūqꝫ depoſuit
dicūt ꝙ intelligunṫ ſolū de ptibꝰ p̄nci-
palibus: cuiuſmodi non eſt ſanguis.
Et adducunt multas inſtātias: qꝛ depo
ſuit humanitatē ſanguinē nutrimētalē
vngues: capillos ſup̄fluos ſudores cum
alijs ſup̄fluitatibꝰ ⁊ multa reſoluta per
calorē naturalē. Sed ꝓ his notandū eſt
primo ꝙ in his q̄ depēdent ex volūtate
dei nihil eſt dicendū aſſertiue aut nega F
tiue niſi qꝺ hr̄ ex ſcriptura vel ſacris do
ctoribꝰ per eccleſiā approbatis: vt colli-
giṫ a Diony. c. i. de di. nominibꝰ. ¶ Secū
do notādū eſt ꝙ cū i aliqua facultate po

nit regula vniuerſalis:accipiēda eſt vni
uerſalr:niſi in eadē facultate fiat excep-
tio saltē implicite:vt pʒ diſcurrēti per
oēs facultates.Et ſingulariter hoc ē ve
G rū in theologia q̄ initit diuine reuelatio
ni.Nā temerariū eſſet limitare qđ ſcri-
ptura dt:niſi illa limitatio ſaltē implici
te cōtineat i ſcriptura:vt colligit ex.ij.de
diui.noib⁹.Et idē obſeruādū eſt i ſacris
doctoribus.¶Tertio notandū eſt.Utrū
ſanguis xp̄i qui ſm oēs fuit vnitus dei-
tati a p̄ncipio natiuitatis ei⁹ vſq; ad mor
tē et a pūcto reſurrectionis vſq; in eter
nū fuerit de facto vnitus in triduo mor-
tis eius vel nō:ex ſola dei volūtate depē
det qui nobis in ſacro canone vel ſacris
doctorib⁹ reuelat.His p̄miſſis corrobo
ramus poſitionē noſtrā.Primo ſic i ſcri
ptura legim⁹ ſanguinē vnitū diuinita-
ti:iuxta illud.Jo.j.Uerbū caro factū eſt.
Ubi per carnē totus homo accipit:etiā
ſm aduerſarios.Et nunq̄ poſt legimus
fuiſſe ſeparatū.Ergo dicendū eſt ipſum
ſemper fuiſſe vnitum nunq̄ vero fuiſſe ſe
paratum niſi noſtro ſenſu excipiamus
illud triduū nulla autoritate vel rōne
cogēte.Scđo ſic.Jn ſacris doctorib⁹ in-
ueniunt multe autor.allegate ⁊ allega
H biles hmōi ſnīe q̄ dei verbū nunq̄ dimi
ſit qđ ſemel aſſumpſit:⁊ q̄ ea q̄ in vnita
te cōuenerūt nō p̄nt hr̄e ſeparationē:⁊ nū-
q̄ in eiſdē doctorib⁹ explicite vel impli-
cite excipitur ſanguis ergo idem quod
pri⁹.Et lʒ p̄ ſe ſupra allegauerit damaſ.
tñ poti⁹ ē ꝯ eos vt pʒ ex dictis.deinde oñdi
mus oia illa de q̄b⁹ dat inſtātis excipi i
ſcripturis.Primo ei excipit hūanitas cum
dr̄ xp̄s mortu⁹ ex quo ſeqt dimiſſa eē oia
q̄ per mortē tollunt neceſſario vt hūani
tas opatiōes vitales ſenſitiue ⁊ intelle-
ctiue inquātū dependēt a phantaſmate.
Et ſcđo ſanguis nutrimētalis cū dr̄ xp̄s
reſurrexiſſe ex mortuis.qr ex ꝯſequēti ei
attribuunt oia q̄ ſtatui reſurgētiū cōue
niūt cuiuſmōi:eſt nō hr̄e humidū nu-
I trimētale.Tertio excipiunt oia reliqua:
cū ſcriptura dicit xp̄m fuiſſe hoiem verū:
itegrū ⁊ mortalē.Ex cōſequēti eñ attri-
buunt ei q̄ cū aliis hoib⁹ naturalr ſm p̄-
ſentē ſtatū ꝯueniūt vt p̄dicta.Cū ḡ ſan-
guis nō excipiat etiā iplicite ſeqt q̄ ſem
p̄ fuit vnit⁹.Deinde oñdit q̄ illa expoſi-
tio de ptib⁹ p̄ncipalib⁹ nō eſt bōa.Primo
qr nō colligit ex ſcriptura vt dʒ colligi
ois expō theologica.Scđo qr ſequit qđ
ptes min⁹ p̄ncipales q̄ ſanguis vt cete-
ri humores ⁊ pinguedo i illo triduo nō K
fuiſſent vnite.Tertio qr ē ꝯtra Damaſ.
dicētē q̄ nunq̄ eſt gñata alia hypoſtaſis
p̄ter hypoſtaſim vbi:qđ eſſet falſum ſi q̄
ps min⁹ p̄ncipalis fuiſſet diuiſa.Quar-
to qr cū q̄re ps ſepata maneat vnita eſt:
qr aſſumptibilis eſt q̄ cā fuit in ſanguie
cū de facto poſt fuerit aſſūpt⁹.Ad Alb.
aūt rñdebat reſtrigēdo textū ei⁹ ad effu
ſionē ⁊ mortē.Sʒ hoc ē ꝯtra ei⁹ textū:cū
in eodē li exponēdo illđ Job.xvj.Terra
ne operias ſanguinē meū ſic dicat.Ulr
ei q̄ ſāguis in terra fuſus vacu⁹ a fru-
ctu nō lateat.Ad Nico.de Ly.dicebant
q̄ i ſufficiēter allegabat:cū velit xp̄ʒ nos
redemiſſe dādo vitā corpalē vt pʒ ex p̄-
ceſſu libri.Sʒ ad hoc dicim⁹ q̄ aſpiciē-
tib⁹ librū pʒ nos ſufficiēter allegaſſe.q̄
aūt poſt dt xp̄m nos redemiſſe dādo vitā
corpalē verū eſt p modū meriti.Ad p̄mā
aūt rōnē dicebāt donū vniōis eſt datū
ſanguini vſq; ad tp̄s effuſiōis quo deſijt
corpali vite xp̄i deſeruire.¶Sed hoc ex L
ſcriptura nō colligit:ſʒ ſupponit cū eēt
p̄bandū.Qđ vo addit de ſeruitio ſi va
let infert q̄ ēt alie ptes min⁹ p̄ncipales
fuerūt a deitate relicte.Ad ſcđm aūt di-
cebāt q̄ ſāguis nō obediebat.ſʒ xp̄s q̄ ſuā
dignitatē nō pdidit:ſʒ ſanguis ad modū
cū pdidit ſicut ⁊ hūanitas.¶Sʒ ꝯtra.qr
perditio dignitatis i pte.i.ſanguie redū-
dat in totū.i.xp̄m.Et ita iſti ſm aliquē
ptē.ſ.ſm ſanguinē ſolū xp̄ʒ ꝯtra Leonē
dicentē in epiſtola ad Flauia.Ois ſp̄us
q̄ ſoluit xp̄ʒ ex deo nō eſt:hic eſt antixp̄s
Quid eſt aūt ſoluere ieſū xp̄m niſi ab eo
ſepare naturā humanā.Sʒ ſtatim rñde
bit q̄ p hūanā naturā intelligunt ptes
p̄ncipales.Sʒ ipe in eadē ep̄la p ecclīaʒ
approbata declarat q̄ p hūanā naturā
intelligunt oia q̄ in nobis ſaluator ꝯdi-
dit:⁊ reparāda ſuſcepit:cuiuſmōi eſt ſā M
guis dicēs.Jn integra veri hois pfecta-
q; natura nexus nat⁹ eſt de⁹ tot⁹ in ſuis:
tot⁹ in nr̄is.Nr̄a aūt dicim⁹ q̄ in nobis
ab initio creator ꝯdidit ⁊ q̄ reparanda ſu-

ſcepit.Qđ aūt dr̄ de hūanitate nō ē ſilr.
qr neceſſe fuit xp̄m p̄ nr̄a ſalute mori:⁊
ꝯñr hūanitatē deponere.Nō aūt eſt ſilr
A de ſanguine:qr inde nulla fuiſſet ſecuta
vtilitas.Poſtremo rñdebāt ad rōnē de
ordine dicētes q̄ ſanguis nō remanſit
vnit⁹:qr nō habuit ordinē imediatū ſʒ
mediatū.Sʒ ꝯtra.Primo qr nos ponim⁹ il
luʒ ordinē fuiſſe imediatū qr immediate
ſanguis informat ab aīa.Scđo qr ⁊ ſi ſit
mediat⁹ tñ talis ſufficeret ad ſanguineʒ
vniri deitati dū erat extra corp⁹:qr ſuffi
ciebat idē ordo ad hoc dū adhuc eſſet in
corpe.Multa aūt dici ⁊ ſcribi ad hoc p̄po
ſitū potuiſſent btiſſime pr̄.ſʒ ſtuduimus
breuitati maxie qr hec erant vr̄e ſctitati
p̄ntāda:q̄ ſapiētiſſima ⁊ prudentiſſima
multa ex paucis colligere nouit.Cuius
correctiōi ⁊ determinatiōi oia ſubijcim⁹
⁊ romane eccl̄ie pati rñdere ad al's rō-
nes ⁊ rñſiōes ſi quas fecerint.Et ſic finit
opuſculū p̄dictoꝝ partē qđ hic recitaui
q̄buſdā ſublatis pp̄ plixitatē:ſʒ tñ nul-
lū vbū addidi vl' mutaui exceptis his q̄
ad ptiū orōnis cōnexiōeʒ ſpectāt.Sʒ tñ
p̄dictis eoꝝ aliq̄ ſunt rurſus annotāda.
B Ad pleniorē igit p̄dictoꝝ noti
tiā duo faciā.Primo ponā ali-
q̄s declarationes.⁊ ſcđo iteꝝ
obijciam pro aduerſa parte.
¶Quātū ad p̄mū igit ſcien-
dū eſt q̄ vtrū ſanguis ſit aiat⁹ ſeu infor-
met aia vel nō ēt inter eos q̄ doctrinā.ſ.
Tho.pſitent ē diuerſa opinio:q̄uis ſʒ
q̄libet nō fuerit ſepat⁹:q̄ eñ nō ſit aia
tus arguit ex dictis ei⁹.Primo qr ſm eum
nō eſt pars in actu:vt pʒ.iiij.di.ij.in litte
ra.Eſſet aūt actu ps ſi eſſet aiat⁹.Scđo
qr ſm eū vt vr̄ ſemē q̄ eſt ſanguis dige-
ſtiſſim⁹ nō eſt aiatū.Uñ ex dictis ei⁹.j.q.
vl.ar.ij.ſic arguitur.Si ſemē hʒ animam
aut cū reſoluit ad gñandū eā retinet aut
nō.Si non igit eſt in via corruptiōis:et
receſſus a forma gñantis:⁊ ꝯñr non pōt
gñare ei ſilr qđ icōuenit.Si aūt eaʒ re-
C tinet adhuc hʒ formā determinate ptis
aialis gñantis:⁊ ꝯñr i gñato nō poterit
niſi ad illā pteʒ cuius hʒ formā.⁊ ꝯñr ex
eo nō gñabit niſi ſemē:q̄ icōuenit.Ptʒ
aūt tot⁹ iſte pceſſus ibi.ſ.Tertio.Nā ſi
hʒ animaʒ in morte xp̄i ſanguis fuit cor
ruptus:qr pdidit ſuā formā ſubſtātialē
cū aīa rōnalis ſit idiuiſibilis.ergo ab ea
fuit ſepata diuitas ſicut ⁊ ab hūanitate:
qđ eſt contra eū qđ vo ſit aiatus arguit.
Primo:qr in.iiij.ſnīarū dicit q̄ pficit aīa.
Scđo qr in.v.quodli.q.iij.ar.j.in corpe i
pria rōne innuit q̄ ſit de veritate hūane
nature.Jn.iij.pte ſū.q.liiij.hoc expreſſe D
dicit:⁊ ꝯñr opʒ q̄ pticipet formā hūanā.
Tertio qr nutrit ⁊ auget ſicut ⁊ capilli ⁊
vngues de quib⁹ ſm eū conſtat qđ ſunt
aiata.Quarto:qr alr vbum duas natu-
ras aſſumpſiſſet.ſ.hois ⁊ ſanguinis:et
ꝯñr deus eſſet ſanguis Qui vero inter
thomiſtas ſentit q̄ ſit aiat⁹ dicat ad pri-
mū in oppoſitū.q̄ nō eſt actu pars aia-
lis p̄ncipalis.i.cui⁹ materia in eodē idi-
uiduo nō pōt trāſferri ad aliā q̄litatē vt
caro ⁊ nerui:⁊ oſſa capilli ⁊ hmōi:ſed tñ
eſt actu ps non p̄ncipalis.i.cuius mate-
ria nō eſt tota ſtabilita ſub q̄litate quā
hʒ:ſʒ ad aliā mutari pōt.Ad ſcđm vo di
cat q̄ ſemē deciſum nō eſt in via corru-
ptiōis ⁊ receſſus a forma gñantis ſtabi
lita ſʒ ſuā totalē materiā vt ſic:ſʒ eſt ab
ea vt eſt i aliq̄ parte in qua nō erat ſtabi
lita in q̄litatib⁹.Et hoc nō repugnat q̄n E
poſſit agere ad alias ptes a ſe:qr etiā in
gñante aliq̄n fuit i potentia ad alias p-
tes a ſe.Et ſi inſtet qr in gñante ſemen
nō erat in potentia ad ſanguinē cū iam
recederet a forma ſanguis:dicat q̄ ſe-
men ⁊ ſanguis ſunt eiuſdē forme ſubſtā
tialis cū vtrūq; vna aīa aiet.⁊ p ſe acci-
dētalis:cū vtrunq; ſit ſanguis:lʒ vnus
alio digeſtior:⁊ ob hoc aliū hñs colorē q̄
nō eſt p ſe qualitas ſanguis.Ul' dicat q̄
forma ſanguis ē in ſemie i vtute cū ſit p
fecti⁹:forme vo aliaꝝ ptiū aialis ſūt i eo
in potētia.Ad tertiū aūt dicat q̄ ſāguis
nō noiat totū ꝯpoſitū ex aia ⁊ materia ei⁹
ſicut hūanitas:ſʒ noiat ptē materie ſicut
corp⁹ aliā ptē eiuſdeʒ materie.Uñ ſicut
corp⁹ nō eſt in morte corruptū eo mō q̄
hūanitas q̄ deſijt ſʒ eo mō q̄ materia qñ
pdit ſuā formā q̄ nō deſinit:ita ⁊ ſāguis
Uñ remāſit vnit⁹ ſicut ⁊ corp⁹.Qui vo F
ſentit aliter dicat ad primū in oppoſitū
⁊ ſanguis non perficit aīa formalr ſed
effectiue.qr.ſ.nō efficit vel gñat imme-
diate niſi p virtutem nutritiuam aīe et

cōſeruatiue qꝛ.ſ.eũ aia tanq̄ ſibi neceſ-
ſariũ cōſeruat effectiue ſicut ab eodem
ipſa in corpore ꝯſeruatᷓ materialr̄ et di-
ſpoſitiue. Uñ ſeparatus ab aia naturaliter
G tēdit nō ineſſe: quia ꝑdit q̄litates quibꝰ
ſua forma in tali materia ꝯſeruabatur.
Ad ſcōm aũt dicat ꝙ vt colligiᷓ ex Joã.
dñici et Petro de pal. in. iiij. aliq̄d eſt de
ꝟitate hũane nature duplr̄. Prio qꝛ for-
maliter ꝑficiᷓ aia rōnali ſiue in eo ꝑ ſe ⁊
principalr̄ ꝯſiſtat rō hoīs. vt cor caput ⁊
hmōi ſiue ſit ad ꝯſeruationē ⁊ ornatũ ta
liũ vt capilli ⁊ hmōi. Et ſcdo: qꝛ eſt ne-
ceſſariũ hoī ſiue ſit neceſſariũ ſine q̄ non
vt totꝰ aliq̄s ſanguis ſiue ſine q̄ non bñ
vt aliq̄s ſanguis p̄dicto additꝰ ⁊ ei cōti-
nuus. ad tertiũ aũt dicat ꝙ nutriᷓ ⁊ au-
getur eo mō q̄ inaiata in q̄bus nō eſt vir
tus ad gñandũ ſibi ſilᷓe ꝺm indiuiduũ vt
faciũt viuētia ꝑ nutritiuã: ſed ſolum ꝺm
ſpēm. Ad q̄rtũ vero dicat ꝙ etiã ſi ſan-
guis nō ſit aiatus nō hʒ ꝓprie naturam
nec ꝓprie eſt in ſpē: qꝛ ꝓduciᷓ a natura
vt via in aliud ꝺm totũ vel ꝑtem ſicut ⁊
embryo. Et ꝯñr nec deꝰ dʒ dici ſanguis
ſicut nec hō dr̄ manꝰ: qꝛ ſanguis eſt aliq̄
mō pars hoīs: ⁊ pars non dr̄ in recto de
H ſuppoſito in q̄ ſubſiſtit. Ex his ptʒ quō
diuerſimode itelligi p̄t ſanguinē xp̄i nō
fuiſſe corruptũ: qꝛ ſi nō fuit aiatꝰ nō fuit
corpꝰ p̄mo mō ꝑ receſſuʒ forme q̄ iforma
batᷓ eo mō q̄ corpus abeũte aia nec ſcdo
mō vt totũ ꝑ ſeparationē ſue forme ſubſtã
tialis a ſua materia eo mō quo hũani-
tas nec tertio ꝑ totalē deſitionē q̄ ad ma
teriã et formam ſimul. vt ſuba panis in
eucharistia: nec q̄rto ꝑdēdo ſuũ ꝓprium
eſſe q̄ ſubſiſtebat in corpore xp̄i qꝛ illud
erat diuinũ qd̄ ſemꝑ habuit. Si aũt fuit
aiatus fuit corruptꝰ p̄mo mō.ſ. vt mate
ria abeũte forma: ſʒ nō aliis modis ſicut
nec corpꝰ. ¶ Sciēdũ eſt ſcdo ꝙ cũ dñt p̄-
dicti p̄res vel ſcti diuinitatē nō potuiſ-
ſe diuelli a ſanguie nō intelligiᷓ de potē
tia dei abſoluta: ſʒ de ordinaria. Uel in-
I telligiᷓ eo mō quo dicimꝰ nō potuiſſe fie
ri qd̄ nō eſt fctm̄: aliquo tñ ipellēte vt fie
ret. Mors em̄ xp̄i ſiue iferēs mortem mo
uebat nō ſolũ ad ſeparationē aīe a corpe q̄
reſpectu corpis ē corruptio q̄ſi materie: ſʒ
alterꝰ q̄ꝫtũ erat de ſe mouebat ad corru

ptionē ipſiꝰ cadaueris ꝑ icinerationē q̄
ē corruptio q̄ſi totiꝰ ⁊ ſilr̄ de ſãguine dicē
dũ ē. ¶ Sciēdũ ē tertio ꝙ filiꝰ aut xp̄s lʒ
dicatᷓ effuſus nō tñ ꝓprie cũ hoc ſit flui-
doꝝ: ſʒ metaphorice: ⁊ ꝑ ſilitudinē quã K
dã qꝛ.ſ. liquor dũ effluit diſſipatᷓ ⁊ perit
⁊ ſic illa bñdicta hũanitas xp̄o moriēte
eſt diſſipata. Et iō ipſa mors effuſio dr̄.
Iſti igiᷓ p̄res ꝯcedũt xp̄m effuſum eē nō
rōne effuſi ſanguinis q̄ ꝓprie ē effuſus:
qꝛ nō eſt ps denoiatiua totiꝰ: ſʒ rōne ſilr̄
effuſi ſanguinis ⁊ effuſe hũanitatis. Uñ
Ps. cũ dixiſſet ex eiꝰ ꝑſona. Sic aq̄ effu
ſus ſum: ſubiũxit modũ effuſionis di. Di
ſperſa ſunt oia oſſa mea. Effuſa aũt hũa
nitate ⁊ oībus ꝑtibꝰ corpis ip̄pe etiaʒ
dr̄ filiꝰ dei effuſus: ⁊ ſilr̄ xp̄s rōne ſuppo
ſitalis vnionis: qꝛ.ſ. illud ſuppoſitũ de-
noiatᷓ effuſum a ſua natura.i. hũanitate
Nō aũt rōne cōicationis idiomatũ ma-
xime cũ ſanguine: qꝛ diceretᷓ effuſus ꝓ-
prie ſicut ⁊ ſanguis. Et iſta vr̄ mihi mēs
ſctōꝝ patrũ q̄ niſi liber vñ h̄ ſumpſi fue-
rit incorrectꝰ ꝯcedũt xp̄m effuſum rōne
vnionis ⁊ negãt xp̄m triduo fuiſſe in cru
ce: in q̄ tñ erat aliq̄d ad qd̄ ſtabat vnio. ſʒ
illud nō erat ſufficiēs ꝑ ſe ſolũ denoiare L
totũ.ſ. ſanguis. ¶ Sciēdũ eſt q̄rto ꝙ ſan-
guis dr̄ de itegritate hũane nature: non
qꝛ ſit pars ꝑcipalis in actu: ſʒ qꝛ eſt ps
ſcdaria ⁊ ꝙ ſine eo materialr̄ ⁊ diſpoſiti
ue ꝯcurrēte nō pōt eſſe hō iteger. et h̄ ſi
nō ſit aiatꝰ. ¶ Sciēdũ eſt ēt ꝓ p̄ma rōne
aduerſarioꝝ ꝙ illud qd̄ cedit in dedecꝰ
deitatis nullo mō dʒ ꝑ hoiem attentari.
Sed ſi attētatũ ſit: dʒ in ſignũ immenſi
amoris dei h̄ ꝓ hoibus ſuſtinētis ſeruē-
ter p̄dicari. Et ꝑ h̄ ptʒ ad illud inconue-
niēs ꝙ ipſi intēdũt.ſ. ꝙ deitas fuiſſet cō
culcata cũ ſanguine ⁊ ꝯmixta terra ⁊ hu
iuſmodi: ⁊ certe nō ē mirũ ſi is q̄ patien-
ter tulit mortē tulit etiã conculcationeʒ.
¶ Sciēdũ ēt vltimo ꝓ ſcda rōne eoꝝ ꝙ
ſoluiᷓ qꝛ ſanguis ē mēbrũ ſimplr̄. Eſt au
tē ſubiectũ ſanitatis remotũ ꝺm aliq̄s.
Multa alia faciũt ad declarationē p̄di-
ctoꝝ q̄ habentᷓ in ſequētibꝰ. ¶ Quãtum M
ad ſcōm arguiᷓ. Prio ſic. Nã oē ꝯiũctum
deitati deſinēs eē qd̄ erat deſinit eē ꝯiũ-
ctũ vt ptʒ de hũanitate in triduo qꝛ nō ē
qd̄ non eſt coiũctũ ſed hmōi fuit ille ſan

guis in triduo: qd̄ patet qꝛ fuit coagula
tus ⁊ deſiccatꝰ ⁊ ꝯmixtꝰ terre: ⁊ ꝯñr trãſi
uit in lutũ. Sʒ coagulatio ſeu cōgelatio
ſoluit ſpēm: vt ptʒ i aq̄ q̄ cōgelatiōe ꝟtiᷓ
A in criſtallũ: ⁊ lac ꝑ coagulationē i caſeũ:
deſiccatio q̄ʒ ſilr̄ ſoluiᷓ in hũido: qꝛ hũi-
ditas ⁊ ſiccitas ſunt q̄litates oppoſite et
ꝑ ſe paſſiones hũidi ⁊ ſicci. Silr̄ ēt ⁊ mi-
xtio: qꝛ mixta trãſeũt i tertiũ: vt ptʒ ex li.
de gñatione. Sol. Ad h̄ duplr̄ ſolui pōt.
Prio ꝙ ille ſanguis fuit corruptꝰ eo mō
quo ⁊ corpꝰ.ſ. ꝑ abſceſſum ſue forme ſub
ſtãtialis: lʒ nō per incinerationē aut pu
trefactionem. Quo poſito diceretᷓ ꝙ ille
ſanguis dr̄ mãſiſſe vnitꝰ gr̄a ſue mate-
rie ſicut opʒ dicere de eo ſi ſit aiatꝰ non
aũt gr̄a forme vel totiꝰ vt ꝓbat argumē
tũ. Scdo aũt ſoluiᷓ et forte meliꝰ dicēdo
ſic. Cōgelatio nō ſoluit ſpēm ſemꝑ ſaltē
interueniēte ꝟtute dei: vt ptʒ in oleo: et
ſi aliq̄ñ q̄ñ eſt diuturna. Silr̄ nec coagu-
latio vt ptʒ in cera: ſi tñ ꝓprie coagulatᷓ
maxie deo ꝯſeruãte. Siccitas etiã nō ſol
uit ſpēm humidi niſi ſit intēſiſſima. Po-
B tuit igiᷓ deꝰ cōſeruare ſanguinē ꝟbi cuʒ
p̄dictis accidētibꝰ ⁊ cũ humiditate remiſ
ſa ſicut forte eſt de ſcti Januarij qui eſt
Neapoli. q̄ aliquo tpe etiam calidiſſimo
dureſcit qd̄ nō eſt habētiũ intēſam hũi-
ditatē ⁊ aliquo tpe.ſ. ſemꝑ vel frequēter
q̄ñ appropiquat capiti euſdē ſcti ebullit
intēſa vt videtᷓ diuinitꝰ eius hũiditate.
Et idē vr̄ de ſanguine a magdalena ſub
cruce cũ terra collecto q̄ ſingulis annis
in paſceue ꝑlecta paſſione ebullit vt oēs
aſſerũt in ſctō maximino cũ reliq̄ tpe vi-
deatᷓ i terra deſiccatꝰ. Ad lutũ aũt p̄t dici
ꝑ idē: qꝛ nō opʒ itelligere q̄ꝫ ois hũor cō-
mixtꝰ pulueri trãſeat in lutũ tãq̄ꝫ tertiũ
immutata.ſ. ſubſtãtiali forma: cũ nō ſit
ibi neceſſario mixtio ꝑ alterationē corru
ptiuã ſʒ ibi pōt eē ꝯmixtio ꝑ iuxta poſi-
tionē ꝑtiũ: maxie operãte deo vt lutum
tūc aliter nihil aliō ſit q̄ꝫ terra et aq̄ vel
terra ⁊ ſanguis. Et poſſibile eſt diuinitꝰ
nullã hũoris partē reſolui: ſʒ fieri p̄t lu-
C tũ hũiditate ip̄reſſa pulueri ⁊ remiſſa in
hũore. Nec ē mirũ ſi remittatᷓ hũiditas i
ſanguine. qꝛ ēt p̄t aliq̄lr̄ remitti calidi-
tas in igne. qd̄ ptʒ p̄mo qꝛ dr̄.s. Tho. in
iiij. ꝙ ignis inferni eſt eiuſdē ſpeciei cuʒ

iſto: et tñ eſt calidior rōne.ſ. frigiditatis
terre: ⁊ ꝯñr iſte minꝰ intēſe caliditatis.
Et ſcdo: qꝛ aliter non poſſet alterari ad
formã aeris. Scdo arguiᷓ ꝯfirmãdo ꝑo-
rē rōneʒ. Nã aliq̄ ps p̄ncipalr̄ corpis xp̄i
corrupta eſt i morte: ⁊ ꝯñr deſinit eē vni D
ta.ſ. illa ex q̄ gñata eſt aqua lateris ꝑ re
ſolutionē. ḡ a fortiori h̄ veꝝ ē de aliqua
ꝑte ſanguinis q̄ eſt ps minus p̄ncipalis.
Sol. Illa aqua vñcūq̄ ſit cauſata fuit ve
ra aq̄ ꝺm decretaleʒ ſupra allegatã q̄ ēt
ponit ſub diſtinctione videtᷓ ꝙ ſi nō fuit
naturalis: ſit miraculoſe facta vel nouiᷓ
creata: vel ex ꝑtibꝰ corpis xp̄i ꝑ miracu-
loſam reſolutionē expreſſa. Et ſi fuit ſe-
cũdo mō vt magis videtᷓ velle: materia
eiꝰ fuit de ꝟitate corporis xp̄i plꝰ q̄ꝫ ſan
guinis materia: ⁊ ꝟitatē corpis xp̄i ar-
guebat qꝛ vt dicit decretal: naturale eſt
cōpoſitũ ⁊ elemētatũ roſolui in cōponē-
tia ⁊ elemēta. Et illa q̄dē pars vñ genera
ta eſt deſinit eſſe vnita i triduo: qꝛ deſijt
eē ſʒ materia eiꝰ ſub forma aq̄ ſemꝑ fuit
vnita ſicut fuit de hũiditate corrupta et
fuiſſet de corpe ſi iterũ fuiſſet corruptꝰ: ⁊ E
ſilr̄ fuiſſet de ſanguine idē ꝯpleto aũt ef
fectu gr̄a cuiꝰ fuit reſoluta miraculoſe i
eandē partē eſt cōuerſa ne quid deeſſet
gl̄ioſo corpori xp̄i reſurgētis. Si ꝟo dica
tur fuiſſe ꝟa aqua nouiter creata nihilo
minus oñdebat verũ xp̄i corpꝰ: qꝛ deꝰ nō
atteſtatᷓ falſitati: ⁊ ꝯpleto miniſterio ſuo
mãſit aq̄ pura nō vnita ꝟbo tanq̄ꝫ ſuꝑ-
flua. Ad argumētũ negatᷓ ꝯſequētia etiã
ſi fuit gñata ex corpe xp̄i: qꝛ eſt aſſignare
vtilitatē quare aliqua eiꝰ pars ſit corru-
pta.ſ. vt dicit decretalis ad figurandum
myſteriũ regñationis: ⁊ etiã ad cōfirmã
dã fidē hũanitatis. Nō eſt em̄ aũt ſilᷓe de
ſanguine. Tertio. Nã Amb. ſuꝑ Lu. ex-
ponens illud: vt q̄d dereliq̄ſti me: ſic di-
cit. Clamauit hō diuinitatis ſeparatione
moriturus. Nã cũ diuinitas libera ſit a
morte vtiq̄ꝫ mors eē nō poterat niſi di-
uinitas diſcederet: qꝛ vita diuinitas eſt.
Sol. Hoc argumētũ eq̄ vel magis cōclu-
detᷓ ſi q̄d valeret ſeparationē deitatis a cor
pore ⁊ aia q̄ꝫ a ſanguine. Dico ḡ prio ꝙ F
ꝺm aliq̄s loquiᷓ Amb. de ſeparatiōe dei
tatis q̄ ēt ꝑ ſubtractionē exterioris auxi
lij: ꝺm illō vt q̄d dereliq̄ſti me: nō aũt de

ea q̄ eſt ꝓ ſolutionē vnionis. Dico ſcḋo
ꝙ nihil viuēs cui diuinitas coniūcta eſt
pōt mori niſi ſeparet̄ a deitate ꝑ quā eſt
ſicut nihil pōt mori niſi ꝑdat ſuū eē. Vñ
ſi deitas ſemꝑ fuiſſet vnita illi hūanita
ti: nūq̄ȝ illa ſuū eſſe ꝑdidiſſet: ⁊ ꝯñr nūq̄ȝ
G interiſſet. Illa ergo ſeꝑatio de q̄ loquit̄.
Amb. fctā eſt ab hūanitate: nō aptibus
eius iter q̄s eſt ſanguis. Nō tñ fiat diffi-
cultas in ꝟbis: eo ꝙ ſeꝑatio ſit ꝓprie eo
rū q̄ ſeꝑata manēt ceſſatio aūt vnionis
eſt etiā in his quoꝝ alterū vel vtrūq̄ȝ in
terit. Vñ inter animas ſola rōnalis ḋr ꝓ
prie ſeꝑari a corpore: ceteꝝ aūt deſinūt
ei eſſe vnite ſed nō ſeparant̄ ꝓprie. Et
ſic nec hūanitas eſt a deitate ſeparata
q̄uis deſierit eſſe vnita.

¶ Queſtio. xxxi.

Quantū aūt ad ſcḋam q̄ōnē: ſ.
vtrū. ſ. repugnet fidei aliq̄d
de vero ⁊ naturali ſanguine
xp̄i reperiri in terra viſis et
preſuppoſitis his q̄. s. Tho.
docet. i. q. vlt. ar. i. ij. di. xxx. ⁊. iiij. di. xliiij.
⁊. viij. quodl̄. q. iij. ar. vnico. ſic dico. Qua
tuor elemēta ſic ſunt in mūdo ꝙ hñt pro
H prias formas ſtabilitas aliq̄ mō. ſ. quo
ad totalē ſuā materiā. ⁊ aliquo mō non
ſtabilitas. ſ. q̄ ad ꝑtē q̄ꝛ forme elemētoꝝ
nō ſunt forme mixtoꝝ. ⁊ ſic ſunt eis pro-
prie. ⁊ ſm̄ eas vel ab eis aut ad eas non
mutat̄ tota eaꝝ materia: ſic ſunt ſtabili-
tate q̄ ad totalē materiā. ⁊ ſm̄ ꝑtē gñan
tur ex mixtis ⁊ ex eis gñant̄ mixta. et ſic
ſue forme nō ſunt penit⁹ ſtabilitate. Eo
aūt mō q̄ ſunt elemēta in mūdo ſunt q̄-
tuor hūores in corꝑe hūano: ſm̄. s. Tho.
vbi. s. Vñ ſanguis q̄ ad ſuā totalitatē hȝ
formā ſtabilitam. ita ꝙ tot⁹ nō pōt gñari
vel corrūpi niſi gñet̄ vel corrūpat̄ ani-
mal: dicēte dño Leu. xij. aīa i ſanguine ē
ſcȝ ſicut i eo ſine q̄ nō eſt vita ⁊ ari. iij. de
aīalib⁹: ꝙ ſine eo nō viuit aīal. Sȝ tñ ꝯti
nue gñat̄ ex cibis ⁊ ꝯtinue ex eo gñant̄.
ꝑtes ꝑ̄ncipales aīal puta caro ⁊ oſſa et
hmōi. Vñ dicit daſc. i. ij. li. c. xvij. Fruct⁹
I ꝑ quos. ſ. itelligit oēs cibos ex elementis
ꝯſiſtunt hūores ꝟo ex fructib⁹ aīaliū ꝟo
corꝑa ex hūorib⁹. De ſanguine igit̄ poſ-
ſumus loq̄ tripl̄r. primo loquēdo de ipō
totali ſanguine gr̄a partiū ſuarū q̄ non

ſunt in via ad ꝑfecti⁹ habendā naturaꝫ
ſanguinis nec in via recedendi a forma
ſanguinis et tēdendi ad formā ꝑ̄ncipa-
liū mēbroꝝ: ſȝ ſunt ſtabilite ſub forma
ſanguinis nullā penit⁹ hñtes alteratio-
nē intētā ab aīa ꝓmouēte ad ꝑfectiorē
formā qḋ dico ꝓpter eā q̄ eſt a naturali K
calore. Iſto mō ſanguis ḋr ſanguis ſine
aliq̄ additiōe ſiue ſimpl̄r. ⁊ ſic loq̄tur de
ſanguine. s. Tho. i. iij. ꝑ. q̄ō. liiij. ar. iij. qñ
dicit. ꝙ carnes ⁊ oſſa ⁊ ſanguis in corꝑe
xp̄i reſurgētis fuerūt itegral̄r ſine dimi
nutiōe. Et ſcḋo loq̄ndo de ipō quo ad ꝑ-
tes q̄ ſunt i gñali ex cibis: ita ꝙ nōdū at
tigerūt ad ꝑfecte habēdā formā ſanguis
Et ſic ḋr ſanguis nutrimētal̄ vel hūidū
nutrimētale. Et tertio loq̄ndo de eo q̄ ad
ꝑtes q̄ ſunt in motu a forma ſanguinis
ad formā ꝑ̄ncipaliū ꝑtiū ⁊ mēbroꝝ. Et
ſic ḋr ros vt eſt in ꝑ̄ncipio trāſmutatio-
nis: ⁊ cābiū vt ē i medio iā incipiēs deal
bari: ⁊ glutē vt eſt i fine iā incorꝑat⁹ mē-
bris. Primo igit̄ mō ꝑtinet ad hūidū radi-
cale tm̄ i gñe ſanguis. Scḋo aūt ad nutri
mētale tm̄. Tertio ꝟo ad vtrūq̄ȝ diuerſi L
mode vt mihi vr̄. Sicut em̄ pȝ vbi. s. hūi
dū radicale lȝ ſm̄ vnā opinionem ſit illa
materia q̄ hr̄ a gñante in vtero mr̄is in
ipa ꝯceptione: nutrimētale ꝟo oē qḋ ex
cibis gñat̄: tñ ſm̄ ꝓbabiliorē opiōnē illa
duo nō diſtiguunt̄ ꝑ̄ ꝑ̄ncipiū vt. ſ. vnū
ſit ꝑ ꝟtutē gñatiuā: aliḋ ꝟo ꝑ nutritiuā
ſȝ ſm̄ finē vt. ſ. illud dicat̄ humidū radi-
cale qḋ iā ꝑuenit ad terminū gñationis
i. ad ꝑfecte habēdū naturā ſpēi ſiue ad
illū ꝑuenerit ꝑ actū nutritiue ſiue ꝑ actū
gñatiue. nutrimētale ꝟo eſt qḋ adhuc ad
illū terminū nō ꝑuenit: ſed adhuc eſt in
via ad illū ⁊ i via nutriēdi. Hec ex illo q̄
lȝ in ꝑ̄ma parte dicat ſanguinē ſe tenere
ex parte nutrimental̄. tñ loquit̄ de ſan-
guine vt nōdū ꝑuenit ad naturā ſpēi ſȝ
eſt in gñari ex cibis. Vel loq̄t̄ de ſangui̇e
vt eſt in tranſmutari ad mēbra actu vel
ēt aptitudīe aliq̄ mō. Cū igit̄ natural̄ ca
lor agat in ipm̄ totalē ſanguinē ēt q̄tuȝ
ad illas partes q̄ ſunt ſtabilite forme: et
ſil̄r in alia mēbra ꝑ̄ncipalia ipe ſanguis M
reſtaurat̄ ꝑ alimētū ⁊ ꝑ̄ncipalia mēbra
ꝑ partes ſanguinis. Partes igit̄ ſangui
nis que promouent̄ ad reſtaurationem

mēbroꝝ i ꝑ̄ncipio ſaltē ꝑtinēt ad hūidū
radicale in gñe ſanguinis inq̄ȝtū ꝑfecte
participāt naturā ſpecie i gñe ſuo. i. ſan
guinis ⁊ ad nutrimētale nō i gñe ſāgui
A nis inq̄ȝtū ſūt i via ad ꝑ̄ncipalia mēbra.
In eo igit̄ ſtatu in q̄ naturalis calor re-
ſoluit̄ neceſſari⁹ eſt hoī tripl̄r ſanguis
ſ. ſanguis ſtabilitate forme: ſiue ſit arte-
rialis ſiue ali⁹. ne. ſ. aīa ſtatim diſcedat
a corꝑe ⁊ nutrimētal̄ ne arterialis tota
liter ꝯſumat̄: ⁊ ros ac cābiū: ne ꝑ̄ncipa-
lia mēbra total̄r reſoluant̄. Qñ ꝟo ceſſat
actio caloris ꝑ̄dicti: iā ē neceſſari⁹ prim⁹
tm̄ q̄ꝛ alij duo ſunt neceſſarij ſolū ad re-
ſtaurādū: ⁊ remota cā: remouet̄ effect⁹.
Vñ i reſurgētib⁹ nō erit ros vel cābiū vt
ḋr. s. Tho. i. iiij. nec ſanguis nutrimētal̄:
vt idē dicit. in. v. qdl̄. vbi. s. Ex his autē
pȝ ꝙ xp̄o vſq̄ȝ ad mortē erat neceſſari⁹
aliq̄s ſanguis. ſ. nutrimētal̄ ⁊ ros ac cā-
biū: q̄ eſt ſanguis ver⁹ ⁊ natural̄: lȝ pri-
mus ſit impfect⁹ ⁊ ſcḋs ſit in recedere a
forma ſanguis: ⁊ tñ null⁹ talis ē ei neceſ
ſari⁹ i ſtatu reſurrectiōis. Nec curo vtrū
ros ⁊ cābiū dicāt̄ de alijs humorib⁹ vel
nō. Dico igit̄ ꝙ non repugnat fidei ali-
q̄d de ꝟo ſanguine xp̄i eē in terra. loq̄n-
B do de nutrimētali ⁊ de rore ac cambio.
Hoc aūt pȝ. Primo ex dictis: q̄ꝛ vterq̄ȝ ſu
ꝑfluit corꝑi glorioſo: ⁊ Scḋo autoritate. s.
Tho. q̄ꝛ de rore ac cābio dicit i. iiij. ꝙ nō
reſurgēt: q̄ꝛ poſt reſurrectionē oēs ꝑtes
corꝑis ſtabilient̄ in ſuis formis: ⁊ de ſan
guīe nutrimētali i. v. qdl̄. vbi. s. ſic dicit.
Quāuis circa ea q̄ ſunt ꝺ ꝟitate hūane
nature ſit diuerſa diuerſoꝝ opinio ſm̄
q̄ȝlibet nō tot⁹ ſanguis nutrimētalis
i. q̄ ex cibis gñat̄ ꝑtinet ad ꝟitatē hūane
nature. Cū ḡ xp̄s añ paſſionē comederit
⁊ biberit: nihil ꝓhibet in eo fuiſſe aliquē
ſanguinē nutrimētalē q̄ ad ꝟitatē hūa-
ne nature nō ꝑtineret ⁊ quē nō oporte-
ret ad corp⁹ eius in reſurrectiōe redire.
Hec ille. Et tertio pȝ auc̄. do. Bona. iiij.
di. xij. dicētis. In xp̄o reſurrexit totū qḋ
fuit de veritate hūane nature: ⁊ qḋ ſpe-
C ctat ad decentiā ⁊ iō ḋr eſſe totus in ce-
lo. Qḋ ḡ obijcit̄ de ꝑ̄putio. Dicēdū ꝙ vel
nō fuit de carne ſm̄ ſpēm ſed diuina di-
ſpēſatiōe parū de carne: ſm̄ materiā ibi
fuit vt daretur nobis in deuotionē ſicut

reliq̄e. Et ſic dicēdū eſt de ſanguine. Vel
aliq̄d fuit de ꝟitate hūane nature: ⁊ illḋ
ſurrexit cū xp̄o ⁊ eſt in celo: ⁊ reſiduū mā
ſit. Hec ille. Qui ex ſuo mō loq̄ndi mani
feſte innuit nō eē incōueniēs in carne vl̄ D
ſanguine xp̄i eſſe ꝑtem neceſſariā ⁊ ꝑtē
ſuꝑfluā. Si aūt aliq̄s dicat ꝑ̄dicta eē ꝟa
de ſanguine añ paſſionē: ſȝ nō tp̄e paſſio
nis vel i die paſſiōis effuſo. Dico ꝙ nul-
la ꝓhibitio repit̄ artās nos q̄n licite cre
damus fuiſſe i xp̄o in die veneris qḋ licit
te credim⁹ in eo fuiſſe die ꝑ̄cedēti vl̄ añ
ꝑ mēſē: imo nō ſolū nō ꝓhibemur h̄ cre
dere: ſȝ rōnabile eſt ſic de fcō fuiſſe ⁊ for
te neceſſario: vt ſicut calor naturalis ꝯti
nue vſq̄ȝ ad mortē agebat i ei⁹ hūidū rā
dicale: ita ēt fieret ꝯtinua gñatio ſangui
nis ad reſtaurandū deꝑditū. Vñ rurſus
ꝓbat̄ ſpālit̄ idē de ſanguine effuſo i paſ
ſione dupl̄r. Primo auto. ſummi ponti. ſic
dicētis. Pius epſ ſeru⁹ ſeruoꝝ dei dile-
ctis filijs abbati monaſterij ſctē marie
Xantoneñ. dioce. et cantori eccleſie Xā
toneñ. ac priori prorat⁹ ſcti Eutropij
extra muros Xātone. s. ⁊ aplic. bñ. Et in
E fra. Petitio exhibita ꝯtinebat ꝙ lȝ tanto
tp̄e cui⁹ memoria nō extitit in eccl̄ia di-
cte dom⁹ vt pie credit̄ q̄daȝ portiūcula
ꝑ̄cioſiſſimi ſanguinis dñi nr̄i ieſu xp̄s i li
gno crucis ꝑ redēptiōe hūani generis ſa
lubriter effuſi ⁊c. Et ifra. Nos igit̄ q̄ de ꝑ̄
dictis certā notitiā habem⁹ attēdētes ꝙ
ꝟitati fidei nullaten⁹ repugnat affirmā
re redēptorē nr̄ȝ de ſanguīe ꝑ̄fato ob ip-
ſius paſſiōis memoriā aliquā ꝑtē i terris
reliq̄ſſe: ac ꝓpt̄ ea deuotionē ipoꝝ fide-
liū plurimū cōſeruari ⁊ ſcādalis ⁊c. Et
ifra datū Ro. apḋ. ſ. pe. āno icar. do. M.
cccclxi. Ex q̄ pȝ ꝓpoſitū. ¶ Sȝ reſtat du
biū: q̄ꝛ vr̄ pōtifex idē affirmare ꝺ ſangui
ne ſalubri q̄ fuit diuinitati vnit⁹ ⁊ de ꝟi
tate hūane nature: qḋ repugnat ꝑ̄dictis:
So. Spōſſ ſctus locut⁹ eſt ꝑ os ei⁹. Nō ei
ḋr: ꝓ redēptiōe hūani gñis ſalubri effuſi
ſȝ ſalubriter effuſi. ¶ Omnis ei ſanguis fu
ſus a xp̄o fuit ſalubriter fuſus: q̄ꝛ ad ſa-
lutē ꝯtulit ex parte fundētis per modū F
meriti cuius actionē determinat ly ſalu
briter aduerbiū: nō tñ oīs fuit ſalubris
poſt effuſionē ꝑ modū efficiētie: ſed ſol⁹
ille cui deitas fuit vnita. vnde ſanguis

effuſus in circūciſiōe ſuppoſito ꝙ fuerit nutrimētalis fuit salubriter effuſus: nō tñ fuit ſalubris quaſi ꝑtiū nr̄m: ſicut nec alia ſuperflua. Reperit̄ ergo in terra de
G ſanguine ſalubriter effuſo cū ſalubri: ſꝫ nō de ipo ſalubri. Qḋ aūt ſic debeāt intelligi ꝟba pōtificis ꝓbo ꝑ ea q̄ cōtigerūt. Nā anno Do. M.cccl. Barchinone q̄dā ꝑdicauit ꝙ ſanguis xp̄i in paſſiōe fuit a deitate ſeparatꝰ. Sꝫ ꝯ̄ eū inſurrexit inq̄ſitor fr̄ Nicolaꝰ roſelli ordinis ꝑdicatoꝝ ⁊ ꝓceſſuꝫ formauit de mādato Clemētī ſexti vt ptꝫ ꝑ lr̄arū copiā dñi Jo. cardinalis Sabineñ. quā vidi ⁊ eſt Brixie in archiuis inq̄ſitiōis. ptꝫ ēt ꝑ Jo. dñici ⁊ directoriū iquiſitiōis. Uñ q̄ hoc ꝑdicauerat illḋ reuocauit ſolēniter: et copia reuocatiōis eſt vbi. s. Deīde ꝓceſſus delatꝰ eſt ad curiā: ⁊ eiꝰ diſcuſſio cōmiſſa eſt dño Bernardo cardinali cū plena autoritate ꝑ Piū ſcḋm: q̄ dñs Bernardꝰ autoritate ſummi pōtificis dictū ꝓceſſum approbauit: ⁊ copia approbatiōis eſt vbi. s. Et ſilr̄ ipe ꝓceſſus ibidē eſt autēticatꝰ. Predicationē aūt dicti ar
H ticuli ⁊ eiꝰ ꝯdēnationē directoriū inquiſitiōis ⁊ ēt dñs Joannes dñici cardinalis teſtat̄ i ſuis q̄ōnibꝰ euāgelicis in die paſche ſic dicēs. Cōfirmat totū id qḋ dictū eſt: id qḋ legit̄ in directorio inq̄ſitiōis ꝙ Clemēs ſextꝰ informatꝰ ꝑ fratrē Nicolaū roſelli ordinis ꝑdicatorū ꝙ in Catalonia in ciuitate Barchinoñ. publice ꝑdicabat̄ ꝙ in ſanguine xp̄i aſꝑſo in paraſceue nō remāſit diuinitas: nec ſanguis ille erat deificatꝰ habito ſolēni concilio magr̄oꝝ ⁊ alioꝝ mādauit ꝑ ſuas patētes lr̄as dicto inq̄ſitori quatenꝰ dictū articulū vt hereticalē ⁊ erroneū faceret publice reuocari: atq̄ ſolēniter ꝯdēnari qḋ ⁊ fecit i eccl̄ia cathedrali. Hec in directorio inq̄ſitiōis. Hec ille. Ptꝫ igit̄ ꝙ Pius i ſupradicto breui nō loq̄t̄ de ſanguīe ſalubri. i. deificato q꞉ talis cū ſit de ꝟitate
I hūane nature ſm̄ oēs fuit reaſſūptꝰ. Uñ dr̄ bea. tho. i. iij. ꝙ diuinitas nō māſit vnita niſi reuniēdis vl̄ reaſſumēdis ſꝫ de ſalubriter. i. meritorie ⁊ vtiliter effuſo. Ptꝫ iquā p̄io ex ꝯmiſſiōe Clemētis: q꞉ ſupponit̄ ꝙ vterq̄ pōtifex circa ea qua ſūt fidei idē ſenſerūt maxīe qñ iquātū pōtifices loquunt̄: qḋ tūc ſemꝑ accidit qñ q̄s eos cōſuluit i talibꝰ nō vt doctos: ſꝫ vt paſtores: ⁊ ip̄i ad taliter q̄ſita rñdēt. Sēſit aūt Clemēs ꝙ aliq̄s ſanguis i die paſ K
ſiōis effuſus deificatū eēt i triduo: ⁊ ꝯ̄ñr ille fuit reunitus ſm̄. s. Tho. q꞉ q̄ nō meruit reaſſumi nō meruit eē etiā vnitꝰ: et ꝯ̄ñr de iſto nō loquit̄ Pius. Ptꝫ ſcḋo ex ꝯmiſſiōe etiā ipſiꝰ Pij ⁊ approbatiōe eiꝰ circa dictū ꝓceſſuꝫ. Eſt autē hic notādū ꝙ quidā dicūt Piū mādaſſe ſub excōicatiōis pena: ne i ꝑdicto articulo altera ps alterā ꝯdēnet: ſꝫ nullꝰ eoꝝ qui enūerāt excōicationes latas poſt ſextū ⁊ Cle. facit mētionē de iſta. Uñ credo rē ita actā eſſe. Nā Pius p̄io mādauit nihil circa hoc debere innouari: donec ꝑ ip̄ꝫ aut ſedē ap̄licā de hoc decerneret̄: vt ptꝫ i breui quodā ad magr̄m Jacobū de petris: cuiꝰ copia eſt Brixie. Sꝫ interim rē cōmiſit dicto cardinali: vt dictū ē: ⁊ ille ꝓceſſum approbauit: maxīe recognito ꝙ ꝑdeceſſor Pij Clemēs ſextus ip̄m articulū execrabat̄. Scḋo ꝓbat̄ idē ſp̄āliter ꝺ ſanguine effuſo in paſſiōe ꝑ ſignū. Et vt omittamꝰ inſtrumēta paſſionis q̄ dicuntur adhuc haberi cruentata: vt corona ſpinea in capella regis Francie: ⁊ vna L
ſpina Rechanati in ꝯuētu eremitarū: et Nurimberge ferrū lācee ⁊ ſilr̄ ſāguinē q̄ dr̄ eſſe Mātue in abbatia. s. Bñdicti i eccl̄ia. s. Andree: quē vt dr̄ Lōginus ibi requieſcēs attulit. Aſſumo ꝓ ſigno terram quā magdalena collegit ſub cruce. Nullꝰ ei ſane mētis ⁊ ſane fidei vr̄ mihi poſſe ambigere q̄n vere magdalena ſic fecerit ſi videat ea q̄ infra fer̄. v. poſt paſcha narrant̄. Effectꝰ em̄ q̄ adhuc apparēt ⁊ chronice ſimul euidēter oñdūt qḋ vera fuit hiſtoria Caroli ⁊ reuelatio magdalēne. Opꝫ igit̄ dicere ꝙ in illa terra ſit ſuba alicuiꝰ ſanguinis ſuꝑflui vel ꝙ vltra alia miracula q̄ circa illā ſiūt ibi miraculoſe ꝯſeruet̄ color ſāguis ſine dubio aliꝰ ab eo q̄ fuit in ſanguīe xp̄i: q꞉ accidētia nō migrāt ꝺ ſubiecto i ſubiectū.
Nō aūt eſt ad miracula recurrēdū concurrentibꝰ duobꝰ. ſ. P̄io ꝙ ꝟa naturalis cā poſſit de aliq̄ aſſignari: ⁊ ſcḋo ꝙ nō ſit maior rō ꝙ aliq̄d fiat miraculoſe q̄̄ naturalr̄: vt in ꝓpoſito. Et hoc q꞉ deꝰ nō M

operat̄ miraculoſa ſine cā ⁊ neceſſitate. Forte tñ diceret aliq̄s ꝙ ſicut agēte igne in aliquo ꝑticipat̄ caliditas ignis in q̄ nō eſt ſubſtātia ignis: ita ēt ſanguis il
A le fecit i ꝑdictis ipreſſionē ſui coloris q̄ remāſit. Sꝫ hoc nō eſt probabile ꝓpter duo. P̄io q꞉ nō vr̄ color ita eſſe actiuꝰ vt ſuā ſilitudinē realr̄ iprimat: niſi ꝑ cōmixtionē ſui ſubiecti cū alio. Scḋo q꞉ Pius pōtifex in breui ſupra recitato nō loquitur ꝺ colore ſanguis: ſꝫ de ſanguine. Et ꝯcedit ꝙ ꝑdictꝰ ſanguis q̄ eſt Mātone (vt dr̄) poſſit adorari: qḋ non feciſſet vt vr̄ ſi ibi nō eēt ſubſtātia alicuius ſanguinis naturalis vel miraculoſi: ſꝫ ſolū aliq̄s effectꝰ ſanguinis xp̄i. i. color ſanguineus. Quicq̄d aūt ſit de hoc: nobis ſufficit qḋ fidei nō repugnet ſic eē vt diximus: ⁊ ꝙ ꝓbabilr̄ ita ſit de facto. ¶ Sed ꝯ̄ ꝑdicta arguit̄. P̄io ſic. Nā ſi aliq̄s ſanguis ſuperfluꝰ i die paſſiōis fuit i xp̄o: ille erat ꝯtinuꝰ cū alio in corꝑe xp̄i exiſtēs: vt ptꝫ. Et ſilr̄ ēt poſt effuſionē ſaltē ꝓbabiliter vel ad minꝰ poſſibiliter: qḋ dico ne cauillādo ſine rōne dicat̄ ꝙ in ip̄a effuſione
B fuit ab alio ꝑ guttulas ſeꝑatꝰ: vtriuſq̄ igit̄ ſanguis. i. neceſſarij et ſuꝑflui erat vnū eſſe ⁊ vnū ſuppoſitū q꞉ ꝑtes cōtinui nō habēt ꝓpriū ſuppoſitū vel eſſe: ſed vnū eſt totiꝰ ⁊ oīm partiū diuerſimode. Aut igit̄ illḋ ſuppoſitū vel eſſe erat diuinū: ⁊ ſic ſāguis ſuꝑfluꝰ poſt effuſionē erat vnitꝰ deo ſuppoſitaliter. qḋ incōuenit. Aut erat aliud a diuino ⁊ ſic ſanguis neceſſarius non erat vnitꝰ ꝯ̄ ꝑdicta. Sol. Duplr̄ ad hoc ſolui pōt. Nā hoc ſine dubio tenēdū eſt ex. s. Tho. ⁊ ſctō Bonauē. ꝙ ꝑtes q̄ nō fuerūt de ꝟitate hūane nature aliq̄n deſierūt eſſe deitati vnite: q꞉ pars ſanguinis q̄ nō meruit in reſurrectionē reaſſumi, multo minꝰ meruit remanere vnita deitati. Uñ. s. Tho. iij. diſ. ij. ſic dicit. In oībꝰ q̄ ſūt de veritate hūane nature ēt ſeꝑatis manet ordo ad totā naturā: ⁊ iō manet in eis aſſūptibili
C tas: ⁊ ꝯ̄ñr vnio: ſicut in corꝑe xp̄i remāſit aīa ſeꝑata. Uñ ⁊ eis latria debet̄. Si aūt ſeparent̄ aliq̄ partes q̄ nō ſint de veritate hūane nature: nō remanet in eis ordo ad naturā humanā cui ꝑncipaliter aſſumptio debet̄: ⁊ iō nō remaneret vnio nec debitū latrie. Hec ille. Ex quibus ptꝫ ꝙ partes ſuperflue ſanguinis aliq̄n ſunt a deitate ſeparate. Qñ autēꝫ ſint ſeꝑate pōt dici. Primo ꝙ tūc qñ ſūt ſeꝑate a ꝑtibus neceſſarijs. i. in puncto
reſurrectionis ſic ꝙ toto triduo fuerunt D
vnite: niſi añ aliq̄ fuerint ſeꝑate a neceſſarijs: ſicut etiā in reſurrectione nr̄a: aſſumptis neceſſarijs: ſuꝑflua q̄ p̄iꝰ eis erāt ꝯiūcta incipiēte hr̄e nouū ſuppoſitū. Pōt ēt dici ſcḋo ꝙ tūc qñ ꝑmo ſunt ſeparata a corꝑe xp̄i ſicut accidebat de capillis ab eo defluētibꝰ ita ꝙ in toto triduo fuerūt ſaltē poſſibilr̄ i eodē ꝯtinuo cū neceſſarijs: ſed nō in eodē ſuppoſito: deo ibi operāte: ſicut accidit cū calici cōſecrato miſcet̄ gutta vini. Tūc em̄ eiuſdē ꝯtinui aliq̄ quātitas ſubſiſtit in ſe: et aliq̄ inheret vino. Et ſic ptꝫ etiā ad argumētū duplr̄. Sꝫ ſi ꝯ̄ primū modū inſtet̄: q꞉ ſanguis q̄ ſtetit vnitus in triduo eſt reaſſumptꝰ ſm̄. s. Tho. in. v. quodl̄. Dico ꝙ verū eſt: ſi erat vnitꝰ ꝑ ſe ſiue gr̄a ſui quaſi habēs ꝑ ſe ordinē ad naturā
vt ſāguis neceſſariꝰ: ſecꝰ aūt ſi ꝑ accidēs E
i. gr̄a alterius cui erat cōtinuꝰ vt ſuperfluus. Scḋo. Nā ſanguis q̄ eſt in ſacramēto eſt idē cum effuſo in paraſceue: dicēte dño. Hic eſt ſanguis meus q̄ ꝓ vobis effundet̄. Sed in ſanguine ſacr̄i. nō eſt pars ſuꝑflua: q꞉ nihil nobis eēt ꝓficua ⁊c. Sol. Eſt idē cū effuſo neceſſario quē demōſtrat ly hic q꞉ btūs Joā. dñici hꝫ ꝓ incōueniēti ꝙ xp̄s dederit in ꝑtiū noſtrū id qḋ nō erat de ꝟitate humane nature. Et lꝫ vnus eſſet cōtinuus alteri ⁊ ly hic demonſtret totū: tñ demonſtrat totuꝫ gr̄a partis maioris vel nobilioris ſicut cum dico. Iſte piſcis eſt bonus ad veſcēdū nō demōſtro illū gr̄a oīm ꝑtiuꝫ eiꝰ. Tertio. Nā ſuꝑfluitas ſanguinis in xp̄o nō potuit eē a deo vel natura: q꞉ nō abūdāt in ſuꝑfluis: nec a rōne: q꞉ nō eſt rō boni ꝯſilij q̄ parat ſuꝑflua. Ergo eēt ab aliq̄ malo regimine vite puta q꞉ imoderate veſcebat̄ quod eſt ꝓphanū. Sol.
Fuit poſſibilr̄ a deo ⁊ natura: q꞉ lꝫ natu F
ra ꝑ ſe: nō ꝑducat ſuꝑflua in ſtatu naturali: tñ ꝓducit q̄dā in eo neceſſaria: ⁊ ſuperflua in ſtatu corruptionis.

¶ Queſtio. xxxij.

AD tertiā qōnem reſpondeo
pͥo ꝙ eſto ꝙ predicta repu
gnēt doctrine.s. Tho. qꝺ tñ
nego. Adhuc diſcipulus.s.
G Tho.⁊ ꝓfeſſor doctrine eius
ſine reꝑhenſione pōt concedere aliqꝺ de
xp̄i ſanguine ꝓo.i.nō miraculoſe eē iter
ra:qꝛ i hac re loqꝛ dubitatiue: vt ptꝫ in
iiij.qꝺl.in pͥa rōne ei⁹ vbi ꝺꝛ:vꝛ magis
dicēdū:⁊ i rñſiōe ad vltimū loqñs de ſā
guine miraculoſo q̄ in q̄buſdā eccleſijs
oñdiꝛ:ꝺꝛ: ꝙ ꝺꝛ fluxiſſe ⁊c. Pōt igiꝛ diſci-
pul⁹ ei⁹ ſoluere rōnē quā ipe ſciuit eſſe
ſolubilē potiſſime accedēte nouo moti-
uo cuiuſmodi eſt determinatio pōtificis
⁊ ſanguis magdalene p̄dict⁹ de quo.s.
Tho. nō fecit mētionē: qꝺ ptꝫ qꝛ ille de
q̄ ipe loquiꝛ ꝺꝛ fluxiſſe de imagine cruci
fixi: iſte aūt ꝺꝛ ⁊ legiꝛ fluxiſſe de ꝓo cor-
pore xp̄i. Dico ſcꝺo ꝙ nūq̄.s.Tho.ſenſit
q̄n de xp̄i ꝓo ſanguie ſit in terra poſſibi-
liter. qꝺ ꝓbo ex q̄nto quodl.vbi.ꝫ.clare
⁊ patēter ſicut ar.p̄cedēti recitatū eſt. Et
hoc ēt ſi ſit fuſus i paſſiōe qꝺ ſic ſuadeo.
Pͥo. Nā ex ꝟbis ei⁹ nō pōt neceſſario
H ꝯcludi oppoſitū huius: vt patebit ſolnē
do ad obiectiōes: ergo nō eſt dicēdū qꝺ
s.Tho. oppoſitū hui⁹ ſenſerit. Scꝺo qꝛ
ex ꝟbis.s. Tho. ſequiꝛ ꝓbabiꝛr ⁊ forte
neceſſario id qꝺ dico. Nā cā ꝑpter quā
ꝯcedi poſſe eē in terra aliquā ſanguinē
nutrimētalē eſt qꝛ talis gn̄aꝛ ex alimēto
⁊ xp̄s cōedit ⁊ bibit. Sꝫ iſta mēt cā fuit
tp̄e paſſiōis: qꝛ a ieiunio.xl.dieꝝ vſq̄ ad
paſſionē duxit vitā cōem cū alijs cōedē-
do ⁊ bibēdo etiā vinū: vt ptꝫ ex decurſu
euāgelij: ⁊ in cena cōedit carnes.i.agnū
⁊ bibit de genimine vitis. Et poſt cenā
ante cōpletā digeſtionē vel circa ſtatiꝫ
cepit ſāguinē fundere i flagellis. Quo er
go eſt ꝓoſſiꝛe. ꝙ i eo tūc nō fuerit ſāguis
nutrimētalis gn̄at⁹ ex illo cibo vel alijs
p̄orib⁹ q̄ adhuc nō eēt in ſūma ꝑfectiōe
ſanguinis quē nutrimētalē dicim⁹. Si
ꝺꝛ ꝙ hoc fuit ꝑpter ꝑfectā etatē xp̄i: di-
I co ꝙ de⁹ nō pōt alteratiōnē facere ſubi
to: ⁊ multo min⁹ ꝟt⁹ ſtomachalis xp̄i po
terat alimēta repēte ꝯuertere in ſangui
nē: maxie qꝛ ſm̄ Dama. xp̄s in paſſione
ꝑmiſit oib⁹ virib⁹ ſua officia peragere.
Niſi forte aliqs dicat xp̄m q̄ nobiliſſime
cōplexiōis fuit i flore iuuētutis q̄ nō ita
arte cibo vſus eſt q̄n eū oēs poſſent imi-
tari ita debilē habuit ꝟtutē digeſtiuā ꝙ
oporteret diuinit⁹ cibū ab eo ſupra di-
geri q̄ ſūt inſana. Refert tñ be. Ioā. dñi K
ci ꝙ Ioānes ꝺ poliaco i ſuo q̄rto quodl.
ꝓbauit in hora paſſionis xp̄m nullū ha
buiſſe ſuꝑfluū ſanguinē cui⁹ rōnib⁹ rñ
dere nō valeo: qꝛ eas nō adduxit: ſed tñ
qua rōne ꝓbari pōt ꝙ ex quo vſq̄ ad il-
lā horā xp̄s vniformiter vixit nō gn̄are-
tur ꝯtinue in eo ſanguis ad reſtaurādū
ꝯtinuā deperditioneꝫ. Imo ego dico qꝺ
potuit in ſanguine lateris ēt naturaꝛr
eē aliqꝺ de ſanguine nutrimētali vel ro
rido: ſꝫ maxie deo volēte vt eēt nobis in
reliquiā. ¶ Sed ꝯ iſta arguiꝛ ex ꝟbis.s.
Tho. ꝙ lꝫ ſm̄ eū nō repugnet fidei ali-
qꝺ de ſanguine in paſſiōe effuſo eſſe in
terra vt ſupra deductū eſt: tñ repugnet
ꝟitati: ſic ꝙ de fctō exiſtimauit nihil ei⁹
eē in terra. Pͥo ſic. Nā expreſſe dicit qꝺ
tot⁹ ſanguis effuſus in paſſiōe ſit reaſſū
ptus: vt ptꝫ i.v.quodl. So. Imo ibi hoc
nō ꝺꝛ: ſꝫ dicit ſic. Sꝫ qꝛ ſpeciaꝛr fit qō de
ſanguine effuſo in paſſiōe ꝓ redēptione
humani gn̄is de hoc magis dicēdū videꝛ L
ꝙ tot⁹ in reſurrectiōe ad corpus xp̄i re-
dierit. Hec ille. Multum eñ diſtat inter
ſanguinē effuſum ⁊ effuſum ꝓ redēptio
ne: qꝛ iſte ꝓculdubio nō eſt ſuꝑflu⁹: qꝛ
xp̄s ſuꝑfluū aliqꝺ ꝓ nobis in pretiū nō
dedit plus q̄ capillos fluētes. Contulit
tñ ad redēptionē noſtrā ſanguis ſuper-
fluus ex parte xp̄i ꝑ modū meriti inquā
tū patiēter ⁊ volūtarie tolerabat flagel
la ⁊ vulnera quib⁹ fundebaꝛ ſed non ꝑ
modū efficiētie eo mō quo ſanguis ver⁹
⁊ deificat⁹. ¶ Sed ꝯ iſtā rñſionē iſtaꝛ: qꝛ
ipe.iij.q.liiij.ar.iij. ad tertiū clare ſic di-
cit. Totus ſanguis q̄ de corpore xp̄i flu
xit cū ad veritatē hūane nature ꝑtineat
in corpore xp̄i reſurrexit. Hec ille. Solu.
s.Tho. ibi nō loquiꝛ de ſanguine effuſo
in paſſione preciſe ſed vniuerſaliter de
effuſo. Vñ ad mentē arguentiū ſic ſeq̄ret
tur ꝙ.s.Tho. ſentiret oēm ſanguinē ēt
nutrimētalē q̄ñcūq̄ fuſum iterum fuiſſe
reaſſumptū. Qꝺ ēt ſi de illo loquaꝛ vt vi
deꝛ nō loquiꝛ de ſanguine nutrimētali:
ſed de ſanguine ſimpꝛr dicto: q̄.ſ.ꝑuenit.

ꝑfecte ad naturā ſanguis: ⁊ adhuc ſub
ea eſt. Et hoc ꝓbo euidēter. Primo teſti
monio triū ſupradictoꝝ patrū. Scꝺo qꝛ
s.Tho. vbiq̄ dixit verū in hac materia
A vt ſupponiꝛ: ⁊ ꝯñr dictū in tertia parte
intelligiꝛ iuxta limitationeꝫ quā dat in
quodl. vt ſcꝫ itelligaꝛ tot⁹.i. tot⁹ effuſus
ꝓ redēptiōe q̄ ⁊ ſimpꝛr ꝺꝛ ſanguis. Ter
tio.qꝛ.s.Tho. ibi in tertia pte intelligiꝛ
loq̄ de ſanguine eodē mō accipiēdo ſan
guinē in corpore articuli ⁊ in rñſiōe ad
tertiū: qꝛ ipe nō equiuocat vt ſuppono.
Et tñ in corpore cū dicit ſanguinē in cor
pore xp̄i reſurgētis fuiſſe integraliter ſi
ne diminutione: clarū eſt ꝙ nō pōt itelli
gi niſi de ſanguie arteriali ſeu ſtabilito:
qꝛ ſm̄ eius doctrinā vbiq̄ non reſurgit
ſanguis nutrimētalis nec ros vel cābiū:
imo etiā ex ꝟbis ei⁹ ibi ad tertiū ptꝫ qꝺ
loquiꝛ de ſanguine q̄ eſt de veritate hu-
mane nature: cuiuſmodi nō eſt nutrimē
talis. Sed quare ibi in tertia parte non
ponit.s.Tho. iſtā limitationē. Solꝛ. Hoc
eſt: qꝛ ſubintelligiꝛ ꝑpter duo. Pͥo. qꝛ
ille ſanguis quē ꝓ ſalute nr̄a fudit: eſt
ſanguis ſimpꝛr.i. ſine additione alicui⁹:
cū ſit ꝑfectiſſim⁹ in gn̄e ſāguinis. Scꝺo
B qꝛ cū paſſio xp̄i ex ei⁹ intētione ad redē
ptionē eēt ordinata ꝓ pͥe: ⁊ ꝑ ſe illū ſan
guinē ꝺꝛ fudiſſe in paſſione quē ꝓ redē
ptiōe fudit. Reliq̄ aūt accidit fundi tūc
ꝑ accidēs q̄ꝛtū fuit ex intētione xp̄i intē-
dentis redēptionē. Et hoc niſi rōne an-
nexi operis operātis ex pte xp̄i: vt ſepe
dictū eſt. Scꝺo. Nā in p̄dicto q̄dlibet.
ſic dicit. Cū xp̄s aū paſſionē comederit
⁊ biberit nihil ꝓhibet in eo fuiſſe aliquē
ſanguinē nutrimentalē.i. q̄ ex cibis gn̄a
tur q̄ ad veritatē hūane nature nō per-
tineret: ⁊ quē non oporteret ad corpus
ei⁹ in reſurrectione redire. Hec ille. Ex
q̄b⁹ ꝟbis ptꝫ ꝙ diſtinguit iter ſangui-
nē effuſum aū paſſionē ⁊ aliū in ordine
ad neceſſariū vel ſuperfluū. Cū ergo fu
C ſus aū paſſionē ſit ſuperfluū: reliquus
eſt neceſſarius. Sol. Imo non ſic diſtin-
guit: ſed aſſignat cauſam quare in xp̄o
nihil ꝓhibet tp̄e paſſiōis fuiſſe ſāguinē
ſuꝑfluū: qꝛ.ſ. aū paſſionē comedit ⁊ bibit
nō aūt dicit: aū ſanguinē fudit. Tertio.
Nā ibi in pͥa rōne ſua ad ꝓbādū ꝙ to
tus ſanguis effuſus in paſſiōe ꝓ redē-
ptione ⁊c. vult qꝺ quicqꝺ fuit in eo vel
alio in ꝑfecta etate ꝑtineret ad veritatē
humane nature dicēs. Prima rō accipi
pōt ex etate xp̄i patiētis. Paſſus eſt eñ D
in ꝑfectiſſima etate: in qua maxie ea que
in homie inueniūꝛ ad veritatē hūane
nature ꝑtinere videnꝛ. Hec ille. Solu.
Qui capit iſtū ſenſum in.s.Thomā. ꝙ ea
etate q̄cūq̄ ſunt in hoie ſunt de verita
te ⁊c. vꝛ mihi ſatis hebes: qꝛ ſequeretur
tūc nō eſſe in hoie ſemē vel ſanguinē nu
trimētalē aut humiditatē roridā vel cā
biū: que lꝫ prius fuerit de veritate ſuo
mō.i. in rōne ſanguinis vel alteri⁹ hu-
moris: tñ iam tunc ſunt in receſſu a tali
forā: ⁊ adhuc nō attigerūt ad aliā ⁊ ꝯñr
nō ſunt de veritate ſaltē i corpe reſurgē
te. Et ſiꝛr ſeq̄ꝛ nullū capillū ab eo defflue
re ſua ſpōte: ⁊ ꝙ nō poſſet vngues p̄ci-
dere ſine diminutione ſue integritatis.
Intēdit ꝫ ibi.s. Tho. ꝙ tūc ea que ſunt
in hoie: ſunt maxime de veritate ſuppo
ſito quod ſint de veritate hūane nature.
Quarto. Nā in quodl.v.vbi.ꝫ.ſic dicit.
Sanguis in paſſione effuſus q̄ maxime E
fuit ſalubris: fuit diuinitati vnit⁹. Et iō
oportuit ꝙ in reſurrectione iungeretur
alijs hūanitatis ꝑtibus. Hec ille. Tunc
ſic. Tot⁹ ſanguis tūc effuſus: fuit vnit⁹
deitati in toto triduo: qꝛ tot⁹ fuit vnit⁹
ꝑ ſe vel cōtinuus cū vnito: ⁊ ꝯñr vnitus:
ergo tot⁹ fuit reaſſumpt⁹. Sol. Dico du-
pꝛr iuxta dicta arti. p̄cedētis ad p̄mum:
Pͥo: negando añcedēs: ⁊ ad ꝓbationē
ei⁹ ptꝫ qꝛ diuinitus potuit in eodē cōti-
nuo eē vnitus ⁊ nō vnit⁹. Dicit tamē.s.
Tho. ſanguinē tūc effuſum fuiſſe vnitū
nulla facta deſtinctione qꝛ ꝓprie ille ꝺꝛ
effuſus q̄ ex xp̄i itētiōe effluxit ad redi-
mēdū effectiue. Vel qꝛ iā diſtinxerat vir
tualiter dicendo qōnem eſſe ſp̄aliter de
effuſo ꝓ redēptione humani gn̄is. Scꝺo
negādo cōſequētiā: qꝛ dato antecedēte F
dico ꝙ ille ſol⁹ future aſſumpt⁹ qui fuit
vnit⁹ ꝑ ſe. Quinto. Nā ibi in fine articu
li ſic dicit ſoluēdo argumētū de ſangui
ne que alicubi oſtenditur. Sanguis xp̄i
qui in q̄buſdā eccleſijs oſtēditur diciꝛ ex
q̄dā imagie xp̄i ꝑcuſſa miraculoſe fluxiſ
ſe vel ēt alꝫ ex corpore xp̄i. Hec ille. Ex

quib⁹ verbis arguit̃ dupl'r. Primo ſic. Si
s. Tho. crediϭiſſet ꝓbabil'r eē aliq̄d de
ſanguine in terra: nō habuiſſet cauſam
ſoluēdi argumētū qđ ꝓbat hoc eē verū
⁊ ꝯñr nō ſoluiſſet illud. Cū igit̃ illud ſol
G uerit: ſequit̃ ꝙ p̄dicta nō credidit: ⁊ ꝯñr
videt̃ crediϭiſſe oppoſitū. cū hanc mate
riā ꝯſyderauerit: ⁊ nō remāſerit ꝑplex⁹
vt ſuppono. So. Etiā ſi crediderit ſic eē
vt cōcludit argumētū adhuc habuit ad
illud aliq̄d dicere. Tū ne ſanguis mira-
culoſus crederet̃ naturalis. Tū ne natu
ralis ſupfluus crederet̃ deificatus. Et
iſta duo in rñſione ſua tāgit. Scđo: q̄ꝛ in
ſua rñſione affirmat virtual'r iſtā ꝯclu-
ſionē. ſ. Si ſanguis q̄ oñdit̃ in q̄buſdā ec
cleſijs nō fuit miraculoſus. i. p miracu-
lū ab imagine crucifixi reſolutus. fluxit
de corpore xp̄i al'as. i. alio tp̄e q̄ꝫ de tp̄e
paſſionis. So. Negat̃ aſſumptum q̄ꝛ ly
al's nō ſignificat ibi vt exponit̃: ſꝫ ly al's
ſtat ꝓ ly aliter vt ſit ſenſus: ꝙ ſi ille ſan
guis nō eſt miraculoſus fluxit de corpe
xp̄i al's. i. aliter q̄ꝫ mō dicto: ſeu aliter q̄ꝫ
ille q̄ fluxit vt p̄ciū redēptionis noſtre
vel ſi ly al's ſtet ꝓ alio tp̄e: ly alio nō re-
fert tp̄s paſſionis ſed refert tp̄s illi⁹ efflu
H xus miraculoſi ab imagine xp̄i ꝑcuſſa:
de quo ibi loquit̃. Sexto. Nā Thomiſte
cōiter imponunt. s. Tho. ꝙ ſic ſenſerit:
vt Jo. dñici: ⁊ q̄dā alij. Sol. Timuerunt
olim thomiſte: ne ſi ꝯcederent vnā par-
tē ſanguinis tunc fuſi fuiſſe ſupfluum: ⁊
ꝯñr a deitate ſeparatū: cogerentur idē
cōcedere de toto: vel ſaltē ne ex hoc fuiſ
ſet quo ad hoc debilitata fides vnionis
ad ſanguinē. Vñ conati ſunt interp̄ta
ri. s. Tho. ad ꝓpoſitū ſuum. P̄dicti au
tem tres magiſtri tanq̄ꝫ viri doctiſſimi
noluerunt ſe de hoc articulo intromitte
re (vtiq̄ꝫ vt reor) exiſtimātes ꝙ circa hoc
v̄itas non erat in fauorem apud rudio
res illi veritati quam defenſare conabā
tur. Vnde ꝓteſtati ſunt ſe de hoc nō vel
le loqui: vt patet ex dictis.

☞ Queſtio. xxxiij.

I QUantū aūt ad quartā q̄ōnē
duo faciā. Primo em̄ addu-
cā fundamenta vñ elicitur
rñſio ad q̄ōnē. ⁊ Scđo rñde
bo. ¶ Quātū ad primū fun
damentū primū eſt dictū Innocētij ex
tra de cele. miſ. in decretali q̄ incipit. In
quadā poſtq̄ꝫ ꝓbauerat ꝙ illa ſit vera
aqua: dicentis. Reſtat igit̃ vt qualiſcūq̄ꝫ
fuit illa aqua: ſiue naturalis ſiue mira- K
culoſa: ſiue de nouo diuina virtute crea
ta ſiue de cōponētibus ex parte aliqua
reſoluta ꝓculdubio vera fuit. Hec ille.
Ex q̄bus p̄tꝫ ꝙ ſalua fide pōt credi. Pri
mo ꝙ illa fuit naturalis. i. a natura ꝓdu
cta: ⁊ lateri xp̄i angelica vel diuina v̄tu
te vel qualitercūq̄ꝫ applicata. Et ſcđo ꝙ
fuit miraculoſa. i. facta de quocūq̄ꝫ cor-
pore alio a corpe xp̄i forte tñ hoc mēbrū
nō ponit ī numerū cū duob⁹ ſequētib⁹:
Et tertio ꝙ fuit nouiter creata. Et q̄rto
ꝙ fuit de aliqua p̄te corporis xp̄i p reſo
lutionē generata. Scđm aūt eſt dictum
dñi Bona. ſupra recitatū. ſ. In xp̄o re-
ſurrexit totū qđ fuit de v̄itate humane
nature: ⁊ qđ ſpectat ad decētiā. ⁊ iō tot⁹
eſſe ī celo. Qđ ergo obijcit̃ de p̄putio. Di
cendū ꝙ vel nō fuit de carne ſm ſpēz: ſꝫ
diuina diſpēſatione parū de carne ſm
materiā ibi fuit: vt daret̃ nobis in deuo
tionē ſicut reliquie. Et ſic dicendū eſt de L
ſanguine. Vel aliq̄d fuit ibi de veritate
humane nature: ⁊ illud ſurrexit cū xp̄o:
⁊ ē in celo: ⁊ reſiduū manſit. Hec ille. Et
q̄ꝛ caro magis ē de v̄itate nature q̄ꝫ ſan
guis qđ ipſe dicit de carne: pōt dici de
ſanguine a fortiori quātūcūq̄ꝫ fuerit ſta
bilite forme ⁊ ꝑfectus. Tertiū eſt dictū
Scoti. in. iiij. di. xliij. q̄ q̄ſi exponēdo di-
ctū ſcti Bonauē. ſic dicit. Forma dat eē
⁊ agere. Ergo pars ſm formam pōt dici
q̄ꝫdiu hꝫ eſſe ſm formā: vel q̄ꝫdiu hꝫ age
re ſm formā. Et ſcđm īfert primū lꝫ nō
ecōtrario: Citius em̄ deficit alicui actio
ꝓpter imꝑfectionē q̄ꝫ eē. Et ſiue ſic: ſiue
ſic: pars ſm formā nō eſt tm̄ pars forme
ſed includit materiā ⁊ formā. Primo aū
tē modo quecūq̄ꝫ pars dū manet in toto
dicit̃ pars ſm formā: a p̄cipio. ſ. perio
di ſui vſq̄ꝫ ad finē q̄ꝛ. ſ. tādiu hꝫ eſſe. Sꝫ
ſcđo modo nō dr̄ p omni parte periodi:
pars ſm formā: ſed p illa qua hꝫ verita M
tē ita efficacē ꝙ pōt ſibi ꝯpetere actio ſꝫ
formā. Et infra. Primo modo parti ſm
ſpeciem nō opponit̃ ꝓprie pars ſm ma
teriā: niſi ſicut homini viuo opponit̃ hō

mortuus. Et ſic eadē pars dicit̃ ſm ſpeciē
dū manet in toto ⁊ pars ſm materiā q̄ñ
fluit. Sed ſcđo modo alia eſt pars ſcđm
ſpeciem ⁊ alia ſm materiā: etiā partib⁹
manentibus in toto. q̄ꝛ aliqua modica
A pars cui nō pōt competere ꝓpria actio
etiā ſi ſit in p̄ncipio periodi ſui eſt pars
ſm materiā. Pars aūt quātitatis ⁊ vir-
tutis ſufficiētis ad agēdum eſt pars ſm
ſpeciem. Quartū fundamētū eſt opi-
nio aliquoꝝ q̄ dicūt ꝙ nō tot⁹ ſanguis
qui eſt ſtabilite forme ⁊ neceſſari⁹ ī cor
pore mortali eſt de veritate humane na
ture in eodē corpore reſurgēte aut ei ne
ceſſarius: q̄ꝛ pluri īdiget idē corp⁹ mor
tale q̄ꝫ immortale. Quā opinionē poſſe
mus ſic declarare ⁊ confirmare. Nā ſm
medicos natura eſt ſagax: ⁊ in aīalib⁹
de ea materia qua ſubuenit mēbris re-
ſtaurandis plus ſemꝑ ſibi retinet non
ſolū q̄ꝫ ſit neceſſe ad viuere: ſꝫ etiā q̄ꝫ ſit
neceſſe ad ꝯſuetā reſtaurationē. tenuē
vt ſi non miniſtrent̃ ſibi alimenta horis
cōſuetis: poſſit mēbra vtcunq̄ꝫ reſtaura
re. Hinc eſt ꝙ homo laſſus ſumpto cibo
B ſtatim recuperat mēbrorū vires: nō q̄ꝛ
iā cibus trāſierit ad mēbra: ſed q̄ꝛ natu
ra id qđ p munitione reſeruabat ſtatī
exhibet poſtq̄ꝫ eſt ſibi alimētū exhibitū
vñ poſſit aliū humorē generare. Iſtud
ergo plus quo ad ſanguinē ſpectat: eſt
quidē neceſſariū in corpore mortali ⁊ ē
verus ⁊ ꝑfectiſſimus ſanguis ſꝫ nō eſt
neceſſarius ī corpore glorioſo: nec in eo
totū reſurgit vt dicunt. Quātū aūt ad ſe
cundū de aqua dico. ꝙ ſana fide poteſt
affirmari eſſe ī terra. q̄ꝛ ſi fuit ibi primo
vel ſcđo vel tertio modo ſupra dicto: cla
rum eſt ꝙ nō fuit de veritate humani-
tatis xp̄i: ⁊ cōſequenter pōt credi a deo
conſeruata eſſe in terris. Si aūt fuit ibi
quarto modo. i. p reſolutionē factam de
corpore xp̄i: etiam idem credi poteſt eo
modo quo dñs. Bonauen. dicit de p̄-
putio: vt. ſ. ſit in terra quo ad aliq̄s par
tēs ſm materiā q̄ fuerūt in corpore xp̄i
C vnde reſoluta eſt ex diuina diſpenſatio
ne vel q̄ꝛ id vnde reſoluta eſt nō erat to
tū de veritate humane nature: q̄ꝛ. ſ. in
ea parte erāt aliqui humores q̄ erāt in
via trāſmutationis de forma in formā
vel qua ibi erat aliqua pars carnis mox
p calorē naturalē reſoluēda tāq̄ꝫ carēs
operatione ſpeciei iuxta modū loquendi
Scoti q̄ non erat reaſſumēda poſſibil'r
ſm aliquos. Igit̃ trib⁹ modis pōt affir-
mari ꝙ illa aq̄ tota ſit in terra. ⁊ quarto D
ꝙ ſit ſm partē. Primo dicēdo ꝙ fuit vera
aqua naturalis. i. a natura ꝓducta. Et
ſcđo dicēdo ꝙ fuit gñata de aliquo cor-
pore alio a corpe xp̄i. Et tertio dicēdo ꝙ
fuit nouiter creata. Et quarto dicēdo ꝙ
fuit de carne xp̄i reſoluta in qua erat ali
quid nō de veritate nature. qđ in aquā
cū carne cōuerſum eſt: vel in qua ſm ali
quos erat ſaltē diminut⁹ pars ſm mate-
riā non reaſſumenda. Quantū autē ad
ſanguinē illū videt̃ mihi ꝙ nō poſſit di-
ci totus eſſe in terra aliquo mō: q̄ꝛ pars
ei⁹ fuit deificata (vt videt̃) cū dicant do-
ctores ſacrā a tali ſanguine habere vir-
tutem. Pōt aūt dici in terra eſſe ſm par
tem: q̄ꝛ pōt credi in illo ſanguine multū
fuiſſe de nutrimētali: q̄ꝛ iſte maxime vi-
get in epate: qđ fuit vulneri lateris vici
nū. Nec eſt verū qđ dicit Guil. in ratio-
nali xp̄m fuiſſe lanceatū latere ſiniſtro: E
tñ q̄ꝛ dicit magr̄ hiſto. ꝙ in latere dextro
tum q̄ꝛ hoc idē oſtēdit cōſuetudo picto-
rū: ex qua idē magiſter arguit in ortu do
mini fuiſſe bouem ⁊ aſinū. tū q̄ꝛ ad hūc
ſenſum eccleſia videt̃ cātare illum verſi
culū. Vidi aquā egredietē de tēplo a la-
tere dextro. Igitur trib⁹ modis pōt dici
pars illius ſanguinis eſſe in terra. Primo
dicēdo qđ ibi erat ſanguis nutrimenta
lis a quo deus ſeparauit deificū in hora
reſurrectiōis. Scđo dicēdo ſicut ſanctus
Bona. de p̄putio ꝙ ibi ē diſpenſatione
dei: vel aliter fuit pars ſanguinis ſcđm
materiā ſiue que mox erat p calorē na
turalē reſoluēda: cui alia ꝑfectior a na-
tura erat ſubſtituta: q̄ iā formā ſangui-
nis attigerat. Tertio dicēdo ꝙ nō erat
xp̄o neceſſari⁹ totus ei⁹ ſanguis poſt re
ſurrectionē ſicut ante ſm aliquos.

☞ Queſtio. xxxiiij.

F AD quintam q̄ōnē vtrū. ſ. ta-
lis ſanguis ſupflu⁹ ſi q̄s ſit
poſſit adorari latria: ſcitū
Tho. in. iij. ſententiarū dicit
ꝙ nō vt patuit articulo p̄ce

denti.Et idem tenuerunt tres viri ꝑdi-
cti.Sed Ioãnes dñici allegat ⁊ non re-
probat Ioãnem de poli.qui ſenſit ꝙ po
teſt et dȝ adorari latria vt reliq̃e xp̄i ſi
G fluxit de corpore xp̄i:⁊ ſimiliter etiam ſi
fluxit de imagine xp̄i vel hoſtia cõſecra
ta:q꞉ repreſentat xp̄m paſſum ⁊ gratia
eius adorat̃.Concordia aũt fit ſic. Nam
multipliciter aliq̃d adorat̃ latria que de-
bet̃ deo. Primo q꞉ eſt deus vt pater fi-
lius ⁊ ſpũſſctũs.Et ſcd̃o:q꞉ eſt i ſuppoſi
to diuino vt humanitas xp̄i ⁊ ſanguis
vnitus. Tertio:q꞉ eſt imago predictorũ
vt crux.Quarto q꞉ tetigit xp̄m tanꝙ ali
q̃d ei⁹:vt veſtes ⁊ claui ⁊ hm̃oi. Notãter
dicitur:tanꝙ aliquid eius:q꞉ etiã ma-
nus crucifigentiũ tetigerũt eũ. Dico au
tẽ eius fuiſſe qd̃ poſſedit:⁊ quo vſus eſt
ipſe vel alij circa ipſum:niſi ſint partes
rationales creature.Et iſto quarto mõ
rõne cõtactus ſanguis modo nõ vnitus
debet adorari latria:⁊ capilli defluẽtes
⁊ hm̃oi.Si eñ crux q̃ xp̄m tetigit ⁊ vt ꝑ-
fuſa ſanguine eius debet̃ latria adorari
H vt imago:⁊ rõne cõtactus:a fortiori ipe
ſanguis q̃ fuit pars corporis et vnitus
deitati ſic debet̃ adorari.Et ſilr̃ illa aq̃
inquantuȝ tetigit xp̄m:vel repreſentat
eũ lanceatũ.Ex predictis ꝑȝ ꝙ ordo ꝑ-
dicatorũ nunꝙ ſuſcepit in cõi ad ſuſti-
nendũ nihil de ſanguine xp̄i eſſe in ter-
ra:lȝ forte aliquis frater in particulari
hoc fecerit. Patet etiã ꝙ.s.Tho.nunꝙ
ſenſit in oppoſitũ.⁊ q̃ hoc ei imponunt:
nõ bñ illum capiunt.Et hec ſufficiãt de
tota iſta materia:in qua laboraui ꝓ in-
ueniẽda ṽitate.Et vbi inueni aduerſa
riorũ maledicta conat⁹ ſum vincere in
bono malũ:⁊ benedicere maledicẽtib⁹
niſi quaten⁹ materia me coegit.Xp̄s aũt
ieſus eternus amor qui iuxta Eſa.vati
ciniũ in charitate perpetua dilexit nos
⁊ attraxit nos miſerans:vtiꝙ ſanguine
ſuo:oĩbus cordibus illũ infundat chari
tatis ardorem quo pro oĩbus ⁊ ſingulis
I nobis ſanguinẽ ⁊ vitam miſericorditer
dedit vt eum ſimul ⁊ veritatem q̃rendo
inuidiaȝ ⁊ odia oẽs obliuioni perpetue
tradant.Amen.

☞ Feria.ij.paſche.
☞ Queſtio.xxxv.

Queritur vtrũ xp̄s reſurre-
ctionẽ ſuaȝ manifeſtauerit
ſufficientibus argumentis
Rñdeo.s. Tho. Aqui.iij.q.
lv.ar.vj.ſic rñdet cũ xp̄s ſuã
reſurrectionẽ duplr̃ manifeſtauerit.ſ.te K
ſtimonio ⁊ argumento ſeu ſigno:vtraꝙ
manifeſtatio in gñe ſuo ſufficiens fuit.
Prima q̃dẽ:q꞉ vſus eſt teſtimonio du-
plici:quorũ neutrũ refelli potuit:Ange
lorũ.ſ.q̃ mulieribus apparuerũt:⁊ Scri
pturarũ quas ipſe ꝓpoſuit vt dr̃ Luce.
vlt.Et ſilr̃ ſcd̃a. Nã oſtẽdit ſuã reſurre
ctionẽ fuiſſe verã ex ꝑte corpis:de quo
oſtendit primo ꝙ erat verũ:q꞉ palpabi
le ñbuit.Scd̃o ꝙ erat humanũ oñdẽdo
effigiẽ verã:quã oculis ĩtuerent̃ ⁊ Ter
tio ꝙ eſſet idẽ numero qd̃ habuerat pri⁹
oſtendẽdo vulnerũ cicatrices.Et ſilr̃ ex
parte aĩe oñdit idẽ ꝑ opa triplicis vite.
Primo nutritiue:in hoc ꝙ cũ diſcipulis
mãducauit ⁊ bibit.⁊ Scd̃o ſenſitiue:in
hoc ꝙ ad interrogata rñdebat ⁊ diſcipu
los pñtes ſalutauit.⁊ Tertio intellecti-
ue i hoc ꝙ loq̃bat̃ ⁊ diſſerebat de ſcriptu
ris.Et ne q̃d deeſſet ad ꝑfectionẽ mani L
feſtationis oſtẽdit etiã ſe diuinã hr̃e na
turã ꝑ miraculũ qd̃ fecit in piſcibus ca-
piendis:⁊ vlterius ꝑ hoc ꝙ eis videnti
bus aſcẽdit in celũ:q꞉ vt dr̃.Ioã.iij.Ne
mo aſcẽdit in celũ niſi q̃ deſcẽdit de celo
filius homĩs q̃ eſt in celo.Oñdit etiã re-
ſurrectiõis gl̃iaȝ ꝑ hoc ꝙ clauſis ianuis
introiuit ad diſcipl̃os.⁊ ꝑ hoc ꝙ ab ocu
lis eoꝝ ſtatim euanuit:vt dr̃ Luc.vlt.q꞉
ꝑ hoc oſtẽdebat in ſua eſſe ꝑtãte videri:
⁊ nõ videri:q̃ eſt ꝯditio corporis glorio
ſi.Hec ille. ¶Sed ꝯ. Nihil eñ poſt re-
ſurrectionẽ xp̄s diſcipulis oñdit:qd̃ an
geli in corporib⁹ apparentes oſtẽdere
non poſſint:q̃ ſe in effigie humana oſtẽ
derunt ⁊ comederunt:loquẽdo:vt patet
Geñ.xviij.⁊ tñ nõ habuerunt vera cor-
pora.Ergo argumenta predicta nõ fue
runt ſufficiẽtia.Sol.Licet ſingula argu
menta nõ ſufficerent:oĩa tñ ſimul ꝑfe- M
cte reſurrectionẽ xp̄i manifeſtabat ma
xime ꝓpter ſcripture teſtimoniũ ⁊ an-
gelorum ⁊ dicta aſſertionẽ xp̄i cõfirma
tam miraculis.Angeli autem apparen
tes nõ ſe aſſerebãt homines eſſe vt xp̄s.

Aliter tñ xp̄s atꝙ aliter angel⁹ mãdu-
cauit:q꞉ cũ angelus nõ habeat corpus
naturalr̃ vnitũ ⁊ viuificatũ:ſua come-
ſtio non eſt vera:etiã dixit angel⁹ Tho.
A x.Uidebar quidẽ inquit manducare ⁊c.
Hec idẽ.Sed intelligẽdũ eſt ꝙ argumẽ
tũ duob⁹ modis aliq̃d probat.Euiden-
ter.ſ.ſic ꝙ nõ poſſit mẽte nõ credi id qd̃
ꝓbat̃.Et iſto modo nullũ eſt argumẽtũ
reſpetu hoĩs in ſtatu vie ad ea q̃ ſunt fi
dei:vt ꝑȝ diſcurrẽti ꝑ ſingula.Et lȝ mi
raculũ factũ in teſtimoniũ fidei cõuin-
cat demones q̃bus ꝯſtat illud a deo fie-
ri:nõ tñ cõuincit hoĩeȝ:q꞉ ſi videro (ver
bi gr̃a) mortuũ reſurgere:lȝ credã ꝙ ſo-
lus de⁹ reſuſcitat:neſcio tñ an iſte vere
aut phantaſtice reſurrexit.Alio mõ pro
babiliter:ita ꝙ q̃libet bñ diſpoſitus ad
bonũ ⁊ mũdus a paſſionibus ſic crede-
ret.Et iſto mõ ſigna ſil' ſufficientia fue-
rũt:maxime q꞉ ꝑ q̃draginta dies dura-
uerũt in q̃bus ꝑpendiſſent de dolo ſi re
ſurrectio phãtaſtica fuiſſet ⁊ tãto magis
quãto ſpũs angelic⁹ nõ põt opa vite ita
bñ fingere:ſicut aĩa põt vere exercere.
B ¶Queri etiã põt.Utrũ xp̄s diſcipulis i
effigie aliena debuerit apparere. Uide
iij.q.lv.art.iiij.Et vtrũ debuerit euane-
ſcere ab oculis diſcipulorũ vel cũ eis cõ
tinue cõuerſari.Uide ibidẽ arti.iij.

☞ Feria.iij.paſche.
☞ Queſtio.xxxvj.

Queritur vtrũ diſcipuli ſi-
cut poſt reſurrectionẽ ita
⁊ in ꝓcĩcto reſurrectiõis de
buerint xp̄m videre reſur
gentẽ? Rñdeo ex doctrina
s.Tho.iij.p.q.lx.arti.ij. ſic
Reſurrectio xp̄i non debuit videri im-
mediate ab hoĩbus:ſȝ eis debuit nũtia-
ri ab angelis.Nã que ſunt ſupra hoĩes
ſunt eis ꝑ angelos manifeſtãda:q꞉ talẽ
ordinẽ deus in rebus inſtituit:vt tenet
dio.iiij.c.cel.hierar.⁊ q̃ a deo ſunt:ordi-
nata ſunt. Ro.xiij.ſȝ xp̄s reſurgẽs nõ re
ſurrexit ad vitã cõiter oĩb⁹ notã:ſed ad
immortalẽ ⁊ cõformẽ deo ſm̃ illud Ro.
C vj.qd̃ eñ viuit:viuit deo.Un̄ dr̃ Hil.ſup
Mat.ꝙ iõ angelus prim⁹ reſurrectiõis
eſt index vt quodaȝ famulatu paterne
volũtatis reſurrectio nũtiaret̃.¶Sed ꝯ
primo.Nã q̃ dȝ teſtimoniũ ferre de aliq̃
hunc cõueniẽs ẽ videre illud.q꞉ teſtimo
niũ de viſu ẽ certiſſimũ.Sȝ apl̃i habe-
bant de reſurrectione teſtificari:ſm̃ illd̃
Act.iiij.Uirtute magna ⁊c.Sol.poterãt D
teſtificari de viſu:q꞉ xp̄ȝ viuentẽ occula
ta fide viderũt:quẽ ſciuerãt mortuũ:ſed
ſicut ad viſionẽ btãm ꝑuenit̃ ꝑ auditũ
fidei.ita ad viſionẽ xp̄i reſurgẽtis ꝑue-
nerũt hoĩes ꝑ audita ab angelis.Scd̃o.
Nã ſicut de aſcenſione ita ⁊ de reſurre-
ctiõe oportebat hr̃e certã fidẽ.Sȝ ad ha
bendã certã fidẽ de aſcẽſiõe illã viderũt
vt pȝ Act.j.ergo debuerũt etiã videre re
ſurrectionẽ.So.Nõ ẽ ſimile:q꞉ aſcenſio
cõeȝ hoĩm notitiã trãſcẽdebat ſolũ q̃tũ
ad terminũ ad quẽ nõ a q̃.iõ videri po-
tuit q̃tũ ad terminũ a q̃.i.ſm̃ ꝙ eleua-
bat̃ a terra nõ aũt ad quẽ:q꞉ nõ videt̃
q̃ñ reciperet̃ i celo.Sȝ reſurrectio eam
trãſcẽdebat q̃tũ ad terminũ a q̃:ſm̃ ꝙ
aĩa rediijt ab iferis ⁊ corp⁹ exiuit de clau
ſa ſepulcro:⁊ ad quẽ ſm̃ ꝙ ẽ adept⁹ xp̄s
vitã glorioſã.Tertio.Nã viderũt reſur
rectionẽ Lazari q̃ fuit indiciũ reſurre-
ctionis xp̄i ⁊c.So.Nõ eſt ſimile:q꞉ La- E
zar⁹ eſt reſuſcitat⁹ ad vitã talẽ q̃lẽ pri⁹
habuerat:q̃ cõem hoĩm notitiã nõ tran
ſcendit.Hec oĩa.s.Tho.virtualiter.
¶Queri ẽt põt vtrũ xp̄i reſurrectio de-
buerit oĩbus aut certe ſolũ apl̃is mani
feſtari.Uide.iij.q.lv.art.j.Et vtrum oĩa
naturali deſyderio appetãt pacẽ:quaȝ
quidã appetitu deliberato odiũt.Uide.
ij.ij.q.xxix.arti.ij.

☞ Dñica in octa.paſche.
☞ Queſtio.xxxvij.

Queritur vtrũ thomas xp̄i ci
catrices tetigerit aut vide-
rit tm̃? Rñdeo.Quidam di
cunt xp̄m exhibuiſſe quidẽ
palpandũ latus ac manus
ſed Thomã ſolo viſu crediſiſſe nec au-
ſum fuiſſe ꝓpter reuerentiã tãgere.Qd̃
Augu.videt̃ dubitando dicere vt dicit
Alber.magnus ſup Ioã.ſed alij.ſ.ipſe F
Alber.⁊ ſui⁹ diſcipulus.s.Tho.⁊ Alexã.
⁊ multi alij dicũt melius ꝙ vidit ⁊ teti-
git ꝓpter nos vt crederem⁹.Uident̃ aũt
iſti moueri ꝓpter dictũ Leonis pape di
centis.Suffecerat ad fidẽ ꝓpriã qd̃ vi-

derat:ſ; nobis opat⁹ eſt vt tãgeret qḋ vi
debat. Poſſet aũt adduci argumentũ ꝓ
babile. Lʒ eñ cõſueuerit dici ꝙ.s. Geor
G gius ibi lãcea ꝑcuſſit dracone̅ vbi picto
rib⁹ plʒ:tñ qñ ſemper ⁊ apḋ oẽs aliquid
pingit̃ ex pictura argumentuʒ ꝓbabile
ſumit̃ q꜡ ꝟoſit̃e eſt tale q̃ſi ſemper in ca
tholicis ſucceſſiue deriuatũ a primis q̃
viderũt. Vñ hoc argumẽto vtit̃ mag.hi.
ad aſtruendũ ꝙ in xp̃i natiuitate bos ⁊
aſin⁹ affuerũt. Vñ ⁊ picture dicunt̃ libri
laicoꝝ. Sed Tho. ꝗtũ ſcit̃ ſemper ⁊ vl̃r
pingit̃ velut xp̃i lat⁹ tetigerit ⁊c. Sed ꝫ.
Null⁹ eñ non credẽs reſurrectione̅ xp̃i
tetigit xp̃m:q꜡ dicit Hier. ad marcellaʒ:
ꝙ non meret̃ tãgere xp̃m q̃ reſurrectio=
ne̅ ei⁹ nõ credit. Vñ btẽ marie mag. dcm̃
fuit. Noli me tãgere. Jo.xx. Sʒ thomas
reſurrectione̅ nõ credebat. So. Sicut di
cit.s.Tho.i.iij.ſtati qñ vidit vulnera:cre
didit. Vñ dicit xp̃s q꜡ vidiſti:⁊ nõ q꜡ teti
giſti me thoma ⁊c. Et ꝯñr meruit tãgere
⁊ tetigit. non vt ipſe crederet q̃ iã crede
bat:ſʒ vt nos crederem⁹. Gl̃ioſa aũt ma
gdalena non eligebat̃ vt dicit.s.tho. vel
vt teſtis reſurrectiõis in ppl̃is:q꜡ mulie
H rez in eccl̃ia docere non decet:vt ptʒ.j.
Cor.xiiij. Et iõ tãgere nõ eſt permiſſa:lʒ
etiam et huius aſſignentur alie cauſe.
¶ Queri etiã poteſt vtrum duo corpora
poſſint diuina virtute ſimul eſſe in eode̅
loco. Vide.iiij.di.xliiij.ar.ij.queſtiuncula
iij.⁊ Capi.etiã in.iiij.eadem di.q.iij.con
cluſiõe.iij. Et vtrũ ratio faciẽs rem vi=
deri minuat vel totaliter auferat meri=
tum fidei. Vide.ij.ij.q.ij.ar.x.

Dñica. prima poſt octa. paſche.

Queſtio. xxxviij.

[Q]Uerit̃ vtrũ ſit licitum paſtori
perſecutionũ tp̃e aufugere a
grege deſerto ꝟm illud ſalua
toris. Si vos perſecuti fuerit
in vna ciuitate ⁊c. Reſpõdeo
Tripliciter ꝟm ſcripturas ⁊ ſanctos di=
cit̃ lupus.ſ.diabol⁹ tentans:heretic⁹ deci
piens ⁊ tyrannus violenter erumpens.
I Igit̃ tp̃e perſecutiõis primi ⁊ ſecundi
lupi.i.diaboli ⁊ heretici non lʒ paſtori re
linq̃re grege̅ ſuũ ꝓpter ꝯmodũ tẽpora=
le aut periculũ perſonale ſi adeo ſit gra=
uis perſecutio vt ꝯſyderata ꝯditiõe per=
ſonaꝝ ac reꝝ:ꝓbabil̃r timeat̃ perditio
oim ouiũ aut plurium vel etiaʒ vnius.
Nã q̃libet tenet̃ vbi per ſuũ incõmoduʒ
vel periculũ ꝑſonale crederet ſe alteri⁹
ſaluteʒ ꝓcurare:hoc ip̃m facere:q꜡ hoc
exigit ordo charitatis vt pl⁹ vitã corpa= K
le̅ ꝓximi ꝗ̃ res nr̃as tẽporales:⁊ pl⁹ ei⁹
vitã ſp̃ualeʒ ꝗ̃ nr̃am corporale̅ dilliga=
mus:vt ptʒ per.s.Tho.ij.ij.q.xxvj.ar.v.
res aũt tp̃ales dicũt aliq̃ ſuperflua ne=
ceſſitati ⁊ decentie:nõ aũt neceſſaria al=
teri eoꝝ:alioq̃ non tã pl⁹ corporale̅ vitã
ꝓximi ꝗ̃ tp̃alia:lʒ ꝗ̃ vitã vel decentiaʒ
nr̃am:⁊ ſeq̃nter ꝗ̃ ꝟtute̅ affabilitatis di
ligerem⁹:ſʒ de hoc patebit in q̃õnib⁹ mo
ralib⁹. Precipue ꝟo ⁊ ſp̃ali rõne ad hoc
tenet̃ paſtor. Nã q̃cũqꜫ eſt obligat⁹ ad
aliq̃d faciendũ:maxie eſt obligatus vbi
facere vel non facere illud eſt cã ꝗ̃ finis
obligatiõis vel non ſit:ſicut q̃ eſt ſtipen=
diatus vt duce̅ defendat a gladio:maxi
me ad hoc tenet̃ vbi dux gladijs ipetit̃:
q꜡ ſi eũ defendit:ſtat finis:ſi nõ defendit
nõ ſtat. Sʒ paſtores obligarũt ſe ad exe
quẽdũ officiũ paſtorale ad hũc fine̅ q̃ eſt
ſalus eterna ſubditoꝝ ⁊ ad exhibenduʒ
aiam ꝓ ſalute ouiũ q꜡ hoc ab eis exp̃ſſe
exigit̃ in ꝯſecratiõe:cum dr̃. Vis ponere L
aiam tuã ꝓ ouib⁹ tibi cõmiſſis:⁊ rñdet:
volo. Ergo vbi ſalus pecoꝝ ꝑſentiã exi
git paſtoris:illicitũ eſt ſuã abſentare ꝑ=
ſonã:ſʒ tenet̃ oues ꝓtegere orõnib⁹:do
ctrina ⁊ exẽplis. Vñ zach.x. fugiens pa=
ſtor dr̃ idolũ.i.vmbra ⁊ ſil̃itudo ꝟi paſto
ris. O paſtor inq̃t ⁊ idolũ derelinquẽs
grege̅. Si ꝟo de tertio lupo.i.tyrãno lo=
quamur:diſtinguendũ eſt:q꜡ aut perſe=
cutio eſt perſonalis.i.cõtra perſonã pa=
ſtoris ſolũ:aut cõis. Si primũ ſic cõclu=
ſio eſt:ꝙ qñ in eius abſentia per alium
ꝓuideri põt ſubditoꝝ ſaluti:lʒ ⁊ ꝓpter
eccleſie cõmodũ vel periculũ ſue ꝑſone
corporal̃r relinquere grege̅. Que ꝯcluſio
ꝓbat̃ autoritate bt̃i Aug. in epiſtola ad
Honoratũ. Fugiant inq̃t de ciuitate i ci=
uitate̅ ſerui xp̃i:qñ eoꝝ q̃ſqꜫ ſpecial̃r a
perſecutoribus querit̃ vt ab alijs q̃ non M
ita q̃runt̃ nõ deſerat̃ eccleſia. Et exẽplo
Pauli Act.ix. fugientis e Damaſco:et
Thome cãtuari. et multoꝝ ſimiliũ. Et
rõne. Nã paſtor relinq̃ns grege̅ tẽpore

lupoꝝ:nõ peccat niſi ſit perſecutio ꝯtra
grege̅:q꜡ rõ cã ⁊ peccãdi i ſil̃ib⁹ eſt. quia
nõ ꝓtegit̃ grex vbi eſt neceſſe q꜡ neceſſi
tas nulla eſt vbi nõ impugnat̃. Sed cũ
A q̃rit̃ perſona paſtoris ſolũ nõ eſt pugna
vel ꝑſecutio cõtra grege̅. Si ꝟo ꝑſecutio
ſit in perſonã eius ⁊ grege̅ iterũ diſtin=
guendũ eſt. Si eñ vnus tñ ſit paſtor:eſt
cõcluſio:ꝙ nõ lʒ illi grege̅ deſerre:alioq̃
eſſet mercenari⁹. Si eñ periculoſum eſt
nautã nauim in trãquillitate deſerre ꝗ̃
to magis in fluctib⁹:vt dicit Nicola⁹ pa
pa:⁊ habet̃ in decretis. Si aũt ſunt mul
ti paſtores quib⁹ alibi idigeat eccl̃ia:cõ=
cluſio eſt:ꝙ aliq̃ eoꝝ fugere poſſunt:vt
dicit aug. vbi.ꝫ.⁊ aliqui remanere:q꜡ ſic
nec talis eccleſia deſerit̃. nec paſtor ne=
ceſſari⁹ interibit. Et ſi cõi cõcordia aut
alia cõuenienti via q̃ remaneãt et q̃ va
dant determinari non poſſit:ꝑñt inuoca
ta gr̃a ſp̃ũſſancti mitti ſortes:ꝟm eunde̅
ibide̅. Sed contra. Videt̃ ꝙ nullo mõ li=
ceat fugere. Nã fugiẽtem ſaluator dicit
mercenariũ:⁊ nõ paſtore̅:ſed cõtra pa=
ſtore̅ illũ diuidit. So. Mercenari⁹ eſt q̃
plus de mercede ꝗ̃ de ouiũ ſalute curat
B Sec⁹ ſi q̃s ſecur⁹ de ſalute ouiũ:ꝓ q̃ mo
ri eſt ꝑatus ſi oporteret:vult ẽt ſaluare
ſeip̃m corporal̃r:q꜡ ſic domin⁹ cõſuluit.
¶ Queri etiã põt vtrũ paſtor nr̃ xp̃s ani
mã.i.vitã ſuã dederit ꝑriũ ꝓ ouibus.i.fi
delibus ſuis. Vide.iij.q.xlviij.arti.ij. Et
ſecundo. Vtrum xp̃s oues ſuas ſic certi=
tudinaliter cognoſcat vt ſciat quot ſal=
uabunt̃ ⁊ que ita quot ſaluari nequeant
nec plures:nec pauciores:nec alie ab il=
lis quas ſcit. Vide.j.q.xxiij.ar.vij. verita.
q.vj.ar.iiij.

Dñica.ij. poſt octa. paſche.

Queſtio. xxxix.

[Q]Ueritur vtrum apoſtoli do
lẽtes de morte dñi i hoc ip̃o
diuine volũtati cõformarẽ=
tur. Rñdeo. apoſtoli de mor
te dñi ſumme triſtabant̃ et
gaudebant qñ erant in ꝟa
fide ⁊ dilectione. Nã ſi paſſio xp̃i per ſe ⁊
C ꝟm ſe cõſideret̃:de ea dolebãt:q꜡ quicũ=
qꜫ hʒ charitatem dolet de iniq̃ morte in=
nocẽtis:⁊ tãto magis quãto magis eſt ſi
bi dilectus. Sed ſi cõſyderent̃ in ordine
ad fructum inde ſequente̅ qui eſt libera
tio mundi. ſic latebant̃:q꜡ ratione fidei
hoc credebãt:⁊ ratiõe charitatis hoc vo
lebant. Vtroqꜫ aũt mõ.ſ.volẽdo ⁊ nolen
do diuine voluntati cõformabant̃. No= D
lendo q̃de̅ q꜡ etiã deus nolebat illã paſ
ſione̅ ꝟm ſe:imo nullũ maluʒ pene vult
niſi ſub rõne alicuius boni. Et ſil̃r volẽ
do vt pʒ. Et hoc eſt qḋ ſub alijs ꝟbis di=
cim⁹:⁊ dicit.s.Tho.j.di.vj.ar.vl. ad ter=
tiũ:ꝙ beata virgo rõne deliberata vole
bat xp̃i morte̅:quam volũtate naturali
abhorret q̃libet ſctũs. Sʒ cõtra. Nã q̃ ſa
tis hʒ exultare nõ cõformat̃ diuine vo=
luntati ſi multũ triſtet̃:q꜡ exultare eſt ex
tra ſalire pre letitia qñ.ſ.tãta ẽ:vt letus
cõtineri non poſſit. Sed dr̃ zach.ix. Exul
ta ſatis ⁊c. Sol. Qui multũ hʒ exultare
non ꝯformat̃ ſi triſtetur ea rõne qua hʒ
exultare:ſecus ſi alia zacharias aũt di=
cebat exultandũ eſſe de aduẽtu ſaluato
ris:inq̃ʒtũ erat ſalus ac redẽptio mũdi:
nõ aũt inquãtũ erat ad iniq̃ſſimã inno=
cẽtis afflictione̅. ſʒ ſic de duris cõq̃ritur
Dauid in perſona xp̃i in pſ̃. dicẽs. Que=
ſiui (.i. deſyderaui naturali deſyderio: E
maxime tp̃e paſſiõis) q̃ ſimul ꝯtriſtaret̃.
ſ.cõdolẽdo mihi (fuiſſet eñ magnũ ſola=
tiũ xp̃o afflictio inq̃ʒtũ hõ) ⁊ nõ fuit q꜡.ſ.
q̃ſi null⁹ fuit. Fuerũt eñ pauce mulieres
nobiles ⁊ deuote ⁊ pauci diſcipuli.
¶ Queri etiam poteſt vtrum quilibet in
morte parentum vel amicorum flendo
⁊ plorando diuine valuntati conforme
tur. Vide.j.diſtin.vl.ar.iij.⁊ vtrum gau
dium beatificum ſemel habitum de chri
ſto viſo poſſit a beato vel auferri vel per=
di vide.j.ij.q.v.ar.iiij.

Dñica.iiij. poſt octa. paſche.

Queſtio. xl.

[Q]Ueritur vtrum expediret
apl̃is corpale̅ xp̃i ꝑñtiam
perdere. Rñdeo ꝙ ſic ꝓp
duo. Pͥo q꜡ qñ min⁹ bo=
nũ ꝑiudicat bono maiori F
expedit illud ꝑdere:ſicut
perdit̃ ⁊ abſcindit̃ pes ne totũ corp⁹ pe=
reat. Sʒ bonũ partis ſenſitiue eſt minus
ꝗ̃ intellectiue:cũ illa ps ſit inferior. Igi
tur vbi ꝑiudicat bono rõnis:ẽt expedit
nos illo priuari. Et ita erat in apl̃is q꜡

coꝛpalis delectatio diſcipuloꝝ in viſu
perſone ⁊ actuū xp̄i: ⁊ i auditu verboꝝ
ita eos detinebat ꝙ eleuatio mētis eoꝝ
ad ſecreta diuinitatis eiꝰ ꝑpediebatur.
Bed. in homil. Expedit vobis vt foꝛma
G ſerui veſtris ſubtrahat aſpectibꝰ: quate
nus amoꝛ diuinitatꝭ aptiꝰ veſtris īſigat
mētibus. Scd̄o. Nā illud aliq̄d vel poſt
q̄d ſequit̄ ſūma rei ꝑfectio: expedit tali
rei fieri ſicut ei expedit ſua ꝑfectio: q2 il-
lud eſt cā ꝑfectiōis ſaltē ſine qua nō. Sz
hm̄oi eſt aſcēſio xp̄i: q2 plenitudo ſpūſ-
ſancti dāda nō erat niſi poſt eā: vt i alia
q̄ſtiōe patebit. Sz ꝯ. Nā ſi h̄ expediebat
iō erat: q2 illa p̄ntia erat īpeditiua cōſo-
latiōis ſpūſſcti. Sz hoc ē falſum q2 ipſa
erat bona ⁊ ſalutaris. bonū aūt nō repu
gnat bono. Sol. Lz illa p̄ſentia eēt ſalu
taris. i. ꝯferēs ad ſalutē: ⁊ nō ꝯria adue-
tui ſpūſſcti directe ⁊ ꝑ ſe: neq3 ꝯſolationi
eiꝰ: tñ indirecte ⁊ ꝑ accidēs aliqualr illū
impediebat pp cōditiōes naturales aīe
nr̄e: cuius intētio ſi diuidat̄ ad plura mi
nuit̄: ⁊ quāto circa vnū intēdit̄. tāto mi
H nuit̄ circa Illud. Igit̄ ſtāte delectatione
⁊ attētiōe apl'oꝝ ad xp̄i hūanitatez: nō
poterat in eis eē ſūma intētio amoꝛis di
uinitatis. Sz cōtra hoc. P̄rio: q2 qn̄ potē
tie aīe ſunt ſuboꝛdinate: ſi vna i ſuo actu
intēdat̄: intēſio ſcd̄e ꝓpter hoc nō remit
tit̄. Sed intellectꝰ cooꝛdinat̄ ſenſui. &c.
So. Iſtud ꝓcedit qn̄ ille potētie ſunt cir
ca idē. ſicut dū rem aliquā videmꝰ: non
minus imaginamur vel intelligimꝰ. ſed
nō eſt ſic in ꝓpoſito: q2 ſenſus apl'oꝛum
erat circa hūanitatē: ⁊ intellectus circa
deitatē q̄ ſunt diuerſa. ſcd̄o q2 pari rōne
in patria: vbi cū ſūmo gaudio vr̄ hūani
tas nō eſſet ſummꝰ amoꝛ in deū. So. Nō
eſt ſile. Nā qn̄ aliquoꝝ duoꝝ vnū eſt rō
volēdi aliud: itētio amoꝛis circa vnū nō
ē cā remiſſiōis circa aliū: ſz eſt cā vel effe
ctus intētiōis circa aliud. ſicut itēſe velle
ſanitatē eſt cā intēſe volendi medicinā
⁊ intēſa volitio medicine ē effectꝰ intēſe
I volitiōis ſanitatꝭ. Sz in p̄ria deꝰ eſt rō
intelligēdi ⁊ volēdi oīa. Vn̄ plus ibi gau
det de diuinitate xp̄i q̄ p̄r gaudet ꝺ hūa
nitate: ⁊ ecōuerſo. Nō ſic aūt eſt i via vbi
deitatē: nec ſemꝑ amamꝰ: nec ſemꝑ vide
mus actualr. ſcd̄o Naz ſpūſſctūs eq̄ po-
tuit eis dari: xp̄o p̄nte ſicut xp̄o abſente:
q2 eq̄ xp̄s potuit eū dare: cū equalis eēt
ꝑtātis. ergo datiōi eiꝰ nō erat neceſſariū
xp̄m abire. Sol. Negat̄ ꝯn̄a: q2 lz eēt poſ
ſibile hoc xp̄o: nō tñ erat cōueniēs q̄diu
erat cū eis ſm̄. s. Tho. ſuper Ioā. multi-
K plici ratione. P̄rio ꝓpter eoꝝ diſpōnē:
q2 ſpūſancto cū ſit amoꝛ ſpūalis: cōtra-
riatur aliquo modo amoꝛ carnalis cuiu
ſmodi erat quodā modo amoꝛ apoſtolo
rū ad xp̄m. Scd̄o propter auxiliū diuini
conditionē q̄d maxime conſueuit adeſſe
qn̄ quis alijs remedijs ⁊ adiutoꝛijs pri-
uatur: ſicut ſunt priuati apoſtoli xp̄o re
cedēte. Vn̄ ſtatim affuit alius adiutoꝛ ⁊
conſolatoꝛ. Iō dicit xp̄s Aliū paracletū
dabit vobis. Tertio. propter dignitatis
xp̄i conſiderationē. ne. ſ. homo. inquātū
homo crederet̄ eſſe q̄ dat ſpm̄ſctm̄: qui
exn̄s cum aplis videbatur eſſe quaſi vnꝰ
ex illis. Vn̄ Io. ix. Nondū erat ſp̄s datꝰ
L q2 ieſus nondū erat gloꝛificatꝰ. Quarto
ꝓpter vnitatē eccleſie conſeruādā: ſicut
Ioānes nullū ſignū fecit: vt d2 Ioā. iiij.
ne. ſ. populus diuideretur a xp̄o: ſed ap
peret xp̄i ſuper ioannē eminētia. Diſci-
puli eni xp̄i ita erant replēdi grā ſpūſcti
vt maioꝛa facerent q̄ ipſe feciſſet: vt p3
Io. xiiij. Et ideo ſi ante paſſionem fuiſſet
apoſtolis datus, apud multos fuiſſet in
dubiū verſum quiſnā eoꝝ xp̄s eēt. Ter
tio. Nā q̄d adducit ad deitatis amoꝛez:
ab illo nō abducit ſed hm̄oi fuit p̄ſentia
xp̄i ⁊c. So. Alb. mag. ſic dicit Qn̄ xp̄s ſuā
p̄ſentiā coꝛpoꝛalem exhibuit. ſtatim ad
amoꝛē diuinitatis erexit. Et iō exhibuit
ſuā coꝛpoꝛalē ſocietatē vt viā: ſed diui-
nam ꝓmiſit vt terminū vie. Qui aūt per
manet in hoc q̄d eſt vie: ipedit̄ a termio:
⁊ eo fruitur quo deberet vti. Et hoc ē ꝙ
dicūt ſancti coꝛpoꝛalē delectationem in
chriſto ſm̄ carnem impediuiſſe conſola-
tionem ſpiritusſancti. Hec ex illo.
¶ Queri etiam poteſt vtrum plenitudo M
ſpūſſancti dari debuerit i veteri lege vi
ſibiliter. Vide. j. di. xvj. Et vtrū ſpūſſctūs
accipiat de eo q̄d eſt filij: quaſi ab eo ꝓce
dens. vide. j. q. xxxvj. ar. ij. potentia. q. x.
articu. iiij.

☞ Dn̄ica. iiij. poſt octa. paſche.

☞ Queſtio. xlj.

Queritur vtrū xp̄s in p̄ria
annūtiet nobis de patre
palā. Ad q̄d ſic rn̄deo. Ali
A quid annūtiat de aliquo
multipliciter. P̄rimo effe-
ctiue. ſicut cā effectiua co-
gnitiōis. Et hoc tripl'r. P̄rio vt cā remo-
ta. ⁊ Scd̄o vt ꝓxima q̄ eſt potentia ſicut
intellectus. Tertio vt ſpecies intelligi-
bilis: ⁊ oīs habitus intellectꝰ faciēs ad
eliciendū intellectionē. ⁊ ſcd̄o foꝛmalr.
Et hoc dupliciter. P̄rimo ſicut itellectio
manifeſtat: que ſcilicet eſt ipā manife-
ſtatio ⁊ ſcd̄o ſicut verbum eſt manifeſta
tiuum tanquaz terminus manifeſtatio
nis primꝰ. Tūc rn̄deo per aliq̄s ꝯcluſio
nes. P̄ria taz in via q̄ in patria deus. i.
p̄r verbū ⁊ ſpūſſanctus annūtiāt nobis
oīa effectiue primo mō: q2 ipē eſt cā p̄ria
oīm: ⁊ ꝯn̄r cauſa remota oīm habentium
ſcd̄as cās ꝓximas: cuiuſmōi ē nr̄a māi
feſtatio. Scd̄o. Effectiue ſcd̄o mō de p̄re
eterno (ſiue ſumat̄ p̄r eſſentialr pro deo
p̄re filio ⁊ ſpūſctō ſiue ꝑſonalr ꝓ ꝑſona
p̄ria in trinitate) annūtiat nobis intelle
ctus nr̄ poſſibilis q2 ipſe ſolꝰ eſt potētia
qua apprehēdimus ⁊ intelligimꝰ imma
B terialia vt p3. iij. de aīa ⁊. ij. poſterio. Ter
tia Effectiue tertio mō de p̄re eterno an
nūtiat nobis per ſpeculū enigmate ſpēs
itelligibilis creature ſenſibilis: q2 iuiſibi
lia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt intellectu cōſpi
ciunt̄. Rom̄. j. Sed palā. i. facie ad faciē:
annūtiat nobis ſolū eſſentia diuia: cōiū
cta nobis vt ſpēs intelligibilis. ⁊ lumen
gloꝛie ad ipām req̄ſitū. q2 deus non pōt
facialiter vt ita dicā ſeu eſſentialiter vl'
per eſſentiā videri per quacū ſilitudinē
creatā ſed ſolū per ipſam diuinā eſſen-
tiā: vt ꝓbat doctoꝛ angelicꝰ. j. q. xij. ar. ij.
Quarta foꝛmalr aūt p̄rio mō annūtiat
nobis palā de p̄re ſola viſio beatifica. i.
elicita per lumē gl'ie: ⁊ eſſentiā diuinaz
tenentē locū ſpē intelligibilis: q2 omnis
alia intellectio noſtra eſt enigmatica: vt
p3 ex locis allegatis. Quīta. Foꝛmaliter
aūt ſcd̄o mō ſolum verbū eternū annun
C tiat nobis palaz de patre. Nā oē verbū
annūtiās nobis de eterno p̄re palaz eſt
beatificū. Sed ſolū verbū eternū eſt bea
tificū: q2 nullū aliud v̄bū termiat beatā
viſionē: vt p3 per Ca. in. iiij. di. xlix. q. x.
conclu. v. qui ibi h3 ꝙ beati ꝑ intellectio
nē beatificā nō ꝓducunt verbū: ſ3 ipſa
D ad verbū increatū terminat̄. ⁊ ꝑ. s. tho.
j. di. ij. ar. iij. vbi h3 ꝙ beati nō ſciant deū ꝑ
verbū ſeu cōceptū icreatū: ⁊ ꝯn̄r deū ꝑ il
lud verbū intelligūt. Et hoc eſt q̄d d2 za
cha. c. xiiij. In die illa. ſ. qn̄ deū videbimꝰ
ſicuti eſt: erit dn̄s vnꝰ. ſ. vere ⁊ opinati-
ue: ⁊ nomē eiꝰ vnū. i. ſumptū ab vno ver
bo increato. Sed contra ꝑmiſſa arguit̄.
P̄rio. Nā ſi filiꝰ dei annūtiat in p̄ria de
patre. i. manifeſtat patrē ⁊ verbū: iō eſt
q2 intellectus ad intelligenduz indiget
verbo. Sed hoc eſt falſum: q2 ſenſus eſt
imperfectioꝛ i cognoſcēdo q̄ intellectꝰ:
⁊ tñ cognoſcit ꝑ ſolā opationē ſine alio
in ſe ꝓducto ⁊ ꝯn̄r a foꝛtioꝛi ⁊ intellectꝰ
So. Sciendū eſt ꝙ ſentire ⁊ intelligere
ſunt opatiōes imanētes ⁊ cōuenientes in
hoc ꝙ ꝑ neutrā aliq̄d ꝓducit̄ extra ſen-
tientē ⁊ intelligētē: imo nec extra poten-
E tiam ſenſitiuā ⁊ intellectiuā ſed in hoc
differūt: ꝙ per ſentire nihil ꝓducitur in
potētia ſenſitiua: ſed per intelligere in
potētia intellectiua ꝓducit̄ aliud q̄d eſt
terminꝰ itellectiōis: ⁊ primū ſeu imedia
tum intellectū: ⁊ d2 verbuz. i. foꝛma ſpe-
cularis ad quā aſpiciēs intellectus itel-
ligit rem exiſtentez extra aīam q̄ foꝛma
ſpecularis realiter idē eſt cū ipā intelle-
ctione: vt alias dictū eſt. Rō aūt d'rie eſt
duplex. P̄ria eſt cōditio ſenſatiōis: q2 ꝓ
pter ſuā impꝑfectionē ⁊ materialitatem:
nō pōt h̄re terminū intrinſecū in ſuo p̄n
cipio elicitiuo. Et ſcd̄a q2 ēt hoc nō op3
ꝓpterea: ꝙ obiectū ſenſationis ſit actu
ſenſibile in reꝝ natura: ⁊ ꝯn̄r nō op3 alī
q̄d ꝓduci in quo res ſenſibilis ſentiatur
Sz intellectio pp ſui ꝑfectionē h3 intrin
ſecū terminū. ⁊ rurſus obiectuz itellectꝰ
noſtri nō eſt actu intelligibile: ſ3 op3 ꝓ
duci aliq̄d in quo ⁊ ꝑ q̄d videat̄. i. v̄bū.
vñ ſm̄ aliquos: qn̄ intellectꝰ eſt cogita-
tio nō pertingēs ad rei q̄dditatē: per eā
nō ꝓducit̄ v̄bū q̄d qualr ſit veꝝ alr̄s foꝛ-
te declarabit̄. Scd̄o: nā ſi itellectꝰ ad in-
F telligēdū idigeret v̄bo: vt ſic filiꝰ annū-
tiet ꝺ p̄re vt v̄bū: āgelꝰ itelligēdo eēntiā
ſuā ꝓduceret v̄bū. Sz hoc falſū: q2 qn̄ po
tētia cognoſcitiua h3 obiectū actu cogno

ſcibile nō ꝓducit aliqđ in quo illō cogno
ſcat vt pʒ de ſenſu. So. Per qđlibet in=
telligere ꝓducit verbū ab aliquo intelligē
te: ⁊ ſi nō a quolibet: vt pʒ p̄.s.Tho.j.q.
G xxvij.art.j. Angel⁹ igit intelligēdo ſe ne
ceſſario ꝓducit verbū nō obſtāte ꝙ ſua eſ
ſentia ſit actu itelligibilis: qꝛ cū due ſint
cauſe nō ꝓducēdi terminū itrinſecū opa
tioni imanēti cognoſcitiue: ip̄fectio.ſ.ei⁹
⁊ actualitas obiecti: ſi i angelo eſſet ꝑria
eēt etiā i nobis cū itelligim⁹ q̄dditatem
aliquā; ⁊ ſi ſcđa ip̄a ēt eſſet in deo: igit ſi
nec hō nec de⁹ p̄nt ſic itelligere niſi ꝓdu
cēdo verbū: multo min⁹ angel⁹ cuius eſſen
tia eſt min⁹ itelligibilis q̄ diuina: ⁊ cu=
ius intellectio eſt ꝑfectior q̄ hūana. Pro
his ſciēdū eſt: ꝙ quāto act⁹ eſt altior: tā
to plura ſibi eminēter idētificat ſicut ſen
ſus cōis idētificat ſibi eminētes oēs pro=
prios inſtrū vna vis q̄ eſt ip̄e pōt oīa que
p̄nt illi. Cū igit rō opationis: ⁊ rō ſſitu=
dinis ſeu rep̄ntatiui ſit alia et alia: iſtas
duas aliqua cognitio ꝓpter ſuā eminen
tiā ſibi idētificat: vt eadem ſit operatio
et ſpecies repreſentatiua alterius ſicut
etiā de⁹ q̄ eſt eminētiſſim⁹ idētificat ſibi
H ēt gn̄e diuerſa puta abſolutū ⁊ relatiuū.
¶ Queri ēt pōt vtrū oīs petēs i noīe xp̄i
exaudiat. vide.ij.ij.q.lxxxiij.ar.vij. ſcđm
⁊ ar.xvj.⁊.iiij.di.xv.q.iiij.ar.vij.queſtiū.
iij. Et vtrū gaudiū ſpirituale qđ verita=
tis contēplationem ſequitur: poſſit vnq̄
terminari circa claram cognitionem en
tis infiniti.j.ij.q.iiij.arti.iij.

In die Aſcenſionis.

Queſtio.xlij.

Queritur vtrū cōgruū fuerit xp̄m
aſcēdere. Et poſito ꝙ ſic vtrū
aſcēderit ſup oēs celos viſibi
les tm̄: aut viſibiles ⁊ itelli=
gibiles tm̄: aut viſibiles itel=
ligibiles ⁊ credibiles. Et poſito ꝙ ſuper
oēs etiā credibiles: vtrū ſic aſſenderit ſu
per vltimū oīʒ vt ſit infra vltimi.i.empy
rei ſup̄ficiē ↄuexā vel extra ſm veritatē.
Et poſito ꝙ ſit infra vere: vtrū.s. Tho.
I ſic ſenſerit. R̄ndeo ad p̄mū q̄ſitū.s. Tho.
iij.di.xxij.q.iij.ar.j.⁊.iij.q.lvij.ar.j.r̄ndet
ꝙ xp̄m aſcēdere in celū fuit ↄueniēs ſibi
Nā locus dʒ eē ꝓportionat⁹ locato. Sʒ
xp̄s ad vitā incorruptibilē reſurrexerat
⁊ locus celeſtis eſt locus incorruptionis
ſed ↄ hoc, nā mot⁹ cū ſit act⁹ exiſtētis in
potētia eſt act⁹ imp̄fecti: ⁊ ꝓpter aliquā
indigētiā: ⁊ ꝓpter aliqđ meli⁹. Sed xp̄s
poſt gl'ioſaʒ reſurrectionē nō fuit impfe K
ctus: nec indigēs: nec fuit ei meli⁹ in celo
q̄ in terra: ḡ nō aſcēdit. Sol. Per motuʒ
localē nō ponit immobili aliq̄ ꝑfectio: q̄ſi
deſit ei aliqđ eorū q̄ debēt ineſſe: ſʒ poni
tur imp̄fectio ſm qđ. ꝑ hoc ꝙ dum eſt in
iſto loco non eſt in alio: qꝛ talis mot⁹ nō
ponit exitū de potentia ad actū intrinſe
cū: ſʒ ad extrinſecū qꝛ ſm p̄hm.viij.phy=
ſi. nō mutat aliqđ intraneū rei: ſed id qđ
eſt extra. Non fuit etiā motus xp̄i ꝓpter
aliquā indigentiam: qꝛ indigeret ipſe ex
parte ſua in ſe ipſo habere: ſed propter
nr̄aʒ: vt eſſet in loco ↄueniēti ſibi, in quo
nondū erat. Nihil etiā ei accreuit quā=
tum ad eſſentialia gl'ie ſm corpus vel
aiam: ſʒ accreuit ei aliqđ quātuʒ ad loci
decētiā qđ eſt de bn̄ eſſe. Et de hac decē
tia gaudiū habuit: nō qꝛ tūc gaudere in
ciperet cū celū aſcendit: ſed qꝛ nouo mō
de hoc gauiſus eſt ſicut de re ipleta. Fuit
etiam cōueniēs nobis. Prio vt nos q̄ſi in
poſſeſſionem corporalem induceret celi: L
quā nobis ſanguinis ſui precio emerat.
Scđo vt ſperem⁹ nos illuđ poſſe cōſcen
dere: vbi eſt nr̄a natura. Tertio vt illuʒ
iā nō agnoſcētes ſm carnē ſpūal'r tm̄ cō
iūgamur illi ⁊ ↄn̄r efficiamur idonei ad
dona ſpūſſcti ſm ꝙ dictū eſt. Aſcēdit in
altū dedit dona hoībus. Sʒ ↄ hoc: qꝛ ſua
p̄ntia corp̄alis magis fuiſſet ad nr̄aʒ ſa
lutē q̄ aſcēſio. So. Illa p̄ntia i duob⁹ po
terat eſſe nociua. Prio q̄trū ad fidē: qꝛ ſʒ
glo. Jo.ij. vidētes eū in forma q̄ erat p̄re
minor: nō crederēt de facili p̄ri equaleʒ.
Scđo quātū ad dilectionē: qꝛ illū non ſo
lū ſpūal'r: ſʒ ēt carnaliter diligerem⁹: cuʒ
ip̄o corp̄aliter cōuerſantes: qđ eſt de im
ꝑfectione dilectiōis. Hec oīa.s.Tho. Ad
ſcđm aūt q̄ſitū idē.iij.par. vbi.ſ̄.ar.iiij.⁊
iij.di.xxij.q.iij.ar.iij.q.v. ſic dicit. Quāto
aliqua corp̄a ꝑfectius de diuina bonita= M
te ꝑticipant: tāto ordine corporali: q̄ eſt
localis ſunt ſup̄iora. Vn̄ corp̄a formalio=
ra ſunt ſuperiora. vt pʒ.iiij.phy.⁊.ij.celi
qꝛ per formā oē corp⁹ participat diuinū
eſſe vt pʒ.j.phy. Sʒ de diuina bonitate
plus ꝑticipat corpus ꝑ gl'iam: maxime
corpus xp̄i qđ inter cetera corp̄a gl'ioſa
maxime refulget gl'ia q̄ oē corpus natu
A rale ꝑ formā ſue nature. vn̄ cōueniētiſſi
mū ē ſibi ꝙ ſit.ſ̄.oīa corp̄a cōſtitutum in
alto. Et iō ſup illud Eph.iiij. Aſcēdens
in altū dicit gl. loco ⁊ dignitate. Sʒ ↄ h̄
Nā dr in pſ̄. Dn̄s in tēplo ſctō ſuo dn̄s
in celo ſedes ei⁹. Sed qđ eſt in celo: non
eſt.ſ̄.celū. Ergo xp̄s nō aſcendit ſup oēs
celos. Sol. Sedes dei dr eſſe in celo nō ſi
cut in cōtinēte: ſʒ ſicut in cōtēto. Vn̄ non
opʒ aliquā partē celi eſſe eo ſup̄iorē: ſed
ipſum eſſe ſup oēs celos ſicut in pſal. dr.
Eleuata eſt magnificētia tua ſup celos
deus. ſcđo. Nā corpus xp̄i neceſſario eſt
in loco. Sʒ extra celū nō ē loc⁹ ſʒ p̄hm.i.
celi. Sol. Nō dr aſcēdiſſe ſuper celos: qꝛ
ſit extra celū empyreū: ſed qꝛ i altiſſimā
partē eius aſcēdit. Hec oīa.s. Tho. Ad
tertiū aūt q̄ſitum dico: ꝙ quidā celi ſunt
viſibiles gr̄a alicuius ſui.ſ.celi.vij.pla=
netarū ⁊ ſtellarū fixaꝝ: qꝛ hoꝝ q̄libet hʒ
ſaltem vnā ſtellā viſu deprehenſam. Et
iſti cognoſcunt eſſe diſtincti ex motu ſua
B rū ſtellarū q̄ non ſunt ſemꝑ in eadem di
ſtantia ad inicē. Quidā aūt non ſunt vi
ſibiles: qꝛ carē. ſtellis: ſʒ ſunt intelligibi
les: qꝛ dep̄hendunt in motib⁹ inferiorū.
Et iſti ſm aliquos ſunt duo ſupra octa=
uā ſpherā ſm alios vero vnus tm̄. Cū em̄
primū mobile tanq̄ ꝓpinq̄ſſimum ſub=
ſtātijs imobilibus.i.angelis minimū de
beat habere de variatione mot⁹ ſm oēs
p̄hos dʒ habere vnū motū tm̄ ⁊ ↄn̄r octa
ua ſphera nō eſt p̄mum mobile: qꝛ ipſa
dep̄hendit moueri tribus motib⁹ diſtin
ctis, de qb⁹ al's. Intelligit igit ꝙ ſupra
ip̄am eſt ad min⁹ vnū celū. forte aūt nō
opʒ ponere plures ſupra eā ꝓpter dictā
rōnē qꝛ ip̄a pōt duplici motu moueri ab
vno angelo vel duob⁹: ⁊ vno a ſuperio=
ri corp̄e. Sed tm̄ ꝓbabili⁹ eſt ꝙ ſupra eā
ſint iterum duo celi moti: vt dicūt q̄dam
aſtrologorum quorū opinionē idet ſeq̄
ſctūs Tho.j.ij.di.xiiij.ar.j.⁊ Alb.mag.ij.
celi. Quoddā aūt celū nō eſt viſibile nec
C intelligibile ꝑ naturalē rōnē. ſed eſt cre
dibile vt emphyreū: qđ tenetur autori=
tate. Strabi ⁊ Bede ⁊ Raba. Licet igi=
tur poſſet dici ꝙ chriſtus aſcendit ſuper
oēs celos viſibiles: vel ēt intelligibiles.
Et ſic intelligi dictū apl'i. Eph.iiij.ſ̄.al=
legatū qꝛ antiq̄ doctores: vt aug.⁊ Hie.
⁊ hmōi nihil de empyreo dicūt: tm̄ tenē= D
dū eſt ꝙ aſcēdit etiā ſupra celū credibi=
le: qꝛ corp̄i nobiliſſimo debet loc⁹ nobiliſ
ſim⁹. Ad quartū q̄ſitū dico: ꝙ aſcēdit ſu=
pra oēs celos: etiā ſupra vltimū: eo mō q̄
q̄s montē dr aſcendiſſe: qꝛ maiorē partē
eius aſcēdit: q̄uis extremū cacumen pe
dib⁹ nō ſup̄auerit: nō aūt ſic q̄ſi ſit oīno
extra celū. Nā ſi eēt extra oīno: nec ip̄e
ſctōs: nec ſcti ip̄m videre poſſent: quia
ſpēs viſibiles deferri nō poſſent a viſibi
li: cū nihil eſſet mediū niſi forte miracu=
loſe: ⁊ eo mō quo nūc ꝑ ꝓhātaſiā ſilitu=
dinē habem⁹ rei abſentis. Nō poſſent ēt
ſe inuicem audire loquētes ⁊ laudātes
deū: qꝛ nō eſſet mediū ꝑ qđ vox deferret
ad aures. Loc⁹ ēt xp̄i nō haberet gl'iam
corp̄alē: cū illa non poſſit eſſe in nihilo:
aut i relatiōe ſituali. Et ponit corp⁹ xp̄i
nō eſſe i loco: qꝛ de rōne loci ſunt duo.ſ.
ſup̄ficies cōtinēs ⁊ imobilitas. Nō tm̄ ne
go q̄n poſſit eſſe qđcunq̄ corp⁹ gl'ioſum
in ↄuexo celi vltimi ſiue oīno extra illđ: E
qꝛ hoc ꝓbat.s.Tho.vj.qđlibet.q.arti.ij.
vbi q̄rit vtruʒ corpus gl'ioſum vel ange
lus poſſit eſſe in cōuexo celi empyrei. Ad
quintū q̄ſituʒ dico: ꝙ.s.Tho. ſenſit vt ſu
pra dictū eſt. nō aūt ꝙ corpus xp̄i ſit oī=
no extra vniuerſum. Quod ſuadeo prio.
Nō ſm ip̄m corp⁹ xp̄i eſt in loco: ſed ſi eſ
ſet extra celū: nō eſſet in loco ſm verita=
tē: vt ꝓbatū eſt: nec etiā ſm.s. Tho. qđ
pʒ. qꝛ in dicto quodl'. volēs ꝓbare ꝙ cor
pus gl'ioſum vel angel⁹ pōt eſſe extra ce
lū: vtit h' medio.ſ. ꝙ neceſſe ē eſſe i loco:
dependet a primo cōtinēte: ſʒ p̄dicta nō
dependēt a p̄mo continente: ergo nō eſt
neceſſe ꝙ ab aliquo localiter ambiat et
ↄn̄r poſſunt ibi eſſe. Scđo qꝛ ſi exiſtimaſ
ſet corpus xp̄i eſſe in cōuexo celi: ⁊ ſic in=
telligi dictū apl'i allegatū. nō eſt veroſil'e
ꝙ hoc medium omiſiſſet ad ꝓbandū cor
pus gl'ioſum: vel angelū potuiſſe eſſe in
cōuexo celi imo ſuperflue queſiuiſſe illđ F
quia res eſſet aperta. Tertio: qꝛ hoc ex
preſſe tenet in tertio: vt patet hic ad ſe=
cūdum argumētū. Quarto: qꝛ in.iij. par
te vbi.ſ̄. dicit locum debere ꝓportionari

locato: vt. ſ. ſit incorruptibilis loc⁹ icor=
ruptibilis rei. Aut igit̄ hoc intelligit̄ de
loco ꝗ̄tū ad ſuū materiale. i. ſupficiē lo
cātis aut ꝗ̄tū ad formale. i. relationē ſi
tualē q̄ ꝯuenit ei imobilitas: aut ꝗ̄tum
G ad vtrūq̄z. Si p̄mū: habeo intētū: qꝛ ex=
tra celū nō eſt ſupficies talis: ſilr ſi ter=
tiū. Si aūt ſcd̄m. Cōtra: qꝛ oīs loc⁹ ē in=
corruptibilis illo mō cū ſit imobil': et ſic
corruptibilia eque vt icorruptibilia ha=
berēt locū incorruptibilē: qḋ ipſe idē ne
gat. Sꝫ ꝯ̄ hoc arguit̄ ꝙ ſenſerit ip̄m eſſe
extra. Primo qꝛ ſua rō ſupra īducta ad
ꝓbandū ꝙ aſcēdit ſup oēs celos hoc cō
cludit. ſol. Illa rō vt ptꝫ intuēti ꝓbat nō
ſolū de xp̄o: ſed etiā de oīb⁹ ſctis. Si igit̄
voluit. s. Tho. hoc iferre de xp̄o: etiā alij
ſancti eſſent extra celū qḋ ipſe vbiq̄z ne=
gat. Intēdit ergo. s. Th. ꝓbare ꝙ oē cor
pus glorioſuꝫ dignitate trāſcēdit oī na
turale: ꝛ ꝯ̄ñr dꝫ habere ſupmū locū iter
corpa: vt dicit in tertio: ita ꝙ ſi ſupra ce
lū empyreū eſſet loc⁹ deberet eſſe in eo:
nō aūt dꝫ eſſe extra locū. Scd̄o. Nā i. iij.
pte. vbi. ſ. ad primū dicit ꝙ non opꝫ ali=
quā partē celi eſſe eo ſupiorē. Sꝫ ſi eſſet
infra celū: haberet partē ſuperiorē. So.
Negatur minor: qꝛ ipſe in. iiij. vbi clare
H negat ip̄m eſſe extra celū empyreū dicit
ꝙ aſcēdit in altiſſimā ei⁹ ptē ꝛ ꝯ̄ñr nul=
lam habet ſupra ſe ſi ip̄e eſt in altiſſima.
Sed hoc tripl'r pōt intelligi. Uno mō. ſ.
de parte principali: q̄ eſt tertia pars ce=
li empyrei: eo mō quo diuiditur aer in
tria interſtitia ꝛ hierarchia in tres ordi
nes: ꝛ ſic plana ſunt oīa. Alio mō de par
te nō quidē tertia: nec quacūq̄z ſimpl'r:
ſed de parte notabili: puta vni⁹ pedis
aut palmi. Et ſic pōt eſſe verum ſi ſuum
caput eſt ꝓpinquiſſimū ſuperficiei con
uexe: licet eam nō attingat. Alio mō de
parte quacunq̄z: ꝛ ſic etiā pōt dici eſſe in
celo: ꝛ nullā habere ſupra ſe: ſi ſupficies
vltima ſui capitis in aliquo puncto at=
tingat ſuperficiem conuexam celi.
☞ Queri ēt pōt vtrū aſcēſio conuenerit
I xp̄o ſm naturā diuinā vel hūanā. Uide
iij. q. lvij. ar. ij. Et vtrū aſcenderit ſupra
oēm creaturā ſpūalem. vide ibi ar. v.

☞ Dñica infra octa. Aſcēſionis.

☞ Queſtio. xliij.

Queritur vtrū ſpūſſctūs ſuf
ficiēter phibueri t teſtimo
niū xp̄o? Rñdeo. Xp̄o teſti
moniū multa phibuerūt.
Pri̇o moyſes in lege. Joā.
vj. De me ille ſcripſit. Se= K
cūdo ꝓphete toti⁹ vet. teſti. Apo. xix. Te
ſtimoniuꝫ ieſu eſt ſpūs ꝓphetie. Tertio
Joā. baptiſta. Jo. j. Ecce agn⁹ dei. Quar
to pater in baptiſmo ꝛ trāſfiguratiōe di
cēs. hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹. Quinto ſpūſ
ſctūs eo mō quo dꝛ. Sexto opa miracu=
loꝝ: q̄ null⁹ alius fecit Jo. vj. Opa q̄ ego
facio in noīe p̄ris mei. illa teſtimoniū p=
hibēt de me. Septimo turba clamātiū i
die palmarū. Bñdict⁹ qui venit in noīe
dñi. Octauo apl'i Actu. iiij. Uirtute ma=
gna reddebāt apl'i teſtimoniū ꝛc. Spūſ=
ſctūs aūt teſtimoniuꝫ reddidit ei tripl'r.
Primo armādo diſcipulos ſcia ꝛ ꝯſtan=
tia ad teſtificādum Matt. x. Nō eñ vos
eſtis q̄ loq̄mini. Scd̄o cōicando ſua do=
na credentib⁹ in xp̄m Heb. ij. Cōteſtāte
deo ſignis ꝛ ꝓdigijs ꝛ varijs ſpūſcti di=
ſtributionib⁹. Tertio emolliēdo audien
tiū corda pſ. Emitte ſpm̄ tuū ꝛ creabū=
tur ꝛc. Sufficienter aūt teſtificat⁹ eſt de⁹ L
vel ſpūſſctūs quātuꝫ requirebat̄. ad cō=
uertēdos diſpoſitos ad viā ſue ſalutis.
Nūq̄z eñ deus vult aliquē effectū p ali=
qḋ medium ꝓducere q̄n illud mediū fa=
ciat oportunū: ꝛ ſufficienter diſpoſitū: qꝛ
deus ꝛ natura nō deficiūt in neceſſarijs.
Sed p̄dictū teſtimoniū de⁹ ordiabat ad
effectū: q̄ eſt ꝯuerſio mūdi. Uñ cuilibet fa
cienti qḋ in ſe erat iſtud teſtimoniū erat
ſufficiēs. Sed ꝯ̄. Nā poſt ſufficiens teſti
moniū dei nō remanet error nec dubita
tio: qꝛ teſtimoniū dñi fidele ſapiētiā p̄ſtans
ꝛc. vt dꝛ in pſ. Sed poſt dictū teſti
moniū remanet error ꝛ dubitatio. Sol.
Qḋ iſta remāſerint nō fuit ex inſufficiē=
tia teſtimonij: ſꝫ ex hoīꝫ diſpoſitione ac
malitia nolentiū doctrinā veritatis acci
pere. Uñ bñ ibi dꝛ: paruulis. i. humilib⁹
ꝛ nō ſuperbis. Sꝫ ꝯ̄. qꝛ dato qḋ illud te=
ſtimoniū tunc fuerit ſufficiēs: non tñ eſt
mō: qꝛ talis ſigna ꝛ effectus nō videm⁹.
Sol. Sicut dicit. s. Tho. in principio. j. M
ꝯ̄ gen. q̄libet pōt p̄dicta videre in ſuis ef
fectibus: qꝛ videmus ꝛ legimus mūdum

cōuerſum ad credendum et ſperandum
tam ardua. Qḋ ſi hoc p miracula factuꝫ
eſt: etiā nunc ea videm⁹ in gentiū cōuer
ſione. Si ꝟo ſine miraculo: etiā hoc fuit
A maximū miraculū q̄ idiote hoc potuerit
ſine ſignis ꝛ ſine gladio. Sꝫ ꝯ̄: qꝛ eodem
mō poſſet rñdere mahumetiſta. Sol. Nō
eſt verū: qꝛ mahumeth nihil arduū ꝓpo
nit credēdū vel ſperandū ſed ſolum cor=
porea. Et a principio ſubiecit ſibi agre=
ſtes: deinde vi armorū alios. Uñ ipſe di
cit ſe miſſum in ꝓbatione gladij: q. ſ. le=
nonibus ꝛ p̄donibus nō deeſt nō aūt mi
raculorū. Uide de his ſi vis ſanctū Tho.
vbi. ſ. pulcre differentem.
☞ Queri etiā pōt vtrū aliqua diuina p=
ſona etiā modo mittatur inuiſibiliter.
Uide. s. Tho. j. q. xliij. arti. vj. Itē. j. di. xv.
q. v. ar. j. Et vtrū cōſcientia erronea obli
get vel excuſet. Uide. s. Tho. quodlibeto
xiij. arti. xxvij. ꝛ. j. ij. q. xix.

☞ In die ſancto Penthecoſtes.

☞ Queſtio. xliiij.

Querit̄ vtrū ſpūſſctūs debue=
rit viſibiliter mitti? Ad qḋ. s.
B Tho. j. q. xliij. arti. vij. ſic rñ=
det. Spūiſctō cōueniebat vi=
ſibiliter mitti: qꝛ deus omni=
bus prouidet ſm propriū eorum modū:
q̄ quo ad hoīes eſt vt p viſibilia ad iuiſi=
bilia ducātur. Igit̄ ſicut deus ꝛ ꝓceſſio=
nes eterne diuinarū perſonarum: ita et
earū inuiſibiles miſſiones fuerūt per ali
qua ſenſibilia ſigna demonſtrāda. Nec
tamen rōne huius miſſionis ſpūſſctūs di
ci pōt minor p̄re: ſicut dꝛ fili⁹: qꝛ creatu=
rā inuiſibilem in q̄ apparuit ſpūſſctūs:
puta colūba; ip̄e nō aſſumpſit in vnita=
tem pſone: ſicut fili⁹ in humanitateꝫ: vt
de eo dicātur q̄ dicunt̄ de illa creatura:
puta colūba. ☞ Sed ꝯ̄: Prio. Nā ſi mitte
ret̄ viſibil'r ſpūſſctūs: eſſet hoc ſm nobi=
liſſimā creaturā. i. ſm rōnalem: ſicut ꝛ fi
lius ſm eā miſſus eſt. So. Miſſio filij de
buit eē ſm rōnalē creaturā cui⁹ eſt age
re ꝛ cui ꝯpetit ſctificari: qꝛ filiū oportuit
declarari: vt ſctificationis autorē. Sctifi
C cationis aūt indiciū eſſe potuit oīs alia
creatura: nec oportuit eā q̄ ad indican=
dū tm̄ formabat̄ aſſumi a ſpūſctō in vni
tatē pſone: qꝛ nō aſſumebatur ad agen=
dum aliq̄d: ſed ad indicanduꝫ tm̄. Scd̄o.
Nā miſſio viſibilis attendit̄ ſm aliquā
creaturā viſibilem aſſumptā: ſicut miſ=
ſio filij ſm carnē. Sed ſpūſſctūs nullam D
creaturā aſſumpſit: ꝛ cōſeq̄nter non pōt
dici ꝙ in aliq̄ tali ſit niſi forte vt in ſigno
ſicut ꝛ in ſacris ꝛ figuris legalibus. Igit̄
vel nō mittit̄ viſibil'r vel ſm oīa hec miſ
ſio viſibil' attendit̄. So. Miſſio viſibilis
ſpūſſcti nō attendit̄ ſm viſionē imagina
riā: q̄ eſt viſio ꝓphetica: qꝛ ſm Aug. ij. de
tri. iſta viſio eſt in ſpū p ſpūales imagi=
nes corpoꝝ colūbaꝫ aūt illam ꝛ ignē ocu
lis viderūt q̄cunq̄z viderūt. Nec iteꝝ ad
has ſpēs colūbe ꝛ ignis ſe habuit ſpūſ=
ſcūs vt fili⁹ ad petrā q̄ erat xp̄s qꝛ illa iā
erat ꝛ p actionis modū nūcupata eſt nō
mine xp̄i. Colūba aūt ꝛ ignis ille ad hoc
tm̄ ſignificandū repente extiterūt. Sꝫ vi
dent̄ hec ſiīa flāme q̄ moyſi apparuit in
rubo: ꝛ colūne quā i deſerto ppl's ſeq̄bat̄
ꝛ fulgorib⁹ ac tonitruis q̄ fiebant cū lex
daret̄ in mōte: qꝛ ad hoc reꝝ illarū cor=
poralis extitit ſpēs vt aliq̄d ſignificaret
Nō attēdit̄ ēt ſm ſigna ſacramentalia q̄ E
ſunt q̄dā res preexñtes ad aliq̄d ſignifi=
cādum aſſumpte. Dr̄ eñ viſibil'r miſſus
ſpūſſctūs in ꝗ̄tū appuit in q̄buſdā crea=
turis vt i ſignis ad hoc ſpāl'r factis. Hec
oīa ille. Sꝫ. no. ſm. s. Tho. ꝙ fili⁹ viſibil'r
mittit̄ ſolū i natura aſſumpta. ſpūſſctūs
aūt mittit̄ i mlt̄iplici ſpē. qꝛ ille ſpēꝫ ſen
ſibilē in q̄ appuit. i. hūanitatē nūq̄z depo
ſuit: ſꝫ ſpūſſctūs nullā illaꝝ ſpēꝝ aſſum=
pſit: iō poſt vnā appuit i alia vt dꝛ. s. Th.
☞ Queri etiam pōt circa hoc euange. et
duo ſeq̄ntia imediate: vtrū miſſio viſibi=
lis fieri debuerit ad p̄res veteris teſti.
Et vtrū ſpecies in q̄bus ſit viſibilis miſ
ſio fiant miniſterio angeloꝝ. Et vtrum
miſſio iuiſibilis filij ꝛ ſpūſſcti diſtinguā
tur. Et vtrū miſſio inuiſibilis fuerit poſt
incarnationem plenior ꝗ̄ ante? Et vtrū
fiat ſm omne augmētū gratie? De q̄bus
omnibus vide. j. di. xv. vel. j. q. xliij.

☞ In feſto Trinitatis.

☞ Queſtio. xlv.

Queritur ſuper illo ꝟbo. Spi= F
ritus vbi vult ſpirat. Utrum
ſpiritusſanctus vel deus ſit
nunc liber libertate cōtradi=

ctionis ad ꝑdeſtinādum me vel nō ꝑde-
ſtinandū ita ꝙ poſſit me ēt modo ꝑdeſti
nare:et non ꝑdeſtinare. Rn̄deo. ſ. Tho.
in.j.di.xxxix.q.j.ar.j.i corpore vbi tenet
B ꝙ deꝰ pōt nō ſcire qḋ ſcit:ſic dicit. Hec
eſt rō voluntatis vt libere actū ſuū ꝓ-
ducat. Qḋ enī fit volūtate nō fit neceſſi-
tate:vt dicit.s.Aug.vn̄ pōt velle et non
velle. Sȝ hoc itelligēdū eſt dū eſt actꝰ in
egridiēdo a volūtate:qꝛ poſtꝙ trāſijt:nō
ſubiacet facultati eius. Nō enī pōt non
voluiſſe qḋ voluit. Silr non ſubiacet fa
cultati eiꝰ:vt vtrūqȝ ſimul ꝓducat. Nō
enī pōt ſimul velle ⁊ nō velle. Et hoc nō
tn̄ intelligēdū eſt de actu ipſius volun
tatis imediato:ſȝ de oībꝰ actibꝰ impera
tis a volūtate ſicut cohabitare:loqui et
hmōi. Cum igitur actus diuine volun-
tatis ſemꝑ ſit in actu:⁊ non ꝑtranſiēs in
futurū ſemꝑ eſt quaſi i egrediēdo a vo-
luntate. Et ideo manet libertas diuine
voluntatis reſpectu ipſiꝰ. Vn̄ pōt dici ꝙ
deꝰ pōt velle ⁊ non velle:hoc nō tn̄ pōt
eſſe vt ſimul velit et nō velit:vel vt nūc
velit ⁊ poſtmodū nō velit:qꝛ mutabilis
eſſe nō pōt. Hec ille. Scotꝰ aūt in.xl.di.
primi quaſi amplians ꝑdicta verba ſan-
H cti Tho.dicit. Si ꝑ impoſſibile intellige
remus deū adhuc nō determinaſſe vo-
luntatē ſuā ad alterā partē:ſȝ quaſi de-
liberaret vtrū vellet iſtū ꝑdeſtinare:aut
nō:bn̄ poſſet intellectꝰ nr̄ capere ꝙ ꝯtin
genter ipm̄ ꝑdeſtinaret vel nō ꝑdeſtina
ret:ſicut ptȝ in actu volūtatis nr̄e. Sed
qꝛ ſemꝑ recurrimꝰ ad actū volūtatis di-
uine qſi ꝑteritū:iō qſi nō ꝯcipimꝰ liberta
tē i volūtate illa ad actū qſi iā ſit poſitꝰ
abſolute a volūtate. Sed iſta imagina-
tio falſa eſt. Illud enī nūc eternitatis in
quo eſt iſte actus ſꝑ p̄ns eſt:⁊ ita intelli-
gendū eſt de volūtate diuina ſiue voli-
tione eiꝰ vt eſt huiꝰ obiecti ſicut ſi ꝑ ipoſ
ſibile nūc inciperet deꝰ habere velle in
iſto nūc ⁊ ita libere pōt deꝰ in nūc eter-
nitatis velle qḋ vult. ſicut ſi ad nihil eēt
I ſua voluntas determinata. Hec ille val
de bn̄. Sed vt meliꝰ intelligant dicta eo
rū:tria faciā. Prio enī ponā qdā funda-
menta:⁊ ſcḋo qdā notabilia:⁊ tertio qſ-
dā ꝯcluſiones. Quātū ad primū funda
mentū primum eſt ꝙ deus ad extra.i.in

creatura nihil vult neceſſario: ſm̄ fidē
catholicā ⁊ verā phiam. Quicqd enī vo-
lēs vult neceſſario:eſt vltimus finis eiꝰ
vel ad vltimū finē eius neceſſariū: ſine
quo non vt ptȝ in nobis ꝑ experiētiam:
qui nihil neceſſario volumꝰ niſi ſit bti- K
tudo:aut aliqd apprehēſum vt neceſſa-
riū ad illā. Sed nulla creatura eſt vlti-
mus finis dei:qꝛ eſſet eo nobilior neqȝ ē
neceſſaria ſine quo nō ad vltimū finem
eiꝰ:q.ſ.eſt ſua bonitas: qꝛ alioq deꝰ non
poſſet ſine illa eſſe btūs ⁊ ꝑfectꝰ ⁊ ꝯn̄r ꝑ-
fectio dei depēderet a creatura. Scḋm
eſt ꝙ eternitas lȝ in valore equaleat in-
finito tp̄i ꝑterito ⁊ futuro:tn̄ formalr eſt
aliqd indiuiſibile nō hn̄s priꝰ vel poſte
riꝰ:ſȝ totū ſimul exn̄s:qꝛ ſic a Boetio dif
finitur. Eternitas eſt interminabilis vi
te tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio. Et hoc ſe
quit ꝙ ipa ꝗtū eſt de ſe ad oīa ꝯparat
vt p̄ns qꝛ in ſe ex q eſt tota ſimul eſt ſo-
lū p̄ns nō hn̄s partē ꝑteritā vl futurā vt
tp̄s. Ex quo vlteriꝰ ſeqt ꝙ futura nō ſūt
futura reſpectu eternitatis: ſȝ reſpectu
eoꝝ q ſunt in tp̄e. Tū qꝛ nō ſūt futura ni
ſi reſpectu ꝑteritoꝝ ⁊ p̄ntiū q ſtatiȝ erūt
ꝑterita. Tū ēt qꝛ q ſūt in tp̄e vt futura:⁊ L
extra tp̄s vt eternitas: nō p̄nt cōparari
ſm̄ priꝰ ⁊ poſteriꝰ ſȝ ſolū ſm̄ p̄ns in quo
aliquo mō cōueniūt. Huiꝰ aūt exēplū.s.
Tho.ponit in.j.ꝯ Gen̄.dicēs eternitatē
ita cōpari ad ea q ſunt in tp̄e:ſicut cētrū
circuli ꝯpat ad pūcta ſignata in circūfe-
rētia: ad q oīa cōparat vt p̄ns vel coexi
ſtēs:lȝ illa adinuicē cōparent ſm̄ priꝰ ⁊
poſteriꝰ in ſitu. Sȝ tn̄ adde tu ꝙ in hoc
eſt diſſilitudo: qꝛ cū oīa pūcta illa ſint ſi
mul i actu: ſimꝉ ⁊ ſemel cētrū ad oīa illa
ꝯparat vt coexiſtēs:ſȝ qꝛ ea q tp̄is decur
ſu ꝓducunt nō ſunt ſimul ſȝ ſucceſſiue
ſūt:iō eternitas ad oīa ꝯpat qdē vt p̄ns
qn̄ ipa ſūt: ſȝ nō ꝯparat vt p̄ns ad oīa ſi
mul:ſȝ ſucceſſiue. Si tn̄ ꝑ ipoſſibile ipſa
⁊ oēs tp̄is ꝑtes ſimul eēnt ipa oībꝰ illis
cōpararet vt p̄ns:qꝛ vt dcm̄ ē in ea nō M
ē niſi p̄ns: ⁊ ꝗtū de ſe p̄ns eſt ēt futuris
qbꝰ iō nō eſt p̄ns:qꝛ illa nō ſunt. Tertiū
eſt ꝙ deꝰ hȝ ſuū eē ⁊ ſuā opationē:vt dī
i li.de cauſ.eſt i eternitate:lȝ ſuꝰ effectꝰ
ſequat nouiter: ab eterna eiꝰ volitione.
Nā ſi eſſe dei vel eiꝰ opatio mēſuraret
tempore

tp̄e haberet priꝰ ⁊ poſteriꝰ ⁊ ꝯn̄r deꝰ mu
taret. Si aūt mēſuraret euo ſicut eē celi
⁊ angeli: nō eſſet quidē priꝰ ⁊ poſterius
in illo vel in illa operatiōe: qꝛ ſicut eter
A nitas:ita vt euum eſt totū ſimul:ſed tn̄ il
li eſſe vel operatiōi poſſet priꝰ ⁊ poſte-
rius cōiūgi:ſicut ipſi eē celi cōiūgit priꝰ
⁊ poſteriꝰ ſm̄ motū localē: eē vo angeli
ſm̄ ſucceſſionē affectionū ⁊ intellectio-
nū. Quartū eſt ꝙ diuina ꝓuidētia non
excludit cauſas ſecūdas ꝯtingentes vt
exprimur: imo cauſas includit: vt ꝓbat
s.Tho.j.q.xxiij.ar.vij. Quātū ad ſcḋm
notādū eſt. Prio ꝙ qn̄ in ſubiecto alicu
ius ꝓpoſitiōis eſt terminꝰ ꝯcꝰ: q.ſ.ſigt
ſubſtātiā ⁊ qualitatē inherentē:vt ly al
bū qḋ ſigt aliquo mō ⁊ rē albā ⁊ ipſam
albedinē pōt intelligi ꝙ predicatum di
cte ꝓpoſitiōis dupliciter attribuat ſub
iecto.ſ. gr̄a ſubſtātie ꝑciſe ⁊ gr̄a ſubſtā-
tie ⁊ accidētis ſimul. Iuxta qḋ diſtingui
tur talis ꝓpoſitio:dicēdo ꝙ pōt eſſe di-
uiſa ⁊ ꝯpoſita. Exēpli gr̄a dicēdo: albū
pōt eſſe nigrū: ſi poſſe eſſe nigrum attri
B buat ſubiecto gr̄a ſubſtātie: eſt ꝓpoſi-
tio diuiſa ⁊ vera: qꝛ ſubſtātia q eſt alba
pōt eſſe nigra;ſed ſi attribuat etiā gra-
tia accidētis.i.albedinis: eſt cōpoſita et
falſa:qꝛ huic toto qḋ eſt ſubſtātia ⁊ albe
do nō pōt cōuenire nigredo. Notādum
eſt ſcḋo ꝙ vt ptȝ.v. Metaph. dupliciter
dicit poſſibile.ſ. ſm̄ ſe ⁊ in ordine ad ali
quā potētiā:ſiue ſub alijs verbis logice
⁊ naturaliter. Poſſibile ſm̄ ſe.i. logice:
eſt illud qḋ in terminis nō hȝ repugnā
tiā: vt Socrates cecus videt. Et ſilr im-
poſſibile dr̄ qḋ ex terminis repugnat vt
hō eſt ſine rōne. Poſſibile naturaliter
eſt qḋ alicui eſt poſſibile ꝑ aliquā poten
tiā: ⁊ impoſſibile qḋ ſm̄ aliquā potētiā
non eſt ei poſſibile: ſicut habēti oculos
poſſibile eſt videre: ceco aūt eſt impoſ-
ſibile:lȝ nō ſit repūgnātia terminoꝝ: qꝛ
cecus nō hȝ potētiā vt videat. Quicqd
aūt eſt poſſibile naturaliter eſt ēt poſſi-
C bile logice:⁊ qcquid poſſibile logice: eſt
ēt poſſibile naturaliter vel fuit. Qḋ iō
dico qꝛ deꝰ hȝ naturalē potētiā: reſpe-
ctu oīs poſſibilis logici: cū illḋ nō inclu
dat ꝯdictionē: ſed tn̄ illud poſſibile ali-
qn̄ ꝑdit rōnē poſſibilis ⁊ trāſit in ne-

ceſſariū ⁊ ꝯn̄r deſinit eſſe obiectū diuine
potētie:q prius ſe extēdebat in illud: ſi-
cut. Adā nō fuiſſe aliqn̄ deꝰ facere pote
rat:ſed nō mō. ¶ Notādum eſt tertio qḋ
vt ſequit ex ſcḋo notabili aliud eſt ſocra D
tē poſſe velle aliqd:aliud poſſibile eſt ꝙ
ſocrates velit aliqd:qꝛ in prio importat
poſſibile naturale:in ſcḋo vo logicū. Cū
igit ſocrates in inſtātia:vult aliqd: pu-
ta.b.in eodē inſtāti poſſibile eſt logice ſo
cratē nō velle.b.ſed vtrū ſocrates poſſit
nō velle.b.ſiue vtrū ſit poſſibile nāle eſt
dubiū. Quibuſdā aūt vr̄ ꝙ ſic.qḋ ſi verū
eēt multo magis eſſent vē ꝯcluſiōes po
nēde. Sȝ ego credo ꝙ tūc.i. in inſtāti a.
ſocratē non velle b.ſit poſſibile logicū ⁊
nō naturale:qꝛ iā nec potentia ſocratis
nec dei ſe ſe pōt ad illud extēdere: qꝛ cū
dei potētia facere nō poſſet vt in inſtāti
in quo eſt volitio b.ipſe non ſit:qꝛ ſimul
eēt ⁊ nō eſſet:nō pōt ēt facere ꝙ in eodē
ſit nolitio aut nō volitio qꝛ ſimul eſſent
ꝯdictoria:vl ꝯria:⁊ ꝯn̄r ēt ꝯtradictoria.
Hoc etiā videt ſentire Scotus.xxxviij.
primi ſcȝ ꝙ illud poſſibile ſit logicū: nō
aūt naturale. Et ſi dicat ꝙ.s.Th.i vbis E
ſ.alleg.dīt ꝙ volūtas libere ꝓducit actū
ſuū qn̄ ipſe actꝰ eſt i egrediēdo.i.in inſtā
ti in quo ingredit. Dico ꝙ iſta gloſ.non
eſt bona: ſȝ intelligit in egrediēdo.i. qn̄
imminet vt egrediat: ita ꝙ adhuc nec
trāſiuit in preteritū nec incipit trāſire:
ſed incipit eſſe preſens:qꝛ.ſ.tunc nō eſt:
⁊ fere ſtatim erit. Hoc aūt ptȝ eſſe de mē
te eiꝰ ex duobꝰ. Primo ex verbis ſupra
allegatis: cū dixit. Cū igit actꝰ diuine
volūtatis ſemꝑ ſit in actu: ⁊ nō pertran
ſiēs in futurū: ſemper quaſi in egrediē
do a voluntate. Vbi nota in futurū.i.re
ſpectu futuroꝝ non aūt preteritoꝝ vel
ꝑſentiū. Sed qꝛ poſſet aliquis dicere ꝙ
liber eſt incorrectus: ⁊ ꝓ ly futurū dȝ
habere ly in ꝑteritū:ꝗꝛ oēs libri quos
vidi habeāt in futurū: niſi ſint abraſi ⁊
reſcripti. Ideo dico qḋ hoc patet ſecun F
do:qꝛ ipſe in.xliij. diſ. primi.q.j.ar.iiij.
in corpore ſic dicit. Potentia actiua eſt
reſpectu alicuius operandi. Unde qn̄
aliqd eſt iam determinatū vt ſit preſens
in actu vel in preteritum tranſit poſſi-
bilis rationem amittit. Et ideo dicitur

ꝙ deus illud facere nõ põt. Hec ille. Si
aũt aliquid factũ p̄ñs amittit rõnẽ poſ=
ſibilis: ⁊ ꝯñr induit rationem neceſſarij:
opꝫ oppoſitũ eius induere rationẽ im=
G poſſibilis naturalis ⁊ ñ nõ logici. ¶ No
tandũ eſt quarto ꝙ ex dictis ſequit̃ hãc
eſſe differẽtiã inter ſocratẽ in a. inſtanti
volentẽ b. ⁊ deũ ſilr̃ volẽtẽ b. in inſtãti. c.
puta in nũc eternitatis: qꝛ ſocratẽ non
velle. b. in a. eſt poſſibile ſolũ logice: non
aũt naturaliter: ſꝫ deũ in c. nõ velle b. ẽ
poſſibile vtroqꝫ mõ qꝛ deꝰ i creatura ni=
hil niſi vult libere ꝯdictõie ſi illõ ſit fu
turũ. Unde in eo inſtãti in quo vult põt
nõ velle: alioq̇ cũ nihil velit niſi in vno
inſtãti. i. c. ſi in illo nõ poſſet nõ velle q̃
vult non eſſet liber in volendo ad extra
ꝯtra p̄miſſa. Proximã aũt huiꝰ differẽ=
tie cauſam ſi deo placuerit aſſignabo in
breui. ¶ Quãtũ ad tertiũ prima ꝯcluſio
eſt hec Deus ab eterno libere predeſti
nauit vel meliꝰ p̄deſtinat oẽs electos li=
bertate cõtradictionis: ita ꝙ poterat nõ
p̄deſtinare. Si eñ nõ predeſtinabat li=
bere ſꝫ neceſſario: ẽt neceſſario volebat
ſalutẽ electorũ qꝛ in p̄deſtinatione icludi=
ditur volũtas de ſalute p̄deſtinati. Sed
H illã ſalutẽ non volebat neceſſario: qꝛ in
creatura nihil vult neceſſario ⁊c. Secun
da concluſio. Deus nũc ita libere prede
ſtinat eos qui adhuc nõ ſunt ſaluati ſi=
cut ab eterno libere predeſtinabat eos
qui iam ſunt ſaluati. Nã ſi non eſſet ſic:
ideo eſſet vel quia deus perdidit ſuam
libertatem vel qꝛ ſalus futura aliquo=
rum p̄didit ſuã poſſibilitatem ⁊ acq̇ſiuit
neceſſitatẽ vel ipoſſibilitatẽ. Nõ primũ
Tũ qꝛ actꝰ volũtatis dei nõdũ eſt muta
tus vt trãſiuerit in p̄teritũ: ſꝫ adhuc eſt
in illo nunc in quo eſt elicitꝰ ⁊ ꝯñr nunc
elicit̃ ſicut ⁊ ab eterno: ⁊ ꝯñr nũc vt tũc
eſt liber. Tũ qꝛ ꝓ illo inſtãti in quo deꝰ
aliq̇d vult: põt nõ velle illud ſi ſit futu=
rũ vt ꝓbatũ eſt. Neqꝫ ſcd̃m: qꝛ futura ꝑ
cãs cõtingẽtes cuiuſmodi eſt ſalus q̃ eſt
I ꝑ volũtatẽ q̄ꝫdiu ſunt futura ſunt facti=
bilia: ⁊ ꝯñr poſſibilia. Tertio. Neceſſe eſt
hoiem p̄deſtinatum cõtingẽter. i. per li=
berũ arbitriũ ſaluari et p̄ſcitum cõtingẽ
ter damnari. Nam omnis voluntas nõ
impedibilis vt diuina producit effectum

eo modo quo vult eũ ꝓduci. i. libere vel
cõtingẽter ⁊ ꝯñr p̄deſtinati ſaluãtur eo
modo quo deus vult. i. libere ⁊c. Sed cõ
tra primã cõcluſionẽ. Nã ab eterno aut
deꝰ p̄deſtinabat aut non. Si primũ igit̃ K
nõ poterat nõ p̄deſtinare: ⁊ ſi ſecundũ
nõ poterat p̄deſtinare: qꝛ vtrobiqꝫ ſeq̇t̃
ꝙ mutaret̃. So. p̄deſtinabat petrũ ⁊ po
terat illum nõ p̄deſtinare abſolute: licet
non ſuppoſito ꝙ p̄deſtinaret. Et ſic po=
nat̃ ꝙ nõ p̄deſtinaret petrũ: non ſequit̃
ꝙ mutet̃ ſꝫ ꝙ nũquã illũ predeſtinaſſet
Altera eñ pars cõtradictionis poſita i
talibꝰ deponit aliã eternalitatẽ. Cõtra
ſecundã. Nã omne preteritũ neceſſe eſt
eſſe p̄teritũ. Sꝫ actus predeſtinationis
ſaluãdoꝝ ẽ preteritus. Tum qꝛ hoc im=
portat ly p̄. Tum qꝛ eſt eternus. Solu.
Imo nõ eſt preteritus ſed eſt p̄ſens ad
primũ tamẽ dico: ꝙ ly pre: importat an
teceſſionẽ: ſed dupliciter aliquid antece
dit aliud. Primo: qꝛ eſt in eodem ordine
cum illo ⁊ non eſt ſimul ſicut vnus pun
ctus circũferẽtie circuli antecedit aliud:
⁊ vna hora diei aliã. Et ſecũdo: qꝛ nõ eſt
in eodẽ ordine: ſed coexiſtit priori exiſtẽ L
ti in eodẽ ordine ſicut ſi dicamus cẽtrũ
circuli vt cointelligitur et coaſſumitur
vni puncto circũferentie: p̄cedere alia
pũcta que ſequunt̃ illum cui coaſſumit̃.
Et iſta modo eternitas ⁊ predeſtinatio
p̄cedit hãc diem qꝛ coexiſtebat diei eter
ne. Et ſic ptꝫ ad ſcd̃m. Cõtra tertiã. Nã
ex cauſa coaſſumpto vero ſequit̃ falſum
ſic. Quicunqꝫ neceſſario dãnat̃ cõtingẽ=
ter: non põt cõtingẽter ſaluari qꝛ eo mõ
quo aliq̇d neceſſe eſt eſſe neceſſe eſt op=
poſitũ nõ eſſe: ⁊ cõſequẽter impoſſibile
eſt eſſe. Sꝫ p̄ſcitꝰ neceſſario dãnat̃ ꝯtin
gẽter nõ põt ꝯtingẽter. i. libere ſaluari
So. ſi minor itelligat̃ de neceſſitate ab=
ſoluta: eſt falſa: ſi de conditionata eſt
vera: ſꝫ nõ infert impoſſibilitatẽ ꝯcluſio
nis niſi cõditionatã: qꝛ. ſ. ex ſuppoſitiõe
ꝙ p̄ſcitus ſit p̄ſcitꝰ: nõ põt ſaluari. Et ſi M
dicatur ꝙ eſt neceſſe ipm̃ eſſe p̄ſcitũ: hoc
nego. qꝛ. s. Tho. dicit in. xxxix. diſt. j. q. ij.
ar. j. ad primũ ſic. Actus diuine ſcie nũ=
q̄ꝫ trãſit in preteritũ: ſꝫ ſemꝑ eſt in actu:
iõ ſemꝑ manet i libertate volũtatis. Hec
ille. Uñ ſicut deꝰ nũc libere predeſtinat

ita ẽt libere p̄ſcit ac reprobat. Hec ſunt
q̃ breuiter ſcribere volui vt ſatiſfacerem
ꝓ modulo meo ingenijs hũanis: verũtñ
mihi vr̃ ꝙ oĩ aĩe ſatiſfacere debeat hoc
A ꝙ deꝰ iubet fieri bona: ⁊ mala vitari: ꝓ=
mittẽs bõis p̄mia ⁊ minitãs penas ini=
quis. Si aũt deus iſta mãdat: factibilia
ſunt: alioq̇ eẽt iniquꝰ ſi hoc ſciẽs mãda
ret vel inſcius. ſ. ignorãter. Plꝰ aũt dꝫ
hõ deo q̄ꝫ ſibi credere: qꝛ rudes ſumus:
nec poſſumꝰ intelligere groſſiſſima etiã
q̃ ſentimꝰ vtpote vñ eſt ꝙ palee ꝯſeruẽt
niues ⁊ maturẽt emiſpilia: cũ illud fri=
gus ⁊ hoc calor efficiat.

Dñica. j. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. xlvj.

Uerit̃ vtrum dãnati gau=
deãt de penis inimicorum
ſuoꝝ dãnatoꝝ ſicut iſte vi
det̃ voluiſſe de pena parẽ
tũ. Rñdeo. s. Tho. iij. qd=
lib. ar. xxiiij. ſic dicit. Licet
idẽ ſm̃ diuerſas rões ſit delectabile et
triſte: tñ ſimplr̃ dr̃ tale ab eo qđ preemi=
net ab eo vero qđ eſt minꝰ dicit̃ ſm̃ q̇d.
B Igit̃ pena inimici in dãnatis habet rõ=
nẽ delectabilis quodãmodo. i. inq̄ꝫtũ im
pletur volũtas dãnati de malo inimici
ſui qꝛ vt dr̃ Ezechiel. xviij. Dãnati de=
ſcendũt ad infernum cum armis. i. pra=
uis affectionibꝰ. Unde ſupra illud Eſa.
xiiij. Oẽs principes terre ſurrexerunt:
dr̃ glo. Hie. Solatiũ eſt malis: inimicos
ſuos ſocios habere penarũ. Et quodã=
modo etiã habet rõnem triſtabilis pro
pter duo. Primo inq̄ꝫtũ in pena dãna=
ti impletur iuſtitia diuina: quam odiũt
⁊ blaſphemant dãnati ſm̃ illud. Apo.
xvj. Eſtuauerũt hoies eſtu magno: ⁊ blaſ
phemauerunt nomẽ dñi. Scd̃o propter
vermen conſciẽtie: qꝛ ſic in eis remanẽt
praue affectiones odij ⁊ inuidie: qđ de
eis dolẽt ad punitionẽ: non ad purga=
tionẽ: ſm̃ illud Sap̄. v. Pniam agentes
⁊ pre anguſtia ſpiritꝰ gemẽtes. Sed cõ=
C tra. Nã cũ omne gaudiũ diminuat dolo
rem vt ptꝫ. vij. Ethi. tantum poſſent ali
cuius dãnati multiplicari inimici ꝙ eiꝰ
dolor q̇ intenſiue finitꝰ eſt totaliter dele
retur: quod eſt cõtra diuinã iuſtitiã. Sol̃.
Sicut in hac vita penitẽtes dolẽt ⁊ gau

dent de dolore: ita dãnati gaudent de
penis inimicoꝝ: ⁊ de ip̃o gaudio magis
dolent ⁊ p̄cipue ſi preſtiterũt eis cãm dã
nationis. Hec ille. Qui ſentit ꝙ de illis
penis gaudent ſm̃ quid: ⁊ ſimplr̃ dolẽt.
¶ Queri ẽt põt vtrũ dãnati vellent oẽs D
alios etiam ſuos parẽtes eſſe dãnatos.
Uide. s. Th. quodl̃. viij. ar. vij. o. Itẽ. iiij.
di. l. q. ij. ar. j. q. iiij. o. Et vtrum aĩa ſepa=
rata poſſit igne corporeo cruciari. Uide
iiij. diſt. xliiij. q. x. ar. ij.

Dñica. ij. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. xlvij.

Ueritur vtrũ homines pctõ
res maxie infideles ſint ad
bonũ cõpellendi ſm̃ qđ hic
dr̃. Exi in vias ⁊ ſepes ⁊ cõ=
pelle intrare. Reſpondeo in
fideles qui nunq̄ꝫ fidem ſuſceperunt vt
gentiles ⁊ iudei nullo modo compellen
di ſunt ad bonum fidei vt credent: qꝛ cre
dere voluntatis eſt. Unde in decretis di.
xlv. ſic dr̃. De iudeis precepit ſancta ſy=
E nodus neminẽ decetero ad credendum
vim inferre. Sunt tñ ſi facultas adeſt cõ
pellendi ne fidẽ impediãt blaſphemijs
vel perſuaſionibꝰ vel perſecutionibus
propter que fideles contra eos bellum
mouent: non vt eos credere cogãt: quos
relinquerent in ſua libertate credendi:
etiã ſi eos captiuos haberent. Sed infi=
deles qui qñqꝫ fidem ſuſceperunt ⁊ ꝓfi=
tentur vt heretici ⁊ apoſtate: ſunt etiam
corporalr̃ compellendi vt impleant qđ
promiſerunt: vt de iudeis dr̃ vbi. s. ſed
ꝯtra. Prio. Nã paterfamilias Mat. xiij.
ꝓhibuit Zizania colligi vbi dicit Chry.
Hec dicens prohibet occiſiones fieri.
Nec eñ opꝫ interficere hereticũ: quia ſi
eos occideritis neceſſe eſt multos ſctõꝝ
ſimul ſubuerti. Ergo pari rõne videt̃ qđ
nõ ſint aliqui infideles ad fidẽ cogendi
Sol̃. Quidem intellexerunt ibi ꝓhiberi
non excõmunicationem: ſed occiſionem
hereticoꝝ vt ptꝫ ex autoritate Chry. in= F
ducta. Et aug. ad Uin. de ſe dr̃. Hec p̄mi
tus mea ſnia erat neminẽ ad vnitatẽ xp̄i
eẽ cogẽdũ: v̄bo eẽ agẽdũ diſputatiõe pu
gnãdũ: ſꝫ hec opinio mea nõ cõtradicẽ=
tiũ v̄bis: ſed demõſtrãtium ſuperat̃ exẽ
plis. Legũ ei terror ita ꝓfuit vt multi di=

cant grãs dño: qui vincula nr̃a dirupit. Quõ aũt debeat intelligi illud. Sinite vtraq̃ creſcere apparet ex hoc qḋ ſubditur. Ne forte eradicetis ſimul ꝛ triticũ. Aug. ꝯ epl̃am Promeniani. Cũ metus
G iſte non ſubeſt. i. qñ ita cuiuſq̃ crimen notũ eſt: ꝛ oĩb⁹ execrabile apparet vt vel nullos prorſus vel non tales habeant defenſores per quos poſſit ſciſma contingere. nõ dormiat ſeueritas diſcipline. Scḋo. Nã ſm Aug. cetera põt hõ nolens credere ṽo nõ niſi volẽs. Sꝫ voluntas cogi nõ põt. Ergo nõ ſũt cogẽdi infideles. Sol. Sicut vouere volũtatis: ſed reddere neceſſitatis eſt: ita volũtatis eſt accipe fidẽ: ſed neceſſitatis acceptã tenere. Jõ compellẽdi ſunt heretici vt fidẽ teneãt. Tertio. Nã Ezech. xviij. dr̃ ex perſona dñi. Nolo mortẽ ꝛc. Sed nos debem⁹ noſtrã voluntatẽ ꝯformare diuine ꝛc. Sol. Sicut dicit Augu. in epl̃a ad bonifaciũ comitẽ. nullus noſtrũ vult aliquẽ hereticũ perire: ſed dr̃ ꝙ nõ meruit habere pacẽ dom⁹ dauid: niſi fili⁹ eius Abſalon in
H bello qḋ ꝯ pacem gerebat fuiſſet extinctus. Sic eccl̃ia catholica ſi ex aliquorũ perditione ceteros colligit: dolorẽ materni ſonat cordis tãtorũ liberatiõe pplorũ. Hec oĩa. s. Tho. ij. ij. q. x. ar. viij. Arguit̃ etiã p rõnes eorũ q̃ tenẽt pueros infideliũ inuitis parẽtib⁹ baptizandos. Uide Cap. iiij. di. v. ꝛ. vj. q. j. concluſione. j.

¶ Queri ẽt põt. Utrũ iſta q̃ parata ſũt in cena patriſfamilias. i. in beatitudine ſint bona corporalia? Uide. j. ij. q. iiij. ar. vij. Et vtrũ voluntati poſſit inferri violentia? Uide. j. ij. q. vj. ar. iij.

☞ Dñica. iij. poſt feſtum Trinita.

☞ Queſtio. xlviij.

Querit̃ vtrum angeli plus gaudeant ſup vno pctõre pn̄iam agẽte q̃ ſupra nonagintanouẽ iuſtis? Rñdeo. Angeli ſup penitẽtes pn̄ia gaudẽt. pmo: qꝛ vidẽt ſue cuſtodie fructũ. Scḋo qꝛ vidẽt eorũ numerũ ac ruinam reparari. Tertio: qꝛ
I ex amplitudine charitatis letant̃ ſic in laudãdo deũ habere ꝯſortiũ: cũ prius ſoli laudarẽt: iuxta illḋ. Job. iij. Ubi eras cũ me laudarẽt aſtra matutina. i. angeli: ꝛ iubilarent oẽs filij dei. Jmo dicit. s. Bona. ſuper Lu. eos gaudere de pn̄ia pctõrũ ꝓpter ſeptẽ. Primo qꝛ deſtituit̃ culpa. Scḋo: qꝛ recuperat̃ iuſtitia. Ter- K
tio qꝛ cõfutat̃ demonũ ſupbia. Quarto qꝛ efficax inuenit̃ angelorum cuſtodia. Quinto qꝛ reparat̃ eccl̃ia. Sexto qꝛ placat̃ ira diuina. Septimo qꝛ reſtauratur hierl̃m ſupna. Angelos aũt plus de dicta pn̄ia q̃ de nonagitanouẽ iuſtis gaudere: dupl̄r põt intelligi eẽ verũ. Primo intelligendo p pn̄iaꝫ humanã redẽptionẽ: ꝛ p pctõrẽ penitẽtẽ genus humanũ: qḋ dei amicitiã merito ſue redẽptionis recuperat ꝛ p. xcix. iuſtos itelligẽdo angelorũ vniuerſitatẽ: ꝛ ẽt aliarũ creaturarũ. Sic eñ de⁹ plus ſup h̃ gaudet. Tũ qꝛ eſt mai⁹ bonũ icludẽdo i gñe hũano ipm̃ redẽptorẽ cui⁹ humanitas vt vnita ṽbo ẽ magis dilecta q̃ oẽs angeli. Tũ qꝛ aliquã rõnẽ gaudij hꝫ i hoc quã non hꝫ in alijs. Tũ qꝛ icã pn̄ie hũani gñis. i. in ei⁹ redẽptiõe: q̃ facit ei⁹ pn̄iam acceptã: ẽ materia maioris gaudij q̃ i alijs L
opibus ei⁹. Nã i ope redẽptionis plus i opatus de⁹ q̃ in cõſeruatione toti⁹ multitudinis celeſtis: qꝛ hoc eſt manifeſtatiuũ maioris potẽtie: maioris prudẽtie ꝛ maioris mie. Maioris potẽtie: qꝛ maximũ opus dei aliq̃ mõ eſt viuificare impiũ: vt ptꝫ. j. ij. q. cij. ar. ix. in. c. Jtẽ vnire humanitatẽ deitati pſonal̃r: qḋ eſt miraculũ miraculorũ: vt dr̃. s. Th. de potẽ. q. vj. ar. ij. ad vltimũ. Maioris etiã prudẽtie: qꝛ prudẽtia eius pcuſſit ſupbũ. i. diabolũ. Job. xxij. Uñ dr̃ de Aug. Nec ſatiabat̃ dulcedine mirabili: ꝯſyderare altitudinẽ diuini ꝯſilij ſup ſalute hũani generis. Maioris etiã mie: qꝛ gen⁹ hũanũ qḋ dãnationẽ meruerat ſic ſubleuauit vt nõ ſolũ p grãm ꝛ gl̃iam: ſꝫ etiã pſonaliter ſibi vniret in aliquo eius indiuiduo. i. xp̃i humanitate. Luc. j. Per viſcera mie dei nr̃i ꝛc. Scḋo põt intelligi eſſe verũ de ſingulis penitẽtib⁹. Sup ſingulo eñ eorũ angelus plus gaudet. Tũ qꝛ gaudiũ ſibi ẽ magis nouũ: ſiue qꝛ hꝫ i eo M
aliã rõnẽ gaudij. Tũ qꝛ eſt aliqñ feruẽtior iuſto ꝛ cautior ꝛ humilior. Sꝫ ꝯ. Nã de meliori magis eſt gaudendũ ſꝫ mai⁹ bonũ ſunt. xcix. iuſti q̃ vnus penitẽs ꝛc.

So. Nõ plus gaudẽt angeli de iſto vno q̃ illis qꝛ ſit melior ſed ꝓpter nouitateꝫ rõnis gaudij. Uñ ceteris pibus magis gaudẽt de meliori: ſed ſecus ſi i minus
A bono. ſit aliq̃ rõ gaudẽdi ſpecialis. Tũc eñ aliq̃ mõ ẽ gaudiũ maius de min⁹ bono. Si tñ penitẽs dr̃ gen⁹ hũanũ: ẽ maius bonũ icludẽdo hũanitatẽ ṽbo ꝯiunctã. Utrũ aũt penitẽtes ſemp reſurgãt i gradu eq̃li vel maiori q̃ pri⁹ habuerit? vide Cap. iiij. di. xiiij. q. ij. cõcluſione. ij.

¶ Queri etiã põt vtrũ xp̃s gauderet qñ ouẽ pditã ſuis humeris impoſuit portãs crucẽ. Uiḋ. iij. q. xlvj. ar. viij. Et vtrũ ſup inuentione ouis pdite ſit cõgaudendũ: oui ꝛ cõgratulandũ: vel paſtori. i. vtruꝫ magis gaudeat de bono eius ipſa ouis vel paſtor? Uide. iiij. di. xlix. q. iiij. ar. v. q. iiij. vbi habes ꝙ de bono inferioris beati magis gaudet ſuperior q̃ ipſe iferior: ꝛ multo magis ipſe deus.

☞ Dñica. iiij. poſt feſtũ Trini.

☞ Queſtio. xlix.

Queritur vtruꝫ eſſe primo
B miſericordẽ ſit eſſe ſumme ꝛ maxime virtuoſum? Rñdeo. Licet mia vt ẽ dolor de aliena miſeria ſenſitiuus ſit paſſio ꝛ nõ virtus: tñ vt eſt diſplicentia appetitus intellectiui de malo alieno: eſt ṽtus. Nã ratio virtutis humane cõſiſtit in hoc ꝙ virtutes animi rõne regulent̃. Sed predict⁹ motus põt eſſe regulatus rõne: ꝛ ſm hũc regulatũ rõne põt regularis motus inferioris appetitus. vñ dicit aug. ix. de ciui. dei. ꝙ iſte motus animi. ſ. mia: ſeruit rõni: qñ ita prebet̃ mia: vt cõſeruet̃ iuſtitia: ſiue cũ indigẽti tribuit̃: ſiue cũ ignoſcit̃ penitẽti. Cũ aũt virt⁹ poſſit eſſe maxima ſm ſe ꝛ p cõparationẽ ad habentẽ. mia eſt maxia ṽt⁹ ſm ſe: qꝛ ad ipſaꝫ ptinet effundere alijs: ꝛ defectus aliorũ ſubleuare: qḋ maxime eſt ſupioris. Uñ miſereri ponit̃ ꝓpriũ deo: ꝛ in hoc maxime dr̃ eius oĩpotentia manifeſtari: non aũt ẽ maxima q̃ ad habẽtẽ niſi ille eſſet maximus nullũ habẽs ſupra ſe. qꝛ habẽ
C ti aliquẽ ſupra ſe maius ꝛ melius ẽ cõiũgi ſupiori q̃ ſupplere defectũ iferioris. Etiḋ quãtũ ad hoiem q̃ hꝫ ſupiorẽ deũ: charitas q̃ deo vnit̃: eſt potior mia: quia ꝓximorũ defectus ſupplet̃. Jpſa tñ ẽ maxima iter oẽs ṽtutes ptinẽtes ad ꝓximũ: ſicut etiã eſt potioris actus. qꝛ ſupplere defectũ alterius inquãtũ hmõi: eſt ſupioris ꝛ melioris. Sed ꝯ primo. Nam D
maxime ptinere vr̃ ad virtutẽ cult⁹ diuin⁹. Sed mia pfert̃ cultui diuino: ſm illud Oſee. vj. ꝛ Mat. xij. Miam volo ꝛc. ergo eſt maxima ṽtus. Sol. Deũ nõ colim⁹ p exteriora ſacrificia aut munera ꝓpter ipm̃: ſe ꝓpter nos ꝛ proximos: qꝛ deus illis nõ indiget: ſed vult ea offerri propter nr̃am deuotionẽ ꝛ ꝓximorũ vtilitatẽ. Et ideo mia q̃ ſubuenit̃ defectib⁹ aliorũ eſt ſacrificiũ ei magis acceptũ: vtpote ꝓpinquius inducẽs vtilitatẽ ꝓximorũ: ſm illḋ ad Heb. vlt. Bñficiẽtie ꝛc. Scḋo. Nã ſup illud. j. Tim. v. pietas ad oĩa vtilis eſt. dicit glo. Amb. Oĩs ſumma diſcipline xp̃iane in mia ꝛ pietate ẽ. Sed diſciplina xp̃iana ꝯtinet oẽm virtutẽ. ergo in mia ẽ ſumma toti⁹ ṽtutis.
Sol. Summa religionis xp̃iane cõſiſtit E
in mia quãtũ ad opa exteriora: interior tñ charitatis affectio q̃ deo cõiungimur preponderat dilectioni ꝛ mie i ꝓximos. Tertio. Nã tanto virt⁹ ẽ melior quãto facit deo ſimiliorẽ. qꝛ tãto facit meliorẽ. Sed hoc maxie facit mia qꝛ vt dr̃ i Ps. Miſerationes ei⁹ ſup oĩa opa eius. So. Per charitatẽ aſſimilamur deo tanq̃ ei p affectum vniti: ſed p miam p ſimilitudineꝫ operationis ideoq̃ illa eſt potior. Hec oĩa. ſ. Tho. ij. ij. q. xxx. ar. iij. ꝛ. iiij. Et nota ꝙ id primũ intendit dicere ꝙ mia prefertur qdẽ alicui diuino cultui: ſed non omni qꝛ nõ pfertur ſibijpſi q̃ ptinet ad illum cultum: qꝛ dari indigẽti eſt ſacrificare deo.

¶ Queri etiã põt vtrũ in deo ſit mia. vide. j. q. xxj. ar. iij. Et vtrũ premiũ qḋ nobis reddetur ſit cõmẽſuratũ merito. Uide. j. ij. q. cxiiij. arti. in. c.

☞ Dñica. v. poſt feſtũ Trini.

☞ Queſtio. l.

Queritur quid melius ꝛ deo gratius ſit: vel ipendere curã pticulariter ſaluti huius vel illius. aut laxando retia pdicationis docere ſacram F

ſcripturã:ſeu ꝑ ſtudiuꝫ ſe diſponere ad
docẽdũ.Et poſito ꝙ melius ſit docere.
q̃rit̃ q̃d ſit melius:docere verbo vel ſcri
pto?Rñdeo.s.Tho.j.qdl.q.vij.ar.ij.q̃-
rit:vtrũ peccet q̃ põt aiarũ ſaluti curaꝫ
ipẽdere:ſi circa ſtudiũ tp̃s occupet:⁊ ſic
B dicit.Simplr melius⁊magis meritoriũ
eſt docere ſacrã ſcripturã bona inten-
tione:vel ad hoc ſe ꝑ ſtudiũ diſponere
q̃ȝ ipẽdere curã particularẽ ſaluti hui⁹
vel illi⁹.Nã in oĩ artificio melior ẽ di-
ſponens de artificio ⁊ architector:q̃ȝ ma
nualis exequẽs diſpoſita.vñ ille maior
mercede ꝯducit̃:lȝ nihil operet̃ manib⁹.
Sed ĩ edificio ſpũali ſunt q̃ſi manu opa
rij q̃ particulariter inſiſtunt cure:aiarũ
puta miniſtrãdo ſacra vel aliq̃d hmõi
ꝑticulariter agẽdo:ſȝ epi iperãtes ⁊ di
ſponẽtes q̃liter illi operent̃ ſunt q̃ſi ar-
chitectores.Propter qd ⁊ dicunt̃ epi.i.
ſuꝑ intẽdentes ⁊ docẽtes q̃liter alij de-
beãt ſalutẽ aiarũ ꝓcurare.Vñ ⁊ aplͣs de
ſe dt.j.Co.j.Nõ eñ miſit me xp̄s bapti
zare ſȝ euãgelizare q̃ȝuis baptizare ſit
op⁹ maxie ꝯferẽs ſaluti aiaꝝ.Ipſa ẽt rõ
demõſtrat ꝙ meli⁹ ẽ erudire d ꝑtinẽtib⁹
ad ſalutẽ eos q̃ ⁊ ĩ ſe ⁊ ĩ alijs ꝓficere pñt
q̃ȝ ſimplices qui ꝓficere pñt in ſe tm̃.In
H aliquo tñ caſu neceſſitate imminẽte de
berent epi ⁊ doctores itermiſſo ꝓprio
offõ ꝑticulariter intẽdere ſaluti aiarũ.
Nihil eñ ꝓhibet qd ſimplr eſt meli⁹:vt
philoſophari q̃ȝ ditari⁊ margarita q̃ȝ pa
nis:in aliquo caſu eſſe minus eligendũ
vt tp̄e neceſſitatis ⁊ famis:ſm illud hie
remie.iiij.Dederũt queq̃ ꝑtioſa ꝓ cibo.
Sȝ ꝯ primo.Nulla eñ eſt grauior iactu
ra q̃ȝ tp̄is.Ergo nõ dȝ aliq̃s totũ tp̄s in
ſtudio expẽdere:differẽs curã aiarum.
Sol.Nullã patit̃ tp̄is iacturã q̃ operat̃
qd melius eſt docẽdo ſcripturã vel ſe ad
hoc ꝑ ſtudiũ diſponẽdo.Hec.s.Tho.cũ
multis alijs.Ex his aũt p3 ad primum
q̃ſitũ hoc tñ notãdo ꝙ.s.Tho.nõ loquit̃
de eo q̃ ſtudet q̃dem in theologicis.ſȝ nõ
vt doceat v̄bo aut ſcripto:ſȝ vt ſciat⁊ in
ipſo letetur de deo ſȝ de eo q̃ ſe ꝑ ſtudiũ
I diſponit vt doceat ly vt dicente cauſaꝫ
finalẽ.Hic aũt eſt actiuus:ille v̄o cõtem
platiuis.vt p3.ij.ij.q.clxxxj.ar.iij.in cor-
pore.Et ad inuiceꝫ in merito cõparant̃

eo mõ quo vita mere cõtẽplatiua ⁊ acti
ua veniens ex plenitudine cõtẽplatio-
nis de quo vide.ij.ij.q.clxxxij.ar.j.i cor.
Ad ſcdȝ aũt q̃ſitũ dico vt p3 ex dictis.s.
Th.in hac q̃one.ꝙ meli⁹ eſt ſimpliciter K
docere ſcripto q̃ȝ v̄bo:q2 docẽs v̄bo vt ĩ
pluribus docet ſimplices tm̃ in ſeipſis
ꝓficiẽtes:docẽs autẽ ſcripto docet etiaꝫ
futuros doctores ⁊ ſi vterq̃ doceat do-
ctores futuros(vt docẽs v̄bo in ſcholis
aut alibi)adhuc melius eſt docere ſcri-
pto:q2 hec doctrina ẽ vniuerſalior ⁊ du
rabilior.Et eadẽ rõe ſimplr meli⁹ ẽ do
cere futuros doctores v̄bo in ſcholis:q̃ȝ
ſimplices ĩ eccl'ia:lȝ illi ſint plures:q2 ſi
cut docens ĩ eccl'ia ẽ architect⁹ reſpectu
ꝑticl'ariter ſalutẽ aiaꝝ ꝓcurãtiũ ita do-
cẽs ĩ ſcholis reſpectu docẽtiũ in eccl'ia ẽ
architectus:q2 docet qualr doceant.Et
ꝯñr eſt ꝑticeps toti⁹ fructus eoꝝ q̃s do-
cuit:ſm illud.Gal.vj.Cõicet aũt is q̃ ⁊c.
¶ Queri etiã põt:Vtrũ docere ſit actus
vite actiue aut cõtẽplatiue?Vide.ij.ij.q
clxxxj.ar.iij.Et vtrũ doctor vl' ꝑdicator
hẽat a deo in p̄ria ꝑmiũ ſpãle.i.aureolã
qñ ꝓpt̃ inanẽ gloriã ꝑdicat nõ laxãs re- L
tia in capturã:ſed ſuſpendens in vẽtũ?
Vide.iiij.di.xlviij.q.v.arti.iij.q.iij.⁊ q̃d-
lib.v.q.xj.arti.j.

☞ Dñica.vj.poſt feſtũ.Trini.

☞ Queſtio.lj.

Queritur vtrũ reconciliatio
fratris ſemꝑ ſit faciẽda añ
oblationem ſacrificij?Rñ-
deo ꝙ ſic:ab eo q̃ fecit iniu-
riã ſi fratris p̄ſentia habe-
ri poſſit:q2 aliter nõ vr̃ q̃uo poſſint ver-
ba ſaluatoris habere locũ.ſ.Vade prius
recõciliari fra.⁊c.Si v̄o eſt abſens ſuffi
cit ad eum ire pedib⁹ mentis:ſm Aug.
de ſermone dñi in monte dicenteꝫ.Per
gendum eſt nõ pedibus corporis:ſȝ mo
tibus animi:vt te humili affectu ꝓſter-
nas fratri ad quẽ chara cogitatione cõ-
curris in ꝯſpectu eius cui mun⁹ oblatu
rus es.Sicut eñ de⁹ iuſtificat ꝯfitentẽ
voto ⁊ deſyderio.ſic acceptat munus re M
cõciliãtis fratrẽ deſyderio:⁊ ſi nõdũ fa
cto.Qui aũt ſuſcepit iniuriã ſm Alex.d
ales.in.iij.recõciliationẽ q̃rere nõ dȝ obi
to neceſſitatis.Vñ dt aug.vbi.ſ.Nõ re-

miã poſtulabis ab eo q̃ tibi iniuriã fecit:
ſed tm̃ dimittas.ſicut tibi a dño dimitti
cupis qd ipſe cõmiſeris.Dȝ aũt eã q̃re-
re debito honeſtatis:vt gl'iam duplicēꝫ
cõſequat̃:ſicut dicit Chry.Vnã q2 iniu-
A riatus eſt:aliã q2 prior rogauit.Sȝ ꝯ vr̃
ꝙ ſemꝑ ſit faciẽda añ.Nã mai⁹ ẽ dãnũ
allatũ in bonis aie ⁊ ſpũalibus ꝯtriſtã-
do ſpm̃ fratris aut de honorando illuꝫ:
q̃ȝ illatũ in bonis fortune:ſicut ⁊ illa bo-
na potiora.Sed ſtante dãno ſcdo:nũq̃ȝ
deus acceptat ſacrificiũ vel aliud opus
bonũ de manu dãnificatoris:q2 ſemꝑ
ſtat ei⁹ pctm̃:eo ꝙ nõ remittit̃ pctm̃ niſi
reſtituat̃ male ablatũ:extra de reg.iu.li.
vj.Ergo multofortius nec ſtante dãno
primo Sol.Dãnũ in bonis fortune du-
plicit̃ ſtat.ſ.in effectu q̃ȝdiu.ſ.nõ eſt emẽ
datũ:⁊ in affectu.ſ.q̃ȝdiu nõ eſt delibera
tio emẽdãdi.Regula ergo loquit̃ in ſcdo
ſenſu:nõ aũt in p̄mo.q2 de⁹ parcit ſi q̃s
deliberat reſarcire dãnũ:qd tñ adhuc
nõ emẽdat ex iuſta cã puta ĩ potẽtia et
hmõi.Si ei de⁹ vellet reſtituere eũ q̃ ne
q̃t:obligaret ad ipoſſibile:ꝯ aliã regulã
B iuris ibidẽ.ſ.Impoſſibiliũ non eſt obli-
gatio.Eſt aũt ſimile de alio damno.
¶ Queri etiã põt an iraſci fratri ſemper
ſit pctm̃?Vide.ij.ij.q.clviij.ar.ij.⁊.iij.Et
vtrũ cõuenienter gradus ire a dño aſſi-
gnentur.vide.ij.ij.q.clviij.ar.vij.in.c.

☞ Dñica.vij.poſt feſtũ Trini.

☞ Queſtio.lij.

Queritur quot modis xp̄s po
terat turbã magnã panib⁹
ſatiare in deſerto?Rñdeo.
Natura ⁊ ars nihil facere
pñt niſi vno mõ.ſ.natura al
terando materiã ꝓductã a deo:⁊ ars al
terando ⁊ diſponendo materiã ꝓductã
a natura vel ſaltẽ a deo.Nã omne agẽs
ſm ſicut actionẽ ita ⁊ effectũ prioris pre
ſupponit in qd agat.q2 cũ nõ ſit purus
actus nõ põt ſe toto agere:⁊ ꝯñr nec to-
tũ qd eſt in ſuo effectu ꝓducere.De⁹ aũt
põt rem cõpoſitã:quicq̃d ſit de ſimplici
C quatuor modis facere.Primo totaliter
creãdo:ita ꝙ nihil rei facte preexiſteret
factiõi ſicut fecit celũ.Et ſcdo alterãdo
eo mõ quo agens naturale ita ꝙ factio
ni rei ꝑexiſtat q̃dẽ rei fiende materia ſed

non forma.ſicut ex virga aaron ꝓduxit
fructus.Nume.xvij.c.Et tertio cõuertẽ
do materiã rei in aliã rẽ iã ꝑexiſtentem
ita ꝙ factioni ꝑexiſtat materia ⁊ forma
rei fiẽde.ſed nõ fit eo mõ quo eſt poſt fa
ctionẽ ſicut natura ex alimẽtis facit car D
nes preexiſtentes inq̃ntũ illas auget
cõuerſa noua materia in carnes:q2 qd
põt effectiue deus facere ꝑ naturam põt
etiã immediate efficere ꝑ ſeipſum.Et ſic
fecit etiã cõuertendo aliquã materiam
in carnẽ ⁊ os q̃ erat in coſta Ade.vel ſal
tem in os:vt p3.j.q.xcij.ar.iij.ad primũ
Et quarto conuertẽdo in rem preexiſtẽ
tẽ:non ſolũ materiã.ſed etiã formã alte
rius rei exiſtentis cõuertẽdo totã rem
vnã in totã aliã:ſicut cõuertit totũ panẽ
q̃ȝtũ ad materiã ⁊ formã in totũ corpus
xp̄i:vt p3.iij.q.lxxv.arti.iiij.in.c.Quod
aũt deus hoc poſſet q̃ȝuis ſancti hoc do-
ceant:tñ ſic naturali rõne ꝓbatur.Nã
cũ oẽ agens agat inq̃ntũ eſt actu:agẽs
naturale vel creatũ:ꝓpter hoc non põt
agere niſi ad immutationẽ forme:q2 in
ſuo actu eſt determinatũ:vtpote exiſtẽs
determinati generis ⁊ ſpeciei:⁊ cõſequẽ
ter eius actio nõ fert̃ niſi ſuꝑ aliquem E
actum determinatũ:⁊ cõſequẽter ſuper
formã tantũ qua ſit determinatio in eſſe
actuali.Igitur ſicut ſe hȝ agens creatuꝫ
ad trãſmutandũ ſm formã qua q̃d de-
terminatur in eſſe actuali:ita ſe hȝ in-
creatũ ad tranſmutandũ totã entis na
turã.ſ.materiam ⁊ formã:q2 eſt actus
infinitus.Igit̃ ſicut agens creatũ ꝑfice-
re põt cõuerſionem formalẽ.i.ſm formã
ita põt increatum ꝑficere ſubſtantialẽ.
i.ſm totã ſubſtantiã rei.Igit̃ xp̄s pote
rat in deſerto cum eſſet de⁹ quatuor mo
dis turbã panib⁹ ſaturare.Primo creã
do panes:⁊ ſcdo alterãdo aliquã mate-
riam ad nouam formã panis.Et tertio
adducẽdo aliquã materiã ad formã pa
nis ꝑexiſtẽtẽ.Et q̃rto cõuertẽdo lapides
vel aliq̃d tale ĩ panes.Potuit aũt eiſdẽ
quatuor modis replere ſtomachum tur
barum:⁊ vlterius etiã.Quinto mõ.ſ. F
rarefaciendo panes paucos.i.nullã ad
dendo ſubſtantiã.ſed augendo q̃ntita
tẽ.Eo eñ caſu fuiſſent repleti:quia re-
plere eſt q̃ntitatis:ſed nõ ſatiati:q2 ſa-

tiare appetitū cibi eſt exhibere aliq̄d vn
de nutriat̄ corpus ⁊ reſtauret̄ qđ reſolu
tum eſt per calorē naturalē;qđ quātitas
facere nō poteſt:alioq̄ poſſet quis nutri
G ri ſphera mathematica ſi hāc ↄglutiret.
¶Sed ↄ̄ predicta arguo ꝙ quartus mo
dus ſit impoſſibilis.Si em̄ totꝰ lapꝭ trāſ
iret in totum panem:eſſet ibi aliqđ ſub=
iectū vtriuſq;:qꝛ in omni mutatione opꝫ
eſſe ſubiectum qđ prius ſit in potentia:
poſt ꝟo in actu:cum motꝰ ſit actꝰ exiſtē=
tis in potētia.iij.phyſi.Sꝫ hoc nō eſt ibi
aſſignare.ergo ⁊c.So. Procedit hec ob=
iectio de mutatiōe formali:qꝛ proprium
forme eſt in materia vl̄ ſubiecto eſſe.Nō
aūt hꝫ locum in conuerſione totius ſub
ſtantie.Vñ cum hec cōuerſio ſubſtantia
lis importet quēdā ordinē ſubſtantiaꝝ
quarū vna cōuertitur in alterā:eſt ſicut
in ſubiecto i vtraq; ſubſtātia:ſicut ordo
⁊ numerꝰ.Vide de his oībus.iij.q.lxxv.
ar.iiij.Scđo.Nam data poſſibilitate di
cti modi:nō ſeq̄tur ꝙ xp̄s potuiſſet inde
ſatiare turbas:qꝛ etiam ſi totum mūdū
cōuertiſſet in ſeptē panes illos nō fuiſ=
ſent maiores quātitate nec ſubſtātia:ſi=
cut corpus xp̄i non creſcit ex conſecra=
tione panis.So.Iſte quartꝰ modꝰ ſub=
H diuidi poteſt in quatuor.Primus eſt cō
uertendo in illos ſeptē panes exiſtētes
alia corpora puta lapides.Scđs eſt cō=
uertendo lapides vel aliud in panes no
uos:ita ꝙ totū tranſiret in totū.ſicut poſ
ſet cogitari vxor Loth trāſiuiſſe in ſalē
nouū qui prius non erat.Tertius mu=
tando materiā lapidis ad formā noui
panis:ſine quacūq; alteratione vel di=
ſpoſitione media preuia:ſed cū diſpoſi=
tione que eſt naturalis ſequela.Quartꝰ
eſt conuertendo illos panes in lapides
magnos:⁊ rurſus illos lapides in panes
maiores prioribus.Eo enim caſu ſatia=
ti ex maioribus panibus dicerentur ali
qua ratione ſatiati ex prioribus.quia.ſ.
ſatiati eſſent ex illis in quos ſunt cōuer
I ſi lapides in quos erant conuerſi primi
panes.De primo aūt hoꝝ nō eſt dubiū.
qꝛ eſt ſanctorū ſimiliter nec de tertio:qꝛ
ſi deꝰ pōt ꝓducere formā cū materia ſi=
mul ſine preuia diſpoſitione:vt ꝓduxit
celū pōt etiā ꝓducere formam.Sed de
alijs eſt dubium:⁊ ſi eſt poſſibilis vnuſq;
eſt ⁊ reliquus.qꝛ ſequens includit prio=
rem in ſecunda conuerſione.Et quidē
ſi ſolus primus horū modorū eſt poſſibi
lis argumentū concludit.Si aūt poſſibi
lis eſt aliquis aliorū duorum id eſt ſecū K
di ⁊ tertij:ſic ſtat quartus modꝰ ſatian=
di in deſerto non ex illis ſeptē panibꝰ:
ſed ex panibus multis.Si autē poſſibi=
lis ſit vltimus ſic erit ſaturatio aliquo=
modo ex eiſdem.
¶Queri etiam poteſt ſicut queſitum eſt
dñica.iiij.in quadrageſima.

☞ Dñica.viij.poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio.liij.

Queritur vtrū arbor bōa.i.
voluntas bona poſſit face
re malū fructū.i.malam
actionē.Rñdeo ex doctri=
na.s.Tho.ij.di.xxxix.q.ij.
ar.ij.Cū volūtas ferat̄ in
finē vltimū vt eſt intendēs ⁊ in finē pri
mū.i.obiectum ordinatū in finē vltimū:
vt eſt eligēs:voluntas mala vt eſt inten
dens ſemper facit malū fructum:qꝛ eiꝰ
finis malus eſt.Sꝫ tñ voluntas bona vt
intendēs non ꝓpter hoc neceſſario fa=
cit bonū fructum:vt ſi obiectum primū
ſit de ſe malū:puta fornicari.Bonū em̄ L
ſm Dyony.eſt ex totali ⁊ integra cauſa:
malum aūt ex ſingulis defectibus.ſicut
pulcer homo nō eſt niſi habeat oīa mem
bra pulcra.turpis aūt dr̄ ſi oīa ſint pul=
cra preter oculū vnum:ſm quē ſit ſtra=
bo.Sed voluntas bona ſm ꝙ eſt eligēs
non pōt facere fructum malū.Nā ſi ele
ctio eſt bona:opꝫ eſſe cōſiliū bonum:qđ
electionē p̄cedit.Et ſi conſiliū eſt bonū:
vt pꝫ.vij.Ethic.primo finis eſt debitus.
qꝛ nō dr̄ conſiliarius bonꝰ ad malū finē
inueniēs vias efficaces.Et ſcđo id per
qđ intendit conſequi finē eſt bonum:qꝛ
nō eſt bonus cōſiliarius qui bonū finē
medio incōuenienti conſequit̄.Et tertio
tp̄s debitū:ita qđ nec tarde nec p̄cipitā
ter cōſiliās cōſiliat̄.Lꝫ hoc tertiū perti=
neat ad bonitatē ↄſilij:vt eſt i rōne:alia M
ꝟo duo ex pte rei cōſiliabilis.Et ſi bonꝰ
eſt finis ⁊ id qđ ordinat̄ in finē:bona eſt
actio.Sꝫ cōtra vr̄ ꝙ ſimpl'r ex volūtate
actꝰ iudicent̄ boni vel mali:qꝛ non pōt

arbor bona fructꝰ malos facere ⁊c.Sol.
Saluator cōparat arbori volūtatē ſm
ꝙ eſt eligēs:qꝛ ex electiōe imediate ſeq̄
A tur actꝰ:ſicut ex arbore imediate fructꝰ.
Sine ſub alijs ꝟbis cōpat arbori bone
volūtatē bonā ſꝫ ꝙ ē bōa ex actu volito
⁊ fine intento:vt dicit.s.Tho.i.ij.q.xix.
¶Queri etiā pōt vtrū fructꝰ malꝰ arbo
ris male habeat rōnē pctī:⁊ ↄ̄ñr ſit ei cā
excisiōis ⁊ cōbuſtiōis.Vide.i.ij.q.xxi.ar.
i.Et vtrum vnus ⁊ idem fructus poſſit
eſſe vtriuſq; arboris id eſt bonus ⁊ malꝰ
Vide.i.ij.q.xx.ar.vltimo.

☞ Dñica.ix.poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio.liiij.

Queritur vtrū liceat hunc
villicū imitari faciēdo eleē
moſynā de illicite acquiſi=
tis.Rñdeo.Tripl'r aliq̄d
eſt illicite acq̄ſitū.Prio qꝛ
debet̄ ei a quo acq̄ſitū eſt
vt in furto:rapina ⁊ vſura.Scđo qꝛ lꝫ
nō debeat̄ ei a quo acq̄ſitū eſt:tñ acq̄rēs
illud retinere nō pōt.qꝛ.ſ.vnꝰ dedit ⁊ al
ter accepit cōtra iuſtitiā vt in ſimonia.
Tertio qꝛ lꝫ acq̄ſitio ſit licita:ill[illegible] tñ ē
B id quo acq̄rit̄ ſicut pꝫ de eo qđ ꝑ meretri
ciū acq̄rit mulier qđ ꝓprie dr̄ turpe lu=
crū.Agit em̄ iniuſte meretrix meretrici=
nādo:ſꝫ nō mercedē ꝓ meretricio acci=
piēdo.igit̄ de p̄io eleemoſyna fieri nō
p̄t:qꝛ hō tenet̄ illđ reſtituer̄ niſi ſit icertū
cuiꝰ ſit qꝛ tūc nō ſolū lꝫ:ſꝫ neceſſariū eſt
illud i eleemoſynas erogari vel ipi hñti
ſi indeget:a ſuo cōfeſſore ſeu p̄lato vl̄ al
teri:⁊ hoc ab ipſo vel a cōfeſſore vel a p̄=
lato ſuo.De ſcđo aūt eleemoſyna fieri
dꝫ qꝛ illud nō pōt teneri:nec dꝫ reſtitui
ei q̄ dedit.Et ſil'r ē de alijs i q̄bꝰ datio et
acceptio ē ↄ̄ legē.De tertia aūt fieri p̄t:
lꝫ nō ſit debitū neceſſitatis:qꝛ tale ē effe
ctū ꝓpriū:⁊ p̄t retineri:nō tñ de acq̄ſito
ꝑ meretriciū fit ſacrificiū vel oblatio ad
altare.Tū pp ſcādalū.Tū pp ſctōꝝ re=
uerentiā.Sꝫ cōtra vr̄ ꝙ poſſit fieri de illi
C cite acq̄ſitis qꝛ hoc eſt cōſiliū xp̄i dicētis.
Facite vobis amicos ⁊c.vbi dicit gloſſ.
Iniq̄tas bñ diſpēſata in iuſtitiam verti
tur.Sol.Māmona iniquitatis dicūtur
diuitie acquiſite illicite:ſꝫ tñ licite de tē
te.Vel dicuntur diuitie licite acq̄ſite ſed
tñ q̄ frequēter ſunt cā iniq̄tatis ⁊c.vt in
expōne dictū eſt.Scđo.Nā q̄cūq; videt
exiſtentē in extrema neceſſitate:ei oīno
ſubuenire dꝫ.Sed nihil hñs niſi illicite
acquiſitū:licite iuuat talē ergo ⁊c.Sol.
Si talis tali daret:non daret de alieno.
qꝛ in neceſſitate extrema oīa ſunt cōia.
¶Queri etiā pōt:vtrū clericꝰ hñs a dño D
i.xp̄o villicationē:peccet mortal'r nō dā
do pauperibꝰ ſuperflua iuxta intētionē
dñi ſui.Vide.vj.q̄ôli.ar.xij.Et vtrum ſe
quens opa pietatis poſſit damnari:vel
certe neceſſario recipiat̄ in eterna taber
nacula.Vide.iiij.di.xv.q.ij.ar.ij.

☞ Dñica.x.poſt feſtum Trinita.

☞ Queſtio.lv.

Querit̄ vtrū cognoſci poſſit
ex ſcripturis tp̄s viſitatio
nis hierl'm qđ illa non co
gnouit.Rñdeo.Ad ꝓbā=
dū xp̄m dñm iā veniſſe et
viſitaſſe hierl'm ⁊ plebē
dñi.Prīo induco ꝓphetiā Iacob Gene.
xlix.Nō auferet̄ ſceptrū de iuda:et dux
de femore eius donec veniat q̄ mittendꝰ
eſt:⁊ ipſe erit expectatio gentiū.Sꝫ mō
ablatū eſt ſceptrū regimē ⁊ dñatio a iu= E
deis a tp̄e herodꝭ aſcalonite ſub quo na
tus eſt ieſus.Ergo ab illo tp̄e venit xp̄s.
Ad hoc rñdēt aliq̄ iudei ꝙ hec autorita
nō eſt intelligēda de xp̄o ad literam:ſed
de nabuchodonoſor rege babylonie qui
miſſus ē ex ordiatiōe diuia ↄ̄ hierl'm pp
pctā ꝓpria:vt hr̄.iiij.Reg.xxiiij.Ex tunc
em̄ defecit regimē iudeoꝝ:qꝛ cepit eze=
dechiā regē:⁊ excecauit eū ⁊ filios eiꝰ oc
cidit:vt hr̄ ibidē ca.xv.Nec poſt aliq̄s d̄
ſemine eiꝰ regnauit.Sꝫ h̄ dictū apparet
falſū.qꝛ poſt captiuitatē babylonicā ha
buerūt duces ⁊ principes:vt pꝫ de zoro
babel:Eſdra:Neemia:⁊ Machabeꝭ.Ha
buerunt etiā reges:qꝛ Ioānes hircanꝰ
ſimonis machabei filiꝰ impoſuit ſibi dia
dema regiū.Et ex tūc regnarunt filij eiꝰ
vſq; ad Herodē q̄ fuit aſcalonita ⁊ ab
alienigena gēte.Et iō vſq; ad illud tp̄s F
nō fuit amotum omnino regnū iudeoꝝ.
Si autem dicatur ꝙ a tēpore Nabucho
donoſo fuit amotum a tribu Iuda de q̄
amotione loquit̄ ꝓpheta p̄dictus:quia
illi q̄ poſtea regnauerūt fuerūt de falſa

tribu.qꝛ machabei fuerunt de tribu ſa-
cerdotali:nō pōt ſtare hoc dictū:qꝛ zoro
babel qui poſt captiuitatē babylonicaꝫ
fuit eorum dux:fuit de tribu iuda:vt pꝫ
G manifeſte in multis locis ſcripture ſili-
ter machabei.qꝛ trib⁹ ſacerdotalis ⁊ re-
gia fuerunt mixte.Et iō aliȷ̄ ſoluunt ali-
ter:dicētes ꝙ intelligit de Roboaꝫ filio
Salomonis a quo receſſerūt decē tribus
⁊ adheſerūt Jeroboā filio Nabath vt ha
betur.iiȷ.Reg.xiȷ.Sic ergo exponūt ꝑdi-
ctā autoritateꝫ.Nō auferetur ⁊c.donec
veniat ſilo:⁊ eſt nomē loci:vt dicūt quia
vbi Hieronym⁹ tranſtulit mittend⁹ he-
braica veritas habet ſilo.Ad illum autē
locū venit Roboam vt cōſtitueretur rex
poſt patrē:⁊ in illo loco receſſit populus
iſrael ab eo ⁊ cōſtituerunt ſup ſe Jero-
boā qui erat de alia tribu.ſcꝫ ephraim:⁊
ſic tūc fuit ablatum ſceptrū de iuda.Ue-
rūtn̄ qꝛ ipſi filio Salomonis remāſerūt
due tribus:ideo ſequit in hebraica veri
tate.Et ei aggregabuntur gentes vbi
Hierony.tranſtulit.Et ipſe erit expecta
tio gentium.Sed iſta reſponſio pꝫ falſa
per tex.iiȷ.Reg.xiȷ.qꝛ ibi dꝛ.ꝙ ille loc⁹ in
quo Roboam fuit a populo derelictus
H vocat ſichē.⁊ eſt locus bn̄ remotus ab il
lo loco qui vocat ſilo.Itē hmōi reſpōſio
ꝑcedēs ⁊ conſimiles patent falſe ꝑ tranſ
lationē chaldaicā apud omnes iudeos
ita autenticam vt nullus ſit ei olim con
tradicere auſus.ſm quā vbi Hier.tran-
ſtulit : donec veniat qui mittendus eſt.
Hebraica veritas hꝫ donec veniat meſ-
ſias.Nam id qđ erat obſcurum per hoc
voluit declarare.Et ſic patet qđ ꝑdicta
autoritas non poterat intelligi de nabu
chodo.nec de Roboā:nec de aliquo alio
ꝙ̄ de chriſto.Qđ autem ſequitur in he-
braico.Et aggregabuntur ei gentes:ſic
eſt intelligendū:qꝛ iudei in aduentu xp̄i
ꝓ maiori parte ſunt obſtinati in ſua in-
fidelitate:⁊ gentiles qui nomine gentiū
deſignant aggregati ſunt ipſi chriſto fi-
dem eius deuote ſuſcipientes.ſm ꝙ di-
cit apoſtolus.Ro.xȷ.Cecitas ex parte ⁊c.
I Quod autem tēpore herodis ablatū eſt
a iudeis ſceptrum:pꝫ qꝛ ipſe fuit prim⁹
alienigena qui regnauit in Judea.Pa-
ter enim eius fuit idume⁹.Iſte herodes
romanoꝝ auxilio fretus:debellauit An-
tigonū regē iudeoꝝ q̄ deſcēderat a ma-
chabeis:⁊ oēm prolē regiam occidit:⁊ li
bros de analogia regū cōbuſſit.ne poſt-
ea deꝑhēderent alieni ipſe ⁊ filiȷ̄ ei⁹ a re
gno dauid.Interfecit etiā in populo do K
ctores q̄ docebāt illud Deut.xviȷ.De me
dio fratrū tuorū pones ſuper te regeꝫ:vt
ſic auferret iudeis oēm viā recuperan-
di ſceptrū.Qđ etiā pꝫ per effectū qꝛ ab
illo tpe vſqꝫ nunc fluxerunt.m.cccc.an-
ni ad minus qꝛ tali anno incarnationis
correctum eſt hoc opus.⁊ adhuc iudei vi
dentur magis a predicto ſceptro lōgin-
qui ꝙ̄ a principio.Cum igit ablatio ſce-
ptri fuerit ſignū eis predictū de aduētu
xp̄i:manifeſte patet qđ illud impletum
eſt tpe herodis quo regnāte nat⁹ eſt Je
ſus xp̄s.Et ſic ptꝫ ꝓpoſitum.ſ.ꝙ tp̄s in-
carnationis ſit preteritū.Itē hoc idem
ꝓbat autoritate Aggei.iȷ.Hec dicit dn̄s
Adhuc vnum modicū eſt:⁊ ego mouebo
celum ⁊ terrā:mare ⁊ aridam:⁊ moue-
bo oēs gētes:⁊ veniet deſyderatus cun
ctis gētibus:Et infra.Magna erit gl'ia
huius domus nouiſſime ꝙ̄ prime ſꝫ oēs
doctores hebreorū habet ꝙ iſte deſyde-
ratus eſt meſſias.Patet igitur ꝑ plura L
in autoritate predicta poſita:ꝙ tp̄s ad-
uent⁹ xp̄i ſit ꝑteritū.Primo per hoc qđ
dicit ibi.Adhuc vnū modicū.⁊ ſubditur
de aduentu xp̄i.Ueniet deſyderat⁹ cun-
ctis gentibus Agge⁹ em̄ ꝓpha dixit hoc
ꝯbū ſcđo anno Dariȷ̄ regis Perſaꝝ.Ab
illo aūt tpe vſqꝫ nunc fluxerūt anni fere
duo millia ſꝫ cōputationē iudeoꝝ.Mul
to magis ſm computationē noſtrā.Ta-
lis aūt numerus nō dꝛ in ſcriptura mo-
dicū.Cū igit dicat propha in ſcriptura
reſtare tp̄s modicū vſqꝫ ad tp̄s deſydera
ti cūctis gētibus:pꝫ ꝙ tp̄s ſui aduentus
eſt ꝑteritū.Sꝫ ad hoc rn̄dēt aliq̄ ꝙ tantū
tp̄s in ſcriptura bn̄ dꝛ modicuꝫ:qꝛ dꝛ in
pſ.lxxxȷ.Mille anni ante ocu.tu.tanꝙ̄
dies heſterna.Sꝫ ꝙ hec rn̄ſio nō valeat
pꝫ quia ſi tp̄s mille annoꝝ cōpet eterni
tati:modicum eſt.Et ſic loquitur autori M
tas pſalmi predicti.qđ pꝫ per hoc ꝙ di-
cit.Ante oculos tuos.quia diuina cogni
tio q̄ per oculos deſignat:eternitate mē
ſurat.Sed ſi referat tp̄s mille annorum

ad expectationē ppl'i:ſic nō pōt dici rō-
nabil'r loquēdo tp̄s modicū.ſed multū.
Un̄ ⁊ Baruch.vȷ.tp̄s captiuitatis baby
lonice predicit magnū ⁊ longum:qđ tn̄
fuit valde modicū reſpectiue.ſ.lxx.an-
A norū.Itē ptꝫ ꝓpoſitū per id qđ in auto-
ritate ſubdit.Replebo domū iſtā gl'ia.⁊
loquitur de domo dei edificata a iudeis
poſt captiuitatē babylonie.Igit ſtante
illa domo venit xp̄s:qꝛ ꝓpheta dicit eā
replendā gl'ia per aduētū ipſius deſy-
derati ad eā.Domus aūt illa deſtructa
eſt ꝑ Titū ⁊ Ueſpaſianū quadrageſimo-
ſcđo anno poſt dn̄i paſſionē.ergo ⁊c.Itē
tertio pꝫ ꝓpoſitū ꝑ illud qđ ſequit i au-
toritate ꝑdicta.Magna erit gl'ia iſtius
domus nouiſſime ⁊c.Cōſtat em̄ ꝙ loq̄-
tur de edificata poſt captiuitatē baby-
lonie.ad ei⁹ edificationē inducebat po-
pulū.⁊ ꝑdixit gl'iam eius maiorē futu-
rā ꝙ̄ fuit gl'ia domus edificate per Sa-
lomonē.Hoc aūt non intelligit propter
maiores diuitias ſeu honores ſeu cultū
diuinū vel edificationes.qꝛ domus ⁊ ſta
tus populi tunc erat quaſi nulli⁹ momē
ti reſpectu illi⁹ domus ⁊ ſtat⁹ q̄ fuit ſub
ſalomone.Propter hoc dꝛ.iȷ.Eſdr.xiȷ.qđ
B ſacerdotes q̄ viderant primā domū la-
chrymabantur:aliȷ̄ exultantibus in de-
dicatione domus ſcđe:qꝛ q̄ſi nullius mo
mēti erat reſpectu prime.Et ideo non
pōt intelligi gl'ia eius maior niſi ꝑ aduē
tum ipſi⁹ deſyderati cūctis gētibus:qui
eaꝫ glorificauit pn̄tia ſua.qꝛ in ea fuit a
matre oblatus ſm ꝙ ꝓpha Malachias
ꝑdixerat.iiȷ.ca.Statim veniet ad tem-
plū ⁊c.Ipſam etiā domū frequēter hono
rauit qn̄ ibi ꝑdicauit ⁊ miracula ſine nu
mero fecit Mat.xxȷ.Acceſſerunt ad euꝫ
ceci ⁊ claudi in templo ⁊ ſanauit eos.Di
cunt aūt aliq̄ iudei ad hoc ꝙ maior fuit
gl'ia ſcđe domus ⁊c.in annis:qꝛ pl⁹ du-
rauit.Sed hoc nō valet et ſi verū ſit qđ
plus durauit.qꝛ hoc non fuit ad gloriaꝫ
ſed ignominiā.qꝛ pluribus tēporib⁹ fuit
conculcata ⁊ dehonorata.Prio.qꝛ An-
tiochus epiphanes poſuit ibi adorāduꝫ
idolum.⁊ fecit ibi proſtibula mulierum:
C ſm ꝙ habet.ȷ.Macha.iȷ.Sꝫ quia librū
iſtū non recipiūt iudei:iō pōt dici ꝙ hoc
idē habet Danie.viiȷ.Hoc etiā dicit Jo
ſephus lib.xiȷ.antiq̄tatuꝫ.Similiter qn̄
hieruſalē fuit capta ꝑ Pōpeiū romanū
impatorē q̄ in templo collocauit equos.
Itē iterū alias ⁊ vltio qn̄ deſtructa fuit
per Titū ⁊ veſpaſianū.Oib⁹ em̄ iſtis tē D
porib⁹ fuit iſta dom⁹ deiecta ⁊ cōculca-
ta.Itē iſta maioritas durationis nō vr eſ
ſe alicuius glorie notabilis.Al'r em̄ la-
pis dꝛ maioris honoris ⁊ glorie ꝙ̄ natu-
ra humana.qꝛ eſt maioris durationis.
Jtem ſi cōputemus durationē dom⁹ ſe-
cunde ſm iudeos dicentes eam duraſſe.
ccccxx.annos habemus ꝙ prima dom⁹
plus vel ſaltē non minus durauit quia
plures anni fluxerunt a quarto anno ſa
lomonis:in quo fundata fuit prima do-
mus:vſqꝫ ad.xȷ.annū Sedechie in quo
deſtructa.fuit.qꝛ fluxerunt anni.ccccxx-
viȷ.cōputando tēpora regū intermedio
rū in tertio ⁊ quarto lib.Regū.Perfecta
auteꝫ fuit.xȷ.anno ſalomonis.Licet au
teꝫ forte domus ſecunda plus durauē-
rit tn̄ iſta obiectio eſt efficax contra iu-
deos:qꝛ ꝓcedit ex ſuppoſitiōe cōputa-
tiōis eoꝝ quā reputant verā.Ptꝫ ergo
ex ꝑdicta autoritate aggei ꝙ ⁊c.Sꝫ re E
ſtat oſtēdere ꝙ in predicta autoritate vi
det dubiū ſcꝫ qual'r ſit impletum illud
Mouebo celū ⁊ terrā.Dicēdū ē igit:qđ
celum in aduentu xp̄i motū eſt:large ac
cipiendo motū pro omni innouatiōe:qꝛ
magna innouatio in celo apparuit:qn̄ i
natiuitate xp̄i noua ſtella eſt viſa:pro-
pter qđ reges venerūt ad ip̄m adoran-
duꝫ.Maior aūt fuit cōmotio facta in ce
lo id eſt in celeſtibus ſpiritibus:q̄ tante
rei nouitate nouis gaudiȷ̄s exultabant.
Itē circa illđ tp̄s.ſ.tpe.Herodis ſub quo
nat⁹ eſt xp̄s in iudea de qua magis lo-
quitur ꝓpheta quā de aliȷ̄s terris:fuit
magnus terremotus intantū ꝙ gentes
propinque credebant ꝙ in iudea null⁹
homo remanſiſſet:vt dicit Joſephus in
ȷ.lib.de iudaico bello.Et ex hoc arguit
ꝓbabiliter ab aliquibus aliquā cōiun- F
ctionē fuiſſe planetarum notabileꝫ ſiue
cōſtellationē ex q̄bus ſolent accidere ta
lia.Qđ aūt tūc mote fuerit oēs gentes.
pꝫ qꝛ imminente xp̄i natiuitate iuſſit ce
ſar Auguſtus deſcribi orbē vniuerſum
⁊ oēs gētes romanorum ſe tributarios

ꝯfiteri:⁊ ꝓpterea ſinguli ibant ad loca
vñ erãt oriundi ad p̃dicta faciẽda. ꝓro=
pter qd̕ etiã Joſeph de galilea aſcendit
in bethleẽ ⁊c. Lu.ij. Jn iudea etiaꝫ tunc
fuit facta magna ꝯmotio : q2 qdã nomi=
G ne Judas natione galile⁹ publice aſſere
bat iudeis eſſe illicitũ cognoſcere alium
dñm p̃ter deũ ⁊ multi iudei ſecuti ſunt
ipꝫ:⁊ poſtea interfecti ab exercitu roma
noꝝ: vt dicit ioſephus.ij. antiq̃tatũ:⁊ idẽ
habet Act.v. Ante hos dies ⁊c. De ꝯmo
tione aũt maris nõ opꝫ exẽplum pone=
re: q2 frequẽter ſolet accidere ꝓprie tñ ꝑ
mare ⁊ aridã itelligunt habitãtes in ter
ris maritimis ⁊ cãpeſtribus: ſicut ⁊ ꝑ ce
lũ angeli illic inhabitãtes q̃ oẽs ſunt mo
ti vel ꝑ nouas illuminationes ⁊ exulta=
tiones q̃ ad angelos: vl̕ ꝑ deſcriptionẽ q̃
ad reliq̃s. Jtẽ ꝙ tp̃s aduẽtus xp̃i ſit cõ=
pletũ ꝑ autoritatẽ Daniel.ix. ptꝫ: vbi Ga
briel angelus inſtruxit eũ de tp̃e aduen
tus xp̃i di. Aiaduerte ſermonẽ ⁊ intelli=
ge viſionẽ. Septuaginta hebdomades
abbreuiate ſũt ſup ꝑpl̕ꝫ tuũ: ⁊ ſup vrbẽ
ſanctã tuã vt cõſumet p̃uaricatio: et fi=
nẽ accipiat pctm̃ ⁊ deleat iniq̃tas: ⁊ ad=
H ducat iuſtitia ſempiterna. ⁊ impleat vi=
ſio ⁊ ꝓphetia: ⁊ vngat ſctũs ſctõꝝ. Scito
ergo ⁊ aiaduerte. Ab exitu ſermonis vt
iterũ edificet hierl̕m vſq; ad xp̃m ducẽ:
hebdomade ſeptẽ: ⁊ hebdomades ſexa=
ginta due erũt: ⁊ rurſum edificabit pla=
tea ⁊ muri in anguſtia tẽporum. Et poſt
hebdomades ſexagita duas occidet xp̃s
⁊ nõ erit eius ꝑpl̕s q̃ eũ negaturus eſt.
Et ciuitatẽ ⁊ ſanctuariũ diſſipabit ꝑpl̕s
cũ duce vẽturo. Et finis eius vaſtitas ⁊
poſt finẽ belli ſtatuta deſolatio. Confir=
mabit autem pactũ multis hebdomada
vna ⁊ in medio hebdomadis deficiet ho
ſtia. ⁊ ſacrificiũ ⁊ in tẽplo erit abomina=
tio deſolationis vſq; ad cõſummationẽ
⁊ finẽ ꝑſeuerabit deſolatio. ¶ Ad itelle
ctũ aũt huius ꝓphetie p̃mo videndũ eſt
qualr̕ hic accipiant hebdomade vel heb
domades qd̕ idẽ eſt. Jn ſacra eñ ſcriptu
I ra hebdomada ſumit vno modo ꝓ tp̃e
vij. dieꝝ. ⁊ h̕ mõ cõiter accipit. Naꝫ hoc
mõ loquit ſcriptura Leuiti.xxxi. vbi d̕r:
ꝙ ſeptẽ hebdomade accipiende ſunt a
feſto paſche: q̃ faciunt.xlix. dies. et.l. die

celebrandũ eſt feſtũ pentec. Alio mõ ac=
cipit hebdomada ꝓ tp̃e.vij. annoꝝ. Et
hoc mõ loquit ſcriptura leui.xxv. vbi di
cit. Numerabis ſeptẽ hebdomadas an=
noꝝ q̃ faciunt.xlix. annos: ⁊ q̃nquageſſi=
mus d̕r iubile⁹: q̃ apud iudeos d̕r ann⁹
remiſſionis. Nõ inuenit aũt hebdomada K
poſſe accipi pluribus modis. Hic aũt non
põt accipi ꝓ hebdomada dierũ: q2 alias
tota ꝓphetia Daniel fuiſſet ꝯpleta in=
fra annũ ⁊ dimidiũ. Ergo ꝑ locũ a diui=
ſione opꝫ ꝙ accipiat ꝓ hebdomada an=
noꝝ. Et i h̕ oẽs catholici ⁊ hebrei cõue=
niũt lꝫ in hoc ſit differẽtia. ꝙ q̃dã catholi
ci vt Beda ⁊ alij dicũt. ꝙ iſti ãni intelli=
gẽdi ſunt ãni lunares q̃ breuiores ſunt
ſolarib⁹.xj. dieb⁹. Mot⁹ autẽ fuit ad hoc
dõm ex duob⁹. Primo ex textu: q2 d̕r heb
domade abbreuiate. ⁊ ſicut dictũ eſt an=
ni lunares ſunt breuiores ſolarib⁹ et ꝑ
ꝯñs hebdomade annoꝝ. Scd̕o: q2 ange=
lus loq̃bat Danieli q̃ erat hebre⁹, ⁊ iu=
dei ꝯputabãt ꝑ annos lunares: vt dicit.
Sꝫ nico. de lyra in qõne ꝯ iudeos: vñ fe=
re oia iſta ſumũtur: dicit ꝙ ſalua reuerẽ
tia Bede vtrũq;, videt falſum eſſe q2 in
hebreo nõ ponit abbreuiate in detrũca= L
tionẽ ſiue diminutionẽ ꝓut ſonat, ſꝫ po
nitur p̃ciſe ꝓut determinationẽ impor=
tat tp̃is nõ plus aut min⁹. Silr̕ ſm vide
tur falſum: q2 ſi iudei haberẽt annũ bre
uiorẽ.xj. dieb⁹ q̃ȝ ann⁹ ſolaris q̃ vtimur
cũ ſm legẽ teneant primo mẽſe cuiuſq;
anni facere paſcha i die determinata.ſ.
xvj. ſeq̃ret ꝙ eoꝝ paſcha hui⁹ anni añce
deret paſcha anni p̃cedẽtis in.xj. dieb⁹
⁊ eodẽ mõ paſcha ſeq̃ẽs ꝑ.xxij. ad qd̕ ſe
q̄ret ꝙ ipſi celebrarẽt paſcha ex obliga=
tione p̃cepti infra breue tp̃s i q̃ libet mẽ
ſe toti⁹ anni. Hoc aũt appet manifeſtum
falſum ex vſu eoꝝ ſemꝑ eñ faciũt eodeꝫ
tp̃e. Jdeo ptꝫ ꝙ ꝯputãt ꝑ annos ſolares
ſicut ⁊ nos. Licet eñ icipiãt mẽſes a lu=
nationib⁹. tñ ann⁹ apud ipſos hꝫ.xiij. lu
nationes: ita ꝙ ꝑ ambolismos faciũt eq̃=
tionẽ tp̃is. Dato tñ ꝙ cõputarẽt ꝑ ãnos
lunares: nihilomin⁹ habet propoſitũ: vt
videbit. Scd̕o videndũ eſt q̃t annos cõ= M
tinẽt hebdomade p̃dicte. Et ptꝫ hoc: q2
ſi multiplicent.lxx. ꝑ.vij. reſultãt.cccclx.
ſiue quatercentum nonaginta. Tertio

videndũ eſt a quo anno incipiat cõputa
tio ipſaꝝ. Et dicũt aliq̃ iudei: ꝙ icipit ab
xj. anno regis Sedechie: q̃ñ deſtructum
eſt primũ tẽplũ. Alij ꝙ a primo ãno Da
A rij regis medoꝝ: q2 illo tp̃e dixit iſta an
gelus Danieli. Alij ꝙ a reditu captiui=
tatis ſub zorobabel anno ſcd̕o Cyri regꝫ
perſarum. Alij ꝙ anno ſecundo regis
Artaxerſis: q̃ñ miſſus eſt Hieremias ad
reedificãdũ ciuitatẽ ſctãꝫ. Que aũt iſta
rũ opinionum ſit vera: ⁊ aliarũ impro=
bationẽ omitto ꝓpter ꝓlixitatẽ vitandã
q2 ſm oẽs iſtas computationes habebit
ſufficiẽter ꝓpoſitũ.ſ. ꝙ ſit p̃teritũ tp̃s ad
uẽtus xp̃i qd̕ ptꝫ. q2 angelus aſſignauit
ccccxc. annos: vſq; quo impleat viſio et
prophetia ⁊ vngũat ſctũs ſctõꝝ.i. xp̃s.
Sed qualitercũq; accipiant anni luna=
res vel ſolares: ⁊ vbicũq; incipiat cõpu
tatio ſꝫ p̃dicta: q2 inferi⁹ nõ põt accipi
q̃ȝ in ſcd̕o anno. Artaxerſis totũ tp̃s pre
dictũ iam diu eſt ꝯpletũ. Si aũt aliquis
vult plenius videre qualiter iſte nume
rus annoꝝ eſt ꝯplet⁹ ꝑ partes ſingulas:
et qualiter in medio vltime hebdomade
paſſus eſt xp̃s ⁊c. q̃ faciũt ad expoſitionẽ
huius textus põt recurrere ad id qd̕ ſcri
B pſit nicolaus de lyra ſuper danielẽ. Ve=
rũ hic volo remouere quãdã ſolutioneꝫ
falſam rabbi ſalomonis dicentis ꝙ ille
hebdomade nõ ꝯtinent tp̃s p̃ciſum vſq;
ad aduẽtum xp̃i: ſed a deſtructione pri=
mi tẽpli vſq; ad deſtructionem ſcd̕i: ⁊ ſic
exponit dicẽs: ꝙ.lxx. hebdomade preci=
ſe.i. prefinite ſunt anteq̃ȝ veniat perfe=
cta captiuitas ipſoꝝ que facta eſt ꝑ ro=
manos: vt conſumetur preuaricatio.i. vt
deſiſtent a preuaricationibus: caſtigati
vt deleatur iniquitas ipſorũ ꝑ dicta pe=
nalia: ⁊ adducatur iuſtitia ſempiterna.i.
vt in eternũ iuſtificent penam pro pec=
catis tolerẽdo in dicta captiuitate: vt ſic
finaliter impleat viſio ⁊ prophetia.i. vi=
ſiones de xp̃o promiſſe ꝑ ꝓphetas: ⁊ vn=
gatur ſanct⁹ ſctõꝝ.i. arca domini et va
ſa ſanctuarij que recuperabuntur ꝑ meſ
ſiam venturum in fine huius captiuita=
C tis. Sed q̃ȝtum debeat durare iſta capti
uitas nõ d̕r: ⁊ ꝑ conſequens determina=
tũ tp̃s ipſius xp̃i hic nõ determinat. Qd̕
aũt iſta expoſitio ſit falſa ⁊ extorta ptꝫ ꝑ

literam precedentem: vbi d̕r ꝙ angelus
Gabriel venit ꝓpt oꝛonẽ danielis orã=
tis ꝓ liberatiõe ꝑpl̕i ad declarationem
exauditiõis ſeu petitiõis. Et iõ nõ ſoluꝫ
nũtiauit liberationẽ de captiuitate ba= D
bylonica. ſed etiã ꝑfectã liberationẽ fiẽ
dã ꝑ xp̃m de qua p̃ncipalr̕ daniel ora=
bat. Et iõ dicere ꝙ angelus veniebat ad
denuntiãdũ ꝑfectã liberationẽ ſui ꝑpl̕i
⁊ nullũ certũ tp̃s liberationis fiẽde per
xp̃m aſſignauit eſt valde abſurdũ: ⁊ p̃ce
dẽti litere cõtrariũ: q2 angelus non ve=
niſſet ad cõſolationẽ ſed deſolationẽ da
nielis. Jtẽ cũ dicit ꝙ ꝑ captiuitatẽ i qua
ſunt deſiſtãt a p̃uaricationib⁹ hoc mani
feſte eſt falſum: q2 ſuper oẽs gẽtes intẽ=
dunt ſortilegijs ⁊ augurijs: vt dicũt quĩ
ſciũt facta eoꝝ: ⁊ tñ iſta maxie ꝓhibent
in lege diuina: vt ptꝫ ⁊c. Jtẽ q2 dicit im
pleri viſiões ꝓphetaꝝ ꝑ merita eoꝝ ẽ ꝯ
id qd̕ d̕r. Deut.ix. Scito ꝙ nõ ꝓpter iu=
ſtificationes tuas dñs de⁹ dedit tibi ter
rã ⁊c. Et multo min⁹ ꝓpter iuſtitias eo
rũ eſt adimplẽda ꝓmiſſio de xp̃o: ⁊ ma=
xime qm̃ de eo ſcribit Eſa.viij. Erit in
lapidẽ offenſionis ⁊c. Jtẽ ꝙ dicit ꝑ vn=
ctionẽ ſcti ſctõꝝ intelligi vnctionẽ arce E
⁊c. h̕ eſt ꝯ illud qd̕ d̕r Hie.iij. Jn diebus
illis dicit dñs: nõ dicẽt vltra arca teſta=
mẽti dñi ⁊c. hoc eſt dictũ ꝙ cerimonie ve
teris teſti oĩno ceſſauerũt poſt xp̃i paſſio
nẽ. Jtẽ ꝓbat idem ꝑ illud Dañ.ij. vbi d̕r
ꝙ Nabuchodonoſor vidit ſtatuam ⁊c.
Et infra. Abſciſus eſt lapis de monte ſi=
ne manibus ⁊ ꝑcuſſit ſtatuã ⁊c. Et ꝑ iſtã
ſtatuã ſignificabant quatuor magna re
gna ſibi i orbe ſuccedẽtia: vt ipſe Daniel
expoſuit primũ chaldeoꝝ. ſcd̕m perſarũ
tertiũ grecoꝝ. quartum romanoꝝ qd̕ per
ferrũ ſignificat. q2 oia alia regna doma=
uit. Per lapidem autẽ ſignificat xp̃s: cui
ſubijciendũ erat regnũ romanorum: ſm
oẽs tã hebreos q̃ȝ catholicos. Cum autẽ
dño ieſu ſit ſubiectũ regnũ romanorum
tp̃e beati Silueſtri per verã fidẽ ſequit
ꝙ ipſe ſit xp̃s. Jtẽ ꝓbatur idem ꝑ dicta
⁊ gl. doctoꝝ hebreoꝝ antiquorũ: ſiue au
tẽticoꝝ. Eſa. eñ vltro d̕r añq̃ȝ parturiret F
peꝑit gl. hebraica. Q2 añq̃ȝ nat⁹ fuiſſet
ille q̃ in ſeruitutẽ vltimã redegit natus
fuit redẽptor. Ergo añ natiuitatem Ti=

ti fuit natiuitas xp̄i. Ideo ibidem tranſ=
latio caldaica dicit. Et adhuc nō erit ei
veniēs anguſtia: ⁊ redimet: ⁊ adhuc nō
veniet ei tremor cū dolorıbꝰ ꝓpter par=
G tū ⁊ reuelabit rex meſſias. Dolor ei ⁊ an
guſtia prius exprimūt maximā calamita
tē quā ſuſtinuerūt in obſidione. Titi. er=
go xp̄s añ Titū natus eſt. Hoc aūt mul
ti iudeorū cōcedunt: dicētes ꝙ xp̄s natꝰ
eſt in die deſtructionis tēpli. ſed cū ab il
lo tp̄e fluxerint plus. M. cccc. anni idō di=
cunt aliq̄ eorū ꝙ eſt cū angelis viuēs eo
mō q̄ Moyſes in mōte. Alij: ꝙ eſt extra
mōtes caſpios expectās p̄ceptū dñi de
liberatione ppl'i. Alij: ꝙ vadit p̱ mundū
ſicut pauper ⁊ leproſus ꝓpter pctā po=
puli, iuxta illō Eſa. liij. Et nos reputaui
mus eū quaſi leproſum ⁊c. quouſqꝫ ap=
pareat ex precepto dñi in v̄tute ad libe=
rationē eoꝝ de iſta captiuitate. Talis
aūt varietas arguit manifeſte eoꝝ dictū
eſſe ficticiū. ſꝫ veꝝ eſt q̄ ad hoc ꝙ diu tp̄s
eius eſt p̄teritū. Itē inde ptꝫ p̱ quandaꝫ
traditionē apud eos autenticā et habe=
tur in libro iudicū ordinarioꝝ tradito a
domo helie prima: q̄ eſt hec. Diſcipulis
eius p̱. vj. M. ānos erit mūdꝰ. 2000. va
H nitatis. 2000. legis. 2000. meſſie. ¶ Ad
intellectū huius eſt aduertēdū ꝙ hebrei
dicunt hoc eſſe dictū a filio mulieris ſa=
reptane quē ſuſcitauit Helias: q̄ etiam
poſt ea habuit ſpm̄ ꝓpheticū. Et. 2000.
annorū dicunt tp̄s vanitatis: qꝛ a prin=
cipio mundi vſqꝫ ad vocationem abrae
Geñ. xij. mundus defluxit in vanitate pec
catoꝝ p̱ luxuriā. vt ptꝫ in Geñ. ⁊ p̱ idolo
latriā adeo ꝙ tp̄e Abrae totꝰ mūdꝰ erat
corruptꝰ: ⁊ ipſe auſus eſt publice primo
vnum deū p̄dicare: vt ait Ioſephus lib.
antiquitatū. Et iſtud tēpus ſm̄ eoruꝫ cō
putationē fuit. 2000. annoꝝ et. xxiij. qꝛ
Abraā. lxxv. annos habuit qñ vocatus
eſt. Et extūc incepit tēpus legis: q̄ nō da
tur niſi ꝑplo adunato: cepit aūt ſub ip̄o
adunari ⁊ ad legeꝫ diſponi: ꝓpter qđ et
circūciſioneꝫ in diſtinctionē accepit. Ab
illo aūt tp̄e vſqꝫ ad xp̄i natiuitatem flu=
I xerūt. 2000. annoꝝ. niſi ꝙ deficiūt. xxix.
Si igitur accipiant. xxiij. q̄ ſuperabun=
dant ſupra: habemus a principio mun=
di vſqꝫ ad natiuitatem chriſti quatuor

milia annoꝝ minus quinqꝫ. Qđ ſi acci=
piātur quinqꝫ anni q̄bus latuit in egy=
pto: ita ꝙ dies meſſie incipiāt computa=
ri ab illo tempore quo de egypto eſt re=
uerſus. ſic ſunt p̄ciſe q̄tuor milia. Utrum K
aūt. 2000. annoꝝ debeat eſſe tp̄s meſſie:
nō me intromitto. ſed ſufficit mihi tem=
pus eius eſſe impletuꝫ: qꝛ ipſi principio
mundi vſqꝫ ad p̄ñtem annū. ſ. M. ccccc.
quo preſens opꝰ fuit caſtigatū ꝯputant
ccccc. ⁊. cc. ⁊. lx. annos. Item oſtendo p̄=
poſitū per rationē in ſcriptura ſumptā.
Cōſyderando eñ̄ ꝓceſſum veteris teſta
mēti appet ꝙ q̄ꝫdiu filij iſrael ſeruierūt
dño: fuerūt i ſtatu ꝓſpero. ⁊ ſi aliqñ fue=
runt captiuati ⁊ afflicti: hoc fuit ꝓpter pec
catū multitudinis. Nūc aūt ita eſt ꝙ añ
captiuitatē babylonicā fuerūt idolola=
tre peſſimi ⁊ occiſores ꝓphāꝝ, eos a pec
catis ꝓhibentiū: adeo ꝙ ſanguine ꝓphe
taruꝫ repleuerūt hierl'm vſqꝫ ad os. iiij.
Reg. xxj. ⁊ multa alia fecerunt: et tñ illa
captiuitas nō durauit niſi. lxx. annis cū
aūt captiuitas in qua ſunt nunc anno
dñi. m. ccccc. durauerit p̱ annos. m. cccc.
xxv. qꝛ facta fuit. xl. anno a xp̄i paſſione q̄
fuit. xxxiij. vel circa ab eius natiuitate. L
nec adhuc appet eoꝝ liberatio de proxi
mo: opꝫ eos ꝯcedere ꝙ pctm̄ ꝓpter ꝙ tā
diu captiui ſunt ſit maius q̄ꝫ p̄cedentia:
qđ non pōt eſſe niſi occiſio xp̄i: qꝛ poſt di
ctam captiuitatē nō legunt idololatrāſ=
ſe aut occidiſſe ꝓphās. Ideo dicit Rab=
bi moyſes in libro iudicū ordinarioꝝ,
Ieſus nazarenꝰ viſus eſt eē meſſias: ⁊ in
terfectꝰ eſt p̱ domū iudicū: ⁊ ip̄e fuit cā
⁊ ꝓmeruit vt deſtrueret iſrael in gladio
Itē multa opa diuina ſunt facta in teſti
moniū doctrine apl'orū q̄ via nature fie
ri nō p̄ñt: vt ptꝫ p̱ ſcriptores veriſſimos
⁊ publicam famam vſqꝫ nunc ꝯtinuatā
q̄ in talibꝰ faciūt ſufficientem fidē. ſicut
firmiter tenemus Ariſtotelē et plato=
nē fuiſſe philoſophos: ⁊ tñ non habemꝰ
niſi publicā famā. Hoc idē ptꝫ p̱ libros
autēticos apud iudeos. Scribit eñ̄ in
quodam libello q̄ apud eos intitulatur
de ieſu nazareni ḡnatione: ꝙ leproſum M
mundauit: ⁊ claudū ex vtero matris ſue
ſtare fecit: ⁊ mortuos ſuſcitauit: ⁊ multa
alia q̄ fieri nō poterant niſi virtute diui

na. Dicit tñ ibidem ꝙ talia fecit virtute
nominis tetragrāmaton: qꝛ qui ſciret il
lud debito mō pronūtiare poſſet virtu=
A te illius miracula facere: vt ibidem dꝛ.
Ieſus aūt nazarenus pronuntiationeꝫ
illius nominis didicit: vt ibi dꝛ: qꝛ in tē=
plo lapidem inuenit ſup̱ quem ſteterat
arca dñi antiquitus: in quo erat ſcriptū
tale nomē expoſitū. Uocat aūt expoſitio
illius nois deſcriptio ſiue determinatio
qualiter debeat ꝓnuntiari. Lꝫ aūt hoc
dictū non ſit veꝝ niſi ꝓ quāto confitetur
dñm ieſum diuina miracula feciſſe: tñ ex
eo habet cōtra eos argumētum. Nā il=
lud nomen non poteſt hr̄e virtutem ad
faciendum aliqđ cōtra honorem dei. Er
go doctrina ieſu nazareni miraculis ab
iſto noie factis cōfirmata nō pōt eſſe ho
nori diuino ꝯtraria. Ergo fuit verus deꝰ
verus homo ⁊ verus xp̄s: qꝛ ita docuit:
alias virtute nominis dei fuiſſent facta
miracula ad cōfirmationē huius falſi=
tatis. Et deus eſſet teſtis falſitatis. Nō
eñ̄ ꝓlatio talis nois: ſꝫ deus illa miracu
la operabat. Hec ⁊ alia vr̄ dicere expreſ
ſe Ioſephus. xviij. antiq̄tatū dicēs: Fuit
B hiſdē tp̄ibus ieſus ſapiēs vir ſi tñ euꝫ vi
rū nominare fas eſt. Erat eñ̄ mirabiliū
opeꝝ effector: ⁊ doctor eoꝝ hominū q̄ li=
benter audiūt que vera ſunt. Et multos
q̄dem iudeorū ⁊ multos ex gētibus ſibi
adiūxit. Xp̄s hic erat. hunc accuſatione
p̄moꝝ nr̄e gētis cū pilatꝰ in crucē agen
dū decreuiſſet: nō deſeruerūt eū hi q̄ ab
initio dilexerūt eū. Apparuit eñ̄ eis ite
rū viuus: ſm̄ ꝙ diuinitꝰ inſpirati ꝓphe
te: vel hec vel alia de eo innumerabilia
miracula futura p̄dixerāt. Hec ille. Iteꝫ
qñ ſcriptura dicit aliq̄d futurū ⁊ deter=
minat tp̄s modū ⁊ locū: ſi oia iſta in vnū
ꝯcurrāt manifeſtū eſt eſſe illud impletū.
Sed ſacra ſcriptura p̄dixit aduentū xp̄i
⁊ determinauit tp̄s. Geñ. xlix. ⁊ locū Mi
chee. v. Et tu bethleē. ⁊ modū viuēdi. ſ. in
paupertate zach. ix. Ecce. ⁊ modū mo=
riendi. Eſa. liij. Et omnia hec ſunt ad=
impleta in ieſu nazareno ergo ⁊c. Sed
C cōtra hoc arguūt iudei per id qđ habet
Eſa. ij. vbi loquitur de aduentu chriſti.
Erit i nouiſſimis ⁊c. Ex his formant qua
druplex argumentū. Primo: qꝛ ieſus nō

venit in nouiſſimis diebꝰ. Scđo qꝛ ad=
huc nō eſt eleuatꝰ mōs domus dñi. Oc=
caſione huiꝰ dicūt aliq̄ eorū doctores ꝙ
dñs cōportabit montem ſinai: ⁊ thabor et D
carmeli: ⁊ ponet ſup̱ eos mōtē ſion. Ter
tio qꝛ non oēs gētes crediderūt in ieſuꝫ
nazarenum. Quarto: qꝛ nō ceſſauerunt
bella. ¶ Ad primum dꝛ ꝙ dies meſſie in
ſcriptura dicunt nouiſſimi: q̄ꝫuis ſm̄ do
ctores hebreos debeāt durare duo mi=
lia annorū. Imo tp̄a precedētia meſſiaꝫ
dicuntur dies nouiſſimi: vt patet Geñ.
xlix. vbi Iacob moriturus dixit ſe velle
predicere filijs futura in nouiſſimis die
bus: ⁊ ibi dixit de multis que adimpleta
ſunt tp̄e regū ⁊ iudicū. Ad ſcđm etiam
ipſe Roſa. iudeꝰ dicit ꝙ illa eleuatio in=
telligit nō quantā ad ſitū: ſed quātū ad
nobilitatem ſignoꝝ: qđ impleuit ibi Ie=
ſus illuminādo ibi cecū natū: ⁊ ſanādo
lāguidū in ꝓbatica piſcina ⁊c. Ibi etiā
dedit ſpm̄ ſanctū quo ſubito hoies idio=
te habuerūt plenā notitiā ſcripturarū:
⁊ loquebant oia idiomata. Ad tertiū dꝛ
ꝙ ibi eſt diſtributio ꝓ generibꝰ ſingulo
rū: ſicut oē aial fuit in arca ⁊c. Uel aliter E
qꝛ ſcriptura multos noiat oēs. ij. Regū.
xvij. Dixit abſalon ⁊ oēs viri iſrael. Me
lius eſt ꝯſiliū ⁊c. Ad quartum dꝛ ꝙ fuit
pax diuturna adeo ꝙ mundꝰ deſcriptꝰ
eſt: ⁊ durauit in iudea. xl. annos poſt xp̄i
paſſionē. Nec iudei tūc vtebant armis:
qꝛ terra a militibꝰ romāis cuſtodiebat.
Ideo ꝓbabile eſt ꝙ inſtrumenta belli=
ca ad vſum agriculture cōuerterent: vt
fit multoties. Et ly vltra non ſignificat
eternitatē: ſed diuturnitatē: nam eadē
dictio etiā ponit. iiij. Regū. vj. Nō vene
runt vltra latrones ſyrie ⁊c. ⁊ tñ poſtea
frequēter illā terrā inuaſerūt ⁊ dep̄dati
ſunt. Quinto arguūt. Eſa. xj. Ubi de xp̄o
loquitur habitabit lupus ⁊c. Ipſi eñ̄ di
cunt ꝙ ſylueſtria aialia in aduentu xp̄i
debēt domeſticari. Sol. Illa locutio eſt
methaphorica ſicut ⁊ Geñ. xlix. dꝛ bēia=
min lupus rapax ⁊c. ideo ſignificabat ꝙ
qui prius ſe inuicem inſequebant. vt gē F
tiles ⁊ iudei odioſi erant vno aio in fide
futuri ſicut ⁊ ſunt: hoc patet qꝛ ſtirpem
ieſſe vocat virgā: ⁊ xp̄m florem ⁊c. Ideo
tranſlatio chaldaica ſic habet. Exibit

rex de filijs Eſaie:et meſſias de filijs fi-
lioꝝ ei⁹. Sequit. Et erũt iuſti circũcirca
ei. Et vbi habem⁹:lup⁹ cũ agno.ibi dr:⁊
pax in dieb⁹ ei⁹ multiplicabit. Põt etiã
G dici iſta in xp̄i fidelibus ad literã cõple
ta de mãſuetudine ferarũ ⁊c. Sexto ar-
guũt. Nam dicit Exod.xxx. Si ad cardi
nes celi fueris diſſipatus:inde retrahet
te dñs de⁹ tu⁹:et introducet i terrã ⁊c.
Sed nõ ſumus inquiunt cõgregati.er-
go nõ venit xp̄s. Sol. Hoc fuit impletũ
in captiuitate babylonica:ſed ↄtra. Nã
dicit Ezec.xxxix. Cõgregaui eos ſuper
terrã ſuã:nõ dereliqui queꝙ̃. Sed mul
ti derelicti ſunt in captiuitate babyloni
ca. Ad hoc dicendũ ꝙ nullus remanſit
qui voluerit reuerti:q꞉ Cyrus qui erat
monarcha in illis regnis dedit oibus li
centiam reuertendi ⁊ munera reuertẽ-
tib⁹:vt patet Eſdre.j. Uel dic ꝙ iſta cõ-
gregatio intelligit p̱ fidem ⁊ charitatẽ:
vt Joãnes exponit ca.xj. dũ interp̄ratur
dictũ caiphe:extra quã congregationẽ
nullus q̃ velit intrare relinquit. Septi-
mo arguũt q꞉ dr Zacha.vij. Oriẽs no-
men ei⁹. Et ſequit. Et edificauit tẽplum
H dño. Sʒ iſta nõ ↄueniũt Jeſu. ſol. Scdm
rabbi ſalo. illud dictũ intelligit de tẽplo
ſecundo edificato a zorobabel. Octauo.
Hiere.xxiij. Ecce dies veniũt dicit ⁊c.
Et ſequit. Jn dieb⁹ illis ſaluabit ⁊c. ſol.
Jam ipſi nõ erãt filij iſrl' ⁊ iuda: q꞉ xp̄m
negauerũt. ſed iſrl' ⁊ iuda .i. illi q̃ de iſrl'
⁊ iuda crediderũt in xp̄m:ſaluati ſũt ab
eo q̃tum ad aiam ab inferno:⁊ q̃tũ ad
corp⁹ a Tito. q꞉ admoniti p̱ angelũ tp̄e
futuri belli trãſiuerũt in regnũ agrippe
pe:vt dr in eccl'iaſtica hiſto. cõfederati
romanis. Alit dr ꝙ loquit de exiſtẽtib⁹
in gloria. Nono. Dañ.vij. Aſpiciebã ⁊c.
Sed ieſus nõ venit in nubib⁹. Sol. Du
plex eſt aduẽtus. Qd iudei diſtinguere
neſciunt:cũ tñ aliqñ dicat venire cũ po
teſtate aliqñ cũ humilitate. Uñ quidã eo
rũ ꝓpt autoritates q̃ vident ſonare cõ-
I trariũ expectãt duos meſſias: vnũ q̃ dr
fili⁹ ioſeph:q̃ occidet:alium filiũ dauid
q̃ ſuſcitabit filiũ ioſeph:⁊ reſtituet ei re
gnũ iſrael. Sed hoc de ſcripturis nõ hʒ
autoritatẽ. Decimo. Eſa.xxx. Erit lux lu
ne ⁊c. Solutio ad hoc ptʒ q꞉ verificabit
tp̄e ſcdi aduẽtus. Undecimo. Eſa.liij. Ui
debit ſemẽ lõgeuũ. Pſ. Ponã in ſclm ſe
culi ſemẽ ei⁹. Sed Jeſus non habuit fi-
lios ⁊c. Sol. Decebat eũ ſpũalis filiatio
p̱ fidẽ ⁊ ſacramẽta:non carnalis q̃ ſemp
habet feditatem. Unde ſup illud Gene. K
xj. Jn iſaac vocabit tibi ſemen glo. he-
braica dicit. Omnis qui cõfeſſus fuerit
duo ſecula.i.legis ⁊ meſſie vocabit tibi
ſemen. Duodecimo nõ em̃ eſt edificatũ
illud mirabile templũ inquiunt de quo
Ezec.xlvi. dicit. Sol. propheta loquitur
ſub metaphora de celeſti hierl'ʒ q꞉ dicit
ibi:nomen ciuitatis dñs ibidem. Unde
⁊ dicit Rabbi ſalo. De hieruſalẽ ſuper-
na locute ſũt ſcripture in fine Ezechiel.
¶ Eſt aũt notãdũ ꝙ multi ex iudeis ſũt
cõuerſi ſapiẽtes:vt Nathanael:paul⁹:
gamaliel:matthias. Jo.xij. Multi ex p̄n
cipibus ⁊c.i. ſacerdotib⁹ ⁊ doctorib⁹. Sʒ
multi etiã auertunt. Primo:q꞉ ſemper
fuerũt cupidi:⁊ in lege eorum promitit
eis abundantia ideo timent ⁊c. Secũdo
q꞉ a cunabulis i odio xp̄i nutriunt. Ter
tio ꝓpter altitudinẽ credẽdorũ. Omnia
fere dicta in hac queſtiũcula ſumpſit
Nico. de ly. contra iudeos. Multa aũt
de intellectu prophetie hebdomadarũ L
Danielis habes infra dominica vigeſi
maquarta poſt pẽtecoſten ſm curiam.

☞ Dominica.xj. poſt feſtũ Trini.

☞ Queſtio.lvj.

Queritur in illo verbo ꝓpi
tius:vtrum in iuſtificatio
ne impij requirat magna
dei ꝓpitiatio: quaſi ipſa
iuſtificatio ſit maximũ qd
Reſpõdeo. Cũ opus dica
tur magnũ ex parte modi faciendi ⁊ ſm
magnitudinẽ rei facte:creatio eſt maxi
mum opus dei primo modo q꞉ in ea ni-
hil preſupponitur ſed iuſtificatio impij
eſt maior ſcdo mõ q̃ creatio celi ⁊ terre:
q꞉ iuſtificatio terminat ad bonum eter-
num diuine participationis:⁊ illa crea
tio ad bonũ nature mutabilis. Uñ Aug.
exponens illud Joan.xiiij. Maiora ho- M
rum faciet:dicit ꝙ maius opus eſt vt ex
impio iuſt⁹ fiat q̃ creare celum ⁊ terrã.
Et ſubiungit. Celum em̃ ⁊ terra tranſi
bunt:p̄deſtinatorũ autẽ ſalus ⁊ iuſtifica
tio p̱ma

tio p̱manebit. Sed cum etiã aliquid di-
cat magnũ dupliciter.ſ. ſm q̃titatẽ ab-
ſolutã:⁊ ſm quãtitatẽ ꝓportionis:ſicut
dr mõs paruus ⁊ miliũ magnũ. Primo
A modo glorificatio iuſtorũ eſt opus ma-
ius q̃ iuſtificatio impij:q꞉ donũ glorie
abſolute eſt mai⁹ dono gratie iuſtificã-
tis ſed ſecũdo modo eſt ecõtrario:q꞉ ma
ius eſt donũ gratie q̃ glorie:eo ꝙ plus
excedat donum gratie dignitatẽ impij
q̃ erat dign⁹ pena:q̃ donũ glorie digni-
tatẽ iuſti quia ex hoc ipo ꝙ eſt iuſtifica-
tus:eſt dignus gloria. Et ideo ibidẽ di-
cit Aug. Judicet qui põt:vtrum maius:
ſit iuſtos angelos creare q̃ impios iuſti
ficare. Certe ſi equalis vtrũꝙ potentie:
hoc maioris ẽ mie. Sed ↄtra. Nã bonũ
vniuerſi eſt maius q̃ bonũ vni⁹ hois:vt
patet.j. Ethi. Sed iuſtificatio ordinatur
ad bonũ particulare vni⁹ hominis. Er
go creatio celi ⁊ terre eſt op⁹ maius. So
lu. Bonũ vniuerſi maius eſt bono vni⁹
hominis ſi vtrũꝙ accipiat in eodẽ gene
re:ſed bonũ gratie vni⁹ maius eſt q̃ bo
num nature totius vniuerſi. Hec oia. s.
Tho.j.ij.q.cxiij.ar.ix. Ex quibus habet
B ꝙ iuſtificatio impij ex parte rei facte ſʒ
quantitatem ꝓportionis eſt maximum
opus dei. Cui ſi addat ꝙ conuerſio ⁊ iu
ſtificatio pauli inter alias que legũtur
eſt maior aliquo modo:q꞉ ſola eſt mira-
culoſa:vt ptʒ ibi ar.x. ſequit ꝙ hoc mo-
do ipa eſt maximum opus dei. Sed iſta
intellige quãtũ ad operationes quibus
ſit aliquid exiſtens non per eſſe diuinũ:
ſed p̱ eſſe creatũ. Nam op⁹ incarnatio-
nis eſt maximũ ex parte rei facte:q̃cq̃d
ſit ex parte modi faciendi ei abſolute:q꞉
eſſe diuine pſone maius eſt eſſe glorie:⁊
ꝓportionaliter q꞉ maior eſt diſtãtia in-
ter diuinã pſonã et naturã creatam q̃
inter gloriã ⁊ impium:cum illa ſit infi-
nita ex parte vnius extremi:nõ iſta. Et
de hoc habes a ſancto Tho. de po.q.vj.
C Poſſent etiam multa dici circa hoc de
conuerſione panis in corpus chriſti de
quo per teipſum ex dictis cogita.
¶ Queri etiã põt in illo v̄bo de⁹. Utrũ
in iuſtificatione impij requirat mot⁹ fi-
dei deum inuocantis aut ꝓſitentis. Et
in illo verbo percutiebat:vtrum requi-
ratur motus liberi arbitrij cõtra pecca-
tum. vide.j.ij.q. vbi. ſ. arti.iiij.⁊.v.

☞ Dñica.xij. poſt feſtum Trini.

☞ Queſtio.lvij.

Querit vtrum illi hoies pu D
blicando miraculũ cõtra
ꝓhibitionẽ xp̄i peccaue-
rint:⁊ Rñdeo ꝙ nõ ꝓpter
duo. Prio q꞉ ſm Greg.ix.
mora. xp̄s nõ intẽdebat il
los v̄tute p̄cepti obligare:ſed ſuis ſuis
ſequentib⁹ exemplũ dedit vt ipſi q̃dem
virtutes ſuas occultare deſyderẽt. et tñ
vt alij eorum exemplo ꝓficiant ꝓdant
inuiti. Et de hoc vide dominica.ij. poſt
octauã epiphanie:vbi eſt triplex dei p̄-
ceptum.ſ. ad exequendum:vt non fura
beris. ad probãdum:vt tolle filium tuũ
vnigenitum quẽ diligis iſaac. ⁊ ad do-
cendum:vt Uide nemini dixeris.⁊c. Se
cũdo q꞉ dato ꝙ xp̄s voluiſſet eos tacere:
tñ nõ peccauerũt offendẽdo xp̄m:q꞉ frã
gendo ſilentiũ eius aliq̃d adiungebant
qd erat xp̄o gratius q̃ tacuiſſe.ſ. amorẽ
ad xp̄m. Eſt autẽ ſile. Eſt religioſus cui
ſumme diſplicet prelatura:et tñ diligit E
ſe eligentes ad id qd ſibi diſplicet:q꞉ cõ
ſyderat eos ſe amare. Sed ↄ:q꞉ fuerunt
inobediẽtes xp̄o. ergo peccauerũt. Sol.
Negatur primo antecedẽs:q꞉ xp̄s non
intendebat eos obligare:ſed ſolum da-
re humilitatis exemplũ:⁊ ita iſti credi-
derũt. Scdo dico ꝙ nõ ois inobediẽs ſu
periori peccat ſed ſolũ qñ ſcit ipſum eſſe
ſuperiorẽ ſine ſuperiore:vel ſcire tenet.
Non em̃ ſi inferior prelatus mãdet ali-
quid:⁊ ego me credam facere rem gra-
tã ſuperiori bono ⁊ ſctõ non obediendo
pecco. Mõ dico ꝙ eſt poſſibile iſtos credi-
diſſe q̃dẽ xp̄m eſſe xp̄m ⁊ ſctm̃:ſed igno-
raſſe eũ eſſe deũ ſine ſupiore:et de facto
ſm. s. Tho. ita fuit. Que ignorãtia apd
minores nõ fuit peccatũ ſtatim a princi
pio p̄dicationis xp̄i. Acceperũt ergo mã
datũ xp̄i tanq̃ deprecationẽ viri ſancti
ex humilitate loquentis: ſed noluerunt F
obedire:vt gratam rem deo facerẽt ei⁹
⁊ ſui ſerui (vt credebant) magnalia pre
dicando. Et ideo negatur conſequentia
Scdo. Nã ſi xp̄s voluit ꝙ dixerat obſer
uari:peccauerũt ſi noluit:ipe fuit fictor.

Ergo cū ſcōm ſit blaſphemū: primū eſt verū. Sol. Licet iſtud pateat ex dictis ſolutio: tamē pro abundātiori doctrina dr̄ ꝙ voluntate diuina que duplex eſt. ſ. ſi-
G gni ⁊ beneplaciti: nō velit tales tacere: nō quidā voluntate beneplaciti: qꝛ cū talis ſemꝑ impleat̄ tacuiſſent. Sꝫ volūtate ſigni: vt eſt voluntas qua ꝑcipit: qꝛ nō intēdebat eos obligare. Ut dictū eſt. Uolūtate aūt hūana voluit eos tacere aliquo mō: ſcꝫ vt oñderet gl'iam vanam fugiendam: ⁊ nō voluit aliquo mō vt. ſ. deꝰ glorificaretur. Et eo mō quo noluit eos tacere: non fuit fictor: quia voluit ſe oſtendere gloriam vanā non querere: ⁊ eam eſſe declinandam.

¶ Queri etiā pōt vtrū xp̄s cōuenienter fecerit miracula in corporū ſanationibus. Uide. iij. q. xliij. per totū. Et vtrum xp̄o cōueniat ingemiſcere ⁊ deprecari. Uide. iij. q. xxj. per totum.

Dñica. xiij. poſt feſtū Trini.

Queſtio. lviij.

Queritur vtrū in hac vita poſſimꝰ habere amicitiā cū deo immediate: ita q̄d
H ipſe ⁊ nō aliqua creatura ſit obiectū nr̄i amoris. Rñdeo. Deus i ſtatu vie immediate poteſt amari: ⁊ amat̄ a ſanctis. Patet concluſio. Primo: autoritate Auguſtini, in li. confeſ. dicentis. Ue illis q̄ diligunt nutus tuos pro te. Nota nutus dei. i. participationes diuine: bonitatis in creaturis. Scōo rōe. Nā vbi deſinit intellectus ibi incipit voluntas: q̄ in operādo eſt poſterior: eo ꝙ eius obiectū ſit bonum cognitum: qꝛ in oībus potentijs ordinatis: ita eſt ꝙ vbi terminatur operatio prioris in operādo: ibi incipit operatio poſterioris ſicut pꝫ ꝙ ſenſus q̄ in cognoſcēdo eſt prior intellectu terminat̄ ad imaginationē: q̄ eſt motus factus a ſenſu ſꝫ actū: ⁊ intellectꝰ in termino imaginationis incipit: qꝛ accipit
I phātaſma pro obiecto: vt dicitur in. iij. de anima. Sed intellectus in cognoſcēdo: licet incipiat a creaturis: tamē eius cognitio terminatur in deo: qꝛ ex multis conceptibus ſimplicibus creaturarum pōt deuenire ad vnū cōplexum deo prius puta ꝙ eſt ens primū ⁊ cauſa oīm. Ergo volūtas noſtra pōt amare deū immediate: lꝫ preceſſerint multa media ex parte intellectus. Sꝫ ꝯtra. Nā q̄cq̄d eſt immediate amatū: eſt immediate cogni-
tū: qꝛ iuiſa diligere poſſumꝰ: ſꝫ incogni- K
ta nequaq̄ ſm Augu. x. de tri. ⁊ phi. ix. Ethi. Sed in via deus nō eſt a nobis immediate viſus: qꝛ videmus ꝑ ſpeculū. j. Cor. xij. Sol. Negat̄ maior: qꝛ cū amor incipiat vbi deſinit cognitio cuiꝰ eſt terminus id q̄d in alio cognoſcit̄ in ſeipſo pōt amari. Scōo. Nā ſi hō in via deū immediate amaret amor patrie nō excederet amorē vie ſicut cognitio cognitionē. Sol. Deus pleniꝰ amat̄ in patria q̄. in via: qꝛ q̄nto bonū cognoſcitur pleniꝰ tanto eſt amabilius: maxie illud in quo eſt oē bonū ⁊ nullū malū. Cognitio tñ vie, ⁊ patrie non erit vnius rōnis: qꝛ differt ꝑ aliq̄d cogintiōi ꝓpriū. ſ. ꝑ cognoſcere in ſe vt in pr̄ia ⁊ in alio vt in via. Amor āt vie ⁊ pr̄ie eſt vniꝰ rōnis differēs ſolū ſꝫ magis ⁊ minꝰ qꝛ iſta amoris diuerſitas nō eſt ꝑ aliq̄d ꝑtinēs ad amorē: ſꝫ ꝑ diuerſitatē cognitiōis. Et iō in via imme-
diate illū amamꝰ: lꝫ nō immediate co- L
gnoſcamꝰ, vt dictū eſt. Uide. s. Tho. iij. diſt. xxvij. q. iij. arti. j.

¶ Queri ēt pōt vtrū dilectio q̄ deū diligimus habeat modū vide ibi. Et vtrū i dilectiōe dei poſſit haberi reſpectꝰ ad aliquā mercedē. Uide ibi. diſt. xxix. ar. iiij.

Dñica. xiiij. poſt feſtum Trini.

¶ Queſtio. lix.

Queritur vtrū ingratitudo ad deū ſanātē nos corpaliter aut ſpūalr̄ vel ad alios bñfactores: ſit pctm̄ mortale? Rñdeo ex doctrina. s. Tho. ij. ij. q. cvij. Oīs igratitudo eſt pctm̄. Nā pctm̄ eſt q̄d repugnat vtuti ſꝫ igratitudo eſt hmōi: qꝛ debitū gratitudinis eſt debitū honeſtatis quā virtꝰ requirit ergo ⁊c. Cū aūt ad gratitudinē
tria requirant̄. ſ. Primo recognoſcere bñficium: ⁊ ſecūdo laudare ac gratias age- M
re: ⁊ tertio retribuere pro loco ⁊ tēpore ſm ſuam facultatē. Ingratitudo habet tres gradus ſm ordinē illorū triū. Horum primus eſt nō retribuere: q̄d enim

eſt vltimū in gñatiōe eſt primū in reſolutiōe. Scōs. Diſſimulare quaſi nō demōſtret q̄s ſe bñficiū accepiſſe. Tertiꝰ ⁊ grauiſſimꝰ nō recognoſcere ſiue ꝑ obliuionē
A ſiue alio mō. Et qꝛ in affirmatiōe oppoſita intelligit̄ negatio ad p̄mū gradū ꝑtinet retribuere mala ꝓ bonis: ad ſcōm vituperare bñficiū: ad tertiū bñficiū reputare q̄ſi maleficium. Igitur ingratitudo per ſolā omiſſionē: qꝛ. ſ. q̄s nō recognoſcit vel laudat vel non retribuit: lꝫ contingere poſſit ꝙ ſit peccatū mortale: vel propter interiorem contemptū: vel propter cōditionē eiꝰ q̄d ſubtrahitur: q̄d ex neceſſitate debet̄ ſimpl'r vel in caſu aliquo: tm̄ nō ſemꝑ eſt pctm̄ mortale. Non eīm eſt mortale omittere id ad q̄d quis nō tenetur. Sꝫ vt pꝫ ex dictis de gratitudine. ij. ij. q. cvj. debitum gratitudinis eſt vt hō aliq̄d ſp̄aliter tribuat ad q̄d nō tenet̄. Eſt tñ veniale: qꝛ hec ꝓuenit ex quadā negligētia aut indiſpoſitione ad virtutē. Ingratitudo aūt qua nō ſolū pretermittitur gratitudinis debitū: ſed
B etiā ꝯtriū agit̄ ſm ꝯditionē eiꝰ q̄d agitur q̄nq̄ eſt veniale: q̄nq̄ mortale pctm̄. Sꝫ ꝯ videt̄ ꝙ ſemꝑ ſit mortale. Nā peccādo venial'r ſi q̄s eſſet ingratꝰ deo cui maxime dꝫ hō eſſe gratꝰ oēs eſſent ingrati. Sol. Ingratitudo veniēs ex pctō mortali hꝫ ꝑfectā rōnē ingratitudinis veniēs aūt ex veniali imperfectā: tñ hꝫ veniale aliq̄d igratitudinis inq̄ntū tollit aliquē actū virtutis: ꝑ quē q̄s obſeq̄tur deo. Videt̄ ēt ꝙ nō ſit mortale. Nulli eīm eſt dāda via peccādi mortal'r. Sꝫ aliq̄n ꝑbet via ingratitudinis recipiēti bñficiū: qꝛ dicit Sene. ij. de bñfi. interdū q̄ iuuat̄ fallēdus eſt: vt hēat nec a quo acceperit ſciat ergo ingratitudo nō ſemꝑ eſt mortale. Sol. ignorās bñficiū nō eſt ingratꝰ nō recōpēſando: dūmō ſit paratꝰ recōpēſare ſi noſſet. Eſt aūt laudabile vt aliq̄n recipiēs bñficiū ignoret a q̄. Tñ ad inanē gl'iam vitādā ſicut btūs Nicolaꝰ
C furtim aurū ꝓiecit in domū vitare volens humanū fauorē. Tū qꝛ ſit maiꝰ bñficiū i hoc ꝯſultādo verecūdie recipiētis.

¶ Queri ēt pōt vtrū xp̄s leproſis ingratis debuerit ſubtrahere ſanitatis ꝯceſſum bñficiū. Uide. ij. ij. q. eadē. ar. iiij. Et vtrū opatio miraculoſa fidei attribuenda ſit. Uide po. q. vj. arti. iiij.

Dñica. xv. poſt feſtū Trini.

Queſtio. lx.

Queritur vtrū vnꝰ hō poſſit duo- D
bus dñis ſeruire. Reſpondeo. Nemo. i. nullꝰ hō poteſt ſeruire duobꝰ dñis ſm Alb. mag. Nullus eīm pōt ſeruire diuerſis dominis differētibus in forma dominij. Sꝫ domini duo differunt in forma dominij: non conuenientes in legibus ⁊ preceptis: qꝛ ſi conueniunt in forma dñandi: qꝛ. ſ. eadē precipiūt ⁊ ſtatuunt vt ſuperior ⁊ inferior nō ſunt duo dñi: ſꝫ duo hoīes ⁊ duo dñi ſm q̄d. i. material'r ſimpl'r aūt vnꝰ dñs qꝛ totū dominiū inferioris eſt dñiū ſuꝑioris: ſicut ēt finis ⁊ q̄d eſt ad finē vt ſanitas et medicina ſunt quidē due res: ſed nō duo bona: ſed vnū formal'r: qꝛ tota bonitas medicine vt eſt ad finē: eſt bonitas ſanitatis. Sed ꝯ. Nā ſi q̄s nō pōt ſeruire duobus dominis: ⁊ quia non poteſt manere
vnitas ⁊ ſimplicitas intētiōis aīe: q̄ ſem- E
per fert̄ in vnū. Sed nō eſt ꝓpter hoc: qꝛ pōt q̄s ſibi ꝯſtituere duos fines. ſ. eternū ⁊ tpalē: vnū in aliū non referendo. Solu. nullus pōt ſibi ꝯſtituere duos fines vltimos principales non ſubordinatos etiam hoc liceret vt pꝫ ꝑ dicta. s. Tho. j. ij. q. j. Sed ꝓbat̄ hoc eſſe poſſibile. Primo. Nā idem actus poteſt referri ad finē nature ⁊ gratie qꝛ idem motꝰ eſt gratie ⁊ nature ſicut diligere aliquē: qꝛ eſt beneficus eſt nature: ⁊ quia eſt bonꝰ, eſt gr̄e: ſꝫ finis nature ſemꝑ eſt creatura: ⁊ finis gr̄e in creatore: ergo eiuſdem actꝰ pñt eē duo fines iuicē nō relati. So. In argumētō ē multiplex defectꝰ: tñ hoc ꝓ nunc ſufficiat ꝙ finis nature q̄ eſt in creatura ordinat̄ ad finem gratie q̄ eſt in creatore: ſicut ⁊ natura ordinatur ad
gratiā ſicut ⁊ ſuā perfectionē: ⁊ cōſequē- F
ter: iſti fines ſunt relati adinuicem. Fenis tamen peruerſe voluntatis qui eſt in creatura non ordinatur in finē gr̄e. Uñ aliter i creatura ē finis nature ⁊ ꝑuerſe volūtatis: qꝛ volūtas ponēs finē i creatura excludit finē ſūmū ſaltē iplicite. nō ē natura. Scōo. Nā eadē actio pt

eſſe ex charitate ⁊ naturali pietate: quia
põt qs adire ſctm̃ Jacobũ ex voto ꝑ cha
ritatẽ emiſſo: ⁊ ex naturali pietate viſi=
tandi ibi fratrẽ ſuũ: ſed charitas fertur
in finẽ eternũ: ⁊ naturalis pietas ĩ tpalẽ
G ⁊c. So. Oportet alterũ eẽ finẽ pͥcipalẽ
et ſi vterqꝫ ex equo traheret. tñ vterqꝫ
ordinaret in aliũ. i. ſeruitium dei: q2 hñs
charitatẽ ſaltẽ ħitualit oĩa refert ĩ deũ.
¶ Queri ẽt põt vtrũ qs poſſit deũ odio
hre? Uide. j. q. vj. art. v. ad. v. iiij. diſtin.
l. ar. j. Et vtrũ diuina ꝓuidẽtia ⁊ volũtas
excludat cãs medias vt nõ debeamꝰ q̃=
rere cibũ: ſed expectare diuinã prouiſio=
nem. Uide. j. q. xxij. ar. iiij.

☞ Dñica. xvj. poſt feſtum Trinita.

☞ Queſtio. lxj.

Queritur vtrũ ſuſcitatio huius
adoleſcẽtis euidẽter oñderet
xp̃m eẽ deũ? Reſpõdeo ꝙ hoc
oñditur euidẽter ꝓbabiliter
Naꝫ hec opatio oñdit autorẽ
ſuum eſſe deũ: quia ſuſcitatio mortui nõ
poteſt fieri niſi diuina virtute: cũ a pri=
uatione ad habitũ naturaliter nõ fit re=
greſſus. Et oſtẽdit autorẽ ſuũ eſſe xp̃m:
H q2 facta eſt ab eo ꝓpria autoritate ĩpe=
rando: ergo oñdit xp̃m eſſe deũ per ſyl=
logiſmum expoſitoriũ. Hoc tñ nõ oſten=
dit euidẽter neceſſario ⁊ demonſtratiue
nec hominibus nec demonibus. Nã ho=
minibus poterat eſſe dubia maior quia
nõ cõſtabat eis ꝙ illud factũ eſſet imme
diate a deo vel ꝙ eſſet miraculoſum: ſed
poterãt ſuſpicari ꝙ eẽt reſurrectio phã
taſtica ⁊ diabolica vel ꝙ ille adoleſcens
nõ fuiſſet vere mortuꝰ aut ſe deludi ſen
ſibus ꝑ acriſiã (. i. cecitatẽ extrinſecã. ex q̃
ad aliqua) vel per aliquid hmõi. Ange=
lis autẽ malis poterat eſſe dubia minor
licet maior cõſtaret: quia licet xp̃s impe
raret: poſſibile tamen fuit ꝙ ſecrete apõ
ſe oraſſet ⁊ in virtute orationis ⁊ dei illõ
preceptũ fieri diabolus crederet: ſed ta
men hoc nõ erat ꝓbabile: q2 nõ cõſueue
rãt ſancti ſic imparare. Et iõ nec diabo
lus cognouit eum eſſe deũ nec oẽs hoĩes
I hoc crediderũt: ſed quidã. ¶ Sed cõtra
Nam quod cõuenit deo ⁊ hoĩ puro non
euidẽter oſtẽdit chriſtum eſſe deũ. Sed
hmõi eſt ſuſcitare mortuum quia nõ ſo=
lum chriſtus deus: ſed etiam helias ho=
mo purus mortuum excitauit. So. Imo
tale oſtẽdit eſſe deum eum q̃ ſua virtute
hoc facit: ſicut ꝓbabiliter apparuit xp̃m
feciſſe: q2 iubẽdo per verbũ prime pſone K
fecit dicens. Tibi dico: ego. ſ. ⁊ non alius
per me. Secũdo. Nam ſi hoc miraculum
arguit diuinã virtutẽ: ſequitur ꝙ aliqua
virtus ſit maior diuina: q2 alia miracu=
la facta ſunt maiora iſto ⁊ alijs factis a
xp̃o ſcd̃m illud Joan. iiij. Et maiora ho=
rum faciet. Maius enim opus arguit
virtutẽ maiorẽ. Solu. Non ſequitur hoc
propter duo. Primo q2 nõ ſemper maiꝰ
opus oſtendit maiorẽ virtutẽ: quia cum
ventũ fuerit ad opus qd̃ infinitã virtutẽ
requirit vt creatio formice: alia opa ma
iora nõ oſtendunt maiorẽ: cũ non poſſit
eſſe maior infinita: ſed eandẽ oſtendunt
euidentius: vt creatio celi ⁊ terre. Scd̃o
quia licet diſcipuli xp̃i fecerint maiora
aliqua ſicut Petrus ſanabat per vmbrã
ſuam: xp̃o ſanante ad tactũ fimbrie ve=
ſtis ſue: tamẽ illa maiora fecerũt virtu
te xp̃i. Ideo nõ arguebãt virtutẽ maio=
rem ea q̃ erat xp̃i ſed illãmet arguebãt L
eſſe diuinã quando apoſtoli eius nomie
inuocato miranda faciebant.
¶ Queri etiã põt vtrũ reſuſcitare mor=
tuũ ſit maximũ miraculum dei? Uide. ſ.
dñica. xj. poſt Trini. Et vtrũ deus ſicut
reſuſcitat mortuos: ita poſſit iterũ face=
re rem cõuerſam in nihil eãdẽ numero?
Uide. iiij. diſtinc. xliiij. ꝯtra gen. ca. lxxx.
quodl. x. q. vj.

☞ Dñica. xvij. poſt feſtũ Trini.

☞ Queſtio. lxij.

Queritur vtrum appetere
prelationẽ ⁊ primos accu
bitus in eccleſia ſit pctm̃?
Rñdeo. Sctũs doctor. ij. ij
q. clxxxv. ar. ſic dr̃. In ep̃a=
tu tria cõſiderari pñt. pri
mũ eſt principale ⁊ finale. i. ep̃alis opa=
tio qua ꝓximorũ vtilitati itẽdit. Scd̃m
eſt altitudo gradus ſup familia dñi ſui.
Tertiũ ꝯñr ſe hñs ad hec: ẽ honor ⁊ reue
rẽtia ⁊ ſufficiẽtia tpaliũ. Igit appetere M
ep̃atũ quãtũ ad tertiũ eſt illicitũ: q2 vel
ad cupiditatẽ vl' ad ambitionẽ ptinet: ⁊
ſimiliter quãtũ ad ſcd̃m: q2 eſt ꝓſumptio=

ſuꝫ. Appetere aũt ꝓdeſſe ꝓximis eſt q̃dẽ
virtuoſum ſm ſe. ſꝫ tñ videt ꝓſumptuo
ſum ꝙ qs appetat ꝑeſſe vt ꝓſit ſubditis
niſi manifeſta neceſſitate ĩminẽte: q2 ꝑ
A prodeſſe hꝫ annexã celſitudinẽ gradus
⁊ ad ep̃m ptinet eſſe pfectiorẽ ⁊ alios ad
pfectionẽ adducere: ad qd̃ requirit eſſe
pfectũ: reputare aũt ſe pfectũ eſt ꝓſum=
ptuoſuꝫ. Non aũt eſt ꝓſumptuoſum im
minente neceſſitate. ſicut dicit Greg. in
paſtorali ꝙ tũc laudabile erat ep̃atum
querere qñ ꝑ hũc queq̃ꝫ dubiũ non erat
ad ſupplicia grauiora ꝑuenire: ſic ꝙ de
facili nõ ĩueniebat q̃ onꝰ aſſumeret pre
ſertim cũ qs zelo charitatis ad hoc diui
nitus incitat: ſicut dicit ibi Greg. Eſaiã
laudabil'r officiũ ꝑdicationis appetiuiſ
ſe. Nec eſt etiã ꝓſumptuoſum appetere
talia opa facere ſi eũ ꝯtingat in tali offi
cio eſſe: vel etiã ſe eẽ dignũ ad talia opa
exequenda: ita ꝙ opus bonũ ⁊ nõ prla=
tus ſub deſyderio cadat. Hec. s. Tho.
partim in corpore: partim ad argumen
ta. Quibus oĩbus ſuppoſitis pono ali=
quas cõcluſiones. Prima in nullo caſu
lꝫ ꝑlationẽ ꝓcurare nec rõne neceſſita
B tis pplorũ: nec ꝓpter bonuꝫ finem. ſ. vt
proſit. Patet autoritate ap̃li ad Heb. v.
Nec q̃ſq̃ ſumat. i. ſumere ſeu ꝓcurare
dꝫ ſibi honorẽ. i. illud opus paſtorale cui
eſt honor ãnexus: ſed ſupple eſt paſtor
qui vocat a deo ꝑ electionẽ vel inſpira
tionẽ vel alio legitimo mõ tanq̃ꝫ aaron.
Itẽ ꝓbat rõne. Nã ſi lꝫ querere: hoc eſt
vel rõne finis vt proſit: vel rõne neceſſi
tatis q2 nõ eſt q̃ preſit. Nõ primũ: q2 ꝑ
s. Tho. ptꝫ ꝙ preſumptuoſum eſt crede
re ſe eſſe talẽ qualẽ opꝫ eſſe q̃ vult pro=
deſſe ꝑ officiũ ꝑlationis. Qui igit querit
prelaturã ſi credit ſe dignum eſſe: eſt ꝓ=
ſumptuoſus: ſi nõ credit ⁊ tñ querit: mul
to magis iniq̃ agit q2 q̃rit exequi id ad
qd̃ non eſt idoneus. Nec ſcd̃m q2 non lꝫ
tpe neceſſitatis q̃rere niſi rõne vtilitatis
qua rõne nunq̃ꝫ dꝫ q̃rere: vt ꝓlibatũ eſt.
¶ Sed cõtra hoc: q2 dicit Gre. ꝙ lauda
bile aliqñ fuit ep̃atum q̃rere. Sol. illud
C q̃rere vel ſumit pro accipere qd̃ aliqñ lꝫ
vt patebit: vel eſt q̃rere apud deũ ⁊ non
ꝑ aliã viã: qd̃ patet per exẽplũ qd̃ addu
cit de Eſaia: q̃ licite appetijt predicare:
ſꝫ tñ noluit q̃rere illud officiũ niſi apud
deum dicens. Mitte me: q̃ꝫ licite quis
quereret prelationẽ vt proſit vt dicetur.
Scd̃a. Licet nũq̃ꝫ liceat prelaturã q̃re=
re: tñ neceſſitatis tpe. i. qñ nõ videt quis
vnde cõpetenter de bono paſtore ꝓui=
D deat: licitũ eſt hãc appetere a deo vt qs
ꝓſit: nõ vt ꝑſit: ⁊ licitum eſt hoc deſyde=
rium. ſ. vellẽ ꝙ deꝰ me dignũ iudicaret
⁊ faceret vt alijs poſſem prodeſſe q2 vel
le ꝓdeſſe eſt laudabile: ⁊ velle ꝓmoueri
per deũ: nõ eſt preſumptuoſum cũ ipſe
nõ promoueat niſi dignos: lꝫ ꝑmittat ꝓ
moueri malos: ſm illud. Qui ⁊ idoneos
nos fecit miniſtros noui teſtamẽti. Ter
tia. Tale deſyderiũ extra caſum neceſſi
tatis nõ eſt laudabile nec licitũ: q2 eſſet
minus bonũ ꝑferre meliori: cũ ſit meliꝰ
vacare deo: vbi nõ eſt neceſſe vacare ꝓ=
ximo q̃ꝫ ipſi proximo vacare. Uñ ſcti oẽs
nunq̃ꝫ volunt a cõtẽplatione diſcedere:
niſi rõne neceſſitatis. Quarta. Is cui vi
tia placent ĩ propria pſona vel cui non
diſplicẽt: nec ea conat euertere in alie=
na nunq̃ꝫ licite appetit a deo promoue=
E ri q̃ꝫdiu ſic eſſe deliberat. Talis eñ non
appetit prodeſſe alijs: q2 prodeſſet prio
ſibi: ⁊ prodeſſet etiã alijs ſm ꝙ põt ex=
hortãdo ⁊ corrigendo. Multi ergo fallũ
tur pſuadentes ſibi ſe aliorũ vtilitatem
appetere cũ appetant ſuã ſublimitatẽ.
Utrũ aũt illicitus appetitꝰ circa iſta ſit
pctm̃ mortale. mihi videt ꝙ ſic. niſi for=
te qñ minus bonũ ꝑfert maiori. Sꝫ ꝯtra.
Nam qui ep̃atũ deſyderat bonũ opus
deſyderat. j. The. ix. So. ſm Aug. xix. de
ciui. dei. ep̃s eſt nomẽ opis nõ honoris:
q2 cũ ſcopos ſit intẽtio: ep̃s grece latine
dr̃ ſup intendẽs. ⁊ ep̃ari eſt ſup intende
re. Deſyderare ergo ep̃atũ: eſt deſyde=
rare ꝓdeſſe ꝓximo qd̃ tũc licitũ fuit qñ
ap̃ls dicit: q2 neceſſitas erat ſm Greg.
Unde idẽ Greg. dicit ꝙ ap̃ls laudauit
deſyderiũ boni operis. Hec. s. Tho. vir
tualiter. Scd̃o Laudabile eſt deſydera
re ſtatum religionis. ergo ⁊ ſtatum ep̃a
F tus: q2 eſt pfectior. So. Non eſt ſimile ꝓ
pter duo. Primo q2 ad ſtatum ep̃alem
preexigitur vite pfectio non autem ad
ſtatum religionis: ſed eſt via ĩ perfectio
nem. Unde dñs cõmiſſurus. Petro offi=

cium paſtorale queſiuit ſi diligeret euꝫ
plus alijs. Et adoleſcenti dicit Mat. ix.
Si vis perfectus eſſe: vade ⁊c. Non aũt
dixit: ſi es perfectus. Ratio aũt differen
G tie eſt: quia ſm Diony. ep̃s hꝫ perficere:
monachus aũt ꝑfici. Sc̃do: qꝛ per illum
ſtatũ q̃s ſubijcit alijs ad ſpũalia capien
da ꝑ iſtũ ſtatum ſublimat vt ꝓuideat alijs.
Hec. s. Tho. ibi cum multis alijs.

¶ Queri etiã põt vtrũ ambitio ſemꝑ ſit
pctm̃. Uide. ij. ij. q. cxxxi. ar. i. i. c. Et vtrũ
inanis glia ſemꝑ ſit pctm̃ mortale. Ui=
I de. ij. ij. q. cxxxij. ar. in. c.

Dñica. xviij. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. lxiij.

Queritur vtrũ xp̃s ſe deum
ꝓbauerit ſufficiẽter ꝑ illã
autoritatẽ. Dixit dñs dño
meo ⁊c. Rñdeo ꝙ ſic. pro
quo ſciendũ eſt ꝙ ſcribe
⁊ phariſei ex quadã craſ
ſa ignorãtia q̃ ex eorũ mala diſpoſitio=
ne veniebat: nõ cognouerũt xp̃m eẽ deũ
H ꝑ doctrinã ⁊ miracula ei⁹ vt dicit. s. Th.
iij. q. xlix. ar. iiij. in. c. Et ideo ſcripturas
diuinitatẽ eius aſtruentes peruertebãt
⁊ xp̃m tanꝗ blaſphemũ inſequebant.
Hos aũt xp̃s vt cõuinceret interroga=
uit cuius filius ſit xp̃s. Quibus reſpon=
dentib⁹ ꝙ ſit filius Dauid tanꝗ hõ pu=
rus: vt intelligerent eius deitatẽ nega=
re: cõtra eos fecit virtualiter tale argu=
mentũ. Si xp̃s eſſet filius Dauid habẽs
ſolũ naturã humanã eiuſdẽ ſpeciei cuꝫ
natura dauid. nec eſſet nec diceret dñs
eius: ſedens ad dexterã dñi dei: qꝛ fili⁹
regis nũꝗ dr̃ dñs regis: talis vt ſedeat
ad dexterã dei: nec eo viuẽte nec eo mor
tuo. Sed xp̃s dr̃ dñs Dauid vere: qꝛ ip̃e
dauid in ſpiritu ꝓphetico: qui nec falli
nec fallere põt: cũ ſit diuinus appellat
eum dñm ſuũ dicens. Dixit dñs. i. deus
pater dño meo. ſ. filio ſuo ⁊ meo et dño
meo: nõ ſuo: ſede ⁊c. Ergo xp̃s nõ hꝫ ſo
lũ naturã humanã: ſed opꝫ ꝙ aliam ha
I beat ſuperiorẽ qua poſſit eſſe dñs dñoꝝ
⁊ rex regũ: ⁊ ſedere a dextris dei. Et non
poterant reſpondere: qꝛ hec ſcriptura
ad literã de xp̃o intelligit. Un̄ volente
deo ⁊ repentino argumento cõturbau=
ſe euaſionem excogitare non potuerunt
Sed ſucceſſu tẽporis iudei ſucceſſores
excogitarunt imo finxerunt reſponſio=
nem ad argumentũ: dicentes illam au=
toritatem ad literã intelligi de Abraã et K
Eliezer famulo ſuo: qui hunc pſalmum
fecit abrae: agens deo gratias ꝓ victo=
ria de quinꝗ regibus. Dicunt ergo ꝙ
Eliezer ſic loquitur. Dñs. ſ. deus dixit
dño meo Abraaꝫ. ſede a dextris meis ⁊c.

¶ Sed contra primo. Nullus eñ pſal=
mus intitulatur Dauid quem ipſe non
fecerit qꝛ titulus eſſet falſus. Sed vt pa
tet tam in textu hebraico ꝗ greco ⁊ la=
tino: iſte pſalmus intitulatur ⁊ dicitur
Dauid. Ergo iſta non ſunt verba elie=
zer. Secundo: quia nõ legitur ꝙ Abrae
ſit dictum a deo: ſede a dextris meis: nec
cuiꝗ homini puro nec mirum: qꝛ etiam
puro homini non conuenit. Unde ⁊ regi
na dicitur in pſalmo aſtitiſſe deo xp̃o ⁊
nõ sediſſe. De hoc vide. iij. q. lviij. o. Ter
tio: quia abraam non fuit genitus ante
luciferum. Si dicatur ꝙ fuit genitus in
preſentia dei: dico ꝙ etiaꝫ boues ſic fue L
runt geniti: id eſt preſciti generãdi. Un=
de in hoc non importatur dignitas: quã
Pſal. intendit attribuere huic genito.
Quarto quia abraaꝫ non fuit ſacerdos
eternus ſecundum ordinem melchiſe=
dech: imo nec ſacerdos: vnde a ſacerdo=
te melchiſedech eſt benedictus ⁊ ei deci
mas dedit. Quinto quia abraam non
fuit nationum id eſt gentilium iudex ⁊
reparator ruinarum. i. culparuꝫ redem
ptor. ¶ Sed cõtra. Nulla generatio in=
enarrabilis narratur per aliqua verba.
Sed generatio eterna chriſti eſt inenar
rabilis: vt patet. Eſa. lv. ergo de ea non
loquitur pſ. allegatus. Sol. Licet eter=
na verbi generatio ſit ineffabilis per na
turam omni homini ⁊ omni creature:
qꝛ naturalr̃ cognoſci nõ põt: nõ tñ deo q̃
de ea ꝑ ꝓphetas loquitur in ſcriptura.
Secundo. Si ille textus intelligitur ad
literaꝫ de xp̃o ⁊ deo: deus eſſet corpore⁹
quia haberet dextram. Solu. per dex=
tram metaphorice dictam poteſt litera= M
liter ſignificari non ſedes localis: ſed
equalitas glorie.

¶ Queri etiã põt vtrũ de charitate fue
rint dãda duo p̃cepta. Uide. ij. ij. q. xliiij.

ar. iij. in. c. Et vtrum hõ ex charitate de=
beat plus diligere proximũ ꝗ ſeip̃m. vi
de. ij. ij. q. xxvi. ar. v. in. c.

Dñica. xix. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. lxiiij.

A Queritur vtrũ ſit ita facile di
cere: remittunt tibi pctã: ſi
cut dicere: ſurge ⁊ ambu=
la. Rñdeo. Si loquimur
de facilitate q̃ eſt in dicẽ=
do preciſe: nõ eſt notabi=
lis difficultas maior in vno ꝗ in alio qꝛ
regulariter v̄ba formamus ad nutum.
Si aũt loquamur de ea, que eſt in dicen
do ⁊ faciendo effectum quẽ verba ſigni
ficant ⁊ hoc ex parte facientis ſic etiam
vterꝗ equalis eſt ptãtis qꝛ vtrũꝗ po=
tentiã infinitã reꝗrit qua nulla eſt ma=
ior. Si vero loquamur de eadẽ ex parte
facti in ſe facilius eſt dicere ſurge: ꝗ di
mittunt: cũ facilius ſit creare celũ ⁊ ter=
ram: ꝗ iuſtificare impiũ. Tũ qꝛ ibi nul
la eſt reſiſtentia: ſicut hic praua volũtas
reſiſtit. Tũ qꝛ ibi terminus operationis
eſt bonũ mutabile. hoc eſt eternũ. Si ẽt
B loquamur de eadẽ nõ in ſe ſed in ordi=
ne ad nr̃am cognitionẽ: facilius eſt di=
cere ſurge ꝗ dimittunt: qꝛ facilius illũ
effectum cognoſcimus quẽ videmus ꝗ
quẽ nõ videmus. Sed cõtra. Nã dimit=
tere pctã ſemꝑ excedit virtutẽ creatu=
re ſm illud Eſa. lxvi. Ego ſum q̃ deleo
iniquitates tuas ⁊c. Curare aũt paraly
ticũ ẽ poſſibile v̄tute medicine. ergo nõ
ſunt equalis virtutis. Sol. ⁊ ſi poſſit vir
tute nature aliq̃n curari paralyſis: non
tñ taliter. i. ſubdito ⁊ ſic ꝑfecte vt q̃s poſ
ſit lectulũ ſuũ portare. Sc̃do. Nã opus
habens terminũ vel effectũ maiorẽ eſt
maioris virtutis. Sed hmõi eſt dimitte
re pctã reſpectu ſanationis paralyſis:
qꝛ ibi aĩa: hoc corpus ſanatur. Sol. Ma
ior eſt falſa ex pte operãtis vbi vtrũꝗ
opus reꝗrit virtutẽ ĩfinitã: lꝫ ſit vera ex
parte operati. qꝛ ex parte effectus ma=
ior eſt v̄tus que facit maius.

¶ Queri etiã põt vtrũ xp̃s inquantũ hõ
habuerit ptãtẽ remittẽdi pctã. vide. iij.
C q. lxiiij. ar. i. ⁊. ij. Et vtrum ab ipſo fue=
rit miniſtris eccleſie collata virt⁹ remit
tendi peccata. Uide ibi. ar. iiij.

Dñica. xx. poſt feſtũ Trini.

Queſtio. lxv.

Queritur vtrum charitas ſit
veſtis. i. virt⁹ digniſſima: et
ꝯñr ſit nuptialis. Rñdeo ex
doctrina. s. Tho. ij. ij. q. xxiij D
ar. vi. virtutẽ humanã q̃ bo
norũ actuũ p̃ncipiũ ẽ: neceſſitate ẽ ꝯſiſte
re in attingẽdo humanoꝝ actuũ regu=
lã qꝛ i talib⁹ actib⁹ eſt bonũ ſm ꝙ debi=
te regulant. Igit v̄tutes theologice p̃ſtã
tiores ſunt moralib⁹ ⁊ intellectualibus
qꝛ cũ duplex ſit humanorũ actuũ regu=
la. ſ. prima. i. deus. ⁊ ſc̃da. i. rõ regulata
priori regula theologice v̄tutes cõſiſtũt
in attingẽdo primã eo ꝙ eoꝝ obiectũ ſit
deus: reliq̃ aũt in attingẽdo ſc̃dam. In=
ter theologicas aũt charitas eſt excellẽ=
tior. Nã in his illa eſt potior que magis
deũ attingit. Sed hmõi eſt charitas que
attingit ip̃m vt in ipſo ſiſtat: nõ aũt vt in=
de nobis aliq̃d ꝓueniat ſicut fides ⁊ ſpes
q̃ attingũt ip̃m ſm ꝙ ex ipſo ꝓuenit co=
gnitio veri ⁊ adeptio boni: qꝛ ſemꝑ qđ ẽ E
ꝑ ſe: maius eſt eo qđ eſt ꝑ aliud. Igit eſt
digniſſima v̄tutũ. Hec. s. Th. Et ꝯñr ve
ſtis nuptialis hac rõne dr̃. Primo. ſ. qꝛ ẽ
virtus pulcerrima: ſicut veſtis nuptia=
lis dꝫ eſſe pulcerrima. Sc̃do. qꝛ ipſa eſt
q̃ diſtinguit inter filios regni. i. conuiuã
tes in nuptijs regis ⁊ diaboli: ſm Aug.
Tertio qꝛ hanc xp̃s indutus celebrauit
nuptias cum ex charitate voluerit in=
carnari. Quarto qꝛ operit oĩa delicta ſicut
pulcra veſtis operit maculas. Quinto
qꝛ ornat oĩa opa. vt ptꝫ. i. Cor. xiij. Sex=
to: qꝛ ipſa eſt amicitia q̃dã: ⁊ ꝓpter ami
citiã nuptie fiunt. ¶ Sed ꝯ. Nã virtus
altioris potẽtie eſt altior: qꝛ ꝑfectio ꝑpo
uit ꝑfectibili. Sꝫ fides eſt ĩ altiori potẽ=
tia ꝗ charitas cũ illa ſit in intellectu di
rigẽte: ⁊ hec in volũtate directa. ergo fi=
des eſt dignior. So. dignitas opatiõis in
tellectus attẽdit ſꝫ mẽſurã intellectus:
opationis aũt volũtatis ſm obiectũ. qꝛ
intellectio ꝑficit ſm ꝙ res intellecta eſt
in intellectu. volitio aũt ſm inclinatio= F
nẽ volũtatis ad rẽ vt ad terminũ. Igit
eoꝝ q̃ ſunt ĩfra nos nobilior eſt cognitio
ꝗ dilectio. Propter qđ ⁊ v̄tutes intelle=
ctuales p̄ferũt moralib⁹. vi. Eth. Sꝫ cõ=

rā q̄ ſunt.ſ.nos ꝑcipue dei nobilioꝛ ē di
lectio ꝗ̄ cognitio:q꞉ cū vnū quodqꝫ exiſtēs
in alio ſit in eo ꝑ modū eiꝰ: iferioꝛa ſūt i
ſꝑioꝛa nobiliori mō ꝗ̄ i ſe:⁊ ſupioꝛa nobi=
liori mō in ſe ꝗ̄ i aīa.Jō charitas eſt ex
G cellētioꝛ fide.Hec.s.Tho.virtualr̄.Sꝫ
intellige iſta in via vbi obiectū intelle=
ctꝰ aliqñ non attingit ꝑfecte vt in ſe eſt:
⁊ vbi ipm̄ eſt in intellectu ꝑ modū eius:
q꞉ ei inheret ſicut accidens.ſ.ꝑ ſpeciez
ſuā.Aliter em̄ eſt in pr̄ia.Nā ceteris pa
ribus ſemꝑ hītus ⁊ opatiōes intellectus
ſunt nobilioꝛes:q꞉ potētia eſt nobilioꝛ.
⁊ obiectū ſimpliciꝰ ac nobiliꝰ.Sꝫ in via
volūtas amat deū imediate vt in ſe eſt
nō aūt intellectꝰ capit deū vt eſt:ſed in
alio ⁊ ꝑ modū ſuū:⁊ ſic ꝙ dei nō eſt ſpēs
intelligibilis in intellectu niſi vt ei inhe
rēs quo ad hoīem q̄ deū intelligit ꝑ ſuꝑ
additā ſpeciē:vel cui inheret ipē intelle
ctus quo ad angelū qui deū intelligit ꝑ
ſuā.i.angeli eſſentiā.Jn pr̄ia aūt deus
erit in intellectu ſicut eſt id eſt ꝑ ſe ⁊ nō
ꝑ aliud:⁊ nō ꝑ modū intellectꝰ.q꞉ nō in
H herebit:ſed erit ſpēs itelligibilis:ſubſi=
ſtēs.vtꝑꝫ.j.q.xij.ar.ij.in coꝛ.Jō nobilioꝛ
ſimplr̄ erit intellectio ꝗ̄ fruitio.⁊ lumen
glīe qd̄ erit habitꝰ itellectꝰ ꝗ̄ charitas.
⁊ eo magis ꝙ intellectꝰ habebit deū in
ſe volūtas aūt tēdet in deū:qd̄ nō eſt eq̄
nobile.Scd̄o.Nā id ꝑ qd̄ aliqd̄ opat̄ eſt
eo inferius.ſicut dn̄s opat̄ ꝑ miniſtrum
Sꝫ per charitatē operat̄ Fides:vt ꝑꝫ.
Gal̄.v.Solu.Fides nō operat̄ per dile=
ctionē ſicut per miniſtrū:vt dn̄s ꝑ ſeruū
ſed ſicut per formā ꝓpriā.Quomō autē
charitas ſit fidei ⁊ virtutum forma.Ui=
de.ij.ij.q.iiij.ar.iij.in coꝛpoꝛe.

¶ Queri ēt pt̄ vtrū poſt moꝛtē exiſtētes
in iferno habeāt manꝰ ligatas ac pedes
vt nō poſſint facere nec velle bonū vide
verita.q.xxiiij.ar.x.⁊.xj.Et vtrū ibi ſint
tenebꝛe.Uide.iiij.di.l.q.ij.ar.iij.q.iiij.

Dn̄ica.xxj.poſt feſtum Trini.

Queſtio.lxvj.

A Ueritur vtrū iſte regulus
iuſte ac merito ſit repꝛehen
ſus a chꝛiſto:Reſpondeo
ꝙ ſic.Nā ſm̄.s.Tho.ſu=
per Jo.ad fidē xp̄i infide=
les trahunt̄ per miracl'a
q꞉ duci nō pn̄t autoꝛitate ſꝫ illō.j.Coꝛ.
xiiij.Signa data ſunt infidelibꝰ nō fide
libus.Fideles aūt ducēdi ſunt autoꝛita
te ſcripture qui credere tenent̄.Tūc ſic.
Oīs fidelis vel nutritꝰ inter fideles non
B credēs ꝑ autoꝛitates ſed reqrēs ſigna ē
repꝛehēſibilis:q꞉ qui non vult trahi mō
ſibi cōuenienti eſt male diſpoſitus ab bo
nuꝫ.Sed iſte regulus erat nutritꝰ inter
fideles iudeos inſtructus de lege.vt.ſ.
Sed contra.Nam qui querit illud ꝑ qd̄
vitat repꝛehenſibilitatē nō eſt repꝛehēſibi=
lis.Sed talis eſt querēs ſigna vt credat:
q꞉ querit certitudinē per quam vitet fe=
ſtinationē credendi q̄ eſt repꝛehenſibilis.
iuxta illud Eccl̄.xix.c.Qui cito credit le
uis eſt coꝛde.Sol.Maioꝛ eſt falſa qñ il=
lud queritur indebite ſicut fecit Tho=
mas:qui voluit vulnera palpare cū de=
buiſſet credere apl'oꝝ collegio.et ſiliter
iſte qui debuiſſet credere vaticinijs ꝓ=
phetarū:maxime q꞉ xp̄s etiā interiꝰ mo
C uebat coꝛda ad credēdū in ſe:ꝫ moue=
ret cū libertate.Un̄.s.Tho.ij.qōli.q.iiij.
ar.j.q̄rit.Utrū xp̄o non facienti viſibilia
miracula iudei credere tenerent̄.Et rn̄=
det ꝙ ſic.q꞉ cuꝫ homo adiuuet̄ a deo ad
credendū interioꝛi inſpiratione ⁊ exte=
ri doctrina ac miraculis remoto tertio
ſtabāt duo pꝛioꝛa q̄bus hoīes credere te
nebant̄.Scd̄o.Nā q̄ querit ea ſine q̄bꝰ
credere nō pōt:nō eſt repꝛehēſibilis.Sed
hm̄ōi eſt q̄ q̄rit miracula q꞉ ſi abſqꝫ mi=
raculis credere quis poſſet nō credēdo
peccaret:cōtra illud Jo.xiij.Si opa non
feciſſem in eis que nemo aliꝰ fecit pctm̄
nō haberēt.Solu.Jnter ipſa opera q̄ fe
cit annumerari dꝫ etiā eius interioꝛ vo
catio ⁊ exterioꝛ doctrina non autē ſola
miracula.Non haberet autē quis pctm̄
nō credendo ceſſantibus miraculis ⁊ do
ctrina ⁊ inſpiratiōe:licet ceſſantibus mi
raculis adhuc poſſet peccare.

¶ Queri etiam poſſet vtrū mō hoīes te=
neātur credere qui miracula xp̄i nō vi=
dēt:Uide.ij.ij.q.ij.ar.vij.in coꝛpoꝛe.Et
primo cōtra.ca.vj.Et vtrum leuiter cre= D
dant fideles miracula non vidētes:Ui=
de primo contra vbi.ſ.ca.vj.

Dn̄ica.xxij.poſt feſtum Trinita.

Queſtio.lxvij.

Ueritur vtrū ſeruus cōſecu
tus miſericoꝛdiā a dn̄o pec=
cauerit repetēdo debitum a
A conſeruo.Rn̄deo.Aliq̄s actꝰ
dupl'r poteſt eſſe malus.ſ.ꝑ
ſe ſiue ex ſpecie ⁊ obiecto ſuo: vt foꝛnica
ri.Aliquis vero ex circunſtātia:puta tē=
poꝛis vel loci vel modi vel finis indebi=
ti:ſicut ducere vxoꝛē tp̄e pꝛohibito.Jgi=
tur iſte repetendo debitum nō peccauit
quaſi faciēs actum malū de ſe:q꞉ nullꝰ
ſic peccat petendo id qd̄ iuſtitia exigit eſ
ſe ſuū cuiuſmodi eſt oē ſibi debitū.Pec=
cauit aūt ex circūſtantia.q꞉ debitum exi
gebat tp̄e idebito.i.quo debitoꝛ erat im
potēs reddere qd̄ fuit crudelitas.¶ Sꝫ
cōtra videtur ꝙ peccauerit debitū repe
tendo.Pꝛimo Nam dicit dn̄s.Serue ne
q̄ ⁊c.Sed ipſe dn̄s erat miſertus dimit
tēdo debitū ergo ⁊ ipē dimittere debuit.
So.Fuit neqꝫ:q꞉ debuit miſereri ⁊ tene
batur miſereri:non relaxando debitum
ſed pꝛoꝛogādo tp̄s ſolutionis.Un̄ remit
tere debitum fuiſſet honeſtatis pꝛoꝛoga
re vero terminuꝫ fuiſſet neceſſitatis.Et
ly ſicut nō impoꝛtat ſimilitudinē in mō
miſerandi.ſ.relaxando debitū ſed ſoluꝫ
B miſereri quoquo mō.Scd̄o.Nam q̄cūqꝫ
facit cōtra charitatē:peccat.Sed quis q̄
rendo ⁊ repetēdo ſua facit cōtra chari=
tatē q꞉ ipa nō q̄rit q̄ ſua ſunt.j.Coꝛ.xiij.
So.Dicit Alexā.de ales in.iij.parte qd̄
tribus modis quis debitum repetit.ſ.ex
cupiditate ⁊ zelo iuſtitie ⁊ ex timoꝛe ca=
ſus ne.ſ.quis ꝓpter indigētiā ruat i ali
qd̄ pctm̄:puta furtum Charitas igit̄ nō
querit ſua pꝛimo mō.ſ.non eſt amatrix
pecunie ꝓpter ſe:vt ibi dicit glo.Sed re
petere ſcd̄o mō cōuenit etiā ꝑfectis:⁊ ter
tio mō infirmis.Uel dicēdū iuxta Augu
ſtinū.in regula ꝙ charitas non querit q̄
ſua ſunt ſi cōparet̄ ꝓpꝛiuꝫ bonū ad cōe
ꝙ.ſ.plus diligit cōe bonū ꝗ̄ ꝓpꝛiū.ſecꝰ
ſi cōparet̄ ꝓpꝛiū bonū ad aliqd̄ particu=
lare.q꞉ naturalis inclinatio quā chari=
tas nō deſtruit:ſed ꝑficit eſt:vt ſe et ſua
q̄s plus diligat ꝗ̄ aliū ⁊ alia.Un̄ amabi
C lia q̄ ſunt ad alterū veniūt ex his q̄ ſunt
ad ſe ſm̄ ph̄m in libꝛo.Ethico.Tertio.
Nam q̄ ſcādalizat ꝓximū ꝓ re tēpoꝛali
peccat.q꞉ plus debet bonū ſpūale alie=
nū amare ꝗ̄ coꝛpoꝛale ꝓpꝛiū.Sed aliq̄
qñ q̄s repetēdo debitū ſcādalizat pꝛoxi
mū vt iſte fecit:quē egretulerūt alij con
ſerui ergo ⁊c.So.s.Tho.ij.v.q.xiiij.art. D
viij.dicit ꝙ ſi ex petitiōe pꝛopꝛie rei a pō
aliū detente:ſcandalizet̄ q̄s ex ignoꝛan
tia vel infirmitate:qd̄ eſt ſcandalū puſil
loꝝ:tpalia ſunt ꝓpter ſcandalum totali
ter dimittēda:vel aliqñ ſcandalū eſt ſe=
dandū.ſ.per admonitionē.Si ꝟo ſcan=
dalizat̄ ex malitia:qd̄ eſt ſcandalū pha=
riſeoꝝ:nō ſunt ꝓpter hoc dimittēda:q꞉
noceret cōi bono:dū malis daret̄ occa=
ſio rapiendi.⁊ noceret ipſis malis q̄ re=
manerent in pctō.Hec ille.Cū tn̄ q̄s eſt
certus ꝙ ille rꝫ ſua iniuſte et nō eſt certꝰ
inde aliquē ex repetitiōe ſcandalizari:
licite repetit.Et ſi ſciret in ſcandalū oꝛi=
ri ⁊ tn̄ plus pōderat ſcandalū pꝛopꝛiūt
plus tenetur ſuo ꝗ̄ alieno ſcandalo re=
parare.Ad argumentū aūt dico conſer=
ui nō ſcandalizabantur quia repetebat:
ſed quia repetebat crudeliter.

¶ Queri etiā pōt vtrū ꝑ ingratitudineꝫ E
redeāt iā dimiſſa pctā:Uide.iiij.diſ.xxij.
q.j.arti.ij.Et vtrum aliq̄s habeat vn̄ ſa=
tiſfacit deo ꝓ debito qd̄ peccando con=
traxit.Uide.iiij.di.xv.q.j.ij.o.⁊.iij.q.j.ar.
ij.ad ſecundum.

Dn̄ica.xxiij.poſt feſtum Trini.

Queſtio.lxviij.

Ueritur vtrū ſerui regis ce
leſtis.i.xp̄iani teneant̄ ceſa
ri id eſt pꝛincipi terreno tri=
buta p̄ſtare:Rn̄deo qd̄ ſic.
Pꝛio:q꞉ hoc dicit xp̄s in pꝛe
ſenti euāgelio duꝫ dicit iu=
deis q̄ ſerui erant regis eterni.Reddite
q̄ ſūt ceſaris ceſari.Scd̄o quia hoc dicit
apl's ad Ro.xiij.vt ꝑꝫ intuenti.Et aſſi=
gnat huius rōnē cū dixiſſet:iō em̄ et tri=
buta p̄ſtatis:dicēs.Miniſtri dei ſunt in
hoc ipſo.i.ꝓ hoc ipſo.i.tributo ſeruiētes
ſcꝫ deo ⁊ populo.quaſi diceret.Quicūqꝫ
ſeruit licite recipit pꝛo ſeruitio ſuo mer=
cedē:ſm̄ illud.j.Coꝛ.ix.Quis paſcit gre
geꝫ ⁊ de lacte eius nō edit.Sed ꝑncipes F
ſeruiūt deo ⁊ populo in pace ⁊ eq̄tate cō
ſeruāda.Jō ꝯcludit.Reddite ḡ oībꝰ de=
bita:cui tributū tributū:cui vectigal ve
ctigal.ad h̄ tn̄ debito ꝑncipiū ꝑuilegio li

veri ſunt clerici.qȝ equitatē tñ hȝ natu
ralē.qr ſicut ꝓncipes in tēporalibus:ita
clerici in ſpūalib⁹ ꝑ cōi bono ſollicitant
ꝛ ꝯñr recōpenſant regi ꝓ labore ei⁹ cir=
G ca pacē.Uñ etiā apō gētiles vacātes di=
uinis liberi erāt a tribut:ſicut de ſacer
dotib⁹ egypti pȝ Geñ.xlvij.ꝛ.j.meta=
pho.¶Sed cōtra videt ꝙ nō teneātur.
Nullus enim liber tenet ad onera ſerui
tutis cuiuſmodi eſt pſtare tributa.Sed
ſerui dei ſunt liberi per aduentū xpī:ſm
illud Joā.viij.c.Si filius vos liberaue=
rit vere liberi eritis.Sol.Sicut dicit.s.
Tho.ſup ep̄las Pauli:i p̄mitius eccleſia
ꝓpter hanc rationeȝ quidā dicebant ſe
ptātibus nō ſubiacere:ſed non bñ dice=
bant:qr ꝑ aduentū chriſti liberant ſpūs
a peccato ꝛ morte ꝛ ſeruitute diaboli.ſȝ
caro remanet obnoxia ſeruituti.Et ideo
dū carnem gerimus corruptibilem opȝ
nos dñis ſecularibus ſubijci.ne abſolui
mur a tributis ſicut nec ab alijs corpis
penalitatibus:a quib⁹ nec etiā ſeipſum
xp̄s voluit abſoluere.Liberabit autē ꝛ
caro in libertatē glorie filiorū dei.et tūc
homo liberat⁹ ꝑ xp̄m nulli ſeruituti erit
obnoxius:ſm illud.j.Cor.v.Cū tradide
rit regnū deo ꝛ patri:ꝛ euacauerit omnē
H principatū ꝛ ptātē.Scdo.Si tenent fi=
deles ad ſubiectionē ꝛ tributa:iō eſt:qr
poteſtas principū a deo eſt vt pȝ ex ap̄lo
Roñ.xiij.Sed aliqñ horum poteſtas nō
eſt a deo:ſm illud Oſee.viij.Jpſi regna=
uerunt ꝛ nō ex me.ergo aliqñ ad hoc nō
tenētur.Sol.poteſtas regia vel alia ſctū
ad tria conſyderari pōt.quātum ſcȝ ad
ipſam poteſtatē ꝛ quantū ad modū adi=
piſcendi illā:ꝛ quantūȝ ad vſum eius.
¶Quantū ad primū poteſtas ſemper a
deo eſt:ſm illud Ro.xiij.Ois poteſtas a
deo eſt.ꝛ illud Jo.xix.Nō haberes pote=
ſtatē ꝛc.Et ratio eſt qr oē dictum de deo
ꝛ creatura vt ſapiētia:iuſtitia:potentia:
ꝛ hmōi:a deo eſt in creatura.¶Quantū
aūt ad ſcōm ſemp eſt a deo pmittēte.qr
I nihil fit deo nō pmittēte.ꝛ aliqñ ē ab eo
faciente.qñ.ſ. aliquis ordinarie accipit
illā.Qñqȝ vero nō eſt ab eo faciēte.quā=
tū ad deformitatē in eius acqſitiōe:ſed
eſt a ꝑuerſa volūtate.Et ſimiliter quan
tum ad tertium eſt a deo quando qs ea
legitime vtit:et non a deo qñ peruerſe.
¶Ad argumentū dico qȝ tenent qñ ꝓn
cipes habent iuridicā poteſtatē.nō autē
aliter niſi ratiōe ſcandali vel ꝓpter ma
ius malū vitandum:puta pſone.¶Sed
cōtra.qr obediendū eſt etiā diſcholis.j.
K Pet.ij.So.Uerū eſt dūmodo ſint dñi de
iure:nō aūt ſi de facto niſi vt.ſ.Tertio.
Nullus tenet ad aliqd per legē inferio=
ris:puta hois a quo abſolutus eſt ꝑ legē
ſuperioris:puta dei.Sȝ a ſeruitute prin
cipū ꝛ tributis ois homo eſt liberatus a
deo.qr deus reliquit hoiem in manu cō=
ſilij ſui.Eccl.xv.ergo ꝛc.So.Deus dr re
liqſſe hoiem in manu conſilij ſui:non qr
abſoluerit eū ab omni lege vt faciat qcqd
qȝ libuerit ſed:qr ad aliqua facienda ne=
ceſſitate nature non cogitur vt irrationa
lia.ſed libera electione ex ꝓprio conſilio
procedente operatur.
¶Queri ēt pt:vtrū vita bōa poſſit ac de=
beat veritas dici.Uide.j.q.xvj.ar.iiij.ter
tiū.ꝛ.iiij.di.lxvj.q.j.ar.j.q.iij.Et vtrum
oēs teneātur deo ſacrificium offerre.Ui=
de.ij.ij.q.lxxxv.ar.iiij.in corpore.

Dñica.xxiiij.poſt feſtum Trini.

Queſtio.lxix.

Ueritur vtrum in ſuſcitatio= L
ne ſpūalis puelle.i.anime
expulſio turbe id eſt culpe
ſeu multitudis ſecularium
curaꝝ precedat tactū ma=
nus xp̄i:id eſt gratie infu=
ſionem.Rñdeo ex doctria.s.Tho.j.ij.q.
cxiij.ar.viij.Cū in iuſtificatiōe impij qua
tuor requirant ſcȝ gratie infuſio:ꝛ mot⁹
liberi arbitrij per fidē in deum:ꝛ motus
eiuſdē in pctm̄:ꝛ remiſſio culpe.Jſta ſūt
tēpore ſimul.quia iuſtificatio impij eſt in
inſtāti:cum fiat a deo qui infinitate ſue
potētie in inſtanti diſponere poteſt ani=
maȝ quā iuſtificat.Sed tamē ordine na
ture vnum eorum eſt alio prius.Et pri=
mū eſt gratie infuſio.Scōm motus libe=
ri arbitrij in deum.Tertium motus eiuſ
dem in pctm̄.ꝛ Quartuȝ remiſſio culpe. M
Nam in quolibet motu naturaliter.pri
mum eſt motio mouētis:que hic eſt gra
tie infuſio.Scōm vero eſt diſpoſitio ma=
terie ſeu motio mobilis q̄ eſt vterqȝ mo=
tus predictus:ſed prior eſt qui in deum

eſt:cū ſit cauſa ꝛ ratio alterius.qr nō de=
teſtatur qs pctm̄ niſi qr eſt cōtra deum.
Tertiū autē eſt terminus mot⁹:q̄ hic eſt
A remiſſio culpe:ad quā tota trāſmutatio
ordinat.¶Sed contra.Primo.Nā rece
dere a malo prius eſt ꝙ accedere ad bo
nū:ſm illud pſ.Declina ꝛc.Sed remiſ=
ſio culpe pertinet ad receſſum a malo:ꝛ
infuſio gratie ad ꝓſecutionē boni.ergo
naturalr prior eſt remiſſio culpe.ſol.Si
receſſus a termino ꝛ acceſſus ad termi=
nū cōſyderent ex pte mobilis:naturalr
prior eſt receſſus:qr prius eſt in mobili
oppoſituȝ qȝ obijcitur:ꝛ poſt terminus
quē aſſequit.Sed ex parte agētis eſt ecō
trario.quia agēs ad remouēdū contra=
riū:agit per formā q̄ in eo ꝑexiſtit:ſicut
ſol ad remouendū tenebras agit ꝑ lucē.
Et ideo ex parte ſolis prius eſt illumi=
nare ꝙ remouere tenebras:lȝ ex parte
aeris prius ſit purgari tenebras ꝙ illu=
minari.Et qr infuſio gratie et remiſſio
culpe dicunt ex parte dei iuſtificantis:
ideo naturalr infuſio gratie eſt prior.Sȝ
liberatio a culpa eſt prior ꝙ aſſecutio
gratie:qr iſta ſumunt ex parte hominis
B iuſtificati.Uel pōt dici ꝙ termini iuſtifi
catiōis ſunt cā ſicut a quo:ꝛ iuſtitia ſicut
ad quē.Grā ꝓo eſt cā remiſſiōis culpe ꝛ
aſſecutiōis iuſtitie.Scdo:diſpoſitio na=
turalr eſt prior forma ad quā diſponit:
ſed mot⁹ liberi arbitrij eſt diſpoſitio ad
ſuſceptionē grē.ergo eſt prior.So.diſpo
ſitio ſubiecti ꝑcedit naturalr ſuſceptio=
nē forme ſed ſequit actionē agētis qua
ſubiectū diſponitur.Jdeo mot⁹ liberi ar
bitrij naturaliter ꝑcedit ꝯſecutionē grē:
ſȝ ſequit gratie infuſionem.Hec.s.tho.
¶Queri etiā pōt:vtrū ſine tactu man⁹
xp̄i.id eſt ſine infuſiōe gratie dei reſur=
gere poſſit ꝑ pctm̄ ſpūalr mortua puel
la.Uide.j.ij.q.cxiij.ar.ij.Et vtrū alienis
precibus mortuus in peccato diuinam
gratiā cōſequat Uide.ibi.q.cxiiij.ar.vj.
¶Dñica autē.xxv.queri poteſt ſicut qſi
C tum eſt dñica quarta in quadrageſima.
¶Et ſic iam cōplete ſunt queſtiōes per=
tinētes directe ad intellectū euāgelioꝝ.

Sequuntur queſtiones imper=
tinentes.

Caſus Primus.

Uoniā nōnulli diuini vbi
ꝓcones eſtimātes audito
res ſuos et bñuolos ꝛ attē
tos diuinis ſermonib⁹ eſ=
ſe:ꝛ ipſa materie diuiſiōe
poſſe dociles reddi:vice
exordij breui dubiolo eoqȝ morali vti cō
ſueuerunt:propoſitū eſt noſtrū ac inſti= D
tutum:mō queſtiunculas nōnullas mora
les impertinētes euangelijs breuiter ex
autorib⁹ varijs colligere:vt opis noſtri
tertiam partē totalr abſoluam⁹.Primo
igitur querit.Utrū bona opa ꝛ precipue
oratio peccatoris exiſtētis in fide ꝛ ex=
tra charitatē aliqd valeāt ad vitā eter=
nā.Ad hoc aūt dubiū ſm.s.Tho.i.iiij.
diſtin.xv.q.j.ar.iij.q.iiij.ꝛ.j.ij.q.cxiiij.Et
Ray.in ti.de pe.ꝛ remiſ.ſ.itē circa.ꝛ Pi
ſanū ı ſumma.ti.charitas.Et Rich.i.iiij.
di.xv.ſic rñdet.Jn pctō mortali eſt ille
ſolus q̄ mortale cōmiſit ꝛ nō penitet ſuf
ficiēter.Sec⁹ aūt ſi ē in ꝟitate cōtrit⁹ in
actu:ꝛ cōfeſſus in ꝓpoſito:qr talis eſt i
grā:vt pȝ ꝑ.s.Tho.iiij.di.xvij.q.ij.ar.v.
q.j.ꝛ habet ō pnia.di.j.porro.Caue tñ ne
fallaris ꝓpter nō diſtinguere inter at=
tritionē ꝛ cōtritionē.Nā valēt igit bona E
opera exiſtentis in mortali per modum
meriti ſm oēs:quia charitas eſt princi=
pium merendi.j.ij.q.cxiiij.Ualent auteȝ
primo ad vitam eternaȝ per modū gau
dij accidentalis:ad hunc ſenſuȝ ꝙ ſi pe
niteas ac tandē ſalueris in eternū gau
debis te illa bona feciſſe:vt patet de ſe:
Et ſecūdo valēt ſm.s.Tho.ad eandeȝ ꝑ
modum diſpoſitionis.qr ſcȝ ꝑ iſta diſpo=
neris ad pniam:ꝛ lumē gratie dei.de pe
ni.di.v.falſas.Et tertio valēt ſm eūdeȝ
ad tolerabilius iudicium futuruȝ de pe
ni.diſtinc.iij.ſi quis.quod vt.s.Thom.
iiij.vbi.ſ.declarat nō intelligit quaſi pe
nam debitam in inferno tollāt aut mi=
nuāt cū non tollāt aut minuāt cauſam
ei⁹.i.culpā:ſed qr penā eternalē futurā
impediūt:dū qs ſic operādo nō omittit:
aut qr ad bonū diſponūt:ꝛ cōſequēter F
a multis malis retrahūt:ꝛ faciunt ꝙ ex
minori contemptu quis peccet.Et quar
to valēt ſm eundē per modū cōgrui ad
tēporalē ꝓſperitatē de peni.di.iij.cauē
dū.ꝛ.ij.ij.q.ij.ſi qliber.Et qnto ſm eun=

tē: q₃ aſſuefaciūt bonis operibus: ſicut olim baptiſmus Joānis. de cōſecra. diſt. iiij. nō regenerabat. Et ſexto q₃ diabol⁹ nō h₃ tantā poteſtatē ſup pctōrē: ſm pi ſanū. Et ſeptimo valēt ad ꝯſolationē in G pñti. q₃ vt docet experiētia ⁊ Ari. teſtat. Nullus ē adeo mal⁹ q̄ de ſuo bono ope nō letet: ⁊ maxie orō cui vr̄ appropriari iſte effct⁹ p excellentiā iuxta illud Ja. j. Triſtat q̄s in vobis oret equo aio ⁊ pſal lat. Et octauo: q₃ inter oia talia orō h₃ ef fectū ppriū. ſ. ipetrare: ipa v₃ ad impe trādū a deo ſpūalia ⁊ tpalia dona. Sed ꝯ. primo: q₃ deus pctōres non exaudit Jo. ix. Sol. Illa vba nō ſūt dei aut euā geliſte: ſ₃ cuiuſdā ceci illuminati corpa liter: q̄ ſm glo. adhuc ſpūaliter nō plene videbat: q₃ deus aliqñ exaudit pctōres, vt patuit fe. iiij. añ dñicā de paſſiōe. Se cūdo. Nā quāto ſeruitiū vel op⁹ eſt mi nus debitū tāto eſt magis meritoriū vt ptz de ſeruitio exhibito tibi ab amico q̄ ad illud nō tenet: ⁊ a ſeruo q̄ tenet. Op⁹ aūt bonū pctōris eſt min⁹ debitū q̄ exi ſtētis in grā: q₃ ille a deo pauciora bñfi cia ſuſcepit ſaltē poſſibiliter. So. dicit. ſ. H Tho. j. ij. q. vbi. ſ. ar. ij. ad ſcōm ꝙ iſta rō ꝯcluderet ſi vtrūq₃ opus eſſet equal'r bo nu₃ qđ non eſt in ꝓpoſito: q₃ ſemp meli⁹ eſt opus exiſtentis in gratia. Ex dictis aūt patent he concluſiones.

¶ Prima. L₃ ſit in mortali q̄ de mortali nō conterit. ſecus de eo qui cōtritus eſt.

¶ Scōa. L₃ valeāt ad vitā eternā p mo dū meriti opa bona ꝯtriti: th̄ eſt ſecus de operibus bonis eius qui eſt in mortali.

¶ Tertia. Opera exiſtētis in mortali va lent q̄tū eſt de ſe ad gaudiū accidentale in patria₃ ⁊ ad diſpoſitionē gratie ad vi tādam aliquā penam in gehenna: ⁊ ad temporalem proſperitatem: ⁊ ad bona₃ cōſuetudinē generādā: ⁊ ad reprimēdā ptātem diabolicā: ⁊ ad anime cōſolatio nem maxime oratio ſancta.

¶ Quarta. Orō q̄tū eſt de ſe ſuppoſita gratia tres h₃ effectus q̄ ſunt mereri: im petrare: cōſolari. Quorū primus eſt cōis I oim bonoꝝ operū: ⁊ ſcōs eſt ei ppri⁹: et tertius appropriatus quodam modo.

¶ Quinta. Orō iuſti ſemp h₃ pmū effe ctū: etiā ſi de⁹ nō velit ipm exaudire, et ſimil'r tertiū ſi ſit attenta: ſed nō ſecūdū.

¶ Sexta. Orō iniuſti nūq₃ h₃ primū effe ctū: ⁊ ſemp h₃ tertiū ſi ſit attēta. ſcōm au tem habet aliquando tantum.

¶ Septima. Nunq₃ oratio eſt inanis ſi ue iuſti ſiue iniuſti: ⁊ cōſequenter eſt ab omnibus frequentanda. K

¶ Octaua. Ois homo q̄tūcūq₃ mal⁹ d₃ inceſſanter bñ opari: q₃ bona opa nūq₃ ſunt ſine fructu: ⁊ forte aliqñ tātū diſpo nēt ad gratiā dei: ꝙ mala ſuperabūt iux ta exemplū aromatarij ſpecies ponētis in ſtatera contra pondera metallorum.

Casus ſecundus.

Q Uerit. ꝯ. quid ſit grauius pec catum: aut negligenter au dire verbum dei: aut negli genter pmittere cadere xpi corpus in terra₃? Ad hoc au tem reſpondet Archidi. ſuper. c. interro go, j. q. j. ⁊ ibi dominus Joānes dominici ⁊ Auguſtinus qui vt in dicto capitulo patet expreſſe: dicit ꝙ non eſt minor pri ma negligētia. ſ. circa verbū dei q̄ ſcōa. Pro hoc autē nota ꝙ tripliciter aliquid alicui prefertur. ſ. dignitate: neceſſitate ⁊ cauſalitate. Dico igitur. Primo corp⁹ L chriſti verum eſt dignius myſtice: quia nihil melius eſt corpore ⁊ ſanguine chri ſti. j. q. j. c. multi. et intellige in creaturis: vt ibi tenet Joannes dominici ⁊ ſanct⁹ Thom. j. diſt. xliij. dicens humanitate₃ xpi eſſe quid melius omni creatura etiā poſſibili: vt eſt vnita verbo. Et ſi contra hoc dicat ꝙ verum corpus eſt figura my ſtici, figura autē eſt ignobilior figurato ſm glo. j. Cor. v. R̄ndet Alb. ⁊ ſanctus Tho. iiij. diſtin. xij. ꝙ illa gloſſa eſt vera ſolum in his quorū vſus eſt in ſignificā do ſolū: vt eſt agnus paſchalis. Dico ſe cūdo ꝙ illud corpus mai⁹ eſt verbo dei dignitate: vt patet in dicto. c. mult. Et iterū. q₃ illud eſt ſubſtantia: hoc vero ac cidens. Sed tamen neceſſitate eſt econ uerſo: q₃ magis neceſſaria ē actualis au ditio verbi dei quia ex auditu eius eſt fi des. Ro. viij. ⁊ cognitio neceſſarioꝝ ad ſalutem. Et ſimiliter cauſalitatem: quia M verbum dei tollit mortalia que ſunt in ſubiecto: vt euchariſtia. ⁊ vlterius etiā que in conſcientia: ⁊ habet effectum in

bonis ⁊ malis. Dico tertio ꝙ licet ſit ma ior negligentia in xpi corpus quantū eſt ex parte rei neglete: vt p₃ ex dictis tamē alia eſt maior quantum ad grauitatem A nocumenti ſm Joannem dominici qñ. ſ. ex negligentia verbi dei prouenit igno rantia agendorum vel credendorum ne ceſſario. ⁊ conſequēter eſt aliquo modo maius malum. Nā ſm Aug. in enchiri. malū non eſt malum q₃ nocet ergo ma ius malum eſt: q₃ magis nocet. Ex his autem ptz ꝙ male faciūt parochiani cu rati volētes populu₃ pretermiſſo ſermo ne audire miſſa₃ in ꝓpria parochia ma xime non de pecoris ſalute: ſed de lana ⁊ de lacte cogitātes. Licet eni₃ peccet qui in die feſto pretermiſſa ſui ſacerdotis miſſa audit aliam ex contemptu vt ptz extra de paro. c. ij. ſecus ſi hoc facit ex iu ſta cauſa: puta propter verbum dei vel ex maiori deuotione: vt dicit Archie. ij. pte. ti. ix. c. x. ⁊ conſentit gloſſa in dicto. c. Et ſimiliter Inno. ⁊ hoc eſt rōnabile. q₃ l₃ ius diuinū aut naturale non abroget p ꝯtrariā conſuetudine₃. extra eo. c. vl. ⁊ B xxx. q. viij. flagitia. ſecus de humano. ex tra vbi. ſ. dū modo conſuetudo ſit rōna bilis: vt gloſſat Inno. ⁊ notat ibi. et ēt p̄ ſcripta. ad quod ſ₃ canoniſtas teſte Ho ſtien. requirit tempus quadraginta an norū. extra de electione. cum ana. ⁊ extra de cēſibus. olim. Et hoc habet locum in eccleſiaſticis q̄cquid ſit de legibus. ¶ S₃ contra. quia preceptu₃ eſt audire miſſa₃ non autem p̄dicationem: ergo illud eſt magis neceſſarium. Solutio. Negatur conſequentia. quia facilius eſt audire miſſam propter multitudinem celebrā tium q̄ predicationē. ideoq₃ p̄cipit illud ⁊ non iſtud. Quāuis tamen aliqui dicāt ꝙ preceptum ſit audire verbū dei: non determinato tempore: ſed qñ nō habet vrgens cā nō audiendi illud. ⁊ auditu rus neſcit ad ſalute₃ neceſſaria. Et ar guūt: q₃ curati tenent predicare. extra de offi. iud. ordinarij. c. iter cetera. xxxvj. C diſt. ecce. ⁊. xvj. q. j. c. adijcim⁹. ⁊ ca. Ecce.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Deus chriſtum magis q̄ om nem creaturam amat: quem tñ pro no ſtra ſalute expoſuit morti.

¶ Secunda. Corpus chriſti verum eſt dignius myſtico ⁊ verbo die.

¶ Tertia. Verbum tamen dei eſt magis neceſſariū q̄ corp⁹ chriſti ſub ſpecie ſa cramētali: quia ſine eo nec fides nec ſa lus eſt adulto de lege communi. D

¶ Quarta. Corp⁹ xpi nō tollit mortale niſi illud ſit extra ꝯſcientiā cōicātis: ſed ſolū veniale: ⁊ fructificat ſolū in bonis. verbū aūt dei diſpoſitiue tollit vtrūq₃: ⁊ fructificat tam in bonis q̄ in malis.

¶ Quinta ſimpliciter maior eſt negligē tia in corpus chriſti: ſed quātum eſt no cumentum ſequens maior eſt alia.

¶ Sexta. Conſuetudo nunq₃ tollit ius diuinum aut naturale: ſed ſolū huma num: ſi ſit rationabilis ⁊ preſcripta.

¶ Septima. Qui non audit miſſam in ſua parochia vt audiat ſermonem pre dicatoris: bene facit.

¶ Octaua. Quilibet debet accedere ad predicationem ſepe ⁊ deuote audire ac ruminare: quia eſt cibus anime. Unde Aug. Quanta ſollicitudine ⁊c. Uide in E capl'o predicto. Interrogo vos.

Casus. iij.

Q Ueritur tertio vtrū habēs ad reſtituēdu₃ incerta libe retur ſi pauperib⁹ petētib⁹ eleemoſynā largiat ſine li cētia epī? Ad hoc aūt reſpō dent primo Hoſtien. extra de vſura. ſup c. cum tu. et in. c. cum ſit. extra de iudeis. ⁊ in ſua ſumma de penitētia. §. fi. ⁊ Joā. and. de peni. ⁊ remiſ. ſi epūs. lib. vj. in gl. ⁊ de reg. iur. in regula peccatum. lib. vj. Et dicunt ꝙ diſpēſatio incertorum pti net ad ſolum epm. Et pbant opinionē ſuam per dicta capl'a. Et vlterius Joā. and. arguit ſic. Talia bona incerta ſunt pro anima veri poſſeſſoris fideliter ero gando. ergo ſunt diuino cultui mācipa ta. ergo a ſolo p̄lato diuini cult⁹ ſunt diſpē ſanda. Probat tertio: q₃ eſt conſueto. et Quarto q₃ epūs eſt pater pauperum.

¶ Contra opinionē pono duas cōcluſio nes. Quarum prima hec eſt. Non eſt ne ceſſe ꝙ talis per ſolū epiſcopū diſpenſe tur. Secūda. Ipſe epūs non poteſt hoc iu ſte ſtatuere: nec de iure excōmunicare F ſacerdotes hoc diſpenſantes. Primam

ꝓbo autoritate Archidiaconi: qui de
hoc fecit ſpecialē q̄ōnē ⁊ notaṫ.xiiij.q.ſ.
ca.nō ſane.qui etiam dicit ꝙ raptor ea
pōt ꝓpria autoritate diſpēſare: vt colli
giṫ ex dicto.c.cū tu.Et hoc clare innuit
G glo.extra de homicidio.c.ſicut dignū.ꝟ.
eos.Idem ſentit Ioan.de ligna ⁊ Pau=
lus ⁊ Zenzelinus ſup clemen.j.de pri=
uilegijs.⁊ Ioānes cal.⁊ Recupus:⁊ do=
minus Hugo iuris vtriuſqꝫ doctor.et
Frater Clarus.Et idē innuit Inno.ex=
tra de immu.eccle.c.qꝛ plerūqꝫ.⁊ Scotꝰ
in.iiij.di.xvj.⁊.s.Tho.ad ducīſſam bra
bantie. Item ꝓbo ratione ſic. Quilibet
obligatus ⁊ onuſtus licite pōt ſeipſum
exonerare.inſti.qui.mo.tol.obli.⁊ maxi=
me ſi nulla lege inuenitur ꝓhibita exo
neratio: vt in ꝓpoſito. Talis autem eſt
obligatus aut ꝟo dn̄o: aut pauperibus.
Aliā etiā concluſionē probo autoritate
Ioā.de ligna.ſuper cap.cū ſit dicentis.
Quicquid dicat Io.and.dubium eſt an
ep̄s hoc poſſit.Sed Ioā.calde.dicit ex=
preſſe ꝙ non pōt.⁊ idem tenet dn̄s Hu=
go ⁊ frater Clarus.Sciendum tn̄ ꝙ hoc
H inoleuit qꝛ epiſcopi cōmuniter ſunt pe=
riti aut habēt peritos:⁊ ſimplices ſacer
dotes imperiti.ideo ad ep̄os recurrebāt
olim.quod tn̄ non oportet.Eſt aūt vera
oppoſita opinio ſm Archidia.qn̄ nullꝰ
eſt deputatus a teſtatore qui incerta re
licta diſpenſet.Eſt etiam vera de bonis
publicorū vſurariorū que ad ſolum epi
ſcopum pertinent: vt expreſſe patet.ex=
tra de vſur.in.c.q̄q̄.li.vj. Et de bonis
iudeorū non aliter. Et licet ipſi hoc ſibi
reſeruent intelligit tn̄ q̄tum poſſunt de
iure.Ad primū eorum motiuum dicit
ꝙ illi canones nō loquuntur de chriſtia
nis:ſed de iudeis quorū diſpēſatio pōt
eſſe ſuſpecta chriſtianis:vt patet i.c.cū
ſit.Ad ſecūdū dꝛ ꝙ ſi ratio valeret:nul=
lus diues poſſet diſpēſare ſuꝑflua.ideo
negaṫ prima conſequentia:cuius autor
oſtendit ſe ignarum dialectice. Ad ter=
I tiū dꝛ ꝙ talis conſuetudo eſt ꝯ legē na=
turalē:vt.ſ.per eā quis ad hoc obligeṫ.
Itē eſt ꝯſuetudo ꝙ ep̄i ſibi reſeruēt hoc:
ſed nō ꝙ eis a doctis obediaṫ niſi in his
q̄ iura mandauerūt.Ad quartū dꝛ ꝙ eſt
pater pauperum diſpenſando bona ſui

patrimonij ⁊ ſue eccleſie ⁊ iudeorum et
publicorum vſurariorum.⁊ quando nul
lus eſt a teſtatore deputatꝰ executor te=
ſtamenti. ¶Elice concluſiones.
¶Prima. Non eſt neceſſe ꝙ incerta di=
ſpenſentur ꝑ epiſcopum:niſi ſint publi=
corum vſurariorum vel iudeorum: vel K
niſi teſtator non prouiderit.
¶Scd̄a.Quilibet hn̄s talia pōt ea diſ=
pēſare iudicio cuiuſlibet ſacerdotis pru
dētis ⁊ etiam laici:imo ſuiipſius.
¶Tertia.Siue licētia tn̄ ep̄i vel ſui ꝯfeſ
ſoris nullus dꝫ ea ſibi retinere:qꝛ in pro
pria cauſa homo ſepe decipitur.
¶Quarta.Si epiſcopus reſeruet ſibi di
ſpenſationem incertorum: intelligendū
eſt mandatum q̄tuꝫ ſe extendit eius au
toritas.aliter aūt nullus ei tenetur obe=
dire q̄uis bonum eſſet obedire ſi homo
ſit timoris ⁊ non amator pecuniarum.

Caſus.iiij.

Querit quarto vtruꝫ mortalr
peccent mulieres q̄ ſuis ca=
pitibus ꝓ crinibus īponunt
alienos capillos? Ad hoc an
tē ſuppoſitis his q̄ de orna= L
tu dicit.s.Tho.ij.ij.q.j.lxix.⁊ ſum.cōfeſ.
iij.li.ti.xxxiiij.⁊.Piſanus ⁊ Archiep̄s.Et
ſuppoſito ꝙ hūanaruꝫ operationū q̄dā
ſunt de ſe bone que nō poſſunt eſſe ma=
le.vt amare deū . ⁊ quedā econuerſo de
ſe male q̄ nō poſſunt eſſe bone: maxime
autoritate humana: vt eundem odire:⁊
quedā indifferentes ad bonum ⁊ maluꝫ
vt ire ad eccleſiam: vel plateam.Et ſup=
poſito etiā ꝙ q̄dā ornatꝰ ſit ad abſcōdē
dū turpitudinē ex aliqua cā ꝓuenientē
puta ex īfirmitate.q̄ ſꝫ.s.Tho.vbi.ſ.nō
eſt pctm̄ . ⁊ q̄dā ad fingēdū pulcritudi=
nē maiorē q̄ ſemꝑ eſt pctm̄ cū ſit fictio:lꝫ
nō ſit mortale: niſi fiat in ꝯtēptū dei vel
ad finē pcti mortalis ſecus ad placēdū
cōiugi:aut leuē vanitatem. Suppoſitis
inquā his rn̄dēdo ad q̄onem dico:ꝙ alie
nos capillos deferre nō eſt mortale.niſi
ex intētione deferētis.Nā eſſe pctm̄ mor
tale eſt cōtra legem nature vel ſcriptaꝫ
qꝛ ſm Ambro.eſt trāſgreſſio legis.Hoc M
aūt nō eſt cōtra aliquā legem ſcriptā:vt
patebit:nec etiā cōtra legē nature q̄ſi.ſ.
malū de ſe.qꝛ non poſſet dari caſus in q̄

ſine mortali mulier poſſet talia deferre.
puta ne frigore moreret: vel ne deprehē
ſa iniuſte moreret q̄ ſunt inſana.Ergo re
linquiṫ ꝙ ſit mortale ſolū ex intētiōe de
A ferētis eos ad finē ꝯtrariū legi naturali
vel ſcripte.Sed ꝯ. Primo. Nā ꝑſcindere
ptes hūani corpis ab eo eſt mortale ⁊ ta
liter opans eſt excōicatꝰ ꝑ quādā extra
nagantē Bonifacij ſecūdi q̄ incipit De=
teſtandū.Sed capilli ſunt hūani corpis
partes:qꝛ nutriunṫ ⁊ augētur.So.Quā
uis aliq̄ dicāt: ꝙ nec ſunt alati nec nu=
triunṫ ꝓprie:ſꝫ augenṫ ꝑ appoſitionem
materie eo mō q̄ glacies q̄ pendet a te=
ctis:tn̄ hoc nō eſt verū.qꝛ illud argumē=
tum nō hēret terminū determinatū. Di
co ergo ꝙ ꝑficiunṫ formalr aīa rōnali ſi
cut dētes ⁊ vngues:ſꝫ opinionē.s.Tho.
⁊ ſunt partes humani corpis:ſꝫ nō tales
ſm aliq̄s vt ille de quibꝰ loquiṫ decreta
lis ꝑdicta:q̄ loquiṫ de his q̄ ſunt ꝑfecte
palam nō ſolum q̄ ad potētias vegetati
uas vt capilli:ſꝫ etiā quo ad ſenſitiuas:
vt manus ⁊ pedes: quas euellēs vt ali=
bi ſepeliat excōicatꝰ eſt. Si tn̄ etiā de ca
pillis loquaṫ:hoc ſolū hꝛ ꝙ nō lꝫ eos au=
ferre a mortuo:ſecus a viuo alioq̄ ſi ta=
lia neceſſario ſunt ſepelienda:oporteret
B barbitōſores ſepulcrū facere in apothe=
ca ſua.Scd̄o qꝛ qui cām dāni dat: dam=
nū dediſſe videṫ extra de re.iu.li.vj.Sed
iſte dant cām ruine.So.Eq̄ probareṫ ꝙ
non pn̄t vultū oſ̄dere. Non ergo dant
cām:ſed occaſionē:imo nec dāt ſemꝑ oc
caſionem ſed alij eā accipiunt. vt cū mu
lier ex iuſta cā ſe ornat:qꝛ tūc eſt ſcanda
lum paſſiuū ⁊ nō actiuū. Nō eſt etiā ſem
per mortale dare occaſionē in hoc: ſicut
nec in alijs ornatibꝰ ſm ſctōs.Tertio qꝛ
hoc ē ſuꝑbire cū ſit excedere mēſurā ſuā
So.Suꝑbire nō ē excedere mēſurā ſue
pulcritudinis: ſꝫ diuine legis.qđ nō ſit i
ꝓpoſito:niſi ex itētione. Quarto . qꝛ nō
minꝰ mortale eſt fingere pulcritudinē ꝑ
capillos q̄ ꝑ veſtes ⁊ fucos:qđ tn̄ē mor=
tale:dicēte Cypriano de talibꝰ:ꝙ dū vi
dere nō poterūt.So.ſm.s.Tho.Cypria
C nus loqṫ qn̄ talia fiunt ad laſciuiā vel in
dei cōtemptum.Quinto.qꝛ eſt cōtra ſcri
pturam.j.Pe.iij.vbi.dꝛ.Quarum.ſ.mu=
lieruꝫ nō ſit extrinſecus capillatura aut

circūdatio auri.So.Dicit ibi glo.⁊ dicit
s.Tho.ꝙ btūs apl̄s loqtur de q̄buſdaꝫ
q̄ ſuis viris exiſtētibus in tribulatione.
ſe ornabant: vt placerent alijs. Uerun=
tn̄ nō omne qđ eſt ꝯ ſcripturā eſt morta D
le: vt ptꝫ de mēdacio iocoſo ⁊ ꝟbo otio=
ſo.Et qđ hꝛ.j.Tim̄.ij.nō in tortis crini=
bus:ſm.s.Tho.nō eſt cōtra ornatū ſo=
brium ⁊ moderatū:ſed ꝯ impudicū ⁊ ſu
ꝑfluū ⁊ inuerecūdū.Sexto.qꝛ ꝯtra tales
eſt lata ſn̄ia excōicationis ꝑ Ioānē.xxij.
a qua citra papā nō pn̄t abſolui in quā=
dā extrauaganti .So.Sic teſtaṫ Archie.
iij.pte.tit.xxv.c.lxxij.Eugenius ſuꝑ hoc
conſultus dixit ſe nō credere eam fuiſſe
Ioānis vnde in regiſtro queſita: nō fuit
inuenta.⁊ eum (ſi fuit eius) idem Euge=
nius reuocauit tāq̄ periculoſaꝫ.Un̄ ⁊ fra
ter Angelus de claua.ordinis minoꝝ in
ti.ornatus de hac nō facit mentionē.Et
tandem ibi concludit ꝙ non negaret ab
ſolutioneꝫ mulieribꝰ talia deponere no
lētibus. Ex quo habeṫ ꝙ nō ſit mortale.
¶Elice concluſiones.
¶Pria. Alienos capillos deferre nō eſt
de ſe mortale:ſed ſolum ex intentione. E
¶Scd̄a.Nō eſt mortale vl̄ veniale talia
deferre ad abſcōdendū ſuā accidentalē
turpitudinē: puta defectum capilloꝝ ex
infirmitate prouenientem.
¶Tertia.Silr ſi deferanṫ ex alia cā ho=
neſta ⁊ licita:ſm diſcretioneꝫ boni viri.
¶Quarta.Talia deferre ex leuitate vel
iani glīa vel laſciuia: ſemꝑ eſt mortale
vel veniale:iuxta intentionem.

Caſus.v.

Querit.v.vtrum recidiuās te
neatur ꝯfiteri peccata q̄ als
eſt confeſſus? Ad qđ rn̄deo
ꝙ ſꝫ.s.Tho.in.iiij.di.xvij.q.
j.ar.iiij.de hoc ſunt tres opi=
niones.Prima eſt ꝙ tali tenetur omnia
etiā in particulari reconfiteri ſi confitea
tur alteri vel eidē ſed immemori. Scd̄a
vero ꝙ nec in particulari nec in gn̄ali te
netur.Tertia vero eſt ꝙ tenetur ſolū ad F
reconfitēdum in gn̄ali:⁊ etiā in ſpeciali
q̄tū ſibi videtur expedire indirecte tan
q̄ ad illud ſine quo nō pōt debitū reme
diū adhiberi ſuis peccatis . Ut ꝟbi gr̄a.
Si aliquis frequenter lapſum carnis ex

aliqua occaſione paſſus ſit illa: per ſatiſfactionē amputet̃. Hanc tertiā (aliis reprobatis) ſequitur. s. Tho. ⁊ Piſa. ti. cōfeſ. ij. ⁊ Ray. ⁊ ſum. ꝯfeſ. lib. iij. tit. xxxiiij.

G Et eſt rōnabilis: q̃ ita faciēda eſt ꝯfeſſio vt q̃s ſatiſfaciat intētioni eccleſie q̄ intēdit vt remediū adhibeat̃ pctō. Uidetur igit̃ ad hoc teneri q̄ frequēter cōtra id qd ſacerdoti dixit vel ꝑmiſit lapſus eſt in idē ex cōſuetudine: q̃ tūc grauius peccat. extra de cōſue. c. vlti. Tāto grauiora ſunt pctā quāto diuti⁹ infelicem aīam detinēt ⁊c. ⁊ grauiori tūc remedio opus eſt vt pctm̄ de cetero caueat̃. Uñ qñ cōfitet̃: tenet̃ dicere frequēter ſe lapſum in tale pctm̄. Itē q̄ ex naturali inclinatiōe: q̃ tūc opꝫ pniam eſſe ꝓportionatā ad moderādū illā inclinationē: ſicut ei q̄ eſt nature calide ⁊ lubrice magis expedit aque pot⁹ q̄ꝫ pſalmodia. Itē q̄ ex cōmoditate peccādi: puta q̃ domicellā tenet in domo: ⁊ cōſequēter hꝫ ad vota. Si tñ tu cōmoditatē ſubſtraxiſti videtur ꝙ tu non tenearis.

H ¶ Sed ꝯ: q̃ hoc in nulla lege eſt ſcriptū. Sol. Hoc virtualiter cōtinet̃ in p̄cepto eccleſie de cōfeſſione: q̄ intēdit vt taliter confitearis ꝙ poſſis curari: ſcđo. Quia de pnia diſt. j. in. c. menſurā. dicit̃. Non eſt neceſſe vt q̄ ſemel ꝯfeſſi ſum⁹: denuo cōfiteamur. So. Uerū eſt directe: ſed ſecus indirecte: q̃ proprie nō eſt cōfiteri pctā p̄terita ſꝫ pñtia. ¶ Elice cōclōnes.

¶ Prima. Nō eſt neceſſe recōfiteri pctā ſemel rite confeſſa: niſi qñ ſine eis non poſſunt ſufficienter confiteri preſentia.

¶ Scđa. Hoc aūt eſt qñ frequēter laberis ex cōſuetudine vel robore aut inclinatione corporea aut cōmmoditate vel gñaliter quacunq̷ occaſione.

¶ Tertia. Si tu es cert⁹ ex aliqua nouitate ꝙ non recidiuabis: non teneris: vt videt̃ q̃ iā remedium eſt appoſitū. Et ſi pctm̄ ſit grauius in habitudine ad pctā tñ iſta grauitas non eſt eſſentialis ei.

☞ Caſus. vj.

I Queritur. vj. vtrū exiſtens in mortali poſſit explere ſatiſfactionē iniunctā ꝓ his de quibus fuerat ante cōtrit⁹? Ad hoc reſpōdet Guil. et Petr⁹ de palu. iiij. diſtin. xv. ⁊ Richar. ac Sco. ibidē: ⁊ Piſan⁹ in titu. ſatiſfactio ⁊ multi multa loquunt̃. verūtamē forte nō̄ vere diſſonāt. Pro fundamēto igit̃ accipio dictū Petri de palu. in. iiij. quāuis non ad hoc ꝓpoſitū ꝙ duplex eſt ſatiſfactio K ſ. ſacramētalis: que fit ex iniūctione ſacerdotis diſpenſantis ſacramēta. Et virtuoſa que. ſ. fit ex virtute pnie pugnātis cōtra peccatū. Deinde dico cum ſcoto: ꝙ penitēs q̄ ſine cauſa nō iplet pniam iniunctā ⁊ acceptā: cōmittit inobedientiam mortalē. Utrum vero eam poſſit in mortali explere. s. Tho. in. iiij. vbi. s̄. dt ꝙ quidā dixerūt ꝙ ſic: ſed eſt inquit impoſſibile: q̃ oportet opera ſatiſfactoria eſſe deo accepta: cū nō fiat ei ſatiſfactio ſecūdū equalitatē: ſed ſm acceptationē: q̄ acceptatio nō eſt reſpectu eorū que nō placēt: cuiuſmodi ſunt opa peccatoris. Subiungit aūt ꝙ ſatiſfactio q̄ fit ꝑ opa relinqntia poſt ſe effectū nō eſt iterāda neceſſario: q̃ ſi talis peniteat illa ſatiſfactio erit accepta deo in ſuo effectu: ſꝫ tñ eā q̄ trāſit opꝫ iterari: nō aūt confeſſionem q̃ hoc doctores non dicūt. Hec ille. Uidetur aūt velle Nider mentē ſancti L Tho. eſſe: ꝙ ſi effect⁹ ieiunij iā trāſiſſet qñ redit contritio: nō valeret ſatiſfactio. Petrus autem vbi. s̄. q. j. arti. iij. ſic dicit Tertia cōcluſio eſt: ꝙ qñ homo de oībus eſt ꝯtrit⁹: ⁊ cōfeſſus: ⁊ abſolut⁹: accepta pnia ſi illam peragat in mortali nouiter cōmiſſo: liberat ſe ab iniūctione ſacerdotis nec incurrit inobedientiā: ſicut ſi eā nō feciſſet: q̃ non eſt fortius vinculū cōfeſſoris q̄ꝫ dei vel eccleſie. Sed homo in mortali exiſtens implendo preceptū dei de honore parentū vel eccleſie de ieiunio eccleſie quadrageſimali: ſe ab illa obligatione liberat: ergo ⁊ hic ſilr. Qñ aūt ſatiſfactio relinquit effectū: redeūte charitate: valet rōne charitatis ⁊ ex iniunctione ſacerdotis. Hec ille. Uidetur autem mihi ꝙ opinio. s. Tho. ſit eadem cum iſta. q̃. s. Tho. loqtur de ſa M tiſfactione virtuoſa: vt patet ex ratione ſua. Dicendum igitur videtur ꝙ talis recidiuans ſi explenit iniunctam ſatiſfactionem in mortali nō tenetur replicare illam in ſpecie: maxime cū null⁹ ſciat ſe eſſe ſine mortali: ſed ſufficit ſi ſatiſfaciat deo per bona opa. Qđ ſi nō facit: nō peccat mortaliter: ſꝫ in purgatorio exoluet equalentē iniuncte ſibi: niſi fuiſſet iniūcta exceſſiua: q̃ eo caſu exoluet tm̄ A debitā pctis ſm Cap. iiij. diſt. xix. Cū ergo dicit. s. Tho. ꝙ ſi trāſit reiterāda eſt: nō intelligit̃ eadē in ſpecie: ſed equiualenter. Et cū dicit ꝙ ſi relinquit effectū erit accepta in eo: intelligitur quantū ſe extēdit ille effectus. Ita verbi gr̃a: ꝙ ſi effect⁹ totus ieiunij relictus eſt: vt. x. ⁊ qñ ſupuenit charitas iam nō eſt niſi vt v. illa ſatiſfactio nō eſſet accepta niſi vt v. ⁊ alia q̄nq̷ oporteret aliūde ſupplere ⁊ hoc intēdebat Nider: vt videt̃. ¶ Sed ꝯtra. pctā tua eleemoſynis redime Dani. iiij. ⁊ tñ cōſtat ꝙ ille rex erat in pctō. Sol. Eleemoſyna relinquit effectū ſm s. Tho. Et ita intēdebat Daniel ꝙ peniteret regem.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Penitēs eſt debitor pene ſatiſfactorie rōne pcti cōmiſſi: ⁊ rōne iniunctiōis a ſacerdote: ſic ꝙ etiā ſi ſacerdos iniūgat maiorē debito: tenet̃ tñ ad eam.

¶ Scđa. Si ſacerdos iniungat ſatiſfa-

B ctionē minorē debito pcti: penitēs tenetur ſupplere reſiduū: ſi aūt maiorē tenetur eā explere ſi tñ añ expletionē moriat̃ nō ſoluet niſi debitā pctō i purgatorio.

¶ Tertia. Qui iniūctā ſatiſfactionē nō relinqntē effectū explet in mortali totā tenet̃ repetere nō eādē in ſpecie ſꝫ equiualentē. Si aūt effectū relinquit: tenet̃ equiualentē tm̄ repetere quātū de illo effectu ſine charitate tranſiuit.

¶ Quarta. Qualitercūq̷ expleatur penitentia non eſt propter hoc neceſſario iteranda confeſſio.

¶ Caſus. vij.

Queritur ſeptimo. Utrū quilibet xp̄ian⁹ tenet̃ ieiunare totam quadrageſimā? Ad hoc rñdēt oēs doctores ꝙ q̄libet tenet̃. Qđ ptꝫ. Primo. q̃ dꝛ

C ij. diſt. In his rebus in quib⁹ nihil certū ſcptura ſtatuit: mos ppl̄i: mos dei. Nec refert vtrum volūtas principis verbis aut factis declaret̃. ff. de legi. l. de quib⁹. Uñ obligat rationabilis ⁊ preſcripta cōſuetudo. diſt. ij. c. illud. ⁊. c. illa. Scđo: q̃ videt̃ expreſſe precipi de conſe. di. iij. nō liceat. ⁊. c. non oportet. ⁊. c. placuit. ⁊ diſtin. v. quadrageſima: ſed intelligit̃ ſi q̃s N pōt. Pro quo nota duas regulas. Pria eſt. s. Tho. iiij. diſt. xv. ⁊ talis. Quilibet pōt ⁊ dꝫ cōſeruare vitā ⁊ robur neceſſarium ad ea que ſibi incūbunt facienda neceſſario: ꝓ vita vel officio vel ſocietate cōuiuentiū: vel reſpectu eorū q̄ facere poteſt meliora ieiunio. Et intellige: incumbere neceſſario: quādo al̃s eſſet notabile dānum vel notabile incōmodū. Et ſil̃r itelligo de officio ⁊ ſocietate quā relinquere nō pōt: ſine incōmodo: vt cū quis incideret in latrones forte ſi ſolus eſſet: vel ſi quis relinqueret offm̄ vix poſſet viuere: vt curſor vel laborator ⁊ huiuſmodi. Qui cum predictis pōt ieiunare dicit̃ poſſe: ſcđa eſt Guili. ⁊ Piſani talis. Si cum predictis certus es quod nō poſſis: non requirit diſpenſatio. Si es dubius: cōſule quēlibet peritum, ⁊ bonum: puta medicum cōſcientiarū vel cōfeſſorem bonum ⁊ prudētem. Qui ſi nō O remanet dubi⁹: ita iudicio ei⁹ ſine alia diſpenſatione. Si autem remanet dubius: oportet adire p̄latū qui non ſolum declāret. ſed declaret autoritatiue diſpēſando. Unde pote epiſcopū: ſi potes ſm Guil. ⁊ Hoſtiē. ⁊ Petrū de palude: ſin autem pete parochianum. Ab iſta regula credo nullum doctorem vere diſcrepare ⁊ ſi apparēter. Tēpus autem quo obligaris ad ieiuniū ſm. s. Tho. ⁊ Petrum de palu. ⁊ Piſa. ⁊ Nider. ⁊ Archiepiſcopum eſt. poſt. xxj. annum. Licet em̄ ante tenearis ex iure nature carnē ſubijcere ſpiritui: non tñ per hoc medium opꝫ multo cibo indigere ad nutrimētū ⁊ augmētū. Nec eſt ſimile ſm Petrum de indigētibus cibo ad gñationem: q̃ dieb⁹ ieiunij debent cōiuges abſtinere a coitu: ⁊ ſemel in anno ſufficit ſecundare: et P cū ieiunio pl⁹ abūdat ſemen q̄ꝫ ſit neceſſe. Modus autem ieiunandi eſt ſm. s. Tho. ⁊ cōmuniter omnes ſemel comedere in. ix. hora que incipit in meridie ſi numeremus horas per triplicitates dicēdo prima: tertia: ſexta: nona. Si tñ numeremus ꝑ ſingulas vnitates hora no-

na eſt tertia poſt meridiẽ. Et iſta eſt ho
ra prãdij in ieiunio ſm legẽ: ⁊ ſi nõ ſm
cõſuetudinẽ. Ur tñ velle Petrus de pa
lu. ꝙ de iure extra quadrageſimã liceat
G in ieiunio prãdere ꝗ̃ primũ incipit tri-
plicitas none.i.trãſacto meridie: nõ aũt
in quadrageſima. Dicit enĩ petrus de
palude ꝙ in quadrageſima: ⁊ ſi nõ opor
teat expectare veſperã diei ſed officij:
tñ tardi⁹ dꝫ comedi ꝙ̃ in alijs ieiunijs:
ita ꝙ in tali ieiunio dꝫ ante prãdiũ eſſe
trãſacta nona: ſicut i alijs hora ſexta: ſꝫ
s. Tho. in. iiij. di. xv. videt̃ velle ꝙ in om
ni ieiunio oporteat expectare finẽ none
ſm legẽ.i. horã tertiã poſt meridiẽ. Sed
ego credo hodie ſtandũ cõſuetudini po
puli dei. xj. diſt. in his. ¶ De collatione
ſerotina dicit archiepiſcopus ⁊ cõmuni
ter doctores ꝙ lꝫ per modũ medicine.i.
ne potus noceat: nõ aũt p modũ cibi. Di
cit tñ idem ꝙ ſi non fiat cauſa medicine
pie interpretãdum eſt rõne cõſuetudi-
nis niſi fiat in fraudem: qđ etiam ſentit
Abbas: qꝛ ſtãdum eſt conſuetudini: ex
H quo vt dicit ius non eſt ad oppoſitũ. In
telligo autem ꝙ ſit in fraudem: qñ pro-
pter famã. Intelligo vero ꝙ licite fiat: ⁊
non propter potum: qñ non fit propter
famem: ſed alia rationabili cauſa: puta
ꝓpter dormitionẽ vel vocem. Imo dicit
Richar. ⁊ idẽ videt̃ ſentire. s. Tho. qđ ſi
quis ex ſenſualitate comedat aliqua: in
tali collatiõe nõ frãgitur ieiunium: niſi
ratione magni exceſſus. De pane aũt in
collatiõe dicit idẽ Archiepš ꝙ ieiuniũ
ſoluit. Sed angelica ⁊ Roſella dicit qđ
nõ: maxime vbi eſt cõſuetudo quib⁹ ſtã
dum eſt qñ aliud nõ habetur: vel ſi ha-
betur: illud nocet ſtomacho. Nam ex. s.
Tho. ⁊ Petro de palude nõ põt quo ad
hoc haberi diſtinctio inter panem: ⁊ fru
ctus ⁊ herbas. Et ſi dicatur ꝙ cõſuetu-
do de nõ comedẽdo panẽ fecit legẽ. Di-
co ꝙ in foro cõſciẽtie cõſuetudo nõ obli
gat niſi quã intẽdit pꝛiceps legiſlator
q̃ nõ intẽdit vt ſine pane bibas qñ ſine
I pane pot⁹ quo indiges obeſſet. Uel quia
fruct⁹ nõ habes: vel ſi habes fructus nõ
habes ſtomachũ fructib⁹ oportunũ. Po
tus aũt ẽt añ prãdiũ ſm oẽs fere: lꝫ etiã
vini (⁊ cõſequẽter vt vr̃ lꝫ aliqđ ſumere
cã pot⁹ ꝑciſe ſine quo. ſ. potu impune ſu
mi nõ poſſet) et habetur expꝛſſe hoc a. s.
Tho. iiij. diſt. xv. in queſtione de ieiunio
arti. iiij. q. j. ¶ Sed cõtra. Primo: qꝛ ſi te-
nemur: eſſemus perfectiores chriſto qui K
vnã tm̃ q̃drageſimã ieiunauit. Sol. Ie-
iuna vnam eo mõ quo xp̃s nihil mãdu-
cãdo deinde ceſſa ſi vis: qꝛ te abſoluo.
Uel dico ꝙ chriſtus nõ indigebat ieiu-
nio: ſed ieiunauit vnã ad exemplum et
formã noſtram. Scđo ſuppono ꝙ ieiu-
nium fiat a d ſatiſfaciẽdũ ꝓ pctĩs. Tũc
ſic. Xp̃s nõ ieiunauit ꝓ ſe vt pꝫ ergo ꝓ
nobis: ⁊ cõſeqñẽter ſufficiẽtiſſime ſatiſ-
fecit ꝓ nobis: qꝛ ei⁹ ſatiſfactio erat infi
niti valoris. Igit̃ nos nõ indigem⁹ ieiu
nio. So. Nego ꝑſuppoſitũ qꝛ fit etiã ad
mortificãdũ corpus ⁊ mẽtẽ eleuãdam.
Uñ etiã iuſti ⁊ ſcĩ tenent̃ ieiunare: ſm
s. Tho. Dato tñ ſuppoſito: dico qđ xp̃s
nõ intẽdebat ſic ſatiſfacere: ꝓ nobis vt
nos de cetero nõ affligeremur: ſed ſic: vt
noſtra ſatiſfactio eẽt deo grata mediã-
te ſatiſfactiõe chriſti a qua noſtra habet
efficaciã ſicut etiam eſt paſſus pro no-
bis: ⁊ tñ oportet nos ſue paſſioni cõiũgi
per pñiam vel ſacr̃a: que pñia nr̃a nõ ſa
tiſfacit deo: niſi virtute paſſionis xp̃i. L

¶ Elice cõcluſiones.

¶ Prima. Quilibet qui põt ieiunare te-
netur ⁊c.

¶ Secũda. Ille dicitur nõ poſſe qui cũ
ieiunio non põt ea que ſibi neceſſario fa
ciẽda incumbũt: vel que ſunt meliora ie
iunio: puta predicare.

¶ Tertia. Utrum poſſis vel nõ poſſis ſi
es certus nõ opꝫ adire aliũ: nec nõ ieiu-
nãdo peccas mortaliter: etiam ſi in par
te fallaris ſm Piſanum ⁊ Petrum de
palude: qꝛ. ſ. credis te habere cauſam
ſufficientem: ⁊ non habes.

¶ Quarta. Si es dubi⁹ cõſule peritũ ⁊
bonum ⁊ illi acquieſce. ſi nõ dubitat ma
xime medico timorato.

¶ Quinta. Si a ũt dubitat: require eũ q̃
poſſit diſpẽſare.i. ep̃m vel parochianũ M
vel prelatum in religione.

¶ Sexta. Tp̃s aũt obligationis eſt. xxj.
annus: ⁊ tp̃s comedendi hora. ix.

¶ Septima. Potus nec añ prandiũ nec
poſt ſoluit niſi fiat in fraudẽ: ſiue ſit vi-

ni ſiue aque.

¶ Octaua. Panis non ſoluit ſi ſumat̃ p
modũ medicine: vbi maxie nõ habet̃ ⁊c.

¶ Caſus. viij.

A Querit̃. viij. Utrũ qui acce-
dit ad ſacr̃m cõfeſſionis:
ſine dolore peccet morta
liter? Ad hoc aũt r̃ñdet̃
ſm Scotũ. in. iiij. ⁊ dñm
Bonauenturam ꝙ ſic: qꝛ
quãtum in ſe eſt perdit ſacr̃m. Idẽ vide-
tur ſentire. s. Tho. qui dicit ꝙ accedẽs
fictus tenetur ſuã fictionem confiteri:
qđ nõ eſſet verum ſi eſſet ſolum peccatũ
veniale. Non oportet tñ iſtum dolorẽ
eſſe contritionem: ſed ſufficit ſi ſit attri-
tio. Differunt aũt ſm ꝑfectũ ⁊ imperfe-
ctũ iſta duo. Nã vtrumq̧ eſt dolor de p̃-
terito peccato cum propoſito emendan
di: ſed contritio eſt qñ tantũ intẽdit̃ iſte
dolor: ꝙ pctm̃ tãtum diſplicet quantũ
dꝫ placere deo.i. ſup oĩa. Et oĩs reliqu⁹
dolor citra iſtum eſt attritio que ſufficit
ad nõ peccare mortaliter accedentẽ ad
cõfeſſionẽ. Imo ſm Capreolum in. iiij.
B ſufficit vt tũc cõfitẽs gr̃am cõſequat̃ qꝛ
aliqñ iſta attritio eſt tãta vt virtute cla-
uium fiat cõtritio: lꝫ vt dicit nõ ſemp fit
tãta. Imo viſo. s. Tho. in. iiij. di. xviij. q. j.
ar. iij. q. j. ⁊ viſo nider: dico ꝙ oĩs attritio
ſufficit ad cõſequẽdã gr̃am in hoc ſacr̃o
⁊ in baptiſmo q̃ ordinat̃ cõtra culpã niſi
q̃s actu dũ percipit ſacr̃m ponat obicẽ.
Imo dico quod ſufficit ſi quis vellet eſſe
dolens in gñali ⁊ particulari: qꝛ talis
neceſſario eſt dolẽs ſm volũtatẽ delibe
ratã ad quã eſſentialr̃ pertinet attritio
⁊ cõtritio: lꝫ forte non doleat ſm ſenſum
aut voluntatẽ naturalẽ: ꝓpter qđ dicit
etiã ſe nõ dolere. Eſt enĩ ꝯdictio ꝙ ve-
lim mihi aliqđ diſplicere: ⁊ ꝙ nõ diſpli-
ceat ſꝫ rõnẽ deliberatã: qꝛ cui aliqđ plꝫ
ipſa etiã cõplacentia plꝫ ꝓ eo tp̃e quo il
lud placet. Uñ ⁊ matrẽ Gratiani hoc mõ
fuiſſe abſolutam. Archiepš in chronica
C narrat. Et licet non approbet hiſtoriã:
tñ non fefellit doctrinã. Sufficit igit̃ oĩs
dolor de peccato ⁊ propoſitum de futu-
ro ſimul. ſed aduerte ꝙ propoſitum non
eſt iudicium vel opinio. Unde ſtat ꝙ ve
lim abſtinere in futurum: ⁊ tñ credo qđ
non abſtinendo ſed mutãdo voluntatẽ:
qđ tñ non vellẽ modo: ⁊ hoc multos fal
lit.

¶ Elice cõcluſiones.

¶ Prima. Qui cõfitet̃ nõ dolẽs de pctõ
aut volẽs non cauere de futuro peccat D
mortaliter ſi cõfitetur vt abſoluatur.

¶ Scđa. Qui ꝓo dicto modo cõfitet̃ nõ
vt abſoluat̃. ſed ad recognitionẽ ſui co-
rã deo ⁊ ſacerdote: non peccat ex hoc: qꝛ
ſm Rich. nõ contẽnit ſed veretur ſacra-
mẽtũ. Unde taliũ ꝯfeſſio eſt audienda:
⁊ eis conſulendum vt dicitur in capi. ꝙ
quidam. de peniten. ⁊ remiſ.

¶ Tertia. Cõtritus eſt cui pctm̃ ꝓpter
deũ diſplicet ſup oĩa ſic ꝙ eſt parat⁹ oĩa
in gñali pati deo volente anteq̃ denuo
peccare lꝫ in particulari nõ cogitet nec
debeat cogitare de hac pena vel illa.

¶ Quarta. Attrit⁹ eſt oĩs cõtrit⁹: ⁊ qui-
cunq̧ ali⁹ dolet de offenſa dei vt ſit quo-
cũq̧ modo cum propoſito emendandi.

¶ Quinta. Quicũq̧ eſt attrit⁹ ſine pctõ:
poteſt confiteri ⁊ petere abſolutionem.

¶ Sexta. Silr̃ ⁊ quicũq̧ ſcit ſe velle ha E
bere dolorẽ de pctõ i gñali ⁊ particulari
⁊ dictũ ꝓpoſitũ: licet neſciat ſe dolere.

¶ Septima. Oẽs tales ꝯſequũt̃ gr̃am i
abſolutiõe: clauib⁹ ꝑficientib⁹ impꝫfectũ
dolorẽ: nõ eũdẽ numero actualr̃: ⁊ cũ at-
tritio actualis nũq̧ fiat cõtritionis act⁹
iiij. di. xv. q. ij. ar. j. q. iij. ſed alium ſpecie
vel numero niſi ponant obicem.

¶ Caſus. ix.

Queritur. ix. vtrum religio-
ſus teneat̃ ad officiũ attẽte
dicendum. Ad h̃ aũt r̃ñdet̃
s. Tho. ij. ij. q. lxj. ⁊ Piſa. tit.
hore. ⁊ pet. de pal. iiij. di. xv.
⁊ Archie. iij. pte. ti. xj. ⁊ Archid. in. c. gra
uis. de cele. miſ. ⁊ Hoſt. ⁊ Ange. ⁊ Pañ. ⁊
oẽs ex quibus elicio multas cõcluſiões.

¶ Prima. Nõ eſt autẽticũ ꝙ corona cle
ricalis obliget ad ſeptẽ horas canoni-
cas: qꝛ tñ gaudẽt tales ꝑuilegio clerica
li: debẽt p aliqđ recõpẽſare. Et bñ facit
ep̃s aliquid iniungendo. Pet. de palu. F

¶ Secunda. Non eſt etiam autẽticum
ꝙ minores ordines obligẽt ad officium
beate virginis: ſcđm eundem. licet de-
beant tales vt. s. Cum Petro eſt Ange-
lica ⁊ cõmunis opinio: cõtra quã tamẽ

Archiepi.cum Joan.andreã videtur di
cere ꝙ tales tenẽtur ad officiũ. Et Paſi.
dicit hoc eſſe tutius iuxta canoniſtarum
refugiũ. Eſt aũt tutius etiam non come
dere piſces oſſeatos. Ideo tu dic.ex quo
non habeꝛ a lege ꝙ nõ tenẽtur: Quis te
G neãt vt dicit Petr⁹ ad aliq̃d indetermi=
natũ ex ipſa honeſtate iuris naturalis.
❡ Tertia. Tenẽtur aũt ad ſeptẽ horas
oẽs q̃ ſunt in ſacris: niſi excuſanꝛ ꝑ non
poſſe habere breuiariũ: quod tñ potius
q̃ bibliã emere tenẽtur: vel alia legiti=
ma cauſa. Concordant in hoc oẽs: qꝛ nõ
dꝫ ordinari q̃s in ſacris: niſi qui hꝫ bñfi=
ciũ: vel qui ad patrimoniũ ſuũ loco eccle
ſiaſticoꝝ redditũũ voluerit ordinari. ex=
tra de p̃ben.c. Ep̃s et.c. Conſerui.
❡ Quarta. Tenẽtur ẽt ſm oẽs bñficiati
ẽt ſi nõ ſint in ſacris.xcij.di.c.fina.vbi dꝛ
eccleſie deputat⁹.ſ.ꝑ bñficiũ. vt exponit
Angelica. ſed intellige ſm Petrũ de bñ=
ficio reſpiciente officiũ ſpũale. Nam in=
ſtãtia eſt de habẽte eccleſiaſticos reddit⁹
ꝓ officio matricularij: q̃ tñ nõ eſt cleric⁹
et de magr̃o theologie vł grãmatice qui
nõ venit ad chorũ intellige etiã ſm eũdẽ
Petrũ ſi pñt percipere redditus.
H ❡ Quinta. Item religioſi clerici profeſſi.
Extra de voto.c. licet. qꝛ ſm Petrũ ſunt
pars ecclꝛiaſtici collegij. Et eadẽ rõ eſt ſꝫ
Archie. ſi ſit monach⁹. ꝛ qꝛ hꝫ reddit⁹: et
eſt in religione inſtituta ad orandum.
❡ Sexta. Itẽ ſm Petrũ: nouitij clerici ẽt
ſi nõ ſint i ſacris: qꝛ ſuſtẽtãꝛ eleemoſynis
et gaudẽt priuilegio ꝛc. ſed qꝛ nec coro=
na: nec ordines minores obligant: vt di=
ctũ eſt eleemoſyne etiã nõ obligãt ad ali
quid determinatũ recõpenſandũ: forte
poſſet dici ꝙ tenetur quidẽ naturali iu=
re ad orationes ꝛ pſalmos vel hmõi: ſed
non ad ſeptẽ horas: maxime ſi offm̃ ple=
ne neſciũt: alioqui etiã cõuerſi tenereꝛ
addiſcere horas. Sed cõtra: qꝛ ſi ingre=
diũtur aĩo mutãdi ſtatũ: ſũt virtualiter
ac tacite profeſſi. ſol. Dico ꝙ verũ eſſet ſi
ingrederẽtur aĩo mutãdi ſtatũ ꝑ ꝓfeſſio
nẽ tacitã: q̃ olim etiã in mẽdicãtibus li=
I cebat i ipſo ingreſſus exordio: ſecus au=
tem ſi ingrediuntur cum animo mutan=
di ſtatum: ſed non ſe obligandi ad iſtam
mutationẽ: ſicut cõmuniter faciunt. Sꝫ
in hac re canoniſte multi fallũtur vt for
te deo preuio alꝛs patebit.
❡ Septima. Itẽ ſm Petrum ꝛ Archie.
et Augu. de Ancho. conuerſi tenẽtur ad K
modum ſibi taxatũ: ſed nõ ad ſeptẽ ho=
ras. Sed intelligo loquẽdo in ordine p̃=
dicatorũ ꝙ tenẽtur eodẽ modo quo tenẽ
tur ad gratias et ſuffragia mortuorũ: nõ
autẽ quaſi mortaliter peccent ſi omittũt
et non ex cõtemptu: qꝛ nec naturali nec
diuina lege precipitur eis ille determi=
natus modus orandi ſimiliter nec lege
canonica vel ciuili: que nihil inueniũtur
ordinaſſe de ſeptẽ horis per laicos exol=
uendis: nec ꝑ ſuas cõſtitutiones q̃ etiam
ad velle nõ ligãt niſi ratione cõtẽpt⁹ vel
precepti: qđ preceptũ in hac re nõ eſt fa
ctum. Magis aũt ſunt in ſtatu periculo=
ſo: quãdo circa exercitia corporalia ſunt
notabiliter negligẽtes: quia in dicto or=
dine ad hoc recipiuntur: et ea rõne licet
eis eleemoſynas ordinis in ſuos vſus cõ
uertere qꝛ ſeruiunt ſeruientibus popu=
lo ſm.s. Tho. in opus cõtra religionẽ im
pugnãtes. Poſſunt tamẽ orationi vaca
re ſm modũ mandatũ a conſtitutionib⁹
et permiſſum a prelatis: imo et debent L
quantum ad eum qui eſt in mandato cõ
ſtitutionum.
❡ Octaua. Rõne gñalis cõſuetutinis q̃=
cũq; tenetur ad horas: tenetur ẽt ad offi
cium btẽ virginis vt videꝛ: ꝛ rõne cõſue
tudinis ſpecialis ad vigilias mortuorũ
et ad aliq̃n celebrandũ iuſta cã. Imo ſm
aliquos quilibet talis tenetur quotidie
ad miſſam legendã vel audiendã: licet
hoc non ſit verũ: quia in.c.vi.de priui.li.
vi. patet ꝙ ep̃s non tenetur ad hoc: licet
ſit hoc decẽs: ꝛ conſeq̃nter a fortiori min⁹
tenẽtur alij: nõ obſtante ꝙ hore ad miſ=
ſam ordinentur. Petrus de paꝛ.
❡ Nona. Quãtũ ad intẽtionẽ aũt vel at=
tentionẽ quilibet ad officiũ obligatus te=
netur in principio officij habere intẽtio
nem ſatiſfaciẽdi: ita ꝙ officiũ proficiſcaꝛ
ab intellectu ꝛ nõ ab imaginatiua: ſcđm
Petrũ. ꝙ intelligo actu vel habitu. M
❡ Decĩa. Infra offm̃ aũt teneꝛ ſic ad ſere
dire ſi fuerit mẽte vagatus ꝙ nõ pereat
totaꝛr dicta prĩa intẽtio ſm.s. Tho.i.fre.
quenter: que tñ frequẽtia nõ põt ſub cer

ta regula comprehendi.
❡ Undecima. Nõ tñ teneꝛ quouis prece
pto eſſe attentus: ſed ſine culpa morta=
li põt euagari etiã a ꝓpoſito dũmõ ſciat
q̃d facit ſic.ſ. ꝙ ſtet prima intẽtio. Hec ꝓ
A banꝛ autoritate Piſa. Pe. de paꝛ. Ange
lice. ꝛ multorũ alioꝝ. Et rõne: qꝛ ecclꝛia
nõ põt p̃cipere ſuꝑ interioribus.
❡ Duodecima Mortale eſt tali dicẽdo
offm̃ ſe occupare ꝑ longũ ſpatiũ in exte
rioribus: ſm.s. Tho. ꝛ ex ca. dolẽtes. qđ
petrus exponit q̃n nõ cõpatiunꝛ atten=
tionem ad offm̃: qđ ego intelligo ſecus
ab his q̃ ad officiũ ſpectant: vt voluere
chartas: parare libros: ꝛ hmõi. Lꝫ eñ ec
cleſias de interioribus nõ poſſit p̃cipere
tñ de exterioribꝰ põt ꝛ de facto p̃cipit i
dicto.c. dolentes, vt deuote dicatur.
❡ Sꝫ ƺ qꝛ.s. Tho. vbi.s. dicit ꝙ q̃ ſpon=
te vagaꝛ: videꝛ deridere deũ. ſolu. Illa
deriſio ẽ interpretatiua ſolũ: cuiuſmo=
di eſt i oĩ pctõ etiã veniali. Et preterea
videꝛ loqui nõ de pſallente: ſed de orã=
te: ſic quod aliquid petit a deo.

☞ Caſus.x.

B QUeritur decimo vtrum ꝑ in=
dulgẽtias remitti poſſit pe=
na iniuncta vel iniungenda
ꝓ pctĩs. Ad hoc aũt rñdet.s.
Tho. ꝛ cõiter doctores i.iiij.
diſt.xx. Piſa.tit.indul. ꝛ Petrus. in.iiij. ꝛ
ſum.cõ. ꝛ multi alij. Dicit igitur.s. Tho.
Oẽs dicunt ꝙ indulgentie aliq̃d valẽt:
ſed quidã dicunt ꝙ non valẽt: ad penã
taxatã ſm iudiciũ dei in purgatorio: ſꝫ
quãtũ ad taxatã a ſacerdote. Sed hoc ẽ
cõtra illud priuilegiũ Petri: erit ſolutũ
ꝛ in celo. i. in foro dei. Itẽ ecclꝛia remitte
ret ad penas grauiores. Ualent igiꝛ ad
penã debitam ſiue taxatã: ſiue nõ: qꝛ ꝓ=
pter vnitatẽ corporis myſtici vnus põt
ꝓ alio ſatiſfacere. Sctĩ aũt qui habue=
runt ſatiſfactionẽ ſuꝑabundantẽ: nõ in
tẽdebãt ſatiſfacere ꝓ hoc vel illo: alio=
qui talis cõſequereꝛ remiſſionẽ ſine in=
dulgentia: ſed pro tota ecclꝛia ſicut de ſe
C ſcribit Paulus col.j. Sic igiꝛ iſta merita
ſunt cõia: ꝛ cõſequẽter diſpenſanda ꝑ
preſidentẽ totius ecclꝛie. Sunt aũt tot ꝙ
oẽm penã quibuſcunq; debitã excedẽt
rõne ſatiſfactionis xp̃i infinite. Poteſt
aũt fieri pro aliquo ſpãli: ſicut q̃ orat ꝓ
rege frãcie. habet decem dies indulgen
tie. Et pro tꝑalibus vt ordinãtur ad ſpi
ritualia. i. pacẽ ecclꝛie ꝛ hmõi.
❡ Quãtũ aũt valeant quidã dicũt ꝙ mẽ D
ſuranꝛ ſm deuotionẽ ſuſcipientiũ. lꝫ ec=
cleſia alꝛr predicet: vt pie ꝛ vtiliter deci=
piat. ❡ Sꝫ ƺ: qꝛ ecclꝛia nulli⁹ eſſet auto=
ritatis: ſi ficte doceret. Alij ꝙ ſm q̃titã=
tẽ dati vt facit ꝓ indulgentia. ❡ Sed ƺ.
qꝛ nõ valerẽt ad remiſſionẽ: ſed ad cõ=
mutationẽ. Itẽ in p̃dicatione ecclꝛie eẽt
falſitas: cũ aliq̃n ꝓ minore prediceꝛ ma
ior. Alij ꝙ ſm cãm faciẽdi indulgentiã.
❡ Sꝫ ƺ: qꝛ ꝓ eadẽ cã aliq̃n maior: aliq̃n
minor daꝛ. Ideo tm̃ valẽt q̃tũ intẽdit is
qui eas dat ꝛ applicat. Hec.s. Tho. Et
ꝯñr q̃tũ valere p̃dicanꝛ. Et ſic intelligiꝛ
ꝙ valent tm̃ q̃tũ ſonãt. i. ſi dꝛ centũ: nõ
ſunt.xc. Ualent igiꝛ ſm Piſa. cui cõſonat
Ray. ꝛ.s. Tho. q̃tũ ſonant. i. xl. dies in=
dulgentie valent tantum q̃tuꝫ. xl. dies
pnĩe ſm taxationẽ factã a iure vel ſacer
dote vel diuina iuſtitia: qꝛ iſti dies non
ſunt dies celi ſeu purgatorij: ſꝫ mundi.
Intẽdit aũt ꝙ iſti. xl. dies tm̃ valent q̃= E
tũ ſi q̃s. xl. dieb⁹ faceret pñiam ſm cõeꝫ
impoſitionẽ iuris vel ſacerdotũ vel iu=
ſtitie diuine. ſiue iſta pñia ſit iniuncta:
ſiue nõ. Et intellige ſm taxationẽ diui=
ne iuſtitie pricipaꝛr: iuris aũt ꝛ ſacerdo
tũ ſcđario in q̃tũ taxant ſm iuſtitiã dei
Iſti aũt dies taxati hic ſm iuſtitiã dei:
ꝛ ſm iura vel ſacerdotes cõformiter ad
illã nõ valent p̃ciſe. xl. purgatorij: qꝛ cũ
forũ ſit diuerſum forte ꝙ dies nõ rñdet
diei: ſed paucis dieb⁹ põt q̃s hic ſoluere
pñiam ibi faciẽdã longo tꝑe. Iõ dicunt
iſti ꝙ nõ ſunt dies purgatorij. ſ. q̃tũ eſt
ex intẽtione ecclꝛie: ſiue iſti dies rñdeant
illis ſiue nõ. Uñ ſicut dicit Piſa. ꝛ Her=
uens. i. iiij. di. xx. ſicut. xl. dies penitẽtie
plus valẽt vni q̃ alteri rõne deuotiõis
maioris: ita ꝛ. xl. dies indulgentie. Sed
h̃ nõ vꝛ hr̃e locũ vbi daꝛ plenarie. Qui
bus aũt valeãt dicetur in ꝯcluſionib⁹.
❡ Sed ƺ. Primo. Deuꝛ. xxv. Scđm mẽ=
ſurã delicti erit plagarũ mod⁹: ergo ni= F
hil valẽt. ſolu. Plaga. i. pñia xp̃i eſt mea
ꝑ attributionẽ vicarij ei⁹: ꝛ ipſa ẽ eque
magna ꝛ maior oĩb⁹ pctĩs. Et ſic indul

gentia nō facit quin ſm menſurā delicti
ſit plagarū modus. ſcd̄o. Nā inferior pu
ta papa nō pōt abſoluere abeo ad qd̄ ſu
perior ligauit. i. de⁹. Solu. Papa nō me
abſoluit a pena. ſed dat mihi vn̄ illa ſol
G uam. ſ. merita xp̄i ⁊ ſanctorum.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Indulgētie valēt ad remiſſio
nē pene hic vel in purgatorio tolerāde.
¶ Scd̄a. Pn̄t fieri ꝓ cā ſpūali: ⁊ ꝓ tp̄ali
in ordine ad ſpūalē. ſꝫ ſine legitima cā
nō valēt lꝫ valeāt ſi fiant indiſcrete. ſ. ꝙ
hoīes quaſi ꝓ nihilo ab operib⁹ pn̄ie re
nocentur. Hec. s. Tho.
¶ Tertia. Hoc qd̄ dr̄ ꝙ tm̄ valēt q̄tū ſo
nāt intelligēdū eſt q̄tū valere p̄dicant
ſiue de q̄titate indulgētie: ⁊ nō de ſono
verborū q: valēt tm̄ q̄ta ē intētio dātis
q̄ potius attendenda eſt q̄ꝫ verba.
¶ Quarta. Ualēt aūt q̄tū valere p̄dicā
tur q̄tū ad q̄titatē diſcretam ſm̄ Her=
neū. i. ſi dent. x. dies ſūt. x. ſꝫ ꝙ iuſtitia di
uina taxaret ſꝫ q̄tū ad cōtinuā ſeu in=
tenſiuā nō valent equaliter oībus.
¶ Quīta. In doctrina eccl̄ie nulla falſi=
tas ɔtinet: ⁊ ip̄a dꝫ eē regula fidei nr̄e.
H ¶ Sexta. Non valent exiſtentib⁹ ī mor
tali: q: dāt ad remiſſionē pene ⁊ nō cul
pe. Et lꝫ tales ſint magis indigētes: tm̄
ſunt minus capaces.
¶ Septima. Ualēt aūt ⁊ religioſis ſi ob
ſeruēt tenorē bulle: ſed tm̄ ꝑ illas nō re=
mittunt impoſita in foro capl̄i q: nō ē
penitētiale ſed iudiciale. s. Tho.
¶ Octaua. Nec tm̄ opꝫ religioſos exire
clauſtra ꝓ indulgētijs: q: lꝫ indulgētie
plus valeāt q̄ ad remiſſionē pene q̄ꝫ ob
ſeruātia. tm̄ ecōuerſo eſt q̄ ad acq̄ſitionē
p̄mij: qd̄ eſt melius. s. Tho.
¶ Nona. Ualēt etiā defunctis ſi ɔtinet
in tenore bullarū: dūmodo aliq̄s faciat
qd̄ mādat. s. Tho. Nec tm̄ ſequit ꝙ pre=
latus poſſit pro ſuo libito aīas a pur=
gatorio liberare. vt dicit. s. Th. q: inq̄t
ad hoc ꝙ indulgētie valeāt requiritur
cauſa conueniens.
I ¶ Decima. Auxilium dare intelligit: q̄
dat ſm̄ ſuā facultatē: nō aūt q̄ citra vt
rex dans obolū. s. Tho. Sꝫ tm̄ dans ci=
tra facultatē cōſequit partē indulgen=
tie ꝓportionalē vt innuit. s. Tho. iiij. di.
xx. ar. iij. q. ij. ar. iiij.
¶ Undecima. Cū q̄s dat citra ſuā facul
tatē: cōſequitur plus vel minus ſm̄ qd̄
dat ſanctus Tho.
¶ Duodecima. Cōfeſſio reqrit vel non K
requirit ſm̄ ꝙ intendit is q̄ dat indul=
gentiā q: q̄ꝫtum eſt ex natura rei ſcd̄m
omnes non requirit cōfeſſio: ſed ſufficit
charitas ⁊ contritio.
¶ Tredecima. Lꝫ ꝓbabilr̄ dicat ꝙ cuꝫ
papa dicit: ⁊ cōfeſſus intēdat dare ſolū
his q̄ poſt ɔfeſſionē nō inciderūt i mor=
tale. tm̄ mihi videt ꝙ ꝓbabili⁹ dicāt alij
ꝙ intēdat dare oībus q̄bus pōt: ſi ſemel
in annos ſunt ɔfeſſi. i. oībus q̄ ſunt i cha
ritate facientib⁹ id qd̄ mandat q: papa
nō facit indulgētiā (vt ſuppono) ad idu
cēdū ad cōfeſſionē: ſꝫ ad aliud: puta ele=
emoſynā. Qd̄ aūt dr̄ ɔfeſſis intelligitur
ſm̄ ſtatutū eccleſie q̄ mādat ſemel i an=
no cōfiteri: ſicut expſſe tꝫ Panor. in. cap.
omnis. extra de peni. ⁊ re.
¶ Quartadecima. Qui pōt ɔfiteri anq̄ꝫ
accedat ad indulgētiā: bonū eſt: q: ſecu
rius: q̄ tm̄ nō pōt nihilominus accedat:
q: certū non eſt: ꝙ eam non cōſequatur L

¶ Caſus. xj.

Queritur. xj. vtrū liceat ado=
rare imagines? Ad qd̄ rn̄de
tur ex. s. Th. iij. di. ix. q. j. ar.
ij. q. ij. ⁊. ij. ij. q. xciij. ⁊ in tra=
ctatu de decē p̄ceptis. Pro
quo ſciendū eſt: vt ptꝫ. ij. ij. q. ciij. ꝙ deū
honoramus honore latrie vt ei exhibea
mus reuerētiā tanq̄ꝫ principio oīm bo=
norū: āgelos aūt ⁊ hoīes dulia: ſꝫ hoīes
excellentes hyperdulia vt beatā ꝟginē.
Eodē aūt honore quo aliquē adoram⁹
poſſumus adorare imaginē eius vt ima
go eſt vt dicit. iij. vbi. ſ. q: ſm̄ Ariſto. de
memoria ⁊ reminiſcē. eodē motu fertur
quis in imaginē vt imago eſt: ⁊ in id cu
ius eſt imago ſecus vt imago ē res. Igit
imagines xp̄i vt imagines adorantur la
tria ſctōrum aūt dulia vel hyperdulia.
¶ Sed ɔ. primo. Nā Exo. xx. dr̄. Nō fa
cies tibi imaginē: ergo a fortiori non dꝫ
adorari. Sol. dicit. s. Tho. in. iij. ꝙ in ve M
teri lege fuit ꝓhibitū facere imagines
nō ſimplr̄. cū in ſanctuario fuerint che=
rubim: ſꝫ ad adorādū. Prio q: ille ppl̄s

erat ꝓnus ad idololatriam: ⁊ Scd̄o q:
deus cū adhuc nō eēt incarnat⁹ nō erat
figurabilis. In noua aūt eſt cōceſſuꝫ q:
A ceſſat vtraq̄ꝫ rō. Scd̄o: q: hoc ſolū ē quo
idololatras irridem⁹: q: adorant opus
manuū ſuarū. Sol. Primo introducens
honorē imaginū in gentib⁹ videt fuiſſe
Ninus q̄ fecit imaginē Belo pr̄i ſm̄ Be
dā: ⁊ ei diuinos honores exhibuit. Sed
idololatre credebant ex vi ſyderū ima=
ginibus ineſſe deitatē: ſicut Hermes (vt
teſtetur Aug. de ciui. dei.) dixit datū eē
hoīb⁹ facere deos: idō adorabāt imagi=
nes vt res qd̄ nos abhorrem⁹: Itē ado=
rabāt imagines irrōnaliū: vt ſolis lune
⁊c. Tertio. Nā imago ſiue vt res ſiue vt
imago ſemꝑ eſt creatura. ergo nunq̄ꝫ eſt
adorāda latria. So. Licet creatura nū=
q̄ꝫ adoret latria vt termin⁹ vltimus ado
ratiōis: ſec⁹ vt mediū ⁊ rō adorādi ſiue
vt imago. Quarto i cultu diuino nō ſūt
exhibēda niſi ea de q̄b⁹ habet i ſcriptu=
ra: cuiuſmodi nō ſunt imagines. So. Si
cut dicit. s. Th. imagines ſunt introdu=
B cte. primo a xp̄o ad abagar mittēte ſuā
imaginē: vt dr̄ i eccl̄iaſtica hiſt. Scd̄o ab
apl̄is: q: tp̄e eoꝝ Lucas ſm̄ Dams. de=
pinxit imaginē xp̄i ⁊ ꝟginis: ⁊ imaginē
xp̄i ſecū ferebat: vt dr̄ i ei⁹ hiſtoria. Mul
ta aūt apl̄i tradiderūt q̄ nō ſunt ſcripta
⁊ hoc ē vnū. Un̄ in concilio romano vbi
fuerūt mille ep̄i ſm̄. s. Tho. ſtatutū ē vt
pingerent imagines. Primo vt ſint libri
laicoꝝ. Scd̄o vt magis ſint in memoria
myſteria xp̄i. Tertio ad excitādā deuo=
tionē: q:. ſ. magis ſolent mouere viſa q̄ꝫ
audita. ¶ Elice vt libet cōcluſiones.

¶ Caſus. xij.

Querit. xij. vtrū aliq̄d aliud
ab imagine dei ſit adorādū
latria? Ad qd̄ viſo. s. Tho.
iij. diſt. ix. ⁊. iij. q. xxv. ⁊ viſo
magr̄o Petro ygo. in ſuis
etymol. rn̄deo ꝙ cū res irrōnalis nō ſit
in ſe digna aliquo honore vel adoratio
ne: nō pōt adorari niſi vt aliq̄d ē nature
C vel pſone intellectualis. Quod duplr̄ ē.
Uno mō: q: eſt eius imago. Alio mō: q:
eſt ei⁹ inſtrumentū quo tangendo vtit
ad agendū vel patiēdū vt veſtes: calcia
mēta: patibulū: ⁊ hmōi niſi ſit creatura
rationalis vt crucifixores. Hoc aūt in=
ſtrumentū eſt duplex. ſ. quoddā tāgens
tactu p̄ſenti realiter vel apprehenſiue:
⁊ quoddā qd̄ ſolū tetigit in p̄terito: nūc
aūt nō tangit realiter nec apprehendit
vt tangens actu ſeu vt cōiunctū: vt crux N
que olim tetigit mēbra xp̄i. Et hoc iterū
eſt duplex. ſ. quoddā qd̄ tāgit ꝑ ſe ⁊ ſm̄
ſe vt ipſa totalis crux q̄n erat integra: ⁊
ſilr̄ ne fiat magna vis in ꝟbis q̄libet ei⁹
pars q̄ re fuit cōiuncta mēbris xp̄i. Et
quoddā qd̄ tāgit ſolū gratia alterius: vt
ille particule q̄ modo ſunt ſepate: ⁊ non
fuerūt in extremitate crucis: ſꝫ vel ſub
terra vel infra groſſiciez illius ſcti ligni.
Cū igit ſm̄. s. Tho. duplex ſit rō adoran
di creaturā latria. ſ. q: vel eſt imago xp̄i
vel q: ipꝫ tetigit: etiā ſi nō ſit imago. Di
co q̄ꝫ rōne cōtactus multa ſunt adoran=
da latria vt q̄cunq̄ꝫ inſtrumēta xp̄i ipm̄
tetigerunt ſi ꝑ intellectū accipiant vt cō
iuncta pſone xp̄i vt calciamēta ei⁹: ⁊ ſpi
ne corone: ⁊ veſtes ⁊ hmōi etiā ſi xp̄ꝫ nō
tetigerunt niſi in ſuo toto. Qd̄ pꝫ q: oēs
partes de q̄bus credimus ꝙ ſint crucis O
que tetigit xp̄m ſic adoramus. Si tm̄ ta=
lia apprehendant nō vt coniuncta xp̄o
de p̄ſenti: ſꝫ ſolū vt aliq̄d xp̄i: ſic adorāt
hyperdulia vt ptꝫ. iij. vbi. ſ. Si q̄s autē
dicat ꝙ in ea re q̄ adorat nō hꝫ locū di=
uerſa acceptio eius ſm̄ ɔſyderationē: di
cēdū eſt ei ꝙ nullus adorat ſane lignuꝫ
abſolute: ſed ſolū diſtinguēdo ꝑ intelle=
ctū actu vel ꝟtute. rōnē ligni vt lignum
a rōne ligni vt imago. Crux igit que xp̄ꝫ
tetigit ſm̄ mentē. s. Tho. adorat triplici
ter. Primo vt imago. ⁊ hoc eſt cōe etiam
crucib⁹ que non tetigerunt illū. Et ſcd̄o
vt res xp̄i ei cōiūcta. Et tertio res xp̄i ei
nō cōiuncta. Tertio modo adoratur hy
perdulia nō obſtāte ꝙ ille honor ſit xp̄i
⁊ nō crucis. q: lꝫ xp̄s i ſeipſo ⁊ i ſua ima
gine ⁊ in ſua re ſibi cōiūcta adoretur la
tria in re tm̄ nō coniuncta adorat hyper
dulia: q: adoratur in alio.
¶ Sꝫ ɔ: Prio. Nā ſi ɔtact⁹ eſt ſufficiēs P
rō adorādi latria: btā ꝟgo deberet ado
rari latria. So. Beata virgo ⁊ rōne ima
ginis ⁊ rōe ɔtact⁹ eſt quidā digna ado=
rari latria eq̄ bn̄ vt imago depicta ⁊ ve=
ſtimēta: ſꝫ tm̄ adorari nō dꝫ latria: q: eū

in ſe ſit q̄d adorabile: vr̄ ille honor ſiſte-
re in imagine: vt res ē: ⁊ eēt piculū idolo
latrādi. Scđo. Nam idē ſeq̄t̄ de aſello q̄
xp̄s ē vſus aſcēdēs ad paſſionē in hieru
ſalem So. Utiq̄ʒ ille aſellus vt cōiunct⁹
G xp̄o eſſet adorandus latria: ⁊ vt nō con-
iunctus hyperdulia nec dʒ hoc alicui eſ
ſe ridiculum: q̄ꝛ cum eſſet animatus: di-
gnior fuit lapide ſepulcri: quem vene-
ramur. ¶ Elice igitur concluſiones.
¶ Prima. Crux q̄ xp̄m tetigit ratione cō
tact⁹ ⁊ ratiōe imaginis adoratur latria.
¶ Scđa. Lācea aūt q̄ xp̄m tetigit ⁊ claui
⁊ reliqua adorant̄ latria vt coniuncta
xp̄o rōne cōtact⁹: ſed nō rōne imaginis.
¶ Tertia. Oīs crux in quacūq̄ʒ materia
adorat̄ latria: q̄ꝛ eſt imago: nō aūt oīs
lācea vel clauis: q̄ꝛ hoꝝ nullū eſt imago
⁊ quedā xp̄m tetigerunt quedā v̄o nō.
¶ Quarta. Ea q̄ xp̄m tetigerunt ſi cōſy
derent̄ preciſe vt res xp̄i. i. non vt ei con
iuncte adorantur hyperdulia.
¶ Quinta. Partes ſancte crucis q̄ xp̄m
tetigit: q̄ actu xp̄m nō tetigerūt de ꝓpin
quo niſi in ſuo toto adorant̄ latria grā
alteri⁹. i. xp̄i ⁊ ſui totius in quo tetigerūt.
¶ Sexta. Non ſolū dei imago artificia-
lis ſed etiā naturals puta homo maxie
H crucifixus vel angelus eſt digna adora-
ri. ſed rōnalis nō dʒ adorari niſi ea ado
ratione qua eſt digna in ſe.
¶ Septima. Licet beata v̄go ſit duplici
ratione digna adorari latria: tamē illici
tum eſt ſic eam adorare.
¶ Octaua. Eadē eſt rō de reliquijs illi⁹
aſelli ſi inueniunt̄ ſicut ⁊ de alijs q̄ xp̄m
tetigerūt: accepta ſubſtantialis forme
mutatione que tñ non obſiſtit adoratiōi
vt pʒ in reliquijs ſanctorum.
¶ Nona. Nulla creatura irrōnalis ſm
ſe eſt aliquo modo venerāda: ſed ſolum
vt imago vel aliquid aliud alterius.

☞ Caſus. xiij.

Queritur tredecimo vtrū or-
natus mulierum ſm morez
patrie ſit meritum aut pct̄m
veniale aut mortale? Ad h̄
autem rn̄det. s. Tho. ij. ij. q.
I clxx. ⁊ Piſanus ⁊ Auguſtinus ad Pri-
dium: ⁊ Alex. de ales i. ij. ⁊ Archiep̄s. iij.
parte. ti. iiij. c. v. Ex quibus ſic rn̄detur.

Q̄d ſanctorū patrū documento ſancitū
nō eſt ſupſtitioſa adinuentiōe nō ē pſu
medū. ij. q. iiij. cōſuluiſti. Sed nec ſcriptu
re nec ſancti dicunt hoc eſſe mortale: niſi
in certis caſibus. Igit̄ alijs non erit mor
tale: per argumētum a cōtrarijs vt di. K
xxv. qualis. ¶ Sed cōtra. Primo: q̄ꝛ ſcri-
ptura talibus cōminat̄ Eſaie. iij. ⁊ Cy-
prianus dicit q̄d purpura ⁊ ſerico indu
ti xp̄m induere nō pn̄t. ſol. Intelligitur
in caſu in quo eſt mortale. Scđo q̄ꝛ eſt
contra ſcripturā apoſtolicā. j. Petri. iij.
Quarū nō ſit ⁊c. Et. j. Tim̄. ij. Nō in tor
tis crinibus ⁊c. Cōtra iſtā aūt ſcripturā
non eſt diſpēſatio. xxv. q. j. ſunt q̄dā imo
per antiquā cōpilationē decretaliū ꝓhi
bētur veſtes inciſe ⁊ hm̄ōi ſub pena pri
uationis ſacramentoꝝ. ſol. Ratio mili-
tat de his q̄ cōtinent̄ in doctrina apoſto
lica ſub precepto. Que aūt ſint talia ex
mō loquēdi ⁊ neceſſitate materie de qua
eſt ſermo: ⁊ declaratione ſctōꝝ accipit̄.
Et ad antiquā cōpilationē dr̄ q̄d in no
ua non habet̄ que obſeruat̄. Item dicit̄
q̄ aliq̄n leges vel nō recipiunt̄ moribus
vtentiū vel cōtraria conſuetudine abo-
lentur. diſ. iiij. ca. denique ⁊ ſequentibus.
Tertio Mat. viij. Ue illi per quē ſcāda- L
lum venit. Sed ve ſm Hie. importat dā
nationem eternam ad q̄d facit de iniur.
⁊ dam. c. ſi culpa. ſolu. Ornatus aliq̄n eſt
ſcandalum acceptū ⁊ non datū de quo
procedit ratio. ¶ Sciēdum eſt autem q̄
in hoc dupliciter contingit peccatū ſcʒ
ex intentione ⁊ ex ipſo facto, q̄d per con
cluſiones declaratur.
¶ Prima. Ornatus ſemper eſt mortale
ſi intendatur ruina alicuius.
¶ Scđa. Sil̄r ſi itēdat̄ vana gloria fina-
liter. i. ſic q̄ eſſet mulier parata peccare
mortaliter anteq̄ʒ talem perdere laudē.
¶ Tertia. Sil̄r ſi intēdatur cōplacentia
in ornatu ſic q̄ ruina alterius nec inten
datur nec etiā curet̄. Et ſic intelligit Pe
trus de taranta illud Aug. Nihil ē adeo
veniale quin fiat mortale dum placet
di. xxv. §. criminis. Et dico ruinam non M
curari cum eſt parata nō deſiſtere etiaʒ
ſi ſciret aliquā inde ruinam paſſurum.
¶ Quarta. Si aūt itēdat̄ laus vl̄ ꝯplacē
tia: curata ruina ⁊ nō final̄r eſt veniale.

¶ Quinta. Si aūt intendit placere viro
ne ſe contemnat vel ſequatur alienas:
non eſt peccatū ratione intentionis: niſi
forte ratione magni exceſſus.
A ¶ Sexta. Si autem intēdit abſcondere
maculā aut vitare alienas deriſiōes: eſt
nullum peccatum aut leue.
¶ Septima. Quātū v̄o ad factū ipſum
rōne ꝓdigalitatis: erit mortale ſi ſit ma
gnus exceſſus iudicio viri prudentis.
¶ Octaua. Rōne v̄o icētiui erit ſil̄r mor
tale ſi ſit magn⁹ exceſſ⁹: al̄s nō erit mor-
tale ſi ibi ſit aliq̄s exceſſus puus vel nul
lū ſi null⁹ exceſſus q̄ꝛ nō erit occaſio da-
ta ſʒ accepta: ar. xxiij. q. v. de occidēdis.
¶ Nona. De fucis dico q̄ ſine pctō ꝓdeſe
runt̄ ad abſcōdēdā maculā a nuptijs ⁊
nubilib⁹ ſm. s. Tho. al̄s eſt pct̄m lʒ non
ſemꝑ mortale rōne intētiōis vel incenti
ui. Hec oīa ſunt doctrina Archie. ⁊ mēs
ꝑdictoꝝ: quib⁹ adde. q̄ q̄n ornatus non
eſt peccatum: tunc ſuppoſita gratia eſt
meritum q̄ꝛ oīs actus deliberatus in ha
bente gratiā eſt peccatum vel meritum
ſm doctrinā. Cap. ⁊ theologorum.

B ☞ Caſus. xiiij.

Querit̄ decimo q̄rto vtrum
poſſit remitti venialia ſtā
te cōplacētia ad illa? Ad
hoc aūt rn̄det. s. tho. iiij. di.
xvj. q. ij. ⁊ diſt. xxxij. q. ij. cui
concordat Piſanus. ti. pec
catū. v. per infraſcriptas concluſiones.
¶ Prima. Nullo mō poteſt peccatuʒ ve
niale remitti q̄ꝺdiu plʒ in hac vita q̄ ad
culpā: nec ꝯſr̄ quo ad penā que nō tolli
tur ſtāte ſua cā. i. culpa. q̄ꝛ nō p̄ot remit
ti niſi volūtas inordinata reordinetur:
q̄d eſſe non p̄ot q̄ꝺdiu placet peccatum.
¶ Scđa. Nec tñ ad eius delectionē req̄
rit̄ actualis contritio de ſingulis: q̄ꝛ obli
ta non poſſent deleri.
¶ Tertia. Nec ſufficit habitualis: q̄ꝛ nō
ſtaret cū penitentia ⁊ conſequenter nec
cum gratia quod eſt falſum.
C ¶ Quarta. Sufficit aūt v̄tualis ⁊ iplici-
ta: q̄ eſt q̄n q̄s talē exercet actū q̄ actua-
liter de veniali doleret ſi occurreret de
quo actu patebit in ſequenti.
¶ Quīta. Delent̄ ꝑ actū gn̄alis ꝯfeſſiōis:
q̄ꝛ eſt actus charitatis ꝯ illa directus ni
ſi habitualiter teneantur in voluntate.
¶ Sexta. Et ꝑ ſacrā cōiōnē. de conſe. di.
ij. cum omne. ⁊. c. ſi quotieſcunq̄ʒ. ⁊ vt ad
dunt quidam per extremam vnctioneʒ.
extra de ſacra vnctione. D
¶ Septima. Per aquā benedictam. de
conſe. di. iij. aquam.
¶ Octaua. Itē ꝑ eleemoſynas d̄ pe. di. j.
quā oblationē. ⁊. c. medicie. ⁊ di. iij. ſane.
¶ Nona. Itē per orationē ꝑcipue dn̄icā
de pe. di. j. quotidianis.
¶ Decima. Itē ꝑ ep̄alē bn̄dictionē. j. q.
j. multe imo per ſacerdotalē ſʒ aliquos.
¶ Undecima. Itē per deuotaʒ pectoris
tunſionē. de pe. di. j. tres actiones.
¶ Duodecima. Itē per contritioneʒ in-
terdum etiam quo ad penam.
¶ Tertiadecima. Si aūt in hac vita nū
q̄ꝺ recedit ab eis voluntas: remittuntur
poſt hanc vitam etiam quo ad culpam
ſm. s. Tho. ⁊ Greg.
¶ Quartadecima. Et p̄t vnū veniale re
mitti ſine alio: q̄ꝛ nō vniunt̄ i aduerſiōe
aut ꝯuerſiōe vt mortalia: de q̄b⁹ eſt ſec⁹.
¶ Quintadecima. Non pn̄t aūt remitti E
ſtāte aliquo mortali: q̄ꝛ tollunt̄ ꝑ feruo-
rē charitatis ſibi ꝯtriū. Unde ⁊ ꝑ ſupradi
cta remittunt̄ talia: inquātū illa excitāt
feruorē per ſe: vel remouendo ꝓhibens.
Hec omnia ex aliquo illorum.
¶ Sextadecima. Qui vult cōſolatiōes
q̄ ꝓueniūt ex feruore charitatis: ſtudeat
per predicta purgari a venialibus que
dicto feruori repugnant.

☞ Caſus. xv.

Queritur decimo quinto.
Utrū liceat alicui reʒ ſuā
vēdere quātū p̄ot? Ad hoc
aūt ſoluit Scotus. iiij. di.
v. Ray. in ſūma. ⁊ archie.
Et oēs cōcludūt q̄ non q̄ꝛ
eſt ſn̄ia iuris. x. q. v. hoc ius ꝓ hoc auteʒ
ſciēdū ex. ij. ij. q. lxxvij. q̄ emptio ⁊ vēdi-
tio ꝑtinēt ad iuſtā cōmutationē: vt etiā
dr̄ Ariſt. i. lib. Ethi. de cui⁹ rōne eſt equa
litas. Uñ opʒ ꝑtiū eſſe equale rei ⁊ econ- F
uerſo. Et facere ꝯ: eſt facere ꝯ iuſtitiam:
q̄d ſemꝑ eſt mortale de ſe: niſi ſit q̄d mi-
nimū vel indeliberatū. Iuſtū aūt ſiue eq̄
le ꝑtiū ſm Inn. ⁊ Ray. eſt q̄d cōiter cur-
rit i illo loco ⁊ tꝑe q̄d tñ ſʒ. s. Tho. nō cō

ſiſtit in indiuiſibili. Et hoc ē qđ dicit glo. in.d.c.hoc ius: ꝙ iuſtū ꝑtiū taxať ſꝫ exiſtimationē cōem. Et idē hř in.l.ꝑtia.ff. ad.l.falci. Et intellige ꝯm archie. niſi ſit fraus minorantiū rerū ꝑtiū ſtudioſe vel augētiū. Dicit tñ.s.Tho. ꝙ qñ venditor
G multū ex venditiōe dānificať: pōt vendere ꝛ rem ꝛ ſuū damnū. Sec⁹ aūt ſi ipē nō dānificeť: ꝛ vēditor multū iuueť. qꝛ cū hoc nō ſit ꝓpter conditionem videntis. vēderet qđ nō eſt ſuū. Ex iſtis igiť ſequiť ꝙ lꝫ vēdere quātū pōt cōcurrētib⁹ tribus. ꝑrio: ꝙ eſſet fraus minorantiū. Scđo vis ſeu actio ementium: ꝛ Tertio ignorātia eorūdē. Tūc eñ ꝑtiū eſt iuſtū. Addit aūt Angelica quarto reqri ꝙ eſſet leuitas mentis ſed reduciť ad ignorantiā. Et quinto ꝙ tales poſſint donare ſed ſupponit. cōtrariū eſſe iniuſtū qđ ego nego concurrētibus ꝑdictis. niſi qs tanq̄ ſtult⁹ vellet ſua bona dilapidare. ¶ Sed cōtra. Primo qꝛ leges permittūt vt ementes ꝛ vendētes ſe decipiāt: dummō hoc non fiat vltra dimidiū iuſti ꝑtij. vt.C.de reſcin.vendi.l.ij.ſol. Leges hūa
H ne non potuerunt ꝓhibere oia q̄ ſunt ꝯ virtutē. qꝛ danť multitudini i qua ſunt multi a virtute deficiētes. ideo prohibet ſolū deſtruētia hoim ſocietatē. ſed ſecus de diuina. cui⁹ finis nō eſt ſolū gubernatio multitudinis hoim. Scđo: qꝛ naturale eſt vēdere quātū qs pōt. qđ pꝫ. qꝛ oib⁹ ꝯuenit. Nā ab oib⁹ fuit approbatū dctm̄ mimi dicētis. Uili vultis emere: ꝛ care vēdere: vt dicit Aug.xiij.de trini. Unde dr̄ Prouer.xx. Malū eſt malū eſt: dicit ois emptor ꝛc. ſol. Aug. dicit ꝙ ille ignoranter locutus eſt. Et ponit exēplū de quodā q̄ dedit iuſtū pretiū libri cuiuſdā: cū vēditor minus ex ignorātia poſtularet. Unde iſta cōitas eſt oim ſimpľr. ꝛ iō eſt vitij: nō nature. Tertio econuerſo videť ꝙ debemus rē vēdere minus q̄ꝫ valeat. qꝛ q̄cūq̄ꝫ vultis vt faciāt vobis hoies ꝛc. Mat.vij.ſol. Dictū dñi ꝯm.s.Tho. ſic intelligiť. Quecūq̄ꝫ vultis.ſ. volūtate ho
I neſta ꝛ iuſta ꝛ rōnabili: eadeꝫ facite ꝛc. Et hoc intellige obſeruata cōditiōe pſonarum. Non eñ ſi rex vult ſeruū lauare ſibi pedes: dꝫ velle facere econuerſo. ſed debet ei velle ſeruire in his q̄ regem decet. ¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Debem⁹ eſſe pati facere alijs qđ vellem⁹ nobꝫ fieri volūtate rōnabili.

¶ Scđa. Opꝫ pretiū eſſe equale rei ꝛ ecōuerſo. qđ fit ſi vendať ꝑtio currēte ad numeratū. vel ſi vendať quātū eſt poſſibile ceſſante fraude ꝛ vi ꝛ ignorantia. K

¶ Tertia. Ois qui emit aut vendit recedens ſcienter a iuſto ꝑtio notabiliter: facit contra iuſtitiam ꝛ peccat mortaliter: ꝛ tenetur reſtituere.

¶ Quarta. Qñ emēdo aut vendēdo receditť a iuſto ꝑtio vltra dimidiū ei⁹ venditio eſt reſcindenda. alꝛ aūt ſi ſit infra vľ ꝯm aliquos in dimidio ꝑciſe tꝫ. ꝛ ſufficit reſtituere qđ deeſt: vt dictum eſt ſupra.

¶ Quinta. Quicūq̄ꝫ volūtate deliberata cupit vēdere plus iuſto pretio vel emere minus notabilr̄: peccat mortaliter. ſec⁹ ſi tñ inclineť ex ſenſualitate: ſed rõne deliberata nihil vult preter equitatem.

¶ Sexta. Licet vēdere rem rōne damni plus q̄ꝫ valeat in ſe.i. quātū vꝫ vēditori L non tñ quātum valet emptori. Et intelligē quando venditor vendit vt ſeruiat.

¶ Septima. Licet leges hūane aliqua permittant iniuſta impunita: tamen ſecus eſt de diuina.

Caſus.xvj.

Queriť decimoſexto: vtrūꝫ liceat cari⁹ vēdere ꝓpter dilationē tpis. Ad hoc dico ꝙ cum oporteat pretiū eſſe equale rei: ſi res plus iuſto ꝑtio vēdať ſciēter ad numeratū eſt iniuſtitia ſi ad tps: eſt vſura: ꝛ ſi non ex forma: tñ virtualiter: vt pꝫ extra de vſu. in ciuitate. vbi dr̄ ꝙ eſt ibi pctm̄. ꝛ ſi non vſura ex forma: imo ē ibi vſura quo ad deū ꝯm gloſ. in.c. cōſuluit. extra de vſuris. Imo ꝛ ſcđm textum expreſſe eccľia hoc determinauit. Et declaro rōne: qꝛ ſic vēdēs ſeruit de ꝑtio ſrei certo tpe: quo ꝑtio deinde: vult illam excreſcentiā. ¶ Nota ꝙ iuſtuꝫ pretiū rei non conſiſtit in indiuiſibili ꝯm.s.Tho. Ideo ꝯm ſco.in.iiij. diuidit iuſtū pretium in M tria pretia.ſ. Infimū: mediū: ꝛ ſummū ſicut eandē peciā pāni trium eſtimatorꝫ vnus poſſibiliter eſtimabit.xlix.aureis. alius.xlix.cum dimidio. alius.l. Cū igiť

rem ad numeratū dares ꝓ pretio infimo: ſi ratione dilationis vadis vſq̄ꝫ ad ſummū ibi ſiſtendo: nō peccas. quia ſtas infra limites iuſti pretij. Poſſet tñ q̄ vē
A dit vt ſeruiat vēdere rē tñ plus q̄ꝫ ꝟoſimiľr eſtimať valitura tpe alio. ꝛ hoc ſi in tps illud intēdebat ſeruare. Hoc eñ ſentit Sco. ꝛ Archie. ꝛ habeť exꝑſſe in.c.in ciuitate. extra de vſu. ꝛ in.c.fi. Et hoc itelligo ꝙ a fortiori lꝫ vēdere ſub hac lege: vt qñ vēditor voluerit ponat pretiū currens: vel vt ſoluať ꝑtiū qđ erit tali die. Si eñ lꝫ nunc rē vēdere eo ꝑtio qđ valebit tpe quo eā intendo exponere ꝯm eſtimationē hoim: multomagis lꝫ eo qđ valebit in veritate. Et hoc fit in caſu meo. Et hec intellige vt dictū eſt qñ venditio ſit cā amicitie vel beneuolētie alias illicitū eſt. Uide ſi vis. Herueū.iij.qđli.vlti. q. Si aūt non intēdebat ſeruare rem: vľ non erat ꝓbabile rē plus valituram: eſt vſura ꝯm Arch. ꝛ extra eodē. nauigāti. Idem etiā intelligo ſuo mō de emptore. qꝛ.ſ. licet ei nunc ſoluere minus ꝑtio currente tñ quātū ꝟoſimiliter eſtimať res minus valitura tpe acceptiōis. argu. in
B c.in ciuitate. ꝛ in.c.nauigāti. ¶ Sꝫ cōtra primo. Nam res tantū valet quantum vēdi pōt.ff.ad trebel.l.j.§.ſi hec res.ꝛ.ff. ad.l.fal. querebať.ꝛ.ff.de fur. Si qs vxori.§.vlt.ꝛ.ff.de dona.cauſa mort. Pretia eñ rerꝫ nō ex affectu ſingulorꝫ ſed cōiter eſtimanť.ff.ad.l.falc.l.ꝑtia.ſolu. Gloſ. in c.in ciuitate ſoluit: qꝛ in iſto ꝯtractu nō fit emptio ꝛ vēditio eſtimatione cōmuni. Sic eñ.i. ꝯm eſtimationē cōem ſeu currētē tantū valet res q̄ꝫtum vēdi pōt Archie. aūt.ij. parte.ti.j.c.vij. ſoluit: qꝛ res tantū valet: quātū vēdi pōt ceſſante fraude minorantiū pretiū. Ego vero dico vt.ſ.q.prima. Et addo ꝙ ad emēdū cogiť aliqs nō ſolū ꝓpter naturales neceſſitates: ſed etiā ex auiditate lucrādi: ſicut q̄ nō curāt ꝑdere.x. in emēdo vt lucranť inde.xv.vel.xx. Secūdo: qꝛ quilibet pōt ſe ſeruare indēnem. Iſte aūt vēditor multū dānificatur ex hoc ꝙ ſuam pecuniā non habet. Solu. Cuiliberť licet
C ſe indemnem ſeruare: ſed non cum dāno iniuſto proximi: qꝛ nemo debet cum alteri⁹ iactura locupletari. extra de reg. iur.lib.vj. Et quidē ſi damnū patiť iſte: qꝛ poſſet de ſua re nūc habere pecuniaꝫ quā recuſat vt ſeruiat emptori tunc poteſt vendere dānū ſuū. Si autē pecuniā D habere nō pōt ꝛ inde patiť damnū non eſt equū vt emptor faciat eū indemneꝫ. ex quo ꝓpter emptorem nō patiť. Non eñ teneť de damno qđ eius cauſa nō fit. Tertio qꝛ eſt ita cōſuetū. Cōſuetudo aūt eſt ius moribus inſtitutū. di.j.ꝯſuetudo. Imo aliqñ preiudicat legi. extra eodē.c. vl.ſolu. Nulla cōſuetudo contra naturalem equitatē pōt eſſe iuſta ꝯm.s.tho. Quarto. Qꝛ aliqñ creditor facit expēſas in exigēdo. ergo videtur ꝙ liceat ei vendere aliquid plus ad reficiendū ſuū intereſſe: maxie cū hac intentione vt nihil plus ſcipiat ſi tempore ſtatuto debitor ſoluerit. Solu. Hoc eſt laqueus diaboli: qꝛ eſto ꝙ talē habeas intentionē mō: poteſt mutari ꝛ potes obliuiſci iuſtū ꝑtiū ꝛ potes mori ꝛ pauper remaneret in tuo libro apothecatus. Et preterea difficile eſt pecuniā oblatā remittere. Si ergo fa E cis expēſas: bñ ē ius vt tibi facias ꝑ illō recōpēſationē fieri. ¶ Elice cōcluſiones.

¶ Pria. Quicūq̄ꝫ ſciēter vēdit vltra iuſtū pretiū notabilr̄: mortaliter peccat ꝛ eſt vſurarius ex fine: ꝛ ſi nō ex forma ſi vendat ad tempus: excipiendo tñ: vt infra.

¶ Scđa. Siľr vſura eſt emere minori ꝑtio qꝛ ſoluiť nunc res que habebiť i poſterum: ꝛ mortale ſi fiat in re notabili.

¶ Tertia. Qñ venditor gřa emptoris vēdit qđ ſeruare volebat in aliud tempus in quo probabiliter.i. ꝯm cōe prudentiū iudiciū eſtimatur plus valiturū. lꝫ eniꝫ vendere tantum plus quantū plus eſtimatur valiturum.

¶ Quarta. Si aūt nō itēdebat ſeruare: vel crediť ꝙ non plus valebit non licet.

¶ Quinta. Licet emptori ſoluere nunc minori pretio q̄ꝫ creditur res min⁹ valitura tempore quo reddetur.

¶ Sexta. Lꝫ tibi vēdere rē tuā hac lege ꝙ qñ volueris pones ꝑtiū. quo poſito nō vltra ꝯſcēdes etiā ꝑtio conſcēdente: nec F eo deſcēdēte deſcendes. ita tñ ꝙ ꝑtiū ponať nō qđ fit preteritū: ſed qđ currat qñ ponetur. ꝛ ita ꝙ rem intēdebas ſeruare donec occurreret pretium tibi placens.

¶Septima. Similiter licet vēdere sub
hac lege q̧ det tibi cōe pretiū qđ cōiter
curret tali die si seruare intēdis ⁊c.
Octaua. Cuilibet licet plus vendere ad
G tēpus q̄ ad numeratū: dūmodo rei pre-
tium summum non excedatur.
¶Nona. In ꝯctū istū multi ⁊ sepe inci-
dunt: ⁊ ab eo pauci: ⁊ raro resurgunt.

Casus. xvij.

Queritur. xvij. Utrū vendi-
tor teneat dicere defectū
rei vēdite? Ad qđ rn̄det. s.
Tho. ij. ij. q. lxxvij. arti. iiij.
Obscure. ⁊. ij. quodl. art. x.
⁊ Pisanus ⁊ angelica. Do
ctrinam aūt. s. Tho. sic intelligo. Nulli
lꝫ primo iferre dānū aut periculū. Qui
dā igit defectus dant dānū tm̄: vt pan
nus malus. Quidā vo damnū ⁊ pericu
lū psone vel rerū: vt cibus corrupt⁹ seu
venenosus: ⁊ equus arestinus cadēs re
trorsum. In primis siue defectus sit se-
cretus siue nō vēditor dicere nō tenet:
sed sufficit si minuat de ꝑtio rei quātū
apphēdit ille defect⁹ qꝛ neq̧ dānū neq̧
periculū infert emptori. Si tm̄ pretium
nō minuit infert dānū. In secūdis autē
H non tenet si sint publici: secus si occulti
etiā si minueret de pretio: qꝛ exponeret
emptorē piculo. Et dicit Ambr. libro de
officijs. In ꝯctibus vitia eoꝝ q̄ veneunt
pdi iubent: alioq̄ q̄uis in ius emptoris
transierint: doli tm̄ actione vacuant.
¶Sed ꝯ. quia Tullius de officijs intro
ducit quēdā dicentē. Quid tā absurdū
q̄ si dn̄i iussu pco pdiceret: domū pestilē
tē vēdo. sol. Licet nō debeat defect⁹ dici
p pconē: qꝛ retraherent emptores a cō-
syderatione bonitatis rei: tamen debet
dici accedēti ad emendum: q̄ pōt oia cō
syderare. Secūdo: qꝛ si tenet dicere hoc
ideo est: quia dicendo minueret pretiū.
Sed hoc est falsum qꝛ pari ratione ven
dens frumētum in loco charistie: ⁊ sciēs
multos post se delaturos triticū teneret
hoc dicere: qđ est falsum. sol. Nō est sile
I quia vitiū facit rem esse minoris pretij
in presenti: nō autem id qđ futurum est
⁊ nescitur. Ideo ille non tenet dicere.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Lꝫ nulli teneamur dare auxi
liū nisi rōne cure vel necessitatis: tm̄ nul
li licet inferre dānum vel periculum.
¶Scđa. Si defectus rei est damnosus ⁊
nō periculosus: non oportet illū occultū
manifestare si pretium minuatur. K
¶Tertia. Si aūt eo casu ꝑtiū nō minua
tur: peccat venditor ⁊ restituere tenetur.
¶Quarta. Si aūt nec vēditor talē defe
ctum nouit: nō peccat quidē sed tamen
tenetur restituere cū nouerit.
¶Quinta. Si defectus est piculosus et
occultus: sine peccato taceri non potest.
¶Sexta. Si vo sit publicus nō opꝫ ipm
patefacere: sed opꝫ pretium minorare.

Casus. xviij.

Querit decimooctauo. Utrum
emens raptū vel furatum te
neat restituere? Ad hoc rn̄-
det Archie. ij. parte. ti. j. ⁊ Pi
sanus tit. Restō qrto. ⁊ Ray.
⁊ Guil. ⁊ Hostiē. Et ꝓm istos distinguit.
Aut em̄ fecit ignoranter aut sciēter. Si
primū sic est possessio bone fidei: nisi vt
dicit. Ray. ignorātia eēt crassa vel supi-
na: eo q̧ lata culpa eq̄paratur dolo. ex-
tra de cōsti. vt aiaꝝ. lib. vj. Pōt igit reti
nere expēsas quas fecit tpe bone fidei cir L
ca rē: ⁊ fructus pceptos. extra de in inte.
resti. reqsiuit. Et si bona fide durāte res
perijt: nō tenetur ꝓm Raymun. ⁊ Hosti.
qꝛ nō erat in mora. Nec silr si alienauit:
qꝛ nō desijt possidere dolo. Nec tenet red
dere ꝑtium qđ inde habuit. qꝛ ꝑtium rei
furtiue nō est furtiuū. ff. de fur. l. q̄uas. §.
fi. Qđ intelligo nō solū si illud distraxit
sed etiā si extat. qꝛ actio remanet vo dn̄o
ꝯ secundū emptorē. Si tm̄ stante re illā
agnoscit furtiuā: tenet illā reddere cum
fructibus extantibus nec pōt a dn̄o pe-
tere ꝑtiū. C. de furtis. l. in ciuilē sꝫ agit ꝯ
venditorē. Si aūt scđm: adhuc distingui
tur. qꝛ aut hoc fecit ad vtilitatē suā: aut
dn̄i. Si primum tenet restituere rē ⁊ oēs
fructus extātes ⁊ ꝯsumptos etiā si solū
pbabiliter credebat. Nec liberat alienā
do aut si res pereat qꝛ cōmisit furtum rē
alienā inuito dn̄o cōtractando. ff. de fur.
l. j. Et tenet restituere eā in ea bonitate M
in q̄ emit. Imo ⁊ in ea in qua fuit tpe in-
termedio: si qua fuit maior. Cōcor. Ray.
⁊ Hosti. Et idē intelligit de scđo ⁊ tertio

emptore tali: nec pōt petere ꝑtiū. l. in ci-
uilē. Si aūt ad vtilitatē dn̄i vtilr gerēs
negotiū eius pōt repetere q̄cq̄d sibi ab-
est p illa re siue ꝑtiū siue expēsas: ⁊ tene
A tur reddere q̄cq̄d sibi p ea re adest. ꝓm
Ray. ⁊ h̄ si vtiliter negotiū gessit: qꝛ ꝑtiū
f. est modicū: ⁊ dn̄s al's nō erat habitur⁹.

¶Elice conclusiones.

¶Prima. Qui bona fide ignorāter emit
rē furtiuā tenet solū de re ⁊ fructib⁹ ex-
tantibus: nisi ignorantia esset crassa.
¶Scđa. Talis pōt repetere expēsas fa-
ctas in bona fide: non aūt ꝑtiū qđ dedit:
sed agit contra venditorem.
¶Tertia. Qui emit ignorantia crassa:
tenetur in omnibus eo modo quo male
fidei possessor.
¶Quarta. Qui emit sciēter ad suā vtili-
tatē. i. animo habēdi p se rē vel ꝑtiū te-
net de re ⁊ de fructibus extātibus ⁊ de
ꝯsumptis ⁊ de omni melioratione rei: ēt
si res perijt vel sit alienata.
¶Quinta. Qui autem ad vtilitatem do
mini gerendo vtiliter negotium eius:
potest repetere pretium: ⁊ oēs expēsas:
et tenetur reddere omnes fructus.
B ¶Sexta. Lꝫ in tali foro cōsciētie creda
tur tamē in foro contētioso secus. Unde
oportet ipsum protestari q̧ hac de cau-
sa emat argumētum. C. de fur. l. ij.
¶Septima. Probabiliter credo q̧ tali-
ter emens paratus reddere vero dn̄o si
comparuerit: credēs tm̄ q̧ non cōpare-
bit: ⁊ cōsequēter sperans p se rem se ha
biturum: nō peccat qꝛ verosimiliter po-
test de veri dn̄i voluntate ꝑsumere.

Casus. xix.

Querit. xix. Utrū liceat eme
re ab vsurarijs manife-
stis pignera pdita? Ad h̄
rn̄det Archie. q̧ vna opi-
nio q̄ est alex. de ales. ⁊ bo
nauē. ⁊ Scoti. iiij. disti. xv.
est q̧ in vsura nō transferat dn̄ium ꝓm
quā nō pn̄t emi vel in solutionē accipi:
sicut nec rapta. Sꝫ alia est dicēs q̧ trans
fert: sed remanet repetitio q̄ est. s. Tho. ⁊
Gof. ⁊ Ber. ⁊ gl. xiiij. q. iiij. si q̄s. ꝓm quā
C pn̄t emi vel in solutionem accipi. Et ista
inqꝛ est cōior ⁊ mihi magis plꝫ. Nā ista
emptio nō est ꝯ aliquā legē scriptā. cum
tamē lex prohibeat emere raptū. C. de
furt. l. in ciuilē. ⁊ consequenter intelligit
esse ꝯcessa. Argumētum. xiiij. q. ij. ebron.
Non est etiā cōtra legē nature ex hoc q̧ D
fenerator efficiatur impotētior ad resti-
tuēdum: qꝛ pro re accipit ꝑtium: aut qꝛ
fiat iniuria domino pignoris quia scien
ti ⁊ consentienti nō fit iniuria nec dolus
extra de regu. iur. li. vj. Ergo licet. Item
domini ⁊ communitates volūt talia pa
cta esse rata. qꝛ alias nullus vellet fene
rari publice: qđ multum obesset ciuitati
bus: lꝫ nō impediant vel statuant quin
fiat repetitio: qꝛ tenerentur in solidum: ⁊
statuētes ac obseruantes essent excōmu
nicati. extra de vsuris: ex graui i Clemē.
Ergo idē ⁊ precipue quia inquit nullus
doctor a me lectus hoc dicit expsse. ¶Sꝫ
contra. quia ꝓm Ambro. vsura est rapi-
na. xiiij. qō. iiij. si quis. Raptum autē emi
non potest. solu. est rapina. i. quid illicite
acquisitum. Intelligere aūt nisi res sit fu
rata: aut sit sacra: q̄ scꝫ pignori dari ne-
quit: ante factum tamē prohibēdū est: qꝛ
materia est dubia: Hec omnia ille. Cum
eodē videtur sentire magister Petr⁹ ber E
go. q̄ viso. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. arti. iij. ⁊
iij. quodl. q. vij. ar. ij. ⁊. iiij. di. xv. q. ij. art.
iiij. q. v. dicit: q̧ non trāsfert dn̄ium in lu
cro vsurario. ⁊ itellige si hꝫ vsū a ꝓprie
tate distictū sꝫ sec⁹ i pignore pdito rōne
pene posite in ꝯctu. ¶Un̄ elice istā ꝯclu-
sionē: q̧ oib⁹ est dissuadēda ista emptio
ratione dubietatis: sꝫ tamen nolēti desi-
stere nō est negāda absolutio: nec aliqs
post factum cogēdus est restituere.

¶Casus. xx.

Querit vigesimo. Utrū emens
blada vel alios fructus tpe
eorū vt post ea carius vēdat
peccat? Ad hoc rn̄det ꝓm Ar
chie. ⁊ Ray. ⁊ Guil. q̧ hoc lu
crum ex se est turpe. xxiiij. q. iij. Quicun
q̧ iō oportet q̧ honestet aliq̄ bono fine.
Si ergo q̄s hoc facit ad bonū cōitatis vt
Joseph. sic est meritoriū: ꝓm Ray. Si vo
facit ad prouisionē suā nō vt vēdat: ⁊ tm̄ F
postea vēdit ē licitū ꝓꝫ Guil. ⁊ Ray. ⁊ In
no. ⁊ a fortiori si facit vt inde eleemosy-
nā faciat: dūmō cōitas p caristiā nō le-
dat: vt dicit Archie. Si vero vt negociā

ĝo lucref vitam ſuā ꝛ ſuoꝝ: lꝫ ſm Guil.
maxime ſi aliud negotiationis genus fa
cere neſcit ꝛ nō hꝫ vn̄ ſuſtēteꝛ: dūmō nō
intēdat cariſtiā. Si ꝟo facit ex auaritia:
vt alij ↄpellanꝭ ab eo emere ꝛ ipſe vēdat
G ſuo mō: aut ſi intēdat cariſtiā: eſt morta
le ſm Guil. ꝛ teneꝭ reſtituere paupibus
ſm Ray. ꝛ. xiiij. q. v. q̄ habetis. ꝙ ſꝫ Guil.
eſt veꝝ de honeſtate: ſꝫ nō de p̄cepto. Cō
cordat p̄dictis. s. Tho. q̄. ij. ij. dicit ꝙ ſm
phm. j. pol. lucrū mercatoris de ſe ē tur
pe: qꝛ ordinaꝭ ad ſeruiēdū cupiditati: iō
opꝫ ꝙ honeſto fine honeſteꝭ: q̄ eſt ꝓ ſer-
uitio ſui: vel eleemoſyna ad paupes: vl̕
opulētia cōitatis. Et ſubdit ꝙ bon⁹ mer
cator oēs iſtos fines debet intēdere.

¶ Elice concluſiones vt vis.

Caſus. xxj

Querit vigeſimo primo. Utrū
liceat mercari? Ad hoc rn̄-
deo ſm Piſanū tit. emptio.
ꝛ Petrū de Anchara. in. ca. ſ.
de vſuris. li. vj. ꝛ Archi. iij. p.
titu. vij. ꝛ ſctm̄ Tho. ij. ij. q. lxxvij. ꝛ dico
ꝙ cū duplex ſit cōmutatio. Una. ſ. rei ad
H rē vel rei ad pecuniā ordinata ad neceſ
ſitatē vite. Et alia pecunie ad pecuniā:
vel rei ad pecuniā ordinata ad lucruꝫ.
Prima pertinet ad economos ꝛ polliti-
cos q̄ habēt ꝓuidere domui vel ciuitati.
Scda ꝟo ad mercatores. vt ptꝫ. j. poli.
Mercator igiꝭ eſt q̄ emit aut vēdit vt in-
de lucreꝭ. Querere igiꝭ vtrū liceat mer-
cari: eſt querere vtrū liceat emere vt. vē-
datur carius. Et dico ꝙ clericis hoc nō
licet: ſm. s. Tho. ꝛ di. lxxxviij. Fornica-
r ij. Laicis autem licet eo modo quo dice
tur in concluſionibus. ¶ Sed contra. qꝛ
Chryſoſto. ſuper Matthe. dicit ꝙ null⁹
debet eſſe mercator quia nullus merca-
tor poteſt deo placere di. lxxxviij. eijciēs
Unde pſalm̄. Quoniam non cognoui
negotiationem. Solu. Dicit ſctūs Tho.
ꝙ iſta intelligūtur de his qui ibi ponūt
finem. Licitū igitur eſt in aliquibus ca
ſibus mercari.

I ¶ Cōcluſio. Prima. Lꝫ carius rē vēdere
q̄ ſit empta ſm Archi. qn̄ emiꝭ i magna
quātitate. ꝛ vēdiꝭ ad minutū. qꝛ tales la
borant diſcurrendo: exigendo: reuiden-
de: ſcribendo. ꝛc. Et dignus eſt opera-
ri⁹ mercede ſua. xij. q. ij. Quicūq ꝛ Lu. x.

¶ Secūda. Et ſcdō ſm Petrū de Anchoꝛ
ꝛ. s. Tho. ſi res muteꝭ in ſe: vt equus fa-
ctus formoſior. Et tertio ſm eoſdē ſi mu
teꝭ pretiū ratiōe tēporis. Et quarto ſm
eoſdē: ſi muteꝭ pretium ratione loci. Et K
quinto ſm ſctm̄ Tho. ratione periculi ꝛ
laboris in transferando vel faciendo fie
ri aliquid ſed hoc reduciꝭ ad predicta.

¶ Tertia. Nō apparet clare ſꝫ Archie.
ꝙ ſit iuſtū vt aliquis emat rem intētiōe
ſtatim reuēdēdi rē minutatā in eodē lo
co ꝛ tempore. Jmo dicit Nider. vij. pre-
cepto. cap. vlt. ꝙ talis eſſet a republica
exterminandus: quia nocet vtriſq eoꝝ
qui vellent economice commutare. Et
vt mihi videtur iſta ſunt vera de emen-
te tali intentione: ſecus ſi quis emat vt
rem alias reuendat tanq̄ retagliator: ꝛ
ſtatim occurrit ſibi ad vendēdum. Jſte
enim iam fecit partē ſui laboris ratione
cuius dictum eſt ꝙ licet ei lucrari.

¶ Quarta. Talis q̄ nō emit vt ſtatim vē
dat. ꝛ tn̄ ſtatim vēdit: pōt vēdere ꝛ eme
re: iuſto pretio: ꝛ tn̄ lucrari. quia iuſtum
pretium non conſiſtit in indiuiſibili.

¶ Quinta. Omnia predicta intelligun- L
tur concurrētibus conditionib⁹ requiſi-
tis ad illas commutationes eſſe licitas:
que. ſ. ſunt vt vtraq pars ſit libera: non
coacta: ꝛ ꝙ res ſit vēdibilis: ꝛ ꝙ ſint ſine
fraude in ſubſtantia vel quantitate vel
qualitate rei: ꝛ ꝙ cōmutātes habitualr
velint nulli iniuſte nocere: ꝛ ꝙ pretium
rei ſit equale: ꝛ ꝙ finis ſit honeſtus quo
ad mercatoriam commutationem.

Caſus. xxij.

Querit vigeſimo ſcdō. Suppo
ſito ꝙ vſura ſit pctm̄: quare
ſit pctm̄. Ad qd̄ rn̄deo ꝙ ſi-
cut docet experiētia ꝛ dicit. s.
Tho. ij. ij. q. lxxviij. ꝛ. iij. quo-
libe. q. vij. ar. ij. Res ſunt in duplici diffe
rentia. Nā quedā ſunt q̄ ſuo vſu ꝓprio
totaliter cōſumuntur vt nihil eorum re-
maneat in ſeipſis vt panis et vinū: vel
quo ad vtentē: vt pecunia. Quedam ve
ro nō ↄſumunꝭ totalr: vt domus ꝛ equ⁹. M
Et in primis quidē cuicūq concediꝭ rei
vſus: conceditur etiam rei ſubſtantia
ꝛ in illum transfertꝭ dn̄ium rei: non aūt

in alijs. Unde ridiculum eſt dicere accō
moda mihi panē iſtuꝫ donec eo vtar: nō
ſic autē de equo. Sicut igitur ptꝫ ex ſan.
Tho. ij. ij. vbi. s. vſura ſumiꝭ generalr: ꝛ
A eſt p̄tium qd̄ ſoluiꝭ ꝓ vſu rei. ꝛ ſpecialr
vt eſt peccatum ꝛ ſic vſura eſt p̄tium qd̄
ſoluiꝭ ꝓ vſu rei q̄ vſu ꝓprio ex toto cōſu
mitur. Et notāter dꝛ p̄tium qꝛ qd̄ ſumiꝭ
ꝓ intereſſe damni emergētis: vel qd̄ gra
tis offerꝭ: nō eſt vſura. qꝛ nec p̄tiū vſus.
Et ad hoc deducitur diffinitio. Ray. cui
cōcordat Jnnocē. extra eodē. c. graui ſci
licet. Uſura eſt lucrū ex mutuo pacto de
bitum vel exactū. Nota ex mutuo ꝓprie
eſt illud ſolū diciꝭ mutuū qd̄ nō pōt cō-
cedi alteri ad vſum ſine trāſlatione do-
minij qꝛ ſm etymologiā vocabuli mu-
tuū dꝛ ex meo tuū qꝛ. ſ. qd̄ eſt meū fit tuū
tranſlato dn̄io. inſti. q̄. mo. re. cōtra. ob. §.
Mutui. cū alijs ↄcor. Large tn̄ ſumiꝭ ali
qn̄ mutuū pro conceſſo. ꝛ ſic aliqn̄ licet
inde lucrari: vt quādo conceditꝭ liber vel
equus. Et ad idē redit diffinitio Godof.
dicētis. Eſt oē lucrū ſorti accedens intē-
tione p̄cedēte vel pacto. ꝛ intellige inten
B tione principali. Eſt igiꝭ vſura pctm̄ nō
ſolum ſm phm: ſed etiam ſm ſcripturaꝫ
vtriuſq teſtamēti: ita ꝙ aſſerens cōtra-
riū ꝑtinaciter eſt hereticus: vt in cle. ex
graui. Et ratio eſt ſm. s. Tho. ij. ij. vbi. s.
qꝛ in his q̄ vſu ↄſumunꝭ in quib⁹ cōſiſtit
vſura non pōt ſeorſuꝫ concedi vſus a re.
ſed cuicūq cōcediꝭ vſus: ↄcediꝭ ſubſtan
tia rei ꝑ dn̄m. Jgitur ſi q̄s vellet ſeorſuꝫ
vēdere vinum ꝛ vſum vini aut vēdit qd̄
non eſt: aut idē vendiꝭ bis: ꝛ ſimilimodo
iniuſtitiā cōmittit. qꝛ vult ibi pro mutuo
fieri duas recompēſationes. ſ. capitalis:
ꝛ vſus rei. Pōt etiam dici ꝙ rō hui⁹ eſt.
qꝛ vendiꝭ vſus rei aliene. i. rei cui⁹ dn̄iū
iam nō eſt penes vēdentē. ꝛ redit in idē
cum p̄ori rōne. Sed cōtra: videꝭ ꝙ nō ſit
peccatū. qꝛ dꝛ Deuꝭ. xxiij. Non fenerabe
ris fratri tuo: ſed alieno. imo ꝓmittitur
in p̄miū: eiuſdeꝫ. xxviij. Feneraberis gē
tibus multis: ꝛ ipſe a ne. ꝛc. So. Fenera
ri alieno nō fuit iudeis ↄceſſum quaſi li-
C ceret: ſm. s. Tho. ſꝫ permiſſum ad vitā-
dū maius malū: ne. ſ. acciperent vſuras
a fratrib⁹ ſuis ꝓpter auaritiā cui erāt
dediti. Cum vero diciꝭ: feneraberis ꝛc.
ſumitur fenerari ꝓ mutuare: qd̄ eſt ſi-
gnum abundātie que iudeis ꝓmitteba-
tur. Multa alia argumenta habes. ij. ij.
vbi. ꝛc. ¶ Elice concluſiones D

¶ Prima. Uſura nūq̄ fuit licita. ſꝫ eſt ↄ
legē naturalē: moſaicā: euangelicā: ꝛ ca
nonicā ꝛ dicere oppoſitū eſt hereticum.

¶ Secunda. Omne lucrum accreſcens
ex mutuo interueniente pacto vel inten
tione principali eſt vſura.

¶ Tertia. Lucrū accreſcēs mutuo ex bn̄
uolētia gratis dantis etiaꝫ ſi interuenit
intentio ſecundario: non eſt vſura.

¶ Quarta. Lucrum accreſcēs ex vſura
principali argenti mutuati non mone-
tati: non eſt vſura. nec ſimiliter ſi argen-
tum ſit monetatum ſed tn̄ ſignatum: ita
ſcꝫ ꝙ idem numero ſit reſtituēduꝫ. quia
tale argentum vſu nō conſumitur.

¶ Quinta. Qui mutuauit pacto vel p̄nci
pali intētiōe vt q̄s iret ad ſuā apothecā
eſt vſurari⁹ ꝛ teneꝭ reſtituere nō illi cui
mutuauit ſm Joā. de lig. ꝛ Joā. cald. ſed E
pauperibus tm̄ quantum eſtimatur il-
le concurſus ad apothecam.

¶ Sexta. Qui mutuat granum vetus vt
recipiat nouum principaliter intēdēs il
lā meliorationē: eſt vſurarius: ſm Ray.
Goffr. ꝛ Hoſt. Secus ſi facit ne ſuum pe
reat: ꝛ alteri faciat gratiam.

¶ Septima. Dominus mutuans ruſtico
vt colat ſuā poſſeſſionem: eſt vſurarius:
ſi rōne mutui vult ſibi de aliquo reſpon
deri: nō aliter ſm Greg. de Ari. ꝛ Laurē.
de rodol. qꝛ redimit ius ſuum.

¶ Octaua. Qui mutuat vt ſibi remutueꝭ
ceſſante pacto: non peccat ſm aliquos.

¶ Caſus. xxiij.

Queritur vigeſimotertio.
Utrum vſurari⁹ teneatur
reſtituere quicquid acqui
rit ex lucro vſurario? ¶ Ad
hoc reſpōdet ſanct⁹ Tho.
ij. ij. q. lxxviij. et. iij. quodli.
q. vij. ar. ij. dicens. in his quoꝝ vſus eſt
ↄſumptio: nō teneꝭ homo niſi de eo qd̄ ac
cepit: qꝛ fructus harū rerum nō depen- F
det ex eis ſꝫ ex induſtria hūana: niſi dn̄s
illius rei fuerit dānificatus. quia tene-
tur ꝛ ei recompēſare ſiquid amiſit de bo
nis ſuis. Jtē ſꝫ aliquos qꝛ ſi iſte tenetur

reddere lucrū pecunie vſurarie:ille cui mutuauerat poſſet recipere lucrū ex ſua pecunia:et ſic vſura eſſet pctm̄. Cū ſctō Tho. eſt Rich. Pe. de pal. ⁊ Jo. an. ⁊ Jo.
G calde. ⁊ Ray. ⁊ Guil. ⁊ piſa. Aliȷ̄ tñ aliter tenēt. Si aūt ſit res q̄ vſu nō cōſumit̄:tenet̄ etiā de fructibꝰ ſm oēs:qꝛ fructꝰ ſūt ipſius rei:⁊ ipſa res eſt in dn̄io ſpoliati. Sed ꝯ. vr̄ ꝙ totū teneat̄ reſtituere ēt in illis. PRo. Nā ſi radix ſana ⁊ rami. Ro. xi. ergo eadē rōne ſi radix īfecta ⁊ rami. Sꝫ radix huiꝰ lucri fuit infecta:qꝛ vſura ergo ⁊ oē acq̄ſitū ex ea. Sol. Non eſt ſiīe de radice ⁊ pecunia illa:qꝛ radix nō ſolū hꝫ rōnē materie vt pecunia q̄ eſt materia ſolū:ſed etiā aliqualr̄ cauſe effectiue inquātū miniſtrat nutrimētū:ſm. s. Tho. Scd̄o. Nā i. c. cū tu. extra. de vſur. poſſeſſiones empte ex pecunia vſuria mandant̄ vendi:⁊ pretia reſtitui. Ergo eadē rōne ⁊ oē ex tali pecunia acq̄ſitū. Solu. Nō mādant̄ poſſeſſiōes reſtitui:qꝛ forte plus valebant q̄ꝫ vſure extorte:ſed ipſa p̄tia:qꝛ ſcꝫ poſſeſſiones erāt q̄dā obligate ſpoliatis ſed nō erāt ſue ſed vſurarioꝝ. Tertio. Nō habet vſurariꝰ maiꝰ ius in re empta ex pecunia vſuraria q̄ꝫ in ipſa pecunia quā reddere tene
H tur. ergo tenet̄ reddere rem emptā. So. Jmo plus iuris habet ī illa re empta qꝛ debet̄ ei ꝓpter pecuniā ſicut ꝓpter cāꝫ inſtrumentalē:ſed propter ſuam induſtriā ſicut ꝓpter cauſam principalem.

¶ Cōcluſio. Prima hec eſt. Qui ꝑ vſurā aliquid lucratus eſt:cuius vſus eſt ipſa conſumptio:non tenetur de fructibus.

¶ Secunda. Secus ſi ſit res cuius vſus ſit diſtinctus a re.

¶ Tetia. Tenetur tñ vſurariꝰ ſpoliato de omni intereſſe damni emergētis q̄cquid ſit de damno lucri ceſſantis.

☞ Caſus. xxiiij.

Q Ueritur vigeſimoquarto: Utrum tabellio ſciēter cōficiens inſtrumētū vſurariȷ̄ ꝯtus peccet mortalr̄? Ad hoc aūt ſm Hoſtien. ⁊
I Pe. ⁊ Piſa. ⁊ Archie. ij. ꝑte titu. ix. reſpōdetur ꝙ ſic:quia eſt periurus:cum iurauerit ſe tales cōtractus nō recepturum. et conſequēter eſt infamis vj. q. j. infamis. ⁊ ca. q̄cūqꝫ. Et nota ex. s. Tho. ij. ij. q. xcviij. ꝙ periurꝰ iuramēto aſſertorio nō eſt infamis ipſo facto:ſed ſolū poſtq̄ꝫ eſt conuictus ⁊ ꝯtra eū lata ſnīa:ſed in ꝓmiſſorio eſt ipſo iure infamis qñ fuit ſolēniter factū. Et tale videtur eſſe iuramētū notariȷ̄. Uñ credo qd̄ ſit infamis q̄ꝫ primū ē eſt notoriū:⁊ cōſequēter nō debet admitti ad teſtimoniū vt in dicto. c. quicūqꝫ. ⁊. xxij. q. v. paruuli etiā ſi de hoc egerit pn̄iam:extra de teſtibus teſtimoniū. Nec vltra pn̄t tales inſtrumēta cōficere ſm Hoſtiē. Itē debet eis imponi grauis pn̄a. xxij. q. v. Quicūqꝫ ſciens periurauerit. lx. dies in pane ⁊ aqua ieiunet:⁊ ſeptē annis peniteat. Sꝫ q̄s pōt talē inſtituere vt cōficiat inſtrumēta? Dico qd̄ nullus citra eū q̄ potuit eū inſtituere notariū:qꝛ nō eſt nūc habilior ad illud officiū q̄ꝫ ante ſuā infidelitatē. Sꝫ nūquid tenet̄ reſtituere? Dico ꝙ nō tenet̄ de pecunia quā pro ope ſuo etiā illicito recepit lꝫ videatur ꝙ debeat pauperibus erogari. arg. xiiij. q. v. nō ſane. Utrū vero teneat̄ reſtituere vſuras:Gerar. diſtinguit:qꝛ ſi inſtrumentū ponit ꝯtū vſurariū ſub for- L
ma liciti ꝯtꝰ:vt puta qꝛ ſcit̄ eſſe pignoratio ⁊ tñ dr̄ ꝙ eſt vēditio aut ſcit̄ ꝙ ſūt cētū ⁊ tñ dr̄ ꝙ ſunt. xc. ita ꝙ iuſtificat̄ cōtractꝰ iniuſtꝰ tenet̄:qꝛ efficaciter cooperat̄. Et hoc niſi faceret in fauorē accipiētis mutuū:puta qꝛ indiget:⁊ ille aliter nō vult mutuare. Tunc enim lꝫ peccet mortaliter:tñ nō tenet̄. arg. xxiij. q. v. de occidēdis. Si aūt inſtrumētū facit mentionē:de vſura:nō tenet̄:qꝛ nō cooperat̄ efficaciter:cū ille ſe poſſit in iudicio iuuare. Et hoc niſi in loco vbi eſſet ꝯſuetudo iniqua aut iniuſtū ſtatutū ꝙ ꝑ talia inſtrumēta cogerent̄ debitores:qꝛ tunc tenet̄. Sꝫ cōtra:qꝛ multi ſunt tales. Eſt aūt incōueniēs ꝙ tot dānent̄. So. Licet ſit incōueniēs:eſt tñ verū:ſuppoſito qd̄ tot male viuāt:⁊ male moriantur. M

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Oīs talis ſciēter ſic cōficiens eſt periurus:⁊ peccat mortaliter.

¶ Scd̄a. Oīs etiā talis eſt infamis:ſi ſit cōuictus aut etiā notorius:⁊ ſuum teſtimoniū eſt inualidū etiā poſt penitentiā ⁊ grauiter

⁊ grauiter eſt puniendus. ſ. ⁊c.

¶ Tertia. Talis nō pōt inſtrumenta cōficere:nec reſtitui:niſi ꝑ eum qui poſſit eū creare vel ſuperiorem.

A ¶ Quarta. Nō tenet̄ reſtituere quod ꝓ ſuo opere accepit:lꝫ videatur ꝙ ſit dādum pauperibus.

¶ Quinta. Tenetur autem de vſuris ſi vſurariū cōtractū iuſtificat:niſi faciat in fauorem ſpoliati.

¶ Sexta. Non tenet̄ vero ſi vſurarium cōtractū ponit ſub ꝓpria forma niſi vbi ꝑ eiꝰ inſtrumētū nō poſſet ſe iuuare ratione conſuetudinis vel ſtatuti.

¶ Septima. Nō eſt mirū ꝙ multi dānētur quia multi non cauēt a peccatis.

☞ Caſus. xxv.

Q Uerit̄ vigeſimoq̄nto vtrū cōmittat vſurā creditor q̄ adueniente termino ſolutionis nō vult prorogare terminum:niſi data pecunia? Ad hoc rn̄det̄ ſm Archie. ij. par. ti. j. ꝙ ſi hoc agit ſolum rōne
B tēporis:nō ꝓ euitādo dāno:vſura eſt:extra de vſu. ꝯſuluit. Si aūt hoc facit ꝓ euitādo dāno emergēte. ſ. ne oporteat eū accipere ſub vſura:aut aliq̄d diſtrahere villi p̄tio:non eſt vſura ſm eundē qꝛ ſm Ray. nō dꝫ grauari ex ſeruitio impēſo. Et addit. Petrꝰ de Ancha. ſuꝑ cle. ex graui. de ſepul. qd̄ idē eſt de dāno lucri ceſſantis:ſi pecuniā intēdebat exercere:ſecus ſi ſeruaturꝰ erat in area:cui videt̄ cōcordare. s. Tho. ij. ij. q. lxij. dum tamē nō exigatur totum lucrū qd̄ erat futurū:ſed tantū quātū valet illud lucrū ſub dubio ī quo eſt. ¶ Elice ꝯcl'ones.

¶ Prima. Nō eſt vſura ꝓlongare terminū exacta pecunia:ad euitādū dānū emergēs vel ēt lucrū ceſſans:qñ ſuā pecuniā q̄s intendit exercere:lꝫ debeat cōputari periculum lucri.

¶ Scd̄a. Eſt aūt vſura ſi fiat rōne dilationis ſolum:aut ſi pecuniam nolebat quis exercere. ☞ Caſus. xxvj.
C
Q Uerit̄. xxvj. Utrū ſit vſura in hoc ꝯtractu Petrꝰ de furno mutuat Henrico de puteo ad inſtātā eiꝰ. cc. aureos q̄bus emere volebat merces aut poſſeſſiones hoc pacto ꝙ Hēricus reddat ei capitale ⁊ lucrum veroſimiliter erat facturꝰ. Ad hoc aūt reſpōdet Archie. ij. ti. j. c. j. ⁊ Piſa. ti. vſura prio Ray. Anto. de but. Hoſt. Jnno. Joā. an. D
Jo. de lig. Laurē. de rodul. ⁊. s. Tho. ij. ij. q. lxxviij. ⁊ oēs cōcedūt ꝙ lꝫ Petro accipere intereſſe dāni emergētis precipue. s. Tho. qꝛ hoc nō eſt vēdere vſum pecunie:ſꝫ vitare dānū. Idē Ant. de bu. in. c. ſalubriter. extra de vſu. ⁊ Ray. Hoſtiē. ⁊ Jnno. Sed quātū ad intereſſe lucri ceſſantis eſt magnū dubiū q̄buſdā. Nā Jnn. extra de vſu. in. c. ſi. dicit ꝙ eſt vſura. nec ſciret hoc excuſare. Et idē dicit Jo. an. ⁊ Jo. cal. Rō iſtorū eſt:qꝛ pararet̄ via ad fenus. Sed Hoſtiē. in eo. c. ſalubriter tenet oppoſitum:⁊ idē Jo. de lig. ⁊ dn̄s Anto. de but. Rō iſtorū eſt:qꝛ ceſſante oī fraude videt̄ ille martinus teneri petro pro lucro qd̄ veroſimiliter erat facturꝰ. Sed Laurē. de rodol. dicit qd̄ ante factū omnibꝰ ꝓhibēdū eſt:ſed poſt in foro cōſcie ſi non fuit fraus:nec accepit quis totū lucrū ſed deduxit periculū:nō eſt cogendis talis reſtituere. E
Ego ṽo dico ꝙ cōtractus eſt licitus nec parat̄ via ad fenus:niſi volentibꝰ fenerari:quibꝰ etiā nō parat̄ via ad fenꝰ:ſꝫ palliū ad palliādū fenora. Sed nō opꝫ hac de cauſa tacere veritatē. Et hāc viā ſequūt̄ tres p̄dicti Piſanꝰ Ray. ⁊ Guil. ⁊ Archie. q̄ lꝫ dicat h̄ nō debere fieri:tñ in p̄dicto loco in. §. xxvj. vbi agit de domo ⁊c. dicit hoc eſſe licitū. s. Tho. aūt vr̄ eſſe cōtrarius:ſed loq̄t qñ lucrū non eſt certū. Si q̄s tñ ſic facit extra caſum neceſſitatis p̄cibꝰ amici ſm Archi. ē vſurarius:qꝛ ꝯuincit̄ ꝙ potiꝰ vellet mutuare q̄ꝫ exponere pecuniā ī mercātijs. Sꝫ h̄ īntelligē ī foro cōtentioſo. qꝛ in foro ꝯſcie ſtat̄ in īētioni quā ſe dicit habuiſſe.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Caſus non eſt dubius in dāno emergente.

¶ Scd̄a. Smplr̄ nō ē dubiū poſt factuꝫ ꝙ nō eſt q̄s agēdꝰ inuitꝰ reſtituere:ēt ſi q̄d acceperit ꝓ lucro ceſſante. qꝛ plr̄es ⁊ melioribus fundamētis hoc cōcedunt. F

¶ Tertia. Ante factū aūt caſus eſt aliq̄bus dubiꝰ in lucro ceſſante:⁊ ſecuriꝰ eſt

tenere ꝙ nō lꝫ ſed oppoſitū eſt verius.
¶ Quarta. Qui ſic facit extra neceſſita=
tē ꝓſumiť vſurariꝰ: ⁊ qui hoc facit liben
ter.i. q꜡ ꝯtū eſt de ſe ⁊ ꝓ ſua vtilitate
G manuali hoc ꝙ illud eſt vere vſurariꝰ.

¶ Caſus.xxvij.

QUeriť vigeſimoſeptimo. Utrum ſit vſura debitore exiſtēte in mora recipere intereſſe. Ad hoc dico qđ ſi intereſſe dāni emergē=
tis applicať non tibi ſed
tertio vt q꜡ debitor nō ſoluit tibi: opꝫ te
ſoluere vſuras alteri: ſic licet ſm oēs do
ctores: extra de vſuris.in.c.j. Similiter
ſi applicať tibi: puta q꜡ oportet te vē
dere rem viliori ꝑtio: etiā licet ſm gloſ.
in cap.j. Conqueſtus. ⁊ notat Innoc.in
c.nauigāti. Imo etiam licet in lucro ceſ
ſante: ſm Archie. Qđ etiam ꝓbari pōt
ex ſupra allegatis. Ut verbigratia. Uē=
didi tibi predium: ⁊ nō ſoluis in termi=
no: ⁊ tamē fructus facis tuos poſſuꝫ elā
pſo termino exigere vſurā ꝓ fructibus:
nō vt vſurā: ſed vt intereſſe: argumen=
tum.xiiij.q.iiij.quoniam. Et eſt expreſſe
textus.C.de vſuris.l.vſuras. Et ſi dareť
mihi ipſa poſſeſſio in pignus: licere per
H ciperem fructus: cū al's eſſet vſura. Utrū
vero ante ipſum ſolutionis terminū poſ
ſim accipere fructus? So. Petrus de an
cha.⁊ Barto. dicūt ꝙ ſic. dum modo qn̄
emptor ſoluit: tantū detuř ſibi de poſſeſ=
ſione pro rata: quantum ſoluit de pre=
tio: q꜡ nō videtur equū ꝙ ille fructꝰ ⁊ pe
cunias habeat. Sed theologi vt dt Ar=
chieps: nō approbant hoc quia vidētur
illi fructus haberi ratione dilationis tē
poris: quod ſapit vſurā.extra de vſu.in
ciuitate. Poteſt tamē inquit fieri pactū
in penā: ⁊ nō in fraudē: ꝙ ſi infra certuꝫ
terminum nō ſoluerit: fructus amittat.
Ego dicerē ꝙ vēditor pōt percipere fru
ctꝰ qn̄ poſſeſſio eſt ſua: ⁊ nō al's ante mo
ram.i.ante terminū ſolutionis niſi forte
vēdidiſſet principalr̄ ad ſeruiendū ami
I co qđ nō eſt in caſu. Igiť ſi venditio fiat
nūc abſolute: ⁊ nūc detur mihi medietas
pretij: ſi ꝑcipio fructꝰ reliquie medieta=
tis percipio fructus rei non mee: et ſic
intellige theologos. Si ꝟo fiat venditio
cōditionata.i.vt ſtatuatur quidē pretiū
quo ego ſpondeo predium me vēditurū
quando exhibebis pecuniā: ſed non in=
telligeť facta actualis venditio niſi actu
exhibeas pecuniā: ⁊ interim prediū ſtat K
periculo meo: ſic ꝙ ſi raperetur a flumi
ne vl' deterioraretur: damnū eſſet meū.
Sic verꝫ eſt dictū Bart.⁊ legiſtaꝝ. Aliđ
enim eſt vēdere nunc atqꜫ aliud nūc ſpō
dere ⁊ obligare me vēditurū tali ꝑtio in=
fra annuꝫ: quia in primo caſu apud me
non ſtat dominiuꝫ ſicut in ſecundo.

¶ Elice concluſiones.

¶ Prima. Quando debitor eſt in mora:
lꝫ accipere intereſſe damni emergentis
cuicūqꜫ applicetur intereſſe.
¶ Secunda. Ideꝫ etiam eſt de intereſſe
lucri ceſſantis.
¶ Tertia. Si predium abſolute vendať
nō licet an̄ terminū ſolutionis percipe=
re fructus pro rata pretij non ſoluti.
¶ Quarta. Si aūt vēdatur cōditionate:
ſiue fiat ſponſio de venditione fiēda in
poſterꝫ ꝓ rata pecunie nūerāde: ſecꝰ eſt.
¶ Quinta. Poſt terminū aūt ſolutionis
licet mihi accipere intereſſe ꝓ fructibꝰ
vel ipſos fructus ſi mihi dictum prediū L
pigneri detur: qđ intellige ſi patior in=
tereſſe ſaltem lucri ceſſantis.

¶ Caſus.xxviij.

QUeriť.xxviij.de iuſtitia huiꝰ cōtractꝰ. Petrꝰ de furno mu=
tuat Hērico de puteo aureos
c.accipiēs i pignꝰ domū valē
tē.c.⁊.x. paciſcendo ꝙ ſi infra
annū nō ſoluat Henricus cedat debitū
in cōmiſſum: ⁊ illa pigneratio venditio
fiat. Ad hoc dicitur ſm Archie. ꝙ iſte ca
ſus includit illuꝫ in quo pena poſita eſt
in cōtractu. Ideo aduerte ꝙ ſi pena po=
nať a iudice ad coercendā cōtumaciam
debitoris: licite creditor illā pōt exigere.
ar.xxiij.diſt.ꝙqꜫ.ff.de iudi.q̄ autoritate.
Idem ſentit Ray.⁊ Hoſti.⁊ Innoc.in.c.
ſuam.extra de pe. Silr̄ ſi apponať de cō
ſenſu partiū: vt ſaltē metu pene ſoluat M
argumentū.extra de arbi.dilecti. Et con
cordat Hoſt.⁊ Guil.⁊ Inn.vbi ſupra ex
cipitur aūt qn̄ a principio fuit ītētio cor=
rupta: q꜡ putabat ꝙ non poſſet ſoluere.
In foro etiā ꝯtētioſo ſūt multe ꝓſūptio=

nes contra tales: de quibꝰ ego q̄ in con=
ſcientia loquor nō curo. Eſt aūt etiā idē
de pena legali: etiam ſi ſit lex municipa
lis: ſicut alicubi ſtatutum eſt ꝙ tutor te
A neať pupillo ad.v.ꝓ centum ſi non ex=
ponat eiꝰ pecuniā in poſſeſſiōes. Tutor
etiam ſi nihil lucretur teneť ſm Archie.
ad hanc penā q꜡ noīe ſuo pecunia vſus
eſt ad q̄ſtionē igiť diſtinguo. Si eñ pe=
trus nō cōputauit vſumfructū in ſortē
ꝯtus non tenet: ⁊ elapſo termino teneť
de domo ⁊ de vſufructu: quia ꝯtus nō
tenuit ſed fuit vſurarius ⁊ radice vitia
tꝰ ⁊c.j.q.j.vulnerato. Secus aūt ſi com
putauit: q꜡ pena eſt cōuentionalis. Hec
Archie.oīa. ¶ Elice concluſiones.
¶ Prima. Licitum eſt (cōiter ⁊ regulari
ter) penam exigere poſitā a iudice ſine
fraude ⁊ ſilr̄ cōuentionatam ⁊ legalem:
etiam municipalem.
¶ Secunda. Qui mutuat ſuper domo
vel alio pignore: ⁊ fructus computat in
ſortem non peccat.
¶ Tertia. Et ſi ſic computando fiat pa
ctum ꝙ infra annum ſi non redimatur
B debitum cadat in cōmiſſum: ſic ꝙ impi
gneratio iam ſit venditio licite tenebit
pignus creditor etiam ſi plus valeret.
¶ Quarta. Si vero non computat dicto
modo tenetur reſtituere pignus ⁊ fru=
ctus: quia contractus non tenuit.
¶ Quinta. Poterit tamen elapſo termi
no ſi dānificatur ex carētia ſue pecunie:
petere ſuum intereſſe. Hec omnia ille.
¶ Sexta. Nō videtur honeſtū in oī euē
tu expetere penā: imo nec licitū qn̄ debi
tor ſine ſua culpa factus eſt impotēs ad
ſoluendū. Piſanus. Et intellige in foro
conſcientie quicquid ſit ſm leges.

Caſus.xxix.

QUeritur.xxix. Utrum ſine vſura poſſit gener ꝓ do=
te in poſterū numeranda
recipere ad.vj.ꝓ centū?
Ad hoc rn̄det Archie.ij.
C par.ti.j.ca.vij.⁊ Io.de li=
gna.⁊ Paulus ⁊ Laurē.de rodol.⁊ An=
to.de but.et multi alij. Pro quo nota ꝙ
decretalis.l.c.ſalubriter.extra de vſu.⁊
lex.ff.de doli except.l.pater dicit. ꝙ ge=
ner ſuſtinens onera matrimonij: puta
quia nutrit vxorem: non tenetur cōpu=
tare fructus poſſeſſionis obligare. Naꝫ
propter onera fructus dotis ſunt mari=
ti.C.de iure dot.pro oneribus. Sed an li D
ceat etiam aliqđ recipere ex pecunia ꝓ=
miſſa Ioan.And.in.d.c.dicit ꝙ non. Tū
q꜡ papa de hoc cōſultus reſpondit ſolū
de poſſeſſione. Tum quia pecunia de ſe
non fructificat. Cum eo ſentit Ioan.de
ligna.ſed Paulus de Leazar.tenet ꝙ li=
cet: quia eque iſte vt ille ſuſtinet onus.
Et papa idē rn̄diſſet ſi fuiſſet interroga
tus de pecunia. Dicit etiam ꝙ pecunia
fructificat hominis induſtria: ſicut ⁊ ter
ra. Uel dic ꝙ lꝫ pecunia non fructificet:
tamen vxor manducat ⁊ veſtit: ⁊ hoc pa
ter tenetur ſubleuare. Unde hoc nō pe=
titur vt fructus pecunie: ſed vt intereſſe.
Cum iſto videtur eſſe Ioan.cald.⁊ Pe=
trus de ancha. Ueritas autem eſt quam
tenet Archie.⁊ Lauren.de rodol.⁊ An=
to.de but.⁊ Guil.ſcđm quos dicitur: ꝙ ſi
ſocer eſt in mora.i.poſt terminuꝫ ſtatu=
tum ſoluende dotis: tunc licet eo modo
quo dicetur in concluſionibus. Si auteꝫ
non eſt in mora.i.ante dictum terminū: E
non licet. Ueruntamen videtur mihi (licet
alijs videatur aliter) ꝙ hoc intelligitur
quādo a principio non fuit conuentio ꝙ
ante talem terminum aliquid recompē
ſaretur ꝓ oneribus: ſecus vbi interuē=
niſſet pactū: q꜡ ſicut paciſcimur de do=
te licite: ita ⁊ de hac ſolutione: cum hoc
ſcit paciſci de pretio expenſarum ⁊ non
de fructu pecunie. Si vero non fiat pa=
ctum: preſumitur gener ſuſcepiſſe in ſe
onus expenſarum vſqꜫ ad terminum ſo
lutionis. Unde ſi quid peteret: retorq̄re
tur in vſum fructum pecuniarum. No=
tādū tn̄ eſt ꝙ mulier relicta ſm Inno.⁊
Hoſt.nō pōt ꝑcipe fructꝰ poſſeſſiōs īpi=
gnorate ꝓ dote reddēda: q꜡ nō hꝫ eā cāꝫ
quā habebat maritꝰ viuꝰ. Et itellige qn̄
ipſa de hoc ē ꝯtēta. Secꝰ aūt ſꝫ Archie.
qn̄ illi quoꝝ intereſt: nō pn̄t aut nō vo=
lunt ſoluere. ¶ Elice cōcluſiones.
¶ Prima. Licitū eſt genero ꝓ oneribus F
matrimonij ꝑcipe fructꝰ poſſeſſionis im
pignorate ꝓ dote ſolū poſtq̄ ſocer eſt in
mora. Et ſic intelligiť.ca.ſalubriter. Et
intellige deductio pactis a principio.

¶Scđa. Idē eſt etiā indiciū de recipien
da pecunia ad.vj.vel.v.p centū ſaltē qn̄
gener pecuniā dotis erat expoſiturus.
¶Tertia. An̄ terminū vero nō licite pci
piunt illi fructus aut illa pecunia. Et in
G tellige tanq̄ pretiū vſus pecunie totalis:
q̄ ſecus eſt ſi percipiātur ex iure pacti ſu
per oneribus factis a principio.
¶Quarta. Filij mariti eo tp̄e quo nō te
nētur reſtituere dotē ſed alere relictam:
nō hn̄t dictū priuilegiū ſm Jo. andree: ⁊
Joan. de ligna. Poſt Hoſtiē. q̄ ſtatim pn̄t
reddere poſſeſſionē mulieri: ⁊ conſequen
ter ſe ipſos exonerare.
¶Quinta. Ipſa etiā mulier tenetur ta
les fructus cōputare in ſortē: ſcđm Ho
ſtien. ⁊ Inno. niſi quādo dotē habere nō
poteſt. Sit ergo cauta vt poſſeſſionē non
accipiat pignoratā: ſed faciat diſtrahi: vel
accipiat in ſolutum.
¶Sexta. Iſta onera debēt eſſe certa: ſic
q̄ ſi ſunt vt decem ⁊ fructus vt duodecim
tenetur gener de duobus: quia alias eſt
contra equitatem.

Caſus.xxx.

H Q Uerit trigeſimo. vtrū vſu
ra ſit vti pignore obliga
to. Ad hoc rn̄det. ſ. Tho.
ij.ij.q.lxxviij. ⁊ archiepi.ij.
par.ti.j.ca.vij. ⁊ Piſanus
et multi alij. Ideo aduer
te vt dictū eſt q̄ quedā res vſu ipſo con
ſumūtur ⁊ quedam nō. Et iſta diſtinctio
colligit inſti. de vſufr. p totū: ⁊ ibi veſtimē
ta ponūtur in primo gn̄e: lʒ oppoſitū ha
beatur. ff. eodē. ſed ſi q̄d. Et q̄cq̄d ſit de cō
cordātia gl. in inſti. tn̄ veſtimēta ſunt in
ſcđo gn̄e: q̄ eis vtimur ſalua ſubſtantia:
excepto ſi ſint eſtimata: q̄ tunc tenēt vi
cem pecunie. Igitur ſcđm p̄dictos: ſi res
ſit cuius vſus mēſuratur pecunia ſeor
ſum a re ſi ille vſus nō cōputetur in ſor
tem in iuſtitia. Et ſi hoc ſit de voluntate
dn̄i: eſt vſura: cū ibi ſit mutuū: al's eſt fur
tū. ff. de fur. l. pignore. Et hoc niſi pign⁹
I ſit tuū ⁊ iniuſte detentū vt p̄ʒ de poſſeſ
ſione eccleſie. extra de vſuris. c. j. Eſt au
tem eadē ratio de poſſeſſione laici ſcđm
Jo. andree Hoſt. ⁊ Joā. de ligna. Secus
autem ſi res vſu ſuo cōſumit. Et ſi q̄ras
q̄d ſit circa hoc faciendū. Dico q̄ ſubue
nias ſi potes ſine lucro: ⁊ cum ſecuritatē
ſi vero nō potes eme cū pacto de retro
uendēdo: q̄ licitū eſt ſm Ray. ⁊ Piſa.
et Hoſt. ⁊ Inno. in. c. ad nr̄am. et ſcđm K
multos doctores vt notat Ant. de bu. ex
tra de vſuris in. c. cum dioceſi. Et hoc ſi
fuit ſine fraude. q̄ preſumitur ſi pretiū
ſit notabiliter modicū: aut ſi fiat cōditio
q̄ aliquid plus reddat: aut ſi emptor cō
ſueuit fenerari. extra de pigno. illo vos.
¶Sed cōtra videt q̄ liceat. Nam ſic mu
tuando fit q̄đ vult charitas. ſol. Verum
eſt q̄dem mutuādo: ſed nō depredando
vltra ſortem. Scđo q̄ ille volūtarie dat
q̄đ ſuū eſt. ſ. fructus. ſo. Dat voluntarie
eo mō quo q̄s voluntarie pijcit merces
in mare ne ſubmergatur. Iſte eīn vult
dare. q̄ al's tu nō dares. Tertio. Nam
ibi eſt equitas iuſtitie: q̄ vnus pignore
vtitur vt alius pecunia. ſo. Imo non eſt
equitas: ſed iniquitas: q̄ vſus pignoris
aliquid valet ſeorſū a pignore: nō aūt
vſus pecunie. ¶Elice igit̄ cōcl'ones.
¶Prima. Veſtimēta: iocalia: ⁊ omne q̄đ L
vſu ſuo nō cōſumitur in totū habēt vſū
diſtinctum a re: ⁊ conſequēter pro vſu ta
lium aliquid licite percipitur.
¶Scđa. Que ſuo vſu penitus cōſumun
tur nō habēt vſum diſtinctū a re: nec p
vſu eorū licet aliquid accipere.
¶Tertia. Qui vtitur pignore cui⁹ vſus
eſt cōſumptio: nō tenetur aliquē fructū
computare in ſortem.
¶Quarta. Secus ſi pignus vſu nō cōſu
mitur alias eſt vſura vel furtum.
¶Quinta. Excipitur qn̄ pignus eſt tuū:
et vt videt̄ ſi nō eſt tuū: ſʒ tn̄ creditor in
iuſte tenet aliq̄d tuū q̄đ habere nō pōt.
¶Sexta. Cōtract⁹ emptionis cū pacto d̄
retrouēdēdo ē licit⁹: ſi recta intētiōe fiat
vt. ſ. ve emptor hēat intētionē emēdi: et
fruct⁹ oēs facit ſuos. d̄ hoc tn̄ ifra diffuſi⁹
¶Septima. Si aūt ibi ſit fraus q̄. ſ. ē pi
gnoratio: q̄uis inſtrumēta ſonent q̄ ſit
venditio: ſecus eſt.

Caſus.xxxj.

Q Ueritur.xxxj. vtrum emens M
predium cum pacto retrouē
dendi illud: ſi ſumma exhi
bita ifra certū tp̄s reſtituat:
poſſit inſtāte tali tp̄e pcipe
re fructus ex tali re empta. Videt eīn q̄
nō. Primo q̄ Leui. xxv. dicit q̄ tales fru
ctus in tali caſu ſunt cōputandi in ſor
tē. Ait eīn ibi dn̄s. Si attenuatus frater
tuus vendiderit poſſeſſiunculā ſuā: et
A voluerit p̄ximus eius poterit redime
re. Et inde ꝯputabunt fructus ex eo tp̄e
quo vēdidit: ⁊ q̄đ reſiduū eſt reddet em
ptori. Scđo: q̄ in tali cōtractu vēditio
nis nō transfert dn̄ium i emptorē. ergo
fruct⁹ pcipit rei nō ſue ⁊ ꝯn̄r tenet reſti
tuere. P̄ʒ aūt antecedēs. Primo: q̄ ta
lis venditor nō hʒ liberā volūtatē ven
dendi. Scđo: q̄ nulla vēditio facta ſub
cōditione eſt vera vēditio ſm iura. vt dr̄
et conſequenter predicta venditio defi
cit a ratione vere venditionis. Tertio
principaliter: quia vt quidam referunt
ſm Hoſt. ⁊ Jo. and. in. c. ad noſtrā. extra
de emp. ⁊ ven. talis cōtractus eſt inuen
tus ab vſurarijs ad palliādū vſuras. ið
cauendus eſt. Quarto: q̄ ſu p iſto ꝯtra
B ctu varie ſentiunt doctores ⁊ docti viri
ergo eſt dubius. ⁊ ꝯn̄r cauendus ⁊ via
tutior eligenda iuxta notata p doctores
in. c. in ciuitate. extra de vſuris. Eſt etiā
ad hoc tex. ex̄ de ſpō. in. c. iuuenis. Sʒ ꝯ
q̄ multi viri doctiſſimi ⁊ ſc̄ti cōſuluerūt
in oppoſitū: ⁊ quotidie cōſulunt: eo q̄ h̄
fiat in fauorē vēditoris ⁊ non emptoris
Rn̄deo. Pro intellectu dicēdorū ſciēdū
eſt. Primo q̄ aliud eſt loq̄ de aliqua re
ſm forū cōtētioſum in quo ſolū ex exte
ribus iudicat̄ ſm probata ⁊ allegata.
Aliud loqui ſm forū ꝯſcie in quo iudicat̄
ſm ea q̄ penitēs fatet̄ cui p ſe ꝯ ſe cre
dendū eſt. Multa ergo ſunt q̄ in foro cō
tentioſo ꝯtū iſtū redderent iniuſtū: vt
puta ſi talis emens eſt aſſuetus vſuris ⁊
hmōi: q̄ ſm forum pn̄ie nihil ad rē pti
nerent. Sciendū eſt ſcđo: q̄ ea q̄ ad hūc
cōtractū allegabunt̄ infra: oīa ſunt di
cta ad p̄poſitū explicite ⁊ formaliter nō
aūt cauilloſe tracta. ſciendū eſt. Tertio
q̄ quatuor modis fit iſte cōtractus vere
C et vno apparēter. Primo fit ſic Petr⁹ de
furno emit ab Hērico de puteo fundū.
b. valoris florenorū mille pretio eodē
q̄ iuſtū eſt. ⁊ idē Hērico ſpōdet ſe reuē
diturū infra certū tp̄s: puta. x. annos vl'
quoties ſumma fuerit oblata. Interim
aūt ipſe petr⁹ pcipit fruct⁹ ex fundo vel
dat Hērico fundū p̄dictū ad affictū: ſm
rōnē. vj. p cētū q̄ affictus iuſtus credit
a me nunc ſupponit. Scđo fit ſic. Petr⁹
emit cū predicto pacto dimidiū ipſi⁹. b.
p indiuiſo florenis quingētis: ⁊ dat Hē D
rico ad affictū ſm rōnē p̄dictā. Tertio
fit ſic. Petr⁹ cū p̄dicto pacto emit totum
fundū. b. quingentis florenis: ⁊ dat Hē
rico ad affictū ſm rōnē predictā: ita tn̄
q̄ i tali affictu nō ꝯſyderat valor eſſūdi
ſʒ quātitas pretij: ita q̄ quingēta red
dunt ei triginta ⁊ nō plura. Et eſt idem
ac ſi emeret directū dn̄iū fundi valētis
quingēta: nō empto vtili q̄đ tātūdē vʒ.
Quarto fit ſic. Henric⁹ egens pecunia
vēdit. lx. florenos auri Petro annui red
ditus ſup fundo. b. ⁊ oībus bonis ſuis: ⁊
p̄tiū cōpetens cōſtituit: puta mille flore
norū auri: ita tn̄ q̄ ſi infra certū tp̄s vel
quotieſcunq̄ reddat ſumma p̄dicta li
beretur Hēricus a tali affictu. Quinto
fit apparenter ſic Petrus accipit fundū
b. in pign⁹ p mille florenis: ita tn̄ q̄ ſi in E
fra certū tp̄s ſumma nō reddat: impi
gnoratio ſit venditio. Quia ergo mul
tis modis variatur caſus: iuxta ſingu
los enucleandus eſt.

Caſus.xxxij.

Q Ueritur igit̄. xxxij. vtrū pri
mo modo licite fiat. Ad q̄đ
reſpōdēdo talē pono ꝯclu
ſionē. In foro cōſciētie ceſ
ſante omni fraude ⁊ corru
pta intentione ita q̄ inten
tio emptoris ſit vere ⁊ realiter emendi ⁊
mallet emere abſolute q̄ taliter. Dico q̄
caſus eſt licitus ⁊ eſt opus pietatis ⁊ em
ptor interim licite pcipit oēs fructus. Et
hoc probo rōne ſic. Nā talis emptor ſi
ne alicuius dāno iniuſto ſeruit p̄ximo.
Nec valet dicere q̄ dānificat vendito
rem: q̄ accipit fructus ex fundo. Fun
dū eīn dico tranſiuiſſe in dn̄iū empto
ris p venditionē. Et ſi dicat̄ q̄ ibi nō ſit
vēditio. Dico q̄ ſi abſit fraus: ē vera vē
ditio. q̄ cōditio de redimēdo nō tollit vē F
ditionē: vt p̄ʒ Leui. xxv. vbi dn̄s mādat
q̄ oīs terra ppl'i ſui vendat̄ ſub redem
ptionis ꝯditione. Quod inde etiā p̄ʒ: q̄
ſi rapiat̄ fluuio aut ſubmergat̄ terremo

tu: aut effodiatur ꝓ metallo vel lapide
aut q̄cūq; mō deterioret. dānū aſcribi-
tur emptori: ſiue culpa ſit lata ſiue leuis
ſiue nulla: qḋ nō eſſet niſi res eſſet ſua.
Probo ēt autoritate. Nā hāc ſniaȝ meā
G ſic vt expreſſi intellectā explicite ⁊ for-
malr̄ tenuerūt infraſcripti doctores ſa
cri ordinis minorū: vt teſtat̄ frater Ber
nardin⁹ de buſto ordinis eiuſdē. ſ. Ale.
de ales. iij. pte ſumme ⁊ Monald⁹ i ſum
ma. ⁊. ſ. Bernā. i ſuis tractatib⁹ ꝯtctuſ. ⁊ di
ctus frater Bernar. in quodā ſuo ꝯſilio
⁊ frater angel⁹ de clauaſ. in angelica. c.
de vſuris. Eādē tenuerūt de ordine p̄di
catorū Ray. ⁊ Piſanus ⁊ Archie. ⁊ mul-
ti alij imo oēs. Eādē etiā tenuit Hug. vt
refert archie. i. c. plerīq; xiiij. q. iij. ⁊ ſilr̄
aſtenſ. Inno. Hoſt. ⁊ dn̄s Ant. de but. in
c. ꝯqueſtus. ⁊ cōiter ibi oēs canoniſte: ſi-
cut theologi in. iiij. di. xv. ⁊ legiſte in. l. ſi
fundū. ⁊. l. ſi a te. C. de pactis inter empt.
⁊ vēdi. Sup dicto caſu vltimate ſcripſit
dn̄s Bartho. cepol. veronenſ. q̄ de hoc
fere vnū volumē ꝯfecit: ⁊ tandē in meā
ſniaȝ ⁊ ꝯcluſionē ſe reſoluit. vt pȝ ſcḋo
caſu ſuo col. j. Hāc etiā ſniaȝ habes ex-
preſſe ⁊ formaliter traditā ſm iura ciui
H lia vt pȝ. C. vbi. ſ. in vtraq; lege p̄dicta.
Silr̄ eandē habes ſm canones vt pȝ in
glo. ſup. c. Cōqueſtus. ex̄ de vſuris ⁊ ſup
cap. ad noſtrā. extra de empto. ⁊ vendi.
Nec obſtat tex. in. d. c. ad noſtram. q̄r ibi
reprobatur contractus ratione doli. nō
ratione pacti de retrouendendo vt pȝ
intuenti. Et ſic pȝ concluſio.

☞ Caſus. xxxiij.

Queritur. xxxiij. vtrū licite
fiat ſcḋo mō. Ad qḋ dico
ꝙ eſt idē iudiciū de primo
⁊ ſcḋo modo: vt ex ſe pȝ.
Si tn̄ in vtroq; caſu p̄tiū
nō eſſet equū teneret em-
ptor augere p̄tiū nō tn̄ reſcinderet cōtra
ctus: niſi eſſet fraus vltra dimidiū iuſti
pretij. Teneret etiā ſm aliquos reſtitue
re fructus pceptos ꝓ rata diminutiōis
p̄tij: vt videt̄ prima fronte. ſȝ tn̄ verius
I eſt ꝙ nō: q̄r ſi cōtract⁹ tenet res eſt ſua ⁊
ꝯn̄r fruct⁹ oēs. Un̄ tenet̄ ſolū de reſiduo
p̄tij: ⁊ de intereſſe ſi qḋ paſſus eſt vēdi-
tor rōne illius reſidui. Sed q̄r in vtroq;
modo cōtractus ſit mentio de emphiteo-
ſi: ſciendū eſt ꝙ quidā dicunt ꝙ lȝ pa-
ctū de retrouendendo ſolū non faciat
p̄ſumptionem vſure: facit tn̄ ſimul cum K
emphyteoſi: q̄r duo vincula magis li-
gant q̄ȝ vnū tm̄: in aut. de ꝯſanguine. ⁊
fratrib⁹ vteri. §. fi. C. de edicto diui. adri.
l. fi. Sed circa hoc pono duas cōcluſio-
nes. Prima. Licet tibi laico dare noui-
ter fundū tuū ad affictū ad vitā hoīs: ⁊
ad. xx. ⁊. xxx. annos: ⁊ in ppetuū. Hec pa
tent p ſpecu. ti. de locatione. ⁊ Piſa. ti. ſi.
emphiteoſis. ⁊ ex tex. inſti. de loca. ⁊ con
du. § adeo. cū glo. ff. ſi ager vectigal. vel
emphi. l. j. Et ibi dicit Bal. ⁊ ange. ꝙ ꝓ-
prie ſola ppetua dr̄ emphiteo. ſcḋa. Li-
cet tibi dare huic a q̄ taliter emis alio-
qui eſſes de bono ope lapidandus. i. de
ſeruitio ꝙ ei exhibuiſti taliter emendo.
Hanc etiā tenet frater bernardinus de
Buſto. Ad motiuū dicitur ꝙ duo vincu
la magis ligant: ſuppoſito quod ligent.
Neutrum autem illorū ligat ſeu facit
eſſe vſuram vere in conſcientia: ſiue fa-
ciant ſuſpitionem ſiue non.

☞ Caſus. xxxiiij. L

Queritur. xxxiiij. Utrum lici
te fiat tertio modo? Ad qḋ
dico ꝙ in hoc ē magna dif
ficultas: ⁊ ſubtilitas. Sien
dū eſt igit̄ ꝓ fundamento:
ꝙ ſicut medietas vel alia
pars alicui⁹ fundi pōt poſſideri p indiui
ſum: ita ⁊ p indiuiſuȝ pōt emi: vt. ſ. emat̄
medietas. b. fundi indeterminate. Et
ſcḋo ꝙ hec pars dupl'r emit̄ aut vendit̄.
Uno mō abſolute. i. ſine reſpectu ⁊ colli
gatione vel hypptheeatione reſidue: ſic
ꝙ poſſeſſor alteri⁹ pōt illa libere diſtra
here ⁊ reſpectu ei⁹ ē eq̄ liber ſicut reſpe
ctu alicui⁹ fundi q̄ tot⁹ ſit ſuus. Alio mō
cū apothecatiōe reſidue pȝ: ſicut ſi ema
tur iſta lege ꝙ reſidua nō poſſit vēdi ſi-
ne licētia emptoris vel cū alia obliga-
tione. Et qn̄ emit̄ primo mō vocet̄ pars
abſoluta: qn̄ vō ſcḋo vocet̄ pars colliga
ta. Et tertio ſciendū eſt ꝙ pars dimidia. b. M
colligata: plus vȝ medietate eiuſdē abſo
luta: q̄r ſm ſe vȝ tm̄ q̄ntū illa: ⁊ vltra q̄ȝ
vȝ colligatio illa: q̄r ipſa colligatio pecu
nia mēſurat̄: cū poſſit vēdi ⁊ emi. Eadē

rōne eadē pars abſolute ſumpta vȝ mi
nus ſeipſa collegiata. Ad caſum igitur
r̄ndeo: ꝙ tripliciter emptor intēdit eme
re. i. aut totū. b. aut ptem abſolutā aut
colligatā. Et tunc pono tres cōcl'ones.
A ¶ Prima. Emere totū fundū minori pre
tio q̄ȝ valeat ſi illa minoritas ſit vltra
dimidium iuſti pretij contractus eſt il-
licitus: ⁊ ſecundum iura reſcindendus
vt dictum eſt. Si vero non ſit vltra: eſt
q̄dē licitus cōtractus: ſed iniuſtitia eſt
in pretio vt pȝ. Un̄ tenet̄ emptor augere
pretium. Nec ſi pōt detur ad affictū ſm
rationem dati pretij ⁊ non valoris fun
di tollitur: quin contractus ſit illicitus
vel pretiuum iniquum: quia poſterius
non variat prius.
¶ Scḋa. Si aūt is q̄ dr̄ emere totū. b. nō
intendat emere totū. b. ſed vnā eius par
tē abſolutam p indiuiſum: ⁊ eam det ad
afficium ſm proportionē totius. b. nulla
eſt iniuſtitia vt de ſe pȝ.
¶ Tertia. Si vō intēdit emere partē col
ligatā: ⁊ locare ꝓ rata totius affictus qḋ
eſt emere quaſi directum dn̄iū ſine vtili
B aut plus ſoluit ꝓ parte colligata q̄ȝ va
leat abſoluta: aut nō. Si ſcḋm eſt q̄dem
licitus ꝯtractus emptionis ⁊ locationis
ſed iniuſtitia eſt in p̄tio. q̄r plus vȝ pars
colligata q̄ȝ abſoluta. Et iſta maioritas
valoris eſt maior ⁊ minor ſm varieta-
tem legum municipalium ⁊ conſuetudi
num. Nam eſt maxima vbi non ſolum
reliqua medietas diſtrahi non pōt: ſed
etiam efficitur emptoris ſi venditor non
ſoluit affictum. Minor vero vbi p leges
municipales cauetur ne venditor non
ſoluendo perdat de ſua parte fundi pl⁹
q̄ȝ id qḋ dȝ ſoluere ⁊ nō ſoluit. Ubiq; ve-
ro quanta ſit arbitrio boni viri. i. prudē
tis ⁊ timorati dijudicabitur. Si vero
primuȝ: nulla erit iniuſtitia: dummodo
p̄tij maioritas tanta ſit q̄ntus valor col-
ligatiōis. Eſt āt neceſſe ꝙ talis emptor
intendat emere totū aut partem abſo-
lutā aut colligatū: q̄r inter iſta nō ē me
C diū. Credo tn̄ ꝙ boni viri raro ſic ꝯtra-
ctabant. Sed tn̄ iſta ſcripſi: vt habeatur
reſponſio ad malorum malitias ⁊ argu
tas cauillationes.

☞ Caſus. xxxv.

Queritur. xxxv. Utrum licite
fiat quarto mō ad qḋ dico ꝙ
iſtā q̄ōnē pertractat. Inno.
in. c. i ciuitate. ⁊ multi poſt
eum: puta Lau. Hoſt. Joā. D
and. ⁊ q̄dā Guil'. ⁊ Alex. lōbardus. ⁊ Ab
bas Inno. ergo diſtinguit. Aut eīm ta-
lis annuus redditus iam eſt inſtitutus
ſup rebus mobilibus vel immobilibus
aut nō. Si primū: ſm eū ⁊ oēs alios ca-
noniſtas cōtractus eſt licitus q̄r eſt ve-
ra venditio cū ibi ſit p̄tiū ⁊ merces. i. an
nos reddit⁹. C. de ſacr. ſan. eccl'ia. l. iube
mus. Si ſcḋm: ſic dicit Inno. qḋ ſm ali
quos eſt illicit⁹: q̄r ibi nō videt̄ eſſe ve-
ra venditio cū merces nō ſit in rerū na
tura. Emptio aūt ⁊ venditio ſine re q̄
veneat intelligi nō pōt. ff. de cōtrahen.
emp. l. nec emptio. Ideo ꝯſulit a talibus
abſtinēdū. ſȝ Jo. and. dicit ꝙ ꝯtract⁹ eſt
illicit⁹: ⁊ vix videt quō ſine fraude fieri
poſſit. ſed Guil'. nō gloſſator raymundi
ſed alius ⁊ abbas ⁊ Alex. lōbar. dicunt
cōtractū eſſe licitū Inno. dicit iſte Alex.
ꝙ nullam videt cām dubitandi in hoc:
q̄r cum habeamus tria. ſ. bona mobilia E
⁊ bona immobilia: ⁊ ius in vtriſq;: hoc
tertiū eſt ꝙ hic vendit̄. Un̄ Inno. in ſua
rōne aſſumit falſum. ſ. ꝙ ibi nō ſit res q̄
veneat: q̄r eſt vtiq;. ſ. certus redditus ⁊
ius exigendi illum. Et licet ſeu dato ꝙ
nō eſſet illud ius ⁊ emptio non fiat ſine
re: fit tn̄ ſine re exiſtente: ſed futura. vt
cum emunt̄ fructus puenturi ex agro: ⁊
partus ancille vel pecudis. ff. de cōtra-
hē. emp. l. nec empti. ⁊ iact⁹ retis. i. ſi ia
ctuȝ. ff. eo. Mihi videt̄ ꝙ bene dicat iſte
Alex. lȝ archie. dicat ꝙ res nō videt̄ cla-
ra. Nō eīm poſſum videre differētiā in-
ter affictū cōſtitutū heri ⁊ cōſtitutū ho-
die. Si eīm afficius cōſtitut⁹: quē nō pōt
etiā nunc licite alius inſtitui ſicut tunc
ille licite inſtituebat̄. Si vō illicite fuit
inſtitutus quaſi res de ſe iniuſta: licite
emi nō poſſet: q̄r non firmatur tractu tē
poris: quod ab initio iure non ſubſiſtit
extra de reg. iu. li. vj. Ideo rē habeo cla F
rā ſi affict⁹ fiat ſup re imobili: q̄r hoc eſt
vēdere aliquā eius partē p indiuiſum.
Hoc igitur ſuppoſito nūquid licebit in
hoc facere pactum de retrouendēdo: ad

hoc dico ꝙ ſicut ex dictis ptꝫ.⁊ ex Ray=
mūdo.ſi ſic emat̄ ꝑtiū nō eſt dubiū ꝙ lꝫ.
Sed ⁊ de predicto annuo reddituꝫ idez
eſt ſm̄ ꝑdictum Guil.imo vt ait omnia
hec vident̄ expſſa.ff. de cōdi.adiec.i.l.ij.
G ⁊ in.l.vbi aūt.⁊ ſi redimat̄ nō tenebitur
emptor fructus cōputare in ſortē.Sed
cōtra.qꝛ aliq̄d accederet ſorti.ergo eſſet
vſura.ſol.Hic nulla eſt ſors.i.mutuū:qꝛ
ille pecunie quantū erat ex ꝑte empto=
ris fuerunt vēditori perpetuo ⁊ irreuo=
cabiliter tradite.Eſt aūt ſors.i.capita=
le:ſed tali ſorti aliquid poteſt accedere
ſine vſura:qꝛ q̄ñ inuenitur:inde licite
aliquid percipitur.

Caſus.xxxvj.

Queritur.xxxvj.Utrum licite
fiat quinto modo Ad qđ dico
ꝙ nō eſt dubiū quin oēs fru=
ctus inde añ terminū reſtitu
tionis recepti ſunt vſura vel
furtū:qꝛ non accipiunt̄ ex re ꝓpria.ſ.ex
pignore.ff.de fur.l.ſi pigno.ſic igitur pꝫ
q̄ñ ſit licitus caſus.⁊ q̄ñ nō.Ad primā
ergo rationē principalē factā in oppoſi
tū dico dupl'r.Primo:ꝙ id qđ de ſe lici=
tum eſt pōt ex lege principis licitum fie=
ri.Unde quedā ideo mala ſunt:qꝛ ꝓhi=
H bita:vt edere carnes.vj.feria.Et ſic iſte
ꝯtractus de ſe illicitus:potuit ex dei de=
terminatiōe taliter limitari ꝙ emptor
nō poſſet lucrari fructus:qꝛ deus vltra
hoc ꝙ eſt dn̄s oim̄ ſpūaliter tn̄ dominiuꝫ
habuit illius terre quaꝫ populo ſuo va
lida manu acq̄ſiuit.Nec tamē nos mō
tenemur illud ſtatutuꝫ ſeruare:quia vt
ptꝫ ex doctrina theologoruꝫ maxime.s.
Tho.j.ij.q.ciij.cum in lege veteri eſſent
tria genera ꝑceptorū.ſ.moraliuꝫ ſeu na
turalium:cerimonialium ⁊ iudicialiuꝫ.
prima ſemper durant ſicut ⁊ natura vt
non furtū facies.Scđa vero vt imolare
agnum:ſunt ꝓhibita poſt xpi paſſionē
diuulgatā:qꝛ ꝓteſtaremur ea que ſunt
preterita:eſſe futura.Tertia vero ſerua
I ri poſſunt:ſed nō tenemur:qꝛ mutatus
eſt ſtatus populi ad quā ordinabantur:
ſcđo.Dico qđ ſicut habetur ibi ⁊ in mul
tis alijs locis:dn̄s conſtituit quod illa
terra venderetur ſub redēptionis con=
ditione:⁊ ſi non redimebatur.anno.l.re
dibat ad venditorē libera.Quāto ergo
minus.tp̄s reſtabat vſq; ad annū.l.tāto
vilius vēdebat̄:⁊ q̄to maius tāto cariꝰ.
Uñ poſſeſſio eadē vendita in anno p̄io
valens.l.aureos in anno ſequēti vale= K
bat.xlix.⁊ in ſequen.xlviij.⁊ in ſequen.
xlvij.⁊ ſic de alijs.Et ita dn̄s iuſſit cōpu
tari fructus in ſortē:non qꝛ tm̄ de ꝑtio
minueret̄ quantū valebāt fructus:ſed
qꝛ proportionabiliter tantū diminue=
batur de pretio quātū ⁊ de tp̄e fructuū
percipiēdoꝝ.Et ꝙ iſte ſenſus ſit bonus
ſignū eſt:qꝛ poſito ꝙ illa terra redderet.
vj.pro centum:q̄libet poſſeſſio.i.xvij.an
no fuiſſet ex toto libera ſi fuiſſet valor
fructuū cōputatus in ſortē:⁊ ꝯñr vendi
tor in.xvij.anno libere ſine ꝑtio eam po
tuiſſet re habere:qđ eſt falſum:qꝛ vſq;
ad.l.añū erat ēptoris.Ad ſcđꝫ nego an
tecedēs.Ad primā ꝓbationē dico ꝙ ali
q̄ñ talis venditor ſi poſſet habere pecu=
niam ſuper pignore nollet vendere:ſed
quia aliter facere non poteſt vult vēde=
re qđ pꝫ:qꝛ ſi non inueniat q̄ faciat pa=
ctum de retrouendēdo vēdetur aliq̄ñ
abſolute.⁊ conſtat ꝙ tunc vellet vende=
re:⁊ tn̄ nō haberet magis voluntatē vē
dendi:q̄ñ vendit abſolute q̄ꝫ q̄ñ vendit L
cum dicto pacto ſed minus.Uñ ſimpl'r
vult vendere:lꝫ habeat velleitatē non
vendendi.i.ſi poſſ;t velleт non vendere.
¶ Notādum eſt tamen quod etiā ſi ven
ditor nō intēdit vendere:ſed fingit ⁊ de=
cipit emptorē:nihilominus tꝫ vēditio ſi
dicit ſe velle vēdere.aliođ etiā de vendē
te abſolute idē dici poſſet:⁊ ꝯſequēter ſi
poſt decē annos diceret ſe intētionē vē
dendi nō habuiſſe:⁊ hoc ꝓbaret per te=
ſtes vel iureiurādo vel ſi nō ꝓbaret:tn̄
hoc crederet emptor teneret̄ in cōſcien=
tia reſignare rem emptā ⁊ fructus:qđ di
cere ſtultū ē.Sufficit ergo ſi dicat ſe vel=
le vēdere.Ad ſcđm aūt dico ꝙ in vendi
tione dupliciter eſt cōditiōe.Uno mō vt
intelligat̄ annexa ipſi venditioni.quaſi
ſcꝫ venditio ſit ſuſpēſa vſq; ad certū ter
minū.Alio mō qꝛ eſt annexa rei vendi= M
te:vt cū aliq̄d vēditur cum tali vel tali
onere.Et primo quidē mō nō transfert
dn̄ium niſi adueniente termino:ſꝫ ſcđo
modo ſecus.Dicere vero ꝙ ſm̄ iura vē=

ditio nō poſſit fieri cōditionate:eſt ignoꝛ
ranter loqui:quia hoc nuſlibi habet̄:ſꝫ
potius Leui.vbi.s̄.habet̄ oppoſitū:qꝛ il
la terra vendebat̄ ſub cōditiōe redimen
A di.⁊ tn̄ tali cōditione nō obſtāte fructus
erant emptoris.Et idē expſſe habet̄ in=
ſti.de emp.⁊ vēdi.§.emptio.Ad tertium
dico:ꝙ illi nō dicunt hūc cōtractū vſu=
rarios inueniſſe:ſꝫ eo fuiſſe vſos.Et da=
to ꝙ ab eis eſſet inuentꝰ:nō ſequit̄ ꝙ ſit
vſurariꝰ.Ad quartum dico ꝙ nūq̄ꝫ vidi
doctorē ſcribentem:vel doctum dicentē
oppoſitū ex ſententia.Si autem aliq̄ im
periti oppoſitū dicunt nō eſt curandū.

Caſus.xxxvij.

Querit̄.xxxvij.Utruꝫ liceat
rem ſuā apud alium detē
tam furtim ſurripere.Ad
hoc aūt reſpōdet Archie.
ij.parte tit.j.⁊ Petrus de
palu.in.iiij.⁊ Henri.⁊ Pi=
ſa.⁊ Aureo.in.iiij.qđli.q.xxj.⁊.s.tho.ij.ij.
q.lxv.Dico ergo ꝙ aut res tua eſt deten
ta apud aliū iuſte:puta qꝛ eſt depoſita
aut iniuſte.Si primū nō licet tibi ſm̄.s.
Tho.qꝛ grauas depoſitariū ad redden=
dū aut oſtendendū ſe innoxiū.ff.depoſi=
B ti.vel contra.l.depoſitū.⁊.l.ſi hoiem.Et
idē intellige ſi eſt accōmodata:qꝛ is cui
eſt accōmodatuꝫ aliq̄d tenet̄ de re amiſ
ſa.ff.cōmodati.vel cōtra.l.rem mihi.Et
ſil'r idē eſt de pignore.ff.de furtis.l.eū q̄.
⁊.l.creditoris.§.ideꝫ ſcribit.Uñ teneris
releuare grauamē depoſitarij.ſꝫ.s.tho.
Et idem intellige de alijs.Si vero ſcđꝫ:
tunc accipiendo rem tuam aut aliquid
equiualens ſm̄ Archie.peccas.vt dicit.
s.Tho.quia miniſtras tibi iuſtitiā quo
contra.C.ne quis in ꝓpria cā.l.j.Non
tn̄ teneris reſtituere.Hec.s.Tho.⁊ ſu=
pradicti.Tamē ſm̄ Archie.aliq̄ñ poteſt
hoc licere ⁊ tunc ſex requiruntur.Prio
qđ non ſis dubius:qꝛ exponeres te peri
culo furti.Argumentuꝫ di.xxxiij.habuiſ
ſe.Secundo ꝙ non poſſis rem tuam ha
bere in iudicio:quod ſm̄ Petruꝫ aureo.
C tunc eſt q̄ñ non habes qui velit teſtifica
ri aut iudicis preſentiam:⁊ ſm̄ archie.
quando non ſperas iuſtitiaꝫ.Tertio ꝙ
non ſit veroſimile ſequi ſcandalū alijs:
qꝛ nemo debet cum alterius iactura lo=
cupletari.extra de reg.iur.li.vj.Quarto
ꝙ etiam non immineat tibi periculum
fame ex hoc ꝙ ſcietur.qꝛ qui fidens con
ſciētie famā ſuam negligit:nimis crude
lis eſt.xij.q.j.nolo.Quinto ꝙ nō imineat D
periculū proprie perſone:qꝛ hoc eſſet tē=
tare deū.Argu.xxij.q.ij.queritur.Sexto
ꝙ tua conſcientia ſit ſtabilita:ſic ꝙ con=
tra eam non facias.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima.Qui furtiue accipit rem ſuaꝫ
iuſte detentā.ſ.qꝛ eſt depoſita:cōmoda=
ta vel pignori data:peccat ⁊ tenet̄ aliuꝫ
releuare.

¶ Scđa.Qui ꝟo accipit iniuſte detētā cū
poſſit hr̄e in iudicio:peccat q̄dē ſibi mi=
niſtrādo iuſtitiā:ſed nō tenet̄ reſtituere

¶ Tertia.Sil'r peccat qui accipit ⁊ non
eſt certus ꝙ ſit ſua:etiam ſi in iudicio nō
poſſet rehabere.

¶ Quarta.Qui ꝟo accipit credēs inde
ſcandalū ſeq̄ alijs peccat ſed nō tenet̄ re
ſtituere niſi ratione ſcādali:⁊ idē eſt de
accipiente cū ꝑiculo ꝓprie fame vel ꝑ=
ſone vel ꝯ̄ conſcientiā qꝛ.ſ.peccant ſed
non tenent̄ reſtituere:niſi forte propter
erroneam conſcientiam.

¶ Quinta.Qui aūt nō pōt hr̄e ī iudicio: E
⁊ eſt certus:nec credit ſcādalū ſeq̄ alijs
nec ſue fame:nec perſone ꝑiculum.nec
facit contra conſcientiā non peccat fur=
tim ſurripiendo rem ſuam vel aliquid
equiualens.

¶ Sexta.Adde ꝙ cum res poſſit q̄dem
ꝑ viā iudicij haberi:ſed res eſt modica
⁊ expēſe fierēt magne vel ſequerent̄ ini
micitie ꝓpter parua:tūc etiā lꝫ cōcurrē
tibꝰ alijs cōditiōibꝰ:qꝛ impoſſibile ē qđ
eſt poſſibile cum damno.

Caſus.xxxviij.

Queritur.xxxviij.Utrū q̄s poſ
ſit mortal'r peccare ſumēdo
furtiue rē paruā.Ad hoc re
ſpondet Piſanꝰ.titu.furtū.⁊
Archie.ij.pt.ti.j.c.de furto.⁊
s.Tho.ij.ij.q.lxv.ar.vj.⁊ ex dictis eoruꝫ
opꝫ facere duplicē diſtinctionē.Prima F
eſt ꝙ quidē ſic furant̄ minimū ꝙ non ac
ciperēt magnū:quidā ꝟo etiā magnuꝫ
acciperent ſi poſſent.Et iſti mortaliter
peccāt:qꝛ nō qđ ablatū eſt ſꝫ mēs furen

ſis attēdit.xiiij.q.vj.ca.vl.ꝛ idē.s.Tho.
Scđa eſt ꝙ eorū q̄ ita accipiūt parua ꝙ
non acciperēt magna quidā accipiūt ꝯ
voluntatē dn̄i: ꝛ quidā non. Pōt em̄ eſſe
ꝙ res minima erit multū chara poſſeſ=
G ſori. Hāc inuit.s.Tho.ij.ij.q.lxiij.ar.vij.
tertiū.ꝛ expſſe ponit Piſan⁹. Et prim⁹
q̄dē peccat mortal'r ſm̄ iſtos: qđ intelli=
go. Primo qñ domin⁹ notabiliter egre=
fert: ꝛ Scđo ſi preſumit hoc: ꝛ Tertio ſi
potes aliter facere. ¶ Sed ꝯ quia paruū
ꝓ nihilo reputat: ex.ij. Phy. Sol. Qđ in
ſe eſt paruū, poſſibil'r ē magnū dn̄o. ꝛ cō
ſequēter q̄ h̄ accipit: accipit ſimpl'r ma=
gnū: qꝛ a volūtate dn̄i depēdet tota gra
uitas in furto: cum de ei⁹ voluntate oīa
eius bona poſſunt accipi. Uel al'r ꝛ redit
in idē. Qđ eſt parum licet non variet iu
ſtitiā nec ſit contra eam: tñ poteſt eſſe ꝯ
charitatem quam notabiliter offendit.

Elice igitur concluſiones.

¶ Pria. Oēs fures dānabunt niſi peni=
teāt ꝛ reſtituāt qꝛ furtū de ſe ē mortale.
¶ Scđa. Quicūqꝫ cōcupiſcit alienū iniu
ſte: ſimil'r quia hoc eſt contra legem dei.
¶ Tertia. Qui paruū accipit: qꝛ non pōt
accipe magnū: ſimil'r qꝛ de⁹ reſpicit cor.
¶ Quarta. Qui parum accipit ꝙ nō ac=
H ciperet magnū: ꝛ ſic accipiendo contri=
ſtat dn̄m notabiliter ꝛ ſcienter ꝛ ſine vr
gente neceſſitate peccat mortaliter: ꝛ te
netur reſtituere.
¶ Quinta. Si vero cōtriſtat modicū aut
multū ſed ignoranter: aut cū magna ne
ceſſitate arbitrio bōi viri: nō peccat mor
taliter: qꝛ eo caſu ille deberet velle tibi
de re parua ſeruire.

¶ Caſus.xxxix.

Queritur.xxxix. Utrū ſit fur=
tū nō reſtituere inuenta?
Ad qđ rūdeo ſm̄.s.Tho.
ij.ij.q.lxv.ꝛ Petrū de pa=
lude in.iiij.ꝛ Archie. ſm̄
quos diſtinguendū ē. Si
em̄ res inuēte nūqꝫ fuerūt ab aliquo poſ
ſeſſe: vt aues aut fere vel lapilli i littore
maris inuēti: ſm̄ oēs occupanti cōcedun
I tur. Si ꝟo fuerūt poſſeſſe quidē: ſed ab
antiquo vt theſauri de qb⁹ nō extat me=
moria cui⁹ fuerit: eadē rō eſt: excepto ꝙ
ſm̄ Petrū leges ſtatuerūt medietatē pri
nere ad dn̄m agri in quo inuenit qđ ſm̄
eundem intelligitur: qñ inuenitur non
dedita opera ꝛ in agro alieno. De cōſue
tudine autem vbicūqꝫ inueniat eſt prin
cipis. Sed ego credo ꝙ iſta ꝯſuetudo nō
liget ſaltē in cōſciētia. qꝛ nō eſt introdu K
cta per modū legis ſꝫ violētie. Nec fuit
vnqꝫ approbata morib⁹ vtentiū niſi vio
lenter. Eſt etiā cōtra iura canonica q̄ bo
na incerta volūt eſſe pauperū ſi talia ſūt
reſtituēda. ꝛ ſi nō ſunt reſtituēda: eſt cō
tra iura ciuilia: ꝛ vt videt contra natu=
ralē equitatē. Si aūt fuerint poſſeſſe de
propinquo: ꝛ ſunt derelicte: ſunt occupā
tis ſm̄.s.Tho.ꝛ Guil. Nota tñ ꝙ pro=
iecta in mare ad alleuiandū nauem ſm̄
Archie. nō ſunt derelicta vñ illa teneris
reſtituere. C. de ſtatutis. ꝛ conſue.l.j. Si
aūt nō ſint derelicte ꝛ accipis aīo retinē
di tibi: vt puta burſam inuentā: peccas
mortal'r dicēte Hier. Sciat hoc vitiū eſſe
ſil'e rapine ſi inuēta nō reddiderit.xiiij.
q.v. Mk'ri. Et Aug. eadē.q. Si q̄d inueniſti
ꝛ nō reſtituiſti rapuiſti. Intellige tñ ꝙ ē
rapia large. Nā ꝓprie ē furtū. ff. de fur.
l. falſus. iō ſꝫ Archie. talis dꝫ facere prio
ꝑconizare in eccl'ia: ꝛ ſi nō inuenit dn̄m.
ad arbitriū epi vel penitētiarij vel ſacer L
dotis reſtituat vl' retineat ſi eſt pauper.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Res inuenta ꝛ nunqꝫ poſſeſſa
eſt occupantis.
¶ Scđa. Res poſſeſſa ab antiquo: tota ē
occupātis ſi inuenit eā in ꝓprio fundo
vl' in alieno data opera: eſt tñ media do
mini fundi ſi inuenitur in alieno non da
ta opera.
¶ Tertia. Cōſuetudo aūt in oppoſitū ꝙ
ſit ꝑncipis nō ligat in ꝯſcia: niſi vbi ꝓba
bil'r ꝑſumeret fuiſſe anteceſſorum eius.
¶ Quarta. Res poſſeſſa de ꝓpinquo ꝛ re
licta eſt occupantis.
¶ Quinta. Proiecta in mare non ſunt
derelicta ꝛc.
¶ Sexta. Res de ꝓpiquo poſſeſſa ꝛ non
derelicta: neceſſario eſt reſtituēda ſi pōt
inueniri dn̄s: al's dāda eſt pauperib⁹ vel M
retinenda ſm̄ arbitrium vt ſupra.
¶ Septima. Pctm̄ mortale ē nolle reſti
tuere ſic inuenta: ꝛ deſyderare ſe inueni
re cum tali intentione non reſtituendi.

Caſus.xl.

Queritur.xl. vtrū liceat dare
pecuniā mercatori vel ar=
tifici vt lucrū inde factū
A ſit cōe? Ad h̄ rn̄det.s.tho.
ij.ij.q.lxviij.ꝛ archie.ij.pte
titu.j.ꝛ Piſa.ti. ſocietas. et
multi alij. Et ꝑdicti dicūt licitū eē ꝯtctū:
dūmō capitale ſtet ꝑic'lo dātis. Dicit tñ
Godef.ꝛ Jo.calde.ꝛ Azo. ꝙ opꝫ pericu=
lū ſpectare ad vtrūqꝫ. ſed nō eſt neceſſa=
riū niſi de bñ eſſe: lꝫ ſit licitū nō obſtante
ꝙ poſſibil'r vna ps capitalis nō perdat:
qꝛ de ea nullū lucrū ꝑcipit: ſm̄ aliquos
imo ex ꝑte dātis eſt magis licitus quāto
magis ſtat ꝑiculo ſuo. ¶ Notandū tñ ꝙ
cū duob⁹ modis ꝯtct⁹ aliqs vitiet. ſ. qꝛ ē
ibi vſura: ꝛ qꝛ ē iniuſtitia: dū. ſ. vna ps ni=
mis grauat: et ſi nō ſit ibi vſura: ad hoc
ꝙ nō ſit ibi vſura ſufficit capitale ſtare
ꝑiculo dātis: vt pꝫītelligēti diffinitionē
vſure: ſed ad ſcđm ꝙ opꝫ neutra ps gra
uet: qđ ſm̄ iudiciū boni viri iudicabitur.
Et de hoc iudicio meo dꝫ intelligi dictū
illoꝝ triū. Iſte tñ cōtract⁹ tribus modis
variat: ꝛ aliqñ ex circūſtātia illicit⁹ eſt.
B Prio em̄ ſit ſic. Do tibi centū aureos: h̄
pacto ꝙ apud henricū centū cōſil'es lu=
crent aut perdāt. Et ſic ſm̄ Archiepiſ. ꝛ
multos doctores eſt dubius. ꝛ ſapit vſu=
ram. Tū qꝛ eſt inuent⁹ in fraudē vſura
rū ꝛ ſub pallio ſocietatis lateat mutuū
cum ſpe lucri Tum qꝛ iſta pecunia nō ē
data per modū depoſiti: qꝛ Henric⁹ cui
dat eſſet ꝑmiādus: nō tu. Nec per modū
ſocietatis: qꝛ in pacto eſſet ꝙ deberet fi=
deliter expēdi in mercātijs: ergo eſt data
ꝑ modū mutui. Cōcordat Innoc. de vſu
ris.c.fi.ꝛ Jo.And.ibidē. Scđo ſic Petr⁹
de furno conducit Henricū de puteo ad
opera ſue artis.i. ad ſuendū in veſtibus
pretioſis florenorū.l. qđ iuſtū credit: cū hoc
pacto: ꝙ ſi ipſe henric⁹ in exercitio talis
artis ponet centū de ſuis recipiat pl⁹ qꝫ
l.i.lx. Et tunc dico ꝙ ſi illa cētū ſubſtant
ꝑiculo hērici: ita ꝙ perdente magiſtro
C etiā ꝑdat ꝓ rata ꝛ magiſtro nō lucrāte
ipſe non lucret: ſed in fine anni accipiet
tm̄.l. eſt licitus: ſm̄ Archie. vt notat glo.
xiiij.q.j. plerīqꝫ. ff. ꝓ ſocio.l. verū. qꝛ eſt ſo
cietas. Si aūt eā ponit ꝑ modū mutui eſt
vſura. Tertio ſit bona fide ſic vt pecūia
mea apud te lucret cū periculo meo: ita
ꝙ tu induſtriā ꝛ ego pecuniā pono: ꝛ di
uidim⁹ ſm̄ ꝙ cōuenimus. Et ſic eſt lici=
tus ſm̄ cōmunē opinionem doctorum. D

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Itē cōtractus primo modo eſt
vſura palliata.
¶ Scđa. Sed ſcđo mō eſt licita ſocietas
ſi data pecunia ſtet periculo datoris: et
lucrū ac damnū ſit incertum: al's eſt vſu
ra ceſſantibus his.
¶ Tertia. Tertio mō licet: dummō pecu
nia ſtet periculo dantis.

Caſus.xlj.

Queritur.xlj. Utrū lud⁹ alee ſit
mortale. Ad hoc dico ꝙ ſm̄
Archie.ꝛ Piſa.ꝛ Guil. lud⁹
alee eſt ludus q̄ innitit for=
tune: vt lud⁹ taxillorū: ꝛ ſm̄
aliquos et chartarū: qꝛ principal'r inni=
tit fortune q̄ pl⁹ ibi vꝫ qꝫ experiētia. Lu=
di ergo qui nō fortune ſed robori vt cer=
tare haſta vel dexteritati: vt ludus pile
aut ingenio vt ludus ſchacoꝝ: innitunt: E
ſunt liciti ſm̄ docto. ꝛ. ff. de aleatorib⁹.
l.ij. etiā clericis ſm̄. Lau. quo ad ludum
ſchacorū. Sed omnis ludus fortune: ni
ſi fiat ꝓ recreatione vt dicet eſt ꝓhibi=
tus. vt. C. de religioſis ꝛ ſumpti. funerū:
ꝛ de alee luſu in conſtitutione greca in
qua etiā ꝓhibet inſpectio talium. Unde
inſpectores ꝛ participes in alea ꝛ taxil=
lis: ſemper peccāt ſm̄ Monal. ſaltem ve
nial'r: maxime ſi ſint clerici in aut. de ſan
ctis epiſ. §. interdicimus. ꝛ extra de vita
ꝛ hone.cle.in.c. clerici. Hoc autem intel=
ligo quando ludus illicite exercet. Utrū
vero peccēt mortaliter iſpectores quā=
do ludus exercetur cum peccato morta=
li: dicit roſella quod non oportet eum
qui delectatur de eo quod eſt mortale:
non de ſe ſed ex intentione vel eccleſie
conſtitutione peccare mortaliter vt ille
qui inſpicit torneamentum: ſecus ſi ſit
mortale de ſe: quod ego verum ſuſpicor F
quando tali diſplicet in tali re id quod
eſt peccatū. ita qđ ſimpl'r nollet talia fie
ri: licet ſuppoſito ꝙ fieri habeant velit
paſcere oculū de ipa re q̄ i ſe mala nō ē.
Eſt aūt lud⁹ alee mortale ſꝫ Ray. qꝛ ꝓ

eo deponit̃ clericꝰ: ⁊ laicꝰ excõicat̃: qd̃ ꝓ veniali nõ fit. Et hoc nõ itelligit Archie. qñ ludus ob recreationẽ ad aliquid modicũ ⁊ moderate: vt qd̃ in cõuiuio veſcẽdi cã ponitur. ff. de aleatoꝛibꝰ. l. fi. ſed qñ
G eſt ad acq̃rendũ aliqd̃ notabile p ludũ. Et idẽ inuit tex. in. c. epõ. di. xxxv. dũ dixit deſeruiẽs: qꝛ in hoc notat̃ aſſiduitas q̃ nõ eſt niſi cũ ludus eſt ex auaritia. vñ ſm Guil. eſt moꝛtale cum ducit̃ in ↄſuetudinẽ: q̃ tñ ad hoc nihil facit. Intelligo aũt q ludus fit ex auaritia qñ quis non luderet niſi cũ ſpe lucrãdi: ex ſolatio vero quandoq̃s luderet etiam ſi neutram partem crederet lucraturã nõ obſtãte q appetat ⁊ ſperet lucrari. Rõ eſt. quia qñ aliqua duo ita ſe hñt q poſito vel remoto altero: alterũ ponit̃ vel remouet̃ ⁊ ecõuerſo: puta ludo ⁊ ſpe lucri: opꝫ alterũ eſſe cãm alteriꝰ. Sꝫ ſi remota ſpe ſtat ludus: illa ſpes nõ erat cã. Vñ non oĩs q̃ appetit lucrari ludit ꝓpter lucrum.

Elice igitur concluſiones.

Prima. Omnis ludus fortune eſt ꝓ-
H hibitus quo ad exerceri ex auaritia ſeu cauſa lucri principaliter vt ludus taxillorũ: ⁊ ſm aliquos chartarum.

Secunda. Ludus fortune eſt licitus ſi fiat moderate ad recreationem circa aliquod modicum.

Tertia. Ludꝰ induſtrie ⁊ ingenij: eſt licitus etiam clericis (niſi rõne ſcãdali) vt ludus ſchacoꝝ intellige ad recreationẽ ⁊ ex rationabili cauſa.

Quarta. Eſt autem moꝛtale ſi ex auaritia exercetur circa notabile.

Quita. Illicitũ eſt iſpicere hos ludos maxie clericis: qñ nõ fiũt cã recreatiõis.

Sexta. Taliũ autem inſpectoꝛes vel alioꝛum que nõ ſunt mala de ſe ſꝫ qꝛ ab homine pꝛohibita nõ peccãt moꝛtaliter qñ ſimpliciter vellent talia non fieri: ratione peccati quod eis diſplicet.

Caſus. xlij.

I QUeritur. xlij. vtrũ liceat vẽdere ea quibꝰ in aliqbꝰ caſibꝰ nõ licet vti? Ad hoc autẽ reſpõdeo p vnam maximã ex. ij. ij. q̃ne. clxix. ⁊ Piſan. ſ. ti. negotiatio. ⁊ archiepi. q̃ ↄſilio. Non debet vendere ea quibus homines bñ vti nõ poſſunt: nec quibus vt plurimum male vtunt̃: nec q̃bus vtunt̃ bñ ⁊ male ſi ꝓbabiliter credit̃ q ad vſum malũ ↄparentur. Deinde reſpõdeo per concluſiones quarum.

K Pꝛia. Hec eſt ſꝫ Arch. vẽditoꝛ aleaꝝ taxilloꝝ ⁊ chartarũ: nõ vr̃ poſſe excuſari a moꝛtali: qꝛ vt plurimũ his vtuntur hoĩes ad moꝛtale ex auaritia. Vñ et ſm Guil. nõ eſt tutũ ex his viuere: qbꝰ frequẽtius vtunt̃ homines ad moꝛtale.

Scõa. Tales ex ↄſequẽti ſm eũdẽ non ſunt abſoluendi. de pe. di. v. c. falſas.

Tertia. Vẽditoꝛes fucoꝝ ſm eundẽ poſſunt excuſari qñ non ſciunt nec credũt q his mulier ſit vſura ad malũ (qd̃ tñ faciliter nõ eſt credendũ) qꝛ poſſunt bono fide aliqñ talibus vti vtentes.

Quarta ſm Ray. moꝛtale grauiſſimũ eſt vendere arma ei qui ſcitur emere ad malum vſum.

Quinta. Et ſilr̃ vendere (ſm eũdẽ) venena moꝛtifera: que nullo ſm Archiepi. vſui ſunt apta.

Sexta. Lꝫ vẽdere ſꝫ Archie. ea qbꝰ q̃s
L pt bñ ⁊ male vti vt arma: dũmõ nõ ↄſtet de malo vſu. Et itelligit̃ de ↄſtãtia ꝓbabilis: ⁊ niſi vſus ſit vt plurimũ malꝰ: alr̃ eſſet repugnantia in dictis eius.

Septima. Idem dicitur de venenis q̃ iuuant medicinas.

Caſus. xliij.

QUerit̃. xliij. Vtrũ q̃ p ludũ lucrat̃ teneatur reſtituere vbi nõ viuit̃ legibꝰ? Ad h̃ ſoluit Archie. ij. parte. piſ. Ray. Petrꝰ de pa. iiij. diſt. xv. ⁊ multi alij: ſꝫ ſinglr̃. s. Tho. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Qui dꝛ q in tribus caſibus tenet̃ q̃s reſtituere ei a q̃ eſt lucratus p ludũ. Pꝛimo qñ ille nõ potuit alienare. Et ſm Ray. tales ſunt furioſi ⁊ ꝓdigi. i. hi q̃bus ratione ꝓdigalitatis dati ſũt tutoꝛes vt exponit Archie. ⁊ minores. xxv. annis maxime pupilli: ⁊ mente capti ⁊ ſurdi: ⁊ ceci: ⁊ q̃ ꝑpetuo moꝛbo laboꝛant. Quia eñ tales rebus ſuis ſuper ſe. i. puidere nõ poſſunt. dãdi ſunt eis tutoꝛes vel curatoꝛes inſtitu. de cura. p totũ. Itẽ ſerui ⁊ filij nõ emãcipati (niſi haberẽt peculiũ caſtrẽſe vel q̃ſi) et clerici q̃ D

ad bona eccleſiaſtica que ſunt pauperũ xvj. q. j. qm̃ ⁊ religioſi ⁊ vxoꝛes. Qui lucratur his tenetur eis ſm ſanctũ Tho. Raymun. ⁊ Petrum ⁊ alios: niſi lucrum
A ſit aliquod modicũ de quo p̃ſumitur q curatoꝛ nõ curat. Secundo quãdo quis lucrat̃ fraude: qꝛ hoc reputatur vt furtum ſcðm ſanctũ Thomam. ⁊ Ray. arti. xiiij. q. v. nõ ſane. Tertio quando traxit alias non luſurum in pꝛincipio vel medio ludi ſm Thom̃. ⁊ Ray. q̃ adducit ad hoc ca. nõ ſane. Et iſta ſunt dicta ſm ius diuinum ⁊ canonicum. Sed q̃d ſi ceſſantibus his q̃ lucrat̃ cũ leges iperiales mãdent poſſe fieri repetitionem. ff. de aleato. l. finali Dico q ſm aliq̃s vbi non viuit̃ legibus imperialibus vel vbi ſunt ꝑ cõſuetudinẽ abrogate: ipẽ ⁊ ſtatuta municipalia ſi qua ſint: de neceſſitate pꝛecepti ſũt paupibꝰ huiuſmodi lucra erogãda Alij ꝟo dicũt q ſolũ de conſilio ne pateat via ludis. Iſta ẽ via Monaldi Aſcanij. Angeli Archie. Franciſci zaba. Petri de pal. Ray. qui dicunt q conſuetudo potuit dominiũ transferre in vincentem. Et Joã. de Imol. qui iſta allegat et nõ repꝛobat. Videtur etiam eſſe via ſcti Tho. ⁊ Richar. qui nihil dicũt de paupe
B ribus cũ tñ dicant q talis reſtituere non tenetur. Eſt etiã Joã. And. ⁊ Joan. calderi. qui. in. c. clerici. dicunt tutũ eſſe hec dari pauperibus: ſed non neceſſarium.

Elice concluſiones.

Pꝛima. Qui lucrat̃ perdere non valẽti reſtituere tenet̃ eidẽ. i. ei vel habenti curam eius.

Scõa. Similiter qui lucratur fraude.

Tertia. Similr̃ qui traxit in pñcipio ludi vel in medio non luſurum.

Quarta. Ceſſantibꝰ his q̃ lucrat̃ vbi ↄ̃ h̃ nulla lex viget: nõ tenet̃ reſtituere ꝑditori: imo nec pauperibus: niſi de cõſilio.

Caſus. xliiij.

QUerit̃. xliiij. Vtrũ teneat̃ reſtituere q̃ aduerſus legẽ nõ abrogatã lucratur p ludũ? Ad
C hoc dꝛ Petrꝰ de pal. q vbi viuitur legibus imperialibus vel municipalibꝰ ꝓhibẽtibꝰ ludũ ⁊ nõ abꝛogatis q̃ lucrat̃ ceſſantibꝰ his q̃ i ſupioꝛi q̃ſtiuncula dicta ſunt. nõ tenet̃ ei a q̃ lucratus eſt niſi p iudiciũ cõdemnet̃. qꝛ iura nõ madãt fieri reſtitutionẽ. ſꝫ cõcedũt poſſe fieri repetitionẽ: ſed tenet̃ in q̃t pauperibꝰ ſic q ſi pꝛiꝰ dediſſet paupibꝰ ⁊ deide fiat repeticio: põt excipe coꝛã iudice. Alij ꝟo dicũt q tenet̃ ei: qꝛ iura ꝓhibẽt ludũ ⁊ acquiſitionẽ per ipſum. et malefidei poſſeſſoꝛ eſt q̃ cõtra legũ iura mercat̃. C. de agricolis ⁊ cẽſitis. l. quẽadmodũ. Et hec eſt opinio glo. in. c. epõ di. xxv. ⁊ i. c. clerici. extra de vita ⁊ hone. cle. ⁊ azo. ⁊ Ray. ⁊ Piſa. ⁊ s. Tho. ij. ij. ⁊. iiij. di. xv. ⁊ Hoſti. q̃ dicit q fere omnes doctoꝛes ſic ſentiunt addit tñ ſctũs Tho. q debet dare pauperibus qui lucratur ei qui traxit ad ludum: durante iure poſitiuo. qꝛ iſte non poteſt tenere nec ille meretur accipere.

Elice concluſiones vt libet.

Caſus. xlv.

QUeritur. xlv. Vtrũ liceat dare ruſtico pecoꝛa eſtimata hac lege q pus totũ capitale recipiat: deinde reſiduũ diuidat? Ad hoc
E dꝛ q ſi periculũ ſtat ruſtico: eſt caſus illicitus ſm Piſa. ⁊ archie. Et ſic videtur loqui Joã. de ligna. dicẽs abſolute: q non licet. Si vero ſtat domino. ſ. periculum rei ⁊ foꝛtune: ſic dicunt aliqui q lꝫ. Et ſic videtur loqui Laurẽ. de rodolphis: qui abſolute reſpondet q licet. Ego aũt reſpõdeo p has ↄcluſiões.

Pꝛima. Si periculũ pecoꝛum eſt tradentis ea: in contractu non poteſt eſſe vſura. quod patet. Pꝛimo: qꝛ ibi nõ eſt mutuũ. cũ nõ trãfferat̃ dñm. Scðo: qꝛ predicti doctoꝛes dicẽtes caſum illicitũ abſolute: vt Piſa. ⁊ Guil. ⁊ archie. nõ dicunt ibi eſſe vſuram: ſed inequalitatem: quia ſcilicet ruſticus nimis grauatur. Eſt igitur ſocietas.

Scõa. Vtrũ in tali cõtractu ſit iniuſtitia, vel nõ regula gñalis dari nõ põt. qꝛ aliqua capita ſunt melioꝛa: ⁊ alicubi magis fructificãt: ⁊ facilius aluntur.

Tertia. Vtrũ ibi ſit iniuſtitia iudicabitur arbitrio boni viri. qꝛ ſciri non poteſt generaliter vt dictum eſt. F

Quarta. Lꝫ vt i pluribus talis ↄ̃ctus ſit illicitꝰ ex hoc q nimis ruſticꝰ grauatur

tur:tñ vbi iudicio boniviri ruſticus non grauaretur eſſet licitus: q2 tũc non eſſet vſurarius nec iniquus ſiue iniuſtus.

Caſus.xlvj.

G Querit.xlvj. Utrũ liceat locare boues ꝓ annuo cẽſu: puta viginti ſtarijs grani. Ad hoc dico ꝙ vt elicio ex doctorib9 varijs: ꝯctus iſte eſt locatio.i.conceſſio: vſus rei ꝓ p̄cio: ⁊ ꝯñr eſt potẽs bene ⁊ male fieri. Pro fundamẽto igit̃ videamus de natura locationis: de q̃ dico. Primo ſm Hoſti. ꝙ cõductor nõ tenet̃ de dãno cui obuiare non potuit. ff. eodẽ. l. ſed de dãno ſimilr̃ nec de fortuito. Tenetur autẽ de dãno ex culpa ſua vel eorũ quibus vtitur. ⁊ in hoc cõtractu venit etiã culpa leuis (ꝙuis aliqui cõtrariũ dixerũt) inſti. quib9 modis cõtrahitur obligatio. §. vlti. Unde tenet̃ auriga ſi curru cõtẽdens voluit alios preterire: et vertens currum deſtruxit ſeruum cõductũ. Debuit eñ ſe temperare ⁊ diligẽtius ſe habere. ff. eod. l. ſi merces. §. ſi colũnã. Incũbit aũt ꝓbatio conductori: nõ locatori: ſm eundem Hoſti. ſicut armẽtarius ſm

H leges tenet̃ ꝓbare ſe amiſiſſe res cũ ruina. Cum igit̃ circa dictos boues triplex ſit periculũ. ſ. fortuite mortis: ⁊ incurie: ⁊ deteriorationis. Ad caſum respondet̃ per infraſcriptas concluſiones.

Prima. Si locator nõ ſubit ꝑiculũ fortuitũ vel deteriorationis vł neutrũ: ſemꝑ ꝯct9 eſt illicit9 ſm Laurẽ. de Rod. ⁊ Jo. de ligna. q̃ allegat. c. pleriqꜫ. xiiij. q. iij.

Scda. Si dãnũ ⁊ lucrum meliorationis vel deteriorationis ſit cõe locãti ⁊ cõductori: ſed tñ dãnũ mortis ſit locantis: licit9 eſt ſm Laurẽ. de rodo. dũmõ ꝯductor deductis expẽſis bouꝫ lucret̃ aliqd vñ ꝓueniat frumẽtũ qḋ ſoluit locatori.

Tertia. Si aũt periculũ mortis ſpectat ad vtrũqꜫ ſm Guil. nõ licet: niſi locator habeat intentionẽ nihil accipiendi: ſed ſic paciſcat̃ ne conductor minus grauet animalia. Tunc eñ inquit licet

I dummodo non fiat inſtrumentum. nam tunc non licet: q2 eſſet (vt dicit) vſurari9 ex forma ⁊ ſcandalizatiuus: ⁊ ille poteſt intentionem mutare vel mori: et heres ratione inſtrumenti coget ⁊c.

Quarta. Si aũt omne ꝑiculũ incurie et fortune equaliter ſpectet ad vtrũqꜫ: ſm guil. forte poſſet tolerari. q2 cũ periculũ fortune ſpectet ſolũ ad locatorẽ: incurie ꝟo ſolũ ad cõductorẽ ſit q̄dã recõpenſatio ad vitãda litigia. Mihi vr̃ ꝙ in hoc cõtractu ⁊ ſimili nunqꜫ eſt pctm̃: obſeruatis duobus. Primo ꝙ capitale ſtet periculo rei ⁊ fortune ꝑ exhibẽte illud. Scdo ꝙ neutra pars ſm iudiciũ boniviri nimis grauet̃: q2 ſtante primo non eſt vſura: nec ſtãte p̄mo ac ſcdo eſt iiuſtitia.

K

Caſus.xlvij.

Querit̃.xlvij. Utrum aliqs teneatur ſtatim reſtituere ſcilicet alienũ? Ad hoc reſpõdet piſa. ti. reſtitutio p̄mo. ⁊ ray. ⁊ archieps. ij. par. ti. ij. ⁊ Inn. ⁊ Jo. an. ⁊ Archidia. ⁊ fere oẽs canoniſte ſed ſingulariter ſan. Tho. ij. ij. q. lxij. arti. vlti. dicens ꝙ ſic q2 ſicut contra iuſtitiaꝫ eſt rẽ alienam auferre: ita ⁊ detinere: q2 impedit dñm ab vſu ſue rei. Manifeſtũ eſt autem ꝙ nulli licet ꝙtumcũqꜫ modico tempore facere cõtra iuſtitiam: iuxta illud Eccł. xxj. Quaſi a facie colubri ⁊c. L Propter iſtam aũt rationẽ omnes canoniſte cogunt̃ ſic dicere. Sed ꝯtra. Primo quia iſtud preceptũ eſt affirmatiuũ ſcꝫ reddere debita. ergo non obligat ad ſemper. Sol. Dicit ſanctus Tho. ꝙ includit negatiuũ. ſ. noli alienũ detinere. Secũdo. Nã aliqñ homo nõ põt: ⁊ impoſſibiliũ non eſt obligatio. extra de reg. iur. li. vj. ſo. Dicit idem ꝙ q̃ non poteſt non tenetur ſtatim: ſed debet petere dilationẽ ꝑ ſe vel ꝑ aliũ. Sed hic ſurgit magna difficultas: ſcꝫ qd habeat facere qui reſtituere non põt. Nã ſm Ray. ⁊ Petruꝫ ſi reſtituẽda ſunt incerta: debet petere dilationem ab epõ vel diſcreto confeſſore. ſi vero debentur certe ꝑſone: debet petere ab ipſa. Et ſi nõ obtineatur: ſunt opiniones varie. Nam vna dicit ꝙ dꝫ ſtatim ſatiſfacere: aut cedere bonis etiaꝫ ſi oporteret ipm̃ mẽdicare. ⁊ nihil ſibi debet retinere niſi ea ſine qbus moreretur M q2 ſemper eſt in mora: q̃ ſemper auget peccatuꝫ. ff. de condi. fur. l. in re furtiua. Iſta opinio eſt Richar. in. iiij. dicẽtis ꝙ

tali non licet retinere niſi neceſſaria nature. q2 nõ licet de alieno viuere cũ ſeculari honore. Eſt etiã opinio Alani. ⁊ Ar

A chid. ſuper ca. ſi res. xiij. q. vj. ⁊ Bernar. ⁊ Hoſtiẽ. ⁊ vt videt̃ Inno. iij. c. cum tu. extra de vſur. ⁊ Joãnis dñici ⁊ ray. ⁊ Guil. Alia eſt Archiepi dicentis ꝙ ille qui habet vltra neceſſitatẽ nature: nõ tenet̃ cedere bonis ad vitãda dãna corporis et aĩe non obſtante eo qḋ dicunt p̄dicti doctores: q2 loquunt̃ tanqꜫ viã tutiorẽ conſulẽtes: quã tñ nõ tenemur ſemper accipere. ſꝫ ſufficit eligere ſecurã ſꝫ. s. Tho. Sufficit ergo inq̄t ꝙ ſe reſtringat nõ viuendo ita laute vel dotando ita ample ⁊ paulatim reddat. ⁊ ſic poterit abſolui ⁊ cõicare. nõ aũt qui poſſunt et ꝓcraſtinant. Mihi videt̃ ꝙ ſic dicendũ ſit. Cum dicit ſan. Tho. ꝙ nõ lꝫ retinere rem alienam ꝯtra voluntatẽ dñi: intelligit̃ ſi illa voluntas ſit rõnabilis. Nam ſm eundẽ ſanctum Tho. poſſuꝫ gladiũ furioſi depoſitum ad tẽpus retinere: cũ tñ lex ſtrictiſſime mãdet depoſita reddi. C. depoſiti. l. fina. Ideo egregie Scotus (⁊ ſm Ar

B chiepꝫ rõnabiliter) notat aliquos caſus in quibus aliquis non tenetur ſtatim reſtituere q̃ militant ſub hac maxima. Lꝫ rem alterius detinere quando ipſe deberet velle eam retinere. Primus eſt. Si ſubdita reſtitutio eſſet multũ damnoſa cõitati. Secundus ſi eſſet dãnoſa ei cui ſit vt ſi furioſo reddat̃ gladi9. quo ſe vel aliũ perimat. Tertius ſi ſe diſfamaret ob hoc. Sufficit eñ tunc habere voluntatẽ qꜫ citius poterit reſtituere. Quart9 qñ ſe multũ damnificaret: ⁊ aliũ parum iuuaret. Quintus qñ eſt qs impotẽs. Dr̃ aũt ſm doctores prime opinionis impotẽs qñ hꝫ ſolũ neceſſaria nature ſm. archie. Autẽ dr̃ poſſe q̃ põt ſe reſtringendo aliquantulũ vt. s. ⁊ ꝯñr videt̃ ſꝫ eundẽ ꝙ impotẽs ſit q̃ ſe reſtrinxit quantum patitur ſtatus ſuus ⁊ tñ cum hoc non poteſt.

C Notanduꝫ tñ ꝙ primi loquunt̃ de eo q̃ poteſt vel non poteſt abſolute. ſed Archie. non abſolute: ſed cuꝫ decentia ſua. Et iſte qui non poteſt cuꝫ decentia ſua: non tenet̃ niſi vt credo is cui debet eſſet in tanta reſtrictione vt ipſe. Videt̃ enim iniquum ꝙ qs viuat cum honore ex rebus alicuius: per quarum carentiam verus dominus viuit in dedecore vel in minori honore.

Elice concluſiones. D

Prima. Quilibet ex obligatione iuſtitie tenet̃ ſtatim aut reſtituere: aut petere remiſſionem aut dilationem.

Scda. Si nõ poteſt obtinere dilationẽ ⁊ vult viã tutiorẽ eligere: ſm aliquos ſtatim reſtituat vel cedat bonis: etiaꝫ ſi oporteret eũ mẽdicare: ⁊ nihil ſibi retinere: niſi neceſſaria nature.

Tertia. Simpliciter tamẽ ⁊ abſolute non eſt neceſſarium talẽ cedere bonis: ſed ſufficit ſi ſe reſtringat ꝙtum patitur infimus grad9 ſui ſtatus: niſi vbi is cui debet: eſſet in eodem infimo gradu: quia tunc abſolute tenetur deficere a ſtatu ſuo vt aliquis in ſuo ꝯſeruetur per ſuas res vſurpatas.

Quarta. Quinqꜫ ſunt caſus in qb9 aliquis nõ tenetur ſtatim reſtituere. ſ. ⁊c.

Quinta. Qui poſſunt reſtituere cũ reſtrictione ſua ⁊ ꝓcraſtinãt: nec abſolui nec communicare poſſunt.

Caſus.xlviij. E

Queritur.xlviij. Utrũ reſtitutio ſemꝑ ſit faciẽda ei a quo ablatum eſt? Ad hoc rñdet Raymũ. ⁊ archieps. ij. partẽ ti. ij. ⁊ Piſa. ⁊. s. Tho. ij. ij. qõ. lxij. ſm qs omnes virtualiter cõcordantes ſic dr̃. Tripliciter aliqs aliquã reꝫ tenet. Primo q2 eſt ſua. Scdo q2 eſt aliena: iuſte tñ detẽta puta q2 erat data pignori vel accõmodata ⁊c. Tertio: q2 eſt aliena ⁊ iniuſte detẽta. Regulariter igit̃ reſtitutio ſpoliatis faciẽda eſt ſm Ray. et Piſa. ⁊. iij. qõ. j. reintegrãda. ⁊ fere ꝑ totã qõnem. ⁊ extra de reſt. ſpo. fere ꝑ totum. Et intellige ſpoliatis iuſte poſſidẽtibus ſeu detinẽtib9. Fallit aũt qñ iſte male accepit. ⁊ ille turpiter dedit vt ptꝫ in ſimonia. De hoc vide. ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Qui igit̃ accipit a poſſidẽte tertio mõ: ſꝫ Ray. nõ dꝫ reſtituere ei a q̃ abſtulit: ſed vero dño vel ei cui eaꝫ prior fur ſurripuerit: ſi F eam iuſte tenebat. Qui vero aufert a primo: tenet̃ reſtituere eidẽ. Similiter qui a ſecundo. tenetur eidem nec debet dare primo. i. poſſidenti primo modo: q2 fa-

eeret iniuriã ſcðo.ff.ð fur.l.is cuiꝰ. ¶ Sʒ ꝯ qꝛ aliqñ ille eſt mortuꝰ a quo res ſublata eſt. ſolu. Dicit.s.Tho.ꝙ ſi mortuꝰ eſt: teneť heredibꝰ. ⁊ hoc ſm Ray. ꝓ ra-
G ta vniuſcuiuſqꝫ heredis niſi qñ aliqs eſt heres in aliqua parte determinata: puta in cẽtũ ducatis preciſe: qꝛ talis nihil debet habere: cũ nõ ſit heres: ſed legatariꝰ. C.de here.inſti.l.quoties. Si autẽ is cui debet fieri eſt incognitꝰ: premiſſa diligẽtia: ſm.s.Tho. detur qð reſtituẽdũ eſt ꝓ aĩa eiꝰ. Nec refert vbicũqꝫ detur. Licet eñ dicat Inno. ⁊ Io.and. ⁊ Io.de ligna. ꝙ debet erogari in loco ĩ quo furtum eſt factũ: tñ Guil. ⁊ Hug. ⁊ fr̃ Cla. ⁊ Fede. de ſenis. ⁊ .s.Tho. ſentiunt ꝙ hoc nõ eſt neceſſarium. Si autẽ eſt diſtans: mittatur ei ſi cõmode poteſt. alioqui tuto loco deponať ⁊ ei notificetur.

¶ Elice igitur cõcluſiones.

¶ Prima. Qui abſtulit rẽ a ꝟo dño: tenetur ei: ⁊ non excuſatur dando alteri.

¶ Secunda. Qui abſtulit ab eo qui non erat vere dominus: ſed tamen iuſte tenebat rem: tenetur eidem.

¶ Tertia. Qui abſtulit ab eo ꝗ iniuſte
H rẽ alienã detinebat: nõ teneť nec dʒ reſtituere ei: ſed illi a quo ꝑmo iuſte poſſidẽte rapta ẽ ſiue eſſet verꝰ dñs ſiue nõ.

¶ Quarta. Quãdo is qui ſpoliatus eſt: mortuus eſt: tenetur raptor heredibus pro rata ſed non legatarijs.

¶ Quinta. Si autem eſt diſtans: debet ei res mitti aut depoſitari ⁊c.

¶ Sexta. Si autẽ eſt incognitus: debet pro eius anima erogari pauperibus.

☞ Caſus. xlix.

Querit. xlix. Utrũ ſit ſufficiens iſta reſolutio. Petrus de furno debet Henrico de puteo centum aureos quos extorſit per vſuras ⁊ ponit ſe in manibus eius offerẽs ſe paratũ omnia reſtituere: rogãs tñ vt faciat cum eo miſericordiam: ⁊ accipiat vnam partez alia remiſſa. Ad hoc reſpondet. Archiepi.ij.
I parte ti.ij. Piſañ. tit. reſtitutio primo. et Ray. ⁊ frater Egidi. in quodľ. Hoſti. Federicus de ſen. Io.an. Laurẽ. de rodol. ⁊ multi alij. ⁊ diſtinguẽdũ eſt ſm mentẽ eius qꝛ aut iſte eſt vere paratꝰ reſtituere: aut nõ ſed credit ſe ꝑtio exiguo euadere aliter non ita feciſſet. Et equidẽ ſi nõ eſt paratꝰ: manifeſtum eſt ſm fratrẽ Egi. ⁊ Piſa. ꝙ nõ eſt abſolutus a peccato. Sʒ
K quid ſi Hẽricus remittat ei quinquaginta nũquid erit abſolutꝰ debito reſtituẽdi? Ad hoc dico ꝙ quo ad abſolutionem ab hoc debito nihil differt vtrum eſſet paratus nec ne quia iſta abſolutio non depẽdet a volũtate vel diſpoſitione ſpoliãtis: ſed ſpoliati. Igiť frater Gerard. de ſenis: ordinis Ere. tenet ꝙ ſiue ſit paratus ſiue non ſit: nulla via mũdi poteſt liberari niſi reſtituat: ⁊ ad ħ facit ſeptẽ rõnes que nullius ſunt momenti. Gloſſa aũt in regula Peccatũ dicit ꝙ eſt liberatꝰ. Lauren. aũt de rodol. in tractatu de vſuris dicit ꝙ eſt liberatꝰ ſi pecunia erat parata nõ aliter. Quidã alij tradũt ꝙ eſt liberatꝰ ſi pecunia erat parata et ſit oblata. Io. autem Andree in predicta regula dicit: ꝙ liberatus eſt ſolũ ille qui erat paratus reddere. Ueritas iſta eſt quomodocũqꝫ contẽteť creditor: ille eſt liberatus qꝛ diciť. ff. ꝗ ſatiſ. cog. l.j. ꝙ ſatiſfacit quicũqꝫ deſyderiũ implet crediL
toris: et ſi nõ ſoluať. Et rõ eſt qꝛ remittere eſt donare: ideo creditor ſicut põt donare ſuum: ita põt etiã remittere. Et eo modo quo tenet aliqua donatio: tenet etiã iſta remiſſio. Unde ſʒ Piſa. ⁊ fratrẽ Egi. ⁊ Ray. ⁊ Archiepm ⁊ Fede. de ſenis ⁊ Archiepm in ca. Quãqꝫ. extra de vſuris. ⁊ Hoſtiẽ. in ſum. iſte eſt liberatꝰ cõcurrẽtibus tribꝰ. Primũ eſt ꝙ ad hoc creditor non inducatur fraude: ſicut inducunt mercatores oſtẽdẽtes ſe fractos ⁊ ſatiſfacere non poſſe cum poſſint. Et ſecũdum nec vi. Et tertium ꝙ nec deſperatiõe: puta qꝛ cogitauit ſe nũqꝫ aliquid habiturũ. Et hoc tertium ego intelligo quãdo iſta deſperatio cauſať ab ipſo debitore indebite puta quia fingit ſe nõ poſſe qð poteſt: vel quia dicit ſe nõ velle facere quod debet: ſiue fingat ſiue
M nõ. Quãdo vero inducitur ex ipſa rõnabili conſyderatione creditoris eſt liberatus etiam ſine tertio: imo hoc facit remiſſionem eſſe magis volũtariã ⁊ magis miſericordẽ: vt patet ſpeculãtibus.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Qui nõ eſt paratus reſtituere ꝑ remiſſionẽ creditoris: nõ eſt abſolutus a pctõ: nec abſolui põt niſi mutetur.

A ¶ Scða. Siue aũt intẽdat reſtituere ſiue nõ: eſt liberatus a debito reſtituendi ceſſante fraude ⁊ vi ⁊ deſperatione.

¶ Tertia. Imo ⁊ ceſſante fraude ⁊ vi ꝑciſe (etiã ſi adſit deſperatio) dũmõ ipſe eam indebite non cauſauerit.

¶ Quarta. Qui anteqꝫ ſoluat vnã partem vult paciſci expreſſe vel virtualiter de aliqua remittẽda: nõ eſt ſecurꝰ ſe eſſe liberatũ: quia creditor inducitur ad deſperandũ indebite: vnde nec libere remittit: ſed ne perdat totum. ⁊c.

☞ Caſus. l.

Queriť. l. vtrũ aliqui teneãtur aliqd reſtituere quod nõ acceperũt. ad hoc rñdet Piſa. et Archie. ⁊ Rayñ. et ſum. confe. li.ij. ti.v. q.lxiiij. et Petrus de pal. iiij. di.xv. et Guiľ. ⁊ Inno. ⁊ Hoſtieñ. ⁊ .s.Tho. ij.ij. q.lxij. ⁊ oẽs ꝯcludũt ꝙ ſic: qꝛ fautores fu-
B ruʒ tenẽtur reſtituere. xj.q.iij. ꝗ ꝯſentit. Qui aũt teneãtur. s.Tho. Inn. ⁊ Hoſtiẽ. et Alanus. ⁊ Guiľ. ⁊ alij declarãt ꝑ hos ꝟſus. ſ. Iuſſio. conſiliũ. cõſenſus. palpo. recurſus. participans. mutus. non obſtans. nõ manifeſtãs. Expoſitio autem eoꝝ ſm oẽs militat ſub hac maxima copulatiua. ſ. Quicũqꝫ dedit cauſam ſine qua nõ ſublationis aliene rei participãdo in crimine: vel nõ obuiando cũ teneretur ex officio vel ex iudicio: teneť inſolidum ſicut ceteri participãtes tenentur quantũ habuerũt. Et ſi is qui rẽ habuit reſtituit oẽs ſunt liberati: ſicut ſi ſoluat: qui nõ habuit eidem tenẽtur principales in dãno. Sed vt elucideť mxata: declaremus verſus ſm expoſitionẽ cõiter omniũ predictoꝝ. Iuſſio. i. qui iubet: ꝑncipaliter tenetur: ⁊ ſecundario qui accipit. Et intellige idem ſi quis ratum habuit quod ſuo noĩe geſtũ eſt: qꝛ ratiha-
C bitio comparatur mãdato. extra de reg. iur. ratihabitio. li.vj. Conſiliũ. ſ. ex quo ſecutum eſt damnũ: nõ aliter. Ad hoc reducitur cum quis dat cõſiliũ de collecta in preiudiciũ eccleſiarũ ſine licentia pape. extra de ſen. excom. non erit. Idẽ eſt ſm Petrum de palu. de conſilio vſure. ⁊ de aduocante dante malũ cõſiliũ etiam ex ignorantia. Idem eſt ſm Richarð. de conſilio nõ reſtituendi: vel qualitercunqꝫ damnificandi ſcienter vel ignorantia D
craſſa. Argumẽtum de ſen. excom. c. nuper. in glo. Idem eſt ſm Duran. de cõſtitutoribus ⁊ cõſultoribus iniquoꝝ ſtatutorum in damnũ alicuius. Idem etiam eſt ſm Archiep. de notarijs ꝗ deſtruunt vel occultãt inſtrumẽta vel teſtamenta vnde ſequatur damnũ: qꝛ tenẽtur inſolidũ. Cõſenſus qui ꝗdem ſi ſit ſine quo nõ tenetur inſolidũ: alias autem ꝓ rata rei rapte vel damni illati ita tamen ſm Inn. ⁊ Hoſtien. ꝙ qui fuit ſtrenuior: magis tenetur. Palpo. i. adulator: ad quod ſm Archie. pertinet etiã ſi ſit deriſor: talis teneť inſolidũ ſi ꝑda ſecuta eſt ex ſua laude vľ irriſione. Recurſꝰ. i. receptatio latronũ vel rei rapte ꝗ teneť inſolidum qñ iuuat ꝑ hoc furtũ: vel ĩpedit reſtitutionẽ ſm Pe. Sʒ intellige qñ ſine hoc nõ E
fuiſſet factũ furtũ: aut fuiſſet facta reſtitutio. Participãs. ſ. in crimine aſſociãdo. Et ſi ſine eo nõ fuiſſet factũ: teneť inſolidũ: ſed ſi fuiſſet factũ ⁊ tãtũ factũ: teneť debito tãtũ. Uñ ſm Ray. qñ plẽs ſil̃ vadũt: ita ꝙ non iret vnꝰ ſine alio: quilibet teneť inſolidũ: alr̃ ſecus. Argumẽtũ ad hãc diſtinctionẽ extra de ſen. excõ. c. inter alia. Mutꝰ. ſcʒ ꝗ videt fieri maleficiũ: ⁊ tacet. Hic ſi teneť ex officio obuiare: teneť inſolidũ ſm Archie. nõ alr̃. Nõ obſtãs. ꝗ teneť inſolidũ qñ ex officio ĩcũbit obſtare: qꝛ ſi hʒ miniſtare iuſtitiam. Nõ manifeſtãs. ſ. poſt factũ teneť inſolidũ: ſi ſit officialis: nõ alr̃ ſm Archie. niſi voceť in iudiciũ: qꝛ tũc teneť inſolidũ mutꝰ ⁊ nõ obſtãs ⁊ nõ manifeſtãs: ſicut officialis teneť in iudicio ⁊ extra. Argumẽtum. xj.q.iij. qſqs. ſed intelligo quando ſine periculo ꝑſone vel ſtatꝰ põt obuiare.

¶ Elice concluſiones

¶ Prima. Qñcũqꝫ vnus qui teneť ꝑncipaliter: nõ vult reſtituere: reſtitutio incũbit ei qui teneť ſecundario: cui poſtea teneť is qui ꝑncipaliter tenebatur. F

¶ Scða. Qui iubet teneť inſolidũ ⁊ ꝑncipaliter: ⁊ ꝗ exeqtur ſecũdario: qð intelligo niſi res remanſerit penes exequẽtẽ.

¶Tertia. Qui dedit cõſiliũ vel ↄſenſuz
ſine quo nõ tenet̃ iſolidũ ſecũdario: exe-
quẽs ꝟo qui rem habuit principal̃r.
G ¶Quarta. Adulator ſine quo non tene
tur ſecundario inſolidum: ſed principa
liter exequens.
¶Quinta. Receptator rei vel furis ſi-
ne quo non tenetur inſolidum ſecunda
rio: ſed fur principaliter.
¶Sexta. Aſſocians ſine quo non tene-
tur inſolidum ſecũdario quo ad partes
que ſocios contigerunt: ſed principali-
ter quo ad ſuam vnuſquiſqꝫ tenetur.
¶Septima. Mutus ⁊ nõ obſtãs ⁊ non
manifeſtãs: ſi ſit officialis tenet̃ iſolidũ
ſecundario: al̃s nõ niſi ſit in iudicio.
¶Octaua. Non tenetur officialis cum
periculo ſue perſone vel ſtatus ſeruare
alium indẽnem in perſona vel ſtatu.
¶Nona. Quoties is qui habuit rẽ reſti
tuit: omnes ſimpliciter ſunt liberati.

Caſus. lj.

H Queritur. lj. an ſit meli⁹ ie-
iunare annũtiationem in
ſabbato ꝙ̃ ſexta feria: vel
die occurrẽtis vigilie? Ad
hoc dico ꝙ meli⁹ eſt i ſexta
feria: qd̃ ꝓbo autoritate
ſancti Uinc. Item ratione. Nã vt ptz. ij.
ij. q. cxlvij. ar. iiij. ad. v. quoddã eſt ieiu-
niũ luct⁹ ⁊ quoddã exultationis. Hoc aũt
ieiuniũ videt̃ eſſe mixtũ: q̃ꝛ cõiter q̃ hãc
diẽ ieiunãt: ꝓpter duo ieiunãt. ſ. ad ꝓ-
merendũ adiutoriũ ꝟginis in ſuis opor
tunitatib⁹ cõtra ſua peccata ⁊ ad ↄgau
dẽdum ꝟgini: ⁊ cõgratulãdum deo pro
dignitate quã ꝟgini ↄtulit. Nõ eſt autẽ
aliqua dies in ſcriptura: in qua recepe-
rimus tot beneficia ⁊ ↄñr in qua habea
mus cãm tãti gaudij vt iſta: vt patebit
in ↄcluſiõib⁹: nec etiã in qua habeamus
cãm tãti doloris marie ꝓpter xp̃i paſſio
nẽ. Uñ in ſola feria ſexta ſunt prohibite
carnes ſm legẽ: ſicut ſabbato ſm ↄſuetu
dinẽ. extra de ieiunio. in. c. ↄſiliũ primũ.
I id qd̃ faciũt viri q̃ alijs ſũt in exẽplũ: ab
oib⁹ dꝫ imitari. Sꝫ oẽs religioſi ieiunãt
feria ſexta tãꝙ̃ id ſit ↄueniẽti⁹: imo anti
quit⁹ ſeruabat ac ſi fuiſſet de precepto
vt dicit Archi. Primũ iſta eſt dies cõmo
dior maſculis ⁊ feminab⁹: vt experiẽtia
docet et ſil̃r in ea honorat̃ mater ⁊ filius:
et nõ eſt minoris meriti. Unde in quali-
bet domo nobili ⁊ ciuili deberet eẽ ↄſue
tudo in hac die ieiunandi in memoriaz
ſanguinis regis noſtri: ⁊ doloris btẽ ma K
tris eius: ⁊ i memoriã cõſolationis quaꝫ
ipſa habuit in apparitione ⁊ ſalutatiõe
Gabrielis: ⁊ cõceptione verbi diuini q̃
omnia fuerũt facta ſexta feria. Sed con
tra: q̃ꝛ videtur ꝙ in die occurrente. Nã
per totũ annũ illa dies cõputatur quaſi
vigilia: in qua debet ieiunari ꝓ feſto. So
lu. Dico ꝙ ieiunamus in vigilia ante fe
ſtum vt in eo ſimus bene diſpoſiti. Un-
de ſi feſtum nõ ſuccedat ratio non tenet
ſed poterit ieiunari in alia die ſanctio-
ri. Secundo videtur ꝙ in ſabbato: quia
illa dies eſt dicata virgini. Solu. Iſta ra
tio eſt pro me: quia ex quo ſabbato eſt fe
ſtum. feria ſexta debet eſſe in vigilia: et
conſequenter in ea eſt ieiuãdũ. Tertio
videtur ꝙ nulla die quia ꝑ hoc ieiuniuꝫ
omittũtur ieiunia de precepto. Sol. Illi
qui ſic omittunt male faciunt. Unde ſi
nõ potes vtrumqꝫ obſeruare: dimitte de
uotionem tuam vt obedias: quia beata
virgo mauult te filio aut ei⁹ vicario obe L
dire: ꝙ̃ honorare eam ⁊ non obedire fi-
lio eius.

¶Elice concluſiones.

¶Prima. Non ſunt ſoluẽda ieiunia de
precepto propter votiua.
¶Scd̃a. Melius eſt annuntiatã ieiuna
re feria ſexta ꝙ̃ alia die.
¶Tertia. In feria. vj. habem⁹ multas
cauſas letitie: quas oẽs ex locis autenti
cis collegi. Naꝫ primo eſt factus Adam
et Eua ſm ſcripturam ⁊ ſcd̃o Dauid oc
cidit goliam: vt figura correſpõderet fi-
gurato: ⁊ tertio decollatus eſt baptiſta:
et quarto decollatus eſt paulus: ⁊ pe-
trus crucifixus ſm aliquos: ⁊ quinto de
collata eſt beata Caterina: ⁊ ſexto conce
pta eſt beata virgo: ⁊ ſeptimo eſt nata: ⁊
octauo eſt ab angelo ſalutata: ⁊ nono vi
ſitauit Heliſabeth: ⁊ decimo cõcept⁹ eſt M
xp̃s: ⁊ vndecio idẽ eſt natus: ⁊ duodecio
eſt circũciſus ſm aliquos: ſꝫ alios ꝟo eſt
natus ⁊ circunciſus in dñica: quãuis ẽt
hoc ſit doloroſum ex parte: ⁊ tredecimo
beata virgo aſſumpa eſt in celum.

¶Quarta. In ea etiã habemus multas
cauſas doloris: quia in ea Adam pecca-
uit: ⁊ xp̃s ſalus ⁊ vita noſtra eſt potat⁹
felle mortu⁹ ⁊ ſepult⁹: cui⁹ mors doloro
ſe recollit̃: q̃ꝛ eſt pro pctĩs occiſus.

Caſus. lij.

A Queritur. lij. vtrũ beata virgo
ſit poſt mortẽ aſſumpta ſta-
tim in corpe: ⁊ in aĩa. Ad qd̃
dico ꝙ hie. hoc dubiũ lꝫ ptra
ctet aliqualiter in ſermone.
Cogitis me tñ illud nõ determinat: et ſi
alteri partiũ videat̃ fauere vt ibi patet.
Sed Aug. illd̃ determinat: ⁊ dñs Alber.
ſuꝑ Miſſus eſt. ⁊ ſctũs Tho. iiij. di. xij. q.
j. art. iij. q. iij. ⁊ iij. q. xxvij. ⁊. q. lxxxij. pro
quo ſciendũ eſt ꝙ fuit mortus ſine dolo
re: qd̃ ꝓbat Albertus. q̃ꝛ Joannes rõne
integritatis ſine dolore deceſſit. ergo a
fortiori ⁊ virgo. Scd̃o: q̃ꝛ ſm aliq̃s dolor
paſſionis fuit ei martyriũ: poſt qd̃ nõ re
manet dolor mortis. Tertio. q̃ꝛ Moyſes
rõne cõtẽplationis ⁊ eleuationis nõ ſen
ſit defectũ famis quadraginta diebus.
ergo nec ꝟgo tũc ſenſit dolorẽ: q̃ꝛ eleua-
B batur a corpe actu ⁊ ſm ſubſtantiã. Eſt
autẽ mortua ex amore vt idẽ ꝓbat: quia
charitas abſtrahit a corpe ad chriſtum
ergo tãtuꝫ poteſt intendi ꝙ ſeparet ani
mam. Secũdo: q̃ꝛ amor poteſt inducere
languorẽ: ergo et mortẽ. Hec ille. Qui in
tendit ꝓbabiliter arguere ꝙ ſic accide-
rit in ea i qua amor naturalis reſpectu
xp̃i ⁊ gratuitus fuit intẽliſſim⁹: ⁊ pl⁹ ꝙ̃
in angelis quo ad gratuitũ. Uñ ſicut a-
mor leuabat corp⁹ ſancti Thome a ter-
ra ita leuauit aĩam Marie a corpe: ⁊ eſt
in celo in corpore / ⁊ in anima: vt ꝓbat
idem teſtimonio vni⁹ pape. ſ. Gregorij
q̃ꝛ qd̃ ille dixit i collecta. Nec tñ mortis
nexib⁹. ⁊c. nõ põt intelligi niſi de incine
ratiõe: ⁊ duoꝝ epoꝝ. ſ. Auguſtini ⁊ Dio
nyſij de di. no. ca. iij. in tex. ⁊ glo. ſil̃r bene
intellectis: ⁊ vni⁹ abbatis. ſ. Bernardi.
C Et idẽ tenet. s. Thom. vbi. ſ. Uñ ipſa re
ſurgẽs nõ eſt mortua. Sec⁹ aũt eſt vt dt
ſctũs Thom. iij. q. liij. de his q̃ ante xp̃m
ſurrexerũt aut eo preſente in carne: aut
eo mortuo in eius paſſione. De his tñ vl
timis hiero. eſt dubi⁹. ſed Aug. dt ꝙ ſũt
mortui cui⁹ rationes efficaciores ſũt. Si
tñ nõ ſũt mortui: ſurrexerũt poſt xp̃m: q̃ꝛ
eſt ꝑmo genit⁹ mortuoꝝ. i. primus q̃ ſur
rexit ad vitam immortalem.
¶Sed contra: q̃ꝛ hiero. hec nõ vult aſ- D
ſerere. g̃ nõ ſunt ꝟa. So. Dicit Alber. ꝙ
hiero. tanꝙ̃ interpres biblie noluit aſ-
ſerere qd̃ in ea expreſſum nõ inuenit: ex
quo nõ ſeq̃tur ꝙ nõ ſint iſta ꝟa ⁊ ꝓbab̃
li ratione ponẽda. Scd̃o: q̃ꝛ etiã Augu.
idem nõ audet aſſerere. Nã dicit. Uera
de eius aſſumptione ſentẽtia hec eſt: vt
aſſumpta ſit ſiue in corpe ſiue extra cor-
pus neſcio: deus ſcit. So. Licet illud ne
ſciuerit: tñ credidit firmiter ⁊ rationabi
liter opinabat̃. Tertio. Oẽs peccauim⁹
in Adam: ergo ⁊ patimur penam pecca
ti eius q̃ eſt incineratio iuxta illud Ge-
neſ. iij. Puluis es. ⁊c. So. Negatur ↄñs.
Licet eñi deus non inferat penam ſine
culpa: tñ aliq̃n miſericorditer a pena de
bita abſoluit: ſaltem in parte.

¶Elice concluſiones.

¶Prima. Joannes eſt mortuus ſine do
lore ⁊ ſm. s. Tho. ⁊ Augu. viuit in celo.
¶Scd̃a. Beata virgo eſt mortua ſine do E
lore ⁊ ex amore.
¶Tertia. Btã ꝟgo eſt in celo viua: ipſa
et ſuus filius naturalis Jeſus: ⁊ ado-
ptiuus Joannes.
¶Quarta. Reſurrexit aũt ſtatim. i. ante
incineratione: aũ quã reſurrectionẽ li-
cet anima eius fuerit btã forte tñ celuꝫ
nõ aſcẽdit vt poſt aſcẽderet corpe glioſa
ſed tñ hoc non eſt certum.
¶Quinta. Oẽs q̃ hactenus ſurrexerũt:
iterũ deceſſerũt: exceptis tribus (ꝙ̃tũ ex
ſcriptura ⁊ dictis ſctoꝝ haberi poteſt)
ſcꝫ beata virgine: ⁊ filio eius naturali
et adoptiuo.

Caſus. liij.

Querit̃. liij. Utrũ btã ꝟgo in
vita ↄſiteret̃ ⁊ cui? Ad hoc
dicit̃ ſm Alber. ſuꝑ miſſus
eſt ꝙ beata virgo ſuſcepit
omnia ſacramẽta q̃ erant
omnibus maſculis ⁊ femi- F
nis cõmunia. Primo ad ſui humilitatẽ.
Scd̃o: ne ſcãdalizaret ignorãtes ſuã ſã-
ctificationẽ. Tertio vt obediret deo. Q̃rto
vt ↄfutaret hereſim eoꝝ q̃ dixert̃ eã fuiſ
ſe angelũ. Suſcepit igit̃ baptiſmũ ⁊ ab

eo accepit characterem et augmentum gratie ac meritorũ. Nec tamen fit feſtũ de eo vt de purificatione: quia non fuit publicum ſicut illa. Et ſimiliter confir-
G mationem: ⁊ ab ea habuit alium characterem: ⁊ augmentũ vt ſupra. Et credo ꝙ chriſtus eam cõfirmauit ⁊ baptizauit ſicut ſm ſanctum Tho. cõfirmauit apoſtolos. Et ab euchariſtia memoriã paſſionis: augmentũ gratie actualẽ deuotionẽ: ⁊ ſolatiũ de abſentia corpali filij. A matrimonio ſm Alber. habuit fidem et ſacramentũ .i. figurã vnionis ꝟbi ad naturã humanã: et etiam augmentum vt ſupra. Ab extrema vnctione habuit ſignũ perfecte victorie ⁊ future glorie: et loco remiſſionis venialiũ: remiſſonẽ doloris mortis ſm Alber. Ordines nõ habuit: vt ꝑ humilitatem cõformaret alijs mulierib⁹: ꝗ excludũtur propter tria ab ordinũ ſuſceptione ſm Alber. ſ. indignitatem ſexus: fragilitatẽ peccãdi: ⁊ incõgruitatẽ regiminis. A ſacramento ꝑnie habuit augmentũ gratie. Et ſm Alber. ſua cõfeſſio nõ erat peccatoꝝ: ſed reco-
H gnitio beneficioꝝ dei: ⁊ ſue incõgruitatis ad magnitudinẽ eoꝝ. Credo tamẽ ꝙ (cum habitus voluntatis noſtre poſſint nos latere: ſ3 .s. Tho. lz non habitus intellectus ſ3 Ariſto.) neſciebat ſe eſſe ita deo gratã ꝓpter humilitatẽ. vñ mirabatur in ſalutatione angelica: q2 ſm ſctm̃ Tho. vere humili nihil tam inſolitũ: ꝙ̃ ſua exultatio. Et ꝯſequẽter cõfitebatur de venialibus cõditionaliter: puta dicẽdo: ſi in tali ope vel tali deliquiſſet per incautelam vel negligẽtiã vel alio mõ: dico meã culpã: quia bonarũ mentiũ eſt ⁊c. Nota agnoſcere. ſ. dubitatiue: non aũt aſſertiue: ⁊ ſm eũdẽ Alber. Joãnes euãgeliſta fuit cõfeſſor ꝓprius eidẽ deputatus. Sed quare iſta nõ ſũt ſcripta? Ad hoc reſpõdet Alber. ꝙ ideo eſt. Primo vt exerceatur deuotio fideliũ ad inquirendũ. Et ſecũdo: q2 de⁹ vult nos q̃-
I dam in via dubitare: vt veritatẽ deſyderemus in patria. Et tertio: q2 ſicut Augu. habet pro regula i loquẽdo de pctis ꝙ de ea nõ fit q̃ſtio: ita loquẽdo de ꝟtutib⁹ eſt principiũ ꝑ ſe notũ: ꝙ q̃cq̃d boni habuit q̃uis creatura: eo ipſa nõ fuit priuata: q2 ſ3 Dam̃. a nullo illuſtriũ vicit.

¶ Elice ꝯcluſiones vt libet.

Caſus. liiij.

Queritur. liiij. Utrũ poſſit rõnabiliter ſciri cuius figure ⁊ K coloris fuerit btã virgo. Ad hoc aũt ſic rñdet. Alb. ſuper Miſſus eſt. Beata ꝟgo fuit cõpetẽtis q̃ntitatis: ⁊ bone diſpoſitionis mẽbrorũ: ſicut ⁊ xp̃s q2 fili⁹ aſſimilat generanti: ſic vc3 vt tãtus naſcat ex tãto: ⁊ talis ex tali: niſi ſit error i natura ex ipotẽtia: vel aliter. Et fuit coloris ex albo ⁊ nigro cõpoſiti: q2 ſ3 Joãniciũ ſol⁹ iſte color ꝓcedit ab equalitate cõplexionis: ⁊ corporis euertico determinat ſm Galienũ ⁊ Cõſtan. Et habuit capillos nigros q2 cerebrũ optime diſpoſitũ: ſm Galienũ ⁊ Cõſtãtinũ eſt calidũ ⁊ ſiccũ. Licet eñ ad opationes naturales cerebrũ debeat eſſe calidũ ⁊ humidũ: ad qḋ ſequũt capilli rubei: tñ ad aĩales d3 eẽ, vt dictũ eſt ad qḋ ſequit ꝙ capilli ſint nigri. ⁊ cõſequẽter ſequit maior pulcritudo ſuppoſita albedine faciei. q2 oppoſita iuxta ſe poſita ⁊c. Nigredo tñ illa capillorum L ⁊ oculorũ fuit tpata ſm eundẽ. Et talis etiã ꝑ oĩa fuit xp̃s. Ex premiſſis ſequit ꝙ fuit pulcerrima. Quod etiã p3. Primo: q2 oẽs mulieres eam figurantes fuerunt pulcre vt Heſter: Judith: Rebecca: Rachel. Scḋo: q2 nobilitas ⁊ pulcritudo corpis eſt ſm nobilitatem anime. Unde corpus humanum eſt pulcerrimum: ergo nobiliſſima anima vt illa habuit corpus nobiliſſimum. Tertio: quis qui viderunt veronicam dicunt ꝙ pulcerrimam faciem repreſentat: ⁊ certum eſt filium ſimilem fuiſſe matri. Quarto q2 caſtitas laudabilior eſt in pulcris: ſicut vituperabilior incõtinentia in turpibus. Jn virgine autem caſtitas fuit ſumme laudabilis. De hoc tñ ſcriptura nihil dicit. q2 ipſa ſcriptura ſm Alber. eſt nobis ſpeculum ſalutis: ideo nõ vult laudare aliquam mulierem de eo quod multis eſt cauſa damnationis. Facit tamen de alicuius mulieris pul- M critudine mentionem: nõ vt laudet ſed incidenter ad oſtendendã cauſam alicuius dicti vel facti. qḋ circa ꝟginẽ non

accidebat. Sed cõtra. Primo Nã pulcritudo mulieris eſt occaſio mali. Eccl'. ix. Uirginẽ ne cõſpicias ⁊c. Sed ꝟgo oĩbus
N debuit eſſe cauſa ſalutis. Sol. Pulcritudo eſt in ſe bona: ſ3 in bono ⁊ optimo mali ſcãdalizant ex defectu ſuo: ſicut ſcandalizabant in xp̃o. Mar. v. ⁊ in deo q̃ ꝑuerſis ꝑuerſus videt: ſm glo. ſuꝑ illud. Quã bonus iſrael deus ⁊c. Scḋo: q2 color glaucus atteſtat frigiditatẽ corporis frigidi: quale debuit eſſe corpus virgineũ. Sol. Cũ gratia ſit nobilior ꝙ̃ natura illa caſtitas q̃ totaliter eſt a gratia nobilior eſt ea que eſt a natura: ⁊ tãto magis gratiã manifeſtat quãto magis cõtra naturã. Et ideo illud corpus nõ fuit caſtrum ꝑ naturã: ſed ꝑ gratiã ⁊ voluntatem. Et licet in virgine pugna nõ fuerit: tñ perfectiſſimã habuit victoriã cu3 inimicus non potuerit nec vincere nec pugnare: vt dicit Alber.

¶ Prima igit cõcluſio hec eſt. Beata virgo fuit mediocris quantitatis: ⁊ bone ꝓportionis membrorum.

P ¶ Secunda. Fuit coloris mixti ex albo ⁊ rubeo.

¶ Tertia. Fuit etiã nigra oculis ⁊ capillis nigredine temperata.

¶ Quarta. Fuit etiã pulcerrima in fiex.

¶ Quinta. Deus noluit eã in ſcriptura laudare de pulcritudine: q2 põt eſſe occaſio mali. Uel dico ego: in ſignũ ꝙ deus pncipaliter curat de pulcritudine aĩe. Uel q2 de ea nõ fuerũt aliqua narrãda q̃ exigerẽt fieri de pulcritudĩe mẽtionẽ.

¶ Sexta. Pulcritudo mulieris eſt cauſa erroris malis.

¶ Septima. Beata virgo perfectiſſime vicit diabolum.

Caſus. lv.

Queritur. lv. Utrum deus ſimpliciter magis amet ꝟginẽ ꝙ̃ luciferũ: vel ecõuerſo? Et videt ꝙ luciferũ: q2 eſt deo magis dilectus in bono ſimplr. i. in
Q ſubſtantia: q2 ei vult nobiliorẽ ſubſtãtiã. i. angelicã naturã: ſed beata virgo eſt magis dilecta in bono ſm q̃d. i. in accidente: puta in felicitate. Sed econtra videt ꝙ virginẽ: q2 ego diligẽtes me diligo. Prouer. viij. ⁊ cõſequenter magis diligẽtes magis diligit. Scḋo. Amare ẽ velle bonũ. j. q. xx. ⁊. iij. di. xxxij. ⁊. j. cõtra gen. c. xcj. Igitur deus amat oĩa q2 oĩb⁹ vult aliqḋ bonũ. ſ. eẽ ⁊ amat oĩa equalr ex parte actus: q2 eodẽ actu oĩa amat. O Non aũt ex parte obiecti ſeu boni voliti: q2 nõ oĩbus vult idẽ bonum: ſicut nec largit. S3 quo ad bona naturalia amat magis nobiliora q2 vult eis maius bonum nature. i. naturã nobiliorem. Quo ad bona vero gratuita magis amat ſe amantes: q2 vult eis maiorem amorem quo eum amant: ⁊ ꝯñr maiorẽ gratiam ⁊ gloriã. Simpiciter autẽ magis amat que magis amat quantũ ad bona gratie ⁊ glorie: qḋ p3 primo autoritate. Nã ſm Aug. ſuꝑ Joan. de⁹ inter alias creaturas rationales magis amat membra vnigeniti ſui. Jtem rõne: q2 eis vult maius bonũ. i. bonũ infinitũ. Igitur magis amat virginẽ ſimpliciter ꝙ̃ aliquã purã creaturã. Ad argumẽtũ in oppoſitũ dico ꝙ ſi glĩa cõſyderet ſm ſe ſimplr eſt ignobilior ſubſtãtia angelica. ſed ſecus P quãtũ ad obiectũ cui cõiungit qḋ deus vult omnibus predeſtinatis. Non eñ vult his ſolum dare gloriam: ſed etiam ſeipſum in premium.

¶ Elice igitur concluſiones.

¶ Prima. Deus oẽs creaturas amat vere: nõ ſolum volendo: ſed etiam faciendo eis bonum.

¶ Scḋa. Quo ad bona naturalia magis amat nobiliora ſm ſuã naturam.

¶ Tertia. Quo vero ad gratuita magis amat ſe amãtes quo ad gratiã: ⁊ etiam quo ad gloriam ſi ſint amãtes finaliter

¶ Quarta. Simpliciter loquẽdo magis amat quibus vult maiorem gloriam.

¶ Quinta. Igit ſimpliciter magis amat ſe: deinde chriſtum: deinde virginem glorioſam.

Caſus. lvj.

Queritur. lvj. Utrum habens odium poſſit licentiari vt cõ- Q municet? Ad hoc rñdet Archie. ij. par. ti. viij. ar. ij. ⁊ Duran. ordinis minorũ quẽ ipe allegat q̃ dicunt ꝙ ex illatione iniurie ſequit primo odiũ in corde. ſcḋo effect⁹

odij in opere tertio ſignum odij in ore.⁊
quarto actio iniuriarũ aduerſus auto-
rẽ earũ. Odiũ igiť quilibet teneť expel-
lere:⁊ qḋ q̃ appetit malũ adeſſe aut bo-
num abeſſe primo:non propter aliq̄d
G bonum eius vel alterius eſt in mortali
nec pōt cōicare. Si aũt hoc ſit qꝛ times
ex eius proſperitate alios opprimi iniu
ſte:vel qꝛ ſperas ex eiꝰ depreſſiōe alios
iuſte erigi:non eſt pctm̃. Nota tñ ꝙ non
teneris gaudere de bono tpali inimici:
vt ſic ſed de ſpeciali tm̃:⁊ de tẽporali:
vt expedit ſpirituali. Effectus autẽ odij
ſi ſit in ſubtrahendo beneficium ſeu bo
num ſpirituale:eſt mortale:ſi illud bo-
num qḋ oibus exhibeť nolumus inimi-
co cōicare vt orationẽ generalẽ vel pre
dicationẽ. Si vero ſit in ſubtrahẽdo bo
nũ temporale:eſt mortale:ſi illud bonũ
ſit extreme neceſſariũ:alias veniale. Si
vero ſit in inferendo malũ:erit morta-
le.ſi ſit cōtra ordinẽ iuris:nec licet cōio
tali. Si vero ſit ſm ordinem iuris ſemo
to odio non erit pctm̃ etiã ſi cum armis
⁊ ſententia iudicis ſatiſfaciat ſibi de bo
H nis inimici. Sed quo ad ſignũ odij ſeu
rancoris in ore ſi quidẽ malefactor offe
rat cōdignã ſatiſfactionem:tenetur qs
eum ad amicitiã recipere ⁊ ei loqui. Si
aũt non exhibet:aut exhibet ſemiplene
non teneť niſi actio iniurie ſit abolita p̄
terita remiſſione:vel etiã diſſimulatio-
ne qꝛ.ſ.alluſit vel riſit vel comedit cum
offenſo poſt iniuriam. Actionẽ aũt iniu
riarum qḋ eſt quartum:nullus tenetur
remittere:imo ⁊ aliqñ quis non pōt:vt
ſi iniuria ſit facta ſeruo vel monacho:
vel filio familias. Hec ex illis. Dico igiť
ꝙ is qui offendit cōicare nō pōt:niſi of-
ferat ſatiſfactionẽ ſi pōt. Si autẽ ambo
offenderunt prior offendendo ſit prior:
in recōciliando ceteris paribus. Quod
dico:qꝛ interdum quis pro leui conui-
tio infert valde magnum.

Elice igitur concluſiones.

I Prima. Odiũ ſeruãs ad primũ:ita ꝙ
ex mala volũtate dolet de bonis eiꝰ:vel
gaudet de malo notabili:eſt ĩ pctō mor
tali:nec poteſt cōmunicare.

Scḋa. Qui tñ vult malum ꝓpter do-
nũ aliquod rationabile non peccat:ſed
poteſt cōmunicare.

Tertia. Siľr q̃ nō gaudet de bono tpa
li vt ſic:ſed ſolũ vt ordinať ad ſpũale.i.
vt eſt ad ſalutẽ anime.

Quarta. Quicunqꝫ intendit ſubtrahe-
re inimico bonũ ſpirituale vel tẽporale K
generale:aut tẽporale extreme neceſſa-
rium eſt in mortali.

Quinta. Secus q̃ ſpũale particulare
aut tpale particulare vel de bene eſſe.

Sexta. Qui intendit inferre malũ no
tabile ꝯ ordinẽ iuris:vel ſm ordinẽ iu-
ris ex odio:eſt in mortali:ſecus ſm ordi
nem iuris ſine odio.

Septima. Qui non vult loqui volen
ti ſatiſfacere:cōmunicando iudiciũ ſibi
manducat.

Octaua. Qui non vult remittere:ſed
ꝓſequi actionẽ iniuriarũ:ſemoto odio:
licite communicat.

Nona. Qui offendit ⁊ non vult ſatiſ
facere iudiciũ ſibi manducat:qꝛ frater
eius aliquid habet contra eum.

Decima. Qñ poſt offenſam is q̃ acce-
pit iniuriã riſit actoribus aliqḋ ſignum
amicitie oñdit:eſt facta reconciliatio:q̃ L
videť ſufficere ſaltem in leuibus.

Undecima. Qñ offenſo ẽ mutua:prior
in offendendo dꝫ eſſe prior in recōciliã
do ceteris paribus.

Duodecima. Lꝫ ſm archie. in die re-
ſurrectionis.i. in aliq̃ illoꝝ triũ dierum
cōicandũ ſit:tñ ab Eugenio emanauit
breue ad fratrẽ Joannẽ de capiſtrano
datum rome.M.cccc.xlvj. in quo decla-
rat optime eſſe ſatiſfactũ legi. ſi ĩfra heb
domadã ſanctam vel infra octauã pa-
ſche quis cōmunicet.

Caſus.lvij.

QUeritur.lvij. Utrũ ſm mẽ
tẽ.s.Tho.⁊ doctrinã eiꝰ
teneať qs facere eleemo-
ſynã in extrema neceſſi-
tate de neceſſario ad de-
centiã vite? Ad qḋ ex do-
ctrina eiꝰ.ij.ij.q.xxxij.⁊.iiij.di.xv. rñdeo,
circa hoc ſunt in doctrina bti Tho. due M
ſolẽnes opiniones habentes ſolenniſſi-
mos ſectatores. Primo ergo pertracta-
bo materiam ſm opinionem antiquoꝝ
thomiſtarum quatuor faciendo. Prime

enim declarabo mentẽ eius. Scḋo ꝓba
bo declarationẽ eſſe verã p verba eius
Tertio ex dictis eius arguam contra ⁊
ſoluã. Quarto confirmabo per dicta tho
miſtarum omnia dicta.

A Quãtũ ad primũ ſciendũ eſt ꝙ bona
hoīs diuitis ſunt in quadruplici diffe-
rentia. Prima ſunt neceſſaria neceſſita-
te quaſi abſoluta.i. ſine quibus nō poſ-
ſet viuere ipſe ⁊ ſui quoꝝ neceſſitatibus
hꝫ ꝓuidere:puta valor quinquaginta
aureorũ. Jſta ſunt oia ſine q̄bus nō poſ
ſet viuere ſanus:⁊ valens tãto tpe quã
to ſua ꝯplexio durare pōt ſi debite ꝓcu
reť. verbi grã. Delicate nutrito eſt ne-
ceſſarius panis triticeꝰ ⁊ pellicea tuni-
ca:⁊ equus interdũ. Scḋa vero ſunt ne
ceſſaria neceſſitate quaſi cōditionata.i.
ſine quibus nō pōt viuere decenter ipſe
⁊ ſui. vt centũ aurei. Jſta ſunt oia ſine q̃
bus non poſſet viuere inter coequales
ſibi:ſine nota auaritie vel ſtultitie vel
B inciuilitatis vel paupertatis vel huiuſ
modi:quo ad cibos aut veſtes aut eq̄ta
turas aut palatia:aut ornamẽta domꝰ
aut hmōi. Sicut nō viueret decẽter no-
bilis cũ veſte ruſticana:nec etiã forte cũ
veſte nobiliũ feriali decẽter viueret in
ſto ſolẽni niſi ĩ aliq̃ caſu. Sꝫ ꝓ hoc ſcien
dũ ẽ ꝙ ad iudicãdũ q̄d decẽs ⁊ q̄d idecẽs
ſit duplici regula poſſumꝰ. vti.ſ. iudicio
cōi prudentiũ ⁊ grauiũ hoim.⁊ exẽplis
virtuoſe viuentiũ:q̃ quantũcũqꝫ viliter
incedant:aut decẽter viuũt:aut nō ope
rãtur ſm iclinationẽ ꝟtutis. Nō eñ eſt
aliq̄d iudicãdũ decẽs vel idecẽs ex ſnia
ãbitioſoꝝ qꝛ guſtũ hñt ĩfectũ. Tertia ſũt
q̃ ꝯtineñ q̄dẽ intra bona neceſſaria ad
decentiã:ſꝫ tñ ſic ꝙ eis ſublatis ſtat de
cẽtia:⁊ eis additis non excediť decẽtia.
Terminus eñ req̄ſitorũ ad decentiam
nō eſt indiuiſibilis:puta centũ aurei:ſꝫ
eſt in quadã latitudine. puta nō minus
q̃ꝫ centũ:⁊ nec plus q̃ꝫ centũ viginti:ita
ꝙ iſta.xx. poſſunt addi ⁊ minui ſtãte de
C centia. Quarta ſunt bona ſupflua.i. que
cũqꝫ excedunt quinquaginta ⁊ centũ et
viginti. ita ꝙ nō ſũt neceſſaria ad viue
re nec ad decẽter viuere ſicut ſũt centũ
in hñte ducẽta. viginti. Prima igiť bo-
na.i. q̄nquaginta aurei ſint a. ⁊ ſcḋa.i. cẽ
tũ ſint b. ⁊ tertia.i.xx. ſint.c. ⁊ quarta.i.
alia cẽtũ ſint d. Jgiť. de a nulla eſt qō. qꝛ
oẽs doctores cōueniũt ꝙ nullus teneť
de a. facere eleemoſynã:imo nec lꝫ qꝛ ẽ
cōtra charitatẽ:niſi in caſu fieret hoc ali
cui pſone vtiliori ꝓ bono cōi qḋ potes D
tue vite p̄ferre:vt ſimiles offerat ſe mor
ti ꝓ duce:qḋ lꝫ q̃uis nō ſit neceſſariuꝫ.
De ipſo etiã d. nō eſt qō. qꝛ oẽs cōcedũt
ꝙ cadit ſub p̄cepto de eo facere eleemo
ſynã in extrema neceſſitate:vel etiã in
neceſſitate vrgẽte:ſeu qñ apparẽt ſigna
ꝓbabilia extreme neceſſitatis:etiam ſi
nō cōpareãt adhuc paupes extreme ne-
ceſſitatis nō aũt als. De ipō ꝟo.c.i.xx. di
co ꝙ ſm mẽtẽ.s.Tho. pōt fieri eleemoſy
na licite ⁊ etiã dꝫ fieri:ſꝫ hoc debitũ nō
eſt p̄cepti ſꝫ cōſilij:niſi res ita ſe habeat
ꝙ ſine indecẽtia notabili poſſit reſarci-
ri:qꝛ etiã tunc eſt p̄ceptũ in extrema ne
ceſſitate:ſed eo caſu quo pōt fieri reſar-
cio:iã excidit a rōne neceſſarij ad decen
tiã. De ipō ꝟo.b.i. centũ dico prio ꝙ nō
eſt p̄ceptũ facere eleemoſynã. Et ſcḋo ꝙ E
nec cōſiliũ. Et tertio ꝙ nec lꝫ ſm mẽtẽ.
s.Tho. niſi ſit q̄d modicũ qꝛ viuere inde
center eſt vt ipſe dicit inordinatũ.i. ꝯ vir
tutẽ.ſ. affabilitatis ſeu amicitie q̃ eſt ps
iuſtitie. vt dꝛ.ij.ij.q.cxiiij.ar.ij.⁊ qua q̄ſ-
qꝫ ad proximum debet ſe delectabilẽ ex-
hibere vt decet in ꝟbis ⁊ factis. vt dici-
tur in.iiij.diſ.xxxiiij.q.j.ar.ij. Eſt autem
indecens ꝙ alijs vtentibus veſtibus ſo
lennibus. tu velis inter eos eſſe cum vi
libus:niſi in caſu extreme neceſſitatis
alterius:ſed veſtes viles non dico quas
iudicat ambitioſa pompa:ſꝫ quas cōis
ſententia ꝓbatorũ ⁊ virtuoſorũ exẽpla
cōdẽnat. Cum aũt quis dando venerit
ad modũ viuendi:ita vilem ꝙ ſi vilius
incedere reputareť alias reprehenſibi-
le:dico ꝙ vlteriꝰ qs nec tenetur nec dꝫ fa
cere eleemoſynã:qꝛ qḋ non lꝫ facere pro
amore dei ⁊ virtutis humilitatis ⁊ ſecu
li cōtẽptu nō eſt preceptũ facere ꝓ vita
corporali proximi. Et quarto ꝙ in tri-
bus caſibus licet facere de eo eleemoſy F
nã.ſ. primo cum mutať ſtatus tranſeun
do ad religionem qꝛ nobilis vel alius:
tunc non teneť viuere decenter ſm ſta-
tum queꝫ relinquit. Et ſcḋo qñ de facili

poteſt q̄s reſarcire ne appareat incōue=
niens vt ſi i quadrageſima det veſtꝫ pa=
ſchalis paupibꝰ cū q̄s ſcit ſe an̄ paſcha
habituꝝ.vn̄ aliā faciat. Et tertio qn̄ oc=
currit in paupe neceſſitas maioꝛ q̄ꝫ de=
cētia:puta neceſſitas abſoluta ſingula=
ris pſone:vel magna neceſſitas reipu=
G blice. In his em̄ talibus eleemoſyna ſit
de ipſo.b.laudabilr̄ ſed nō eſt in pcepto:
niſi ſit q̄d modicū vl ſi ſit multū tn̄ de fa
cili reſarciri pōt vt non appeat notabi=
lis indecētia:quo caſu iā excidit a rōne
talis neceſſarij. Et ſi dicat ꝯ hoc ꝙ ſi eſ=
ſet ꝯ ꝟtutē idecēter viuere.nō liceret vi
uere indecēter ꝓpter extremā neceſſita
tem fratris:dico ꝙ aliq̄d eſt ꝯtra virtutē
aliqn̄ ꝙ ex circūſtātia ſic honeſtat vt fiat
licitū ⁊ nō de pcepto:ſicut mori fame vt
aliū nutrias eo caſu quo ille eſſet reipu.
te vtilioꝛ:⁊ vxorē ſibi admouere manꝰ
reformatrices pulcritudinis:eo caſu q̄
ꝯſulit viro laſciuiēti. Si etiā dicatur ꝙ
plus tenemur diligere vitā fratris q̄ꝫ res
noſtras:dico ꝙ eſt veꝝ: ſed eo caſu quo
viuere indecēter cogimur:qꝛ eſt ꝯ virtu
H tis bonū ⁊ viro prudēti eſt grauiꝰ mor=
te honoꝛifica. Un̄ qn̄ quis dādo tm̄ ſe at=
tenuauerit in facultatibꝰ:ꝙ iā ita viliter
incedere cogit ſicut vnq̄ꝫ inceſſit virtuo
ſus in eodem ſtatu:tunc iā paupes deo
cōmēdet:qꝛ ipſe fecit totū qđ deꝰ exigit
ab eo:puta ſi matrona nobilꝫ iā remāſit
cū vna ſola et hūillima veſte ciuili quia
non tenet hanc vendere ⁊ emere ruſtica
nā:⁊ de reſiduo pauperi ſubuenire mo=
riēti:alioqui totus mūdus etiā religioſi
nō ſolū plati ſed etiā ſubditi dānarent:
quibus licet in neceſſitate extrema elee
moſynam facere.

Quantū ad ſecūdum adduco
oia q̄ dicit.s.tho.in iſta ma=
teria. Igitur.s. Tho. ij.ij.q.
xxxij.ar.vj.q̄rit vtrū coꝛpo=
ralis eleemoſyna ſit dāda de neceſſario
⁊ rn̄det ſic formalr:⁊ de ꝟbo ad verbū.
Rn̄deo. Dicendū ꝙ neceſſariū dupl'r dꝛ
Uno mō ſine quo aliq̄d eſſe non pōt. Et
de tali neceſſario oino eleemoſyna dari
I nō dꝫ puta ſi aliq̄s i neceſſitatꝫ articulo
cōſtitutꝰ haberet ſolū vn̄ poſſet ſuſtēta=
ri:⁊ filij ſui ⁊ alij ad eū ptinētes. De hoc
em̄ neceſſario eleemoſynā dare:eſt ſibi
⁊ ſuis vitā ſubtrahere:qđ nō lꝫ. Sed de
hoc dico niſi forte talis caſus immineret
vt ſubtrahēdo ſibi daret alicui magne
pſone:p quā eccleſia vel reſpublica ſu= K
ſtētaret:qꝛ pro talis pſone liberatione
ſeipſum ⁊ ſuos laudabilr periculo moꝛ=
tis exponeret : cū bonum cōe ſit ꝓprio
preferendū. Alio mō aliq̄d dꝛ eſſe neceſ
ſariū ſine quo nō pōt conueniēter vita
tranſigi.ſm cōditionē vel ſtatum ꝓprie
pſone ⁊ aliaꝝ perſonarū quarū cura ei
incūbit. Huiꝰ neceſſarij terminꝰ nō eſt in
indiuiſibili cōſtitutꝰ ſed multis additis
nō pōt dijudicari eſſe vltra tale neceſſa=
riū ⁊ multis ſubtractis:adhuc remanet
vn̄ poſſit aliq̄s cōueniēter tranſire ſm
ꝓpriū ſtatū. De hmōi ergo eleemoſynā
dare eſt bonū:⁊ nō cadit ſub pcepto ſed
ſub cōſilio. Inoꝛdinatū eſſet aūt ſi aliq̄d
tm̄ ſibi de bonis ꝓprijs ſubtraheret vt
alijs largiret:ꝙ de reſiduo vitā nō poſ=
ſet trāſigere cōueniēter:ſm ꝓpriū ſtatū:
⁊ negotia occurrētia. Nullꝰ em̄ incōue=
niēter viuere dꝫ. Sꝫ ad hoc tria ſunt ex
cipiēda. Quoꝝ primū eſt:qn̄ aliq̄s ſtatū
mutat:puta p religiōis ingreſſū. Tunc L
em̄ oia ſua ꝓpter xp̄m largiēs opꝰ perfe
ctiōis facit ſe i alio ſtatu ponēdo. Scđo
qn̄ ea q̄ ſibi ſubtrahit:⁊ ſi ſint neceſſaria
ad cōuenientiā vite tn̄ de facili reſarciri
poſſunt vt nō ſequet maximū inconue=
niēs. Tertio:qn̄ occurreret extrema ne=
ceſſitas alicuiꝰ priuate pſone vel ēt ali=
q̄ magna neceſſitas reipublice. In his
em̄ caſibꝰ laudabilr aliq̄s ptermitteret
id qđ ad decētiā ſui ſtatꝰ ptinere vr:vt
neceſſitati maioꝛi ſubueniret.p hec ptꝫ
de facili ſolutio ad obiecta. Hec.s.Tho.
Ubi nota primo ꝙ qn̄ dicit inoꝛdinatuꝫ
autē eſſet:incipit loqui de.b.nō loquitur
de.c.de quo prius immediate loquebat
Nota ſecundo quod cū dicit:ſed ad hoc
tria ſunt excipienda:ly hoc non demon=
ſtrat id quod ſupra dixerat.ſ. ꝙ non eſt
preceptum dare eleemoſynam de.c.vt M
conſequenter intelligat ꝙ in illis tribꝰ
caſibus eleemoſyna ſit in precepto quia
iſte ſenſus eſt cōtra eū ibi:⁊ in quarto vbi
expſſe dicit vt patebit ꝙ in illis caſibus
eſt de ꝯſilio. Sed ly hoc demōſtrat id qđ

immediate premiſerat.ſ.quod eſt inoꝛ=
dinatum ⁊ illicitum viuere indecenter
ſm ſuum ſtatū. Hoc em̄ fallit in tribus
caſibus in quibus licite hoc fit:ideo di=
A cit ꝙ quis laudabiliter faceret:aliq̄ autē
textus habent.ſed ab hoc:⁊ non ſed ad
hoc. Et hec lectio magis congruit:⁊ ſen
ſus eſt planioꝛ. Itē in.iiij.diſ.xv.q.ij. ar.
iiij.queſtiūcula prima querit.s. Thom̄.
vtrū eleemoſyna ſit dāda de neceſſario:
⁊ rn̄det ſic formalr. Rn̄deo dicendum ad
primā queſtionē ꝙ de rebus exiſtentibꝰ
dicit aliquid nobis neceſſarium dupl'r.
Uno modo ſine quo non poteſt aliquis
eſſe vel viuere. Alio modo dicit aliquid
nobis neceſſariū quo indigemꝰ ad hone
ſte viuendū vel decēter ſm ſtatuꝫ nr̄m.
Sed talis decentia non conſiſtit in ali=
quo idiuiſibili.qꝛ multis additis hō non
excedit ſtatus ſui conditioneꝫ:⁊ multis
ſubtractis cōditio ſui ſtatus decenter cō
ſeruat. Sed tm̄ poſſet addi ꝙ eſſet vltra
conditionē ſtatus eius.⁊ tm̄ diminui ꝙ
non ſeruaret honeſtas: vel vltima ſui
ſtatus decentia. Et hoc ſermone deter=
minari nō pōt:qꝛ de ſingularibus nō eſt
B iudicium ſed ſtat in hoc prudentis arbi
trio:⁊ vnctiōi q̄ docet de oibꝰ.hec ille. Et
infra. Illud ergo ſine quo nō pōe eē vel
viuere aliquis vel ipſe vel ille cuiꝰ curā
habet nō dꝫ in eleemoſyna expēdi. Hoc
em̄ dꝛ neceſſarium ſimplr quaſi neceſſi=
tate abſoluta ni ſi forte poſſit anteq̄ꝫ ne
ceſſitas incūbat per aliū modū reſarciri:
qꝛ iam excedit ab huius neceſſitatis rō=
ne. Silr etiā illud quo ſubtracto nō pōt
ſeruari decentia ſtatꝰ aliquo modo ſui
vel ſuoꝝ non debet aliq̄s in eleemoſy=
nas expēdere niſi de facili reſarciri poſ=
ſit aut niſi aliquis ſtatum mutare vel=
let:qꝛ nullus debet indecēter in aliquo
ſtatu manere:vel niſi neceſſitas alia p=
ponderet:vel alicuius perſona ſpālis in
neceſſitate vltima exiſtētis: vel eccleſie
vel reipublice;qꝛ bonū gentis eſt diui=
C nius q̄ꝫ bonum vnius. Illud aūt quo po
ſito vel ſubtracto nihilominus decentia
ſtatus manet:pōt in eleemoſynā dari.
Et de hoc eſt cōſiliū non preceptum. Il=
lud aūt qđ neceſſariū reputat ad aliq̄d
qđ eſt vltra decētiā ſtatus dꝫ in eleemo
ſynā diſpēſari.⁊ hoc cadit ſub pcepto.h̄
ille. Qui deinde arguit primo loco ſic.vi
det ꝙ nō ſit danda eleemoſyna de neceſ D
ſario qꝛ ſm aug.peccat q̄ ppoſtere agit.
Sed oꝛdo charitatis hoc exigit:vt ma=
gis homo ſibi q̄ꝫ alteri ſubueniat.ergo
peccat ſubtrahendo ſibi neceſſariū vt al
teri tribuat. Ecce argumentū ſequitur.
Sol. Ad primū ergo dicendū ꝙ ſi aliq̄s
neceſſarium ſine quo nullo mō eſſe aut
decenter viuere poſſet ſibi ſubtraheret:
vt alijs daret oꝛdinem charitatis ſub=
uerteret in bn̄ficijs obſeruandū. Nō aūt
ſi de alijs ſine quibꝰ pdicta eſſe poſſunt:
alteri q̄ꝫ ſibi tribuat.qꝛ virtuoſi eſt de ta
libus bonis coꝛpoꝛalibus plus alijs q̄ꝫ
ſibi tribuere vt.in.ix.ethi.phs dicit. Hec
ille. Ex quibus ptꝫ ꝙ dare.c.⁊.b.eſt cōſi=
lium tantum.

Quantū ad tertiū arguitur ex di=
ctis.s.Tho. ꝯ pdicta:qꝛ aliqua
dicit q̄ videtur pdictis repugnare. Nā
iiij.di.⁊.q. vbi.s̄.ar.j. queſtiūcula.iiij.in E
qua querit vtrū eleemoſyna cadat ſub
precepto:ſic rn̄det. Ad quartā queſtionē
dicendū ꝙ cum eleemoſyna ſit actus vir
tutis:opꝫ ꝙ aliquo mō cadat ſub prece=
pto:qꝛ precepta legiſlatoꝛis ad virtutē
inducere intendunt vt dicit.ij. Ethi. Hec
ille. Et infra. Oꝛdo autem ſubuentiōis
talis dꝫ eſſe quantū ad duo:ex parte eo=
rū quibꝰ ſubuenitur vt primo ſibi poſt=
ea ſibi cōiunctis ſubueniat deīde extra=
neis. Scđo ex parte neceſſitatis talis dꝫ
eſſe oꝛdo:vt prius neceſſitati abſolute
ſubueniat q̄ꝫ alicui neceſſitati conditio=
nate:q̄ eſt cuꝫ quis indiget aliquo ad ſui
ſtatus decentē cōſeruationē. Et ideo p=
ceptum legis ad hoc obligat vt illud ꝙ
ſupereſt alicui poſt ſubuentionem perfe
ctam ⁊ ſibi coniunctis puta familie quā
gubernare dꝫ reſpectu vtriuſq̄ꝫ neceſſi=
tatis in eleemoſynas expendat ad ſub=
ueniendum alijs reſpectu vtriuſq̄ꝫ dicta
rum neceſſitatum. Sicut natura illud F
quod ſibi de alimēto ſupfluit:ab actu nu
tritiue in quo attēditur quaſi neceſſitas
abſoluta:⁊ actu augmētatiue in quo at
tendit quaſi neceſſitas conditionata pre
parat ad cōſeruationeꝫ ſpeciei:gn̄atiue
virtuti subminiſtrans. Et ſilr pceptum

legis obligat q etiam neceſſitati extra-
neoꝝ abſolute primo ſubueniat: q̄ ne-
ceſſitati ꝓprie vel ꝓpinquoꝝ cōditio-
nate. Et iō dr̄ cōiter q dare eleemoſynā
de ſuperfluo cadit in p̄cepto. Et ſil'r etiā
dare eleemoſynā ei q̄ eſt in extrema ne-
G ceſſitate. Dare autē de eo qđ eſt neceſſa-
rium neceſſitate ſcđa: non aūt de eo qđ
eſt neceſſarium neceſſitate prima: quia
hoc eſſet cōtra ordinē charitatis. Hec il-
le. Ex his autē arguit' ſic. Nam p̄ceptū
legis obligat ad ſubueniēdum pri⁹ ne-
ceſſitati obſolute extraneoꝝ q̄ neceſſita-
ti proprie, vel propinquoꝝ cōditionate
vt dicit. s. Tho. hoc aūt non eēt niſi eſſet
p̄ceptum vt quis in extrema neceſſitate
daret neceſſaria ſibi ad decētiā. ſol. Di-
co primo q. s. Tho. in ſumma. multa limi
tauit que ex alioꝝ opinionibus dixerat
in ſentētijs: ꝛ ſm aliquos hoc eſt vnum:
ideoq̄ ſtādum eſt dictis. q. ij. Dico ſcđo
melius qđ etiā in quarto ſenſit: q non
ſit p̄ceptum eleemoſynā facere de ipſo
b. vel. c. vt patuit: q̄ autē hic dicit intelli-
guntur in caſu quo pōt eſſe reſeruatio
vt ſit ſenſus. Qñ qs habet aliqua dāda
in eleemoſynam: ceteris paribus prius
ſuis dz ſubuenire q̄ alienis: ſed p̄pōde
rata neceſſitate: dz eſſe econuerſo: ſicut
H ſi habēti veſtē indecētem afferantur. x.
aurei: ſi tunc occurrat fratris extrema
neceſſitas: prius illi neceſſitati fratris
abſolute hz occurrere q̄ ſue conditio-
nate: ſi ſtatim iſta. x. pōt reſarcire ne ma
gnum incōuenientēs appareat. q ſi nō po-
teſt reſarcire nec euadere ſine magna in
decētia non tenet' ex neceſſitate. Vñ iſta
debēt intelligi concorditer ad ea q̄ dicū
tur. i. ij. ij. ꝛ q̄ ſubiungit ibi in quarto i lo
cis multꝫ. Et q ſic ſēſerit pz ex trib⁹. pri
mo: quia vt ex ſupioribus pz. vbiq̄ tam
in ſōma q̄ in ſentētijs tz q de neceſſario
ad decētiā nō eſt neceſſarium nec licitū
facere eleemoſynā niſi illud poſſit ſtatī
reſarciri vel ꝛc. Scđo qꝛ ſtatim poſt illa
verba in rñſione ad primū dicit ſic. Ad
I primū dicēdum: q facere aliquid boni
ad qđ ex legis p̄cepto non tenemur: ad
ſuperogationē ptinet: de qua cōſilia dā-
tur. Et iō cum dare aliquid de ſupfluo
reſpectu prime neceſſitatis ſed neceſſa-
rio ſcđa neceſſitate ad ſubueniēdū maio
ri⁹ neceſſitati ꝛ ſi nō ſit neceſſitas abſolu
ta: eſt bonū ad qđ ex p̄cepto non obliga-
mur. Iō eſt ſupergationis ꝛ ꝓpter hoc
de hoc eſt cōſiliū. Hec ille. Et ſi dicat' qđ
loquit' qñ paup nō hz extremā neceſſita K
tē neq̄ abſolutam dico q veꝝ eſt: de ex-
trema ꝛ abſoluta iam poſita in actu: ſed
tñ loquitur de extrema mox futura cui⁹
iam apparēt ſigna. qđ pz. Tum qꝛ iſtā
neceſſitatē dicit maiorē q̄ decētie. Tum
qꝛ ſm eum vbiq̄ non eſt p̄ceptum dare
eleemoſynā propter neceſſitatē decētie
p̄ciſe: alioqui oēs dānarent'. Et ibidē ad
quartum dicit. Tps ad qđ obligat p̄ce-
ptum de eleemoſynis faciēdis ex pte ac
cipiētis eſt qñ apparēt ſigna ꝓbabilia
extreme neceſſitatis future niſi ei ſubue
niat': vt cū aliquis videt alios impotē-
tes vel pigros ad ſubueniēdū: ꝛ paupe
rē indigētē cibo ꝛ potu: ꝛ alijs vite neceſ
ſarijs: nec ſibi ſatiſfacere poſſe. non eñ
expectanda eſt vltima neceſſitas: quia
tunc forte non poſſet iuuari natura fa-
me vel ſiti cōſumpta. Ex parte vo dātis
eſt qñ hz homo multa quibus non indi-
get neq̄ ad ſuſtētationē vite ſui ꝛ ſuoꝝ: L
neq̄ ad decētē ſtatus ſui cōſeruationē:
etiā ſi paupes extreme neceſſitatis non
ꝯparēt. Hec ille. Vbi nō itelligas q hñs
ſupflua teneatur oib⁹ paupibus dare
niſi in neceſſitate extrema vel quaſi. i. qñ
eſt mox futura ꝛ iā appet. alioqui ſi qs
teneret' ſubuenire indecētie oīm paupe
rū petētiū: nullus ſaluaret'. Vñ qđ dicit
etiam ſi paupes extreme neceſſitatis nō
cōpareant: ſic intellige ſicut prius ipſe
poſuerat. ſ. quia adhuc nō ſunt in neceſ
ſitate extrema: ſz tñ iam habēt ſigna ei⁹
mox future. Tertio: qꝛ ſequēdo exēplū
eius: pz q natura id qđ eſt neceſſarium
augmēto ꝓprio non adminiſtrat gñati-
ue: vt pz in brutis ꝛ hoīb⁹ bñ regulatis: ꝛ
ſi nō in vitioſis q̄ plus coeunt q̄ natu-
ra requirat: nō ex naturali inclinatione
ſz ex phantaſia ꝓuocāte naturā. Scđo M
arguit'. qꝛ ſic ſe hz neceſſariū ad neceſſa-
riū ſicut neceſſitas ad neceſſitatē: qꝛ. ſ.
ſi de minus neceſſario tenet' quis ſubue
nire minori neceſſitati: etiā maiori tene
bit' de neceſſario magis. Sz de ſupfluo
tenet' qs etiā extraneam neceſſitatē. ſ. ſi
paupes extranee neceſſitatis nō cōpa-
reant vt dicit. s. tho. Ergo in neceſſitate
extrema tenet' de neceſſario ad decētiā
ſo. Intēdit. s. tho. paupes extreme neceſ
A ſitatis nō cōpere qñ extrema neceſſitas
eſt futura: ſz probabilia ſigna eius ſunt
pñtia. Et eodē mō vt dictū eſt qñ ſupra
dixit q dare aliquid ſupfluum reſpectu
prime neceſſitatis: ſz neceſſariū ſcđa ne
ceſſitate ad ſubueniēdū maiori neceſſi-
tati ēt ſi nō ſit abſoluta ꝛc. intelligit q ne
ceſſitas nō abſoluta ꝛ tñ maior q̄ neceſ-
ſitas decētie: ſit qñ non adeſt neceſſitas
extrema q̄ eſt abſoluta: ſed aſſunt ſigna
eius ꝓbabilia. Vñ extra neceſſitatē ex-
tremā: vl' quaſi nullus tenet' eleemoſy-
nam dare ſub p̄cepto. Et nota q extre-
ma neceſſitas ſm Pe. de pal'. non ſolum
intelligit' qñ homo eſt in piculo mortis:
ſz ēt grauis infirmitatis. Tertio arguit'.
qꝛ ſm eū in neceſſitate extrema oīa ſunt
cōīa. qđ non eēt niſi ꝛc. ſo. Sunt cōīa tūc
oīa q̄ dare eſt p̄ceptū: nō aūt neceſſaria
abſolute: qꝛ eſt cōtra rōnē q ſurripias
mihi panē meū: eo caſu quo eſt mihi eq̄:
vt ibi neceſſarius: puta qñ alter eſt no-
bis fame eēt moritur⁹. Sūt forte ēt cōīa
B ea q̄ dare eſt cōſilium: ſic q tibi lz ſurri-
pere illa: nec tñ ego dare teneor. Verūtñ
potius morerer q̄ cogerē aliquē viuere
indecēter. Quarto. Naz. s. Tho. vj. qđli-
bet. ar. xij. dicit: q in caſu neceſſitatis ca
dit ſub p̄cepto dare oīa ſua paupibus.
So. Illa neceſſitas nō eſt corporalis: ſz
ſpiritualis puta pro anime ſalute.

QVantū ad quartū hacten⁹ in or-
dine p̄di. intellexerunt cōiter do
ctores. s. Tho. eo mō quo expoſuit. ſ. qđ
de neceſſario ad decētiam non ſit prece-
ptum facere eleemoſynam niſi eo caſu
quo id q dat' iam excidit a rōne ralis ne
ceſſarij. Hoc autē ptz de Petro de tarā.
iiij. diſt. xvj. qui lz non ſic intellexerit. s.
Tho. tñ ipſe tenuit. ꝛ. s. Tho. vr̄ ipſū eſ
ſe imitatum ꝛ ſumma cōfeſ. li. iij. ti. viij. ꝛ
ſumma piſana ti. eleemoſyna primo. §.
C iij. ꝛ de archiep. ij. par. ti. j. c. xxiiij. §. vl. ꝛ
peñ. Nec obſtat ſi durandus eſt ordi. p̄-
dicatoꝝ ꝛ ſenſit oppoſitum qꝛ hoc dicit
ex ſenſu ſuo ꝛ non ex mēte. s. Tho. ſicut
ꝛ Pe. de pal'. qui oppoſitū tz adducēs exē
plum de Martino qui cum ſua indecē-
tia pauperē veſtiuit: ſz dico illud factū
non fuiſſe p̄cepti ſz conſilij: alioqui non
fuiſſet tm̄ a chriſto commēdatū. Duo au D
tē videntur. s. Tho. al'r intellexiſſe. ſ. Ni-
der ꝛ Rayneri⁹ tenētes opinionē Petri
de pal'. Hec autē iuxta mētē antiquoꝝ
doctoꝝ thomiſtarū dicta ſūt quoꝝ opi-
nio aliquādo mihi videbat' probabilior
moderniores aūt vt Raynerius in ſum.
ꝛ Jo. nider vt dictum eſt: ꝛ vt videtur bo
ne memo. magiſter Petrus bergomēſ. ꝛ
cōiter docti adhuc viuētes ſentiūt q in
caſu extreme neceſſitatis: neceſſario ſit
eleemoſyna faciēda de. b. Ex quoꝝ mē-
te q̄ſtionē ſic pertracto. ¶ Prima cōclu-
ſio. Habēs de ſupfluo ad viuere lz ſit ne
ceſſarium ad decēter viuere: tenet' ſub
p̄cepto dare exñti in extrema neceſſitate
Pz concluſio. iiij. di. xv. q. ij. ar. j. q. iiij. in
corpe vbi dr̄ q tenet' quis pri⁹ ſubueni-
re neceſſitati abſolute ꝓximi: q̄ ſue cō-
ditionate: ꝛ q p̄ceptū legis eſt vt qs det
de neceſſario ad decētiā: pz etiā rōne: qꝛ
tenemur magis vitā ꝓximi: q̄ res nr̄as:
ꝛ nr̄am corpalē decētiā amare: cū ſit ob-
E iectū dignius. Et lz viro nobili ſit graui⁹
morte viuere indecēter ꝓpter ſuā ipru-
dētiā: vel negligētiam: vel violētiam: ſe
cus ꝓpter fraternā pietatē: niſi indican
do falla t'. ¶ Scđa cōcl'o dare eleemoſy-
nā de toto b. non extrema neceſſitate: ne
q̄ ē de p̄cepto neq̄ de cōſilio: ſz ē illicitū
qꝛ nulli lz in aliquo ſtatu viuere inde-
cēter: niſi ꝓpter maiorē alteri⁹ neceſſita
tē. ¶ Tertia cōcl'o. Dare aliqđ de. b. ex-
tra neceſſitatē extremā eſt cōſiliū: qꝛ pfe
ctiōis ē plus alij q̄ ſibi de tpalib⁹ velle:
vt ali⁹ viuat ſe decēti⁹. ¶ Quarta. Nihil
hñs ſupfluū ad decēter viuere nec ad vi
uere nulli tenet' eleemoſynā facere de p̄
cepto: nec de cōſilio niſi in caſu quo iu-
naret' reſp. aut pſona reip. ſe vtilior: qꝛ
nūc eſt de cōſilio eo q bonū ſit ꝓ cōi ſa-
lute exponere vitā ſuā. ¶ Quinta ꝯcl'o.
F Hñs de ſupfluo ad decētiam tenet' dare
ſub p̄cepto vbi adeſt neceſſitas decētie lz
nō adſit extrema. iiij. vbi. s. ad q̄rtū. Sz ꝯ
p̄dicta arguit'. ſ. Nā ſi ē ꝟa pria ꝛ vltia cō
cluſio: male ſupra determinaſſet. s. tho.

tp̄s in quo obligat p̄ceptū de eleemoſy-
na: dicēs ꝙ eſt qñ dās hȝ ſupflua vtriq̧
neceſſitati: ⁊ accipiēs eſt in extrema ne-
ceſſitate ⁊c. Sol. Duo ſunt dāda in elee
moſyna. ſ. ſuperfluū ad viuere ⁊ ad de-
G cēter viuere. Due ſunt etiā neceſſitates
quibus dāduȝ eſt. ſ. neceſſitas extrema:
⁊ decētie. s. Tho. ergo ex parte dātis aſ-
ſignat tp̄s in quo tenet dare omni neceſ
ſitati: qꝛ illud eſt cū qs hȝ vtrūq̧ ſuper-
fluū: non aūt cū qs hȝ ſupfluum ſolū ad
viuere qꝛ nō tenet dare neceſſitati decē
tie: nō aūt aſſignat illud in quo tenet da
re alteri neceſſitati: nō aūt omni: qꝛ illd
eſt etiā ſi nō habeat ſupfluū ad decēter
viuere vt in extrema neceſſitate. Silr ex
pte accipiētis aſſignat tp̄s in q̄ dꝫ accipe
a quolibet hñte dāda: qꝛ illud eſt ēt in ex
trema neceſſitate: nō aūt aſſignat illud
in q̄ dꝫ accipe ab aliquo: ſȝ nō ab omni
qꝛ illud eſt ēt in neceſſitate decētie in q̄
dꝫ accipe a bñte ſupflua ad decētiam.
Sed ꝯ: qꝛ peccabit mortalr oīs diues vi
dens pauperē indecēter idutū: ⁊ ſic oēs
dānamur. ſo. Dico duplr. Primo ꝙ ne-
ſcio videre quō diues hñs multa ſupflua
H ad decentiā: q̄ facillime p vna ſua volu-
ptate aut ābitioſe exponeret multa poſ
ſit hr̄e charitatis viſcera: cū videt pau-
peres laceratos: ⁊ nō ꝯpatit. Nec tñ oēs
nec valde multi ꝑpter hec dānant: qꝛ
nō ſunt valde multi hñtes tm̄ de ſuper-
fluo: vt illud nō poſſit credere neceſſariū
ad ſuā decētiā. Scdo: forte dici pōt ꝙ lȝ
cum qs eſt in cadēdo ad ſtatū paupertatis
teneant hñtes ſupfluū ad decētiā ſuſtē-
tare illū ne cadat poſtq̄ tñ cecidit ⁊ iam
eſt in ſtatu paupertatis: nō tenet ei ꝓuide
re decētia niſi tāq̄ paupi: puta ſi videat
eū nudas carnes ꝓtendētem: opiēdo il-
lū. Itē ꝯ: qꝛ. ſ. Tho. q̄dl. viij. ar. xij. dicit ꝙ
hñs ſupflua ad decētiā nō peccat morta
liter nō dādo paupi q̄ nō eſt in extrema
neceſſitate ergo nō tenet dare hñti ne-
ceſſitatē decētie tm̄. ſo. Illud dictū eſt ve
rū: qñ iō illi nō dat: qꝛ credi ꝙ ſibi occur
I rat aliqñ maioꝛ neceſſitas. Vñ ſi hñs ne
ceſſitatē decētie petat a tali: ⁊ ille nō ve
roſimiliter putet ꝙ meli⁹ diſpēſabit elee
moſynā ſuā tūc nō tenet dare illi. Item
contra. qꝛ dicit. s. Tho. in. ij. ij. ꝙ dare. e.
eſt conſiliū nō p̄ceptū: ⁊ multo minus p̄-
ceptū eſt dare b. Sol. Illud dicit nō eſſe
p̄ceptū; qꝛ nō obligat qs illud dare pro
qualibet neceſſitate lȝ cōſiliū ſit dare p
neceſſitate decētie: cū q̄ ſtat ꝙ ſit p̄ceptū K
vt det p aliqua neceſſitate. i. p extrema.
Item ꝯ: qꝛ ibi dicit ꝙ dare b. eſt laudabi
le. So. Etiā laudabile eſt ponere vitam
corporaliter nr̄am p ſpūali proximi: qd
tñ nō eſt de p̄cepto. Qꝛ eñ dixerat ꝙ nō
lȝ viuere indecēter excepit tres caſus in
quib⁹ decet indecēter viuere cū quo ſtat
ꝙ in aliquo eorū hoc ſit p̄ceptū. Item ꝯ:
qꝛ in. iiij. dicit: ꝙ dare neceſſariū ad de-
cētiam ad ſubueniēdum neceſſitati ma-
ioꝛi eſt ꝯſiliū. Sȝ iſta maioꝛ neceſſitas
eſt extrema ergo ⁊c. Sol. Iſta neceſſitas
maioꝛ q̄ decentie nō eſt extrema: qꝛ ne-
ceſſitas decētie hȝ grad⁹. Vñ ibi ſubdit:
ꝙ nō eſt abſoluta. Hȝ aūt ſecūda. Tho-
miſtarum opinio veritatē vt credo, licet
aliquando aliam ſim locutus.

☞ Caſus. lviij.

Queritur. lviij. Vtrū ſit ſimo-
nia necne in ſequentibus ꝯ-
cribus. Petr⁹ eñ de furno vo L
lēs anime ſue nunc ⁊ in poſte
rum ꝓuidere: ꝯuocat caplm
ꝯuētus ⁊ monaſterij dicēs ſe velle in ec-
cleſia eius erigere altare ⁊ ei aſſignare
libras q̄nquaginta annui ⁊ perēnis red
ditus; hac lege vt dictus cōuētus tenea
tur ſingulo die in eo miſſam celebrare: ⁊
ſingulo āno anniuerſariū facere p ſe ⁊
ſuis defunctis reqrens an hac lege velit
dictum caplm dictū redditū acceptare
q̄ recuſante tādē cōcordāt in libris quin
quagintaq̧nq̧. Henric⁹ vo de puteo mo
tus eo fine quo Petr⁹ accercito tabellio
ne ac teſtibus; donat altari exigēdo ius
exigēdi a ſe ⁊ a ſuis heredib⁹ libras. lv.
ānui ⁊ ꝑpetui reddit⁹: hac lege: vt ſi dcm̄
caplm hūc redditū ꝑcipere voluerit: te-
neat celebrare miſſam ⁊ facere anniue-
ſariū vt. s. Deinde reqrit dictum caplm
an velit hunc redditū cum hoc onere ſu
ſcipere: ⁊ rñdet ꝙ ſic: ⁊ ad hoc ſe ꝓmiſſio M
ne vel pacto vel inſtrumēto obligat. Igi
tur ad hoc queſitū rñdeo duo faciendo.
Primo enim p̄mitto ea ex quibus ſolui-
tur dubitatio: ⁊ ſcdo dico ad caſuȝ. Quā

tum ad primum ex doctrina ſcti Tho. ij.
ij. q. c. ⁊ iiij. di. xxv. ⁊ quodl. viij. q. vj. ar.
j. ſic rñdet. Sciendū eſt igit ꝙ vt clare. ij.
A ij. ar. j. ⁊ quarto ſniarum ēt ar. j. q. j. colli
gitur: ſpūale eſt duplex. ſ. pmo p eſſen-
tiā: vt grā ⁊ virtutes qd vt dr qrto vbi
s. ad tertiū nullo mō vendi poteſt: nec ſu
per eo pōt cadere deliberata voluntas
emptionis ⁊ intellige recte ſentiēdo. Et
ſcdo p cauſam. Et hoc eſt duplex. ſ. pri-
mum quod eſt ſpūalis gratie cauſa vt ſa
cramēta ⁊ ſcdm. i. actus q̄ ex ſpūali gra-
tia ⁊ ſacro officio ꝓcedit: ⁊ ad ſpūalem
gratiā diſponit. In diffinitione auteȝ ſi-
monie ſumitur ſpirituale per cauſam. vt
dicit quarto vbi ſupra ad quintum. Et
hoc ſpirituale vt dicit ibi ad tertium: in-
q̄tum eſt corpale hȝ quandā ſpēm q̄ ven
di pōt: q̄uis nō ex hoc ꝙ eſt ſpūale. Sciē
dū eſt ſcdo ꝙ vt dicit qrto ar. ij. q. iij. ſicut
ſpūale ꝙ ſub pretio poni nō debet eſt du
plex. ſ. ipſa ſacramēta ⁊ act⁹ competen-
tes ex officio ſacro: ita duplex eſt anne-
xum ſpūali. ſ. ipſis ſacramentis vt vaſa
B ſacra ⁊ huiuſmodi: ⁊ officijs ſacris: vt de
cime ⁊ iuſpatronatus. Sciendū tertio: ꝙ
ſacrū p cauſam quaſi cauſa gratie: nullo
modo vēdi pōt vt vbiq̧ dicit. Unde dicit
ij. ij. ar. ij. ad ſecundum ꝙ ſacerdos nō ac
cipit pecuniā quaſi p̄tium cōſecrationis
euchariſtie aut miſſe cātāte: hoc eñ eſ-
ſet ſimoniacū. ſed quaſi ſtipendium ſue
ſubſtentationis. Hec ibi. Et. iiij. ar. ij. q. j.
ad quartum ſic dicit. Facere pactionem
de miſſa celebrāda eſt ſimoniacum ſem
per. Si tamē ſacerdos non habet alios
ſumptus ⁊ non tenetur ex officio miſſam
cantare: poteſt accipere denarios: ſicut
ꝯductitij ſacerdotes faciūt nō quaſi pre
tium miſſe: ſed quaſi ſuſtentamentum
vite. Hec ibi. Et hoc non intelligas in-
teruenientē pacto. qꝛ hoc eſſet ipſo facto
vendere miſſam: qꝛ vt dicit. ij. ij. ar. j. ad
q̄tū noīe emptionis ⁊ vēditionis intel-
ligit omnis ꝯtractus non gratuit⁹. Hec
ibi. Et quarto ar. ij. ad primū dicit ꝙ nō
C lȝ paciſci p āniuerſario dicēdo vt pate-
bit: ⁊ conſequenter nec promiſſa. Sed cō
tra hoc arguitur ſic: qꝛ extra, de preben.
in. c. Significatum. dr quoſdam canoni-
cos cuidam ſacerdoti prebēdam dediſſe
in eccleſia vt miſſam de btā virgine quo
tidie celebraret: ⁊ papa illā pactionē cō
firmauit. Ergo licite ſacra: ⁊ vēdi ⁊ emi D
poſſunt. Sol. Ad hoc. s. Tho. iiij. ar. ij. q.
j. ad quintū ſic dicit. Ibi non fuit aliqua
pactio: ſed illi p̄bēde annexū fuit illud
officiū cātādi miſſam talē. Hec ibi. Idē
aūt ſentit Anto. de but. ⁊ Glo. Sciendū
eſt quarto ꝙ ſacrū p cām quaſi cauſatū
a ſacro officio vel ſpūali grā ſunt actus
miniſtroꝝ eccleſie ſpūales. Sicut aūt di
cit. viij. quodl. c. vj. ar. j. ⁊ iiij. arti. ij. q. ij.
Act⁹ dicit ſpiritualis dupliciter primo
quantū ad principiū; qꝛ. ſ. alicui conue-
nit ex ſpirituali dono vel officio: vt epo
ꝯſecrare baſſilicas: ⁊ diacono legere euā
geliū. Et ſcdo ex parte finis tm̄: vt qñ p
illū ad aliquod ſpūale peruenit: vt do-
cere artes liberales: qd etiā gentilib⁹ cō
uenit. Imprimis igitur vt dicit quarto
vbi ſupra, non licet ſine ſimonia locare
opera ſua: ſed poteſt aliqd recipi in ſu-
ſtentationem vite. in ſecundis autē po-
teſt quis emere vel vendere opera ſua: E
ſed nō illud ſpūale qd ex eis acquiritur.
Hec ibi. Et ad primū ibi dicit ſic. Anni-
uerſariū celebrare eſt ſpūalis actus pri
mo mō: ⁊ iō nullo mō: lȝ paciſci p eo ce-
lebrādo: ſȝ tñ cū ex deuotiōe aliquid da
tur eccleſie tenetur celebrare p illis p
quibus erogatur. Hec ibi. Et. ij. ij. ar. iij.
ad ſcdm dicit ſic. Aliqua tēporalia dan-
tur deū laudātibus ſiue p viuis ſiue p
mortuis: nō quaſi pretium ſed quaſi ſu-
ſtentationis ſtipēdium: ⁊ eo etiā teno-
re p proceſſionib⁹ faciēdis in aliquo fu
nere alique eleemoſyne recipiūtur. Si
aūt hmōi pacto interueniente fiant: aut
etiā cum intētione emptionis ⁊ vēditio
nis ſimoniacū eſſet. Hec ibi. Ubi nota ꝙ
dictū eſt. ſ. ꝙ q̄ licite p ſpūalib⁹ ſuſcipiū-
tur in ſuſtētamentū vite neceſſario ſine
pacto accipiunt. Sciendū eſt q̄nto quo
ad annexa ſpūalib⁹ vt dr. ij. ij. ar. iiij. ꝙ
eis aliqd eſt annexū duplr. Primo ſicut
ex ſpūalib⁹ dependēs vt bñficiū eccleſia F
ſticū quod habere nō licet niſi habēti be
neficiū clericale. Et ſecūdo ſicut ad ſpūa
lis ordinatū: vt iuſpatronat⁹ quod ordi
natur ad preſentandū clericos benefi-
cio eccleſiaſtico: et vaſa ſacra que ordi-

nantur ad vſum ſacramẽtorum. Primo
modo annexa nullo modo vẽdere licet:
q̃ ſine ſpiritualib⁹ eſſe nõ poſſunt: ⁊ eis
vẽditis illa vẽdi intelligunt̃. Reliqua au
tẽ vẽdi poſſunt (ſʒ non inq̃ntum annexa)
G quia non preſupponunt ſpiritualia. ſed
ea tempore ordinis precedunt. Hec ibi
quaſi verbotenus.

QUantũ ꝟo ad ſcðm nunc r̃n-
deo ad caſum et dico multa.
Primo eñ dico ꝙ in ſpũali ſe-
cũdo mõ q̃ .ſ. ex ſpũali .i. ſup
naturali dono vel offõ depẽ-
det cuiuſmodi eſt anniuerſaria celebra-
re: vt dictũ eſt: q̃ntũ ad deũ ⁊ ꝯſciẽtiã ſuf-
ficit ad euitandã ſimoniã ꝙ quis nõ in-
tendat aliq̃d accipere ꝓ tali actu quaſi
ꝑtio vendẽdo actũ ſuũ. Qð ptʒ q̃ in di-
cto quodli. s. Tho. tenet ꝙ vadẽs ad ec-
cleſiã al's non iturus nõ cõmittit ſimo-
niã: ſi intendat pecuniã vt ſuſtentamẽ-
tum non vt preciũ. Sed quo ad eccleſiã
illud nõ ſufficit: q̃ ſi quis paciſcatur (q̃
uis non intendat niſi victum ſuum quo
ad eccleſiam eſt ſimoniacus: ⁊ ſubiacet)
penis illatis a iure. Uñ dicit. ij. ij. arti. ad
H ſcðm loq̃ns de actib⁹ iſtis ſic. Unde il-
licita eſſet ordinatio ſi in aliq̃ eccl'ia ſta
tueretur ꝙ non fieret ꝓceſſio in funere
alicuius: niſi ſolueret certã pecunie q̃nti
tatẽ: q̃ ꝑ ſtatutũ tale ꝑcluderet̃ magis
officiũ pietatis. Magis autẽ licita eſſet
ordinatio ſi ſtatueret̃ ꝙ omnib⁹ certam
eleemoſynã dantibus talis honor exhi-
beret̃. Prima eñ ordinatio habet ſpe-
ciem exactionis. Secunda vero gratui-
te recompenſationis. Hec ibi. Et idem
dicit Ray. dicẽs ꝙ ſi in talibus conſtitu-
tio ſit affirmatiua vt qui fecerit ſic ha-
beat ſic: non eſt ſimoniaca: ſicut ſi ſit ne-
gatiua. vt qui non fecerit ſic non habeat
ſic. Hec ille. Et idem tenet ſum. angeli-
ca. titu. Simonia. iij. §. x. addens ꝙ ideo
cõſtitutio negatiua habet ſpeciem exa-
ctionis: q̃ preſupponit ꝙ pro minori
non fiat: nõ autem affirmatiua: quia nõ
I negatur quinetiam fiat pro non ſic faciẽ
tibus. Ex quibus patet id quod dictum
eſt: quia .ſ. quo ad eccleſiam non ſufficit
bona ⁊ recta intẽtio. Quia de ea non ſe
impedit. Certum eſt enim ꝙ ſtatuentes
tam negatiue affirmatiue poſſunt eandẽ
dem intentionem habere: et tamen illi
iudicantur ſimoniaci ⁊ non iſti propter
verborum formam.
¶ Dico ſecundo corollarie ſequi ex hoc K
dicto ꝙ ſimoniaca eſt cõſtitutio qua ſta
tuit capitulum eccleſie matricis: ne ali-
quis de ſua parochia ad funus vocet ali
quos religioſos niſi vocet totum capitu
lum: habiturum aliquid tẽporale quod
tamen vocare non tenet̃. Eſt enim ne-
gatiua conſtitutio. Eſt etiam hec conſti
tutio cõtra eccleſiaſticã libertatẽ q̃ ſm
Innocentium violatur quoties viola-
tur priuilegium conceſſum vniuerſali
eccleſie cuiuſmodi eſt poſſe diuinas lau
des circa funera perſoluere tãq̃ dei mi-
niſtros ⁊ inde per eleemoſynas gratui-
tas recompenſationẽ recipere. Cuius ſi-
gnum eſt: quia violatur eccleſiaſtica li-
bertas ſi ſtatuatur aliquid reſtringendo
funeralia: vt quod ſolum tot cerei portẽ
tur vel huiuſmodi vt dicit Archie. ⁊ pa
nor. Et addit zab. violat̃ dicta libertas L
inq̃ntum particularis eccleſia grauatur
in priuilegio vniuerſalis eccleſie. Et tã-
to hoc eſt deterius: q̃nto grauamen eccle
ſie ab eccleſia infert̃: acſi idẽ nõ ſeipſum
amet. Sicut enim ſm .ſ. Tho. in. iij. meli⁹
eſt (ceteris paribus) bene facere amico ⁊
coniunctiori q̃ alijs: ita ecõuerſo peius
eſt ei male facere. Dico tertio ꝙ prima
forma caſus eſt ſimoniaca: q̃ ibi eſt pa-
ctum: quod patet ex diffinitione ei⁹: cum
pactum ſit duorũ plurium ve in idẽ pla-
citum ſeu cõſenſus. ff. de pactis. l. j. Dico
quarto ꝙ forma ſcða eſt licita: q̃ nõ eſt
pactum ſed donatio redditus cum one-
re faciendi anniuerſarium. Hoc autẽ pa
tet: q̃ in caſu ſupra allegato de ꝑbenda
cui alligatum eſt onus cantandi miſſaʒ
nullla fuit pactio ſm .s. Tho. ⁊ alios. Eſt
aũt ſimile de hoc vt dicit Hoſt. q̃ dicit ex
preſſe in ca. quoniam enormis. extra ne
prela. vi. ſu. ꝙ tale onus poteſt annecti
redditibus. dicit tamen tutius fore re-
linq̃re ſic. Relinquo tali eccleſie ãnuatiʒ M
decẽ libras ſup tali poſſeſſione diuiden
das inter eos ſolũmõ q̃ meo anniuerſa-
rio intererũt ⁊ rogo vt fiat omni ãno. Li
cet aũt hoc ſit tutius. tñ ſm .s. Tho. nõ te

nemur eligere viã tutiorẽ ſed ſufficit eli
gere tutã. ¶ Sʒ ꝯ ꝑdeterminata arguit̃
multipliciter. Primo ſic. Nã in ſcða for-
ma eſt pactũ vel erit. ſ. q̃ñ dict⁹ conuen-
A tus acceptabit. q̃ ibi eſt pollicitatio q̃ il
le pollicet̃ in poſterũ ſe daturũ talẽ red-
ditũ. Pollicitatio aũt trãſit in pactũ q̃ñ ꝑ
nũtiũ vel literas acceptat̃: q̃ iam ibi eſt
duorum ꝯſenſus. l. pactum. ff. de pollici.
Ergo ſcða forma eſt ſimoniaca. Sol'. ibi
nõ eſt pollicitatio ſed donatio inter vi-
uos q̃ donat̃ ius exigẽdi quotannis de
bonis ſuis q̃nquagintaq̃nq̃ libras. Et
idem eſt ſi q̃d ſit ſub ꝑdicta forma ſcða le
gatũ. Scðo Nã ſm Inno. in. c. q̃m enor.
lʒ ſit meritoriũ aliquos redditus conſti-
tui in eccl'ia vt ibi fiat anniuerſariũ pro
aliquo tñ hoc nõ poteſt ꝯſtitui per dona
tionẽ q̃ non licet ei apponere conditiõ-
nes ſpirituales: ſed põt ꝯſtitui per eos
qui habent anniuerſariũ facere. Et alle
gat capl'm ſignificãte. extra de ꝑben. vbi
ſ. dr̃ ꝙ canonici inſtituẽtes dictã ꝑbẽdã
petiuerũt ꝯfirmationem: a pontifice. Er
go ſecunda forma nõ lʒ. So. Illud onus
vel iſta ꝯditio poteſt inſtitui ⁊ apponi a
ꝯſtituẽte redditum nec dicti canonici pe
tiuerũt ꝯfirmationem: niſi q̃ dubitabãt
B vel non credebãt ſe id potuiſſe facere vt
ille ꝯtctus eſſet ratus: vt innuit Joã. an.
Papa vero ꝯfirmauit non approbando
malũ: ſed id quod licite factũ eſt ſtabiliẽ
do. ¶ Nunc ꝟo iam nõ eſt dubiũ ex quo
papa ſic approbauit: ⁊ ideo rõ nõ ſequit̃
Et ꝑterea non eſt ſil'e quo ad hoc de bñfi
cio vel redditu eccleſiaſtico cuius. ſ. di-
ſpenſator eſt papa vel ep̃s: ⁊ de redditu
iſto q̃ nouiter inſtituit̃ a laico: qui. ſ. non
eſt in diſpenſatione ꝑdictorũ niſi poſt cõ
ſtitutionem. Tertio nam lʒ ſacerdoti lo
care opera ſua ſm glõ. in. c. ſignificatuʒ.
extra de preben. ⁊ ſm Abbatẽ ibi. ⁊ in. c.
q̃m enor. extra ne prela. vi. ſu. ⁊ in. c. tua
nos. extra de ſimo. Ergo lʒ ei paciſci de
anniuerſario: ⁊ conſequenter ꝑma for-
ma eſt licita. Sol. Dico primo ꝙ ſm be.
Tho. in quodam quodli. ⁊ Archiepi. flo-
C rent. in. ij. parte. titu. j. in his que ſunt de
iure diuino ſtãdum eſt magis ſententie
theologorũ vt bene probat. s. Thom. Et
lʒ Petr. de ancha. hoc neget tamen ei nõ
ſtatur: q̃ nimis fauet iuri poſitiuo. Un-
de. Anto. de butrio: magnus decretali-
ſta ſentit cum ſancto Thoma. Unde ⁊ ex
perientia docet ꝙ in predictis canoniſte D
multum ⁊ interdum ineptiſſime fallun-
tur: vt in materia de voto: ⁊ de ſimo. in
qua multi dicunt multa falſa ⁊ repugnã
tia: q̃ diffinitiones non intelligunt: vt
alias oñdet̃ ⁊ ptʒ ex dictis abbatis in. c.
literaturam: extra de voto ⁊ vo. reden.
Standum eſt igitur. ſ. Thome dicenti ꝙ
non lʒ ſacerdoti locare opera ſua in acti
bus ſpiritualibus ex parte principij. Et
ſi cõtra hoc dicatur ꝙ ſm ſan. Tho. ali-
qui ſacerdotes licite conducuntur. vt ex
dictis ptʒ. Dico ꝙ illa conductio non eſt
emendo aut vendẽdo vel paciſcendo q̃
probatum eſt ꝙ cum ipſe dicit aliquos
licite ſpiritualibus percipere aliquod tẽ
porale ſuſtentamentum intelligitur de-
ducto pacto. Unde iſta conductio eſt per
modum eleemoſyne. Sicut eñ nõ eſt ſi-
moniaca: ⁊ conſeq̃ter nec cũ pacto cõ
ſtitutio affirmata: ita nec talis cõductio
q̃ dicat̃. ſi volueris eſſe mecum dabo tibi
hoc ⁊ illud: ⁊ ſacerdos hoc acceptat vt E
intelligatur cõduci ad annum: ſicut q̃s
ꝯducitur ad diẽ ſic. Dñe do vobis vel da
bo taleʒ eleemoſynã: celebretis hodie ꝓ
me ⁊ ſacerdos hoc acceptat licite: etiã ſi
alias nõ eſſet ꝓ eo celebraturus cũ non
teneat̃. Si a ſit vellet dicere. nolo celebra
re pro tanto: detis mihi tm̃. iam incidit
pactio. nec ille videtur dare eleemoſyna-
liter: nec iſte amore ⁊ gratis celebrare. Et
ſil'e eſt de ꝯductione ad annũ q̃ntũ ad
actus ſpũales rõne ꝑncipij ⁊ ſi nõ q̃ntuʒ
ad alios. Et cõfirmat hoc: q̃ Bar. piſa.
magnus theolog⁹ ⁊ legiſta ⁊ canoniſta:
ti. ſimonia. j. §. xxv. cuʒ recitaſſet dictum
Ray. dicentis. Lʒ ſacerdoti locare opa
ſua ⁊ aliq̃d exigere ꝓ ꝓceſſione ad quã
non tenet̃: ſubiũgit ꝙ in oĩbus iſtis de-
bet ipſe gratis officiare. lʒ aliq̃d recipiat
ꝓ ſumptibus qð ego ſic intelligo: q̃ ſi ad
talia non tenetur põt licite aliq̃d recipẽ
ſine quo talia nõ faceret dũmõ ceſſet pa
ctum: nõ aũt q̃ ad ea tenetur ⁊ cum hoc F
eſt diues. Dico ſecũdo ad principale ar-
gumentum ꝙ eſt ꝙ non ſit in hac mate-
ria ſtandum theologo: tamẽ ſtanduʒ eſt

c anonſtis cõſentiẽtib⁹ theologo p̃cipue
ſi ſint plures ⁊ ſolẽniores. Cõtra abba-
tem autem ſunt Inno. ⁊ Hoſtien. in. ca.
iij. ne p̃la. vj. cum q̈bus vr̃ eſſe Joã. an. q̈
eos adducit in. c. ſignificatũ: nihil eis ad
dens. Dicit em̃ Inno. q̄ ſacerdos ſuis
G parochianis non põt vẽdere ſpũale: ẽt
ſi indigeret: ſed nõ ſuis põt locare corpo
ralia opa: nõ aũt ſpũalia. Et caueat in-
quit ne iſti cõtract⁹ quo ad intẽtionẽ: et
verba miſceant. Et p̃ opa corpalia in-
telligit ea q̃ a ſpũali dono nõ ſunt vt ſcri
bere ⁊ docere grãmaticã vel hmõi. Mo
tiua autẽ abbatis ſunt hec. Nã primo
beneficia inquit dãtur ꝑpter officia. So
lu. Tñ nõ dant ex pacto niſi ſimoniace.
Secũdo q: inquit mãſionarij pro ſuitio
ſpũali recipiũt tẽporale. So. Si iſta re-
cipiũt ex pacto: eſt ſimonia: vt dictũ eſt.
Tertio. Nam vicario epi cõſtituit certa
portio: ⁊ nõ pro ſuitijs tpalibus: vt pz
inquit in c. cum ex eo. de elec. lib. vj. ⁊ in
c. ꝑuenit. de appel. ſol. Pro ſeruitijs ſpi-
ritualibus ex pte finis põt habere ſala-
rium ex pacto ⁊ vẽdẽdo opa ſua: ſed pro
H ſpũalibus ex pte principij põt illud hr̃e
ex taxatione ſupioris ſine pacto. Quar-
to. Nam pt̃ recipe recõpenſationẽ dã-
norum q̃ ſuſtinet. Sol. Eſto q̄ ſacerdos
qui lucrat in ſcribẽdo: ⁊ de hoc viuit: poſ
ſit in pactũ deducere hoc damnum: ex
hoc nõ habet q̄ poſſit locare opa ſua p̱
actibus depẽdẽtibus a ſup naturali do
no. Dico vltimo ad argumẽtũ q̄ eſto q̄
verum dicat abbas: hoc etiã ſm eũ non
eſt licitum: niſi ſacerdoti qui non poteſt
aliũde habere vnde honeſte viuat. Un-
de nõ licebit clericis q̈bus interdũ pau-
pertas eſſet anime ſanitas ⁊ delitie mi-
niſtrãt luxurie ⁊ vanitatum fomẽta. Ex
his pz q̄ dicẽtes ſm ſan. Tho. licere pa
ciſci p̱ ãniuerſario dicẽdo: aut illũ nõ vi
derũt aut nõ intellexerũt. Et cũ eo ſentit
Ric. in. iiij. ⁊ cõiter oẽs theologi.

Caſus. lix.

I Ueritur. lix. Utrum illa ſpi-
na quam vincenteni tanq̃
chriſti ſanguine cruentatã
venerantur ampliori reue-
rentia q̃ beata virgo ꝓſeq̃n
da ſit? Rñ. Omiſſa tacia q̃ſtiõe. an. ſ. q̈p-
piam ſanguinis chriſti reperiri poſſit in
terra ⁊ ſuppoſita veritate huius ſpine:
de qua nullus ſane mentis poteſt ambi
gere: cum id ſcripture publice autẽtica-
te teſtẽtur: dico ſm ſctm̃ doctorẽ. ij. ij. q.
ciij. ⁊ q. xviij. ⁊. iij. di. ix. q̄ triplex eſt ho-
nor ſeu adoratio. dulie. ſ. hypdulie: ac la K
trie. Dulia eſt virtus qua honorem vir-
tuti debitum ſupioribus creaturis repẽ
dimus. Dulia quippe ſeruitutẽ ſonat.
Sumitur autẽ dupliciter. cõmuniter. ſ.
pro omni honore exhibito ſupiori: ſiue
deus: ſiue angelus: ſiue homo ſit: ⁊ pro-
prie pro honore vt diximus exhibito ſu-
perioribus creaturis: ſic vo multas ha-
bet ſpecies. Aliter em̃ p̃rem: ⁊ aliter re-
gem honoramus. Unde ſumit tertio p̱
honore quẽ ſeruus exhibet dño ſuo vel
pater filio, ⁊ hmõi. Dulia ergo omnẽ rõ-
nalem creaturã veneramur niſi dãna-
ta ſit. i. in malo obſtinata. Quelibet em̃
rationalis natura aut habet: aut habe-
re poteſt dei grãm et vtutem. Quẽlibet L
ergo angelũ ⁊ hoiem nõ damnatũ dulia
veneramur poſſibilr maxime vo preſu-
les ac dños: qui virtuti ꝯſeruande ⁊ ad
generãde preficiũtur: niſi ſint i actu pec
cati manifeſte: ſic em̃ aliquid habent ho
nori ꝯtrariũ. Diuites vo ꝑpter diuitias
honorare eo honore cuius diuitie ſunt
cauſe. i. quo ad exteriorẽ cõuictũ pecca-
tum nõ eſt: ſunt enim altiores in repub.
et ipſe diuitie ſunt adiumenta virtutis.
Reliquias vo ſanctoꝝ ac veſtes ſimilit
veneramur tãq̃ ſanctoꝝ aliquid ⁊ ſem-
per viuẽtis aie corporeũ inſtrumẽtum.
Hypdulia vo ſupradulia vel excellens
dulia eſt. Eſt em̃ vt idem dicit virt⁹ qua
creaturas deo ſpũali modo cõiũctas ho
noram⁹: tales em̃ ſupremũ gradũ in en-
tibus tenent: vt ſic. Unde ſuprema dulie
ſpecie que hyper vel ſup dulia dicit ve-
neramur. ¶ Ad hoꝝ vo intellectũ ſcien
dum eſt q̄ ille modus quo deo p̱ vtutẽ
creatura iungit oibus honorãdis cõmu
nis eſt. Preter hũc aũt ſpecialẽ habẽt q̈-
dam vt btã vgo q̃ nõ ſolũ virtute ſʒ etiã M
mr̃nitate deo cõiũcta eſt. Ideo hãc ſicut
dulia ſʒ ſe: ita hypdulia vt mr̃ eſt xp̃i ve-
neramur. Ipam etiã xp̃i humanitatẽ et
patibulũ crucis iſto honore adoramus.

Latria vo eſt vt⁹ qua deũ honore ꝯgruo
ꝓſeq̄mur tm̃. ſ. oim̃ bonoꝝ p̃ncipẽ. Sic
aũt honoram⁹ p̃mo q̈dẽ ſctãm trinitatẽ
deinde vo hũanitatẽ vbi incarnati rõe
A vnite deitatis (q̃uis ſm ſe adoret hyp-
dulia) deinde hoſtiã cõditionalr tñ: ſi ſit
rite ꝯſecrata: quã tamẽ ꝯditionẽ nõ opz
ſemp̱ in oi tali adoratiõe actualr: ſʒ ha-
bitualr vel melius vtualr mẽte retine-
re. Deide patibulũ crucis ⁊ ceteras ima
gines dei in quãtũ imagines ſunt. i. grã
rei imaginate: ⁊ nõ grã ſui. Hoc em̃ gñã
liter veꝝ eſt: nõ ſolũ ſm fidẽ: ſed etiã ſm
Ariſto. in li. de memo. ⁊ reminiſ. q̄ lʒ di-
uerſus ſit motus animi q̊ q̈s fert in ima
ginẽ: vt eſt q̈dã res in ſe (puta aurũ vel
lapis) ⁊ q̊ q̈s fert in repreſentatũ p̱ illaʒ
tamẽ q̃ñ alius fert in imaginẽ vt imago
eſt eodẽ motu fertur in vtrũq̃: et honor
imaginis vt Remigius teſtat: imagina-
to aſcribit. Licet vo adorem⁹ latria ima
ginẽ dei irrationalẽ: puta lignũ imagi-
nem tñ rõnalẽ. i. hoiem nõ ſic adoremus
ꝑpterea q̄ ſm ſe adorabilis eſt hõ: ⁊ ꝯñr
ille honor videret hois nõ dei eſſe ⁊ peri
culũ immineret: ne adorãs hoiem i crea-
B tura ſiſtat. De adoratione vo crucis ſic
dt. ſ. Tho. iij. q. xxv. Honor nõ debet crea
ture niſi rationali. Uiſibili vo debet ho-
nor rõe itellectualis, in q̃tũ. ſ. eã repſen-
tat: vel ei q̊cũq̃ mõ ꝯiungit. Primo mo-
do regis imaginẽ venerari ꝯſueuerũt ho
mines. Scdo vo eius veſtimẽtũ: vtrũq̃
aũt venerat eadẽ veneratione qua et re
gem. Si ergo loquamur de ipſa cruce in
qua xp̃s affix⁹ eſt: vtroq̃ mõ eſt a nobis
venerãda. ſ. in quãtũ imago eſt xp̃i extẽ-
ſi: ⁊ in quãtũ mẽbra ei⁹ tetigit ⁊ ſangui-
ne pfuſa eſt. Utroq̃ aũt mõ adoratur la
tria: q: eadẽ adoratione cũ xp̃o eã vene-
ramur. Uñ et crucẽ q̃ſi crucifixũ alloq̃-
mur ⁊ dep̃camur. Quãtũ aũt ad rõnẽ cõ
tactus adoramus nõ ſolũ crucẽ: ſed ⁊ oĩa
q̃ ſunt xp̃i. iuxta Damaſ. iiij. lib. dicentẽ.
Pretioſum lignũ ⁊ ſanctificatũ cõtactu
ſacri corpis ⁊ ſanguinis decẽter adoran
C dũ: clauos indumẽta: lanceã ⁊ ſacra ei⁹
tabernacula. Q: tamẽ iſta nõ ſunt ima-
go xp̃i ſicut crux: ideo imaginẽ crucis in
omni materia veneramur: nõ aũt clauo
rum vel hmõi. Hec ille. Et idẽ videt ſen
ſiſſe. ſ. Tho. ij. ij. q. ciij. Oĩa vero in hac q̃-
ſtione dicta ſunt eiuſdẽ in locis allega-
tis. excepto eo qđ dictũ de retẽtione ha-
bituali conditionis in hoſtia. ¶ Sʒ circa D
vba eius occurrit vna dubitatio. Nã vi
detur oppoſita ſcripſiſſe. In. iij. em̃ ſen.
dicit q̄ crux xp̃i que illũ tetigit: vt ima-
go chriſti adoratur latria: ſed vt quedã
res adoratur hypdulia tanq̃ aliqd xp̃o:
non aũt latria: eo q̄ non ſit pars xp̃i nec
ꝯñr adorãda eadẽ adoratione qua chri
ſtus. Ex his autẽ vr̃ cõſurgere repugnã-
tia duplex. Prima quidẽ q: in. iij. par. dt
q̄ creature viſibili ſeu irrõnali null⁹ de
betur honor niſi rõne rõnalis nature.
In tertio vero dicit q̄ ipſa crux põt ado
rari vt res quedã. Secũda: q: tertia pte
dicit q̄ crux rõne ꝯtact⁹ adorat latria.
In tertio vo dicit q̄ nõ adorat latria ni
ſi vt imago. Ad iſtã ergo dubitationem
ſoluit Jo. cap. ⁊ ſanctus doctor cũ bacca
larius eſſet: multa ſcripſerit in ſentẽtijs
ſm famoſas opiniones alioꝝ: q̃ poſtmo
dum magiſter effect⁹ correxit in ſumma.
Neq̃ vero hoc derogat tãto doctori: q:
etiã Augu. multa ſua dicta retractauit. E
adeo vt librum retractationũ effecerit.
Rñdet etiã magiſter Petrus bergomẽ-
ſis in ſuis etymologijs: addẽs ad predi
ctam rñſionẽ q̄ crux q̃ xp̃m tetigit duplr
adorari põt. Prio. ſ. vt intelligat xp̃o cõ-
iuncta. Et ſcdo vt intelligat diuiſa. Et
primo quidẽ mõ adorat latria: vt dr. iij.
ſniarũ. Et ſic ad primã repugnãtiã dico
q̄ cũ dicit crucẽ poſſe adorari vt res que
daʒ intelligit: imo expreſſe dicit q̄ ado-
rari põt vt res xp̃i: ⁊ ꝯñr adoratur rõne
rõnalis nature. i. xp̃i: q̃uis aliter vt itel
ligit ei cõiũcta ⁊ aliter: vt ab eo intelli-
gitur diuiſa. Ad ſcdm diceretur q̄ ſctũs
Tho. non ſic dicit in. iij. ſicut allegat: ſed
dicit q̄ crux adoratur latria: vt imago
xp̃i: ⁊ vt res quedã adoratur hypdulia:
non autem negat quin adoretur latria
ratione contactus. Mens ergo. s. Tho.
eſt q̄ tribus modis crux adoratur. ſ. vt
imago: ⁊ vt res chriſti eidem cõiuncta ⁊ F
vt res eiuſdeʒ ab eo diuiſa. Et tertio mo
do adoratur hyperdulia (non obſtante
q̄ ſit chriſti ille honor ⁊ non crucis) quia
licet chriſtus in ſeipſo adorari poſſit la-

tria: quando tamen adoratur in aliquo ſuo ſibi non ꝯiuncto adoratur in alio: et adoratur hyꝑdulia. Eſt aūt ⁊ alia difficultas in verbis. ſ. Tho. Nam ſi contactus ad mēbra xp̄i eſt ratio ſufficiēs ado-
G randi latria: videtur ſequi ꝙ btā virgo adorāda ſit latria qđ cōtra doctrinā ſanctorum eſt. Silr̄ ꝙ aſellus quo vſus eſt dn̄s adorādus eſſet latria: ⁊ eius reliq̄e ſi haberētur. Sol. Dico ad primū iuxta premiſſa ꝙ ꝓpter hoc non eſt beata virgo adorāda latria ꝓpter rōnem ſupra allegatā: q̄r. ſ. eſt q̄d in ſe adorabile. vnde videret̄ ille honor latrie ad creaturā nō ad deuʒ terminari. Dico tamen ꝙ licet non ſit taliter adorāda: eſt tn̄ taliter adorabilis. i. digna adorari. ſ. latria: et hoc inquātum eſt imago dei: ⁊ forte etiā inquātū per intellectum accipit̄: vt aliquid xp̄i eidem cōiunctū per contactuʒ. Aliud em̄ eſt eſſe adorabile aliquid aliō quoq̄ʒ eſſe adorandū. Sicut etiaʒ aliud eſt furem eſſe dignū ſuſpēdio: ⁊ furē eſſe a me ſuſpendēdū. Ad aliud dico ꝙ ſi ip̄e aſellus acciperet̄ per intellectū vt aliq̄d
H actualiter coniunctū xp̄o adoraretur latria: q̄r eadē adoratione qua ⁊ xp̄s adoraretur. Ut aliq̄d aūt ſeparatū adoraret̄ hyꝑdulia. Nec dʒ hoc mirū videri: q̄r nobilior eſt aſellus ligno crucis ⁊ lapide ſepulcri: ⁊ terra calcata a dn̄o quā in locis q̄ꝫplurimis veneramur ſicut ⁊ in quodā cenobio gallie q̄dā portio calciamētoꝝ eius adorat̄. Ad q̄ſtionē aūt agitatā deueniēs dico: ꝙ ſi loquamur de honore exhibito alicui rei grā ſui: ⁊ nō alteri⁹ predict⁹ aculeus ⁊ ſpina nec magis nec tm̄. nec aliquo mō eſt venerabilis: q̄r rei rationali null⁹ debet̄ honor grā ſui. Si ꝟo de eo honore loquamur quē alicui nature exhibemus grā alterius: tūc iuxta predicta dico duo. Primū: ꝙ ſpina magis eſt venerāda. Scōm: ꝙ beata virgo eſt magis venerabilis. i. digna venerari. Primū pʒ: q̄r ſpina adorāda eſt ſum-
I mo honore. i. latria virgo aūt honore nō ſummo. i. hyꝑdulia. Ptʒ etiā ſcōm: quia virgo eſt digna venerari ſummo honore: ⁊ cum hoc ſm̄ ſe eſt digna hyperdulia. Et adorabilis eſt ſummo honore ratione repreſentationis ⁊ contactus: ſpina vero ratione contactus tantūmodo. Per hec autem que ſcripſimus bene intellecta ſolui poſſunt oīa argumēta que in iſta materia fieri cōſueuerūt. Arguit enim primo Henricus ſic. Nulla inquit imago poteſt eē imago dei: q̄r ſcōm Damaſ. infigurabilis eſt deus: ergo nulla
K imago adorāda eſt latria. Sol. Deus vt eſt humnat⁹ habet imaginē: nā de⁹ vere eſt crucifixus: ⁊ imaginē habet diuinuʒ ſuppoſitū cruci affixum. ¶ Scōo arguit Durā. ſic. Anima intelligēs nunq̄ʒ dicit imaginē vt imago eſt idem eſſe cū imaginato: ſed ſemꝑ illa duo dicit diſtincta: cum ſint adinuicē relatiua: ergo nunq̄ʒ quod vni eoꝝ attribuitur cōuenit reliq̄. Sol. Licet anima cū fertur in imagineʒ vt ſic: nō dicat imaginem eſſe imaginatum nō tamen eſt neceſſe ꝙ tunc neget vnum ab alio vel faciat duos cōceptus de illis: ſed vno cōceptu cōcipit vtrūq̄ʒ vnum in ordine ad aliud. Negatur er-
L go antecedēs ad hūc ſenſum: ꝙ omnia illa duo dicit ideʒ. i. vno cōceptu fertur in vtrūq̄ʒ et vno motu ac ſi eſſent ideʒ. Ad probationē aūt dico ꝙ aīa ea q̄ realiter diſtinguūtur vno cōceptu pōt cōcipere et iudicare quādo vnū eoꝝ ad aliud refertur cum vnū relatiuū claudat̄ in intellectu alterius. Et licet imagno vt ſic et imaginatū: vt ſic aliquādo cōceptibiliter diſtingant̄. tamē philoſophi qđ eſt vnius attribuūt alteri: vt ptʒ de veri. q. iiij. ar. viij. Arguit tertio Holkoth ſuꝑ librum ſapiētie ſue. Latria em̄ eſt honor qui ſoli deo exhibet̄: ergo nulli creature cōuenit: omnis aūt imago eſt creatura: ergo nullo mō imago adorat̄ latria. Solu. Sicut latria ſoli deo ꝯuenit ꝑ ſe ſiue grā ſui: ita ⁊ creature ꝑ accidēs ſiue grā alterius. i. dei repreſentati ꝯuenit: qui in ſecula eſt glorioſus.

☞ Caſus. lx.

Queritur. lx. Utruʒ aliquid valeat ſi ſacerdos dicat in abſolutione: quicquid boni feceris ſit tibi in remiſ-
M ſione peccaminū? Ad hoc reſpondet. ſ. Tho. quodl. iij. ar. xxviij. Et dicit multa ꝑm̄ ꝙ pctō eſt debitor pnie dupl̄r. Uno mō ex ſuo pctō: alio mō ex iniunctione ſacerdotis. Unde ſi ꝯfeſſor imponat minorē penā q̄ꝫ mereret̄: reſiduū exoluet aut hic: aut i pur-
A gatorio. Si ꝟo maiorē nihilomin⁹ tenet̄ facere ſi pōt: ꝙ ſi moriat̄ an̄q̄ʒ expleat nō exigetur ab eo niſi ſm̄ q̄titatē pcti. ſ. Tho. in. iiij. Scōm eſt: q̄r dicit ꝙ op⁹ qđ aliquis facit ex iniunctione ſacerdotis dupliciter valet penitēti. ſ. ex natura ſua et ꝟtute clauiū: q̄r magis valent ad expiādum pctm̄ q̄ꝫ ſi ꝓprio arbitrio fierēt. Tertiū eſt: q̄r dicit ꝙ ſacerdos pōt iniūgere pniam ꝓprio arbitrio ⁊ ꝯſilio alieno: ⁊ etiā arbitrio ipſius penitētis: ſicut ſi dicat̄ facias hoc ſi potes: ⁊ ſi nō potes: facias hoc: et ſil̄r eſt qn̄ dicit: q̄cq̄d boni feceris ⁊c. q̄ſi dicat grauī⁹ tibi pena eſſet iniūgēda: ſʒ volo ꝙ oīa bona a te facta: et mala patiēter tolerata ſint tibi in remiſſionē pctōꝝ. Et ꝑ iſta ꝟba illa q̄ facit penitēs ꝑter exp̄ſſaʒ iniūctionē accipiūt maiorē ꝟtutē q̄ꝫ habeāt ex ſe ad ſatiſfaciēdū. Hec Tho. Uide ergo ꝙ in oī ope. ⁊c. maxime in flagellis ⁊ in ꝟbis iniurioſis ſi habēdo patiētiā ſatiſfacis ꝓ pctis ſicut qn̄ facis iniunctam penitentiam.

☞ Caſus. lxi.

B Queritur. lxi. Utrum vnus cōfeſſor poſſit mutare penitentiā iniūctam ab alio: et dico ſcōm Raym. ꝙ ſic: dūmodo tria ꝯcurrāt. Primo ꝙ hoc fiat diſcrete: ⁊ cū rōnabili cā et circa ſubditum ſuū quo. ſ. ad ꝯfeſſionē. diſ. lxxxij. presbyter. Excipiūtur ſolū iſti caſus. Primus ſi penitentia fuit publica maxime inchoata: quia ſcōm Guil. debet req̄ri ſi ꝯmode pōt ille q̄ iniūxit: ne ſcādalizet̄. Scōs qn̄ eſt iniūcta ꝑ pctō reſeruato ſuperiori ſm̄ Guil. niſi vrgeat neceſſitas: aut ſuadeat vtilitas: quia tunc piū eſt credere ꝙ in hmōi conceſſerit poteſtatē. Tertius qn̄ ſuꝑior hoc ſibi reſeruauit ſm̄ eundē Guil. arg. l. di. accedens. ⁊. xxxiij. q. ij. latorē. ⁊ in gl. vtriuſq̄ʒ capl̄i. Aliter ſiue idē ſiue ali⁹ ſa-
C cerdos poteſt: hoc tamen nō debet̄ facere niſi examinata cauſa ꝓpter quā iniūcta eſt ſm̄ Ray. Propter qđ videt̄ ꝙ non poſſit fieri niſi facta gn̄ali cōfeſſiōe ſi oīa pctā ꝯcernit: vel ſpeciali: ſi ꝓ aliquo ſpecialiter impoſita eſt: niſi ſit euidēs ꝙ penitēs ipſaʒ expellere nō poſſit: q̄r nō debet dari medicina niſi cognito morbo.

☞ Caſus. lxij.

Queritur. lxij. vtrū aliq̄s in extremis poſſit facere verā pniam? Rn̄det̄ ſm̄ ſententiā Theo. ⁊ cano. maxime. ſ. Tho. iiij. diſti. xx. q. j. art. j. q. j. ꝙ q̄ꝫdiu hō viuit pōt verā agere pniam: qđ ꝓbat Aug. li. de pnia de latrone Lu. xxij. ⁊ Eze. xviij. In quacūq̄ʒ hora ⁊c. exēplum de Silueſtro ſecundo. de pe. diſt. vij. Nemo. Sed tamē vix aut nūq̄ʒ ſit vera pnia in morte: q̄r aut hō ſubito morit̄ et res ſua eſt expedita. Credo ꝙ dn̄s nūq̄ʒ hoc ꝑmittit niſi in peſſimis hoībus: et credo ꝙ ſit peſſimū ſignū eterne mortis. Et ſi perpendat ſe mori: adhuc vix pōt penitere. rōnem aſſignat Scot. iiij. ex ꝟbis Aug. de vera penitētia. Primo: quia requiritur vſus liberi arbitrij quo voluntas libere deteſtet̄ peccatū. Sed vſus hoc timore ⁊ dolore impedit̄. Unde Aug. de
E penitētia. Difficile eſt vt tūc ſit vera penitentia qn̄ tā ſera venit: qn̄ cruciatus membra ligat: ⁊ dolor ſenſuʒ opprimit: vt vix homo aliquid aliud cogitare valeat: melior eſt tn̄ ſera q̄ꝫ nulla. Scōo: q̄r non ſolū debet eſſe voluntaria: ſed propter deū. Un̄. ſ. Tho. in. iiij. dicit: ꝙ antiochus nō vere penituit. ij. macha. x. q̄r hoc faciebat timore pene. ideo talis iam nō videt̄ facere ꝓpter deū: ſed eſſe videt̄ ſicut q̄ proijcit merces in mare. Aug. vbi ſ. Nullus expectet quādo peccare non poteſt arbitrij libertatē querit deus: vt poſſit dolere cōmiſſa: nō neceſſitate: charitatē: et nō timorē tm̄: q̄r non in ſolo timore viuit homo. Quem ergo ſero penitet: oportet non ſolum timere iudicem: ſed ⁊ diligere quia ſine charitate nemo poteſt ſaluus eſſe. Hec ille. Tertio: quia malus habitus eſt effectus naturalis.
F Ideo dicit ſan. Tho. iiij. vbi ſ. ꝙ eſt difficile ꝙ affectus hoīs quē multo tempore in aliquid inclinatum habuit: ſubito in cōtrariū mutet̄. Ideo Augu. vbi ſ. Hec conuerſio ſi contingat etiam in fine deſperandū nō eſt de eius remiſſione: ſed

qm̃ vix ⁊ raro eſt tã iuſta ꝯtritio.timen
dũ eſt de eo:maxime cũ filij quos illicite
dilexit ſunt pñtes:mũdus et vxor ad ſe
vocem:⁊c.que illicite dilexit.Multos ex
hoc ſolet penitẽtia decipe ſera.Hec ille.
G Addo quarto ſm Alb.mag.ſuper illud.
Quis ſcit ſi cõuertat ⁊ ignoſcat.Joel.ij.
Seueritas iuſtitie diuine incerta eſt in-
quit vtrum deus in extremis velit dare
grãm:qꝛ tũc locũ hꝫ illud Greg.Qui nõ
vult cũ potuerit:iuſtũ eſt vt iſligat ei nõ
poſſe cũ voluerit.Un̄ Prouer.j.Uocaui
⁊c.Hec Alber.Jõ accipe ꝯſiliũ domini.
Ne tardes conuerti ad deum.⁊c.

☞ Caſus.lxiij.

QUeritur.lxiij.Uerũ circũ-
ſtantia tpis ſacri pctm̃ ag
grauet in infinitũ:et ꝯñr
ſit neceſſario ꝯfitẽda?Rñ
deo.Pro fundamento ar
gumẽtoꝝ ⁊ deciſiõis pre-
mitto vnũ ex ſctõ Th.malo.q.ij.ar.vij.
⁊.j.ij.q.xviij.art.vlti.⁊.iiij.diſt.xvj.q.iij.
ar ij.q.iij.ſcꝫ ꝙ nulla circunſtantia ad-
ueniens actui trahit illũ ad aliã ſpeciẽ
pcti:niſi ipſa addat nouã repugnantiã
ad rõnẽ.Addit aũt nouã repugnantiã
H qñ ipſa ex ſe hꝫ rõnẽ mali:ſed qñ nõ ha-
bet rõnẽ mali ex ſe:ſed ſolum ex ſuppo-
ſitione alicuiꝰ prioris:non trahit in aliã
ſpeciẽ:ſicut accipere pecuniã multã nõ
eſt malũ niſi ſuppoſito ꝙ ſit aliena:iõqꝫ
non trahit extra genus furti.Hec ex illo
virtualiter.Tũc arguo ꝙ iſta circũſtan-
tia ſit aggrauãs infinite.Primo.Nã ois
circũſtantia trahẽs ad aliam ſpẽm pcti
aggrauat in infinitũ.⁊ cõſequẽter eſt ne
ceſſario ꝯfitenda ſm cõem doctrinã ſctõ
rũ.Sed iſta eſt hmõi:qꝛ hꝫ ſpecialem re
pugnãtiam ad rõnẽ:qꝛ cõtinet iniuriã
tpis ſacri.Cõfirmat:qꝛ circũſtãtia ſacri
loci trahit ad aliam ſpẽm:ergo ⁊ ſacri tẽ
poris.Scdo.Nã qñcunqꝫ vno actu agit
cõtra duo pcepta:ibi eſt circũſtantia ag
grauãs infinite:vt patet.iiij.vbi.ſ.que-
ſtiuncula.iiij.⁊ oẽs concedunt.Sed qñ
quis fornicat in feſto:agitur contra duo
I precepta.ſ.Nõ mechaberis.⁊ Non fa-
cies opus ſeruile:qꝛ peccatũ eſt opus ſer
uile.Confirmatur:qꝛ ſanctus Tho.ij.ij.
q.cxxij.art.iiij.ad ſcõm dicit ꝙ magis fa
cit ꝯtra pceptũ de ſctificatione feſti pec-
cãs ꝙ̃ faciẽs opus corporale licitũ.Cõ-
firmat etiã:qꝛ Alex.de ales i tertia ſum
me dicit:ꝙ talis cõmittit vnũ pctm̃ ꝙ̃tũ K
ad actũ:⁊ duo ꝙ̃tũ ad reatũ ſicut q̃ vir-
ginẽ defloꝛando necat.Cõfirmat tertio
qꝛ multi doctores expſſe ſcripſerũt iſtã
circũſtantiã eſſe ꝯfitẽdã neceſſario.Sed
cõtra hoc eſt cõis ſchola.s.Tho.in qua
nunqꝫ vidi peritũ nõ ſentientẽ in oppo
ſitũ.Ad qõnẽ igit dico ꝙ Nico.de Lyr.
primus innuit(ꝙ̃tũ ego legerim)hãc cir
cũſtãtiã eſſe de neceſſitate confeſſionis
innixus ſup ꝟba ſeruile:⁊ ſup.d.Alex.
de ales allegato vt credo forte non ſa-
tis exquiſite vtrũqꝫ intelligẽs.Hũc de-
inde ſecutus eſt archieps floꝛẽ.ex ordi-
ne predicatoꝛũ tanqꝫ cuiꝰ ſtudiũ fuerit
ſemp fideliũ moꝛes vitãqꝫ reſtringere:
⁊ tãqꝫ q̃ pfeſſoꝛ canonũ ſententias phi-
cas aut theo.s.Th.plene dijudicare nõ
potuit:tertio loco emicuit ſumma roſel
la:dein de pceptoꝛiũ diuine legis.i.Joã
nes nider oꝛdi.pdi.q̃ tñ tanqꝫ theologꝰ
⁊ melius doctus in.s.Tho.noluit aſſer
tiue ſed dubitatiue loqui dicens.ꝙ foꝛ- L
te eſt neceſſaria quo mõ loquẽdi vltimo
vſa ẽ ſumma angelica.Dica aũt opinio
nes iſtoꝛũ ſtare nõ poſſe:⁊ hanc circun-
ſtantiã nõ aggrauare i infinitũ:nec eſſe
cõfitendã neceſſario ſꝫ ſolũ de bene eſſe
⁊ cõgruo.qd̃ pbo primo ſic.Ois circũſtã
tia aggrauãs in infinitũ dat pctõ nouã
ſpẽm:trahẽs illud ad aliud genꝰ:vt pꝫ
ſm oẽs:pcipue.s.Tho.in locis ſupius
allegatis.Sꝫ iſta nõ dat ſpeciẽ peccato:
qꝛ nõ aggrauat niſi ſuppoſita maligni-
tate prioꝛi.Accipere eñ voluptatẽ ex fe
mina in die feſto ſm ſe nõ repugnat rõ-
ni alioqui vir nõ poſſet debitũ reddere
die feſto ſine peccato etiaꝫ exactus.ꝯ.s.
Tho.iiij.di.xxxij.ſed ſolũ repugnat ſup
poſito ꝙ nõ ſit ſua:vel ꝙ cauſa volupta
tis coeat vel qd̃ ipſe vir ſit petens ⁊ exi-
gens qd̃ nõ lꝫ ꝓpter mandatũ eccl'ie:lꝫ M
ex ſe non ſit malũ:qꝛ etiã in die laudem
poſſet q̃s ⁊ actionem ⁊ coitum oꝛdinare
Unde.s.Tho.iiij.di.xxxij.q.j.arti.v.q.ij.
ſic dicit Petere debitũ in die feſtiuo nõ
eſt circunſtãtia trahens ad aliam ſpe-
ciem pcti.vnde nõ põt in infinitũ aggra

uare.⁊ ideo nõ peccat moꝛtalr̄ vxoꝛ aut
vir ſi in die feſtiuo debitũ petat.Scdo.
Nã quandocũqꝫ circũſtantia aggrauat
in infinitũ:⁊ eſt neceſſario cõfitẽda:opꝫ
ꝙ ſit directe ꝯ̃ pceptũ ſpeciale.Sed in
A pꝛopoſito nõ eſt ſic:qꝛ dicit.s.Tho.ij.ij.
q.cxxv.ar.iiij.ad primũ.ꝙ illud pceptũ
de ſanctificatiõe ſabbati impoꝛtat ceſſa
tionẽ a pctõ ſolũ figuratiue in ſenſu mo
rali.⁊ non ad literã.⁊ in.iij.di.xxxvij.q.
j.ar.j.q.ij.ad ſcdꝫ ſic dicit.Opa ſeruilia
myſtice intelligunt pctã.ſed ad literam
opa ſeruilia dicunt ad quoꝛũ exercitiũ
ſeruos deputatos habeamus:in quibꝰ
debent artes mechanice dirigere:que ꝯ̃
liberales diuidunt.hec ille.Et ꝯfirmat
qꝛ deus exponendo illud pceptum facit
mentionẽ ſemp de opibus mechanicis:
nunqꝫ ꝟo de pctõ.qd̃ vtiqꝫ feciſſet ſi ad
literã voluiſſet pctã phibere.Confirma
tur etiã:qꝛ facere ꝯ̃ vnũ pceptũ ad lite-
rã:⁊ cõtra alius metaphoꝛice fit circũ-
ſtantia neceſſaria neceſſario q̃ foꝛnicat
hꝫ ꝯfiteri ſe etiã idololatraſſe:qꝛ foꝛnica
tio in ſcripturis dr̄ metaphoꝛice idolola
B tria.Dato ꝙ ſit cõtra illud pceptuꝫ:hoc
nõ eſt niſi inquãtũ illud eſt generale p-
hibens omne pctm̃:vt dicit.s.Tho.ij.ij.
vbi.ſ.qd̃ aũt eſt gñale nõ trahit ad ſpe-
ciẽ nec ponit in numerũ cũ ſpeciali:vñ
rapere ⁊ dãnificare iniuſte.nõ ſunt duo
pctã:nec due defoꝛmitates.Ad pmũ er-
go negat maioꝛ de hoc autẽ.s.Tho.iiij.
di.xvj.q.iij.ar.vlt.q.iiij.loquit vbi expſ
ſe maioꝛẽ negat dicẽs:ꝙ circũſtãtia ſpe
ciem mutans põt in infinitũ aggrauare
ſed nõ ſemp hoc facit:ſed ſolũ qñ dire-
cte hꝫ oppoſitionẽ ad pceptũ legis:⁊ po
nit exẽplũ.qꝛ ad pctm̃ gule q̃ eſt prepo-
nere addit hec circũſtãtia laute ſpecia-
lẽ defoꝛmitatẽ que etiã ex ſe pctm̃ face-
ret:ſed nõ eſt directe contra legẽ:ideoqꝫ
nõ aggrauat in infinitũ.Hec ex illo.Cla
rũ eſt autẽ ex dictis ꝙ circũſtantia tpis
nõ repugnat directe pcepto legis.Ne-
C gatur etiã minoꝛ:⁊ pbatio:qꝛ circũſtã-
tia tpis ſacri nõ cõtinet iniuriã eius ex
ſe ſed ſolũ ex ſuppoſitione prioꝛis actꝰ
mali.Ad cõfirmationẽ dico ꝙ de tempo
re ⁊ loco eſt ſimile quo ad multa.Primo
quo ad hoc ꝙ vtrũqꝫ eſt circunſtantia
aggrauans ex ſuppoſitione prioꝛis actꝰ
mali:⁊ cõſequẽter omne pctm̃ in vtroqꝫ
eſt grauius ceteris paribꝰ.Scdo quan-
tũ ad hoc ꝙ vtrũqꝫ põt eſſe obiectũ aĩe
intendentis opari in cõtẽptũ ſacri loci D
vel tpis.⁊ ꝯñr vtrũqꝫ iſto mõ trahit ad
aliã ſpeciẽ:puta inobedientie:vel cõtẽ
ptus vel hmõi.Et iſta duo q̃ diximus.
s.Tho.in de ma.q.ij.ar.vj.in fine coꝛpo
ris tangit dicẽs.Si q̃s faciat aliq̃d inde
cẽs in tpe ſacro:tp̃s ſacrũ qd̃ cõſyderat
vt circũſtãtia reſpectu actus indeſcen-
tis qui in eo fit:põt cõſyderari vt obie-
ctũ reſpectu alterius actus circũſtãtis:
q̃ eſt cõtẽnere tp̃s ſacrũ.Hec ille.Et ter-
tio quo ad hoc ꝙ vtrũqꝫ hꝫ annexã circũ
ſtantiã trahentẽ in aliã ſpeciẽ quantũ
ad aliquã ⁊ aggrauãtẽ in infinitũ:que
eſt circũſtantia inobedientie:qꝛ qd̃ alˀs
eſſet licitũ:in tpe vel loco ſacro erit illici
tũ ⁊ moꝛtale:ſicut arare in die feſto:⁊ iu
gulare latronem in eccl'ia.Un̄ ſicut ho-
micidiũ iniuſtũ ⁊ in eccl'ia:hꝫ duplicem
defoꝛmitatẽ:iuſtũ aũt vnã tm̃:ita laboꝛ
manualis iniquus:puta tranſpoꝛtatio
rei furtiue in feſto.hꝫ ſilr̄ duplicẽ defoꝛ- E
mitatẽ.equꝰ ꝟo vnã tm̃.Eſt aũt diſſimi
le in vno:qꝛ ſi a tpe ſecludamus pceptũ
dei phibẽtis opus aliquod ⁊ intelliga-
mus deũ tp̃s feſti cõſecraſſe ad ſibi quo
ad aliq̃d vacandũ:ſilr̄ ſi a loco ſecluda-
damꝰ pceptũ dei vel eccl'ie de nõ effũdẽ
do ſanguine vel ſemine vel de nõ furã-
do ſacra:⁊ intelligamus deũ vel eccl'iaꝫ
cõſecraſſe locũ eccl'ie p diuinis:ſtãte ca
ſu adhuc aliqd̃ opus factũ in loco ſacro
habebit ex ſe repugnãtiã ad rõnẽ:⁊ nõ
ſolũ in oꝛdine ad prioꝛa:puta ſi ibi quis
laudat aut vir cognoſcat vxoꝛẽ ſuã:vel
ptãs vindictã ſanguis exerceat.Secus
aũt de tpe qꝛ tunc arare non erit pctm̃:
ſicut nec ludere ad pilã in quo laboꝛ eſt
maioꝛ:ideoqꝫ circunſtãtia loci aliqñ tra
hit in aliã ſpeciẽ:nõ aũt circũſtantia tẽ
poꝛis.Et hoꝛũ rõ eſt.qꝛ locus attingi po
teſt actione coꝛpoꝛali tranſeunte:puta
furto quo tollitur res inherens:vel effu F
ſione ſanguinis vel ſeminis:nõ aũt tp̃s
Unde ſicut pctã que fiunt in eccl'ia ⁊ nõ
tranſeunt coꝛpoꝛaliter i locũ ipm̃:vt co
gitationes male ⁊ ꝟba que ex ſe habẽt

in aere ſiſtere:nõ aũt attingere ſtructu
ras niſi per accidẽs:ſunt q̃dẽ grauiora:
ſed nõ trahũt in ſpeciem aliã:q꞉ nõ at=
tingunt locũ iniurioſe:ita nullum pctm̃
G factũ in tpe ſacro transfert in aliã ſpe=
ciẽ:niſi vt dictũ eſt rõne circũſtãtie an=
nexe:q꞉ nõ attigit iniurioſe ſacrũ tps.
¶Et notãdũ eſt ꝙ lꝫ multa mala fiant
in eccl'ia:tñ ſpẽs ſacrilegij aggrauãtes i
infinitũ nõ aſſignãtur niſi tres q꞉ ꝗuis
forte ⁊ de hoc poſſit alia rõ reddi:credo
tñ ꝙ iſta ſit rõ:q꞉ illa tria ſub precepto
ꝓhibita ſunt a deo vel poti⁹ eccl'ia. Vñ
lꝫ triturare ſegetes ⁊ cõprimere vuas ⁊
mercari ⁊ facere ludos i eccl'ia:ex ſe ſint
malũ:⁊ ꝯñr in aliã ſpeciẽ trahant:q꞉ tñ
ſub ꝑcepto nõ ꝓhibent̃:nõ aggrauant
infinite.¶Ad ſcðm aũt dico ꝙ vꝫ ad op
poſitũ vt oſtenſum eſt.¶Ad primã cõ=
firmationẽ dico:ꝙ duobus modis aliq̃d
facit cõtra aliqð ꝑceptũ.Primo faciẽdo
cõtra intentionẽ ꝓximã ꝑcipientis.Et
ſcðo faciẽdo cõtra remotã:ſicut contra
illud ꝑceptũ.Nõ furaberis.facit primo
mõ q̃ furat̃.⁊ ſcðo mõ qui odit,q꞉ deus
H faciẽs illud ꝑceptũ in mẽte intendebat
nõ eſſe furandũ:vltimate ꝟo intende=
bat dilectionẽ ꝓximi ⁊ ſui.Quando aũt
quis facit cõtra ꝑceptũ aliqð ſcðo mõ:⁊
non facit cõtra illud ſolũ ⁊ ſpecialiter
⁊ directe:ſed oĩa ⁊ indirecte:q꞉ i.vltimo
fine oĩa cõueniunt.Nec facere ſic cõtra
preceptũ:trahit in aliã ſpeciẽ.alio q̃ is
qui furat̃ etiã cõmitteret deformitatẽ
fornicationis:ſed ſolũ facere cõtra ꝑce=
ptũ directe.i.ꝗtum ad intentionẽ ꝓxi=
mã:qð nõ eſt in propoſito.s.Tho.aũt lo
quitur ſcðo modo.Vel intendit.s.Tho.
vt dicit bone memorie:magr̃ Petrus
bergo.ꝙ talis facit magis cõtra illud ꝑ
ceptũ intellectum metaphorice:⁊ vt eſt
quoddã ꝑceptũ generale.¶Ad ſcðam
cõfirmationẽ dico primo ꝙ Alexander
loquitur eo modo quo ⁊.s.Th.nec opor
tet moueri per exemplũ qð ponit q꞉ ſan
I cti interdum ꝑ exaggerationẽ loquunt̃
in deteſtationẽ pctõꝝ.Dico ſcðo ꝙ non
cogimur autoritatem eius recipere ad=
uerſus autoritatẽ.s.Tho.cuius doctri=
na eſt ꝑ eccleſiã examinata ⁊ cõproba=
ta:maxime quantũ ad ea q̃ fidẽ moreſq꞉
cõcernunt.Vel dico tertio ꝙ Alexander
videt̃ ſe firmare in hoc ꝙ in noua lege
preceptũ de ſanctificatione ſabbati ob=
ſeruandũ eſt eo modo quo eccl'ia ſtatuit
q̃ ⁊ ab operibus ſeruoꝝ ⁊ a pctis mãdat K
abſtinendum ſꝫ eccl'ia loquit̃ exhortato
rie q̃ ad pctã ⁊ nõ ꝑceptiue:q꞉ nõ ẽ credi
bile ꝙ ipſa illud ꝑceptũ ſtrictiori mõ ꝗ̃
deus inſtituerit dicẽtib⁹ oibus ꝙ maior
cerimonia i veteri ꝗ̃ i noua lege ſerua=
bat̃.¶Ad tertiã ꝯfirmationẽ dico ꝙ eo
rũ autoritati in hac pte nõ eſt ſtandũ:q꞉
inefficaciter arguunt in ſenſu myſtico
arguẽdo ſic.Omne opus ſeruile i feſto
ꝓhibet̃.Pctm̃ eſt op⁹ ſeruile ⁊c.Poſtq̃
iſta cõſcripſerã iter loquẽdũ oblata mi
hi ẽ epl'a illius ꝑclari thomiſte ⁊ viri ſan
ctiſſimi mr̃i Petri bergo.ad quẽdã ami=
cũ ſuũ ſic dicẽtis.Venerabilis pater ꝑ=
miſſa recon.De circũſtãtia tpis noueri
tis ꝙ iã diu venerabiles patres atq꞉ do
ctores ſacri.ſ.magr̃ Gabriel de barchino
na:magr̃ Vercellin⁹ de vercellis magr̃
Angelus de nirdone:dñs Ludo.de ne=
apoli:q̃ diſputauit cõtra totũ generale
capl'm fratrũ minorũ:⁊ poſtea fact⁹ eſt L
monach⁹.frater Antonius de ſctõ Ger
mano de vercellis:frater Dñicus de ca
thalonia:⁊ frater Joãnes de calopia in
cõuentu bononiẽſi me preſente diffinie
rũt ⁊ cõcluſerũt pro parte negatiua de
mente ſancti doctoris ⁊ pro rei veritate
quoꝝ rõnes ⁊ allegationes dimitto:q꞉
nimis lõgũ eẽt cũcta narrare nec obſtat
qð dr̃.ij.ij.q.cxxij.ar.iiij.ad ſcðm:ꝙ pctm̃
mortale eſt opus ſeruile:⁊ ꝙ magis fa=
cit ꝯtra iſtud preceptũ peccãs mortal'r
in feſto ꝗ̃ exercẽs opus manuale:q꞉ vt
ibi dr̃ ad primũ illud preceptum quo ad
ceſſationẽ a pctis ⁊ quietẽ mẽtis in deo
eſt genale.generalia aũt nihil addunt
ſupra ſpecialia nec generale numerat̃
cũ ſpeciali ſicut homicidiũ nõ aggraua
tur ex precepto generali.ſ.declina a ma
lo vel noli peccare.Jtẽ illud preceptũ
tertiũ ſm ſenſum literalẽ intelligit̃ ſolũ
de ope manuali ſeu mecanico:ſed quo
ad peccata mortalia intelligitur ſolum M
ſm ſenſum myſticum:vt dicitur ibi:⁊ in
iij.ſe.di.xxxvij.q.j.ar.j.⁊ ſuper Matt.c.
xij.col.iiij.Et bene ſcitis ꝙ argumenta

non trahitur a ſenſu myſtico:ſed tantũ
a literali ſm Diony.⁊ Augu.⁊.s.Tho.
Nec obſtat etiam ⁊ circunſtantia de fe=
A ſto põt cõſyderari vt obiectũ reſpectu
illius actus q̃ eſt cõtẽnere tps ſacrũ:q꞉
illud eſt preter intentionẽ peccantis:vt
plurimum:ſed nulla circunſtantia que
eſt preter intẽtionẽ peccantis dat ſpeciẽ
peccato:vt dicitur prima ſcðo.q.lxxij.ar.
j.⁊.viij.in corpore.Hec ille.¶Pro cuius
verbis nota primo ꝙ cum dicit genera=
le non aggrauare ſpeciale non vult dice
re qð pctm̃ in feſto ſit grauius:ſed ꝙ nõ
eſt grauius ex illo precepto:non facies
opus ſeruile qð pctã nõ ꝓhibet facien=
da:ſed ſignificat eo mõ quo preceptũ de
circunciſione nõ obligabat ad ſucciden
dũ malos affectus:ſed ſignificat hoc eſſe
faciendũ eſt aũt grauius ex ipſa ſancti
tate tpis q̃ contẽnit̃:licet iſta grauitas
nõ ſit niſi in eadẽ ſpecie ⁊ ex ſuppoſitio
ne prioris inordinationis vt dictũ eſt.
Nota ſcðo ꝙ vt patet magr̃.q.ij.ar.vj.
in cor.dupl'r circũſtãtia dat ſpeciẽ pctõ
B priori vno.ſ.mõ ſpeciẽ eiuſdẽ generis:ſi
cut circũſtãtia loci addita furto facit ſa=
crilegiũ qð eſt ſpecies furti.Alio mõ ſpe
ciem oĩno diſperatã:ſicut ſi q̃s furet̃ vt
occidat circũſtantia finis dat ſpeciẽ ho=
micidij q̃ nõ eſt ſpecies furti.Et iſto ſcðo
mõ intelligit̃ ꝙ circũſtãtia q̃ eſt ꝑter in=
tentionẽ:nõ dat ſpeciẽ:lꝫ alio mõ poſſit
intelligi vt ipſe magr̃ petr⁹ declarat in
dubijs ſue tabule.¶Nota etiã ꝓ tota
qõne ꝙ qñ Aug.dicit in lib.de decẽ chor
dis ꝙ melius iudeus in agro ſuo aliq̃d
in ſabbato vtile faceret ꝗ̃ in theatro ſe=
ditioſus exiſteret:⁊ iudeoꝝ femine me=
lius lanã facerẽt ꝗ̃ in neomenijs impu
dice ſaltarẽt:hoc ideo nõ dicit quaſi in il
lo faciant ꝯ duo ꝑcepta:⁊ in iſto contra
vnũ tm̃:ſed ideo q꞉ iã ſabbatũ nõ obli=
gat.ideoq꞉ melius illis eſſet depoſita er
ronea cõſciẽtia in eo opari.vel ideo q꞉ lꝫ
opus manuale in ſabbato.i.in feſto ad
lucrum ſit pctm̃ ſecus ad laudẽ dei pu=
C ta ad ſeruiendum pauperibus vel etiã
ad cauẽdũ a pctis ſicut vir auditis diui
nis licite ſe occupat in ſcribendo nõ ad
lucrum:ſed ne otioſus fornicetur:⁊ do=
micelle a nobilibus matronis laudabili
ter occupant̃ in addiſcẽdis operib⁹ ac⁹:
ne illis ſtantib⁹ in feneſtris mors igre=
diat̃ ꝑ feneſtras.Laudabil'r in q̃ poſtq̃
eis exercitia ſpũalia diu cõtinuata in fa
ſtidium vertunt̃.Jgit̃ canoniſte qui ſen D
tiunt iſtã circũſtantiã eſſe neceſſario cõ
fitendã aut ſileãt:aut.s.Tho.intelligãt
prius vel ſaltẽ vbiq꞉ videant.

Caſus.lxiiij.

Queritur.lxiiij.Utrum is q̃
religionẽ intrat aio ⁊ intẽ
tione ꝑſeuerãdi i ea vſq꞉
ad mortẽ ſi peniteat redi
re ad ſeculũ poſſit:⁊ ꝯtra
here matrimoniũ.Rñdeo
circa iſtã q̃ſtionẽ multa dici poſſent:q꞉
canoniſte ſuꝑ hac re multa ſcripſerunt
obſcurando textus iuris clariſſimos:ſꝫ
breuibus agã.Tria aũt faciam.Primo
q̃dã oportuna ꝑmittam.Scðo recitabo
opiniones reprobãdo falſas ⁊ aſtruẽdo
verã.Tertio ꝯ veritatẽ arguã ⁊ ſoluã.
¶Quantũ ad primũ ſciẽdũ eſt primo ꝙ
dupl'r aliq̃d eſt illicitũ.Primo.ſ.ex ſe vl'
ſm ſe ſiue ex genere ſuo ita ꝙ nunq̃ põt
licite fieri:vt odire vl' blaſphemare deũ, E
Et ſcðo ex circũſtantia:ita ſcꝫ ꝙ in ali=
quo caſu eſt licitũ:⁊ in aliquo illicitũ vt
leuare feſtucã:qð illicitũ eſt in cõtẽptũ
alterius:vel qñ quis dꝫ in alijs occupa=
ri:lꝫ aliqñ liceat nos aũt nunc querim⁹
de illicitis primo mõ:nõ autẽ ſcðo mõ:
q꞉ nõ eſt dubium ꝙ ratione ingratitudi
nis vel alterius circũſtantie talis pecca
re põt:puta q꞉ redit ad ſeculũ,vt ſecula
riter.i.laſciue cõuerſetur.¶Sciendum
ſcðo ꝙ religionẽ tripliciter quis ingre=
di põt.Primo.ſ.animo ⁊ intentione ex=
eundi tandẽ ſed interim aliquo tpe vo=
lendo cõponere mores proprios:vel ſa
tiſfacere voto:vel effugere perſecutionẽ
⁊ hmõi.Et ſcðo aio ſtatim in ipſa habit⁹
ſuſceptione ꝓfitendi expreſſe vel tacite
quod olim licuit:vt ptꝫ extra de regula.
ad apl'icã.⁊ ca.ſtatuimus.⁊ etiam mo=
do licet extra ordines mendicantes:q꞉ F
hoc ꝓhibet̃ i ord.ꝑdi.⁊ mino.ex eodẽ nõ
ſolum li.vj.⁊ i alijs ordinibus mendi=
cantium:ibidem in cap.conſtitutionẽ.
Et tertio aio quidẽ ⁊ intentione perſe=
uerandi ſemꝑ.ſed non aio ꝓfitẽdi infra

annū ſeu vouēdi vł aliter ſe obligandi.
vł qꝛ de hoc nō cogitat: vł qꝛ cogitat:ſꝫ
vult ſe liberū eē p annū. ¶ Sciēdū ē ter
tia ꝙ abbas in.c.lſaturā.extra de voto
ⱸ voti redēptiōe dicit:ꝙ ꝓm canoniſtas
G votum initiaꝶ qñ ꝓpoſitū ſeminatur in
aīo:cōfirmaꝶ aūt cum deliberatio figiꝶ:
cōſummaꝶ ꝟo cum ꝟba enuntianꝶ. Ex
primo hoꝝ nō obligaꝶ q̇s quo ad deum
vel eccleſiam.ex ſcdo ꝟo obligaꝶ q̇s quo
ad deū tm̄.xvij.q.j.qui bona agunt.ſed
nō quo ad eccleſiā:ex quo ſibi nō cōſtat.
ex tertio aūt obligaꝶ q̇s quātū ad vtrūq̧
¶ Sciēdum eſt quarto ꝙ idē ibidē dicit
ꝙ ꝓm.s.Tho.ij.ij.q.lxxxvij.ar.j.ad obli
gationē voti requiriꝶ prio deliberatio:ⱸ
ſcdo propoſitum:ⱸ tertio ꝓmiſſio:q̄ deo
fieri pōt etiā ſolo corde.q̄ quidē dicta.s.
Tho.quāq̧ Jo.an.ⱸ doctores ſimpłr re
citēt tñ mihi vꝶ ꝙ deſtruāt multas theo
ricas canoniſtarū:vel ſaltē opꝫ illas re-
ſtringere. Nam cū dictum ſit in ca.con-
ſulti.extra de reg.ꝙ ſuſcipiēs habitum
religionis cū ꝓpoſito vitā mutādi ē effi
caciter obligatꝰ religioni quo ad deum
propter illud ꝓpoſitū.Cōtrariuꝫ huius
pōt inferri ex dictis.s.Tho.qꝛ nō ſuffi-
cit ꝓpoſitū niſi ſequaꝶ ꝓmiſſio ſaltē in
H corde.Opꝫ ergo reſtrīgere iura q̄ firmāt
deciſionē ſup ꝓpoſito:vt intelligantur
de ꝓpoſito cuꝫ animi ꝓmiſſione.Hec ex
abbate. ¶ Sciēdū eſt quinto ꝙ vel ab-
bas nō intellexit canoniſtas:dicētes vo
tū eſſe propoſitū aliquid faciēdi:vel ca-
noniſte nō intellexerūt quid ſit votum.
Nā ſi ꝓm eos votū eſt ꝓpoſitū cū ꝓmiſ-
ſiōe.dicta.s.Tho.mō euertūt theoricas
canoniſtaꝝ.qꝛ eodē mō ſumūt votuꝫ vt
s.Tho.Si ꝟo eſt ꝓpoſitū ſine ꝓmiſſiōe:
ipſi nō intelligūt q̄d ſit votū.de cuiꝰ rō-
ne eſt ꝓmiſſio.Tum qꝛ cauſaꝶ votuꝫ ex
quadā pollicitatiōe.vt in.l.j.ff.de polli.
Tum qꝛ ſcriptura vbiq̧ innuit votū eſ-
ſe ꝓmiſſionē:ꝓm illud Deuꝶ.xxiij.Si vo
tum ⱸc.Et ſubdiꝶ.Facies ſicut ꝓmiſiſti
I dño nūq̧ ꝟo innuit ꝙ ſit ſolū ꝓpoſituꝫ.
Tum qꝛ idē tꝫ Archi.in.c.qui bona.diſt.
xvij.q.j. Tum qꝛ idē pꝫ ex eius diffini-
tione ſꝫ oēs theologos.quibus in hoc ſtā
dū eſt qꝛ votum eſt actus latrie q̄ cultuꝫ
exhibet deo qui eſt obiectū theologie q̄

eſt ſciētia de deo.vt pꝫ ex ſuo nomine.
Quantū ad ſcdm prima opinio eſt oim
canoniſtarū cōiter dicētiū ꝙ talis ad ſe
culum redire non pōt nec licite contra-
here ſed eſt religioni in gñe vel in ſpecie
obligatus:quoꝝ aliqui dicunt ꝙ talis K
eſt ſolēniter ꝓfeſſus:aliqui ꝟo ꝙ non ſꝫ
ad ſeculū redire non poſſit. Nā Innoc.
in.c.cōſulti.de regu.tꝫ ꝙ iſte ſit verus re
ligioſus.nec teneat matrimoniū ab eo
cōtractū.qꝛ inquit ꝓpoſitū mutādi vitā
cū ſit q̇dā votū.ſolēnizaꝶ per habitus
ſuſceptionē:q̇d etiā tꝫ Hoſti.ⱸ Vin.dicē
tes.ꝙ ſi iſte vxoreꝫ habuiſſet in cognita
illa potuiſſet incontinēti alteri nubere.
quaſi p hoc ꝓpoſitū ſolēnizatū p habitꝰ
ſuſceptionē diſſolutū fuerit mrīmoniuꝫ
nō cōſūmatū:q̇d Jo.an.dicit ꝓbari per
ca.bñficiū.de regu.lib.vj.vbi dꝛ ꝙ bñfi-
ciū ſuſcipiētis habitū nouitioꝝ pōt alte-
ri cōferri:ſi euidēter appet euꝫ voluiſſe
vitā abſolute mutare:ⱸ cum hac opiniōe
trāſit dñs An.i.c.ꝯſulti.ⱸ fere oēs ſcribē
tes.Sꝫ dñs Cardi.tꝫ iſtum nō eē veꝝ re
ligioſum:quāq̧ ad ſeculum redire non
poſſit ⱸ cōſequēter teneret matrimoniū
ab illo cōtractum:qꝛ inq̇t p ſuſceptionē
habitus nō fit ꝓfeſſio tacita vel expſſa. L
ⱸ ꝯñr votum nō ē ſolēnizatū quo ad di-
rimere matrimoniū poſt cōtractū per.c.
vnicum.de voto.lib.vj.ⱸ ita refert ſe con-
ſuluiſſe in facto.Sꝫ opinio canoniſtarū
ſtare nō pōt.Quicunq̧ em̄ obligaꝶ reli-
gioni obligaꝶ ſupioris p̄cepto vł ꝓprio
voto.Sꝫ iſte nō obligaꝶ religioni ſupio-
ris p̄cepto vt cōcedūt canoniſte ꝯ quos
arguo.neq̧ ꝓprio voto:qꝛ de rōne voti
eſt ꝓmiſſio:vt patuit:quē iſte non fecit.
vnde bñ dicit Panor.ꝙ doctrina beati
Tho.imo oim theologoꝝ:canoniſtarum
theoricas euertit.Specialꝛ autē opinio
cōioꝛ.i.Inno.ⱸ ſequaciū ſtare nō poteſt.
Nā oē votū ſic ſolēnizatum vt poſſit ſe-
quēs mrīmoniū dirimere:eſt ſolēnizatū
p ordinē ſacrū vel ꝓfeſſionē expſſam vł
tacitā factā alicui de religionibꝰ appro-
batis ⱸ nō alr:q̇d pꝫ in dicto ca.vnico. M
Sꝫ iſte nō eſt ꝓfeſſus expſſe vł tacite.ꝙ
pꝫ prio p.c.ex trāſmiſſa.extra de renun.
vbi clare pꝫ ꝙ votū intrādi religionē ⱸ
ꝓpoſitū perſeuerandi ſimul nec faciunt

religioſū p habitꝰ ſuſceptionē nec aliquā
inducūt ꝓfeſſionē.Et ſcdo p ca.ad aplꝛ-
cā.de regu.vbi pꝫ ꝙ ꝓfeſſio fieri nō pōt
ſine cōſenſu ꝓfitētis ⱸ monaſterij:q̇d nō
A intēdit iſtū ad ꝓfeſſionē recipe dādo ha
bitum nouitioꝝ.ſed vult mores eius ex
periri.Et tertio qꝛ cū iſta ꝓfeſſio ſit q̄ſi
quidā cōtractꝰ ⱸ hincinde oriaꝶ obliga-
tio reciproca:nō pōt cōſiſtere ex ꝑte vniꝰ
tm̄.l.in oibꝰ.ff.de act.ⱸ ob.Scda aūt opi
nio eſt petri de palu.ⱸ Franci.de zaba.
ꝙ ſuſceptio habitꝰ religionis.cum firmo
ꝓpoſito remanēdi equipollet voto ſim-
plici ex vi ſtatuti eccleſiaſtici.extra de re
gu.ſtatuimus:ita ꝙ talis ad ſeculum re
dire non pōt:nō rōne voti ſed rōne ſta-
tuti vel precepti eccleſiaſtici.Sꝫ nec iſta
opinio pōt habere veritatē:q̇d ꝓbo pre
miſſis tribꝰ dictis q̄ habenꝶ in canone.
extra de regul.Nā in.c.ꝯſulti.Innocen.
iij.dicit in hoc caſu ſic.Nos credimus di
ſtinguēdum:vtrū is q̄ cōuertiꝶ ꝓpoſue-
rit abſolute vitā mutare vt ſub habitu
regulari oīpotēti deo de cetero famuleꝶ:
an cōditionalr̄ experiri obſeruantiā re
B gularē:vt ita demū ſi ſibi placuerit ꝓfi-
teaꝶ ordinis diſciplinā.in primo caſu dꝫ
vt regulariter viuat ad laxiorē ſalteꝫ re-
gulam pertranſire.In ſcdo pōt ad ſecu-
lum non vt viuat ſeculariter remanere.
Ut ergo q̄ ſit eius intētio plenius agno-
ſcaꝶ ꝓpoſitū ſuū in pricipio ꝓfeſteꝶ.hec
ibi.Ubi pꝫ ꝙ intētio mutandi vitā ab-
ſolute obligat ex ſe ſine quocūq̧ p̄cepto
vł ſtatuto:cū papa nihil ibi mādet aut
ſtatuat:ſed ſolū declaret.Deinde vero
in.c.ſtatuimus.Grego.ix.in eodē caſu ſic
dicit Statuimus nouitios in probatiōe
poſitos ante ſuſceptū religiōis habituꝫ
qui dari ꝓfitētibus cōſueuit:vel añ ꝓ-
feſſionē emiſſam ad priorē ſtatū redire
poſſe libere infra annum:niſi euidenter
appareat ꝙ tales abſolute voluerint vi
tā mutare:ⱸ in religione perpetuo dño
C deſeruire cū q̄libet renūtiare valeat ei
ꝙ p ſe noſciꝶ introductū.Nihilominus
ſtatuētes ad oēm ambiguitatē penitus
amouēdā ꝙ cū in q̄buſdā locis religio-
ſis nouitioꝝ habitꝰ nō diſtinguaꝶ ab ha
bitu ꝓfeſſoꝝ profeſſionis tpe bñdicanꝶ
veſtes que profitētibus cōcedunꝶ vt no

uitioꝝ a ꝓfeſſorum habitu diſcernatur.
Hec ibi.Deinde Innocē.quartus in.c.
Non ſolum.eo.tit.lib.vj fratribus p̄di-
catorum ⱸ minoribus inhibet ſub excō-
D municatiōis pena:ne ante annū ꝓba
tionis qui eſt maxime ſubſidium fragili
tatis humane regulariter inſtitutꝰ reci-
piant ad ꝓfeſſionē ſuoꝝ ordinum: vel
renūtiationē ſeculo faciēdam ne vñ ſpi-
ritualis profectus queritur ſalutis di-
ſpendium ſubſequaꝶ.Premitto etiaꝫ ꝙ
ꝓm Petrū idē eſt qui vult abſolute vitā
mutare:ⱸ qui intēdit ꝑpetuo eſſe in reli
gione.lꝫ non ſint idē ꝓm veritatē.Tunc
arguo ſic.primo.Nā q̇d ad aliquid obli
gat ex ſe:non obligat ad illud ex quocū-
q̧ p̄cepto eccłie ſupueniēte qꝛ illud p̄ce-
ptum eccłia ſine cauſa ⱸ rōne ⱸ ꝯñr fru-
ſtra feciſſet.Sed ſuſceptio habitus reli-
gionis cum propoſito ꝑſeuerandi.i.mu-
tandi vitā abſolute ex ſe obligat ad nō
redire ad ſeculum vt patuit per ca.cōſul
ti.ergo nullū eſt factuꝫ p̄ceptū ab eccłia
ad obligādū ad h̄.ſcdo.Nā ſi talis ē ad h̄
E obligatus ex p̄cepto eccleſie:cā obliga-
tiōis eſſet ex ꝑte eccłie.ⱸ nō ex ꝑte noui-
cij.ſed hoc eſt falſum vt pꝫ per.c.Statui
mus.in quo reddiꝶ cā obligatiōis.qꝛ.ſ.il
le renūtiauit iuri ſuo.i.libertati ſibi ꝯceſ
ſe in anno ꝓbatiōis.Et ſi dicaꝶ ꝙ illa re
nūtiatio nō eſt cauſa obligationis:ſꝫ eſt
diſpoſitio ad cām.i.p̄ceptum.Cōtra qꝛ
libertati ſue nullus renūtiat niſi qꝛ vult
obligari:ad velle autem obligari ad ali-
quid ſequitur eſſe obligatum cū illud ſit
votū ſaltem interp̄tatiue ⱸ conſequēter
ſupflue induceref p̄ceptū obligatiuū vel
ſi nō ſequiꝶ eē obligatū.tñ q̄ vult obliga
ri ſtatim pōt ſe deo obligare vouendo:ⱸ
ꝯñr ſupflue inducitur p̄ceptum.Tertio.
Nā q̇d eccłia alios facere prhoibet:ipa
nō facit ſtāte eadē cā.Sꝫ eccłia prohibet
alios obligare aliquē ad religionē ante
annū ꝓbationis etiā volētē obligari.vt
pꝫ in.c.nō ſolum.ergo hoc ipſa non facit
F ſtāte eadē cā:ſicut ſtat in ꝓpoſito qꝛ nō
minꝰ vergit in diſpēdiū ſalutis aliquem
obligari ad religionē ex p̄cepto eccłie q̄
ex ſuaſione inducētis ad ſe obligandū.
Quarto ſi decretalis:ſtatimꝰ.hꝫ ꝟitatē
p diſtictionē habitꝰ nouitioꝝ ⱸ ꝓfeſſoꝝ

in iſto caſu ois tollit ambiguitas. vt p3
d.c.ſtatuimus. Sed ſi eccl'ia precipit vt
ſuſcipiēs habitum nouitiorū cū intētio-
ne pſeuerandi ſit religioni obligat⁹: nō
tollit ois ambiguitas: q2 quēuis horum
G habituū qs recipiat intēdens pſeuerare
nihil refert: ex quo vtroq3 mō eſt obliga
tus. ergo ſi Petri opinio eſt vera decre-
talis eſt falſa. Quinto nullū pceptū ver
gēs in diſpēdiū ſalutis animarū eſt fa-
ctum ab eccl'ia. q2 hoc ipſa q̄ a ſpūſctō re
git cauet. vt etiā p3 in. d.c. nō: ſolū. Sed
iſtud eſt hmōi q2 cum fere oēs intrātes
religionē habeant intētionē perſeuerā-
di: ſi eis non notificat hoc pceptum illa-
queātur ignorātes. ſi vo eis notificat da
tur eis occaſio vt pſeuerādi itētionē mu
tēt qd multū nocet aiabus. Tertia autē
opinio vera t3 primo q eccl'ia circa hoc
nullam fecit pceptum neq3 aliqd obliga
uit ſ3 reliqt annū pbationis liberu3. Et
ſcdo ꝯñr q nullus obligat ad religionē
niſi ex pprio voto. Et tertio q ille q in-
H gredit cū aio pſeuerādi ſed nihil vouēs
aut ſpōdēs eſt in ſua libertate ꝯhendi
mrīmoniū p totū annū pbationis. q2 ad
religionē nō obligat proprio voto: neq3
alieno pcepto. Iſtā aūt opinionē op3 di
cere eſſe de mēte. s. Tho. vt p3 p ea que
ſ. allegata ſunt de abbate. z clari⁹. ij. ij.
q. vi. ar. iiij. Hanc etiā ſequit ſumma ro-
ſella. ti. nouitius. §. xiij. z ſumma Angeli.
ti. eo. §. xij. Sed cōtra videtur q hec opi-
nio ſit falſa. Primo. Nā dr in ca. vidua.
extra de regu. Uidua ſi ſponte velum cō
uerſionis quāuis nō ſacrum ſibi impo-
ſuerit: z in eccl'ia iter velatas oblationē
deo obtulerit: velit nolit ſanctimonie ha
bitum vlterius d3 habere licet iuramē-
to firmare velit: eo tenore velamen ſibi
impoſuiſſe vt deponere poſſet. Hec ibi.
Ergo a ſimili imo a fortiori habitū depo
nere non pōt qui illū nō depoſiturus aſ
ſumpſit. ſol. Nō eſt ſimile: ſed eſſet ſimile
ſi quis ſponte aſſumeret habitu3 profeſ
ſorū conſentientibus his quoꝝ eſt incor
I porare religioni: q2 ſm gl. z canoniſtas
maxime abba. illud velū erat monacha
rū pfeſſaꝝ. z illa oblatio ſil'r ex loci con-
ſuetudine ppria erat pfeſſaꝝ. vñ vidua
hec intelligit implicite voluiſſe pfiteri.

Scdo. Nā i multꝫ capit'is dr q q voluit
abſolute vitā mutare tenetur ad religio
nē. ſ3 ita eſt in propoſito. ſol. Non eſt ve-
rum: q2 ſm veriorē opinionem ille abſo
lute vult vitam mutari qui vult ſe ſua li K
bertate priuare per votum vt dicit ſum
ma angeli. Tertio. Nā extra de regul.
in. c. ſuper eo. Clerici qui infra annū p-
bationis a religione diſceſſerant: ad illā
vel aliā cogant redire. ſol. vt p3 in eode3
c. illi emiſerant votū religiōis. ¶ Eſt aūt
ſciendum q textus in. c. nō ſolum eū qui
proponit vitā abſolute mutare. diuidit
contra eum q expreſſe vel tacite profite
tur pp̄ter duo. Primo q2 iſta voluntas
mutandi vitā abſolute pōt eſſe per votū
ſine profeſſiōe: qui reqrit cōſenſu3 duoꝝ
Scdo ſm aliquos: q2 pōt eſſe p inchoa-
tionē profeſſionis. q2. ſ. qs offert ſe profeſ
ſioni quā tñ alius nō ſubito recipit: q2 ta
lis interptatiue vouet: z ſi alius ei⁹ pro-
feſſionē non acceptet tenetur trāſire ad
aliam religionē. ſicut etiā ſi qs offerat cō
ſenſum mrīmonialē3 vni poſtq3 obtulit
ēt ſi alter non ſtatim reſpōdeat ille iam
quantum eſt in ſe obligatus eſt quarto.
Nā quicūq3 eſt ingratus deo peccat. S3
qui ſuſcipit habitū religionis cū intētiōe L
perſeuerādi z reuertitur ad ſeculū: ē in-
gratus deo de religiōis maximo benefi-
cio zc. ſo. Eque pbaretur q ingrediens
cū aio exeūdi ſi voluerit peccat exeūdo.
Iſtō ei pctm̄ nō ꝯſiſtit in exitu ſm ſe cō-
ſyderato: ſed ratiōe circūſtātie. Cōcedo
ergo q exiens ſine cā ſemp peccat: ſ3 nō
in eo q exit: ſed in eo q ſine cā exit. Sed
tñ l3 exeat cū pctō rōne circunſtantie: ex
ipſa tñ ſua intētiōe pſeuerādi nō phibe
tur q nubere poſſit. quinto ois mittens
manū ad aratrum z reſpiciēs retro pec-
cat: q2 nō eſt aptus regno dei. Lu. ix. ad
qd ſolū pctm̄ inhabilitat. S3 iſte ē hmōi
Sol. Scdm Bedā manū ponere ad ara
trū eſt ſuū cor ferro verbi dei p cōpūctio
nē ſcindere vt bonorū operū fruct⁹ pro- M
ducat. Hoc aūt dupl'r cōtingit. Primo. ſ.
vt producantur fruct⁹ neceſſitatis p ob
ſeruantiā mādatorū: z ſupererogatiōis p
obſeruātiā cōſiliorū religiōis ingreſſū.
Et ſil'r duobus modis aliquis eſt aptus
regno dei. Primo. ſ. aptitudīe ſufficienti

vel neceſſaria q in charitate. Et ſecūdo
aptitudine ſup abūdāti q in charitatis
pfectiōe cōſiſtit. Qui ergo reſpicit retro
ne pducat fruct⁹ neceſſitatis: nō ē apt⁹
p'io mō: qui vo reſpicit ne producat fru
ctus ſupererogatiōis: ſed ſolū neceſſitatis:
A eſt poſſibil'r aptus p'io mō ſ3 nō i ſcdo.
Qui ergo exit religionem pōt exire ſine
pctō: puta q2 exit ex cā rōnabili: z cum
pctō veniali: q2 exit ſine cā rōnabili: ſo-
lū religiōis auſteritate deterit⁹ vel aliq
honeſta voluptate allectus: licet cū ali-
quali ingratitudine q poſſibil'r ē venia-
le: aliqñ vo cū pctō mortali: puta. q2 cū
intētione illicite fruēdi voluptatib⁹ pec
catorū: vel cum tāta ingratitudine que
ſit mortale: qd nō eſt facile diiudicare. s.
Thom. aūt. ij. ij. q. vi. ar. iiij. ad primū ſic
dicit. Nō itelligit qs retro aſpicere ni ſi
qñ pretermittit id ad qd ſe obligauit: alioq
ois faciēs aliqd bonum opus per tps ſi
nō ſemper id faciat eſſet ineptus regno
dei. qd patet falſum. Hec ex illo.

¶ Caſus. lxv.

B Queritur iterum an liceat iſte
contractus ſiue locatio: ſiue
impignoratio ſic. Petr⁹ hñs
iocale valoris aureorū trecē
torū: z indigēs pecunia: acci
pit a Titio aureos trecētos: z Titi⁹ a Pe
tro dictū iocale: hoc pacto vt quoties il-
le reſtituerit iocale. iſte pecuniam reſti-
tuat. Rñdeo p dicēdorū fūdamēto aſſu-
mo diſtinctionē ſancti doctoris. ij. ij. qō.
lxxviij. ar. j. z Pañ. ſuper rubrica de vſu-
ris: q diſtinctio hr̄ etiā in textu iuris hu-
mani ciuilis. ff. de vſufru. l. olm. z inſtit.
eo. §. conſtituitur. licet ſit aliqua diſſonā
tia inter illos text⁹ legales. de qua nihil
ad rem mō. Eſt aūt diſtinctio hec. Rerū
poſſeſſarū quedā ex ſuo vſu principali z
vſitatiori total'r cōſumuntur: ita q poſt
ſuū vſum non habētur ſub propria ſpe-
cie atq3 ſubſtantia: vt panis: vinum: et
hmōi: quedā vero ex ſuo principali vſu
non cōſumunt ex toto. z ſi nōnunq3 pa-
tiant detrimentū vt ager: domus: equ⁹.
In p̄mis igitur vt probat. s. Thom. z vt
C habetur in textu legū pdictarū conſtitui
non pōt vſuſfructus: nec ipſa locari pñt
annuo vel diurno vel quouis cenſu ſed

in ſcdis ſecus eſt: q2 ſeorſum tradi aut
vēdi pōt vſus: puta domus retēta pro-
prietate z ſil'r pprietas vſu retēto. nō au D
tē in primis: ſed cuicūq3 cōcedit vſus vi
ni: trāſit vinū in dñium z proprietatem
ei⁹. Uñ ridiculum eſt dicere: mutua mihi
panē vnū quouſq3 vtar eo aut ſcyphum
vini: nō aūt mutua equū aut domu3 vel
agrum. Pecunia aūt ſub p'io rerū gñe
continetur. ita q qui ea vtit quātum ad
ei⁹ vſum principale3 qui eſt diſtractio:
eam cōſumit q2 iā non h3 eam in ppria
ſpecie: z ſubſtantia. z ſi eam h3 in equi-
ualenti. i. in re empta: ſicut z panis ha
betur in ſanguine in quē eſt p digeſtio-
nem cōuerſus. Monile aūt cōtinet ſub
ſcdo q2 poſt ſuum principalē vſum q eſt
oſtētatio adhuc remanet ſpecies z ſub-
ſtātia rei. Igitur pecunia locari nō pōt.
vt inde capiat vſuſfructus: q tñ capi po
teſt de monili. Igitur ſi in dicto caſu ſit
locatio vel cōtractus alius. i. impigno-
ratio ſicut de facto eſt eo mō quo practi
cat. Probo q ſit illicitus ex parte locan-
tis pecuniā vel mutuantis ſuper pigno E
re. Primo ſi ſit locatio. Quicunq3 eñ ex
vſu ſue pecunie accipit aliqd vltra ſor-
tem ex pacto vel intētione: ſine qua non
capitali exiſtente ſecuro: eſt vſurari⁹: vt
p3 ex diffinitionib⁹ vſure q2 accipit ptiū
vſus rei non habētis vſum appropriata
te diſtinctu3. S3 in iſto ꝯctu. Titi⁹ dans
trecentos aureos pro vſu ſue pecunie
aliquid accipit vltra ſortem capitali ſe-
curo: q2 accipit vſum iocalis qui aliqd
valet ſicut z vſ⁹ equi vel dom⁹. Scdo ēt
pbo q ſit illicit⁹ ſi pecunia nō ſit locata:
ſ3 mutuata ſup pignore. Nā ſic pbat. ſ.
doctor. ij. ij. q. lxxviij. qui vtitur pignore
obligato tenet ptiū vſus cōputare in ſor
tē niſi talis res ſit cui⁹ vſus cōcedi ſolet
inter amicos: puta liber vel aliqd mini-
mū. alioqui ſi nō cōputatur ſi qdem hoc
fiat ꝯſentiēte debitore ē vſura: eo vo no-
lēte eſt furtu3. vt in. l. pignore. ff. de furt.
Sed ꝯ videtur q ex parte titij liceat cō F
tract⁹. Nā ſicut Petrus licite pōt locare
iocale. ita z titi⁹ pecunia3 locare pōt. q2
ſ3 Sco. i. iiij. di. xv. pecūia ſignata locari
pōt. ſol. Dico q pecuniā ſignatā poſſe
locari: z inde lucrū accipi: nō eſt dictū.

Scoti ſolū: ſ3. s. Tho. ꝛ cōiter oīm theo=
logoꝝ ꝛ canoniſtarū: qꝛ ſic cōcedit pecu
nia ad aliquē vſum ſecūdariū per quem
non ꝯſumit puta ad oſtentatiōnē. Et ſi
G ita eſſet in caſu: ita ꝙ petrus acciperet
aureos trecentos ad oſtentādum reſti=
tuendos non ſolum in ſpecie ſed in nu=
mero: ita ꝙ extēſo digito poſſet quis ſi=
gnādo dicere. Iſti ſunt quos mutuauit.
Tertius. Dico ꝙ caſus eſſet licitus: quia
tūc pecunia haberet vſum a proprieta=
te diſtinctum: ꝛ eſſet locabilis ſicut ꝛ mo
nile. ꝛ ſeruaretur equalitas iuſtitie. Sed
in propoſito non eſt ita.

¶ Incipit Ultimus Tractatus Auree Roſe.

In conſecratione eccleſie.

INgreſſus Jeſus pam
bulabat hierico Luc.
xix. Sciendum eſt aūt
ꝙ ea que in pñti euan
gelio narrantur conti
gerunt qñ dñs vltima
vice aſcēdebat hierl'm
H ad paſſionē. (Et ecce vir nomine zacheꝰ:
ꝛ hic erat princeps publicanorum) Pu=
blicani erāt q̄ publica vectigalia exige=
bant: ꝛ erant cōmuniter viri pctōres et
infames. Iſte aūt fuit eoꝝ pꝛīceps. Uel
qꝛ habebat aliqḋ officiū ſup alios: vel qꝛ
erat pͥmus in celeribus: vel qꝛ erat pͥmꝰ
in diuitiis (ꝛ ipſe diues. Et q̄rebat vide=
re ieſum q̄s eſſet ꝛ nō poterat pre turba
qꝛ ſtatura puſillus erat. Et precurrens
aſcēdit in arborē ſicomoꝝ/ vt videret il=
lū: qꝛ inde erat trāſiturꝰ. Et cū veniſſet
ad locū: ſuſpiciēs Jeſus vidit illum: ꝛ di
xit ad eū zachee feſtinās deſcende: quia
hodie in domo tua opꝫ me manere) Opꝫ
aūt aliqñ importat neceſſitatē: vt ſi dicā
opꝫ me mori: aliqñ importat indigētiaꝫ
vt ſi dicā. opꝫ me habere veſtē vel equū.
I Hic aūt non tenet pͥmo modo: qꝛ xp̄s in=
finitis aliis modis miraculoſe ꝛ ſine mi=
raculo potuiſſet ꝑ ſe ꝛ ꝑ ſuis prādium
inuenire: ſed ſcḋo modo: vt ſit ſenſus za=
chee indigeo me recipias in domo tua
ad prādium cū ſuis paup. Un̄ q̄ deſyde=
rabat videre xp̄m quē nunq̄ ante vide=
rat vt dicit titus illū meruit hoſpitio re
cipere. (Et feſtinās deſcendit: ꝛ excepit
illū gaudens. Et cū viderēt oēs murmu
rabāt dicētes: ꝙ ad hominē pctōrem di
uertiſſet. Stās aūt zacheus dixit ad do= K
minum. Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ dñe
do paupibus: ꝛ ſi q̄d aliquē defraudaui
reddo quadruplum) Eſt aūt ſciendu3 ꝙ
iſte zacheus ſm Chry. habebat aliqua
bona iuſte poſſeſſa ex patrimonio ꝛ ali=
qua iniuſte rapta. Et ſciēdum rurſus ꝙ
bona rapta q̄ habebat erāt i duplici dif
ferentia. Nā q̄dam erāt incerta ꝛ q̄da3
certa. ſic ergo pñs paſſus exponit. Ecce
dimidiū bonoꝝ meoꝝ dñe do paupibꝰ p
reſtitutiōe incertoꝝ. Et ſi q̄d aliquē de
fraudaui de quo. ſ. ꝯſtat mihi reddo qua
druplū. ¶ Notādū aūt ꝙ non dixit da=
bo: ſed do: qꝛ ſm Theo. nō ſolū hoc pro=
mittebat: ſed faciebat. Sꝫ nunq̄d tene=
bat reddere quadruplū. Ad hoc dico ꝙ
Chry. vr̄ innuere ꝛ ſilr̄ q̄dam alii ꝙ ſic: qꝛ
lex Exo. xxii. mādat q̄dā in triplo q̄dam
in q̄druplo: ꝛ q̄dā in quintuplo reſtituē
da: ſed hic ꝑ mediū. i. quadruplū intelli=
gunt alia extrema. i. triplū ꝛ q̄ntuplum.
Sꝫ b. Tho. ii. ii. q. lxii. ar. iii. tenet ꝙ nō. et L
dicit ꝙ zacheꝰ iſta dixit volens ſupero=
gare ꝛ plꝰ facere q̄3 tenebat. Ad eq̄litatē
em̄ iuſtitie ſufficit reddere ſimplū in fo=
ro ꝯſciētie. Si tñ aliq̄s fuiſſet ꝯuictus in
iudicio ꝛ iudex eū cōdēnaſſet tūc ꝛ non
aliter tenebat ſoluere qḋ lex mandabat
(ait Jeſus ad eū. Qꝛ hodie ſalus domui
huic facta eſt: eo ꝙ ꝛ ipſe filiꝰ ſit Abrae)
Eſt aūt dubium vtrū carnaliter vel ſm
fidem zacheus filius fuerit Abrae. ꝛ ſm
aliq̄s veritas eſt ꝙ carnaliter fuit filius
Abrae: qḋ pꝫ. qꝛ illi q̄ murmurabant de
xp̄o: ꝙ ad hoīem pctōrē declinaſſet: mul
tomagis murmuraſſent ſi declinaſſet ad
gētilem: qꝛ tales erāt iudeis abhomina
biles: ꝛ hoc ip̄m vt ſuā murmurationem
iuſtiorē facerēt in ſui exactionē addu=
xiſſent. dicentes ꝙ ad hominē gentilē et
peccatorem declinaſſet. Scḋo hoc patet
vt dicit: qꝛ ipſe voluit facere reſtitutio=
nē in q̄druplū ſm tenorē legis: ad quem M
gētiles nō tenebant. Oppoſitū tñ tenet
mag. hiſt. ꝛ vr̄ tenere beda dicēs. Filius
aūt abrae. zacheus dr̄ nō qꝛ de eius ſtir=

pe genitus: ſed qꝛ eius eſt fidem imita=
tus. Et idē videtur tenere Ambro. dicēs
zacheus exiguꝰ meritis ſicut ppl's natio
nū: huiꝰ dubii veritas eſt mihi incerta:
A ꝛ oēs rōnes ꝛ autoritates q̄ hincinde in
ducunt ſolui poſſunt: tñ credo ꝙ nō fue
rit carnalr̄ filiꝰ abrae. Ad primū ꝫ hoc
dr̄ ꝙ forte erat ꝓſelitꝰ: ꝛ ſuſceperat cir=
cūciſionem. Uel dato ꝙ gētilis eſſet: iſti
murmuratores nō fuerūt auſi ei titulū
gētilitatis opponere: qꝛ erāt gētiliū. i. ro
manoꝝ ſubditi. ſed primū vr̄ ꝓbabiliꝰ.
Ad ſcḋm dr̄ ꝙ illā reſtitutionē ſm intētē
s. Tho. nō faciebat quaſi lege obligatꝰ.
ſꝫ ſuperogādo. Uel pōt dici ꝙ faciebat
tanq̄ ꝓſelitꝰ. (Uenit em̄ filius hoīs q̄re
re ꝛ ſaluum facere quod perierat.)

In vigilia ſancti Andree.

STabat Joannes ꝛ ex diſci=
pulis eius duo. Jo. i. Unus
illoꝛu3 erat Andreas: vt in
hoc euāgelio dr̄. Aliꝰ igno=
rat: ꝛ a q̄buſdā dr̄ fuiſſe Joā
nes q̄ ſe more ſcribētiū hiſtorias nō vult
B noīare. (Et reſpiciens Jeſum ambulan
tē dicit. Ecce agnus dei) Cū aūt ſicut di
cit Orige. in lege moſaica offerent tria
gña aīaliū terreſtriū. ſ. vitulus: capra: et
ouis: et ouiū: aries: agnus: et ouis. auiū
aūt turtur/ ꝛ colūba. Tñ ſacrificiū agni
erat principale qḋ ſingulis diebus ma=
ne et veſpere offerebat ſine mutatione
alia ꝟo offerebant ex adiūcto. Igit xp̄s
dictus eſt agnꝰ: qꝛ xp̄s eſt principale ſa=
crificiū: qꝛ lꝫ ad ſalutem fidelium ꝓſint
oēs martyres: nō tñ vt dicit. s. Tho. niſi
inq̄tum ſu ꝑ oblationē agni quaſi obla
tio adiūcta principali ſacrificio immola
tur. Et qꝛ ſacrificiū agni inter oīa ſacri
ficia veteris legis expꝛ̄ſſius xp̄i paſſionē
figurauit: rōne innocentie et rōne tp̄is
in quo ſolēniter imolabat: qꝛ in paſcha.
Et rōne effectus: qꝛ per illud ſacrificiū
fuit hebraicus ppl's de ſeruitute Pha=
raonis liberatus: ideo ſupra idem Joā
nes dixerat. Ecce agnꝰ dei: ecce qui tol=
lit pctm̄. i. pctā mundi: ponendo ſingula
C re pro plurali. Uel hoc dixit ratione pcti
originalis. qḋ eſt vnum ſpē in omnibus
hominibus ſm. s. Tho. ſ. ſſ. q. lxxxii. Eſt
autem ſciendū ſm magi. hiſto. ꝙ agnus
latine ab agnoſcēdo dr̄: eo ꝙ in magno
grege matrē ad vocē agnoſcat: ſed gre=
ce vt ait dr̄ ab agnō qḋ eſt pium. Et qꝛ
xp̄s agnouit patrem per obedientiam: ꝛ
matrē per curā: ꝛ pius fuit in paſſione ꝑ D
quā nobis pacē cū deo acquiſiuit: ideo
vt ait ter in miſſa dr̄. Agnus dei. Qꝛ ꝟo
Joannes aū predixerat ꝙ xp̄s venerat:
dum nūc dixit iſta verba de Jeſu: diſci=
puli q̄ eū audierunt intellexerunt ꝙ Je
ſus eſſet xp̄s meſſias. Et ideo ſecuti ſunt
eū: vt viderent vbi maneret. Et viderūt:
qꝛ ſicut dicit Chry. lꝫ xp̄s non habuerit
domum propriam iuxta illud. Filius ho
minis nō hꝫ vbi caput ſuū reclinet. Mat
the. viii. tñ vt dicit nō morabat extra do
mū: ſed in domo aliena. Ego aūt iſta ſic
intelligo: qꝛ dato ꝙ xp̄s habuerit ius in
bonis ioſeph aut ſue mr̄is ſiue ip̄a fuit
heres vt q̄dam dicūt ſiue dotē habuerit
tñ xp̄s oībus renūciauit viuēs tanq̄ reli
gioſus vt religioſibus daret pͥncipiū vi
uendi in pauptate. (Et audierūt eū duo
diſcipuli loquentē ꝛ ſecuti ſunt ieſu3. Cō
uerſus aūt Jeſus videns eos ſeq̄ntes ſe E
dicit eis Quid queritis? Qui dixerūt ei.
Rabbi: qḋ dr̄ interꝓtatū mag. vbi habi=
tas? Dicit eis. Uenite ꝛ videte. Uenerūt
ꝛ viderūt vbi maneret: ꝛ apud eū mā ſe=
runt die illo. Hora aūt erat quaſi deci=
ma. Erat aūt ādreas frater Simonis
Petri: vnꝰ ex duobus q̄ audierāt a Joā
ne: ꝛ ſecuti fuerant Jeſum. Inuenit hic
primū fratrē ſuū Simonē: ꝛ dicit ei In=
uenimus meſſiam) ſm ꝙ dicit Aug. he=
braice meſſias: grece vnctus latine xp̄s
dr̄. qꝛ chriſma eſt vnctio. qḋ eſt interpre
tatū xp̄s. (Et adduxit eū ad Jeſum. In=
tuēs aūt eum Jeſus dixit. Tu es ſimō fi
lius Joāna.) ¶ Nota ꝙ idē eſt filiꝰ Joā=
na. qḋ Bariona. ex bar. filius: ꝛ Joāna.
(Tu vocaberis cephas qḋ interꝓtat pe
trus.) Sicut magr̄ hi. dicit cephas eſt he
breū ꝛ ſyrū: petrus vero grecū ꝛ latinu3
ꝛ a petra dr̄. Utrū vero nunc nomē xp̄s
imponat: dicit idē ꝙ tutius eſt dicere ꝙ
illud impoſuerit qñ dixit. Tu es petrus F
ꝛ ſup hanc petrā ꝛc. Mat. xvi. vel qñ ele
git. xii. ꝛ ſimoni impoſuit nomē Petrus.
Marc. iii. Si tñ intelligat nūc hoc nomē
imponere i ſequētibꝰ nō imponit denuo

ſed impoſitū confirmat. (In craſtinū vo
luit exire in galileā ⁊ inuenit Philippū.
Et dicit ei Jeſus ſequere me. Erat autē
Philippus a betſaida ciuitate Andree ⁊
Petri. Inuenit Philippus Nathanael:
G ⁊ dicit ei. Quem ſcripſit Moyſes in le-
ge. ⁊ ꝓphete inuenimꝰ Jeſum filiū Jo-
ſeph a Nazareth) ſꝫ exiſtimationē ppl'i.
(Et dixit ei Nathanael. A nazareth pōt
aliquid boni eſſe). Sicut dixit Aug. Na-
thanael cuius ſunt iſta verba fuit doctiſ
ſimus in lege: ideo forte intellexit ꝙ xp̄s
aliquo mō veniret a Nazareth ⁊ nō ſolū
a bethleē. Forte etiā non intellexit. Jō il
la v̄ba vt dixit dupl'r legi pn̄t. ſ. remiſſi-
ue ſeu affirmatiue. ſ. ſi illud intellexit. et
interrogatiue ſeu dubitatiue ſi nō intel-
lexerat ꝙ a nazareth xp̄s aliquo mō ve-
niret (Dicit ei Philippꝰ. Ueni ⁊ vide. Ui
dit Jeſus Nathanael veniētē ad ſe ⁊ di
xit de eo. Ecce vere iſraelita: in quo do-
lus non eſt. Dicit ei Nathanael. Un̄ me
noſti.) R̄ndit Jeſus ⁊ dixit ei. Prius ꝙ te
H Philippꝰ vocaret cū eſſes ſub ficu vidi
te) Scd̄m Aug. ad literā qn̄ Philippꝰ al
locutus eſt Nathanael erāt ambo ſub fi
cu: ⁊ xp̄s lōge aberat. Ideo iſte ex his in-
tellexit ꝙ xp̄s cognoſceret occulta iōq̄ʒ
illuminatꝰ a deo ſtatim dixit (Rabbi tu
es filiꝰ dei tu es rex iſrl'). i. Meſſias R̄n-
dit Jeſus ⁊ dixit ei. Qꝛ dixit tibi: vidi te
ſub ficu: credis: maiꝰ his videbis. Et di-
cit eis. Amē dico vobis videbitis celū ap
tum ⁊ angelos dei aſcēdētes ⁊ deſcēdē-
tes ſupra filiū hoīs). ſ. in obſequiū diui-
nitatis latētis in humanitate. Hoc autē
ſm̄ s. Tho. factū eſt qn̄ in paſſione appa
ruit angelus cōfortās eū: ⁊ in reſurrectio
ne qn̄ deſcēderunt ad ſepulcrū: ⁊ in aſcē
ſione qn̄ duo viri in veſtibus albis ſtete
rūt iuxta apl'os. Poteſt aūt eſſe ꝙ alias
viderint celū apertum ⁊ angelos xp̄o ob
ſequētes: ⁊ tn̄ non ſit ſcriptum.

In die ſancti Andree.

I Ambulās Jeſus iuxta ma-
re galilee vidit duos fra-
tres Simonem q̄ vocatur
Petrꝰ: ⁊ Andreā frēm eiꝰ
mittētes rete i mare. Erāt
enī piſcatores. Et ait illis.
Uenite poſt me faciam vos fieri piſcato
res hoim. At illi ꝯtinuo relictis retibꝰ ſe
cuti ſunt eū ⁊c.) Mat. iiij. Pn̄tis euāgelij
expoſitio tota patet de dictis dominica
iij. poſt feſtū trinitatis.

Sancti thome apoſtoli.

Thomas vnus ex duodecim K
qui dicitur didymus ⁊c. Joā
nis. xxij. Huius euangelij ex-
poſitio habetur dominica in
octa. paſche.

Sācti Stephani prothomartyris.

Ecce ego mitto ad vos ꝓphe-
tas ⁊ ſapiētes ⁊ ſcribas. Mat.
xxiij. Ante verba pn̄tis euā
gelij xp̄s multipl'r ſcribas et
phariſeos reprehenderat: et
inter cetera: qꝛ ipſi dicebāt ꝙ ſi fuiſſent
tp̄e patrū ſuorū xp̄i nō occidiſſent ꝓphe
tas: xp̄s dixit eis ꝙ etiam ipſi implerēt
menſurā ſuaꝫ. i. ꝙ facerent ſicut patres
eorum: ⁊ deinde ſubiunxit q̄ habetur in
euangelio. (Et ex illis occidetis ⁊ crucifi
getis: ⁊ ex eis flagellabitis in ſynagogis
veſtris. ⁊ ꝑſeq̄mini de ciuitate in ciuita-
tē.) Pro quo notādū eſt ꝙ multi diſcipu L
lorū xp̄i ⁊ forte oēs fuerunt prophete: vt
pꝫ de Joāne in Apoc. ⁊ de Agabo Act.
xj. Multi ſapientes q̄. ſ. habuerint ꝑ di-
uinam inſpirationem magnā notitiam
diuinorū: vt Paulus. Multi ſcribe. i. do
cti circa textuꝫ ſcripture. vt Nathanael:
Mathias. Nicodemus: Gamaliel: ⁊ ſimi
les (vt veniat ſuꝑ vos omnis ſanguis iu
ſtus: qui effuſus eſt ſuꝑ terrā.) ¶ Eſt aūt
notandū ꝙ pctā priuatim ꝯmiſſa deus
tēporali pena punit vſq̄ʒ in tertiam et
quartā gn̄ationeꝫ. Sꝫ pctā cōia. i. in qui
bus cōicat ppl's totus vel maior aut pn̄
cipalior pars eius ſm̄ aliq̄s punit etiam
vltra quartam gn̄ationem: quia cū vnꝰ
ſit ppl's a principio vſq̄ʒ ad finē ſemꝑ pu
nitur ille populꝰ qui peccauit ſicut ma-
humetiſte: tādem diſtruent ad quā de-
ſtructionē cooꝑabunt etiā pctā facta tē
pore mahumeti. Unde. j. Reg. xv. domi-
nus ſauli per Samuelem in hec verba M
mādauit. Recenſui q̄cunq̄ʒ fecit Ama-
leth iſraeli: quō reſtitit ei in via cū aſcē-
deret de egypto. Nūc igitur vade ꝑcute A-
malech. ⁊ demolire vniuerſa eiꝰ. Poſſet tn̄
etiā dici ꝙ oīs ſanguis de quo dꝛ venit

ſuꝑ iudeos nō qui erāt tp̄e xp̄i aut futu
ri erāt ſed q̄ erant vel fuerāt: vel futuri
erāt (a ſanguine abel iuſti: vſq̄ʒ ad ſan-
A guinē zacharie filij barachie: quē occidi
ſtis inter tēplū et altare.) Cū aūt ſit du-
plex altare. ſ. vnū infra domū interiorē
templi: ⁊ vnū extra i atrio: iſte perijt in-
ter hoc ſm̄ altare ⁊ templū. i. edem inte-
riorē. Queritur aūt q̄s fuerit iſte zacha-
rias. Dicit aūt Ori. ꝙ q̄dā traditio vſq̄ʒ
ad tp̄a ſua ꝑuenit: ꝙ cum in hieruſalem
eſſet in tēplo locus v̄ginibꝰ deputatꝰ et
btā v̄go poſt partū filij vellet in illo lo-
co eſſe: v̄gines illā repellebāt. Sed za-
charias pr̄ ioānis baptiſte certamē aſ-
ſumpſit ꝓ mr̄e xp̄i dicēs eā loco illo di-
gnā: eo ꝙ v̄go eſſet. Un̄ occiſus ē Hiero.
Hoc tn̄ qꝛ de ſcripturis nō hꝫ autorita-
tem eadē facilitate cōtemnit: qua ꝓbat.
Hec ille. Jō tenet Hiero. cū alijs multis
ꝙ iſte fuit zacharias occiſus a ioas rege
in atrio tēpli: vt hr̄. ij. Paral. xxiiij. eo ꝙ
regē ⁊ ppl'm de idololatria increparet:
ſed ꝯtra qꝛ ille zacharias nō fuit filiꝰ ba
rachie: ſed Joiade. ad hoc dꝛ dupl'r. Pri
B mo ſm̄ Hie. ꝙ barachias interp̄tat̄ bn̄di
ctus dn̄i. Joiadā ergo dn̄s appellauit ba
rachiā ad ſignificandum eius ſctitateꝫ.
Un̄ in euāgelio quo vtunt̄ nazareni pro
barachia. vt ait dꝛ Joiade. Alio mō dꝛ
ſm̄ aliq̄s ꝙ ioiadas fuit binomiꝰ: ita ꝙ
⁊ ioiada ⁊ barachias dicebat̄. Sed q̄re
dn̄s dicit a ſanguine Abel iuſti q̄ fuit pri
mus iniuſte occiſus vſq̄ʒ ad ſanguinē za
charie: cū ipē nō fuerit vltimꝰ iniuſte oc
ciſus. Ad hoc dicit Remig. ꝙ ꝑ hos duos
ſignificant̄ oēs martyres laicalis ⁊ ſa-
cerdotalis ordinis: qꝛ vnꝰ fuit occiſus in
cāpo paſtor ouiū. ſ. abel. Aliꝰ in tēplo ſa
cerdos. ſ. zacharias. Uel aliter poſſet di-
ci: qꝛ ipſe zacharias tunc erat vltimꝰ oc
ciſus a iudeis de quo legat̄ in ſcriptu-
ra: Nec obſtat de Joāne: qꝛ ipſe fuit occi
ſus ab herode (Amē dico vobis: veniēt
hec oīa ſuꝑ gn̄ationeꝫ iſtā) Sed ꝯ. qꝛ iſta
gn̄atio. ſ. iudeoꝝ nō occidit oēs ꝓphas.
Dico ſm̄ s. Tho. qꝛ iſta gn̄atio dꝛ gn̄a-
tio malorū: qꝛ oēs mali ſumūtur ꝓ vna
C gn̄atiōe: ſicut dꝛ etiā gn̄atio rectorū. Uel
pōt dici ꝙ loq̄tur ꝑ exaggerationē vt di
cant iſti occidiſſe oēs iuſtos ⁊ ꝓphetas:
qꝛ maiorem partē occiſorū occiderāt. Et
lꝫ iudei a principio mūdi nō fuerint iu-
dei: ſed poſt tēpora Jacob ⁊ Jude fue- D
runt tamē hebrei vel ſaltē populus. Un
de Greg. dicit ꝙ hebraicus populus ho
ra prima ad vineā ꝯductus eſt (hieruſa-
lem hierl'm q̄ occidis prophetas ⁊ lapi-
das eos q̄ ad te miſſi ſunt quoties volui
cōgregare filios tuos quēadmodū galli
na cōgregat pullos ſuos ſub alas: ⁊ no-
luiſti. Et relinq̄tur vobis domus veſtra)
id eſt tēplum (deſerta) hoc aūt nō eſt ſic
intelligēdum q̄ſi ipſi ſuꝑ futuri eſſent in
hieruſalē: ⁊ tēplum eſſet deſolatū: ſed ſi
gnificauit xp̄s ꝙ tēplū deſtrueret̄ ⁊ di-
ſpergerent̄ ſacerdotes. Et nō reedifica-
bitur illud tēplū ampliꝰ qꝛ vt dixit Da-
niel vſq̄ʒ i finē ꝑſeuerabit deſolatio (Di
co enī vobis: nō me videbitis amodo)
i. a tp̄e paſſionis q̄ inſtabat (donec dica-
tis) in fine mūdi inſtāte iudicio (bn̄dictꝰ
q̄ venit in nomine dn̄i) Tūc enī iudei cō
uertentur ad xp̄m: ⁊ poſtea videbunt eū
in iudicio ⁊ benedicent.

Sancti Joannis euangeliſte.

Dixit Jeſus petro Seq̄re me E
Jo. vl. Eſt aūt ſciēdum ꝙ ea
q̄ in pn̄ti euang. ſcribunt̄ di-
cta fuerūt a xp̄o poſt reſurre-
ctionē qn̄ apparuit diſcipl'is
ad mare tyberiadis. Tūc enī xp̄s p̄dixit
Petro ꝙ ſequeret̄ eum in vniuerſali re-
gimine eccleſie: ⁊ qd̄ erat moriturus in
cruce. Et hoc dixerat ei obſcure ſub his
verbis. Cum ſenueris extendes manus
tuas ⁊ alius te cinget. i. ligabit in cruce:
⁊ eādem ſnīam poſtea expreſſe dicens ſe
q̄re me). i. ſequeris ꝑ mortē crucis: vt ex
ponit Aug. ⁊ etiā ꝑ officiū paſtorale. Sꝫ
petrus fuit ſollicitꝰ ſcire quō Joannes
deberet mori: ⁊ de hoc īterrogauit. vnde
ſubdit (Cōuerſus petrꝰ vidit illū diſcipu
lum quē diligebat Jeſus ſequētem: q̄ et
recubuit in cena ſuꝑ pectus eius ⁊ dixit.
Dn̄e q̄s eſt q̄ tradet te. Hūc ergo cū vidiſ
ſet petrꝰ dixit Jeſu. Dn̄e. hic aūt qd). i.
ſm̄ Theo. nunq̄d moriet̄ vel nō? Aduer F
tēdū aūt ꝙ hic Joānes dꝛ diſcipulꝰ dile
ctus a dn̄o: qd̄ qualr̄ ſit itelligēdū. ſ. tho.
j. q. xx. declarat. Cōuenit enī de hoc eſſe
dubitatio: qꝛ aū verba pn̄tis euangelij

innuitur ꝙ Petrus plus xp̃m amaret ꝗ̃
Joannes: et ↄ̃ṽr econuerſo videt̃ ꝙ xp̃s
plꝰ Petrũ ꝗ̃ Joannẽ dilexit: q̃ꝛ ego dili-
gẽtes me diligo. Prouerb. viij. Hec ĩdq̃
G dubitatio multiplr̃ ſoluit̃. Augu. eñ re-
fert hoc ad myſteriũ dicẽs: ꝙ vita acti-
ua q̃ ſignificat̃ ꝑ petrũ plus diligit deũ
ꝗ̃ vita ↄtẽplatiua q̃ ſignificatur ꝑ Joã-
nem: quia magis ſentit vite p̃ñtis angu-
ſtias ꝛ eſtuãtiꝰ ab eis liberari deſyderat
et ad euꝫ ire. Cõtẽplatiuã ṽo vitã deus
plꝰ diligit: q̃ꝛ magis eã cõſeruat. Nõ eñ
finit̃ ſimul cũ vita corꝑis ſicut vita acti-
ua. Quidã ṽo dicũt ꝙ petrus plꝰ dilexit
xp̃m in mẽbris ꝛ ſicetiã plus a xp̃o fuit
dilectꝰ vñ ei eccl̃iam ↄmẽdauit. Joãnes
ṽo plus dilexit xp̃m in ſeipſo: ꝛ ſic etiaꝫ
plus ab eo fuit dilectꝰ: vñ ei ↄmendauit
m̃rem. Alij ṽo dicũt ꝙ incertũ eſt q̃s ho-
rum plus xp̃m dilexerit amore charita-
tis: ꝛ ſil̃r quẽ deus plꝰ dilexerit in ordie
ad maiorẽ gl̃iam: ſed petrꝰ d̃r plꝰ dile-
xiſſe xp̃m ad quãdã ꝓ̃ptitudinẽ vl̃ fer
uorẽ. Joãnes ṽo plꝰ fuit dilectꝰ quantũ
ad q̃dam familiaritatis indicia: q̃ xp̃s ei
magis demonſtrabat ꝓpter eiꝰ iuuẽtu-
H tem ꝛ puritatẽ. Alij ṽo dicũt ꝙ xp̃s plꝰ
dilexit petrũ quãtũ ad excellentius do-
num charitatis. Joannẽ ṽo plꝰ quantũ
ad donũ intellectꝰ. vñ ſil̃r petrꝰ fuit me-
lior ꝛ magis dilectꝰ; ſꝫ ioãnes ſm̃ quid.
Preſumptuoſum tñ videt̃ dijudicare d̃:
q̃ꝛ vt d̃r ꝓuer. xvj. Spirituũ põderator
eſt dñs. Hec ille. Eſt aũt ſciendũ ꝙ idem
ſ. Tho. ſuꝑ Joã. videt̃ ſtare in illa rñſio-
ne de ꝓ̃ptitudine ꝛ familiaritate. For-
te tñ dici poſſet ꝙ cũ dñs dicit Petro di-
ligis me plus his: non voluit innuere ꝙ
eũ plꝰ ceteris diligeret: ſꝫ ꝙ is cui oīuꝫ
cura erat cõmittẽda plꝰ alijs debet dili-
gere. Cũ hoc aũt ſtat Joannẽ eque ꝛ plꝰ
dilexiſſe xp̃m ꝗ̃ petrꝰ: ꝛ tñ oīum curaꝫ
nõ accepiſſe: q̃ꝛ vt dicit. s. Thom. in q̃dl.
iiij. q. viij. Joãnes erat maxime idoneus
vt eſſet vicarius xp̃i: ꝛ tñ nõ fuit: ne cuꝫ
eſſet xp̃i conſanguineus daret̃ poſteris
I prelatis exẽplum dãdi bñficia ↄſangui-
neis. Et ſm̃ hoc dicẽdum eſſet ꝙ ſimpl̃r
plꝰ fuit dilectꝰ a xp̃o qui ſimpl̃r fuit me-
lior q̃d incertũ eſt: ſed tñ xp̃s Joãni ſe fa-
miliariorẽ exhibuit: ex q̃ tamẽ nõ ſequit̃
eum ſimpl̃r fuiſſe dilectiorẽ vel meliorẽ.
(Dicit ei Jeſus. Sic eum volo manere
donec veniã. Quid ad te? Tu me ſeq̃re. K
Exijt ergo ſermo ille inter fratres: q̃ꝛ di-
ſcipulus ille nõ morit̃.) Eſt aũt ſciendũ
ꝙ in iſtis ṽbis intellexerũt ap̃li ꝙ Joã-
nes nõ eſſet moriturꝰ. Vñ exijt ſmo iſte
inter fratres ꝛc. Q̃d nõ intelligo q̃ſi cre-
derẽt ꝙ nunq̃ moreret̃: ſed ꝙ nõ more-
ret̃ vſq̃ ad diem q̃ ad iudiciũ veniet xp̃s.
Statutũ eſt hoībus ſemel mori ad Heb.
ix. Unde ꝛ quidẽ poſt ap̃los eundẽ cõce-
perunt ſenſum in iſtis ṽbis. ſ. ꝙ vſq̃ ad
iudiciuꝫ diſcipulus iſte nõ morit̃: ſed ꝙ
tunc ab antixp̃o eſſet necãdus. Et hoꝝ
quidã dixerũt ꝙ viuit cũ Enoch. ꝛ He-
lia in paradiſo terreſtri. Quidã ṽo ꝙ vi-
uit adhuc in ſepulcro: i q̃d intraſſe legit̃
et nõ legit̃ exiuiſſe: ꝛ hinc ſicut dicit Au-
gu. ſum̃ ũt argumẽtũ: q̃ꝛ vt ſꝑ fama ſpar
ſit apud Epheſum ex ſepucro eiꝰ terra
ſenſim ſcaturire ꝛ ebullire cernit̃: q̃ſi cõ
mota ꝛ emiſſa ꝑ expirationẽ dormiẽtis
in eo. Sed oẽs iſtas opiniones videt̃ ip̃e
Joannes voluiſſe deſtruere cũ ſubiũxit
(Et nõ dixit Jeſus nõ moritur: ſed ſic eũ L
volo manere donec veniam quid ad te)
Dicit aũt. s. Tho. ꝙ textus grecꝰ habet.
Sed ſi ſic eum volo ꝛc. Eſt tñ idẽ ſenſus.
Tenẽtes aũt predictã opinionẽ: ad hoc
dicũt: ꝙ licet xp̃s nõ dixerit iſta ṽba. ſ.
nõ morit̃: dixit tñ iſtã ſñiam ab alijs ver
bis. ſ. ſic eum volo manere. Unde Joan-
nes negauit quidẽ xp̃m illa ṽba dixiſſe:
ſed non negauit quin vera eſſet illa ſñia
Cõtra has ṽo opiniones arguit Augu.
Nã oībus ap̃lis optabile erat diſſolui ꝛ
eſſe cuꝫ xp̃o ſicut̃ ꝛ Paulo: ꝛ hoc erat eis
magnũ bonum. ſ. depoſita ſarcina car-
nis: ad beatam vitam euolare. Nõ ergo
tãto bono priuauit diſcipulum pre alijs
dilectũ. Aduertẽdũ eſt autẽ ꝙ iſta ſñia
Augu. eſt vera. ſua rõ etiã ꝓbat ꝙ Joã-
nes nõ dormiat in ſepulcro: priuatꝰ dul
cedine cõtẽplatiõis: ꝛ priuatꝰ augmẽto
meritoꝝ ſuoꝝ: cũ dormiẽs mereri neq̃at M
nõ autem ꝓbat quin viuat cum helia et
enoch. Sic eñ opꝫ dicere ꝙ etiaꝫ helias
fuerit minus dilectꝰ omnibus alijs pro-
phetis qui nunc ſunt in patria: quod nõ
eſt verum: quia licet tardetur premium
tamen

tamen eum adhuc ſit viator creſcit i me-
rito. Unde fiet recõpenſatio huius retar
dationis: quia ad maiorẽ quãdoq̃ voca
A bitur gl̃iam ꝗ̃ ſi ante obijſſet. Aug. autẽ
ꝓprie nõ arguit ↄtra hoc: q̃ꝛ iſti dictum
ſuũ non ꝓbant niſi ꝑ textũ euãgelij queꝫ
ſoluit ip̃e Aug. ꝛ alij. Arguit aũt ↄtra di-
centes ꝙ in ſepulcro dormit. Et ad mo-
tiuum de terra ebulliẽte dicit ꝙ diuinitꝰ
fit: vt oſtẽdatur mors huius euãgeliſte
pretioſa: ꝛ ſi non fuerit violenter illata.
Uel fit vt dicit alia quacunq̃ de cã. Te-
xtus ergo euãgelij ſic exponũtur. Primo
myſtice ſm̃ Augu. de vita contemplatiua
quaꝫ chriſtus vult manere donec veniat
ad vocãdũ per mortẽ: ꝛ tũc etiã nõ finit̃:
ſed ꝑficitur. Actiua ṽo i morte finit̃: ideo
dixit (tu) o Petre q̃ vitã actiuã ſignificas
(me ſequere) perferẽdo huius vite dolo-
res: ꝛ erumnas vſq̃ ad mortẽ. Scd̃o ſm̃
Chry. Sic euꝫ volo manere in iudea do-
nec veniã ad diſperdendũ iudeos ꝑ Ti-
tum ꝛ Ueſpa. Nõ enim vt ait ante diſceſ
ſit de iudea ꝗ̃ ille veniret ad iudeaꝫ ſm̃
B chronicas. (Quid ad te) qui de his ordi-
nare non habes (tu me ſequere) faciendo
quod moneo. Nam ſm̃ eundẽ Chry. Pe
trus vt hic colligitur: ꝛ in actibus apo-
ſtolorum valde amabat Joannẽ: et ideo
cum ſe audiuit vocari ad prelationeꝫ or
bis ſollicitus de Joanne quẽ voluit ha-
bere ſocium queſiuit de eo: ſed xp̃s noluit
eos eſſe cõiunctos propter maius eccleſie
bonum. vnde ſm̃ Chry. Petrus nõ inter-
rogauit de morte ioãnis: ſed de prelatio-
ne. Sicut autem dicit. ſ. Tho. ſuꝑ Jo. ip̃e
Joannes prediligebatur a chriſto ꝓpter
quatuor. ſ. ſapiẽtiã: feruorem: puritatẽ:
et teneram etatem. Et vt idem dicit q̃dl.
iiij. fuit maxie idoneus vt eſſet chriſti vi-
carius: ſed noluit chriſtus: quia erat ſuꝰ
conſanguineus ne futuris prelatis daret̃
occaſio mali vt dictum eſt. Tertio ſcd̃m
Hiero. ꝛ s. Tho. Sic eum volo manere ſi
ne martyrio donec veniam in die mortis
C vocare eum. tu me ſequere ꝑ mortẽ cru-
cis. Unde tenet. s. Tho. ꝙ vere mortuus
eſt ꝛ reſurrexit: ꝛ eſt i celo in corꝑe ꝛ ani
ma: cuius ſignuꝫ hinc accepit: q̃ꝛ corpus
eius inueniri nequit in terra.

¶ Sanctorum innocentium.

ANgelus domini apparuit in
ſomnis ioſeph dicẽs Mat. ij.
Ea q̃ i p̃ñti euãgelio narrãt̃
nõ cõtigerũt ſtatim poſt diſ- D
ceſſum magoꝝ a xp̃o vt dicit
mag. hi. Quis hoc videat̃ Mat. dicere: ſꝫ
poſt p̃ñtationẽ xp̃i in tẽplo: vt pꝫ ex Lu-
ca. Nã herodes vidẽs magos ad ſe non
fuiſſe reuerſos: credidit eos fallaci ſtella
deceptos erubuiſſe regredi: ſed vbi au-
diuit q̃ dicta erãt de puero ieſu a paſto-
ribus ꝛ ſimeone ꝛ Anna: credidit ſe delu
ſum a magis. Et tũc cogitauit de morte
pueroꝝ. Et ioſeph monitus eſt vt fuge-
ret in egyptũ. Ubi aũt ei angelus ap̃pue
rit incertũ eſt: lꝫ q̃dã dicant ꝙ apparuit
ei in via q̃ñ regrediebat̃ a p̃ñtatiõe pue-
ri in tẽplo quidã ṽo ꝙ in Nazareth vbi
poſt p̃ñtationẽ fuit vere ꝑ duos ãnos: vel
vnũ ãñ ꝗ̃ herodes pueꝝ inſeq̃ret̃. Nõ eñ
eſt ṽo ſil̃e ꝙ angelus fecerit eũ fugere ꝑ
duos annos ãñ ꝑſecutionẽ. Et ſicut dicit
mag. hiſt. tradit̃ ꝙ dño intrãte egyptum
egypti idola corruerũt. (Surge ꝛ accipe
pueꝝ ꝛ m̃rem eiꝰ: ꝛ fuge in egyptũ ꝛ eſto
ibi vſq̃ dũ dicã tibi. Futurũ eſt eñ vt he- E
rodes q̃rat pueꝝ ad perdẽdũ eũ. Qui cõ-
ſurgẽs accepit pueꝝ ꝛ matrẽ eiꝰ nocte: ꝛ
ſeceſſit in egyptũ. Et erat ibi vſq̃ ad obi
tum herodis vt adimpleret̃ q̃d dc̃m ẽſt a
dño ꝑ ꝓphetã dicẽtẽ. Ex egypto vocaui
filiũ meũ) hoc ſcriptũ eſt Oſee. xj. ꝛ ad li-
terã exponit̃ d̃ ꝑp̃lo iſrl̃: q̃ fuit dei filius
ꝑ adoptionẽ: ꝛ ẽt d̃ filio dei naturali. Eſt
aũt ſciẽdũ ꝙ tripl̃r declarat̃ herodis cru
delitas i morte innocẽtiũ. Primo ex mul
titudine q̃ꝛ ꝓpter vnum occidit multos.
Scd̃o ex loco q̃ꝛ nõ ſolũ in bethleẽ: ſꝫ i oī-
bꝰ finibꝰ eiꝰ occidit pueros. Tertio ex tẽ
pore: q̃ꝛ a bimatu ꝛ infra. Bimatꝰ eſt ſpa
tium duorũ annoruꝫ. Unde habẽs duos
annos dicitur bimus. Infra vero aliq̃ñ
importat ordinẽ tẽporis: ꝛ ſic infra bima
tum ſunt q̃cunq̃ adhuc duos annos nõ
hñt ↄpletos. Et iſto mõ cõiter ſcti ſumũt
infra dicẽtes ꝙ occidit oẽs pueros q̃ erãt F
vniꝰ diei vel mẽſis vel anni vel duoꝝ an
norũ: nõ aũt occidit aliquẽ q̃ duos ãnos
tranſiuiſſet. Aliq̃ñ ṽo dicit ordinẽ nume
ri: ꝛ ſic infra bimatũ ſunt oẽs hñtes plꝰ
ꝗ̃ duos ãnos. Nõ eri eñ maiores poſſe

rīꝰ numerāṫ. ⁊ ſic ſumit Chryſ. q̄ dicit ꝙ fuerūt occiſi oēs q̄ erāt duoꝝ annoꝝ vel ſupra vſq; ad q̄nq; annos: ſm tp̄s exq̄ſitū a magis. Et ſicut dicit mag. hiſt. huic
G attеſtaṫ ꝙ q̄dā oſſa innocētiū a deo ſūt grādia vt nō poſſunt eſſe pueri bimi niſi dicaṫ vt idē dicit ꝙ lōge maiores tūc q̄ȝ mō hoīes erāt. Qñ aūt occiſi ſūt iſti xp̄s erat vniꝰ anni ⁊ triū dierū: ſm aliquos ſo erat duorū annorū: lȝ hoc nō ſit ꝓbabile: ſed primū. Nō eñ ſtatim herodes deſeuit in pueros. Primo: q2 nō erat ſtatꝰ regni quietꝰ ⁊ fuit citatꝰ romā ad inſtātiā filioꝝ. Scḋo: ſȝ alios q2 cogitauit ꝙ pueꝝ occultaſſent parētes: idq; diſſimulauit ꝑ tp̄s vt eos redderet ſecuros ⁊ incautos dep̄henderet. Sed quare occidit ſupra ⁊ īfra etatē quā credebat hr̄e xp̄m. Dr̄ ꝙ hoc fecit: ne puer euaderet: maxime q2 timebat ſm Rabanū ne maiorez autē minorē etatē p̄tēderet ille puer cui ſydera famulabātur. Uñ ſm opinionez cōem ſctōꝝ: cū crederet xp̄m eē vniꝰ an-
H ni: occidit ſupra vſq; ad ſm annū: ⁊ īfra vſq; ad infantē vniꝰ diei. Scḋm ſo opinionē Chry. occidit a duobꝰ annis vſq; ad. v. tūc credebat xp̄m hr̄e plus q̄ȝ vnū ānū eo ꝙ ſtella añ natiuitatē xp̄i magis apparuerat: ⁊ tūc ip̄e credidit xp̄z natū [Tūc herodes vidēs q̄m illuſꝰ eēt a magis iratꝰ ē valde. Et mittēs occidit oēs pueros q̄ erāt ī bethleē ⁊ in oībꝰ finibus eiꝰ: a bimatu ⁊ īfra ſm tp̄s qḋ exq̄ſierat a magis. Tunc adipletū ē qḋ dictū eſt ꝑ Hieremiā ꝓph̄am dicentē]. ſ. Hie. xxxj. [Uox in rama audita ē]. i. in excelſis: eo ꝙ fuerit vox magni clamoris ſm Hier. Uñ cū rama aliq̄ñ ſit nomē loci nō ſic ſumiṫ h̄ ſȝ vt ē nomē cōe [ploratꝰ] quo ad pueros [⁊ vlulatꝰ] q̄ ad mr̄es. Sciēdū eſt aūt ꝙ bethleē eſt ſita in tribu Jude: q̄ fuit filiꝰ nō Rachel ſed Lie vt ptȝ Gen̄. xxix. Rachel tñ fuit ſepulta ꝓpe bethleē vt ptȝ Gen̄. xxv. Pueri ergo dicunṫ filie Lie rōne originis: Rachel vero rōne ſepulture. Ad ſignificandū aūt vbi fuerit
I iſta vox audita: ſubdiṫ [Rachel plorās] ſupple eſt vel fuit [filios ſuos]. ſ. occiſos ab herode [⁊ noluit cōſolari q2 nō ſunt] ſcȝ viuentes. Utrum vero iſti innocentes fuerint martyres. Dic ꝙ ſic: ⁊ vide ſctm̄ Tho. quodli. vj. ⁊. ij. q. cxxiiij.

Sancti felicis confeſſoris.

QUi vos audit me audit. Lu. x. Et q̄ vos ſpernit me ſpernit. Qui autem me ſpernit: ſpernit eū qui me miſit. Reuerſi ſunt autem ſeptuaginta cū gaudio dicentes. Dñe etiam demonia ſubijciuntur nobis in nomine tuo. Eſt autem ſciēdū ꝙ ſathanas dupliciter cecidit. Primo cecidit de celo ꝑ peccatum: ⁊ hoc ſicut fulgur. i. celeriter: quia quaſi in inſtāti ⁊ potēter: q2 videntibus angelis bonis ⁊ cum fetore ꝓprij peccati ⁊ cum flāma tentationis qua homines incendit. Alio modo cecidit a ptāte ⁊ dñio qḋ ſup homines ante xp̄i incarnationē exercebat. Chriſtus enim illū deiecit. Sic ergo ſm ſanctos illa ſba (Uidebam ſathanam ſicut fulgur de celo cadentē) dupliciter exponuntur. Primo de caſu primo modo. Quia eñ vt dicit Cyryllus ⁊ Gre. apoſtoli inaniter eleuabātur: eo ꝙ eis demones ſubijcerenṫ: ideo dñs illum ſuꝑbie motum cōprimere voluit: inducēs exemplū de ruina diaboli: que ei ꝓpter ſuꝑbiā euenit. Alio modo exponūtur de caſu ſcḋo mō: quē caſum xp̄s vidit a pricipio ſue natiuitatis: imo ab eterno futurū eſſe: ideo ſubditur [Et ecce dedi vobis ptātē calcādi ſupra ſerpentes: ⁊ ſupra ſcorpiones: ⁊ ſupra oēm virtutē inimici: ⁊ nihil vobis nocebit. verūtamē in hoc nolite gaudere: q2 ſpūs vobis ſubijciunṫ]. ſ. q̄ſi in hoc ſit vr̄m gaudiū et p̄miū p̄ncipale laboꝝ vr̄oꝝ: vobis eñ ſunt pata multo clariora. [Gaudete aūt ꝙ noīa veſtra ſcripta ſunt in celis.]

In cōuerſione ſanci pauli apoſtoli.

ECce nos relinquimus omnia et ſecuti ſumus te] Mat. xix. [Quid ergo erit nobis]. Ad intellectum huius euangelij oportet ſcire qui ſunt illi qui cum chriſto iudicabunt ⁊ quomodo iudicabunt. Quantum ad primum. s. Tho. di. xlvij. ar. ij. dicit ꝙ illi erunt viri ꝑfecti ſequentes voluntariam paupertatē: vt in hoc euangelio dicitur. Primo vt dicit ratione cōgruitatis. Nam qui relictis oībus adheſerūt chriſto nō videtur habere quo a iuſtitia flectātur. Scḋo ratione meritis. Humilitati eñ debeṫ exaltatio. Inter omnia aūt q̄ deſpectū faciūt ī hac vita eſt pauꝑtas. Tertio rōne diſpōnis:

K (right margin, at line "x. Et q̄ vos ſpernit")
L (right margin, at line "luit: inducēs exemplū")
M (right margin, at line "cabunt. Quantum ad primum")

A q2 cōtēptus diuitiarū eſt prima diſpoſitio ad ptātem iudicādi. i. ad habendum cor edoctū taliter omni diuina veritate: vt etiā alijs poſſit eam manifeſtare. Q2 eniȝ diuitie vltimo acquirunṫ: primo relinquūtur in ꝓgreſſu ad ꝑfectionē. Quātum ad ſcḋm ſciēdum eſt vt dicit idē ibidē ꝙ aliq̄d iudicat multipl'r. Primo cauſaliter: vt illud vnde aliquis apparet iudicādus. Sic ex comparatione Niniuite iudicabūt. Scḋo mō interp̄tatiue cōſentiēdo iudici. Sic oēs ſcti iudicabūt. Tertio ꝑ ſilitudinē ad iudicē. ſ. ſedēdo in excelſo loco. Et ſic ſm aliquos ꝑfecti viri iudicabūt in iudicio: q2 eleuabunṫ in aere obuiā xp̄o. Sed tñ hoc nō ſufficit implere ꝓmiſſionē xp̄i: q2 nō dixit ſolum ſedebitis: ſed aliq̄d vr̄ ſuꝑaddere dicēs: iudicātes. Ideo. Quarto vt dicit aliq̄s iudicat ferēdo ſniam in alteꝝ. Et hoc dupl'r. Uno mō ꝓpria autoritate: vt deus. Alio mō ꝓnūtiādo ſniaȝ datā: ⁊ ſic iudicabūt
B ſancti alios ducētes in notitiā diuīe ſnie vt ſciant q̄d eis debeaṫ. Hoc aūt facient admittēdo inferiores ad inſpectionē ſenſuum ſuoꝝ in his q̄ ad iudiciū ſpectant. (Jeſus aūt dixit illis. amen dico vobis ꝙ vos q̄ ſecuti eſtis me: in regeneratiōe cū ſederit filius hoīs in ſede maieſtatis ſue) id eſt in reſurrectione mortuoꝝ: ſm hiero (ſedebitis ⁊ vos ſuꝑ ſedes. xij. iudicantes. xij. tribus iſrael) Sicut dicit Aug. xx. de ciui. dei nō eſt credēdū ꝙ ſolū. xij. cuȝ xp̄o iudicabūt ſed ꝑ. xij. ſignificaṫ vniuerſitas iudicātiū. [Et omnis qui reliquerit domū aut fratres: aut ſorores: aut pr̄em aut mr̄eȝ: aut filios: aut agros ꝓpter nomen meū cētuplū accipiet: ⁊ vitā eternā poſſidebit]. Scḋm Hier. occaſione huius ſnīe q̄dam dicūt ꝙ poſt reſurrectionem mille annis hoīes viuent in hoc ſeculo: ⁊ tunc oīa relicta reſtituētur in centuplū: et poſtea vita eterna. Et ſubiungit ꝙ ſi
C in ceteris digna ſit ꝓmiſſio: in vxoribus tñ apparet turpitudo: vt qui vnam pro domino dimiſerit: centum accipiat in futuro. Senſus igitur iſte eſt. Qui carnalia pro ſaluatore dimiſerit ſpiritualia recipiet que comparatione ⁊ merito ſui q̄ſi parua numero centenario comparātur. Hec ille.

In purificatio. s. marie virgīs.

POſtq̄ȝ impleti ſūt dies purgationis (Marie ſȝ legē Moyſi) Lu. ij. Eſt autem ſciendum ꝙ ſm. s. Thom̄. iij. q. xxxviij. duplex erat legis p̄ceptū de ꝑle
D (right margin, at line "POſtq̄ȝ impleti ſūt dies purga")
nata. Nam ſm legem moſaicam ꝓ quolibet maſculo vel femina offerebatur ſacrificium: vt patet Leui. xij. Quod ſacrificium erat ad expiandū peccatū in quo proles erat cōcepta: ⁊ ad quandam eius conſecrationē: q2 tunc primo p̄ñtabatur in templo. Et ideo aliq̄d ī holocauſtum: et aliq̄d pro pctō offerebatur. Erat autem et aliud preceptum ſpāle de p̄mogenitis hominū et iumētoꝝ. Sibi enim dñs deputauerat omne primogenitū in iſrael: ꝓ eo ꝙ ad liberationē ppl'i iſraelitici ꝑcuſſerat p̄mogenita egypti ab hoīe vſq; ad pecus p̄mogenitis filioꝝ iſrael reſeruatis. hec. s. Thom̄. Unde vltra hoc primogenitus p̄ñtabatur dño tanq̄ȝ ei conſecratus: ⁊ redimebatur certo pretio: vt
E ptȝ. Exo. xiij. Btā aūt virgo ſub hac purgationis lege nō cadebat q2 obligabatur ſolū mulier que ſemine virili cōcipiebat: vt ptȝ numeri vbi. s. tamen hāc legē voluit ex humilitate ſuare: ⁊ ne ſcādalizaret illos q̄ neſciebāt ꝙ de ſpū ſctō cōceperat (tulerunt Jeſum in hierl'm vt ſiſterēt eum dño). i. vt offerrent tanq̄ȝ primogenitum conſecratū deo: ⁊ redimerent. Et licet ipſe non aperuerit vuluam. i. fregerit clauſtrum pudoris tamen hoc non conſtabat omnibus. Unde autē tulerint creditur ꝙ de tugurio in quo natꝰ erat. (Sicut ſcriptū eſt in lege dñi: q2 oē maſculinū adaperiēs vuluā ſctm̄ dño vocabiṫ. Et vt darent hoſtiā ſcḋm ꝙ dictū eſt in lege dñi) que non ſolum ꝓ primogenito: ſȝ pro alijs dabatur [par turturū aut duos pullos columbarum.] Hec erat oblatio
F pauꝑeꝝ: vt ptȝ Nume. vbi. s. Ergo maṫ xp̄i fuit pauper q̄ȝuis palliū eius auro et gēmis adornemus. De hoc aūt. s. Tho. vbi. s. ar. ij. ad quartum ſic dicit formal'r Leui. xij. precipitur vt qui poſſent agnū

ꝓ filio aut filia ſimul ⁊ turturē ſiue colū
bā offerrent. Qui vero non ſufficerēt ad
offerendum agnum: duos turtures aut
duos pullos columbe offerrent. Dñs er
go qui cū diues eſſet propter nos egen⁹
G factus eſt vt illius inopia diuites eſſe-
mus vt dī.ij. Corin.viij. ⁊ pro ſe paupe-
rū hoſtiā voluit offerri ſicut ⁊ in ipſa na
tiuitate pānis inuoluitur ⁊ reclinat̄ in
preſepio. Nihilominus tñ hmōi aues cō
gruunt figure. Turtur eñ q̄ eſt auis lo
quax p̄dicationē ⁊ cōfeſſionem fidei ſi-
gnificat. Quia vero eſt animal ſolitariū
ſignificat contēplationē. Columba ve-
ro eſt animal māſuetum ⁊ ſimplex man
ſuetudinem et ſimplicitatē ſignificans.
Eſt aūt aīal gregale vnde ſignificat vi-
tā actiuā. Et ideo hmōi hoſtia ſignifica
bat pfectionē xp̄i ⁊ mēbrorū ei⁹. Utrūq̄
aūt aīal ꝓpt̄ ꝯſuetudinē gemēdi pñtes
ſctōꝝ luct⁹ deſignat. Sed turtur q̄ eſt ſo
litaria ſignificat ſecretas orōnū lachry
mas: colūba ṽo q̄ eſt gregalis ſignificat
publicas orōnes eccl̄ie. Utrūq̄ aūt aīal
duplicatū offert̄: vt ſctītas ſit nō ſolū in
H aīa ſed etiā in corpore. Hec ille. (Et ecce
homo erat in hierl̄m cui nomē Symeō)
Iſte ſm aliquos fuit ſacerdos famoſus
(Et hō iſte iuſtus et timorat⁹ expectās
cōſolationē iſrael). i. xp̄m (⁊ ſpūſſanctus
erat in eo. Et rñſum acceptat a ſpūſctō:
nō viſurū ſe mortem niſi prius videret
xp̄m dñi) Rñſio nō fit ꝓprie niſi ad inter
rogantē. Interrogabat aūt iſte in oratio
nibus ſi videre mereret̄ xp̄m: cuius tp̄s
ꝓpinquū credebat. (Et venit in ſpū in
tēplū). i. venit ꝑ ſpm̄: reuelatione. ſ. habi
ta ꝙ tunc videret xp̄m. (Et cū inducerēt
puerū Jeſum parētes eius: vt facerent
ſm conſuetudinē legis ꝓ eo. ⁊ ipſe acce-
pit eum in vlnas ſuas: ⁊ bendixit deuз)
id eſt laudauit (⁊ dixit. Nūc dimittis). i.
dimittes tranſire: ſcꝫ ex hoc mundo ad
alium (ſeruum tuum dñe ſm verbū tuū)
i. ꝓmiſſionē tuā (in pace). i. in quiete ani
mi. (Quia viderunt oculi mei ſalutare
I tuū). i. xp̄m non q̄ xp̄s ſaluet deū: ſed q̄
per illū ſaluat deus. (Qd̄ paraſti) ad vi
dendū ⁊ ad publicandū per apl̄os (ante
faciē oīm ppl̄orū) fideliū ⁊ infideliū. pa-
raſti inquā illud tanq̄ (lumen ad reue-
lationē gentiū). i. quo gentes obſcure ⁊
ignorātie tenebris cōtēte reuelabunt̄. i.
veniēt ad lucē (⁊ gloriā plebis tue iſrl̄)
Magna eñ gloria eſt illi⁹ ppl̄i: ꝙ ex eo
natus eſt xp̄s. Poſt iſtā aūt p̄ſentationē
xp̄s angelo monēte fugit in egyptū ſta- K
tim ſm aliquos vel poſt annū ſm alios
vñ dicit Lucas ꝙ poſt purificationē re
greſſi ſunt in Nazareth.

Sancti Ualentini martyris.

Nolite arbitrari q̄ venerim
pacē mittere ī terrā) Mat.x.
¶ Nota ꝙ xp̄s nō venit mit
tere pacē malā q̄ eſt ꝯcordia
in malū ⁊ cōtra deū ſed ve-
nit mittere gladiū. i. ſeparationē aīorum
bonorū a malis (Non veni pacē mittere
ſed gladium. Ueni eñ ſeparare hoīem
aduerſus patrē ſuū ⁊ filiā aduerſus ma
trē ſuā: ⁊ inimici hoīs domeſtici ei⁹. Qui
amat patrē aut mr̄ez pluſq̄ me nō ē me
dignus. Et q̄ amat filiū aut filiaз ſuper
me: nō eſt me dignus Qui inuenit aīam
ſuā pdet eaз) Uide feria.ij. poſt diē pal
marū. (Et qui non accipit crucē ſuā). i.
L mortē ſm aliquos: quā quiſq̄ tenetur
aſſumere ſm ꝑparationē animi ſi opor
teret. Uel crucem. i. pñiam ⁊ pietatē qua
alijs hoīes cōpatiunt̄ ſm Greg. in ho-
mil. Dicitur eñ vt ait crux: q̄ cruciet (⁊
ſequitur me: nō eſt me dignus. Qui in-
uenit aīam ſuā pdet illā. Et q̄ pdiderit
aīam ſuā ꝓpter me inueniet eaз. Qui re
cipit vos me recipit. Et q̄ me recipit. reci
pit eum q̄ me miſit. Qui recipit ꝓphetā
in noīe prophete). i. nō propter aliquod
tēporale ſm Chry. ſed ſolum ex hoc ꝙ ꝓ
pheta eſt (mercedem ꝓphete accipiet). ſ.
obiectiue non ſubiectiue. Duplex eñ
eſt merces noſtra. ſ. ipſa dei viſio. q̄ dici
tur merces ſubiectiue. quia ſubiectiue
eſt in noſtro intellectu: ⁊ ipſum obiectū
viſionis. i. de⁹. Primo mō mercedes va
rie ſunt ſctōrū. q̄ ſm exceſſum in chari-
tate eſt ⁊ exceſſus in p̄mio. Sed ſcdo mō
vna eſt merces oīm deus (⁊ q̄ recipit iu-
ſtuз in noīe iuſti: mercedē iuſti accipiet. M
Et quicunq̄ potum dederit vni ex mi-
nimis iſtis calicem aque frigide tantū
in noīe diſcipuli: amen dico vobis: non
perdet mercedem ſuam.

In cathedra ſctī Petri apl̄i.

Uenit Jeſus in partes ceſa-
ree philippi) mat.xvj. Sicut
dicit Chry. duplex eſt ceſa-
rea. ſ. ſtratonis ⁊ philippi
A fratris. ſ. herodis tetrarche.
Et hec ciuitas poſtea dicta eſt paneas.
(Et interrogabat diſcipulos ſuos) non
vt aliq̄d addiſceret. ſed Primo vt ex il-
lorū rñſione nos ⁊ illos inſtrueret ꝙ nō
erat purus hō vt videbat̄ (dicēs. Quem
dicunt hoīes eſſe filiū hoīs? At illi dixe-
runt. Alij. Joānē baptiſtā. alij aūt heliā
alij vero hieremiā: aut vnū ex ꝓphtis)
Scdo etiā interrogat q̄d de ſe dicat̄: ſm
Hiero. vt diſcamus et nos eſſe ſolliciti
q̄d de nobis dicat̄: vt ſi bonū ſit: augeat̄:
ſi malū corrigat̄. Sciendū eſt aūt ꝙ erat
apud quoſdā iudeos opinio ꝙ aīe mi-
grarent de corpore in corpus. Uñ ⁊ He
rodes audita fama xp̄i: credidit eū fuiſ-
ſe quē Joānē decollauerat: vt pз Mar.
vj. Et iō turbe q̄ de xp̄o ſentiebāt ꝙ ſan
ctus eſſet: exiſtimabāt ꝙ eſſet vnus ex
B ſanctis mortuis puta helias aut hiere-
mias: ſm ꝙ in eo aliqua videbant indi
cia ſanctitatis q̄ videbant̄ preceſſiſſe in
aliquo iſtorū ⁊ ſic de alijs. (Dicit illis ie
ſus. Uos aūt quē me eſſe dicitis? Rñdēs
ſimon petrus dixit. Tu es xp̄s filius dei
viui? Rñdens aūt ieſus: dixit ei. Btūs ē
ſimō bariona). i. filius Joānis a bar: q̄d
eſt filius ⁊ Joāna (q̄ caro ⁊ ſanguis). i.
hō (nō reuelauit tibi ſed pater me⁹ q̄ eſt
in celis. Et ego dico tibi: q̄ tu es petrus
⁊ ſuꝑ hāc petrā edificabo eccl̄iaз meā.)
Hoc aūt ſз Aug. li. retractationū: dupl̄r
pōt intelligi. Uno mō: vt ipſe petrus ſit
petra in qua eccl̄ia eſt fundata. alio mō
vt xp̄s ſit ipſa petra quam petrus eſt
cōfeſſus ⁊ in qua eſt fundata eccl̄ia. (Et
porte inferi). i. pctā vel doctrine hereti-
corū. ſm Hiero. q̄bus itur ad tartarum:
vel demones ſm Origeñ. vel tormēta ⁊
blādamenta pſecutorū: ſm Raba. (non
C p̄ualebunt aduerſus eā. (Gloſ. i. nō ſe-
parabunt eam a charitate mea et fide.
Hec ille. Poſſumus etiā in his verbis
intelligere ꝙ ſtatus xp̄ianitatis ꝓpter
hoc durabit vſq̄ ad iudiciū. (Et tibi da
bo claues regni celorū. Et quodcunq̄
ligaueris ſuꝑ terrā: erit ligatum ⁊ in ce
lis. Et quodcunq̄ ſolueris ſuꝑ terram:
erit ſolutū ⁊ in celis.) Eſt aūt notanduз
ꝙ poteſtas ligandi ⁊ ſoluendi data eſt
Petro ſingulariter: vt hic ⁊ oīb⁹ apl̄is
ſimul: vt Jo.xx. vbi dī: quorū remiſeri- D
tis pctā remittunt̄ eis. ⁊ hoc ad ſignifi-
candū ꝙ a petro ad alios talis ptās de
riuat̄. Uideat aūt de materia iſtarū clauiū
q̄d ⁊ quot ſint. iiij. di. xviij.

Sancti Mathei apl̄i.

Confiteor tibi pater dñe celi
⁊ terre. Mat.xj. Cōfiteor ti-
bi inquā. i. laudo te ſm aug.
(q̄ abſcōdiſti hec). i. fidei ſa
cramēta de aduētu ſuo ſm
Hila. (a ſapientib⁹ ⁊ prudētibus). ſ. in
oculis ſuis: vt ſunt ſuꝑbi puta ſcribe ⁊
phariſei (⁊ reuelaſti ea paruulis. Ita pa
ter q̄ ſic fuit placitū ante te. Oīa mihi
tradita ſunt a patre meo. Et nemo no-
uit filiuз). ſ. perfecte ⁊ cōprehenſiue imo
neq̄ clare ⁊ patēter niſi miraculoſe: vt
Moyſes ⁊ Paulus (niſi pater neq̄ pa-
trem quis nouit niſi filius ⁊ cui volue-
rit filius reuelare). Cum eñ tā pater q̄ E
filius ſit infinitus neuter eorū ꝯprehē-
di pōt niſi ab intellectu infinito: cuiuſ-
modi eſt diuinus ⁊ neuter pōt ab intel-
lectu creato naturaliter videri vt eſt.
(Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ one-
rati eſtis) ſub onere corporis ſm Augu.
vel ſub onere pcti ſm Hila. vel ſub one
re tpaliū ſm Grego. vel forte ſub onere
preceptorū cerimoniarū moſaice legis
(⁊ ego reficiā vos) hic ꝑ dulcedinē gra-
tie: ⁊ in futuro ꝑ ſuauitatē glorie (Tolli
te iugum meū ſuꝑ vos). i. legē euangeli
cā (⁊ diſcite a me q̄ mitis ſuз ⁊ humilis
corde. Et inuenietis requiē aīabus ve-
ſtris. Jugum eñ meū ſuaue eſt ⁊ onus
meum leue) poſt initiū ſm Raba. Uel le
ue eſt amanti ſm Aug. vel leue eſt cōpa
ratione veteris legis: q̄uis multi paſto
res nonnunq̄ tot ſuper inducant gra-
uamina libertati que eſt in chriſto: vt to
lerabiliora ſint auſtera legis veteris edi F
cta. His ꝑfecto ꝯuenit illud Mat.xxiij.
Alligant onera grauia ⁊c.

In annuntiatione beate Marie virginis.

[M]Iſſus eſt angel⁹ Gabriel ⁊c.] Lu.
j. vide ſupra feria.iiij.poſt.ij.dñi=
cam aduentus.
Sanctorum Tyburtij ⁊ valeriani.
G [E]Cce ego mitto vos ſicͭ oues)
Mat.x.(in medio luporuꝫ
Eſtote ergo prudẽtes ſicͭ ſer
pẽtes:⁊ ſimplices ſicut colũ
be.Cauete aũt ab hoib⁹.Tra
dẽt.n.vos i ↄcilijs ⁊ i ſynagogis ſuis fla
gellabunt vos.Et ad p̄ſides ⁊ ad reges
ducemini ꝓpter me:in teſtimoniũ illis
⁊ gentibus.Cũ aũt tradẽt vos nolite co
gitare quõ aut q̃d loquamini.)Contra
riũ huic videẽ eſſe illud.j.Pe.iij.Parati
ſemꝑ ad ſatiſfactionẽ oi poſcenti vos
rationẽ de ea que in vobis eſt ſpe.Sol=
uitur autem:qꝛ cũ homo hꝫ tp̄s ad deli=
berãdũ q̃d loquatur:dꝫ cogitare:aliter
tentaret deũ qñ vero non hꝫ tp̄s vt pu=
ta qñ aliquis cũ furore trahiẽ ad iudiciũ
tunc non dꝫ cogitare q̃d loquatur.i.non
dꝫ de hoc anxiari.Hiero.Cum i medio
amicorũ certamẽ erit:iubemur eſſe ſolli
citi.cum autem eſt iudiciũ terribile ↄple
bes inſanientes ⁊ timor vndiqꝫ:auxi=
H liũ a xp̄o p̄betur:vt cõfidẽter louqanẽ:⁊
nõ obſtupeſcãt ille.Uñ notãter dixit ſal
uator(Dabiẽ eñ vobis in illa hora).i.in
tali neceſſitate(q̃d loquamini.Nõ eñ
vos eſtis q̃ loquimini:ſed ſp̄us p̄ris ve=
ſtri qui loquiẽ in vobis.Tradet aũt fra=
ter fratrẽ in mortẽ ⁊ pater filiũ:⁊ inſur=
gent filij in parentes:⁊ morte eos affi=
cient.Et eritis odio oibus hoibus).i.iu=
deis ⁊ gentilibus(propter nomen meũ.
Qui autem perſeuerauerit vſqꝫ in finẽ
hic ſaluus erit.)
Sancti Petri martyris.
[S]J quis vult poſt me veni=
re.)Lu.ix.(abneget ſemet=
ip̄m ⁊ tollat crucẽ ſuã)quo=
tidie(⁊ ſequaẽ me.Qui eñ
voluerit aiam ſuã ſaluã fa
cere ꝑdet illã.Nam q̃ ꝑdiderit aiam ſuã
ꝓpter me ſaluã faciet illã.Quid eñ ꝓ=
ficit homini ſi lucreẽ vniuerſum mũdũ:
I ſeip̄m aũt ꝑdat ⁊ detrimẽtũ ſui faciat.)
Patet aũt hoc euangeliũ ex dictis ⁊ al=
legatis ſupra in feſto ſancti Ualentini
Mar.excepto hoc.(Qui me erubuerit ⁊
meos ſermones).i.qui non audebit cõfi
teri fidẽ in caſu in quo tenetur id facere
(hũc filius hois erubeſcet).i.nõ reputa
bit de numero ſuorũ.Sicut dicit.s.Th. K
ij.ij.q.iij.eſt neceſſaria cõfeſſio fidei non
ſemꝑ:cum de hoc ſit p̄ceptũ affirmatiuũ
ſed ꝓ loco ⁊ tẽpore:puta qñ ex tacitur
nitate ſubtrahiẽ deo honor ⁊ ꝓximo vti
litas ſua(cũ venerit in maieſtate ſua et
patris ⁊ ſanctorum angelorum.)
Sctõꝝ Philippi ⁊ Jacobi aplõꝝ.
[N]On turbetur cor veſtrũ]Jo.
xiiij.Sciendũ eſt ꝙ in nocte
cene dñs apl'is p̄dixerat ſuã
ꝓditionẽ ⁊ negationẽ Petri
⁊ ſuũ receſſum:ꝓpter que
oia erant in magna triſticia.Jdeo ꝑ verba
p̄ntis euangelij voluit eos ↄſolari(Cre
ditis i deũ:⁊ i me credite)ex ↄñti.⁊ i hoc
innuit ſe deũ.non eñ credimus proprie
niſi in deũ.Uñ nõ recte dr.Credo in ec=
cleſiã catholicã:ſed Credo eccleſiã ca=
tholicã.ij.ij.q.ij.(Jn domo patris mei).i
celo ⁊ i ipſo deo ⁊ eccl'ia triũphãti ⁊ mi=
litãti.Nã dom⁹ alicui⁹ dr in qua habi= L
tat.Jnueniẽ aũt in ſcriptura ꝙ de⁹ ha=
bitat in celo.ſ.ꝑ ſpecialẽ oñſionẽ glorie:
⁊ in ſeipſo ⁊ in ſanctis vie ꝑ fidẽ ⁊ i ſctis
patrie ꝑ grãm ↄſummatã ſꝫ dñs de deo
⁊ celo loquiẽ dicens(Jn domo p̄ris mei
mãſiones multe ſunt)Jn celo q̃dẽ mul=
ta ſunt loca corporalia in potẽtia tñ:⁊ q̃
dã ſunt ſupiora q̃dã inferiora:⁊ ↄñr mi
nus digna.Jn deo aũt ſunt multe man
ſiones ad hunc ſenſum:ꝙ beatitudo q̃
a creatura habeẽ de deo multos hꝫ gra
dus:qꝛ nõ oẽs equaliter vident(Si quo
minus dixiſſeꝫ)ſunt due dictiões ⁊ duo
accẽtus hic:⁊ intẽdit dicere ſaluator ſꝫ
expoſitores cõiter:ꝙ ſi iſte mãſiones nõ
eſſent ibi:vel ſi q̃ ſeu in aliq̃ min⁹ eſſent
ibi q̃ȝ dixerat.ipſe hoc eis dixiſſet.Uel
põt dici ꝙ intẽdit dicere.Si in preteri=
tum non ad plenum dixiſſem vobis que
facturus ſum:nunc dico vobis(qꝛ vado
parare vobis locum)Locus aũt celeſtis
manſionis quantum in ſe eſt ſemꝑ fuit M
paratus ſm̃ diuinam:predeſtinationeꝫ
⁊ inquantum in ſe eſt nullum hꝫ defe=
ctũ:ſed quo ad nos qui nõ habebamus
ius intrandi nõ ſemꝑ fuit paratus.Xp̄s

ergo illũ impetrauit exequendo prede=
ſtinationẽ:ſeu dãdo nobis ius intrandi
in illũ ꝑ mortẽ ſuã:⁊ mittendo ſp̄m ſctm̃
Et ſi abiero ⁊ preparauero vobis locũ:
iterũ venio).i.veniã in morte.ſ.q̃ ad glo
A riam apl'i erant aſſumendi(⁊ accipiam
vos ad meip̄m.vt vbi ſuꝫ ego ⁊ vos ſitis.
Et quo ego vado ſcitis:⁊ viã ſcitis)Cõ
tra:qꝛ Tho.dicit ꝙ neutrũ horũ ſciebat
ergo vel xp̄s vel Thomas falſum dicit:
Rñdeo ꝙ vterqꝫ verũ dicit:diuerſimode
Sciebat eñ Tho.viã iſtã ⁊ terminũ:ſꝫ
neſciebat ꝙ illa via eẽt via ⁊ q̃ talis ter
min⁹ eẽt termin⁹ ſicut ſi ego viderẽ An
dreã ⁊ ñ crederẽ ꝙ eẽt andreas:negarẽ
me andreã videre ſine mẽdacio imo ẽt
forte ſine falſitate.qꝛ nõ viderẽ andreã
vt ſic.alius autẽ vere diceret me videre
andreã.i.illũ q̃ eſt andreas.Terminus
ergo hui⁹ vie erat deitas ⁊ glia eterna.
Uia vero erat humanitas ⁊ paſſio xp̄i
quã apl'i neſciebãt ꝑfecte eſſe viã.iõ ſub
diẽ(Dicit ei Thomas.Dñe neſcim⁹ quo
vadis.Et quõ poſſum⁹ viã ſcire Dicit ei
ieſus.Ego ſum via)rõne humanitatis
B [veritas]rõne deitatis viſe ſeu intelle
cte[⁊ vita]rõne deitatis amate.Uñ xp̄s
eſt via ratione humanitatis:⁊ termin⁹
ad quem nos imus rõne deitatis.Et ſi
dicas ꝙ xp̄s erat iam beatus:ideo non
accedebat ad beatitudinẽ.Dico ꝙ non
erat beatus quoad corpus ſed ſolũ quo
ad aiam.Uñ etiã ipſe xp̄s non ſolũ erat
via:ſed etiã viator ⁊ terminus.[Nemo
venit ad patrẽ niſi ꝑ me.Si cogno=
uiſſetis me:⁊ patrẽ meũ vtiqꝫ cognouiſ=
ſetis.Et amodo cognoſcetis eum ⁊ vi=
diſtis eũ.Dicit ei Philippus.Dñe oſten
de nobis patrẽ ⁊ ſufficit nobis.Dicit ei
ieſus.Tãto tp̄e vobiſcum ſum ⁊ non co
gnouiſtis me:Philippe q̃ videt me:vi=
det ⁊ patrẽ meum].i.eſſentiã ⁊ ſubſtan
tiã p̄ris ſeu q̃ eſt p̄r.Filius eñ eſt eſſen
tia q̃ eſt pater ⁊ eſſentia p̄ris:lꝫ ipſe nõ
ſit pater.⁊ in hoc voluit dicere ꝙ p̄r nõ
poterat videri niſi ſicut ⁊ filius quo ad
C deitatẽ.ſ.ꝑ intellectũ:⁊ nõ ꝑ oculũ corpo
reum.Quõ aũt vna ꝑſona diuina ſit in
alia.Dico ſm̃ theo.ꝙ hoc eſt qꝛ eſſentia
vnius eſt in alia cum eadem ſit omniuꝫ
eſſentia.Eſt tñ ⁊ alius modus huius in
exiſtentie:de quo al's.Eo ipſo aũt ꝙ fili⁹
ꝑ opa miraculoſa ꝓbabat ſe deũ ꝓba=
bat patrem in ſe eſſe vñ dr.Propter opa
ipſa credite.q̃.ſ.p̄r faciebat ꝑ filiũ.[Et
quõ tu dicis oñde nobis patrẽ.Nõ cre= D
dis qꝛ ego in p̄re ⁊ pater in me eſt:Uer
ba que loquor vobis:a meipſo non lo=
quor.Pater aũt in me manens:ipſe fa=
cit opa.Nõ creditis qꝛ ego i p̄re:⁊ p̄r in
me eſt:Alioqui ꝓpter opa ipſa credite.
Amẽ amẽ dico vobis:q̃ credit i me opa
q̃ ego facio ⁊ ipſe faciet ⁊ maiora horum
faciet]Hoc aũt tripliciter itelligiẽ.Uno
mõ q̃ꝫtum ad doctrinã.qꝛ plures cõuer
ſi ſunt ab apl'is q̃ȝ a xp̄o:⁊ predicabant
varijs linguis xp̄s aũt vnica.i.hebrea.
Scdo modo quo ad modũ aliquẽ faciẽ=
di miracula.Nam magnũ erat ꝙ xp̄s ꝓ
pria autoritate faciebat miracula ⁊ ali=
quando ſolo verbo.⁊ aliqñ ad tactũ ve=
ſtimentorũ aut fimbriarũ ⁊ quo ad hoc
maius fuit ꝙ Petrus ſanabat:ſola vm
bra corporis ⁊ veſtimentorum ſuorũ vt
pꝫ Act.v.Tertio q̃ꝫtum ad ſubſtantiaꝫ
rei facte nõ abſolute ſed cõditionaliter.
Si eñ fuiſſet opus maiora feciſſent q̃ȝ fe E
cerit xp̄s tp̄e quo predicauit quia impe=
diuiſſent ſolẽ a ſuo motu multo melius
q̃ȝ Joſue.Ratio aũt omnium eſt qꝛ xp̄s
ibat ad patrẽ ⁊ cõſequẽter miſſur⁹ erat
ſpiritũ ſanctũ:quo fortificati apl'i p̄dica
turi erant ꝑ orbem.Per iſta aũt voluit
xp̄s ꝓbare ſe eſſe deũ:ſic arguẽs.Si opa
q̃ ego ꝑſonaliter facio oſtendũt ꝙ ſum
deus:⁊ q̃ pater in me eſt:multo magis
opa maiora que faciã ꝑ alios petentes
in noie meo:⁊ i noie meo miracula faciẽ
tes hoc idẽ oſtẽdent.Uñ ſubdiẽ.[qꝛ ego
ad patrẽ vado.Et quodcunqꝫ petieritis
patrem in nomine meo[dũmodo debite
petatis [hoc faciam.]
Sancte Katherine de Senis.
[S]Jmile eſt regnum celorũ gra
no ſinapis].Mat.xiij.[Re=
gnum celoꝝ].i.doctrina euã
gelica ſm̃ Hieronꝫ.ſimile eſt F
[grano ſinapis]quod ſcd̃m
Aug.calidum eſt:⁊ venena repellit[q̃d
accipiens homo]:id eſt chriſtus[ſemina
uit in agro ſuo]:id eſt humano corde ſe
cundum Hieronym̃.(Quod minimum

ꝗdē eſt)a principio:q̄ꝛ videbaꝛ ſtultitia
credere deū crucifixum(oībꝰ ſeminibus)
ſeu inter oīa ſemina.i.ſm Hie.inter oēs
ꝑhoꝝū diſciplinas(Cū aūt creuerit maiꝰ
B eſt oībꝰ oleribus)id eſt ſectis ꝑhoꝝū.(et
fit arboꝛ ita vt volucres celi).i.aīe credē
tes(veniāt ⁊ habitēt i ramis eiꝰ)credēdo
q̄ i ea tradunꝛ.Uel ſꝫ Chry.q̄ꝛ dn̄s dixe=
rat ꝙ ſolū quinta pars ſeminis cecide=
rat in terrā bonam:⁊ ꝙ ibi ſimul exoꝛta
fuerāt zizania ne aliq̄s crederet ꝙ pau=
ci remanerent fideles hoc dn̄s excludit
ꝑ hāc parabolā in qua ſm mentē eius fi
guraꝛ ꝙ tantū deberet eccleſia creſcere
in agro huius mundi:ꝙ vulucres celi.i.
nobiliſſimi ꝑncipes habitarēt in ramis
eius.i.ſub eiꝰ obediētia.Et huic conſo=
nat ſequēs ꝑabola in q̄ ꝑ fermētū mo=
dicū ⁊ calidū figuraꝛ paucitas fidelium
tpe apl'oꝝū:q̄ cōmixti multe farine.i.tri=
bus ſatis ꝑ q̄ tres principales oꝛbis par
tes.Aſia Aphꝛica ⁊ Europa ſignificaꝛ:
totā in ſui naturā conuerterūt.i.ad fidē.
Eſt aūt ſatū genꝰ mēſure.Dicta autem
mulier eſt diuina ſapīa q̄ apl'os miſit ad
C ꝑdicādū.Dr̄ ergo(aliā ꝑabolā locutꝰ eſt
eis.Sile ē reg.celoꝝ fermēto:ꝙ acceptū
mulier abſcōdit i farine ſatꝫ tribꝰ:dōec
fermētatū eſt totū.Hec oīa locutꝰ ē ieſus
in ꝑabolis ad turbas)ꝑꝑ cās dictas fre
quēter(⁊ ſine ꝑabolis nō loq̄baꝛ eis:vt
adimpleretꝛ q̄d dictū eſt ꝑ ꝓphetā dicen
tem.Aperiā in parabolis os meum ⁊c.)

☞ In inuētiōe ſctē crucis.

ERat homo ex phariſeis Ni=
codemus nomine pꝛiceps iu
deoꝛum.Uide in feſto ſancte
Trinitatis.

☞ In feſto Coꝛone domini.

APpꝛehēdit pilatus Jeſum ⁊ flagel
lauit ⁊c.)Jo.xix.Ex ſe pꝫ totū pꝛe=
ſens euangelium.

☞ Sancti Joānis an̄ poꝛtā latinā.

DIxit Jeſus Petro ſeq̄re me)Uide
in feſto ſancti Joannis euangeli.

☞ In tranſlatiōe.b.Dn̄ici cōfeſſo.

VOs eſtis ſal terre)mat.v.Eſt
3 autem notandū ꝙ v̄ba pn̄tꝫ
euāgelij dixit xp̄s diſcipulis
ſuis ⁊ ꝯn̄r intelligunꝛ dicta
pꝛelatis omnibus.Et quia
docere eſt pꝛelatoꝛum:ideo etiā de do=
ctoꝛibus intelliguntꝛ.Aſſimilanꝛ aūt ſa=
li.Pꝛimo:q̄ꝛ per doctrinā celeſtium:coꝛ
poꝛa a coꝛruptiōe ꝑſeruāt ſm Hila.Se
cūdo:q̄ꝛ ꝑ eos cōdiꝛ hoim genꝰ:ſm Hie=
ro.i.perficiꝛ vt ſit ſapidū ꝑ intellectū et
amoꝛē diuinoꝛuꝫ.Tertio:q̄ꝛ ſine ſapoꝛe A
celeſtis ſapiētie quā iſti tradūt nullum
ſacrificiū bonoꝛū operum eſt acceptum
deo.ſicut ſine ſale nullū ſacrificiū offere=
batur deo in lege moſayca ſm Remig.
Quarto ſm eundem Remig.q̄ꝛ celeſtis
ſapīa ꝑ apoſtolos pꝛedicata exiccat hu=
moꝛes carnaliū operū aufert putredinē
⁊ fetoꝛē male cōuerſationis:⁊ vermē li=
bidinoſe cogitationis.Hec ille(Quod ſi
ſal euanuerit).i.ſi doctrina errauerit ſꝫ
Hier.vel in perſecutionibꝰ defecerit ſm
Aug.(in quo)id eſt per quē(ſalieꝛ).i.con
dietur terra ſiue hoīes terreni.quaſi di=
cat.Nō erit per quē ppl's coꝛrigaꝛ ⁊ con
firmeꝛ(Ad nihilū valet vltra niſi vt mit
tatur foꝛas)Extra eccleſiā per excōica=
tionē ſi ſit hereticus.Uel extra eccleſiaꝫ
quo ad meritum:ſi ſit pctōꝛ(⁊ cōculceꝛ
ab hominibꝰ)tanq̄ ab alto ad ima ruēs
(vos eſtis lux mūdi.)Sicut autē pꝛelati B
ſūt ſal ꝑcipue qn̄ ꝑ doctrinā mouēt affe=
ctum exhoꝛtando ad contēptū terreno=
rum ⁊ amoꝛem celeſtiuꝫ:ita ſunt lux:qn̄
per doctrinam illuminant intellectū cir
ca credēda:⁊ ſunt ſicut ciuitas foꝛtis ad
quā cōfugiūt debiles Unde nō poſſunt.
i.nō debent abſcōdi tacēdo veritatē fi=
dei loco ⁊ tpe opoꝛtuno.Sed q̄ꝛ lux do=
ctrine ſine effectu operū parū valet do=
ctoꝛi ⁊ parū pꝛoficit auditoꝛi.ideo ſubdi
tur(Non pōt ciuitas abſcōdi ſupꝛa mō
tem poſita:neq̄ꝫ accendunt lucenā ⁊ po
nūt eā ſub modio.ſꝫ ſuꝑ cādelabꝛū vt lu
ceat oībus q̄ i domo ſunt.Sic luceat lux
veſtra corā hominibꝰ vt videāt opa vr̄a
bona ⁊ gloꝛificēt patrē veſtrum qui in ce
lis eſt.(Nota lux veſtra.i.doctrina q̄ ſine
operibus auditoꝛibus parū doctoꝛibus
aūt nihil pꝛodeſt:ſed potius interdum D
obeſt.Sicut aūt dicit gl.poſtq̄ ſaluatoꝛ
docuit quales debent eſſe doctoꝛes:do=
cet q̄d debent dicere:dicens.(Nolite pu
tare quoniam veni ſoluere)id eſt tranſ=
gredi vel annihilare quo ad moꝛalia id

eſt decem pꝛecepta decalogi(legem aut
pꝛophetas nō veni ſoluere ſed adimple
re.)Ad intellectuꝫ aūt iſtoꝝ:quia varia
dicunt doctoꝛes expoſitoꝛes:oībꝰ expoſi
tionibus omiſſis ſꝫ ꝓpriā mētē aliqua
A dicemus.Sciendum eſt ergo ex doctri.
s.Tho.ij.ij.vbi de lege veteri loquiꝛ:ꝙ
in pꝛedicta lege erant tria genera ꝑce=
ptoꝛum.Quedā eniꝫ dicebanꝛ moꝛalia.
i.decem ꝑcepta decalogi.Iſta erant de
lege nature:ideo ſemper habēt durare
ſicut ſemper eadem eſt homini natura.
Quedā vero erant cerimonialia perti=
nentia.ſ.ad diuinum cultū.Iſta fuerunt
figuratiua:ſicut immolatio agni paſcha
lis figurabat xp̄i paſſionem.Poſtq̄ ergo
completa fuerunt illa que per talia figu
rabantur ceſſare debuerunt iſta ꝑcepta
Si enim etiā nunc immolareꝛ iſte agnꝰ
ſignificaretur ꝙ xp̄s adhuc eſſet moritu
rus:q̄d eſt impium.Unde ⁊ ſine peccato
talia ſeruari nō poſſunt.Et hinc eſt ꝙ ꝑ
ceptum de ſanctificatione ſabbati cum
eſſet partim moꝛatale.ſ.quo ad hoc vt
aliquo tpe ceſſantes hoīes a ſeruilibus
operibus vacarēt deo:⁊ partim cerimo=
niale.ſ.quo ad hoc ꝙ iſtud tp̄s eſſet ſab
batū q̄d interꝑtaꝛ reqēs ⁊ ſignificabat q̄e=
B tē xp̄i in ſepulcro:ceſſauit quo ad ſcōm
ſed nō quo ad pꝛimum.Un̄ aliq̄d tp̄s da
mus deo ſed nō ſabbatū.Quedā v̄o ꝑce
pta erant iudicialia que.ſ.pertinebant
ad regimē populi:vt ꝙ ille q̄ furabatur
aliq̄d reſtitueret illud ⁊ aliq̄d plus.Iſta
autē nō poſſunt eadeꝫ congrue dari oī=
bus populis:ideo variato populo iſta
variantur.Unde ea xp̄s reliquit in arbi
trio pꝛincipum:ita ꝙ non tenemur illa
ſeruare ſicut moꝛalia.nec etiā pꝛohibe=
mur ea obſeruare ſicut cerimōialia.To
ta iſta doctrina eſt.s.Tho.Chriſtꝰ ergo
impleuit legē quo ad moꝛalia ea obſer=
uando.⁊ declarando ⁊ cōſilia ſuꝑ addē=
do.Declarauit eīm ꝙ interioꝛes motus
animi etiaꝫ ſine exterioꝛi opere ſunt pec
cata q̄d iudei nō credebāt niſi foꝛte vbi
C lex expꝛeſſe cōcupiſcētiā ꝓhibebat.Imo
qn̄ lex pꝛohibet concupiſcentiam vxoꝛis
aliene:nō intelligebāt de cōcupiſcentia
luxurie ſed auaritie.Nam ex.s.Tho.ſ.
ſ.vbi ſupꝛa dicit ꝙ voluntatē adulterij
iudei non credebant peccatum.Cerimo
nialia aūt ⁊ ꝓphetias xp̄s impleuit ex=
hibendo veritatē quā ſignificabant.Si
vniuerſal'r totā legeꝫ quo ad moꝛalia et
cerimonialia ⁊ legalia impleuit ꝑ obſer
uantiā vſq̄ ad moꝛtē.(Amen quippe di D
co vobis donec tranſeat celum ⁊ terra:
iotha vnum aut vnus apex nō ꝑteribit
a lege)Ioth eſt litera hebꝛaica.iotha ve
ro greca ⁊ ſm Rabanum in numero ſi=
gnat decē:ideoq̄ꝫ ſignificat decē ꝑcepta
moꝛalia.Apex vero nō eſt litera:ſꝫ ſignū
quo valoꝛ diſcerniꝛ literarū.Nam apud
hebꝛos aleph valet a.⁊.e.ſm ꝙ addunꝛ
ei diuerſa puncta:que apices dicuntur
⁊ ſignificant cerimonialia.Neq̄ꝫ iotha
ergo neq̄ꝫ apex:ſine impletiōe ꝑdicto mō
pertranſibit.Quāuis etiam dicere poſ=
ſumus q̄d iſte modus eſt loquēdi quo ſi=
gnificatur ꝙ tota lex vſq̄ꝫ ad minima ꝑ
dictis modis debet impleri quātum ad
oīa pꝛecepta obligatiua ⁊ quātū ad oēs
ꝓphetias(donec)id eſt quouſq̄ꝫ(trāſeat
celum ⁊ terra)que dicunꝛ tranſire nō ſꝫ
ſubſtantiam ſed ſm qualitatē accidēta
lem:q̄ꝛ tā celū q̄ terra poſt iudiciū erūt
lucida ſuo mō plus q̄ ante:vt al's dictū
es(Qui ergo ſoluerit).i.nō obſuauerit:
vel nō ſane intellexerit ſm glo.(vnū de
mādatis iſtis minimis(.Iſta mandata E
minima ſm Chryſo.ſuper Mat.⁊ in ho
mil.ſunt ipſe declarationes decē ꝑce=
ptoꝛū:quas xp̄s ſtatim erat docturus:
puta ꝙ nulli licet ſine cā̄ iraſci:⁊ ꝙ non
licet cōcupiſcere mulierē turpiꝛ.Dicunꝛ
aūt iſta mādata minima a xp̄o ſꝫ Chry.
q̄ꝛ ſicut de ſe ita ⁊ de ſuis ꝑceptis humi=
lia dicit.Uel minima ſm Aug.ſunt ipa
pꝛecepta Moyſi:maxima vero q̄ ſuꝑad=
dit xp̄s(⁊ docuerit)ſic homines:minimꝰ
vocabitur in regno celoꝝū(.i.ſm Chryſ.
dānabiꝛ tempoꝛe reſurrectionis:q̄d hic
regnum celoꝝū dr̄ eo ꝙ in tali tpe tā aīa:
q̄ coꝛpꝰ iuſtoꝝū erit in glīa:vel ſm Gre.
per regnū celoꝝ eccleſia intelligēda eſt:
in quo doctoꝛ q̄ ſoluit mādatū:minimꝰ
vocatur:q̄ꝛ cuius vita deſpicitur reſtat F
vt eius ſermo cōtēnatur.Hec ille.(Qui
aūt fecerit ⁊ docuerit hic magnus voca
bitur in regno celoꝛum.

☞ Sctōꝝū Garuaſij ⁊ Pꝛothaſij.

CUm egrederetur ieſus de
templo) Mat. xiij. Ad intel
lectum horum que in hoc
euangelio dicuntur: ſcien
dum eſt ꝙ apoſtoli crede=
G bant ꝙ poſt deſtructionē
hieruſalē. ſtatim deberent omnia cōſum
mari ⁊ mundus finiri. Ideo qꝛ chriſtus
eis predixerat ruinā templi: ⁊ conſequē
ter ipſius ciuitatis hieruſalē: interroga=
uerunt eū de duobus vt pꝫ. Mat. xxiiij.
ſcꝫ de tpe deſtructionis hierl'm: ⁊ ſignis
aduentus xp̄i ⁊ deſtructionis mūdi. Et
de his duobus etiā hic dicuntur interro
gaſſe. de primo ibi: qñ iſta fient. de ſcd̄o
vero ibi: ⁊ qd̄ ſignū. In p̄ſenti aūt euāge
lio tangit rñſio ſolū quo ad primū queſi
tū. Ait illi vn⁹ ex diſcipulis ſuis. Magi=
ſter aſpice quales lapides: ⁊ quales ſtru
cture. Et rñdēs ieſus ait illi. Uides has
oēs magnas edificatiōes. Nō relinquet
lapis ſuper lapidē qui non deſtruetur.
Et cū ſederet in monte oliuarū cōtra tē=
plum: interrogabāt eū ſeparatim Pe=
trus Jacob⁹ ⁊ Joānes ⁊ Andreas. Dic
nobis quando iſta fient: ⁊ qd̄ ſignū erit
quando hec omnia incipient cōſumma=
ri. Et reſpondens Jeſus cepit dicere il=
H lis. Uidete ne quis vos ſeducat (Multi
enim venient in noīe meo) id eſt vſurpan
do ſibi nomen meū (dicētes qꝛ ego ſum)
ſ. xp̄s (⁊ multos ſeducēt.) Talis fuit Si=
mon magus: quē dicebant virtutem dei
magnam ſamaritani: vt pꝫ Act. viij. Ta
les fuerunt etiam multi alij ſm Hier. im
minente ruina hierl'm. Sed qꝛ vt idem
ait a tpe dn̄ice paſſiōis: in populo iudeo
rū: q̄ petiuit ſibi p̄ xp̄o dari Barabbam
latronē ſeditioſum nō defuerūt ſeditio=
nes ciuiū nec hoſtiū bella: tō dicit dn̄s:
(Cum audieritis autem bella: ⁊ opinio=
nes bellorū ne timueritis. Opꝫ enī hec
fieri ſed nondum finis) id eſt nondū erit
deſolatio ⁊ deſtructio iudee ⁊ hieruſalē
ſm Hiero. ſed vſq ad quadrageſimū an
I num differetur predicta deſolatio. Joq
ſecuri eſtote in iudea. Et in iſtis. xl. an=
nis ⁊ tpe obſidionis hieruſalē contige=
runt oīa q̄ ſaluator hic dicit ⁊ plura. Si
cut eī ex Joſepho pꝫ innūere ſeditiōes
⁊ fames acerba ⁊ peſtis eos inuaſit: ⁊ ter
rores de celo (exurget aūt gens ſuper gē
tem: ⁊ regnū ſuper regnum ⁊ erunt ter=
remotus per loca ⁊ fames. Initiū ſigno=
rum hec. Uidete aūt voſmetipſos. Tra=
dent eī vos in cōſilijs ⁊ in ſynagogis va
pulabitis. Et añ reges ⁊ p̄ſides ſtabitis K
p̄pter me in teſtimoniū illis. Et in oēs
gētes primū) ante. ſ. ꝙ deſtruat hierl'm
(opꝫ p̄dicari euāgelium.) Beda. Hoc ita
fuiſſe cōpletū eccleſiaſtice teſtant hiſto=
rie in quib⁹ refert ꝙ apl'i oēs multo añ
excidiū iudee p̄uincie ad p̄dicandū euā
geliū toto orbe fuerūt diſpſi: excepto Ja=
cobo zebedei ⁊ Jacobo fratre dn̄i: qui in
iudea pro verbo dn̄i prius ſanguinē fu
derāt. Hec ille. Sicut autem euāgelium
ſemel eſt predicatū ⁊ poſt venit deſola=
tio hierl'm: ita vna alia vice p̄dicabitur
⁊ deinde veniet deſolatio mundi: vt pꝫ
per Aug. ad Eſichium ⁊ s. Tho. j. ij. vbi
loquitur de lege euāgelica ⁊ ſuper ep'la
ad Roma. (Et cū duxerunt vos tradētes
nolite precogitare) Hoc declaratū eſt ſu=
pra in feſto. s. Tiburtij. ⁊ Ualeriani (qd̄
loq̄mini ſꝫ qd̄ datū fuerit vobꝫ in illa hora
id loq̄mini. Nō eī vos eſtis loquētes ſꝫ
ſpūſſctūs. Tradet aūt frater fratrem in
morte ⁊ pater filiū). ſ. pp zelū idoloꝝ. qꝛ L
qñ aliq̄d ad fidē cōuertebant q̄nq parē
tes etiā ſtrictiſſime eos accuſabāt vel ze
lo idoloꝝ vt dictum eſt vel priuato odio
aut cupiditate diuitiarū: vt pꝫ de beato
Paulo primo eremita: vel etiā timore
tyrannorū qui iſtos perdi ⁊ accuſari iu=
bebāt (⁊ conſurgēt filij in parētes: ⁊ mor
te eos afficiēt. Et eritis odio oībus pro=
pter nomen meum. Qui aūt ſuſtinuerit
vſq in finem hic ſaluus erit.)

In vigilia ſancti Joānis bapti.

FUit in diebus herodis re=
gis iudee.) Lu. j. Ad intel=
lectum eorū q̄ in p̄nti euā=
gelio dn̄r: ſciēdū ē vt hr. j.
Parali. xxiiij. qd̄ Dauid
ordinauit in miniſterio tē
pli domini eſſe. xxiiij. ſacerdotes: qui vt
etiā teſtat mag. hiſ. dicebant ſūmi ſacer M
dotes: ita tñ ꝙ vnus erat ſuper eos qui
ſimplr' erat ſumm⁹ ſacerdos. ſiue etiā de
nūero illoꝝ. xxiiij. ſiue nō. Et ſinguli eo=
rum habebant ſingulis ſeptimanis mi=

niſtrare ſm ordinē ſorte decretum. Abia
aūt fuit ſub octaua ſorte: a quo deſcēdit
zacharias pater Joānis. Utrū ṽo fuerit
ſumm⁹ ſacerdos vel nō eſt magna inter
A aliquos concertatio. ſ. inter Nicolaū de
lyra ⁊ Pau. bur. ſed tñ credo ꝙ nō fuerit
ſimplr' ſumm⁹ ſacerdos ſꝫ ſm q̄d: inq̄uā
tū fuit vnus de. xxiiij. (ſacerdos quidam
noīe zacharias de vice Abia) p̄fert aūt
hic Abia vltima acuta: qꝛ eſt indeclina
bile (⁊ vxor illius de filiabus Aaron: et
nomē eius Heliſabeth. Erant aūt iuſti
ambo ante deū: incedētes in oībus mā=
datis ⁊ iuſtificationibus dn̄i ſine q̄rela.
Et nō erat eis fili⁹: eo ꝙ eēt Heliſabeth
ſterilis: ⁊ ambo p̄ceſſiſſent in dieb⁹ ſuis.
Factū eſt aūt cū ſacerdotio fungeretur
zacharias in ordine vicis ſue ante deū:
ſm conſuetudinē ſacerdotij ſorte exijt:
vt incēſum poneret ingreſſus in tēplū
dn̄i. Et oīs multitudo ppl'i erat orans fo
ris hora incenſi) Sacrificiū fiebat extra
templū. i. extra domū interiorē. fiebat ei
in atrio qd̄ erat immediate p̄pe illā do=
mū: ſed tñ intra domum erat altare incē
B ſi ſuper qd̄ ponebat incēſum expleto ſa=
crificio. Utrū ṽo illud altare eſſet inter
ſctāſctoꝝ: vel non eſt qō inter doctores.
aug. tꝫ ꝙ ſic. alij ꝙ nō: q̄b⁹ aſſentio. (Ap
paruit aūt illi angelus dn̄i ſtans a de=
xtris altaris incēſi. Et zacharias turba=
tus eſt vidēs: ⁊ timor irruit ſuper eum:
Ait aūt ad illū angelus. Ne timeas za=
charia: qm̄ exaudita eſt deprecatio tua.)
Iſta deprecatio ſm Aug. intelligit eſſe
facta pro pp'lo: nō aūt pro filio habēdo.
Nam etiā angelo dicēte ꝙ habitur⁹ eſſet
filiū non credidit ei. Scd̄m alios ṽo erat
dep̄catio p̄ filio hñdo: quam tñ tunc nō
effuderat: ſed lōge ante (⁊ vxor tua Heli
ſabeth pariet tibi filium: ⁊ vocabis no=
men eius Joānē) id eſt in quo eſt gratia
vel cui datū eſt. Sic enim interpretatur
Beda. Singularis meriti indicium dat:
C quoties hoībus nomē imponit a deo vel
nūtiatur. Hec ille. (⁊ erit gaudiū tibi ⁊
exultatio ⁊ multi in natiuitate ei⁹ gau=
debunt. ſ. amici ⁊ vicini. In feſto ṽo na=
tiuitatis eius gaudēt chriſtiani. ⁊ vt fer=
tur etiam pagani (erit enim magn⁹ corā
dn̄o ⁊ vinū ⁊ ſicerā non bibet. Eſt autē
ſicera ſucc⁹ ex frugib⁹ ⁊ pomis coctis: p̄ci
pue dactylis exp̄ſſus: q̄ pōt inebriare ſi=
cut ⁊ vinū. (⁊ ſpūſctō replebit adhuc ex
vtero mr̄is ſue.) Ex quo pꝫ ꝙ fuit in vte
ro ſanctificat⁹ ſicut ⁊ Hieremias: de quo D
dictū eſt Hiere. j. Anteq̄ exires de vul=
ua ſanctificaui te. Idē a fortiori creditur
de btā virgine: licet lex ſcripta non ha=
beatur (⁊ multos filiorum iſrael cōuer=
tet ad dn̄m deū ipſorum. ⁊ ipſe precedet
ante illum) naſcendo: p̄dicādo: baptizā=
do (in ſpiritu ⁊ virtute helie). i. ſanctita=
te Helie cui fuit ſimilis primo in aſperi
tate victus. ſcd̄o in conſtātia docēdi ve=
ritatē. tertio in precedendo primū domi
ni aduentū: ſicut helias p̄cedet ſcd̄m (vt
cōuertat corda patrū). i. iudeoꝝ ſm Gre
cum: qui iudei patres fuerūt apl'orū (in
filios). i. ante filios ſeu apoſtolos ſm eū=
dē. ad quos diligendos Joānes induce
bat iudeos: ⁊ ad eis credendū. idō ſubdit
⁊ incredulos ad prudētiā iuſtorū) q̄ pru
dentia ſm Bedā: cōſiſtit in querēdo ſalu
tē non ex opibus legis: ſed ex fide xp̄i (pa
rare dn̄o). i. ad ſuſcipiendum dominum
ſeu xp̄m (plebem perfectam). i. deuotā. E

In die Joannis baptiſte.

HElizabeth impletum eſt
tp̄s pariendi: ⁊ peperit fi
lium.) Lu. j. [Et audie=
rūt vicini ⁊ cognati eius
qꝛ magnificauit dn̄s mi=
ſericordiā ſuā cū illa: ⁊ cō
gratulabantur ei. Et factum eſt in die
octauo venerūt circuncidere puerum: et
vocabant eum nomine patris ſui zacha
riā. Et reſpondēs mater eius dixit. Ne
quaq̄: ſed vocabitur Joannes.] Ex hoc
pꝫ ſm multos ꝙ nō ſolum zacharie ſed
etiam heliſabeth fuit reuelatum a deo
nomen p̄curſoris. Non eī potuit illud
a marito didiciſſe. quia vt dicit beatus
Lucas: exiuit metus de templo quādo
angelus ei apparuit. Et ſi dicatur quod
potuit ſcribere illud noīe añ ſicut tūc
dici poteſt quod verum quidem eſt: ſed
tamen ſi illud ſcripſiſſet ⁊ reuelaſſet pri⁹ F
non queſiuiſſent hoc tūc ab illo. [Et di=
xerunt ad illam: quia nemo eſt in co=
gnatione tua qui vocetur hoc nomine.
Innuebant autē patri eius]. ſcꝫ ſignis.

Ex quo ptz ꝙ nõ ſolũ mut⁹ ſʒ etiã ſurd⁹
erat factus. Si eñ potuiſſet audire ỽba
nõ ſignificaſſent ei illi ꝯcept⁹ ſuos ꝑ nu=
tus ſeu hmõi ſigna (quem vellẽt vocari
eũ.) Et poſtulãs pugillarẽ ſcripſit: dicẽs
G Joãnes eſt nomẽ ei⁹. (Et mirati ſũt vni=
uerſi) ſcʒ ꝙ pr̃ ⁊ mater cõuenirẽt i noïe:
maxie quia zacharias nõ dixit: vocabit
Joãnes: ſʒ dixit. Joãnes eſt nomẽ ei⁹ in
hoc. ſ. Annuẽs ꝑ ꝙ hoc nomẽ erat ipoſitũ
a deo ipſi puero (Apertũ eſt aũt ilico os ei⁹
⁊ lingua ei⁹: ⁊ loqbat̃ bñdicẽs deum) za
charias eñ fuit ꝑcuſſus ꝑuatione loq̃le:
eo ꝙ angelo loq̃nti nõ credidit. diffidẽs
de ſua ſenectute ⁊ vxoris ſterilitate: et
vſq3 ad natiuitatẽ filij fuit mut⁹ (⁊ fact⁹
eſt timor magnus ſuꝑ oẽs vicinos eoꝝ)
id eſt admiratio vel timor ſuꝑ zacharia
caſtigato ꝑ angelũ (⁊ ſuꝑ oĩa montana
iudee diuulgabãtur oĩa ỽba hec. Et po
ſuerũt oẽs q̃ audierãt in corde ſuo dicẽ=
tes. Quiſputas puer ille erit? Et eñ ma
nus dñi). i. ỽtu⁹ (erat cũ illo) q2. ſ. circa il=
lum faciebat miracula (Et zacharias pr̃
ei⁹ replet⁹ ẽ ſpũſctõ: ⁊ ꝓphetauit dicẽs)
Jn ſua ꝓphetia duo ꝓdixit. ſ. ꝙ de⁹ viſi
H tauit nos mittẽdo Joãnẽ q̃ eſſet ꝓcurſor
xp̃i. ⁊ etiã ꝙ de⁹ fecit redẽptionẽ. i. miſit
redẽptorem plebis ſue. i. ꝑpli ſui (Bñdi
ctus dñs deus iſrael: q2 viſitauit ⁊ fecit
redemptionem plebis ſue.)

In vigi. apl'oꝝ Petri ⁊ Pauli.

SImon Joannis diligis me
plus his) Joã. vlti. Eſt aũt
ſciendũ ꝙ ea q̃ in p̃nti euã=
gelio narrant̃ cõtigerũt qñ
ſaluator apparuit. petro ⁊
ſocijs ei⁹ piſcãtibus in mari tyberiadis
poſt ſuã reſurrectionẽ (Simõ Joãnis)
ſcilicet filius (diligis me plus his) id eſt
plus q̃ alii apoſtoli qui erãt preſentes.
ſcilʒ. Thoñ. Nathanael: ⁊ duo filij ze=
bedei: ⁊ alij duo q̃ ſunt innoiati. Inter=
rogat aũt de hoc xp̃s ad innuẽdũ ꝙ is q̃
eligit̃ in prelatũ debet eſſe alijs melior.
Unde lʒ ꝯm iura ſufficiat eligere ſufficiẽ
I tem: tñ quo ad deũ q̃libet tenet̃ eligere
meliorẽ non meliorem ſimpliciter. i. qui
magis habet de charitate: ſed meliorez
q̃ ad hoc: ꝙ. ſ. ꝯſyderatis oib⁹ eſt aptior
ad regimẽ. Ceteris tñ parib⁹ eligendus
dus eſt melior ſimplr̃: q2 ſimilior eſt ſum
mo paſtori. Uide de hoc ſctm̃ Tho. ij. ij.
q. lxiij. ⁊ quodl'. vj. (Dicit ei. Etiã dñe tu
ſcis q2 amo te) nõ dicit aũt plus q̃ alij: K
q2 ſuam fragilitatẽ in negotiatione fue=
rat expert⁹, vel q2 vt dicit Aug. ignora=
bat alioꝝ corda. (Dicit ei. Paſce agnos
meos). i. incipiẽtes. (Dicit ei iterũ) Jte=
rato dicit vt oñdat quãtũ niſum debeat
facere ꝑlatus de ſubditus (Simõ Joan
nis diligis me. Ait illi. Etiã dñe. tu ſcis
quia amo te. Dicit ei iterũ. Paſce agnos
meos). i. ꝓficientes. (Dicit ei tertio. Si=
mon Joãnis amas me. Contriſtat⁹ eſt
petrus: q2 dixit ei tertio: amas me.) ꝯm
aliquos: eo ꝙ xp̃s freq̃ẽter interroga=
ret qđ ſciebat. Uñ ꝯm alios cõtriſtat⁹ eſt
quia timuit ne xp̃s ſibi predicaret aliqđ
malum futurũ: ſicut fecerat qñ dixit ei ꝙ
ter illũ eſſet negaturus. Et dicit ei. Dñe
tu oĩa noſti tu ſcis q2 amo te. (Dicit ei.
Paſce oues meas). i. ꝑfectos. Et ne quis
crederet leue onus preeſſe: oñdit xp̃s ad
q̃d ordinabat ouium ſuaruʒ paſtorẽ: q2
ad hoc vt ꝑ mortẽ oñderet caduca om=
nia ꝯtemnẽda. Uñ ſubditur (Amen amẽ L
dico tibi. cum eſſes iunior: cingebas te ⁊
ambulabas vbi volebas. Cũ aũt ſenue
ris: extẽdes manus tuas). ſ. in cruce: (et
alius). ſ. carnifex (te cinget). i. ligabit in
cruce (⁊ ducet quo tu non vis.). ſ. ꝯm ſen
ſualitatem id eſt ad mortem. (Hoc autẽ
dixit). ſ. chriſtus (ſignificans qua morte)
ſcilicet ipſe Petr⁹ (clarificatur⁹. i. glori=
ficaturus (eſſet deũ.) Significauit enim
ꝙ crucifigeretur.

In die apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli.

UEnit Jeſus in partes ceſaree phi
lippi ⁊c. Uide ſupra in cathedra
ſancti Petri.

In ꝯmemoratione ſancti Pauli.

ECce nos reliquimus omnia ⁊c. Ui=
de ſupra in Conuerſione ſctĩ Pauli

In octaua apoſtoloruʒ. Pe
tri ⁊ Pauli.

IUſſit Jeſus diſcipulos ſuos
aſcendere in nauicula Mat. M
xiiij. Ptʒ aũt p̃ſens euange=
lium ex dictis ſabbato ante
j. dominicã quadrageſime.

In feſto ſeptem fratrum.

LOquente Jeſu ad turbas ec
ce mater ⁊c. Mat. xij. Uide fe
ria. iiij. poſt primam domini
cam quadrageſime.

A Sctẽ Marie Magdale.

ROgabat Jeſum quidaʒ pha
riſe⁹ ⁊c. Uide. ſ. feria. v. poſt
quartam dominicam qua=
drageſime.

Sctĩ Apollinaris epĩ.

FActa eſt ꝯtentio inter eos
q̃s eorum videret̃ eſſe ma
ior) Lu. xxij. (Dixit aũt eis.
Reges gentium dñantur
eorum: ⁊ qui ꝑtãteʒ habẽt
ſuꝑ eos benefici vocantur.
Uos autẽ non ſic: ſed qui maior eſt in vo
bis fiat ſicut minor. ⁊ qui preceſſor eſt ſi=
cut miniſtrator. Nã quis maior eſt qui
recũbit: an qui miniſtrat. Nonne qui re
cumbit? Ego aũt in medio veſtrum ſuʒ:
ſicut qui miniſtrat. Uos auteʒ eſtis qui
permanſiſtis mecum in tentationibus
meis) Hoc euangeliuʒ patet ex dictis fe=
ria quarta poſt ſcđam dñicam. xl. quaſi
totum. Motiuũ aũt contentionis de qua
hic dicit̃ ꝯm Theo. fuit: q2 q̃rebant inter
B ſe quiſnã eſſet qui xp̃m traderet ꝯm ve=
ro Grecum fuit. q2 diſcedẽte xp̃o oporte
bat aliquẽ eorum fieri alioꝝ principem
[Et ego diſpono]. i. trado [vobis regnũ]
tam eccleſie militantis cuius fuerunt fa
cti rectores q̃ eccleſie triumphãtis cui⁹
fuerunt iu morte facti ciues ⁊ conſequẽ
ter reges: q2 oẽs ſancti in patria aliquo
modo regnãt: q2. ſ. regnat ille in quẽ om
ne ſuum velle dirigunt [vt edatis ⁊ bi=
batis] ipſum ſacramentum eucharíſtie
[ſuper menſam meam]. i. ſuper altare
meum [in regno meo]. i. eccleſia militan
te. vel vt edatis ⁊ bibatis. i. vt fruamini
ſuper menſam meaʒ: ideſt ſuper vel pro
pter beatificam viſionem deitatis [⁊ ſe=
deatis ſuper thronos duodecim iudicã=
tes duodecim tribus iſrael.]

C Sancti Jacobi apoſtoli.

ACceſſit ad Jeſum mater filio
rũ zebedei ⁊c. Uide feria. iiij.
poſt dominicã ſecundã qua=
drageſime.

Sancte Marthe virginis.

INtrauit Jeſus in quoddam
caſtelluʒ] Lu. x. Jſtud caſtel
lum de quo hic agit̃: fuit Be
thania vt dicit Ori. [Et mu D
lier quedam Martha noïe]
ſoror. ſ. lazari [excepit illum]. ſ. in domũ
ſuam. [Et huic erat ſoror nomine Ma=
ria: q̃ etiam ſedens ſecus pedes domini
audiebat verbũ illius] magna ſuauita=
te eius delectata [martha autẽ ſatage=
bat]. i. pro viribus conabatur [circa fre=
q̃ẽs]. i. quotidianũ [miniſteriũ]. i. circa
preparationẽ refectionis pro xp̃o ⁊ diſci
pulis [Que ſtetit] feſſa diſcurſib⁹ [⁊ ait]
alacriter: ⁊ cũ reuerentia ⁊ confidentia
magna [Dñe nõ ẽ tibi cure ꝙ ſoror mea
rliquit me ſolam miniſtrare. Dic ergo il
li vt me adiuuet. Et rñdẽs dixit illi dñs.
Martha Martha ſollicita es: ⁊ turbaris
i. inquietaris [erga plurima]. i. propter
multa. [Porro vnum eſt neceſſariũ]. i.
deus. vel vnũ. i. mẽtis vnitas: ſiue quies.
Uel vnũ. i. vita cõtemplatiua vel actiua
Neceſſe eſt eñ vt q̃ deo ſeruit: ſeruiat vel
in actiua vl' in ꝯtẽplatiua vita vel in vtra
q3. Sed tñ contemplatiua eſt ſimpli=
citer melior q̃ actiua. ij. ij. q. clxxxij. ⁊ eſt E
finis eius. iij. diſt. xxxv. Jn caſu tamẽ ne=
ceſſitatis dimittitur cõtemplatiua pro=
pter actiuam. [Maria optimã partẽ ele
git]. i. vitam cõtẽplatiuam [q̃ non aufe=
retur ab ea] ſicut actiua q̃ ceſſat in mor=
te. Conſiſtit eñ in ſeruitijs q̃ exhibemus
hoib⁹. Utraq3 vero vita fuit in beata vir
gine Maria. Nã conſeruabat omnia di
cta de xp̃o conferens in corde ſuo: ⁊ rur=
ſus dicebatur queſtuaria ꝯm Hiero. eo
ſcilicet vt arbitror: quia ⁊ de queſtu vi=
ueret: ⁊ pro ſanctis pauperibus faceret
queſtum. Jdeo in aſſumptione eius legi
tur hoc euangelium.

Sancti Petri ad vincula.

UEnit Jeſus in partes ceſaree. Phi
lippi ⁊c. Uide ſupra in cathedra
ſancti Petri.

In inuẽtione ſancti Stephani.

ECce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊c. F
Uide ſupra in feſto ſctĩ Stephani.

Sancti Dominici confeſſoris.

UOs eſtis ſal terre. Uide ſupra i trãſ
latione beati Dominici.

☞ In transfiguratione Domini.
Aſſumpſit Ieſus Petrū Ia-
cobum: ⁊ Ioannē. Uide ſab
bato. ij. quadrageſime.
G ☞ In vigilia Aſſumptio-
nis beate Marie.
LOquente Ieſu ad turbas. Uide do
minica tertia in quadrageſima.
☞ In die aſſumptionis btē virginis.
INtrauit Ieſus in quoddā caſtellū
⁊c. Uide. ſ. in feſto ſancte Marthe.
☞ In decollatione. s. Ioannis bapti.
MIſit Herodes ac tenuit io.
⁊ vinxit eū in carcerem ꝓ-
pter herodiadem vxorem
Philippi fratris ſui: qꝛ du
xerat eam) Mar. v. De cā
incarceratiōis Ioānis di-
ctum eſt dñica. iij. de aduentu: ⁊ nūc ad-
dimus ꝙ ſm qđ recitat Mag. hiſt. ⁊ Be-
da. ipſa herodias ſm aliquos fuit filia
arethe regis: ſed reuera vt ibi ſcripſim⁹
fuit filia ariſtoboli. Nupſit autē ſm Io-
ſephum: vt recitat magiſter hiſtori. he-
rodi non quidem herodi agrippe vel te-
trarche ſed cuidam herodi filio herodis
aſcalonite ex filia ſimōis ſacerdotis. For
H te tamē vt dicit predictus magiſter: iſte
herodes dicebatur etiam philippus (Di
cebat enim Ioānes herodi. Non licet ti-
bi habere vxorem fratris tui. Herodias
autem inſidiabatur illi ⁊ volebat occide
re eum nec poterat. Herodes autem me
tuebat Ioannem). i. populum zelantem
pro Ioanne. timebat enim rebellionem
populi. Unde etiam ne populus rebella
ret fingebat ſe libenter audire Ioannez
(ſciens eum virum iuſtum et ſanctum ⁊
cuſtodiebat eum. Et audito eo multa fa
ciebat: ⁊ libenter eum audiebat) quan-
tum ad aliquam ſcintillam rationis vel
apparenter: reuera autē ipſe vt compla
ceret adultere deſyderabat eius mortez
ſm ſententiam Bede (⁊ cū dies oportu-
nus accidiſſet) ſcilicet ad homicidiū per
I petrandū. vt intēdebat adulter ⁊ adul-
tera (herodes natalis ſui cenā fecit prin
cipibus tribunis ⁊ primis galilee. Cūqꝫ
introiſſet filia ipſi⁹ herodiadis ⁊ ſaltaſ-
ſet). i. chorizaſſet (⁊ placuiſſet Herodi ſi-
mulqꝫ recūbētibus rex ait puelle. Pete
a me qđ vis ⁊ dabo tibi: ⁊ iurauit illi: qꝛ
q̄cqd petieritis dabo tibi: lꝫ dimidiū re-
gni mei) Iuramentum aūt regis fuit vt
Ioānē ſub legitima cā necare videret:
⁊ ꝯſr ppl's nō rebellaret. (Que cū exiſ- K
ſet dixit mr̄i ſue. Quid petā. at illa dixit
Caput Ioānis baptiſte. Cūqꝫ introiſſet
ſtatim cū feſtinatione ad regē: petiuit di
cens. Uolo vt ꝓtinus des mihi in diſco
caput Ioānis baptiſte. Et ꝯtriſtat⁹ eſt
rex). ſ. apparēter ⁊ ſm opinionē aſtātiū:
vt dicit Beđ. Nā Ioſeph dictus eſt pa-
ter xp̄i: qꝛ ita videbat̄: ⁊ putabat̄. Dicit̄
aūt iſte herodes rex: nō qꝛ habuerit dia
dema: ſed qꝛ regnabat tāqꝫ dñs (ꝓpter
iuſiurandū et ꝓpter ſimul diſcūbentes
noluit eā ꝯtriſtare: ſed miſſo ſpiculatore
p̄cepit afferri caput ei⁹ in diſco. Et decol
lauit eū in carcere: ⁊ attulit caput ei⁹ in
diſco ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella dedit
mr̄i ſue. Quo audito diſcipuli ei⁹ vene-
runt ⁊ tulerūt corp⁹ eius: ⁊ poſuerūt il-
lud in monumēto.) Eſt aūt notandū ꝙ
ab hac morte raro aut nunqꝫ ſuos mili-
tes xp̄s liberauit: qui tñ eos ſepiſſime li
berauit ab alijs cruciatib⁹. Hoc autē iō
factum puto: qꝛ hec mors inter violētes L
mortes videt̄ minus dedecoris ⁊ doloris
habere: vt i plurib⁹. Ab hac ergo nō eri-
puit quos mori voluit in teſtimoniū veri
tatis: ⁊ tñ liberauit ab alijs: ſiue ad com
peſcendam veſaniā eorum qui viliores
mortes in deriſum conabātur inferre: ſi
ue ad confortandum milites ſuos forte
interdum trepidantes
☞ In natiuitate beate virginis.
LIber ḡnationis Ieſu xp̄i.
Mat. j. Supple hic eſt vt
viſio eſaie ſcꝫ hec eſt. He-
brei eñ communiter omit
tunt ly eſt. Et intellige de
ḡnatione tēporali: qꝛ diui
na eſt ieffabilis (filij Dauid filij Abraā)
Iſti duo ponunt̄ vt radices in xp̄i genea
logia. Primo qꝛ ad iſtos facta eſt ſpecia-
liter promiſſio. Secundo: qꝛ Dauid fuit
principalis inter reges: ⁊ abraam inter
patriarchas ex regibus autez ⁊ patriar M
chis debebat deſcendere xp̄s. Preponit̄
autem Dauid licet ſit tēpore poſterior.
Primo propter regiam dignitatem: ⁊ ite

rum ne bis repetendus fuiſſet abraam
inter medio vno poſito. i. Dauid ſcꝫ dicē
do filij abraam. ⁊ Dauid. Abraam autē
A ⁊c. (Abraam genuit Iſaac.) tacetur autē
de hiſmaele eiuſdem filio qꝛ per illū nō
deſcendit chriſt⁹ [Iſaac autē genuit Ia
cob. Iacob aūt genuit Iudam ⁊ fratres
eius] qui cum iuda nominātur: licet ab
eis non deſcenderit xp̄s: qꝛ fuerunt pa-
tres ⁊ capita ppl'i dei. [Iudas aūt gēnuit
Phares ⁊ zaram de Thamar] q̄ nō erat
vxor eius: ſed erat vidua relicta filij ip-
ſius Iude. dicit hic btūs Hiero. ꝙ in ge-
nealogia xp̄i nulla ponitur ſancta mu-
lier: ſꝫ tm̄ ille quas ſcriptura reprehen-
dit: vt Thamar q̄ fornicata eſt cū Iuda
⁊ Ruth q̄ fuit gētilis idolatra. ⁊ ſimili
ter Raab meretrix ⁊ Berſabee que fuit
adultera cōcubens cū Dauid. Et hoc vt
ait: vt qui ꝓ peccatorib⁹ venerat de pec
catricibus naſcens olm peccata deleret
Alia cā ſm alios quare iſte mulieres ex
primunt̄ eſt: qꝛ fuerūt accidentaliter cō-
B iuncte viris ex quibus ꝯceperunt: qꝛ nō
fuerunt prime ⁊ principales vxores eo-
rum. Sed contra dicta Hiero. arguit Ni
co. de ly. Primo: qꝛ ſm eundē Hiero. pro
pter peccata ioeā: filij eius vſqꝫ ad quar
tā ḡnationē tollūtur de xp̄i genealogia.
Uñ h non ponit̄ Ochozias. Ioas. ⁊ Ama
ſias. Non ergo iſte mulieres ꝓpter ſua
pctā inſerunt̄. Scđo. qꝛ btā Maria hic
ponit̄ q̄ ſancta fuit. Tertio: qꝛ Raab vi-
detur a ſcriptura ꝯmendari: qꝛ explora
tores ppl'i dei abſcondit. Ioſue. ij. ⁊ ſilr
Ruth eo ꝙ ſocrui fuit fidelis: ⁊ ad deum
ab idolis eſt conuerſa. Ruth. iij. Ad iſta
aūt ſoluēda. Ad primū dico ꝙ oēs iſtas
mulieres fuiſſe peccatrices ex ſcriptura
cōſtat: ⁊ ꝯñr non ſunt dicēde ſctē ad mē
tē Hie. q̄ per ſctās intelligit innocentes.
Fuerunt tñ vt rōnabiliter credit̄ finali-
ter penitētes ⁊ iuſtificate. Et quidē iuſti
tia Raab. ⁊ Ruth ſatis ex dictis patet
Thamar aūt poſtqꝫ fuerat ad mortē cō-
demnata fuit a Iuda abſoluta: vt patet
Geñ. xxxviij. Uñ veroſile eſt ꝙ penituit.
C Et idē eſt de Berſabee q̄ poſt fuit dile-
cta regi Dauid ⁊ regi Salomonis vt pꝫ
ij. Reg. j. Intellexit ergo Hiero. de pctō-
ibus penitentibus in quos paſſio xp̄i
efficaciam habet. De Ioram autem non
habetur autoritas vel rō ꝙ penituerit.
vñ non eſt ſile. Ad ſcđm dico ꝙ Hiero. lo
quitur de his q̄ ponūtur in genealogia.
⁊ nō in ei⁹ termino. ⁊ que potuiſſet omit D
ti: talis aūt non eſt virgo ex qua ſola de-
ſcēdit xp̄s. Ad tertiū dico ꝙ iſte fuerunt
rephenſe ꝑ ſcripturam ꝓ aliquo tp̄e vt
ex dictis pꝫ ⁊c. [Phares aūt genuit Eſ
rō] Iſte phares cū iuda patre ſuo. ⁊ ia-
cob auo ſuo deſcēdit in egyptū: ⁊ ibi ge-
nuit Eſrom q̄ genuit Arā: q̄ genuit Ami
nadab. q̄ genuit Naaſon. Iſte aūt Naa-
ſon cum pr̄e ſuo exiuit de egypto: ⁊ iō fuit
princeps in tribu iuda in deſerto poſt
patrē ſuū q̄ fuerat princeps in exitu iſrl'
de egypto ſuꝑ eadē tribu iuda. Imo iſte
aminadab qñ rubrum mare fuit a dño
exiccatū ꝑ mediū [ita ꝙ aque erāt a de-
xtris ⁊ a ſiniſtris quaſi murus. vt habet̄.
Exo. xiiij.] Primus poſt moyſen cū cur
ribus ſuis intrauit mare: alijs timētib⁹:
⁊ ibi trib⁹ iude meruit regnū ſuꝑ pplm.
Et de hoc intelligit̄ illud. Cañ. j. ⁊ eſt vox
ſynagoge ſeu ppl'i iſrl' timētis ꝓ amina E
dab. aīa inquit mea conturbauit me ꝓ-
pter quadrigas aminadab. [Naaſon
aūt genuit ſalomō. Salomō aūt genuit
boom de Raab] q̄ raab fuit gētilis Sed
contra. qꝛ hoc erat p̄ceptum legis Deut.
vij. vbi p̄cipitur ne tales vxores filij iſrl'
acciperēt. Ad hoc dr̄ ꝙ illud preceptum
fuit ne mulieres ad idololatriā induce-
rēt maritos vbi aūt ipſe erat cōuerſe ad
deū ⁊ aliquid magni egerāt pro dei po-
pulo diſpēſabatur a dño vt credit̄ ꝙ ta
lia matrimonia fierēt. Et idē dicēdū eſt
de ruth q̄ fuit cōiuncta boom [Boō autē
genuit obeth ex ruth. Obeth aūt genuit
ieſſe] Ieſſe fuit pr̄ Dauid: ⁊ alio noie di
cebatur Iſai. [Ieſſe aūt genuit Dauid
regē] iſte ſol⁹ noiat̄ rex ꝑ excellētiā ſctī
tatis: ⁊ qꝛ fuit p̄m⁹ īter reges a qb⁹ deſcē
dit xp̄s. (Dauid aūt rex gēuit ſalomonē
ex ea q̄ fuit Urie). i. ex berſabee cū q̄ pri⁹
ꝯmiſerat adulteriū: vt pꝫ. ij. Reg. xj. (Sa
lomō aūt genuit Roboā) q̄ fuit ſtult⁹ fili⁹ F
ſapiētis. Sub iſto diuiſū ē regnū dauid
i duo regna. ſ. i regnū iuda qđ erāt duaꝝ
tribuū. ſ. iude ⁊ beniamin: ⁊ i regno iſrl' qđ
erat. x. tribuū. vt pꝫ. iij. Reg. xij. (Roboā

aũt genuit abiã. Abia autẽ genuit aſa.
Aſa autem genuit Joſaphat. Joſaphat
aũt genuit iorã. Jorã aũt genuit oziã.)
Hi tres reges omittũtur. Nã iſte eſt ſuc
ceſſiõis ordo iorã: ochozias: ioas: ama-
G liasozias. Rõ aũt huius eſt qꝛ euãgeli-
ſta voluit vnã quaterdenã ponere ab
Abraã, vſqꝫ ad dauid: ꝛ vnã aliã a da-
uid vſqꝫ ad trãſmigrationẽ babylonis.
Jdeo aũt iſtos potiꝰ ꝙ alios omiſit ſm
Hiero. qꝛ iorã cõiunctus eſt impiiſſime
Jezabel. Uñ in genealogia xpi filij eius
vſqꝫ ad quartã gñationẽ excluduntur.
(Ozias aũt genuit ioathã. Joathã autẽ
genuit acham. Acham autẽ genuit eze-
chiam. Ezechias aũt genuit manaſſem)
Jſte ezechias nõ hẽbat heredẽ qñ dictũ
eſt ei a dño per Eſaiã. Diſpone domui
tue qꝛ morieris ꝛc. Eſa. xxxviij. ꝛ tunc fle
uit nõ timore mortis: ſed ꝓpter defectũ
ſeminis: timẽs ne xps de ſemine ſuo nõ
naſceret. Jdeo orauit ꝛ fleuit: ꝛ dñs de-
dit ei. xv. annos quibꝰ ſupuiueret: ꝛ tũc
genuit manaſſen q̃ ꝑtimo fuit peſſimus
vt pꝫ. iiij. Reg. xxj. vbi dꝛ ꝙ ĩpleuit hie-
H ruſalẽ ſanguie ꝓphetarũ vſqꝫ ad os in-
ter quos Eſaiã auũculũ ſuũ ſecari fecit:
ꝓpter qḋ in captiuitatẽ ductꝰ eſt finalr
tñ penituit: ꝛ ad regnũ ſuũ reſtitutꝰ eſt.
vt pꝫ. ij. Para. xxxiij. (Manaſſes aũt ge-
nuit amon. Amon aũt genuit ioſiã.) Jſte
fuit optimus: et a iuuẽtute ſua queſiuit
dñz. (Joſias aũt genuit ieconiã ꝛ fratres
eius in trãſmigratione babylonis) non
qꝛ iam eſſet trãſmigratio qñ ſunt geniti
ſed qꝛ iminebat. Notantur autẽ fratres
ieconie cũ eo: qꝛ ſicut ꝛ ille ſũt captiuati
Joachã aũt qui pꝛimꝰ regnauit poſt Jo-
ſiam captiuatꝰ eſt p regẽ egypti. vt pꝫ
iiij. Reg. xxiij. q̃ loco Joachã cõſtituit re
gem fratrẽ eiꝰ eliachim: quẽ vocauit ioa
chim vel iechoniã. Jſte a rege babylo-
nis captus: cum in babylonẽ duceret in
xpo itinere remiſſꝰ eſt ad regnũ ſuũ ſub
iuramẽto ꝙ ei fideliter deſeruiret: q̃ q̃rto
anno volẽs rebellare ab eodẽ captꝰ ꝛ oc
ciſus eſt: ꝛ cadauer eiꝰ extra hierlm ꝓie
I crũ eſt: ꝛ regnauit ioachim filius eiꝰ pro
eo: q̃ ſilr dictꝰ eſt Jeconias: lꝫ ſcribat ali
ter ꝙ pr̃ ſuꝰ. Jſte regnauit tribꝰ mẽſibꝰ:
deinde in babylonẽ cũ mr̃e ꝛ nobilibus
captiuis ductꝰ eſt: ꝛ regnauit auũculus
eiꝰ ſedechias filius ioſie. Hic vndecimo
anno regni ſui: qꝛ rebellauerat captiua K
tus eſt a rege babylonis: ꝛ excecatus: et
hierlm deſtructa: ꝛ tẽplũ ꝯbuſtũ eſt. iiij.
Reg. xxv. (Et poſt trãſmigrationẽ baby
lonis ieconias genuit ſalathiel.) Jſte ie-
conias a quo incipit tertia q̃terdena: nõ
fuit filiꝰ ioſie imediate: ſꝫ fuit nepos eiꝰ
aliter nõ eſſent quatuordecim in vltima
q̃ternadena: ſꝫ de hoc infra. (Salathiel
autẽ genuit zorobabel) Sub iſto rediit
ppl's dei de babylone ad terrã ſuã. Hic
vt hic dꝛ genuit abiud. Nec eſt ꝯ hoc qḋ
dꝛ. j. Paral. iij. ꝙ geñ. moſolã: ananiã: et
ſolomit. Qꝛ aliqs iſtorũ triũ habuit duo
noia ꝛ dictꝰ eſt abiud. Ab iſto abiud vſqꝫ
ad ioſeph nõ habet gñatiõis ordo i ſcri-
ptura: ſꝫ btũs Matthęꝰ habuit aliũde.
Fuerũt eñ in pplo iudeorũ ſtudioſi vi-
ri q̃ rõnẽ de iſtis genealogijs tenerent:
nec eſt rõnabile qḋ q̃dã dicũt ꝙ beatus
Mat. iſta p reuelationẽ habuit: qꝛ tunc
nõ ꝓbaſſet p ſcripturas xpꝫ ex dauid de
ſcẽdiſſe: qḋ tñ ipſe itẽdit, vt iſtimet dicũt. L
(Zorobabel aũt gẽuit abiud. Abiud aũt
ge. eliachim. Eliachĩ aũt ge. azor. Azor
aũt ge. ſadoch. Sadoch aũt geñ. achim.
Achim aũt geñ. eliud. Eliud aũt genuit
eleazar. Eleazar aũt genuit mathã. Ma
thã aũt geñ. iacob. Jacob aũt ge. ioſeph)
Cõtra: qꝛ Luc. iij. dicit ꝙ ioſeph fuit filiꝰ
leui. Ad hoc dꝛ ſm Hiero. ꝛ ſctõs: ꝙ ma-
than fuit filiꝰ dauid p ſalomonẽ: et ma-
thar fuit filius eiuſdem per nathan. Jſti
aũt duo mathã ꝛ mathar habuerũt vnã
vxorẽ ſucceſſiue q̃ dicta eſt eſcha: et iſta
de mathan ꝯcepit iacob: ꝛ de mathar cõ
cepit heli: ita ꝙ iacob ꝛ heli fuerunt fra
tres vterini. i. de eadẽ matre: ſed nõ de
eodẽ pr̃e nati. Heli aũt accepta vxore: ſi
ne liberis deceſſit: vnde iacob frater eiꝰ
volẽs iuxta morẽ legis ſuſcitare fr̃i ſuo
vterino ſemẽ accepit vxorẽ eiꝰ: ꝛ ex ea ge M
nuit ioſeph: q̃ fuit naturalis filiꝰ iacob:
et legalis filiꝰ heli (virũ Marie). Sed cõ-
tra. Nihil eñ ad rem: cũ ipſa nõ ꝯcepit
de viro. Ad hoc multi multa loquũt. mi-
hi aũt vr̃ ꝙ iſta difficultas duobꝰ vijs
poſſit abſolui ſm mẽtẽ ſctõrũ ꝛ antiquorũ
doctorũ. Btũs eñ Matthęꝰ voluit ꝓba-
re iuſ

re infidelibus ꝛ fidelibus qui tũc aderãt:
ꝙ xps erat filiꝰ dauid. qḋ ꝓbauit ex hoc
ꝙ Joſeph deſcenderat a dauid: quia tũc
A tpis ꝯſtabat ꝙ btã virgo erat nõ ſolũ de
eadem tribu cum Joſeph: ſed etiã de ea-
dem familia. Nobis aũt nõ voluit beatꝰ
Mattheus aliter ꝙ p fidẽ ꝯſtare xp̃m ex
dauid deſcẽdiſſe. Qꝛ ergo eo tpe cõſtabat
virginẽ ab eadẽ radice cũ ioſeph deſcen
diſſe. Jdeo euangeliſta morẽ ſeruãs ſcri-
pturarũ nõ deſcripſit genealogiã p femi
nam: ſed p virũ ꝛ eadẽ ratione deſcripſit
eam p maritũ: ꝛ nõ p pr̃em ꝯiugis etiã di
cant quidã ioachim pr̃em ꝟginis nõ fuiſ
ſe de ſtirpe dauid: ſed mr̃em tm̃. i. annã.
¶ Eſt autẽ ſciendũ ꝙ btũs Thom. iij. q.
xxxj. ar. ij. ꝛ. iij. multa tãgit ad declaratio
nem huiꝰ euãgelij facientia dicens. Cuꝫ
aaron fuerit de tribu leui videt: ꝙ de ea-
dem fuerit btã virgo: qꝛ fuit cognata he
liſabeth q̃ fuit de filiabꝰ aaron: vt pꝫ Lu.
ij. ꝛ ꝯñr xps nõ deſcẽdit a dauid: q̃ fuit de
tribu iuda. Sed dicendum eſt ꝙ dicit ſic
B Grego. Nazan. Hoc nutu dei ꝯtigit vt re
gium genus ſacerdotali ſtirpi iũgeretur:
vt xps q̃ rex eſt: ꝛ ſacerdos ab vtriſqꝫ na
ſceretur ſm carnem. Uñ et aaron pꝛimꝰ
ſacerdos ſm legẽ duxit ex tribu iuda cõ-
iugem heliſabeth filiã aminadab. Sic ergo
potuit fieri vt pr̃ heliſabeth aliquã vxo-
rem habuerit de ſtirpe dauid rõne cuius
btã virgo maria q̃ fuit de ſtirpe Dauid
heliſabeth cognata fuit. Uel potiꝰ econ-
uerſo pr̃ beate marie de ſtirpe dauid exi
ſtens vxorem habuit de ſtirpe aaron. Ul'
ſicut dicit Aug. xxvj. ꝯtra fauſtum: ſi Joa
chim pr̃ btẽ Marie de ſtirpe fuit aaron:
vt fauſtus hereticus per ſcripturas ali-
quas apocriphas aſſerebat: credendum
eſt matrẽ ioachim fuiſſe de ſtirpe dauid
vel etiam vxor eius: ita vt per aliquẽ mo
dum mariã dicamꝰ fuiſſe de ſtirpe dauid
C Preterea ſcḋo de xpo dꝛ Eſa. ix. Sup ſo-
lium dauid ꝛ ſup regnũ eius ſedebit: er-
go nõ fuit filiꝰ ieconie: de quo Hiere. xxij.
dicit. ſcribe virũ iſtũ ſterilẽ. Nõ erit de ſe
mine eius vir q̃ ſedeat ſup ſoliũ Dauid.
Sed ad hoc dicendũ eſt ꝙ vt dicit Am-
bro. ſup Lu. illa autoritas nõ negat po-
ſteros naſcituros de ieconia: ſꝫ regnatu-
ros ſctari honore: quaſi xps nõ regnauit.
Preterea tertio. Nam Lucas dt Joſeph
filium leui. ꝛ Mat. iacob: ꝛ ꝯñr habuiſſet
duos patres. Ad hoc aũt dicit Greg. na-
zan ꝙ ijdẽ fuerũt quos Matthęꝰ ꝛ lucas
ꝯmemorat: ſed ſub diuerſis noibꝰ q̃ſi bi- M
nomios. Sed hoc ſtare nõ põt: qꝛ Mat-
theus ponit vnum filiorũ dauid ſalomo-
nem. Lucas aũt ponit aliũ. ſ. nathan: q̃s
ſm hiſtoriam lib. regum ꝯſtat fuiſſe fr̃es.
Alij dixerũt ꝙ matthęꝰ verã genealogiã
ſcripſit. Lucas aũt putatiuã: vnde ince-
pit vt putabat filius ioſeph. Erãt eñ ali
qui ex iudeis credẽtes xp̃m p reges a da-
uid nõ deſcendere ꝓpter regũ facinora:
ſed p ſtirpẽ hoim ꝓuatorũ eſſe naſciturũ.
Alij aũt dixerũt ꝙ matthęꝰ ponit patres
carnales. Lucas ꝟo ſpũales. i. viros iu-
ſtos dictos patres ꝓpter ſilitudinẽ hone
ſtatis. Sed in lib. v. de queſtionibꝰ ve. et
no. teſta. rñdet ꝙ nõ eſt intelligẽdum io-
ſeph fuiſſe filiũ heli. ſed qꝛ heli ꝛ ioſeph
fuerũt tpe xpi diuerſimode a dauid de-
ſcẽdẽtes. Uñ de xpo dꝛ ꝙ putabat filius
ioſeph: ꝛ ꝙ etiã ipſe xps fuit heli filius.
quaſi di. ꝙ xps eadẽ rõne põt dici filius
et heli qua ꝛ ioſeph: ꝛ oim deſcẽdentiũ G
a dauid: ſicut apl's dicens ad Rom. ix. ex
quibꝰ. ſ. iudeis xps eſt ſm carnẽ. Augu.
autẽ. in lib. de cõſe. euãge. tripl'r ſoluit di
cens. Aut alter euãgeliſta patrẽ Joſeph
noiauit: reliquus vero auum maternum
vel aliquẽ de cognatis maioribꝰ: aut vnꝰ
illorũ erat pater naturalis ioſeph ꝛ ado-
ptiuus: aut iudeorũ more cum ſine filijs
vnꝰ deceſſiſſet: aliꝰ ex defuncti vxore ei-
dẽ filiũ ꝓcreauit: qḋ etiã eſt quoddã ge
nus adoptionis legalis: vt idẽ aug. dicit
ij. de conſen. euan. Eſt aũt tertia ſolutio
verior quã Hiero. ſequit ſup Mat. ꝛ Eu-
ſebius in eccl'iaſtica hiſto. ab aphricano
hiſtoriographo traditũ aſſerit: ꝙ mathã
ex eſcha genuit iacob: ꝛ melchi ex eadẽ
relicta genuit heli. Et iacob ex vxore he
li genuit ioſeph qui conſequenter fuit le
galis filius heli et naturalis iacob. Lu-
cas aũt ſcribit legem generationẽ. ꝛ Mat K
theus carnalẽ. Et ꝯiuis damaſce dicat
beatam virginem attinere ipſi ioſeph ra
tione heli: quia. ſ. ipſa deſcẽdit ex melchi:
qui ex dauid deſcendit per nathan: ta-
men credendũ eſt ꝙ a ſalomone per ali-

quē modū deſcēderit ꝑ illos pr̄es quos Mattheus enumerat:ꝑſertim cū Amb. dicat xp̄m de ſemine ieconie deſcēdiſſe. Preterea quarto. Nā Mattheus inci=piens ab Abraā vſq ad ioſeph quadra
G gintaduas generatiões enumerat. Lu=cas aūt incipiēs a xp̄o vſq ad deū enu=merat ſeptuagintaſeptē. ergo alter eoꝝ incōgrue deſcribit gnationē xp̄i. Ad hoc aūt ſic dicit Augu. lib. de conſen. euāge. Matthe⁹ regiā in xp̄o inſtituerat inſi=nuare pſonā. Lucas vero ſacerdotalē. Un̄ in gn̄ationib⁹ matthei ſignat̄ noſtro rū ſuſceptio pctōꝝ a dn̄o iquātū.ſ.ꝑ car=nis originem ſilitudinē ſumpſit carnis peccati. In gn̄ationib⁹ aūt Lu. ſignifica tur nr̄oꝝ abſolutio pctōꝝ q̄ eſt ꝑ ſacrifi ciū xp̄i. Inde eſt. primo ꝙ Matthe⁹ enu merādo deſcēdit. Lucas aſcēdit. Et ſe=cūdo Matthe⁹ a dauid ꝑ ſalomonē de=ſcendit: in cui⁹ matre ille peccauit. Lu=cas vero ad dauid ꝑ nathan aſcendit: ꝑ cuius nois prophetā pctm̄ illius expia uit. Et tertio matthe⁹ texit generationē ab initio ſui euāgelij: icipiēs ab abraā:
H ⁊ finiēs in ioſeph in xp̄i natiuitate. Lu=cas vero econuerſo incipit in baptiſmo chriſti tanq̄ magis ſacerdotē declaret de expiendis pctis ex teſtimonio Jo. di=centis. Ecce agn⁹ dei ⁊c. Et aſcēdit trāſ cēdens abraā vſq ad deū cui expiati re conciliamur. Merito autē originē ado=ptionis deſcribit q̄ per eā efficimur fi=lij dei: ſicut ꝑ carnalē filius dei ſit filius hois. Satis aūt demōſtrauit nō ſe ideo dixiſſe ioſeph filium dauid: q̄ de illo ſit genit⁹ ſed ꝙ ab illo fuerat adoptat⁹ cū ⁊ ip̄m adā filiū dei dixit eo ꝙ ſit factus a deo. Nūer⁹ aūt q̄dragenari⁹ ad tp̄s pn̄=tis vite ptinet ꝑꝑ q̄tuor mūdi ptes: in q̄ moralem vitā ducim⁹ ſub xp̄o regnāte. Quadraginta aūt q̄ter h₃ decē ⁊ ipſa de cē ab vno vſq ad q̄tuor ꝓgrediēte nūe=ro ꝯfirmant̄. Pōt ēt denari⁹ ad decolo=gū referri ⁊ q̄ternarius ad pn̄tē vitā vel etiā ad q̄tuor euāgelia: ſm̄ q̄ xp̄s regnat in nobis. Ideo matthe⁹ regiā pſonā ꝯmē
I dans q̄draginta pſonas poſuit excepto xp̄o: qd̄ intelligēdū eſt ſi ſit idē ieconias q̄ ponit̄ in fine ſcd̄i quaternarij ⁊ in pn̄=cipio tertij. vt vult Aug. dicēs illud eſſē factū ad ſignificādum ꝙ in ieconia facta eſt q̄dā ad exteras gētes deflexio qn̄ i ba bylonia trāſmigratū eſt: q̄d ſignificabat xp̄m a circūciſione ad preputiū migratu
rum. Hiero. aūt dixit fuiſſe duos: pr̄em.ſ. et filium: vt genealogia ꝯſtet ex trib⁹ q̄=ternarijs ꝙ aſcēdit ad q̄draginta duas pſonas. Qui etiā nūer⁹ cōuenit ſctē eccle ſie: q̄ cōſurgit ex ſenario: q̄ ſignificat la=borē pn̄tis vite: ⁊ ſeptēnario q̄ ſignificat quietē vite future. Nam ſexies ſeptē ſūt quadragintaduo. Ipſe aūt quaterdena=rius: q̄ ex denario ⁊ q̄terdenario ꝯſtituit̄ ad eandē figurā ptinere pōt q̄ attributa eſt q̄dragenario: q̄ ex eiſdē numeris ꝯſur git ſm̄ multiplicationē. Numerus aūt q̄ vtit̄ Lucas: ſignificat vniuerſitatē pctō rum. Denari⁹ em̄ tanq̄ iuſtitie numer⁹ in decē preceptis oſ̄dit̄. Pctm̄ aūt eſt le=gis trāſgreſſio. Denarij ꝟo numeri trāſ=greſſio eſt vndenarius. Septenari⁹ aūt ſignificat vniuerſitatē: q̄ vniuerſū tp̄s ſeptēnario dierū numero voluitur. Se=pties aūt vndecim: ſeptuagintaſeptem ꝯſtituunt: ꝑ qd̄ ſignificatur vniuerſitas pctōꝝ q̄ ꝑ xp̄m tollūt̄. Preterea. q̄nto. iiij. Reg. viij. legit̄: et ptꝫ ꝙ cū dixit. Mat. Jo
ram genuit oziā emiſit itermedios reges ſcꝫ ochoziam: ⁊ ioaz: ⁊ amaſiā. Sꝫ ad hoc dicit hiere. ſup Mat. ꝙ iorā rex generi ſe miſcuerat impijſſime iezabel: idcirco vſ=q ad quartā gn̄ationē ei⁹ memoriā tol=litur ne in ſctē natiuitatis ordine pone=retur. Et ita vt Chry. dicit q̄ta bn̄dictio facta eſt eſt ſup Jebu q̄ vindictā fecerat de domo achab: ⁊ iezabel. tāta fuit male dictio ſup domū Jorā ꝓpter filiā iniqui achab ⁊ iezabel: vt vſq ad quartā gn̄a=tionem pſcindant̄ filij ei⁹ de numero re=gum ſicut ſcriptū eſt. Exo. xx. Reddā pctā patrū in filios vſq ad quartā gn̄ationē. Eſt etiā attendēdū ꝙ aliq̄ reges pctōres in xp̄i genealogia ponūtur: ſꝫ nō fuit cō tinua eoꝝ impietas. Nā vt dicit in lib. q̄ōnū vet. ⁊ no. teſ. Salomō merito pr̄is
ſui fuit remiſſus in regnū: ⁊ Roboam me rito aīe filij ſui: illoꝝ vero triū cōtinuata fuit impietas. Preterea ſexto aliquē ma tres in hac genealogia ponūtur ⁊ nō oēs et ſit̄ aliq̄ fratres.ſ. iude ⁊ ieconie ⁊ rur=ſus phares ⁊ zarā. Lucas aūt nihil tale

dixit. Sed ad hoc dt̄ Hiero. vbi.s. ꝙ i ge=nealogia ſaluatoris nulla ſanctaꝝ mu=lierū aſſumit̄: ſed ille q̄s ſcriptura rep̄hē dit: vt qui ꝑ pctōrib⁹ venerat de pecca=
A tricib⁹ naſcēs oīꝫ pctā deleret. Un̄ ponit̄ thamar rep̄henſa de ſocerino ꝯcubitu: ⁊ raab meretrix: ⁊ Ruth alienigena: ⁊ ber ſabee adultera q̄ nō ex ꝓprio: ſed ex viri ſui noie deſignat̄: tum ꝓpter ei⁹ iniq̄tatē q̄ fuit adulterij ⁊ homicidij cōſcia. Tuꝫ vt nolato viro pctm̄ dauid ad memoriā reuocet̄. Et q̄ Lucas intēdit deſignare xp̄m: vt expiatorē pctōꝝ tales nō aſſu=mit mulieres. Fr̄es aūt iude cōmemorāt̄ in ſignum ꝙ ad ppl'm dei ptineāt: a q̄ ta=men ſeparant̄ himael frater iſaac: ⁊ eſau frater iacob: ⁊ etiam vt excludat̄ ſupbia. Multi em̄ ex fratrib⁹ iude ex ancillis na ti erant: ſed oēs ſimul erāt pr̄iarche ⁊ pn̄=cipes tribuū. Phares aūt ⁊ zaram ſimul noiant̄ ſm̄ Amb. ſup Lu. (q̄ per eos ge mina deſcribit̄ vita pploꝝ. Una ſm̄ legē ſignata per zarā: ⁊ altera ſm̄ fidē ſigna ta ꝑ phares. Fratres aūt ieconie ponun tur: q̄ oēs diuerſis tp̄ib⁹ regnarūt: quod in alijs regib⁹ nō acciderat. Uel q̄ eoꝝ ſimilis fuit ⁊ iniq̄tas ⁊ miſeria. Hec oīa
B ex.ſ. Tho. vbi.s. Pro quib⁹ ſcito p̄mo ꝙ aliqua ſua exēplaria ſunt deprauata: vt ꝑ mathan habeāt melchi. Heli em̄ fuit fi lius mathan: vt ptꝫ ꝑ Lu. Et ſcd̄o ꝙ ꝑ li=brum regū intelligit librū in quo narrā=tur hiſtorie regū. Nathan em̄ fuiſſe fra=trem Salomonis habet̄.ſ. Paral. iij. ⁊ nō in libro regū. Fuit aūt nathan ſm̄ aliq̄s naturalis filius berſabee: ſed meli⁹ dicūt alij ꝙ fuit filius adoptiu⁹ dauid: ⁊ conſe quēter vbi ſupra dr̄ fili⁹ berſabee. Salo=mon em̄ in ꝓuerbijs dicit ſe fuiſſe vnige=nitum.ſ. naturalē corā mr̄e ſua. Et tertio ꝙ ſm̄ Rab. berſabee ꝓprio noie nō exp̄=mitur: q̄ peccauit in coitu: ſm̄ quē texit̄ genealogia. Sed iterū cōtra p̄dicta ar=guit̄. Nam xp̄i genealogia debuit deſcri bi ꝑ viros magis xp̄o attinētes: ſꝫ hmōi fuit Joachim: ⁊ ſui pr̄es reſpectu ioſeph: q̄ xp̄s aliquo modo deſcēdit ex Joachiꝫ
C nullo autē modo deſcēdit ex Joſeph. Ad hoc dico ꝙ per Joachim deſcribi non de buit. Primo q̄ cōtra ſcripturarū cōſue=tudinem fuiſſet deſcripta per feminas: quia Joachim nō attingebat chriſtū im=mediate niſi per feminā. Scd̄o: quia non eque clare per ſcripturas deduci pote=rat Joachim ex dauid deſcendiſſe: ſicut potuit deduci de Joſeph cuius ſingū eſt
D ꝙ quidā aſſuerunt ipſum fuiſſe de tribu leui. Sed cōtra hoc q̄ dictum eſt beatam mariā fuiſſe de eadem familia cum Jo=ſeph qui fuit de tribu iuda: ergo ⁊ pater eius fuit de eadem. Ad hoc dico primo ꝙ eſto ꝙ ita fuerit non tamen ita per ſcri=pturas erat manifeſtum. Secundo ꝙ po tuit Joachim fuiſſe de tribu leui ex par=te patris: ⁊ beata maria de tribu iuda ex parte matris vel econuerſo. Nobis enim ſufficit ꝙ beata ꝟgo ex parte patris aut matris fuerit de tribu ⁊ familia ioſeph: quē per ſcripturas autenticas cōſtabat tunc eſſe filium dauid.

In exultatione ſancte crucis.

Nunc iudicium eſt mundi. ⁊c.) Uide fe=ria ſecunda poſt Dominicam pal=marum.

E In vigilia ſancti Matthei.

Vidit ieſus publicanuꝫ nomine leui ſedentem ad teloneū. Lu. v. ſcien dum eſt ꝙ publicanus eſt q̄ publica exigit ve=ctigalia ſeu pedagia vl' tributa: ⁊ tales commu niter ſūt viri flagitioſi et infames. Iſte autē leui qui dicitur fuiſ ſe publicanus ſcd̄m Auguſti. fuit Mat=theus qui fuit binomius. Bed. Sed Lu=cas ⁊ Marcus propter honorem euange liſte nomen tacent vulgatuꝫ. Mattheus autem in ſui ſermonis principio accuſa=tor ſui factus: mattheum ſe et publicanū nominauit: ne quis a ſalute deſperet pro immanitate peccatorum cum ipſe de pu blicano in apoſtolum ſit mutatus. Hec il le. Teloneuꝫ aūt eſt locus in q̄ tales offi=ciales reſidere ſolent. a telon grece lati=
F ne tributum ſcꝫ quoſdam (et ait illi: ſeq̄=re me. Et relictis omnibus ſurgens ſecu tus eſt eum) non leuitate ductus ſimpli=cis ⁊ vnius verbi: ſed q̄ ſm̄ hier. xp̄s teti git cor eius. (Et fecit ei conuiuiū magnū leui in domo ſua ⁊ erat turba multa pu=blicanoꝝ ⁊ alioꝝ qui cum illis erant di=

ſcūbentes)qui.ſ.fuerunt ſocij Matthei:
a quibꝰ ille receſſurꝰ fecit eis ꝯuiuium.
Chriſtus aūt familiariter cū talibus cō
uerſabat/vt eos ⁊ ad fidem ⁊ ad bonos
mores vocaret alios. Uo q̄ iuſte viuebāt
G nō erat opꝰ vocare ad pniaꝫ ſed ad fidē
tantūmodo.(Et murmurabāt phariſei
⁊ ſcribe eoꝝ dicētes:quare cū publica-
nis ⁊ pctōribꝰ māducatis et bibitis. Et
rn̄dēs ieſus dixit ad illos. Nō egēt q̄ ſa
ni ſūt medico ſꝫ q̄ male hn̄t. Nō veni vo
care iuſtos ſed pctōres ad penitētiam.)

☞ In die.

Cum tranſiret ieſus vidit
hoiem ſedentē in teloneo
Matth.noie) Mat.ix.(Et
ait illi:ſequere me. Et ſur
gens ſecutus eſt eū. Et fa
ctum eſt diſcūbente eo in
domo:ecce mlti publicani et pctōres ve
niētes diſcūbebāt cū ieſu ⁊ diſcipuli eiꝰ.
Et vidētes phariſei dicebāt diſcipl'i eiꝰ.
Quare cū publicanis ⁊ pctōribus man
ducat magiſter veſter? At ieſus audiēs
ait. Nō eſt opus valētibꝰ medicꝰ ſꝫ ma-
le hn̄tibꝰ. Eūtes aūt diſcite).ſ.qꝛ non bn̄
intelligitis(q̄d eſt)illud qđ ſcribit Oſee
H vj.ſ. Miſericordiā volo et nō ſacrificiū.
Sūt aūt iſta vba dei:q̄ dupl'r exponūt.
Uno mō vt tā miſericordia ad ꝓximuꝫ
q̄ ſacrificiū factū deo laudet ſed miſeri-
cordia q̄ eſt effectus charitatis pferat
ſacrificio qđ eſt opus latrie:ſicut ⁊ cha-
ritas eſt dignior latria ſm Theo. Unde
prima precepta ſunt pcepta charitatis.
Alio mō vt opꝰ nūc laudet ⁊ opꝰ ſacriſi
cij reprobet. nō ſimpl'r ſed rāte quale of
ferebāt phariſei ſm glo. qꝛ ſine miſeri-
cordia frequēter ſacrificabāt vt iuſti cre
derent (Non eñ veni vocare iuſtos ſed
pctōres).ſ.ad pniam. Nā oēs quidē ve
nit xp̄s vocare ad fidē:ſꝫ ad pniaꝫ ꝓprie
venit vocare ſolū eos qui cōmiſerūt ali
quod mortale qđ deleri nō pōt niſi p pe
nitentiam factā in hoc mūdo. Qui autē
habent ſolū venialia:ſaluari pn̄t etiam
ſi nūq̄ in iſto mūdo peniteāt ſiue actua
I liter conterant vt patuit in queſtionibꝰ
Et ideo tales xp̄s non venit vocare ad
penitentiam proprie.

☞ Sancti Michaelis.

Quiſputas maior eſt in re-
gno celorū. Mat. xviij. Ad
intellectū pſentis euāge-
lij. Sciēdū eſt vt ptꝫ ex tex
tu. Mat. ꝙ pauloante xp̄s
fuerat transfiguratus an- K
te aliquos diſcipulos. Uñ alij hoc egre-
tulerunt vt dicit Chry. Sil'r etiā iuſſe-
rat ſolui tributū ꝓ ſe ⁊ Petro:qđ qꝛ ſo-
lū ꝓ capitibꝰ domorū ſoluebat. alij indi
gnati ſunt. Uñ vt habet Mar. ix. in via
cōtēdebāt q̄s eoꝝ videretur eſſe maior ⁊
xp̄s in domo eos de iſto ſupbie motu re
prehendit. Qui vidētes ſe deprehenſos
interrogauerūt q̄s eſſet maior in regno
celoꝝ.i. i eccl'ia p meritū vel p gl'iaꝫ [Et
aduocans eius paruulū] corpore ⁊ ſpū.i.
humilē. Fuit aūt iſte paruulus felix qꝛ
dignus xp̄i cōtactu: btūs Marcialis vt
fertur [ſtatuit eū in medio eorū:⁊ dixit
eis. Amen dico vobis niſi ꝯuerſi fueri-
tis].ſ.a ſupbia ⁊ ambitione domināndi
[⁊ efficiamini ſicut paruuli].i. humiles
⁊ pueri [nō intrabitis in regnū celoruꝫ.
Quicūq̄ ergo humiliauerit ſe ſicut par- L
uulus iſte:hic maior eſt i regno celorū]
Nō qꝛ humilitas ſit maxima vtutū ma
iores eñ ſunt theologice. ſꝫ qꝛ deꝰ humi
libus dat gratiā Jac. iiij. ex qua q̄s eſt
magnus in merito ⁊ in premio:⁊ magis
humilibus dat maiorem [⁊ q̄ ſuſceperit
vnū paruulū talem in noie meo:me ſu
ſcipit. Qui aūt ſcādalizauerit] q̄d ſit ſcā
dalū ⁊ quottuplex. vide fer. iiij. poſt. ij.
dn̄icā q̄dragesime [vnū de puſillis iſtis
q̄ in me credunt] Nota ꝙ ſcandalizari
paſſiue eſt ruere i pctm̄ ꝓpter dictū aut
factū alterius. ideo ſicut ruere ꝓprie eſt
puſillorū ita et ſcādalizari ⁊ etiā ſcāda
lizare actiue. Perfecti aūt:neq̄ ſcādali-
zant neq̄ ſcādalizant:niſi forte quo ad
pctm̄ veniale. ij. ij. q. xliij. Mirant tñ etiā
pfecti interdū ⁊ male ꝯcipiūt de aliquo:
ſed hoc nō eſt ſcādalizari lꝫ hi de q̄bus
cōcipiunt ⁊ mirent quātū in ſe ē ſcāda-
lizent [expedit ei].i. melius eſt ei. Meliꝰ
eñ eſt mori q̄ peccare etiā venial'r. Uel M
expedit ei.i. ipe ſic meretur:maxime lo-
quendo de ſcandalo mortali [vt ſuſpē-
dat mola aſinaria].i. quā trahit aſinus
ad piſtrinū. vel aliter [in collo eius ⁊ de-

mergat in ꝓfundū maris.] Loquit aūt
dn̄s more paleſtine: vbi dānati ſumer-
gunt ſm aliquos [Ue mūdo a ſcādalis.
A Neceſſe eſt eñ vt veniāt ſcādala] neceſ
ſe inquā non abſolute. ſed ex ſuppoſitio
ne ꝙ hoies velint ſeculariter ⁊ laſciue
viuere:vel ſuppoſita malitia diabolica
⁊ infirmitate humana ſm aliquos. Uel
ſm glo. ſcādala ſunt neceſſaria.i. vtilia
vt q̄ ꝓbati ſunt manifeſti fiant [verun-
tamē ve homini illi p quē ſcādalū ve-
nit. Si aūt manus tua vel pes tuus ſcā-
dalizat te:abſcinde eum ⁊ proijce abs
te] Hoc multipl'r exponit. primo ſm Hi
lariū:vt p iſta mēbra:accipiant hoies q̄
ſunt nobis cā ruine quoꝝ ꝯuerſationē
a nobis debemus abſcindere. Scđo ſm
alios vt p iſta intelligantur diuerſe affe
ctiones quibus peccamus:q̄ amputan-
de ſunt. Tertio videt mihi ꝙ debeat ex
poni aliter. Pro quo ſciendū eſt ꝙ nihil
ꝓhibet aliquā conditionalē eſſe veram
cuius partes ſunt falſe:vt ſi homo vo-
lat:homo habet alas. Et ſil'r pōt eſſe cō-
B ditionalis licita:cuius partes ſunt illi-
cite:vt ſi fortes vult occidere platonem
plato occidat fortē. Et ita eſt forte in ꝓ-
poſito. Si eñ manus tua ſcandalizat te
ita.ſ. ꝙ non ſolū ſit occaſio tibi ſed etiaꝫ
ſit cauſa peccati abſcinde:qꝛ tñ nihil pōt
nobis eſſe cā peccati: ꝓhibemur nobis
incidere mēbra:q̄ tñ p impoſſibile eſſent
ſufficiēs cauſa ruine noſtre illa licite ab
ſcinderemus:ſecus ſi eſſent occaſio tm̄
vt ꝓprie eſt ſcādalizans:qđ nō cauſa ſꝫ
occaſio eſt peccati. [Bonum tibi eſt vnū
oculum habenti in vitā intrare:q̄ duos
oculos hn̄tē mitti in gehēnā ignis. Uide
te ne contēnatis vnum ex his puſillis]
Quare aūt non ſunt cōtēnēdi puſilli:eſt
rō:qꝛ tm̄ eſt de eis cura deo vt angelos
habeant cuſtodes. Uñ dr [Dico eñ vo-
bis qꝛ angeli eoꝝ in celis ſemp vidēt fa
ciem pr̄is mei q̄ in celis eſt] Sed nunq̄d
angeli alioꝝ hoim non vident faciē dei
C Dico ꝙ ſic ſed ceteris paribus ſemp an
geli puerorū ſunt letiores:qꝛ ceteris pa
ribus ſemp innocēs eſt dignior penitē-
te ſm.ſ. Tho. ex hoc loco ⁊ ex eo qđ Act.
xij. dicebāt fideles de petro ꝙ non erat
ipſe ſꝫ angelus eius:dixerūt doctores ꝙ

hoibus angeli ad cuſtodiā deputantur.
De hac autē cuſtodia hic inſerere volo
mltas ſnias ſuppoſitas ex diuerſis locis
doctrine. s. Tho. Singulis igit hoibus
vt ſunt ſingulares pſone deputant ſin- D
guli angeli:ſꝫ vt ſunt ptes alicuiꝰ colle
gij habēt vnū cōem ſibi ⁊ alijs de colle-
gio. Soli aūt angeli infimi ordinis hn̄t
curā de particularibꝰ hoibꝰ. Prelatꝰ tñ
vt pſona priuata cuſtodit ab angelo:ſꝫ
vt platꝰ ē illuminat ab archangelo vel
principe. Quidā etiā angeli cuſtodiunt
vnā ꝓuinciā:⁊ aliq̄ vnā pſonā tm̄. Si-
cut etiā vnicuiq̄ hoi datꝰ eſt ad exerci-
tiū vnus ſpūs bonus:⁊ alter malꝰ:ita
⁊ ſingulis gentibꝰ duo ſpūs ꝓponunt.ſ.
vnus bonꝰ ⁊ vnus malꝰ. Angeli ēt cu-
ſtodiūt pticulares hoies archangeli ꝓ-
uincias. principatꝰ totā naturā huma-
nā vtutes corpora celeſtia ptātes ſunt
ſupra demones:ſꝫ dn̄ationes ſupra bo-
nos ſpūs habēt cuſtodiā. Singulis quo
q̄ ſpeciebꝰ rerū corruptibiliū tā aialiū
q̄ plātarū ⁊ inſenſibiliū deputant ſin-
guli angeli:ſicut ſingulis indiuiduis in
corruptibiliū:puta ſingulis hoibus qui E
ſunt incorruptibiles ſm aiaꝫ. Idē antē
angelus cuſtodit matrē ⁊ infantē q̄diu
eſt in vtero matris. Hō etiā in ſtatu in-
nocētie indigebat angelo ꝓpter pericu
la extrinſeca tm̄. Xp̄s aūt nō habuit an
gelū cuſtodē:ſed miniſtrū quo ad paſſi-
bilitatem corpis tm̄. Sanctificatis etiā in
vtero deputat angelꝰ cuſtos. Dānādis
quoq̄ deputant angeli cuſtodes:q̄ re-
trahūt eos a multis malis. Antixp̄s etiā
habebit angelū cuſtodē:qꝛ hoc auxiliū
eſt toti humane nature cōceſſum. Sed
hoies vel aie nō deputant ad cuſtodiā
hoi:qꝛ nō ſunt in ſuperiori gradu natu
rē ſicut angeli. Angeli etiā dantur ad cu
ſtodiam ſtatim a conceptione hois poſt
aiam rōnalē. ij. di. xj. Hanc tñ ſm aliq̄s
ſententiā. s. Tho. reuocauit. j. pt. q. cxiij.
vbi tenet ꝙ in natiuitate dat hoi ange-
lus. Forte tñ ꝙ nihil reuocauit. ſed in F
infuſione anime rationalis angelus cu
ſtodiens matrem incipit cuſtodire pro-
lem non ſolū vt aliq̄d matris ſicut ante
faciebat. ſed vt aliquid matris iam ali-
quo modo.i. quo ad formā vltimatam

diſtinctũ a matre:ʒ non quo ad colliga
tionẽ corporalẽ.In natiuitate vero ab
vtero iam deputatur angelus alius.Sʒ
de hoc al's deo preuio vt ſpero.Angel⁹
G etiã nõ deſerit hoiem quẽ cuſtodit vſqʒ
ad mortẽ.Cuſtidia etiã angelorũ princi
paliter ordinaꝛ ad illuminandũ intelle
ctũ:ſed ſecundario ad arcendum demo
nes.Angeli etiã boni pugnãt adinuicẽ
ꝓ cuſtoditis hominibus ꝛ regnis:nõ qꝛ
habeant cõtrarias volũtates:ſʒ qꝛ alle
gãt merita cuſtoditorũ:ꝛ ꝓ eis cõſulunt
diuinã volũtatẽ vt ſciant qs debeat vin
cere vel ſuccũbere.Hec oĩa ſunt.s.Th.
ij.di.xj.vel.j.q.cxiij.vel in alijs locis.

Sancti Luce euangeliſte.

DEſignauit dñs ꝛ alios ſe-
ptuagitaduos diſciplos.)
Lu.x.Sciẽdũ eſt ſm Chꝛ.
ꝙ de⁹ ꝑdixerat ꝑ ꝓphetas
ꝙ euangelica ꝑdicationõ
ſolũ ad duodecim tribus
iſrael ꝑuenerit:ſed ad oẽs gentes.Ideo
poſt deſignationẽ duodecim aplorũ de
ſignauit ꝛ alios ſeptuagintaduos ſm.ſ.
H ꝙ ſeptuaginta duab⁹linguis mũdus di
uiſus eſt.Idẽ dicit Beð.addens ꝙ pbri
tenẽt locũ horũ(ꝛ miſit illos binos ante
faciẽ ſuã in oẽm ciuitatẽ ꝛ locũ q̃ erat
ipſe venturus.Binos in quã primo rõne
mutue cõſolationis.ſcðo rõne mutue cõ
ſeruationis.vt.ſ.vnus eſſet cuſtos alte-
rius tertio rõne cõfirmãde ꝟitatis:vt in
ore duorũ vel triũ ſtaret omne ꝟbũ:qr-
to in ſignũ fraterne charitatis(Et dice-
bat illis.Meſſis qdẽ multa).i.multi ſũt
ppli cõgregandi ꝑ fidẽ ad horreũ eccl'ie
(operarij aũt pauci)ʒ ſint multi comeſto-
res.Greg.in homil.Sʒ nõ ſine graui me
rore loqui poſſum⁹ qð ſubdiꝛ.Operarij
ꝟo pauci qꝛ ꝛ ſi ſũt q̃ bona audiãt deſũt
qui dicãt.Ecce mundus ſacerdotib⁹ eſt
plenus ſed tñ in meſſe dei rarus valde
repiꝛ operator:qꝛ offm quidẽ ſacerdotale
ſuſcipim⁹ ſʒ opus officij nõ implemus
I Hec ille(Rogate ergo dñʒ meſſis).i.deũ
(vt mittat operarios in meſſem ſuaʒ)Ad
quã miſſionẽ duo reqrunꝛ.ſ.facere ido-
neũ ad docendũ:ꝛ dare voluntatẽ cau-
ſaſqʒ docendi.Iſtos autem operarios ſm
Chry.xp̃s multiplicauit dicens.Mitto
vos non addendo ad numerum:ſed cõ
cedendo virtutem Gre.Per hoc etiã in
ducendi ſunt ſubditi vt pro ſuis paſto-
ribus rogent vt digna operi valeat nec
ab exhortatione torpeat lingua. Sepe
eñ ꝓ ſua neqtia predicantiũ reſtringiꝛ K
lingua.Sepe ꝟo ex ſubiectorum culpa
agiꝛ:vt eis q̃ preſunt ꝑdicationis ſermo
ſubtrahaꝛ.Hec ille.Itẽ(Ecce ego mitto
vos ſicut agnos inter lupos.Nolite por
tare ſacculũ neqʒ perã neqʒ calciamẽta)
Quõ iſta intelligantꝛ.vide dñicã.iij.de
aduẽtu dñi(ꝛ neminẽ ꝑ viã ſalutaueri-
tis.Modus iſte loquẽdi eſt quo vtebãn-
tur hoies qñ aliqd ſciẽdũ mandabãt ꝙ
ſollicite ꝛ feſtinãter impleri volebãt:ſi-
cut.iiij.Reg.iiij.dixit Heliſe⁹ Giezi quẽ
velociter mittebat.Si occurerit tibi hõ
nõ ſalutes eum:ꝛ ſi ſalutauerit te qſpiã
non rñdeas ei.(In quancunqʒ domum
intraueritis primũ dicite.Pax huic do-
mui.Et ſi ibi fuerit fili⁹ pacis).i.aliquis
ꝑdeſtinat⁹ ad eternã pacẽ(requieſcet ſup
illũ pax veſtra).i.pacifice ſuſcipiet ꝟbũ
q̃ eternã pacẽ initiatis ita ꝙ ꝑdicatio
veſtra vobis erit ad meritũ ꝛ illi ad ſa- L
lutem.(Si autem ad vos reuertetur)
ita ꝙ vos quidem habebitis meritum:
non aũt illi fructũ ex ea(In eadẽ autem
domo manete)qꝛ mutatio hoſpitiorum
arguit mentis leuitatẽ plerũqʒ.Vñ dicit
infra.Nolite trãſire de domo in domuʒ
(edentes ꝛ bibentes que apud illos ſũt)
ſine ſcrupulo.qꝛ vobis merito predica-
tionis debentur.(Dignus eſt eñ opera
rius mercede ſua)ergo a fortiori dignus
eſt ſumptibus.

In die ſctõrum Simo.ꝛ Jude.

Hec mãdo vobis vt diliga
tis inuicẽ)Io.xv.(Si mũ-
dus vos odit:ſcitote qꝛ me
priorẽ vobis odio habuit.
Si de mũdo fuiſſetis mun
dus qð ſuũ erat diligeret.
Quia vero de mundo nõ eſtis:ſed ego
elegi vos de mũdo:ꝓpterea odit vos mũ
dus)Cõtra qꝛ interdũ hoies munda ni M
ſe odiunt.Ad hoc dicit.s.Tho.ꝙ ſimilitu
do ſemp eſt cã amoris amicitie ſcʒtuʒ in
ſe eſt:ſed tñ nõ eſt cauſa amoris cõcupi
ſcẽtie:qꝛ iſte amor cauſatur ex vtilitate

vel delectatione que prouenit ex re ama
ta.Similitudo autẽ aliquando eſt cau
ſa dãni ꝛ incõmodi.Unde rixantur ſup
bi:qꝛ vnus minuit alterius gloriã ꝛ ri-
xanꝛ figuli qꝛ vn⁹ tollit alteri⁹ lucrũ.Et
A intendit.s.Tho.ꝙ ſimilitudo per ſe eſt
cauſa amoris:per accidens vero odij.
Inquantũ tamen mali habent in ſe ali
quod bonum:puta iuſtitiã non incõue-
nit ſi odiant malos etiã ſibi non nocen-
tes ſicut iudex peccator iubet ſuſpendi
furem inquãtum eſt iuſtus.(Memẽtote
ſermonis mei quem ego dixi vobis.Nõ
eſt ſeruus maior dño ſuo)Hic xp̃s aplos
dicit ſeruos.ſ.ſeruitute timoris caſti ſeu
filialis.Aliquãdo ꝟo dicit eos eſſe ami-
cos ꝛ non ſeruos.ſ.ſeruitute timoris ſer
uilis[Si me ꝑſecuti ſunt:ꝛ vos ꝑſequẽ
tur.Si ſermonẽ meũ ſeruauerunt:ꝛ ve-
ſtrũ ſeruabũt.Sed hec oĩa facient vobis
propter nomẽ meũ.qꝛ neſciũt eũ qui me
miſit]Lʒ eñ iudei haberẽt aliquã noti-
tiã de deo inquãtũ deus vnus eſt:tñ ne
ſciebãt deũ ſub rõne patris mittẽtis fi-
B liũ.[Si non veniſſem] ꝑſonal'r vt erat
eis ꝓmiſſum[ꝛ locut⁹ eis].ſ.iudeis [nõ
fuiſſem:pctm̃ nõ haberent].ſ.infidelita
tis:ſcʒuis haberẽt alia pctã.[Nunc aũt
excuſationẽ nõ habent de peccato ſuo.
Qui me odit ꝛ patrẽ meũ odit].i.odit eũ
q̃ eſt pater me⁹ quãuis odiat ꝑ accidẽs
ꝛ nõ ſub rõne patris.Sicut eñ vna diui
na perſona ſine alia amari nõ põt:eo ꝙ
vna eſt oĩʒ bonitas:ita neqʒ odiri.Et in
patria qdẽ nec actu nec habitu vna ꝑſo
na põt amari ſine alia:ſicut nec cogitari:
in via autẽ põt vna ſine alia actualiter
amari:ſicut ꝛ cogitari:ſm aliquos:non
autẽ habitualiter.[Si opera non fecif-
ſem in eis que nemo ali⁹ fecit:pctm̃ nõ
haberent.]¶Nota ꝙ xp̃s fecit opera q̃
nullus alius fecit:vt patet.Primo:quia
interius mouebat eoꝝ volũtates vt cre-
dere vellẽt.ʒ moueret libere ita ꝙ i eis
erat cõſentire vel nõ cõſentire.Scðo pa
C tet quo ad magnitudinẽ miraculorum:
quia quatriduanũ mortuũ ſuſcitauit et
cecum natum illuminauit quod a ſecu-
lo non eſt auditum.His tamẽ maior eſt
ſimpliciter ſtatio aut retroceſſio celi:ſed
etiam ſimilia egit in paſſione ſua cõcur
currente eclypſi ipſius ſolis in qua fue-
runt multa miracula ꝛ in qua nõ ſolum
luna mota eſt contra ordinem ſuum:
ſed etiam quieuit ſub ſole:vt videtur
velle Chꝛ.Tertio quo ad multitudineʒ D
qꝛ virtus de illo exibat ꝛ ſanabat oẽs.
Lu.vj.Quarto quantum ad modũ fa-
ciẽdi.qꝛ ꝓpria autoritate faciebat.Nõ
tñ opʒ vt ꝑ opera accipiamus ſolũ mi-
racula viſibilia.qꝛ etiã ſi xp̃s talia non
feciſſet:adhuc iudei credere tenebanꝛ:
vt pʒ.ij.quodl.q.iiij.ꝛ hoc rõne ſcriptu
re quã xp̃s allegabat ꝛ interioris motio
nis qua eos ad credẽdũ īducebat(Nũc
aũt ꝛ viderũt:ꝛ oderũt:ꝛ me ꝛ patrem
meũ.Sʒ vt adimpleaꝛ ſermo q̃ in lege
eorũ ſcriptus eſt)ly vt ſtat hic cõſecuti-
ue ꝛ nõ cauſaliter(qꝛ odio habuerũt me
gratis).i.ſine cauſa mota ex his que hic
dicuntur ꝙ infideles q̃ nihil de xp̃o au-
dierunt:non habent pctm̃ de infidelita
te ſua.Uñ dicit.s.Tho.ij.ij.q.x.ꝙ infide
litas duplex eſt.ſ.quedã que opponitur
fidei ꝯrie:qꝛ.ſ.fidem impugnat quis vel
cõtẽnit quedã ꝟo negatiue.Prima eſt E
pctm̃:nõ ſcða.ſ.ſʒ eſt pena:nec tñ de⁹ ꝯ
les agit crudel'r:qꝛ ſi recte viuerẽt ſm
legẽ nature:nõ dãnarenꝛ ad penã ſenſ⁹
ſʒ ſolũ ad penã dãni:qꝛ nullũ haberent
pctm̃ niſi originale.Uitã aũt taliũ ẽ ali
quo mõ felix:qꝛ hñt magnã ſciẽtiã ꝛ nul
lũ dolorẽ.Uide de h̃ infra multa ī euã-
gelio mortuoꝝ.Per h̃ pʒ rñſio ad qõneʒ
qua ſolet q̃ri:quare de⁹ ꝑmittit tot infi
deles dãnari.Si eñ cõtẽnũt fidẽ eis im
putaꝛ:ſi nõ ꝯtẽnũt:debẽt regratiari deo
de h̃ ꝙ dedit eis eſſe:ꝛ ſi bñ agẽt:dabit
eis aliq̃ mõ bene eſſe poſt mortẽ:ſcʒuis
non velit eis dare tantum bonum quã-
tum alijs:ſcʒ baptzizatis dat ex ſua miſe
ricordia.

Sancti Theodori martyris.

Nihil opertũ qð nõ reuele
tur Mat.x.Per verba ꝑ-
ſentis euãgelij ſʒ Remi.
xp̃s voluit apoſtolos ad
uerſus ꝑſecutores ſoli- F
dare ꝛ cõfortare.Igitur.
[Nihil opertũ].ſ.in preſenti(quod non
reueletur)in die iudicij:ſm Hiero.Uel
ſm Chryſ.hoc dicitur vt ſcirent apli ꝙ

aliquo quidē tpe haberent velut magi ⁊ malefici: ſed poſtmodū tāq̄ viri ſancti: ⁊ ſua doctria iā nō in angulis: ſ; in publico annūtiaret. (Qđ dico vobis in tenebris).i.in angulo incredule iudee ſm
G Remig. Uel in tenebris ſm glo.i.in carnali timore: in quo adhuc erāt apoſtoli (dicite in lumine).i.dicetis in lumie ſiue in gentibꝰ credulis: vel in cōfidētia magna patēter ⁊ publice loquēdo (⁊ qđ in aure auditis p̄dicate ſup tecta.) Nā ſicut đt Raba. more paleſtie loquit: i qua tecta carēt cacuminibꝰ: q2 plana ſunt: ⁊ ſuper eis reſidēt hoies. Eſt aūt in his ꝟbis ſēſus ꝙ xp̄s dicit eis ꝙ ſua doctrina aliqñ eſſet in veneratiōe publica: vt dicat dicite.i.dicetis ⁊ p̄dicate.i.p̄dicabitis patēter ⁊ publice. Et iſte ſēſus patēter innuitur Lu.xij. (Et nolite timere eos q̄ ocidunt corpꝰ: aiam aūt non pñt occidere: ſed potiꝰ timete eū qui poteſt animā ⁊ corpus perdere in gehennam.
H Nõne duo paſſeres aſſe veneūt).i.modico pretio vēdunt. Eſt em̄ as aſſis obolus (⁊ vnus ex illis nō cadet ſup terra;) i.nō moriet (ſine p̄re veſtro).i.ſine ꝓuidētia dei. (Ueſtri aūt ⁊ capilli capit; oēs nūerati ſunt.) Senſus eſt ꝙ deus multo maiorē h; de hoibus maxime iuſtis curā ⁊ ꝓuidētiā. Et reuera deꝰ nouit oēs hoim capillos. nec mirū: q2 nouit infinitas partes cuiuſlibet cōtinui. (Nolite ergo timere: mult; paſſeribꝰ meliores eſtis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus. confitebor ⁊ ego eu; coram patre meo qui in celis eſt.)

☞ In cōmuni vnius vel plurimorum apoſtolorum.

HOc eſt preceptum meū vt diligatis inuicem) Jo.xv. (ſicut dilexi) vos. Maiorem hac dilectionē nemo habet vt aīmam ſuā ponat quis ꝓ amicis ſuis. Uos amici mei eſtis ſi feceritis
I que precipio vobis. Jam nō dica; vos ſeruos: q2 ſeruus neſcit quid faciat dñs eius. Uos autem dixi amicos: q2 omnia quecūq; audiui a patre meo) notificando generi humano per me [nota feci vobis. Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos: ⁊ poſui vos vt eatis: ⁊ fructuū afferatis: ⁊ fructus veſter maneat: vt qđcunq; petieritis patrem in noie meo: det vobis.] Hoc euangelium ex ſe pz. de dilectione vero dei ⁊ ꝓximi diximus dñica. xiij. poſt feſtu; trinitatis ⁊ feria. vj. ante primam dominicam. xl. K

☞ Aliud.

EGo ſum. Joan. xv. [vitis] i.caput ſm aug. [ꝟa] hoc aūt non đr ſm augu. qſi ſit vitis materialis: ſ; ad differentiā illiꝰ vitis q̄ i amaritudinē ꝯuerſa eſt. Et itē dit Aug. ꝙ xp̄s eſt vitis ꝟa.i.nō ficta: nō aūt vera.i.ꝓprie dicta ſeu materialis. [Et pater meꝰ agricola eſt] Nos quippe collimus deū nō meliorādo ip̄m ſed adorando. Ille ꝟo colit nos meliorādo: expurgādo. ſ. mala ſemina de cordibꝰ noſtris. Sed q2 vt dicit Chry. xp̄s ſibi ſufficit: de cultu vitis nihil hic đr: ſed tm̄mō palmitū.i.fideliū malorū ⁊ bonoꝝ. Mali xp̄iani nō fructificāt ideo ꝑ mortē tandē tollūtur ⁊ in gehennā mittunt. Boni vero fructificāt ⁊ per tribulationes purgantur: vt dicit Chryſ. que faciūt hoiem L fortiorē. [Oēm palmitem in me nō ferētem fructū tollet eum: ⁊ omnē qui fert fructum purgabit eū vt fructū plus afferat. Jam vos mundi eſtis] ab errore iudaico ſm Chry. vel ab alijs etiam peccatis ſm aug. [ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis].i.ꝓpter doctrina;: qua vos de fide inſtruxi ſm Chry. vel ꝓpter formā ſacramēti baptiſmi q̄ in verbis conſiſtit ſm aug. [Manete in me] per fidē: ſpem ⁊ amorē] ⁊ ego in vobis ꝑ gratiam inhabitando ⁊ humorē fructificatū largiēdo [Sicut palmes non pōt ferre fructum a ſemetipſo niſi manſerit in vite: ſic nec vos niſi i me māſeritis. Ego ſum vitis vos palmites. Qui manet in me ⁊ ego in eo: hic fert fructum multum q2 ſine me nihil poteſtis facere.] Tripliciter deus concurrit ad operationē hominis. Uno modo: ſicut cā productiua ⁊ M conſeruatiua ⁊ motiua hois. Alio modo vltra hoc ſpeciale auxiliū ferendo. Tertio mō vltra illa duo nos per formam q̄ eſt gratia perficiēdo. Sine xp̄o igit agēte prio mō neq; homo neq; aliq̄ creatura

pōt aliquid facere. Sine deo aūt agente ſcđo mō nihil pōt facere hō ꝑfecte bonū morale.i.bonū ſm oēs circūſtātias. Sine deo ꝟo agente tertio mō non pōt homo agere opus meritorium vite eterne. Sed tñ ſine gratia pōt homo cū ſpeciali
A dei auxilio agere opꝰ perfecte bonū morale. Et ſine ſpeciali dei auxilio ſtāte generali influētia dei.i.cōſeruatiōe rerū ⁊ motione ſeu applicatione ad opꝰ pōt homo agere actū malū ⁊ actū aliquē bonū imperfecte. Uide de his. j. ij. q. cix. ⁊ Cap. ij. di. xxviij. ⁊. xxix. [Si qs in me nō manſerit] per fidē ⁊ charitatē [mittet foras] per mortē: vel per pctm̄ mittet extra numerū mēbrorū xp̄i viuentium [ſicut palmes ⁊ areſcet].i.priuabit vita gratie [⁊ in ignē mittent] angeli [⁊ ardet] in eternū: ⁊ nō cōſummabit. [Si māſeritis in me: ⁊ ꝟba mea in vobis manſerint qđcūq; volueritis petetis: ⁊ fiet vobis] dūmodo pie perſeueranter ⁊ ad ſalutem ⁊ pro vobis petatis. iiij. di. xv.

☞ In cōmuni vnius martyris.

B SI quis vult poſt me venire abneget ſemetip̄m ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequat me] Mat. xv. [Qui em̄ voluerit aiam ſuā ſaluā facere ꝑdet eā. Qui aūt perdiderit aiam ſuā ꝓpter me inueniet eā. Qui em̄ ꝓdeſt hoi ſi vniuerſum mūdū lucretur: aie ꝟo ſue detrimentū patiat? Aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ aia ſua? Filius em̄ hois vēturꝰ eſt in gl'ia patris ſui cū angelis ſuis: ⁊ tūc reddet vnicuiq; ſm opa eius.] Nota crucē ſuā.i.martyriu; in p̄paratione animi: ita ꝙ ſit ꝓ xp̄o mori paratꝰ ſi fuerit neceſſe: vel crucē.i.penitentiam. Cetera vide feria ſecūda poſt diem Palmarum.

☞ Aliud.

NIſi granum frumenti cadēs in terram mortuum fuerit ⁊c. Uide feria. ij. poſt dominicam palmarum.

C ☞ In cōi plurimoꝝ marty.

CUm audieritis prelia ⁊ ſeditiōes nolite terreri] Lu. xxj. Oportet primum hoc fieri: ſed nondū ſtatim finis. Tūc dicebat illis. Surget gens contra gentem: ⁊ regnum aduerſus regnum ⁊ terremotus magni erunt per loca: ⁊ peſti D lētie ⁊ fames: terroreſq; de celo: ⁊ ſigna magna erunt. Sed ante hec oia inijciēt vobis manus ⁊ per ſequuntur tradentes in ſynagoga ⁊ cuſtodias: trahentes ad reges ⁊ preſides ꝓpter nomen meū. Continget autē vobis in teſtimonium. Ponite ergo cordibus veſtris non p̄meditari queādmodū reſpondeatis. Ego em̄ dabo vobis os ⁊ ſapientiā: cui nō poterunt reſiſtere ⁊ cōtradicere omnes aduerſarij veſtri. trademini aūt a parentibus ⁊ fratribus ⁊ cognatis ⁊ amicis: et morte afficient ex vobis. Et eritis odio oibus hoibus ꝓpter nomē meū. [Et capillꝰ de capite veſtro non peribit] qđ nō eſt ſic intelligēdū quaſi quicq̄d de capillis ⁊ barba reſcindit: hoc totū in reſurrectione reaſſumat: q2 eſſet indecens: ſ; tm̄ reaſſumet quātū erit decens ſm doctrinā ſanctorū [In patientia veſtra].i. per patientiā veſtrā [poſſidebitis aias E veſtras] ſm Grego. in. v. moral. poſſidere aias eſt dñari oibus motibꝰ: qđ in patria perfecte erit: qñ oia rōni ⁊ deo ſubdentur q̄ in nobis erunt. Cetera vide ſupra in die ſctōꝝ Geruaſij ⁊ Prothaſij.

☞ Aliud.

DEſcēdēs ieſus de monte ſtetit i loco cāpeſtri. Lu. vj. Ad intellectū preſentis euāgelij ⁊ ſequētis op; videre aliq̄. Primo q̄d ſit donū ⁊ quotuplex. Scđo q̄d ſit beatitudo ⁊ quotuplex Quantū ad primū ſciendū eſt ex doctrina Theo. ⁊ p̄cipue. s. Tho. j. ij. q. lxviij. ⁊ lxix. ⁊. lxx. ꝙ dona diſtinguunt a ꝟtutibus. Nā homo in ſuis opibus mouet a duplici motore. ſ. a deo ⁊ a rōne. Ad hoc aūt ꝙ faciliter ⁊ delectabilr moueatur. op; ꝙ ꝑficiat aliquo habitu ſeu aliqua qualitate. ſicut ſi bñ debeat ſecuris moueri ad inciſionē oportet ꝙ habeat acumen. Non eſt aūt eadē diſpoſitio qua di F ſponit hō vt bñ moueatur a deo: et qua diſponit vt bñ moueat a rōne. Op; em̄ mobile ꝑfectiori diſpoſitiōe perfici ordine ad ꝑfectiꝰ mouēs. Sicut ergo ꝟtutes ꝑficiūt hoie; vt bñ moueat ab extrinſeco

ſeu a rōne:ita ⁊ dona vt bū moueatur a deo. Nā dona i ſcripturis vocanť ſpūs. Spūs autē importat motionē:nō illā q̄ eſt ab intriſeco:ergo illā q̄ ē ab extra.i. a deo. Unde dicit.phs li de bona fortuna:
G q his qui mouētur per inſtinctū diuinū nō expedit conſiliari ſm humanā rōnē qꝛ mouenť a meliori principio. Dicunť tn̄ dona a beato Greg.pꝛio moraliū eſſe virtutes qꝛ eis cōuenit diffinitio virtutis q̄ colligiť ex Aug.in de libero arbi.i. eſt bona qualitas mētis qua recte viuiť qua null⁹ male vtiť.quā deus in nobis ſine nobis opať.ſ3 in hoc tm̄ eſt differentia q virtute recte viuiť in ordine ad rōnē:dono vero in ordine ad deū.Ite3 qꝛ ipſa dona ſunt quedā ꝟtutes diuie.Un̄ ⁊ phs.vij.Ethi.ponit virtutē heroicā ſupra cōem.Sicut aūt ſeptē vitia ꝯriant ꝟtutib⁹ inquātū ipa ſunt ꝯ bonū rōnis:ita eadē ꝯriant ſeptē donis inquātū ſūt ꝯ bonū diuinū.Sūt aūt dona neceſſaria hoī ad operandū ꝓpter finē ſupernaturalē:qꝛ hō imperfecte participat diſpoſitionē q̄ diſponit ad hūc finē q̄ homini dať per theologicas virtutes ſicut lu-
H na nō illuminat niſi illuminata:qꝛ imꝑfecte participat lumē. Indiget ergo hō ſpāli auxilio id eſt donis. Per ſeipm tn̄ ſeculo oī auxilio dei excepta eius gn̄ali motione:pōt opari bonū in ordine ad finē naturalē qꝛ pfecte h3 naturā qua pficiť vt in ordine ad illū opeť.i.lumē naturale rōnis.Sunt aūt ipſa dona habitus ſicut ⁊ virtutes.Et ſic p3 qd ſit donū.Eſt eñ bona qualitas mētis q̄ recte viuitur ſm regulā dei qua null⁹ male vtiť quā de⁹ in nobis ſine nobis opať.Sūt aūt ſeptē vt p3 Eſaie.xj.ſc3.Intellect⁹.Sapiētia:Cōſiliū.Scia:pietas:Fortitudo:Timor.Et rō hoꝝ eſt:qꝛ oēs hoīs vires q̄ poſſunt eſſe principiū actus humani.i. deliberati pficiunť aliquo dono:qꝛ oēs tales vires cōparanť ad deū ſicut appetitus ad rōnē quē op3 virtute pfici vt cōgrue ab intellectu moueať. Intellectus ergo ſpeculatiu⁹ pficiť intellectu ad pcipiendū:⁊ ſapia ad iudicādū.Silr practi-
I cus pficiť ꝯſilio ad pcipiēdū:⁊ ſcia ad iudicādū appetit⁹ ꝟo i ordie ad deū pficiť pietate:ad ſe ꝟo pficiť fortitudine ꝯtra timores.timore ꝟo cōtra cōcupiſcētias.

¶Quātū ad ſcōm ſciēdū ē q btitudies diſtiguunť a ꝟtutib⁹ ⁊ donis:qꝛ ipſe beatitudines ſunt act⁹ eliciti a ꝟtutib⁹ vel donis.qđ ſic p3. Nā đr Ro.viij.Spe ſalui facti ſumus.Ex quo ſequiť q aliqs ē qui ſperat finē ſeu btitudinē:q tn̄ iā h3
K finem ſeu beatitudinem. Taliter autem ſperans ſperat:quia mouetur ⁊ appropinquat ad finem quod fit per actum ⁊ operationem. Actus ergo virtutum ⁊ donoꝛu3 maxie ſunt q nos btōs faciunt in ſpe:⁊ ꝯñr dicunť btitudines. Et ſic pt3 quid ſit btitudo.Eſt eñ act⁹ elicit⁹ a ꝟtute vel dono:ſeu eſt act⁹ virtutis pfecte p donū.Et ſicut đr beatitudo vt pficit:ita đr fruct⁹ vt delectat:cū tn̄ ſit eadē operatio.Sunt aūt q̄tuor ⁊ ſeptē ⁊ octo diuerſimode ſumendo.vt p3 vbi.ſ.Nā Luc.vj.ponunť quatuor q̄ ſunt in hoc euāgelio.⁊ Mat.v.ponunť octo q̄ ſunt i euāgelio ſequēti.ſ3 octaua ꝓprie ē q̄dā confirmatio oīm precedentiū ⁊ eaꝝ manifeſtatio.Ex hoc eñ q aliqs eſt firmat⁹ i ſeptē primis:pcedit q nulla pſecutione quis moueať ab hmōi bonis.iō oia ad ſeptē
L alia reducunť. Ad hoꝝ aūt intellectum ſciēdū ē q triplex btitudo exiſtimata eſt eē.ſ.Uoluptuoſa Actiua ⁊ Cōtēplatiua q̄ tres ad futuraꝝ cui⁹ ſpe dicunť btitate hn̄t q pꝛia ipedit eā.ſcōa diſponit ad illā.tertia ē eadē cū ea ſi ſit pfecta.ſi aūt ſit imꝑfecta eſt q̄dā inchoatio ei⁹.Uoluptuoſa q̄dē felicitas cōſiſtit in trib⁹.ſ.in affluētia bonoꝝ exterioꝝ ſiue ſint diuitie ſiue ſint honores:in pſecutiōe paſſionū iraſcibilis:⁊ in pſecutiōe paſſionū cōcupiſcibilis.Iō tres pꝛie btitudies.ſ.paupertas ſpūs:⁊ mitias et luct⁹ remouent tria p̄dicta.Et l3 iſta tria remoueanť p virtutes:tn̄ excellentiori mō remouētur p dona a quib⁹ ſunt btitudines pncipaliter.Un̄ pꝛia nō facit ſolū moderate vti bonis exterioribus vt hūilitas:ſed facit ea cōtēnere ⁊ ſcōa ⁊ tertia facit paſſiōes nō ſolū moderari:ſed ēt totalr quietari.
M Actiua vero vita cōſiſtit in duob⁹.ſ.ire dendo ꝓximis debita:⁊ in exhibēdo bn̄ficia.Ad primū diſponit iuſtitia:⁊ adhuc perfect⁹ donū qđ nos facit eſurire.i.feruenti deſyderio appetere opus iuſtitie.

Ad ſcōm ꝟo diſponiť liberalitas:vt ſc3 his donemus quibus rō dictat eſſe donandū:puta amicis ⁊ cōiunctis:ſ3 perfectius donū qđ in talibus ꝓpter dei reuerētiā ſolū neceſſitatē cōſyderat.Un̄.Lu.
A xiiij.Cū facis prandiū noli vocare amicos ⁊c.ſed voca paupes ⁊c.Hoc eñ proprie eſt miſereri.Ideo quarta beatitudo poniť eſuries ⁊ ſitis iuſtitie. Quinta ꝟo miſericordia.Operationes aūt vite cōtēplatiue:qꝛ ſunt vltima felicitas vel inchoatio eius:nō numeranť inter btitudines tanq̄ merita ſed tanq̄ p̄mia.Tanq̄ merita ꝟo ponuntur effectus actiue vite qui ſunt mūditia cordis quātū ad virtutes ⁊ dona quib⁹ homo pficiť in ſeipo ne paſſionib⁹ mens inquineť.ſ3 quo ad illa quib⁹ perficiť ad alios eſt pax q̄ eſt op⁹ iuſtitie.Eſa.xxx.Et ſic patēt ſeptem beatitudines ad quas reduciť octaua.⁊ omnis beatitudo reperta in ſcripturis. Turbe aūt norūt ſolā voluptuoſam felicitatē ad quā ptinēt quatuor ſc3 abūdātia exterioꝝ.ſcōo abūdātia pertinēs ad bn̄ eſſe corporis ⁊ ſenſuū. tertio iucūditas cordis.quarto fauor hominū.Ideo quatuor ponūtur beatitudines ſm Lucā in p̄ſenti euangelio excludentes iſta
B quatuor.Sciendū eſt etiam q predictis ſeptē beatitudinibus conuenienter correſpondēt ſeptem p̄mia.Nam qꝛ in vita voluptuoſa hoīes vani q̄runt tria.Pꝛio excellentiā ⁊ abundātiam exterioꝝ.Secūdo p bellum quietē.Tertio delectationē:ideo tribus primis beatitudinibus q̄ ab his trib⁹ auertunt ꝓmittuntur tria alia.ſ.regnū celoꝝ:qđ in excellētia ⁊ abūdantia cōſiſtit:⁊ pacifica poſſeſſio terre viuentiū ⁊ cōſolatio magna.In vita ꝟo actiua hoīes vani auertūt ſe a iuſtitia vt ſeipſos ipleāt:⁊ a mia ne pticipēt alienis miſerijs.iō duab⁹ alijs beatitudinibus q̄ illa duo cōplectunť ꝓmittiť ſatietas:⁊ mia ab oibus miſerijs ſubleuans. Mūditie ꝟo q̄ clare videre facit ꝓmittiť viſio dei.Uide de his omnibus.j.ij. vbi ſ.⁊ in.iij.di.xxxiiij.Quantū ergo ptinet.
C ad p̄ſens euangeliū ſciendū rurſus eſt: q aliqđ eundē eſſe xp̄i ſermonē dicunt. de quo agitur in hoc euāgelio ſ3 Lucā. ⁊ in ſequēti ſecūdū Matt.Sed mens.s. Tho.i.ſ.ij.eſt in oppoſitū.⁊ hoc etiā rōnabiliter p3 intuēti q̄ hic ⁊ ibi dicuntur (Deſcendēs de mōte)in quo dixerat diſcipulis illa q̄ narranť i ſequēti euāgel.
D (ſtetit in loco cāpeſtri).ſ.in planicie in q̄ turba magna eū expectabat(⁊ turba diſcipuloꝝ eius:⁊ multitudo copioſa plebis)ſupple que venerant(ab oī iudea)⁊ ſpecialr(hierlm ⁊ maritima)Maritima aliqñ eſt adiectiuū.aliqñ ꝟo ſubſtātiuū feminini gn̄is:⁊ equipollet ei qđ alicubi đr maregima.⁊ ſignificat terrā vicinam mari:eo mō quo dicim⁹ nos ripariam. Iſta autē maritima ſm Bedā nō eſt maritima maris galilee: ſed maris magni (⁊ tyri⁊ ſidonis)ſupple ptibus.Specialr aūt iſte due ciuitates noīanť l3 eſſent in p̄dicta maritima:qꝛ erant ciuitates gentiliū(qui venerant vt audirent eum:⁊ ſanarenť a languoribus ſuis.Et qui vexabantur a ſpiritib⁹ immūdis curabanť.⁊ oīs turba q̄rebat eum tāgere.qꝛ virtus de illo exibat ⁊ ſanabat oēs.Et ipſe eleuatis oculis i diſcipulos ſuos:dicebat.) Sed ꝯ:qꝛ iſtas beatitudines ꝓponebat turbis ſm ea que dicta ſunt.Ad hoc dico q l3 xp̄s vellet docere turbā de beatitudinibus quibus auerterentur ab his
E q̄ querebant in vita voluptuoſa.qꝛ tn̄ iā apl̄i erant ab his auerſi:ideo ad eos ſermonem dirigit.Cetera patent ex dictis. (Beati paupes:qꝛ veſtrū eſt regnū dei. Beati qui nunc eſuritis:quia ſaturabimini.Beati qui nunc fletis:quia ridebitis.Beati eritis cum vos oderint homines ⁊ cum ſeparauerint vos ⁊ exprobrauerint ⁊ eiecerint nomen veſtrum tanq̄ malum propter filium hoīs Gaudete in illa die ⁊ exultate.ecce enim merces veſtra multa eſt in celo.)

☞ Aliud.

(Videns ieſus turbas aſcendit in montē) Matth.v.Et cum ſediſſet acceſſerunt ad eum diſcipuli eius.Et aperiens os ſuū docebat eos di-
F cēs.Bti paupes ſpū:qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ.Beati mites:qm̄ ipſi poſſidebūt terrā.Bti qui lugent:qm̄ ipſi ꝯſolabūť.Bti qui eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſtitiā:qm̄ ipſi ſaturabūť.Beati miſericordes:qm̄ ipi mi-

ſericordiā ꝯſeq̄. Beati mundo corde: qm̄ ipſi deū videbūt. Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabūtur. Beati qui perſecutionē patiunt̄ propter iuſtitiā: qm̄ ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ. Beati eſtis cū maledixe-
G rint vobis hoīes ⁊ pſecuti vos fuerint: ⁊ dixerint omne malū aduerſum vos mētientes propter me. Gaudete ⁊ exultate qm̄ merces veſtra copioſa eſt in celis.) Pn̄s euāgeliū patet ex dictis in p̄cedēti.

☞ Aliud.

A Ttēdite a fermēto phariſeorum qđ eſt hypocriſis.) Luc. xij. Eſt aūt ſciendum ꝙ phariſei p hypocriſim ⁊ fictā ſanctitatē auertebant populū a veritate. ideo dominus dixit cauēdum eſſe fermētum eoꝝ. i. hypocriſim Theo. Vocat aūt fermentum hypocriſim tanq̄ alterantē ⁊ corrūpentē intētiones hominum quibus ſe ingeſſerit. Hec ille. Bed. Nam ſicut modicū fermentū totam farine maſſam corrūpit: ſic ſimulatio animū
H tota virtutum ſinceritate ⁊ ꝟitate fraudabit. Hec ille. (Nihil eñ opertū qđ nō reueleт: neq̄ abſcōditū qđ nō ſciat. Qm̄ q̄ in tenebris dixiſtis: in lumine dicent̄ ⁊ qđ in aure locuti eſtis in cubiculis p̄dicabit̄ in tectis. Dico autē vobis amicis meis: ne terreamini ab his q̄ occidūt corpus ⁊ poſt hec nō hn̄t amplius qđ faciāt Oñdam aūt vobis quē timeatis. Timete eū q̄ poſtq̄ occiderit habet ptātē mittere i gehēnā. Ita dico vobis: hūc timete Nonne q̄nq̄ paſſeres veneunt). i. vēdūtur (diſpondio). i. duplici aſſe: nā duplex as facit vnū diſpondiū (⁊ vnus ex illis non eſt in obliuione corā deo. Sed ⁊ capilli capitis vr̄i oēs numerati ſunt. Nolite ergo timere multis paſſeribus pluris). i. ptīj maioris (eſtis vos. Dico autē vobis: omnis q̄cunq̄ ꝯfeſſus fuerit me corā hoībus: ⁊ filius hominis confitebitur illum corā angelis dei) Cetera patent ex
I dictis. s. in feſto ſan. Theodori.

☞ In communi vnius confeſſoris.

S Int lumbi veſtri precincti. Luc. xij. Ad euidentiam preſentis euangelij ſciendū eſt ꝙ antiquitus nuptie nocte celebrari ꝯſueuerūt: ⁊ ante ſponſam tedas ⁊ luminaria ferebāt iuxta illud. Vergilij. Si non pteſum thalami tedeq̄ fuiſſet. Ideo hic ſaluator volens docere ꝙ chriſtiani debent xp̄i venientē in die mortis vel in die iudicij pa-
rati ⁊ vigiles expectare ponit exemplū K
de ſeruis expectantibus nocte dominū ſuum vt a nuptijs domū redeat dicitur ergo (Sint lumbi veſtri) tā ſpirituales q̄ ſunt intellectus ⁊ voluntas: q̄ corporales (p̄cincti) id eſt parati ad exequenda mandata dn̄i veſtri: ⁊ reſtricti ab omni voluptate. (Et lucerne ardētes in manibus veſtris). ſ. ſint. Man⁹ aūt ſunt opationes. Lucerna eſt ratio dirigēs ſua luce.; q̄ tunc ardet quādo amor charitatis concomitat̄ lumē rōnis. Habere ergo lucernā in manibus eſt dirigi in opibus lumine rōnis ⁊ inflammari ardore charitatis: ſecluſis oībus malis affectibus. (Et vos ſimiles hoībus). i. ſitis ⁊ eſtote (expectantibus dn̄m ſuū). i. ieſum xp̄m (qn̄ reuertat̄) i die mortis vl̄ iudicij (a nuptijs) vite eterne ad quas iuit p aſcēſionē (vt
cum venerit ⁊ pulſauerit) p egritudines L
aut ſigna iudicij [confeſtim apiant ei]. i. cū amore in ſuo corde ſuſcipiāt. [Beati ſerui illi q̄s cū venerit dn̄s inuenerit vigilantes. Amē dico vobis ꝙ p̄cinget ſe] i. ſm̄ Greg. ſe ad retribuēdū pabit [⁊ faciet illos diſcūbere] i. oīno refeſcere a laborib⁹: ſm̄ Theo. ⁊ Diony. in epl̄a ad Titū. (⁊ trāſiens miſtrabit illis). Trāſit aūt ſm̄ Greg. dupl'r Vno modo a iudicio ad regnū rediēs: vel a viſione hūanitatis ad viſionē deitatis nos eleuans. Prima aūt vigilia ſm̄ eundem eſt pueritia. Scđa iuuent⁹. Tertia ſenect⁹. Dicit aūt hic dn̄s ſe nocte venturū. vel q: ad literam iudiciū erit in nocte. i. in crepuſculo diei. vel q: ſicut nox obſcura eſt: ita icertum ⁊ incognitum eſt nobis tempus aduētus eius in die mortis vel iudicij (Et ſi venerit in ſecunda vigilia. ⁊ ſi in tertia vigilia venerit ⁊ ita inuenerit: beati
ſunt ſerui illi. Hoc aūt ſcitote qm̄ ſi ſciret M
pr̄familias q̄ hora fur veniret vigilaret vtiq̄: ⁊ non ſineret pfodi domum ſuam. Et vos eſtote parati: q: qua hora nō putatis filius hominis veniet.

☞ Aliud.

V Igilate q: neſcitis qua hora dn̄s veſter vētur⁹ ſit.] Mat. xxiiij. In hoc euāgelio dominus hortatur general'r oēs ad vigilāter expectādū do-
A minū venientē in die mortis vel iudicij Deinde ſpāl'r vt dicit Hila. hortat̄ ep̄os et p̄latos dicēs. [Illud aūt ſcitote qm̄ ſi ſciret paterfamilias qua hora fur venturus eſſet vigilaret vtiq̄ ⁊ nō ſineret pfodi domū ſuā. Ideoq̄ ⁊ vos eſtote parati: q: neſcitis qua hora fili⁹ hoīs venturus eſt. Quiſputas eſt fidelis ſeruus ⁊ prudens quē cōſtituit dn̄s. s. familiā ſuā vt det illis cibū in tpe.] Interrogat aūt nō ex ignorātia: ſ; vt oñdat vt dt̄ remig. ꝙ difficile ſit p̄latū in oībus facere debitū ſuū. Glo. Rar⁹ eſt fidelis ſeruus dn̄o pp dn̄m ſeruiēs: oues xp̄i nō ad lucrū ſed p amore xp̄i paſcēs [prudens] q̄ ſubditoꝝ capacitatē: vitā ⁊ mores diſcutiat [quē cōſtituit] q̄. ſ. ſit vocat⁹ a deo: ⁊ nō ſe iniecerit. Hec illa [vt det illis]. ſ. ſubdit; ſuis
B [cibū] ꝟbi dei [in tpe] oportuno. Btūs ille ſeru⁹ quē cū venerit dn̄s īuenerit ſic facientē. Amē dico vobis qm̄ ſup oīa bona ſua ꝯſtituet eū] Orig. vt. ſ. corregnet xp̄o cui oīa ſua tradidit pater. Hec ille. Vel ſm̄ Hila. hoc dt̄ q: talis in glīa dei collocabit̄: quo nihil vltra meli⁹ inuenitur. In hac vt dicit Rab. ceteris parib⁹ p̄cedūt p̄lati rōne cuſtodie ſubditoꝝ.

☞ Aliud.

H Omo quidam peregre pficiſcens) Mat. xxv. Eſt aūt ſciēdum ꝙ preſens euāgelium eſt parabolicū: ⁊ in eo vt dicit glo. dn̄s reprehendit eos maxime prelatos: qui nolūt verbo prodeſſe primo (Homo quidā). i. ieſus xp̄s (pegre pficiſcēs). i. ſm̄ humanitatē aſcēdēs in celū ſm̄ Gre. ⁊ Orig. humanitas enim cū ex contrarijs ſit cōpoſita: qn̄ eſt ſup celos eleuata non eſt in patria ſua. Locus eñ pprius eſt ſphera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: in qua debēt eſſe oīa per na-
C turā corruptibilia. Peregrinat̄ ergo in celo xp̄s ſm̄ humanitatem (vocauit ſeruos ſuos) id eſt apl'os: ſm̄ Hiero. (⁊ tradidit illis bona ſua). i. doctrinā euangelicā. Non eſt autem intelligendū ꝙ iſtā ſolis apl'is tradiderit ſ; tradidit eā oībus fidelib⁹ inter quos q̄dā de negligentia cōdēnant̄: vel ſi p iſtos ſeruos apl'os
intelligim⁹: oportet in apoſtolis intelli- D
gere p̄latos tenentes apl'icū gradum. i. ep̄os. (Et vni dedit quinq̄ talēta alij autē duo. alij vero vnum vnicuiq̄ ſm̄ propriā ꝟtutē. i. capacitatē ⁊ diſpoſitionē ſuſcipientiū: ſm̄ Hiero. ⁊ Chry. Vñ p q̄nq̄ ⁊ duo ⁊ vnū talentum: diuerſi grad⁹ ſignificant̄ cognitiōis diuinoꝝ ſm̄ eoſdē. Sicut eñ homo vtēdo pecunia aliam lucrat̄: ita hō docēdo q̄ didicit: meret̄ ampliorē notitiam ſaltē in futura vita: vbi deū videbit plus aut minus ſm̄ diuerſitatem meritoꝝ. (⁊ profectus eſt ſtatim. Abijt aūt q̄ q̄nq̄ talēta accepat: ⁊ opatus eſt in eis ⁊ lucratus eſt alia q̄nq̄) docendo q̄ didicit ⁊ exhortādo. ¶ Eſt autē ſciendū: vt dicit Chry. ꝙ i parabolis nō oportet oīa ſcrutari: ſed ad intentionem reſpicere dicētis. Et hoc maxime in iſta facere oportet. Sil'r qui duo acceperat lucrat⁹ eſt alia duo. Qui aūt vnū acceperat: abiēs fodit in terram: ⁊ abſcōdit pe-
cuniā dn̄i ſui) q: ſm̄ Greg. intent⁹ terre- E
nis negotijs non docuit vt debebat: ſed ſuffocauit doctrinā quā acceperat propter voluptates. Vel fodit in terrā ſm̄ Orig. ille qui accepta docēdi virtute: nō docuit ex quadam ficta humilitate ⁊ religione. (Poſt multū vero tpis). i. in die iudicij ſm̄ Chry. ⁊ Hiero. (venit dn̄s ſeruorum illoꝝ ⁊ poſuit rationē cum eis. Et accedens qui quinq̄ talenta acceperat obtulit alia quinq̄ talēta: dicens. Dn̄e quinq̄ talenta tradidiſti mihi: ecce alia q̄nq̄ ſuplucratus ſum.) Iſta oblatio ſic eſt intelligēda: vt ipſa merita q̄ qs docēdo acquiſiuit: loquant̄ deo p euidentiā facti. Apparebit enim in die iudicij ꝙ ille qui magnā accepit doctrinā ⁊ feruenter docuit dignus erit vt ſibi dupliceтur notitia diuinoꝝ id eſt vt pro meritis ſuis magnū gradū in viſione dei habeat. (Ait illi dn̄s eius Euge ſerue bone et fidelis. (Raba. Euge interiectio eſt letantis per qđ dn̄s gaudiū ſuum inſinuat qui bn̄ la-
borantē ſeruum ad gaudium eternum F
inuitat. Hec ille. (quia in pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te ꝯſtituā.) Gre. Tūc

fidelis ſeruus ſupra multa ꝯſtituit̃:cum
deuicta oīs corruptiōis moleſtia: de ter
renis gaudijs in illa celeſti ſede colloca
tur. Hec ille(intra in gaudiū dn̄i tui).i.
G in patriā ⁊ vitam iucundā. Et notāter
dr̄:intra in gaudiū.⁊ non:gaudiū intra
bit in te:q꞉ eternā felicitatē nulla crea=
tura cōp̄hendere pōt. Eſt em̄ infinita in
ſe:ſ꞉ finite participat̃. Eodē modo expo
nendū eſt qḋ dr̄ de ſeruo duoꝝ talentoꝝ
(Acceſſit aūt ⁊ qui duo talēta acceperat
⁊ ait. Dn̄e duo talēta tradidiſti mihi:ec
ce alia duo lucrat⁹ ſum. Ait illi dn̄s ei⁹
Euge ſerue bone ⁊ fidelis:q꞉ ſup pauca
fuiſti fidelis:ſupra multa te ꝯſtituā:in=
tra in gaudiū dn̄i tui. Accedens aūt ⁊ q̄
vnū talētum acceperat:ait. Dn̄e ſcio:q꞉
homo dur⁹ es metis vbi nō ſeminaſti:⁊
cōgregas vbi nō ſparſiſti ⁊ timens abij
⁊ abſcōdi talētū tuū in terra). Si iſte di
catur abſcondiſſe talentū doctrine vacā
do terrenis: in iſtis verbis nihil debe=
mus intelligere niſi ꝙ tales in die iudi=
cij nō habebūt merita q̄ deo p̄ſtent̃. Et
ſimiliter in rep̄hēſione dn̄i q̄ ſequit̃ nihil
H aliud debem⁹ intelligere niſi ꝙ talis ꝑ
ſua negligentia in die iudicij increpabi
tur. Si ꝟo dicat̃ abſcōdiſſe ex fatua hūi
litate vel ſtulto dei timore:quo ceſſauit
a doctrina dicat̃ ꝙ talis ſeru⁹ in verbis
ſuis ſe excuſat ſi non docuit:q꞉ in hoc ti=
muit offendere deū ꝗ cum timere nō de=
beret:ſed in deo cōfidere:⁊ dn̄s in repre
hendēdo dicit ꝙ ipſe a nummularijs.i.ab
auditoribus q̄ doctrinā accepiſſent: exe
giſſet ratiōnē de bn̄ficio ſuſcepte doctri
ne:ſi fuiſſent ingrati:⁊ de vſu eius in ope
rando ⁊ in docēdo ſi fuiſſent negligētes.
Ecce habes quod tuū eſt.(Rn̄dens autē
domin⁹ ei⁹:dixit ei. Serue male ⁊ piger
ſciebas q꞉ meto vbi nō ſemino ⁊ ꝯgrego
vbi nō ſparſi. Oportuit ergo te ꝯmittere
pecuniā meā nummularijs:et veniēs ego
recepiſſem vtiq꞉ qḋ meū ē cū vſura. Tol
lite itaq꞉ ab eo talētū.(Iſtud talētū do=
ctrine tādiu in nr̄a eſt ꝑtāte q̄diu poſſu
I mus docere et docēdo lucrari.i. mereri:
vel ſaltē de eo gaudere. In morte ḡ vel
in iudicio tollit̃ talentū a negligēte inq̄
tum iā non h꞉ notitiā dei ad bonū ſuum
ſed ad malū: q꞉ dānatis ipſa notitia eſt
cauſa doloris. Tollūt aūt angeli exequē
tes ſniam dei.(Et date illi q̄ habet decē
talēta)hoc aūt fit qn̄ ipi iuſti gaudēt de
dānatiōe maloꝝ ꝓpter ꝯformitatē ſue K
volūtatis ad diuinā. Et licꝫ oēs bti acci=
piāt aliqḋ gaudiū ex eo ꝙ dānat⁹ talēto
priuat̃:q꞉ tn̄ de hoc gaudet magis q̄ eſt
beatior:iō danatoꝝ talentū dari dr̄ ei q̄
decē ⁊ nō ei q̄ quatuor dr̄ hr̄e talēta.(Oi
em̄ habēti dabit̃)gaudiū de punitione
maloꝝ(⁊ abūdabit)q꞉ in bonū ei⁹ cedēt
ſua merita ⁊ aliena demerita(ab eo aūt
qui nō habet)merita bonoꝝ opeꝝ(et qḋ
videt̃ habere ipa).ſ.doctrina qua noluit
vti(auferet̃ ab eo) q꞉ non erit ei ad gau=
dium:ſed ad ſupplicium(⁊ inutilē ſer=
uū)i.negligentē: q̄ nihil cōmiſit ſed omi
ſit neceſſariam doctrinā(eijcite) a me et
ſocietate meoꝝ(in tenebras exteriores.
illic erit fletus ⁊ ſtridor dentiū)Uide de
hoc dn̄ica.xx.poſt feſtum trinitatis.

¶ Aliud.

Homo quidā nobilis abijt in
regionē longinquā accipere
ſibi regnū ⁊ reuerti). Luc.xix.
Ad intellectū huius euāgelij L
ſciendū eſt ꝙ iudei etiā apo
ſtoli ante aſcenſionem chriſti credebant
regnum chriſti eſſe corporale ⁊ terrenū.
Unde act.i.querebāt a xp̄o aſcendente.
Domine ſi in tēpore hoc reſtitues regnū
iſrl̄. Et ſilr̄ filij zebedei petiuerūt ſedere
vnus ad dexterā:⁊ vn⁹ ad ſiniſtrā eius.
Un̄ q꞉ xp̄o aſcēdēte vltimo in hierl̄m:exi
ſtimabāt eū regē in regia ciuitate eſſe cō
ſtituēdū. Xp̄s volēs iſtū ſenſum ab eis
amouere:induxit p̄ſntem parabolā:oſtē=
dens ꝙ in primo aduentu venerat pati:
⁊ in ſcḋo veniet regnare. Un̄ dicit Lucas
(Hec illis audiētib⁹).ſ.q̄ dn̄s dicebat za
cheo:vt hr̄.s. in feſto dedicationis eccle=
ſie.(adijciēs dixit parabolā.eo ꝙ eēt ꝓpe
hierl̄m:⁊ q꞉ exiſtimarent).i. diſcipuli(ꝙ
cōfeſtim regnū dei).i. xp̄i(manifeſtaret̃.
Dixit ergo. Homo quidam)id eſt chriſt⁹
natus de virgine(nobilis)q꞉ filius Da=
uid regis ſc̄m carnē(abijt) per ſuam mor M
tem ⁊ aſcenſionem(in regionem longin=
quam)id eſt ad celum empyreum(acci=
pere ſibi regnum)ſuper omnes angelos
⁊ oēm creaturam(⁊ reuerti)in fine mūdi

ad iudicādū(Uocatis aūt decem ſeruis
ſuis].i. vniuerſis fidelib⁹ q̄ per denariū
numerū ſignificant̃:eo ꝙ in hoc nume=
ro q̄dā mō oēs numeri includunt̃. Nā
A vſq꞉ ad decē variant̃ numeri.ſ꞉ poſt de=
cē fit replicatio p̄cedētiū. Nā vndecim idē
eſt qḋ vnū ⁊ decē.duodecim qḋ duo ⁊ de
cem:⁊ ſic de alijs.] dedit illis.x. mnas[.i.
vniuerſitatē bonoꝝ ſuorū q̄ hoibus ꝯfer
re ꝯſueuit ſiue ſint gratie:ſiue nature:ſi=
ue fortune. Eſt aūt mna pondus.x.dra=
chmas appendēs ſc꞉ aliq̄s. vel ſc̄m alios
centū.⁊ vtrūq꞉ p̄uerū eē ſc̄m diuerſas gē
tes. Singulis ergo fidelib⁹ dedit ſingu=
las mnas:vl̄ ſigulis dedit decē:nō ꝙ ſin
guli eq̄lia bona ſuſceperint abſolute:ſed
q꞉ eq̄liter ſuſceperūt ſc̄m ſuā ꝓportionē.
loquēdo de his bonis q̄ diſpoſitionē ſup
ponūt. Nā q̄ ad diſpoſitiones ipſas de⁹
dat vt vult vn̄ nō oēs ſunt eq̄les in na=
turalib⁹.[Et ait ad illos. Negotiamini]
i.exercete vobis collata bona:vt ꝑ vſū
eorū mereā accipe maiora[dū venio].i.
quouſq꞉ veniā ad iudiciū vſq꞉ em̄ ad diē
illā currit tp̄s negotiādi.i.merēdi.[Ci=
ues aūt ei⁹].i. iudei ex q̄ꝝ ſanguine xp̄s
natus eſt[oderāt eū]ꝑ maiori p̄te:ſaltē
B quo ad rectores ⁊ capita ppl̄i[⁊ miſerūt
legationē poſt illū dicētes. Nolum⁹ hūc
regnare ſup nos]qḋ nō eſt ſic itelligēdū
quaſi iudei miſerūt ad patrem poſt xp̄i
aſcēſionē nūtios: q̄ ex p̄te ſua dicerēt ꝙ
xp̄o nō daret regnū iudeoꝝ. ſ꞉ q꞉ ex ipſo
ſuo facto oñderūt ſe nolle illū in regem.
Nā poſt xp̄i aſcēſionē conati ſunt xp̄i fi=
dē eliminare[⁊ factū eſt vt rediret] i die
iudicij[accepto regno].i. poſtq̄ accepat
regnū[⁊ iuſſit vocari ſeruos ſuos q̄bus
dedit pecuniā:vt ſciret q̄ntum quiſq꞉ ne
gotiatus eſſet. Uenit autē p̄mus dicens.
Dn̄e mna tua decē mnas acquiſiuit. Et
ait illi Euge ſerue bone.quia in modico
fuiſti fidelis:eris ꝑtātem habens ſupra
decem ciuitates[.i.ſc̄m tua merita eris ꝓ
portionabiliter ⁊ premium tuū in celo.
C Cetera dicta ⁊ dicēda patent ex dictis in
p̄cedenti euangelio.[Et alter venit di=
cēs. Dn̄e: mna tua fecit q̄nq꞉ mnas. Et
huic ait. Et tu eſto ſup quinq꞉ ciuitates.
Et aliter venit dicēs domine ecce mna
quā habui repoſitā i ſudario. Timui em̄
te:q꞉ homo auſterus es:tollis qḋ nō po=
ſuiſti/⁊ metis qḋ nō ſeminaſti. Dixit ei.
De ore tuo te iudico ſerue nequā. Scie
bas ꝙ ego hō auſter⁹ ſum tollēs qḋ nō
poſui:⁊ metens qḋ nō ſeminaui. Et q̄re D
nō dediſti pecuniā meā ad mēſam:⁊ ego
veniēs cū vſuris vtiq꞉ exegiſſem illā. Et
aſtātib⁹ dr̄. Auferte ab illo mnā:⁊ date
illi q̄ decē mnas h꞉. Et dixerunt ei. Dn̄e
h꞉ decē mnas. Dico aūt vobis q꞉ omni
habēti dabit̃ ⁊ abūdabit: ab eo aūt q̄ nō
habet:⁊ quod habet auferetur ab eo.

¶ Aliud.

Nemo accendit lucernā) Lu.
xi. In preſenti euāg.intendit
ſaluator a fidelib⁹ intētionē
ꝑuerſam excludere ſumens
exemplū ad hoc ex lucerna ⁊
oculo. Recta ergo intētio eſt ſimilis lu=
cerne lucēti ⁊ ardēti:q꞉ includit fidem ⁊
ardorē charitatis. Nā recta intētio facit
operari propter deū amatū:et ꝯňr ſup=
ponit notitiā dei que per fidē eſt:⁊ amo
rē qui eſt charitas vel actus charitatis.
Dicit ergo.(Nemo accendit lucernā).i.
nemo habet bonā intētionē lucentē fide
⁊ ardentē charitate(⁊ in abſcondito po E
nit neq꞉ ſub modio)eam ſc꞉ in flectendo
circa tēporalia acquirenda ⁊ fruēda[ſ꞉
ſup candelabrū].i.in altū erigit:vt finis
intētus nō ſint fruges q̄ modio menſurā
tur.ſed eterna felicitas [vt q̄ ingrediun
tur lumē videāt].i. vt oēs cogitationes
q̄ intrant domum cōſcie ⁊ animi tui lu=
men videant.i. recta intētione ad deum
dirigantur ſicut homo ambulans dirigē
tur lumine. Qḋ ꝟo p̄dicta de intētiōe di=
cta ſint declarat in his q̄ ſequuntur. Eſt
aūt ſciendum ꝙ ſicut hic ſumitur lucer=
na ſpūaliter ⁊ ſignificat̃ ꝑ corꝑalem ocu
lū:ita ⁊ corpus ſumit̃ ſpūaliter ⁊ ꝑ ma=
teriale ſignificat̃. Eſt aūt ſpūale corpus
noſtrū ipſa multitudo operū noſtrorum
bonorū ex genere ſuo ex diuerſis operi=
bus bonis tanq̄ ex varijs mēbris inte=
grata. Dicit ergo [Lucerna corpis tui]
F i.multitudinis operum tuorum [eſt ocu
lus tuus].i.intentio tua q̄ oculus idcir=
co dicit̃ q꞉ hoiem operando dirigit [Si
oculus tu⁹ fuerit ſimplex].i.intentio pu
ra et recta: ſine omni plica ſimulationis

(totū corpus tuum lucidum erit].i. ope
ra tua viſibilia erunt in cōſpectu dei. Ui
det autē ꝓprie deus opa qn̄ approbat.
vn̄ ps. Oculi dn̄i ſup iuſtos. Non qn̄etiā
ſint ſup malos: quia in omni loco oculi
G dn̄i cōtemplātur bonos ⁊ malos. ꝓuerb.
xv. Sed ſpeciali mō videt iuſtos ⁊ opera
iuſtoꝝ: qꝛ.ſ. vtrumqꝫ approbat. [Si autē
nequam].i. malus [fuerit]. Eſt aūt intē-
tio mala: quādo opus qđ fit eſt ad malū
finem ordinatū: q̄uis de ſe bonū ſit [etiā
corpꝰ tuū tenebroſum erit] qꝛ.ſ. opa tua
nō videbit deꝰ ad premiū: ſed ad tormē
tum. [Uide ergo ne lumē qđ in te eſt] .i.
intētio que debet eſſe lumē dirigēs te ad
deum [tenebre ſint].i. nō dirigat te ſcđm
rectā viā: ſed errare faciat. [Si ergo cor-
pus tuum totum] .i. quo ad omnes ptes
ſiue quo ad oēs opationes [lucidum fue
rit] qꝛ eſt viſibile ſeu approbabile a deo
quantū ad bonitatem opis ⁊ quantū ad
rectitudinē intētionis [nō habēs aliquā
partē tenebrarꝝ] .i. nō exiſtēs tenebroſū:
neqꝫ quo ad ſubſtantiā operis: neqꝫ quo
ad intentionē (erit lucidū totum) .i. ipm
H cōpoſitū ex ope ⁊ intētione. Unde hic ſu-
mitur totū cathego. ſupra vero ſyncathe
go. Si aūt eſſet malū opꝰ et intētio bona
vel ecōuerſo bonū opꝰ ⁊ intētio mala: tūc
nō eſſet lucidū id qđ ex vtroqꝫ cōponitur.
(Et ſicut lucerna fulgoris illumiabit te)
in preſenti per gratiā: ⁊ in futuro ꝑ glo-
riam. Quāto em̄ homo maior eſt in meri
to: tanto hic habet maius lumen gratie:
et in futuro maius lumen glorie.

☞ In cōmuni vnius virginis.

SImile eſt regnū celorū
theſauro). Mat. xiij. ad
intellectū ꝓſentis euan
gelij ſciendū eſt ꝙ eorū
q̄ poſſeſſore carēt q̄daꝫ
ſunt q̄ nunqꝫ poſſeſſorē
habuerunt: vt gēme in
uente in littore maris. Alia vo aliqn̄ ha
buerūt poſſeſſorē: vt antiq̄ theſauri. Pri-
I ma ſm .s. Tho. ij. ij. q. lxvj. occupāti ⁊ in-
uenienti cōcedūtur. Et eadē rō eſt de ſe-
cundis: vt dicit niſi ꝙ leges ciuiles ad pa
cem hoim ſtatuerūt: vt in ſecūdis medie-
tas ſit poſſeſſoris agri: qđ intelligit̄ ſi in-
uenit in alieno nō data opa: ſi vero data

eſt opera totū eſt inuenientis. Inſtitu. de
rerum diui. Item ea. Ideo ille de quo in
preſenti euan. agitur. dicitur emiſſe agrū
vt ſine conditione totum theſaurum poſ
ſideret. (Simile ergo eſt regnuꝫ celoꝝ).i. K
ſtatus eccleſie militantis ſeu ſtatus chri
ſtianitatis (theſauro abſcondito i agro.)
Iſte theſaurus ſm Chryſ. eſt predicatio
euangelica abſcōdita in agro huiꝰ mūdi
quā nullꝰ plene ⁊ perfecte poſſidere po-
teſt: vt dicit niſi venditis omnibꝰ. Hanc
inuentam abſcōdit inuentor ſm Hiero-
nymum non ex inuidia: ſed vt ſeruaret:
et non perderet. Uel ſecūdum Gregoriū
theſaurꝰ iſte eſt deſyderiū ſalutis eterne
Ager vero in quo latet eſt diſciplina ſtu
dij celeſtis. i. ſancta cōuerſatio. Hūc the-
ſaurum oportet abſcōdere: qꝛ diaboli li-
benter furantur illud. Uel poſſumꝰ dice
re ꝙ in parabolis nō opꝫ omnia ſcrutari
Intēdit ergo ſaluator ꝙ ſicut inueniens L
pretioſus theſaurum omnibus ſe priuat
vt illum poſſideat. Ita qui per fidem ha
buerit notitiā de theſauro felicitatis eter
ne latitāte in agro ſeruitutis diuine oi-
bus ſe priuat q̄tum ad effectum niſi ſit
inſanus vt ꝯſequatur illuꝫ. Qđ aūt dicit̄
de abſcōſiōe nō oportet hic habere ſigni-
gnificatū niſi ſignificet̄ ꝙ appetēs felici-
tateꝫ timet eā ꝑdere (quā qui inuenit hō
abſcōdit ꝓ ex gaudio illiꝰ vadit: ⁊ vēdit
vniuerſa q̄ habet ⁊ emit agrum illū. Ite
rum ſimile eſt regnū celoꝝ homini nego-
tiatori q̄renti bonas margaritas. Inuē-
ta aūt vna ꝓtioſa margarita abijt ⁊ ven
didit oia que habuit ⁊ emit eā:) Glo. per
margaritā pretioſam intelligit dulcedo
celeſtis vite: quā inuētaꝫ oia vēdēs emit
qꝛ q̄ celeſtis vite dulcedinē inquātū poſ-
ſibilitas admittit ꝑfecte cognouerit: ea q̄
in terris amauerat libēter cūcta derelin
quit: deforme cōſpicitur q̄cq̄d de terrene
rei placebat ſpecie: qꝛ ſola ꝓtioſe marga-
rite claritas fulget in mēte. Hec ille. (Ite
rum ſil̄e eſt regnū celoꝝ ſagene) Eſt aūt
ſagena rete quoddā rarū: ⁊ ſignificat ſꝫ M
Hier. doctrinā euangelicā a piſcatoribꝰ
traditam: q̄ bonos ⁊ malos piſces in ma
ri huius ſcl̄i quotidie detinet. Uel ſcđm
Chry., eſt ſancta eccleſia (miſſe in mare)
huius ſeculi (⁊ ex oi genere piſciū).i. hoiꝫ

(cōgregāti. Quā cū impleta eſſet) mul-
tis credētibꝰ (educētes de mari) huiꝰ ſe
culi ad aliud futurū (⁊ ſecus littꝰ ſeden
tes.) Eſt aūt littꝰ finis maris. i. ſcl̄i ſm
A Chry. (elegerūt).i. eligēt ipſi angeli (bo
nos i vaſa ſua).i. in tabernacula eterna
(Malos aūt foras miſerūt. Sic erit i cō-
ſūmatione ſeculi. Exibūt angeli ⁊ ſepa
rabūt malos de medio iuſtoꝝ: ⁊ mittēt
eos in caminū ignis).i. fornacē (Ibi erit
fletus ⁊ ſtridor dētium) Uide dominicā
xx. poſt trinitatē (Intellexiſtis hec oia) o
diſcipuli mei. (Dicūt ei. Etiā. Ait illis.
Ideo ois ſcriba).i. doctor i ſcriptura (do
ctꝰ in regno celoꝝ).i. in eccl̄ia militanti
vel ſcriptura. Utrūqꝫ em̄ dr̄ regnū celo-
rū ſꝫ .s. Tho. (Sil̄is eſt homini patrifami
lias) qui habet miniſtrare alimēta fami
lie (q̄ ꝓfert de theſauro ſuo).i. de capſa
cordis ſui (noua ⁊ vetera).i. autoritates
noui et veteris teſtamēti. Ex quo pꝫ ꝙ
ipſi apl̄oꝝ ſucceſſores debēt vtriuſqꝫ te
ſtamēti habere notitiam: in cuius ſignū
mitram portant cum duplici cornu.

☞ Aliud.

B SImile eſt regnū celoꝝ). Mat.
xxv. c. j. ſtatꝰ xpianitatis (de-
cē virginibus).i. vniuerſitati
fidelium. Ponit̄ aūt hec pa-
rabola ſub cōparatione vir-
ginū ſm Chry. vt oſtendatur ꝙ lꝫ virgi
nitas ſit aliq̄d magnū: tn̄ ſi bonis opibꝰ
non ſit adornata non approbatur (q̄ ac
cipientes lāpades ſuas) per lampades
ſm augu. opera de genere ſuo bona in-
telligunt̄. Lumē aūt in iſtis lāpadibus
accēſum eſt fides operādo dirigēs (exie
rūt) de corpe ꝑ mortē ſm Orig. Uel exie
rūt ab otio in opus bonū de genere ſuo
(obuiā ſpōſo ⁊ ſpōſe. i. filio dei ⁊ hūanita
ti q̄ in ꝟginis vtero tanqꝫ i thalamo cō
iuncta fuerūt. Dicunt̄ aūt iſta ſm ſil̄itu
nem ad res humanas: qꝛ antiquitꝰ nu-
ptie celebrari i nocte ꝯſueuerāt: vt dictū
eſt. (Quīqꝫ aūt ex eis erāt fatue.) Si fa-
tuitatē accipimꝰ vt opponit̄ prudentie:
ſic fatui ſunt q̄ neſciūt bn̄ ordinare vitā
ſuā in ordine ad vltimū finē qđ eſt opꝰ
C prudētie (⁊ q̄nqꝫ prudētes) q.ſ. vitā ſuā
in deū ordinauerūt. (Sꝫ q̄nqꝫ fatue ac-
ceptis lāpadibꝰ.i. potētijs operationis

et opibus bonis ex genere nō ſumpſerūt
oleum ſecum.) Oleum ſm Hilarium et
Hier. intelligitur opus bonū: qđ intelli-
go nō ſolū de ope bono ex gnere: ſed etiā
ex intentione: ⁊ tale eſt opus charitatis.
Scđꝫ Aug. vo intelligitur letitia q̄ habe D
tur de bono opere ꝓpter deuꝫ ex eo.ſ. ꝙ
deo placet. ſm Chryſo. vero charitas in-
telligitur. Sꝫ omnes he tres acceptiones
reducūtur in vltimā: vt iſtud oleum di-
catur charitas q̄ facit opꝰ eſſe bonū: ⁊ de
eo ꝓpter deuꝫ gaudere (Prudētes vo ac
ceperūt oleū in vaſis ſuis).i. i cordibꝰ ſeu
voluntatibus ſuis) cum lāpadibus) po-
tentiarū vel bonoꝝ operum (Morā aūt
faciente ſponſo) Iſta mora eſt tēpus vſqꝫ
ad iudiciū in quo veniet ſponſus (dormi-
tauerūt oēs).i. infirmate ſunt (⁊ dormie-
runt).i. mortue ſunt. Mors em̄ in ſcripta
conſueuit appellari dormitio: eo ꝙ deus
poſſit ad vitā excitare mortuū ſicut nos
excitamꝰ dormiētē (Media aūt nocte).i. i
crepuſcl̄o diei qđ cū media nocte ⁊ cū die
ꝯiūgit̄. Tali em̄ hora veniet xp̄s. Uel me
dia nocte. i. tpe iopinato (clamor) tube vo E
cātis ad iudiciū (factꝰ eſt: ecce ſpōſus ve
nit exite obuiam ei. Tūc ſurrexerūt oēs
virgines ille a mortuis) ⁊ ornauerūt lā-
pades ſuas. i. reaſſumpſerūt opa ſua: in
quibus apparebat lumen fidei: vt redde
rent rationē ſcđm Greg. ⁊ Augu. Scien-
dum eſt aūt ꝙ in parabolis ſm Chry. et
aug. nō opꝫ oia ſcrutari: vt in ꝓpoſito pꝫ
Nō oportet poſt iudiciū aliquis petet ab
alio opera eius: neqꝫ ibit vt bene operur
et faciat opera charitatis que nō fecerat.
In his ergo que hic dicūtur ſignificat̄ ꝙ
in die iudicij opera de genere ſuo bona:
que facta fuerunt cum fide: ⁊ ſine chari-
tate nō fulgebūt quia fides ſine opibꝰ.ſ.
ex charitate factis mortua eſt. Et ꝙ tūc
ſi quis vellet ad aliū recurrere ꝓ auxilio
vel ſi vellet bene operari: non proficeret
Sed qꝛ tales reperiemur i morte tales
etiā preſentabimur in iudicio: ideo hor
tatur dn̄s vt mortē vigiles expectemus F
ne imparati moriamur: ⁊ conſequēter ſi-
ne oleo ſimus in iudicio: ⁊ claudatur no
bis ianua celi. Un̄ dicit (Fatue aūt ſapiē
tibus dixerūt. Date nobis de oleo vr̄o qꝛ
lāpades nr̄e extinguūtur. Reſpōderunt

prudentes. Ne forte nō ſufficiat nobis et
vobis: ite potius ad vēdētes ⁊ emite vo-
bis. Dū aūt irēt emere: venit ſpōſus. et q̄
parate erāt intrauerūt cū eo ad nuptias
et clauſa eſt ianua. Nouiſſime vero ve-
niūt ⁊ reliq̄ virgines: dicentes. Dñe dñe
G apri nobis. At ille rñdēs ait. Neſcio vos.
Uigilate itaq̄: q̄r neſcitis diē neq̄ horā.)

De ſancta Trinitate.

Cum venerit paraclet⁹). Uide. S. do-
minica infra octa. Aſcenſionis.

De ſpiritu ſancto.

Si quis diligit me ſermonē meū ſer-
uabit.] Uide. S. In die ſancto pēte-
coſtes.

De ſancta cruce.

Aſcendens Jeſus hieroſolymā). Ui
de ſupra. feria. iiij. poſt dominicam
ij. quadrageſime.

In cōmemoratione beate virginis
per aduentum.

Miſſus eſt gabriel āgelus.] Ui
de. S. feria quarta poſt tertiā
dominicam aduentus.

A natiuitate dñi vſq̄
ad purificationem.

H Loq̄nte ieſu ad turbas.] Uide ſupra
dominica tertia in quadrageſima.

Pro quacunq̄ neceſſitate.

Habete fidez dei.] Mar. xj. Cū
beatus Petrus ⁊ alij diſcipu
li vidiſſent ꝙ ficus cui male-
dixerat chriſtus ſtatim aruiſ-
ſet mirabātur: ⁊ tūc xp̄s dixit
eis ea que in preſenti euangelio recitant
(Habete fidem dei). i. cōfidentiā de deo.
[Amen dico vobis: q̄r quicunq̄ dixerit
huic monti: tollere ⁊ mittere in mare: et
nō heſitauerit in corde ſuo: ſz crediderit
q̄r q̄dcunq̄ dixerit fiat: fiet ei.] Sed con-
tra obijciūt infideles: vt dixit Beda. quia
nullus ſanctoꝝ potuit trāſferre montes.
Et reſpondet p̄mo. ꝙ nō oīa q̄ a ſctis fa-
cta ſunt ſcripta legūtur. ſcdō ꝙ iſta intel
ligēda ſunt: ſi neceſſitas affuiſſet transfe
I rendi mōtes. Un̄ vt ait precibus Grego.
neocaeſarien̄. mōs tm̄ ſpatij reliquit ſtru
ctoribus eccl̄ie quātū op⁹ habuerūt. pōt
etiā dici ꝙ ap̄li maiora fecerunt: q̄r mor-
tuos ſuſcitauerūt q̄d neq̄ diabolus neq̄
terremot⁹ facere pñt. (Propterea dico vo
bis oīa q̄cūq̄ orātes petitis: credite: q̄r ac
cipietis ⁊ eueniēt vobis) intellige tm̄ ſi pie
et pſeuerāter ⁊ ad ſalutē ⁊ ꝓ ſe q̄s petat
iiij. di. xv. ⁊ intellige pie. i. cū debita ſub-
iectione mētis ad deū: q̄ ſubiectio eſt per
fidē: ſpem: ⁊ charitatē: quibus colit̄ de⁹. K

In quotidianis miſſis defunctorum.

Niſi mādu caueritis carnē filij
hoīs: ⁊ biberitis ei⁹ ſanguinē
nō habebitis vitaz in vobis)
Joan. vj. Uide ſupra in feſto
corporis xp̄i. Utrū ſub vtraq̄
ſpecie ſit cōmunicandū. [Qui mādu cat
meā carnē ⁊ bibit meū ſanguinē] ſcz ſa-
cramentaliter: ⁊ ſpiritualiter tantū [ha-
bet vitā eternā] in ſua cauſa: habet eniz
in ſe deum ⁊ eius gratiā [et ego reſuſcita
bo eum in nouiſſimo die]. i. in die iudicij.

Pro preſenti defuncto tantum.

Dixit Martha ad Jeſuz.] Uide fe-
ria ſexta ante dñicaz in paſſione.

In omni anniuerſario.

Amen amē dico vobis. Joā. v.
Q̄r venit hora ⁊ nūc ē quādo
mortui] corꝑaliter ſm̄ Theo.
vt fili⁹ vidue ⁊ filia archiſyna
gogi ⁊ Lazar⁹: vel mortui ſpi
ritualiter ſm̄ Aug. [audiēt vocē filij dei]
Audient inq̄. i. obedient [⁊ q̄ audierint L
viuent] vita corporali ſm̄ Theo. vel ſpi
rituali ſm̄ Aug. [Sicut em̄ pr̄ hz vitā in
ſemetipſo: ſic dedit ⁊ filio vitā habere in
ſemetipſo. Omnia enim que filius dei hz
accepit a patre: ⁊ omnia que habet pater
dedit ſeu cōmunicauit filio. Habet autē
vitā in ſemetipſo id quod eſſentialiter eſt
vita: ⁊ hic eſt ſolus de⁹. Omnia enim alia
participant vitā: et nō habēt vitā in ſe-
metipſis. Ex his aūt vult xp̄s inferre ꝙ
ipſe filius poteſt mortuis dare vitam ſi-
cut ⁊ pater: cum ſit eſſentialiter vita. [Et
poteſtatē dedit ei iudiciū facere] hic ſm̄
Chry. punctuandū eſt deinde ſubiungē
dum. [Quia fili⁹ hominis eſt: nolite mi-
rari hoc] exiſtimauit em̄ ꝙ iudiciaria po
teſtas conueniat chriſto ſolum inquan-
tum deus. Arguit autem Chry. q̄r ſi non M
ſic punctuetur ſed addatur: quia fili⁹ ho
minis eſt ſeq̄tur ꝙ omnis homo habeat
hanc poteſtatem. Sed hoc argumentum
non cogit: quia iſta poteſtas data eſt filio

dei: quia filius hominis eſt. i. caput oīum
hominū. Augu. vero q̄r tenet ꝙ etiā xp̄o
inquantū homini cōuenit iudicare: licet
nō principaliter punctuat eo modo quo
A Chry. negat eſſe punctuandū: nolite mi-
rari hoc [quia venit hora] .i. veniet. nec
additur nunc: q̄r loquitur de generali re
ſurrectione ⁊ nō de particularibus: vt ſu
pra loquebatur [in qua omnes q̄ in mo-
numentis]. i. omnes mortui [audiēt vo-
cem eius. Et procedent qui bona fecerūt
in reſurrectionē vite. Qui vero mala ege
runt in reſurrectionē iudicij]. Hic q̄ritur
quid erit d̄ illis pueris: qui nec bona nec
mala fecerūt: ⁊ tamen cum originali pec
cato ſunt mortui. q̄r. ſ. non fuerūt bapti-
zati. Nunquid tales ibunt in reſurrectio
nem iudicij. i. mortis infernalis: cui mali
adiudicabūtur: vt patientur penam ſen
ſus. i. penam afflictiuam. Ad hoc aut per
aliquas concluſiones reſpōdetur quarū
prima eſt hec. Tales pueros puniri ſola
pena damni eſt verū. Corollarium. Te-
nere ꝙ tales ſoli tali pena puniātur nō
B eſt hereticum. Secunda cōcluſio. Aſſere-
re ꝙ tales ſenſibili pena puniantur: ſeu
ſic credere temerarium eſt: ⁊ forte etiam
hereticum. Corollarium. Quicunq̄ aſſer
tiue predicat ꝙ tenentes primā conclu-
ſionem veram ⁊ ſcdām falſam ſunt here
tici neceſſario eſt ignorans aut peccans
Primā concluſionē probo rōnibus theo-
logicis. Primo ſic. Nam pena ſenſibilis
correſpondet delectationi que habetur
in peccato: vt teſtātur. Sco. ⁊ bona. ij. di.
xxxiij. vt patet per illud Apo. xviij. Quā
tum ſe glorificauit: ⁊ in delicijs fuit: tātū
date illi tormentum ⁊ luctū. Si enim qui
nō eſt delectatus affligeretur nō eſſet tā
tus luctus quanta fuit voluptas: ſed eēt
maior imo ille eſſet aliquātus: ⁊ illa nul
lius quātitatis. Sed tales nullā habue-
runt delectationē in pctō: ergo nullā de-
bent ſentire penā afflictiuā. Cōfirmatur
rō: q̄r cū deus ſit pronior ad miſerenduz
C q̄ puniendū vr̄ diuine bonitati deroga-
re ꝙ aliquē affligat pro eo ꝙ vitare non
pōt. Scdō oēs dānati q̄ experiūtur ſenſi-
bilem penā: vellēt nō eſſe: licet ꝑ accidēs
Hoc vero pꝫ. q̄r dicit glo. Hier̄. xx. ſup il
lo ꝟbo: Maledicta dies in qua nat⁹ ſuz:
ꝙ melius eſt nō eſſe q̄ male eſſe. Unde ⁊
videm⁹ ꝙ ꝓpter anguſtias preſentis vi
te: que nulli⁹ ſunt momēti reſpectu illa-
rum quidā ſi poſſent: vellent omnino nō D
eſſe anteq̄ in eis perpetuo eſſe. Sed ta-
les pueri non appetūt nō eſſe: q̄r vt dicit
Aug. ⁊ notat glo. de ꝯſe. di. iiij. regenerati
tales malūt ſic eſſe q̄ nō eſſe. Ergo non
ſunt dānati taliter vt ſenſibilr̄ cruciētur
Cōfirmatur rō ſm̄ aliquos: q̄r ſi talibus
melius eēt nō eſſe q̄ eſſe: ſeq̄t̄ ꝙ de⁹ creā
do eos: nullū eis cōtuliſſet bñficiū. Si au
tem ecōuerſo eſt eis meli⁹ ſic eſſe q̄ non
eſſe nō cruciātur ſenſibiliter ab igne ge-
hēne. Sed q̄r forte poſſet aliq̄s dicere ꝙ
nō habebūt dolorē ſenſitiuū: ſed rōnalez
inquātū dolebūt ꝑ volūtatē de dāno q̄d
patiētur. Contra hoc arguo dupl̄r. Prio
ſic. Si em̄ poſt mortē illi q̄ ſunt in origi-
nali pctō: ⁊ nō in alio dolebūt: aut dole-
bunt de culpa: aut de pena: ſi primū: ipſi
erunt iuſti: ⁊ amici dei. Si ſcdm: ſic cum
omnis pena a deo inflicta ſit iuſta: tunc
ipſi dolebūt de re iuſta: ⁊ cōſequēter erūt
iniuſti ⁊ malā habētes voluntatē et ꝯñr
nō erūt in ſolo originali vt ponitur. Cō- E
firmatur ratio: q̄r cum tales nō habeant
aquam virtutem patientie infuſam vel
acq̄ſitā ſi dolebūt de pena inflicta a deo
erūt impatiētes ⁊ murmurātes ꝯtra deū
et ꝯñr habebūt actuale pctm̄. Scdō: ſi do
lebunt aut habebūt ſpem euadendi talē
dolorem aut non. Non primū: q̄r ſunt in
ſtatu imobili: ergo ſcdm ꝫ erūt tūc deſpe
rati. Deſperatio autē eſt pena maxima.
Non ergo pena eoꝝ erit mitiſſima. Con
tra Aug. in enchi. et habetur in. d. c. rege-
nerari. Cōfirmat̄ rō: q̄r vt d̄t Scot. Ex di-
uina ordinatione in quocūq̄ loco cecide
rit lignū ibi erit. Nō poteſt ergo: vt dicit
hō poſt mortē habere nouā diſpoſitionē
volūtatis. Ergo iſti q̄r in vita nullā ha-
buerūt deordinationē volūtatis: nullaz
pñt etiā hr̄e poſt mortē. Ergo nō ꝯtriſtāt̄
de ſtatu in quo deus illos vult eſſe: ergo
nō dolēt. Et nota ꝙ he due rōnes ēt pro F
bāt ꝙ tales aut nō dolēt i ſenſu: aut ſi do
lent: ſunt cōtenti de ſuo dolore: ⁊ ſua dā-
natiōe. Probat̄ etiā eadē cōcluſio autori
tate. Nā hāc habem⁹ i ſacra ſcriptura.
Job. iij. vbi d̄r. Quare nō i vulua mortu⁹

ſum. Et ſequit̃. Nunc eñi dormiẽs ſile=
rẽ. Ubi oẽs expoſitores lr̃ales dicũt ꝙꝑ
hec ṽba optabat Job ſe fuiſſe mortuũ ĩ
vtero mr̃is ne p̄ſẽtis vite miſerias pa=
G tereť. Cõſtat aũt ꝙ ſi talr̃ morientes cru
ciant̃ poſt mortẽ igne eterno: tale deſy
deriũ Job fuiſſet ſtultũ: qꝛ nulla pena
huiꝰ vite põt equiparari pene inferna
li: ſm̃ ſctõs. Habemus etiã eãdẽ cõclu=
ſionẽ. ſcđo. xxiij. q. iiij. c. nabuchodono=
ſor. Nunꝗ̃ inq̃t deus vaſis ire eternuꝫ
inferret ſuppliciũ niſi hõ ſpõtaneũ in=
ueniret̃ habere pctm̃. Tertio habetur
extra de bap. ⁊ eiꝰ effect. c. maiores. Ubi
expreſſe hr̃ ꝙ pena originalis pcti eſt ca
rentia diuine viſionis: actualis ṽo pcti
pena eſt gehenne ꝑpetuus cruciatꝰ. Et
ibi dicit glo. ꝙ pctõ actuali debet̃ pena
dãni ⁊ ſenſus: orĩnali ṽo debet̃ tm̃ pe=
na q̃ eſt carentia viſionis diuine. Quar
to hr̃ expreſſe ⁊ clare a magr̃o ſniaꝝ. ij.
di. xxxiij. q̃ dicit ꝙ tales nullã aliã penã
ſenſuri ſunt: niſi ꝙ diuina viſione care=
bũt. Hãc eãdẽ cõcluſionẽ tenuit Alanꝰ
H expreſſe ⁊ clare ſuꝑ dicto. c. maiores. et
Archie. flo. j. parte. ti. viij. ⁊ Sco. ij. diſt.
xxxiij. ⁊ Bonauẽ. ibidẽ: ⁊ infiniti alij do
ctores q̃s gr̃a breuitatis omitto. Sic er=
go pꝫ prima cõcluſio: ⁊ ꝯñr pꝫ eius corol
lariũ qꝛ credere verũ nunꝗ̃ põt eſſe he=
reticũ. Scđa etiã cõcluſio pꝫ ex dictis
quo ad primã partẽ. Tenere eñi ꝯ̃ cõem
ſniaꝝ doctorũ fundatã in ſcriptura ⁊ ca
none legis: eſt temerariũ. Sꝫ ita eſt in ꝓ
poſito. qꝛ vt dt̃ Sco. vbi. ſ. ⁊ Bona cõis
magiſtrorum opinio eſt iſta qua tene=
mus que etiam vt allegatum eſt: funda
tur tã ĩ ſcriptura ꝗ̃ in canone iuris põ=
tificij. Quo ad ſcđam vero partẽ ſic ꝓba
tur. Nã illud qđ forte eſt ꝯtra determina
tionẽ eccl̃ie forte eſt hereticũ. Autoritas
eñi eccl̃ie eſt regula fidei: a qua etiã ip̃a
ſctã euãgelia hñt autoritatẽ. Sꝫ iſta opi
nionẽ ẽ forte ꝯ̃ determinationem eccl̃ie
vt pꝫ i. d. c. maiores ⁊ in. c. nabuch. ergo
I forte hoc eſt hereticũ. Corollariũ ṽo ſic
deducit̃. Aut eñi p̄dicator circa hãc ma
teriã ſcit ṽitatẽ: aut nõ. Si primũ ẽ pec
cans qꝛ mentit̃. Si ſcđm eſt ignorãs: qꝛ
neſcit qđ ſcire põt ⁊ dꝫ. Eſt aũt neceſſa=
riũ ꝙ ſciat aut nõ ſciat. ideo eſt neceſſa=
riũ ꝙ ſit ignorans vel peccãs. Sꝫ ꝯ̃ iſtã
veritatẽ ſolidã ⁊ catholicã q̃dã friuolas
adducũt rõnes: quas vt nulliꝰ oñdamꝰ
eſſe momẽti hic inferemus. Arguit̃ ergo
primo ex dictis aug. Nã primo ip̃e dicit
K de fide ad Petrũ: ⁊ hr̃ in. c. firmiſſime ta
les eterno igne puniẽdos. Scđo. qꝛ ĩ hy=
pono. dicit ꝙ ſunt in gehẽna ipſi ⁊ oẽs
iniq̃. Tertio qꝛ in ſermone de baptiſmo
paruu. ꝯ̃ Pelagiũ: ip̃e dicit ꝙ in iudicio
oẽs hoies erunt in dextera vel in ſiniſtra
nec erit locus mediꝰ. Ergo tales erũt in
ſiniſtra. ⁊ ꝯñr ibũt maledicti ĩ ignẽ eter
nũ. Quarto qꝛ in ep̃la ad Cõſenſum te=
net ꝙ oẽs reſurgẽt in iudicio: ⁊ quilibet
trãſibit ad ſtatũ expertẽ doloris ⁊ corru
ptionis: aut igne cruciabit̃ ꝗ iſti crucia
bunt̃ igne. Quinto qꝛ ip̃ſe in p̄dicto ſer=
mone opinionẽ q̃ in prima cõcluſiõe tã
git̃: attribuit Pelagio dicẽs. ꝙ ille pue=
ros in exiliũ tm̃modo mittit dicẽs ꝙ hec
illis ſola eſſet pena: nõ eſſe ĩ patria. Ad
oĩa aũt iſta dicta ſimul ſunt due ſolutio
nes date a ſctis. Prima eſt ſco. ⁊ Bona=
L uen. ⁊ s. Tho. ꝙ Aug. exceſſiue locutus
eſt. Dicit eñi ſic idẽ Bona. ſcđe vbi. ſ. au
gu. in ṽbis illis nõ intẽdit dicere ꝙ par=
uuli ſenſibiliter crucient̃: ſed intẽdit eo=
rũ penã manifeſtare quantũ ad carẽtiã
diuine viſionis: ⁊ quãtũ etiã ad vtilita=
tẽ loci: ⁊ hoc valde abundãter exprimit
plus dicẽs: ⁊ minus volẽs itelligi. Nec
ſine cauſa ſic loquit̃. Hoc eñi facit ad ex
tirpãdam illã hereſim q̃ dicebat paruu
los nulla pena puniri. Uñ ſicut in mori
bus documentũ eſt ꝙ eũ q̃ vult ab vno
extremorũ ꝑuenire ad mediũ: quaſi opꝫ
ad aliud extremum declinare: vt dicit
ph̃s: ſic etiã btũs aug. vt illam hereſim
extirparet q̃ dicebat paruulos ab oĩ pe
na immunes: ⁊ ad mediuꝫ reduceret. ſ.
ad penã carẽtie viſionis dei ſimplr̃ aſſe
ruit eos cũ alijs pctõribꝰ eternalr̃ dãna
ri. ſꝫ tñ ſuũ intellectũ explanauit in En
chiri. vbi dixit penã illoꝝ eſſe mitiſſi=
mã. Hec ille. Et addit Scotus ꝙ ſcti fre
M quẽter ſic loquũt̃. ſ. exceſſiue. Uñ vt ait q̃
dã dicũt eos nullã pati penã ſicut nul=
lã hñt culpã. Ideo multum põderãdũ
eſt contra quos hereticos ſcti ſunt locu
ti: qꝛ aug. cõtra arriũ videt̃ declinare ad

Sabelliũ: ⁊ ecõuerſo. ⁊ cõtra Pelagium
videt̃ declinare ad arrium: ⁊ ecõuerſo.
Hec Sco. ¶ Secũda rñſio eſt ſcti Tho. ⁊
Archie. ⁊ glo. in. c. firmiſſime. Dicunt eñi
iſti ꝙ Augu. ponit ſpeciẽ ꝓ genere. vt di
A cant̃ eterno igne puniri: ideſt eterna pe
na. Et intẽdũt iſti dicere ꝙ pena origi=
nali peccato debita directe eſt carentia
diuine viſionis: vt ꝑ glo. in. ca. maiores.
ſed qꝛ iſtã penã habebũt in igne infer=
nali in quo recludent̃: ideo dicunt̃ eter
no igne puniri: non qꝛ puniant̃ ab igne
niſi ſicut a carcere: ⁊ detinẽte. ſed qꝛ pu=
niant̃ in igne. Sed quare aug. ſic loquit̃
Dico ꝙ hoc facit ad excludendũ illam
opinionẽ: que videt̃ fuiſſe Pelagij. ſ. ꝙ
tales pueri poſt iudiciũ hunc munduꝫ
inhabitabunt. Eſt eñi iſta opinio falſa
(Licet eñi dicat Archie. ꝙ in quo loco
habitaturi ſint poſt iudiciũ nouit dñs
tñ ꝓculdubio ibi erũt vbi ſunt mõ: ſm̃
ꝙ ſonant aug. verba q̃ eos eterno igne
puniẽdos aſſerit. Et hoc rõnabiliter: qꝛ
ſicut modo ⁊ tũc habebũt p̄ciſe eandem
B culpã: ita ⁊ eandẽ penã. Uñ ⁊ Bonauẽ.
dicit ꝙ talis locus debet̃ eis rõne fedi=
tatis q̃ fuit in carne. Sic ergo gñaliter
pꝫ ad oĩa dicta. Aug. Sed ſp̃aliter dicit̃
ad ſingula. Ad primũ q̃dẽ nihil opꝫ ad=
dere. Ad ſcđm dico ꝙ ꝓbat ꝙ recepta=
culũ iſtorũ puerorũ: erit vna pars gehẽ
ne tenebroſa. qđ cõcedit̃. nec tñ ſequitur
ſi ſunt in igne ꝙ ab illo ſenſibilr̃ cruciẽ=
tur. qꝛ vt dicit Bona. ille ignis inſtrumẽ
tum eſt diuine iuſtitie: ⁊ ideo ita agit vt
deus vult. Uñ aliquos cruciat: vt iniq̃s
aliquos purgat vt iuſtos aliquos ſoluꝫ
detinet alligatos vt pueros p̄dictos: ⁊ tñ
vnꝰ ẽ ignis: vñ Gre. Sicut ſub eodẽ igne
aurũ rutilat ⁊ palea fumat ſic idẽ ignis
⁊ reprobos cruciat ⁊ electos purgat. Hec
ille. Ad tertiũ dico ꝙ p̄dicta verba Aug.
de dextera ⁊ ſiniſtra ĩ iudicio nõ pñt in=
telligi niſi de his q̃ vſuꝫ rõnis habuerũt
Quis eñi niſi inſanus dicat ꝙ reprehẽ=
C dent̃ de negligẽtia circa opa mĩe: illi qui
vſum rõnis nõ habuerũt. Quia ergo exi
ſtẽtes in ſiniſtra de talibꝰ ſunt increpã
di a xp̃o ideo dico ꝙ iſti paruuli nõ erũt
in ſiniſtra neqꝫ etiã in dextera. vñ ſicut
dicit. b. Gre. vt allegat. s. Tho. ſuꝑ Mat
in dextera vel ſiniſtra nõ erit aliquis in=
fidelis: ſed ſolum fideles. qui potue=
runt facere eleemoſynas ⁊ infirmos vi
ſitare. Sic ergo dico ꝙ q̃ntum ad fideles
mediocriter bonos vel malos in die iu=
D dicij nõ erit locus. i. ſtatus mediꝰ inter
dexterã ⁊ ſiniſtrã ꝓprie ſecus q̃ ad alios
Et ſi aliq̃ñ dicant̃ pueri ĩ ſiniſtra eſſe in
telligendũ eſt de his pueris q̃ aliquomõ
vſum rõnis habuerũt. Si aũt intelligat̃
de alijs q̃ vſum rõnis nõ habuerũt ſic ſi
niſtra ſumit̃ improprie: ⁊ ſic etiã tales
adiudicant̃ igni iproprie. i. vt ab illo de
tineant̃: ⁊ nõ vt ab illo cruciẽt̃. Et iſta vr̃
eẽ mẽs Aug. ad q̃rtũ dico ꝙ aug. loquit̃
de his q̃ reſurgẽt ad iudiciũ: nõ ſoluꝫ vt
cõdẽnẽt̃ vel p̄mient̃: ſꝫ ẽt vt diſcutiant̃ ⁊
vituperent̃ vel laudent̃ ꝓ pctis actuali
bus vl̃ ꝓ meritꝫ ſuis vl̃ ꝑ cruciatũ acci=
piãt penã. Ad q̃ntũ dico ꝙ ſicut ibi ꝑ di
cta aug. pꝫ pelagiꝰ nõ icludebat ꝑuulos
in carcere gehẽne vt nos facimꝰ vñ lõge
eſt iſta opinio ab illa. Et nota ꝙ lꝫ Aug
videat̃ ibi dicere ꝙ dolebũt: tñ ip̃ſe hoc
dicit: nõ de oĩbꝰ pueris: ſꝫ de his q̃ aliq̃
E mõ vſum rõnis habuerũt. Uel ꝑ dolorẽ
intelligit penã. Cõtra iſtas rñſiones ca
tholicas ⁊ ſolidas. Gre. de arimino facit
aliq̃s replicas friuolas q̃s q̃ videre cu=
pit cũ ſolutiõibꝰ earũ videat. Cap̄. ij. di.
xxxiij. Eſt aũt mirũ de iſto Gre. qꝛ ĩ hac
materia mgr̃ꝫ ſniaꝝ q̃ ꝓ nobis ẽ: aut nõ
vidit aut nõ itellexit. Dicit eñi ꝙ nũꝗ̃ le
git aug. vel aliũ allegãtẽ aug. ꝙ dicat ꝙ
tales ſolũ iſtã penã dãni patient̃. Sicut
etiã aliq̃ñ accidit p̄dicãtibꝰ ꝙ iſta opi=
nio quã ſuſtineo imo teneo ẽ heretica. ꝓ
pterea ꝙ aug. de fide ad Petrũ ĩ fine. xl.
illarũ regulaꝝ: quaꝝ vna eſt ca. firmiſſi
me. dicit ꝙ ſentiẽs aduerſus illas regu
las anathema ſit. Ego eñi ꝯ̃ illas regu
las nihil dico ſꝫ illas itelligo ſane: ⁊ cuꝫ
gl. ſctõrũ. Tales aũt etiã ipſi gloſſant il
lud ca. firmiſſime: q̃ ad ꝯceptionẽ btẽ vir
ginis de q̃ ibi fit mẽtio ṽtualiter ſꝫ ille
gloſſe nõ ſunt ſctõꝝ: ſꝫ eas ſuo capite cõ
fingũt ⁊ ꝑ illas deſtruũt textũ. Scđo ar=
F guit̃ p̄ncipalr̃ ꝑ dictũ Gre. ix. moral. ſuꝑ
illud ṽbũ Job. ix. Multiplicauit vulne
ra mea ſine cã. Ibi eñi tꝫ Greg. ꝙ tales
ad tormẽta ꝑueniũt ⁊ tormẽta ꝑcipiũt.

Et ꝯfirmaꝛ.qꝛ aliter meliꝰ eſſet iſtis poſt
hāc vitā ꝙ̄ i iſta:qḋ eſt ꝯ̄ textū quē Gre.
exponit.ſ.multiplicauit vulnera mea.
ſol.Ad argumētū dico.vt.ſ̄.ſ.ꝙ Greg.ex
ceſſiue locutꝰ ē:⁊ ꝙ ꝑ tormēti ꝑceptionē
G aut experiētiā.tā ipē ꝙ̄ Aug.intelligūt
ipſam notitiā:q̄ ſciūt ſe dei viſione ꝑua
tos:q̄ tn̄ nō eſt eis cā doloris vt dictū eſt
ꝯ̄dicet.Ad ꝯfirmationē dico iuxta doctri
nā.s.Tho.in.q.de ma.q.v.ar.iiij.ad q̄n
tū ꝙ duplex eſt pena pc̄ti originalis.ſ.
taxata ⁊ cōcomitās.Taxata q̄dē i p̄nti
vita:ē priuatio originalis iuſtitie ⁊ gr̄e
gratū faciētis:in futura ꝟo eſt priuatio
ꝑdicte iuſtitie ⁊ gr̄e:⁊ vltra hoc priuatio
viſionis diuine:⁊ incarceratio:⁊ īpoſſi-
bilitas euadēdi. Pena aūt cōcomitās vꝉ
cōſequēs:ſunt ipē afflictiones q̄s in hac
vita ſuſtinemꝰ:⁊ ipſa mors poſt hāc aūt
vitā nō hꝫ locū ꝓpria pena cōſequēs vꝉ
cōmitās:qꝛ tūc oīs defectꝰ taxaꝛ ꝓ cul-
pa .Pena aūt talꝭ.ſ.cōcomitās:neqꝫ eq̄ꝛ
neqꝫ ꝓportionaꝛ culpe ſemꝑ.Nā iudex
aliq̄s iuſtꝰ:iuſte pōt duos fures equalꝛ
culpabiles punire cecitate q̄ ē pena ta-
xata ex q̄ plura mala vni ꝙ̄ alteri ꝓue-
H nient:qꝛ vnꝰ forte pluries īpinget ad la
pides.Quātū ergo ad penā taxatā pro
originali quā opꝫ culpe ꝓportionari:di
co ꝙ grauiꝰ incōparabilꝛ poſt hāc vitā
tales puniunꝛ qꝛ priuatio diuine viſio
nis tūc.ſ.poſt mortē icipit eſſe pena nō
an̄.qꝛ etiā tūc icipit eſſe tp̄s vidēdi.Ecō
uerſo aūt eſt de cōcomitate:qꝛ i alia vi-
ta aut minor aut nulla eſt.Arguiꝛ etiaꝫ
ꝑ rōnes.qꝛ tales patianꝛ dolorem ſenſi
bilē.Primo ſic.Nā in hac vita paruuli
ſuſtinēt penā ſenſibilē.⁊ non iniuſte cū
illa ſit a deo.Ergo iuſte.Ergo originale
iſtā mereꝛ.Ergo etiā poſt hāc vitam ꝓ
originali tales penas patienꝛ.aut origi
nale inſufficienter punieꝛ.Sol.Si argu
mentū aliq̄d valeret ꝓbaret vtiqꝫ ꝙ ſi-
cut in hac vita ſeneſcimꝰ ⁊ morimur:ita
⁊ in futura ꝙ eſt abſurdū.Dico ergo ad
I argumentū ẜm mentē.s.Tho.ꝙ pueri
in hac vita patiunꝛ talia iuſte:nō ſicut
penā taxatā ſed ſicut cōcomitantē.quā
tn̄ poſt hanc vitā nō patiūtur.Nec ſeq̄-
tur ꝙ maneat pc̄tm̄ inſufficienter puni-
tū:qꝛ remanet pena taxata:q̄ eſt ꝑ ſe in-
tenta a iudice:⁊ ꝓportionaꝛ culpe.Et ſi
querat:q̄re deꝰ talia in hac vita ꝑmittit
dꝛ p̄mo ẜm.s.Th.vbi.ſ̄.ꝙ talia i hac vi
ta p̄nt nobis eſſe vtilia nō in alia vbi nō
eſt ꝓficiendi tp̄s.Dꝛ ſcđo:ꝙ hoc exigit ta
lis ſtatus qꝛ firmato celo nulla pōt natu K
ralꝛ eſſe alteratio naturalis ⁊ corrupti-
ua.Poſſet aūt eſſe ſpūalis:q̄ etiā eſt affli
ctiua:ſed iſta nō erit in talibꝰ:qꝛ iuſtitia
dei hoc nō req̄rit ſecꝰ de dānatis.Un̄ ipi
nō corrūpenꝛ:⁊ tn̄ cruciabunꝛ vehemē-
ter:qꝛ ignis trāſfundet i eos ſuū calorē
nō realiter ſeu materiliter ſed intētiona
liter:eo mō quo albedo muri multipli-
cat in vicino aere ſilitudinem ſeu ſpēm
ſuā q̄ in ſpeculo relucet.Pō aūt ad ꝓpo
ſitū poni exēplū de duobꝰ ꝑdictis cecis:
qꝛ cū iuſtitia iudicis ſtat ꝙ poſt cecitatē
vnus ponaꝛ i tali ſtatu vt nunq̄ꝫ impin
guat puta ſi ductorē inueniat ⁊ nō aliꝰ q̄
ductore caret.Scđo arguiꝛ ad idem ſic.
Cā ⁊ origo pc̄ti originalis maxie penes
carnē īfecta reſidet ergo maxime illa dꝫ
puniri:qꝛ ꝑ q̄ q̄s peccat ꝑ hec ⁊ torqueꝛ.
Sicut ergo aīa ꝑuatione diuine viſiōis
puniꝛ:ita caro dꝫ aliq̄ ſupplicio affici.
Sol.Ad hoc dꝛ dupłr.Primo ꝙ falſuꝫ ē L
ꝙ caro ſit principalis cā pc̄ti originalis
ſꝫ ē ipē generās q̄ ꝑncipalꝛ ꝑ aīaꝫ gn̄at
Un̄ ⁊ ſi de carne infecta fiat aliq̄s hō ſi
ne ſemine deciſo ab Adā talis nō habe-
bit originale pc̄tm̄.Dico ſcđo vt dicit.ſ.
Bonauē.ꝙ ſi cā pc̄ti q̄cūqꝫ mō reſideat
in carne hoc ē ꝑ modū habitꝰ ⁊ nō ꝑ mo
dū actus.Un̄ caro nō facit aīam pueri
cōcupiſcētē ſed cōcupiſcibilē.Et iō nec
ipſa nec aīa in ipſa dꝫ actuali cōbuſtiōe
ignis torq̄ri.ſed ſicut aīa priuaꝛ viſione
dei.ſic etiā caro priuaꝛ ſolatio ſuo:⁊ lo
co vili ac tenebroſo poniꝛ rōne ſue fedi-
tatis cū in celo empyreo eſſet collocāda
ſi a talis feditatis corruptione mūdata
fuiſſet ꝑ efficaciaꝫ baptiſmi.Hec ex illo.
Tertio arguiꝛ ad idē ſic.Iſtoꝝ puerorū
corpa poſt reſurrectionē nō erūt dotata
ẜm ſctōs.ſꝫ erūt paſſibilia.Omne autē
paſſibile neceſſe ē pati ſi addit actiuum. M
Ergo iſti ſi erunt in igne calefient.So-
lutio.ad hoc dico dupliciter.Primo ſe-
cundum.s.Tho.ij.diſt.xxxiij.ꝙ non pa
tientur:qꝛ non aderit agens naturale

corrūpēs qꝛ firmato celo nullꝰ erit mo-
tus depēdēs a motu celi qꝛ remota cā
nō ſtat effectus:primꝰ aūt motus ē alio
rū cā.Nulla ergo poterit tūc eſſe altera
A tio naturalꝛ.Et ſi dicaꝛ ꝙ ſtabit ſpūa-
lis actio dico vt ſupra ꝙ diuina iuſtitia
nō exigit ꝙ a ſenſibilibꝰ ſpūaliter imu-
tenꝛ ad tormētū:ſꝫ ſolū ad cognoſcendū
Ignis eiūm ille vt dicit dn̄s Bonauen.
⁊ allegatū eſt agit ſolū vt deo placet.A
natura ergo erit ꝙ neqꝫ alterentur neqꝫ
corrūpanꝛ.A deo ꝟo ꝙ nō affliganꝛ.ſed
ſolū detineanꝛ ab igne.Et lꝫ illa corpo-
ra ſint futura paſſibilia:tn̄ nō idigebūt
alimēto i hoc diuina ꝟtute id faciēte.ẜm
Bonauē.Uel iō ẜm veritatē:qꝛ remoto
motu celi calor nālis nō alterabit ad fa
mē:⁊ ſitim:agēdo in humidū radicale.
Arguiꝛ etiā ꝙ patianꝛ interiorē dolorē
Primo ſic.Nā Chry.dicit Excludi a bo
nis eternis ⁊ alienū effici ab his q̄ ꝑpa-
rata fuerūt iuſtis:tm̄ generat cruciatuꝫ
vt etiā ſi nulla pena extrinſecꝰ torq̄ret
hec ſola ſufficeret.Ergo ſi paruuli exclu
denꝛ a regno ſicut adulti:vꝛ ꝙ maxime
B cruciabunꝛ interiori dolore.Sol.Ad hoc
dicit dn̄s Bonauen.ꝙ Chryſoſto.loqui
tur de his q̄ ab illa felicitate ſua.i.actua
li culpa excludūꝛ.ad pleniorē tn̄ noti-
tiā hoꝝ sciēdū ē ꝙ vt ꝓbat Sco.nullā
p̄nt iſti pueri poſt mortē habere malaꝫ
volūtatē ex q̄ ſeq̄ꝛ ꝙ de tali priuatione
dolere nō p̄nt cū ſciāt illā eſſe iuſtā.Si
eñ dolerent de iuſto:eſſent iniuſti.Et ſi
dicaꝛ ꝙ p̄nt dolere ꝙ talē viſionem non
meruerit ſicut alij pueri baptizati.Re-
ſpōdet.s.Th.in.ij.ſentētarū ꝙ alij pue
ri meruerꝛ illā ex dono gratie ſibi fctō.
Nullus aūt recte ſentiēs dolet ſi ſibi nō
fit gr̄a q̄ fit alteri qꝛ hoc eſſet murmu-
rare ꝯ̄ eū q̄ vni ⁊ nō alij gr̄am facit.qḋ
nō eſt ſapiētis.Scđo arguiꝛ.Quicunqꝫ
deſyderat aliq̄d ⁊ priuaꝛ eo:neceſſario
dolet.Oēs aūt hoīes deſyderāt natura
liter beatitudinē iō ꝙ illa priuātur:vt
iſti neceſſario dolēt.Ad hoc dico ẜm mē
tē.s.Tho.vbi.ſ̄.ꝙ duplex eſt volūtas.ſ.
C ꝑfecta q̄ ſi nō ipletur ſeq̄tur inde triſti-
tia:⁊ iꝑfecta q̄ dꝛ velleitas q̄dā ẜm quā
aliq̄s aliq̄n̄ dꝛ velle īpoſſibile.puta vola
re nec tn̄ dolet talis ſi non volat.Reſpe-
ctu ergo beatitudinis tales nō p̄nt habe
re voluntatē ꝑfectā q̄ nō eſt īpoſſibiliū:
qꝛ ſciūt hoc eis impoſſibile eſſe:ſꝫ tm̄ im
perfectā:ideo nō dolebūt.Et ſi dicaꝛ ꝙ
ſciūt ꝙ potuiſſent illā acq̄rere ꝑ baptiſ-
mū:dico vt ſupra ꝙ hoc ſolū ex gratia D
erat.Qui tn̄ conſecuti iā fuerint gratiā
baptiſmalē dolebūt ſi eā nō habebūt:qꝛ
ſe ab illa volūtarie auerterūt cū poſſent
vel ꝑſeuerare in gr̄a vel conſentire deo
volēti iuſtificare eos.Quarto arguitur.
Nā ipſi cognoſcūt deū ⁊ amāt:ergo do-
lēt ꝙ ab eo ſunt ſeparati.Ad hoc dicit
s.Tho.vbi.ſ̄.ꝙ non ſunt ſeparati a deo
oīno:puta ꝙ̄tū ad naturalia bona:imo
naturalē habēt cognitionē ⁊ de ea gau-
dent ⁊ ẜm eā de deo.Quinto arguiꝛ.Nā
data iſta ſentētia:ſequiꝛ ꝙ equalꝛ pu-
niaꝛ decedēs ſine omni pc̄ō in puris na
turalibꝰ ⁊ decedēs cum pc̄ō originali.
Uterqꝫ eñ priuaꝛ viſione dei.Ad hoc di
co negando ſequelā ꝓpter duo.Primo
qꝛ ẜm.s.Tho.⁊ Sco.priuatio diuine vi
ſionis ei q̄ illā habere nō debebat:nō eſt
pena neqꝫ damnū.Talis eſt decedēs in E
naturalibꝰ puris.Unde talis nō puniꝛ
hac priuatione ſicut neqꝫ cecus natꝰ pu
niꝛ ꝑ hoc ꝙ impingit ꝓ aliquo peccato
actuali.Scđo qꝛ nō eſt rōnabile ꝙ talis
ſine omni pc̄ō decedēs:includereꝛ in te
nebras gehēne vt iſti pueri quorum pe-
na eſt priuatio viſionis dei ⁊ eoꝝ que ad
illam cōſequunꝛ:puta loci in quo deꝰ vi
deꝛ ⁊ ſocietatis ſctōꝝ vidētiū deū:vnde
in tenebris cū diaboloꝝ ſocietate reclu
denꝛ.Ultimo arguit:qꝛ Euge.in quadā
extrauagāti dicit ꝙ tā moriētes i actua
li ꝙ̄ originali deſcēdūt in infernū diſpa
ribꝰ penis puniendi.Ad hoc dico ꝙ eſt
pro nobis.Iſta eñ penarū.Diſparitas
eſt ẜm diſtantiam dāni ⁊ ſenſus.Et no-
ta ꝙ infernus aliq̄n̄ ſumiꝛ pro ea parte
gehēne in qua ſunt iniuſti.aliq̄n̄ ꝓ om-
ni limbo ſeu ꝑte gehēne vnde ⁊ xp̄s dici
tur ꝑſonaliter ad infernū deſcēdiſſe:qui
tn̄ ſolū ad limbū patrum deſcendit illo F
modo:et ſic ſumiꝛ hic infernꝰ.Et hec de
iſta queſtione ad preſens ſufficiant ⁊ de
tota expoſitione hac ſuper euangelijs
tam de tempore ꝙ̄ de ſanctis ẜm ordinē
beati Dominici patris noſtri.

¶ Sed tamẽ vt etiam qui ſe-
cundum ordinez curie Romane miſſas
celebrare conſueuerunt: euangelicas le
ctiones expoſitas legant: iterum quedã
pauca ſuperaddere neceſſe eſt id eſt euã
G gelia necdum expoſita.

¶ Tabula ad euãgelia per-
quirenda iuxta morẽ curie in aurea roſa
vbicunqȝ in locis proprijs nõ ſignãtur.

Quicunqȝ autem euãgeliũ
ſm curiã Romanã currẽs
in hoc opuſculo loco ſuo
notatuz non inuenerit ad
tabulam hic ſubiectam re
currat. ¶ Igit̃ dñica pri͂a
in aduentu euangeliũ Reqre dñica ſcd̃a
in aduentu. Et dñica ſcd̃a in aduẽtu: re-
quire dñica tertia in aduentu. Et dñica
tertia de aduenu reqre in dñica quarta
eiuſdẽ. Dñica aũt quarta require in ſab
bato quatuor temporum. In octaua epi
phanie: require infra. Feria tertia pri-
me hebdomade in quadrageſima reqre
in dñica ſcd̃a in quadageſima. Dñica
ſcd̃a in quadrageſima: require in ſabba
to precedente. Sabbato poſt dñicam in
paſſione: reqre infra. In vigilia aſcẽſio-
H nis reqre in ſabbato ante dñicã palma-
rũ. ¶ Notandũ eſt ꝟo ꝙ curia dñicam
in q̃ eſt feſtũ trinitatis vocat primã poſt
pentechoſtẽ: ita ꝙ prima poſt feſtũ tri-
nitatis eſt ſecunda poſt Penthecoſten.
Dominica ſecunda poſt Penthecoſten:
require in dominica ſecunda poſt feſtũ
trinitatis. Dominica tertia poſt penthe
coſten: require in dominica tertia poſt
feſtum trinitatis. Dominica vero quar
ta: require in. v. ꝛ. v. i. vj. ꝛ. vj. in. vij. ꝛ. vij.
in. viij. ꝛ ſic deinceps vſqȝ ad dñicã. xxiij.
Dñicã. xxiiij. poſt Penthe. require ĩfra.
¶ In feſto ſancti Thome martyris req̃
re dominica prima poſt octauas paſche.
Sancti Antonij de padua ordinis mi-
norum. require in feſto ſancti Dominici
Sanctorũ ciriaci: largi: ꝛ Sma. require
in die aſcenſionis. Sancti Petronij: re-
I quire dominica prima poſt octa. paſche
Beati patris Franciſci. require in feſto
ſancti Matthie. ¶ In cõmuni apoſtolo-
rum euangelium. Hec mando vobis re-
quire in feſto Simonis ꝛ Jude Et euan
gelium. Ecce mitto: in feſto Tiburtij et
Ualeriani. Et euangelium Ecce nos: in
cõmemoratione beati Pauli. Et euãge
liũ Deſignauit: in feſto beati Luc. ¶ In
cõi vnius martyris euãgeliũ Nolite ar K
bitrari: require in feſto ſcti Ualẽtini. Et
euãgeliũ Nihil operũ: in feſto ſcti Theo
dori. Et euangeliũ Si q̃s venit ad me: re
quire infra. ¶ In cõi plurimoꝝ marty.
euang. Cõfiteor: reqre in feſto bti Ma-
thie: ꝛ euangeliũ. Qui vos audit: reqre
in feſto ſcti Felicis: ꝛ euã. ſedẽte: requi-
re infra ꝛ ſilr̃ euan. Ue vobis. ¶ In cõ-
muni cõfeſſorũ euan. Uos eſtis: require
in feſto ſancti Dñici: euan. autẽ. Uidete:
require infra: ꝛ ſimiliter euangelium.
Nolite timere.

☞ In octa. epipha. ſcd̃m curiam.

VIdit ioannes ieſum venien-
tem ad ſe) Jo. j. Iſte autem
aduentus xp̃i ad ioannem
baptizantem circa iordanẽ
fuit a galilea ſm. s. Thom̃.
Qui etiam dicit ꝙ iſte aduentus non eſt
ille quo ieſus venit ad baptiſmum ioã-
nis de quo habetur Mar. iij. quia vt pa L
tet in hoc eodem euangelio ioãnes quã-
do vidit nunc chriſtũ: dixit ſe prius vi-
diſſe ſpiritum quaſi colũbam deſcenden
tẽ ſuper eũ: ꝛ cõſequẽter xp̃s erat iã ba-
ptizat⁹. Uñ dicit idẽ ꝙ iſte aduent⁹ fuit
quo iã baptizatus ꝛ aliq̃diu circa ior-
danẽ cõmoratus: venit ad Joannẽ. Ue-
nit aũt ſm eundẽ poſt baptiſmũ ad ioã-
nẽ. Prio vt teſtimoniũ Joãnis quo ante
dixerat venit fortior ꝛc. magis certifica-
ret̃ neqȝ erraret in cognitione vẽturi cũ
iaz adeſſet. Et ſcd̃o ne q̃s crederet ꝙ qñ
prima vice ad eũ venit ad baptiſmũ: ve
nerit quaſi purgandus a peccatis. Un-
de ſignanter dixit ioannes que ſequun-
tur (Et ait. Ecce agnus dei: ecce qui tol-
lit pctã mundi) Ecce q̃ reuerẽter ſeru⁹
ſemper loquit̃ de dño ſuo. ſicut ei reuerẽ
tiam exhibuit etiã cum vterqȝ vtero ma M
terno clauderet̃ maria ſalutãte Heliſa-
beth. ¶ Quare aũt xp̃s dicat̃ agn⁹: vide
ſupra in vig. ſancti Andree (Hic eſt de
quo dixi: poſt me veniet vir) ſ. ad p̃dicã-
dũ ꝛ in notitiã hoim. Uenit aũt ioannes

ad p̃dicandũ ante xp̃m. Prio ſm Chry.
qr erat cõſanguine⁹ xp̃i ſm carnẽ: iuxta
illud Lu. j. Ecce heliſabeth cognata. Si
ergo xp̃o teſtimoniũ phibuiſſet poſtq̃ il
lum cognouerat potuiſſet teſtimoniũ ei⁹
A eſſe ſuſpectũ. Scd̃o ſm. s. Tho. qr in pce
dentib⁹ de potẽtia ad actũ impfectũ p̃-
cedit perfectũ tpe: ſm illud. j. Cor. xv.
Nõ prius qd̃ ſpũale eſt: ſz qd̃ aĩale. Do-
ctrina aũt ioãnis erat doctrina xp̃i imp-
fectior (Qui añ me factus eſt) eo. mõ quo
expoſitũ eſt dñica. iiij. in aduẽtu (q̃ prior
me erat). i. ab eterno Heb. vl. Xp̃s heri ꝛ
hodie ꝛc. Jo. viij. Añq̃ abraã fieret ego
ſum. Scd̃m bonos eñ dialeticos. iſta ſũt
vera. Iſte hõ: xp̃o demonſtrato fuit ab
eterno: ꝛ tñ ab eterno iſte hõ: non e rat
iſte homo: nec erat hõ: ſz erat iſte q̃ ex tpe
eſt homo ad ꝟitatẽ eñ p̃dictoꝝ ſufficit
ꝙ pſona quã demonſtrat iſte ſit eterna:
ꝛ ei humanitas ſit cõiũcta ex tpe. Dicit
aũt. s. Tho. ꝙ etiã ſm humanitatẽ ſuſti
neri põt xp̃s ſit fact⁹ añ Joãnẽ: qr in ip̃o
principio ſue conceptiõis fuit homo pfe
ctus habẽs aĩam pfectã oĩ ꝟtute ꝛ cor-
pus omnib⁹ lineamentis diſtinctũ: licet
nõ pfecte q̃titatis Hieremie. xxxj. Nouũ
faciet dñs ſup terrã: femina circũdabit
B virũ. ſ. perfectũ. Fuit ergo Jeſus homo
perfectus añ Joãnẽ: qr prius fuit conce
ptus ꝙ ioãnes eſſet hõ perfect⁹ (Et ego
neſciebam eum) qr rõne infantie nſciuit
facta in xp̃i natiuitate qñ fiebant: deide
vero in deſerto cõuerſatus nõ habuit fa
miliaritatẽ xp̃i (ſed vt manifeſtet̃ in iſrl̃
ppterea veni ego in aqua baptizãs) qd̃
qualr̃ ſit intelligẽdũ ꝛ ſilr̃ q̃ ſequunt̃ pz
ex dictis dñica. iiij. in aduẽtu ꝛ ſabbato
p̃cedẽti. Et dñica infra octa. epipha. Et
teſtimoniũ perhibuit Joãnes dicẽs: qr
vidi ſpiritũ deſcẽdẽtẽ quaſi colũbã de ce
lo ꝛ mãſit ſup eũ. Sed qui miſit me ba-
ptizare in aqua: ille mihi dixit ſup quez
videris ſpiritũ deſcendẽtẽ ꝛ manentẽ ſu
per eũ: hic eſt q̃ bapptizat. Et ego vidi ꝛ
teſtimoniũ perhibui (quia hic eſt filius
dei). ſ. naturalis: ſicut alij ſũt filij p grãz
Ubi ſm. s. Tho. aduertendũ ẽ qñ. Joã-
C nes normã obſeruat prudẽtis doctoris.
Nõ eñ ſtatim a pricipio doctor prudẽs
pfunda pponit: ſed leuiora. Sic Joan-
nes nõ ſtatim a principio ſui teſtimonij
dixit xp̃m filium dei: ſed ptulit eum ſibi
dicens ꝙ veniret poſt ſe fortior cũ tamẽ
tante eſſet celſitudinis ipſe vt xp̃s credi
potuiſſet. Deinde ꝟo dixit eũ filiuz dei. D
¶ Sed ex predictis orit̃ dubitatio: q̃s nã
ſit qui Joannem miſit ad baptizanduz.
Si eñ dicatur ꝙ miſit deus pater: ſequit̃
ꝙ etiam ſit dei filius: qr iuxta regulam
theologicam indiuiſa ſunt opera trini-
tatis ad extra. Quõ ergo dt. Ego neſcie-
bat eum: ſi ab illo miſſus eſt. Si dicatur
ꝙ cognoſcebat eum ſm deitatẽ: ſed non
ſm humanitatem niſi poſtq̃ vidit ſpiri
tũ ſanctũ deſcendẽtẽ ſup euz. Cõtra. Nã
ille deſcẽſus fuit qñ xp̃s eſt baptizatus.
Joannes aũt cognouit eũ añq̃ baptiza
ret. alias nõ dixiſſet. Ego a te debeo ba-
ptizari. Ad hoc aũt vt dicit. s. Tho. tri-
pliciter rñderi põt. Prio ſm Chry. Cui⁹
mens eſt hec. Joannes diu añ baptiſmũ
non cognoſcebat ieſum ſm humanitatẽ
familiariter: qñ aũt debebat baptizari:
iam erat ei familiaris ex viſitatione fre E
quẽti: ideo dixi: ego a te debeo ꝛc. Scd̃o
iuxta Hier. cui⁹ mens eſt hec. Joannes
ſciuit chriſtum eſſe mũdi ſaluatorẽ: non
autem eſſe mũdi ſaluatorẽ p baptiſmũ:
ꝛ ideo hoc qd̃ neſciuit audiuit. ſ. hic eſt q̃
baptizat in ſpũſancto Tertio melius dr̃
ſm Aug. qd̃ aliq̃d ſciuit et aliquid neſci
uit. ſ. ꝙ poteſtatem baptizandi quã fide
lib⁹ ſuis cõicare potuit ſibi ſoli retinuit.
Et h̃ eſt qd̃ dt. Qui miſit me baptizare in
aqua. Et infra. Hic eſt q̃ baptizat in ſpũ
ſctõ. ſ. ſinglr̃ ꝛ ſolus. Licet enim fidelib⁹
contulerit poteſtatem baptizandi mini
ſterialiter: non tñ interius mundandi
aĩam a macula peccati: ſed hãc ſibi reſer
uauit ſm ſanctũ tho. Uel poteſt ſolui q̃r
to ꝙ Joannes ſciuit quidem xp̃m eſſe fi
lium dei ꝛ filiũ Marie virginis ꝛ affinez
ſuum: forte etiam anteq̃ deſertum pe-
tiuiſſet ſed tamen non cognoſcebat euz
hic ꝛ nunc: ſicut frequenter accidit quod F
homo ſcit non habuiſſe filium quẽ diu
non vidit: ꝛ nunc videt: ꝛ non cognoſcit
eſſe illum quem ſcit eſſe filium ſuum.

☞ Sabbato ante dominicam de
paſſione ſcd̃m curiam.

COgitauerũt principes ſacer
dotũ.vt ⁊ lazarũ interfice=
rẽt)Joãnis.xij.q꞉(multi ꝓ
pter illũ abibant ex iudeis)
i.recedebãt a doctrĩa ⁊ ſeq̃la
G pharifeorũ(⁊ credebant in ihm)Quis
eſt homo tã perſpicax in cogitando ⁊ tã
facundus in orando:vt poſſet viſo vete=
ri ac nouo teſtamento ⁊ viſa pertinacia
iudeorũ etiã mõ ſufficiẽter dicere vł co=
gitare iudeorũ iniq̃tatẽ obſtiationẽ ⁊ ſa
uitatẽ Sine dubio plus ſtupeo q̃ ſi vi=
derem ſolẽ retrocedere.Et ſi pñtia non
viderẽ.vix crederẽ preterita.Ecce reſu
ſcitato viro nobiliſſimo mortuo quatri=
duano tã patẽter vt negari nõ poſſet in
mortẽ reſuſcitãtis ⁊ reſuſcitati cõſpira=
rũt:vñ tota gẽtilitas cõuerti potuerat ſi
vidiſſet(In craſtinũ aũt turba mlta ⁊c.)
Habes autem totũ hoc euãgelium quo
ad textum ⁊ gloſſas feria ſecunda poſt
palmas.

☞ Dñica vigeſimaquarta poſt Pẽ=
tecoſten ſcðm curiam.

CUm videritis abominatio=
H nem deſolationis ⁊c.)Mat.
xxiiij.Eſt autem ſciẽdũ ꝙ vt
ptz ex textu btĩ Mat.ea q̃ in
pñti euã.recitant̃ dicta ſunt
a xp̃o poſtq̃ vltio aſcẽdit ĩ hierłm ad paſ
ſionẽ.Cũ em̃ die q̃dã dixiſſet:iudeis.Ec=
ce relinquet̃ vobꝫ domꝰ vr̃a deſerta.egreſ
ſi de tẽplo diſcipuli oſtẽdebãt tẽpli ſtru
cturã que erat mirabilis.Quibus ille di
xit lapidẽ ſuper lapidẽ nõ remãſurum.
Sedẽte aũt eo deinde ſupra montẽ oli=
ueti vbi futurũ eſt iudiciũ:⁊ vñ totũ tẽ=
plũ ⁊ ciuitas hieroſolyma poterat vide
ri:interrogabãt eũ diſcipuli de duobus.
ſ.euerſiõe tẽpli ſeu hierłm:⁊ aduẽtu ſe=
cundo eiꝰ q̃ erit in cõſummatione ſecu=
li.Quibꝰ ille reſpõdit ſicut in euangelio
tertio ab iſto ſequẽti habet̃ in quo dedit
multa ſigna deſtructiõis hierłm.ſ.mul=
tiplicationẽ pſeudo ꝓphetarũ ac pſeu=
do xp̃i:⁊ ingruentia mala.Deinde vero
ſuꝑaddidit vltimũ ſignũ euidẽtiſſimum
⁊ de ꝓpinquo oſtẽdẽs ruinam ciuitatis
I hierłm ⁊ totius gñis ſeu regni iſraelitici.
Et de hoc ſic dr̃ in hoc euãgelio(Cũ vi=
deritis abominationẽ deſolationis q̃ di
cta eſt a Daniele ꝓpheta ſtantẽ in loco
ſctõ).i.in tẽplo vel in hierłm:q̃ erat ciui
tas ſctã:vel in circũadiacẽte regiõe:q̃ et
dr̃ terra ſctã rõne ciuitatis ſicut ⁊ ciuitas K
rõne tẽpli.¶ Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ angelus
Dañ.ix.ſic dicit.poſt hebdomadas ſexa
gintaduas.ſ.annorũ:q̃ cõplere ſũt ĩ xp̃i
paſſiõe(occidet̃ xp̃s ⁊ nec erit eiꝰ ppłs.q̃
eũ negaturꝰ eſt)corã Pilato ſꝫ ille ppłs
eſt reprobatꝰ ⁊ xp̃s elegit ſibi aliũ.i.xp̃ia
nũ:q̃ eum nõ negauit(⁊ ciuitatẽ)hierłm
(⁊ ſanctuariũ).i.tẽpluꝫ(diſſipabit ppłs)
romanꝰ(cũ duce vẽturo)cõtra hierłm.i.
Tito(Et finis eiꝰ).ſ.ciuitatis(ac tẽpli)
vaſtitas:⁊ poſt finẽ belli ſtatuta deſola=
tio.(Cõfirmabit aũt pactũ).i.euãgelicaꝫ
legẽ(multꝭ hebdomada vna)que ẽ vltia
inter ſexagintaduas:in qua xp̃s predi=
cauit.(Et in medio hebdomade deficiet
hoſtia ⁊ ſacrificiũ):q꞉ xp̃s inſtituit noua
ſacrificia abolitis prioribus(Et in tẽplo
erit abominatio deſolatiõis)ſignũ euidẽ
tiſſimũ. Poſſunt aũt per hãc abomina=
tionẽ multa intelligi:vt patebit(⁊ vſq꞉
ad cõſummationẽ ⁊ finẽ)mundi(perſe=
uerabit deſolatio)hierłm calcate a gen=
tibꝰ donec ipleant̃ tp̃a nationũ.⁊ iudei
cõuertãt̃ ad fideꝫ p̃dctã ergo v̈ba ſalua L
toris multiplr̃ intelligunt̃:q꞉ per abomi
nationẽ deſolatiõis ſm̃.s.Thom.multa
poſſunt intelligi. Primo ipſe exercitus
romanorũ qui fuerũt idololatre ⁊ iudai
ce terre deſolatores.Scðo aliq̃d idoluꝫ
q̃d iudei abominationẽ vocabant vt
aquila quã legitur pilatus inuexiſſe tẽ=
plo vel ſtatua adriani.quã poſuit in lo
co tẽpli vbi ſteterat arca teſti. Cuꝫ ergo
iſta vel illa abominatio fuit in loco ſan
co precipue in templo ſignum fuit datũ
a ſaluatore ꝙ iudei non deberẽt in po=
ſterũ vſq꞉ ad finẽ mundi p̃ualere in ter=
ra ſua.Unde ⁊ iuxta Luc.ſaluator dixit.
Cum videritis circundari ab exercitu
hierłm:ſcitote q꞉ appropinquauit deſo
latio eius.Sed tamẽ q꞉ in dicta prophe
tia Danielis ſunt multa myſteria xp̃i:iõ
ſaluator anteq̃ dicat quid pretendat: M
facit parenteſim dicens(Qui legit intel
ligat).ſ.qñ incipiant ⁊ qñ terminentur
hebdomade Danielis:⁊ q̃ũo accipiẽda
ſint q̃ ille ꝓphetauit. Deinde cõtinuat

dictum ſuuꝫ dicens(Tunc qui in iudea
ſunt fugiãt ad mõtes).i.ad regnũ agrip
A pe dominantis in montibus ſm̃ ſanctũ
⁊ confederati romanis:ad quem fideles
admoniti per iſtam prophetiã:⁊ decla=
rationẽ xp̃i ⁊ admonitionẽ angeli cõfu=
gerunt ⁊ habuerunt pacẽ dum iudei ꝓ
morte xp̃i luerent penas:oppreſſi bello
per Uaſpaſianũ ac Titum(⁊ qui in tecto
non deſcendat tollere aliquid de domo
ſua:⁊ qui in agro non reuertat̃ tollere
tunicam ſuã)q꞉ ſcꝫ tp̃s erit fugiendi a
facie romanoꝝ.Et vt dicit.s.Tho.ſal=
uator vult dicere hoc malũ ita ſubito vẽ
turum vt nõ euitetur.q꞉ Titꝰ ſciẽs mul
titudinẽ ad feſtũ paſchatis in hierłm cõ
ueniſſe p̃occupauit obſidere eos ĩ ciuita
te.(Ue autem pregnantibus ⁊ nutrien=
tibus in illis diebus)quia fugere nõ po
terunt cum licite nequeãt adhortari nec
contra naturalẽ pietatem pueros dere=
linquere.Et eadẽ ratione ſequit̃(Orate
aũt vt non fiat fuga veſtra hyeme)in q̃
B eſt difficilis.(vel ſabbato)in quo iudeis
non licebat vltra milliare vnum ꝓfici=
ſci.Sed nunquid in tãta neceſſitate non
licuiſſet ſabbato fugere.Dico ꝙ ſic(ſꝫ tñ
ſaluator intendit dicere q̃d fuga erat fu
tura omnino quaſi dicere.Nolite orare
ne fiat fuga veſtra:quia omnino fiet ſed
ne fiat tp̃e incõgruo:q꞉ fiet repente.Qui
dam tñ vt Nico.de ly.dicunt ꝙ ſalua=
tor incipit hic loqui de tp̃e antixp̃i ⁊ di=
ſtructionis mundi.Sed.s.Tho.melius
exponit de hierłm euerſione q̃d pꝫ.Pri=
mo:q꞉ tempore deſtructionis mũdi non
erit fuga:ſꝫ terror.Scðo:q꞉ exp̃ſſe btũs
Lucas iſta introducit de hierłm ſubuer
ſione dicens.Cũ videritis circũdari ab
exercitu hierłm:tũc ſcitote quia appro=
pinquauit deſolatio eius. Tunc qui in
Judea ſunt fugiant in montes ⁊ qui in
medio eius diſcedat:⁊ qui in regionibꝰ
nõ intrẽt in eã:q꞉ dies vltionis hi ſunt
vt impleãtur omnia que ſcripta ſũt.Ue
aũt p̃gnãtibus ⁊ nutrientibꝰ in illis die
bus.Erit em̃ p̃ſſura magna ſuper terrã:
C ⁊ ira populo huic.Et cadẽt ĩ ore gladij:
⁊ captiui ducent̃ in oẽs gentes.⁊ hieru=
ſalẽ calcabit̃ a gentibus donec impleã=
tur tp̃a nationũ.Hec ille.(Erit em̃ tunc
tribulatio magna)⁊ q̃ nõ poſſet explicã=
ri ſed horror ſit cogitare.Oppreſſa eniꝫ
fuit hierłm tp̃e azymoꝝ:in quo xp̃m oc=
ciderat poſt annos circiter q̃draginta.⁊ D
in ea cõcluſa eſt multitudo ppłi inuali=
da q̃ poſſet q̃dem alimenta cõſumere:ſꝫ
nõ pugnare aduerſus inimicos.Et tãta
fuit intus ſeditio vt nũq̃ niſi cum roma
ni erãt ad muros ceſſarent ab homici=
dijs q̃ perpetrabãt ſeditioſi ⁊ quidã la=
trones dicti ſicarij a ſica gladio quẽ la=
tẽter ferebãt. Tãta fames vt Joſepho
teſte parentes filijs ⁊ filij parentibus nõ
ſolũ de manibus:ſed ẽt de faucibꝰ rape
rẽt alimẽta conſtricto gutture:ne cibus
quios in trauerat:ventrẽ intraret:ãdeo
vt Maria quedam nobiliſſima matro=
na ꝓpriũ deuorauerit filiũ.Tãta peſtis
vt iã in ciuitate ſepulcra deeſſent:⁊ vr=
bis vallũ cadaueribus repleret̃. Ideo
ſequit̃(q̃lis nõ fuit ab initio mũdi vſq꞉
modo neq꞉ fiet).ſ.in ppło illo hebraico:
ſm̃.s.Tho.lꝫ maior ſit futura tp̃e anti=
xp̃i vt dicit.Uerũ tñ lꝫ tp̃e antixp̃i futu=
ra ſit maior tribulatio ſꝫ ſe:tñ nõ erit vt
credo maior quo ad tribulatos.q꞉ ma= E
gnũ ſolatiũ tũc erit fidelibꝰ ꝙ ꝓ deo mo
riant̃: quo ſolatio carebãt iudei qui ꝓ
ſuis ſceleribus plectebant̃.Uellẽ aũt ꝙ
iudi redderẽt ſi poſſunt cãm tãte vexa=
tionis ⁊ tãdiu durãtis diſperſionis aliã
a morte ſui redẽptoris(Et niſi breuiati
fuiſſent dies illi)nõ q꞉ tũc dies facti ſint
breuiores:vt quidã dicũt ⁊ recitat Au
guſt.q꞉ vt dr̃ in pſ̃.Ordinatione tua pſe
uerãt dies:ſed vt dicit.s.Tho. ſunt bre=
uiati primo in nũero:vel ſcðo q꞉ breuia=
ta ſunt mala.(non fieret ſalua omnis ca
ro)id eſt nulla caro ſiue nullus homo iu
deus euaſiſſet q꞉ romani dominabant̃ ĩ
orbe vniuerſo:vt dicit.s.Tho.(Sꝫ pro=
pter electos breuiabunt̃ dies illi.) Uel
q꞉ aliq̃ electi iudei iã erãt cõuerſi ⁊ dep̃=
cabant̃ pro illo ppło.Uel q꞉ multi electi
de illo ppło erãt naſcituri:q̃ nati nõ fuiſ
ſent ſi ille ppłs totalr̃ interijſſet diebꝰ
illis nõ breuiatis.Premiſſis aũt iſtis ſal
uator iã ĩcipit ſm̃.s.Tho.loq̃ de ꝑtinẽti F
bus ad ſcðm eiꝰ aduẽtũ.Pro quo ſcien=
dũ eſt ꝙ duobꝰ tp̃ibꝰ xp̃s dicit apparitu
ros aliquos q̃ ſe dicerẽt eſſe xp̃m.ſ.inſtã=

te deſtructione hierl'm: vt dicet in euãge
lio tertio ab iſto: ⁊ inſtante deſtructione
mundi. Et de hoc ſequit admonitio xp̄i
dicẽtis (Tũc) Dicit aũt. s. Tho. ꝙ ly tũc
G nõ dicit tp̄s determinatũ ſ; ꝯfuſũ. q: qð
ſequit nõ eſt factũ ſtatim euerſa hierl'z:
ſ; expectat futurũ in fine. Sile hr̃ Mat.
iij. vbi dr̃. Et habitauit in nazareth. Et
ſequit. Tunc venit Joã. ⁊c. ⁊ tñ forte an
ni viginti fuerũt inter illa duo tp̄a. Igit
tunc. i. tẽpore finis mũdi qñ apparebũt
pſeudo xp̄i (ſi quis vobis dixerit. Ecce
hic eſt chriſt⁹ aũt illic: nolite credere) ni-
ſi cũ videritis venientẽ in nubibus celi
glorioſum ⁊ lucidũ inſtar fulguris: imo
ſupra ſolẽ. (Surgent enĩ pſeudo xp̄i) id
eſt falſi xp̄i. (⁊ pſeudo ꝓphete) q̄ erunt eo
rum fautores (⁊ dabunt) id eſt faciẽt vel
cauſabũt: ſicut luna dat lumẽ ſuũ (ſigna
magna ⁊ ꝓdigia) Nõ autem pñt demo-
nes quorũ auxilio vtunt hmõi perſone
ſceleſte facere vera miracula ſiue mira-
culũ ſimpliciter: q: talia excedũt totã vir
tutẽ creatã: ſed quo ad nos. q: ſicut ſupe
rior ⁊ magis ingenioſus artifex aliquid
facit: de q̄ mirat inferior. Ita poſſunt ali
H qua efficere demones de q̄bus hoies mi-
rant. Que qualiter faciãt patebit in ali-
qua q̄ſtionũ. (ita vt in errorẽ inducant ſi
fieri põt: etiã electi). Que ſm Origenẽ ꝑ
exaggerationẽ dicũtur ad ſignificandã
rei magnitudinẽ. Licet enĩ electi ſeduci
poſſint ⁊ mori in ſeductione ſi ſm ſe cõſy
derent tñ hoc eſt impoſſibile: vt ſtãt ſub
ordine diuine electionis (ecce predixi vo
bis) vt iacula preuiſa caueatis. (Si ergo
Dixerit vobis: ecce in deſerto eſt: nolite
exire ecce in penetralibus). i. in ſecretis
locis (nolite credere) ⁊ hic recapitulat et
ſpecificat ꝙ pri⁹ dixerat: vt cordi firmi⁹
tradat. Deinde vero docet modum quo
xp̄s ad iudiciũ ſit venturus. ⁊ reddit cãz
quare predicta nõ credent dicẽs. (Sicut
enĩ fulgur exit ab oriẽte). i. generatur in
partibus oriẽtis (⁊ apparet vſq; in occi-
dẽtẽ: ita erit aduẽtus filij hois) q: ſ. erit
I in pte oriẽtali in hierl'm ſup montẽ oli-
ueti ⁊ vallẽ ioſaphat: ⁊ erit manifeſtus
oibus (Vbicũq; fuerit corp⁹: ibi ꝯgrega
buntur ⁊ aq̄le) q̄ſi di. Nolite dubitare qñ
ſciatis meũ aduentũ: q: ſicut ꝯgregant
aq̄le vbi eſt p̄da: ita aũ me ꝯgregabunt
oẽs gẽtes ⁊ aquile. i. ſancti erũt mecũ in
aere. Dicit aũt. s. Tho. ꝙ i hebreo pro ly
corpus habet anathe. i. cadauer. Vñ vo-
luit xp̄s ſignificare paſſionẽ ſuam q: ve- K
niet pretẽdens in corꝑe ſuo ſigna paſſio
nis. (Statĩ aũt poſt tribulationẽ dierũ
illoꝝ). i. in q̄bus antixp̄s vexabit eccl'iã.
Sed ꝯtra q: de his diebus nõ erat facta
mentio: ſed ſolũ de dieb⁹ vexationis hie
ruſalẽ. Dico ꝙ ſicut hierl'm ſignificat in
ſcripturis eccl'iã. ita eius vexatio ⁊ euer
ſio ſignificat vexationẽ ⁊ euerſionẽ mun
di. Vñ vtrãq; euerſionem p̄cedit aliquis
aduentus xp̄i ⁊ pſeudo xp̄i: ⁊ predicatio
euãgelij generalis: vt dicet in euãgelio
tertio ab iſto ⁊ pſecutio bonorũ ⁊ abomi
natio in tẽplo: q: ſicut ſtetit idolũ i tẽplo
materiali: ita ſedebit antixp̄s i ſpũali. i. ec
cl'ia oñdẽs ſe tãq; ſit de⁹ (ſol obſcurabit
⁊ luna nõ dabit lumẽ ſuũ) Patẽt aũt iſta ⁊
multa ſeq̄ntia ex dictis dñica ſcða in ad
uentu (⁊ ſtelle cadẽt de celo ⁊ virtutes ce
lorũ ꝯmouebunt. Et tunc apparebit ſi-
gnũ filij hois in celo). i. crux qð ſignũ vt
ſan Tho. exponit in ipſa inouatione mũ
di q̄ in celo lucidior q̄; ꝑus appebit erit L
ſignũ victorie xp̄i quã habuit ꝑ paſſionẽ
ſup oibus ⁊ ſignificabit xp̄m per paſſio-
nẽ acq̄ſiuiſſe iudiciariã ptãtem ⁊ cõfun-
det iniquos. Erit aũt ſm. s. Tho. hoc ſi-
gnũ ſole clarius. Exiſtimo aũt ꝙ erit ali-
qua lux in modũ crucis formata. Si enĩ
eſſet vere lignũ crucis iam corrũpi non
poſſet ceſſante motu celi: ⁊ ſic duraret in
eternũ: qð rõnabiliter non vr̃ q: nullũ
corpus mixtũ durabit eternaliter niſi ſit
organũ aie rõnalis q̄ immortalis eſt: vt
ſunt corpa humana (⁊ tũc plãgẽt oẽs tri
bus terre) que xp̄m non ſunt ſecute. ⁊ tñ
iã intelligẽtes ſe grauiter erraſſe. Et vi-
debũt filiũ hois veniẽtẽ in nubib⁹ celi cũ
virtute multa ⁊ maieſtate. Et mittet an-
gelos ſuos cum tuba ⁊ voce magna.) Di
cit aũt. s. Tho. ſup Mat. ꝙ cũ in reſurre
ctione triplex ꝟtus cõcurrat. ſ. diuina ⁊
humana xp̄i ⁊ ãgelica q̄ ad aliq̄ p̄ambu
la. p̄mã ſignificat tuba. ⁊ ſcðam vox ma M
gna. ⁊ tertiã angeli. In q̄rto aũt di. xliij.
dicit ꝙ iſta tuba ſignificat vocẽ xp̄i vel
eius apparitionẽ. Et verũ eſt. q: diuina vir

tus opabit ꝑ xp̄i humanitatẽ ſeu ꝟtutẽ
hũanitatis tanq̄; ꝑ inſtrm. Vñ ⁊ vox xp̄i
põt dici tuba dei ⁊ econuerſo (Et ꝯgrega
bũt) angeli colligẽtes cineres ⁊ ad iudi-
ciũ ꝯuocãtes (a q̄tuor vẽtis) q̄ ſunt ſubſo
lan⁹. i. ſub ſole vl' ab oriẽte nat⁹ fauoni⁹
A a fouẽdo flores: q̄ ab occidẽte flat: auſter
⁊ meridies ꝑ q̄s hic itelligunt q̄tuor mũ
di ptes (a ſummis celoꝝ vſq; ad termi-
nos eorũ) qð dr̃ ad ſignificandũ ꝙ nõ ſo
lũ viui ꝯgregabũtur ſed ẽt mortui quorũ
aie ſunt in celo ⁊ in purgatorio: ⁊ corpo
ra in viſcerib⁹ terre (Ab arbore autẽ fici
diſcite parabolã. Cũ iã ram⁹ eius tener
fuerit ⁊ folia nata: ſcitis q: ꝓpe eſt eſtas
Ita ⁊ vos cũ videritis hec oia ſcitote q:
ꝓpe eſt ⁊ i ianuis). ſ. aduẽtus xp̄i. (Amẽ
dico vobis q: non preteribit generatio
hec donec oia fiant. Celũ ⁊ terra trãſibũt
verba aũt mea non preteribunt) que oia
patent ex dictis in dñica predicta.

☞ In feſto vnius martyris ſe-
cundum cariam.

SI quis venit ad me). Luc.
xiiij. i. ad ſeruitiũ meũ volẽs
B mens effici diſcipul⁹. i. xp̄ia-
nus vel religioſus (⁊ nõ odit
p̄rẽ ſuũ ⁊ mr̃em) q̄ ad lineã
aſcẽdentiũ [⁊ vxorẽ] q̄. ſ. non facit aliam
lineã aut gradũ (⁊ filios) q̄ ad lineã de-
ſcẽdẽtiũ (⁊ fratres ⁊ ſorores) q̄ ad lineã
trãſuerſaliũ (adhuc aũt ⁊ aiam ſuã). i. vi
tã aialẽ ſeu ſenſitiuã (nõ põt me⁹ eẽ di-
ſcipulus). i. verus xp̄ian⁹ et multo mi⁹
verus religioſus. Sed cuz q̄libet teneat
ex charitate diligere oẽs p̄dictos: ⁊ mul
to magis ſeip̄m. ⁊ p̄ñr vitã ſuã. iſta ꝟba
intelligẽda ſunt qñ p̄dicta p̄ſtant nobis
impedimẽta accedẽdi ad xp̄z. Sicut enĩ
talia ipedimẽta debẽt nobis diſplicere.
ita ⁊ q̄ ea preſtant debẽt nobis diſplice
re inquãtũ ea preſtant: l; ſint amãdi q̄;-
tũ ad naturã ⁊ ratione parẽtele. Eſt aũt
notandũ vt colligitur hic ex ꝟbis ſalua
toris ꝙ ad venire ad xp̄m ſiue ꝑfecte eſ-
ſe diſcipulũ xp̄i tria requirunt: quorum
duo reſpiciũt terminũ a quo ⁊ terminũ
C ad quẽ. Primum eſt ſuperare impedimẽ
ta extrinſeca q̄ notant ꝑ patrẽ ⁊ matrẽ
⁊c. Scðm eſt ſupare intrinſeca. i. ꝓprias
paſſiones q̄ notant ꝑ aiam. Que duo ꝑ-
tinẽt ad recedere a malo. Tertiũ eſt ꝓfi
ciſci ad bonũ offerẽdo deo corpus ⁊ ani
mam noſtrã qð notat cũ dr̃. [Et q̄ non
baiulat crucẽ ſuã]. i. ſibi ꝓportionatã: D
nõ aũt meã: q: eſt aſpa nimis ⁊ crudelis
[⁊ venit poſt me nõ põt meus eſſe diſci-
pulus.] Eſt aũt duplex crux aſſumẽda
ſcz aie. i. charitas: ⁊ corporis. i. pnia. Dr̃
enĩ crux ſm aliquos a cruciãdo. Cruciat
aũt pnia corpus ꝓpriũ ⁊ partes ſenſiti-
uas ſm illud Gal'. v. Qui ſunt xp̄i carnẽ
ſuã crucifixerũt cũ vi. ⁊ cõcu. Charitas
aũt cruciat animã ⁊ partes intellectiuas
inquãtũ facit dolere de ꝓpria culpa et
de aliena miſeria: ⁊ ꝯpati ſuo capiti xp̄o
ſicut dicebat Paulus Gal'. ij. Cũ xp̄o cõ-
fixus ſum cruci. Aliqui aũt textus habẽt
crucem ſuã quotidie. ⁊ eſt cõtra illos qui
ſexta feria abſtinẽt: ⁊ reliq̄s diebus deli
tijs imo crapulis ⁊ luxurijs vacãt. Sed
q: dupliciter aliquis eſt diſcipulus xp̄i
ſcz q: eſt xp̄ianus: ⁊ q: ẽt religioſus: ⁊ ad
primũ ſufficit fides cũ obſeruãtia. x. pre-
ceptorũ: nõ aũt ad ſcðm. ſed vlterius opz
ꝙ renuntiet diuitijs ⁊ cõcupiſcentijs li- E
citis ⁊ proprie voluntati iuxta tria vota
religionis. iõ de hoc ſubditur duplex pa
rabola. Dicit ergo. [Quis enĩ ex vobis
volens turrim edificare]. i. aggredi ꝑfe-
ctionem religionis qua ſe aduerſus te-
la diaboli tueat [nõ ꝑus ſedẽs] a paſſio
nibus q̄etus [cõputat ſumpt⁹ q̄ neceſſa-
rij ſunt ſi habeat ad ꝑficiẽdum]. i. q̄ ſibi
ſunt neceſſaria ⁊ q̄ oportuna ad feruen-
ter cõplendũ ⁊ ꝑagendũ h' edificiũ. i. ſta
tum religionis: cuiuſmodi eſt ſeip̄m ꝯtĩ-
nere: priuãdo diuitijs voluptatib⁹ ⁊ vo
luntatib⁹ ſuis [ne poſtea q̄; poſuerit fun
damentũ] ſuſcipiẽdo habitũ religionis
vel q̄litercũq; incipiẽdo ap̄licã vitam [⁊
nõ potuerit ꝑficere] q: deficiunt ei ſum-
ptus. i. ꝯcept⁹ fuit inquãtũ ꝓpter ſuam
negligẽtiã ⁊ tenuẽ deuotionẽ non poteſt
ſufferre opprobriũ paupertis aut lubricũ
carnis vel ꝓprie volũtatis motũ cohibe
re: l; abſolute deo iuuãte hoc poſſet. [om
nes q̄ viderint] eum deponentẽ habitũ
vel mutantẽ propoſitũ [incipiãt illudere F
ei dicẽtes: q: hic homo cepit edificare et
non potuit cõſummare.] Ecce p̄mã ſimi-
tudinem. Sequit ſcða ad idem [Aut q̄s

ꝛex].i. hō viuēs ꝯtinēter vt religioſus ꝑ
bonum regimē ſuoꝝ affectuū atqꝫ mem=
broꝝ. dr eni rex a regēdo [ꝯmiſſur⁹ bel
lū aduerſus aliū regē].i. aduerſus deū
vel ſyndereſim. Sed nunqd religioſi pu
G gnant cōtra deū vel ſyndereſim? Dico ꝙ
ſic oīno. ſed nō inquātū religioſi vel re=
ges: ſed inquātū hoīes fragiles ⁊ ad illi
cita ſenſualiter inclinati. Jn pugna eni
materiali nunqꝫ rex pugnat cū rege in=
quātū reges ſunt: qꝛ vt ſic operatꝰ ſm iu=
ſtitiā ⁊ virtutē ⁊ ꝯñr ſunt oēs concordes
in bono: ſed pugnāt inquātū alter eoꝝ
deſinit eſſe rex ꝑ hoc ꝙ ſuā volūtatē bñ
nō regit: cū velit iniuſta. Et ſilr religio=
ſus hō inquātū a religione ꝑ cogitatio=
nes illicitas cadit pugnat cū deo ⁊ ſynde
reſi [nō ſedēs ꝑus cogitat ſi poſſit cū de
cē milibus occurrere].i. cū obſeruantia
decē preceptoꝝ [ei q̄ cū .xx. milibus venit
ad ſe].i. deo vel ſyndereſi q̄ exigit ab eo ob
ſeruātiā .x. ꝓceptoꝝ: ⁊ vlterius ꝯſilioꝝ.
[alioqꝫ].ſ. vidēs religioſus ꝙ licite nō pt
abūdare pecunijs ad votū diſtrahendis
nec obſcenis cogitationib⁹ mrimonij oc
cupari aut ꝓprio ſenſu opari. [adhuc il
lo lōge agēte].i. anteqꝫ veniat mors: in q̄
H maxie de⁹ ⁊ ſyndereſis agūt aduerſus il
lecebras ⁊ oīa illicita (legationē mittēs)
i. bonā deliberationē faciēs [rogat ea q̄
pacis ſunt] ꝯſentiēdo deo ⁊ ſyndereſi in
obſeruātia predicatoꝝ ſeipm totaliter
cōtemnēdo ⁊ dicādo deo ac prelato ſuo.
Uñ ſubditꝰ ꝑabolarū concluſio. (Sic ergo
oīs ex vobis) q̄ iam eſtis xp̄iani. Loque=
batꝰ eni xp̄s turbis q̄ eū ſequebantꝰ ⁊ ꝯñr
credebāt in eū. (q̄ nō renuntiat oībus q̄
poſſidet).i. iuri diuitiarū ⁊ matrimonij ⁊
ꝓprie volūtatis (nō pōt me⁹ eſſe diſcipu
lus) eo mō quo apli ⁊ religioſi: licet poſ=
ſit eſſe xp̄ianus ⁊ conſequenter ſaluari.

☞ Jn cōmuni plurimoꝝ mar=
tyrum ſecundum curiam.

SEdēte ieſu ſuꝑ mōtē oliueti)
Matt. xxiiij. Ad intellectum
hui⁹ euāgelij notāda ſūt ali
I qua dicta i ꝑncipio euāgelij
tertij añ iſtō.ſ. ꝙ xp̄s circa tē
pus ſue paſſiōis dixerit tēplū ſalomonis
euertēdū ⁊ inde ꝯſcēdit mōtē oliueti: q̄ ē e
diuerſo mōtis q̄ erat tēplū: iter q̄s mon=
tes ē vallis ioſaphat ⁊ torrēs cedrō. Dr
ergo [Sedēte ieſu ſuꝑ mōtē oliueti] ſuꝑ
q̄ in die iudicij ſtabit. ⁊ ex q̄ tēplū ⁊ ciui=
tas hierlꝫ pulcerrime videbatꝰ (acceſſerūt
ad eū diſcipli ſecreto [.i. ſeorſū a turbis
⁊ a toto collegio diſcploꝝ. qꝛ vt pꝫ Mar. K
xiij. iſti īterrogatores fuerūt petr⁹: iaco=
bus: ioānes: ⁊ ādreas [Dicētes. Dic no
bis qñ hoc erūt?).ſ. deſtructio tēpli ac ci
uitatis (⁊ qd̄ ſignū aduētus tui ⁊ ꝯſum=
mationis ſeculi) q̄ ambo erunt ſimul ſu=
mēdo ꝯſummationē ſeculi ꝓ ꝯſummatio
ne ſtatus quē mō hꝫ ſeculū: q.ſ. ē gñatio
nis ⁊ corruptionis. Jn vno eni iſtāti vel
ꝓpe in q̄ xp̄s apparebit ſuꝑ mōtē oliueti
firmabitꝰ celū ceſſādo a motu: ⁊ ꝯñr nihil
āplius gñabitꝰ vl' corrūpetꝰ qꝛ remouebitꝰ
hoꝝ cā .i. mot⁹ celi. Sicut aūt dicit.ſ. Th.
totū qd̄ xp̄s rñdit diſciplis i hͦ euāgelio ⁊ i
tertio añ iſtō qdā .i. Aug. referūt ad ſpūa
lem aduētū xp̄i q̄ venit i nubib⁹ .i. ꝑdica=
torib⁹ ad hoīem mētes ꝯſolādas. qdē vo
totū referūt ad xp̄i aduētū vltimū i iudi
cio. qdā vo totum ad euerſionē hierlm.
Chry. vo dicit: ꝙ dñs p̄io rñdet de euer
ſione hierlm. ⁊ ſcdo de aduentu ſuo ſecū
do. Et dicit ſibi videri ꝙ expoſitio Chry.
ſit preferēda: vñ ad deſtructionē ꝑtinet L
totum qd̄ eſt in hoc euāgelio: ⁊ aliqd qd̄
eſt in tertio ante iſtud. vt ibi dictum eſt.
¶ Sed tñ nota ꝙ deſtructio hieruſalem
fuit figura deſtructiōis mūdi. ⁊ q̄ de vno
hoꝝ dicuntꝰ ſunt aliquo modo vera de
alio: vt ibidē dictū eſt. (Et rñdens ieſus
dixit eis) volēs dare ſigna euerſionis tē
pli ⁊ hieroſolymoꝝ. (Uidete ne q̄s vos
ſeducat. multi eni veniēt i nomine meo)
nō qdē quaſi diſcipuli mei vt apli. ſꝫ q̄ſi
ego ipſe (dicentes: ego ſum xp̄s) Talis
fuit ſimō magus qui teſte.ſ. Tho. dixit ſe
verbum dei deum magnū: oīa dei. vt pa
tet. Actꝰ. viij. de eo dicebāt: hic eſt virtus
dei q̄ vocatꝰ magna. Talis etiam fuit ſi=
mon eſeus: teſte Joſepho ꝑdicās ſe xp̄m
eſſe ⁊ Jude liberatorē. Tales fuerunt
multi ſm glo. tpe euerſionis hieruſalem
dicentes tempus libertatis appropinqſ M
ſe vt theodas ⁊ iudas galileus. de quib⁹
habetꝰ. Actꝰ. v. (⁊ multos ſeducēt) ſicut ibi
pꝫ de theoda ꝑeunte cū ſuis .i. q̄ngentis
(Audituri autē eſtis ꝑlia) anteqꝫ fiant con

tra iſtam ciuitatē (⁊ opiniones preliorꝝ)
quia quidā opinabantꝰ rebellandū eſſe
romanis: quidā non. Uñ ⁊ monſtra que
deus oñdebat vt cometā: q̄ ꝑ annū ꝑſe=
A uerauit: ⁊ acies armatoꝝ ꝑ aera diſcur
rētes: ⁊ hmōi qdā in bonū: ⁊ qdā in ma=
lum interpretari conabantꝰ: (Uidete ne
turbemini) quaſi finis ſit mundi. (Opꝫ
eni hec fieri: ſed nōdū eſt finis).ſ. ſeculi:
⁊ ſi hierlm Erat aūt vt dicit.s. Tho. tūc
tribulatio tāta vt multi crederēt mun=
dū deſiturū. Et hoc nimirū: (Conſurget
eni gens in gētē).ſ. fortis in fortē .i. roma
noꝝ gēs in gentē iudeoꝝ: (⁊ regnū ad=
uerſus regnū: ⁊ erunt peſtilētie ⁊ fames
⁊ terremot⁹ ꝑ loca.) Oīa eni hec ante hie
ruſalē deſtructionē euenerāt ſed multo
peiora in ipā deſtructione. Uñ ſubditur.
(Hec aūt omnia initia ſunt doloꝝ) qua
ſi dicat maiora expectāda fore in poſte=
rum. (Tunc tradēt vos in tribulationē)
quia vt dicit.s. Thom. dicebant mala
euenire propter ſectā chriſtianoꝝ. ⁊ hoc
tā gentiles qꝫ hebrei (⁊ occidēt vos: ⁊ eri
tis odio omnib⁹ gētibus) vt mors oſten
dit martyrum infinitoꝝ (ꝓpter nomen
meū) O cōſolationē maximā tribulari ꝓ
B pter xp̄m ad quā ſperam⁹ per tribulatio
nes venire letiores.) Et tunc ſcādaliza
buntur multi).i. impingent ⁊ cadent a fi
de ⁊ dilectione xp̄i timore perdēdi diui=
tias ⁊ vitam. Scandolon aūt grece lati=
ne impactio dicitꝰ. (⁊ inuicem tradent) qꝛ
vnus xp̄ianus fidē negās interdū aliū
latētē detegebat: vt veriſimile eſt. Uel in=
uicem tradēt hoīes etiā affines: ſicut pꝫ
de cognato Pauli ꝑmi eremite (⁊ odio ha
bebunt inuicē) vel ratione diuerſitatis fi
dei vel cupiditatis diuitiarū vel huiuſmo
di. (Et multi pſeudo).i. falſi (ꝓphete).i. ꝑ
dicatores (ſurgēt ⁊ ſeducēt multos) ſicut
pꝫ de pſeudo aplis: cum qb⁹ paul⁹ ⁊ alij
apli frequēter dimicabāt: ⁊ de qbus pau
lus ſcribit Gal. iij. O inſenſati galathe.
q̄s vos faſcinauit ⁊c. (Et qm̄ abundabit
iniqtas) pſecutorum (refrigeſcet charitas
multoꝝ) chriſtianoꝝ (Qui aūt ꝑſeuera
C uerit vſqꝫ i finē: hic ſalu⁹ erit) Pñt aūt om
nia hec exponi etiam de chriſti aduentu
ad iudicium: vt dictum eſt.

☞ Aliud.

VE vobis qui edificatis mo
numenta ꝓphetarū) Luc.
xi. Ad intellectū aūt hui⁹
euāgelij ſciēdū eſt vt pꝫ ex
textu Luc. ꝙ dñs hec vba D
dixit i domo cuiuſdā pha=
riſei qui ad prādiū inuitauerat illū: ſed
dixit ea reſpōdēs cuidā legiſperito ſeu
ſcribe. Unde Matth. dicit iſta dicta eſſe
ſcribis ⁊ phariſeis: qꝛ vtriqꝫ aderāt. Et
qꝛ multi erant ⁊ iudei erant: ideo eccle=
ſia dicit iſta dicta eſſe turbis iudeorum:
maximeqꝫ fortaſſe aderāt etiā aliqui de
plebeis igitur dicitur. (Ue vobis.) Per
qd̄ ſm Hiero. importatꝰ eterna dānatio
(qui edificatis monumenta ꝓphetarū.
Patres aūt veſtri occiderūt illos) Sꝫ nū
quid eſt malum edificare ſepulcra aut
eſſe filiū homicide? Certe nō: neqꝫ hoc re
ꝓhendit ſaluator. Quidā aūt/ vt dicit.s.
Tho. dicūt xp̄m hic reprehēdere intētio
nē: qꝛ iō edificabāt ꝓphetarū ſepulcro vt
in memoria eēt iniqtas patrū ſuoꝝ. Sꝫ
vt ait: hec expoſitio lr̄e nō eſt ꝯſentanea. E
Chry. aūt dicit ꝙ reꝑhendit intētionem
gl'ie vane ꝓpter quā monumēta ſtrue=
bāt. Uel pōt dici ꝙ xp̄s eis ꝯminatꝰ non
qꝛ fabricabāt illa ſepulcra: ſꝫ qꝛ ex vna
parte magnificabāt ꝓphas fabricādo ⁊
ex alia cogitabāt occidere dñm ꝓpheta
rū. Uñ xp̄s facit mētionē de iſta fabrica
nō qꝛ eſſet mala. ſed qꝛ peccabāt in filijs:
ſicut ſi dicam⁹. Ue his qui faciūt elee=
moſynas religioſis ⁊ excoriant pauperes.
(Profecto teſtificamini) ipſo ope ⁊ dicto
vr̄o. dicebāt eni patres ſuos fuiſſe ꝓphe
tarū occiſores (ꝙ ꝯſentiatis operib⁹ pa=
trū vr̄oꝝ: qm̄ qdē ipi eos occiderūt. Uos
aūt edificatis eoꝝ ſepulcra) Sꝫ ꝯ. vr̄ po
tius ꝙ ꝓteſtarentꝰ oppoſitū: qꝛ honora
bant quos pr̄es occiderāt. Rñdent aliq̄
ꝙ hec ꝓteſtatio nō erat ꝑ hanc fabricā:
ſed ꝑ cōſpirationē in mortē xp̄i. Sꝫ con
tra hoc videtꝰ eſſe textus q̄ dixit: qm̄ qdē
⁊c. vbi redditꝰ cā dicti. Chry. aūt dicit ꝙ
teſtificabātur ſe eſſe filios homicidarū.
Uñ ⁊ ſaluator iuxta Mat. ſic dicit. Jtaqꝫ F
teſtimonio eſtis vobiſmetipſis: quia filij
eſtis eorum qui prophetas occiderunt.
Et quia filij cōmuniter tales ſunt qua=
les ⁊ patres: ideo cōſequēter ex quo per

opus et dictum ſuuꝫ directe teſtificaban tur ſe eſſe ſucceſſores ⁊ filios homicidaꝝ: indirecte etiam teſtificabantur ſe eis aſ= ſimilari. Propterea (quia eſtis ſimiles pa
G tribus veſtris ſapientia dei dixit) .i. ego ipſe qui ſum ſapientia.i.perſona cui ſa= piẽtia appropriatur in diuinis dixi (Mit tã ad illos ꝓphetas ⁊ apl'os) poſtꝗ̄ miſe ro de celis ſpm̃ ſanctũ (et ex eis occident et ꝑſequẽtur) vt inquirat.i.exigat (ſan= guis).i.pena ⁊ vindicta ꝓ ſãguine.(om= niũ ꝓphetarũ: qui effuſus eſt a cõſtitu= tione mundi a generatione iſta a ſangui ne abel iuſti vſqꝫ ad ſanguinem zacharie filij barachie: ꝗ periit inter altare ⁊ edẽ) i.in atrio interiori templi: ita ꝙ iſta edes eſt domus in qua erant arca: mẽſa ⁊ che rubin ⁊c. (Ita dico vobis requiritur ab hac generatione. Ue vobis legiſperitis ꝗ tuliſtis clauẽ ſcientie).i. clauez que eſt ſcientia que ad ſecretã veritatẽ introdu cit ad inſtar clauis quaꝫ ipſi tulerunt.i. acceperũt vel tulerunt.i.abſtulerũt: qꝛ apoſtolis abſtulerunt quãtum in ſe erat
H notitiam legis euangelice. (Ipſi non in troiſtis) ad veritatem fidei (⁊ eos qui in= trabant prohibuiſtis: Cum hec ad illos diceret: cepert̃ phariſei ⁊ legiſperiti gra uiter inſiſtere: et os eius opprimere de multis inſidiãtes ei ꝗ̄rentes capere ali= quid ex ore eius: vt accuſarent eum.) Ce tera que pertinent ad intellectum huius euangelij. vide in die beati ſtephani.

In cõmuni confeſſoꝝ ſcḋm curiam.

Videte vigilate ⁊ orate) Mar. xiij. (Neſcitis eñ quãdo tem= pus ſit) ſcꝫ iudicij: de quo ſal= uator loquebatur vel mortis: quando.ſ.ſit iudiciũ particu= lare de ſingulis animabus. Et hic ſup= ple: ego enim dominus veſter ſum ſicut homo quo peregre ꝓfectus eſt (qui reliqt domũ ſuam: ⁊ dedit ſeruis ſuis (poteſtatẽ cuiuſqꝫ operis).i.cuilibet mãdauit quid
I faceret) ⁊ ianitori (per quaꝫ ſignificatur ratio in homine) precepit vt vigilet. Ui= gilate ergo neſcitis enim quando domi= nus domus veniet: ſero an media nocte an gallicantu an mane) quod planũ eſt ſi de aduentu in morte loquamur: ſi vero loquamur de aduentu ad iudiciuꝫ: licet ille credatur futurus in crepuſculo diei tamen non eſt certũ. (Nedum venerit re pente inueniat vos dormientes. Qđ aũt (vobis dico oĩbꝰ) futuri tẽporis xp̃ianis (dico vigilate) quod verbum multi fre= quenter audientes ⁊ raro exequentes: re pentina morte damnantur.

Sunt ⁊ quedam alia euãgelia que ſm curiaꝫ ad diuerſa ꝓpoſita recitãtur ⁊c.ſ. Unũ de cõmuni confeſſoꝝ: ⁊ vnũ vel duo quarũdã miſſarũ extrauagantiũ: ſed nul lam penitus habent difficultatẽ. Et ſic ꝑ grãꝫ xp̃i imponã terminũ Aure Roſe: in qua ſi dicere voluiſſeꝫ ꝗ̄cuqꝫ dici poſſent imo ꝗ̄ occurrerũt animo: neceſſario effe= ciſſem nõ modo vnũ verum: ⁊ plura vo= lumina vaſte magnitudinis. Deus eñ qui loquebatur in chriſto cũ ſit infinite ſapientie plus veritatis in doctrina eiꝰ cõcluſit et implicuit: ꝗ̄ tempore vllo hu= mano igenio poſſit explicari. Igitur deo optimo maximo: omniſciẽti: omĩpotẽti: omni bonitate pollenti: qui ſapientie et veritatis eſt poſſeſſor atqꝫ largitor ſit ho nor et gloria per infinita ſecula ab omni creatura. Amen.

Opus perutile intitula= tum Roſa aurea. Id eſt preclariſſima ex poſitio ſuper euangelijs totius anni de Tempore ⁊ de Sanctis: tam ſm ordineꝫ predicatorum ꝗ̄ ſm curiam: continens flores ⁊ roſas omniũ expoſitionũ ſancto= rum doctorum antiquorum cũ quibuſ= dam ſubtiliſſimis queſtionibus ſatis cu rioſis Preclariſſimi et excellentiſſimi ſa= cre theologie doctoris Magiſtri Silue= ſtri de Prierio pedemontani: ſacri ordi= nis predicatorum de obſeruãtia: Una cũ tabula alphabetica materiarum ſingu= larium nouiter addita finem optatũ ac= cepit in inclyta vrbe Lugd.opera Bene= dicti Bõnyn Impenſiſqꝫ honeſti viri.D. Iacobi.q.Franciſci de Giunctis Floren= tini: ac ſocioꝝ. Anno dñi.M.cccccxxiiij. die vero.xj.Menſis Ianuarij.

Incipit Tabula queſtio= nũ ſuper euangelijs de tempore to tius anni: ⁊ quarũdam aliarũ que= ſtionum que ſuper eiſdem euange= lijs queri poſſent: cum quotationi= bus. Et tabula caſuum.

Dñica prima in Aduentu dñi.

Queritur vtrũ ſi aſina huma= ne nature peccati demeri to a diabolo nõ fuiſſet alli gata dei filius per incar= nationem veniſſet eã inſi dere vel nõ. fo.cclxxv.
Queri etiam põt vtrũ fuerit cõueniẽs xp̃m incarnari.iij.q.j.ar.iij.iij.di.j.q.ij.ar ti.iij. fol.cclxxvj.
Et vtrũ cõueniẽtius fuerit incarnari filiũ ꝗ̄ patrẽ vel ſpiritũ ſctm̃.iij.q.iij.ar. viij.iij.di.j.q.ij.ar.ij.⁊.iij. fo.eodẽ.

Dominica ſecunda.

Queritur vtrũ deus poſſit aſtra.i.ſolẽ: lu nã: ⁊ ſtellas priuare ſuo lũne.fo.cclxxvj.
Queri etiã põt vtrũ ſcḋm aduẽtũ xp̃i debeant precedere aliqua ſigna.iiij.diſt. xlviij.j.ar.iiij. fo.cclxxvij.
Et vtrũ chriſtꝰ iudicabit in forma glo rioſa.ibidem.ar.ij. fo.eodẽ

Dominica tertia

Queritur vtrũ opa.i.miracula xp̃i oñdeã rẽt eũ ſic euidẽter eſſe filiũ dei vt diſcipu li Ioãnis hoc credere tenerẽtur. fo.eodẽ
Queri etiã poteſt vtrũ Ioãnes fuerit martyr.ij.ij.q.cxxiiij. folio eodem.
Et vtrũ adulatio ſit peccatũ mortale. ij.ij.q.cxv.ar.ij. folio eodem

Feria.iiij.poſt tertiam Dominicam aduentus

Queritur vtrũ angelꝰ poſſit ſua natura li v̓tute exhibere ſe viſibilẽ hoĩ.fo.eodem
Queri etiã poteſt vtrum deus poſſit fa cere omne verbũ: id eſt omĩe intelligibile a nobis ſiue nõ implicãs contradictionẽ j.q.xxv.ar.iij.⁊.iiij.j.di.xlij.q.ij.ar.j.iij.di. j.q.ij.arti.iij.iiij.diſt.xlvj.q.j.arti.ij. que= ſtiũcula.ij.põt.q.j.arti.iij.qđl.iij.q.j.qđl. iiij.q.iij.quodl.xij.q.v.ar.ij. fo.cclxxviij.

Feria.vj.poſt tertiam Dominicam aduentus

Queritur vtrum credere deo reuelãti ꝗ̄cqꝫ neceſſario ſit meritoriũ. fo.cclxxviij.
Queri etiã põt vtrũ Ioãnes exultaue rit motus ab alio: vel ꝑ accelerationem vſus rationis.iij.q.xxvij.ar.vj.fo.cclxxix.

Sabbato ante quartam Dominicam in aduentu.

Queritur vtrũ is ſuꝑ quẽ ſit verbũ dei ꝑ aliquã inſpirationẽ poſſit eſſe certꝰ ꝙ a deo ſit talis reuelatio. fo.eodem
Queri etiã põt vtrũ baptiſmꝰ Ioãnis ſic eſſe baptiſmꝰ pñie ꝙ gratiã cõferret. iij.q.xxxviij.arti.iij.iiij.diſt.ij.q.ij.arti.ij. fol.eodem.

Dñica.iiij.in aduentu.

Queritur vtrũ xp̃s debuerit talẽ habe re cõuerſationẽ extra deſertũ: ⁊ ſine aſpe ro victu ⁊ veſtitu: vt Ioãnes videret ſan ctior ⁊ chriſtus eſſe. fol.eodem.
Queri etiã põt vtrũ conueniens fue rit Ioannem babtizare.iij.q.xxxviij.ar ticu.j. fol.cclxxx.
Et vtrũ xp̃s fuerit ſm legeꝫ cõuerſatꝰ iij.q.xl.ar.iiij.iiij.di.j.q.ij.arti.ij.queſtiun cula.ij. folio eodem

In vigilia natiuitatis dñi.

Queritur vtrũ btã v̓go ſic inuẽta ſit hñs in vtero de ſpirituſctõ ꝙ filiꝰ eiꝰ debeat dici de ſpũſancto conceptus. fo.eodẽ.
Queri etiã põt vtrũ ſpũſſanctus poſſit dici pater xp̃i.iij.q.xxxij.ar.iij. fo.eodem

In nocte natiuitatis.

Queritur vtrũ beata v̓go ſm temporalem natiuitatem chriſti poſſit dici mater

deei et marer chriſti. folio.cclxxx.
¶Queri etiam poteſt vtrum chriſtus debuerit naſci in bethleem: ꝛ vtruz ſine dolore mr̄is.iij.q.xxxv.ar.vj.ꝛ.vij. fo.eodē

In aurora.

¶Queritur vtrum collatio de qua dicitur ꝙ virgo erat conferens in corde ſuo. eſſet dubitatiua. folio eodem.
¶Queritur etiam poteſt vtrum natiuitas xp̄i debuerit manifeſtari paſtoribus ab angelis: vel ab ipſo xp̄o.iiij.q.xxxvj. arti.iiij.ꝛ.v. fo.cclxxxj.
¶Et vtrum primo debuerit manifeſtari pſtaoribus.ibidem.arti.vj.folio eodē.

In miſſa maiori.

¶Queritur quomodo hec ꝓpoſito ſit vera de qua non eſt dubium ꝙ ſit vera ſcꝫ Uerbum caro factum eſt. fo.eodē.
Queri.etiam poteſt vtrū hec ſit vera: caro vel homo factum eſt.deus.iij.q.xvj.arti.vij.iij.di.vij.q.ij. fo.eodem.
¶Et vtrum iſte homo demonſtrato xp̄o vel verbo incarnato incepit eſſe ibidem. ar.ixiij.diſtin.xij.q.j. fo.eodē.

Dominica infra octa. Natiuitatis.

¶Queriť vtrū btā ỽgo ſic fuerit gladio mortis aut verbi chriſti perforata vt poſſit martyr appellari. fo.eodē.
¶Queri etiaz poteſt vtrum maiores vel minores iudeorum contradixerint huic ſigno.i.chriſto ex ignorātia aut certe ſciēter chriſtum cognoſcendo.iij.q.xlvij.articulo.v. fo.eodem.
¶Et vtrum bonitas precipue caſtitas vidualis diſponat ad ſpirituz prophetie poſſidendum.ij.ij.q.clxxij.ar.iiij.eodem.

In circunciſione domini.

¶Queri poteſt vtrum chriſtus debuerit circuncidi ꝛ vtrum conuenienter fuerit ei nomen impoſitum.iij.q.xxxvij.arti.j.ꝛ ij.iiij.di.j.q.ij.ar.ij.q̄ſtiuncula.iij.f.eodē.
¶Et vtrum nos modo poſſumus licite circuncidi.iiij.diſtin.ij.q.ij.arti.v.queſtiuncula.iij. fo.cclxxxj.

In vigilia Epiphanie.

¶Queritur vtrū xp̄s poſſit dici nazarenus. fo.eodē.
¶Queri etiā pōt vtrū conueniēs fuerit Joſeph ammoneri a deo per angelū: vel a deo imediate.j.q.xxij.ar.iij. fo.cclxxxij.

In die epiphanie.

¶Queriť vtrū fuerit ꝯueniēs magos de xp̄i natiuitate doceri ꝑ ſtellā. fo.eodē.
¶Queri etiā pōt vtrum illa ſtella fuerit vna de celeſtibꝰ: ꝛ vtrū magi cōuenienter ad xp̄m adorandū venerint.iij.q.xxxvj. ar.vij.ꝛ.viij. fo.eodem.

Dn̄ica infra octa. Epiphanie.

¶Queriť vtrū xp̄s audiēdo ſiue interrogādo doctores vel alios aliq̄d ab homie didicerit vel ab angelo. fo.eodē
¶Queri etiā pōt vtrū grā xp̄i fuerit infinita.iij.q.vij.ar.xj.iij.diſtin.xiij.q.j.ar.ij. queſtiuncula.ij.verita.q.xxix.articu.iij. folio cclxxxiij.
¶Et vtrū quodlibet actu ſuo xp̄s ꝓficeretur ꝑ grām.i.effectuz grē ſe meritū.iij. di.xviij.q.j.ar.v. fo.eodem

In octa. Epiphanie.

¶Queriť vtrū Joānes vidēs xp̄m ꝛ ei teſtimoniū ꝓhibēs ipm ꝯuenientius appellauerit agnū ꝙ aliud aīal ſolitū imolari cuiuſmodi eſt bos: vitulꝰ: capra: turtur: columba. fo.eodē.
¶Queri ēt pōt vtrū xp̄s debuerit baptizari baptiſmo Joānis ꝛ vtrū debuerint tūc celi apiri.iij.q.xxxix.ar.j.ij.ꝛ.v.iiij.diſ. ij.ar.iij.q̄ſtiuncula.j. fol.eodem.

Dominica prima poſt octa. Epiphanie.

¶Queritur vtrū iſte ſpōſus fuerit Joānes euangeliſta. fo.eodem.
¶Queri etiam poteſt vtrum chriſtꝰ debuerit facere miracula: ꝛ vtrum ea facere ceperit in nuptijs.iij.q.xliij.articulo.j. et.iij. fol.cclxxxiij.

Dn̄ica.ij.poſt octa. Epiphanie.

¶Queriť vtrū chriſtus leproſum ſanauerit diuina virtute immediate aut mediante aliqua virtute creata.fo.cclxxxiiij.
¶Queri etiā pōt an xp̄s potuerit ſm̄ aliquā ſciam ſuā aliqua ignorare: ꝛ cōſeq̄nter mirari.iij.q.x.ar.ij.q.ix.ar.j.q.xij.arť. j.q.xv.ar.viij. fo.eodez.
¶Et vtrum in inferno erit fletus.iiij.di. j.q.ij.ar.iij.q̄ſtiuncula.iij.vij.quodľ.q.v. arti.iij. fo.eodē

Dn̄ica.iij.poſt octa. Epiphanie.

¶Queriť vtrum vniuerſalis eccleſia deſignata ꝑ nauiculam ſm̄ glo.q̄n̄q ſit ſic ꝓcellis conquaſſanda: vt patiatur naufragium. fo.eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū xp̄s cōuenienter ꝑmittat in vētis tentationū ipo dormiente i.ſic ſe habente acſi ignoraret ſuos tētari.ij.ij.q.clxvj.ar.j. fo.cclxxxv.
¶Et vtrū aliq̄s timor poſſit eſſe naturalis.j.ij.q.xlj.ar.iij. folio eodē.

Dn̄ica.iiij.poſt octa. Epiphanie.

¶Queriť vtrū inimicus hō.i.diabolus poſſit in agro dei.i.i anima humana ſuperſeminare zizania hereſum fo.eodez.
¶Queri etiā pōt vtrū heretici ſint extirpādi ꝑ mortem.ij.ij.q.x.ꝛ.q.xj.ar.iij.q̄ďľ. vij.q.vij.ar.j. fo.eodem.
¶Et vtrū diabolus poſſit in volūtate ſeminare zizania odij: ꝛ vitiorꝝ mouēdo illam effectiue.j.q.iij.ar.cxj.ꝛ.j.ij.q.ix.arti. vj.iij.cōtra.ca.lxxxviij. fo.eodem.

Dn̄ica in ſeptuageſima.

¶Queritur vtrum denarius diurnus.i. deus vel beata viſio oibus laborātibus in vinea domini ſit eiuſdem ponderis ac valoris fol.eodem.
¶Queri etiam pōt vtrū valor iſtiꝰ denarij.futurus maior poſt iudiciū.iiij.di.xlix. q.j.ar.iiij.queſtiuncula.j. fol.cclxxxvj.
¶Et vtrū laborantes in vinea recipiāt diuerſum valorem illius denarij ſm̄ diuerſitatē laboris exercitij: vel ſm̄ diuerſitatem charitatis vel affectus quo laborant.ibidem q̄ſtiuncula.vlti. fol.eodem.

¶Dn̄ica in Sexageſima.

¶Queritur vtrum xp̄s q̄ dicēdo parabolis ꝛ ſimilitudinibꝰ vtebatur debuerit ſignificare diuia ꝑ corpa vilia: puta ꝑ ſemē et ſeminatorez et terras ad ſpinas: vel ꝑ nobilia: puta per ſolē lunam: aſtra ꝛ ſuperiores ſubſtantias. fo.eodē.
¶Queri etiam poteſt vtrum chriſtus debuerit diuina verborum obſcuritate velare.Boe.iij.q.ij.ar.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrum conueniens fuerit chriſtum tantum frequentare parabolas.j.q.j.ar. ix.et primo in prologo. fo.eodem

Dn̄ica in Quinquageſima.

¶Queritur vtruz xp̄s fuerit occiſus a iudeis ꝛ gētilibus: vel potiꝰ ipe ſeipſum occiderit ſponte ponendo animam ſuam. folio eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū cōueniēs ꝛ neceſſariū fuerit xp̄m pati pro ſalute ḡnis humani.iij.q.xlvj.ar.j.iij.di.x.ar.j.q.iij.arť. iiij.q.j. fo.eo.
¶Et vtrum conuenienter elegerit hieroſolymam paſſioni: tertia queſtione.xlvj. ar.x. fo.eodem

Feria.iiij.in capite ieiunij.

¶Poteſt queri vtrum ieiunare ſit de iure nature.ij.ij.q.cxlvij.ar.iij.iiij.diſ.xv.q. iij.articulo.j.queſtiuncula.iij.articu.iiij. et.j. folio eodem.
¶Et vtrum quis ꝑ ieiunium mereatur condigne vitam eternam.j.ij.q.cxiiij.ar. iij.ꝛ.ij.di.xxvij. fo.eodē.
¶Feria.v.q̄ itur ſicut dn̄ica.ij.poſt octa. epiphanie. fo.eodem.

Feria.vj.

¶Poteſt queri vtruz ſit deo gratiꝰ ami

cum ꝙ inimicū diligere.ij.ij.q.xxvij.art.vij.iij.diſt.xxx.art.iij. fo.cclxxxvj.
¶Et vtrum oratio debeat eſſe vocalis ij.ij.q.lxxxiij.ar.xij.iiij.di.xv.q.iiij.art.ij.queſtione.j. fol.eodem.

Sabbato.

¶Poteſt queri vtrum corpꝰ xp̄i ambulando ſuper aquas habuerit dotem agilitatis.iij.q.xlv.ar.ij. fo.eodem.
¶Et vtrū ventus ꝯtrius tribulationū ⁊ tētationum ſit appetēdus.ij.di.xxj.q.j.ar.iij.iij.q.xlj.ar.ij.ſcōm. fo.eodem.

Dn̄ica.j.in quadrageſima.

¶Querit̄ vtrū q̄libet xp̄ianus teneatur eſſe cōtētus ꝙ ieiuniū quadrageſimale ſit inſtitutū a deo vel ab eccleſia: ⁊ alacrius ſuſcipere tempus quadrageſimale ꝙ tēpus nuptiarū regis. fo.cclxxxvij.
¶Queri etiā pōt vtrim fuerit cōueniēs chriſtū tentari.iij.q.xlj.ar.j. fo.eo.
¶Et vtrū diabolus tētans ſupatus ab hoie decetero p̄ſumat illum tentare.j.q.cxiiij.arti.v.ij.di.vj.q.j.ar.v. fo.eodē.

Feria.ij.

¶Queri poteſt vtrum cum ſolo originali decedentes comparebunt in iudicio.iiij.di.xlvij.ar.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrum filio magis conueniat iudicare ꝙ patri.iij.q.lix.ar.j. fol.eo.

Feria.iij.

¶Queri pōt vtrū xp̄s fuerit ꝓpheta.iij.q.vij.ar.viij.q.xxxij.ar.ij. fo.eodē.
¶Et vtrum deus ſpecialiter inhabitet ſpirituale templum.i.animam iuſti.j.q.xliij.art.iij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶Queri poteſt vtrum quecunqꝫ predicit deus ſemper eueniant.j.q.xix.ar.vj.j.diſt.xlvj.⁊.xlvij. fo.eodē.
¶Utrum peccata dimiſſa redeant per recidiuum.iiij.di.xxij.q.j.ar.j.iij.q.lxxxviij.ar.j. fo.eodem.

Feria.v.

¶Queri pōt vtrū diſcipuli xp̄i ꝑ gratiā eius liberentur a ſeruitute peccati.j.ij.q.clx.ar.vij. fo.eodem.
¶Et vtrū pctm̄ mortale ſꝑ priuet hoiez diuina filiatiōe.iij.q.lxxxiij.ar.iij.fo.eo.

Feria.vj.

¶Queri pōt vtrū angelꝰ poſſit moueri j.q.liij.ar.j.j.diſt.xxxvij.q.iiij.ar.j.fo.eo.
¶Et vtrum motus angeli in aſſumpto corpore ſit vita.j.q.liij.ar.iij.ij.diſt.viij.art.iij. fo.eodem.

Sabbato.

¶Queri pōt vtrum corpus glorioſum videri poſſit ab oculo nō glorioſo.iiij.diſtin.xliiij.q.vj. fo.eodem.
¶Et vtrum lux transfigurationis xp̄i eſſet a corpore vel ab anima.iij.q.xlv.arti.ij. fo.eodem.

Dn̄ica.ij.in quadrageſima.

¶Querit̄ vtrū diabolꝰ obſidēs hoiez eū equaliter ſemꝑ affligat.vel magis vno tēpore ꝙ alio. fo.eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū hoiem peccantē mortaliter demō inhabitet ꝑ effectū malitie ſm̄ eſſentiā.iiij.contra.c.xviij.⁊.iij.quodlibet.q.ar.iij. fo.cclxxxviij.
¶Et vtrum demones vexent filiā chananee.i.animam genitā ab eccleſia in purgatorio.iiij.di.xxj.q.j.arti.j.queſtiūcula.v. fo.eodem.

Feria.ij.

¶Queri poteſt vtrum principium rerū ſit vnū vel plura.j.q.lxv.ar.j.ij.di.j.q.j.di.ij.q.j.art.j.potentia.q.iij.ar.vj.fo.eo.
¶Et vtrum iudei tenerentur credere xp̄o: viſibilia miracula nō faciēti: quodlib.ij.q.vj. fo.eodē.

Feria.iij.

¶Queri pōt vtrū magr̄ i Theo.tractās q̄ſtiones curioſas peccet mortaliter.habetur.quodl.ij.q.xvj. fo.cclxxxviij.
¶Et vtrum magiſter in Theo.docens in mortali peccet mortaliter.s.Tho.qō xi.iij.ar.ix. fo.eodē.

Feria.iiij.

¶Queri poteſt quid ſit ſedere ad dexteram dei.iij.q.lvij.arti.v.iij.diſt.c.xxij.q.iij. fo.eodem.
¶Et vtrū xp̄s a gētibus debuerit pati.iij.q.xviij.ar.iiij. fo.eodē.
¶Feria.v.ſicut dn̄ica.j.poſt feſtum trinita. fo.eodem.

Feria.vj.

¶Queri pōt vtrū angeli ſepiant hoies per cuſtodiam.j.q.cxiij.art.j.ij.di.xj.q.j.arti.j. fo.eodem.
¶Et vtrum mali quos deus dicit male perituros ſemper male pereant.ij.ij.q.clxxj.ar.vj. fo.eodē.

Sabbato.

¶Queri pōt vtrū deꝰ oculo mie videat peccatorē ſtatim poſt cōtritionē anteꝙ cōfiteatur.iiij.d.xvij.ar.x.di.xxij.q.ij.ar.j.q.iij. fo.eodem.
¶Et vtrū peccator ſemꝑ reſurgat a gr̄a equali vel maiori.iij.q.lxxxviij.ar.iij.iiij.di.xxxj.j.q.ar.iiij. fo.eodez.

Dominica.iij.

¶Queritur vtrum ſit vera cōſequentia vel cōditionalis ſeu argumentum quo vtitur xp̄s di. Si in digito dei eijcio demonia ꝓfecto venit in vos regnū dei.i.regnum meſſie vel xp̄i in lege promiſſi.folio eodem.
¶Queri etiā pōt vtrū in demonibus ſit principatus ⁊ ordo.j.q.cix.ar.j.ij.q.cix.ar.j.ij.di.vj.ar.iiij.iiij.di.xlvij.q.j.art.q.iiij. fo.eodē.
¶Et vtrū belzebub aut alius demō ſuperior ligare ⁊ ſoluere ac expellere poſſit inferiorem.j.vbi ſ. fo.eodem.

Feria.ij.

¶Queri pōt vtrū apertio celi ſit cā̄ terrenaſcētiū.j.q.lxxxj.ar.ij.q.ciiij.ar.j.⁊.ij.⁊ pot.q.v.ar.ix. fo.ccclxxxviij.
¶Et vtrū ſolū deus poſſit hoiem liberare a lepra.pcti.j.ij.q.cix.art.vij.veri.qō xxviij.ar.ij. fo.eodē.

Feria.iij.

¶Queri poteſt vtrum iudex teneatur iudicare ſecundum probata et allegata ij.ij.q.lxvij.ar.ij. fo.eodez.
¶Et vtrum deus ſemꝑ remittat omne peccatum.iij.q.lxvj.arti.vij. fo.eodem.

Feria.iiij

¶Queri poteſt vtrum filius teneatur in omnibus obedire parentibus.ij.ij.q.ciiij.articulo.v. fo.eodem.
¶Et vtrū cōſuetudo poſſit irritare mādatū dei.j.ij.q.xcvij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.v.

¶Queri etiā poteſt vtrum demones cognouerunt chriſtum eſſe deū.iij.q.xxix.articu.j. fo.eodem.
¶Et vtrum xp̄s cōuenienter miracula fecerit circa hominum ſanitates.iij.qō.xliiij.ar.iij. fo.eodem.

Feria.vj.

¶Queri pōt vtrū aq̄ dei.i.felicitas extinguat ſitim naturalis deſyderij.iij.cōtra c.lxiij.j.q.xxvij.ar.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrū meſſias aduenerit. Uide dn̄icā.x.poſt feſtum tri. fo.eodem.

Sabbato.

¶Queri poteſt vtrum chriſto viuente iudei tenerentur ſeruare legalia adulteram lapidando.j.ij.q.cix.articu.iij.et iiij. fo.eodez.
¶Et vtrū exiſtēs in pctō poſſit aliū corripere.ij.ij.q.xxxiij.ar.v.iiij.di.xix.qō.ij.ar.ij.queſtiuncula.ij. fo.eodem.

Dominica.iiij.

¶ Queri pōt vtrū fuerit conueniēs ma
gis panes de qbus agi ī in euāglio fuiſ
ſe hordeaceos an triticeos. fo.cclxxxix.
¶ Queri etiā pōt vtrū repugnet pfectio
ni religionis habere in cōi pecunias vñ
poſſint emi panes vel neceſſaria pro re
ligioſis de collegio vel aliis indigentib⁹
ſicut habebant apl'i vt ex multis colligi
tur.iij.q.xxi.arti.i.iij.diſt.xvij.ar.iij.que
ſtiuncula.i. fo.eodem.

Feria.ij.

¶ Queriť de ſimonia ad libitū.ij.ij.q.c.⁊
iiij.di.xxv. fo.eodem

Feria.iij.

¶ Queri pōt vtrū xp̄s aliquid ab homi
ne didicerit. Uide dñica in octa.ephipha.
fo.eodem.
¶ Et qui ſit ratio ⁊ figura omniū feſto
rum veteris teſtamenti.i.ij.q.ciij.ar.iiij.
x.fo.eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri pōt vtrū hō poſſit operari opa
bona in nocte.i.poſt mortē.iij.q.viij.ar.
i.iij.di.xviij.ar.ij. fo.eodem.
¶ Et vtrū adorare deum corde vel cor
pore ſit res valde deo grata.iij.di.ix.ar
ticu.iij. fo.eodem.

Feria.v.

¶ Queri poteſt vtrum deus poſſit rem
corruptam eandē numero reparare.iiij.
di.xliiij.ar.i. fo.eodem.
¶ Et vtrum idē numero reſurrexit iſte
adulescens:⁊ nos reſurgamus.ibidem
fo.eodem.

Feria.vi.

¶ Queri pōt vtrū paſſionū turbatio fue
rit in xp̄o.iij.di.xv.⁊.xlvi.ar.vi. fo.eo.
¶ Et vtrū oīs xp̄i oratio ſit exaudita.iij.
di.xvij.iij.q.xxi.ar.iiij. fo.eodem.

Sabbato.

¶ Queri pōt vtrū pater mittat filiū in
quantū eſt equalis patri.i.de⁹.i.q.xliij.
ar.i.i.di.xv. fo.eodem.
¶ Et vtrū homo naturaliter ſcire poſ
ſit vñ ſit xp̄s.i.generationem eius.i.qō.
xxxij.arti. fo.eodē.

Dñica de paſſione.

¶ Queriť vtrū xp̄s meli⁹ dixerit anteq̄
Abraam fieret ego ſum:q̄ ſi dixiſſet fui
vel fueram. fo.eodem.
¶ Queri etiam pōt vtrum xp̄s potuerit
peccare.iij.q.xv.ar.i.in di.xij.q.ij.ar.i.⁊
ij. fo.eodem.
¶ Et vtrū aliqs poſſit ſcire ſe audire ver
ba dei ſiue eſſe a deo p gratiā.i.ij.q.cxij.
ar.vi.veri.q.x.ar.x. fo.eodem.

Feria.ij.

¶ Queri pōt vtrū hō naturalr ire poſ
ſit vbi eſt xp̄s.i.ad viſionem deitatis.i.
q.xij.ar.iiij.q.lxxxiiij.ar.i.i.ij.q.v.ar.q.v.
lxij.arti.i.ij.⁊.iij.iiij.di.xlix.q.ij.artic.vi
fo.eodem.
¶ Et vtrū oīs faciēs qđ in ſe eſt acqrat
gratiam.ij.di.xxviij.ar.iiij. fo.eodem.

Feria.iij.

¶ Queri pōt vtrū exēplo xp̄i liceat xp̄ia
nis declinare pſecutiōes.ij.ij.q.clxxxv.
arti.v. fo.eodē.
¶ Et vtrum peccet qui timore ductus
ſuam fidem non profitetur.ij.ij.q.iij.ar
ticu.ij. fo.eodem.

Feria.iiij.

¶ Queri poteſt vtrū miracula xp̄i oſtē
derent eum eſſe deum:dñica.iij.in ad
uentu. fo.eodem.
¶ Et vtrum vna diuina pſona ſit ī alia
i.q.xlij.ar.v. fo.eodem.

Feria.v.

¶ Queri pōt vtrū amor ſit cā remiſſio
nis pctōꝝ.i.ij.q.cix.ar.vij. fo.cclxxxix.
¶ Et vtrū xp̄s potuerit pctā dimittere
inquātū hō ſine ſacramētis.iij.x.q.i.ar.
i.iiij.di.v.q.i.ar.i. fo.eodem.

Feria.vi.

¶ Queri poteſt:vtrum fuerit expediēs
filiū dei mori.iij.di.xx.q.i.artic.iij.iij.q.
xlvi.arti.iij. fo.ccxc.
¶ Et vtrū mali poſſint eſſe pphete.ij.ij.
q.clxxij.ar.iiij. fo.eodē

Sabbato.

¶ Queri pōt vtrū xp̄s habeat poteſtatē
ſuper oēs homines.iij.q.viij.arti.i.ij.iij.
diſt.xiij.q.ij.art.i.verita.q.xxix.arti.iiij.
fo.eodem.
¶ Et vtrū vera felicitas ſit ſolū ī cogni
tione diuina.i.q.xij.ar.iiij.q.xxvi.ar.ij.⁊
iij.i.ij.q.iij.ar.iiij.⁊.viij.i.q.i.ar.i.ij.diſt.
iiij.ad primum.iiij.diſtin.xlix.q.i.arti.ij.
queſtiun.i.arti.v.queſtiun.i.quodl'.vij.
arti.i. fo.eodem.

Dñica in ramiſpalmarum.

¶ Queritur vtrū ꝯuenienter xp̄s in hie
ruſalē cum tanta gloria intrauerit mori
turus. fo.eodem.
¶ Queri etiā pōt ſicut q̄ſitū fuit dñica.i.
in aduentu. fo.eodem.

In die ſancto paſche.

¶ Queriť vtrū ille ſanguis quē xp̄s ī re
ſurrectione reaſſumpſit ⁊ in paſſione fu
derat fuerit a deitate ſeparat⁹:⁊ poſito
q̄ nō:queritur. fo.eodem.
¶ Utrum repugnet fidei aliqđ de vero ⁊
naturali ſanguine xp̄i reperiri in terra
de facto et poſito q̄ non quiritur.fo
lio.ccxcv.
¶ Utrū illud met repugnet doctrine.s..
Thoī poſito q̄ nō:queriť. fo.ccxcvij.
¶ Utrū ſuſtineri poſſit q̄ in terra ſit de
ſanguine ⁊ aqua lateris xp̄i:⁊ poſito q̄
ſic:queritur. fo.ccxcviij
¶ Qua adoratiōe talis ſanguis ſit ado
randus vtrū.ſ.latria aut nō.fo.ccxcix.

Feria.ij.

¶ Queritur vtrū chriſtus reſurrectionē
ſuam manifeſtauerit ſufficientibus ar
gumentis. fo.ccxcix.
¶ Queri etiā pōt vtrum xp̄s diſcipu
lis in effigie aliena debuerit appere.iij.
q.lxv.ar.iiij. fo.ccc.
¶ Et vtrū debuerit euaneſcere ab ocu
lis eorum:vel cum eis continue conuer
ſari ibidē.ar.iij. fo.eodē.

Feria.iij.

¶ Queriť vtrum diſcipuli ſicut poſt re
ſurrectionem:ita ⁊ in pācto reſurrectio
nis debuerint chriſtum videre reſurgē
tem. fo.eodem.
¶ Queri ēt pōt vtrū reſurrectio xp̄i de
buerit oībus aut certe ſolū apl'is mani
feſtari.iij.q.lv.ar.i. fo.eodē.
¶ Et vtrū oēs naturali deſyderio appe
tant pacē:quam quidā appetitu delibe
rato odiunt.ij.ij.q.xxix.ar.ij.iiij.diſt.xlix.
i.ar.ij.q̄ſtiun.iiij. fo.eodē

Dñica in octa.paſche.

¶ Queriť vtrū Thomas xp̄i cicatrices
tetigerit aut tm̄ viderit. fo.eodē.
¶ Queri etiam poteſt vtrum duo corpo
ra poſſint diuina virtute ſimul eſſe et in
eodem loco.iiij.di.xliiij.q.ij.ar.ij.queſtiū.
ij.⁊.iij.⁊ capreo.q.iij.cōcluſit.iij.ſanctus.
Tho.quodli.i.q.x.quodli.iij.articulo.ij.
folio.eodem.
¶ Et vtrum ratio faciens rē videri mī
nuat vel totaliter auferat meritū fidei
ij.ij.q.ij.ar.x.iij.di.xxiiij.q.i.artic.iij.que
ſtium.iij. fo.eodem.

Dñica prima poſt octa.paſche.

¶ Queriť vtrū ſit licitū paſtori perſecu
tionū tpe grege derelicto aufugere.ſm il
lud ſaluatoris.Si vos pſecuti fuerint in
vnā ciuitatem.⁊c. fo.eod.
¶ Queri etiā pōt vtrū paſtor noſter xp̄s
aīam.i.vitā ſuā dederit ꝓ ꝓuib⁹.i.fi
delibus ſuis.iij.q.xlviij.ar.ij. fo.ccci.
¶ Et vtrū xp̄s oues ſuas ſic certitudial'r

coğnoſcat: vt ſciat quot ſaluabuntur: ⁊ que: ita ꝙ ſaluari nequeant nec plures: nec pauciores nec alie ab illis q̃s ſcit.j.q. xxij.ar.vij.j.diſtin.xl.ar.iij.veri.q.vj.articu.iiij. fo.ccc.j.

Dominica.ij.poſt octa.paſche.

¶Queritur vtrum apoſtoli dolẽtes de morte dñi in hoc ipſo diuine voluntati conformarentur. fo.eodem.
¶Queri etiã põt vtrũ quilibet in morte parentũ ⁊ amicorũ flendo ⁊ plorando diuine voluntati cõformetur.j.ij.q.xix.ar.x.j.di.vl.ar.iij. fo.eodem.
¶Et vtrũ gaudiũ beatificũ ſemel habitũ de xp̃o viſo poſſit a beato vel auferri vel perdi.j.q.v.ij.ar.iiij. fo.eodem.

Dñica.iij.poſt octa paſche.

¶Queritur vtrũ expediret ap̃lis corporalem xp̃i preſentiam perdere. fo.eod.
¶Queri etiã põt vtrũ plenitudo ſpũſ. ſancti dari debuerit in veteri lege viſibilr.j.di.xvj.ar.ij. fo.eodem.
¶Et vtrũ ſpũſſctũs accipiat de eo ꝙ eſt filij quaſi ab eo procedẽs.j.q.xxxvj.ar.ij.j.di.xj.ar.j. fo.eodem.

Dñica.iiij.poſt octa.paſche.

¶Querit vtrũ xp̃s in p̃ria annũtiat nobis de patre palam. fol.ccc.ij.
¶Queri etiã põt vtrum ois petens in nomine xp̃i exaudiatur.ij.ij.q.lxxxiij.ar.vij.ij.⁊ ar.xvj.⁊.iiij.diſt.xv.q.iiij.ar.vij.queſtiun.iij. fo.eodem.
¶Et vtrũ gaudiũ ſpũale qđ veritatis cõtemplationẽ ſequitur poſſit vnq̃ terminari citra claram viſionẽ entis infiniti.j.ij.q.iiij.ar.iij. fo.eodem.

In die Aſcenſionis.

¶Queritur vtrum congruũ fuerit chriſtum aſcendere. Et poſito quod ſic: queritur. fo.eodem.
¶Utrũ aſcẽderit ſup oẽs celos viſibiles tantũ: aut viſibiles: intelligibiles tantũ aut viſibiles: intelligibiles: ⁊ credibiles. Et poſito qđ ſuper omnes etiã credibiles queritur. fo.eodem.
¶Utrũ ſic aſcẽderit ſupra vltimũ oim vt ſic infra vltimi.i.empyrei ſupficiẽ cõnexã: vel extra ſm veritatẽ. Et poſito ꝙ ſit infra vere: queritur. fo.eodem.
¶Utrũ.s.Tho.ſic ſenſerit. fo.eodem.
¶Queri põt etiã vtrũ aſcenſio conuenerit xp̃o ſm naturam diuinã vel humanam.iij.q.lvij.ar.ij. fo.ccc.iij.
¶Et vtrum aſcẽderit ſuper omnẽ creaturam ſpũalem. Ibidẽ.ar.iij.di.xxij.qõ.iij.ar.iij.q.j. fo.eodem.

Dñica in octaua. Aſcenſionis.

¶Queritur vtrum ſpirituſſanctus ſufficienter perhibuerit teſtimonium chriſto. fo.eodem.
¶Poteſt etiam queri vtrum aliqua diuina perſona etiam nũc mittatur inuiſibiliter.j.q.xliij.articu.vj.j.diſtin.xv.q.v.arti.j. fo.ccc.iiij.
¶Et vtrũ cõſcientia eronea obliget vel excuſet.j.ij.qõ.xix.ar.v.xiij.quodli.articu.xvij. fo.eodem.

In die ſancto Pentecoſtes ⁊ duobus ſequentibus.

¶Queritur vtrũ ſpũſſctũs debuerit viſibiliter mitti. fo.ccc.iiij.
¶Poteſt etiã queri vtrum miſſio viſibilis fieri debuerit ad patres veteris teſtamenti. fo.eodem.
¶Et vtrũ ſpẽs quibꝰ ſit viſibilis miſſio fiant miniſterio angelorum. fol.eod.
¶Et vtrũ miſſio inuiſibilis filij ⁊ ſpũſſancti diſtinguantur. fo.eodem.
¶Et vtrũ miſſio inuiſibilis plenior fuerit poſt incarnationem q̃ ante. fol.eod.
¶Et vtrũ fiat ſm oẽ augmentũ grẽ. De his oibus.j.q.xliij.⁊.j.di.xv. fo.eod.

In feſto ſancte Trinitatis.

¶Querit vtrũ ſpirituſſanctus vel deꝰ ſit nũc liber libertate ꝯtradictiõis ad p̃deſtinãdũ me ⁊ nõ predeſtinandũ: ita ꝙ poſſit me etiã nũc predeſtinare ⁊ nõ predeſtinare. fo.eodem.

Dñica.j.poſt feſtũ ſancte Trini.

¶Queritur vtrũ damnati gaudeãt de penis inimicorũ ſuorum ſicut iſte videt voluiſſe de pena parentum. fo.ccc.vj.
¶Poteſt etiaꝫ queri vtrũ dãnati vellẽt. oẽs alios etiã ſuos parẽtes eſſe dãnatos quodli.viij.ar.vij.iiij.diſ.l.q.ij.ar.j.queſtiun.iiij. fo.eodem.
¶Et vtrũ aĩa ſeparata poſſit igne corporeo cruciari.iiij.diſ.xliiij.q.iij.ar.iij.q̃ſtiun.iij.q.x.q̃ſtiun.ij.Z.iiij.ca.lxxxix.veri.qõ.xxvj.arti.j.quodli.ij.q.vij.articu.j.quodli.iij.qõ.x.artic.j.de anima.queſtio.xxj. fo.eodem.

Dominica.ij.

¶Querit an hoĩs pctõres maxie infideles ſint ad bona cõpellẽdi: ex eo ꝙ hic dicitur. Compelle intrare. fol.eod.
¶Poteſt etiam queri vtrũ iſta que ſunt parata in cena patriſfamilias.i.in beatitudine ſint bona corporalia.j.ij.q.iiij.ar.vij. fo.eodem.
¶Et vtrum voluntati poſſit inferri violentia.j.ij.q.vj.ar.iiij.iiij.diſt.xxix.arti.j.verita.queſtio.xxij.arti.v.⁊.viij.q.xxiiij.arti.iiij. fol.eodem.

Dominica.iij.

¶Queritur vtruꝫ angeli plus gaudeãt ſuper vno pec.peni.agente q̃ ſup.xcix.iuſtis. fo.eodem.
¶Põt etiã queri vtrũ xp̃s gauiſꝰ ſit q̃n ouẽ ꝑditã ſup humeros impoſuit portans crucẽ.iij.xlvj.arti.viij. fo.eodem.
¶Et vtrũ ſuper inuentione ouis ꝑdite ſit congaudendũ ⁊ cõgratulandum oui vel paſtori.i.vtrum magis gaudeat de bono eius ipſa ouis vel paſtor.iiij.diſt.xlix.q.iiij.ar.v.q.iiij. fo.eodem.

Dominica quarta.

¶Queritur vtrũ eſſe ꝑximo miſericordẽ ſit eſſe ſſime ⁊ maxie virtuoſũ.fo.eod.
¶Poteſt etiam queri vtrũ in deo ſit miſericordia.j.qõ.xx.ar.iij.iiij.di.xlvj.q.ij.ar.j.q.j. fo.eodem.
¶Et vtrum premium quod nobis reddetur ſit commenſuratũ merito.j.ij.qõ.cliij.ar.iij. fol.eodem.

Dominica quinta.

¶Querit q̃d meliꝰ ⁊ deo gratiꝰ ſit: vel īpẽdere curã ꝑticulariter ſaluti huiꝰ vel illius aut laxando retia p̃dicatiõis docere ſacrã ſcripturam: ſeu per ſtudiũ ſe diſponere ad docendum. Et poſito ꝙ melius ſit docere queritur quid ſit melius docere verbo vel ſcripto. fo.eodem.
¶Poteſt etiam queri vtrum docere ſit actus vite actiue vel cõtemplatiue.ij.ij.q.clxxxj.ar.iij.veritate.q.ij.ar.iiij. fo.eo.
¶Et vtrum doctor vel p̃dicator habeat a deo premiũ ſpũale in patria.i.aureolã: q̃n per inanem gloriã p̃dicat: nõ laxãs retia in capturam ſed ſuſpendens in vẽtum.iiij.di.xlviij.q.v.ar.iij.q.iij.v.quodl.q.xij.ar.j. fo.eodem.

Dominica ſexta.

¶Queritur vtrum recõciliatio fratris ſemper ſit facienda ante oblationem ſacrificij. fo.eodem.
¶Põt etiam queri. An iraſci fratri ſemper ſit peccatum.ij.ij.q.clviij.ar.ij.⁊.iij. Mal.q.xij.ar.ij.⁊.iij. fol.ccc.viij.
¶Et vtrum cõuenĩeter gradꝰ ire a dño aſſignentur: ibidem.ar.vij. fol.eodem.

Dominica ſeptima.

¶Querit quot modis poterat dñs turbam panibus ſatiare in deſerto. fo.eo.
¶Queri etiam põt ſicut queſitũ eſt dñica.iiij.in quadra. fo.eodem.

Dominica octaua.

¶Queritur vtrum arbor bona.i.volũtas bona poſſit facere malũ fructũ.i.malam actionem. fo.eodem.
¶Queri etiã põt vtrum fructus malus arboris male habeat rationẽ peccati et conſequenter ſit ei ex cauſa exciſionis et cõbuſtionis.j.ij.q.xxj.ar.j. fol.ccc.ix.
¶Et vtrũ vnus ⁊ idẽ fructus poſſit eſſe

vtriuſq; arboris. i. bonus ⁊ malus. j. ij. q. xx. ar. vj. fol. cccix.

Dominica nona.

¶ Queritur vtrum liceat hunc villicum imitari faciendo elecmoſynam de illicite acquiſitis. fo. eodem.

¶ Pōt ēt queri vtrū clericus dn̄s a dn̄o. i. xp̄o villicationē peccet mortal'r nō dā-do pauperibus ſuꝑflua iuxta intentio-nē domini ſui. vj. quodli. ar. xij. fol. eod.

¶ Et vtrū ſequēs opa pietatis poſſit dā-nari. Uel certe neceſſarie recipiat̄ i eter-na tabernacula. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij. fo. eo.

Dominica decima.

¶ Querit̄ vtrum cognoſci poſſit ex ſcri-pturis tēpus viſitationis hieruſalē: q̄ð illa non cognouit. fo. eodem.

Dominica vndecima.

¶ Querit̄ vtrū in iuſtificatione impij re-quirat̄ magna dei propitiatio: quaſi ipſa iuſtificatio ſit maximum quid. fol. cccxij.

¶ Pōt ēt queri vtrum in iuſtificatiōe im-pij requirat̄ motus fidei deū inuocantis aut ꝑficiētis. j. ij. q. cxiij. ar. iiij. iiij. di. xvij. ar. j. q. iij. queſtiuncul. iij. verita. q. xxviij. arti. iiij. fol. cccxiij.

¶ Et vtrū requirat̄ mot⁹ liberi arbitrij cōtra peccatū. j. ij. q. cxiij. ar. v. iiij. di. xvij. q. j. ar. iij. queſt. iiij. contra. ca. clviij. veri. q. xxv. ar. v. fo. eodem.

Dominica duodecima.

¶ Querit̄ vtrū illi homines publicādo miraculum cōtra prohibitionem xp̄i pec-cauerint. fo. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xp̄s cōuenienter fece-rit miracula i corporū ſanatiōib⁹. j. ij. q. xliiij. per totum. fo. eodem.

¶ Et vtrū xp̄o conueniat ingemiſcere et deprecari. iij. q. xxj. per totum. fol. eod.

Dominica decimatertia.

¶ Querit̄ vtrū in hac vita poſſum⁹ hr̄e amicitiā cū deo immediate: ita q̄ ipſe ⁊ non aliqua creatura ſit obiectum noſtri amoris. fol. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū dilectio: qua deū diligi-mus habeat modū. ij. ij. q. xxvij. art. vj. iij. di. xxvij. q. ij. ar. iiij. fol. eodem.

¶ Et vtrū in dilectiōe dei poſſit haberi reſpectus ad aliquam mercedē: ibidem diſt. xxix. ar. iiij. fo. eodem.

Dominica decimaquarta.

¶ Querit̄ vtrū ingratitudo ad deū ſa-nantē nos corporaliter aut ſpūaliter vl̄ ad alios benefactores ſit peccatū mor-tale. fo. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xp̄s leproſis ingratis debuerit ſubtrahere cōceſſum bn̄ficiū ſa-nitatis. ij. ij. q. cvj. ar. iiij. fol. cccxiiij.

¶ Et vtrum opatio miraculoſa ſit attri-buenda fidei pōt. q. vj. ar. iiij. fol. ccciiij.

Dominica. xv.

¶ Querit̄ vtrum vnus homo poſſit duo-bus dn̄is ſeruire. fo. eodem.

¶ Pōt etiā q̄ri vtrum q̄s poſſit deū odio habere. j. q. lx. ar. v. quintū. ij. ij. q. xiij. ar. iiij. q. xxxiiij. ar. j. iiij. di. l. q. ij. ar. j. q̄ſtiun-cula. v. fol. eodem.

¶ Et vtrū diuina ꝓuidentia ⁊ volūtas excludat cauſas medias: ⁊ nō debeam⁹ q̄rere cibum expectantes diuinā ꝓuiſio-nē. j. q. xxij. ar. iij. q. ciij. ar. vj. iij. contra. c. lxxvj. ⁊. lxxvij. fo. eodem.

Dominica. xvj.

¶ Querit̄ vtrū ſuſcitatio huius adule-ſcētis euidēter oſtēderit xp̄m eē deū. j. e.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū ſuſcitare mortuū ſit maximum miraculū dei. Uide ſupra do-minica. xj. poſt tri. fol. eodem.

¶ Et vtrū de⁹ ſicut reſuſcitat mortuos ita poſſit facere rē cōuerſam i nihil itez eādem numero. iij. di. lx. iiij. q. j. ar. j. q̄ſt. j. ⁊. ij. iiij. Ꝫ. c. lxxx. quodli. x. q. vj. fol. eod.

Dominica. xvij.

¶ Querit̄ vtrū appetere platiōnē ⁊ pri-mos accubit⁹ i eccl'ia ſit pctm̄. fo. cccxiiij.

¶ Pōt ēt queri vtrū ambitio ſemper ſit peccatum. ij. ij. q. cxxxj. ar. j. fo. cccxv.

¶ Et vtrū inanis glia ſemp ſit pctm̄. ij. ij. q. cxxxij. ar. iij. M a. q. ix. ar. ij. fo. eodem.

Dominica. xviij.

¶ Querit̄ vtrū xp̄s ſe deū ꝓbauerit ſuffi-cienter ꝑ illam autoritatem Dixit dn̄s dn̄o meo ſede ⁊c. fol. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrum de charitate fuerint dāda duo p̄cepta. ij. ij. q. xliiij. art. iij. Ꝫ. c. cxvj. ⁊ ca. xvij. fol. eodem.

¶ Et vtrū hō ex charitate debeat plus diligere primū q̄ ſeipſum. ij. ij. q̄ō. xxvj. ar. iiij. ⁊. v. iij. di. xxix. ar. v. fo. cccxvj.

Dominica. xix.

¶ Querit̄ vtrum ſit ita facile dicere re-mittuntur tibi pctā tua: ſicut dicere: ſur-gere ⁊ ambula. fol. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū xp̄s in q̄tū homo ha-buerit ptātē remittēdi pctā. iij. q̄ō. xliiij. ar. j. ⁊. ij. iiij. di. v. q. j. ar. j. fol. eodem.

¶ Et vtrū ab ipſo fuerit miniſtris eccle-ſie collata virtus remittendi peccata. iij. q. lxiij. ar. iiij. iiij. diſtin. v. q. j. ar. ij. ⁊ art. iij. q. j. ⁊. ij. fo. eodem.

Dominica. xx.

¶ Querit̄ vtrū charitas ſit veſtis. i. vir-tus digniſſima vt conſequenter ſit nu-ptialis. fol. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū poſt mortē exiſtētes in inferno habeant manus ligatas ac pe-des vt nō poſſint facere nec velle bonū. j. q. lxiiij. ar. ij. ij. di. vij. q. j. ar. ij. iiij. di. xiiij. q. j. ar. iij. q̄ſtiun. iiij. di. l. q. ij. ar. j. q. j. ver. q. xxiiij. ar. x. ⁊. xj. fol. eodem.

¶ Et vtrū ibi ſint tenebre. iiij. diſt. l. art. iij. q. iiij. fo. eodem.

Dominica. xxj.

¶ Querit̄ vtrū iſte regul⁹ iuſte ⁊ merito ſit reprehenſus a chriſto. fol. eod.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū mō hoies teneant̄ cre-dere q̄ miracula xp̄i nō vidēt. ij. ij. q. ij. ar. vij. ⁊. j. contra. c. vj. fol. cccxvj.

¶ Et vtrū leuiter credant fideles mira-cula non videntes contra. j. vbi. Ꝫ. fo. eo.

Dominica. xxij.

¶ Querit̄ vtrū ſeruus cōſecutus a dn̄o miſericordiā peccauerit repetendo debi-tum a cōſeruo. fol. cccxvij.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū ꝑ ingratitudinē redeāt iam dimiſſa peccata. iij. q. lxxxviij. arti. j. iiij. di. xxij. q. j. ar. j. ⁊. ij. fol. eodem.

¶ Et vtrū aliq̄s hēat vn̄ ſatiſfaciat deo ꝓ debito q̄ð peccando cōtraxit. iiij. diſt. xv. q. j. ar. ij. iij. q. j. ar. ij. ſecūdum. eo.

Dominica. xxiij.

¶ Querit̄ vtrum ſerui regis celeſtis. i. xp̄iani teneant̄ ceſari. i. principi terreno tributa preſtare. fol. eodem.

¶ Pōt q̄ri etiā vtrū vita bona poſſit ac debeat dici veritas. j. q. xvj. ar. iiij. tertio. iiij. di. xlv. q. j. ar. j. q. iij. fo. eodem.

¶ Et vtrū oēs teneantur deo ſacrificiū offerre. ij. ij. q. lxxxvj. ar. iiij. fo. eodem.

Dominica. xxiiij.

¶ Querit̄ vtrū in ſuſcitatiōe ſpūalis ꝑ-uelle. i. anime expulſio turbe. i. culpe ſeu multitudinis ſecularium curaꝝ p̄ce-dat tactum manus chriſti: id eſt gratie infuſionem. fol. eodem.

¶ Pōt ēt q̄ri vtrū ſine tactu man⁹ xp̄i. i. ſi-ne infuſione gratie dei reſurgere poſſit per pctm̄ ſpūaliter mortua puella. j. ij. q. cxiij. ar. ij. fo. cccxviij.

¶ Et vtrum alienis precib⁹ mortuus in peccato diuinam gratiam conſequatur. ibidem. q. cxiiij. ar. vj. fol. eodem.

Dominica. xxv.

¶ Queritur ſicut in dominica. iiij. in qua-drageſima. fo. eodem.

¶ Finit tabula q̄ōnum directe perti-nentiū ad intellictum euangeliorum de tempore totius anni.

¶ Incipit tabula queſtionū impertinentiū ſiue caſuum.

¶ Caſus Primus.

Utrum bona opera: ⁊ pcipue oꝛatio peccatoꝛis exiſtentis in fide et extra charitatem aliquid valeant ad vitā eternā.j. fo.cccxviij.

¶ Quid ſit grauiꝰ: aut negligenter audire verbum dei aut negligenter ꝑmittere coꝛpus chꝛiſti cadere in terram.ij. fo.eodem.

¶ Utrum habens ad reſtituendum incerta liberetur ſi pauperibus petētibus eleemoſynam largiatur ſine licentia epiſcopi.iij. fo.cccxix.

¶ Utrum moꝛtaliter peccent mulieres que in ſuis capitibus pꝛo crinibus imponunt alienos capillos.iiij. fo.eodem.

¶ Utrū recidiuās teneat confiteri peccata: que alias eſt confeſſus.v. fo.cccxx.

¶ Utrum exiſtens in moꝛtali poſſit explere ſatiſfactionem ſibi iniunctam pꝛo peccatis de quibus fuerat ante contritus.vj. fo.eodem.

¶ Utrum quilibet chꝛiſtianus teneatur ieiunare totam quadrageſimam.vij.folio.cccxxj.

¶ Utrum accedens ad ſacramentum cōfeſſionis ſine doloꝛe peccet moꝛtaliter.viij. fo.cccxxij.

¶ Utrū religioſus teneat ad officiū attente dicendum.ix. fo.eodem.

¶ Utrum per indulgentiam remitti poſſit pena iniūcta vel iniungenda pꝛo peccatis.x. fo.cccxxiij.

¶ Utrum liceat adoꝛare imagines.xj.folio.eodem.

¶ Utrū aliquid aliud ab imagine dei ſit adoꝛandum latria.xij. fo.cccxxiiij.

¶ Utrum oꝛnatus mulierum ſm̄ moꝛez patrie ſit meritum: aut peccatum veniale aut moꝛtale.xiij. fo.eod.

¶ Utrū poſſint remitti venialia ſtante cōplacentia ad illa.xiiij. fo.cccxxv.

¶ Utrum liceat alicui rem ſuā vendere quantum poteſt.xv. fo.cccxxv.

¶ Utrū liceat carius vendere pꝛopter dilationem tempoꝛis.xvj. fo.eodē.

¶ Utrum venditoꝛi teneatur dicere defectū rei vendite.xvij. fo.cccxxvj.

¶ Utrū emēs raptū vel furatum teneat reſtituere.xviij. fo.eodem.

¶ Utrū liceat emere ab vſurarijs manifeſtis pignoꝛa perdita.xix. fo.cccxxvij.

¶ Utrum emens blada et alios fructus tempoꝛe eoꝛum vt poſtea carius vēdat peccet.xx. fo.eodem.

¶ Utrum liceat mercari.xxj. fo.eodem.

¶ Queritur ſuppoſito ꝙ̄ vſura ſit pctm̄ quare ſit peccatum.xxij. fo.eo.

¶ Utrū vſurarius teneat reſtituere qcquid acquirit ex lucro vſurario.xxiij.folio.cccxxviij.

¶ Utrum tabellio ſcienter cōficiens inſtrumentum vſurarij contractus peccet moꝛtaliter.xxiiij. fo.eodem.

¶ Utrum committat vſurā creditoꝛ qui adueniēte termino ſolutionis non vult pꝛoꝛogare terminū niſi data pecunia.xxv.folio.cccxxix.

¶ Utrum ſit vſura in hoc contractu. Petrus de furno mutuat Henrico de puteo.cc.aureos quibꝰ emere volebat merces aut poſſeſſiones hoc pacto ꝙ Henricus reddat ei capitale et lucrum quod vero ſimiliter erat facturus.xxvj.folio.eodem.

¶ Utrū ſit vſura debitoꝛe exiſtēte in moꝛa recipere intereſſe.xxvij. fo.eod.

¶ De iuſtitia huius contractus Petrus de furno mutuat hērico de puteo aureos c.accipiens in pignus domum valentez c.⁊.x.paciſcendo ꝙ ſi infra annum non ſoluat henricus cedat debitum in commiſſum et illa pignoꝛatio venditio fiat.xxviij. fo.eodem.

¶ Utrum ſine vſura poſſit gener pꝛo dote in poſterum numeranda recipere ad vj.pꝛo.c.xxix. fo.cccxxx.

¶ Utrum vſura ſit vti pignoꝛe obligato.xxx. folio.eodem.

¶ Utrum emens pꝛedium cum pacto retrouendendi illud ſi ſumma exhibita infra certuz tempus reſtituatur poſſit inſtanti tali tempoꝛe percipere fructus ex tali re empta.xxxj. fo.eodem.

¶ Utrum pꝛimo modo pꝛout dicitur in pꝛecedenti queſtione licite fiat.xxxij.folio.cccxxxj.

¶ Utruz licite fiat ſecundo modo.xxxiij.folio.eodem.

¶ Utrum licite fiat tertio modo.xxxiiij.folio.eodem.

¶ Utrum licite fiat quarto modo.xxxv.folio.cccxxxij.

¶ Utrum licite fiat quinto modo.xxxvj.folio.eodem.

¶ Utrum liceat rem ſuam apud alium detentam furtim ſurripere.xxxvij.folio.cccxxxiij.

¶ Utrum quis poſſit moꝛtaliter peccare ſumēdo furtiue rem paruam.xxxviij.folio.eodem.

¶ Utrum ſit furtum non reſtituere inuēta.xxxix. fo.eodem.

¶ Utrum liceat dare pecuniam mercatoꝛi vel artifici vt lucrum inde factum ſit commune.xl. fo.cccxxxiiij.

¶ Utrum ludus alee ſit moꝛtale.xlj.folio.eodem.

¶ Utruz liceat vendere ea quibus in aliquibus caſibus non licet vti.xlij.fo.eod.

¶ Utrum qui per ludum lucratur teneatur reſtituere vbi nō viuitur legibus imperialibus.xliij. fo.eodem.

¶ Utrum teneatur reſtituere qui aduerſum legem non abꝛogatam lucratur per ludum.xliiij. fo.cccxxxv.

¶ Utrum liceat ruſtico dare pecoꝛa eſtimata hac lege ꝙ pꝛius totum capitale recipiatur deinde reſiduum diuidatur.xlv. folio.eodem.

¶ Utrū liceat locare boues pꝛo cenſu puta.xx.ſtarijs grani.xlvj. fo.eodē.

¶ Utrū aliquis teneat ſtatim reſtituere ſcilicet alienum.xlvij. fo.eodem.

¶ Utrū reſtitutio ſemper ſit facienda ei a quo ablatum eſt.xlviij. fo.cccxxxvj.

¶ Utrum ſit ſufficiens iſta reſtitutio. Petrus de furno debet Henrico de puteo cētum aureos quos extoꝛſit ꝑ vſuras: ⁊ ponit ſe in manibus eius: offerens ſe paratum omnia reſtituere: rogans tamen vt faciat cum eo miſericoꝛdiam: recipiēs vnam partem alia remiſſa.xlix. fo.eod.

¶ Utrum aliqui teneantur aliquid reſtituere qd̄ non acceperunt.l. fo.cccxxxvij.

¶ Utrum ſit melius ieiunare annunciationem in ſabbato ꝙ̄ ſexta feria: vel die occurentis vigilie.lj. fol.cccxxxvij.

¶ Utrum beata virgo ſit poſt moꝛtem aſſumpta ſtatim in coꝛpe ⁊ in anima.lij.folio.cccxxxviij.

¶ Utrum beata virgo in vita confiteretur: ⁊ cui.liij. fol.eodem.

¶ Utrum poſſit rationabiliter ſciri cuius figure ⁊ coloꝛis fuerit beata virgo.liiij. fo.eodem.

¶ Utrum deus ſimpliciter magis amet virginem ꝙ̄ luciferum vel ecōuerſo.lv.folio.cccxxxix.

¶ Utrum habens odium poſſit licentiari vt cōmunicet.lvj. fo.eodem.

¶ Utrum ſm̄ mentem.s.Tho.⁊ doctrinam eius teneatur quis facere eleemoſynam in extrema neceſſitate de neceſſarijs ad decentiā vite.lvij. fo.eodem.

¶ Utrum ſit ſimonia necne in ſequentibus contractibꝰ. Petrus enim de furno volens anime ſue nunc et in poſterum pꝛouidere conuocat capitulum conuentus et monaſterij.N.dicens ſe velle in eccleſia eius erigere altare ⁊ ei aſſignare libꝛas.l.annui et perennis redditus hac lege vt dictus conuentus teneatur ſingulo die in eo miſſam celebꝛare: ⁊ ſingulo anno anniuerſarium facere pꝛo ſe ⁊ ſuis defunctis: requirens an hac legē velit dictum capitulum dictum redditum acceptare quo recuſante tandem concoꝛdant in libꝛis.lv. Henricus verō de puteo motus eo fine quo Petrus: acerſito tabellione ac teſtibꝰ donat altari erigendo ius exigendi a ſe ⁊ ſuis heredibus libꝛas.lv.annui ⁊ perpetui redditus: hac lege vt ſi dictum capitulum hunc redditū percipere voluerit: teneatur celebꝛare miſſaz et facere anniuerſariū vt ſupꝛa. Deinde requirit dictū capitulū an velit dictum redditum cū hoc onere ſuſcipere. Et reſpōdet ꝙ ſic: et ad hoc ſe pacto vel ꝓmiſſione vel inſtrumēta obligat.lviij. fol.cccxlij.

¶ Utrum illa ſpina quam Uincentini tanꝙ̄ chꝛiſti ſanguine cruētaram venerantur: amplioꝛi reuerentia ꝙ̄ beata virgo pꝛoſequenda ſit.lix. fo.cccxliij.

¶ Utrum aliquid valeat ſi ſacerdos di-

cat in abſolutione: quicq̄d boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatorum.lx.folio.cccxlv.

¶Utrū vnus cōfeſſor poſſit mutare penitentiā iniunctā ab alio .lxi. fo.cccxlvi.

¶Utrū aliquis in extremis poſſit facere verā penitentiam.lxii. fo.eodem.

¶Utrum circunſtantia temporis ſacri peccatū aggrauet in infinitum ⁊ conſequenter ſit neceſſario confitenda.lxii. folio.eodem.

¶Utrum is quis in religionem intrat animo ⁊ intentione perſeuerandi in ea vſq₃ ad mortem ſi peniteat poſſit redire ad ſeculum ⁊ contrahere matrimoniū₃ lxiii. fo.cccxlviii.

¶Utrum iſte contractus liceat ſiue ſit locatio ſiue pignoratio. petrus habens iocale valoris aureorum tricentorum ⁊ indigens pecunia accipit a Titio aureos tricentos. ⁊ Titius a petro dictū₃ iocale: hoc pacto vt quoties ille reſtituerit iocale: iſte reſtituat pecunias.fo.cccl.

Finit Tabula Caſuum.

¶Regeſtum.

AA a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ⁊ ꝯ ꝝ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y .Omnes ſunt quaterniones.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

por muchas cosas suele el señor

viole provat: inclinat pomum: sese
manifestat in ceco nato: pur
gat mariam: punit herodem &